PROSPERI FARINACII I. C. ROMANI.

RESPONSORVM CRIMINALIVM LIBER SECVNDVS.

CVI VLTRA LXII. RESOLVTIONES CRIMINALES HIERONYMI DE FEDERICIS.

Acceſſerunt SACRAE ROTAE ROMANAE *Deciſiones CCCLXXII. Criminum, & probationum materiam reſpicientes*.

Cum Summarijs, & Argumentis vnicuique Conſilio, & Deciſioni adiectis, ac Indice rerum, verborum, ac Sententiarum locupletiſsimo.

AD PAVLVM V. P. O. M.

CVM MVLTIS PRIVILEGIIS.

ROMAE, Typis, & expenſis Alfonſi Ciaconi. MDCXV.

Apud Io. Paulum Proſilium. SVPERIORVM PERMISSV.

Digitized by Google

Imprimatur Si videbitur Reuerendiſsi P. M. Sacri Palatij Apoſtolici.

Ceſar Fidelis Viceſg.

EGo Angelus Lucianus I. V. D. ac in Almo Vrbis Gymnaſio iuris Ciuilis publicus profeſſor, facultate mihi facta à Reuerendiſs. P. D. Fratre Hyacintho Petronio Rom. Sacri Palatij Apoſtolici Magiſtro, vidi, & diligentiſsimè legi Secundum Volumen Conſiliorum Excellentiſsimi Doctoris D. Proſperi Farinacij, nec non adiunctum opuſculum ſexaginta duarum reſolutionum Criminalium D. Hieronymi de Federicis nihilque in eis Catholicæ fidei, ac ſolidæ, veræque doctrinæ contrarium reperi, quinimmo omnia ita erudite, ordinatè, ac ſapienter diſcuſſa, vt dignißima ſint, vt cætera d. D. Proſperi opera, vt quam primum ad manus eruditorum hominum deueniet, ad illorum ſummam commoditatem vexatorum hominum deſideratiſsimum patrocinium, ac malorum metum, cum ex hoc opere facillimo negotio via tradatur cognoſcendi eorum malitioſas tergiuerſationes. In quorum fidem. Dat. Romæ die tertia Aprilis. 1615.

Ita eſt idem Angelus Lucianus I.V.D. ac publicus profeſſor
in Almo Vrbis Gymnaſio.

EGo M. Antonius Petilius I.V.D. Conſiliorum D. Proſperi Farinacij Volumen Secundum, de Reuerendiſs. P. F. Hyacinthi Petronij Sac. Apoſt. Pal. Magiſtri mandato recenſui, & cum nihil in eo deprehenderem quò minus edi publicarique poſsit, immò Auctoris ſui nomini valde conſonum; publicoque vtile dijudicem, imprimi poſſe teſtans, ſubſcripſi, In Vrbe 18. Kal. Nouemb. 1614.

M. Antonius Petilius.

Imprimatur. Fr. Gregorius Donatus Mag. & Reuerendiſs. P. F. Hyacinthi Petronij Sac. Apoſt. Palatij Mag. Socius. Ord. Prædic.

PAVLO V.
PONT. MAX.
PROSPER FARINACIVS.

CONſiliorum meorum volumen alterum ad eam ætatem, & confidentiam iam peruenit: vt domi contineri nolit: in publicum exire geſtiat. Exeat. Nihil moror. At cuius auſpicio? Principis. In cuius patroni clientelam? Parentis omnium. Quo nomine? Iuſtiſſimæ ſeruitutis. Qua dignitatis nota? Tua Beatiſsime Pater: mearum litterarum,& auctor,& arbiter, & illuſtrator,& vindex. Primum mnium illud ſatis conſtat ad veritatis,& ſanctitatis Antiſtitem uæcunq; numerentur in aliquo doctrinæ cenſu tanquàm ad aput rectiſsimè redhiberi. Siuè quod naturæ ſpontè res omnes emini facilius quàm optimo ſubijciantur: ſiuè quod conſtanſsima diuinæ Prouidentiæ lege nihil ſolitarium, aut vagum, hil extra certi generis ordinem ipſa Mundi ratio fluctuare atiatur. Hæc profitendi nominis cauſa communis: Illa porpropriè ſpectat ad me. Quod in antiquiſſimo iure Quiritium in Domini titulum ire quicquid ſoboleſcit è ſeruo Equidem quo litterarum amorem, & tenuiſsimam hanc ingenij ſpem accepi: ſemper in ære tuo fui B.P. Quod autem ſciam, ne- me cupidè ſeruientem in libertatem hactenus adſeruit: reaturum etiam in poſterum, adſerere ſi quis velit. Optimis m ſeruire poſſe pulcherrimum eſt. Nunc hæ noſtræ lucutiones ſequantur ſanè conditionem patris: Et quaſi vernuenitoris ſui ſeruiant ſeruitutem, ac ſuam potius agnoſcant, ment fœlicitatem: Quod in optimi Maximique Domini ilio numerari poſſe tua potius humanitate quàm ſua virmeruerunt. Romæ Kal Aprilis 1615.

Digitized by Google

SCIPIONI
BVRGHESIO
CARDINALI AMPLISSIMO

PROSPER FARINACIVS.

NVLLVM mihi Scipio Cardinalis Ampliſsime. Neque notius, neque ſanctius eſſe debuit, quam veſtra clementia limen. Illud alijs paratiſsimum, mihi frequentiſsimum. Illud publica ſalutis commune perfugium, memoria mea priuatum domicilium, & natale quodammodo cubile iam appello litterarum mearum. Inde primam, & ingenij lucem aſpeximus: & immortalitatis auram hauximus: Et ſpem nonnullam ad poſteros commendationis expreſſimus, ne cui ſit mirum ſi toties ad hac ipſa tua felicitatis limina, mei nominis incunabula reuertor. Nam & auicula cum è peregrino Calo ſuperſtitanda ſobolis gratia nos reuiſunt: eum ipſum nidulum poſt tantò memores repetunt: quem fouerant implumes ex quo volucres euolarant. Quidam quoque nobilium exulum in vltima ſenectute poſt liminio rediſſe memorantur non tam ad vita diuturnitatem, quàm ad ſolatium ſenectutis, & ſepulchri gentile monumentum. Viget adeo ſenſus hic pietatis in omnibus: vt conſtantiſsimi retineant memoriam generis quam olim iucundiſsimè perceperunt: & perennet in ſenibus: quod annare cœpit in pueris. Equidem à veſtro limine ne ſi cupiam quidem aberrare poſsim: pes ipſe redit ad vos. Et vt eſt in prouerbio Cœcus vicinia ſua viam iterat nuſquam offenſo pede. Perinde nos ergo facimus cum ſarcinulam hanc conſiliorum meorum, & criminalem hunc fœtum effœta ſenectutis domi tua nunc deponimus, vbi tyrocinia poſuimus criminalitatis. Vt littera noſtra ſupremam vocem in tuis adibus effundant: in quibus primùm vt ità dicam vagire cœperunt. Roma Kal. Aprilis. 1615.

Digitized by Google

PAVLVS PAPA V.

AD futuram rei memoriam. Cum ſicut dilectus filius Hieremias Guelfus Impreſſor noſter Cameralis Nobis nuper exponi fecit, ipſe Secundum Librum Conſiliorum dilecti filij Proſperi Farinacij I. V. D. Romani, & multas Deciſiones Palatij noſtri Apoſtolici Auditorum ab eodem Proſpero recollectas Typis mandare intendat, ac vereatur ne poſtquàm in lucem prodierint, alij, qui ex alieno labore lucrum quærunt, Librum, ac Deciſiones huiuſmodi imprimi curent in ipſis Hieremiæ præiudicium. Nos eiuſdem Hieremiæ indemnitati, ne ex impreſsione huiuſmodi aliquod diſpendium pariatur, prouidere, ipſumq; ſpecialibus fauoribus & gratijs proſequi volentes, & à quibuſuis excommunicationis, ſuſpeñ, & interdicti, alijſq; Eccleſiaſticis ſententijs, ceñ. & pœnis, à iure vel ab homine, quauis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectũ præſentium dumtaxat conſequeñ. harum ſerie abſolueñ, & abſolutum fore cenſeñ, ſupplicationibus ipſius Hieremię nomine Nobis ſuper hoc humiliter porrectis inclinati, non recedeñ à Priuilegijs Officio Typographiæ, & illud pro tempore obtineñ à Sede Apoſtolica conceſsis, dicto Hieremiæ, vt Decennio proximo à primæua libri ac Deciſionum huiuſmodi impreſsione computañ durante, dummodo tamen antea à dilecto filio Magiſtro dicti Palatij approbati fuerint, nemo, tã in Vrbe quàm in vniuerſo Statu Eccleſiaſtico, mediatè vel immediatè Nobis ſubiecto, Librum, ac Deciſiones huiuſmodi, ſine ſpeciali dicti Hieremiæ, aut eius Hæredũ, & ſucceſſorum, vel ab eis cauſam habeñ licentia imprimere, ſeu ab alio, vel alijs impreſſum, ſeu impreſſas vendere, ſeu venales habere, aut proponere poſſit, Apoſtolica auctoritate tenore præſentium concedimus, & indulgemus. Inhibentes propterea omnibus, & ſingulis vtriuſq; ſexus Chriſtifidelibus, præſertim Librorum impreſſoribus, ſub quingentorum ducatorum auri de Camera, & amiſsionis Librorũ, & Typorum omnium, pro vna Camerę noſtrę Apoſtolicæ, ac pro alia eidem Hieremiæ, & pro reliqua tertijs partibus accuſatori, & Iudici exequẽti irremiſsibiliter applicañ, & eo ipſo abſque vlla declaratione incurreñ pœnis, ne dicto Decennio durante, Librũ, ac Deciſiones huiuſmodi, aut aliquam illorũ partem, etiam prætextu additionum, aut explanationum, tàm in magno, quàm in paruo folio, ac tam in Vrbe, quàm in vniuerſo Statu Eccleſiaſtico prædictis, ſine huiuſmodi licentia imprimere, aut ab alio, vel alijs impreſſum, ſeu impreſſas vendere, ſeu venales habere, aut proponere quoquomodo audeant, ſeu præſumant. Mandantes propterea dilectis filijs noſtris, & Apoſtolicę Sedis de Latere Legatis, ſeu eorum Vicelegatis, ac Præſidentibus, Gubernatoribus, Prætoribus, & alijs Iuſtitiæ Miniſtris Prouinciarum, Ciuitatum, Terrarum, & Locorum Status noſtri Eccleſiaſtici prædicti, quatenus eidem Hieremiæ, eiuſque Hæredibus, & ſucceſſoribus, ſeu ab eis cauſam habentibus huiuſmodi in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, quandocunque ab eodem Hieremia, & alijs prædictis requiſiti fuerint, pœnas prædictas contra inobedientes quoſcumque irremiſſibiliter exequantur. Non obſtañ Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, & quibuſuis ſtatutis, & conſuetudinibus etiam iuramẽto, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis, priuilegijs quoq; indultis, & litteris Apoſtolicis in contrarium præmiſſorum quomodolibet cõceſsis, confirmatis, & approbatis, cæteriſque contrarijs quibuſcunque. Volumus autem, quod præſentium tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicuius perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica cõſtitutæ munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Dat. Romæ apud S. Mariam Maiorem ſub Anulo Piſcatoris, die xix. Auguſti MDCXV. Pontificatus noſtri anno Vndecimo.

S. Cobellutius.

Digitized by Google

MATTHIAS diuina fauente clementia Electus Romanorum Imperator ſemper Auguſtus, ac Germaniæ, Hungariæ, Boehemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Sclauoniæ, &c. Rex, Archidux Auſtriæ, Dux Burgundiæ, Stiriæ, Carinthiæ, Carniolæ, & Vvirtembergæ, &c. Comes Tirolis, &c. agnoſcimus, & notum facimus tenore præſentium vniuerſis. Quod cū reuerenter Nobis exponi curarit, Honorabilis doctus Noſter, Sacrique Imperij fidelis dilectus Proſper Farinacius, ſe vltra cætera, quę hactenus in lucem edidit, ingenij, & doctrinæ ſuę monumenta, binos alios libros non minus publicè vtiles quam gratos futuros elucubraſſe, quorum alter Conſiliorum, & Deciſionum Criminalium liber ſecundus, alter de Hæreſi tractatum præſerat. Vereri autem ſe non immerito poſtquam illos typi beneficio vulgare decreuerit, ne æmulorum dolo vel inuidia qui improba ſpe lucri ex alienis ſudoribus captandi inducti, primas editiones fraudulenter, & nonnunquam vitioſè imitari conſueuerunt, ſperato fœtus ſui nitore, quem ab omnibus mendis terſum, in publicum prodire deſideret, præter temporis iacturam, & ſumptum non leue diſpendiū, iniquè deſtituatur; Ideoq; demiſſè nobis ſupplicarit, vt idēnitati ſuæ hoc loci priuilegio & interdicto noſtro Cęſareo clemēter conſulere dignaremur, Nos pro ſingulari benignitatis noſtræ Imperialis affectione; qua inſignes iſtiuſmodi conatus, quorum fructus in publicum redundet, fouere, & ab aliorum iniurijs curari conſueuimus, precibus ſupradicti Farinacij benigne annuendum duxerimus, vti vigore præſentium annuimus. Ac proinde vigore huius noſtri Diplomatis, vniuerſis & ſingulis Bibliopolis, Typographis, alijſque negociationem librariam exercentibus ſeriò edicimus & vetamus, ne quis ſupradicta Conſilia, & Deciſiones, Criminales, vel de Hæreſi tractatum citra ſcitum, voluntatem & conſenſum ſupradicti Proſperi Farinacij aut eius Typographi, quem ſpecialiter ad hoc delegerit, intra noſtros Sacriq. Imperij, Regnorumque & Dominiorum noſtrorum hæreditariorum fines, per integrum decennium à prima editionis die computandum, clām vel palām in ſimili vel alia forma, ſiuè integra ſiuè diuiſim imprimere, recudere, aut alio recudenda dare, vel alibi etiam impreſſa adducere, venūdare, vel alio quouis modo diſtrahere præſumat. Si quis verò ſecus faciendo priuilegiū hoc noſtrum Cæſareū ſpernere, negligere aut tranſgredi auſus fuerit, eum nō ſolū huiuſmodi libris perpeā quippe recuſis, & adductis: (quos quidem antedictus Proſper Farinacius ipſiuſuè mandatarius vbicunque locorum depreheſos, ſiuè propria authoritate, ſiue magiſtratus loci iſtius auxilio ſibi vendicare poterit:) de facto priuandum, ſed & pœna inſuper decem marcharum auri puri, Fiſco noſtro Cæſareo fraudis vindici, & prædicti Farinacij eiuſuè hæredum vſibus exæquo pendendā decernimus omni ſpe veniæ ſublata mulctandum. Dummodo tamen libri nihil in ſe ſcandaloſum, aut Orthodoxæ Religioni Catholicæ, Sacriq. Romani Imperij Conſtitutionibus aduerſum, vel bonis moribus contrarium, ſiue in præfatione, ſiue in contextu, ſeù aliàs quocunque modo contineant. Et iam dictus Farinacius, vt minus terna ſingulorum librorum exemplaria, proprijs ſuis ſumptibus quamprimum ad Cancellariam noſtram Imperialem Aulicam tranſmiſerit. Mandamus ergo vniuerſis noſtris, ac Sacri Romani Imperij Regnorumq. & Dominiorum noſtrorum hæreditariorum ſubditis, cuiuſcunque ſtatus, gradus, ordinis, conditionis, dignitatis, aut præminentiæ exiſtant, tàm Eccleſiaſticis quàm ſæcularibus, præſertim vero ijs, qui in magiſtratu conſtituti, vel proprio, vel ſuperiorum ſuorum nomine & loco iuris iuſtitiæ adminiſtrationem exercent, ne quenquam Priuilegium hoc noſtrum Cæſareum temere, & impune tranſgredi aut violari patiantur; quin potiùs contumaces ſi quos compererint, pręſcripta pœna plecti, alijſque idoneis modis coerceri curent: Quatenus & ipſi eandem mulctam euitare velint. Harum teſtimonio litterarum, manu noſtra ſubſcriptarum & ſigilli noſtri Cæſarei impreſſione munitarum. Datum in Arce noſtra Lintzij, die vigeſima prima menſis Iulij. Anno Domini Milleſimo, ſexcenteſimo decimo quarto Regnorum noſtrorum Romani tertio, Hungarici ſexto, Bohemici verò quarto, I.

Matthias Auſtr.

Ad Mandatum Sacræ Cæſareæ Maieſtatis proprium.

Io. Baruitius.

Locus ✠ Sigilli

LOVIS PAR LA GRACE DE DIEV ROY de France, & de Nauarre, a nos amez & feaulx Conſeillers les gens tenans noz Cours de Parlemens, Baillifs, Seneſchaux, leurs Lieutenans, & à tous noz Iuges, & officiers qu'il appartiendra, ſalut. Noſtre cher, & bien-amé le Seigneur Proſpero Farinaccio Iuriſconſulte Romain nous à faict dire, & remonſtrer qu'il auoit composé deux liures l'vn intitulé Proſperi Farinacij Iur. Conſ. Romani Conſiliorum, & Deciſionum criminalium lib. ij. & l'aultre Proſperi Farinacij Iur. Conſ. Romani Tractatus de Hæreſi; leſquels il deſireroit faire imprimer, mais craignant qu'apres s'eſtre conſtitue en grands fraiz, miſes, & deſpences, ou celuy au quel il en auroit donne la charge que quelqu'autre puor le fruſtrer ne vouluſt imprimer leſdits liures. Il nous a tres-humblement faict ſupplier luy pourueoir de noz letres a ce neceſsaires. A ces cauſes nous luy auons permis d'imprimer, ou faire imprimer, vendre, & diſtribuer par tout noſtre Royaume, pais, terres, & Seigneuries par telles perſonnes qu'il aduiſera leſdits liures en telles formes que bon luy ſemblera; Faiſans tres-expreſſement inhibitions, & deffences à tous Imprimeurs, Libraires, & aultres noz ſubiectz de quelque qualite, & conditions qu'ilz ſoient d'imprimer, ou faire imprimer, vendre, & diſtribuer leſditz liures, ſoit enſemble, ou ſeparement ſoubz pretexte de quelque addition, changement, ou aultre forme de deſguiſemẽt qu'on y pourroit apporter durant le temps, & eſpace de dix ans entiers à compter du iour qu'ilz auront eſte acheuez d'imprimer, à peyne de mille liures d'amende, & de confiſcation des exemplaires. Et ou leſditz liures auroient eſte imprimez hors de noſtre Royaume, deffendons à tous marchandz libraires, & aultres tant forains que de noz ſubiectz d'en vendre, & diſtribuer ſur les meſmes peynes cy deſſus declarees. Voulans en oultre que en mettant, ou faiſant mettre ces preſentes en extraict d'icelles qu'elles ſoient tenues pour ſignifiees, & venues a la cognoiſſance de tous. Si vous mandons, & cõmettons à chacun de vous tres expres enioignons que du contenu en ces preſentes, vous faciez plainement, & paiſiblemẽt iouir ledit Proſpero Farinaccio, & ayans charge de luy ſans ſouffrir, ne permettre luy eſtre faict, mis, ou donne aulcun empeſchement au contraire, Car tel eſt noſtre plaiſir. Donne à Paris le vintequatrieſme iuor de Septembre, Lan de grace Mil ſix cens quatorze, & de noſtre Regne le cinquieſme.

Par le Roy en ſon Conſeil.

Dolu.

BAR-

Digitized by Google

BARTOLOMAEI ZVCCHI MODOETIENSIS I. V. D.

DISTICHON IN AVTHOREM.

SIC tua ſcripta manu docta voluentur; inerti
Vt tua voluuntur nomina ſæpè manu.

F. FRANCISCI RVGINII Cotonienſis Capuccini I. V. D.

IN AVCTOREM ANAGRAMMATA.

Proſper Farinaceus: Prius reſponſa facere.

HAEC prius ante obitum Proſper Reſponſa dediſti
Ante obitum ſolio te ſuper aſtra locant.

Proſper Farinaceus: Sperò ſuperna fari.

Numina quod nobis ſcripſit ſuprema dederunt
Huius tam clari mens operoſa viri.

Proſper Farinaceus: Sic profana reſpuere.

Reſpuit hic ſolers ſacris miſcere profana
Qui cœli numen, nomen, & omen habet.

Proſper Farinaceus: Cor ſpe fugiens parua.

Vilia ament viles, terreni terrea quærant,
Hic PRO SPE Regni terrea parua fugis.

AD D. PROSPERVM FARINACIVM Iuris vtriuſque Conſultiſsimum, Petri Antonij Venetiani Epigramma.

VIVE diu: ſtudio diſponis cuncta ſalubri.
Conſulis & famæ, conſulis & Patriæ:
Namque hæc iuridico dum dogmata fundis ab ore;
Quiſque poteſt quid fas diſcere, quidue nefas
Hunc adeo dubijs ſcitare Vrbs Romula rebus
Namque hoc conſulto viuere tuta potes.

EIVSDEM DE EODEM.

Fare acer ius omne Rei veriſsime Iudex
Nempè hoc te docuit farier Alma Themis
Quare agè qui ignoti vis noſſe repagula iuris
Vtile Conſilium Iudicis huius adi.

Digitized by Google

HI

NDEX
ARGVMENTORVM
Quæ in hoc ſecundo volumine Conſiliorum, ſiuè Reſponſorum Criminalium continentur.
PROSPERI FARINACII
IVRISCONSVLTI ROMANI.
Conſilij centeſimiquinti Argumentum.

HAEREDITAS alicui relicta an, & quando ab Hærede auferatur Fiſcoque applicetur ex eo, quod Teſtator illũ indignum declarauerit. Quãdo etiam Donatarius non ſeruans pacta, & conditiones in Donatione cõtentas cadat ab ipſa Donatione, illaque Fiſco applicetur. Et quando etiã prohibitus alienare obligare, ſeu pignorare, ſub pœna contrauenienda pœnam incurrat. fol. 1

CVI. De pœna non reuelantis fabricatores falſæ monetæ, & eam expendentis, quando locum habeat, de Tortura minori inferenda, quæ, & qualis eſſe debeat, & quando dicatur exceſſiua, vt inde extorta confeſſio confitenti non noceat. Quando confeſſio dicatur erronea, & quando impoſſibilis, vt pariter confitenti non noceat. 15

CVII. Officialis, cui debetur pars pœnarum, & compoſitionum, ſi aliquem condemnauit, & ſucceſſor exegit pœnam, an debeat dictæ pœnæ ſuam partem accipere, an verò ſucceſſor, & quid ſi Reus condemnatus, fuit factus debitor in libro Communitatis, eidemque ſicta dilatio ad ſoluendum. 19

CVIII. Plures falſitatis præſumptiones in hoc Conſilio proponuntnrque, & diſcutiuntur, indeque diſputatur. An præſumptiones falſitatis ſufficiunt ad condemnandum criminaliter, & in quam pœnam, & quando ex illis fides inſtrumẽto tollatur. Quales debeant eſſe præſumptiones falſitatis ſufficientes ad cõdemnandum, tàm ciuiliter, quàm criminaliter. Diſcutitur etiam an, & quando indubitata inditia ad condemnandum ſufficiant, & quæ dicantur in litia indubitata. De pœna falſitatis magnæ, an ſit pœna mortis, & an & quando abſolutus ſemel poſsit iterum inquiri, & moleſtari. 22

CIX. Falſitatis præſomptiones, an & quando ad condemnandum ſufficiant, quæ & quales eſſe debeant. Quandoque propriè dicantur præſumptiones falſitatis patentes, & viſibiles, & quando etiã Reus pluribus grauatus inditijs, & præſumptionibus falſitatis debeat torqueri, vel condemnari, & in quam pœnam. 41

CX. Nunquid accuſatus poſsit cogi ad ſe examinandum poſsitque ſe inter Reos conſtitui, inditijs non præcedentibus, & quibus. Multaque de Teſtium fide, & probatione præſertim ad reprobationem inſtrumenti inductorum non iniucunda adijciuntur. 45

CXI. Sententia in contumaciam condemnatoria, in qua de proceſſu fit mentio, an & quando contra condemnatum captum exequi poſsit ſine proceſſu, tàm de Iure communi, quàm conſtitutiones Marchiæ præſertim, quando talis ſententia fuit lata in Terris Eccleſiæ mediatè, & non immediatè ſubiectis. Agitur etiã de Notario in Officio delinquente, an & quando Notariatus officio priuetur, tàm quoad exercitium, quam quoad proprietatem. Plura adducuntur, quæ Inquiſitionis nullitatem reſpiciunt cũ reſponſionibus ad ea, & plura etiã de quibus in Sũmario. 47

CXII. Agitur de extinctione Cenſus, quomodo probetur ad effectum, vt cenſu extincto exigens fructus poſsit criminaliter inquiri; & de pluribus præſumptionibus argumentibus, & excludentibus dictam extinctionem, cuius occaſione nonnulla, etiam de præſumptione falſitatis ex diuerſitate manus, ſeu atramenti occurrente diſcutiuntur. 55

CXIII. Bannitus, an & quando poſsit impune occidi extra Territorium Bannientis, præſertim ſi fuerit Bannitus pro crimine læſæ Maieſtatis, vel pro falſa Moneta, & an proditoriè, & per aſſaſinium. 58

CXIV. Adminiſtrator doloſè ſe gerere in adminiſtratione, quando dicatur, an quando, & quomodo cõtra eum poſsit criminaliter agi, & quomodo puniatur, & quando eum excuſet à pœna falſi Primordium veritatis, vel quod falſitas non erat nocibilis; Multa de creditore petente, ſeu exigente debitũ iam ſolutum, an criminaliter contra eum agi poſsit, & generaliter, an & quando dolus, qui actione ciuili ex contractu purgari poteſt poſsit criminaliter puniri. 60

CXV. Pleniſsimè agitur de pluribus cauſis, & excuſationibus, quibus Teſtis, qui falſum depoſuit, non pœna ordinaria falſi, ſed extraordinaria puniri debet. Reliqua & plura alia ad hanc eandem materiam facientia in Sommarijs reperies. 73

CXVI. De Teſtium fide, ac probatione, & præſertim Birroariorum contra aliquem deponentium, & de homicidio in rixa commiſſo, quomodo in eo procedendum ad torturam, ſeu condemnationem. 79

CXVII. Hæreticorum laicorum bona ipſo iure propter hæreſim confiſcata, an applicentur Principi, ſeu Fiſco ſæculari, an vero Cameræ Apoſtolicæ, ſeu Romanæ Eccleſiæ, & an Sancto Inquiſitionis Officio, & quando etiam diuidantur in duas, ſeù tres partes, & quomodo. 81

CXVIII. Pluribus defenditor, & probatur bona hæreticorum laicorum ipſo iure confiſcata applicanda eſſe Sancto Inquiſitionis Offitio, & non Fiſco Principum ſæcularium, & eſt ferè eadem materia, de qua in præcedenti Conſilio. 87

CXIX. Feudalia bona, quando confiſcari non poſſunt in præiudicium agnatorum in Inueſtitura comprehenſorum. Nunquid in eorundem præiudicium durante vita delinquẽtis contumacis poſsit feudi commoditas, & vſusfructus confiſcari. 92

CXX. Plura de fide, & probatione Birroariorum deponentium de reſiſtentia ipſis facta, & nonnulla etiam de confeſsione qualificata, an & quando debeat in totum acceptari cum alijs, de quibus in Summario. 95

CXXI. Maior quatuordecim annorum, an poſsit pro homicidio in pœnam ordinariam condemnari, vigore Conſtitutionũ Summorum Pontificum, quando de minori ætate conſtat in proceſſu informatiuo. Quando, & ex quibus in homicidio in rixa ſequuto, quis præſumatur Aggreſſor, ſeù Prouocator, & è contra. Et quando etiam qualitas in vno capitulo orationis poſita cenſeatur repetita in alio. 97

CXXII. De carcerato ſub fideiuſsione de non diſcendendo, ſi contrauenienndo diſcedat, quando conuentionalis pœna exigi poſsit. Et hinc plura obiter diſcutiuntur, tàm circa Teſtium fidem, quam circa præſumptam ſcientiam, de quibus in Summario. 103

CXXIII. De pœna ſcribentis litteras priuatas in iniuriam Principis, & an quando læſæ Maieſtatis dicatur is, qui procurat ne Principi obediatur. 107

Digitized by Google

Index Argumentorum.

CXXIV. Feudalia bona An, & quando confiſcari poſſunt in præiuditium agnatorum, Quandoue Fiſcus teneatur ad debita contracta occaſione Feudi per Vaſallum delinquentem, 108

CXXV. Huius Conſilij plures materias continentis, Argumentum facilè ex ſequentibus Summarijs percipi poteſt, 12

CXXVI. Fideiuſſor de repræſentando aliquem, nunquid teneatur repræſentare eum, pro quo fideiuſſit citatum, & Bannitum pro alia cauſa, 117

CXXVII. Diſcutiuntur quinque præcipua inditia contra Carceratum, & inquiſitum de vulneribus ſub Pace. Primum de inimicitia ſequuta; poſt modum pace, & reconciliatione, & quàdo Pax ſeu reconciliatio dicatur facta de recenti. Secundum de compoſitione, ſeu gratia aliàs habita pro ſimili delicto, an & quando ex ea quis fateatur crimen. Tertium de non Salutatione, & non alloquutione, an & quando inde reſultet inditium inimicitiæ, & quale. Quartum de mendacio, & Quintum de inculpatione vulnerati exiſtentis in articulo mortis, 118

CXXVIII. Frater ſi fratrem occidat, an hæreditas ipſi proueniens ab inteſtato, vel ex Teſtamento poſſit à Fiſco auferri, tanquam ab indigno in præiudicium ſucceſſorum, & hæredis ſtante præſertim ſtatuto, quod homicida omni actu legitimo priuetur. 125.

CXXIX. De ſurreptione ſcripturarum ex actis Notarij, quomodo probetur. Et an ſurripiens cauſam amittat. An Procuratoris noceat Domino. Et quando. Et an etiam amiſſio inſtrumenti, ſeu ſcripturarum probetur iuramento Amittentis. 127

CXXX. In hoc reſponſo plura diſcurruntur inditia ex quibus Inquiſitus ad torturam grauatus prætendebatur, & plura etiam de Teſtium fide, & probatione, de quibus ſingulariter in Summario, 129

CXXXI. Multa de interpretatione ſalui Conductus, & præſertim quando poſſit dari extra iuriſdictionem concedentis; & an datus pro capiendis, & occidendis Bannitis extendatur ad delationem armorum prohibitorum. 135

CXXXII. Homicidium quando dicatur deliberatè commiſſum, & quando proditorium ad effectum, vt occidens non gaudeat immunitate Eccleſiaſtica. 138

CXXXIII. Exactiſſimè hic agitur de cauſa criminali intentata poſt cauſam ciuilem, quando faciat in eadem cauſa ciuili ſuperſedere, & è contra; Quando vna cauſa ſit alteri præiudicialis, & quando etiã ſimulatio ſit prohibita, & punibilis, vel non. 140

CXXXIV. De laicis offendentibus executores Curiæ Eccleſiaſticæ in actu exequutionis, an poſſint puniri à Iudice Sæculari, & quando verum ſit, quod in delictis mixti fori habeat locũ præuentio inter Iudicem Sæcularem, & Eccleſiaſticum. Quandoue Iudex, cuius iuriſdictio turbata eſt poſſit turbantem punire. Breue eſt reſponſum, ſed ſubſtantia plenum. 146

CXXXV. Feudalia, fideicommiſſariaque bona. & alienari prohibita, quando confiſcari poſſint, ſaltim quoad vſumfructum in vita delinquentis. Quando in pœnalibus, & correctorijs de caſu ad caſum ſit licita extenſio ex identitate rationis ſcriptæ. Pluraque alia de quibus in Summario, 147

CXXXVI. Gratia ſeù Indultus generalis delinquentibus, & Bannitis conceſſus à Prorege Neapolis, an ſuffragetur laico, qui Clericum in Regno occidit, & in Territorio Eccleſiæ fuit captus; vnde propterea in dubium refricatur, an homicidium ſclopo rotato, & ſub Pace dicatur proditorium, quando præſertim inter occiſorem, & occiſum præcedebat inimicitia. 158

CXXXVII. Filius ſi patrem occidit; Nunquid paterna hæreditas ab eo, tanquam ab indigno auferatur in præiuditium filiorũ ipſius occiſoris, ſtante præſertim ſtatuto, quod occiſor ſit incapax hæreditatis occiſi, tàm ex Teſtamento, quàm ab inteſtato. 162

CXXXVIII. Agitur de homicidio commiſſo in rixa, an in dubio in rixa commiſſum præſumatur; An verò præmeditatè, & de pluribus coiecturis, & præſumptionibus arguentibus deliberationẽ, ſeu præmeditationẽ homicidij, & illũ excludẽtibus. 163

CXXXIX. De Teſtibus dicentibus ſe non dixiſſe, prout Notarius ſcripſit, quàm faciant fidem, tàm in ciuilibus, quam in criminalibus, quando Teſti vario in parte ſubſtantiali diminuatur de fide in alijs partibus, in quibus nulla eſt varietas. Quandoue varij Teſtis depoſitio attendatur potius prima, quàm ſecunda. Et demum quando vnus, vel plures Teſtes de viſu, non omni exceptione maiores iunctis adminiculis ſufficiant ad condemnandum, & in quam pœnam. 170

CXL. Filij hæreticorum priuantur non ſolum ſucceſſione paterni, ſed etiam auita, & etiam legitima. 172

CXLI. De marito occidente Vxoria ſuæ adulterum, vel ipſam vxorem non in adulterio depræhenſos, ſed ex interuallo, an propter doloris, ſeù honoris prætextũ ordinariã pœnã effugiat. 174

CXLII. Homicidium, an & quando quibuſuè præſumptionibus præſumatur commiſſum potius in rixa, quam præmeditatè, & quibus etiam præſumptionibus probetur, quem fuiſſe aggreſſorem, & prouocantem, & è contra. 179

CXLIII. Multa in hoc Conſilio explicantur, quæ in Summarijs per te ipſum videre poteris. 182

CXLIIII. Cautio de non offendendo, an & quando rupta dicatur per offenſionem factam ab eo, qui cautionem non ratificauit, vel per offenſionem non ratificanti illatam à ratificante, & an ratificatio debeat eſſe expreſſa, & an ſufficiat tacita, & quando ſoluens pœnam promiſſam pro non ratificare, & offendente habeat pro ſua releuatione regreſſum contra eundem offendentem, qui cautionem non ratificauit. 185

CXLV. De pœna componentis Paſquinatas, & Scripturas infamatorias in alterius infamiam, & præſertim tempore Sedis Vacantis in infamiam Pontificis, & quid ſi iſtæ Paſquinatæ nõ fuerint publicatæ, & an bona delinquẽtis habẽtis plures filios poſſint cõfiſcari, in quo pro delicto bonorum confiſcatio imponenda eſt 189

CXXXXVI. Agitur de probanda ſana, vel inſana mente Teſtatoris, tũ p relationẽ Medicorũ, tũ etiã p depoſitiones teſtiũ. 192

CXXXXVII. Diſcutiuntur in hoc Conſilio plura inditia mãdati ad homicidium, & præſertim, an & quando inimicitia, & alloquutio ſecreta facit inditium ad Torturam Quando & ex quibus oriatur inimicitia. Et quando etiam, & ex quibus dicatur inferri Quando, & quantum Teſtes de auditu probent. 194

CXXXXVIII. Pœnarum pars, quæ officiali debetur pro ſuo labore an ſoluenda ſit officiali condemnanti, an verò exigenti, & quando bona confiſcata dicantur incorporata. 201

CXXXXIX. Conſtitutio pœnalis Romæ publicata. Nunquid afficiat, vbique locorum etiam quod non fuerit publicata in alijs Prouincijs, & nunquid etiam conſtitutio non publicata liget ſcientes, & ex quibus ſcientia præſumatur ad effectum incurrendi pœnam. 205

CL. Pax ſeu cautio de non offendendo, an & quando rupta dicatur per offenſionẽ factã ab eo, qui pacẽ, ſeu cautionẽ non ratificauit, & quid ſi nõ ratificat fuit offenſus. Plura de pœna tranſuerſali quando locum habeat, ac etiam de pœna Pictura, contra Pacem rumpentes. 208

CLI. Excluditur quædam Inſtrumentorum laceratio ex pluribus præſumptionibus hic explicatis: Plura de probatione corporis delicti. Et plura etiam de fide Teſtium in criminali cauſa examinatorum. 212

CLII. Falſitas cauſæ in Inſtrumento debiti appoſita; an & quando arguat falſitatem inſtrumenti; Plura de probatione negatiuæ, & de nonnullis præſumptionibus falſitatem arguentibus, & excludentibus. 215

CLIII. De matre, quæ filium nouem Annorum in lecto, & non in Cunna retinens contra Parochi, & aliorum monitionem, & proteſtationem ſuffocauit; Nunquid poſſit criminaliter puniri, & an ſuffocati pueri, tanquam indigna priuetur hæreditaſque fiſco applicetur, inde poſteà ſumpta occaſio diſcurrendi plura notabilia in materia indigni, & præſertim an ad hoc vt talis pœna locũ habeat, requiratur dolus, vel culpa, & quę. 217

CLIV. Fiſcus quando ab indigno hæreditatem ſibi delatam aufert, nunquid teneatur ad debita per indignum contractata ante commiſſam indignitatem. 227

CLV. Defenditur quidem Ferrarienſis, qui in Territorio Venetorum receptauit Homicidam Ferrarienſem non tamen Bannitum, aut condemnatum non obſtantibus bannimentis Ferrariæ, & Conſtitutionibus Apoſtolicis. 235

CLVI. Delegato Iudici ad faciendum proceſſum, ſeu ad cognoſcendũ cauſam non cenſetur data poteſtas ſententiandi. De pluribus ſocijs criminis, quando ſufficiant ad condemnandum, vel ad torquendum, ſi præſertim patiantur plures defectus de quibus in hoc Conſilio diſcutitur. Et an confeſſio generalis nõ expreſſo loco, & tempore commiſſi delicti, & perſona generalis nõ expreſſo loco, & tempore commiſſi delicti, & perſona in quam delinquitur ſufficiat ad condemnandum confitentem. 238

CLVII. De ſeparatione Thori inter Virum, & Vxorem propter viri ſæuitiam, verbera, & percuſſiones in Vxorem illatas, quando concedenda ſit, quandoue Maritus dicatur immoderatè, & atrociter Vxorem verberare, pluraque de Teſtibus probantibus hanc ſæuitiam. 243

CLVIII.

Digitized by Google

Index Argumentorum.

CLVIII. Corpus delicti, quomodo probatum cenſeatur in crimine furti: Et an & quando ſcriptura reperta in Archiuio publico, faciat plenam probationem. 245

CLIX. Confiſcari an & quando poſſint bona fideicommiſſaria, ſeu prohibita alienari, & quid ſi prohibitio non eſt perpetua, ſed ad tempus facta filio durante minori ætate, an tunc ſaltim legitima, & Trebellianica tranſeat in Fiſcum præſertim ſi filius ante delictum non conquæſtus eſt de prohibitione alienationis, ſeù onere legitimæ adiecto, & hinc ſumpta occaſione benè diſcutitur, an ius petendi ſupplementum legitimæ, & reijciendi onus ab ea ſit tranſmiſſibile ad hæredes, & quos. 248

CLX. Adminiſtrator, ſeu Procurator ad exigẽdum pecunias alienas, ſi exactas pecunias in vſum proprium conuertitur, an criminaliter conueniri poſſit, & quando, quid de ſocio communes pecunias penes ſe retinente, quando criminalis actio eſſet, vbi dolus poteſt purgari ratione ciuili ex contractu, & quando cauſa criminalis faciat ſuperſedere in ciuili, & è contra. 257

CLXI. Agitur hic de exculpatione ſocij criminis, qui in tortura faſſus eſt de ſe, & alios prætẽſos complices exculpauit. Nunquid huiuſmodi exculpatio tollat inditia contra dictos prætenſos complices exiſtentia, an falſa moneta, ſeu Inſtrumenta ad illam fabricandum apta reperta in domo alicuius faciant contra ipſum inditium ad torturam, aliaque nonnulla explicantur, de quibus in Summario. 262

CLXII. Intereſſe lucri ceſſantis, aut damni emergentis, quando à principio taxari poſſit in contractu venditionis, locationis, & ſocietatis, & in dictis contractibus, an & quando valeat pactum, quod capitale ſit ſaluum, Plura de nullitate, & inualiditate laudi. Quando illud ratificari poſſit, & an vſurarum exceptio impediat Cameralem obligationem. 264

CLXIII. Gratia Principis facta delinquenti de bonis incorporatis, an trahatur ad bona non incorporata, & propterea an, & quomodo ſit interpretanda, & declaranda Gratia Principis facta per verba generalia. Plura de extenſione, & reſtrictione verborum generalium. Et an, & quomodo contra Fiſcum in bonis confiſcatis, ſeu incorporatis currat præſcriptio. 273

CLXIV. De pluribus præſumptionibus falſitatem arguentibus, & illam excludentibus. 276

CLXV. Latè diſcutitur, an & quando Notarius recipiens fideiuſſorem non idoneum teneatur de ſuo proprio. Quando fideiuſſor dicatur idoneus, non poſſidens præſertim bona ſtabilia in loco Iudicij, ſed alibi in eadem, vel diuerſa Prouincia, & quando etiam poſſit contra Notarium procedi, non facta diſcuſsione fideiuſſoris, an ſit idoneus nec ne. 279

CLXVI. Plura diſcutiontur de Teſtium fide, & probatione, & etiam de rixa, quando præſumatur potius, qua præmeditato. 314

CLXVII. Sententia non viſis actis, & ſine probationibus, an ſit nulla, ſeù potius iniuſta, & an, & quando ob non tranſportationem actorum ſententia dicatur nulla. 299

CLXVIII. In hoc reſponſo Eccleſiaſticæ immunitatis materiã reſpiciente: Quinque præcipuè diſcutiuntur. Primò, an ad effectũ tradendi Iudicibus Sæcularibus reos confugientes ad Eccleſiam pro delictis qualificatis, de quibus in Bulla Gregorij XIIII. neceſſarium ſit, quod qualitates ipſorum criminum plenè, & concludenter probentur. Secundo an probatio huiuſmodi poſsit deſumi ex proceſſu Curiæ Sæcularis Tertio an in præmiſſa cognitione ſit neceſſaria citatio, & cuius videlicet Eccleſiæ, ſeù Fiſci pro ea, an Rei, vel vtriuſque? Quartò num etiam dãdus ſit libellus, conteſtanda lis, dandæ dilationes, & publicandus proceſſus? Quintò, & vltimò, an occidens inimicum ſuum ex inſidijs dicatur proditoriè occidere, & quid ſi aliquem ſub pace, ſeù fide data quis occiderit. 302

CLXIX. In hoc Conſ. r. declaratur quãdo teſtes de Vniuerſitate admittantur, & probant pro ipſa Vniuerſitate. Secundò quando Teſtibus hinc inde contrarijs ſuper poſſeſsione, quibus magis credendum. Tertiò, quãdo poſſeſsio antiquior præferatur iuniori. Quartò quando authoritate propria rem ſuam ad alienã inuadens, quomodo puniatur. Quintò, quando Bulla Sixti V. contrafacientes armatas, & caualcatas locũ habeat. Sextò, Armorum appellatione, an & quando veniant fuſtes, ſecures, pugnetti, lapides, & ſimilia. 314

CLXX. Ad reprobandum Inſtrumentum, ſeu Teſtamentum quot, & quales Teſtes ſufficiant præſertim quãdo criminaliter agitur, & quando etiam magis ſtandum ſit depoſitioni Teſtis ſecũdæ Iudiciali, quàm primæ extraiudiciali, & ſine inſtrumento. 310

CLXXI. Vulnus quando dicatur mortale, & quando non, & ſuper illius mortalitate, vel non mortalitate quando, & quantum ſit medicis credendum. Inde propterea latè diſcutitur, quando vulneratus ex recepto vulnere obijſſe præſumatur, an verò ex alia cauſa, & quæ? Plura de Teſtium fide, & probatione, & præſertim, quando attendatur eorum ſecundum dictum in Tortura, nõ autem primũ ſine Tortura, & plura de Teſtibus inhabilibus admittendis, vel non admittendis in probatione delicti difficilis probationis. 322

CLXXII. In hoc Conſilio plures enomerantur præſumptiones falſitatem arguentes, & excludentes, & plura de Teſtiũ fide, & probatione, quæ ſingulariter in Summario exprimuntur. 230

CLXXIII. Legitima, & Trebellianica antequam cõfiſcari poſſit, ſtante Teſtatoris fideicommiſſo, & ſubſtitutione iniuncta in caſu delicti, quandouè per alienationis prohibitionem Trebellianica prohibita cenſeatur. 334

CLXXIV. Plura de reprobatione Inſtrumenti differuntur, quando ſcilicet Teſtes dicantur illud reprobare, & falſum reddere, & quid præſertim de Teſtibus Inſtrumentarijs. 336

CLXXV. Agitur de Inquiſito, quod monetam tonderit, & expenderit; Qui cum tonſa moneta Inſtrumentiſque ad eam tondendã aptis repertus, in Tortura ipſi inflicta per horam cum baculo ad pedes, & iteratis quaſſationibus tortus perſtitit. Diſcutiturque an ea non obſtante poſsit in aliquam pœnam condemnari, & in quam. 340

CLXXVI. Venditionis contractus, quando reſcindatur ex eo, quod fuerit vendita res, tanquam libera, & fuit reperta cum onere, & obligatione. Quando dolus dans cauſam contractui, ipſum ipſo Iure nullum reddat, & quando criminaliter puniri poſsit vendens, ſeu obligans rem duobus aſſerens alteri non venditam, nec alteri obligatam. 342

CLXXVII. Statutum Vrbis, quod duæ ſententiæ faciant rem iudicatam, non habet locum in cauſis criminalibus, nec ſententiæ dicantur conformes, quarum vna continet maiorem ſummam, quam altera, & de citatione ad ſententiam, quod debet eſſe perſonalis, ac etiã reproduci in die in citatione expreſſo. 348

CLXXVIII. Furti, an teneatur, qui alienam pecuniam præſertim numeratam alteri deferẽdam accipit, ſed in vſum proprium conuertit. 354

CLXXIX. De præſumptione falſitatis oriente ex additione, ſeù cancellatione reperta in aliqua ſcriptura præſertim imperfecta, & nulla, an & quando ſufficieus ſit ad condemnandum, vel ad torquendum. 358

CLXXX. Hic agitur de electione cuiuſdam Abbatiſſæ, quæ prætendebatur Simoniaca, & negatiua reſpondetur. Primo, quia nulla præceſsit pactio, ſeu conuentio. Secundo, quia nihil fuit datũ in pretium voti, ſed ea cauſa liberalitatis, & eleemoſynæ. Tertiò, quia ſine animo committendi Simoniam. Quarto, quia non credebatur Simoniam committi. Quinto, quia ante electionẽ interuenit pœnitentia. 362

CLXXXI. In hoc Conſilio pluribus impugnatur, vt notoriè iniuſta quædam ſententia lata pro vulneribus in rixa ſequutis, & in eo multa explicantur notabilia de quibus in Summarijs, & præſertim quando, & qualiter inferenda ſit Tortura Teſtibus veriſimiliter de facto informatis, & recuſantibus dicere veritatem, ac etiam reo pro habendis complicibus, ſeu qualitatibus aggrauantibus delictũ, quod aggreſſor poteſt impunè occidi, & quando quis aggreſſor præſumatur, de famulo, ſeu etiam extraneo defendente inſultatum in periculo vitæ exiſtentem, & de homicidio in rixa commiſſo, quis condemnandus ſit occiſore certo, aut incerto exiſtente. 366

CLXXXII. Condemnari, vt quis poſsit, tanquàm conuictus, quæ reperiantur? Multa de Teſtium fide, & probatione ad hoc, vt faciant inditium ad Torturam. Et præſertim depoſitione Mandatarij, & ſocij criminis. 375

CLXXXIII. Statutum Bononienſe lib. 3 Rubr. de Contractib. cum Minoribus, & filijs familias faciendis. Nunquid habeat locum quando minores, ſeu filij familias contrahunt cum Fiſco, & ad eius fauorem. 374

CLXXXIIII. Agitur de quodam Nobili Veneto, qui procurauit veneni præparationem ad effectum venenandi ſuum inimicum, ſed quia venenum habere non potuit ad aliquem actum venenandi, nec proximum, nec remotum deuenit. Agitur inquam, an & qua pœna puniendus ſit. Et ob id diſcutitur, an, & quomodo in crimine veneni de illius corpore conſtare debeat. An & quæ pœna in eodem crimine imponi poſsit effectu non ſequuto, & quomodo interpretentur Banimenta, ſeu ſtatuta punientia in crimine veneni conatum. 376.

LXXXV. Sententia notoriè iniuſta in Criminalibus præſertim exequenda non eſt. Et quando dicatur notoriè iniuſta. Plura de confeſsione erronea, & erroris probatione per ſuggeſtionem, & dolum Iudicis exorta, & de exculpatione ſocij criminis, quid & quantum proſit exculpato, & demum de pœna parricidij, & confiſcationis bonorum, an habeat locum ex ſola ſcientia, & non reuelantia. 385

CLXXXVI. Clauſula ſublata non extenditur, extra ea, quæ ſunt expreſſa in ſupplicatione, ſeu commiſsione, & abſolutus, ſeu condemnatus à Iudice præſertim appellationis in vna parte, an, & quando cenſeatur condemnatus, & abſolutus in alia parte. 943

CLXXXVII. Minores vigintiquinque annorum excuſantur à pena ordinaria. Et quid vigore Bullarum Summorum Pontificum. 403

CLXXXVIII. Defenditur in hoc Conſilio Procurator, qui de pluribus, & præſertim de ſimulatione contractuum, & pacti de ciuotalitis per calumnia accuſatus fuit. 405

CLXXXVIIII. Agitur in hoc Conſilio de probatione corporis delicti in prætenſo ſacrilegio, ſeu furto Reliquiarum. Quid, & quantum in propoſito probet fama publica ſcriptura in Archiuio reperta, inſcriptio in Eccleſia, Hiſtoriographorum aſſertio, & an iſto caſu ſufficiãt probationes, & coniecturæ. 499

CLXXXX. Adulterium quando dicatur notorium ad effectum, vt propria authoritate Vxor poſsit diuertere à viro, eaque ſic diuiſa, & ſeparata, nunquid Iudex laicus ſit competens in cauſa reſtitutionis Dotis, & quid ſi vir rem habet non cum coniugata, ſed cum ſoluta. 503

CLXXXXI. Debitor ex cauſa mutui, ſi vltra reſtitutionem ſortis principalis promiſit aliquid facere ad fauorem Mutuantis, an & quando ea hac facta promiſsione vſura committatur, & an valeat pactum in locatione, quod donec conductor pecuniam ſibi mutuatam à locatore reſtituit, duret locatio. 509

CLXXXXII. In hoc Conſilio plura diſcutiuntur, quæ inditiorum materiam reſpiciunt, & præſertim, quando & quale ea depoſitione ſocij Criminis, ſeu Mandatarij oriatur inditium contra aſſertum ſocium, & Mandantem. Pluraque de Teſtium fide, & & probatione non iniucunda explicantur, de quibus in Summarijs. 425

CLXXXXIII. Homicidium, an & quando cenſeatur præmeditatè cõmiſſum, an verò potius in Rixa in hoc cõſilio plures explicantur præſumptiones excludentes, & includentes præmeditationem pluraque de Teſtium fide, & probatione ad effectum torquendi notabilia reperies in Summarijs.

Finis Indicis Argumentorum.

INDEX

Digitized by Google

INDEX LOCVPLETISSIMVS RERVM VERBORVM, AC SENTENTIARVM.

Quæ in hoc ſecundo volumine Conſiliorum, ſeu Reſponſorum Proſperi Farinacij I.C. Romani continentur.

A

ABLATA hæreditas ab indigno per Fiſcum tranſit cum omnibus oneribus, prout erat penes indignum, conſ. 154. no. 4. & nu. 15.

Abortum vxoris, Maritus ſi propter verbera, & percuſſiones cauſauit, ſeparandus eſt ab ipſa Vxore, conſ. 157. num. 6.

Abraſio, cancellatio, vituperatio, inciſio cartarum, mutatio attramenti, diuerſitas manus, & ſimilia, ſunt præſumptiones falſitatis viſibiles, conſ. 109. nu. 2.

[A]braſio, ſeu cancellatio ſcripturæ, quando illud, quod abraſum, ſeù cancellatum eſt, legi non poteſt, præſumptionem falſitatis indu[ci]t, conſ. 109. num. 22.

[Abra]ſio, ſeu cancellatio aliqua verborum inducit præſumptionem [fa]lſitatis quando agitur ciuiliter ad tollendum fidem ſcripturæ, [ſec]us quando criminaliter ad pœnam, conſ. 179. nu. 9.

[Abſo]lutus ſemel amplius inquiri non poteſt, conſ. 118. num. 17. [V]bi hoc ampliatur etiam quod quis fuerit abſolutus, ob non probatum crimen.

[Abſo]lutus ſemel ab obſeruatione inditij amplius inquiri nõ poteſt, [ni]ſi noua ſuperuenient inditia à primis differentia, & grauiora, [c]onſ. 118. n. 18. & 19 & infra triginta dies, n. 18. & 19. & nu. 32.

[Abſo]lutus in vno non cenſetur condemnatus in alio, conſ. 186. nu. [5.] & nu. 31. Contra, num. 50.

[Abſ]olutus quis non dicitur, niſi quando inculpabilis repertus fuit, [ve]l quia innocens, vel quia crimen non probatum, dicto conſil. [1]86. num. 4.

[Abſo]lutus in vno, an & quando cenſeatur condemnatus in alio? [E]t materia broccardica, dicto conſ. 186. num. 5.

[Abſo]lutus in vno capite ſeparato ab alijs capitibus, non cenſetur [in] alijs capitibus condemnatus, dicto conſ 186. num. 5. & nu. 22. [3]. 40. 46. & num. 55.

[Abſu]rda duo quando concurrunt ſemper eligendum eſt minus abſurdum, conſ. 168. num 66.

[Acce]ptoris ius etiam reſoluitur reſoluto iure datoris, conſil. 154. [nu]m. 19. Vbi ponuntur exempla.

[Acce]ptoris ius etiam cenſetur reſolutum, reſoluto iure datoris, [co]nſ. 124. num. 21.

[Acce]ptatione, & conuentione non præcedente Simonia non dici[tu]r commiſſa, conſ 180. num. 6. & ſeqq. & num. 18.

[Acce]ſſorium ſequitur naturam ſui principalis, conſ. 118. nu. 4.

[Acci]pere Verbum interpretatur pro retinere, & Verbum retinere, [qu]andoque etiam interpretatur pro Verbo accipere. Declara, num. 11. conſ. 112.

[Accu]ſatoris confeſſio in accuſatione facta probat contra confitentem, conſ. 113. num. 2.

[Accu]ſatoris Teſtis familiaris, & ſalariatus repellitur à teſtimonio, [co]nſ 110. num. 2.

[Accu]ſator, & Teſtis quis eſſe non poteſt, conſ. 179. num 4.

[Accu]ſatus Reus, vt in reatu conſtituatur, & examinetur, requiruntur inditia perfecta, manifeſta, & talia, vt illis nihil rationabile [obi]jci poſſit, conſ. 110. num. 12.

[Acqui]ſitio quando pendet à futuro euentu, tunc interim nihil acquiritur, conſ. 105. num. 87.

[A]cta coram Iudice laico non faciunt fidem coram Iudice Eccleſiaſtico, conſ. 136. num. 18. Declara, vt num. 19.

Acta probãtur per aſſertionẽ Notarij, etiã ſine Teſtibus, cõſ. 129. n. 1

Acta facta in foro Seculari, probant etiam in foro Eccleſiaſtico, conſ. 168 nu 25. Declara, vt num. 38.

Acta inſtructoria vnius Iudicij non probant in alio, niſi inter eaſdẽ perſonas, vel alias, quibus ſententias ſi fuiſſet prolata nocere potuiſſet, conſ. 168. num. 26.

Acta vnius Iudicij, etiam inter eaſdem perſonas non probant in alio, quando cauſa non eſt eadem, vel ſi eadem ad alium effectum agitur, conſ. 168. num. 27.

Acta coram Iudice Eccleſiaſtico non probant coram Seculari cognoſcente de eo, in quo Eccleſiaſticus nõ fuiſſet cõpetens, & è contra, conſ. 168 num. 28.

Acta non publicata in vno Iudicio facta, non probant in alio, etiam inter eaſdem perſonas, conſ 168. num. 30.

Actorum tranſportatio eſt neceſſaria, & reddit ſententiam nullam, ſi acta non ſunt tranſportata, etiam quod procedatur ſummariè, conſ. 167. num. 6.

Actorum tranſportatio eſt neceſſaria, & actis non tranſportatis ſententia eſt nulla, etiam quod in Commiſsione adſit clauſula conſtituto de præmiſsis quantum ſufficere videbitur, conſ. 167. n. 8.

Actorum tranſportatio eſt neceſſaria, & actis non tranſportatis ſẽtentia eſt nulla, etiam quod acta tranſportanda eſſent irreleuantia, conſ 167. num. 14.

Actorum non tranſportatio non reddit ſententiam nullam, quando vna pars tranſportauit ſua acta, & altera pars fuit negligens in tranſportando, conſ. 167 num. 11. Declara, vt num. 12 & 13.

Actorum non tranſportatio reddit ſententiam nullam, etiam quod fuerit datum Iudici ſummarium Teſtium, conſ 167 nu. 15.

Actorum non tranſportatio reddit ſententiam nullam, etiam quod in commiſsione cauſæ appellationis adſit clauſula, quã, & quas, &c. conſ. 167 num. 17.

Actio de dolo excluditur, quando illa purgari poteſt actione ex contractu, conſ. 114. num. 17. quod an verum ſit, & quando, num. 55. & omnibus ſeqq.

Actionem furti non tollit velamen adminiſtrationis, conſ 114. nu. 62. Vbi declaratur hoc non procedere, quando adminiſtrator interceptum Domini pecuniam penes ſe retinet animo eam non reſtituendi, dicto num. 62.

Actioni hypotecariæ, vt locus ſit, ſufficit probare, quod hypothecans poſt contractum obligationem alicuius rei Dominium, ſeù poſſeſsionem habuerit, conſ. 154. nu. 1. & nu. 14.

Actione furti non tenetur recipiens pecuniam numeratam ab aliquo, vt illam alteri deferat, ſi in vſum proprium conuertit, conſ. 160. num 4.

Actio furti ſemper ceſſat, vbi res habuit originem à contractu, & quando traditæ pecuniæ fuit tranſlatum Dominium, conſ. 160. num. 9.

Actione furti non tenetur ſocius rem communem in propriam vtilitatem conuertens, dummodo non animo celandi, hoc faciat, conſ. 160. nu. 15. & 16. & nu. 19. & 20.

Actione ciuili ex contractu, quando dolus purgari poteſt criminaliter procedi non poteſt, conſ. 114. nu. 10. & 11. Vbi quod iſto caſu, nec etiam Iudex procedere poteſt ex officio.

Digitized by Google

I N D E X.

Additionem eſſe factam diuerſo tempore, Diuerſitas attramenti non probat, conſil 112.num.20.

Additio, ſeu cancellatio in ſcriptura reperta, prȩſumitur facta tempore celebratæ ſcripturæ, & in præſentia partis, prȩſertim quando reperitur non in margine, ſed in corpore ſcripturȩ, conſ. 179. num. 3.

Additio reperta in aliqua ſcriptura inducit præſumptionem falſitatis, quando agitur de magno præiudicio, ſecus ſi de modico, conſ. 179. num. 8.

Additione, abraſione, ſeu aliqua verborum cancellatione falſitas præſumitur, quando agitur ciuiliter ad tollendum fidem ſcripturæ, non quando criminaliter ad pœnam, conſ. 179. num. 9.

Adeundi hæreditatem, & dicendi nullum Teſtamẽtum Patris, & Ius deliberandi; An & quan. in tranſeat in Fiſcum, conſ. 159. nu 47. 52. & 61.

Adminiſtrationis velamen furti actionem tollit, conſ. 114.nu. 62.
Vbi declaratur hoc non procedere, quando adminiſtrator interceptam Domini pecuniam pœnes ſe retinet, animo eam non reſtituendi dicto, nu 62.

Adminiſtrationem, & Dominium omnium ſuorum bonorum ipſo iure amittit Hæreticus à die commiſſi criminis, conſ. 154. no 4.

Adminiſtrator in libro Adminiſtrationis falſas partitas deſcribens, non ſolùm pœna falſi, ſed etiam furti tenetur, & contra ipſum iuratur in litem, conſ. 108. num 7.

Adminiſtrator, ſeù exactor non deſcribendo fideliter exactas pecunias in libro adminiſtrationum, ſed eas in proprios vſus conuertens falſi, & furti pœna tenetur, conſ. 111. num. 36.

Adminiſtrator librum adminiſtrationis non conficiens punitur pœna Stellionatus, conſ. 114. num. 13.
Et dicẽs ſe non confeciſſe librum, præſumitur occultaſſe, nu 31.
Vbi quod non ſolum Mercatores, ſed etiam omnes Adminiſtratores, & negociorum geſtores tenentur conficere hunc librum, contra num. 39
Vbi quod procurator particularis negotij non tenetur conficere librum rationum. & num. 53.
Sed pro prima opinione, vide num 57. & ſeqq.

Adminiſtrator dicitur furtum committere, quando retinet pœnes ſe pecunias, quas adminiſtrat animo non reſtituendi, conſ. 214. num. 31.

Adminiſtrator non deſcribens in libro adminiſtrationis data, & recepta falſum committit, conſ. 114. num. 60.

Adulteram filiam, & adulterum ſimul Patri occidere licet, quando occiduntur in continenti, & in turpitudine inuenti, ſecus ſi ex interuallo, conſ. 141. num. 14.

Adulterum vilis conditionis cum ſua vxore deprehenſum maritus occidendo, nullam patitur pœnam, conſ. 141. num. 1. & nu 15.

Adulter vilis dicitur non is, qui ignobilis eſt, ſed qui ſit turpis perſona, conſ. 141 num. 2.

Adulterum, qui nõ ſit vilis conditionis Maritus, ſi occiderit mitius punitur, & alias, vt in conſ 141 num 3. & num. 15.

Adulterum vxoris, ſeu vxorem Maritus occidendo, aut excuſatur, aut mitius punitur, ſi vxor, vel Adulter fuerit depræhenſus in adulterio, conſ. 141. num 4.

Adulter in adulterio depræhenſus dicitur, non ſolum is, qui inuentus fuit in opere ſupra mulierem, ſed etiam ſi in rebus venereis, & præparatorijs ad adulterium inuentus fuerit, conſ 141. no 5.

Adulterum occidens Maritus non excuſatur, niſi eum domi ſuæ inuenerit, conſ. 141. num. 7.

Adulterum, ſeu vxorem cum adultero depræhenſam occidendo Maritus non excuſatur, niſi eos inuenerit in actibus Venereis, & ideò ex interuallo occidens non excuſatur, conſ. 141. num. 8.
Et per totum conſiliũ, licèt contrariũ voluerit Bertaz conſ 9.

Adulterum occidit impunè Maritus poſt trinam monitionem alloquentem cum ſua vxore. Declara quomodo hoc intelligatur, conſ 141. num. 39.

Adulterium commiſiſſe confitens cum pluribus perſonis non poteſt de adulterio condemnari, niſi conſtito de matrimonio earum cum quibus fatetur rem habuiſſe, conſ. 156. num. 17.

Adulterium manifeſtum, & notorium dicitur probatum eo ipſo, quod ex adulterio filios habet, conſ 190. num 5.

Adulterium manifeſtum, & notorium probatur ex cohabitatione adulteri, cum Adultera. conſ. 190 num. 6:

Adulterij cauſa mixti fori eſt, conſ. 190. num 26.

Adulterium dicitur committi à Viro vxorato rem habente cum ſoluta, num. 29. & ſeqq.
Et non ſolùm de Iure Canonico, ſed etiam de Iure Ciuili, num, 30. & 34 & ſeqq.

Declara hoc procedere ad effectum ſeparationis Thori, & reſtitutionis Dotis, non autem ad effectũ puniendi virum criminaliter, conſ. 190. num 35.

Aequalitas ſemper ſeruanda, conſ. 181. num. 9.

Aeſtimatio facit emptionem, & venditionem, conſ. 162. num. 2. & num. 14 & 15.
Vbi ampliatur hoc procedere, etiam in contractu locationis, & ſocietatis.

Aeſtimatio facit, vt rei æſtimatæ commodum, & incommodũ ſpectet ad recipientem, conſ. 162. num. 30.

Aeſtimatio iuſta, vbi adeſt, læſio dari non poteſt, conſ. 162. nu. 46.

Aeſtimari pecunia hominis, vita non poteſt, conſ. 153. no. 15.

Aetas minor probata à Fiſco facit minuere pœnam, conſ. 121. nu. 52 & num. 24.

Aetas minor facit minuere pœnam, non ſolum legalem, ſed etiam ſtatutariam. conſ. 106 nu 84.

Aetate minori non obſtante, minores viginti quinque annorum, & maiores quatuordecim annorum, in contumaciam condemnati pro homicidio, ſi ad manus Curiæ deuenerint, poſſunt non obſtãte dicta minori ætate morti tradi, pro executione ſententiæ contra eos latè, conſ. 121. num. 1. & num. 9. Contrà num. 3. & num. 15. & num. 21.

Affectus, ſeù conatus nullam meretur pœnam, quando ſi affectus ſequutus fuiſſet nemini nocuiſſet, conſ. 284. num. 21. 28. & 35.

Affines, ſeu conſanguinei teſtes admittuntur ad defenſionem Rei, conſ. 174. num. 2.

Affines, & conſanguinei Teſtes, etiam Inſtrumentarij admittuntur, & plenè probant, conſ. 174. num. 18. & 19.
Vbi ampliatur, etiam quod deponant contra Inſtrumentum.

Affinis, & conſanguineus Teſtis probat ad defenſionem Carcerati, conſ. 161. num. 8.
Vbi præſertim ſi fuerit examinatus à Fiſco.

Aggreſſio, ſeu prouocatio probatur coniecturis, conſ. 121. num. 32.

Aggreſſio, & prouocatio præſumitur ratione loci, in quo homicidium fuit ſequutum, conſ. 121 num 34.

Aggreſſor, ſeu procurator, quis fuerit præſumptionibus probatur, conſ. 142. num 6.

Aggreſſor, & prouocator prȩſumitur is, qui in armis eſt magis exercitatus, conſ. 142. num. 7.

Aggreſſor, & prouocator præſumitur is, qui aliter fuerit homo malæ famæ, & ſolitus ſimilia facere, conſ. 142. num. 8.

Aggreſſor, & prouocator præſumitur is, qui in rixa magis vulneratus remanſit, conſ. 142 num. 9.

Aggreſſor, & prouocator præſumitur is, qui citatus noluit comparere, conſ 142. num. 10.

Aggreſſor, & prouocator præſumitur is, qui amouit ſe de loco ad locum, conſ. 142. num. 11. & num 17.

Aggreſſor, & prouocator præſumitur is, qui magis armatus erat, conſ. 142. num. 13.

Aggreſſor, & prouocator præſumitur is, qui erat magis aſſociatus, conſ. 142. num. 22.
Declara, vt num. 23.

Aggreſſor, & prouocator præſumitur is, qui erat magis aſſociatus, conſ. 166. num. 7.

Aggreſſorem, ſeu prouocantem occidere incontinenti, vt iræ calor occidentem excuſet, quando dicatur, conſ 141. num. 25.

Aggreſſor præſumitur is, qui magis aſſociatus erat, conſil. 193. numero 49.

Aggreſſor præſumitur qui magis robuſtus, & magis in armis exercitatus eſt non tamen inde præſumitur præmeditatio, conſil. 193. num. 62.

Aggreſſor, & prouocator dicitur is, qui mouet ſe de loco ad locũ, vaditque ad aliquam percutiendum, ſeu vulnerandum, conſ. 121. num. 33.

Aggreſſor, & prouocator præſumitur is, qui erat magis aſſociatus, conſ. 121. num. 35.

Aggreſſor, ſeu prouocator præſumitur is, qui erat magis armatus, conſ. 121. num. 36.

Aggreſſor, ſeu Prouocator dicitur is, qui rei illicitæ operam dabat, conſ. 121. num. 37.

Aggreſſor, & prouocator dicitur is, qui citatus, & monitus noluit comparere, conſ. 121. num. 38.

Aggreſſor, & prouocator ex duobus rixantibus præſumitur is, qui viuus remanſit, non autem ille, qui occiſus fuit, conſ. 121. nu. 39.

Aggreſſor prȩſumitur is, qui ante rixam iniuriam recepit, conſil. 18. num. 6.

Aggreſſor, præſumitur is, qui aduerſarium ad dimicandum inuitat,

conſ.

Digitized by Google

I N D E X.

conſil, 181.nom.5.

ggreſſorem vulnerans dicitur vulnerare ad ſui neceſſariam defenſionem,conſ.181.num8.& n.10.

ggreſſorem aſſocians, & in rixa aſtans armatus punitur eadem poena,qua puniendus eſt aggreſſor,conſ.181.num.11.

leator,& blaſphemus maritus exiſtens, ſeparatio Thori, ſeu matrimonij ex hoc non conceditur,conſ. 157. num.57.

iena res vendi poteſt,conſ.176.num.19.

ienam pecuniam conuertens in vſum proprium, quando talis conuerſio fit ſine damno Domini furtum non committit, conſ. 178.num 8.

ienas pecunias accipiens alteri ferendas, vel in aliquam cauſam erogandas,ſi in vſum proprium conuertit furti tenetur, conſil. 178 num.11.& ſeqq. Vbi reſpondetur contrarijs.

ienare prohibitus ſub pœna, quando alienando pœnam incurrat,conſ.105.num.25.

Et an vltra pœnam expreſſam cadat à iure donationis, nu.23.

enare,& obligare prohibitus ſub pœna non incurrit pœnam accipiendo pecunias ad ſocietatem officij ſuper officio alienare prohibito,conſ.105.num.24.

enare,obligare,ſeu pignorare ſub pœna non incurrit pœnam niſi ſequuta effectuali traditione,& diſtractione, conſ.105.num. 25.28 & num.30.

Vbi ampliatur,etiam quod in prohibitione adſit clauſula,quia ſibi ſic facere placuit.

enandi prohibitio facta à Teſtatore ſub pœna non comprahendit, niſi eam alienationem quæ cum effectu voluntatem prohibentis euertit,conſ.105.num.26.44. & ſeq.

enare prohibitus ſub pœna alienando pœnam non incurrit, niſi n caſu in quo pœna expreſsè appoſita eſt,conſ.105. num.33.& ſeqq.Vbi de materia.

enare prohibitus in vno caſu, an & quando cenſeatur prohibitus in alio,in quo adeſt eadem ratio prohibitionis, conſ.105.nu. 4.& ſeqq.

enari prohibita bona,ſi alienentur poſſunt recuperari,conſ.105. num.38.

enare prohibitos nũquid poſſit alienare impetrata alienandi licentia à Papa,conſ.105 num.38.

enari prohibita bona ſi fuerint alienata non poſſunt recuperari,niſi fuerit probatum, quod illa fuerint in bonis prohibentis, onſ.105.num.39.

nare,obligare,ſeu pignorare prohibitus ſub pœna non incurrit œnam ex eo, quod accipiat pecunias ad ſocietatem officij ſuer aliquo officio,conſ.105.num.64.& ſeqq & num.85. & ſeq.

nare prohibitus ſub pœna non incurrit pœnam imponendo enſum ſuper fructibus ſecus ſi impoſuerit cẽſum ſuper re proibita alienari,conſ.105.nom 68.

nare dicitur delinquens,conſ.124.num.21.

nare,& diſtrahere poteſt bona ſua, delinquens etiam poſt dectum in fiſci præiudicium,conſ.154.num.9.& num.12.

nari prohibita bona,confiſcari non poſſunt,etiam durante vita turale prohibiti delinquentis,conſ.135.num.2.& num.3. Vbi æſertim,quando prohibitio fuerit facta verbis vniuerſalibus, prægnantibus,& multò magis, quando talis prohibitio habet iunctum fideicommiſſum,& num.20.

nari prohibita bona fauore alterius, quàm prohibiti confiſcari n poſſunt,conſ.135.num.20.

bi hoc ampliatur, etiam durante vita delinquentis, & quoad mſfructum.

nari prohibita feudalia bona, poſſunt etiam abſque conſenſu omini alienari inter agnatos in inueſtitura comprahenſos, nſ.135.num.12.

nationis prohibitio non cenſetur facta per clauſulam, vt bona maneant in familia.conſ.159.num.12.& 13.

nationis prohibitione adiecta clauſula, vt bona remaneant in milia operatur tacitum fideicommiſſum, non ſolum in caſu anationis,ſed etiam mortis,conſ.159.nu.12 & num 21.

nationis prohibitio non dicitur onerosa, etiam adiecta clauſuquod bona remaneant in familia, conſ.159.num.37.

nationis prohibitio facta verbis vniuerſalibus,& prægnantibus nprahendit etiam alienationem neceſſariam,conſ.135.nu,3.

ationis prohibitio ſimpliciter facta non trahitur ad alienation neceſſariam, videlicet in hæredes ab inteſtato venientes, ſ.235.num.30.

ationis prohibitio non trahitur ad alienationem factam in tamento,conſ.135.num.31.

ationis prohibitio tacitè ineſt in fideicommiſſo,in quo eſt facta gradatim,& ordine ſucceſſiuo,conſ.135. nu.56.

Alienatio legitimæ prohiberi poteſt vſque ad certum tempus,conſ. 173.nom. 10.

Alio modo dictio,aliud non importat,niſi idem, quod aliter, conſil. 136.num.5.verſ.Illud enim.

Aliqua dictio in proprietatem, & diminutionem ſignificat, conſil. 147.num.16.

Aliqua dictio non eſt generalis, ſed verificatur in qualibet re,etiam minima,conſ.163,nom 4.

Aliter dictio aliud non importat,niſi idem quod alio modo, conſil. 136.num.5.verſ.Illud enim.

Allodialia potius bona, quam feudalia præſumuntur præſertim prædia ruſtica,conſ.135.num.16.

Allodialia bona tantum diſpoſitio generalis in dubio cẽſetur comprahendere,& non feudalia,conſ.124.num 6.& 7.

Alloqutio ſecreta non facit inditiom ad torturam, conſ.147.nu.6. Niſi concurrũt tria.Primò vt alloqutio ſit ſecreta, & ad aures. Secundò,vt procedat capitalis inimicitia. Tertio,vt homicidiũ in continenti ſequatur,ibid.num.7.& 8. Vbi etiam quando homicidium dicatur incontinenti ſequutum.

Alloquutio cum occiſoribus facit inditium ad torturam,conſ.147. num 43.Vbi declaratur.

Alternatiuè deponens teſtis nihil probat, conſ.116 num.3.

Alternatiua dictio ſequens poſt plura verba ſine copula facit totam orationem ſolutam,ita quod ſufficit alteram partem eſſe veram, conſ 136.num.5.

Amicitia,& beneuolentia inter occiſorem,& occiſum facit præſumere homicidium ſine dolo commiſſum, conſ.142.num.3.

Amiſſio ſcripturæ non præſumitur,& qui dicit amiſiſſe præſumitur malitioſè occultare,conſ.129.num.8.

Amiſſio Inſtrumenti, ſeu ſcripturæ non probatur iuramento amittentis,niſi probetur aliquis caſus propter quem potuerit amitti, conſ.129.num.10.& num.11.

Vbi amplius, quod debet probari amiſſum Inſtrumentum fuiſſe in loco, vbi caſus euenit.

Amiſſio Inſtrumenti,nunquam probatur iuramẽto amittentis, quãdo agitur de graui præiuditio,conſ.119.nom.12.

Idem quando contra amittentem vrget aliqua præſumptio occultationis,num.13.

Ancillæ facta iniuria,an & quando cenſeatur facta Domino, conſ. 147.num.18.

Animus malus,& dolus præſumitur ex falſa aſſertione, conſ.114. num.20.

Animus occidendi deliberatus, ſeu premeditatus, cognoſcitur ex verbis ante rixam,vel poſt rixam prolatis, conſ.138.num.12.

Animus deliberatus,& præmeditatus occidendi,præſumitur in eo, qui inſidijs poſitus ſuum inimicum tranſeuntem occidit, conſil. 138.num.17.

Animus præmeditatus,& deliberatus occidendi præſumitur in eo, qui ex improuiſo nullis dictis Verbis alteram aggreditur, conſ. 138.num.18. Vbi ſecus ſi prius aliqua verba protulerit.

Animus præmeditatus,& deliberatus occidendi præſumitur ex genere armorum,quibus quis alterum vulnerauit, conſ 138.n.19.

Animus occidendi præmeditatus, & deliberatus præſumitur ex multitudine vulnerum illatarum,& èc contra,ſecus ex vnico tantum vulnere,conſ. 138.nom.20.

Animus occidendi præmeditatus,& deliberatus præſumitur,& non præſumitur ex qualitate perſonarum,conſ.138. nu. 21.

Animus occidendi præmeditatus,& deliberatus præſumitur ex preparatione æquorum pecuniarum,& ſimilium,conſ.138.nu. 22. Vbi ſecus ſi nulla talis fuerit facta præparatio.

Animus occidendi præmeditatus,& deliberatus dignoſcitur ratione loci,conſ.138.num 23.

Animus præmeditatus,& deliberatus occidendi penitus excluditur quando nulla occidendi præcedit cauſa, conſ.138.no.24.

Animi præmeditati,& deliberati præſumptiones, & coniecturæ debent concludentes, & de neceſsitate coferentes ad præmeditationem,conſ.138.num.31.

Animus occidendi facit homicidium non culpoſum, ſed doloſum, & è contrà,conſ.153.num.27.

Animus occidendi differt à præmeditatione, conſ.193.nu.58.

Annorum decem,aut duodecim minor Teſtis, nihil probat, conſil. 171.num.16.

Antiquior poſſeſsio præfertur minori poſſeſsioni, conſil. 169. num.10.

Apoſtolicæ conſtitutiones circa remiſsionem Bannitorum in Regno ad Proregem ſunt temporales,& Conſtitutio Clementis non A loqui-

I N D E X.

loquitur in Bannitis pro delictis mixti fori, conſ. 136. num. 14. & 15.

Apoſtolicæ conſtitutionis, an reſtringantur à Banuimentis Gubernatorum ſtatus Eccleſiaſtici, conſ. 150. num. 31.

Apoſtolicæ Cameræ, & Romanæ Eccleſiæ hodie bona laicorum hæreticorum confiſcata ipſo iure applicantur. Vbi non adſunt Inquiſitores, conſil. 117. num. 14. & 15. Vbi autem adſunt Inquiſitores omnia Hæreticorum bona applicantus Sancto Officio, num. 16. Licet alij contrà num. 17.

Appellare, an quandò liceat à ſententia cōtumaciali capitalites lata, conſ. 112. num. 15. & 16.

Appellare cuique licet ſecunda vice, conſ. 177 nu. 1.

Appellatio ſuſpendit ſententiam, conſ. 148. num. 16.

Appellatio deſerta non dicitur, niſi ſuper diſcretione fuerit pronunciatum, conſ. 148. num. 16.

Appellatio etiam in poſſeſſorio operatur effectum ſuſpenſiuum quando Iudex à quo illi defert, conſ. 148. nu. 17.

Appellatio non datur à ſententia data à Prætore, contra ſuum Miniſtrum, ſeu Officialem, conſ. 111. num. 38.

Appellationi dicitur renunciatum ea non appellatione à proceſſu ad vlteriora, conſ. 156. num. 24.
Declara, vt num. 25.

Appellatio non eſt neceſſaria à non admiſſione appellationis facta à Iudice à quo, conſ. 156. num. 25.

Appellationi renunciatum non dicitur per comparitionem coram Iudice à quo, quando fuit proteſtatum, quod non per hoc in illius iuriſdictionem conſentitur, conſ. 156. num 26.

Appellationi, etiam quod fuerit renunciatum, attentatorum reuocatio peti poteſt, conſ. 156. num. 27.

Appellatio calumnioſa interpoſita ante diffinitiuam ſententiam ſperni poteſt, procedendo ad vlteriora, conſ. 156. num. 37.

Appellatio ante diffinitiuam non cauſæ attentata ante inhibitionē, conſ. 156 num. 37.

Appellatio datur à pronunciatione ſuper deſertione cauſæ, conſil. 167. num. 4.

Appellatio eſt defenſio aduerſus Iudicis grauamen, conſil. 186 num. 36.

Appellationis Iudex confirmans primam ſententiam in vna parte non cenſetur in alia reuocaſſe dicto, conſ. 186. num. 2. & num. 3. Contra num. 50.

Appellatione armorum veniunt omnia inſtrumenta, quæ nocere poſſunt, conſ. 169. num. 22.

Appellatione armorum nūquid veniant, zappe, fuſtes, pugnetti, &c. conſ. 169. num. 19 & ſeqq.

Appellatione Telorum veniunt omnia ea, quæ nocere poſſunt, conſ. 169. num. 22.

Appellatione Bonorum non veniunt feudalia bona, conſil. 135. num. 52.

Appellatione proceſſus venit etiam ſentētia, quando Verbum proceſſus profertur in materia, quæ adaptantur ſententiæ, conſil. 156. num. 32.

Appellatione vnius Prouintiæ, an veniat tota Italia, an verò illa ſolùm, quæ ſtat ſub vno Præſide, conſ 165. num 4. & nu. 38.
Vbi an totum Regnum Neapolis dicatur vna Prouincia, & num. 43. & num. 53. & ſeqq. & num. 89.

Appellatione culpæ venit, & culpa lata, & culpa leuis, conſil. 153. num. 13. & num. 30 & num. 45.

Appellatione armorum veniunt, etiam lapides, conſ. 169. nu. 21.

Appellatione cauſarum, an veniant cauſæ Ciuiles tantummodo? an verò Criminales? conſ. 177. num. 7. & nu. 31. & nu. 41. & ſeqq. & num. 44. & num. 49.

Arbitraria pœna poniendus eſt maledicens Principi, conſ. 123. n. 2.

Arbitraria pęna puniendus eſt maledicens Principi, non Iudicis, ſed Principis voluntati remiſſa, conſ. 123. num. 3.

Arbitrio Iudicis remiſſum eſt torquere, vel condemnare in pęnam extraordinariam Reum pluribus inditijs grauatum ex aliqua cauſa, conſ. 109. num. 25. & num. 27.
Vbi ponuntur cauſæ quibus Iudex iſto caſu debet condemnare, & non torquere.

Arbitrium boni viri verbum videtur importat, conſ. 168. num. 3.

Arbitrium boni viri importantia verba, important liberum arbitrium, quando diriguntur ad Iudices ordinarios, conſil. 168. num. 4.

Arbitrium liberum Iudex habēs poteſt ſe informare, prout ſibi placuerit, & conſcientia ſua dictauerit, etiam nulla adhibita formali cauſæ cognitione, cauſæ, conſ. 168. num. 5.

Arbitrium liberum Iudex in procedendo habens, adhuc partes citare debet, conſ. 168. num. 40.

Arbitrium boni viri verba Iudicio ſuo, de ſui natura important, cōſ. 168. n. 3. Vbi declaratur, niſi adiungatur cum verbo videbitur, Tūc enim important liberum arbitrium, ſeu declara, vt num. 16. & 17.

Arbitrium boni viri importat clauſula compromiſſi de procedendo alrè, & baſſe auferendo vni, & alteri dando, conſ. 162. nu. 48.

Arbitrio Iudicis remiſſum eſt declarare friuolas leues, aut temerarias præſumptiones, vbi etiam quomodo iſto caſu Iudex arbitriū regulare debeat, conſ. 108. nu. 111 & ſeqq.

Arbitrio Iudicis remiſſum eſt, an & quando fideiuſſor ſit idoneus, conſ. 165. num. 8.

Arbitrium liberum Iudex habens, litis conteſtatio non eſt neceſſaria, in extraordinaria Iudicis cognitione, conſ. 168. nu 63.

Archibuſia exonerare Birruatijs, volentibus aliquem capere licitū non eſt, conſ. 120. nu 7.

Argumentum de contractibus ad delicta valet, conſ. 124. nu. 21.

Argumentum ab antecedenti præſuppoſito neceſſariò inconuincibile eſt, conſ. 121. num. 5. & num. 17.

Argumentum ab non, & ſolito in iure validiſſimum eſt, conſ. 189. num. 13.

Argumentum à communiter occidentibus fortiſſimum eſt in iure, conſ. 193. num. 73.

Armata manu, & conuocatis hominibus recuperare poſſeſſionem à qua quis deiectus eſt, licitum eſt ſi incontinenti recuperetur poſſeſſio, ſecus ſi ex interuallo, conſ. 141. num. 11.

Armatorum congregatio non dicitur, quando ſine duce, & niſi tres fuerint armati, conſ. 147 num. 42.

Armata manu vnicuique etiam licet poſſeſſionem ſuam defendere. Declara dummodo ſit pacifica, ſecus ſi turbida, & controuerſa; conſ 169. num. 1.

Armorum præparatio facit inditium præparationis, conſ. 142 n. 14.

Armorum inſolitorum delatio facit inditium præmeditationis, cōſ. 142. num. 16.

Armorum proditorium genus eſt ſclopus rotatus, conſ. 136. nu 3.

Armorum appellatione nunquid veniant sappæ, fuſtes, lapides, pugnetti, & ſecures, conſ 169. nu. 19. & ſeqq.

Armorum appellatione veniunt omnia inſtrumenta, quæ nocere puſſunt, conſ. 169. num 21.

Armorum appellatione veniunt etiam lapides, conſ. 169. nu. 22.

Arma domi retinere venationis cauſa licitum eſt, conſ. 131. nu. 11.

Armorum præparatiò eſt inditium homicidij præmeditati, conſil. 138 num. 10.

Armorum delatio non facit inditium in milite ſolito illa portare, conſ. 138. num. 30.

Armorum delatio non facit inditium contra eum, qui ſolitus eſt arma portare, conſ. 193. num 33.

Arma inſolita facit inditium præmeditationis, conſ. 193. nu. 85.

Aſſaſinium, & latrocinium commiſſum dicitur ab eo, qui poſtquā hominum occidit eius cadaues derobat, & ſpoliat, conſil. 143. num. 1.

Aſſaſinij qualitas, vt is habeatur, tanquam excommunicatus, depoſitus, & diffidatus ſufficit, quod conſtet, & probetur per argumenta probabilia conſ. 168. num 6 & num 18.

Aſſertioni iuratæ aſſiſtentis in rixa, quod caſu, & ignoranter, non autem ſcienter aſtiterit omninò ſtandum eſt, conſ. 166. num. 3.

Aſſertioni iuratæ in his, quæ in animo conſiſtunt ſtandum eſt, conſ. 114. num. 48. in fine, & nu. 50. in fine.

Aſſertio vulnerati exiſtentis in periculo mortis, & poſt ſumptam Euchariſtiam non leue facit inditium contra inculpatum vulnerantem, conſ. 127 num 18 Contra, nu. 37.

Aſſertio falſa in contractu venditionis criminalites puniri poteſt, conſ. 178. nu 16

Aſſertio falſa doli præſumptionem inducit, conſ. 177. nu. 15.

Aſſertio falſa, doli. & mali animi præſumptionem implicat, conſil. 114. num. 20.

Aſſertio notarij carens teſtibus credenda non eſt, niſi de ijs de quibus fuit rogatus, conſ. 171. num. 2. & 9.

Aſſiſtentes delicto præſumatur potius caſu, quàm præmeditatè aſtitiſſe, conſ. 176. num 1. & num. 3.

Aſſiſtentis in rixæ iuratæ aſſertioni, quod caſu, & ignoranter, non autem ſcienter aſtiterit omninò ſtandum eſt, conſ. 166. num. 3.

Aſſocians Aggreſſorem, & in rixa aſtans armatus punitur eadem pœna, qua puniendus eſt aggreſſor, conſ. 181. nu. 8. & nu. 10.

Atramenti diuerſitas non probat additionem eſſe factam diuerſo tempore, conſ. 112. num. 20.

Atramenti mutatio, diuerſitas manus vituperatio abraſio cancellatio,

Digitized by Google

I N D E X.

tjo,inciſo cartarum, & ſimilia ſunt viſibiles præſumptiones falſitatis,conſ. 109.num. 2.
tramenta, & characteris diuerſitas falſitatis præſumptionem demonſtrat,conſ. 179.num.6.
tramenti diuerſitate,& additione, ſeu apoſtilla reperta in ſcriptura,oriens ſuſpicio,ſeu præſumptio falſitatis leuis dicitur, immò additio facta eodem atramento maiorem inducit ſuſpicionem, quàm diuerſo atramento ſcripta,conſ. 179.num 10.
rociſſimum homicidium reputatur ratione perſonæ occiſæ, & occidentis,ratione loci,& temporis,in quo fuit commiſſum, ratione modi, & euentus,conſ. 143.nu. 1.
tentare non dicitur continnans ſuam poſſeſſionem.Declara dummodo poſſeſſio ſit pacifica, ſecus ſi turbida,conſ 169. num 1.
tentata non conualeſcunt per deſertionem appellationis, conſil. 156 num.27.
tentata ante inhibitionem non cauſat appellatio ante diffinitiuam,conſ 156.num.37.
entatorum reuocatio peti poteſt,etiam quod fuerit appellationi renunciatum,conſ.156.num.27.
entatum punitur etiam non ſequuto effectu,quando ſtatutum loquitur per verba futuri temporis,conſ.18 . num.26.
ferre Fiſcus ab indigno non poteſt id,quod indignus nunquam habuit,conſ.154.num 2.
ocante donatore bona donata propter ingratitudinem Donatarij reſoluuntur hypothecæ,& donationes per Donatarium ſuper illis contractæ,conſ.154.num.10.
ricularis alloquutio,quando concurrit capitalis inimicitia,& incontinenti homicidium incontinenti ſequatur facit inditium ad torturam,conſ.147 num.7 & 8.
Vbi etiam quando homicidium dicatur incontinenti ſequutum.
horitate propria inuadens poſſeſſionem ſuam,vel alterius,quomodo puniatur, conſ.169.num 16.& 17.
hor rixæ tenetur de vulneribus, etiam in ſuos ſocios armatis latis,conſ. 181.num.10.
ilium poſt delictum præcedente tractatu præſtantes puniuntur eadem pœna, qua punitur principalis delinquens, conſil. 113. num.6.
ilium præſtantes poſt commiſſum delictum præcedente ſcientia & tractatu puniantur eadem pœna,qua puniri debet principalis delinquens,conſ. 106 num.18.
ilium præſtitum poſt delictum non punitur eadem pœna,qua puniri debet principalis delinquens,conſ.143.num.9.
ilium præſtans poſt delictum ad occultandum delinquentem non ordinaria, ſed extraordinaria pœna puniendus eſt, conſil. 61 num.4. Quæ non poterit eſſe corporalis, ſed tantum pecuniaria,num.5.

B

Annimenta Gubernatorum ſtatus Eccleſiaſtici, an reſtringant conſtitutiones Apoſtolicas,conſ.150. num 30.& 31.
Ba nimenta de ordine Principis emanata ſunt perpetua, & non temporalia,conſ.150.num.32.
nimentorum dubia verba interpretanda ſunt contra Fiſcum ſe ndantem in illis,conſ 155. num 8.
imenta Prætoris forenſes non ligant, conſ.184 nu.2.& nu 43. niſi imponant pœnam pro facto,alias de iure communi punibi- conſ.184 num.3.
Declara, vt num.4.
imenta non ligant eos, qui tempore publicationis eorum erãt abſentes,conſ.184.num.5.
imenta, & ſtatuta omnia pœnalia locum non habent effectu non ſequuto,quæſt.184 num...
imenta, & ſtatuta ponentia volentem aliquem veneniare non habet locum,niſi dato veneno,conſ.184.num 8. & num. 26. & num.30.
imenta,ſeu ſtatuta punientia propoſitum delinquẽdi conſummatum non extenditur ad propoſitum non reductam ad actum, conſ 184 num.36.
ter nemo poteſt ab aliquo Iudice, vel Magiſtratu, niſi à loco ndito.Declara,vt conſ.113.num.9.10.
itus non poteſt impunè occidi extrà Territorium Bannientis, conſ.113.num.1.
Nec niſi fuerit bannitus pro crimine læſæ Maieſtatis, conſil. 113.num.2.& ſeqq.
quod hæc concluſio procedit, non ſolum in bannito pro re..., ſed etiã in bannito pro quocunq; alio capite læſæ Maieſt.
Bannitus poteſt occidi impunè in eo loco,in quo pro crimine condemnari potuiſſet,conſ 113.num.8.
Bannitum nulliter occidens puniri non poteſt,conſ.113.nu. 10.
Bannitus vagabundus poteſt vbique locorum occidi, conſ.111.nu. 11.in fine.
Bannitus poteſt impunè occidi etiam præcedente tractatu, & proditoriè,conſ.113.num 12.
Bannitus ab vno loco ſtatus Eccleſiaſtici cenſetur bannitus ab omnibus locis Eccleſiæ,etiam mediatè ſubiectis.conſ 136 nu. 16.
Bannitorũ Regni Neapolis, Iudex temporalis Eccleſiæ poteſt exequi ſententias contrà eos latas,conſ.136.num.16.in fine, non tamen fine, &c.
Bannitus ab vna Ciuitate,quæ ſit feudum Papæ, poteſt impunè occidi in toto ſtatu Eccleſiaſtico,conſ.136.num.17.
Vbi de Bannito Placentiæ, vel in Ducatu Vrbini, vel in Regno Neapolitano.
Bannitus à Iudice temporali pro delicto mixti fori,poteſt capi carcerari,& contra ipſum exequi ſententiam à Iudice Eccleſiaſtico,conſ 136.num.18.
Bannitis gratiam facere prohibitum, & punibile eſt non ſolùm vigore Conſtitutionum Papalium,ſed etiam de iure communi, cõſil.149 num 5.
Bannitum receptans non poteſt de receptatione condemnari, niſi conſtito de Banno receptati, aliter quam per confeſſionem receptantis,conſ 156.num.18.
Bannitus in contumaciam poteſt condemnari. abſque alia notificatione banni,& citatione,conſ.111.num.11.
Bannitus, & condemnatus in contumaciam ſi quis fuerit in maiorem pœnam, quam merebatur delictum propter quod condemnatus fuit,non poteſt condemnatio pœnalis exequi, conſ. 121. num 6 & num.17.
Banniti noſtri temporis habiti propter contumaciam pro confeſſi, non amittunt ea,quæ iuris communis ſunt, nec iuris communis beneficia,& multò minus amittunt ea, quæ ſunt iuris gentium, conſ.135.num.19.
Bannitus qui poteſt impunè offendi habetur pro mortuo naturaliter,conſ.135.num.57
Bannitum receptans extrà Territorium, à quo bannitus eſt non punitur,conſ.155.num.2.
Banniti dicuntur hoſtes publici,conſ.131.num.8.
Bannitus,qui ex aliquo ſtatuto excluſus eſt ab omni actu legitimo teſtari non poteſt.
Bannitus,& condemnatus in contumaciam, non poteſt à Iudice abſolui,etiam quod innocens appareat, niſi Principe conſulto, conſ.111.num.24.
Bannum, & contumacia de ſe ſola facit inditium ad torturam, conſ.116 num.15.
Barones excedentes fines ſuæ iuriſdictionis committunt crimen læſæ Maieſtatis,conſ.149.num.5.
Baronum Terris Eccleſiæ mediatè ſubiectis, nunquid cõſtitutiones Marchiæ locum habeant,conſ.111. num.19.& nu. 26.
Beneficia Principis pleniſſimè interpretanda ſunt, conſ. 131.nu. 1. Vbi præſertim contra Fiſcum.
Beneficium excuſſionis fideiuſſori competit in bonis vbicumque ſitis,etiam extra Prouinciam,& iuriſdictionem, conſ. 165. num. 17.& num.24 & num.27.& num.29.31.& num.64. & nu.96.
Beneficium excuſſionis non denegatur, etiam quod is, qui excutiendus eſt, Princeps ſit,dummodo non ſit Tyrannus, conſ.165. num.19.
Beneficium excuſſionis non denegatur propter omnem difficultatem, ſed tantùm per eam,quæ eſt euidens magna, & probabilis, conſ 165. num.18.
Vbi ponitur exemplum huius magnæ difficultatis, & num.29.& num.25.& nu.31.& nu.68 & nu 81.
Beneuolentia,& amicitia inter occiſorem, & occiſum facit præſumere homicidium ſine dolo commiſſum, conſ. 142.nu. 3.
Birruarijs teſtibus non credendum, qui repelluntur à Teſtimonio, conſ.116.num.1.Præſertim ſi dicant,ſe vulneratos,aut percuſſos ab aliquo,num.2.
Vbi etiã quod via talis depoſitio aperit viam Iudici ad aſſumendum informationes.
Birruarij Teſtes non ſolùm non ſunt idonei Teſtes, ſed à teſtificando repelluntur,conſ.120.num. 1.
Præſertim dicendo ſe ab aliquo vulneratos, aut percuſſos,nu.2.
Vbi etiam quod iſto caſu viã aperiunt Iudici viam ad inquirendum,num.2.& 3.
Vbi amplius,quod eorũ depoſitiones non recipiunt adminiculũ

Birrua-

Digitized by Google

I N D E X.

Birruarijs volentibus aliquem capere non eſt licitum Archibuſia exonerare, conſ. 110. num. 7.

Birruarijs Teſtibus aſſerentibus ipſis factam reſiſtentiam non creditur, conſ. 110. num. 7.

Birruarijs Curiæ Eccleſiaſticæ offendens in actu capturæ, & exequutionis ab Eccleſiaſtico Iudice puniri debet, & non à Seculari, conſ. 134. num 3.

Birruarij Teſtes examinati pro Curia plenè probant cõtra Curiam, conſ. 166. num. 12.

Birruarij Teſtes ad teſtificandum non admittuntur, præſertim in criminalibus, etiam quod deponerent de ſpectantibus ad eorum officium, quando agitur de delicto graui, & de pœna corporali, conſ. 175. num. 10.

Blaſphemus, & aleator exiſtens maritus matrimonij, ſeù Thori ſeparatio ex hoc non conceditur, conſ. 157. nu. 17.

Bona fama inquiſiti tollit omnia indicia, conſ. 147. num. 34. in fine.

Bona fama, & nobilitas Inquiſitorum omnem falſitatis, tollit præſumptionem, conſ. 151. nu. 13.

Bona feudalia in dubio non comprehenduntur in generali diſpoſitione, conſ. 124. num. 6 & 7

Bona feudalia non niſi ſpatio triginta annorum præſcribuntur, conſ. 124. num. 10.

Bona feudalia non confiſcantur in præiudicium aliorum, qui in feudo ſuccedunt, conſ. 124. num. 15.

Bona feudalia quando confiſcantur, nunquid Princeps teneatur ad debita per feudatarium contracta, conſ. 124. nu. 16. & ſeqq.

Bonorum facta confiſcatione, Fiſcus tenetur ad omnia debita delinquentis, conſ. 124. num. 25.

Bona fideicommiſſaria confiſcari non poſſunt, conſ. 150. no. 29.

Bonorum confiſcatio non habet locum, quando delinquens habet plures filios, conſ. 145. num. 15. & ſeqq. Vbi declaratur quomodo procedat iſta concluſio.

Bona ſtabilia incorporata non dicuntur, niſi per actualem poſſeſſionem, conſ. 148. num. 6.

Bona confiſcata incorporata non dicuntur, niſi fuerint deſcripta inter bona Principis, conſ. 148. num. 8. & num. 22.

Bona confiſcata incorporata non dicuntur, quoad pecunias, niſi fuerint exactæ, conſ. 148. num. 9. & num. 22.

Bonorum confiſcatorum Dominium, licet ipſo iure tranſeat in Fiſcum, non tamen eorundem bonorum tranſit poſſeſſio, conſil. 148. num. 18.

Bona confiſcata, & incorporata non præſcribuntur minori ſpatio, quàm triginta, aut quadraginta annorum, conſ. 163 nu. 17.

Bona fideicommiſſaria confiſcari non poteſt, conſ. 173. nu. 1.

Bona prohibita diuidi vſque ad certum tempus confiſcari non poſſunt, conſ. 173. num. 1.

Bona confiſcari non poſſunt, quando Teſtator ſi expreſsè prohibuit illa non confiſcari in caſu delicti, conſ. 173. num. 2.

Bonorum prohibitorum vſusfructus alienari ex cauſa delicti, vel quando fideicommiſſum eſt reductum, non in caſu mortis, ſed alienationis confiſcari non poteſt, conſ. 173. num. 3.

Bonorum vſusfructus fideicommiſſo ſubiectorum, quando concurrit etiam expreſſa Teſtatoris prohibitio alienationis confiſcari non poteſt, conſ. 173. num. 4.

Bona feudalia quando confiſcari nõ poſſunt in præiudicium agnatorum comprehenſorum in inueſtitura, poteſt tamen illius commoditas, & vſusfructus confiſcari durante vita delinquentis, cõſ. 219. num. 1. & num. 4. & num. 6. & ſeqq.

Bona mobilia locari poſſunt, ſed eius deterioratio pertinet ad locatorem, conſ. 162 num. 6. & num. 10.

Vbi propterea, quod locator non poteſt illis ſaluis aliquod lucrum recipere, & num. 21 & num. 22. & nu. 23. & 24. & nu. 29. & nu. 30. & num. 35.

Bona prohibita alienari ſi alienentur poſſunt recuperari, conſ. 105. num. 38.

Bona alienari prohibita ſi fuerint alienata non poſſunt recuperari, niſi fuerit probatum, quod illa fuerint in bonis prohibentis, cõſ. 105 num. 39.

Bonorum confiſcatio non habet locum, quando teſtator ſic expreſsè eam prohibuit, conſ. 105. num. 101.

Bona fama, & qualitas Notarij tollit omnem ſuſpitionem falſitatis, conſ. 110. num. 10.

Bona fama Notarij excludit falſitatis præſumptionem, conſil. 174. num. 8.

Bona prohibita alienari confiſcari non poſſunt etiam durante vita naturali prohibiti delinquentis, conſ. 135 nu. 2 & nu. 3.

Vbi præſertim quando prohibitio fuerit facta verbis vniuerſalibus, & prægnantibus, & multò magis quãdo talis prohibitio expreſſa habet iniunctum fideicommiſſum, & nu. 20.

Bona fideicommiſſaria iniuncta expreſſa prohibitione alienationis confiſcari non poſſunt, etiam quoad vſumfructum durante vita delinquentis, conſ. 135 num. 3. verſ. & fortius, & nu. 20.

Bona feudalia confiſcari non poſſunt, ſed agnatis applicantur, conſ. 135. num. 4.

Contrà num. 44. pro primo, dicto num. 50.

Declara niſi ſint tranſitoria ad extraneos hæredes, conſ. 135. nu. 5. & num. 12. & 38. & 44.

Subdeclara. Niſi fuerint prohibita alienari ſine licẽtia Principis, quia tunc in Fiſcum non tranſeunt, etiam quod ſint tranſitoria ad extraneos hæredes, conſ. 135. num. 6.

Declara, vt num. 27. & ſeqq 39. & ſeq.

Bona feudalia confiſcari non poſſunt, quãdo in inueſtitura fuit cõceſſum expreſsè, vt nulla de cauſa confiſcari poſſint, niſi ex cauſa infidelitatis, conſ. 135. nu. 7. & ſeqq & nu. 35. & ſeq.

Bona feudalia confiſcari non poſſunt propter ſolam contumacialem ſententiam, conſ. 135. num. 10. & num. 18. & ſeq. & nu. 33.

Declara, vt num. 41. & 42. & no. 54. Vbi vide.

Bonorum confiſcatio cedit vtilitati illius Domini in cuius Territorio ſita ſunt, conſ. 135. nu 11. & nu. 17.

Vbi ampliatur hæc concluſio etiam quod Territoria ſit ſub eodem Domino diuerſo tamen Præſide.

Declara, vt num 43. & 44.

Bonorum confiſcatio facta de iure ſpeciali ſtatutorum non trahitur ad bona ſita extra Territorium, conſ. 135. num. 14. & 15.

Vbi præſertim quando Domini, & Burſæ Fiſcales ſunt diſtinctæ.

Bonorum confiſcatio de iure communi, de iure communi non fit niſi in crimine hæreſis, vel læſæ Maieſtatis, conſ. 135. nu. 15.

Bona prohibita alienari fauore alterius, quàm prohibiti confiſcari non poſſunt, conſ. 135. num. 20.

Vbi hoc ampliatur etiam durante vita delinquentis, & quoad vſumfructum.

Bona feudalia confiſcantur, quando in inueſtitura adeſt expreſſa prohibitio alienandi ſine licentia Domini directi, conſil. 135. num. 23.

Vide etiam num. 6.

Vbi videtur contra, & num. 27. & ſeqq.

Bona feudalia ſine Domini directi licentia, nec etiam ex Teſtamento relinqui poſſunt, conſ. 135. num. 22.

Declara, vt num. 30. & ſeq

Bona feudalia confiſcantur, quando Fiſcus, & Dominus directus eſt idem conſ. 135 num. 23.

Bona confiſcari non poſſunt, quando Teſtator expreſsè prohibuit illa propter delictum non tranſire in Fiſcum, ſed quid ſtante ſtatuto, quod huiuſmodi Teſtamentorum diſpoſitiones non valeant, conſ. 135. num 24. & ſeqq & num. 45. & ſeqq. & num. 58. & ſeqq.

Bona potius allodialia, quàm feudalia præſumuntur præſertim prędia ruſtica, conſ. 135. num. 26.

Bona feudalia alienari prohibita poſſunt, etiam abſque conſenſu Domini alienari inter agnatos in inueſtitura comprehenſos, cõſ. 135. num. 32.

Bona feudalia non veniunt in confiſcatione bonorum, niſi expreſsè dicatur, conſ. 135. num. 10.

Declara, vt num. 41. & 42. & num. 52. & ſeq.

Bona fideicommiſſaria confiſcari poſſunt, quando à Teſtatore non ſunt expreſsè alienari prohibita, conſ. 135. nu. 49 Saltim quoad vſumfructum durante vita delinquentis, num. 56.

Fallit, quando in fideicommiſſo eſt expreſsà facta mentio maſculinitatis, dicto num. 56.

Item fallit, quando ſubſtitutio eſt facta gradatim, & ordine ſucceſſiuo eodem num. 56.

Item fallit quando agitur de confiſcatione bonorum banniti, qui poteſt impunè offendi, num. 57.

Bona feudalia confiſcari nõ poſſunt, etiam in vita feudatarij delinquentis, quoad feudi commoditatem, & vſumfructum, conſil. 135. num. 51.

Bonorum appellatione non veniunt feudalia bona, conſil. 135. nu. 52. & 53.

Bona fama Notarij tollit omnes falſitatis præſumptiones ſi quæ vrgerent contra Inſtrumentum ab ipſo rogatum, præſertim ſi tale Inſtrumentum non haberet aliquod vitium viſibile, conſil. 152. num. 7.

Bona laicorum hæreticorum confiſcata ipſo iure, cui applicentur, non videtur hodie benè reſolutum, conſ. 117. num. 2.

Bona

Digitized by Google

I N D E X.

ta laicorum hæreticorum confiſcata ipſo iure, de iure ciuili ap-
plicantur Fiſco Principis ſæcularis, conſ. 117. num. 2.
na laicorum hæreticorum confiſcata ipſo iure applicantur de
iure Canonico Fiſco, & Principi Sæculari, conſ. 117. nu. 3.
na laicorum hæreticorum confiſcata ipſo iure Princeps, ſeu Fiſ-
cus Sæcularis non occupat, niſi præcedente declaratoria Iudicis
Eccleſiaſtici, conſ. 117. num. 4.
na hæreticorum laicorum confiſcata ipſo iure applicantur Prin-
cipi Sæculari, non ſupremo, cui hæreticus mediatè ſubiectus eſt,
ſed feudatario, cui immediatè eſt ſubiectus, conſ. 117. nu. 5.
a hæreticorum laicorum ipſo iure confiſcata, cui Fiſco appli-
centur attendendæ ſunt conſtitutiones nouæ, Decreta, & ſtatuta
articularia, non Principis Sæcularis, ſed Pontificis, conſ. 117.
um. 6 & ſeqq.
a laicorum hæreticorum confiſcata ipſo iure ex Conſtitutione
Innocentij Quarti, Alexandri Quarti, & Clementis Quarti diui-
untur in tres partes, conſ. 117. num. 9. & nu. 11.
icèt alij contrà, num. 10.
Quæ tripartita diuiſio habet locum, non ſolùm in Italia, ſed e-
iam extra Italiam, conſ. 117. nu. 12. & 13.
laicorum hæreticorum confiſcata ipſo iure hodie applican-
r Cameræ Apoſtolicæ, & Romanæ Eccleſiæ. Vbi non adſunt
Inquiſitores, conſ. 117. num. 14 & 15.
bi autem adſunt Inquiſitores omnia hæreticorum bona appli-
tur Sancto Officio, num. 16.
icèt alij contrà, num. 17.
laicorum hæreticorum confiſcata ipſo iure ſecũdum aliquos
iniduntur in duas partes, Quarum vna applicatur Sancto Offi-
o, alia autem Cameræ Apoſtolicæ, ſeu Romanæ Eccleſiæ, conſ.
7. num 18.
laicorum hæreticorum confiſcata ipſo iure, cui nam appli-
ntur ſeruandæ ſunt Cõſtitutiones locorum, dummodo ſint ra-
tionabiles legitimè præſcriptæ, & conformes Iuribus, & Papali-
s Conſtitutionibus, conſ. 117. num. 19.
. laicorum hæreticorum confiſcata ipſo iure, cui nam appli-
ntur de Conſuetudine Hiſpaniæ, conſ. 117. num. 20.
uid de Conſuetudine Placentiæ, num. 21.
uid de Conſuetudine Mantuæ, num. 22.
quid de Conſuetudine Mediolani, num. 23.
laicorum hæreticorum confiſcata ipſo iure propter hæreſim
plicantur non Principi ſæculari, ſed Sancto Inquiſitionis Offi-
, conſ. 118. num. 2. & omnibus ſeqq. in diſcurſu, Vbi reſpon-
ur contrarijs.
ſequuntur perſonam, & ſint perſonæ acceſſoria, conſil. 118.
m. 2.
propter delictum confiſcata pertinent ad eum, qui principa-
r ex illo delicto læditur, conſ. 118. num. 3.
rum confiſcatio eſt quid acceſſorium ad ſententiam condem-
toriam, conſ. 118. num 4.
hæreticorum confiſcatis Eccleſia ſemper diſpoſuit, illa appli-
ndo cui, vel quibus ei libuit pro temporum, & locorum qua-
te, habita ratione perſonarum, quæ onera, & capeſſas ſubie-
t in proſequendis hæreticis, conſ. 118. num. 5.
damnatorum ad mortem non confiſcantur, conſ. 118. nu 8
vbi confiſcari debent, non poteſt Fiſcus illa occupare, niſi
cedat Iudicis ſententia expreſſa, & ſpecifica ſuper confiſca-
e bonorum, conſ. 118. num. 9.
vbi contingat confiſcari extra Territorium applicantur Iudi-
ci condemnauit, & non Iudici, vbi bona ſita ſunt, conſ. 118.
n. 10 & 11.
etiam quid in crimine hæreſis.
hæreticorum confiſcanda, & occupanda à fiſco non ſit vigo-
alicuius legis ſæcularis, ſed ita iubente Sacris Canonibus, cõſ.
8. num. 53.
hæreticorum laicorum confiſcata ipſo iure, quomodo diui-
tur, & applicentur in Ducatu Sabaudiæ, conſ. 118 nu. 18.
laicorum hæreticorum ipſo iure confiſcata ſpectant ad Fiſcũ
Eccleſiæ, conſ. 118 num. 23.
donata auocante Donatore propter ingratitudinem Donata-
reſoluuntur hypothecę, & donationes per Donatarium ſuper
contractæ, conſ. 154. num 19.
um mentium eſt culpam timere, vbi culpa non eſt, conſ. 153.
n. 24.
am ſequuta confiſcatione Fiſcus tenetur ad omnia debita
tracta per delinquentem ante delictum, etiam in crimine
ſis, conſ. 154. num. 4.
ta delinquens etiam poſt delictum in Fiſci præiuditium alie-
nare, & diſtrahere poteſt. conſ. 154. nu. 7. & nu. 9. & nu. 12.

Bona allodialia tantùm diſpoſitio generalis in dubio cẽſetur compræhendere, & non feudalia, conſ. 124. nu. 6. & 7.

Bona fama hominis tollit inditium ad torturam ortum contra ipſum ex iudicio peritorum, conſ. 179. num. 5.

Bulla Sixti V. contrafacientes armatas, & Caualcatas, an habeat locum in faciente huiuſmodi armatas, & caualcatas ad bonum finem, conſ. 169. num. 19. 20. & 25.

Bulla Sixti Quinti contrafacientes caualcatas, nunquid requirat collectam hominum armatorum, conſil. 169. num. 19. & ſeqq. & num. 26.

Bullæ Pij Quinti vigore, Cenſus hodie celebrari non poſſunt, niſi per publicum Inſtrumentum, conſ. 112 nu. 4.

Bulla Pij V. tradit formam extinguendi cenſus, qua non ſeruata Cenſus non dicitur extinctus, conſ. 112 num. 5.

Bullæ Summorum Pontificum contra deferentes pugiones, & cultellos paruos, an locum habeat, conſ. 150. num. 31.

Bullæ Pij V. vigore Notarius delinquens in offitio, nõ ſolum Offitio priuatur, ſed etiam grauiori pœna arbitrio Papæ punitur, conſ 111. num. 37. & 39.

Bullæ Pij V. vigore libelli famoſi pœna eſt vltimi ſupplitij, & cõfiſcationis bonorum arbitrio Iudicis, conſ. 145. num. 3.
Declara, vt num. 4.

C

CADAVER occiſi repertum in domo alicuius facit contra Dominum Domus inditium ad torturam, ſi is fuerit malæ famæ, ſecus ſi bonæ famæ, conſ. 161 nu 7.

Cadauera, & oſſa mortuorum poſtquam in ſepoltura recondita ſunt videri non poſſunt conſ 189. num. 2.

Caducitatis pœna ob prohibitionem alienationis non habet locum niſi in caſu a iure expreſſo, conſ. 105. nu. 87.

Calculi error, quodcunque opponi poteſt, conſ. 179. nu. 10.

Calor Iudicis excuſat excipientem contra Teſtes, etiam quod in exceptionibus aliqua irrogatur infamia, conſ. 192. nu. 4.

Calumnia quærelæ præſumitur ex tarditate porrectæ quærelæ, conſ. 172. num. 15.

Calumnioſa præſumitur quærela diù poſt delictum commiſſum data, conſ. 174. num. 9.

Calumnioſa præſumitur quærela eo ipſo, quod quærelans non probauit contenta in ea, conſ. 174. nu. 10.

Calumnioſa appellatio interpoſita ante diffinitiuam ſententiam ſperni poteſt procedendo ad vlteriora, conſ. 156. num. 37.

Calumniator præſumptus dicitur quærelans, qui quærelam non probauit, & in expenſis condemnatur, conſ. 174. num. 13.

Calumnia accuſatoris, & innocentia accuſati probatur præſumptionibus, conſ. 188. num. 15. in fine.

Calumnioſa præſumitur quærela ex tarditate in quærelando, conſ. 188. num. 6.

Cambium dicitur, quando fit permutatio de vno genere ad aliud Mutuum verò dicitur, quando reſtituitur idem genus, conſil. 114. num. 47.

Camera Principis eſt locus, in quo Scripturæ ad publicum pertinentes reponuntur, conſ. 111. num. 28.

Cameræ Apoſtolicæ, & Romanæ Eccleſię ipſo iure applicantur bona laicorum hæreticorum confiſcata, vbi non adſunt Inquiſitores, conſ. 117. num 14. & 15.
Vbi autem adſunt Inquiſitores omnia hæreticorum bona applicantur Sancto Officio. num. 16.
Licèt alij contrà, num. 17.

Cameralem obligationem retardat vſurarum exceptio, præſertim quando eſt clara, conſ. 162, num. 37. & num. 54.

Cameralem obligationem exceptio oriens ex eodem contractu, vel ex ventre laudi impedit, conſ. 162, nu. 39.

Camerali obligatione nõ obſtante laudum iniuſtum exequendum, non eſt, conſ. 162, num. 37.

Cameralem obligationem informant, & qualificant verba conditionalia, conſ. 162. num. 40.

Cancellatio verborum in aliqua Scriptura reperta, quando cancellata Verba, aut legi poſſunt ex præcedentibus, aut ſequentibus, & eorum rectus verborum ſenſus colligitur, falſitatis præſumptionem non inducit, conſ. 179. num. 10.

Cancellatio aliqua verborum abraſio, ſeu additio inducit præſumtionem falſitatis, quando agitur ciuiliter ad tollendum fidem ſcripturæ, non quando criminaliter ad pœnam, conſ. 179. nu 9.

Cancellatio, ſeu inciſio Teſtamenti operatur ſcripti hæredis indignita-

Digitized by Google

gnitatem, conſ. 105. num. 77.

Cancellatio, abraſio, vituperatio, inciſio cartarum, mutatio atramenti diuerſitas manui, & ſimilia ſunt præſumptiones falſitatis viſibiles, conſ. 109. num. 2.

Cancellatione, ſeu abraſione ſcripturæ præſumptio ſalſitatis oritur quando illud, quod cancellatum, ſeu abraſum eſt, legi nō poteſt, conſ. 109. num. 22.

Cancellatione, ſeu caſſatione ſcripturæ falſitatis præſumptio non oritur, quando id quod caſſatum eſt legi poteſt, conſ. 164. nu. 1.

Cancellatio, ſeu additio io ſcriptura reperta præſumitur facta tempore celebratæ ſcripturæ, & in præſentia partis, præſertim, quando reperitur non io margine, ſed io corpore ſcripturæ, conſ. 179. oum. 3.

Canonici non poſſunt ſine ſpeciali mandato obligare capitulum, conſ. 179. oom. 16.

Capere furem, vel occidere cum offendicolo poſito ad feneſtram, an liceat, conſ. 141. num. 25.

Capere, & carcerare Eccleſiaſticus Index poteſt Bannitum à Iodice temporali pro delicto mixti fori, & contra cum exeqoi ſententiam, conſ. 168. num. 63.

Capitale ſaluum, vbi remanet talis conuentio eſt illicita, & vſuraria, conſ. 162. oum. 7.
Declara, vt oum. 8. & num. 20.
Vbi quid io ſocietate, & num. 23. & ſeqq. & num. 26. & ſeq. & num. 29. & nom. 32.

Capitulum, Collegium, vel Vniuerſitas, an & quando à ſtatuto compræhendatur, conſ. 177. oum. 18. & num. 39. & oum. 52. & ſeqq.

Captum eximens ex manibus Curiæ dicitur turbare iuriſdictionē Iudicis, qui capturam decreuit, conſ. 134. nu. 4.

Captura decerni oon poteſt inditijs noo præcedentibus, conſ. 192. oum. 7.

Caractcris, & Scripturæ dioerſitas non probat falſitatem cum manus ſeribentium ex pluribus cauſis mutari ſoleant, conſil 164. num. 5.

Characteris, & atramenti diuerſitas præſumptionē falſitatis affert, conſ. 179 num. 6.

Carcerato in ſecretis carceribus, ſi quis apodixam tranſmiſerit, ſeù aliam ſcripturam minimè punitur, nec dicitur eſſe in dolo ſi in dicta ſcriptura oihil releuans, & ad cauſam faciens ſcriptum fuerit, conſ. 130. oum. 40.

Carceratus domi ſub fideiuſſione non dicitur contrauenire ſi ex domo egrediatur. & ſtatim redeat, conſ. 122. num. 29. & 30.
Vbi declaratur hæc cooclufio. & oum. 31. Vbi datur alia declaratio.

Cardinalium familiares non ſont exempti à Iuriſdictione ordinarij Iudicis præſertim in crimioalibus, conſ. 134. no. 6.

Cardinalium familiares ca Priuilegio, & non inſeruientes actu nō gaudent Priuilegio familiaritatis, conſ. 134. num. 6.

Carnalis copula oō probatur per eos, qui dicūt carnaliter cognouiſſe aliquam, conſ. 147. num. 21.

Cartarum laceratio, vbi delictum producit, quia recenter facta fuit, tunc Fiſcus debet probare recentiam lacerationis, aliter nō dicitur probaſſe corpus delicti conſ. 151. num. 5.

Cartæ laceratione, & inciſione oritur præſumptio falſitatis, conſ. 147. num. 7.

Cauere de non offendendo pro ſuis conſanguineis, an quis cogi poſſit, conſ. 144. num. 9. & 10.

Cautio de ono offendendo, non tenetor rupta ab co, qui cautionem in eius abſentia præſtitam non ratificauit, cooſ. 144. nu. 1.

Cautionis de oon offendendo pro aliquo abſente præſtitæ, ratificatio, nunquid ceoſeatur inducta ea ſcientia, & noo contradictione, conſ. 144. num. 3.
Vbi etiam an iſta ratificatio debeat eſſe expreſſa. an verò ſufficiat tacita ex ſola præſentia, & ſcientia, nu. 3. 6. & ſeqq. per totum in diſcurſu.

Cautionem, ſeu Pacem de non offendendo, pro aliquo abſente, ſi præſtita fuerit debet requiri iſte abſens ad ratificandum pacē, quam ſi tacendo illam non ratificet cenſetor recuſare, conſil. 144. num. 3. & num. 7. Vbi contra.

Caotionis ſeu Pacis de non offendendo ratificatio in dubio, vt oon fuerit facta præſumendum eſt, conſ. 144 oum. 4. in fine.

Cautio de non offendendo ſi fuerit præſtita, etiam pro abſentibus ruptaque fuerit ab abſente, qui illam noo ratificauit, nunquid is, qui pro abſente promiſit, & pœnam ſoluit, poſſit pro releuatione indemnitatis agere contra eum abſentem, & oon ratificātem, qui cautionem rupit, conſ. 144. nu. 9. & ſeqq.

Cautio, ſeu Pax de non offendendo, non cenſetur rupta per offenſionem illatam illi, qui pacem, ſeu cautionem non ratificauit, conſ. 144 num. 21. nec ab eo, qui pariter pacem, ſeu cautionem non ratificauit, num. 22.

Cautio, ſeu Pax de onn offendendo, licet non dicatur rupta à non ratificante, is tamen, qui pro abſentibus promiſit ſoluere debet conuentam pœnam, conſ. 144. num. 17.

Cautionis tacita ratificatio de noo offendendo noo ſufficit ad incurreodum pœnam conuentionalem, conſ. 144. nu. 25.

Cautio, ſeu Pax de non offendendo cenſetur rupta potius ex antiqua cauſa, qoam ex ooua, conſ. 150. num. 8.

Cautionis, ſeu Pacis de non offendendo ſatificatio, vt rupta dicatur eſt oeceſſaria ratificatio, non ſolùm ex parte offendentium, ſed etiam ex parte offenſorum, conſ. 150. oum. 13.

Cauſa homicidij ceſſante ceſſant omnia inditia contra occiſorem ex proceſſu reſultante, conſ. 147. num. 4.

Cauſa delicti, & inimicitia, vt facit inditium debet eſſe granis, & capitalis, non autem leuis, conſ. 147. nom. 5.

Cauſa criminaliter iotroduci non poteſt, quando prius fuit incœpta ciuiliter, conſ. 112 num. 27.

Cauſa criminalis non facit ſuperſedere in ciuili, quando diù poſt ciuilem intentata fuit, conſ. 112. num. 28.

Cauſa proxima, & immediata attenditur ſemper potius, quàm cauſa remota, & mediata, conſ. 144. num. 13.

Cauſam damoi dans, damnum ipſum dediſſe videtur, quando illa cauſa erat præordinata ad illatum damnum, aliter ſecus, conſ. 144 oum. 17.

Cauſa lacerationis, ſeu ſalſitatis ceſſante, ceſſat etiam præſumptio lacerationis, ſeu ſalſitatis, conſ. 151. oum. 9.

Cauſa delicti ceſſante ceſſant omnia inditia, & præſumptiones conſ. 151. num. 10. & ſeq.
Vbi quod noo ſufficit, qualibet leuis cauſa ad præſumendum delictum, ſed debet eſſe magna, & magnæ vtilitatis.

Cauſa qualibet ſalſitatis ſuſpitionem excludit, conſ. 108. nu. 38.

Cauſa, vel ratione vna ceſſaote, non ceſſat diſpoſitio fuodata in duobus cauſis, ſeu rationibus, conſ. 126. num. 5.

Cauſa prima ſuccedentiū ab inteſtato eſt liberorū, conſ 173. n. 8.

Cauſa criminalis pendens à ciuili ſuperſedenda eſt, donec ciuilis expediatur, conſ. 133. num. 2.
Declara, vt num. 29. & ſeq.

Cauſa criminalis oon dicitur præiudicialis ciuili, quando ciuilem non abſorbet, nec oppoſitum crimeo eſt excluſiuum ciuilis actionis, conſ. 133. num. 2.

Cauſa ciuilis facit ſuperſedere in criminali, quando ſententia in iudicio ciuili lata parit exceptionem rei iudicatæ io criminali, conſ. 133. num. 9.

Cauſa criminalis, quando eſt præiudicialis in cauſa ciuili facit ſuperſedere in eadem cauſa ciuili, etiam quod fuerit mota poſt cauſam ciuilem, conſ. 133. num. 25. & ſeqq.
Vbi reſpoodetur contrarijs.

Cauſa criminalis diù poſt ciuilem intentata, noo facit ſuperſedere in cauſa cioili, conſ. 133. num. 27.

Cauſa criminalis dicitur præiudicialis ciuili, quando in totum perimit Ius agentis, conſ. 133. num. 28.

Cauſa criminalis ſuper falſitate inſtrumentorum productorum io cauſa ciuili facit ſuperſedere in eadem cauſa ciuili, conſil. 133. num. 31.

Cauſa criminalis, etiam intentata poſt ciuilem facit ſuperſedere in ciuili, quando crimen criminaliter intentatum, ounquam fuit oppoſitum io cauſa ciuili, ſecus è contra, cooſ. 133. nu. 32.

Cauſa delicti ceſſante ceſſant etiam omnia inditia, quia nemo ſine cauſa delinquere præſumitur, conſ. 170. num. 15.

Cauſa iniuſta excuſat, quando agitur de pœna corporali, ſecus ſi agatur de pœna pecuniaria, conſ. 114. num. 18.

Cauſa, ſeu lis oon dicitur finita, niſi fuerit ſententiatum, conſ. 156. num. 42.

Cauſa ſeparationis Thori inter virum, & vxorem dicitur cauſa grauis, & ardua, conſ. 157. num. 12.

Cauſa criminali pendente, & primo incœpta ſuperſedendum eſt in ciuili, conſ. 160. num. 14. & oum. 24. & 25. & 26.
Vbi declaratur materia.

Cauſa ciuilis an, & quando ſit criminali præiudicialis, cooſ. 160. oum. 26.

Cauſa delicti ceſſante omnis delicti præſumptio ceſſat, & ècontrà conſ. 127. nu. 1. & num. 7. & num. 13.

Cauſæ incognitæ inimicitiæ Inquiſito non facit inditium contra ipſum, cooſ. 127. num. 7.

Cauſam

Digitized by Google

I N D E X.

auſam proximam, & immediatam morti præbens, magis indignus reputatur hæreditate mortui, quàm qui mediatam, & remotam cauſam præbet, conſ. 153. num. 36. & ſeq.
auſa delicti ceſſante, ceſſat etiam omnis delicti præſumptio, côſ. 130. num. 15.
Cauſa qualibet, vel ratio iuſta, aut iniuſta excuſat in crimine furti, conſ. 178. num. 10. Contra num. 19.
Cauſarum appellatione, an veniant cauſæ ciuiles tantummodo, an verò criminales, conſ. 177. num. 7. & num. 31. & num. 41. & ſeqq. & num. 44. & num. 49.
Cauſa delegata Iudici, vt per ſe ipſum eam cognoſcat non poteſt alteri ſubdelegari, conſ. 186. num. 16. & num. 24. 32. & 38.
Cauſa delicti ceſſante ceſſat omnis præſumptio ipſius delicti, conſ. 185. num. 28.
Cauſa delinquendi facit inditium contra eum, contra quem delinquendi cauſa vrget, & èconträ, conſ. 192. num. 1.
Cauſa delinquendi, vt inditium faciant, debent eſſe non leues, ſed graues, conſ. 192. num. 2.
Cauſæ delinquendi, vt inditium faciant, non ſufficit eas probare in genere, ſed debent probari in ſpecie, conſ. 192. num. 4.
Cauſa incluſiua delicti potius præſumitur, quam incluſiua, conſil. 193. num. 14.
Cenſus extinctio per ſcripturam celebrari, non probatur, niſi per aliud Inſtrumentum, ſeu ſcripturam, conſ. 112. num. 3.
Cenſus hodie vigore Bullæ Pij V. non poſſunt celebrari, niſi per publicum Inſtrumentum, conſ. 112. num. 4.
Cenſus extinctio requirit certam formam traditam in Bulla Pij V. qua non ſeruata cenſus non dicitur extinctus, conſ. 112. nu. 5.
Cenſus ſequitur rem conſuetam, quocumque vadat, conſil. 112. num. 7.
Certi lucri taxatio, & vniformis, illicita eſt, conſ. 162. num. 34.
Ceſſante cauſa delicti, ceſſant omnia inditia, & præſumptiones, conſ. 151. num. 10. & ſeq. Vbi quod non ſufficit quælibet leuis cauſa ad præſumendum delictum, ſed debet eſſe magna, & magnæ vtilitatis.
Ceſſante cauſa delicti, ceſſant etiam omnia inditia, quia nemo ſine cauſa delinquere præſumitur, conſ. 170. num. 15.
Citanda ſemper eſt pars de cuius intereſſe agitur, conſ. 168. nu. 41. & num. 50.
Citanda eſt ſemper Eccleſia, quando agitur de illius intereſſe, côſ. 168. num. 41.
Citandus an ſit delinquens confugiens ad Eccleſiam, quando agitur de illius remiſſione ad Iudicem ſæcularem, conſ. 168. num. 42. & ſeqq.
Citanda non eſt pars de cuius intereſſe agitur non principaliter, ſed in conſequentiam, conſ. 168. num. 43. Declara, vt num. 53. & 61. & ſeqq.
Citanda ſemper eſt pars, vbi facienda eſt de vno ad alium Iudicem remiſſio delinquentis, conſ. 168. nu. 51.
Citandus eſt fideiuſſor, quando ſit diſcuſsio bonorum principalis debitoris, conſ. 165. num. 37.
Citatio in vno quoque actu præiudiciali requiritur, côſ 136. n. 12.
Citatio non eſt neceſſaria in proceſſu informatiuo, côſ. 158. n. 10.
Citatio ſuppletur per præſentiam partis, conſ. 158. nu. 10.
Citationis defectus cenſetur conualidatus, ſi Pars citata non opponit, conſ 111. num. 31.
Citationis defectus ſuppletur per præſentiã Partis, conſ 111. n. 31.
Citatio Partis non requiritur in crimine aſſaſſinij, conſ. 168. num. 44. Declara, vt num. 54. & 55.
Citatio neceſſaria non eſt, vbi probatio fit ad inſtructionem ſolius Iudicis, conſ. 168. num. 45. Declara, vt num. 56. & 57.
Citatio ad ſententiam debet eſſe perſonalis, conſ. 177. nu. 4.
Citatio ad certum diem illo die lapſo ſi fuit reproducta, citatum non afficit, conſ. 177. num. 5.
Citationem requirit clauſula conſtito, &c. conſ 168. num. 39.
Ciuilis cauſa facit ſuperſedere in criminali, quando ſententia in Iudicio ciuili lata parit exceptionem rei iudicatæ in criminali, conſ. 133. num. 9.
Ciuilis cauſa An & quando ſit criminali præiudicialis, conſ. 160. num. 16.
Ciuiliter prius cauſa incœpta, criminaliter poſteà introduci non poteſt, conſ. 112. num. 27. & 28.
Ciuiles leges ſunt curandæ, ſed illis præualent canones, quando agitur de cauſa pertinente ad forum Eccleſiaſticum, conſ. 118. num. 13.
Ciuiliter coram laico Iudice Clericus de crimine reconueniri non poteſt, conſ. 168. num. 35.
Ciuiliter coram Iudice laico Clericus reconuentus, & damnatus, poteſt abſque nouo proceſſu à ſuo Iudice ſuſpendi, conſil. 168. num. 33. Declara, vt num. 35. & 36.
Ciuiliter Iudex criminalis condemnare non poteſt ad reſtitutionem pretij, vbi non interat condemnatio criminalis, conſ. 176. num. 14.
Clamans contra Curiam, qua pœna puniatur, conſ. 120. num. 13.
Clara vbi ſunt verba, nec à præcedentibus, nec à ſubſequentibus reſtrictionem, aut declarationem aliquam recipiunt, conſ. 121. num. 2 & num. 14.
Clauſula appoſita in vna commiſſione non extenditur ad aliam conſ. 186. num. 1. 13. 19. 22. 27. 33. 34. 52. & ſeqq.
Clauſulæ acceſſoria non debet plus operari, quàm principalis, côſ. 186. num. 13. & 14. Vbi quod recipit omnes conditiones, quas recipit clauſula principalis.
Clauſula ſemper referenda eſt ad ea, ad quæ continuatiuè fuit appoſita, conſ. 186. num. 15.
Clauſula in fine appoſita non operatur ad præcedentia, quæ particularem habebant prouiſionem, conſ. 186. num. 15.
Clauſula compromiſſi de procedendo altè, & baſſe auferendo vni, & alteri dando importat arbitrium boni viri, conſ. 162. nu. 48.
Clauſula ſtatum, & merita cauſæ, &c. An tribuat Iuriſdictionem, conſ. 167. num. 7.
Clauſula quorũ tenores, &c. An tribuat iuriſdictionẽ, côſ. 167. n. 7.
Clauſula, vt ſupra eſt repetitiua præcedẽtis claritatis, côſ. 112. n. 16
Clauſula, vt bona remaneant in familia adiecta prohibitione alienationis, operatur tacitũ fideicommiſſum, non ſolum in caſu alienationis, ſed etiam mortis, conſ. 159. num. 12. & num. 11.
Clauſula conſtito, &c. requirit citationem, conſ. 168. num. 39.
Clauſula non aliter, nullam ampliationem à verbis ſeparatam admittit, facitque diſpoſitionem conditionalem, & importat formam ſpecificam, conſ. 122 num. 3.
Clericus, ſeu Monacus, an & quando ſuccedat in feudum, conſil. 154. num. 12. & 13. Vbi præſertim quando Clericus, ſeu Monacus non eſt conſtitutus in Sacris.
Clericus homicida pro homicidio atrociſsimo, & qualificato, poteſt tradi Curiæ Sæculari conſulto Papa, conſ. 143. num. 1.
Clericus, & Sacerdos Curiæ Sæculari tradi non poteſt pro iterata derobatione, conſ. 143. num. 9.
Clerici delictum cognoſcere volens Iudex ſæcularis excommunicationis pœnam incurrit, conſ. 168. num. 34.
Clericus coram laico Iudice reconueniri non poteſt de crimine ciuiliter, conſ. 168. num. 35.
Clericus coram Iudice laico ciuiliter de crimine reconuentus, & damnatus, poteſt abſque nouo proceſſu à ſuo Iudice ſuſpendi, conſ. 168. num. 33. Declara, vt num. 15. & 36.
Clericus de aliquo maleficio apud Iudicem ſæcularem delatus dictus Iudex debet conficere proceſſum, illumque vnà cum Clerico ad Iudicem Eccleſiaſticum tranſmittere, conſ. 168. nu. 22. Declara, vt num. 24.
Cogitatio delinquendi delicto non ſequuto punibilis non eſt, côſ. 182. num. 33. 49. & num. 50. & ſeq.
Colligens turbam hominum, tumultum facere dicitur, conſ. 169. num. 26.
Commiſsio in actis præſentata debet eſſe communis, quod quando verum ſit, conſ. 133. num. 1. & num. 7.
Committens vſuram Ius Diuinum lædit, conſ. 162. num. 37.
Communis loquendi vſus non attenditur in ſtatutis conditis à Iuriſperitis, conſ. 168. num. 73.
Communis vſus loquendi non præſumitur, ideò probandus eſt per allegantem, conſ. 156. num. 21. in fine.
Communem rem ſocius dolo contrectans furtum facere videtur, conſ. 114. num. 33.
Communem rem ſocius in propriam vtilitatem conuertens furti actione non tenetur, dummodo non animo celandi hoc faciat, conſ. 160. num. 15. & 16. & num. 19. & 20.
Communes pecunias ſocius retinens, & in vſum proprium côuertens non criminaliter, ſed ciuiliter ratione mandati conueniri poteſt, conſ. 160. num. 17.
Comparatio literarum contra hominem bonæ famæ inditium non facit, conſ. 112. num. 22.
Comparatio litterarum non probat, quando non fuerit iuratũ nô extare alias probationes. Quando non fuerit ſeruata forma à Iure requiſita. Quando fuerit facta parte non citata, & in omni caſu eſt fallax, & periculoſa, conſ. 108. num. 37.

c Com-

I N D E X.

comparatio litterarum facta à Peritis non ſufficit ad condemnandum criminaliter, conſ. 108. num. 56.
comparatio litterarum in criminalibus non ſolùm non probat, ſed nec etiam facit inditium ad torturam, cōtra hominem bonæ famæ, conſ. 164. num. 4.
compenſatio de credito non iurato ad iuratum non fit, conſ. 133. num. 4.
compenſatio non fit inter diuerſas perſonas, conſ. 133. num. 5. & num. 22.
compenſatio de illiquido ad liquidum non admittitur, conſ. 133. num. 5. & num. 22.
componens, & tranſigens cum Fiſco dicitur fateri delictum, etiam quod compoſitio fuerit facta mediante tertia perſona, cōſ. 127. num. 20. contra, num. 34.
compoſitionum, ſeu pœnarum pars ſoluenda officiali propter ſuū laborem debetur primo officiali, qui condemnauit, & non ſecundo, qui eam exegit, conſ. 107. num. 8.
compromiſſi clauſula de procedendo ante, & baſſe auferendo vni, & alteri dando importat arbitrium boni viri, conſ. 161. nu. 48.
computa falſa tranſmittens pœna falſi, non tenetur, conſil. 160. num. 10.
conatus non ſequuto effectu nulla pœna puniri poteſt in delictis non grauibus, & non atrocibus, conſ. 115. num. 19.
conatus, & voluntas effectu non ſequuto, non punitur in furto, conſ. 114. num. 4.
Declara, vt num. 24. vt puniatur pœna extraordinaria.
conatus vbi punitur ab aliqua lege, vel ſtatuto, pœna non habet locum, niſi fuerit deuentum ad actum proximum, conſil. 184. num. 12.
concubinarius Teſtis, nihil probat, conſ. 192. num. 15.
condemnatus, & bannitus in contumaciam non poteſt à Iudice abſolui, etiam quod innocens appareat, niſi Principe conſulto, conſ. 111. num. 24.
condemnatus, & Bannitus in contumaciam ſi quis fuerit, in maiorem pœnam, quam merebatur delictum, propter quod condemnatus fuit, non poteſt contra ipſum condemnatio pœnalis exequi, conſ. 121. num. 6. & num. 17.
condemnati in contumaciam dicuntur fictè confeſſi, conſil. 121. num. 3.
condemnari in vno tantùm cenſetur in alijs abſolutus, & ècontra, conſ. 186. num. 11. & num. 39.
condictionalia verba qualificant, & informant obligationem Cameralem, conſ. 165. num. 40.
conditionem inducunt verba futuri temporis, conſ. 162. nu. 40.
conditionis verificatio probanda eſt plenè, & concludenter, non autem præſumptiuè, conſ. 168. num. 9.
conditiones, ſeu pacta Donatarius non obſeruans in donatione appoſitas Donatore volente, & declarante cadit à iure donationis, conſ. 105. num. 3.
Vbi quod iſto caſu res donata non applicatur Fiſco.
conditiones, & pacta donationis Donatarius non obſeruans cadit ipſo Iure ab ipſa donatione, conſ. 105. num. 14.
conditione deficiente, deficit conditionata diſpoſitio, conſil. 188. num. 9.
confeſſio vnius alteri non nocet, conſ. 147. num. 23.
confeſſio extraiudicialis probata per vnicum Teſtem nullam facit præſumptionem, conſ. 112. num. 15.
confeſſio accuſatoris facta in accuſatione probat contra confitentem, conſ. 115. num. 17.
confeſſio dicentis ſe occidiſſe hominem, qui viuus reperitur confitenti non nocet, conſ. 151. num. 17.
confeſſio contra quam fuerit iudicatum in vno Iudicio facta non præiudicat in alio, conſ. 150. num. 12.
confeſſio ficta in vno Iudicio facta non præiudicat in alio, conſil. 150. num. 9.
confeſſionis qualitas adiecta delictum excuſans per confitentem probari debet, conſ. 120. num. 8.
confeſſioni qualitatem adijciens in facto prius negato non auditur niſi probata qualitate, conſ. 120. num. 11.
confeſſioni adiecta qualitas non eſt probanda per confitentem, ſed præſumitur, quando de delicto non conſtat, niſi per confeſſionē, conſ. 120. num. 13.
confeſſio confitenti non præiudicat, quando contra confeſſionem fuerit iudicatum, conſ. 108. num. 25.
confeſſio extorta per exceſſiuam torturam confitenti non nocet, conſ. 106. num. 5.
confeſſio dicitur extorta metu tormentorum per ſolam manuum ligaturam, conſ. 106. num. 9.
confeſſio erronea falſa, ſeu impoſſibilis confitenti non nocet, cōſ. 106. num. 11. & num. 13.
confeſſionis error cenſetur probatus probando rem aliter ſe habere, conſ. 106. num. 11.
confeſſionis error in parte probatus reddit confeſſionem in totū erroneam, conſ. 106 num. 13.
confeſſus ſponte mitius punitur, conſ. 106. num. 22.
confeſſione, nulla maior probatio, conſ. 129. nu. 1. in fi.
confeſſio procuratoris facta in informatione data Iudici non nocet Domino, conſ. 129. num. 5.
confeſſio Procuratoris, etiam Iudicialis Domino non nocet, conſ. 129. num. 5.
confeſſio Procuratoris poteſt, quandocumque etiam non docto de errore à Domino reuocari, conſ. 129. nu. 5.
confeſſionis error cenſetur probatus, probando rem aliter ſe habere, conſ. 129. num. 5.
confeſſio vaga, & generalis, aut non eſt attendenda, aut non ſufficit ad pœnam ordinariam, conſ. 143. num 6.
confeſſio poteſt incontinenti reuocari, ſeu declarari, etiam non docto de errore, conſ. 143. num. 10.
confeſſionis error probatur præſumptionibus, conſil. 170. numero 11.
confeſſionis error probatur eo ipſo, quod probatum eſt rem aliter ſe habere, conſ. 170. num. 12.
confeſſio generalis non afficit confitentem, niſi fuerit ſpecifica de loco, & tempore commiſſi delicti, & de perſona cum qua delinquitur, conſ. 156 num. 15.
confitens in ſtrata plura latrocinia, & diſrobationes commiſiſſe, non poteſt ex hac ſua generali confeſſione condemnari, conſil. 156. num. 15.
confitens commiſiſſe homicidium condemnari non poteſt, niſi expreſſo nomine occiſi, conſ. 156. num. 15.
confeſſio qualificata non poteſt à Fiſco pro parte acceptari qualitate reiecta, quando confitens ſuper adiecta qualitate ad hoc, vt explicitè reſpondeat tortus ſubſtinuit, conſil. 115. num. 10.
confeſſio extraiudicialis ſufficit ad torturam, conſ. 115. nu. 23.
Dummodò fuerit probata per duos Teſtes omni exceptione maiores, & conteſtes, conſ. 115. num. 24.
confeſſionis nulla maior probatio, conſ. 132. num. 3.
confeſſionem extraiudicialem Teſtes ſingulares in loco, in tempore, & in dicto non probant, conſ. 174. num. 5.
confeſſio generalis ſufficit, quando ex proceſſu poteſt reduci ad ſpecialitatem, ſicut in libello, conſ. 156. num 41.
confeſſio procuratoris non nocet principali, conſ. 156. numero 51.
confeſſio ſpontanea dolum abeſſe ſignificat, & ignorantiam demonſtrat, conſ. 155. num. 9.
confeſſio qualificata, non poteſt pro parte acceptari, & pro parte non, quando non continet delictum à Iure prohibitum, conſil. 130. num. 26. & 27.
Vbi etiam idem, quando de delicto non conſtat, niſi per confeſſionem Rei.
confeſſio extraiudicialis debet probari per duos Teſtes, conſil. 130. num. 36.
confeſſionis verba dubia ſunt ſemper interpretanda, vt potius excludant delictum, quàm includant, conſ. 130. num. 37.
confeſſio extraiudicialis, vt faciat inditium, debet eſſe ſpecialis, & expreſſa, non autem generalis tacita, & ſubintellecta, conſil. 130. num. 39
confeſſo, & conuicto defenſiones etiam Reo non ſunt denegandæ, conſ. 156. num. 3.
confeſſi fictè dicuntur in contumaciam condemnati, conſil. 121. num. 3.
confitens ſe occidiſſe plures homines ignotos, & eorum cadauera proieciſſe in mare non poteſt ex hac generali confeſſione condemnari, conſ. 156. num. 16.
confitens commiſiſſe adulterium cum pluribus perſonis, non poteſt de adulterio condemnari, niſi conſtito de matrimonio earū cum quibus fatetur rem habuiſſe, conſ. 156. nu. 17.
confeſſio delicti qualificata, etiam non probata qualitate nō ſufficit ad condemnandum in pœnam ordinariam, conſ. 187. nu. 5.
confeſſio extraiudicialis probari debet per duos Teſtes, conſ. 181. num 3.
confeſſio extraiudicialis non ſufficit ad condemnandum, cōſ. 182. num. 4.

con-

Digitized by Google

I N D E X.

on feſſio non afficit confitentem non conſtito de corpore delicti, conſ. 185.num.4.

onfeſſio per ſuggeſtionem extorta confitenti non nocet,cõſ.185. num.9.& num.13.

onfeſsio erronea probatur per depoſitiones ſociorum criminis, conſ.185.num.10.& num.52.

onfeſsio erronea confitenti non nocet,etiam quod ſit geminata,& ratificata, conſ.185.num.30.

onfeſsio etiam adminiculata reuocari poteſt prætextu erroris, conſ.185.num.31.

onfeſsio vnius alteri non nocet,conſ.185.num.23.

onfeſsio Rei in parte falſa in totum dicitur falſa, conſil. 185. num.55.

onfeſsio emanata in Iudicio criminali ad inſtantiam Fiſci, & ad finem publicæ vindictæ non probat in iudicio ciuili inter priuatas perſonas,& ad priuatum commodum,conſ.185.nu.62.

onfeſſio contra quam fuit poſteà iudicatum confitenti non nocet, conſ.185.num.63.

confeſsio facta in ſcriptis etiam extraiudicialis plenè probat contra confitentem,conſ.188.num.26.

confeſsio etiam incidenter facta inducit notorium, conſil. 190. num.9.

confeſsio emanata non datis defenſionibus non nocet confitenti, nec Tertio,conſ.192.num.10.

confeſsio extraiudicialis debet probari per duos Teſtes, conteſtes, & idoneos,conſ.193.nu.18.& nu.38.& num.47.

confeſsio extraiudicialis ad hoc,vt probet plura requiruntur, cõſ. 193.num.38.

confeſſio dicitur extorta per ſuggeſtionem, quando emanauit ad interrogationem Iudicis notificantis Reo qualitates, & circunſtantias delicti,conſ.185.num.9.& num.13.& 61.

confeſsio erronea docto de errore confitenti non nocet abſque alia reſtitutione in integrum,conſ.185.nu.17.& 51.

confeſsio non veriſimilis confitenti non nocet,conſil.185.num.25. & 59.

confeſsio facta à fatuo,ſeu demente confitenti non nocet,cõſ.185. num.27.

confinia deſignata in aliquo inſtrumento probant etiam contra tertias perſonas,conſ.169.num.15.

confinia in antiquis probantur per præſumptiones, conſ. 169. numero 14.

confiſcandi Ius ad fauorem poſsidentis cum titulo, & bona fide præſcribitur ſpatio decem annorum,ſine autem Titulo, & cum bona fide requiritur præſcriptio viginti Annorum, cũ mala autẽ fide nunquam currit præſcriptio,conſ.163.num.16.

confiſcari vſusfructus non poteſt, quando bona ſunt fideicommiſſo ſubiecta cum prohibitione alienationis, conſ.159. num.1. & num.30.

confiſcari poteſt legitima,& Trebellianica, etiam quod bona ſint fideicommiſſaria,& alienari prohibita,conſ.159. num.1. & ſeq. & num.20.Vbi ampliatur etiam quod filius delinquat in minori ætate,& num.41.

confiſcari non poteſt legitima,quando prohibitio alienandi ad certum tempus filio facta eſt,conſ.159.num.6. Licèt alij, contrà, num.16.& num.33.

Declara primo, dummodo talis prohibitio fuerit facta durante minori ætate,ſecus ſi poſteà, vt purà vſque ad quadraginta Annos,num.7.& num.17.& ſeqq.Vbi quod iſto caſu talis prohibitio non valet,etiam durante minori ætate, & num. 34. & ſeqq. Vbi de materia.

Declara ſecundo,dummodo Teſtator exprimat cauſam imbecillitatis propter minorem ætatem,num.8. Alias ſecus,num.25.& ſeqq.Vbi benè declaratur materia,contra,num.36.

Declara tertio, dummodo imbecillitas filij parum ſinduſtrioſi conſtet aliunde,quàm ex patris aſſertione,nu.9.& nu.29.

confiſcari an poſsit legitima, quando à Patre in ea fuit adiectum onus,& filius ante delictum non reclamauit,conſ.159.num. 38. & ſeqq.omnibus.

confiſcari poſſunt omnia, quæ tranſeunt ad hæredes extraneos, conſ.159.num.45.

confiſcari non poſſunt fideicommiſſaria bona,conſ.150.nu.29.

confiſcari non poſſunt bona fideicommiſſaria,conſ.173.num.1.

confiſcari non poſſunt bona prohibita diuidi vſque ad certũ tempus,conſ.173.num.2.

confiſcari non poſſunt bona,quãdo Teſtator ſic expreſsè prohibuit illa non confiſcari in caſu delicti,conſ.173.num.2.

confiſcari non poteſt vſusfructus bonorum prohibitorum alienari ex cauſa delicti,vel quãdo fideicommiſſum eſt inductum non in cauſa mortis,ſed alienationis,conſ.173.num.3.

cõfiſcari non poſſunt vſusfructus bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, quando conuenit etiam expreſſa Teſtatoris prohibitio alienationis,conſ.173.num.4.

confiſcari non poteſt legitima, & Trebellianica, quando Teſtator expreſsè ſubſtituit,& fideicommiſſum iniunxit in caſu delicti, conſ.173.num.7.& ſeqq.

confiſcari poteſt legitima,non obſtante fideicommiſſo, & prohibitione alienationis,conſ.173.num. 9.

confiſcari quando non poſſunt bona feudalia in præiuditium agnatorum comprehenſorum in inueſtitura, poteſt tamen illius commoditas, & vſusfructus confiſcari durante vita delinquentis,conſ. 159. num.1.& num. 4. & num. 6. & ſeqq. contra nume.2.& 3.

Diſtingue,vt num.5.& ſeqq.

confiſcari non poſſunt bona prohibita alienari, etiam durante vita naturali prohibiti delinquentis,conſ.135.num.2.& num.3.

Vbi præſertim, quando prohibitio fuerit facta verbis vniuerſalibus,& prægnantibus,& multò magis, quando talis prohibitio expreſſa habet iniunctum fideicommiſſum,& num.20.

confiſcari non poſſunt bona feudalia, ſed agnatis applicantur, cõſ. 135.num.4.contra,num.44.pro primo dicto,nu.50.

Declara niſi ſint tranſitoria ad extraneos hæredes, conſ. 135.n. 5.& num.22.& 38.& 44.

Subdeclara niſi fuerint prohibita alienari ſine licentia Principis,quia tunc non tranſeunt in Fiſcum,etiam quod ſint tranſitoria ad extraneos hæredes,conſ.135.num.6.

Declara,vt num.23. 27.& ſeqq. 39.& ſeq.

confiſcari non poſſunt bona feudalia, quando in inueſtitura fuit conceſſum expreſsè,vt nulla de cauſa confiſcari poſsint, niſi ex cauſa infidelitatis,conſil.135.num.7.& ſeqq. & num.35.& ſeq. & num.55.

confiſcari non poſſunt feudalia bona propter ſolam contumacialem ſententiam, conſil. 135. numero 10.& num.18. & ſeqq. & num.33.

Declara,vt num.41.& 42.& num.54.Vbi vide.

confiſcandi poteſtatem habent feudatarij in quos tranſlata fuerũt iura regalia cum mero,& mixto Imperio, conſ.135. num. 12. & num.16.

confiſcari non poſſunt bona prohibita alienari fauore alterius, quàm prohibiti,conſ.135.num.20.

Vbi hoc ampliatur etiam durante vita delinquentis, & quoad vſumfructum.

confiſcantur bona feudalia, quando Fiſcus, & Dominus directus eſt idem,conſ.135.num.23.

confiſcantur bona feodalia,quando in inueſtitura adeſt expreſſa prohibitio alienandi ſine licentia Domini directi, conſil. 153. num.23.

Vide etiam num.6.

Vbi videtur contra,& num.27.& ſeqq.

confiſcari non poſſunt bona, quando Teſtator expreſsè prohibuit illa propter delictum non tranſire in Fiſcum, ſed quid ſtante ſtatuto; quod huiuſmodi Teſtamentum diſpoſitiones non valeant,conſ.135.num.24.& ſeqq.& num.45. & ſeqq. & num.58. & ſeqq.

confiſcari vbi feudum non poteſt, nunquid remaneat penes delinquentem,an verò agnatis vocatis in inueſtitura deferatur, conſ. 135.num.34.

confiſcari poſſunt bona fideicommiſſaria, quando à Teſtatore non ſunt expreſsè alienari prohibita, conſilio 135. numero 49

Saltim quoad vſum fructum durante vita delinquentis, numero 56.

Fallit quando in fideicommiſſo eſt expreſsè facta mentio maſculinitatis dicto num.56.

Item fallit quando ſubſtitutio eſt facta gradatim,& ordine ſucceſsiuo,eodem num.56.

Item fallit,quando agitur de confiſcatione bonorum Banniti, qui poteſt impunè offendi.

confiſcari non poſſunt bona feudalia, etiam in vita feudatarij delinquentis,quoad feudi commoditatem, & vſumfructum, conſ. 135.num.51.

confiſcari vbi bona debent, non poteſt Fiſcus illa occupare, niſi præcedat Iudicis ſententia expreſſa, & ſpecifica ſuper confiſcatione bonorum,conſ.118.num.9.

confiſcari bona vbi contingat extra Territorium applicantur Iudici,

I N D E X.

dici qui condemnauit, & non Iudici, vbi bona ſita ſunt, conſil. 118. num. 10 & 11.
Vbi etiam quid in crimine hæreſis.

confiſcata, & incorporata bona non dicuntur, quoad pecunias, niſi fuerint exactæ, conſ. 148. num. 9 & num. 22.

confiſcata, & incorporata bona non dicuntur, niſi fuerit deſcripta inter bona Principis, conſ. 148. num. 8. & num. 25.

confiſcatorum bonorum Dominium, licet ipſo iure transeat in Fiſcum, non tamen eorundem bonorum tranſit poſſeſſio, conſ. 148. num. 18.

confiſcata, & incorporata bona non præſcribuntur minori ſpatio, quàm triginta, aut quadraginta Annorum, conſ. 163 num. 17.

confiſcant de conſuetudine Iudices Eccleſiaſtici bona hæreticorũ, conſ. 118 num. 16.

confiſcata bona hæreticorum applicantur Fiſco Regis ſecundum cõſuetudinem Hiſpaniæ, & permittitur ab Eccleſia, quia illi Reges eorum ſumptibus faciunt Sanctæ Inquiſitionis Officium exercere, conſ. 118. num. 17.

confiſcata laicorum hæreticorum bona ipſo Iure, quomodo diuidantur, & applicentur in Ducatu Sabaudiæ, conſ. 118. nu. 18.

confiſcata hæreticorum laicorum bona ipſo Iure ſpectant ad Fiſcũ Eccleſiæ, conſ. 118 num. 23.

confiſcata laicorum hæreticorum bona ipſo Iure ex conſtitutione Innocentij Quarti, Alexandri Quarti, & Clementis Quarti diuiduntur in tres partes, conſ. 117. num. 9 & num. 11. Licet alij, cõtra, num. 10.
Quæ tripartita diuiſio habet locum non ſolùm in Italia, ſed etiam extra Italiam, conſ. 117. num. 12. & 13.

confiſcata bona hæreticorum laicorum ipſo Iure hodie applicantur Cameræ Apoſtolicæ, & Romanæ Eccleſiæ, vbi non adſunt Inquiſitores, conſ. 117. num. 14. & 15.
Vbi autem adſunt Inquiſitores omnia hæreticorum bona applicantur Sancto Officio, num. 16. Licèt alij contra, num. 17.

confiſcata hæreticorum laicorum bona ipſo Iure, cui nam applicẽtur ſeruanda ſunt conſuetudines locorum, dummodò ſint rationabiles legitimè præſcriptæ, & conformes Iuribus, & Papalibus Conſtitutionibus, conſ. 117 num. 19.

confiſcata laicorum hæreticorum bona ipſo Iure propter hæreſim applicantur non Principi Sæculari, ſed Sancto Inquiſitionis Officio, conſ. 118. num. 5. & omnibus ſeqq in diſcurſu vbi reſpondetur contrarijs.

confiſcata bona propter delictum pertinent ad eum, qui principaliter ex delicto læditur, conſ. 118 num. 3.

confiſcata laicorum hæreticorum bona ipſo Iure, cui nam applicentur de conſuetudine Hiſpaniæ, conſ 117. num. 20.
Quid de conſuetudine Placentiæ, num. 21.
Quid de conſuetudine Mantuæ, num. 22.
Et quid de conſuetudine Mediolani, num. 23.

confiſcata hæreticorum laicorum bona ipſo iure, cui applicentur non videtur hodie benè reſolutum, conſ. 117. num. 1.

confiſcata bona laicorum hæreticorum ipſo iure applicantur de iure Canonico Fiſco, & Principi Sæculari, conſ. 117. num. 3.

cõfiſcata hæreticorum laicorum bona ipſo iure de iure Ciuili applicantur Fiſco Principis ſæcularis, conſ. 117. num. 2.

confiſcata laicorum hæreticorum bona ipſo Iure Princeps, ſeu Fiſcus Sæcularis non occupat, niſi præcedente declaratoria ſententia Iudicis Eccleſiaſtici, conſ. 117. num 4.

confiſcata bona hæreticorum laicorum ipſo iure applicãtur Principi ſæculari nõ ſupremo, cui Hæreticus mediatè ſubiectus eſt, ſed Feudatario, cui mediatè eſt ſubiectus, conſ. 117. num. 5.

confiſcata laicorum hæreticorum bona, cui Fiſco applicentur, attẽdendæ ſunt conſtitutiones nouæ, Decreta, & ſtatuta particularia, non Principis Sæcularis, ſed Pontificis, conſ. 117. nu 6. & ſeqq.

confiſcata bona hæreticorum laicorum ipſo iure ſecũdum aliquos diuiduntur in duas partes, quarum vna applicatur Sancto Officio, alia autem Cameræ Apoſtolicæ, ſeu Romanæ Eccleſiæ, cõſ. 117. num. 18.

confiſcatio bonorum non habet locum, quãdo teſtator ſic expreſsè eam prohibuit, conſ. 105. num. 10.

confiſcatione bonorum facta Fiſcus tenetur ad omnia debita delinquentis, conſ. 124. num 25.

confiſcatio bonorum non habet locum, quando delinquens habet plures filios, conſ. 145. num. 15. & ſeqq.
Vbi declaratur, quomodo procedat illa concluſio.

confiſcatio bonorum cedit vtilitati illius Domini, in cuius Territorio ſita ſunt, conſ. 135. num. 11. & num. 17.
Vbi ampliatur hæc concluſio, etiam quod Territoria ſint sub eodem Domino, tamen Præſide.
Declara, vt num. 43. & 44.

confiſcatio bonorum facta de iure ſpeciali ſtatutorum non trahitur ad bona ſita extra Territorium, conſ. 135. num. 14. & 15.
Vbi præſertim quando Domini, & Burſæ Fiſcales ſunt diſtinctę.

confiſcatio bonorum de iure communi non fit niſi in crimine hæreſis, vel læſæ Maieſtatis, conſ. 135. num. 15.

confiſcatione bonorum ſequuta, Fiſcus tenetur ad omnia debita contracta per delinquentem ante delictum, etiam in crimine hęreſis, conſ. 154. num. 4.

confiſcatio, ſeu bonorum occupatio eſt ſequela pœnæ vltimi ſupplitij, & in illius conſequentiam venit, conſ. 118. num. 7. contrarium verius, num. 8. & ſeqq.

confiſcatio bonorum eſt quid acceſſorum ad ſententiam condemnatoriam, conſ 118. num 4.

confiſcatio bonorum imponi non poteſt pro crimine parricidij, conſ. 185. num 32.

confiſcatio bonorum imponi non poteſt illi, cui imponitur pœna extraordinaria, conſ 185. num. 71.

confiſcationis pœna, vbi à Iure ſtatuta non eſt eam Iudex ex ſuo capite imponere non poteſt, conſ. 185. num. 38.

confrontatio Teſtium, ſeu ſociorum criminis, an & quando fieri debeat, conſ. 185. num. 11.

confrontatio ſocij criminis cum Reo, quando fit à Iudice debet ipſi Reo legi examen, & depoſitio confrontanti.
Declara, vt conſ. 192 num. 11. & 12.

confugiens ad Eccleſiam impunè extrahi poteſt, ſi conſtat eũ commiſiſſe delicta qualificata, & excepta, de quibus in Bulla Gregorij XIIII. ſed vtrum hæc criminum qualitas ad effectum prædictum ſit plenè, & concludenter probanda, an verò ſufficiat levior probatio, conſ. 168. nu. 1 & ſeqq. vſque ad num. 21.

confugiens delinquens ad Eccleſiam, an citãdus ſit, quando agitur de illius remiſſione ad Iudicem Sæcularem, conſ. 168. num. 42. & ſeqq. vſque ad Iudicem ſæcularem, conſ. 168. nu. 42. & ſeqq. vſque ad num 63.

confugiens delinquens ad Eccleſiam volens põt ab ea extrahi, cõſ. 168. n. 48.
Vbi ampliatur etiam reclamãtibus Eccleſię Miniſtris.

confugiens delinquens ad Eccleſiã, ſi ex ea inuitus extrahatur, agere poteſt, vt priſtinæ libertati reſtituatur, conſ. 168. num. 49.

congregatio armatorum facit inditium ad torturam, conſ. 147. nu. 41. Declara, vt num. 42.

congregatio Armatorum non dicitur, quãdo ſine Duce, & niſi tres fuerint armati, conſ. 147. num. 42.

coniecturæ vbi ſunt inter ſe contrariæ attenditur diſtinctio Bart. in l. Vbi pactum, C. de tranſactionibus, conſ. 105. nu. 31.

coniecturæ, & præſumptiones homicidij præmeditati, & deliberati debent eſſe plenè probatæ, conſ. 138. num. 6 & num. 28.

coniecturæ, & præſumptiones excludentes præmeditationem, & deliberationem homicidij præferuntur præſumptionibus, & cõiecturis includentibus deliberationem, & præmeditationem, conſ. 138. num. 16.

coniecturæ, & præſumptiones animi præmeditati, & deliberati debent eſſe concludentes, & de neceſſitate inferentes ad præmeditationem, conſ. 138. num. 11.

coniecturis, & inditijs corpus delicti in criminibus difficilis probationis probatur, conſ. 158. num. 1.

coniecturis, & inditijs probatur furti corpus, conſ. 158. nu. 5.

coniecturis furtum probatur, conſ. 158. num. 9.

coniecturæ incertæ delictum præſumere non faciunt, conſil. 154. num. 14.

coniecturis, & inditijs Teſtium falſitas, & corruptio probatur, conſil 130. num. 29.

coniecturis, & præſumptionibus homicidium præmeditatum, & deliberatum probatur, conſ. 138. nu. 1.

coniecturis probatur ſubreptio ſcripturarum, & Inſtrumentorum, conſ 129. num. 6. & num 15.
Vbi ſaltem ad effectum imponendi pœnam extraordinariam.

coniectura præſumptio, & indicium, ſuſpenſione maiores ſunt, cõſ. 108. num. 9.

coniecturæ, & præſumptiones duæ ſufficiunt ad plenam probationem, quando ſumus in caſu, in quo præſumptiuè probatio admittitur, conſ. 185. num. 29.

conſanguineus Teſtis inimici mei contra me non probat, cõſ 171. num. 16.

conſanguinei, ſeu affines Teſtes admittuntur ad defenſionem Rei, conſ. 174. num. 2.

conſan-

Digitized by Google

I N D E X

onſanguinei, & affines Teſtes Inſtrumentarij, etiam admittuntur, & plenè probant, conſ. 174. num. 18. & 19.

Vbi ampliatur etiam quod deponant contra Inſtrumentum.

onſanguineus, & affinis Teſtis probat ad defenſionem carcerati, conſ. 161. num. 8.

Vbi præſertim ſi fuerit examinatus à Fiſco.

onſenſus in criminalibus, vt conſentiente noceat requiritur, quod ſic ſpecialis, & expreſſus, & quando quis dicatur expreſsè, & ſpecialiter conſentire, conſ. 185. num. 36.

onſentire non dicitur errans, conſ. 105. oom. 88.

onſentire præſumitur is, qui vadens contradicere non cõtradicit, conſ. 144. num. 7.

Vbi declaratur hæc concluſio.

onſentire quis non dicitur, niſi vtatur verbis Conſilium, aut auxilium importantibus, conſ. 185. nu. 37 & 50.

conſilium nudum, & ſimplex ad homicidium non punitur ordinaria pœna homicidij, conſ. 143. num. 5.

conſilium ad homicidium, an dicatur datum per hæc verba ſi vis occidere occidat, conſ. 143 num. 7.

conſtito, &c. clauſula requirit citationem, conſ. 168. nu. 39.

conſticuens, ſeu Teſtator oon cenſetur voluiſſe, id quod non expreſſit, conſ. 155. num 5.

conſtitutiones, & Statuta recipiunt interprætationem paſſiuam de iure communi, conſ. 144. num. 11. in fine.

conſtitutio, ſeu ſtatutum obligans ad pœnam loquens in vno caſu, non trahitur ad alium, etiam ex identitate rationis, conſ. 144. num. 12.

conſtitutio, ſeu ſtatutum loquens in caſu ſimplici non extenditur ad caſum mixtum, conſ. 150. num. 24.

conſtitutiones, & ſtatuta eorumque verba ſemper ita interprætãda ſunt, ne illis fraus fiat, conſ. 145. num. 12.

conſtitutiones Apoſtolicæ circa remiſſionem Bãnitorum in Regno ad Proregem ſont temporales, & conſtitutio Clementis non loquitur in Bannitis pro delictis mixti fori, conſ. 136. num. 14. & 15.

conſtitutio Papæ pœnalis Romæ publicata afficit omnes etiam ignorantes, abſque eo, quod fuerit publicata in alijs Prouincijs, conſ. 149. num. 1. & num. 2. Vbi qood ita de conſuetudine ſeruatur contrarium, num. 3. & 4.

conſtitutio pœnalis puniens actum à Iure communi prohibitum, & punibile ligat etiam ignorantes, conſ. 149. oum. 6.

conſtitutiones publicatio eſt de illius ſolemnitate, coo ſ. 149. nu. 7.

conſtitutionis publicatio præſumitur ea lapſu decem Annorum, conſ. 149. oum. 7. Vbi præſertim concurrente aliqua alia præſumptione.

conſtitutionis publicatio afficit etiam abſentes extra Prouinciam in loco vicino, conſ 149. num. 7.

conſtitutio etiam non publicata afficit ſcientes, conſ. 149. num. 8.

conſtitutionis publicatio non eſt neceſſaria in loco, in quo conſtitutio nota eſt per publicam famam, conſ 149. num. 9.

conſtitutio pœnalis Romæ publicata afficit etiam abſentes poſt lapſum duorum menſium, prout Iudicis arbitrio viſum fuerit, conſ. 149. num. 12.

conſtitutiones Marchiæ, nunquid habeant locum in Terris Eccleſiæ mediatè ſubiectis, prout ſunt Terræ Baronum, conſ. 111. nu. 19. & num. 26.

conſtitutio ſemper declaranda, & intelligenda eſt, ne reddatur eluſoria, conſ. 121. num. 6.

conſtitutio Principis non trahitur, nec locum habet in Terris infeudatis, conſ. 135. num. 25. Vbi præſertim quando de Terris infeudatis expreſſam mentionem non fecit.

conſtitutio publicari debet, etiam in Terris mediatè conſtituenti ſubiectis, conſ. 135. num. 25.

conſtitutio non publicata non ligat quoad pœnam, cõſ. 150. nu. 2.

conſtitutionis publicatio debet fieri in publico, aut in roſtris, aut in Archiuio ante omnium oculos videnda, ita vt quilibet eam legere poſſit, & etiam habere copiam, conſ. 155. num. 4.

conſtitutio ſpontanea eſt maximum innocentiæ inditium, cõſ. 130. num. 13.

conſuetudo, ſeu obſeruantia notoria, vbi eſt poteſt Iudex extraiudicialiter, ſe de ea informare, conſ. 107. num. 11.

conſuetudo noo excuſat delinquentem in crimine iniuriarum, & libelli famoſi, conſ. 145. num. 13.

conſuetudo reprobata non excuſat delinquentem, conſ. 145. nu. 13.

conſuetudo non excuſat delinquentem, niſi ſaltim curſu decem Annorum fuerat introducta, conſ. 145. num. 13.

conſuetudo Iudicem Eccleſiaſticorum ẽſt confiſcandi bona hæreticorum, conſ. 118. num. 16.

conſuetudo Hiſpaniæ applicandi bona hæreticorum confiſcata Fiſco Regis, permittitur ab Eccleſia, quia illi Regis eorum ſumptibus faciunt Sanctæ Inquiſitionis Officium exercere, conſ. 118. num. 17. & conſ. 117. nom. 22. & ſeq. vide.

conſuetudo delinquẽdi inducitur ex vnico delicto, cõſ. 127. n. 19.

conſuetudo denegandi copias indiciorum, & defenſiones Reo non valet, conſ. 156. nu 23. & num. 47.

conſuetus delinquere, nec criminoſus non dicitur, niſi de delicto fuerit confeſſus, conuictus, aut condemnatus, conſ. 127. num. 8. & num. 35.

conſulens illi, qui iam deliberauerat delinquere, non punitur eadẽ pęna, qua puniendus eſt principalis delinquens, & quod ſimus in atrociſſimis, conſ. 143. num. 7.

conſumata falſitas, & animo nocendi facta, ſi apta erat nocere, licet non nocuerit ordinaria pęna punitur, conſ. 108. num. 7.

contemptus Iudicis naſcitur ex ſcientia, & contrauentione, conſ. 121. num 6.

conteſtatio litis non eſt neceſſaria in extraordinaria Iudicis cognitione præſertim in Iudice habente liberum arbitrium, conſ. 168. num. 63.

continuans poſſeſſionem ſuam attentare oon dicitur. Declara dummodo poſſeſſio ſit pacifica, ſecus ſi turbida, conſ. 169. nu. 1.

contractus eſt ipſo iure nullus, quando dolus illi cauſam dedit, cõſ. 176. num. 4.

contractus oon reſcinditur propter dolum contrahentis, quando Pars nullum damnum paſſa fuit, conſ. 176. num. 15.

contractus non reſcinditur, nec pęnitentiæ locus eſt propter inobedientiam vnius ex contrahentibus, ſed agitur ad implementũ, vel ad intereſſe, quando contractus fuit nominatus, & perfectus, conſ 176 num. 16.

Vbi idem quando emptor facto adimplemento, nullum patitur damnum.

contractui dolus dans cauſam, vt illum reſcindat debet eſſe manifeſtus, conſ. 176. num. 18.

contractus plures poſſunt in eodem inſtrumento celebrari, conſ. 174. num. 14.

Vbi præſertim de donatione.

contractus eſt volontas partium à Notario in Inſtrumento ſtipulata Inſtrumentum verò eſt ſcriptura, quam facit Notarius, cõſ. 174. num 14.

contractus Principis ſeruandus eſt etiam à ſucceſſoribus, cõſ. 135. num. 55.

contractus non dicitur perfectus, quando fuit conuentum, vt ab aliquo confirmaretur, & ille confirmare recuſauit, conſil. 179. num. 15.

contractus incontinenti celebrationẽ dicuntur correſpectiui, quãdo habent ſuam cauſam ſeparatam, conſ. 191. nu. 11 & ſeq.

contradicentes Teſtamento teſtes Teſtamentarij illud non reprobant, quando criminaliter agitur, niſi fuerint octo, nec iſto caſu quatuor Teſtes ſufficiunt ad Torturam, conſil. 170. nomero 3.

contrahens, & venditor dicitur in dolo non exprimendo qualitates rei venditæ, quas ſi expreſsiſſet emptor non emiſſet, conſil. 176. num. 1.

contrarietas vbi eſt manifeſta, ibi non eſt opus interpretatione, conſ 114. num. 21.

contrarius, & ſibi varius Teſtis in non ſobſtantialibus, licet aliquo modo puniatur, non tamen per huc eius dictum proſternitur, conſ. 139. nom. 11.

contrarius ſibi ipſi Teſtis in ſua diſpoſitione nihil probat, conſil. 116 oum 6.

contrarijs Teſtibus inter ſe minimè credendum, conſil. 116. numero 11.

contrarijs Teſtibus credendum non eſt, conſ. 171. nu. 15.

contrarijs hinc inde Teſtibus ſuper probatione poſſeſsionis ſtandũ eſt, qui magis idonei à iure reputantur, conſ. 169. num. 2.

contrarijs Teſtibus magis creditur illis, qui ſunt adminiculati aliqualia præſumptione. quàm non adminiculatis, conſ 146. nu 9.

contrarijs Teſtibus magis creditur illis, qui ſunt magis idonei conſ. 146. num. 9.

contrarij, ſeu varij ſibi ipſis Teſtes adhoc probant, ſi varietas, ſeu contrarietas non erat ſubſtantialis, conſ 146. num 10.

contrarius, & varius ſibi ipſi Teſtis dicitur de falſo ſuſpectus, conſ. 138. num. 11.

Google

I N D E X.

contrarijs teſtibus credendum non eſt,conſ.138.nu.19.

contrarius ſibi ipſi Teſtis nihil probat,conſ.174.num.3.

contraueniens legis prohibitioni extra ordinem, Iudicis arbitrio punitur,licet in lege pœna expreſſa non ſit, conſ.149.nu.5.

contraueniens voluntati teſtatoris hæres priuatur lucro ex ea proueniente,conſ.105.num.4.
Vbi tamen,quod huc lucrum non applicatur Fiſco, tanquam ab indigno ablatum.

contraueniendo hæres voluntati teſtatoris nõ efficitur indignus hæreditatis ſibi relictæ, & incurrit pœnam priuationis à Teſtatore impoſitam,conſ.105.num.5.

contraueniens hæres voluntati teſtatoris nõ dicitur hæreditatis indignus, conſ.105 num 96.

contraueniens hæres voluntati Teſtatoris amittit hæreditatem,illaque non Fiſco,ſed alijs,aut ſubſtitutis, aut venientibus ab inteſtato defertur,conſ.154.num.5.& 6.
Vbi quod iſto caſu is, ad quem vadit hæreditas propter contrauentionem hæredis,non tenetur ad illius debita.

contraueniens hæres voluntati Teſtatoris amittit illius hæreditatẽ ipſo iure conſ.154 num.6.

controuerſi iuris ignorantia excuſat, ne dum minorem,ſed etiam maiorem,conſ.106.num.3.

contumacia,& Bannum de ſe ſola facit inditium ad torturam,conſ.126 num.15.

contumacia,& fuga vnius non facit inditium contra alium, conſil.172 num.16.

contumacialis ſententia nunquam tranſit in iudicatum, conſ. 144. num.16.

contumacialis ſententia lapſo Anno facit delictum notorium facit tranſitum in iudicatum, & facta recognitione perſonæ exequutioni mandatur contra condemnatum,conſ.111.num.1.

contumacialis ſententia non poteſt dici nulla poſt lapſum Anni,cõſ.111.num.5.& num.12.& nu.14.& num 18.

contumacialis ſententia continens maiorem pœnam, ea quam meretur delictum pro quo contumax fuit condemnatus exequi non poteſt, ſed reducenda eſt ad condignam pœnam, conſ.111. num 9.

contumax per annum in crimine hæreſis æquiparatur hæretico pertinaci,conſ.140 num.6.

contumax,aut verus, aut fictus ſine citatione reputari non poteſt, conſ.155.num.6.

contumaces non audiuntur niſi perſonaliter compareant,conſ.181. num 12.

conuentionalis pœna exigi nunquam poteſt niſi actu conſummato, conſ 125.num 2.

conuentionalis pœna exigi poteſt vltra intereſſe, quando in obligatione adeſt iuramentum,conſ.122.num 6.

conuentione,& acceptatione non præcedente, ſimonia non dicitur commiſſa, conſ.180.num.6.& ſeqq.& num 18.

conuerſatio cum delinquente non facit inditium, niſi ſit aſſidua, & continua,conſ.164.num.9.

conuerſatio cum alijs hominibus, an & quando facit inditium ad torturam,conſ.192.num.28.& 29.

conuocatis, & armata manu poſſeſſionem à qua quis deiectus eſt recuperare licitum eſt,ſi incontinenti recuperetur poſſeſſio,ſecus ſi ex interuallo,conſ.141.num.11.

conuictus,vt quis dicatur requiruntur duo Teſtes omni exceptione maiores,conſ.193.num.41.

conuicto,& confeſſo Reo etiã defenſiones non ſunt denegandæ,cõſ. 156.num.3.

conuictus Reus de crimine in Iudicio ſæculari poteſt à Iudice Eccleſiaſtico communione priuari,conſ.168.num.31.
Declara,vt num.31.32.& 33.

conuictos,vt quis dicitur quatuor requiruntur. Primo vt Teſtes ſuper delicto deponentes ſint duo,vel tres. Secundo vt ſint conteſtes,& non ſingulares. Tertio vt ſint omni exceptione maiores. Quarto,vt concludant per neceſſe,non autem per poſſibile, conſ. 182.num.1.

conuictus condemnari poteſt,ſicut confeſſus, conſ.185.nu.16.

copia,ſeu exemplum Inſtrumenti nunquam probat pro ſcribente, conſ.115.num.25.

copiæ inditiorum,& defenſiones Reo denegandæ non ſunt, & contraria conſuetudo non valet,conſ.156.num.23.& nu 47.

copiæ inditiorum, & defenſiones dandæ ſunt Reo, etiam quod non fuerint petitæ,conſ.156 num.46.

copiæ inditiorum, & defenſiones dandæ ſunt in quocumque atrociſſimo crimine, etiam læſæ Maieſtatis humanæ, & Diuinæ, conſ. 156. num.46.

copula carnalis non probatur per eos, qui dicunt carnaliter cognouiſſe aliquam,conſ.147.num.31.

cornutos quærelantes adulterum, vel adulteram de adulterio, Iudices hodie irridere ſolent,conſ.141.num.27.
Declara,vt num.28.

corpus delicti non dicitur probatum, niſi probata qualitate delictum producente,conſ.151.nu.1.

corpus delicti debet benè,& concludenter probari,non autem præſumptiuè,conſ.151.num.2.

corpus delicti, vbi non apparet,inditia nihil operantur, conſ. 151. num 6.

corpus delicti probandum eſt à Fiſco, non per præſumptiones, & coniecturas,ſed per plenas, & concludentes probationes,conſ. 171.num.1.

corpus delicti liuores corporis non probant,quia quandoque eueniunt à febre maligna,conſ.171.num.3.& num.16.

corpus delicti in criminibus difficilis probationis inditijs, & coniecturis probatur,conſ.158.num.1.

corpus furti inditijs,& coniecturis probatur,conſ.158.nu.2.

corpus furti probatur ex fractura oſtij,vel muri, conſ.158.nu 6.

corpus furti probatur per publicam vocem, & famam, conſ. 158. num.15.

corpus delicti Sodomiæ probatur per viſionem Peritorum deponentium ſuper fractura ani,conſ.156.num.30.

corpus animarum Fiſcus nõ eſt, nec ciuis,nec incola dicitur,conſ. 177.num.17.& nu.33.& nu 39.& nu.50.& ſeq.

corpus delicti non per inditia, aut præſumptiones, ſed plenè & concludenter probari debet; corporis delicti probatio, an requirat repetitionem teſtium ſuper eo examinatorum, conſ.185. num.7.

corpus delicti probatur per famam,conſ.188.num.6.

corpus delicti in crimine furti probatur,& fractura, conſil. 188. num.15.
Declara,vt num.16.

corpus delicti probatur ex relatione Peritorum, conſ.188.nu 19.

correctio legum non præſumitur niſi expreſsè dicatur, conſ.125. num.7.

correctio legum non præſumitur,conſ.121.nu.28.

corrigens Teſtis ſe poſtquam loquutus cum parte de falſo ſuſpectus redditur,conſ 172.num.10.

corrigere,& verberare vxorem poteſt maritus, dummodo moderatè,& non atrociter conſ.157.num 5.& num.16.
Vbi amplius, quod non valeat promiſſio de non corrigendo Vxorem.

corrumpens Teſte ad falſum deponendum punitur pœna deportationis,& corporali,conſ.115 num.2.

corruptio Teſtium non probatur per aſſertionem eorumdem Teſtium,qui dicunt ſe corruptos,niſi aliundè corruptio probetur, conſ.171.num.4.

corruptio,& ſubornatio Teſtium præſumptionibus probatur,conſ. 115.num.16

corruptio,& falſitas Teſtium inditijs,& coniecturis probatur,cõſ. 130.num 29.

corruptus Teſtis ad ſe nõ examinandũ, ſi poſteà ſe examini ſubijciat, an probet contra corrumpentem, conſ. 171. num. 38. & ſequentib.

corruptus Teſtis pecunia ad dicendum verum, quod ipſe Teſtis ignorat,non punitur pœna falſi ordinaria, ſed extraordinaria, conſ.115.num.21.& num.22.
Vbi idem de corrumpente Teſtes ad deponendum.verum, quod ipſi Teſtes ignorant.

corrupti Teſtes dicuntur ex ſola promiſſione pecuniarum, immò etiam ſine promiſſione ex ſola ſpe conſequẽdi aliquod commodum,conſ.130 num.32.

corruptio,& ſubornati Teſtes dicuntur ex ſola pecuniarum datione,ſeu receptione,conſ 130.num.35.

corrupti,& ſubornati omnes Teſtes præſumuntur, quando eorum aliquis ſubornatus,aut corruptus reperitur,conſ.110.nu.43.

cortinarius Teſtis,& retro ianuam poſitus ad inſtantiam partis nullam facit fidem in criminalibus,conſ.110.nu 4.

credens ſe delinquere ſi non delinquat puniendus non eſt, conſil. 184.num.10.29.33.& num 34.

creditor petens debitum iam ſolutum, non dicitur committere furtum,ſed crimen Stellionatus,conſ.114.num.5.

creditor ſaltus ab ignorante debitore, & bona fide ſoluente recipiens pecuniam furtum committit,conſ.114.num.22.

Decla-

Digitized by Google

Declara,vt num.35.
creditor petens debitum iam ſolutum,& illud exigens poteſt criminaliter conueniri,& puniri,conſ.114.num.25 & nu.59.
Declara ſi petitio fuerit Iudicialis, ſecus ſi extraiudicialis, etſi interuenit effectualis exactio,aliter ſecus, conſ.114.num.44.
credulitas viri fide digni excuſat etiam quamcumque perſonam callidam,& legum Doctorem,præſertim quando agitur de contrauentione promiſſionis,conſ.125.num.4.
credulitas eius,qui dicit non credidiſſe delinquere iuramento probatur,conſ.155.num.9.
credulitatis Teſtes probant, quando reddunt ſufficientem rationẽ, conſ.146.num.11.
credulitas etiam iniuſta excuſat à pœna falſi,conſ.179.nu.14.
credulitas dicentis, aut recipientis pecuniam de non committendo Simoniam,excuſat à Simonia,conſ.180.num 5.& nu.21.
crimen Læſæ Maieſtatis committitur,etiã à ſubdito mediatè Principi ſubiecto,conſ.123.num.2.
crimen læſæ Maieſtatis committunt Barones excedentes fines ſuæ Iuriſdictionis,conſ.149 num.5.
crimen Stellionatus,& pœna locum non habent, vbi dolus poteſt purgari actione ciuili ex contractu,conſ.133.num.8. & nu. 12. & num.13.
crimen Stellionatus habet locum, vbi deficit particulare nomen delicti,conſ.133.num.12.
criminis Stellionatus pœna eſt pecuniaria,& non corporalis, cõſ. 113 num.12.& num.3 & nu.18.
criminis ſocij duo,vel plures nunquam ſufficiunt ad condemnandum,conſ.156 num 6.
criminis ſocij ſi alios patiantur defectus, nec etiam faciunt inditium ad torturam,conſ.156.num.7. etiam probata conſuetudine,num.8.
criminis ſocij etiam plures non faciunt inditium ſi in eorum dictis ſunt ſingulares,conſ.156.num.12.
criminis ſocius nullum facit inditium ſi eius dictum non fuit cõfirmatum in Tortura ad faciem Rei,conſ.156.nu.12.
criminis ſocius periurus,& varius non facit inditium, etiam in caſibus exceptis,conſ.156.nu.13.
crimen hæreſis eſt merè Eccleſiaſticum, conſ.118.num.2.
criminis aſſerto ſocio data Tortura, & perſiſtentia in ea, prodeſt etiam alteri conſocio inquiſito, conſil.138.num.25. & nu.32. in fine.
criminis ſocij exculpatio maximè prodeſt exculpato, conſil. 138. num.32
criminis ſociorum Tortura debet dari ad faciem Rei, conſ 156. num.18.& num.50.
crimine deprehenſus non dicitur,quis niſi in fragranti, & per euidentiam facti repertus,vel per Teſtes legitimos,aut eius propria confeſſione conuictus fuerit,conſ.156.num.29.
criminis ſocij in delictis occultis, & difficilis probationis admittuntur præſertim iunctis adminiculis,etiam ad condemnandum, conſ.156.num.38.
Vbi præſertim in crimine Sodomiæ,contrà, num.49.
Vbi quod nec etiam ſufficiant ad torquendum præſertim ſi plures patiantur defectus.
criminis ſocij admittũtur in crimine Sodomiæ propter illius grauitatem,conſ.156.num.39.
crimen falſi magis hominis famam denigrat, quàm alia delicta, conſ.110.num.112.
criminis Stellionatus pœna, nunquam intrat ratione doli, quando dolus non habet particulare nomen delicti,conſ.160.nu.18.
crimine peculatus non tenetur, qui pecunias à debitore Cameræ accipit,vt Cameræ deferat,& eas in vſum proprium conuertit, conſ.160.num.21.& 23.
criminalis cauſa diu poſt ciuilem intentata non facit ſuperſedere in cauſa ciuili,conſ.133.num.27.
criminalis cauſa dicitur præiudicialis ciuili, quando in totum perimit ius agentis,conſ.133.num.28.
criminalis cauſa ſuper falſitate Inſtrumentorum productorum in cauſa ciuili facit ſuperſedere in eadem cauſa ciuili, conſ. 133. num.31.
criminalis cauſa etiam intentata poſt ciuilem facit ſuperſedere in ciuili, quando crimen criminaliter intentatum, nunquam fuit oppoſitum in cauſa ciuili,ſecus è contrà,conſ.133.nu.32.
criminalis cauſa non dicitur præiudicialis ciuili,quando ciuilem non abſorbet, nec oppoſitum crimen eſt excluſiuum ciuilis actionis,conſ.133.num.2.
criminalis cauſa pendens à ciuili ſuperſedenda eſt donec ciuilis expediatur,conſ.133.num.2.
Declara,vt num.29. & ſeq.
criminalis cauſa,quando eſt præiuditialis in cauſa ciuili facit ſuperſedere in eadem cauſa ciuili, etiam quod fuerit mota poſt cauſam ciuilem, conſ.133.num.25. & ſeqq. Vbi reſpondetur contrarijs.
criminalis Iudex non poteſt Reum ciuiliter condemnare, ſi eum criminaliter condemnare non poteſt,conſ.174.num.11.
criminalis cauſa non facit ſuperſedere in ciuili, quando diù poſt ciuilem intentata fuit,conſ.112 num.28.
criminali cauſa pendente,& primo incepta ſuperſedenda eſt in ciuili,conſ 160 num 14.& num.24.& 25.& 26.
Vbi declaratur materia.
criminaliter cauſa introduci non poteſt, quando prius fuit incepta ciuiliter,conſ.112 num.27.
criminaliter procedi non poteſt contrà errantem in Iure controuerſo,etiam quod potuerit peritiores conſulere,& non conſuluit,conſ 106 num 3.
criminaliter culpa nunquam punitur,quãdo ciuiliter purgari poteſt,conſ.125.num 12.
criminaliter procedi non poteſt,quando res habet originem à cõtractu,conſ.125.num.21. Niſi inde oriatur particulare nomen delicti,num.22.
Sed an poſſit iſto caſu criminaliter agi ad inſtantiam Fiſci ad pœnam extraordinariam,num.23.
criminaliter procedi non poteſt, vbi dolus purgari poteſt actione ciuili ex contractu,conſ.114.num.10.& 11.Vbi quod iſto caſu etiam Iudex procedere poteſt ex officio.
criminaliter puniri non poteſt,culpa leuis, quod an verum ſit, & quando conſ.153.num.11.& ſeqq & num.45 47. & ſeqq.& nu. 52.& num.56.
criminaliter conueniri,& puniri poteſt creditor petens debitum iam ſolutum,& illud exigens,conſ.114.num.25. & num.59.
Declara ſi petitio fuerit Iudicialis,ſecus ſi extraiudicialis, etſi interuenit effectualis exactio aliter ſecus, conſ 114.nu.44.
criminoſus non dicitur,nec conſuetus delinquere, niſi de delicto fuerit confeſſus,conuictus,aut condemnatus,conſ.127.nu. 35.
criminoſus emendatus non dicitur, niſi per triennium laudabiliter vixerit,conſ.127.num 14.
criminaliter quando agitur ſcriptura non probatur delictum,conſ. 125.num.5.
Declara,vt num.6.
criminaliter dolus regulariter puniri poteſt pœna Stellionatus, conſ.114.num.56.
criminalis Iudex non poteſt ciuiliter condemnare ad reſtitutionem pretij,vbi non intrat condemnatio criminalis, conſil.176. num 14.
criminaliter agi non poteſt, vbi res habet originem à contractu ad obſeruationem promiſſorum,conſ 188 num.14
culpa nunquam criminaliter punitur, quãdo ciuiliter purgari poteſt,conſ 125. num.12.
culpa lata dolo non æquiparatur,quando agitur de pęna corporali,conſ.115 num.21.
culpa non eſt in obliuione,conſ.105.num 98.
culpa lata dicitur in eo,qui non cogitauit euenturum caſum, cõſ. 153.num.7.& num.23.& num.43.
culpa leuis criminaliter puniri poteſt,quod an verum ſit,& quando,conſ.153.num.11 & ſeqq.& num.45.47.& ſeqq.& num.52. & 56.
culpa ad caſum non ordinata punibilis non eſt, quod an verum ſit,& quando,num.11.& ſeqq.47.& ſeqq.& num.34.& nu.44. & num.60.conſ.153.
culpæ appellatione venit & culpa lata,& culpa leuis,conſ.153.nu. 53.& num.30.& num.45.
culpa dicitur præordinata ad caſum, quando ex ea aliquis caſus euenire poteſt,conſ.153.num 18.& num.34.
culpam timere vbi culpa non eſt bonarum mentium eſt, conſ.153. num.24.
cultellos paruos,& pugiones deferentes, an puniatur pęna Bullarum Summorum Pontificum,conſ.150.nu.31.
curiæ ſæculari Clericus, & Sacerdos tradi non poteſt pro iterata derobatione,conſ.143.num 9.
cuſtodes Carcerum tradendo Carceratis bullettinos ſibi tranſmiſſos puniantur vigore Bullæ Pij Quinti,conſ.192.num.16.

Digitized by Google

I N D E X.

D

DAmni cauſam dans, damnum ipſum dediſſe videtur, quando illa cauſa erat præordinata ad illatum damnum, aliter ſecus, conſ. 144. num. 14.

Damni emergentis, aut lucri ceſſantis intereſſe incertum, quomodocunque, & qualitercunque prætenſum à principio minimè taxari poteſt, conſ. 162. num. 1. & num. 18.

Damnum quod ſua culpa quis patitur ſibi, & non alteri imputare debet, conſ. 122. num. 16.

Dans operam rei illicitæ tenetur de eo, quod ſequitur, quando illud illicitum fuit cauſa proxima eius, quod ſequitur: ſecus ſi remota, conſ. 144. num. 13. in fine.

Dans cauſam damni, damnum ipſum dediſſe videtur, quando illa cauſa erat præordinata ad illatum damnum, aliter ſecus, conſil. 144. num. 14.

Data Tortura vni prætenſo ſocio criminis, qui in ea perſtiterit, prodeſt etiam alteri ſocio, conſ. 130. num. 14.

Data Tortura per horam cum baculo ad pedes, & iteratis quaſſationibus dicitur grauiſſima, & eſt vltimus Torturæ gradus non admiſſus, niſi in delictis grauiſſimis, & vrgentiſſimis indicijs, ac in perſonis vilibus, & robuſtis, conſ. 175. num. 21.

Datoris iure reſoluto, reſoluitur etiam ius acceptoris, conſ. 154. num. 10. Vbi ponuntur exempla.

Debitor faciens ſe alterius debitorem ex falſa cauſa donaſſe, præſumitur, conſ. 152. num. 3.

Debitoris Cameræ pecunias accipiens ad effectum illas Cameræ deferendi, qua actione teneatur, conſ. 160. num. 21.

Debitor ex cauſa mutui ſi vltra ſortis reſtitutionem, promittit aliquid facere, quod facere non tenetur, tunc demum ex hac promiſſione vſura naſcitur, quando factum quod promittitur aliquid augeat, ſeu addat obligationi de reſtituendo ſortem, ſecus ſi nihil addat, & nihil augeat, conſ. 191. num. 7. & nu. 31. & ſeqq. & num. 37.

Debitor ex cauſa mutui, ſi vltra ſortis reſtitutionem promittit aliquid facere ratione faciliotis exactionis, & vt mutuans reddatur magis ſecurus vſura non committitur, conſ. 191. num. 8. & num. 14. & num. 20. & ſeq. & num. 24.

Debitum contractum pro acquiſitione alicuius rei præfertur alijs debitis etiam anterioribus, conſ. 124. num. 24.

Debitum iam ſolutum petens creditor, & illud exigens, poteſt criminaliter conueniri, & puniri, conſ. 114. num. 25. & num. 59. Declara ſi petitio fuerit iudicialis, ſecus ſi extraiudicialis, & ſi interuenit effectualis exactio, aliter ſecus, conſ. 114. nu. 44.

Debita delinquentis Fiſcus facta bonorum confiſcatione ſoluere tenetur, conſ. 124. num. 25.

Decem, aut quindecim homines colligens, turbam facere dicitur, conſ. 169. num. 26.

Declaratio indigni facta à Teſtatore, valet etiam quod in declaratione cauſam non adijciat, conſ. 105. num. 6.
Declara, quod non procedere in donatione, in qua Donans non poteſt Donatarium indignum declarare cauſa non expreſſa, cóſ. 105. num. 7.

Declaratio indigni non operatur effectum ſuum, niſi fiat per codicillos, vel per Epiſtolam, & quomodo illo caſu intelligatur per Epiſtolam, conſ. 105. num. 11. & ſeqq. & num. 72. & num. 90. & ſeqq.

Declaratio indigni facta à Teſtatore non operatur ſuum effectum indignitatis ad Fiſci fauorem, quando idem Teſtator in declaratione diſpoſuit ad quem bona ſua peruenire volebat, conſ. 105. num. 16.

Declaratio erronea, nihil operatur, conſ. 105. num. 21.

Declaratio indignitatis non operatur, niſi expreſſa fuerit, nec ſufficit, quod Teſtator dicat ſe nolle hæredem aliquid habere de bonis ſuis, conſ. 105. num. 72.

Declaratio indignitatis fieri non poteſt niſi in vltima voluntate ſaltim cum quinque teſtibus, conſ. 105. num. 73.

Declaratus indignus rei donatæ, non cenſetur declaratus indignus hæreditatis in Teſtamento relictæ, conſ. 105. num. 90.

Decretum Iudicis in inſtrumento appoſitum non traditur ad tacita, conſ. 144. num. 8. & num. 26.

Defectus citationis cenſetur conualidatus, ſi Pars citata non oppoſuit, conſ. 111. num. 31.

Defectus citationis ſuppletur per præſentiam partis, conſil. 111. num. 31.

Defendere poſſeſſionem ſuam vnicuique licet etiam armata manu.
Declara dummodo poſſeſſio ſit pacifica, ſecus ſi turbida, & controuerſa, conſ. 169. nu. 1.

defenſio neceſſaria ſuæ perſonæ ſemper promiſſa cenſetur, conſil. 120. num. 6.

Defenſio neceſſaria dicitur facta ab eo, qui exonerat Archibuſium contra illum, qui primus Archibuſatam contra ipſum exonerauit, conſ. 122. num. 6.

Defenſiones dandæ ſunt Reo antequam condemnetur, nec illas poteſt tollere Princeps de eius abſoluta poteſtate, conſil. 156. num. 2.

Defenſiones non ſunt denegandæ Reo etiam cóſeſſo, & conuicto, conſ. 156. num. 3.

Defendere inſultatum ab alio, cuicumque extraneo licitum eſt, conſ. 101. num. 20.

Defenſiones dandæ ſunt Reo cum oblatione copiæ inditiorum, eoque poſito ad largam, conſ. 156. num. 4.

Defenſiones ſi Reo denegentur, ab iſta denegatione datur appellatio, conſ. 156. num. 5.

Defenſiones, & copiæ inditiorum Reo denegandæ non ſunt, & contraria conſuetudo non valet, conſil. 156. num. 23. & numero 47.

Defenſiones vbi Reo denegatæ ſunt, omnia inde ſequuta ipſo iure nulla ſunt, nec eſt neceſſaria aliqua appellatio, conſ. 156. nu. 24. & num. 48.

Defenſio licet non poſſit tolli poteſt tamen à ſtatuto variari, & præſcribi modus defenſionis, immo & à Iudice, & à conſuetudine, conſ. 156. num. 35. & ſeqq. Vbi quod Reus poteſt teneri in Secretis carceratus cum poteſtate alloquendi Procuratorem, & Aduocatum.

Defenſiones denegandæ videntur in crimine nefandi, conſ. 156. nu. 35. in fine, contrà num. 46.

Defenſiones, & inditiorum copiæ dandæ ſunt Reo, etiam quod nó fuerint petitæ, conſ. 156. num. 46.

Defenſiones, & inditiorum copiæ dandæ ſunt in quocumque atrociſſimo crimine, etiam læſæ Maieſtatis humanæ, & Diuinæ, cóſ. 156. num. 46.

Defenſio neceſſaria dicitur probata, quando quis ab altero cum haſta Ronchæ percuſſus percutientem occidit, dum iterum ſtabat in actu repercutiendi, conſ. 121. num. 30.

Defenſio, quæ iuris naturalis, & Diuini eſt nunquam cenſetur excluſa à ſtatuto, conſ. 101. num. 21. & ſeq.

Defenſionem neceſſariam, nec Papa, nec Imperator tollere poteſt, conſ. 101. num. 22.

Defenſio nemini de iure auferenda eſt, conſ. 186. num. 36.

Defuncti hæreditatis indignus reputatus is, qui fuit in culpa, ſeu negligentia, vt quis moriatur, taliique hæreditas Fiſco applicatur, conſ. 153. num. 1. & num. 9.

Delatio armorum inſolitorum facit inditium præmeditationis, conſ. 142. num. 16.

Delatio armorum non facit inditium in milite ſolito illa portare, conſ. 138. num. 30.

Delegatus Iudex ad faciendum proceſſum non cenſetur delegatus ad ſententiandum, conſ. 156. num. 1. & num. 19.
Declara, vt num. 34. & num. 45.

Delegato Iudici ad cognoſcendum cauſam non cenſetur data poteſtas ſententiandi, conſ. 156. num. 2.

Delegationis, & reſcripti verba intelligi debent ſecundum diſpoſitionem, etiam impropriando, conſ. 156. num. 32.

Delegatus ad omnes cauſas an intelligatur etiam ad cauſas criminales, conſ. 127. num. 41. & ſeqq.

Deliberandi Ius, & adeundi hæreditatem, & dicendi nullum Teſtamentum Patris, an & quando tranſeat in Fiſcum, conſ. 159. num. 47. 52. & 61.

Deliberatio, ſeu Tractatus præcedens non præſumitur, ſed potius caſualis rixa, conſ. 166. num. 2.

Deliberatum, & præmeditatum homicidium præſumere facit inimicitia præcedens, conſ. 142. num. 2.

Deliberatum dicitur homicidium, quando quis occidit inimicum, etiam caſu illum inueniens, conſ. 132. num. 6.

Deliberatum homicidium præſumitur ex genere armorum, & præparatione expectando tranſeuntem in aliquo loco, conſil. 135. num. 7.

Deliberati, & præmeditati homicidij præſumptiones, & coniecturæ debent eſſe plenè probatur, conſ. 138. num. 6. & num. 28.

Deliberatus, ſeu præmeditatus occidendi animus cognoſcit ex verbis ante rixam, vel poſt rixam prolatis, conſ. 138. nu. 12.

Deliberatus, & præmeditatus animus occidendi præſumitur in eo,

qui in

Digitized by Google

qui in inſidijs poſitus ſuum inimicum tranſeuntem occidit, cóſ. 138. num. 17.
Deliberatus, & præmeditatus animus occidendi præſumitur in eo, qui ex improuiſo nullis dictis verbis alterum aggreditur, conſ. 138. num 18.
Vbi ſecus ſi prius aliqua verba protulerit.
Deliberatus, & præmeditatus animus occidendi præſumitur ea genere armorum quibus quis alterum vulnerauit, conſil. 138. num. 19.
Deliberatum, & præmeditatum homicidium probatur prçſumptionibus, & coniecturis, conſ. 138. num. 1.
Deliberatus, & præmeditatus animus occidendi præſumitur ex multitudine vulnerum illatorum, & èeontrà ſecus ex vnico tãtum vulnere, conſ. 138. num. 20.
Deliberatus, & præmeditatus animus occidendi præſumitur, & non præſumitur ex qualitate perſonarum, conſ. 138. num. 21.
Deliberatus, & præmeditatus occidendi animus præſumitur ex præparatione æquorum pecuniarum, & ſimilium, conſil. 138. num. 22.
Vbi ſecus ſi nulla talis fuerit facta præparatio.
Deliberatus, & præmeditatus occidendi animus dignoſcitur ratione loci, conſ. 138. num. 23.
Deliberatus, & præmcôitatus occidendi animus penitus excluditur, quando nulla occidendi præcedit cauſa, conſ. 138. num. 24.
Deliberati, & præmeditati animi præſumptiones, & coniecturę debent eſſe concludentes, & de neceſſitate inferentes ad præmeditationem, conſ. 138. num. 31.
Deliberationem, & præmeditationem homicidij præſumptiones, & coniecturæ excludentes prçferuntur cóiecturis, & præſumptionibus includentibus deliberationem, & præmeditationem, conſ. 138. num. 26.
Delicti præſumptio excluſiua ſumenda eſt potius, quàm incluſiua, conſ. 112. num. 8.
Delicti cauſa ceſſante ceſſant omnia inditia, & præſumptiones, conſ. 151. num. 10. & ſeq.
Vbi quod non ſufficit quælibet leuis cauſa ad præſumendum delictum, ſed debet eſſe magna, & magnæ vtilitatis.
Delictum vnius alteri non nocet, conſ. 124. num. 15.
Delictum difficilis probationis dicitur illud, quod à pluribus commiſſum eſt, conſ. 116 num. 16.
Delictum commiſſum noctis tempore dicitur difficilis probationis, conſ. 116. num. 16.
Delictum non præſumitur, niſi probetur, conſ. 108. num. 43.
Delictum reuelare nemo tenetur, quando illud probare non poteſt, quod an verum ſit, & quando, conſ. 106. num. 2.
Delicti impoſſibilitas, vel rei euentus non excuſat delinquentem ſi ſe delinquere credebat, conſ. 106. num. 12.
Declara, vt num. 13.
Delicti corpus probandum eſt à Fiſco non per præſumptiones, & coniecturas, ſed per plenas, & concludentes probationes, conſ. 171. num. 1.
Delictum non fatetur ſupplicans, & veniam petens, conſ. 120. num. 5.
Præſertim cum clauſula, vt quis ſe à vexationibus, & moleſtijs Curiæ liberet.
Delicti corpus in criminibus difficilis probationis inditijs, & coniecturis probatur, conſ. 158. num. 2.
Delictum non probatur per Scripturam, conſ. 158.
Declara, vt num. 15.
Delicto aſſiſtentes præſumuntur potius caſu, quàm præmeditatè aſtitiſſe, conſ. 166. num. 1. & num. 3
Delicti cauſa ceſſante ceſſant, etiam omnia inditia, quia nemo ſine cauſa delinquere præſumitur, conſ. 170. num. 15.
Delictum non probatur ſcriptura, quando criminaliter agitur, cóſ. 125. num. 5.
Declara, vt num. 6.
Delictum ſine pecunia commiſſum léuius eſt, quàm commiſſum cum pecunia, conſ. 115. num. 11. in fine.
Delicti corpus Sodomiæ probatur per viſionem Peritorum deponentium ſuper fractura ani, conſ. 156. num. 30.
Delictum conſtare non dicitur, niſi etiam conſtet de qualitate delictum inducente, conſ. 157. num. 7.
Delicti cauſa ceſſante, omnis delicti præſumptio ceſſat, & èconträ, conſ. 127. num. 1. & num. 7. & num. 13.
Delicti qualitas delictum faciens à Fiſco probari debet, conſ. 175. num. 12.
Delicti cauſa ceſſante, ceſſat etiam omnis delicti præſumptio, conſ. 130. num. 15.
Delicti veritatem ante oculos Iudicis, multitudo inditiorum producit, ſicut clara lux oſtendit veritatem ante oculos corporis, conſ. 108. num. 90. & ſeqq.
Delicti non conſummati pœna ſemper debet eſſe mitior, quàm ſi delictum fuiſſet conſummatum, conſ. 125. num. 17.
Vbi declaratur, quando hoc verum ſit.
Delictum effectu non ſequuto extraordinaria pœna poniri debet, conſ. 184. num. 14.
Delictum in dubio non præſumitur, conſ. 188. num. 23.
Delinquens ex ſuo delicto commodum reportare non debet, cóſ. 101. num. 9.
Delinquendi conſuetudo inducitur ex vnico delicto, conſ. 127. num. 19.
Delinquens non dicitur alienare, conſ. 124. num. 21.
Delinquentes omnes in Vrbe puniuntur, conſ. 136. num. 20.
Delinquens honoris cauſa mitius punitur, quando hoc verum ſit, conſ 141 num 30. & 31.
Delinquentis Notarij in eorum Officio, non ſolum incurrunt pœnam priuationis Officij, ſed etiam grauiorem arbitrio Papæ iuxta formam Bullæ Pij V. conſ. 111 num. 37.
Delinquens in Officio, Officio priuatur, conſ. 111. num. 39. Tam de iure communi, quàm vigore Bullæ Pij V. conſ 111. nu. 39.
Delinquens etiam poſt delictum in Fiſci præiudicium poteſt alienare, & diſtrahere bona ſua, conſ. 154. num. 7. & num. 9. & num 12.
Delinquentem non excuſat conſuetudo in crimine iniuriarum, & libelli famoſi, conſ. 145 num. 13.
Delinquentem reprobata conſuetudo non excuſat, conſ. 145. num. 13.
Delinquentem conſuetudo non excuſat, niſi ſaltim curſu decem Annorum fuerit introducta, conſ. 145. num. 13.
Delinquens, quando habet plures filios bonorum confiſcatio locũ non habet, conſ. 145 num 15. & ſeqq.
Vbi declaratur, quomodo procedat illa concluſio.
Delinquentem non excuſat euentus rei, vel delicti impoſsibilitas, ſi ſe delinquere credebat, conſ. 106. num. 12.
Declara, vt num. 13.
Delinquens confugiens ad Eccleſiam, ſi ex ea inuitus extrahatur agere poteſt, vt priſtinæ libertati reſtituatur, conſ. 168. nu. 49.
Delinquens confugiens ad Eccleſiam volens poteſt ab ea extrahi, conſ. 168. num. 49.
Vbi ampliatur etiam reclamantibus Eccleſiæ Miniſtris,
Delinquens remiſſio, vbi facienda eſt de vno ad alium Iudicem citanda ſemper eſt pars, conſ. 168. num 51.
Delinquentis debita Fiſcus, facta bonorum confiſcatione ſoluere tenetur, conſ. 122. num. 25.
Delinquente filio, quamobrem legitima Fiſco debetur, quomodo pro illius executione agendum ſit, conſ. 148. num. 19.
Demens inſanus, ſeu furioſus de præterito, præſumitur etiam inſanus, demens, & furioſus de præſenti, conſ. 151. nu. 14.
Demonſtratio falſitatis nulla maior eſt, quam illa, quæ ſumitur ex varietate, & contrarietate, conſ. 127 num. 10.
Denunciatori ſecreto non eſt credendum, conſ. 147. nu. 2.
Deportationis pœnæ loco, hodie ſucceſſit pœna arbitraria, conſil. 115. num. 1.
Depoſitarius pecuniæ alicuæ conuertens depoſitam pecuniam in vſum proprium non tenetur furti, nec criminaliter cóueniri poteſt, quando pecunia fuit depoſitata numerata, & non in ſacculo, conſ. 160. num. 3. & num. 4.
Depoſitum negans furtum committit, etiam quod pecunia fuerit data numerata, conſ 114. num. 22. contra num. 32. in fine, & nu. 34. & 35.
Depoſitio Teſtis dubia, pro non depoſitione reputatur, conſ. 116. num. 3.
Depoſitio Teſtis ſibi ipſi varij reddit ipſum de falſo ſuſpectum, conſ. 171. num. 10.
Depoſitio Teſtis ſecunda in Tortura attenditur potius, quàm prima in ciuilibus, non autem in criminalibus, conſ. 171. nu. 19.
Depoſitio ſecunda Teſtis facta in tortura non attenditur magis, quàm prima ſine Tortura, quando ipſe Teſtis patitur alios defectus, conſ. 171. num. 20.
Depoſitio ſecunda Teſtis facta in tortura attenditur magis, quàm prima facta ſine tortura, quando tortura datur ad purgandum infamiam, ſecus quando datur ob varietatem ad videndum in quo dicto perſiſtat, conſ. 171. num. 21.
Depoſitio falſi Teſtis dicentis ſic falſum dixiſſe ad inſtantiam alicuius

Digitized by Google

I N D E X.

cuius non facit inditium, conſ.112.num.14.

Depoſitio Teſtis à Curia examinati diuidi non poteſt, ſed debet in totum acceptari, conſ.125.num.3.

Depoſitio ſocij criminis debet à Fiſco in totum acceptari, conſil. 125, num 3.

Depoſitio Teſtia emanata in Tortura magis præſumitur vera, quã depoſitio extra torturam, conſ.115.num.18.

Depoſitioni Teſtis confirmatæ in Tortura magis creditur, quàm primæ extrà torturam, conſ.138.num.15.& num.31.

Depoſitio Teſtis varij in parte ſubſtantiali, an reddatur inualida in alijs partibus, in quibus nulla eſt varietas, dic quod in totum talis depoſitio eſt nulla, quando varietas conſiſtit in eodem examine ſecus ſi in diuerſo examine, ſeu Iudicio, conſ.139.num.6. & 7.

Depoſitio Teſtis varij attenditur potius prima, quàm ſecunda, quãdo poſt primam depoſitionem ipſe Teſtis loquutus fuit cum parte, conſ.139.num.9.

Depoſitio ſecunda Teſtis varij iurata magis attenditur, quã prima non iurata, conſ.139.num. 10. Vbi etiam an iſto caſu Teſtis poſſit de falſo puniri.

Depoſitiones Teſtium inſtrumentariorum valde coadiuuantur à Teſtibus extraneis, conſ.146.num.3.

Depoſitio ſecunda Teſtis in tortura non præualet primæ depoſitioni extra Torturam, quando ille medio tempore alloquutus eſt partem, conſ.130.num.23.

Depoſitio Teſtis ſecunda, contraria primæ non eſt attendenda, quando poſt primam habuit commoditatem alloquendi partem conſil.166.num 10.

Depoſitioni ſecundæ Teſtis iudicialiter factæ magis ſtandum eſt, quàm depoſitioni extraiudiciali primæ ſine iuramento factæ, non tamen dicuntur Teſtes omni exceptione maiores, conſil. 170.num.7.

Depoſitio prima etiam extraiudicialis confirmata per ſcripturam profertur ſecundæ depoſitioni iudicialiter factæ, conſil. 170. num.8.

Depoſitio Teſtis prima extraiudicialis, & ſine iuramento præfertur ſecundæ depoſitioni iudiciali, quando eſt magis veriſimilis, conſ.170.num.8.

Depoſitio falſi Teſtis mitius punitur, quando non nouit illi contrà quem Teſtis falſum depoſuit, nec nocere poterat, conſil. 115. num.4.

Depoſitio Teſtis emanata in Tortura magis præſumitur vera, quã depoſitio extra Torturam, conſ 115.num.18.

Deponens vnus Teſtis de viſu iunctis adminiculis, an ſufficiant ad condemnandum, & in quàm pœnam, conſ.139. num.13.& 14. Vbi etiam quid ſi fuerint plures Teſtes, non tamen omnis exceptione maiores.

Deponens Teſtis falſus ad defenſionem, & contra Fiſcum mitius punitur, quàm ſi depoſuiſſet pro Fiſco ad offenſam alicuius, conſ.115 num.5.& num.25.
Vbi reſpondetur contrarijs, & num.26. Vbi de materia.

Deponens verum Teſtis, quod tamen verum ipſe ignorabat, & ſic falſus in redditione cauſæ mitius punitur, conſ.115. num.6. & num. 12.& ſeq. Vbi reſpondetur contrarija.

Deponens Teſtis ſub ſpe præmij, non tamen promiſſi non dicitur corruptus, conſ.115.num.21.

Depræhenſiua Adulter in adulterio dicitur non ſolum is, qui inuẽtus fuit in opere ſupra mulierem, ſed etiam ſi in rebus Venereia, & præparatorijs ad adulterium inuentus fuerit, conſil. 141. num.5.

Depræhenſus in crimine non dicitur quis, niſi in fragranti, & per euidẽtiam facti repertus, vel per Teſtes legitimos, aut eius propria confeſſione conuictus fuerit, conſ.156.nu 29.

Deſerta appellatio non dicitur, niſi ſuper deſertione fuerint pronuntiatum, conſ.148.num.16.

Deturpatio ſigilli falſitatis præſumptionem facit, conſ.109.nu.21. & ſeqq.

Deturpatione, maculatione, ſeu vituperatione ſcripturæ oritur præſumptio falſitatis, conſ.109.num.22.

Dictio, quaſi improprietatem ſignificat, conſ.147.nu.16.

Dictio (aliqua) improprietatem, & diminutionem ſignificat, conſil. 147.num.16.

Dictio etiam eſt implicatiua præcedentium, conſ.105.num.42.Vbi declaratur.

Dict (alternatiua) ſequens poſt plura verba ſine copula, facit totã orationem ſolutam, ita quod ſufficit alteram partem eſſe veram, conſ.106.num.5.

Dictio (aliter) aliud non importat, niſi idem quod (alio modo) cõſ. 139 num.5.verſ.Illud enim.

Dictio (aliqua) non eſt generalis, ſed verificatur in qualibet re etiã minima, conſ.163.num.4.

Dictio (etiam) implicat caſum magis dubitabilem, & eſt dictio augmentatiua, & ampliatiua importans idem, quod importat dictio (hoc amplius) & dictio (vltra.)

Dictio (ſemper) denotat perpetuitatem, & non præfinitionem temporis, conſ. 173. num.15.

Dictio (vt) quandoque ſtat cauſatiuè, & quandoque conſequutiuè, conſ.153.num.26.

Dictio (omninò) omnem caſum comprehendit, conſ.177.nu.24.

Dictio (cum) habet vim copulæ, & coniunctionis, conſil. 184. num.23.

Difficilis probationis delictum dicitur illud, quod à pluribus commiſſum eſt, conſ.116.num.16.

Difficilia probationis dicitur delictum commiſſum noctis tempore, conſ.116.num.16.

Difficultas excuſſionis non conſideratur contra ſubditos, conſil. 165.num.20.

Dilatione pendente non debentur fructus, conſ.162.nu.11.

Diminuta Teſtium fides nunquam ſuppletur ex depoſitione aliorũ teſtium, qui non ſint præſtantiſſimæ fidei, & omni exceptione maiores, conſ.169.num.8.

Diſcordantibus inter ſe Medicis magis credendum eſt illis, qui fuerunt adhibiti curæ infirmi, quam illis, qui non curarunt, conſ.146.num.1.

Diſpoſitio loquens cum aliquo præſuppoſito, ceſſante præſuppoſito locum non habet, conſ.144.num.9.

Diſpoſitio generalis in dubio non cenſetur comprehendere feudalia bona, ſed tantùm allodialia, conſ.124.num.6.& 7.

Diſpoſitio locum non habet forma non ſeruata, conſ.156.nu.22. in fine.

Diuerſitas atramenti non probat additionem eſſe factam diuerſo tempore, conſ.112.num.20.

Diuerſitas Characteris, & ſcripturæ non probat falſitatem, cum manus ſcribentium ex pluribus cauſis mutari ſoleant, cõſ.164. num.5.

Diuerſitas manus, mutatio atramenti, inciſio cartarum vituperatio, cancellatio abraſio, & ſimilia ſunt præſumptionis falſitatis viſibiles, conſ.109.num.2.

Diuerſitas atramenti, & characteris præſumptionem falſitatis inducit, conſ.179.num.6.

Diuerſitas manus, & characteris falſitatem arguit, conſil. 188. num.21.

Diuortij cauſa pertinet ad Iudicem Eccleſiaſticorum, & non ad Iudicem ſæcularem, conſ.190.num.20. Etiam quod in ea acceſſoriè de dote reſtituenda agatur, num. 21.

Dolus præſumitur ex mendacio, conſ.145. num.11.

Doli præſumptio non modica oritur ex mendacio, conſil. 120. num.11.

Dolus quando contractui cauſam dedit, contractus eſt ipſo Iure nullus, conſ.176.num.4.

Dolus dans cauſam contractui, vt illum reſcindat debet eſſe manifeſtus, conſ.176.num.18.

Dolus præſumitur, qui facit actum à Iure Ciuili, vel naturali prohibitum, conſ.169.num.24.

Dolus in omittendo conſiſtens non punitur pœna ſtellionatus, cõſ. 125.num.12.

Dolus præſumptus non ordinaria, ſed extraordinaria pœna puniẽdus eſt, nec pro dolo præſumpto corporalis pœna imponi poteſt, conſ.115.num.20.

Dolus præſumitur ex mendacio proficuo aliquid aſſerenti contrà veritatem, conſ.115.num.17.
Declara, vt num.19. Dummodo plenè conſtet de mendacio, & & num.20.
Vbi quod iſte dolus dicitur præſumptus, & non verus.

Dolus, & malus animus præſumitur ex falſa aſſertione, conſ.114. num.20.

Dolus arguitur ex mendacio, conſil.114. num.21.

Dolus volenti, & ſcienti non infertur, conſ.114.num.45.

Dolus plenè, & concludenter probandus eſt, conſ.114.num.49.

Dolus non videtur malus, nec improbatus à Iure, quando quis vult proſpicere ſuæ indemnitati, etiam in alterius præiudicium, conſ.114.num.52.

Dolus

I N D E X.

Dolus excluditur, & non præſumitur ex qualitate perſonæ, & moderitate lucri, conſ. 114. num. 54.

Dolus non tranſiens in delictum nominatum nulla pœna, nec ordinaria, nec extraordinaria puniri poteſt, quando actione ciuili ex contractu purgari poteſt, conſ. 114. num. 55.
Declara, vt num. 50. & omnibus ſeqq.

Dolus regulariter puniri poteſt criminaliter, & pœna ſtellionatus, conſ. 114. num. 56.

Dolus præſumptus poteſt criminaliter puniri mitiori tamen pœna, quam verus, conſ. 114. num. 57. & 58.

Dolus ad hoc, vt criminaliter puniri non poſſit, quando actione ciuili ex contractu purgari poteſt tria requiruntur. Primo, quod dolus non tranſeat in particulare nomen delicti. Secundò, quod materia ſit ordinata potius ad ciuiliter contrahendum, quàm ad crimen committendum. Tertio, quod ex contractu is, qui dolum commiſit non fuerit factus locupletior cum damno alterius, conſ. 114. num. 61.

Dolus non tranſiens in certam ſpeciem delicti, non criminaliter, ſed actione ciuili ex contractu purgari debet, conſil. 160. numero 13.

Dolus dicitur in eo, qui aliquid facit contra prohibitionem ſibi factam à ſuperiore, conſ. 153. num. 4. & 7. 21. & n. 53. & 54.

Dolus præſumitur in eo, qui facit contra monitiones, & proteſtationes ſibi factas, conſ. 153. num. 6. & 7. & num. 25. & num. 53. & 54.

Dolus præſumitur in eo, qui medio iuramento mendacium dicit, conſ. 153. num. 42.

Dolus præſumitur in eo, qui aliquid facit, quod ad ſuum officium non ſpectat, conſ. 165. num. 8. in fine.

Dolus præſumitur in eo, qui facit contra id, quod ſibi prohibitum eſt, conſ. 122. num. 6.

Dolum abeſſe ſignificat confeſſio ſpontanea, & ignorantiam demonſtrat, conſ. 155. num. 9.

Dolus vbi actione ciuili ex contractu purgari poteſt, criminaliter procedi non poteſt, conſ. 114. num. 10. & 15.
Vbi quod iſto caſu, nec etiam Iudex procedere poteſt ex officio.

Dolo, & malo animo, libellus famoſus in dubio cenſetur compoſitus, conſ. 145 nu. 11.

Dolus etiam requiritur, quia culpa non ſufficit, vt indignus hæreditate defuncti priuetur, quod an verum ſit, conſ. 133. num. 11. & ſeqq. & num. 47. & ſeqq. & num. 28. & ſeqq.

Dolus præſumitur ex falſa aſſertione, conſ. 178. nu. 15.

Dolus etiam præſumptus criminaliter puniri poteſt, conſil. 178. num. 15.

Domeſtici Teſtes ſunt idonei Teſtes in probatione homicidij Domi commiſſi, conſ. 139. num. 16.

Domeſticus Teſtis, & familiaris inſtigatoris, nihil probat contra inquiſitum, conſ. 171. num. 15.

Domeſtici Teſtes in his, quæ domi geſta ſunt idonei ſunt, conſ. 175, num. 19

Dominium bonorum confiſcatorum licèt ipſo iure tranſeat in Fiſcum, non tamen eorumdem bonorum tranſit poſſeſſio, conſil. 148. num. 18.

Dominium, & Iuriſdictio, quod habet Princeps, eſt diuerſum à Domino rerum particularium, conſ. 155. num. 28.

Dominium, & adminiſtrationem omnium ſuorum bonorum amittit ipſo iure hæreticus à die commiſſi criminis, conſil. 154. num. 4.

Dominium pecuniæ translatum cenſetur ex numeratione, conſil. 175. num. 2.

Dominio translato alicuius rei, ſi illa res pereat cedit damno recipientis, conſ. 178. num. 2.

Dominus principalis præſumitur ſcire geſta à ſuo Procuratore, conſ. 121. num. 14.

Dominus non poteſt criminaliter moleſtari pro delicto ſuorum famulorum, & miniſtrorum, etiam quod illi deliquerint ad voluntatem Domini, conſ. 125. num. 7.
Vbi præſertim quando dicti Miniſtri erant reputati viri probi, & ſufficientes.

Dominus pro delicto famuli illum exhibendo liberatur, ſiue ciuiliter, ſiue criminaliter agatur, conſ. 125. num. 9.

Domini tenentur de negligentia ſuorum miniſtrorum non criminaliter, ſed ciuiliter, conſ. 125. num. 12.

Dominus directus, & Fiſcus quando eſt idem, feudalia bona confiſcantur, conſ. 135 num. 53.

Dominus non tenetur prohibere famulo vulneranti ſuum aggreſſorem, conſ. 102. num. 18.

Domus fideicommiſſo ſubiecta deuaſtari non poteſt, in caſu quo domus deuaſtari debet, conſ. 150. num. 29.

Domi arma retineri venationis cauſa licitum eſt, conſil. 131. numero 11.

Domi carceratus ſub fideiuſſione non dicitur contrauenire ſi ex domo egrediatur, & ſtatim reddeat, conſ. 125. num. 29. & 30.
Vbi declaratur hæc concluſio, & num. 31. Vbi datur alia declaratio.

Donans rem aliquam cenſetur etiam donaſſe Ius, quod habet ad illam rem, conſ. 168.
Declara, vt num. 9.

Donaſſe ex falſa cauſa præſumitur debitor faciens ſe alterius debitorem, conſ. 155. num. 3.

Donatarius non obſeruans pacta, ſeu conditiones in donatione appoſitas Donatore volente, & declarante cadit à Iure donationis, conſ 105 num 3.
Vbi quod iſto caſu res donata non applicatur Fiſco.

Donatarius non obſeruans conditiones donationis dicitur ingratus, conſ. 105 num. 8.
Vbi tamen quod eſt propriè ingratus, conſ. 105. nu. 9.

Donatarius non obſeruans pacta, & conditiones donationis, cadit ipſo Iure ab ipſa donatione, conſ. 105. nu. 14.

Donatarius non ſeruanda pacta donationis, non per hoc efficitur dictæ donationis indignus, conſ. 105. nu. 74. & 76.

Donatæ rei declaratus indignus non cenſetur declaratus indignus hæreditatis in Teſtamento relictæ, conſ 105. num. 99.

Donatio perfecta reuocari non poteſt à Donatore etiam ex reſcripto Principis, niſi ex cauſis in Iure expreſſis, conſ. 105. num. 54. & num. 83. & 84.

Donatio reuocari non poteſt ob pacta non ſeruata, niſi ſic fuerit in donatione expreſſum, & non ſeruatum pactum fuerit finalis cauſa donationis, alias, conſ. 105. num. 54.

Donatio facta ſub certo modo, vel conditione, modo ſeu códitione non ſeruata, quando reuocari poteſt, conſ. 105. nu. 54.

Donationis pacta non ſeruans dicitur ingratus, conſil. 105. numero 95.

Donatio reuocatur ob ingratitudinem, & reuocata reuertitur ad donantem, conſ. 105. num. 95. & ad Fiſcum num. 96.

Donatio veriſimilis, tam ex parte donantis, quàm ex parte donatarij excludit omnem falſitatis præſumptionem, conſ. 108. num. 22. & num. 34.
Vbi præſertim quando eſt facta à Donante nobili, & num. 35. & num. 57.

Donatore auocante bona donata propter ingratitudinem donatarij, reſoluuntur hypothecæ, & donationes per donatarium ſuper illis contractæ, conſ. 154. num. 19.

Donatio facta contemplatione alicuius cedere debet lucro, & vtilitati illius, cuius contemplatione facta eſt, conſil. 188. numero 19.

Dotis cauſa priuilegiata eſt, nec comprehenditur ſub generali ſermone, & oratione, conſ. 183. num. 7.

Dotis reſtituendæ cauſa, vbi tamen de matrimonio non cognoſcitur, nec de Thori ſeparatione ſpectat ad Iudicem Sæcularem, conſ. 190. num. 52. & ſeqq.

Dubia verba Bannimentorum interpretanda contrà Fiſcum ſe fundantem in illius, conſ. 155. num. 8.

Dubij Iuris ignorantia excuſat omnes etiam peritos, conſ. 155. num. 8.

Dubia confeſſionis verba ſunt ſemper interpretanda, vt potius excludant delictum, quàm includant, conſ. 130. nu. 37.

Dubij Iuris ignorantia excuſat ſicut ignorantia facti præſertim, vbi agitur de damno vitando, conſ. 165. nu. 93.

Dubia Teſtis depoſitio pro non depoſitione reputatur, conſil. 116. num. 3.

Dubitata plura inditia faciunt vnum inditium indubitatum, conſil. 108. num. 90. & ſeqq.
Vbi reſpondetur contrarijs.

Duæ præſumptiones falſitatis probant falſitatem, conſil. 109. numero 25.

Duo Teſtes omni exceptione maiores ſufficiunt ad conuincendum, & condemnandum etiam in pœnam ordinariam, conſ. 139. num. 14.

Duo Teſtes non omni exceptione maiores ſupplentur ex adminiculis, conſ. 139. num. 15.

Duo Teſtes in Inſtrumento neceſſarij, ſi Inſtrumenta contradicant illius fidem prorſus tollunt, conſ. 170. num. 1.

Duo

I N D E X.

Duo Teſtes Inſtrumentarij ſi contradicant Inſtrumento non ſufficiunt ad condemnandum Notarium de falſo, conſil. 170. numero 2.

Duos Teſtes aſſerentes quid factum, aut dictum, ſed non recordãtes de loco, aut tempore, vel de alia facti qualitate coniunguntur, & ſunt conteſtes cum alijs Teſtibus deponentibus de loco, tempore, & qualitate facti, conſ. 174. nu. 15.

Duo abſurda, quando concurrunt, ſemper eligendum eſt minus abſurdum, conſ. 168. num. 66.

Duobus Teſtibus Inſtrumento publico roborato magis credendum eſt, quàm alijs pluribus contradicentibus, conſil. 152. num. 6.

Duo requiruntur, vt expendens falſam monetã ad hoc puniri poſſit. Primo, vt moneta expenſa fuerit in magna quantitate. Secundo, quod doloſè, & ſcienter fuerit expenſa, conſil. 175. num. 13. & num. 14.

Vbi quæ dicatur magna quantitas, & num. 15.

Vbi quod iſto caſu dolus, & ſcientia non præſumitur, & ideò probanda per Fiſcum.

Duæ ſi fuerint præſumptiones falſitatis, tunc poterit Iudex ea illis declarare non eſſe adhibendum fidem ſcripturæ, conſil. 208. num. 114.

Si verò fuerint plures, quàm duæ tunc poterit Iudex criminaliter condemnare, num. 115.

Duæ præſumptiones, an ſufficiant, vel requiruntur plures in caſu, vel crimine, in quo præſumptiua admittitur probatio, cõſ. 158. num. 4.

Duo Teſtes inſtrumentarij, quando ſtant pro inſtrumento, tunc falſum, aut reprobatum inſtrumentum non dicitur, licèt alij plures ſupranumerarij contradicant, conſil. 174. num. 1. & numero 16.

Duæ ſententiæ conformes ſecundum ſtatutum Vrbis in ciuilibus cauſis faciunt rem iudicatam, ſecus in cauſis criminalibus, conſ. 177. num. 2.

Duæ præſumptiones, & coniecturæ ſufficiunt ad plenam probationem, quando ſumus in caſu, in quo præſumptiuè probatio admittitur, conſ. 185. num. 29.

E

Ebrioſus Teſtis, & ſolitus in Cauponis permanere non probat, conſ. 151. num. 4.

Eccleſiæ agenti, Reus ſcripturas edere tenetur, conſil. 129. num. 7.

Eccleſia ſemper diſpoſuit de bonis hæreticorum confiſcatis, illa applicando, cui vel quibus ei libuit pro temporum, & locorum qualitate habita ratione perſonarum, quæ onera, & expenſas ſubierunt in proſequendis hæreticis, conſ. 118. nu. 5.

Eccleſia citanda eſt ſemper, quando agitur de illius intereſſe, conſ. 168. num. 41.

Eccleſiæ immunitatis priuilegium non reis ad Eccleſiam confugientibus, ſed ipſi Eccleſiæ conceſſum eſt, conſ. 168. num. 42.

Declara, vt num. 48 & 53.

Eccleſiæ Romanæ, & Cameræ Apoſtolicæ bona laicorum hæreticorum confiſcata hodie ipſo Iure applicantur, vbi non adſunt Inquiſitores, conſ. 117. num 14. & 15.

Vbi autem adſunt Inquiſitores omnia hæreticorum bona applicantur Sancto Officio, num. 16.

Licèt alij contra, num. 17.

Eccleſiæ Romanæ, ſeu Cameræ Apoſtolicæ ipſo Iure ſecundum aliquos pro vna parte bona hæreticorum laicorum applicãtur, pro alia vero parte applicantur Sancto Officio, conſil. 117. numero 18.

Eccleſiam lædit hæreticus, & eſt reus læſæ Diuinæ Maieſtatis, cõſ. 118. num. 3.

Eccleſiæ Fiſco bona laicorum hæreticorum ipſo Iure confiſcata ſpectant, conſ. 118. num. 23.

Eccleſiaſtici Iudices de conſuetudine confiſcant bona hæreticorum, conſ. 118. num. 16.

Eccleſiaſtici delicti ratione Papa poteſt infligere pœnam publicationis bonorum, etiam in Terris Imperij, & illa applicare quibus, & quomodo ſibi placuerit, conſ. 118. num. 14.

Eccleſiaſticę immunitati contra confugientes ad Eccleſiam, vt locus non ſit propter qualificata delicta, de quibus in Bulla Gregorij XIIII. An neceſſarium ſit, quod qualitates ipſorum criminum plenè, & concludenter probentur, an verò ſufficiat leuior probatio, conſ. 168. nu. 1. & ſeqq. vſque ad num. 21.

Eccleſiaſticus Iudex an tenetur ſtare proceſſui facto à Iudice laico ad effectum, vt Reus gaudeat, vel non gaudeat immunitate Eccleſiaſtica, conſil. 168. num. 21. & ſequentib. vſque ad numerum 39.

Eccleſiaſticus Iudex Reum de crimine conuictum in iudicio ſæculari communione priuare poteſt, conſ. 168 num. 21.

Declara, vt num. 31. 32. & 33.

Eccleſiaſticus Iudex, quando informationes aſſumit ſuper qualitate delicti ad effectum remittendi delinquentem necnè ad Iudicem ſæcularem eò, quia ad Eccleſiam confugit, an debeat citare Fiſcum, ſeu partem, & quem, conſ. 168. num. 39. & ſeqq. vſque ad num 63.

Eccleſiaſticus Iudex quando cognoſcit, an confugiens ad Eccleſiam gaudere debeat illius immunitate, quem ordinem in huiuſmodi cognitione, & proceſſu ſeruare debeat, an ſcilicet ſit dandus libellus, conteſtanda lis dandæ dilationes, & proceſſus publicandus, conſ. 168. num 63. & ſeqq. vſque ad num 68.

Eccleſiaſtici ſtatus Gubernatorum bannimenta, an reſtringant Cõſtitutiones Apoſtolicas, conſ. 150. nu. 30. & 31.

Eccleſiaſticus Iudex pro delicto mixti fori poteſt capere, & carcerare bannitum à Iudice temporali, & etiam contra ipſum exequi ſententiam, conſ. 136. num. 18.

Eccleſiaſtici Iudicis ſententia declaratoria non præcedente, Princeps, ſeu Fiſcus ſæcularis bona laicorum hæreticorum confiſcata ipſo Iure non occupat, conſ. 117. num. 4.

Eccleſiaſticum merè eſt crimen hæreſis, conſ. 118. num. 3.

Eccleſiaſticus Iudex poteſt capere, & carcerare bannitum à Iudice temporali pro delicto mixti fori, & contra eum exequi ſententiam, conſ. 136 num. 18.

Edere ſcripturas Eccleſiæ agentis Reus tenetur, conſil. 129. numero 7.

Edere Fiſcus tenetur Reo ſcripturam ipſius rei propriam ad fundandam eiuſdem rei exceptionem, conſ 152. num. 5.

Electio Simoniaca non dicitur, niſi fuerit aliquid datum, vel promiſſum in pretium voti immediatè, conſ 180. num. 1. & num. 2. & num. 19.

Eligens, quando in electione etiam ſine datione pecuniæ elegiſſet perſonam, à qua pecuniam recepit, Simonia commiſſa non dicitur, conſ. 180 num. 3.

Electori, vel collatori dare aliquid poſt electionem, vel collationẽ ſimonia non eſt, conſ. 180. num 13.

Emendatus criminoſus non dicitur, niſi per triennium laudabiliter vixerit, conſ. 127. num. 14.

Emens ſcienter rem fideicommiſſo ſubiectum, ſeu alteri obligatam non poteſt agere ad reſciſsionem contractus propter iniunctum fideicommiſſum, vel obligationem factam, conſ 176. num. 17.

Vbi præſertim quando venditor promiſit in ſe litem ſuſcepturum & ſoluturum omnia damna expenſas, & intereſſe.

Emptio non reſcinditur ex eo, quod res fuerit vendita, tanquam libera, & non erat libera, quando venditor promiſit facere conſentire omnem perſonam, remque venditam ab omnibus oneribus liberauit, conſ. num. 18. & 19.

Emptor alicuius rei, tanquam liberæ ab omni onere, ſi poſtea eam oneratam inuenit, non ſolum poteſt agere ad liberandum rem venditam ab onere reperto, ſed etiam ad reſciſſionem contractus ſibi competentem propter dolum voluntatis, conſil. 176. num. 8.

Epiſtolæ mentio vbi ſit in materia vltimæ voluntatis, quomodo intelligatur, & de qua Epiſtola, conſ. 105. num. 12.

Epiſtola probat debitum, & habet vim rei iudicatæ inter mercatores, conſ 133. num. 10.

Errans conſentire non dicitur, conſ. 105. nu. 88.

Erronea declaratio, nihil operatur, conſ. 105. num. 21.

Erronea falſa, ſeu impoſſibilis confeſſio, confitenti non nocet, cõſ. 106. num. 11. & nu. 13.

Error confeſſionis cenſetur probatus, probando rem aliter ſe habere, conſ. 106. num. 11.

Error confeſſionis in parte probatus reddit cõfeſſionem in totum erroneam, conſ. 106. num. 13.

Error confeſſionis cenſetur probatus probando rem aliter ſe habere, conſ. 129. num. 5.

Error confeſſionis probatur præſumptionibus, conſil. 170. numero 11.

Error confeſſionis probatur eo ipſo, quod probatum eſt rem aliter ſe habere, conſ. 170. num. 12.

Errorem notorium impunè Notarius corrigere poteſt, conſil. 164. num. 2.

Digitized by Google

I N D E X.

Error in dubio non præſumitur,& probãdus eſt ab eo, qui errorem allegat,conſ.130.num.28.

Error potius præſumendus eſt,quàm dolus,conſ.225.num.20.
Vbi præſertim,quando non agitur de magno lucro.

Error calculi,quandocunque opponi poteſt,conſ.179. num.13.

Error confeſſionis factæ à minore probatur per vnicum Teſtem, conſ.185.num.24.& num.36.

Error confeſſionis plenè dicitur probatus præſumptionibus, & coniecturis,conſ.185.num.29.

Etiam Dictio eſt implicatiua præcedentium,conſ.105.num.42.
Vbi declaratur.

Etiam dictiu implicat caſum magis dubitabilem, & eſt dictio augmentatiua,& ampliatiua importans idem, quod importat dictiu hoc amplius,& dictio vltra,conſ.111.num.9.in fine.

Euentus rei,vel delicti impoſſibilitas non excuſat delinquentem ſi ſe delinquere credebat,conſ.206.num.12.
Declara,vt num.13.

Exactor,ſeu adminiſtrator non deſcribendo fideliter exactas pecunias in libro adminiſtrationum,ſed eas in proprius vſus conuertendo falſi,& furti pœna tenetur,conſ.111.num.36.

Exactor, ſeu Procurator conuertens pecunias exactas in vſum proprium non tenetur furti, nec criminaliter conueniri poteſt ſi exactam pecuniam non negat, & illam reſtituendi animum habet,conſ.160.num.2 & num 7.& ſeqq.

Exceptio debet eſſe de regula declaratque in quibus terminis regula procedat,illamque reſtringit ad ſimilia, & eiuſdem generis,conſ.163.num.5.

Exceptio vſurarum retardat obligationem Cameralem, præſertim quando eſt clara,conſ.162.num 37.& nu.54.

Exceptiu oriens ex eodem contractu, vel ex ventre laudi impedit obligationem Cameralem,conſ.162.num.39.

Exceptio firmat regulam in caſibus non exceptis, & illam ampliat ad caſus ſimiles,conſ.135.num.8.& num.35.

Excipiens debet probare ſuam exceptionem,conſ.165.nu.11.

Exceptio firmat regulam in caſibus non exceptis, conſil. 183. numero 7.

Exculpatiu ſocij criminis maximè prodeſt exculpato, conſil.138. num.32.

Exculpatio ſocij criminis tollit omnia, & quæcunque inditia exiſtentia contra prætenſum complicem, quando præſertim eſt facta in Tortura, & exculpans ſe ipſum inculpat,conſ.161. num.1.& ſeqq.

Exculpatio ſocij criminis,qui prius inculpauit aliquem iunctis adminiculis,& coniecturis,valde prodeſt exculpato, conſ.185.nu. 21.& de materia num.44.& ſeqq.

Excuſsio fideiuſſoris non eſt facienda quando fideiuſſor poſſidet bona in loco remoto, vel in quo exactio non eſt facilis, vel quando principalis eſt abſens,& latitat, quæ omnia Iudicis arbitrio remittuntur,conſ.165.num.10.& 11.
Vbi quod nec pariter excuſsiu requiritur, quando proceditur ſummariè ſola facti veritate inſpecta,& manu regia.Ad quæ vide etiam num.14.& ſeqq.& num.24.& ſeqq.& nu.27.& nu.31. & omnibus ſeqq.in diſcurſu.

Excuſsio facienda eſt etiam contra obligatos abſentes, & non ſolum extrà locum Iudicij,ſed etiam extra Prouinciam, quando non eſt difficilis,conſ.165.num.14.& num.24.

Excuſsionis beneficium fideiuſſori competit in bonis vbicumque ſitis ſit extra Prouinciã,& Iuriſdictionem,conſ.165.nu.17.& n. 24.& nu.27.& nu.29.31.& nu.64.& nu.90.

Excuſsionis beneficium non denegatur propter omnem difficultatem,ſed tantùm per eam, quæ eſt euidens magna, & probabilis,conſ.165.num.18.
Vbi ponitur exemplum huius magnæ difficultatis, & nu.19. & num.25.& num 31 & nu.68.& nu.81.

Excuſsionis beneficium non denegatur, etiam quod is, qui excutiendus eſt,Princeps ſit,dummodo non ſit Tirannus, conſil. 165. num.19.

Excuſsionis difficultas non conſideratur contra ſubditos,cõſ.165. num 20.

Exempla non reſtringunt regulam,conſ.153.num.44.

Exemplatio ſola libelli famoſi,meretur pœnam libelli famoſi, cõſ. 145.num.7.

Exemplum,ſeu copia Inſtrumenti nunquam probat pro ſcribente, conſ.121.num.24.

Exemplum dicitur,quod ſit per relationem ad aliud, conſil. 156. num.19.

Exigere pecuniam aliud eſt, quam redigere in communi, conſil. 148.num.4.

Eximens captum ex manibus Curiæ dicitur turbare Iuriſdictionẽ Iudicis,qui capturam decreuit,conſ.134.num.4.

Expendens monetam falſam adhuc vt puniri poſſit duo requiruntur.
Primo, vt moneta expenſa fuerit in magna quantitate.
Secundo,quòd doloſè, & ſcienter fuerit expenſa, conſil. 175. num.13.& num.14.
Vbi quæ dicatur magna quantitas,& nu.15.
Vbi quod iſto caſu dolus,& ſcientia nõ præſumitur,& ideò probanda per Fiſcum.

Expendens ſcienter falſam monetam punitur,l. Cornelia, de falſ. conſ.175.num.2.

Expendentes monetam falſam non ſtanneam, vel plumbeam, ſed æream,argenteam,vel auream,quomodo puniantur, conſ. 106. num.15.& 16.

Expendentes monetas falſas de Iure communi puniuntur pœna falſi,ſed hodie perpetuò exilio afficiuntur, conſ.106. num.14. & num.20.

Expendentes monetas falſas præcedente tractatu, & ſcientia fabricationis falſæ monetæ puniuntur eadem pœna, qua puniri debent fabricatores falſarum monetarum, conſ. 106. num. 17. & ſeqq.

Expendentes falſas monetas non præcedente ſcientia fabricationis aut tractatu puniuntur,tanquam auxiliatores poſt delictum, ideò mitiori pœna puniuntur,qua puniri debeor ipſi fabricatores,conſ 106.num.18.

Expendens monetam falſam modicæ quantitatis,mitius punitur, conſ 106.num.23.

Expendens,& diſtribuens falſam monetam punitur pœna fabricatoris falſæ monetæ,conſ.113.num.6.

Expendens,& diſtribuens ſcienter falſam monetam reus læſæ Maieſtatis etiam dicitur, etiam quod non ſit falſæ monetæ cuſſor, ſeu fabricator,conſ.113.num.5.

Expreſſum dicitur,quod ſit per relationem ad aliud, conſil. 156. num.19.

Expreſſum dicitur in inferente,quod in relata continetur, fallit in his,quę pro forma requiruntur,conſ 155.nu.3.

Extendenda ſunt ſtatuta de caſu ad caſum, quando ſic ſtatuentes interrogati, idem reſpondiſſent in vtroque caſu, conſ. 169. num.20.
Vbi quando aliter ſtatuto fieret fraus.

Extenſio etiam in exorbitantibus correctorijs,& pœnalibus faciẽda eſt de caſu ad caſum, quando ex identitate rationis ſcriptæ in conſtitutione,conſ.121.num.26.

Extenſio de caſu ad caſum fit etiam in correctoris pœnalibus, & odioſis ex identitate rationis ſcriptæ, conſilio 135. numero 47.
Vbi idem quandu ſi non fieret extenſus actus diſpoſitiu redderetur eluſoria,& num.48.
Declara hæc,vt num.60.& ſeq.

Extenſio,in correctorijs, & pœnalibus ſimul non ſit de caſu ad caſum, etiam ex maioritate rationis, conſil. 135. num. 60. & ſeqq.

Extenſio facienda non eſt de caſu ad caſum ex identitate rationis, etiam ſcriptæ,quando ſumus in odioſis, & odium eſt irrationabile,conſ.135 num.61.

Extenſiu denegatur de caſu ad caſum ex identitate rationis in Correctorijs, & pœnalibus, etiam quod actus reddatur eluſorius, dummodo non reddatur eluſorius in totum, conſ.135. num.61.

Extenſio in pęnalibus facienda non eſt ex identitate rationis ſcriptæ,ne ſcilicet delicta remaneant impunita, quando delictum non remanet in totum impunitum,licèt minori pęna ea, quæ in diſpoſitione pęnali continetur,conſ.135.num 63.

Extenſio non dicitur fieri ad ea, quæ ex proprietate verborum continentur,conſ.177.num.15.& num.21.

Extenſiu de caſu ad caſum fit etiam materia reſtringibili ex maioritate rationis,conſ.177.num.16.& num.22.
Vbi idem quando eſt eadem ratiu.

Extinctio Cenſus per ſcripturam celebrati non probatur, niſi per aliud Inſtrumentum,ſeu ſcripturam,conſ.212.num.3.

Extinctiu Cenſus requirit certam formam traditam in Bulla Pij Quinti, qua non ſeruata Cenſus non dicitur extinctus, conſil. 212.num.5.

Extraiudicialis confeſſio probata per vnicum Teſtem nullum facit præſumptionem, conſ. 112. num. 15.
Extraiudicialis confeſſio debet probari per duos Teſtes, conſ. 130, num. 16.
Extraiudicialis confeſſio, vt faciat inditium debet eſſe ſpecialis, & expreſſa, non autem generalis tacita, & ſubintellecta, conſil. 130 num. 39.
Extraiudicialis confeſſio ſufficit ad Torturam, conſ. 115. num. 23. Dummodo fuerit probata per duos teſtes omni exceptione maiores, & conteſtes, conſ. 115. num. 24.
Extraiudicialem confeſſionem Teſtes ſingulares in loco in tempore, & in dicto non probant, conſ. 174. num. 5.
Extranei Teſtes valde coadiuuant depoſitiones Teſtium inſtrumentariorum, conſ. 146. num. 3.

F

FAlſi promiſſio non adiecta obligationi quantitatis reſtituendæ à mutuario, ſed loco pœna non dicitur vſuraria, conſ. 191. num. 9. & num. 27.
Facultatem aliquid faciendi ſibi reſeruans, ſi viuens nihil facit, cenſetur obijſſe in ea voluntate in qua erat quando reſeruationem fecit, conſ. 124. num. 9.
Falſi Teſtis depoſitio dicentis ſic falſum dixiſſe ad inſtantiam alicuius non facit inditium, conſ. 112. num. 14.
Falſum, Teſtis in articulo mortis aſſerens ſe dixiſſe ad inſtantiam alicuius Principis, non facit inditium, conſ. 112. num. 13.
Falſa ſcriptura in parte, in totum præſumitur falſa, conſil. 112. num. 26.
Falſæ monetæ reus, dicitur etiam reus læſæ Maieſtatis, conſ. 113. num. 5. Etiam quod non ſit falſæ monetæ cuſſor, ſeu fabricator, ſed illam ſcienter expendens, & diſtribuens.
Falſam monetam expendens, & diſtribuens punitur pœna fabricatoris falſæ monetæ, conſ. 113. num 6.
Falſam monetam Imperialem fabricans poteſt ab Imperatore puniri, etiam quod illi non ſit ſubditus ratione originis, domicilij, aut delicti, conſ. 113. num. 7.
Falſus Teſtis reputatur deponendo de nocte vidiſſe hominem lumine non accenſo, & Luna non lucente, conſ. 116 num. 4.
Falſi pœna de Iure communi in libero homine eſt deportatio cum publicatione bonorum in ſeruo autem vltimi ſupplicij, hodie autem eſt arbitraria, conſ. 108 num. 6. Vbi etiam poteſt imponi pœna Triremium, num. 6.
Falſi pœna non ſolum, ſed etiam furti tenetur adminiſtrator in Libro adminiſtrationis falſas partitas deſcribens, & contra ipſum iuratur in litem, conſ. 108. num. 7.
Falſus ſemel ſemper præſumitur falſus, conſ. 108. nu. 11.
Falſi ſuſpicio transfert onus probandi contrarium in aduerſarium, conſ. 108. num 107.
Falſa, impoſſibilis, ſeu erronea confeſſio confitenti non nocet, conſ. 106 num. 11. & num. 13.
Falſas monetas expendentes de Iure communi puniuntur pœna falſi, ſed hodie perpetuò exilio afficiuntur, conſ. 106. num. 14. & num. 20.
Falſam monetam expendentes non ſtanneam, vel plumbeam, ſed æream, argenteam, vel auream, quomodo puniantur, conſil. 106, num. 15. & 16.
Falſas monetas expendentes præcedere tractatu, & ſcientia fabricationis falſæ monetæ puniuntur eadem pœna, qua puniri debent fabricatores falſarum monetarum, conſil. 106. num. 17. & ſeqq.
Falſas monetas expendentes non præcedente ſcientia fabricationis, aut Tractatu puniuntur, tanquam auxiliatores poſt delictum, ideò mitiori pœna puniuntur, qua puniri deberent ipſi fabricatores, conſ. 106 num. 18.
Falſam monetam modicæ quantitatis expendens mitius punitur, conſ. 106 nu. 13.
Falſus in vno Teſtis in omnibus redditur falſus, conſ 172. nu. 9.
Falſus Teſtis in vno redditur falſus in omnibus, conſ. 110. nu. 1.
Falſus reputatur Teſtis inuerſimilia deponens, conſ. 110. nu. 5.
Falſi ſuſpitionem nõ caret Teſtis dicens ſe recordari de eo, de quo veriſimiliter non recordatur, ſicut è contra dicens ſe recordari de tempore, de quo veriſimiliter recordari debet, etiam de falſo ſuſpectus eſt, conſ. 110 num. 2.
Falſi crimen magis hominis famam denigrat, quàm alia delicta, conſ. 110. num. 112.
Falſus Teſtes in parte, in totum falſus reputatur, conſ. 169. nu. 9.
Falſus Teſtis in redditione rationis, non ſolum probat, ſed de falſo punitur, conſ. 169. num. 15.
Falſo Teſti minimè credendum, conſ. 146 nu. 5.
Falſus Teſtis in vno, in omnibus redditur falſus, conſ. 146. num. 6.
Falſum committere Notarius dicitur, quando ſcripſit Teſtatorem ore proprio nominaſſe hæredem, quem vere non nominauit, conſ. 146. num. 8.
Falſa moneta dicitur, quando eſt contumacia, & non pura, ſeu ſimplex, vt puta quando aurea habeat mixturam argenti, & argentea mixturam æris, vel quando in ea miſcetur metallum minoris valoris, conſ. 125. num. 13.
Vbi etiam quot modis dicatur moneta falſificata in materia, & num. 14.
Falſæ monetæ pœna locum non habet, vbi non adeſt dolus, conſ. 125. num. 14.
Falſus reputatur Teſtis inuerſimilia deponens, conſ. 121. numero 40.
Falſi Teſtis pœna eſt deportatio, conſ. 115. nu. 1.
Falſi Teſtis pœna eſt fuſtigatio, ſeu ad Triremes tranſmiſſio, conſ. 115 num. 1.
Falſi Teſtis pœna eſt eadem, qua puniendus is contra quem depoſuit criminaliter ſi verum dixiſſet, conſ. 115. nu. 2.
Falſus Teſtis in crimine capitali contra aliquem deponens capitali pœna punitur, ſi is contra quem depoſuit ex falſo Teſtimonio condemnatus fuit, aliter ſecus, quia tunc non intrat niſi pœna extraordinaria, & mitior, conſ. 115. num. 3.
Falſi Teſtis depoſitio mitius punitur, quando non nocuit illi contra quem Teſtis falſum depoſuit, nec nocere poterat, conſ. 115. numero 4.
Falſus Teſtis deponens ad defenſionem, & contra Fiſcum mitius punitur, quam ſi depoſuiſſet pro fiſco ad offenſam alicuius, conſ. 115. num. 5. & num. 25. Vbi reſpondetur contrarijs, & nu. 26. Vbi de materia.
Falſus Teſtis excuſatur, quando id quod deponit innititur primordio veritatis, conſ. 115. num. 7. in fine.
Falſus Teſtis excuſatur à pœna ordinaria falſi, quando id, quod depoſuit audiuit ab alijs fide dignis viris, conſ. 115. nu. 9.
Falſi Teſtis depoſitio inutilis pœna falſi non punitur, conſil. 115. num. 4.
Falſus Teſtis in vno, in omnibus redditur falſus, conſ. 115. nu. 24.
Falſus creditor ab ignorante debitore, & bona fide ſoluente recipiens pecuniam furtum committit, conſ. 114. num. 22. Declara, vt num. 35.
Falſus Teſtis in parte in totum dicitur falſus, & punitur, conſil. 114. num. 27.
Falſum Inſtrumentum in parte facit punire Notarium de falsò in ea parte, in qua falſum commiſit, conſil. 114. num. 27.
Falſum committit adminiſtrator non deſcribens in libro adminiſtrationis data, & recepta, conſ 114. num. 60.
Falſum, aut reprobatum Inſtrumentum non dicitur, quando duo Teſtes Inſtrumentarij ſtante pro eo, licet alij plures ſupranumerarij contradicunt, conſ. 174. num. 1. & num. 16.
Falſum Inſtrumentum non dicitur, nec reprobatur, ex eo quod Teſtes Inſtrumentarij dicant non audiuiſſe, quod ſcripſit Notarius, conſ. 174. num. 3.
Falſus ſemel Teſtis ſemper præſumitur falſus, conſ. 151. nu. 4.
Falſa computa tranſmittens pœna falſi non tenetur, conſil. 160. num. 10.
Falſæ monetæ Inſtrumenta reperta pœnes aliquem faciunt, contrà eum indicium ad Torturam ſi is fuerit malæ famæ, ſecus ſi bonæ famæ, conſ. 161. num. 6. & 7.
Falſa, & tonſa moneta reperta pœnes aliquem, facit contra ipſum inditium ad Torturam, conſ. 175. num. 1.
Falſam monetam expendens ſcienter punitur, l. Cornelia de falſ conſ. 175. num. 2.
Falſæ monetæ inſtrumenta pœnes aliquem reperta faciunt contra ipſum inditium ad torturam, conſ. 175. num. 3. fallit contra hominem bonæ famæ, & nobilem, num. 16.
Item fallit in eo, qui nominat aut hominem à quo habuerit dicta Inſtrumenta, etiam quod de nominato authore non docuerit, num. 18.
Falſæ monetæ probatio non præſumptiua, ſed concludens eſſe debet, quando agitur de condemnatio reum, conſ. 175. num. 6. in fine.
Falſam monetam expendens ad hoc, vt puniri poſſit duo requiruntur. Primo, vt moneta expenſa fuerit in magna quantitate. Secundo, quod doloſè, & ſcienter fuerit expenſa, conſ. 175. nu. 13. & num.

Digitized by Google

& num.14. Vbi quæ dicatur magna quantitas, & num.15. Vbi quod iſto caſu dolus, & ſcientia non præſumitur, & ideò probanda per Fiſcum.

Falſus Teſtis in vno, falſus in omnibus reputatur, conſil. 136. numero 16.

Falſum deponere dicitur Teſtis tacendo veritatem, conſil. 120. num.9.

Falſi ſuſpectus redditur Teſtis dicens ſe præcisè recordari de facto antiquo, de quo eſt veriſimilis obliuio, conſil.127. num. 7. & 8.

Falſi ſuſpicione Inſtrumentum non caret ſi in eo non eſt expreſſus locus loci, conſ 109 num.17.& ſeqq.

Falſi pœna punitur ſurripiens, vel occultans ſcripturas alienas, vt veritas non appareat, conſ.129.num.15.

Falſa aſſertio in contractu venditionis criminaliter puniri poteſt, conſ.178.num.16.

Falſus Procurator alienam pecuniam exigens, & in vſum propriũ conuertens furti tenetur, conſ.178.num.16.

Falſi pœna excuſatur à credulitate, etiam iniuſta, conſil. 179. numero 14.

Falſus reputatur Teſtis deponens inueriſimilia, conſ. 138. numero 13.

Falſi præſumuntur, & non probant Teſtes inueriſimilia deponentes, conſ.122.num.16.

Falſi Teſtes præſumuntur, & non probant deponentes inueriſimilia, conſ.166.num.14.

Falſus habetur Teſtis deponens inueriſimilia, conſ.110.nu.5.

Falſum reputatur, quod inueriſimile eſt, conſ.147.num.11.

Falſus liber priuatus præſumitur, & non probat ſi in eo aliquæ reperiantur falſæ partitæ, & ècontra præſumitur verus, & probat ſi in eo aliquarum partitarum veritas apparet, conſil. 108. numero 14.

Falſa aſſertio præſumptionem doli, & mali animi inducit, cõſ.114. num.20.

Falſus in vno, falſus in omnibus, conſ.188.num.3.

Falſificare manum alienam, & illam contrafacere multi ſciunt, cõſ. 192.num.14.

Falſitas non probatur ex diuerſitate manus, quia manus diuerſitas pluribus ex cauſis accidere poteſt, conſ 112.num.23.

Falſitatis præſumptiones ſufficiunt ad condemnandum ad pœnam extraordinariam, conſ.109 num.1.

Falſitatis præſumptiones viſibiles ſunt abraſio, cancellatio, vituperatio, inciſio cartarum, mutatio atramenti, diuerſitas manus, & ſimilia, conſ.109.num.2.

Falſitatis præſumptiones reſultantes ex vitio viſibili ſufficiunt ad condemnandum criminaliter, ſecus ex vitio non viſibili, conſil. 109.num.2.

Falſitatis præſumptiones viſibiles, & patentes dicuntur omnes illę, quæ ex facie, & lectura Inſtrumenti colliguntur, conſ.109.nu. 3.& num.10.

Falſitatis præſumptio dicitur euidens, & viſibilis, & ſufficit ad cõdemnandum, illa quæ apparet ex non ſeruata forma, ſeu ſolemnitate Inſtrumenti, conſil. 109. numero 4. & numero 11. & num.28.

Falſitatis præſumptiones viſibiles, & non viſibiles, quæ ſint, traditur regulæ, conſ.109.num.5.

Vbi præcipuè ponitur inueriſimilitudo donationis cautelæ inſolitæ, & omiſſio loci in Inſtrumento.

Falſitatis præſumptiones, etiam non viſibiles ſufficiunt ad tollendum fidem Inſtrumento, quando inquiſitus eſt malæ famæ, aliter ſecus, conſ.109.num.6.

Immo etiam ſufficiunt ad condemnandum in pœnam extraordinariam, num.7.& num.12.& 13.

Falſitatis præſumptiones viſibiles, & patentes ſufficiunt ad condẽnandum criminaliter, conſ.109.num.9.

Falſitates præſumptiones, etiam non viſibiles ſufficiunt ad condemnandum criminaliter, quando ſunt plures, conſ.109.nu.14. & num.16.

Falſitatis præſumptio eſt illa, quæ oritur ex deturpatione, maculatione, ſeu vituperatione ſcripturæ, conſ.109.num.22.

Falſitatis præſumptio eſt illa, quæ oritur ex cancellatione, ſeu abraſione ſcripturæ, quando illud quod cancellatum, & abraſum eſt legi non poteſt, conſ.109.nu.22.

Falſitatis præſumptio Iuris eſt illa, quæ ab inueriſimilitudine donationis oritur, conſ.109.nu.23.& 24.

Falſitatis præſumptionibus probant falſitatem, conſ 109.nu.25.

Falſitas, ſeu laceratio non præſumitur commiſſa in præiudicium eius, qui de laceratione, ſeu de falſitate inquiritur, conſ.151.nu. 7.& 8.

Falſitas, ſeu laceratio non præſumitur commiſſa ab eo, qui ex laceratione, ſeu falſitate nullam reportauit vtilitatem, conſ. 151. num.8.

Falſitatis, ſeu lacerationis cauſa ceſſante, ceſſat etiam præſumptio lacerationis, ſeu falſitatis, conſ.151.num.9.

Falſitatis præſumptiones tolluntur per contrarias præſumptiones, conſ.151.num.12.

Falſitatis præſumptionem tollit bona fama, & nobilitas Inquiſitorum, conſ.151.num.13.

Falſitas omnis excluditur poſsibili veritate in contrarium data, conſ.151.num.15.

Falſitatis præſumptiones non viſibiles ad condemnandum non ſufficiunt, conſ.151.num.17.

Falſitatis præſumptiones plures enumerantur, conſ 108.num.1. & nu.105 de quibus diſcutitur per totum Conſilium in diſcurſu.

Falſitatis præſumptiones, quando ſunt vehementes, tendenteſque ad eundem rei finem, & viſibiles ſufficiunt ad condemnandum criminaliter, conſ.108.num.5. aliter ſecus, num.115. Vbi vide declarationem.

Falſitatis magnę pœna eſt vltimi ſupplicij, conſ. 108. num.6.& num 110.

Falſitas conſummata, & animo nocendi facta, ſi apta erat nocere, licet non nocuerit ordinaria pœna punitur, conſ. 108. numero 7.

Falſitatis ſola ſuſpicio ſufficit ad tollendum fidem Inſtrumento, conſ.108.num.8.& 9. Vbi iſto caſu declaratur, quibus debeat eſſe iſta ſuſpicio, & num.27. in fine, non autem ſufficit ad condemnandum criminaliter.

Falſitatis præſumptiones, ne dum Iuris, ſed etiam hominis ſufficiũt ad tollendum fidem ſcripturæ, conſ.108.nu.10 Vbi etiam quod duæ præſumptiones ſufficiunt, num. 21. & num. 112. Vbi quod ſufficiunt etiam ad condemnandum criminaliter.

Falſitatis præſumptio oritur contra eum, qui alias commiſit falſitates, conſ.108.num.11.& 12.

Falſitatis præſumptiones tolluntur per contrarias probationes, cõſ. 108.num.16.

Falſitas non præſumptiuè, ſed concludenter, & per legitimas probationes probari debet, conſ.108.num.16. & num.25.verſ.confirmatur, & num.28.& ſeqq.& num.32.

Contra, num 106.& ſeqq.

Falſitas in dubio non pręſumitur, conſ. 108.num.21.

Falſitatis pręſumptiones leues, & imaginarię falſitatem non probant, conſ.108.num.21.

Falſitatis præſumptiones falſitatem non probant, quando patiuntur exceptiones, & replicationes, habentque cõtrarias præſumptiones, conſ 108.num 26.

Falſitas, vt excludatur, interpretatio omnis facienda eſt, conſ.108. num.27.

Falſitatis pręſumptiones ſufficiunt ad capturam, & Inquiſitionem, conſ 108.num.29.

Falſitatis iuditium finitum coram Iudice ciuili non poteſt amplius proponi coram Iudice criminali, conſ.108.num.31.

Falſitatis ſuſpicio, ſeu pręſumptio reſultans ex capricio hominis non ſufficit ad condemnandum, conſ.108.num.36.

Falſitatis ſuſpicionem quęlibet cauſa excludit, conſ. 108. numero 38.

Falſitas vera, & conſiderabilis eſt, vbi proponitur rem aliter eſſe, conſ.108.num.55.

Falſitatis pręſumptiones viſibiles tranſeunt in pręſumptiones Iuris, & ſufficiunt ad condemnationem, non in pœnam ordinariã, ſed extraordinariam, conſ.108.num.55. Secus ſi non ſunt viſibiles, num.80.

Falſitatis pręſumptionis non Iurisſ, ſed hominis ſufficiunt ad tollendum fidem ſcripturę, de cuius falſitate agitur, non autem ad condemnandum criminaliter, conſ.108.nu.56.

Falſitatis pręſumptiones ſufficiunt ad condemnandum perſonam ſuſpectam, & non multum bonę famę, conſ.108.num 9.

Falſitatis pręſumptiones ſi fuerint duæ, tunc poterit Iudex ex illis declarare non eſſe adhibendam fidem ſcripturę, conſ. 108. num.114.

Si verò fuerint plures, quàm duę, tunc poterit Iudex criminaliter condemnare, num.115.

Falſitatis pręſumptio maxima eſt illa, quæ ex inueriſimilitudine contractus oritur, & iſta ſola ſufficit ad tollendum fidem Inſtrumento, conſ.108.num.116.

Digitized by Google

I N D E X.

Falſitatis probatio debet neceſſitate concludere, conſ. 172. nu. 1.
Falſitatis probatio excluditur data poſſibili veritate in contrariũ, conſ. 172. num 6.
Falſitatis præſumptio oritur ex tarda productione ſcripturæ, cõſ. 172. num 11.
Falſitatis præſumptio oritur ex eo, quod inueriſimile eſt, conſil. 172. num. 13.
Falſitatis præſumptio ceſſat, vbi non adeſt aliquod commodum, vel lucrum, conſ. 172. num. 20.
Falſitatis præſumptio excluditur ab inueriſimilitudine, conſ. 172. num. 21.
Falſitatis præſumptio excluditur ex qualitate perſonæ, conſ. 172. num. 22.
Falſitatis præſumptiones excluditur per contrarias præſumptiones, conſ. 172. num. 24.
Falſitatis ſine maximo lucro non præſumitur committi, conſ. 110. num. 11.
Falſitatis magnæ pœna eſt pœna mortis, conſ. 133. nu. 33.
Falſitas ſine lucro maximo non præſumitur commiſſa, conſil. 170. num. 9.
Falſitatis præſumptio tollitur per bonam famam Inquiſiti, conſil. 170. num. 9.
Falſitatis pęna, quando eſt magna, vel quando quis commiſit plures falſitates, poteſt eſſe pœna mortis, conſ. 111. num 20.
Falſitates plures ſimul iunctæ capitale producunt ſupplitium, conſ. 111. num. 35.
Falſitas, temeritas appellàri poteſt, latè ſumpto vocabulo, cõſ. 114. num. 12.
Falſitas vera requirit tria ſubſtantialia, quod veritas ſit immutata, quod ſit nocitura, & dolo facta, conſil. 114. num. 12. & num 36.
Falſitas commiſſa in ſcriptura non nocibili nulla pęna puniri poteſt, conſ 114. num. 12. & num 29.
Vbi tamen quod poteſt puniri pęna ſtellionatus, num. 29.
Declata, vt num. 41. Vide etiam num. 63.
Falſitatis nomen ceſſat, vbi adeſt primordium veritatis, conſ. 114. num. 12.
Declata, quando primordium veritatis appatet in totum non, ſi in aliqua parte tantum, num. 27. Item declara duobus alijs modit, vt num. 28.
Falſitas, quando non eſt nocibilis dicitur falſitas impropriè, conſil. 114. num. 16. Contra num. 19. & ſeqq. Pro prima opinione, numero 37.
Falſitas aliquando latiſſimè accipitur, aliquando latè, & aliquando ſtrictè. Declara, & exemplifica, vt conſ. 114. num. 38.
Falſitas commiſſa in ſcriptura, quæ non nocuit, nec nocere poterat nulla punitur pęna, nec ordinaria, nec extraordinaria, cõſ 114. num. 42. & quomodo ſcriptura dicatur apta nocere, conſil. 114. num. 43.
Falſitas nulla ſequitur poſſibili veritate in eſſe poſita, conſil. 114. num. 48 in fine.
Falſitatis præſumptio omnis excluditur, admiſſa poſſibili veritate, conſ. 174. num. 6.
Falſitatis præſumptio oritur ex inciſione, & laceratione cartæ, cõſ. 174. num. 7.
Falſitatis præſumptiones tolluntur per contrarias præſumptiones, etiam num. minores, conſ. 174. num. 7.
Falſitatis præſumptionem bona fama notarij excludit, conſil. 174. num 8.
Falſitatis præſumptiones ſi quæ vrgerent contra Inſtrumentum à Notario rogatum bona fama ipſius Notarij omnes tollit, præſertim ſi tale Inſtrumentum non haberet aliquod vitium viſibile, conſ. 152. num. 7.
Falſitatis præſumptio oritur, quando ſcriptura antiqua reperitur in carta recenti, & èconta falſitatis præſumptio excluditur ſi eadem antiqua ſcriptura reperitur in carta antiqua, conſil. 152. num. 9.
Falſitatis præſumptio oritur data poſſibili veniente cõtraria, conſ. 152. num. 10.
Falſitas, quæ non nocuit, nec erat apta nocere nulla pęna, nec etiam extraordinaria puniri poteſt, conſil. 160. num. 10. & 11. &
Falſitatis demonſtratio nulla maior eſt, quam illa, quæ ſumitur ex varietate, & contrarietate, conſ. 127 num. 10.
Falſitas, & falſitatis pęna non habet locum pro omni aſſertione falſa, ſeu deceptione etiam doloſa, niſi ſimus in capitibus expreſsis, in l. Cornelia de falſis, conſ. 160 num. 11.
falſitatis præſumptiones plures explicantur, conſ. 164. ante numerum primum.
falſitatis præſumptio non oritur ex caſſatione ſcripturæ, quando id quod caſſatum eſt legi poteſt conſ. 164. num. 1.
falſitatis præſumptio ceſſat data poſſibili veritate in contrarium, conſ. 164. num. 6.
falſitatis præſumptio omnis ceſſat ex bona fama, & nobilitate, Inquiſiti, conſ. 164 num. 10.
falſitatis præſumptio excluditur ex longa poſſeſsione, conſil. 164. num. 11.
falſitatis præſumptio excluditur ex multitudine, & pluralitate perſonarum, conſ 164 num. 13.
falſitatis præſumptio excluditur, quando non adeſt cauſa propter quam falſitas committi deberet, conſ. 164 num. 15.
falſitatis præſumptiones excludentes delictum præferuntur præſumptionibus falſitatem arguentibus, etiam quod numero minores ſint, conſ 164 num. 16.
falſitas, & corruptio Teſtium probatur inditijs, & coniecturis, cõſ. 130. num. 29.
falſitas præſumitur ex diuerſitate characteris, & atramenti, conſil. 179. num. 6.
falſitas præſumitur ex cancellatione verborum, conſ. 179. nu. 6.
falſitas non præſumptionibus, ſed dilucidis, & concludẽtibus probationibus probanda eſt, conſ. 179. num. 7.
falſitas præſumitur ex additione reperta in aliqua ſcriptura, quando agitur de magno præiudicio, ſecus ſi de modico, conſil. 179. num. 8.
falſitas non præſumitur commiſſa a mercatore diuite, & bonæ famæ, conſ. 179 num. 8.
falſitas præſumitur ex additione, abraſione, ſeu cancellatione aliqua verborum, quando agitur ciuiliter ad tollendum fidem ſcripturæ, non quando criminaliter, & ad pęnam, conſ. 179. num. 9.
falſitatis ſuſpicio, & præſumptio oriens ex diuerſitate atramenti, & ex additione, ſeu apoſtilla reperta in ſcriptura dicitur leuis, immò additio facta eodem atramento maiorem inducit ſuſpicionem, quam diuerſo atramento ſcripta, conſ. 179. nu. 10.
falſitas non præſumitur ex cancellatione verborum in aliqua ſcriptura reperta, quando cancellatà verba, aut legi poſſunt, aut ex præcedentibus, & ſequentibus eorum rectus verborum ſenſus colligitur, conſ. 179 num. 10.
falſitas non cadit ſuper actu imperfecto ratione voluntatis, vel ſuper actu nullo ratione formæ, ſeu ſubſtantiæ, ſeu ſolemnitatis, conſ. 179. num. 17. & num. 19.
falſitas commiſſa in ſcriptura priuata ſine ſolemnitate, & non faciente aliquam fidem non punitur, conſ 179. num. 20.
falſitas non præiudicialis non punitur, conſ. 179. num. 21.
falſitatis ſuſpicio a bona qualitate, & fama Notarij excluditur, conſ. 110. num. 10.
falſitas præſumptionibus probatur ad effectum, vt ſcripturæ fides tollatur, conſ. 188. num 22.
falſitas excluditur data poſsibili veritate in contrarium, conſ. 188. num. 10.
falſitas ſeu varietas in tempore arguit falſitatem in dicto, conſil. 192. num. 18.
fama bona Inquiſiti tollit omnia inditia, conſilio 147. numero 34.
fama bona, & nobilitas inquiſitorum omnem falſitatis tollit præſumptionem, conſ. 151. num. 13.
fama bona, & qualitas Notarij tollit omnem ſuſpitionem falſitatis, conſ. 110. num. 10.
famam hominis crimen falſi magis denigrat, quàm alia delicta, conſ. 110. num. 112.
famam Teſtes probantes non eſt neceſſe, quod dicant à quibus audiuerint, quando fama ortum habuit ex pluribus veriſimilibus, & probabilibus coniecturis, conſ. 158. num. 16.
famæ, & vocis publicæ cauſa furti corpus probatur, conſil. 188. num. 15.
fama bona Notarij, excludit falſitatis præſumptionem, conſ. 174. num. 8.
fama, & vox publica probat Teſtatorem non fuiſſe ſanæ mentis, conſ. 146. num. 2.
fama bona Notarij tollit omnes falſitatis præſumptiones, ſi quæ vrgerent contra Inſtrumentum ab ipſo rogatum, præſertim ſi Inſtrumentum non haberet aliquod vitium viſibile, conſ. 152. num. 7.
fama in criminalibus non facit ſemiplenam probationem, conſil. 127. num. 28.

fama

I N D E X.

Fama publica non probatur per Teſtes deponentes de fama vicinia, conſ. 127. num. 19.
Fama publica non cenſetur probata per Teſtes deponentes, ita publicè dici audiuiſſe, quando agitur criminaliter, conſil. 127. num. 29.
Fama, & vox publica contra Inquiſitum, tollitur per contrariam famam, conſ. 161. num. 10.
Famæ malæ, quando inquiſitus eſt, præſumptionis falſitatis, etiam non viſibiles ſufficiunt ad tollendum fidem inſtrumento, aliter ſecus, conſ. 109. num. 6. Immò etiam ſufficiunt ad condemnandum in pœnam extraordinariam, num. 7. & num. 12. & 13.
Fama bona Inquiſiti falſitatis præſumptionem excludit, conſ. 120. num. 9.
Fama bona, & nobilitas Inquiſiti omnem falſitatis præſumptionem excludunt, conſ. 164. num. 10.
Fama bona mercatoris diuitis præſumptionem falſitatis ab eo cõmiſſæ dirimit, conſ. 179. num. 8.
Fama bona hominis indicium ad torturam ortum ex iudicio peritorum, contra ipſum excludit, conſ. 170. num. 5.
Fama publica, etiam legitimè probata non ſufficit ad condemnandum, conſ. 185. num. 4.
Fama quando criminaliter agitur, non dicitur probata per Teſtes, deponentes publicè audiuiſſe, conſ. 182. num. 9.
Fama in antiquis iunctis adminiculis facit plenam probationem, conſ. 188. num. 6.
fama probatur per Teſtes dicentes, ſe ita publicè diu audiuiſſe, conſ. 188. num. 7.
familiaris Teſtis, & ſalariatus accuſatoris à Teſtimonio repellitur, conſ. 110. num. 3.
familiaris, & domeſticus Teſtis, Inſtigatoris nihil probat contra Inquiſitum, conſ. 171. num. 15.
familiares Cardinalium non ſunt exempti à iuriſdictione Ordinarij Iudicis præſertim in criminalibus, conſ. 134. num. 6.
familiares Cardinalium ex Priuilegio, & non inſeruientes actu nõ gaudent Priuilegio familiaritatis. conſ. 134. num. 6.
famoſi libelli pœna capitalis eſt, conſ. 145. num. 1. Quæ capitalis pœna aliqui dixerunt alternatiuè, quod poteſt eſſe, aut decapitatio, deportatio verius tamen eſt eſſe pœnã decapitationis, n. 2.
famoſi libelli pœna de conſuetudine non mortis, ſed extraordinaria eſt ſed non in ſtatu Eccleſiaſtico ex Bulla Pij Quinti, conſ. 145. num. 3.
famoſi libelli pœna eſt vltimi ſupplicij, & confiſcationis bonorum arbitrio Iudicis, conſ. 145.
Declara, vt num. 4.
famoſi libelli pœna confecti in infamiam Pontificis, conſil. 145. num 6.
famoſi libelli, ſola exemplatio meretur pœnam libelli famoſi, conſ. 145. num. 7.
famoſi libelli, publicatio ſola meretur eamdem pœnam, quam meretur componens libellum famoſum, conſ. 145. num. 8.
famoſi libelli pœna locum habet etiam quod non fuerit publicatum, conſ. 145. num. 9.
famoſus libellus in dubio, malo animo, & dolo cenſetur compoſitus, conſ. 145. num. 11.
famoſi libelli pœna non habet locum, quando quis per priuatas litteras aliquid ſcribit in alterius infamiam, conſ. 123. num. 5.
famoſi libelli pœna non habet locum in omni iniuria in ſcriptis prolata, conſ. 123. num. 6.
famulus expulſus à Domino efficitur illius inimicus, & propterea examinatus contra ipſum nihil probet, conſil. 156. numero 10.
famulus Teſtis recedens à ſeruitijs alicuius malè ſatisfactus non eſt idoneus Teſtis contra ſuum Dominum benè probat, conſil. 138. num 4.
famulus tenetur defendere Dominum ſuum inſultatum, & in vitæ periculo conſtitutum, conſ. 101. num. 19.
famulus, ſeu ſeruus in atrocioribus non excuſatur delinquendo de mandato Domini, conſ. 182. num. 26.
fellonia Vaſſalli, an præiudicet agnatis ex pacto, & prouidentia conſ. 124. num. 11.
feuda in Italia in dubio præſumuntur communia, & diuiſibilia inter fratres, conſ. 124. num. 2.
feudum acceptum pro ſe filijs, & deſcendentibus maſculis legitimis, & naturalibus, & in eorum defectum pro fœminis, conſ. 124. num. 1.
feudum paternum tranſit ad filios pro æquali portione, conſ. 124. num. 1.
Vbi propterea, quod non tranſit ad primogenitum, niſi probetur conſuetudo contraria.
feudum Paternum non ad Dominum directum, ſed ad ſucceſſores tranſit, quando is, qui feudum habebat ingreſſus fuit religionem, conſ. 124. num. 14.
feudi ſucceſſor tenetur ad omnia debita contracta occaſione feudi, conſ. 124. num. 21.
feudum, pro quo non præſtatur perſonale ſeruitium tranſit etiam in Monaſterium, ſaltim durante vita feudatarij, conſ. 119. numero 14.
feudum non dicitur requirere perſonale ſeruitium, etiam quod in eo ſit reſeruatum iuramentum fidelitatis, niſi in inueſtitura expreſsè diſpoſitum ſit de perſonali ſeruitio, conſ. 119. numero 14.
feudum tranſit etiam ad fœminas, quando non requirit perſonale ſeruitium, conſ. 119. num. 14.
feudum vbi confiſcari non poteſt, nunquid remaneat pœnes delinquentem, an verò agnatis vocatis in inueſtitura deferatur, conſ 134. num. 34.
feudalia bona in dubio non comprehenduntur in generali diſpoſitione, conſ. 124. num 6. & 7.
feudalia bona non niſi ſpatio triginta annorum præſcribuntur, cõſil. 124. num 10.
feudalia bona, quando confiſcantur, nunquid Princeps teneatur ad debita per feudatarium contracta, conſil. 124. num. 16. & ſequentibus.
feudalia bona non confiſcantur in præiudicium aliorum, qui in feudo ſuccedant, conſ. 124. num. 15.
feudalia bona quando confiſcari non poſſunt in præiuditium agnatorum comprehenſorum in inueſtitura, poteſt tamen illius cõmoditas, & vſusfructus confiſcari durante vita delinquentis, conſ. 119. num. 1. & 14. & num. 6. & ſeqq.
Contra num. 2. & 3.
Diſtingue, vt num. 5. & ſeqq.
feudalia bona confiſcari non poſſunt, ſed agnatis applicantur, conſ. 135. num. 4.
Contra num. 44. pro primo dicto, num. 50.
Declara niſi ſint tranſitoria ad extraneos hæredes, conſil. 135. num. 5. & num. 12. & 31. & 44.
Subdeclara niſi fuerint prohibita alienari ſine licentia Principis, quia tunc in fiſcum non tranſeunt etiam quod ſint tranſitoria ad extraneos hæredes, conſ. 135. num. 6.
Declara, vt num. 23. 27. & ſeqq. & num. 39. & ſeq.
feudalia bona confiſcari non poſſunt, quando in inueſtitura fuit conceſſum expreſsè, vt nulla de cauſa confiſcari poſſint, niſi ex cauſa infidelitatis, conſil. 135. num. 7. & ſeqq. & num. 35. & ſeqq.
feudalia bona confiſcari non poſſunt propter ſolam contumacialem ſententiam, conſ. 135. num. 10. & num. 18. & ſeqq. & numero 33.
Declara, vt num. 41. & 42. & num. 54.
Vbi vide.
feodalia bona ſine Domini directi licentia, nec etiam ex Teſtamẽto relinqui poſſunt, conſ. 135. num. 28.
Declara, vt num. 30. & ſeqq.
feudalia bona confiſcantur, quando fiſcus, & Dominus directus eſt, idem conſ. 135. num. 23.
feudalia bona confiſcantur, quando in inueſtitura adeſt expreſſa prohibitio alienandi ſine licentia Domini directi, conſ. 135. num. 23. Vide etiam num. 6. Vbi videtur contra, & num. 22. & ſeqq.
feudalia bona alienari prohibita poſſunt, etiam abſque conſenſu Domini alienari inter agnatos in inueſtitura comprehenſos, conſ. 135. num. 32.
feudalia non præſumuntur bona, ſed potius allodialia, præſertim prædia ruſtica, conſ. 135. num. 26.
feudalia bona non veniunt in confiſcatione bonorum, niſi expreſsè dicatur, conſ. 135. num. 10.
Declara, vt num. 41. & 42. & num. 52. & ſeq.
feudalia bona confiſcari non poſſunt, etiam in vita feodatarij delinquentis, quod feudi commoditatem, & vſumfructum, conſil. 135. num. 51.
feudalia bona non veniunt appellatione bonorum, conſ. 135. num. 52. & 53.
feudatarij poteſtatem confiſcandi habent, in quos translata fuerunt iura regalia cum mero, & mixto Imperio, conſ. 135. num. 52. & num. 16.

 Ficta

I N D E X.

Ficta confeſſio in vno iudicio facta non præiudicat in alio, conſil. 150.num.9.

Fictus, aut varus contumax ſine citatione reputari non poteſt, cóſ. 155.num.6.

Fideicommiſſaria bona confiſcati non poſſunt, conſ.150.nu.29.

Fideicommiſſaria bona iuncta axpreſſa prohibitiona alienationis confiſcari non poſſunt, etiam quoad vſumfructum durante vita delinquantis, conſ.135.num.3.varſ.Et fortius, vt num.20.

Fideicommiſſaria bona confiſcari non poſſunt, quando à Teſtatore non ſunt aapraſsè alianari prohibita, conſ.135.num.49.

Saltim quoad vſumfructum durante vita delinquentis, nu.56.

Fallit quando in fideicommiſſo facta mentio maſculinitatis, num.56.

Item fallit, quando ſubſtitutio aſt facta gradatim, & ordine ſuccaſsiuo, aodem num.56.

Item fallit quando agitur de confiſcatione bonorũ Banniti, qui poteſt impunà offendi, num.57.

Fideicommiſſo domus ſubiecta deuaſtari oon poteſt in caſu, quo domus deuaſtari debet, conſ.150.num.29.

Fideiuſſor dicitur approbare contractum illius, pro quo fideiubet. Declara, vt num.24.conſ 144.

Fideiuſſor de repræſentando aliqoam tenetur illum repræſantare, atiam quod is fuarit citatus, ſeu bannitus pro eadem cauſa, pro qua fuit præſtita fideiuſsio, conſ.126 num.1.

Fideiuſſor da repræſentando pro omni, & quacumque cauſa tenatur illum repræſentare, atiam quod is fuarit citatus, aut bannitus pro alia cauſa, pro qoa fuit præſtita fideiuſſio, conſ. 126. num.4.& ſaqq.

Fideiuſſor de repræſentando aliquem tenetur illum repræſeotare, atiam quod is faerit citatus ad ioformandum Curiã pro alia cauſa, pro qua fuit præſtita fideiuſſio, conſ.126.num.3.

Fideiuſſor de rapræſentando aliquem non tenetur illum repræſantare, quando aſt factua irrapræſentabilis culpa, & facto Iudicis, aonſ.126.num.5.

Fideiuſſio de repræſentando ſimplicitar præſtita canſetur reſtricta ad cauſam, pro qua raus arar inquiſitus, & carceratus, conſil. 126.num.5.

Fideiuſſoris axcuſſio non aſt facienda, quando fideiuſſor poſſidet bona in loco remoto, vel in quo aaactio non eſt facilit, vel quando principalis eſt abſans.& latitat, quæ omnia Iudicis arbitrio remittuntur, conſ.165.num.10.& 11.

Vbi quod, nec pariter aacuſsio raquiritur, quando proceditur ſummariè ſola facti veritate inſpecta, & manu Regia. Ad quæ vide atiam num.14.& ſeqq.& num.24.& ſeqq. & num. 27. & num.31.& omnibus ſeqq.in diſcurſu.

Fideiuſſorem non idoneum Notarius ſi recapit non tenetur de ſuo niſi in ſubſidium, conſ.165.num.13.& num. 15. & num. 24. & num.63.& 65.& num.95.

Et propterea non poteſt conuaniri, niſi prius facta diſcuſsione bonorum ipſius fideiuſſoris, quod an varum ſit, & quando vide, num.10.& 11.& num.14.& ſeqq.& num.24.& ſeqq. & nu.27. 29.& 31.& per totum Conſilium in diſcurſu.

Fideiuſſor quilibet, & præſertim fideiuſſor indemnitatis, qois propriã fideiuſſor non dicitur, potaſt ſa tueri beneficio ordinis per aacuſsionem contrà ſuos principales, conſ 165.nu.15.

Fideiuſſori competit beneficium aacuſsionis io bonis vbicumque ſitis, etiam extra Prouinciam, & iuriſdictionem, conſ.165. num. 17.& oum.24.& num.17.& num.29.31.& num.64 & num.96.

Fideiuſſor præſtandus ea cauſa ordinaria, non autem voluntaria dicitur idoneus, ſi poſsideat bona ſtabilia, aatra locum iudicij, conſ.165.num.22 & num.33.& num.60. & num. 67. & 73. & ſeqq.& num 87.& num.90.

Fideiuſſor etiam minus idoneus recipiendus eſt, quando principalis per ſa ipſum eſt valde dues, conſ.165.num.23.

Fideioſſor dicitur idoneus, etiam quod ſit Forenſis ſi ſoluando ſit, conſ.165.num 33.

Fideiuſſor in criminalibus præſtandus, præſtari debet in loco Iudicij, & non alibi, conſ.165.num.16 & num.30.& nu.35. & nu. 61.& 72.

Fideiuſſor citandus eſt, quando fit diſcuſsio bonorum principalis debitoris, conſ.165 num.37.

Fides Taſtium diminuta nunquam ſuppletur aa dapoſitiona aliorum Teſtium, qui non ſint præſtantiſsima fidei, & omni exceptiona maiores, conſ 160.num. 8.

Fidem Inſtrumanto tollunt præſumptiones falſitatis, etiam non viſibilas, & ſufficiantes ſunt quando Inquiſitus eſt malæ famæ, aliter ſecus, conſ.109.num.6.

Immò etiam ſufficiunt ad condemnandum in pœnam extraordinariam, num 7.& num.12.& 13.

Filijs etiam primi gradus legitima, & Trebellianica prohiberi poteſt ſecundum magis communem, & in Rota canonizatam opinionem, conſ.171.num.6.

Filiam adulteram, & adulterum ſimul Patri occidere licet, quando occiduntur in continenti, & in turpitudine inuenti, ſacus ſi ex interuallo, conſ.141.num.14.

Filium adulterantam nouarcam pater occidens, non pœna mortis, ſed deportationis punitur. Declara, vt conſ.141.num.16. Vt ſcilicet quando filius reperiatur in fragranti adulterio cum nouerca, ſecus ſi aa Interuallo.

Filius ſi Patrem occiderit ab eo auſertur hæreditas, tanquam ab indigno, etiam in præiuditium filiorum occiſoris, & reſpectiuã nepotum aui, occiſi, conſ.135.nu.1.

Filij rebellis, & Rai criminis læſæ Maieſtatis priuantur omni ſucceſsione, tam ex Teſtamento, quàm ab inteſtato, & tàm proaimiorum, quàm aatraneorum quorumcunque, conſ.140.num.2. & num.8.

Filij hæraticorum priuantur, atiam legitima, conſ. 140. num.3. & num.9.& 10.

Filij hæreticorum incurrunt omnas pœnas, quas incurrunt filij Rei læſæ Maieſtatis, conſil. 140. num. 4. & 5. num.11.& 12.

Filij hæreticorum etiam nati ante dalictum priuantur omni ſucceſsione, conſ.140.num 7.

Filium ſuum infantem Mater in lacto ſuffocans, & occidens priuatur illius hæreditate, quæ ab ea, tanquam ab indigna auſertur, & fiſco applicatur, quod an varum ſit, conſ.153.num.1. & omnibus ſeqq

Filium infantem ſi mater in lacto ſuffocauit, criminaliter puniri debat, non pœna parricidij, alia ſaltim minori, conſ.153.n.2. Vbi ſecus in foro pœnitentiæ. & num.16.

Filios plures delinquens quando habet, confiſcatio bonorum locum non habet, conſ.145.num.15.& ſeqq. Vbi declaratur, quomodo præcedat iſta concluſio.

Filijs, non debetur legitima Patra viuente. conſil. 148.num.14.

Filio delinquente, qus propter legitima Fiſco debetur, quomodo pro illius aſequutiona agendum ſit, conſ.148 nu.19.

Fiſcales Procuratores, & officiales ſtatus Eccleſiaſtici capiunt aorum partam compoſitionum, & pœnarum ipſis debitam de manu Theſaurarij, conſ.107.nu.1.

Fiſcalis Vrbis ax communi ſtylo, & obſeruantia debet babere ſuã Vigaſimam tempore factæ dilationis, & non poſtaà, conſ. 107. num.11. & ſeqq.

Fiſcus an ſit propriè hæres, val impropriè, & an locus hæredis extranei habeatur, conſ.159.num.51.

Fiſco hæraditas applicatur, quando Teſtator declarauit hæredem indignum, & non mereri ſuam voluntatem, ante oumerum primum verſ.Et ijs, conſ.105.

Fiſco nõ applicatur hæraditas ea eo, quod Taſtator diacrit ſa nolle hæredem aliquid habere de bonis ſuis, licèt atiam dicat ipſũ indignum, aut malè maritum, conſ.105.nu.1.

Fiſcus non auſert ab indigno, ſi a quo iam is, qui prætenditur indignus cacidit ipſo Iura, conſ.105.num.14.

Fiſcus non auſert ab indigno, quando nihil auſerendum inuenit, conſ.105 num.14.

Fiſcus nunquam auſert ab indigno, niſi res, quas auſerre prætendit, penes indignum repetiantur, conſ 105.num.92.

Fiſcus non auſert ab indigno hæreditatem, cuius hæres eſt incapax, conſ.105.num.92. Secus quando oon eſt incapax, ſed poteſt adire, num.39.

Fiſcus nunquam auſert ab indigno, quando Teſtator declarauit, alios vella ſuccedara, conſ.105.nu.100.

Fiſco pro dalicto alterius ſoluens debet releuari ex bonis delinquentis. Declara, vt num.21 & 22.conſ.144.

Fiſci Vrbis Procurator Vigeſimam aaigit, non da corpore compoſitionis, ſed vltra eam à Parte, quæ compoſuit, conſ.107. num 1.

Fiſci Vrbis Procurator oon potaſt capare ſuam Vigeſimam, niſi de incameratis cũ effectu. Declara niſi reus fuerit cõdẽnatus, & incameratio non potuarit fieri propter dilectionem ipſi factam, conſ. 107 num.2.& ſeq 3.& num.9.& ſeqq.

Fiſcus nunquid teneatur ad debita aontracta a Vaſſallo, cuius feudum confiſcatur, conſ.124.num.16.& ſeqq.

Fiſcus facta bonorum confiſcatione teneatur ad omnia debita delinquentis, conſ.124.num.25.

Fiſco vbi legitima debetur propter delictum filij, quomodo pro illius

Digitized by Google

I N D E X.

lius conſequutione agendum ſit,conſ.148.num.19.

Fiſcus probare tenetur ea,quæ proponit contra Inquiſitum,conſil. 114.num.48.

Fiſcus ab indigno auferre non poteſt id, quod indignus nunquam habuit,conſ.154.num.1.

Fiſcus,qui ab indigno hæreditatem abſtulit tenetur ad omnia debita contracta ab indigno ante commiſſum crimen, conſil.154. num.1 & omnibus ſeqq.

Vbi proponuntur contraria, & illis reſpondetur, contrà num. 16.& ſeqq.

Fiſcus bonorum confiſcatione ſequuta tenetur ad omnia debita contracta per delinquentem ante delictum, etiam in crimine hæreſis,conſ.154.num.4.

Fiſcus tenetur edere reo ſcripturam ipſius Rei propriam ad fundandam eiuſdem Rei exceptionem, conſ 142.num.5.

Fiſcus auferens hæreditatem ab indigno tenetur ad debita defuncti, & ad legata, & fideicommiſſa ab eo facta, conſil. 154. num.16.

Fiſcus,frater ſi frater occidit,aufert ab eo hæreditatem, ſibi ab occiſo fratre ex Teſtamento relictam,conſ.128 num.3.& 4.

Contra,num.5 & ſeqq.Vbi benè declaratur hæc materia, & per totum Conſilium.

Fiſcus,& Dominus directus quando eſt idem feudalia bona confiſcantur,conſ.135 num.2 .

Fiſco Principis ſæcularis de iure ciuili bona hæreticorum laicorũ confiſcata ipſo iure applicantur,conſ.117.num 2.

Fiſco,& Principi Sæculari de Iure Canonico, bona laicorum hæreticorum confiſcata ipſo Iure applicantur, conſil. 117. numero 3.

Fiſcus,ſeu Princeps ſæcularis,bona laicorum hæreticorum confiſcata ipſo Iure non occupat, niſi præcedente declaratoria ſententia Iudicis Eccleſiaſtici,conſ.117.num.4.

Fiſcus,non poteſt bona vbi confiſcari debeat, illa occupare, niſi præcedat Iudicis ſententia expreſſa, & ſpecifica ſuper confiſcatione bonorum,conſ.118.num.9.

Fiſcus vigore alicuius legis ſæcularis bona hæreticorum non occupat ſed ita iubentibus ſacris Canonibus,conſ 118.nu. 13.

Fiſco Eccleſiæ bona laicorum hæreticorum ipſo Iure confiſcata ſpectant,conſ.118.num.23.

Fiſcus qualitatem delicti,delictum facientem probare debet, conſ. 175.num 12.

Fiſcus probare debet corpus delicti, non per præſumptiones, & coniecturas,ſed per plenas,& concludentes probationes, conſ. 172.num.1.

Fiſcus non dicitur Ciuis,nec incola, nec eſt corpus animatum, conſ.177.nu.17.& num.43 & nu 39.& num.50.

Fiſcus non ligatur in ſtatutis factis pro ſubditis, conſ. 177. num. 33.& 34.

Fiſcus iure priuati vtitur,niſi in caſu de quo agitur ſpecialiter priuilegiatus reperiatur,conſ 183.num.3.

Fiſcus,& Princeps æquiparantur,conſ 183.num.2.

Fiſcus, & Princeps in contractibus iure comuni vtũtur, & priuati reputantur,conſ 183.num.4.

Forma non ſeruata diſpoſitio locum non habet, conſ.156.num.22. in fine.

Fracta pax præſumitur ex antiqua cauſa,non conſtito de ſuperueniente non cauſa conſ.136.num.9.

Fractæ pacis pœna non comprehendit non ratificantes offendentes,aut offenſos,conſ 150 num.1. & 2. Immo iſto caſu pro non ratificantibus offendentibus non tenentur, etiam principales, promiſſores,conſ.150.num,3.& num.20.

Fractæ pacis pœna locum habet etiam non ſequuta ratificatione, quando agitur de intereſſe Fiſci,quod an verum ſit, & quando, conſ.150.num.21.

Fracta pax,ſeu cautio de non offendendo, licèt non dicatur à non ratificante, is tamen qui pro abſentibus promiſit ſoluere tenetur conuentam pœnam,conſ.144.num.17.

Fracta non cenſetur pax ex noua cauſa, quando de ea conſtat in proceſſu informatiuo,conſ.121.num.12.

Frater fratrem occidens priuatur portione ſibi ab inteſtato obueniente propter mortem occiſi fratris, & Fiſco applicantur,conſ. 128 num.5.

Declara hoc non procedere ſtante ſtatuto, quod homicida ſit priuatus ab omni actu legitimo, quia tunc Fiſcus non aufert ab indigno in præiudicium ſucceſſorum dicta portionem occiſori obuenientem ab inteſtato,num.2.

Frater ſi fratrem occidit Fiſcus aufert ab eo hæreditatem ſibi ab occiſo fratre ex Teſtamento relictam,conſ 128.num.3 & 4.

Contra,num 5 & ſeqq.Vbi plenè declaratur hæc materia, & per totum Conſilium.

Frater contra fratrem in Teſtem admitti nõ debet,niſi caſibus magnæ neceſſitatis,conſ.185.num.58.

Fraus non præſumitur, ideò probanda eſt à Fiſco, conſil. 130. num.13.

Fraudis,& deceptionis præſumptio ceſſat ſtante conſenſu partis, conſ.188.num.13.

Fraudis,& metus ſuſpicio ceſſat ex præſentia multorum, conſil. 185 num 10.

Frequentatio loci in quo homicidium eſt commiſſum, quando faciat inditium ad Torturam,conſ 172.nu.31.& 32.

Friuolæ leues,aut temerariæ præſumptiones,quæ dicantur? Iudicis arbitrio remiſſum eſt,vbi etiam quomodo iſto caſu Iudex arbitrium regulare debeat conſ.108.num.113.& ſeq.

Fuga,& contumacia vnius non facit inditium contra alium, conſ. 172.num.16.

Fuga ſicut facit inditium ad torturam,ita non fugiens confugere poſſit,præſumitur innocens.conſ 127.num.12.

Fugere non tenetur inſultatus (nobilis) aut miles etiam quod fugiendo potuerit ſe ſaluare,conſ.141.num.10.

Fuga,& contumacia vnius alteri non nocet, conſ.192.nu.19.

Fugiens ex carcere habetur pro confeſſo, conſ.193.num 43.

Furata res ſi penes aliquem reperiatur facit inditium contra eum penes quem reperitur,niſi doceat de authore plenè, & concludenter non autem per poſſibile,conſ 129.num 4.

Furem capere,vel occidere, furem cum offendiculo poſito ad feneſtram,an liceat,conſ.141.num.21.

Fur excuſatur a furto,quando Dominus rei furatæ illum excuſat, conſ 114.num.51.

Furioſus demens,ſeu inſanus de præterito præſumitur,etiam inſanus demens,& furioſus de præſenti,conſ 114.num.14.

Furor cenſetur probatus ex eo,quod fuerit probatum, quem non loqui ad propoſitum,conſ.146 num 11.

Furtum recepians præcedente tractatu,& ſcientia tenetur pœna furti, ſecus ſi nulla præcedente ſcientia, vel Tractatus, conſil. 106 num 10.

Furti corpus probatur inditijs, & coniecturis, conſil. 158. numero 2.

Furti corpus,probatur ex fractura oſtij,vel muri, conſil.158. numero 6.

Furtum nõ cenſetur probatum ex fractura oſtij, vel muri,niſi probentur res quæ ſubtractæ dicuntur fuiſſe in loco fracturæ,conſ. 158.num.7.

Fallit,quando quærelans eſt vir bonæ famæ.

Item fallit, quia ſatis eſt probare, quod ſemel in loco fracturæ fuerint res ſubtractæ dicto num.7.

Furtum non probatur per fracturam oſtij,vel muri,niſi etiam fuerit probatum rerum furatarum identitas, quod an verum ſit, conſ.158.num.8 & ſeqq.

Furtum probatur coniecturis,conſ.158.num.9.

Furti pœna habet locum, etiam quod perſona illius cui res ſubtracta eſt ſit ignota,conſ.188.num.9.& 14.

Furti corpus probatur per publicam vocem,& famam, conſ.158. num.15.

Furtum committit negans depoſitum, etiam quod pecunia fuerit data numerata,conſ 114.num.32.

Contra,num 32.in fine,& num.34.& 35.

Furtum committit creditor falſus ab ignoto ante debitore, & bona fide ſoluente recipiens pecuniam,conſ.114.num.32.Declara, vt num.35.

Furtum dicitur adminiſtrator committere, quando retinet pecunias,quas adminiſtrat animo non reſtituendi, conſil. 114. numero 31.

Furtum facere videtur ſocius rem communem dolo contrectans, conſ.114.num.33.

Furti actionem tollit adminiſtrationis velamen, conſ.114.num.61. Vbi declaratur hoc non procedere,quando adminiſtrator interceptam Domini pecuniam penes ſe retinet animo eam non reſtituendi dicto,num,67.

Furti non tenetur Procurator, ſeu exactor conuertens pecunias exactas in vſum proprium,nec criminaliter conueniri poteſt, ſi exactam pecuniam non negat, & illam reſtituendi animum habet,conſ.100.num.2.& num 7.& ſeqq.

Furti non tenetur, nec criminaliter conueniri poteſt Depoſitarius pecuniæ alienæ conuertens pecuniam depoſitatam, in vſum pro-

Digitized by Google

I N D E X.

proprium, quando pecunia fuit depoſitata numerata, & non in ſacculo, conſ. 160. nu. 3. & 4.
furti actione non tenetur recipiens pecuniam numeratam ab aliquo, vt illam alteri deferat, ſi in vſum proprium conuerterit, conſ. 160. num. 4.
furti actio ſemper ceſſat, vbi res habuit originem à contractu, & quando traditæ pecuniæ fuit translatum Dominium, conſ. 160. num. 9.
furti actione non tenetur ſocius rem communem in propriam vtilitatem conuertens, dummodo non animo celandi hoc faciat, conſ. 160. num. 15. & 16. & num. 19. & 20.
furti pœna non ſolùm, ſed etiam falſi tenetur adminiſtrator in Libro adminiſtrationes falſas partitas deſcribens, & contra ipſum iuratur in litem, conſ. 108. num. 7.
furti pœna tenetur adminiſtrator, ſeu exactor non deſcribendo fideliter exactas pecunias in libro adminiſtrationum, ſed eas in proprios vſus conuertens, conſ. 111. num. 16.
furta tria committens mortis pœna puniendus eſt, conſil. 111. num. 35.
furtum facere non videtur is, qui pecunias alienas ſibi numeratas in vſum proprium conuertit, ſi erat perſona diues, & publicè conuerterit, conſ. 178. num. 3. & 4.
Contra, num. 1. & ſeqq.
furtum non committitur ab eo, qui iuſtè, & rationabiliter Dominum permiſſurum, conſ. 178. num. 5. Et in dubio, quod Dominus eſſet permiſſurus præſumendum eſt ex maxima amicitia, & familiaritate, num. 6. & num. 9.
Declara, vt num. 18.
furtum non committitur ab eo, qui rem abſque voluntate Domini accipit, ſi animum habet illum reſtituendi, conſil. 178. numero 8.
furtum non committit alienam pecuniam conuertens in vſum proprium, quando talis conuerſio fit ſine damno Domini, conſil. 178. num. 8.
furti tenetur is, qui alienas pecunias accipit alteri deferendas, vel in aliquam cauſam erogandas, ſi in vſum proprium conuerterit, conſ. 178. num. 11. & ſeqq.
Vbi reſpondetur contrarijs.
furtum committit is, qui alienas pecunias recipit, vt illas alteri deferat ſi in vſum proprium conuerterit, conſ. 178. nu. 14.
furti tenetur procurator falſus alienam pecuniam exigens, & in vſum proprium conuertens, conſ. 178. nu. 16.
furti facto non præſumitur Dominum rei furatæ permiſſurum fuiſſe, conſ. 178. num. 12.
fuſtes, zappæ, lapides, pugnetti, & ſecures nunquid veniant appellatione Armorum, conſ. 269. num. 19. & ſeqq.

G

Geminata verba, etiam quæ de ſe ſingulariter importarent arbitrium boni viri, important tamen arbitrium liberum propter vim geminationis, conſ. 168. num. 3.
Declara, vt num. 16. & 17.
Geminatio, & ratificatio actus tollit præſumptionem fraudis, & deceptionis, conſ. 188. num. 4.
Generalia verba reſtringuntur à ſubiecta materia, conſil. 105. num. 46.
Generale verbum, quandoque habet poſt ſe plura ſpecialia ſub generalitate comprehenſa, conſ. 136. num. 6.
Generalia verba ſubſequentia ſunt intelligenda, & reſtringentia ſecundum præcedentia, conſ. 163. nu. 1. & 2.
Generalis non eſt dictio aliqua, ſed verificatur in qualibet re, etiã minima, conſ. 163. num. 4.
Generalia verba ſe referentia ad aliquam ſcripturam non extenduntur plus, quàm extenditur ſcriptura ad quam fit relatio, cõſ. 263. num. 14.
Generalia verba reſtringuntur ad cauſam ſuam, conſil. 263. numero 14.
Generalis diſpoſitio in dubio non cenſetur comprehendere bona feudalia, ſed tantum allodialia, conſ. 124. nu. 6. & 7.
Generalis confeſſio non afficit confitentem, niſi fuerit ſpecifica de loco, & tempore commiſſi delicti, & de perſona, cum qua deliquitur, conſ. 156. num. 15.
Generalis confeſſio ſufficit, quando ex proceſſu poteſt reduci ad ſpecialitatem, ſicut in libello, conſ. 156. num. 41.
Generalis, & obſcura inquiſitio, nulla prorſus, & inualida eſt, cõſ. 211. num. 7.
Vbi declaratur hoc non procedere, quando non eſt tantum obſcura, quin Reus ſe defendere poſſit.
Generalia, vel obſcura verba ſequentia declarantur, & determinãtur à præcedentibus, conſ. 168. num. 5.
Generalis, & vaga confeſſio aut non eſt attendenda, aut non ſufficit ad pœnam ordinariam, conſ. 143. num. 6.
Generalis ſermo, & oratio loquentis perſonam non includit, conſ. 183. num. 2.
Declara, vt num. 6.
Geſtor negotiorum non conficiens librum negociationis, ſeu adminiſtrationis punitur pœna ſtellionatus, conſ. 124. num. 13.
Et dicens ſe non confeciſſe librum præſumitur occultaſſe, numero 31.
Vbi quod non ſolum Mercatores, ſed etiam omnes adminiſtratores, & negotiorum geſtores tenentur conficere hunc librum. Contra, num. 19.
Vbi quod Procurator particularis negocij non tenetur conficere librum rationum, & num. 53. Sed pro prima opinione, vide num. 52. & ſeq.
Gradus Torturæ connumeratur, etiam in ſtricta manuum ligatione, conſ. 106. num. 8. & num. 9.
Gradus vltimus Torturæ eſt Tortura data per horam cum baculo ad pedes, & iteratis quaſſationibus, ac dicitur grauiſſima, & non admittitur, niſi in delictis grauiſſimis, & vrgentiſſimis inditijs, ac in perſonis vilibus, & robuſtis, conſ. 175. nu. 21.
Gratia conceſſa Bannito in loco delicti à quo eſt bannitus nõ prodeſt ei in alio loco, conſ. 136. num. 13.
Gratia non dicitur ſubreptitia, quando Princeps concedens cogitauit in genere de eo, quod ſubreptum prætenditur, conſ. 163. num. 2.
Vbi hoc declaratur non procedere, quando expreſſo aliquo caſu ſpeciali ſubſequitur generalis expreſsio, Tunc generalis illa expreſsio, & cogitatio in genere non extenditur vltra præcedentem caſum expreſſum, dicto num. 2.
Gratia ſubreptitia dicitur, nec ſufficit cogitatio in genere, quando Princeps veriſimiliter interrogatus non conceſsiſſet illud, de quo dicitur in genere cogitaſſe, conſ. 163. num. 3.
Gratia Principis præſumitur facta iuxta petita, & ſupplicata, conſ. 163. num. 4.
Gratia Principis latè interpretanda eſt, fallit ſi ad ſupplicationem partis, quia tunc ſtrictè intelligenda, nec in ea procedit argumentum de minori ad maius, conſ. 163. num. 6.
Gratiam bannitis facere prohibitum, & punibile eſt non ſolùm vigore Conſtitutionum Papalium, ſed etiam de iure communi, conſ. 149. num. 5.
Gratiam, aut veniam petens, ſeu ſupplicans dicitur fateri delictum, dummodo in ſupplicatione delictum exponat, aliter ſecus, conſ. 128. num. 8.
Grauis, & ardua dicitur cauſa ſeparationis Thori inter virum, & vxorem, conſ. 157. num. 12.
Grauis iniuria oritur ex alapha data alicui nobili, conſ. 147. num. 34. in fine.
Grauiſsima dicitur Tortura data per horam cum baculo ad pedes, & iteratis quaſſationibus, & eſt vltimus Torturæ gradus non admiſſus, niſi in delictis grauiſsimis, & vrgentiſsimis inditijs, ac in perſonis vilibus, & robuſtis, conſ. 125. nu. 21.
Graue ſiue leue ſit inditium remotum, debet probari per duos Teſtes, conſ. 147. num. 36.
Grauis, & magna, niſi fuerit inimicitia, non facit inditium, conſil. 130. num. 4.
Grauior inimicitia præponderat inimicitiæ minus grauis, conſil. 147. num. 29.
Gubernatorum Status Eccleſiaſtici Bannimenta, an reſtringant Cõſtitutiones Apoſtolicas, conſ. 150. nu. 30. & 31.

H

Hæreditas in Teſtamento data non poteſt verbis directis per Epiſtolam, vel codicillos ante numerum primum verſ. Et ijs, conſ. 105. nu. 1.
Hæreditas fiſco applicatur, quando teſtator declarauit hæredem indignum, & non mereri ſuam voluntatem ante numerum primum verſ. Et ijs.
Hæreditas fiſco non applicatur ex eo, quod Teſtator dixerit ſe nolle hæredem aliquid habere de bonis ſuis, licèt etiam dicat ipſum indignum, aut malè meritum, conſ. 105. num. 1.
Hæreditatis privationis pœna appoſita à Teſtatore propter alie-

nationem

Digitized by Google

nationem in vno caſu non extenditur ad alium, conſ. 105. num. 40. & ſeq.

Hæreditatis priuationis pœna propter alienationem non habet locum, niſi fuerit expreſſa, conſ. 105. num. 41.

Hæreditas ſi filium Patrem occiderit ab eo aufertur, tanquam ab indigno, etiam in præiudicium filiorum occiſoris, & reſpectiuè nepotum aui occiſi, conſ. 137. nu. 1.

Hæreditate occiſi, ſi occiſor vigore ſtatuti priuatur, & illius reputetur incapax, tunc talis hæreditas ab eo, tanquam ab indigno, aufertur etiam in præiudicium ſuorum filiorum ſuccedere debentium ab inteſtato in hæreditate occiſi, conſ. 137. num. 2.
Contrà, num. 3. & ſeqq.

Hæreditas ab indigno nunquam aufertur, quando is dictæ hæreditatis à Iure incapax reputatur, conſ. 137. num. 7.

Hæreditas, ſeu ſucceſſio delata ex Teſtamento non dicitur hæreditas, ſeu ſucceſſio legitima, conſ. 128. num. 3.
Saltim propriè, ſed largè, num. 4.
Contra, num. 6. & ſeqq. & per totum Conſilium.

Hæreditas, ſeu ſucceſſio ex Teſtamento dicitur legitima, quando ſumus in diſpoſitione legis, ſecus in diſpoſitione hominis, conſ. 128. num. 8.

Hæreditas, ſeu ſucceſſio dicitur legitima ea, quæ prouenit ex Teſtamento, non ſolum ſi fuit relicta alicui venienti ab inteſtato, conſ. 128. num. 9. Sed etiam ſi fuerit relicta alicui extraneo, nu. 10. & 11.

Hæreditas, ſeu ſucceſſio ex Teſtamento dicitur actus legitimus, conſ. 128. num. 11. & 12.

Hæreditatem Fiſcus, frater ſi fratrem occidit, aufert ab eo ſibi ab occiſo fratre ex Teſtamento relictam, conſ. 128. num. 3 & 4.
Contrà, num. 5. & ſeqq.
Vbi plenè declaratur hæc materia, & per totum Conſilium.

Hereditas paterna ab indigno filio adita non aufertur ab eo ipſo Iure, ſed per ſententiam, & ante ſententiam filius dicitur hæres Dominus, & poſſeſſor, conſ. 154. num. 3. & num. 8. & num. 10. & num. 14. & num. 18 & num. 19.

Hæreditas ab indigno per Fiſcum oblata tranſit cum omnibus oneribus, prout erat penes indignum, conſ. 154. num. 4. & numero 15.

Hæreditas defuncti indignus reputatur is, qui fuit in culpa, ſeu negligentia, vt quis moriatur, taliſque hæreditas Fiſco applicatur, conſ. 153. num. 1. & num. 9.

Hæreditate defuncti, vt indignus priuetur, non ſufficit culpa, ſed dolus requiritur, quod an verum ſit, conſ. 153. num. 11. & ſeqq. & num. 47. & ſeqq. & num. 18. & ſeqq.

Hæreditas, quando ab aliquo aufertur, tanquam ab indigno, ſiue auferatur propter delictum, ſiue propter non delictum ſemper Fiſco applicatur, conſ. 153. num. 36 & ſeq.

Hæreditas ab indigno aufertur, & Fiſco applicatur, quando Teſtator poſt factum Teſtamentum hæredem indignum expreſſis, & æquipollentibus verbis declarauit, conſ 153 num. 36.

Hæreditate occiſi, ſi occidens vigore ſtatuti priuatur, an talis hæreditas applicetur Fiſco, an verò venientibus ab inteſtato, conſil. 153. num. 40. & ſeqq.

Hæreditatem Fiſcus auferens ab indigno, tenetur ad debita, & ad legata, & fideicommiſſa ab eo facta, conſ. 154. num. 16.

Hæreditatis priuatio in caſu contrauentionis præcepti Teſtatoris, nō ipſo Iure hæredi impoſita operatur excluſionem Fiſci à Trebellianica, conſ. 173. num. 16.

Hæreditatem Fiſcus ab indigno auferens tenetur ad omnia debita contracta ab indigno ante commiſſum crimen, conſ. 154. num. 3. & omnibus ſeqq.
Vbi proponuntur contraria, & illis reſpondetur. Contra, num. 16 & ſeqq.

Hæreditate illius mortui indignus magis reputatur cauſam immediatam, & proximam morti præbens, quàm qui mediatam, & remotam cauſam probet, conſ. 153 num. 31.

Hæres contraueniens voluntati Teſtatoris priuatur lucro ex ea prouueniente, conſ. 105 num. 4.
Vbi tamen quod hoc lucrum non applicatur Fiſco, tanquam ab indigno ablatum.

Hæres contraueniendo voluntati Teſtatoris non efficitur indignus hæreditatis ſibi relictæ & incurrit pœnam priuationis à Teſtatore impoſitam, conſ. 105. num 5.

Hæres ingratus non facit illum indignum hæreditate ſibi relicta, conſ. 105. num. 8.

Hæres indignitatis cauſam committens ante mortem Teſtatoris, non efficitur indignus, nec ab ea aufertur hæreditas, tanquam ab indigno, nec Fiſco applicatur, conſ. 105. num. 15.

Hæres contraueniens voluntati Teſtatoris non dicitur hæreditatis indignus, conſ. 105. num. 96.

Hæredis inſtitutio facta ad interrogationem Notarij non ſuſtinetur quando Teſtator erat valde infirmitate grauatus, conſil. 140. num. 7.

Hæres contraueniens voluntati Teſtatoris amittit hæreditatem illaque non Fiſco, ſed alijs, aut ſubſtitutis, aut venientibus ab inteſtato defertur, conſ. 154. num. 5 & 6.
Vbi quod iſto caſu is ad quem vadit hæreditas propter contrauentionem hæredis non tenetur ad illius debita.

Hæres contraueniens voluntati Teſtatoris amittit illius hæreditatem ipſo Iure, conſ. 154. num. 6.

Hæres, an Fiſcus propriè, vel impropriè ſit, & an locus hæredis extranei habeatur, conſ. 159 num. 51.

Hæres indignus reputatur propter ingratitudinem erga defunctum, vt putà ſi illum detulerit vti illicitæ mortis negociatorem, cōſ. 153 num 37.

Hæres Teſtatoris necem vlciſci negligens priuatur illius hæreditate, quæ Fiſco applicatur, conſ. 153. nu. 37.

Hæres non incurrit pœnā adiectam à Teſtatore, niſi effectu ſequuto, conſ. 105. num 66.

Hæreſis crimen eſt merè Eccleſiaſticum, conſ 118. nu. 2.

Hæreticorum filij priuantur etiam legitima, conſ. 140. num. 3. & num 9. & 10.

Hæreticorum filij incurrunt omnes pœnas, quas incurrunt filij rei læſæ Maieſtatis, conſ. 140. nu. 4 & 5. & nu. 11. & 12.

Hæreticorum filij etiam nati ante delictum priuantur omni ſucceſſione, conſ. 140. num. 7.

Hæretico pertinaci æquiparatur contumax per Annum in crimine hæreſis, conſ. 140. num. 6.

Hæreticus à die commiſſi criminis amittit ipſo Iure Dominium, & adminiſtrationem omnium ſuorum bonorum, conſil. 154. num. 4.

Hæreticus eſt Reus læſæ Maieſtatis Diuinæ, & Eccleſiam ledit, conſ 118 num 3.

Hæreticorum laicorum bona ipſo Iure confiſcata propter hæreſim applicantur, non Principi ſæculari, ſed Sanctæ Inquiſitionis Officio, conſ. 118. num. 2. & omnibus ſeqq. in diſcurſu. Vbi reſpondetur contrarijs.

Hæreticorum bona confiſcanda, & occupanda à Fiſco non fit vigore alicuius legis ſæcularis; ſed ita iubentibus Sacris Canonibus, conſ. 118. num. 13.

Hæreticorum bona de conſuetudine Iudices Eccleſiaſtici confiſcāt conſ. 118. num. 10.

Hæreticorum bona confiſcata conſuetudo Hiſpaniæ Fiſco Regio applicat, permittitur ab Eccleſia, quia illi Reges eorum ſumptibus faciunt Sanctæ Inquiſitionis Officium exercere, conſil. 118. num. 17.

Hæreticorum laicorum bona ipſo Iure confiſcata, quando diuidantur, & applicentur in Ducatu Sabaudiæ, conſ. 118. numero 18.

Hæreticorum laicorum bona ipſo Iure confiſcata ſpectant ad Fiſcum Eccleſiæ, conſ. 118. num. 23.

Hæreticorum laicorum bona confiſcata ipſo Iure, cui applicentur non videtur hodie benè reſolutum, conſ. 117. num. 1.

Hæreticorum laicorum bona ipſo Iure confiſcata de Iure ciuili applicantur Fiſco Principis Sæcularis, conſ. 117. num. 2.

Hæreticorum laicorum bona ipſo Iure confiſcata applicantur de Iure Canonico Fiſco, & Principi ſæculari, conſ. 117. nu. 3.

Hæreticorum laicorum bona ipſo Iure confiſcata, Princeps, ſeu Fiſcus ſæcularis non occupat, niſi præcedente declaratoria ſententia Iudicis Eccleſiaſtici, conſ. 117. num. 4.

Hæreticorum laicorum bona ipſo Iure confiſcata applicātur Principi ſæculari non ſupremo, cui Hæreticus mediatè ſubiectus eſt, ſed Feudatario, cui immediatè eſt ſubiectus, conſil. 117. num 5.

Hæreticorum laicorum bona ipſo Iure confiſcata, cui Fiſco applicentur, attendendæ ſunt Conſtitutiones nouæ Decreta, & ſtatuta particularia non Principis ſæcularis, ſed Pontificia, conſ. 117. num. 6. & ſeqq.

Hæreticorum laicorum bona ipſo Iure confiſcata, & conſtitutione Alexandri Quarti, & Clementis Quarti diuiduntur in tres partes, conſ. 117. num. 9. & num. 11.
Licèt alij contra, num. 10.
Quæ tripartita diuiſio habet locum non ſolum in Italia, ſed etiam extra Italiam, conſ. 117. num. 12. & 13.

I N D E X.

Hæreticorum laicorum bona ipſo Iure confiſcata hodie applicantur Cameræ Apoſtolicæ, & Romanæ Eccleſiæ, vbi non adſunt Inquiſitores conſ. 117. num. 14. & 15.
Vbi autem adſunt Inquiſitores omnia hæreticorum bona applicantur Sancto Officio, num. 16.
Licèt alij, contra num. 17.
Hæreticorum laicorum bona ipſo Iure confiſcata ſecundum aliquos diuiduntur in duas partes, quarum vna applicatur Sancto Officio; Alia autem Cameræ Apoſtolicæ, ſeu Romanæ Eccleſiæ, conſ. 117. num. 19.
Hæreticorum laicorum bona ipſo Iure confiſcata, cui nam applicentur ſeruandę ſunt conſtitutiones locorum, dummodò ſint rationabiles legitimè præſcriptæ, & conformes Iuribus, & Papalibus Conſtitutionibus, conſ. 117. num. 19.
Hæreticorum laicorum bona ipſo Iure confiſcata, cui nam applicentur de Conſuetudine Hiſpaniæ, conſ. 117. num. 10.
Quid de Conſuetudine Placentiæ, num. 21.
Quid de Conſuetudine Mantuæ, num. 22.
Et quid de Conſuetudine Mediolani, num. 23.
Hypothecariæ actioni, vt locus ſit, ſufficit probare, quod hypothecans poſt contractum obligationum alicuius rei Dominium, ſeu poſſeſſionem habuerit, conſ. 154. num. 1. & num. 14.
Hiſpaniæ conſuetudo applicandi bona hæreticorum confiſcata Fiſco Regis, permittitur ab Eccleſia, quia illi Reges eorum ſumptibus faciunt Sanctæ Inquiſitionis Officium exercere, conſ. 118. num. 19.
Vide etiam conſ. 117. num. 22. & ſeqq.
Hiſtoriarum libri plenè probant, conſ. 188. num. 8.
Declara, vt num. 9.
Hiſtoriographis pluribus inter ſe contrarijs credendum eſt illis, cum quibus concurrit fama publica, & aliud adminiculum, conſ. 188. num 9.
Hoc amplius dictio implicat caſum magis dubitabilem, & eſt dictio augmentatiua, & ampliatiua importans, idem quod importat dictio etiam, & dictio vltra. conſ. 111. nu. 19. in fine.
Homicida Clericus pro homicidio atrociſſimo, & qualificato poteſt tradi Curiæ ſæculari conſulto Papa, conſ. 143. nu. 1.
Homicidio à pluribus commiſſo in rixa, & neſciatur à quo; quomodo ſit procedendum ad torturam, ſeu condemnationem, cōſ. 116. num. 12. & 14.
Homicidium proditorium non dicitur illud, quod commiſſum fuit in perſona ſui inimici retrò, & per inſidias, conſ. 136.
Declara, vt num. 8.
Homicidium proditorium, an dicatur illud, quod fuit commiſſum ſclopo rotato, conſil. 236. num. 2. & ſeqq. omnibus in diſcurſu.
Homicidium proditorium dicitur, quando quis alium occidit cum retrò vulnerando, conſ. 132. num. 2.
Homicidium dicitur proditorium, quando quis alium occidit incautum, & ſine diffidatione, conſ. 132. num. 2.
Homicidium proditorium non dicitur, quando quis in inſidijs poſitus occidit ſuum inimicum, conſ. 132 nu. 2.
Homicidium præſumitur factum in rixa, quando præceſſit aliqua verbalis, ſeu realis controuerſia, conſ. 136. nu. 6.
Homicidium dicitur deliberatum, quando quis occidit ſuum Inimicum, etiam caſu illum inueniens, conſ. 132. nu. 6.
Homicidium deliberatum pręſumitur ex genere armorum, & præparatione expectando tranſeunte in aliquo loco, conſ. 132. num. 7.
Homicidium deliberatum præſumitur, quādo quis alium occidit, & vulnerat retrò, & à tergo, conſ. 132. nu. 8.
Homicidium atrociſſimum reputatur ratione perſonæ occiſæ, & occidentis ratione loci, & temporis, in quo fuit commiſſum, ratione modi, & euentus, conſ 143. num. 1.
Homicidium tractantes, & ordinantes puniuntur eadem pœna, qua punitur principalis homicidæ, conſ. 143. nu. 2.
Homicidij ſimplicis ſtatutum loquens non extenditur ad parricidium, conſ. 137. num. 2 in fine.
Contra, num. 5. & ſeqq.
Homicidium præmeditatum, & deliberatū probatur præſumptionibus, & coniecturis, conſ. 138 num. 1.
Homicidij præmeditati, & deliberati pręſumptiones, & coniecturę debent eſſe plenè probatę. conſ. 138. nu. 6. & nu. 28.
Homicidij pręmeditati præſumptio eſt inimicitia ſi fuerit capitalis aliàs ſecus, conſ. 138 num. 7. & num. 8. & num. 28.
Homicidij pręmeditati Armorum pręparatio inditium eſt, conſil. 138. num. 10. & num. 30.
Homicidium præſumitur potius commiſſum in rixa, quàm pręmeditatè, conſ 138. num. 17. & num 27.
Homicidium ſi fuerit commiſſum in pura rixa, & incertum ſit quis occiderit omnes abſoluuntur à pœna ordinaria, conſil. 138. num. 27.
Homicidium in rixa, caſu potius, quàm pręmeditatè commiſſum cenſetur inter occiſorem, & occiſum, ſi nulla præcedebat inimicitia, conſ. 166. num. 5.
Homicidium in rixa commiſſum, dicitur etiam ex interuallo cōmiſſum fuerit, durante eodem calore rixæ, & iræ, conſ. 166. num. 9.
Homicidij cauſa ceſſante ceſſant omnia inditia contra occiſorem ex proceſſu reſultante, conſ. 147. num. 4.
Homicidium præmeditatum, & deliberatum inimicitia pręcedens pręſumere facit, conſ. 142. num. 2.
Homicidium ſine dolo commiſſum, amicitia, & beneuolentia inter occiſorem, & occiſum pręſumere facit, conſ. 142. nu. 3.
Homicidium pręſumitur potius in rixa, quàm præmeditatè commiſſum, conſ. 142. num. 5.
Homicidium commiſiſſe confitens condemnari non poteſt, niſi expreſſo nomine occiſi, conſ 156. num. 15.
Homicidium proditorium, an dicatur committere is, qui per inſidias inimicum occidit, conſ. 168. num. 68. & ſeqq. vſque ad numerum 74.
Homicidium proditorium, an dicatur commiſſum ab eo, qui ſub pace, vel fide data aliquem occidit, conſil. 168. num. 74. & omnibus ſeqq.
Homicidio domi commiſſo Teſtes domeſtici, ſunt idonei Teſtes ad illud probandum, conſ. 139. num 16.
Homicidium doloſum, & non culpoſum, animus occidendi facit, & ècontra, conſ. 153. num. 27.
Homicidij pręmeditationem, & deliberationem, pręſumptiones, & coniecturę excludentes pręferuntur pręſumptionibus, & coniecturis includentibus pręmeditationem, & deliberationem, conſ. 138. num. 26.
Homicidium dicitur incertum, quando quis ex vnico tantum vulnere mortuus reperitur in rixa à pluribus commiſſa, & ideò iſto caſu omnes à pœna ordinaria abſoluuntur, & extraordinariam condemnantur, conſ. 193. nu. 42.
Homicidium commiſſum ſine animo occidendi, non doloſum, ſed culpoſum dicitur, & ideò pœna ordinaria non punitur, conſil. 193. num. 64. & 65.
Homicidium pręſumitur pręmeditatè commiſſum ab eo, qui perquiſiuit ſcire iter occiſi, conſ. 193. num. 85.
Hominis pręſumptiones ſufficiunt ad condemnandum, quando agitur de crimine in quo Iura admittunt pręſumptionem probationem, conſ. 108. num. 112. Dummodo ſi pręſumptiones graues, & vrgentes, non autem leues, friuolę, aut temerarię, conſil. 108. num. 113.
Hominibus conuocatis, & armata manu poſſeſſionem à qua quis deiectus eſt recuperare, licitum eſt ſi incontinenti recuperetur poſſeſſio, ſecus ſi interuallo, conſ. 141. num. 11.
Hominum turbam colligens tumultum facere dicitur, conſ. 169. num. 26.
Hominis pręſumptiones admittuntur in caſu, vel in crimine, in quo pręſumptiua admittitur probatio, conſ. 158. num. 4.
Vbi etiam an ſufficiant duę pręſumptiones, vel requirantur plures.
Hominis vita non poteſt pecunia ęſtimari, conſ. 153. nu. 54.
Hominis bona fama inditium ad Torturam ex iuditio peritorum ortum, contra ipſum excludit, conſ 179. nu. 5.
Honoris cauſa delinquens mitius punitur, quando hoc verum ſit, conſ. 141. num. 30. & 31.
Hoſtes publici dicuntur banniti, conſ 131. nu. 8.
Hoſtis Principis dicitur reus lęſę Maieſtatis, conſ. 113. nu. 4.

I

IActare ſuum nemo pręſumitur, conſ. 112. nu. 10.
Identitas rei non præſumitur ad incluſionem delicti, ſed probanda eſt per Fiſcum, conſ. 108 num. 40.
Identitas rei non pręſumitur in criminalibus ad incluſionem delicti, conſ. 158. num. 14. Vide num. 8.
Idoneus dicitur fideiuſſor, ſi poſſidet bona ſtabilia extra locum iuditij ſuppoſitum tamen iuriſdictioni Iudicis, coramq; fuit pręſtita fideiuſſio, conſ. 165. num. 1 contra nu. 2. Declara, vt num. 3. & ſeqq. omnibus, vbi latè hęc materia pertractatur.

Idoneus

Digitized by Google

Idoneus, vt fideiuſſor dicatur habet bona ſtabilia poſſidere in loco Iudicij, & non extrà illum, conſ. 165 num. 2.
Vbi de magis communi, & num. 3. & ſeqq. Vbi latè diſputatur de veritate huius concluſionis, declaraturque quando habeat locum, & quando non.
Idoneus dicitur fideiuſſor ſi poſsidet bona ſtabilis in Prouincia illius loci in quo fideiuſsit, ſecus ſi extrà Prouinciam, conſ. 165. num. 3.
Quod an verum ſit, & quando num. 4. & omnibus ſeqq in diſcurſu, vbi plenè declaratur materia.
Idoneus fideiuſſor non dicitur etiam quod poſsideat bona ſtabilia in eadem Prouincia, in qua fideiuſsit, niſi etiam dicta ſtabilia bona ſint vicina loco Iudicij, conſ 165. num 5. & ſeqq.
Vbi ad iſtum effectum, quando locus dicatur vicinus.
Declara, vt num. 79. & 91.
Idoneus fideiuſſor non dicitur, niſi poſsideat ſtabilia in Territorio eiuſdem Ciuitatis, vbi vertitur iudicium, conſ. 165. nu. 7.
Idoneus an, & quomodo ſit fideiuſſor, Iudicis arbitrio remiſſum eſt, conſ. 165. num. 8.
Declara, vt num. 80.
Idoneus, vt fideiuſſor dicatur, non ſolùm debet eſſe ſubditus iuriſdictioni Iudicis coram quo præſtatur fideiuſsio, ſed etiam debet eſſe talis, vt contra eum faciliter poſsit fieri executio, conſ. 165. num. 9.
Idoneum ſi Notarius non recipit fideiuſſorem, non tenetur de ſuo niſi in ſubſidium, conſ. 165. num. 13. & num. 15. & num. 24. & num. 61. & 65. & num. 95. Et propterea non poteſt conueniri, niſi prius facta diſcuſsione bonorum ipſius fideiuſſoris, quod an verum ſit, & quomodo, vide num. 10 11. & num. 14. & ſeqq. & num. 20. 24. & ſeqq num. 27. 29. 31. & per totum Conſilium in diſcurſu.
Idoneus fideiuſſor, dicitur etiam quod ſit forenſis ſi ſoluendo ſit, conſ 165. num. 33.
Idonei Teſtes ſunt, domeſtici Teſtes in probatione homicidij Domi commiſsi, conſ. 139 num. 16.
Idoneus Teſtis procurator pro ſuo principali non eſt, conſil. 179. num. 4.
Idonei Teſtes non ſunt, qui ſollicitarunt alios Teſtes ad ſe examinandum, conſ. 179. num. 4.
Ignorans non præſumitur donare rem quam ignorat, conſ. 163. num. 11.
Ignorantia iuris controuerſi excuſat nedum minorem, ſed etiam maiorem, conſ. 106. num 2.
Ignorantia præſumitur, niſi appareat de ſcientia, conſ. 163. numero 10.
Ignorans non præſumitur donare rem, quam ignorant, conſ. 163. num. 11.
Ignorantia non præſumitur in eo, qui ratione ſui officij, aliquid ſcire tenetur, conſ. 149. num. 10.
Vbi etiam quod iſto caſu is, qui ſcire tenetur habetur pro ſciente, nec poteſt ignorantiam allegare, niſi probet ſe diligentiam ſcientiam feciſſe, & non potuiſſe ſcire.
Ignorantia iuris dubij excuſat omnes etiam peritos, conſil. 255. num 8.
Ignorantiam demonſtrat, & dolum abeſſe ſignificat confeſsio ſpontanea, conſ. 155. num. 9.
Ignorantia Iuris dubij excuſat, ſicut ignorantia facti, præſertim, vbi agitur de damno vitando, conſ. 165. num. 93.
Ignorantia Iuris quando excuſet in his, quæ ſunt prohibita Iure Diuino, conſ. 180. num. 5. & num. 81.
Illicitæ rei dans operam tenetur de omni eo, quod ſequitur, quando illud illicitum fuit cauſa proxima eius, quod ſequitur, ſecus ſi remota, conſ 144. nu. 13. in fine.
Illicita eſt certa lucri, & vniformis taxatio, conſ. 162. nu. 34.
Illuſtris perſona quando electa dicatur in delegationa cauſarum, conſ. 185. nu. 67.
Immediata, & proxima attenditur ſemper potius, quàm cauſa remota & mediata, conſ. 144. num. 13.
Immediatam, & proximam cauſa mortis præbens magis indignus reputatur hæreditate illius mortui, quàm qui mediatam, & remotam cauſam præbet, conſ. 153 nu. 31.
Immunitati Eccleſiaſticæ contra confugientes ad Eccleſiam, vt locus non ſit propter qualificata delicta, de quibus in Bulla Gregorij XIIII. An neceſſarium ſit, quod qualitates ipſorum criminum plenè, & concludenter probentur, an verò ſufficiat leuior probatio, conſ. 168. n. 1. & ſeqq. vſque ad num. 21.
Immunitatis Eccleſiæ priuilegium non reis ad Eccleſiam confugientibus, ſed ipſi Eccleſiæ conceſſum eſt, conſ. 168. num. 42.
Declara, vt num. 48. 49. & nu. 53.
Impedito iuſto impedimento non currit terminus, neque currunt fatalia, conſ. 185. num. 72.
Imperator non poteſt condere legem contra Eccleſiam, conſ. 168. num. 34.
Imperialem monetam falſam fabricans poteſt ab Imperatore puniri, etiam quod illi non ſit ſubditus ratione originis, domicilij, aut delicti, conſ. 113. num. 7.
Impoſsibilis falſa, ſeu erronea confeſsio confitenti non nocet, cõſ. 106. num. 11. & num. 13.
Impoſsibilia deponens Teſtis nihil probat, conſ. 166. nu. 13.
Impoſsibilitas delicti, vel rei euentus non excuſat delinquentem, ſi ſe delinquere credebat, conſ. 106. num. 12.
Declara, vt num 13.
Impunè Bannitum occidi poteſt in eo loco, in quo pro crimine condemnari potuiſſet, conſ. 113. num. 8.
Impunè Bannitus occidi poteſt, etiam præcedente tractatu, & proditoriè, conſ. 113. nu. 12.
Incertitudo delinquentium in iure exiſtente pœna ſtatuti locum non habet, conſ. 101. num. 13.
Incertum intereſſe taxari non poteſt propter dilationem factam ad ſoluendum, conſ. 162. nu. 12. & nu. 35. & nu. 50.
Incertæ coniecturæ delictum præſumere non faciunt, conſil. 114. num. 14.
Inciſio, ſeu cancellatio Teſtamenti operatur ſcripti hæredis indignitatem, conſ. 105. nu. 77. & nu. 78. & ſeq.
Inciſio cartarum, abraſio, cancellatio, vituperatio, mutatio atramenti, diuerſitas manus, & ſimilia ſunt præſumptiones falſitatis viſibiles, conſ. 109. no. 2.
Inciſione, & laceratione cartæ oritur præſumptio falſitatis, conſil. 174. num. 2.
Incluſio vnius eſt excluſio alterius, & è contrà, conſil. 184. num. 11
Incontinenti occidere aggreſſorem, ſeu prouocantem in iræ calor occidentem excuſet, quando dicatur? conſil. 141. numero 25.
Incontinenti inferens iniuriam, ſeu mentitam alteri prouocatus excuſatur, ſecus ſi ex interuallo, conſ. 141. nu. 10.
Incontinenti poſſeſsionem à qua quis deiectus eſt armata mano, & conuocatis hominibus recuperare licitum eſt, ſecus ſi ex interuallo, conſ. 141. num. 11.
Incontinenti reuocari, ſeu declarari poteſt confeſsio etiam non docto de errore, conſ. 143. num. 10.
Incorporata ſtabilia bona non dicuntur, niſi per actualem poſſeſsionem, conſ. 148. num 6.
Incorporata non dicuntur bona confiſcata, niſi fuerint deſcripta inter bona Principis, conſ. 148. nu. 8. & nu. 22.
Incorporata non dicuntur bona confiſcata quoad pecunias, niſi fuerint exactæ, conſ. 148. num. 9. & nu. 25.
Incorporata, & confiſcata bona non præſcribuntur minori ſpatio, quàm triginta, aut quadraginta annorum, conſil. 163. numero 17.
Indefinita oratio in ſtatutis æquiparatur vniuerſali, conſil. 183. num. 8.
Indignitas commiſſa in vna re, vel ſcriptura non priuat in alia, conſ. 105. num. 17.
Declara niſi in vtraque re, vel ſcriptura adſit eadem ratio, numero 18.
Subdeclara declarationem, nu. 19. & 20. & nu. 80.
Indignitatis cauſam hæres committens ante mortem Teſtatoris nõ efficitur indignus, nec ab eo auffertur hæreditatis, tanquam ab indigno, nec Fiſco applicatur, conſ 105. nu. 15.
Indignitatis declaratio non operatur, niſi expreſſa fuerit, nec ſufficit, quod Teſtator dicat ſe nolle hæredem aliquid habere de bonis ſuis, conſ. 105. num. 72.
Indignitatis declaratio fieri non poteſt, niſi in vltima voluntate, ſaltem cum quinque Teſtibus, conſ. 105. nu. 73.
Indignitatem ſcripti hæredis operatur cancellatio, ſeu inciſio Teſtamenti, conſ. 105. num. 77. & num. 78. & ſeq.
Indignus quis non dicitur niſi in caſibus a Iure expreſsis, conſil. 105. num. 2.
Indigni declaratio facta à Teſtatore valeat etiam quod in declaratione cauſam non adijciat, conſ. 105. num. 6.
Declara, quod nõ procedere in donatione, in qua donans non poteſt Donatarium indignum declarare cauſa non expreſſa, conſ. 105. num. 7.

Indigni

I N D E X.

Indigni declaratio non operatur effectum ſuum, niſi fiat per codicillos, vel per Epiſtolam, & quomodo iſto caſu intelligatur per Epiſtolam, conſ. 105. num. 11. & ſeqq. & num. 73. & num. 90. & ſeqq.

Indigni declaratio facta à Teſtatore non operatur ſuum effectum indignitatis ad Fiſci fauorem, quando idem Teſtator in declaratione diſpoſuit ad quem bona ſua peruenire volebat, conſil. 105. num. 16.

Indignum quem non eſſe in dubio iudicandum eſt, conſil. 105. numero 70.

Indignus quis non dicitur per declarationem Teſtatoris, niſi expreſsè indignus fuerit declaratus, conſ. 105. num. 94.

Indignus propterea non dicitur, ſi quis ingratus eſt, conſil. 105. num. 95.

Indignus ſuccedere non poteſt, ingratus autem ſic, conſil. 105. num. 95.

Indignus nemo cenſetur niſi in caſibus à Iure expreſſis, conſ. 105. num. 97.

Indignus rei donatæ declaratus, non cenſetur declaratus indignus hæreditatis in Teſtamento relictæ, conſ. 105. nu. 99.

Indignus ex vna re, vel ſcriptura, non cenſetur indignus ex alia, conſ. 105. num. 102. Etiam quod in vtraque adſit eadem ratio, num. 104.

Indignus hæreditatis defuncti reputatur is, qui fuit in culpa, ſeu negligentia, vt quis moriatur, taliſque hæreditas Fiſco applicatur, conſ. 153. num. 2. & num. 9.

Indignus, vt defuncti hæreditate priuetur propter culpam, nunquid illa debeat eſſe grauis, & lata, an verò ſufficiat leuis, conſ. 153. num. 11. & ſeqq. & num. 47. & ſeqq. in diſcurſu, & num. 58. & ſeqq.

Indignus, vt hæreditate defuncti priuetur non ſufficit culpa, ſed dolus requiritur, quod an verum ſit, conſ. 153. num. 11. & ſeqq. & num. 47. & ſeqq. & num. 58. & ſeqq.

Indignus efficitur occidens aliquem illius hæreditate, etiam occidenda non ſolum dolo, & manibus proprijs, ſed etiam occidendo culpa, & negligentia, conſ. 153. num. 25.

Indignus hæreditate illius mortui magis reputatur præbens cauſā morti proximam, & immediatam, quam qui mediatam, & remotam cauſam præbet, conſ. 153. nu. 32.

Indignus reputatur hæres propter ingratitudinem, erga defunctum, veputà ſi illum detulerit vt illicitæ mercis negociatorem, conſ. 153. num. 37.

Indignus an reputetur is, qui ſine delicto aliquid contrà bonos mores commiſerit, conſ. 153. num. 37. & ſeq.

Indignihæreditatem fiſcus auferens, tenetur ad debita defuncti, & ad legata, & fideicommiſſa ab eo facta, conſil. 154. numero 16.

Indignus ex ſuo facinore commodum reportare non debet, conſ. 154. num. 17.

Indignus ſuccedendo confundit actiones, quas habebat, nec aduerſus Fiſcum in illis reſtituitur, conſ. 154. num. 17.

Indigni ſunt malæ fidei poſſeſſores, & propterea tenentur reſtituere omnes fructus, conſ. 154. num. 18.

Indigni pœna non habet locum niſi in caſu à Iure expreſſo, conſ. 185. num. 39.

Indignus ratione vnius perſonæ offenſæ, non efficitur indignus ratione alterius perſonæ non offenſæ, conſ 185. num. 41.

Inditium remotum, ſiue graue, ſiue leue ſit, probari debet per duos Teſtes, conſ. 147. num. 36.

Inditium non oritur ex eo, quod vno, aut altero modo eſſe poteſt, conſ. 147. num. 40.

Inditium ad torquendum alloquutio cum occiſoribus facit, conſ. 147. num. 43. Vbi declaratur.

Inditium loquutio ſecreta non facit, niſi fuerit facta cum occiſore, conſ. 147. num. 48.

Inditium ad torturam faciunt reſponſiones Rei inueriſimiles, conſ. 147. num. 49.

Inditium ad torturam loquutio facta in via publica, & palam non facit, ideò ſecreta non dicitur, conſ. 147. nu. 43.

Inditium ad torturam non facit alloquutio ſecreta, conſ. 147. nu. 6. niſi concurrant tria Primo, vt alloquutio ſit ſecreta, & ad aures. Secundo, vt præcedat capitalis inimicitia. Tertio, vt homicidium dicatur incontinenti ſequutum.

Inditia plura dubitata faciunt vnum inditium indubitatum ad cōdemnandum ſufficiens, conſ 109. num. 14.

Inditium præmeditationis facit delatio armorum inſolitorum, conſ. 143. num. 16.

Inditium ad torturam facit de ſe ſola contumacia, & bannum, conſ. 116. num. 15.

Inditia leuiora ad torquendum ſufficiunt in delictis difficilis probationis, conſ 116. num. 16.

Inditia indubitata ſunt illa, quæ animum Iudicis ſtringunt ad ſic credendum, & non aliter, conſ. 108. num. 2.
Contra, num. 67. & ſeqq.
Verum pro primo dicto, vide num. 85. & ſeqq. Vbi reſpondetur contrarijs.

Inditia indubitata ſufficiunt ad condemnandum, conſ. 108. num. 3.
Non ſolùm in pœnam extraordinariam pecuniariam, ſed etiam in corporalem, & ordinariam, num. 4.
Contra, num 62. & ſeqq & nu. 85. & ſeqq. Vbi reſpondetur contrarijs, vt num. 93. & ſeqq.

Inditia plura dubitata faciunt vnum inditium indubitatum, conſil. 108 num. 90. & ſeqq. Vbi reſpondetur contrarijs.

Inditiorū multitudo producit veritatem delicti ante oculos mentis Iudicis ſicut clara lux oſtendit veritatem ante oculos corporis, conſ. 108. num. 90. & ſeqq.

Inditium vnicum indubitatum ex pluribus dubitatis inditijs productum ſufficit ad condemnandum, conſ. 108 num. 94.

Inditia, & præſumptiones ſufficiunt ad probandum Innocentiam Inquiſiti, & illius defenſionem, conſ. 171. num. 22.

Inditia niſi legitima præcedant Iudex ad examinandum aliquem, vti Reum deuenire nunquam debet, & aliter faciēs peccat mortaliter, conſil. 120. num. 12. & 13. Vbi qualia debeant eſſe iſta inditia.

Inditijs, & coniecturis corpus delicti in criminibus difficilis probationis probatur, conſ. 158. num. 1.

Inditijs, & coniecturis furti corpus probatur, conſ. 158. nu. 2.

Inditium indubitatum ſufficit ad condemnationem, conſil. 158. num. 5.

Inditia, & præſumptiones non ſufficiunt ad condemnationem in pœnam extraordinariam, niſi ex illis reſultet pluſquam ſemplena probatio, conſ. 125. num. 16.

Inditium homicidij præmeditati eſt armorum præparatio, conſil. 138. num. 10. & num. 30.

Inditium probari debet per duos conteſtes, conſ. 138. nu. 59.

Inditiorum copiæ, & defenſiones Reo denegandæ non ſunt, & cōtraria conſuetudo non valet, conſ. 156. num. 23. & nu. 47.

Inditiorum copiæ, & defenſiones dandæ ſunt Reo, etiam quod non fuerint petitæ, conſ 156. num. 46.

Inditiorum copiæ, & defenſiones dandæ ſunt in quocunque atrociſſimo crimine, etiam læſæ Maieſtatis humanæ, & Diuinæ, cōſ. 156. num. 46.

Inditia nihil operantur, vbi corpus delicti non apparet, conſ. 151. num. 6.

Inditium nullum facit aſſerens Teſtis in articulo mortis ſe falſum dixiſſe ad inſtantiam alicuius, conſ. 112. num. 13.

Inditium non facit depoſitio Teſtis falſi dicentis ſic falſum dixiſſe ad inſtantiam alicuius, conſ. 112. num. 14.

Inditia omnia, & præſumptiones ceſſant, cauſa delicti ceſſante, cōſ. 151. num. 10. & ſeqq. Vbi quod non ſufficit quælibet leuis cauſa ad præſumendum delictum, ſed debet eſſe magna, & magnæ vtilitatis.

Inditium non facit delatio Armorum in milite ſolito illa portare, conſ. 138. num. 30.

Inditia omnia ceſſant, delicti cauſa ceſſante, quia nemo ſine cauſa delinquere præſumitur, conſ. 170. num. 15.

Inditiū nō facit cōuerſatio cum delinquente, niſi ſit aſſidua, & continua, conſ. 164. num. 9.

Inditium inimicitiæ tollitur pro ſubſequutam pacem, & reconciliationem, conſ. 127. num. 2.

Inditium inimicitiæ tollitur per confeſſionem peccatorum, & ſumptionem Sanctiſſimæ Eucharistiæ, conſ. 127. num. 4. & num. 25.

Inditium ad torturam non facit inimicitia leuis, conſ. 127. num. 6. & num. 26. & 27.

Inditia, & præſumptiones ſufficiunt ad condemnandum in delictis, quæ ſint difficilis probationis, conſ. 125. num. 4.

Inditium indubitatum oritur ex pluribus præſumptionibus, ſi non in pœnam ordinariam, ſaltem in pœnam extraordinariam, & corporalem, conſ. 125. num. 4.

Inditia omnia probari debent non ſolùm per duos Teſtes, ſed etiam per Teſtes omni exceptione maiores, conſ. 175 nu. 9.

Inditia, & præſumptiones, quādo vrgent contra aliquē etiā indubitata, tutius eſt illum torquere, quā condēnare, conſ. 175. nu. 18.

Inditia

Digitized by Google

INDEX.

Inditia indubitata Tortura non purgat,& propterea ea non obſtā te poteſt tortus ad Triremes tranſmitti,conſ.175. num. 5. Contra,num.6.& nu.19.& 20.Vbi quod non poteſt Iudex iſto caſu corporalem pœnam imponere, ſed ad plus in exilium mittere. Declara,vt prima opinio procedat in ſupremis conſilijs, & Tribunalibus habentibus authoritatem iudicandi ſecundum eorum conſcientiam. Secunda autem opinio procedat in alijs Iudicibus Ordinarijs,num.7

Inditiorum remotum probari debet per duos Teſtes, conſil. 130. num 2.

Inditium remotum probari debet per Teſtes omni exceptione maiores,coof.130.num.3.

Inditium noo facit inimicitia, niſi fuerit grauis, & magna,conſ. 130.num.4.

Inditium non facit inimicitia, niſi cooſtet cauſas inimicitiæ fuiſſe notas Inquiſito,coof.130.num.6.

Inditium ad torturam non faciuot minæ per iracundiam prolatæ, coofil.130.num.10.Vbi idem quando minæ fuerunt per minantem reoocatæ.

Inditium maximum innocentiæ eſt ſpootanea conſtitutio, conſil. 130.nom.13.

Inditiom oon facit contomacia,& fuga vnius contra aliom, conſ. 172.num.16.

Inditijs,& coniecturis probatur corruptio,& falſitas Teſtium,cōſ. 130.oum.29.

Inditium ad torturam non faciunt minæ, niſi probatum fuerit minantem eſſe ſolitum minas exequi, conſ.130.on.35.

Inditium,vt cooſeſſio extraiudicialis faciat,debet eſſe ſpecialis, & expreſſa,non autem generalis tacita,& ſubintellecta, conſ. 130. oum.39.

Inditiom ad Torturam non facit Inimicitia,quando conſtat de certo interfectore habente particularem cauſam,& inimicitiam, coof.147.num.13.

Inditium non facit inimicitia, quando ſequuta eſt reconciliatio, conſ.138.num.8.in fine.

Inditiom ad Torturam facit capitalis inimicitia, etiam ſine adminiculis,conſ.127.nuo.14.

Immò etiam ſofficit leuis inimicitia,quando nemo alius de delicto imputatur,num.16 Contrà,num.27.

Inditium non leue facit aſſertio vulnerati exiſtentis in periculo mortis,& poſt ſumptam Sanctiſſimam Eucharistiam contra inculpatum vulnerantem,conſ.127.nu.18. Contra,nu.37.

Inditiom ad Torturam non facit Inditium peritorum contra hominem bonæ famæ,conſ.179.nom.5.

Inditium ad Torturam facit mendacium, præſertim iunctis adminiculis,conſ.127.nom.21.

Inditium ad Tortoram non facit mendacium io non ſubſtantialibus,conſ.127.num.36.

Inditium coniectura,& præſumptio maiores ſoot ſuſpitiooe, conſ. 108.num.9.

Inditijs non præcedentibos de aliquo delicto Reus interrogari nō poteſt,conſ.184.num.58.

Inditiom ſomi noo poteſt ex his,quę diuerſimodè contingere poſſunt,& ad delictum non inferunt,coof.193.nu.20.

Indiria remota, & adminicula quamois leuia debent eſſe in genere ſuo plenè probata per duos Teſtes,conſ.192.nu.23.

Inditia duo remota,nunquid ſufficiant ad torquendum,conſil. 192. num.25.

Inditia ad torquendum debent eſſe veriſimilia,probabilia, graoia, vrgentia certa clara,ita vt nihil aliud deeſſe videtur, quàm Rei confeſſio,cool.192.nu.25.

Inditia remota non probantur per Teſtes, qui non ſint omni exceptiones maiores,conſ.193.num.11.

Inditium remotum debet probari per duos Teſtes,nu.27.

Inditium ex riualitate amoris reſultans nihil operatur, quando vnus Riualis ignorabat amorem alterius, conſ.193.nu.50.

Inditia remota probari debent per duos Teſtes,conſ.193.nu.51.

Indubitata inditia ſunt illa, quæ animum Iudicis ſtringunt ad ſic credendum,& noo aliter,conſ.108. num.2. Contra, num.69. & ſeqq. Verum pro primo dicto,vide no.84. & ſeqq. Vbi reſpondetur contrarijs.

Indubitata inditia ſufficiunt ad condemnandum, coof.108.num.3. non ſolùm in pœnam extraordinariam pecuniariam,ſed etiam in corporalem,& ordinariam,num.4.contra, num.68 & ſeqq.& nu.85.& ſeqq.Vbi reſpondetur contrarijs,& nu 93.& ſeqq.

Indubitatum vnicum inditium ex pluribus dubitatis inditijs productum ſufficit ad condemnandum,conſ.108.num.94.

Indubitatum inditium ſufficit ad condemnationem, conſil. 158. num.5.

Indubitatum inditium oritur ex pluribus præſumptionibus, ſi non in pœnam ordinariam, ſaltem in pœnam extraordinariam, & corporalem,conſ.175.num.4.

Indubitata inditia Tortura noo purgat,& propterea ea non obſtāte poteſt tortus ad Triremes tranſmitti,conſ 175. num.5. Contra,num.6.& num.19.& 20.Vbi quod non poteſt Iudex iſto caſu corporalem pœnam imponere,ſed ad plus in exilium mittere.Declara,vt prima opinio procedat in ſupremis Conſilijs, & Tribuoalibus habentibus authoritatem iudicandi ſecundum eorum cooſcientiam.Secunda autem opinio procedat in alijs Iudicibus ordinarijs,num.7.

Indubitatum inditium vnum factum ex pluribus dubitatis inditijs ſufficiens eſt ad condemnandom,conſ.109.num.14.

Indubitatum vnum inditium à pluribus dubitatis inditijs producitur,conſ.108.nom.90.& ſeqq.Vbi reſpondetur contrarijs.

Induſtria perſonæ æqoiualet fructibus capitalis ab altera immiſſi in ſocietate,conſ 162.num.36.

Infamis Notarius eſſe poteſt ad rogandom Inſtrumentum, non tameo ad bandom Iuris, conſ.111.nu.4.

Infamis molier propter meretricium amplius infamari non poteſt, conſ.147.no.17.

Infantem filium ſoum ſuffocans in lecto, & occidens mater priuatur illius hæreditate,quæ ab ea tanqoam ab indigna auſertur, & Fiſco applicatur, quod an verum ſit, conſ.153. num.2. & omnibus ſeqq.

Infantem filium ſi mater in lecto ſuffocauit,debet criminaliter puniri.ſi non pœna parricidij,alia ſaltim mitiori, cool.153.nu. 2. Vbi ſecos in foro pœnitentiæ,& nom.16.

Infantem filium ſuum ſuffocando in lecto, quando in culpa mater dicatur? conſ.153.& omnibus ſeqq.in diſcurſu.

Infirmum fuiſſe, vel non fuiſſe ſanæ mentis, omoioò Medicis Teſtantibus ſtandum eſt,conſ.146 nu.1.

Infirmum Teſtatorem negligens illius hæreditate indignus reputatur hæreditaſque Fiſco applicatur,conſ.153.num.10.

Ingratitudo,quando priuat ab aliquo lucro non hæreditario,tunc ingratus non dicitor indignus,nec lucrum applicatur Fiſco, ſed venientibus ab inteſtato,conſ.105.num.9.

Præſertim qoaodo ingratitudo eſt commiſſa io vita Teſtatoris, ſeu Datoris,nom.10.

Ingratus hæres oon facit illum indignum hæreditate ſibi relictā, conſ.105.num.8.

Ingratus dicitur pacta donationis non ſeruans, conſ.105.nu.95.

Ingratus ſi quis eſt non propterea dicitur indignus, coofil. 105. nom.5.

Ingratus poteſt ſuccedere indignus autem non, conſ..105.0.95.

Inhabiles Teſtes,qui prorſus à teſtificando repelluntur, non probāt etiam iunctis adminiculis,conſ.147.num.29.

Inhabiles Teſtes,qui à teſtificando repelluntur,etiam adminiculati nihil probant,conſ.120.num.3.

Inhabiles Teſtes admittuntur in delicto difficilis probationis,vtputà commiſſo in loco campeſtri,conſ.171.num.29.

Inhabiles Teſtes patientes plures defectus nihil probant, etiam io caſo in quo alias Teſtes inhabiles admitterentur, conſil. 171. oom.35.

Inhabiles Teſtes etiam admiſſi in caſu difficilis probationis non dicuntur omni exceptione maiores, conſ.171.nu 36.

Inhabilis Teſtis,& mulier admittitur io criminibus occultis, in quibus veritas aliter haberi noo poteſt,coof.156.nu.40.

Declara niſi patiantur plures defectus,nu.52.& 53.

Inhabiles Teſtes non ſunt idonei ad probandom inditia, & adminicula,etiam in delictis occultis, & difficilis probationis, conſil. 175.num.11.

Inhabiles Teſtes patientes plures defectus non probant etiam iunctis adminiculis,conſ.130.num.25.

Inhoneſta mulier nihil probat,conſ.193.nu.35.

Inimicitia,& cauſa delicti,vt faciat inditium debet eſſe grauis, & capitalis,noo aotem leuis,conſ. 147.nu.5.

Inimicitia,& odium excluditur ex eo, qood duo inſimul comedūt, & bibunt,conſ.147.num.12.

Inimicitia non facit inditium ad Torturam,quando conſtat de certo interfectore habente particularem cauſam, & inimicitiam, conſ. 147.num.13.

Inimicitia ooo contrahitur cū Domino alicuius ancillæ ex carnali cognitione dictæ Ancillæ, licet ſecus ex carnali cognitione ſuæ honoris honeſtæ,conſ.147.nu.21.

Digitized by Google

I N D E X.

Inimicitia non oritur ex cauſa incognita reo inquiſito, conſil. 147. num. 24.

Inimicitia leuis, & modica, non autem capitalis oritur ex altercatione verborum, conſ. 147. num. 19.

Inimicitia grauior præponderat inimicitiæ minus graui, conſ. 147. num. 29.

Inimicitia, & iniuria ex ſequenti reconciliatione, & nuda voluntate cenſetur ſublata, conſ. 147. nu. 30.

Inimicitia præcedens facit præſumere homicidium præmeditatū, & deliberatum, conſ. 142. num. 2.

Inimicitia oritur ex minis de verberando, conſ. 171. nu. 14.

Inimicitia eſt præſumptio homicidij præmeditati, ſi fuerit capitalis alias ſecus, conſ. 138. nu. 7. & 8. & nu. 28.

Inimicitia probata cenſetur ex non ſalutatione, non eſt tamen capitalis, conſ. 138. num. 6.

Inimicitia non facit inditium, quando ſequuta eſt reconciliatio, conſ. 138. num. 8. in fine.

Inimicitiæ reconciliatio, quando dicatur facta de recenti, vt ex ea oriatur, vel non oriatur inditium præmeditati homicidij, conſ. 138. num. 9.

Inimicitia non facit inditium præmeditationis, niſi fuerit probata cauſa inimicitiæ, conſ. 138. num. 28.

Inimicitia probanda eſt ab allegante eam, quia homines inter ſe præſumuntur amici, & non inimici, conſ. 132. nu. 3.

Inimicitiæ inditium tollitur per ſubſequutam pacem, & reconciliationem, conſ. 127. num. 2.

Inimicitiæ inditium tollitur per confeſſionem peccatorū, & ſumptionem Sanctiſſimæ Euchariſtiæ, conſ. 127 num. 4. & nu. 25.

Inimicitia leuis, non facit inditium ad torturam, conſ. 127. num. 6. & num. 26. & 27.

Inimicitiæ cauſæ incognitæ inquiſito non faciunt inditium contra ipſum, conſ. 127. num. 7.

Inimicitia capitalis, etiam ſine adminiculis facit inditium ad torturam, conſ. 127. num. 13.

Immò etiam ſufficit leuis inimicitia, quando nemo alius de delicto imputatur, num. 16.

Contra, num. 27.

Inimicitia præſumitur ex non ſalutatione, conſ. 127. nu 15. in fine.

Declara, quod non propterea dicitur inimicitia capitalis, numero 26.

Inimicitia non facit inditium, niſi fuerit graui, & magna, conſil. 130. num. 4.

Inimicitia non facit inditium, niſi conſtet cauſas inimicitiæ fuiſſe notas inquiſito, conſ. 130. num. 6.

Inimicitia non oritur ex verbis non importantibus expreſſam, aut tacitam offenſionem, vel iniuriam alterius, conſ. 130. nu. 8. & ſeq.

Inimicitia, & odium contrahitur ex verbis iniurioſis, conſil. 130. num. 19.

Inimici mei conſanguineus Teſtis non probat contra me, conſil. 171. num. 16.

Inimicitia capitalis non oritur ex lite, niſi ſit omnium bonorum, conſ. 182. num. 13.

Inimicitia oritur ex prouocatione aduocatione, ſeu Teſtimonio in cauſa criminali, conſ. 192 Declara, vt num. 6.

Inimicitia nunquid contrahatur per conuerſationem cum inimicis, conſ. 192. num. 26.

Inimicitia non facit inditium, quando offenſus habebat alios inimicos, conſ. 192. num. 27.

Inimicitia poſt ſequutam reconciliationem non facit inditium ad Torturam, conſ. 193. num. 25.

Inimicitia non facit inditium, quando non conſtat de inimicitia, cauſa certa, & clara, conſ. 193. num. 23.

Inimicitia capitalis non oritur ex eo, quod vnus alterum non ſalutat, conſ. 193. num. 44.

Inimicitia non capitalis non facit præſumptionem præmeditationis, conſ. 193. num. 44.

Iniuria illata cenſetur ex frequenti affectatione mulieris, conſil. 147. num. 15.

Declara, quod non propriè, ſed impropriè dicitur illata iniuria, ibidem num. 16.

Declara ſecundo, dummodo mulier fuerit honeſta, aliàs ſecus, num. 17. & 18. Vbi quod non per hoc dicitur illata iniuria Domino illius mulieris.

Iniuria facta ancillæ, an & quando cenſeatur facta Domino, conſ. 147. num. 18.

Iniuria, & inimicitia ex ſequenti reconciliatione, & nuda voluntate cenſetur ſublata, conſ. 147. nu. 30.

Iniuria, an dicatur inferri ex impudenti, & malo tractandi modo, conſ. 147. num. 31. & 32.

Iniuria nunquam infertur verbo, aut facto, niſi alicuius honori, & famæ detrahatur, conſ. 147. num. 32.

Iniuria grauis oritur ex alapha data alicui nobili, conſ. 147. num. 34. in fine.

Iniurias verbales Principi dicens tenetur pœna maledicentis Principi, conſ. 123. nu. 1.

Iniuria in ſcriptis illata retinet naturam iniuriæ verbalis, conſil. 123. num. 6.

Iniuriam, ſeu mentitam alteri inferens prouocatus non excuſatur, niſi hoc fecerit incontinenti, ſecus ſi ex interuallo.

Iniuria ex verbis inferri non dicitur, quando in illis non improperatur aliquod turpe, aut delictum, conſ. 127. num. 5.

Iniuria omnis, tam verbalis, quàm perſonalis remitti poteſt expreſsè, vel tacitè, conſ. 127. num. 22.

Iniurioſa verba, aut minæ viri in Vxorem non inducunt ſæuitiam talem, vt peti poſſit ſeparatio Thori, conſ. 157. nu. 14.

Iniuſta, vt notoriè dicatur ſententia, requiritur, vt iniuſtitia ſit adeò euidens, vt nullam prorſus dubietatem, & reſponſionem recipiat, conſ. 144. num. 19.

Iniuſta notoriè ſententia dicitur, quando ex actis non iuſtificatur, conſ. 142. num. 1.

Iniuſtum laudum exequendum non eſt non obſtante obligatione Camerali, conſ. 162. nu. 37.

Iniuſta cauſa excuſat, quando agitur de pœna corporali, ſecus ſi agatur de pœna pecuniaria, conſ. 114. nu. 18.

Inquiri poteſt mandans in loco mandati, etiam quod alibi homicidium fuerit ſequutum, conſ. 113. num. 13.

Vbi etiam idem ſi in vno loco fuit factus tractatus, & in alio ſequutum homicidium.

Inquiri ſemel abſolutus amplius non poteſt, conſ. 108. num. 17. Vbi hoc ampliatur etiam quod quis fuerit abſolutus ob non probatum crimen.

Inquiri amplius non poteſt abſolutus ſemel ab obſeruatione Iudicij, niſi noua ſuperuenient à primis differentia, & grauiora, conſ. 108. num. 18. & 19. & infra triginta dies, num. 20. 29. & num. 32.

Inquiſitio in crimine falſi formata, etiam ſine loco, & tempore, conſ. 111. num. 6.

Inquiſitio generalis, & obſcura nulla prorſus, & inualida eſt, conſ. 111. num. 7. Vbi declaratur hoc non procedere, quando non eſt tantùm obſcura quin Reus ſe defendere poſſit.

Inquiſitio, ſeu ſententia non legitimis præcedentibus inditijs nulla, & inualida eſt, conſ. 111. num. 13. Vbi declaratur, quando hoc verum ſit.

Inquiſiti bona fama tollit omnia inditia, conſ. 147. nu. 34.

Inquiſiti fama bona falſitatis præſumptionem tollit, conſil. 170. num. 9.

Inquiſitorum nobilitas, & bona fama omnem falſitatis tollit præſumptionem, conſ. 151. num. 13.

Inquiſitus quando eſt malæ famæ falſitatis præſumptiones etiam non viſibiles ſufficiunt ad tollendum fidem inſtrumento, aliter ſecus, conſ. 109. num. 6. Immo etiam ſufficiunt ad condemnandū in pœnam extraordinariam, num. 7. & num. 12. & 13.

Inquiſiti nobilitas, & bona fama dirimit omnem falſitatis præſumptionem, conſ. 164 num. 10.

Inſanus demens, ſeu furioſus de præterito præſumitur, etiam inſanus, demens, & furioſus de præſenti, conſilio 251. numero 14.

Inſcriptiones, quæ in Eccleſijs reperiuntur plenè probant id, quod in inſcriptione continetur, conſ. 193. nu. 13.

Inſolitorum armorum delatio facit inditium præmeditationis, cōſil. 142. num. 16.

Inſtitutio hæredis facta ad interrogationem Notarij non ſubſtinetur, quando Teſtator erat valde in infirmitate grauatus, conſ. 146. num. 7.

Inſtitutus in re certa habetur pro legatario, alio hærede vniuerſali inſtituto, conſ. 124. nu. 26.

Inſtructoris acta vnius iudicij non probant in alio, niſi inter eaſdem perſonas, vel quibus ſententia ſi fuiſſet prolata nocere potuiſſet, conſ. 168. num. 26.

Inſtructus Teſtis à parte eſt de falſo ſuſpectus, conſil. 122. numero 22.

Inſtrumentalis poſſeſſio, non eiecto, ſcilicet vero poſſeſſore, & detentore, non meretur nomen poſſeſſionis, vel aliquem operatur effectum, conſ. 148. nu. 6. & num. 21.

Inſtru-

I N D E X.

Inſtrumentarij Teſtes non contradicentes Inſtrumento dicuntur ſtare pro Inſtrumento, conſ. 172. num. 17. vbi idem ſi dixerint, ſe non recordari.

Inſtrumentarij Teſtes non reprobant inſtrumentum, niſi probetur eos fuiſſe illos, qui ſunt deſcripti in Inſtrumento, conſ. 158. nu. 8. & num. 14.

Inſtrumentarius Teſtis vnus ſi Inſtrumento contradicat non ſufficit ad torquendum Notarium conſ. 170. num. 1.

Inſtrumentarij Teſtes etiam affines, & conſanguinei admittuntur, & plenè probant, conſ. 174 num. 18. & 19. Vbi ampliatur etiam quod deponant contra inſtrumentum.

Inſtrumentarij Teſtes mortui, aut non examinati dicuntur ſtare pro Inſtrumento, conſ. 172 num. 6.

Inſtrumentum carens loco loci viribus caret, conſ. 109. num. 17. prætertim rogatum in Ciuitate populoſa, num. 18.

Inſtrumentum redditur ſuſpectum de falſo ſi in eo non eſt expreſſus locus loci, conſ. 109. nu. 17. & ſeqq.

Inſtrumentum carens loco loci eſt nullum non obſtante quacunq; conſuetudine contraria, conſ. 109. nu. 20.

Inſtrumenti copia, ſeu exemplum nunquam probat pro ſcribente, conſ. 112. num. 25.

Inſtrumenti ſubſtantialia, & neceſſaria ſunt inuocatio Domini Pôtificatus inductio, & Teſtes, conſ. 172. num. 3.

Inſtrumentum Teſtes reprobantes debent eſſe omni exceptione maiores etiam quod ſint Inſtrumentarij, conſ. 110. nu. 6.

Inſtrumentum, & ſcripturarum ſubreptio coniecturis probatur, conſ. 129. num. 6. & num. 15. Vbi ſaltem ad effectum imponendi pœnam extraordinariam.

Inſtrumentum occultans in actis productum, & probationes ſui Aduerſarij cauſam perdit, conſ. 129 nu. 8.

Inſtrumenti ſubrepti tenor probatus Inſtrumento, conſ. 129. nu. 9.

Inſtrumenti amiſſio, ſeu ſcripturæ non probatur Iuramento amittentis, niſi probetur aliquis caſus propter quem potuerit amitti, conſ. 129. num. 10 & num. 11.
Vbi amplius, quod debet probari amiſſum Inſtrumentum fuiſſe in loco, vbi caſus euenit.

Inſtrumenti amiſſio nunquam probatur Iuramento amittentis, quãdo agitur de graui præiudicio, conſ. 129. num. 12.
Idem quando contra amittentem viget aliqua præſumptio occultationis, num. 13.

Inſtrumentum reprobantes Teſtes debent eſſe non ſolum idonei, ſed omni exceptione maiores, conſ. 170. num. 4. Vbi ampliatur hæc concluſio etiam Teſtibus inſtrumentarijs.

Inſtrumentum Teſtes reprobantes, non operantur, niſi deponant de toto tenore Inſtrumenti, conſ. 170. num. 5.

Inſtrumentum Teſtes reprobare non dicuntur, ſi deponant ſe non recordari de illius tenore præſertim ſi lapſum ſit tantum tempus, vt veriſimilis ſit obliuio, conſ. 170. nu. 10.

Inſtrumentum Teſtibus reprobantibus minus creditur, quàm Teſtibus illud coadiuuantibus, conſ. 170. num. 10. in fine.

Inſtrumento ſi duo Teſtes Inſtrumentarij contradicant non ſufficiunt ad condemnandum Notarium de falſo, conſ. 170. nu. 1.

Inſtrumento ſi vnus Teſtis, ex duobus neceſſarijs in inſtrumento, contradicat illud ſuſpectum reddit, illius fidem vacillare facit, conſ. 170. num. 1. Declara quando agitur ciuiliter ſi ſecus criminaliter, ibidem.

Inſtrumenti, ſeu ſententiæ tranſumptum non probat, niſi aliud fuerit factum parte citata. Declara niſi illud fuerit factum à ſucceſſore in officio, quia tunc reputatur idem Notarius, qui inſtrumentum rogauit, conſ. 111. num. 22.
Item declara niſi tranſumptum fuerit factum iuſſu Iudicis, num. 29. & num 30.

Inſtrumentum falſum in parte facit punire Notarium de falſo in ea parte, in qua falſum commiſit, conſil. 114 nu. 27.

Inſtrumentum non dicitur falſum, aut reprobatum, quãdo duo Teſtes Inſtrumentarij ſtant pro eo, licet alij plures ſupranumerarij contradicant, conſ. 174. num. 1. & num. 16.

Inſtrumentum non dicitur falſum, nec reprobatur ex eo, quod Teſtes Inſtrumentarij dicant non audiuiſſe, quod ſcripſit Notarius conſ. 174. num. 3.

Inſtrumentum eſt ſcriptura, quam facit Notarius, contractus verò eſt voluntas partium à Notario in Inſtrumento ſtipulata, conſ. 174. num. 14.

Inſtrumenti ſtipulatione peracta Notarius poſteà nihil addere, vel minuere poteſt, conſ. 172. num. 2.

Inſtrumento publico duobus Teſtibus roborato magis credendum eſt, quàm alijs pluribus contradicentibus, conſ. 152. nu. 6.

Inſtrumenta falſæ monetæ reperta penes aliquem faciunt contra eum inditium ad torturam, ſi is fuerit malæ famæ ſecus ſi bonæ famæ, conſ. 161. num 6. & 7.

Inſtrumentum Notarius poteſt à ſe rogatum aliena manu ſcriptũ publicare, & ſubſcribere, conſ. 164 num. 3.

Inſtrumenta falſæ monetæ penes aliquem reperta faciunt contra ipſum inditium ad torturam, conſ. 175. num. 5. Fallit contra hominem bonæ famæ, & nobilem, num. 16.
Item fallit in eo, qui nominat, aut hominem à quo habuerit dicta inſtrumenta, etiam quod de nominato authore non docuerit, num. 18.

Inſtrumentum prothocollum, ſeu matrix fidem facit, quando Notarius eſt mortuus etiam ſine ſigno, præſertim quando tale prothocollum reperitur in Archiuio publico conſ. 164. nu. 14.

Inſtrumenti matricem Notarius extendendo non prohibetur clauſulas in ea virtualiter contentas in inſtrumento apponere, & exprimere conſ. 164. num. 8.

Inſultatus, & prouocatus præſumitur is, qui in rixa conquærebatur de aduerſario, & clamabat contra ipſum, conſil. 142. num. 12.

Inſultatus nobilis, aut miles non tenetur fugere etiam quod fugiẽdo potuerit ſe ſaluare, conſ. 141. nu. 20.

Intereſſe lucri ceſſantis, aut damni emergentis incertum quomodocunque, & qualitercunque prætenſum à principio minime taxari poteſt, conſ. 162. num. 1. & num. 8.

Intereſſe veriſimile licèt à principio taxari poſſit hoc tamen procedit, quando reus vendita de ſui natura eſt fructifera, & dummodo taxatio non excedat fructus, qui veriſimiliter ex ea re percipiuntur, aliter ſecus, conſil. 162. num. 3. & num. 9. & num. 16.

Intereſſe legale aſcendit ad quinque pro centenario, & non vltra, conſ. 191 num. 4. & num. 11. & num. 35.

Intereſſe lucri ceſſantis, non debentur ceſſante mora, conſil. 162. num. 11.

Intereſſe certum taxari non poteſt propter dilationem factam ad ſoluendum, conſ. 162. nu. 12. & nu 25. & nu. 30.

Intereſſe affectionis ſine vtilitate pecuniaria peti non poteſt, conſ. 191 num. 39.

Interrogans nihil ponit, nec aliquid de veritate aſſerit, ſed petit ſe verificari ab Aduerſario, conſ. 192. num. 5.

Interpretatio omnis facienda eſt, vt falſitas excludatur, conſ. 108. num. 27.

Interpres ſtatutorum eſt obſeruantia ſubſequuta, conſ. 177. nu. 35.

Interpretatio ſemper recipienda illa, quæ minus nocet Reo, conſ. 186. num 20.

Inuadens poſſeſſionem ſuam, vel alterius authoritate propria, quomodo puniatur, conſ. 169. nu 16. & 17.

Inuadens vniuerſitas propria authoritate rem ſuam, vel alienam Conſilio conuocato, & præcedente deliberatione punitur, vt conſ. 16 . num. 18.

Inueriſimile, quod eſt pro falſo habetur, conſilio 147. num. 10.

Inueriſimiles reſponſiones Rei faciunt inditium ad torturam, conſ. 147. num. 49.

Inueriſimilis memoria reddit Teſtem de falſo ſuſpectum, conſil. 171. num. 8.

Inueriſimilia Teſtis deponens pro falſo habetur, conſil. 110. numero 5.

Inueriſimilia Teſtis varius deponens incredibilis redditur, conſil. 147. num. 18.

Inueriſimilia deponentes Teſtes, non ſolùm non probant, ſed ſunt de falſo ſuſpecti, conſ. 166. num. 14.

Inueriſimilia Teſtis deponens reputatur falſus, conſilio 138. numero 13.

Inueriſimilia Teſtes deponentes non probant, & falſi præſumuntur conſ. 122. nu. 18 & nu. 11.

Inueriſimilia Teſtis deponens reputatur falſus, conſilio 121. numero 40.

Inueriſimile, quod eſt ex eo oritur præſumptio falſitatis, conſil. 172. num. 13.

Inueriſimilitudo præſumptionem falſitatis excludit, conſil. 172. num. 11.

Ira prouueniens ex iuſta cauſa delinquentem excuſat à pœna ordinaria ſi durante calore iræ delinquat, ſecus ſi iræ calore ceſſante, conſ. 1 1. num. 2.

Irridere ſolent hodie Iudices cornutos querelantes adulterum, vel diuortio de adulterio, conſ. 141. nu. 27.
Declara, vt num. 28.

I N D E X.

Iudæui Teſtes eſſe nõ poteſt contrà Chriſtianum, etiam quod producatur ab alio Chriſtiano, & etiam in crimine Hæreſis, conſil. 181. num. 16.

Iudex vnius Territorij non debet exequi ſententiam Iudicis alterius Territorij, quando ambo Iudices non ſunt ſubiecti ſub eodem Principe, niſi ad requiſitionem, & inſtantiam illius, in cuius Territorio lata eſt, conſ. 136. num. 16.

Iudex Temporalis Eccleſiæ poteſt exequi ſententias latas contra Bannitos Regni Neapolis, conſ. 136. num. 26. in fine, non tamen ſine proceſſu, num. 17.

Iudex poteſt, vbi ſtylus notorius eſt, de eo etiam in Camera, & extraiudicialiter à Notarijs ſe informare, conſ. 172. nu. 4.

Iudex de iniuſtitia redargui non debet, quia non præſumitur iniuſtitiam voluiſſe facere, conſ. 172. num. 14.

Iudex ex officio veritatem perquirere debet, conſ. 172. nu. 18.

Iudex criminalis non poteſt ciuiliter condemnare ad reſtitutionem pretij, vbi non intrat condemnatio criminalis, conſ. 176. num. 14.

Iudex ad examinandum aliquem, vti Reum deuenire nunquam debet, niſi legitima præcedant inditia, & aliter faciẽs peccat mortaliter, conſ. 110. num. 12. & 13.

Vbi qualia debent eſſe iſta inditia.

Iudex, cuius iuriſdictio turbatur contra turbantem procedit etiam quod alias eſſet Iudex incompetens, & etiam quod turbans ſic iuriſdictionem eſſet perſona publica, conſ. 134. nu. 4. & 5.

Iudex ex cauſa poteſt augere, & minuere pœnas, tàm legales, quã bannimentales, & ſtatuarias, conſ. 121. nu. 13.

Declara, vt num. 25.

Iudex procedere non poteſt per Inquiſitionem, vbi parti non competit accuſatio criminalis, conſ. 114. nu. 11.

Iudex criminalis non poteſt Reum ciuiliter condemnare, ſi eum criminaliter condemnare non poteſt, conſ. 174. nu. 12.

Iudex, ſeu Princeps habens perſonam ſibi ſubditam, poteſt etiam ſtatuere ſuper eius bonis alibi ſitis, conſ. 118. num. 5.

Iudex habens liberum arbitriũ poteſt ſe informare, prout ſibi placuerit, & conſcientia ſua dictauerit, etiam nulla adhibita formali cauſæ cognitione, conſ. 168. num. 5.

Iudex Eccleſiaſticus, an teneatur ſtare proceſſui facto à Iudice laico ad effectum, vt reus gaudeat, vel non gaudeat immunitate Eccleſiaſtica, conſil. 168. num. 21. & ſeqq. vſque ad numerum 39.

Iudex ſæcularis apud quem Clericus de aliquo maleficio eſt delatus, debet conficere proceſſum, illumque vna cum Clerico ad Iudicem Eccleſiaſticum tranſmittere, conſ. 168. num. 22.

Declara, vt num. 34.

Iudex ſæcularis de delicto Clerici cognuſcere volens excommunicationis pœnam incurrit, conſ. 168. nu. 34.

Iudex Eccleſiaſticus, quando informationes aſſumit ſuper qualitate delicti ad effectum remittendi delinquentem, necne ad Iudicem ſæcularem, eo quia ad Eccleſiam confugit, an debeat citare Fiſcum, ſeu partem, & quem? conſil. 168. num. 39. & ſeqq. vſq; ad num. 63.

Iudex arbitrium in procedendo habens liberum adhuc debet partes citare, conſ. 168. num. 40.

Iudex Eccleſiaſticus, quando cognoſcit, an confugiens ad Eccleſiã gaudere debet illius immunitate, quem ordinem in huiuſmodi cognitione, & proceſſu ſeruare debeat, an ſcilicet ſit dandus libellus conteſtanda lis, dandæ dilationes, & proceſſus publicandus, conſ. 168. num 63. & ſeqq. vſque ad num. 68.

Iudex abſoluere non poteſt bannitum, & condemnatum in contumaciam, etiam quod ille innocens appareat, niſi Principe conſulto, conſ. 111. num. 24.

Iudex ex duobus præſumptionibus falſitatis poterit declarare non eſſe adhibendam fidem ſcripturæ, conſ. 108. num. 114. Si verò fuerint plures, quàm duæ tunc poterit Iudex criminaliter condemnare, num. 115.

Iudicis arbitrio remiſſum eſt torquere, vel condemnare in pœnam extraordinariam Reum pluribus indicijs grauatum ex aliqua cauſa, conſ. 109. num. 15 & num. 27.

Vbi ponantur cauſæ quibus Iudex iſto caſu debet condemnare, & non torquere.

Iudicis arbitrio remiſſum eſt præſumptiones leues friuolas, & temerarias iudicere, conſ. 108. num. 113. & ſeqq. Vbi etiam quomodo iſto caſu Iudex arbitrium regulare debeat.

Iudices hodie ſolent irridere cornutos quærelantes adulterum, vel Vxorem de adulterio, conſ. 141. num. 27.

Declara, vt num. 28.

Iudex delegatus ad faciendum proceſſum non cenſetur delegatus ad ſententiandum, conſ. 156. num. 1. & num. 19.

Declara, vt num. 34. & num. 45.

Iudici delegato ad cognoſcendum cauſam non cenſetur data poteſtas ſententiandi, conſ 156. nu. 1.

Iudicis Eccleſiaſtici ſententia declaratoria non præcedente Princeps, ſeu Fiſcus ſæcularis bona hæreticorum laicorum ipſo Iure confiſcata non occupat, conſ. 117. num. 4.

Iudices Eccleſiaſtici de conſuetudine bona hæreticorum confiſcãt, conſ. 118. num. 16.

Iudici, qui condemnauit, & non Iudici, vbi bona ſita ſunt applicantur bona vbi contingat confiſcari extra Territorium, conſ. 118. num. 10. & 11.

Vbi etiam quod in crimine hæreſis.

Iudicis contemptus naſcitur ex ſcientia, & contrauentione, conſ. 122. num. 6.

Iudex liberum habens arbitrium, conteſtatio litis non eſt neceſſaria in extraordinaria Iudicis cognitione, conſ. 168. nu. 63.

Iudex Eccleſiaſticus poteſt capere, & carcerare Bannitum à Iudice temporali pro delicto mixti fori, & contra eum exequi ſententiam, conſ. 136. nu. 18.

Iudex vbi eſt notoria obſeruantia, ſeu conſuetudo, poteſt extraiudicialiter ſe de ea informare, conſ. 107. num. 12.

Iudex poteſt in vno capite, & articulo pronunciare, & in alijs omittere, conſ. 186. num. 5.

Iudex in ſententia tenetur exprimere cauſam, quando ea aliqua cauſa recedit à Iure communi, conſ. 186. num. 9.

Iudex non præſumitur voluiſſe pronunciare extra ſuam authoritatem, & iuriſdictionem, conſ. 186. num. 17. & nu. 44.

Iudex non præſumitur voluiſſe facere id, quod facere non poteſt, conſ. 186. num. 24.

Iudex appellationis reuocans ſententiam primi Iudicis in vna parte cenſetur etiam reuocaſſe in alia acceſſoria ad partem expreſsè reuocatam, conſ 186. num 43.

Iudici licet cum ſimulationibus agere, & tractare cum Reo, non tamen cum falſa aſſertione, & mendacio, conſil. 185. numero 15.

Iudex laicus poteſt cognuſcere incidenter ad repellendam exceptionem, quando agitur de matrimonio, & quæſtio non eſt Iuris, ſed facti, conſ. 190 num. 24.

Iudex ſæcularis poteſt cognoſcere de Adulterio, quando de Iure ciuili punibile eſt, conſ. 190. num. 25.

Iudicium falſitatis finitam coram Iudice Ciuili non poteſt amplius proponi coram Iudice Criminali, conſ. 108. nu. 31.

Iudicium peritorum non ſufficit ad condemnandum, conſ. 108. nu. 64. in fine.

Iudicio ſuo verba de ſui natura important arbitrium boni viri, conſ. 168. num. 3. Vbi declaratur niſi adiungantur cum verbo videbitur, tunc enim importat liberum arbitrium. Subdeclara, vt num. 16. & 17.

Iudicium peritorum non facit inditium ad Torturam contra hominem bonæ famæ, conſ. 179. num. 5.

Iudicio eorum, deponentes Teſtes nihil probant, conſil. 179. numero 5.

Iudicium poſſeſſorium non impeditur per receptiones concernentes petitorium, conſ. 185. num. 75.

Iunior poſſeſſio præfertur antiquiori, quando antiquior poſſeſſor ſciens poſteriorem poſſidere, eum poſsidere permiſerit, conſil. 169. num. 12.

Iuramentum non dicitur præſtitum, niſi illud tactis ſcripturis præſtitum fuerit, conſ. 156. num. 11.

Iuramentum in litem defertur contra Adminiſtratorem, qui non confecit librum adminiſtrationis, conſ. 124. num. 57. & 58.

Iuramento probatur credulitas eius, qui dicit non credidiſſe delinquere, conſ. 155. num. 9.

Iuramento probatur Tenor Inſtrumenti ſubrepti, conſil. 129. numero 9.

Iuramento amittentis amiſsio Inſtrumenti, ſeu ſcripturæ non probatur, niſi aliquis caſus probetur, propter quem potuerit amitti, conſ. 129. num. 10. & num. 11.

Vbi amplius, quod debet probari amiſſum Inſtrumentum fuiſſe in loco, vbi caſus euenit.

Iuramento amittentis nunquam amiſsio Inſtrumenti probatur, quando agitur de graui præiudicio, conſ. 129. num. 12. Idem quando contra amittentem viget aliqua præſumptio occultationis, num. 13.

Iura-

I N D E X.

Iuramentum obligat præciſè, & dato contemptu Iudicis pœna committitur, conſ.122.num.6.

Iuramentum impedit moræ purgationem, conſ. 122.num.6.

Iuramentum quando adeſt in obligatione, conuentionalis pœna vltra intereſſe exigi poteſt, conſ.122.num.6.

Iuratæ aſſertioni in his, quæ in animo conſiſtunt ſtandum eſt, conſ. 114.num.48.in fine, & num.50.in fine.

Iuratæ aſſertioni aſſiſtentis in rixa, quod caſu, & ignoranter non autem ſcienter aſtiterit omninò ſtandum eſt, conſil. 166. numero 3.

Iurata depoſitio ſecunda Teſtis varij magis attenditur, quàm prima depoſitio non iurata, conſ.139.nu.10. Vbi etiam an iſto caſu Teſtis poſſit de falſo puniri.

Iuriſdictio, & Dominium quod habet Princeps eſt diuerſio à Domino rerum particolarium, conſ.135.num.28.

Iuriſdictionem Iudicis turbans criminaliter punitur ab illo Iudice, cuius Iuriſdictio turbata eſt, conſ.134.num.4.
Amplia, vt num.5.

Iuriſdictionis ſuæ fines Barones excedentes committunt crimen læſæ Maieſtatis, conſ 149.num.5.

Iuriſdictio in criminalibus prorogari poteſt, quando Iudex nullam prorſus habebat Iuriſdiſtionem, conſ.193.num.5.

Ius deliberandi, & adeundi hæreditatem, & dicendi nullum Teſtamentum patris, an & quando transeat in Fiſcum, conſ.159. nu. 47.52.& 61.

Iure datoris reſoluto cenſetur etiam reſolutum Ius acceptoris, conſ.124.num.21.

Iuris controuerſi ignorantia excuſat nedum minorem, ſed etiam maiorem, conſ.106 num.3.

Ius confiſcandi ad fauorem poſſidentis cum Titulo, & bona fide præſcribuntur ſpatio annorum decem, ſine autem titulo, & cum bona fide requiritur præſcriptio viginti Annorum, cum mala autem fide nunquam currit præſcriptio, conſ.163.nu.16.

Iuris præſumptio operatur, vt volens probare contrarium plenioribus, & clarioribus probationibus vti debet, conſ.166.nu.4.

Iuris præſumptionem habens contra ſe debet probare contrarium per liquidiſſimas probationes, conſ.114.num.19.

Iuris dubij ignorantia excuſat, ſicut ignorantia facti, præſertim, vbi agitur de damno vitando, conſ.165.nu.93.

Iuris dubij ignorantia excuſat omnes etiam peritos, conſil. 155. num.7.

Ius Canonicum ſeruandum eſt in caſibus non deciſis à Iure ciuili, conſ.190.num.36.

L

LAceratio cartarum vbi delictum producit, quia recenter facta fuit, tunc Fiſcus debet probare recentiam lacerationis aliter non dicitur probaſſe corpus delicti, conſ 151.nu.1.

Laceratio, ſeu falſitas non præſumitur commiſſa ab eo, qui ex laceratione, ſeu falſitate nullam reportauit vtilitatem, conſil. 151. num.8.

Lacerationis, ſeu falſitatis cauſa ceſſante ceſſat etiam præſumptio lacerationis, ſeu falſitatis, conſ.151.num.9.

Laceratio librorum cenſetur facta ab eo, vel ad eius inſtantiam, de cuius commodo agitur, conſ.111.nu.20.& nu.32.in fine.

Laceratio, & inciſio cartæ inducunt præſumptionem falſitatis, cõſ. 172.num.6.

Læſæ Maieſtatis reus impunè poteſt vbique locorum occidi, conſ. 113.num.3.

Læſæ Maieſtatis reus dicitur hoſtis Printipis, conſ.113.nu.4.

Læſæ Maieſtatis reus dicitur is, qui dolo facit, vt quis ab Imperatoris obedientia ſe ſubtrahat, conſ.123.num.7.

Læſæ Maieſtatis reus, & rebellis dicitur, qui contra Principis honorem machinatur, conſ.123.num.8.

Læſæ Maieſtatis reus dicitur ex ſolo Conſilio, ſeu Tractatu cum aliquo contra Principem etiam nullo ſequuto effectu, conſ.123. num.9.& 10.

Læſæ Maieſtatis crimen committitur, etiã à ſubdito mediatè Principi ſubiecto, conſ.123.num.11. (conſ.118.n.3.

Læſæ Maieſtatis Diuinæ reus eſt hæreticus, ſed Eccleſiam lædit,

Læſæ Maieſtatis crimen committunt Barones excedentes fines ſuę Iuriſdictionis, conſ.149.num.5.

Læſio non poteſt dari, vbi adeſt æſtimatio iuſta, conſ.162.nu.46.

Læſio in dubio non præſumitur, conſ.162.num.47.

Læſo venditore in venditione, recuperante ab emptore rem venditam, hypothecæ ſuper ea ab emptore impoſitæ reſoluuntur, cõſ. 154.num.19.

Læſæ Maieſtatis reus dicitur etiam, reus *falſæ* monetæ, conſ. 113. num.5. Etiam quod non ſit falſæ monetæ Cuſſor, ſeu fabricator, ſed illam ſcienter expendens, & diſtribuens.

Laicorum hæreticorum bona ipſo Iure confiſcata non applicentur non videtur hodie benè reſolutum, conſ.117.nu.1.

Laicorum hæreticorum bona confiſcatio ipſo Iure de Iure ciuili applicantur Fiſco Principis ſæcularis, conſ.117.nu.2.

Laicorum hæreticorum bona ipſo Iure confiſcata applicantur de Iure Canonico Fiſco, & Principi ſæculari, conſil. 117. numero 3.

Laicorum hęreticorum bona ipſo Iure confiſcata Princeps, ſeu Fiſcus ſæcularis non occupat, niſi præcedente declaratoria ſententia Iudicis Eccleſiaſtici, conſ.117.num.4.

Laicorum hæreticorũ bona confiſcata ipſo Iure applicantur Principi Sæculari non ſupremo, cui hæreticus mediatè ſubiectus eſt, ſed Feudatario, cui immediatè eſt ſubiectus, conſil. 117. num.5.

Laicorum hæreticorum bona ipſo Iure confiſcata cum Fiſco applicentur attendendæ ſunt Conſtitutiones nouæ, Decreta, & ſtatuta particolaria non Principis ſæcularis, ſed Pontificis, conſil. 117.num.6.& ſeqq.

Laicorum hæreticorum bona ipſo Iure confiſcata ex Conſtitutione Innocentij Quarti, & Clementis Quarti diuiduntur in tres partes, conſ.117.num.9.& num.11.licèt alij contrà, nu.10. Quæ tripartita diuiſio habet locum non ſolùm in Italia, ſed etiam extra Italiam, conſ.117.num.12.& 13.

Laicorum hæreticorum bona confiſcata ipſo Iure hodie applicantur Cameræ Apoſtolicæ, & Romanæ Eccleſiæ, vbi non adſunt Inquiſitores, conſ.117.num.14.& 15. Vbi autem adſunt Inquiſitores omnia hæreticorum bona applicantur Sancto Officio, nu. 16.licet alij contra, num.17.

Laicorum hæreticorum bona ipſo Iure confiſcata ſecundum aliquos diuiduntur in duas partes, quarum vna applicantur Sancto Officio, alia autem Cameræ Apoſtolicæ, ſeu Romanæ Eccleſiæ, conſ.117.num.18.

Laicorum hæreticorum bona confiſcata ipſo Iure, cuinam applicẽtur? ſeruandæ ſunt conſuetudines locorum, dummodo ſint rationabiles legitimæ præſcriptæ, & conformes Iuribus, & Papalibus conſtitutionibus, conſ.117.num.19.

Laicorum hæreticorum bona confiſcata ipſo Iure cuinam applicẽtur de conſuetudine Hiſpaniæ? conſ.117.num.20.
Quid de conſuetudine Mantuæ? num.21.
Et quid de conſuetudine Mediolani? num.23.

Laicorum hæreticorum bona ipſo Iure confiſcata propter hæreſim applicantur non Principi ſæculari, ſed Sancto Inquiſitionis Officio, conſ.118.num.2.Et omnibus ſeqq. in diſcurſu, vbi reſpondetur contrarijs.

Laicorum hæreticorum bona confiſcata ipſo Iure, quomodo diuidantur, & applicentur in Ducatu Sabaudiæ, conſil. 118. numero 18.

Laicorum hæreticorum bona ipſo Iure confiſcata ſpectant ad Fiſcum Eccleſiæ, conſ.118.num.23.

Laicus Iudex non poteſt vllo pacto ſe intromittere in cauſa ſeparationis Thori, conſ.190 num.16.

Lapides pugnetti, fuſtes, zappæ, & ſecures nunquid veniant appellatione armorum, conſ.169.num.19.& ſeqq.

Lata culpa dolo non æquiparatur, quando agitur de pœna corporali, conſ.115.num.21.

Lata culpa dicitur in eo, qui non cogitauit euenturum caſum, conſ.153.num.7 & num.23.& num.43.

Latè interpretanda eſt gratia Principis, fallit ſi ad ſupplicationem partis, quia tunc ſtrictè intelligenda, nec in ea procedit argumentum de minori ad maius, conſ.163.nu.6.

Latrocinium, & aſſaſsinium commiſſum dicitur ab eo, qui poſtquam hominem occidit, eius cadauer derobat, & ſpoliat, conſil. 143.num.1.

Latrocinia plura, & diſrobationes in ſtrata confitens commiſiſſe, non poteſt ex hac ſua generali confeſsione condemnari, conſil. 156.num.15.

Laudum continens illicitam taxationem, intereſſe eſt ipſo Iure nullum, conſ.162.num.19.

Laudum ſi non valet in tota ſumma corruit in totum, nec ſuſtinetur in parte, conſ.162.num.11.

Laudum iniuſtum exequendum non eſt, non obſtante obligatione Camerali, conſ.162.num.37.

Laudum datum poſt tempus in compromiſſo adiectum eſt ipſo Iure nullum, conſ.162.num.42.

I N D E X.

Laudum datum ex abrupto,& infra tres dies, & ſic præcipitanter eſt nullum,& exequutionem non meretur, conſ.162.nu.43.

Laudum datum vltra ea ſuper quibus eſt factum compromiſſum non valet,conſ.162 num.44.

Laudum latum ſuper rebus ſuper quibus non eſt factum compromiſſum minimè valet, etiam quod arbitris fuerit data ampla authoritas de omnibus differentijs cum annexis,& connexis, & alijs ampliſſimis Verbis,quæ reſtringi debent tantùm ad res deductas in Iudicio,conſ.162,num.46.

Laudum fundatum in falſa cauſa iniquum, & iniuſtum eſt, conſil. 162.num.49.& num.52.Vbi quod ratificari non poteſt.

Laudi nulli,& iniqui ratificatio, ratificanti non nocet, niſi ratificans fuerit certioratus de nullitate, & iniquitate laudi, conſil. 162.num.51.

Laudi nulli,& iniqui etiam emologati dari non poteſt, conſil.numero 51.

Legale intereſſe aſcendit ad quinque pro centenario,& non vltra, conſ.161.num.4.& num.11.& num.15.

Legalem pœnam non ſolum,ſed etiam ſtatutariam minor ætas minuere facit,conſ.106.num.24.

Leges Ciuiles non ſunt curandæ,ſed illis præualent Canones,quādo agitur de cauſa pertinente ad forum Eccleſiaſticum, conſil. 118.num 13.

Legem contra Eccleſiam Imperator condere non poteſt, conſil. 168.num.34.

Legem verbis,& non rebus imponere prohibitum eſt à Iure,conſ. 114.num.17.

Legum correctio non præſumitur,niſi expreſsè dicatur, conſ.121. num.7.

Legum correctio non præſumitur,conſ.121. num.18.

Legis prohibitioni contrauenienſ extra ordinem Iudicis arbitrio punitur,licet in lege pœna expreſſa non ſit,conſ.149.nu.5.

Lex loquens cum aliquo præſuppoſito locum non habet, præſuppoſito ceſſante,conſ. 142.num.6.

Lex habens plures intellectus non poteſt allegari ad deciſionem cauſarum,conſ.105.num.70.

Lex cum aliquo præſuppoſito loquens, ceſſante præſuppoſito non habet locum,conſ.184 num 13.& num.14.

Lex ſeu ſtatutum præſertim factum à ſubditis ſtatuentem, & Principem non ligat,conſ.183.num 2.

Leges, ſeu ſtatuta a Principe condita ligant ipſum Principem, conſ.183.num 5.

Legitima,& Trebellianica confiſcari poteſt, etiam quod bona ſint fideicommiſſaria,& alienari prohibita, conſ.159.num.2. & ſeq. num.20.Vbi ampliatur, & quod filius delinquat in minori ætate,& num.41.

Legitima confiſcari non poteſt, quando prohibitio alienandi ad certum tempus filio facta eſt,conſ 159.num.6.

Licèt alij contrà,num.16.& num.33.

Declara primo, dummodo talis prohibitio fuerit facta durante minori ætate,ſecus ſi poſteà, vt putà vſque ad quadraginta Annos,num.7.& num.17.& ſeq.Vbi quod iſto caſu talis prohibitio non valet,etiam durante minori ætate, & num. 22. 24. & ſeqq. vbi de materia.

Declara ſecundo,dummodo Teſtator exprimat cauſam imbecillitatis propter minorem ætatem,num.8. alias ſecus, num.25. & & ſeqq. Vbi benè declaratur materia,contrà num 36.

Declara tertio, dummodo imbecillitas filij parum induſtrioſi conſtet aliunde,quàm ex patris aſſertione,num.9.& nu.29.

Legitimæ onus adiectum a Patre non cenſetur approbatum à filio per ſimplicem additionem hæreditatis, abſque proteſtatione,ſed requiritur ſpecialis,& expreſſa approbatio, conſil.159.num.23. & 24.

Legitima confiſcari,an poſſit, quando à Patre in ea fuit adiectum onus,& filius ante delictum non reclamauit, conſ.159.num.38. & ſeqq omnibus.

Legitimæ ſupplementum prætendi Ius,an tranſeat ad hæredes,cōſil.159.num.38.& ſeqq omnibus.

Legitimæ ſupplementum petendi Ius,an tranſeat in Fiſcum, quando filius ante delictum non contradixit, conſ.159. num. 38. & ſeqq.omnibus.

Legitima parte viuente filijs non debetur, conſ.148.nu.14.

Legitima pax dicitur illa,quæ fuit facta coram offitialibus locorū, aut per publicum Inſtrumentum,conſ.136.num.10.

Legitima,& Trebellianica prohiberi poteſt, etiam filijs primi gradus ſecundum magis receptam, & in Rota Canonizatam opinionem,conſ.173.num.6.

Legitima,& Trebellianica confiſcari non poteſt, quando Teſtator expreſsè ſubſtituit,& fideicommiſſum induxit in caſu delicti, conſ.173.num 7.& ſeqq.

Legitima confiſcari poteſt non obſtante fideicommiſſo, & prohibitione alienationis,conſ 173.num.9.

Legitimæ alienatio prohiberi poteſt,vſque ad certum tempus,cōſ. 173.num.10.

Legitima etiam priuantur filij hæreticorum, conſ.140,num. 3.& num 9 & 10.

Leuiora inditia ad torquendum ſufficiunt in delictis difficilis probationis,conſ.116.num.16.

Leuis,& modica inimicitia, non autem ex altercatione verborum, conſ.147.num.29.

Leues friuolæ,aut temerariæ præſumptiones,quæ dicantur Iudicis arbitrio remiſſum eſt,conſ.118.nu. 113.& ſeqq. vbi etiam quomodo iſto caſu Iudex arbitrium regulare debeat.

Leuis,& modica Tortura eſſe debet pro habenda qualitate criminis,conſ 138.num.25.

Leuis inimicitia non facit inditium ad Torturam, conſ. 127. numero 6.

Leuis culpa criminaliter puniri non poteſt,quod an verum ſit, & quando,conſ.153.num.11.& ſeqq.& num.45.& 47. & ſeqq. & num.32 & num.56.

Leue,aut modicum ſi fuerit vulnus non præſumitur mortale, conſ. 171.num.43.

Libelli famoſi pœna capitalis eſt,conſ.145. num 1. Quæ capitalis pœna aliqui dixerunt alternatiuè, quod poteſt eſſe, aut decapitatio, aut deportatio, verius tamen eſt eſſe pœnam decapitationis, num.2.

Libelli famoſi pœna de conſuetudine non mortis, ſed extraordinaria eſt,ſed non in ſtatu Eccleſiaſtico ex Bulla Pij Quinti, conſ. 145.num.3.

Libelli famoſi pœna eſt vltimi ſupplicij, & confiſcationis bonorū arbitrio Iudicis,conſ.145.

Declara,vt num 4.

Libelli famoſi pœna confecti in infamiam Pontificis, conſil. 145. num.6.

Libelli famoſi ſola exemplatio meretur pœnam libelli famoſi,cōſ. 145.num.7.

Libelli famoſi publicatio ſola meretur eandem pœnam, quam meretur componens libellum famoſum, conſ.145.nu.8.

Libelli famoſi pœna locum habet etiam quod non fuerit publicatum,conſ. 145.num.9.

Libellus famoſus in dubio,malo animo, & dolo cenſetur compoſitus,conſ.145.num.21.

Libelli famoſi pœna non habet locum in omni iniuria in ſcriptis prolata,conſ.123.num 6.

Libelli famoſi pœna non habet locum, quando quis per priuatas litteras aliquid ſcribit in alterius infamiam, conſil. 123. numero 5.

Libellus non eſt neceſſarius,quando Iudex ex officio procedit, & extraordinariè cognoſcit,conſ.168.nu.63.

Liber priuatus præſumitur verus, & probat ſi in eo aliquarum partitarum veritas apparet,ita & èconrra præſumitur falſus, & non probat ſi in eo aliquæ reperiantur falſæ partitæ, conſ.108. num.14.

Liber rationum continens plures partitas, quarum aliquæ verificentur, præſumitur etiam verus in alijs partitis, conſ.158.numero 12.

Librum adminiſtrationis adminiſtrator non conficiens punitur pœna ſtellionatus,conſ 214.num.13 & dicens ſe non confeciſſe librum præſumitur occultaſſe,num.31.

Vbi quod non ſolùm mercatores, ſed etiam omnes adminiſtratores,& negotiorum geſtores tenentur conficere hunc librum. Contrà,num 39.vbi quod Procurator particularis negocij non tenetur conficere librum rationum, & num. 53. Sed pro prima opinione,vide num.57.& ſeq.

Librorum laceratio cenſetur facta ab eo, vel ad eius inſtantiam de cuius commodo agitur, conſil. 122. numero 20. & num. 32.in fine.

Librum adminiſtrationis adminiſtrator non conficiens Iuramentū in litem defertur contrà eum,conſ.214.nu.57.

Liberum Iudex in procedendo habens arbitrium,adhuc debet partes citare,conſ.168.num.40.

Liberum Iudex habens arbitrium poteſt ſe informare, prout ſibi placuerit,& conſcientia ſua dictauerit,etiam nulla adhibita formali cauſæ cognitione,conſ.168.num.5.

Liberum

Digitized by Google

I N D E X.

Liberum Iudex habens arbitrium conteſtatio litis non eſt neceſſaria in extraordinaria Iudicis cognitione, conſil. 168. num.63. & ſeqq.

Licentia limitata, & reſtricta ad vnum caſum ad alium prohibita cenſetur, conſ. 122.num.2.& num.4.

Licentia data ſub conditione, ea non ſeruata habetur pro non data, conſ. 122.num.4.

Licentia impetrata à Papa alienandi prohibitus alienari, nunquid poſteà prohibitus alienare poſſit, conſ. 105.num. 38.

Lis, ſeu cauſa finita non dicitur niſi fuerit ſententiatum, conſ. 156. num. 46.

Litis præuentio, ſeu pendentia non cenſetur inducta per ſolã querelam, conſ 160 num 14 & num.27.

Litis conteſtatio non eſt neceſſaria in extraordinaria Iudicis cognitione præſertim in Iudice habente liberum arbitrium, conſil. 168.num.63.

Litteræ productæ à Fiſco plenè probant contra Fiſcum, conſ.147. num. 11.

Litterarũ comparatio contra hominem bonæ famæ inditium non facit, conſ. 112 num.22.

Litterarum comparatio non probat, quando non fuerit iuratum non extare alias probationes. Quando non fuerit ſeruata forma à Iure requiſita; Quando fuerit facta parte non citata, & in omni caſu eſt fallax, & periculoſa, conſ. 108.num.38.

Litterarum comparatio facta à Peritis non ſufficit ad condemnãdum criminaliter, conſ. 108.num. 56.

Litterarum comparatio in criminalibus non ſolùm non probat, ſed nec etiam facit inditium ad Torturam contra hominem bonæ famæ, conſ. 164.num 4.

Liuores corporis non probant corpus delicti, quia quãdoque euenir à febre maligna, conſ. 171.num. 2.& nu. 26.

Locari poſſunt bona mobilia, ſed eius deterioratio pertinet ad locatorem, conſ. 162.num.6 & num. 10.

Vbi propterea, quod locator non poteſt illis ſaluis aliquod lucrum recipere, & num. 21.& num. 22.& nu. 23.& 24. & nu. 29. & 30.& num 33.

Locatio non datur in oleo, grano, fœno, vino, & alijs, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, conſ. 161.num.5.& num.22. & 23.& n. 26. Vbi declaratur.

Locus dicitur vicinus, etiam ſi diſtet per centum milliaria, vltra autem centum milliaria locus non dicitur vicinus, conſ. 165.n. 6. contra, num 26.

Loco loci carens inſtrumentum carens viribus caret, conſil. 109. num. 17.

Præſertim rogatum in Ciuitate populoſa, num. 18.

Loquendi communis vſus non attenditur in ſtatutis conditis à Iuriſperitis, conſ. 168.num.73.

Loquendi communis vſus non præſumitur, ideò probandus eſt per allegantem, conſ. 1 6 num. 2 1.in fine.

Loquutio facta in via publica & palam non dicitur ſecreta, ideò non facit inditium ad torturam, conſ. 147.num 43.

Loquutio ſecreta non facit inditium, niſi fuerit facta cum occiſore, conſ 147.num.48.

Lucri ceſſantis, aut damni emergentis intereſſe incertum, quomodocunque, & qualitercunque prætenſum à principio taxari poteſt, conſ. 1 2 num. 1.& num. 18.

Lucri ceſſantis intereſſe non debetur ceſſante mora, conſil. 162. num. 11.

Lucri certi, & vniformis taxatio illicita eſt, conſil. 162. numero 34.

M

Magnæ falſitatis pœna eſt vltimi ſupplicij, conſ. 108.nu. 9 & num. 110.

Magnæ falſitatis pœna eſt pœna mortis, conſ. 133. numero 33.

Maieſtatis læſæ reus impunè poteſt, vbique locorum occidi, conſ. 113.num.3.

Maieſtatis læſæ reus dicitur hoſtis Principis, conſil. 133. numero 4.

Maieſtatis læſæ Reus dicitur is qui dolo facit, vt quis ab Imperatoris obedientia ſe ſubtrahat, conſ 113.nu.7.

Maieſtatis læſę Reus, & rebellis dicitur, qui contra Principis honorem machinatur, conſ. 123.num.8.

Maieſtatis læſæ Reus dicitur ex ſolo conſilio, ſeu tractatu cum aliquo contra Principem etiam nullo ſequuto effectu, conſil. 123.num.9.& 10.

Maieſtatis læſæ crimen committitur etiã à ſubdito mediatè Principi ſubiecto, conſ. 123 num. 11.

Maieſtatis læſæ crimen committunt Barones excedentes fines ſuæ Iuriſdictionis, conſ. 149.num. 5.

Maieſtatis Diuinæ læſæ Reus eſt hæreticus, & Eccleſiam lædit, cõſil. 118 num 3.

Maieſtatis læſæ reus dicitur etiam reus falſæ monetæ, conſil. 113. num. 5. Etiam quod non ſit falſæ monetæ cuſſor, ſeu fabricator, ſed illam ſcienter expendens, & diſtribuens.

Maiores quatuordecim annorum, & minores viginti quinque annorum in contumaciam condemnati pro homicidio, ſi ad manus Curiæ deueniunt, poſſunt non obſtante minori ætate morti tradi pro executione ſententiæ contra eos latè, conſil. 121. num. 1.

Maior quatuordecim annorum, licet minor viginti quinque annorum poteſt in contumaciam condemnari pœna mortis pro homicidio, etiam quod in proceſſu informatio non conſtet de minori ætate, conſ. 121.num. 2.& omnibus ſeqq.

Vbi etiam proponuntur contraria argumenta, & fundamenta, & illis reſpondetur.

Maiores quatuordecim annorum, & minores vigintiquinque ſi fuerint carcerati pro homicidio abſque eo, quod prius fuerint in contumaciam condemnati, & fateantur delictum non poſſunt in pœnam ordinariam homicidij condemnari, conſ. 121.num. 1.& num. 9.

Contra, num. 3. & num. 15. & num. 21.

Maiorem etiam, ſicut minorẽ excuſat ignorantia iuris controuerſi, conſ. 106.num 6

Maiores annorum quatuordecim poſſunt torqueri, ſed leuiter, minores verò quatuordecim annorum torqueri non poſſunt, conſ. 106.num.7.

Maledicens Principi pœna arbitraria puniendus eſt, conſil. 145. num. 10.

Maledicens Principi in ſimul & de eo benedicens, non tàm grauiter punitur, ac ſi ſolum maledixiſſe, conſ. 145.nu. 12.

Maledicentis Principi pœna tenetur dicens verbales iniuria Principi, conſ. 123.nu. 1.

Maledicens Principi pęna arbitraria puniendus eſt, conſil. 123. num. 1.

Maledicens Principi puniendus eſt pęna arbitraria non Iudicis, ſed Principis voluntati remiſſa, conſ. 123.nu. 3.

Maledicens Principi, ſeu iniuriam verbalem dicens non punitur pęna criminis læſæ Maieſtatis, conſ. 123.nu. 4.

Malus animus, & dolus præſumitur ex falſa aſſertione, conſ. 114. num. 20.

Malus non videtur dolus, nec improbatus à Iure quando quis vult proſpicere ſuæ indemnitati, etiam in alterius præiudicium, conſ. 114.num. 51.

Malus ſemel, ſemper præſumitur malus, conſ. 127.nu. 19.

Malo animo, & dolo in dubio, libellus famoſus compoſitus cenſetur, conſ. 145.num. 11.

Malæ famæ quando quis inquiſitus eſt, præſumptiones falſitatis, etiam non viſibiles ſufficiunt ad tollendum fidem Inſtrumento aliter ſecus, conſ. 109.num.6.

Immò etiam ſufficiunt ad condemnandum in pęnam extraordinariam, num 7.& num. 12.& 13.

Mandatarij depoſitio, & inculpatio non facit inditium contra mandantem, etiam quod mandatarij eſſent plures, conſil. 182. num. 18.

Mandatarij depoſitio contra mandantem non facit inditium, quando aliunde eſt falſus & infamis, conſ 151 num. 19.

Mandatario aſſerto nihil creditur contra mandantem, etiam quod aſſerat noluiſſe acceptare mandatum, conſ. 182 nu. 18.

Mandatarij depoſitio dicentis ſe ab aliquo requiſitum ad occidendum aliquem & noluiſſe mandatum acceptare non facit inditiũ ad Torturam, conſ. 192.num. 22. Vbi præſertim quando patitur plures defectus.

Mandans aliquid fieri, quod reſultet in delictum non tenetur ex mandato, ſed ex delicto illo ſequuto, conſ. 184.num. 28.

Mandans poteſt inquiri in loco mandati, etiam quod alibi homicidium fuerit ſequutum, conſ 113 num 13.

Vbi etiam ſi in vno loco fuit factus tractatus, & in alio ſequutum homicidium.

Mandatum, vt præſumatur ex inimicitia requiritur non ſolum, quod inimicitia ſit capitalis, ſed etiam quod correſpondeat offenſæ factæ, conſ. 147.num.33.

Man-

Digitized by Google

I N D E X.

Mandato æquiparatur ratificatio, vt plus eſt facto, quam verbis ratificare, conſ. 114. num. 20.

Mandatum de aliquem occidendo conditionaliter datum conditione non ſequuta punibile non eſt, conſ. 184. num. 40. & nu. 54. & ſeqq.

Mandatum, ſeu Conſilium non cenſetur datum per verba collata in arbitrium delinquentis, conſ. 185. num 35. & 49.

Manu armata, & conuocatis hominibus poſſeſſionem, à qua quis deiectus eſt, recuperare licitum eſt ſi incontinenti recuperetur poſſeſſio ſecus ſi ex interuallo, conſ. 141 num. 11.

Marchiæ Conſtitutiones nunquid habeant locum in Terris Eccleſiæ mediatè ſu... ..lis, prout ſunt Terræ Baronum, conſ. 111. nu. 19. & num. 56.

Maritus occidendo adulterum vilis conditionis cum ſua Vxore deprehenſum nullam patitur pœnam, conſil. 141. num. 1. & num. 15.

Maritus ſi occiderit adulterum, qui non ſit vilis conditionis mitius punitur, & aliàs, vt conſ. 141. nu. 3. & nu. 15.

Maritus occidendo Vxorem, ſeu Vxoris adulterum, aut excuſatur, aut minus punitur, ſi Vxor, vel adulter fuerit deprehenſus in adulterio, conſ. 141. num. 4.

Maritus occidens adulterum non excuſatur, niſi eum domi ſuę inuenerit, conſ. 141. num. 7.

Maritus non excuſatur occidendo adulterum, ſeu Vxorem cum adultero deprehenſam, niſi eos inuenerit in actibus Venereis, & ideò ex interuallo occidens non excuſatur, conſ. 141. num. 8. & per totum Conſilium licèt contrarium voluerit Bertazzol. conſilio 9.

Maritus impunè occidit adulterum poſt trinam monitionem alloquentem cum ſua Vxore. Declara, quomodo hoc intelligatur, conſ. 141. num. 29.

Mariti ſæuitia cum vna Vxore non inducit probationem ſæuitiæ cum alia Vxore, conſ. 157. num 18.

Mariti ſæuitiam in Vxorem Teſtis de auditu non probant, conſil. 157. num. 19.

Mariti ſæuitia in Vxorem non probatur per Teſtes dicentes audiuiſſe mulierem vociferantem, conſ. 157. num. 20.

Maritus apponens gladium ad gulam Vxoris, ex hoc Thori, ſeu matrimonij ſeparatio conceditur, conſ. 157.
Declara, vt num. 21.

Maritus exiſtens aleator, & blaſphemus, Thori, ſeu matrimonij ſeparatio, ex hoc non conceditur, conſ. 157. num. 17.

Mariti ſæuitia non concludenter probata, quamobrem ſeparatio Thori, ſeu Matrimonij non cōceditur, debet tamen maritus præſtare cautionem de non offendendo Vxorem, ſi aliqua ſæuitiæ apparuerint inditia, conſ. 157. num. 14.

Maritus poteſt Vxorem verberare, & corrigere, dummodo moderatè, & non atrociter, conſ. 157. num. 5. & num. 16. Vbi amplius, quod non valeat promiſſio de non corrigendo Vxorem.

Maritus ſi propter verbera, & percuſſiones cauſauit abortū Vxoris ſeparandus eſt ab ipſa Vxore, conſ. 157. nu 6.

Mariti ſæuitia in Vxorem ad effectum ſeparandi matrimonium debet plenè, & concludenter probari, conſil. 157. num. 12. & 13.

Mariti verba iniurioſa, aut minæ in Vxorem non inducunt ſæuitiam talem, vt peti poſſit ſeparatio Thori, conſil. 157. numero 14.

Maritus verberans Vxorem, quando propter ſæuitiam ſeparatio Thori, ſeu matrimonij concedatur, quandoue verbera, & percuſſiones dicantur atroces ad effectum ſeparandi Thorum, conſ. 157. num. 9. & ſeqq. Vbi ponuntur plura exempla.

Mariti defenſione, Vxor Teſtis admittitur, conſil. 172. num. 19. in fine.

Mater in lecto ſuffocans, & occidens filium ſuum infantem priuatur illius hæreditate, quæ ab ea, tanquam ab indigna auffertur, & Fiſco applicatur, quod an verum ſit, conſ. 153. num. 1. & omnibus ſeqq.

Mater ſi filium infantem in lecto ſuffocauit debet criminaliter puniri, ſi non pœna parricidij, alia ſaltem mitioris, conſ. 153. nu. 2. Vbi ſecus in foro pœnitentiæ, & num. 16.

Mater quando dicatur in culpa ſuffocando in lecto filium ſuum infantem, conſ. 153. num. 3. & omnibus ſeqq. in diſcorſu.

Mater, ſeu Nutrix dicitur in culpa ſuffocando in lecto filiū ſuum infantem, ex quo debebat non in lecto, ſed in Cunna eum tenere, conſ. 153. nu. 1. Vbi præſertim, quando mater, ſeu Nutrix fuit monita à Sacerdote, vt puerum non in lecto, ſed in Cunna retineat, & nu. 6. & 7. 8. & per totum in diſcurſu.

Mater ob non ſuſceptam tutelam, aut non petitum Tutorem filio ſuo priuatur illius hæreditate, etiam quod bona pupilli vtiliter adminiſtraſſet, conſ. 153. num. 17. & nu. 33. & nu. 46.

Matrimonij, ſeu Thori ſeparatio, vt concedatur propter ſæuitiam viri, & propter verbera, ſeu pcuſſiones ſæuitia debet eſſe atrox, & talis, vt non poſſit reparari per cautionem de non offendendo conſ. 175. num. 4. & ſeqq. & num. 15.

Matrimonij, ſeu Thori ſeparatio propter ſæuitiam viri verberantis Vxorem, quando concedatur, quandoue verbera, & percuſſiones dicantur atroces ad effectum ſeparandi Thorum, conſ. 157. n. 9. & ſeqq Vbi ponuntur plura exempla.

Matrimonij, ſeu Thori ſeparatio propter viri ſæuitiam non poteſt peti ab Vxore poſtquam ſe reconciliauit cum viro, conſil. 157. num. 11.

Matrimonij, ſeu Thori ſeparatio non conceditur ex eo, quod vir verberauit Vxorem, niſi verbera, & percuſſiones fuerint iteratæ, conſ. 177. num. 13.

Matrimonij ſeparatio, vt concedatur propter viri ſæuitiam, plenè, & concludenter ſæuitia probari debet, conſil. 157. nu. 12. & 13.

Matrimonij, ſeu Thori ſeparatio non conceditur ex eo, quod maritus ſit aleator, & blaſphemus, conſ. 157. num. 17.

Matrimonij, ſeu Thori ſeparatio conceditur ex eo, quod maritus appoſuerit gladium ad gulam Vxoris, conſil. 157.
Declara, vt num 21.

Matrimonij, ſeu Thori ſeparatio non datur propter capitalem inimicitiam ortam ex donatione querelarum hinc inde, quando à querelis fuit receſſum, conſ. 157. num. 23.

Matrimonij, ſeu Thori ſeparatio, quando non conceditur ex eo, quia mariti ſæuitia non ſit concludenter probata, debet tamen maritus præſtare cautionem de non offendendo Vxorem ſi aliqua ſæuitiæ apparuerint inditia, conſ. 157. nu. 14.

Matrix, ſeu prothocollum Inſtrumentorum facit fidem quādo Notarius eſt mortuus, etiam ſine ſigno, præſertim quando tale prothocollum reperitur in Archiuio publico, conſ. 164 nu. 14.

Matricem Inſtrumenti Notarius extendendo non prohibetur clauſulas in ea virtualiter contentas in Inſtrumento apponere, & exprimere, conſ. 164. num. 8.

Medicorum relationi ſtandum eſt, an vulnus fuerit mortale, vel non, conſ. 171. num. .. & num. 28.
Etiam quod Medici non fuerint illi, qui medicauerunt vulneratum, dummodo fuerint de facto certiorati, nu. 8. & num. 28.
Contra, num. 32.

Medicis teſtantibus infirmum fuiſſe, vel non fuiſſe ſanæ mētis omninò ſtandum eſt, conſ. 146. num. 1.

Medicis inter ſe diſcordantibus magis credendum eſt illis, qui fuerunt adhibiti curæ infirmi, quàm illis, qui infirmum non curarunt, conſ. 146. nu. 1.

Medicum non adhibendo, vel adhibendo imperitum in infirmitate alicuius priuatur illius hæreditate, tanquam indignus hæreditaſque Fiſco applicatur, conſ. 153. num. 9.

Memoria inuerſimilis reddit Teſtem de falſo ſuſpectum, conſil. 172. num. 8.

Mendacium in litteris, ſeu in contractu, ex quo nulla oritur obligatio impunibile eſt, conſ. 160. nu. 6. & nu. 10.

Mendacium nunquam punibile eſt, niſi in caſu à Iure expreſſo, cōſil. 160 num. 5.

Mendacium punibile non eſt, quando mendax ex eo nullum lucrum, aut commodum reportauit, conſil. 160. num. 6. & num. 20.

Mendacium medio iuramento dicens, dolus præſumitur in eo, cōſ. 153. num. 41.

Mendacium non facit inditium ad torturam, quando ſi Inquiſitus falſus fuiſſet ipſi non nocuiſſet, conſ. 117. nu 9.

Mendacium facit inditium ad torturam præſertim iunctis adminiculis, conſ. 127. num. 21.

Mendacium in non ſubſtantialibus non facit inditium ad torturā, conſ. 127. num. 36.

Mendax in vno Teſtis, dicitur mendax in omnibus, conſ. 166. nu. 16.

Mendacium non facit inditium, quando reus confeſſus eſſet, & ſibi non præiudicaſſet, conſ. 191. nu. 21.

Mendacium non facit inditium, niſi fuerit probatum per duos teſtes. conſ. 191. num. 21.

Mendacium circa ſubſtantialia facit inditium, conſ. 191. nu. 91.

Mendacium non facit inditium, quando ſi reus illud cōfeſſus fuiſſet ſibi non nocuiſſet, conſ. 191. num. 46.

Mens Teſtatoris ex verbis colligitur, conſ. 105. nu. 47.

Mentium bona ē eſt culpa timere, vbi culpa nō eſt, cōſ. 153. n. 24.

Mentia

Mentis ſanæ, vel non ſanæ fuiſſe infirmum teſtantibus medicis, omninò ſtandum eſt, conſ. 146. num. 1.

Mentitam, ſeu iniuriam alteri inferens prouocatus non excuſatur, niſi hoc fecerit incontinenti, ſecus ſi ex interuallo, conſil. 141. num 9.

Mercatoris diuitis bona fama dirimit præſumptionem falſitatis ab eo commiſſæ, conſ. 179. num. 8.

Meretrici mulieri non dicitur inferri vis per carnalem cognitionem, conſ. 147. num. 17.

Meretricij cauſa infamis mulier, amplius infamari non poteſt, cóſ. 147. num. 17.

Meretrix Teſtis à teſtificando repellitur, conſ. 156. nu. 10.

Meretrix Teſtis non recipitur, nec admittitur ad teſtificandum etiam quod meretricari deſierit, conſ. 130. num. 20.

Metus non præſumitur, ideò probandus eſt per allegantem, conſil. 188. num. 11.

Miles, aut nobilis inſultatus non tenetur fugere, etiam quod fugiendo potuerit ſe ſaluare, conſ. 141. num. 10.

Minæ probandæ ſunt per duos Teſtes ad hoc, vt faciant inditium contra minantem, conſ. 130. num. 7.

Minæ non cenſentur probatæ per verba generalia incerta, æquiuoca, & non importantia manualem, & illicitam vindictam, conſ. 130. num. 9.

Minæ per iracundiam prolatæ non faciunt inditium ad torturam, conſ. 130. num. 10. Vbi idem quando minæ fuerunt per minantem reuocatæ.

Minæ non faciunt inditium ad torturam, niſi probatum fuerit minantem eſſe ſolitum minas exequi, conſ. 130. no. 35.

Minæ, aut verba iniurioſa viri in Vxorem non inducunt ſæuitiam talem, vti peti poſſit ſeparatio Thori, conſ. 157. num. 14.

Minæ ſemper recipiunt interpretationem de vindicta Iuris, & non de vindicta facti, conſ. 182. num. 14.

Minor excuſatur in totum à dolo, ſeu delicto conſiſtente in omittendo non ſolùm præſumpto, ſed etiam vero, & abſque vlla prorſus reſtitutione, conſ. 106. num. 1.

Minores quatuordecim annorum torqueri non poſſunt, maiores verò annorum quatuordecim poſſunt torqueri, ſed leuiter, conſ. 106. num. 7.

Minor etiam in crimine falſæ monetæ mitius punitur, conſil. 106. num. 21.

Minor ætas facit minuere pœnam non ſolum legalem, ſed etiam ſtatutariam, conſ. 106. num. 14.

Minor Teſtis decem, aut duodecim annorum nihil probat, conſil. 171. num. 16.

Minores vigintiquinque annorum, & maiores quatuordecim annorum in contumaciam condemnati pro homicidio ſi ad manus Curiæ deuenient poſſunt non obſtante minori ætate morti tradi pro exequutione ſententiæ contra eos latæ, conſil. 121. numero 1.

Minor vigintiquinque annorum, & maior quatuordecim annorum poſſunt in contumaciam condemnari pœna mortis pro homicidio, etiam quod in proceſſu informatiuo conſtet de minori ætate, conſ. 121 num. 2. & omnibus ſeqq. Vbi etiam proponuntur contraria argumenta, & fundamenta, & illis reſpondetur.

Minores annorum vigintiquinque, & maiores quatuordecim annorum ſi fuerint carcerati pro homicidio, abſque eo, quod prius fuerint in contumaciam condemnati, & fateantur delictum non poſſunt in pœnam ordinariam homicidij condemnari, conſ. 121. num. 1. & num. 9.
Contra, num. 3. & num. 15. & num. 21.

Minori minuenda non eſt pœna, quando delinquit in ijs, quæ non imprudentia ætatis, ſed obſtinata malitia, & incorrigibili voluntate committit, ſecus ſi delinquat ex voluptate conſiſtente circa concupiſcibilia, & iraſcibilia ætatis impetu, & imprudentia, conſ. 121. num. 11. & num. 23.

Minor ætas probata à Fiſco facit minuere pœnam, conſ. 121. num. 12. & num. 24.

Minores nunquid poſſint in contumaciam condemnari in Vrbe, & ſtatu Eccleſiaſtico vigore Conſtitutionis Pij Quarti, conſ. 121. num 18.

Minores licet de Iure communi poſſint in contumaciam cõdemnari, adhuc tamen à Iudice habenda eſt ratio ætatis, & pœna mitiganda conſ. 121. nu. 27.

Minor vigintiquinque annorum ordinaria pœna puniri non poteſt de iure communi, conſ. 187. nu. 1. & nu. 12.

Minor nec etiam vigore Bullarum Summorum Pontificum puniri poteſt pœna ordinaria, niſi quando condemnatur in contumaciam, & captus ad manus Curiæ deueniat, conſ. 187. nu. 2. & 3. Vbi amplius, quod dictæ Bullæ non ligant manus Iudicis, quin poſſint diminuere pœnam.

Minor excuſatur à pœna indigni, quando eius delictum conſiſtit in omittendo, conſ. 185. num. 40.

Minori temperantia eſt à Iudice pœna de neceſsitate, & non ad voluntatem Iudicis, conſ. 187. num. 6.

Minori temperanda eſt pœna etiam in crimine homicidij, conſil. 187. num. 7.
Declara niſi homicidium eſſet qualificatum, & atrociſsimum, vt in parricidio, & alijs exemplis poſitis, num. 8.

Minori delinquenti minuenda eſt pœna, etiam quod diuerſo tempore plura capitalia commiſerit crimina, conſ. 187. no. 10.

Minores non reſtituuntur in delictis ad effectum, vt nulla pœna puniantur, conſ. 187. num. 11.

Minores prohibiti contrahere ſine certis ſolemnitatibus à ſtatuto requiſitis, non cenſentur ſine dictis ſolemnitatibus prohibiti cõtrahere cum Fiſco, & ad Fiſco fauorem, conſ. 183. nu. 1. & 2.
Contra, num. 3. & ſeqq.

Mobilia bona locari poſſunt, ſed eius deterioratio pertinet ad locatorem, conſ. 162. num. 6. & num 10. Vbi propterea, quod locator non poteſt illius ſaluis aliquod lucrum recipere, & nu. 21. & 22. & nu. 23. & 24. & nu. 29. & 30. & nu. 35.

Moderata, & leuis Tortura pro habenda qualitate criminis eſſe debet, conſ. 138 no. 25.

Monacus, ſeu Clericus, an & quando ſuccedat in feudum, conſil. 124. num. 11. & 13. Vbi præſertim quando Clericus, ſeu Monacus non eſt conſtitutus in Sacris.

Monetæ falſæ reus dicitur, etiam Reus læſæ Maieſtatis, conſ. 113. num. 5 Etiam quod non ſit falſæ monetæ cuſſor, ſeu fabricator, ſed illam ſcienter expendens, & diſtribuens.

Monetam falſam expendens punitur pœna fabricatoris falſæ monetæ, conſ. 113. num 6.

Monetam Imperialem falſam fabricans poteſt ab Imperatore puniri, etiam quod illi non ſit ſubditus ratione originis, domicilij, aut delicti, conſ. 113. num. 7.

Monetas falſas expendentes de Iure communi puniuntur pœna falſi, ſed hodie perpetuo exilio afficiuntur, conſil. 106. num. 14. & num. 20.

Monetam falſam, non ſtanneam, vel plumbeam, ſed æream, argenteam, vel auream expendentes, quomodo puniantur, conſ. 106. num. 15 & 16.

Monetas falſas expendentes præcedente tractatu, & ſcientia, qua puniri debent fabricatores falſarum monetarum, conſ. 106. nu. 19. & ſeqq.

Monetam falſam modicæ quantitatis expendens mitius punitur, conſ. 106. num. 13.

Monetas falſas expendentes non præcedente ſcientia fabricationis, aut tractatu puniuntur, tanquam auxiliatores poſt delictũ, ideò mitiori pœna puniuntur, qua puniri debent ipſi fabricatores, conſ. 106. num. 18.

Moneta falſa dicitur, quando eſt contaminata, & non pura, ſeu ſimplex, vtputà quando aurea habet mixturam argenti, & argentea habet mixturam æris, vel quando in ea miſcetur metallum minoris valoris, conſ. 125. num. 13.
Vbi etiam quotmodis dicatur moneta falſificata in materia, & num 14.

Monetæ falſæ pœna locum non habet, vbi non adeſt dolus, conſ. 125. num. 14.

Monetæ falſæ inſtrumenta reperta pœnes aliquem faciunt contra eum inditium ad Torturam ſi is fuerit malæ famæ, ſecus ſi bonæ famæ, conſ. 161. num 6. & 7.

Moneta falſa, & conſa reperta pœnes aliquem, facit contra ipſum inditium ad torturam, conſ. 175. num. 1.

Monetam falſam expendens ſcienter punitur, l. Cornelia de falſ. conſ 175. num. 2.

Monetæ falſæ inſtrumenta pœnes aliquem reperta faciunt contrà ipſum inditium ad torturam, conſ. 175. num. 3.
Fallit contra hominem bonæ famæ, & nobilem, nu. 16.
Item fallit in eo, qui nominat, aut hominem à quo habuerit dicta inſtrumenta, etiam quod de nominato authore non doceatur, num. 18.

Monetæ falſæ probatio non præſumptiua, ſed concludens eſſe debet, quando agitur ad condemnando reum, conſil. 175. num. 6. in fine.

Monetam falſam expendens ad hoc, vt puniri poſsit duo requiruntur. Primo, vt moneta expenſa fuerit in magna quantitate.

Secun-

I N D E X.

Secundo, quod doloſè, & ſcienter fuerit capenſa, conſ. 175. nu. 13. & num 14. Vbi quæ dicatur magna quantitas, & num. 15. Vbi quod iſto caſu dolus, & ſcientia non præſumitur, & ideò probanda per Fiſcum.

Monetam tondentes pœna non eſt pœna mortis, ſed falſi, conſil. 175. num. 22.

Monetam vnam pro alia ſoluere de generali conſuetudine licèt, conſ. 178. num. 7.

Moræ purgationem impedit iuramentum, conſ. 122. num. 6.

Mortale non præſumitur vulnus cum baculo, vel in brachio illatum, conſ. 171. num. 6.

Mortalia vulnera non præſumuntur, & ideò Fiſco alleganti mortalitatem vulneris incumbit onus probandi, conſ. 171. num. 6. & num. 12.

Mortalia quando non erant vulnera, vulneratus non præſumitur mortuus ex vulneribus, conſ. 171. num. 5. & nu. 17.

Mortale vulnus iudicatur in caput illatum ſecus ſi ſubtus auriculam, conſ. 171. num. 42. Verum ſit percuſſio in capite fuit modica, nec etiam dicitur mortalis, conſ. 171. num. 43.

Mortale vulnus non præſumitur ſi fuerit modicum, aut leue, conſil. 171 num. 43.

Mortale ſi non fuit vulnus, tunc mortuus non præſumitur ex vulnere etiam quod obierit breui tempore poſt receptum vulnus, conſ. 171. num. 44. & 45.

Morti proximam, & immediatam cauſam præbens magis indignus reputatur hæreditate illius mortui, quam qui mediatam, & remotam cauſam præbet, conſ. 153. num. 32.

Mortuus non præſumitur vulneratus ex vulnere mortali, niſi etiam probetur vulnus omninò fuiſſe mortale, conſilio 171. numero 13.

Mortale, an fuerit vulnus, vel non mortale relationi medicorum ſtandum eſt, conſ. 171. num. 7. & num. 28. etiam quod Medici nõ fuerint illi, qui medicauerunt vulneratum, dummodo fuerint de facto certificati, num 8. & num. 28. Contrà, num. 32. pro primo dicto, num. 47. & 48.

Mortuus quis potius præſumitur ſine ſcelere, quam cum ſcelere, conſ. 171. num. 26. & num. 31. & 41.

Mortuus non præſumitur ex vulnere ſi poſt vulnus receptum vulneratus per aliquot dies ambulauit faciendo ſua negocia, conſ. 171. num. 45.

Mortui Teſtes Inſtrumentarij, aut non examinati dicuntur ſtare pro inſtrumento, conſ. 152. num. 6.

Mulier infamis propter meretricium amplius infamari non poteſt, conſ. 147. num. 17.

Mulieri meretrici non dicitur inferri vis per carnalem cognitionem, conſ. 147. num. 17.

Mulier Teſtis patiens alios defectus non admittitur, etiam in ſubſidium, conſ. 166. num. 19.

Mulier de Iure Canonico in criminalibus à Teſtimonio repellitur, conſ 136. num. 9.

Mulieres in pœnalibus excuſantur, & mitius puniuntur propter ſexus fragilitatem in crimine læſæ maieſtatis, & Diuinæ ſacrilegij, & inceſtus, conſ. 125. num. 11. & num. 30. Vbi etiam quod etiam excuſatur à dolo præſumpto.

Mulier, & inhabilis Teſtis admittitur in criminibus occultis, in quibus veritas aliter haberi non poteſt, conſ. 156. nu. 40.
Declara, niſi patiantur plures defectus, nu. 52. & 53.

Mulierem vociferantem dicentes Teſtes audiuiſſe, per hoc mariti ſæuitia in vxorem non probatur, conſ. 157. num 50.

Mulier viliſſima, pauperrima, & Ancilla nihil probat, conſil. 193. num. 45.

Multitudo inditiorum producit veritatem delicti ante oculos Iudicis, ſicut clara lux oſtendit veritatem ante oculos corporis, conſ 108. num. 90 & ſeqq.

Multitudo, & pluralitas perſonarum, falſitatis præſumptionem excludunt, conſ. 164. num. 13.

Mutuum dicitur, quando reſtituitur idem genus, Cambium verò dicitur, quando fit permutatio de vno genere ad aliud, conſil. 114 num. 47.

Mutuum cum pacto locandi, quando ſit vſurarium, conſ. 163. num. 14. & ſeqq. & num. 20. & ſeqq.

N

NArratiua ſententiæ monſtrat voluntatem Iudicis, in qua parte pronunciare voluerit, conſil. 186. num. 6. & numero 25.

Neceſſaria defenſio dicitur probata, quando quis ab altero cum haſta, ronchæ percuſſus percutientem occidit, dum iterum ſtabat in actu repercutiendi, conſ. 151. num. 30.

Neceſſaria citatio non eſt, vbi probatio fit ad inſtructionem ſolius Iudicis, conſ. 168. num. 45.
Declara, vt num 56. & 57.

Neceſſaria non eſt conteſtatio litis in extraordinaria Iudicis cognitione præſertim in Iudice habente liberum arbitrium, conſ. 168. num. 63.

Neceſſarius non eſt libellus, quando Iudex ex officio procedit, & & extraordinariè cognoſcit, conſ. 168 nu. 63.

Neceſſaria defenſio ſuæ perſonæ ſemper permiſſa cenſetur, conſil. 120. num. 6

Neceſſaria defenſio dicitur facta ab eo, qui exonerat Archibuſium, contra illum, qui primus archibuſatam contra ipſum exonerauit, conſ. 150 num. 6.

Neceſſaria eſt tranſportatio actorum, & reddit ſententiam nullam ſi acta non ſunt tranſportata, etiam quod procedatur ſummariè, conſ. 167. num. 6.

Neceſſaria eſt tranſportatio actorum, & actis non tranſportatis ſententia eſt nulla, etiam quod in commiſſione adſit clauſula conſtito de præmiſſis quatenus ſufficere videbitur, conſil. 167. num. 8.

Neceſſaria eſt tranſportatio actorum, & actis non tranſportatis ſẽtentia eſt nulla, etiam quod acta tranſportanda eſſet irreleuantia, conſ. 167. num. 14.

Necem Teſtatoris hæres vlciſci negligens priuatur illius hæreditate, quæ Fiſco applicatur, conſ 153. num. 37.

Negans depoſitum furtum committit, etiam quod pecunia fuerit data numerata conſ. 114. num. 22
Contra, num. 32. in fine, & num. 34 & 35.

Negatiua probatur ex inſpectione actorum, conſ 111. num. 32. Vbi declaratur.

Negatiuam non probat Teſtis dicens ſe non audiuiſſe aliquid, quia poteſt eſſe, quod ille ſic dixerit, & Teſtis non audiuerit, conſil. 146. num. 4.

Negatiua vniuerſalis omnia negat, & excludit, ſicut vniuerſalis affirmatiua omnia affirmat, & includit, conſ 135. nu 7.

Negatiua probatur per inſpectionem actorum, conſ. 167. nu. 6.

Negatiua ſiue facti, ſiue Iuris ſit, & ſiue probabilis, ſiuè etiam improbabilis probanda eſt ab eo, qui ſe fundat in illa, conſ. 152. num. 2.

Negatiua non cenſetur concludenter probata per inſpectionem actorum, ſi omnia acta non producantur, conſilio 152. numero 2.

Negatiua vniuerſalis omnium actum, & caſum excludit, conſ. 177. num. 8. & 9. & num. 33. & nu 36.

Negligentia vbi a Iure ponitur intelligendum eſt, dummodo negligentia contineat latam culpam aliter ſecus, conſil. 153. numero 58.

Negligens Teſtatorem infirmum reputatur indignus illius hæreditate, & Fiſco hæreditas applicatur, conſ. 153. nu. 10

Negligens hæres vlciſci Teſtatoris necem priuatur illius hæreditate, quæ Fiſco applicatur, conſ. 153. nu. 37.

Negligentia, & culpa ſi quis occidit aliquem, illius hæreditate indignus efficitur, conſ. 153. nu. 25.

Niſi verbum conditionem importat, conſ. 168. nu. 9.

Nobilis, aut miles inſultatus non tenetur fugere etiam quod fugiendo potuerit ſe ſaluare, conſ. 141. nu. 20.

Nobilitas, & bona fama Inquiſitorum omnem falſitatis tollit præſumptionem, conſ. 152. num. 13.

Nobilitas, & bona fama Inquiſiti præſumptionem falſitatis excludit, conſ. 164. num. 10.

Noctis tempore delictum commiſſum dicitur difficilis probationis, conſ 116. num. 16.

Noctis tempore vidiſſe hominem lumine non accenſo, & Luna non lucente deponendo, falſus reputatur Teſtis, conſil. 116. num. 4.

Non aliter clauſula nullam ampliationem à verbis ſeparatam admittit facitque diſpoſitionem conditionalem, & importat formam ſpecificam, conſ. 122. num. 3.

Notario ſine Teſtibus aliquid aſſerenti non creditur, niſi de ijs, de quibus fuit rogatus, conſ. 171. num. 2. & nu 9.

Notarius poſt ſtipulationem Inſtrumenti nihil addere, vel minuere poteſt, conſ. 172 num. 2.

Notarius tenetur ſeruare prothocollum, ſeu originale, conſil. 175. num. 12.

Vbi

Digitized by Google

Vbi etiam quod illud non producendo arbitraria pœna plecti debet.
Notarij bona fama, & qualitas tollit omnem ſuſpicionem falſitatis,conſ.12u.nom.10.
Notarius dicitur falſum committere,quandu ſcripſit Teſtatorem ore proprio nominaſſe hæredem, quàm verè non nominauit, conſ.146.num.8.
Notarij delinquentes in eorum officio, non ſolum incurrunt pœna priuationis officij, ſed etiam alias grauiores arbitrio Papæ iuxtà formam Bullæ Pij V.conſ.111.nu.37.
Notarius delinquens io officio Notariatus,ao & quaudo priuetur, non ſolùm exercitio officij Notariatua,ſed etiam illius proprietate,conſ.111.num.40.& ſeqq.
Notarius infamis eſſe poteſt ad rogandum Inſtrumenta, non tamen ad banchum Iuris,conſ.111.nu.41.
Notarij bona fama excludit falſitatis præſumptionem, conſ.174. num.8.
Notario ſemper magis credendum eſt, quàm Teſti, conſil. 139. num.3.
Notarius, & Iudex examinatus Teſtem,qui ſe deinde repetitus negat ſe non dixiſſe,prout Notarius ſcripſit, nihil ipſi credendum eſt,nõ ſolum in ciuilibus,& ſic ad effectum,vt probet, ſed etiam in criminalibus ad effectum,vt ipſe Teſtis de falſo puniatur,cõſil.139.nu.1.& 2. Etiam quod Teſtis ſecundo loco examinatus fuerit parte citata,vel non,num.3.
Notarius examinans plures Teſtes,qui ſi in repetitione dicant ſe noo dixiſſe prout Notarius ſcripſit, contra ipſum Notarium, nou ſolùm oon ſufficiunt ad condemnandum, ſed nec etiam ad torquendum,conſ.139.num.4.Siue ſint examinati partu citata, ſiue non,num.5.
Notarius poteſt impunè corrigere errorem notorium, conſil.164. num.2.
Notarius poteſt Inſtrumentum à ſe rogatum aliena manu ſcriptũ publicare, & ſubſcribere,conſ.164.ou.3.
Notarius extendendo matricem Inſtrumenti non prohibetur clauſolas io ea virtualiter contentas in Inſtrumento apponere, & exprimere,conſ.164.num.8.
Notarius,quando eſt mortuus, Prothocollum, ſeu matrix Inſtrumentorum fidem facit,etiam ſine ſigno,præſertim, quando tale prothocullum reperitur in Archiuio publico, conſil. 164. numeru 14.
Notarius ſi reſpicit fideiuſſorem non idoneum,non tenetur de ſuu niſi in ſubſidium,conſ.165 num. 13.& num. 15. & num. 24. & nom.63.& 65. & num.95. Et propterea non poteſt conueniri, niſi prius facta diſcuſſione bonorum ipſius fideiuſſoris, quod an verum ſit, & quando vide,num.10.& 11.& oum.14. & ſeqq & num.20.24.& ſeqq.& num.27.29.31.& per totum Conſilium in diſcurſu.
Notarius non tenetur de ſuu proprio recipiendo fideiuſſorem minus idoneum, quando principalis eſt diues, conſil. 165. numero 23.
Notarius præſumitur feciſſe omnia ad quæ pro actus validatione tenebatur,conſ.165.num.88.
Notarius recipiens fideiuſſorem non idoneum excuſatur, & non tenetur de ſuo,vbi aliqua rationabili cauſa ductus, illum recepit,conſ.165.hum.94.
Notariu ſine Teſtibus aliquid aſſerenti minus credendum eſt, quã Teſtibus peritioribus,conſ.171.num.11.
Notoria obſeruantia, ſeu conſuetudo, vbi eſt Iudex poteſt extraiudicialiter ſe de ea informare,conſ.107.no.2.
Notorium vbi eſt ſtylus Iudex poteſt de eo etiam in Camera, & extraiudicialiter à Notarijs ſe informare,conſ.172.nu.4.
Notorium non præſumitur,ideò probandum eſt ab allegante, cõſ. 163.num.7.
Notorium in Vrbe nou dicitur notorium Pontifici, conſil. 163. oom 7.
Notorium adhuc requirit ſententiam declaratoriam, conſil. 168. num.52.
Notoriè iniuſta,vt ſententia dicatur,requiritur, vt iniuſtitia ſit, adeò euidens,vt nullam prorſus dubietatem, & reſponſionem recipiat,conſ.144.nu.19.
Notoriè iniuſta dicitur ſententia,quando ex actis non iuſtificatur, conſ.142.num.1.
Notorium facti permanentis,& per rei euidentiam eſt illud, quod hominum oculis abſque alio inſtrumento quotidie exhibetur, conſ.190.num.2.
Notorium Iuris eſt probatio finita per medium in Iure, facta autem ex facto iudicialiter diſcuſſio,ſiue alias notorio à Iure ſumpta approbata, ficta,vel præſumpta, conſ.191.num.3.
Notorium Iuris inducitur per propria confeſſionem,conſ.190.nu. 3.4.7.& 8.Vbi hoc ampliatur, & quod confeſſio emanauerit io Iudicio ſummario.
Nudum, & ſimplex conſilium ad homicidium non punitur ordinaria pœna homicidij,conſ.143.oum.5.
Nulla vbi eſt ſententia non poteſt Iudex appellationis, & nullitatis in eadem cauſa pronunciare ſuper meritis omiſſa nullitate parte inſtante,conſ.167.num.3.
Nulla,prorſus,& inualida eſt generalis,& obſcura inquiſitio,conſ. 111.num.7. Vbi declaratur hoc non procedere quando non eſt tantum obſcura,quin Reus ſe defendere poſſit.
Nullitate prohibita à ſtatuto,non cenſetur prohibitum dicere de nullitate notoria,& euidenti conſil.111.
Declara,vt num.12.
Nulliter occidens bannitum puniri non poteſt, conſil. 113. num. 10.& ſeqq.
Numerus Teſtium ſupplet defectum,& inhabilitatem, conſil. 171. num.29.
Declara primo hoc non procedere in cauſa criminali, & capitali. Secundò non procedere, quando Teſtes in totum à teſtificando repellerentur. Tertio non procedere, quando omnes patiuntur aliquam exceptionem,num.37.
Numeratam pecuniam ab aliquo recipiens,vt illam alteri deferat, ſi io vſum proprium conuerterit furti actione non tenetur, cõſ. 160.num.4.
Numerus Teſtium ſupplet inhabilitatem eorum, conſil. 156. numero 40.
Declara hoc procedere in ciuilibus non in criminalibus præſertim quando omnes Teſtes paterentur plures defectus, conſ. 156.num.54.
Numerus ſingularis non verificatur in numero plurali, conſ. 186. num.35.& num.53.
Nutrix,ſeu Mater dicitur in culpa ſuffocando infantem in lecto, ea quo non debebat non in lecto,ſed in Cunna eum tenere,cõſ. 153.num.3.Vbi præſertim quando nutrix,ſeu mater fuit monita a Sacerdote,vt puerum non in lecto, ſed in Cunna retineat, & num.6.7.& 8.& per totum in diſcurſu.

O

Obligantes,ſeu vendentes eandem rem duobus de generali conſuetudine criminaliter non puniuntur, conſ. 176. num.12.
Obligare,pignorare, ſeu alienare prohibitus ſub pœna non incurrit pęnã ex eo,quod accipiat pecunias ad ſocietatem officij ſuper aliquo officio,conſ.105.num 64.& ſeqq.& nu. 85. & ſeqq.
Obligatio ad vſuras,ſeù intereſſe illicitum inualida eſt, conſ.182. num.19.
Obligationem Cameralem exceptio vſurarum retardat, præſertim quando eſt clara,conſ.162.nu.37.& nu.54.
Obligatione Camerali non obſtante, laudum iniuſtum exequendũ non eſt,conſ.162.num.37.
Obligationem Cameralem exceptio oriens ex eodem contractu, vel ex ventre laudi impedit,conſ.162.num.39.
Obligationem Cameralem verba conditionalia qualificant,& informant,conſ.162.nu.40.
Obligatio,quando eſt iuramento vallata, conuentionalis pœna, vltra intereſſe exigi poteſt,conſ.122.nu.6.
Obligatio ex verbis vrbanis non inducitur, conſil. 180. num.20. & ſeqq. Vbi etiam exemplificantur quænam ſint iſta verba Vrbana.
Obliuio præſumitur ex lapſu Triennij,conſ.124. num. 44. Quandoque ex lapſu biennij,verius eſt remitti Iudicis, dicto nu.44.
Obliuio præſumitur ex lapſu quinque annorum, conſil. 192. numero 13.
Obliuio non veriſimilis facit inditium ad Torturam, conſil. 192. num.35.
Obſcura,generalia,vel ſequentia verba declarantur, & determinãtur à præcedentibus,conſ.168.num.5.
Obſcura,& generalis inquiſitio nulla prorſus,& inualida eſt, conſ. 111.num.7.
Vbi declaratur hoc non procedere, quando non eſt tantum obſcura quin Reus ſe defendere poſſit.
Obſeruantia notoria,ſeu conſuetudo vbi eſt Iudex extraiudicialiter ſe de ea informare poteſt,conſ.107.nu.12.

Obſer-

Digitized by Google

I N D E X.

Obſeruantia ſubſequuta eſt optima ſtatutorum, & conſtitutionum interpres, nec longi temporis curſum requirit, conſil. 121. numero 59.

Obſeruantia ſubſequuta eſt legitima interpres ſtatutorum, conſil. 177 num. 35.

Occidendi animus deliberatus, & præmeditatus, præſumitur in eo, qui in inſidijs poſitus ſuum inimicum tranſeuntem occidit, cóſ. 138. num. 17.

Occidendi deliberatus, & præmeditatus animus præſumitur in eo, qui ex improuiſo nullis dictis verbis alterum aggreditur, conſ. 138. num. 18.

Vbi ſecus ſi prius aliqua verba protulerit.

Occidendi animus deliberatus, & præmeditatus præſumitur ex armorum genere, quibus quis alterum vulnerauit, conſil. 138. num. 19.

Occidendi præmeditatus, & deliberatus animus præſumitur ex multitudine vulnerum illatorum, & econtra ſecus ex vnico ſátum vulnere, conſ 138. nu. 20.

Occidendi animus præmeditatus, & deliberatus præſumitur, & non præſumitur ex qualitate perſonarum, conſ. 138. nu. 21.

Occidendi deliberatus, & præmeditatus animus præſumitur ex præparatione equorum, pecuniarum, & ſimilium, conſil. 138. num. 22.

Vbi ſecus ſi nulla talis fuerit facta præparatio.

Occidendi animus præmeditatus, & deliberatus dignoſcitur ratione loci, conſ. 138. num. 23.

Occidendi animus præmeditatus, & deliberatus punitur excluditur, quando nulla occidendi præcedit cauſa, conſil. 138. numero 24.

Occidendo vxorem, ſeu vxoris adulterum maritus, aut excuſatur, aut mitius punitur ſi vxor, vel adulter fuerit deprehenſus in adulterio, conſ. 141 num. 4.

Occidendo adulterum vilis conditionis maritus cum ſua vxore deprehenſum nullam patitur pœnam, conſil. 141. num. 1. & num. 15.

Occidendo adulterum, ſeu vxorem maritus cum adultero deprehenſam non excuſatur, niſi eos inuenerit in actibus Venereis, & ideò ex interuallo non excuſatur, conſ. 141. nu. 2. & per totum Conſilium, licèt contrarium voluerit Bertaza, conſ. 9.

Occidendi animus facit homicidium non culpoſum, ſed doloſum, & è contra, conſ. 153. num. 27.

Occidens pater filium adulterantem nouercam, non pœna mortis, ſed deportationis punitur. Declara, vt conſ. 141 num. 16.

Vt ſcilicet, quando filius reperiatur in flagranti adulterio cum nouerca ſecus ſi ex interuallo.

Occidens maritus adulterum non excuſatur, niſi eum domi ſuæ inuenerit, conſ. 141. num. 7.

Occidens prouocatus prouocantem ex interuallo mitius punitur, conſ. 141, num. 18.

Contrarium verius, num. 19. & ſeqq.

Occidens, & ſuffocans mater in lecto filium ſuum infantem priuatur illius hæreditate, quæ ab ea, tanquam ab indigna auferri, & Fiſco applicari, quod an verum ſit, conſil. 153. num. 1. & omnibus ſeqq.

Occidens aliquem indignus efficitur illius hæreditate, etiam occidendo, non ſolùm dolo, & manibus proprijs, ſed etiam occidendo culpa, & negligentia, conſ. 153. nu. 25.

Occidens ſi hæreditate occiſi vigore ſtatuti priuatur, an talis hæreditas applicetur Fiſco, an verò venientibus ab inteſtato, conſil. 152. num. 41.

Occidens aliquem cum pugione punitur ſolùm pœna homicidij, & non pœna pugionis, conſ. 143. nu. 9.

Occidere licet pro defenſione ſua ſuique honoris, dummodo talis defenſio fiat in continenti, ſecus ſi ex interuallo, conſil. 141. num. 13.

Occidere licet pro filiam adulteram, & adulterum ſimul quando occiduntur in continenti, & in turpitudine inuenti ſecus, ſi ex interuallo, conſ. 141. num. 14.

Occidere furem cum offendiculo poſito ad feneſtram, vel capere, an liceat, conſ. 141, num 21.

Occidere incontinenti aggreſſorem, ſeu prouocantem, vt iræ calor occidentem excuſet, quando dicatur? conſil. 141. numero 25.

Occidit adulterum impunè maritus poſt trinam monitionem alloquentem cum ſua vxore. Declara quomodo hoc intelligatur, conſ. 141. nu. 29.

Occidi poteſt impunè bannitus in eo loco, in quo pro crimine condemnari potuiſſet, conſ. 113. num. 8.

Occidens nulliter bannitum puniri non poteſt, conſil. 113. num. 10. & ſeqq.

Occidi poteſt bannitus, etiam præcedente tractatu, & proditoriè, conſ. .. num. 12.

Occidi impune non poteſt bannitus extrà Territorium bannientis, conſ. 113. num. 1.

Fallit niſi fuerit bannitus pro crimine læſæ Maieſtatis, conſ. 113. num. 5. & ſeqq.

Vbi hæc concluſio procedit non ſolum in bannito pro rebelle, ſed etiam bannito pro quocunque alio capite læſæ Maieſtatis.

Occidi poteſt vbique locorum impune reus læſæ Maieſtatis, conſ. 113 num. 3.

Occidi poteſt vbique locorum bannitus vagabundus, conſil. 113. num. 11.

Occiſi cadauer repertum in domo alicuius facit contra Dominũ domus inditium ad torturam, ſi is fuerit malæ famæ, ſecus ſi bonæ famæ, conſ. 161. nu. 2.

Occiſor ſi vigore ſtatuti priuatur hæreditate occiſi, & illius reputetur incapax, tunc talis hæreditas ab eo, tanquam ab indigno aufertur etiam in præiuditium ſuorum filiorum ſuccedere debentium ab inteſtato in hæreditate occiſi, conſ. 137. num. 2.

Contra, num. 3. & ſeqq.

Occiſoris amicitia, & beneuolentia cum occiſo facit præſumere homicidium ſine dolo commiſſum, conſ. 142. num. 3.

Occidere ſe ipſum dicitur, qui volens ſe defendere, & ſoluere aliquo modo non ſe ſoluat, & defendit, conſ. 181. nu. 17.

Occultans inſtrumentum in actis productum, & probationes ſui aduerſarij cauſam perdit, conſ. 119. nu. 8.

Occultans, & ſurripiens ſcripturas alienas, vt veritas non appareat falſi pœnæ punitur, conſ. 159. num. 15.

Occupatio, ſeu confiſcatio bonorum eſt ſequela pœnæ vltimi ſupplicij, & in illius conſequentiam venit, conſ. 118. num. 7. Contrarium verius, num. 8. & ſeqq.

Odium, & inimicitia excluditur ex eo, quod duo inſimul comedũt, & bibunt, conſ. 147. nu. 12.

Odium, & inimicitia contrahitur ex verbis iniurioſis, conſil. 130. num. 19.

Offendens Birruarios Curiæ Eccleſiaſticæ in actu capturæ, & exequutionis ab Eccleſiaſtico Iudice puniri debet, & non a ſeculari, conſ. 134. nu. 3.

Officiales, & Procuratores Fiſcales Status Eccleſiaſtici capiunt eorum partem compoſitionem, & pœnarum ipſis debitam de manu Theſaurarij, conſ. 107. nu. 1.

Officiali debetur pars pœnarum, ſeu compoſitionum in remunerationē laborum, conſ. 107. nu 5.

Officij ſocietas cenſetur finita per venditionem officij, conſ. 162. num 13.

Officio priuatur delinquens in officio, conſ. 111. nu. 33. tàm de Iure communi, quam vigore Bullæ Pij V. d. nu. 39.

Officio non ſolum priuantur Notarij delinquentes in eorum officio, ſed etiam incurrunt aliàs grauiores pœnas arbitrio Papæ, iuxta formam Bullæ Pij V. conſ. 111 num. 37.

Omnino dictio omnem caſum comprehendit, conſ. 177. nu. 24.

Oneri adiectum tempus non incipit pendente dubio euentu, conſ. 105. num. 58.

Onus legitimæ adiectum à Patre non cenſetur approbatum à filio per ſimplicem aditionem hæreditatis, abſque proteſtatione, ſed requiritur ſpecialis, ſit expreſſa approbatio, conſil. 159. num. 23. & 24.

Operans dans rei illicitæ tenetur de omni eo, quod ſequitur quando illud illicitum fuit cauſa proxima eius, quod ſequitur ſecus ſi remota, conſ. 144. nu. 13. in fine.

Oratio ſoluta dicitur continens plura ſine culpa & ſine diſiunctiua, conſ. 136, nu. 2.

Oratio ſoluta non eſt neceſſe, quod requirat concurſum omnium in ea poſitorum, ſed ſufficit alterutrum verificari, conſil. 136. nu. 2. in fine.

Ordinantes, & tractantes homicidium puniuntur eadem pœna, qua punitur principalis homicida, conſ. 143. nu. 2.

Originale, ſeu Prothocollum Notarius ſeruare tenetur, conſ. 172. num. 12.

Vbi etiam quod illud non producendo arbitraria pœna plecti debet.

Pacta

Digitized by Google

I N D E X.

P

PACTA, ſeu conditiones in donatione appoſitas Donatarius non obſeruans, donatore volente, & declarante, cadita iure donationis, conſ. 105. num. 3. Vbi quod iſto caſu rea donata non applicatur Fiſco.

Pacta, & conditiones donationis, donatarius non obſeruans cadit ipſo iure ab ipſa donatione, conſ. 105 num. 14.

Pacta donationis non ſeruans dicitur ingratus, conſ. 105. numero 95.

Pactum de ſoluenda certa quantitate ſalua rei ſubſtantia illicitū eſt, conſ. 162. num 32. & ſeq.

Pactum de retrouendendo infra certum tempus tacitè continet, quod poſt tempus expreſſum, vendita res redimi non poteſt, conſ. 164. num. 18.

Pactum de quota litis factum poſt litem finitam non eſt punibile, conſ. 188. num. 2.

Pactum de quota litis non punitur, quando re integra paciſcentem pœnituit, conſ. 188. num. 32.

Pactum, quod locatio duret donec melioramenta reſtituantur valet, & non eſt vſurarium, conſ. 191. num. 12. & 13.

Palam, & publicè factum, ſine dolo, & delicto factum præſumitur, conſ. 147. num 43.

Palàm, & in via publica loquutio facta non dicitur ſecreta, ideò non facit inditium ad torturam, conſ. 147. num. 43.

Papæ conſtitutio pœnalis Romæ publicata afficit omnes etiam ignorantes abſque eo quod fuerit publicata in alijs Prouincijs conſ. 149. num. 1. & num. 2. Vbi quod ita de conſuetudine ſeruatur contra num. 3. & 4.

Papalium conſtitutionum vigore non ſolum, ſed etiam de iure communi prohibitum, & punibile eſt bannitis gratiam facere, conſ. 149. num. 5.

Papa ratione delicti Eccleſiaſtici poteſt infligere pœnam publicationis bonorum, etiam in terris imperij, & illa applicare quibus, & quomodo ſibi placuerit, conſ. 118. nu. 14.

Papa conſulto clericus homicida pro homicidio atrociſſimo, & qualificato poteſt tradi curiæ ſæculari, conſ. 143. numero primo.

Papa licentiam concedens alienandi prohibito alienare, nunquid prohibitus gratia à Papa impetrata alienandi alienare poſſit, conſ. 105. num. 38.

Paria ſunt ſcire, & ſcire debere, conſ 112. num. 13.

Parricidij pœna pro ſola ſcientia, & non reuelantia non imponitur ſecundum magis communem Doctorum ſententiam, conſ. 185. num. 34 & num. 48.

Pars pœnarum, quæ officialibus debetur ſoluenda eſt primo officiali, qui condemnauit, non eius ſucceſſori, qui pœnam exegit, Declara hoc procedere in officiali ex titulo oneroſo ſecus in officiali ex titulo lucratiuo, conſ. 148. num. 2. & ſeqq. Vbi reſpondetur contrarijs, num. 20. & ſeqq.

Partis ſcientia facit præſumere ſcientiam totius rei, conſ. 163. numero octauo.

Declara hoc procedere quando pars eſt vnita ſimul cum toto alias ſecus, conſ. 163. num. 9.

Pars ſemper eſt citanda de cuius intereſſe agitur, conſ. 168. num. 41. & num 50.

Pars citanda non eſt de cuius intereſſe agitur non principaliter, ſed in conſequentiam, conſ. 168. num. 43. Declara vt num. 53. & 61. & ſeq.

Partis citatio non requiritur in crimine aſſaſſinij.

Paſquinatas Sede vacante componens præſertim in infamiam Principis mortui non excuſatur ex conſuetudine illius temporis ſimilia permittente, conſ. 145. num. 13.

Pater occidens filium adulterantem nouercam non pœna mortis, ſed deportationis punitur.

Declara, vt conſ. 141. num. 16. vt ſcilicet quando filius reperiatur in fragranti adulterio cum nouerca, ſecus ſi ex interuallo.

Patri occidere licet filiam adulteram, & adulterum ſimul, quando occiduntur in continenti, ſecus ſi ex interuallo, conſilio 141. num. 14.

Pater ſi occiſus fuerit à filio hæreditas ab eo aufertur tanquam ab indigno, etiam in præiudicium filiorum occiſoris, & reſpectiuè nepotum aui occiſi, conſ. 137. num. 1.

Paterna hæreditas ab indigno filio adita non aufertur ab eo, ipſo iure, ſed per ſententiam, & ante ſententiam filius dicitur hæres dominus, & poſſeſſor, conſ. 154 num. 3. & num. 8. & numer. 10. & num 14. & num. 18 & 19.

Paternum feudum tranſit ad filios pro æquali portione, conſ. 124. num. 2. Vbi propterea quod non tranſit ad primogenitum niſi probetur conſuetudo contraria.

Paternum feudum non ad dominum directum, ſed ad ſucceſſores tranſit, quando it, qui feudum habebat ingreſſus fuit religionem, conſ. 124. num. 14.

Patre viuente, legitima filijs non debetur, conſ 148. num. 24.

Pauper, & vilis teſtis à teſtimonio repellitur, conſ. 171. num. 24. & num. 34. Vbi ampliatur hoc etiam in caſu vbi aliter teſtes inhabiles admittuntur.

Pauper, & vilis teſtis à teſtimonio repellitur, conſ. 156. num. 9.

Pauper, & vilis à teſtificando repellitur, conſ. 138. num. 3.

Pax ſeu cautio de non offendendo non cenſetur rupta per offenſionem illatam illi, qui pacem, ſeu cautionem non ratificauit, conſ. 144. num. 11. nec ab eo, qui pariter pacem, ſeu cautionem non ratificauit, num 22.

Pax, ſeu cautio de non offendendo licet non dicatur rupta à non ratificante, is tamen qui pro abſentibus promiſit ſoluere debet conuentam pœnam, conſ. 144. num. 17.

Pax ſeu cautio de non offendendo cenſetur rupta potius ex antiqua cauſa, quàm ex noua. conſ. 150. num. 8.

Pax facta coram Iudice, ratificatione non indiget, conſ. 150. num. 19. vbi declaratur hæc concluſio.

Pax fracta præſumitur ex antiqua cauſa, non conſtito de ſuperueniente noua cauſa, conſ. 136. num 9.

Pax rupta cenſetur per offenſionem factam conſanguineo paciſcentis quando non conſtat de alia noua cauſa, conſ. 136. numero 9.

Pax legitima dicitur illa, quæ fuit facta coram officialibus locorum, aut per publicum inſtrumentum, conſ. 146. nu. 10.

Pax non cenſetur rupta ex noua cauſa quando de ea conſtat in proceſſu informatiuo, conſ. 121. num. 12.

Pax ſeu reconciliatio de recenti facta non tollit inditium inimicitiæ, conſ 127. num. 3.

Pax, ſeu reconciliatio dicitur facta de recenti ſi infra triduum ſacta fuerit, vel & melius Iudicis arbitrio relinquitur, conſ. 127. num 3. quod an verum ſit vide. nu. 14. & nu. 23. & ſeqq

Pacis, & reconciliationis ſubſequutæ cauſa, inimicitiæ inditium tollitur, conſ. 127. num. 2.

Pacis, ſeu cautionis de non offendendo ratificatio in dubio, vt non fuerit facta præſumendum eſt, conſ. 144. numero 4. in fine.

Pacis fractæ pœna non comprehendit non ratificantes offenderet, aut offenſos, conſ. 150. num. 1. & 2. Immo iſto caſu pro non ratificantibus offendentibus, non tenentur etiam principales promiſſores, conſ 150. num. 3. & num. 10.

Pacem producens omnia in pace contenta approbaſſe cenſetur, conſ. 150 num. 7.

Pacis ratificatio tacita non ſufficit ad incurrendam pœnam, niſi fuerit expreſſa, conſ. 150. num. 10. & num 17.

Pacem producens à parte impugnatam non cenſetur fateri contenta in ea, conſ. 150. num. 12.

Pacis, ſeu cautionis de non offendendo ratificatio vt rupta dicatur eſt neceſſaria ratificatio non ſolum ex parte offendentium, ſed etiam ex parte offenſorum, conſ. 150. num. 13.

Pacis fractæ pœna locum habet etiam non ſequuta ratificatione, quando agitur de intereſſe Fiſci, quod an verum ſit, & quando, conſ. 150. num. 21.

Peculatus crimine non tenetur qui pecunias à debitorore Cameræ non accepit, vt Cameræ deferat, & eam in vſum proprium conuertat, conſ. 160. num. 21. & 23.

Pecuniam exigere aliud eſt quam eam redigere in communi, conſ. 148. num. 4.

Pecunias debitoris Cameræ accipiens ad effectum illas Cameræ deferendi qua actione teneatur, conſilio 160. numero 21. & num. 23.

Pecunias communes ſocius retinens, & in vſum proprium conuertens non criminaliter, ſed ciuiliter ex ratione mandati conueniri poteſt, conſ. 160. nu. 17.

Pecunias exactas, exactor, ſeu procurator in vſum proprium conuertens non tenetur furti, nec criminaliter conueniri poteſt, ſi exactam pecuniam non negat, & illam reſtituendi animum habet, conſ. 160. num. 2. & num. 7. & ſeqq.

Pecuniæ alienæ depoſitarius conuertens depoſitam pecuniam in vſum propriū nō tenetur furti, nec criminaliter cōueniri poteſt

f quando

Digitized by Google

I N D E X.

quando pecunia fuit depoſitata numerata, & non in ſacculo, conſ.160 num.3.& num.4.

Pecuniæ dominium tranſlatum cenſetur ex numeratione, conſil. 178.nu.11.

Pecunias alienas qui accipit alteri deferendas, vel in aliquam cautam erogandas, ſi in vſum proprium conuerterit, furti tenetur, conſ.178.num.11.& ſeqq. Vbi reſpondetur contrarijs.

Pecunias alienas recipiens, vt illas alteri deferat, ſi in vſum proprium conuerterit furtum committit, conſ.178.nu.14.

Perfecta donatio reuocari nõ poteſt à Donatore, etiam ex reſcripto Principis, niſi ex cauſis in Iure expreſſis, conſ.105.num. 54. & num.83.& 84.

Perfecta venditione ab ea recedi non poteſt, conſ.176.nu.19.

Periti debent eligi de conſenſu partium, & aliter electi non probant, conſ.112.num.19.

Periti examinati parte non citata nihil probant, conſ.108 nu.24. & num.64.in fine.

Periti plures, quàm duo requiruntur in loco, vbi adeſt copia Peritorum conſ. 108.num.24.

Periti nihil probant, quando contra eorum iudicium adeſt contraria probatio Teſtium, conſ. 108.num.24

Peritorum iudicium non ſufficit ad condemnandum, conſ. 108. num.64 in fine.

Periti literarum comparationem facientes, quæ comparatio non eſt ſufficiens ad condemnandum criminaliter, conſil. 108. numero 56.

Peritorum relatio ſine Iuramento, & ſine citatione partis non valet, conſ.156 num.30.

Periti non probant, niſi fuerint electi de conſenſu partis, vel ea citata, conſ 179 num.5.

Peritorum Iudicium non facit inditium ad torturam contra hominem bonæ famæ, conſ 179.nu 5.

Peritioribus Teſtibus magis creditur, quàm minus peritis, conſil. 131.num 5.

Peritioribus Teſtibus magis credendum eſt quàm Notario ſine Teſtibus aliquid aſſerenti conſ.171.num 21.

Periuri Teſtes non conuincunt, nec faciunt iudicium ad Torturam, conſ 171,nu.17.

Periuri Teſtes probant in odium inducentis eos ad temerarium, & illicitum Iuramentum, conſ.171 nu.30. Declara, vt num.38. & ſeqq.

Periurij pœna ordinaria, & extraordinaria ceſſat, quando ex eo nullum parti præiudicium inducitur, conſ.176 nu.14.

Periurus, & varius ſocius criminis non facit inditium etiam in caſibus exceptis, conſ.156.nu. 13.

Periurij pœna eſt fuſtigationis, quod an verum ſit, & quando, conſil 115.num. 27. & 28. Vbi verius eſt, quod ſi pœna extraordinaria.

Periurij pœna minuitur, quando in eo non adeſt dolus, & à dolo quælibet cauſa etiam iniuſta excuſat, conſ.115. num.29.

Periurij pœna locum non habet, quando quis iurat falſum credens iurare verum, conſ.115.num.29.

Periurium minus punitur, quando non fuerit præiudiciale, aut quando quis iurauit verum, quod tamen iurans ignorabat, cõſ. 215 num 19.

Periuro Teſti nihil credendum, conſ 130.num.21.

Periurium non committitur, vbi non adeſt dolus, & præiudicium partis, conſ. 176.num.23.

Periurium Teſtis, tortura non tollit conſ.171. nu 17.

Periurium in iuramento promiſſorio puniri non poteſt criminaliter, conſ.125.nu 1.

Periurium tortura non purgat, conſ. 130.nu 22.

Periuria non purgantur per torturam, conſil.193.nu.31.& ſeq.

Perſonarum ſuppoſitio ſimulationem inducit, conſil. 133. numero 44.

Perſonæ induſtria æquiualet fructibus capitalis ab altero immiſſi ſocietate, conſ.162 num.36.

Perſonarum interpoſitarum ſimulatio non eſt prohibita, quando conſtat de credito & non deficit ſubſtantia contractus, conſil. 513.num.14 & 15.& nu.21.& nu.4. Contra, num.34.

Perſonæ qualitas falſitatis præſumptionem excludit, conſil. 172. num 22.

perſonæ ſimplices facilè credunt, & facilè decipiuntur, conſ.185. num 16.

petens veniam, & ſupplicans non fatetur delictum, conſil. 120. numer. 5. præſertim cum clauſula, vt quis ſe à vexationibus, & moleſtijs Curiæ liberet.

petens creditor debitum iam ſolutum, non dicitur committere furtum, ſed crimen ſtellionatus, conſ.114.nu.5.

petens creditor debitum iam ſolutum, & illud exigens poteſt criminaliter conueniri, & puniri, conſ.114.num.25.& num.59. Declara ſi petitio fuerit iudicialis, ſecus ſi extraiudicialis, & ſi interuenit effectualis exactio, aliter ſecus, num.44.

picturæ pœna inflicta pro pace rupta non ſemper imponenda eſt, conſ.150.num. 27.Vide etiam num.14.& ſeqq.

pignorare, obligare, ſeu alienare prohibitus ſub pœna non incurrit pœnam ex eo, quod accipiat pecunias ad ſocietatem officij ſuper aliquo, conſil 105.nu.64.& ſeqq.& nu. 88.& ſeqq.

plura dubitata inditia faciunt vnum inditium indubitatum ad cõdemnandum ſufficiens, conſ. 109.num. 14.

plures Teſtes à Notario examinati ſi in repetitione dicant ſe non dixiſſe, prout Notarius ſcripſit, contra ipſum Notarium non ſolum non ſufficiunt ad condemnandum, ſed nec etiã ad torquendum, conſil 139.num 4. Siue ſint examinati parte citata, ſiuè non, num 5.

plura dubitata inditia, faciunt vnum inditium indubitatum, conſil. 108.num.90.& ſeqq. Vbi reſpondetur contrarijs.

pluribus Teſtibus deponentibus de non ſana mẽte magis creditur, quàm paucioribus deponentibus de ſana mente, conſ.246.n.9.

plura latrocinia, & diſrobationes, confitens in ſtrata commiſiſſe, non poteſt ex hac ſua generali confeſſione condemnari, conſ. 156.num. 15.

plures ſocij criminis, etiam non faciunt inditium, ſi eorum dictis ſint ſingulares, conſ 156.num. 12.

plures falſitates ſimul iunctæ capitale producunt ſupplicium, cõſ. 511.num.35.

plures Teſtes conuincunt de falſo vnum Teſtem contrarium dicentem, conſ.138 num. 6.

plures contractus poſſunt in eodem inſtrumento celebrari, conſil. 175 num. 14 Vbi præſertim de datione.

plures periti, quàm duo requiruntur in loco, vbi adeſt copia peritorum. conſ 108 num 24.

plures falſitates committens. mortis pœna contra committentem imponi poteſt, conſ 151.num.10.

plures quando ſunt ſalſitatis præſumptiones, etiam non viſibiles ſufficiunt ad condemnandum criminaliter, conſ. 109.num. 14. & num.26.

plures, quam duæ ſi fuerint falſitates, tunc Iudex ex illius criminaliter condemnare poteſt, conſ. 108 nu 125.

pluralitas, & multitudo perſonarum præſumptionem falſitatis excludunt, conſ. 164 num.13.

plures partitas liber rationum continens, quarum aliquæ verificentur, præſumitur etiam vera in alijs partitis, conſil. 258. num. 12.

pœna priuationis hæreditatis appoſita à Teſtatore propter alienationem in vno caſu non extenditur ad alium, conſ. 105. num. 40.& ſeqq.

pœna priuationis hæreditatis propter alienationem non habet locum niſi fuerit expreſſa, conſ.105.nu.41.

pœna, vt excludatur omnis interpretatio facienda, conſil. 105. num 43.

pœna adiecta à Teſtatore non incurritur ab hærede, niſi effectu ſequuto, conſ. 105 num 66.

poena caducitatis ob prohibitionem alienationis non habet locũ, niſi in caſu à Iure expreſſo, conſ 105.nu.87.

poena non habet locum, niſi in caſu à Iure expreſſo, conſil. 144. num.12

poenam pro delicto alterius nemo ſoluere, conſilio 144. numero 13.

poena habetur pro exacta quando per officialem non ſtat, quin non exigatur, conſ.107.nu.4 & nu.10 & ſeqq.

poenarum, ſeu compoſitionum para ſoluenda officiali propter ſuũ laborem debetur primo officiali, qui condemnauit, & non ſecundo, qui eam exegit, conſ.107.num 8.

poenarum, ſeu compoſitionum pars debetur officiali in remuneratione laborum, conſ 107 nu.5.

poena fractæ pacis non comprehendit non ratificantes offendentes aut offenſos, conſ.150.num. .& 2. Immò iſto caſu pro non ratificantibus offendẽtibus non tenentur, etiam principales promiſſores, conſilio 150. numero 3. & num.20.

poena vindictæ tranſuerſalis, an & quando ſit poena picturæ, conſ. 150.num.14 & ſeqq.

poena

Digitized by Google

Pœna pacis fractæ locum habet etiam non ſequuta ratificatione, quando agitur de intereſſe Fiſci, quod an verum ſit, & quando, conſ.150.num.21.

Pœna locum non habet, niſi in caſu à Iure expreſſo, conſil. 150. num.23.

Pœna picturæ inflicta pro pace rupta non ſemper imponenda eſt, conſ.150.num.27.

Pœna libelli famoſi capitalis eſt, conſ.145. num. 1. Quæ capitalis pœna aliqui dixerunt alternatiuè, quod poteſt eſſe, vt decapitatio, aut deportatio, verius tamen eſt eſſe pœnam decapitationis, num.2.

Pœna libelli famoſi de conſuetudine non mortis, ſed extraordinaria eſt, ſed non in ſtatu Eccleſiaſtico ex Bulla Pij Quinti, conſ. 145 num.3.

Pœna libelli famoſi eſt vltimi ſupplitij, & confiſcationis bonorum arbitrio Iudicis, conſ.145. Declara, vt num.4.

Pęna recipientis ſcripturam in infamiam alicuam confectam, vigore bannimentorum Vrbis eſt vltimi ſupplitij, & confiſcationis bonorum, conſ.145.num.5.& 6 & num.14. Vbi in hoc declarantur bannimenta Gubernatoris Vrbis.

Pęna libelli famoſi confecti in infamiam Pontificis, conſil. 145. num.6.

Pęna libelli famoſi locum habet pro ſola libelli famoſi exemplatione, conſ.145.num.7.

Pęna libelli famoſi locum habet, etiam quod non fuerit publicatum, conſ.145.num 9.

Pęna libelli famoſi locum habet pro ſola libelli famoſi publicatione, conſ.145 num.8

Pęna arbitrariè puniendus eſt maledicens Principi, conſil. 145. num.10.

Pęnarum pars, quæ officialibus debetur ſoluenda eſt, primo officiali qui condemnauit, non eius ſucceſſori, qui pęnam exegit Declara hoc procedere in officiali ex titulo oneroſo, ſecus in officiali ex Titulo lucratiuo, conſ.148.num.2. & ſeqq. Vbi reſpondetur contrarijs, & num.10.& ſeqq.

Pęna falſi de Iure communi in libero homine eſt deportatio cum publicatione bonorum; in ſeruo autem, vltimi ſupplitij. Hodie autem eſt arbitraria, conſ.108. num. 6. Vbi etiam poteſt imponi pęna Triremium, num.6.

Pęna magnæ falſitatis eſt vltimi ſupplitij, conſil.108. num. 16. & num. 110.

Pęna ordinaria punitur falſitas conſummata, & animo nocendi facta ſi apta erat nocere, licèt non nocuerit, conſil. 108. numero 7.

Pęna arbitraria puniendus eſt maledicens Principi, conſ.123.nu.2.

Pęna arbitraria puniendus eſt maledicens Principi non Iudicis, ſed Principis voluntati remiſſa, conſ.123.nu.3.

Pęna libelli famoſi non habet locum, quando quis per priuatas literas aliquid ſcribit in alterium infamiam; conſ.123.nu.5.

Pęna libelli famoſi non habet locum in omni iniuria in ſcripti prolata, conſ. 123.num.6.

Pęna periurij ordinaria, & extraordinaria, ceſſat, quãdo ex eo nullum parti præiudicium inducitur, conſ.176. num.14.

Pęna furti habet locum etiam quod perſona illius, cui res ſubtracta eſt ſit ignota, conſ.158.num. . . & nu.14.

Pęna falſi non tenetur falſa computa tranſmittens, conſil. 160. num.10.

Pęna falſitatis, & falſitas non habet locum pro omni aſſertione falſa, ſeu deceptione, etiam doloſa, niſi ſimus in capitibus expreſſis in L. Cornelia de falſis, conſ. 160.num.12.

Pęna criminis ſtellionatus, nunquam intrat ratione doli, quando dolus non habet particulare nomen delicti, conſil. 168. numero 18.

Pęnam non incurrit, qui mutato propoſito à priori voluntate recedit, conſ.160.num.21.

Pęna falſitatis non habet locum, pro falſitate, quæ non nocuit, nec erat apta nocere, conſil. 160. num. 10. & 11. & numero 22.

Pęna ſimulationis non corporalis, ſed pecuniaria eſt; Immò cauſa ſimulationis eſt potius ciuilis, quàm criminalis, conſ.153.nu.3. & num.12.& 18.contra num.33.

Pęna, & crimen ſtellionatus locum non habet, vbi dolus poteſt purgari actione ciuili ex contractu, conſ. 153. num. 8. & nu. 12.& 13.

Pęna ſimulationis locum non habet, quando conſtat de vero credito, etiam ex alia cauſa ea, quæ eſt expreſſa in contractu, conſ. 133.num.10.

Pęna criminis ſtellionatus eſt pecuniaria, & non corporalis, conſil. 133.num.12. & num.3.& num,18.

Pęna ſimulationis eſt pęna falſi, conſ.133.num.33.

Pęna magnæ falſitatis eſt pęna mortis, conſ.133.nu.33.

Pęna conuentionalis exigi nunquam poteſt, niſi actu conſummato, conſ.125.num.2.

Pęna falſæ monetæ locum non habet, vbi non adeſt dolus, conſil. 125.num.14.

Pęna delicti conſummari ſemper debet eſſe mitior, quàm ſi delictum fuiſſet conſummatum, conſ.125.num.17. Vbi declaratur, quando hoc verum ſit.

Pęna falſitatis quando eſt magna, vel quando quis commiſit plures falſitates poteſt eſſe pęna mortis, conſ.111.num.10.

Pęna minuenda non eſt minori, quando delinquit in ijs, quæ non imprudentia ætatis, ſed obſtinata malitia, & incorrigibili voluntate committit, ſecus ſi delinquat ex voluptate conſiſtente circa concupiſcibilia, & irraſcibilia ætatis impetu, & imprudentia, conſ.121.num.11 & num.23.

Pęna Teſtis falſi eſt deportatio, conſ.115.nu.1.

Pęnæ deportationis loco hodie ſuccedit pęna arbitraria, cõſ.115. num.1.

Pęna falſi Teſtis eſt fuſtigatio, ſeu ad Triremes tranſmiſſio, conſil. 115.num.1.

Pęna Teſtis falſi eſt eadem, qua puniendus erat is contra quem depoſuit criminaliter ſi verum dixiſſet, conſ.115.nu.2.

Pęna capitali punitur falſus Teſtis deponens in crimine capitali contra aliquem, ſi is contra quem depoſuit ex falſo Teſtimonio condemnatus fuit, aliter ſecus, quia tunc non intrat pęna, niſi pęna extraordinaria, & mitior, conſ.115.nu.3.

Pęna periurij eſt fuſtigationis, quod an verum ſit, & quando, conſ. 115. num. 27. & 28. Vbi verius eſt, quod ſit pęna extraordinaria.

Pęna periurij minuitur, quando in eo non adeſt dolus, & à dolo quælibet cauſa, etiam iniuſta excuſat, conſ.115.num.29.

Pęna periurij locum non habet, quando quis iurat falſum credens iurare verum, conſ.115.nu.29.

Pęnæ impoſitio in cauſa hæreſis ſpectat ad Eccleſiam, conſil. 118. num.5.

Pęna cudentis monetam non eſt pęna mortis, ſed falſi, conſ.175. num.22.

Pęna conuentionalis exigi poteſt vltra intereſſe, quando in obligatione adeſt iuramentum, conſ.122.n.6.

Pęna falſi, & furti tenetur exactor, ſeu adminiſtrator non deſcribẽdo fideliter exactas pecunias in libro adminiſtrationum, ſed eas in proprios vſus conuertendo, conſ.171.nu. 36.

Pęna prorſus excluditur à pœnitentia in delictis re integra, conſil. 180.num.4. Vbi præſertim in ſimonia, & nu.17.

Pęna confiſcationis bonorum non poteſt concurrere cum pęna exilij, & cum ea eſt incompatibilis, conſ.186.num. 7.8.18.26. 41.& num.56.

Pęna confiſcationis bonorum non poteſt imponi, vbi non imponitur pęna corporalis, conſ.186.nu.42.& 45.

Pęna parricidij pro ſola ſcientia, & non reuelantia non imponitur ſecundùm magis communem Doctorum ſententiam, conſ.185. num.34.& 48.

Pęna omnis excluditur in delictis per pęnitentiam effectu non ſequuto, conſ.184.num.56.

Pęnalia non extenduntur de caſu ad caſum ex identitate rationis, conſ.105.num.34.& ſeqq. Vbi de materia.

Pęnalia ſtatuta derogant pęnis à Iure communi impoſitis, conſil. 106.num.4.

Pęnalis conſtitutio Papæ Romæ publicata afficit omnes etiam ignorantes abſque eo, quod fuerit publicata in alijs Prouincijs, conſ.149.nu.1.& num. 2. Vbi quod ita de conſuetudine ſeruatur. Contra, num.3.& 4.

Pęnalis conſtitutio puniens actum à Iure communi prohibitum, & ponibilem ligat etiam ignorantes, conſ.149.no 6.

Pęnalis conſtitutio Romæ publicatio afficit, etiam abſentes poſt lapſum duorum menſium, prout Iudicis arbitrio viſum fuerit, conſ.149.nu.12.

Poenitentiæ locus non eſt, nec contractus reſcinditur propter inobedientiam vnius ex contrahentibus, ſed agitur ad implementum, vel ad intereſſe, quando contractus fuit nominatus, & perfectus, conſ.176.nu.16. Vbi idem quando emptor facto adimplemento nullum patitur damnum.

Poenitentia in delictis, etiam atrociſsimis, non ſequuto effectu excuſat ab omni poena, conſ.125.num.20.

Digitized by Google

I N D E X.

Pœnitentiæ locus eſt in crimine ſtellionatus, conſ. 114.num.16.& num.44.

Pœnitentia ſemper admittitur in contractu ante illius perfectionem, conſ. 179.num.11 & 12.& num.18.

Pœnitentia in delictis re integra omnem excludit pœnam, conſ. 180.num.4.Vbi præſertim in ſimonia,& num.17.

Pœnitentia in delictis effectu non ſequuto excludit omnem pœnam, conſ. 184.num.56.

Pollicitatio,& ſponſio,quid differant inter ſe, conſil. 180. numero 8.

Pontifex Romanus poteſt hæreticos compeſcere, etiam per occupationem bonorum,conſ.118.num.5.

Pontifex Romanus poteſt carcere quoslibet laicos peccantes, non ſolùm inferioris ordinis,ſed etiam Principes, quos etiam poteſt dignitatibus priuare,conſ.118.num.5.

Pontifices nouæ Conſtitutiones,Decreta,& ſtatuta particularia,& non Principis ſecularis,ſunt attendendæ diſponentes, cui Fiſco ſint applicanda bona laicorum hæreticorum ipſo Iure confiſcata,conſ.117.num.16 & ſeqq.

Pontifici notorium non dicitur, notorium in Vrbe, conſil. 163. num.7.

Poſſeſſio inſtrumentalis non eiecto,ſcilicet verò poſſeſſore, & detentore non meretur nomen poſſeſſionis, nec aliquem operatur effectum,conſ.148.num.6.& num.21.

Poſſeſſio tradita ex primo decreto poſſeſſionem non tribuit, conſ. 198.num.7.& num.10.Vbi declaratur hæc concluſio.

Poſſeſſionem ſuam continuans attentare non dicitur.Declara dummodo poſſeſſio ſit pacifica,ſecus turbida, conſ.169.nu.1.

Poſſeſſionem ſuam defendere vnicuique licet etiam armata manu. Declara dummodo poſſeſſio ſit pacifica,ſecus ſi turbida,& controuerſa,conſ 169.num.1.

Poſſeſſio antiquior præfertur iuniori poſſeſſioni, conſil. 169. numero 10.

Poſſeſſio Iunior præfertur antiquiori, quando antiquior poſſeſſor ſciens poſteriorem poſsidere,& poſsidere permiſerit, conſ. 169.num.12.

Poſſeſſionem ſuam,vel alterius authoritate propria inuadens,quomodo puniatur? conſ.169.nu.16.& 17.

Poſſeſſionem à qua quis deiectus eſt, ſi incontinenti recuperetur poſſeſſio,ſecus ſi ex interuallo,conſ 141.nu.11.

Poſſeſſorium iudicium non impeditur per exceptiones concernentes petitorium? conſ.185.num.71.

Poſsibili veritate ineſſe poſita nulla falſitas ſequitur, conſil. 114. num.48.in fine.

Poſsibili veritate admiſſa omnis falſitatis præſumptio excluditur, conſ.174.num.6.

Præcedens Tractatus inter partes ante Inſtrumentum non afficit partem,conſ. 110.num.7.

Præcedentia verba declarantur ex verbis ſubſequentibus, conſil, 105.num.48.

Præmeditatio non præſumitur,ſed rixa, quando vulnera ſequuta ſunt ex aliquibus verbis præcedentibus,conſ.166.nu.6.

Præmeditatio ceſſat,& non præſumitur, quando id quod fit,non potuit ante animum præcogitari,conſ.166.nu.6.

Præmeditationis inditium inimicitia non facit, niſi fuerit probata cauſa Inimicitiæ,conſ.138.num.18.

Præmeditationis inditium facit præparatio armorum, conſil.142. num.14.

Præmeditationis inditium armorum inſolitorum delatio facit,cõſ. 142.num.16.

Præmeditationis præſumptiones tolluntur per contrarias probationes,conſ.142.nu 23 & 24.

Præmeditati,& deliberati homicidij præſumptiones, & coniecturæ debent eſſe plenè probatæ,conſ. 138.num. 6.& nu.18.

Præmeditati homicidij præſumptio eſt inimicitia ſi fuerit capitalis,aliàs ſecus,conſ.138.num.7.& nu.8.& nu.28.

Præmeditati homicidij inditium eſt præparatio Armorum, conſil. 138.nu.10.& nu.30.

Præmeditatum,& deliberatum homicidium probatur præſumptionibus,& coniecturis,conſ.138.num.1.

Præmeditatus, ſeu deliberatus occidendi animus cognoſcitur ex verbis ante rixam,vel poſt rixam prolatis, conſil., 138. numero 12.

Præmeditatus,& deliberatus animus occidendi præſumitur in eo, qui in inſidijs poſitus ſuum inimicum tranſeuntem occidit,conſil.138.num.17.

Præmeditatus,& deliberatus animus occidendi præſumitur in eo, ex improuiſo nullis dictis verbis alterum aggreditur,conſ.138. num.18.

Vbi ſecus ſi aliqua verba prius protulerit.

Præmeditatus,& deliberatus animus occidendi præſumitur ex genere armorum, quibus quis alterum vulnerauit, conſil. 138. num.19.

Præmeditatus,& deliberatus animus occidẽdi præſumitur ex multitudine vulnerum illatorum, & ècontra ſecus ex vnico tantum vulnere,conſ.138.nu.20.

Præmeditatus,& deliberatus animus occidendi præſumitur,& non præſumitur ex qualitate perſonarum,conſ.138.nu.21.

Præmeditatus,& deliberatus occidẽdi animus præſumitur ex præparatione equorum,pecuniarum,& ſimilium, conſ.138. nu. 22. Vbi ſecus ſi nulla talis fuerit facta præparatio.

Præmeditatus, & deliberatus animus occidendi penitus excluditur, quando nulla occidendi præcedit cauſa, conſil. 138. numero 24.

Præmeditatus,& deliberatus animus occidendi dignoſcitur ratione loci,conſ.138.nu.23.

Præmeditati, & deliberati animi coniecturæ, & præſumptiones debent eſſe concludentes, & de neceſsitate inferentes ad præmeditationem,conſ.138.num.31.

Præmeditatum, & deliberatum homicidium inimicitia præcedens præſumere facit,conſ.142.num.2.

præmeditatè homicidium non præſumitur commiſſum, ſed potius in rixa eſſe commiſſum,conſ.142.num.5.

præmeditationem, & deliberationem homicidij, coniecturæ, & præſumptiones excludentes præferuntur cõiecturis, & præſumptionibus includentibus deliberationem, & præmeditationem, conſ.138.num.26.

præmeditatio præſumitur, & non præſumitur ex qualitate perſonæ,conſ.193.num.55.

præmeditatio nunquid præſumatur ex homicidio commiſſo de nocte,conſ.193.nu.60 & nu.71.& ſeqq.

præmeditatio homicidij præſumitur ex coadunatione hominum armatorum,conſ. 193.nu, 69. Vbi etiam quod homines coadunati auxilium non præſtiterint,& nu.70.

præmeditatio præſumitur ex qualitate loci, in quo homicidium fuit commiſſum,conſ.193.num.73.

præmeditatio homicidij præſumitur ex verbis in rixa prolatis, cõſil.193.num.87.

præparatio armorum facit inditium præmeditationis, conſil.142. num.14.

præparatio armorum eſt inditium homicidij præmeditati, conſil. 138.num.10.& num.30.

præſens, & non contradicens habetur pro negante, quando contradicendo non potuiſſet impedire id quod agitur, conſil. 144. num.7.

præſentia,ſeu ſcientia cum taciturnitate, & non contradictione non eſt modus inducendæ obligationis maximè in pœnalibus, conſ.144.num.7.

Vbi declaratur hæc concluſio.

præſtans auxilium poſt delictum ad occultandum delinquentem non ordinaria,ſed extraordinaria pœna puniendus eſt, conſil. 161.num.4.quæ non poterit eſſe corporalis, ſed tantum pecuniaria,num.5.

præſumi ſemper debet,quod ſolitum eſt,conſ.172.num.5.

præſumitur ignorantia,niſi appareat de ſcientia, conſil. 163. numero 10.

præſumitur aggreſſor,& prouocator is, qui magis armatus erat, conſ.142.num.13.

præſumitur aggreſſor,& prouocator is, qui erat magis armatus, conſ. 142.num.12.Declara,vt num.23.

præſumitur dolus in eo,qui facit actum à Iure Ciuili, vel naturali prohibitum,conſ.169.nu.24.

præſumitur conſtitutionis publicatio ex lapſu decem annorum, conſ. 149. num. 7. Vbi præſertim concurrente aliqua alia præſumptione.

præſumitur ſcientia eorum,quæ communiter omnibus innoteſcũt, conſ.149.num.9.

præſumitur obliuio ex lapſu quinque annorum, conſ.170.nu 13.

præſumitur homicidium potius commiſſum in rixa,quam præmeditatum,conſ.138.num.17.& num.27.

præſumitur deliberatus,& præmeditatus animus occidendi in eo, qui inſidijs poſitus ſuum inimicum tranſeuntem occidit, conſ. 138.num.17.

præſumitur deliberatus, & præmeditatus animus occidendi in eo,

Digitized by Google

eo,qui ex improuiſo nullis dictis verbis alterum aggreditur, cōſ. 138.num.18.
Vbi ſecus ſi prius aliqua verba protulerit.
Præſumitur calumnioſa, quærela data dici poſt delictum commiſſum,conſ.174.num 9.
Præſumitur calumnioſa quærela,eo ipſo,quod quærelans non probauit contenta in ea,conſ.174.nu.10.
Præſumitur inimicitia ex non ſalutatione,conſ.127. num.15.in fi. Declara,quod non propterea dicitur inimicitia capitalis, conſil. 127.num.26.
Præſumuntur Teſtes omnes ſubornati,& corrupti, quando eorum aliquis ſubornatus, ac corruptus reperitur, conſil, 130. numero 43.
Præſumitur deliberatus, & præmeditatus animus occidendi ex armorum genere,quibus quis alterum vulnerauit,conſ 138.n.19.
Præſumitur animus deliberatus, & præmeditatus occidendi ex multitudine vulnerum illatorum,& è contra ſecus ex vnico tantum vulnere,conſ.138.num 20.
Præſumitur animus occidendi deliberatus & premeditatus ex preparatione pecuniarum,equorum,& ſimilium, conſ.138. nu. 22. Vbi ſecus ſi nulla talis fuerit facta præparatio.
Præſumitur,& non præſumitur animus occidendi præmeditatus, & deliberatus ex qualitate perſonarum, conſ.138.nu.27.
Præſumitur falſitas ex diuerſitate characteris,& atramenti, conſil. 179.num.6.
Præſumitur falſitas ex cancellatione verborum, conſil. 179. numero 6.
Præſumitur falſitas ex additione abraſione, ſeu cancellatione aliqua verborum quando agitur ciuiliter ad tollendum fidem ſcripturæ,non quando criminaliter ad pœnam, conſil. 179. numero 9.
Præſumitur falſitas ex additione reperta in aliqua ſcriptura, quādo agitur de magno præiudicio,ſecus ſi de modico, conſ. 179. num.8.
Præſumitur dolus ex falſa aſſertione,conſ.178.nu.15.
Præſumere facit ſcientiam totius rei, ſcientia partis, conſil. 163. num.8.
Declara hoc procedere quando pars eſt vnita ſimul cum toto, aliàs ſecus.
Præſumitur dolus ex mendacio proficuo, aliquid aſſerenti contra veritatem,conſ.115.num.17.Declara,vt nu.19. Dummodo plenè conſtet de mendacio,& num.20. Vbi iſte dolus dicitur præſumptus,& non verus.
Præſumitur etiam inſanus demens,ſeu furioſus de præſenti, inſanus demens,ſeu furioſus de præterito,conſ.151. nu.14.
Præſumitur verus,& probat liber priuatus,ſi in eo aliquarum partitarum veritas apparet, ita & è contra præſumitur falſus, & non probat ſi in eo aliquæ reperiantur falſæ partitæ, conſ. 108. num.14.
Præſumitur calumnioſa querela ex tarditate porrectæ querelæ, cōſil.172.num.15.
Præſumitur obliuio ex lapſu triennij,conſ.114.nu.44. Quandoque etiam ex lapſu biennij,verius eſt remitti arbitrio Iudicis, dicto num 44.
Præſumitur homicidium factum in rixa, quando præceſſit aliqua verbalis,ſeu realis controuerſia,conſ.132.nu.6.
Præſumpta ſcientia non ſufficit ad effectum, vt quis cenſeatur donaſſe bona ſua,conſ.163.nu.8.
Præſumpta ſcientia ſufficit ad pœnam pecuniariam, & in materia feudali,conſ.149.num 11.
Præſumptus dolus non ordinaria,ſed extraordinaria pœna puniendus eſt,nec pro dolo præſumpto corporalis pœna imponi poteſt, conſ.115.num.20.
Præſumptus dolus poteſt criminaliter puniri mitiori pœna, quàm verus,conſ 134.num.57.
Præſumptus calumniator dicitur querelans, qui querelam, nō probauit,& in expenſis condemnatur,conſ.174.num.13.
Præſumptiones falſitatis ſufficiunt ad condemnandum ad pœnam extraordinariam,conſ.109.nu.1.
Præſumptiones falſitatis viſibiles ſunt abraſio cancellatio, vituperatio inciſio cartarum,mutatio atramenti, diuerſitas manus, & ſimilia,conſ.109.nu.2.
Præſumptiones falſitatis reſultantes ex vitio viſibili ſufficiunt ad condemnandum criminaliter,ſecus ex vitio non viſibili, conſil, 109.num.2.
Præſumptiones falſitatis viſibiles,& patentes dicuntur omnes illæ, quæ ex facie, & lectura Inſtrumenti colliguntur, conſil. 109. num.3.& num. 10.
Præſumptio falſitatis dicitur euidens,& viſibilis, & ſufficit ad cōdemnandum,illa quæ apparet,ex non ſeruata forma, ſeu ſolemnitate inſtrumenti,conſ.109.num. 4.& num.11.& nu.28.
Præſumptiones falſitatis viſibiles,& non viſibiles,quæ ſint? Traditur regula,conſ.109. num.5. Vbi præcipuè punitur inuerſimilitudo donationis cautelæ inſolitæ,& omiſſio loci in Inſtrumento.
Præſumptiones falſitatis,etiam non viſibiles ſufficiunt ad tollēdum fidem Inſtrumento,quādo inquiſitus eſt malæ famæ aliter ſecus, conſ 109.num 6. Immò etiam ſufficiunt ad condemnandum in pœnam extraordinariam, num.7.& nu.12.& 13.
Præſumptiones falſitatis viſibiles,& patentes ſufficiunt ad condemnandum criminaliter,conſ.109.nu.9.
Præſumptiones falſitatis etiam non viſibiles ſufficiunt ad condemnandum criminaliter,quando ſunt plures, conſil.109. num. 14. & num.26.
Præſumptionem falſitatis inducit ſigilli deturpatio, conſ. 109. nu. 21.& ſeqq.
Præſumptio falſitatis eſt illa, quæ oritur ex deturpatione maculatione,ſeu vituperatione ſcripturæ,conſ.109.nu 22.
Præſumptio falſitatis eſt illa,quæ oritur ex cancellatione, ſeu abraſione ſcripturæ,quando illud,quod cancellatum, & abraſum eſt legi non poteſt,conſ.109.nu.22.
Præſumptio falſitatis Iuris eſt illa, quæ ab inuerisſimilitudine donationis oritur,conſ.109.nu.23.& 24.
Præſumptiones duæ falſitatis probant falſitatem, conſ.109.nu.25.
Præſumptionibus ſolutio probatur,fallit,quando de debito conſtat per publicum Inſtrumentum,conſ 112.num.1.& 2.Vbi amplius quod iſto caſu,aut requiritur ad probationem ſolutionis ſimilis ſcriptura,aut probatur per quinque Teſtes,& nu.3.
Præſumptio delicti exclusiua,ſumenda eſt potius,quàm incluſiua, conſ.112.num.8.
Præſumptio falſitatis,ſeu lacerationis commiſſæ ab eo excluditur, qui ex laceratione, ſeu falſitate nullam reportauit vtilitatem, conſ.151.nu.7.& 8.
Præſumptio lacerationis,ſeu falſitatis,etiam ceſſat ceſſante cauſa lacerationis,ſeu falſitatis,conſ 151.nu.9.
Præſumptiones,& indicia omnia ceſſant,ceſſante cauſa delicti, cōſ. 151.num.10.& ſeqq.
Vbi quod non ſufficit quælibet leuis cauſa ad præſumendum delictum,ſed debet eſſe magna,& magnæ vtilitatis.
Præſumptio cedere debet veritati,conſ.151.nu.12.
Præſumptiones falſitatis tolluntur per contrarias præſumptiones, conſ.151.num.12.
Præſumptio falſitatis excluditur per bonam famam,& nobilitatem inquiſitorum,conſ.151.num.13.
Præſumptiones falſitatis non viſibiles ad condemnandum non ſufficiunt,conſ.151.num.17.
Præſumptio doli non modica oritur ex mendacio, conſil. 120. num 11.
Præſumptiones falſitatis plures enumerantur, conſ.108.num.1. & num.105.De quibus diſcutitur per totum Conſilium in diſcurſu.
Præſumptiones falſitatis, quando ſunt vehementes tendenteſque ad eundem rei finem,& viſibiles ſufficiunt ad condemnandum criminaliter,conſ.108.num.5.aliter ſecus, num.115. Vbi vide declarationem.
Præſumptiones falſitatis,nedum Iuris, ſed etiam hominis ſufficiūt ad tollendum fidem ſcripturæ,conſ.108.nu.10. Vbi etiam quod duæ præſumptiones ſufficiunt,num.11.& nu.112 Vbi quod ſufficiunt etiam ad condemnandum criminaliter.
Præſumptio falſitatis oritur contra eum,qui alias commiſit falſitates,conſ.108.num.11.& 12.
Præſumptio,coniectura,& inditium ſuſpicione maiores ſunt, conſ. 108.num.9.
Præſumptiones falſitatis tolluntur per contrarias probationes, conſ.108.num.16.
Præſumptiones falſitatis leues, & imaginariæ falſitatem non probant,conſ.108.num.21.
Præſumptiones falſitatis falſitatem non probant, quando patiuntur exceptiones,& ratificationes habētque contrarias præſumptiones,conſ.108.num.26.
Præſumptionem falſitatis, Donatio veriſimilis, tàm ex parte Donantis,quam ex parte Donatarij prorſus excludit, conſ 108.nu. 12.& num.34.
Vbi præſertim quando eſt facta à Donante nobili.
Præſumptio falſitatis ſufficiunt ad capturam, & Inquiſitionem, conſ.108.nu.29.

Præſumptio, ſeu ſuſpicio falſitatis reſultans ex capricio hominis, non ſufficit ad condemnandum, conſ. 108. nu. 36.

Præſumptionis falſitatis viſibiles tranſeunt in præſumptiones Iuris, & ſufficiunt ad condemnationem non in pœnam ordinariam, ſed extraordinariam, conſil. 108. num. 55. Secus ſi non ſint viſibiles, num. 80.

Præſumptiones non Iuris, ſed hominis ſufficiunt ad tollendum fidem ſcripturæ, de cuius falſitate agitur, non autem ad condemnandum criminaliter, conſ. 108. nu. 56.

Præſumptiones vrgentiſſimæ ſufficiunt ad imponendum pœnam ordinariam, quantumcunque maximam, conſ. 108. nu. 96.

Præſumptiones violentæ, quandoque ſufficiunt ad imponendum pœnam corporalem, conſil. 108. num. 98. & ſeqq. & num. 102. Vbi quid ſi præſumptio eſt violentiſſima, & num. 106. & ſeqq. Vbi de materia.

Præſumptionis falſitatis ſufficiunt ad condemnandum perſonam ſuſpectam, & non multum bonæ famæ, conſ. 108. num. 109.

Præſumptiones hominis ſufficiunt ad condemnandum, quando agitur de crimine, in quo Iura admittunt præſumptiuam probationem, conſ. 108. num. 112. Dummodò tamen ſint præſumptiones graues, & vrgentes, non autem leues friuolæ, aut temerariæ, conſ. 108. num. 113.

Præſumptiones leues friuolæ, aut temerariæ, quæ dicantur? Iudicis arbitrio remiſſum eſt, vbi etiam quomodo iſto caſu Iudex arbitrium regulare debeat, conſ. 108. num. 113. & ſeqq.

Præſumptiones falſitatis ſi fuerint duæ, tunc poterit Iudex ex illis declarare non eſſe adhibendam fidem ſcripturæ, conſil. 108. numero 114.

Si verò fuerint plures, quàm duæ tunc poterit Iudex criminaliter condemnare, num. 115.

Præſumptio falſitatis maxima eſt illa, quæ ex inueriſimilitudine contractus oritur, & iſta ſola ſufficit ad tollendum fidem inſtrumento, conſ 108. num. 116.

Præſumptio falſitatis oritur ex tarda productione ſcripturæ, conſ. 172. num. 11.

Præſumptio falſitatis oritur ex eo, quod veriſimile eſt, conſ. 172, num. 13.

Præſumptio falſitatis ceſſat, vbi non adeſt aliquod commodum, vel lucrum conſ. 172. num. 20.

Præſumptio falſitatis excluditur ex qualitate perſonæ, conſ. 172. num. 22.

Præſumptio falſitatis excluditur ab inueriſimilitudine, conſ. 172. num. 21.

Præſumptiones falſitatis excluduntur per contrarias præſumptiones, conſ. 172. num. 24.

Præſumptiones hominis admittuntur in caſu, vel in crimine in quo præſumptiua admittitur probatio, conſ. 158. nu. 4. Vbi etiam an ſufficiant duæ præſumptiones, vel requirantur plures.

Præſumptio ignorantiæ eſt fortior, quàm præſumptio ſcientiæ, cōſ. 163. num. 12.

Præſumptio Iuris operatur, vt volens probare contrarium plenioribus, & clarioribus probationibus vti debet, conſ. 106. n. 4.

Præſumptiones, & inditia non ſufficiunt ad cōdemnandum in pœnam ordinariam, niſi ex illis reſultet pluſquam ſemiplena probatio, conſ. 125. num. 16.

Præſumptionem, ſententia etiam ſine actis pro ſe habet, cum omnia præſumitur ritè, & rectè proceſſiſſe, conſ. 111. nu. 3.

Præſumptionem, ſententia habet pro ſe, omniaque ſolemniter geſta fuiſſe præſumere facit quando eſt antiqua, vt puta poſt lapſum decem annorum, conſil. 111. num. 4. & num. 17. & numero 21.

Præſumptionem Iuris habens contra ſe debet probare contrarium per liquidiſſimas probationes, conſ. 114. nu. 19.

Præſumptiones non ſunt multiplicandæ, nec de præſumptione præſumptio capienda eſt, conſ. 114. nu. 40.

Præſumptiones, & coniecturæ homicidij deliberati, & præmeditati eſſe debent plenè probatæ, conſ. 138. nu 6. & nu. 28.

Præſumptio homicidij præmeditati eſt inimicitia ſi fuerit capitalis aliàs ſecus, conſ. 138. num. 7. & num. 8. & num. 28.

Præſumptiones, & coniecturæ excludentes præmeditationem, & deliberationem homicidij præferuntur præſumptionibus, & cōiecturis includentibus deliberationem, & præmeditationem, conſ. 138. num. 26.

Præſumptiones, & coniecturæ animi præmeditati, & deliberati debent eſſe concludentes, & de neceſſitate inferentes ad præmeditationem, conſ. 138. num. 31.

Præſumptio falſitatis oritur ex inciſione, & laceratione cartæ, cōſ. 174. num. 7.

Præſumptio falſitatis protſus excluditur poſſibili veritate admiſſa, conſ 174. num. 6.

Præſumptiones falſitatis tolluntur per contrarias præſumptiones, etiam numero minores, conſ. 174. num. 4.

Præſumptio falſitatis à bona fama Notarij excluditur, conſ. 174. num. 8.

Præſumptio cedit veritati, conſ. 174. num. 10.

Præſumptio ex præſumpto capi non debet, conſ. 127. nu. 7.

Præſumptiones falſitatis plures explicantur, conſ. 164. ante numerum primum.

Præſumptio falſitatis non oritur ex caſſatione ſcripturæ, quando id quod caſſatum eſt legi poteſt, conſ. 164. nu. 1.

Præſumptio falſitatis ceſſat data poſſibili veritate in contrarium, conſ. 164. num. 6.

Præſumptio falſitatis omnis ceſſat ex bona fama, & nobilitate inquiſiti, conſ. 164. num. 10.

Præſumptio falſitatis excluditur ex longa poſſeſſione, conſil. 164. num. 11.

Præſumptio falſitatis excluditur ex multitudine, & pluralitate perſonarum, conſ. 164. nu. 13.

Præſumptio falſitatis excluditur, quando non adeſt cauſa propter quam falſitas committi deberet, conſ. 164. nu. 15.

Præſumptiones falſitatis excludentes delictum præferuntur præſumptionibus falſitatem, arguentibus, etiam quod numero minores ſint, conſ 164. num. 16.

Præſumptiones, & inditia ſufficiunt ad condemnandum in delictis, quæ ſunt difficilis probationis, conſ. 175. nu. 4.

Præſumptiones plures producunt indubitatum inditium ſi non in pœnam ordinariam, ſaltim in pœnam extraordinariam, & corporalem, conſ 175. num. 4.

Præſumptiones, & inditia indubitata Tortura non purgat, & propterea ea non obſtante poteſt tortus ad Triremes tranſmitti, cōſil. 175. num. 5.

Contra, num. 6. & num. 19. & 20.

Vbi quod non poteſt Iudex iſto caſu corporalem pœnam imponere, ſed ad plus in exilium mittere.

Declara, vt prima opinio procedat in ſupremis conſilijs, & Tribunalibus habentibus authoritatem iudicandi ſecundum eorū conſcientiam. Secunda autem opinio procedat in alijs Iudicibus ordinarijs, num. 7.

Præſumptiones, & inditia, quando vrgent contra aliquem etiam indubitata tutius eſt illum torquere, quam condemnare, conſ. 173. num. 18.

Præſumptiones violentas, & etiam indubitatam inditia Tortura protſus tollit, conſ. 175. num. 19.

Præſumptio veritati cedit, conſ. 130. nu. 12. in fine.

Præſumptio delicti omninò excluditur delicti cauſa ceſſante, conſ. 130. num. 15.

Præſumptio vbi eſt pro aliquo, qui contrarium probare vult debet probare per multum claras probationes, conſ. 122 nu. 18.

Præſumptio falſitatis oritur, quando ſcriptura antiqua reperitur in carta recenti, & econtra falſitatis præſumptio excluditur ſi eadem antiqua ſcriptura reperitur in carta antiqua, conſil. 152. num. 9.

Præſumptio falſitatis excluditur data poſsibili veritate contraria, conſ. 152. num. 10.

Præſumptio ignorantiæ non inducitur in eo, qui ratione ſui officij aliquid ſcire tenetur, conſ. 149. num. 10. Vbi etiam quod iſto caſu is, qui ſcire tenetur habetur pro ſciente, nec poteſt ignorantiam allegare, niſi præbet ſe diligentiam ſciendi feciſſe, & non potuiſſe ſcire.

Præſumptio, ſeu ſuſpicio falſitatis oriens ex diuerſitate atramenti, & ex additione, ſeu apoſtilla reperta in ſcriptura dicitur leuis, Immò additio facta eodem atramento maiorem inducit ſuſpicionem, quàm diuerſo atramento ſcripta, conſ. 179. nu. 10.

Præſumptio falſitatis non oritur ex cancellatione verborum in aliqua ſcriptura reperta, quando cancellata verba, aut legi poſſunt, aut ex præcedentibus, & ſequētibus, & eorum rectus verborum ſenſus colligitur, conſ. 179. num. 10.

Præſumptiones, & coniecturæ duæ ſufficiunt ad plenam probationem, quando ſumus in caſu, in quo præſumptiuè probatio admittitur, conſ. 185. num. 29.

Præſumptiua probatio ſufficit ad probandum innocentiam, & defenſionem Rei, conſ. 172. nu. 23.

Præſumptiua probatio habetur pro concludenti probatione, quādo agitur de defenſione reum, conſ. 115. num. 7.

Præſumptiua probatio non ſufficit, quando agitur ad pœnam, conſ. 165. num. 36.

Præſuppoſito ceſſante ceſſat etiam diſpoſitio fundata in illo præſuppoſito, conſil. 185. num. 64. & conſ. 184. num. 13. & numero 24.

Præuentio locum habet in criminalibus miati fori inter Iudicem ſæcularem, & Eccleſiaſticum.

Declara dummodò præuentio ſit Realis per capturam de mandato Iudicis, ſecus ſi per ſpontaneam conſtitutionem Rei ab alio Iudice citati, conſ. 134. num. 2.

Præuentio, ſeu pendentia litis non cenſetur inducta per ſolam querelam, conſ. 160. num. 14 & num. 27.

Precibus fruſtra petitur, quod Iure communi conceditur, conſil. 169. num. 12.

Prima cauſa ſuccedentium ab inteſtato eſt liberorum, conſil. 137. num. 8.

Primordium veritatis, vbi adeſt falſitatis nomen ceſſat, conſil. 114. num. 15.

Declara quando primordium veritatis apparet in totum, non ſi in aliqua parte tantum, num. 17.

Item declara duobus alijs modis, & num. 28.

Primordium veritatis non excuſat, quando de eo non apparet, conſ. 114. num. 19. in fine.

Princeps non præſumitur ſcire ea, quæ à ſuis officialibus geruntur, conſ. 163. num. 13. Vbi præſertim quando ſcientia officialis non eſt certa, ſed præſumpta.

Princeps non poteſt reſcindere Inſtrumentum iuramento vallatũ, conſ. 162. num. 47.

Princeps per inueſtituram feudi cenſetur priuatiuè feudatario Iuriſdictionem conceſſiſſe, conſ. 135. nu. 25.

Princeps in qualibet inueſtitura, & conceſſione ſemper præſumitur ſibi reſeruaſſe Ius ſupremum, quod in re conceſſa habet, conſ. 135. num 29.

Princeps non poteſt derogare, nec tollere priuilegia alijs conceſſa per viam contractus, conſ. 135 num. 36.

Princeps, ſeu Iudex habens perſonam ſibi ſubditam, poteſt etiam ſtatuere ſuper eius bonis alibi ſitis, conſ. 118. num. 5.

Princeps, ſeu Fiſcus ſæcularis bona laicorum hæreticorum confiſcata ipſo Iure non occupat niſi præcedente declaratoria ſententia Iudicis Eccleſiaſtici, conſ. 117. num. 4.

Principi maledicens pœna arbitraria puniendus eſt, conſil. 145. num. 10.

Principi maledicens inſimul, & de eo benedicens, non tàm grauiter punitur, ac ſi ſolum maledixiſſe, conſ. 145. nu. 12.

Principis iniurias verbales, dicens tenetur pęna maledicentis Principi, conſ. 123 num. 1.

Principi maledicens pœna arbitraria puniendus eſt, conſil. 123. num. 2.

Principi maledicens puniendus eſt pœna arbitraria, non Iudicis, ſed Principis voluntati remiſſa, conſ. 123. nu. 3.

Principi maledicens, ſeu iniuriam verbalem dicens non punitur pœna criminis læſæ Maieſtatis, conſ. 123. nu 4.

Principis gratia præſumitur facta iuxta petita, & ſupplicata, conſ. 163. num. 4.

Principis gratia latè interpretanda eſt fallit ſi ad ſupplicationem partis, quia tunc ſtrictè intelligenda, nec in ea procedit argumẽtum de minori ad maius, conſ. 163. nu. 6.

Principis beneficia pleniſſimè interpretanda ſunt, conſ. 131. nu. 1. Vbi præſertim contrà Fiſcum.

Princeps voluiſſe ſemper pręſumitur illud, quod ſi fuiſſet interrogatus conceſſiſſet, etiam quod non expreſſeris, conſil. 131. num. 2.

Princeps concedens ſaluum conductum, qui non ſtrictè, ſed largè interpretandus eſt ad fauorem eius, qui fuit conceſſus, conſ. 131. num. 1.

Principis Cameræ eſt locus, in quo ſcripturæ ad publicum pertinentes reponuntur, conſ. 115. nu. 27.

Principe non conſulto, Bannitus, & condemnatus in contumaciam non poteſt à Iudice abſolui, etiam quod innocens appareat, cõſ. 111. nu. 34.

Principis conſtitutio non trahitur, nec locum habet in Terris infeudatis, conſ. 135. num. 25.

Vbi præſertim quando de Terris infeudatis expreſſam mentionem non fecit.

Principis contractus ſeruandus eſt etiam à ſucceſſoribus, cõſ. 135. num. 55.

Principes ſæculares non errant ferendo leges, quibus hæreticorum pœnæ augentur, conſ. 118. nu. 13.

Principi, & Fiſco ſæculari applicantur de Iure Canonico bona hæreticorum laicorum ipſo Iure confiſcata, conſ. 107. nu. 3.

Principi imago in ſigillo publico, aut litteræ in eo ſculptæ apparere debent, vt ex illo probatio oriatur, conſ. 109. n. 21.

Princeps, & fiſcus æquiparantur, conſ. 183 num. 2.

Princeps, & Fiſcus in contractibus Iure communi vtuntur, & priuati reputantur, conſ. 183. num. 4.

Princeps ligatur legibus, ſeu ſtatutis ab ipſo conditis, cõſ. 183. n. 5.

Principalis Dominus præſumitur ſcire geſta à ſuo Procuratore, conſ. 122. num. 14.

Principaliter, quod agitur ſemper attendi debet, & non quod in conſequentiam, conſ. 115. nu. 5. in fine.

Priuatus liber præſumitur verus, & probat ſi in eo aliquarum partitarum veritas apparet, ita & è contra præſumitur falſus, & non probat ſi in eo aliquæ reperiantur partitæ falſæ partitæ, conſ. 108. num. 14.

Priuatus ab omni actu legitimo cenſetur, etiam priuatus à ſucceſſione Teſtamentaria, conſ. 158. num. 11.

Priuationis hæreditatis pœna appoſita à Teſtatore propter alienationem in vno caſu, non extenditur ad alium, conſ. 105. nu. 40. & ſeqq.

Priuationis hæreditatis pœna propter alienationem, non habet locum, niſi fuerit expreſſa, conſ. 105. nu. 41.

Priuatio hæreditatis in caſu contrauentionis præcepti Teſtatoris, non ipſo Iure hæredi impoſita operatur exclusionem Fiſci à Trebellianica, conſ. 173. num. 16.

Priuati reputantur Fiſcos, & Princeps, & in contractibus Iure cõmuni vtuntur, conſ. 183. num. 4.

Priuilegium immunitatis Eccleſiæ non Reis ad Eccleſiam confugientibus, ſed ipſi Eccleſiæ conceſſum eſt, conſ. 168. nu. 42.

Declara, vt num. 58. & num. 53.

Priuilegium vni conceſſum ratione connexitatis, vel alia ratione, alteri etiam competit, conſ. 168. nu. 48.

Priuilegia à Principe per viam contractus, alijs conceſſa, derogari, nec tolli non poſſunt, conſ. 135 nu. 36.

Probatio falſitatis debet neceſſitate concludere, conſilio 172. numero 1.

Probatio falſitatis excluditur data poſſibili veritate in contrariũ, conſ. 172. num. 6.

Probatio præſumptiua ſufficit ad probandum innocentiam, & defenſionem Rei, conſ. 172. nu. 23.

Probatio releuans vno tempore alio tempore facta non prodeſt, conſ. 132. num. 5.

Probatio præſumptiua habetur pro concludenti probatione, quando agitur de defenſione rerum, conſ. 115. nu. 7.

Probationes ſunt de ſubſtantia iudicij, conſ. 167. num. 1. & omnibus ſeqq.

Probationibus non viſis, ſententia lata dicitur nulla, conſ. 167. nu. 1. & ſeqq. & num 11.

Declara, quando vna pars produxit ſuas probationes, & altera fuit negligens in tranſportando, quia tunc Iudex poteſt ſuper productis pronunciare dicto nu. 11. & ſeqq. Vbi de materia.

Probatio monetæ falſæ, non præſumptiua, ſed concludens eſſe debet; quando agitur de condemnando reum, conſ. 175. num. 6. in fine.

Probatio vbi requiritur à Iure, vel à ſtatuto intelligenda eſt de plena, & concludenti, non autem de leuiori, conſ. 168. num. 8. in fine.

Probationes factę coram vno Iudice, fidem faciunt, etiam apud alium Iudicem, conſ. 168. num 24.

Declara, vt num. 26. in fine, & nu. 37.

Probationes receptæ parte non citata fidem non faciunt, conſ. 168. num. 30.

Probatio præſumptiua non ſufficit, quando agitur ad pœnam, cõſ. 165. num. 36.

Probata mariti ſæuitia cum vna vxore, probatio ſæuitiæ cum alia Vxore non inducitur, conſ. 157. num. 18.

Probationem ſæuitiæ viri in vxorem Teſtes de auditu non inducunt, conſ. 157. num. 19.

Probatio oritur ex publica voce, & fama Teſtatorem non fuiſſe ſanę mentis, conſ. 146. num. 2.

Probatus cenſetur furor ex eo, quod fuerit probatum, quem non loqui ad propoſitum, conſ. 146. nu. 11.

Probationes plures imperfectę, aut ſemiplenę non coniunguntur ad condemnandum aliquem, tanquam conuictum, conſ. 182. num. 2.

Proba-

I N D E X.

Probationes in Indicio criminali factæ non probant inter alias in iudicio Ciuili, conſ. 185. num. 62.

probatio non plena inditijs, tantum & præſumptionibus coadiuuata admittitur in antiquis, conſ. 189. nu. 1. & 3.

probatio coniecturalis præſumptionibus hominis veſtita ſufficit in his, quæ ſunt difficilis probationis, conſ 180. nu. 2. & 4.

probationes plures imperfectæ coniunguntur ad faciendam plenã probationem in his, quæ ſunt difficilis probationis, conſ. 189. num. 4. Sed nunquid hoc locum habeat, quando criminaliter agitur, num. 5.

procedi criminaliter non poteſt contra errantem in Iure controuerſo, & quod potuerit peritiores conſulere, & non conſuluit, conſ 106. num. 3.

proceſſus publicatio fieri ſemper debet, ne defenſiones tollantur, conſ. 168 num. 65. & 66.

procurator Fiſci Vrbis vigeſimam exigit non de corpore compoſitionis, ſed vltrà eam à parte, qua compoſuit, conſilio 107. numero 1.

procuratores Fiſcales ſtatus Eccleſiaſtici, & officialis capiunt eorum partem compoſitionum, & pœnarum ipſis debitam de manu Theſaurarij, conſ. 107. nu. 1.

procurator Fiſci Vrbis non poteſt capere ſuam vigeſimam, niſi de incameratis cum effectu. Declara niſi Reus fuerit condemnatus, & incameratio non potuerit fieri propter dilationem ipſi factã, conſ. 107. num. 2. & ſeqq & num. 9. & ſeqq.

procurator in criminalibus admittitur pro abſente ad opponendũ exceptionem notoriam, & quando agitur de honore familiæ, conſ. 150. num. 4. & 5.

procuratoris confeſſio facta in informatione data Iudici non nocet Domino, conſ. 129. nu. 5.

procuratoris confeſſio, etiam Iudicialis Domino non nocet, conſil. 129 num. 5.

procurator in criminalibus pro abſente citato admittitur, vbi ſolum agitur de pœna pecuniaria, conſil. 133 num. 6. & num. 11. & num. 16. & 17.

procurator emens de pecunijs ſui principalis nomine proprio, cui nam & acquiratur, conſ. 114 nu. 50.

procuratoris confeſſio non nocet principali, conſ. 156. nu. 51.

procurator, ſeu exactor conuertens pecunias exactas in vſum proprium non tenetur furti, nec criminaliter cõueniri poteſt ſi exactam pecuniam non negat, & illam reſtituendi animum habet, conſ. 160. num. 2. & num. 7. & ſeqq.

procurator falſus alienam pecuniam exigens, & in vſum proprium conuertens furti tenetur, conſ 178. num. 16.

procurator non eſt idoneus Teſtis pro ſuo principali, conſil. 179. num. 4.

procurator conſtitutus ad omnes cauſas, & lites, an cenſeatur etiã conſtitutus ad omnes cauſas, & lites criminales? conſil. 177. num. 45, & ſeqq. & num. 48.

procurator pro abſente contumace citato non poteſt comparere, niſi habeat ſpeciale mandatum, etiam in caſu in quo Procurator pro abſente admittitur, conſ. 177. nu. 43.

proditio nihil aliud eſt, quam deceptio contra fidem datam, vel debitam in perniciem alienius, conſ. 168. nu. 75.

proditor dicitur, qui malitioſè alium circumuenit, & callidè ſeducit, vt in particulari ſalutis trahat, conſ. 168. nu 76.

proditor dicitur is non ſolùm, qui retrò offendit, & vulnerat, ſed etiam qui offendit, & vulnerat de facie ad faciem incautum, & ſine diffidatione, conſ. 135. num. 2.

proditorium homicidium dicitur, quando quis alium occidit eum retrò vulnerando, conſ. 135. num. 2.

proditorium homicidium dicitur, quando quis alium occidit incautum, & ſine diffidatione, conſ. 132. num. 2.

proditorium homicidium non dicitur quando quis in inſidijs poſitus occidit ſuum inimicum, conſ. 132. nu. 3.

proditorium homicidium, an dicatur committere is, qui per inſidias inimicum occidit, conſ. 168. num. 68. & ſeqq. vſque ad numerum 74.

proditorium homicidium, an dicatur commiſſum ab eo, qui ſub prece, vel fide data aliquem occidit, conſil. 168. num. 74. & omnibus ſeqq.

proditorium homicidium non dicitur (illud) quod commiſſum fuit in perſonam ſui inimici retrò, & per inſidias, conſil. 136. num. 1.

Declara, vt num 8.

proditorium armorum genus eſt ſclopus rotatus, conſil. 136. numero 3.

proditorium armorum genus, an dicatur illud, quod fuit commiſſum ſclopo rotato, conſil. 136. num. 2. & ſeqq. omnibus, in diſcurſu.

producens pacem omnia in pace contenta approbaſſe cenſetur, conſ. 150 num. 7.

producens ſcripturam non verè, ſed fictè cenſetur fateri omnia contenta in ſcriptura producta, conſ. 150. nu. 9.

producens pacem, ſeu pacis inſtrumentum non cenſetur pacem ratificaſſe, licèt cenſeatur fateri omnia contenta in inſtrumento pacis, conſ. 150. num 11.

producens ſcripturam à parte impugnatam non cenſetur fateri contenta in ea, conſ. 150. nu. 12.

producens ſcripturam ſuſpectam de falſo punitur, vt falſarius, cõſ. 108. nu. 108.

prohibita Trebellianica non cenſetur, niſi expreſsè dicatur, conſil. 159. num. 4.

prohibita non cenſetur Trebellianica filijs primi gradus per generalem prohibitionem alienationis, conſ. 159. num. 5. & num. 25. & ſeqq.

Vbi de materia, num. 11. & 15.

Contra, num. 35.

prohibitus alienare ſub pœna, quando alienando pœnam incurrat, conſ. 105. num. 22. & an vltra pœnam expreſſam cadat à Iure donationis, num. 23.

prohibitus alienare, & obligare ſub pœna non incurrit pœnam accipiendo pecunias ad ſocietatem officij ſuper officio alienare prohibito, conſ. 105. num. 24.

prohibitus alienare, obligare, ſeu pignorare ſub pœna non incurrit pœnam, niſi ſequuta effectuali traditione, & diſtractione, conſil. 105 nu. 25. 28. & nu. 30.

Vbi ampliatur etiam quod in prohibitione adſit clauſula, quia ſibi ſic facere placuit.

prohibitus alienare ſub pœna alienando pœnam non incurrit, niſi in caſu in quo pœna expreſsè appoſita eſt, conſ. 105. num. 33. & ſeqq. Vbi de materia.

prohibitus alienare in vno caſu an, & quando cenſeatur prohibitus in alio, in quo adeſt eadem ratio prohibitionis, conſil. 105. num. 34. & ſeqq.

prohibita bona alienari, ſi alienentur poſſunt recuperari, niſi fuerit probatum. conſ. 105. num. 38.

prohibitus alienare, nunquid poſsit alienare impetrata alienandi licentia à Papa, conſ. 105. nu. 38.

prohibita alienari bona ſi fuerint alienata non poſſunt recuperari, niſi fuerit probatum, quod illa fuerint in bonis prohibentis, cõſ. 105. num. 39.

prohibitus alienare, obligare, ſeu pignorare ſub pœna non incurrit pœnam ex eo, quod accipiat pecunias ad ſocietatem officij ſuper aliquo officio, conſil. 105, num. 64. & ſeqq. & num. 85. & ſeqq.

prohibitus alienare ſub pœna non incurrit pœnã imponendo cenſum ſuper fructibus ſecus ſi impoſuerit cenſum ſuper re prohibita alienari. conſ. 105. num. 68.

prohibita cenſetur Trebellianica ex clauſula, quia voluit bona ſua remanere in familia, conſ. 173. nu. 15.

prohibita cenſetur Trebellianica per prohibitionem alienationis, quando prohibitio tangit, non ſolùm primos ſubſtitutos, ſed etiam vlteriores, conſ. 173. num 12.

prohibita Trebellianica non cenſetur per ſubſtitutionem, ſeu fideicommiſſum non perpetuum, ſed limitatum. Declara, vt num. 13. & ſeqq. conſ. 173.

prohibita nullitate à ſtatuto, non cenſetur prohibitum dicere de nullitate notoria & euidenti, conſ. 111.

Declara, vt num. 12.

prohibita bona alienari confiſcari non poſſunt, etiam durante vita naturali prohibiti delinquentis, conſ. 135. num. 2. & num. 3.

Vbi præſertim quando prohibitio fuerit facta verbis vniuerſalibus, & prægnantibus, & multò magis, quando talis prohibitio habet iniunctum fideicommiſſum, & nu. 10.

prohibita bona alienari fauore alterius, quam prohibiti confiſcari non poſſunt, conſ. 135. num. 20.

Vbi hoc ampliatur, etiam durante vita delinquentis, & quoad vſumfructum.

prohibita alienari bona feudalia, poſſunt etiam abſque conſenſu Domini alienari inter agnatos in inueſtitura comprehenſos, conſ. 135. num. 32.

prohibita bona diuidi vſque ad certum tempus confiſcari non poſſunt, conſ. 173. nu. 2.

prohi-

I N D E X.

Prohibitorum bonorum alienati vſusfructus confiſcari non poteſt ea cauſa delicti, vel quando fideicummiſſum eſt inductum non in caſu mortis, ſed alienationis, conſ. 173. num. 3.

Prohibitio alienationis non cenſetur facta per clauſulam, vt bona remaneant in familia, conſ. 159. num. 12. & 13.

Prohibitio alienandi, quando ad certum tempus filio facta eſt, legitima confiſcari non poteſt, conſ. 159. num. 6. Licèt alij contra, num. 16. & num. 33.

Declara primò, dummodò talis prohibitio fuerit facta durante ætate, ſecus ſi poſteà, vtputà vſque ad quadraginta, num. 7. & nu. 17. & ſeqq. vbi quod iſto caſu talis prohibitio non valet, etiam durante minori ætate, & num. 22. 34. & ſeq. Vbi de materia.

Declara ſecundò, dummodo Teſtator exprimat cauſam imbecillitatis propter minorem ætatem, num. 8. aliàs ſecus, num. 25. & ſeqq. Vbi benè declarantur materia contra, num. 36.

Declara tertio, dummodò imbecillitas filij parum induſtrioſi conſtet aliunde, quàm ex partis aſſertione, nu. 9. & nu. 29.

Prohibitione alienationis adiecta clauſula, vt bona remaneant in familia, operatur tacitum fideicommiſſum, non ſolum in caſu alienationis, ſed etiam mortis, conſ. 159. nu. 12. & nu. 21.

Prohibitio alienationis non dicitur oneroſa, etiam adiecta clauſula, quod bona remaneant in familia, conſ. 159. nu. 37.

Prohibitio alienandi facta à Teſtatore ſub pœna non comprehendit, niſi eam alienationem, quæ cum effectu voluntatem prohibentis euertit, conſ. 105. num. 26. & nu. 44.

Prohibitio alienationis ſimpliciter facta non trahitur ad alienationem factam in teſtamento, conſ. 135. nu. 31.

Prohibitio alienationis ſimpliciter facta non trahitur ad alienationem neceſſariam, videlicet in hæredes ab inteſtato venientes, conſ. 135. num. 30.

Prohibitioni legis contraueniens extra ordinem, Iudicis arbitrio punitur licèt in lege pœna expreſſa non ſit, conſil. 149. numero 5.

Prohibitio alienationis facta verbis vniuerſalibus, & prægnantibus comprehendit etiam alienationem neceſſariam, conſil. 135. num. 3.

Prohibitio alienationis tacitè ineſt in fideicommiſſo, in quo eſt facta mentio maſculinitatis, vel quando ſubſtitutio eſt facta gradatim, & ordine ſucceſſiuo, conſ. 135. num. 56.

Prohibitio Teſtatoris ne eius bona propter delictũ confiſcari poſſint, videtur facta in fraudem Fiſci, conſ. 135 nu. 59.

Prohibitione alienationis expreſſa concurrente Teſtatoris, vſusfructus bonorum fideicommiſſo ſubiectorum confiſcari non poteſt, conſ. 173. num. 4.

Promiſſio de faciendo conſentire omnem perſonam intelligitur, dummodo emptoris inter ſit, conſ. 176. nu. 22.

Propria authoritate inuadẽs poſſeſſionem ſuam, vel alterius, quomodo puniatur, conſ. 169. num. 16. & 17.

Propria authoritate Vniuerſitas inuadens rem ſuam, vel alterius conſilio conuocato, & præcedente deliberatione punitur, vt conſ. 169. num. 18.

Prothocollum, ſeu originale Notarius ſeruare tenetur, conſil. 172. num. 12. Vbi etiam quod illud non producendo arbitraria pœna plecti debet.

Prothocollum, ſeu matrix inſtrumentum facit fidem, quãdo Notarius eſt mortuus etiam ſine ſigno præſertim, quando tale prothocollum reperitur in Archiuio publico, conſ. 164. nu. 14.

Prouinciæ vnius appellatio, an veniat tota Italia? an verò illa ſolum, quæ ſtat ſub vno Præſide, conſ. 165. num. 4. & num. 38. Vbi an totum Regnum Neapolis dicatur vna Prouincia? & nu. 43. & nu. 53. & ſeqq. & nu. 89.

Prouocantem, ſeu aggreſſorem incontinenti occidere, vt iræ calor occidentem excuſet, quando dicatur, conſ. 141. nu. 25.

Prouocatio, ſeu aggreſſio probatur coniecturis, conſ. 121. numero 32.

Prouocatio, & aggreſſio præſumitur ratione loci, in quo homicidium fuit ſequutum, conſ. 121. nu. 34.

Prouocator, & aggreſſor præſumitur is, qui erat magis aſſociatus, conſ. 166. num. 7.

Prouocator, & aggreſſor dicitur is, qui mouet ſe de loco ad locũ vaditque ad aliquem percutiendum, ſeu vulnerandum, conſil. 121. num. 33.

Prouocator, & aggreſſor præſumitur is, qui erat magis aſſociatus, conſ. 121. num. 35.

Prouocator, ſeu aggreſſor præſumitur is, qui erat magis armatus, conſ. 121. num. 36.

Prouocator, ſeu aggreſſor dicitur is, qui rei illicitæ operam dabat, conſ. 121. num. 37.

Prouocator, & aggreſſor dicitur is, qui citatus, & monitus noluit comparere, conſ. 121. num. 38.

Prouocator, & aggreſſor ex duobus rixantibus præſumitur is, qui viuus remanſit, non autem ille, qui occiſus fuit, conſil. 121. num. 39.

Prouocator, ſeu aggreſſor quis fuerit præſumptionibus probatur, conſ. 142. num. 6.

Prouocator, & aggreſſor præſumitur is, qui in armis eſt magis exercitatus, conſ. 142. num. 7.

Prouocator, & aggreſſor præſumitur is, qui aliter fuerit homo malæ famæ, & ſolitus ſimilia facere, conſ. 142. num. 8.

Prouocator, & aggreſſor præſumitur is, qui in rixa magis vulneratus remanſit, conſ. 142. nu. 9.

Prouocator, & aggreſſor præſumitur is, qui citatus noluit comparere, conſ. 142. num. 10.

Prouocator, & aggreſſor præſumitur is, qui amouit ſe de loco ad locum, conſ. 142. num. 11. & 17.

Prouocator, & aggreſſor præſumitur is, qui magis armatus erat, conſ. 142. num. 13.

Prouocator, & aggreſſor præſumitur is, qui erat magis aſſociatus, conſ. 142. num. 22. Declara, vt num. 23.

Prouocatus, & inſultatus præſumitur is, qui in rixa conquerebatur de aduerſario, & clamabat contra ipſum, conſil. 142. numero 12.

Prouocatus iniuriam, ſeu mentitam alteri inferens non excuſatur, niſi hoc fecerit incontinenti, ſecus ſi ex interuallo, conſil. 141. num. 10.

Prouocatus occidens prouocantem ex interuallo mitius punitur, conſ. 141. num. 18. Contrarium verius, num. 19. & ſeqq.

Prouocati per iniuriam ſi aliquem occiderunt, pœna admodum minuenda eſt, conſ. 187. num. 4.

Proxima, & immediata cauſa attenditur ſemper potius, quàm cauſa remota, & mediata, conſ. 144. nu. 13.

Proximam, & immediatam cauſam morti præbens magis indignus reputatur hæreditate illius mortui, quàm qui mediatam, & remotam cauſam præbet, conſ. 153. nu. 31.

Publicari conſtitutio debet etiam in Terris mediatè Conſtituenti ſubiectis, conſ. 135. num. 25.

Publicata Romæ conſtitutio pœnalis afficit etiam abſentes poſt lapſum duorum menſium prout Iudicis arbitrium viſum fuerit, conſ. 149. num 15.

Publicatio ſola libelli famoſi meretur eandem pœnam, quam meretur componens libellum famoſum, conſ. 145. num. 8.

Publicatio conſtitutionis eſt de illius ſolemnitate, conſil. 149. num. 7.

Publicatio conſtitutionis præſumitur ex lapſu decem annorum, conſ. 149. num. 7. Vbi præſertim concurrente aliqua alia præſumptione.

Publicatio conſtitutionis, afficit etiam abſentes extra Prouinciam in loco vicino, conſ. 149. nu. 7.

Publicata nondum conſtitutio afficit etiam ſcientes, conſil. 149. num. 8.

Publicatio conſtitutionis non eſt neceſſaria in loco, in quo conſtitutio nota eſt per publicam famam, conſ. 149. nu. 9.

Publicatio conſtitutionis debet fieri in publico, aut in roſtris, aut in Archiuio ante omnium oculos videnda, ita vt quilibet eam legere poſſit, & etiam habere copiam, conſ. 155. nu. 4.

Publicatio proceſſus fieri ſemper debet ne defenſiones tollantur, conſ. 168. nu. 65. & 66.

Publicè, & palàm factum ſine dolo, & delicto factum præſumitur, conſ. 147. num. 43.

Publici hoſtes banniti dicuntur, conſ. 131. nu. 8.

Publicum ſigillum, vt probet, debent in eo litteræ ſculptæ, aut Principis imago apparere, conſ. 109. nu. 21.

Publica vox, & fama probat Teſtatorem non fuiſſe ſanæ mentis, conſ. 146. num. 2.

Publica fama non probatur per Teſtes deponẽtes de fama viciniæ.

Publica fama non cenſetur probata per Teſtes deponentes, ita publicè dici audiuiſſe, quando agitur criminaliter, conſil. 127. num. 29.

Publica vox, & fama contra Inquiſitum tollitur per contrariam famam, conſ. 161. num. 10.

Publico inſtrumento duobus teſtibus roborato magis credendum eſt, quàm alijs pluribus contradicentibus, conſ. 152. nu. 6.

Pugiones, & cultellos paruos deferentes, an puniantur pœna Bullarum Summorum Pontificum, conſ. 150. nu. 31.

Pugnetti,

Pugnetti,lapides,fuſtes,zappæ,& ſecures, nunquid veniant appellatione armorum,conſ.169.num.19.& ſeqq.
Purgari mora non poteſt,quando pœna incurritur ipſo Iure,conſ.121.num.28.
Purgationem moræ iuramentum impedit, conſ.122.num.6.

Q

QValificata confeſſio non poteſt à Fiſco pro parte acceptari qualitate reiecta,quando confitens ſuper adiecta qualitate ad hoc, vt explicitè reſpondet tortus ſubſtinuit, conſ.115.num.10.
Qualificata confeſsio non poteſt pro parte acceptari, & pro parte non,quando non continet delictum à Iure prohibitum, conſil. 130.num.26.& 27.Vbi etiam idem quando de delicto non conſtat,niſi per confeſsionem Rei.
Qualitas requiſita in ſtatuto, ſeu conſtitutione pœnali probanda eſt per Fiſcum.conſ.150.num.15.& nu.22.
Qualitas confeſsioni adiecta delictum excuſans per confitentem probari debet,conſ.120.num.8.
Qualitas confeſsioni adiecta non eſt probanda per confitentem, ſed præſumitur,quando de delicto non conſtat, niſi per confeſſionem,conſ.126.num.13.
Qualitatem confeſsioni adijciens in facto prius negato non auditur,niſi probata qualitate,conſ.130.num.11
Qualitas,& bona fama Notarij omnem falſitatis ſuſpicionem dirimit,conſ.110.num.10.
Qualitas delictum inducens probanda in primis eſt,vt pœnæ locus ſit,conſ.125.num.8.
Qualitas tribuens Iuriſdictionem in primis, & ante omnia probanda eſt,conſ.125.nu.18.
Qualitas poſita in vno Capitulo cenſetur repetita in alio, conſil. 121.num.8.& num.10.
Declara,vt num.14.& num.16.
Qualitas in vno Capitulo appoſita non cenſetur repetita in alio regulariter,præſertim quando vnumquodque Capitulum habet de ſe perfectam orationem,& quando agitur de extendendo qualitatem in oratione appoſitam,conſ.121.nu.16.& nu.20.
Qualitas in vno Capitulo orationis perfectæ appoſita non cenſetur repetita in alio, etiam quod vnum veniat copulatiuè ad aliud, quando dicta qualitas non regitur à verbo alterius Capituli,ſed oratio eſt omninò perfecta,conſ.121.nu.22.
Qualitas delicti delictum faciens à Fiſco probari debet, conſ.175. num.12.
Qualitas aſſaſsinij,vt is habeatur,tanquam excommunicatus depoſitus,& diffidatus ſufficit,quod conſtet,& probetur per argumenta probabilia,conſ.268.num.6.& num.18.
Qualitas tribuens Iuriſdictionem probanda ſemper eſt antequam Iudex ſua iuriſdictione vtatur plenè,& concludenter, conſul. 168.num.8.
Qualitas tribuens iuriſdictionem in iudicio præparatorio ſufficit, quod ſummariè probetur, ſecus autem in qualitate tribuente iuriſdictionem in iudicio plenario, quia tunc requiritur plena probatio,conſ.168.num.1.
Declara,vt num.14.& 15.
Qualitas inferens delictum probari debet, vt delicti pœnæ locus ſit,conſ.155.num.6.
Qualitates rei venditæ contrahens, & venditor non exprimendo dicitur in dolo, quas ſi expreſsiſſet emptor non emiſſet, conſil. 176.num.2.
Qualitas perſonæ falſitatis præſumptionem excludit, conſil. 172. num.22.
Qualitas ſine ſubſtantia eſſe non poteſt, conſ.184.nu.46.
Quaſi dictio improprietatem ſignificat,conſ.147.nu.17.
Quærela diu poſt delictum commiſſum data præſumitur calumnioſa,conſ.174.num.9.
Quærela præſumitur calumnioſa eo ipſo, quod quærelans nõ probauit contenta in ea,conſ.174.nu.10.
Quærelæ non demonſtrat quid in iudicio criminali intentatum fuerit,conſ.174.num.12.
Quærelæ calumnia præſumitur ex tarditate porrectæ quærelæ, conſ.172.num.15.
Quærelãs,qui quærelam non probauit dicitur præſumptus calumniator,& expenſis condemnatur,conſ.174.num.13.
Quærelantes adulterum, vel varrem de adulterio cornutos hodie Iudices irridere ſolent, conſ.141.nu.27.
Declara,vt num.28.
Quærela præſumitur calumnioſa ex tarditate in quærelando,conſ. 188.num.6.
Quorum tenores, &c. clauſula,an tribuat Iuriſdictionem, conſil. 167.num.7.

R

RAtificatio nunquam inducitur ex actu, qui fieri poteſt,abſque eo,quod agens præcedentem actum ratificat,conſil. 144.num.4.
Ratificatio inducitur per taciturnitatem iunctam cum aliquo actu poſitiuo. Declara,vt num.23.conſ.144.
Ratificatio tacita cautionis de non offendendo, non ſufficit ad incurrendam pœnam conuentionalem,conſ.144.nu.25.
Ratificatio pacis tacita non ſufficit ad incurrendum pœnam, niſi fuerit expreſſa,conſ 150.nu.10 & 17.
Ratificatione non indiget pax facta coram Iudice, conſ.150.n.19. Vbi declaratur hæc concluſio.
Ratificatio æquipatatur mandato,& plus eſt facto, quàm verbi ratificare,conſ.114.nu.20.
Ratificatio laudi nulli, & iniqui ratificanti non nocet, niſi ratificans fuerit certioratus de nullitate, & iniquitate laudi, conſil. 162.num.51.
Rationum liber continens plures partitas, quarum aliquæ verificentur, præſumitur etiam verus in alijs partitis, conſil. 158. num.12.
Rebellis,& Rei criminis læſæ Maieſtatis filij priuantur omni ſucceſſione,tàm ex Teſtamento,quàm ab inteſtato, & tam primiorum,quàm extraneorum quorumcunque, conſ.140 num.2. & num 8.
Receptans furtum præcedente tractatu, & ſcientia tenetur pœna furti, ſecus ſi nulla præceſſerit ſcientia, vel tractatus, conſil. 106.num.19.
Receptans bannitum non poteſt de receptatione condemnari, niſi conſtito de banno receptati,aliter quàm per confeſsionem receptantis,conſ.156.nu.18.
Receptans bannitum extra Territorium à quo bannitus eſt non punitur,conſ.155.nu.1.
Recipientis ſcripturam in infamiam alienam confectam vigore bannimentorum Vrbis eſt pœna vltimi ſupplicij, & confiſcationis bonorum,conſ.145.nu 6.& n.9.& nu.14. Vbi in hoc declarantur bandimenta Gubernatoris Vrbis.
Recipiens pecuniam numeratam ab aliquo,ſiue illam alteri deferat, ſi in vſum proprium conuerterit furti actione non tenetur, cõſ. 160.num.4.
Recognoſcentes ſcripturam Teſtes ex eo,quod dicant ſe habere notam manum ſcribentis non probant,niſi viderint ſcribere, conſ 164.nu.5.
Reconciliatio inimicitiæ, quando dicatur facta de recenti, vt ex ea oriatur, vel non oriatur inditium præmeditati homicidij, conſ 158.num.9.
Reconciliatio quando eſt ſequuta, Inimicitia non facit inditium, conſ.138.num.8.in fine.
Reconciliatione,& pace ſubſequuta,Inditium inimicitiæ tollitur, conſ.127.num.2.
Reconciliatio,ſeu pax de recenti facta, non tollit inditium inimicitiæ,conſ.127.num.3.
Reconciliatio,ſeu pax dicitur facta de recenti, ſi infra triduum facta fuerit, vel & melius Iudicis arbitrio relinquitur, conſil. 127.num.3.
Quod an verum ſit, & quando vide, num. 14. & num. 23. & ſequentibus.
Reconciliatio poſt inimicitiam, quando tollat inditium inimicitiæ,conſ.193.num.31.
Recuperare poſſeſsionem à qua quis deiectus eſt armata manu, & conuocatis hominibus licitum eſt ſi incontinenti recuperetur poſſeſsio,ſecus ſi ex internallo,conſ.141.nu.12.
Referenti non creditur,quando de relato non conſtat, conſ. 156. num.20.in fine,& nu.43.
Referens ſe ad aliquid cenſetur ſe reſtringere, & declarare, prout in relato,conſ 143.num.4.
Regula firmatur ab exceptione in caſibus non exceptis, & illa ampliatur ad caſus ſimiles,conſ 135.nu.8.& nu.35.
Regula ſi de quo magis ineſſe debet,& non ineſt ergo, & de quo minus,conſ.135.nu.46.
Regula,quod vna via prohibetur altera concedi non debet, conſ. 135.num.47.in fine.

Regula

I N D E X.

Regula ab exemplis non reſtringitur,conſ.153.nu.44.

Relatio ſemper cenſetur facta cum omnibus qualitatibus , de quibus in relato,conſ.156.nu.19.& nu.33.

Relatio Peritorum ſine inſtrumento, & ſine citatione partis,non valet,conſ.156.num.30.

Relationi Medicorum ſtandum eſt,an vulnus fuerit mortale , vel non,conſ.171.num.7.& num.28. Etiam quod Medici non fuerint illi,qui medicauerunt vulneratum,dummodò fuerint de facto certificati,num 8.& num.28.Contra num.32.pro primo dicto,num.47.& 48.

Releuans probatio vno tempore,alio tempore facta non prodeſt , conſ.132.num.5.

Remiſſio rei ad ſuum Iudicem facienda,vt ab eo puniri poſſit ſufficit,vt remittens Iudex æqualiter cognoſcat de delicto , conſil. 268.num.2.

Declara,vt num. 14.& 15.

Remiſſio delinquentis vbi facienda eſt de vno ad aliud Iudicem citanda ſemper eſt pars,conſ.168.nu.51.

Remotum inditium ſiue graue,ſiue leue ſit debet probari per duos Teſtes,conſ.147.num.36.

Remotum inditium probari debet per duos Teſtes , conſil. 130. num.2.

Remotum inditium probari debet per Teſtes omni exceptione maiores,conſ.130.num 3.

Renunciatum dicitur appellationi ea non appellatione à proceſſu ad vlteriora,conſ.156.num.24.

Declara,vt num.25.

Renunciatum non dicitur appellationi per comparitionem coram Iudice à quo quando fuit proteſtatum, quod non per hoc in illius Iuriſdictionem conſentitur conſ 156.num.20.

Repeti non poteſt Tortura , etiam ſuperuenientibus inditijs , niſi dicta inditia fuerint grauiora , & diuerſa à primis , conſil.130. num.22.

Reprobantes inſtrumentum Teſtes debent eſſe omni exceptione maiores,etiam quod ſint Inſtrumentarij,conſ 110.nu 6.

Reprobantes inſtrumentum Teſtes debent eſſe non ſolùm idonei , ſed omni exceptione maiores,conſ.170.num. 4. Vbi ampliatur hæc concluſio,etiam in Teſtibus Inſtrumentarijs.

Reprobantes inſtrumentum Teſtes non operantur , niſi deponant de toto tenore,conſ.170.nu.5.

Reprobantibus inſtrumentum Teſtibus minus creditur , quàm Teſtibus illud coadiuuantibus,conſ.170.nu.10.

Reprobare Inſtrumentum Teſtes non dicuntur, ſi deponant ſe non recordari de illius tenore præſertim ſi lapſum ſit tantum tempus,vt veriſimilis ſit obliuio,conſ.170.num.10.

Reprobata conſuetudo non excuſat delinquentem , conſil. 145. num.12.

Reſcripti,& delegationis verba intelligi debent ſecundum diſpoſitionem Iuris,etiam impropriando,conſ.156.nu.32.

Reſcriptum recipit interpretationem à petitione ſupplicantis, conſ.185.num,68.

Res iudicata pro veritate habetur rei iudicatæ exceptio repellit agentem à crimine Iudicij,conſ 108.nu.20.

Rei identitas non præſumitur ad incluſionem delicti , ſed probanda eſt per Fiſcum,conſ.108.num.40.

Rei,vel delicti euentus , impoſſibilitas non excuſat delinquentem ſi ſe delinquere credebat,conſ.106.num.12.

Declara, vt num.13.

Res aliena vendi poteſt,conſ.176.num.19.

Res bona fide vendita propter minimam cauſam,inempta fieri nō debet,conſ.176. num.19.

Res ſubſtracta penes aliquem reperta , præſumitur ſubtracta ab eo penes quem reperitur,niſi doceat de authore , conſil. 129. numero 3.

Res furata ſi penes aliquem reperiatur , facit inditium contra eum penes quem reperitur,niſi doceat de authore plenè, & concludenter,non autem per poſſibile,conſ.129.nu.4.

Rei identitas non præſumitur in criminalibus ad incluſionem delicti,conſ.158.num.14.

Reus læſæ Maieſtatis impunè,poteſt vbique locorum occidi, conſ. 113.num.3.

Reus læſæ Maieſtatis dicitur hoſtis Principis,conſ.113.nu.4.

Reus falſæ monetæ,dicitur etiam Reus læſæ Maieſtatis, conſ.113. num.5.Etiam quod non ſit falſæ monetæ cuſſor, ſeu fabricator, ſed illam ſcienter expendens,& diſtribuens.

Reus læſæ Maieſtatis dicitur is,qui dolo facit, vt quis ab Imperatoris obedientia ſe ſubtrahat , conſ.123.num. 7.

Reus læſæ Maieſtatis,& Rebellis dicitur,qui contra Principis honorem machinatur,conſ.123.num 8.

Reus læſæ Maieſtatis dicitur ex ſolo conſilio, ſeu tractatu cum aliquo contra Principem,etiam nullo ſequuto effectu, conſ.123. num.9 & 10.

Reus accuſatus,vt in reatu conſtituatur, & examinetur requiruntur inditia perfecta,manifeſta,& talia , vt illis nihil rationabile obijci poſſit,conſ.110.num 12 & 13.

Reus edere tenetur ſcripturas Eccleſiæ agenti , conſilio 129. numero 7.

Rei criminis læſæ Maieſtatis , & rebellis filij priuantur omni ſucceſſione,tam ex Teſtamento,quàm ab inteſtato,& etiam proximiorum , quàm extraneorum quorumcunque, conſ.140.num. & num. 8.

Rei defenſiones dandæ ſunt antequam condemnetur,nec illius poteſt tollere Princeps de eius abſoluta poteſtate , conſilio 156. num. 2.

Reo etiam confeſſo,& conuicto defenſiones non ſunt denegandæ, conſ.156 num.3.

Reo defenſiones dandæ ſunt , cum oblatione copiæ inditionem eoque poſito ad largam,conſ.156 num 4.

Reo ſi defenſiones denegentur ab ista denegatione datur appellatio,conſ.156,num.5.

Reus de crimine conuictus in iudicio ſæculari poteſt à Iudice Eccleſiaſtico communione priuari,conſ.168,num.1. Declara, vt num.31.32.33.

Reus læſæ Maieſtatis Diuinæ eſt hæreticus , & Eccleſiam lędit , conſ.118.num.3.

Reum ciuiliter condemnare Iudex criminalis non poteſt, ſi eum criminaliter condemnare non poteſt, conſ. 174. numero vndecimo.

Reo vbi defenſiones denegatæ ſunt omnia inde ſequuta ipſo Iure nulla ſunt,nec eſt neceſſaria aliqua appellatio, conſ. 156.num. 24 & num.48.

Reus interrogari non poteſt de aliquo delicto , niſi præcedentibus inditijs,conſ.184.num.58.

Reſeruatio nihil tribuit reſeruanti, nec alteri aliquod fuit præiudicium,conſ.179.num.12.& nu.18.

Reſoluto Iure datoris cenſetur,etiam reſolutum Ius acceptoris , conſ.124.num.21.

Reſoluto Iure datoris reſoluitur,etiam Ius accepturis , conſ.154. num.19.Vbi ponuntur exempla .

Reuelare delictum nemo tenetur , quando illud probare non poteſt,quod an verum ſit,& quando,conſ.106.nu.2.

Reuocari donatio perfecta à Donatore nō poteſt etiam ex reſcripto Principis,niſi ex cauſis in Iure expreſſis, conſil.105.nu.54. & num.83.& 84.

Reuocari donatio non poteſt ob pacta non ſeruata , niſi ſic fuerit in donatione expreſſum , & non ſeruatum pactum fuerit finalis cauſa donationis alias, conſ.105.num.54.

Reuocare non poteſt Teſtamentum factum per Inſtrumentum , & coram duobus Teſtibus,conſ.104.nu.91.

Reuocari,ſeu declarari poteſt confeſſio, etiam non docto de errore,conſ.143.nu.10.

Reuocatio attentatorum peti poteſt,etiam quod fuerit appellatione renunciatum,conſ.156.num 27.

Reuocatum, vt Teſtamentum dicatur non ſufficit Teſtatorem habuiſſe animum illud reuocandi , niſi cum effectu reuocauerit , conſ.105.num.13.

Riualitas in amore ad hoc , vt inditium faciat tria requiruntur de quibus,conſ.193.num.9.& nu.46.

Riualitas in amore,nunquid contra Riualem, altero Riuali occiſo inditium faciat,conſ.193.nu.45.

Declara,vt num.74.

Rixa à pluribus incœpta,ſi in ea vnus reperiatur mortuus omnes ad torturam poni poſſunt,conſ.116. num. 13. Etſi in Tortura perſtiterint erunt abſoluendi,num.14.Vide adhuc , quod poterit aliqua leuis pœna pecuniaria imponi.

Rixa non probata ceſſat omnis præſumptio reſultans eſt rixa, cōſ. 120.num.4.

Rixa operatur,vt in ea interuenientes non poſſunt puniri , niſi de ea,quod fecerunt,conſ.160.nu.8.

Rixatores ſi fuerint duo,& vnus eorum mortuus reperiatur,præſumitur à corrixante occiſus,conſ.116.nu.12.

Rixa ſubſequuta,& in ea commiſſo homicidio, ſi conſtet de certo occiſore ille condemnatur,conſ.181.nu 14

Romæ publicata Conſtitutio pœnalis , afficit etiam abſentes poſt

lapſum

lapſum duorum menſium;prout Iudicis arbitrio viſum fuerit, conſ.149.n um.12.
Romæ publicatio conſtitutio pœnalis afficit omnes etiam ignorantes abſque eo quod fuerit publicata in alijs Prouincijs, cõſ. 149.num.1.& num. 5. Vbi quod ita de conſuetudine ſeruatur contra num.3.& 4.
Romæ omnes delinquentes puniuntur,conſ.136.nu.10.
Romæ notorium non dicitur notorium Pontifici, conſ. 163 nu.7.
Romanus Pontifex poteſt hæreticos compeſcere etiam per occupationem bonorum,conſ.118.num.5.
Romanus Pontifex poteſt coercere quoſlibet laicos peccantes non ſolum inferioris ordinis, ſed etiam Principes,quos etiam poteſt dignitatibus priuare,conſ.118.num.5.
Romanæ Eccleſiæ, & Cameræ Apoſtolicæ hodie applicantur bona laicorum hæreticorum ipſo iure confiſcata, vbi non adſunt inquiſitores,conſ.117.num.14.& 15.Vbi autem adſunt inquiſitores omnia hæreticorum bona ſancto officio,num.16.licet alij contra num.17.
Rubrica quando magis attendenda ſit, quam nigrum, conſ 177. num.14.
Rupta cenſetur pax per offenſionem factam conſanguineo paciſcentis quando non conſtat de alia noua cauſa, conſ. 136. num.9.
Rupta præſumitur pax ex antiqua cauſa,non conſtito de ſuperueniente noua cauſa,conſ.136.nom 9.
Rupta licet non dicatur pax, ſeu cautio de non offendendo à non ratificante; is tamen qui pro abſentibus promiſit ſoluere debet conuentam pœnam, conſ.144.num 17.
Rupta ſi fuerit cautio de non offendendo præſtita etiam pro abſentibus,ab abſente,qui illam non ratificauit, nunquid is, qui pro abſente promiſit,& pœnam ſoluit poſſit pro releuatione indemnitatis agere contra eum abſentem,& non ratificantem,qui cautionem rupit? conſ.144. num.9.& ſeqq.
Rupta vt ratificatio pacis, ſeu cautionis de non offendendo dicatur, eſt neceſſaria ratificatio non ſolum ex parte offendentium, ſed etiam ex parte offenſorum,conſ.150.nu 13.
Rupta non cenſetur pax ex noua cauſa quando de ea conſtat in processu informatiuo, conſ.121.nu.12.

S

SAEVITIAM teſtes ſingulares non probant, conſ. 157. num.5.
Sæuitiam probantes teſtes, debent eſſe idonei,& omni exceptione maiores,conſ.157.num.2.& num.13.& num.22.
Sæuitiam teſtibus deponentibus minus creditur, quam deponentibus de bonis trattamentis vxoris,conſ.157.num.3.
Sæuitia debet eſſe atrox,& talis,vt non poſſit reparari per cautionem de non offendendo,vt thori,ſeu matrimonij ſeparatio concedatur propter ſæuitiam viri, & propter verbera, ſeu percuſſiones,conſ.157.nu.4.& ſeqq & nu.15.
Sæuitia mariti in vxorem ad effectum ſeparandi matrimonium debet plene,& concludenter probari, conſ.157.nu.12.& 13.
Sæuitia mariti cum vna vxore non inducit probationem ſæuitiæ cum alia vxore,conſ.157.num.18.
Sæuitiam viri in vxorem teſtes de auditu non probant,conſ.157. num.19.
Sæuitia mariti in vxorem non probatur per teſtes dicentes audiuiſſe mulierem vociferantem,conſ.157.num.20.
Salariatus, & familiaris teſtis accuſatoris repellitur à teſtimonio, conſ.110.num.3.
Saluum capitale vbi remanet talis conuentio eſt illicita, & vſuraria,conſ.165.num.7.Declara,vt num.8.& num.20. Vbi quid in ſocietate,& num.23.& ſeqq.& num.26. & ſeq. & num.29. & num.32.
Saluus conductus à Principe conceſſus non ſtrictè, ſed largè interpretandus eſt ad fauorem eius, cui fuit conceſſus, conſ. 131. num. 1.
Saluus conductus concedi poteſt bannitis ad effectum capiendi, ſeu occidendi alios bannitos,conſ.131.n.3.Vbi etiam quod dari non debuiſſet.
Saluus conductus datus pro veniendo ad Ciuitatem cenſetur etiã datus pro tranſeundo,redeundo, & permanendo in eadem Ciuitate,conſ.131.num.4.
Saluus conductus recipit interpretationem ſecundum veriſimilẽ mentem concedentis,conſ.131.num.4.
Saluus conductus conceſſus pro veniendo ad Ciuitatem prodeſt etiam illi,qui præparat ſe ad iter faciendum,conſ 131.nu.5.
Saluus conductus,etſi concedi non debuiſſet conceſſus tamen ſeruari debet,conſ.131.num 6.
Saluus conductus conceſſus ad effectum capiendi, & occidendi bannitos cenſetur etiam conceſſus pro delatione archibuſettorum,conſ 131.num.7.& ſeqq.Declara,vt num.17.
Saluus conductus non prodeſt extra iuriſdictionem concedentis, conſ.131.num.14.conceſſus tamen ſeruandus eſt ſi ſic expreſsè fuerit dictum dicto num 14.
Saluus conductus non trahitur ad delicta futura, conſilio 131. num. 15.
Saluus conductus non prodeſt illi qui delinquit ſub ſaluo conductu,conſ.131.num 15.
Scandali euitandi cauſa non poteſt quis indebitè condemnari, licet benè poſſit pœnæ executio accelerari,conſ.181.nu.15.
Sciens aliquam ſcripturam eſſe factam præſumitur etiam ſcire omnia contempta ſcriptura,conſ 125.num.7. & num.9. & 10. & ſeqq.
Scienti,& volenti dolus non infertur,conſ.114.nu 45.
Scienter emens rem fideicommiſſo ſubiectam,ſeu alteri obligatam non poteſt agere ad reſciſſionem contractus propter iniunctum fideicommiſſum, vel obligationem factam, conſ.179 num.17. Vbi præſertim quando venditor promiſit in ſe litem ſuſcepturum,& ſoluturum omnia damna expenſas,& intereſſe.
Scienter expendens, & diſtribuens falſam monetam dicitur reus læſæ maieſtatis,etiam quod non ſit falſæ monetæ cuſor,ſeu fabricator, conſ.113 num.5.
Scienter expendens falſam monetam punitur l Cornel.de fal.conſ. 175.num.5.
Scientia partis facit præſumere ſcientiam totius rei, conſ.163 nu. 8.Declara hoc procedere quando pars eſt vnita ſimul cum toto,alias ſecus,conſ.163.num.9.
Scientia præſumpta non ſufficit ad effectum,vt quis cenſeatur donaſſe bona ſua,conſ.163.num.8.
Scientia præſumitur eorum,quæ cõmuniter omnibus innoteſcunt, conſ.149.num 9.
Scientia præſumpta ſufficit ad pœnam pecuniariam, & in materia feudali,conſ 149.num.11.
Scientia plenè,& concludenter probari debet non autem ſufficit, quod præſumptiuè probetur, vt pœnæ locus ſit, conſilio 155. num.8.
Scire non dicitur quis aliquid in genere, niſi etiam in ſpecie ſciuerit qualitates delictum, & pœnam inferentes, conſilio 155. num.7.
Scire quilibet præſumitur ea,quæ ad ſui vtilitatem redundant, & ſunt magni momenti,conſ.122.num.11.& 15.
Scire,& ſcire debere paria ſunt,conſ.122.num.13.
Scire præſumitur principalis dominus geſta à ſuo Procuratore, conſ.122,num.14.
Scientia contentorum in aliqua ſcriptura præſumitur ex vſu illius,conſ.122.num.8.
Scientia non præſumptiuè, ſed benè,& concludenter probari debet,quando criminaliter agitur,conſ.193.num 12.
Scriptura falſa in parte in totum præſumitur falſa, conſilio 112. num.56.
Scripturam producens non verè, ſed fictè cenſetur fateri omnia contenta in ſcripturs producta,conſ 150 nom.9.
Scripturam producens à parte impugnatam non cenſetur fateri contenta in ea,conſ.150.num.25.
Scripturam recipientis pœna infamiam alicuam confectam,rigore bannimentorum Vrbis eſt vltimi ſupplitij, & confiſcationis bonorum,conſ.145.num.u.& num.9.& num.14.Vbi in hoc declarantur bannimenta Gubernatoris Vrbis.
Scripturam ſuſpectam de falſo producens ponitur, vt falſarius, conſ.108.num.108.
Scripturæ ſubreptio præſumitur facta ab eo ad cuius commodũ ſubreptio reſultabat,conſ.129.num.5.
Scripturarum, & inſtrumentorum ſubreptio coniecturis probatur conſ.129.num.6.& num 15.Vbi ſaltim ad effectum imponendi pœnam extraordinariam.
Scripturas reus edere tenetur Eccleſiæ agenti, conſ.129.nu.7.
Scripturæ amiſſio non præſumitur, & qui dicit amiſiſſe præſumitur malitioſè occultare,conſ. 159 num.7.
Scripturæ, ſeu inſtrumenti amiſſio non probatur iuramento amittentis,niſi probetur aliquis caſus propter quem potuerit amitti

conſ.

Digitized by Google

I N D E X.

conſ. 129. nu. 10. & nu. 11. Vbi amplius quod debet probari amiſſum inſtromentum fuiſſe in loco vbi caſus euenit.

Scripturas alienas occultans, vel ſurripiens, vt veritas non appareat falſi pœna punitur, conſ. 129 nu. 15.

Scriptura reperta in Archiuio plenè probat etiam quod non ſit confecta manu Notarij, nec in forma probanti, conſ. 158. nu. 11.

Scriptura reperta in Archiuio non ſolemnis probat etiam in Criminalibus, conſ. 158. nu. 13.

Scriptura non probatur delictum, quando criminaliter agitur, conſ. 125. nu. 5. Declara, vt nu. 6.

Scriptura reperta in Archiuio publico probat etiam quod ſit priuata, conſ. 111. nu. 22.

Scripturæ, & characteris diuerſitas non probat falſitatem, cum manus ſcribentium ex pluribus cauſis mutari ſoleant, conſilio 164. nu. 5.

Scripturam teſtes recognoſcentes, ex eo quod dicant ſe habere notam manum ſcribentis non probant, niſi vide viderint ſcribere, conſ. 164. nu. 5.

Scripturam, ſeu apodiaam ſi quis carcerato in ſecretis carceribus tranſmiſerit minimè punitur, nec dicitur eſſe in dolo ſi in dicta ſcriptura nihil releuans, & ad cauſam faciens ſcriptum fuerit, conſ. 130. nu. 42.

Scriptura antiqua quando reperitur in carta recenti falſitatis præſumptio oritur, & è contra, falſitatis præſumptio excluditur ſi in eadem antiqua ſcriptura reperitur in carta antiqua, conſilio 152. nu. 9.

Scripturæ deturpatio, maculatio, ſeu vituperatio falſitatis præſumptionem inducit, conſ. 189. nu. 22.

Scripturæ cancellatio, ſeu abraſio implicat præſumptionem falſitatis, quando illud, quod cancellatum, & abraſum eſt legi non poteſt, conſ. 100. nu. 22.

Scriptura facta à Notario eſt inſtrumentum, contractus vero eſt voluntas partium à Notario in inſtrumento ſtipulata, conſ. 174. num. 14.

Scriptura priuata plenè probat contra ſcribentem, conſ. 188. nu. 2.

Scriptura reperta in Archiuio inter alias publicas ſcripturas probat etiam quod non ſit authentica, conſ. 189. nu. 11.

Scriptura in Archiuio reperta, an & quando probet in Criminalibus, conſ. 189. nu. 12.

Scriptura ſatis antiqua etiam quod teſtibus careat plenè probat, conſ. 189. nu. 14.

Secreto denunciatori non eſt credendum, conſ. 147. nu. 1.

Secreta alloquutio non facit inditium ad torturam, conſ. 147. nu. 6. niſi concurrant tria. Primo, vt alloquutio ſit ſecreta, & ad aurem. Secundò, vt præcedat capitalis inimicitia. Tertio, vt homicidium in continenti ſequatur ibidem nu. 7. & 8. Vbi etiam quando homicidium dicatur incontinenti ſequutum.

Secreta loquutio non facit inditium niſi fuerit facta cum occiſore, conſ. 147. nu. 48.

Seculari Curiæ Clericus, & Sacerdos tradi non poteſt pro iterata derobatione, conſ. 143. nu. 9.

Secularis Iudex apud quem Clericus de aliquo maleficio eſt delatus debet conficere proceſſum, illumque vna cum Clerico ad Iudicem Eccleſiaſticum tranſmittere, conſ. 168. nu. 22. Declara, vt nu. 34.

Seculares Principes non errant ferendo leges, quibus hæreticorũ pœnæ augentur, conſ 118. nu. 13.

Secularis principis Fiſco applicantur de Iure Ciuili laicorum hæreticorum ipſo iure confiſcata. conſ. 117. nu. 2.

Seculari Principi de Iure Canonico bona laicorum hæreticorum ipſo iure confiſcata applicantur, conſ. 117 nu. 3.

Secularis Princeps, ſeu Fiſcus hæreticorum laicorum bona ipſo iure confiſcata non occupat, niſi præcedente declaratoria ſententia Iudicis Eccleſiaſtici, conſ. 117. nu. 4.

Secures, pugnetti, lapides, fuſtes, & rappæ nunquid veniant appellatione armorum, conſ. 169 nu. 19 & ſeqq.

Sede vacante componens paſquinatas præſertim in infamiã Principis mortui non excuſatur ex conſuetudine illius temporis ſimilia permittente, conſ. 145 nu 13.

Semel falſus teſtis, ſemper præſumitur falſus, conſ. 151. nu. 4.

Semel falſus ſemper præſumitur falſus, conſ. 208. nu. 11.

Semel malus, ſemper præſumitur malus, conſ 127. nu. 19.

Semper dictio denotat perpetuitatem, & non præfinitionem temporis, conſ. 173, nu. 15.

Sententia, vt dicitur notoriè iniuſta requiritur, vt iniuſtitia ſit adeò euidens, vt nullam prorſus dubietatem, & reſponſionem recipiat, conſ. 144. num. 19.

Sententia contumacialis nunquam tranſit in iudicatum, conſ. 144. num. 16.

Sententia dicitur notoriè iniuſta quando ex actis non iuſtificatur, conſ. 145. nu. 1.

Sententia lata ſemper homicidio præmeditato non ſubſtinetur quando de qualitate præmeditationis non conſtat, conſ. 148. num. 4.

Sententia in antiquis probat etiam contra tertium, conſ. 169. num. 13. & 14. Vbi præſertim quoad ſemiplenam probationem.

Sententia contumacialis lapſo anno facit delictum notorium facit tranſitum in iudicatum, & facta recognitione perſonæ executioni mandatur contra condemnatum, conſ. 111. nu. 1.

Sententia in qua ſit mentio de proceſſu lapſo anno poteſt executioni mandari etiam proceſſu non producto, conſ. 11. num. 1. & ſeq & nu. 17. & nu. 21. & nu. 23. & nu. 25. & num. 27. & ſeqq.

Sententia, quæ tranſitum fecit in iudicatum habet præſumptionem pro ſe tam reſpectu rectitudinis proceſſus, quam reſpectus iuſtitiæ, conſ. 111. nu. 3. & nu. 8.

Sententia etiam ſine actis habet præſumptionem pro ſe cum omnia præſumantur ritè, & rectè proceſſiſſe, conſ. 111. nu. 3.

Sententia habet præſumptionem pro ſe omniaq. ſolemniter geſta fuiſſe præſumere facit quando eſt antiqua, vt puta poſt lapſum decem annorum, conſ. 111. nu 4. & nu. 17. & nu. 21.

Sententia contumacialis non poteſt dici nulla poſt lapſum anni, conſ. 111. nu. 5. & nu. 12. & nu 14. & nu. 18.

Sententia contumacialis continens maiorem pœnam ea quam meretur delictum pro quo contumax fuit condemnatus exequi non poteſt, ſed reducenda eſt ad condignam pœnam, conſilio 111. num 9.

Sententia, ſeu inquiſitio non legitimia præcedentibus inditijs nulla & inualida eſt, conſ. 111. nu. 13. Vbi declaratur quando hoc verum ſit.

Sententiæ, ſeu inſtrumenti tranſumptum non probat, niſi illud fuerit factum parte citata. Declara niſi illud fuerit factum à ſucceſſore in offitio, quia tunc reputatur idem Notarius qui inſtrumentum rogauit, conſilio 311. numer. 22. Item declara niſi tranſumptum fuerit factum iuſſu Iudicis, numer. 29. & num. 30.

Sententia dicitur de proceſſu, conſ. 156. num. 32. Declara, vt num. 45.

Sententia venit etiam appellatione proceſſus, quando verbum proceſſus profertur in materia, quæ adaptatur ſententiæ, conſ. 156. num. 32.

Sententia lata non viſis probationis dicitur nulla, conſ. 167. num. 1. & ſeqq. & num. 11. Declara quando vna pars produxit ſuas probationes, & altera fuit negligens in tranſportando, quia tunc Iudex poteſt ſuper productis pronunciare dicto nu. 11. & ſeqq. vbi de materia.

Sententia lata abſque actorum tranſportatione eſt nulla, conſilio 167. nu. 1. & ſeqq.

Sententia lata ſine tranſportatione actorum dicitur nulla defectu iuriſdictionis, conſ. 167. nu. 2. & ſeqq. omnibus in diſcurſu.

Sententia vbi eſt nulla non poteſt Iudex appellationis, & nullitatis in eadem cauſa pronuntiare ſuper meritis omiſſa nullitate parte inſtante, conſ. 167. nu. 3.

Sententiæ non dicuntur conformes, quando vna ſententia continet maiorem ſummam, quam alia, conſ. 177. nu. 3.

Sententiæ duæ conformes ſecundum ſtatutum Vrbis in cauſis Ciuilibus faciunt rem iudicatam, ſecus in Criminalibus cauſis, conſ. 177. nu. 2.

Sententia proferri non debet niſi prius citatio perſonalis præcedat, conſ. 177. nu. 4.

Sententia declaratoria Iudicis Eccleſiaſtici non præcedente Princeps, ſeu fiſcus ſecularis bona laicorum hæreticorum ipſo iure confiſcata non occupat, conſ. 117. nu. 4.

Sententia, quæ non iuſtificatur ex actis dicitur notoriè iniuſta, conſ. 181. nu. 14.

Sententia dicitur notoriè iniuſta, ſi in ea cauſa expreſſa redditur falſa ex actis, conſ. 181. nu. 24.

Sententia, quæ non iuſtificatur ex actis dicitur notoriè iniuſta, conſ. 185, nu. 1.

Sententia notoriè iniuſta nunquam tranſit in iudicatum, conſ. 185. nu. 2. & nu. 42.

Sententia dicitur notoriè iniuſta, quando ex actis conſtat de iniuſtitia ſententiæ, conſ. 185. nu. 43.

Digitized by Google

Sententia etiam nulla Principe ſciente exequutioni mandata non poteſt dici, quod nulliter executa fuerit, conſ. 185. nu. 66.

Sententia ad inſtantiam, & fauorem Fiſci lata nocet etiam tertio qui cum Fiſco ſuper dicta ſententia tranſegit, conſ. 185. nu. 69.

Sententia ad fauorem vnius lata nocet etiam tertio non citato, qui ſcientiam habebat iudicij mota ſuper quo fuit lata ſententia, conſ. 185. nu. 70.

Sententia etiam quæ tranſitum fecit in iudicatum in Rota non attenditur niſi fuerit iuſta, conſ. 185. nu. 73.

Sententia ex falſa cauſa lata, notoriè iniuſta dicitur, conſ. 185. numero 74.

Separandus eſt ab vxore maritus ſi propter verbera, & percuſſiones cauſauit abortum ipſius vxoris, conſ. 157. nu. 6.

Separatio thori, ſeu matrimonij, vt concedatur propter ſæuitiam viri, & propter verbera, ſeu percuſſiones, ſæuitia debet eſſe atrox & talis, vt non poſſit reparari per cautionem de non offendendo, conſ. 157. nu. 4. & ſeqq.

Separatio thori, ſeu matrimonij propter ſæuitiam viri verberantis vxorem quando concedatur, quandoque verbera, & percuſſiones dicantur atroces ad effectum ſeparandi thorum, conſ. 157. nu. 9. & ſeqq. Vbi ponuntur plura exempla.

Separatio thori, ſeu matrimonij propter viri ſæuitiam non poteſt peti ab vxore poſtquam ſe reconciliauit cum viro, conſilio 157. nu. 11.

Separationis thori cauſam inter virum, & vxorem dicitur cauſa grauis, & ardua, conſ. 157. nu. 12.

Separatio thori peti non poteſt propter verba iniurioſa, aut minas viri in vxorem, conſ. 157. num. 14.

Separatio matrimonij, vt concedatur propter ſæuitiam mariti, ſæuitia debet plenè & concludenter probari, conſ. 157. nu. 13.

Separatio thori, ſeu matrimonij non conceditur ex eo quod vir verberauit vxorem, niſi verbera, & percuſſiones fuerint iteratæ, conſ. 157. nu. 16.

Separatio thori, ſeu matrimonij non conceditur ex eo quod maritus ſit aleator, & blaſphemus, conſ. 157. nu. 17.

Separatio thori, ſeu matrimonij conceditur ex eo quod maritus appoſuerit gladium ad gulam vxoris, conſ. 157. Declara, vt num. 21.

Separatio thori, ſeu matrimonij non datur propter capitalem inimicitiam ortam ex datione querelarum hinc inde, quando à querelis fuit receſſum, conſ. 157. nu. 23.

Separatio thori, ſeu matrimonij, quando non conceditur ex eo, quia mariti ſæuitia non ſit concludenter probata debet tamen maritus præſtare cautionem de non offendendo vxorem ſi aliqua ſæuitiæ apparuerint inditia, conſ. 157. nu. 24.

Separatio thori conceditur propter adulterium viri, ſicut propter adulterium vxoris, conſ. 190. num. 11.

Sequentia verba referenda tantum ſunt ad proximè præcedentia, conſ. 105. nu. 48. Declara, vt num. 49.

Sequentia verba intelliguntur ſecundum præcedentia, conſilio 1 2. nu. 21.

Seruus, ſeu famulus in atrocioribus, non excuſatur delinquendo de mandato domini. conſ. 181. nu. 26.

Sigilli dewipatio facit falſitatis præſumptionem, conſilio 109. num. 21. & ſeqq.

Sigillum publicum, vt probet debent in eo litteræ ſculptæ, aut principis imago apparere, conſ. 109. nu. 21.

Simoniaca electio non dicitur niſi fuerit aliquid datum, vel promiſſum in pretium voti immediatè, conſ. 180. num. 1. & 2. & num. 19.

Simonia non committitur quando aliquid datur ex cauſa liberalitatis, & eleemoſinæ propter paupertatem, & neceſſitatem recipientis, quod præſumitur in dubio, præſertim ex qualitate perſonæ recipientis pauperis, & indigentis, & ex qualitate reiũ, aut pecuniarum datarum, conſ. 180. num. 2. & nu. 19.

Simonia non dicitur commiſſa in electione, quando eligens, etiã ſine datione pecuniæ elegiſſet perſonam, à qua pecuniam recipit, conſ. 180. nu. 3.

Simonia vt dicatur commiſſa non ſolum requiritur, vt aliquid detur, ſeu recipiatur pro ſpirituali, ſed etiam oportet, vt illud detur, & recipiatur principaliter non autem ſecundario ex cauſa impulſiua, conſ. 180. nu. 3. & nu. 20.

Simonia non dicitur commiſſa ſine animo illã committendi, conſ. 180. nu. 4. & nu. 14. Vbi ponitur exemplum, quando ceſſet animus committendi ſimoniam, & nu. 15. & nu. 16.

Simonia excuſatur ex credulitate dicentis aut recipientis pecuniam de nõ committendo ſimoniã, conſ. 180. num. 5. & nu. 21.

Simonia non dicitur commiſſa niſi præcedente conuentione, & acceptatione, conſ. 180. num. 6. & ſeqq. & nu. 18.

Simonia non eſt aliquid dari electori vel collatori poſt electionẽ, ſeu collationem, conſ. 180. nu. 13.

Simoniæ diffinitio, conſ. 180. nu. 16.

Simplex, & nudum conſilium ad homicidium non punitur ordinaria pœna homicidij, conſ. 143. nu. 5.

Simplices perſonæ facile credunt, & facile decipiuntur, conſilio 185. num. 16.

Simulatio nemini præiudicium afferens non eſt prohibita, conſilio 133. num 3.

Simulatio non eſt illicita, quæ ſolum facta fuit pro faciliori pecuniarum exactione, conſ 133. nu. 4. & nu. 15. & nu. 21.

Simulationis pœna non corporalis, ſed pecuniaria eſt immo cauſa ſimulationis eſt potius Ciuilis, quam Criminalis, conſ. 133. nu. 8. & nu. 12. & 18. contra nu. 33.

Simulationis pœna locũ nõ habet, quando cõſtat de vero credito etiam ex alia cauſa ea quæ eſt expreſſa in contractu, conſ. 33. num. 10.

Simulatio perſonarum interpoſitarum non eſt prohibita, quando conſtat de credito, & non deficit ſubſtantia contractus, conſ. 133. nu. 14. & 15. & nu. 21. & nu. 4. contra nu. 34.

Simulatio non eſt punibilis, nec prohibita, niſi appareat & doceatur de cauſa ſimulationis, & qualis debeat eſſe iſta cauſa, conſ. 133. nu. 19. & 20.

Simulatio non præiudicialis, & ad bonum finem facta valet, conſ. 133. nu. 23. nu. 24. 25. & nu. 21.

Simulationis pœna eſt pœna falſi, conſ. 133. nu. 33.

Simulatio inducitur à perſonarum ſuppoſitione, conſ. 133. nu. 34.

Simulatio non eſt punibilis in eo qui reuera exiſtens debitor ex vna cauſa facit ſe debitorem ex alia, conſ 152. nu. 4.

Simulatio non præſumitur, nec punibilis eſt facta per interpoſitam perſonam, quando debitum eſt verum, accedente præſertim cõſenſu contrahentis, conſ. 188. num. 7.

Simulatio non eſt punibilis, quando cauſa veri debiti transfunditur in aliam non veram, conſ. 188. nu. 18.

Simulatio non præſumitur, & propterea probanda eſt ab eo, qui ſimulationem allegat, conſ. 188. nu. 27.

Simulatio aduerſus publicum inſtrumentum appoſita non præſumptiuè, ſed concludenter probanda eſt, conſ. 188. nu. 28.

Simulatio præſumptionibus probatur, dummodo ſint grauia, & vrgentes, alias ſecus, conſ. 128. nu. 28.

Simulatio non præſumitur, niſi in cauſa ſimulationis exiſtente, conſ. 128. nu. 30.

Simulatio non vnica præſumptione, ſed coniectura, ſed pluribus probanda eſt, conſ. 188. nu. 29.

Singula ſingulis referenda ſunt, conſ. 105. nu. 49.

Singula ſi non proſunt ſimul iuncta iuuant non procedit in criminalibus, nec etiã procedit niſi ſingula de per ſe ſint perfectè probata, cõſ 108 nu. 44. & n. 21. Vbi alio modo declaratur.

Singula ſi non poſſunt multa collecta iuuant, quando ſumus in delicti difficilis probationis, conſ. 158, nu 3. præſertim, vbi non agitur de condemnando, ſed de inquirendo.

Singula ſi non proſunt multa collecta ſufficiunt ad torturam quando ſingula ſunt in genere ſuo plenè probata, & per teſtes idoneos alias ſecus, nu. 19. & nu. 40.

Singulares teſtes in loco tempore, & in dicto non probant confeſſionem extraiudicialem, conſ. 174. nu. 5.

Singulares teſtes probant in crimine ſodomiæ, conſ. 156. nu. 38.

Singulares teſtes ſæuitiam non probant, conſ. 157. nu. 2.

Singulares ſi ſunt in eorum dictis ſocij criminis, etiam plures nõ faciunt inditium, conſ. 156. nu. 12.

Siue occidere occidas; an dicatur datum conſilium ad homicidiũ per dicta verba ſi vis occidere occidas? conſ. 143. nu. 7.

Sixti Quinti Bulla contra facientes caualcatas, nunquid requirat collectionem hominum armatorum? conſ. 169. num. 19. & ſeqq. & num. 26.

Sixti Quinti Bulla contra facientes armatas, & caualcatas, an habeat locum in faciente huiuſmodi armatas, & caualcatas ad bonum finem, conſ. 169. nu. 19. 24. & 25.

Societas dicitur finita ob alienationem rerum ſocialium, conſilio 162. nu. 13.

Societas officij cenſetur finita per venditionem officij, conſilio 162. num. 13.

Socius rem communem in propriam vtilitatem conuertens furti actione non tenetur dummodo non animo celandi hoc faciat, conſ. 160. nu. 15. & 16. & nu. 19. & 20.

Socij

Digitized by Google

I N D E X.

Socij criminis depoſitio debet à Fiſco in totum acceptari, conſ. 125.numero 3.
Socij criminis duo, vel plures nonquam ſufficiunt ad condemnãdum, conſ.156.nu.6.
Socij criminis ſi alios patiantur defectus,nec etiam faciunt inditium ad torturam, conſ.156.num.7.etiam probata contraria conſuetudine,num.8.
Socij criminis etiam plures non faciunt inditiũ ſi in eorum dictis ſunt ſingulares,conſ.156.nom.12.
Socius criminis nullum facit inditium ſi eius dictum non fuit cõfirmatum in tortura ad faciem rei,conſ.156.nu.12.
Socius criminis periurus, & varius non facit inditium etiam in caſibus exceptis,conſ.156.nu.13.
Socius rem communem dolo contrectans furtum facere videtur, conſ.114.nu.33.
Socio aſſerto criminis tortura data, & perſiſtentia in ea, prodeſt etiam alteri conſocio inquiſito, conſ. 138. nu. 25. & num.32. in fine.
Socij criminis exculpatio maximè prodeſt exculpato, conſ.138 numero 32.
Socij criminis in delictis occultis,& difficilis probationis admittuntur præſertim iunctis adminiculis etiam ad condemnandũ, conſ.156.nu.38 Vbi præſertim in crimine ſodomiæ contra nu. 49.Vbi quod nec etiam ſufficiunt ad torquendum, præſertim ſi plures patiantur defectus.
Socij criminis admittuntur in crimine ſodomiæ propter illius grauitatem,conſ.156.nu.39.
Socio prætenſo criminis tortura data purgat inditia non ſolum contra reum tortum,ſed etiam contra alios prætenſos complices,conſ.161.nu.1.
Socij criminis exculpatio tollit omnia, & quæcunque inditia exiſtentia contra prætenſum complicem,quando præſertim eſt facta in tortura & exculpans ſe ipſum inculpat, conſ.161.nu.2. & ſeqq.
Socij alicuius offenſi,& vulnerati non ſunt idonei teſtes contra offendentem,& vulnerantem,conſ.166.nu.11.
Socij criminis etiam quod plures fuerint neminem conuincunt, conſ.185.nu.3.
Socij criminis inculpatio inculpato non nocet niſi fuerit ratificata,conſ.185.nu.46.
Socius criminis ſine tortura deponens non facit inditium contra inculpatum ſocium,conſ.182.num.24.
Socius criminis, qui contra aliquem depoſuit ſub ſaluo conductu nullum facit inditium,conſ 182.nu.25.
Socius criminis dicitur exculpare eos quos tacet, conſ.185.n. 20.
Socius criminis plures defectus patiens,varius,& periurus non facit inditium ad torturam in quibuſcunque atrociſſimis delictis etiam exceptis,& difficilis probationis,conſ.192.nu.8.
Socius criminis non facit inditium, etiam quod ſit examinatus,vt teſtis,conſ.192,nu.9.
Socij criminis depoſitio etiam periuri iuncti adminiculis nunquid facit inditium ad torturam,conſ.193.nu.30.
Socij criminis depoſitio non veriſimilis non facit inditium, conſ. 193.num.13.
Socio criminis contra alium deponenti ad ſe expulſandum non creditur,conſ.193.nu.29.
Sodomiæ corpus delicti probatur per viſionem peritorum deponentium ſuper fractura ani,conſ.156.nu.30.
Sodomiæ crimen probatur per teſtes ſingulares, conſ.156.nu.38.
Sodomiæ crimini defenſiones denegandæ videntur, conſ.156.nu. 35.in fine contra num.46.
Sodomiæ criminis conſocij admittuntur propter grauitatem illius criminis,præſertim iunctis adminiculis, etiam ad condemnandum,conſ.156.num.38.& 39.contra num.49.Vbi quod nec etiam ſufficiunt ad torquendum, præſertim ſi plures patiantur defectus.
Solitum quod eſt præſumi ſemper debet,conſ.172.nu.5.
Soluens Fiſco pro delicto alterius debet reuelari ex bonis delinquentis,declara,vt num.21.& 22.conſ.144.
Soluta dicitur oratio continens plura ſine culpa, & ſine diſiunctiua,conſ.136.nu.2.
Soluta oratio non eſt neceſſe quod requirat concurſum omnium in ea poſitorũ,ſed ſufficit alterutrũ verificari,cõſ.136.n.2.in fin.
Solutio præſumptionibus probatur fallit quando de debito cõſtat per publicũ inſtrumentũ,conſ.112.nu.1.& 2.Vbi amplius quod iſto caſu, aut requiritur ad probationem ſolutionis ſimilis ſcriptura, aut probatur per quinque teſtes,& nu.3.
Soluens partem debiti tacitè fatetur ſe debitorem in toto, conſ. 188.num.5.
Solutio præſumitur facta potius de pecunijs proprijs ſoluentis, quàm alienis,conſ.188.num 15.
Specialia plura non ſunt multiplicanda,conſ.159.nu.17.
Specialia duo cõcurrere nõ poſsũt in eodẽ ſubiecto,cõſ.193.n.68
Species poſt genus enumeratæ illud non reſtringunt,ſed declarãt etiam in enumeratis ſpeciebus generalem orationem locum habere,conſ.136.nu.7.
Sponſio,& pollicitatio quid differant inter ſe,conſ 180.nu.8.
Spontanea confeſſio dolum abeſſe ſignificat, & ignorantiam demonſtrat.conſ.155.num.9.
Spõtanea cõſtitutio eſt maximũ innocentiæ inditiũ,cõſ.130.n.13.
Sponte confeſſus mitius punitur,conſ.106.nu.21.
Stabilia bona incorporata non dicuntur niſi per actualem poſſeſſionem,conſ.148.num.6.
Statum,& merita cauſæ,&c.clauſula an tribuat iuriſdictionem, conſ.167.num.7.
Statuta, & conſtitutiones recipiunt interpretationem paſsiuam de iure communi,conſ.144.nu.11 in fine.
Statutum,ſeu conſtitutio obligans ad pœnam loquens in vno caſu nõ trahitur ad aliũ etiã ex identitate rationis,cõſ.144.n.12.
Statutum,ſeu conſtitutio loquens in caſu ſimplici non extenditur ad caſum mixtum,conſ.150.nu.24.
Statuta, & conſtitutiones eorumque verba ſemper ita interpretãda ſunt,ne illis fraus fiat,conſ 145.nu.12.
Statuta pœnalia derogãt pœnis à iure cõi impoſitis,conſ.106.n.4
Statuta ſunt extendenda de caſu ad caſum, quando ſic ſtatuentes interrogati idem reſpondiſſent in vtroque caſu, conſ.169.nu. 20.Vbi idem quando aliter ſtatuto fieret fraus.
Statutum loquens de ſimplici homicidio non extenditur ad parricidium,conſ.137.num.2.in fine contra num,5.& ſeqq.
Statutum de falſo loquens non procedit in temeritate, conſ.114. nu.12.& num.38.Vbi declaratur.
Statutum quando imponit aliquam pœnam, vltra ius commune pro homicidio intelligi debet pro homicidio odioſo, non autẽ culpoſo,conſ.153.num.41.
Statutum Vrbis,quod duæ ſententiæ conformes faciant rem iudicatam non habet locum in cauſa criminalibus, conſ.177.nu.2.
Statutum,quod non liceat ſecundo prouocare, quamuis ſit correctorium iuris communis non tamen odioſum eſt, ſed fauorabile, quia per illud lites abbreuiantur, conſ.177.nu.11.contra nu.19.& 37.& nu.46.
Statutum an,& quando comprehendat vniuerſitatem,capitulũ,vel collegium,conſ.177.nu.18.& 39.& nu.52.& ſeq.
Statutũ generaliter loquẽs generaliter intelligi debet,cõſ 177.n.19
Statutũ vbi nõ reſtringit,nec nos reſtrĩgere debemus,cõſ.177.n.20.
Statuta facta pro ſubditis Fiſcum non ligant,cõſ. 177.n.33.& 34.
Statutorum interpres eſt obſeruantia ſubſequuta, conſ.177.n.35.
Statuta,ſeu bannimenta punientia conatum, ſeu niaum non habẽt locum,niſi ſequuto effectu,conſ.184.nu.9.
Statuti depoſitio ceſſat deficientibus requiſitos à ſtatuto expreſsis, conſ.183.nu.9.
Statutũ a Principe cõfirmatũ dicitur ſtatutũ Principis,cõſ.183.n.5
Stellionatus criminis pœna nunquã intrat ratione doli,quando dolus non habet particulare nomen delicti,conſ.160.nu.18.
Stellionatus crimen, & pœna locum non habet, vbi dolus poteſt purgari actione ciuili ex contractu, conſ.133.nu.8.& nu.12.
Stellionatus crimen habet locum, vbi deficit particulare nomen delicti,conſ.133.nu.12.
Stellionatus criminis pœna eſt pecuniaria,& non corporalis, cõſ. 133.nu.12.nu.3.& nu.18.
Stellionatus pœna punitur adminiſtrator non conficiens librũ adminiſtrationis, conſ.114.nu.13.& dicens ſe nõ confeciſſe librũ præſumitur occultaſſe,nu.31.Vbi quod non ſolum mercatores, ſed etiam omnes adminiſtratores, & negociorum geſtores tenentur conficere hunc librũ contra nu.39. Vbi quod procurator particularis negocij non tenetur conficere librum rationũ, & nu.53 ſed pro prima opinione,vide nu.57.& ſeq.
Stellionatus crimen committit, & non furtum creditor petens debitum iam ſolutum,conſ.114.nu.5.
Stellionatus pœna regulariter dolus puniri poteſt, conſ.114.numero 56,
Stilus vbi eſt notorius Iudex poteſt de eo etiam in Camera, & extraiudicialiter à notarijs ſe informare,conſ.175.nu.4.

I N D E X.

Stilus probandus eſt per allegantem, conſ. 156, num, 23. & nu. 97.

Stipulatio quando incipit à præcedenti conditione affirmatiua committitur, quando fuit factum illud, quod in conditione conuenitur, conſ 152. nu. 5.

Subditi teſtes, & vaſſalli in temporalibus admittuntur ad deponendum pro ſuo domino, conſ 169. num. 11.

Subornati, & corrupti teſtes dicuntur ea ſola pecuniarum datione, ſeu receptione, conſ. 130, num. 33.

Subornatio, & corruptio teſtium præſumptionibus probatur, conſ, 115. num. 16.

Subreptitia non dicitur gratia, quando Princeps concedens cogitauit in genere, de eo quod ſubreptum prætenditur, conſ. 163. num. 2. Vbi hoc declaratur non procedere, quando expreſſo aliquo caſu ſpeciali ſubſequitur generalis expreſſio, tunc generalis illa expreſſio, & cogitatio in genere non extenditur vltra præcedentem caſum expreſſum dicto num, 2.

Subreptitia gratia dicitur, nec ſufficit cogitatio in genere quando princeps veriſimiliter interrogatus non conceſſiſſet illud de quo dicitur in genere cogitaſſe, conſ. 163, nu. 5.

Subſcribens cenſetur approbare omnia contempta in ſcriptura ſubſcripta non aliter ac ſi omnia ſua manu ſcripſiſſet, conſ. 108. num, 47.

Subſcribens non dicitur approbare contempta in ſcriptura ab ipſo ſcribente ignorata, & in ſcriptura nõ expreſſa, cõſ. 165, n. 12.

Subſequentia verba cenſentur repetita in præcedentibus, conſ, 136. num 11.

Subſequentia verba generalia ſunt intelligenda, & reſtringentia ſecundum præcedentia, conſ 163. nu 1. & nu. 2.

Subſequuta obſeruantia eſt optima ſtatutorum, & conſtitutionum interpres, nec longi temporis curſum requirit, conſ, 121. nu. 19.

Subſequuta obſeruantia eſt legitima interpres ſtatutorum, conſ. 177, nu. 35.

Subtractata res penes aliquem reperta præſumitur ſubtracta ab eo penes quem reperitur niſi doceat de authore, conſ. 129. num. 3.

Succedentium ab inteſtato prima cauſa eſt liberorum, conſ. 137. num. 8

Succeſſio, ſeù hæreditas delata ex teſtamento non dicitur hæreditas ſeù ſucceſſio legitima, conſ. 128. num. 3, ſaltim propriè, ſed large ſic nu. 4, contra num. 6. & ſeqq. & per totũ conſilium,

Succeſſio, ſeù hæreditas ex teſtamẽto dicitur legitima qñ ſumus in diſpoſitione legis, ſecus in diſpoſitione hominis, cõſ. 128 n. 8.

Succeſſio, ſeu hæreditas dicitur legitima ea quæ peruenit ex teſtamento, non ſolum ſi fuit relicta alicui venienti ab inteſtato, conſ 128. num. 9. ſed etiam ſi fuerit relicta alicui extraneo, nu. 10. & 11.

Succeſſio, ſeù hæreditas ex teſtamento dicitur actus legitimus, conſ. 128. nu 11. & 12.

Succeſſor feudi tenetur ad omnia debita contracta occaſione feudi conſ. 124. num. 20. & ſeqq.

Suffocans, & occidens mater in lecto filium ſuum infantem priuatur illius hæreditate, quæ ab ea tanquam ab indigna auferatur, & Fiſco applicatur, quod an verum ſit, conſ. 153. num. 1. & omnibus ſeqq.

Supplementum legitimæ petendi ius, an tranſeat in Fiſcum, quando filius ante delictum non contradixit, conſ. 159. num. 38. & ſeqq. omnibus.

Supplicans, & veniam petens non fatetur delictum, conſ. 120. nu. 5. præſertim cum clauſula, vt quis ſe à vexantibus, & moleſtijs Curiæ liberet.

Supplicans, ſeu gratiam, aut veniam petens dicitur fateri delictum dummodo in ſupplicatione delictum exponat aliter ſecus, cõſ. 157. num. 8.

Supplicans cenſetur fateri omnia contenta in ſupplicatione, conſ. 139. num. 11.

Suppoſitio perſonarum ſimulationem inducit, conſ. 133. nu. 34.

Surreptio ſcripturæ præſumitur facta ab eo ad cuius commodum ſurreptio reſultabat, conſ. 129. no. 2.

Surreptio ſcripturarum, & inſtrumentorum coniecturis probatur, conſ. 129. num. 6. & num. 15. Vbi ſaltim ad effectum imponendi pœnam extraordinariam.

Surrepti inſtrumenti tenor probatur iuramento, conſilio 129. num. 9.

Surripiens, vel occultas ſcripturas alienas, vt veritas non appareat falſi pœna punitur, conſ. 129. nu. 15.

Suſpectam ſcripturam de falſo producens punitur, vt falſarius, conſ. 108. nu. 108.

Suſpectus de falſo eſt teſtis dicens ſe recordari de eo, de quo veriſimiliter non recordatur, ſicut è contra dicens ſe non recordari de tempore, de quo veriſimiliter recordari debet, etiam de falſo ſuſpectus eſt, conſ. 110. nu. 2.

Suſpecti de falſo dicuntur teſtes deponentes contra confeſſionem principalis, conſ. 130. nu. 18.

Suſpitio ſola falſitatis ſufficit ad tollendũ fidem inſtrumento, conſ. 108. nu 8. & 9. Vbi iſto caſu declaratur, qualis debeat eſſe iſta ſuſpicio, & nu. 87. in fine non autem ſufficit ad condemnandum criminaliter, nu. 82.

Suſpicio minor eſt præſumptione, coniectura, & indicio, conſilio 108. nu. 9.

Suſpicio, ſeu præſumptio falſitatis reſultans ex capricio hominis non ſufficit ad condemnandum, conſ. 108. nu. 36.

Suſpicionem falſitatis qualibet cauſa excludit, conſilio 108. num. 38.

Suſpicio falſi transfert onus probandi contrarium in aduerſariũ, conſ. 108. nu. 107.

Suſpicio falſitatis a bona fama, & qualitate Notarij prorſus excluditur, conſ. 110, nu. 10.

Suſpectum de falſo redditur inſtrumentum ſi in eo non eſt expreſſus locus loci, conſ. 109, num. 17. & ſeqq.

Suſpectus eſt teſtis multum præciſè referens alicuius ſcripturæ, conſ. 147. num. 9.

Suum iactare nemo præſumitur, conſ. 132. nu. 10.

T

TACITA ratificatio cautionis de non offendendo non ſufficit ad incurrendum pœnam conuentionalem, conſ. 244 nu. 25.

Taxari non poteſt intereſſe incertum propter dilationem factam ad ſoluendum, conſ. 162. nu. 12. & nu. 25. & nu. 50.

Taxatio certi lucri, & vniformis illicita eſt, conſ. 162. nu. 34.

Taxatiua dictio, tantum, excludit omnia præter expreſſa, conſ. 186 num. 39.

Telorum appellatione veniunt omnia ea, quæ nocere poſſunt, conſ. 169. nu. 21.

Temerariæ, friuolæ, aut leues præſumptiones quæ dicantur Iudicis arbitrio remiſſum eſt, etiam quomodo iſto caſu Iudex arbitrium regulare debeat, conſ. 108. num. 113. & ſeq.

Temeritas etiam punibilis eſt pœna ſtellionatus, conſ. 114. num. 10. & num, 64.

Temeritas appellari poteſt falſitas latè ſumpto vocabulo, conſilio 114. num. 12.

Temporalis Iudex Eccleſiæ poteſt exequi ſententias latas contra bannitos Regni Neapolis, conſilio 136. num. 16. in fine non tamen ſine proceſſu, nu. 17.

Tempus adiectum oneri non incipit pendente dubio euentu, cõſ. 105. nu. 58.

Temporis futuri verba conditionem inducunt, conſ. 162. nu. 40.

Tenor inſtrumenti ſubrepti probatur iuramento, conſ. 129. nu. 9.

Teſtamenti inciſio, ſeu cancellatio operatur ſcripti hæredis indignitatem, conſ. 105. nu. 77. & 78. & ſeq.

Teſtamentum factum reuocari non poteſt per inſtrumentum factum coram duobus teſtibus, conſ. 105. nu. 91.

Teſtari non poteſt bannitus, qui ex aliquo ſtatuto excluſus eſt ab omni actu legitimo, conſ. 128. nu. 12.

Teſtatoris voluntati contrauenienſ hæres priuatur lucro ex ea proueniente, conſ. 105. no. 4. Vbi tamen quod lucrum non applicatur Fiſco tanquam ab indigno ablatum.

Teſtatores voluntati hæres contraueniendo non efficitur indignus hæreditatis ſibi relictæ, & incurrit pœnam priuationis à teſtatore impoſitam, conſ. 105. nu. 5.

Teſtamentũ, vt reuocatũ dicatur nõ ſufficit teſtatorẽ habuiſſe animũ illud reuocandi niſi cum effectu reuocauerit, cõſ. 105. n. 13.

Teſtator imponens pœnam priuationis propter alienationem in vno caſu non extenditur ad alium, conſ. 105. nu. 40. & ſeq.

Teſtatoris voluntas ſeruanda eſt, conſ. 105. nu. 81.

Teſtatoris voluntas probatur ex eius geſtis etiam poſt teſtamentum, conſ. 124. nu. 5.

Teſtatorem non fuiſſe ſanæ mentis probat publica vox, & fama, conſ. 146. nu. 2.

Teſtator, ſeu conſtituens non cenſetur voluiſſe id quod non expreſſit, conſ. 155. nu. 5.

Teſtatorem infirmum negligens illius hæreditate indignus reputatur hæreditaſque Fiſco applicatur, conſ. 153. nu. 10.

Teſtator quando expreſſè ſubſtituit, & fideicommiſſum iniunxit

in caſu

Digitized by Google

I N D E X.

in caſu delicti, tunc legitima, & trebellianica confiſcari non poteſt, conſ. 173. num. 7. & ſeq.

Teſtatoris voluntati hæres contrauenions amittit hæreditatem, illaque non Fiſco, ſed alijs, aut ſubſtitutis, aut venientibus ab inteſtato defertur, conſ. 154. num. 5. Vbi quod iſto caſu is ad quem vadit hæreditas propter contrauenientem hæredis non tenetur ad illius debita.

Teſtatoris voluntati contraueniens hæres amittit illius hæreditatem ipſo iure, conſ. 154. num. 6.

Teſtator quando expreſsè prohibuit eius bona propter delictum non tranſire in Fiſcum, tunc illa bona confiſcari non poſſunt, ſed quid ſtante ſtatuto, quod huiuſmodi teſtamentorum depoſitiones non valeant, conſ. 135. num. 24. & ſeqq. num. 45. & ſeqq. & num. 58 & ſeqq.

Teſtamentarij teſtes contradicentes teſtamento illud non reprobant, quando criminaliter agitur, niſi fuerint octo, nec iſto caſu quatuor teſtes ſufficiunt ad torturam, conſ. 170. nu. 7.

Teſtes ſingulares non probant extra iudicialem confeſſionem, quando criminaliter agitur, conſ. 193. num. 12.

Teſtibus deponentibus pro defenſione rei magis creditur, quàm deponentibus contra reum, conſ. 193. nu. 13. & nu. 49.

Teſtis iuratus pro vtraque parte tenetur dicere veritatem, & eius depoſitio ſcindi non poteſt, conſ. 193. num. 15.

Teſtis ſuper formalitate verborum deponentes ſi non concordant ſunt de falſo ſuſpecti, conſ. 193. num. 16.

Teſtes deponentes ſe cognouiſſe aliquem ad vocem non probant, conſ 193. nu. 17. 37. Vide num. 89.

Teſtis patiens plures defectus nihil prorſus probat etiam cum tortura, conſ. 163. num. 24. & 25.

Teſtis nulliter examinatus, & ſine iuriſdictione non poteſt haberi pro ritè, & rectè examinatus, conſ. 193. num. 26.

Teſtis male affectus, & male ſatisfactus de aliquo non probat contra ipſum, conſ. 193. num. 28.

Teſtis famulus deponens ad exculpationē ſui domini nihil probat, conſ. 193. num. 30.

Teſtes birruarij ratione vilitatis eorum perſonæ nihil probant, conſ. 193. num. 34.

Teſtis deponens de auditu, & non dicens à quo nihil probat, conſ. 193. num. 45.

Teſtes periuri nihil probant, etiam quod in tortura depoſuerint, conſ. 193. num. 52.

Teſtes vbi non ſunt idonei tunc plura imperfecta non coniunguntur ad inferendam torturam, conſ. 193. num. 66.

Teſtes inhabiles, vbi alias admittuntur, non tamen admittuntur ad probanda inditia præſertim remota, conſ. 193. num. 67.

Teſtium numerus ſupplet defectum aliorum, quando agitur de tortura inferenda, & alia cōcurrant adminicula, conſ. 193. n. 77.

Teſtes ſingulares probant ea, quæ in animo conſiſtunt præſertim concurrentibus adminiculis, conſ. 193. num. 79.

Teſtis primæ depoſitioni magis veriſimili magis etiam ſtandum eſt, quā ſecūdæ depoſitionis emanatæ in tortura, conſ. 193. n. 84.

Teſtes non dicuntur varij, nec contrarij, etiam quod vnus plus altero deponat, conſ. 193. num. 90.

Teſtes de auditu ab occiſo nihil probant contra occidentem, conſ. 147. num. 2.

Teſti deponenti aliquid audiuiſſe à Titio legante ſe ſic dixiſſe, vt teſtis deponit non eſt credendum, conſ. 147. num. 3.

Teſtis multum præciſè referens alicuius ſcripturæ eſt ſuſpectus, conſ. 147. num. 9.

Teſtibus pro Curiæ informatione examinatis plenè probant contra Curiam, conſ. 147. num. 14.

Teſtis de auditu iunctis adminiculis probat, conſ. 147. nu. 19.

Teſtis de auditu non probat plus, quàm probaret ille, à quo audiuit, conſ. 147. num. 21. & num. 26.

Teſtes deponentes de confeſſione extraiudiciali eorum, qui dicunt ſe inuicem carnaliter cognouiſſe non probant carnalem cognitionem, conſ. 147. nu. 22. Declara, vt num. 23.

Teſtibus de auditu concurrentibus alijs adminiculis Iudex credere poteſt, conſ. 147. nu. 25. Declara, vt num. 27. & 28.

Teſtes inhabiles, qui prorſus à teſtificando repelluntur non probant etiam iunctis adminiculis, conſ. 147. nu. 28.

Teſti vario, & deponenti inueriſimilia non eſt credendum, conſ. 147. num. 37.

Teſtis dicens in vno examine pluſquam in alio, licet non probet propter varietatem non tamen punitur de falſo, cōſ. 147. n. 38.

Teſtis de auditu ſuppletur ex circunſtantijs, & adminiculis, conſ. 147. num. 41.

Teſtis vnus de auditu nunquam probat, etiam in caſu, in quo teſtes de auditu probaret, conſ. 147. num. 44.

Teſtis de auditu ab vnà tantū perſona nihil probat, cōſ. 147. n. 45.

Teſtis de auditu ab eo, qui viuus eſt, & non fuit examinatus nihil probat, conſ. 147. num. 46.

Teſtes de auditu iunctis adminiculis non probant, niſi in caſu difficilis probationis, conſ. 147 num. 47.

Teſtes cōtrarij confeſſioni principalis dicūtur falſi, cōſ. 112. n. 12.

Teſtis dictum iudicialiter examinati attenditur potius quam extraiudiciale, conſ. 112. num. 13.

Teſtis in articulo mortis aſſerens ſe falſum dixiſſe ad inſtantiam alicuius nullum facit inditium, conſ. 112. nu. 13.

Teſtis falſi depoſitio dicentis ſic falſum dixiſſe ad inſtantiam alicuius non facit inditium, conſ. 112. nu. 14.

Teſte vnico probata confeſſio extraiudicialis nullam facit præſumptionem, conſ. 112. num. 15.

Teſtes recognoſcentes ſcripturam non probant niſi dixerint fuiſſe præſentes quando illa fuit ſcripta, conſ. 112. num. 24.

Teſtes in criminalibus debent eſſe omni exceptione maiores, conſ. 151. num. 3.

Teſtis ebrioſus, & ſolitus in cauponis permanere nō probat, conſ. 151. num. 4.

Teſtis falſus ſemel ſemper præſumitur falſus, conſ. 151. nu. 4.

Teſtibus peritioribus magis creditur quàm minus peritis, conſ. 151. num. 5.

Teſtis deponens ſuper negatiua coarctata loco, & tempore, & ſuper facto, quod veriſimiliter vidiſſet ſi factum fuiſſet probat etiam quod non dicat ſi quin fieri potuiſſet, quin ipſe vidiſſet, conſ. 151. num. 18.

Teſtis examinatus à Notario, & Iudice, ſi deinde repetitus negat ſe non dixiſſe, prout Notarius ſcripſit, nihil ipſi credendum eſt, non ſolum in Ciuilibus, & ſic ad effectum, vt probet, ſed etiam in Criminalibus ad effectum, vt ipſe teſtis de falſo puniatur, conſ. 139. num. 1. & 2. etiam quod teſtis ſecundo loco examinatus fuerit parte citata, vel non, num. 3.

Teſti ſemper minus credendum eſt, quàm Notario, conſ. 139. n. 3.

Teſtes plures à Notario examinati, ſi in repetitione dicant ſe non dixiſſe, prout Notarius ſcripſit contra ipſum Notarium non ſolum non ſufficiunt ad condemnandum, ſed nec etiam ad torquendum, conſ. 139. num. 4. ſiue ſint examinati parte citata, ſiue non num. 5.

Teſtis varij depoſitio in parte ſubſtantiali, an reddatur inualida in alijs partibus, in quibus nulla eſt varietas dic quod in totum talis depoſitio eſt nulla, quando varietas conſiſtit in eodem examine, ſecus ſi in diuerſo examine, ſeu iudicio, conſ. 139. nu. 6. & 7.

Teſtis varij attenditur primum dictum eſt magis veriſimile, & magis adminiculatum quam ſecundum, conſ. 139. num. 8.

Teſtis varij depoſitio attenditur potius prima, quam ſecunda, quādo poſt primam depoſitionem ipſe teſtis loquutus fuit cum parte, conſ. 139. num. 9.

Teſtis varij ſecunda depoſitio iurata magis attenditur quam prima depoſitio non iurata, conſ. 139. n. 10. Vbi etiam an iſto caſu teſtis poſſit de falſo puniri.

Teſtis ſibi varius, & contrarius in non ſubſtantialibus, licet aliquo modo puniatur, non tamen per hoc eius dictum proſternitur, conſ. 139. num. 11.

Teſtis vnus de viſu deponens iunctis adminiculis, an ſufficiant ad condemnandū, & in quàm pœnā, conſ. 139. num. 13. & 14. Vbi etiā quid ſi fuerint plures non tamen omni exceptione maiores.

Teſtes duo omni exceptione maiores ſufficiunt ad condemnandū, & condemnandū, etiā in pœnam ordinariam, conſ. 139. nu. 14.

Teſtes duo omni exceptione maiores ſupplentur ex adminiculis, conſ. 139. nu. 15.

Teſtes domeſtici ſunt idonei teſtes in probatione homicidi domi commiſſi, conſ. 139. nu. 16.

Teſtibus birruarijs non credendum, quia repelluntur à teſtimonio, conſ. 116. nu. 1. Præſertim ſi dicant ſe vulneratos, aut percuſſos ab aliquo, nu. 2. Vbi etiam quod vix talis depoſitio aperit viam Iudici ad aſſumendum informationes.

Teſtis dubia depoſitio pro non depoſitione reputatur, conſ. 116. num. 3.

Teſtis alternatiuè deponens nihil probat, conſ. 116. nu. 3.

Teſtis deponens de credulitate ſua nihil probat, etiam quod dicat ſe pro certo credere, conſ. 116. nu. 3.

Teſtis falſus reputatur deponendo de nocte vidiſſe hominem lumine non accenſo, & Luna non lucente, conſ. 116. nu. 4.

INDEX.

Teſtes examinati pro Curiæ informatione plenè probant, contra Curiam, conſ. 116. num. 5.

Teſtis contrarius ſibi ipſi in ſua depoſitione nihil probat, conſ. 116. num. 6.

Teſtis qui in rixa interuenit deponens de vulnere illato ab alio dicitur deponere ad ſui exonerationem, & nihil probat, conſ. 116 num 7. & 8.

Teſtis affectatè, & animoſè deponens non probat, conſ. 116. nu. 9.

Teſtis varius ſibi, & in ſua depoſitione nihil probat, conſ. 116. n. 10.

Teſtibus contrarijs inter ſe minimè credendum, conſ. 116. nu. 11.

Teſtes birruarij non ſolum non ſunt idonei Teſtes, ſed ad teſtificãdo repelluntur, conſ. 120. nu. 1. Præſertim dicendo ſe ab aliquo vulneratos, aut percuſſos, nu. 2. Vbi etiam quod iſto caſu vix aperiunt Iudicibus viam ad inquirendum, nu. 2. & 3. Vbi amplius, quod eorum depoſitiones non recipiant adminiculum.

Teſtes inhabiles, qui à teſtificando repelluntur, etiam adminiculati, nihil probant, conſ. 120. nu. 3.

Teſtibus birruarijs aſſerentibus ipſis factam reſiſtentiam non creditur, conſ. 120. num. 7.

Teſtis tacendo veritatem dicitur falſum deponere, conſ. 120. nu. 9.

Teſtis vnicus pro Curia examinatus probat contra Curiam, conſ. 120. num. 10.

Teſtes pro informatione Curiæ examinati plenè probant contra Curiam, conſ. 108. nu. 23.

Teſtes in crimine falſitatis debent eſſe integri, & omni exceptione maiores, conſ. 108. nu. 14.

Teſtis ſibi ipſi varij depoſitio reddit ipſum de falſo ſuſpectum, conſ. 171. nu. 10.

Teſtibus carens Notarij aſſertio credenda non eſt, niſi de ijs de quibus fuit rogatus, conſ. 171. nu. 2 & 9.

Teſtibus peritioribus magis credendum eſt, quàm Notario ſine Teſtibus aliquid aſſerenti, conſ. 171. nu. 11.

Teſtis non repetitus, vel repetitus ſine Iudicis decreto, nullum facit inditium, conſ. 171. nu. 14.

Teſtis vilis, & pauper à Teſtimonio repellitur, conſ 171. nu. 14. & 34. Vbi ampliatur hoc etiam in caſu vbi aliàs Teſtes inhabiles admittuntur.

Teſtis de auditu ab alio, qui non eſt idoneus Teſtis, nihil probat, conſ. 171. nu 14. in fine.

Teſtis domeſticus, & familiaris inſtigatoris nihil probat contra Inquiſitum, conſ. 171. nu. 15.

Teſtibus contrarijs credendum non eſt, conſ. 171. nu. 15.

Teſtis conſanguineus inimici mei non probat cõtra me, conſ. 171. num. 16.

Teſtis minor decem, aut duodecim annorum, nihil probat, conſ. 171. num. 16.

Teſtes periuri non conuincunt, nec faciunt inditium ad torturam, conſ. 171. num. 17.

Teſtis periurium tortura non tollit, conſ. 171. nu. 17.

Teſtis ſecundum dictum in Tortura, non attenditur magis, quàm primum, quando ipſe Teſtis poſt primam depoſitionem alloqui potuit eum accuſatore, conſ. 171. nu. 18.

Teſtis depoſitio ſecunda in Tortura attenditur potius, quàm prima in Ciuilibus, non autem in criminalibus, conſ. 171. nu. 19.

Teſtis ſecunda depoſitio facta in tortura non attẽditur magis, quã prima ſine Tortura, quando ipſe Teſtis patitur ſine Tortura, quando ipſe Teſtis patitur alios defectus, conſ. 171. nu. 20.

Teſtis depoſitio ſecunda facta in Tortura attenditur magis, quàm prima facta ſine Tortura, quando tortura datur ad purgandum infamiam, ſecus quando datur ob varietatem ad videndum in quo dicto perſiſtat, conſ. 171. nu. 21.

Teſtes inhabiles admittuntur in delicto difficilis probationis, veputà commiſſo in loco campeſtri, conſ. 171. nu. 29.

Teſtes in criminalibus debent eſſe omn. exceptione maiores, conſ. 171. nu. 33.

Teſtium numerus ſuppiet defectum, & inhabilitatem, conſ. 171. nu. 29. Declara primò hoc non procedere in cauſa criminali, & capitali. Secundo non procedere quando Teſtes in totum à teſtificando repellerentur. Tertio non procedere, quando omnes patiuntur aliquam exceptionem, num. 37.

Teſtes periuri probant in odium inducentis eos ad temerarium, & illicitum Iuramentum, conſ. 171. n. 30. Declara, vt n. 38. & ſeqq.

Teſtes inhabiles patientes plures defectus nihil probant, etiam in caſu in quo aliàs Teſtes inhabiles admitterentur, cõſ 171. n. 35.

Teſtes inhabiles etiam admiſſi in caſu difficilis probationis non dicuntur omni exceptione maiores, conſ. 171. nu. 36.

Teſtis corruptus ad ſe non examinandũ, ſi poſteà ſe examini ſubijciat, an probat contra corrumpentem, conſ. 171. n. 38. & ſeqq.

Teſtium corruptio non probatur per aſſertionem eorumdem Teſtium, qui dicunt ſe corruptos, niſi aliundè corruptio probetur, conſ. 171. nu. 40.

Teſtis de falſo ſuſpectus redditur, dicens ſe præcisè recordari de facto antiquo, de quo eſt veriſimilis obliuio, cõſ. 172. n. 7. & 8.

Teſtis non ſe recordans de eo, de quo veriſimiliter ſe recordari debebat redditur ſuſpectus, conſ 172. n. 8. verſ. vltra quod.

Teſtis falſus in vno, in omnibus redditur falſus, conſ. 172. nu. 9.

Teſtis corrigens ſe poſtquam loquutus cum parte de falſo ſuſpectus redditur, conſ. 172. num. 10.

Teſtes Inſtrumentarij non contradicentes inſtrumento dicitur ſtare pro inſtrumento, conſ. 172. num. 17. Vbi idem ſe dixerint ſe non recordari.

Teſtes domeſtici in his, quæ domi geſta ſunt, idonei ſunt, conſ. 172. num. 19.

Teſtis vxor admittitur ad defenſionem mariti, conſ. 172. n. 19. in fi.

Teſtis falſus in vno, redditur falſus in omnibus, conſ. 110. nu 1.

Teſtis dicens ſe recordari de eo, de quo veriſimiliter non recordatur eſt ſuſpectus de falſo, ſicut ècontra dicens ſe non recordari de tempore, de quo veriſimiliter recordari debet, etiam de falſo ſuſpectus eſt, conſ. 110. num. 2.

Teſtis familiaris, & ſalariatus accuſatoris repellitur à Teſtimonio, conſ. 110. num. 3.

Teſtis vilis, & pauper ſimul repellitur à teſtificando, conſ. 110. n. 3.

Teſtis cortinatus, & retro ianuam poſitus ad inſtantiam partis nullam facit fidem in criminalibus, conſ. 110. nu. 4.

Teſtis inuerisimilia deponens pro falſo habetur, conſ. 110. nu. 5.

Teſtes inſtrumentum reprobantes debẽt eſſe omni exceptione maiores etiam quod ſint Inſtrumentarij, conſ. 110. nu. 6.

Teſtis dicens ſe non recordari, & ſe referre ad inſtrumentum dicitur ſtare pro Inſtrumento, conſ. 110. nu. 8.

Teſtis rogatus à partibus dicens ſe non audiuiſſe aliquid probat, etiam quod non dicat, quod ſi dictum fuiſſet ipſe audiuiſſet, conſ. 110. num. 9.

Teſtes Inſtrumentarij non reprobant inſtrumentum, niſi probetur eos fuiſſe illos, qui ſunt deſcripti in inſtrumento, conſ. 158. nu. 8. & num. 14.

Teſtes probantes famam, non eſt neceſſe quod dicant à quibus audiuerint, quando fama ortum habuit ex pluribus veriſimilibus, & probabilibus conjecturis, conſ. 158. nu 16.

Teſtis depoſitio ſecunda contraria primæ non eſt attendenda, quando eſt primam habuit commoditatem alloquendi partem, conſ. 166. num. 10.

Teſtes birruarij examinati pro Curia plenè probant contra Curiam, conſ. 166. nu. 12.

Teſtes varij inter ſe non ſolùm non probant, ſed ſunt de falſo ſuſpecti, conſ 166 num 13.

Teſtes deponentes ſe vidiſſe de nocte, etiam Luna lucente nõ ſunt integre fidei, & in criminalibus, nec ad condemnandum, nec ad torquendum ſufficiunt, conſ. 166. num. 15.

Teſtes inuerisimilia deponentes non ſolum non probant, ſed ſunt de falſo ſuſpecti, conſ. 166. num. 14.

Teſtis mendax in vno dicitur mendax in omnibus, conſ. 166. n. 16.

Teſtes deponentes ſe non vidiſſe aliquid bene probant negatiuam etiam quod non dicant, nec poterat eſſe quin ipſi vidiſſent, quãdo agitur de re ad quam ipſi Teſtes multum benè erant attenti, conſ. 166. num. 17.

Teſtibus deponentibus ad defenſionem Rei magis creditur, quàm deponentibus contra Reum, conſ. 166. nu. 18.

Teſtis mulier patiens alios defectus non admittitur, etiam in ſubſidium, conſ. 166. num. 19.

Teſtis impoſsibilia deponens nihil probat, conſ. 166. nu. 23.

Teſtis non probat, nec concludit data poſsibili veritate in contrarium, conſ. 166. num. 24.

Teſtis vnus non poteſt ſupplere defectum alterius, quando eorum nullus eſt integer, & idoneus, conſ 166. nu. 25.

Teſtibus deponentibus contra confeſsionem principalis non eſt credendum, conſ. 132. num. 4.

Teſtibus hinc inde contrarijs ſuper probatione poſſeſſionis ſtandum eſt illis, qui magis idonei à Iure reputantur, conſ. 169. n. 2.

Teſtes Vniuerſitatis non probant pro Vniuerſitate, quando agitur de eorum intereſſe, vt puta de paſcuis, & nemoribus, conſ 169. num. 3. & 4. & num. 6.

Teſtes Vniuerſitatis repelluntur, & non probant pro Vniuerſitate ſi agitur de eorum intereſſe etiam in conſequentiam, conſ. 169. num. 4. Declara, vt num. 5.

I N D E X.

Teſtes Vniuerſitatis etiam in caſu, in quo de iure poſſunt deponere pro vniuerſitate non tamen ſunt integræ fidei, & omni exceptione maiores, conſ. 169, num. 7.

Teſtium diminuta fides nunquam ſuppletur ex depoſitione aliorũ teſtium, qui non ſint preſtantiſſimæ fidei, & omni exceptione maiores, conſ. 169, num. 8.

Teſtis falſus in parte, in totum falſus reputatur, conſ. 169, nu. 9.

Teſtibus de antiquiori poſſeſſione deponentibus magis creditur, quam deponentibus de iuniori, conſ. 169, num. 10.

Teſtes ſubditi, & vaſſalli in temporalibus admittuntur ad deponendum pro ſuo domino, conſ. 166. num. 13.

Teſtibus veriſimiliora deponentibus, & magis adminiculatis magis creditur, quam teſtibus non adminiculatis, conſ. 169. n. 13.

Teſtis falſus in redditione rationis non ſolum non probat, ſed de falſo punitur, conſ. 169. num. 15.

Teſtes extranei valdè coadiuuant depoſitiones teſtium instrumentariorum, conſ. 146. num. 3.

Teſtis dicens ſe non audiuiſſe aliquid non probat negatiuam, quia poteſt eſſe, ꝙ ille ſic dixerit, & teſtis nõ audiuerit, cõſ. 146. n. 4.

Teſti falſo minime credendum, conſ. 146. nu. 5.

Teſtis falſus in vno in omnibus redditur falſus, conſ. 146. num. 6.

Teſtibus contrarijs magis creditur illis, qui ſunt magis idonei, conſ. 146. num. 9.

Teſtibus pluribus deponẽtibus de non ſana mente magis creditur, quam paucioribus deponentibus de ſana mente, conſ. 146. nu. 9.

Teſtibus contrarijs magis creditur illis, qui ſunt adminiculati aliqualia præſumptione, quam non adminiculatis, conſ. 146. nu. 9.

Teſtes varij, ſeu contrarij ſibi ipſis adhuc probant ſi varietas, ſeu contrarietas non erat ſubſtantialis, conſ. 146. num. 10.

Teſtes credulitatis probant quando reddunt ſufficientem rationẽ, conſ. 146. num. 11.

Teſtes examinati in cauſa ciuili non probant in cauſa criminali, conſ. 146. num. 12.

Teſtes duo in inſtrumento neceſſarij, ſi inſtrumenta contradicant illius fidem prorſus tollunt, conſ. 170. num. 1.

Teſtis vnus ex duobus neceſſarijs in inſtrumento, ſi inſtromento contradicat illud ſuſpectum reddit, illius fidem vaccillare facit, conſ. 170. num. 1. Declara quando agitur ciuiliter ſecus ſi criminaliter ibidem.

Teſtes duo inſtromentarij ſi contradicant inſtrumento non ſufficiunt ad condemnandum Notarium de falſo, conſ. 170. nu. 2.

Teſtis vnus inſtrumentarius ſi inſtrumento contradicat non ſufficit ad torquendum notarium, conſ. 170. num. 2.

Teſtes teſtamentarij contradicentes teſtamento illud non reprobant quando criminaliter agitur, niſi fuerint octo, nec iſto caſu quatuor teſtes ſufficiunt ad torturam, conſ. 170. num. 3.

Teſtes reprobantes inſtrumentum debent eſſe non ſolum idonei, ſed omni exceptione maiores, conſ. 170. num. 4. Vbi ampliatur hæc concluſio etiam in teſtibus inſtrumentarijs.

Teſtes reprobantes inſtrumentum non operantur, niſi deponant de toto tenore inſtrumenti, conſ. 170, num. 5.

Teſtes de confraternitate aliqua non ſunt idonei deponendo ad fauorem confraternitatis, conſ. 170. num. 6.

Teſtis depoſitioni ſecundæ iudicialiter factæ magis ſtandum eſt, quam depoſitioni extraiudiciali primæ ſine iuramento factæ, non tamen dicuntur teſtes omni exceptione maiores, conſ. 170. num 7.

Teſtis prima depoſitio etiam extraiudicialis confirmata per ſcripturam præfertur ſecundæ depoſitioni iudicialiter factæ, conſ. 170. num. 8.

Teſtis depoſitio prima extraiudicialis, & ſine iuramento præfertur ſecundæ depoſitioni iudiciali quando eſt magis veriſimilis, conſ. 170. num. 8.

Teſtes inſtrumentum reprobare non dicuntur, ſi deponant ſe non recordari de illius tenore, præſertim ſi lapſum ſit tantum tempus, vt veriſimilis ſit obliuio, conſ. 170. num. 10.

Teſtibus reprobantibus inſtrumentum minus creditur, quam teſtibus illud coadiuuantibus, conſ. 170, num. 10.

Teſtis depoſitio examinati à Curia diuidi non poteſt, ſed debet in totum acceptari, conſ. 125. num. 3.

Teſtis vilis, & pauper à teſtimonio repellitur, conſ. 156. num. 9.

Teſtis meretrix à teſtificando repellitur, conſ. 156. num. 10.

Teſtes non iurati nihil probant, conſ. 156. num. 11.

Teſti deponenti, quod in rixa non ipſe, ſed alter vulnerauit, ſeu occidit, minimè creditur, cum talis depoſitio tendat ad ſe exonerandum, ſeu excuſandum, conſ. 121, num. 31.

Teſtis inueriſimilia deponens reputatur falſus, conſ. 121, nu. 49.

Teſtis falſi pœna eſt deportatio, conſ. 115. num. 1.

Teſtis falſi pœna eſt fuſtigatio, ſeu ad triremes tranſmiſſio, conſ. 115. num. 2.

Teſtis falſi pœna eſt eadem, qua puniendus erat is contra quem depoſuit criminaliter ſi verum dixiſſet, conſ. 115. num. 2.

Teſtem corrumpens ad falſum deponendum punitur pœna deportationis, & corporali, conſ. 115, num. 2.

Teſtis falſus in crimine capitali contra aliquem deponens capitali pœna punitur, ſi is contra quem depoſuit ex falſo teſtimonio condemnatus fuit, aliter ſecus, quia tunc non intrat niſi pœna extraordinaria, & mitior, conſ. 115, num. 3.

Teſtis falſi depoſitio mitius punitur, quando non nocuit illi contra quem teſtis falſum depoſuit, nec nocere poterat, conſ. 115. num. 4.

Teſtis falſi depoſitio inutilis pœna falſi non punitur, conſ. 115, num. 4.

Teſtis falſus deponens ad defenſionem, & contra Fiſcum mitius punitur, quam ſi depoſuiſſet pro Fiſco ad offenſam alicuius, conſ. 115, num. 5. & num. 25. Vbi reſpondetur contrarijs, & nu. 26. vbi de materia.

Teſtis deponens verum, quod tamen verum ipſe ignorabat, & ſic falſus in redditione cauſæ mitius punitur, conſ. 115. num. 6. & num. 12. & ſeq Vbi reſpondetur contrarijs.

Teſtis vnus de viſu iuncta alia ſemiplena probatione reſultante ex confeſſione extraiudiciali probat concludenter de his, quæ ſunt difficilis probationis, conſ. 115. num. 7.

Teſtis falſus excuſatur quando id quod deponit innititur primordio veritatis, conſ. 115. num. 7. in fine.

Teſtis falſus excuſatur à pœna ordinaria falſi, quando id quod depoſuit audiuit ab alijs fide dignis viris, conſ. 115. num. 9.

Teſtis falſus in vno in omnibus redditur falſus, conſ. 115. num. 14.

Teſtium corruptio, & ſubornatio probatur præſumptionibus, conſ. 115. num. 16.

Teſtis depoſitio emanata in tortura magis præſumitur vera, quam depoſitio extra torturam, conſ. 115. num. 18.

Teſtis deponens ſub ſpe premij, non tamen promiſſi non dicitur corruptus, conſ. 115. num. 21.

Teſtis corruptus pecunia ad dicendum verum, quod ipſe teſtis ignorat non punitur pœna falſi ordinaria, ſed extraordinaria, conſ. 115. num. 25. & 22. Vbi idem de corrumpente teſtes ad deponendum verum quod ipſi teſtes ignorant.

Teſtis falſus in parte, in totum dicitur falſus, & punitur, conſ. 114. num. 27.

Teſtis non examinatus ſuper interrogatorijs à parte datis dicitur nulliter examinatus, conſ. 138. nu. 2.

Teſtis vilis, & pauper à teſtificando repellitur, conſ. 138. nu. 3.

Teſtis famulus recedens à ſeruitijs alicuius male ſatisfactus non eſt idoneus teſtis contra ſuum dominum, conſ. 138. num. 4.

Teſtis famulus contra ſuum dominum bene probat, conſ. 138. n. 5.

Teſtibus excludentibus delictum delictum magis creditur quam pro delicto deponentibus, conſ. 138. num. 5.

Teſtis qui tractat de ſe exonerando non probat cõtra alium, conſ. 138. num. 10. Vbi ponitur exemplum in eo, qui interuenit cum alijs in rixa, alijſque culpam dat, & ſe ipſum exculpat.

Teſtis ſibi ipſi varius, & contraris dicitur de falſo ſuſpectus, conſ. 138. num. 15.

Teſtis inueriſimilia deponens reputatur falſus, conſ. 138. nu. 12.

Teſtibus magis informatis magis creditur, quam minus informatus, conſ. 138. num. 14.

Teſtis depoſitioni confirmatæ in tortura magis creditur quam primæ extra torturam, conſ. 138. num. 16 & nu. 31.

Teſtes plures conuincunt de falſo vnum teſtem contrarium dicẽtem, conſ. 138. num. 16.

Teſtibus contrarijs credendum non eſt, conſ. 138. num. 29.

Teſtes examinati parte non citata inditium non faciunt, conſ. 138. num. 30.

Teſtis, qui vocat aliquem in conteſtem redditur de falſo ſuſpectus, ſi ille in conteſtem vocatus negat id ad quod in teſtem vocatur. conſ. 138. num. 31.

Teſtes duo quando ſtant pro inſtrumento, tunc falſum, ac reprobatum inſtrumentum non dicitur, licet alij plures ſupernumerarij contradicant, conſ. 174. num. 1. & nu. 16.

Teſtes affines, aut conſanguinei admittuntur ad defenſionem rei, conſ. 174. num. 2.

Teſtis ſibi ipſi contrarius nihil probat, conſ. 174. num. 4.

Teſtes dicentes non audiuiſſe, quod Notarius ſcripſit, non per hoc inſtrumentum falſum, ſeu reprobatum dicitur conſ. 174. num. 3.

Teſtis

I N D E X.

Teſtis ſingulares in loco, in tempore, & in dicto non probant cõfeſſionem extraiudicialem, conſ. 174. num. 5.

teſtibus delictum excludentibus magis creditur quam deponentibus pro delicto, conſ. 154. nu. 5.

ſtes duo aſſerentes quid factum, aut dictum, ſed non concordantes de loco, aut tempore, vel de alia facti qualitate coniunguntur, & ſunt conteſtes cum alijs teſtibus deponentibus de loco tempore, & qualitate facti, conſ. 174. num. 15.

teſtis deponens per verbum videtur, aut de credulitate plenè probant contra producentem, conſ. 174. num. 17.

teſtes inſtrumentarij etiam affines, & conſanguinei admittuntur, & plene probant, conſ. 174. num. 18. & 19. Vbi ampliatur etiam quod deponant contra inſtrumentum.

teſtis de credulitate probat contra Fiſcum, conſ. 174. num. 19.

teſtes ſingulares probant in crimine ſodomiæ, conſ. 156. nu. 38.

teſtis mulier, & inhabilis admittitur in criminibus occultis, in quibus veritas aliter haberi non poteſt, conſ. 156. num. 40. Declara niſi patiantur plures defectus, num. 52. & 53.

teſtium numerus ſupplet inhabilitatem eorum, conſ. 156. nu. 40. Declara hoc procedere in ciuilibus non in criminalibus, præſertim quando omnes teſtes paterentur plures defectus, conſ. 156. num. 54.

teſtibus duobus inſtrumento publico roborato, magis credendum eſt quàm alijs pluribus contradicentibus, conſ. 152. nu. 6.

teſtes mortui inſtrumentarij, aut non examinati dicuntur ſtare pro inſtrumento, conſ. 152. num. 6.

teſtis vnicus à Fiſco examinatus pro informatione Curiæ plenè probat contra Fiſcum, & Curiam, conſ. 152. num. 8.

teſtes ſingulares ſæuitiam non probant, conſ. 157. num. 2.

teſtes ſæuitiam probantes debent eſſe idonei, & omni exceptione maiores, conſ. 157. num. 2. & num. 13. & num. 25.

teſtibus deponentibus ſæuitiam minus creditur, quam deponentibus de bonis maritamentis vxoris, conſ. 157. num. 3.

teſtibus deponentibus de auditu ab vxore dicente a viro fuiſſe verberatam non creditur, conſ. 157. num. 6.

teſtibus deponentibus pro non delicto magis credendum, quàm deponentibus pro delicto, conſ. 175. num. 8.

teſtes de auditu non probant ſæuitiam viri in vxorem, conſ. 157. num. 19.

teſtes inuerisimilia deponentes non probant, & falſi præſumuntur, conſ. 122. num. 18. & num. 21.

teſtis, qui non recenſet totũ factũ nihil probat, conſ. 122. nu. 19.

teſtis dicens ſe non recordari, non concludit, conſ. 122. num. 20.

teſtis inſtructus à parte eſt de falſo ſuſpectus, conſ. 122. num. 22.

teſtis vilis non facit fidem, conſ. 122. num. 23.

teſtis vnicus, & ſingularis nihil probat, conſ. 122. num. 25.

teſtes ſuper crimine coram vno Iudice examinati apud alium Iudicem fidem non faciunt, conſ. 168. num. 29.

teſtibus deponentibus pro ſeu ad excluſionem delicti magis creditur, quam deponentibus contra, conſ. 130. num. 5.

teſtis vnicus plenè probat defenſionem inquiſiti, conſ. 130. nu. 11.

teſtis falſus in vno in omnibus falſus reputatur, conſ. 130. nu. 16.

teſtis deponens quid dictum aut factum præſente alio, qui examinatus negat, redditur de falſo ſuſpectus, conſ. 130. num. 17.

teſtes deponentes contra confeſſionem principalis ſuſpecti de falſo dicuntur, conſ. 130. num. 18.

teſtis meretrix non recipitur, nec admittitur ad teſtificandum etiam quod meretricari deſierit, conſ. 130. num. 20.

teſti periuro nihil credendum, conſ. 130. num. 21.

teſtis ſecunda depoſitio in tortura non præualet primæ depoſitioni extra torturam, quia ille medio tempore alloquutus eſt partem, conſ. 130. num. 23.

teſtes inhabiles patientes plures defectus non probant etiam iunctis adminiculis, conſ. 130. num. 25.

teſtium falſitas, & corruptio probatur inditijs, & coniecturis, cõſ. 130. num. 29.

teſtes ingerentes ſe in eo, in quo ſe ingerere non debent, vt puta conuocando alios teſtes, vt veniant ſe ad examinandum ſunt ſuſpecti de falſo, conſ. 130. num. 30.

teſtes, qui quærunt ſubuertere ab examine alios teſtes ne examinentur in dolo, & ſuſpecti eſſe dicuntur, conſ. 130. num. 31.

teſtes corrupti dicuntur ex ſola promiſſione pecuniarum, immò etiam ſine promiſſione ex ſola ſpe conſequendi aliquod commodum, conſ. 130. num. 32.

teſtes corrupti, & ſubornati dicuntur ex ſola pecuniarum datione, ſeu receptione, conſ. 130. num. 33.

teſtes omnes ſubornati, & corrupti præſumuntur, quando eorum aliquis ſubornatus, aut corruptus reperitur, conſ. 130. num. 43.

teſtes birruarij ad teſtificandum non admittuntur præſertim in criminalibus, etiam quod deponerent de ſpectantibus ad eorum officium, quando agitur de delicto graui, & de pœna corporali, conſ. 175. num. 10.

teſtes inhabiles non ſunt idonei ad probandum inditia, & adminicula etiam in delictis occultis, & difficilis probationis, conſ. 175. num. 11.

teſtis affinis, & conſanguineus probat ad defenſionem carcerati, conſ. 161. num. 8. vbi præſertim ſi fuerint examinatus a Fiſco.

teſtibus veriſimilia deponentibus magis credendum, quam deponentibus inueriſimilia, conſ. 161. num. 9.

teſtes recognoſcentes ſcripturam ex eo quod dicant ſe habere notam manum ſcribentis, non probant, niſi viderint ſcribere, conſ. 164. num. 5.

teſtis examinatus tanquam principalis, & tanquam reus non per hoc dicitur reus, aut principalis ſi contra ipſum in proceſſu non adſint aliqua inditia, conſ. 164. num. 12.

teſtis dicens, quid dictum, aut factum præſente aliquo redditur de falſo ſuſpectus, ſi ille qui in teſtem vocatur negat, conſ. 127. num. 11.

teſtis vnicus deponens de publica voce, & fama redditur de falſo ſuſpectus, conſ. 127. num. 29.

teſtes deponentes ſuper negatiua non coarctata loco, & tempore redduntur de falſo ſuſpecti, conſ. 127. num. 30.

teſtis deponens hoc ratione dicitur deponere, vt pecus, conſ. 127. num. 31.

teſtis deponens de ſuo credere nihil probat, conſ. 127. nu. 32.

teſtis deponens ſe non audiuiſſe non probat negatiuam, niſi addat quod ſic dixiſſet, ipſe audiuiſſet, nec potuiſſet dicere, quin audiuiſſet, conſ. 127. num. 32.

teſtis, & accuſator quis eſſe non poteſt? conſ. 179. num. 4.

teſtis procurator non eſt idoneus pro ſuo principali, conſ. 179. num. 4.

teſtes idonei non ſunt, qui ſollicitarunt alios teſtes ad ſe examinandum, conſ. 179. num. 4.

teſtis vnus vocans alium in conteſtem, dicitur mendax, & non probat ſi vocatus in conteſtem negat id ad quod vocatus eſt, conſ. 179. num. 4.

teſtes deponentes de eorum iudicio nihil probant, conſ. 179. num. 5.

teſtis vnus pro informatione Curiæ examinatus plenè probat cõtra Curiam, conſ. 179. num. 11.

teſtes examinati parte non citata non faciunt minimum, aut modicum inditium, conſ. 181. num. 5.

teſtes vocantes alios in conteſtes redduntur falſi, ſi conteſtes nominati contrarium deponunt, conſ. 181. num. 23.

teſtis Iudæus non poteſt eſſe teſtis contra Chriſtianum etiam quod producatur ab alio Chriſtiano, & etiam in crimine hæreſis, conſ. 181. num. 23.

teſtes de auditu non probant plenè, conſ. 182. num. 6.

teſtes de credulitate non conuincunt nec plenè probant, conſ. 182. num. 7.

teſtes de auditu auditus ab illis, qui non fuerunt examinati, nihil probant, conſ. 182. num. 15.

teſtes de auditu à non fide dignis viris nihil probant, conſ. 182. num. 16.

teſtes de auditu non faciunt inditium, conſ. 182. num. 17.

teſtes parte non citata examinati etiam mortui nihil probant, conſ. 183. num. 27.

teſtes examinati parte non citata non ſolum non probant, ſed nec etiam faciunt inditium, conſ. 185. num. 5.

teſtes examinati parte non citata non probant etiam coram Iudice habente authoritatem torquendi reos denegatis defenſionibus, conſ. 185. num. 8.

teſtes repetendi non poſſunt ſe referre ad primum examen, conſ. 185. num. 10.

teſtes de auditu probant ad rei defenſionem, conſ. 185. nu. 18.

teſtes examinati pro Curia plenè probant contra Curia, conſ. 185. num. 23.

teſtes de credulitate examinati ad inſtantiam Fiſci probant contra Fiſcum, conſ. 185. num. 53.

teſtes examinati parte non citata nec minimum faciunt inditium, conſ. 188. num. 24.

teſtis vnicus non ſufficit ad condemnandum, conſ. 182. num. 6.

teſtis

I N D E X.

Teſtis falſus in vno falſus in omnibus, conſ. 183. nu. 8.

Teſtis bannitus capitaliter nihil probat, conſ. 182. nu. 55.

Teſtis ſecundæ depoſitioni magis veriſimili, magis ſtandum eſt quam primæ non ita veriſimili, conſ. 185. num. 52.

Teſtis pro informatione Curiæ examinatus probat contra Curiã, conſ. 188. nu. 17.

Teſtis depoſitio ſcindi non poteſt, ſed debet totum acceptari, conſ. 188. nu. 55.

Teſtibus pro Fiſco examinatis plenè contra Fiſcum credendum eſt, conſ. 184. nu. 23.

Teſtes de vniuerſitate admittuntur etiam in criminalibus in ſubſidium, & quando veritas aliter haberi non poteſt, conſ. 189. numero ſeptimo.

Teſtis falſus in remotis, & non pertinentibus ad cauſam probat, conſ. 189. nu. 9. ante finem.

Teſtibus pluribus inter ſe contrarijs magis credendum eſt illis, qui ſunt magis informati, conſ. 189. nu. 9. in fine.

Teſtis in vno falſus in totum reputatur falſus, conſ. 192. num. 13. in fine.

Teſtis ſibi varius in ſubſtantiali circunſtantia, præſumitur falſus, conſ. 192. num. 17.

Teſtes probantes inditia remota ad effectum torturæ inferendæ debent eſſe omni exceptione maiores, conſ. 192. nu. 24.

Teſtis examinatus parte non citata, nullum etiam modicum facit inditium, conſ. 192. nu. 33.

Teſtibus deponentibus pro depoſitione rei, & pro excluſione delicti magis creditur, quam deponentibus contra reum, conſ. 192. nu. 34.

Teſtis in eodem examine poteſt ſe corrigere, & declarare, conſilio 192. num. 35.

Teſtis periurus nihil prorſus probat, conſ. 193. nu. 1.

Teſtis vltro ſe ad teſtificandum offerens de falſo ſuſpectus eſt, cõſ. 193. nu. 3. Declara, vt nu. 77.

Teſtes, qui diù in carceribus detentus fuit, quicquid poſtea deponit deponere videtur per vim, & tedio carceris, conſ. 193. n. 3.

Teſtis pendente iudicio ſuper crimine contra ipſum intentato teſtificari non poteſt, conſ. 193. num. 4.

Teſtis examinatus à non habente iuriſdictionem nihil probat, conſ. 193. nu. 5.

Teſtis inhabilis patiens plures defectus nullam facit fidem etiam in caſu, in quo teſtes inhabiles admittuntur, conſ. 193. nu. 6.

Teſtis examinatus à Curia plenè probat contra Curiam, conſilio 193. nu. 10. & 50.

Timere culpam, vbi culpa non eſt bonarum mentium eſt, conſ. 153. nu. 24.

Thori, ſeu matrimonij ſeparatio, vt concedatur propter ſæuitiam viri, & propter verbera, ſeu percuſſiones, ſæuitia debet eſſe atrox, & talis, vt non poſſit reparari per cautionem de non offendendo, conſ. 157. nu. 4. & ſeqq. & nu. 15.

Thori, ſeu matrimonij ſeparatio propter ſæuitiam viri verberantis vxorem quando concedatur, quandonè verbera, & percuſſiones dicantur atroces ad effectum ſeparandi thorum, cõſ. 157. nu. 9. & ſeqq. Vbi ponuntur plura exempla.

Thori, ſeu matrimonij ſeparatio propter viri ſæuitiam non poteſt peti ab vxore poſtquam ſe reconciliauit cum viro, conſ. 157. numero 11.

Thori ſeparationis cauſa inter virum, & vxorem dicitur cauſa grauis, & ardua, conſ. 157. nu. 12.

Thori, ſeu matrimonij ſeparatio non conceditur ex eo quod vir verberauit vxorem, niſi verbera, & percuſſiones fuerint iteratæ, conſ. 157 nu. 16.

Thori, ſeu matrimonij ſeparatio non conceditur ex eo quod maritus ſit aleator, & blaſphemus, conſ. 157. nu. 17.

Thori, ſeu matrimonij ſeparatio conceditur ex eo quod maritus appoſuerit gladium ad gulam vxoris, conſ. 157. Declara, vt num. 21.

Thori, ſeu matrimonij ſeparatio non datur propter capitalem inimicitiam ortam ex datione querelarum hinc indè, quando à querelis fuit receſſum, conſ. 157. nu. 23.

Thori, ſeu matrimonij ſeparatio quando non conceditur ex eo, quia mariti ſæuitia non ſit concludenter probata, debet tamen maritus præſtare cautionem de non offendendo vxorem, ſi aliqua ſæuitiæ apparuerint inditia, conſ. 157 num. 24.

Thori ſeparatione facta ab vxore propria authoritate propter notorium viri adulterium, Iudex ſæcularis poteſt cogere maritum adulterum ad reſtituendum dotem, conſ. 190. num. 16. & ſeqq.

Tondentis monetam pœna, non eſt pœna mortis, ſed falſi, conſ. 175, numero 22.

Tonſa, & falſa moneta reperta penes aliquem, facit contra ipſum inditium ad torturam, conſ. 175. nu. 1.

Tortura pro habendis complicibus, ſeu pro vlteriori veritate nõ debet dari, niſi conſtet, quod torquendus erat confeſſus, vel conuictus de principali delicto, conſ. 106. num. 10.

Tortura pro vlteriori veritate, ſeu ad habendum complices debet eſſe leuis, & moderata, conſ. 106 nu. 6.

Torturæ gradus connumeratur etiam in ſtricta manuum ligatione conſ. 106. num. 8. & 9.

Tortura prohibenda qualitate criminis debet eſſe leuis, & moderata, conſ. 138. num. 25.

Tortura data aſſerto ſocio criminis, & perſiſtentia in ea prodeſt etiam alteri conſocio inquiſito, conſ. 138. num. 55. & num. 32. in fine.

Tortura, vt poſſit infligi ad habendum qualitatem præmeditationis, & deliberationis multa debent concurrere, de quibus conſ. 138. nu. 55. & 33.

Tortura ſociorum criminis debet dari ad faciem rei, conſ. 156. num. 28. & 50.

Tortura non purgat plures defectus, conſ. 156. nu. 28.

Tortura data vni prætenſo ſocio criminis, qui in ea perſtiterit prodeſt etiam alteri ſocio, conſ. 120. nu. 14.

Tortura non purgat periurium, conſ. 130. nu. 21.

Tortura non purgat plures defectus, & præſertim infamiam, inimicitiam, & falſitatem, conſ. 130. nu. 24.

Tortura repeti non poteſt etiam ſuperuenientibus inditijs, niſi dicta inditia fuerint grauiora, & diuerſa à primis, conſilio 130. numero 54.

Tortura non purgat plures defectus, conſ. 182. nu. 20.

Torqueri non poteſt quis de complicibus, ſeu qualitatibus aggrauantibus delictum, niſi de principali delicto ſit confeſſus, aut conuictus, conſ. 193. nu. 11.

Torqueri nemo poteſt ſuper præmeditatione aſſerti homicidij, niſi præcedente mala fama, præcedentibus inditijs præmeditationis, & quod nulla extet præſumptio præmeditationis, conſilio 193. num. 12.

Tortura non ſupplet plures defectus, conſ. 193. nu. 8.

Tortura non purgat infamiam ſiue iuris, ſiue facti, quando teſtis à teſtificando repellitur, conſ. 193. nu. 7.

Tortura non purgat periurium, quando criminaliter agitur, conſ. 193. num. 7.

Tortura non purgat plures defectus, conſ. 193. nu. 7.

Tortura non purgat defectum iuriſdictionis, conſ. 193. nu 8.

Tortura non purgat præſumptiones, & inditia indubitata, & propterea ea non obſtante poteſt tortus ad triremes transmitti, conſ. 175. nu. 5. contra num. 6. & num. 19. & 20. Vbi quod non poteſt Iudex iſto caſu corporalem pœnam imponere, ſed ad plus in exilium mittere. Declara vt prima opinio procedat in ſupremis conſilijs, & Tribunalibus habentibus authoritatem iudicandi ſecundum eorum conſcientiam. Secunda autem opinio procedat in alijs iudicibus ordinarijs, nu. 7.

Tortura tollit omnes, & quaſcunque præſumptiones violentas, & etiam indubitata inditia, conſ. 175. num. 19.

Tortura data per horam, cum baculo ad pedes, & iteratis quaſſationibus dicitur grauiſſima. & eſt vltimus torturæ gradus, non admiſſus niſi in delictis grauiſſimis, & vrgentiſſimis inditijs, ac in perſonis vilibus, & robuſtis, conſ. 175. nu. 51.

Tortura data prætenſo ſocio criminis purgat inditia non ſolum contra reum tortum, ſed etiam contra alios prætenſos complices, conſ. 151. nu. 1.

Tortura tollit omnia inditia contra reum tortum exiſtentia, conſ. 161. num. 1.

Torturæ locus eſſe non poteſt, vbi agitur de pœna pecuniaria, conſ. 125. nu. 15.

Tortura non tollit periurium teſtis, conſ. 171. nu. 17.

Tortura quando datur ad purgandum infamiam attenditur, ſecus quando datur ob varietatem ad videndum in quo dicto perſiſtat, conſ. 171. nu. 21.

Tortura data pro habendis complicibus, aut qualitatibus aggrauantibus delictum debet eſſe moderata, & non excedere mediã horam, conſ. 181. nu. 1.

Tortura danda teſtibus veriſimiliter informatis debet eſſe leuis, & non atrox, conſ. 181. nu. 3.

Tortura dicitur atrox, in qua reus ſæpius deponitur, & refrigeratur, conſ. 181. nu. 4.

Tortura ex proceſſu informatiuo dari non poteſt à quocunque

Indi-

Iudice etiam habente liberum arbitrium, conſ. 181, no. 5.
Tractantes, & ordinantes homicidium puniuntur eodem pœna, qua punitur principalis homicida, conſ. 143. nu. 2.
Tractatus non præſumitur effectuatus, niſi effectuatio probetur, quia multa tractantur, quæ poſtea non fiunt, conſ. 112. nu. 9.
Tractatus præcedens inter partes ante inſtrumentum non afficis partem, conſ. 110. nu. 7.
Tractatus præcedens, ſeu deliberatio non præſumitur, ſed potius caſualis rixa, conſ. 166. nu. 2.
Tranſportatio actorum eſt neceſſaria, & reddit ſententiam nullam ſi acta non ſunt tranſportata etiam quod procedatur ſummariè conſ. 167. nu. 6.
Tranſportatio actorum eſt neceſſaria, & actis non tranſportatis ſententia eſt nulla etiam quod in commiſſione adſit clauſula, conſtito de præmiſſis quantum ſufficere videbitur, conſ. 167. num. 8.
Tranſportatio actorum eſt neceſſaria, & actis non tranſportatis ſententia eſt nulla etiam quod acta tranſportanda eſſent irrelevantia, conſ. 167. num. 14.
Tranſuerſalis vindictæ pœna an & quando ſit pœna, pictura conſ. 150. num. 14. & ſeqq.
Tranſumptum inſtrumenti, ſeu ſententiæ non probat, niſi illud fuerit factum parte citata. Declara niſi illud fuerit factum à ſucceſſore in officio, quia tunc reputatur idé Notarius qui inſtrumentum rogauit, conſ. 151, num. 22. Item declara niſi tranſumptum fuerit factum iuſſu Iudicis num. 29. & num. 30.
Trebellianica, & legitima confiſcari poteſt, etiam quod bona ſint fideicommiſſaria, & alienari prohibita, conſ. 159. nu. 2. & ſeqq num. 20. Vbi ampliatur etiam quod filius delinquat in minori ætate, & num. 41.
Trebellianica filijs primi gradus prohiberi non poteſt, conſ. 159. num. 3. contra num. 15.
Trebellianica probibita non cenſetur niſi expreſsè dicatur, conſ. 159. num. 4.
Trebellianica non cenſetur prohibita filijs primi gradus per generalem prohibitionem alienationis, conſ. 159. num. 5. & nu. 11. & ſeqq Vbi de materia num. 14. & 15. contra num. 32.
Trebellianica, & legitima prohiberi poteſt etiam filijs primi gradus ſecundum magis receptá, & in Rota canonizatam opinionem, conſ. 173. num. 16.
Trebellianica, & legitima confiſcari non poteſt, quando teſtatur expreſsè ſubſtituit, & fideicommiſſum induxit in caſu delicti, conſ. 173. num. 7. & ſeqq.
Trebellianica etiam in filijs primi gradus cenſetur prohibita per prohibitionem alienationis, conſ. 173. num. 11.
Trebellianica cẽſetur prohibita ea clauſula, quia voluit bona ſua remanere in familia, conſ. 173. num 12.
Trebellianica cenſetur prohibita per prohibitionem alienationis quando prohibitio tangit non ſolum primos ſubſtitutos, ſed etiam vlteriores, conſ. 173. num. 12.
Trebellianica prohibita non cenſetur per ſubſtitutionem, ſeu fideicommiſſum non perpetuum, ſed limitatum Declara, vt num. 13. & ſeqq. conſ. 173.
Tria furta committens mortis pœna puniendus eſt, conſ. 11. n. 34.
Tumultum facere dicitur, qui hominum turbam colligit, conſil. 169. num. 26.
Tumultus propriè ſignificat rumorem, & ſtrepitum populi commoti, & in turbam ruentis, conſ. 169. num. 26.
Turbam facere dicitur, qui colligit homines decem, aut quindecim conſ. 169. num. 26.
Turbans Iuriſdictionem Iudicis criminaliter punitur ab illo Iudice cuius Iuriſdictio turbata eſt conſ. 134. num. 4. amplia, vt num. 5.
Turbans Iudicis Iuriſdictionem, Iudex iuriſdictio turbatur contra turbantem procedit, etiam quod alias eſſet Iudex incompetens, & etiam quod turbans ſic Iuriſdictionem eſſet perſona publica conſ. 134. num. 4. & 5.

V

VACANTE Sede Componens paſquinatas præſertim in infamiam Principis mortui non excuſatur ex conſuetudine illius temporis ſimilia permittentis, conſ. 145. n. 13.
Vagabundus bannitus poteſt vbique incontinenti occidi, conſ. 113. num. 11. in fine.
Varij teſtis depoſitio in parte ſubſtantiali, an reddatur inualida in alijs partibus, in quibus nulla eſt varietas. Dic quod in totum talis depoſitio eſt nulla, quando varietas conſiſtit in eodem examine, ſecus ſi in diuerſo examine, ſeu Iudicio, conſ. 139. num. 6. & 7.
Varij teſtis attenditur primum dictum & non ſecundum, quando illud primum dictum eſt magis veriſimile, & magis adminiculatum, quam ſecundum, conſ. 139. num. 8.
Varij teſtis depoſitio attenditur potius prima, quam ſeconda, quãdo poſt primam depoſitionem ipſe teſtis loquutus fuit cum parte, conſ. 139. num. 9.
Varij teſtis ſecunda depoſitio iurata magis attenditur quam prima depoſitio non iurata, conſ. 139. num. 10. Vbi etiam an iſto caſu teſtis poſſit de falſo puniri.
Varius, & contrarius ſibi teſtis in non ſubſtantialibus, licet aliquo modo puniatur non tamen per hoc eius dictum proſternitur, conſ. . . num 11.
Varius teſtis ſibi, & in ſua depoſitione nihil probat, cóſ. 116. n. 10.
Varij teſtis ſibi ipſi depoſitio reddit ipſum de falſo ſuſpectum, conſ. 171. num. 10.
Varij teſtes inter ſe non ſolum non probant, ſed ſunt de falſo ſuſpecti. conſ. 166. num. 14.
Varius, & periurus ſocius criminis non facit inditium etiam in caſibus exceptis, conſ. 156. num. 13.
Varius, & contrarius ſibi ipſi teſtis dicitur de falſo ſuſpectus, conſ. 138. num. 11.
Vaſſalus ſuccedens in feudo ſi infra annum inueſtituram non petierit cadit à feudo niſi fuerit minor, quia tunc reſtituitur in integrum, conſ. 124. num. 12.
Vaſſali, & ſubditi teſtes in temporalibus admittuntur ad deponendum pro Domino conſ. 169. num. 11.
Vendens rem vt liberam, nec alteri obligatam ſi libera non ſit punitur criminaliter, conſ. 176. num. 10 niſi ante ſententiam, venditam rem ab onere, & obligatione liberaſſet, conſ. 176. nu. 11.
Vendentes, ſeu obligantes eandem rem duobus de generali conſuetudine criminaliter non puniuntur, conſ. 176. num. 12.
Vendi res aliena poteſt, conſ. 176. num. 12.
Vendita res bona fide propter minimam cauſam in empta fieri nõ debet, conſ. 126. num. 19.
Venditione perfecta ab ea recedi non poteſt, conſ. 176. num. 19.
Venditio non reſcinditur ex eo quod res fuerit vendita tamquam libera, & libera non erat quando emptor ex hoc nullum paſſus fuit damnum, conſ. 176. num. 20. & 21.
Venditio facta ad menſurationem faciendam, donec menſuratio non ſit facta impedit illius executionem, conſ. 163. num. 41.
Venditur, & contrahens dicitur in dolo non exprimendo qualitates rei venditæ, quas ſi expreſſiſſet emptor non emiſſet, conſil. 176. num. 1.
Venditor dicitur in dolo vendendo rem, & aſſerendo nemini eſſe obligatam, & liberam ab omni onere cum in contrarium ſit veritas, punitur de falſo, & contra eum itatur in litem, conſil. 176. num. 2.
Venditor præſumitur habere notitiam qualitatum rei venditæ, cóſ. 176. num. 5.
Venditor ſi in venditione aliquid falſi aſſeruit omne Ius ſuum amittit, conſ. 176. nu. 5.
Venditor non poteſt rei venditæ pretium exigere, niſi prius liberauerit emptorem ab omni onere rei venditæ impoſito, conſil. 176. num. 6.
Venditor, qui promiſit liberare rem venditam ab omni onere admittitur ad talem liberationem vſque ad ſententiam, conſ. 176. num. 7.
Venditor tenetur rem venditam tradere emptori liberam ab omni onere, etiam quod dederit fideiuſſorem de euictione conſil. 176. num. 9.
Venditor vendens rem alteri obligatam criminaliter inquiri, non poteſt, quando promiſit, & fideiuſſorem dedit de faciendo conſentire omnem perſonam, conſ. 176. num. 13.
Venditore in venditione læſe, recuperante ab emptore rem venditam hipothecæ ſuper ea ab emptore impoſitæ reſoluũtur, cóſ. 154. num. 19.
Veneni corpus delicti non dicitur conſtare niſi conſtat illud fuiſſe aptum ad occidendum hominem, conſ. 184. nu. 16. & nu. 46.
Veneni delicti corpore non conſtito non poteſt tractari de aliqua pœna ordinaria, ſeu extraordinaria, conſ. 184. num. 19. 27. 32. 45. & num. 13.
Veneni pœna ordinaria numquam habet locum effectu non ſequuto etiam quod venenum fuiſſet propinatum, conſ. 184. num. 30.

Vene-

INDEX.

Veneni pœna effectu non ſequuto nec etiam extraordinaria imponi poteſt, quando non fuit deuentum ad aliquem actum etiam remotum, conſ.184.nu.31.

Veneno aliquem occidiſſe confitens non poteſt condemnari, niſi conſtet potionem datam aptam fuiſſe ad venenandum hominē, conſ.184.nu.16.& 17.

Venenum præparare procurans ad effectum aliquem venenandi præparatione ſi fuerit nobilis, non niſi pecuniaria pœna puniri poteſt, conſ.184.nu.15.& de materia, num.27.& ſeq.& nu.37.38.39.& nu.40.

Veniam petens, & ſupplicans non fatetur delictum, conſ.120.n.5. præſertim cum clauſula, vt quis ſe à vexationibus, & moleſtijs curiæ liberet. 121

Veniā, aut gratiā petens, ſeu ſupplicās dicitur fateri delictū dummodo in ſupplicatione delictū exponat aliter ſecus, cōſ.127.n.8

Verba generalia reſtringuntur à ſubiecta materia, conſ.105.n.46.

Verba ſequentia referenda tantum ſunt ad proximè præcedentia, conſ.105.nu.48. Declara, vt nu.49.

Verba, quæ pluribus modis interpretari poſſunt interpretanda ſunt contra ſe fundantem in illis, conſ.112.nu.31.

Verba ſequentia intelliguntur ſecundū præcedētia, cōſ.112.n.21.

Verba ſubſequētia cēſetur repetita in præcedētibus, cōſ.136.n.12

Verba generalia ſubſequentia ſunt intelligenda, & reſtringentia ſecundum præcedentia, conſ.163.nu.1.& 2.

Verba generalia ſe referentia ad aliquā ſcripturā nō extenduntur plus, quā extenditur ſcriptura ad quā fit relatio, conſ.163.n.14

Verba generalia reſtringuntur ad cauſam ſuam, conſ.163.nu.14.

Verba futuri temporis conditionem inducunt, conſ.162.nu.40.

Verba conditionalia qualificant, & informant ad obligationem Cameralem, conſ.162.nu.40.

Verba clara interpretatione non indigent, conſ.156.nu.20.

Verba ſēper ſunt intelligenda, vt aliquid operentur, etiā illa impropriādo, & etiā in materia ſtricti iuris, cōſ.156.n.21. & nu.22. Vbi declaratur, quod non per hoc debent inducere nouā, & diuerſam formam ab expreſſa, & etiam declaratur quod ſufficit verba operari maiorem declarationem, & nu.44.

Verba intelligenda ſunt ſecundum communem dicendi vſum, etiā in materia ſtricti Iuris, conſ.156.nu.21.

Verba delegationis, & reſcripti intelligi debent ſecundum diſpoſitionem Iuris etiam impropriando, conſ.156.nu.32.

Verba dubia bannimentorum interpretanda ſunt contra Fiſcum ſe fundantem in illis, conſ.155.nu.8.

Verba iniurioſa, aut minæ viri in vxorem non inducunt ſæuitiam talem, vt peti poſſit ſeparatio thori, conſ.157.nu.14.

Verba Iudicio ſuo, de ſui natura important arbitrium boni viri, conſ.268.nu.3. Vbi declaratur niſi adiunganrur, cum verbo videbitur, tunc enim importanr liberum arbitrium; ſubdeclara, vt num.16.& 27.

Verba geminata etiam quæ de ſe ſingulariter importarent arbitriū boni viri, importanr tamen arbitrium liberum propter vim geminationis, conſ.168.nu.3. Declara, vt num.16.& 17.

Verba importantia arbitrium boni viri important liberum arbitriū quando diriguntur ad Iudices ordinarios, conſ.168.nu.4.

Verba ſequentia generalia, vel obſcura declarantur, & determinātur à præcedentibus, conſ.168.nu.5.

Verba confeſsionis dubia ſunt interpretanda, vt potius excludatur delictum quam includatur, conſ.130.nu.39.

Verba vniuerſalia ſemper ſunt intelligenda, vt minus corrigant Ius commune quam ſit poſſibile, conſ.177.nu.36.& nu.45.

Verba vniuerſalia ſiue affirmatiua, ſiue negatiua non comprehendunt cauſas, caſus, ſeu perſonas, in quibus eſt diuerſa ratio, cōſ. 177.nu.47.

Verbum (accipere) interpretatur pro retinere, & verbum (retinere) quandoque etiam interpretatur pro verbo (accipere) Declara, vt nu.12.conſ.112.

Verbum generale, quandoque habet poſt ſe plura ſpecialia ſub generalitate comprehenſa, conſ.136 nu.6.

Verbis, & non rebus legem imponere prohibitum eſt à Iure, conſ. 114.num.37.

Verbum videtur importat arbitrium boni viri, conſ.168.nu.3.

Verbum, niſi conditionem importat, conſ.168.nu.9.

Verbum vniuerſale nihil intactum relinquit, conſ.177.nu.8.

Verba vrbana obligationem non inducunt, conſ.180.nu.10.& ſeq. Vbi etiam exemplificantur, quænam ſint iſta verba vrbana.

Verba (aliquo modo) quid ſignificant? conſ.184.nu 25.

Verba vniuerſalia reſtringi debent, conſ.184.nu.25.

Verba media ſunt potius referenda ad præcedentia quàm ad ſubſequentia, conſ.186.num.10.num.15.& num.28.

Verba ſubſequentia referenda ſunt ad proximè præcedentia, conſ. 186.nu 20.& 21.

Verba dubia commiſſionis declarantur à petitione ſupplicantis, conſ.186 nu.29.

Verè dicitur apparere illud, quod indubitanter apparet non quod præſumptionibus, & coniecturis reſultat, conſ.168.nu 10.

Verificatio conditionis probanda eſt plene, & concludenter non autem præſumptiuè, conſ.168.nu.9.

Veriſimile intereſſe licet à principio taxari poſſit, hoc tamen procedit, quando res vendita de ſui natura eſt fructifera, & dūmodo taxatio non excedat fructus, qui veriſimiliter ex ea re percipiuntur aliter ſecus, conſ.162.nu.3.& nu.9.& nu.16.

Veriſimiliora deponentibus teſtibus magis credendum, quam deponentibus inueriſimilia, conſ.161.no.9

Veriſimiliora teſtibus deponentibus, & magis adminiculatis, magis creditur, quam teſtibus non adminiculatis, conſ.169.nu.13.

Veritatem Iudex ex officio perquirere debet, conſ.172.nu.18.

Veritate poſsibili data in contrarium, probatio falſitatis excluditur, conſ.172.nu.6.

Veritate poſsibili data in contrarium falſitatis præſumptio excluditur, conſ.152.nu.10.

Veritatis primordium, vbi adeſt falſitatis nomen ceſſat, conſ.114. nu.12. Declara quando primordium veritatis apparet in totum non in aliqua parte tantum, nu. 27. Item declara duobus alijs modis, vt nu. 28.

Veritati præſumptio cedit, conſ.130.nu.12.in fine.

Veritate poſsibili data in contrarium, falſitatis præſumptio ceſſat, conſ.164.nu.6.

Veritati præſumptio cedit, conſ.164.nu.20.

Veritatem delicti ante oculos mentis Iudicis multitudo inditiorū producit, ſicut clara lux oſtendit veritatem ante oculos corporis, conſ.108.nu.90.& ſeqq.

Verus aut fictus contumax ſine citatione reputari non poteſt, cōſ. 155.nu.6.

Vicinus dicitur locus etiam ſi diſtet per centum milliaria, vltra autem centum milliaria locus non dicitur vicinus, conſ.165.n. 6.contra nu.26.

Videbitur verbum de ſui natura importat arbitriū boni viri, cōſ. 268.n.3. vbi declaratur niſi adiungatur cū verbis, iudicio ſuo, tunc enim importat liberum arbitriū ſubdeclara, vt n.16.& 27

Videtur verbum importat arbitrium boni viri, conſ 168.nu.3.

Vigeſimam ſuam Vrbis Fiſcalis ex communi ſtilo, & obſeruantia debet habere tempore factæ dilationis, & non poſtea, cōſ.107. nu.12.& ſeqq.

Vigeſimam exigit procurator Fiſci, Vrbis capere nō poteſt niſi de incameratis cū effectu. Declara niſi reus fuerit condemnatus, & incameratio non potuerit fieri propter dilationem ipſi factam, conſ.107, nu.2.& ſeqq.& nu.9.& ſeqq.

Vilis, & pauper teſtis à teſtimonio repellitur, conſ.171.n.14.& n. 34. Vbi ampliatur, hoc etiam in caſu vbi alias teſtes inhabiles admittuntur,

Vilis, & pauper ſimul teſtis repellitur à teſtificando, cōſ.110.n.3.

Vilis, & pauper teſtis à teſtimonio repellitur, conſ.156.nu.9.

Vilis, & pauper teſtis à teſtificando repellitur, conſ.138.n.3.

Vilis teſtis non facit fidem, conſ.122.nu.23.

Vindictæ tranſuerſalis pœna, an & quando ſit pœna picturæ, conſ. 250.nu.14.& ſeqq.

Vindicta tranſuerſalis facta in conſanguineos offendentis vſque in quartum gradum, quomodo intelligatur, conſ.150.nu.24.& ſeq.& nu.28.

Violentæ præſumptiones quandoq; ſufficiunt ad imponendū pœnam corporalē, conſ.108.nu.98. & ſeqq.& nu.102. Vbi quid ſi præſumptio eſt violentiſsima, & n.106.& ſeqq. Vbi de materia.

Viſibiles præſumptiones falſitatis tranſeūt in præſumptiones Iuris, & ſufficiunt ad condemnationē non in pœnam ordinariam, ſed extraordinariā, conſ.108.nu.55. ſecus ſi non ſint viſibiles, n.80.

Vita hominis non poteſt pecunia æſtimari, conſ.133 nu. 15.

Vltra dictio implicat caſum magis dubitabilē, & eſt dictio augumentatiua, & ampliatiua importans idē, quod importat dictio hoc amplius, & dictio etiam, conſ.111.nu.19. in fine.

Vnicus teſtis a Fiſco examinatus pro informatione Curiæ plene probat contra Fiſcum, & Curiam, conſ.152.nu.8.

Vnicus teſtis plenè probat defenſionem inquiſiti, conſ.130.nu.11.

Vnicus teſtis deponens de publica voce, & fama redditur de falſo ſuſpectus, conſ 127.nu. 29.

Vnicum inditium indubitatum ex pluribus dubitatis inditijs productum

Digitized by Google

I N D E X.

productum ſufficit ad condemnandum,conſ.108.nu.94.
Vniformis,& certi loeri taxatio illicita eſt,conſ.163.nu.34.
Vniuerſalia negatiua omnia negat, & excludit , ficut vniuerſalis affirmatiua omnia affirmat,& includit,conſ.135.nu.7.
Vniuerſale verbum nihil intactum relinquit,conſ.177.nu.8.
Vniuerſalis negatiua omnem actum,& caſum excludit, conſ.177. nu.8 & 9.& nu.23,& nu.36.
Vniuerſalia verba ſemper ſunt intelligenda , vt minus corrigant Ius commune,quàm ſit poſſibile,conſ.177.nu.36,& nu.45.
Vniuerſalia verba, ſiue affirmatiua, ſiue negatiua non comprehendunt,cauſas,caſus,ſeu perſonas, in quibus eſt diuerſa ratio,cōſ. 177.nu.47.
Vniuerſitatis teſtes non probant pro vniuerſitate , quando agitur de eorum intereſſe,vtputa de paſcuis, & nemoribus , conſ.169. nu.3.& 4.& nu.6.
Vniuerſitatis teſtes repelluntur , & non probant pro vniuerſitate ſi agatur de eorum intereſſe etiam in cōſequentiam, conſ.169. nu.4.Declara,vt nu.5.
Vniuerſitatis teſtes etiam in caſu, in quo de Iure poſſunt deponere pro vniuerſitate,non tamen ſunt integræ fidei, & omni exceptione maiores,conſ.169 nu.7.
Vniuerſitas collegium, vel capitolum, an & quando comprehendatur à ſtatuto?conſ.177.nu.18.& nu.39.& nu.52.& ſeq.
Vnus teſtis de auditu nunquam probat etiam in caſu,in quo teſtes de auditu probarent,conſ.147.nu.44.
Vnus teſtis de viſu deponens iunctis adminiculis, an ſufficiant ad condemnandum, & in quam pœnam; conſ.139. nu.13.& 14. Vbi quid ſi fuerint plures teſtes, non tamen omni exceptione maiores .
Vnus teſtis de viſu iunctis adminiculis nunquid ſufficiat ad condemnandum in pœnam ordinariam,conſ.108 nu.103.& 104.
Vnum inditium indubitatum oritur ex pluribus inditijs dubitatis ,conſ.108.nu.90.& ſeqq.Vbi reſpondetur contrarijs.
Vna,& eadem res pluribus quandoq; donatur, conſ 172.nu.6.
Vnus teſtis non poteſt ſupplere defectum alterius , quando eorum nullus eſt integer,& idoneus, conſ 166.nu.25.
Vnus teſtis ex duobus neceſſarijs in inſtrumento , ſi inſtrumento contradicat illud ſuſpectum reddit,illius fidem vacillare facit, conſ.170.nu.1. Declara quando agitur ciuiliter ſecus ſi criminaliter ibidem .
Vnus teſtis inſtrumentarius ſi inſtrumento contradicat non ſufficit ad torquendum Notarium,conſ.170.nu.2.
Vni conceſſum priuilegium ratione connexitatis , vel alia ratione alteri etiam competit,conſ.168.nu.48.
Vnum inditium indubitatum ortum ex pluribus dubitatis inditijs eſt ſufficiens ad condemnandum,conſ.109 nu. 14.
Vnus teſtis vocans alium in conteſtē dicitur médax,& nō probat ſi vocatus in cōteſtē negat,id,ad quod vocatus eſt,cōſ 173.n.4.
Vnus teſtis pro informatione Curiæ examinatus plenè probat cōtra Curiam,conſ.179.nu.11.
Volenti,& ſcienti dolus non infertur,conſ.114.nu.45.
Voluntas , & conatus effectu non ſequuto non punitur in furto , cōſ.124.n.4.Declara,vt n.24. vt puniatur pęna extraordinaria.
Vox,& fama publica contra inquiſitum tollitur per contrariam famam,conſ.161.nu.10.
Vox , & fama publica probat teſtatorem non fuiſſe ſanæ mentis , conſ.146.nu.2.
Vrgentiſſimæ præſumptiones ſufficiunt ad imponendum pœnam ordinariam quantumcunque maximam,conſ.108.nu.96.
Vſufructuaria relicta vxor a marito, delinquente marito reaſſumit totum vſumfructum,& non alimenta ſolum , & ſic vſusfructus non tranſit in Fiſcum,conſ.159.nu.31.
Vſusfructus confiſcari non poteſt quando bona ſunt fideicommiſſo ſubiecta cū prohibitione alienationis,conſ.156.n.1.& n 30,
Vſus communis loquendi non attenditur in ſtatutis conditis à iuriſperitis,conſ.168.nu.73.
Vſuria non debetur pro pecunia,conſ.162 nu.25.
Vſura,vt excludatur omnis interpretatio facièda eſt,cōſ.162.n.28
Vſurarum exceptio retardat obligationem Cameralem præſertim quando eſt clara,conſ.162.nu.37.& 54.
Vſuram committens Ius Diuinum lædit ,conſ.162.nu.37.
Vſura eſt , quando debitor ratione mutui ſibi facti vltra ſortem obligatur ad aliquod factum, quod agere non tenebatur, conſ. 391. nu.2,Declara,vt nu.7.& ſeqq.& nu.26.& ſeqq.
Vſura eſt quando debitor ex cauſa mutui promittit ire ad molendinum, furnum,ſeu ſcholam mutuantis,conſ.191.nu.3 Declara vt nu.7.& ſeqq.& nu.10.& nu.34.& nu.40.
Vſura eſt, quando Colonus, ſeu Ruſticus locat a principio operas ſuas mutuanti ſibi pecuniam,conſ.191 nu.4.Contra nu.6.& n. 11.Declara,vt nu.14.& ſeq.
Vſura non eſt,quando locator pecuniam,mutuat cum pacto, quod durante locatione eam reſtituere non teneatur,dummodo locatione iuſta ſoluatur penſio, conſ 191.nu.5.
Vſura non eſt mutuare pecuniam Ruſtico locanti operas ſuas in laborando fundum mutuantis quando ex hoc mutuo mutuans nihil lucratur ſoluitque Ruſtico laboratori iuſtam ſuarum operarum mercedem,conſ.191.nu.6 & nu 16 & ſeq.
Vſura in dubio non præſumitur,conſ.191.nu.13.
Vſuræ de Iure Canonico ſunt prohibitæ,conſ.191.nu.25.
Vt dictio quandoque ſtat cauſatiuè,quandoq. conſequutiuè, conſ. 253.nu.26.
Vt ſupra clauſula eſt repetitiua præcedentis claritatis, conſ. 112. num. 16.
Vulnerans aggreſſorem dicitur vulnerare ad ſui neceſſariam defenſionem,conſ.182.nu.8.& nu.11.
Vulnere mortalia non pręſumuntur, & ideo Fiſco alleganti mortalitatem vulneris incumbit onus probādi,conſ.171.n.6.& 12.
Vulneratus non præſumitur mortuus ex vulneribus , quando vulnera non erant mortalia, conſ.171.nu.5.& nu 27.
Vulneratus præſumitur obijſſe ex vulnere febre ſuperueniente incontinenti poſt receptum vulnus, ſecus ſi ſuperueniat nō incontinenti,ſed poſt aliquos dies,conſ 171 nu.4 & n 46.in fine.
Vulneratus non præſumitur mortuus ex vulnere mortali, niſi etiā probetur vulnus fuiſſe omninò mortale,conſ.171.nu.13.
Vulnerati aſſertio exiſtentis in periculo mortis , & poſt ſumptam Euchariſtiam non leue facit inditium contra inculpatum , vulnerantem,conſ 127.nu.18.contra nu.37.
Vulnus cum baculo,vel in bracchio illatum mortale non præſumitur,conſ.171.nu.6.
Vulnus an fuerit mortale,vel non? relationi medicorum ſtandum eſt,conſ.171.nu.7 & nu.28 etiam quod medici non fuerint illi , qui medicauerunt vulneratum , dummodo fuerint de facto certificati,n.8.& n.28.contra n.32 pro primo dicto n.47.& 48.
Vulnus mortale iudicatur in caput illatum ſecus ſi ſubtus auriculam,conſ 192.nu.42. Verum ſi percuſſio in capite fuit modica, nec etiam dicitur mortalis,conſ.171.nu.43.
Vulnus mortale non præſumitur ſi fuerit modicum, aut leue,cōſ. 171,num.43.
Vulnus ſi non fuerit mortale tunc mortuus non præſumitur ex vulnere etiam quod obierit breui tempore poſt receptum vulnus,conſ.171.nu.44.& 45.
Vulneris cauſa vulneratus nō præſumitur mortuus ſi poſt aliquot dies ambulauit faciendo ſua negotia, conſ.171.nu.4.
Vxor relicta vſufructuaria à marito, delinquente marito reaſſumit totum vſumfructum,& non alimenta ſolum, & ſic vſusfructus non tranſit in Fiſcum, conſ.159.nu.31.
Vxor teſtis admittitur ad defenſionē mariti,conſ.172.n.19.in fine.
Vxor deprehenſa dicitur in adulterio,quando de eo per legitimas probationes conuicta eſt,quod an verum ſit,conſ.141.nu.9.
Vxor poſtquam ſe reconciliauit cum viro, ſeparationem thori,ſeu matrimonij propter viri ſæuitiam petere non poteſt , conſilio 157 num 9.
Vxor poteſt thori ſeparationem petere, non ſolum quando vir habet rem cum aliqua coniugata , ſed etiam ſi ſe immiſceat cum ſoluta,conſ. 190.nu.29.& ſeqq.
Vxor propter viri adulterium recuperat dotem,& donationem propter nuptias, conſ.190.nu.12. Quod procedit tam de Iure Ciuili,quam de Iure Canonico,nu 18.
Vxor poteſt propria authoritate , & ſine Iudicis ſententia, aut declaratione diuertere,& ſe à viro ſeparare , quando viri adulterium eſt notorium,conſ. 190.nu.10.& ſeqq.

Z

ZAPPAE fuſtes , lapides, pugnetti , & ſecures nunquid veniant appellatione armorum ? conſ. 166, num. 19.& ſeqq.

CONSI-

CONSILIORVM SIVE RESPONSORVM CRIMINALIVM.

PROSPERI FARINACII I. C. ROMANI.

Liber Secundus.

ARGVMENTVM.

Hæreditas alicui relicta An, & quando ab hærede auferatur Fiſcoq; applicetur ex eo quod Teſtator illum indignum declarauerit. Quando etiam donatarius non ſeruans pacta, & conditiones in donatione contentas cadat ab ipſa donatione, illaq; Fiſco applicetur. Et quando etiam prohibitus alienare obligare, ſeù pignorare ſub pœna contrauueniendo pœnam incurrat.

SVMMARIVM.

Hæreditas in teſtamento data adimi non poteſt verbis directis per epiſtolam, vel codicillos ante numerum primum verſ. & ijs & nu. 1.

Hæreditas Fiſco applicatur, quando Teſtator declarauit hæredem indignum, & non mereri ſuam voluntatem ante numerum primum verſ. & ijs.

Hæreditas Fiſco non applicatur ex eo quod Teſtator dixerit ſe nolle hæredem aliquid habere de bonis ſuis, licet etiam dicat ipſum indignum, aut male meritum. num. 1.

Indignus quis non dicitur, niſi in caſibus à Iure expreſſis, num. 2.

Donatarius non obſeruans pacta, ſeù conditiones in donatione appoſitas Donatore volente, & declarante cadit à Iure donationis, nu. 3. Vbi quod iſto caſu res donata non applicatur Fiſco.

Hæres Teſtatoris voluntati contrauueniens priuatur, lucro ex ea proueniente, nu. 4. vbi tamen quod hoc lucrum non applicatur Fiſco tanquam ab indigno ablatum.

Hæres contraueniendo voluntati teſtatoris non efficitur indignus hæreditatis ſibi relictæ, ſed incurrit pœnam priuationis a teſtatore impoſitam nu. 5.

Declaratio indigni facta à Teſtatore valet etiam quod in declaratione cauſam non adijciat, num. 6. Declara non procedere in donatione, in qua donans non poteſt donatarium indignum declarare cauſa non expreſſa, nu. 7.

Donatarius non obſeruans conditiones donationis dicitur ingratus, nu. 8. Vbi tamen quod non eſt proprie ingratus nu. 9.

Hæres ingratus non efficitur indignus hæreditate ſibi relicta, nu. 8.

Ingratitudo quando priuat ab aliquo lucro non hæreditario. Tunc ingratus non dicitur indignus, nec lucrum applicatur Fiſco, ſed venientibus ab inteſtato, nu. 9. Præſertim quando ingratitudo eſt commiſſa in vita teſtatoris, ſeu donatoris, nu. 10.

Declaratio indigni non operatur effectum ſuum, niſi fiat per codicillos, vel per epiſtolam, & quomodo iſto caſu intelligatur per epiſtolam, nu. 11. & ſeq. & nu. 73. & nu 90. & ſeq.

Epiſtolæ mentio, vbi fit in materia vltimæ voluntatis, quomodo intelligatur, & de qua epiſtola, nu. 12.

Teſtamentum, vt reuocatum dicatur non ſufficit teſtatorem habuiſſe animum illud reuocandi, niſi cum effectu reuocauerit, nu. 13.

Donatarius non obſeruans pacta, & conditiones donationis eadit ipſo iure ab ipſa donatione, nu. 14.

Fiſcus non aufert ab indigno, quando nihil auferendum inuenit, nu. 14.

Hæres indignitatis cauſam committens ante mortem teſtatoris non efficitur indignus, nec ab eo auſertur hæreditas tanquam ab indigno, nec Fiſco applicatur nu. 15.

Declaratio indigni facta à teſtatore non operatur ſuum effectum indignitatis ad Fiſci fauorem quando idem teſtator in declaratione diſpoſuit ad quem bona ſua peruenire volebat nu. 16.

Indignitas commiſſa in vna re, vel ſcriptura non priuat in alia, nu. 17. Declara niſi in vtraq; re, vel Scriptura adſit eadem ratio, num. 18. Subdeclara declarationem, nu. 19. & 20. & nu. 28.

Alienare prohibitus ſub pœna, quando alienando pœnam incurrat, nu. 22. Et an vltra pœnam expreſſam cadat à iure donationis. nu. 23.

Prohibitus alienare, & obligare ſub pœna, non incurrit pœnam accipiendo pecunias ad ſocietatem officij ſuper officio alienare probibito nu. 4.

Prohibitus alienare, obligare ſeu pignorare ſub pœna non incurrit pœnam niſi ſequuta effectuali traditione, & diſtractione, nu. 25. 28. & num. 30. Vbi ampliatur etiam quod in prohibitione adſit clauſula, quia ſibi ſic facere placuit.

Prohibitio alienandi facta à teſtatore ſub pœna non comprahendit niſi eam alienationem quæ cum effectu voluntatem probibenſis euertit, num. 26. 44. & ſeq.

Coniecturæ vbi ſunt inter ſe contrariæ attenditur diſtinctio Bart. in l. vbi pactum C. de tranſactionib. nu. 31. & ſequent.

Prohibitus alienare ſub pœna, alienando pœnam non incurris niſi in caſu, in quò pœna expreſſè appoſita eſt, nu. 33. & ſeqq. vbi de Materia.

Pœnalia non extenduntur de caſu ad caſum ex identitate rationis, nu. 34 & ſeqq. vbi de materia.

Extenſio ex identitate rationis conceditur etiam in pœnalibus, quando ratio non niſi vnica afferri poteſt nu. 35. & ſeqq. Vbi de materia.

Prohibitus alienare in vno caſu An, & quando cenſeatur prohibitus in alio, in quo adeſt eadem ratio prohibitionis, nu. 34. & ſeqq.

Bona probibita alienari, ſi alienentur, poſſunt recuperari, nu. 38.

Alienare prohibitus nunquid poſſit alienare impetrata alienandi licentia a Papa, nu. 38.

Bona alienari prohibita ſi fuerint alienata non poſſunt recuperari, niſi fuerit probatum, quod illa fuerint in bonis prohibentis. nu. 39.

Pœna priuationis hæreditatis appoſita à Teſtatore propter alienationem in vno caſu non extenditur ad alium, nu. 40. & ſeq.

Pœna priuationis hæreditatis propter alienationem non habet locum, niſi fuerit expreſſa, nu. 41.

Dictio etiam, eſt implicatiua præcedentium, num. 42. Vbi declaratur.

Pœna, vt excludatur omnis Interpretatio facienda, num. 43.

Verba generalia reſtringuntur à ſubiecta materia. num. 46.

Teſtatoris mens ex verbis colligitur, nu. 47.

Præcedentia verba declarantur ex verbis ſubſequentibus, nu. 48.

Verba ſubſequentia referenda tantùm ſunt ad proxime præcedentia, nu. 48.

Declara vt nu. 49.

Singula ſingulis referenda ſunt, nu. 49.

Donatio perfecta reuocari non poteſt à Donatore etiam ex reſcripto Principis, niſi ex cauſis in Iure expreſſis, nu. 54. & 83. & 84.

Donatio reuocari non poteſt ob pacta non ſeruata, niſi ſic fuerit in donatione expreſſum, & non ſeruatum pactum fuerit finalis cauſa donationis, nu. 54.

Donatio facta ſub certo modo, vel conditione; modo, ſeù conditione non ſeruata quando reuocari poſſit, nu. 54.

Oneri adiectum tempus non incipit dubio euentu, nu. 58.

Pœna adiecta à teſtatore non incurritur ab hærede niſi effectu ſequuto, nu. 66.

Probibitus alienare obligare, ſeu pignorare ſub pœna non incurrit pœnam ex eo, quod accipiat pecunias ad ſocietatem officij ſuper aliquo officio, nu. 64. & ſeqq. & nu. 85. & ſeqq.

Probibitus alienare ſub pœna non incurrit pœnam imponendo cenſum ſuper fructibus, ſecus ſi impoſuerit cenſum ſuper re probibita alienari, nu. 68.

Indignitas non inducitur niſi expreſſè lex dicat, quem indignum, nu. 70.

Lex habens plures intellectus non poteſt allegari ad deciſionem cauſarum, nu. 70.

Indignum, quem non eſſe in dubio iudicandum eſt, num. 70.

Indignitatis declaratio non operatur, niſi expreſſa fuerit, nec ſufficit, quod teſtator dicat ſe nolle hæredem aliquid habere de bonis ſuis, nu. 72.

Indignitatis declaratio fieri non poteſt, niſi in vltima voluntate ſaltim cum quinq; teſtibus, nu. 73.

Donatarius non ſeruando pacta donationis, non per hoc efficitur dictæ donationis indignus, n. 74. & 76.

Teſtamenti inciſio ſeu cancellatio operatur ſcripti hæredis indignitatem nu. 77. & 78. & ſeq.

Teſtatoris voluntas ſeruanda eſt, nu. 81.

Acquiſitio quando pendet à futuro euentu, tunc interim, nihil acquiritur, nu. 86.

Pœna caducitatis ob probibitionem alienationis non habet locum, niſi in caſu à Iure expreſſo, nu. 87.

Errans conſentire non dicitur, nu. 88.

Teſtamentum factum reuocari non poteſt per inſtrumentum factum coram duobus teſtibus, nu. 91.

Fiſcus non aufert ab indigno, niſi res quas auferre

præten-

pratendit penes indignum reperiantur,nu. 92.

Fiſcus non aufert ab indigno hæreditatem, cuius hæres eſt incapax,nu.92.Secus quando non eſt incapax,ſed poteſt adire,nu. 93.

Indignus, quis non dicitur per declarationem teſtatoris,niſi expreſſe indignus fuerit declaratus,nu.94.

Donationis pacta non ſeruans dicitur ingratus, n.95.

Indignus ſuccedere non poteſt;ingratus autē ſic n. 95.

Ingratus ſi quis eſt non propterea dicitur indignus, num. 95.

Donatio reuocatur ob ingratitudinem.& reuocata reuertitur ad donantem,nu.95.& ad Fiſcum,nu.96.

Hæres contrauenicns voluntati teſtatoris non dicitur hæreditatis indignus,nu.96.

Indignus nemo cenſetur niſi in caſibus à Iure expreſſis, nu.97.

Culpa non eſt in obliuione,nu.98.

Declaratus indignus rei donatæ non cenſetur declaratus indignus hæreditatis in teſtamento relictæ. num. 99.

Fiſcus nunquam aufert ab indigno quando teſtator declarauit alios velle ſuccedere. nu.100.

Confiſcatio bonorum non habet locum quando teſtator ſic expreſſè eam prohibuit, nu.101.

Indignus ex vna re, vel ſcriptura, non cenſetur indignus ex alia, nu. 102. etiam quod in vtraq; adſit eadem ratio,nu.104.

CONSILIVM CV.

DE Anno 1598. Iulius Aluarus condidit teſtamentum, in quo ſuum vniuerſalem hæredem inſtituit Fabritium Vallatum.

De Anno 1601. Idem Iulius eidem Fabritio,eiuſque filijs, nepotibus, pronepotibus, & alijs deſcendentibus maſculis in infinitum, irreuocabiliter,& inter viuos donauit ſcuta 36. mill.in tot cenſibus, & officium notariatus ciuilis Gubernatoris Vrbis, reſeruato ſibi vita durante, vſufructu bonorum donatorum, ac etiam facultate diſponendi de ſcutis 6000. ac de officio prædicto, & inſuper ſub expreſſa prohibitione, quod ex quauis cauſa,quantumuis pia, & priuilegiata ipſe Donatarius,& ſucceſſores prædicti, non poſſint bona donata, vel illorum partem diminuere,alienare,aut obligare, & ſi contrafactum fuerit,ſoluant Eccleſiæ S.Mariæ de Monſerrato de Vrbe, pro qualibet obligatione ſcuta quingenta abſquè alia declaratione, quia donator vult, & deſiderat, quod dictæ res donatæ, vnà cum toto vſufructu,& augumento ſint, & eſſe debeant in honorificam ſubſtentationem dictæ familiæ procedentis ex Fabritio Vallato Aluaro vt ſupra,ſub pœna, vt quilibet etiam de omnium quorum intereſt conſenſu talia faciens vel vt facere liceat, Gratiam Principis etiam motu proprio per ſeipſum, vel per alios impetrans, vel impetrata, ſeu conceſſa vtens, cadat ab omni ſucceſſione locum ſucceſſori relinquēs, perindè ac ſi talis contraueniens morte naturali defeciſſet,vltrà quod alienatio, & quæcunquè obligatio dictorum bonorum donatorum, & augumenti,irritæ ſint,& nullæ, & nullius roboris & momenti. Hæc enim ſunt præciſa donationis verba.

Succeſſiuè idem Fabritius prohibitionem prædictam, & omnia contenta in donatione adimplere, & obſeruare promiſit etiam medio iuramento tactis,&c.

Accidit, quod (prout prætenditur) dictus Fabritius de anno 1602.& 1603.contraueniendo ſupradictæ prohibitioni, & promiſſioni per ipſum reſpectiuè factæ, contraxit aliquod æs alienum, & præcipuè quandam pecuniarum quantitatem accepit, ſuper officio donato, ad ſocietatem.

Hinc de Menſe Auguſti proximè præteriti Iulius donator habita de præmiſſis notitia, coram publico Notario, & duobus teſtibus prætendens ob prædictam prætenſam contrauentionem Fabritium donatarium cecidiſſe ab omni commodo donationis, nè de eius voluntate dubitare contingeret,& nè poſſet dici, quod per eius taciturnitatem,& tollerantiam hanc caducitatem remiſerit pro ſe ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcumquè dictæ donationis caducitatem, & ius ſibi propterea quæſitum acceptauit, & declarauit ipſi Fabritio nullum amplius ius in dictis bonis donatis competere, & vlterius ſe de bonis in dicta donatione ſibi, vt præfertur reſeruatis, & alijs quibuſcumq; velle omninò diſponere, & quatenus aliter non diſponat, nunc de illis expreſsè diſponit, & diſpoſitum eſſe vult,& intendit,ad fauorem illius, vel illorum, quos ſuos vniuerſales hæredes, vel ab inteſtato, vel ex teſtamento eſſe contigerit. Hanc autem acceptationem,ſeu declarationem fecit, & facit, non ſolum ex ſupradictis, ſed ex alijs quibuſcumq; cauſis ſibi competentibus, & magis proficius, & quæ de iure, ſeu alio quouis modo ſibi competunt, & alias competere poſſunt ad ſuum, & ſuorum hæredum, & ſucceſſorum præfatorum quorumcumquè fauorem, & commodum omni meliori modo, &c. Et hæc pariter ſunt in verba præciſa declarationis, ſeu acceptationis prædictæ.

Ex præmiſſis Illuſt. D. Cameræ Commiſſarius prætendit primo loco per contrauentionem pactorum donationis, Fabritium ab eius commodo cecidiſſe, iurequè potuiſſe Iulium donatorem illius caducitatē declarare,& acceptare.

Prætendit ſecundo, eundem donatorem in premiſſa acceptatione declaraſſe Fabritium indignum tàm bonorum donatorum, quàm etiam totius hæreditaris.

Et ijs ſic præſuppoſitis prætendit tertio loco omuia bona ab eodem Fabritio, tamquam ab indigno auferri debere, & Fiſco applicari per Text. in l.hæreditas, C. de his quib. vt indign. Quo cauetur in ſubſtantia, quod licet hæreditas in teſtamento data non poſſit verbis directis per Epiſtolam, vel codicillos adimi, Quando tamen teſtator hæredem ſuam voluntatem non non mereri declarauerit, poterit ipſa hæreditas Fiſco applicari.

Sed quod imò, legis prædictæ diſpoſitio non poſſit caſui noſtro applicari; ſcribentes in iure, facili, vt creditur, negotio demonſtrabunt.

Iuris.

1 PAter ſancte, Quod diſpoſitio l.hæreditas, C.de his quib. vt indign. non poſſit caſui noſtro applicari; Moueor Primo quia ad hoc vt illa lex locum habeat, neceſsè eſt, quod teſtator expreſsè declaret hæredem indignum ſuæ voluntatis, in tantum, quod non ſufficiat, ſi dixerit, ſe nolle hæredem aliquid habere de bonis ſuis, niſi etiam dicat ipſum indignum, aut malè meritum; ſic enim communiter tradunt Doct. in eadem l.hæreditas, ac præcipuè Cyn.nu.1.in 2.oppoſit.& num. 2. col. fin. verſ.ſi proceſſit ad verba Bart.ante nu.1. verſ. Dic ergo, & in verſ. Tu dic Paul.de Caſtr.nu.2.& nu.3.verſ. in gloſ. 2.& verſ.Dic ergò, vbi clarè loquitur Iacob. de Sanct.Georg.nu.2,& nu.3,verſ.primum contrarium, & verſ. quid ſi non adiecit illa verba, & Ja' n:1. 1. Idem Bart. in l. cum quidam verſ. ſed di es ff.eodem, & eſt gloſ. in l. militis codicillis, in verbo manſiſſe, verſ.ſed nonnè ff.de mil. reſt.

2 Quod autem hic nulla adſit donatoris decaratio prætenſæ indignitatis, colligitur ex verbis aſſertæ reuocationis donationis, in qua ipſe donator aliud non facit, nec dicit in ſubſtantia, niſi quod acceptat caducitatem donationis, eò quia donator pacta in ea appoſita non ſeruauit, illiquè contrauenit; Ex hac autem in obſeruantia pactorum donationis, quamuis donatio reuocetur, attamen, quod ex ea donatarius dici poſſit indignus, ad effectum, vt ab eo donata bona auferantur, & Fiſco applicentur, iure cautum non reperitur, ideo intrat regula, quod indignus, quis non dicitur, niſi in caſibus à iure expreſſis, de qua per Bal.in l.1. nu. 25. verſ. ſed contrarium C.de hæred. inſtit. Alex. in l. non oportet ante finem, verſ. non mirum, C. de his, quib. vt indign. Roman. conſ.185.in 4.dub.n.7. vbi facit bonam illationem Ruyn.conſ.123.nu. 6.lib.4.Barba.conſ.8.nu. 7. verſ. capio nunc ſecundum lib.3.Curt.Iun.conſ.182.nu.7.

3 Sed quòd imò ex contrauentione prædicta nulla reſultet indignitas ad fauorem Fiſci videtur tex.in terminis in l. fin. C. de reuoc. donat. vbi quod donatore non obſeruante donationis pacta bona donata, donatore volente, & declarante (prout punctualiter voluit, & declarauit q. Iulius Aluarus) ad ipſum, & eius hæredes reuertuntur, non autem in ea lege dicitur, quod à donarario, tanquam ab indigno auferantur, & Fiſco applicentur, ſicut prætendit Dominus Commiſſarius,

4 Idem & in eo, qui non implendo, & contraueniendo voluntati neſtatoris, priuatur lucro ab eo proueniente, quod non dicatur indignus, nec illud Fiſco applicetur, tamquam ab indigno ablatum, ſed alijs enumeratis in auth. hoc amplius C. de fideicomm. ſcripſerunt in eadem l. hæreditas Alex.nu. 4. verſ. alius eſt caſus Ang. nu.4.col.fin.in princ.verſ.& primo de hærede indigno, & Iacob de Sanct. Georg.nu.6.Bellap. in l.non oportet in fin. verſ. & ſic habes hic. C. eodem.

5 Idem, & in pœna priuationis ab homine impoſita in caſu contrauentionis. Quod contraueniens non dicatur indignus, ita quod ab eo ablata hæreditas Fiſco deferatur, ſed benè venientibus ab inteſtato, voluit Bart.in l.Pater familias nu.7.ff.de hæred.inſtit.Iaſ.in l.fin.nu.30. verſ. quod autem eſſet ff.ſi cert. petat.vbi de communi refert hos, & ſequitur Clar.in §.teſtamentum, q.69.nu.3.verſ.ſed pone teſtator.

6 Nec obſtat quod mihi dicebatur in caſu dictæ l.hæreditas non eſſe neceſſariam expreſſionem cauſæ indignitatis, prout in eadem l.adnotarunt Odoffred.col.fin.poſt nu.7.Bald.poſt nu. 1.in verſ. Nec eſt neceſſe Alex.nu.2.col.2. verſ. Item nota quod vt dicatur Corn.nu.1. Iacobin. de Sancto Georgio, nu.3. Salyc. nu. 1. in tertio notab.& Iaſ. nu, 1. verſ. nota diligenter (quicquid forſan ſecus dixerit Ibidem Alberic. nu. 1.& nu.3.col. fin, ad finem.) Nam licet non ſit ſpecificāda cauſa, ſeu qualitas indignitatis particularis, eſt tamen in genere declarandus, & nominandus hæres indignus, vt ſupra dicunt præallegati Doctores: ſed ſic eſt, quod declaratio Iulij Donatoris nihil indigni in ſe continet, ergo; &c,

7 Vltrà quòd præmiſſa concluſio doctorum volentium indignitatis cauſas non eſſe exprimendas, procedit ſecundum terminos dictæ l. hæreditas; videlicet, quando teſtator ſcriptum hæredem in teſtamento indignum declarat, ideò non debet extendi ad declarationem, quam facit donator de indigno donatario; Ratio diffe-

ſentiæ eſt in prōptu, quia vt conſiderauit Bal. in d. l. hæreditas in eod. verſ. nec eſt neceſſe; Hoc ideo nō eſt neceſſaria expreſſio, & probatio cauſarū indignitatis in teſtatore, quia is hoc poteſt ex animi ſui motu iudicare, cū in re propria quiſque ſit moderator, & arbiter (hæc sūt verba Baldi) quæ ratio non militat in donatione inter viuos irreuocabili, in qua poſtquam fuit perfecta: donator, non amplius remanet moderator, & arbiter, l. perfecta. C. de donat. nec ex omni cauſa, niſi ex ea, quæ à lege approbata eſt, & plene per donatorem in iudicio probata, aliter quam per eius aſſertionem reuocari poteſt, idcirco ſic arguendo à ceſſante ratione: tex. in d. l. hæreditas, quæ de donatione non loquitur, non videtur ad ipſam donationem extendenda.

8 Nec etiā obſtet ſi dicatur, quod ſatis donatarius fuit declaratus indignus, ex quo fuit declaratus cōtrauentor pactorū donationis, cum, & is ingratus dicatur in d. l. fi. & ibi Rip. q. 28. n. 101. C. de reuoc. donat. poſt Bald. in conſ. 18. in prin. lib. 1. Nam vltra quod poſſet dici, quod pacta donationis non ſeruans propriè non dicitur ingratus ſecundum eumd. Bald. in d. l. fin. n. 1. in fi. & Abb. in c. fin. n. 2. in fin. verſ. quintus caſus, extra de donat. adhuc admiſſa prima opinione, nō ſequitur Seius dixit Caium ingratum, ergo dixit indignum, nā ſola ingratitudo tantum abeſt, vt faciat quem indignum ad effectū de quo agitur, vt imò nec etiā faciat quem priuare ſucceſſione, tā ab inteſtato ſecundum Bart. in l. fratres n. 6. & ibi etiam Ang. n. 6. & Iaſ. n. 9. C. de inoff. teſt. Paul de Caſtr. in l. fratres, n. 7. C. eod. quam etiam ex teſtamento, Bal. in d. l. fratres, num. 11. verſ. ſi vt non poteſt: & in hoc retorquetur text. in d. l. fin. vbi ingratus reputatur donatarius qui pacta donationis non obſeruat & tamen non reputatur indignus ad effectum vt ab eo ablata donata bona fiſco applicentur.

9 Et facit quia quādo in aliquo caſu ingratitudo priuat ab aliquo lucro nō hæreditario tunc ingratus non dicitur indignus, nec ab eo tanquā indigno illud lucrū ablatum fiſco defertur, ſed venientibus ab inteſtato, prout eſt text. in §. ingratitudinem in auth. de nupt. Quem ſic procedere declarant in d. l. fratres Bart. n. 6. in fi. verſ. non obſtat §. ingratitudinem, & Bald. d. nu. 11. verſ. in contrarium facit.

10 Præſertim quando ingratitudo eſt commiſſa viuo teſtatore, ſeu donatore (prout prætenditur in caſu noſtro) & bene declarat Bar. in l. 1. nu. 1. ff. de his quib. vt indig. Bero. conſ. 32. n. 23. lib. 2. Natt. conſ. 462. nu. 28.

11 Moueor ſecundo, quia dato, quod Fabritius fuiſſet verè indignus, & quod pro indigno fuiſſet declaratus (prout nō fuit) adhuc vt talis declaratio operetur effectū, de quo agitur (ſi inniti velimus diſpoſitioni d. l. hæreditas) ea vtique fieri debet per codicillos, vel per epiſtolā, prout text. expreſſe diſponit, ſed hic nō interuenit epiſtola, minuſue interuenerūt codicilli, ergo, &c. Nec facit (prout mihi dictū fuit) quod ſi hęc declaratio poteſt fieri per ſimplicem epiſtolā, & ſic ſine teſtibus multo magis fieri potuit per publicum inſtrumentum cū teſtibus, nā in eo tex. non accipitur epiſtola pro litera miſſiua ſine teſtibus ſed pro codicillis factis per modū epiſtolę, prout bene declarat ibi Bal. in prin. in figuratione caſus, & n. 1. refert eum Alex. nu. 1. in fi. in primo not. & propterea quinque teſtes debere in ea interuenire expreſſe in eadē declarat Odofr. ante nu. 1. col. 1. verſ. quædam domina, & col. 2. verſ. dicetis ergo, & n. 2. verſ. ſed dic mihi, & col. 3. in prin. verſ. vnde exponetis, & col. fin. n. 7.

12 Et huius interpretationis ea eſt ratio, quia quando iura mentionē faciūt de epiſtola in materia vltimæ volūtatis, prout in l. Titia §. 1. ff. de leg. 2. & in l. cū miles. ff. eod. Vtiq; ſic intelligūt de ea, quæ quinq; teſtibus ad inſtar codicillorū munita eſt, vt declarat gloſ. in d. l. miles. in ver. epiſtolā, & facit generalis cōcluſio, quod in omni vltima volūtate excepto teſtamento quinque teſtes requiruntur. l. fin. C. de codicill. & ibi glo. in verb. voluntate. Pariſ. conſ. 32. nu. 39. lib. 2.

13 Et quidem hæc interpretatio eo magis recipienda eſt, quia ſi aliter diceremus, eſſet facilis adinuenta via tollendi teſtamenta ſolemnia, cōtra tex. in §. ex eo. inſtit. quib. mod. teſtam. infir. & contra magiſtraliter ſcripta per magni nominis Iuriſconſultum Silueſt. Aldobrand. in conſ. 2. n. 1. & ſeq. vbi etiam multum bene docet minimè attendendum, quod teſtator habuerit animum reuocandi teſtamentum, ſi illud perfectè non reuocauit per tex. præcipue in l. ex parte. ff. de adim. l. qui loquitur etiā quod teſtator propter ſuperuenientes inimicitias cum hærede, & ſic propter illius indignitatem aliud teſtamentum facere inſtituiſſet, & antequā illud perficere potuiſſet, obijt, ergo multò magis in caſu noſtro, in quo Iulius nullū vnquā ſignū mutandi teſtamentū fecit, & in infirmitate ad id à pluribus perſuaſus ſemper renuit, tunc enim quod in priori teſtamento decedere voluerit dubitandū nō eſt ad plene ſcripta per Tiraq. de reuocanda donat. in verb. ſuſceperit liberos, n. 211. & ſeq.

14 Moueor tertio, quia etiā dato, quod prætēſa indignitatis declaratio fuerit formiter facta, eſt inſuper cōſiderandū, quod ob prætenſam inobſeruantiā pactorum, Fabritius Donatarius cecidit (prout prætēditur) ab ipſa donatione ipſo iure, tum propter illud verbū cadat, quod reſpicit partem, & non iudicem ex allegatis per Tiraq. de reuoc. donat. in verb. reuertatur, num. 61. & ſeq. tum etiam propter alia verba ſubſequentia, videlicet, perinde ac ſi cōtraueniens morti naturali defeciſſet. Quo caſu voluit idem donator,

quod donatio ſit nullius roboris, vel momenti, nullumq;ſortiatur iuris,& facti effectũ, perinde ac ſi nũquã facta fuiſſet,Remaneatq;ipſe Donator in eodẽ ſtatu,& terminis, in quibus reperiebatur ante donationem. Ex quibus verbis pariter, & hanc prætenſam caducitatẽ ipſo iure incurſam, dubitandũ non eſt,ex allegatis per Roland.cõſ.62.n.24.ſeqq.lib.2. Si igitur Fabritius per contrauentionem, cecidit ipſo iure à donatione;& ſic non ſolum dictæ donationis propter prædictã contrauentionẽ fuit effectus incapax, ſed & ſtatim eo ipſo omne ius ad donatorem reuerſum fuit,fruſtra intẽdit Fiſcus ab eo tamquã ab indigno donata bona, quæ nõ habet auferre cum nihil auferendum inueniat, prout in ijs terminis ſcripſerũt,Bald.in d.l.hęreditas,n.6.& ibi etiam Ang.col.fin.verſ.quandoq;non aufertur, Corn.col.3. ante fin.verſ.item ſecundum, & in conſ.141.nu.4.& conſ.222.etiam n.4.lib.4.Afflict.in tit. quæ ſint regal. in verb. & quæ nu.7. Boſſ.in tit.de indig.nu.3.& nu.5.

15 Et in ſimili dicunt Doctores, quod quãdo hęres ſcriptus in teſtamẽto cõmittit cauſam indignitatis ante mortẽ teſtatoris, Fiſcus hæreditatem ab eo non aufert tanquã ab indigno, quia tunc nullũ ius habet in ea, prout videtur tex. in l.fin.§.1.& ibi gloſ.in verbo apud Scæuolam,& Goffred.nu.1.& Bart.poſt nu.1.in 2.oppoſ.& n. 11.col.fin.verſ.tertiũ tempus, ff.de his, quib.vt indign.ſic & in propoſito cũ Fabritius viuo donatore propter prætenſam cõtrauentionem habitus ſit pro mortuo, nullo iure ſibi remanente ſuper donatione, Fiſcus nihil ab eo tamquam ab indigno capere poteſt ex præallegatis.

16 Moueor quarto,& omnibus prædictis ceſſantibus,quia diſpoſitio dictæ l.hæreditas, nõ procedit quando teſtator,qui ſuum hæredem indignũ declarauit vlterius diſpoſuit, vel in teſtamento, vel in ipſa declaratione, ad quẽ volebat ſua bona peruenire.Tunc enim Fiſcus omninò excluditur,& declarantis voluntas attẽditur,ſic enim expreſsè l. illã ibidẽ declararunt Iacob. Butrig. in princ.in 1.oppoſ.Cyn.n.1.in fine in 4.oppoſ. Bar.ante nu.1.verſ.item oppono ſupra Paul.de Caſtr.n.3.in princ.& d. n.3.verſ.in ſequen.gloſ. & Corn.nu.1.verſ.ſi autem apparet, ſed ſic eſt, quod in donatione donator in primis expreſsè diſpoſuit,quod in caſu cõtrauẽtionis, cõtraueniens cadat ab omni ſucceſſione locũ ſucceſſori relinquẽs perinde ac ſi morte naturali obijſſet, quo caſu donata bona ad donatorẽ reuertũtur prout in eadẽ donatione expreſſe legitur,& rurſus expreſſe etiam diſpoſuit, quod eadem bona nunquã Fiſco acquirantur ob delictũ donatarij,ſiue alia quocumq;cauſa,& demũ in acceptatione prætenſæ caducitatis,nõ immemor teſtamenti iam facti: Expreſsè etiam de dictis bonis diſpoſuit ad fauorem illius,vel illorũ,quos ſuos hæredes vniuerſales ab inteſtato, vel ex teſtamento eſſe contigerit; ergo ſucceſſio ex capite indignitatis protius ceſſat ex clara donatoris voluntate,& prouiſione.

17 Moueor quinto,quia indignitas, quæ prætẽditur, dicitur commiſſa in contrauentione donationis,ideo non poteſt extendi ad cauſam teſtamenti, iam per plures annos anteà facti, ex qua hodie Fabritins intendit ſuccedere, & in qua nihil indigni egit;per regulam quod indignitas commiſſa in vna re,vel ſcriptura, non priuat in alia,de qua in l.hæredi,& ibi gloſ.in verbo non aufertur,& in verbo inter hæredes, ac ibi etiã Odofred.& Abb.ff.de his quib.vt indig. & in l.poſt legatũ §.qui mortis,& ibi gloſ. in figuratione caſus Goffr.nu.2.& nu.41. ff.eodem Alberic.in rubr.eod.tit. nu.6.& nu.7. Oldr.cõſ. 16.nu.4.verſ.ſed illa iura loquuntur.Et optimè facit tex.in l.ex facto,§. fi.ff.de vulg. & pupill.& ibi præſertim Bar.& Alex.In ſummario,& Iaſ.n. 4.ff.de vulg.& pupill.per illum tex. notãt quod hæres, cui hæreditas fuit ablata tanquã ab indigno,nõ prohibetur vigore ſubſtitutionis ſuccedere,ſic & Fabritius dato quod reputatus fuerit indignus tanquam donatarius non eſt reputandus talis tanquam hæres teſtamentarius.

18 Nec obſtat, quod mihi in hoc reſpondeatur, quod præmiſſa regula nõ procedit quãdo ratio indignitatis militans in vna cauſa ſucceſſionis habet etiã locũ in alia,prout vidẽtur termini d. l.hæreditas,in qua hæres in teſtamento ſcriptus & in codicillis declaratus indignus à teſtatore: hoc ideo prohibetur ſuccedere ex teſtamẽto q.a nõ eſt veriſimile,quod teſtator ipsũ declarando indignũ à ſucceſſione teſtamẽtaria voluerit admittere ab inteſtato ſecundũ intellectum gloſæ in d.l.hæreditas,in gloſ.magna verſ. item cõtra; Et ibi hoc etiam aduertunt Corn. col.3 ante med.verſ.quod procedit,&Salyc.col.2.ſub n.4. ſic,& in propoſito,cũ donator declarauerit Fabritium indignũ donatione propter prætenſam contrauẽtionem in obligando officium. & bona donata,veriſimile etiam eſt, quod nec eum ſuccedere voluerit ex teſtamento iam facto; cum ſic ſuccedendo peiora primis committere potuiſſet.

19 Pater ſancte.Hæc conſideratio tollitur, quia ſecundũ eam,præſuppoſitis terminis d.l.hęreditas in quibus loquuntur gloſ.Corn. & Salyc.in locis præcitatis;præſupponenda autem ſunt alia ad eãdẽ requiſita, & neceſſaria, & ſic vt ſupra probaui,præſupponẽdũ eſt primo loco quod indignitatis declaratio ſit facta à teſtatore circa hæreditatẽ relictã, in qua eſt abſolutus moderator,& arbiter,nõ autẽ circa donationẽ,in qua pœnitentiæ locus nõ eſt. Secundo præſupponẽdũ eſt,quod re vera, ſiue teſtator, ſiue donator hæredẽ, aut donatarium expreſsè declarauerit

indi-

Digitized by Google

indignum, aut malè meritum. Tertio vt per declarationem prædictam ab hærede, ſeu donatario non ſit ſublatum ius hæreditatis, ſeù donationis ipſo iure. Quarto, quod eadem declaratio fuerit facta in præſentia quinq; teſtium per epiſtolam, vel per codicillos. Quinto quod declarans non vlterius diſpoſuerit ad fauorem aliorum. Quæ omnia requiſita, cum ceſſent in caſu, de quo agitur, vt ſupra probaui, ideo ceſſat omninò eiuſdē legis diſpoſitio iuribus vulgaribus.

20 Vltra quod gloſ. Salyc. & Corn. in locis præallegatis loquuntur, quãdo hæres fuit declaratus indignus hæreditatis in teſtamento delatę, tunc enim dicũt nõ eſſe veriſimile, quod teſtator voluerit ab inteſtato admittere illũ, quē ex teſtamento ſcriptũ hæredem indignum declarauit, vnde ſecus ſi nõ fuit declaratus indignus hæreditatis prædictæ ex præallegatis, & præſertim quia abſurdũ videtur, quod ex veriſimili teſtatoris voluntate contrario teſtamento, illud ſit reuocatũ, cũ nec reuocatum dicatur ex expreſſa contraria voluntate l. militis codicillis, §. Veteranus, ff. de milit. teſtam. Aldobrand. dicto conſ. 2. n. 1. ſeq. lib. 1. & in materia indignitatis nõ ſit extenſio de vna cauſa ad aliã ex veriſimili mente teſtatoris aut alia dicta l. ex facto §. fin. ff. de vulg. & pupill. cum alijs ſupra allegatis.

21 Moueor ſexto, & vltimo, quia omnia præmiſſa procedunt cum præſuppoſito, quod Fabritius ceciderit à donatione præmiſſa, & quod Iulius potuerit declarare, & acceptare caducitatem, ſed ſupplicatur aduerti, quod hoc præſuppoſitum non ſubſtinetur in facto, ideo declaratio Iulij per errorem fundata in contrauētione, quæ non adeſt, nullam inducit ademptionem bonorum donatorum, Bart. in l. diui, n. 2. ff. de adim. leg.

22 Et quod nõ ſubſtineatur colligitur, primo ex verbis donationis, quæ benè perpēſa diſtinguũt duos caſus. Primum quando donatarius ſimpliciter alienauit, ſeù obligauit bona donata: ſecũdũ quãdo talia fecit de cõſenſu ſucceſſorũ, & habentiũ intereſſe etiã impetrata venia à Principe, ſic faciēdi, primo caſu in quo verſamur impoſuit pœnã ſcutorum 500. pro qualibet vice locis pijs applicãdorũ, ſecũdo caſu (in quo nõ ſumus) impoſuit pœnam caducitatis, extendere autem pœnam caducitatis in ſecundo caſu impoſitã; Ad primum videtur abſurdum, tum quia prima pœna ſcutorũ 500. eſſet ſuperflua, & inutilis, ſi ſecunda priuationis omnium bonorũ locũ haberet, tũ quia donator incontinenti cõtraria dixiſſet, tũ & tertio quia pro vno, & eodē exceſſu duplex pœna regulariter imponi nequit, tũ & quarto quia notabilis eſt diuerſitatis ratio inter primum, & ſecundũ caſum prout latè fuit reſolutum coram R. P. D. Litta in vna Romana de Theodolis, Mercurij 21. Maij 1597.

23 Colligitur ſecũdo, quia donator æquè impoſuit pro ludo qualibet vice pœnã ſcutorũ 500. ſicut impoſuit pro qualibet obligatione, & poſteà tã circa ludũ, quã circa obligationē reſeruauit ſibi facultatē delendi in totũ, aut minuēdi in parte dictã pœnã, donatione nihilominus ſēper in ſuo robore remanſura; Ex quibus vltimis verbis non videtur poſſe dubitari, quod in caſu obligationis, & ludi voluit donator ſolui tantã pœnã, non autē donationem annullari, & cũ hęc verba clara ſint, diſputatione, & argumētatione non eſt opus l. continuus, ff. de verb. oblig.

24 Tertio etiã dato, quod pro ſimplici obligatione eſſet impoſita pęna caducitatis (prout non fuit) adhuc eſt conſiderandũ, quod donator nõ ſimpliciter prohibuit donatario obligationem, ſed cũ qualitate videlicet, quæ bona donata afficiat, aut quouis modo comprehendat: Sumere autē pecunias ad ſocietatē ſuper officio, aliud nõ eſt, quã facere ſociũ, & participē eũ, qui dat pecunias de rata fructuũ ipſius officij, & ſic ex hoc non inducitur obligatio, officiũ afficiēs, ſed tantũ inducitur obligatio perſonalis, prout in ſocietate inita ſuper fructibus officij Roman. in conſ. 309. n. 3. & per totũ Alex. in l. ſi filio familias, §. ſi vir, nu. 17. in fin. ff. ſolut. matrim. prout nec etiã ſub generali obligatione omniũ bonorũ cõprætheditur officiũ alienari prohibitũ Corſet. poſt gloſ. & Ang. quos allegat in ſing. in verſ. obligatio, vbi præſertim quando ſic obligãdo, obligans incideret in aliquã pœnã, Natr. conſ. 474. n. 22. li. 2. Ideo ceſſãte qualitate, quæ pęnã inducit; ceſſat etiã, & pœna propter illã qualitatē inducta l. 2. § docere, ff. de vi bonor. raptor.

25 Quarto, & in omnē euentum dicitur, quod ex quo officium non fuit nec diſtractũ, nec traditũ idcirco pœna impoſita cõtra illũ hipothecantē, & obligantē, ſeù pignorantem, nõ ſequuta effectuali traditione, ac diſtractione prędicta per ſolam verbalē obligationē minimè incurritur ex allegatis per Neguſ. in tract. de pignor. & ita fuit deciſum in eadē Romana de Theodolis coram Illuſtriſs. Card. Blanchetto 12. Februarij 1596. in verſ. non obſtant deducta, & illius deciſionis caſus erat magis dubitabilis, cũ in illo teſtamēto, nõ ſolũ erat prohibita obligatio, hipothecatio, & pignoratio, ſed etiam teſtator iuſſerat, eius voluntatem ad vnguem ſeruari, & tamen adhuc Rota reſoluit, nõ ſequuta traditione rei hipothecatæ pęnã prohibitioni adiectã minimè incurri.

26 Et vlterius in propoſito non eſt ommittenda ratio quod donator prohibuit Fabritio alienationē, & obligationē, vt ſcilicet donata bona perpetuò in familia conſeruentur, & paulò infrà, vt deſeruiant in honorificã eius familiæ ſubſtentationem. Quo fit vt ex veriſimili donatoris mēte non omnis contrauentio caducitatem inducere debeat, ſed tantum ea quæ cũ effectu voluntatem

dona-

donatoris euertit;prout bene conſiderauit eadē Rota coram R. P. D. Litta in dicta deciſione in ver. Non obſtant illa verba, &c. & in verſ. ſeq. vbi quod multò minus inducitur caducitas quando alienatio, ſeu obligatio eſt ex teſtatoris expreſſa voluntate ipſo iure nulla (prout in caſu noſtro) cum tunc nullum operetur effectum.

27 Hæc,quæ ſcripſi Pater ſancte, non quo debui (vt ad purgatiſſimas eius aures perueniret) ſed quo potui ſtudio Genuflexus ſanctiſſimo ſuo iudicio ſubmitto;hoc vnum addens, quod Fabritius Vallatus non valens cum Camera Apoſt. litigare;exemplari eius integritati & ſapientiæ, ſeipſum,omniaq. ſua iura pariter,& genuflexus commendat,& committit.

ILL^MO D. CARD. BLANCHETTO.

Romana de Theodolis. Luna 12. Februarij 1596.

28 FVit reſolutum teſtatorē non intellexiſſe de nudo facto abſque traditione ad effectum pœnæ, in teſtamento enim non legitur expreſſa prohibitio attentationis alienationis, ſed alienationis tantū, quæ nō intelligitur ſequuta, niſi mediante traditione, Bald. in c. 1. aut libellario, n. 4. quib. mod. feud amitt. Paul. de Caſtr. in l. peto, §. fratre, n. 2. ff. de legat 2. Iaſ. in l. filius familias, §. diui in 2. lectura, n. 53. & 26. ff. de leg. 2. & ibi Ambroſ. de Opizo, n. 66. cum alijs allegatis.

29 Non obſtant deducta pro D. Ioanne, nam dū ponderatur prohibitio hipothecæ, & pignoris, intelligitur de ea hipotheca, & pignore per quod fuerit deuentū ad traditionē, Bald. in c. 1. n. 1. in princ. de prohib. feud. alien. per Feder. & ibi Aluar. col. 1. nō autē in ſimplici obligatione, vt ibidē Camer. fol. mihi 25. verſ enim aduerte tamen Neg. de pignor. in 3. memb. 2. par. nu. 78.

30 Nec refrangatur verſ. quia ſic ſibi facere placuit, & quod eius voluntas debeat ad vnguem obſeruari, quia cum non prohibuerit attentationem, dummodo non deueniatur ad traditionem ad vnguem eius voluntas obſeruatur.

31 Quo verò ad coniecturas deſumptas ex alijs teſtamenti partibus, aliqui ex Dominis dixerūt, quod in illis caſibus, in quibus teſtator reſpexit attentationem, adeſt ratio diuerſitatis ab attētatione alienationis, & de vno ad aliud non inferendum, præterea dixerunt, quod ſi eſt locus coniecturis, tunc cum materia ſit dubia, eſt locus diſtinctioni, Bart. & aliorum in l. vbi pactū, C. de tranſact. & in l. ea quidem, C. ſi mand. ita vend. & Ruyn. conſ. 123. nu. 15. lib. 2.

32 An autem prætenſæ alienationes factæ per D. Theodolum ſint tales, vt inciderit in pœnas prohibitionis alienationis, vel ab eis excuſetur, erit particulariter videndum.

R. P. D. LITTA.

Romana de Theodolis. Mercurij 21. Maij 1597.

33 DOmini cōcorditer tenuerunt pœnā caducitatis non fuiſſe impoſitam alienanti in caſu de quo agitur, moti ea ratione, quia ex lectura teſtamēti cōſtat teſtatorē noluiſſe apponere dictam pœnam, niſi in caſu non confectionis inuentarij infra duos mēſes: in caſu impetrationis licentiæ de alienando per ipſum primogenitum, item vbi conſenſerit ſimili impetrationi, aut ea quouis modo conceſſa vtatur, vnde cum ſimpliciter alienanti talis pœna non fuerit expreſsè impoſita, meritò illa intrare non debet ad tex. in §. cum igitur in auth. de non eligen. 2. nub. in cap. inuentum 16. q. vlt. Bald. in auth. ex teſtamento nu. 13. verſ. modo iuxta prædicta, C. de ſecund. nupt. Dec. conſ. 381. nu. 10. Curt. Iun. conſ. 119. n. 9. & ſeq. latè Rimin. ſen. conſ. 775. nu. 4 & Rimin. Iun. conſ. 235. nu. 94. & ſeq.

34 Maximè cū in pœnalibus ex identitate rationis nō debet fieri extēſio de caſu ad caſum gloſ. in clem. 2. verſ. ſanctioni de vit. & honeſt. Cleric. Dec. cōſ. 414. n 8. probat tex. in l. Præter Seuerinam in princ. vbi Bart. hoc notat, ff. de cond. & demonſtr. latè Roland. conſ. 59. nu. 52. lib. 3.

35 Nec dicatur quod propter identitatē rationis cenſeri debet impoſita eadē pœna priuationis, etiam in caſu ſimplicis alienationis, ſi nō vi extenſionis, ſaltim vi comprehenſionis iuxta text. in l. illud, ff. ad l. Aquil. & not. per gloſ. in Clem. 1. in verb. ſepulturæ de ſepulturis.

36 Vnde cū non alia ratione prohibuerit teſtator impetrationē licentiæ de alienando: conſenſum impetrationi, & vſum illius ſub pœna caducitatis, niſi vt bona ipſa integrè conſeruentur in familia, & in ipſa primogenitura, quæ ratio pariter viget in alienatione, immò maior videtur, cum plus ſit alienare quam impetrare licentiā de alienando, vt omnibus notum eſt, Ideo, &c.

37 Nam ſtante clara diſpoſitione teſtatoris, qui voluit in caſu alienationis, alienationem ipſam eſſe nullam ipſo iure, nō poteſt dici adeſſe eamdē rationē in iſto caſu, quæ viget in ſupradictis caſibus, ſiquidē, quia data nullitate alienationis nullū infertur primogenituræ præiudicium, nec mens teſtatoris, quæ fuit perpetuò cōſeruādi bona in familia, nec aliquo cū effectu offēditur, cum ſic bona de facto alienata non exeant dominiū primogeniti alienātis, ſeu primogenituræ, Cum. conſ. 218. quē ſequitur Iaſ. in l. filius familias, §. diui in prima lectura, n. 88. ff. de leg. 1

38 Imò poſſint quandoq; recuperari, vt tradunt communiter Doctores in d. §. diui, & in l. peto, §. fratres, ff. de leg. 2. Bald. in l. quoties, la 1. nu. 10. C. de fideicom.

At

Digitized by Google

At per impetrationem licentiæ de alienando, & vſum illius conſiderabile damnum paratur primogenituræ,& diſpoſitioni teſtatoris, cum ſic aperiatur via per quam bona cum effectu exeant, ſeù liberè exire poſſint de ipſa primogenitura, ſicquè per conſequens voluntas & diſpoſitio ipſius teſtatoris euertitur, cui malo, cum non poſſet teſtator prouidere mediante pœna nullitatis actus, vt in caſu ſimplicis alienationis, & cum Principi legem imponere non valeat teſtator, nè licentiam concedat de alienando bona primogenituræ, aut ſtrictiſſimo fideicommiſſ.ſubiecta ad not.per Rom. conſ.403.nu.14.& per Cec.conſ.357.nu.5.Non mirum ſi in caſibus impetrationis ſcilicet licentiæ de alienando conſenſus, & vſus appoſuit pœnam hanc priuationis, vt perterriti hæredes viam illam non audeant aggredi, per quam cum effectu eluſoria, & inanis reddi poſſet ipſius teſtatoris voluntas, & diſpoſitio ad tex.in l.fin. C. de his, quæ pœn.nomin.

39 Quam pœnam pari ratione appoſuit teſtator in caſu non confectionis inuentarij, cum ob non confectionem inuētarij de facili occultari, & obliuioni tradi poſſint bona primogenituræ ſubiecta, & cum non ita de facili recuperari poſſint à ſuccedente in primogenitura defectu probationis illius requiſiti,quod illa fuerint in bonis teſtatoris, de quo requiſito loquitur Alb.conſ.6.nu.6.Alexand. conſ.82.nu. 18.conſ.139. nu. 8. lib. 2. & Decian. conſ.76.nu.2.lib.3.

40 Et propterea ſtante hac diuerſitate rationis,non debet pœna priuationis hæreditatis his in caſibus appoſita cenſeri repetita in ſuperiori caſu ſimplicis alienationis,cui ſufficienter prouiſum fuit,mediante pœna annullationis actus ipſo iure, & facto, ità Bart.in l.talis ſcriptura nu.3.ff.de leg. 1. Bald. in l. 1.nu.5.C.de legit.hered.Dec.in c. 2. requiris, nu. 3.de Appell.Ruyn.conſ.38.nu. 13. lib. 5. Decius, conſ.437.nu.4.Socc.ſen.conſ.259.n.5. Natt. conſ. 678. nu. 38. lib. 4. & prout fuit dictum in illa Romana vineæ de Alexijs Octobris 1589. coram R.P.D.Pegna.

41 Non obſtat ponderatio illorum verborum, prohibens etiam, &c. quæ videntur eſſe implicatiua orationis præcedentis, & redditiua nouæ diſpoſitionis ad tex.in l. etiam ff. ſolut. matrim. cum vulgar. quia dixerunt Domini illa implicare quidem reſpectu prohibitionis nouamq; connectere diſpoſitionem reſpectu nouæ prohibitionis,& pœnæ priuationis, ſed non importare repetitionem eiuſdem pœnæ priuationis reſpectu caſus ſupradicti.

43 Quod comprobatur ex eo, quod inter prædictos aliqua mentio non fit de ſimpliciter alienantibus, quod excluſi omnino videantur ad tex. in l. cum prætor ff. de iudic. maximè ad effectum pœnæ priuationis, pro cuius excluſione omnis interpretatio fieri debet ad tex. in l. apud labeonem, §. ſi communem ff. de iure iuran. & in l. ſi quis ſeruum in fine ff.de ſeru.corrupto cum ſimil.

44 Non etiam obſtant illa verba, & hæc locum habeant toties quoties fuerit contrauentum, quia licet ſint apta comprehendere etiam ſimpliciter alienantes, cum, & ipſi videantur contrauenire voluntati teſtatoris alienando contrà expreſſam illius prohibitionē,verè tamen non ſunt intelligēda de omni contrauentione, ſed de ea dumtaxat, per quam voluntas ipſius teſtatoris cum effectu euertitur ad tex.in l.penult.§.docere ff. ne quis eū, qui in ius vocan.in exim.in l.nomen filiarum, §.fin. ff.de verb.ſig.& in l. 1.§. hæc verba ff.ne vis fiat ei.

45 Vnde cum non ſubuertatur diſpoſitio,& voluntas teſtatoris cum effectu ex ſimplici alienatione, quæ nulla eſt ipſo iure, & facto ex ſpeciali diſpoſitione eiuſdem teſtatoris, & quæ per conſequens nullum poteſt producere effectum reſpectu tranſlationis dominij bonorum ſubiectorum ipſi primogenituræ extrà familiam, vt iam dictum fuit, ideo,&c.

46 Vltrà quod non eſt conueniens, quod verba quantumuis generalia reſtringantur ita poſtulante ſubiecta materia, & voluntate proferentis ad Tex.in l. ſi vnus ff. de locat. iuncto tex. in cap. humanæ aures 22. q. 5. ſed ſubiecta materia pœnæ priuationis non patitur, vt lata fuit interpretatio, ſeu vt fiat extenſio, aut repetitio illius de caſu ad caſum ad reg.in pœnis de reg.iur. in 6.cum alijs de quibus ſupra.

47 Mens etiam teſtatoris, quæ ex verbis elici poteſt iuxtà tex. in l. labeo ff. de ſupellect. leg. & in l. gallus §.1.ibi qui ex verbis concipi poſſint ff. de lib.& poſth.nō videtur eſſe,vt per ſimplicē alienationem etiam committatur pœna priuationis,quod patet,quia dum apponit dictam pœnam impetranti licentiam de alienando conſentienti, & vtenti, nec non, & non conficienti inuentarium infra tempus præfixum, vritur ſemper illa dictione, tales, quæ,vt dictum eſt reſtringit diſpoſitionem illam ad illas dumtaxat perſonas nominatas, non nominatas,excludendo,ideo,&c.

48 Et quod dicta verba debeant ſolum intelligi reſpectu prohibitionis impetrationis licētiæ de alienando:conſenſus,& vſus illius clariſſimè etiam demonſtratur ex ſubſequentibus verbis ad tex. in l. ſi ſeruus plurium §.final.ff.de legat. 1. cum vulgar. ſubdit enim, quia prohibitionem ſupradictam ad vnguem in perpetuum, & in infinitum inuiolabiter obſeruari mandauit, &c. Vnde cum hæc verba ita in ſingulari numero prolata non poſſint vtramque prohibitionem comprehendere, vt omnibus notum eſt ideò ad proximam præcedentem tantum ſunt referenda gloſ.in l. prima ff. de leg. præſtan.Corn.conſ.97.nu.7.lib.1.conſ.90.nu. 40. lib. 3.Ang.conſ.330.ad fin.Aym.conſ.147.nu.8.quod maximè tenendum eſt, quia ex ſupradictis patet eandem rationem non ſubeſſe in vtroq; caſu ad notat.per Roman.conſ.212.nu.3.& ſeq.

Vltra

49 Vltra quod prædicta verba ſi eſſent referēda ad omnia ſuptadicta, eſſent tantum referenda hoc pacto, & non aliter, quod ſcilicet vbi contrauentum ſit ſimpliciter alienando alienatio ipſa ſit nulla ipſo iure, & facto vbi autem ſit contrauentum obtinendo à ſummo Pontifice licentiam de alienando, aut impetranti conſentiendo, vel ea vtendo, eo ipſo pœna priuationis hæreditatis incurratur, & ità ſingula ſingulis eſſent referenda iuxtà tex. in l. Plautius, ff. de aur. & argen. lega. in l. Iulius, §. Phebus, ff. ad trebell. cum alijs per Dec. conſ. 384. nu. 6. & ità votando ad fauorem D. Theodoli, qui ſolus informauit, nimiam contumaciam aduerſarij accuſando concorditer per Dominos reſolutum fuit, &c.

In eadem cauſa reſponſum Franciſci Franchini Iuriſconſulti Senenſis.

50 NVlla actio competere videtur Reuerendæ Cameræ ad bona comprehenſa in donatione, nec etiam ad reliqua quæ remanſerunt in hæreditate D. Iulij Aluari donatoris, & teſtatoris non obſtante reuocatione donationis, & prætenſa indignitate Domini Fabritij Donatarij, & hæredis ex teſtamento.

51 Primò namq; apparere videtur, donatorem non potuiſſe reuocare donationem ſub prætextu obligationis officij comprǽhenſi in donatione.

52 Secundo ex reuocatione nullam poſſe colligi indignatem D. Fabritij quoad teſtamentum.

53 Tertio deniq; nullam viam patere Fiſco, ad hæc bona, vt cumq; lapis iſte voluatur.

54 Quod enim attinet ad primum, conſtat donationem perfectam libero conſenſu donatoris non poſſe reuocari, niſi ob certas cauſas in iure expreſſas, neq; etiam reſcripto Principis l. 2. 3. 4. & 5. C. de reuoc. donat. Quinimò nec etiam ob pacta non ſeruata reuocari poteſt, niſi donator in donatione id expreſſerit, quod pactum, cuius vigore reuocatur non fuerit cauſa finalis, quæ mouit donatorem ad donandum cap. verum in fin. de donat. ſecundum intellectum receptiorem vbi gloſ. prima in fine dicit donationem non poſſe reuocari ob modum non ſeruatum, niſi expreſsè dictum fuerit vbi Zabarel. in princ. & Abb. nu. 2. in fine explicant ſi donetur Eccleſiæ ſub modo, quod cauſa finalis donandi eſt ſalus animæ, quæ principaliter mouit donatorem, non autem modus ipſe, & ibi latius Car. Alex. nu. 2. & ſub nu. 6. verſ. tertio eſt contrà, & verſ. quintus, & facit Doctrin. Bart. in l. 2. §. vlt. ſub nu. 2. ff. de donat. vbi etiam concludit cauſam finalem eſſe, quandò modus reſpicit vtilitatem etiam alterius, quàm donatarij.

55 Itaquè in propoſito caſu cauſa finalis, quæ mouit donatorem ad donandum non fuit nè bona alienarentur, ſed vt donatarius aſſumeret nomen, & arma donatoris, & conſeruaretur dignitas familiæ Aluaræ in deſcendentes maſculos donatarij: prohibitio autem alienationis non fuit finis, ſed ad finem vt manifeſtè deprǽhenditur in compluribus locis donationis. Quò fit ſtrictè agendum eſſe in hac materia reuocationis ob alienationem; itaut in caſibus tantum expreſſis à donatore liceat reuocare eò maximè quod donatio eſt contractus ſtricti iuris.

56 Multa autem conuincere videntur donationem non potuiſſe reuocari.

57 Primò, quidem, quia onera impoſita donatario non habuerunt vigorem in vita donatoris, ſed inceperunt obligare poſt illius mortem duntaxat; Et per conſequens ſocietates illæ contractæ ſuperſtite donatore non præſtiterunt iuſtā cauſam reuocandi.

58 Si quidem donator reſeruauit ſibi non modo vſumfructum omnium rerum donatarum, verum etiam liberam diſpoſitionem ſex millium ex quibuſcumque bonis donatis ſcilicet ex officio de quo agitur, & ex cenſibus ibi deſcriptis, ac etiam reſeruato iure extinguendi cenſus, & ædendi, vnde officium iſtud, in quo fundatæ dicuntur ſocietates, non poterat dici donatum abſolutè, quia pendebat à futuro euentu ſi donator non diſpoſuiſſet; Vnde onera impoſita incipere debuerunt, tunc demum cum donatio eſſet certa, quia quando actus pendet à futuro euentu, vel à facto alterius, tunc tempus adiectum oneri implendo, non intelligitur incipere pendente dubio euentu Maria ſeni, conſ. 76. nu. 7. vol. 1. Tiraquel. de retract. conſang. §. 1. gloſ. 10. nu. 50.

59 Quod etiam manifeſtè deprehenditur ex verſ. pacto tamen, & conditione: ibi dictus Donatarius & deinde omnes, & ſinguli ſucceſſores in rebus donatis ſe nominari, & cognominari iurent de familia Vallata Aluara poſt ipſius Domini donatoris mortem.

60 Et in verſ. præterea, qui immediatè ſequitur dixit donator nolle, vt detrahatur falcidia, aut trebellianica.

61 Quæ quidem prohibitio, quàmuis parum conueniat illi actui, tamen inſinuat tempus, quo deberet incipere obligatio, nempè poſt mortem donatoris, & paulò infra ſubdit pœnam alienantis, quia donator vult, & deſiderat, quod dictæ res donatæ vnà cum toto vſufructu, & augumento ſint, & eſſe debeant in honorificam ſuſtentationem familiæ, &c. ex quo ſignificatur tempus mortis donatoris, nam eo ſuperſtite durabat vſusfructus apud eum, non autem apud donatarium, & verificari non poterat tale votum. Et paulò mox ibi, & huiuſmodi conditionem, & pænam, tàm circa ludum, quàm circa obligationem idem donator ſibi reſeruauit facultatem caſſandi, diminuendi, vel aliter eius arbitrio delendi, & variandi, prout ſibi placuerit, &c. Quo demonſtratur illā pænā non habuiſſe ſuū robur in vita: ſed expectabat vltimum vitæ ſpiritum.

Quod

62 Quod euidenter colligitur ex verſ. declarauit tamen, ibi. Quod præſens donatio, & omnia, & ſingula in inſtromento contenta, ità demum habeant locum, & effectum, quatenus ipſe Dominus donatarius, ſeù eius filij ſuperuiuant ipſi Domino donatori &c. Pæna igitur ſtabat in ſuſpenſo quouſq; appareret quisnam ſuperuiueret.

63 Et hæc ſola ratio videtur funditus euettere reuocationem donationis.

64 Secundo quia caſus iſte ſocietatum contractarum per D. Fabritium non eſt comprehenſus in caſibus quibus locus eſſe poſſet reuocationi donationis.

65 Si quidem donator in verſ. Præterea, vt donatio vbi agit de pæna alienantis diſtinguit duos caſus penitus ſeparatos, vnus eſt quando quis contrafecerit per ſe ſolum, quo caſu irrogat pænam ſcutorum 500. pro ſingulis obligationibus, obligatio tamen remaneret nulla ob alias clauſulas ſuperius generaliter appoſitas. Aliter autem eſt, quandò quis alienaſſet de conſenſu aliorum vocatorum, & iam ex gratia Principis, & tunc diſpoſuit, vt talis perſona habeatur pro mortua; itaut careat omnibus bonis non facta repetitione pæne 500. ſcutorum & eſt maxima differentia inter hos caſus.

66 Quia primò caſu alienator non fecit quicquid potuit, vt alienatio ſortiretur effectum, ideoq; potuiſſet reuocari à proximioribus ipſa res alienata, vnde donator fuit contentus illa pæna ſcutorum 500. At in ſecundo caſu alienator totis viribus cõtendit reddere alienationem irreuocabilem; Vnde dignus eſt grauiore mucta, vt in pænis irrogandis propter conatum, & propter delictum ſequutum cum effectu diſtinguunt Doct. vt colligit Menoch. de arbitr. caſ. 360. per totum præſertim nu. 20. Nos autem verſamur in priore caſu, quia D. Fabritius ſolus contraxit ſocietatem ſine conſenſu cuiuſquã, Quando namquè teſtator comminatur pænam certam, ſi hæres non paruerit præcepto teſtaroris tunc fit transfuſio legati in pænam, qua ſola fuit contentus teſtator; Ideoq; pro cautela datur, vt hæres curet aliquam leuem pænam apponi in teſtamento ad finem, vt non ſit locus caducitati, vt probat Durant. de arte teſtand, tit. 6. de leg. cautel. 41. & ex coniunctione duorum caſuum colligitur hanc fuiſſe mentem donatoris.

67 Tertio quia D. Fabritius non contrauenit præcepto donatoris, etiam ſi cetera ſupradicta non extarent. Vetuit namq; Donator diminutionem, & alienationem bonorum donatorum etiam latiſſimè ſumpto vocabulo alienationis, & obligationẽ ſcilicet quæ dicta bona donata (inquit afficiat, aut quouis modo comprehendat hactenus in donatione.

68 Sed accipere pecuniam ad ſocietatem officij, non eſt alienare officium aliquo modo, nec illud obligare: officia namque ſunt iuris publici, & officiali permittitur aſſumere ſocios in fructibus non autem in officio, & ideò officium nullo modo communicatur, vt euidenter patet non modo ex formula inſtrumentorum, ſed etiam ex ipſis inſtrumẽtis, quæ producuntur; talia enim officia reſpuunt omnem obligationem, fructus autem admittunt, teneturque officialis actione perſonali ad ſolutionem fructum pro rata conuenta. Quo fit, vt grauatus, & iuſſus non non alienare ſub pæna caducitatis, non incidat in pænam, ſi impoſuerit cenſum ſuper fructibus, ſecus ſi ſuper re, vt reſoluit Rota deciſ. 480. p. 1. diuerſ. in illa Romana Vincæ de Maximis 4. Februarij 1577. coram Decano. Idem dicitur etiam de emphiteuta, & Rectore Eccleſiæ, & ſimilibus, vt latè probat Redoa de re. Eccleſ. alie. q. 17. nu. 21. cum ſeqq. nouiſſimè Corbul. tract. de cauſ. priuat. ob alienat. in 49. amplia. in princ. quod eſt ſummoperè obſeruandum.

69 Quoad ſecundum de indignitate procedente ex reuocatione donationis, reſoluendum eſt nullam extare indignitatem Dominini Fabritij, nec eam fuiſſe aliquo modo agnitam à donatore, eodemq; teſtatore.

70. Quod vt manifeſtè pateat ſupplicamus aduerti, quod indignitas non eſt inducenda, niſi expreſsè lex talem caſum indignitatis induxerit vt optimè concludit Bald. in l. 1. nu. 50. C. de hæred. inſtituen. & in notabili caſu Roman. conſ. 185. nu. 7. Ruin. conſ. 123. nu. 5. cum ſeq. vol. 4. Vnde neceſſe habet Fiſcus proferre caſum legis, vt poſſit auferre hanc hæreditatem Domino Fabritio tamquam indigno Lex autem habens plures intellectus non poteſt allegari ad deciſionem huius cauſæ, vt not. Alex. in l. diem functo ſub nu. 12. de offic. aſſeſſ. Iaſ. in l. admoniendi in 1. lect. nu. 67. cum ſeq. ff. de iur. iur. itaùt in dubio iudicandum ſit contrà Fiſcum pro non indignitate vt dicit Rom. d. conſ. 185. nu. 8.

71 Ex quibus colligitur non obſtare textum in l. hæreditas C. de his qui vt indign. cum ibi not. per Salyc. & Corn. vbi ſufficit teſtatorem dixiſſe hæredem indignum.

72 Quando enim tractatur de auferenda hæreditate ab inſtituto in teſtamento ſolemni, duo neceſſariò requiruntur; vnum quidem vt teſtator expreſsè dixerit illum eſſe indignum adeo vt non ſufficiat dicere nolo hæredem inſtitutum habere hæreditatem vt declarat Paul. de Caſtr. in d. l. cum hæreditas nu. 2. & in fine legis poſt Bart. ibi in princ. in fine primæ opp. Alex. nu. 2. in fin. & ibi Corn. nu. 3. & Iaſ. nu. 1. viden. Non enim ſufficit ſola voluntas contraria etiam clara l. Militis codicillis, §. veteranus ff. de teſtam. milit. ſecundum eos quod etiam dixerat Albe. ibi ſub nu. 3. verſ. ſi ad verba meliùs Saly. nu. 6. in fin.

73 Alterum autem eſt, vt hæreditas adimatur per aliquam vltimam voluntatem: quamuis enim hæreditas non poſſit directè dari nec adimi in codicillis, nec in epiſtola habente quinq; teſtes, tamen ſi teſtator in talibus codicillis, vel epiſtola cũ quinq; teſtibus

teſtibus dixerit expreſsè, hæredẽ eſſe indignũ, ſufficiet eritq; locus Fiſco: eſt tñ neceſſaria diſpoſitio vltimæ voluntatis cum quinque teſtibus, quamuis non ſit diſpoſitio ſolemnis, vt eſt teſtamentum, vt optimè omnium declarat Odofred. in ea l. cum hæreditas in princ. & nu. 1. viden. & ibi Bald. in princ. & nu. 1. poſt Iacob. Butrig. in 1. oppoſ. Salyc. fulg. & Alex. & alij paſſim, in ſumma enim inſtitutio vniuerſalis non tollitur, niſi certis modis pertinẽtibus ad vltimas voluntates declaratis à legibus, nec ſufficit voluntas contraria teſtatoris inſtit. qui mo. teſt. infirm. per tot. præſertim in §. vltimo. Vnde ſicut per codicillos, & epiſtolam cum quinque teſtibus datur hæreditas per fideicommiſſum l. & in epiſtola, & ibi gloſ. & Doct. C. de fideicom. ſic per eoſdem actus tolletur ſi teſtator dixerit indignum hæredem, vt eſt text. in d. l. hæreditas vnde eſſet contra principia, ſi quis dixerit per actum inter viuos cum duobus teſtibus tolli inſtitutionem teſtamentariã: hæreditas enim non datur, nec adimitur per actus inter viuos iuxtà notata in l. licet C. de pact. cum ſimil.

74 Vtrumq; autem abeſt à propoſito caſu, quia donator non dixit D. Fabritium indignum, quandò reuocauit donationem legatur totum inſtrumentum, & planum fiet reuocationem fuiſſe fundatam in ſola inobſeruantia conditionis de non alienando, quæ quidem inobſeruantia nullo modo ſignificat indignitatem, quando enim donator, reuocat donationem ob pacta non ſeruata, id facit permittente lege, & pacto, ſed non propterea donatarius dicendus erit ingratus, vt declarat optimè Bald. in l. vltima, nu. 2. in fin. & ibi Salyc. nu. 4. C. de reuoc. donat. inferentes obid. reuocationem ex tali capite tranſire ad hæredes, ſed non ex capite ingratitudinis optimè Abb. in cap. vltimo, num. 2. in fin. & ibi Innocen. ſub nu. 10. & 15. de donat. poſt Zab. ibidem ſub nu 3.

75 Defuit præterea alterum ſubſtantiale, quia reuocatio teſtamenti ex capite etiam indignitatis facienda eſt per vltimam voluntatem.

76 Præterea indignitas non poteſt hoc caſu conſiderari, quia donator remiſit in inſtrumento reuocationem ex capite ingratitudinis cum iuramento ideoque apparet eum non habuiſſe rationem indignitatis.

77 Ex his colligitur formalis reſponſio ad Salyc. in d. l. hæreditas n. 14. & ibi Corn. ſub nu. 8. verſ. quod procedit C. de his vt indign. exaduerſo allegatos; loquuntur enim quando teſtator incidit teſtamentum, vel cancellauit, in quo erant inſtituti proximiores: non enim veriſimile eſt ipſum voluiſſe, vt ſublato teſtamento ijdem ſuccederent ab inteſtato, ſed nos verſamur in caſu contrario: quia reuocata donatione infertur ad ſucceſſionem ex teſtamento, quæ eſt abſurda illatio: nam ſtante donatione, donator eſt ligatus, nec poterat reluctari, ſi donatarius legem donationis ſeruauiſſet, ſed reuocata donatione, remanet teſtamentum reuocabile, & remanet donator Dominus abſolutus, & ob id parũ intereſt donatoris, an ille ſit indignus; vnde ſi Pater donaret filio, quo caſu poteſt reuocari donatio, ſi reuocaretur, nõ ob id poſſet inferri, vt filius eſſet iudicatus indignus ſucceſſione paterna, quæ nihil commune habet cum donatione, talis enim caſus non comprehenditur in §. cauſas in auth. vt cum de app. cog.

78 Præterea doctrina Sal. & Cor. fundata eſt in glo. illa reprobata, de qua omnes truffãtur, vt ibi dicũt Paul. Alex. & Iaſ. poſt alios, quia quando teſtator incidit teſtamẽtum intelligitur id feciſſe, vt ei ſuccederetur ab inteſtato, ſecus verò ſi deluiſſet nomẽ vnius hæredis vel omnium remanentibus reliquis partibus, vt poſt alios communiter probat Alex. in l. noſtram nu. 3. & ibi Iaſ. nu. 2. C. de teſtam. & hoc ſecundo caſu ſuſtinentur Salyc. & Corn.

79 Nec obſtat veriſimilitudo allegata per Corn. quia ea non habet locum ad tollendum inſtitutionem ſed legata, duntaxat: tex. in ſpecie in l. ſi inimicitiæ ff. de his, vt indign. iuncta l. ex parte ff. de adim. legat. & colligunt omnes in d. l. hæreditas C. de his, qui vt indign.

80 Sed tollitur omnis difficultas, quia non ſumus in caſu lacerationis teſtamenti, ſed reuocationis donationis, in qua nulla mentio facta fuit de inſtitutione, clarum eſt autem, quod indignitas commiſſa, in vno actu, aut ſcriptura, non extenditur ad alium actum, aut ſcripturam etiam eiuſdem teſtamenti: tex. not. in l. ex facto §. vltimo ff. de vulg. vbi optimè Iaſ. nu. 4. poſt Alex. tex. in l. hæredem & l. Papinianus, ff. de his qui vt indign. qua de re etiam ſi Dominus Fabritius fuiſſet indignus in donatione, nihil tamen ei nocebat quoad teſtamentum: rationem adducit I.C. in dicto §. vltimo: ibi ſatis enim punitus eſt, in eo, in quo fecit cõtra legem, in ſumma Fiſcus tenetur proferre legem, qua caueatur, vt ex reuocatione donationis ob pacta non ſeruata, inducatur indignitas quoad teſtamentum reſpectu Fiſci; quia requiritur lex expreſſa, vt dixi Salyc. enim, & Corn. fuerunt legiſtæ, & non legiſlatores.

81 Tertium caput deniq; videtur eſſe vrgentiſſimũ, donator namq; in inſtrumento donationis, verſ. & quia intentio: expreſsè diſpoſuit nè bona illa poſſent incorporari Fiſco occaſione delicti, ſiue alia quacunq; via. Vnde videtur excluſiſſe Fiſcum etiam ex cauſa indignitatis; quod facere potuit, tum quia voluntas teſtatoris totum facit l. in conditionibus de cond. & demonſtr. Tum quia indignitas tollitur à teſtatore, vt colligitur ex not. in d. l. hæreditas C. de his, qui vt indign. vbi Bald. nu. 5. in fine & omninò Paul. Caſtr. nu. 3. quod facere poteſt ſecundum eos, &c.

In eadem cauſa reſponſum Iulij Phei Advocati Conciſtorialis.

82 PRo reſolutione iſtius articuli, An Fiſcus poſſit auferre bona, de quibus agitur à D.Fabritio tamquàm ab indigno ex diſpoſitione text. in l.hæreditas,C.de his quib.vt indign.firmandum eſt primo, An D. Iulius potuerit reuocare, vt reuocauit donationem, poſtquam ab iſta reuocatione Fiſcus arguit ad in dignitatẽ,qua reuocatione ceſsãte,& nulla exiſtẽte ceſſat etiam declaratio indignitatis.

83 Et quod non potuerit reuocare, ſufficit dicere, quod eſt donatio inter viuos irreuocabilis,l.1.cum plurib.ſeqq.& tot.tit.C.de reuocan.donat.

84 Dum ergò Fiſcus vult iſtam regulam limitare in caſu dictæ l.hæreditas,ſub prætextu quod iſta reuocatio potuerit fieri ex eo quod dictus Fabritius ſit declaratus indignus tenetur probare concludenter contrauentionem eſſe talem, ex qua cauſa legitima oriatur ad reuocandum, de quibus in l.fin. C.de reuoc.donat.& ex qua incurratur illa pœna, Bald.in cap.1.num.10.qualiter Domin.propr.feud.priuet. Alexan.conſ.33.nu.1.lib.2.Dec.conſ.380.nu.3.

85 Et hoc Fiſcus nullo modo probat, Imò conſtat de contrario, quia reuocatio eſt fundata ſuper cauſa certa contrauentionis, eò quia contrà prohibitionem obligauerit officium, & eius fructus pro ſocietatibus officiorum, Quæ quidem cauſa eſt falſa, quia in donatione non legitur iſta prohibitio de non obligando officio, & fructibus eius, ſed ſolum prohibetur facere alienationes, & obligationes, quæ ipſa bona donata afficiant,& diminuant,ſed in iſto caſu dictus Fabritius per contractum Societatis officij non fecit obligationem quæ afficiat officium,ſeu eius fructus,quia dictus Iulius in hoc ſibi expreſsè prouidit,reſeruãdo omnes fructus,ac omnem diſpoſitionem, tàm per vltimam voluntatem, quàm inter viuos,& voluit omnes obligationes eſſe nullas;& nullius roboris,per quas reſeruationes vna cum nullitate obligationum.Non poterant officium,aut fructus affici,& diminui, nec poteſt dici affectum,& ſtante nullitate obligationis, nulla cadit affectio, & nullum fieri poteſt præiudicium reſeruatario, & latè fuit dictum in illa Romana de Theodolis 21.Maij 1597.coram D.Litta.

86 Et ſtante reſeruatione diſponendi de officio, & fructibus dictus Fabritius nihil habebat ſuper illo officio, ſeu fructibus, niſi mortuo Iulio, quatenus non diſpoſuiſſet, quia quando acquiſitio pendet à futuro euentu,interim nihil acquiritur, Socc.conſ. 76.nu.7.lib.1.Tiraq.de retract.§.1.gloſ.10.nu.50.

87 Prout etiam dictus Iulius ex falſa cauſa ductus acceptauit caducitatem, &, ex ea deuenit ad reuocationem, quia dictus Fabritius nullo modo inciderat in eam, non ſolum, quia non contrauenit vt ſupra, ſed etiam quia in donatione non erat impoſita pœna caducitatis in ſimplici alienatione, ſeù obligatione, ſed ſolum erat impoſita quando alienatio,& obligatio fieret cum conſenſu omniũ,quorum intereſt,vel ex gratia,& licẽtia Principis.Nàm primo loco in alienatione, & obligatione ſimplici impoſuit pœnam ſcutorũ 500. Deindè dicit,quod vult,& deſiderat, quod dictæ res donatæ cum toto vſufructu, & augumento, ſint in honorificam ſubſtentationem familiæ, & imponit pœnam,vt quilibet talia faciens cum conſenſu omnium, quorum intereſt, vel ve facere liceat gratiam Principis impetrans, &c. cadat ab omni ſucceſſione locum ſucceſſori relinquens,&c.vt nihilominus irritæ,& nullæ ſint, &c. Et hanc pœnarum differentiam conſiderandam eſſe, ratio dictat, Quia in ſimplici alienatione,& obligatione ipſemet donator prouidere potuit,& prouidit illas prohibendo,& declarando, quod eſſent nullæ,quo caſu nullum præiudiciũ poterat Donatarius ſolus ei inferre,ſed quia Donatarij poterant inuenire viam alienandi, & obligandi, itaùt eſſent validæ,vel habendo conſenſum omniũ intereſſe habentium,vel habendo licentiam,& gratiam Principis,cum non poſſit donator iſtis vijs ſe prouidere impoſuit talia facientibus pœnam caducitatis, vt hæc omnia fuerunt benè conſiderata per Rotam in dicta reſolutione coram Litta in dicta cauſa Romana de Theodolis.

88 Stante autem erronea cauſa acceptandi caducitatem ſuper qua dictus Iulius fundauit acceptationem,& reuocationem,ceſſat etiam reuocatio,& quæcumq;declaratio,& intentio dicti Iulij arguendo à deſtructione antecedẽtis,de quo per Euerard. loco legali 96.quia qui errat non conſentit,l.ſi per errorẽ de iur.om.iud.Curt.Iun.conſ.96.n.7.Ruyn. conſ.127.nu.13,& 20.lib.3.& ſine conſenſu actus, nihil operatus,Inſtit.de oblig ex conſenſu in princ.

89 Et hæc ſufficere deberent in hac cauſa,ſed ad abundantionem cautelam, Dico etiam, quod per huiuſmodi reuocationem non poteſt inferri, quod ſit locus diſpoſitioni l.hæreditas,C.de his quib.vt. indign.ad fauorem Fiſci.

90 Primò quia illa lex loquitur in vltimis voluntatibus,vt ibi legitur nõ autem in donationibus,quæ valdè differunt, Nam in vltimis voluntatibus licet teſtatori ad ſui libitum reuocare,& dicere,quod hæres ſcriptus ſit indignus,& non mereatur, & facere quod Fiſcus ab eo auferat,vt per Cyn.in dicta l.hæreditas ante fin. & Alber.nu.1. in fin. Secus autem eſt in donatione irreuocabili,quæ non poteſt reuocari,niſi ex cauſis à iure expreſſis l.final.C.de reuocan. donat, aliàs ſi dicta l. hæreditas procederet etiam in donatione inter viuos irreuocabili, vt donator ſimpliciter dicendo,quod Donatarius eſt indignus,& non meretur, poſſet illam reuocare,omnes leges dicentes non poſſe reuocari,niſi ex cauſis expreſſis,& legitimis,eſſent fruſtratoriæ,& non reperirentur amplius donationes irreuocabiles.

91 Præterea per inſtrumentum reuocationis donationis factum coram duobus teſtibus non poteſt dici ſualatum eſſe teſtamentum priùs validè con-

ditũ etiam ſi in tali inſtrumento dixiſſet ſe ceſſare, & irritare omne teſtamentum doctr. Bart. communiter approbata in l. ſi iure de leg. 3. n. 3. de comm. Ruyn. conſ. 6. in princ. lib. 2. Dec. conſ. 581. n. 1. latè Alex. conſ. 30. nu. 3. & plur. ſeqq. lib. 3. Socc. Iun. in l. ſi quis in princ. de leg. 3. n. 48. & ſeq. & in rubr. de acq. poſſ. nu. 126. & ſeq. Clar. §. teſtamentum q. 91. verſ. ſed quero, latè Mant. de coniect. lib. 2. tit. 15. n. 19. multo magis ergo in caſu noſtro, vbi nulla eſt facta mentio de teſtamento.

92 Secundo non poteſt Fiſcus auferre ex d. l. hæreditas, qui ad hoc vt illa lex intret neceſſe eſt, quod bona tempore mortis teſtatoris, ſeu donatoris reperiantur penes illum, qui eſt declaratus indignus, quia aliàs impoſſibile eſt quod Fiſcus ab eo auferat bona, & ideo leges & tot tit. ff. & C. de his, quib. vt indign. ſemper dicunt, quod Fiſcus aufert ab indigno, ſed in caſu noſtro ſi donatio potuit reuocari, bona donata ad donatorem fuerunt ipſo iure reuerſa, & nihil penes indignum remanſit merito, &c. vt per Corn. conſ. 141. nu. 4. lib. 4. prout etiam quando inſtitutus eſt penitus incapax, Fiſcus non intrat per eandem rationem, quia pænes incapacem, & indignum nihil Fiſcus reperit, quod poſſit auferre Boſſ. in tit. de his quib. vt indign. bona auferr. & ad Fiſcum non pertin. nu. 3. & 5. & latè declarat Dec. in l. 1. nu. 10. circa fin. C. de ſecund. nup. & alia ſimilia exempla referri poſſent.

93 E contra vero, quando eſt indignus, quia poteſt adire, & ab eo auferri, tunc intrat Fiſcus ex d. l. hæreditas, vt Bal. Ang. Cor. & ibi notant oẽs in princ.

94 Tertio non intrat dicta l. hæreditas, quia ad hoc vt intret, requiritur quod expreſsè ſit dictum, quod eſt indignus, vel non meretur, vt poſt Bar. Caſtr. & alios dicit eſſe communem Corn. conſ. 161. nu. 7. etiã ſi teſtator dixerit quod nolebat ipſum quicquã habere de ſua hereditate, vt per Caſt. in d. l. nu. 2. per tex. in l. militis codicillis §. veteranus ff. de milit. teſt. & ibi etiam glo. & in d. l. heredes omnes no tant vt per Iaſ. nu. 1. Cyn. Iacob. nu. 2. & ſeq.

95 Et licet non ſeruans pacta donationis poſſit dici ingratus Bald. con. 18. in princ. lib. 1. & propter ingratitudinem reuocari poſſit l. fi. C. de reu. donat. tamen ingratus nõ dicitur indignus, quia indignus non poteſt ſuccedere, & tamen ingratus ſuccedere poteſt, tam ex teſtamento, quam ab inteſtato Bart. in l. fratres, n. 6. C. de inoff. teſt. & ibi Iaſ. n. 9. Bald. ſub nu. 10. Caſtr. in l. fratres eod. tit. nu. 7. & tantò magis in caſu noſtro, in quo donans renũciauit reuocationi ex cauſa ingratitudinis, ſed quid plura, ſi ob ingratitudinem reuocatur donatio, & reuertitur ad donantem, vt in dicta l. fi. C. de reuocan. donat. ergo non auſertur à Fiſco.

96 Et quod propter contrauentionẽ non ſuccedat Fiſcus eſt tex. auth. hoc amplius, C. de fideicom. & tradunt Doct. in dicta l. hæreditas vbi Alex. ſub n. 4. Ang. nu. 4. ergo non eſt indignus, & hoc procedit etiam quando contrauenienti eſt impoſita pæna priuationis, quia etiam tunc contraueniens, non dicitur indignus, itaut ſuccedat Fiſcus Clar. §. teſtamentum, q. 70. verſ. ſed pone teſtator.

97 Et generaliter facit, quia indignus nemo cenſetur, niſi in caſibus a iure expreſſis Bal. in l. 1. nu. 25. verſ. ſed contrarium C. de hæred. inſtit. Curt. Iun. conſ. 187. nu. 7. Ruyn. conſ. 123. nu. 6. lib. 4. Rom. conſ. 185. nu. 7. verſ. contrarium tamen. Et tamen abeſt quod dictus Iulius in illa reuocatione dixerit aliqua verba per quæ voluerit eum declarare indignum, vt imo totum contrarium appareat.

98 Nam in primis noluit dicere quod contraueniſſet ob contemptum, vel aliquod malefactum, ſed eum excuſando dixit hæc verba, cumq; ad notitiã dicti D. Iulij nuper venerit ipſum D. Fabritium immemorem prohibitionis in dicta donatione contentæ, & promiſſionis, & obligationis etiam iuramento, & Camerali obligatione vallatæ ac pænarum præfatarum contraueniſſe conditionibus in dicta donatione contentis & inter alia contraxiſſe ſocietates, &c. Vnde cum omnes contrauentiones attribuerit obliuioni dicti Fabritij, qui fuiſſet immemor conditionem, &c. non poteſt aliquo modo dici quod voluerit declarare indignum, quia in obliuione non eſt culpa Bald. in l. Præsbiteri in fine C. de Epiſ. & Cleric.

99 Quinimò vnum eſt notandum, quod ſi dictus Iulius voluiſſet dictum Fabritium eſſe indignum ſua hæreditate, vtiq; ſicut reuocauit donationem, reuocaſſet etiam teſtamentum eodem tempore, & tamen nõ ſolum illud nõ reuocauit, ſed dixit, quod de bonis ſuis diſponebat pro illis, qui ex teſtamento, vel abinteſtato cõtingeret ſuccedere, & cũ teſtamento iam facto, perſeuerauit poſt reuocationem donationis vſq; ad mortem per tot menſes, ac in eadem domo ſimul viuendo & à dicto Fabritio ſeruitia recipiendo, vſq; ad vltimum vitæ ſpiritũ, ideò dicitur voluiſſe decedere cum eodem teſtamento, & eadem voluntate, & remiſiſſe omne odium, & indignitatem, vt in terminis tradunt Alex. conſ. 159. nu. 10. & 11. lib. 7. & per Tiraq. latè de reuoc. don. in vet. ſuſceperit, nu. 21. & ſeq. & Card. Mant. in tract. de coniect. vlt. volunt. lib. 12. tit. 1. nu. 13.

100 Hinc etiam & 4. reſultat quod non intret Fiſcus, qñ teſtator in reuocatione declarat velle alios ſuccedere, vt hic declaraſſit velle ſuccedere ſuos hæredes ex teſtamento, vel abinteſtato, & cõmuniter notãt in d. l. hæreditas Cyn. Butr. Bar. Corn. omnes in princ. & n. 1. Caſtr. nu. 3. Alb. n. 3. imò eſt cautela ad excludendum Fiſcum quando dubitatur quod inſtitutus ſit indignus vt fiant ei ſubſtitutiones Rimin. ſen. conſ. 232. nu. 8. lib. 2. Barb. conſ. 46. nu. 1. lib. 1. Peregr. de iure Fiſci lib. 3. tit. 19. nu. 13.

101 Sed quid plura, ſi habemus verba clara donationis, in quo donator voluit expreſsè quod per quodcunque delictum donatarij nunquam poſſet Fiſcus confiſcare, nec ſequeſtrare? ſed ſemper eſſe excluſum? Quæ prohibitio fieri poteſt,

teſt, itaùt pænitus excludatur Fiſcus, Ruyn. conſ. 129. lib. 2. num. 4. verſ. & eò magis, Rol. conſ. 56. lib. 1. num. 11. verſ. Item, & in alio, & num. 12. & ſeq. Gabr. 113. num. 12. & conſ. 140. num. 39. lib. 1. cum ſimil. Vnde ſi voluerit excludi Fiſcum per quodlibet delictum, multò magis vbi non eſt delictum.

102 Deniq. dato, ſed non conceſſo, quod dictus Fabritius fuiſſet indignus donatione, non propterea ſequitur, quod dictus Iulius non poſſet remittere omnem indignitatem, & facere eum dignum ex teſtamento, quia indignus ex vna re, vel ſcriptura, non ſit indignus ex alia re, & alia ſcriptura l. hæreditas l. Papinianus l. reſcriptum, C. de his, quib. vt indign. & ibi gloſ. Alber. in rubr. eod. tit. num. 6. & ſeq. Peregr. de iure Fiſci lib. 2. tit. 2. de indign. num. 19. quia pæna militans in vno non extenditur ad aliud vt latè fuit dictum in dicta deciſione de Theodolis, quando enim quis priuatur vna re, quia circa illam rem non ſeruauit voluntatem non extenditur illa priuatio ad aliam cauſam, vt benè per Oldrad. conſ. 16. ſub nu. 4.

103 Non obſtat quod dictus Fabritius ſit eadem perſona, quia in eadem perſona loquuntur ſupradicti Doctores.

104 Non obſtat, quod ſit eadem indignitatis ratio in vna cauſa ſucceſſionis, quæ in alia, quia hoc negamus, & dato quod eſſet eadem ratio, illa operaretur, vt dictus Iulius poſſet reuocari etiam teſtamentum, non autem facit quod ſit reuocatum, quia pro reuocatione ex capite indignitatis, & requiritur expreſſa declaratio indignitatis, vt ſupra, & requiritur, quod teſtator vlterius non dixit, quod velit ad alios, quàm ad Fiſcum peruenire, & alia de quibus in præmiſſis, &c.

ARGVMENTVM.

De pæna non reuelantis fabricatores falſæ monetæ, & eam expendentis, quando locum habeat, De tortura minori inferenda, quæ, & qualis eſſe debeat, & quando dicatur exceſſiua, vt inde extorta confeſsio confitenti non noceat, Quando confeſsio dicatur erronea, & quando impoſsibilis, vt pariter confitenti non noceat.

SVMMARIVM.

Minor excuſatur in totum à dolo, ſeu delicto conſiſtente in omittendo non ſolum præſumpto, ſed etiam verò, & abſq. vlla prorſus reſtitutione, nu. 1.

Reuelare delictum nemo tenetur, quando illud probare non poteſt, quod an verum ſit & quando, nu. 2.

Ignorantia iuris controuerſi excuſat nedum minorem, ſed etiam maiorem, nu. 3.

Criminaliter procedi non poteſt contrà errantem in iure controuerſo etiam quod potuerit peritiores conſulere, & non conſuluit, nu. 3.

Statuta pænalia derogant pænis a iure communi impoſitis, nu. 4.

Confeſsio extorta per exceſsiuam torturam confitenti non nocet, nu. 5.

Tortura pro vlteriori veritate, ſeu ad habendum complices debet eſſe leuis, & moderata, nu. 6.

Minores 14. annorum torqueri non poſſunt, maiores verò 14. poſſunt torqueri, ſed leuiter, nu. 7.

Torturæ gradus connumeratur etiam inſtricta manuum ligatione, nu. 8. & nu. 9.

Confeſsio dicitur extorta metu tormentorum per ſolam manuum ligaturam, nu. 9.

Tortura pro habendis complicibus, ſeu pro vlteriori veritate non debet dari, niſi conſtet quod torquendus erat confeſſus, vel conuictus de principali delicto, num. 10.

Confeſsio erronea, falſa, ſeù impoſsibilis confitenti non nocet, nu. 11. & 13.

Confeſsionis error cenſetur probatus, probando rem aliter ſe habere, nu. 11.

Euentus rei, vel delicti impoſsibilitas non excuſat delinquentem, ſi ſe delinquere credebat, nu. 12. declara, vt nu. 13.

Error confeſsionis in parte probatus, reddit confeſsionem in totum erroneam, nu. 13.

Monetas falſas expendentes de iure communi puniuntur pæna falſi, ſed hodie perpetuo exilio afficiuntur, nu. 14. & nu. 20.

Expendentes monetam falſam, non ſtanneam, vel plumbeam, ſed æream, argenteam, vel auream quomodo puniantur. nu. 15. & 16.

Monetas falſas expendentes præcedente tractatu, & ſcientia Fabricationis falſæ monetæ puniuntur eadem pæna, qua puniri debent fabricatores falſarum monetarum nu. 17. & ſeqq.

Monetas falſas expendentes non præcedente ſcientia fabricationis, aut tractatu puniuntur tamquam auxiliatores poſt delictum ideo mitiori pæna puniuntur, qua puniri debent ipſi fabricatores, nu. 18.

Auxilium præſtantes poſt commiſſum delictum præcedente ſcientia, & tractatu puniuntur eadem pæna, qua puniri debet principalis delinquens. nu. 18.

Furtum receptans præcedente tractatu, & ſcientia tenetur pæna furti, ſecùs ſi nulla præceſſerit ſcientia, vel tractatus, nu. 19.

Minor etiam in crimine falſæ monetæ, mitiùs punitur, num. 21.

Spontè confeſſus mitius punitur, nu. 22.

Monetam falſam modicæ quantitatis expendens mitiùs punitur, nu. 23.

Minor ætas facit minuere pænam non ſolùm legalem, ſed etiam ſtatutariam, nu. 24.

CONSILIVM CVI.

1 SI in hac Eugubina falſæ monetæ doctiſsimas, & magiſtraliter expilatas dubitationes Ill. admodum, & excell. D. Prætoris Eugubij, enucleataſq. & luculentas reſponſiones dictis dubitationibus datas ab Excell. D. Carceratorum defenſore perſtringere, nedum ſingulariter reaſſumere vellem, non vtique ſimplex reſponſum vt mei moris eſt, ſed alium de falſa moneta tractatum conficere opus eſſet, Vt igitur breuitati quantum poſſum, & veritati ſtudeam, & pro veritate meum proferam iudicium, & in primis quoad perſonam Gambocci, qui primo de non reuelatione fabricatorum falſæ monetæ. Secundo de earum expenſione. Tertio de auxilio in fabricatione præſtito imputatur. Omiſſis prætenſis nullitatibus proceſſus, crederē eundem Gamboccium eſſe in caſu abſolutionis, in omnibus prædictis tribus imputationibus. Et quod attinet ad caput non reuelationis duplici ratione ad ſic dicendum moueor. Prima eſt quia cum vix pubes factus ſit, & minor annorum 16. intrat concluſio, quod in totum excuſatur à dolo, & delicto in ommittendo conſiſtente, non ſolum præſumpto, ſed etiam vero, etiam abſq. vlla prorſus reſtitutione in integrum ſecundum Aret. in §. in ſumma nu. 1. in fin. inſtit. de obligat. quæ ex delicto naſcunt. Cagnol. in l. ferè in omnibus, nu. 1. ad fin. ff. de reg. iur. Ant. Gomez de delict. c. 1. nu. 59. Theſaur. deciſ. Pedemon. 161. ſub nu. 3. cum alijs allegatis per alterum Dominum * ſcribentem, qui teſtantur de communi Doctorum ſententia.

2 Altera eſt ratio, quia nemo tenetur reuelare delictum quod probare non poteſt ex pariter allegatis ab eodem Domino ſcribente, qui teſtantur de veriori, & magis communi Doctorum ſententia, & licet non ignorem alios nonnullos non mediocris ſcientiæ authores contrarium voluiſſe, & in hac contrarietate aliquos diſtinctionis fœdere opinionem concordare nixi fuerint, vt prima ſcilicet procedat quoad iudicialem denunciationem, & accuſationem. Secunda autem quò ad extrà iudicialem delationem vt videre eſt apud Cagnol. in leg. culpa caret, numero duodecimo verſ. ego autem, & verſ. ſi neceſſariam ff. de regular. iur. Roland. conſ. 88. num. 22. lib. 2. Decian. lib. 7. cap. 34. nu. 16. in fine & cap. 44. num. 27. Baiard. ad Clar. in §. læſæ maieſtatis, numero ſecundo, verſ. 3. committitur Andr. Facchin. controuerſ. Iuris lib. 9. cap. 86.

3 Negari tamen non poteſt ex præmiſſis, quin ſimus in iure controuerſo, in quo minores excuſari ignorantia iuris dubitandum non eſt, cum certiſſimum ſit etiàm maiorem excuſari ex allegatis per Tiraquell. de pen. temp. cauſ. 11. num. 6. Barthol. Thægeum in pract. crim. part. 4. nu. 6. Crot. conſ. crim. diuerſ. 131. nu. 6. & num. 11. & 12. lib. 1. Oſaſch. conſil. 64. num. 52. In fine & ſeq. Plor. de in lit. iuran. §. ſexto, num. 52. vbi quod contrà errantem in iure controuerſo non poteſt criminaliter procedi. Stephan. Lamberteng. de contract. eorum gloſ. 1. nu. 139. & ſeqq. & num. 170. & ſeq. vbi ampliat etiam quod quis potuerit peritiores conſulere, & non conſuluerit, & etiam, quod errans, ſeù ignorans ſit iuriſperitus.

4 Quod verò attinet ad expenſionem falſæ monetæ, ſufficeret dicere, quod omnibus ceſſantibus vigore decreti Ducalis expendentem falſam monetam non excedentem valorem vnius floreni non poſſe puniri, niſi pœna minima pecuniaria, pœna videlicet 200. ſolidorum etiam quod ſcienter, & fraudolenter expenderet. Cuius quidem verbi decreta, eum clara ſint interpretatione non indigent, nec etiam dubitandum eſt, quin omnem aliam iuris communis pœnam grauiorem reuocauerint ad trad. per Bald. in l. data opera num. 13. C. qui acuſ. non poſſ. Cuius opinionem reprobato Bart. contrarium tenente indiſtinctè eſſe ſequendam dixit Alex. in addit. ad eundem Bart. in l. 1. num. 1. litera C. ff. de vi bonor. rapt. de Communi, * ſeruata opinione teſtatur Clar. in pract. §. final. quæſt. 83. num. 5. verſ. debet etiam Iudex. Andr. Facchin. controuerſ. iur. lib. 9. capitulo primo verſ. * quarta concluſio, vbi pariter teſtatur de magis communi.

5 Verùm quia etiam in iſto capite, vt prædixi, Gamboccium eſſe abſoluendum omnino exiſtimo, omnino pariter poſſe dici arbitrarer hanc eius confeſſionem circa expenſionem monetæ in exceſſiua tortura fuiſſe extortam, & per conſequens vti metu tormentorum indebitè extortam minimè illi nocere etiam quod fuerit millies ratificata. Marſil. conſ. 29. num. 47. & ſeqq. Gribald. In reg. crim. verſ. confeſſio metu tormentorum inter commun. opinion. parte prima, fol. mihi 347. col. 2. Hieron. Lauren. deciſ. Auenion. 20. nu. 17. & alibi paſſim, * & communiter Doctores, quos hic referre longum eſſet. Vulgatum enim eſt in iure, quod confeſsio in tortura emanata nunquam ſupplet iniuſtitiam ipſius torturæ ex quocumque capite indebitè illata fuerit, vt pluribus comprobat Anton. Gomez. de delict. capitulo decimotertio, rubr. de tortura eorum, nu. 25.

6 Quod autem tortura illata Gamboccio fuerit exceſsiua præmitto infraſcriptas concluſiones, quarum prima eſt, quod tortura pro vlteriori veritate, ſeù ad habendam complices, debet eſſe leuis, & moderata Clar. in pract. §. final. quæſt. 64. verſ. veritas eſt in fine. Vulpell. conſil. 4. numero decimoquarto, verſ. illud inſuper non omitto. Franciſc. Perſonal. in tract. de indit. & tortura, numero nono, in fine, & numero decimo, & numero 101. & iam hæc omnia benè ſciens pru-

dens

Digitized by Google

dens Iudex Floriano ad eundem effectum nonniſi quartam partem vnius horæ inflixit tormentum ſtanghettæ quo tormenti genere ab omnibus parnipendi, cum leuiſſimum ſit, & in eo pauciſſimi confiteantur, & omnes ſciunt, & ego teſtari poſſum nunquam vidiſſe, aut audiuiſſe aliquem confeſſum.

7 Secunda ſit concluſio, quod in præmiſſo caſu eo leuior tortura inferri debebat, quo erat tenellæ ætatis, & vix xv. vt mihi præſupponitur exceſſerat annum, quo caſu licèt benè ſciam maiores 14. poſſe torqueri. Non tamen dubium eſt, quin leuiter torqueri debeat ex traditis per Anton. Gomez. de delict. c. 1. nu. 67. verſ. Adultus tamen, & ſic in caſu de quo agitur, tortura debebat eſſe leuis duplici reſpectu, tum ratione perſonæ, tum ratione cauſæ ex præallegatis.

8 Tertia ſit concluſio, quod inter gradus torturæ connumeratur ſtricta manuum ligatio retrò terga, vt per Clar. in pract. §. final. quæſt. 64. verſ. nunc de gradibus poſt med. Franc. Perſonal. tract. de indit. nu. 76. Bonacoſſ. in commun. opin. p. 2. verſ. tortura eſt triplex fol. 82. Et quando ligatura eſt ſtricta, tūc talis ligatura æquiparatur, quando reus in fune eleuatur, & quod plures reperti fuerint, qui in ea plus doloris pariantur, quàm alij in tortura, idem Clar. vbi ſupra pro veritate teſtatur, & quotidiè in practica experientia docet.

9 Quare his præmiſſis, vt ad rem redeam, dùm Gamboccius ſtetit in tortura eleuatus per vnum miſerere tranſeat, & ſum cum D. Iudice quod tortura non fuit grauis etiam habito reſpectu ad eius ætatem, & ad finem, pro quo torquebatur, verùm adhuc ipſum detinere prout detentus fuit cum manibus retrò terga ſtrictè legatis per horam cum dimidia. Non poſſum niſi liberè dicere fuiſſe iſto caſu in tortura exceſſum, & apud nos tamdiù etiā maiores, & etiam in atrociſſimis delictis poſt debitam illatam torturam reus tamdiu detineri nunquàm vidi. Quapropter *confeſſionem in hac exceſſiua tortura habitam, nullam, & inualidam eſſe, nullus credo dubitationi locus ſit, cum ſola ligatura indebitè inflicta, confeſſionem metu tormentorum extortam, nullam, & inualidam faciat ſecundum Bart. in l. 1. §. Diuus Seuerus nu. 2. ff. de quæſt. Bero. in c. atſi Clerici, nu. 51. verſ. timore etiam tormentorum extrà de iudic. Marian. in c. qualiter & quando il 2. nu. 1017. in fine extra de * accuſat. Boſſ. in tit. de tortura nu. 4. & eſt communius teſte Franciſco Perſonali in tract. de indit. & tortur. nu. 73.

10 Videtur etiam prædicta tortura Gamboccio indebitè illata ex alio capite, nempè quia torquetur pro vlteriori veritate, & complicibus tamquam confeſſus, & conuinctus, & ſine præiudicio confeſſatorum, & conuictorum, & tamen in proceſſu non apparet, quod ante torturam eſſet confeſſus de aliquo prætenſo delicto, niſi tantùm quod non reuelauerit, quod ſibi Mengaccius de falſæ monetæ fabricatione communicauerat, quæ quidem nō reuelatio, vt ſupra probaui in ipſo Gamboccio non erat delictum, vnde eum de aliquo delicto non eſſet, neq; confeſſus, neq; conuinctus, non poterat vti talis, pro prætenſis complicibus, & vlteriori veritate torqueri ad tex. in l. qui vltimo ff. de pæn. cū alijs per Ludouici Peguet. deciſ. crim. 5. n. 29. verſ. ſcias tamen.

11 Et demum quod attinet ad prætenſum auxilium præſtitum fabricatori falſæ monetæ, confeſſio Gamboccij etiam ſuper hoc capite ſubiacet defectibus indebitæ torturæ, de quibus ſupra mox dixi quoad monetæ expenſionem, & vlterius eſt confeſſio prorſus falſa, & impoſſibilis cum dicat *che aiutò circa vn hora a ſoffiare nel fuoco, con li mantici di caſa, mentre il Mengaccio voleua cauare vn poco d'argento di certa terra gialla, che haueua poſta in vn crocciolo con il toſſico dentro, & che ne cauaro da due, ò tre granelli dicendo volerſene ſeruire per fare dette monete falſe*. Hæc enim confeſſio iunctis alijs, de quibus in proceſſu, omiſſo quod eſt in veriſimilis non verificata, & in pluribus partibus non vera, ſatis mihi eſt fuiſſe detectam falſam peritorum iuditio ex impoſſibilitate facti in eo quod dicit, *che col ſoffiare nel fuoco con li mantici di caſa per vn hora in circa haueſſi cauato due, ò tre granelli d'argento dalla terra gialla meſſa in vn crocciolo*. Quid amplius eſt dubitandum, quod ob torturæ timorem, & dolorem reſpectiuè hæc ſibi falſa confinxit, vt ſic iudici credens ſatisfacere ab ea ſe liberaret, ideò ſubintrant iuris concluſiones, quod erronea, falſa, ſeu impoſſibilis confeſſio confitenti non nocet, & quod ſatis de errore dicitur probatum, probando rem, ſe aliter habere eò quod reus faſſus eſt Ang. de maleſ. in verb. comparuerunt, & in termino defenſionis produxerunt nu. 1. ad fin. Foller. in pract. crim. in verb. & ſi confitebuntur p. 1. nu. 54. fol. 302. Claud. ad Bertaz. conſ. 103. litteral. verſ. error poterit lib. 1. Honded. conſ. 66. nu. 69. & conſ. 102. nu. 44. lib. 1.

12 Nec facit quod dicatur delicti nullitatem, ſeù impoſſibilitatem non tollere pœnam illud confitenti, vt per Baiard. & Gaſpar. Theſaur. poſt. Boſſ. in locis in dubitationibus allegatis. Non enim ad defenſionem Gamboccij dicitur non eſſe poſſibile, quod ex illo argento per illum confeſſato, moneta falſa fabricari non poterat, quo caſu intrarent ſcripta per præallegatos Doctores, & quidem optima ratione, quia in delictis non attenditur rei euentus ſeu delicti impoſſibilitas, ſed animus eius, qui ſe delinquere credebat, & ad delinquendum præparabat l. Diuus Adrianus vbi gloſ. & Doct. ad l. Cornel. de Sicar. l. verum §. ſciendum ff. de minorib. l. fraudis interpretatio ff. de reg. iur. cum alijs per Tiraquell. de penis temp. cauſ. 51. nu. 7. & nu. 9.

13 Sed dicitur, quod per ipſum confeſſata non ſunt

vera, quod ſcilicet ex illa terra crocei coloris fuerit extractum argentum, quo caſu dicitur confeſſionem eſſe erroneam, & illi non præiudicare, vti falſam, & probato errore in parte præſumi etiam erroneam in totum Soccin. conſ. 82. num. 2. verſ. Confirmo lib. 3. Dec. conſ. 536. nu. 10. Alciat. de præſumpt. reg. 3. præſumpt. 21. nu. 3. Herculan. de negatiua num. 198. in 17. Fallen. Cum alijs per Maſcard. de probation. lib. 1. concluſ. 384. num. 2. * Vbi alijs relatis teſtatur de communi, & illi Termini ſunt valdè diuerſi ab ea concluſione in contrarium allegata, quod delicto confeſſato, & præcogitato non excuſet illius nullitas inefficacia, ſeu impoſſibilitas.

Et hæc quoad Gamboccium.

14 Quo verò ad Florianum, contrà quem pariter prætenditur quod ſit culpabilis ob non reuelationem fabricatoris falſæ monetæ, & etiam quod eam expenderit: Quoad non reuelationem, Crederem ab omni pœna eum immunem ex rationibus deductis pro Gamboccio, quas hic repetere ſuperfluum eſt. Et quod falſas expenderit monetas, non poteſt in facto negari, ſed qua pœna puniendus ſit. Videndum Primò loco quid de iure communi, ſecundum quod licèt ſic falſas monetas ſcienter expendentes puniendi videantur pœna falſi iuxtà text. in l. lege Cornelia §. eadem lege, ff. ad l. Cornel. de falſ. quæ falſi pœna ſit deportationis cum publicatione bonorum, Hodiè tamen cum bona non publicentur, pœna ſolùm deportationis locum habebit, cuius loco, bannum perpetuum ſucceſſit, ſicut in terminis voluit Bonifac. de Vitalinis de pœna falſifican. monet. num. 4.

15 Et quia Textus in d. §. eadem lege loquitur in expendente falſas monetas ſtaneas, vel plumbeas, non autem in expendente monetas falſas æreas, argenteas, vel aureas, prout accidit in caſu noſtro idcirco hoc vltimo caſu, non pœnam falſi, ſed aliam mitiorem, & extrà ordinē ſtellionatus nempè pœnam infligendam eſſe magis communiter à Doctoribus receptum eſt vt videre eſt apud Clar. in pract. §. falſum verſ. expendens autem, & ibi Baiard. in addit. n. 313. Decian. in tract. crimin. lib. 7. cap. 23. nu. 10. poſt med. & cap. 25. num. 4. & 5. & cap. 28. nu. 18. Ludou. Peguer. deciſ. Crim. 46. num. 14. Bonifac. de Furtis, §. 4. nu. 62. Petr. Gaball. reſol. Crimin. rom. 1. caſ. 199. nu. 1. & ſeqq.

16 Quicquid ſecùs poſt Salycet. in l. 2. num. 5. C. de falſa moneta ſenſerit Marſilius in l. qui falſa num. 64. ff. ad l. Cornel. de falſ. Cum quibus, conuenire etiam videatur Iacob. Nouell. in pract. crim. In forma Inquiſitionis contrà monetarios nu. 15. vbi dixit contrà ſcienter expendentes falſas monetas imponendam eſſe pœnam, aut pecuniariam, aut aliam extraordinariam arbitrio iudicantis.

17 Nec obſtant per me ſcripta in tit. de Crim. læſ. maieſt. q. 115. num. 127. Vbi dixi ſcienter recipientes à fabricatoribus falſæ monetæ, monetas falſas, & eas expendentes eadem pœna puniri, qua ipſi fabricatores, Sic enim per me ſcripta ſunt intelligenda, vt procedant quando ex præcedente conuentione, ſic pactum eſſet, vt fabricatores fabricarent, & receptores erogarent falſas monetas, Itaut niſi vt fabricatores expenditorem habuiſſent illam falſam monetam non cudiſſent. Hæc ſunt punctualia verba per me ſcripta in loco preallegato. Quod non contigit in caſu noſtro in quo Florianus licèt à fabricatore falſas monetas receperit, & eas expenderit, non tamen ſic cum eo conuenerat, vt is fabricaret falſas monetas, & ipſe eas expenderet, & ſic ceſſante hoc præcedente tractatu non intrant per me ſcripta vbi ſupra, Nec expendens poteſt dici particeps fabricationis, prout dixi requiri, vt pœna mortis expendens puniatur.

18 Et hæc reſponſio, ſicut eſt in iure veriſſima ità nec etiam rationibus, & Doctorum authoritatibus deſtituta eſt, Expendens enim falſam monetam, & ſcienter non præcedente tractatu cum fabricatore de ſic eam expendendo dicitur præſtare auxilium non in delicto, ſed poſt delictum, & ideò non eadem pœna qua principalis delinquens, ſed alia mitiori puniendus eſt ſecus ſi præcedente tractatu, & conuentione ſic poſt delictum auxilium præſtiterit, quia tunc dicitur delicti particeps, & eadem plectitur pœna fuit diſtinctio Bart. in l. in furti, §. ope. nu. 6. verſ. prædicta verò, ff. de furt. quam ſequuti ſunt Auguſt. ad Angel. de malefic. in verb. & Andream Auxiliatorem, num. 5. verſ. limita tamen Ant. Gomeſ. de delict. cap. 3. rubr. de homicid. num. 50. verſ. Quod tamen intellige Petr. à Placa in epit. delict. lib. 1. cap. 16. num. 5. ante fin. verſ. niſi & inter eos præceſſiſſet tractatus fol. mihi 257. Menoch. de arbitr. quæſt. lib. 2. caſ. 349. num. 23. & ſeqq.

19 Sic & ſcienter receptans furtum, poſtquam eſt commiſſum, cum ex hac receptatione non dicatur furi opem præſtitiſſe, niſi poſt delictum, non tenetur pœna furti, ſecùs ſi inter furem, & receptatorem, præceſſerit conuentio de ſic receptando rem furatam poſt commiſſum furtum, tunc enim vti particeps furti eadem pœna qua fur plectendus eſt extraditis per Riminal. Senior. in conſ. 86. num. 4. & per Bonifac. in tract. de furt. §. contractatio num. 78. verſic. ſi tamen ante furtum, ſed ſic eſt, quod Florianus nullo præcedente tractatu, nullauè præcedente pactione cum Mengaccio de expendende falſas monetas ab ipſo fabricandas, expendit illam paruam quantitatem monetarum, de quibus in proceſſu, ergo eadem pœna teneri non debet.

20 Quare firma remanente concluſione, quod de iure communi expendens ſciēter falſam monetam extrè ordinem arbitrio iudicis puniri debeat, & ſic aut exilij, aut pecuniaria, aut alia ſimili Iudicis arbitrio ſecundum Bonifac. de Vitalin. & Iacob.

No-

Nouell. in locis præallegatis in propoſita facti ſpecie eò minor pœna imponenda venit.

21 Primò quia minor 16. annorum, qui propterea nedùm in expenſione falſæ monetæ, ſed etiam in fabricatione mitiùs puniri debet ſecundum Caccialup. in conſil. criminal. diuerſ. 95. num. 3. in fin. & ſeq. lib. 1. Roland. conſ. 77. num. . . lib. 3. Hippol. Rimin. conſ. 245. num. 24. lib. 3. Attenditur enim iſto caſu, non tempus infligendæ pœnæ, ſed commiſſi delicti ex allegat. per Tiraquel. de pœn. temp. cauſ. 7. num. 8. in fin. Clar. in pract. §. fin. quæſt. 60. verſ. ſed nunquid maior Menoch. de arbitr. quæſt. lib. 2. in addition. ad caſum 329. num. 30.

22 Secundo quia ſponte confeſſus c. non dicatis 12. quæſt. 1. c. qui admiſſ. 15. quæſt. 8. cum ſimil. imò ſpontè confeſſus, quod ſine dolo deliquiſſe præſumatur benè conſuluit Franc. Becc. conſ. 96. numero decimoquinto, Bertazz. conſ. 193. nu. 14. Burſat. conſ. 152. nu. 33.

23 Tertio quia non magnam, ſed modicam pecuniarum quantitatem falſarum monetarum non excedentem ſcuta quatuor expendit ad trad. per Marſil. in conſ. 47. num. 1. verſ. quoniam dicta ſumma, & in conſ. 71. in princ. & num. 8. & 9. Iul. Scarlatin. conſil. criminal. diuerſ. 115. numero vndecimo, libro primo.

24 Et quidem ſi in hac imponenda pœna attendendum eſt decretum Ducale, prout, cur attendi non debeat neſcio videre rationem, non poterit eſſe niſi leuiſſima pecuniaria cum ex eo ſic ſcienter falſas monetas expendentibus non niſi 200. librarũ pœna pecuniaria inflicta ſit, quęſeo minor eſſe debebit quo ex prædictis exgrauantibus qualitatibus Iudex ad eam minorandam ſuaderi debet & præſertim ratione minoris ætatis, quæ minorem leuius punire facit non ſolùm in pœnis legalibus, ſed etiam ſtatutarijs Alex. conſ. 160. nu. 8. lib. 7. Zuccard. in rubr. C. qui admitti, nu. 23. Bonacoſſ. in comm. opin. crim. p. 1. verſ. minor non debet puniri ſtatuto fol. 114. col. 3. in princ.

25 Non poſſum ſummopere laudare ſolertiam D. Prætoris in inueſtigando tam enorme ſcælus eiuſque authores, & complices, quos propterea cum benè compererit non ſolùm confido, ſed pro certo ſcio eum benigniſſimè acturum cum iſto Floriano, ipſum leuiſſima pecuniaria pœna condemnando, & Gamboecium abſoluendo, quod eò magis ſic fieri debere non dubito, cum caſus euenerit in ſtatu Principis qui non niſi iuſtitiam colit, & veneratur.

Et ita ut ſupra pro veritate reſpondi. Ego Proſper Farinaccius I. C. Romanus ſaluo ſemper meliori iudicio, &c.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

ARGVMENTVM.

Officialis cui debetur pars pœnarum, & compoſitionum, ſi aliquem condemnauit, & ſucceſſor exegit pœnam, An debeat dictæ pœnæ ſuam partem accipere, An verò ſucceſſor, & quid ſi reus condennatus, fuit factus debitor in libro communitatis eidemq; facta dilatio ad ſoluendum.

SVMMARIVM.

Procuratores Fiſcales ſtatus Eccleſiaſtici, & Officiales capiunt eorum partem compoſitionum, & pœnarum ipſis debitam de manu theſurarij nu. 1.

Fiſci Vrbis Procurator vigeſimam exigit non de corpore compoſitionis, ſed vltra eam à parte, quæ compoſuit, nu. 1.

Fiſci Vrbis procurator non poteſt capere ſuam vigeſimã, niſi de incameratis cum effectu, declara niſi reus fuerit condemnatus, & incameratio non potuerit fieri propter dilationem ipſi factam, nu. 2. & ſeqq. & num. 9. & ſeqq.

Pœna habetur pro exacta quando prr officialem non ſtat quin non exigatur, nu. 4. & 10.

Officiali debetur pars pœnarum, ſeu compoſitionum in remuneratione laborum, nu. 5.

Pœnarum, ſeu compoſitionum pars ſoluenda officiali propter ſuum laborem debetur, primo officiali, qui condemnauit, & non ſecundo, qui eam exegit, nu. 8.

Fiſcalis Vrbis ex communi ſtylo, & obſeruantia debet habere ſuam vigeſimam tempore factæ dilationis, & non poſtea nu. 12. & ſeqq.

Conſuetudo, ſeu obſeruantia notoria vbi eſt poteſt Iudex extraiudicialiter ſe de ea informare, nu. 12.

CONSILIVM CVII.

1 CONSTITVTIO Sixti Quinti 37. par. 2. in verſ. nouiſſimè verò, & in verſ. diſtrictè vero ad finem non loquitur de Procuratore Fiſci Vrbis, ſed de procuratore Fiſci, & alijs officialibus ſtatus Eccleſiaſtici, vt ex eius lectura clarè dignoſcitur, idque clarius apparet, quia vult quod dicti Fiſci Procuratores, & Officiales capiant partem compoſitionum ipſis debitam de manu Theſaurarij, ſeu Depoſitarij extrahen. ex ſumma, in qua fuit facta compoſitio. Quod nullo modo poteſt applicari Procuratori Fiſci Vrbis, qui vigeſimam exigit non de corpore compoſitionis, ſed vltrà eam, & propterea non a

Depo-

Depoſitario,in cuius manu non intrat, niſi ſumma compoſitionis; ſed à parte vigeſimam recipit, & in vrbe eſt immemorabilis,& notorius ſtilus.

2 Chirographum Clementis Octaui poſſet forſan dici,quod non afficit,quia non publicatum, & in multis non ſeruatur. Sed vt cumq; ſit illius vigore, licet Fiſcalis non poſſet recipere ſuam vigeſimam, niſi de incameratis, & non prius. Vbi tamen reus fuit condemnatus, & pœna non potuit incamerari,quia illi fuerit facta dilatio,tunc habetur,ac ſi eſſet incamerata ad effectum, vt officialis poſſit habere ſuam partem ex doctrina Angeli in l.ſi poſſeſſor §.redactæ ff.de petit. hæred. vbi infert ad ſtatutum deponens, quod poteſtas debeat habere quartam pœnarum,quas redigi fecit in commune, inquit ibi Angel. ſufficit vt poteſtas habeat ſuā quartam, actiones eſſe redactas licet pœnæ incorporatæ non ſint. Et hanc Angeli doctrinam ſequuti ſunt Dec.in authen.Si quis in aliquo, nu. 5. verſ.& declarando,& ibi etiam Alciat. nu. 6. verſ. attenditur ergo C.de edendo item Dec.conſ.492. no.5.& conſ.654.in fine Soccin.conſ.70.num. 10. lib.4.Roland.conſ.77.nu.9.lib.4.Hippol.Riminal. conſ.33.nu.12.lib.1.Bertazzol.conſ.155.nu. 4. & hæc eadem Angeli doctrina fuit alias canonizata in Rota in vna Burgen. expenſarum par.1.diuerſ. deciſ.777.Maſtril.deciſ.Regni Siciliæ 12.num.13. verſ.immò ad tempus par.1.

3 Et in fortioribus terminis videatur conſilium Soccin.151.per totum lib.1.quem pariter ſequuti ſunt Dec. Alciat. Bertazzol. & Rota in locis præallegatis,in quo præſupponitur medietatem pœnæ officiali deberi,*quando idem officialis coegerit reum, ſeu contrauentorem cuidam reformationi, de qua ibi ad ſoluendum pœnam cum effectu, & in pecunia numerata ita,quòd dictam pœnam exegerit, & poſuerit ad introitum Cameræ integræ, & non prius*,& tamen concludit ibi Soccinus etiam quod pœna non fuerit cum effectu exacta, & incamerata adhuc ſi officialis reos illos, ſeu contrauentores debitores declarauerit, & vti debitores cameræ deſcribi fecerit officialem omnino debere habere medietatē pœnarum, at in caſu noſtro Procurator Fiſcalis non ſolum procurauit reos de quibus agitur fuiſſe condemnatos,& ſic à Iudice declaratos debitores cameræ,vt in caſu Socini,ſed etiam fecit,quod ipſi in actis pœnam,ſeu compoſitionem acceptarūt illam ſoluere promiſerunt, & de ſoluendo fideiuſſores dederunt.

4 Ratio præmiſſorum fuit duplex vna ſcilicet,quia quando per officialem non ſtat, quin pœna exigatur habetur pro exacta ad effectum de quo agitur ita Angel.in d.§.redactæ per illum tex.Rom. conſ. 434.nu.5.in 3.dubio,& conſ.85.in princ.& in additionibus Soccin.in d.conſ.151.nu.8. verſ. cum igitur fecerant quantum in eis eſt,& latius nu. 12. Dec.conſ.70.nu.2.Ruyn.conſ.293. nu. 2.in fine lib.1.Bertazzol.conſ.155.nu.3.in fine, & nu. 4. & ibi in addit.verſ.itaq; ſi Camera.

5 Altera eſt ratio, & quidem ni fallor multum rationabilis, quia talis vigeſima Fiſcali conceditur pro laboribus quos impendit non in exigendo pecuniam, quam reus ſub Camerali obligatione ſoluere promiſit,prout in caſu noſtro (hoc enim vnica citatione ad ſoluendum iuxta formam ſuæ obligationis expeditur) ſed in proſequutione, & expeditione cauſarum, in quibus opus, & labor eſt,& quandoq; contingit tres ferri ſententias, & propterea ſi vellemus officiali,qui vnica citatione pecuniam exigit, dare mercedem laborum, quos alter officialis fecit in proſequutione, & expeditione cauſæ ſequeretur abſurdum, quod labor, & odium fuiſſet primi officialis, commodum verò,& lucrum ſucceſſoris, prout ſic conſiderauit Soccin. dicto conſ.151.nu.14.

6 Et ex præmiſſis rationibus in hac eadem differentia inter q.D.Molellam,& me Illuſtriſſ.D. Ala tunc Gubernator,cui de partium conſenſu fuit remiſſa cauſa: noluit quod idem Molella mihi reſtitueret illas vigeſimas pœnarum, & compoſitionum non dum incameratarum in quibus erat facta dilatio. Sed ſolum mandauit mihi reſtitui ſcuta 210.pro vigeſima per ipſum recepta in compoſitione confiſcationis bonorum Piccinardi non dum incorporatorum in qua nulla prorſus erat facta dilatio,prout hæc apparent ex dubio tunc dato, & mandato relaxato, quorum copia datur, & magis aparebit ex actis quorum copia petitur.

In eadem ſecundum reſponſum.

7 PRo reſponſione earum, quæ per viam diſcurſus deducta fuerunt. Et quod vigeſima pœnarum,ſeu compoſitionum non exactarum,in quibus ad ſoluendum facta eſt dilatio præſertim de ordine Sanctiſſimi debeatur Fiſcali,cuius tempore facta fuit dilatio,& non ſucceſſori exigenti poſt factam dilationem ex infraſcriptis quatuor concluſionibus ſatis clarè apparere creditur.

8 Prima ſit concluſio quod de iure communi vigeſima ſpectat ad primum Officialem,qui condennauit,& non ad ſecundum, qui exegit ſecundum communem, de qua teſtati ſunt Boer. deciſ. 5. nu. 17.in fine Villalob.in commun.opin. in verbo pœna,nu.61.Peregr.de iure Fiſci lib. 6. tit. 5. nu. 44. Bertazzol.conſ.450.nu.10.& ſeq. & de magis cōmuni ac in iudicijs ſeruata, & practica opinione alijs pluribus idem teſtantibus relatis teſtatur Maſtrill.in deciſ.Regni Siciliæ 12. par. 1. Vbi propterea quod contrarium tenentium opinio communiter reprobatur, & ſic de iure communi res videtur expedita.

9 Secunda ſit concluſio(& nunc ingredior conſtitutionem Clementis Septimi, & Chirographum Cle-

Clementis O&cta;ui) quod ſtante ſtatuto, quod officialis debeat habere quartam partem pœnarum quæ rediguntur in Cameram, ſi delinquenti facta fuit dilatio ad ſoluendum pœnam, & interim contingat remotio officialis debetur dicta quarta pars Primo, & non Secundo officiali, quia ad hunc effectum paria ſunt pœnam eſſe incorporatam, vel actiones ad eam quæſitas, hæc eſt doctrina Angeli in l. ſi poſſeſſor, S. Redactè, ff. de petit.hæred. non ſolùm communiter approbata, & in Rota Canonizata ex allegatis in prima informatione, ſed etiã nullum, quem viderim habet contradictorem.

10 Tertia ſit concluſio præcedentis concluſionis ampliatiua, quod ſtante ſtatuto, quod pars officiali debita ſoluatur ex pœua exacta, & cum effectu ſoluta in pecunia numerata, & non prius. Adhuc tamen dicta pars officiali debetur eo ipſo quod delinquentem debitorem in certa pœna declarauit, illumq; inter alios debitores Cameræ poſuit etiam quod ante exactionem contigerit ipſum ab officio remoueri ad plenè tradita per Soccin. in conſ. 151. cum ſubſcriptionibus aliorum Doctorum, quem in prima informatione allegati referendo ſequuti ſunt.

11 Et ex hac doctrina Angeli iuncto hoc conſilio Soccini tollitur Conſtitutio Clementis Septimi, & Chirographũ Clementis Octaui, cum Angelus in terminis loquatur, vbi eſt facta dilatio, & pars officiali debetur ex pœna in Cameram redacta. Et Soccin. non ſolum loquitur quando pœna eſt exacta, & ſoluta cum effectu, & non prius, ſed etiam quando eſt exacta, & ſoluta in pecunia numerata vt apparet in themate illius conſilij, & tamen vult partem pœnæ deberi officiali qui delinquentem declarauit, & fecit debitorem etiam quod poſteà ob diſceſſum ab officio fuerit impeditus pœnam exigere prout contigit in caſu noſtro.

12 Quarta ſit concluſio, quod vigeſima de qua agitur, debetur fiſcali tempore factæ dilationis ex ſtilo, & obſeruantia ſubſequuta. Quem quidem ſtilumm, & obſeruãtiam tribus modis deduco Primo in toto ſtatu Eccleſiaſtico, in quo vt alias ex aduerſo conſiderabatur, Decimæ, & Vigeſimæ Officialibus vigore Bullæ Sixti Quinti non debentur, niſi poſtquam pœnæ fuerint incorporatæ, cum illas de manu Theſaurarij capere deberent. Et tamen facta dictarum pœnarum, ſeù compoſitionum dilationè eo ipſo, quod Rei ſe obligant pœnam ſoluere in fine dilationis, ſtatim non expectato tempore dilationis officiali ſoluuntur regaliæ, & cum iſte ſtilus ſit notorius poterint Domini de eo ab Illuſtriſſimis DD. Legatis, DD. Gubernatoribus, & Theſaurarijs ſe extraiudicialiter informare Grat. reſponſo 78. num. 1. par. 2. Vant. de nullit. ex defectu proceſſus, & ſolemnitatis ſententiæ nu. 86. Roland. conſ. 44. num 36. lib. 1. Maſcard. concluſ. 1338. uum. 6. Et in hoc amplius conſidero quod Theſaurarius in caſu dilationis factæ Reis, qui ad tempus ſoluere promiſerunt, facit Cameram creditricem non ſimpliciter, ſed ad tempus factæ dilationis, & tamen vt dixi ſtatim officialibus ſoluit regalias.

13 Secundo hic idem ſtylus fuit etiam ante tempus Fiſcalatus D. Molellæ, cum tunc idem Molella vt ſe ab eadem prætenſione, quam ego ſecum habebam liberaret oſtendit dictũ ſtylum ſuorum anteceſſorũ, vt apparet ex informatione D. Albertonij qui huic ſtylo aliud in ſubſtantia nõ reſpõdet, niſi quod à tempore Chirographi Clementis vſq; in illum diem non erant lapſi decem Anni, & ſic ſtylus non erat præſcriptus, quæ reſponſio hodie ceſſat in caſu noſtro.

14 Tertio idem ſtylus deducitur ex eo, quod fuit ſeruatum ab Illuſtriſsimo D. Gubernatore Ale in eadem differentia inter Molellam, & me, in qua cũ prætenderem vigeſimam ab eo habitam quarumdam compoſitionum, non dum ab ipſo exactarum, in quibus erat facta dilatio, & ſuper hoc fuerit hinc inde latè diſcuſſim dictum, & ſcriptum, & etiam pro veritate conſultus D. Scottus, vt ex informationibus tunc factis apparet, Non potui aliquid ex huiuſmodi vigeſima conſequi: Habui ſolum ſcuta 200. pro vigeſima ab ipſo habita in cauſa compoſitionis Piccinardi antequam compoſitionem exigeret in qua nec à Sanctiſſimo, nec ab aliquo vlla prorſus erat facta dilatio.

15 Quare tum de iure communi, tùm vigore Conſtitutionis Clementis Septimi, & Chirographi Clementis Octaui, Tùm etiam vigore ſtyli, & obſeruantiæ ſequutæ vigeſimam de qua agitur nullo pacto ſucceſſori meo deberi creditur.

16 Non obſtant igitur Conſtitutio Clementis Septimi, & Chirographo octauo, quia ex præallegæ ſatis creditur illis reſponſum.

17 Nec etiam obſtet, quod ſi Fiſcali deberetur vigeſima ante tempus dilationis factæ ſequeretur quod haberet plus vigeſima ſaltim in tempore. Hoc enim tollitur quatuor modis. Primo ex ſtylo, & obſeruantia ſubſequuta prædicta. Secundo, quia iſtud plus ratione temporis habito reſpectu ad vigeſimam eſt quid minimum, & non attendendum. Tertio, quia non eſt plus reſpectu Cameræ, ſed reſpectu partis, quæ hodie nihil dicit. Quarto, quia iuxta Doctrinam Angeli, & Soccini, Si velimus admittere quod vigeſima ſit ſoluenda Secundo Officiali, qui poſteà illam debeat reſtituere Primo; Aliud non eſt quam dare inutilem circuitum.

18 Non obſtat prætenſa obſeruantia in contrarium ex reſolutione Cameræ, in cauſa Pariſiani, quia ſi non video reſolutionem, nec etiam ſcio quid reſpondere debeam vltra quod non credo illum caſum poſſe apdlicari caſui noſtro.

18 Minus obſtat cautela, qua vtuntur Camerales aſſignando compoſitionem, in qua fuit facta dilatio alieui creditori Cameræ, & faciendo Cameram creditricem per contanti. Ex hac enim cau-

tela

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

tela non ſequitur de neceſſitate, quod extra hunc caſum, & vbi compoſitio non aſsignatur creditori Cameræ non debeatur ſtatim vigeſima officiali.

20 Nec demum obſtat quod durum non videatur quod vnus faciat labores, & alter capiat fructum, eo quia ſic ego poſſum agere contra hæredes Mollellæ ad reſtituendum vigeſimas occaſione prædicta ſolutas. Reſponſio enim eſt facilis. Quia iam egi contra ipſum viuentem, & Iudex illum condemnare noluit Debeo hodie eſſe peioris conditionis,quam fuit meus Anteceſſor?

Proſper Farinacius I.C.Romanus.

ARGVMENTVM.

Plures falſitatis præſumptiones in hoc Conſilio, proponuntur; & diſcutiuntur, indeq; diſputatur. An præſumptiones falſitatis ſufficiant ad condemnandum criminaliter, & in quam pœnam, Et quando ex illis fides inſtrumento tollatur Quales debeant eſſe præſumptiones falſitatis ſufficientes ad condemnandum tàm ciuiliter, quàm criminaliter. Diſcutitur etiam An, & quando indubitata inditia ad condemnãdum ſufficiant, & quæ dicantur inditia indubitata. De pœna falſitatis magnæ, An ſit pœna mortis, & An & quando abſolutus ſemel poſſit iterum inquiri, & moleſtari.

SVMMARIVM:

Falſitatis præſumptiones plures enumerantur, nu. 1. & nu. 105. de quibus diſcutitur per totum conſilium in diſcurſu.

Indubitata inditia ſunt illa, quæ animum Iudicis ſtringunt ad ſic credendum, & non aliter, nu. 2. contra nu. 67. & ſeqq. Verùm pro primo dicto Vide, nu. 84. & ſeqq. Vbi reſpondetur contrarijs.

Inditia indubitata ſufficiunt ad condemnandum, nu. 3. non ſolùm in pœnam extraordinariam pecuniariam, ſed etiam in corporalem, & ordinariam, nu. 4. contra nu. 68. & ſeqq. & nu. 85. & ſeqq. Vbi reſpondetur contrarijs, & nu. 93. & ſeqq.

Præſumptiones falſitatis quando ſunt vehementes, tendentesq; ad eundem rei finem, & viſibiles ſufficiunt ad condemnandum criminaliter, nu. 5. aliter ſecus, nu. 111. Vbi vide declarationem.

Pœna falſi de Iure communi in libero homine eſt Deportatio, cum publicatione bonorum; In ſeruo autem vltimi ſupplitij. Hodie autem eſt arbitraria, num. 6. Vbi etiam poteſt imponi pœna Triremium, nu. 6.

Falſitatis magnæ pœna eſt vltimi ſupplitij, num. 6. & num. 110.

Falſitas conſumata, & animo nocendi facta, ſi apta erat nocere, licet non nocuerit, ordinaria pœna punitur, num. 7.

Adminiſtrator in libro adminiſtrationis falſas partitas deſcribens, non ſolùm pœna falſi, ſed etiam furti tenetur, & contra ipſum iuratur in litem, nu. 7.

Falſitatis ſola ſuſpitio ſufficit ad tollendum fidem Inſtrumento, nu. 8. & 9. Vbi iſto caſu declaratur, qualis debeat eſſe iſta ſuſpitio, & nu. 27. in fine, non autem ſufficit ad condemnandum criminaliter, nu. 82.

Suſpitio minor eſt præſumptione, coniectura, & inditio, num. 9.

Falſitatis præſumptiones nedùm Iuris, ſed etiam hominis ſufficiunt ad tollendum fidem ſcripturæ, num. 10. Vbi etiam quod duæ præſumptiones ſufficiunt, nu. 11. & nu. 112. Vbi quod ſufficiunt etiam ad condemnandum criminaliter.

Falſus ſemel; præſumitur ſemper falſus, nu. 11.

Falſitatis præſumptio oritur contra eum, qui aliàs commiſit falſitates, nu. 11. & 12.

Liber priuatus præſumitur verus, & probat ſi in eo aliquarum partitarum veritas appares ita, & è contra præſumitur falſus, & non probat ſi in eo aliquæ reperiantur falſæ partitæ, nu. 14.

Præſumptiones falſitatis tolluntur per contrarias probationes, nu. 16.

Falſitas non præſumptiuè, ſed concludenter, & per legitimas probationes probari debet, nu. 16. & nu. 25. verſ. Confirmatur, & nu. 28. & ſeqq. & nu. 33. contra nu. 100. & ſeqq.

Abſolutus ſemel amplius inquiri non poteſt, nu. 17. Vbi hoc ampliatur etiam quod quis fuerit abſolutus ob non probatum crimen.

Abſolutus ſemel ab obſeruatione Iuditij amplius inquiri non poteſt, niſi noua ſuperueniant a primis differentia, & grauiora, nu. 18. & 19. & infra triginta dies, nu. 18. & 19. & 32.

Res iudicata pro veritate habetur, reiq. iudicatæ exceptio repellit agentem à limine Iuditij, nu. 20.

Falſitas in dubio non præſumitur, nu. 21.

Præſumptiones falſitatis leues, & imaginariæ falſitatem non probant, nu. 21.

Donatio veriſimilis, tàm ex parte Donantis, quàm ex parte Donatarij excludit omnem falſitatis præſumptionem, nu. 22. & nu. 34. Vbi præſertim quando eſt facta à Donante nobili, & nu. 35 & 57.

Teſtes pro informatione Curiæ examinati plenè probant contra Curiam, nu. 23.

Periti examinati parte non citata, nihil probant, nu. 24. & nu. 64. in fine.

Perititi plures quàm duo requiruntur in loco vbi adeſt copia Peritorum, nu. 24.

Periti nihil probant quando contra eorum Iudicium adeſt contraria probatio Teſtium, nu. 24.

Confeſſio confitenti non præiudicat, quando contra confeſſionem fuerit iudicatum, nu. 25.

Falſitatis præſumptiones falſitatem non probant, quando patiuntur exceptiones, & replicationes, habentq;

contra-

contrarias præſumptiones, num.26.

Falſitas, vt excludatur interpretatio omnis facienda eſt, num.27.

Falſitatis præſumptiones ſufficiunt ad capturam, & inquiſitionem, nu.29.

Falſitatis Inditium finitum coram Iudice ciuili, non poteſt amplius proponi coram Iudice criminali, nu.31.

Falſitatis ſuſpitio, ſeù præſumptio reſultans ex capricio hominis non ſufficit ad condemnandum, nu.36.

Comparatio litterarum non probat quando non fuerit iuratum non extare alias probationes. Quando non fuerit ſeruata forma à iure requiſita. Quando fuerit facta parte non citata, & in omni caſu eſt fallax, & periculoſa, nu.37.

Solitum ex vno actu, vel ex bino actu inducitur, nu.38.

Falſitatis ſuſpitionem quælibet cauſa excludit, nu.38.

Identitas rei non præſumitur ad excluſionem delicti, ſed probanda eſt per Fiſcum, nu.40.

Delictum non præſumitur niſi probetur, nu.43.

Singula ſi non proſunt ſimul iuncta iuuant, non procedit in criminalibus, nec etiam procedit, niſi ſingula de per ſe ſint perfecti probata, nu.44 & nu.81. Vbi aliomodo declaratur.

Subſcribens cenſetur approbare omnia contenta in ſcriptura ſubſcripta, non aliter, ac ſi omnia ſua manu ſcripſiſſet, nu.47.

Teſtes in crimine falſitatis debent eſſe integri, & omni exceptione maiores, nu.54.

Falſitas vera, & conſiderabilis eſt, Vbi proponitur rem aliter eſſe, nu.55.

Falſitatis præſumptiones viſibiles tranſeunt in præſumptiones Iuris, & ſufficiunt ad condemnandum non in pœnam ordinariam, ſed extraordinariam, nu.55.

Falſitatis præſumptiones non Iuris, ſed hominis ſufficiunt ad tollendum fidem ſcripturæ, de cuius falſitate agitur, non autem ad condemnandū criminaliter, nu.56.

Comparatio litterarum facta à Peritis non ſufficit ad condemnandum criminaliter, nu.56.

Peritorum Iudicium non ſufficit ad condemnandum, nu.64. in fine.

Inditia plura dubitata faciunt vnum inditium indubitatum, nu.90. & ſeqq. Vbi reſpondetur contrarijs.

Multitudo inditiorum producit veritatem delicti ante oculos mentis Iudicis, ſicut clara lux oſtendit veritatem ante oculos corporis, nu.90. & ſeqq.

Inditium vnicum indubitatum ex pluribus dubitatis, inditijs productum ſufficit ad condemnandum, nu.94.

Præſumptiones vrgentiſſimæ ad imponendam pœnam ordinariam quantumcumq; maximam ſufficiut, nu.96.

Præſumptiones violentæ quandoq; ſufficiunt ad imponendum pœnam corporalem, nu.98. & ſeqq. & num.102. Vbi quid ſi præſumptio eſt violentiſſima, & nu.106. & ſeqq. Vbi de materia.

Teſtis vnus de viſu iunctis adminiculis, nunquid ſufficiat ad condemnandum in pœnam ordinariam, num.103. & 104.

Falſi ſuſpicio transfert onus probandi contrarium in aduerſarium, nu.107.

Producens ſcripturam ſuſpectam de falſo punitur, vt falſarius, nu.108.

Falſitatis præſumptiones ſufficiunt ad condemnandum perſonam ſuſpectam, & non multum bonæ famæ, num.109.

Præſumptiones hominis ſufficiunt ad condemnandum, quando agitur, de crimine, in quo iura admittunt præſumptiuam probationem, nu.112. Dummodò tantùm ſint præſumptiones graues, & vrgentes, non autem leues friuolæ, aut temerariæ, nu.113.

Præſumptiones leues friuolæ, aut temerariæ, quæ dicantur Iudicis arbitrio remiſſum eſt. Vbi etiam quomodo iſto caſu Iudex arbitrium regulare debeat, num.113. & ſeqq.

Præſumptiones falſitatis ſi fuerint duæ, Tunc poterit Iudex ex illis declarare non eſſe adhibendam fidem ſcripturæ, nu.114. Si verò fuerint plures quam duæ, Tunc poterit Iudex criminaliter condemnare, nu.115.

Falſitatis præſumptio maxima eſt illa quæ ex inueriſimilitudine contractus oritur, & iſta ſola ſufficit ad tollendum fidem inſtrumento, nu.116.

CONSILIVM CVIII.

ADMITTIT Defenſor carcerari in proceſſu extare tot inditia, vt ex illis poſſit idem carceratus torqueri; Igitur quoad torturam non inſiſto. Reſtat ſolùm videre nunquid in eodem proceſſu adſint tot inditia, & præſumptiones, vt ex illis poſſit in aliquam pœnam condemnari, & in quam. Et quidem quod poſſit cōdemnari in pœnam ordinariam, moueor ex multitudine inditiorum, & præſumptionū contra ipſum laborantium.

1 Et primò. Ex immoderata quantitate pecuniarum donatarum.

Secundò. Familiari, qui tantùm per annos duos inſeruiuit.

Tertiò. Ex ſcriptura à principio larga, & poſtmodum ſtricta.

Quartò. Ex vltima linea tangente ſubſcriptionem.

Quintò. Ex corpore donationis ſcripto à tertia perſona incerta, & nou nominata.

Sextò. Ex cifra in loco inſolito ſubſcriptionis poſita.

Septimò. Ex diuerſitate atramenti, quæ oculis inſpicitur.

Octauò. Ex corpore donationis ſcripto eadem manu, qua ſcripta eſt epiſtola, in qua incluſa erat donatio.

Nonò. Ex eiuſdem epiſtolæ minuta manu N. conſcripta, & eius domi reperta.

Decimò. Ex commoditate fabricandi falſitatem propter albos folios, quos habebat.

Vndecimò. Ex commoditate ſigilli, quod pariter penes ſe habebat.

Duode-

Duodecimò, Ex diligentia fratris de reperiendo teſtes, qui ſe donationi ſubſcriberent.

Decimotertiò. Ex iudicio Peritorum.

Decimoquartò. Accedunt mendacia variationes, & inuериſimiles reſponſiones N.

2 Hæc inquam omnia ſi lapides loqui ſcirent vndiq; falſitatem huius donationis exclamarent, Ideò negari non poteſt, quin etiam cogant animum Iudicis ad non aliter credendum, quo caſu indubitatum oriri inditium, voluit Paul, de Caſtr. in l. final. num. 5. C. de probat, cum alijs per Boer. deciſ. 164. num. 3. & 4. Menoch, de præſumpt. lib. 1, quæſt. 7. num. 16. Plura enim dubitata inditia faciunt vnum inditium indubitatum Bald. in d. l, fin. num. 2, verſ. Sed quando, & verſ. Item ponit, & num. 3. verſ. Patet ergo, & ibi etiam Salycet. num. 2. C. de probat. Igneus in l. excipiuntur, num. 30. & ſeqq. ff. ad Syllan. Boſſ. in tit. de conuict. num. 26. ergo quatuordecim præmiſſa inditia faciunt plura indubitata inditia.

3 Et ex inditijs indubitatis poſſe quem condemnari dubitandum non eſt per text. in d. l. final. C. de probat, Vbi æquiparatur, quem eſſe conuictum idoneis teſtibus, inſtrumentis, aut inditijs indubitatis, & ibi hoc notant Bart. in 2. oppoſ, Bal, num, 2. Alber. in ſummario, & num. 1. verſ. Item quod per inditia indubitata, & in prima oppoſitione. Bald. in l. Milites, num. 5. verſ. Aut inditia ſunt indubitata, C. de quæſtionib. Roman. in d. l. excipiuntur, num. 3. verſ. Et debes ſcire, ff. ad Syllanian. Immò ad condemnandum vnicum tantùm ſufficit indubitatum inditium, Aretin. in cap, tertio loco, num. 17, & 18. de probationib. Boſſ. qui alios refert. in tit. de conuict. num. 27. ergo multò magis. Vbi ſunt plura.

4 Ad condemnandum dico non ſolùm in pœnam extraordinariam pecuniariam, ſed etiam in corporalem, & ordinariam, quando præſertim multa ſunt indubitata inditia ſecundum gloſſ. in d. l. final. in verbo vel inditijs, quæ loquitur expreſsè quando de vita hominis agitur, Abb. in c. afferte, num, 6. in princip iuncto verſ. Aut agitur criminaliter, Felyn. num. 10. verſ. Quartò limita, & Imol. num. 3. & 4. extra de præſumpt. Grammat. deciſ. 42. per totam, & deciſ. 96. Vbi teſtatur. In magna Curia Vicariæ paſſim Reos indubitatis inditijs grauatos tranſmitti ad triremes, Clar. in pract. § final. quæſt. 20. verſ. Scias tamen in fine. Vbi quod hoc nullam habet difficultatem, quando ſumus in delictis occultis, & difficilis probationis, Menoch. de præſumpt. lib. 1. quæſt. 97. num. 38. Vbi reprobato Gandino contrarium tenente dixit iſto caſu poſſe etiam imponi pœnam ordinariam, Ludouic. Peguer. deciſ. criminal. 17. num. 41. & ſeqq. Vbi teſtatur apud eum aliàs fuiſſe impoſitam pœnam vltimi ſupplicij, & ordinariam, & nouiſſimè addo, Petr. Barboſ. in repet. l. 2. in princip par. 1. nu. 80. & ſeqq. 87. & ſeqq. & num. 90. in fine, & num. 91. ff. ſolut. matrimon. Vbi teſtatur de veriori opinione concordantes allegat, & contrarium tenentes refert, & reprobat, & loquitur nè dum ad pœnam corporalem, ſed etiam ad pœnam ordinariam, quando ſumus in delictis occultis, & difficilis probationis.

5 Ex quibus ceſſare videtur illa difficultas à Doctoribus controuerſa, nunquid ſcilicèt ad condemnandum in crimine falſi ſufficiant præſumptiones, quia vt præfertur hic non ſumus in præſumptionibus, ſed in inditijs indubitatis, & tamen quando falſitatis præſumptiones ſunt vehementes tendunq; ad eumdem rei finem, tunc etiam ad condemnandum ſufficiunt, Caputaq. deciſ. 4. num. 1. par. 2. Præſertim quando ſunt viſibiles, prout in caſu noſtro l. Iubemus, & ibi gloſſ. Bald. Paul. de Caſtr. Angel. Salycet. & alij, C. de probat. Natt. conſ. 633. num. 3. & ſeqq. lib. 3. Mandell. conſ. 99. num. 10. Vbi ſic diſtinguendo inter vitium viſibile, & inuiſibile concordat contrarias Doctorum opiniones, vt ſcilicet primò caſu falſitatis ſuſpitio habeatur pro concludenti probatione; Secundo autem caſu non.

6 Pœna autem falſi quæ ſit omnes concordant hodie eſſe arbitrariam licet de iure communi in homine libero eſſe pœnam deportationis cum publicatione bonorum, in ſeruo autem, vltimi ſupplicij, Clar. in §. falſum, num. 31. verſ. Sed quæro quæ ſit pœna, & in quæſt. 67. verſ. Deportatio. Vbi propterea dixit iſto caſu Iudicem poſſe imponere pœnam triremium in perpetuum, vel ad tempus. Et quando falſitas eſt magna, & tunc pœna arbitraria poteſt extendi vſque ad mortem incluſiuè, Angel. in l. Vbi in fine, C. de falſ. Ioſeph. Ludou. deciſ. lucen. 15. numero 7. & ſeqquent. part. 1. Et Et memini aliàs tempore Gregorij Decimitertij fuiſſe fuſtigatum, & poſteà ad perpetuas triremes tranſmiſſum quemdam nomine Ioſephum Fium; qui falſificauerat manum q. Octauiani Veſtrij in quadam apoca donationis ſcutorum duorum millium, & alium medicum, qui falſo fabricauit quoddam teſtamentum, cum fideicommiſſo ad fauorem illorum de Anguillaria fuiſſe morti traditum.

7 Nec facit quod N. hac falſa donatione vſus non fuerit, & ſic non nocuerit, nam falſitas, quæ iam eſt conſumata, & animo nocendi facta, & erat apta nocere, prout hæc, de qua agitur, licèt non nocuerit, pœna ordinaria punienda eſt, Caputaquen. deciſ. 5. part. 2. Gabriel. lib. 7. concluſ. 5. num. 18. Menoch. de arbitr. quæſt. lib. 2. caſ. 306. num. 33. Verùm non hâc ſolùm falſitatem commiſit N. ſed etiam alias plures in computis ſuæ adminiſtrationis in quibus ſe facit creditorem de pluribus partitis ſolutis tamen de pecunijs Rodulphi, & de his eſt plenè in proceſſu conuictus, vt in informatione facti, & ſic non ſolùm falſi pœna tenetur, l. 1. §. qui in rationibus, ff. de falſ. iuncto, tex. in l. ſi qui ex argentarijs, §. Rationem, ff. de eden. Menoch. d. caſ. 306. num. 32. Sed etiam furti, Aymon. conſil. 286. num. 1.

Digitized by Google

num.1.verſ.Secundo reſpondeo Pariſ.conſ.89.num. 20.& ſeqq. lib.1. Decian. conſ.11. num.100. lib.1. Surd.deciſ.Mantuan.204.nu.14. Et propterea con tra ipſum defertur iuramentum in litem ſuper alijs partitis,& fraudibus quæ non apparent, Plot. de in lit.iuran. §.5.nu.12. & 14. & §.50.nu. 31. Roland. conſ.49.num.54.& ſeqq.nu.68.in fine,lib.1.

In eadem cauſa ſecundum reſponſum.

8 DE pœna criminaliter N.inferenda propter falſitates ab eo commiſſas in donatione,& computis de quibus agitur in alia informatione ſatis ſuperq; dixi. Reſtat ſolùm videre quid agendum de ciuili intereſſe Illuſtriſſimæ, & Excellentiſſimæ D. Mariæ. Et quidem quod eius reſpectu, & donatio, & computa nullam fidem faciant,nec vllam mereantur exequutionem. Res apud me omni dubitatione caret, quia quicquid diſputant Doctores, quando agitur ad criminaliter puniendum, An ſola falſitatis ſuſpitio habeatur pro falſitate. Vbi tamen agitur de tollendo fidem ſcripturæ omnes concordant ſolam ſuſpitionem ſufficere, Boſſ.in tit. de falſ. nu.14. & num.137. Natt.conſ.633. num.8. & ſeqq. Clar. in §. falſum verſ. Trita eſt concluſio Cephal. conſil. 287.num.5.& ſeq.& conſ.338. num.21.& ſeq. Decian.conſ.100. num.9.& num.11.lib.2.Oſaſc.deciſ. Pedem. 117. num. 7. Menoch. de præſumpt. lib. 1. quæſt.99.& num.19.in fin.

9 Et in hoc ſupplicatur aduerti quod Doctores, vt præfertur non ſolùm dicunt iſto caſu admitti præſumptiones, ſeù coniecturas, ſed ſolam ſuſpitionem, Suſpitio autem minor eſt, quàm præſumptio quàm coniectura, & quàm inditium, Bart. in l.Admonendi,num.21.ff.de iur.iur. Clar.in pract.§.final.quæſt. 20. poſt princ. verſ. Et huiuſmodi inditia, Menoch. de præſumpt.lib.1.quæſt.7.num.41.& ſeqq.& ſic vt ſcriptura tanquam de falſo ſuſpecta probationem non facit ſufficit ſuſpitionem oriri ex actu, ex quo nec coniectura, nec præſumptio oriatur, dummodo ipſa ſcriptura ſuſpecta ſit, prout in terminis in libro rationum poſt Salycet. & Iaſ. in locis per eum relatis voluit, Menoch. de arbitr. quæſt. lib. 2. caſ. 91. num.20.

10 Et propterea communiter receptum eſt ad tollendum fidem inſtrumentis, & ſcripturis ſufficere nedùm præſumptiones iuris, ſed etiam hominis, Mandell.conſ.99.nu.6. in fine, Maſcard.de probat.lib.2. concluſ.740.num.41. Vbi de communi Menoch.de præſumpt.lib.1.quæſt.58. num.20.& ſeqq.& quæſt. 97. num.16. Et duas tantùm præſumptiones ad effectum prædictum falſitatis ſuſpitionem inducere pariter, & communiter Doctores admittunt,Aym. conſ.134.num.39. Cephal. conſ.287. num.4.lib.2. Gabriel. lib.7. concluſ. 6. num. 5. Bertaz. conſ. 90. num.32.

11 In donatione,de qua agitur iam aliàs quatuordecim validiſſimas præſumptiones, immò & probationes numeraui, quæ etiam computorum falſitatem arguere poſſunt. Non eſt enim miraculum quod ſemel falſus, &c. Boſſ.in tit.de falſ.nu.8.Cephal.conſ. 287.num.29.& ſeq.Decian.conſ.100.nu.43.lib.2.

12 His addendum eſt alia apoca ſcutorum 1760.auri in auro,aliàs de anno 1601.coràm Auditore Cameræ producta,& per Reuerendiſſimum D.Lapium tunc Locumtenentè caſſata, & annullata, quia maniſeſtè falſa detecta fuit, & ſic intrat alia regula, quod pluries falſus nō eſt mirum ſi iterum, & ſemel falſitatem committat, arguendo à conſuetudine delinquendi, de qua in l. ſiqui, §. 1. ff. de accuſat. in l. non omnes,§.à barbaris, ff.de re militar. Blanch.de indit.nu.241.& ſeqq.Natta conſ.362.nu.8.

13 Paupertas N. & fratrum aliud in bonis nō habentium quam redditum ducatorum 300. prout ipſe in ſuis conſtitutis fatetur apertiſſimè etiam arguit falſitatem computorum continentium traditionem tam notabilis quantitatis pecuniarum.

14 Et demum partitæ eorumdem computorum iam falſæ detectæ prout in informatione facti concludũt etiam in alijs falſitatem ineſſe ſaltim præſumptiuè, & ad effectum,vt illis alijs nulla adhibeatur fides ex communi concluſione Doctorum volentium, quod ſicut liber rationum priuatus præſumatur verus in omnibus partitis, ſi aliquarum partitarum veritas apparet, niſi contrarium probetur. Ita & è contra, ſi idem computorum,& rationum liber contineat aliquas partitas,quæ falſæ detegantur in alijs in quibus non eſt detecta falſitas,niſi earum veritas aliundè probetur eamdem falſitatis præſumptionem operatur,vt illis fides non adhibeatur,Roland.conſ.92. num.6.& num.15. lib.3. Natt.conſ.59.num.17. Pariſ.conſ.90.num.24.& ſeq.lib.1. Menoch. de arbitr. quæſt.lib.2.caſ.19.num.20.

15 Quare nihil ſupereſſe video,quod vltra criminalem condemnationem iure impedire valeat in præmiſſis falſitatibus ciuilem condemnationem, videlicet donationem, & computa tanquam de falſo ſuſpectas nullam facere fidem in iudicio,& extra,nullamq; mereri exequutionem,prout quotidie in ſimilibus ſcripturarum falſitatibus pronũtiare videmus.

In eadem cauſa primum reſponſum contra Fiſcum.

16 SI ſola inani enumeratione præſumptionem, & coniecturarum hominis non etiam legis dirimendæ eſſent controuerſiæ tàm ciuiles, quàm criminales, neq; profectò D.N. principalis meus contra tot præſumptionum ex aduerſo propoſitarum inſtruſtam falangem,aut ſolus,aut inermis prodiret, & ſiſteret. Verùm cum probationes ipſę In cauſis diſfiniendis primo obtineant, vt poſt Ariſt.& Cicer.dixit Menoch.de præſumpt.in præfation. num.5. magiſquè certa dicatur, & præualeat fides à probatione proueniens, Roman. conſil. 156. num. 4. Pariſ. conſil. 29. num. 85. volum. 2. Soccin. ſen. conſil. 270. colum.2. volum. 2. & conſil. 67. num. 2. volum.

lum. tertio. Quinimò quod probationibus conſtat, adeò dicatur eſſe veritas ipſa, vt proſternat, & ceſſare faciat omnes aduerſas coniecturas, & præſumptiones, l. ille, aut ille, §. cum in verbis, ff. de leg. 3. l. continuus, §. cum ita, ff. de verb. obligat. Menoch. de præſumpt. quæſt. 31. num. 5. lib. 1. meritò friuolis, confictiſquè præſumptionibus neglectis cauſam hanc optimi, & ingenui viri ſolidarum probationum pondere tueri opportunum erit, cum præſertim in ore omnium ſit, ad incurrendam in ſimilibus pœnam, probationes legitimas, quæ de neceſſitate concludant requiri, & eſſe communem opinionem teſtatur, Soccin. Iun. conſ. 39. num. 44. & num. 77. & conſ. 61. num. 9. vol. 2. eumq; ſequutus eſt Clar. §. falſum, num. 30. verſ. Trita eſt.

17 Et quoniã primo loco in facto p̄ſupponitur ipſum D.N. ſub colore, ac prætextu ſolidationis computorum, ac partitarum dati, & accepti immutationis apud Tribunal D. Gubernatoris Vrbis anteà fuiſſe criminaliter impetitum, & vexatum, req; plenè cognita, Quærelæ caſſationem, & abolitionem in ampla ſatis forma obtinuiſſe, cum ita vim diffinitiuæ habere ſupponatur, eum amplius moleſtari non poſſe, aut debere dicendum eſt l. penult. ff. pen. naut. caup. ſtabul. l. ſiqui, §. ijſdem. Vbi Bart. ff. de accuſat. l. vlt. C. de cuſtod. reo. cap. de his, vbi Canon. de accuſat. Mant. conſil. 25. volum. 1. Ioan. de Amic. conſ. 32. num. 5. & conſil. 37. in 1. reg. Couarr. var. reſolut. lib. 2. cap. 10. in princip. Gomez. var. reſolut. tit. de delict. cap. 1. num. 26. Cephal. conſil. 39. num. 14. volum. 1. & conſil. 192. num. 12. volum. 2. poſt Angel. de malefic. Boſſ. Clar. & quamplures alios de more congeſto ab eximio criminalium diſceptationum Compilatore Domino meo Farinaccio tit. de * inquiſit. quæſt. 1. num. 55. Vbi teſtatur communem, & magis ex profeſſo, ac fuſius in tota quæſtione quarta, præſertimq; in eius initio. Et quæ ſanè concluſio procedere etiam debet, vbi caſſatio, & abſolutio ſequuta fuiſſet ob non probatum delictum, cum nec eo caſu valeat amplius vexari, vt reprobata, Clar. diſtinctè quæſtione decimaſeptima, in principio obſeruauit, Bertazzol. conſil. 36. num. 4. volum. 1. quo loci plures adducit concordes, & præcipuè, Butr. in dict. cap. de his de accuſat. præmiſſos caſus parificantem, vt retulit quoq; Baiard. ad Clar. dict. quæſt. 57. num. 5.

18 Quamuis etiam, vbi prætendi poſſet eiuſmodi caſſationem quærelæ, non aliud importare quam ſimplicem ab obſeruatione Iudicij abſolutionem, non adhuc poſſet D. N. ex ijsdem indicijs denuò moleſtari, niſi noua inſurrexiſſent inditia, & non alias vt cenſuit, Bartol. & Alexand. in l. penult. ff. de quæſt. Foller. in fragment. pract. criminal. num. 251. traditquè D. Farinac. tit. de inquiſit. dict. quæſt. 4. ſub num. 25.

19 Quinimò adhuc etiam, vt ſimpliciter abſolutus ab obſeruatione iudicij, iterum moleſtari queat, non ſufficeret nouorum indiriorum receſſus, niſi & ea noua, hoc eſt quæ à prioribus, & ſubſtantia differrent, Guid. de Luzar. de indic. & tortur. num. 57. verſ. Sed pone Brun. in eodem tractat. quæſtione quinta, numero 63. verſic. Sed cum hic fiat mentio parte ſecunda. Simulque grauiora eſſent, & quod magis eſt ad quæſtionem etiam adhibendam per ſe ſola ſufficientia, Boſſ. in tit. de ſentent. num. 61. atteſtans ita obſeruari, Thob. Non. conſil. 103. numero quinto. Clar. quæſtione quadrageſimaſexta verſ. Pariter etiam D. Farinac. ſub eodem num. 25. in fine ſubdens poſteà eadem quæſtione, num. 29. & num. 33. per text. in l. libellorum, §. vltimo in fine, ff. de accuſat. nec eo caſu eſſe locum nouæ moleſtiæ, niſi accuſatione intra triginta dies proſequente, vt ibi per eum, quem ſequutus eſt nouiſſimè, Caball. in eius reſolutio. criminal. caſ. 93. num. 30. Ad quæ tamen remedia vix nobis confugiendum videtur cum vt dictum fuit quoad hoc virtuali diffinitiua potiri prætendamus, lapſo inſuper biennio, quo criminalis cauſæ durat inſtantia per l. primam, C. vt intra certum tempus, Caball. ibidem numero trigeſimoprimo, & ſeq.

20 Prætereà obſtare quoquè dicitur res iudicata, qua tutus redditur D. N. l. 1. in fine, C. de re iudic. capitulo vltimo de except. in 6. & quæ pro veritate habetur l. ingenuum, ff. de ſtat. homin. l. res iudicata, vbi Cagnol. num. 3. ff. de reg. Iur. Bald. in cap. noſtri de elect. & in capitulo in præſentia de renunc. Curt. Iun. conſil. 36. num. 6. quando eſt eadem cauſa, in qua latum eſt Iudicium, l. cum quæritur, ff. de except. rei iudicatæ, Abb. conſ. 50. nu. 2. vol. 1. Dec. conſil. 96. colum. 2. in princip. Roman. conſil. 41. num. 4.

21 Nihilominus vt clarior etiam eluceſcat ipſius Innocentia ad merita tranſeundo adhuc inſiſtendum eſt, de nullo quod conſtet hic agi delicto; nam cum falſitas, & quem falſarium eſſe in dubio non præſumatur, vt voluit Marſil. conſil. 51. num. 33. Pariſ. conſil. 69. num. 58. volum. 4. Menoch. de arbitr. caſ. 309. ad finem. Et ad probandam falſiratem, vt initio dicebatur exigantur probationes legitimæ, ac de neceſſitate concludentes ex traditis per Clar. & Soccin. Iun. vbi ſupra. Nequè hac in cauſa contra D. N. quicquam aliud in medium afferatur, & depromatur præter nonnullas imaginatas generales præſumptiones, & coniecturas, partim nullius momenti, & admodum leues, vt in quibus parua ſatis extorqueatur imaginatio mali, & valdè inſurgat magna boni, & quas ob id poſt Alexandr. & exempla ibi allata, leues appellat Menoch. queſtione ſecunda, numero octauo, & ſeq. libro primo partim vero nixæ, varijs præſuppoſitis in facto, quæ cum non appareant ortum præſumptionis impediunt, vt dixit Marius Salomon in l. Gallus, §. quidam rectè numero trigeſimotertio, ff. de liber. & poſthum. poſt Anchar. conſil. 302. quem probat, Crauet. conſil. 202. num. 9. & conſil. 319. numero 13. verſic. Decimo nono per l. Quod ſeruus, ff. de condit. ob cauſ. & l. in lege, ff. de contrahend. empt. Menoch. qui præmiſſos refert de præſumpt. quæſt. 23. num. 2.

num.2.lib.1.neceſſariò conſequitur ipſum ab hac indebita moleſtia, omni magis expedito, & fauorabili remedio pro debito iuſtitiæ, poſt tot tantaquè diſpendia, ac diuturnam carcerationem tandem eximendum eſſe.

22 Etenim, vt vnico verbo omnis auferatur amaritudo, fundata eſt eius intentio ſuper donatione inter viuos certæ ſummæ pecuniæ, omni ex parte de iure valida, & efficaci, ſiue perſonam donantis, cui multò plura bona remanſiſſe conſtat reſpiciamus ad trad. per Clar. §. Donatio, quæſt. 19. verſ. Sed pone, cui adſtipulatur alios pleno cornu auocans, Roland. conſil.39. ſub num. 3. ſiuè perſonam Donatarij intueamur in quem ex cauſis in donatione ipſa expreſſis validè conferri potuit, vt obſeruat Clar. eodem §. Donatio, quæſt. 3. iunctis, quæ in eamdem rem ſcripſit, Riminal.Iun.inſtitut. de donation. in princip. num.83. 90. & 18. & poſt alios Menoch. caſ. 134. quæ ſanè ſingula. vt ſupra præmiſſa licèt conſerant congruè applicata . . aliorum capitum ſcripturas ſigilla, & alia ſub eiuſdem criminis titulo concernentium, quibus omnibus dici etiàm poſſet ex ſerioſa, & diligenti informatione facti abunde ſatisfactum fuiſſe, libet tamen ex abundanti aliquas obiectiones magis fucatas peculiari reſponſione proſternere.

23 Non itaque quicquam ſuffragatur Fiſco, & illius adheren. quod dicitur de ſcripturæ donationis lineis à principio latis, quod contrarium eſt in facto, mox verò arctioribus præterquam huic inani obiectioni ſatis apta in facto affertur replicatio, quaſi non ſit mos omnibus ſcribentibus ingenitis, vt ex deſcenſu, & ad imum folij manus, & caracter pro minori folij ipſius ſpatio exemplendo magis cohibeatur, patet alia vrgentior in iure ſatisfactio reſultans ex depoſitione teſtium pro Curia examinatorum, qui dùm hanc donationem verè à Donatario in ea nominato celebratam fuiſſe ore rotundo proteſtantur, & affirmant adeò plenè contra Curiam probare dicũtur, vt ad donationis validitatẽ nihil vltra ſit quærendum text. eſt. in l. ſiquis teſtibus, C. de teſtibus Pariſ. conſil.50. num. 12. volum.3. Soccin. Iun.conſil.69. num.11. volum. 1. Riminal.conſ.61. num.1. & conſ.86.num.2.Burſatt.conſ.175.nu.19. vol.2.Ex quo vnico capite omnes calumnioſi conatus eneruantur.

24 Neque aliquod faciunt negocium aſſerti Periti ſuper eorum iuditio circa ſubſcriptionem, ſeù mãſionem Donatarij inducti. Primò quia nullam affirmant ſe habuiſſe notitiam, & practicam conſuetæ illius ſubſcriptionis. Secundò quia examinati fuerunt nulliter parte non citata, & non datis interrogatorijs, quo caſu nullam in criminalibus probationem, aut etiam inditium præſtant, vt relatis opinionibus ſcitè admodum reſoluit D.Farinacc. contra examin. teſt. quæſt. 72. capitulo ſecundo, num.87. & ſequent. Tertiò quia non ſufficit dictum duorum, quando ſumus in loco, vbi alij plures Periti haberi potuerunt, vt poſt Bartol. Butr. & Imol. declarat, Soccin. regul. 362. Peritò Fall. prima, & tertia. Quartò quoties agitur de graui præiudicio dequè re ardua ad damnum alterius, vt hoc in caſu debet examinari tanquam teſtes, & plures adhiberi adeundo partes vicinas ſi non reperiuntur in loco, vt ibidem Soccin.fall.2. per not.in capitulo præterea de reſtitut. in integr. cap. Præſul. 2. quæſt. 5. & capitulo conſtitutus de fideiuſſ. Quintò, & vltimò quod magis ſtringit quoniam ſi eis adhiberetur fides aduerſarentur ſupradictis alijs Curiæ reſtibus de vera exiſtentia donationis atteſtantibus quo etiam caſu tanquam ab eadem parte producti nullus eorum probationem aliquam faciet Ioan. Andr. & alij in capitulo in noſtra teſtib. Marſil. qui de communi ſing.488. Dignitas Grammat. conſilio vigeſimaſexto, & num.21. & conſil.38. num.88. quos accerſit, & ſimul probat in propoſito Bertazzol. conſ. 334.num.3.volum.2.

25 Minus etiam obeſt allegata aſſertio quod donans ſolitus eſſet tradere folia alba ſubſcripta, quæ nec probatur, nec ab alijs Iudicibus fuit obtenta, Sed immo, vt ſupponitur omnino reiecta ipſo Donante condemnato, & eo caſu vbi etiam emanaſſet ab ore ipſiuſmet Donatarij in hoc Iudicio, quod expreſsè illi officere non poteſt, cum aduerſus eam fuerit iudicatum, Innocent. in cap. Mulier de iur. iut. gloſſ. in auth. Item poſſeſſor, C.qui pot.in pign.hab.Surd. conſil.135. num.119. Idem conſil.414. num.48. & conſil. 423. num. 32. volum. 3. Vbi ait licere vnicuiquè propriam confeſſionem contrà quam iudicatum fuit reuocare, vt ibi per cum.

25 Confirmantur præmiſſa quandoquidem in confeſſo eſt, falſitatem non præſumi niſi quando probationes ipſam neceſſariò concludunt, Caſtren. conſ.371.colum.2.in princip. volum.1. Boſſ. tit. de falſis.num.45. Stratic.conſil.117.num.14.inter criminal. diuerſ. tom. 1. Sed ita concludant, vt aliter veritas ſe habere non poſſit gloſſ. & Doct. ac in ſpecie, Bald.in l.Iuriſgentium, §. quod ferè, ff.de pact. Alexand. conſ.30. num. 2. & inter criminal. diuerſ. tom. 1. non enim ita facile coniecturari debet falſitas tanquam crimen grauiſſimum cap. audiens, de accuſat. cap. illud de præſumpt. cap. ad falſarium, de criminal. falſit. gloſſ. in l.1. C.de fid.inſtrument. Caualcan. conſil.129. num.9.inter criminal.diuerſ. tom.1. Cum dolus, & falſitas non ex leuiſſimis fundamentis, ſed perſpicuis coniecturis conuincenda, Anchar. conſi. 285. num. ſecundo allegans textum in l.dolum, ff.de dol.& l.vbi, C.de falſit. refertq; ibidem, Scarlatt.num.4.

26 Ex quibus prorſus ceſſare videtur artificioſa, ac ſubtilis cumulatio aſſertarum præſumptionum quæ ſibi non vindicant locum quando patiuntur replicationes, & oppoſitiones, Butr. cap. cum contingat not. 3. de reſcript. Dec. conſ.474. num.3. Riminal. Iun.conſ.69.nu.25. Oſaſch.deciſ.129. nu.7. Caualcan. deciſ.46. num. 196. maximè concurrentibus longe pluribus, & validioribus nedùm præſumptionibus. ſed probationibus etiam obiecta quæuis de-

licta excludentibs, prout eo caſu ea ſumi debet interpretatio, quæ delicta exterminet, & procul arceat Roman. conſ. 68. nu. 8. Vbi Mandoſ. Grammat, conſ. ciuil. 7. in fine, & conſ. 19. nu. 31. & conſ. crimin. 31. num. 12. Quod procedit data etiam hinc inde præſumptionum paritate, Cum nihilominus Reo debeatur abſolutio, Dec. conſ. 469. nu. 11. Carrer in pract. §. 6, nu. 137, in fin. Claud. in lect. l. vt vim, nu. 61. & in repet. nu. 69. & nu. 116. ff. de Inſt, & Iur.

27 Quod ſanè nobis ſperandum eſt, Tum ex præmiſſis, Tum etiam quia generale eſt, omnem interpretationem faciendam eſſe, vt excludatur turpe, & ignominioſum falſitatis crimen Grammat, conſ. 47. num. 10. & ſeq. Soccin. iun. conſ. 38. num. 13. & conſ. 62. num. 9. vol. 2, Aſin. conſ. 113. num. 13. & Merend. conſ. 91. num. 8. vterquè crim. dener. tom. 2. Bertazzol. conſ. 521. num. 15. vol. 2. Foller. in pract. crimin. in verbo. Item quod commiſit falſitatem. num. 14. omnemq; ingenij aciem eo dirigendam, vt tollatur, & ſileat falſitas, l. vltima. Vbi Bald. C. de fid. Inſtrum. Foller. vbi mox num. 13. & ſeq. & conſ. eius 78. num. 1. inter crimin. diuerſ. tom. 2. & Bertazzol. d. conſ. 521. num. 16. maximè verò cum ſimul agatur de hominis ingenui, & legalis exiſtimatione, & de retractatione cauſæ, tot vigilijs, & laboribus per plures Annos, & vices in Sacro Rotæ Auditorio ciuiliter ventilata, ac deciſa, & id quidem iuxta ciuilium cognitionum terminos, in quibus palam eſt, ſolam falſitatis ſuſpitionem pro veritate haberi, vt per * Clar. teſtantem de communi poſt ibi adduct. in præallegat. §. falſum, num. 30. verſ. trita eſt in fine quibus adden. Abb. conſ. 99. & Riminald. Iun. conſ. 58. vol. 1. & hæc in quæſtione perſpicua ſint ſatis cæteris leuioribus in facto exiſtentibus ex connexa informatione facti egregiè ſublatis.

Iuannes Baptiſta Rotelius Aduocatus.

In eadem cauſa ſecundum reſponſum contra Fiſcum.

28 ANtequàm ad reſolutionem dubitationum contra Apocam donationis excitatarum deueniam iuxta ordiuem facti infraſcriptas concluſiones in iure communi proponendas eſſe duxi, Et Primò in cauſa falſitatis criminaliter mota, probationes debere per neceſsè, non autem per poſſibile concludere cap. in præſentia de probat. extra gloſſ. & ibi Bald. in l. iuris gentium, §, Quod fertur in verbo contrarium, ff. de pact. quam opinionem Baldi ſequuti ſunt Cepoll. conſ. criminal. 21. ſub num. 18. verſ. Et ideò cum in caſu noſtro Dec. in cap. porrecta ſub num. 1. verſ. Sed aduertendum eſt de confirmat. vtil. vel inutil. idem conſ. 175. ſub num. 4. ad fin. verſic. Quibus tamen non obſtantibus Grammat. conſ. criminal. 30. num. 2. & ſeq. Conrad. de offic. prætor. in cauſ. criminal. in tit. de falſarijs ſub num. 36. ad finem, & hanc eſſe communem opinionem atteſtatur Io, Iacobus de Leonard. inter conſ. Soccin. Iun. conſ. 39. num. 44. verſ. Ex quibus iuſtificari videtur, & idem Soccin. Iun. conſ. 61. num. 8. verſ. Nec huic concluſioni obſtant, & numeris ſeqq. lib. 2, Clar. in §. falſum verſ. trita eſt ad medium, Gab. tit. 7. concluſ. 6. criminal. num. 2, verſ. Sed quod iſtud Mazzol. conſ. 32, num. 20. Surd. deciſ. 282. num. 4, Io. Aloyſ. Cathalan. in ſuo tractat, criminal. de abſolut. & indultu cap. 39. limit. 12, num. 27. verſ. Primò quod quis fol. mihi 325. Et iſta probario debet ita de neceſſitate concludere, vt res aliter ſe habere non poſſit, vt poſt Cephal. Paulum. Merendam. Betium, Burſatt. & alios Bertazzol. conſ. criminal. 61. num. 41, & ſeqq. & conſ. 140. num. 10. & conſ. 194. nu. codem lib. 1. & conſ. 398, nu. 3. lib. 3.

29 Secundò loco eſt præmittendum ſuſpiciones, & præſumptiones in cauſa falſitatis criminaliter introducta non ſufficere ad condemnationem licèt ad capturam, & inquiren. ſufficere poſſint Alexand. conſ. 205. ponderatis his ad fin. lib. 6, Sequitur Dec. dict. conſil. 175. ſub num. 5. verſ, Vnde non obſtat primo, & num. ſeq, & in conſ. 189. lætatus ſub nu. 1. verſ. Reſpondetur tripliciter, & num. ſeq. & in dict. cap. porrecta ſub num. 1. verſ. Et dictum Archidiaconi, & Dominici intelligitur quantùm ad capturam Io. Iacobus de Leonardis dict. conſ. 39. num. 77. * verſ. Non obſtat quod ſuſpicio vbi de communi opinione atteſtatur contra Archidiaconum dict. lib. 2. conſiliorum, Soccin. Iun. Conrad. in dict. titulo de falſarijs ſub num. 35. in fine, Higer, in cap. Regni in tit. de pœna infligenda falſ. ſub nu. 20. verſ. Pro iſta parte faciunt fol. mihi 89. Alban. conſil. 485. num. 6. verſ. Et quamuis Mazzol. d. conſil. 32. num, 20. verſ. Alterum tollitur Bertazzol. dict. conſil. 398. nu. 15. & communem eſſe opinionem atteſtatur Sfort. Odd. conſil. 62. num. 5. & ſeq. verſ. Et quod ab aliquibus dicitur Triuiſan. deciſ. 4. num. 16. verſ. Sola verò ſuſpicio lib. 2. cauſarum criminal.

30 Et quod ſuſpiciones, & præſumptiones in cauſa falſitatis criminaliter mota non ſufficiant ad condemnandum vltra ſupra nominatos tenuere Cepoll. dict. conſ. criminal. 21. num. 5. verſ, Et pro fundamento Bolognin. in addit. ad conſil. Anan. 49. ad finem, verſ. Nec obſtat vnum quod allegatur per d. conſulentem, Grammat. dict. conſil. criminal. 30. num. 5. verſ. Et ideò non eſt ſimpliciter verùm Soc- * cin. Iun. d. conſ. 61. nu. 9. verſ. Ex ijs authoritatibus, vbi atteſtatur de magis communi opinione d. lib. 2. Conrad. in dict. tit. de falſar. ſub num. 35. verſ. Ideò ad præmiſſa fol. mihi 40. Alban. conſil. 99. verſic. Redigen. lib. 1. Clar. dict. §. falſum dict. verſ. Trita eſt concluſio, & ibi Baiard. in add. in verſic. Aut loquitur in ciuilibus ad fin. num. 239. Gab. dict. concluſ. 6. num. 12, verſic. Secunda declaratio, & hanc * eſſe communem opinionem atteſtantur, Stracc. in addit, ad Crauett. conſ. 28. numero primo, & Claud. Bertazzol. in addit. ad conſil. ſui patris 411. littera A. in verbo. Et hæc eſt recepta diſtinctio lib. 2. in criminal. addentes ad Albanum conſ. 225. littera M. in

verbo

verbo falſitate ad fin. lib. 2. & d. conſ. 485. littera A. in verbo ſuſpitio falſitatis, lib. 3. & Ioan. Aloyſius Cathalan. in d. tractat. criminal. cap. 36. limit. 9. à num. 33. vſque ad 40. verſ. 5. ſpeciale fol. mihi 298. & fundamentum huiuſmodi opinionis eſt, quia in criminalibus debent probationes eſſe claræ, & in materia falſi concludentes per neceſſe, ita quod res aliter ſe haberi non poſſit.

31 Tertio loco præmittendum eſt non poſſe refricari in dubium reſpectu ſuſpitionum iuditium falſitatis ſemel diſcuſſum, & cognitum in cauſa ciuili, in cauſa criminali l. final. verſic. Si enim iam pleniſſimum finem, & ibi gloſſ. in verba ſopita ad fin. C. de fid. Inſtrument. gloſſ. in cap. licèt, & in verb. opponi in princip. extr. de probation. Caſtr. & ibi Alexan. in l. Diuus pius ſub numero primo, verſ. Interdum aliter, numero quarto, verſ. Succeſſiuè, ff. de re iudic. & communem eſſe opinionem, poſt alios atteſtatur Sfortia Odd. in conſil. 78. num. 51. verſ. Quartò principaliter dico, & bene faciunt ad propoſitum trad. per Decian. in ſuos tractat. criminal. lib. 3. cap. 30. num. 14. verſ. Item dicaſ. tomo primo, fol. mihi 107.

32 Item quarto loco præmittendum eſt non poſſe de iure procedi contra accuſatum ſemel abſolutum ab obſeruantia iudicij, niſi ſuperueniant noua inditia, quæ ſpecie, & ſubſtantia ſint diuerſa à primis inditijs, vt in terminis poſt multos quos allegat, tenet Caball. in ſuis reſolut. criminal. reſolut. 93. numero 43. verſ. Noua autem inditia, & numeris ſeqquent. fol. mihi 178. quod dictum eſt intelligi debet, procedere ſi infra tempus tinginta dierum à die latæ ſententia non fuerit quærela inſtituta poſt latam dictam ſententiam abſolutoriam, vt ante d. Caball. aduertit Decian. in dicto capitulo trigeſimo, num. 27. verſic. Sextò fallit, & numeris ſeqquent. fol. mihi 107. fac. 2.

33 Ex quibus quatuor concluſionibus ſupra præſuppoſitis, licèt reſultare poſſit reſolutio dubitationum, & ſuſpitionum excitatarum contra ſcripturam donationis ſcutorum 1720. de qua nunc agitur, & præcipuè eſt regula communiter approbata falſitatem non præſumi, & illam concludenter debere probari, vt poſt gloſſ. & Doctor. aduertit Bertazz. conſ. crimin. 127. num. 14. lib. 2. ea ratione, quia data poſſibili veritate in eſſe poſita, nulla neceſſariò datur facultas, & benè aduertit idem Bertazz. conſ. criminal. 555. num. 21. eodem lib. 2. cum vulg. Tamen vt ſatisfaciam Reuerendiſſimo Domino meo ad reſolutionem cuiuslibet ſuſpitionis, & præſumptionis deueniendum eſſe iudicaui.

34 Prima enim ſuſpitio in ordine adducta ex qualitate donantis, & quantitate rei donatæ tollitur ex text. in cap. primo ibi: *hanc ſibi quodammodo nobilitas legem imponit, vt deberet ſe quod ſponte tribuit exiſtimet, & niſi in beneficijs creuerit nihil ſe præſtitiſſe putet*, de donation. extrà quem text. aureis litteris eſſe ſubſcribendum inquit Tiraquell. tractat. de nobilitat. cap. 37. à num. 34. vſquè ad numerum 54. verſic. Nobilitatis propria eſt, & peculialis libertas Primum eſt nobilium donare, & num. 41. verſ. ex ijs autem dicit in perſona nobili donationem præſumi, & nu. 44. atteſtatur quod nobiles magna donando, parua, ac modica cócedere putant. Ideò cum de Iure Ciuili donationes non reperiantur prohibitæ, immò permiſſæ l. Portionem ibi nemo prohibetur titulo donationis in alium transferre l. in extraneos ibi donationem collatam valere receptum eſt, C. de donation. facit l. affectionis, ff. eodem titulo, minuſquè donare prohibitum ſit immò donatio permiſſa dict. capitulo primo de donation. extrà, & in nobili ſemper donatio præſumatur ad latè trad. per Tiraquell. vbi ſupra donatioquè, de qua agitur ſit facta à perſona nobiliſſima, & Principe, vt conſtat ex ſcripturis publicis per D. Scribentem in facto deductis, concludendum eſt ſuſpicionem predictam vti contra Ius Ciuile, ac Canonicum, ac tot authoritates per Tiraquell. citatas in omnibus, & per omnia ſublatam eſſe.

35 Et ſecunda ſuſpicio adducta circa benemerita Donatarij non eſt habenda in conſideratione data nobilitate Donantis, ac expreſſione facta in donatione de fidelitate Donatarij, ex quibus tollitur dicta ſuſpicio cum ipſa influat in primam, quæ fuit ſublata ex deductis.

36 Tertia ſuſpicio, quod in ſcriptura donationis in principio ipſius lineæ videantur larghæ, & in fine dictæ ſcripturæ ſtrictæ, dicitur non meminiſſe allegari, eò, quia ex viſione dictæ ſcripturæ donationis dignoſcitur aliter ſe habere ſcripturam, & lineas quàm in ſuſpicione deductum. Cum lineæ vltimæ reſcriptæ ſint ſcriptæ ſuperlineis in principio ſcripturæ donationis ſcriptis, ita quod nulla adeſt diuerſitas latitudinis inter primas lineas donationis, ac vltimas illius ſuper illis à tergo ſcriptas, & propterea non erat neceſsè iſtam ſuſpicionem opponere. Tantò magis quia huiuſmodi ſuſpicio nec in Iure, minuſquè alia authoritate fulcitur, & cum ſit ſuſpicio reſultans ex capricio hominis non eſt ſufficiens in cauſa criminali ad condemnandum, Gomeſ. in tractat. de delict. cap. 12. ſub num. 26. verſ. Si verò præſumptiones, vel indicia Calef. inter conſ. criminal. Zileti conſ. 86. ſub num. 31. verſ. Eſt probabilis l. 2. quem ſequitur Bertazzol. conſil. criminal. 251. num. 52. lib. 2.

37 Quarta ſuſpicio de Peritorum Iuditio, ſeù comparatione litterarum non eſt habenda in conſideratione. Tùm quia per Fiſcum, & accuſatorem non extitit iuratum non habere aliam probationem, quàm iſtam Peritorum, & Comparationis litterarum: Tùm etiam quia non fuit ſeruata forma in ſimilibus ſeruanda, prout latè tractauere D. meus Menoch. de arbitr. Iud. caſ. 114. à num. 26. vſquè ad finem; & Vulpell. reſponſ. 135. per tot. & iſta probatio periculoſa, ac fallax, vt aduertit Menoch. dict. caſ. 114. num. 14. & ſeq. dicitur etiam quod N. erat citandus, attento quod tractatur de illius graui præiuditio iuxt. tet. in l. de vno quoquè, ff. de re

Digitized by Google

indic.cum vulg.Ita quod huiuſmodi ſuſpicio euaneſcit ex prædictis.

38 Et quinta ſuſpicio de Zifara facta ſub illo verbo *de Sauoia* non operatur, vt illud verbum *Sauoia* ſit finis ſubſcriptionis ſcribêris,quia vt benè deducitur in facto,& ex alijs ſubſcriptionibus per Pium in alijs ſcripturis factis patet poſt illud verbum *Sauoia* ſubiunxiſſe alia verba quod nulli dubiû eſt ſolitum ſcribentis fuiſſe probatum ex dictis ſubſcriptionibus, cum ad d.ſolitum probandum aliqui voluerint vnicum actum ſufficere, vt poſt Alexand. Dec. & alios trad. Alban.in conſ. 119. num. 29. verſ. Nam etiam ex vnico actu lib. 1. Alij verò duos actus ſufficere atteſtantur, Afflict deciſ. 305.nu.11.verſ. Non obſtant in contrarium, Grammat. deciſ.76.nu.2. & ſeqq. & hanc eſſe cômunê opinionem atteſtatur,Claud.Bertazz.in addit.ad conſ. ſui Patris 213. littera D.verſ. Sed quod ſaltem in duobus actibus lib. 1. in crimin. & ideò cum ad excludendum ſuſpicionem falſitatis quælibet cauſa ſufficiat, vt poſt alios tradit Bertazz. conſ. criminal. 140. num.7.& ſeqq.lib.1. dicendum eſt ſuſpicionem huiuſmodi nullo pacto intrare in caſu de quo agitur.

39 Sexta ſuſpicio allegata circa prætenſam minutam manu N. ſcriptam, in qua videtur aſſeri tranſmitti donationem ipſi N. Reſpondetur huiuſmodi ſuſpicionê non refregare eò quia nullibi apparet fuiſſe,& eſſe minutam immò ex inſcriptione, & confeſſione ipſius N. dignoſcitur eſſe ſcripturæ capricium,vt videre libet in proceſſu iurium fol. 159. & 160. & in conſtituto proceſſ.fol. 192.fac.2.Immò dicitur quòd dicta ſcriptura non poteſt reputari copia, nec etiam minuta ad effectum, vt ex illa inferri poſsit ad probationem falſitatis litterarum à N. ipſi N. ſcriptarum tempore tranſmiſsionis:Idque patet,quia dicta ſcriptura in ſuſpicione allegata, non ſolùm in verbis verùm etiam, & in ſubſtantia in multis eſt diuerſa à litteris ſcriptis per N. tempore tranſmiſſionis donationis, quo in caſu non poteſt de iure fieri illatio l. Papinianus eſuli,ff.de minor. cum vulg. eò maximè quia copiæ, & minutæ à communiter accidentibus ſolent in omnibus concordare cum originalibus eò magis quando vna dicitur ab alia extracta fuiſſe, cum ſit diſcordantia inter ipſas ſcripturas,& in verbis,& in ſubſtâtia, & contra d.ſuſpicionem intrat de directo regula non probat hoc eſſe, quod hoc contingit ab eſſe cap. in præſentia de probat l. non hoc, C.vnde legit.cum vulg.

40 Septima ſuſpicio aſſertæ commoditatis fabricandi falſitatem ſub prætextu quod penes N. adeſſent folia alba non merebatur allegari eò quia inter Fiſcum, & Adherentem ex vna, & D. N. partibus ex altera ſemper adfuit controuerſia, An eſſet probatum penes d. D. N. fuiſſe dicta folia alba, & contra adherentem Fiſco fuit per tres vices in Rota reſolutum non probari huiuſmodi prætenſionem,& tamen in Rota aderant depoſitiones DD. Petri N. & Petri N. quibus nunc Fiſcus, & adherentes vtuntur, ita quod ſtantibus huiuſmodi reſolutionibus iſta ſuſpicio vti plenè cognita in Rota, & reiecta amplius allegari non debet ex latius deductis ſuperius in tertia præſuppoſita concluſione. Quibus accedit quod Fiſcus,& adhærentes non ſolùm tenebantur probare penes D. N. extitiſſe folia alba per N. ſubſcripta, verum etiam concludenter probare quod ſuper dictis folijs albis fuerint fabricatæ donatio, ac litteræ & cum iſta identitas non fuerit legitimè probata, immò nec articulata,& verſemur in delicto probando,prætenſæ falſitatis identitas non præſumitur Roſell. de Roſell. inter conſ. criminal. Zileti conſil.46. num. 1. lib. 2. latè Crauett. conſil. 244. num. 2. & ſeq. & poſt ipſum, & alios Bertazzol. d. conſ. 251. num. 39. lib. 2. Iure meritò iſta ſuſpici ex prædictis euaneſcit.

41 Et octaua ſuſpicio in qua aſſeritur N. dixiſſe in litteris per ipſum Marchioniſſæ Proceni ſcriptis Rodulphum N. fuiſſe ſolitum Clauiſtis ſuis folia alba ſubſcripta relinquere, vt habetur in vltimo côſtituto fol.33.fac.2.licèt ſit colorata tamen vltra reſponſionê datã ab ipſo N.de qua conſtat in d.conſtituto vltimo fol. 34. Videlicet quod dictus Rodulphus ipſi ordinauerit, vt ita diceret, & propterea ita dixiſſe, & ſcripſiſſe, ſed ipſum prædicta ignoraſſe confiteatur. Dicitur quod ſuſpicio allegata non concludit, ex quo non ſequitur N. dedit, Capitaneo Leonardo, ac ſuis tunc temporis folia alba ſubſcripta, ergo etiam folia alba ſubſcripta tradidit N. & cum vt dixi regula ſit in contrarium, quod non probatu hoc eſſe, quod ad hoc contigit ab eſſe, dicendum eſt iſtam ſuſpicionem non intrare, cum probatio, vt ſuperius dixi in prima concluſione, præmiſſa in cauſa falſitatis criminaliter mota debeat eſſe clara, & de neceſſitate concludere, qua probatione deficiente ſuſpicio nullo pacto releuat.

42 Nona ſuſpicio in qua aſſeritur teſtes deponere penes N. extitiſſe duo ſigilla Pij, & ab N. prædicta negari, & tamen in litteris per N. ſcriptis apparere ſigillum Pij non releuat. Quia iſta ſuſpicio fundatur ſuper depoſitionibus Petri N.& Petri N.coram Auditore Cameræ pro informatione Curiæ factis:Quibus reſpondetur iſtas depoſitiones eſſe falſas, quorum falſitas manifeſtè probatur;nam in Rota Petrus N. in eius teſtificatione facta nullum verbum de ſigillis: Petrus autem N. de vno tantùm ſigillo in anulo exiſtente audet deponere, ideò non eſt veriſimile, quod ſicut iſti teſtes in Rota teſtificauere de folijs albis, & vnus de vno ſigillo, quod huiuſmodi dupplicationem ſigillorum tacuiſſet, & propterea non ſolum propter huiuſmodi varietatem verùm etiam,& alias varietates,ex depoſitionibus dictorum teſtium bis factas reſultantes colligitur manifeſtè falſitas depoſitionum, quo in caſu nulla eſt adhibenda fides l. qui falsò, vel variè, ff. de teſtib. cum vulg. Ideò cum ſigillum, de quo fit mentio in dicta 9. ſuſpicione ſuper litteris ab N. ſcriptis poſitum ſit ſigillum magnum, & diuerſum ab illo per Petrum N.in depoſitione coram Rota facta allegatum, concludendum eſt huiuſmodi ſuſpitionem euaneſcere

co

Digitized by Google

Il sotto scritto
Farinacci Responsum
del secolo XVII Vol. 2
segnato 13 5. F 49-50
Roma, 10 IX 1968
FIRMA DEL RICHIEDENTE
G. Tedesco

ptis per eumdem Pi[illegible]
ntibus probatur di-
mpore quo N. teſtis
ſſe penes Pium, ita
ore à duobus d. ſi-
erat.
tur teſtes qui fuere
donationis, & illi
N. procuratore ad
folio albo perqui-
quo, in litteris per
it mentio in dicta
ceſſu Iurium fol.
icione allegatur,
oſcere à teſtibus
[illegible] ſubſcriptionem, & manum in donatione exiſtentẽ neceſſariò erat illas perquirere ad effectum vt accederent ad illam recognoſcendam, & hæc perquiſitio teſtium non habet in ſe vllum principium delicti, nec à Fiſco, & adherentibus hoc in iure probatur, propterea cum ad fauorem N. ſtet regula, quod delictum non præſumatur, niſi probetur l. merito ff. pro ſocio Crauett. conſ. 151. n. 18. Bertazzol. conſ. crimin. 408. nu. 14. & ſeq. lib. 2. concludendum eſt huiuſmodi ſuſpicionem nullius eſſe momenti.

44 Nec refragatur quod licet huiuſmodi ſuſpiciones & præſumptiones de per ſe ſolæ non ſufficiant tamẽ ſimul iunctè prodeſſe poſſint ad condemnandum, quia reſpondetur contrarium eſſe de iure verius videlicet vigore illarum ad condemnationem in cauſa criminali deuenire non poſſe ex latius traditis in ſecunda, & tertia concluſione in principio præmiſſis. Et illa regula quæ ſingula non proſunt, ſimul iuncta iuuant, non procedit in criminalibus, maximè ad cõdemnationem Cepoll. conſ. crim. 32. nu. 16. verſ. nec obſtat, alia regula Gabriel. concluſ. 1. nu. 12. verſ. 3. limita, & ſub nu. 23. verſ. Primò limita, & nu. 26. Bertazzol. conſ. criminal. 251. nu. 56. & ſeq. & conſ. 293. num. 4. & ſeq. lib. 2. ea ratione, quia in criminalibus probationes debent eſſe luce meridiana clariores. Dicitur etiam quod ſuſpitio de per ſe non eſt perfecta in ſuo genere, nec facit ſemiplenam probationem quo in caſu in criminalibus non coniungitur, vt de communi atteſtatur Pariſ. conſ. 153. nu. 37. verſ. nam obiectio procederet lib. 4.

45 Quare cum aliæ ſuſpiciones, & præſumptiones reſpicientes ſolidationem computorum in motiuis allegatæ reperiantur ſublatæ ex latius deductis in tertia, & quarta concluſione in principio informationis. Non videtur de iure ſuper illis amplius inſiſtendum, ex quo reſolutiones Rotales, & ſententiæ inde ſequutæ tam in cauſa ciuili, quam criminali interuirent deuento iure merito d. d. ſuſpiciones vti reiectæ non ſunt amplius in conſideratione habendæ ex prædictis.

Flaminius Amaduccius, &c.

In eadem cauſa tertium reſponſum contra Fiſcum.

46 Viſa ſententia die ſeptima Ianuarij 1608. lata per multum Illuſtrem, & Reuerendiſſimum D. Patrem Cæſarem Fidelem Iudicem delegatum condemnatoria D. N. per quinquennium in triremibus ex cauſa, vt aſſeritur falſitatis commiſiſſe in Apoca donationis, ſeu prouiſionis factæ, & conſtitutæ per tunc Illuſtriſſimum D. Rodulphum de Sabaudia de ſcutis 60. menſtruis, & 1000. annuis in perſonam d. D. N. pro ſe hæredibus, ſucceſſoribusq; ſuis in perpetuum diei 9. Septembris 1600. ſubſcriptæ, vt vidi per Illuſtriſſimum D. Pium per D. Franciſcũ Bertonum Doctorem, & per D. Vitalianum de Vitalianis teſtes adhibitos, ac viſis ſummarijs actorum principalium, cum allegationibus præclariſſimorum iuris conſultorum tam pro parte D. N. ad eius defenſam, quam pro parte Fiſci, necnon & illuſtriſſimæ & Excellentiſſimæ Dominæ Mariæ filiæ, & hæredis dicti olim Illuſtriſſimi D. Rodulphi mihi ex vrbe Romæ tranſmiſſis percunctato toto negotio animaduerti vim cauſæ controuerſæ totam pendere à veritate dictæ ſcripturæ. Quia ſi fuit ſubſcripta per D. Rodulphum, poſtquam aliena manu fuerat conſcripta ad præſentiam illorum duorum teſtium ſubnotatorum, iniuſtiſſime fuit condemnatus.

47 Cum autem in confeſſo ſit, ſubſcriptionem illam: Io. Ridolfo Pio di Sauoia confermo quanto di ſopra: Verè eſſe manu D. Rodulphi, & ſubſcriptionis tanta ſit vis quoad confirmationem contentorum in ſcriptura, ac ſi tota ſubſcribentis manu conſcripta fuiſſet ad not. per Alex. & Iaſ. poſt alios in l. ſi ita ſtipulatus, §. Griſogonus ff. de verbor. oblig. & in l. cũ antiquitas C. de teſtamentis. Proinde tota vis falſitatis ex aduerſo obiectæ reducitur ad hoc, nempè Fiſcus cum D. Maria proponit D. N. de N. familiarem, & Mandatarium generalem D. Rodulphi habuiſſe penes ſe duo folia in albis ſubſcripta per D. Rodulphum, & in vno ex iſtis manu incognita formatam fuiſſe ſcripturam illam donationis ſubſcriptam per duos illos teſtes ſubnotatos, & ſuper hac ſpecie obiectæ falſitatis fundatur accuſatio, ac proceſſus totus.

48 Ego autem aduerto, accuſationem hanc præſupponere quatuor falſarios, & vnum contingens extra negociorum ordinem, & ſine vlla neceſſitate. Hæc autem non eſſe præſumibilia, quiſq; mediocris ingenij ſatis videt falſarios; namq; oportet fuiſſe N. de N. vti auctorem falſitatis illius ſcripturæ ſibi admodum proficuæ, cui ſcriptura prodeſt; ſcriptorem, qui ſcripſit ſcripturam illam Franciſcus N. doctor, & Vitalianus de N. Amboſ. teſtes ſubſcriptos aſſerentes fuiſſe *à quanto di ſopra ſe è ſcritto*. Difficile autem eſt in ſenſum ſenſati cadere quod N. ſubuerterit tres cum eo conſpirantes in vnam adeò grauem falſitatem ad ſolam N. vtilitatem.

49 Rur-

Digitized by Google

49 Rurſus conſtringens illud de aſſertis duobus folijs in albo ſubſcriptis per D.Rodulphum, & dimiſſis in manibus D.N.de N.allegatum, & ex aduerſo deductum eſt præter ordinem rerum,& negociorum vt omnes ſciunt,& propterea eſt citra aliquam cauſam,aut occaſionem legitimam,quæ mouere potuerit D. Rodulphum ad dimittendum duo folia in manibus D. N. in albis ſubſcripta per eum confirmatoria quantum ſupra ſcriptum eſt. Non enim vt facilius D.N.poſſet negocia D. Rodulphi expedire. Nam ad ea habebat ampliſſima, & generaliſſima instrumenta mandatorum in forma probanti, ſub quorum fide contrahentes contraxiſſent,non ſub fide vnius folij albi muniti ſola ſubſcriptione D. Rodulphi,cuius litteram,& litterarum caracterem contrahens potuiſſet ignorare.

50 Præterea aduerto D. N. ſub die x. Nouembris 1601.iudicialiter proteſtatum fuiſſe in Vrbe Romæ citato Procuratore D. Rodulphi de ſolutione dictarum prouiſionum,cum proteſtatione intereſſe reſpectu lucri ceſſantis.

51 Quare his in facto conſiſtentibus non potuit animus conquieſcere, vt probarem ſententiam illam condemnatoriam: Cum autem Venetias me contuliſſem Reipublicæ cauſa,volui colloquium habere cum magnifico D. Vitaliano de N. nobile Patauino amico meo multorum annorum domicilium habente in Ciuitate Venetiarum à quo ſinceram relationem de ſcripturæ veritate habui, & poſt cum à Domino Doctore Bertone eamdem habui reſponſionem dicentibus amborum ſcripturam illam fuiſſe conſcriptam manu cuiuſdam familiaris D.Rodulphi veſte longa induti. Teſtis ſit mihi in his Deus meus & conſcientia mea. Quam obtem confirmatus in veritate iam dictæ ſcripturæ alacriter negocium aggredior,& firmiter teneo D. N. iniuſtè damnatum, his breuibus,ſed indiſſolubilibus rationibus.

52 Namq; ſtat ſubſcriptio manu D. Rodulphi, quæ non negatur manu eius ſubſcripta,quæ ſola ſi ſcienter ab eo facta fuit poſt ſcripturam manu familiaris ſui conſcriptam roborat, & confirmat ſcripturam illam ac ſi tota eius manu conſcripta fuiſſet, vt dixi, & eſt veriſſima propoſitio. Quod autem ſcienter ab eo poſt ſcriptionem illius ſcripturæ adhibita fuerit ſubſcriptio probant,& verba,& ſitus ſubſcriptionis, & ſubſcriptiones illorum teſtium aſſerentium, præſentes fuiſſe *à quanto di ſopra ſi è ſcritto*. Concurrit etiam præſumptio legalis,quæ ſtat,vt in dubio falſitas non præſumatur.

53 Secundo principaliter aduerto, quod ſitus ſubſcriptionis D. Rodulphi,& teſtium, qui eſt ſuper in medio folij in ſecunda facie à tergo, deſtruit obiectum principale Fiſci. Nam repugnat veriſimilitudo,& omnium communis vſus, quia aliquãdo ſolent dari folia alba ſubſcripta, veluti in compromiſſis, & in compoſitionibus, dum partes ſe remittunt arbitrio alicuius in contractibus dotium, in contractu pacis; nam folia alba ſemper ſubſcribũtur in fine nunquam autem in medio, & nullũ huius rei demõſtrabitur exemplum de ſubſcriptione in medio primi folij à tergo; hæc quippè eſt res inaudita,& nunquam practicata.

54 His autem ſic propoſitis. Videamus modò de fundamentis ſuper quibus Fiſcus cum adherentibus ſiſtit falſitatis accuſationem. Principale autem Fiſci robur verſatur ſuper dictis duorum teſtium Petri N.Doctoris olim familiaris,& Segretarij D. Rodulphi, Petri belli de Petrobellis ſubditi eius Domini Pauperis,& vilis cõdirionis,vt fertur,qui quidẽ examinati pro fundanda inquiſitione de anno 1606.7. Auguſti in terra Bagnacaualli teſtati ſunt vidiſſe ea folia penes D.N.ſubſcripta manu D. Rodulphi Sup aſſertione ergò iſtorũ teſtiũ fundata fuit inquiſitio, fundataq; fuit ſententia cõdemnatoria. Verùm dicta iſtorũ teſtiũ nõ debebãt mouere D.Delegatum. Primò enim duo iſti teſtes nõ poſſunt ſaluari à falſitatis vitio, & in proceſſu mihi transmiſſo ſunt duæ ſcripturæ informatiuæ in facto; altera fol. 46. incipiens Petrus Gabaſſus: altera fol.52. quæ incipit ſummario. Quò quidem punctualiter verſamur ſuper falſitatem amborum iſtorum teſtium, quæ adeò detecta,& ad oculum demonſtrata legitur, vt nullo ſubterfugio excuſari poſſint, ibi autem dicta, & ſcripta non repeto hìc quia videri poſſunt, adeò vt ſuper dictis horum duorũ teſtiũ non potuerit D. Delegatus fundare ſuam diffinitiuã. Nẽpè in crimine falſitatis pront in alijs criminibus teſtes integri omni exceptione maiores deſiderantur Dec.conſ.189.col.4.ſub nu.7.& 8.Soccin.Iun.conſ.67. nu. 15. lib. 11. pulc. hic Salicet. in l.fin. C.de probat.ſub.nu.3.

55 Reiectis ergò teſtibus illis, videndũ eſt de indicijs compluribus cumulatis ab Ill.D.Farinacio Fiſci aduocato, & defenſore pro quorum ſolutione, primò aduerto ſpeciem hanc non verſari, quia Fiſcus prætendat falſitatem verè commiſſam: Vera namq; falſitas tunc cõſiderabilis eſt,vbi proponitur rem aliter eſſe Gand.in tit.de falſis col.2.in fin. vbi plenè. Secundo non etiam in falſi ſuſpitione quæ deducatur ex vitio viſibili extrinſecõ, & apparente ex ſcriptura ipſa,veluti in loco ſuſpecto; raſura:cancellatio;additio;apoſtilla; vituperatio, ſcripturæ; diuerſitas manus ſcribentis,& huiuſmodi. Hæ autem ſuſpitiones viſibiliter apparentes tranſeunt aliquando in iuris præſumptiones quæ ſufficiunt ad condemnationem ad text.in c.olim ex litteris de reſcriptis,& in c.inter dilectos,§.inſtrumentum quoq; de fid. inſtrum. Inn. in c.1.col.pen.eo tit.Specul.in tit.de inſtr.edit.§.breuiter ſub nu.13. verſ.& nota quod tabellio, non tamen,vt pœna falſi ordinaria puniatur,ſed extraordinaria ad Paul.Caſtr.in l.fin.C.de probat.

56 Verſamur ergo in ſuſpitionibus extrinſecis non viſibilibus per cõſiderationes hominis prudentis deductis ex varijs circumſtantijs facti, & iſtæ quidem poſſunt, vt ſi ciuiliter petat ille ex vi ſcripturæ, ſeù inſtrumenti ſuſpecti de falſo repellatur ab agendo ex eo,vt ſcripturæ illæ ſuſpectæ de falſo non ſit dando fides,non autem,vt ob iſtas ſuſpitiones, quæ ſunt hominis præſumptiones,debeat ille criminaliter puniri,quo-

niri, quoniã in crimine falſi, prout in alijs criminibus requiruntur probationes claræ, & neceſſariò concludentes, ſicuti poſt Bald. Ancharan. Fulgoſ, Alex. & alios ex communi diffinierunt Dec. in c. prout de confirmat. vtil. in 3. not. & in ſuis conſ. 175. col. 5. verſ. ſolùm ſupereſt vbi reiectis ſeptem ſuſpitionibus, ſeù hominum præſumptionibus concludit reum à falſitate criminaliter obiecta abſoluendum eſſe, & & præclarè idem Dec, conſ. 189. col. 2. & per totum & iterum conſ. 602. ſub nu. 9. & repetit. conſ. 615. col. 1. & 2. Vbi quod per comparationem litterarum factam per iudicium peritorum non conuincitur reus de crimine falſi, vt criminaliter puniatur, quia fallax eſt peritorum Iudicium Curt. Iun. conſ. 64. nu. 5. præclarè, & latiſſimè Soccin. Iun. conſ, 61. nu. 8. & in fin. lib. 2. plures alios referens, & conſ. 45. lib. 3. Crau. conſ. 28. per tot. vbi in ciuilibus, & criminalibus non ſufficere hominum præſumptiones conſ. 34. num. 26. & pulchrè Mandell. de alba conſ, 99. vbi tres ſupra relatos ſuſpitionum, ſeù præſumptionum gradus diſtinguit.

57 Capiendo itaq; præſumptiones, ſeù ſuſpitiones conſideratas ab Illuſtr. D. Farinacio mihi in proceſſu tranſmiſſo fol. 33. prima, & ſecunda de immoderata pecuniæ quantitate donata, & perſonæ familiari duorum annorum tantum. Hæ ſi quidem extrinſecæ conſiderationes, quæ in Iudicio ciuili proponi poſſent ad impugnandum, & debilitandum fidem ſcripturæ ſub inueriſimilitudinis prætextu in criminali iuditio ad condemnandum adduci nequeunt, quia ſunt extrinſecæ, & poſſibiles concordati cum veritate; ſæpe enim homines donant omnia ſua etiã futura, & homines magnificos, & illuſtres magna decet. Nec nouum eſt in iſto hominum genere, quod breui tempore incaleſcat maxima verſus aliquem affectio, quæ etiam breui temporis curriculo diſtrahitur, & dilabitur.

58 Tertia coniectura de ſcriptura à principio larga, poſtmodum ſtricta, nullius eſt effectus etiam quod ſcriptura ſic ſe haberet, ſed immò retorquetur. Nam ex hoc attenduntur non ex induſtria, & addo conſcripta, ſed currente calamo.

59 Quarta de vltima linea tangente ſubſcriptionem contra retorquetur. Nam ſi ſcriptura dolo compoſita fuiſſet in folio albo obſtrinxiſſet ſcriptor tangere verba ſubſcriptionis D. Rodulphi. Sed quia D. Rodulphus ſcripturam factam ſubſcripſit, fecit quod facere ſolent prudentes, ſubſcribentes, nam adijciũt ſubſcriptionem coniunctam adeò ſcripturæ præcedenti, vt nihil aliud de medio interferri poſſit.

60 Quinta quod perſona ſcribentis non fuerit nominata nullum negotium facit. Nam de neceſſitate non id requiritur, & infinitæ ſunt apocæ alia manu conſcriptæ, roboratæ ſola ſubſcriptione principalis, & teſtium nimirum, quia ſubſcriptio principalis facit ſuam ſcripturam totam.

61 Sexta ex cifra in loco inſolito ſubſcriptionis poſita nihil releuat; nam ſi ſubſcriptio illa eſt manu D. Rodulphi, quid attinet quærere An cifra ſit poſita in loco ſolito, vel inſolito. Quinimò ſi ſæpè conſueuit facere D. Rodulphus, vt oſtẽſum fuit in proceſſu.

62 Septima ex diuerſitate atramenti, quæ vt dicitur oculis cernitur, non eſt magni facienda nam conſtat eadem manu conſcripta, atramentum autem in ſcribendo ſæpe additur in atramentario.

63 Octaua deducta ex corpore donationis ſcripto eadem manu, qua ſcripta eſt epiſtola, quia clauſa erat donatio, mihi non ſolùm non præbet falſitatis argumentum, ſed veritatis magis. Nam familiaris D. Rodulphi, qui donationem conſcripſit litteram quoq; miſſiuam ſcripſit prout moris eſt apud perſonas Diuites, & potentes qualis erat D. Rodulphus, de qua donationis ſcriptura, & littera miſſiua nominatim meminit D. N. in ſcriptura proteſtationis factæ D. Rodulpho 10. Nouembris 1601.

64 Nona ſumpta ex minuta illius epiſtolæ manu, vt dicitur D. N, ſcripta negatur abſolutè, quod ſit minuta, ſed copia eſt illius litteræ, & intitulata copia.

Decima. Ex commoditate fabricandi illam ſcripturam, quia N. in manibus ſuis habebat folia alba per negationem diluitur, reiectis falſarijs illis Petro. N. & Petro, de N.

Vndecima. Deducta à commoditate ſigilli ſimili eademq; reſponſione tollitur addo quod ex copia mihi oſtenſa illius ſcripturæ, non video eam ſigillo D. Rodulphi roboratam.

Duodecima. De diligentia fratris D. N, in reperiendo teſtes, qui ſe donationi ſubſcriberent, penitus negatur, & in facto non eſt verum, vt in proceſſu.

Decimatertia. Ex iudicio peritorum reſoluitur tùm quia aſſumpti fuerunt à Iudice ſuſpecto abſq; conſenſu D. N. vt in proceſſu, tùm etiam quia iudicium peritorum non operatur ad condemnationem de falſo Dec. de conſ. 615. col. 11.

65 Decimaquarta. Mendacia variationes, & inueriſimiles N. reſponſiones tollitur, quia vt in informationibus relatum fuit, non inſunt mendacia, variationes, & in veriſimilitudines in eius reſponſionibus conſiderabiles, ex quibus maximè deueniri poſſit ad condemnandum.

66 Ex his autem, vt ſupra patet non verſari ſpeciem iſtam in indicijs indubitatis ex quibus in iudicio criminaliter intentato procedi poſſit ad condemnationem in perſona. Nam indicia hæc ſunt intrinſeca, non apparentia ex ſcriptura, & quæ contra commodiſſimè retorquentur vt ſupra. Et quamuis D. Farin. Fiſci, & partis Aduocatus contra tantòpere laborauerit allegando plures authoritates doctorum opere pretium neceſſarium, quidem pro ſalute D. N. diligenter inſiſtere, & oſtendere contrarias doctorum authoritates non obſtare.

67 Primò enim Paul. Caſtr. in l. final. C. de probat. ab eo pro Anteſignano adductis formaliter dicit indicia indubitata illa eſſe quæ trahunt mentem Iudicis, quòd omninò credat, vt non poſſit animus Iudicis inclinari exemplum dat in eo, qui per teſtes viſus fuit non occidere, ſed exire cum enſe ſanguinolento de domo inimici ſui occiſi, & in eiuſmodi ſpecie dicit eſſe

Digitized by Google

cit eſſe indubitata, ſi non ad pœnam ordinariam, ſaltem ad extraordinariam poſt Gandin. in ſuo trac. de iudic.cert. Theor & exemplum iſtud Paul. Caſtr. nihil pertinet ad rem præſentem,& ego contra Pondera in terminis Paul. ibidem ſub nu. 4. pone inquit Notarius accuſatur de falſo inſtrumento an ſufficiat probare,quod alia falſa inſtrumenta fecerit pro quibus fuerit condemnatus,vt & pro iſto accuſatus cōdemnetur, & reſpondet,quod nō,quia vt inquit poteſt eſſe,quod iſtud ſit verum, ſuſpectus tamen erit, inquit ipſe, ſic vt in iuditio ciuili poterit repelli inſtrumentum illud,ad quod inducit tex.in c.afferte de præſumpt.adeò vt Paul. doctrina obſtet vt non ſeruiat D.Farinacio.

68 Alb.ibi ſub nu.1.allegando tex.in d.c. afferte notat quod ex violento indicio Salomon condemnauit mulierem illam ciuiliter ad filij reſtitutionem, non autem criminaliter de plagio, vnde ſtat pro N.

69 Bald.autē in ea lege,ſub nu.2.poſt Nicol. Mattar. indicia indubitata appellat ea quæ à lege ſunt approbata, vt in caſu l. ſi qui C. de adult.idem quando ſunt plura indieia commiſſa Religioni iudicantis, quæ ſimul collecta inducunt indubitabiliter veritatem, exemplum reddit in confeſſione rei facta in tormentis laborante fama contra eum, vel veriſimilitudine facti,aut alijs adminiculis proximis nam hæc ſufficerent ad condemnationem etiam quod reus reuocaret confeſſionem factam in tormētis laborante fama contra eum, vel veriſimilitudine facti, aut alijs adminiculis proximis, nam hæc ſufficerent ad condemnationem etiam quod Reus reuocaret confeſſionem factam in tormentis ſecundum Bald.item ſecundum Bald.& Nicol. indicia indubitata ſunt Vbicumq; ex qualitate, & multitudine indiciorum indicatur oculis mentis iudicis, ſicut clara lux oſtendit veritatem oculis corporis exemplum dat in eo,qui intrauit domum mulieris auditus fuit mulieris clamor, viſus fuit ille qui intrauerat exire cum gladio ſanguinolento viſa eſt mulier in facie vulnerata,ex iſtis indicijs facto proximis, & in facto intrinſecis,quoniam natura repugnat, vt præſumatur mulierem ſeipſam vulneraſſe Reus illa clamari poterit,& ex his ſecundum Bald. patet, quæ ſint indicia indubita, damnabitur ſecundum Bald. in fine non pœna ordinaria.

70 Salicet.autem per omnia ſequitur Bald. & Nicol. Theoricam præterquam in Reo, qui reuocauit confeſſionem ſuam metu tormentorum factam. Nam hunc non eſſe condemnandum ait etiam quod alia aduerſus eum laborarent indicia,niſi de per ſe eſſent ſufficientia ad illius condemnationem, & ita reſidēt præfati authores in d.l.final.allegati per D.Farinac. ſed parcat mihi forſan non in fonte, & in ſe bene conſiderati.

71 Bald.verò in l. milites ſub nu. 6. ff. de quæſt. formaliter inquit, aut indicia ſunt dubitata, & ſi ſune veriſimilia,& ex his poteſt procedi ad torturam non autem ad condemnationem ex hoc modo intelligit tex.illum in illis verbis,ſed argumentis primum veriſimilibus probabilibusq; vti. Et ſi hi veluti certis inditijs deducti inueſtiganda veritatis gratia ad tormēta putauerint eſſe veniendum id facere debeāt ſi conditio perſonæ patiatur eſt ergo ibi textus expreſſus inditia veriſimilia, & probabilia non ſufficere ad condemnationem. Quæ autem ſint indubitata expoſuit Bald.ipſe in d.l.fin.

72 Ioann Andr.ad Specul. in tit.de probat. §. fin. in addit. ſciant poſt Thom. de Piperata ponit tria exēpla de indicijs indubitatis iuxta ſupra poſita,ex quibus adhuc deueniri non poteſt ad condemnationem ordinariam,ſed extraordinariam,pro alijs verò veriſimilibus,& probabilibus quaſi certis deueniri poſſe ad torturam, & in his concordat cum text. in d. l. Milites.

73 Abb.ab eo adductus in c.afferte ſub nu.6.de præſumpt. diſtinguit, quod vbi agitur criminaliter, & præſumptiones non ſunt vrgentiſſimæ, attamen violentæ, ex quibus ciuiliter poteſt ferre ſententiam contra reum,& hæc non ſufficiunt ad condemnationem corporalem d.c.afferte aut ſunt vrgentiſſimæ,& ſufficiant ad condemnationem. Quæ autem ſint vrgentiſſimæ remittit ſe Abb.ad dicta per eum in cap. tertio loco,nu.9. & infra vbi expreſsè approbat exēpla Ioann. Andr. & eas indubitatas profitetur eſſe præſumptiones vrgentiſſimas ad condemnationem, vbi autem indicia,ſeù præſumptiones ſunt dubitatæ non ſufficere ad condemnationem, ſed ad torturam, alia eſt conſideratio vnde Abb. doctrina ſtat contra D.Farinac.

74 Franc.Aret.in c.tertio loco ſub nu.16. & in fin. de probat.non diſcordat,ſed concordat cum præmiſſis, ſub nu.17. formal. inquit Iudex poteſt condemnare ex indicijs indubitatis, quando ſunt talia, quæ induxerūt quaſi notoriū, vel manifeſtum poſuerūt factum ante oculos iudicis, vt in tribus exemplis Io. Andr.ſubiungens in dubio autē quantūcumq; indicia ſint veriſimilia, & vrgentia non ſufficiunt ad cōdemnationem in criminalibus grauibus poſſet tamē eſſe vnum ſolùm inditium adeò indubitatum, quod ex eo ſolo poſſet ſequi condemnatio, ſed hoc ſecundum eum raro contingere poteſt.

75 Foller.quoq; ab eo adductus ibidem nu. 22. formaliter inquit quod Iudex ex violentiſſimis præſumptionibus moueri poteſt ad condemnandum iuxta exempla Io. Andreæ, & hoc modo dicit Doctores intelligere l.fin.C.de probat. & ibi Felyn. latius proſequitur exempla illa Ioann. Andreæ.

76 Boer.in deciſ.164.per eumdem allegat.per longā Doctorum altercationem concludit reum criminaliter condemnari debere ex inditijs indubitatis, & vehementiſſimis luce clarioribus ad tex.in d. c.final. quo tamen caſu dicit pœnam eſſe memorandam, & temperandam.

77 Grammat.in deciſ. 42. ab eodem adductus inſiſtit in eadem diſtinctione, an indicia ſint indubitata violentiſſima,& certa ex facti circumſtantijs, vt reus poſſit condemnari,non tamen pœna ordinaria, & ibi ſecus autem vbi inditia non ſunt talia, licet probabilia,

Digitized by Google

billia, & violenta dict.cap.afferte, & idem Grammaticus deciſ. 96. & illæ deciſiones cum ſupradicta diſtinctione pro N. & longè abſunt à caſu ſubiecto.

78 Boſſ. autem in titulo de coniecturis, nu. 26. Igne. in l.excipiuntur, num. 30. ff. ad Sillan. ab eo allegati dicunt quod etiam ex indubitatis inditijs, & luce meridiana clarioribus Reus damnari poſſit per dictam l.final.C.de probat. Vnde eorum dicta debent accipi iuxta prædictas præfatorum Patrum declarationes.

79 Clar.in §.final. quæſt.20.verſ. Scias tamen nu.6. & ipſe præſuppoſito quod ex inditijs violentiſſimis, & indubitatis procedi poſſit ad condemnationem temperatam tamen ad poenam ordinariam, & ſic quoq; Menoch.

Et quamuis Peguet.in q.crimin. deciſ. 17. nu.41. & ſeq. receſſerit ad opinione magis communiter recepta, vt etiam ad pœnam ordinariam procedi poſſit, loquitur tamen in inditijs violentiſſimis, & indubitatis.

80 Demùm D. Farinacius adducit pro deciſione huius caſus Mandell. de Alba. conſ.99.nu.10. cuius dicta tantùm abeſt, quod contrafaciant, quia immò decidunt pro N. vt condemnari non debuerit, concludit namq; ſicut ſupra retuli, quod vbi vitia non ſunt viſibilia, & apparentia ex ſcriptura ipſa, & inſtrumenro, ſed extrinſeca, quæ non de neceſſitate probant ſcripturam falſam, quamuis ſuſpectam reddant, Iudex quidem in Iudicio ciuili ob ſuſpitiones poſſit reijcere Inſtrumentum, & illi non præſtare fidem, non tamen debeat pronunciare falſum, & multò minus Reum de falſo punire, & hic eſt caſus noſter deciſus à Mandello. Nam in ſcriptura hac non inſunt vitia viſibilia à Doctoribus conſiderata, vt ſupra aduerti, & vitia illa, quæ conſiderantur à D. Farinacio contra retorquentur pro ingenuitate ſcripturæ, vt quiſq; prudens aduertere poteſt. Quæ verò extrinſecus adducerentur, quamuis viderentur probabilia, & violenta etiam non ſufficiunt, nec ſufficere poſſunt ad condemnationem criminalem dict. cap.afferte.

81 Et ſi adhuc diceretur quod ex multis inditijs licèt in multis criminalibus deuenire ad condemnationem, Gloſ. & Bart. in l. excipiuntur, ff. ad ſillanian. Reſponſio patens eſt, nam textus ille cum gloſſa loquitur in inditijs extrinſecis certis, & indubitatis, nempè ſeruus ille erat proximus pubertati cubuerat in cubiculo Domini necem Domini ſublicuerat, ex his demonſtratum fuit, eum fuiſſe necis participem, & ita illum textum ad terminos l. final. C.de probat. intellexit Roman. ibi ſequuti ſunt, Fœlyn. in dict.cap. afferte, num. 10. Grammat. dict. deciſ. 42. num. 4.

82 Nouiſſimè, & vltimò pro fine nam latius præter morem meum ſcripſi, Addo deciſionem in terminis noſtris multùm ſpecialẽ Marci Antonij Nattæ conſ. 683. num. 3. allegati à D.Farinacio, Vbi probando dict. deciſ. ſupra relata, quod ſuſpicio falſitatis in criminalibus, non habetur pro falſitate ad condemnandum ſubiungit quod lex. final. C.de probat. non loquitur generaliter. Sed in producẽtibus ſcripturã, cuius falſitatis vitium ſit patens, & apertum, vt quia ſcriptura ſit cancellata, aut abraſa, vel alio modo vituperata, prout ibi intelligunt gloſſ. & Doctor. quos Imperator ibi pro falſarijs niſi producentes fidem adhibuerit illi ſcripturæ per alias probationes, quoniam ex vitio patente conſtat de falſitate cõmiſſa, & ſub num.6. inquit quod propter alias ſuſpiciones hominum non ex ſcriptura apparente, Inſtrumẽtum non eſt pronunciandum falſum, & producens non eſt criminaliter puniendus, quamuis vt ſtatim ſubiungit ſub num. 7. in Ciuili Iudicio, Inſtrumentum ob falſi ſuſpicionem nõ faciat fidem iuxta Dec. & alios ſupra relatos. Ex quibus omnibus vltra adductos per Excellent. DD. Rotellium, & Amadacium Defenſores D.N. de iniquitate iam dictæ condemnatoriæ ſatis patere arbitror.

Marcus Antonius Petegrinus I.C. Eques, & Conſultor à Secretis Sereniſſimæ Reipublicæ Venetarium ex Primarijs Paduæ Profeſſoribus.

In eadem cauſa tertium reſponſum pro Fiſco.

83 PRo reſponſione eorum quæ in hac cauſa falſæ donationis ab Excellentiſſimo D.Peregrino ad fauorem N. de N. adducuntur inſpectiones tres mihi diſcutiendas propono, Prima erit inſpectio, Nunquid, & in quam pœnam poſſit quis ex indubitatis inditijs condemnari, & quæ dicantur inditia indubitata. Secunda an in caſu de quo agitur adſint tot coniecturæ, & præſumptiones falſitatis, vt ex illis inferatur indubitatum inditium ad condemnandum ſufficiens. Tertia dato quod non adſint indubitata inditia an ſaltim ex præſumptionibus de quibus in proceſſu, etſi non indubitatis potuerit ipſe N. in pœnam triremium condemnari.

84 Et quod attinet ad primam inſpectionem reaſſumendo concluſiones aliàs per me firmatas: Dico illa in Iure, & à Doctoribus communiter reputari indubitata inditia, quæ Iudicis animum ad ſic, & non aliter credendum inducunt, & pro hac concluſione aliàs allegaui Paul.de Caſtr. in l.final.num.5. C.de probat. Vbi dixit quod inditia indubitata dicuntur illa quæ arctant mentem Iudicis, vt omnino credat nec poſsint in contrarium inclinari, & ſic benè probat propoſitam concluſionem. Nec obſtat quod exemplum poſteà poſitum à Paulo de Caſtro ibi de eo, qui viſus eſt exire cum gladio euaginato, & ſanguinolento (vt ex aduerſo conſideratur) non pertineat ad caſum noſtrum. Quia non propterea hoc exemplum reſtringit generalitatem noſtræ concluſionis.

85 Nec etiam obſtat quod idẽ Paulus de Caſtro, numero quarto dicat (prout pariter ex aduerſo conſideratur) quod notarius non poſſit de falſo inſtru-

mento

Digitized by Google

mento criminaliter condemnari ex eo ſolo, quod alia falſa inſtrumenta confecerit. Nam non mirum. Quia eſt vnica tantùm præſumptio., & generalis, ſumpta ex qualitate perſonæ. Non ſic in caſu noſtro, vbi vltrà malam qualitatem perſonæ N: concurrunt plura alia ſpecialia falſitatis, de qua agitur inditia, vt infra dicam. Et nihilominus dictum Pauli de Caſtro in loco præcitato declaratur, vt non poſſit iſto caſu Notarius criminaliter puniri pœna ordinaria non autem extraordinaria, in terminis Natta conſil. 633. num. 12.

86\. Ad idem allegaui Boerium deciſ. 164. num. 3. & ſeq. qui apertiſſimè eamdem meam concluſionem probat, dum dixit, ea eſſe inditia indubitata, & luce clariora, quæ faciunt vt Iudex probabiliter non poſſit de contrario perſuaderi, vel ſuſpicari. Et licèt (vt ex aduerſo conſideratur) ſubdat ex indubitatis inditijs non poſſe ordinariam delicti pœnam imponi. Hoc nihil eſt, quia vt infra demonſtrabo, pœna impoſita N. non fuit ordinaria pœna falſitatis de qua agitur, ſed extraordinaria.

87\. Ad idem etiam allegaui Menoch. de præſumpt. lib. 1. quæſt. 7. num. 16. Vbi poſt Bald. in l. ea quidem ſub num. 8. C. de accuſat. dixit inditium plenum, ſeù indubitatum eſſe demonſtrationem rei per ſigna differentia per quæ animus Iudicis in aliquo tanquam exiſtente quieſcit, & ſic adhuc probat meam concluſionem quoſt ſcilicet illud dicatur Inditium indubitatum, per quod Iudex ad ſic pro certo, & non aliter credendum inducatur.

88 Addo nunc ad præmiſſa Angel. de malefic. in verbo quod fama publica, num. 9. verſ. Inditium verò plenum Carer. in pract. in 2. tractat. de indit. & tortur. §. Inditium autem indubitatum, num. 1. Brun. de indit. & tortur. quæſt. 1. num. 3. verſ. Inditium verò plenum par. 1. Ghrill. de quæſt. ad tortur. quæſt. 3. num. 2. Pract. Conrad. rubr. de negat. crimin. & torm. num. 48. fol. mihi 305. Maſcard. de probat. lib. 1. quæſt. 15. num. 11. quos omnes retuli in mea pract. par. 1. de indit. & tortur. quæſt. 36. nu. 37.

89 Veriſſima eſt ergo mea concluſio, quod inditia indubitata ſint illa quæ trahunt Iudicem ad firmiter credendum delictum, & in hoc aduertatur, quod licèt iſta Iudicis credulitas non ſit talis, quin res potuerit forſan aliter eſſe. Non tamen per hoc ſequitur, quin ex illa credulitate poſſit idem Iudex Reum quando agitur de delicto difficilis probationis, non ſolùm in pœnam pecuniariam, ſed etiam corporalem condemnare, prout hæc omnia bene docet eruditiſſimus Petrus Barboſ. omninò videndus in repet. l. 2. in princip. par. 1. num. 81. verſ. Nam reſpondendum eſt, & num. 8. verſ. Deniquè in prædictis, & num. 87. per tot. in diſcurſu, & num. 89. verſ. Et nihil aduertendum, & num. 90. ff. ſolut. matrim. Verum quando, & ex quibus Iudex ad ſic firmiter credendum induci debeat, dicam in ſequenri concluſione.

90 Secundam firmaui concluſionem, quod plura dubitata inditia faciunt vnum inditium indubitatum (& ſic firma Iudicis credulitas, quod quis deliquerit, de qua dixi in præcedenti concluſione ex pluribus, ac diuerſis indirijs, & coniecturis naſcitur) & ad hoc allegaui in primis, Bald. in l. final. nu. 2. verſ. Sed quando, C. de probat. Vbi ferè ad litteram dicit, quod inditia, quæ non ſunt approbata à lege, ſed Iudicis Religioni commiſſa, ſi ſunt plura, tunc ſimul collecta inducunt indubitabiliter veritatem, & dict. num. 2. in fine verſ. Item ponit. Dicit quod multitudo inditiorum producit veritatem ante oculos mentis Iudicis, ſicut clara lux oſtendit veritatem ante oculos corporis, & num. 3. verſ. Patet ergo. Dicit quod inditia indubitata ſunt, vel ea quæ à lege approbantur vel quæ plura inſimul collecta, & in vna conſonantia tendentia indubitabiliter delicti veritatem indicant. Non potuit Baldus clarioribus verbis nos docere inditium indubitatum eſſe illud, quod ex pluribus, ac diuerſis inditijs, & coniecturis ad delictum inferentibus naſcitur. Et hanc Baldi doctrinam refert, Salycet. in eadem l. final. n. 2. Benè ergo, & ad propoſitum allegaui Bal. & Salycet. in dict. l. final. Nec propterea video quomodo potuerim à Domino ex aduerſo ſcribente redargui, quod eos in fonte non viderim. Nec facit prout ex aduerſo ponderatur, quod exempla à Baldo ibidem poſita ſint diuerſa à caſu noſtro, quia vt ſupra iterum dixi exempla non reſtringũt regulam. Prout nec etiam facit quod iſto caſu dicat, Baldus non poſſe imponi pœnam delicti ordinariam, quia vt pariter dixi, & infra probabo, pœna impoſita N. fuit extraordinaria, & non ordinaria.

91 Allegaui ad idem Igneum in l. excipiuntur, num. 30. 31. & 32. ff. ad Syllan. & Boſſ. in tit. de conuict. num. 23. verſ. Tot enim, & num. 25. verſ. Concluſio eſt, & num. 26. Qui & ipſi aperto ore hanc eamdem firmant concluſionem, In hoc aduertatur quod prædictos Doctores allegaui non ad probandum, quod ex inditijs indubitatis poſſit quis criminaliter condemnari, prout credidit Dominus ex aduerſo ſcribens (quia de hoc mox dicam in ſequenti concluſione) ſed ad probandum, quod plura inditia dubitata, faciant vnum indubitatum inditium. Et hoc ſine dubio firmant præallegati Doctores.

92 Quibus addo Guid. de Suzar. in tractat. de indit. & tortur. num. 100. & 102. & ibi Ludouic. Bolognin. in addit. Gandin. in tit. de præſumpt. & indit. indubitat. num. 12. Brun. de indit. & tortur. par. 1. quæſt. 4. num. 5. Pract. Conrad. tit. de negat. crimin. & torment. num. 5. in 10. & 11. exemplo fol. mihi 305. col. 1. in fin. Hipolit. Riminal. conſ. 88. num. 19. lib. 1. Quos omnes retuli in mea pract. in tit. de indit. & tortur. quæſt. 36. num. 41.

93 Aliam, & tertiam firmaui concluſionem, quod ex inditijs indubitatis, criminalis condemnatio ſequi poteſt, & hæc concluſio indubitabilis eſt per text. Clarum, & apertum in dict. l. final. C. de probat. & ibi hoc notant, Bart. in 2. oppoſitione, Bald. num. 2. Alberic. in ſummar. & num. 1. verſ. Idem quod per inditia indubitata, & in prima oppoſitione, Bald. in l.

Digitized by Google

Milites,nu. 5.verſ. Aut inditia ſunt indubitata, C. de quæſtionib.Roman.in d.l.excipiuntur,n.3.verſ. Et debes ſcire,ff.ad Syllan. Et pro hac cõcluſione facit alia communis concluſio Doctorum volentium conuictum de crimine dici illum qui indubitatis inditijs grauatus reperitur in l. a. ibi argumentis conuictus,C.quorum appellat. Dec.in cap. At ſi Clerici,nu. 12. & ibi etiam Bero, nu.2.verſ. Necnon 4.& Mantua,nu.1.in fin.verſ.Vltimo violenta præſumptio extra de Iudic. Et hæc concluſio à Domino ex aduerſo ſcribente non negatur licet bene contendat ex Bald. Io. Andr. per eum allegatis nõ poſſe iſto caſu imponi pœnã extraordinariam,de qua vt ſæpius dixi non curamus.

94 Et procedit præmiſſa concluſio etiam in vnico inditio indubitato inducto præſertim ex pluribus dubitatis inditijs,ſicut poſt Aretin.in c.Tertio loco,num.17.de probat.declarat Boſſ.in tit.de conuict. num. 27. Et licet Aretini verba referantur à Domino ex aduerſo ſcribente. Non tamen ab eo negatur, quin ex vnico indubitato inditio poſſit ſequi condemnatio quando dictum indubitatum inditium ponit ante oculos Iudicis rem manifeſtã. Quod vt dixi ſupra in ſecunda concluſione erit quando contra reum vrgent plures,ac diuerſæ delicti præſumptiones.

95 Quartam, & vltimam firmauè concluſionem, quod ex inditijs indubitatis poteſt reus condemnari ſi nõ in pœnam mortis,& ordinariam, ſaltim in extraordinariam mitiorem etiam corporalem. Primo per Gloſſ.in l.final in verbo vel inditiis C. de probat.quæ expreſsè declarat textum illum loqui,quando agitur de vita hominis, & huic gloſæ nihil ex aduerſo reſpondetur.

96 Secundo allegabam Abb.in cap.Afferte,num.6. verſ. Aut agitur criminaliter extra de præſumpt. vbi expreſsè dicit,quod præſumptiones vrgentiſſimæ ſufficiunt ad infligendum pœnam ordinariam quantumcumque maximam, licet non ſic ſufficiant violentæ præſumptiones : Vrgentiſſimas autem præſumptiones eſſe inditia indubitata fatetur d. ex aduerſo ſcribens ex eodem Abb.in cap.Tertio loco, num. 9. extra de probat. Nec refert quod in d. cap. Tertio loco idem Abbas dicat præſumptiones dubitatas non ſufficere ad condemnationem,quia nos non loquimur de dubitatis, ſed de indubitatis præſumptionibus, & ſic doctrina Abbatis quicquid ex aduerſo dicatur, optimè probat id ad quod eum allegaui.

97 Tertiò Allegabam Felyn.in d.cap. Afferte, nu. 10.verſ.Quarto limita qui pariter expreſsè dicit ꝙ ex inditijs indubitatis iuxta textum in l. final. C. de probar.poteſt imponi pœna corporalis, & ordinaria. Nec refert quod ponat exempla Io. Andreæ de eo qui fugit cum gladio euaginato,ac etiã de eo,qui minatus fuit mortem illi, qui non longo tempore poſt minas fuit repertus mortuus, quia iſta exempla, vt ſæpius dictum fuit non reſtringunt regulam, nec præterea recedit à generali concluſione, quod ſcilicet ex inditijs indubitatis poſſit deueniri ad condemnationem in pœnam corporalem.

98 Quarto allegabam Imol.in d.c.afferre.num.3.& ſeq. Vbi d. num. 3. dicit quod ex violenta præſumptione, (quæ eſt minus quàm inditium indubitatum) non faciliter quis condemnatur ad pœnam corporalem. Ergo ex ea quandoque ad d. pœnam deueniri poteſt,licet non ſic faciliter,& d. num.4. in fine expreſsè firmat ex inditijs indubitatis poſſe ad hanc condemnationem deueniri, & huic dicto Imolæ nihil ex aduerſo reſpondetur.

99 Quintò allegabam Grammat. deciſ. 42. & 96. in quibus diſputata quæſtione, an ex pluribus inditiis ſimul iunctis poſſit quis in pœnam corporalem condemnari, teſtatur in duobus caſibus in magna Curia Vicariæ fuiſſe condemnatos reos ſic pluribus inditiis grauatos ad triremes . Et aduertatur quod licet ſicut ex aduerſo reſpondetur ; dictæ deciſiones ponunt caſum diuerſum à caſu noſtro,ſi tamen recte intueantur, loquuntur in caſu fortiori,tum quia in homicidio commiſſo de die, In via publica, nos autem ſumus in crimine falſi , & ſic difficilioris probationis, in quo liuiora ſufficiunt inditia , tum etiam quia in caſu illarum deciſiouum reus per torturam purganerat inditia, hic autem ſuper crimine falſi nulla fuit N.inflicta tortura.

100 Ad idem potuiſſem allegare eundem Grammaticum deciſ. 8, in princ. num. 4. verſ. Aduertendum & num. 8. & in fine deciſionis & voto 12. in fine Carer. in pract. in a. Tract de indit. & tortur. §. Viſo igitur de inditijs qualitatem ipſa inditia purgentur num.31.in fine Boſſ.in titulo de inquiſit. num. 30.Clar.in pract.§.final. quæſt.64. verſ. illata verò tortura Fab. à Monteleon. in pract. a bir.fol.mihi 332.nu.29. Anchar.Regien. quæſt 22.num.18.par.2.Franc. Perſonal.in tract. de indict. & tortur.4 Flamm. Cartar. in tract. de exequut. ſentent. cap. 2. ſub num. 62. & num.65. Baiard.ad Clar.quæſt. 64 num .119.verſ.Accedat aliud argumentum,& num.120.Qui omnes,quicquid in iure controuertant Doctores teſtantur communiter in practica ſeruari, quod reus pluribus, & vrgentiſſimis inditiis grauatus , ſi ſæpius tortus in tortura perſtiterit adhuc in extraordinariam pœnam corporalem, & triremiũ damnatur.

101 Sextò allegabam Clar. in §. final. quæſt. 20.nu. 6. verſ. Scias tamen in fine, vbi ad litteram dixit, quod ex inditijs, & præſumptionibus quotidie Rei condemnantur non in pœnam mortis ordinariam,ſed in alias pœnas etiam corporales,& triremiũ, & ita pluries ſeruatum fuiſſe teſtatur, & huic atteſtationi clari nihil ex aduerſo reſpondetur.

102 Septimò allegabam.Menoch. de præſumpt.lib. 1. quæſt.97.num.38. Vbi pariter ad litteram dicit quod ex præſumptione violentiſſima , & etiam quod non ſit indubitata poteſt imponi pœna ordinaria , nedum corporalis reprobato Gandino contrarium tenente, & ſic forſan d. ex aduerſo ſcribens nõ vidit in fonte Menoch. dum dicit Me-

D nochium

nochium ipſum non loqui de pœna ordinaria.
103 Et demum allegabam Ludouic. Pegner. deciſ. crimin. 17. num. 41. & ſeqq. Vbi reſtatur ex depoſitione vnius Teſtis de viſu iunctis alijs ſæpius apud eum fuiſſe impoſitam pœnā vltimi ſupplitij.
104 Et licet quoad pœnam mortis ordinariam iuxta hanc deciſionem Ludouici Pegner ſentiam cum D. ex aduerſo ſcribente, communem ſcilicet Doctorum opinionem eſſe in contrarium. Attamen quoad pœnam extraordinariam, & mitiorem quamuis corporalem magis omnino ſeruatam ſententiam, quam ſupra retuli facile, & pro veritate teſtari poſſum, prout & idem teſtantur plures alij per me relati in pract. tit. de pœn. temper quæſt. 86. num. 114. Quibus addo Petr. Barboſ. omnino viden. in repetit. l. 2. in princ. par. 1. num. 90. ad fin. verſ. ad cuius complementum, & num. 91. ff. ſolut. matrimon. Vbi teſtantur de veriori opinione cōcordantes allegat contrarium tenentes refert, & reprobat, & loquitur etiam in pœna corporali graui, quando præſumptiones ſunt vrgentes.
105 Et hæc quoad primā inſpectionem. Quod verò attinet ad ſecundam inſpectionem, nunquid ſcilicet in caſu, de quo agitur adſint tot præſumptiones, & coniecturæ falſitatis, ex quibus oriatur indubitatum inditium ad effectum de quo agitur.

Primo mala qualitas Antonij.

II. Inueriſimilitudo reſultans ex litteris vltimo loco penes ipſum repertis, vt fingitur à Domino Pio conſcriptis dum dicitur, *che l'amico, che ha ſcritto la perpetuità della donatione ſi fuſſe ritirato ſu la geloſia à ſcriuerla à lume di luna.*

III. Inueriſimilitudo, quod pro dicta ſcriptura prætenſæ perpetuitatis conficienda eo ſero, & eo die nō reperiretur Notarius in ciuitate Venetiarū.

IIII. Diligentia facta, & feſtinantia in tranſmittendo dictam ſcripturam ad Vrbem in apoca priuata cum poſſet expectari ſequens tabellarius, & ipſam interim conficere manu publici Notarij cum nulla neceſſitas vrgeret.

V. Prouiſio menſtrua ad tempus tamen donec ſcilicet N. Venetias repeteret, & per octo dies poſt reditum fuit conſtituta pro recuperatione Status Carpi, & aliorum, quod ſeruitium ab N. non fuit factum, vnde inueriſimile, quod fecerit dictam prouiſionem perpetuam.

VI. Immoderata quantitas donata.

VII. Modicitas tēporis ſeruitij, nēpè per biēniū.

VIII. Pro vnico ſeruitio duplex non deber ſalarium prout eſſet in caſu noſtro, habito reſpectu ad prouiſionem menſtruam, de qua ininſtrumento, & habito reſpectu ad apocam de qua quæritur.

IX. Salaria debent eſſe moderata.

X. Iudicium factum ab N. pro ſalario vigore mandari de Anno 1601. & non vigore apocæ.

XI. Alias N. fecit recognoſcere ſtatim litteras, & manum Domini Pij etiam in rebus minimis, & in re tam graui diſtuliſſet facere recognoſcere manum per Sexennium.

XII. Alias D. Pius diſponen. ad fauorē de N. in rebus minimis diſpoſuit per inſtrumenta publica.

XIII. Ignotus ſcriba dum Dominus Pius habebat Secretarium.

XIV. Commoditas albotum foliorum.

XV. Commoditas Sigilli.

XVI. Mendacia plura N. circa folia, & ſigillū.

XVII. Amicitia N. cum N. teſte ſubſcripto.

XVIII. Mendacium N. circa dictam amicitiam.

XIX. Diuerſitas ſtili apocæ à ſtilo D. Rodulphi.

XX. Vniformitas ſtili apocæ cum ſtilo N. & N.

XXI. Epiſtola Dominici circa procurationem teſtium pro ſubſcriptione, quæ ad recognitionem ſubſcriptionis nullo modo poteſt adaptari.

XXII. Ratificatio facta per N. de dicto tractatu, quia retinuit dictam epiſtolā, & non contradixit.

XXIII. Pallor, de quo in dicta epiſtola, ſiue ſit pallor ipſius N. ſiue ipſius N. teſtis requiſiti.

XXIV. Minutæ penes ipſum N. repertæ.

XXV. Mendacia, & variationes N. circa dictas minutas.

XXVI. Alias oppoſitio pro parte D. Rodulphi, quod apoca per N. producta cōtra ipsū pro ſcutis 1700. auri non erat vera. Auditor Cameræ illam declarauit non veram, & caſſari mandauit.

XXVII. Geminatio, in clauſularum, & cautelainſolitarum.

XXVIII. Prohibitio inſinuationis, ſiue ſtridationis in fraudem legis, & ſtatutorum dē materia diſponentium ad falſitates effugiendum.

XXIX. Diſtantia inæqualis litterarum in dicta ſcriptura.

XXX. Conculcatio quam faciunt litteræ corporis ſcripturæ, ſuper litteris ſubſcriptionis.

XXXI. Varietas atramenti in ſubſcriptionibus ipſorum teſtium. & Pij inter ſe.

XXXII. Varietas atramēti in ſubſcriptione Pij in verbis illis *Io. Ridolfo, & conſermo quāto di ſopra.*

XXXIII. Diuerſitas manus, & caractetis in dictis verbis.

XXXIV. Appoſitio cifræ in loco inſolito. Et licet nō ignorē ex aduerſo præſumptionibus, & coniecturis prædictis dari aliquas leues, & friuolas reſponſiones. Negari tamen nō poteſt quin ſaltim earum maior pars firmiter ſubſiſtat.

106 Tertia, & vltima nunc cadit inſpectio dato quod in propoſita facti ſpecie non adeſſent indicia indubitata. Nunquid ex præallegatis præſumptionibus potuerit N. condemnari in pœnam corporalem. Et quidē licet Dec. in c. porrecta in 3. not ab. Extra de confirmat. vtil. & in pluribus alijs conſilijs poſt alios quos refert antiquiores dixerit in crimine falſi, prout in alijs criminibus requiri probationes claras, & neceſſario concludentes. Non tamen ab re eſſe putaui ſi contrarium tenentes referendo facile probauerim magis communem Doctorum opinionem eſſe quòd immò nedū præſumptiones, ſed ſuſpitiones, quæ minus ſunt quā præſumptiones ſufficiunt in crimine falſi; quando proceditur criminaliter, & ad pœnam: fuit originalis, & magiſtralis doctrina Archidiaconi in c. in me-

me-

moriam,nu. 12. & ibi communiter omnes Canoniſtæ,& præſertim Bellam. eodem nu. 12. diſtinct. 19.Goffred.in ſumm.crimin.rubr de crimin. falſi, nu.12.Hoſtien. in eadem ſumma, & eodem tit.nu. 6.verſ. Verum in quæſtione falſi Iacob Butrig. in l. Vbi falſi in fin. C. ad l. Cornel. de falſ. Anchar. conſ. 163.nu.8.Curt.ſen. conſ.55. nu. 16. Capic. deciſ.30.nu.4.& nu.8.Monticell.regul.crimin.15. num.118.& 124.& latius poſt nu.161.verſ. Contrarium tenet Soccin.Vbi licet referat contrarium tenentes, concludit tamen falſi ſuſpitionem ſufficere, ad pœnam quando reus non probat contrarium, Bertazzol.conſ.91.nu.34. Menoch.de præſumpt.lib.1.q.99 num.19.in fine,Alba.conſ.224. num.12. Vbi teſtatur de magis communi Baiard. ad Clar.in S.Falſum, num.234. Vbi teſtatur de magis communi Cardinal.Alban.conſ.33.per totum vbi pariter de communi.

107 Et pro hac opinione facit alia concluſio Doctorum volentium, quod ſuſpitio falſi transferat onus probandi veritatem ſcripturæ in producentem ad tex.in l.final.C. ad l. Corneliam de falſ. & ibi gloſſ. in verbo ſcripturam Bellapet. in verbo præbemus,Cyn.n.1.in 2.notab.Bald.in ſummario Odofr ed.num.2.Salyc.num.1.in prima oppoſitione,& Io.Fab.in verbo,& incumbat item, & tex.in l.Iubemus,C.de probat. in illis verbis,niſi ipſi adſtrinxerint veritatē,&ibi Iacob Butrig.in ſūmario & in prima oppoſitione Barthol.etiā in ſummario Bald.in princ.verſ.Alia lectura eſt.Alberic. ante num.1.Odofred.etiam in ſumm.Angel.nu.1.Paul. de Caſtro,num.1.& Salyc. etiam num.1. Gloſſ. in cap.Licet in verbo falſitatis verſ.Item ſi inſtrumētum, & ibi Hoſtien. num. 1. eodem verſ. Item ſi inſtrumentum extra de crimin. falſ. Goffred. in ſumm. rubr.de crimin.falſi,num.12.Hoſtien.in eadem ſumma eodem tit.nu.6.verſ.Verum in quæſt. falſi Iacob. Butrig.in l. Vbi falſi in fin. C. de falſ. Innoc.in cap.Inter dilectos poſt nu.3. & ibi etiam Io.Andr.nu.8.in fine verſ.Sed hæc, & alia extra de fid.inſtr. Bellamer.in cap.ex litteris, num.5. & 6.eodem tit.Præpoſ.Mediolanen.in cap. in memoriam,num.10.diſtinct.19. Cyrill.in ſumm. crimin. par.2.rubr.de publ.iudic.S.8.num.11. verſ. Inſtrumentum verò de falſo ſuſpectum, Afflict.in conſtitut.qui litteras,nu. 5.verſ.Item ſuſpicio Foller. in pract.crimin.in verbo Item, quod commiſit falſitatem,num.31.Neuizan.conſ.27.num.13.Alban. conſ.224.num.12.Vbi de magis communi Baiard. ad Clar.in S.Falſum,num.112. Vbi de communi.

108 Et rurſus ad comprobationem eiuſdem concluſionis adducitur textus in d.l.Iubemus, C.de probat. per quem tex.ibi gloſ.& communiter Doctores omnes notant,quod producēs ſcripturā de falſo ſuſpectā punitur,vt falſarius,vt videre eſt, apud gloſ.in eadem l.Iubemus,in figuratione caſus in principio Iacob. Butrigh. in ſumm. Bart. etiam in ſumm.Bald.in principio verſ.Alia lectura eſt Odofred.in ſumm.in verbo Detinendos Angel.num.1. Paul. de Caſtro, num. 1. & Salycet. num. 1. Alberic. in l. Si falſos, num. 2. verſ. Quid ſi inſtrumentum,C.de falſis,gloſ.Rayner. & Bart.in l. Diuus, ff. eodem Bald. conſ. 92. num. 2. lib. 5. Ferrans Gargiareus, conſ.criminal.diuerſ. 124. num. 27. & 28. Vbi de communi, & conſ. 125. num. 15. in fine, & ſeq. & conſ. 126. num. 67. & num. 81. & ſeq. lib. 1. Bertazzol. conſ. 91. poſt numerum 16. & num. 19. Menoch. de præſumpt. lib. 1. quæſt. 99. num. 5. verſ. Et hæc quidem Alexand. Stiatic. in pract. crimin. cap. 22. num. 6. Baiard. ad Clar. in S. falſum, num. 112. Vbi etiam alijs relatis teſtatur de communi. Si ergo ſola ſuſpitio productæ ſcripturæ facit, vt producens condemnatur, vt falſarius; Multo magis ex eadem ſola ſuſpitione condemnari debet fabricans falſam ſcripturam, cum certum ſit producentem ſcripturas falſas, ſemper mitius puniri,quam earum fabricatorem ad gloſ. & communiter omnes in c.ad falſariorum de crimin.falſ.

109 Apparet ergo ex prææallegatis, & veriorem, & magis communem Doctorum opinionem eſſe quod in crimine falſi poteſt reus ex præſumptionibus damnari quicquid contrarium aliqui alij pauciores, Doctores, & eorum maior pars conſulentium firmare auſi fuerint. Quorum opinio quatenus tenenda ſit, ea nempè communiter ab omnibus Doctoribus declaratur, & hæc declaratio quotidie apud nos practicatur, vt nō procedat quādo agitur cōtra falſātatis fabricatorem, qui ſit perſona ſuſpecta non multum bonæ famæ, & non tractatur de pœna ordinaria imponenda, ſed extraordinaria, Curt. ſen. conſ. 55. num. 26. Anan. conſ. 49. num. 2. verſ. Eſt etiam multum ponderandum, Aym.conſ.134 num. 34.& 39. & conſ. 178. col. 3. ante med. verſ. Alibi ſcribit Io. de Anania Capic. deciſ. 30. nu. 7. Ferrans Gargiareus conſ.crim.diuerſ 123. nu. 10. & conſ.126.n. 81.lib.1.Hier. Giaccar.in addit.ad Clar.S. falſum littera X. Viu.opin.81. num. 8. Decian. conſ. 99. num.43.lib.2.

110 Quod autem in præſenti caſu fuerit impoſita pœna extraordinaria, non autem ordinaria patet quia falſitas de qua agitur non poteſt negari quin ſit magna falſitas, & vbi falſitas eſt magna imponi poteſt pœna mortis l.Vbi falſi in fin.C. ad l. Cornel.de falſ.& ibi Angel. num. 2. Io. de Anan.in c. ad falſariorum, nu. 11. verſ. Fallit quando crimen eſt valde graue, extra de crimin. falſ. Capic. deciſ. 130.ſub num.11.poſt verſ. Sed altius Afflict.deciſ. 404.num.17. verſ. Secundo reſpondetur Diaz. in pract.crim.canonica, c.117. in verbo falſarij, ſub n.1.Boer.deciſ.82.poſt n. 8. Petr. Greg. Sintagm. iur.lib.36.cap.5.n.2.in fin.Ludouic. Peguer.deciſ. crim.80.n.12.Baiard.ad Clar. in S.falſum, n.249. Petr.Caball. reſolut.crim.caſu 165.n.11.Ergo triremiū pœna non ordinaria criminis, de quo agitur rt putanda eſt,ſed mitior, & extraordinaria.

111 Et ex hac declaratione remouetur illud obie-

ctum, in quo ex aduerſo fit tam magnum fundamentum, vt ſcilicet non poſſit imponi pœna falſi, quando præſumptiones non ſunt viſibiles ex facie ſcripturæ ad latè tradita per Alban. conſ. 99. & Natt.conſ.633. Hoc inquam intelligendum eſt vt non poſſit imponi pœna falſi ordinaria, ſecus autem mitior,& extraordinaria, & præſertim contra hominem non bonæ famæ. Nam tunc etiam ex veriſimilibus coniecturis etiam extra ſcripturam apparentibus poteſt ſequi cõdemnatio contra reum ex allegatis per Curt. ſen. Anan. Aym. Gargiar. & alios præallegatos Doctores, vltra quod prout dixi ſupra in ſecunda inſpectione adſunt in caſu noſtro præſumptiones orientes etiam euidentes, & patentes ex viſione ſcripturæ, & ſic ceſſat omnis difficultas.

112 Nec verum creditur prout ex aduerſo prætenditur, quod ad probandum falſitatem non admittantur præſumptiones hominis, quoniam generale eſt, quod vbi iura admittunt in aliquo crimine præſumptiuam probationem, tunc admiſſæ cẽſentur non ſolum præſumptiones iuris, ſed etiã hominis Abb. in c. Afferte poſt n.5. extra de præſumpt. Dec. in c. Tertio loco nu. 57. in fine extra de probat. Marſil. in l.1.§. Item Cornelio, nu.3. ad med. ff. de quæſt. Boſſ. in tit. de conuictis, num. 20. & 21. Cephal. conſ.45. num. 20. lib.3. Ioſeph. Ludouic. concl.45. in 5. ampliatione Menoch. de præſump. lib.1. quæſt.58. nu.20. & ſeqq. Vbi huius cõcluſionis reddit irrefragabilem rationem. Nam ſi (inquit ipſe) verum eſt, prout eſt neceſſarium, vt infra probabo, quod in caſu, in quo præſumptiones ad id ſufficientes, & validæ de neceſſitate hoc intelligẽdũ eſt de præſumptionibus hominis, quia præſumptiones iuris non remittuntur arbitrio Iudicis, & facit quod ſupra probaui inditium indubitatũ dici non ſolum illud quod à iure approbatum eſt, ſed etiam illud quod ex pluribus hominis præſumptionibus inſimul collectis naſcitur.

113 Benè verum eſt, quod iſtæ hominis præſumptiones non debent eſſe leues, friuolæ, aut temerariæ, * ſed graues, & vrgentes Caputaq; deciſ. 207. par.1. & deciſ.4. par.2. Gloſ. & communiter omnes in c. final. de crimin. falſ. Vbi eam leuem, temerariam, ſeù non probabilem ſuſpitionem dicunt, quæ non impellit animum ſapientis ad ſic credendũ, Pariſ. conſ 28. nu.50. lib.2. Baiard. ad Clar. in §. falſum, nu.239. Claud. ad Bertazzol. conſ. 411. littera B. Quæ autem ſint præſumptiones graues, & vrgẽtes, leues, aut temerariæ Iudicis arbitrio remiſſum eſt Luc. de Penna in l. Quẽadmodũ nu.23. C. de agric. & cẽſit. lib.11. Caccialup. in repetit. l. Admonẽdi, nu.207. ff. de Iur. iur. Menoch. de arbitr. quæſt. lib.2. caſu 499. nu.3. & de præſumpt. lib.1. quæſt. 44. nu.1. & ſeqq. Ioſeph. Ludouic. concluſ.45. verſ. Si tamen & verſ. Quemadmodum.

114 Iudicis autem arbitrium hoc in caſu ſic regulatum à Doctoribus, vt ſi contra ſcripturam, quæ de falſo arguitur, adſunt duæ tantum præſumptiones poterit tunc ex illis eidem ſcripturæ non eſſe adhibendam fidem declarare Anan. conſ.49. num.3. verſ. Nam duæ præſumptiones Aym. conſ.134 nu. 39. Pract. Conrad. rubr. de falſar. nu.38. Deciſ. Pedem. 117. nu.12. in fin. Ant. Galeat. Maluaticen. conſ. nu. 7. Cephal. conſ.287. nu. 40. Bertazzol. conſ.91. nu.32. & conſ.411. nu.2. & nu.14. Hippopolit. Riminal. conſ. criminal. diuerſ. 128. nu.1. lib.1. Gabriel. lib.7. concluſ.6. nu.5. Ioſeph. Ludouic. d. concl.45. in 6. ampliatione, Viu. deciſ.81. nu.10.

115 Si vero præſumptiones falſitatis fuerint plures quàm duæ & tunc non ſolum ſufficiunt ad tollendum fidem ſcripturæ, ſeù inſtrumento, ſed etiã ad condemnandum criminaliter, prout eſt de mente præallegatorum Doctorum, quorum plerique ſimpliciter dixerunt duas præſumptiones in crimine falſi haberi pro concludente probatione, & in ſpecie ſic voluit Decian. conſ. 108. num.76. lib.2. & conſ.99. num. 11. eodem lib.2.

116 Immo quando inſtrumentum continet inueriſimilia, prout donationem, de qua agitur, prorſus inueriſimile eſt propter illius exceſſum, negari non poteſt, quod tunc hæc ſola præſumptio ex inueriſimilitudine contentorum in inſtrumento ſufficit ad tollendum illi fidem Menoch. poſt Bald. & Natt. in locis per eum relatis de præſumpt. lib.1. quæſt. 99. nu.17. & ante eum Soccin. conſ.28. nu.9. lib.3. Alba. conſ.224. in fin. ſub. n.6. & ſeq. & ibi Adden. littera D, E, F, G, & L, in fin. & conſ. 485. num.8. Natta conſ. 633. nu.13. & ſeq. & nu. 18. verſ. Et prædicta faciunt lib.3. Aym. conſ.28. nu.1. & conſ. 75. nu. 20. & ſeq. & conſ. 134. nu. 36.

117 Sed ſic eſt quod in caſu noſtro, vltra inſtrumenti inueriſimilitudinem non duæ, ſed plures non latentes ſolum, ſed etiam viſibiles, non hominis ſolum, ſed etiam iuris. Illa præſertim quæ naſcitur ex exceſſu tam magnæ donationis, non leues friuolæ, aut temerariæ, ſed veriſimiles graues, & vrgentes, non contra perſonam bonæ famæ, ſed ſuſpectam vrgent præſumptiones. Neſcio certè videre quomodò poſſit hodie prætendi reum hunc non bene fuiſſe condemnatum ad triremes ex præallegatis. Quibus addo, quod licet non ignorem potuiſſe etiam primum Iudicem ex tot præſumptionibus, & inditijs ad grauem torturam deuenire. Prudentiſsimè tamen fecit ſtante hominis robuſtitate & quod ſolet tormenta parui pendere, non torturæ, ſed condemnationis viam eligere, vt in terminis aduerterunt Grammat. d. deciſ. 42. ante num. 1. Ioſeph. Ludouic. concluſ. 43. verſ. Solent etiam, & ita quotidie apud nos ſeruari dubitandum non eſt. Præſertim vbi agitur, prout verè nunc agitur de tam graui præiuditio ſcurorum 4000. in circa. Et ideò multò minus creditur hodie in ſecunda inſtantia per dominos Iudices ad eãdẽ torturã deueniri poſſe, aut debere. Et ſi aliter fieret, eſſet aperire viã malis hominibus cũ bracchijs alienas ſurripiẽdi facultates. Quæ omnia, & pro veritate, & pro mei officij debito dixiſſe, volui

Digitized by Google

niſi enim officij neceſſitas ad ſic ſcribendum me- impuliſſet. Non vtiq. contra reos prouinciam hanc accepiſſem.

Proſper Farinaccius I.C. Romanus.

Primus huius cauſæ Iudex condemnauit N. ad triremes, declarauitque nullam eſſe adhibendam fidem donationi, & computis, de quibus ſupra. Secundæ autem inſtantiæ Iudex de voto aliorum declarauit ſubſcriptiones teſtium in donatione repertas falſas eſſe, falſamq; etiam eſſe epiſtolam ad comprobationem donationis fabricatam, nullamq́; propterea dictis ſubſcriptionibus teſtium eſſe adhibendam fidem, adiecta pœna ſcutorum duorum millium; Quouero ad donationē, & computa, quæ extendebātur falſa ipſum abſoluit quæ hactenus deductis, reſeruato iure vtriq́; parti ciuiliter agēdi, & excipiendi reſpectiuè coram ſuis competentibus Iudicibus. Hodie, vt audiui adhuc huiuſmodi cauſa indeciſa pendet in tertia inſtantia.

ARGVMENTVM.

Falſitatis præſumptiones, An & quando ad condemnandum ſufficiant, Quæ, & quales eſſe debeant quandouè propriè dicātur præſumptiones falſitatis patentes, & viſibiles, & quādo etiam reus pluribus grauatus inditijs, & præſumptionibus falſitatis debeat torqueri, vel condemnari, & in quam pœnam. &c.

SVMMARIVM:

Falſitatis præſumptiones ſufficiunt ad condemnandū in pœnam extraordinariam, num. 1.

Præſumptiones falſitatis viſibiles ſunt abraſio, cancellatio, vituperatio, inciſio cartarum, mutatio atramenti, diuerſitas manus, & ſimilia, num. 2.

Falſitatis præſumptiones reſultantes ex vitio viſibili ſufficiunt ad condemnandum criminaliter ſecus ex vitio non viſibili, num. 2.

Præſumptiones falſitatis viſibiles, & patentes dicuntur omnes illæ, quæ ex facie, & lectura inſtrumenti colliguntur, num. 3. & num. 10.

Falſitatis præſumptio dicitur euidens, & viſibilis, & ſufficit ad condemnandum illa quæ apparet ex non ſeruata forma, ſeù ſolemnitate inſtrumenti, num. 4. & num. 11. & num. 28.

Falſitatis præſumptiones viſibiles, & non viſibiles, quæ ſint traditur regula, num. 5. Vbi præcipuè ponitur inveriſimititudo donationis cautelæ inſolitæ, & omiſſio loci in inſtrumento.

Falſitatis præſumptiones etiam non viſibiles ſufficiunt ad tollendum fidem inſtrumēto, quando inquiſitus eſt malæ famæ, aliter ſecus n. 6. Immò etiam ſufficiunt ad cōdēnandū in pœnā extraordinariā, n. 7. & n. 12. & 13.

Falſitatis præſumptiones viſibiles, & patentes ſufficiunt ad condemnandum criminaliter, num. 9.

Falſitatis præſumptiones etiam non viſibile ſuffieiunt ad condemnandum criminaliter quando ſunt plures, num. 14. & num. 26.

Inditia plura dubitata faciunt vnum inditium indubitatum ad condemnandum ſufficiens, num. 14.

Iudicis arbitrio remiſſum eſt torquere, vel condemnare in pœnam extraordinariam reum pluribus inditijs grauatum ex aliqua cauſa, num. 15. & nu. 27. Vbi ponuntur cauſæ quibus Iudex iſto caſu debet condemnare, & non torquere.

Inſtrumentum carens loco loci viribus caret, num. 17. Præſertim rogatum in Ciuitate populoſa, num. 18.

Inſtrumentum redditur ſuſpectum de falſo, ſi in eo non eſt expreſſus locus loci, num. 17. & ſeqq.

Inſtrumentum carens loco loci eſt nullum non obſtante quæcumque conſuetudine contraria, num. 20.

Sigilli deturpatio facit falſitatis præſumptionem, num. 21. & ſeqq.

Sigillum publicum, vt probet, debent in eo literæ ſculptæ, aut Principis imago apparere, num. 21.

Falſitatis præſumptio eſt illa, quæ oritur, ex deturpatione, maculatione, ſeù vituperatione ſcripturæ, num. 22.

Falſitatis præſumptio eſt illa quæ oritur ex cancellatione, ſeù abraſione ſcripturæ; quando illud quod cancellatum, & abraſum eſt legi non poteſt, num. 20.

Falſitatis præſumptio iuris eſt illa, quæ ab inueriſimilitudine donationis oritur, num. 23. & 24.

Præſumptiones duæ falſitatis probant falſitatem, nu. 25.

CONSILIVM CIX.

1 EX informationibus facti, & iuris in hac Neapolitana falſæ donationis tam pro hæredibus quondā Marcelli Lopez, quam contra eos mihi exhibitis negari in facto minime poſſe creddierim plures, & quidem vrgentiſsimas adeſſe falſitatis præſūptiones prout nec in iure controuerti poſſe exiſtimauerim. Quin illæ ad pœnam ſaltim extraordinariā imponendā, & ad tollendum fidem inſtrumento ſufficiat ex allegatis in dictis informationibus, quæ hic tepetere ſuperfluum eſt.

2 Remanere ſolum videtur difficultas ex quo præſumptiones prædictæ proueniunt non ex vitio viſibili & patenti, prout eſt abraſio, cancellatio, vituperatio, inciſio, mutatio atramenti, diuerſitas manus, & ſimilia; Sed ex vitio inuiſibili, & non patenti, vt bene declarat Mandell. conſ. 99. nu. 2. lib. 1. & conſ. 265. nu. 20. lib. 2. Nunquid ex illis poſſit, & reus criminaliter cōdemnari, & inſtrumento fides tolli. Et pro negatiua valde vrget communis Doctorū diſtinctio, de qua per Innoc in c. 1. n. 8. de fid. inſtr. Vbi Hoſtien. Butr. Card. & Abb. Foller. in pract. crim. in verb. Itē quod commiſit falſitatē, nu. 32. Boſſ. in tit. de falſ. nu. 6. & nu. 15. & 14. cū alijs per Maſcard. de probat. lib. 2. concluſ. 739. nu. 6. & concluſ. 740. poſt nu. 3. & ſeq. Viu. deciſ. 81. nu. 3. Vbi teſtatur ita aliàs apud eum iudicatum fuiſſe.

Digitized by Google

3 Rè tamen maturius diſcuſſa hanc difficultatem minimè obſtare in propoſita facti ſpecie facile demonſtrari poſſe arbitror, ſi prius dignoſcamus quando præſumptiones falſitatis dicantur prouenire ex vitio viſibili & patente, & quando ex latente, & inuiſibili vitio. Qua in re aduertendum credo, quod licèt Mandell. in loco præallegato, & alii plerique Doctores præſumptiones ex patente, & viſibili vitio reſultantes exēplificent in abraſione, vituperatione, cancellatione, & ſimilibus, de quibus ſupra. Non tamē per hoc excludunt quin, & alio modo dicantur patentes, & euidentes dūmodò ex facie, ſeù lectura inſtrumenti appareant, ſic enim patēs, & viſibile vitiū illud eſſe, quod ex facie, ſeù lectura inſtrumenti deprehenditur ſcripſerunt Paul. de Caſtro in l. Iubemus num. 2. verſ. Adde, quod dicit Innocentius C. de probat. Curt. Senior in conſ. 55. num. 26. poſt princ. Natta conſ. 633. num. 8. in fine Claud. ad Bertaz in conſ. 411. littera A, verſ. Quæ diſtinctio, & littera B. verſ. Hæc habent locum.

4 Comprobatur præmiſſa concluſio per id quod communiter tradunt Doctores præſumptionem ſcilicet reſultantem ob non habitam ſolitam formam, ſeù ſolemnitatem reputari patentem, & viſibilem & propterea ſufficere, & ad puniendum, & ad tollendum fidem inſtrumento, vt videre eſt apud Cynum in l. Iubemus num. 1. & ibi etiam Alberic. in fine Angel. num. 3. etiam in fine Paul. de Caſtro ſub num. 2. C. de probationib. & voluit Innoc. in eodem cap. 1. num. 8. de fide inſtr. Boſſ. in tit. de falſ. num. 6. in fine, & num. 13. verſ. Ex prædictis. Et tamen defectus formæ, ſeu ſolemnitatis non continetur ſub raſura, ſub cancellatione, ſub vituperatione, ſub inciſione, & aliis exemplis per Doctores poſitis.

5 Ex quibus, & ſecundum veritatem ita crederem poſſe formari concluſionem, quod quando præſumptio falſitatis deducitur aliunde, quam ex lectura ipſius inſtrumenti, de cuius falſitate agitur, vtputa per teſtes, vel alio modo. Et tunc locum habeat diſtinctio Innocentii, quod inſtrumento credatur, donec contrarium probetur ex quo ſuſpitio non oriatur ex lectura, ſeù corpore inſtrumenti, ſecus ſi abſque alia extrinſeca probatione ex eodem inſtrumento falſitas deducitur ex præallegatis. Et ſic intelligendo ſuſpitiones falſitatis viſibiles, in caſu, de quo agitur negari non poteſt, quin adſint quamplurimæ, vtputa inueriſimilitudo donationis, inſolitæ cautelæ, & præſertim cameralis obligatio: Omiſſio loci, in quo fuit celebratus contractus, mendacium notarii circa ſubſcriptionem teſtium, vltra alias quamplures præſumptiones non ſic patentes, & viſibiles, de quibus per alios informantes.

6 Et nihilominus quod ſuſpitiones prouenientes etiā ex vitio nō viſibili, & extrinſecas probatione vtputa mala ſama producentis ſcripturas ſufficiāt non ſolum ad tollendum fidem inſtrumento prout ſcripſerunt latè Mandell. conſ. 99. per totum Natt. conſ. 633. num. 8. & ſeqq. Vbi num 9. teſtatur de * communi, & num. 10. Maſcard. de probat. lib. 2. concluſ. 740. num. 4. & ſeq. Menoch. de præſumpt. lib. 1. quæſt. 99. num. 16. verſ. Si verò is. Sfort. * Odd. conſ. 78. num. 13. & 14. iuncto num. 87. & ſeq. Vbi etiam teſtatur de communi.

7 Sed etiam ad condemnandum criminaliter in aliquam extraordinariam pœnam voluerunt gloſ. in l. Iubemus, in verbo Suſpectus, & ibi Iacob Butrig. in verſ. Sed quomodo intelligitur ſuſpecta Bald. num. 6. Alberic. num. 1. Odofred. ante num. 1. C. de probat. Curt. ſen. conſ. 55. num. 26. verſ. Idem ſi ſit latens Anan. conſ. 49. num. 2. verſ. Eſt etiam multum ponderandum Aym. conſ. 178. col. 2. in fine verſ. Alibi ſcribit Io. de Anan. Ferrans Garg. conſ. crimin. diuerſ. 126. num. 81. lib. 1. Menoch. de præſumpt. lib. 1. quæſt. 99. num. 19. in fine.

In eadem cauſa aliud reſponſum.

8 QVod Donatus Lopez pro falſa donatione per eum in actis producta non torquendus, ſed in aliquam extraordinariam pœnam cōdemnandus, donationique fides auferenda ſit, ex infraſcriptis præmiſſis concluſionibus iure firmari poſſe non dubito.

9 Prima eſt quod quando præſumptiones falſitatis ſunt viſibiles, & patentes, tunc abſque dubio intrat criminalis condemnatio ex allegatis per me in tit. de falſitate, & ſimulatione quæſt. 152. num. 14. quos hic repetere ſuperfluum eſt.

10 Secunda eſt concluſio præcedentis concluſionis declaratiua, quod præſumptiones patentes, & viſibiles non ſolum dicuntur illæ quæ ex vitiata ſcriptura, vtputa ex cancellatione, abraſione, diuerſitate manus, & atramenti, & ſimilibus oriuntur, ſed etiam omnes aliæ, quæ ex lectura ſcripturæ de cuius falſitate agitur, colliguntur prout alias probaui ex Paulo de Caſtro in l. Iubemus num. 2. verſ. Adde quod dicit Innocentius C. de probat. Curt. ſen. in conſ. 55. num. 26. poteſt princ. Natt. conſ. 633. num. 8. in fine Claud. ad Bertaz. in conſ. 411. littera A, verſ. Quæ diſtinctio, & litera B, verſ. Hæc habent locum, & hanc concluſionem veram fatetur, prout vera eſt, dominus ex aduerſo ſcribens.

11 Tertia eſt cōcluſio præcedētis ampliatiua, quod præſumptio oriens ob non adhibitam ſolemnitatem, ſeù non ſeruatam formam contractus, & viſibilis reputatur, & ad criminaliter condemnandum pariter ſufficit ſecundum communem Doctorum opinionē, de qua in l. Iubemus, C. de probat. vt ibi videre eſt apud Cynum num. 1. Alberic. in fine Angel. num. 3. etiam in fine Paul. de Caſtro ſub num. 2. Innocentius in cap. 1. num. 8. de fid. inſtr. Boſſ. in tit. de falſis. num. 6. in fine, & num. 13. verſ. Ex prædictis & hanc concluſionem pariter admittit idem dominus ex aduerſo ſcribens.

12 Quar-

12 Quarta eſt concluſio, quod quando pro falſitate non adſunt, niſi præſumptiones inuiſibiles, & latentes, & tunc ſi inquiſitus eſt homo malæ famæ etiam & iſtæ ad criminaliter condemnandum ſufficiunt, ſicut alias probaui ex Curt. Sen. conſ. 55. num. 26. Idem ſi ſit latens Anan. conſ. 49. num. 2. verſ. Eſt etiam multum ponderandum. Aym. conſ. 178. col. 2. in fine, verſ. Alibi ſcribit Io. de Anania Ferrans Garg. conſ. crimin. diuerſ. 126. num. 81. lib. 1. Menoch. de præſumpt. lib. 1. queſt. 99. num. 19. in fine. Et in d. l. Iubemus apertè voluit gloſſ. in verb. ſuſpectus, & ibi Iacob. Butrig. in verſ. Sed quomodo intelligitur ſuſpecta Bald. nu. 6. Alberic. num. 1. Odofred. ante num. 1.

13 Secus ſi inquiſitus non fuerit malæ famæ, prout dixi in d. quæſt. 152. num. 41. & ſeq. Vbi per me ſcripta ne ſim contrarius Doctoribus allegatis nu. 17. & ijs, quæ ibi dixi, ſic omnino intelligēda ſūt.

14 Quinta eſt concluſio, quod quādo præſumptiones falſitatis non viſibiles ſunt plures, tunc etiam ad criminaliter condemnandum ſufficiunt ea inuincibili ratione, quia plura dubitata inditia faciunt vnū inditiū indubitatum ad condemnandū ſufficiens Bald. in l. fin. num. 2. verſ. Sed quando & verſ. Item ponit C. de probat. Igneus in l. excipiuntur num 30. & ſeqq. ff. ad Sillan. Et propterea non ſine ratione Illuſtriſſ. D. Senator in ſimili cauſa Venetiarum falſæ donationis ex pluribus non viſibilibus præſumptionibus falſas declarauit ſubſcriptiones illius donationis, & donatarium etiam criminaliter damnauit.

15 Sexta, & vltima eſt concluſio, quod quando, vt præfertur contra inquiſitum adſunt plura inditia, propter quæ de iure veniat torquendus ſtat in arbitrio Iudicis, conſiderata qualitate perſonę, & inditiorum dimiſſa tortura eumdem inquiſitum in pœnam extraordinrriam condemnare, ſecundum practicatam Doctorum opinionē, de qua teſtatur idem Illuſtriſſ. D. Senator in voto dato in eadem cauſa Venetiarum falſę donationis in verſ. Ex quibus poſt Menoch. quem allegat de præſumpt. lib. 1. præſumpt. 92. num. 1. & Ioſeph Ludouic. concl. 45. verſ. ſolent etiam, & in eadem cauſa ita fuit ſeruatum.

16 His præmiſſis in iure veriſſimis concluſionibus indubitanter concludendum videtur N. non torquendum, ſed criminaliter omnino condemnandum eſſe. Cum contra eum adſint plures viſibiles & patentes falſitatis præſumptiones ex lectura ſcilicet donationis reſultantes iuxta primam, ſecundam, & tertiam conclnſiones ſupra firmatas.

17 Vna enim viſibilis falſitatis præſūptio eſt quod in donatione non exprimitur locus loci, quiā quidem expreſſionem eſſe de forma, & ſubſtantia inſtrumenti, & ſine ea inſtrumentum corruere, & vires non habere, communem teſtatur Gemin. in c. Abbate ſanè §. final. num. 11. verſ. In contrarium. Rota in antiquis de fide inſtrument. deciſ. 5. incip. Nota quod Tabellio, & deciſ. 156. num. 2. lib. 3. in diuerſ. Caputaquen. deciſ. 98. part. 2. Cæſar de Graſſ. de dol. & contumac. deciſ. 45. num. 8. cum alijs per Menoch. de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 84. num. 2. vbi teſtatur de magis communi.

18 Præſertim quando inſtrumentum eſt rogatum in ciuitate magna, ampla, & populoſa, prout eſt ciuitas Neapolis, prout voluit Bald. in l. optimam, num. 10. C. de contrahen. & committen. ſtipulat. quem refert Cæſ. de Graſſ. d. deciſ. 45. num. 5.

19 Immò omiſſionem loci certi, & determinati nō ſolum reddere inſtrumentum nullum, ſed etiam de falſo ſuſpectum, etiam in caſu in quo locus loci nō eſſet de ſubſtantia inſtrumenti facit pulchra ratio conſiderata in l. optimam §. final. C. de contrahen. & committen. ſtipulat. quam refert Bald. in l. contractus num. 6. verſ. Interdum eſt talis actus C. de fid. inſtr. dum dixit locum in inſtrumento debere taliter deſignari, vt aduerſario licitum ſit illius falſitatem probare, quod ſcilicet eo tempore non fuerit in illo loco, in quo dicitur confectum inſtrumentum, quod & idem dixit Felyn. in cap. 1. num. 6. verſ. Sed textus, de fid. inſtrum. Cæſ. de Graſſ. d. deciſ. 45. num. 5. Gemin. in d. cap. Abbate, §. final. num. 11. in fine. Vbi in terminis dixit non expreſſionem certi, & determinati loci in inſtrumento illud reddere ſuſpectum niſi aliis teſtibus fuerit coadiuuarum, & loquitur etiam, quod in inſtrumento fuerit appoſita non ſolum Ciuitas, ſed etiam Ciuitatis Quarterium, & Parochia.

20 Nec dicatur in ciuitate Neapolis adeſſe contrariam conſuetudinem. Nam vltra quod talem conſuetudinem minime valere pluribus alijs relatis concordantibus dixerit Menoch. de præſumpt. 84. num. 2. verſ. Et hanc quidem ſententiā, negatur hæc aſſerta conſuetudo prout vera non eſt.

21 Altera falſitatis viſibilis præſumptio eſt, quam non video adhuc conſideratam, ſed ni fallor alijs euidentior, Sigilli ſcilicet, & legalitatis ſuppreſſio, ſeu deturpatio; quiſquis enim illud vidēs nō poterit diſcernere, ſi quæ, & quæ litteræ, ſeu imagines ſint in eo ſculptæ, & tamen vt publicum ſigillum fidem faciat in eo, aut inſculptæ litteræ, aut ciuitatis, ſeu Principis imagines apparere debent ex traditis per Innocen. Abbat. & alios quos allegat Menoch. de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 57. nu. 3. & ſeqq.

22 Vnde ſequitur dicti ſigilli falſitatis maxima præſumptio oriens, vt dixi ex illius compreſſione & deturpatione ad tradita in ſimili de deturpato, maculato, ſeu vituperato inſtrumento per Bald. conſ. 401. num. 2. & num. 6. lib. 5. cum alijs per me allegatis queſt. 153. nu. 185. & ſicut cancellatio, ſeu abraſio ſcripturæ facit præſumere ipſam ſcripturam falſam, quando eſt talis, vt quid ſcriptum fuerit, intelligi nequeat ex allegatis per Bertaz. in conſ. 411. num. 5. & per Sfort. Oddum in conſ. 78. num. 17. in fine. ita & multò magis præſumenda eſt falſitas ex prædicta ſuppreſſione ſigilli operante, vt non poſſit in ſigillo videri quidnam ſcul-

ptum

Digitized by Google

ptum fuerit, & ſic iſta præſumptio non ſolum erit viſibilis, & patens ex eo quod ſigillum careat ſua debita forma iuxta tertiam ſupra firmaram concluſionem, ſed etiam, quia oculariter inſpicitur illius vitium & deturpatio.

23 Accedit tertia parens falſitatis præſumptio ex lectura inſtrumenti, & ex ipſamet donatione, nempe maxima inueriſimilitudo, quod Marcellus homo non diues, immò inops, & pauper iuxta eius conditionem, & numero ſex filiorum, quos habebat, voluerit tam notabilem pecuniarum ſummam fratri donare in præiudicium ſuorum filiorum. Accedit maior inueriſimilitudo, quod Donatus bene aduertens donationis inueriſimilitudinem ad illam colorandam adijcere fecit duas falſas cauſas. Vnam ſcilicet communionis inter donantem & donatarium ſpatio nonnullorum annorum. Aliam exactionis penſionis domus ipſius Donati. Quæ cum falſa ſint, prout in facto bene deducitur intrat alia inueriſimilitudo, quod ſcilicet non ſit credendum Marcellum voluiſſe falſa aſſerere.

24 Hæc autem ſola inueriſimilitudo, donationem ipſam falſam præſumere facit Aym. conſ. 28. num. 1. & conſ. 75. num. 20. & ſequ. Alban. conſil. 224. in fine num. 6. & ſequ. iuncto num. 12. Vbi quod ſufficit etiam ad condemnandum. Natt. conſ. 633. num. 13. & ſeqq. Vbi hanc præſumptionem dicit eſſe præſumptionem, & à iure approbatam, & quod transfert onus probandi contrarium in aduerſarium, & num. 28. verſ. ſed vbi inſtrumentum, vbi ęquiparat inſtrumentum vitiatum ratione ſcripturæ, vel ratione perſonæ, vel ratione inueriſimilitudinis, & latius dixi d. quæſt. 153. num. 176. & ſeq.

25 Ex quibus tribus patentibus, & ex lectura inſtrumenti reſultantibus falſitatis prȩſumptionibus vltra alias ad condemnationem deueniri poſſe ſatis apparet ex præmiſſis prima, ſecunda, & tertia concluſione. Quibus addo aliam, & veriſſimã iuris concluſionem, quod in omni crimine, ne dum in crimine falſi, quando præſumptiua admittitur probatio, tunc duæ tantum ſufficiunt præſumptiones. Anan. conſil. 49. num. 3. verſ. Nam duæ præſumptiones. Gabr. lib. 7. concluſ. 6. num. 5. Baiard. ad Clar. in §. falſum. num. 233. Decian. conſ. 108. num. 76. & conſ. 99. num. 11. lib. 2.

26 Verum quod in præſenti cauſa omnem tollit difficultatem eſt quod ex proceſſu colligitur aliæ plures falſitatis præſumptiones, licet non ſint patentes, & viſibiles, prout ſunt præallegatæ: Concurrit nempè diſſimulata notitia obitus Marcelli: Notula nominum, & cognominum Iudicis, Notarij, & teſtium ab ipſo Donato data communibus amicis hæredum Marcelli, vt ſe informarent de veritate aſſertæ donationis prorſus diuerſa à nominibus, & cognominibus dictorum Iudicis, Notarij, & teſtium in inſtrumento producto deſcriptorum. Fuga Donati præſentientis, quod hȩredes Marcelli volebant ipſum criminaliter quærelare: Aſſertio Marcelli in extremis laborãtis, quod erat potius creditor, quam debitor Donati: Legatũ factum Donato ſcutorum viginti quinque cum conditione, quod amplius petere, & pretendere non poſſit: Acceptatio dicti legati facta à Donato inſtante pro illius donatione: Obligatio Cameralis inſolita in regno apponi, & in medio inſtrumenti, & ſic in loco inſolito appoſita: Exquiſita, & inſolita cautela, quod in caſu recuſationis ſolutionis ſcutorum 500. hæredes teneantur ad pœnam fabricæ Sancti Petri applican. Et quod fabrica teneatur defendere Donatum: Recognitio inſtrumẽti non legitimè facta: Variatio inter Donatum, & teſtes recognoſcentes, quando fuerunt criminaliter examinati. Aſſerti Iudicis manus non recognita. Qualitas perſonæ ipſius Donati ſoliti aliàs fraudes, & deceptiones in Marcellum cõmittere. Quæ omnia dubium non eſt quod ſaltim ſimul iuncta in animum recti Iudicis indubitatum faciunt falſitatis inditium ex ijs, quȩ dixi in quarta, & quinta concluſione.

27 Concludo ergo Donatum non eſſe torquendũ, ſed extra ordinem condemnandum, fidemque donationis inſtrumento abrogandam; licet enim, vt prædixi in vltima concluſione ſit in arbitrio Iudicis ex præſumptionibus reum torquere, aut omiſſa tortura ad condemnationem deuenire: In propoſita tamen facti ſpecie non ad torturam ſed ad cõdemnationem deueniendum eſſe ſuadetur. Primo ex multitudine præſumptionum tàm latentium, quam patentium. Secundo ex mala ipſius perſonæ qualitate, & ſoliti ferè ſimilia committere in damnum Marcelli. Tertio ex corporis fortitudine; Et quia vt audio hodie acriter inſtat expediri eum torqueri. Quarto, quia agitur de intereſſe pupillorum. Nec propterea videtur ferendum quod eorum pecuniæ cum fortitudine brachiorum ſurripiantur. Quinto vt tollatur malis hominibus cõmoditas fabricandi falſa inſtrumenta in aliorum præiuditium, prout in eadem ferè facti ſpecie extat deciſio Maceraten. per Gratian. deciſ. 28.

28 Demum, & ex abundanti in caſu propoſito maximè conſiderandum eſt, quod hic contra Donatum non ſolum agitur de fabricatione falſæ donationis, ſed etiam de illius vſu, cum interrogatus iudicialiter declarauerit ſe ea velle vti pro bona, & legali. Quo caſu ad declarandam ſcripturam productam ſuſpectam, & ad condemnandum producentem de falſo vſu iuxta textum in l. Iubemus. C. de prob. Sufficit ſcripturam carere debita forma, ſeu ſolemnitate ex ijs quæ dicta ſunt ſupra in tertia concluſione, cui nihil video per Dominum ex aduerſo ſcribentem reſponderi.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

AR.

Digitized by Google

ARGVMENTVM.

Nunquid accuſatus poſſit cogi ad ſe examinandum poſſitque ſe inter reos conſtitui, inditijs non præcedentibus, & quibus; multaque de teſtium fide, & probatione præſertim ad reprobationem inſtrumenti inductorum non iniucunda adijciuntur.

SVMMARIVM.

Teſtis falſus in vno redditur falſus in omnibus, num. 1.

Teſtis dicens ſe recordari, de eo de quo veriſimiliter non recordatur eſt ſuſpectus de falſo, ſicut è contra dicens ſe non recordari de tempore, de quo veriſimiliter recordari debet, etiam de falſo ſuſpectus eſt, nu. 2.

Teſtis familiaris, & ſalariatus accuſatoris repellitur à teſtimonio, nu. 3.

Teſtis vilis, & pauper ſimul repellitur à teſtificando, num. 3.

Teſtis cortinatus, & retro ianuam poſitus ad inſtantiam partis nullam facit fidem in criminalibus, num. 4.

Teſtis inueriſimilia deponens pro falſo habetur, nu. 5.

Teſtes inſtrumentum reprobantes debent eſſe omni exceptione maiores etiam quod ſint inſtrumentarij, num. 6.

Tractatus præcedens inter partes ante inſtrumentum non afficit partem, nu. 7.

Teſtis dicens ſe non recordari, & ſe referre ad inſtrumentum dicitur ſtare pro inſtrumento, nu. 8.

Teſtis rogatus à partibus dicens ſe non audiuiſſe aliquid, probat etiam quod non dicat quod ſi dictum fuiſſe ipſe audiuiſſet, num. 9.

Notarij bona fama, & qualitas tollit omnem ſuſpitionem falſitatis, num. 10.

Falſitas ſine maximo lucro non præſumitur committi, num. 11.

Iudex ad examinandum aliquem vti reum deuenire nunquam debet, niſi legitima præcedant inditia, & aliter faciens peccat mortaliter, num. 12. & 13. Vbi qualia debent eſſe iſta inditia.

Reus accuſatus, vt in reatu conſtituatur, & examinetur requiruntur inditia perfecta manifeſta, & talia, vt illius nihil rationabile obijci poſſit, num. 12. & 13.

Falſi crimen magis hominis famam denigrat, quam alia delicta, num. 12.

CONSILIVM CX.

1 AGITVR de examinando D. B. Notarium, & ſic de conſtituendo eum inter reos in crimine falſi; ſed vtinam falſitas non ſit in teſtibus ad accuſatoris inſtantiam contra ipſum examinatis. Dicit enim primus inſtrumentarius, *Queſt'inſtrumento fu fatto nella caſa doue habita Gregorio, mi ricordo, che fu vn giorno di lunedì del meſe di Maggio verſo le 20. hore*, falſum, quia inſtrumentum, nõ de menſe Maij, ſed 18. Aprilis fuit celebratum, & falſus in vno, falſus in omnibus Bald. in l. fin. num. 18. C. de edict. diu. Adrian. tollen. Salyc. in l. ſi ex falſis, nu. 14. C. de tranſact. & voluit Rota coram Pamphilio in vna Imolen. confidentiæ die lunæ 24. Februarij 1592.

2 Fuit benè præſens inſtrumento, quia eſt teſtis inſtrumentarius, ſed vt dixi de menſe Aprilis. Ideo ſicut non recordatur de Menſe, de quo veriſimiliter recordari poterat, multò minus veriſimile eſt quod recordetur de particularibus in inſtrumento cõtentis, & præſertim circa Breuis expeditionem. Et quod inſtrumentum fuerit celebratum de die lunæ & hora 20. Hæc enim exquiſita, & nimia memoria in teſte falſitatis depoſitionis arguit Bertaz. conſ. 398. num. 6. & ſeq. lib. 1. Boſſ. in tit. de oppoſ. contra teſtes, nu. 95. in fin. Aym. conſ. 9. nu. 9. Hieron. Lauren. deciſ. Auenionen. 91. num. 7. & 8. Sic & è contra teſtis, qui non recordatur de tempore, de quo veriſimiliter recordari debet, de falſo ſuſpectus eſt, & poteſt torqueri, immò etiam puniri ſaltem pœna extraordinaria ſecundum cõ- * munem, de qua per Conrad. in pract. tit. de teſtib. rubr. de non recordãtibus, nu. 55. Aym. conſ. 125. nu. 11. Rimin. conſ. 75. nu. 16. lib. 1.

3 Omitto, quod eſt familiaris, & ſalariatus accuſatoris, ideò nedum ad inquirendum inditiũ aliquod non facit, ſed à teſtimonio prorsùs repellitur, præſertim in Criminalibus Gabr. lib. 1. tit. de teſtib. concluſ. 10. nu. 4 Pariſ. conſ. 67. nu. 85. lib. 3. Roland. conſ. 41. nu. 25. lib. 1. Cũ alijs per Anton. Gomez. de delict. cap. 12. rubr. de probar. delict. nu. 15. verſ. repellitur famulus. Omitto etiã, quod eſt vilis, & pauper ſimul, quo etiam caſu pariter à teſtificando repellitur Pariſ. conſ. 54. nu. 57. lib. 4. Aym. conſ. 299. nu. 12. verſ. accedit etiã vilitas Roland. conſ. 63. n. 34. lib. 2. Vbi de cõmuni Menoch. de arbitr. quæſt. lib. 2. caſu 96. num. 6. & 7.

4 Alter autem teſtis non inſtrumentarius Bartholomeus minori fide dignus eſt quàm primus cum fateatur ſe ad inſtantiam accuſatoris fuiſſe poſitum retrò ianuam Cameræ ad audiendum inſtrumenti ſtipulationem, teſtes enim ſic ad inſtantiã partis retrò parietem, ſeu cortinam poſiti nullam fidem faciũt in criminalibus Felyn. in c. Prætereà, nu. 4. verſ. Idem in cauſa criminali, & ibi etiam

Henric.

Henric.Boich. nu.3. verſ. Fallit. Vbi agererur criminaliter extra de teſtib. cum alijs per Fulu. Pacian.de probat.lib. 1;cap.10.nu.12.

5 Deponit inſuper omnia ferè particularia contenta in inſtrumento, de quibus, quiſque iuriſperitus nedum idiota perſona veriſimiliter recordari non poterat, audẽs inſuperdicere, quod expreſsè inter partes fuit conuentum, *Nell'inſtrumento non ſi poneſſe la clauſula del conſtituto*. Vellem ab iſto teſte diſcere, (ſi illius depoſitioni ſtandũ eſt.) Quidnã ſit clauſula cõſtituti? Sed quod peius eſt ex omni parte inueriſimilia deponit cum dicat, *Mi diſſe Gregorio mi ritiraſſe in camera contigua alla ſala, & mi pregò, & auuerti che io voleſſi ſtare à ſentire tutto quello ſi trattaua, & ſtipulaua, dicendomi che non ſi fidaua di B. notario.* Hæc inquam depoſitio, ſicut falſa eſt, ita etiam omnino inueriſimilis, quia ſi volebant hunc hominem ad effectũ prædictũ aſſiſtere inſtrumẽto; melius erat, aut ipſum pro teſte inſtrumentario adhibere, aut eiuſdem inſtrumenti ſtipulationi in ſala præſentem eſſe abſque eo quod poneretur retro ianuam, ad quid quæſo abſcondere teſtem? Si publicè eum aſſiſtentẽ, & melius audientem in ſala conſtituere poterat. Et ſi Gregorius non confidebat de B. Notario, quarè alium nõ vocauit Notarium? Ideo ſuccedit concluſio, quod teſtis inueriſimilia deponens pro falſo habetur Boſſ.in tit.de oppoſ. contra teſtes, nu 94. Tiraquel. de reuocan.donat.in præfat.nu. 45. Roland. conſ. 7.n.17.lib.1.Menoc.de arbit.q.li.2.caſ.474. n.59.

6 Et tamẽ quando agitur de reprobatione inſtrumenti, teſtes debere eſſe omni exceptione maiores nullã prorſus quamuis minimam exceptionẽ patientes indubitati iuris eſt Bald. in c.cum Ioannes Heremita ſub.n.6.& nu.8.& ibi etiã Imol.n. 130. Abb.nu. 13.in fine& *Felyn*.nu.44.de fid.inſtrum. *Franc*.marc.deciſ.486.n.17.p.1.Bertaz conſ.398. n.1.lib.2. Etiã quod ſint teſtes inſtrumentarij quãdo criminaliter agitur, & contrà Notarium ſecundum Boſſ.in tit.de falſ.nu. 43.& ſeqq. Surd.conſ. 132.nu.42.in fin. Anchar.Regien.q.71.nu.8.& 9. par.1. Menocch de arbitr.q.lib.2.caſ. 105.n.7.in fine verſ.Cogitabant tamen.

7 Nec obſtet depoſitio Equitis Butij, quia deponit de tractatu inter partes nõ de ſtipulatione inſtrumenti, Ideo Notarium non afficit Bald.in conſ. 21.nu.3.lib.4. Port. imolen. conſ.69. nu. 8. Maſcard.de probat.lib. 1.concl.440.n.7.Card.Tuſch. pract. concluſ.in verbo ſimulatiò concl. 263.n 14.

8 Sic & Capitaneus Cicchus, etſi affirmet extra inſtrumentum promiſiſſe Gregorio ſoluere expenſas pro expeditione Breuis, Non tamẽ aſſerit hanc promiſſionem fuiſſe in inſtrumẽto inſertã; immò de hoc pluries in ſpecie interrogatus dicit ſe non recordari, & ſe ad inſtrumentum referre, & ſic non contra inſtrumentum, ſed pro inſtrumẽto ſtare dicitur Innoc.in d.c.Cum Ioannes Hæremita, nu.6. Hoſtien. nu.7. Henric. Boich.nu.15. & alij omnes Canoniſtæ communiter de fid. inſtrum. Neuizz. conſ.24.nu.18.Burſatt.conſ.33.nu.14.lib.1.

9 Pariter, & alter teſtis inſtrumentarius, Alexander Subregundus ſe ad inſtrumentũ refert, & amplius ſubdit. *Non inteſi che naſceſſe diſcordia trà le parti*. Et tamen cum fuerit vti teſtis vocatus, ſi aliqua inter partes fuiſſet diſcordia, audiuiſſet, Dec. conſ 101.ſub col.2.ad med.& n.2. ſub col.4. cum alijs per Pacian.de probat.lib 1.cap.40.nu.22. & 23.iuncto nu.30. verſ. mihi tamen videtur, & nu. 31.& ſeq.

10 Et ex præmiſſis licet aduerſus inſtrumentum, de quo agitur, appareat non vrgere probationes niſi teſtium inueriſimilia, & falſa deponentium, Nihilque iure releuans ex proceſſu reſultet, quod inſtrumenti fidem vllo pacto obumbrare videatur. Attamen ad illius comprobationẽ non eſt paruipendenda, bona fama, & qualitas Notarij in Vrbe fideliſſimi reputati, & ad omnia ferè inſtrumenta maximæ importantiæ ſtipulanda vocati, prout in hiſce terminis ſcripſerunt, Natta conſ.314.nu.11. lib.2. Neuizzan.conſ.68.nu.31.*Franc*.Becc.conſ. 78.n.24.& ſeq.*Franc*.Marc.deciſ.747 n.1.& n.2. in fin.p.1. Sfort.Odd viden.conſ.78.nu.45.& ſeq.

11 Et id quod omnem tollit difficultatẽ, & in præſenti cauſa, præcipuè conſiderandum eſt quod falſitas, de qua agitur circa expeditionem Breuis nõ importat niſi ſcuta 12.& circa adeptionem poſſeſſionis cuiuſdam terreni ſterilis ante ſolutum pretium ad quod emptor poſt Breuis expeditionem, vnica citatione cogi poterat. Neſcio quomodo in caput cuiuſcumque Iudicis intrare vmquam poſſit, quod Notarius iſte in Vrbe notus ad inſtantiam alterius in re tam parui momenti falſitatem commiſerit contra iuris concluſiones, quòd ſine maximo lucro quis falſitatem committere non præſumitur c.accedens, & ibi gloſ. & communiter omnes de crimin. falſ. Aym. conſ. 75.nu. 16. Ceph. conſ.230.nu.19.Honded.conſ.109.n.23.& 24. & 37.lib.1.& Vbiq.paſſim, & communiter Doctores.

12 Et his ſtantibus indubitanter cõcludendũ eſt ꝙ indebitè vexatur idem Notarius ad ſe ſubijciendum examini, vt inter reos conſtituatur Iudex enim ad examinandum aliquem vti reum deuenire nunquam debet niſi legitima præcedãt inditia, & aliter faciens, peccat mortaliter Nauar. in manual.c.25.nu.35.Sarmient. ſelect. interpretat.lib. 3.cap.13.n.4.verſ.Quinimò. Præſertim in crimine falſi, quo nullum reperitur delictum, quod magis hominis famam denigret Marſil. in rubr. ff. ad l. Cornel.de falſ.nu.17.Aflict.deciſ.404.n.3. *Franc*. Marc.deciſ.700.nu.1.in fin.p.1.

13 Ad conſtituendum enim aliquem inter reos inditia non ſufficiunt qualia qualia ſed debent eſſe perfecta, manifeſta, & talia, vt illius nihil rationabile obijci poſſit, vt benè demonſtrat idẽ Nauar. in rubr.de indit.nu. 68. & ſeq. & propterea Clar. in pract.S.fin.q.20.in princ.& in verſ. ad inquirẽdum, & verſ. ad informandum dixit ad interrogãdum, & examinandum reum, non minora requiri

indi-

Google

inditia, quam ea, quæ requiruntur ad tranſmittendum inquiſitionem abſenti, im mò ſecundũ Sigiſmundum Scacciam de iudic. cauſ. ciuil. & crimin. &c. cap. 84. num. 9. verſ. Et caueas inditia prædicta potius grauiora, quàm leuiora eſſe debent ijs, quæ requiruntur ad traſmittendum inquiſitionẽ. In præſenti autem caſu, non ſolum non adſunt talia grauia, perfecta, & manifeſta inditia, prout requiruntur, ſed ni fallor adſunt aperta, & manifeſta inditia falſæ depoſitionis teſtium pro Curiæ informatione examinatorum.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

Ex præallegatis. Iudex noluit querelatum examinare, & in reatu conſtituere, & bene fecit.

ARGVMENTVM.

Sententia in contumaciam condemnatoria, in qua de proceſſu fit mentio, an, & quando cõtra condemnatum captum exequi poſſit ſine proceſſu, tàm de iure communi, quàm conſtitutionis Marchiæ præſertim quando talis ſententia fuit lata in Terris Eccleſiæ mediatè, & non immediatè ſubiectis. Agitur etiam de Notario in officio delinquente, an, & quãdo Notariatus offitio priuetur, tàm quoad exercitium, quàm quoad proprietatem. Plura adducuntur, quæ inquiſitionis nullitatem reſpiciunt cum reſponſionibus ad ea. Et plura etiam de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

Sententia contumacialis lapſo anno facit delictum notoriũ, traſitum in iudicatum, & facta recognitione perſonæ exequutioni mandatur contra condemnatum, nu. 1.

Sententia, in qua ſit mentio de proceſſu, lapſo anno poteſt exequutioni mandari etiam proceſſu non producto, nu. 1. & ſeq. & num. 15. & nu. 21. & nu. 23. & nu. 25. & num. 27. & ſeqq.

Sententia qua tranſitum fecit in iudicatum habet præſumptionem pro ſe tam reſpectu rectitudinis proceſſus, quam reſpectu iuſtitiæ, num. 3. & num. 8.

Sententia etiam ſine actis habet præſumptionem pro ſe cũ omnia præſumantur ritè, & recte proceſſiſſe, num. 3.

Sententia habet præſumptionem pro ſe, omniaque ſolemniter geſta fuiſſe præſumere facit, quando eſt antiqua, vt puta poſt lapſum decem annorum, nu. 4. & num. 17. & num 21.

Sententia contumacialis non poteſt dici nulla poſt lapſum anni, num. 5. & num. 12. & num. 14. & num. 18.

Inquiſitio in crimine falſi formata etiam ſine loco, & tempore valet, num. 6.

Inquiſitio generalis, & obſcura nulla prorſus, & inualida eſt, num. 7. Vbi declaratur hoc non procedere quando non eſt tantum obſcura, quin reus ſe defendere poſſit.

Sententia contumacialis continens maiorem pœnam ea quam meretur delictum, pro quo contumax fuit condemnatus exequi non poteſt, ſed reducenda eſt ad condignam pœnam, num. 9.

Falſitatis pœna quando eſt magna, vel quando quis commiſit plures falſitates poteſt eſſe mortis, num. 10.

Bannitus in contumaciam poteſt condemnari abſque alia notificatione banni, & citatione, nu. 11.

Nullitate prohibita à ſtatuto non cenſetur prohibitũ dicere de nullitate notoria, & euidenti, declara vt num. 12.

Inquiſitio, ſeu ſententia non legitimis præcedẽtibus inditijs nulla, & inualida eſt, num. 13. Vbi declaratur quan hoc verum ſit.

Appellare an & quando liceat à ſententia contumaciali capitaliter lata, num. 15. & 16.

Conſtitutiones Marchiæ nunquid habeant locum in terris Eccleſiæ mediatè ſubiectis, prout ſunt terræ Baronum, num. 19. & num. 26.

Etiam dictio implicat caſum magis dubitabilem, & eſt dictio agumentatiua, & ampliatiua importans idem, quod importat dictio hoc amplius, & dictio vltra, num. 19. in fine.

Librorum laceratio cenſetur facta ab eo, vel ad eius inſtantiam de cuius commodo agitur, n. 20. & 32. in fine.

Inſtrumenti, ſeu ſententiæ tranſumptum non probat niſi illud fuerit factum, parte citata declara niſi illud fuerit factum à ſucceſſore in offitio, quia tunc reputatur idem Notarius, qui inſtrumentum rogauit, num. 22. Item declara niſi tranſumptum fuerit factum iuſſu Iudicis, num. 29. & num. 30.

Scriptura reperta in Archiuio publico probat etiam quod ſit priuata, num. 22.

Bannitus, & condemnatus non poteſt à Iudice abſolui, etiã quod innocens appareat niſi Principe conſulto, num. 24.

Camera Principis eſt locus, in quo ſcripturæ ad publicum pertinentes reponuntur, num. 28.

Citationis defectus ſuppletur per præſentiam partis, n. 31.

Negatiua probatur ex inſpectione actorum, num. 32. Vbi declaratur.

Furta tria committens mortis pœna puniendus eſt, n. 34.

Plures falſitates ſimul iunctæ capitale producunt ſupplicium, num. 35.

Adminiſtrator, ſeu exactor non deſcribendo fideliter exactas pecunias in libro adminiſtrationum, ſed eas in proprios vſus cõuertendo falſi, & furti pœna tenetur, n. 36.

Notarij delinquentes in eorum officio non ſolum incurrunt pœnam priuationis officij, ſed etiam alias grauiores arbitrio Papæ iuxta formã Bullæ Pij Quinti, n. 37.

Appellatio non datur à ſententia data à Prætore contra ſuum Miniſtrum, ſeu officialem, num. 38.

Delinquens in officio, officio priuatur, num. 39. tam de iure communi, quam vigore Bullæ Pij Quinti dicto n. 39.

Notarius delinquens in officio Notariatus an, & quando priuetur non ſolum exercitio officij Notariatus, ſed etiam illius proprietate, num. 40. & ſeqq.

Notarius infamis eſſe poteſt ad rogandum inſtrumenta, non tamen ad Banchum Iuris, num. 41.

CON-

Digitized by Google

CONSILIVM CXI.

1 PRæſuppoſitis motibus propriis Pii Quarti, & Quinti diſponẽtibus, quod Iudices, non poſſint, nec debeant bannitos captos infra annum, vel poſt, admittere ad eorũ defenſiones, ſed quod omninò debeant facta recognitione perſonæ ſententias exequi non obſtantibus quibuſcumq; appellationibus, & nullitatum dictionibus, ex quo elapſo anno, delictum efficitur notorium, & ſententia tranſitum facit in rem iudicatum. De quibus motibus propriis mẽtionẽ facit Cartar. de execut. ſentent. cap. bann. c. 1. nu. 273. & cap. 3. nu. 6. & ſeq. & c. fin. ſub n. 316. & dixi in mea pract. quæſt. 11. nu. 14. verſ. Et propterea: Baiard. ad Clar. quæſt. 96. n. 4. Et quod in tantum exequi debeat ſententia contra ipſos bannitos, vt ſufficiat ſolam ſententiam condemnatoriam producere abſque proceſſu, vt expreſsè cauetur ex conſtitut. Marchiæ, lib. 4. c. 26. diſponentis, quod quotieſcumque ſententia criminalis cõtra contumaces reperitur inter alias ſententias faciens mentionem de proceſſu, qui eam præceſſit, & a tali ſententia non eſſet appellatum, vel de nullitate dictum intra annum à tempore, quo lata eſt quod elapſo d. anno præſumatur pro tali ſententia, & fingatur eam præceſſiſſe totum proceſſum, de quo in ea fit mentio, & legitimum extitiſſe, ſicut etiam in ipſa ſententia recitatur, & quod eo prætextu, quod proceſſus non reperitur, vel legi, aut haberi non poſſit, talis ſentẽtia annullari nõ valeat, vel nulla declarari, vel prætextu ommiſſæ appellationis, aut quærelæ retractari, vel aliqualiter impugnari, vel infringi non poſſit eius executio aliquo modo impediri.

2 Dicendũ eſt ſententiã cõtra M. productã, debere omnino executioni demãdari iuxta illius ſeriẽ, & tenorẽ, non obſtãte, ꝙ de proceſſu nõ appareat, & tanto magis præmiſſa procedunt in caſu noſtro, quia nedũ poſt annum dictus M. de nullitate ſententiæ dicere intendit, ſed poſt bienniũ, quo caſu circumſcriptis etiã dictis motibus propriis, & cõſtitutione audiri non deberet cũ certũ ſit, ꝙ de iure communi bannitus captus elapſo biennio à die condemnationis, à qua infra legitima tẽpora non fuit appellatũ, nec reclamatũ, ſententia exequi poteſt abſq; vlla productione proceſſus, vt per plura voluit Cramm. deciſ. 24. per totã, & ſignanter, nu. 9. ex Bald. in l. 1. poſt, n. 8. verſ. vel contradicente, & lapſum eſt bienniũ, C. ne lic. ter. prou. Baiard. q. 96. nu. 17. Cart. de execut. ſent. c. fin. nu. 57. & ſeq.

3 Et ratio eſt, quia pręſumitur ꝓ ſentẽtia, quę trãſitũ fecit in rẽ iudicatã, tã reſpectu rectitudinis ꝑceſſus, quã reſpectu iuſtitiæ, vt dicit Abb. in c. bonę n. 6. de elect. ſubdens difficilimũ eſſe ſẽper omnia acta Iudicii recẽſere, & ideò ſufficit, ꝙ de ſentẽtia appareat licèt de actis nõ cõſtet qa tunc omnia ritè, & rectè præſumuntur geſta, vt in c. ſicut nu. 6. in fin. & n. ſeq. de ſent. & re iudic. & Ibidẽ Bald. n. 3. in fin. Vbi adeò omnia acta ſolemniter præceſſiſſe præſumitur, vt locũ habeãt etiã ſi Iudex condẽnãs eſſet vnus ribaldus, & ſequitur Alex. conſ. 136. nu. 13. & ſeq. lib. 2. qui extendit procedere etiã, ſi in ſentẽtia nulla ſit facta particularis mẽtio de actis, vel ſi eſt facta, non fuit perfectè facta de omnibus actis, & in conſ. 105. n. 1. & ſeq. lib. 5. Vbi teſtatur de magis cõmuni opinione, & conſ. 25. n. 1. & ſeq. lib. 6. Grat. conſ. 123. n. 1. & 2. & conſ. 139. nu. 28. lib. 1. Vbi de communi Calcan. conſ. 16. n. 2. Idem Abb. conſ. 73. n. 2. lib. 1. dicens procedere tam in Ciuilibus, quam in Criminalibus, vbi etiam veniret imponenda pœna vltimi ſupplicii.

4 Et præſertim quia in caſu noſtro, nedũ biẽnium, ſed pluſquã decẽ anni lapſi ſunt à die latę ſentẽtię, ad diẽ prætẽſæ dictionis nullitatis, & reclamationis, quo caſu fortius præſumitur omnia acta ritè, & rectè præceſſiſse, Alex. d. conſ. 105. n. 2. lib. 5. Cart. d. c. fin. n. 37. Nã cũ iſto caſu ſentẽtia dicatur antiqua, præſumitur ob eius antiquitatẽ, omnia ſolẽnia interueniſſe, dato quod nõ iuſtificetur ex legitimo proceſſu Bart. in l. Admonendi, n. 44. ff. de iur. iur. Gramm. conſ. ciu. 15. n. 5. Dec. conſ. 376. n. 3. Boer. deciſ. 124. n. 17. Calcan. d. conſ. 16. n. 1. in fine, & ſeq. Soccin. ſen. conſ. ciu. 158. n. 16. verſ. & pro fundamento lib. 2. vbi de magis communi Idẽ Grãm. conſ. Ciu. 115. n. 7. & ſeq. Vbi ſententia dicitur antiqua poſt lapsũ biennii, & ideo pro ea præſumitur etiã, quoad acta licet de eis nõ appareãt, & d. dec. 24. nu. 7. & 8. Vbi de veriſſima opinione teſtatur.

5 Quibus ſic præmiſſis nõ obſtant modò in contrariũ adducta, & primo quod quando inquiſitio eſt nulla tunc omnia inde ſequuta corruunt, nõ obſtantibus motibus propriis, & conſtitutione Marchiæ per iura ex aduerſo adducta. Nã reſpõdetur, ꝙ in caſu noſtro, inquiſitio nõ poteſt nulla appellari ex quo omnia requiſita interuenerũt, vt ad ſingula contraria reſpondendo clariùs apparebit. Et dato etiã (ſine veri præiudicio) ꝙ dicta ſentẽtia aliquo reſpectu fuiſſet nulla nõ tñ ad præſens poteſt de eius nullitate dici eo qa cõſtitutio Marchiæ, c. 25. in fin. lib. 4. & motus proprii Pii IV. & V. præcludit viã dicẽdi de nullitate poteſt lapſum anni.

6 Secundo non obſtat quod cũ inquiſitione cõtra M. formata non fiat mentio de loco, & tẽpore cõmiſſæ falſitatis ſit nulla quia reſpondetur cõmunem eſſe opinionẽ, quod inquiſitio ſuper crimine falſi (quicquid ſit in aliis criminibus) non requirit expreſſionem loci, & tẽporis Monticell. reg. crim. 15. nu. 117. Cephal. conſ. 304. nu. 114 lib. Garg. conſ. crim. diuerſ. 125. num. 1. & ſeq. tom. 1. Baiard. ad Clar. quæſt. 31. num. 41. & 43. Farinac. de communi, quæſt. 1. num. 13.

7 Nec pariter obſtat, quod cum dicta inquiſitio ſit admodũ generalis, & obſcura nõ debeat afficere ea, quæ voluit Boſſ. in tit. de inquiſ. n. 76. & aliĩ in informatione citati. Nam primo reſpondetur, quod licet inquiſitio generalis non afficiat, tamen

ſi non

ſi non eſt taliter obſcura,& incerta,vt reus ſe defendere non poſſit erit valida, & arctabit, vt declarat Foller.in pract.crim.Canon. verſ. aut in Inquiſitione formata, num. 41. verſ. dicerem tamen. Secundo dicitur,quod licèt hæc Inquiſitio eſſet generalis, & obſcura, tamen ſi ſententia ſuper ea lata tranſitum fecit in rem iudicatam non poterit contra eam quicquã opponi per ea,quæ voluit Abb. in conſ.73. nu.2.lib.1.Vbi in caſu ſuo libellus continebat,quod quidem gentilis ceſſauerat,fugerat, fraudem,& dolum commiſerat,& ſic generalis,& obſcurus erat,& tamen dicit, quod contra ipſam Inquiſitionem opponi non poterat ex quo tranſitum fuerat in indicatum,tãto minus opponi debet in caſu noſtro, in quo nedum adeſt res iudicata,ſed expreſsè prohibetur à conſtitutionibus Summorum Pontificum, vt poſt annum de nullitate dici minime poſſit.

8 Nec tertio obſtat, quod in proceſſu non conſtet de corpore falſitatum,de quibus M.imputatur, quo caſu Inquiſitio ſubſtineri non poteſt ad tex.in l.1.§. item illud, ff. ad Senat. Conſult.Sillan. Quia vt ſupra diximus iſtud non procedit, quando proceſſus, & acta non reperiuntur tunc enim tàm de iure communi, quàm etiam vigore ſupradictæ conſtitutionis Marchiæ præſumuntur omnia interueniſſe, quæ ad eſſentiam, & ſolemnitatem ipſius Inquiſitionis requirebantur,vt ſupra demonſtrauimus.

9 Quarto nõ obſtat,quod Inquiſitio pariter ſit nulla ob exceſſiuitatem pœnæ inflictæ cum pro vnica falſitate pœna mortis,& confiſcationis bonorum nõ ſit imponenda,& ideò ſententia redditur nulla, nec exequi poterit, quia primo reſpondetur, quod licet admitteremus dictam ſententiam in aliquo eſſe exceſsiuam, tamen non eſſet eius exequutio in totum ſuſpendenda,ſed deberet ſolum mitigari, & reduci ad illam pœnam,quæ de iure imponi debebat Ioan. Ant.de Hig.ſuper cap.reg. cap.155.nu. 25. Baiard. ad Clar.quæſt.96.num.10.Plot.conſ.crimin.diuerſ. 72.num.36.to.2.Farin.quæſt.11.num.62. Vbi atteſtatur feciſſe commutare pœnam mortis ad pœnam triremium in perſonam cuiuſdam, qui in pura rixa prouocatus iniurijs,quemdã Birroariũ interfecerat.

10 Secundo dici etiam poteſt in caſu noſtro nõ fuiſſe exceſſum,quia cum crimen falſi, de quo inculpatur M. ſit valde graue, cum prætendatur nonnullas falſas ſententias Ciuiles,& Criminales protuliſſe, proceſſus, ac libros Criminales falſificaſſe, ac alia de quibus in ſententia poterit contra ipſum imponi pœna mortis tex.in l.vbi falſus,& ibi Bart. & Ang. C.ad l.Cornel.de falſ.Baiard.in §.falſum,nu.249.& maximè quia non vnam,ſed plures falſitates, & delicta commiſiſſe prætenditur, quo caſu ratione conſuetudinis,& geminationis falſitatum poſſe quem ad mortem puniri voluit,Soccin.Sen.conſ.63.nu.8. verſ.ſed vt excitem lib.1.Monticell.in reg. crim.15. num.160.Plot.de in lit.iuran.num.715. Vbi contra committentem plures falſitates ad diuerſum finem tendentes poterit pœna multiplicari, & benè cõfert illud quod voluit, Abb.in cap.& ſi clerici ſub n.39. verſ.ſimile,& in illo de iudic. Vbi Clericus pro pluribus falſitatibus poteſt degradari, & ſequitur Auguſt. ad Ang. de Malef.verb.& ibi caput à ſpatulis, nu.43. verſ.& in quantum,Foller.in pract. crim.Canon. verb. & ſi confeſſi, vel conuicti, num.23. verſ. ſeptimo in eo, & in pract. Ciu.verbo audiantur excuſat.nu.45.in fine, cui accedant tradita per Bart.& Ang.in l.1.per illũ tex.C.de ſuperexact. lib.10. Vbi delictum nõ capitale efficitur capitale ob eorum reiterationem,& ſequitur Grammat.conſ.17.nu.16.

11 Quinto non obſtat, quod dicta Inquiſitio ſit nulla ex defectu citationis, ex quo ſententia fuit lata durante termino ad comparendum. Quia reſpondetur, quod vigore conſtitutionis Marchiæ lib.4.c.10. & c.26.poteſt contra poſitum in banno deueniri ad ſententiam diffinitiuam,abſq; alia notificatione bãni,& abſq; alia citatione, cum ſtatim poſitus in bãno,& non comparens habeatur pro confeſſo,& conuicto, & verè cõtumace,vbi ibidẽ expreſſe habetur.

12 Sexto non obſtat, quod licet bannitus captus nõ poſſit vigore conſtitutionũ dicere de nullitate ſententiæ, non tamen per hoc cenſetur prohibitum dicere de nullitate euidenti, & apparenti ex eiſdem actis,& proceſſu,vt exaduerſo dicitur.Nã primo reſpõdetur: Nullibi apparere in proceſſu de tali aſſerta nullitate apparenti ergo,&c.Secundo dato etiam (nõ tamen cõceſſo)quod de dicta apparẽte nullitate cõſtaret ex eiſdem actis, tamen adhuc in caſu noſtro opponi non poſſet cum tunc notoria nullitas allegari poſſet non obſtante conſtitutione eam prohibente,quãdo ipſa cõſtitutio ſimpliciter excluderet nullitatem,quia tunc nõ intelligeretur excluſa notoria nullitas, ſed quando conſtitutio permittit dici de nullitate,ſed in odium contumacis, & negligentis, præcipit,quod debeat dici ſolum vſq;ad annũ, tunc elapſo anno ampliùs audiri non poteſt etiam, quod nullitas notoria eſſet,& ſibi imputet ille,qui ſua culpa,& negligentia ſe excludit,vt benè deducit,& pluribus exornat, Alex. conſ.105.num.7. lib.5.& conſ. 225.lib.6.Roland.conſ.83.num.16.verſ.nec pariter lib.1.Vbi poſt alios quos allegat ita iudicatum fuiſſe per Senatũ Montisferrati ſubdit, & ſequitur Baiard.ad Clar.q.94.ſub nu.57. vbi de veriori opinione atteſtatur Plot.conſ.63.num.4.Vbi nedum hanc opinionem eſſe communem, ſed etiam de conſuetudine ſeruatã teſtatur. Et eò magis præmiſſa procedunt in caſu noſtro,quia dicti motus proprij non ſolum prohibent bannitos admitti ad eorum defenſiones poſt annum, ſed vlterius procedendo diſponit, quod per lapſum dicti anni crimen efficiatur notorium,& ſententia in rem iudicatam tranſitum feciſſe dicatur, quod eſſe non poſſet, ſi exceptio nullitatis admitteretur,quia vbi eſt nullitas, ibi res iudicata adeſſe non poteſt l.4.§.condemnatum, & ibi Doctor. ff.de re iudic.Baiard.d.quæſt.94. num.60. Vbi hanc opinionem pluribus iuribus corroborat, & ad contraria reſpondet.

13 Nec pariter obſtat, quod eædem conſtitutiones præſupponunt ſententias debere eſſe iuſtificatas

E ex

Digitized by Google

ex legitimis præcedentibus inditijs. Quia vt ſupra diximus cum ſimus in caſu in quo proceſſus non reperitur, & ſententia ſit antiqua vtlq. præſumitur legitima præceſſiſſe inditia, & omnia rite, & rectè interueniſſe tam vigore conſtitutionum Marchię, quã etiam de iure communi. Secundò reſpondetur, quod licet proceſſus, & inquiſitio abſq. legitimis inditijs ſit nulla; hoc tamen procedit, quando inquiſitus cõparuit, & de nullitate oppoſuit ob defectum inquiſitionis, ſecus ſi non fuit oppoſitum, quia tunc validæ erit Alex. conſ. 120. nu. 2. lib. 7. Ruyn. conſ. 80. nu. 3. lib. 4. Becc. conſ. 70. in fine, Baiard. q. 64. n. 39. dixi in. q. 1. nu. 49. verſ. limita hanc, & iſta oppoſitio fieri debet intra annum per ea, quæ de nullitate notoria ſupra diximus.

14 Septimo non obſtat, quod quando conſtat de inquiſitione, & ex eius lectura euidenter etiam conſtat de nullitate inquiſitionis tunc ſubſequens ſententia ſuper eadem inquiſitione formata perdit præſumptionẽ illam rectitudinis, & rititudinis, quoniam primo reſpondetur negando, quod ex lectura præfatæ inquiſitionis conſtet de nullitate ſententiæ, vt ſuperius ad ſingula reſpondendo oſtenſum fuit. Secundo dicitur, quod dato, non tamen conceſſo, quod de aliqua nullitate appareret, tamen illa opponi debebat ante lapſum anni à conſtitutione prefixi ad comparendum, non tamen poſt lapſum ipſius anni, & multò minus decennium, quo caſu tam de iure communi, quam præfatæ conſtitutionis prohibita eſt omnis dictio nullitatis.

15 Minuſq. obſtat, quod dicta deciſio Gramm. 24. & conſtitutio Marchiæ fundet ſe propriè in eo, quod pars condemnata non appellauit, nec de nullitate dixit, & ſic præſupponunt, quod contumax condemnatus poſſit appellare, aut de nullitate dicere, quod non contingit in caſu noſtro, in quo vigore Bullarũ Summorum Pontificum contumaces non appellant nec de nullitate dicunt, & ſic ceſſante ratione principalis præſuppoſiti in illa deciſione, & conſtitutione ceſſare etiam debet eiuſdem deciſionis, & conſtitutionis diſpoſitio. Nam primo reſpondetur verum non eſſe, quod dicti motus proprij negent dictionẽ nullitatis, imò illas permittunt, dum volunt, vt banniti infra annum poſſint ſuas facere defenſiones, & ſic videtur concedere, vt infra dictum tempus, poſſint etiam dicere de nullitate, quæ eſt mera defenſio Vant. de nullit. in princ. n. 7. & in terminis dicti motus proprij. Ita reſpondet Baiard. quæſt. 94. num. 57. verſ. ego autem, & expreſsè habetur in dicta conſtitutione Marchiæ d. c. 26. Cartar. de execut. ſenten. c. 1. num. 98. & 113. vbi banniti admittuntur ad appellandum vigore motus proprij Pij V. dummodo appellent infra annum, & in carceribus ſe conſtituãt & hoc procedit in omni caſu, in quo bãnitus admittitur ad appellandũ, vt non audiatur, niſi perſonaliter compareat, & in carceribus ſe conſtituat, Baiar. d. q 94. n. 4. & ſeq. & idem in foro iudicatum eſſe dicit Affl. in conſtit. Regn. lib. 2. rubr. 3. conſt. pęna eorum, num. 55. Foller. in pract. crim. verb. captis for. iudicatis ſub nu. 3. Cartar. de exequut. ſent. cap. 3. nu. 12. Et in tantum hoc eſt verum, vt bannitus appellans, vel petens reſtitutionem à Principe teneatur perſonaliter comparere, vt dicit Ant. Columb. in controuer. crimin. art. 164. Melleu. in pract. crim. tit. de denun. form. nu. 93. & 94. fol. mihi 14. Bertaz. conſ. 422. n. 15. & ita intelligenda eſt deciſio, Gram. & conſtitutio Marchiæ dum dicit, quod non reclamauit, vel de nullitate dixit, nempè comparendo, & in carceribus ſe conſtituendo, prout ita ſe declarat conſtitutio Marchiæ lib. 4. cap. 10. circa finem, ibi ſi ſupplicauerit, & in carcerem ſe conſtituerit, & in iſtis etiam terminis loquuntur motus proprij.

16 Præterea dicitur, quod licet appellatio quoad alios effectus prodeſſe non poſſit, proderit tamen ſi fuerit interpoſita intra annũ, vel de nullitate actũ, ne ſententia exequatur ſi de proceſſu poſteà nõ appareat, nec ille reperiatur, prout in terminis conſtitutionis Marchiæ, ita declarat, & in practica notandum dicit Cartar. de execut. ſenten. cap. fin. nu. 38. verſ. Ex qua conſtitutione. Et ideo cum M. infra annum non comparuerit ad appellandum, & dicẽdum de nullitate, nõ poteſt ad præſens impedire exequutionem ſententiæ contra ipſum latæ ſub prætextu, quod proceſſus non reperiatur.

17 Nec obſtat, ſi dicatur quod conſtitutio Marchiæ procedit quando nullus reperitur proceſſus, & ſola ſententia producitur, ſecus in caſu noſtro, in quo vltra ſententiam reperitur proceſſus, ſed defectiuus, quo caſu ceſſat præſumptio amiſionis conſiderata à conſtitutione Marchiæ. Et intrat præſumptio; quod non extent alia acta, niſi exhibeantur à Fiſco, Bart. in l. ſi qui num. 4. C. de appell. Fely. in cap. quoniam contra de probat. Aym. de antiq. temp. par. 2. nu. 52. & ſeqq. Quia reſpondetur primo, quod hic nullus reperitur proceſſus criminalis contra M. fabricatus, ſed tantum reperiuntur quædam acta cauſæ ciuilis inter Cleliam; & aduerſarium. Ideo ceſſat abſurdum. Secundo reſpondetur, quod cum M. fuerit condemnatus pro pluribus; & diuerſis delictis, vt ex ſentẽtia apparet, & vnicus tantũ proceſſus fuerit productus; non debet hoc præiudicare, quoad alia delicta, de quibus proceſſus non reperitur. Imò circa ea, erit ſtandum ſententiæ contra eum productæ, quæ cum ſit antiqua pro ea præſumitur, licet non omnia acta fuerint producta, per ea, quæ ſupra firmauimus ex mente Alexandri, conſ. 136. nu. 13. lib. 2. & aliorum, ibidem adductorum, quamuis ſi bene inſpiciantur libri aſportati à Caſtro Polimartij apparebit illum M. eſſe conuictum de pluribus falſitatibus.

18 Tertio animaduertendum eſt, quod quatenus M. aliquas exceptiones opponere poſſet ad demonſtrãdum eius innocentiam, tamen nunquam opponere poſſet de defectibus proceſſus, vt expreſſe cauetur in d. c. 26. in fin. conſt. March. Ibi volumus, & ordinamus, quod in omnibus caſibus ſupradictis, ſi condẽnatus velit appellare, vel de nullitate agere poſt lapſum dictum annum in caſibus, in quibus alias ſibi liceret de iure per prædictam nõ tollitur ſibi ius appella-

pellationis, & nullitatis, & oſtendendi alijs modis, quam per prædictos proceſſuum defectus, Innocentiam, &c. Vnde cum per dictam conſtitutionem expreſsè prohibeatur, vt non poſſit opponi de defectibus proceſſus, non eſt vlterius dubitandum.

19 Non obſtat quod conſtitutiones Marchiæ vigore Bullę Pauli III. in ordine 17. fol. 38 r. non extendantur ad loca Baronũ S.R.E. mediatè ſubiecta, ſed ſolum ad loca eidem Eccleſiæ immediatè ſubiecta, vt videtur colligi ex lectura dictæ Bullæ, de qua etiam in principio ipſarum conſtitutionum, & tenuit Rota diuerſ. deciſ. 187. nu. 2. p. 3. Nam reſpondetur, quod ſi benè ponderentur. Illa verba Bullæ, vtiq; apparebit illas extẽdi ad omnia loca mediate, & immediate ſubiecta Eccleſiæ Romanæ, in quibus ipſe Aegidius tunc fuit deputatus legatus, quod demonſtratur ex illis verbis in Bulla inſertis videlicet. *Nec non Ciuitatibus, Terris, Caſtris, & locis S.R.E. Immediatè ſubiectis, & infrà limites tunc expreſſos conſtitutis*, & inferius, *Quas etiam ad Vrbem, Ciuitatem, Terras, & loca ſpecialis commiſſionis*, & iterum. *Eaſque tam in Vrbe, quam Prouincijs, Ciuitatibus, Terris, & locis prædictis etiam ſpecialis cõmiſſionis*. Ex quibus verbis ſatis ſuperq; apparet, quod Pontifex confirmat dictas conſtitutiones, *Et eas obſeruari mandat in omnibus locis, in quibus ipſe Cardinalis Aegidius fuit legatus ſpecialiter deputatus* ab Innocentio VI. At certum eſt, quod dictus Cardinalis fuit deputatus Vicarius Generalis in Patrimonio B. Petri, Ducato Spoletano, Marchia Anconæ, Romandiola, Campania, Maritima, Prouincijs, ac omnibus alijs Ciuitatibus, & Terris eidem Romanæ Eccleſiæ tẽporaliter mediatè, vel immediatè ſubiectis, exiſtentibus tamen in Prouincijs infrà terminos ſuæ legationis, vt expreſsè cauetur in Breue dictæ legationis, de quo in eiſdem conſtitutionibus lib. 1. c. 1. Et ideò cum Caſtrum Polimartij in quo prætendũtur commiſſæ dictæ falſitates ſunt ſub Prouincia Patrimonij, in qua Cardinalis fuit legatus, debent in eo extendi dictæ cõſtitutiones dato quod mediatè ſubiaceat Eccleſiæ Romanæ, Ponderando maximè dictionem. Illam in Breue dictæ legationis poſitam videlicet, *Etiam ſpecialis commiſſionis*, cuius natura eſt implicare caſum dubitabiliorem, Decian. conſ. 64. nu. 31. lib. 3. Pariſ. conſ. 46. nu. 30. lib. 4. Et eſt augumẽtatiua, Idemq; operatur illa dictio, etiam; quod operatur illa dictio, hoc amplius, & dictio, Vltrà. Natt. conſ. 476. num. 8. Honded. conſ. 40. nu. 20. lib. 2. Rim. Iun. conſ. 450. num. 58. lib. 4.

20 Quartò rurſus animaduertendũ eſt, quod ſi inſpiciantur libri cõfecti à M. tempore eius notariatus in Caſtro Polimartij apparebit, Illos in aliqua parte eſſe laceratos, vnde reſultat præſumptio, quod ab ipſo, vel de eius ordine factũ fuerit, cũ tẽderet ad eius cõmodum, Bart. in l. fin. nu. 5. ff. de quæſt. Blanch. de indit. n. 255. & 422. Grat. conſ. 59. nu. 16. lib. 1. & conſ. 151. nu. 4. lib. 2. Garg. conſ. crim. diuerſ. 122. num. 9. lib. 1. Præterea conſiderare debet Dominus Iudex, quod vltrà ſententiam capitalem contrà M. latã fuit conuictus de pluribus falſitatibus, furtis, & extorſionibus commiſſis in officio A. C. ex quibus omnibus licèt iuſte potuiſſet decapitari, tamen ex mera gratia Summi Pontificis fuit ſibi mitigata pęna. Et demùm in propoſito omnis tollitur difficultas ex teſtibus examinatis, & confrontatis deponentibus, de proceſſu formato ante datam ſententiam.

21 Non obſtat, quod conſtitutio loquitur de ſentẽtia reperta in Camera, quod verbũ exponitur pro loco, vbi ſcripturæ ad publicũ pertinentes reponuntur, vt not. gloſ. in rubr. C. de præpoſ. ſacr. ſcrin. & nõ nocet Fiſco confiteri, quod intelligatur pro Archiuio Romanæ Eccleſiæ ſcilicèt mediate cum vt dictum eſt dicta conſtitutio ad dicta loca etiam mediata extẽdatur, vltrà quod abſque dicta conſtitutione ſententia iſta probat de iure communi. Cum ſit valde antiqua ex deciſ. Grammat. 24. & quod dicta ſententia ſit reperta inter alias ſcripturas publicas, de hoc non dubitatur.

22 Non obſtat, quod conſtitutio loquẽs de ſentẽtia, non verificetur in tranſumpto parte nõ citata extracto, prout citari partem deberi notant communiter ſcribentes in auth. ſi quis in aliquo, C. de eden. Nell. de Bannit. in 2. par. 2. temp. quæſt. 9. nu. 9. Cartar. de exequut. ſentent. cap. fin. nu. 38. verſ. Sed in tali: loquuntur enim præallegati Doctores, quando exemplum extra hitur à notario penitus extraneo, ſecus quando à ſucceſſore in officio, quia nõ dicitur exemplum, ſed originale, ex quo exemplãs eſt ſubrogatus in locum notarij rogati, qui diſceſſit functo eius officio, Vnde ſicut exemplum factum à Notario, qui ſcripſit originale, probat abſq; aliqua ſolemnitate vt ꝑ Alex. q. de cõmuni in auth. ſi quis in aliquo, C. de edendo, nu. 5. Ità pariter, quando eſt extractum per eius ſucceſſorem, Dec. in d. auth. ſi quis in aliquo, C. de eden. nu. 26. ex Bart. in l. ſi quis ex argentarijs, §. 1. & in l. quedam, §. nihil, ff. de eden. & eſt ratio, quia ſuccedens in officio dicitur habere à lege auctoritatem exemplandi, & in caſu noſtro ceſſat omnis difficultas, cum de ordine Poteſtatis fuerit exemplatum. Secundo dicitur obiectum non habere locum, quando talis ſcriptura fuit reperta in Archiuio publico vt per Maſcard. de probat. concluſ. 162. num. 10. Vbi ſcriptura, quæ non ſit publica, tamen reperta in Archiuio publico probat quem eſſe bannitum. Tertio in prima inſtantia nunquàm fuit oppoſitum contrà dictum exemplum.

23 Non obſtat, quod nondum lapſus ſit annus quo Prætor Polimartij tranſmiſit Gubernatori Vrbis Inſtrumentum ſententiæ, quia non attenditur tempus tranſmiſſionis exempli, ſed tempus à quo lata eſt ſententia, vt videre eſt apud Gramm. deciſ. 24. Nec non tempus, quis de nullitate dictæ ſententiæ opponit, vt legitur in eadem conſtitutione Marchiæ.

24 Nec omittendum, quod ex quo M. non fuit admiſſus à Papa ad nouas defenſiones, hoc ideò Iudex non poterat ipſum abſoluere à pœnis. In quibus erat condemnatus Cartar. de exequut. ſentent. cap. bannit. cap. final. num. 316. & ſeq. etiam, & quod plus eſt, ſi ipſi Iudici de Innocentia cõdemnati conſtitiſſet,

ſtitiſſet, & etiam quod conſtaret ſententiam eſſe notoriè iniuſtam, aùt nullam, prout dixi in mea pract.crim.quæſt.11.num.12.& num.17.& num.44. in fine, & num.79. vbi propterea dixi, Principem eſſe conſulendum, & de eius conſilio, reum aut abſoluendum, aut torquendum, aut eidem pœnam commutandum, & cum ſic fuerit factum à Benaducio, qui M. condemnauit conſulto Clemente Octauo, & de illius ordine, & mandato, non videtur propterea vlteriùs querendum cur ità fecerit cum à ſententia Papæ non detur appellatio.

In eadem cauſa ſecundum reſponſum

25 Sententia data à D.Locumtenente Illuſt.D.A.C. cõtrà M. non ſolum venit confirmanda, ſed etiã augenda ad pœnam vltimi ſupplitij, & confiſcationis bonorum iuxtà formam ſententiæ contrà ipſum latæ in terra Polimartij, quæ facta recognitione eius perſonæ poterat contrà ipſum poſt annum realiter, & perſonaliter exequutioni demandari iuxtà formam conſtitutionis Pij Quarti, & Quinti. Nec releuat, quod eadem ſententia eſſet ſine proceſſu, quia cùm in ea proceſſus enuncietur, & ipſe non comparuerit, nec contradixerit infrà annum iuxtà formam dictæ conſtitutionis delictum fecit notorium, & in rem iudicatam tranſijt & conſequenter etiam ſine proceſſu exequenda erat, tum de iure communi iuxtà deciſ.Gramm.24. quam videri ſupplicatur, tum etiam vigore conſtitutionis Marchiæ, lib.4. cap. 26. quam pariter ſupplicatur videri.

26 Et dum primo opponitur, quod conſtitutio Marchiæ non extenditur ad terras Baronum, quia Egidianæ fuerunt à Paulo iij. in ſua conſtitutione 17. ſolùm extenſæ ad terras immediatè ſubiectas, prout videtur annuere Rota deciſ. 187.num.2.part. 3. reſpondetur, quod dicta conſtitutio Pauli Tertij non extendit Egidianas ad loca immediatè ſubiecta Eccleſiæ, ſed ſimpliciter illas confirmat, & mandat eas ſeruari in omnibus locis, in quibus Egidius erat legatus, & ſic nedùm in Ciuitatibus, Terris, & Caſtris Sanctæ Romanæ Eccleſiæ immediatè ſubiectis, ſed etiam in alijs locis infra limites legationis expreſſis etiam ſpecialis commiſſionis, vt in ea clarè legitur. Dubium autem non eſt, quod in facultate ipſius legati, de qua in conſtitutionibus Marchiæ lib.1.cap.1. ipſe Egidius fuit deputatus legatus in toto ſtatu Eccleſiaſtico etiam immediatè ſubiecto ergò, & in eo etiam Egidianæ prædictæ ſeruandæ ſunt vigore dictæ Bullæ Pauli III. prout voluit Rota diu. deciſ.182.num.4.& 5.par.3. vltrà quod certum eſt, quod Egidianæ ſeruãdæ ſunt in Vrbe, prout diſponitur in eadem Bulla Pauli tertij, & hoc nobis ſufficit cum in propoſito attendendus ſit locus iudicij, & perſonarum litigantium immediatè ſubiectarum Eccleſiæ, prout aliàs eadem Rota reſoluit coram Oradino teſte Contard. ſuper Egidiana quæſtione ſeſta, & plenè habetur in dicta deciſione 182.nu. 5. & ſeqq.p.3.

27 Dum ſecundo opponitur, quod à die latæ ſententiæ in terra Polimartij, vſq; ad diem publicationis illius non eſt elapſus annus iuxtà formam conſtitutionis Marchiæ. Reſponſio eſt facilis quia conſtitutio non dat annum ad publicandum, ſeù tranſumptandum ſententiam, ſed ad opponendum, appellandum, & dicendum de nullitate, & in caſu noſtro ſunt lapſi pluſquàm decem anni in quibus M. non comparuit, non contradixit, & ſemper fuit contumax. Ideò benè intrat deciſio Gramm. & Conſtitutio Marchiæ.

28 Dum tertio opponitur, quod hæc ſententia non fuit reperta inter alias ſententias in Camera Romanæ Eccleſiæ, aut theſaurarij prout requirit eadem Marchiæ conſtitutio vellem ſcire à Domino ex aduerſo ſcribente, quænam hodie ſit Camera Romanæ Eccleſiæ, vel Theſaurarij, in iure enim reperio cameram Principis eſſe locum, in quo ſcripturæ ad publicum pertinentes reponuntur prout not.gloſ. in Rub. de C. prepoſ.ſacr.ſcrin.& ſic intelligendo cameram, ſententia, de qua agitur fuit reperta in Cancellaria Curiæ Polimartij, & ſic in loco, in quo ſimiles ſcripturæ reponuntur.

29 Dum quarto opponitur M. non fuiſſe citatum in tranſportatione iſtius ſententiæ. Eſt aduertendum in facto, quod quando hæc ſententia fuit tranſmiſſa ad Vrbem à Prætore Polimartij, M. non erat inquiſitus, & ſic nullum habebat intereſſe in cauſa, & ideò non erat citandus, præſertim cum fuerit extracta iuſſu Iudicis, prout voluerunt Hoſt.Imol.Barbat.Felyn. & Dec. in locis relatis per Maſcard. de probat. lib.3.concluſ.1388. ſub nu. 14. Quicquid ipſe contrarium dubitatiuè tamen tenere (videatur,) nihil pro ſua opinioue allegans.

30 Secundo eſt aduertendũ, quod hæc eadem ſentẽtia fuit extracta, & publicata, non à diuerſo notario, ſed ab illius ſucceſſore, qui reputatur idem Notarius, & ſic nulla erat neceſſaria citatio in extractione dictæ ſententiæ Alex.in auth.ſi quis in aliquo nu. 5. verſ.facit etiam fidem, & ibi Iaſ.in 10. fallen. & Dec. nu.26.in 9.Fallen. C. de edend. & ita aliàs Rota reſoluit coràm Ludouiſio 26. Iunij 1600. in vna Romana iuriſpatronatus, & huic reſponſioni nihil ex aduersò ſcribens replicat, quia nihil replicari poteſt.

31 Tertio dicitur, & in omnem euentum, quod omnis prorſus defectus citationis in tranſumptatione ſententiæ eſt conualidatus ex eo, quod cum illa pro parte Fiſci fuiſſet exhibita, & lecta M. nihil prorsùs oppoſuit, & ſic ex tacito conſenſu dicitur illi acquieuiſſe * ſecundum magis communem opinionem doctorum, quos refert Maſcard. d. concluſ. 1388. nu. 10.& 11. licèt Bauer. & Soccin. in locis per eum relatis contrarium dixerint, nec facit quod M. non fuerit citatus ad dicendum contrà, quia ſatis eſt, quod ipſo preſente eadem ſententia fuerit exhibita, & lecta Aym.conſilio quarto, numero vigeſimoquinto, Roland.conſilio nono, numero trigeſimoſeſto, libro primo.

32 Dum

Digitized by Google

32 Dum quinto opponitur, quod præſumptio præcedentis proceſſus oriēs, ex illius enunciatione in ſententia, & ex lapſu temporis videatur ſublata ex eo, quod iam à prætore Polimartij vnà cū ſententia fuit tranſmiſſus proceſſus, & tamen in eo euidenter apparet non fuiſſe probata delicta, pro quibus M. fuit condemnatus ad trad. per Aym. de antiq. temp. p. 2. num. 51. & ſeqq. cum alijs exaduersò allegatis. Hæc inquam oppoſitio tollitur primo, quia non eſt verum, quod proceſſus tranſmiſſus cum ſententia concernant cauſam ſed tantum cauſam cuiuſdam Cleriæ prout ad literam loquitur in tranſmiſſione dicti proceſſus; Tollitur ſecundo, quia delicta pro quibus M. fuit inquiſitus erant plura, & proceſſus tranſmiſſus non tractat, niſi de vnico delicto; Ideo de eo non eſt inferendū ad alia delicta; Tollitur tertio, quia per teſtes Curiæ, & ad faciem M. confrontatos videlicèt pretorem, & Cancellarium Terræ Polimartis illius temporis plenè conſtat, quod tunc contrà M. ſuper omnibus delictis pro quibus fuit condemnatus, fuerunt examinati teſtes, & factus proceſſus; Tollitur quarto, quia iam pariter conſtat proceſſus de illo tēpore confectos fuiſſe in magna foliorum quantitate laceratos, quod nonniſi ad M. inſtantiam, cuius commodo laceratio ſuccederet factum eſſe iura præſumunt Bart. in l. finali ff. de quæſt. Alber. in l. 2. §. ſi quis in ſuo ff. nè quid in loco publico Franc. Becc. conſ. 70. nu. 21. cum alijs per Maſcard. de probat. lib. 2. concluſ. 831. nu. 12.

33 Et dum vltimo opponitur non eſſe verum, quod proceſſus enunciatur in ſententia, oppoſitio tollitur ex lectura ſententiæ ibi viſis teſtibus, &c.

34 Quare non eſt vllo pacto tractandum de reuocatione, ſeù reformatione ſententiæ Domini Benaducij, cum vt ex præmiſſis apparet, ſi voluiſſet iure potuiſſet ipſum morti tradere iuxta ſententiam à Pretore Polimartij latam, & accendentibus tot extorſionibus, furtis, & falſitatibus ab eo commiſſis in præiudicium litigantium connotariorum Aud. C. & Camerarij, & ad ſui vtilitatem, de quibus in proceſſu (& ſi Iudex eas obnubilare contendat,) non eſt dubium, quin ſi hodie præſens eſſet, poſſet etiam ad mortē condēnari: Furta enim tria cōmittens mortis pænām ėretur, ſecundū communem, & practicatam opinionem, de qua per Couar. variarum reſolutionū, libro ſecundo, capitulo nono, numero ſeptimo, Ant. Gomez. de delict. rubr. de furtis, num. 6. Menoch. de arbitr. lib. 2. caſ. 295. num. 17. Vulpell. conſ. 16. nu. 3. Ludouic. Peguer. deciſ. crim. 26. nu. 3. & deciſ. 29. nu. 2.

35 Sic & plures falſitates infimul iunctæ capitale producunt ſupplicium, licèt ſingulæ de ſe nonniſi pecuniariter puniri deberent Gramm. conſ. 17. nu. 16. Marſil. ſing. 388. nu. 1. & ſeqq. Vulpell. reſp. 16. nu. 4. lib. 1. Maſcard. de probat. lib. 2. concluſ. 838. nu. 2. & ſeqq. & eſt tex. in l. 1. & ibi communiter omnes C. de ſuperexact. lib. 10.

36 Et quilibet exactor, ſeù adminiſtrator non deſcribendo fideliter exactas pecunias, ſed illas in propriū vſum conuertendo, non ſolùm dicitur committere falſitatem Bart. in l. 1. §. tutores ff. de falſ. Gandin. in tit. de falſar. nu. 2. in fine Bald. in l. 3. vbi exigitur la prima §. dolo ff. de eden. Rol. conſ. 49. num. 25. & 29. lib. 1. ſed etiam furtum Aym. conſ. 286. num. 1. verſ. ſecundo reſpondeo Pariſ. conſ. 89. nu. 20. & ſeqq. lib. 1. Decian. conſ. 11. num. 100. lib. 1. Surd. deciſ. Mant. 304. nu. 14.

37 Non ingredior illam difficultatem nunquid ſcilicèt Notarius delinquens in officio priuādus ſit ſolo officij exercitio an verò etiam pretio, tum quia in hoc articulo remitto me ad ſcripta per Dominum Aduocatum Fiſci, tum etiam quia ex tot tantiſque criminibus à M. patratis, poterat, & ad mortem, & ad confiſcationem bonorum damnari, prout damnatus fuit in terra Polimartij. Et in hoc ſupplicatur aduerti, quod omnis difficultas tollitur ex Bulla Pij V. in ordine 117. ante finem in verſ. diſtrictius inhibentes, qua cauetur Notarios, ſic in officio delinquentes incurrere pænam priuationis officij, & quoad exercitium, & quoad proprietatem, prout ad literam legitur in ſententia D. Benaducij, ideò f. uſtrà idem M. intendit hanc ſententiam à Iudice reuocari ſeù reformari, cum hoc Papæ arbitrium non poſſit, niſi ab eodem Papa, vel ſucceſſore reuocari.

38 Nec omittendum cenſui quod cum M. eſſet Notariatus Auditor. Camer. & ab eodem Auditor. Camer. fuerit punitus pro criminibus in notariatu commiſſis, non poterat propterea ab eius ſententia appellari ad text. expreſſum in l. nulli, & ibi Gloſ. Bart. Odofred. Angel. Paul. de Caſtr. & Salyc. C. quor. appellat. De Iure Canonico eſt etiam text. in cap. ei qui §. nulli quoquè ſecunda quæſt. 6. vbi præſertim Bellam. in verſ. adde, &c. Turr. crem. nu. 2. & Præpoſ. Alexandr. num. 1. in fine in primo notab. ergò multò minus audiri debet M. appellans, & reclamans ab arbitrio ſanctiſſimi.

Proſper Farinacius I. C. Romanus.

In eadem cauſa tertium reſponſum.

39 HAbemus regulam, quod delinquens in officio, priuatur officio, & in ſpecie de Notario text. eſt in l. ſi aliquid C. de ſuſcept. & arc. libro decimo, & de communi teſtatur Alexand. in l. ſi quis ex argentarijs §. primo, numero ſeſto, & ibidem Iaſ. numero duodecimo, ff. de eden. Franc. Marc. deciſ. 299. numero ſecundo, & Clar. in pract. crimin. quæſt. 73. verſ. Notarius condemnatus, &c. vnde cum M. deliquerit in officio Notariatus actuaris Auditoris Cameræ iure merito dicto officio actuarij Auditor. Camer. priuatus fuit, & Fiſco incorporatum, vt etiā eſt de mente Bullæ Pij Quinti 117. ſuper reformatione Tribunalis Aud. Cam. propè fin. verſ. diſtrictiùs inhibentes.

40 Sed quia tota difficultas videtur fieri in deciſione

Digitized by Google

facta coram Cantuccio, quæ eſt in impreſſis 769. parte prima diuerſ. & in alijs ex aduerſo deductis, ideo pro reſponſione eſt animaduertendum, quod in iſtis Notarijs tria concurrunt. Primò titulus notariatus, hoc eſt ius rogandi inſtrumenta, quod eſt ius perſonale à Principe conceſſum, & in alium transferri non poteſt. Secundo exercitium ipſius notariatus, de quo in dicta deciſione 769. Tertio ius ſcribendi acta coram A.C. cum non omnes Notarij poſſint ſcribere acta iudiciaria coram Iudice, ſed illi tantum, qui ad hoc munus ſunt aſſumpti ab ipſo Iudice, vel a Principe ſuperiore, qui propterea dicuntur actuarij vt per Felyn. in c. quoniam contrà nu. 4. in 2. notab. de probat. & melius per Affl. deciſ. 191.

41. Et dicunt Doctores, quod ad hoc munus ſcribendi acta non poſſunt eligi infames, licèt alias infamis non prohibeatur eſſe Notarius, illiusq; officium exercere, vt per Bart. in l. eadem §. 1. nu. 2. verſ. dico ergo, quod infamis, &c. ff. ad l. Iul. repetun. Franc. Marc. deciſ. 300. p. 2. quando ergò Doctores diſputant, an Notarius delinquens in officio priuetur officio, vel illius exercitio loquuntur de officio notariatus ſimplici, vt in primo membro ſupradictæ dictæ diſtinctionis, & tunc benè intrat argumentum factum in dicta deciſ. 769. in fine, videlicèt, quod ſi poteſt extendere, & publicare inſtrumenta anteà cōfecta in neceſſarium antecedeus ſequitur, quod remaneat notarius, ſed iſti non ſunt termini noſtræ quæſtionis.

42. Nos enim agimus de illo iure ſcribendi coràm A.C. quod de ſui natura eſt mutabile, & in inſpecto iure communi poteſt etiam ſine delicto vni auferri, & alteri concedi, vt per Afflict. d. deciſ. 191. & per Felyn. in d. c. quoniam contrà in d. 2. notab. licèt in curia nemini ſine cauſa auferatur, quia conceduntur ſoluto pretio in vim contractus, cui Princeps ſtare tenetur iuribus vulg. iſtud igitur ius ſcribendi acta coram A.C. q eſt venale, & vendi ſolet ſcutis 1000. & vltrà ſine dubio venit in confiſcatione, quia cum ſit ius alienabile in extraneum per contractum, & quotidie vendatur, & reſignetur vtiq; venit etiam in confiſcatione vt per Clar. in pract. crim. quæſt. 78. §. nunc videamus.

43 Quinimò ſi verùm eſt, vt etiam ex aduersò conceditur, quod per hanc confiſcationem Ludouicus fuerit priuatus exercitio notariatus, hoc etiam nobis ſufficit, quia ſi non poteſt exercere Notariatū in futurum non poteſt etiam ampliùs ſcribere acta coram A.C. maximè cum fuerit etiam effectus infamis, vt ſuprà dixi per Bart. in l. eadem ad l. Iul. pecul. & per Franc. Marc. d. deiſ. 300. p. 2. & conſequenter per hanc confiſcationem dictum ius accreſcendi hoc officium vacat, cum ipſe illud amplius exercere non poſſit & ſic non obſtat, quod non poſſit extendere inſtrumenta antea rogata quia hoc nobis nil refert, cum ſatis ſit nobis, quod non poſſit amplius eſſe actuarius coram A.C.

44 Sicuti ſi exempli gratia confiſcaretur officium alicuius ſcriptoris Apoſtolici, vel ſcriptoris Breuium, nil refert, quòd non vitientur literæ, iam ſcriptæ, & quod ille adhuc ſcribere poſſit, quia non propterà ſequitur quod ſcribere literas Apoſtolicas in futurum quod eſt ius venale, & non omnibus, cōceſſum. & non video quomodo poſſibile ſit, quod iſti Notarij actuarij poſſint per contractus huiuſmodi officia transferre in quemlibet ſibi beneuiſum, & non poſſint illa transferri per delictum in Fiſcum, cum hæc duo inuicem æquiparentur. Et idem dico de emolumentis, quæ percipiuntur ex ſcripturis iam factis, quia ſicut dictæ ſcripturæ vendi, & alienari poſſunt, prout venduntur quotidie, & alienantur, & cum officio, & ſine officio ad libitum, ità etiam potuerunt per delictum alienari in Fiſcum.

45 Et ex his patet reſponſio ad ſupradictam deciſionem 769. tum quia in illa non benè explicatur, an ageretur de hoc iure ſcribendi acta coram iudicibus, quod eſt alienabile, tum quia ibi non fuerat facta confiſcatio per ſententiam, ſed diſputatur articulus in terminis iuris communis, tum deniq; quia vnica ratio adducta in illa deciſione, nihil concludit quoad officium Actuarij, de quo nos agimus, licèt benè concludat quoad officium Notarij in genere, de quo dixi in primo membro ſupradictæ diſtinctionis.

Io. Baptiſta Spada Fiſci, & Cameræ Apoſtolicæ Aduocatus, &c.

Fuit hæc cauſa diù diſcuſſa in tribunali Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi D. Card. Pamphilij tunc Vicarij vrbis, & etiam ſanctiſſimo relata, & tandem Iudex ſententiam Locumtenentis Auditor. Camer. in qua iſte Notarins erat condemnatus, & etiam tranſmiſſus ad triremes, & officij notariatus A. C. proprietate priuatus reuocauit, ſibi ſolum exilio iniuncto. A qua ſententia licet ex mei fiſcalatus muneris debito appellaſſem acquieui tamen quoad pænam corporalem, cum ſatis iam diù in triremibus paſſus fuerit, & quoad pænam priuationis officij notariatus multùm mihi obſtare videbatur illa Rota deciſio coram Cantuccio ad eius fauorem allegata.

ARGVMENTVM.

Agitur de extinctione cenſus, quomodo probetur ad effectum, vt cenſu extincto exigens fructus poſſit criminaliter inquiri, & de pluribus præſumptionibus arguentibus, & excludentibus dictam extinctionem, cuius occaſione nonnulla etiam de preſumptione falſitatis ex diuerſitate manus, ſeù atramenti oriente diſcutiuntur.

SVMMARIVM.

Solutio præſumptionibus probatur, fallit, quando de debito conſtat per publicum inſtrumentum, nu. 1. & 2. Vbi amplius

plius quod iſto caſu, aut requiritur ad probationem ſolutionis ſimilis ſcriptura, aut probatur per quinq; teſtes, & num. 3.

Extinctio cenſus per ſcripturam celebrati non probatur niſi per aliud Inſtrumentum, ſeù ſcripturam, nu. 3.

Cenſus hodie vigore Bullæ Pij Quinti non poſſunt celebrari niſi per publicum Inſtrumentum, nu. 3.

Cenſus extinctio requirit certam formam traditam in Bulla Pij Quinti, qua non ſeruata cenſus non dicitur extinctus, nu. 5.

Cenſus ſequitur rem conſuetam quocunq; vadat, nu. 7.

Præſumptio delicti excluſiua ſumenda eſt potius quam incluſiua, nu. 8.

Tractatus non præſumitur effectuatus, niſi effectuatio probetur, quia multa tractantur quæ poſtea non fiunt, n. 9.

Suum iactare nemo præſumitur, nu. 10.

Accipere verbum interpretatur pro retinere, & Verbum retinere quandoq; etiam interpretatur pro verbo accipere Declara, vt nu. 11.

Verba quæ pluribus modis interpretari poßunt, interpretanda ſunt contra ſe fundantem in illis, nu. 11.

Teſtes contrarij confeſſioni principalis dicuntur falſi, num. 12.

Teſtis dictum Iudicialiter examinati, attenditur potius quam extraiudiciale, nu. 13.

Teſtis in articulo mortis aſſerens ſe falſum dixiße ad inſtantiam alicuius nullum facit inditium, nu. 13.

Teſtis falſi depoſitio dicentis ſic falſum dixiſſe ad inſtantiam alicuius non facit indicium, nu. 14.

Confeſſio extraiudicialis probata per vnicum teſtem nullam facit præſumptionem, nu. 15.

Clauſula, vt ſupra, eſt repetitiua præcedentis claritatis, num. 16.

Accuſatoris confeſſio in accuſatione facta probat contra confitentem, nu. 17.

Periti debent eligi de conſenſu Partium, & aliter electi non probant, nu. 19.

Diuerſitas atramenti non probat additionem eſſe factam diuerſo tempore, nu. 20.

Verba ſequentia intelliguntur ſecundum præcedentia, num. 21.

Comparatio litterarum contra hominem bonæ famæ inditium non facit, nu. 22.

Falſitas non probatur ex diuerſitate manus, quia manus diuerſitas pluribus ex cauſis accidere poteſt, nu. 23.

Teſtes recognoſcentes ſcripturam non probant, niſi dixerint fuiße præſentes, quando illa fuit ſcripta, nu. 24.

Inſtrumenti copia, ſeù exemplum nunquam probat pro ſcribente, nu. 25.

Scriptura falſa in parte in totum præſumitur falſa, nu. 26.

Cauſa criminaliter introduci non poteſt, quando prius fuit incepta ciuiliter, nu. 27.

Criminalis cauſa non facit ſuperſedere in Ciuili, quando diù poſt ciuilem intentata fuit, nu. 28.

CONSILIVM CXII.

DVBIVM.

CONTRA Peregrinum, quod poſt extinctionem cenſus exegerit illius fructus vrgere vidētur infraſcripta.

Primò. Venditio fundi in eius domo.

Secundò. Litteræ Blaſij trāſmiſſæ D. Peregrino die 16. Decembris 1598. Vbi arguitur de aſſerto tractatu extinguendi cenſum ſalti pro medietate, quæ medietas prætenditur vigore dd. litterarum eſſe penes Peregrinum.

Tertiò. Depoſitio Notarij quod pecuniæ remanſerant penes Peregrinum.

Quartò. Confeſſio extraiudicialis, & in articulo mortis Antonij, & Aſcentij quod depoſuerat ad inſtantiam Peregrini, & quod pecuniæ remanſerant penes ipſum Peregrinum.

Quintò. Confeſſio extraiudicialis Fuluij Scindichettæ, quod depoſuerat falſum pro Peregrino probata per vnum teſtem cū promiſſione pecuniarum, & adminiculata per dictum Caroli Monci.

Sextò. Solidatio facta inter Peregrinum, & Blaſium, in qua Blaſius remanebat debitor pro cenſu ſcutorum ſex.

Septimò. Additio facta per dictum Peregrinum in quadam memoria penes ipſum retenta dictæ ſolidationis, cui addidit per li frutti.

Octauò. Diuerſitas manus inter apocam quam Peregrinus aſſeruit fuiſſe factam à dicto Blaſio ſuper dicta ſolidatione, & litteram Blaſij Luciolæ ſcripta dicto Peregrino.

Nonò. Taciturnitas per multos Annos in petendo fructus dicti cēſus poſt prætenſam extinctionem, & mortem Blaſij.

Vltimò. Semifolium, vt prætenditur ſcriptum manu Volpini de pecunijs datis per ipſum dicto Peregrino pro aſſerta extinctione dicti cenſus, &c.

Ex quibus omnibus ſaltim ſimul iunctis conſtare videtur de aſſerta extinctione cenſus, & conſequenter Peregrinum puniendum eſſe de exactione fructuum cenſus iam extincti.

Reſponſio Iuris.

1 POſſem vnica reſponſione omnes prædictas aſſertas ſolutionis cenſus præſumptiones tollere. Dicendo ſcilicet quòd licèt ſolutio præſumptionibus probetur l. Si chirographum, ff. de probat. Hoc tamen non procedit, quando de debito conſtat per Inſtrumentum. Nam tunc de ſolutione non per præſumptiones, ſed per pleniſſimas probationes conſtare debet Mandell. conſ. 557. nu. 18.

2 Immò quando de debito conſtat per ſcripturam, ſeù Inſtrumentum, quod illius ſolutio non poſſit teſtibus

ſtibus probari, ſed quod debeat probari, aut per ſimilem ſcripturam, aut per quinq; teſtes rogatos, qui * fuerint præſentes ſolutioni, eſt textus apertus in l. teſtium, & ibi communiter Doctores omnes, C. de teſtibus, Specul. in tit. de teſtibus, §. reſtat. num. 1. verſ. Item cum quis Nepos de Monte Albano in tractat. de teſtib. num. 84. & ſeq. & in eodem tractat. Federic. Schenck, num. 59. Nellus nu. 84. Crot. poſt num. 226. Tiraq. de legib. connubial. in verbo contract. gloſſ. 5. num. 13. in fine, verſ. Et eodem modo debet probari ſolutio Deciſ. pedemon. 53. nu. 13.

3 Et in terminis de ſolutione, & extinctione cenſus per ſcripturam celebrati, quod ſolutio ſortis principalis, & ſic illius extinctio nō probetur niſi per aliud Inſtrumentum, ſeu ſcripturam, aut per quinq; teſtes voluit Bald. conſil. 220. lib. 1. Campeg. reg. 371. in fine. dicta deciſ. pedemont. 57. num. 15. licèt quoad ſolutionem fructuum cenſus diſſentiat à Bal. in loco præallegato.

4 Quod enim hodie poſt conſtitutionem Pij Quinti non poſſint cenſus celebrari, niſi per publicum Inſtrumentum probat eadem Bulla Pij Quinti in verſ. Rurſus, & aduertit Virgil. Boccac. in tractat. de cenſibus par. 1. nu. 94. in fine, & par. 2. nu. 189.

5 Addo, & ex abundanti, quod dato millies, quod fuiſſet probatum in manibus Peregrini perueniſſe tot pecunias Vulponi quot cenſus fuit vēditus. Non per hoc tamen cenſetur dictus cenſus extinctus. Ita quod non potuiſſet in futurum idem Peregrinus fructus percipere. Quoniam vigore dictæ Bullæ Pij Quinti verſic. Cum verò, eſt tradita certa forma ſeruanda in extinctione cenſus, qua non ſeruata cenſus non dicitur extinctus. Idem Boccac. de cenſib. par. 1. num. 15. in fine, & num. 78. Et propterea Rota coram Lancellotto deciſ. 587. par. 1. diuerſ. dixit non cenſeri extincta venditio. Quod & idem voluit eadem Rota in vna Romana Saluiani Interdicti Veneris 23. Februarij 1601. coram Litta. Idem Boccac. de cenſibus par. 2. num. 58. & num. 158.

6 Ex quibus licèt non eſſet vlterius progrediendum circa præſumptiones datas in dubijs, quibus Fiſcus prætendit in vna manu de anno 1598. perueniſſe ad manus Peregrini ſcuta quinquagintaquinque; ſeu ſeptuaginta, & reſiduum ad eiuſdem manus perueniſſe de anno 1601. cum vt ex præallegatis apparet, aut hoc non eſt legitimè probatum, aut ſi probatum nō inde dicitur probata extinctio cēſus. Quia tamen ex omni parte Peregrinus eſt in caſu abſolutionis.

7 Ad primam præſumptionem. Nempè quod Venditio fundi, in quo impoſitus eſt cenſus fuerit facta in domo Peregrini, Neſcio quod commune habeat cum ſolutione, ſeù extinctione cenſus eo præſertim quia Peregrinus nec præſens fuit nedùm conſentijt dictæ venditioni. Et ſi etiam conſentiſſet, in nihilo ſibi præiudicaſſet, quia cenſus ſequitur rem cenſuatam quocunquè vadat, Guid. PP. quæſt. 42. & 417. Afflict. deciſ. 95. ſub num. 2. Aym. conſ. 217. num. 5. Iacob. Venet. in tractat. de Annua præſtatione, par. 2. quæſt. 31. num. 6.

8 Veritas eſt quod hoc ideo Vulponus fecit Inſtrumentum venditionis fundi in domo Peregrini, quia erat forenſis, & in Ciuitate Verularum non habebat domicilium, & propterea acceſſit cum Notario, qui etiam erat vicinus eius domui ad domum Peregrini, & hæc præſumptio cum ſit magis veriſimilis, & excluſiua delicti, capienda eſt potius, quàm quæcunq; alia delictum arguens Roman. conſil. 68. num. 8. verſ. Cum enim Grammat. deciſ. 18. num. 5. Roland. conſ. 11. num. 35. & ſeqq. lib. 3. Bertazzol. conſ. 80. num. 10.

9 Ad ſecundam præſumptionem, Vide licet litteras Vulponi ſcriptas Peregrino, in quibus enunciatur aſſertus tractatus extinguendi cenſum ſaltim pro medietate, quæ prætenditur vigore dictarum litterarum eſſe penes Peregrinum. Non negatur in dictis litteris enunciari tractatum præcedentem de extinguendo cenſum. Ergo cenſus fuit extinctus nō valet conſequentia, nec etiam præſumptiuè, quia multa tractantur, quæ poſtea non fiunt, Bald. conſ. 21. num. 3. lib. 4. Vital. de Gambar. in tract. de clauſul. rubr. de ſimul. num. 12. verſ. quandoq; probatur tractatus tantum Port. Imolen. conſ. 69. num. 8. Maſcard. de probar. lib. 1. concluſ. 440. nu. 7.

10 Verùm quod ex ijſdem litteris apparet cenſum non fuiſſe extinctum, nec etiam pro medietate apparet expreſsè ex illis verbis. *V. S. ſi paghi il cenſo per il Quartiero paſſato, & per il Quartiero preſente, che ſara finito à Marzo proſſimo, che verrà piacendo*. Si enim cenſus fuiſſet extinctus non obtuliſſet ſoluere fructus, quia nemo præſumitur velle iactare ſuum l. cum de indebito verſ. Qui eum ſoluit, ff. de probat. l. eleganter, §. qui reprobos, ff. de pignorat. action. l. ſi cum aurum. ff. de ſolution.

11 Rurſus quod ex ijſdem litteris conſtet de non extinctione cenſus apparet ex alijs verbis, in quibus Vulponus excuſat ſe, quod non potuit adimplere promiſſa, & ſic de extinguen. cenſum. Et propterea ſupplicat Peregrinum ſub his alijs verbis. *Supplico V. S. ſi contentaſſe piacendoli ſi pigliaſſe cinquantacinque ſcudi, & li cinquantacinque altri correſſero*. Ergo apparet quod Peregrinus tempore ſcriptarum litterarum non habebat dicta ſcuta quinquagintaquinquè. Si enim illa iam in manibus habuiſſet non dixiſſet *ſi pigliaſſe*, Sed dixiſſet, *ſe reteneſſe*, Retinemus enim quod habemus, & accipimus, quod non habemus. Et licet quando Verbum *accipere*, accipiatur *pro retinere*, & verbum *retinere* pro Verbo *accipere*. Secundum Alberic. In dictionario in ver. Accipere, ideſt retinere, & in ver. Retinere dicitur. Hoc caſu Verbum accipere debet intelligi ſecundum ſuam legitimam ſignificationem eo præſertim quia Verba quæ pluribus modis interpretari poſſunt, interpretanda ſunt contra ſe fundantem in illis l. Veteribus, ff. de pactis, Gozadin. conſ. 60. num. 12. & conſ. 74. num. 13. Grat. reſponſ. 86. num. 15. & ſeq. lib. 1. Cephal. conſ. 246. nu. 18. lib. 2.

12 Ad tertiam præſumptionem videlicet depoſitionem Notarij, qui rogauit Inſtrumentum venditionis

nis fundi aſſerentis, quod pecuniæ ſolutæ pro pretio dicti fundi remanſerunt penes Peregrinum omittamus pro nunc. Primo quod inimicus Peregrini ex cauſa de qua in actis propter quam, nec inſimul loquebantur, nec ſe ſalutabant. Secundo quod varius ab eo quod depoſuit in proceſſu Ciuili. Vbi ſolum dixit partem pretij remanſiſſe in manibus Peregrini. Hic autem totum pretium. Tertio, quod de falſo conuictus per teſtes ad inſtantiam Peregrini in cauſa Ciuili examinatos dicentes pretium remanſiſſe penes Vulponum, ſufficiat dicere quod contradicit querelæ accuſationis, qui nonniſi partem pretij penes Peregrinum remanſiſſe affirmat. Ideò falſus Anton. de Butr. in cap. cum tu, num. 4. verſ. Item aduertendum, & ibi etiam Abb. nu. 4. in fine, verſ. Aduerte tamen, Imol. num. 4. verſ. Item aduerte extra de teſtib. Gabr. lib. 1. tit. de teſtib. concluſ. 4. num. 7. Vbi ampliat etiam quod teſtes eſſent mille.

13 Ad quartam præſumptionem, Nempè extraiudicialem aſſertionem Antonij Tellis examinati in cauſa ciuili, & dicentis in articulo mortis ſe falſum depoſuiſſe in dicta cauſa ciuili; Reſponſio eſt facilis, tùm quia attẽditur dictum teſtis iudicialiter, & medio iuramento examinati. Non autem extraiudiciale, Bart. in Leos num. 3. verſ. Reſpondeo, & num. 4. verſ. Et tunc aut primum teſtificatur, & ibi Marſil. num. 8. ff. de falſ. Abb. in cap. cum in tua num. 9. ad fin. verſ. Quandoque primum dictum, & ibi etiam, * Felin. num. 6. & communiter alij Canoniſtæ extra de teſtib. Gabriel. concluſ. 30. lib. 7. num. 1. Andreas Gayl. obſeruat. 104. num. 7. lib. 1. Tùm etiam quia teſtis in articulo mortis ſic falſum dixiſſe affirmans nullum prorſus facit inditium contra eum ad cuius inſtantiam falſum dixiſſe affirmat, l. ſiquis in graui, §. ſiquis moriens, & ibi Bartol. in verſ. Vel aliquis Bal. in verſ. Et ſic argumentum Angel. num. 2. Roman. poſt num. 1. Igneus num. 2. & 3. ff. ad Syllan. * facit textus in l. generaliter ad fin. C. de non numerat. pecun. & eſt communis vt per Clar. in pract. §. final. quæſt. 53. verſ. Secundus eſt caſus.

14 Et procedit præmiſſa concluſio non ſolùm quandò teſtis ſic in articulo mortis pro ſuæ conſcientiæ exoneratione extraiudicialiter dicit ſe falſum dixiſſe, ſed etiam ſi ita dicat iudicialiter examinatus, Ruyn. conſ. 15. num. 11. verſ. Quibus non obſtantibus lib. 5. concluſ. 32. nu. 4.

15 Ad quintam præſumptionem videlicet extraiudicialem confeſſionem Fuluij alterius teſtis ſic dicentis vt ſupra falſum depoſuiſſe in cauſa ciuili. Reſpondetur vt ſupra fuit reſponſum præcedenti præſumptioni. Et vlterius quod hæc aſſerta extraiudicialis confeſſio nonniſi per vnicum teſtem probata fuit. Ideò eò minus aliquam præſumptionem facit Caſon. de indicia ſtat. 8. cap. 3. num. 1. Bero in cap. at ſi Clerici, nu. 135. verſ. Requiritur etiam, & num. 136. de iudic. deciſ. Pedemont. 79. nu. 29. Viu. opin. 438. num. 6.

16 Ad ſextam præſumptionem fundatam in ſolidatione facta inter Peregrinum, & Vulponum, in qua ipſe Vulponus remanet debitor Peregrini in ſcutis ſex pro Cenſu. Dicitur illud verbum pro cenſu eſſe intelligendum non de ſorte principali, ſe de fructibus Cenſus. Quod patet primò, quia hæc interpretatio ſumenda eſt ad excluſionem delicti ex ſupra allegatis. Secundo quia in præcedenti partita fit alia quietantia fructuum cenſus, & ad illam præſens ſolidatio ſe refert, dicendo *per cauſa di detto cenſo, come di ſopra*. Quæ dictio vt ſupra repetit eamdem fructuum qualitatem, de qua in præcedenti partita, l. 1. §. Hoc edicto, ff. de poſtul. Cephal. conſil. 78. num. 1. & conſil. 107. num. 3. & conſil. 117. num. 3. lib. 1.

17 Tertio, & hoc tollit omnem difficultatem adeſt confeſſio Aduerſarij in 5. articulo in cauſa ciuili dato per hæc verba videlicet. *Che fatto il conto di tutti li frutti, che ſi doueua Biaſio gli rimaſe ſcudi ſei hauendo li altri pagati ogni ſemeſtre, come appare per le riceuute fatte da eſſo m. Peregrino, & ſuo figliolo per ſuo ordine*. Ideò non eſt ſuper hoc vlterius quærendum cum contra Fiſcum adſit confeſſio accuſatoris facta in articulis, Dec. conſ. 445. nu. 17. Roman. conſ. 91. in fine, Cephal. conſ. 349. num. 13. Roland. conſ. 69. num. 53. lib. 3.

18 Ad ſeptimam præſumptionem de additione facta per Peregrinum in quadam ſua memoria, cui vt Fiſcus prætendit diuerſo tempore addidit illa verba *per li frutti*. Reſpondetur enim, quod ſi vt ex aduerſo prætenditur, fuiſſent dicta verba diuerſo tempore à Peregrino addita, Hæc tamen additio fuit licita, & ſecundum veritatem, quam vt mox dixi Vulponus, ſeu eius hæredes in 6. articulo liberè fatentur. Et cum hæc additio fuerit facta in memoriam ipſius Peregrini, quæ pro ipſo nihil probabat nulla prorſus in de mala reſultare poteſt præſumptio, & præſertim quod vt præfertur fuerit facta ſecundum veritatem.

19 Verum, & ex abundanti. Negatur dictam additionem fuiſſe factam à Peregrino diuerſo tempore, neq; in hoc attendendum eſſe iudicium Peritorum, Tùm quia non fuerunt electi de conſenſu Inquiſiti, aut ipſo citato, prout eligi debebant, Fulgoſ. in l. cõparationes colum. final. C. de fid. Inſtrum. & ibi Salycet. nu. 18. ad fin. Vulpell. conſ. 13. nu. 2. Menoch. de arbitr. quæſt. lib. 2. caſ. 114. ſub nu. 26. Herculan. de negatiua ſub nu. 228. & ſeq.

20 Tùm etiam quia ratio à Peritis adducta nempè diuerſitas atramenti non concludit additionem eſſe factam diuerſo tempore, Soccin. conſil. 94. num. 8. in fine verſic. Circa tertium lib. 1. Pariſ. conſil. 28. num. 28. lib. 2.

21 Vltraquod illa præcedentia verba poſita in eadem memoria *ſcudi doi per li frutti del cenſo* declarant ſequentia verba, *& ſcudi ſei reſta* quod pariter debeant intelligi de fructibus ſicut præcedentia intelliguntur ex allegatis in deciſ. pedemon. 68. nu. 8. Cephal. conſ. 58. nu. 12. lib. 1. Menoch. de arbitr. quæſt. lib. 2. caſu 64. nu. 19. & 20. Maſcard. de probat. lib. 3. concluſ. 1124. nu. 3.

22 Ad

22 Ad octauam præſumptionem diuerſitatem ſcillicèt manus inter apocam, quam Peregrinus aſſeruit fuiſſe factam à Vulpono ſuper dicta ſolidatione, & inter litteras ſcriptas à Blaſio Peregrino, quaſi quod prætēdatur Peregrinum falſo fabricaſſe dictam apocam. Si de aſſerta manus diuerſitate conſtaret per Peritos legitimè electos (prout ſic legitimè electi non fuerunt, vt ſupra dixi) Dicerem quod hoc Peritorum iudicium ex comparatione litterarum ab ipſis facta, nullum prorſus facit indicium, nedum præſumptionem præſertim contra hominum bonæ famæ, Franc. Curt. in l. admonendi, num. 115. ff. de iure iurando, & ibi etiam. Purpur. nu. 187. Aym. de antiq. tempor. part. 1. §. Quæritur etiam in hac materia, num. 72. Maſcard. de probat. lib. 1. concluſ. 330. num. 27.

23 Modo additur quod etiam quod plenè conſtaret de diuerſitate caracterum, nō per hoc ſequitur ſcripturam non eſſe factam ab eodem Vulpono, quia caracterum, & manus diuerſitas, quandoquè cauſatur ex diuerſitate calami, ex diuerſitate attramenti, & ex mutatione ſtatus, perſonæ ſcribentis ſecundum Doctores in l. comparationes, C. de fid. inſtrum. vt videre eſt apud Cynum. num. 13. Alber. colum. final. verſ. Et ratio Odofred. num. 10. in fin. verſic. Certè videtur Hoſtien. in cap. inter dilectos, nu. 15. de fid. inſtrument. Quæ concluſio maximè applicatur caſui noſtro, in quo Vulponus tempore quo fecit dictam apocam erat infirmus, & corpore languens.

Vltra quod vt ſupra dixi apoca, quæ prætenditur diuerſæ manus verificatur ex propria confeſſione quærelantium in 6. articulo.

Ad nonam præſumptionem cum præſuppoſito quod Peregrinus per multos annos tacuerit petendo fructus cenſus etiam expectando mortem Blaſij Dicatur præſuppoſitum non verificari in Proceſſu. Immò contrarium; Ideò vlterius non inſiſtam.

24 Ad vltimam præſumptionem reſultantem ex ſemiſolio ſcripto, vt prætenditur manu Vulponi de pecunijs datis per ipſum Peregrino pro prætenſa extinctione cenſus. Dicitur primo. Non conſtare quod fuerit ſcriptum manu ipſius Vulponi, quia teſtes recognoſcentes illud non dicunt ſe fuiſſe præſentes, quando fuit ſcriptum, prout requiritur præſertim in criminalibus, Alexand. conſil. 76. num. 4. lib. 3. Dec. conſ. 615. ſub nu. 3. Afflict. deciſ. 181. num. 7. Grammat. deciſ. 106. nu. 33.

25 Dicitur ſecundo quod illud ſemifolium vltra quod caret die, & conſule, eſt quædam notula, quæ nunquam probabit pro ſcribente l. exemplo, C. de probation. Bart. & communiter Doctores omnes in l. admonendi, ff. de iur. iuran.

26 Dicitur tertio quod conuincitur de falſo tàm in partita ſcutorum ſeptuaginta, quàm in alia partita ſcutorum duodecim. Ideò in vno falſum in omnibus præſumitur falſum ad gloſſ. in cap. ad ſcripturas in 9. diſt. in vltim. opinione, & ibi Archid. & Dominic. Innoc. & Io. Andr. in c. fraternitatis de hæretic. Speculat. in tit. de inſtrum. edit. §. inſtrumentum. ver. Quod ſi aliquod inſtrumentum.

27 Quæ omnia ſupra deducta aduerſus Fiſci prætenſas præſumptiones ſint ex abundanti dicta Cum, vt ſupra probaui etiam quod pleniſſimè conſtaret pecunias de quibus agitur perueniſſe ad manus Peregrini, non per hoc cenſus diceretur extinctus. Et tamen cum hæc cauſa per binas ſentētias fuerit ciuiliter tractata, non crederem hodie de ea criminaliter agi poſſe l. 1. C. de appellat. l. Damus, & ibi Salycet. in ſummar. C. de falſ. Lancellott. de attent. part. 2. cap. 4. limitat. 23. & 24. & voluit Rota in vna Romana de Stocchis coram Giptio Lunæ 9. Martij 1598.

28 Et quatenus criminaliter agendum ſit. Nec etiam crederem Iudicem criminalem poſſe impedire ciuilem exequutionem. Cum criminalis cauſa fuerit intentata, nè dum poſt relaxationem mandati, ſed poſt duas ſententias ad fauorem Peregrini latas, Felyn. in cap. de cætero, num. 15. verſ. Limita omnia prædicta de ſent. & re Iudic. Barbat. conſil. 43. num. 7. ſeqq. lib. 1. Angel. de malefic. in verbo incohata, numero ſecundo, Afflict. deciſ. 229. num. 2. Capic. deciſ. 25. num. 5.

Fuit iſte Peregrinus abſolutus à d. Locumtenente Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi d. A. C.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

ARGVMENTVM.

Bannitus, An, & quando poſsit impunè occidi extrà Territorium bannientis præſertim ſi fuerit bannitus pro Crimine læſæ maieſtatis, vel pro falſa moneta, & an proditoriè, & per aſſaſſinium.

SVMMARIVM.

Bannitus non poteſt impunè occidi extrà Territorium bānientis, num. 1. fallit, niſi fuerit bannitus pro crimine læſæ maieſtatis, num. 2. & ſeqq. Vbi quod hæc concluſio procedit non ſolùm in bannito pro rebelle, ſed etiam in bannito pro quocumq; alio capite læſæ maieſtatis.

Læſæ maieſtatis reus, impunè poteſt vbique locorum occidi, num. 3.

Læſæ maieſtatis reus dicitur hoſtis principis, num. 4.

Falſæ monetæ reus dicitur etiam reus læſæ maieſtatis, numero quinto. Etiam quod non ſit falſæ monetæ cuſſor, ſeù fabricator, ſed illam ſcienter expendens, & diſtribuens.

Falſam monetam expendens, & diſtribuens punitur pœna fabricatoris falſæ monetæ, nu. 6.

Auxilium poſt delictum præcedente tractatu præſtantes puniuntur eadem pœna, qua punitur principaliter delinquens dicto num. 6.

Falſam

Falſam monetam imperialem fabricans poteſt ab Imperatore puniri etiam quod illi non ſit ſubditus, ratione originis, domicilij, aut delicti, nu. 7.

Bannitus poteſt occidi impunè in eo loco in quo pro Crimine condemnari potuiſſet, nu. 8.

Banniri nemo poteſt ab aliquo Iudice, vel magiſtratu niſi à loco ſubdito Declara, vt nu. 9. & 10.

Bannitum nulliter occidens puniri non poteſt, nu. 10.

Vagabundus bannitus poteſt vbique locorum occidi, num. 11. in fine.

Bannitus poteſt impunè occidi etiam præcedente tractatu, & proditoriè, nu. 12.

Mandans poteſt inquiri in loco mandati etiam quod alibi homicidium fuerit ſequutum, nu. 13. Vbi etiam idem ſi in vno loco fuit factus tractatus, & in alio ſequutum homicidium.

CONSILIVM CXIII.

SEMPRONIVS Anglus qui falſam argenteam monetam cum imagine Imperatoris in Ciuitate Venetiarum introduxerat, & expenderat, proceſſatus, & condemnatus fuit in contumaciam in Pœnam capitis, ac promiſſa talea ſcutorum 2000. cuicumque illum in quocunque loco, & in quacunque parte mundi occiderit.

Fuit extrà ſtatū Venetiarum in loco ſub Dictione Imperatoris, & ſic in feudo Imperiali occiſus proditoriè à quibuſdam Ianuenſibus.

Queritur primo, An Sempronius prædictus poſſet impune offendi, & occidi in quocumque loco, & præſertim in Terris Imperij vigore dictæ ſententiæ Venetijs latæ, An requiratur ſententia, vel Imperatoris, vel alicuius Iudicis, ſeu Imperij, vel loci, Vbi occidi deberet, & ſic an Imperatoria maieſtas poſſit dici offenſa à dicto Sempronio, itaut poſſet impunè offendi abſquè alia ſententia.

Secundo, Cum occiſores Sempronij fuerint capti in loco commiſſi delicti, & præſupponatur eos in loco ſui originis tractaſſe de hoc homicidio patrando. Queritur an poſſint proceſſari, & cōdemnari per Iudices originarios vigore prætenſi tractatus eum Sempronius eſſet forenſis, & An poſſit per Iudices dicti loci originarij procedi per Inquiſitionem, & ex officio, An verò requiratur querela, vel accuſatio.

1 Pro reſolutione primi propoſiti dubij firmandæ ſunt nonnullæ Concluſiones. Quarum prima erit, quod licet bannitus, qui poteſt impunè occidi, non poſſit ſic impunè occidi extrà Territoriū illius Principis à quo fuit bannitus, Nell. in tractat. de bannit. in 2. par. 2. temporis quæſt. 56. in fin. Boſſ. in tit. de for. compet. nu. 63. Viu. opin. 770. nu. 21. & ſeqq.

2 Hoc tamen non procedit, quando quis fuerit bannitus pro Crimine læſæ maieſtatis in Terminis, Ioan. Ferret. conſ. 330. num. 5. & ſeq. lib. 2. refert eum, & ſequitur Baiard. ad Clar. in §. homicidium, nu. 274. & ambos retuli in mea pract. crim. q. 103. nu. 214.

3 Et hæc concluſio fundatur viua ratione, quia ſcilicet inſpecto ſolùm iure communi, quod vbiquè locorum ſeruari debet Bannitus pro crimine læſæ maieſtatis impunè occidi poteſt Carer. in pract. crimin. in tract. de homicid. §. 4. excuſatur occidens, & §. ſeq. Ruyn. conſ. 4. nu. 15. ad fin. verſ. & ratione confirmatur lib. 5. Boſſ. in tit. de crimin. læſ. maieſtat. nu. 119. cum alijs per me allegatis dict. quæſt. 103. num. 13.

4 Et rurſus hæc eadem concluſio non ſolùm procedit in bannito pro rebelle, prout videtur loqui, Bart. in extrauag. qui ſint rebelles in verb. rebellando, nu. 22. Sed generaliter in quocumquè bannito pro crimine læſæ maieſtatis, eò quia dicitur Principis hoſtis ſecundum Boſſ. Carer. Ruyn. Ferret. & Baiard. in locis præallegatis, qui Ferrettus, & Baiardus ampliùs loquuntur in bannito pro quolibet alio grauiſſimo, ſeù atrociſſimo delicto ex Marſ. in conſil. 121. nu. 15. in fin. & nu. 16. & 17.

5 Secunda ſit concluſio, quod reus falſæ monetæ dicitur reus læſæ maieſtatis, & illius pœna punitur, l. 2. & ibi Bald. in ſūmario, C. de falſa moneta, Franciſ. Marcus deciſ. 261. n. 5. par. 2. Gig. de crimin. læſ. maieſt. lib. 1. tit. qualiter, & à quibus crimen læſæ maieſtatis committatur quæſt. 62. nu. 1. Viu. opin. 519. nu. 1. Decian. lib. 7. cap. 23. nu. 1. & ſeq.

6 Et ſub iſto reatu læſæ maieſtatis, non ſolùm compræhenditur falſæ monetæ cuſſor, ſeù fabricator, ſed etiam illam expendens, & diſtribuens, quando ſic ſcienter, & præcedente tractatu cum principalibus fabricatorib. illam expendit, prout fecit Anglus occiſus ſecundum Cuman. in conſ. 138. colum. 2. verſ. At verò, vt ad caſum noſtrum reuertamur Pract. Beluiſi. lib. 1. cap. 8. in verbo falſarium num. 16. & dixi in mea pract. criminal. quæſt. 115. num. 127. & ſeq. Iſti enim ſic ſcienter diſtribuentes falſas monetas ab alijs cuſſas, dicuntur præſtare auxilium dictis fabricatoribus. Et propterea non mirum ſi eadem pœna tenentur, prout de auxiliantibus poſt delictum, præcedente tractatu ſcripſerunt, Bart. in l. furtis, §. ope, nu. 6. verſ. prædicta verò, ff. de furt. Auguſt. ad Ang. de Malefic. in verbo. Et Andream Auxiliatorem, num. 5. verſ. limita tamen Capra concluſ. 80. nu. 42. Ant. Gomez. de delict. cap. 3. rubr. de homicid. num. 50. verſ. quod tamen intellige.

7 Tertia ſit concluſio quod particeps falſæ monetæ Imperialis poteſt ab ipſo Imperatore puniri etiam quod nec ratione originis, nec ratione domicilij, nec ratione loci delicti illi ſubditus ſit, quia ſic falſam monetam ſub Imperiali Imagine fabricans, Imperatoris perſonam offendiſſe dicitur ſecundum Afflict. in tit. quæ ſint regalia, §. monetæ, num. 30. Decian. in tractat. criminal. lib. 7. cap. 26. num. 1. dixi in meo conſ. 48. num. 36. Iuncto num. 26. vbi feci generalem concluſionem, quod punitio criminis læſæ maieſtatis ſpectat ad illum Principem, cuius maieſtas læſa eſt ex Gig. Decian. & alijs per me ibidem allegatis.

8 Et hinc ſequitur, quod in eo loco, in quo quis poteſt pro crimine ad mortem damnari, in eodem loco

etiam

etiam poteſt impunè occidi,ſi aliàs bannitus,& condemnatus ſic potuiſſet occidi etiam delicto non probato,nedum non ſequuta ſententia ſecundum communem de qua Bart.in extrauag.qui ſint rebelles in verb. rebellando, num. 22. & Anchar. conſil. 277. nu.2.verſ.pro hoc optimè,& conſ.439. nu.3. Ruyn. & Boſſ. vbi ſupra Gig. de crimin.læſ.maieſtat. rubr. qualiter, & à quibus crimen læſæ maieſtatis committatur, quæſt. 5. num.19. & 24. Ioan. Bapt. Ferret. conſil. 31. num. 9. lib. 1. Peregr. de iure Fiſci, lib.3.tit.8.num.5. & dixi dicta quæſt.103. num.13. & 14.Sufficit enim prout dicunt præallegati Doctores conſtare de delicto poſt mortem occiſi.

9 Quarta ſit concluſio, quod licèt Iudices, & magiſtratus non poſſint bannire aliquem à loco ipſis non ſubdito ad text.in l.relegatorum, §. in inſulam, §.ſeq. & §. interdicere, ff. de interd. & relegat. Hoc tamen fallit quando locus non ſubditus Iudici bannienti eſſet locus, aut originis, aut domicilij eiuſdem delinquentis, aut etiam delicti d. l. relegatorum,§.interdicere,& ſeqq. Pract. Beluiſ.rubr. de fuga reorum ſub nu. 30. ſecundum antiquam impreſſionem, & ſecundum nouam lib.2.cap.10.ſub num. 11. & ſeq. & eſt communis, vt per Ant. Gomez. de delict. cap. 8. rubr. de exilio, & relegatione num. 3. ad fin. ſequitur enm Baiard. ad Clar. quæſt. 71. num.12.

10 Et ad propoſitum dato quod Iudex,ſeu magiſtratus nulliter aliquem banniret à loco ſibi non ſubdito, adhuc occidens nulliter bannitum occidens puniri nequit, Bart. in l.penult.ff.de adulter. Alber.in 4.par.ſtatut.quæſt.36. Nell. de bannitis in 1.par.6. tempor. quæſt. 2. Marſ. conſ.10. num.10. Vbi de communi, de qua etiam Menoch. de arbitr. lib. 1. quæſt.90.nu.7.& ſeqq.

11 Quarè vt ad rem redeam, cum Sempronius Anglus fuerit condemnatus Venetijs pro participatione falſæ Imperialis monetæ,illam ſcienter diſtribuendo, & ſic pro crimine læſæ maieſtatis in Imperatorem, & ob id fuerit bannitus à quocumque loco, & quacumq; parte mundi cum promiſſione taleæ ſcutorum duorum millium,non video qua ratione non potuerit impunè occidi in feudo Imperiali, & ſic in loco, vbi poterat puniri,& poſt occiſionem, de banno, & ſententia doceri ex præmiſſis concluſionibus, quarum vnaquæquè caſui noſtro applicatur, & addi poteſt quod in loco, in quo fuit occiſus iſte Anglus non habebat firmum domicilium, & propterea vti vagabundus poterat etiam ibi occidi, prout in his terminis conſiderat Marſil.d.conſ.121.nu.14.

12 Quod verò attinet ad ſecundam dubitationem, Illius reſolutio pendet in præmiſſis, quia ſi iſte Anglus potuit impunè,vt præfertur occidi. Non eſt dubium quòd potuit occidi nedùm præcedente tractatu, ſed etiam proditoriè, & per aſſaſſinium,Clar. in pract. §. homicidium, num.5.verſ. ſed an dicebit in fine Baiard.in addit. nu.237. Gabr.lib.7. concluſ.1. num.35. Boſſ. in tit. banniti quid amittant, num.1. verſ. ſecundo non videtur Vulpell.conſ.59.nu.2.

13 Quod ſi dictus Anglus impunè occidi non potuiſſet, Tunc pro prætenſo tractatu in loco originis poſſe occiſores inquiri, non crederem dubitandum per ea, quæ dixi in mea pract.in tit.de inquiſit. quæſt.7. num.49. etiam ex officio,& de generali conſuetudine,de qua per Alberic.in l.ea quidem,colum.2.verſ. de conſuetudine tamen, & ibi Bald. num.44. C. de accuſat. Alciat. in cap.1. num.12. de offic.ordinar. Boſſ.in tit.de inquiſit.num.8.Clar.in pract.quæſt.3. verſ. ſed certè quicquid ſit de iure Andr. Facchin. controuerſ. iur. lib. 1. cap. 34. Hieron. Cæuall. in commun. opin. quæſt.430.

Et ita vt ſupra in vtraque dubitatione mihì propoſita,pro veritate reſpondendum cenſui. Ego Proſper Farinacius I.C.Romanus ſaluo ſemper prudentiori Iudicio.

Proſper Farinacius I.C.Romanus.

ARGVMENTVM.

Adminiſtrator doloſè ſe gerere in adminiſtratione quando dicatur, An quando,& quomodò contrà eum poſſit criminaliter agi,& quo modò puniatur,& quando eum excuſet à pœna falſi Primordium veritatis, vel quod falſitas non erat nocibilis; Multa de creditore petente, ſeù exigente debium iam ſolutum, An criminaliter contrà eum agi poſſit,& generaliter, An & quando dolus, qui actione à ciuili ex contractu purgari poteſt, poſſit criminaliter puniri.

SVMMARIVM.

Voluntas, & conatus effectu non ſequuto, non punitur in furto, num. 4. Declara vt num. 24. vt puniatur pœna extraordinaria.

Creditor petens debitum iàm ſolutum non dicitur, commiſiſſe furtum,ſed crimen ſtellionatus,nu. 5.

Temeritas etiam punibilis eſt pœna ſtellionatus, num. 10. & 64.

Criminaliter procedi non poteſt, Vbi dolus purgari poteſt actione ciuili ex contractu,nu.10.& 11.Vbi quod iſto caſu,nec etiam Iudex procedere poteſt ex officio.

Iudex procedere non poteſt per Inquiſitionem, Vbi parti non competit accuſatio criminalis,nu.11.

Temeritas appellari poteſt falſitas latè ſumpto vocabulo, num.12.

Statutum de falſo loquens non procedit in temeritate, nu. 12.& nu.30.Vbi declaratur.

Falſitas vera requirit tria ſubſtantialia, quod veritas ſit immutata, ſit nocitura, & dolo facta, num. 12.& nu. 36.

Falſitas commiſſa in ſcriptura non nocibili nulla pœna puniri

niri poteſt, nu.12.& nu.29. Vbi tamen, quod poteſt puniri crimine ſtellionatus, num.29. Declara vt nu.41. & vide etiam, nu.43.

Primordium veritatis, Vbi adeſt, falſitatis nomen ceſſat, num.12. Declara quandò primordium veritatis apparet in totum, non ſi in aliqua parte tantum, num.27. Item declara duobus alijs modis, vt nu.28.

Adminiſtrator librum adminiſtrationis non conficiens punitur pœna ſtellionatus, num.13. & dicens ſe non conſeciſſe librum, præſumitur occultaſſe, num.31. Vbi quod non ſolùm mercatores, ſed etiam omnes adminiſtratores, & negociorum geſtores tenentur conficere hunc librum, contra num.39. Vbi quod Procurator particularis negotij non tenetur conficere librum rationum, & num.53. ſed pro prima opinione vide, num. 57. & ſeqq.

Coniectura incertæ delictum præſumere non faciunt, numero 14.

Pœnitentiæ locus eſt in crimine ſtellionatus, num.16. & num.44.

Falſitas quandò non eſt nocibilis dicitur falſitas impropriè, num.16. contra num.29. & ſeq. pro prima opinione, num.37.

Actio de dolo excluditur quando illa purgari poteſt actione ex contractu, num.17. quod an verum ſit, & quandò, nu.55. & omnibus ſeqq.

Cauſa iniuſta excuſat quando agitur de pœna corporali ſecùs ſi agatur de pœna pecuniaria, nu.18.

Præſumptionem iuris habens contra ſe debet probare contrarium per liquidiſſimas probationes, nu.19.

Primordium veritatis non excuſat, quando de eo non apparet, nu.19. in fine.

Ratificatio æquiparatur mandato, & plus eſt facto, quam verbis ratificare, nu.20.

Dolus, & malus animus præſumitur ex falſa aſſertione, num.20.

Dolus arguitur ex mendacio, nu.21.

Contrarietas, Vbi eſt manifeſta, ibi non eſt opus interpretatione, num.21.

Negans depoſitum furtum committit etiam quod pecunia fuerit data numerata, num.22. contra num.32. in fine & num.34. & 35.

Creditor falſus ab ignorante debitore, & bona fide ſoluente recipiens pecuniam furtum committit, nu.22. declara, vt num.35.

Creditor petens debitum iam ſolutum, & illud exigens poteſt criminaliter conueniri, & puniri, num.25. & num.59. Declara ſi petitio fuerit iudicialis, ſecùs ſi extraiudicialis, & ſi interuenit effectualis exactio alias ſecus, num.44.

Teſtis falſus in parte, in totum dicitur falſus, & punitur, num.27.

Inſtrumentum falſum in parte, facit punire notarium de falſo in ea parte in qua falſum commiſit, nu.27.

Adminiſtrator dicitur furtum committere, quando retinet penès ſe pecunias, quas adminiſtrat animo non reſtituendi, nu.31.

Socius rem communem dolo contrectans furtum facere videtur, num.33.

Legem verbis, & non rebus imponere prohibitum eſt à iure, num.37.

Falſitas aliquandò latiſſimè accipitur aliquando latè, & aliquando ſtrictè, Declara, & exemplificat, vt nu.38.

Præſumptiones non ſunt multiplicandæ, nec de præſumptione, præſumptio capienda eſt, nu.40.

Falſitas commiſſa in ſcriptura, quæ non nocuit, nec nocere poterat, nulla punitur pœna, nec ordinaria, nec extraordinaria, num.42. & quomodò ſcriptura dicatur apta nocere, nu.43.

Obliuio præſumitur ex lapſu triennij, num.44. quandoque etiam ex lapſu biennij, verius eſt remitti arbitrio iudicis dicto nu.44.

Scienti, & volenti dolus non infertur, nu.45.

Mutuum dicitur quando reſtituitur idem genus, cambium verò dicitur, quando fit permutatio de vno genere ad aliud, nu.47.

Aſſertioni iuratæ in his, quæ in animo conſiſtunt ſtandum eſt, nu.48. in fine, & nu.50. in fine.

Poſſibili veritate ineſſe poſita nulla falſitas ſequitur, nu. 48. in fine.

Fiſcus probare tenetur ea qua proponit contra inquiſitum, num.48.

Dolus plenè, & concludenter probandus eſt, nu.49.

Procurator emens de pecunijs ſui principalis nomine proprio cuinam acquirat, nu.50.

Fur excuſatur à furto, quando Dominus rei furatæ illum excuſat, nu.51.

Dolus non videtur malus, nec improbatus à iure, quando quis vult proſpicere ſua indemnitati etiam in alterius præiudicium, nu.52.

Dolus excluditur, & non præſumitur ex qualitate perſonæ, & modicitate lucri, nu.54.55.

Dolus non tranſiens in delictum nominatum, nulla pœna nec ordinaria, nec extraordinaria puniri poteſt, quando actione ciuili ex contractu purgari poteſt, num.55. Declara, vt nu.56. & omnibus ſeqq.

Dolus regulariter puniri poteſt criminaliter, & pœna ſtellionatus, nu.56.

Iuramentum in litem defertur contra adminiſtratorem, qui non confecit librum adminiſtrationis, nu.57. & 58.

Dolus præſumptus poteſt criminaliter puniri mitiori tamen pœna, quàm verus, nu.57.

Adminiſtrator non deſcribens in libro adminiſtrationis data, & recepta falſum committit, nu.60.

Dolus, ad hoc, vt criminaliter puniri non poſſit, quando actione ciuili ex contractu purgari poteſt, tria requiruntur; Primo quod dolus non tranſeat in particulare nomen delicti; Secundo, quod materia ſit ordinata, potiùs ad nulliter contrahendum, quàm ad crimen committendum. Tertio, quod ex contractu, Is, qui dolum commiſit non fuerit factus locupletior cum damno alterius, num.61.

Adminiſtrationis velamen furti actionem tollit, num.62. Vbi declaratur, hoc non procedere quando adminiſtrator interceptam Domini pecuniam penès ſe retinet animo eam non reſtituendi dicto nu.62.

CONSILIVM CXIV.

Dubia Iudicis cum diſcurſu contra Fiſcum.

1 QVATVOR fraudis capita complectitur ſententia in tribunali Aud C. contra D.I.lata ſuper adminiſtratione pecuniarum D.S. eius patruelis. Primum, quod cōfinxerit quoddam cambium ſcutorum mille cum mercatoribus de Bolis. Secundum, quod in quibuſdam folijs computorum ad dictum S. tranſmiſſis, poſuerit duo debita, iam ſoluta, vnum ſcutorum 148. Io. Antonio S. fratri mutuatorum, Aliud ſcutorum centum ipſi I. per q. Michaelem, cuius ipſe S. & fratres erant hæredes relictorum. Tertio, quod in alio computorum folio fecerit ſe creditorem in ſumma ſcutorum 60. pro propina data Iudici, cum tamen tantam ſummam non dediſſet Quartum, quod in ſimilibus folijs fecerit etiam ſe creditorem in ſcutis 32. datis Bruto, & ſcutis 30. datis Vgolino notarijs, quæ ipſe non ſoluerat. Cumque huiuſmodi cauſæ cognitio in gradu appellationis coram me pēdeat, dubitaui ex quo iam fuerat ceptum ciuiliter agi in Rota, cum introductū fuit hoc criminale iudicium coram A.C. in prima inſtantia, dubitaui inquam nunquid in caſu iſto potuerit procedi criminaliter & puniri cum ex deductis non videatur reſultare aliquod delictum nominatum, Innominatum verò criminaliter non puniatur, cum purgari poſſit dolus, vt eſt in caſu iſto actione ciuili, ſecundum receptas Doctorum traditiones Fiſcus hinc reſultare duo delicta nominata prætendit, nempè furtum, & falſum, videamus prius de furto, diſcurrendo per ſingula ſupradicta quatuor capita.

2 Quantum igitur attinet ad primum de cambio confecto, non videtur in hoc poſſe cadere furtum, & vt perpendam omnes circumſtantias, quæ in dicto cambio interuenerunt. Primum quod ipſe I. ſcripſerit S. ſe ad illum tranſmiſſurum literas dicti cambij ſcutorum mille ipſi remittendorum per dictos de Bolis in tunc proximis, Nundinis Biſuntinis, ſeù Placentinis, & ex hoc non videtur argui animus furandi, ſed potiùs ſoluendi dictas pecunias. Quodque huiuſmodi cambij literas non tranſmiſerit ipſe I. reddit rationem ſe ideò non feciſſe, quia dicti de Bolis ſtatim ceſſerunt foro, quæ videtur bona, & iuſta ratio, ſed etiam ſi eſſet inepta, & iniuſta, tamen ſufficeret ad excuſandum à dolo prout eſt in iure vulgatum. Quod autem verè ipſe I. dicta ſcuta mille nomine proprio illis de Bolis mutuaſſet, neque hoc videtur oſtendere animum furandi, ſed quinimò primordium quoddam veritatis, & præuiam diſpoſitionem ad dictum cābium faciendum, licèt poſteà ex cauſa ſupradicta non ſit ſequutum, nam cū dediſſet mutuo ipſis de Bolis dicta ſcuta mille, ità poterat ab illis habere literas cambij, vt dicta ſcuta mille S. ſoluerentur in dictis Nundinis, quod non potuiſſet, ſi pecunias eis non dediſſet. Et ſi dictus S. quietantiam ipſi I. de dictis ſcutis mille fecit, nullibi tamen conſtat quod dictus I. eam petierit, Neque hoc idem S. in ſuis articulis ponit, ſed tantùm, quod ſequutus fidem I. qui ita ſcripſerat dictam quietantiam, ad ipſum tranſmiſit. Vnde ex hac quietantia, quam non petijt, non videtur colligi machinatio I. tanto magis, quia ipſe reſpondendo articulis illam confitetur, & ſic videtur tolli omnis ſuſpicio.

3 Nec videtur obſtare, quod poſteà in cauſa criminali examinatus negauerit dictam quietantiam, quia non negauit ipſa ſcuta mille, Imò illa expreſſè ſtatim in primis conſtitutionis faſſus fuit, & ſi negauit quietantiam, quæ nil releuat, dum expreſsè fatetur debitum ſuper quo eſt confecta, & ſic quantum ad animum furandi, ex hoc non videtur deprehendi. Sed nihilominus exabundanti videtur iſta negatio quietantiæ facta in hoc iudicio criminali concordari poſſe cum illa confeſſione facta in primo iudicio ciuili etenim in hoc iudicio criminali dum negauit quietantiam videtur intelligiſſe de quietantia generali, & finali, Nam ipſe dicit ſe non feciſſe huiuſmodi quietantiam, Cum computa non eſſent ſolidata, & ſic reſpicere videtur quietantiam finalem, quæ ſolet fieri ſoliditatis computis, dum verò reſpondit ad articulos reſp . xit quietantiam illam particularem ſcutorum mille, quæ ponebantur in articulis. Et hæc interpretatio ſatis quatrare videtur, præſertim cum notiſſimi iuris ſit quamlibet interpretationem ſumi liberè ad euitandam contrarietatem. Quod denique dictus I. dicta ſcuta mille negauerit in cauſa ciuili, reſpondendo poſitionibus negatio illa fuit credulitatis, & qualificata videlicet, vt ponitur, & ad effectum, ad quem ponitur, Cumque poſitiones haberent complicationem fructuum, & intereſſe, ad quod prætendebat D.I. non teneri, licuit ipſi totam poſitionem negare ad tradita per Couarr. variarum reſolutionum, capitulo ſecundo, numero quinto, libro primo. Et quicquid ſit per negationem non committitur furtum, l. inficiando, ff. de fur. Et per nonnullos alios Doctores qui in hoc propoſito allegari poſſent, quos (ne purgatiſſimas aures Dominorum in hac cauſa vtrinque ſcribentium tedio afficiam) recenſere minime curaui.

4 Verùm hic D. I. non negauit ſolùm, ſed retinuit, & diſtulit reſtitutionem dictorum ſcutorum mille, At neque ex hoc videtur commiſiſſe furtum, quia ſumus in pecunijs, quæ recipiunt functionem in genere ſuo, & à principio acceptæ à D.I. de voluntate Domini, & ad numerum fuerunt effectæ ipſius I. Ita ut non eaſdem, ſed totidem alias in ſua ſpecie reſtituere teneretur. Vnde in ipſis non cadit contrectatio rei alienæ, neque furtum, Ità declarat Alber. in d.l. inficiando, ff. de furt. num. 3. & ſeq. Nec videtur dicendum ſibi ipſi D.I. ſoluiſſe, quia non ſolida-

tis adhuc computis non poteſt dici, quod verè ſibi ſoluerit, ſed forſan quod voluerit ſibi ſoluere, & voluntas, ac conatus non punitur, vt ſignanter in furto dicit Bertazzol.conſ.274.num.8.vol.2. Quamuis etiam non facilè credit poſſit adfuiſſe iſtam voluntatem in D. I. diuite contra fratrem, & pro tam modica ſumma, vt ſunt fructus dicti cambij, Crauett. conſ.56. num. 14. lib.1. Nam quoad ſortem ipſam principalem mille ſcutorum dubitari non poteſt, ex quo ſtatim à principio ipſe Dominus I. ſcripſit S. quod illa erat recuperaturus à Bolis, vt patet ex eius literis per Fiſcum productis ſub datum die 16. Februarij 1595. Et ſic potiùs credẽdum videtur, quod ab initio eo animo mutauerit Bolis dicta ſcuta mille, vt ipſi illa cambiarent, & remitterent S. ad nundinas Biſuntinas. Quodque propter illorum decoctionem ſequutum non fuit, vt ipſe deponit, & ſi poſteà ea in folio computorum poſuit ad debitum S. hoc fecerit, vt ad eius commodum exigerentur, non autem, vt illis priuaretur. Et quia hoc eſt veriſimile, non ſolùm poſſibile non eſt præſumenda fraus, vel falſitas, quæ debet probari per neceſſe, & nunquàm præſumitur, quãdo aliter eſſe poteſt, Crauett. conſ.7.nu.2.lib.1. Hæc de cambio.

5 Ad ſecundum caput, quod fecerit ſe creditorem. In alijs folijs computorum duarum partitarum iàm anteà ſolutarum, videtur dici poſſe non reſultare ex hoc furtum aliquod, cum petens debitum iàm ſolutum non dicatur committere furtum, ſed delictum innominatum ſtellionatus, vt dixit Rota in vna Interamnen. pecuniaria coram R.P.D. Coccino.

6 Ad tertium caput, quod fecerit ſimiliter ſe creditorem in huiuſmodi folijs in ſcutis 60. pro propina data Iudici non videtur adſcribi poſſe ad furtum, nam licèt ipſe confiteatur tantam ſommam non dediſſe pro propina, dicit tamen ſe reſiduum reliquiſſe notario pro ſtrena, neq; in hoc conſtat de contrario.

7 Quartum caput erat de ſcutis 60. circiter in quibus ipſe in folijs fecerat ſe creditorem pro mercede ſcripturarum, & inſtrumentorum rogatorum per Brutum, & Vgolinum Notarios Audit. Cam. quæ licèt appareat non eſſe ſoluta, tamen non apparet non eſſe debita, & proinde non videtur deprehendi in hoc, furtum, aut animus fraudandi, præſertim cum ſimus in parua ſumma, & homine diuite, vt ſupra diximus.

8 Hactenus de furto, Nunc videamus de alio delicto nominato, nempè falſi, quod ex deductis reſultare prætendit Fiſcus, ſed in contrarium videtur poſſe conſiderari, quod nullo modo hic cadat falſi crimen. Nam manifeſti iuris eſt, quod vbi adſunt primordia aliqua veritatis ibi non datur falſitas, & omnia capita ſupradicta habere videntur ſua veritatis primordia; In primis cambium per ea, quæ ſupra diximus. Secundo debita iam ſoluta, ex quo aliquando fuerunt debita, & conſiderauit Rota in dicta Interamnen. prællegata. Tertio propinam conſtat in aliqua parte fuiſſe veram, nec in alia parte oſtenditur falſitas. Quarto ſcutis 60. in circa pro mercede notariorum ſat habent primordia veritatis, ex quo conſtat ſcripturas pro dicto S. fuiſſe factas.

9 Præterea ex alio dici poteſt hic non poſſe cadere falſitatem, quia hæc non committitur in ſcriptura, non apta nocere, prout erant iſta folia diuerſis vicibus tranſmiſſa, prout ſolet fieri hinc inde per mercatores, ante ſolidationem computorum pro illorum iuſtificatione, & ſic in caſu iſto ad peius non videtur poſſe cadere, niſi temeritas, quæ non eſt delictum nominatum, ſed extraordinarium, & ſub ſtellionatu comprehenſum.

10 Vrget hic Fiſcus, quod etiam ſi adſit ſola temeritas, tamen temeritas eſt etiam punibilis, & paſſim pœna ſtellionatus puniri ſolet, & eſt veriſſimum, ſed non in caſu noſtro, in quo habemus contractum præcedentẽ, Cuius actione ciuili negociorum geſtorum purgatur dolus, nam tunc non poteſt procedi criminaliter, vt per Oſaſch.deciſ.137.num.16.& cæteros, qui in id allegantur.

11 Inſtat adhuc Fiſcus deciſionem iſtam Oſaſch. & communem Doctorum opinionem procedere quoad partem, non quoad Iudicem, qui quandocumquè procedere poteſt ex officio, ne delicta remaneant impunita, ſed hanc diſtinctionem Doctores non faciunt & videtur carere fundamento, quia vbi parti non competit accuſatio, nec Iudex procedere poteſt per inquiſitionem, Grat.conſ.71.num.20.vol.2.

12 Addit præterea Fiſcus temeritatem etiam appellari falſitatem, & verum eſt, ſed latè, & latiſſimè ſumpto vocabulo, Itaùt in ſtatuto de falſo loquente non comprehendatur, nec puniatur Bartol. in l. quid ſit falſum, ff. ad l.Cornel. de falſ. Nam vera falſitas requirit illa tria ſubſtantialia, quod ſit immutata veritas, ſit nocitura, & dolo facta. Honded.conſ.109. lib. 1. num. 55. & in terminis, quod huiuſmodi temeritas cadat ſub ſtellionatu tantum, tradit poſt alios, quos allegat Gabr.conſ.5.num.21.de crimin. licèt quamplures teneant nulla pœna, neque ſtellionatus puniri in ſcriptura non nocibili commiſſa, vt in caſu noſtro; Crauet.conſ.46.num.1.vol.1. Rolan. conſ.38. num.45. lib.1. Quamuis etiam in caſu iſto fortaſſe dici poſſe videatur, neq; temeritatem ipſam cadere, nam temeritas dicitur, cum veritas, vel ſine dolo, vel in aliqua ſcriptura non apta nocere mutatur cum autem veritas dicit Gabr. conſ.135.nu.19. vol.2. Vbi autem adſunt primordia veritatis, vt eſt in caſu noſtro ex ſupradictis veritas non dicitur immutata, vt per eundem Gabr. conſ. 160. num. 14. & ſeq. lib.1.

13 Addit Fiſcus ſatis deliquiſſe D.I. ex quo non confecit librum, ſed ego non inueni, quod adminiſtrator non conficiens librum puniatur alia pœnà, niſi quod contra ipſum iuratur in litem, Idque fit ciuiliter agendo, & quicquid ſit etiam ſi puniretur non poſſet puniri, niſi ſtellionatu cum hoc etiam ſit delictum innominatum.

14 Tandem Fiſcus dicit D.I. confeciſſe librum, ſed illum doloſè celare, attamen quod confecerit adhuc non probauit, nec vrgere videtur inueriſimilitudo

allegata per Fiſcum, quod non ſit credendum ipſum non habere librum negociorum, quia D. I. non exercet aliquam mercaturam, neque rationem banchariam, ſed tantùm ne ſuas pecunias teneat otioſas illas collocat in cenſibus, locis montium, Societatibus Officiorum, cambijs, & officijs, quæ expediri poſſunt abſq; libris, & à multis expediuntur per memoralia quædam, & folia; vt ipſe D.I. dicit ſe facere ſolitum. Quare ex iſtis incertis coniecturis præſumere delicta repugnat omnibus iuris regulis per Rimin. Iun. conſ.88. num.34. lib. 1. & alios, quos omitto, nolui enim in hoc diſcurſu auctoritates cumulare.

15 Addo, & in ſpecie, quoad partitam librorum de Bolis, quod non poteſt conſiderari aliqua falſitas, quia verum eſt, quod I. poſuit in banco ſcuta mille ſub die tertia Februarij 1595. vt in partita libri legitur, falſitas ergò poteſt ſolùm conſiderari in literis dum I. ſcribit dediſſe illas pecunias ad cambium pro S. ſed Fiſcus probare debet hanc falſitatem, quod pecunias non dederit pro S. Neq; falſitas probatur ex eo quod partita cantet ad fauorem I. nec vllam mentionem faciat S. quia poſſunt hæc ſtare ſimul, quod I. poſuerit in banco pecunias proprias, ſed cum intentione cambiandi pro S. vel poſt poſitas pecunias potuit deliberare, vel forſan cum Bolo conuenire, quod dedictis pecunijs fieret cambium ad commodum S. Poteſt enim quis nomine ſuo contrahere, & alium factum facere, & tamen habere intentionem contrahendi pro alio. Et hanc eius intentionem declarauit I. in proceſſu fol. 100. dum ait, penſauo di ſtornare la partita di ſcudi mille, che cantaua à mio fauore, & rimetterli à S. & perche i Boli fallirno non hebbe effetto, queſta remiſſione. Potuit benè adeſſe dolus in hoc, quod I. ſciens Bolos proximè decocturos voluerit, quod S. ſubiret periculum amiſſionis pecuniarum, & ſic intraret actio de dolo, & crimen ſtellionatus, quod in hoc caſu noſtro ex duobus videtur excludi.

16 Primo quia ante motum iudicium criminale I. penitendo faſſus eſt, quod cambium non habuit effectum, & promiſit ſoluere S. dicta ſcuta mille, Clarum eſt enim quod in crimine ſtellionatus eſt locus pœnitentiæ l. 1. vbi gloſſ. Bald. & Salic. C. de crimin. ſtellionat. Boſſ. in tit. de crimin. ſtellionat. in fine. Et ad id quod replicabat Excellentiſſimus D. Fiſcalis, nempè, quod etiam, quandò falſitas non eſt nocibilis dicatur quis falſarius, & conſequenter intret crimen falſi, non ſtellionatus, videtur poſſe reſpondi Primò quod non adeſt hic falſitas vt dixi, Secundò, quod quando falſitas non eſt nocibilis, dicetur falſitas longè, & impropriè, non propriè ex doctr. Bart. in l. quod ſit falſum, ff. ad leg. Cornel. de falſ. Vbi quod falſum ſtrictè, & propriè non dicitur niſi quando concurrit immutatio veritatis, dolus, & quod ſit apta nocere.

17 Secundo videtur excludi etiam actio de dolo, quia poteſt de dolo purgari, vel etiam fuit iam purgata actione ex contractu l. & eleganter, §. 1. ff. de dolo.

Reſolutio dubiorum.

18 Diſcurrendo diſcurſum mihi datum: Conabor & pro veritate omnibus contra Fiſcum oppoſitis reſpondere. Premittendo ſolùm vulgarem regulam, quod nihil iure tàm certum eſt, quin de eo quandoque dubitari poſſit. Sic, & non miror quod ad fauorem I. conſiderentur deducta in diſcurſu, licèt ipſius furandi animus falſitatibus admixtus ſit clarus, & euidens. Dum enim primo quoad partitam illorum de Bolis dicitur in I. non argui animum furandi, ex eo quod ſcripſerit S. ſe ad illum tranſmiſſurum literas cambij ſcutorum mille medio illorum de Bolis, quod poſteà dictas literas non tranſmiſerit propter eorum decoctionem, quæ videtur bona, & iuſta ratio, ſed etiam ſi eſſet inepta, & iniuſta ſufficeret ad excuſandum à dolo, vt vulgatum eſt in iure. Reſpondetur, quod imò eius furandi animus, & dolus expreſſus ex mendacio, cum non ſit verum, quod pecunias S. tradiderit Bolis, prout nec verum eſt, quod illas dederit ſub nomine cambij, ſed benè ſub nomine mutui, & de ſuis pecunijs, & veritas eſt, quod videns I. ſe facilè amiſſurum ſcuta mille, ſic vt ſupra mutuata Bolis propter eorum decoctionem, voluit ſic falſum ſcribendo S. vt dictæ pecuniæ amitterentur damno S. & non ſuo. Et hæc eſt realis, & non colorata ratio, & cauſa tranſmiſſionis dictarum literarum ſi veritatem fateri velimus. Quare ceſſat illud vulgatum, quod cauſa etiam iniuſta excuſat à dolo. Vltrà quod hæc concluſio procedit quandò agitur de excuſando quem à pœna corporali, ſecùs ſi à pœna pecuniaria, de qua nunc agitur Bart. in l. iuſtè poſſidet in fine poſt num. 4. & ibi etiam Alexan. num. 32. ff. de acquir. poſſeſſ. Domin. Quirin. conſ. crimin. diuerſ. 26. nu. 22. lib. 2. Gabr. lib. 7. concluſ. 8. nu. 3. Honded. conſ. 35. nu. 60. lib. 1.

19 Dum ſecundo queritur excuſari I. ab animo furandi etiam quod falſum ſcripſerit, dediſſe Bolis ad cambium pecunias S. cũ re vera mutuaſſet ſuas proprias pecunias ex eo, quod adhuc in hoc detur primordium veritatis, quod videlicèt ſic mutuauit ſuas pecunias Bolis, vt ab illis literas cambij S. tranſmittendas haberet. Reſpondetur quis quæſo dicit? Vbi nam probatur? quod I. cum hac intentione ſuas pecunias Bolis mutuauerit? Quid opus erat dare pecunias Bolis ſub nomine mutui, ſi illas volebat cambiare? Ad quid iſte circuitus? Hinc neceſſariò ſequitur in hac partita nullum prorſus dari primordium veritatis, quod cum allegetur pro defenſione, & excuſatione I. Illud vtique probari debet cuncludenter, & per certiſſimas probationes, cum idem I. ex præmiſſis habeat contrà ſe omnem iuris præſumptionem ad trad. per Aym. de antiq. Temp. parte ſecunda ſect. Ex præmiſſis abſolutam habemus, numero quadrageſimoſexto, & quadrageſimoſeptimo, Herculan. in tractat. de negat. num. 4. Cephal. conſ. 138. num. 18. Menoch. de præſumpt. lib. 1. quæſt. 31. num. 8.

Digitized by Google

num. 8. & 9. Et quando Doctores dicunt primordium veritatis in aliqua parte excuſare, ſemper præſupponunt illud concludenter probatum, & apparere, & non aliter.

20 Dum tertio excuſatur I. à receptione quietantiæ dictorum ſcutorum mille ex eo, quod eam non petijt, & quod poſteà ipſam liberè in Ciuili Iudicio faſſus fuit, licet deinceps criminaliter examinatus negauerit, ex quo eius negatio non videtur intelligenda de hac particulari quietantia ſcutorum mille, ſed de generali, & finali, & quod hæc interpretatio ſit facienda ad ſaluandum I. à contrarietate. Reſpondetur, quod I. ſatis à S. petijt quietantiam, Cum tranſmiſſis computis falsò aſſeruerit Bollis decoctis pecunias ad cambium dediſſe. Hæc enim ſignificatio aliò non tenebat, niſi quod pretendebat liberari à ſolutione dictorum ſcutorum mille, & cũ poſteà tranſmiſſam quietantiam receperit, videtur vtique illam demandaſſe ex generali regula, quod ratificatio æquiparatur mandato l. 1. §. deieciſſe, ff. de vi, & vi armat. cap. rati habitionem de reg. iur. in 6. iuncta alia regula, quod plus eſt facto (& ſic recipiendo quietantiam) quam verbis ratificare, L. Paulus reſpondit, ff. rem rat. hab. cap. dilecti filij il 2. & ibi Dec. in 2. notab. de appellat. l. autem lucrandi, & furandi ſaltim fructus malus præſumitur animus ex falſa aſſertione premiſſa l. ſi quis affirmauerit, §. 1. ff. de dol. Bart. in l. dolum, num. 2. & ibi etiam Fulgoſ. nu. 2. in fine, C. eodem Aym. conſ. 192. num. 12.

21 Et dum in iudicio criminali adhuc oſtinate, & contra veritatem quietantiam negat, eò magis eius malus animus ex multiplicato mendacio arguitur, l. quod venditor, & l. eleganter, §. idem Pomponius, ff. de dol. l. falſus, §. ſi quis, ff. de furt. Roman. conſ. 8. num. 2. Aym. conſ. 2. num. 13. Nec valet interpretatio, & diſtinctio inter quietantiam particularem, & generalem, quoniam in ſuis conſtitutis I. in ſpecie interrogatus de particulari hac quietantia illam negat, Ideò non eſt opus interpretatione, & diſtinctione quietantiarum ad ſaluandum I. à contrarietate vbi eius contrarietas eſt manifeſta, Bald. in l. ſed & ſi poſſeſſori, §. ſed & ſi rerum, ff. de iur. iuran. Alexand. in l. inter ſtipulantem, §. 1. colum. 3. in princip. ff. de verb. obligat. Boſſ. in tit. de publicatione proceſſus, num. 35. verſ. ſed vbi eſt notoria contrarietas.

22 Dum quarto, & in omnem euentum dicitur per negationem depoſiti non committi furtum, l. inficiando, ff. de furt. præſertim cum pecuniæ fuerint datæ ad numerum, & ſic effectæ ipſius recipientis, quo caſu ceſſat contrectatio rei Alienæ, & furtum, Alber. in l. inficiando, num. 3. & ſeqq. ff. de furt. Reſpondetur quod imò ex ſola negatione animo intercipiendi eum, qui dedit, committit furtum, probat text. in l. 1. §. ſola, ff. de furt. l. hæreditatem in fine, ff. ad l. falcid. Aym. conſ. 287. num. 2. verſ. negando enim depoſitum Boſſ. in tit. de furt. num. 45. Vbi benè reſpondet ad text. in d. l. inficiando. Et licet per vſum pecuniæ ad numerum datæ, non committatur furtum. Si tamen vltrà vſum interuenit cogitatio ad effectum non reſtituendi, & intercipiendi eum qui dedit, & tunc committitur furtum etiam in pecunia ad numerum data, prout declarat idem Alberic. ex aduersò allegatus in d. l. inficiando, num. 4. verſ. ſi verò depoſitarius. Et propterea ſiuè I. petierit quietantiam dictorum ſcutorum, ſiuè non, & ſiuè eam negauerit, ſiuè non, Ad huc furtum commiſiſſe dicitur, ex eo quod faciens ſe creditorem in computis datis dictorum ſcutorum mille ſub falſa aſſertione quod nomine S. illa ad cambium dederit Bolis, & propterea de illis recipiens quietantiam ab ipſo S. non eſt dubium, quod tanquam falſus creditor pretenſi debiti, ſolutionem receperit ab ignorante debitore, & bona fide ſoluente, & ſic furti omninò tenetur ad text. in l. falſus creditor, ff. de furt. & in l. quoniam, Vbi Bart. Paul. de Caſtro, & Salicet. ff. de condit. furt. Et fuit dictum in illa Interamnenſ. pecuniaria, coram Coccino 23. Iunij 1603. in verſ. Non obſtat. impreſſa poſt hæc conſilia.

23 Dum quinto dicitur I. non exegiſſe ſortem principalem dictorum ſcutorum mille, Imò nec habuiſſe animum exigendi, cum ſcripſerit S. quod illa erat recuperaturus à Bolis, & quoad fructus, licet voluerit ſibi ſoluere, non tamen ſoluit, & ſic fuit ſolùm quædam voluntas, & conatus quæ non punitur in furto, Bertazzol. conſ. 274. num. 8. lib. 2. Imò nec hanc voluntatem in I. ad fuiſsè facilè credi poteſt, cum agatur de modica ſumma, & contra fratrem, Aym. conſ. 56. num. 14. lib. 1. Reſpondetur quod imò I. exegit dicta ſcuta mille eo ipſo quod in tranſmiſſis primis literis ſe fecit de eis creditorem, falsò aſſerens illa dediſſe ad cambium tanquam pecunias S. & inde propterea vt predixi quietantiam recipiẽs: Et licèt poſteà videns, quod non obſtante decoctione Bolorum facilè erat illa recuperaturus, & ob id ſic etiam ſcripſerit S. Non tamen per hoc deſinit quin ipſe dicta ſcuta mille ſibi ipſi ſoluerit, ac retinuerit. Stetit enim ſemper I. in falſitate, & mendacio, aſſerendo pecunias Bolis datas, fuiſſe S. & ſic falsò eundem S. debitorem fecit, & ſe ipſum creditorem malo animo, & intentione, quod ſi pecunias non recuperaret à Bolis, cederet hoc damno S. & non ſuo.

24 Et nihilominus etiam quod I. ſibi non ſoluerit, ſed ſolui voluerit, furti tenetur, ſi non pœna ordinaria propter non conſumatum furtum ad Bertazz. d. conſ. 274. num. 8. ex Claud. Seyſſell. quem allegat in l. 3. §. ſi rem num. 3. ff. de acquir. poſſeſſ. per text. in l. ſaccularij in fine princip. ff. de extraord. crimin. extraordinariam tamen, & mitiorem effugere non poteſt d. l. ſaccularij in fine princip. & ibi benè declarat Bart. num. 2. & Alexan. in addit. ad Bart. litera B. Marſil. conſ. 83. num. 31. Conrad. in pract. rubr. de furib. num. 7. in 13. ampliat. Ant. Gomez. de delict. cap. 5. rubr. de furt. num. 15. qui ampliùs dicunt, quod in crimine furti in ſolo conatu poteſt imponi pœna corporalis per text. in d. l. ſaccularij. Neque hic recurrendum eſt ad præſumptionem, quod

in re modica, non præſumitur I. voluiſſe decipere ſuum fratrem, nam vltrà quod vt dixi non de re modica, ſed de ſumma ſcutorum mille, agitur, in claris non eſt opus coniecturis.

25. Dum ſexto, quod attinet ad duas partitas pecuniarum iam I. ſolutarum in quibus poſt ſolutionem iterum ſe creditorem fecit, Et pretenditur ex hoc non reſultare furtum, nec delictum aliquod innominatum, ſed tantùm ſtellionatum, prout voluit Rota in dicta Interamnen. pecuniarum. Reſpondetur, quod licèt hæc vera ſint non tamen per hoc ſequitur, quem omiſſa ciuili actione, poſſit criminaliter agi, contra exigentem debitum iam ſolutum, Nec Rota tenet contrarium, niſi quandò ciuilis actio fuiſſet prius intentata; prout in caſu deciſionis, Dum enim Doctores dicunt non poſſe criminaliter, & ex ſtellionatu agi, quando ſi agere volenti actione ciuili conſultum eſt, loquuntur, quando illa ciuilis actio deſcendit ex contractu, ſicut ponunt exemplum in actione negociorum geſtorum, vel mandati: Non ſic in actione in factum, quæ ciuiliter datur contra petentem, vel exigentem debitum iam ſolutum, quæ ex nullo precedente contractu oritur. Et quod hoc ſit verum, teſtes adhibeo omnia Tribunalia Vrbis, & preſertim illud Illuſtriſſimi mei Senatoris, In quibus libri omnes criminales ſunt repleti querelarum contra exigentes debitum iam ſolutum nonobſtante, quod hæc actio potuiſſet etiam ciuiliter proponi, & teſtes etiam ſunt illi, qui ob talem fraudem criminaliter puniti fuerunt, & grauiter.

26. Dum ſeptimo, quod attinet ad partitam ſcutorum 60. tradita pro propina Iudici, cum hanc ſummam non dediſſet ex eo quod I. dicat reſiduum reliquiſſe notario pro ſtrena, neque in hoc conſtet de contrario, & ſic non poſſe hoc adſcribi ad furtum; Reſpondetur, quod in eo, in quo fecit ſe creditorem occaſione propinæ, cum non ſit decipiendo ignorantem debitorem, apertum commiſit furtum iuribus ſupra allegatis; Et dum ſe excuſando dicit, reliquum propinæ reliquiſſe notario pro eius ſtrena, debet hoc probare, neque dicitur probatum, ex quo non conſtat de contrario. Quia ſicut querelans querelam, Ita & Reus ſuam excuſationem, & defenſionem probare tenetur; Quod & idem procedit in alia partita ſcutorum 60. In quibus falsò facit ſe creditorem pro mercede ſcripturarum, notarijs debita, Is enim, qui dicit dictas pecunias fuiſſe ſolutas, vel debitas, probare debet ex ſupra allegatis, & cum non probauerit, Animus furandi apertus deprehenditur.

27. Dũ octauo ad excludendum crimẽ falſi allegatur Primordium veritatis in omnibus quatuor partitis ad text. in l. cum filius, §. hæres, ff. de legat. 2. cum alijs in prææallegata deciſione allegatis. Pro reſponſione aduertendum eſt non eſſe verum in facto, quod prædictæ quatuor partitæ habeant ſuum veritatis primordium. Prima enim partita ſcutorum mille data ad cambium Bolis, nullam habet veritatis particulam, cum plenè conſtet, quod nullas S. pecunias tradiderit Bolis nedùm ad cambium, & latius ſupra dixi. Secunda partita pecuniarum iam ſolutarum, admittamus, quod habeat aliquod primordium veritatis, prout conſiderauit Rota in deciſione predicta. Non tamen per hoc eſt quin poſſit criminaliter agi, vt, pariter ſupra dixi: Tertia partita propinam reſpiciens, & ſi in aliqua parte vera ſit, In eaque parte primordium veritatis habeat, Non tamen ſequitur, quod in alia parte, prorſus falſa non ſit. Primordium enim veritatis à Doctoribus in hac materia conſideratur, non quando in aliqua parte veritas detegitur, ſed quando in totum. Quod patet per plura exempla, vt in teſtibus, qui ſi in aliqua parte falſum dicant, non per hoc falſi pœnam effugiunt Etſi in aliqua parte verum dixerint, Salycet. in l. ſi ex falſis, num. 14. in princip. iuncto verſ. ſed veritas eſt, C. de tranſact. Innoc. in cap. fraternitas ſub num. 1. verſ. dicimus tamen, & ibi Io. Andr. poſt princip. Hoſt. num. 6. Abb. num. 4. verſ. ſicut dicimus Anan. num. 5. & Felyn. num. 21. extrà de heret. Boſſ. in tit. de oppoſit. contr. teſt. num. 23. & in tit. de falſ. num. 147. ſic, & inſtrumentum, ſi in parte falſum repêriatur, etiam, quod in aliqua parte nõ ſit falſũ, nõ per hoc ſequitur, quin Inſtrumẽtũ dicatur falſum, & quod Notarius non poſſit de falſo puniri pro ea parte, qua falſum ſcripſit. Et his ſimilia pluria afferri poſſent exempla, Pro quibus facit etiam regula, quod plus, & minus non faciunt differre ſpeciem. Quarta partita ſcutorum 60. pro mercede notariorum falsò in computis deſcripta, nullum prorſus habet primordium veritatis; Tum quia non conſtat, quod iſtæ ſcripturæ ſint confectæ, & quod pro illis aliquid debeatur, Tum etiam quia ſi hoc conſtet, non conſtat de aliqua aſſerta ſolutione pro qua facit ſe creditorem. Tum & tertio quia non conſtat de tanta debita mercede, & ſic intrant proximè allegata.

28. Verum id, quod omnem tollit difficultatem eſt, Nàm primordium veritatis non tollit falſitatem in totum, ſed in aliqua parte, ea ſcilicet quæ veritatem continet, vt videre eſt in expreſſis verbis in d. l. cum filius, §. hæres, ff. de legat. 2. Vbi dicitur, nec in totum falſum videri, veritatis primordio adiuuaretur. Ex quo text. duo notabilia colliguntur. Primum quod loquitur per verbum fictionis ſcilicèt videri. Secundum quod excludit falſitatem, ſed non in totum, & ità etiam loquitur Cagnol. in prohem. off. num. 202. Bart. in dict. §. hæres in ſummar. & poſt num. 6. Alber. etiam num. 2. & Felyn. in cap. ſuper literis num. 30. verſ. pro quo facit extrà de reſcripto. Ergò in aliqua parte remanet falſum id quod habet veritatis primordium, & pro ea parte poſſe de falſo puniri nulla obſtat iuris regula.

29. Dum nono ad fauorem I. quæritur rurſus excludere falſitatem ex eo quod falſitas commiſſa fuerit in ſcriptura non apta nocere, quo caſu non intrat falſitas, & temerieas, & ſtellionatus, & ſic non crimen nominatum, Creditur in primis aduertendum, quod falſitas per I. commiſſa in computis tranſmiſſis

ſis S. poterat omninò nocere ſi S. illius malam fidem ſequi voluiſſet, & computis prædictis falſis credere voluiſſet. Prætereà non ſequitur in crimine falſi, quandoque non datur pœna ordinaria, ſed ſtellionatus, aut extraordinaria, & mitior arbitrio Iudicis, ergò ceſſat crimen falſi: Sæpiſſimè enim videmus in pluribus delictis nominatis, prout eſt homicidium furtum, & alia quandoque recedi à pœna ordinaria propter aliquam cauſam, In illiſque imponi extraordinariam, vel vt alij dicunt ſtellionatus pœnam (confundunt enim in iſta materia Doctores extraordinariam, & ſtellionatus pœnam,) Et tamen non per hoc deſineret illud delictum eſſe nominatum, & in ſpeciè in hoc falſi crimine diſcurrantur ſcripta per Boſſ. in tit. de falſ. num. 81. & ſeqq. per Gabr. lib. 7. cõcluſ. 6. & per Menoch. de arbitr. quæſt. lib. 2. caſ. 306. quibus in locis ponuntur plures caſus, in quibus falſitas non nociua, pœna falſi non punitur, & tamen Doctores omnes communiter eam falſitatem vocant.

30 Et magis in ſpecie hoc expreſsè voluerunt Corn. conſ. 149. num. 5. in princip. iuncto verſ. Ideò non videtur adſcribendum, & in verſ. reſpondetur quod licet falſitas, quæ nemini nocet non puniatur, non tamen ſequitur quin Notarius falſum commiſerit, Felyn. in cap. tua nos, num. 4. extrà de iur. iuran. dicens per illum tex. quod licèt ex inualido iuramento non contrahatur obligatio iuramenti, contrahitùr tamen reatus periurij, & num. 5. Vbi quod falſificans literas aliàs nullas licèt mitius puniatur, incurrit tamen pœnam falſi. Afflict. deciſ. vltim. num. 12. & 13. Vbi etiam expreſsè dixit, quod falſificans ſcripturam priuatam, quæ ſcribenti non prodeſt, nec nec alteri nocet non puniatur pœna l. Cornel. de falſ. ſed arbitrariè committit falſum. Gabr. lib. 7. d. concluſ. 5. num. 20. & 21. Vbi quod licèt falſitas non præiudicialis non puniatur pœna falſi, ſed pœna ſtellionatus. Scriptura tamen dicitur falſa, & ſcribens falſarius. Ceſſant itaque ex aduersò conſiderata de temeritate, Non enim, Ego dico intrare temeritatem, ſed falſitatem ex præallegatis. Et conſequenter etiam ceſſat diſputatio, An temeritas ſit falſitas propriè, vel latiſſimè ſumpto vocabulo, vltrà quod Bart. in motiuis allegatus in l. quid ſit falſum, ff. ad l. Cornel. de falſ. nullum verbum facit de temeritate.

31 Dum decimo, & vltimo ad excludendum pœnam falſi ex eo, quod I. aſſerens retinuiſſe in ſcartafolijs computa S. præſumatur librum confeciſſe, & illum occultaſſe ad Bald. in conſ. 152. ad euidentiam, colum. 2. ad med. lib. 3. & Natt. conſ. 134. num. 8. lib. 1. iuncta l. Paulus, & ibi Bart. ff. de falſ. Ang. de malef. in verb. falſario, num. 9. dicitur, quod ipſe non eſt mercator, & quod propterea non tenebatur facere librum adminiſtrationis. Reſpondetur, quod non ſolum mercatores, ſed etiam non mercatores adminiſtrantes negocia aliena tenentur librum adminiſtrationis conficere, & hoc in iure eſt Clariſſimum, ſed quod I. hunc librum confecerit ipſemet fatetur in computis tranſmiſſis S. in quibus facit ſe creditorem iuliorum 24. pro pretio huiuſmodi libri empti, & confecti. Quarè quoad crimen falſi nulla videtur ineſſe dubitatio ex præmiſſis, & quoad furtum res eſt clara, cũ appareat penes ſe retinuiſſe pecunias S. cuius negociorum geſtor erat animo illas non reſtituendi, & eundem S. decipiendi ad tex. in l. 1. §. in tutela, & in l. actione, & ibi gloſſ. in verb. quod ſi furandi, ff. de tutel. & ration. diſtrahen. Boſſ. in tit. de furt. nu. 45. & ſeqq. cum alias allegatis.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

Alia dubia data à Iudice contra Fiſcum.

32 PRo faciliori huius cauſæ reſolutione illam in tria capita diſtinguendam putaui, & primo inſpici debere, An ex deductis in proceſſu contra ipſum D. I. reſultet delictum aliquod nominatum ordinarium. Secundo non ordinarium, An extraordinarium innominatum ex ſtellionatu. Tertio ſi neque hoc, An ſaltim aliqua immutatio veritatis, aut dolus criminaliter punien. Quoad primũ Fiſcus pretendit ex his inſurgere contra D. I. duo delicta nominata, furtum ſcilicèt, & falſum. Furtum quia cum in diuerſis folijs computorum, quæ D. I. tranſmiſerat ad S. eius Patruelem, cuius negotia Romæ gerebat, continerentur partitæ, de quibus agitur non veræ, vt pretenditur; Cumque poſteà illum iudicio Ciuili conueniſſet, ſuper earum reſtitutione, vnà cum fructibus, & intereſsè, datis articulis D. I. reſpondit per verbum non credit, vt ponitur, & ad effectum ad quem ponitur, & ſic doloſè, & animo furandi dictas partitas negauit. Verùm quia negatio illa fuit credulitatis, & qualificata vt ponitur, & ad effectum ad quem ponitur, & quia poſitiones habebant complicationem fructuum, & intereſſe ad quod pretendere de iure poterat D. I. non teneri, viſum fuit ab iſta negatione facilè ipſum excuſari per ea quæ tradit Couar. var. reſolut. cap. 20. num. 5. lib. 1. Et tamen quicquid ſit dicebatur per negationem non committi furtum, l. inficiendo, ff. de furt.

33 Verùm inſtat Fiſcus quod D. I. non negauit ſolùm, ſed retinuit, & diſtulit reſtitutionem pecuniarum in dictis partitis contentarum, & ſic furtum commiſit illas contrectando, & ſibimet ſoluendo, allegat Aym. conſ. 286. num. 1. verſ. 2. reſpondeo Pariſ. conſil. 89. num. 20. lib. 1. Decian. conſil. 11. num. 100. lib. 1. Surd. deciſ. 304. num. 14. Aym. conſ. 28. num. 2. verſ. negando enim depoſitum, Boſſ. in tit. de furt. num. 45. text. in l. 1. §. ſola, ff. de furt. l. hereditatum, ff. ad l. falcid. in fin. l. falſus creditor, ff. de furt. l. quoniam vbi Bart. & cæteri, ff. de condit. furt. Et poſſent alij etiam complures iuris loci, & Doct. auctoritates cumulari, in quibus paſſim habetur ſocium, qui dolo rem communem, vt propriam contrectat, furtum facere, Item commo-

dota-

dotarium negotiorum geſtorem, Seruum etiam, & mandatariũ, qui pecunias Domini ſibi appropriant, Idemque in Depoſitario, Tutore, & falſo creditore, qui per fallaciam exigit indebitum, falſo etiam Procuratore, & alijs ſimilibus, de quibus loquuntur precitati Doctores.

34 Sed his omnibus, vna eademque reſponſione facilè ſatisfieri poſſe viſum fuit ex doctrina ſcilicèt, Alberici in d.l. inficiando, ff. de furt. num. 3. verſ. Sed an non, vbi vtitur hac diſtinctione, aut eſt data ſpecies, aut quantitas, Si ſpecies, In hac committitur furtum, non reſtituendo, vel conuertendo in ſuos vſus, quia in hac cadit contrectatio. Si verò quantitas, vel data fuit, vel ſpecies, voluti pecunia in ſacculo obſignata, & idem dicendum eſt, vel data fuit pecunia ad numerum, vt non eadem, ſed tantummodo in ſpecie ſua reddatur, & tunc quia efficitur accipiens de voluntate Domini, non cadit contrectatio rei alienæ, nec furtum, & hoc vltimum membrum applicatur caſui noſtro, cum enim D. I. de mandato S. eius pecunias exegiſſet, non vt eaſdem, ſed totidem reſtitueret in genere ſuo, vtique eas retinendo non commiſit furtum nec S. tenetur actione furtiua, ſed alia via conſultum eſt ad recuperanda damna, & intereſſe ſi quæ ſunt.

35 Reſponſio quam ad hoc accommodat Dominus Fiſci Procurator ex ipſomet Alberico: quia non concurrit in caſu noſtro qualitas illa, quam Albericus requirit, & Fiſcus eam tacet, nempè reperiatur ſalua illa eadem pecunia accepta tunc enim ait Alber. aliter dicendum eſſet fortè, Idemquod in pecunia in ſacculo, vt ſpecies data; cum ſit eadem ratio. Contraria igitur ſupraallegata procedunt omnia in caſibus, in quibus non eſt tranſlatum dominium, vel in rebus, & ſpeciebus, in quibus cadit contrectatio, & quoad falſum creditorem exigentem indebitum, quod in ipſum non transferatur dominium, ſignanter aduertit, Salycet. in l. quoniam in contrarium alleg. num. 3. verſ. & ratio, ff. de condit. furt. & in falſo Procuratore eſt text. in contrarium alleg. in d. l. falſus creditor, §. 1. ff. de furt. & in cæteris caſibus omnibus ſupradictis non eſſe tranſlatum dominium, præſupponunt omnes exaduerſò citati Doctores, ſi animaduertantur: nimis longum eſſet percenſere omnes Sigillatim, ſed videri poſſunt: & declarat hoc idem Io. Sichar. in l. ſi is cui num. 1. C. de furt. & ſeru. corrupt.

36 De falſo nunc agendum; Falſum aſſerit Fiſcus comiſiſſe Dominum I. ex eo quia in ſupradictis folijs computorum tranſmiſſis ad S. partitas ſupradictas, ſeù aliquas ipſarum non veras deſcripſit. Verùm quia folia prædicta diuerſis vicibus fuerunt tranſmiſſa, prout ſolet fieri hinc inde inter mercatores ante ſolidationem computorum, & non erant aliquo modo nociua potentia, neque actu, viſum fuit nõ reſultare delictum falſi ordinarium nominatum, cum ad illud formandum requirantur illa tria eſſentialia, quod ſit immutata veritas, ſit nocitura, & dolo facta vt tradunt paſſim Doctores, & nouiſſimè Honded. poſt alios conſ. 109. lib. 1. num. 55. & eſt vulgatum in ore omnium, Ideò auctoritates non cumulo.

37 Vrget hic Fiſcus etiam iſtum immutantem veritatem in ſcriptura non nociua dici falſarium, vt per Gabriel. concluſ. 5. de crimin. & Menoch. de arbitr. caſ. 306. lib. 2. corroborat etiam hoc exemplo homicidij, & furti, quæ licet quando non ordinaria, ſed extraordinaria pœna puniantur, non propterea deſinunt eſſe homicidium, & furtum. Verum exempla hæc non applicantur caſui noſtro, In exemplis enim iſtis præſupponitur interueniſſe omnia ſubſtantialia requiſita ad homicidium, & furtum itaut ex illis iam orta ſit actio homicidij, & furti, ſed ex aliqua cauſa extrinſeca pœna mitigatur; Secùs verò in caſu noſtro, in quo non concurrunt tria illa ſubſtantialia requiſita falſi, de quibus ſupra, & per conſequens non eſt nata actio falſi, & ſi vellemus affirmare, ideò hic adeſſe falſum, quia ſic nominatur, & non attendere, quod falſi ſubſtantialia hic deficiunt, & falſi actio non naſcitur hoc certè eſſet imponere legem verbis, & non rebus, quod improbatum eſt à iure l. fin. C. de vſur. l. 2. C. commun. de leg. cum ſimil. Non enim eſt vis facienda in nomine, vt dicit Specul. de his qui alien. nom. in iud. inter nu. 7.

39 Veriſſima namque eſt traditio, Bart. in l. quid ſit falſum, ff. ad l. Cornel. de falſ. quod falſum ſumitur aliquando latiſſimè, & continet omne id quod eſt veritati contrarium etiam abſque dolo, & delicto vllo. Aliquando latè, & continet immutationem veritatis cum dolo non tamen falſi accuſatio naſcitur, qaia non concurrunt omnia requiſita falſitatis. Aliquando ſtrictè cum ſcilicèt interueniant omnia requiſita, & comprehẽdatur ſub aliquo capite l. Corn. hoc eſt verum, & ordinarium crimen, quod punitur pœna falſi, & de hoc intelligitur ſtatutum de falſo loquens, vt ait Bart. precitat. ſequitur, Pariſ. conſ. 151. num. 15. volum. 3. & Bertazzol. conſ. 172. nu. 7. volum. 1. criminal. Attamen omnes ſupradicti dicuntur falſarij, licèt non omnes committant falſi crimen, quod animaduertit Io. Sicar. in l. de tutela C. de in integr. reſtit. num. 5. Etenim plura ſunt negotia, quàm vocabula, l. natura, ff. de præſcript. verb. Sed vt hanc diſputationem nominis relinquamus pertinacibus iuxtà gloſſ. in l. 2. C. de conſtit. pecun. admittit Dominus Fiſci Patronus in caſu noſtro non cadere falſi pœnam ordinariam, & hoc ſufficit, ſed quod extraordinaria ex ſtellionatu ſit puniẽdus, de quo ſecundo capite deſpiciemus.

39 Ex alio etiam Fiſcus aſtruit falſi crimen in D. I. quod ſcilicet occultet librum rationum ſuæ adminiſtrationis, De exiſtentia autem libri, & quod illum confecerit non probatur, niſi ex quadã partita computorum, In qua referuntur expenſa S. ſcuta tria pro emptione, & ſcriptura cuiuſdam libri, ſed partita illa dicit expreſsè de libro, in quo debebant exemplari rationes adminiſtrationis q. Io. Auguſtini, quæ fuerunt exhibitæ in iudicio vt in proceſſu fol. 271. & ſic nihil ad rem noſtram. Conatur prætereà

Fiſcus

Digitized by Google

Fiſcus exiſtẽtiam cuiuſdam libri probare ex eo quia non ſit præſumendum ipſum I. computa, quæ tranſmiſit extraxiſſe ex ſcartafolijs allegat ad id Nattam. conſil. 134. num. 8. lib. 1. Verum hæc præſumptio Nattæ non poteſt procedere in his, quæ non ſoliti ſunt conficere huiuſmodi libros, ſed vtuntur ſcartafolijs prout D. I. facere ſolebat, vt infrà dicetur, neque in his, qui non tenentur conficere iſtos libros, vt D. I. qui cum non eſſet vniuerſalis adminiſtrator bonorum S. ſed procurator particularis negotij non tenebatur librum conficere, vt aliàs tenuit Rota in vna Romana redditionis computorum 14. Maij, 1593. coram Litta. Et propterea nisi probatum fuerit huiuſmodi librum confeciſſe ex allegata non exhibitione dolus aliquis conſiderari non poteſt, vt eadem Rota coram Illuſtriſſimo Pamphilio 30. Octobris 1595. in vna Meliten. reuiſionis computorum in ſpecie reſoluit, hoc pacto declarando Doctores contrariam opinionem tenentes.

40 Præterea animaduertendum eſt, quod Fiſcus in caſu iſto multiplicat præſumptiones. Primò enim vult præſumere iſta computa non eſſe extracta ex ſcartafolijs, & proinde Secundò præſumi debere D. I. confeciſſe librum. Tertiò præſumi etiam illum occultaſſe. Quartò ex hoc præſumendum eſſe celari probationem ipſarum rationum; Sed iſtæ præſumptiones præſumptionum de iure non ſubſiſtunt, quemadmodum nec fictio fictionis, nec ſeruitus ſeruitutis, & alia huiuſmodi, ſunt enim iſtæ qualitates, quæ non poſſunt ſtare ſine ſubiecto vt dicit, Bart. in l. 1. in fine, ff. de vſufruct. legat. & nihilominus in caſu noſtro ipſarum rationum probatio aliunde apparet manifeſtò, cum in his computis omnia ſint deducta, & nihil in eis deficiat, ſed ſolùm diſquiratur An D. I. deliquerit in his partitis de quibus controuertitur. Vnde crimen falſi propter ſubtractionem etiam ſi de ea conſtaret, non intraret, ex quo veritas per computa, & confeſſionem ipſius D. I. notoriè apparet tradit Hippol. Rimin. conſil. 550. lib. 5. num. 29. Et propterea iure meritò caput iſtud occultationis libri fuit omiſſum in ſententia Audit. C. quare de hoc in cauſa appellationis nunc non eſt tractandum, cum non fuerit deuoluta per appellationem, niſi ea tantùm, quæ dicta ſententia complectitur. Et ex his concluditur, neque falſum reſultare ex deductis, & per conſequens delictum nullum nominatum ordinaria pœna plectendum, quod multò magis, & ſine vlla difficultate procederet, ſi non adeſſet aliqua immutatio veritatis, aut dolus, de quo tertio loco videbimus.

41 Ad ſecundum caput nunc accedamus, In quo de ſtellionatu deſpiciendum eſt, ſtellionatus aſſerit Fiſcus hic reſultat ex eo, quia, & ſi in ſcriptura non nociua non incurritur pœna falſi ordinaria, tamen committitur ſtellionatus pœna extraordinaria puniendum allegat pro Fiſco, Menoch. de arbitr. lib. 2. caſ. 306. Vbi de communi Boſſ. in tit. de falſ. nu. 85. Clar. in §. falſum verſ. Item excuſatur in fine. Sed viſum fuit animaduertendum ad dicta dictorum Doctorum, qui adducuntur pro parte Fiſci. Nàm ſatis confusè loquuntur primum Menoch. de arbitr. dict. caſ. 306. lib. 2. Generaliter tractat de omnibus ſcripturis videlicet tàm inſtrumentis publicis ſine ſolemnitate confectis, quàm ſcripturis priuatis videlicet libris rationum, & apochis nullis, ſed ſaltem potentia aptis nocere, & in his omnibus in vniuerſum pronunciat non incurri pœnam falſi, ſed extraordinariam arbitrio Iudicis puniri, & hanc eſſe communem opinionem affirmat ibidem, nu. 22. De ſcripturis verò priuatis, neque actu, neque potentia nociuis, & nullam animo fidem facientibus, in quibus verſatur caſus noſter Menoch. verbum nullum, ſed in his habemus aliam contrariam communem, & magis communem in ſpecie, vt infrà oſtendemus. Boſſius autem allegatus pro Fiſco magis diſtinctè loquitur de ſcripturis priuatis, nam in d. tit. de falſ. num. 82. & 83. in primis agitur de ſchedula, neque actu, neque potentia nocibili, nec vllam fidem faciente, vt eſt caſus noſter, in qua ſi aliquis falſò ſcriptus fuerit debitor firmiter aſſeuerat non poſſe conſiderari delictum aliquod, & eſſe communem Doctorum opinionem in l. damus, C. de falſ. & repellit Angelum, quem ego tamen non inueni contrarium tenentem in l. qui veluti, C. de falſ. Aliter tamen determinat idem Boſſ. d. num. 83. & ſeq. In libro priuato Rationum, qui ſaltem poſt mortem probat, & poteſt nocere, nec non in apoca ſubſcripta teſtibus, ſed alijs requiſitis carente, quæ ſaltem per comparationem literarium probare, & nocere poteſt, Nam in his dicit eſſe locum pœnæ extraordinariæ ſtellionatus. Item Clar. ſupra in contrarium citatus in §. falſum verſ. Item excuſatur, non facta mentione de ſchedula huiuſmodi nullam fidem faciente, & neque potentia nocibili loquitur tantum in eiſdem apocis, & libris rationum ſaltem potentia aptis nocere, & in his dicit eſſe locum pœnæ extraordinariæ, Imò videtur hoc etiam reſtringere, vt non habeat locum, niſi concurrat vſus, puta, quod falſificans illas etiam produxerit in iudicio, vt dicit in verſ. propterea.

42 Sed quid plura? in ſcriptura nullo pacto nocere apta, vt eſt in caſu noſtro nullam pœnam etiam extraordinariam cadere tenuerunt in ſpecie, Crauetta conſil. 46. num. 1. Vbi egregiè diſtinguit inter ſcripturam priuatam, nullam omninò fidem facientem, & probantem. Aliquid idem affirmat Rol. conſ. 38. nu. 45. lib. 1. Alexand. dicit communem conſ. 145. num. 3. lib. 6. & ibi additio cumulat multos alios idem tenentes, Natta idem affirmat conſ. 588. nu. 3. lib. 3. & poſt Caſtr. conſ. 130. lib. 1. num. 1. verſ. his non obſtantibus Iaſ. conſ. 153. num. 4. verſ. Ad idem volum. 2. & Aleis quos allegat magis communem dicit, Gabr. de criminal. concluſ. 5. ante num. 6. benè Vulpell. conſil. 29. per totum, cui ſubſcribit Petrus Antonius Petra Viden. & Matlia. ibidem ſubſcribens, num. 26. & nouiſſimè Illuſtriſſimus Cardinalis Tuſchus practic. concluſ. lib. 3. concluſ. 49. numero 53. Vbi de communi, pleniſſime Honded. conſil. 109. numero 49. libro primo. Vbi infinitos

propè

propè cumulat hanc receptiſſimam eſſe Doct. opinionem atteſtantes.

43 Nec viſum eſt reuelans, quod dicit Fiſcus folia, & ſchedulas computorum, de quibus agitur ſatis potuiſſe nocere S. ſi ipſe illis credere voluiſſet, quia potentiam, & aptitudinem nocendi, non metimur ex iſto euentu ſi quis velit credere, ſed ex ipſa vi probandi, quam habet ſcriptura, Itaùt tunc dicatur non apta, nec potens ad nocendum, cum nullam omninò fidem faciat, Salycet. & ceteri in d.l. damus, C. de falſ. Bart. in l. ſi quis legatum ante num. 2. ff. de falſ. Crauet. dict. conſil. 46. & Doctores omnes præcitati.

44 Præterea aſſerit Fiſcus reſultare ſtellionatum, ex eo, quia D. I. petijt duo debita iam ſoluta, & propterea puniendus pœna extraordinaria per Neuizzan. conſ. 94. num. 11. & alios allegatos, verùm in hoc caſu ex duobns iſtis prætenſis debitis ſolutis, vnum tantum, vt diximus verificatur legatum ſcilicèt ſcutorum centum, & in iſto etiam non viſum fuit conſumatum delictum ſtellionatus, cum non interuenerit Iudicialis petitio, quæ ad hoc requiritur l. 1. C. de plus petit. Imò cum non ſufficiat ſola Iudicialis petitio, ſed concurrere debeant etiam realis exactio, & noua cautio, Crauett. conſ. 325. ante nu. 2. Alex. conſ. 83. num. 3. lib. 6. Roland. qui communem dicit conſ. 71. num. 39. lib. 1. Quę quidem hic non concurrunt ex eò quod computa non fuerunt ſolidata, nec in iudicio producta. Et tamenin caſu iſto D. I. excuſari à dolo, ex eo quia cum ſolutio eſſet facta per ſex aut ſeptem annos ante ex tanto tempore præſumitur obliuio, quæ etiam ex lapſu triennij ſecundum aliquos præſumitur Gramm. conſ. crimin. 47. in cauſa honorabilium, num. 13. Cephal. conſ. 29. in præſenti nu. 15. licet alij dicant de biennio Marſ. conſ. 77. num. 15. lib. 1. benè per addentes ad deciſ. Magon. Lucen. 42. in litera B. qui loquuntur in terminis ferè noſtris ad effectum ſcilicèt excuſandi à falſitate, ſed ſequendo opinionem quam Menoch. de arbitr. lib. 2. caſ. 26. num. 2. dicit communem nempè hoc totum arbitrio Iudicis relinqui viſum fuit, arbitrandum curſum iſtum ſex, aut ſeptem annorum in D. I. multis negotijs implicito ſatis eſſe ad præbendam iuſtam cauſam excuſationis à dolo, cum leuiſſimæ etiam, & quæuis cauſæ ſoleant ad id ſufficere deciſ. Ianuen. 76. num. 10. & paſſim omnes, Vbi autem non eſt dolus, non cadit ſtellionatus, neque pœna aliqua extraordinaria Bell. poſt alios conſ. 78. num. 16. ex quo ceſſat profectò omnis difficultas, Quæ certè ſatis iam ceſſat ex eo etiam quia clarum in iure eſt in crimine ſtellionatus locum eſſe pœnitẽtiæ, Bald. in l. 1. num. 1. C. de crimin. ſtellion. Alber. in l. ſi quis non dicam, C. de Epiſc. & Cleric. nu. 17. Addentes ad conſ. Bertazzol. 11. crimin. in litera N. lib. 1. Vbi plenè, & in caſu noſtro iam fuerat ante ſententiam S. ſatisfactum per concordiam cum eo initam, de qua in extractu fol. 75. Vnde ex omnibus iſtis viſum eſt neque pœnæ alicui extraordinariæ ex ſtellionatu locum eſſe.

45 Nunc ad tertium caput, nempè an ex deductis reſultet ſaltem immutatio aliqua veritatis, aut dolus verus, vel præſumptus punibilis, quod vt diligenter inſpiciatur, placuit partitas omnes ſupradictas, de quibus D. I. inquiritur ſigillatim examinare, & inprimis partitam ſcutorum mille de Bolis, in qua ex pluribus Fiſcus conatur oſtendere dolum in D. I. Primò ex eo quia præſupponit ipſum ſcripſiſſe, S. ſe ad illum tranſmiſſurum literas cambij dictorum ſcutorum mille, & non tranſmiſiſſe, ſed reſpondet in ſuis conſtitutis D. I. Ideo hoc factum non eſſe, quia ſtatim ſequuta eſt decoctio ipſorum de Bolis, quod cũ ſit veriſſimum, fuit hæc viſa iuſta cauſa illum à dolo excuſandi, qui etiam ex alio videbatur excludi in caſu iſto, nempè quia cum certa iuris regula ſit ſcienti, & volenti non fieri dolum L. cum donationis, C. de tranſact. Simon. de Pret. conſ. 15. num. 10. Cumque ad dictum S. huiuſmodi literæ directæ eſſent, opportebat illum neceſſariò ſcire, quod illas non receperat, & ſic non poterat niſi ſcienti, & volenti ſtrui dolus.

46 Secundò prætendit Fiſcus adfuiſſe dolum in D. I. ex eo quia criminaliter examinatus negauit ſe habuiſſe quietãtiam à S. ſuper iſta partita, quam quietantiam in iudicio ciuili reſpondendo poſitionibus confeſſus fuerat per verbum credit, ſed neq; ex hoc viſum fuit argui dolum, nam & ſi negat quietantiam tamen debitum ipſum ſcutorum mille ſuper quo dicebatur confecta ipſa quietantia in ſuis conſtitutis, & vbique ſemper fatetur, & neque huiuſmodi quietantia viſa fuit, nec ea D. I. vſus eſt vnquàm in iudicio, aut extrà.

47 Tertiò aſſerit Fiſcus D. I. commiſiſſe mendacium in eo, quod pecuniæ iſtæ erant propriè ipſius, & fuerant mutuatæ, non datæ ad cambium Bolis, ſed nos certè neſcimus dignoſcere vbinam conſiſtat huiuſmodi mendacium, Non enim inuenimus vllibi dixiſſe D. I. pecunias iſtas eſſe alterius, quàm ſui ipſius nec verè poterat dicere eſſe D. S. cum earum dominium iam eſſet in ipſum tranſlatum per ea, quæ ſupra diximus ex Alberic. in l. inficiendo. Quod ſcripſerit illas cambiaſſe non mutuaſſe, neque in hoc agnoſcimus mentitum eſſe, niſi ipſi quoque Boli, & Mangili contrahentes cum D. I. mentiti fuerunt ex quo etiam ipſi vocarunt huiuſmodi contractum cambium non mutuum in proceſſ. fol. 36. & verè eſt cambium, mutuum enim dicitur cum reſtituitur, Idem genus l. mutuum, ff. ſi cert. pet. Cambium verò cum ſit permutatio de vno genere ad aliud Nauar. in manual. præcept. 17. num. 283. in caſu autem noſtro fuit permutatum aurum ad argentum.

48 Quartò Fiſcus arguit dolum circa hanc partitam in D. I. ex eo, quia in literis dicitur tacuiſſe ſe dicta ſcuta mille nomine proprio, & non S. ſe dediſſe Bolis, ſed reſpondetur, quod nullibi apparet quod D. I. hoc tacuerit, ſiquidem hoc Fiſcus non probauit, vt tenebatur ad tradita in l. qui accuſare, C. de eden. per Boſſ. in tit. de Inquiſit. num. 822. & ſeq. per Clar. in quæſt. 66. verſ. ſed quid ſi pro parte

Non.

Non. conſil. 96. num. 1. & alios vbique. Quinimò maxima inſurgit præſumptio contra Fiſcum, ex quo occultantur illæ primæ literæ quibus fuerat certioratus S. de decoctione illorum de Bolis, & de exiſtentia huiuſmodi primarum literarum conſtat per ſecundas literas à Fiſco exhibitas in proceſſu fol. 40. In quibus dicitur, *con l'ordinario paſſato, vi diedi ragguaglio delli mille ſcudi*. Ex occultatione igitur dictarum primarum literarum præſumendum eſt quod in illis narrabatur res prout deponitur à D.I. videlicet quod ipſe dederat dicta ſcuta mille Bolis ad cambium de auro ad monetam argenteam ſtatim reſtituendam hocque eo animo feciſſe, vt exinde acciperet literas cambij à dictis Bolis pro primis Nundinis, Biſuntinis, quod non potuit exequi, quia illicò Boli decoxerunt; Cumque huiuſmodi D.I. depoſitio ſit omni ex parte verificata, niſi in eo, quod dicit ſe feciſſe animo accipiendi literas Cambij à Bolis, quod cum pendeat ab ipſius animo, Statur eius aſſertioni iuratæ, vt proximè dicetur, cumque id poſsibile ſit, non eſt ſumenda præſumptio doli, & falſitatis, contra omnes iuris regulas, Crauet. conſil. 7. num. 2. lib. 1. Gabr. conſ. 180. num. 16. lib. 1. Rim. Iun. conſ. 88. num. 34. lib. 1. & alij paſsim, Nam poſsibili veritate in eſſe poſita nulla ſequitur falſitas, Boſſ. tit. de defenſ. reor. num. 3.

49 Namque licet conſtet de dicto mutuo nomine proprio facto, & fateatur D.I. ſe ſcripſiſſe S. velle remittere dicta ſcuta mille, non tamen ſequitur, ergo conſtat in dictis litteris tacuiſſe mutuum nomine proprio ſactum, & ita propter decoctionem Bolorum habuiſſe animum fraudãdi S. ex quo potuit eſſe quod in eiſdem literis rem totam eo modo, quo ſe habebat narrauerit vt diximus, & propterea niſi per exhibitionem earum conuincatur de hoc, quod Fiſcus præſupponit non poteſt dici apparere de aliquo dolo, qui plenè & concludenter eſt probandus, Cur. Iun. conſ. 179. num. 8. Alciat. de præſumpt. præſumpt. 2. num. 8. reg. 3. Maſcard. de probat. concluſ. 531. num. 9. & in concluſ. 814. num. 1. & 2. Menoch. de præſumpt. præſumpt. 3. num. 14. lib. 5.

50 Quinto ſtringebatur fortiùs ad fauorem Fiſci ſatis iam conſtare de dolo D.I. ex quo ipſe ſcripſit ad debitum S. dicta ſcuta mille, quæ nomine ſuo proprio, non S. dederat Bolis, Verum tamen fuit conſideratum quod quando mandatarius geſſit in animo acquirere mandatori, licet nomine proprio non mandatoris fecerit actum, tunc ipſi mandatori nõ mãdatario acquiritur, vt habetur in l. 2. vbi Bald. num. 1. C. de his qui à non Dom. manum. Quare iure optimo potuit D. I. abſque dolo, & mutatione aliqua veritatis ſcribere ad debitum S. dicta ſcuta mille cum medio iuramento examinatus affirmet ſe eo animo dicta ſcuta mille dediſſe Bolis, vt ab ipſis poſteà remitterentur S. ad Nundinas, Biſuntinas, nam cum agatur de re in mente conſiſtenti eius aſſertioni iuratæ credendum eſt, Menoch. conſ. 385. num. 14. lib. 4. poſt Soccin. conſil. 28. num. 3. lib. 1. & alios paſſim.

51 Præſertim quia talis aſſertio eſt adiuuata optimo adminiculo videlicet exculpatione ipſiuſmet S. cum iuramento affirmantis in D. I. nullum adfuiſſe dolum, aut fraudem, vt in extractu fol. 16. quæ Domini exculpatio, quando ſumus inter cõſanguineos, vt hic, excuſat etiam ipſum verum furem, Bart. in l. inter omnes, §. recte, ff. de furt. Clar. in pract. §. furtum, verſ. Item excuſatur. Et generaliter in omni delicto, & perſona, quod exculpatio offenſi tollat omnia inditia, & præſumptiones, quæ eſſent contra exculpatum tradit, Clar. quæſt. 52. verſ. poteſt etiam.

52 Et ſic in iſta partita ſcutorum mille non viſum fuit ineſſe illum dolum, quem exegerat Fiſcus, tantò magis, cum nullum ſequatur damnum, quoad ſortem principalem dictorum ſcutorum mille, quæ Boli reſtituunt, & quoad fructus cum D. I. tractet de damno vitando, S. vero de lucro captando, ex quo prætendit intereſſe lucri ceſſantis, viſum fuit magis fauendum D. I. ad Rom. conſ. 179. num. 17. præſertim ad excludendum doli præſumptionem, cuius quidem excluſioni ſemper iura fauent, vt notum eſt.

53 Dicebat etiam Dominus Fiſci Patronus ſaltem ex eo quod D. I. non fecit librum adminiſtrationis reſultare dolum, quod etiam falſum eſſe facile conuincitur, cum non ſit generalis adminiſtrator ex deciſionibus ſupra adductis, & ex eo, quia ipſe tenetur tantum adhibere eandem diligentiam in rebus alienis adminiſtrandis, quam in proprijs adhibet, Deciſ. Ianuen. 1. ante num. 39. Et vt ipſe deponit negotiorum ſuorum non ſolitus eſt tenere librum, ſed ſolummodo ſchedulas quaſdam, & ſchizza, vt ipſe vocat, factaque diligenti perquiſitione per Fiſcum tàm domi ipſius D. I. quàm alibi, nuſquam liber eius aliquis inuentus fuerit. Vnde attenta maximè eius conſuetudine, videtur a dicta confectione libri excuſari ad tradita per Plot. de in lit. iuran. §. 9. num. 18. Tamen dato etiam ſine præiudicio veritatis, quod ex non confectione libri huiuſmodi dolus aliquis reſultaret, ex hoc locus eſſet delationi iuramenti in litem ciuiliter agendo, vt Doctores affirmant, ſed quod vlterius ſit alia pœna in Iudicio criminali irroganda, non fuit nobis compertum hucuſque quod aliquis ex Doctoribus affirmet, nec Dominus Fiſci Patronus quemquam in hoc adducit.

54 Denique ceſſat omnis doli præſumptio, quia attenta qualitate, & conditione perſonæ, & medicritate rei, & lucri, quod ex huiuſmodi impoſturis conſequi D. I. potuiſſet, omnis dolus excluditur; Abb. in cap. accedens, num. 2. de crimin. falſ. Maſcard. de probat. concluſ. 531. num. 3. Crauet. conſ. 56. num. 14. & conſ. 75. numer. 18. & conſ. 319. numer. 13. Me-

Menoch. præſumpt. 3. numer. 20. lib. 5. Præſ. tim cum agatur inter perſonas nobiles ſanguine coniunctas, inter quas regulariter dolus non cadit, Menoch.d.præſumpt.3.num.21. Vnde ſi dolus omnis in dicto D. I. ceſſauit, & ceſſat, equidem ſequitur quod nec pœna ſtellionatus, nec aliqua pœna extraordinaria puniri poſſit, Marſil. conſ. 77. num. 3. Becc. conſ. 78.num.16. Bertazzol.conſ.crim.38. num.21.lib.1.

55 Verum ſi mordicus cum Fiſco tenere velimus D. I. non caruiſſe omni proſrus dolo, cum tamen talis dolus non tranſierit in aliquid delictum nominatum nec etiam in ſtellionatu, vt diximus, non poſſet puniri pœna aliqua ordinaria, nec extraordinaria, ſeù pecuniaria, vt benè per informationes pro D. I. ex Crauet. & alijs, quos allegant, licet contradicat Fiſcus aſſerens puniri debere aliqua pœna, ſed mitiori per Decian. & alios per eum adductos. Attamen dictum fuit hanc Fiſci aſſertionem poſſe alijs fortaſſe caſibus habere aliquando locum, ſed non in caſu noſtro, in quo cum dolus purgari poſſit actione ciuili mandati, vel negotiorum geſtorum, non poteſt criminaliter agi, neque pœna aliqua irrogari, * Gloſ. Bart. & Doct. communiter in l. Et eleganter, §. 1. ff. de dol. Bald. conſ. 15. num. 1. lib. 1. Oſaſch. deciſ. 137. num. 17. Crauet. conſ. 6. num. 105. lib. 1. & inſtar omnium ipſemet Dominus Fiſci Patronus in ſuis præſtantiſſimis quæſt. criminal. tit. de delict. & pœn. lib. 1. quæſt. 19. num. 37.

Alia Fiſci reſponſio ad particularè dubium.

56 CVm ea, quæ tàm longo, eleganti, & doctiſſimo ſermone fuerunt aduerſus Fiſcum deducta fuerint præcipuè ab Illuſtriſſimo Domino meo cui Sanctiſsimus cauſam hanc conſulendā commiſit reſtricta ad hanc particularem difficultatem: Nunquid ſcilicet prætenſus dolus à D. I. commiſſus poſsit criminaliter puniri cum actione ciuili negotiorum geſtorum, & mandati purgari poſsit ad text. in l. & eleganter, §. 1. ff. de dolo cum alijs allegatis. Dixi partem affirmatiuam veriorem. Primò per regulam, quod dolus cum ſit delictum hoc ideò poteſt criminaliter ſtellionatus pœna puniri l. 1. & 3. Vbi gloſſ. Bart. Alber. Ang. & communiter Doctores, ff. de crimin. ſtellionat. Ant. Gomez. de delict. rubr. de crim. ſtellionat. in fine, Boſſ. in tit. de crimin. ſtellionat. etiam in fine Menoch. de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 3. num. 2. in fine, verſ. & dolum pœna plecti, Decian. in tract. criminal. par. 1. lib. 1. cap. 4. num. 8.

57 Secundò, quia iam fatetur D. I. non confeciſſe librum adminiſtrationis prædictæ prout tenebatur, & præſertim, quod dictæ adminiſtrationis mercedem ſe conſequuturum profitebatur, & ex hoc non poteſt effugere, quin ſit in dolo ſaltim præſumpto ad plenè tradita per Plot. de in lit. iuran. nu. 44. ſecundū antiquam impreſsionem. Ex quo non ſolum datur parti iuramentum in litem, ſed quod etiam dolus iſte præſumptus poſsit criminaliter puniri licèt mitiùs, quàm verus, voluerunt. Tiraquell. de pœn. temp. cauſ. 15. num. 2. Decian. in tract. crim. par. 1. lib. 1. cap. 4. num. 17. Menoch. de recuper. poſſeſſ. remed. 15. ſub num. 135. Cephal. conſ. 75. num. 15. Burſar. conſ. 77. num. 15. & 14. & conſ. 94. num. 8. lib. 1. & conſ. 130. num. 6. Et in hoc ſupplicatur aduerti, quod Doctores admittentes iſto caſu delationem iuramenti in litem non negant, quin poſsit ex hoc præſumpto dolo criminaliter agi.

58 Tertio, quod D. I. non confecerit aliquem librum ſuæ adminiſtrationis, non credibile eſt propter qualitatem perſonæ, nec etiam poſsibile, quia tranſmiſſus calculus, non ex ſuo capite (prout in ſuis conſtitutis dicit) ſed aliunde, & ſic ex computis ab ipſo confectis, & retentis extractus fuit, Adminiſtratori autem dicenti ſe non confeciſſe librum rationum, aſſerenti quod calculum non ex libro, ſed ex ſcartafolijs extraxiſſet, prout pariter dicit D. I. ſicut minimè credendum eſt. Ita etiam præſumitur ſic doloſè aſſerere ad effectum dictum librum occultādi, Bald. conſ. 152. ad euidentiam colum. 2. lib. 3. Narr. conſ. 134. num. 8. lib. 1. & ex occultatione falſi crimen ſtatim producitur l. Paulus, vbi Bart. ff. de falſ. Ang. de Malef. in verbo falſario, nu. 9.

59 Quartò dum D. I. in calculo fecit ſe creditorem in pluribus partitis, de quibus iam erat ſatisfactus, & occaſione dicti falſi crediti retinēs apud ſe pecunias, quas adminiſtrabat dicitur ſibi ipſi bis ſoluiſſe, & ſic intrat concluſio criminaliter puniri poſſe eum, qui debitum iam ſolutum ſcienter petijt, & multò magis ſe exegit, Bald. in l. 1. num. 6. verſ. ſecundo reuoco in dubium, C. de credit. indeb. Bart. in l. ſi fideiuſſor, §. in omnibus, num. 1. ff. mand. Neuiz. conſ. 94. nu. 11. Hieron. de Monte, quæſt. 29. num. 21.

60 Quinto ſicut adminiſtrator ſi reddendo computum ſuæ adminiſtrationis non deſcribit data, & recepta falſum committit, Bart. in l. 1. §. Tutores, ff. de falſ. Gandin. in tit. de falſ. num. 2. in fine, Bald. in l. vbi exigitur la 1. §. dolo de eden. Iaſ. conſ. 4. col. antepen. in fine verſ. ex quo lib. 3. Soccin. conſ. 190. n. 2. verſ. quod fortius iuncto verſ. confirmatur, lib. 2. Roland. conſ. 49. num. 25. & 29. lib. 1. Ita, & multò magis falſi crimen incurrit, qui in eiſdem computis, & rationibus falſas, & non veras deſcribit partitas ex generali regula, quod delictum in committendo grauiùs eſt, quàm in omittendo.

61 Quibus ſic ſtantibus reſpondendo propoſitæ dubitationi non obſtat dicere ceſſare hic actionem de dolo criminalem ex quo idem dolus poteſt actione ciuili, mandati ſcilicet, vel negotiorum geſtorum pur-

purgari, hæc enim concluſio procedit tribus concurrentibus. Primò quod dolus non tranſeat in particulare nomen delicti. Secundò quod materia ſit ordinata, potiùs ad nulliter contrahendum, quàm ad crimen committendum. Tertio quod ex contractu is, qui dolum commiſit non fuerit factus locupletior cum damno alterius. Ità enim colligitur ex Bald. in conſ. 14. num. 15. lib. 1. Deciſ. Pedem. 137. num. 17. Honded. conſ. 109. num. 59. in fine, lib. 1. Quæ omnia ceſſant in caſu noſtro.

62 Prætereà, & magis in terminis conſiderandum eſt quod licet dici ſoleat quod adminiſtrationis velamen temperet furtum ex quo ceſſare videatur tūc rei alienæ contrectatio, quæ ad furti eſſentiam requiritur ad gloſſ. in l. tres tutores in verb. *contrectare* ff. de admin. tutor. Bart. in l. poſthumo, §. continua, num. 30. ff. de tutel. & ratio. diſtrah. Alber. in l. inficiando, num. 5. ff. de furt. Vbi tamen conſtat, quod adminiſtrator pecunias Domini intercepit, ſeù penès ſe retinuit animo non reſtituendi, tunc quod retinens huiuſmodi pecunias dicatur in dolo verò actioneque furti teneatur etiam, quod ceſſet contrectatio prædicta, & quamuis etiam res habuerit originem à contractu eſt text. in l. 1. §. in tutela, & in l. actione, & ibi gloſſ. in verbo quod ſi furandi, ff. de tutel. & ratio. diſtrahen. & in l. tutor. ff. de furt. Declarat Bart. in d. l. Poſthumo, num. 3. verſ. In ſecundo caſu Alber. in d. l. inficiando, num. 4. in fine, Aym. conſ. 287. num. 2. Boſſ. in tit. de furt. num. 45. & ſeqq. & probatur etiam in l. hæreditatum, §. fin. ff. ad l. falcid. & in l. 1. §. ſola, & in l. inficiando, ff. de furt. Et ità alias de anno 1604. In Tribunali Gubernatoris Vrbis fuit iudicatum in cauſa fraudolentę adminiſtrationis pro DD. de Lantibus contra Bragadinum eorum magiſtrum Domus.

63 Nec etiam obſtet ſi dicatur hanc falſitatem eſſe commiſſam in ſcriptura, & non apta nocere, nam & falſitatem ſic commiſſam ſi nocendi animo commiſſa fuerit, criminaliter, & extraordinem puniri tradiderunt Boſſ. in tit. de falſ. num. 85. Clar. in pract. §. falſum, verſ. item excuſatur, in fine, Menoch. de arbitr. quæſt. lib. 2. caſ. 306. Vbi de magis communi, de qua etiam teſtatur, Stracch. in additio. ad Aym. conſ. 46. num. 1.

64 Sicut pariter etiam quod in propoſito non dolus, ſed quædam potiùs temeritas conſiderari poſſet (prout & verum dolum, & verum crimen, & falſi, incurſum eſſe ſupra probaui) Adhuc, & crimen temerariè commiſſum criminaliter puniri poſſe ſicut paſſim in practica ſeruatur, ità, & in iure clariſſimum eſſe colligitur ex trad. per Ang. in l. Plagij la 2. nu. 2. verſ. ſimiliter ante, ff. ad l. flauiam de Plag. Bald. in l. & ſi ſeuerior poſt num. 4. C. ex quib. cauſ. infam. irrog. Alexand. in l. 2. num. 5. & ſeqq. ff. quod quiſque iuris, & ibi etiam, Paul. de Caſtr. num. 6. Vbi amplius, quod iſto caſu pœna poteſt eſſe corporalis ſequitur Pacian. in tractat. de probat. lib. 1. cap. 36. num. 17. & ante iſtos Archid. in cap. quidam, nu. 1. in fin. 5. quæſt. 1.

Iſte mercator in prima inſtantia fuit condemnatus ſi rectè memini in ſcutis 1500. à qua ſententia cum appellaſſet, fuit de conſenſu Fiſci abſolutus ſolutis ſcutis mille.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

ARGVMENTVM.

Pleniſſimè agitur de pluribus cauſis, & excuſationibus, quibus Teſtis, qui falſum depoſuit, non pœna ordinaria falſi, ſed extraordinaria puniri debet. Reliqua, & plura alia ad hanc eamdem materiam facientia in ſummarijs reperies.

SVMMARIVM.

Teſtis falſi pœna eſt deportatio, num. 1.

Deportationis pœnæ loco hodie ſucceſſit pœna arbitraria, num. 1.

Teſtis falſi pœna eſt fuſtigatio, ſeù ad Triremes tranſmiſſio, num. 1.

Teſtis falſi pœna eſt eadem, qua puniendus erat is, contra quem depoſuit criminaliter ſi verum dixiſſet, nu. 2.

Teſtis corrumpens ad falſum deponendum punitur pœna deportationis, & corporali, nu. 2.

Teſtis falſus in crimine capitali contra aliquem deponens capitali pœna punitur ſi is contra quem depoſuit ex falſo teſtimonio condemnatus fuit, aliter ſecus, quia tunc non intrat, niſi pœna extraordinaria, & mitior, nu. 3.

Teſtis falſi depoſitio mitius punitur, quando non nocuit illi contra quem Teſtis falſum depoſuit, nec nocere poterat, num. 4.

Teſtis falſi depoſitio inutilis pœna falſi non punitur, nu. 4.

Teſtis falſus deponens ad defenſionem, & contra Fiſcum mitius punitur, quàm ſi depoſuiſſet pro Fiſco ad offenſam alicuius, num. 5. & num. 25. Vbi reſpondetur contrarijs, & nu. 26. Vbi de materia.

Principaliter quod agitur ſemper attendi debet, & nō quod in conſequentiam, nu. 5. in fine.

Teſtis deponens verum, quod tamen verum ipſe ignorabat, & fit falſus in redditione cauſæ mitius punitur, n. 6. & nu. 12. & ſeq. Vbi reſpondetur contrarijs.

Teſtis vnus de viſu iuncta alia ſemiplena probatione reſultante ex confeſſione extraiudiciali probat concludenter in his quæ ſunt difficilis probationis, nu. 7.

Præſumptiua probatio habetur pro concludenti probatione, quando agitur de defenſione Reorum, nu. 7.

Teſtis falſus excuſatur, quando id quod deponit iuuatur primordio veritatis, nu. 7. in fine.

Teſtis falſus excuſatur à pœna ordinaria falſi, quando id quod depoſuit audiuit ab alijs fide dignis viris, nu. 9.

Confeſſio qualificata non poteſt à Fiſco in parte acceptari qualitate rejecta, quando confitens ſemper ſuper adiecta qualitate ad hoc vt explicite reſpondeat tortus ſubſtinuit, num. 10.

Digitized by Google

Mulieres in pœnalibus excuſantur, & mitius puniuntur propter ſexus fragilitatem in crimine læſæ maieſtatis, humanæ, & Diuinæ, Sacrilegÿ, & inceſtus, nu. 11. & nu. 30. Vbi quod etiam excuſatur à dolo præſumpto.

Delictum ſine pecunia commiſſum leuius eſt, quam commiſſum cum pecunia, nu. 51. in fine.

Teſtis falſus in vno in omnibus redditur falſus, nu. 54.

Teſtium corruptio, & ſubornatio probatur præſumptionibus, num. 16,

Dolus præſumitur ex mendacio proficuo aliquid aſſerenti contra veritatem, nu. 17. Declara, vt nu. 19. Dummodò plenè conſtet de mendacio, & num. 20. Vbi quod iſte dolus dicitur præſumptus, & non verus.

Teſtis depoſitio emanata in tortura magis præſumitur vera, quàm depoſitio extra torturam, nu. 18.

Dolus præſumptus non ordinaria, ſed extraordinaria pœna puniendus eſt, nec pro dolo præſumpto corporalis pœna imponi poteſt, nu. 20.

Culpa lata dolo non æquiparatur, quando agitur de pœna corporali, num. 21.

Teſtis deponens ſub ſpe premÿ, non tamen promiſſi non dicitur corruptus, nu. 21.

Teſtis corruptus pecunia ad dicendum verum, quod ipſe teſtis ignorat non punitur pœna falſi ordinaria, ſed extraordinaria, num. 21. & num. 22. Vbi idem de corrumpente teſtes ad deponendum verum, quod ipſi teſtes ignorant.

Confeſſio extraiudicialis ſufficit ad torturam, num. 23. Dummodò fuerit probata per duos teſtes omni exceptione maiores, & conteſtes, nu. 24.

Periurÿ pœna eſt fuſtigationis, quod an verum ſit, & quando, num. 27. & 28. Vbi verius eſt, quod ſit pœna extraordinaria.

Periurÿ pœna minuitur quando in eo non adeſt dolus, & à dolo qualibet cauſa etiam iniuſta excuſat, nu. 29.

Periurÿ pœna, locum non habet, quando quis iurat falſum credens iurare verum, nu. 29.

Periurium mitius punitur, quando non fuerit præiuditiale, aut quando quis iurauit verum quod tamen iurans ignorabat, nu. 29.

CONSILIVM CXV.

1 PRAETENDITVR, vt audio, quod Hortenſia mulier, cum falſum depoſuerit, dum ad defenſam Alferij Taglietta, & aliorum examinata dixit Hieronimum, & Petrum Paulum teſtes Curiæ fuiſſe ab Alexandro querelante ſubornatos ad falſum deponendum corporali pœna fuſtigationis plectenda ſit, Ea forſan ratione, quod pœna teſtis falſi ſit deportatio ad text. in l. 1. in princip. iuncto, §. fin. ff. ad l. Cornel. de falſ. cuius loco cum hodie non ſit in vſu intret pœna arbitrio Iudicis vt per Clar. in §. falſum num. 31. verſ. ſed quero quæ ſit pœna falſi, Oſaſch. deciſ. Pedem. 19. in fine verſ. His accedit Ioſeph, Ludouic. deciſ. lucen. 15. num. 16. Qui Iudex iſto caſu cum fuerit dictum falſum in cauſa criminali, & grauiu non poterit minus arbitrari, quàm triremium, aut fuſtigationis prout dixi in tract. de teſtib. quæſt. 67. num. 20.

2 Poteſtquè eadem ratio confirmari per regulam, quod teſtis falſus punitur eadem pœna, qua puniretur is contra quem depoſuit, ſi verum dixiſſe ſecundum communem, de qua poſt alios teſtantur Ant. Gomez. ad l. tauri 87. num. 7. Simanch. de Cathol. Inſtit. tit. 64. rubr. de teſtib. num. 66. & num. 156. Oſaſc. d. deciſ. Pedemont. 19. num. 1. Claud. ad Bertaz. conſ. 72. litera A. verſ. ratio eſt lib. 1. Sed ſic eſt, quod ſi quærelans ſubornaſſet, & corrupiſſet ad falſum deponendum Petrum Paulum, & Hieronimum teſtes Curię, non ſolùm teſtes, ſed & ipſe pœna falſi, (& ſic deportationis, & corporali) puniretur, Specul. in tit. de teſte, §. 1. num. 49. in fine verſ. & nota quod corrumpens teſtes, Rebuff. in tractat. de teſt. gloſſ. 7. num. 46. Marſil. in l. 1. §. ſed & ſi quis in princip. ff. de falſ. Boſſ. in tit. de falſ. num. 153. Bertazzol. conſ. 218. num. 18. lib. 1. Ergò & eadem pœna puniri debet Hortenſia, quæ falſum depoſuit ſuper prædicta ſubornatione, & corruptione.

3 Verùm his non obſtantibus hanc miſeram, & fatuam mulierculam, non corporali, ſed multum leuiori pœna plectendam eſſe facilè ex infraſcriptis demonſtrari poſſe crediderim. Et primò quia illa concluſio quod teſtis pro falſa depoſitione puniri debeat eadem pœna, qua puniendus erat is contra quem depoſuit, ſi verum dixiſſet, procedit, & habet locum, quando falſæ depoſitionis ſequutus fuit effectus; quod ſcilicèt is, contra quem depoſuit, fuerit condemnatus, & punitus ex illa falſa depoſitione, prout dicit text. in l. 1. §. præterea, ff. de ſicar. (qui loquitur de teſte deponente falſum contra Innocentem in cauſa homicidij, in illis verbis. *Quo quis publico Iudicio damnaretur* ergò, ſecùs ſi non condemnatus, & punitus, cum tunc intret pœna mitior, & extraordinaria Oſaſc. poſt alios, quos allegat antiquiores deciſ. Pedemont. 19. num. 2. verſ. In contrarium verò vbi quod ità alias apud eum ſeruatum fuit Ioſeph, Ludou. deciſ. lucen. 15. num. 19. & ſeqq. plurib. Menoch. de arbitr. quæſt. lib. 2. caſu 360. num. 95. in fine. Vbi approbat reſolutionem Senatus Pedemontani, de qua per Oſaſch. vbi ſupra, & in addit. eodem num. 95. Vbi pariter teſtatur, ita alias obſeruaſſe Senatum Mediolani de anno 1592. Nec diſſentit Petr. Caball. reſolut. crimin. lib. 1. caſu 165. num. 13. & licet Clar. & nonnulli alij per me relati in tract. de teſtib. quæſt. 67. num. 16. contrarium tenuerint, ab hac tamen vti magis ſeruata, & æquiore ſententia minimè recedendum eſſe ibidem num. 17. affirmaui, ſed ſic eſt, quod ex dicto huius mulieris non ſolùm prædicti querelans, & teſtes non fuerunt puniri, ſed nec etiam contra eos proceſſum ergò non poteſt tractari de eadem pœna corporali, qua ipſi fuiſſent puniendi.

4 Secundo eadem concluſio, quod teſtis falſum deponens pœna falſi puniatur, procedit, & locum habet, quandò eius depoſitio nocuit illi, contra quem

falſum

Digitized by Google

falſum depoſuit ſecùs ſi non nocuit Lanfranch.de teſt.num.27.verſ. Item habemus, & ibi in additione in verb. læditur litera S. Cotta in memorialib. in verb. teſtis qui depoſuit verſ. & idem etiam dicunt. Vbi teſtatur ita alias obtinuiſſe Mediolani coram Capitaneo Iuſtitiæ, Viu.opin.937. num.4. & 5. Vbi alijs relatis teſtatur de communi, Clar. in §. falſum verſ. Item excuſatur, vbi alij plures de communi teſtantes referuntur Ludou. Peguer. deciſ.crimin.19. num.5.ad fin. verſ. cui ſententiæ ſuffragatur, vbi etiam de communi, Hipp. Rim.conſ.245.num.83.& ſeqq. lib. 3. Sed ſic eſt, quod depoſitio Hortenſiæ nihil nocuit quærelanti, aut teſtibus ergò pœna falſi non intrat ſaltim ordinaria, Imò non ſolùm non nocuit, ſed nec etiã nocere poterat, cũ non deponeret, niſi de quadam extraiudiciali confeſſione, quæ non niſi per vnum teſtem probata, & præſertim mulierem, nullum faciebat inditium,& ſic intrat alia concluſio, quod falſi teſtis depoſitio inutilis, pœna falſi non punitur Marſil. in l. 1. §. prætereà, num.14. & ſeq. ff. de ſicar. & eſt communis, vt per Gabr. lib.7. concluſ.15.num.14. Clar.in §.falſum ſub verſ. Item excuſatur ibi, *ſed contrarium communiter tenetur.*

5 Tertio pœna falſi ordinaria, non habet locum in illo teſte, qui falſum depoſuit ad defenſionem carcerati, Marſil.in d.l.1.§.prætereà,num.6. ff.de ſicar. Boſſ. in tit. de falſ. poſt num. 138. Foller. in practic. crimin. in gloſſ. item, quod commiſit falſitatem, num.7. Bertazzol. conſ. 247. num.12. & conſ.218. num. 1. Et licèt mulier hæc ad defenſam carceratorum inducta, vt in articulis expreſsè legitur in ſua depoſitione afficiat quærelantem, & teſtes attamen attendendus eſt finis, ad quem principaliter fuit inducta nempè ad defenſionem carceratorum, non autem id, quod in conſequentiam venit l.ſi quis nec cauſam in princip. l.rogaſti, etiam in princ. ff. ſi certũ petat. l.qui exceptione, ff.de condit.indeb.

6 Quartò ſi benè attenderẽtur omnia in quibus mulier hæc fatetur falſum dixiſſe vtique in ſubſtantia apparebit, quod ad aliud non tendunt, nec aliud concludunt niſi probationem extraiudicialis confeſſionis quærelantis, & teſtium de ſubornatione,& corruptione. Quæ quidem confeſſio extraiudicialis eſt etiam probata per alios teſtes Curiæ, & etiam conteſtes. Vnde ſuccedit alia concluſio, quod teſtis deponens verum, licet ipſe illud verum ignoret, dicatque ſe vidiſſe, aut audiuiſſe illud quod deponit, licet non viderit, nec audiuerit, non pœna falſi, ſed alia mitiori arbitrio Iudicis punitur, ad tradita per Rimin. Sen. conſ.53. num.6. & ſeqq. lib.1. & conſ. 148. nu. 20. Catell. Cotta in memorialib. in verbo teſtis, qui depoſuit, in princ. Gabr. lib.7. concluſ.33. in fine, Franc.Becc.conſ.78. num.7. Bertazz.conſ.8. num.25. ad finem, & num.26. vbi de communi, & conſ.517. num.10. vbi etiam de cõmuni, Hieron. Gabr. conſ.169. num.15. lib.1. Quicquid ſecùs alij pauciores contra communem tenuerint.

7 Imò in caſu de quo agitur non ſolum extraiudicialem cõnfeſſionem corruptionis, & ſubornationis, ſed & ipſam corruptionem, & ſubornationem concludenter fuiſſe probatam, facilè dici poteſt cum in proceſſu adſit vnus teſtis Curiæ deponens de viſu, de traditione, & receptione pecuniarum, & alij tres, vel quatuor teſtes etiam Curiæ deponentes de prædicta iterata extraiudiciali confeſſione, qui quidem teſtis de viſu iuncta alia ſemiplena probatione reſultante ex confeſſione extraiudiciali ad probandum corruptionem, quæ difficilis probatio eſt, plenam, & concludentem corruptionis, & ſubornationis facit probationem ad ſcripta per Bart. in l. 1. §. idem Cornelio, num. 3. & ibi etiam Marſil. etiam, num.3.ff. de quæſtion. Bald. in l. fin. num.8. verſ. Quædam eſt probatio, C. de probation. Boſſ. in tit. de conuict. num. 37. verſ. Primo quando, & num. 47. Menoch. de præſumpt. lib. 1. quæſt. 40. num. 10.& quæſt.41. num.8. & ſeqq. Cum alijs nouiſsimè per Petr. Barboſ. in repet. l. 2. in princip. par.1.num.81.verſ. aduerſus quos facit, & num.82. ff.ſolut. matrimon. Præſertim in caſu noſtro, in quo nunc non agitur ad condemnationem alicuius, ſed ad defenſionem carceratorum, & mulieris, cum tunc ſolam præſumptiuam probationem ſufficere ſcripſerint, Bart. in l. non ſolum, §. ſed vt probaui, num. 2. & ſeq. ff. de nou. oper. nunc. Boſſ. in tit. de Conuict. num.59. Aym.conſ.119.num.9. Menoch. de præſumpt. lib.5. præſumpt.48. num.8. Et ſic ſuccedit ad fauorem mulieris alia concluſio, quod à falſi pœna ordinaria teſtis falſus excuſatur, quando id, quod deponit primordio veritatis iuuatur Grammat. conſ.28. num.8. & conſ.30. num.13. Foller. in pract. crim. in verb. item, quod commiſit falſitatem num.35. Bertazzol. conſ.194. num.6. lib.1. & conſ. 318. num.2. lib.2. Hippol. Rimin. conſil. 286. poſt num. 14. lib.2.

8 Quinto, & fortiùs ad excuſationem mulieris facit, quia, quicquid ipſa depoſuit ab alijs audiuiſſe affirmauit. Dicit enim Primo non eſſe verum, quod (prout depoſuit) audiuerit Agnetem vxorem Hieronimi dicentem hæc, vel ſimilia verba. *Che diranno queſti vicini, quando ci vedranno veſtiti di negro, me, & mio marito.* Sed quod ita depoſuit, quia ſic ſibi dictum fuit à Margherita; Dicit Secundo non eſſe verum audiuiſſe quærelantem, dicentem Hieronimo conquerenti quod nolebat obſeruare promiſſa. *Se li volete andate dal Giudice, che vi faccia la la poliza.* Sed quod ita depoſuit, quia ſic ſibi fuit dictum ab eadem Margherita, & à Iulia. Dicit Tertio non dixiſſe verum, quod fuerit præſens in apotheca Laurentij, quando Petrus Paulus dixit. *Che ſi voleua diſdire di quello, che haueua detto, ſe haueſſe ſaputo di non hauer faſtidio.* Sed quod ita depoſuit, quia ſic ſibi fuit dictum à Margherita, Catherina,& Bartholomea, quæ præfata audiuerant.

9 Quibus ſtantibus à pœna falſi ordinaria omninò excuſatur, non ſolùm ex eo, vt ſuprà dixi, quod omne id, quod depoſuit licèt ignorans conſtat ex depoſitione aliorum teſtium Curiæ, ſed etiam quia, & ſi omninò falſum depoſuiſſet excuſatur credens dixiſſe ve-

ſe verum ex relatione aliorum, Anan.in cap.1.num. 16. de crimin. falſ. Aym. conſ.99. num.7. Decian. in tractat crimin.lib.6.rubr.qui ſint periuri,cap.... num.24. tom.2. teſtem enim à falſi pœna ſaltim ordinarii excuſat, nedùm iuſta credulitas, ſed etiam inita Magon.deciſ.lucen.43.nu.10.

10 Nec obſtat ſi dicatur non conſtare in proceſſu, quod id, quod depoſuit Hortenſia ſaltim circà primum, & ſecundum dictum, fuerit ſibi à Margherita, & Iulia, prout aſſerit relatum. Nam ſatis, de hoc conſtare dicitur, cum Iudex nolens ſtare huic ſuæ aſſertioni, & excuſationi, ſed credens potiùs eam fuiſſe ab aliquo ſubornatam ad hunc effectum, à quo fuerit ſubornata, illam tormentis ſubiecerit, in quibus cum perſtiterit, neceſſe eſt illius dicto ſtari debere,etiam in qualitate per ipſam adiecta,quod ſic à Margarita, & Iulia fuerit ſibi relatum, Ferrat. cautel.5. num.4. Grammat.vot,2.num.6.& num.9. Boſſ. in tit. de confeſſ. num.29. Bertazzol. conſ.27. num.8. lib.1. & conſ.499. num.27.& ſeq. lib.2. Et in omnem euentum etiam, quod nihil huic mulieri ab aliqua perſona relatum extitiſſet; ſed omnia, ex ſuo capite, & ceruice adinueniſſet, Adhuc à pœna falſi ordinaria excuſatur, cum, vt ſuperiùs dixi, de veritate ſuæ depoſitionis conſtet in ſubſtantia per alios teſtes ex præallegatis,etiam à Curia examinatos,& repetitos.

11 Sextò ad excuſationem eiuſdem mulieris non eſt omittenda fragilitas ſexus, cum regula ſit, quod mulieres ſemper mitiùs puniuntur, quàm Maſculi l. quicquid, §. ad filias, C. ad l.Iul. maieſt.l.Sacrilegij pœna in princip. ff. ad Iul. peculat. l. ſi adulterium; §. iidem Imperatores verſ. inceſtum, ff. ad l. Iul. de Adult. quæ iura loquuntur in crimine læſæ maieſtatis, Sacrilegij, & Inceſtus ergò multò magis in crimine falſi, l. 1. §.vidua, ff. de falſ. Menoch.conſ.48. num.18. in fine, & num.19. lib.1. Maſcard. de probat.lib.2. concluſ.959. num.6. in fine,& num.7. Et in crimine hæreſis, quod faciliùs mulieres niſi fuerint pertinaces excuſentur, quàm maſculi ſcripſerunt Simanch. in Enchidion cap. 47. num. 19. Decian. in tractat. crimin. lib.5. cap.37. num.63. Præſertim cum quicquid iſta muliercula depoſuit, non per pecuniæ corruptionem, ſed potiùs ex ſua fatuitate, & dementia depoſuit, Ideò mitiùs punienda, quia ſicut pecunia facit delictum atrox. l. Cicero.ff. de pœnis; Ità, & leuius reputari debet, Vbi pecunia non interuenit, Et quidem, vt verum fatear non memini vnquam mulierem fuſtigatam pro falſa depoſitione, quod eò minus in propoſita facti ſpecie fieri debere confiditur, tum ex præallegatis, tum etiam quia habet iſta pauperrima mulier tres nepotes ex ſorore nubiles, quibus non modica erogaretur infamia ex turpitudine matterteræ, Et licèt partis inſtantia ſit vehemens,& magna, non etiam modica eſt Iudicis integritas.

Proſper Farinacius I.C.Romanus.

In eadem cauſa ſecundum reſponſum.

12 QVæ contra Hortenſiam mulierem adducuntur, non tollunt, ni fallor, quæ alias ad eius fauorem ſcripſi; Nam dum primò dicitur teſtem falſum in redditione rationis, puniendum eſſe pœna falſi ordinaria ad conſil. Curtij Senioris 55. ſub num. 2. quem refert, & ſequitur Rim. Iun. conſ. 113. num. 37. & ſeqq. Ea præſertim ratione, quia in teſtibus magis attenditur ratio, quàm dictum ſecundum Bald. in l. conuenticulam, C. de Epiſc. & Cler. & Iaſ. in rubr.de iur.iurtan.colum.penult. quos ſic dicentes refert idem Rimin. d. conſil. 113.num.38.

13 Reſpondetur communem opinionem eſſe contra Curtium Seniorem,& eius ſequacem Rimin.vbi ſupra prout teſtatur, Bertazzol. conſ. 8. num. 25. ad finem, & num. 26. & conſ. 140. num. 4. Vbi dixit, Nefas eſſe huic ſententiæ contradicere,& conſ.517. num.10.lib.2. Vbi pariter teſtatur de communi, & in ſpecie reprobat Curtium Seniorem vbi ſupra contrarium dicentem, Et ſicut hæc ſententia contra Curtium eſt communis, Ità etiam alias in iudicando Mediolani ſeruata, prout teſtatur Catel. Corta in memorialib. in verb. *teſtis qui depoſuit illud* verſ. Et idem etiam in teſte qui depoſuit verum, quem poſt alios, quos allegat, refert etiam, & ſequitur Pett. Caball. reſolut. crimin. caſ.38.num.1.& ſeqq. nec diſſentit Baiard. ad Clar. in §. falſum, num.35. Et ſicut hæc contraria opinio, communis, & verior eſt, Ità etiam non obſtat ratio per Rimin. adducta quod ſcilicèt in depoſitionibus teſtium magis attenditur ratio, quàm dictum, Nam hæc concluſio veriſſima eſt, ad effectum, vt teſtis probet, vel non probet, & vt teſtis depoſitio validetur, vel inualidetur, prout loquuntur, & Baldus, & Iaſon, & alij Doctores ad id per eum allegati non autem ad hoc vt teſtis de falſo puniatur, prout in terminis declarat, Menoch. lib. 5. præſumpt. 22. num. 23. & 24. Et hoc vltimum ſit dictum ex abundanti cum ſufficiat probaſſe contra Curtium Seniorem, & Riminaldum eſſe communem Doctorum ſententiam, à qua in iudicando omiſſa omni diſputatione receden dum non eſt,

14 Dum ſecundo ad excludendam prædictam mulieris defenſionem dicitur in proceſſu non conſtare, quod iſta mulier verum dixerit, cum nullus ex teſtibus examinatis deponat ea, quæ ipſa depoſuit præter aliam mulierem Catherinam, quæ ſimiliter falſa prætenditur, quia eius depoſitio non conuenit cum alijs teſtibus, qui præſentes fuerunt, & audiuerunt Petrum Paulum alloquentem in domo Laurentij, & ideò falſa in ratione, præſumatur etiam falſa in dicto per regulam, quod falſus in vno, falſus in omnibus cap. ſi ad ſcripturas 9. diſtinct. Bald. in l.certi conditio, §.quoniàm, ff.ſi cert.pet. Marſil. conſ.70.num.8.

15 Hæc

15 Hæc obiectio tollitur ex facto quia, vt in alia informatione dixi ſuper quarto fundamento Depoſitio Hortenſiæ aliud in ſubſtantia non concludit niſi extraiudicialem confeſsionem teſtium Hieronimi ſcilicèt, & Petri Pauli præſertim, & reſpectiuè in domo Laurentij de Corruptione, & ſubornatione; Quæ quidem extraiudicialis confeſſio non ſolùm quoad Hieronimum coadiuuatur ex depoſitione Catherinæ, vt exaduersò non negatur, ſed etiam quoad Petrum Paulum verificatur ex depoſitione eiuſdem Catherinæ, Laurentij,& Bartholomeæ Medori, & Bonomi teſtium alias ad Fiſci inſtantiam examinatorum. Qui omnes ſic de extraiudiciali confeſſione deponentes iuncta depoſitione alterius teſtis dicentis ſe præſentem fuiſſe dationi pecuniarum, abſque dubio concludenter corruptionem probant ex alias allegatis in dicto quarto fundamento. Quibus nihil video exaduersò reſponſum.

16 Quod Catherina prętendatur falſa, parum refert, quia non ſufficit hoc prætendere, niſi probetur, & quod eius depoſitio non conueniat cum alijs teſtibus, qui præſentes fuerunt, & audiuerunt Petrum Paulum alloquentem in domo Laurentij, oportet exprimere in quibus diſcordet,& tamen, vt alias dixi, vt de corruptione teſtium dicatur apparere ſufficiunt præſumptiones, Guidop.conſ.75.per tot. Maſcard. de probat. lib. 3. concluſ. 1340. num. 1. præſertim in caſu noſtro, in quo nũc agitur, non ad condemnationem teſtium corruptorum, ſed ad rei defenſionem, Aym.conſ.119.num.9. Ceph.conſ.140. num.13.lib.1.Menoch.de præſumpt.lib.5.præſump. 48.nu.8.Honded.conſ.112.nu.28.lib.1.

17 Dum tertio ad effectum infligendi huic mulieri ordinariam falſi pœnam, & quod verum depoſuiſſet, cum ipſa iſtud verum ignoraret, ponderatur eius depoſitio in illis verbis, *Fantino diſſe, che pregaſſe Dio, che ſuo fratello vſciſſe di prigione, perche m'haueria fatto qualche poco di bene, & io che mi trouauo pouerella con ſperanza d'eſſer aiutata feci queſto eſſamine*. Quo caſu cum ex ſua depoſitione, vtilitatem ſperaret, ceſſat falſi (vt exaduersò ſcribitur) pœna extraordinaria, & intrat ordinaria, vt per Paul. de Caſtr.in l.dolum, C.de dolo verſ. Item quando quis Felyn.in c.ſi autem, nu.2.verſ. dummodò talè mendacium ſit ei proficuum, Gabr.lib.7.concluſ.33.n.6.

18 Reſpondetur primo, quod hæc Hortenſiæ depoſitio fuit per eandem melius declarata in tortura ipſi illata, Ad hoc vt corrumpentem, & ſubornantem reuelaret. Dum reſpondit. *Io non mi ſon moſſa per altro, che per compaſſione, che ſono ſtata nel ſuo vicinato vn pezzo, & ne hò hauuto ſempre mille ſeruitij, che quello domandauo mi dauano*. Et huic dicto in tortura magis videtur ſtandum quam primo per regulam, quod tortura habet præſumptionem, vt in ea quis ſemper magis veritatem, dicere dicatur, quam extrà eam de qua per gloſſ.in l. ædictum in verb. *efficaciſſima*,& ibi Alber.nu.3.ff.de quæſt.cum vulgar.

19 Reſpondetur ſecundo, quod doctrina Pauli de Caſtro, Felyni,& Gabrielij in locis prę allegatis, dum conſiderant dolum in depoſitione propter vtilitatem, quam teſtis reportat ex ea (loquuntur, ſi benè eius dicta ponderantur) non ſolum quando quis affirmat pro certo id quod teſtis ignorat, ſed etiam quando id, quod affirmat reperitur falſum, & ſic conſtat de contrario eius, quod depoſuit,& de mendacio, prout expreſsè etiam ſic loquitur, Alexand. in d. l. dolum, quod non applicatur caſui noſtro, in quo, vt ſupra probaui, mulier depoſuit verum, licèt illud verum ignoraret.

20 Reſpondetur tertio quod prædicti exaduersò allegati Doctores nihil prorſus dicunt de pœna ordinaria, vel extraordinaria, prout ad id allegantur, ſed ſolùm dicunt, quod ex mẽdacio proficuo dolus prętumitur, & hunc dolum præſumptum latæ culpæ æqui parat, Paul. de Caſtro in d.l. dolum; Dolus autem præſumptus non ordinaria pœna, ſed extraordinaria puniri debet, Tiraq.de pen.temper.cauſ.15. nu.2.Decian.in tract.crim.lib.1.cap.4.nu.17. Nunquàm autem pro præſumpto dolo corporalis pœna imponi poteſt, Menoc.de recuper.poſſeſſ.remed.15. ſub nu.135.Burſatt.conſ.152.nu.22.lib.2.Honded. conſ.106.nu.33.lib.2. Maſcard. concluſ.530.nu.6. lib.1.Vbi de communi.

21 Prout nec lata culpa dolo æquiparatur quando agitur de imponenda pœna corporali, gloſſ. in l. in actionibus in verb. *non etiam ob culpam*, & ibi Bald. col.2.verſ.Item fallit in pœnis corporalibus, Iaſ.nu. 26. & Dec. num. 19. ff. de in lit. Iuran. Et in ſpecie quod teſtis deponens ſub ſpe præmij, ſeù vtilitatis non tamen promiſſæ non dicatur corruptus voluit, Bald. in cap.placuit, num.1. de reſcript. licèt forſan probationem non faciat, Maſcard. concluſ.454.nu. 4.lib.1. Sic,& teſtis corruptus pecunia ad dicendum verum, quod ipſe ignorat, quod non puniatur pœna falſi ordinaria, ſed extraordinaria, Boſſ.in tit.de oppoſ.contra teſtes, num.151.ante fin. poſt Dec.quem allegat, in cap.1.nu.4. & ſeqq. extrà de teſt. Clar.in §.falſum verſ.ſed quid è conuersò.

22 Prout nec teſtes corrumpens iſto caſu ordinaria falſi pœna puniri poteſt, Boſſ.vbi ſupra, num.146.& ſeqq. Petr.Caball.reſolut.crim.lib.1.caſ.38.num.3. poſt Anchar.& alios, quos allegat ergò multò minus ordinariè puniri debet mulier hæc, quæ nec prece, nec præmio, nec promiſſione aliqua pro certo affirmauit id, quod ignorabat, ſub ſpe paruæ vtilitatis, vt ipſa deponit.

23 Dum quarto ad effugiendum inutilitatem depoſitionis Hortenſiæ, eò quia talis depoſitio nullum attulit nec afferre poterat, prę iudicium in cauſa, Dicitur, quod coniuncta cum dicto Catherinæ, quæ eſt cum ea conteſtis, ſufficiebat ad conuincendum teſtẽ pro Fiſco examinatum de extraiudiciali confeſſione, & ſic ad torturam ad gloſ.in l.capite quinto in gloſſ. fin.ff.ad l.Iul. de adult. cũ alijs exaduersò allegatis.

24 Reſponſio patet ex veritate facti ſecũdum quam apparet Hortenſiam,& Catherinam non eſſe conteſtes, nec in dicto, nec in loco,& tempore prout exaduersò prætenditur, cũ Catherina deponat de extra-

iudiciali confeſſione Hieronimi,& Hortenſiæ de auditu ab Agnete vxore dicti Hieronimi, & ambæ diuerſo loco,& diuerſo tempore,Et tamen certum eſt, quod ad inferendum torturam ex confeſſione extraiudiciali illa debet probari per conteſtes, Carer. in pract. in 2. tract. de indit. & tortur. §. ſeptimum inditium, num.8. Foller. in pract.crimin. in verb. & ſi confitebuntur,par.2.num.2. Viu. opin.136. nu.6. Burſatt. conſ.166. num.20.& ſeq.lib.2. Vltrà quod ad effectum inferendæ torturæ ex confeſſione extraiudiciali teſtes eam probantes debent eſſe omni exceptione maiores, Bero. in cap. at ſi Clerici, num. 137.extrà de Iudic.Mulieres autem omni caſu nunquàm reputantur integrę fidei,nedùm maiores omni exceptione cap. forus in fine, & ibi gloſſ. in verb. fœmina de verb. ſignificat. Aym. conſil. 99. num.5. Dec. in l. fœminæ, nnm. 36. verſ. & caſu, quo mulier, ff. de reg. iur. & vbique paſſim, & communiter Doctores.

25 Dum quinto ego dicebam, quod ad probandum quod iſta mulier non pęna falſi, ſed mitiori plectenda erat eò quia non ad offenſam,ſed ad defenſam reſtificata fuerat ad tradita per Marſil. & alios per me allegatos,Exaduersò dicitur contrariam opinionem eſſe veriorem, vt latè ſcripſit, Moncada in addit. ad Crot. in tract. de teſtib. num.382.& ſeq. Vbi in ſpecie reſpondet argumentis Marſilij. Videatur Moncada in loco præallegato, qui licèt aſſerat in via diſputatiua contra Marſilium poſſe teneri concluſionem tamen per me firmatam, & veram, & in iudicando ſequendam affirmat, & etiam quod non affirmaret, Dubium non eſt quod opinio Marſilij eſt communis,vt videre eſt apud Boſſ.in tit. de falſ.poſt num.138. Foller.in pract.crimin.in verb.item quod commiſit falſitatem,num.7. Pract.Conradi rubr.de falſar. num.28. verſ. non tamen idem fol.398. Bertazzol. conſil.218. num. 1. & conſil. 247. num. 12. Petr. Caball. reſolut. crimin. tom.1. caſ.165. num. 23.& ſeq.

26 Nec facit quod dicatur Hortenſiam depoſuiſſe non ſolùm contra Fiſcum, ſed etiam contra adhærentem, & teſtes, eos inculpando de ſubornatione, & quod propterea intrat pœna ordinaria falſi cum eius depoſitio euidenter ſit nocibilis, Nam licèt etiam deponat contra adhærentem, & teſtes, principaliter tamen deponit, & inducta eſt ad defenſionem carceratorum, & ſic intrat, vt aliàs dixi regula, quod attendi debeat id, quod principaliter agitur, non autem id, quod in conſequentiam venit, & nihilominus præſuppoſitum exaduersò factũ, quod eius depoſitio fuerit nocibilis,non ſubſtinetur in facto,vt ſupra probaui.

27 Dum ſexto dicitur quod ſaltim negari non poſſit quin Hortenſia ſit periura, & de periurio teneatur, & ſic pœna fuſtigationis, vt per Roman. ſing. 425. quem refert, & ſequitur Baiard. ad Clar. in §. periurium, numero ſeptimo, Decian. libro 6. cap. 13. nu.24. Primo reſpondetur Romanum loqui in periurio commiſſo ab aliqua perſona infami, & Decian. loquitur in periurio commiſſo ab eo, qui iurauit per Genium Principis.

28 Secundo, & his circumſcriptis veritas eſt, quod pœna periurij non eſt fuſtigationis ſimpliciter, ſed extraordinaria, & ſtellionatus Bellaper. in l. ſi quis maior colum.2. ante med.verſ. dico,quod condemnatus crimine ſtellionatus, & ibi Cyn. num. 2. ad fin. Butrig. colum. 1. ad med. verſ. aut pars deliberatè periurauit, & Cagnol.num.126. verſic. Et ſic potius, C. de tranſaction. idem Bellaper. in l. 2. colum. 2. in princip. verſ. ſed opponitur, & ibi etiam Cyn. num. 3. Bald. num. 1. verſ. Quarto quod puniatur, Alber.colum.1.ante finem verſ. ſi autem, & Io.Sichar. num.4. verſ. aut iurat aliquis, C. de reb. credit. per tex. quem allegant in l. fin. ff. de crimin. ſtellionat.

29 Tertio ex præallegatis infertur quod ſicut pœna teſtis falſi, quæ arbitraria eſt in caſu noſtro admodum mitiganda venit ex rationibus prædictis,Ità,& multò magis minuenda eſt pœna periurij, cum, & certum ſit periurij pœnam, aut locum non habere, aut leuiorem ſatis imponendam, ſi illud ſine dolo fuerit commiſſum, l. qui iuraſſe poſt princip. ff.de iur. iurand. l. 3. §. 1. iuncta l. fin. ff. de crimin. ſtellionat. cap. quæritur, §.item opponitur 22.quæſt.2. Boſſ. in tit. de periurijs, num. 5. verſic. Non eſt tamen Catel. Cotta in memorialib. verſ. periurium non committitur ſine dolo. Et à periurij pœna excuſat quælibet cauſa etiam iniuſta, & credulitas etiam fatua, Cephal. conſil. 24. num. 19. & conſil. 265. num.4. Decian. lib.6.cap.11.num.15.Baiard. ad Clar. in §. periurium, num. 14. Nec periurium committitur ab eo, qui credens dicere verum, falſum aſſerit medio iuramento, vt per Vincent.Mancin. in tract. de iuramento, par.5. in princip.num.9. poſt Tiraquell.Decian.& Seraphin.in locis per eum relatis. Et quidem ſi falſi teſtis pœna ordinaria non intrat, quando depoſitio, aut non habuit effectum, aut non attulit præiudicium, aut ſi aliunde de veritate depoſitionis conſtiterit, aut ſi ſic falſum quis depoſuit credens dicere verum,& multò magis ſi ad defenſionem rei, vt alias plenè probaui, vtique neſcio videre, cur, & ex cauſis prædictis periurij pœna minuenda non ſit? Cum, & teſtis falſus periurium committere dicatur.

30 Dum ſeptimo, & vltimo dicitur mulierem hanc minimè excuſandam ob fragilitatem ſexus ex quo in eius falſa depoſitione interuenit dolus verus ad ea, quæ ſcripſi in tit.de pen.temper. quæſt.98.num. 16. & 17. Retorquetur fundamentum, quia vt ſupra probaui etiam, quod in iſta muliere adeſſet aliquis dolus propter vtilitatem, quam reportare ſperabat ex ſua depoſitione prout re vera non aderat, Adhuc iſte dolus erat præſumptus, & non verus, & à dolo præſumpto mulier excuſatur ex allegat.per me dict. num. 16. & 17. Ex quibus omnibus hanc mulierem, aut non puniendam, cum ſatis in carceribus luerit,aut leuiſſimè puniendam facilè affirmari poſſe crediderim.

Cum

Digitized by Google

Cum mulier hæc diù carcerata ſtetiſſet, ſubſequuto partis conſenſu fuit relaxata cum ſatis luerit in carceribus.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

ARGVMENTVM.

De teſtium fide, ac probatione, & præſertim Birroariorum contrà aliquem deponentium, & de homicidio in rixa commiſſo, quomodo in eo procedendum ad torturam, ſeu condemnationem.

SVMMARIVM.

Teſtibus Birroarijs non credendum, quia repelluntur à teſtimonio, num. 1. Præſertim ſi dicant ſe vulneratos, aut percuſſos ab aliquo, num. 2. Vbi etiam quod vix talis depoſitio aperit viam Iudici ad aſſumendum informationes.

Teſtis dubia depoſitio pro non depoſitione reputatur, nu. 3.

Teſtis alternatiuè deponens nihil probat, nu. 3.

Teſtis deponens de credulitate ſua nihil probat, etiam quod dicat ſe pro certo credere, nu. 3.

Teſtis falſus reputatur deponendo de nocte vidiſſe hominem lumine non accenſo, & luna non lucente, nu. 4.

Teſtes examinati pro curiæ informatione plenè probant contra curiam, nu. 5.

Teſtis contrarius ſibi ipſi in ſua depoſitione nihil probat, num. 6.

Teſtis, qui in rixa interuenit, deponens de vulnere illato ab alio, dicitur deponere ad ſui exonerationem, & nihil probat, nu. 7. & 8.

Teſtis affectatè, & animosè deponens non probat, nu. 9.

Teſtis varius ſibi, & in ſua depoſitione nihil probat, num. 10.

Teſtibus contrarijs inter ſe minimè credendum, nu. 11.

Rixantes ſi fuerint duo, & vnus eorum mortuus reperiatur, præſumitur à corrixante occiſus, nu. 12.

Rixa à pluribus incepta, ſi in ea vnus reperiatur mortuus, omnes ad torturam poni poſſunt, num. 13. Et ſi in tortura perſtiterint erunt abſoluendi, num. 14. Vbi adhuc quod poterit aliqua leuis pœna pecuniaria imponi.

Homicidio à pluribus commiſſo, & neſciatur à quo, quomodò ſit procedendum ad torturam ſeù condemnationem, nu. 13. & 14.

Bannum, & contumacia de ſe ſola facit inditium ad torturam, num. 15.

Delictum difficilis probationis dicitur illud, quod à pluribus commiſſum eſt, nu. 16.

Delictum commiſſum noctis tempore dicitur difficilis probationis, num. 16.

Inditia leuiora ad torquendum ſufficiunt in delictis difficilis probationis, nu. 16.

CONSILIVM CXVI.

1 VISO processu formato ab Illustr Admodum, & Excellentiſſimo D. Capitaneo Iuſtitiæ Ciuitatis, & ſtatus Senarum contra Nobilem Aliprandum Celſum, & alios Inquiſitos de reſiſtentia facta Curiæ, & de vulneribus illatis in birruarios, & homicidio inde ſequuto, Requiſituſque ab Illuſtriſſimo, & Reuerendiſſimo D. Archiepiſcopo eiuſdem Ciuitatis Domino meo Colendiſſimo, vt pro veritate dicerem, quid præcipuè ſentirem de Aliprando, Nunquid ſcilicèt contra ipſum ex eodem proceſſu vrgeant tot inditia quibus, ſi ſe, prout alij fecerunt, conſtitueret iure torqueri potuiſſet, nec nè. Reſpondeo prima quidem facie ex d. proceſſu nulla ad Aliprandum torquendum ſufficientia inditia apparere. Et ſtrictè perſtringendo teſtes contra ipſum deponentes, Primo loco intrat depoſitio Candelori Locumtenentis Bariſelli, qui licèt in ſubſtantia videatur deponere ſe fuiſſe vulneratum ab Aliprando, eius tamen dictum omnino proſternitur ex infraſcriptis, & Primo quia birruarius ideò à teſtimonio repellendus, præſertim in Criminalibus, Bald. in l. fin. num. 47. ad fin. in 2. quæſt. C. de edict. diu. Adrian. tollen. & in l. etiam, nu. 5. & ibi etiam, Salic. C. de teſt. Lanfranc. de teſt. ad cap. quoniam contra in verb. teſtium depoſitiones, num. 64. verſ. quid de birruario, & ibi adden. extra de probat. Grammat. vot. 21. nu. 1. Bero. quæſt. 84. nu. 1.

2 Secundo, & eò minus huic birruario credendum eſt, quod dicit ſe fuiſſe vulneratum ab Aliprando, quo caſu, & inimicus, & accuſator reputatur, Franc. in cap. cum parati, num. 35. in fin. de appellat. Iaſ. in l. properandum, §. ſiquidem in 6. notab. C. de iudic. Alciat. de præſumpt. reg. 3. præſumpt. 14. num. 6. Franc. Marc. deciſ. 51. num. 2. & ſeq. par. 1. Et propterea iſto caſu birruarij dictum vix aperire iudici viam ad aſſumendum informationes dixit Boſſ. in tit. de denunc. ſub num. 12. Iodoch. in pract. crimin. cap. 15. nu. 31. Ceph. conſ. 241. num. 71. lib. 2.

3 Tertio non concludenter, ſed dubitatiuè, & per verbum credo deponit, *dicendo, mi fu tirato vn colpo ſul capo da Aliprando Celſi, ò vero da Scipione Chigi da vno di queſti infallantamente, mà credo più che fuſſe Aliprando*. Teſtis autem dubia depoſitio, pro non depoſitione à iure reputatur, Ang. in l. in ambigua, num. 10. ff. de legat. Soccin. in l. 1. num. 9. ff. ſi cert. petat. Iaſ. in l. 1. num. 13. in fin. & num. 20. ff. de iuſt. & iur. Et de teſte deponente per dictionem alternatiuam, quod nihil probet per text. in l. vbi autem non apparet, §. qui illud aut illud, ff. de verb. oblig. ſcripſerunt, Alexand. conſ. 82. num. 2. lib. 2. Bertrand. conſ. 100. num. 19. par. 1. Crot. conſ. 123. num. 10. lib. 1. Et de teſte dicente ſe pro certo credere quod nec etiam aliquid probet niſi ſuæ credulitatis rationem afferat voluit, Bald. in cap. cum cau-

ſam,

Digitized by Google

ſam, num.64. de teſt. Felyn. in cap.quoties,num.7. in fin.extrà eodem,Alex.conſ.45.nu.2.lib.2.

4 Quarto idem teſtis iure reputari poteſt falſus,quia vt ipſe aſſerit, ſi lanternæ erant extinctæ, nec lumen apparebat, nec propterea potuit videre alios, qui poſtea,& incontinenti ipſum vulnerarunt, ſequitur, quod nec etiam ex eadem ratione potuerit videre Aliprandum. Teſtis autem de nocte deponens ſe vidiſſe aliquem hominē lumine non acceſo, aut Luna non lucente, vti falſarius reprobari poteſt, Iaſ. in l. ſi non ſpeciale,num.10. C. de teſtam. Felyn.in cap. ſicut poſt num.5. extrà de re iudic. Brun. conſ.crim. diuerſ.115. num. 2. lib.2. Menoch. de arbitr. lib.2. caſ. 289. num. 35. & ſeq. & caſ.525. num.13. Qui propterea dicunt teſtem hunc de falſo puniri poſſe.

5 Quinto idem teſtis conuincitur de falſo ex depoſitionibus Iacobi alterius birruarij, & Ludouici de Leonardis etiam birruarij deponentium. *Che il primo colpo al Luogotenente fù tirato dalla banda di dietro.* Ideò non potuit idem Locumtenentes Aliprandum retro vulnerantem videre prout deponit, Et cum iſte Iacobus,& Leonardus ſint teſtes Curię,vtique plenè probant contra curiam, Aym. conſ.100. num.13. Soccin.Iun.conſ.69.num.11.lib.1. Gabr. tit.de teſtib. concluſ.1. poſt num.14. lib.1. Burſatt. conſ.311.nu.21.& conſ.316.nu.21.lib.3.

6 Succedit ſecundo loco contra Aliprandum, Alter teſtis birruarius nempè Vincetius alias Montelupus, Qui in ſubſtantia deponit ſe fuiſſe vulneratum ab Aliprando, & quod idem etiam vulnerauerit Locumtenentem, iſte inquam teſtis patitur primam,& ſecūdam exceptionem, quam patitur alter, & inſuper eſt ſibi ipſi contrarius, cum in primo examine dicat. *Che Aliprando tirò tutti li colpi al Luogotenente*, in ſecundo, *Che sà che gli diede il primo colpo ſolamente, gl'altri non sà,chi gli diſſe perche non lo vidde*. Et conſequenter nihil probat cap. licèt cauſam, & ibi notant omnes extrà de teſtib.Iacob.Butrig.in tract.de teſtib.rubr.de contrariet.teſt.num.1.Marſil. in l. eos, num. 1. in 1.notab. ff. ad l.Cornel. de falſ. cum ſimil.

7 Succedit tertio loco Hieronimus Lolius vnus ex inquiſitis,qui in ſubſtantia deponit quod vidit Aliprandum vulneraſſe Montelupū birruarium, & Fratrem birruarium occidiſſe;ſufficeret huic teſti dicere, quod deponit ad ſe exonerandum,Cum ſit inquiſitus, & carceratus de ijſdem vulneribus, & delicto, pro quibus eſt inquiſitus Aliprandus prout in terminis ſcripſerunt, Alber.in tract.de teſt.cap.4.num. 68. Campeg. de teſt. reg. 86. in 3. fallentia, Iacob. Port. Imol.conſ.96. nu.10. Bertazzol.conſ.60.nu.9. & conſ.71.nu.29.& conſ.225.num.41.& ſeqq.Hippol.Rimin.conſ.crim.diuerſ.82.nu.23.lib.2.

8 Sed amplius iſte teſtis veriſimiliter fuit ipſe ille, qui, & Montelupum, & fratrem vulnerauit, cum,ab illis captus reſpectiuè detineretur, fuerit inuentus cum Alabarda birruarij occiſi, & ſic quicquid depoſuit contra Aliprandum, ad ſe ipſum exonerandum depoſuit ad tradita per eundem Albericum in tract. de teſtib. dict.cap.4. num. 15. Lanfranc. de teſtib. num.68. & in addit. litera Q. Franc. Curt.de teſt. concluſ.58. num.18. Boſſ. in tit. de oppoſ.contra teſtes,num.57.

9 Adhuc teſtis iſte minus probat, & ſe valdè ſuſpectum reddit,cum ſi benè inſpiciatur, eius depoſitio, multum affectatè,& animosè deponit,Aym.conſ.2. num.6. & conſ.249. num. 4. Saltim negari non poteſt, Gribald. de teſtib. num. 11. Boſſ. in tit. de oppoſ. contra teſtes, num.25. Roland.conſ.7.num.20. lib. 1. Et propterea hoc animaduertens D. Capitaneus ipſum torqueri mandat, ex quo deponit inueriſimilia, nempè quod Aliprandus ſolus omne maleficium commiſerit, & quod Aliprandum inculpat ad ſe ipſum,& alios exonerandum.

10 Et rurſus non ſunt omittenda mendacia,& variationes eiuſdem teſtis, cum in primo examine, dicat. *Che Aliprando fù quello che tirò al birro, che lo teneua*, In ſecundo deponit dubitatiuè, *ſe non fù Aliprando*. In primo, *quello che mi teneua la prima volta, era il frate sbirro, pare à me, che anche non me ne poſſa aſſicurare*. In ſecundo explicitè, & affirmatiuè, *Il frate sbirro*. In primo examine, *che gli tirò vn imbroccata,& due altri colpi*. In ſecundo, *non sò ſegli deſſe due, tre, ò più colpi*.

11 Et demum non eſt omittenda contrarietas inter iſtum teſtem, & Iacobum Birruarium, teſtis enim deponit, *che mentre ſtaua in mano della corte comparſe vn giouane ſenza cappello con ſpada ſfoderata*, volens intelligere de Aliprando,prout infrà expreſſe deponit, *Venne alla volta noſtra,& tirò à quel famiglio, che mi teneua*, volens intelligere de Montelupo, *dal qual huomo con ſpada ſfoderata, fù in vn ſteſſo punto arriuato, & ſopragiunto con vn imbroccata, & altre ferite vno de famigli*, intelligens de fratre, *& finche non cadde non ſi fuggì via*, Et ſic concludit quod Aliprandus ſolus in eodem inſtanti vulnerauerit, & Montelupum, & fratrem. Iacobus autem birruarius dicit, *Che hauendo viſto arriuare tre, che due haueuano le ſpade nude, il frate ne pigliò vno per vn braccio, & diſſe, piglia queſto, & hauendogli meſſo le mani nelli calzoni, vno di eſſi tirò vn colpo al frate. & lo colſe sù la teſta, come anco vno di quei trè, menò vn man riuerſo al Montelupo, & lo ferì nella ſommità del capo*, & ſic contrarietas inter iſtos teſtos eſt manifeſta, Primò quià Lollius deponit,quod ſolus Aliprandus occurrit, Birruarius autem, quod tres occurrerunt, Lollius quod Aliprandus vulnerauit Mōtelupum,& fratrem, Birruarius quod vnus vulnerauit Montelupum, & alius fratrem. Quare nihil huic Hieronimo credendum eſſe propter prædictam contrarietatem inter vnum, & alterum teſtem Curiæ dubitandum non eſt ad trad. per Bald. in l.ſed,& ſi poſſeſſori, §.& Si verum,ff.de iur.iuran. Nell.in tract.de teſt.nu.215.Boſſ.in tit.de oppoſ.contra teſtes ſub nu.15.cum ſimil.Omitto,quod iſte idē teſtis eſt etiam falſus cū deponat ſe bene vidiſſe Aliprandum ex quo luna primùm lucebat, cum alij dicant,quod nec luna lucebat,nec lumen apparebat.

12 Ex

12 Ex quibus omnibus, licèt in facto, & iure veriſſimis ſubſiſteri poſſet ex depoſitionibus teſtium prædictorum non reſultare legitima ad torquendum inditia. Re tamen meliùs ruminata, & diſcuſſa, etiam dictis depoſitionibus circumſcriptis contrarium reſpondendum eſſe multò verius exiſtimarem ex infra ſcriptis. Et primo quia certiſſimi iuris eſt quod quando inſimul duo rixantur, & eorum vnus vulneratus ſeu mortuus reperitur, à corrixante mortuus, & occiſus præſumitur, Ang. de maleſ. in verb. *fama publica*, num. 18. verſ. & idem ibi dicit Caſon. de indit. tract. 10. cap. 1. rubr. de indit. per viſum, nu. 14. & ſeqq. Blanch. de indit. num. 102. Brun. de indit. par. 1. quæſt. 4. num. 7. Marſil. in l. repeti, num. 29. ff. de quæſt.

13 Secundo, & magis in ſpecie in rixa à pluribus cõmiſſa quando ex vna parte vnus, aut plures vulnerati, & occiſi reperiuntur, & certum eſt quod ab alijs alterius partis vulnerati, & occiſi fuerunt, ſed neſcitur à quo, vel à quibus. Tunc propter iſtam incertitudinem contra omnes ad ſciendum, quis eorum vulnerauerit, & occiderit poterit ad torturam deueniri ex allegat. per Menoch. de arbitr. quæſt. lib. 2. caſ. 362. num. 20. verſ. poterit tamen Iudex Cartar. de exequut. ſent. cap. fin. num. 246. & nouiſſime per Petrum Caball. reſolut. crimin. caſ. 192. num. 13. & ſeq. vbi ita in practica ſeruari teſtatur licèt alij ibi per eum relati contrarium dixerint.

14 Benè fateor, quod etiam omiſſa tortura, poterit Iudex propter incertitudinem prædictam omnes in pœnam extraordinariam condemnare, Marſil. ſing. 217. & conſ. 39. num. 45. & ſeq. Boſſ. in tit. de homicid. num. 26. in fine, Ant. Gomeſ. de delict. rubr. de homicid. cap. 3. num. 36. in 3. concluſ. Roland. conſ. 63. per tot. lib. 2. Sed ſi maluerit poterit etiam vt dixi torturæ viam eligere, & ſi toti perſtiterint erit locus abſolutioni, & non condemnationi ſecundum opinionem, Blanch. de indit. num. 127. in fin. ſeù potius condemnationi in leuem pœnam pecuniariam iuxtà trad. per Pariſ. conſ. 148. nu. 2. in fine, & 3. etiam in fine lib. 4. iuxtà qualitatem, & quantitatem torturæ illatæ.

15 Tertio ad ſic dicendum me multũ mouet fuga, & contumacia Aliprandi propter quam fuit in pœnam capitis, & confiſcationis bonorum bannitus, Ex hoc enim ſolo banno, Iudicem contrà ipſum poſſe ad torturam deuenire eſt originalis doctrina Bald. in l. 1. num. 13. C. de hæred. inſt. Ang. in l. iniuriarum, §. ſi quis decretis, ff. de iniur. Amad. in tract. Sindicat. num. 259. Grammat. conſ. 12. num. 21. Clar. in pract. quæſt. 64. verſ. ſed nunquid bannitus, Menoc. de præſumpt. lib. 1. quæſt. 89. num. 41. Petr. Caball. reſolut. crimin. caſ. 110. num. 15. Vbi quod ità quotidiè practicatur.

16 Quarto non parui ponderis eſt qualitas delicti, nempè difficilis probationis tum propter incertitudinem delinquentium ex allegatis per Monticell. reg. crimin. 11. num. 14. Tum etiam quia de nocte commiſſum ad gloſſ. in l. ſi cum exceptione, §. in hac. in verb. ignorantia, ff. quod met. cauſ. Bald. conſ. 77. num. 5. lib. 3. Alexand. conſil. 24. num. 8. lib. 2. Grammat. conſ. 22. num. 15. Boſſ. in tit. de indit. & conſiderat. ante torturam, num. 71. & ſeq. Et propterea leuiora ad torquendam inditia ſufficere nemo eſt qui dubitet. Et ita pro veritate reſponſurus iuris eſſe cenſeo Ego Proſper Farinacius Iuris Conſultus Romanus.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

ARGVMENTVM.

Hæreticorum Laicorum bona ipſo iure propter hæreſim confiſcata, An applicentur Principi, ſeù Fiſco Seculari, An verò Cameræ Apoſtolicæ, ſeù Romanæ Eccleſiæ, & An Sancto Inquiſitionis Officio, & quando etiam diuidantur in duas, ſeù tres partes, & quomodo.

SVMMARIVM.

Bona Laicorum Hæreticorum confiſcata ipſo iure, cui applicentur, non videtur hodie benè reſolutum, nu. 1.

Bona Laicorum, Hæreticorum confiſcata ipſo iure, de iure Ciuili applicantur Fiſco Principis ſecularis, nu. 2.

Bona Laicorum Hæreticorum confiſcata ipſo iure, applicantur de iure Canonico Fiſco, & Principi ſeculari non ſupremo cui Hæreticus mediatè ſubiectus eſt, ſed feudatario, cui immediate eſt ſubditus, nu. 3.

Bona Laicorum Hæreticorum confiſcata ipſo iure, Princeps, ſeù Fiſcus ſecularis non occupat, niſi præcedente declaratoria ſententia Iudicis Eccleſiaſtici, nu. 4.

Bona Hæreticorum Laicorum confiſcata ipſo iure, applicantur Principi ſeculari non ſupremo, cui Hæreticus mediatè ſubiectus eſt, ſed feudatario, cui immediatè eſt ſubditus, nu. 4.

Bona Laicorum Hæreticorum ipſo iure confiſcata, cui Fiſco applicentur, attendenda ſunt conſtitutiones nouæ, Decreta, & ſtatuta particularia non Principis ſecularis, ſed Pontificis, nu. 6. & ſeq.

Bona Laicorum Hæreticorum confiſcata ipſo iure ex conſtitutione Innocentij IIII. Alexandri IIII. & Clementis IIII. diuiduntur in tres partes, num. 9. & num. 11 licèt alij contra num. 10. Quæ tripartita diuiſio habet locum non ſolùm in Italia, ſed etiam extra Italiam, nu. 12. & 13.

Bona Laicorum Hæreticorum confiſcata ipſo iure, hodiè applicantur Cameræ Apoſtolicæ, & Romanæ Eccleſiæ, Vbi non adſunt Inquiſitores, nu. 14. & 15. Vbi autem adſunt Inquiſitores, omnia hæreticorum bona applicantur Sancto Officio, nu. 16. licèt alij contra, nu. 17.

Bona Laicorum Hæreticorum confiſcata ipſo iure ſecundum aliquos diuiduntur in duas partes, quarum vna applicatur Sancto Officio, alia autem Cameræ Apoſtolicæ, ſeu Romanæ Eccleſiæ, nu. 18.

Bona Laicorum Hæreticorum confiſcata ipſo iure, cuinam appli-

applicentur; ſeruandę ſunt conſuetudines locorum, dummodò ſint rationabiles, legitimè præſcriptę, & conformes iuribus, & Papalibus Conſtitutionibus, nu. 19.
Bona Laicorum Hæreticorum confiſcata ipſo iure, cuinàm applicentur de conſuetudine Hiſpaniæ, nu. 20. Quid de conſuetudine Placentiæ, num. 21. Quid de conſuetudine Mantuæ, num. 22. & quid de conſuetudine Mediolani, num. 23.

CONSILIVM CXVII.

1 A clariſſimo viro interrogatus fui, Nunquid bona Laicorum Hæreticorum ipſo iure confiſcata, Principi, ſeù Fiſco ſæculari, An verò Sancto Inquiſitionis Officio, Romanæ Eccleſiæ, ſeù Cameræ Apoſtolicæ applicanda ſint, Et quomodo; Reſpondi quæſtionem non videri adhuc forſan benè reſolutam, Cum in occurrenti caſu plura eruditiſſimorum Iuris Conſultorum reſponſa præ manibus habuerim, quorum aliqui ſæcularibus Principibus nimis fauentes, Aliqui autem Sancto Inquiſitionis Officio, & Romanæ Eccleſiæ verius aſſentientes, quiſquè ſententiam ſuam prę viribus defendere conatus eſt, Quarè vt incipiam cum Franciſco Pegna ad Eymericum in Directorio Inquiſitorum par. 3. quæſt. 109. Comment. 158. fol. mihi 714. colum. 1. in fine, verſ. Hæc ſunt magis pręcipua, & fol. 717. colum. 2. verſ. ex omnibus, &c. Benè eſſet quod Summus Pontifex lege lata ſanciret, ac conſtitueret quod omnino ſeruandum eſſet circà hanc bonorum Hæreticorum applicationem, Sic enim omnia iuriſperitorum reſponſa tacerent, quorum fortaſſe nonnulli humano affectu ducti, illis fauent, à quibus temporale aliquod commodum, vel acceperunt, vel accipere ſperant, & ſi contrà veritatem, & contrà vtilitatem, honorem, & incrementum Sacroſancti Officij Inquiſitionis conſulant, & reſpondeant; Verùm vt propoſitæ mihi conſultationi reſpondeam, omiſſis argumentis, & rationibus, quæ hincindè adduci poſſent, viaquè diſputatiua penitus derelicta, & reſolutiuè ſecundùm magis communes, & approbatas Doctorum ſententias procedendo, Dubitationem hanc in quatuor inſpectiones diuidendam putaui, In quarum Prima, quid de iure Ciuili, In Secunda, quid de iure Canonico, In Tertia, quid per alias Pontificum Conſtitutiones, Et in Quarta, quid conſuetudine ſtatutum, & approbatum ſit dilucidè pertractabo.

2 De iure Ciuili, res eſt expedita, quod bona Laicorum Hæreticorum ipſo iure confiſcata, Principi ſęculari applicantur ad tex. in authen. Gazzaros, C. de hæret. Vbi licèt nòn declaretur, ad cuius fauorem, & vtilitatem Hæreticorum bona confiſcentur, Dubium tamen non eſt, quod cum confiſcationis pœna à Principe ſæculari ſtatuta ſit, Illius Fiſci vtilitati cedit, Et hæc ſententia contradictorem non habet, Verùm quia in applicatione bonorum Hæreticorum coofiſcatorum, ſeruandum eſt, non ius Ciuile, ſed ius Canonicum, quia Hæreſis crimen Eccleſiaſticum eſt cap. vt Inquiſitionis Officium §. prohibemus de hęret. in 6. Hoc ideò in eo non leges Ciuiles, ſed Canones ſeruandos eſſe, Benè in his terminis docet Tabiena in verbo *Hæreticus*, nu. 7. verſ. ſecunda verò concluſio.

3 De iure itaquè Canonico, quod bona Laicorum Hæreticorum ipſo iure propter hæreſim confiſcata extrà ſtatum Eccleſiæ Fiſco ſæculari, In terris verò Eccleſiæ, Fiſco Eccleſiæ applicentur, tex. eſt in cap. vergentis in princip. extrà de hæret. Vbi ſic dicitur, *In terris verò temporali noſtræ iuriſdictioni ſubiectis bona Hæreticorum ſtatuimus publicari, & in alijs idem præcipimus fieri per Poteſtates, & Principes ſæculares*. Et ibi hoc adnotarunt gloſſ. in figuratione caſus in princip. Hoſtien. num. 1. in verbo *Sæculares*, Henrich. Boich. num. 8. Anton. de Butr. num. 2. in 1. & 2. notab. Abb. in ſummario, & num. 1. & 2. Felyn. num. 1. verſ. nota confiſcationem, & verſ. Sed aduerte Marian. Soccin. in ſummario, & num. 1. & 2. Vbi proponit cootrarium, & illi reſpondet, & Anan. nu. 3. verſ. nota quod quando, & num. 14. & 15. facit etiam tex. in cap. excommunicamus il primo §. damnati verò extrà eodem. Vbi poſtquàm ſtatutum fuit damnatos Hæreticos, ſæcularibus Poteſtatibus relinquendos eſſe, ſubduntur hæc verba, videlicet, *Ità quod bona huiuſmodi damnatorum, ſi Laici fuerint confiſcentur*. Et ibi per iſtum tex. adnotarunt, Anchar. num. 4. Anton. de Butr. num. 1. in figuratione caſus, verſ. ità quod bona ipſorum, & oum. 6. & in 6. notab. & Io. de Anan. poſt num. 2. & ſub num. 3. Item facit tex. in cap. cum ſecundum, §. fin. de hæret. in 6. Vbi ſtatuitur confiſcationem bonorum Hæreticorum non eſſe faciendam per Principes, aut alios Dominos temporales ante ſententiam Iudicis Eccleſiaſtici, ergò poſt ſententiam Dominos temporales poſſe Hæreticorum bona occupare, permittit per regulam, quod prohibitum vno tempore, alio tempore cenſeatur permiſſum, & ibi in ſpecie adnotauit Franch. colum. fin. verſ. ſi verò erat Laicus, eſt etiam gloſſ. in Clem. 2. in verbo *Eccleſia*, & ibi Imol. nu. 8. in fine eodem tit. de hæret. Alberic. in l. Manichæos, num. 1. in fine, verſ. ſi ſunt Laici, & num. 2. verſ. Inquiſitores tamen, C. de hæret. Vbi ſubdit ſe audiuiſſe, quod Inquiſitores prætendunt de facto habere priuilegium confiſcandi etiam bona Laicorum Officio Inquiſitionis, & Romanæ Eccleſiæ, Quod tamen credit eſſe contrà iura; Summa Angelica in verbo *Hæreticus*, num. 5. Silueſtrina in verbo *Hæreticus*, §. 1. num. 13. in princip. Repert. Inquiſ. in verbo confiſcatio, verſ. nota quod bona Laicorum, & verſ. ſeq. Felyn. conſ. 10. num. 5. verſ. ſed in contrarium, Vbi tacitè pertranſit cum hac opinioοe, Aym. conſ. 128. num. 6. verſ. Secundo reſpondeo, qui tamen loquitur in bonis applicandis feudatario, Caret. in tract. de hæret. ſub oum. 135. verſ. Ita tamen quod bona Laicorum, Couar. var. reſol. lib. 2. cap. 9. num. 12. Guidop. deciſ. 76. num. 1. & ibi in addit.

litera

litera A. Franc.de Aluarott. conſ.crimin.diuerſ.84. num.1.& 2. in folio Martin.Laudenſis conſ.crimin. diuerſ.58. ante num.1.lib.1. in folio (vbi tamen reſeruat debitam portionem,ſi priuilegio, vel conſuetudine,aliquid Inquiſitori debetur) Ambroſ.de Vignate in tract. de hæret.quæſt.20.num.210. Tabiena in verbo *Hæreticus*, num. 7. verſ. Vnde idem Innocentius Tertius, vbi teſtatur, quod ità communiter ſcripſerunt Doctores Canoniſtæ in dict. cap. vergentis (& ſi hodiè illam decretalem non ſeruari affirmat) Eymeric. in Directorio Inquiſ. par.3.quæſt. 108. num.3. & quæſt.110.verſ. reſpondemus,quod confiſcatio bonorum, & verſ.ſeq.& quæſt.112.verſ. reſpondemus, quod bona Laicorum confiſcantur, Repert.Inquiſ. in verbo *Salarium*, verſ. quarto ante finem ibi quibuſdam tamen videtur Conrad. Brun. in tractat.de hæret.lib.5.cap.6, num.8. Simanch. in Enchyridion tit.56.num.8. Arnald. Albertin. in repet. rubr, de hæret. in 6. quæſt.8.num.30.in 7.concluſione, Vbi tamen ſe remittit ad ea, quæ ſcripſit latius in cap. cum ſecundùm eodem tit. Boſſ. in tit. de hæret, num.33. Foller.in pract. criminal. in fragmentis, num. 10. Alphonſ. de Caſtr. de iuſta hæret. punit. lib.2. cap.5. poſt princip. verſ. Nam qui Hæreticus eſt Roland. conſ. 8. num. 9. & ſeqq. plurib. vſquè ad num. 35. lib.3. Vbi reiectis alijs opinionibus hanc tuetur ſententiam, & communem dicit, item relati per Burſatt. in conſ. 43. num. 30. lib. 1. Anton.Gomez. de delict.cap.2.rubr. de crimin. læſ. maieſt.num.1.verſ.Item etiam eſt pœna confiſcationis, Nauar.conſ.20. num.1. tit. de hæret. Vbi teſtatur de communi (licèt verius crediderit omnia Hæreticorum bona ad Fiſcum Eccleſiæ pertinere) Peregr. de iure Fiſci lib.4. tit.5. num.31. Vbi de communi, Pegna in additionibus ad Eymeric.in Direct. Inquiſ. par. 3. quæſt. 109. comment. 158. fol. mihi 713. colum.1.verſ. Primum Dominus Innocentius, & verſ.ſeq.& colum.2. in fine, verſ. item Bonifacius Octauus, & fol. 714. verſ. Eymericus ergò, & verſ. ſequent.

4 Et ſi benè verum ſit, quod ſæcularis Iudex, cuius Fiſci hæretici bona applicantur non poteſt vllo pacto confiſcare, nec dictorum bonorum poſſeſſionem apprehendere,niſi poſt ſententiam Iudicis Eccleſiaſtici tex. eſt in cap. cum ſecundum, §. confiſcationis de hæret. in 6. cuius verba ſunt hæc, *Confiſcationis tamen huius modi exequutio, vel bonorum ipſorum occupatio fieri non debet per Principes, aut alios Dominos temporales, antequàm per Epiſcopum loci, vel aliam perſonam Eccleſiaſticam, quæ ſuper hoc habeat poteſtatem, ſententia ſuper hoc fuerit promulgata*, Et ibi hoc adnotarunt gloſſ. infiguratione caſus, verſ. Sed Sanctiſſimæ Pater, & in verbo *cum ſecundum* verſ. ſed apprehenſio bonorum, Io. Monach. in princip. verſ. confiſcationis tamen exequutio, & in verbo *Promulgata*, Archid. colum.2.in fine,in verbo *confiſcationis*, Io. Andr.colum.fin. in verbo *Promulgata*, Gemin.in §.confiſcationis,num.1.&nu.3.& Franch. in eodem §. num. 2. Vbi tamen, quod lata ſententia declaratoria à Iudice Eccleſiaſtico, ſtatim Iudex ſæcularis ſine alio iuſſu dicti Iudicis Eccleſiaſtici poteſt occupare bona confiſcata, Io.Andr. in cap. vergentis, num. 20. in verbo *Sæculares* extrà de hæret. & ibi etiam Anchar. poſt num. 1. Anton. de Butr. num.7.& Card. Zabar. etiam num.1. in eodem verbo *Sæculares* ſumma Roſella in verbo *Hæreticus*, num.14. in fine, Angelic. in verbo *Hæreticus*, nu.5. in fine, Silueſtrin.in verbo *Hæreticus*,num.12. verſ. Tertia pœna eſt Fr.Rayner. in ſumma in verbo *Hæreſis*, cap. 4. verſ. Tertio rerum ablatione, Repert. Inquiſ. in verbo *Bona* verſ. ſed bona Hæreticorum, & in verbo *Confiſcatio* verſ. Tertio incipiente item ſecundum in princip. & in fine, Afflict. in tit. quæ ſint regalia in verbo *Bona Contrahentium*, num. 19. Carer. in tract. de hæret. num.135. verſ. Ità tamen quod bona Laicorum, Ghirland. de hæret.quæſt.5. num.7. Sot. de iuſt. & iur. lib.6.verſ. In contrarium autem, facit Pegna in additionibus ad Eymeric. in Director.Inquiſ. par.3. quæſt.109. Comment. 158. fol.mihi 713. colum. 1. in fine verſ. Iàm Bonifacius Octauus,Decian.in tract.crim.lib.5.cap.44. num.3. verſ.& nota.

5 Et quod dixi Laicorum Hæreticorum bona Principi ſeculari applicari,Intelligas de Principe,cui Hæreticus immediatè ſubiectus eſt, non autem de ſupremo Principe cui mediatè ſubſit ex allegatis per Bonifac.de Vital.in Clement.2.num.83.& ſeqq. de hæret. Simanch. Cathol. Inſtit. tit.9. rubr. de bon. hæreticor. num.127.& ſeq. Vbi declarat hoc procedere quando inferior Princeps habet ſuum Imperiũ iura regalia,& ſic ius confiſcandi aliàs ſecùs Guidopap. deciſ. 76. Vbi pluribus hanc probat concluſionem, Martin.Laudenſ. conſ.crimin. diuerſ.58.lib.1, in folio, Vbi latè proponit contraria, & illis reſpondet, Aym. conſ.128. num.6. verſ. Secundo reſpondeo, Roland.conſ.75.num.7.& ſeqq.lib.3.Vbi alios refert,Decian. in tract. crimin. lib.5.cap.44.num.3. in princip.

5 Quid autem iuris ſit vigore nouarum conſtitutionum Summorum Pontificum (& nunc ingredior tertiam inſpectionem) Præmiſſo prius in hac materia applicationis bonorum confiſcatorum in crimine hæreſis, quod attendenda ſunt Decreta, particularia, ſtatuta, ſeù conſtitutiones, ſi quæ adſunt, Quibus anterioribus legibus, & conſtitutionibus derogari dubitandum non eſt ad trad. per Bart.in l. omnes Populi, num.35. ff. de iuſt. & iur. & alios ibi communiter, Simanch.Cathol. inſtit.tit.9. nu.132. Nec diſſentit Roland. in conſil. 8. num. 15. & 16. lib.3. & ſi conſtitutiones aliquas in hac materia minimè reperiri auſus ſit affirmare, Burſat. conſil. 43. num. 43. in fine, & num. 45. verſ. Ideò pro reſolutione, & num. 46. & ſeqq. Vbi reprobato Rolando contrarium tenente, ampliat etiam, quod conſtitutiones Pontificiæ non ſint publicatæ, & etiam ante lapſum duorum menſium, cum ſufficiat eas peruenisse ad manus Principis, Epiſcopi, & Inquiſitoris, ex allegatis ibi per eum. Vbi teſtatur de communi,

Nauar.

Digitized by Google

Nanar. conſ.20. num.3. rubr. de hæret.lib.5. Pegna ad Eymeric. in Directorio Inquiſitor. pat. 3. quæſt. 109. Commentar. 158. fol. mihi 714. verſ. Burſatus verò.

7 Quod intelligas de Decretis, & Conſtitutionibus Pontificijs, cum enim hæreſis crimen merè ſit Eccleſiaſticum capitulo vt Inquiſitionis, §. prohibemus de hæret. in 6. & ratione criminis Eccleſiaſtici, Laici, & Sæculares Eccleſiaſticorum Iudicum legibus, & iuriſdictioni ſubijciantur capitulo licèt, vbi gloſſa in verbo *Vacante Imperio*, & communiter Doctores de for. compet. Hoc ideò Pontificem in his, quæ ad hæreſis punitionem ſpectant omninò ſtatuere poſſe, & conſequenter in applicatione pœnæ confiſcationis bonorum, dubitandum non eſt vt benè explicat Franciſcus Pegna in additionibus ad Eymeric. in Direct. Inquiſ. par.3. quæſt. 109. Comment. 158. fol. mihi 713. colum.1. verſ. nunquid de iure Canonico, & fol. 717. col. 1. verſ. ad hæc, & ſeq. Vbi & aliam huius concluſionis affert rationem, quia ſcilicèt Romanus Pontifex ratione ſuæ latiſſimæ iuriſdictionis, & poteſtatis non ſolùm poteſt coercere, & punire Laicos delinquentes, ſed etiam Principes, & dignitatibus priuare, & Reges ſuis Regnis cap. ad abolendam, §. ſtatuimus extrà de hæret. cap. alius 15. quæſt. 6. cum alijs per Turrecremat. in ſumma de Eccleſia lib. 2. cap. 114. Ergò multò magis Hæreticorum bona confiſcare, & cui voluerit applicare, quod & latiùs probauit idem Pegna, vbi ſupra fol. mihi 716. colum.2. verſ. neque his, quæ hactenus diximus, & verſ. ſeq.

8 Vnde ſecus in ſtatutis, conſtitutionibus, ſeù ſtatutis Principum ſæcularium, qui ſi forſan diſponerent, & ſtatuerent ſuper confiſcatione bonorum Hæreticorum, & ſuper illorum applicatione in præiudicium Romanæ Eccleſiæ, & Sanctæ Officij, eorum vtique ſtatuta, & conſtitutiones, non ſolum non valerent, ſed etiam poſſent puniri tanquàm impeditores Sancti Officij ad tex. in cap. ſtatutum il primo de hæret. in 6. & ibi gloſſ. Et communiter omnes Canoniſtæ, & in ſpecie adnotauit Pegna in additionibus ad Eymeric. in Direct. Inquiſ. vbi ſuprà par.3. quæſt. 109. Commen. 158. fol. mihi 717. colum.1. verſ. Poſtremo illud adiungam, & ante eum pulchrè, Pariſ. conſ.2. num.104. & ſeqq. & num.139. & ſeqq. lib.4. Vbi tamen ſubdeclarat, niſi huiuſmodi ſæcularium Principum Decreta, & ſtatuta eſſent confirmata à Summo Pontifice.

9 Dico quod bona Hæreticorum confiſcata diuiduntur in tres partes ex conſtitutione Innocentij Quarti, Alexandri Quarti, & Clementis Quarti quas refert Pegna in additionibus ad Eymeric. in Director. Inquiſit. par.3 quæſt.109. Comment.158. fol. mihi 713. colum.1. in fine verſ. idem D. Innocentius, & colum. 2. verſ. poſteà verò, & verſ. ad hæc eaſquè regiſtrare fecit in fine ſui operis fol. mihi 65. in fine, verſ. teneatur inſuper, Vbi ad literam dicitur, *Teneatur inſuper Poteſtas, Capitaneus, Conſul, ſeu quius alius Rector omnia bona Hæreticorum, & receptatorum eorum, quæ per dictos officiales fuerint occupata, ſeu inuenta, & condemnationes pro his exactas, nec non, & lignamina, lapides, & tegulas domorum, & turrium, quæ occaſione hæreſis aeſtruentur, & bona tàm mobilia, quàm immobilia, quæ eadem occaſione conſiſcabuntur diuidere tali modo, Vna pars deueniat in commune ciuitatis, ſeù loci; Secunda in fauorem, & expeditionem officij detur officialibus, qui tunc negotia ipſa peregerint; Tertia ponatur in aliquo tuto loco, ſecundum quod dictis Diœceſano, & Inquiſitoribus, vel Inquiſitori videbitur reſeruanda, & expendenda per conſilium eorumdem in fauorem fidei, & ad hæreticos extirpandos: non obſtante huiuſmodi diuiſioni ſtatuto aliquo condito, vel condendo.* Et propterea ſecundum conſtitutiones Papales prædictas Hæreticorum bonorum vnam partem dandam eſſe Iudici ſæculari, Aliam officialibus, qui in cauſa laborarunt, & aliam Eccleſiæ Romanæ dixerunt, Alber. in 1. par. ſtatutor. quæſt.151. num.3. Io. Andr. in cap. cum ſecundum, num. 2. in fine verſ. Et punitur de hæret. in 6. & ibi etiam Gemin. colum. fin. verſ. & ſecundum conſtitutiones, & Franch. in §. confiſcationis num. 3. Silueſtrin. in verbo *Hæreticus*, §. 2. num.14. Felyn. in cap. cum nobis num. 12. verſ. ceterum dum dicit Abbas de præſcript. Vbi expreſsè dixit, quod *hodiè bona damnatorum de hæreſi non applicantur Fiſco ſæculari etiam Principis non recognoſcentis ſuperiorem, vt in pluribus conſtitutionibus modernis, de quibus in Bibliotheca Papæ in libro qui dicitur, Tractatus Inquiſitorum cap.24.* Hæc ſunt verba Felyni; quod, & ante meliùs explicauerat in cap. irretragabili §. cæterum num.5. in fine, verſ. & quandò de offic. ordin. Vbi dixit, quod, *quando fuit Romæ tempore Sixti vidit in libraria Papæ in libro de Inquiſitoribus hæreſis multas extrauagantes in quibus derogatur diſpoſitioni cap. cum ſecundum, taxando, quod bona condemnati de hæreſi applicentur Sedi Apoſtolicæ, & Ordinario Inquiſitori, & omnia reduxit Franciſcus Pauin. Auditor Rotæ in conſilio ſuo incip. Vt veritas eluceſcat ſuper hoc articulo, Vbi reuelauit multa ſecreta more ſuo*; Et hæc ſunt alia præciſa verba Felyni in dict. cap. irrefragabili, Pariſ. conſ.2. num. 114. lib. 4. Vbi dixit hodiè hoc eſſe certum quod per conſtitutiones Papales diſpoſitum eſt, bona Hæreticorum in tres partes, vt ſupra diuidenda eſſe Guindiſalu. de hæret. quæſt.15. num.3. Nec diſſentit, Repert. Inquiſitor. in verbo *diuiſio*, licèt hodiè per reſcripta Apoſtolica contrarium ſeruari teſtetur, de quo tamen dixi infrà num.18. Et licèt etiam de contraria Hiſpaniæ conſuetudine pariter teſtetur, de quo etiam dixi infrà num. 20. Et hæc etiam admittere videtur, Couar. variar. reſolut. lib.2. cap. 9. num. 12. verſ. quin & ipſe Felynus, licèt, & ipſe etiam prędictas extrauagantes conſtitutiones in Hiſpania minimè ſeruari affirmet, Guglielm. de Benedict. in repet. cap. Raynutius in verbo *Et vxorem*, num. 244. ante finem, & num. 245. de teſtament. Vbi ſic teſtatur fuiſſe diuiſa Bona Raymundi Comitis Toloſani fautoris Hæreticorum, licèt illius

bona

Digitized by Google

bona feudalia, quæ à Rege habebat, Regi fuerint applicata, Incertus author in forma procedendi contrà Inquiſitos de hæreſi rubr. de offic. & poteſtat. cuiuſlibet Rectoris nu. 15. Vbi referuntur verba dictæ conſtitutionis Clementis Quarti, Comen. in lucerna Inquiſitorum ſub verſ. Bona Hęreticorum ſecundum quandam conſtitutionem. Et iterum infrà, in verſ. ſed Dominus Felynus, Vbi tamen hoc fortè procedete intelligit in terris Eccleſiæ, non autem in terris Imperij de quo dixi infrà num. 12. Et de hac tripartita diuiſione mentionem facit Tabiena referendo conſilium Thaldei de Pepulis, (licèt eam non ſequatur) in verbo *Hæreticus* num. 7. in princip. verſ. Vnde nota, Vbi teſtatur hanc Innocentij Quarti, & Clementis Quarti extrauagantem vidiſſe plumbeam in Camera Inquiſitoris Bononiæ, & iterum infrà in verſic. Vnde temporibus Innocentij Quarti Boſſ. in tit. de hæret. num. 33. verſ. hodiè tamen Squillacen. in tract. de hæret. cap. 30. num. 2. verſ. ſed hodie; Vmbert. Locat. in iudic. inquiſ. in verbo *Fiſcus* num. 1. in princip. verſ. Et ſi olim bona Hæreticorum diuiderentur in tres parte; Relati per Rolan. (qui tamen eos non ſequitur) in conſ. 8. num. 10. 11. & 12. lib. 13. Vbi duobus modis hanc tripartitam diuiſionem bonorum Hęreticorum diſtinguit; Primo modo inter Fiſcum temporalem, inter Inquiſitorem, & inter Officium Inquiſitionis; Secundo modo inter communitatem illius Ciuitatis, in qua Hæreticus damnatur inter Poteſtatem, & officiales ſæculares, qui faciunt exequutionem contrà Hæreticum, & inter Officium Inquiſitionis, Burſat. conſ. 43. num. 42. & ſeqq. Vbi alios refert, & præcipuè Roland. (qui vt infrà eum referam contrarium tenuit) in conſ. 75. num. 8. lib. 3. Clar. in pract. §. hæreſis num. 11. verſ. dicit tamen Felyn. Decian. in tract. criminal. lib. 5. cap. 44. num. 2. verſ. Hodiè tamen, & iterum infrà verſ. Attamen in terris Imperij, verſ. & prætereà. Vbi teſtatur hodiè ſeruari hanc trimembrem diſtributionem etiam in terris Impetij, & aliorum Principum Menoch. de arbitr. quæſt. lib. 2. caſ. 374. num. 4. & ibi in additionibus per eundem Menoch. reiecta opinione Roland. Pegna in additionibus ad Eymeric. in Director. Inquiſitor. part. 3. quæſt. 109. Comment. 158. fol. mihi 713. colum. 1. in fine verſ. idem Dominus Innocentius, & colum. 2. verſ. poſteà verò Alexander Papa Quartus, & verſ. ad hæc Clemens, Vbi refert dictas tres extrauagantes Alexandri, Innocentij, & Clementis Quarti, locum, & diem in quibus editæ ſunt.

10 Et licèt contrarium, quod hæc tripartita diuiſio non ſit attendenda, ſed quod omnia hæreticorum bona Fiſco ſæculari applicanda ſint iuxtà Doctores allegatos ſuprà in prima inſpectione verius dixerit Roland. conſ. 8. num. 16. & ſeqq. vſque ad num. 35. ea ratione motus, quia ſcilicèt conſtitutiones in quibus talis tripartita diuiſio fundatur, non reperiuntur, nec manibus palpantur, & quatenus reperiantur, non fuerunt publicatæ, neque vſu receptæ, lib. 3.

11 Non videtur tamen recedendum à prima opinione, Nam quod prædictæ Pontificiæ conſtitutiones extent, cum de illis teſtentur tot, tantique Doctores præallegati, & præſertim Pegna, qui eorum verba, locum, & diem, quo editæ ſunt refert, Et quod ſint attendendæ, etiam quod non appareat de earum publicatione, reprobato Rolando contrarium * ſentiente, ex communi defendit Burſatt. conſil. 43. num. 48. & ſeqq. omnibus lib. 1. idem Pegna vbi ſupra fol. 714. colum. 2. verſ. Rolandus à Valle, & verſ. ſeq. & verſ. Ego verò, & foll. 715. verſ. primo, Vbi reprobato Rolando in dict. conſil. 8. Teſtatur prædictas extrauagantes fuiſſe viſas ab Illuſtriſſimis, & Reuerendiſſimis Dominis Cardinalibus Inquiſitionis Generalis, ipſumque etiam vidiſſe illas authenticas, & originales plumbeas, dictorumque Cardinalium iuſſu in fine ſui operis impreſſas, & quod proptereà idem Rolandus nimis audacter eas in dubium reuocauit, nimiſque leuitèr eas non vſu receptas aſſeruit, cum ſciat Romanos Pontifices iuſſiſſe earum obſeruationem, & etiam frequenter obſeruatas fuiſſe.

12 Et licèt etiam hanc tripartitam diuiſionem bonorum Hæretici iuxtà extrauagantem Clementis Quarti habere locum, ſolum in Italia eò quia ſic tãtum de Italiæ Inquiſitoribus loquatur, non autem extra Italiam dixerit Guindiſaiu. in tract. de hæret. quæſt. 15. num. 3. Repert. Inquiſ. in verbo *Diuiſio* in fine, Vbi proptereà dixit, tripartitam diuiſionem bonorum Hæreticorum Confiſcatorum de qua per Clementem Quartum non habere locum in Hiſpania Bernard. Commen. in lucerna inquiſ. ſub verbo *Bona Clericorum Hæreticorum* verſ. ſed Dominus Felynus, Vbi amplius dixit fortè hanc tripartitam diuiſionem habere locum in terris Eccleſiæ, non autem in terris Imperij, & cum hac diſtinctione pertranſit etiam Burſatus conſ. 43. poſt num. 52. & 54. Pract. Conrad. rubr. de hæret. ſub nu. 12.

13 Attamen quod extrauagantes Summorum Pontificum ſuper tripartita bonorum Hęreticorum confiſcatorum diuiſione. Vbique ſint ſeruandæ etiam extrà Italiam, & in terris Imperij, verius, & magiſtraliter defendit idem Pegna in additionibus ad Eymeric. in Directorio Inquiſiror. par. 3. quæſt. 109. comment. 158. verſ. Burſatus verò fol. mihi 714. col. 2. & fol. 715. verſ. prætereà non arbitror, & pluribus ſeqq. col. 2.

14 Aduerte tamen, quod hodiè hæc tripartita diuiſio, nec etiam ſeruatur, quia in loco, Vbi non adſunt Inquiſitores Hæreticorum bona ipſo iure confiſcata applicantur Cameræ Apoſtolicæ, & Romanæ Eccleſiæ, prout ſic ſeruari audiuiſſe teſtatur Alberic. in l. manicheos num. 2. verſ. Inquiſitores tamen C. de hæret. licèt ſubdat hanc obſeruantiam eſſe contra iura, Poſſet forſan hæc obſeruantia iuuari per téxt. in cap. ex eo tit. de hæret. in extrauagan. commun. in fine, Vbi prohibetur Epiſcopis exposcere ab Inquiſitoribus rationem prouentum obuenientium ex Inquiſitionis Officio eam reddendam

Digitized by Google

reſeruans Cameræ Apoſtolicæ, vel alijs cui fuerit in ſpecie mandatum per quem text. & per alia ibi per eum allegata ſic confirmare hanc ſententiam videtur Campegg. in addit. ad Zanchin. in tract. de hæret. cap. 26. litera A. in verbo *Fiſcus* verſ. primo, & ſeqq. licèt poſteà concludat verius eſſe bona huiuſmodi Hæreticorum confiſcata Sancto Officio applicari, de quo dixi infrà num. . . . Et pro hac opinione facit etiam text. in cap. cum ſecundum de hæret. in 6. ponderatus à Tabiena in verbo *Hæreticus* num. 7. verſ. Tempore verò Bonifacij Octaui (licèt & ipſe omnia Sancto Officio applicari debere verius exiſtimauerit) poteſt etiam pro hac eadem ſententia allegari Felyn. in cap. cum nobis de præſcript. & in cap. irrefragabili de offic. ordin. cuius verba retuli ſuprà num. 9. Nauar. conſ. 20. num. 2. rubr. de hæret. lib. 5.

* Vbi teſtatur de veriori opinione, & rationem reddit, & pro hac ſententia adeſt conſtitutio Alexandri Quarti qui Inquiſitoribus in Romana Prouincia, & adminiſtratione Beati Franciſci conceſſit vt bona Hæreticorum venderent, & prætium ad opus Romanæ Eccleſiæ conſeruarent in hæc verba, *Diſcretioni veſtræ, de qua plenam in Domino fiduciam obtinemus, vendendi, ac diſtrahendi libere bona Hæreticorum eorumque fautorum credentium, receptatorum, & defenſorum publicata iam ſeù confiſcata, & in poſterum publicanda, & confiſcanda, prout commiſſo vobis fidei negotio expedire videbitis, Itaquòd eorum prætium ad opus Romanæ Eccleſiæ conſeruetur, nec non, & contradictores ſuper hoc per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendi, plenam, & liberam concedimus auctoritate præſentium facultatem.* Et hanc quidem conſtitutionem benè retulit Pegna in additionibus ad Eymeric. in Director. Inquiſitor. par. 3. quæſt. 109. Comment. 158. fol. mihi 713. colum. 2. verſ. idem Alexander Quartus, & fol. 717. colum. 1. verſ. quod verò hæc applicatio, Vbi huius ſententiæ optimam reddit rationem, quia ſcilicèt Hæretici offendunt Eccleſiam cum eorum hæreſi, Ideò ſatisfaciendum eſt eidem Eccleſiæ principaliter offenſæ, & vbicumque delictum eſt Eccleſiaſticum bona publicanda Eccleſiæ applicantur ex Iacobo Butrigar. quem allegat in l. quicumque C. de hæret. Adde eundem Pegnam, vbi ſupra fol. 717. colum. 1. verſ. rurſus non obſtat, Vbi proponit contrarium, & illi reſpondet, & colum. 2. verſ. poſtremo ex prædictis, Vbi & hanc opinionem admittit in terris, & locis, in quibus non adſunt Inquiſitores, ſed Epiſcopus procedit.

15 Quamuis prout benè admonuit Pegna in additionibus ad Director. Inquiſitor. par. 3. quæſt. 109. Comment. 158. fol. mihi 714. verſ. ſed ex his verbis textus ille in dict. extrauag. ex eos, loquitur tantùm de reddenda ratione eorum, quæ peruenerunt ad manus Inquiſitorum Cameræ Apoſtolicæ, non autem de bonis Hæreticorum confiſcatis eidem Cameræ applicandis, & contrarium, quod Hæreticorum bona non applicentur omnia Romanæ Eccleſiæ, ſeù Cameræ Apoſtolicæ, ſed quod habeat locum tripartita diuiſio, de qua dixi ſupra numero nono tenet Decian. in tractat. criminal. libro quinto, capitulo 44. numero ſecundo verſ. Et licèt Campegius.

16 Vbi autem adſunt Inquiſitores, quod omnia Hæreticorum bona confiſcata applicentur non Cameræ Apoſtolicæ, nec Imperiali, non communitatibus, nec officialibus temporalibus, non Fiſco ſæculari, & non etiam Fiſco Eccleſiæ, ſed Sancto Officio, & Inquiſitoribus, ex quo non Domini, ſeù Officiales, ſed Inquiſitores ipſi prouident carceribus carceratis, & alijs neceſſarijs impenſis dicti Sacri Officij Armilla in verbo *hæreſis* num. 6. Vbi allegat extrauagantem Ioannis, & antè eum Alberic. in l. manicheos num. 2. verſ. Inquiſitores tamen, C. eodem, Vbi ſic ſeruari inquiſitoribus de facto audiuiſſe teſtatur, licèt ſubdat hanc obſeruationem eſſe contrà iura Campeg. ad Zanchin. in tract. de hæret. cap. 26. Vbi relatis alijs conſtitutionibus quibus probari videtur Hæreticorum bona Eccleſia Fiſco applicari, & etiam conſtitutione Innocentij Quarti, & Clementis Quarti, Tripartitam admittentibus diuiſionem concludit, quod ex quo hodiè temporales Domini nullum præſtant præſidium inquiſitoribus, & Sancto Officio, Ideò omnia Hæreticorum bona eidem Sancto Officio applicari propter eiuſdem Officij eorum ſubſtentationem, quod, & latiùs explicauit, & contrarijs reſpondendo probauit Tabiena in verbo *Hæreticus* num. 7. verſ. Sexto quæritur, & quod ità ſeruari vidit Brixiæ in occurrenti differentia, inter quendam executorem Cameræ Apoſtolicæ, & inquiſitorem, Boſſ. in tit. de hæret. num. 33. in fine, Vbi teſtatur ſibi dictum fuiſſe ab inquiſitore hæreſis, quod Princeps ſæcularis nihil habet de bonis Hæreticorũ, niſi ſuſcipiciat onus militum, & aliarum impenſarum in perniciem talium Scelestorum Roland. (qui tamen hanc opinionem non ſequitur) conſ. 8. num. 14. lib. 3. Pegna ad Eymeric. in Directorio Inquiſitor. par. 3. quæſt. 109. comment. 158. fol. mihi 716. col. 1. verſ. cum autem in multis locis, & verſ. ſeq. Vbi eam præcipuam huius ſententiæ reddit rationem, quia ſcilicèt Domini temporales hodiè nullam habent curam Sancti Inquiſitionis Officij, nec illius expenſis in aliquo ſubueniunt, & fol. 717. colum. 1. verſ. rurſus non obſtat, Vbi proponit contraria, & illis reſpondit.

17 Quamuis prędictam opinionem à Doctoribus cõmuniter reprobaui audacter teſtatus fuerit Roland. conſ. 8. num. 14. lib. 3. & non diſſentiat Decian. in tract. criminal. lib. 5. cap. 44. num. 2. verſ. quinimò auſus ſit Campegius, ſubdens quod atteſtatio Campegij eſt ſuſpecta, ex quo ipſe nimium indulget inquiſitoribus inter quos erat vnus.

18. Et quamuis etiam bonorum Hæreticorum prędictorum dimidiam Cameræ Apoſtolicæ, aliam autem dimidiam Sancto Officio applicandam eſſe, & ità de conſuetudine ſeruari teſtati fuerint Repert. inquiſ. in verbo *diuiſio* verſ. Hodiè tamen Zanchin. in tract. de hæret. cap. 26. num. 1. & 2. Vbi & ipſe ità de conſuetu-

H

ſuetudine ſeruari teſtatur, Tabiena in verbo *Hæreticus*, nu. 7. verſ. hodiè tamen dicunt Inquiſitores, dum refert verba conſilij Thadei de Pepulis, Vmbert. locat. in iudic. Inquiſ. in verb *Fiſcus*, nu. 1. verſ. hodiè dicunt Domini Inquiſitores Roland. (qui tamen hanc opinionem non ſequitur) conſ. 8. nu. 13. lib. 3. Burſat. conſ. 43. num. 44. & ſeqq. Vbi pluribus hanc probat ſententiam, & nu. 52. verſ. Si verò vbi cócludit, quod in terris Eccleſiæ, in quibus non adſunt contraria Pontificis decreta, aut conſuetudines locales, ſeruãda eſt hæc bimeſtris diuiſio Card. Tuſch. pract. concluſ. in verbo *Hæreticus* concluſ. 102. num. 16.

19 Quod verò attinet ad quartam, & vltimam inſpectionem, quod nempè de cõſuetudine ſeruetur, Præmiſſo priùs circà hanc applicationem bonorum Hęreticorum confiſcatorum ſeruandas eſſe conſuetudines vt expreſsè voluerunt, Mandoſ. in repertorio Inquiſ. in verbo *diuiſio* litera A. in fin. Martin. Laudenſis conſ. crimin. 58. ante nu. 1. verſ. reſeruata debita portione lib. 1. in fol. Burſat. conſ. 43. num. 51. & ſeq. Clar. in pract. §. hęreſis, nu. 11. verſ. in hoc autem ducatu Pegna ad Eymer. in Dirce. Inquiſ. par. 3. quæſt. 109. comment. 158. fol. mihi 714. colum. 2. poſt verſ. Burſatus verò, & fol. 716. col. 2. verſ. quod ſi quis, vbi declarat in hac materia conſuetudinem ſeruandam, dummodò fuerit rationabilis, legitimè præſcipta, & conformis iuribus, & Papalibus conſtitutionibus, cum ſępè Domini tẽporales de facto ea faciunt, atq; inuadunt, quæ de iure licitè facere non poſſunt, & cõtra Imbelles Inquiſitores facillimè obtinẽt quod in ſuis Dominijs, & terris cupiunt.

20 In Hiſpania omnia Hæreticorum bona confiſcata applicantur Fiſco Regis, qui talia bona in tres partes diuidunt, Vnam in vtilitatem Sancti Officij Inquiſitionis pro ſalario Inquiſitorum, & aliorum Officialium mercede, aliam pro ſubſtentatione Belli contra Saracenos, Tertiam in pios vſus, Adeò quod nihil de confiſcatis bonis imburſat, vt in repert. Inquiſitor. in verbo *diuiſio* verſ. tamen hodiè, Vbi proptereà ſubdit, quod cũ Hiſpaniæ Reges abundè prouideant Officio Inquiſitionis in omnibus neceſſarijs, iuſte ideò omnium Hęreticorum bona poſſunt dictis Regibus applicari, quod & idem in praxi ſeruari in Hiſpania teſtatur, Couar. variar. reſolut. lib. 2. cap. 9. nu. 12. refert eum Mandoſ. ad repert. Inquiſ. in verbo *diuiſio* litera A. Simanch. Cathol. inſtit. tit. 9. nu. 132. Clar. in pract. §. hæreſis nu. 11. verſ. ſed hoc etiam in practica non ſeruatur, Nauar. conſ. 20. nu. 1. ad finẽ, tit. de hæret. Vbi ſic ſeruari teſtatur in Regnis Hiſpaniæ, Caſtellæ, Nauarræ, & Luſitanię Peregrin. de iur. Fiſc. lib. 4. tit. 5. nu. 31. verſ. Clericorum verò bona in fine Card. Tuſch. pract. concluſ. in verbo *Hæreticus* concluſ. 102. nu. 15. Ignat. Lopez. in addit. ad Diaz. in pract. crim. Canon. cap. 114. in verbo *Hæretici* litera C. verſ. quæ quidem opinio in Hiſpania ſeruatur Pegna ad Eymeric. in Director. Inquiſitor. par. 3. quæſt. 109. comment. 158. fol. mihi 716. col. 1. verſ. Hinc conſequitur, & col. 2. verſ. Et quamquàm.

21 Placentiæ autem conſuetudo eſt, quod bona Hæreticorum diuiduntur in duas partes, vna ſcilicèt Fiſco Principis, qui benigniſſimè brachium ſuum Sancto Officio confert; Altera autem Sancto Inquiſitionis Officio pro eius conſeruatione, Teſte Vmberto locato in iudic. Inquiſ. in verbo *Fiſcus*, num. 1. verſ. Conſuetudo tamen. Vbi dixit, quod hoc modo faciliùs habetur poſſeſſio bonorum hæretici.

22 Mantuę etiam adſunt decreta Pontificia diſponẽtia, vt dimidia bonorum Hæreticorum confiſcatorum applicetur Fiſco principis, Alia verò dimidia remaneat libera Sancto Officio, teſte Burſat. in conſ. 43. num. 45. lib. 1.

23 Mediolani autem ſeruatur, quod bona Hæreticorum diuiduntur æquis portionibus inter Fiſcum Ducalem, Epiſcopum, & Inquiſitorem, teſte Clar. in pract. §. hæreſis num. 11. verſ. in hoc autem Ducatu, refert eum Card. Tuſch. pract. concluſ. in verbo *Hæreticus* concluſ. 102. num. 16.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

ARGVMENTVM.

Pluribus defenditur, & probatur bona Hæreticorum Laicorum ipſo iure confiſcata applicanda eſſe Sancto Inquiſitionis Officio, & nõ Fiſco Principum ſæculariũ, & eſt ferè eadem materia de qua in præcedenti conſilio.

SVMMARIVM.

Bona Laicorum Hæreticorum confiſcata ipſo iure propter hæreſim applicantur non Principi ſæculari, ſed Sancto Inquiſitionis Officio, num. 2. & omnibus ſeqq. in diſcurſu, Vbi reſpondetur contrarijs.

Bona ſequuntur perſonam, & ſunt perſonæ acceſſoria, nu. 2.

Hæreſis crimen eſt merè Eccleſiaſticum, num. 2.

Bona propter delicto confiſcata pertinent ad eum, qui principaliter ex illo delicto læditur, nu. 3.

Hæreticus eſt reus læſæ maieſtatis diuinæ, & Eccleſiam lædit, num. 3.

Bonorum confiſcatio eſt quid acceſſorium ad ſententiam condemnatoriam, nu. 4.

Acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis, nu. 4.

Eccleſia ſemper diſpoſuit de bonis Hæreticorum confiſcatis illa applicando, cui, vel quibus ei libuit pro temporum, & locorum qualitate, habita ratione perſonarum, quæ onera, & expenſas ſubierunt in proſequendis hæreticis, num. 5.

Iudex, ſeù Princeps habens perſonam ſibi ſubditum poteſt etiam ſtatuere ſuper eius bonis alibi ſitis, nu. 5.

Pœnæ impoſitio in cauſa hæreſis ſpectat ad Eccleſiam, n. 5.

Romanus Pontifex poteſt Hæreticos compeſcere etiam per occupationem bonorum, nu. 5.

Romanus Pontifex poteſt coercere quoſlibet Laicos, peccantes non ſolùm inferioris ordinis, ſed etiam Principes, quos poteſt etiam dignitatibus priuare, nu. 5.

Occupatio ſeù confiſcatio bonorum eſt ſequela pœnæ vltimi ſupplitij, & in illius conſequentiam venit, nu. 7. contrarium verius, nu. 8. & ſeqq.

Bona damnatiorum ad mortem non confiſcantur, nu. 8.

Bona vbi confiſcari debent, non poteſt Fiſcus illa occupare, niſi præcedat Iudicis ſententia expreſſa, & ſpecifica ſuper confiſcatione bonorum, nu. 9.

Bona vbi contingat confiſcari extrà Territorium applicantur Iudici, qui condemnauit, & non Iudici, Vbi bona ſita ſunt, num. 10. & 11. Vbi etiam, quid in crimine hæreſis.

Bona Hæreticorum confiſcantur, & occupantur à Fiſco, nō vigore alicuius legis ſæcularis, ſed ità iubentibus Sacris Canonibus, nu. 13.

Principes ſæculares non errant ferendo leges, quibus Hæreticorum pœnæ augentur, nu. 13.

Leges Ciuiles non ſunt curandæ, ſed illis præualent Canones, quandò agitur de cauſa pertinente ad forum Eccleſiaſticum, nu. 13.

Papa ratione delicti Eccleſiaſtici poteſt infligere pœnam publicationis bonorum etiam in terris Imperij, & illā applicare, quibus, & quomodò ſibi placuerit, nu. 14.

Iudicis Eccleſiaſtici de conſuetudine confiſcant bona Hæreticorum.

Conſuetudo Hiſpaniæ applicandi bona Hæreticorum confiſcata Fiſco Regis, permittitur ab Eccleſia, quia illi Reges eorum ſumptibus faciunt Sanctæ Inquiſitionis Officium exercere, nu. 17.

Bona Hæreticorum Laicorum confiſcata ipſo iure quomodò diuidantur, & applicentur in Ducatu Sabaudiæ, num. 18.

Bona Laicorum Hæreticorum ipſo iure confiſcate ſpectant ad Fiſcum Eccleſiæ, nu. 23.

CONSILIVM CXVIII.

1 DE anno 1600. Emanuel Mocatus tunc incola Scandiani fuit indiciatus in Sancto Officio Regienſi, quod eſſet Apoſtata à Sancta fide Catholica ad Iudaiſmum, & cum de menſe Martij dicti Anni Inquiſitor acceſſiſſet Scādianum ad petendum bracchium à Marchione pro eo carcerando ipſe Emanuel viſo illius aduentu aufugit, & ſucceſſiuè increſcentibus alijs contra eū inditijs grauiobus citatus domi ſolitæ habitationis ad comparendum, & reſpondendum de fide ſub pœna conuicti criminis, & confiſcationis bonorum, & ſeruatis debitis terminis, ac de iure ſeruandis, tandem ſub die 6. Octobris 1600. fuit per ſententiam Inquiſitoris, & Vicarij Epiſcopalis Regienſis declaratus ſuſpectus de Apoſtaſia, & incurriſſe in pœnas tùm ſibi in citatione comminatas, Tùm à Sacris Canonibus, & conſtitutionibus Apoſtolicis contra huiuſmodi delinquētes inflictas, & elapſo Anno ſub die 18. Octobris 1601. per ſententiam ſimilem ſeruatis ſeruandis latam fuit declaratus Apoſtata à fide Catholica eiusq; ſtatua combuſta, & bona confiſcata applicanda Sancto Officio Regij, & cui de iure, vt in ſententia de qua in proceſſu fol. 99. & ſeq.

2 Conſequenter cum Inquiſitor Regij vellet apprehendere bona dicti Emanuelis ſita in territorio Scādiani inſurrexit D. Marchio eiuſdem loci prętendens huiuſmodi bona ſibi applicāda, vti Domino temporali, & de mandato huius Sacræ Congregationis bona prædicta fuerunt deſcripta, & depoſitata in proceſſu fol. 162. Quæ veniunt omnia conſignanda Fiſco Sancti Officij Regienſis dict. D. Marchione penitus excluſo. Primò, Quia bona ſequuntur perſonam §. ad hæc authen. de cult. tit. col. 9. l. vnica, C. de imponen. Lucr. deſcript. lib. 10. l. per procuratorem, ff. de acquir. hæred. l. ſi fideicommiſſ. §. tractat. ff. de iud. l. 1. §. ſi ex fundo, ff. de hæred. inſtit. cap. vnico, in fine de iure patron. lib. 6. & ſunt perſonæ àcceſſoria, Calcan. conſ. 68. ſub num. 11. verſ. Ex quo Imperator conceſſit, Soccin. ſen. conſ. 56. nu. 4. lib. 1. cum ſimil. Sed ob hæreſim perſona fit obnoxia Eccleſiæ, & Iudici Eccleſiaſtico priuatiuè quoad alios, quia crimen hæreſis eſt merè Eccleſiaſticum cap. Vt Inquiſitionis §. Prohibemus de hæretic. lib. 6. ergo etiam bona ſubſunt Eccleſiæ.

3 Secundò, Quia pœna delicti cauſa impoſita in bonis pertinet ad eum, qui principaliter ex eo delicto læditur, cap. 1. §. vlt. quæ fuerit prima cauſa benef. amitt. l. 2. §. emancipatus, ff. de collat. bonor. Io. de Ana. in c. ad liberandam nu. 8. de iud. Barthol. in authent. quomodo oport. Epiſc. & hanc in princ. col. 1. gloſſ. fin. in cap. Quia Clerici de iurepatr. latè Natt. conſ. 580. nu. 7. & ſeq. lib. 3. Roland. conſ. 78. num. 7. lib. 2. At qui hæreticus eſt reus læſæ Maieſtatis diuicap. Vergentis de hæreticis l. Manicheos C. eodem, & maximè omnem lædit Eccleſiam, quam facit inquantum in ſe eſt mendacem, meritò bona ab eo in pœnam ablata debentur Eccleſiæ, & non alteri.

4 Tertiò, Quia bonorum occupatio eſt quid acceſſorium ad ſentētiam damnationis Hæreticorū quod eſt principale, & præcedere debet Io. Andr. in c. cdm ſecundum ante nu. 5. & ibi Geminian. in §. confiſcationis ſub nu. 4. verſ. Etenim occupatio bonorum de hæret. lib. 6. Anchar. in c. poſtulaſti ante nu. 54. verſ. Tertiò probatur, quia ſententia de for. compet. Taben. in ſumma verſ. Hæreticus ſub num. 7. verſ. idem probatur, Acceſſorium autem ſequitur naturā principalis cap. Acceſſorium de reg. iur. lib. 6. Ergo bonorum occupatio ad Eccleſiam pertinet, ſicut prolatio ſententiæ damnationis, & non ad alium.

5 Quartò, Quia ſemper Eccleſia diſpoſuit de bonis Hæreticorum confiſcatis illa applicādo, cui, vel quibus ei libuit pro temporum, & locorū qualitate, habita ratione perſonarum, quæ onera, & expenſas ſubierunt in proſequundis Hæreticis, vt patet ex ſerie plurimarum conſtitutionum Apoſtolicarum, tàm in corpore iuris, quàm extrauagantium, de quibus in directorio, & ex alijs literis Apoſtolicis nō impreſſis, quod vtiq; facere potuit, & poteſt, Tùm quia habens perſonā in ſua iuriſdictione poteſt ſtatuere ſuper eius bonis etiam alibi ſitis l. magis puto §. illud quæri, ff.

de

de reb.eor.qui ſub tut.Gul.de Cun.in d.l.1. num.9. & ibi Butrig.in fin.& Salycet.num.12.Vbi de communi, & num.14. verſ. Confirmatur ſecundò C. de Summ.Trinit. & fide Cathol. Soccin. dict.conſ.36. num.4.lib.1. cum ſimil. Tùm etiam quia pœnæ impoſitio in cauſa hęreſis ſpectat ad Eccleſiam c.ſchiſma,§.in hoc 24.quæſt.1. Abb.in d.cap.Vergentis in fine,& Marian.Soccin.num.9. de hæretic. & ad Romanum Pontificem ſpectat Hæreticos compeſcere etiam per occupationem bonorum Turrecremat. in cap.cum ad verum ſub num.4.verſ.Nonum quod ad Sanctum officium 96. diſtinct. Sanctus Antonin. in Summ.par.3.tit.22.§.10.Tùm deniq; quia Romanus Pontifex ratione ſuæ latiſſimæ iuriſdictionis, & poteſtatis non ſolum poteſt coercere quoslibet Laicos inferioris ordinis peccantes Bertrand.de orig.iuriſd. quæſt.3. poſt num.10.verſ. Vtrum autem iuriſdictio Eccleſiaſtica Nauarr.in cap. Nouit in 6.notabili nu. 1.de Iude.pręſertim in crimine hæreſis Card.in cap. Vergentis, num. 2. Sed etiam Principes, quos poteſt dignitatibus ſuis priuare gloſſ.in d.cap.Vergentis,Turrecremat.in Summ. de Eccleſ.lib.2.cap.114. Aug. ad Angel. de poteſt. Eccleſ. quæſt.46. art. 2. Aluar.de plen.Eccleſ.cap.13.col.2.Sanct.Thom.de reg.princip.lib.3.cap.10.cum ſimil.

6 Quæ tantò magis procedunt in caſu iſto, in quo Marchio Scandiani non ſolùm nullum onus ſuſtinuit, nec vllas impenſas ſubminiſtrauit in iſta cauſa, ſed nec brachium quidem dedit Inquiſitori pro capiendo dicto Mocato.Quinimò de hoc requiſitus ab inquiſitore per litteras ſub die 10. Martij 1600. ad ipſum tranſmiſſas exiſtentem ferrariæ nullum ei reſponſum dedit itaut ſub die 19. eiuſdem inquiſitor fuerit coactus accedere Scandianum ad requirēdum commiſſarium dicti Marchionis, qui licèt verbis ſe paratum obtulerit, tamen diſtulit prætextu, quod non poſſet tardare Marchionis reſponſum, & interim mane ſequenti Emanuel prædictus aufugit, & poſt illius fugam de menſe Iulij prædictus Marchio faſſus fuit extraiudicialiter P.Commiſſario d.inquiſitoris tranſmiſſo ad deſcribendum bona d.Emanuelis ſe ſciuiſſe, quod dictus Emanuel erat Apoſtata ad Iudaiſmum idquè audiuiſſe ab ipſomet Emanuele, & ab alijs, & quod vti talis requiſiuerat ſaluum conductum à Duce Mutinæ, quem obtinere nequiuerat, necnon poſteà ipſimet inquiſitori faſſus fuit prædictum Emanuelem aufugiſſe ob metum ipſius inquiſitoris viſo ipſius aduentu putans pro ſe adueniſſe,& quod poſteà requiſiuerat dictum ſaluum cōductum à Duce Mutinæ, vt in Summario poceſſ.fol. 34.& ſeqq.Ex quibus patet dicti Marchionē magis fauiſſe dicto Emanueli,qui erat ipſius creditor,& inquilinus, vel colonus, quàm Sancto Officio cum illum non denunciauerit, ſed in ſua ditione retinuerit,nec ſtatim,vt tenebatur requiſitus brachium dederit,ſed tantum diſtulerit,donec ille aufugerit,Vnde magis veniret culpandus de fautoria, quam ad partem bonorum dicti Emanuelis admittendus.

7 Neq; obſtant deducta in conſilio ex aduerſo exhibito ſine authoris nomine, nam eius auctor prolixiori, quàm opus erat tractatu, quem ab alto exorditur de iuribus Laicæ, & Eccleſiaſticæ poteſtatis, tandem nihil aliud aſtruit, atq; concludit, niſi quod ideò Eccleſiaſticus Iudex non poteſt occupare bona Hæreticorum confiſcata, quia inquit occupatio bonorum eſt ſequela pœnæ vltimi ſupplicij, quam Iudex Eccleſiaſticus non poteſt imponere, nec in ea ſe immiſcere, ſed illud pertinet ad Iudicem Laicum ad quem etiam per prædicta dicit pertinere occupationem bonorum,ac ſequelam ſententiæ ſanguinis.

8 Quæ concluſio manifeſtè falſa deprehenditur, ſi enim occupatio bonorum eſſet ſequela pœnæ mortis naturalis vbicumq; imponitur huiuſmodi pœna veniret etiam confiſcatio bonorum, & tamen regulariter bona damnatorū ad mortem non confiſcantur authent. bona damnatorum,& in corpore, vnde ſumitur C.de bonis præſcript. Bald.in tit. de pace conſtant verb. criminalibus verſ. Sed hic dubitatur, Iaſ.in l.2.num.9. C.qui teſtam.fac.poſſ. cum multis ſimilibus,quæ poſſunt allegari.

9 Et tãtum abeſt bonorum occupationem eſſe mortis ſequelam, quod immò nec etiã in caſibus in quibus à iure bonorum confiſcatio imponitur vltra pęnam vltimi ſupplitij poteſt Fiſcus illa occupare niſi fuerit lata ſententia confiſcationis l. ex iudiciorum, ff.de accuſat.l.fin.iuncta gloſſ.C.de iure Fiſci lib.10. Barr. in l. poſt contractum num.16. verſ. veritas eſt, ff.de donat. Alexand. in l. reſcriptum num.8.& 9.ff. de pact.Gandin.in tract.maleſ.rubr.de bon.malefac. ſub num.7. Angel.de maleſ.verbo, & eius bona publicamus ſub num. 3. verſ. Et hodie etiam iſto caſu. Calcan.conſ.52.nu.10.verſ. Si verò pœna extenditur extra bona Bertrand.conſ.77.nu.4.lib.1.

10 Vnde apparet bonorum occupationem eſſe magis acceſſoriam ad ſententiam,vt dictum eſt ſupra in tertio fundamento, & hinc eſt, quod nonnulli voluerunt,quod lata ſententia confiſcationis omnium bonorum vbiq; exiſtentium contra aliquem habentem bona extra territorium confiſcantis,illorum occupatio pertineret ad Fiſcum loci ſententiantis, licèt apprehenſio deberet fieri ad eius inſtantiam per Iudicem loci bonorum, vt tenuerunt Richard. Malumb. relatus à Io.Andr.in d.c.cum ſecundum poſt num.4. de hæretic. lib. 6. Io. de Ligna. & Io. de Fant.relati à Geminian. in cap. cum ſecundum in fin. cum quibus etiam ipſe videtur reſidere Nico.de Mata,quem refert, & ſequi videtur Alberic. in l.2. ante num.3. ff.de cap.dim.& Paul. de Caſtro in conſ.319. in primo dubio lib.1.

11 Et quod hæc in ſpecie locum habeant in cauſa hæreſis tenet, Nell. in tractat. be bannit. in prima part. 2. temp.quæſt.17. verſ. Et ideò ex his,& alijs, vbi ſe remittit ad ſuperius relata per Io. Andr. in d. cum ſecundum, quem etiam ita refert, & ſequitur Angel.de malefic.in verbo,& eius bona publicamus ante num.6.verſ. Vnde ipſe Nellus aliter diſtinguit, & Baiard.ad Clar. ad eumdem Nellum ſe remittens quæſt.78.poſt nu.41.

12 Secundò falſitas ſupradictæ concluſionis deprehenditur ex eo quod huiuſmodi bonorū occupatio non fit vigore alicuius legis ſæcularis, vt prætendit Dominus conſulens innominatus, ſed ita iubentibus ſacris canonibus, qui huiuſmodi pœnam in hæreticos ſtatuerunt in d.cap. vergentis, & in cap. cum ſecundum,&ibi Doctores,vt inferius dicetur.

13 Nec eſt verum aſſumptum, quod cum Federicus cap.5.in conſtitutione de ſtatu,& conſuetudine contra libertatem Eccleſiæ S. gazarofilol. 10. relato in authent.gazaros C.de hæret.ſtatuit bona hæreticorum eſſe confiſcanda licitè id potuerit ſtatuere eo quod iure naturali, & Diuino ad Principes Laicos ſpectet vltimo ſupplicio afficere hæreticos eorumq; bona proſcribere,alias mortaliter peccarent ſæculares Principes ferendo leges contra Hæreticos D.Auguſtinus laudat illos huiuſmodi leges ferentes, qui aliàs eos vituperaſſet,vti mortaliter peccantes.Nam reſpondetur ſæculares Principes non errare ferendo leges, quibus Hæreticorum pœnæ augentur, vt eſt ſupradicta authen.Gazaroſ.Sed meritò eſſe laudandos ob eorum pietatem illas autem in tantum eſſe ſeruandas in quantum approbantur ab Eccleſia, & non vltra,& hinc eſt quod d.authen. Gazaros habet robur ex approbatione Honorij Tertij in eius calce, ac mandato Innocentij Quarti, Alexandri Quarti, & Clementis Quarti, qui per eorum extrauagantes impreſſas in fine Director.mandarunt illam, & alias quaſdam leges ſæculares contra Hæreticos latas obſeruari. Vbi enim agitur de cauſa pertinente ad forum Eccleſiæ non eſt curandum de lege, ſed præualet Canon, vt bene tradit Cardinal.in dict.cap.Vergentis ſub num.4.& etiam Abb.in fine,Soccin.nu.9. & Ioann.de Andr. ſub num.17.verſ.Sed D.Abb.vbi * de communi.

14 Minus eſt verum Innocentium Tertium in d.cap. Vergentis,& Bonifacium Octauum in d.cap.cum ſecundum ſtatuiſſe Hæreticorum bona pertinere ad Laicos Principes conformando ſe cum iure naturali, & quod Doctores ibi ſcribentes ſint eiuſdem ſententię.Nam immo per dicta iura probatur Summos Pontifices prædictos ita ſtatuiſſe, quia Papa ratione delicti Eccleſiaſtici poteſt infligere pœnam publicationis bonorum etiā in terris Imperij,& notat Abb. in d. cap. Vergentis num. 2. Et conſequenter bona Hæreticorum publicata applicare quibus, & quomodo ſibi placuerit, quandoquidem in d. cap. Vergentis eorum apprehenſionem præcipit temporalibus Dominis, eaſquè ſi fuerint negligentes Eccleſiaſticis cenſuris campelli mandat in cap.autem cum ſecundum inhibet eiſdem, ne illa occupent niſi deſuper lata ſententia per Eccleſiam, ex quibus ſatis probatur ſæculares Principes nullum ius habere in bonis Hæreticorum niſi quatenus eis ab Eccleſia tribuatur,& præcipiatur.

15 Neque hodie dicta iura quoad huiuſmodi occupationem locum habent, quandoquidem tunc non erant ita paſſim deputati locorum Inquiſitores, & Epiſcopi in proſequendis Hæreticis vtebantur auxilio Dominorum temporalium, qui etiam particulariter tenebantur illos huiuſmodi Hæreticorum perſequutione pro eorum poſſe adiuuare, vt habetur in cap.ad abolend.S.ſtatuimus de hæret.

16 Hodie verò poſtquam ad extirpandam numeroſitatem Hæreticorum, quæ in diuerſis partibus Italiæ excreuerat ob negligentiam rum Dominorum temporalium, tùm Epiſcoporum opus fuit ferè per ſingulas Ciuitates deputare Inquiſitores, & erigere tribunalia Sancti Officij, quorum opera, & ſumptu Ciuitates, & Dominia ab hæreſibus purgata ſeruarentur cum ipſi Inquiſitores habeant familiam armatam,Carceres,& Fiſcum ideò apprehenſio huiuſmodi bonorum ſpectat ad Fiſcum Sancti Officij ex generali conſuetudine per quem dicta iura deſierant habere locum,vt præter Felyn.Tabien.& alios, & per alios per D. Conſulentem ex aduerſo allegatos quibuſdam reſpondere conatur magis eos carpit, quàm illorum rationes euacuet tradunt etiam Albe'ic.in 3. part. ſtat. quæſt. 18. ante num. 10. & Boer. deciſ. 264.num. 5. Vbi dicunt ſpeciale eſſe in crimine hæreſis, quod Iudices Eccleſiaſtici de conſuetudine confiſcant bona Hæreticorum etiam quoad exequutionem.

17 Non obſtat conſuetudo Hiſpaniæ, de qua Didac. var. lib. 2. cap. 9. circa finem nam illa conſuetudo ideò permittitur ab Eccleſia in illis Regnis,quia Regijs ſumptibus per totam Hiſpaniam exercetur Officium Sanctæ Inquiſitionis, vt ibi recenſet idem Didac. quod ſi facerent omnes alij ſæculares Principes benè eiſdem permitteretur ab Eccleſia eadem conſuetudo.

18 Similiter non obſtat Martin. Laud. conſ.37.in princip. Vbi inquit præſupponi Sabaudiæ eſſe conſuetudinem, vt bona Hæreticorum apprehendantur per Dominum temporalem, quia nec ipſe de ea teſtatur, nec ibi viget talis conſuetudo, nam illo ſtatu ex conceſſione Sedis Apoſtolicæ medietas huiuſmodi bonorum conceditur Domino Duci, vbi confiſcatio non excedit mille ſcuta reliqua medietate pro Sancto Officio retenta, confiſcationes autem excedentes ſcuta mille conceduntur Domino Duci à quo debentur Sancto Officio ſcuta 500. pro qualibet ſimili confiſcatione perſolui,addito tamen,quod Sanctum Officium ad nullam aliam impenſam teneatur, quam eiuſdem Officij Ordinarij, vt in litteris fœlic.record. Gregorij Papæ XIII. Dat.27. Septembris 1584.

19 Non obſtat pariter decretum Sinodi Senonen.habiti Lutetiæ Anno 1582. quo mandatur Hæreticorum bona, ſi Laici ſint applicari Fiſco ſæculari,nam in illis partibus non viget Inquiſitionis Officium, modo quo viget in Italia, & ideò non militent rationes ſupradictæ propterea non mirum ſi Sancta Sinodus conformauit ſe cum iuribus antiquis, quæ antea ſeruabantur in Italia, Immò ex ea magis probatur ad Eccleſiam ſpectare diſpoſitionē huiuſmodi,cum ipſa decernat,& mādet,quibus,& quomodo velit applicari,& ſic in cōtrarium ſecūdò torquetur.

20 Non

Digitized by Google

20 Non obſtat, quod Eccleſia, qua ratione non capit ex teſtamento excommunicati, eadem debeat ſe abſtinere ab huiuſmodi bonis cum Hæreticus ſtatim atquè incidit in hæreſim ſit ipſo iure excommunicatus cap.excommunicatus il 2. cum ibi not. de hæret. nam reſpondetur pœnam amiſſionis bonorum eſſe inflictā ab Eccleſia, vt in eam pariter incidat hęreticus ipſo iure ſtatim atq; labitur in hæreſim dict.cap. cum ſecundum vbi Doctor.& in dict.cap.Vergentis, & ideò cum ſit pœna ab ipſa Eccleſia impoſita ad illam pertinet, nec eſt impoſita excōmunicato poſtquam incidit in excommunicationem, ſed illi in quē vnico cōtextu huiuſmodi pœna vna cum excommunicatione ab eadem Eccleſia infligitur, & ſic obiectum non intrat.

21 Nequè eſt hoc contra Eccleſiæ modeſtiam, quæ non debet proſequi diuitias, vt inquit D.Conſulens nonnulla ad hoc adducens, quia vt ſupra fuit oſtenſum Eccleſia non diuitias, ſed hæreticos proſequitur, eorumquè bona non ſibi ſtatim, & diſtinctè, ſed quibus ei viſum fuerit conueniens ob ſumptus,& labores in cooperando huiuſmodi Hæreticorum perſequutioni applicauit, prout nequè hodie indiſtinctè, & vbiquè omnia ſibi applicat, ſed illa laudabiliter diſtribuit pro temporum,& locorum qualitate iuxta merita cuiuſquè, vt ex ſupradictis, ac inferius dicendis colligi poteſt.

22 Non obſtat dictum Hoſtienſ. in dict.cap.Vergentis nempè quod temporalibus Dominis non debet præiudicium generare, quia idem ſubdit hoc verum quandiù obedientes,& non negligentes fuerint alioquin contra, & ideò magis facit pro iſta parte, ex quo ob eorum negligentiam opus fuit, vt Eccleſia multiplicaret Miniſtros Hæreticorum perſequutores.

23 Non obſtat aſſertum conſilium Nauar. 12. incipiens, Vtrum bona de hæretic.lib.5. quod in poſtrema editione non habetur. Nam immò ipſe Nauarr. in conſ. 20. eodem titulo incip. ad propoſitas quæſtiones dicit ſe quidem aliàs fuiſſe in contraria opinione, nunc verò poſtpuam multos euoluit authores dicit iure verius eſſe, quod huiuſmodi bonorum apprehenſio pertineat ad Fiſcum Eccleſiæ,& in hoc reſidet figendo pedes ibi num.2. per rationes ſupradictas, & ſic iſte author, qui prædicto conſulenti eſt vnus pro centum millibus, necnon ſemel inquit egregiè ex profeſsò militat contra ipſum.

24 Non obſtat Alberic. in l.Manicheos num.2. C.de hæretic. Vbi inquit Inquiſitores de facto pętendentes habere priuilegium confiſcare bona Hæreticorum illaquè Fiſco Romanæ Eccleſię applicare, quod ſibi videtur contra iura, nam ipſe allegat dict. cap. cum ſecundum, cui hodiè non eſt locus per ſupradicta,& Archidiac. in cap. qui contra 24. quæſt.1. qui nihil aliud dicit, niſi bona Hæreticorum confiſcanda, & ideò iſte locus Alberic. nihil officit, immò magis fauet huic parti dum teſtatur de conſuetudine dicens Inquiſitores de facto ita ſeruare, & nihilominus idem Alberic. in alio loco ſuperius relato tenet eos id licitè, & iure facere, eo quod ſpeciale ſit in crimine hæreſis.

25 Non obſtant Ambr. de Vigna de hæret. quæſt.20. num.211.& Commen. in Direct. par.39.nu.109. & ſeqq. quia loquuntur ſecundum iura antiqua, vt patet ex rationibus per eos adductis, & ex modernorum annotationibus ad eos factis eodemquè modo reſpondetur authoritatibus Carerr. in tract. de hæretic. ſub num. 135. Conra Brun. de hæretic. lib.5. cap.6. num.8. Henric. Boich. in dict.cap. Vergentis num.8. & Alph. Alua. in ſpecul.iur.cap.53.num.13. cum ſimilibus, qui omnes loquuntur ſimpliciter ſecundum dicta iura antiqua.

26 Non obſtat Peregrin. de iure Fiſci lib.4. tit.5.nu. 3. Vbi teſtatur in Domino Veneto vigere ſtatutum, quod bona Hæreticorum reſeruentur filijs, vel alijs ſuccedentibus ab inteſtato quia huiuſmodi ſtatutum cum ſit contra ius Canonicum non eſt attendendum in crimine Eccleſiaſtico, vt ſuperius dictum fuit.

27 Non obſtat conſil. Rolànd. 8. lib. 3. nam eius dictis, quæ pro ſe allegat D. Conſulens ſufficiunt, reſponſiones datæ per Burſat. conſ.43. num.48. lib 1. qui etiam Burſat. teſtatur Summum Pontificem per ſuas literas Apoſtolicas conceſſiſſe Duci Mantuæ in ſuo ſtatu medietatem huiuſmodi bonorum cum certis oneribus, alia medietate retenta pro Sancto Officio Inquiſitionis, ex quo magis probatur occupationem, & applicationem huiuſmodi bonorum pertinere ad Eccleſiam, & non ad Laicum Principem, vt D.Conſulens ſemper inculcat.

28 Non obſtat gloſſ. in Clementina 2. verbo Eccleſiæ de hæretic. dicens, quod alias bona Laicorum damnatorum de hæreſi ſunt ipſo iure applicata Fiſco ſæculari perſæpè citatum cap. ſecundum nam iſta gloſſ. magis facit pro iſta parte, loquitur enim ſecundum diſpoſitionem dict.cap. cui hodie non eſt locus, quoad huiuſmodi applicationem, & dum vtitur verbo applicationis, probat ſæculari Fiſco non competere huiuſmodi occupationem de iure naturali, vt ſemper D.Conſulens aſtruit, & inculcat, ſed ex applicatione ſibi facta ab Eccleſia ita diſponente de re, cuius diſpoſitio ad eam pertinet.

29 Non obſtat Anton. de Butr. in dict. cap. Vergentis in 2. notab. Vbi ait Iudicem Eccleſiaſticum non habere iuriſdictionem circa bona exequendo, ſed mandando ſic. Nam iſtud dictum eſt intelligendum de facto ſeruando illum Canonem, in quo Eccleſia ſibi de facto non reſeruauit huiuſmodi exequutionem, ſed illam Iudicibus Laicis demandauit per hoc autem non loquitur, quin illa ſibi competat de iure, Immo cum illa alteri mandari poſſit, vt probatur ex illo textu, & fatetur Anton. de Butrio manifeſtum eſt huiuſmodi rem ad ipſam pertinere, ac illam vbi opus fuerit poſſe etiam exequi per ſe ipſam, & huius reſponſionis veritas comprobatur authoritate Abbatis ex aduerſo allegati in eodem ſecundo notabili. Vbi vtitur verbo ſignificante factum non ius, dùm inquit, quod apprehenſio fit per

Fiſcum ſæcularem, & ſic iſtæ authoritates non probant illud ad quod allegantur immo contrarium.

30 Non obſtat Repert. Inquiſitor. verbo bona Hæreticorum in fine, vbi perfunctoriè loquitur, & per verbum forte, nam ſuperius num. 6. ex profeſſo teſtatur, quod poſtquam communitates non ſeruant ea ad quæ tenebantur ex conſtitutione Innocentij Quarti. Ad extirpanda eſt introducta conſuetudo, quod confiſcationes, quæ fiunt per Inquiſitores applicentur Officio Inquiſitionis, & ſic iſte author magis eſt pro iſta parte.

31 Non obſtat Iul. Clar. in §. hæreſis, num. 11. Vbi teſtatur de conſuetudine Status Mediolani, quod medietas applicatur Fiſco Ducali, & medietas Fiſco Eccleſiæ, quia immo per hoc probatur conſuetudine fuiſſe derogatum antiquis iuribus prædictis, quoad applicationem huiuſmodi bonorum faciendam Fiſco ſæculari, licèt in illo Dominio ſit ei permiſſa medietas eorum. Reliqua in dicto conſilio contenta non egent reſponſione.

32 Vltimò non obſtat aſſerta conſuetudo localis, quia præfixo pluries termino D. Marchioni ad illam probandam, vt in proceſſu fol. 189. & 209. nunquam de ea quicquam docuit, & nihilominus facta diligentia per Inquiſitores Mutinę, & Regij nihil repertum fuit quod probet huiuſmodi conſuetudinem ad fauorem D. Marchionis, ſed potius ad fauorem Sancti Officij vt ex notis tranſmiſſis à dictis Inquiſitoribus in proceſſoſſu fol. 230. & 234.

Carolus Sincerius Fiſcalis Sancti Inquiſitionis Officij.

ARGVMENTVM.

Feudalia bona quando confiſcari non poſſunt in pręiudicium agnatorum in inueſtitura comprehenſorum. Nunquid in eorumdem præiudicium durante vita delinquentes contumacis poſsit feudi commoditas, & vſus fructus confiſcari.

SVMMARIVM.

Feudalia bona quando confiſcari non poſſunt in præiudicium agnatorum comprehenſorum in inueſtitura, poteſt tamen illius commoditas, & vſusfructus confiſcari durante vita delinquentis, num. 1. & num. 4. & num. 6. & ſeqq. contra num. 2. & num. 3. Diſtingue vt num. 5. & ſeqq.

Feudum pro quo non præſtatur perſonale ſeruitium tranſit etiam in Monaſterium, ſaltim durante vita feudatarij, num. 14.

Feudum non dicitur requirere perſonale ſeruitium etiam quod in eo ſit reſeruatum iuramentum fidelitatis, niſi in inueſtitura expreſſè diſpoſitum ſit de perſonali ſeruitio, num. 14.

Feudum tranſit etiam ad fœminas quando non requirit perſonale ſeruitium, nu. 14. & ſeq.

CONSILIVM CXIX.

1 FVIT aliàs in Tribunali Gubernatoris Vrbis in vna Peruſina confiſcationis dubitatum, Nunquid feudatario delinquente, & illius bonis publicatis feudi commoditas poſſit per Fiſcum cõfiſcari in præiudicium agnatorum vocatorum in inueſtitura, & pro affirmatiua ad Fiſci fauorem, quàm pro iniuncti oneris neceſſitate ſubſtinebam adducebam Doctorum authoritates vigintinouem. Videlicèt Spec. in tit. de feud. §. quoniam num. 62. quæſt. 40. Bald. in cap. 1. num. 3. verſ. Sed nunquid ſi Vaſſall. feu. priuetur, & in cap. . . §. final. in fine, num. 9. tit. per quos fiat inueſtit. Alberic. de ſtatut. in 3. par. quæſt. 16. (Dinus, Guid. de Suzzar. Gandin. allegari per Alberic. vbi ſupra) Paulus de Caſtro in l. ſi finita, §. ſi de Vectigalibus num. 6. verſ. Sed quoad commoditatem, ff. de damn. infect. Andr. de Iſern. inter feudiſtas Primus in cap. Primo §. Deniquè, num. 50. verſ. Sed vtrum Dominus, & num. 51. verſ. Tunc ſi fratrem occidiſſet, quæ ſit prim. cauſ. benef. amittent. & in cap. Primo, num. 7. & 8. ſi Vaſſall. feud priu. Addent. ad Iſern. in loco proximè allegato littera P. in verbo ſtatius, Vbi alijs referuntur concordantes Ioan. de Platea in l. 1. num. 4. ad finem verſ. Quid autem ſiquis grauatus, C. de pen. fiſcal. lib. 10. Afflict. in d. §. Deniquè num. 4. & in tit. Quæ ſint regalia, §. & bona committentium, num. 5. Nell. de bannit. in prima parte ſecundi temporis quæſt. 24. verſ. Et ideò forte dici poteſt Bellamer. deciſ. 724. vbi num. 6. & ſeq. inconuincibiles reddit rationes, & reſpondet contrarijs Rayn. conſ. 70. num. 18. lib. 5. Aretin. conſ. 10. num. 3. verſ. Secundò dico. Antonius Rub. Alexandrin. conſ. 164. in fine, Firman. in repert. in verbo *Feudum*, num. 264. in fine, Andr. Gambar. in tract. de authorit. legat. de latere lib. 6. cap. de pœnis, nu. 737. Freccia de feud. lib. 3. tit. de different. feud. quaternat. num. 26. Balzar. in cap. Primo, num. 12. in fine, ſi Vaſall. feud. priuet. Gig. de crimin. læſ. maieſtat. tit. de pœn. committit. crimin. læſæ maieſtat. quæſt. 5. num. 3. & ſeqq. Palat. Ruuias in repet. cap. per veſtras, §. 38. num. 4. & ſeqq. de donat. inter vir. & vxor. Gomez. in l. taur. 40. num. 91. verſ. Tertiò
* non obſtat, & ſeq. Vbi de communi, & quod ab ea in iudicando, & conſulendo non eſt recedendum, Menoch. de recuperand. poſſeſſ. remed. 9. num. 263. Peregrin. de iure fiſci lib. 5. tit. de publicat. bonor. num. 114. & ſeq. Vbi teſtatur ità aliàs fuiſſe iudicatum, & exequutum, & quod quando Fiſcus eſt Dominus directus, Tunc hoc eſt abſolutum, Molin. in tractat. de primogen. lib. 4. cap. 11. num. 10. & ſeqq. Vbi pariter quod hoc eſt abſolutum, & communiter
* admittitur per Doctores Pegna in addit. ad Ambro. de Vignat. in tractat. de hæretic. quæſt. 21. nu. 215.

litera

Digitized by Google

litera C. verſ.Quamuis autem Card.Tuſch.in verb.
Feudum. concluſ.221.num.20.vbi declarat contra-
rium tenentes eſſe intelligendos, quando Dominus
non habet fiſcum Petr. de Gregor. de conceſſ.feud.
part.4.num.51.& 52.
2 . Pro opinione autem negatiua ſcribentes contra
fiſcum adducebant infraſcriptas Doctorum authori
tates numero vintiquatuor, quorum pleriq; de com-
muni teſtantur videlicet Bald.in l.1.ff. de rerum di-
uiſ.nume.32.Caſtrenſ.in l.in Inſulam ff.ſolut. matri-
mon.nu:2.& in l. ſi finita §. ſi Vectigal. ff. de damn.
infect.num.6.Aluarot.in capitu.1.§.Deniq;quæ fuit
prima cauſa ben.amitt.num.26.Hieronym.Lauren.
* in repet.l.Statius §.Cornelio ff. de Iur.Fiſc.vbi de
communi Aymon.conſ.128. in fine Mandell.conſil.
250.num.3. Berous conſil.78. lib.1.num.11.& 12.
Burſat.conſ.43.lib.1.num.16.Plot. conſil.criminal.
diuerſ.130.lib.1.num.66.& ſeq.loquens de emphit.
Perſonal.conſil.38.nume.26.Bertazzol.conſil.369
* lib.2.num.23. Vbi hoc inquit omnes tenere Gabr.
conſil.73. lib.2.num.30. Vbi de magis communi &
veriori opinione teſtatur. Franc.Sorbenſ. in tractat.
de Feud.par.13.num.60.& ſeq.Schrader.in tract.de
Feud.par.9.cap.9.num.16. verſ.4.in fine Corbul. in
tractat.de cauſa priuat.emphit.in 7. cauſa num.64.
* Vbi mixtim de Feud.& emphit.loquitur. & de com-
muni teſtatur Peregrin.in tract.de Iure Fiſci libro 5.
* num.113.verſ.pro negatiua Vbi teſtatur de commu
ni,licèt poſteà aliter iudicatum,& exequutum fuiſſe
dicat,& nihil ipſe firmet Tuſch.in verbo *feudum* cō-
* cluſ.211.num.5.& 17.Vbi de communi Caball. re-
* ſolut.18.numer.20. Vbi de communi:Addentes ad
Clarum in §.Feudum quæſt.84.in verſ. ſuccedat ſe-
cundum impreſſionem Lugduni Boſſ.de bonorum
* publicat num.13.Vbi de communi , & practicata
* opinione Farinac.quæſt.25.num.68. Vbi de commu
ni,& practicata opinione,Scacc.de Iudic.cauſ.ciuil.
* lib.2.cap.9.num:1176. Vbi de communi Afflict.de-
ciſ.282. num. 15. in fine Vbi ſic iudicatum fuiſſe in-
quit Vrſill.in addit.ad Afflict.Vbi ſupra ad finem
Theſaur.deciſ.167.num.2.Vbi ſic ſententiatum fuiſ
ſe atteſtatur Mohedan.in deciſ.1.de pen.Vbi clare
decidit agnatos vocari etiam ad commoditatem
feudi.
3 Suddebant amplius ijdem contra fiſcum ſcriben-
tes,quod ex numero dictorum pro affirmatiua alle-
gatorum delendi ſunt infraſcripti Videlicet Dynus,
Guid. de Suzzar. & Gandin. ex quo in ſpecie non
reperiuntur ita tenere, licet Alberic. Vbi ſupra alle-
gatus, ſic eos tenere teſtetur. Præterea delendus eſt
Caſtrenſis,qui ſi bene eius verba intelligantur aper
te loquitur contra Fiſcum.Ioannes de Platea,quia
loquitur in terminis fideicommiſſi,& nō feudi.Nell.
quia loquitur in emphiteuſi.Plot. & Corbul. qui e-
tiam non loquuntur in feudo,Sed in emphiteuſi,Bel
lamer tolli etiam poteſt, quia obſcure loquitur, &
Rota apertè contrarium dixit in deciſ.Mohedani ſu-
perius citata Firman.quia nihil tenet,& ſolummodo
indicat quoſdam Doctores de articulo tractando.
Freccia , quia non loquitur de commoditate feudi,
ſed de feudo.Tuſch.quia num.5. & 19. expreſſe te-
net contra Fiſcum in commoditate, licèt numer.20.
aliter,ſed non ita explicitè loqui videatur pro Fiſco
Detractis itaq; hiſce Doctoribus remanebunt pro Fi
ſco minores numero illis qui contra fiſcum in pun-
cto tenent.
4 Reſpondebam tuendo partes fiſci,quod dato etiā
quod Doctores tenentes contra Fiſcum partem ne-
gatiuam eſſent numero plures: Adhuc præferendi
ſunt tenentes affirmatiuam, cum ſint antiquiores &
maioris authoritatis, & ad faciendam communem
opinionem non attenditur Doctorum numerus quā
do aliorum contradicentium antiquitas,dignitas,&
authoritas præponderat.Vltra quod ex Doctoribus
allegatis contra Fiſcum ſunt delendi infraſcripti Ca
ſtrenſ.in l.ſi finita §.ſi de vectigalibus num.6. ff.de
damn.infect.Dicit contrarium quando feudum non
requirit ſeruitium perſonale,prout in caſu noſtro Al
uarot.Vbi ſupra allegatus concluſ.12.& 13. allegat
Bald.in cap.1.ſi Vaſſall.feud.priuet.qui, vt ſupra
cum retuli,dicit contrarium,& concluſ.35. num.26
allegat pariter Bald.in 6.par.quæſt. 40. ff. de rerum
diuiſ.qui (vt ſupra dixi) uihil dicit de commodita-
te feudi.Camerar.Hieronym.laurent. hos libros nō
habeo,niſi viderim non credo Aymon.conſ.128.al-
legat Bellamer deciſ.725. col.3.verſ. tertia opinio ,
qui dicit totum contrarium Cardinal.Tuſch. in ver.
Feudum concluſ.211.num.5.& 17. licet dicat com-
munem contra Fiſcum,attamen num.20.declarat il-
lam non procedere, quando Dominus feudi habet
Fiſcum,prout in caſu noſtro.Farinac. buæſt. 25. nu-
mero 69.ſe diſdicit, veritatem agnoſcens. Mo-
hedan.deciſ.1.de poen.Non dicit id ad quod allega-
tur. Quare demptis pro opinione negatiua ſupradi
ctis Doctoribus octo , remanent pro ea ſolum quin-
decim,& pro Fiſco viginti nouem.

Proſper Farinacius I.C.Romanus.

In eadem cauſa aliud reſponſum.

5 QVOD commoditas feudi tranſeat in Fiſcum
pulchrè diſtingundo declarat Caſtrenſ.in l.ſi
finita §.ſi de Vectigal.ſub numer.6. in 2.
membr.ſuæ diſtinctionis ff.de damn.infect.Vbi dicit,
quod aut pro feudo debetnr ſeruitium perſonale,
& tunc ſicut hoc ſeruitium non tranſit etiam in Fi-
ſcum,ita non tranſit etiam in fiſcum commoditas, ſi
verò pro feudo non præſtatur ſeruitium perſonale
ſed aliquid annuum ſoluitur, tunc ſicut onus iſtius
ſolutionis poteſt tranſire in Fiſcum, ita etiam in illū
tranſire poteſt commoditas ipſius feudi,& compro-
batur per vulg.regul.qui ſentit commodum, debet
ſentire incommodum,& ita arguit Bart.in d.§.ſi de
Vectigal.nu.5.de damn.infect.
6 Pro iſta igitur affirmatiua ſententia, cum hac di-
ſtinctione, quæ ad caſum noſtrum pertinet allegan-
tur

tur omnes infraſcripti. Caſtren. in dict. l. ſi finita, §. ſi de Vectigal. ſub dict. num. 6. ff. de damn. infect. Bald. in l. ſi quis Præsbiterorum ſub num. 2. de Sacroſanctis Eccleſijs, idem Bald. in cap. Primo in fin. per quos fiat inueſtitura. Speculator de feudo §. quoniam verſ. 40. Guid. de Suzzar. quæſt. ſtatutorum. Sed benè quæſtionem de facto, &c. Gandin. de pœnis eorum verſ. item pone quod in ſtatuto. Alberic. in tractat. de ſtatut. par. 3. quæſt. 16. Boer. deciſ. 263. à num. 60. infra. Afflictus in cap. 1. §. Deniq; num. 4. quæ ſit prima cauſa beneficij amittendi, & in cap. 1. §. Bona committentium, num. 50. quæ ſint regalia. Troianus relatus ab Afflicto deciſ. 282. ſub num. 14. Nell. de Bannit. in 1. part. ſecundi temporis, quæſt. 23. in fine, & quæſt. 27. Angelus de Maleficijs in verbo Bona eius publicamus ad finem Bellamer. deciſ. 724. in tertia opinione, & infra præſertim, num. 9. Aretin. conſ. 10. colum. penultima verſ. Secundo dico. Ruinus conſ. 70. in fine lib. 50. Rub. Alexandr. conſ. 164. in fine. Menoch. de recuperand. poſſeſſ. remed. 9. num. 263. Cardinalis Tuſchus in verbo feudum concluſ. 211. num. 20. Petrus de Gregor. de conceſſ. feud. par. 4. quæſt. 7. num. 82. Peregrin. de iure Fiſc. lib. 5. tit. 1. ſub num. 115. Eſt etiam non obſcurè de mente Bartoli in dict. l. ſi finita eodem §. ſi de Vectigal. ſub num. 3. verſ. Et ratio huius eſt, &c. Vbi dicit quod ratio, quare feudum non tranſit ad Fiſcum eſt quia pro illo debetur ſeruitium perſonale, ergo ſi ſeruitium perſonale non deberetur ſentit quod tranſiret in Fiſcum.

7 Poſſunt hic addi omnes, qui ſecundum ſupradictam diſtinctionem tenent quod feudum, pro quo non debetur perſonale ſeruitium tranſit in Monaſterium ſaltim durante vita feudatarij, vt tenet Cynus in authentica ingreſſi, num. 22. C. de Sacroſanct. Eccleſ. Cepoll. conſ. ciuil. 22. in principio, & * per totum. Felyn. qui teſtatur de communi in cap. in præſentia, num. 46. verſ. Fallit. 2. iuncto etiam infra ſub eodem num. in verſ. Secundo noto de probationibus. Et Dec. qui etiam teſtatur de communi * in dict. cap. in præſentia colum. penult. circa medium verſ. Secundò quæritur, &c. Molin. de primo- * genit. Hiſpan. lib. 1. cap. 13. num. 76. Vbi etiam teſtatur de communi. Arguunt enim paſſim Doctores in hac quæſtione de morte ciuili per ingreſſum Monaſterij ad mortem ciuilem per condēnationem, & in ſpecie Bart. in l. ſi finita, §. ſi de Vectigal. ſub num. 3. verſ. Pro hoc facit quod ſi Vaſſallus, &c.

8 Et ſtante ſupradicta diſtinctione apparet hanc eſ- * ſe receptiorem opinionem, eo quod pauci ſunt qui in iſtis terminis cōtrarium dicant. Nam primò Paul. de Caſtr. in l. ſi in Inſulam, num. 2. ff. ſolut. matrim. loquitur indiſtinctè, & ideò debet intelligi ſecundum diſtinctionem, quam ipſemet facit in dicto §. ſi de Vectigal. vt hoc modo euitetur contrarietas, l. Vbi repugnantia de reg. iut. ac etiam quia ſemper attenditur potius opinio illius Doctoris, qui diſtinguendo concordat opiniones, quam illius, qui indiſtinctè loquitur, Aretin. inſtitutionibus de empt. & vendit. in princip. col. 2. verſ. Et iſtum dicit, &c. Cephal. conſ. 195. nu. 27. & 208. nu. 2.

9 Aluarottus in titulo quæ ſit prima cauſa beneficij amittendi §. Deniq; num. 13. in 12. concluſione, & num. 26. in 35. concluſione non loquitur de commoditate, ſed de ſubſtantia feudi, & cum loquatur ſine vlla diſtinctione debet intelligi ſecundum ſupradictam diſtinctionem in feudo proprio, pro quo ſcilicèt debetur perſonale ſeruitium, prout loquitur, Barthol. in dict. §. de Vectigal. non autem de feudo in proprio, pro quo ſoluitur quid annuum in pecunia.

10 Afflict. deciſ. 282. num. 14. & ſeq. tantùm abeſt quod poſſit allegari in contrarium, quod immò inclinat in ſententiam affirmatiuam, & hoc etiam ſuadet deciſio concilij in illo caſu relata per Afflictum in fine illius deciſionis, quia ibi diſputabatur, An feudum confiſcatum deberetur potius Fiſco Regio, quàm Fiſco Comitis Aleſij, qui erat quoq; directus Dominus dicti feudi, vt patet in initio illius quæſtionis ſub nu. 11. verſ. Secundum dubium, &c. Et concilium reſoluit quod debetur potius Fiſco dicti Comitis, quàm Fiſco Regio, & ſic illa reſolutio, vel nihil facit, vel potius comprobat opinionem affirmatiuam, quod Fiſcus Apoſtolicus debeat habere hoc feudum viuente Domino Marchione aliàs Afflictus eſſet ſibi contrarius, cum in lecturis opinionem affirmatiuam tenuerit, vt ſupra notatum eſt.

11 Burſatt. conſ. 43. num. 16. eſt quoquè intelligendus de feudo proprio, pro quo debetur ſeruitium perſonale Aymon. quoquè conſ. 128. in fine debet ſecundum præfatam diſtinctionem intelligi, cum ipſem diſtinctè loquatur.

12 Bertazzolus conſ. 369. num. 22. non tangit iſtam quæſtionem, ſed ſolùm diſputat quando feudum de- * uoluitur ad directum Dominum, an deuoluatur ſimpliciter, & in perpetuum, vel tantùm quoad commoditatem fructuum viuente Vaſallo, quam quæſtionem etiam diſputat Menoch. conſ. 99. num. 130. & nihil habet commune cum noſtra.

13 Berous conſil. 78. num. 11. lib. 1. pariter non diſtinguit, & ideò debet intelligi de feudo proprio iuxta diſtinctionem ſupradictam Boſſius in titulo de publicat. bonorum, num. 53. loquitur de feudo proprio, quod etiam probatur, quia allegat principaliter Bartolum in dict. §. ſi de Vectigal. Vbi Bart. expreſsè loquitur de feudo requirente perſonale ſeruitium. Cardinalis Tuſchus in verbo *feudum* concluſ. 211. num. 5. non diſtinguit, & ideò debet intelligi de feudo proprio, prout loquitur Bartholus in loco * proximè dicto, & communiter Doctores immo ipſemet Cardinalis in concluſ. 211. num. 20. diſtinguit inter Fiſcum Domini directi, & Fiſcum, qui non habet Dominium directum, & vult quod Fiſcus, qui habet etiam Dominium directum acquirat commoditatem feudi, quamdiù Vaſſallus naturaliter viuit Mandell. conſ. 250. num. 3. indiſtinctè loquitur, & ideò eſt intelligendus ſecundum ſupradictam diſtinctionem. Eodem modo reſpondetur ad Theſaurum

rum

Digitized by Google

rum deciſ. 267. in fine. Vbi tamen addit, quod illa ſententia bonis reſpectibus non fuit publicata, quia veriſimile eſt, quod Senatus cognouerit illam eſſe iniuſtam ſi fortaſſe illud feudum erat feudum improprium, Caball. caſ. crimin. 182. numero ſecundo debet intelligi ſecundum Doctores, quos allegat nempè de feudo proprio. Sic etiam Gabr. qui perfunctoriè de hoc loquitur conſiio 53. numero 3. lib. 2. debet intelligi de feudo proprio, cum principaliter allegat, Bart. in dict. §. ſi de Vectigal. num. 3. Tandem Dominus Farinacius queſt. 25. num. 68. eum eadem diſtinctione declarari debet, cum ipſe non diſtinguat, & moueatur ex doctrina Bartoli, & aliorum in dict. §. ſi de Vectigal. qui vt ſæpè dixit loquitur de feudo proprio requirente perſonale ſeruitium.

14 Et licèt in omni feudo cenſeatur reſeruatum iuramentum fidelitatis, non tamen dicitur requirere perſonale ſeruitium, niſi aliter de ſeruitio perſonali in inueſtitura expreſsè diſpoſitum ſit, vt in ſpecie declarat, Cepoll. in ſupradicto conſilio ciuili 22. num. 5. Vbi benè hanc materiam diſtinguit, & ſi in hoc propoſito iuramentum fidelitatis haberetur in conſideratione, omnino corrueret illa communis, & receptiſſima concluſio, quod Monaſterium, & fœminæ poſſint ſuccedere in feudum in proprio pro quo non præſtatur perſonale ſeruitium, quia omnes diceretur obligati ad perſonale ſeruitium, cum præſtent dictum iuramentum fidelitatis, quod tamen eſt falſum ea ſcilicèt ratione, quia iuramentum fidelitatis non obligat aliquod ſeruitium perſonale præciſum, vt legitur in cap. 1. de nou. for. iuran.

15 Præterea ſupradicta diſtractio de feudo requirente, vel non requirente perſonale ſeruitium conſideratur quando Fiſcus eſt diuerſus à directo Domino, tunc enim conſideratur quod Fiſcus non poterat præſtare perſonale ſeruitium directo Domino, vt conſiderat Bart. & omnes in dicto §. ſi de Vectigal. num. 3. & ſeqq. Sed quando Fiſcus eſt directus Dominus, eſt idem, non poteſt conſiderari iſta differentia quod vnus alteri ſeruiat. Hæc pro nunc tetigiſſe ſufficiat, quia modò non diſputatur de veritate opinionum, ſed de illarum numero.

Ioannes Baptiſta Spada Fiſci, & Cameræ Apoſtolicæ Aduocatus.

Nihil in propoſita dubitatione fuit reſolutum, quia principalis delinquens habuit gratiam à Sanctiſſimo ſoluta compoſita pœna, & niſi ſic cauſa fuiſſet expedita valdè dubitabam de iure Fiſci, quia vt alias teſtatus fui contra ipſum videbatur magis communis Doctorum opinio vigere, prout etiam plures ſupra relati de ea teſtantur.

ARGVMENTVM.

Plura de fide, & probatione birroariorum deponentium de reſiſtentia ipſis facta, & nonnulla etiam de confeſſione qualificata, An, & quando debeat in totum acceptari cum Alijs de quibus in ſummmario.

SVMMARIVM.

Teſtes birroarij non ſolùm non ſunt idonei teſtes ſed à teſtificando repelluntur, num. 1. Præſertim dicendo ſe ab aliquo vulneratos, aut percuſſos, num. 2. Vbi etiam quod iſto caſu vix aperiunt Iudici viam ad inquirendum, num. 2. & 3. vbi ampliùs quod eorum depoſitiones non recipiunt adminiculum.

Teſtes inhabiles, qui à teſtificando repelluntur etiam adminiculati nihil probant, nu. 3.

Rixa non probata ceſſat omnis præſumptio reſultans ex rixa, num. 4.

Supplicans, & veniam petens non fatetur delictum, nu. 5. præſertim cum clauſula vt quis ſe a vexationibus, & moleſtijs Curiæ liberet.

Defenſio neceſſaria ſuæ perſonæ ſemper permiſſa cenſetur, num. 6.

Defenſio neceſſaria dicitur facta ab eo, qui exonerat Archibuſium contrà illum, qui primus archibuſatam contrà ipſum exonerauit, nu. 6.

Birroarijs volentibus aliquem capere non eſt licitum Archibuſa exonerare, nu. 7.

Birroarijs teſtibus aſſerentibus ipſis factam reſiſtentiam non creditur, nu. 7.

Qualitas confeſſionis adiecta delictum excuſans per confitentem probari debet, nu. 8.

Teſtis tacendo veritatem dicitur falſum deponere, nu. 9.

Teſtis vnicus pro Curia examinatus probat contra Curiam, nu. 10.

Qualitatem confeſſioni adijciens in facto prius negato non auditur niſi probata qualitate, nu. 11.

Doli præſumptio non modica oritur ex mendacio, nu. 11.

Qualitas confeſſioni adiecta non eſt probanda per confitentem, ſed præſumitur, quando de delicto non conſtat, niſi per confeſſionem, nu. 13.

Clamans contrà Curiam, qua pœna puniatur, nu. 13.

CONSILIVM CXX.

1 BERNARDINVS Laurus carceratus reperitur pro eo quod exonerauit Archibuſatam in birruarios, eorumque vnum cum cultro vulnerauerit, & deinceps in ſui axilium, & vt ſe ex manibus birruariorum eximeret ſæpiùs clamauerit accurretemi, accurretemi, alla ſtrada, alla ſtrada, chi mi aiuta, & ſimilia verba. Quod attinet ad prætenſam Archibuſatam exone-

exoneratam & prætenſum illatum vulnus, non vi-
deo hoc probatum, niſi ex depoſitione trium birrua
riorum, qui vt noti iuris eſt non ſolum non reputan-
tur idonei Teſtes, ſed etiam à teſtimonio repellũtur
Bald. in l. fin. num. 47. ad fin. in 8. quæſt. C. de edict.
Diu. Adr. toll. & in l. etiam num. 5. C. de teſtib. Boſſ.
in tit. de denunciat num. 12. & 13. Ioſeph. Ludou. de
ciſ. Lucen. 1. nu. 3.

2 Quod eò magis in propoſita facti ſpecie repellen-
di ſunt, cum dicendo ſe fuiſſe vulneratos, & percuſ-
ſoſa Bernardino faciant ſe eiuſdem Bernardini inimi
cos, vt in ſpecie ſcripſerunt Franch. in cap. cum para-
ti num. 35. in fin. extrà de appell. Alciat. de præſump.
reg. 3. præſumpt. 11. num. 6. Tiraquell. de retract. cõ-
ſanguin. §. 8. gloſ. 9. num. 14. Gabr. lib. 2. tit. de cita-
tione concluſ. 4. num. 3. Franc. Marc. deciſ. 51. nu. 2.
& ſeqq. par. 1. Menoch. de arbitr. quæſt. lib. 2. caſ. 112
num. 15. Et propterea vix eorum dicta etiam quod
plures ſint inditiũ facere ad inquirendũ generaliter
ſcripſit Boſſ. in tit. de denunc. ſub n. 12. verſ. ſi igitur
eſſem iudex & num. 13. Vbi quod ità ſeruatur in ſta-
tu mediolani Iodoch. in pract. crimin. cap. 15. tit. de
citat. real. num. 31. Aſin. in pract. §. 9. capit. 3. num. 5
in fin. verſicul. Et id ne maleficium Cephal. conſ. 241
num. 7. lib. 2.

3 Nec facit ſi dicatur depoſitiones Birruariorum
eſſe adminiculatas ex veritate facti. Primo quia Ar-
chibuſium Bernardini reperitur exoneratum. Secun
do quia ſequuta rixa vulneratus præſumitur a corri
xante vulneratus. Tertio quia iam Bernardinus eſt
ſolitus Birruarijs reſiſtentiam facere, & male agere
Hæc enim omnia prætenſa adminicula vnico verbo
tolluntur, nempè, quod ex quo Birruarij a teſtifican-
do prorſus repelluntur Ideò adminicula nihil ope-
rantur, cum nihil adminiculandum inueniant Socc.
conſ. 218. num. 8. lib. 1. Hippol. Rimin. conſ. 489. nu.
28. & ſeq. lib. 4. Surd. deciſ. Mantuan. 135. nume. 10.
Baiard. ad Clar. quæſt. 24. num. 128. ante fin. Et nihi
lominus quod Archibuſium Bernardini fuerit re-
pertum exoneratum, non concludit, quod ipſe Illud
exonerauerit, cum veritas fuerit, prout Bernardinus
deponit, quod Birruarij illud exonerarũt, ſeu ſaltim
hoc potuit eſſe & hoc ſufficit l. fin. C. de probat. cap.
ſciant cuncti ſecunda quæſtione vltima cum ſimil.

4 Quarta præſumptio oriens ex rixa tollitur quia
de rixa cum Bernardino non deponnnt niſi Birruarij
qui vt præfertur nihil probant, & rixa non probata
ceſſat præſumptio ex rixa reſultans l. eius qui in pro
uincia ff. ſi cert. pet. cap. ad diſſoluendum de deſpon-
ſat. impub. in 6.

5 Quod alias Bernardinus Supplicauerit de reſi-
ſtentia facta Curiæ ad hoc vt intret regula ſemel ma
lus Reſpondetur quod ſupplicans, & veniam petens
non fatetur delictum ſecundum gloſ. in cap. exhibita
in verbo veniam extra de homicid. Roman. in l. 1. §.
nunciatio num. 3. verſ. circa primum & ibi etiam A-
lex. num. 7. verſ. & qui petit veniam ff. de nou. oper.
nunc. Boſſ. in tit. de remed. ex ſola Clementia Princi
pis num. 29. verſ. Et An qui petit gratiam Menoch.
de arbitrar. lib. 1. quæſt. 8. num. 37. Decian. in tract.
crim. lib. 3. cap. 35. num. 64. præſertim, prout in caſu
noſtro quando ſupplicatio eſt facta cum Clauſula
non quod aliquid commiſerit delictum, ſed vt ſe
a vexationibus, & moleſtijs Curiæ liberaret ſecun-
dum Io. Andr. & alios omnes Canoniſtas in d. cap.
exhibita Gigaſ. de crim læſ. maieſt. lib. 2. tit. quomo-
do, & per quos crimẽ læſæ maieſtatis probetur quæſt.
23. num. 36. & ſeq.

6 Verum his omnibus ceſſantibus, prout ni fallor,
fortiter vrgẽt, dato quod Bernardinus in Birruarios
Archibuſatas exoneraſſet, & cultro Birruarium per-
cuſſiſſet dicitur id ſibi licuiſſe ad ſuæ perſonæ neceſ-
ſariam defenſionam, quæ à iure permittitur cuicum
que l. vt vim ff. de iuſt. & iure Cum enim prout ipſe
Bernardinus fatetur Birruarij fuerint primi ad exo-
nerandum in ipſum Archibuſatam, meritò ipſe con-
tra eos aliam archibuſatam exonerare potuit ſecun-
dum Claud. Sayſſell. in dicta l. vt vim num. 56. & nu.
70. verſ. nam ſufficeret & num. 109. verſ. & probatur
& ibi etiam Salamon. num. 8. Franc. Curt. num. 65. &
Mantua 56.

7 Non enim birruarijs volentibus aliquem capere
licitum eſt in eum Archibuſiũ exonerare ad trad. per
Foller. in pract. crim. in verb. notatos capiat de perſo
na num. 76. & num 30. Iodoc. in pract. crim. num. 15.
cap. 2. Boer. deciſ. 170. num. 6. & ſi birruarij pro eorũ
excuſatione allegauerint, prout allegant quod Ber-
nardinus reſiſtebat ipſis, non creditur niſi aliter reſi-
ſtentiam probauerint prout in terminis ſcripſit Io-
doc. d. cap. 15. numero 28. in fine, verſiculo neque
culpa.

8 Quod enim Birruarij exonerauerint archibuſatã
non poteſt in dubium refricari, quia iam conſtat in
proceſſu, quod duæ fuerunt auditæ archibuſatæ, &
birruarij fatentur exoneraſſe archibuſatam adiecta
tamen qualitate quod ad aerem, & ad terrendum
ne gens concurreret ad illum eximendum. Quæ qui
dem adiecta qualitas erat per eos probanda Tum
quia ſumus in prohibitis (Non enim video quomo-
do Birruarijs licitum ſit de nocte Archebuſatas exo-
nerare) Bart. in l. Aurelius §. Idem queſiuit num. 2.
ff. de liber. legat. Bald. In l. 1. num. 44. & ſeq. C. de
confeſſ. Soccin. in l. non vtique num. 7. ff. de except.
Iaſ. in d. l. vt vim num. 3. ff. de iuſt. & iur. Boſſ. in tit. de
Confeſſ. num. 19.

9 Tum & quia primo examinati & interrogati vt fa
ctum capturæ Bernardino recenſerent: omnia parti-
cularia deponunt, & Archibuſatam ab eis exonera-
tam tacent, quo caſu falſum depoſuiſſe dicuntur,
cap. 1. & ibi Hoſtien. num. 6. in verb. occultat Arran.
num. 4. verſ. nota quod teſtes Anchar. numer. 3. in 3.
notab. & Abb. in ſumario extram de crimi. falſi Boſ.
in tit. de falſis num. 139. Decian. in tract. crim. lib. 6.
cap. 10. nu. 30.

10 Prout etiam falſum dicunt in tempore exoneratæ
archibuſatæ aſſerentes, quod ipſi exonerarunt archi
buſatam per ſpatium duorum credo, poſt illam quã
exonerauit Bernardinus, & tamen conſtat ex proceſ

ſu

ſu quod incontinenti fuerunt auditæ duæ archibuſatæ, vna poſt aliam, prout deponit N. teſtis Curiæ quæ licet ſit vnica plenè probat contra Curiã Aym. conſil. 100, numero 13. Soccin. conſil. 69. numer. 11. lib. 1. Gabriel. tit. de Teſtib. concluſ. 1. poſt num. 14. lib. 1.

11 Ideò ſuccedit concluſio, quod negans factum à principio, ſi illud poſteà adiecta qualitate fateatur, non auditur niſi probata qualitate Bart. in l. eum qui in princ. col. 1. in fin. ff. de iur. iuran Bero. in cap. at ſi clerici num. 75. verſ. ſed in contrarium & verſ. ſeq. extra de iudic Bertaz. conſil. 31. num. 12. lib. 1. Boer. deciſ. 164. numer. 12. & num. 14. in fine. Et ex mendacio prædicto birruariorum, qui non ſine miniſterio omnes tacuerunt archibuſatam prædictam non modica contra eos oritur præſumptio l. ſi quis affirmauerit §. 1. ff. de dolo l. falſus §. ſi quis ff. de furt. Rom. conſ. 8. nu. 2. Aym. conſ. 2. nu. 13. Hippol. Rim. conſ. 274. nu. 97. lib. 3.

12 Quare aut in proceſſu nec etiam præſumptiue creditur conſtare quod Bernardinus archibuſatam exonerauerit in Curiam, & quod birruarium vulnerauerit aut ſi de hoc aliqua adeſt ſuſpitio, illa non eſt vllo pacto attendenda, cum ſtante prima archibuſatam à birruarijs in Bernardinum exonerata, potuit Bernardinus omnia agere ad ſui defenſionem iuribus vulgaribus.

13 Quo verò ad clamorem per illa verba *corete, corete alla ſtrada alla ſtrada, aiuto aiuto*, ſicut fatetur, nõ inſiſtam circa pœnam, quæ in omni caſu non erit, de iure communi niſi pecuniaria ſecundum Siluan. in conſ. 43. num. 14. & 18. Nec Apoſtolicę Conſtitutiones intrant etiam quod ex manibus curiæ ſe cum effectu exemiſſet, prout ſi opus fuerit demonſtrabitur, & in practica ſeruatur, ſolum dicam, quod ex quo fatetur ſic clamaſſe, & auxilium inuocaſſe propter mala tractamenta birruariorum, & timens ab eis interfici. Hæc qualitas cum de delicto non conſtet, niſi per eius confeſſionem, quia, vt ſupra probaui birruarij nihil prorſus probant, non poteſt à fiſco pro parte acceptari, & pro parte non Hieron. de Monte quæſt. 16. nu. 18. & ſeqq. Grat. in reſponſ. 151. nu. 19. in fin. lib. 2. Alciat conſ. 461. num. 7. in fine verſicul. Nam reſpondeo.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

ARGVMENTVM.

Maior quatuordecim annorum An poſſit pro homicidio in pœnam ordinariam in contumaciam condemnari vigore conſtitutionum Summorum Pontificum, quando de minori ætate conſtat in proceſſu informatiuo. Quando, & ex quibus homicidio in rixa ſequuto quis præſumatur. Aggreſſor, ſeu Prouocator & è contra. Et quando etiam qualitas in vno Capitulo orationis poſita cenſeatur repetita in alio.

SVMMARIVM.

Minores vigintiquinque Annorum, & maiores quatuordecim Annorum in contumaciam condemnati pro homicidio ſi ad manus Curiæ deuenient, poſſunt non obſtã te minori ætate morti tradi pro exequutione ſententiæ contra eos latæ nu. 1.

Maior quatuordecim Annorum, licet Minor viginti quinque annorum poteſt in contumaciam condemnari pœna mortis pro homicidio, etiam quod in proceſſu informatiuo conſtet de minori ætate numero ſecundo & omnibus ſequentibus. Vbi etiam proponũtur contraria argumenta, & fundamenta, & illis reſpondetur.

Verba vbi ſunt clara nec à præcedentibus, nec à ſubſequentibus reſtrictionem, aut declarationem aliquam recipiunt, nu. 2. & num. 14.

Maiores quatuordecim Annorum, & Minores Annorum vigintiquinque ſi fuerint carcerati pro homicidio, abſque eo quod prius fuerint in contumaciam condemnati, & fateantur delictum non poſſunt in pœnam ordinariam homicidij condemnari, numero primo & numero nono contra numero tertio & numero 15. & num. 21.

Condemnati in contumaciam dicuntur ficte confeſſi, numero 3.

Argumentum ab antecedenti præſuppoſito neceſſario inconuincibile eſt, nu. 5. & num. 17.

Banitus, & condemnatus in contumaciam ſi quis fuerit in maiorem pœnam, quam merebatur delictum, propter quod condemnatus fuit non poteſt contra ipſum condemnatio pœnalis exequi, numero ſexto & numero 17.

Conſtitutio ſemper declaranda, & intelligenda eſt ne reddatur eluſoria, nu. 6.

Correctio legum non præſumitur niſi expreſſe dicatur numero 7.

Qualitas poſita in vno capitulo cenſetur repetita in alio numero octauo & numero decimo Declara vt numero 14. & ibi.

Minori minuenda non eſt pœna, quando delinquit in ijs, quæ non imprudentia ætatis, ſed obſtinata malitia, & incorrigibili voluntate committit, ſecus ſi delinquat ex voluptate conſiſtente circa concupiſcibilia, & iraſcibilia ætatis impetu, & imprudentia, numero vndecimo numero 23.

Minor ætas probata à Fiſco facit minuere pœnam, numero 12.

Pax non cenſetur rupta ex noua cauſa, quando de ea conſtat in proceſſu informatiuo, numero decimo ſecundo.

Iudex ex cauſa poteſt augere, & minuere pœnas tàm legales, quàm bannimentales, & ſtatutarias numer. 13 Declara vt nu. 25.

I *Minores*

Minores nunquid poſſint in contumaciam condemnari in Vrbe, & ſtatu Eccleſiaſtico vigore Conſtitutionis Pij Quarti, num. 18.

Obſeruantia ſubſequuta eſt optima ſtatutorum, & Conſtitutionum interpres, nec longi temporis curſum requirit num. 19.

Qualitas in vno Capitulo appoſita, non cenſetur repetita in alio regulariter præſertim quando vnum quodque Capitulum habet de ſe perfectam orationem, & quando agitur de extendendo, qualitatem in oratione appoſitã nu. 16. & nu. 20.

Qualitas in vno Capituto orationis perfectæ appoſita non cenſetur repetita in alio, etiam quod vnum veniat copulatiuè ad aliud, quando dicta qualitas non regitur à verbo alterius capituli, ſed oratio eſt omnino perfecta num. 22.

Extenſio etiam in exorbitantibus correctorijs, & pœnalibus facienda eſt de caſu ad caſum, quando, ex identitate rationis ſcripta in conſtitutione, numero vigeſimoſexto.

Minores licèt de iure communi poſſint in contumaciam condemnari adhuc tamen à iudice habenda eſt ratio ætatis, & pœna mitiganda, nu. 27.

Legum correctio non præſumitur, nu. 28.

Defenſio neceſſaria dicitur probata, quano quis ab altero cum haſta Ronchæ percuſſus percutientem occidit, dum iterum ſtabat in actu repercutiendi, numero 30.

Teſti deponenti, quod in Rixa non ipſe, ſed alter vulnerauit, ſeu occidit minime creditur cum talis depoſitio tendat ad ſe exonerandum, ſeu exculpandum, numero 31.

Prouocatio, ſeu aggreſſio probatur coniecturis, numero 32.

Prouocator, & Aggreſſor dicitur is, qui mouet ſe de loco ad locum vaditq; ad aliquem percutiendum, ſeu vulnerãdum, num. 33.

Aggreſſio, & Prouocatio præſumitur ratione loci, in quo homicidium fuit ſequutum, nu. 34.

Aggreſſor, & Prouocator præſumitur is, qui erat magis aſſociatus, nu. 35.

Aggreſſor, ſeu Procurator præſumitur, is qui erat magis armatus, nu. 36.

Aggreſſor, ſeu Prouocator dicitur is, qui rei illicita operam dabat, nu. 37.

Aggreſſor, & Prouocator dicitur is, qui citatus, & monitus noluit comparere, nu. 38.

Aggreſſor, & Prouocator ex duobus rixantibus præſumitur is, qui viuus remanſit, non autem ille, qui occiſus fuit, nu. 39.

Teſtis inueriſimilia deponens reputatur falſus, numero 40.

CONSILIVM CXXI.

1 MANDAVIT Sanctiſſimus in Sacra Cõſulta proponi, & reſolui hoc Dubium Nunquid ſcilicèt Minor Annorum decem, & octo, qui in Vrbe commiſit homicidium, & de cuius minori ætare conſtat ex proceſſu informatiuo poſſit in contumaciam condemnari in pœnam ordinariam vigore conſtitutionis Pij Quarti 128. ante finem in verſ. Nec homicidijs, Vbi dicitur nec homicidis minor ætas proſit, dum tamen maiores, quatuordecim annorum extiterint. Propoſito dubio pro parte negatiua in quam iudex inclinare videtur, idem iudex conſiderabat quod eadem bulla intelligi debet non de homicidis ſimpliciter, ſed de homicidis bannitis, & condemnatis, prout ſic in bannitis, & condemnatis aperte ſonant verba præcedentia quæ dictis bannitis danr ſolum ſex menſes ad comparendum, & etiam ſequentia, quæ volunt, quod iudex pro abſolutione condemnatorum, & bannirorũ ſportulas recipere nequeat, prout aduertit Honded. conſ. 99. n. 48. lib. 1. & ego ipſe in meo conſ. 66. nu. 9. ergo non extendenda ad condemnandos, prout ſonat dubium.

2 Pro parte affirmatiua, quam pro verirate, & vt officij mei partes facerem adducebã. Primoquia verba bullæ ſunt clara, cum non loquatur de homicidis bãnitis, & condemnatis, ſed de homicidis ſimplicirer & ideo intrat regula, quod vbi verba ſunt clara, nec à præcedentibus, nec à ſubſequentibus interpretationem, ſeu declarationem recipiunt l. continuus ff. de verbor. cbligat. l. ille, aut ille ff. de leg. 1.

3 Secundo ſi verum eſſet, prout voluit Honded. in loco præcitato, quod conſtitutio intelligenda ſit in minoribus bannitis, & condemnatis, non autem in illis qui non banniti, & condemnati ad manus Curiæ deueniunr, ſequeretur abſurdum, quod minor ætas magis prodeſſet ijs, qui ore proprio faterentur delictum quã illis, qui propter cõtumaciã fictè habẽtur pro cõfeſſis vigore ſtatutorũ, & cõſuetudinis, de qua ꝑ Cla. in prac. §. fi. q. 44. ver. licet autẽ & ſic magis afficeret & magis potens eſſet ficta confeſſio quam vera, coutta textum in l. 1. ff. & C. de confeſſ. & in l. qui ſententiam C. de pœnis cum vulgar.

4 Tertio addebam aduertendum quod Conſtitutio Pij Quarti multa continet capita inter ſe prorſus diuerſa, & ſeparata. Primo de appellationibus non recipiendis, niſi facto depoſito. Secundo de pœnis treguæ, & pacis Cameræ Apoſtolicæ ſtipulandis. Tertio quod non poſſit infractione treguæ, & Pacis allegari noua cauſa. Quarto quod legitima filiorum delinquentium à parenribus ſolui debeat etiam, quod fuerint condemnati in contumaciam. Quinlo præfigit terminum ſex menſium, in quo Bannitti comparere debenr ad ſe defendendum. Sexto quod minor ætas homicidis non excuſet. Septimo quod iudices non capiant ſportulas

pro

Digitized by Google

pro abſolutione bannitorum. Octauo de præuentione inter Iudicem Eccleſiaſticum, & ſæcularem; Ex quibus aperte deprehenditur, quod Pontifex ſuper omnibus prædictis capitibus voluit expreſsè ſtatuere, non autem ex vno ad aliud inferre, aut interpretationem dare.

5 Quartò, & hoc tollit omnem difficultatem, aduertendum, quod Honded. in d. conſ. 99. num.48. & ego in meo conſ.66. num.9. licèt dixerimus conſtitutionem loqui de bannitis condemnatis in contumaciam; non tamen diximus non eſſe extendendam ad condemnandos contumaces, ſed tantùm diximus non eſſe extendendam ad captos præſentes, & non condemnatos, & iſte non eſt caſus noſter facere autem conſequentiam, prout facit Iudex, Bulla loquitur de bannitis condemnatis in contumaciam ergo non extendenda ad condemnandos contumaces, conſequentia non eſt bona, quia ſi Bulla loquitur de minoribus pro homicidio condẽnatis in contumaciam in pœnam vitę; ergò pręſupponit minores poſſe, & debere in contumaciam, ſic in hanc pœnam condemnari, & hoc argumentũ ab antecedenti præſuppoſito neceſſariò inconuincibile eſt, l. ad legatum & l. ad rem mobilem cum ibi notat. per gloſſ. ff. de procuratorib. cap. quoniam de ſent. excommun. in 6. Quomodo enim poteſt conſtitutio diſponere, quod minoribus condemnatis in contumaciam pro homicidio in pœnam mortis, ſi fuerint capti, quod minor ætas illis non proſit, & quod non obſtante minori ætate, ſententia contra eos lata exequi debeat, niſi etiam pręſupponat eos, ſic in hanc pœnam condemnari poſſe, & debere?

6 Quintò, & vltimò ſi aliter diceremus, conſtitutio redderetur eluſoria, Nã ſi minor ſit præſens, captus & non in contumaciam condẽnatus conſtitutio non habet locum, ſecundum conſilium Hondedei, & meũ ſi ſit abſens, & condemnandus, conſtitutio nec etiam habet locum ſecundum lecturam Iudicis ſi ſit abſens, & condemnatus in contumaciam capiatur, & tunc ſi non eſt condemnatus in pœnam mortis propter minorem ętatem (prout credit Iudex non poſſe condemnari) & conſtitutio pariter non habet locum, quia Iudex non poteſt exequi ſententiam pro maiori pœna, quam ſit ea de qua in ſententia. Si verò reperiatur condemnatus in pœnam mortis, & tunc nec etiam conſtitutio locum habebit, quia cum fuerit malè in hanc pœnam condemnatus, non poteſt Iudex exequi ſententiam, in qua quis eſt condẽnatus in pœnam ad quam condemnari non debebat Reus Barbat. conſ. 23. nu. 25. & ſeqq. lib. 2. Plot. conſ. crimin. diuerſ. 72. nu. 31. & ſeqq. lib. 2. Clar. in pract. §. final. quæſt. 93. verſ. quæro ſi Iudex. Et conſequenter nunquam conſtitutio locnm habebit, & eluſoria reddetur contra tex. in l. tali. ff. de iur. dot. & in l. ſi in diem, ff. de cond. & demon. cum ſimilibus.

7 Sextò non omitto Bullam Pij Quarti 68. In qua ille Pontifex confirmando aliam Bullam Iulij Secundi 11. Per hæc verba ſtatuit *ſuperquo nec ætas iunior annis vigintiquinque homicidas ipſos excuſaret ſic delinquens, qui vigeſimum ſuæ ætatis annum attigiſſet haberetur, & reputaretur pro maiori in omnibus præmiſſis delictis, nec propterea pœnis iuris conſtitutionum, vel ſtatutorum eximeretur, vel liberaretur, Nec apud Iudicem minoris ætatis huiuſmodi conſideratio alicuius eſſet momenti*. Quæ quidem conſtiturio negari non poteſt, quin generaliter loquatur tàm in comdemnatis, quàm in condemnandis, & tàm in abſentibus, quàm in præſentibus. Quare omninò ſequitur, quod Bulla eiuſdem Pontificis 128. (aliud non faciens niſi quod ampliando dictam conſtitntionem 68. ætatem viginti annorum ad quartumdecimum completum reduxit in crimine homicidij) intelligentiam, & interpretationem ſumere debeat à dict. Bulla 68. Tùm quia ſi aliter diceremus ſequeretur quod legiſlator, & Princeps anteriorem legem correxiſſet. Quod non * præſumitur, niſi hoc expreſsè dicat ad gloſſ. communiter approbatam in cap. cupientes, §. quod ſi per viginti in verbo *petere* de elect. in 6. Euerard. in loco à contrario ſenſu, nu. 9. Vbi dixit legem non præſumi correctam per repetiones, ſubauditiones, & vel tacitos intellectus, Tùm etiam quia vna lex aliam declarat. Et quidem pro veritate atteſtari poſſum in tanto tempore; in quo in criminalibus ſubſellijs verſatus fui nunquam ab aliquo alio Iudice fuiſſe ſuper hoc dubitatum, quando ſcilicèt contingit minores homicidas non comparentes in contumaciam condemnari, licèt benè verũ ſit, quod ſi eos capi poſteà euenerit, Principe conſulto, quandoq; ætati miſerationẽ, ſi facti qualitas id poſtulauerit habitã fuiſſe.

8 Præmiſſis ſic in Sacra Conſulta diſcuſſis nihil reſolutum fuit. Nam pro parte negatiua conſiderabatur quod capitulum pręcedens huic verſ. Nec homicidis, loquitur in bannitis, & condemnatis in contumaciam volens illos non poſſe à Iudice admitti ad defenſiones poſt lapſum ſex menſium, ſic & capitulum ſubſequens, loquitur de Iudice abſoluente bannitos, & condemnatos, quod non poſſit ab eis recipere pro abſolutione ſportulas. Ita, pariter credit medium caput loquens de homicidis eſſe intelligẽdum de ijſdem bannitis, & condemnatis in contumaciam, non autem de condemnandis, prout agitur ex regula quod qualitas poſita in vno capitulo cenſetur repetita in alio de qua in §. capite tertio, & ibi præſertim, Aretin. Inſtit. del. aquil.

9 Secundò ad id adducebantur quę ſcripſi in tit. de pœn. temperand. quæſt. 92. nu. 189. & ſeq. & conſ. 66. num. 9. Vbi poſt Honded. in conſ. 99. num. 48. & ſeq. lib. 1. dixi hanc Bullam Pij Quarti loqui in minoribus bannitis, & in contumaciam condemnatis, non autem in condemnandis, in quibus in omnem euentum non per hoc ex dicta Bulla erunt ligatæ manus Iudicis in condemnando pœnam mitigare.

10 Tertiò conſiderabatur quod capitulum de homicidis ſubſequitur capitulum præcedens loquens de bannitis per dictionem, *Nec*, quæ eſt copulatiua præcedentis capituli, & cõtinuatiuè ſubſequitur pręcedens capitulum, quo caſu qualitas in dicto præcedenti capitulo appoſita cenſetur etiam repetita in

Digitized by Google

ſequenti capitulo copulato, & continuato ad trad. per Bero.con.141.num.19.lib.3.

11 Quartò adducebatur diſtinctio Oddi in tractat. de reſtitut. in integr. part. 2. quæſtio. 80. num. 75. & ſeqq. Vbi dixit quod quando minor delinquit in ijs, quæ non imprudentia ætatis, ſed obſtinata malitia, & incorrigibili voluntate ita faciendi, ſi occurreret etiam in maiori ætate, prout ſunt aſſaſſinia lucri cauſa, furta geminata, vſuræ, proditiones, & ſimilia, & tunc minori minuenda non eſt pœna, ſecus ſi delinquit ex voluptate conſiſtente circa concupiſcibilia, & iraſcibilia ætatis impetu, & imprudentia, prout eſt blaſphemia, adulterium, percuſſio homicidium, & ſimilia, ſed ſic eſt, quod in caſu noſtro agitur de homicidio ergò minuenda eſt pœna.

12 Quintò ſubdebatur, quod hic conſtabat de minori ætate ex proceſſu informatiuo, & ideò licèt minor aliàs ad minuendam pœnam non poſſet allegare minorem ætatem, probata tamen à Fiſco releuare debet per id quod in ſimili dicitur de eadem conſtitutione eiuſdem Pij Quarti, in qua licèt dicatur, Quod in cauſis Treguarum, & Pacis fractores, vel eorum fideiuſſores non poſſint allegare nouam cauſam, ſi tamen de ea conſtet ex proceſſu informatiuo, releuabit offendentem ad ea, quæ ſcripſi in mea practica crimin. par. 2. tit. de var. & diuerſ. crimin. quæſt. 107. num. 503. & ſeqq.

13 Sextò id totum arbitrio Iudicis remitti debere iuxta facti qualitatem dicebatur ex generali iuris concluſione quod Iudex ex cauſa poteſt augere, & minuere tàm pœnas legales, quàm bannimentales, & ſtatutarias, de qua in l. hodie cum ibi notat. per Doctor. ff. de pœn. in l. quid ergo §. pœna grauior, & ibi pariter gloſſ. & Doctor. ff. de his, qui nota. infa.

14 Pro parte affirmatiua, quam quantum potui ſubſtinebam iterum adducebam. Primò quia Conſtitutio Pij Quarti in verſ. Nec homicidis loquitur ſimpliciter indefinitè, & indiſtinctè, ergò ſic indiſtinctè tam de bannitis, quàm de non bannitis intelligi debet, prout in ſimili arguit, Pariſ. in conſ. 36. num. 1. & num. 4. & 8. Si enim banniti qualitatem in hoc capitulo Pontifex repetere voluiſſet, vtiquè repetiſſet, ſicut fecit in antecedenti, & ſequenti capitulo, idem Pariſ. conſ. 36. num. 5. & cum huius capituli verba ſint clara, & aperta fruſtra recurritur ad interpretationem ſumendam à præcedentibus, vel ſequentibus l. continuus, ff. de verbor. obligat. & l. ille, aut ille, ff. de leg. 1.

15 Secundò ſi verùm eſſet, quod conſtitutio eſſet intelligenda de contumacibus bannitis, & condemnatis contra quos facta recognitione perſonæ, abſq; aliqua delicti confeſſione ſententia exequutioni mãdatur, non autem de condemnandis præſertim captis, & præſentibus, & proprio ore confitentibus delictum, vtiquè ſequeretur, quod potentior eſſet ficta confeſſio ex contumacia reſultans, quàm vera contra textum in l. filio quem patrem, ff. de liber. & poſthum. & in ſimili arguunt, Marſil. conſ. 64. nu. 39. & Franc. Becc. conſ. 11. nu. 11. lib. 1.

16 Tertiò (& in hoc videtur conſiſtere tota vis dubitationis) dixi maximè aduertendum, quod capitulum, *nec homicidij*, ſtat in ipſa conſtitutione de ſe, & ſeparatum à præcedenti, & ſequenti capitulo, in quibus exprimitur qualitas bannitorum, & condemnatorum, habetquè dictum capitulum perfectam, & determinatam orationem. Quare ſubintrat communis diſtinctio Doctorum, quod qualitas in vno capitulo appoſita cenſetur repetita in alio, quando ambo capitula ſunt appoſita in eadem oratione, & reguntur ab eodem verbo, prout poſt alios conſuluit, Dec. in conſil. 92. num. 2. lib. 1. & Pariſ. conſil. 108. num. 48. lib. 3. & conſil. 72. num. 35. & ſeqq. lib. 4. ſecus quando prout in caſu noſtro, vnumquodquè capitulum habet perfectam, & determinatam orationem, nec vnum reggitur à verbo alterius fuit doctrina, Bartholi in l. in repetendis, colum. 2. verſ. Tertio caſu, & verſ. Quandoq; etiam, & verſ. Quandoquè eſt identitas rerum, ff. de leg. 3. & in l. ſece, §. Caio in princip. & num. 2. de fund. Inſtrum. Quam communiter ſequuntur Doctores, vt videre eſt apud Gozzad. in conſil. 45. num. 1. verſ. Præterea, &c. Iaſ. in l. talis ſcriptura, num. 37. ff. de legat. 1. Pariſ. conſ. 36. num. 8. & ſeqq. pluribus vſquè ad num. 17. & num. 22. lib. 1. Gabr. lib. 4. de teſtament. concluſ. 10. num. 7. & lib. 6. de clauſ. in quarto, & octauo limit. Mantic. de coniectur. lib. 6. tit. 13. num. 10.

17 Quartò etiam dato quod in capitulo *Nec homicidij* cenſeretur repetita qualitas bannitorum, & condemnatorum, & quod ſic deberet intelligi de minoribus bannitis, & condemnatis, ergò conſtitutio non eſt extendenda ad condemnandos contumaces; Conſequentia non eſt neceſſaria, quia dantur minores condemnandi etiam non contumaces, prout ſunt capti, & præſentes, & prout in caſu in quo conſuluit. Honded. in conſ. 99. num. 48. lib. 1. Et ego ipſe quando conſului pro Bernardo Cincio carcerato in conſ. 66. num. 9. Immo ſi conſtitutio loquitur de minoribus pro homicidio condemnatis in contumaciam in pœnam vitæ, neceſſariò ſequitur, & neceſſariò in ea præſupponitur minores poſſe ſic in pœnam ordinariam in cõtumaciam condemnari arguendo ab antecedenti præſuppoſito neceſſario. Si enim minor non poſſet in pœnam mortis in contumaciam condemnari, vtiquè maledixiſſet conſtitutio, quod ſententia in condemnatum exequutioni mandari poſſet, cum certum ſit Iudicem non poſſe exequi ſententiam contra condemnatum in pœnam ad quam condemnari non debebat, Barbat. conſ. 53. num. 25. & ſeqq. lib. 2. Plot. conſ. criminal. diuerſ. 72. nu. 31. & ſeqq. lib. 2. Clar. in pract. §. final. q. 93. verſ. Quæro ſi Iudex, Dicere autem prout dicitur, quod conſtitutio intelligatur de minoribus condemnatis in pœnam vitæ, quando nõ conſtat eos eſſe minores, prout conſtat in caſu noſtro, Mihi videtur quod ſit excludere illud, quod ipſa conſtitutio præſupponit.

18 Quin-

18 Quintò poſtquam contrarium tenentes maximam vim faciunt in meis ſcriptis, mequè ipſum cum meo gladio iugulare quærunt, rogo eos, vt in terminis terminantibus velint videre, quæ ego idem ſcripſi in mea pract. par. 1. tit. de inquiſit. quæſt. 11. num. 26. & ſeqq. & præſertim num. 30. verſ. Quid dicendum. Vbi diſputata illa quæſtione, Nunquid minor delinquens poſſit in contumaciam condemnari relatiſquè hinc indè contrarijs Doctorum authoritatibus concludo, quod in Vrbe, & Statu Eccleſiaſtico vigore Conſtitutionis Pij Quarti non ſolùm in crimine homicidij poſſunt in contumaciam condemnari, ſed etiam condemnari in pœnam ordinariam.

19 Sextò, & vltimò quatenus præmiſſa aliquam reciperent dubitationem, prout non recipiunt illa, prorſus eſt ſublata ex ſubſequuta obſeruantia etiam in Sacra Conſulta, quæ pluries iuſſit contra minores in contumaciam procedendam ad pœnam ordinariam. Quæ quidem obſeruantia eſt optima, conſtitutionum interpres, nec longi temporis curſum requirit, & ad eam inducendam ſufficit, Ità fuiſſe obſeruatum l. ſi de interpretatione, ff. de legibus, Aym. conſ. 201. num. 11. Rota diuerſ. deciſ. 574. num. 3. & ſeq. par. 1. & deciſ. 256. num. 6. & ſeq. par. 2. cum alijs per Ioſeph. Ludouic. concluſ. 38. in 1. & 2. apliat.

20 Ad contraria facilis eſt reſponſio. Primo enim argumento reſpondetur quod iſta materia, An ſcilicèt, & quando qualitas in vno capitulo appoſita, cenſeatur repetita in alio eſt broccardica, & in ea non poteſt dari firma doctrina, prout dixit Boer. deciſ. 146. num. 1. in fin. Et communis, immo, & magis communis eſt opinio, quod regulariter qualitas in vno capitulo appoſita non cenſeatur repetita in alio prout teſtatur, Pariſ. conſ. 35. num. 19. lib. 3. Gabr. de teſtam. concluſ. 10. num. 6. lib. 4. Mantic. de coniect. lib. 6. tit. 13. num. 8. Sed quando vnumquodquè capitulum habet de ſe perfectam orationem, prout in caſu noſtro, tunc omnes admittunt non cenſeri repetitam qualitatem alterius capituli, prout dixi in tertio fundamento affirmatiuę opinionis. Præſertim quando agitur de extendendo non diſpoſitionem principalem ipſius conſtitutionis, ſed qualitatem narratam in ipſa diſpoſitione, prout in caſu noſtro, & prout declarat, Barthol. in l. prætor la 2. §. eritquè hæc differentia, ff. de vi bon. rapt. Vbi ſic reſpondet text. in §. capite tertio inſtit. de l. aquil. & ibi etiam Aretin. ex aduerſo allegat. num. 2. ponit eamdem declarationem.

21 Ad ſecundum fundamentum reſponſio colligitur ex ijs, quæ dixi in quinto fundamento eiuſdem affirmatiuæ opinionis. Diſtingue tempora, & concordabis ſcripturas, loquitur enim, & conſuluit, Honded. in conſ. 99. num. 48. in minore condemnando non contumace, ſed capto, & præſente, & ita etiam ego loquutus fui, & conſului in conſ. 66. num. 9. pro Bernardo Cincio non contumace, ſed carcerato, & ita etiàm ſunt intelligenda quæ ſcripſi in tit. de pœn. temperan. quæſt. 92. num. 189. & ſeq. Quarè ſecus in contumace condemnando, prout ad litteream declaraui in pract. quæſt. 11. num. 30. verſic. Quid dicendum.

22 Ad tertium de dictione copulatiua, & continuatiua ad præcedens capitulum reſpondetur, quod quando oratio vnius capituli eſt perfecta, nec regitur à verbo alterius capituli, Tunc qualitas vnius capituli non cenſetur repetita in alio etiam quod vnum veniat ad aliud copulatiuè, continuatiuè, implicatiuè, ſeù repetitiuè, prout bene declarat, Barthol. in dict. l. repetendis, in locis præallegatis, ff. de legat. 3. Vbi loquitur quando capitulum incipit per dictionem. *Item.* idem Barthol. in l. ſeie, §. caio in principio, & num. 2. ff. de fund. inſtr. Vbi loquitur quando capitulum incipit per dictionem; *Et*, vel per dictionem, *Item*, Pariſ. conſ. 36. num. 8. & ſeqq. & num. 15. & ſeq. lib. 1. Vbi in terminis loquitur quando capitulum incipit per copulam, *Nec*, & amplius quando additur dictio implicatiua ſimilem, *Etiam*; Ancharan. Regien. quæſt. 7. num. 3. & 4. Iuncto num. 12. in fine, & ſeq. par. 2. Vbi loquitur quando in ſequenti capitulo, in quo prætenditur facta repetitio qualitatis appoſitæ in præcedenti capitulo adeſt dictio, *Vt ſupra*, quæ de ſui natura eſt repetitiua præcedentium cum omnibus ſuis qualitatibus.

23 Ad quartum reſpondetur diſtinctionē Oddi procedere de iure communi, & ita ipſe Oddus loquitur de iure communi non autem vigore Conſtitutionis Pij Quarti, Immo ſi vellemus ſtare ſententiæ Oddi eſſet generaliter dicendum prout ipſe dixit in eodem tractatu de reſtitut. in integr. par. 2. quæſt. 80. num. 72. verſ. Tertiò ſaltem, Quod in terris Eccleſiæ minoribus vigintiquinquè annorum pœna non eſt minuenda quando conſtat quod dolo, & malo animo deliquerunt.

24 Ad quintum reſpondetur argumentum de allegatione nouæ cauſæ non eſſe trahendum allegationem minoritatis quia Pius Quartus quoad nouam cauſam dixit eam non poſſe allegari ab offenſoribus, ſeù fideiuſſoribus, & ſic nōn excludit quin à Fiſco probata ipſi non proſit, In minoritate autem non dixit eam non poſſe allegari, ſed generaliter, quod minori non proſit, & ſic includit etiam quod à Fiſco ſit probata.

25 Ad ſextum ſupplicatur aduerti, quod cōcluſio eſt veriſſima, quando ex aliqua cauſa à iure approbata, Iudex vult pœnam minuere, quia hoc poteſt facere etiam in maiore; Sed noſtra dubitatio non eſt, nunquid Iudex ex cauſa poſſit, Minori pœnam mitigare, ſed nunquid hoc poſſit facere propter minorem ætatem ſtante Conſtitutione Pij Quarti. Et in hoc non datur Iudicis arbitrium. Quia conſtitutio eſt clara, & ſolùm dubitatur, nunquid habeat locum in contumacibus condemnandis, Et in hoc, aut vna, aut altera opinio eſt verior.

26 Quare nihil supereſſe affirmabam, quod Sacræ Conſultæ laudabilem obſeruantiā aliquo pacto obnubilare poſſit. Pro qua inſuper inſpicienda eſt ratio

Conſtitutionis, quæ non alia potuit eſſe, niſi vel propter odium homicidij, vel propter odium bannitorum, vel quia hodie hominum ætas eſt breuior, vel melius, vt exprimitur in Bulla Iulij Secundi 11. & in Bulla Pij Quarti 68. ratio fuit, vt homines non ſint procliuiores ad homicidia, quorum magna frequentia ſucceſſit. Hæ autem omnes rationes militant tam in condemnatis in contumaciam, quàm etiam in condemnandis. Nec vlla afferri poteſt ratio diuerſitatis, cur potius condemnatis in contumaciam, minor ætas prodeſſe non debeat, quam condemnandis pariter in contumaciam. Ideò ad vtrumq; caſum extendenda arguendo à ratione ſcripta quæ producit extenſionem etiam in exorbitantibus correctorijs, & pœnalibus, Put. deciſ. 55. ſub num. 3. lib. 3.

27 Et in hoc etiam aduertendum dicebam quod de iure communi, licèt minores poſſint in contumaciam condemnari, adhuc tamen à Iudice habenda eſt ratio ætatis, & pœna mitiganda, prout voluit, Cartar. de exequut. ſent. cap. final. num. 227. Et in hoc Conſtitutio Pij Quarti voluit prouidere, & quādo contigerit minores in contumaciam condemnari ſciant minorem ætatem in crimine homicidij ipſis non prodeſſe, & iſte eſt verus ſenſus illius Conſtitutionis, quæ propterea intelligenda eſt tàm in condemnatis in contumaciam, quàm in condemnandis.

28 Et demùm ſubdebam non omittendam Bullam Pij Quarti 68. in qua ille Pontifex confirmando aliam Bullam Iulij Secundi 11. per hæc verba ſtatuit. *Super quo, nec ætas iunior annis viginti quinquè homicidas ipſos excuſaret, & homicida ſic delinquens, qui vigeſimum ſuæ ætatis Annum attigiſſet, haberetur, & reputaretur pro maiori in omnibus præmiſſis delictis, nec propterea pœnis iuris, Conſtitutionum, vel Statutorum eximeretur, vel liberaretur; Nec apud Iudicem minoris ætatis huiuſmodi conſideratio alicuius eſſet momenti.* Quæ quidem Conſtitutio negari non poteſt, quin generaliter loquatur tàm in condemnatis, quam in condemnandis, & tàm in abſentibus, quàm in præſentibus. Quare omnino ſequitur, quod Bulla eiuſdem Pontificis 128. Aliud non faciens, niſi quod ampliando dictam Conſtitutionem 68. ætatem viginti annorum ad quartumdecimum complete tum reduxit in crimine homicidij intelligentiam, & interpretationem ſumere debeat à dicta Bulla 68. Tùm quia ſi aliter diceremus, ſequeretur quod legiſlator, & Princeps anteriorem legem correxiſſet, quod non præſumitur, niſi hoc expreſsè dicat ad gloſſ. communiter approbatam in cap. cupientes, §. Quod ſi viginti in verbo *Petere* de elect. in 6. Euerard. in loco à contrario ſenſu num. 9. Vbi dixit legem non præſumi cotrectam per repetiones, ſubauditiones, vel tacitos intellectus, Tùm etiam quia vna lex aliam declarat.

29 Iterum itaquè propoſita dubitatione in Sacra Conſulta ſub die 24. Octobris 1606. Sacra Conſulta pro maiori parte inclinauit in ſententiam negatiuam, maiorem ſcilicèt quatuordecim annorum & minorem viginti annorum ſi de minori ætate conſtet in proceſſu informatiuo non poſſe in contumaciam condemnari in pœnam ordinariam niſi cōſtet de contraria obſeruantia, quo caſu eam ſeruandam dixit conſulto Sanctiſſimo. Fuit itaque à me ſcriptum omnibus Gubernatoribus Status Eccleſiaſtici, vt benè inſpicerent proceſſus anteà factos in contumaciam contra minores quatuordecim annorum; reſcriberentquè quidnam iſto caſu fuerit ſeruatum, & quia reſcripſerunt paſſim minores quatuordecim annorum homicidas fuiſſe in contumaciam condemnatos in pœnam ordinariam, ita ſecundum hanc obſeruantiam in Vrbe etiam ſeruari debere, prout, & aliàs ſæpius ſeruatum fuiſſe oſtendi iuſſit, & decreuit, & Sanctiſſimus huius decreti habita notitia illud approbauit.

30 Verùm quia Iudex, qui quantùm poterat minorē hunc homicidam, licèt abſentem, & contumacem à pœna mortis ſaluare nitebatur, omiſſo capite minoritatis conuolauit ad prouocationem dicebatque homicidium ab iſto minore commiſſum fuiſſe ad prouocationem occiſi commiſſum ſtante in proceſſu depoſitione Vincentij teſtis deponentis, quod homicidium non fuit commiſſum in vinea ipſius occiſi, ſed in alia contigua. Quod occiſus Andream occiſorem, & ſocios primo loco prouocauit illis dicendo *Bardaſſoni*. Quod deinceps Vinearolus Andream percuſſerit cum haſta Ronchæ. Quod inſuper iterum percuſſerit Andream cum ipſa Roncha incidendo veſtimenta, Et quod propterea iterum exiſtens Vinearolns in actu repercutiendi, Andreas euaginato enſe ipſum vulnerauit, ſed reſpondebam in hoc aduertendum, quod ſi Iudex volebat attendere hanc depoſitionem non ſolùm non condemnabit ipſum in pœnam vitæ, ſed nec in aliquam prorſus pœnam, cum eadem depoſitio, non ſolùm prouocationem, ſed apertè neceſſariam defenſionem concludebat, prout in his terminis ſcripſerunt, Barthol. in l. ſi ex plagijs §. tabernarius, num. 1. verſ. Quandoquè quis eſt prius percuſſus, & ibi Bald. in prima, & ſecunda lectura, & Florian. in princip. ff. ad l. Aquil. Iaſ. in l. vt vim num. 9. in fine, & ibi etiam Salom. num. 2. & 3. & Claud. Sayſcell. ſub num. 56. in lect. & in repet. nu. 69. ff. de iuſt. & iur.

31 Nec mirum, quia cum iſte Vincentius aſtiterit homicidio, & inſimul cum occiſore fuerit reputatus principalis, & monitus ad ſe expurgandum ſuper hoc homicidio non poterat comparens aliter dicere, quam dixit, culpam in aliam reiiciendo, & taliter quod eius confeſſio nec ſibi, nec alteri noceret, Ideò in nihilo credendum, Bald. in l. quoniam liberi, nu. 2. & ibi gloſſ. in verbo particeps C. de teſtibus, Alber. de Malet. in tractat. de teſtibus par. 1. cap. 4. §. expedita poſt num. 65. Moncad. ad Crot. de teſtibus nu. 92. ſub littera G.G. verſ. Pone exemplum Boer. deciſ. 319. in princip. Menoch. de arbitr. quæſt. lib. 2. caſ. 474. num. 13.

32 Verùm quod Andreas, & ſocij non fuerint prouocati

Digitized by Google

catí, ſed quod ipſi fuerint prouocantes,& aggreſſores etiam circumſcripro dicto huius teſtis clariſſimè probatur in proceſſu ex pluribus coniecturis. Quibus prouocarionem, & aggreſſionem probari dubitandum non eſt, Alberic. in l.1.§. cum arietes nu.5. verſ. Er hoc niſi ex coniecturis ff. ſi quadrup. pauper. fecit. dicat Boer. deciſ.237.num.1. Vulpell. conſ.7. num.12. Menoch. de arbitr. quæſt. lib. 2.caſ. 363. num. 1.

33 Primò enim aduertendum quod homicidium fuit commiſſum in Vinea, quam cuſtodiebat occiſus, & ad quam Andreas, & ſocij profecti ſunt mouentes ſe ex eorum Vinea, & accedentes ad Vineam, in qua occiſus commorabatur. Vnde ſuccedit, quod eo ipſo, quod occiſores vadunt ad eum quem poſteà occiderunt, & prouocantes, & aggreſſores præſumunrur. Bart. in l.1.§. cum arietes nu.1. & ibi Florian. num.5. ff. ſi quadrup. paup. feciſ. dicat. Dec. conſil. 676. in princip. & num. 2. Arerin. conſ.34. num.1. in fine,& num.2. & num.3. in fine, Cepoll.conſ.28. num.8. verſ. Quarro quia, & ſeqq. Bero.conſ.173.nu.4.lib.3.

34 Secundo conſiderandum, quod homicidium fuit commiſſum, non ſolùm in Vinea aliena, ſed etiam propè Moſcatellum, quem occiſor ſuſpectus erat, quod derobaret, vt in facto fuit dictum. Et ſic magis veriſimile eſt, quod in illam Vineam acceſſerint animo derobandi Moſcarellum,& conſequenrer ratione loci, in quo eſt commiſſum homicidium, præſumanrur aggreſſores. Vulpell. conſ.44. num.12. & conſ.96. nu.7. Alciat.de præſumpt.reg.3.præſumpt. 39.num.10.

35 Tertiò Andreas erat magis aſſociatus, & ſic eò magis præſumitur aggreſſor, Vulpell.conſ.44.num. 11. & conſ.118.num.5. Bertazzoll.conſ.1. num.10. Vbi propterea in terminis, quod non eſt veriſimile, quod vnus aggrediatur rres, Hippolit. Riminald. conſ.217. num.18. lib.2. Maſcard. de probat. lib.3. concluſ.1344.num.7.

36 Quartò Andreas cum ſocijs erat magis armatus, nempè cum Archibuſio,ergo minus præſumendum, quod occiſus fuerit prouocaror, Felyn. in cap. dilecti filij, num.14. ad medium de except. Alciat.de præſumpt.reg.3.præſumpt.39.num.10. Bertazzoll. conſ.1.num.11.&conſ.37.nu.13.Hipolit.Riminald. conſ.359.num.11.&conſ.361.nu.2.

37 Quintò Andreas, & ſocij dabant operam rei illicitæ, quia volebant tranſire per alienam Vineam inuiro cuſtode, ergo præſumuntur prouocanres, & inſultantes, Florian. in l.ſcientiam, §. Qui cum aliter num.3. & in l. ſi ex plagijs §. tabernarius num.2. ff.ad l. Aquil. Anan. in cap.ſignificaſti il 2.num.44. extra de homicid. Cepoll.conſ.29. num.7. ante fin. & nu.9.verſ. Nam per hoc Hippolit. Riminald.conſ. 359.nu.30.lib.4.

38 Sextò Andreas monitus, & citatus non comparet, ergo præſumitur aggreſſor, ſicut è contra, contrarium præſumeretur, ſi non aufugiſſet, & comparuiſſet, Herculan. de caut.de non offenden. cap.30. num.26. verſ. Octaua coniectura eſt. Maſcard. de probat. lib.3. concluſ.1128.num.26. Hippol.Riminald.d.conſ.217.nu.27.lib.2.

39 Septimò etiam circumſcriptis omnibus coniecturis prædictis ſufficit dicere,quod Vinearolus fuit repertus mortuus, & Andreas viuus. Ideò Andreas præſumitur aggreſſor,& non Vinearolus Bald. in d. l.1. §. cum arietes, & ibi Alberic. num.5. verſ. Item facit, & Florian.num.5. in fine, & num.6. ff. ſi quadrup. fecit. dicat. Marian.Soccin.in cap.ad audientiam, num.175. extra de homicid. Vulpell.conſ.86. num.2. & conſ.118. num.4. Ant. Gomez. de delict. tubr.de homicid.num.25.Baiard.ad clarum in §.homicidium,nu.103,in fine,&nu.130.

40 Er ex ijs ſequitur quod Vincentio non eſt credendum aliquo pacto, in eo quod exculpar Andream, quod occiderit prouocatus, & ad ſui defenſionem, non ſolùm, quia deponit ad ſe exonerandum, & in cauſa communi, vt ſupra probaui, ſed etiam quia deponendo contra tor præmiſſas iuris concluſiones, dicitur deponere inueriſimilia, & conſequenter pro falſo reputatur, Iacobin. de Sancto Georgio in l.ob carmen. §.final. num.1. in fine, & num.2.& 3. C.de teſtibus, Iacob.Egid.in rractar.de teſtibus, num.24. Franc. Curt. de teſtib. concluſ.19. num.39. & concluſ. 23. num. 69. Boſſ. in rit. de oppoſ. contr. teſt. num.94.

Non potuit Iudex hunc homicidam in pœnam homicidij ordinariam non condemnare, & ira condemnatus poſt aliquos annos habuit gratiam, quia fuit condonatus cuidam confraternitati.

Proſper Farinacius I.C.Romanus.

ARGVMENTVM.

De carcerato domi ſub fideiuſſione de non diſcendendo,ſi contraueniendo diſcedat,quandò conuentionalis pœna exigi poſſit, Et hinc plura obiter diſcutiuntur, tàm circà teſtium fidem,quàm circà præſumptam ſcientiam,de quibus in ſummario.

SVMMARIVM.

Licentia limitata, & reſtricta ad vnum caſum, ad alium prohibita cenſetur,nu.2.& 4.

Clauſula, non aliter, nullam ampliationem à verbis ſeparatam admittit, facitque diſpoſitionem conditionalem,& importat formam ſpecificam,nu.3.

Licentia data ſub conditione, ea non ſeruata habetur pro non data,nu.4.

Stipulatio,quandò incipit à præcedenti conditione affirmatiua committitur,quandò fuit factum illud,quod in conditione conuenitur,nu.5.

Iuramentum obligat præcisè, & dato contemptu Iudicis pœna committitur,nu.6.

Iudicis

Iudicis Contemptus naſcitur ex ſcientia, & contrauentione num. 6.

Dolus præſumitur in eo, qui facit contra id, quod ſibi prohibitum eſt, nu. 6.

Pœna conuentionalis exigi poteſt vltra intereſſe, quando in obligatione adeſt iuramentum, nu. 6.

Iuramentum impedit more purgationem, nu. 6.

Sciens aliquam ſcripturam eſſe factam, præſumitur etiam ſcire omnia contenta in ſcriptura, nu. 7. 9. 10. & ſeqq.

Scientia contentorum in aliqua ſcriptura, præſumitur ex vſu illius, nu. 8.

Scire quilibet præſumitur ea, quæ id ſui vtilitatem redundant & ſunt magni momenti, nu. 11. & 12.

Scire, & ſcire debere paria ſunt, nu. 13.

Dominus principalis præſumitur ſcire geſta à ſuo procuratore, nu. 14.

Damnum, quod ſua culpa, quis patitur, ſibi & non alteri imputare debet, nu. 16.

Præſumptio, vbi eſt pro aliquo, qui contrarium probare vult debet probare per multum claras probationes, num. 18.

Teſtes inuериſimilia deponentes, non probãt & falſi præſumuntur, nu. 18. & 21.

Teſtis qui non recenſet totum factum nihil probat, nu. 19.

Teſtis dicens ſe non recordari non concludit, nu. 20.

Teſtis Inſtructus à parte eſt de falſo ſuſpectus, nu. 22.

Teſtis vilis non facit fidem, nu. 23.

Teſtis vnicus, & ſingularis nihil probat, nu. 25.

Mora purgari non poteſt, quando pœna incurritur ipſo iure, nu. 28.

Carceratus domi ſub fideiuſſione non dicitur contrauenire, ſi ex domo egrediatur & ſtatim redeat, nu. 29. & 30. Vbi declaratur hæc concluſio, & nu. 31. Vbi datur alia declaratio.

CONSILIVM CXXII.

DVBIA.

1 DOMINVS Hieronymus Venetianellus manens carceratus in ſecretis vti ægrotus dedit fideiuſſionem de non diſcendendo de domo, accipiendo eam pro ſecuro carcere, Idemque promiſit non diſcedere abſque licentia in ſcriptis obtinenda, & in caſu licentiæ, de ſe repreſentando ſub pœna ſcutorum 400. Pro quo fideiuſſerunt vt principales, & inſolidũ D. Claudius Venetianellus eius frater, D. Lucas Antonius Gerius eius leuirus, & D. Placitus eius procurator cum iuramento in forma, & vt latius in dicta fideiuſſione, Qua fideiuſione præſtita die 24. Decemb. d. fideiuſſores acceſſerunt ad Iudicem, petieruntq; licentiam pro eorum principali occaſione feſtiuitatis Natalis Domini Noſtri eamq; obtinuerunt in ſcriptis hoc modo videlicèt *Adi 24. Decembre 1610 Si concede licentia à meſſer Girolamo Venetianello, che poſſi inſino à Martedi ſera, che dureranno le feſte del Santiſſimo Natale, andare alla Meſſa, Veſperi, & Offitij, à San Franceſco & altre Chieſe della Città d'Vrbino, purche non venghi all'Arcieuſcouado, & paſſi auanti al Palazzo di me Podeſta, Ma hauuti d. offitij, & Meſſe torni à caſa ſotto d. ſicurtà, & paſſato detto tempo non poſſi più vſcire di caſa, ma ſtij con la detta ſicurtà, & non altrimente. Bernardino Gaug. Poteſtà, &c.* Qua licentia ſic habita d. Hieronymus, non ſolum iuit ad Eccleſias, ſecundum licentiam, ſed die 27. dicti menſis durante tempore licentiæ de ſerò exiuit de domo, iuitq; ad vigilandum, & tripudiandum in domo D. Octauij Venturæ, vbi ſtetit per horas circiter nouem & poſtea ad propriam domum redijt vbi manebat ſub fideiuſſione prædicta, quibus ſtantibus fiſcus sereniſſimi inſtat coram Iudice declarari fideiuſſionẽ & ſtipulationem eſſe Commiſſam condemnariq; dictum Hieronymum, & fideiuſſores in pœnam prædictam, propter controuentionem fideiuſſionis.

2 Pro ratione dubitandi contra prædictos adducũtur infraſcripta pro nunc his temporibus æſtiuis. Primo quia licentia habita non ſit ſufficiens ad eos defendendum quia fuit limitata ad diuina officia, quibus etiam auditis, quod debeat redire ad domum ſub fideiuſſione, & ſucceſſiue in alijs actionibus extra domum fuit prohibita, & negata, vt in terminis d. licentiæ docet Cardin. Tuſch. in concluſ. 356. in verb. limitatio legis num. 15. Vbi ait Amplia in licentia limitate data, quia extra caſum expreſſum excludit diſpoſitionem, & inducit negationem Roman. conſ. 444. nu. 2. hæc ille.

3 Quæ incluſio multò magis procedere debet in caſu noſtro per clauſulam, (*& non altrimente*) quæ non patitur diſpoſitionem recipere alium intellectũ vel modificationem, quæ ſit à verbis ſeparata, & naturam habet adeò præciſam, ut nullam modificationem à verbis ſeparatam admittat, ſignificatq; vnitatem conſenſus in omnibus, quibus adijcitur, & eius eſt naturæ, vt faciat deficere conſenſum diſponentis ſi ad actum non concurrunt omnes qualitates, quas ipſe diſpoſuit, facitq; diſpoſitionem conditionalem & importat formam ſpecificam, ũt docet, Pacian. de probat. lib. 1. cap. 25. num. 54. 55. 56. 57. & 58. Meritò ex prædictis videtur concludi poſſe, quod licentia prædicta magis faciat contrà reos conuentos, quàm ad eorum fauorem, quia non ſolum per ſtipulationẽ fuit prohibitum exire de domo, ſed etiam per licentiam, vt ſupra.

4 Et licentia debet probari plenè in caſu noſtro, & non ſufficit facere iudicem titubare, quia intentio fiſci eſt plenè probata, vt In terminis dicit Bald. conſ. 78. num. 7. Et licentia data ſub conditione vltrà prædicta, ſi non ſeruetur conditio habetur pro non data Farinac. quæſt. 29. num. 78. Nec propter licentiam datam in ſcriptis liberati ſunt prædicti, vt præſupponit Dominus meus, quia habetur pro non data in illo caſu, Imò in iſto caſu videtur negata per iura allegata, & fideiuſſores hoc caſu non liberantur, vt docet Io. Baptiſt. Coſt. In tract. de fact. ſcient. & ignorãt. diſt. 69. Vltra quod in caſu noſtro ipſimet fideiuſſores

res

miſs acceptauerunt licentiam cõditionalẽ igitur, &c.
Quibus ſtantibus videntur prædicti Hieronymis fideiuſſores incidiſſe in pœnam conuentam,quia Hieronymus fecit contrà promiſſa, & ſtipulationem, nàm dicere,quod ille non diſcedet ex domo,eſt dicere,quod ſi diſcedet inde pœnam promittet,& quando ſtipulatio incipit à præcedenti conditione affirmatiua,tſic committitur cum factum fuerit illud,quod in conditione conuenit,& ſic cum extiterit conditio Bart.in l.ita ſtipulatus col.penult.verſ.quarto principaliter num.52.ff.de verb. obligat.per l. quidam cũ filium eodem tit.vbi pœne promiſſa,ſi aliter, quam vt filium,quis alium tractauerit committitur per cõtrauentionem, vt ſi eum de domo expulerit vel moriens teſtator nil ei reliquerit, & ſic illa pœna adiecta facto affirmatiuo ſtatim committitur cum factũ contigerit in conditione poſitum, vt videtur in caſu noſtro,cum diſceſſerit Hieronymus de domo,ad effectum prædictum,& in terminis docet per iura prędicta Rimin.Iun.conſ.135.nu.11.& 12.& ſeq. lib.2. conſilium eſt inſertum in ſecundo tomo conſ. crim. in verſ.conſ.82.

6 Secundo non ſolum videtur in caſu noſtro militari prædicta concluſio, quod ſit commiſſa ſtipulatio, cum factum ſit contra promiſſionem vt ſupra, ſed etiam nos ſumus in terminis fortioribus, vel cum promiſſione corroborata iuramento, quod obligat præciſe,& in contemptu Iudicis,propter quam pęna ſemper committitur Vulpell. conſ. 139. num.8. vbi plures,& de communi atteſtatur Tuſch. concluſ.324. num.1.in verb.fideiuſſio,Nec videtur ambigendum quia contemptus naſcitur ex duobus,ſcilicet, ſcientia,& contrauentione,vt docet Magon. deciſ.Lucen. 49.num.9.ſed ſic eſt,quod d.Hieronymus ſciebat ſe non poſſe exire de domo,& exiuit,igitur contempſit & dicitur In dolo, qui facit contrà prohibitionem, & non excuſatur Farinac.q.90.nu.27. in fine & paſſim,& pœna conuentionalis in prætorijs ſtipulationibus,quando eſt promiſſa certa ſcientia,& adeſt iuramentum, poteſt exigi nullo habito reſpectu ad intereſſe,vt de communi atteſtatur Farinac. q.30. nu. 75.& ſeq.Nec iſto caſu poteſt mora purgari, vt docet Vulpell.in d.conſ.139. num.9. quia mora in faciendo eſt impurgabilis Grat.conſ.93. nu.64. & 78. lib.1.Pedem deciſ.71.num 30.Seraph.de priuil. iur. priuil.84.nu.19.merito,&c.

7 Nec dicatur quod dictus Hieronymus habuit iuſtam cauſam credendi ſe habere licentiam eundi etiam ad tripudia & ſucceſiue quod à pœna excuſetur Doct.paſſim.Quia hoc negatur,& oportet id probari per allegantem, Imò colligitur contrarium ex infraſcriptis ſuper abundanter allegandis,nam licẽtia fuit data in ſcriptis limitata ad officia tantum, & ipſe contrà licentiam iuit ad Tripudia,& ſic contrauenit licentiæ,& fideiuſſioni,Nec dicatur,quod ipſe ignorabat licentiam in ſcriptis,quia contrarium probatur per confeſſionem ipſius Hieronymi, vt in ſuis conſtitutis fatetur ſcilicet ſe ſciuiſſe licentiam eſſe in ſcriptis,eamq́;vidiſſe,& ſucceſſiue præſumitur ſciuiſſe,quod in ea continebatur Bart.Alex.& alij allegati à Menoch.de præſumpt.lib.6.præſumpt.23.nu. 60. Vbi quod filius ſi fatetur ſe eſſe hæredem ex teſtamento tunc præſumitur ſcire,quod in eo continetur,ſed D.Hieronymus fatetur ſe habuiſſe licentiam in ſcriptis, eamq́; vidiſſe merito,&c.& eo ipſo, quod ſciuit iuramentum, & ſic licentiam cenſetur ſciuiſſe pacta in eo contenta Caſtren.conſil. 1.ſi iſte Nerius libro 1.

7 Secundo quando quis vtitur aliqua re, præſumitur ſcire omnia contenta in ea,vt dicitur de hærede, qui legatum ſolui, & cum legatarijs conuenit Menoch. Vbi ſupra num.61.ſed D.Hieronymus ſciebat ſe habuiſſe licentiam in ſcriptis, eaq́;vſus fuit,vt in ſuis Conſtitutis,&c.Igitur,&c.

9 Tertio D.Hieronymus vidit licentiam, vt ipſe fatetur,& nullo alio loco videre poterat,niſi in domo, quia extram domum exire nõ poterat,& ſucceſſiuè veniſſe præſumitur ad eius notitiam quod in ea continetur, Menoc.Vbi ſupra,nu.71.

10 Quarto ipſe fatetur ſe ſciuiſſe licentiam eſſe in ſcriptis, eamq́;vidiſſe, & fatetur partem contentorũ in ea legiſſe ergo præſumitur ſcire reſiduum Idem Menoch.num.77.

11 Quinto ſcriptura fuit facta propter vtilitatem d. Hieronymi,eamq́;vidit, ac ſciebat, fuiſſe in ſcriptis meritò præſumitur contrà ipſum idem, Menoch. num.84.

12 Sexto quæ ſunt ponderoſa, & magni momenti, præſumuntur quis ſcire Crauet.conſ.742.nu.12. Roman. conſ.481.& 491.Igitur,&c.

13 Septimo quia paria ſunt ſcire,& ſcire debere,Ideo is qui debet ſcire, præſumitur ſcire Marant. in praxi in 3.part.num.103.plenè Roman.conſ.481. num.8. verſiculo ſuccedit igitur, Vbi quod iſto caſu non prodeſt allegatio ignorantiæ,& ibi Apoſtill.dat concordantes.

14 Octauo procurator Hieronymi habuit licentiam in ſcriptis cum alijs,vt ſupra, & Dominus præſumitur ſcire geſta per ſuum procuratorem, quia præſumitur notificatio facta ab ipſo procuratore Domino Cuman.conſ.162.num.3. poſt med. Abb. conſ.18. num.5.& num.7.lib.2.Crauet.conſ.40.num.3. quia à communiter contingentibus, procuratores ſolent Dominis notificare,quæ faciunt,& hoc multo magis debet præſumi in caſu noſtro,igitur,&c.

15 Nono ſi præſumitur ſcire facta vicini, & conſanguineorum,multo magis præſumitur in caſu noſtro, quia frater Carnalis in eadem domo habitans,leuir, ſiue cognatus,& procurator ſimul licentiam in ſcriptis habuerunt igitur,&c.

16 Decimo D. Hieronymus ſciebat habuiſſe licentiam in ſcriptis,eamq́;vidit,& ſciebat ſe non poſſe exire ſine licentia,merito fuit in culpa non videre pacta in ea contenta,& damnum,quod ſua culpa, quis ſentit,ſibi debet imputare c.dãnum de reg. iur. in 6.& qui tenetur inueſtigare,non excuſatur allegãdo ignorantiam Odd.de reſt.in integr.q.8.num.69. Igitur,&c.

17 Poſſem

17 Poſſem etiam alia adducere pro corroboratione prædictorum, ſed quia non pertinet ad Fiſcum probare ſcientiam, ſed ipſi ſufficit fideiuſſio, & promiſſio, Ideò non ampliùs inſiſtam; Sed hæc ſunt dicta ad oſtendendum, quod D. Hieronymus non poteſt tueri allegando ignorantiam, quia pręſumitur ſcientia in caſu noſtro, Nec dicatur, quod fideiuſſores retulerunt ſe habuiſſe licentiam eundi ad omnia loca, prætet Eccleſiam Archiepiſcopatus, & ante Palatium, quia hoc negatur, & oporteret probare pleniſſimè propter tot præſumptiones contrarias, & etiam ſi probaretur propter mendacium, non iuuaret probatio, vt in terminis dicit Bertazzoll. conſil. 257. num. 17.

18 Deinde hoc eſt inueriſimile propter ſupra allegata, & quia eſſet referre mendacium, & contra licentiam habitam; contra quam oportet clarè probare, aliàs probatio non releuat, Bald. dict. conſ. 79. num. . . . lib. 2. & quod eſt inueriſimile habet imaginem falſitatis, Crauett. conſ. 61. num. 9. Soccin. conſ. 149. lib. 1. & non veriſimile non eſt credendum, Riminal. conſ. 362. num. 15. & 16. & teſtibus non creditur; qui deponunt inueriſimilia, Grammat. deciſ. 28. in princip. Immo præſumitur falſus, Crauett. conſ. 171. num. 6. & Iudex in dubio applicare debet animum, ad id, quod eſt veriſimile, Bald. in l. ſcripturæ col. 2. C. de fid. inſtrum. Dec. conſ. 11. num. 5. & Doctor. paſſim, Immo in tantum attendi debet veriſimilitudo, vt lex habeat pro nõ probato illud, quod non eſt credibile, nec poteſt veriſimiliter perſuaderi, Bald. conſ. 204. in fine lib. 3. ſequitur, Decian. conſil. 15. num. 3. lib. 1. Franc. Becc. conſ. 103. num. 11. Vbi quod veriſimiles præſumptiones inducunt pro probato plenè illud, quod eſt veriſimile allegat, Soccin. conſ. 149. lib. 1. & quod eſt veriſimile habetur pro probato, Bald. conſ. 180. lib. 5. Oldrad. conſ. 13. in fine, & Aretin. conſ. 9. colum. 2. & in terminis noſtris docet, Bertazzol. conſ. 421. num. 11. Vbi expreſsè dicit, quod non eſt veriſimile referre aliud, quàm quis obtinuerit, ſed ſic eſt, quod licentia, apparet, cum conditionibus eſt D. Hieronymus eam viderit, & ſciuerit eſſe in ſcriptis igitur, &c.

19 Nec eſt faciendum fundamentum in dicto Cardelini, quia ex pluribus tollitur, & probatio in caſu noſtro debet eſſe Clariſſima propter tot ſupraallegata in contrarium Doct. paſſim. Primò quia dictus Cardelinus non audiuit totum ſermonem, cum de licentia in ſcriptis nihil dicat, & certum eſt Hieronymum eum vidiſſe, & ſciuiſſe, vt in ſuis conſtitutis, & ſic oportet, aut ipſum non recenſere totum factum, & ſermones, aut quod aliàs fuerit factus ſermo ſuper dicta licentia in ſcriptis, & ſic non concludit probatio; meritò, & quando teſtis non recenſet totum factum, non probat, Bald. in l. lucius, ff. de his, qui not. infam. num. 5. & in l. data opera, C. qui accuſ. non poſſunt num. 55. Nell. de teſtib. num. 199. Alexand. conſ. 94. num. 1. lib. 6. Doctor. paſſim.

20 Secundò Cardelinus dicit ſe non recordari de alijs verbis ergò non concludit eius probatio; vt in terminis dicit, Alexandr. conſ. 74. num. 9. in medio ibi. dicit ſe non recordari lib. 5. & conſ. 148. lib. 5. in fine.

21 Tertiò Cardelinus eſt ſuſpectus de falſo, quia deponit inueriſimilia vt ſupra dictum fuit, & per Farinac. quæſt. 65. nu. 144.

22 Quartò eſt ſuſpectus de falſo alio modo ſcilicèt, quia fuit inſtructus à parte, vt ipſe fatetur in interrogatorijs generalibus, & fuit inſtructus de verbo ad verbum igitur, &c. Felyn. in cap. prætereà num. 12. de teſtib. cogen. Alexand. Stiat. conſ. crimin. diuerſ. 117. num. 46. lib. 1. Roland. conſ. 38. num. 30. lib. 1. & Doctor. paſſim.

23 Quintò iſte Cardelinus eſt perſona vilis, quia eſt Calzolarius, & in ſpecie de Calzolarijs qui ſunt viles, & non faciunt plenam fidem docet, Mancin. de Iura. in 3. par. artic. 1. nu. 7. & 12.

24 Sextò videtur familiaris vicinus, & amicus dictorum de Venetianellis igitur, &c.

25 Septimò eſt vnicus, & ſingularis, meritò repellitur in totum etiam ſi haberet duas exceptiones tantùm, Menoch. de arbitr. caſ. 99. numero ſeptimo, & vbi requiritur probatio pleniſſima, vt in caſu noſtro propter prædicta, neſcio videre, quid faciat iſte Cardelinus.

26 Nec aliquid faciunt dicta Ludouici, Angelini, & Bartholomei Brecciæ, quia nihil dicunt, quod obſtare poſſit, & ſic non creditur originali, nec copiæ, Riminald. in terminis in dict. conſil. 135. num. 22. & num. 23.

27 Colligitur etiam ex alio, quod dictus Hieronymus ſciebat contenta in licentia, quia numquàm exiuit extrà licentiam niſi ad tripudium, meritò quia eſt inueriſimile quod non deambulaſſet per alia loca extrà licentiam, ſi putaſſet eam habere per loca quæcumquè, igitur, &c. Et hæc currente calamo, & pro ratione dubitandum, &c.

28 Et vltrà prædicta animaduertendum eſt, quod in fideiuſſione dicti Venetianelli adſunt iſta verba videlicèt ſub pœna ſcutorum 400. In caſu contrauentionis ipſo facto Cameræ Sereniſſimi applicandorum, &c. quo caſu mora non poteſt purgari, vltrà, quod dictum eſt de iuramento, Tuſch. in concluſ. 379. num. 1. 2. & 3. Et ſic hoc eſt addendum dubijs D. Prætoris.

Reſponſio ad dubia prædicta.

29 Viſis ſubtiliſſimis, & doctiſſimis motiuis Excellentiſsimi D. Prætoris in cauſa prætenſæ contrauentionis fideiuſsionis datæ per D. Hieronymum Venetianellum de non diſcedendo de eius domo abſque licentia in ſcriptis obtinenda, ex eo, quod de ſero egreſſus ex eius domo, profectuſque ad vigilandum, & tripudiandum in domo cuiuſdam ſui affinis, & ibi per plures horas commorando reuerſus poſteà fuerit domum, In qua ſub fideiuſsione prædicta permanebat; Non crederem inſiſtendum

in

in reſolutione dictorum motiuorum, Quia dubium non eſt, quod licentia data, non excuſat ipſum ingredientem ex domo ad vigilandum, & tripudiandum, nec licentia hunc caſum comprehendit; Sed bene crederem etiam circumſcripta dicta licentia, quod ex quo citò domum redijt, hoc ideò, nec ipſe, nec eius fideiuſſores ad aliquam pœnam teneantur, prout in terminis ſcripſerunt, Carer. Cauenſ. Roman. Herculan. & Roder. Suarez. in locis per me relatis in pradic. criminal.quæſt.30.num.70.& ſeq. Quibus nouiter addidi, Honded.in conſ.94.nu.24. & omnibus ſeqq.lib.2.

30 Nec facit, quod contrarium conſuluerit, Vulpell. in conſil. 139. quem refert Claud. ad Bertazzoll. conſil. 80. littera A. libro primo. Nam vltrà, quod vt ex præallegatis apparet, communis opinio eſt contra ipſum; Adhuc dicitur, quod opinio Vulpellij, poſſit procedere quandò quis exiuit ex domo animo fugiendi, & non reuertendi licèt alio die reuerſus fuerit,ſecùs ſi citò, quis redeat prout in caſu noſtro, & benè ſic ſe ipſum declarat, Vulpell.dicto conſil. 139. num. 1. iuncto numero quinto, & numero ſeptimo, & numero nono, & aduertit Honded. dict. conſilio trigeſimoquarto, numero vigeſimonono,libro ſecundo.

31 Nec etiam obſtet,quod ego ipſe in dicta quæſtione trigeſima,numero ſeptuageſimoſeptimo teſtatus fuerim diuerſimodè iſto caſu iudicatum, fuiſſe, & quod ſi caſus iterum eueniret non crederem hunc reum impunitum debere eſſe, ſed aliquali pœna propter contemptum fore puniendum; Vt enim hac in re, quid poſteà ſeruatum fuerit pro veritate affirmem, dico, quod ſi is, pro quo fuit promiſſum, quod de domo non diſcedet fuerit captus extrà domum, & tunc etiam, quod ille captus dicat, non diſceſſiſſe animo fugiendi, Adhuc pœnam totaliter non effugit,ſed eum eo ad compoſitionem deuenitur, prout fuit factum in primo caſu per me relato in dict. quæſt. 30. num. 77. in quo cum pœna eſſet ſcutorum mille fuit facta compoſitio pro 500. Et iterum tempore, quo erat Auditor Cameræ S.D.N. Paulus Papa Quintus, & ego eram eius in criminalibus Locumtenens,Cum quidam nobilis Hiſpanus haberet domum pro carcere ſub pœna ſcutorum 4000. & ex domo egreſſus fuerit inuentus in domo cuiuſdam mulieris, captus, & ad carceres ductus, cōpoſuit dictam pœnam in ſcutis 2000. Verùm vbi quis etiam exiens ex domo, quam habet pro tuto carcere ad illam redijt, & antè reditum, à curia deprehenſus non fuit, nunquàm vidi, nec eum, nec eius fideiuſſores condemnatos, nec in aliquam pœnam compoſitos; Et ità pro veritate teſtari poſſum, & teſtor.

Proſper Farinacius I.C.Romanus.

ARGVMENTVM.

De pœna ſcribentis litteras priuatas miſſiuas in iniuriam Principis, & An,& quando reus læſæ Maieſtatis dicatur is qui procurat ne Principi obediatur.

SVMMARIVM.

Principi iniurias verbales dicens tenetur pœna maledicentis Principi,num.1.

Maledicens Principi pœna arbitraria puniendus eſt,nu.2.

Maledicens Principi puniendus eſt pœna arbitraria non Iudicis,ſed Principis voluntati remiſſa,nu.3.

Principi maledicens, ſeù iniuriam verbalem dicens, non punitur pœna criminis læſæ Maieſtatis,nu.4.

Libelli famoſi pœna non habet locum quando quis per priuatas litteras aliquid ſcribit in alterius infamiam, num.5.

Libelli famoſi pœna non habet locum in omni iniuria in ſcriptis prolata,nu.6.

Iniuria in ſcriptis illata retinet naturam iniuriæ verbalis,num.6.

Reus læſæ Maieſtatis dicitur is, qui dolo facit, vt quis ab Imperatoris obediencia ſe ſubtrahat,nu.7.

Rebellis,& læſæ Maieſtatis Reus dicitur,qui contra Principis honorem machinatur,nu.8.

Reus læſæ Maieſtatis dicitur ex ſolo conſilio,ſeù tractatu cum aliquo contra Principem etiam nullo ſequto effectu,num.9.& 10.

Crimen læſæ Maieſtatis committitur etiam à ſubdito mediatè Principi ſubiecto,nu.11.

CONSILIVM CXXIII.

1 ILLVSTRISSIMVS, & Reuerendiſſimus D. Cardinalis Sancti Euſebij votum meum pro veritate exquiſiuit in propoſita facti ſpecie. Quidam Nobilis mediatè Imperatori ſubditus ſcripſit literas pluribus perſonis,& etiam Conſiliarijs dicti Imperatoris, in quibus vltrà alias iniurias, & infamias eundem Imperatorum ad imperandum, & gubernandum ineptum adulterum, & hæreticum nuncupauit, & propterea depoſitione dignum, prout eum ſic deponi debere, & Imperio priuari debere in eiſdem literis affirmat. Dubitatur, qua pœna ex tranſmiſſione dictarum literarum puniri debeat. Et quidem quod attinet ad iniurias in literis prædictis in Imperatorem ſcriptis, crederem non intrare aliam pœnam quàm l.1.C.ſi quis Imperat. maledix. Quæ lex licèt loquatur in maledictis, extenditur etiam ad iniuris,& contumelias in Principem illatas ſecundum, Bald. in dict. l.1. numero primo in verb. maledicto, Hoſt. in ſumma de maledictis, §. quot ſint genera in princip. Anan. in capitulo primo, numero ſepti-

ſeptimo verſ.Baldus verò extrà eodem Boſſ.in tit.de iniur.num.34.

2 Quæ pœna erit arbitraria, prout voluit idē Hoſt. in ead.ſumma de maledict.§. Alij maledicunt Principem verſ.ſi quis tantum Henric.Bohich. in cap.1. nu.5.extrà eodem Pract.Conrad.in tit. de iniuriantibus,nu.24.in fine fol.406. Menoc.de arbitr.quæſt. lib.2.caſ.377.nu.13.

3 Et hanc arbitrariam pœnā non Iudices,ſed Princeps ipſe,ad quem puniendum,Iudices remittere debent,arbitrabitur,prout dicit tex.in d.l.1. C. ſi quis imper.maledix.& hoc ibi adnotarunt Butrig.Bart.& Bald.in ſumm.Salicet.num.2.in 3.notab.& Ioh.Fab. num.1.in verb.remittendum, item gloſſ.in cap.1. in verb.à temeritate,& ibi Hoſtien.nu.2. in verbo contendendum,Ant.de Butr.num.4. & Io.de Anan.ſub num.7.extrà de maledic.

4 Et in his terminis de maledictis, ſeù iniurijs in Principem illatis, quod non intret pœna criminis læſæ maieſtatis voluit, Gig. de crimin. læſ.maieſtat. lib.1. tit. qualiter, & à quibus crimen læſæ maieſtatis committatur,quæſt.40.num 1.& num.9. Bertazzol.conſ.28.num.6. Ignat.Lopez.in addit. ad Diaz. in pract.crimin.canon.cap.66. rubr. de maledict. litera A. ad fin. Baiard. ad Clar. in §. læſæ maieſtatis, num.21.Honded.conſ.100.num.73.lib.1.& eſt magis communis Doctorum ſententia. Quicquid ſecus dixerit Marſil.in conſ.1.nu.22.

5 Et quod nec etiam intret pœna libelli famoſi,facit,quia literæ ſcriptæ Conſiliarijs Imperatoris, fuerunt ipſis priuatim ſcriptę,vt apud eos remanerent, non autem, vt omnibus paterent, & in publico loco, prout requiri videtur ad eſſentiam libelli famoſi ad text.in cap.1. & ibi gloſſ. in verb. publicè declarat, ideſt in loco publico,& Bellamer.in princip.Archid.etiam in princip.Præpoſ. Alexandrin. in fine,& & Turrecremat. in princip. verſ. qui ſcripturam, & ante nu.1.ſuprad.quæſt.1.

6 Iniuriamquè licet in ſcriptis prolatam non propterea dici libellum famoſum, ſed adhuc retinere verbalis iniuriæ naturam, voluerunt, Plot. de in lit. iuran.§.46.num.4. Roman.conſ.378.num.1. Andr. Gayl.obſeruat.104. num.1. Baiard.ad Clar.in §.iniuria num.35.

7 Quod verò attinet ad eam partem,in qua ſcribēs præſertim Conſiliarijs prędictis Imperatorem depoſitione dignum affirmat, & propterea Imperio priuandum debere valdè vereor, quin ſic ſcribens in crimen læſæ maieſtatis inciderit ex illa iuris concluſione, quod qui dolo facit, vt quis ab Imperatoris obedientia ſe ſubtrahat, dicatur eiuſdē Imperatoris rebellis,de qua per Parid.de Puteo de ſindicat.rubr. de exceſſib. Baron. cap.2. num.1. Afflict. in tit. quæ ſint regalia, in verbo Bona Committentim nu. 92. cùm alijs per Gigan. de crimin. læſ. maieſtat. lib. 1. rubric. qualiter, & à quibus crimen læſæ maieſtatis committatur quæſt.25.nu.1.

8 Item ex alia concluſione, quod quocunque modo, quis contra Principis honorem machinatur dicitur rebellis,de qua Bart.per illum tex.in extrauag. qui ſint rebelles in verb. tenore, num.4. verſ. Nam quocunque modo, Boſſ.in tit.de crimin. læſ. maieſt. num. 43. in princip. & etiam in fine verſ. de machinatione.

9 Quæ quidem concluſiones locum habent in ſimplici conſilio, ſeù tractatu cum aliquo etiam nullo ſequto effectu ad text.in l.3.in fine, & ibi Bart.nu.3. ff.ad l.Iul.maieſt.& in l.quiſquis in princip. Vbi Butrig. Cyn. & communiter Doctores omnes, C. eodem. Vbi expreſsè dicitur *eadem enim ſeueritate voluntatem ſcæleris qua effectum puniri voluerunt*,& eſt communis teſtibus, Couar.in Clement. ſi furioſus, par.2.§.initium, num.7. de homicid. Clar. in §.læſæ maieſtatis,nu.16.verſ.ſcias autem, & in §.fin.quæſt. 92.nu.2.verſ. ſcias tamen, Honded.conſ.108. nu.2. & ſeqq.lib.1.

10 Et in ſpecie in ſimplici conſilio, perſuaſione,machinatione,ſeù tractatu verbali magiſtraliter ſcripſit Boſſ. omninò videndus in tit. de crimine læſe maieſtatis, num.43. & ſeqq. & ante eum Ang. Bart. Cuman.Bald. Salycet.& alij plures per me relati in tit. de crimin. læſ. maieſtat. quæſt.116.num.148. num. 150. & num. 167. & ſeqq. quos hic repetere ſuperfluum putaui.

11 Nec refert quod ſcribens non ſit immediatè ſubditus Imperatoris, quia ſufficit eum eſſe ſubditum mediatè explenè traditis per Boſſ. in tit. de crimin. læſ.maieſtat.num.99.& ſeqq.& per Decian.in tract. crimin.lib.7.cap.8.nu.6.ad finem.

Proſper Farinacius I.C.Romanus.

ARGVMENTVM.

1 Feudalia bona, An, & quando confiſcari poſſunt in præiudicium Agnatorum. Quandouè Fiſcus teneatur ad debita contracta occaſione feudi per Vaſſallum delinquentem.

SVMMARIVM.

Feudum acceptum pro ſe filijs,& deſcendentibus maſculis legitimis,& naturalibus,& in eorum defectum pro fœminis,num.1.

Feudum paternum tranſit ad filios pro æquali portione, nu.2.Vbi propterea quod non tranſit ad Primogenitum niſi probetur conſuetudo contraria.

Feuda in Italia in dubio præſumuntur communia, & diuiſibilia inter fratres,nu.2.

Diſpoſitio generalis in dubio non cenſetur comprehendere feudalia bona, ſed tantum allodialia,num.6.& 7.

Bona feudalia in dubio non comprehenduntur in generali diſpoſitione,nu.6.& 7.

Facultatem aliquid faciendi ſibi reſeruans, ſi viuens nihil fecit cenſetur obijſſe in ea voluntate in qua erat, quando reſeruationem fecit,nu.9.

Feuda-

Feudalia bona non niſi ſpatio triginta annorum præſcribuntur, nu. 10.

Vaſſallus ſuccedens in feudo, ſi infra annum inueſtituram non petierit cadit à feudo, niſi fuerit minor, quia tunc reſtituitur in integrum, nu. 12.

Clericus, ſeu Monacus an, & quando ſuccedat in feudum nu. 12. & 13. Vbi præſertim quando clericus, ſeu Monacus non eſt conſtitutus in ſacris.

Feudum paternum non ad Dominum directum, ſed ad ſucceſſores tranſit, quãdo is qui feudum habebat ingreſſus fuit religionem, nu. 14.

Fellonia Vaſſalli an præiudicet agnatis in feudo ex pacto, & prouidentia, nu. 15.

Delictum vnius alteri non nocet, nu. 15.

Feudalia bona non confiſcantur in præiudicium aliorum qui in feudo ſuccedunt, nu. 15.

Fiſcus nunquid teneatur ad debita contracta à Vaſſallo, cuius feudum confiſcatur, nu. 16. & ſeq.

Feudalia bona quando confiſcantur nunquid princeps teneatur ad debita per feudatarium contracta, num. 16. & ſeq.

Feudi ſucceſſor tenetur ad omnia debita contracta occaſione feudi, nu. 20. & ſeq.

Reſoluto iuris Datoris, cenſetur etiam reſolutum ius Acceptoris, nu. 21.

Delinquens dicitur alienare, nu. 21.

Argumentum de contractibus ad delicta valet, nu. 21.

Debitum contractum pro acquiſione alicuius rei præfertur alijs debitis etiam anterioribus, nu. 24.

Confiſcatione bonorum facta, fiſcus tenetur ad omnia debita delinquentis, nu. 25.

Inſtitutus in re certa habetur pro legataria alio hærede vniuerſali inſtituto, nu. 26.

CONSILIVM CXXIV.

Reſponſum Io. Baptiſtæ Spadæ Lucenſis Aduocati Conſiſtorialis Fiſci, & Cameræ Apoſtolicæ.

1 PRAESVPPONITVR in facto quòd hoc Caſtrum Felini fuerit de licentia, & conſenſu Sereniſſimi Ducis emptum à Coſmo Maſio patre iſtorum fratrum pro ſe, filijs: & deſcendentibus maſculis legitimis, & naturalibus & in eorum defectum pro fœminis legitimis, & naturalibus, &c. Ex quo patet hoc eſſe feudum paternum reſpectu iſtorum fratrum de Maſijs Clar. de Feud. quæſt. 8. in princ. Scrader par. 2. cap. 3. num. 35. & plurib. ſeqq. iuncta par. 7. cap. 5. num. 26. & Roſental. cap. 2. concl. 22. & eſſe ex pacto & prouidentia Clar. ibidem quæſt. 9. Quandoq; verò, &c. Roſental. d. c. 2. concl. 34. nu. 3.

2 Ex quo ſequitur reſolutio primi dubij, quod ſcilicet omnes iſti filij Coſmi ſenioris debent, æqualiter ſuccedere in dicto Caſtro non obſtante quod Ioannes Baptiſta fuerit inſtitutus hæres vniuerſalis, & Alexander, & Coſimus fuerint tantum inſtituti in re certa, vt ex text. in cap. 1. Vbi Bald. col. penult. n. 7. & Afflict. in 2. notab. & cæteri omnes de ſucceſſ. feudi Bart. in l. vt iuſiuran. §. ſi liberi in princ. & n. 6. ff. de oper liber. Clar. in §. feudum quęſt. 86. & Scrad. de feud. par. 7. cap. 2. num. 67. Pariſ. conſ. 106. in prin. lib. 1. Non enim probatur quod in Ducatu Parmæ in feudis ſuccedatur iure francorum, ita vt ſolus Primogenitus ſuccedere debeat immo præſupponitur, & facile probari poteſt contrarium, quod ſcilicet ibi omnes filij ſuccedant æqualiter iure longobardorũ prout etiam in dubio præſumitur præſertim in Italia vbi omnia feuda etiam comitatus ſunt communia & diuiſibilia inter fratres Afflict. in cap. Imperialem §. præterea Ducatus nu. 21. & ſeq. & ibidem Balrar. in princ. de prohib. feud. alienan. per Federic. Io. Andr. ad Specul. in rubr. de feudis col. ante penult. Soc. conſ. 165. ſub num. 16. & conſ. 278. num. 1. lib. 2. Caſſan. de conſuetud. Burgund. rubr. 3. §. 6. num. 51. Et ideò is, qui dicit in feudo debere ſuccedit iure francorum probare debet, quia habet præſumptionem iuris, & communis conſuetudinis contra ſe Afflict. deciſ. 248. nu. 3. & deciſ. 119. nu. 2. & 3. & in d. §. pręterea ducatus nu. 23. ad fin.

3 Et hæc comprobantur ex ipſa acquiſitione facta per dictum Coſimum ſeniorem, in qúa, vt dixi non ſolum acquiſiuit pro ſe filijs, & deſcendentibus maſculis, &c. Sed reſeruauit ſibi facultatem conſtituẽdi & erigendi in hoc caſtro, & in eius Iuribus, & bonis tunc emptis Primogenituram in totum vel pro parte. cum illis pactis, modis, & conditionibus, quibus dicto emptori placuerit, & videbitur ex quibus verbis patet, quod in dicto Caſtro de ſui natura non ſuccedebatur iure francorum quia ſi in illo fuiſſet ſuccedendum iure francorum, fuiſſet ſuperflua illa reſeruatio facultatis conſtituendi, & erigendi primogenituram in totum, vel pro parte, iſta ergo facultas conſtituendi, & erigendi primogenituram manifeſtè demonſtrat, quod de tempore emptionis primogenitura non erat conſtituta, & quod conſequenter in hoc Caſtro ſuccedẽdum erat per omnes filios æqualiter iure longobardorum.

4 Quibus ſic ſtantibus non obſtat quod dictus Coſmus antea in ſuo teſtamento inſtituerit hæredem vniuerſalem Ioannem Baptiſtam eius filium primogenitum conſtituendo in dictis ſuis bonis primogenituram in perſona d. Ioannis Baptiſtæ, & eius deſcendentium, quia in hac diſpoſitione, & primogenitura conſtituta in dicto teſtamento condito decem annis ante emptionem huius Caſtri Felini, non poteſt Comprehendi dictum Caſtrum poſteà quæſitum.

5 Primo quia ex acquiſitione poſteà facta de dicto Caſtro Felini aparet Coſmum nõ intellexiſſe quod dictum Caſtrum in dicta Primogenitura comprehenderetur cum vt dixi reſeruauerit ſibi facultatem illã conſtituendi, & erigendi, ex qua reſeruatione colligitur, quod non intelligebat, quod comprehenderetur ſub primogenitura iam conſtituta, preſertim põ-

derando illa verba, Reſeruationis, videlicet in bonis venditis, vel parte eorum, cum illis pactis, modis, & conditionibus, quibus imponi placuerit, & videbitur. ſi enim intellexiſſet, quod hoc Caſtrum comprehenderetur ſub primogenitura iam conſtituta, & erecta non potuiſſet reſeruare facultatem erigendi primogenituram in parte tantum dicti Caſtri, quia primogenitura facta in teſtamento comprehendebat vniuerſaliter omnia bona, ſicut non potuiſſet illam facere cum pactis, & conditionibus, ſibi beneviſis, cum in dicta primogenitura facta in teſtamento iam appoſuiſſet ſua pacta, & ſuas conditiones ex quibus omnibus ſimul iunctis apparet quod Coſmus intelligebat facere nouam primogenituram fortaſſe in ſecundo, vel tertio genito, & cum nouis pactis, & conditionibus, & voluntas Teſtatoris ſufficit quod probetur ex eius geſtis etiam poſt teſtamẽtum, vt per Cardinal. Mantic. de coniect. lib. 3. titul. primo num. 2. & num. 6. vbi in ſpecie loquitur de contractu celebrato à teſtatore poſt teſtamentum.

6 Secundò quod hoc Caſtrum non comprehendatur in dicta primogenitura facta in teſtamento probatur ex eo quod in generali diſpoſitione facta à teſtatore in dubio non cenſentur comprehenſa feuda, * vt de communi teſtatur Roſental. de feud. capitul. 7. concl. 22. num. 11. idem in eodem cap. 7. concl. 11. in fine, vbi dicit huiuſmodi feudum non comprehendi in fideicommiſſo vniuerſali Scrader. de feud. p. 7. c. 2 num. 59. Cardin. Mantic. de coniect. d. lib. 3. titul. 2. num. 15.

7 Tertio quod in hac primogenitura facta in teſtamento, teſtator non voluerit compreheneere bona feudalia, ſed tantum bona allodialia, colligitur etiã ex eius contextu, quatenus diſcretiuè diſpoſuit de feudo S. Michaelis de Tiordo, quod tunc habebat, & de alijs bonis allodialibus licet dictum feudum S. Michaelis eſſet emptitium, & nouum in perſona Coſmi teſtatoris, ſicut Caſtrum Felini, & ideo cum teſtator de dicto feudo S. Michaelis diſcretiuè, & ſeparatim diſpoſuerit ab alijs ſuis bonis, in quibus fecit in dicto teſtamento primogenituram, ex hoc colligitur, quod appellatione bonorum, in quibus dictã primogenituram in teſtamento conſtituebat non intelligebat comprehendere bona feudalia, ſed tantum allodialia ad tradita per Dec. in l. fęminæ n. 101 ff. de reg. iu. Decian. conſ. 100. n. 34. & ſeq. lib. 2. Sur. deciſ. 322. nu. 22.

8 Immò ſi hoc Caſtrum comprehenderetur in primogenitura facta per Coſmum in ſuo teſtamento fortaſſe id eſſet iſtis fratribus vtilius, cum bona dictæ primogenituræ non poſſint confiſcari etiam propter crimen læſæ Maieſtatis, vt expreſsè fuit in dicto teſtamento diſpoſitum cum approbatione glorioſæ memoriæ Ducis Alexandri, & ſic ex hoc capite totũ hoc Caſtrum remaneret exemptum a dicta confiſcatione, in quo tamen non inſiſto quia, quia verius eſſe credo, quod hoc Caſtrum in dicta primogenitura non comprehendatur per ſupradicta.

9 Licet ergo Coſmus in dicta emptione Caſtri Felini reſeruauerit ſibi facultatem faciendi dictam primogeniruram tamen ſi illam non fecit cenſetur voluiſſe, quod omnes filij ſuccederent æqualiter iuxta formam, & tenorem dictæ emptionis, & probatur in l. cum quidam, & in l. ſi quis titio §. fin. & in l. vnũ §. rogo ff. de leg. 2. & tradit Barbat. in l. 1. ſub nu. 11. ad fin ff. eodem tit. præſumitur enim Coſmus deceſſiſſe in ea voluntate, in qua erat, quando emit dictũ Caſtrum Felini pro ſe, & filijs ſuis, cum illam non mutauerit l: ſancimus verſ. quod enim non mutatur, &c. C. de teſtament.

10 Non etiam obſtat, quod Alexander, & Coſmus principales mei hucuſq; non petierint dictum feudũ, quia non propterea cenſentur cecidiſſe ab actione petendi illud, cum non niſi 30. annis ab hac actione excludanrut l. ſicut, & l. omnes C. de præſcr. 30. vel. 40. annorum quod etiam procedere in feudis dicit textus in cap. 1. §. ſi quis per triginta, & ibi gloſ. 1. & Afflict. in princ. & in primo notab. ſi de feudo defuncti contentio ſit inter domin. & agnat. Scrader. de feud. in ſecunda parte 9. par. principalis ſect. 14. num. 15. & latè per Balb. de præſcr. in 4. p. 4. principalis q. 1. nu. 9. 10. & 11.

11 Minus obſtat, quod dicti Alexander, & Coſmus intra annum non petierint, quia niſi hoc factum fuerit etiam eorum nomine à Ioanne Baptiſta eorum fratre primogenito, quod ſufficeret adhuc poſſunt ipſi hodie hoc idem facere, ſaltim mediante reſtitutione in integrum cum ipſi fuerint minores, immò alter illorum adhuc in minori ætate conſtirutus reperiatur, & propterea vſq; ad 29. annum eorum ætatis mediante reſtitutione in integrum ad hunc actum admitti debent, Bald. & alij in capit. Imperialem §. præterea ſi quis de prohib. alien. per Federic. Iacobin. à Sancto Georgio de feud. in verſ. Qui quidem inueſtiti nu. 43. alios citat, Scrad. de feud. par. 6. cap. 2. nu. 28.

12 Non etiam obſtat quod Alexander ſit clericus ſęcularis, & Coſmus ſit clericus in Societate Ieſu licèt nondum in ea profeſſionem emiſerit, nam quantum attinet ad Alexandum receptiſſima opinio eſt, quod per ſolũ Clericatũ quis non efficitur in capax feudi, vt de communi teſtatur, Clar. in §. feudum quæſt. 78 in fine, vbi etiam dicit, quod ita in practica ſeruatur quod eſt vetiſſimum, prout vidimus obſeruatum in hoc eodem feudo, in quo ſucceſſit, illudq; multos annos tenuit Cardinalis Sfortia, qui illud poſteà vendidit Coſmo, idem tradit Scrader. de fnud. par. 7. c. 5. ſub num. 13. & Roſental. in cap. 7. cocluſ. 30. num. 5 Vbi reſtatur de communi, & in ſua Gloſa ſub littera * F, infinitos alios citat, qui de eadem communi teſtantur, & cum ſemel hoc Caſtrum peruenerit ad Clericum, hoc eſt ad Cardinalem Sfortiam ſemper remanet, vt ita dicam Clericalis, vt de feudo, quod ſemel tranſiuerit ad fœminam, quod ſemper remaneat fœmininum. Pariſ. conſilio 22. numero 26. libro primo Intrigl. de feud. cent. ſecunda art. ſecundo num. 274.

13 Quo

Digitized by Google

13 Quo verò ad Coſmum ingreſſum in Societate Ieſu non tamen profeſſum idem pariter dicendum eſt præſertim cum ipſe quoquè non dùm ſit in ſacris conſtitutus, nec profeſſionem emiſerit, & ideò interim non cenſetur feudo priuatus, vt benè declarat, Præpoſ. in cap. 1. §. qui Clericus à num. 2. vſquè in fin. ſi de feudo fuerit contr. inter domin. & agnat. & ceſſat omnis difficultas ſi pro hoc feudo non præſtatur ſeruitium perſonale Sereniſſimo Duci, aut ſi præſtatur tale ſeruitium, quod vel honeſtè per Patres Ieſuitas, vel per ſubſtitutum præſtari poteſt, quia tunc etiam Monacus ſuccedit in feudo eius vita durante, vt tradunt omnes in cap. in præſentia, Vbi Felyn. num. 46. in 2. Fallent. de probat. & feudiſtæ in dict. cap. 1. §. qui Clericus, Vbi Afflict. num. 10. ſi feudo fuerit contentio inter domin. & Agnat. Scrader. de feud. eadem par. 7. cap. 5. num. 30. Roſent. dict. cap. 7. concluſ. 30. num. 23. & Clar. in §. feudum, quæſt. 78. Vbi teſtatur de communi, & licet ipſe contrarium ſentiat, Tamen dictam communem opinionem admittit ſaltim in feudis inferioribus, quale eſt iſtud, & ex conſtitutionibus huius Religionis apparet quod illius Religioſi ſunt capaces bonorum, illaquè etiam in proprio retinere poſſunt, vt in facto demonſtratur.

14 Sed quando etiam iſte filius, qui Religionem huiuſmodi ingreſſus eſt, eſſet in capax huius feudi, nihilominus non propterea eſſet fundata intentio Sereniſſimę Camerę, quia vigore inueſtituræ eius portio accreſceret Alexandro eius Fratri, cum agatur de feudo paterno, vt ſupra dictum eſt Clar. in §. feudum, quæſt. 77. verſ. Secundo principaliter, &c. & verſ. ſeq. Scrader. de feud. par. 7. cap. 1. num. 4. & num. 7. Vbi de communi, ſed verius eſſe exiſtimo, quod ille non ſit incapax per ſupradicta.

15 Quo verò ad ſecundum dubium, quo quæritur, An fellonia Ioannis Baptiſtæ potuerit nocere Alexandro, & Coſmo eius fratribus, negatiuè videtur reſpondendum, nam licet maxima ſit controuerſia inter Doctores, An Fellonia Vaſſalli præiudicet Agnatis in feudo ex pacto, & prouidentia, & multi teneant, & acerrimè defendant opinionem negatiuam, prout illam defendit Hartonen Piſtorius lib. 2. quæſt. Iuris quæſt. 15. num. 32. & 46. & per totum, & Roſent. de feud. cap. 11. concluſ. 8. num. 1. & concluſ. 9. ſub num. 10. & Thomas de Marino de feud. lib. 1. tit. 2. de feud. ex pacto, & prouid. antiq. num. 88. Vrſill. ad Afflict. deciſ. 282. ad fin. Tamen quicquid ſit de hac quæſtione nos non verſamur in iſtis terminis; quia iſta quæſtio procedit quando agitur de ſucceſſoribus illius, qui Felloniam commiſit, nempè de Agnatis, qui poſt illum in feudo ſuccedere debebant, non autem de Agnatis, qui non prætendunt illi ſuccedere, ſed prætendunt ſe iam ſucceſſiſſe æqualiter cum illo, Tunc enim quod delictum vnius præiudicet etiam alijs in iure iam quæſito in feudo nemo eſt, quem viderim, qui hoc dicat, & eſſet contra omnes regulas iuris, quod delictum quantumuis grauiſſimum vnius præiudicaret alijs non habentibus vllam cauſam ab eo, & hoc etiam benè probatur ex traditis per Thomam de Marino in tractat. de feud. tit. 3. de feud. ex pacto, & prouid. nou. num. 26. Hartonen. piſtor. quæſt. iur. lib. 2. par. 1. quæſt. 16. num. 26. & Roſent. cap. 11. concluſ. 2. in princip. & ibi gloſſ. 1. & concluſ. 4. num. 11. quibus in locis habetur, & eſt receptiſſima opinio, quod quando feudum pertinet ad patrem, & filios vel ad duos fratres ęquè principaliter, nō autē ordine ſucceſſionis delictū vnius alteri nō nocet, ſic ergo cum in caſu noſtro Alexander, & Coſmus non prætendebant ſuccedere Ioanni Baptiſtæ, ſed dicunt ſe æqualiter cum eo ſucceſſiſſe poſt mortem eorum Patris, vtiquè dicendum eſt quod Fellonia Ioannis Baptiſtæ eis in iſtis ſuis portionibus præiudicare non potuerit per ſupradicta, & quando etiam authoritates deficerent ſola ratio, & æquitas naturalis ad hūc articulum deciden. ſufficeret.

16 Circa verò tertium, & vltimum dubium, An ſcilicèt Fiſcus teneatur ad ſolutionem æris alieni contracti occaſione iſtius feudi, ſaltim pro rata dicti feudi, quæ confiſcatur affirmatiuè reſpondendum cenſeo, vt in terminis conſuluit, & de communi teſtatur, Mandell. conſ. 337. in princip. & per totum, & Brun. inter conſ. feudalia, conſ. 104. quod eo magis in caſu noſtro ſine difficultate procedit, cum Fiſcus Sereniſſimi Ducis ratione cōfiſcationis teneatur ſoluere omnia debita Ioannis Baptiſtæ delinquētis, l. 2. & l. tutelas, §. final. & ibi Barbar. ff. de capit. diminut. cum ſimil. Peregr. de iur. Fiſci, lib. 5. tit. 1. num. 53. & 54. & ideò cum debita contracta à Coſmo eſſent ſoluenda à Ioanne Baptiſta eius hærede vniuerſali, quia Alexander, & Coſmus inſtituti in re certa habeantur pro legatarijs, ſequitur quod eodem modo ſolui debeant à Fiſco, qui bona Ioannis Baptiſtæ confiſcauit, & ei ſuccesſit.

17 Qua propter ſi conſideremus Sereniſsimam Cameram tanquam Fiſcum Principis, qui bona Ioannis Baptiſtæ confiſcauit, Tunc ad totum hoc debitum tenebitur tanquam ſucceſſor Ioannis Baptiſtæ; ſed quia hoc debitum fuit contractum occaſione feudi, verius eſſe exiſtimo, quod tam dicta Sereniſſima Camera, quam iſti fratres de Maſis teneantur ad huiuſmodi debitum pro rata pro qua in hoc feudo, quilibet eorum ſuccedit.

In eadem cauſa ſecundum reſponſum eiuſdem.

18 IN alijs meis allegationibus ob nimiam temporis breuitatem ſummatim tetigi quod Sereniſsima Camera Ducalis tenetur ad debita contracta per Comitem Coſimum ſeniorem occaſione Caſtri Felini ſaltim pro rata dicti Caſtri aperti, ſeù deuoluti dictæ Sereniſsimæ Cameræ prout de Camera Cœſarea conſuluit, Mandell. per me ibidem citatus conſ. 337. in princip. nunc ergo iterum de hac quæſtione conſultus idem plenius de iure reſpōden. dixi.

19 Nam Sereniſſima Camera duplicem in hoc negocio perſonam repræſentat, nempè perſonam directi Domini ad quem dictum Caſtrum propter Felloniã in eum commiſſam fuit deuolutum, & perſonam, ſeu Fiſcum Principis, qui propter crimen læſæ maieſtatis in eum omnia bona Comitis Ioannis Baptiſtæ confiſcauit.

20 Conſiderando igitur Cameram Ducalem primo modo, hoc eſt tanquam directam Dominam huius feudi, quo iure tertia pars illius fuit ei aperta ob Felloniam Comitis Ioannis Baptiſtæ, creditur quod pro iſta tertia parte teneatur ad debitum contractum oc caſione iſtius feudi, cum apud omnes receptum ſit, quod debita contracta occaſione feudi ſpectant ad eum, qui ſuccedit in feudo per regulam l. ſecundum naturam, ff. de reg. iur. ita Bald. conſ. 233. fœmina regulariter ſub num. 2. Iſern. in cap. 1. ſub num. 3. & 4. An agnatus, vel filius defun. Aym. conſ. 197. ſub num. 1. in fine, Albertus Brun. inter conſ. feud. conſ. 104. & Mandell. dict. conſ. 307. num. 1. & 2. & quod hoc etiam procedat quando feudum reuertitur ad Dominum directum in ſpecie traditur per Iſern. & per Mandell. in locis proximè citatis.

21 Neque obſtat, quod feudum debeat redire liberè ad Dominum directum, & quod reſoluto iure Datoris cenſeatur etiam reſolutum ius acceptoris l. lex vectigal. ff. de pignor. quia quicquid ſit, quando feudum reuertitur ad Dominum ob lineam finitam, ſecus dicendum videtur, quando aperitur Domino propter delictum Vaſſalli, quia tunc Vaſſallus delinquendo dicitur alienare l. omnem, & ibi gloſſ. in verbo obligetur de iudic. l. Imperatores ibi tutè pęnæ ſubdidiſti, ff. de iure Fiſci, & ita de feudo, & de aliis ſimilibus arguit, Molin. de Hiſpan. primogen. lib. 4. cap. vltim. num. 7. & Roſent. de feud. cap. 11. concluſ. 1. num. 4. & ideò valet argumentum de contractibus ad delicta, vt per Doctores in dict. l. omnes de iudic. Euerar. in ſua centuria loco. 20.

22 Et propterea ſicut iſta tertia Pars feudi ſi fuiſſet per Comitem Ioannem Baptiſtam ex contractu alienationis in Sereniſſimam Camerã trãſlata trãſiſſet cũ iſto onere æris alieni, cui erat obnoxia per ſupradicta, & per l. vitia, C. de acquiren. poſſeſſ. ita cum eodem onere debuit tranſire in hac alienatione facta per delictum.

23 Quod etiam alia ratione comprobatur, nempè quia cum hoc debitum fuerit contractum pro emendo hoc caſtro ceſſit in vtilitatem Sereniſſimę Cameræ, quia ſi mediante hoc debito hoc Caſtrum non fuiſſet emptum à Coſmo ſeniore Camera per hanc Felloniam Comitis Ioannis Baptiſtæ illud non acquiſiuiſſet, ſicut ergo ex hoc ære alieno conſequitur commodum, & vtilitatem debet etiam ſuſcipere illius incommodum per dictam l. ſecundum naturam de regul. iur. & per Bald. dict. conſ. 232. fœmina regulariter lib. 3. & benè probatur ex l. final. cum auth. ibi poſita, & ibi ſcriben. C. de pignorib. vbi militia empta ex pecuniis ad hoc mutuatis, remanet mutuanti hypothecata.

24 Sic videmus quod debitum contractum pro acquiſitione alicuius rei præfertur aliis debitis etiam anterioribus, ſupradicta ſcilicèt ratione, quia huiuſmodi debitum reſultat in vtilitatem aliorum creditorum, quibus mediante tali acquiſitione illa res cadit ſub eorum obligatione l. licèt, C. qui pot. in pign. hab. & ibi omnes communiter, Neguſ. de pignorib. in 2. membr. 5. part. num. 17. in 7. fall. & quamuis ad acquirendam hanc potioritatem iuxta depoſitionem dict. l. licet ſit neceſſaria ſpecialis conuentio tamen in præſenti quæſtione non eſt de hoc curandum, quia non agitur de prælatione inter creditores, ſed de obligatione rei emptæ, cuius commodum cedit in beneficium directi, & propterea ſicut ipſe ex tali emptione recipit commodum huius deuolutionis debet etiam ſentire incommodum per ſupradicta.

25 Sed clarius hæc procedunt conſiderando Sereniſſimam Cameram ſecundo modo, hoc eſt tamquam Fiſcũ Principis, qui ob crimen læſæ maieſtatis confiſcauit omnia bona Comitis Ioannis Baptiſtæ nam clari iuris eſt, quod ex hac confiſcatione tenetur ad debita Comitis Ioannis Baptiſtæ delinquentis l. 2. & l. tutelas, §. fin. & ibi Bartol. ff. de cap. dimin. l. ſi proponis, C. de bon. damnat. cum ſimili, Peregr. de iur. Fiſc. lib. 51. tit. 1. num. 53. & 54. Siue ergo Comes Ioannes Baptiſta teneretur ad totum hoc debitum contractum pro emptione Caſtri Felini tanquam hæres vniuerſalis ſui Patris l. ex facto, ff. de hæred. inſtit. l. quoties, C. eodem titul. Aymon. dict. conſil. 197. numer. 1. ſiuè dictus Comes Ioannes Baptiſta teneretur pro rata Caſtri ad eum ſpectante, vtiquè hoc debitum tranſiuit in Fiſcum Sereniſſimi Ducis, qui in omnibus eius bonis ſucceſſit.

26 Nec poteſt prætendere Fiſcus, quod ad hoc debitum tenerentur Comites Alexander, & Coſmus Iunior, quia cum iſti fuiſſent inſtituti in re certa, & Comes Ioannes Baptiſta fuiſſet inſtitutus hæres vniuerſalis, ipſi non ſunt cenſendi, vti hæredes, ſed vti lagatarii dict. l. quoties, C. de hæred. inſtit. & conſequenter ipſi non tenentur ad debita hæreditaria, vt in dict. l. quoties, & in dict. l. ex facto de hæred. inſtit. & vtrobiquè Doctores, Soccin. Iun. conſ. 45. num. 3. lib. 1. Aym. dict. conſ. 197. in princip. Bald. in cap. 1. num. 23. An filius, vel agnat. & ideò dicti Comites Alexander, & Coſmus tanquam hęredes Patris nullo modo tenentur ad huiuſmodi debitum; tanquam verò ſucceſſores in hoc feudo pro duabus ex tribus partibus pro iiſdem tantùm portionibus proportionabiliter tenentur vt dictum eſt in aliis allegationibus.

ARGV-

ARGVMENTVM.

Huius conſilij plures materitas continentis, Argumentum facilè ex ſequentibus ſummarijs percipi poteſt.

SVMMARIVM.

Periurium in iuramento promiſſorio puniri non poteſt criminaliter, num. 1.

Pœna conuentionalis exigit nunquam poteſt, niſi actu conſumata, num. 2.

Teſtis depoſitio examinati à Curia diuidi non poteſt, ſed debet in totum acceptari, nu. 3.

Socij criminis depoſitio debet à Fiſco in totum acceptari, num. 3.

Credulitas viri fide digni excuſat etiam quamcumq; perſonam callidam, & legum Doctorem præſertim, quando agitur de contrauentione promiſſionis, nu. 4.

Scriptura non probatur delictum, quando criminaliter agitur, nu. 5. Declara vt nu. 6.

Dominus non poteſt criminaliter moleſtari pro delicto ſuorum famulorum, & miniſtrorum etiam quod illi deliquerint ad vtilitatem Domini, num. 7. Vbi præſertim quando dicti Miniſtri erant reputati viri probi, & ſufficientes.

Qualitas delictum inducens probanda in primis eſt, vt pœnæ locus ſit, num. 8.

Scientia plenè, & concludenter probari debet non autem ſufficit, quod præſumptiuè probetur vt pœnæ locus ſit, num. 8.

Dominus pro delicto famuli illum exhibendo liberatur, ſiuè ciuiliter, ſiuè criminaliter agatur, nu. 9.

Error potius præſumendus eſt, quam dolus, num. 10. Vbi præſertim quando non agitur de magno lucro.

Domini teneniur de negligentia ſuorum Miniſtrorum non criminaliter, ſed ciuiliter, num. 11.

Dolus in omittendo conſiſtens non punitur pœna ſtellionatus, num. 11.

Culpa nunquam criminaliter punitur, quãdo ciuiliter purgari poteſt, num. 12.

Moneta falſa dicitur, quando eſt contaminata, & non pura, ſeù ſimplex, vt putà, quando aurea habeat mixturam argenti, & argentea habeat mixturam æris, vel quando in ea miſcetur metallum minoris valoris, num. 13. Vbi etiam quot modis dicatur moneta falſificata in materia, & num. 14.

Falſæ moneta pœna locum non habet, Vbi non adeſt dolus, num. 14.

Torturæ locus eſſe non poteſt, Vbi agitur de pœna pecuniaria, num. 15.

Inditia, & præſumptiones non ſufficiunt ad condemnandum in pœnam extraordinariam, niſi ex illis reſultet pluſquam ſemiplena probatio, num. 16.

Pœna delicti non conſumati ſemper debet eſſe mitior, quàm ſi delictum fuiſſet conſumatum, nu. 17. Vbi declaratur quando hoc verum ſit.

Qualitas tribuens iuriſdictionem in primis, & ante omnia probanda eſt, num. 18.

Conatus non ſequuto effectu nulla pœna puniri poteſt in delictis non grauibus, & non atrocibus, nu. 19.

Pœnitentia in delictis etiam atrociſſimis, non ſequuto effectu excuſat ab omni pœna. nu. 20.

Criminaliter procedi non poteſt, quãdo res habet originem à contractu, num. 21. Niſi indè oriatur particulare nomen delicti, num. 22. Sed an poſſit iſto caſu criminaliter agi ad inſtantiam Fiſci ad pœnam extraordinariam, num. 23.

CONSILIVM CXXV.

1 IN hac Piſaurenſi prætenſorum, diuerſorum exceſſuum, Quod attinet ad primam dubitationem, Quod ſcilicèt D. Marcellus Baldaſsinus ſit in dolo ſaltim præſumpto, & punibili ex eo, quod promiſſa non ſeruauerit, Egeritquè contra iuramentum, & pactum expreſſum de non expendendo monetas mixturatas in partibus Italiæ omiſſa pro nunc illa diſputatione, Nunquid poſſit criminaliter agi pro dolo, qui purgari poteſt actione ciuili ex eodem contractu de qua aliquid infrà dicemus. Reſpondetur Primo, quod quicquid
* dicant Doctores in dubitatione allegati, magis communis, & verior eſt opinio, quod pro periurio in iuramento promiſſorio non poteſt criminaliter agi, prout teſtatur, Boer. deciſ. 305. num. 4. verſ. quid dicendum eamque amplectitur, Decian. exaduersò allegatus lib. 6. cap. 13. num. 21. (ponderando illa verba, *præſertim ſi non noceat*, Non per hoc dicens contrarium ſi noceat) Et nouiſſimè à contrarijs eam defendit, Andr. Facchin. controu. iur. lib. 1. cap. 14. & à communi non eſt in iudicando recedendum, Et apud nos, & in ſtatu Eccleſiaſtico vniuerſalis inoleuit practica, quod pro huiuſmodi periuro criminaliter non agitur, nec vnquàm vidi contrarium ſeruatum. Si enim hæc practica procedendi criminaliter contra periuros in iuramento promiſſorio, in iudicijs admitteretur, vtique omnia criminalia ſubſellia eſſent plena huiuſmodi quærelis.

2 Reſpondetur ſecundo quod præſuppoſito, prout mihi præſupponitur, quod D. Marcellus non vendiderit monetas, de quibus agitur, ſed tantummodò tractauerit de illas vendendo, Abſque dubio non perfecta venditione, non intrat periurij crimen, nec illius pœna, ex vulgari regula, quod pœnæ exactio, ea præſertim, quæ à contrauentione contractus deſcendit actu non conſumato, nunquam habet locum ad ſcripta per Doctores in l. ſi quis non dicam rapere, C. de Epiſc. & Cleric. & in periurio conſumatio actus requiritur in foro fori, quicquid ſecùs ſit in foro poli, cap. qui petere 22. quæſt. 5. Alber. in dict. l. ſi quis non dicam repere, num. 6. Barth. Thæg. in pract. crim. par. 2. nu. 8.

3 Reſpondetur tertio, dato etiam quod D. Marcellus

lus non ſolùm tractauerit, ſed etiam vendiderit Iſach Hebreo huiuſmodi monetas, Quia tamen Iſach à curia examinatus dicit dictas monetas ſe recepturum ad effectum eas tradendi quibuſdam mercatoribus Damaltinis illas exportare volentibus ad partes orientales, Vtique non dicitur in aliquo contraueniſſe iuramento. Et huic Hebreo omnino credendum eſt cum ſit à curia examinatus, Nec eius dictum diuidi poteſt ſecundum gloſſ. in cap. hortamur in verbo nouerunt 3. quæſt. 9. & in cap. fraternitatis in fine in verbo iuramentis, verſ. Item quod pro vtraq; parte, & ibi Hoſt. & communiter omnes Canoniſtæ extra de teſtib. Grauat. ad Veſtr. in pract. lib. 6. cap. 2. num. 44. Clar. in pract. §. fin. quæſt. 23. in princip. Viu. opin. 932. poſt num. 1. Rot. diuerſ. deciſ. 593. num. 1. & num. 3. part. 1. Etiam quod eſſet (prout non eſt) prætenſi criminis ſocius, Carer. in pract. in 2. tract. de indit. & tortur. §. octauum inditium, nu. 39. Cephal. conſ. 75. num. 46. & ſeq. lib. 1. Bertazzoll. conſ. 538. num. 6. & ſeq. lib. 2. Maſcard. de probat. lib. 3. concluſ. 1130. nu. 4. & nu. 5.

4 Et cum iſte Iſach eſſet ſolitus cōtrahere cum prædictis Mercatoribus Damaltinis, & ſic veriſimiliter eius aſſertioni credi poterat, cum præſertim nihil illicitum, aut punibile aſſerebat, Talis credulitas omnino excuſat D. Marcellum à prætenſa contrauentione promiſſionis, etiam quod is eſſet perſona callida, & legum Doctor ex allegatis per Seraph. de priuileg. iuram. priuil. 132. num. 50. & 51. Bertazzoll. conſ. 421. num. 8. ſeqq. & num. 20. in fine, & dixi in mea pract. quæſt. 90. num. 74. & num. 123. & ſeqq. Præſertim quando agitur de cōtrauentione promiſſionis, Bertazz. d. conſ. 421. nu. 1. & ſeqq.

5 Secunda dubitatio, quod Scilicet D. Marcellus durante prima locatione ſine illa prorſus auctoritate, & Principis licentia conceſſerit alijs facultatem ſeu commoditatem cudendi monetas in officina nūmaria, incurrendo graue crimen, tollitur ex negatione pretenſi criminis, circumſcripta enim confeſſione eiuſdem Domini Marcelli (ſuper qua nihil dicere poſſum, cum mihi exhibita non fuerit) dictum huiuſmodi prætenſum delictum, ſicut ponitur in dubitatione, nō probatur in proceſſu. libri enim, & Epiſtola de quibus in dubitationibus, Illud non probant, quia ſcriptura nō probat delictum, quādo præſertim criminaliter agitur ad pœnam Curt. Iun. conſ. 148. num. 2. & 3. Clar. in pract. §. fin. q. 54. in princ. cum alijs per Maſcard. de probat lib. 1. concluſ. 460. nu. 1. 4. & 10. & concluſ. 499. num. 1. & num. 3. & concluſ. 902. nu. 2. & 3.

6 Et illa diſtinctio Oldradi inter rude factum, & iuris diſpoſitionem, ſicut eſt contrà mentem omnium Doctorum, & potius ſubtilis, quam vera, Ità non immeritò eam reprobaui in pract. p. 2. q. 84. nu. 32. ex ex Felyn. in c. cum in Eccleſijs nu. 1. verſ. dixit tamē Oldradus de maiorit. & obed. Vbi facit concluſionem prorſus contrariam diſtinctioni prædictæ. Et quod attinet ad Epiſtolam ſibi tranſmiſſam à Iuda Hebreo, non poteſt ex ea dici probatum delictum, cum non fuerit ſcripta à D. Marcello, nec de eius conſenſu; Et tamen etiam quod ab ipſo ſcripta fuiſſet nonniſi extraiudicialis confeſſionis vim haberet Bald. in l. 1. nu. 6. C. de apoch. publich. lib. 10. & dixi in d. quæſt. 84. nu. 19. & 20. Verum data probatione prætenſi rudis facti, ex eo nullum reſultat crimen, quia pacto non exiſtente in contrarium, non prohibetur conductor iurium Fiſcalium, alteri ſublocare ex late deductis ab alio D. Scribente. Et quatenus adeſſet pactum, nō poteſt ex illius contrauentione criminaliter agi ex ijs, quæ dixi in primo capite.

7 Tertia dubitatio, quod ſcilicet in libris non fuerit annotata, nec in Archa ad id deſtinata poſita omnis quantitas Monetarum cuſſarum, prout vigore iuratæ conuentionis, & ſcribi, & reponi debebat, reſoluitur ex eo, quod prout in prima, & ſecunda dubitatione mox dixi, abſonum videtur pro huiuſmodi prętenſis contrauentionibus inſtrumentalibus criminaliter agi poſſe, ſed vtcumq; ſit durum etiam videtur, quod cum hæc omiſſa fuerint non à D. Marcello ſed ab eius miniſtro, poſſit pro eiuſdem miniſtri prætenſo delicto, ipſe D. Marcellus criminaliter moleſtari, Etiam quod miniſter contemplatione Domini, & ad illius vtilitatem deliquiſſet, niſi vel probaretur mandatum; Alciat. reg. 3. præſump. 40. nu. 1. & ſeq. Nat. conſ. 499. num. 1. & ſeq. Franc. Marc. deciſ. 423. n. 12 Clar. in pract. §. fin. q. 86. verſ. Hinc infertur in fide Vulpell. conſ. 62. num. 11. Vel miniſter eſſet perſona ſcæleſta, & improba, & ſic in Domino retinente huiuſmodi perſonas, loquitur Farinac. ex aduerſo allegatus in quæſt. 24. num. 91. & ſeqq. Nec Menoch. de arbitr. caſ. 345. num. 13. dicit contrarium, ſed cum D. Marcellus fuerit communiter reputatus ad miniſterium, cui fuit ad hibitus probus, idoneus, & ſufficiens hoc ideo abſurdum videtur, Dominum pro eo teneri etiam ciuiliter, Bald. conſ. 222. lib. 2. Archid. Felyn. Gabr. & alij per me relati in d. q. 24. nume. 61 & 64. Vbi quod Ità alias fuit in Rota reſolutum.

8 Nec refert, quod D. Marcellus habuerit ſcientiam extractionis monetarum, & non prohibuerit, niſi etiam habuerit ſcientiam, quod extractæ monetæ nō fuerint in libro deſcriptæ, nec in archa repoſitæ. Hęc enim vltima qualitas eſt illa, quæ prætenſam contrauentionem inducit, & ſic neceſſario probanda l. 2. §. docere ff. de vi bonor. rap. l. 2. §. ait prætor. & ibi Bar. ff. ne quid in flum. public. Et in hoc vtrum in facto conſtet de hac ſcientia cum proceſſum non viderim iudicium quoq; meum proferre nequeo, licèt bene ſciam, quod ad incurrendum pœnam, ſcientia debet plene, & concludenter probari, non autem præſumptiue, Pariſ. conſ. 23. num. 241. lib. 7. Rota de dol. & & contum deciſ. 21. in antiq. Put. deciſ. 87. nu. 7. lib. 2 Mohed. deciſ. 4. alias 260. tit. de proba.

9 Et nihilominus admiſſa quacumq; ſcientia, Dominus exhibendo famulum, ſeu miniſtrum liberatur l. cum ſi exhibuiſſent ff. de public. Bar. in l. 1. §. familiæ ff. eod. Rom. conſ. 11. poſt nu. 3. & conſ. 434. num. 5. in fine & ibi Mandoſ. in addit. littera G, Vbi

alij

alij plures referuntur concordantes, ſiue ciuiliter, ſiue etiam criminaliter agatur. Magis enim inconueniens eſt vt quis pro alterius facto criminaliter puniatur, quam quod ad ciuile tantum intereſſe teneatur vulgata l. Sancimus C. de pœn. cum alijs per Couar. var. reſol. lib. 2. cap. 8. num. 1. & per Clar. in prac. §. fin. quæſtion. 86. in princ. Nec Felin. exaduerſo allegatus in cap. Petrus num. 12. de homicid. contrarium dicit.

10 Quarta dubitatio, quod in libris Præfectorum nõ ſint adnotata niſi libræ monetarum 1334. & Dominus Marcellus ſcripſerit fuiſſe extractas libras 1445. Et quod propterea præſumatur factũ in fraudem Cameræ Ducalis niſi probetua error, vnico verbo tollitur dicendo, quod error eius, quod ſcripſit D. Marcellus euidenter colligitur ex dictis libris præfectorum, qui præſumendum eſt, quod ſcripſerint veram quãtitatem extractarum monetarum, & quod aliter ſcribendo D. Marcellus errauerit, prout errare potuit, & error eſt præſumendus potius, quam dolus ſeu fraus l. patronus ff. de probat. l. qui adhibiti C. de his qui ſibi aſcrib. in teſtam. Iaſ. in l. ſi per errorem num. 10. ff. de iuriſd. omn. iud. Roland. conſ. 11. n. 45. ſeq. lib. 4. cum præſertim non agatur de maximo lucro, Dec. in cap. ſi autem n. 7. in fine de reſcrip. Aym. conſ. 75. nu. 17. & conſ. 319. nu. 13. Plot. de in lit. Iuran. §. 9. nu. 25.

11 Quiuta dubitatio ſumpta ex negligentia D. Marcelli, & eius miniſtro in omittendo plura facere, ad quæ, & ratione eorum officij & vigore contractus obligati erant ad tradita per Bertazzol. in conſ. 482 num. 31. & ſeq. & Rim. Iun. conſ. 52. num. 132. cum alijs allegatis pariter tollitur, non negando, quod ex negociorum geſtor, & adminiſtrator teneatur de dolo lata, & leui culpa, ac negligentia prout dicunt Bertazzol. Rimin. & alij ſed hoc intelligendum eſt, vt ex huiuſmodi negligentia teneantur ciuiliter, non autem Crimaliter, prout prædicti Doctores conſuluerunt, Nunquam enim audiui adminiſtratores, propter negligentiam criminaliter puniri, cum etiam quod eſſent in dolo, quando dolus eſt in omittendo talis dolus non punitur ſecundum, Caſtr. in conſ. 411. col. 2. vol. 1. Boſſ. in titul. de crim. ſtellion. in fine Vbi ſic declarat illam concluſionem, quod dolus, & fraus ſtellionatus pœna, & extrà ordinem puniatur, vt ſcilicèt procedat, quando dolus ſtat iu committendo ſecus ſi in omittendo & dixi in mea pract. pat. 1. quæſt. 19. nu. 35. in fin.

12 Et dato, quod intraret criminalis actio iſto caſu illa ceſſare debet, cum vt mox infrà dicam pretenſus dolus poſſit ciuiliter purgari, quoad damna, & intereſſe ex contractu & obligatione ipſius D. Marcelli ergò multò magis, quando agitur de culpa, ſeù negligentia Abb. in c. 2. num. 6. verſ. vnde pro concordia & ibi etiam Felyn. num. 5. Dec. num. 34. in 1. lec. Mantuan. numer. 42. & Bero num. 40. & 41. extra de conſtit.

13 Sexta dubitatio quod D. Marcellus contra formam conuentionis, fabricauerit monetam inferioris ligæ quam conuentum fuerat, non apponendo in ea argenti quantitatem conuentam vſq; ad ſummam ſcutorum centum, & quatuor, & quod propterea intret crimen, & pœna falſæ monetæ, quia plus æris quam conuentum ſit miſcuerit ad trad. per Decian. lib. 7. cap. 23. num. 12. & 19. Hæc inquam dubitatio diluitur ex pacto expreſſo, & conuento, quod id omne cederet lucro, & vtilitati Cameræ Ducalis non autem conductorum, prout iam in dictam vtilitatẽ ceſſum, & conuerſum fuit. & ſic intrat regula, quod prouiſio hominis facit ceſſare prouiſionem legis. Quòd eò magis dicendum erit, in caſu, de quo agitur, quia Decian. exaduersò allegatus in præcitato loco, non dicit prout allegatur, quod falſæ monetæ crimen incurratur, Vbi in ea miſcetur plus æris, vel argenri, quàm oporteat, oportere autem declarat id quod à lege, vel conſuetudine factum ſit ea bene dicit, Nam vt communiter tradunt Doctores moneta præſertim falſificatur in materia, Et tunc in materia dicitur falſificata moneta, quando eſt contaminata, & non pura, & ſimplex prout debet eſſe, puta quando aurea habet mixturam argenri, vel habet mixturam æris ſic enim falſam monetam in materia dixit Ang. in l. 1. num. 1. C. de falſ. mone. cuius doctrinam referendo ſequuti ſunt Afflic. in cõſt. Adulterinam, nu. 5. rubr. de cuden. falſ. mone. Anan. in cad. ad falſariorum num. 5. ante fin. col. 4. in princ. extram de crim. falſ. fabian. à mont. de empt. & vendit q. 5. num. 2. ad med. & num. 4. nec diſſentit Iacob. butrig. in l. 1. col. 2. in addit. C. eodem de falſ. monet. Vbi dixit monetam falſificari in materia, quando in ea miſcetur metallum minoris valoris. Et idem Decian. d. cap. 23. nu. 10. pariter dixit circàm materiã falſificari monetam, quando in auro miſcetur argẽtum plus debito, & in argento vel ære miſcetur Alia materia minoris valoris. Et propterea, tex. in l. creditor oblatam ff. de ſolut. ærofam vocat pecuniam, eã, in qua plus æris, quam iuſtum erat admixtum fuerit Illud autem iuſtum iudicatur quod ſinguli principes facere Conſueuerunt tam in aurea, quam in argentea, ſeu ærea moneta, prout ibidem declarat, Decia. nu. 11. in fin.

14 Quod ſi hoc modo falſam monetam accipere velimus, dubium non eſt, quod moneta à D. Marcello cuſſa tota falſa eſt, contaminata, & æroſa, licet honeſtiore nomine mixrura nuncupata fuerit. Quod An licuerit etiam, quod eroganda eſſet extram italiam, non eſt præſentis indagationis. Quamuis benè ſciam hanc mixturatarum monetarum Cuſſionem cauſam dediſſe, vt etiam in italia fuerint expenſæ illæ præſertim, quæ Paulorum, ſeu Iuliorum formam habebant in non modicum præiudicium eas recipientium, ſed vt cumq; ſit huiuſmodi monetarum Cuſſor habens auctoritatem à Principe excuſandus eſt, & ſi in aliquo conuentionem non ſeruauit conuentionis pœnam ſubeat, Eo magis, quod vt mihi præſupponitur huiuſmodi defectus non cuſſorum culpa, aut dolo prouenit, ſed potiùs ex neceſſitate ipſius opere, & negocij in quo non ſic ad vnguem poterat conuenta

mixtura

mixtura ſeruari; Nec propterea tractari poteſt de falſa moneta, Vbi dolus abeſt. l. 1. C. de Sicar. l. qui iniuriæ ff de furt. Gig. de crim. læſ. maie. lib. 1. tit. qual. & à quib. crim. læſ. maie. com, q. 67.

15. Octaua dubitatio ommiſſa ſeptima, quæ ex deductis in primo capite bene reſoluitur reſpiciens munera quę prætenduntur facta miniſtris Ducalibus, & in qua creditur D. Marcellũ valdè inditiatum, & propterea, aut torquendus, aut in pœnam pecuniariam arbitrariam condemnandus ad ea quæ ſcripſit Capic. deciſ. 126. num. 113. Mil. in pract. crim. pag. 121. num. 86. Ant. Gomez. de delict. cap. 12. num. 26. ver. aduertendum tamen in fine Ioſeph. Ludou. cõcl. 45. verſ. redeundo ad proximum facile dirimitur nam quod attinet ad torturam Iàm Excellentiſſimus D. Motiuans videtur dare manus, non poſſe ad eam deuiniri cum agatur de pœna pecuniaria iuxta ea quæ dixi in mea pract. crim. in tit. de indit. & tortur. q. 42. ſub nu. 9. & ſeq.

16 Quo verò ad condemnationem in pœnam mitiorem, & arbitrariam, quod nec minus poſſit ad eam deueniri, facit quod ad hoc vt ex inditijs, vel præſũptionibus poſſit quis in pœnam extraordinariam condemnari, ne dum requiritur quod ex dictis inditijs reſultet pluſquam ſemiplena probatio vt bene aduerterunt, Mil. in loco exaduerſo allegato nu. 86. Capic. pariter exaduerſo allegatus d. deciſ. 126. nu. 14. 14. & 17. in fine, ſed etiam quod ferè adſit plena probatio prout dicit, Clar. in pract. §. fin. q. 20. in fine princ. ità, & taliter, quod iudex taliter credat delictum eſſe commiſſum, vt poſſibile non ſit rem aliter ſe habere ex allegatis per me in eadem pract. par. 2. q. 86. num. 67. Et iſto caſu, quando non adeſt pluſquam ſemiplena proabtio ſi torturæ locus eſſe non poteſt propter qualitatem cauſæ, aut perſonæ Reus non abſoluitur, nec condemnatur, ſed à carceribus liberatur prout concludit Capic. d. deciſ. 126. in fine ſed in caſu noſtro non adeſt ita pluſquam ſemiplena probatio; ergo non poteſt tractari de condemnatione aliqua.

17. Vltrà quod tam ipſe Capic. quam Ant. Gomez. in locis exaduerſo allegatis loquuntur quando agitur de delicto pro quo ingeretur pœna corporalis, & capitalis, non quando pœna pecuniaria prout in caſu noſtro, in quo eò magis pœna eſſet minuenda; ſi cõdẽnationi locus eſſet (prout nõ eſt) quod vt mox dicã agitur de delicto præparato, & nõ conſumato ſecundũ rainer de forliu. in l. qui ea mente in fine, verſ. aut qui criminaliter, & ibi etiã Alber. nu. 2. verſ. vnde & primo caſu & Ang. num. 5. ff. de furt. Cyn. in l. ſi quis non dicam rapere num. 3. & in 8. & 9. oppoſ. & ibi etiam Alber. num. 9. in fin. & Paul. de Caſtr. nu. 1. verſ. videtur tamen C. de epiſc. & Cler. & Ioſeph. Ludou. In deciſ. 45. verſ. ſed redeundo ad proximum, qui loquitur, quando imponitur pœna pecuniaria, & vult ex inditijs, ſiue præſumptionibns, vel adminiculis, aut coniecturis poſſe condemnari pariter in pœnam pecuniariam ſine lege, ratione, & auctoritate loquitur, Quamuis eum ſic dicentem retulerim in dict. quæſt. 86. num. 81. niſi illum faluando dicas; quod ex inditijs, & præſumptionibus prædictis poterit quis pecuniariter condemnari ciuiliter, non autem criminaliter prout modo agitur & prout accuratius loquutus fuit Mill. vt ſupra, nu. 90. verſ. poterit tamen reus, &c.

18 Verum in propoſita facti ſpecie non ſolum non adſunt inditia ſufficientia ad torturam, vel condemnationem, ſed nec etiam adeſt corpus delicti, quod reſultat ex eo, quod munera dentur miniſtris, ſeu officialibus Ducalibus, munerum enim datio à decreto Ducali non eſt prohibita omnibus perſonis, ſed tantum miniſtris, & officialibus prędictis. De quibus nec in Epiſtolis D. Marcelli vlla fit mentio, nec in proceſſu aliquid apparet, quod argentea vaſa eſſent confecta ad effectum donandi dictis miniſtris, ità quod hoc non conſtito, neq; etiam dicitur cõſtare de qualitate faciente delictum, & tribuente iuriſdictionam criminaliter procedendi ad ea quæ dixi in meo conſ. 38. nu. 2. & nu. 11. ergo eo minus tractari poteſt de aliqua condemnatione.

19 Et inſuper cum delictum prætendatur non conſumatum, ſed attentatum, Illudq; ſi fuiſſet conſumatũ non vtiq; reputari deberet inter atrocia, & grauia delicta ſequitur, quod conatus non ſequuto, effectu nulla pœna puniri poſſit, etiam quod de d. conatu concludenter conſtaret, prout ſcripſerunt Iacob. Butrig. in d. l. ſi quis non dicam rapere col. 1. verſ. lex cõtraria in leuioribus, & col. 2. in fine verſ. ſi quoniam non potuit, Odofred. col. 2. num. 4. in fin. verſ. ſed fallit in caſu in leuioribus criminalibus Paul. de Caſtr. num. 1. verſ. ſecus in non grauibus & Io. Fab. num. 4. verſ. item diſtingue Fulgoſ. in l. 1. §. hæc autem verba num. 2, in fine verſ. hic autem non eſt crimen Graue & ibi etiam Dec. num. 8. verſ. & ſolutionem ff. quod quiſq; iur. Petr. Roiz. deciſ. lituan. 3. num. 573. Vbi de magis communi, Bertazzol. conſ. 123. num. 3. & ſeq. Vbi in ſpecie, quod iſto caſu, quando delictum non eſt graue, vt quia pro eo imponatur pęna pecuniaria, nulla, nec ordinaria, nec extraordinaria pœna imponi poteſt.

20 Quod ſi verum eſt, vt mihi in facto præſupponitur, quod vaſa argentea confecta, vt prætenditur ad effectum donandi miniſtris Ducalibus, fuerunt reperta in domo Domini Marcelli ex hoc in omnem euẽtum oritur apertum argumentum, quod ſi illa volebat donare non donauit, & pænituit, Et ſic ſuccedit concluſio, quod in delictis etiam atrociſſimis, & etiã quod fuerit deuentum ad aliquod actum, delicto nõ conſumato, pœnitentia excuſat ab omni pœna ad gloſ. in l. qui ea mente in fine verſ. ſi autem ad actum & ibi, Bart. num. 2. verſ. item oppono ff. de furt. Hoſtien in cap. pro humani num. 22. verſ. ſi vero perficere de homicid. in 6. alia gloſ. in l. ſi quis non dicam rapere in verb. ſi quis verſ. aut non perduxit & ibi communiter omnes C. de Epiſcop. & Cler. Cyn. in l. is qui cum telo numer. 1. in 2. oppoſ. & ibi etiam Salye. numero tertio in fine in quarto oppoſit. & Marſil. numero vigeſimoquarto & 74. & num. octuageſimo-

geſimoſecundò in fine, C. ad l. Cornel. l. de Sicar.

21 Et ex his facile crediderim, doctiſſimas dubitationes Excellentiſſimi D.Simonis Nutij in hac cauſa iudicis delegati, quem ſemper honoris cauſa nomino, omnino reſolutas eſſe. Quibus hoc vnum addere non prætermitto, (licet vulgare) quod omnia fere delicta, ſeù prætenſæ fraudes D.Marcello oppoſitæ, habent originem à cõtractu, & punibilia reputantur propter prætenſam contrauentionem eiuſdem contractus quare ſuccedit concluſio iam benè poſt vltimam dubitationem firmata, quod quando dolus poteſt purgari ciuiliter actione ex contractu, tunc criminaliter agi non poteſt.

22 Nec dicatur hic adeſſe particulare nomen delicti quia imò contrarium prout dixit Menoc. de arbitr. q.lib.2.caſ.319.nu.11. in fin.

23 Nec etiam dicatur licèt non poſſit agi criminaliter ad inſtantiam partis, non tamen per hoc Fiſcus procedere prohibetur ad pœnam extraordinariam, & ſtellionatus ad ea, quæ ſcripſit Menoch.d.caſ.398 num.24.& dixi in addit. ad meum conſ.21. num.1. littera B, cum alijs allegatis. Nam in hoc crederem aduertendum quod Doctores per Menoch. & per me vbi ſupra allegati, ac etiam ipſe idem, Menoch. & ego loquimur in caſu in quo, & pars, & Fiſcus habent criminalem actionem propter crimen à Reo commiſſum & tunc bene procedit quod licèt pars nolit criminalirer procedere, vt puta in crimine vſurarum, ſeù iniuriarum, prout loquitur, Menoch. vel quia volens parſ. criminaliter agere voluit iudicium ciuile intentare, prout in meo conſ. Non poſſit eiuſdem partis conſenſus Fiſcum impedire ne ſuam experiatur actionem. Non ſic quando res habet originem à contractu. Et quando prætenſus dolus poteſt purgari actione ciuili deſcendente ex eodem contractu prout in caſu noſtro, quia tunc ſicut parti habenti actionem ciuilem ex contractu nõ datur alia actio de dolo, quia illa non datur niſi in ſubſidium, gloſſ. in l. 3. in verbo de dolo in princip. ff. de crimin. ſtellion. Bald. conſ. 14. in fine verſ. ſed & illud, & in conſ. 15. in princ. verſ. & ex hoc ſequitur lib.5. Aym. conſ. 280. colum. 3. verſ. poſtremò conſidero, Ità nec Fiſco datur actio criminalis ſtellionatus, quæ tunc demum datur quando parti datur ratio ciuilis de dolo aliter ſecùs d.l.3. in princip. verſ. quod enim & ibi eadem gloſſ. in verſ. Item vbicumque Bald. d. conſ. 14. eodem verſ. ſed & illud, Aym. conſ. 6. num. 105. Paul. de Caſtr. conſ. 411. num. 4. lib. 1. Aretin. in cap. de his num. 10. extrà de accuſat. & benè ni fallor declaraui in mea pract. par. 1. quæſt. 19. nu. 36. verſ. quibus non obſtent. Et conſequenter iſto caſu nec pars, nec Fiſcus criminaliter agere poterit, quia nullam habent actionem de dolo ſeù ſtellionatus.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

ARGVMENTVM.

Fideiuſſor de repræſentando aliquem, nunquid teneatur repræſentare eum pro quo fideiuſſit citatum, & Bannitum pro alia cauſa.

SVMMARIVM.

Fideiuſſor de repræſentando aliquem tenetur illum repræſentare etiam quod is fuerit citatus ſeù bannitus pro eadem cauſa, pro qua fuit præſtita fideiuſſio, nu. 1.

Fideiuſſor de repræſentando pro omni, & quacunque cauſa tenetur illum repræſentare etiam, quod is fuerit citatus, aut bannitus pro alia cauſa, pro qua fuit præſtita fideiuſſio, nu. 2. contra nu. 4. & ſeqq.

Fideiuſſor de repræſentando aliquem tenetur illum repræſentare etiam quod is fuerit citatus ad informandum curiam pro alia cauſa, pro qua fuit præſtita fideiuſſio, num. 3.

Fideiuſſor de repræſentando aliquem non tenetur illum repræſentare quando eſt factus irrepræſentabilis culpa, & facto Iudicis, num. 5.

Fideiuſſor de repræſentando ſimpliciter præſtita cenſetur reſtricta ad cauſam pro qua Reus erat inquiſitus, & carceratus, num. 5.

Cauſa, vel ratione vna ceſſante non ceſſat diſpoſitio fundata in duobus cauſis, ſeù rationibus, nu. 5.

CONSILIVM CXXVI.

DVBIVM.

1 CONTROVERSIA Doctorum nunquid fideiuſſor ſit liberatus à præſentatione rei principalis quãdo antequàm fideiuſſor requiratur, vel in mora conſtituatur, reus citatur, bannitur, vel condemnatur, procedit quando fideiuſsio præſtita fuit pro vna cauſa, & contra reum in alia cauſa, ſeù delicto, proceditur, ſecus ſi, pro eodem delicto, & cauſa, pro qua fideiuſſio fuit præſtita, contingat reum citari, banniri, ſeù etiam condemnari, quia nihilominus fideiuſſio non liberatur à præſentatione ità Boſſ. de carcer. fideiuſſ. relax. num. 41. & tenent alij, quos refert Farinac. quæſtio. 34. num. 83. & num. 85. dicit eſſe magis communem opinionem, quam etiam ſequendam in iudicando tradit d. quæſt. nu. 170. in fine.

2 Hoc ità præſuppoſito ceſſare videtur omnis diſputatio. In caſu noſtro, in quo agitur de fideiuſſione præſtita, pro omni, & quacunque cauſa, nam licèt antequàm fideiuſſor fuerit requiſitus, & in mora poſitus, reus principalis fuerit præceptatus, ſeù citatus, tamen non poteſt videri fuiſſe pro diuerſa cauſa, & delicto, cum fideiuſſio comprehendat omnem cauſam non ſecùs ac ſi pro illamet cauſa fuiſſet

præſti-

præſtita, cum genus idem operetur quod ſpecies l.ſi duo, ff. de adminiſtrat. tutor. cum vulgaribus, & conſequenter non videtur liberatus fideiuſſor, ſecundum diſtinctionem de qua ſupra.

3 Præterea in caſu noſtro fuit tantum proceſſum ad tranſmiſſionem præcepti ad informandum curiam, nec vlterius progreſſum fuit, quo caſu verius videtur fideiuſſorem teneri, quamuis pro alia cauſa ſe obligauerit. Ità Bart. Alexandr. & Cæteri in l.ſed & ſi quis, §.illud, ff.ſi quis caut.&c.

Reſolutio dubij.

4 Fideiuſſorem non teneri ad repræſentandum reum poſt accuſationem, præceptum, bannum, aut quid ſimile, contra eum formatam etiam quod fideiuſſio ſit præſtita, pro omni, & quacumque cauſa in terminis voluit, Ioann. Bott. conſ.38. num. 8. refert eum, & ſequitur Baiard. ad Clar. quæſtio.46. num.66. Et hæc concluſio eſt fundata in optima ratione, quia talis fideiuſſio etiam præſtita ex quacumque cauſa recipit interpretationem à iure communi, vt pariter in terminis voluit, Herculan. de caut. de non offendend. cap.23. ſub numer. 20. & capit.42. num.30.

5 De iure autem communi eſt quod reo effecto irrepræſentabili facto Iudicis liberatus ſit fideiuſſor ex latè per me allegatis in tit. de carcerib. & carcerat. quæſt.34. num.44.45.& 46. & benè per M.Antonium Eugen. conſ.2. num.4.& conſ.67.poſt nu.8. & conſ. 68. num. 26. & ſeqq. Et licet ceſſet alia ratio, quam Doctores adducunt ad fauorem fideiuſſoris, quod ſcilicet omnis fideiuſſio cenſetur restricta ad cauſam, pro qua quis fideiubet ad l. 2. cum ibi not. per Doctores, ff. ſi quis caut. cum alijs per Hieron.Gabr. conſ.173.num.11. lib.2. Non tamen ceſſat alia ſupradicta ratio, quod ſcilicet reus eſt factus irrepræſentabilis facto Iudicis de qua ſupra, & ſic intrat concluſio quod vbi diſpoſitio eſt fundata in duabus rationibus, ceſſante vna ſolùm ratione, nõ ceſſat diſpoſitio l.ſi nõ lex alia, ff.de hered.inſtituen. cum alijs per Tiraquell.ceſſante cauſa limitat.22.

6 Nec obſtet argumentum, quod ſicut bannum, & condemnatio non excuſat fideiuſſorem, quãdò reus bannitur, ſeù condemnatur, pro eadem cauſa, pro qua fuit præſtita fideiuſſio vt dixi in dict. quæſt. 34. num. 83. 84. 85. & 170. in fine. Ità etiam, nec debeat excuſare, quando fideiuſſio fuit præſtita pro quacumque cauſa, cum genus idem operetur quod ſpecies, Non enim opus eſt argumentis, Vbi in terminis habemus doctrinas Doctorum ſine contradictore, & eas quidem fundatas in optima ratione vt ſupra.

7 Nec etiam obſtet quod contra reum in caſu noſtro non fuerit proceſſum niſi ad tranſmiſsionem præcepti ad informandam curiam, cum vt in informatione facti mihi data præſupponatur quod fuerint etiam tranſmiſſi exequutores Epiſcopi ad ipſum capiendum, tranſmiſſuſque etiam Commiſſarius ex Ciuitate Peruſij ad faciendum proceſſum, & etiam trãſmiſſum monitorium ſuper crimine capitali nempè ſuper delatione Terzaroli, pro qua intrat pœna mortis vigore bannimentorum Peruſiæ, & pro violentia, & inſultu in Bariſellum animo ipſum occidẽdi niſi vitam amore Dei ſibi ſupplicaſſet, vel ſaltim ſuper præmiſſis formata Inquiſitio, citatuſque reus ad illi reſpondendum. Hæc enim ſi pro parte Fiſci negentur, ſunt benè in facto firmanda, & quatenus opus ſit fideiuſſori ad illa probandum danda dilatio. Sed rebus ſic ſtantibus, fideiuſſorem omnino abſoluendum crederem, prout ità fieri ſperatur, cum cauſa agatur coram ſapiente, & integerrimo Iudice.

Quando hæc ſcripſi, Iudex, vt audiui iàm contrà fideiuſſorem mandatum decreuerat, ſed viſis prææallegatis ſubſtitit, nec decreto mandato exequutionem dare voluit. Et rectè quidem.

Proſper Farinacius I.C.Romanus.

ARGVMENTVM.

Diſcutiuntur quinque præcipua inditia contra carceratum, & inquiſitum de vulneribus ſub pace, Primum de inimicitia, ſequuta poſtmodum pace, & reconciliatione, & quandò pax ſeù reconciliatio dicatur facta de recenti. Secundum de compoſitione, ſeù gratia aliàs habita pro ſimili delicto, An & quando ex ea quis fateatur crimen. Tertium de non ſalutatione, & non alloquutione, An & quandò indè reſultet inditium inimicitiæ, & quale. Quartum de mendacio. Et Quintum de inculpatione vulnerati exiſtentis in articulo mortis.

SVMMARIVM.

Cauſa delicti ceſſante omnis delicti præſumptio ceſſat, & è contra nu.1.& nu.7.& nu.13.

Inimicitiæ Inditium tollitur per ſubſequutam pacem, & reconciliationem, nu.2.

Pax, ſeù reconciliatio de recenti facta non tollit inditium inimicitiæ, nu. 3.

Pax, ſeù reconciliatio dicitur facta de recenti, ſi infrà triduum facta fuerit, vel & melius Iudicis arbitrio relinquitur, num. 3. Quod, An verum ſit, & quando vide, nu.14.& nu.23.& ſeqq.

Inditium inimicitiæ tollitur pro confeſſionem peccatorum, & ſumptionem Sanctiſſimæ Eucharistiæ, num. 4. & num.25.

Iniuria ex verbis inferri non dicitur, quandò in illis non improperatur aliquod turpe, aut delictum, nu. 5.

Inimi-

Inimicitia leuis non facit inditium ad torturam, num.6. & num.26.& 27.

Inimicitiæ cauſæ incognitæ inquiſito, non faciunt inditium contra ipſum, nu.7.

Præſumptio ex præſumpto capi non debet, nu.7.

Supplicans, ſeù gratiam, aut veniam petens dicitur fateri delictum, dummodò in ſupplicatione delictum exponat aliter ſecùs, nu.8.

Criminoſus non dicitur, nec conſuetus deliuquere, niſi de delicto fuerit confeſſus, conuictus, aut condemnatus, num.8.& num.35.

Mendacium non facit inditium ad torturam, quãdò ſi inquiſitus ſaſſus fuiſſet ipſi nou nocuiſſet, nu.9.

Falſitatis demonſtratio nulla maior eſt, quam illa, quæ ſumitur ex varietate, & contrarietate, nu.10.

Teſtis dicens quid dictum, aut factum præſente aliquo, redditur de falſo ſuſpectus, ſi ille qui in teſtem vocatur negat, num.11.

Fuga ſicut facit inditium ad torturam, ità non fugiẽs, cum fugere poſſit præſumitur innocens, nu.12.

Inimicitia capitalis etiam ſine adminiculis, facit inditium ad torturam, num.13. Immo etiam ſufficit leuis inimicitia, quandò nemo alius de delicto imputatur, nu.16. contra num.27.

Criminoſus emendatus non dicitur, niſi per triennium laudabiliter vixerit, nu.14.

Iuimicitia præſumitur ex non ſalutatione, num.15. In fine Declara quod nou propterea dicitur inimicitia capitalis, num.16.

Aſſertio vulnerati exiſtentes in periculo mortis, & poſt ſumptam Eucharistiam non leue facit inditium contra inculpatum vulnerantem, uu.18 contra nu.37.

Malus ſemel ſemper præſumitur malus, nu.19.

Conſuetudo delinquendi inducitur ex vnico delicto, numero 19.

Componeus, & tranſigens cum Fiſco dicitur fateri delictum etiam, quod compoſitio fuerit facta mediante tertia perſona, nu.20 contra nu.34.

Mendacium facit inditium ad torturam, præſertim iunctis adminiculis, nu.21.

Iuiuria omnis tàm verbalis, quàm perſonalis rrmitti poteſt expreſsè, & tacitè, nu.22.

Fama in criminalibus non facit ſimplenam probationem, num.28.

Teſtis vnicus deponens de publica voce, & fama redditur de falſo ſuſpectus, nu.29.

Fama publica non probatur per teſtes deponentes de fama viciniæ, num.29.

Fama publica non cenſetur probata per teſtes deponentes, ità publicè dici audiuiſſe, quandò agitur criminaliter, num.29.

Teſtes deponentes ſuper negatiua non coarctata loco, & tẽpore, redduntur de falſo ſuſpecti, nu.30.

Teſtis deponens ſine ratione, dicitur deponere, vt pecus, num.31.

Teſtis deponens de ſuo credere nihil probat, nu.32.

Teſtis deponeus ſe non audiuiſſe non probat negatiuam, niſi addat, quod ſi ſic dixiſſet ipſe audiuiſſet, nec poterat dicere quin audiuiſſet, nu.32.

Mendacium in non ſubſtantialibus non facit inditium a torturam, num.36.

CONSILIVM CXXVII.

1 IN omni proceſſu, & inquiſitione contra aliquem ſuper quocunque crimine formato, in primis inſpiciẽdum eſt de cauſa propter quam inquiſitus ad delinquendum moueri potuerit, Vbi enim in reo delinquendi cauſa vrget ex eo etiam, quod fuerit delinquens non modicè arguitur, Caſon. de indit. & tortur. tractat.2. cap.1. num.2. & cap.3. num.1. 2. 6. & 7. Ità, & è contra ſi in reo nulla delinquendi cadit veriſimilis cauſa, omnis delicti ceſſat præſumptio, cum ſine cauſa nemo delinquere præſumatur, Caſtr. in l. fluminum, §.fin. ff. de damn. infect. & in l. altius, ff. de ſeruit. Grammat. conſil.42. num.10. in fine.

2 In caſu de quo agitur, non video Fiſcum contra Marium aliam poſſe prætendere cauſam, quod Ioa. Mariam vulnerauerit, Niſi ex eo, quòd aliàs de anno 1610. fuerit ab eodem Io. Maria, cum Archibuſio vulneratus, Quæ quidem cauſa penitùs ceſſat propter ſæqutam reconciliationem, & pacem, Innoc. & alij in cap. cum oportuit de accuſat. Grammat. vot.34.num.6. Nouell. in tractat.ad defenſam rubr. An inditia pro reo danda ſint, num. 42. verſ. ſi inimicitia, Plot.de in lit.iuran. §.54. num.5. verſ. fallit primo.

3 Nec dicatur hanc pacem non tollere odium, & rancorem præcedentis inimicitiæ, ex quo de recenti videtur facta ad gloſſ.in Clemen. nè agro, §.ſanè in verb. Nouitijs, ff. de ſtat. monac. Foller. in practic. crimin. in verb. recipiantur confeſſiones, nu.2. verſ. Iſtis enim iunctis, Carer. in pract. in 2. tract. de indit. & tortur. §. quartum inditium, num. 9. in principio; Nam quod non dicatur de recenti ſecundum vnam opinionem ſufficit lapſus trium dierum argumento text.in cap.accuſatores 3. quæſt.15. Vbi Arcbid. & Præpoſ. & communem dixit Sigiſmund. inter conſ. feud.46. poſt num. 27. cuius opinionem licèt nihil allegando non putet veram, Clar.in pract. §. fin. quæſt. 24. num. 6. verſ. Sed quid ſi ſequta ſit reconciliatio in fine; Negari tamen non poteſt, quin ſaltim id totum arbitrio Iudicis relinquatur, vt voluit Clar. Vbi ſupra, & antè cum Campeg.de teſtib. reg.23. in 3. fallen. Maſcard. de probat. lib.2. concluſ.899. num.10. in fine.

4 Qui quidem Iudex in propoſita facti ſpecie non poterit arbitrari niſi pacem non de recenti factam dici poſſe; Primò propter lapſum annorum duorum cum dimidio à tempore factæ pacis ad vulnera in Io.Mariam illata; Secundò propter ratificationem pacis ſubſequutam à Mario non obſtante, quod Io. Maria eam ratificare noluerit eiſdem modis, & forma, quibus ſuo nomine facta fuit; Tertiò propter confeſſionem peccatorum, quam inquiſitus ſæpiùs

poſt

poſt factam pacem Sacerdoti fecit, ex qua etiam præcedentis inimicitiæ inditium prorſus ceſſare dixerunt, Luc. de Penna in l.1.C.vt terminorum vſus in fine, num.24. lib.11. Maluaticen. conſ. criminal. diuerſ.110. num.29. lib.1. Burſatt. conſ.20. num.16. lib.1. Marc. Anton. Eugen. conſ.27. num.23. & ſeqq.

5 Quod ſi forſan Fiſcus cauſam prætendat in quibuſdam verbis habitis inter fauſtina vxorem Marij, & ipſum Io. Mariam eodem die, quo Io. Maria fuit vulneratus, quæ benè referuntur in informatione facti mihi data, Et quidem neſcio videre quomodò ex dictis verbis poſſit oriri aliqua prætenſa cauſa vulnerandi Io.Mariam cum ex illis nulla Mario,aut eius vxori fuerit facta illata iniuria, Improperatum delictum, aut turpe verbum dictum, ſine quibus iniuria inferri non dicitur Bald. & alij in l.turpia, ff.de leg.1. & in l.his verbis, §.1. ff. de hæred. inſtit. & in l.1. in fine, ff. de obſeq. alio. præſtan. cum alijs per Bonif.de Vital.in tit.de iniur,nu.19.& Soccin.conſ. 146.nu.1.in fine lib.1.

6 Et tamen de hoc,vt cauſa inimicitiæ inditium faciat, debet eſſe non leuis, ſed grauis iniuriam inferens, aut honorem, aut in perſonam, aut in bona alicuius Caſon.vbi ſupra cap.3.nu.8.& ſeq. Blanch. de indit. ad l.fin.ff.de quæſt. num.130.Vulpell.conſ. 99. num.2. Honded. conſ.96. num.67.lib.2. Ex dictis autem verbis, nec Marius, nec eius vxor offenſi fuerunt,in honore,in bonis,aut in perſona.

7 Et dato etiam quod eo tempore Io.Maria in vxorem Marij iniurioſa verba protuliſſet, aut aliquid turpe dixiſſet, vel delictum improperaſſet, prout non dixit, nec protulit, nec improperauit, Hoc tamen non ſufficit ad præſumendum contra Marium, niſi fuerit etiam probatum,quod vxor prædicta verba Mario retulerit, & ſic quod ad eius notitiam deuenirent, Grammat.vot.6.num.19.Aym.conſ.205. num.10. Simon. de Pret. conſ.15. num.58. Bertazzoll. conſ. 215. num. 10. Et ſi dixerit Fiſcus, quod præſumitur vxorem Marij omnia ipſi retuliſſe. Reſpondo hanc præſumptionem non ſufficere, quia ex præſumptione, præſumptum aliud colligi non poteſt l.ſi ſeruum filij,ff.de leg.1. Anchar.conſ.302. ad fin. Burſatt. conſ.271. num.26. Nicol.Moron.de Tregu. & Pac. quæſt.113. num. 10. ſecundùm vltimam impreſſionem: Quarè vt ad rem redeam, ceſſante cauſa, propter quam Marius veriſimiliter moueri potuerit ad vulnerandum Io. Mariam, ceſſant vtiquè omnia alia inditia, & præſumptiones, ſi quæ forſan ex proceſſu contra eum apparerent;Bart.conſ. crimin. diuerſ.8. num.8. lib.1. in folio, Foller. inter eadem conſilia, conſ.138. num.13. & in pract. crimin. Item quod ſororem venenauit poſt numer. 19. Menoch. qui pluribus hanc concluſionem exornat, conſ.230.nu.25.& ſeqq.

8 Sed re vera benè omnia intuenti, nec etiam in proceſſu aliquod adminiculum nedùm vrgens inditium contra Marium viget, Nam quod aliàs pro prætenſa facta pace inquiſitus, & carceratus ſolutis ſcutis quindecim, Gratiam obtinuerit, Nihil eſt, niſi Fiſcus producat eius ſupplicationem,in qua delictum fateatur; Tunc enim benè gratiam petens dicitur delictum fateri prout aliàs reſoluit. Rota Coràm Gyptio in vna Meliten. Abbatiæ,Lunæ 27. Aprilis 1592. & coràm Bubalo de anno 1586. in vna Cæſarauguſtana ſtatus de morata, alitèr ſecùs,Specul. in tit. de probat. §.3. num.24.verſ. ſed nunquid Abb. in cap.dilectus,num.39. ad med. de ordin.cognit. Roman. in l.1. §. nunciatio, num.3. verſ. circà primum, & ibi etiam Alexandr. num. 7. verſ. & qui petit veniam, ff.de nou. oper. nunc. Non enim ſufficit, quem aliàs fuiſſe inquiſitum, aut carceratum pro aliquo delicto, ad hoc, vt indè dicatur criminoſus, & ſolitus ſimilia facere, niſi etiam fuerit,aut confeſſus, aut conuictus, aut condemnatus, Grammat. vot.30. num.25. & ſeqq. & conſ.45. num.32. Carer. in practic. in 2. tractat. de indit. §. 14. inditium, num. 2. Foller. in pract. crimin. in verb. Item quod ſororem venenauit, num. 28. Vltrà quod nec ſola delinquendi conſuetudo facit inditium,niſi alia concurrant, Marſil. in pract. §.diligenter, num. 12. verſ. contrariam partem, & ſeqq. Carer. in d. §. 14. inditium Alciat. de præſumpt. reg. 2. præſumpt. 7. num.3. Clar. in pract. §.fin. quæſt. 64. verſ. ſed pone quod reus.

9 Mendacium de non cognitione Brixianorum, & quod ſerò ante commiſſum delictum quidam Iulius non fuerit in eius domo, nec pariter aliquod contra Marium facit inditium, cum, ſi illud liberè faſſus fuiſſet in nihilo ſibi nocuiſſet (ex quo, nec Iulius à curia habetur pro culpabili, nec etiam Brixiani pro delinquentibus,niſi ex depoſitione vulnerati) Marſil.conſ.15.num.15.verſ. præterea etiam reſpondeo Bertazzoll.conſ.59.num.7. & conſ.150.nu.6. lib.1. Honded.conſ.107.

10 Nec iſto caſu Io. Mariæ vulnerato aliquid omninò credendum eſt, Tum quia principaliter & in ſua depoſitione dicit ſe offenſum, & vulneratum à Mario, Tum etiam quia ſibi ipſi pluries varius, & contrarius exiſtit, cum in primo examine; Primò dicat quod fuit inſulatus ab vno,& in ſecundo examine,quod fuit inſultatus à duobus;Secundò in primo examine, quod fuit inſultatus à parte poſteriori, in ſecundo quod fuit inſultatus à parte anteriori; Tertio in primo examine, quod qui ipſum vulnerauit aufugit verſus Eccleſiam Sancti Valerij, in ſecundo autem examine, quod aufugit verſus domum Marij, Nulla autem maior falſæ depoſitionis demonſtratio eſt, quàm varietas, & contrarietas in ea contenta l.qui falſò, & ibi gloſſ. in veabo puniuntur, ff. de teſtib. cap. qui falſò 4. quæſt. 3. l. eos, ff. de falſ. cum ſimil.

11 Et eò magis depoſitio dicti Io. Mariæ detegitur falſa, cum alleget in conteſtes Cæſarem, & Nemeſium, qui examinati dicunt, nec vidiſſe, nec aſtitiſſe prætenſis percuſſionibus,& ſic ipſum in hoc apertè de falſo conuincunt, Alexandr. conſ.61. num. 7. lib.4.Bald.in cap.cum cauſam,quæ inter,num.17.& ibi

Digitized by Google

ibi Felin.nu.2.verſ. ſed hanc fallentiam extrà de teſtib.reg.410.in fine Gabr.tit.de teſtib.concl.3. num. 11.lib.1.

12 Et ad fauorem Marij, & ad eius innocentiæ clarã probationem, non modicè circumſpectus iudex cõſiderare debet, quod incontinenti ferè commiſſo delicto Marius domi ſuæ apud ignem cum ſua familia & ad ſua peragenda negotia à Birroarijs inuentus fuit, ſicut enim fuga delinquentis contrà delinquentem inditium facit, ità, & econtra non fuga eius qui fugere poterat, non fugientis innocentiam clarè demoſtrãt, cum innocentia homines ſecuros reddat, & nihil mali præcogitantes faciat l.ſi non commiſſi C. de iniur. l. cum fratrem C. de his quib. vt indign. Marſ.in pract.§.diligenter num. 104. Aym. conſ.6. num.38.lib.1.Roland.conſ.34.nu.51. in fine lib. 2. Hæc autem vltima ſint dicta ex abundanti, cum vt ſupra dixi defectus cauſæ, omnia prætenſa tollat inditia, quibus ceſſantibus nihi ſupereſſe video, quod huius carcerati relaxationem, & abſolutionem iure impedire valeat, prout ità fieri ſperatur, cum præſertim res agatur coram integro, & ſapiente iudice.

Proſper Farinacius I. C. Romanus.

Dubia in eadem cauſa.

13 INdubitati apud criminaliſtas iuris eſt, quod quãdo delictum aliquod fuit commiſſum inditium oriatur contrà cauſam habentem, vt puta vindictæ, & ſimilium, vt latè exemplificat Caſon.tract. de inditijs cap.1.& 3.num.1.2.6.& 7.2.tract.qua cauſa non ſolum indicat propoſitum, ſed etiam reum, vt per Caſon.d.loco, eò magis cum appareat nullum alium delinquendi cauſam habuiſſe vt per eundem ibidem num.11.& inditium huiuſmodi taliter vrgere contrà cauſam habẽtem, quod ſi talis, carceratus extat poterit tormentis ſubijci ſecundum veriorem, & magis receptam opinionem, concurrente tamen aliqua coniectura, vel adminiculo, vt per Menoc. de præſumpt.quæſt.89.nu.51.Peguer. deciſ. crimin.17 per tot. & latius per Excellentiſſimum Dominum meum obſeruandum, cui multum debeo in ſuis aureis tract.q.49.nu.102.& ſeq.& q.52.nu.153.tit.de indit.& tortur.

14 Quod cauſa ſubſiſtat contra Marium carceratum de illatis vulneribus in perſonã Io.Mariæ, eſt inimicitia capitalis ob vulnera illata ictu Archibuſij à prædicto Io.Maria in perſonam Marij carcerati, Nec obſtant adducta per d.Dominum Excellentiſſimum Dominum meum, per pacem ſequutam eo tempore, vt in facto, & iure dèducitur, fuiſſe ſublatum odium, & rancorem per lapſum annorum duorum cum dimidio à tempore pacis initæ, ad vulnera in Io. Mariam nuper illata, & ſic de antiquo, & non de recenti factæ, cauſamq; nullam delinquendi ſubſiſtere, quia pro parte fiſci reſpondetur pacem huiuſmodi dici de recenti, cum tempus recens dicatur per triẽnium, ſeptennium, & quinquenniũ ad gloſ.in Clem. 1.de reb.Eccleſ.non alien.& in §.multum, inſtit.de liter.oblic.& paſſim per Doct. & in locis non ignotis Dominis meis pro carcerato ſcribentibus, & in terminis, quod pax dicatur de recenti per triennium tenuit expreſsè Bonacoſſa in ſno tract.commu.opin. crim.volum.1.in verb.inimicus, in illis verbis, & debet triennium eſſe elapſum ad hoc, vt dicatur benè reconciliatus, quam auctoritatem fiiſcus comprobat ex doctrina Clari in quæſt.21. in verbo fama in fine ſub verſ.benè verum eſt, vbi dicit, quod ad effectum, vt quis dicatur emendatus, & purgatus à macula requiri triennium, quod dicit eſſe notandum, & Excellentiſſimus Dominus meus late ſequitur, & ampliat in lapſu triennij in ſua quæſt.23.num.26. & ſequen.in 1.par.tit.de delict. & pœn. & ſic per prædicta videtur pacem dici de recenti & durare odium, primcuumq; rancorem, & Doct. allegati ad fauorem carcerati, expreſsè, & clarè loquuntur in pace de antiquo, & non in ea infrà triennium facta.

15 Et cum longum, & antiquum tempus de iure dicatur eſſe Decennium, viginti, triginta, & vltrà annos vt in locis communibus Doctores hoc totum relinquere iudicis arbitrio, qui ex circumſtantijs qualitate perſonarum, ac inimicitiæ exiſtimaret qualis de recenti, & quo de antiquo pax dicatur Domini mei etiam dicunt, ac admittunt etiam eſſe communem, ſed cui dubium ſtantibus præmiſſis, quod iudex non poterit aliter arbitrari, niſi de recenti, ſtante quod Marius non alloquebatur nec reddebat ſalutationem Io.Mariæ vulnerato eundem ſalutanti, vt deponuut quatuor teſtes vicini Marij, & Io. Mariæ benè informati, atteſtantes de loco, & tempore, vt videre eſt in depoſitionibus Victorię, Liuiæ, Capretti deponẽtum de paucis diebus ante vulnera, ac Marci Antonij de Sancto Vito vltra aſſertionem vulnerati poſt Sacratiſſimam Euchareſtiam ſumptã, & dum erat in maximo mortis periculo, ex qua non ſalutatione poſt pacem non ſolũ apparet de nõ pace vera, ſed ſimulata, & de aperto odio, inimicitia, & rancore non remiſſo ad huc ſubſiſtente, vt per Decian.in ſuis trac.crim.cap.25.lib.3.nu.22.34. & 27. & cum agatur inter perſonas ruſticas, inimicitiæ sũt atrociores, Imò implacabiliores, vt per eundem Decian.d.c.25.nu.84.

16 Et hoc non ſolum procedit in graui, ſed in leui odio, & inimicitia, ſecundum communiorem opinionem, vt per Rimin.iun.conſ.88.num.4.lib.1.& conſ. 302.lib.3.num.8.& ſequen.oririq; inditium ad torturam, præſertim, quando delictum fuit de nocte commiſſum vt per Cla.q.21.in verſ.inimicitia ad fin.ibi. Ego autem, &c.

17 Augentur præmiſſa, cum nullus alius habeat cauſam delinquendi, præterquam carceratus, vt per ea, quæ ſuprà fuerunt deducta, & late per Exclentiſſimũ Dominum meum in q.49.nu.107.& q.62.num.158. & ſequen.

18 Et ſi præmiſſa procedunt quando omnino ignoratur delinquens, multò magis ſibi locum vendicare debent, concurrente contrà carceratum aſſertione vulnerati dum laborabat in periculo vitæ, & etiam poſt ſumptionē Sanctiſſimæ Euchariſtiæ iureiurãdo, firmata quæ, cõcurrentibus ſuprà deductis, & quod delictũ fuit nocte commiſſum, & difficilis probationis, operantur non leue inditium, vt per dictum Excellentiſſimum Dominum meum queſtione 46. numero 25. verſicul. ſi verò vulneratus conualueſit & num. 34.

19 Aliud etiam vrget contrà carceratum, quod ipſe aliàs vulnerauerit quendam Dominicum Martauellum, cum quo pacem habebat, & carceratus compoſuit in ſcutis quindecim, cauſa adiecta, quod agebatur inter ruſticas perſonas, & ſic ſolitus in huiuſmodi genere delinquere, cum de preterito præſumatur in futurum, ex regula ſemel malus, & ex vnico actu inducitur quem eſſe talem gloſ. in c. tua nos 25. quæſt. 2. & ſequitur Bald. in l. 3. C. de Epiſc. aud. quod quidem inditium de per ſe eſt ſufficiens ad torturam Rolan. conſ. 63. num. 35. vol. 2. & de communi atteſtatur Villalob. in commun. opin. in verbo inditium numer. 18. eo maximè cum alia præcedant atque concurrant.

20 Nec dicatur ſententiam, ſeu decretum factum à runc temporis Gubernatore fuiſſe iniuſtum, cum ex actis non iuſtificaretur delictum, quia reſpondetur, quod ſi fuiſſet delictum probatum, quod tunc Iudex non potuiſſet ità leuiter tranſire cum ſolutione ſcutorum quindecim, ſed ob dubium litis, & infra biduum ſe concordauit cum Fiſco, conuentioneque facta fuit deuentum, ad dictum decretum, ſententiam, & incontinenti ad ſolutionem dictæ ſommæ, vt in calce decreti, ſeu ſententiæ eſt videre, quodquidem decretum, ſeu ſententia, cum ab eo, & ea, nec à Fiſco, necà reo extiterit reclamatum fuit mandata exequutioni, & reus relaxatus & liberatus, & ità decretum huiuſmodi validum eſt & paſſim in vrbe quam alibi, à poteſtatem componendi habentibus ſeruatur, vt per excellentiſſimũ Dominum meum in ſua quæſt. 5. num. 3. circa finem late deducitur ex pluribuſq; ex dicta compoſitione, & ſententia acceptata vltra dicta reſultat confeſſio delicti, Primo quia ſtatim fuit ſoluta pecunia, de qua in dicto decreto, Secũdo quia ex datione fideiuſſionis de non offendẽdo, vtendo dicto decreto, Tertio quia eo carcerato, & fratre inſtante prout, in principio dictæ ſententiæ legitur, fuit facta ad eius fauorem, de primo comprobatur in iure, ex regula vbi culpa, ibi pœna l. cum datio C. de bon. damn. & alia adducuntur in d. quæſt. 5. num. 19. verſ. ſublimita. De Secundo, & Tertio, latè per Bertazzol. conſ. 170. num. 24. vol. 1. & Neuizzan. conſ. 68. per totum, ampliantq; prædicta procedere, quando etiam per tertiam perſonam fuiſſet compoſitio, & alia geſta nomine carcerati, vt per dictum Dominum meum in d. quæſt. 5. num. 19. & 24. verſ. ſublimitando hanc, & eſt ratio, quia reus debebat contradicere, & non contradicendo dicitur omnia ratificaſſe vt per Doct. in reg. qui tacet de regul. iur. & late in d. q. & numeris & ſuprà citatis.

21 Nec prætermittendum putat fiſcus, alijs pro nunc prætermiſſis, mendacium, de quo conuincitur Marius, non agnoſcere Aloyſium Brixienſem, qui nominatur pro complice in vulneribus illatis prædicto Io. Mariæ, ex quo dolus arguitur, & propterea non eſt mirum, contrà negantem veritatem, oriri inditiũ ad torturam ſecundum vnam opinionem, & ſecundum alteram, ſaltem præſumptionem delicti, in qua vltima omnes ſcribentes concordant, vt per Clar. d. quæſt. 21. in verb. mendacium, & hoc ex abundanti adiuncto, ſupradictis ſatis vrgere contrà carceratũ, non videtur eſſe dubitandum, cumq; ſingula non profint. cumulata iuuent, & ſufficiant ad torquendũ vt latè per d. Excellentiſſimum Dominum meum in quæſt. 36. num. 34. & ſequen. & q. 37. num. 11. & alijs locis, quæ conſulto prætermittuntur & ex præmiſſis ſint pro nunc reſtricta dubia ex parte Fiſci ad prædicta contra carceratum, quibus, &c.

Reſolutio dubiorum.

22 Excitata dubia per verè eruditum D. Iudicem nomine Fiſci, non obſtant prioribus meis ſcriptis, Ad primum enim de capitali inimicitia orta ob vulnera illata ictu Archibuſij, iam fuit dictum ex ſubſequuta pace huiuſmodi inditium reſolutum fuiſſe, cum certiſſimi iuris ſit, iniuriam omnem tamen verbalem, quam perſonalem nedum per pacem, & expreſſam reconciliationem remitti poſſe l. non ſolũ §. iniuriarum actio in fin. verſ. proinde, & ibi Gloſ. in verb. non tenebit Bart. poſt num. 2. Alberic. nu. 3 in fine & Angel. num. 2. verſ. ſi autem ff. de iniur. ſed etiam per tacitam l. in ipſius vbi Bar. & communiter Doct. C. famil. hærciſcund.

23 Nec dicatur prout bene dicitur præmiſſam concluſionem non procedere in pace, ſeu reconciliatione de recẽti, Nam quod pax de qua agitur cum, ſint lapſi anni duo cum dimidio, quod dicatur de recenti, negatur, & licèt prout in dubitationibus, recens, aut modicum tempus, quandoq; dicatur infrà triennium, quandoq; infrà quinquennium, & quandoq; infrà ſeptennium ad Gloſ. in clem. 1. de reb. eccle. nõ alienan. §. fin. in verbo ad tempus modicum & in §. multum in verbo multum Inſtit. de literar. oblig. Veritas tamen eſt quod quandoq; & ſepius modicum tempus dicitur trium, aut quinq; dierum l. & ſi per tres ff. ſi quis Cautionibus l. fin. C. de error. aduocat. quandoq; decem dierum, vt in l. ſi debitori ff. de iudic. & in l. promiſſor. Stichi ff. de conſtitut. pecun. quandoq; duorum menſium l. Sancimus, & l. fin. C. de ædific. priuat. quandoq; quatuor menſium l. ſi cũ dies §. ſi. ff. de arb. & quandoq; etiam decem menſiũ l. 2. de ſecun. nupt.

24 Quarè cur potius ad effectum, de quo agitur recens reconciliatio intelligi debeat infrà triennium, potiùs

Digitized by Google

potiùs quàm infrà biennium, Infrà aliquot menſes, aut dies, ſicut ex præallegatis iutibus, vt plurimũ ſic intellexiſſe apparet, nulla ſuadet ratio, immo contrarium apertè ſuadetur ex vera illa iuris concluſione Doctorum volentium ad excluſionem delicti omnem interpretationem ſemper faciendam eſſe ad gloſ. in cap. nè quis arbitretur in gloſ. 1. ad finem 22. quæſt. 2. Marſil. conſ. 2. num. 9. verſ. Et adduci poteſt, Gabr. lib. 7. concluſ. 2. num. 10. & num. 15. Er propterea non immeritò in terminis reconciliationem non de recenti factam, eam dixit Sigiſmund. inter conſilia feudalia conſ. 46. poſt num. 7. quæ facta fuit ante triduum, & teſtatur de communi per text. expreſſum in cap. accuſatòres il 1. quæſt. 5. & ibi præſertim Præpoſit. Mediolanen. num. 3. Et ab hac communi ſententia fundata in expreſſo canone non credo recedat D. meus Iudex licèt eam non ſibi placere affirmauerit, Clar. in pract. §. fin. quæſt. 24. num. 6. verſ. Sed quid ſi ſequura ſit reconciliatio in fine nihil prorſùs pro ſua opinione allegans, & quicquid eriam ſecùs dixerit Bonacoſſa in commun. opin. crimin. in verb. inimicus; Audens affirmare ad hoc, vt reconciliatio non dicatur de recenti requiri lapſum ttiennij ex Claro in loco præalleg. qui nihil tale dicit.

25 Nec verum eſt, prout in dubitationibus aſſeritur, quod Clarus affirmauerit communem eſſe opinionem, Id totum eſſe arbitrio Indicis, remiſſum, Nam de communi opinione nihil teſtatur, Sed dato quod Clari ſententiam ſequi velimus, non poſſit Iudex in propoſita facti ſpecie aliud arbitrari, niſi reconciliationem non dici de recenti factam, cum vltrà lapſum duorum annorum cum dimidio, Marius inquiſitus ſæpiùs peccata ſua confeſſus fuerir, & ſanctiſſimam ſumpſerit Euchariſtiam, Quo caſu etiam quod non adeſſet pax, ſeù reconciliatio, ceſſat omnis rancor, & omne odium ex alias allegatis, Quibus addo Honded. conſil. 87. num. 66. & ſeqq. lib. 2. Et huic motiuo in dubitationibus nomine Fiſci datis nihil reſpondetur.

26 Ad ſecundum de non ſaluratione, in qua D. Iudex facit præcipuum fundamentum, reſpõdetur. Primo, quod etiam illa probata, non præſumitur ex ea capitalis inimicitia, Marſil. in l. 1. §. prætereà num. 12. & poſt num. 55. & ſeq. ff. de quæſt. cum alijs per Maſcard. de probat. lib. 2. concluſ. 898. num. 25. verſ. verumtamen, & num. 42. Non capitalis autem, & leuis inimicitia inditium ad rorturam non facit ſecundùm communem, de qua per Plot. de in lit. iuran. §. 54. num. 5. in fine, verſ. fallit ſecundo Villalob. in commun. opin. litera I. num. 175. Clar. in pract. §. fin. quæſt. 21. verſ. Inimicitia Vrgens in princip. Emanuel Suarez in commun. opin. eadem lirera I. nu. 65. Burſatt. conſ. 20. nu. 18. lib. 1.

27 Nec verum eſt, prout dicitur in dubitationibus magis communem eſſe opinionem, quod leuis inimicitia faciet inditium ad torturam, quandò delictum fuit clàm commiſſum, & nemo aliùs de eodem delicto inculpatur. Nam Riminaldus Iunior ad id allegatus in conſ. 88. num. 4. lib. 1. tale quid non dicit, immo contrarium, ſic, & idem Riminaldus in conſ. 302. num. 8. & ſeq. lib. 3. & Clar. in quæſt. 21. verſ. inimicitia ad finem, loquuntur non de leui, ſed de capitali inimicitia, Quod enim inimicitia leuis, & non capitalis inditium non facit ad torturam, in iure, & apud Doctores, nemine contradicente, eſt abſolutiſſimum.

28 Et licèt hæc ſola reſponſio ſufficeret ad hanc ſecundam dubitationem, Adhuc tamen, & omnis tollitur difficultates ex eo, quod in facto verum non eſt, prout in dubitationibus præſupponitur, quod aſſerta negatiua ſalurationis ſit concludenter probata per teſtes de loco, & rempore deponentes, Victoria enim in ſua depoſirione, aliud non dicit, niſi, *Io sò che detti Gio. Maria, & detti Giouanni, & Mario di Pacifica non ſi portauano bene inſieme, & non ſi ſalutauano, che queſto ſi sà publicamente per il vicinato*; Ecce, quod vltrà quod eſt mulier, & non deponit de aliquo loco, nec de aliquo tempore, nullam reddit ſui dicti rationem, niſi quod irà publicè ſcitur in vicinatu, & ſic de aſſerta fama, quæ etiam quod probara fuiſſet per duos teſtes, ex ea non oritur plena probatio non ſalurationis, immo nec ſemiplena quandò criminaliter agitur ſecundùm communem, de qua per Blanch. in tract. de indit. num. 313. Duen. reg. 300. incip. fama in criminalibus, Bero. in cap. qualitèr, & quandò num. 78. de accuſat. Clar. quæſt. 21. verſ. fama ſola, vbi etiam, quod ità practicatur, Hieron. de Cæuall. in commun. opin. quæſt. 382. num. 5. & voluit Rota coram Robuſterio deciſ. 82. num. 2. verſ. tamen ſecùs eſt in criminalibus par. 1. inter diuerſas.

29 Et cum ſuper hac prætenſa publica fama, iſta ſola mulier deponere audeat, ſequitur, quod non ſolùm non probet, vt ſupra, ſed etiam redditur de falſo ſuſpecta, Natta conſ. 672. num. 40. Eò præſertim. quod non deponit, niſi de fama viciniæ, quod non ſufficit ad probationem famæ, Bartholom. Ghitt. conſ. crimin. diuerſ. 160. num. 11. in fine lib. 1. Natta conſ. 388. num. 3. in fine lib. 2. Prout etiam ſufficit teſtem ſuper fama deponentem dicere, ſe ità publicè dici audiuiſſe, quandò criminaliter agitur, Simon de Petris conſ. 8. num. 21. verſ. Tum etiam quia ſumus in cauſa criminali, Pacian. de probat. lib. 1. cap. 49. num. 28. verſ. mihi videtur.

30 Et his ceſſantibus, huic teſti ſatis ſit obijcere, quod audet deponere ſuper negatiua non coarctata, loco, & tempore, cum non deponat de aliquo particulari actu non ſalutationis, & non alloquutionis, nec de aliquo particulari loco, aut tempore, Ideò de falſo ſuſpecta, immo falſa, cum eò ipſo, quod teſtis deponat ſuper negatiua, falſum incurrere dicatur Angel. in l. Iutius, num. 4. verſ. nota modum ff de infamib. Pract. Conrad. rubr. de negatiua, num. 56. verſ. amplia ſecundo fol. mihi 143. Aym. conſ. 9. num. 7. Boſſ. in tit. de oppoſit. contra teſtes, num. 90. verſ. opponitur quoq; Pacian. de probat. lib. cap. 36. num. 8. & ſeqq.

31 Liuia altera teſtis patitur ferè eoſdem defectus, quos patitur Victoria, dùm ſolùm dicit, *Mario sò che ſta a pace con detto Gio. Maria, e non ſi parlauano inſieme, ne ſi ſalutauano, che io ſappia*; Et ſic vltrà quod eſt mulier, non deponit de loco, aut tempore, Audet ſuper negatiua non coarctata deponere, & nullam prorſùs ſui dicti rationem reddit, quo caſu dicitur deponere tanquàm pecus l. ſolam, C. de teſtib. cap. ſi teſtes §. ſola 4. quæſt. 3. Crot. de teſtib. num. 309. Hippol. Rinimal. conſil. 322. num. 33. lib. 2.

32 Caprettus tertius teſtis minùs probat, quàm alij, dicit enim, *Mi ſoppragiunſero Giouanni, & Mario, & arriuati à me mi ſalutorno dicendomi, buona ſera, mà Gio. Maria non ſentij che lo ſalutaſſi, perche conſidero, che per l'inimicitie, che ſono ſtate frà di loro non ſi parlaſſero*, in eo enim quod dicit, *Conſidero, che per l'inimicite, che ſono trà di loro, non ſi parlaſſero*, dicitur deponere de ſuo credere, & iudicio, & ſic nihil probat, Plot. de teſtib. num. 314. Gabr. conſ. 178. num. 10. lib. 1. Oſaſch. deciſ. Pedemont. 122. ſub num. 1. Viu. opin. 965. num. 1. In eo autem, quod dicit, *non ſentij, che Giouanni, & Mario ſalutaſſero Gio. Maria*, non concludit negatiuam, quod non ſalutauerint, quia potuit eſſe, quod ſalutauerint, & ipſe non audiuerit, Bald. conſ. 37. quidam tabellio num. 1. verſ. in contrarium, lib. 1. Alexand. conſ. 43. num. 18. lib. 4. Dec. conſ. 101. num. 2. verſ. Tertio principaliter lib. 1. Debebat enim addere, *Et ſi ſalutaſſent audiuiſſem, nec poterant ſalutare, quin audiuiſſem*. Boſſ. in tit. de falſis num. 36. Foller. in pract. crimin. in verbo item quod commiſit falſitatem, num. 64. Pacian. de probat. lib. 1. cap. 40. num. 16. 17. & 29. Immo ſi ſic vt ſupra adieciſſet rationem, quod ſcilicèt, *ſi ſalutaſſent, audiuiſſet, & quod non poterant ſalutare, quin audiuiſſet*, redderetur vtique falſus, cum ipſemet fateatur, *che per vna ſceſa, che gli è calata nelli occhi non ſente troppo bene, & che Giu. Maria all'hora veniua vn poco dietro à lui*. Quomodò enim vult audire ſi non benè audit, & ſi Ioannes Maria retrò ipſum incedebat, quandò fuit ſalutatus a Mario? Videat ergò Dominus meus Iudex quàm facili negotio depoſitiones prædictorum teſtium proſternantur.

33 Ad tertium, quod Marius aliàs compoſuerit pro ſimili delicto ſtante decreto quod ſolutis ſcutis quindecim, & data cautione de non offendendo relaxaretur, prout fuit relaxatus, omitto, quod mihi præſupponitur, in proceſſu non apparere, quod dicta ſcuta quindecim Marius, vel alius eius nomine ſoluerit, nec quod ipſe aliquam dederit fideiuſſionem, nec quod dicti decreti vigore fuerit relaxatus, ſed dato quod ipſe decretum, ſic ad eius fauorem factum acceptauerit, non tamen per hoc dicitur delictum confeſſum fuiſſe; Huiuſmodi enim decretum, non compoſitionem, ſed gratiam ſapit, Et quod non ſit cōpoſitio, apparet euidenter, quia in decreto nulla compoſitionis mentio facta eſt, prout benè ſcit D. Iudex faciendam eſſe quandò cauſa finitur per compoſitionem, cum dici ſoleat, *ſtante compoſitione facta cum Fiſco, & ſolutis, &c.* Et quod ſit gratia apparet etiam per illa verba, *Attenta eorum ruſticitate* ex qua videtur Iudex moueri ad faciēdum gratiam; ſi eſt gratia, intrat concluſio, quod veniam, & gratiam petens, & ſupplicans non dicitur fateri delictū, niſi explicitè in ſupplicatione delictum fateatur ex aliàs allegatis, quos hic repetere ſuperfluum eſt.

34 Quod ſi ampliùs admittamus eſſe compoſitionē, (prout in dubitationibus pręſupponitur) quod compoſitionem faciens fateatur delictum minimè verum eſt in ſpecie quandò compoſitio eſt facta in caſu de iure tranſigibili, vt hic l. fin. ff. de præuaricator. l. quoniam, ff. de his, qui notant. infam. cum alijs per Ant. Gomez. de delict. tit. de homicid. ſub num. 54. Oſaſch. deciſ. Pedemont. 138. num. 14. in fine, & ſeqq. & nouiſſimè, Petr. Caball. reſol. crimin. caſ. 74. num. 8. Vbi concluſionem prædictam procedere affirmat de generali conſuetudine etiam, quod compoſitio ſit facta in caſu de iure non tranſigibili ex Claro quem allegat quæſt. 58. nu. 14. verſ. ſecunda regula in fine.

35 Non intrat igitur contra Marium regula ſemel malus, de qua in dubitationibus, quia vt dixi, etiam quod pro ſimili delicto aliàs compoſuerit, non per hoc dicitur illud commiſiſſe, nec regula prædicta locum habet ex ſola inquiſitione, ſeù imputatione criminis, niſi probetur, quod quis ſit confeſſus, conuictus, aut per ſententiam condemnatus, Grammat. vot. 30. num. 25. & ſeqq. & conſ. 45. num. 32. Foller. in pract. crimin. in verb. item quod ſororem venenauit num. 28. Vltra quod ſola delinquendi conſuetudo inditium non facit ad torturam, Boſſ. in tit. de indit. & conſiderat. ante tortur. num. 65. Menoch. de præſumpt. lib. 1. quæſt. 89. num. 101. Clar. quæſt. 64. verſ. ſed pone quod reus.

36 Ad quartum de mendacio circa cognitionem *Bri*xiani iàm fuit dictum, nec repetere opus eſt, quod ex quo Brixianus de tali delicto non eſt inquiſitus, aut proceſſatus, & ſic ſi huiuſmodi cognitionem Marius faſſus fuiſſet, ſibi non nocuiſſet talis confeſſio, Hoc ideò aſſertum mendacium non facit inditium, ſeù pręſumptionē, quia debet eſſe circa ſubſtātialia, non autem circà ea, quæ affirmare, aut negare nihil refert Caſon. de indit. & tortur. tractat. 9. cap. 12. num. 1. & ſeqq. Boſſ. in tit. de indit. & conſiderat. ante tortur. num. 35. verſ. & tale mendacium debet eſſe circca pertinentia, Bertaz. conſ. 59. num. 6. & conſ. 60. & nu. 11. lib. 1.

37 Ad ea, quæ de aſſertione vulnerati in dubitationibus attinguntur ex quo præſertim in lecto iacens cum periculo vitæ, & poſt ſumptam Sanctiſſimam Euchariſtiam Marium inculpauit iam plene in prioribus ſcriptis fuit reſponſum, Addo nunc, quod inculpationi vulnerati etiam ſic vt ſupra nedùm in periculo, ſed in articulo mortis exiſtenti nihil omninò credendum eſſe probat tex. in l. ſi quis in graui, §. ſi quis moriens, Vbi præſertim Bart. Alberic. Angel. & Roman. in ſummario, ff. ad ſillanian. idem Alber. in

l. 2.

l.2.num.3.ff.eodem Angel.de Maleſic. in verbo qui iudex ad probationem num. 6. & ibi Auguſtin. in addit.num.12.Couar.variar.reſol.lib.2.cap.13.nu. 8.Ludouic.Peguer.deciſ. crim.17.num.5. Honded. conſ.107.nu.15.& ſeqq. lib.1. Ex quibus quocunq; ſe vertat Fiſcus Marij innocentiam ſemper aſpiciet & propterea Marium omninò liberandum, & reſoluendum eſſe, prout ità fieri à iuſto Iudice confido, nihil eſſe, quod impediat indubitanter affirma.

Proſper Farinacius I.C.Romanus.

ARGVMENTVM.

Frater ſi fratrem occidat an hæreditas ipſi proueniens ab inteſtato vel ex Teſtaméto poſſit à Fiſco auferri tanquam ab indigno in præiudicium ſucceſſorum, & hæredis ſtante prę ſertim ſtatuto, quod homicida omni actu legitimo priuetur.

SVMMARIVM.

Frater Fratrem occidens priuatur portione ſibi ab inteſtato obueniēte propter mortem occiſi Fratris, & Fiſco applicatur numero primo. Declara hoc non procedere ſtāte ſtatuto quod homicidia ſit priuatus ab omni actu legitimo, quia tunc Fiſcus non aufert ab indigno in præiudicium ſucceſſorum dictam portionem occiſori obuenientem ab inteſtato, nu.2.

Frater ſi Fratrem occidit Fiſcus aufert ab eo hæreditatem ſibi ab occiſo Fratre ex teſtamento relictum, num.3.& 4.contra, n.5.& ſeqq. vbi plenè declaratur hac materia, & per totum conſilium.

Hæreditas, ſeù ſucceſſio delata ex teſtamento, non dicitur hæreditas, ſeu ſucceſſio legitima, nu. 3. ſaltim propriè, ſed largè ſic num. 4.contra nu. 6.& ſeqq. & per totum conſilium.

Hæreditas, ſeù ſucceſſio ex teſtamento dicitur legitima, quando ſumus in diſpoſitione legis, ſecus in diſpoſitione hominis, num.8.

Hæreditas, ſeù ſucceſſio dicitur legitima ea quæ prouenit ex teſtamento non ſolum ſi fuit relicta alicui venienti ab inteſtato, nu.9. ſed etiam ſi fuerit relicta alicui extraneo, nu.10.& 11.

Priuatus ab omni actu legitimo cenſetur etiam priuatus à ſucceſſione teſtamentaria, num.11.

Hæreditas, ſeù ſucceſſio ex teſtamento dicitur actus legitimus, nu.11.& 12.

Teſtari non poteſt bannitus, qui ex aliquo ſtatuto excluſus eſt ab omni actu legitimo, nu.12.

CONSILIVM CXXVIII.

1 PRAESVPPOSITA magis cōmuni opinione Doctorum, quos retuli in mea prac.crim.q.120.nu.42 & ſeqq. quod Fiſcus ob occiſore fratre auferat portionem ſibi obueniētem propter mortem occiſi fratris etiam excluſis alijs fratribus in eodem gradu exiſtētibus, quibus addo Petr.Caball.reſol.crim.caſu 10. num. 2.& ſeqq. vbi pluribus hanc communem comprobat, & contrarium dicentes reprobat, & præſuppoſita Bulla Pij Secūdi, de qua in Conſtitutionibus Marchiæ lib. 4. cap. 33. confirmata à Clemente VII.Pio V.& Sixto V.qua Homicidæ omni actu legitimo priuantur oritur dubium nunquid eadem communis opinio procedat etiam in caſu dictarum Cōſtitutionum, & ſuper hoc requiſitus quid pro veritate ſentirem, liberè explicarem.

2 Dico indubitantur in caſu dictarum Cōſtitutionum Fiſcum non poſſe fraternam hæreditatem ab occiſore auferre in præiudicium aliorum ſucceſſorū, cum enim homicida ſit priuatus omni actu legitimo ſine dubio cenſetur etiam priuatus hæreditate ſibi obueniente ab inteſtato de iure communi, quæ legitimus dicitur actus l. actus legitimi ff. de regul. iur. & voluerunt Doctores per me relati in q.101.n.42. quorū pleriq; loquuntur in terminis dictarū Bullarū, & quibus contradictorem non inueni ea inconuincibili ratione moti, quod Fiſcus ab incapace vti indigno auferre non poteſt, cum nihil auferendum reperiat, vt in his terminis benè deduxit Eugen.cōſ.77. ſub num.11.& dixi etiam dict. quæſt.120. num.37. & 52.

3 Difficultas ſolùm ſupereſſe videtur an idem ſit in hæreditate quæ occiſori præueniſſet, non ab inteſtato, ſed ex teſtamento, quo caſu duas video repugnātes ſcribētium ſententias. Vna eſt affirmatiua, quod ſcilicet tunc Fiſcus auferat hæreditatem ex teſtamēto ab occiſore fratre tanquam ab indigno, non obſtantibus conſtitutionibus prædictis quam in terminis ſimilis ſtatuti Mutinæ defendir, Bertazzol. conſ. 489.num.9. lib.2. eam afferens rationem quia quicquid ſecus ſit in ſucceſſione ab inteſtato hæreditas ex teſtamento delata non dicitur legitima ſecundū, Abb.Alex.Rip.Soccin.Pariſ.Tiraquel.& Dec.in locis ibi relatis per eum, qui ad huc teſtatur de com* muni quam etiam pluribus comprobat & contrarijs reſpondet Rebuff.in l.lege obuenire ff. de verbor.ſignif.verſ.& ſic infert ſic Alcia & pluribus ſeqq.verſiculis, & verſ.ſecundò infertur, & alijs pluribus ſeq. & Bertaz.ſic dicentem retuli, & ſequutus fui in mea q.101.num.43.

4 Et licèt ad ſint aliqui alij Doctores, quos mox infrà referam volentes ſucceſſionem etiam teſtamētariam dici legitimam, veritas tamen videtur eſſe, quod non propriè, ſed largè legitima dicatur ſecundum Odofred.in d.l.lege obuenire & in l.3.S. de illa

Digitized by Google

in verbo ad legitimam hæreditatem & ibi etiam gloſ.num.2.& 3.ff.pro Soc.Iaſ.in l.vnica num.2. in fine verſ.ſexto modo,& num.3.& ibi etiam Cagnol. num.2.per tot.Vbi latè de communi teſtatur C.quã do non petentium partes Tiraquel.le mort. Saiſt. le viſ.p.2.declarat.7.num.8.eam afferentes rationem, ſcilicet teſtamentaria ſucceſſio licèt ſit approbata l.duodecim tabularum,& ſic Iure ciuili,originem ta men habuit non à iure ciuili ſed à iure gentium, & ſic non poteſt dici legitima, ſeù à lege proueniens quod idem eſt.

5 Contrariam ſententiam quod ſcilicèt ſtatutum, ſeù conſtitutio excludens homicidam ab omni actu legitimo excludat etiam tam à ſucceſſione ab inteſtato, quam ex teſtamento, & conſequenter hæreditatem etiam ex teſtamento delatam Fiſcus ab eo auferre non poſſit ſcripſit Honded. in conſ.59.num. 74.lib.1. & in terminis Apoſtolicarum Conſtitutionum plenè conſuluit,Eugen.conſ.77.nu.7.& ſeqq.

6 Et pro hac opinione contra Fiſcum facit ratio(retorquendo rationem primæ cõtrariæ opinionis)quia ſcilicet magis communis videtur Doctorum ſententia, quod hæreditas etiam ex teſtamento delata dicatur legitima text. videtur clarus in dicta l. lege obuenire, ff. de verbor. ſignific. & per iſtum text. ſic expreſsè voluit gloſ.in l. 3. §.de illo in verb.quæ teſtamento, ff. pro ſoc. Ruyn. in l.hæc verba,num.57. & ſeqq. ff. de legat. 1. Alciat. video. in dict. l. lege obuenire, num. 1. & num.3. & latius lib.4. paradoxorum capit. 7. vbi ex profeſſo hanc probat ſententiam, & contrarijs reſpondet Cagnol. in l. actus legitimi num.3. ff.de reg.iur. Alexand. conſ.75.nu.2. verſ. ex quo infertur,& num.4.verſ. Vnde in propoſito, iuncto verſ. pro hoc benefacit lib. 1. Honded. dict. conſ. 59. num. 74. Card. Tuſch. in verb. actus legitimi concluſ.128. num.6. Fulu.Pacian.conſ.60. num.22. Vbi expreſsè dixit, quod factio teſtamenti actiua, & paſſiua dicitur actus legitimus; & plures alios refert concordantes, Et licet Rebuff. in dict.l. lege obuenire in loco præallegato, & vt ſuprà eum retuli contrarium defendere conetur, Attamen in verſ. ſecundò infertur non audet negare, quin Doctores communiter hanc ſequantur ſententiam.

7 Prout nec verum videtur,quod ſucceſſio ex teſtamento dicatur impropriè legitima. Nam quod immo ex vi, & proprietate verborum dicatur legitima benè probauit Alciat. videndus in locis, Vbi ſupra allegaris, vel ſaltim, & ſi dicatur minus propriè legitima, quàm ſucceſſio ab inteſtato, prout accuratiùs loquendo ſcripſerunt in d.l.vnic. nu.6. & ſeqq. & ibi etiam Curt. Iun. num. 8. & ſeqq. C. quando non petentium partes, Guglielm.de Benedict. in repet.cap. Raynutius in verb.& vxorem num.74. & ſeq.extra de teſtamen.Non tamen per hoc ſequitur, quin, & ipſa propriè dicatur legitima licèt minùs quàm ſucceſſio ab inteſtato.

8 Et ad comparationem præmiſſorum ſuccedit doctrina, Alber.in dict. l.lege obuenire num.5. in fine, & num.6. etiam in fine. Vbi diſtinguendo dixit verbum, *legitima*, prolatum à lege extendi etiam ad ſucceſſionem ex teſtamento ſecùs ſi fuerit prolatum ab homine, refert eum, & ſequitur, Iaſ.in d.l.1.num.8. verſ. Tu dic melius, C. quando non petentium partes,Nec diſſentit Alexand.ex aduersò à Bærtazzolo allegatus in l.ex facto,§.ſi quis ita num.9. ff. ad trebell.Et licèt hæc diſtinctio non placeat, Dec.in dict. l.1. num.7. & 8. & Cagnol. poſt eum.2. eam tamen communiter à Doctoribus receptam non negat,Rebuff.in dict. l. lege obuenire verſ. Secundo infertur, & Alciat. omninò videndus dict.lib.4.paradoxorum cap.7. pluribus, & magiſtraliter probauit verbum *legitima* etiam ab homine prolatum extendi ad ſucceſſionem ex teſtamento.

9 Quid dicendum diù cogitans,& anceps fui quam debere ſequi ſententiam, Et quidem niſi veritatis ſtimulus me retraxiſſet facilè confirmaſſem Bertazzoli opinionem aliàs, vt dixi à me relatam,& firmatam, ſed quia ex præmiſſis eam ſatis dubiam, & non bona ratione fundatam perſpicio, mutata ſententia ſequor libenter opinionem Eugenij, & Hondedei in locis præallegatis, quæ ſine dublo amplectenda eſt, quando hæreditas teſtamentaria defertur venienti ab inteſtato ex allegatis per Ruyn. in l. hæc verba num. 56. & ſeqq. ff. de leg. 1. & per Curt. Iun. in l. vnica, num. 11. in fin. & ibi etiam Cagnol. num. 2. verſ.ſi tamen ea quæ ex teſtamẽto defertur, C.quãdo non petentium partes.

10 Verum etiam, quod fuerit inſtitutus extraneus, quod talis hæreditas dicatur legitima ſatis ex præallegatis apparet, & quatenus contrarium eſſet verius quod non creditur, Adhuc aduertendum credo, non per hoc ſequi, quod non dicatur actus legitimus, (de quo in præſenti dubitatione diſcutiendum eſt) verbum enim, *actus* generalius multò eſt, quàm verbum *ſucceſſio* vt benè deduxit, Dec. in l. Actus in princip. ff.de regul. iur. Vbi in ſpecie dixit actum legitimum dici non ſolum illum, qui à lege inuentus, aut approbatus eſt, ſed etiam ille, qui à lege non prohibetur argum. text. cum gloſſ. in l. nec non, §. quod cis, ff. ex quib. cauſ. maior. Quod, & idem ibidem, & in terminis noſtris dixit, Cagnol. num.3. Iacob.Port.Imol.conſ.124.num.8. in fin. & Honded.d.conſ.59.nu.72.

11 Sed ſic eſt, quod teſtamentaria ſucceſſio non ſolùm à legibus non improbatur, verum etiam approbatur, prout fatetur, Bertazzol. exaduersò allegatus, conſentiuntque omnes Doctores,qui tenent teſtamentariam ſucceſſionem non eſſe legitimam ergò negari non poteſt quin ſaltim ſit actus legitimus (& hoc ſufficit ad effectum, vt Pontificijs conſtitutionibus locus ſit) prout etiam voluit, Dynus in regula actus legitimi, num. 8. de regul. iur. in 6. Vbi dixit inſtitutionem hæredis eſſe actum legitimum, Menoch. conſ.492. num. 2. & Pacian. dict. conſil. 60. num. 22. Vbi vt ſupra eum retuli expreſsè etiam dixit, quod teſtamenti factio actiua, & paſſiua dicitur actus legitimus, Et hanc differentiam benè aduertit Cagnol. in locis præallegatis,dum in l.1.C.quando

non

non petentium partes, nu.2. ad finem concludit ſucceſſionem ex teſtamento non poſſe dici legitimam ſucceſſionem, & tamen in dict.l.actus legitimi nu.3. Actum legitimam dici poſſe affirmauit, & benè probatur in dict.l.actus legitimi,ff.de regul.iur. Vbi nulla facta diſtinctione, an ex teſtamento, vel ab inteſtato ſimpliciter dicitur aditionem hæreditatis eſſe actum legitimum.

12 Et ſi aliter diceremus ſequeretur, quod homicida, vel is,cui à ſtatuto interdicti ſunt actus legitimi, poſſet adhuc teſtari cum vt dicit Bertazzoll. (Et ſic retorqueo *illius* rationem) Teſtamentaria diſpoſitio, non à iure Ciuili inuenta, ſed tantum approbata ſit, & tamen multò verius eſt,quod excluſus ab omni actu legitimo., nec etiam teſtari poteſt vt pluribus probaui in mea quæſt. 101. numer. 38. quæ hic repetere non eſt opus; Cur ergo non idem in ſucceſſione ex teſtamento? quæ pariter à lege ciuili probata eſt.

13 Sed certè teſtamentariam ſucceſſionem non ſolùm dici actum legitimum, ſed etiam legitimam ſucceſſionem magis communiter ex prææallegatis receptum exiſtimo eò præſertim quod Doctores allegati per Bertazzoll. non videntur probare id ad quod allegantur Alexandr. enim in dict. l. ex facto, §.ſi quis ita num.9.ff. ad trebellian. videtur conſentire, quod verbum *legitima* à lege prolatum refertur etiam ad ſucceſſionem ex teſtamento, Rip.in eodem loco num.9.& ſeqq.arguit pro,& contrà,& nihil firmat, immò videtur tenere,quod appellatione legitimi hæredis,veniat etiam hæres ex teſtamento, Decius conſ.32.num.2.& conſ.309.nu.5. nihil videtur de hoc affirmare, Pariſ. conſ.20.num.9. lib.1. Abb. conſ.3.colum.4.verſ.ſed vbi poneretur verbum *legitima* par.2. & Soccin. conſ.12. num.4. lib.3. dicunt ſucceſſionem ab inteſtato eſſe legitimam, ſed non excludunt eam, quæ venit ex teſtamento. Et ex his mutata ſententia firmiter pro veritate concludi poſſe exiſtimo, hæreditatem, ſiuè ab inteſtato, ſiuè etiam ex teſtamento occiſori delatam propter mortem occiſi non poſſe ab ipſo occiſore tanquam indigno à Fiſco auferri in præiudicium proximiorum ſtantibus Apoſtolicis conſtitutionibus illum excludentibus ab omni actu legitimo.

Fuit pronuncictum contra Fiſcum ſtante conſtitutione Pontificis volente homicidam eſſe priuatum omni actu legitimo.

Proſper Farinacius I.C.Romanus.

ARGVMENTVM.

De ſurreptione ſcripturarum ex actis Notarij, quomodo probetur, Et an ſurripiens cauſam amittat. An Procuratoris confeſſio noceat Domino, & quando. Et an etiam amiſſio inſtrumenti, ſeù ſcripturarum probetur iuramento amittentis.

SVMMARIVM.

Acta probantur per aſſertionem Notarij etiam ſine teſtibus,num.1.

Confeſſione nulla maior probatio,num.1.in fine.

Scripturæ ſurreptio præſumitur facta ab eo ad cuius commodum ſurreptio reſultabat,nu.2.

Res ſubtracta penès aliquem reperta præſumitur ſubtracta ab eo penes quem reperitur, niſi doceat de authore, num.3.

Furata res ſi penes aliquem reperiatur, facit inditium contra eum penes quem reperitur, niſi doceat de authore plenè, & concludenter, non autem per poſſibile, num.4.

Procuratoris confeſſio facta in informatione data Iudici, non nocet Domino,nu.4.

Procuratoris confeſſio etiam Iudicialis Domino non nocet, num.5.

Procuratoris confeſſio poteſt quandocumque etiam non docto de errore a Domino reuocari,nu.5.

Confeſſionis error cenſetur probatus, probando rem aliter ſe habere,nu.5.

Scripturarum, & inſtrumentorum ſurreptio coniecturis probatur,nu.6. & nu.15. Vbi ſaltim ad effectum imponendi pœnam extraordinariam.

Reus edere tenetur ſcripturas Eccleſiæ agenti,nu.7.

Amiſſio ſcripturæ non præſumitur, & qui dicit amiſiſſe, præſumitur malitioſe occultare,nu.7.

Occultans inſtrumentum in actis productum, & probationes ſui Aduerſarij cauſam perdit,nu.8.

Tenor inſtrumenti ſurrepti probatur iuramento,nu.9.

Amiſſio inſtrumenti,ſeù ſcripturæ,non probatur iuramento amittentis, niſi probetur aliquis caſus propter quem potuerit amitti,num.10.& num.11. Vbi amplius quod debet probari amiſſum inſtrumentum fuiſſe in loco, Vbi caſus euenit.

Amiſſio inſtrumenti nunquam probatur iuramento amittentis,quando agitur de graui præiudicio,nu.12. Idem quando contra amittentem vrget aliqua præſumptio occultationis,nu.13.

Occultans,vel ſurripiens ſcripturas alienas,vt veritas nõ appareat falſi pœna punitur,nu.15.

CONSILIVM CXXIX.

1 QVOD teſtamentum fundationis iuriſpatronatus de quo agitur, fuerit aliàs in actis Paſſarini productum, non poteſt in dubium refricari, quia de productione conſtat in libro actorum eiuſdem Notarij, cui iſto caſu credendum eſt etiam ſine teſtibus, De productione fidem facienti ſecundum communem de qua per Marant. in Specul. par. 6. actu 10. num.23. Dec.in cap. quoniam contra num. 22. & ibi Lanfranc. in princip.num.27.de probat.Quod autem hodiè prædictum teſtamentum non reperiatur in officio eiuſdem Notarij, nec pariter dubitari poteſt, Tùm quia

facta

facta diligenti perquiſitione. Illud non inuenitur, Tùm etiam quia iàm aduerſarius fatetur à tribus hinc annis illud habuiſſe, & penès ſe retinuiſſe, confeſſione autem partis, nulla eſt maior probatio l. ſi confeſſus,ff.de cuſtodia reorum cum vulgaribus.

2 Reſtat ſola difficultas an teſtamentum prædictum fuerit ab aduerſario ſubtractum, An verò alia via ad eius manus peruenerit, prout aſſerit. Et quidem contra aduerſarium iuris præſumptio vrget, quia cum dictum teſtamentum, prout fatetur contineret aliqua ipſi præiudicialia, Cappellam ſcilicèt eſſe Sacerdotalem, Nec propterea expediebat hoc apparere in actis, intrat Concluſio, quod ſcriptura aliàs producta penès Notarium, ſi amplius non reperiatur ſubrepta præſumatur ab eo, cuius commodo ſurreptio cedit, Brun. de indit. part. 1. quæſt. 3. num. 5. verſ. Item ſi illa res, pract. Conradi rubr. de negat. criminal. & torment. num. 20. in 7. inditio, Menoch. de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 31. num. 15. Franc. Becc. conſil. 70. num. 20. in fin. verſ. ſecundum inditium.

3 Verùm in caſu de quo agitur non opus eſt recurrere ad hanc iuris præſumptionem quia fatetur aduerſarius teſtamentum hoc iam productum habuiſſe, & penès ſe retinuiſſe. Vnde intrat alia concluſio, quod res ſubtracta, penès aliquem reperta, ab eo, penès quem reperitur, ſubtracta fuerit, niſi doceat de authore Marſil. in l. qui falſa, numer. 12. ff. ad l. Cornel. de falſ. Grammat. conſ. 14. num. 1. Blanch. de indit. num. 416. Clar. in pract. §. final. quæſt. 31. num. 30. verſ. ſi res furata, Roland. conſ. 45. num. 39. & ſeq. lib.

4 Nec dicatur hic ſatis doceri de authorem, Nempè D. Iulio, Nam D. Iulius hoc nullo pacto dicit, & ſi diceret, præſumptio mala contra ipſum retorqueretur, ſolùm dicit quòd a tribus annis in circa dedit aduerſario in conſilium, & in faſciculo plures ſcripturas ad cauſam facientes inter quod adeſſet hoc teſtamentum non affirmat, Immo dicit ſe hoc teſtamentum nunquam vidiſſe, nedùm non perlegiſſe, & ſic nihil concludit. Verùm de authore, vt quis furti præſumptionem à ſe tollat, docere debet plenè, & concludenter, non autem per poſſibile, Alexand. conſ. 105. num. 4. & 5. lib. 6. facit tex. in cap. quicumque furem extrà de furt. cum alijs plenè per Maſcard. de probation. lib. 2. concluſ. 833. numer. 12. & ſeqq.

5 Nec etiam releuat quædam informatio facti Iudici Ciuili exhibita à Procuratore Illuſtriſſimi Domini Cardinalis in qua videtur aſſerere, quod aliàs reſtituto originali teſtamento prædicto, illius in actis dimiſſa copia collationata, habuit dictæ collationatæ copiæ aliam copiam, Hæc enim confeſſio Domino non præiudicat. Primo quia eſt extraiudicialis, & per modum voluntariæ iuriſdictionis, Aretin. conſ. 13. num. 23. verſ. circa ſextum, Bellamer. deciſ. 694. num. 2. Secundo quia etiam Iudicialis Procuratoris confeſſio Domino non nocet, prout ſæpiùs Rota reſoluit Coràm Ludouiſio in vna Romana Cenſus 23. Iunij 1600. & Coram Orano Burgen. Decimarum... Decembris 1593. & Romana Computorum 7. Februarij 1580. Tertio quia quatenus noceret, poteſt quandocumq; etiam non docto de errore, reuocari, prout eadem Rota reſoluit Coram Seraphino Fauentin. Bonorum 27. Iunij 1583. Coram Rubeo, Romana damnorum 14. Aprilis 1578. & Coram Gyptio, Mediolanen. Fructuum 28. Iunij 1591. Quarto quia ex depoſitione Notarij, & extractiſtæ conſtat non eſſe verum quod talis copia fuerit vnquam in actis, ideò conſtito rem aliter ſe habere, Procuratoris confeſsio Dominum non afficit, Ang. de Malef. in verb. comparuerunt, & in termino defenſionis, &c. num. 1. ad fin. Foller. in pract. crimin. in verb. etſi confitebuntur par. 1. nu. 54. fol. 302. Honded. conſ. 66. num. 69. & conſ. 102. nu. 44. lib. 1.

6 Non ſunt omittenda plura mendacia, & inditia contra D. Iulium, & Petrum Paulum grauiſsima in facti informatione, quam videri ſupplicatur benè deducta. Ex quibus quod ipſi, aut eorum cum alterius ſcientia, & participatione teſtamentum hoc ſurripuerit facilè deprehenditur, ſtante illa iuris concluſione veriſſima, quod ſcripturarum ſubtractio, coniecturis, & inditijs probata, concludenter probara dicatur Bart. in l. ſi quando ad fin. nu. 4. in fin. C. vnde vi, Corn. conſ. 318. poſt num. 5. verſ. Poſſunt tamen lib. 4. Marſil. in pract. §. principium num. 7. & nu. 12. in fine cum vulgar.

7 Et ceſſantibus omnibus prædictis, quæ quantum vrgeant optimus Iudex benè perpendet. Hodiè cum aduerſarius fateatur teſtamentum prædictum à tribus annis in circa habuiſſe, ſed amiſiſſe nè illud ędat Eccleſiæ, cui ſpeciali iure etiam agenti ædere tenetur ex traditis per Dec. poſt alios in cap. 1. num. 15. & ibi etiam Bero. num. 66. de probat. Alexandr. in l. fin. num. 19. & ibi etiam Dec. num. 13. C. de ædendo, Alciat. & Purpur. in l. 1. num. 18. C. eodem ſequitur quod niſi amiſsionem probauerit, præſumatur malitiosè occultaſſe, & furti teneatur ſecundum gloſſ. in l. 2. in verb. exhiberi, C. de ædendo, & in l. 2. §. Diuus in verb. agatur verſ. Dic in cauſa pecuniaria, & ibi etiam Alber. ff. de iure Fiſci, alia gloſſ. in l. 3. in gloſſ. 1. verſ. Et ſi ipſe nunc exhiberet, & ibi etiam Ang. num. 3. & Odofred. colum. 2. ante fin. ff. de ædendo.

8 Et vlterius ſubtrahens, ſeù occultans nedùm inſtrumentum iàm in actis productum, ſed probationes aduerſarij cauſam perdit Ang. in l. 2. verſ. Idem in eo quia operatus eſt, C. ad l. Cornel. de falſ. Anchar. conſ. 173. num. 3. & ſeq. in 3. dubio, Barbar. conſ. 54. num. 4. & num. 18. lib. 3. Boher. deciſ. 292. numer. 8. Vbi teſtatur de communi Doctorum opinione.

9 Quod ſi in caſu de quo agitur dicere velimus aduerſarium Illuſtriſsimi, & Reuerendiſsimi Domini Cardinalis non amiſiſſe cauſam propter ſubreptionem, & occultationem prædictam prout re vera amiſit effugere tamen non potuit quin ſurrepti, & occul-

Digitized by Google

occultati teſtamenti tenor probetur iuramento dicti Illuſtriſſimi ſecundùm Cyn. & communiter Doctores in l.ſi de poſſeſsione, Paul.de Caſtro, nu.2. verſ. Quando autem inſtrumentum, C.de fid. inſtrumen. Felyn.in cap.ſicut nu.7. verſ. quarta declaratio extra de re iudic.

10 Quod autem dictus Aduerſarius ſurripuerit ex actis ſeù ſurripi fecerit teſtamentum prædictum iam ſuprà fuit plenè deductum concurrentibus præſertim tot, tantiſque inditijs, & præſumptionibus, de quibus in informatione facti. Verùm quoad occultationem res eſt clara,& ſumus in confeſsis cum Petrus Paulus fateatur illud habuiſſe in manibus, ſed amiſiſſe. Hæc autem amiſsio aliter, quàm per eius iuramentum probari debet triplici ratione. Primo quia non probat aliquem caſum,vt putà incendium, alluuionem, depopulationem, ſeù quid ſimile, propter quod veriſimiliter potuerit dictum teſtamentum amittere, Bald. in l. fin. num.25. ff. de edendo, Afflict. deciſ.3.num.10. Tiraquell.de reuocand.donat. in præfat. num. 39. verſ. cui finitimum eſt cum alijs per Seraphin. de priuileg.iuramenti, priuil.37. num.2.3.& 4.

11 Immo vt amiſsio inſtrumenti amittentis iuramento probetur, non ſolùm probandum eſt præceſsiſſe aliquem amiſsionis caſum, vt ſuprà dixi, ſed etiam probari debet inſtrumentum,quod dicitur amiſſum, fuiſſe in loco amiſsionis l.ſi creditor §. ſine vitio, & l.pignus, C.de pignorat.act. Grat. conſ.95. num.5. lib.2. Foller. in pract. crimin. in verbo capiat informationem numer. 8. Roland. conſil. 51. numer. 18. lib. 1.

12 Secundo quia amiſsio inſtrumenti nunquam probatur iuramento amittentis,quandò agitur de graui præiudicio aduerſarij, Bald.in l.diſſolutè,num.3. C.de conditione ex lege Felyn. in cap.ſicut num.9. de re iudic.Iaſ.in l.huiuſmodi §. ſi ita num.11. & ibi etiam Alexand. num.4. ff. de legat. 1. cum alijs per Maſcard.de probat.lib.1.concluſ.88.num.9.& lib.2. concluſ.909.num.7.

13 Tertio quia quando contra amittentem vrget aliqua præſumptio non amiſsionis,ſed occultationis, Tunc illius iuramento nõ ſtatur ex allegatis per Tiraquell. de reuocand. donat. in præfation.num.39. verſ. Nec hinc longè abeſt doctrina, Bart. in l. inter omnes,§.rectè,ff.de furt.

14 Quod autem aduerſarius teſtamentum de quo agitur non amiſerit, ſed occultauerit. Probatur primo, quia ſcripturæ alicuius importantiæ, prout erat hoc teſtamentum ſolent diligenter cuſtodiri, & non amitti. Secundo quia,ſi hoc teſtamentũ publicatum fuiſſet abſque dubio aduerſarius in cauſa ſuccubiſſet. Cum in eo appareat Cappellam quæ controuertitur eſſe Sacerdotalem. Et propterea ipſe opportunè interrgatus reſpondit. *Io non hò dato fuori queſto teſtamento, quando ſe ne faceua inſtanza dal Signor Stella, perche il Signor Giulio Feo mio vicino mi perſuaſe di non lodar fuori, come hò fatto, per non mettermi à diſputare, ſe la Cappella fuſſe Sacerdotale, ò nò.* Neſcio quomodò clarioribus verbis potuerit occultationem fateri.

15 An autem, & qua pœna vltrà amiſsionem cauſæ poſsit aduerſarius condemnari non eſt multum elaborandum, cum iura ſint clara, hunc ſic occultantem, ſeù ſurripientem ſcripturas, vt veritas non appareat, falſum committere, & falſi pœna teneri ad tex. In terminis in l.qui teſtamentum, vbi præſertim Alber. & in l. Paulus §. 1. vbi Bart. & Alexand. ad eum, ff. ad l. Cornel. de falſ. & in l. eum qui C. eodem cum vulgar. Quæ quidem concluſio, procedit non ſolùm, ſi de occultatione, & ſurreptione plenè, & concludenter appareat, ſed etiam ſi per præſumptiones dummodo non leues ſaltim ad pœnam extraordinariam, Curt. Sen. conſ.55. num. 26. Natt. conſ.633. num.5. lib. 3. Aym. conſ. 134. num. 39. Bertazzoll. conſ.91. num.35. Baiard. ad Clar. in §. falſum, num. 112. ſed Illuſtriſsimus Dominus Cardinalis non curat de pœna, immo inſtat eàm omnino aduerſario remitti, ſed tantummodo pro intereſſe ſuæ Eccleſiæ hæc ſcribi mihi mandauit.

Proſper Farinacius I.C.Romanus.

ARGVMENTVM.

In hoc reſponſo plura diſcurruntur inditia, ex quibus inquiſitus ad torturam grauatus prætendebatur, & plura etiam de teſtium fide, & probatione; de quibus ſingulariter in ſummario.

SVMMARIVM.

Inditium remotum probari debet per duos teſtes,nu.2.

Inditium remotum probari debet per teſtes omni exceptione maiores,num.3.

Inimicitia non facit inditium, niſi fuerit grauis, & magna,num.4.

Teſtibus deponentibus pro reo ad excludendum delictum, magis creditur,quàm deponentibus contra nu.5.

Inimicitia non facit inditium, niſi conſtet cauſas inimicitiæ fuiſſe notas inquiſito,nu.6.

Minæ probandæ ſunt per duos teſtes, ad hoc vt faciant inditium contra minantem,nu.7.

Inimicitia non oritur ex verbis non importantibus expreſſam, aut tacitam offenſionem, ſeù iniuriam alterius, num.8.& ſeq.

Minæ non cenſentur probatæ per verba generalia, incerta, æquiuoca, & non importantia manualem, & illicitam vindictam,nu.9.

Minæ per iracundiam prolatæ, non faciunt inditium ad torturam,num.10.Vbi idem,quandò minæ fuerunt per minantem reuocatæ.

Teſtis vnicus plenè probat defenſionem inquiſiti,nu.11.

Fraus non præſumitur,ideò probanda eſt à Fiſco,nu.12.

Præſumptio veritati cedit,nu.12.in fine.

Spon-

Spontanea conſtitutio, eſt maximum innocentiæ inditium, num.13.
Tortura data vni prætenſo ſocio criminis, qui in ea perſiſterit, prodeſt etiam alteri ſocio, nu.14.
Cauſa delicti ceſſante, ceſſat etiam omnis delicti præſumptio, num.15.
Teſtis falſus in vno, falſus in omnibus reputatur, nu.16.
Teſtis deponens, quid dictum, aut factum, præſente alio, qui examinatus negat, redditur de falſo ſuſpectus, num.17.
Teſtes deponentes contra confeſſionem principalis, ſuſpecti de falſo dicuntur, nu.18.
Odium, & inimicitia contrahitur ex verbis iniurioſis, num.19.
Teſtis meretrix non recipitur, nec admittitur ad teſtificandum etiam quod meretricari deſierit, nu.20.
Teſti periuro nihil credendum, num.21.
Tortura non purgat periurium, num.22.
Teſtis ſecunda depoſitio in tortura non præualet primę depoſitioni extra torturam, quandò ille medio tempore allocutus eſt partem, nu.23.
Tortura non purgat plures defectus, & præſertim infamiam, inimicitiam, & falſitatem, nu.24.
Teſtes inhabiles patientes plures defectus non probant etiã iunctis adminiculis, nu.25.
Confeſſio qualificata non poteſt pro parte acceptari, & pro parte non, quandò non continet delictum à iure prohibitum, num.26.& 27. Vbi etiam idem, quandò de delicto non conſtat, niſi per confeſſionem rei.
Error in dubio non præſumitur, & probandus eſt ab eo, qui errorem allegat, num.28.
Teſtium falſitas, & corruptio probatur inditijs, & coniecturis, num.29.
Teſtes ingerentes ſe in eo, in quo ſe ingerere non debent, vtputa conuocando alios teſtes vt veniant ad ſe examinandum ſunt ſuſpecti de falſo, nu.30.
Teſtes, qui fecerunt ſubuertere ab examine alios teſtes, ne examinentur, in dolo, & ſuſpecti eſſe dicuntur, nu.31.
Teſtes corrupti dicuntur ex ſola promiſſione pecuniarum, immo etiam ſine promiſſione ex ſola ſpe conſequendi aliquod commodum, nu.32.
Teſtes corrupti, & ſubornati dicuntur ex ſola pecuniarum datione, ſeù receptione, nu.33.
Minæ non faciunt inditium ad torturam, niſi probatum fuerit, minantem eſſe ſolitum minas exequi, nu.35.
Confeſſio extraiudicialis debet probari per duos teſtes, num.36.
Confeſſionis verba dubia, ſunt ſemper interpretanda, vt potius excludant delictum, nu.37.
Confeſſio extraiudicialis, vt faciat inditium, debet eſſe ſpecialis, & expreſſa, non autem generalis, tacita, & ſubintellecta, num.39.
Carceratus in ſecretis carceribus, ſi quis apodixam tranſmiſerit, ſeù aliam ſcripturam, minimè punitur, nec dicitur eſſe in dolo, ſi in dicta ſcriptura nihil releuans, & ad cauſam faciens ſcriptum fuerit, nu.40.
Tortura repeti non poteſt, etiam ſuperuenientibus inditijs niſi dicta inditia fuerint grauiora, & diuerſa à primis, num.42.
Teſtes omnes ſubornati, & corrupti præſumuntur, quandò eorum aliquis ſubornatus, aut corruptus reperitur, num.43.

CONSILIVM CXXX.

1 MAGNITVDO proceſſus fabricati contrà D.Laurentium Taglietam pro vulnere illato Domino Alexandro Mandello reſtringitur ad infraſcripta inditia, quæ ex eodẽ proceſſu contrà ipſum reſultare videntur.

Primo quòd ægretulerit matrimoniũ Fœlicis ſuæ Amaſiæ cum Coſmo hoſpitis famulo mediante opera dicti Alexandri ad effectum perductum.

Secundo minæ cõtrà eundem Alexandrum prolatæ.

Tertio quod ſit ſolitus ſimilia facere.

Quarto eius mala qualitas quod excommunicatus fuerit pro eo, quod Sanctiſſimam Euchariſtiam non ſumpſerit de anno præterito.

Quæ omnia quàm facili negotio diluantur mox dicam.

2 Ad primum quod ægretulit matrimonium Fœlicis reſpondetur, primo quod hoc non probatur niſi ex depoſitione Flauij, & ſic vnius teſtis, qui propterea non ſufficit ad probationem inditij remoti ſecũdum gloſſ.in l.final.in verbo, vel inditijs, & ibi communiter Doctores C. famil.herciſcund. Bart. in l.final.num.7.& ibi Marſil.num.6.& Blanch. num. 46. ff.de quæſtion.Boſſ.in tit.de indit.n.5.n.18. & n.19.

3 Fœlix enim altera teſtis quæ ſuper hoc deponere audet non meretur nomen teſtis propter tot tantaſque, quas patitur exceptiones, de quibus infra dicam, & certi iuris ſit in probatione cuiuſlibet inditij teſtes non ſolum debere eſſe duos, ſed etiam omni exceptione maiores ſecundum communem, de qua per Clar.in pract.in §.final.quæſt.64.verſ.dixi quinimò Franc. Becc.conſ.67.num.11. Burſat.conſ.316. num.25.vol.3.& conſ.346.num.8.lib.4.Oſaſch. deciſ.Pedem.70.num.16.

4 Reſpondetur ſecundo, quòd cauſæ prætenſæ diſplicentiæ non tangunt Laurentium, aut illius commodum, ſed commodum, & intereſſe Fœlicis, cum, prout deponit idem Flauius, non ægretulit Laurentius quod Fœlix ſe nupſerit, ſed quòd ſe homini tã vili, & abiecto, prout erat Coſmus nupſerit, & tamẽ cauſa, ſeu diſplicentia, vt odium producat, & inimicitiam, non ſolum debet reſpicere perſonam inquiſiti, ſed etiam debet eſſe grauis, & magna, vt inditiũ faciat Caſon. de indit. & tortur. tract.2.cap.3.num. 8. & ſeq. Blanch. de indit. num. 130. Bertaz. conſ. 556.num.22.lib.2. Vulpell.conſ. 99.num.2. Dicere enim, quod ex omni diſplicentia cauſata ab offenſo oriatur inditium contrà eum, qui diſplicentiam habuit eſt nimis abſurdum, nec iure probatur.

5 Reſpondetur tertio quod tam ex teſtibus ad defenſam examinatis, quàm ex teſtibus Fiſci plenè cõſtat

Digitized by Google

ſtat quod non ſolum Laurentius non ægretulit matrimonium Fœlicis, ſed quod immo maximam de eo habuit lætitiam ex quo liberatus fuit ab illius manu Gratias Deo egit, Et in ſignum gratiarum Sanctiſſimam Lauretanam Virginem viſitauit, & iſtis teſtibus magis credendum eſt cum deponant ad excluſionem delicti quàm deponentibus contrarium, ſi qui eſſent, (prout non ſunt) Boſſ. in tit. de defenſione reorum, numer.7. in fine, Gabriel. tit. de teſtib. concluſ.4.num.21. Roland. conſ.57.num.48. & 49. lib.4. Maſcard. de probat. lib.1. concluſ.496.num. 15. & 16.

6 Reſpondetur quarto, quod dato milliès quod in proceſſu conſtarent cauſæ inimicitiæ inter Laurentium, & Alexandrum prout non conſtant adhuc ex illis nullum oriretur inditium, niſi etiam conſtaret, quod dictæ cauſæ eſſent notæ ipſi Laurentio, ſed ſic eſt, quod in proceſſu non apparet Laurentium ſciuiſſe, quod hoc matrimonium fuerit tractatum ab Alexandro, ergo, &c.

7 Ad ſecundum inditium prætenſarum minarum. Reſpondetur primo eas non probari, niſi ex depoſitione Fœlicis, quæ & ſi eſſet teſtis omni exceptione maior adhuc minas non probat, quia minæ non per vnicum, ſed per duos teſtes probandæ ſunt, Carer. in pract. in 2.tractat. de indit. & tortur. §. duodecimum inditium, num.4. Nouell. in tract. ad defenſam, ſectione, an inditia pro reo danda ſint num.78. fol. mihi 88. Bertazz. conſ.116.nu.18.lib.1.

8 Reſpondetur ſecundo nec etiam depoſitione Fœlicis eſſe probatas aliquas prætenſas minas ex eo quod Laurentius ipſi dixerit, *Cauallona di Campidoglio queſto mercante, ti fà razzare, vn giorno ſarò ben'io, & dirò io.* Hæc enim verba quatenus vera eſſent non important aliquam offenſionem in perſonam, Alexandri Expreſſam, aut tacitam iuxtà tradita per Gandin. in tit. de præſumpt. & indit. dubitatis ſub num.23. Caſon. de indit. tract.7. cap.1. num.7. cum alijs per Maſcard. de probat. lib. 2. concluſ. 1057. num.16.

9 Reſpondetur tertio quod prędicta verba, *Vn giorno ſarò ben'io, & dirò*, ſunt verba generalia, incerta, æquiuoca, & non importantia manualem, & illicitam, vindictam; Ideò nullum faciunt inditium ad * trad. per gloſſ. in l. vxor, & ibi communiter omnes, C. qui accuſ. non poſſ. Natt. conſ. 42. num.3. lib.1. Roland. conſ. 11. num. 37. lib. 3. Oſaſch. conſ. 64. num.55. & ſeqq.

10 Reſpondetur quod ſi veritatẽ fateri velimus prædicta verba ſunt prolata non deliberatè, & appenſatè, ſed ex quodam amoris impetu quo Fœlicem proſequebatur, & ſic quodammodò per iram: Ideò inditium non faciunt, Carer. in pract. crim. in 2. tract. de indit. & tortur. §. duodecimum inditium, num.1. in fin. & num.45. lib.1. & præſertim quod prout deponit eadem Fœlix omnis ſuſpicio ex dictis verbis in furore prolatis ſublata fuit ex eo quod Laurentius poſteà pluriès conſuluit Fœlicem vt Alexandro inſeruiret, & illum plurimi faceret, & ſic intrant ſcripta per Nouell. in tractat. ad defenſam, ſectione an inditia pro reo danda ſint num. 79. fol. mihi 88. Vbi dixit minas non facere inditium quando per minanrem fuerunt reuocatæ. Sed hic non eſt tractandum de minis, cum vt præfertur nullæ probentur minæ.

11 Ad tertium inditium quod Laurentius ſit ſolitus ſimilia facere, ex quo aliàs de anno 1600. compoſuit in ſcutis quindecim pro ſfriſio illato in faciem Ioannis Benedicti ſufficit reſpondere, quod prædictum vulnus fuit ab ipſo probatum in pura rixa, & ad neceſſariam ipſius defenſionẽ prout de viſu proprio deponit teſtis ad defenſam examinatus, qui licèt vnicus ſit cum non habebat cõtradictorem. Aliquem teſtem Fiſci plenè probat ad defenſam, & contra Fiſcum, Aym. conſ.2. num.10. Natt. conſ.412. num.23. Boſſ. in tit. de oppoſ. contra teſtes, num.72. Vulpell. conſ.67. nu.8. Honded. conſ.112. nu.27.

12 Ad quartum inditium quod Laurentius aliàs fuerit excõmunicatus multa poſſent reſpõderi quibus omiſſis ſat eſt dicere plenè conſtare per teſtes ad defenſam examinatos Laurentium de anno, de quo Parochus contrarium deponit ſumpſiſſe Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, & ſolitum bullettinum reportaſſe, de quo in actis. Immo & in eodem anno pluriès ſua peccata cnnfeſſum eſſe, & Sanctiſſimam accepiſſe Euchariſtiam in terra Nurciæ: Nec dicatur potuiſſe in hoc Bullettino fraudem interueniſſe, quia vltra quod fraus non præſumitur, & à Fiſco probanda eſt, omnis ceſſat ſuſpicio ex plena veritatis, probatione per teſtes ad defenſam examinatos l. final. in princip. ff. quod met. cauſ. l. nuptura in fin. ff. de iure doct. cum alijs per Menoch. de præſumpt. lib.1. quæſt.31. num.4.

13 Nihil ergo remanet quod contra Laurentium vllo pacto præſumptionem, aut inditium faciat, ſed benè ad eius fauorem intrat ſpontanea conſtitutio tempore, quo in ſecretis erant carcerati Coſinus, & Thòmas, quod maximum innocentiæ inditium eſt, Marſil. in pract. §. diligenter, nu.204. & ſeqq. Grammat. conſ.61. num.24. Alba. conſ.94. nu.7. Honded. conſ.107. nu.56. lib.1.

14 Accedit tortura illata Coſmo, & Thomæ prætenſis mandatarijs quorũ perſiſtentia ſine dubio etiam Laurentij innocentiam præſumere facit iuxtà tex. in l.1. §. ſi quis vltro verſ. prudenter, ff. de quæſtion.

15 Et demum cum in proceſſu nulla appareat cauſa, qua Laurentius moueri potuiſſet ad vulnerandum, ſeù vulnerare faciendũ. Alexandrum ceſſant vtiquè omnia inditia contra ipſum laborantia, ſi quæ adeſſent, prout non adſunt, Foller. in pract. crimin. in verb. Item quod ſororem venenauit poſt numer. 19. Grammat. conſil. 42. num. 10. in fine, Bertazzoll. conſ.55. num. 20. & ſeq. lib.2. Menoch. conſ. 230. num.25. & ſeqq. Et hæc dicta ſufficiant quoad vulnus illatum Alexandro.

16 Quòd vero attinet ad vulnus, quod prætenditur illatum Io. Baptiſtæ ab ipſo Laurentio, & Aloyſio ſimul præcipuum fundamentum Fiſci ſtat in depo-

ſitione

ſitione Fœlicis de viſu deponentis ad lucem duorũ luminum,& etiam de confeſſione extraiudiciali ipſius Aloyſij; quæ quidem Fœlix in hoc ſuo dicto conuincitur de falſo. Primo dum dicit,quod quando fuit vulneratus Io. Baptiſta, in via, aderant duo lumina, cum alias examinata Catherina pro informatione Curiæ dicit: *Ch'era oſcuro, che appena ſi conoſceua,ſe vn homo,che andaua ſtrillando verſo Ponte Siſto era huomo, ò beſtia*. Et in vno falſa, in omnibus redditur falſa, Bald. in l.fin.num.18. C. de edit.diu. Adrian. tollen. Salyc. in l.ſi ex falſis, num. 14.in princ. iuncto verſ. ſed veritas eſt, C. de tranſact. Innoc.& alij in cap. Fraternitatis extra de hæret.Gandin. in tit.de falſar.num.6.

17 Secundo conuincitur de falſo,dum deponit de auditu à Benedicta præſente Catherina matre,*che era ſtato detto Alfiero, che haueua dato à quel pouer huomo*, & tamen Benedicta, & Catherina tunc examinatæ hoc negant, & ſubſtinent in confrontatione Fœlicis ideo falſa Bald. in cap.cum cauſam, quæ inter num. 17. & ibi Fœlin. num. 2. col.3. ad med. verſ.ſed hanc fallentiam extrà de teſtib. Grammat. conſ.36.num.20.& conſ.38.num.28. Gabriel.tit.de teſtib.concl.3.num.11.lib.1.

18 Tertio deponit Fœlix Io.Baptiſtam fuiſſe vulneratum à duobus, qui exiuerunt de viculo, & poſt vulnus illatum eoſdem vidiſſe fugientes, & cognouiſſe, quod erant Alpherius, & Aloyſius. *Et che l'Alfiero all'hora haueua vn gioppone di tela bianca*. Vulneratus autem examinatus dixit, quod fuit inſultatus à quatuor perſonis, *ch'vno mi tirò vn colpo nel viſo, & gl'altri haueuano pure le ſpade ſfoderate, che mi tirorno molte ſtoccate, & erano viſtiti di negro*. Ideo intrat concluſio, quod teſtes deponentes contra confeſſionem principalis de falſo ſuſpecti ſunt,& nihil probant Butr.in cap.cum tu,col.2.in fine, verſ. item aduertendum, & ibi etiam Abb.num. 4. in fin. verſ. Aduerte tamen extra de teſtib. Vrſill. ad Affl. deciſ.365.num.5.& 6.Gabriel.tit.de teſtib.concluſ. 4.num.75.lib.1. Vbi ampliat etiam quod teſtes eſſent mille nedum plures.

19 Quarto facit ſe inimicam Laurentij, dum dicit. *Quando mi maritai l'Alfiero era ſcorrucciato con me, & con Aleſſandro diſſe tãto male di me, che detto Aleſſandro ſi ſcorrucciò, & incontrandomi mi diſſe, ti ſei pur ridotta baronaj & io gli diſſi,ſorſantaccio*.Ex quibus quidem iniurijs hinc inde illatis, odium, & inimicitiam contrahi dubitandum non eſt Marſil. in l. 1.§.Præterea, num.57.verſ. item oritur etiam capitalis inimicitia ex verbis iniurioſis, ff. de quæſtion. Blanch.de indit.num. 104.& num. 111. Alber. in in tractatu de teſtib.p.1.cap.2.num.10.verſ. Idem eſſet Roland.conſ.24.num.37.& ſeq.lib.1.

20 Quinto eſt etiam viliſſima, & meretrix, & poſtquam fuit nupta, domi recipiebat Alexandrum eius amaſium, & tamen certi iuris eſt, quòd meretrix in teſtem non recipitur,& recepta nihil probat, etiam quod deſierit meretricari. cum & adhuc duret infamia,tex.expreſſus in l.palàm,§. non ſolum.ff. de rit.nuptiar. Et voluit gloſſ.in l.3.§.lege Iulia in verbo palàm verſ. Nota quod etiam ſi deſijt, ff. de teſtib.

21 Sexto, & vltimo omiſſis alijs pluribus exceptionibus, de quibus me remitto ad ea,quæ ſcripta ſunt in ſummario,num.9.Hæc eadem muliercula eſt pluries ſibi ipſi varia,& periura, cum præſertim tempore illari vulneris examinata dixerit, ſe nihil ſcire de rumore ſucceſſo,& idem etiam ratificauit in penultimo examine præſentis proceſſus,ſub 10. Iunij, & poſtea in vltimo examine ſic vt ſupra vidiſſe, & cognouiſſe vulnerantes deponere non erubeſcit. Periuro autem nihil credendum probat tex.in c.ex parte, & ibi gloſſ. in verbo de periuro Abb. num. 3. & Fœlyn. num. 4. extra de teſt. Boſſ. in tit. de oppoſ. contrà teſtes,num.19.& num.51.& in tit.de inquiſit. num.42.

22 Nec facit illata tortura, tum quia tortura non purgat periurium, Aym. conſ.6.nu.16.& 48. Ruyn. conſ.146.num.2.& 4.lib.5.Roland.con.16. num.9. & 10.Honded. conſ. 100.num. 38. Vbi alijs relatis teſtatur de communi.

23 Tum etiam, quia quando teſtis poſt primam depoſitionem habuit commoditatem loquendi cum parte,prout hanc mulierem cum Alexandro ſæpiùs alloquutam fuiſſe facilè credendum eſt, non ſecundum dictum in tortura, ſed primum attendi debere ſcripſerunt Gabriel.lib. 7. concluſ.26.nu.7. Boſſ. in tit.de oppoſ.contrà teſtes,num.1. ad fin. verſ. debet etiam conſiderare Cephal.conſ.234.n.12.lib.2.

24 Tum & tertio, quia tortura non purgat plures defectus,& præſertim infamiam,inimicitiam, & falſitatem, prout in tortura data teſti, qui vltra varietatem alios plures patitur defectus conſuluit,Aym. conſ.6.num.54.verſ.Sexto reſpondeo,& voluit Gabriel.lib.7.dicta concl.26.num.12.

Vltra, quod tortura data Fœlici non fuit data ad faciem Laurentij,nec ad purgandum alios defectus,vt ſunt variationes contrarietates, & periuriũ.

25 Quantum ergo huic Fœlici, tot exceptiones patenti ſit credendum, optimè prudens Iudex arbitrabitur, nec dicatur eius dictum eſſe adminiculatũ ex confeſſione Laurentij dicentis, quod Fœlix aliquando contra ipſum minata fuerit velle dicere, quod ipſe, & Aloyſius vulneraſſent hominem illum ante fores domus ſuæ.Non enim per hoc Aloyſius cenſetur approbaſſe veritatem ſuarum minarum, prout nec etiam Fœlix aſſerebat affirmatiuè, quod ipſe vulneraſſent illum hominem,ſed ſolum quod ſic volebat dicere. Et nihilominus ſi depoſitio Fœlicis,vt ſupra dictum eſt patitur tot, & tantos defectus,itaut prorſus proſternatur,non eſt tractandum de adminiculis,quia adminicula non ſupplent huiuſmodi depoſitiones Soccin. conſ. 118. num. 8. lib.1.Hippol.Riminal.conſ.409.num.28.& ſeq. lib. 4. Surd. conſ. 131. num. 73. & deciſ. Mantuana 135.num.10.

26 Sed ſi velimus ſtare confeſſioni Laurentij ſunt etiam ponderanda verba eiuſdem confeſſionis dum dicit

Digitized by Google

dicit Fœlicem in verba prædicta prorupiſſe iræ furore percitam, & ad inferendum ipſi metum, & quod in ſe reuerſa, dicebat eidem, *Ch'in quella collera haueria detto, che Dio non è Dio*. Et hæc Laurentij confeſſio non poteſt à Fiſco ſcindi, tum quia non continet delictum à iure prohibitum, Gabriel. lib.7.concluſ.19. num.10. Honded. conſ. 96. num. 25. lib.1. Bertazzol.conſ.25.num.9. lib.1. Claud.ad eundem Bertazzol.conſ.27.litera A.in fine.

27 Tum etiam quia aliunde de iſtis minis non conſtat, Grat.reſponſo 151.num.19.in fin.lib.2. Alciat. conſ.461.nu.7.in fine verſ. nam reſpondeo Honded. conſ.96.nu.24.lib.1.

28 Addo, & ex abundanti quòd iàm curia fatetur nullam interceſſiſſe cauſam, & inimicitiã inter Laurentium, Aloyſium, & Ioannem Baptiſtam vulneratum: Ergo omnis excluditur præſumptio quòd vulnerauerint ex ſuperiùs allegatis. Quibus non obſtet, quod Fiſcus prætendat errorem in perſona vulnerata ex eo quòd Laurentius, & Aloyſius crediderint vulneraſſe Philippum. Talis enim error vltra quod eſt probandus à Fiſco adhuc tamen excluditur ex diuerſitate ſtaturæ inter Philippum, qui debebat vulnerari, & Ioannem Baptiſtam vulneratum, cum per teſtes defenſiuos fuerit probatũ Philippum eſſe magnæ, & altæ ſtaturæ Ioannem Baptiſtam verò vulneratum paruæ, & baſſæ ſtaturæ; Ità quod error à Fiſco allegatus multum inuerisimilis eſt, præſertim ſi credendum eſt Fœlici dicenti, quod eo tempore propè locum delicti aderant duo lumina. Et ſic eò minus poterat errari in perſona, ſed vt dixi onus probandi errorem incumbat Fiſco ex quo error in dubio non præſumitur, Bart.in l.non fatetur colum. final.ff.de confeſſ. & in l. an inutilis, ff. de except. & in l.ſed ſi lege, §.ſcire, ff. de petit. hæred. Specul. in titul. de primo, & ſecundo decreto, §.ſecundo verſ. ſed pone.

29 Supereſt aliqua dicere de Coſmo, & Thoma contra quos deponunt Petrus Paulus frater Fœlicis, & Hieronymus, & miſſis exceptionibus, quæ in informatione facti benè deducuntur, nempè vilitatis, paupertatis, variationis, contrarietatis, maleuolentiæ, & odij, crederem ex proceſſu facilè apparere eos, & falſum dixiſſe, aut ſaltim ad falſum deponendum corruptos fuiſſe, Præmiſſa prius concluſione, quod teſtium falſitas, & corruptio probatur inditijs, & coniecturis, Bald. in l.præsbiteri, num. 12. verſ. Et adde C. de Epiſcop.& Cleric. Felyn.in cap. afferte poſt num.6. de præſumpt. Marſil. conſil. 10. num.11. Aym. conſ.249. num.8.verſ.igitur iſte primus teſtis Guidop.conſ.75. Maſcard.de probat.lib. 3.concl.1340.num.1.

30 Corruptionis, & ſubornationis prædictæ, prima oritur præſumptio ex eo quod probatum fuit per teſtes defenſiuos vt in ſummario num.17.Quod dicti Petrus Paulus, & Hieronymus habuerunt curam conuocandi alios teſtes, illoſque conducendi ad ſe examinandum in cauſa, quo caſu non ſolùm non probant, ſed valdè ſuſpecti redduntur, cùm ingerant ſe in eo, in quo nullo pacto ſe ingerere debebant l. vnius facinoris, §. ſeruo qui vltro vbi præſertim, Marſil.num.7.ff.de quæſt.l. quæ omnia, ff.de procurator.l.fin.& ibi gloſſ.ff.de offic.Pretor.

31 Vrget ſecundo, quod prædicti teſtes quæſiuerunt amplius ſubuertere ab examine teſtes inductos ad defenſionem carceratorum vt in ſummario nu.18. Quo caſu non in modico dolo eſſe dicuntur, Bart.in l.ſi falſus, num.2.ff.de dolo, & in l.1.§. ſed & ſi quis num.1.ff.de falſ. Tind.de teſtib.lib.1. cap.9. nu.13. Ant.de Butr.in cap. conſtitutus, nu.5. extrà de teſt. & facit tex.in l.3.§.ſi quis dolo verſ. Et poteſt. ff. de tab.exhib. Bald.& alij omnes Canoniſtæ in cap.peruenit il 1.extrà de teſtib.cogen.

32 Propriùs, & tertio loco accedit confeſſio extraiudicialis ipſius Petri Pauli, quòd Alexander promiſerat pecunias, & maria, & montes, vt ſe examini ſubijceret vt in ſummario num.12.& in eodem ſummario num.19.Probatur eundem Alexandrum, Hieronymo, & eius vxori promiſiſſe veſtitum, quæ quidem ſola promiſſio ſatis eorum corruptionem probat, cum etiam ſine promiſſione teſtis dicatur corruptus ſperans ex ſuo examine aliquod lucrum facere ex allegatis per Maſcard. de probat. lib.1.concluſ.454.num.4.

33 Sed & quarto non præſumptio, ſed aperta corruptionis probatio apparet ex eo, quod vt probatum fuit per teſtes defenſiuos vt in ſummario, num. 14. Teſtes prædicti habuerunt pecunias ab Alexandro. Hæc enim ſola pecùniæ datio, & acceptio ſubornationem, & falſitatem eorum depoſitionis probant ſecundum Hoſtien. in cap. 1. ante num. 1. verſ. non conducatur, & ibi etiam Aretin. num.1. verſ. Et in dubio ex hoc ſolo, Abb. num.2. ad fin.verſ. Et nota quod alio non probato, & Dec. num.7. verſ. in dubio autem extra de teſtib. Boſſ. in tit. de oppoſ.contra teſtes, num.148. in fine, & num.129. propè fin. verſ. Et in dubio præſumitur falſum dixiſſe, & eſt cõmunis vt per Soarez.recept.ſent.littera T.nu.253.

34 Et licet præmiſſa ſolum ſufficerent pro liberatione Coſmi, & Thomæ cum contra eos alij non deponant, niſi prædicti Petrus Paulus, & Hieronymus adhuc tamen eorum innocentia euidentius patebit ſi inditia quæ poſt torturam ipſis illatam ſuperueniſſe prætenduntur diſcutiamus, & ſunt hæc.

Minæ Coſmi contrà Alexandrum.

Confeſſio extraiudicialis Coſmi, qui feciſſet illum ſfriſiare.

Alia confeſſio extraiudicialis Thomæ, *Che lui l'era arrouinato per amor di Coſmo, che gli haueua promeſſo dare certi denari, & non glie li daua.*

Datio vnius teſtonis, à Coſmo Thomæ poſt excarcerationem.

Apodixa procurata à Thoma in ſecretis carceribus, in qua certiorabat quendam hominem exiſtentem in ſuperioribus ſecretis de examine per eum facto circa perſonam Alpherij.

35 Quibus ſingulariter reſpondendo etiam circumſcriptis exceptionibus quas patiuntur Petrus Paulus,

lus, & Hieronymus ſuper illis deponentes. Ad primum, videlicet ad minas Coſmi contra Alexandrum; Dicitur illas non probari niſi per vnicum teſtem: Ideò non afficiunt ex ſuperiùs allegatis. Vltrà quod non ſuit probatum, prout nec probari poteſt (propter paupertatem, & vilitatem rei) ipſum eſſe ſolitum minas exequi, quod de neceſſitate requiritur vt minæ inditium faciant ad text. in l. metum, vbi gloſſ. & Doct. C. quod met.cauſ. & in l.famoſi, ff. ad l.iul.maieſt. & in l.1. C. ſi quis Imperat.maledixerit, & vbique Doctores communiter, Blanch.de indit.num.183. Brun.de indit.par.1.quæſt.3.nu.33. Natt.conſ.42.nu.2.lib.1.

36 Ad cõfeſſionem extraiudicialem Coſmi quod fecerit ſfriſare Alexandrum pariter dicitur eam non probari niſi per Petrum Paulum Fratrem Fœlicis, & vnicus teſtis non probat confeſſionem extraiudicialem cap. final. extrà de ſucceſſ. ab inteſtat. Bero. in cap. ſi Clerici, num.135. verſ. requiritur etiam, & num.136. & nu.137.extrà de iud. Menoch. de præſumpt. lib.1. quæſt. 89. numer.21. Viu. opin. 138. num. 6.

37 Ad aliam confeſſionem extraiudicialem Thomæ, *Che s'era rouinato per amor di Coſmo, che gli haueua promeſſo denari, & non glieli daua*, Dicitur idem quod non eſt probata niſi per vnicum teſtem, & vlterius, quod hæc non eſt confeſſio delicti, ſed quædam conquæſtio damni paſſi propter carcerationem ex cauſa Coſmi propter quam, & propter expenſas ab ipſo factas, Coſmus promiſerat pecunias, & hæc interpretatio eſt omnino facienda potius quàm contraria ad regulam, quod verba confeſſionis in dubio, ſunt ſemper potius interprætenda, vt excludant delictum, quàm vt includant. Bald. in l.1.num.23. verſ. primo caſu, C. de confeſſ. Dec. in cap. in præſentia, num.44.de probation. Alciat. de præſumpt. reg.1. præſ.1. num. 9. Bertazzoll. conſ.54. num.2. lib.1. & conſ.449. num.28. verſ. Nec obſtat confeſſio lib.1.

38 Et ad hoc vt confeſſio extraiudicialis faciat inditium debet eſſe ſpecialis, & expreſſa, non autem generalis, tacita, ſeù ſubintellecta, Marſil. in l.de minore in princip.num.49.in fine, ff.de quæſtion.Brun. de indit.ad tortur.par.1.quæſt.3.num.16. Foller.in pract.crimin. in verbo ſi confitebuntur, par.2.num. 13.fol.mihi 317. Ludouic.Peguer.deciſ. crimin.17. num.3.& 4.

39 Ad ſubminiſtrationem vnius teſtonis factã Thomæ à Coſmo poſt excarcerationem dicti Thomę qui perquiſiuerat à Coſmo ſibi mutuari ſcutum vnum. Neſcio quomodo ex hoc poſſit inferri aliquod inditium ad mandatum, tum ratione paruitatis ſummæ, tum ratione temporis, nempè poſt prætenſum delictum, & poſt excarcerationem, præſertim cum Thomas ſit ſolitus in hoſpitio Coſmi comedere etiam ad credentiam, Ex quibus ſequitur teſtonem datum potius ex cauſa charitatis, vel amicitiæ, quam ob delictum patratũ ad tex.in cap.de hoc cum ibi not.per Doct.extrà de Simon.Gabr.conſ.170.nu.15.& 16.

40 Ad apodixam procuratam à Thoma in ſecretis carceribus vltrà, quod non conſtat illam fuiſſe ſcriptam Alpherio, nec etiam fuiſſe tranſmiſſam, niſi ex depoſitione vnius vilis carcerati, & quatenùs ſcripta, & tranſmiſſa fuerit, fuit ſic requiſitus à carcerato ignoto exiſtente in ſuperioribus carceribus, & prætenſus ſcriptor Apodixæ liberè deponit in ea nihil releuans fuiſſe ſcriptum, ex quo argui poſſit prætenſa complicitas. Ergò ceſſat omnis dolus, & omne delictum, prout in his terminis ſcripſerunt, Aymon. conſilio tertio, Foller. in practic.criminal. in fragmentis rubr. de crimine læſæ maieſtatis, numer.66. Vrſill. ad Afflict. deciſ. 130. numero octauo, Menoch. de arbitr. libro ſecundo, caſ. 244. numero ſexto, Bertazzoll. conſil.57. num.15. & ſequ. libro primo latè Laderch.Imolen. conſil.203.etiam per tot.

Quæ omnia ſint dicta ex abundanti cum ſatis ſuperquè ſit probaſſe corruptionem, & ſubornationem teſtium contrà Coſmum, & Thomam examinatorum.

41 Verùm in præſenti cauſa quoad iſtos pauperes carceratos, omnis tollitur difficultas, ſi oculatus, & integer Iudex conſiderabit inditia contrà Coſmum, & Thomam laborantia ante torturam illatam, cum contrà Coſmum. Primo vrgeret cauſa delinquendi propter conuerſationem Alexandri cum Fœlice eius vxore. Secundo minæ eiuſdem Coſmi contra Alexandrum. Tertio, iactantia Coſmi, quod habuiſſet hominem, qui pecunia mediante aliquem occidiſſet. Quarto mendacia. Quinto, verba prolata à Coſmo in eius hoſpitio. *Queſta robba andarà preſto à caſa del Diauolo*.

42 Contra Thomam pariter, & ante torturam illatam vrgebat. Primò, quia fuit captus cum pallio diuerſi coloris ab eo, quod deferre ſolebat. *Secun*do propè locum delicti viſus fuit per aliquos dies ante, & ſero quidam homo cum pallio coloris biſci, ſimile pallio quod deferre ſolebat Thomas. Tertio varietates Thomæ circa locum, in quo retinebat dictum pallium, & in quo illud accepit quando fuit captus. Quarto amicitia intrinſeca cum Coſmo. Quinto indigentia, & paupertas Thomæ.

Conſideret inquam bonus Iudex, quænam grauiora ſint inditia, An illa quæ ante torturam illatam Coſmo, & Thomæ præcedebant, an vero ea, quæ ſuperuenerunt inditia euidentiora, & grauiora primis, & etiam diuerſi generis l. vnius, §. 1. ibi euidentioribus argumentis oppreſſus, & ibi Bart.in princip. prima oppoſit. & numero ſecundo in fine, ff. de quæſtion. Ang. de Malef. in verb. Maleficijs, num. 98. verſ. quæro quæ dicantur noua inditia, Franciſc. Marc. deciſ. 280. num.1.& 2. par.1.Clar. in practic. §.final. quæſt.64. verſ. vltimo videndum propè fin.

43 Ex quibus nihil ſupereſſe video quod poſſit carceratorum omnium liberationem, & abſolutionem

impe-

impedire. Non omittendo tamen quod cum conſtet Hieronymum, & Petrum Paulum prædictos fuiſſe ſubornatos, vt ſupra, intrat iuris præſumptio quod ſic etiam, & Fœlix, & alij teſtes contra eoſdem carceratos deponentes ſubornati fuerint, & falſum dixerint Ruyn. conſilio trigeſimoſexto, numero quarto, Guidop. conſil. 75. columna ſecunda in fine, Maſcard. de probat. lib. 3. concluſ. 1340. num. 6.

Quod ſi forſan Dominus meus Iudex præallegatis non acquieſcat ſupplicatur reſtringi dubium. Non enim potui omnia perſtringere dum ſuper toto proceſſu mihi ſcribendum fuit.

Proſper Farinacius I. C. Romanus.

Laurentius pro prætenſo vulnere in Alexandrum illato fuit relaxatus ſub cautione de repreſentando. Iuſtis tamen alijs de cauſis fuit ipſi iniunctum exilium ad beneplacitum.

ARGVMENTVM.

Multa de interpretatione ſalui conductus, & præſertim, quando poſſit dari extra iuriſdictionem concedentis; Et an datus pro capiendis, & occidendis bannitis extendatur ad delationem armorum prohibitorum.

SVMMARIVM.

Principis beneficia pleniſſimè interpretanda ſunt, num. 1. Vbi præſertim contra Fiſcum.

Saluus conductus à Principe conceſſus non ſtrictè, ſed largè interpretandus eſt ad fauorem eius cui fuit conceſſus. num. 1.

Princeps ſemper præſumitur illud, quod ſi fuiſſet interrogatus conceſſiſſet etiam quod non expreſſerit, nu. 2.

Saluus conductus concedi poteſt bannitis ad effectum capiendi, ſeù occidendi alios bannitos, num. 3. Vbi etiam quod dari non debuiſſet.

Saluus conductus datus pro veniendo ad ciuitatem cenſetur etiam datus pro tranſeundo redeundo, & permanendo in eadem ciuitate, nu. 4.

Saluus conductus recipit interpretationem ſecundum veriſimilem mentem concedentis, nu. 4.

Saluus conductus conceſſus pro veniendo ad ciuitatem prodeſt etiam illi, qui præparat ſe ad iter faciendum, num. 5.

Saluus conductus etſi concedi non debuiſſet, conceſſus tamen ſeruari debet, nu. 6.

Saluus conductus conceſſus ad effectum capiendi, & occidendi bannitos cenſetur etiam conceſſus pro delatione archibuſettorum, nu. 7. & ſeqq. Declara vt nu. 17.

Banniti dicuntur hoſtes publici, num. 7.

Arma domi retinere venationis cauſa licitum eſt, nu. 11.

Saluus conductus non prodeſt extra iuriſdictionem concedentis, nu. 14. Conceſſus tamen ſeruandus eſt, ſi ſic expreſſe fuerit dictum d. nu. 14.

Saluus conductus recipit interpretationem à poteſtate concedentis, num. 14.

Saluus conductus non trahitur ad delicta futura, nu. 15.

Saluus conductus non prodeſt illi, qui delinquit ſub ſaluo conductu, nu. 15.

CONSILIVM CXXXI.

1 FVIT aliàs in Tribunali Gubernatoris Vrbis dubitatum, An quibuſdam bannitis de Arquata captis cum delatione archibuſettorum eſſet ſeruandus ſaluus conductus, quem ab Illuſtriſſimo, & Reuerendiſſimo Domino Marchiæ legato habere dicebant. Et quidem quod illis ſaluus conductus omnino ſeruandus eſſet etiam extra iuriſdictionem concedentis; Eorum Aduocatus deducebat, ex eo quod conſtet Illuſtriſſimum Marchiæ legatum de ordine Sanctiſſimi conceſſiſſe prædictis, nedùm remiſſionem omnium delictorum, ſed præmium, & nominationem, vt ex edicto in actis producto, quando vnum ex bannitis in eodem Edicto nominatis conſignatent, prout in poſſe curiæ conſignarunt, quo caſu, ſi Pontifex dicti legati medio conceſſit quod maius eſt, remiſſionem ſcilicèt delictorum omnium, ob quam tuti debeant eſſe in vniuerſo ſtatu Eccleſiaſtico, cur non videtur conceſſiſſe, quod minus eſt, ſecuritatem inquam à loco, in quo erant banniti licèt extra ſuum territorium eundi ad ipſum Illuſtriſſimum pro complemento huius beneficij, atquè præmij propter talem conſignationem conſequendam: ſani (ni fallor) iuditij nullus. Alioquin in illud incideremus abſurdum, quod contra mentem Sanctiſſimi reſtringeretur tale hoc beneficium in vtilitatem publicam tributum, cum tamen Principis beneficium quàm pleniſſimè interpretari debeamus l. beneficium de conſtitut. Princ. vbi Iaſon num. 31. ex l. final. C. de agen. in reb. lib. 12. dixit abſurdum, & temerarium fore per aſtutam interpretationem velle beneficia Principis recludere ad ſtrictam interpretationem, & ſic poſſe variè interpretari Boſſ. de remed. ex ſola clemen. Princ. num. 69. Grammat. conſ. 6. num. 2. Et in materia ſalui conductus Menoch. de arbitr. 2. caſ. 336. num. 25. Maximè cõtra Fiſcum, & in fauorem eius, cui beneficium fuit indultum, Dec. in l. omnibus cauſis nu. 13. ad finem, de regul. iur. Et quoad ſaluum conductum conſ. 51. num. 2. verſ. Et quod talis conceſſio, & multò fortius, cum hic ſaluus conductus nemini noceat Dec. ibidem num. 3.

2 Et quod ſaluus conductus datus prædictis videatur ex mente Pontificis conceſſus ſuadet viua ratio quod ſi Sanctiſſimus interrogatus nùm vellet, quod iſti conſignantes in manibus curiæ bannitum promittenteſquè alios tradere, poſſint ſecurè per territorium Præfecti Montaneæ tranſire in Prouin-

ciam Marchiæ ad legatum hac de re pertractandi cauſa certè reſpondiſſet, quod vellet, & ideò de eius coniecturata mente datum fuiſſe, nemo inficiabitur per l. Barbarius in fin. ff. de offic. Prætor. Dec. conſ. 51. numero 2. per tot. & Grammat. dict. conſil. 6, num. 19.

3 Accedit quod ſi Pontifex, & exinde legatus intendebat bannitos in Edicto deſcriptos capi, & occidi poſſe per eorumdem ſocios, vtiquè cenſendum eſt mandaſſe legato, quod capientibus, & occidentibus daret ſecuritatem eundi tranſeundi, & permanendi vbi vis loci ſui Stàtus Eccleſiaſtici ex regula, quod qui vult conſequens, vult antecedens l. illud de acquiren. hæredit. præſertim cum cauſa hæc expreſſa fuerit ab ipſo Illuſtriſsimo tàm in Edicto, quàm in ipſo ſaluo conducto. Vltra quod etiam ex ſua poteſtate licuiſſet hunc ſaluum conductum concedere non ſuis ſubditis ad effectum tamen capiendi, & occidendi bannitos per l. omnes, ff. de re militar. quæ iuſta dicitur cauſa concedendi ſaluum conductum huiuſmodi Menoch. caſ. 337. num. ſecundo, & pulchro ſuo conſil. 100. numero 19. & ſeqq. & D. Farinac. qui poſt alios ita firmat, quæſt. 29. num. 83. & de communi teſtatur Blanch. in practic. verſ. Datis defenſionibus, num. 26. & de veriori, magiſquè communi Herculan. de caut. de non offendend. capit. 37. numer. 18. Menoch. de arbitr. quæſt. 1. quæſt. 81. num. 11. & cum caſus contingiſſet in Ciuitate Aſculana ſaluus conductus datus Bannito per Nicolaum Moronum tunc in dicta Ciuitate Locumtenentem Gubernatoris, refert idem Moronus de Treg. & Pace quæſt. 105. nu. 13. quem approbat Farinac. dict. quæſt. 29. num. 82. ad finem. Et eſt ratio, quia ob publicam vtilitatem etiam Iudex, nedùm à latere legatus poteſt dare ſaluum conductum, quia exindè publica quies reſultat, prout reſultauit in caſu noſtro l. prima, §. quamuis verſic. Publicè enim intereſt de ventre inſpic. & l. lex Cornelia ad finem de iniur. Menoch. dict. quæſtio. 81. num. 4.

4 Nec obſtat quod ſit datus pro veniendo, & ij capti fuerint permanenres domi propè tamen confinium Legationis Illuſtriſſimi, cum etiam cenſeatur datus pro redeundo, tranſeundo, ac etiam permanendo in ſumendo cibo, & dormiendo, & ſenſui patet, & ex eo probatur, quod non dicitur quis ſecurè venire, niſi ſecurè poſsit recedere, & per conſequens permanere l. ſciendum, §. primo de legationibus, Boſſ. in l. relegati num. 4. de pœnit. Fœlyn. in cap. final. num. 1. de Tregua, & Pace, & in cap. ego num. 8. de iur. iurand. Boſſ. de remed. ex ſola clement. Princip. num. 64. plures Menoch. dict. caſ. 336. numer. 11. & ſeqq. Vbi hoc dixit procedere etiam ſi eſſemus in dubio, quia tunc latiſsimè, & fauorabiliter interpretandus eſſet, itaut complecteretur facultatem etiam ſecurè tranſeundi per territorium interiacens ſequitur Farinac. dict. quæſt. 29. numer. 53. Ex quibus in fine affirmat hac poſſe dici communem ex eo quoquè, quod ſaluus conductus recipit interpretationem ſecundum coniecturatam mentem concedentis, Magalotr. de ſaluo conducto 4. part. num. . . verſ. Et in ſimili dicit Decius conſil. 51. num. 1. verſ. litteræ ſalui conductus cum alijs à Farinac. citatis vbi ſupra num. 42. Sed nos ſumus in claris. Vbi non eſt opus coniecturis l. continuus, de verborum obligation. cum appareat ex prægnantibus verbis ſalui conductus, qui conceſſus videtur ad implendam intentionem ipſius legati ſecundùm mentem Sanctiſsimi in Edicto expreſſam.

5 Non obſtat quod hi capti fuerint, dùm comederent intra domum Ioannis Vincentij fratris dict. Ioannis Latini, quia adhuc dicimus permanſionem hanc contineri ſub eodem ſaluo conductu, ex quo conſtat inuentos fuiſſe paratos ad iter comedentes, & expectantes ſaluum conductum, quem miſerunt Poteſtari Arquatæ, & Curiæ Nurſinæ, vt illum regiſtrarent in actis, quod ex attergatione patet, ex quo deprehenditur animus, quo illo vti volebant ad capiendum, & occidendum alios bannitos, & quod dicti Præfecti, & Poteſtatis ſcientia id facere intendebant, & tamen conſtat, quod deſtinato ad aliquod officium tempus prodeſt, ex quo deſtinatus eſt ad illud l. legato de legationibus, nec in itinere tutus dicitur, ſi ſecurus non eſt, dùm ſe quis itineri accingit l. qui mittantur, §. ſed, & ſi ex quibus cauſ. maior. Menoch. dict. caſ. 336. num. 18. & 27. in fine.

6 Quibus ſtantibus omninò ſeruandus eſt ſaluus conductus, cum etſi non debuiſſet concedi tamen conceſſus obſeruari debeat, ne ſub fide publica decepti dici poſsint, quæ etiam Hoſti ſeruanda eſt l. 1. C. de his, qui ven. ætati impetrauerunt, Bart. in l. is, qui Deus num. 12. verſic. Dico tamen de public. iudic. Menoch. dict. num. 27. & 33. & caſ. 337. num. 5. & 6. Clar. quæſt. 32. num. 13. & ante eum Boſſ. ſupra num. 42. quos, & alios refert, & ſequitur Farinac. dict. quæſt. 29. num. 95. qui num. 97. ad finem hoc ampliat etiam ſi repugnaret conſtitut. ex rationibus Peguer. deciſ. 39. quem ipſe probat, & in dubio adherendum monet huic benigniori opinioni.

7 Quod verò poſt ſaluum conductum delinquerint dato, tamen non conceſſo, cum archibuſettus non fuerit repertus penes ipſos, ſed in domo dicti Vincentij fratris in eam illatus intra peram clauſus à quodam Iulio eorum ſocio, qui illum abſtulerat bannito ab ipſis capto, & eorum nomine Curiæ conſignato tamen, cum Illuſtriſsimus his intendentibus, vel capere bannitos dederit adhunc finem ſaluum conductum videtur etiam ex Sanctiſsimi mente tacite conceſsiſſe, vt deferrent arma etiam prohibita. Primò quia ſi volebat hoc antecedens, volebat quoquè neceſſarium eius conſequens, quod eſt arma portare: Ita in ſpecie conſiderat Ancharan. in capitulo canonum ſtatuta numero 254. ad conſtitution. idem Romanus in l. ſiquis in graui, §. Vtrum, numero nono ad Sillan. pro quo etiam facit

Digitized by Google

quod vno permiſſo, permittitur quoque neceſſarium id ex quo facilius peruenitur ad illud l. nec is, §. hæres de acquir. hæredit. Sed facilius poteſt capi, & occidi bannitus portans Archibuſettum, & pugionem ab illis, qui eadem ferunt arma, vt ſenſato patet, ergo permiſſa videtur huiuſmodi armorum prohibitorum delatio, ita arguit, Nell. de bannitis 2. par. 2. temporis quæſt. 48. ad medium, & Marſil. §. pro complemento, nu. 4. verſ. ſcias etiam.

8 Secundò quod fauere publicæ vtilitatis eſt conceſſum, prout eſt quod bannitus impunè occidatur, non debet indirectè prohiberi medium propter quod id conſequitur ſuum finem arg. dict. §. Vtrum vbi Iur. Conſult. Si poſtea procurâtem in commune vtile præmio dignum dicit, multò fortius videtur indulgendum ei, quod hoc facere poſſit etiam prohibitis, vel alia ratione, quia aliàs generalis loquutio fauore publicæ vtilitatis; quæ non debet recipere reſtrictionem reſtringeretur, & ſic publicum bonum occiſionis bannitorum, qui hoſtes ſunt Reipublicæ, Bart. in dict. l. Vtrum in princip. & in terminis, Angel. de malefic. in verbo vno ſtocco ferreo, num. 4. & facit quia intereſt Reipublicæ Maleſactores puniri per omnem modum l. ita vulneratus in princip. ibi quolibet modo, ſub quo etiam prohibitus intelligendus eſt, vt interpretatur Nell. dict. quæſt. 48. poſt med. verſ. Septimò à natura, & in terminis noſtris, Vulpell. conſ. 66. nu. 7.

9 Tertiò quia, qui permittit, quod maius eſt, videtur etiam permittere, quod eſt minus, atque ita cum maius ſit homicidium, quam armorum delatio, quæ ſola à iure poſitiuo prohibita eſt. Vbi homicidium omni Iure Diuino, & humano prohibetur, Geneſ. capit. 9. & tot. titul. ad l. Corneliam de Sicar. Videtur propterea conceſſa delatio Armorum, quæ minor eſt homicidio à quo confundetur, cum illud ſit in intentione primatum ita eodẽ Nell. verſ. 4. à maiori.

10 Quartò quia ad remotionem generis, remouetur, quælibet eius ſpecies l. fundi de fund. inſtruct. Sed occidens bannitum remouetur, hoc eſt immunis ſit ab omni pœna, ergo remoueri debet ab eo etiam pœna delationis armorum ad hunc finem delatorum, Nell. ibidem verſ. Ad remotionem, quod iuuatur: Nam ſi permittitur principale, multò magis permittendum acceſſorium, cap. acceſſorium de regul. iur. in 6. Non enim conſideratur id quod ſit, ſed potius id propter quod ſit l. illud in fine ad l. Aquil. Nell. ibi verſ. Septimò à natura.

11 Quintò quia ſcilicèt domi retinere Arma Venationis cauſa l. 1. ff. de vi publ. cum liceat feras occidere ergo cum poſſint banniti impune interfici, pariter arma etiam prohibita retineri, & eis vti ab illis potuit Roland. conſ. 3. nu. 7. lib. 2.

12 Vltimò quia præter has rationes non deeſt authoritas legis in dict. §. vtrum vbi Iur. Conſult. videtur loqui de iis, quæ ad conſequendam libertatem aliquid vtile in commune procurant; Nec deſunt authoritates Doctorum, cum præter ſupracitatos ita firmat Gambar. de poteſt. legat. à latere quæſt. 5. nu. 19. & ſeqq. Menoch. caſ. 394. num. 73. Decian. tract. criminal. lib. 8. cap. 3. de prohibit. vſu. armor. num. 18. verſ. limita 6. Bertazzoll. in caſu eius, qui vt interficeret bannitos portauerat archibuſettum conſ. 146. num. 3. lib. 1. Vbi in fine ita iudicatum teſtatur Baiard. ad Clar. in §. homicidium, nu. 199. vbi alios, & Vulpell. dict. conſ. 66. num. 7. Vbi quod occidens bannitum vti poteſt etiam archibuſettis omnino prohibitis, idem tenet ex his, & aliis, Farinac. quæſt. 103. num. 75. Vbi de communi, & num. 26. addit quod in Vrbe hoc procedit etiam ſi occidatur cum archibuſettis paruis, quorum nedùm delatio, ſed etiam retentio prohibita eſt ex conſtitutione Pii Quarti.

13 Et licèt dicta conſtitutio videatur hoc armorum genus ſub quouis militiæ, aut exequutionis Iuſtitiæ prætextu prohibere, nihilominus, ex quo in caſu noſtro ſaluus conductus videtur conceſſus de expreſſo ordine Sanctiſſimi, in conſequentiam quoquè videtur permiſſum de eius coniecturata licentia, vt ad dictum effectum ii poſſent vti archibuſettis etiam prohibitis, & ſic licitum per illicitum expedire, Vulpell. d. conſ. 66. nu. 7.

14 Verum præmiſſis non obſtantibus aduerſus prædictos pro mei Fiſcalatus Offitii debito, dicebam, quod ſæpius Sacra Conſulta reſoluit facinoroſis iſtis Arquatæ bannitis non ſuffragari ſaluum conductum Illuſtriſſimi Legati, & proptereà, vt debitas ſuorum criminum luerent pœnas ad Vrbem eos transduci mandauit. Mota autem fuit Sacra Conſulta ad ſic iubendum. Primò quia capti fuerunt extra iuriſdictionem concedentis, ideò ſeruandus non erat l. final. cum ibi noratis, ff. de iuriſd. omn. iud. Si enim idem Illuſtriſſimus Legatus hunc ſaluum conductum habere vires extra ſuam iuriſdictionem dixiſſet abſquè dubio illis ſeruandus eſſet etiam, quod dari non debuiſſet, ne ſub fide publica deciperentur, prout dixi in practic. par. 1. tit. de carcerib. quæſt. 29. num. 29. num. 25. & ſeq. cum aliis ex aduerſo allegatis. Sed cum hoc non dixerit non præſumitur etiam voluiſſe facere, quod de iure facere non poteſt l. Nepos proculo, ff. de verbor. ſignificat. Aym. conſ. 2414. num. 20. verſ. Itaque cum dixit Menoch. in terminis conſ. 244. num. 11. & 16. & dixi in mea pract. tit. de carcerib. quæſt. 29. num. 45. Vbi feci generalem concluſionem, quod ſalui conductus recipiunt interpretationem à poteſtate concedentis.

15 Secundò eadem Sacra Conſulta conſiderauit, quod cum iſti banniti fuerint capti cum pugione, & archibuſetto, reſpectiuè dicuntur commiſiſſe crimen læſæ maieſtatis, & pœnam mortis merentur iuxta conſtitutiones Pii Quarti, & Quinti renouatas in Bannimentis S. D. N. Pauli Quinti. Vnde ſaluus conductus illis non ſuffragatur, Tùm quia non trahitur ad delicta futura ſecundùm Angel. de Malefic. in verbo quod fama publica, nu. 60. in fine verſ. Quintò quæro Pettin. Bel. de re milit. in titulo de

ſaluoconduct. num. 37. & num. 60. Menoch. de arbitr. quæſt. lib. 2. caſ. 337. num. 13. & dixi in dict. quæſt. 29. num. 58. Tùm etiam quia delinquens ſub ſaluoconducto amittit priuilegium ſaluiconductus, & poteſt puniri pro omnibus delictis ac ſi ſaluumconductum non haberet ſecundum eundem Angelum de malefic. vbi ſupra num. 68. in fine, Roman. in l. poſſideri §. ſi ſeruus num. 10. ff. de acquiren. vel amitten. poſſeſſion. cum alijs per me cumulatis in d. quæſt. 29. num. 59.

16 Quibus ſtantibus, quæ longo ſermone ab illorum D. Defenſore adducuntur facili negotio tolluntur; nam dùm primò præſupponit ſaluumconductum fuiſſe datum de expreſſo ordine Sanctiſſimi non eſt verum in facto. Et dum ſecundò facit fundamentum in edicto impoſitionis talearum, eo quia dederint in manibus Curiæ Thomam Realem de Montegallo nominatum in dicto Edicto. Supplicatur aduerti, quod dictum Edictum excludit capita bannitorum, prout eſt Mandricardus. Et quoad Latinum obſtat delatio armorum vt ſuprà.

17 Dùm tertiò aduertitur, quod armorum delatio etiam archibuſetti prohibiti non eſt punibilis quando deferuntur arma pro occidendis bãnitis ad Nell. & alios ex aduerſo allegatos ſufficit reſpondere hoc non habere locum in ſtatu Eccleſ. in quo vt prędixi, & pugiones, & archibuſetta, etiam quoad retentionem prohibita sũt in terminis, Foller. in pragmat. de exulibus num. 17. & ibi etiam Proſper Carauita, nu. 103. & ſeq. Quos videri ſupplicatur, & Conſtitutiones Pontificum prohibent huiuſmodi armorum delationem, & retentionem etiam pro ſeruitio Iuſtitiæ, & ipſiſmet Iuſtitiæ Miniſtris, & ea deferendi licentiam, nec etiam legati de latere concedere poſſunt; Ideò intrant, quæ ſcripſi in pract. par. 2. tit. de var. & diuerſ. quæſtion. quæſt. 103. num. 76. & melius in quæſt. 108. num. 116. & ſeqq. Quod ſcilicèt iſti banniti indigent potius gratia, quam iuſtitia.

Sententiæ in contumaciam latæ contra iſtos bannitos fuerunt exequutioni mandatæ.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

ARGVMENTVM.

Homicidium quando dicatur deliberatè commiſſum, & quando proditorium ad effectum vt occidens non gaudeat immunitate Eccleſiaſtica.

SVMMARIVM.

Proditor dicitur is non ſolùm qui retrò offendit, & vulnerat de facie ad faciem incautum, & ſine diffidatione, num. 2.

Homicidium proditorium dicitur quando quis alium occidit eum retrò vulnerando, nu. 2.

Homicidium proditorium dicitur quandò quis alium occidit incautum, & ſine diffidatione, nu. 2.

Homicidium proditorium non dicitur, quando quis in inſidijs poſitus occidit ſuum inimicum, nu. 3.

Confeſſionis nulla maior probatio, nu. 3.

Inimicitia probanda eſt ab allegante eam, quia homines inter ſe præſumuntur amici, & non inimici, nu. 3.

Teſtibus deponentibus contrà confeſſionem principalis non eſt credendum, nu. 4.

Probatio releuans vno tempore facta non prodeſt, nu. 5.

Homicidium præſumitur factum in rixa, quandò præceſſit aliqua verbalis ſeù realis controuerſia, nu. 6.

Homicidium deliberatũ dicitur, quando quis occidit ſuum inimicum etiam caſu illum inueniens, nu. 6.

Homicidium deliberatũ præſumitur ex genere armorum & præparatione expectando tranſeuntem in aliquo loco, num. 7.

Homicidium deliberatum præſumitur quando quis alium occidit, & vulnerat retrò, & à tergo, nu. 8.

CONSILIVM CXXXII.

1 EX ſummario teſtium pro parte Iacobi Coaſinæ occiſoris dato huic Sacrę Congregationi, euidenter, ni fallor, conſtat, quod Iacobus videns Antonium ſibi obuiantem, permiſit illum tranſire duobus, aut tribus paſſibus, & poſtquàm ſic ante eum tranſiſſet, & terga verſus Iacobum vertiſſet ſuum proſequendo iter Iacobus enſem euaginauit, & Antonium retrò ſe voluẽtem ad rumorem euaginationis in pectore vulnerauit vnico vulnere, quo accepto ſtatim in terram cecidit, & obijt. Et in hoc omnes teſtes concordant. Benè verum eſt, quod ex prædictis teſtibus aliqui dicunt, quod antequàm Antonius ſe volueret Iacobus ipſum cum euaginato enſe, ſemel, aut bis in capite percuſſit, & quod tunc Antonius ſe voluens fuit vnico vulnere in pectore à Iacobo vulneratus, & in terram cecidit. Vtcunque ſit omnes teſtes in ſubſtantia concludunt quòd Iacobus euaginauit enſem, & vulnerauit Antonium à tergo, ſiuè in capite prius; & poſteà in pectore, ſiuè in pectore tantum dum ſe voluit, & non in capite. Et proptereà dum in memoriali pro parte Iacobi dato ad ſui excuſationem exponitur, *Che lui miſe mano alla ſpada mentre detto Pilo gli ſtaua in faccia, ſi come depongono li teſtimonij 16. 21. & 22.* Non video quod dicti teſtes tale quid dicant: Immo contrarium, quod ſcilicèt Iacobus euaginauit enſem poſtquam Antonius ante eum tranſiuerat, & quod retrò eum in capite vulnerauit, & poſteà in pectore, dum ſe voluit.

2 His ſic in facto ſtantibus crederem homicidium abſquè dubitatione poſſe dici proditorium, cum certiſſima ſit iuris concluſio, quod proditor dicitur is non ſolùm qui retrò offendit Menoch. poſt Blanch. quem allegat de arbitr. quæſt. lib. 2. caſ. 361. nu. 27. in fine, Decian. lib. 7. cap. 29. num. 19. in fine, Aloyſius Catal. in tract. de gratijs, & indultis in 4. limit.

cap.

cap.3 1. in allegat. Francisc. Bermond. num. 8. & nu. 14. Sed etiam is, qui alterum de facie ad faciem offendit incautum tamen, & ſine diffidatione, Pariſ. de Puteo de re militar. lib. 2. quæſt. 7. num. 2. Afflict. deciſ. 265. num. 64. Gig. de crimin. læſ. maieſtat. in tit. de proditor. quæſt. 1. num. 16. Cephal. conſ. 57. num. 14. & ſeq.

3 Et quod Antonius fuerit vulneratus incautus, & nihil tale cogitans apparet manifeſtè, quia licet ipſum viderit firmum cũ enſe in manu à pendentibus ſeparata, & cũ Pallio inuoluto in bracchio dimicandi in actu, vt exponitur in dicto memoriali dato pro parte Iacobi. Adhuc autem eum pertranſiens Iacobus ſalutauit ſicut teſtes deponunt iter ſuum proſequendo, ſi enim de eo dubitaſſet, poterat, & ipſe enſem ad ſuam defenſionem euaginare, ſeu retrò cedere: Et licèt omnia præmiſſa locum non haberent, ſi vt prætendit Iacobus, inter eos præceſſiſſet inimicitia iuxtà doctrinam, Bart. in l. reſpiciendum §. delinquunt, ff. de pœnis, quam hodiè receptam fateor. Hæc tamen excuſatio nihil prorſus prodeſt Iacobo, quia in proceſſu tantum abeſt, quòd conſtet de hac inimicitia, vt potiùs conſtet de amicitia, tum ex depoſitione plùrium teſtium, tum ex propria confeſſione iudiciali ipſius Iacobi qua nulla maior eſt probatio cap. veſtra, & cap. fin. de Cohabit. Cleric. & mulier. cum vulgaribus; Vltrà quod onus probandi inimicitiam incumberet ipſi Iacobo, & non Fiſco, cum homines præſumantur amici, & non inimici; & hęc eſt natura præſumptionis ex traditis per Decian. lib. 3. cap. 25. num. 20. Menoch. de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 43. num. 1. Maſcard. conclaſ. 19. num. 2. & concluſ. 898. num. 3. Honded. conſ. 107. num. 27. & ſeqq.

4 Nec faciunt quod 9. & 25. teſtis dicant audiuiſſe à Iacobo dum ſe retraxerat poſt homicidium in Eccleſia, quod Antonius erat ſuus inimicus, & quod die antecedenti voluit ipſum interficere; Nam iſti teſtes, de auditu à Iacobo, non poſſunt maiorem fidem facere, quam faceret ipſe Iacobus cap. licet ex quadam extrà de teſtibus, & Iacobo ſic aſſerenti præſertim poſt commiſſum homicidium nihil eſt credendum vti teſti in cauſa propria l. nullus, ff. de teſtib. Et omni caſu magis attendenda eſt Iacobi iudicialis confeſſio, quàm teſtium depoſitio, vt tradunt communiter Doctores in cap. cum tu extrà de teſtib. Gabriel. lib. 1. tit. de teſtib. concluſ. 4. num. 75. Caputaq. deciſ. 283. nu. 6. par. 3.

5 Nec obſtet etiam quod inimicitia videtur probari ex depoſitione aliquorum teſtium dicentium, quod quando Antonius ſalutauit Iacobum, Iacobus non reſalutauit Antonium quaſi quod ex hac. Non ſalutatione inimicitia præſumatur; Nã fateor quod tempore, quò Antonius ſalutauit Iacobum, Iacobus erat ſuus inimicus, & quod talem ſe fecit, & profeſſus eſt cum effectu, poſtquam incontinenti ipſum vulnerauit, & occidit, ſed iſta inimicitia de illo tempore præſumpta, ipſum non excuſat, niſi ante homicidium præceſſiſſet. Quod enim vno tempore releuat in alio tempore probatum non releuat ad gloſſ. in capitulo venerabilibus de ſentent. excommunic. in 6. Bart. & Doctor. in l. non ſolùm, §. ſed vt probari, ff. de nou. oper. nunc. Deciſ. Pedemont. 127. num. 6.

6 Minùs obſtat, quod iſtud homicidium non deliberatum, ſed in rixa commiſſum dicatur cum ex proceſſu appareat, quod Iacobus ante homicidium acceſſerat ad macellum carnem emendo, & illam in manu deferendo verſus domum ſuam, quod videtur apertum ſignum, quod eon egreſſus fuerat de domo animo occidendi Antonium, ſed ex alia cauſa fateor enim quod quando Iacobus egreſſus fuit de ſua domo, & profectus fuit ad macellum ad emendum carnem, non erat certus Antonium inuenire. Ergo poſtquam ipſum inuenit, & occidit, quod dicatur homicidium commiſſum in rixa nego conſequentiam, quia in rixa tunc dicitur commiſſum homicidium, quando illud præceſſit aliqua rixa, aut verbalis, aut realis inter occidentem, & occiſum ſecundùm Boſſ. in titulo de homicid. numero quinquageſimo octauo. Sed ſic eſt, quod Iacobus vulnerauit, & occidit Antonium, nulla inter eos præcedente altercatione tunc orta. Ergò homicidium non poteſt dici in rixa commiſſum licèt caſu forſan credens tunc eum non inuenire, inuenit, vt benè declarat Boſſ. in dicto titulo de homicidio numero ſextogeſimoquinto, & Vulpell. conſilio 127. per totum.

7 Et in propoſita facti ſpecie, vltrà quod deliberatus occidendi animus Iacobi cognoſcitur ex enſe, quem gerebat menſuræ, & formæ prohibitæ, & ex lorica quam pariter deferebat; Nec non etiam ex eo, quod videns à longè Antonium ergà eum venientem enſe à pendentibus ablato, & pallio ſub bracchium inuoluto dimiſſa carne in alio loco ipſum tranſeuntem expectauit, Ex quibus illius deliberatum occidendi animum præſumi dixerunt; Cepoll. conſil. criminal. 28. numero ſeptimo verſic. Primo quia Blanch. in practic. in tractat. de homicid. §. circa quartum num. 64. Vulpell. conſil. 108. num. 10. & Menoch. de arbitr. quæſt. libro ſecundo caſ. 363. num. 4.

8 Omnis tollitur difficultas ex eo, quod ſubſequutum eſt, quod eundem Antonium ante eum pertranſire permiſit, & poſteà eum de retro proditoriè vulnerauit, & occidit, Vbi enim quis alterum ſic poſt terga percutit, dubium non eſt, quod præmeditatè percutit, Caſon. de indit. & tortur. tract. 4. cap. 5. num. 2. & num. 5. Menoch. de arbitr. caſu 361. num. 24. & 27. in fine, Vulpell. conſil. 127. poſt num. 8. verſic. vel ſi quis quempiam poſt terga percuteret, Maſcard. de probat. lib. 1. concluſ. 8. poſt num. 18. Ex quibus homicidium de quo agitur proditoriè commiſſum eſſe facilè crederem.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

ARGV-

ARGVMENTVM.

Ex actiſſimè hic agitur de cauſa criminali intentata poſt cauſam ciuilem, quando faciat in eadē cauſa ciuili ſuperſedere, & è contra. Quando vna cauſa ſit alteri præiudicialis, & quando etiam ſimulatio ſit prohibita, & punibilis, vel non.

SVMMARIVM.

Commiſſio in actis præſentata debet eſſe communis, quod quando verum ſit, nu. 1. & nu. 2.

Cauſa criminalis pendens à ciuili ſuperſedenda eſt donec ciuilis expediatur, nu. 2. declara vt nu. 29. & ſeq.

Cauſa criminalis non dicitur præiudicialis ciuili, quando ciuilem non abſorbet, nec oppoſitum crimen eſt excluſiuum ciuilis actionis, nu. 2.

Simulationis pœna non corporalis, ſed pecuniaria eſt, immò cauſa ſimulationis eſt potius ciuilis, quam criminalis, nu. 3. & nu. 12. & 18. contra nu. 33.

Simulatio nemini præiudicium afferens non eſt prohibita, num. 3.

Simulatio non eſt illicita, quæ ſolùm facta fuit pro faciliori pecuniarum exactione, nu. 4. & nu. 15. & nu. 21.

Compenſatio de credito non iurato ad iuratum non fit, nu. 4. & num. 22.

Compenſatio non fit inter diuerſa, nu. 5. & nu. 12.

Compenſatio de illiquido ad liquidum non admittitur, nu. 5. & num. 22. Procurator in criminalibus pro abſente citato admittitur. Vbi ſolùm agitur de pœna pecuniaria nu. 6. & nu. 11. & nu. 16. & 17.

Stellionatus crimen, & pœna locum non hab t, Vbi dolus poteſt purgari actione ciuili ex contractu, num. 8. num. 12. & num. 13.

Procurator in criminalibus pro abſente citato admittitur. Vbi ſolùm agitur de pœna pecuniaria, nu. 6. & nu. 11. & num. 16. & 17.

Cauſa ciuilis facit ſuperſedere in criminali, quando ſententia in iudicio ciuili lata parit exceptionem rei iudicatæ in criminali, nu. 9.

Simulationis pœna locum non habet, quando conſtat de vero credito etiam ex alia cauſa, eaque expreſſa in contractu, nu. 10.

Epiſtola probat debitum, & habet vim rei iudicatæ inter mercatores, nu. 10.

Stellionatus crimen habet locum, Vbi deficit particulare nomen delicti, nu. 12.

Stellionatus criminis pœna eſt pecuniaria, & non corporalis, nu. 12. & nu. 3. & 18.

Simulatio perſonarum interpoſitarum non eſt prohibita, quando conſtat de credito, & non deficit ſubſtantia contractus, nu. 14. & 15. & nu. 21. & nu. 4. contra nu. 34.

Simulatio non eſt punibilis, nec prohibita niſi appareat, & doceatur de cauſa ſimulationis, & qualis debeat eſſe iſta cauſa, nu. 19. & 20.

Simulatio non præiudicialis, & ad bonum finem facta valet, nu. 23. 14. 15. & 21.

Cauſa criminalis, quando eſt præiudicialis in cauſa ciuili, facit ſuperſedere in eadem cauſa ciuili, etiam quod fuerit mota poſt cauſam ciuilem, num. 25. & ſeqq. Vbi reſpondetur contrarijs.

Cauſa criminalis diu poſt ciuilem intentata non facit ſuperſedere in cauſa ciuili, nu. 27.

Cauſa criminalis dicitur præiudicialis ciuili, quando in totum perimit ius agentis, nu. 28.

Cauſa criminalis ſuper falſitate inſtrumentorum productorum in cauſa ciuili facit ſuperſedere in eadem cauſa ciuili, nu. 31.

Cauſa criminalis etiam intentata poſt ciuilem facit ſuperſedere in ciuili quando crimen criminaliter intentatum nunquam fuit oppoſitum in cauſa ciuili, ſecus è contra, num. 32.

Simulationis pœna eſt pœna falſi, nu. 33.

Pœna magnæ falſitatis eſt pœna mortis, nu. 33.

Perſonarum ſuppoſitio ſimulationem inducit, nu. 34.

CONSILIVM CXXXIII.

1 SIGNANDAE videntur commiſſiones pro parte noſtra porrectæ, prima, quia per eam petitur cauſam hanc committi, ſeu iam commiſſam declarari, efficiendo commiſſionem ſignatam communem, vt mei principales, quod debetur à Dominis de Guicciardinis conſequi poſſint inſtrumento mediante, l. inter ſtipulantem, §. ſi ſticum de verb. oblig. Vbi Iaſ. num. 3. Roland. conſ. 56. num. 5. lib. 2. Nam cum iam Rota declarauerit eam non eſſe communem, ex quo Domini Aduerſarij ea vti nolunt debent poſſe mei principales de iuribus eorum experiri, vel coram Theſaurario, vel in Rota non etiam in facultate aduerſariorum eſſe litigare, vel non, & interim retinere, quod debent. Maximè cum etiam ea reuera videatur effecta communis, non ſolum quia in actis præſentata, Bald. l. 4. num. 16. verſ. Aut concernit, C. de pact. Rot. deciſ. 17. num. 4. de dol. & cōtum. nou. Mandoſ. in prax. ſignat. commiſſ. 1. in princ. verſ. Tertio præmitto. Sed etiam quia non ſimpliciter ad inſtantiam partis emanauerat, ſed in contradictorio iudicio fuit quædam deciſio iuriſdictionis. Et quod plus eſt, dum in ea dicitur aſſecurandum iudicium per aduerſarios videtur per eam acquiſitum ius huic parti, quo caſu ea poſſunt vti etiam parte inuita Fœlyn. rubr. de reſ. num. 3. verſ. Fallit primo, Bald. d. l. 4. num. 16. Vnde aut declaranda videtur communis ad tollendum ſubterfugia patis, aut ea tollen. & cauſa Theſaurario committenda, aut ſaltem cauſa ad inſtantiam noſtram in Rota committenda.

2 Secunda commiſſio pariter ſignanda videtur. Primo, quia ſublata ſimulatione per Iudicem ciuilem, & conſtito de debito aduerſariorum, criminalitas prætenſa omninò ceſſabit, & ideò cum cauſa

Cri-

Criminalis pendeat à Ciuili, in illa ſuperſedendum videtur, vt fuit dictum in Romana de Stocchis 9. Martij 1598. coràm Gyptio, quæ datur. Non enim agitur de ſimulatione ceſſionis, ſed perſonarum tantum, & ideo cum ceſſio ſoſtineatur, & conſequẽter de debito aduerſariorum appareat, Bald. l. Cum precibus, num. 3. C. de probat. Franc. Marc. deciſ. 46. num. 4. par. 1. non dicitur Criminalis cauſa abſorbere Ciuilem, ita hæc non ſilet per eam Rot. deciſ. 133. lib. 2. p. 3. num. 3. Ad quod facit Bald. l. fin. C. de ordin. iud. vbi enim crimen oppoſitum non eſt excluſiuum Ciuilis petitionis, criminalitas ciuilitati non obſtat, adeout in caſu iſto non obſtare videatur cum oppoſita ſimulatio perſonarum non tollat actionem ciuilem ex inſtrumenro ceſſionis naſcentem.

3 Secundo, quia reuera nõ adeſſe criminalitatem dicimus, tum quia pro prætenſa perſonarum ſimulatione ad pœnam pecuniariam tantum ex contractu non autem ad corporalem ex crimine agi poteſt Becc. conſ. 52. num. 124. Alex. Gamb. inter conſ. Farin. 40. num. 26. & idem Farin. conſ. 42. num. 39. Quo fit, vt cauſa potiùs Ciuilis dicatur, quàm Criminalis, vt poſt Rot. deciſ. 10. de appell. in antiq. Menocch. de arbitr. quæſt. 82. num. 4. 5. & in terminis noſtris, Gamb. vbi ſupra. Tum quia de hac ſimulatione ſaltem punibili non apparet, quia vbi ſimulatio nomini præiudicium affert, ea non videtur prohibita, Bart. conſ. 65. lib. 1. Alex. conſ. 158. num. 10. lib. 5. Dec. conſ. 543. num. 19. verſ. Et ſupradicta. Præiudicium verò nullum afferre potuit hoc caſu D. Guicciardino cum is tunc etiam debitor eſſet Domini Zattaræ, vt patet ex litteris ipſius confeſſionẽ, geminatam, & explicatam, continentibus Crauet. conſ. 61. num. 3. Rota deciſ. 98. num. 2. par. 2.

4 Quapropter dici non poteſt hanc ceſsionem factam ad fraudandum Guicciardinum, quia ſi erat tunc debitor eiuſdem Zattaræ nõ potuit ab eo fraudari, ſed potius data etiam ſimulatione videtur ea facta pro faciliori pecuniarum per eum exburſatarum conſequutione, quod facere vnicuique licet Bart. l. 1. §. dolum, num. ù. de dol. Franc. Marc. deciſ. 46. num. 3. p. 1. Becc. d. conſ. 52. num. 22. 23. Quamuis etiam dici poſsit, quòd parum referebat, an Zattara, vel eius ceſsionarius eſſet, cum vterque haberet exequutionem paratam, nec per Guiccardinum quidquam opponi poteſt. Obligatio enim erat iurata, quo caſu non competebat compenſatio cum prætenſo credito non iurato gloſ. in c. d. noſtram in verbo pecunia de iur. iur. Vbi Felyn. col. 3. verſ. Sed communiter Afflict. deciſ. 381. num. 1. verſ. tamen contrà.

5 Item ceſsionarius duas repræſentabat perſonas, alteram communis Neapolis cedentis, & alteram rationis propriæ bancariæ, quo caſu minus compenſatio opponi poterat, Bald. l. eius num. 4. C. de compenſ. Graſſ. de except. in except. 16. nu. 54. Et quod plus eſt creditum hoc erat liquidum, computa verò ſolidanda illiquida, ideoque compenſationem apponere non poterat l. fin. C. de compenſ. Deciſ. Peruſ. 15. num. 15. Graſſ. d. except. 16. nu. 56. Accedit, quòd quatenus Domini Aduerſarij allegant varias partitas pro oſtendendo eos eſſe creditores Zattaræ, hæc omnia per eos in Rota deduci poterant, & hodie ſatis eſt, quod ſint prætenſiones partis illiquidæ tantũ, nec de aliquo credito verò appareat, adeòut non poſsit in eis fundamentum fieri, pro punienda præſertim ſimulatione, l. ſi plures, ff. de pact. c. 2. in fine de reſtit. in integr. 6. Decian. conſ. 56. num. 23. lib. 1. quæ vt dixi non eſt punibilis, quoties nullum affert parti præiudicium, prout hoc caſu non afferre dicimus cum & ipſe Zattara creditor Guicciardini eſſet.

6 Quare de prætenſa ſimulatione punibili nullo modo apparere poteſt, & in omnem caſum eius cognitio pendet à iudicio Ciuili, in quo de prætenſionibus partium diſcutietur, & propterea commiſsio videtur ſignanda, & interim in cauſa Criminali ſuperſedendum, vel ſaltem mandandum Iudici Criminali, vt meos principales per procuratorem admittat, ſicuti de iure admitti ſolet reus quoties pecuniaria pœna tantum infligenda venit, vt hoc caſu ſupra probaui, l. vni. ff. an pro al. appell. cauſ. red. poſ. Clar. §. fin. quæſt. 32. col. 2. verſ. Cæterum, Menoch. de arbitr. quæſt. 80. num. 120. 121.

Auguſtinus de Cruce.

In eadem cauſa ſecundum reſponſum.

7 Signanda videtur prima cõmiſſio ad inſtantiam Zattaræ, & Tui in qua petitur, quod commiſſio aliàs ſignata ad fauorem Dominorum de Guiccardinis declararetur communis, ita vt illa vti poſſint ad introducendum cauſam in Rota cum clauſulis, & facultatibus in dicta commiſſione expoſitis, ſignanda, inquam eſt tam de ſtilo ſignaturæ, in qua partibus cõcurrentibus ad aliquid ſe iunctim petendum, reſcriptum proueniens fit commune, quam etiam de iure, quia actoris, & rei eadem debet eſſe conditio, l. non debet, ff. de regul. iur. c. nouiter de iudic. & cap. Prudentiam de mut. petit. Aequalitas enim ſeruanda eſt in iudicijs, l. hos accuſare, §. ſi ſeruus, ff. de accuſat. Vnde commiſſiones poſt princ. verſ. Melius poteſt dici, & verſ. Alij dicunt de reſt. ſpol. Quod tanto magis procedit in caſu noſtro, quia cum per Guiccardinos fuerit cauſa auocata à Reuerendiſſ. Theſaurario, & commiſſa in Rota, nõ poteſt amplius reuertere ad dictum Theſaurarium, qui ſcit aduocationem, nec patietur eludi à Guicciardinis haben. commiſſionem in manibus, & illius iudiciũm ad libitum effugere volentibus, quod non eſt ferendum, cum iudicia non debeant eſſe eluſoria per vulg.

8 Quod ſecundam commiſſionem, quod videlicet oommittatur A. C. ſiue eius D. Locumtenenti, vt ſuperſedeat in cognitione cauſæ Criminalis intẽta-

tæ,

tæ,donec cauſa Ciuilis terminetur, & tunc admittat inquiſitos per procuratorem pariter videtur ſignãda. Primo cum iudicium Ciuile ante cauſam Criminalem introductum fuerit, per quod ciuiliter excipiendo Domini de Guiccardinis conſequi poterunt intereſſe ſimulationis, quam criminaliter prætendunt. Vnde ceſſat actio Criminalis, quia non poteſt criminaliter agere propter dolum occaſione rei quã ciuiliter agendo cõſequi poteſt l. eleganter in princ. ff.de dol.Bald.conſ.15. in princ.in 1. Crauett.conſ. 6.num. 105. in primo, & melius conſ. 208.col.fin. verſ.Poſtremo in ſecundo,Paul.de Caſtr. conſ.411. num.4. in primo, Rolan. conſ.75.num.31.in primo, Menoch.conſ.98. num. 82.in primo. Gerard. Maz zol. conſ.78.num.18. Farin.in ſua pract.crim.quæſt. 19.num.36. Quod indubitatè procedit, vbi ille dolus,non habet proprium nomen delicti,vt furti, vſurarum,vel ſimile,vt ibidẽ Farinac. & Bald. conſ.15.

9 Secundo, cum à reſolutione in cauſa Ciuili, in qua videtur ſuper creditis, & partitis Zattaræ, pendeat exceptio rei iudicatæ, in Criminali ſuperſederi debet in cognitione illius, quouſque cauſa Ciuilis terminetur,vt per Honded.conſ.109.num.61.vol.1.

10 Tertio abſolutè negamus conſtare de aliqua criminalitate,ſeù dolo, ex quo poſſit procedi, regulariter enim ſimulatio de perſona ad perſonam facta à creditore reſpectu maioris cautelæ non eſt reprobata à iure,& proptereà cum D.Zattara in caſu noſtro verè eſſet creditor Guicciardini ſummæ,quam exburſauit pro eo Ciuitati Neapolis, parum refert ſub quo nomine ſoluitur Bald. in l. 1. C.plus val. quam agit, & l.ſi ex precio, ff. ſi cert. pet. Mandell. conſ.9.num.2.& conſ.97.nu.24. 25. & 27. Roland. conſ.47.num.28.in 4.Alex.conſ.198.num. 10. in 7.Grat.conſ.119.num.33.in 1. & conſ.117.num.1. in primo, Ceſal.conſ.19.num.18.Becc.conſ.52.per tot. Quod autem Zattara eſſet creditor Guicciardini conſtat ex ipſius littera miſsiua ad Zattaram adminiculata per partitas oculariter inſpecta per D. Iudicem cauſæ Criminnlis,quæ littera ſeriò, & maxima cum maturitate ſcripta,vt apparet ex eius lectura,optimè probat,& habet vim rei iudicatæ inter mercatores,vt per Rot.Ianuen. deciſ.2. nu.9. viden. & deciſ.18.num.8. & eeciſ.41.num.4. Et vt dixi, an Zattara eſſet creditor tempore dictæ litteræ, nec ne pendet à Iudicio Ciuili, quod propterea cum afferat exceptionem rei iudicatæ in Criminali, in illa ſuperſedendum eſt,donec Ciuilis terminetur. Et ex iuſtificatione crediti conſtabit etiam de dolo,& animo fraudandi ſine quibus nemo poteſt puniri criminaliter,vt per Honded.d.conſ.109.num.56.

11 Quod Tuus, & Zattara in omnem caſum Criminalitatis debeant admitti per procuratorem videtur indubitatum,qui ob falſitatem,&ſimulationem in fraudem alterius committitùr crimen ſtellionatus,per quod venit imponenda pœna pecuniaria tantũ ad cumul per Farinac.in ſua practica d.quæſt. 19. num. 34. Menoch. de arbitr. caſ. 381. per tot. Bertaz.conſ.11.num.16.& 23.in primo.Vbi autem venit imponenda pecuniaria tantum, quis regulariter admittitur per procuratorem Farinac. quæſt. 68.nom.76.Menoch.de arbitr.caſ. 264. Et licet Iudex poſsit cogere etiam vbi agitur de pœna pecuniaria ad perſonaliter comparendum ad effectum videndi,quo colore,& qua trepidatione quis reſpõdeat attamen cum in caſu noſtro non ſolum negetur dolus,& crimen,ſed illud habito pro confeſſato prætendatur non eſſe locum Iudicio Criminali, & ſic adducatur cauſa ob quam reus conuictus non deberet puniri vtique debet admitti per procuratorem,vt per Farinac.alios alleg.d.quæſt.49.nu.244.

Antonius de Nobilibus Aduocatus.

In eadem cauſa tertium reſponſum.

12 Crimen intentatum per Dominos de Guicciardinis contra Ioſephum tuum, quod videlicet eius perſona in cõtractu celebrato in Ciuitate Neapolis fuerit ſuppoſita, & ſimulata in eorum fraudẽ, & præiudicium dicitur crimen ſtellionatus, quod regulariter habet locum vbicumque deficit titulus criminis nominati, vel innominati, & in quolibet actu,in quo dolus,& fraus in alterius præiudicium commiſſa prætenduntur,vt latè per Menocch. de arbit.caſ.381.num.2.& 7.& per D.Farinac. in ſua pract.de delict.& pen.quæſt.19.nu.34.& ſeqq. Decian.in tract.crim. par.1. lib.1.c.4. num. 8.& 9. pro quo crimine competit actio Ciuilis parti ad intereſſe,vt tot tit.ff.& C.de dol.& pro parte Fiſci debetur pœna Iudicis arbitrio,l.1. & 3.ff. de crim. ſtell. Vbi gloſ. Quæ pœna arbitraria, & non corporalis, ſed pecuniaria reputatur, vt per D.Farinac.ibidem, nu. 34.Bertaz.conſ.11.num.16.& 25.in primo.Et quod huiuſmodi cauſa ſimulationis contractus ſit potiùs Ciuilis, quam Criminalis habetur per D. Farinac. conſ.40.num.26.Vbi alios allegat.

13 Stantibus autem prædictis duæ oriuntur concluſiones. Prima, quod in hac cauſa iam ciuiliter intentata coràm Reuerendiſſ. D. Theſaurario, & per aduerſarios auocata, & in Rota commiſſa procedi criminaliter nequit. Secunda, quod Tuus ad illam admitti poſsit per Procuratorem. Quoad primam probatur,quia vbicumque dolus commiſſus in aliquo contractu, actione de dolo ciuiliter purgari poteſt,ceſſat accuſatio Criminalis de dolo,l.& eleganter in princ. ff. de dol. & per conſequens accuſatio Criminis ſtellionatus ad cumul. per D. Farinac. d. quæſt. 19. num. 36. & propterea cum in caſu noſtro per Rotam, vbi cauſa Ciuilis commiſſa eſt poſsit cognoſci,& purgari dolus, non eſt locus accuſationi Criminali.

14 Quod tanto magis procedit cum in caſu noſtro, nullus interuenerit, aut poſsit allegari dolus, dato enim ſine veri præiudicio, quod pecuniæ ſolutæ pro D. Guicciardino eſſent Zattaræ, & ſimulatè illas dederit Tuo, vt eius perſonam interponeret, & ceſ-

ſionem

ſionem reportaret, adhuc dicta ſimulatio de perſona ad perſonam eſt licita, quia non deficit ſubſtantia contractus, & parum refert, quod inſtrumenrum conficiatur in perſonam alterius, Bald.in l.2.C.plus val. quod agit. & l. ſi ex pretio, vbi Bart. in l. ſi ſub ſpecie in fine, C.de poſtul. Mandell.de Abb.conſ.9. num.2. & conſ.97. num.24.25.& 27. Roland.conſ. 47. num. 27. in 4. Alexand.conſ.198. num.10.in 7. Grat. conſ.119. num.33. in 2. & conſ.117. num.1. in 1. Cioff.conſ.19.num.18.Aſin.in ſua pract.§.19. num.3.cap.5.limit.10.

15 Nec obſtat quod in fraudem tertij talis ſimulatio ſit prohibita, quia non per hoc annullatur contractus, ſed datur actio ad intereſſe vt ſupra dixi. Et in caſu noſtro abſolutè negatur fraus, quia quod ex aduerſo aſſeritur, quod tempore contractus eſſent in manibus Zattaræ tot pecuniæ Guicciardini, ex quibus eius debitum cum Ciuitate Neapolis ſolui poſſet eſt omnino falſum, prout ex libro dicti Guicciardini, & ex partitis datis Domino meo noteſcere potuit. Vnde cum de ſuis pecunijs ſoluerit Zattaræ parùm refert, cuius nomine, vt per Mandell.d.conſ.95. Grat.conſ.119.num.33.in 2.

16 Circà ſecundam cõcluſionem quod Tuus debeat admitti per Procuratorem ex quo non agitur de crimine per quod veniat imponenda pœna corporis ſed pecuniaria tantùm videtur indubitatum ad cumul. per D.Farinac. quæſt.99. num.76. Menoch.de arbitr. caſ.264. Et licèt, vbi Iudex velit præſentiam rei ad effectum videndi, quo vultu, quo colore, & qua trepidatione reſpondeat; non admittatur per Procuratorem, vt ibi D.Farinac.num.246.Menoch. dict.caſ.294. Attamen in caſu noſtro non ſolùm negamus crimen, ſed illud habito pro confeſſato prætenditur non eſſe locum Iudicio Criminali, nec alicui poenæ, & ſic adducitur cauſa, ob quam reus conuictus non deberet puniri, vtique admitti debet per Procuratorem vt per D.Farinac. alios alleg. dicta quæſt.99.num.249.Supplicatur propterea, vel pro abſolutione, & remiſſione ad Iudicem cauſæ Ciuilis, vel quod admittatur per procuratorem.

Antonius de Nobilibus Aduocatus.

In eadem cauſa quartum reſponſum.

17 IN hac cauſa dicimus in primis admittẽdos meos principales eſſe per Procuratorem, quia cum agatur de ſimulatione perſonarum, non poteſt agi ex crimine ad pœnam corporalem, ſed ex contractu ad pecuniariam tantum Becc. conſ.52. nu.124. Farinac.conſ.crimin.42.num.39.& Alexan.Gamb. inter conſ. eiuſdem conſ.40. num. 26. Et quoties ad pœnam pecuniariam agitur ſemper reus admittitur per Procuratorem iuxta tex. clar. l.vni. ff. an per al. appell. cauſ.redd.poſſ.Soccin.cap.veniens,num.68. verſ.ſed quæro de accuſ.de com. Clar.§.final.quæſt. 32.colum.2.verſ.cæterum Menoch.de arbitr.quæſt. 80. num.120. & 121. Farinac. conſil. criminal. 85. num.363.

18 In tantum vt etiam videatur potius ciuilis, quàm criminalis vt poſt Rot. deciſ.10. de appell. in antiq. tenet in terminis noſtris dictus Gambara inter conſ. Farinac. conſ.40. num. 26. Immo dicit Rota dicta deciſ. 10. de appell. in antiq. quod vbi etiam cauſa eſſet criminalis, ſed Iudex commutaſſet poenam corporalem in pecuniariam, cauſa, & ſententia diceretur ciuilis, potiùs quàm criminalis, & ſequitur, Menoch. de arbitr. quæſt.82. num.45. Ideo, vt tantò magis procurator pro eo admittendus veniat etiam ſi pæna eſſet Fiſco applicanda Gambar.& Menoch. vbi ſupra poſt Bald. Alexandr. & alios quos allegat.

19 Tertio principaliter dicimus non apparere de aliqua ſimulatione ſaltem prohibita, & punibili, quia, vt appareat de ſimulatione, debet doceri de cauſa ſimulationis, Bart.conſ.65.num.4. lib.1. Alexand. conſ.198. num.10. lib.7. Abb. conſ.9.num.1.Becc. dict. conſ. 52. num. 26. & 53. Nec quælibet cauſa ſufficit, ſed debet eſſe ad propoſitum, de quo agitur ſufficiens, & idonea Abb. dict. conſ.9. num.7. Bertazzoll. conſ. crimin. 230. uum. 6. lib. 1. Honded. conſ. 41. num. 28. lib. 2. & tenuit Rota in Firmana reſtitutionis dotis 26. Iunij 1610. Coram R. P. D. Lancellotto.

20 Cauſa autem nulla ſic affertur, ob quam perſona ſimulata fuerit, Nam ſi D. Zattara erat creditor Guicciardini ex eius literis proprijs, in quibus non ſemel, & perfunctoriè, ſed pluries, & ex propoſito ſe debitorem vocat, & ſe ſummoperè commendat, quæ confeſſio propria nullam admittit probationem in contrarium l. cum re C. de tranſact. Crauett. conſ. 61. num.3. & conſ.171. num.4. Marſil.ſingul.202. Rota deciſ.98. num.2. par.2. Non etiam potuit fieri ſimulatio ad fraudandum Guicciardinum, vt ex aduerſò ſupponitur cum eſſet debitor, & ideò ceſſat cauſa ſimulationis, & conſequenter ipſamet prætenſa ſimulatio, Bertazzoll. conſ. criminal. 230. num. 6. lib. 1.

21 Vltrà quod quatenus etiam perſona ſimulata eſſet, cum ad alium finem fieri potuerit, quàm vt faciliorem exactionem propriarum pecuniarum haberet D. Zattara creditor Guicciardini ſimulaſſe dicitur ad conſeruandas res proprias, quæ ſimulatio licita eſt Bart. l.1. §.dolum, num. 1. ff.de dolo, Franc. Marc. deciſ.46. num.3. par. 1. Bertrand. conſ. 163. num.3. lib. 8. Becc. conſ. 52. num. 22. 53. Et hinc ſequitur, quod etiam dato quod ſimulata eſſet perſona, attamen non eſſet ſimulatio prohibita, ſed pecuniaria, quæ puniri non poteſt, cum nullum afferat præiudicium parti Bart. dict.conſ.lib.1. Alexan. conſ. 198. num.10. lib.7. Dec. conſ. 543. num.19. verſ. Et ſupradicta, nàm ſiue tuus ageret ſine Zattara omni caſu Guicciardinus ſoluere debebat, cum eſſet debitor, nedùm dictæ quantitatis; ſed etiam maioris ſummæ.

22 Imò, quod plus eſt, dato, quod computa aliqua

eſſent

eſſent inter Guicciardinum, & Zattaram ſolidanda, attamen ſi Zattara egiſſet vigore dicti inſtrumẽti ceſſionis, non poterat excipere Guicciardinus de ſolidatione computorum, tum quia inſtrumentum eſt iuratum, nec compenſatio de debito iurato ad non iuratum fieri poteſt, gloſ. verſ. pecunia, cap. ad noſtram 1. de iur. iur. vbi Felyn. col. 3. verſ. Sed communior, & de magis communi, Afflict. deciſ. 381. nu. 1. verſ. Tamen contr. Dec. Pariſ. conſ. 15. nu. 7. Graſſ. de exception. except. 16. num. 27. verſ. Supradictis. Tum quia repræſentant duas perſonas, vnam ſcilicèt tanquam electi Neapolis cedentes, & alteram tanquam perſona propria, vt poſt Bald. in l. eius, nu. 4. C. de compenſ. Notat. Graſſ. de except. 16. num. 54. Tum quia hoc creditum eſt liquidum, & inſtrumento publico probatum habente hypothecam cum renunciationibus, & Clauſulis ampliſſimis, & computa illiquida ſunt, & altiorem indaginem requirunt l. fin. C. de compenſat. Rota Peruſ. in his ferè terminis, deciſ. 15. num. 15. cum allegatis per Graſſ. d. except. 16. num. 56.

23 Vnde nullo modo poteſt dici aliquod præiudicium illatum parti ex prætenſa ſimulatione perſonarum, quia ſimulatio in omnem caſum dicitur facta ad bonum finem, nec Domino Guicciardino aliquod illatum præiudicium, cum vnus, & alius agens vigore dictæ ceſſionis non poteſt repelli aliqua exceptione, ſed omninò ſoluere tenetur. Non enim contractus eſt ſimulatus, ſed verus, & dato, quod perſona eſſet ſimulata, contractus valet ad fauorem perſonæ veræ, Bald. l. cum præcibus, num. 3. C. de probat. Franc. Marc. d. deciſ. 46. num. 4. par. 1. Graſſ. de except. 131. num. 19. Ideòque ſicuti Zattara habebat executionem paratam ex d. inſtrumento agendo, nec prætextu computorum repelli poterat, vt dixi, ita ſimulatio quatenus adeſſet, non videtur prohibita, nec conſequenter punibilis.

Auguſtiuus de Cruce.

In eadem cauſa contra præmiſſa reſponſa aliud pro Fiſco reſponſum.

24 CAeſar Zattara, & Ioſeph Tuus in commiſſione, pro eorum parte porrecta contra Fiſcum, & Guicciardinos illi adhærentes tria petunt. Primo, vt commiſſio obtenta pro parte Guicciardinorum ciuiliter in Rota ſit communis, ſecundum vt Iudex Criminalis A.C. coràm quo eſt introducta cauſa ſimulatæ, & fraudolentæ ceſsionis, ſuperſedeat in ea, donec in Rota cauſa Ciuilis terminetur. Tertium, vt finita d. cauſa Ciuili, idem Iudex Criminalis eos admittat per procuratorem. Tria hæc ex aduersò petuntur vnico verbo, iure reſoluuntur. Primum non indiget commiſsione noua, quia iam aduerſarij illam obtinuerunt. Secundum concedatur, ſed cum clauſula, prout de iure. Tertium pariter cõcedatur cum ſimili clauſula, prout iuris.

25 Si aduerſarij aliud non quærunt, niſi id, quod iuris eſt, abſque dubio nuper dictis, & oblatis acquieſcere debent. Verùm, vt ſimpliciter reſcribatur eſſe ſuperſedendum in cauſa Criminali, prout ſic ſimpliciter petunt, vel quod Rota cognoſcat, an ſit in ea ſuperſedendũ, nec ne, ab omni iure prorſus alienum videtur. Nam regulare eſt, quod quando cauſa Criminalis eſt præiudicialis Ciuili, tunc etiam poſt Ciuile iudicium inchoatum principaliter intentata facit ſuperſedere in Ciuili, & non è contra, & hoc quia cauſa Criminalis dicitur maior, & potior Ciuili, tex. eſt apertus in l. fin. C. de ordin. iudic. dum ibi dicitur, *quoniam Ciuili quæſtione intermiſſa ſæpe fit, vt prius de crimine iudicetur, quod vtpote maius merito minori præfertur*, vt ibi gloſ. in verbo ſæpè verſic. Item ſic Bartol. & Bald. in ſummario, Cyn. Paul. de Caſtr. & Salyc. num. 1. Item eſt tex. in l. cum Ciuili, & ibi gloſ. in verb. Tempore Bellapert. col. 1. verſ. ſed opponitur il 2. Bart. in prima oppoſit. & Salyc. num. 1. C. eodem.

26 Et hæc eadem concluſio non ſolum iure, ſed etiã communiter à Doctoribus recepta fuit, prout teſtatur Plot. conſ. crim. diuerſ. 73. num. 1. & ſeqq. lib. 2. in fol. Clar. in pract. §. fin. quæſt. 2. num. 4. verſ. Sed quæro nunquid, vbi quod ita concludunt communiter, & quotidie ſeruatur. Et rurſus prædicta concluſio fuit ſæpius canonizata in Rota, vt videre eſt apud Puteum, deciſ. 265. nu. 3. lib. 1. Rot. diuerſ. deciſ. 267. num. 2. tom. 3. Cæſar de Graſſ. deciſ. 3. nu. 1. rubr. de exceptionibus, vbi ſic teſtatur de magis cõmuni intellectu, tex. d. l. fin. C. de ordin. iudic.

27 Et in tantum eſt verum, vt cauſa Criminalis faciat ſuperſedere in Ciuili, & non è contrà etiam, quod fuerit intentata poſt Ciuile iudicium, vt proptereà dicant communiter Doctores ſufficere non eſſe intentatam diu poſt Ciuile iudicium, prout ſcripſerunt, Cyn. in l. 1. num. 1. verſ. Prætereà imputandum eſt ei, quia ſe arctauit, & num. 16. verſ. Aut nõ coſtat, C. de his, qui accuſ. non poſſ. Alber. in l. iudicati, num. 4. verſ. Idem ſi imputari poſsit, C. ſi ex falſis inſtrumentis, Salicet. in l. ſi docueris poſt nu. 2. C. ad l. Cornel. de falſis Angel. de Malef. in verb. inchoatã, num. 20. Afflict. deciſ. 229. nu. 1. & 2. Capic. deciſ. 25. num. 5. Grammat. deciſ. 60. poſt num. 4. Et demum hæc controuerſia videtur reſoluta ex conſtitutione Pij Quarti ſuper reformatione Rotæ, in verſ. Et ſi auditor, vbi adſunt hæc præciſa verba, & ſi cauſa criminalis præiudicialis fuerit cauſæ ciuili in eius cognitione ſuperſedeat, ergo in ciuili ſuperſedendum, & non in criminali.

28 Quod autem in caſu noſtro cauſa criminalis ſit præiudicialis ciuili apparet euidenter, quia ſi ceſsio fuerit ſimulata, & fraudolenta, prout prætendunt Fiſcus, & adhærentes, nullam vtique merebitur executionem, & ſic in totum perimet ius actoris, Anchar. conſ. 62. num. 1. Aym. conſ. 280. num. 1. & inter conſ. crim. diuerſ. conſ. 74. num. 5. tom. 2. in folio. Et pariter in caſu noſtro res videtur iam reſoluta, cum habeamus commiſsionem ſignatam A. C. di-

rectam,

rectam, in qua ſpecialiter ipſi communiter, vt conſtito ſibi, quod cauſa criminalis ſit præiudicialis ciuili, faciat in eadem ciuili ſuperſedere.

29 Non obſtant modo exaduerſo deducta, & primo deciſio Rotę Coram Gyptio in vna Romana de ſtocchis 9. Martij 1598. Primo enim reſpondetur non eſſe mirum ſi in caſu illius deciſionis Rota mandauerit ſuperſedere in cauſa criminali, quia cauſa criminalis fuit intentata diu poſt iudicium Ciuile inchoatum in Rota, nempè poſt duas ſententias, vt in ea expreſsè legitur, & ſic intrat declaratio, quam mox ſuprà poſui, quæ non applicatur caſui noſtro.

30 Reſpondetur ſecundo, quod in eadem deciſione præſupponitur, quod de vitio litigioſi ſuper quo fuit fundata quærela criminalis poſt binas ſententias intentata fuerat pluries diſcurſum, & reſolutũ in Rota non obſtante exceptione litigioſi donationem, de qua ibi eſſe validam, & iudicio ciuili fuit iudicatum non adeſſe crimen, hoc ideò non erat ſuperſedendum in ciuili poſt criminalem cauſam intentatam ſuper eodem crimine, ſuper quo fuerat ciuiliter pronunciatum, nè aliàs in diuerſo iudicio contrariæ ſequerentur ſententiæ, & quia ſententia in vno lata, in alio parit exceptionem rei iudicatæ ad trad. per Cyn. in l. 1. num. 6. verſ. ratio eſt, & ibi etiam Salycet. num. 9. C. quando ciuilis actio. Criminali præiudicet Bart. in l. duo §. hoc edicto num. 1. verſ. videte Domini, & ibi etiam Ang. num. 2. ff. de vi bonor. rapt. cum ſimil. Non ſic in caſu noſtro, in quo nunquam fuit ciuiliter propoſita, nedùm diſcuſſa ſimulatio, & fraus ceſſionis de qua agitur, ideò criminalis priùs propoſitæ præiudicat ciuili, & non è contrà ex præallegatis.

31 Et hinc eſt, quod, ſi pendente iudicio ciuili in Rota, datur de falſitate inſtrumenti producti in Rota coràm. Iudice criminali, & de hac falſitate nihil vnquam fuerit dictum in Rota, tunc ſine dubio cauſa criminalis facit ſuperſedere in ciuili, & non è contra Bellapert. in l. final. in princip. & ibi etiam Paul. de Caſtr. num. 2. C. de ordin. iudic. Salycet. in l. ſi docueris num. 1. in 1. notab. C. de falſis, Odofred. in l. 1. colum. 3. ante med. verſ. ſi autem mouetur ciuilis, & colum. 3. num. 10. in fine verſ. ad ſolutionem, C. quando ciuilis actio criminali præiudicet, Aym. conſ. 280. num. 1. verſ. Et in alia cauſa, Caputaq. deciſ. 274. par. 2. & dixi in mea quæſt. 100. num. 66.

32 Ex quibus in hac materia veriſſima firmari poteſt diſtinctio, quod ſi id, quod criminaliter deducitur, fuerat priùs ciuiliter deductum in iudicio ciuili, tunc cauſa ciuilis facit ſuperſedere in criminali, ſecùs, ſi id quod criminaliter intentatur, nunquam in iudicio ciuili fuerat propoſitum. Et propterea non refert quod exaduerſò prætendatur cauſam ciuilem fuiſſe priùs introductam coràm Theſaurario, Nam vltrà quod Theſaurarius erat Iudex incompetens vt poſteà ſignatura iudicauit, non ſufficit ſimpliciter cauſam eſſe priùs ciuiliter motam, niſi in ea fuerit etiam priùs dictum, aut oppoſitum de crimine poſteà criminaliter intentato, vt ex præallegatis apparet.

33 Non obſtat etiam, quod cauſa ſimulationis non dicatur cauſa criminalis, prout voluit quidam Doctor Gambara inter conſ. mea relatus conſ. 40. num. 26. Hæc enim eſt mera vanitas, quia ſimulatio facta in fraudem, & præiudicium alterius non ſolùm punibilis eſt, ſed falſitati æquiparatur, & pœna falſi punitur l. ſi creditor. C. ad l. Cornel. de falſ. l. falſus, ff. de furt. vbi gloſſ. & communiter Doctores omnes Franc. Marc. deciſ. 300. par. 1. Cardin. Tuſch. pract. concluſ. in verbo ſimulatio concluſ. 271. num. 1. & ſeq. & ſicut quandò falſitas eſt magna poteſt pœna mortis puniri Ang. in l. vbi falſi num. 2. C. ad l. Cornel. de falſ. Capic. deciſ. 130. ſub num. 11. verſ. ſed altiùs Afflict. deciſ. 404. num. 17. verſ. ſecundo reſpondetur, Boer. deciſ. 822. poſt num. 8. Ludouic. Peguer. deciſ. crimin. 80. num. 12. Ità etiam quando ſimulatio eſt magna prout eſt in caſu noſtro, poterit ſaltem pœna corporali puniri.

34 Nec demum obſtat, quod ſimulatio de qua agitur non ſit prohibita, ſed licita ex eo quod Guicciardinus erat debitor Zattaræ, & etiam quia perſonarum interpoſitio non facit ſimulationem prohibitam, Bald. in l. cum præcibus num. 3. C. de probat. Francisc. Marc. deciſ. 46. num. 4. par. 1. Nam quod Philippus Guicciardinus eſſet debitor Zattaræ hoc eſt, de quo quæritur, nec poteſt hoc reſolui, niſi ex computis librorum, & quod ex interpoſitione perſonarum, Vbi agitur de Tertij præiudicio non oriatur ſimulatio prohibita, Bald. & Franc. Marc. exaduerſo allegati hoc non dicunt, immo contrarium, quod potiſſima fraudis, & ſimulationis coniectura ſit ea quæ ex perſonarum ſuppoſitione deducitur probat tex. in l. 2. C. plus valer. quod agitur Cepol. de ſimul. contract. num. 74. verſ. iſtæ duæ vltimæ præſumptiones, Iaſ. in §. ſi quis in fraudem num. 47. inſtit. de action. Pariſ. conſ. 45. num. 17. & 18. lib. 1. Decian. conſ. 2. num. 97. lib. 1. & conſ. 68. num. 7. lib. 2. voluit Rota coram Lancellotto in vna Ciuitatis Caſtelli bonorum 8. Februarij 1602. in verſ. tertia coniectura.

35 Præiudicium autem in caſu noſtro eſt euidens, quia cum inter Zattaram, & Guicciardinum adſint computa datorum, & receptorum aſcendentia ad ſcuta quatuor millionum, & ex dictis computis vnuſquiſque ſe creditorem prætendat, Zattara nolens computa fieri, ſed volẽs via executiua extorquere à Guicciardinis ſcuta 120000. quænis ſoluerit de pecunijs ipſius Guicciardini, ſimulauit ſolutionem factam de pecunijs Ioſephi Tui, & ipſe Tuus vti ceſſionarius, dicta ſcut. 120000. virtute ceſſionis exigeret, ne Guicciardini poſſent de eorum credito cõpẽſatio nem opponere, & compluta reuidere. Et in omni caſu, An hæc ſit ſimulatio, An licita, An verò punibilis Iudex criminalis cognoſcet: ſatis eſt in puncto de quo agitur, quod in propoſita facti ſpecie criminalis cauſa facit ſuperſedere in ciuili, & non è contra.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

ARGVMENTVM.

De Laycis offendentibus exequutores Curiæ Eccleſiaſticæ in actu exequutionis, An poſsint puniri à Iudice Sæculari. Et quando verum ſit quod in delictis mixti fori habeat locum præuentio inter Iudicem Sæcularem, & Eccleſiaſticum. Quandoue Iudex cuius iuriſdictio turbata eſt poſsit turbantem puniri. Breue eſt reſponſum, ſed ſubſtantia plenum.

SVMMARIVM.

Præuentio locum habet in criminibus mixti fori inter Iudicem Sæcularem, & Eccleſiaſticum Declara dummodò præuentio ſit Realis per capturam de mandato Iudicis, ſecus ſi per ſpontaneam conſtitutionem rei ab alio Iudice citati, num. 2.

Birruarios Curiæ Eccleſiaſticæ offendens in actu capturæ, & exequutionis ab Eccleſiaſtico Iudice puniri debet, & non a ſæculari, num. 3.

Eximens captum ex manibus Curiæ dicitur turbare iuriſdictionem Iudicis qui capturam decreuit, nu. 4.

Turbans iuriſdictionem Iudicis criminaliter punitur ab illo Iudice, cuius iuriſdictio turbata eſt, num. 4. Amplia, vt num. 5.

Iudex cuius iuriſdictio turbatur contra turbantem procedit etiam quod alius eſſet Iudex incompetens, & etiam quod turbans ſic iuriſdictionem eſſet perſona publica, num. 4. & 5.

Familiares Cardinalium non ſunt exempti à iuriſdictione Ordinarij Iudicis præſertim in criminalibus, nu. 6.

Familiaritates Cardinalium ex Priuilegio, & non inſeruientes actu non gaudent Priuilegio familiaritatis, num. 6.

CONSILIVM CXXXIV.

1 DATO millies, quod delictum de quo agitur ſit mixti fori, Adhuc modo non poteſt Curia Sæcularis cognoſcere cauſam Alberti de Rauenna, qui Laurentiam à birraarijs Archiepiſcopalis Curiæ captam ex eorum manibus eripuit, & eoſdem birruarios offendit ſub prætextu, quod ſe ſpontè in manibus dictæ Sæcularis Curiæ conſtituerit, & ſic præuenerit.

2 Illa enim regula, quod in delictis mixti fori habeat locum præuentio, & quod Iudex, qui præuenit, cauſam cognoſcit, procedit, quando præuentio realis ſit per capturam de mādato Iudicis, ſecùs ſi ſpontè à reo, qui iàm ab vno Iudice citatus, noluit coram eo, ſed coram altero comparere Boſſ. in tit. de for. compet. num. 97. & ſeqq. vbi num. 101. præſertim loquitur quandò quis comparet coram illo Iudice, coram quo de delicto minus conſtat. Franciſc. Becc. conſ. 69. num. 7. & 8. lib. 1. Carauit. ſuper ritu magnæ Curiæ 246. num. 15. & 16. Vbi, & multò magis ſi ſpontanea comparitio fuit facta poſtquam quis fuit citatus ab alio Iudice, & ibi teſtatur de communi obſeruantia, ſequitur eum Clar. in §. final. quæſt. 34. verſ. de carcerato autem. Quarè etiam, quod delictum, de quo agitur, eſſet mixti fori, remittendus tamen eſt Albertus Curiæ Archiepiſcopali, coram qua magis liquet, & magis conſtat de ipſius delicto ex præallegatis.

3 Verùm quod quandò Laicus offendit birruarios Curiæ Archiepiſcopalis in actu præſertim exequutionis, & capturæ, prout eſt caſus noſter, tunc delictum non mixti fori, ſed merè Eccleſiaſticum reputetur, Itàquòd offendentes exequutores Curiæ Eccleſiaſticæ ab ipſo Eccleſiaſtico Iudice, & non à Sæculati puniri debeant, ſcripſerunt Paul. de Caſtro in l. addictos numer. 6. C. de Epiſcop. audien. Vbi loquitur in fortioribus terminis, Alber. in l. ſi quis fortè, §. quis Comitum verſ. ſed quid èconträ, ff. de pœn. & latiùs in l. 1. num. 4. C. nè quis in cauſa ſua Boher. deciſ. 4. num. 14. Montemaran. in pract. Archiepiſcopali Neapolis capit. 11. Vbi propterea teſtatur illam Curiam eſſe in quaſi poſſeſſione puniendi Laycos offendentes, & manus violentas inijcientes in Curſores, ſeù exequutores Curię Archiepiſcopalis. Et eſt propterea valdè aduertendum nè nos in præiudicium Eccleſiæ iuriſdictionis contrariam obſeruantiam inducamus ad fauorem illorum miniſtrorum regiorum, Qui, & quod peiùs prætendunt in delictis mixti fori eſſe Iudices competentes etiam priuatiuè quoad Iudices Eccleſiaſticos.

4 Confirmantur prædicta, quia eximere ex manibus Curiæ captum, aliud non eſt, quàm turbare iuriſdictionem Iudicis, qui eum capi fecit toto titulo, nè quis eum, qui in ius vocatus eſt vi eximat, & toto titulo de eo, per quem factum erit cum ibi notatis per Doctores, Et propterea ſic eximentem, & turbantem debere ab illo Iudice, cuius iuriſdictio turbata eſt, & non ab alio criminaliter puniri ſcripſerunt, Alber. in rubr. ne quis eum qui in princip. verſ. Sed an aliam pœnam, Iaſon. in l. 1. numer. 2. verſic. & aduerte, ff. eodem Menoch. conſil. 230. num. 82. & ſeqq. lib. 2. Eugen. conſil. 31. num. 1. & ſeqq. & numero vigeſimooctauo, & ſeqq. Vbi de communi.

5 Etiam quod Iudex, cuius iuriſdictio turbata eſt, nullam prorſus in turbantem iuriſdictionem haberet ſecundùm gloſſ. in capitulo primo in verb. impedire de officio delegati, Innocent. ſub numer. 2. Hoſtien. numero decimo, & communiter omnes alij Canoniſtæ ampliant etiam in Iudice Delegato, & & etiam in non habente poteſtatem coercendi contrauenientes, & inobedientes, immo & quod plus eſt

poſt

poteſt Iudex, cuius iuris dictio turbata eſt punire, non ſolùm priuatas, ſed etiam publicas perſonas habentes dignitatem, & iuriſdictionem, vt per eoſdem Canoniſtas in eodem cap. 1. de offic. deleg. & ibi præſertim Ancharan. num. 1. verſ. Et aduerte, Dec. num. 4. & num. 26. verſ. alia tamen ratione, & verſ. reſoluendo, concludendum videtur, & Bero. num. 27.

6 Quibus non obſtet prætenſa familiaritas Alberti cum Illuſtriſſimo Legato Prouinciæ Romandiolæ, tum quià vt notum eſt hodiè Cardinalium familiares ſunt exempti à iuriſdictione ordinariorum præſertim dùm committunt delicta, & crimina, Tùm etiam quia huiuſmodi familiaritates à Cardinalibus conceſſæ ex priuilegio familiaritatis, priuilegium non tribuunt, niſi actu interuenientibus, & in familiaritate exiſtentibus vt pluribus exornat Prob. in additione ad Ioan. Monach. in cap. ad ſuccedendum, num. 7. & ſeqq. extrà de Schiſmaticis. Et ex his facilè crederem delictum de quo agitur, non mixti fori, ſed merè Eccleſiaſticum eſſe, & hanc ſententiam eò libentiùs amplector, quia ſic in dubio ſententia iuriſdictioni Eccleſiaſticæ magis fauens ſemper amplectenda eſt.

Proſper Farinacius I.C.Romanus.

ARGVMENTVM.

Feudalia, fideicommiſſariaquè bona, & alienari prohibita, quando confiſcari poſſint, Saltim quoad vſumfructum in vita delinquentis. Quandò in pænalibus, & correctorijs de caſu ad caſum ſit licita extenſio ex identitate rationis ſcriptæ; Pluraquè alia, de quibus in ſummario.

SVMMARIVM.

Bona prohibita alienari, confiſcari non poſſunt etiam durante vita naturali prohibiti delinquentis, num. 2. & num. 3. Vbi præſertim quandò prohibitio non fuerit facta verbis vniuerſalibus, & pragnantibus, & multò magis, quandò talis prohibitio expreſſa habet iniũctum fideicommiſſum, & nu. 20.

Prohibitio alienationis facta verbis vniuerſalibus, & pragnantibus comprehendit etiam alienationem neceſſariam, num. 3.

Fideicommiſſaria bona, iuncta expreſſa prohibitione alienationis confiſcari non poſſunt, etiam quoad vſumfructum durante vita delinquentis, num. 3. verſ. & fortius, & num. 20.

Feudalia bona confiſcari non poſſunt, ſed agnatis applicantur, num. 4. contra num. 44. Pro primo dicto nu. 50. Declara niſi ſint tranſitoria ad extraneos hæredes, nu. 5. & num. 22. & 38. & 44. ſubdeclara niſi fuerint prohibita alienari ſine licentia Principis, quia tunc in Fiſcum non tranſeunt, etiam quod ſint tranſitoria ad extraneos hæredes, num. 6. Declara vt num. 23. 27. & ſeqq. 39. & ſeq.

Feudalia bona confiſcari poſſunt, quandò in inueſtitura fuit conceſſum expreſſe, vt nulla de cauſa confiſcari poſſint, niſi ex cauſa infidelitatis, num. 7. & ſeqq. 35. & ſeq. & 55.

Vniuerſalis negatiua omnia negat, & excludit, ſicùt vniuerſalis affirmatiua omnia affirmat, & includit, nu. 7.

Exceptio firmat regulam in caſibus non exceptis, & illam amplat ad caſus ſimiles, nu. 8. & 35.

Feudalia bona confiſcari non poſſunt propter ſolam contumacialem ſententiam, num. 10. 18. & ſeq. & num. 33. Declara vt nu. 41. & 42. & 54. Vbi vide.

Bonorum confiſcatio cedit vtilitati illius Domini in cuius Territorio ſita ſunt, num. 11. & 17. Vbi ampliatur hæc concluſio, etiam quod Territoria ſint ſub eodem Domino diuerſo tamen Præſide; Declara, vt nu. 43. & 44.

Confiſcandi poteſtatem habent feudatarij, in quos tranſlata fuerunt iura regalia cum mero, & mixto Imperio, num. 12. & 16.

Confiſcatio bonorum facta de iure ſpeciali ſtatutorum non trahitur ad bona ſita extrà Territorium, nu. 14. & 15. Vbi præſertim quando Domini, & Burſæ Fiſcales ſunt diſtinctæ.

Confiſcatio bonorum de iure communi non fit, niſi in crimine hæreſis, vel læſæ maieſtatis, nu. 15.

Banniti noſtri temporis habiti propter contumaciam pro confeſſis non amittunt ea, quæ iuris communis ſunt, nec iuris communis beneficia, & multò minus amittunt ea, quæ ſunt iuriſgentium, nu. 19.

Bona prohibita alienari fauore alterius, quàm prohibiti, confiſcari non poſſunt, num. 20. Vbi hoc ampliatur etiam durante vita delinquentis, & quoad vſumfructum.

Feudalia bona ſine Domini directi licentia, nec etiam ex teſtamento relinqui poſſunt, num. 22. Declara vt num. 30. & ſeq.

Feudalia bona confiſcantur quandò Fiſcus, & Dominus directus eſt idem, num. 23.

Feudalia bona confiſcantur, quandò in inueſtitura adeſt expreſſa prohibitio alienandi ſine licentia Domini directi, num. 23. Vide etiam, num. 6. Vbi videtur contra, & num. 27. & ſeqq.

Confiſcari non poſſunt bona, quandò teſtator expreſſè prohibuit illa propter delictum non tranſire in Fiſcum, ſed quid ſtante ſtatuto, quod huiuſmodi teſtatorum diſpoſitiones non valeant, num. 24. & ſeqq. & num. 45. & ſeqq. & 58. & ſeqq.

Princeps per inueſtituram feudi, cenſetur priuatiuè iuriſdictionem feudatario conceſſiſſe, nu. 25.

Conſtitutio Principis non trahitur, nec locum habet in terris infeudatis, num. 25. Vbi præſertim quandò de terris infeudatis expreſſam mentionem non fecit.

Conſtitutio publicari debet etiam in terris mediatè conſtituentis ſubiectis, num. 25.

Bona potiùs allodialia, quàm feudalia præſumuntur, præſertim prædia ruſtica, num. 26.

Iuriſdictio, & dominium, quod habet Princeps, eſt diuerſum à dominio rerum particularium, nu. 28.

Princeps in qualibet inueſtitura, & conceſſione ſemper præſumitur ſibi reſeruare ius ſupremum, quod in re conceſſa habet, num. 29.

Prohibitio alienationis ſimpliciter facta non trahitur ad alienationem neceſſariam videlicèt ad hæredes ab inteſtato venientes, num. 30. & 32.

Alienationis prohibitio non trahitur ad alienationem factam in teſtamento, num. 31.

Feudalia bona alienari prohibita poſſunt etiam abſq; conſenſu Domini alienari inter agnatos in inueſtitura comprehenſos, num. 32.

Feudum vbi confiſcari non poteſt, nunquid remaneat penès delinquentem, An verò agnatis vocatis in inueſtitura deferatur, num. 34.

Princeps non poteſt derogare, nec tollere priuilegia alijs cõceſſa per viam contractus, nu. 36.

Feudalia bona non veniunt in confiſcatione bonorum, niſi expreſſè dicatur, num. 10. Declara vt num. 41. & 42. & num. 52. & ſeq.

Regula, ſi de quo magis ineſſe debet, & non ineſt, ergò, & de quo minùs, num. 46.

Extenſio de caſu ad caſum fit etiam in correctorijs pœnalibus, & odioſis ex identitate rationis ſcriptæ, num. 47. Vbi idem quandò ſi non fieret extenſio, diſpoſitio redderetur eluſoria, & num. 48. Declara hoc, vt num. 60. & ſeqq.

Regula quod quando vna via prohibetur, altera concedi non debet, num. 47. in fine.

Bona fideicommiſſaria confiſcari poſſunt, quandò à teſtatore non ſunt expreſſè alienari prohibita, numer. 49. Saltim quoad vſumfructum durante vita delinquentis, num. 56. Fallit, quandò in fideicommiſſo eſt expreſſa facta mentio maſculinitatis dicto num. 56. Item fallit, quandò ſubſtitutio eſt facta gradatim, & ordine ſucceſſiuo eodem num. 56. Item fallit quandò agitur de confiſcatione bonorum banniti, qui poteſt impunè offendi, num. 57.

Feudalia bona confiſcari non poſſunt etiam in vita feudatarij delinquentis, quoad feudi cõmoditatem, & vſumfructum, num. 51.

Bonorum appellatione non veniunt feudalia bona, num. 52. & 53.

Principis contractus ſeruandus eſt etiam à ſucceſſoribus, num. 55.

Prohibitio alienationis tacitè ineſt in fideicommiſſo, in quo eſt facta mentio maſculinitatis, vel quando ſubſtitutio eſt facta gradatim, & ordine ſucceſſiuo, numer. 56.

Bannitus, qui poteſt impunè offendi habetur pro mortuo naturaliter, num. 57.

Teſtatoris prohibitio, nè eius bona propter delictum confiſcari poſſint videtur facta in fraudem Fiſci, numero 59.

Extenſio in correctorijs, & pœnalibus ſimul non fit de caſu ad caſum etiam ex maioritate rationis, num. 60. & ſeq.

Extenſio facienda non eſt de caſu ad caſum ex identitate rationis etiam ſcriptæ quandò ſumus in odioſis, & odiũ eſt irrationabile, num. 61.

Extenſio denegatur de caſu ad caſum ex identitate rationis in correctorijs, & pœnalibus etiam quod actus reddatur eluſorius dummodò non reddatur eluſorius in totum, num. 62.

Extenſio in pœnalibus facienda non eſt ex identitate rationis ſcriptæ, nè ſcilicèt delicta remaneant impunita quandò delictum non remanet in totum impunitum licet minori pœna ea, quæ in diſpoſitione pœnali continetur, num. 43.

CONSILIVM CXXXV.

1 COMES Pompeius Cantalmaius ſub prætextu homicidij fuit in contumaciam condemnatus in pęnam vitæ, & confiſcationis bonorum. Quèritur an poſſint in Fiſcum tranſire Arx, ſiuè fortilitium Carpinarum, iuriſdictio illi cohærens, & bona per D. Comitem Pompeum poſſeſſa in Territorio Carpinarum. Et quoniam res agitur coram Peritiſſimis, ideò paucis agemus, & concluſiuè procedendo cenſemus dictam Arcem, ſiuè fortilitium iuriſdictionem illi cohærentem, & bona in dicto Territorio exiſtentia non poſſe confiſcari, non ſolùm quoad proprietatem, ſed hec etiam quoad vſumfructum.

2 Primò, quia bona expreſsè alienari prohibita non tranſeunt in Fiſcum etiam durante vita naturali prohibiti delinquentis l. Imperator, vbi Bart. & Angel. ff. de fideicommiſſ. libert. Iaſ. in l. filiusfamil. §. Diui in 2. lect. num. 10. ff. de leg. 1. Vbi Ferdi-* nand. Loaz. de communi, num. 114. Opiz. num. 47. in fine, Crot. num. 32. Rip. num. 47. Alexand. conſ. 23. per tot. lib. 1. Soccin. conſ. 131. num. 22. lib. 4. Dec. conſ. 442. num. 26. in fine, & num. 27. & 28. Ruyn. conſ. 124. num. 5. conſ. 129. num. 4. lib. 2. & conſ. 23. num. 11. conſ. 24. num. 9. in fine, & num. 10. & conſ. 25. num. 10. lib. 5. Alciat. conſ. 67. num. 76. lib. 9. Soccin. Iun. conſ. 77. num. 11. lib. 2. & conſ. 49. num. 4. verſ. Sed licèt iſta lib. 3. Crot. conſ. 343. num. 21. lib. 3. Rub. conſ. 98. num. 1. & conſ. 154. num. 2. Gozad. conſ. 103. num. 23. Grat. conſ. 21. num. 63. in fine, & num. 68. lib. 2. Boer. deciſ. 268. num. 6. Grammat. 105. num. 31. Roland. conſ. 31. num. 25. lib. 1. & 98. num. 14. lib. 2. Clar. in pract. criminal. §. final. quæſt. 78. verſ. Item quæro nunquid in princip. Non. conſ. 97. num. 5. Riminal. Iun. conſ. 193. num. 4. lib. 2. Menoch. conſil. 104. num. 39. & num. 42. Surd. conſ. 394. num. 21. & deciſ. 254. numer. 18. Farinac. in practic. criminal.
* quæſt. 25. num. 32. & num. 36. verſ. Si enim bona,
* Vbi teſtatur hanc eſſe communem opinionem, Rot. deciſ. 910. part. 3. diuerſ. Et contra Fiſcum ab hac opinione non eſt recedendum, Gabriel. conſil. 184. num. 3. lib. 1.

3 Quod multò magis dicendum eſt in caſu iſto, in

quo

quo prohibitio facta eſt verbis vniuerſalibus,& pręgnantibus, quæ excludunt omnem alienationem, etiam ex cauſa neceſſaria, Cephal.conſ.53.num.21. lib. 1. Et geminatis, quæ oſtendunt enixam mentem diſponentis l. Baliſta, ff. ad trebell.& magis impediunt alienationem, Ruyn.dict.conſ.23.num.16. & num. 23. in fin. lib.5. Becc. conſ. 132. num. 17. & 18. lib.2.

Et fortius quia hęc expreſſa prohibitio alienationis iuncta eſt cum tacita reſultante ex fideicommiſſo ſubſequenti, ideoquè potentius operatur cap.verum de cond. appoſ. §. Sanctiſſimas in authen. de
* alienat. & emphit. Doctores communiter in dict. §. Diui Ruyn.d.conſ.23.nu.13.lib.5.Alciat. dict.conſ. 67. lib.9. Roland. dict. conſ. 31. num. 25. lib. 1. & dict.conſ.98. num.20. lib.2. Bero.quæſt.41.num.5. & 6. Clar. dict. quæſt.78. verſ. Item quæro nunquid ante medium, Gabriel. commun. concluſ. lib.7.tit. de crimin. concluſ. 24. num. 6. Farinac. dict. quæſt.
* 25. num.36. Vbi de communi Peregrin. conſil. 49. num.9.lib.3.

4 Secundò, quia bona prædicta ſunt feudalia, quæ non confiſcantur, ſed agnatis applicantur, Dec. conſil.252.num. 5. verſ. Prætereà dato, conſ. 442. numer. 29. Soccin.Iun. conſilio 49. numero primo, lib. 3. Roland. conſil. 51. num. 31. libr. 3. Cephal. conſil. 29. num. 13. Boſſ. in tractat. de bon. public. num. 53.

5 Nec obſtat quod feudum iſtud ſit tranſitorium ad extraneos hæredes, vndè videtur poſſe confiſcari,Curt.Iun.conſ.4.nu.20.

6 Quia, reſpondetur,ex quo feudatarij ſunt prohibiti illud alienare, vel in alium transferre abſq; expreſſa licentia Principis, ceſſat confiſcatio, Boſſ. in tit. de bon. publicat. num.54. verſ. & ad conſ. Dec. Farinac.in pract.crim.quæſt.25.nu.72.

7 Nec poſſunt bona iſta feudalia redire ad Sereniſſimum D.Ducem Vrbini Dominum directum, quia celſitudo ſua, quando bona iſta titulo oneroſo infeudauit, conuenit nulla de cauſa ad ſe poſſe reuerti niſi ex cauſa infidelitatis, ideſt ſi emptor, vel eius ſucceſſores aliquid machinauerint cõtra perſonam, vel ſtatum ſuæ celſitudinis,ex quo conſtat,quod ob aliud delictum Arx, & Territorium, non poſſint redire ad Dominum directum, cum enim generaliter in inſtrumento legatur, quod Arx, & Territorium nulla de cauſa ad Dominum directum reuerti poſſit: etiam cauſa delicti includitur, cum illa vniuerſalis negatiua omnia neget, & excludat, ſicut vniuerſalis affirmatiua omnia affirmat, & includit, Crauett. conſ. 146.num.4.

8 Et cum poſteà excipiatur cauſa infidelitatis, quæ delictum eſt cætera delicta remanent ſub vniuerſali diſpoſitione antecedenti,quia exceptio firmat regulam in caſibus non exceptis l. Nam quòd liquidè,§. final. de pœn. leg.l.quæſitum, §.deniquè,Neratius, vbi gloſſ. de fund.inſtruct. Immo etiamſi in illis vniuerſalibus verbis, nulla ex cauſa non comprehenderetur delictum, tamen cum exceptio facta ſit de delicto, illa vniuerſalis diſpoſitio antecedens ad delicta extendi debet, cum exceptio ampliet regulam ad caſus ſimiles illi excepto Dec. conſ.197. num.3. verſ. Tertio ad prædictam concluſionem, Crauett. conſ.293.num.7.verſ.Nonò arguitur.

9 Et potuiſſent verba inueſtituræ ita concipi, Vt etiam propter delictum commiſſum in perſonam Domini Agnati non priuaretur feudo, Dec. dict. conſ. 252.num.6.

10 Et eò magis bona feudalia confiſcari non poſſunt,quia ſententia condemnatoria lata fuit in contumaciam, quæ non debet obeſſe eis, qui ad bona feudalia vocantur, Farinac.d.quæſt.25.num.79. Et fortius procederet ſi in ſententia condemnatoria non fuiſſet facta mentio bonorum feudalium, Farinac.d.quæſt.25.num.63.

11 Tertiò, dato,& non conceſſo,quod bona exiſtentia Arcis Dariæ, & Carpinarum confiſcanda eſſent, nihilominus ſpectabant ad DD.dictæ Arcis,in cuius Territorio ſita ſunt l. quicumque, §. vniuerſi, verſ. Quod ſi fecerint C. de hæret. l.final. C.de bon. vac. lib. 10. l. tutores, §. hæres, vbi Bart. ff. de admin. tut. Crauett. conſ.128. num. 1. & 2. verſ. Sed præmiſſis.

12 Habent enim DD. Comites Iura Fiſcalia, tùm quia fuerunt tranſlata in eos Iura Regalia, Alexan. conſ.31. num.4. lib.1. Crauett. dict.conſ.128.nu.4. Farinacc. dict. quæſt. 25. num. 103. verſ. Et multò magis feudatarius, tùm quia fuerunt infeudati cum mero, & mixto Imperio, Roland. conſ. 78. num. 9. & 19. lib.2. Farinac.dict.quæſt.25. num. 103. Itaut bona confiſcanda non pertineant ad Principem, ſed ad eos Comites feudatarios, Crauett. d. conſ. 128. nu.3.& 4.Farinac.d.quæſt.25.nu.102.

Vt ſupra concluſum extitit iuris eſſe ſentio. Ego Rubinus Monte Melinus de Peruſio I.V.D.communicato conſilio cum Excellentiſſimo Domino Gherardo.

Vt ſupra concluſum fuit iuris eſſe ſentio.Ego Cæſar Gherardus V.I. D. Peruſinus communicato conſilio cum inſigni,& celeberrimo I.C.D.Rubino Mõte Melino, Saluo,&c.

In eadem cauſa ſecundum reſponſum.

13 SPiritus ſanctus adſit; In caſu propoſitu, Quo quæritur an bona ſita in Territorio Carpinarum cum Arce Dariæ, ſeu fortilitio, ac cum mero, ac mixto Imperio, ac iuriſdictione pro rata poſſeſſa per Admodum Illuſtrem Dominum Comitem Pompeium Cantalmaium cenſeantur incluſa in generali confiſcatione bonorum vigore ſententiæ condemnatoriæ latæ, vt aſſeritur, per Dominum Prætorem Ciuitatis Engubi contra ipſum Dominum Comitem Pompeium in eius contumaciam, cauſa cuiuſdam aſſerti Homicidij. Videntur duo præcipuè eſſe conſideranda; Primo, Diſpoſitio iuris communis; Secundo verò loco teſtamentum quondam Perillu-

ſtris D. Ioannis Baptiſtæ de Cantalmaijs eius Aui paterni.

14 Quod attinet ad primum cum dicta pœna confiſcationis reperiatur in dicta ſententia impoſita iure ſpeciali, hoc eſt vigore ſtatuti, quod aſſeritur vigere in dicta ciuitate; Vbi prætenditur, fuiſſe commiſſum delictum. Concludendum cenſeo non poſſe trahi ad bona ſita extra Territorium ipſius ciuitatis Eugubij, & ſpecialiter ad bona ſita in dicto Tetritorio Carpinarum. Quod Territorium, vt mihi refertur ſemper fuit prout nunc eſt penitus ſeparatum à Territorio, ac districtu Eugubi.

15 De iure etenim communi, hoc eſt iure authenticorum bona non confiſcantur pro aliquo delicto, niſi pro crimine Hęreſis, vel læſæ Maieſtatis authentic. bona damnatorum C. de bon. præſer. vt com- * muniter firmant Doctor. quos refert Farinac. quæſt. 25. num. 1. qui num. 10. facit generalem concluſio- * nem. Quod totus mundus communiter ſeruat bona non confiſcari in aliquo caſu, niſi in dictis duobus criminibus; De qua conſuetudine teſtatur etiam Iul. Clar. in §. final. quæſt. 78. in princip. & Honded. conſ. 95. num. 31. lib. 1. Vbi loquitur de homicidio, pro quo etiam habet locum dict. authentic. bona damnatorum, prout etiam firmat, Bal. conſ. 98. num. 4. lib. 2. Proſp. Panſetra conſ. 202. num. 65. & Dec. conſ. 442. num. 5. Cum igitur dicta confiſcatio non poſſit ſuſtineri, niſi vigore prætenſi ſtatuti, non potuit, nec poteſt trahi ad bona ſita extra Territorium confiſcantis; quando diuerſi ſunt Domini, & Burſæ Fiſcales diſtinctæ, & ſeparatæ, tradit Nellus de Bannit. prima part. ſecundi temporis, quæſt. 17. quem refert, & ſequitur poſt alios Farinac. dict. * quæſt. 25. num. 99. Vbi de communi poſt Clar. dict. quæſt. 78. verſ. Sed hoc quæro.

16 Quod autem in bonis controuerſis, & in eorum Territorio diuerſi ſint Domini, & Burſæ Fiſcales diſtinctæ, & ſeparatæ ſatis conſtat per inſtrumentum venditionis factæ per Illuſtriſſimum, & Excellentiſſimum Dominum Guidum Vbaldum primum Vrbini Ducem de anno 1499. D. Hieronymo de Bentiuolis, à cuius hæredibus cauſam habent DD. de Cantalmaijs, in qua venditione non ſolùm comprehenduntur omnia bona ſita in dicto Territorio cum plena proprietate, ſed ſpecialiter fortilitium, ſeù Arx cum mero, & mixto Imperio, gladij poteſtate, & omnimoda iuriſdictione, cum omni regale, & ſic venit confiſcatio bonorum impoſita à lege, vel ſtatuto, vt latè probat Natt. conſ. 659. num. 3. Tradit etiam Boſſ. tit. de pœn. num. 25. & tit. de regalibus num. 15. Crauett. conſil. 128. num. 4. plures citat Theſ. deciſ. 132. num. 2. Volentes quod Princeps inueſtiens cum mero, & mixto Imperio, & cum Regalibus priuat ſe iuriſdictione, & emolumentis, Quinimo ſufficit, quod dictum ſit cum mero, & mixto Imperio firmat Peregr. de priuil. Fiſci lib. 1. rubr. de ijs qui iur. fiſc. hab. num. 89. cum ſeq. Vbi reddit rationem videlicet, quia confiſcationes bonorum ſunt de primo gradu meri Imperij, & ſic ſpectat ad eum, ad quem fructus iuriſdictionis pertinent, vt ait Peregr. dict. tractat. lib. 6. tit. 5. num. 43. Ad quem autem Fiſcum, ſeù ad quam burſam Fiſcalem debeant incorporari, & applicari bona confiſcata propter delictum vnius ex feudatarijs inferius diſcutietur. Nam pro nunc ſatis eſt, quod nos ſumus in Territorio ſeparato, & in diuerſa burſa Fiſcali diuerſi Domini.

17 Inſuper concluſio ſupra firmata procedit quando idem eſt Dominus vtriuſquè Territorij, dummodò Territoria non eſſent ſub eodem Præſide Prouincię, vt firmat Petrus Caballus reſolut. criminal. caſ. 138. num. 3. Ac etiam quando ſtatutum viget in vtroquè loco dummodò burſa Fiſcalis ſit diſtincta, & Dominia reperiantur diuerſa Farinac. dicto loco num. 98. in fine. Idem ſentiunt Boſſ. tit. de bon. publicat. num. 62. verſ. Sed quid ſi in hac Ciuitate, & Clar. dict. quæſt. 28. verſ. Sed hic quæro; Et ad hoc facit, quod dicitur de Prouincia, quæ diſtinguitur à iuriſdictione diſtincta, & ſic quælibet ciuitas, quæ habet ſua Regimina, & vtitur iuriſdictione ſeparata, appellatur vna Prouincia ſecundum gloſ. in verbo ideſt vna Prouincia in l. final. & ibi plenè trandunt DD. C. de præſeru. bon. temp. Idem eſt dicendum, de quolibet Caſtro habente regimen de per ſe, & iuriſdictionem ſeparatam, vt reſpondit Soccin. Iun. conſ. 76. num. 7. lib. 3.

18 Præterea vbi confiſcatio veniret de iure communi, quo caſu quælibet ciuitatis publicat bona in ſuo Territorio ſita, vt diſtinguendo noncludit Bart. in l. cunctos populos colum. final. C. de ſumm. Trinit. non tamen procederet in caſu noſtro, ex quo ſententia fuit lata in contumaciam iuxta tradita per Paul. de Caſtr. in conſ. 319. Primum quæſitum habet duo dubia ſub num. 3. volum. 1. Non obſtante, quod per teſtes conſtaret de delicto, Roland. conſ. 29. num. 31. lib. 3. Etiam quod fuerit lata in contumaciam vigore ſtatuti: quod contumax habeatur pro confeſſo, quia non per hoc efficitur ſeruus pœnæ, nec ſtatum amittit, cum ſententia ſit conditionalis, ſi veniret * in fortiam communis, vt communiter firmant ſcribentes teſte Clar. in §. final. quæſt. 71. verſ. Vlterius quæro. Alios refert Peregr. de priuil. fiſci lib. 3. tit. de bannit. ad vlt. ſupp. num. 9. & Corbolus de emphiteuſi titul. de cau. priuat. ob mortem ciuilem num. 72.

19 Et quod banniti noſtri temporis ex forma ſtatutorum volentium eos contumaces tanquam confeſſos poſſe condemnari, & impunè offendi, non amittunt ea, quæ iuris communis ſunt, nec iuris communis beneficia. Et multò minus ea quæ ſunt iuris gentium, latè tradit, & plures recenſet de commu- * ni atteſtantes, Farinac. quæſt. 102. ſub num. 1. tit. de var. & diuerſ. quæſt. vbi num. 8. ampliat etiam, quod fuerint banniti, cum publicatione bonorum, & ſic perdunt ſolùm ea, quæ ſunt in iuriſdictione bannientis, etiam quod banniti fuerint ab officiali Imperatoris, vt per Boſſ. titul. de bon. publicat. ſub num. 69. ſeù à Principibus inferioribus, Quorum

ban-

bannum non extenditur extra eorum Territorium, vt per plura comprobat Farinac. quæſt. 102. num. 66. cum ſeqq.

20 Quò verò ad ſecundum caput propoſitum concernens teſtamentum præfati D. Ioannis Baptiſtæ verba eius ſunt clara in ea parte, in qua D. teſtator prohibuit dictam Arcem Dariæ, ac bona dicti Territorij Carpinarum cum iuriſdictione, & Gladij Poteſtate, & alijs appoſitis in teſtamento emptionis alienari, vel aliquo modo in alios extra familiam transferri per eius hæredes, & per eorum filios, Nepotes, & Pronepotes in infinitum, & in caſu contrauentionis ex quacumquè cauſa, vel culpa cuiuſcumquè ipſorum voluit omnia bona alienata ipſo iure, & pleno iure pertinere, & ſpectare in alium, & alios ſuos filios, nepotes, pronepotes, & deſcentes in infinitum, ordine tamen ſucceſſiuo, Certiſſima verò eſt iuris concluſio, quod bona per teſtatorem alienari prohibita fauore alterius quàm prohibiti; Videlicèt fauore familiæ, vt in familia permaneant, non veniunt in generali confiſcatione bonorum, ſed eueniente dicto caſu ſtatim tranſeunt in proximiores de familia, caſus eſt in l. Imperator, vbi Bart. ff. de fideicommiſſ. liber. pluribus rationibus comprobat Alexand. conſ. 23. optimè conſideratis per tot. lib. 1. Etiam quod prohibitio alienationis fuerit ſimpliciter facta, nam eumdem operatur effectum, etiam durante vita delinquentis, quoad commoditatem fructuum ſecundum communem opinionem, de qua teſtatur Soccin. Iun. conſ. 34. num. 8. lib. 3. alios citat idem atteſtantes Bal. conſ. 98. num. 14. lib. 2. & Hieronym. Gabriel. conſ. 184. num. 3. lib. 1. Vbi inquit iſtam opinionem contra Fiſcum eſſe receptiſſimam, & per totum orbem obſeruatam, latè Farinacius dict. quæſt. 25. num. 22. 32. & 35. Lex enim iubet ſeruari voluntatem teſtatoris §. diſponat in authent. de nupt. meritò ipſe poteſt rei ſuæ legem, quam vult apponere l. in re mandata C. mand. l. legem C. de pact. cum ſimil.

21 Nec obſtat ſiquis objiceret, qualiter huiuſmodi poteſtas teſtatoris reperitur in caſu præſenti reſtricta duplici de cauſa. Primò videlicet, quia adeſt decretum Ducale publicatum de anno 1563. in quo diſponitur, quod diſpoſitiones prohibentes bona ob delictum perpetrandum publicari, aut in Fiſcum deueniri tàm in vltimis voluntatibus, quàm aliter inter viuos emanatæ, nullius ſit roboris vel momenti, prout latius conſtat in d. decreto.

22 Secundò, quia prætenduntur huiuſmodi bona eſſe feudalia, quo caſu videtur dicendum teſtatorem non potuiſſe de illis in dicto ſuo teſtamento diſponere abſquè conſenſu Domini directi per tex. in cap. primo de ſucceſſ. feudal. ibi *nulla ordinatione defuncti in feudo manente, vel valente*, tradit Clar. in §. feudum quæſt. 40. in princip. Quare ſtante nullitate dict. diſpoſitionis teſtamentariæ, cum etiam prætendatur feudum eſſe tale, de quo poſſit Vaſſallus liberè diſponere etiam in extraneos in præiudicium filiorum, & Agnatorum cum expreſſa licentia Domini, quoad fortilitium, & Dominium, & abſquè aliqua licentia, quoad poteria, & alia bona particularia; Idcircò publicatis bonis Vaſſalli tranſeunt etiam huiuſmodi boua feudalia in Fiſcum, vt declarat Crauetta conſ. 128. ſub num. 7. & alios recenſet, Surd. deciſ. 254. nu. 2. cum ſeq.

23 Præſertim quando Fiſcus, cui aliqua bona Vaſſalli applicantur, eſt idem, qui eſt Fiſcus Domini directi prout dicitur contingere in caſu iſto iuxta tradita per Clar. in dict. §. feudum, quæſt. 84. circa finem, Farinac. dict. quæſt. 25. num. 72. & 73. Quando enim Fiſcus eſſet diuerſus fortaſſe præferendus eſſet Dominus directus, præſertim quia in dicto inſtrumento adeſt expreſſa prohibitio alienandi abſq; licentia, & ſic adeſt duplex prohibitio; Vna inducta à lege; altera ab homine. Quibus ſtantibus feudatarius delinquens, ſtatim dicitur cadere à iure ſuo, vt latè probat Hieronym. Gabriel. conſil. 73. num. 9. cum ſeqq. lib. 2. & Petra de fideicommiſſ. quæſt. 8. num. 114. & 118. cum pluribus ſeqq. Vbi concludit, quod alienatio in cauſam delicti prouenienis dicitur habere principium voluntarium, & quod duplex prohibitio alienationis legis §. & hominis plus operatur, firmat Gabriel. dict. conſ. 73. num. 1. & in ſpecie dixit Boſſ. tit. de bon. publicat. num. 54. Quod quando in inueſtitura adeſt prohibitio alienandi, tunc emphiteoſis non tranſit in Fiſcũ, ſed in Dominum.

24 Quoniam ad primam obiectionem reſpondetur dupliciter. Primò quia D. teſtator non prohibuit ſpecialiter bona ob delictum publicari, & ſic eius diſpoſitio non tendit ad fraudandum Fiſcum. Decretum autem derogat ſolummodò diſpoſitioni, per quam expreſsè teſtator fauet delinquenti ad fraudem Fiſci, prout egregiè declarat Panciról. conſil. 187. nu. 2. verſ. Secundò inſpiciendum.

25 Secundò reſpondetur non eſſe in caſu noſtro attendendum Decretum ſupradictum, non publicatum in dicto loco Carpinarum Publicatio enim facta in alijs locis non afficit, ex quo tunc temporis, videlicet de anno 1563. Dominium ſaltem vtile cum mero, & mixto Imperio ac iuriſdictione eſſet penes emptores, ſeu eorum ſucceſſores, cenſetur enim Princeps non ſolùm per venditionem, ſed etiam per inueſtituram iuriſdictionem priuatiuè conceſſiſſe iuxta doctrinam, Bald. in l. 1. quæſt. 43. ff. de rerum diuiſ. quem ſequuntur Doctores, quos refert Curt. Iun. conſ. 2. per tot. & Theſaur. deciſ. Pedemont. 137. num. 2. Et magis in terminis, quod ſupremus Princeps non poſſit ſtatuere in terris feudatarij, eo quod in eis nullam habet iuriſdictionem, vt affirmat Boſſ. tit. de pœn. num. 27. videndus Brun. conſ. 27. colum. penult. num. 18. Vbi quod Dominus directus debet mandare Vaſſallo, vt eius proclama publicari faciat, refert, & ſequitur Roland. conſ. 1. num. 50. lib. 2. latè Panar. conſ. 185. per tot. Vbi quod non poteſt Princeps aliquid edicere, & ſtatuere, nec facere proclama in loco in feudato, & vbi potuerit (quia de poteſtate Principis non intendo

do diſputare) non tamen præſumitur voluiſſe mero,ac mixto Imperio ſeudatarij præiudicare, niſi fecerit de eo ſpecialem mentionem, prout in iſtis terminis Honded.conſ.88.nu.40.lib.2.

26 Pro reſolutione ſecundæ obiectionis, ponderanda ſunt verba dicti inſtrumenti, ex quibus videtur poſſe colligi quædam differentia facta inter bona particularia liberè vendita, & fortilitium, ſeù Arcem cum mero, ac mixto Imperio, & omnimoda iuriſdictione, & Regalibus, Bona enim particularia cenſentur tranſlata contra ipſum emptorem tanquã allodialia, non fuerint vendita iure proprio ipſi D. Hieronymo ſtipulanti, & recipienri pro ſe, & ſuis hæredibus, ſucceſſoribus etiam extraneis, & vltra verba expreſſa in inſtrumento adeſt iuris præſumptio, in dubio enim bona præſumuntur libera, & non feudalia, præſertim prædia ruſtica, quæ ſui natura, & à communiter accidentibus præſumuntur liberè vendita, vt per plura firmat Menoch.de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 91. num. 1. & ſeq. & conſ. 395. num. 5. lib. 4. Quare de iſtis bonis allodialibus abſquè dubio præfatus D. Ioannes Baptiſta potuit validè diſponere, & ſic prohibere eorum alienationem in dicto ſuo teſtamento, Roland.conſ.100.nu. 13.lib 4.

27 Quo vero ad Fortilitium, & Arcum, ac eorum dominium,ſiue vtile, ſiue directum adeſt non leuis difficultas circa interpretationem verborum dicti inſtrumenti, præſertim vbi dicitur ad ius vtilis directi,pleni,ſiue pleniſſimi dominij, ſuperioritaris, ac ſignoriæ, &c. iuxta tradita per DD. quos refert Menoch. d. præſumpt. 91. ſed pro nunc non eſt opus hoc diſcutere in præſenti cauſa, cum ſatis eſt oſtendere,qualiter in illa parte inſtrumenti, vbi fuit facta prohibitio, quod dominus Hieronymus eiuſque hæredes,& ſucceſſores non poſſint,nec valeant alienare, nec in alium transferre dominium, ſeù fortilitium,& dominium præfatum abſque expreſſa licentia præfata Illuſtriſſimi Domini, eius hæredum, & ſucceſſorum. Voluerunt partes contrahentes intelligere de Dominio vniuerſali, de quo in verbis diſpoſitiuis inſtrumenti ſupra relatis fuerat facta ſpecialis mentio, non autem de dominio rerum particularium,& hoc ſuadent illa verba, quæ ſubſequũtur ibi; *Qua tamen conditio non intelligatur appoſita, quoad facultatem, & libertatem vendendi poteria, & alia bona ſupra vendita.*

28 Iuriſdictio enim,& Dominium,quod habet Dux, & Princeps,eſt diuerſum à dominio rerum particularium,vt per Bald.in l.1.Vnde legat,& Bero. conſ. 152.num.24.lib.2. Vnde poſſeſſor rerum particularium cenſetur Dominus directus, eo quia quælibet res in dubio, præſumitur allodialis, vt ſupra deductum fuit, quæ tamen regula non videtur procedere in iuriſdictione, quæ ſecundum aliquos Doctores, potius feudalis præſumitur, eo quia iuriſdictio dicitur poteſtas de publico introducta, refert Octauius Bammacarius in comment. 5. tit. ſi de feudo defuncti content.cap.inter filiam, num.5. licet contrarium videantur ſentire Doctores citati per Menoch. d. præſumpt. 91. num. 7. & 8. niſi fateamur, quod iſti Doctores loquuntur de Caſtris,alijſque corporibus, non autem iu iuriſdictione, de qua loquitur Bammacarius.

29 Stat ergo concluſio,quod præfatus Illuſtriſſimus Dux voluerit ſibi, & ſucceſſoribus reſeruare facultatem concedendi licentiam alienandi, quoad iuriſdictionem, & dominium in genere, vt oſtenderet non abdicaſſe à ſe ſuperioritatem, & illud ius ſupremum, quod à Principe ſemper præſumitur reſeruatum,vt tradit Couar.pract. quæſt.cap.4.num.1.Rolan.conſ.1.num.135.lib.2. vbi inquit, quod Principes non poſſunt dari alteri iuriſdictionem, ſeù poteſtatem quin eis remaneat maior iuriſdictio, & poteſtas,quam fuerit traſlata per tex.in cap. dudum, §. Nos igitur de præben. in ſexto. Idem firmat Natt. conſ.48.num.24.& ſeq.conſ.580. num. 25.& conſ. 594. num. 22. & per Peregrin.de priuil. Fiſc. lib.1. tit.2.num.98.

30 Quibus ſic firmatis, vt penitus remoueatur obiectio præſuppoſita videndum reſtat, an præfatus D. Teſtator potuerit de d.generali dominio,& iuriſdictione diſponere eo modo,prout diſpoſuit abſque licentia. Et vbi non potuerit, an Comes Pompeius delinquendo contrauenerit dictæ prohibitioni de non alienando. Quod autem D. Teſtator potuerit diſponere, & ſic facere de dictis bonis Carpinarum prælegatum eius liberis cum illa conditione, quod in caſu alienationis bona alienata ſpectarent, & pertinerent ad alium ſuum filium, ſeu nepotes,& pronepotes ſatis conſtat, cum huiuſmodi alienatio, quæ fit hæredibus ab inteſtato venientibus dicitur neceſſaria, eo quia quis non poteſt ſemper viuere, ideò oportet, quod habeat hæredem ſecundum Bart.in l.Si ita quis promiſerit,§.Hac lege, num. 1. ff.de verb.oblig.Curt.ſen.conſ.45.num.21.Soccin. ſen.conſ.13.in fine,lib.3.Meritò non cenſetur prohibita quando eſt ſimpliciter facta,& non limitata ad certum genus perſonarum, prout contingit in caſu præſenti. Meritò non venit contra prohibitionem relinquendo bona ſuo hæredi etiam extraneo, vt ſentiunt præfati Doctores,& latiſſimè iſtam concluſionem comprobat Petra de fideicomm. quæſt. 8. num.122.& num.258.& ſeq.

31 Et hoc ſuadent verba d. inſtrumenti, vbi prohibita reperitur alienatio D.Hieronymo, eiuſque hæredibus,& ſucceſſoribus, & ſic ſupponitur eadem bona poſſe transire ad hæredes, vt ſucceſſiuè videtur prohibita ſolmmodo alienatio inter viuos,& ad hoc notanda ſunt etiam illa verba eiuſdem inſtrumenti. *Non valeant alienare, nec in alium transferre, &c.* Nam alienare propriè ille dicitur, qui rem à ſe viuente remouet in alium transferendo, puta vẽdendo, donando, dando in ſolutum, vel quid ſimile faciendo,quo viuens,ipſe priuatur re illa,quæ alterius fiat; etſi tantùm per actus inter viuos alienare propriè dicitur fieri, ita pulchrè inquit Soccin. Iun.conſ.97.num.55.lib.2.Vbi alios recenſet,& ſequi-

quitur Petra,vbi ſupra num.263.

32 Deinde ſi conſideretur,quod ſit feudum, fatendum etiam eſſet,eſſe hæreditarium, & poſito etiam (citra præiudicium) quod ſit feudum ex pacto; ex prouidentia,& ſic ſtipulatum pro ſe,& liberis,& deſcendentibus,potuiſſet,nihilominus ipſe D.Ioannes Baptiſta de illo diſponere ad eius libitum inter dd. eius filios, & deſcendentes inſtituendo, ſeu ſubſtituendo etiam remotiores abſque aſſenſu Domini. Quoniam alienatio feudi non eſt prohibita inter agnatos compræhenſos in inueſtitura firmat, Bald. conſ.216.Fuit quidam nobiliſſimus in fine, & conſ. 300. lib. 2. Vbi rationem reddit, quia non videtur alienatum,quod eſt in agnatorum corpore,vel linea cōſeruatum refert, ac ſequitur Tiraquell.de retract. conſanguin. §.11.gloſ.6.num. 9. latè Cephal.conſ. 28.num.9.lib.1. Peregrin.de priuil.Fiſc.lib.5.tit.1. num.114.Vbi quod alienatio feudi in agnatum remotiorem comprehenſum in inueſtitura facta ſine conſenſu Domini valida eſt,quoad Dominū; plures citat atteſtantes de communi opinione, Henric. Roſſantal. de feud.cap.9.concluſ.52.glo. H.

33 Vlterius circumſcripta d. diſpoſitione teſtamentaria minuſque poteſt pro parte Fiſci fieri aliquod fundamentum in alienatione, quæ prætenditur facta per D.Comitem Pompeium delinquendo, namque ſiue reputetur alienatio voluntaria, ſiue neceſſaria, non eſt opus inquirere, cum ſatis ſit dicere qualiter non conſtet de prætenſo homicidio, niſi per fictam confeſſionem reſultantem ex contumacia vigore ſtatuti;quæ non ſufficit,ad hoc enim,vt bona feudalia poſſint confiſcari requiritur, quod de delicto cōſtet per veras probationes, vt per Roland. conſ. 94. num.22. lib.3.& conſ.15. num.4. lib.4.alios refert, Cartar.de exeq. ſent. cap. 1. num.334, Farinacc.d. quæſt.25.num.79. & Peregrin.de priuil. Fiſc. lib.5. tit.1.num.110.prout etiam requiritur,quod in ſententia confiſcationis fuerit facta de illis expreſſa mentio ſecundum Doctores, quos citat Farinac. d. quæſt.25.num.63.& ſeq.

34 Quare vt tandem concludamus cum prætenſum feudum ob aſſertum delictum in particularem cōmiſſum per d. Comitem Pompeium non poſſit confiſcari ſtantibus iam dictis penes ipſum remanere debet,eo quia non aufertur, quod alteri non acquiritur l.nec inutilem, ff. ex qu. cau.maio. namque cū per eum non præſtetur tale ſeruitium, quod poſſit ipſum reddere incapacem, vt bene aduertit Peregr. de priuil. Fiſc.lib.5.tit.1.num.112.

35 Et vbi ipſe Comes Pompeius eſſet inhabilis, ac incapax, tunc feudum cenſeretur deuolutum ad filios,ſeù agnatos,non autem ad Fiſcum,cum expreſsè conuentum fuerit in dicto contractu emptionis, & venditionis,quod d.arx,ſeù palatium fortilitium, ac territorium,poteriaque nulla de cauſa ad præfatum Illuſtriſſimum Venditorem, vel eius hæredes reuerti poſſint, præterquam cauſa infidelitatis, hoc eſt pro crimine læſæ Maieſtatis. De qua conuentione adſunt verba clara in d. inſtrumento, ex quibus neceſſario infertur,quod omnia alia crimina fuerint excluſa,iuxta tradita per Rimin.Iun. conſ. 134. nu. 45.inter conſ.criminal.diuerſ.tom.1. Ea ratione, quia exceptio firmat regulam in caſibus non exceptis, vt per Dec. in l.1. num.17.ff. de reg.iur.cum concord.idem ſcriptum reliquit,conſ.8.num.8. lib. 1.vbi quod princeps, quando ſolummodò ſibi reſeruauit quaſdam præheminentias per talem reſeruationem videtur reliqua omnia conceſſiſſe illis tantummodò exceptis,idem Pariſ.conſ.9. num. 19. d.lib. 1.& Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 97.num.35.& 37. Vbi in propoſito ſubdit, quod in conceſſione iuriſdictionis non continentur regalia, niſi aliqua ex regalibus fuerint reſeruata, cuius cōuentionis obſeruantia non videtur poſſe in dubium reuocari; quoniam licet Deus Principi ſubiecerit leges,non tamen ſubiecit contractus,vt inquit Soccin.Iun.conſ.126.num.17.lib. 3. Ideo paſsim firmāt Doctores, quod in feudis tenor inueſtituræ ante omnia attenditur, idem Soccin.conſ.76.num.4.lib. 3.& in tantum hoc eſt verum,vt inueſtitura ita concipi poſſit, quod agnati non priuentur feudò propter delictum etiam in perſonam Domini com miſſum, ita poſt Alciat. reſpondit Dec. conſ. 606. ſub num. 15. firmat Alex. conſ. 203. col. final.num.17. verſ.Quinimò lib.1. quem citat.Dec. conſ.252.n.6.

36 Et etiam vbi per principem poſſet derogari huiuſmodi priuilegijs per contractum cōceſsis non tamen ſufficeret generalis derogatio; nam ſpecialis exigitur,vnde firmat Hondedeus,conſ.88.num.45. & 46. lib. 6. Vbi loquens de dicto contractu geſto per præfatum Illuſtriſsimum Ducem Guido Baldū ſubdit, quod ad eius obſeruantiam tenentur etiam eius ſucceſſores ex latè deductis per Cephal. conſ. 617.num.129.& ſeq.lib.5. Pancirol. conſ.119. nu. 4.Rolan. conſ. 100. num. 138.& ſeq.lib.4. & Menoch.conſ.1.num.228.

Et ita iuris eſſe cenſeo ſaluo ſemper,&c.
Andreas Luſcus I.C.Montauienſis.

Dubia data in eadem cauſa.

37 SPiritus ſancti gratia,&c. Quod bona D.Comitis Pompeij Cantalmaij aliàs per Fiſcum Sereniſsimi D. Noſtri publicata ob homicidium ab eo commiſſum in perſonam D.Donati Nati,Modo ſint feudalia, modo fideicommiſſo ſubiecta debeant omnino penes ipſum Fiſcum remanere, excluſis ipſo D. Comite Pompeio eiuſdēq; Agnatis infraſcripta dubitationis gratia excitata ſuadere videntur.

38 Quia quoad bona feudalia quicquid ſit in feudo regulari, & antiquo proueniente ex facto, & prouidentia concedentis,de quo non eſt, quod tractemus, ċum non ſit tale iſtud, de quo agimus in feudo tamen hæreditario, ac ad extremos, tranſitorio, quale eſt præſens confiſcatum; dicendum videtur, quod publicatis bonis Vaſſalli, tale quoq; feudum leg.

Digitized by Google

conſiſcetur, Bartol. in l. eum, qui ff. de interd. & releg. Imol. & Caſtren. in l. ſi finita, §. ſi de vectigalib. ibique Alexand. num. 30. ff. de damn. infect. Bald. in l. 1. col. 2. C. de bon. libert. & ibidem Caſtren. num. 5. Boſſ. in tit. de bon. public. num. 19. & ſeq. & iterũ ſub num. 53. verſ. Quæ dicta proſequitur, & ſignanter, num. 54. Vbi dat exemplum in feudo empto, ac ad extraneos tranſitorio (noſtro ſimili) de communi, Clar. §. fin. quæſt. 78. verſ. Nunc videamus.

39 Nec prædictis obſtant ex aduerſo propoſita pro parte memorati D. Comitis Pompei, & conſiderata per Alex. in dicto §. Si de vectigalibus, & alibi, prout ipſum citando refert. Boſſ. loc. cit. ſub num. 54. Nempè quod prædicta procedant durante tantum vita delinquentis, & non vltra. Et quando tale feudum non haberet aliquam clauſulam, illud redigentem ad naturam ſuam, videlicet ſi in inſtrumento inueſtituræ dictum fuerit, vt hic: illud non poſſe alienari ſine licentia Domini, quia tunc redigitur ad ſuum ſtatum primæuum, & non tranſit niſi in eos, in quos ex ſui natura tranſire debet, & ſic nec in Fiſcum.

40 Quia prædicta omnia optimè tolli videntur per Boſſ. loco præcit. videlicet ſub dicto num. 54. Vbi reſpondendo contrarijs dicit hunc caſum habuiſſe in facto, & quod placuit iſta opinio, quod ſcilicet in caſu præmiſſo tale feudum tranſeat in Fiſcum non obſtantibus dicta licentia à Domino obtinenda, nec clauſulis ampliſsimis, de quibus ibi per eum.

41 Nec pariter prædictis obſtare videntur adducta per Excellentiſſimos Dominos meos Aduocatos præfati D. Comitis Pompei, ac aliorum Dominorum prætendentium in præſenti cauſa habere intereſſe; nempè quod ſententia lata publicationis bonorum contra Comitem Pompeium non comprehendat huiuſmodi bona feudalia; Tum quia lata eſt in ipſius contumaciam, & ſic per fictã, & non veras probationes, vbi alias in præſenti caſu legitimè plenè, ac concludenter requiruntur; Tùm etiam quia in eadem ſententia, non fuit facta expreſſa, ſeu ſpecialis mentio de dd. bonis feudalibus, vt erat opus, iuribus, & authoritatibus ſuper vtrumque caput allegatis; & omni caſu quatenus prædicta non ſubſtinerent, quod talis confiſcatio non extenderetur ad huiuſmodi bona feudalia quæ dicuntur ſeparata, & ſita extra Territorium Domini confiſcantis, & quatenus etiã ſe extenderet, tamen non pertinet ad ipſum Dominum confiſcantem, ſed ad Dominum loci, vbi bona iam dicta ſunt ſita.

42 Quia pro reſponſione duorum capitum primo loco propoſitorum dici forſan poſſet contenta in eis in caſu præſenti minimè obſtare, ſed tantum ſibi locum vendicare in bonis feudalibus acquiſitis ex facto, & prouidentia concedentis, ſecus in alijs ad hæredes extraneos tranſitorijs, Cum etenim iſta ſint ad inſtar aliorum bonorum hæreditariorum, & idem de eis iudicetur, quod de bonis ipſis hæreditarijs, vt not. DD. præcit in dict. §. ſi de Vectigalibus nimirum ſi, & ipſa comprehenſa dicuntur in generali omnium bonorum confiſcatione, ac in ſententia lata in contumaciam delinquentis, vt in puncto adducitur, Boſſ. ita declarando dicto titulo de bonor. public. ſub. num. 20.

43 Ex quibus nec obſtare videtur quæſtio illa propoſita; An bonorum confiſcatio extendatur extra Territorium Domini confiſcantis, & quatenus ſe extendat, ad quem ſpectet huiuſmodi confiſcatio, quia quicquid dicant Doctor. circa bona priuatorum, in quibus ipſi loquuntur, ſat eſt, quod in bonis feudalibus confiſcatis ob delictum à Vaſſallo commiſſum, dicendum videtur, quod iſta bonorum publicario extendatur, Vbi alias huiuſmodi in generali bonorum confiſcatione comprehenduntur; eſſet enim ridiculum, & forſan dicere peius, quod iſta bona ſint extra Ditionem, & Territorium Domini directi ipſius Vaſſalli, & hinc iſtud abſurdum ſeuueretur, Quod Dominus directus concedendo feudum Vaſſallo priuaretur illa ſuperioritate, quam in ipſum retinet, & quoad confiſcationem bonorum delictum tranſiret impunè, quod tamen nullo pacto videtur affirmandum, & maximè ſtante inſtrumento inueſtituræ factę in perſonam primi D. Equitis Bentiuoli acquirentis; In quo clarè legitur non poſſe ipſum, nec eius ſucceſſores ab alio habere pendentiam, ſeu recommendationem, niſi ab Illuſtriſſimo D. Duce concedente, eiuſquè hæredibus, & ſucceſſoribus.

44 Et in puncto videntur tradere communiter Doctores. Quod ob delictum commiſſum à Vaſſallo in perſonam alterius, quam ipſius Domini priuatur quidem Vaſſallus feudo, ſed excluſis filijs ipſius, eiuſdemquè Agnatis indiſtinctè, & abſolutè conſolidatur vtile cum directo, & deuoluitur ad Dominum ipſius feudi, Boſſ. tit. ſæpius cit. de bonorum publicat. ſub numer. 55. Clar. loco per ipſum citat. quæſt. præcit. 78. verſ. Nunc videamus, iſto namq; caſu non poſſunt filij, nec agnati in huiuſmodi feudo aliquid prætendere, niſi ex perſona eorum Patris, ideò filios propter delictum Patris feudo regulariter priuari probat text. in cap. primo ſi Vaſſallus feudo priuetur, & tradit Bart. in dict. l. eum, qui nu. 1. & 2. ff. de interd. & releg. Et hæc quoad bona feudalia.

45 Quo verò ad alia fideicommiſſo ſubiecta parùm videtur inſiſtendum ſtante decreto Sereniſſimi expreſsè prohibente, quem non poſſe tam inter viuos, quàm in vltimis voluntatibus diſponere, & ita facere, ne ſua, vel ſuorum bona in Fiſcum pertranſeant, caſu quo ob aliquod delictum, aliàs de iure venirent confiſcanda, & propterea, cum in hoc claram ipſius Decreti habeamus diſpoſitionem, non videtur vlterius diſputandum l. ancillæ, C. de furt. cum ſimil.

46 Nec obſtare videtur ſi dicatur Decretum non comprehendere caſum, de quo agitur, cum in illo tantum caueatur non valere eas diſpoſitiones, quibus prohibetur bona in Fiſcum pertranſire ob delictum, & nulla ſiat mentio de bonis fideicommiſſo ſubie-

biectis,ac expreſsè alienare prohibitis, qualia dicuntur bona controuerſa. Quia primo loco poſſet reſponderi: quod ſi de quo magis ineſſe debet, & non ineſt,ergo de quo minus Auth.multo magis, C. de ſacros Eccleſ. At nulli dubium, quin eo minus de iure communi bona ob delictum confiſcentur, ſi in expreſſo caſu delicti ſit prohibita eorum confiſcatio, quam ſi ſimpliciter ſint ſubiecta fideicommiſſo,& alienari prohibita, vt tradunt communiter Doctores de materia loquentes, & ſignanter, Boſſ. d.tit.de bonor.publicat.ſub n.30.& ſeq.merito,&c.

47 Secundo dici poſſet,quod ſi in dicto decreto non comprehenderentur bona fideicommiſſo ſubiecta, & alienari prohibita, ſed rantum locum ſibi vindicaret in caſu, de quo loquitur, facillimè ipſius decreti diſpoſitio eluſoria redderetur, ex quo enim non poſſent homines prohibere bonorum confiſcationem, ac eorum alienationem ob delictum, (ſic prohibente decreto iam citato) poſſent alia via hoc idem facere prohibendo, ſcilicet eorumdem bonorum alienationem, ac ea fideicommiſſo ſtrictiſſimè ſubijciendo,& ramen ratio ipſius decreti eſt ea rantum,quæ in eo ſcripta legitur, ne ſcilicet delicta remaneant impunita; quo caſu eiuſmodi decreti admittitur extenſio de caſu in eo expreſſo ad alios ſimiles,& memoratos;eſto quod verſaremur in correctorijs pœnalibus,& odioſis,cap. Si ciuitas de ſent. excommunic.lib.6.Iaſ.in l.talis ſcriptura, num. 21. ff.de leg. primo. Et interpretatio iſta fieri debet, ne diſpoſitio reddatur eluſoria,l.Si prætor.ff. de iudic. l.final.ff.ne quid in loc. public. nec debet eſſe in poteſtate alicuius eludere decretum, ſimilemuè aliam diſpoſitionem arg.l.2. §. Sed ſi agant, ff. de iudic.l. ne in poteſtate,ff. de arbitr. & eo minus vna via debet concedi,quod altera prohibetur,cap. Cum quid vna via de reg.iur.in 6.Bald.in l.cum mi.§.Si cum. lis,ff. de tranſact.Non enim refert directò,në an per obliquũ fraus fiat legi, l. cum lex, ff.de fideiuſſorib. l.non dubium,C.de leg.

48 Quinimò in caſibus prædictis, in quibus ratio eſt eadem,& ea quidem ſcripta in decreto, ſit etiam ipſius extenſio in pœnalibus quoque eſt licita, Alex.in l.cum mulier in ſecundo not.ff.ſol. mattim. Iaſ.in d.l.talis ſcriptura, num. 20. ff. de leg. primo. Nec tunc dicitur extenſio, ſed potius comprehenſio l.non minus,& rei,§.Verbum ex legibus, ff. de verbor.ſignif.l.his ſolis,C.de reuoc.donat. Quem tex.ad hunc propoſitum dicit meliorem de iure Bald.in rubr.C.de naut.fœn. gl. in cap. 1. de temp. ord.lib.6.Bald.Alex.& Iaſ.in Authent. Quas actiones, C. de ſacros Eccleſ.& in ſimili decreto videtur tenere in puncto Boſſ.in loc. præcit. num. 30. 31. in fine.

49 Tertio, & vltimo, poſſet reſponderi aſſertum fideicommiſſum in præſenti caſu minimè obſtare, cum illud (exceptis bonis Carpinarum) in alijs fuerit factum ſimpliciter, & abſque aliqua prohibitione alienationis bonorum, vt ex ipſius lectura eſt videre,quo caſu bona ſimpliciter, vt ſupra fideicommiſſo ſubiecta venire in confiſcatione bonorum tradit, Boſſ.tit.præcitat.ſub num.34.verſ. In primis, ſequitur Clar.d.quæſt.78.verſ.Item quæro ibi ſi vero fideicommiſſum, vbi quod ita practicatur. Cæterum ſint hæc propoſita dubitationis gratia,ſoluantur tamen,& non deerit iuſtitiæ locus, &c.

Cæſar Nut. Prætor.

Reſolutio Dubiorum.

50 PRo reſolutione propoſitarum dubitationum duas mihi propono inſpectiones, vnam quoad bona feudalia, aliam quoad bona fideicommiſſaria,& alienari prohibita,quoad primam, regula ſtat contra Fiſcum, quod feudalia bona confiſcari non poſſunt,Bart.in l.ſi finira,§. ſi de vectigalibus, num. 3.verſ. Quærit gloſa,& ibi etiam Imol.nu.51. Paul. de Caſtr.num.6.Roman.num.10. Alex.num.30.qui de communi teſtatur, ff. de damn.infect. Paul. de Caſtr. conſ. 154. circa præſentem caſum, col. 2. ſecundum antiquam impreſſionem alias conſ. 44. nu. 2.verſ.Nunc ergo eſt videndum, lib. 2. Alex. conſ. 23.num.5. verſ. Idem videmus, lib. 1. & conſ.103. num.17.eodem lib.1.Auguſt.ad Ang.de maleſ.in verbo præſente, Gaio poſt num. 4. Vbi etiam de communi,Boſſ.in tit.de bonor. public.num. 53. Vbi non ſolum teſtatur de communi, ſed etiam quod ita ſeruatur in magiſtratu Mediolani,Clar.in §.feudum, quæſt. 84. in princ. Vbi alios plures de communi teſtantes,refert Andr.Facchin.controuerſ.iur. lib.7.cap.20.verſ. Quinta opinio, & ſeqq. Vbi relatis,& reprobatis alijs quatuor opinionibus,hanc regulam bene firmat,& comprobat.

51 Et in tantum præmiſſa regula procedit, vt nec etiam durante vita feudatarij delinquentis, feudi commoditas tranſeat in Fiſcum ſecũdũ Bart. Alex. Imol.& Roman.relatos per Boſſ.d.tit.de public.bonor.num.53.Vbi teſtatur de communi, & ſeruata opinione Paul.de Caſtr.in l.in inſulam,num.2.ff. ſolut.matrim. Aluarot. in cap.1. §. denique, quæ fuit prima cauſa benef. amitten.num. 26. Hieron. Lauren.in repet.l.ſtatius,§.Cornelio, ff.de iur. Fiſc. Vbi etiam de cõmuni,Aym. conſ.128. in fine Mandell. conſ.250. num. 3. Burſatt. conſ. 73. num.38.lib.2. Vbi de veriori, & magis communi Doctorum ſententia,Addentes ad Clar.in §.feudum, quæſt.38.in verb.ſuccedat, vbi de communi, & practicata opinione, Theſaur. deciſ. 167. num. 2. Vbi quod ita apud eum fuit iudicatum. Et licet vt in dubitationibus benè deducitur, præmiſſa regula non procedat in feudo hæreditario,ſeu emptitio,& ſic ad extraneos hæredes tranſitorio ex allegatis in eiſdem dubitationibus in verſ. Quia quoad bona feudalia, & in verſ.& in puncto. Hæc tamen declaratio, pariter ſubdeclaratur,vt non procedat quando in feudo hæreditario adeſt clauſula, quod feudum non poſſit alienari ſine licentia Domini, & ſic quando prohibitio

bitio inciperet à negatiua prout in caſu noſtro, ſecus ſi diceretur, quod poſſit alienari impetrata licentia, vt benè declarat, idem Boſſius exaduersò in dubitationibus allegatus in verſ. quia prædicta omnia dicto tit. de bonor. publicat. num. 54. verſ. & ad conſilium Decij.

52 Secundo præmiſſis ceſſantibus, & dato, quod eſſemus in caſu, in quo feudalia bona confiſcari poſſunt, Non tamen in caſu noſtro dicuntur confiſcata, quia in ſententia non fuerunt ſpicificè nominata, & certum eſt appellatione bonorum feudalia non venire ad text. in cap. in generali tit. ſi de feud. fuer. controuerſ. inter Dom. & Agnat. iuncto cap. imperialem in princip. vbi præſertim, Bald. colum. 1. de prohib. feud. alien. per Feder. idem Bald. in l. voluntas ad fin. C. de fideiuſſor. & in l. 1. per illum tex. C. quæ res pignor. obligat. poſſeſſ. Paul. de Caſtr. in l. tutores, §. final. ff. de pignor. per text. quem allegat in dict. cap. in generali, Alexand. conſ. 16. poſt num. 4. lib. 2. cum alijs per Cephal. conſ. 29. nu. 10. & ſeqq. lib. 1. Vbi in terminis, quod in ſententia confiſcationis bonorum non veniunt bona feudalia niſi expreſsè dicatur.

53 Nec dicatur, prout in dubitationibus dicitur in verſ. nec pariter, præmiſſa non procedere in feudis hæreditarijs, & ad extraneos hæredes tranſitorijs, de quibus iudicatur ad inſtar aliorum bonorum hęreditariorum, vt declarat Boſſ. in titul. de publicat. bonorum, num. 20. Nam ſi Boſſij dicta benè perpendantur, non loquitur ad effectum, vt feudalia bona in ſententia confiſcationis veniant, ſi non fuerunt expreſſa, ſed loquitur ad effectum, vt poſſit confiſcari, prout ſic ſemper loquitur, quando tractat, an feudalia bona poſſint confiſcari, Nos autem nunc non agimus, An poſſint, vel non poſſint feudalia bona confiſcari, ſed dicimus, quod etiam dato quod poſſint confiſcari, quod non dicantur à Iudice confiſcata, niſi fuerint expreſsè nominata, & ſic non tractamus de defectu poteſtatis, ſed voluntatis, & apud nos certiſſima, & notiſſima practica eſt, quod quando Iudex intendit in ſententia confiſcationis bonorum comprehendere bona feudalia, expreſsè de illis mentionem facit, & aliter eorum non facta mentione, non cenſentur confiſcata, & eſt optima practica per regulam, quod appellatione bonorum, non veniunt feudalia ex præallegatis; Et tamen Boſſius eo loci diſtinguendo, quot modis dicatur feudum hæreditarium, in omni caſu cócludit, illud non tranſire in Fiſcum.

54 Tertio ruſus præmiſſis ceſſantibus, bona feudalia in caſu noſtro confiſcari minimè poſſunt, (etiam quod aliàs confiſcanda eſſent) in præiudicium agnatorum, & aliorum, ad quos peruenire debent, quia de delicto Comitis Pompeij non conſtat, niſi per contumaciam, quæ cum nullam inducat publicationem, reſpectu aliorum, in inueſtitura comprehenſorum l. eius qui delatorem, ff. de iur. Fiſc. Bart. & alij communiter omnes in l. cum filius, ff. de verbor. obligat. Hoc ideò in eorumdem præiudicium, minimè in Fiſcum tranſeunt, Boſſ. in tit. de bonor. publicat. num. 56. Vbi ampliat etiam, quod ſuper delicto eſſent examinati teſtes, qui illud deponerent, Roland. conſ. 29. num. 22. lib. 3. & conſ. 78. num. 4. lib. 4. & conſ. 94. num. 25. lib. 3. & conſ. 15. num. 4. lib. 4. Burſatt. conſ. 225. num. 98. lib. 2. Et huic fundamento, nihil video in dubitationibus reſponſum, cum Boſſ. exaduersò in id allegatus in tit. de bonor. publicat. num. 20. de contumacia nullum verbum faciat.

55 Quarto, & hoc videtur omnem difficultatem tollere, nullo pacto hic tractandum eſt de confiſcatione feudi, cum in illius inueſtitura Princeps conceſſerit, quod nulla de cauſa ad directum Dominum reuerteretur, niſi ex cauſa infidelitatis (quæ hic non adeſt) & de validitate huius conceſſionis dubitandum non eſt, vt plenè probant alij eruditiſſimi Domini ſcribentes, ſuccedit enim iſto caſu exceptio, *Pacto conuenisti mecum*, & quod Principis contractus liget etiam ſucceſſores dubitandum non eſt, cap. 1. Vbi Canoniſtæ omnes extrà de probat. cap. ſi quis inueſtitus, & ibi Bald. num. 6. qui ſucceſſor. tenean. idem Bald. in cap. 1. num. 3. de natur. feud. & in l. digna vox vbi aliter, communiter omnes C. de leg. cum alijs per Roland. conſ. 13. num. 36. & ſeqq. & conſ. 45. num. 13. & ſeq. lib. 3. Et hæc quoad primam inſpectionem.

56. Quod verò attinet ad ſecundam inſpectionem videlicet de bonis fideicommiſſo ſubiectis, & alienari prohibitis, res eſt clara, prout latiſſimè deducunt alij Excellentiſſimi Domini ſcribentes, ea in Fiſcum non tranſire, & etiam quoad vſumfructum viuente delinquente; Nec obſtat, quod in dubitationibus in vltimo verſiculo, dicatur bona ſimpliciter fideicommiſſaria abſq; alienationis prohibitione, prout ſunt alia bona non comprehenſa in arce Carpinarum, ſaltim in Fiſcum tranſire quoad vſumfructum durante vita delinquentis ad Boſſ. in tit. de publicat. bonor. num. 34. & Clar. quæſt. 78. verſ. item quæro; Huic enim obiectioni reſpondetur primo, quod ſatis in teſtamento, de quo agitur, virtualiter ſub fideicommiſſo facto, cenſetur adiecta prohibitio alienationis, vt bona in familia conſeruentur, Tum quia in eo eſt facta, & geminata mentio, & expreſsio maſculinitatis ad plenè tradita per Pariſ. viden. in conſil. 50. num. 19. & ſeqq. lib. 3. & in terminis Io. Botta conſ. 39. num. 7. & ſeqq. Tum etiam quia fideicommiſſum, ſeù ſubſtitutio facta eſt gradatim, & ordine ſucceſſiuo, Ruyn. conſ. 101 nu. 15. lib. 2. Gabr. rubr. de fideicomm. concluſ. 9. nu. 19. & in terminis idem Botta d. conſ. 39. nu. 13. & ſeqq.

57 Reſpondetur ſecundo, quod in noſtro fideicommiſſo ceſſat ratio, propter quam Doctores volunt fideicommiſſaria bona tranſire in Fiſcum, quoad vſumfructum durante vita delinquentis, quæ eſt vt apud eos videri poteſt, quia ſcilicet fideicommiſſum ſub conditione mortis conceptum verificari debet in morte naturali, quæ verè, & propriè mors eſt, nó autem in morte Ciuili, prout eſt bannum, cum bannitus

nitus habeatur pro mortuo, non verè, & propriè, ſed fictè. Hæc autem ratio ceſſat noſtris temporibus, in quibus delinquentes banniuntur in ære, & perſona, poſſuntque propterea impunè offendi, quo caſu verè habentur pro mortuis, & propterea ex eorum banno nihil in Fiſcum tranſit, Bald. in l. ſi qua pœna in princip. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alien. iur. quem ſic dicentem ſequuti ſunt, Alexand. conſ. 23. num. 9. verſ. octauo probatur, & conſ. 75. etiam num. 9. verſ. confirmo lib. 1. Dec. conſ. 438. num. 8. Marſil. in pract. §. aggredior num. 88. Riminal. Iun. conſ. 50. nu. 75. & in terminis idem Botta d. conſ. 39. num. 19. & ſeqq.

58 Nec pariter obſtet decretum Ducale, de quo in dubitationibus, in verſ. Quo verò ad alia, expreſsè prohibente, quem non poſſe tàm inter viuos, quàm in vltimis voluntatibus diſponere, & ità facere, nè ſua, vel ſuorum bona in Fiſcum pertranſeant, caſu quo ob aliquod delictum, alias de iure venirent confiſcanda; Nàm vt optimè conſiderarunt prudentiſſimi Domini ſcribentes, Decretum hoc loquitur de expreſſa hominis diſpoſitione expreſsè propter delictum, prohibente bona in Fiſcum tranſire, non autem in tacita prohibitione à lege inducta, & quod ità hoc decretum interpræetandum ſit, pondero illa verba in Decreto appoſita, *Caſu quo ob aliquod delictum aliàs de iure venirent confiſcanda*. Ergò ſecùs vbi de iure confiſcanda non venirent, & ſic prorſus iſtud decretum excludit quandò de iure eſt prohibita confiſcatio, vt in feudalibus, fideicommiſſarijs; bonis, & alienari prohibitis ex ſuprà allegatis, & ſic vt vtar argumento Excellentiſſimi D. Prætoris, cum hæc exceptio in decreto appoſita ſit clara, non videtur vlteriùs diſputandũ l. ancillę, C. de furt. cũ ſimil.

59 Et nihilominùs, vt plenè omnibus ſatisfaciam, Dum eiſdem dubitationibus, in verſ. Nec obſtare videtur, conſideratur, quod ſi decretum comprehendit expreſſam teſtatoris prohibitionem, nè ſua bona vadant in Fiſcum, multò magis debeat comprehendere tacitam prohitionem ex fideicommiſſo, ſeù prohibitione alienationis à lege inductam per regulam, ſi de quo magis, &c. Reſpondetur non ineſſe in expreſſa prohibitione, nè bona vadant in Fiſcum, per prætenſam maioritatẽ rationis, imò multò minorem, & diuerſam; Nam tunc talem expreſſam prohibitionem teſtator videtur quodammodò facere in fraudem Fiſci argumento tex. in l. ſi filiusfamilias §. diui verſ. neque Fiſco fraudi, & ibi præſertim Ripa num. 52. ff. de legat. 1. cum alijs per Boſſ. in tit. de publicat. bonor. num. 30. in fine, Roland. conſ. 98. num. 27. lib. 2. Thob. Non. conſ. 97. num. 1. Marzar. de fideicommiſſ. par. 2. quæſt. 47. Quæ fraudis ſuſpicio non militat in fideicommiſſis, & prohibitionibus alienationum, in quibus teſtator præcipuè prohibere voluit ſucceſſioni ſuæ hæreditatis, non autem Fiſco preiudicium aliquod afferre, licet illud tacitè ex diſpoſitione legis ſequatur, & ſic ſtante diuerſitate rationis, non intrat argumectum de minori ad maius.

60 Vltra quod cum ſimus in decretro correctorio, odioſo, & pœnali ſimul, nec etiam à maioritate rationis de caſu ad caſum facienda eſt extenſio tex. eſt in authent. quas actiones, verſ. An idem in Ciuitate, & ibi Bart. Bald. & alij communiter, C. de Sacraſanct. Eccleſ. l. illam, vbi Bald. Paul. de Caſtro, Alexandr. & alij, C. de collat. per quæ, & alia iura hanc firmat concluſionem, Nicol. Euerar. in loco à ratione legis larga, num. 14. & ſeqq. Vbi reſpondet contrarijs, & num. 43. Diaz. reg. 276. in princip. vbi alijs relatis teſtatur de communi, de qua etiam per Villalob. in commun. opin. litera E, num. 153. Boſſ. in tit. de captur. num. 44. verſ. veritas tamen videtur eſſe, Viu. opin. 270. num. 1. Honded. conſil. 95. num. 99. & ſeqq. lib. 1. cum mille alijs, qui in idem allegari poſſent.

61 Præſertim in hoc caſu, in quo agitur de odio irrationabili, vt ſcilicèt teſtator de rebus ſuis ad ſui libitum diſponere nequeat, & quod propter alterius delictum bona ſua vadant in Fiſcum ad tex. in l. non vſquè adeò, ff. ſi à paren. quis fuer. manumiſſ. Et in his terminis conſiderauit Boſſius in tit. de bonor. publicat. num. 30. ante finem verſ. Sed patet quo caſu (vt in ſpecie reſpondeam alteri dubitationi in verſ. ſecundo dici poſſet, & ſeqq.) extenſio licita non eſt, etiam ex identitate rationis ſcriptæ in diſpoſitione, Crot. in repet. l. omnes populi, num. 174. ff. de iuſt. & iur. Dec. conſ. 64. num. 1. in fine, Alexand. Corn. & alij, quos refert, & ſequitur Aym. de antiq. temp. par. 4. in princip. num. 97. & numer. 157. Honded. conſ. 95. num. 103. & 104. Vbi ampliat etiam, quod agatur de publica vtilitate; Et etiam quod non ageretur de odio irrationabili, quando ſumus in correctorijs, & pœnalibus Simul, (vt in caſu noſtro) (quicquid ſecùs ſit in correctorijs ſolùm aut in pœnalibus ſolùm) extenſio non datur ex identitate, ſeù maioritate rationis ſcriptæ ſecundum gloſſ. in Clement. 2. per illum tex. in verb. in eiſdem de ætat. & qualit. Alexand. Franch. Iaſ. & alij in locis relatis per Euerard. in loco à ratione legis ſtricta nu. 24. Petr. à Plach. in Epith. delict. lib. 1. cap. 1. num. 15. Eugen. conſ. 49. numer. 25. Roland. conſil. 27. ſub num. 19. & num. 21. & conſ. 74. num. 17. & 18. lib. 3. Honded. conſ. 95. nu. 118. lib. 1.

62 Nec facit, quod niſi extenderemus decretum, etiam ad tacitas prohibitiones, & ſic ad fideicommiſſa, & prohibitiones alienationum, decretum hoc redderetur eluſorium; Quo caſu videtur facienda extenſio etiam, Vbi aliàs facienda non deberet, iuribus, & Doctoribus in eiſdem dubitationibus allegatis. Nam ſatis eſt, quod decretum operetur, quoad expreſſam teſtatoris prohibitionem, nè bona ſua propter delictum vadant in Fiſcum, Et hoc ſufficit ad excludendam extenſionem de caſu ad caſum per regulam, quod omnis correctoria diſpoſitio interpræetanda eſt, vt minùs lædat ius commune, quàm ſit poſsibile ad l. 2. C. de noxal. cap. cum dilectus de conſuetudin. cum alijs per Eugen. in conſil. 49. num. 32. & ſeqq.

O 63 Et

63 Et magis in ſpecie, quando ſumus in diſpoſitione pœnali cum expreſſa ratione nè delicta remaneant impunita (prout in caſu noſtro, & benè in dubitationibus ponderatur) quod tunc extenſio non conceditur de caſu ad caſum, quandò delictum, non remanet in totum impunitum licèt minori pœna ea, quæ in diſpoſitione continetur voluit, Bart.in l.2.§. exercitium,num.2.ff.de his qui notant.infam. Curt. Iun.in l.2.nu.70.& 71. C.de edendo. Couar.variar. reſolut. lib.1. cap.11. num.5. verſ. deindè quamuis Reipublicæ interſit, Thob. Non. conſ. 95. num. 9. Oſaſch.deciſ.Pedem.67.num.6.Iuncto num.11.Sarmient.Select.interpret.lib.1.cap.12. nu.5.verſ. nec ſupradictis oberit,& nu.6.& ſeqq. Honded.conſ.95. num.16. iuncto num.102. Et ex his, ni fallor, reſolutas eſſe crediderim dubitationes ab Excellentiſſimo D.Eugubij Prætore propoſitas, & ſic in Fiſcum, nec feudalia, nec fideicommiſſaria bona, nec alienari prohibita nullo modo tranſire, tàm quoad proprietatem, quàm quoad vſumfructum durante vita delinquentis iuris eſſe cenſeo.

Proſper Farinacius I.C.Romanus.

ARGVMENTVM.

Gratia, ſeù indultus generalis. Delinquentibus, & bannitis conceſſus à Prorege Neapolis, An ſuffragetur Laico, qui Clericum in Regno occidit, & in Territorio Eccleſię fuit captus; Vnde propterea in dubium refricatur, An homicidium ſclopo rotato, & ſub Pace dicatur proditorium, quando pręſertim inter occiſorem, & occiſum præcedebat inimicitia.

SVMMARIVM.

Proditorium homicidium non dicitur illud, quod commiſſum fuit in perſonam ſui inimici retro, & per inſidias, nu.2. Declara, vt nu.8.

Soluta dicitur Oratio non eſt neceſſè quod requirit concurſum omnium in ea poſitorum, ſed ſufficit alterutrum verificari, nu.2. in fine.

Proditorium armorum genus eſt ſclopus rotatus, nu.3.

Proditorium homicidium an dicatur illud, quod fuit commiſſum ſclopo rotato, num. 2. & ſeqq. omnibus in diſcurſu.

Alternatiua dictio ſequens poſt plura verba ſine copula facit totam orationem ſolutam ita quod ſufficit alteram partem eſſe veram, nu.5.

Aliter dictio aliud non importat niſi idem quod alio modo, num.5. verſ. Illud enim.

Generale verbum quandoque habet poſt ſe plura ſpecialia ſub generalitate comprehenſa, nu.6.

Species poſt genus enumeratæ illud non reſtringunt, ſed declarant etiam in enumeratis ſpeciebus generalem orationem locum habere, nu.7.

Pax fracta præſumitur ex antiqua cauſa, non conſtito de ſuperueniente noua cauſa, nu.9.

Pax rupta cenſetur per offenſionem factam conſanguineo Paciſcentis, quando non conſtat de alia noua cauſa, num.9.

Pax legitima dicitur illa, quæ fuit facta coram officialibus locorum, aut per publicum Inſtrumentum, nu.10.

Verba ſubſequentia cenſentur repetita in præcedentibus, num.11.

Citatio in vno quoquè actu præiudiciali requiritur, numer.12.

Gratia conceſſa bannito in loco delicti à quo eſt bannitus non prodeſt ei in alio loco, nu.13.

Conſtitutiones Apoſtolicæ circa remiſſionem Bannitorum in Regno ad Proregem ſunt temporales, & Conſtitutio Clementis non loquitur in bannitis pro delictis mixti fori, nu.14. & 15.

Iudex vnius Territorij non debet exequi ſententiam Iudicis alterius Territorij, quando ambo Iudices non ſunt ſubiecti ſub eodem Principe, niſi ad requiſitionem, & inſtantiam illius, in cuius Territorio lata eſt, nu.16.

Bannitus ab vno loco Status Eccleſiaſtici, cenſetur bannitus ab omnibus locis Eccleſiæ etiam mediatè ſubiectis, num.16.

Iudex temporalis Eccleſiæ poteſt exequi ſententias latas contra bannitos Regni Neapolis, nu.16. in fine, non tamen ſine proceſſu, nu.17.

Bannitus ab vna Ciuitate, quæ ſit feudum Papæ poteſt impune occidi in toto Statu Eccleſiaſtico, nu.17. Vbi de bannito Placentiæ, vel in Ducatu Vrbini, vel in Regno Neapolitano.

Bannitus à Iudice temporali pro delicto mixti fori; poteſt capi, carcerari, & etiam contra ipſum exequi ſententiam à Iudice Eccleſiaſtico, nu.18.

Acta facta coram Iudice Laico non faciunt fidem coram Iudice Eccleſiaſtico, nu.18. Declara, vt nu.19.

Delinquentes omnes in Vrbe puniuntur, nu.20.

CONSILIVM CXXXVI.

1 TRIBVS fundamentis dicebam indultum, de quo agitur non ſuffragari N. Primò quia homicidium ab ipſo cõmiſſum fuit proditoriè cum ſclopo rotato, & à tergo in perſonam Clerici Cœſaris, & ſic exceptum ab indultu, prout aliàs in ſimili indultu fuit in magna Curia Vicariæ reſolutum. Secundò quia dictum homicidium, etiam proditoriè fuit commiſſum, nempè ſub Pace inita cum Io.Antonio Maturo Fratre Auguſtini Patris ipſius Cæſaris ſuper eiuſdem Auguſtini nece. Tertio quia prætenſa pax habita ab vxore Auguſtini, & matre Cœſaris non fuit iuxta formam dicti indultus præſentata in actis coram officiali Terræ Fontanæ Fiſco citato.

2 Primum fundamentum Iudex ſubuertere conatur

tur duobus præcipuè modis. Primò quia indultus ſuper quo iudicauit Vicaria non habebat illa verba reſtrictiua, & delaratiua *ſub ſpecie amicitiæ*, quæ ſunt poſita in indultu, de quo agitur. Secundò quia cum communis opinio Doctorum ſit quod tale homicidium in perſonam ſui inimici retrò, & per inſidias commiſſum non dicatur proditorium, hoc ideò non malefecit Iudex indicando ſecundum communem, & non ſecundum opinionem Vicariæ. Poſſem contra has Iudicis conſiderationes, multa in ſpecie proponere, ſed illis omiſsis vnica tantùm ratione eaſdem conſiderationes proſterni poſſe putaui: probando ſcilicet non eſſe verum, quod illa verba *ſub ſpecie amicitiæ* ſtent in noſtro indultu reſtrictiuè, ſeù declaratiuè, prout Iudex credidit. Idquè euidenter probatur ex eo quia in indultu dicitur. *Vulneris proditoriè ſub ſpecie amicitiæ ſclopo rotato, aut aliter illati*. Et ſic illa prima tria verba, *proditoriè ſub ſpecie amicitiæ ſclopo rotato*, ſunt poſita ſine copula, & ſine diſiunctiua, quo caſu hanc eſſe ſolutam orationem probat gloſſ. in l. ſæpè in verbo ſoluta, ff. de verbor. ſignificat. Herculan. de caur. de non offendend. cap. 41. num. 19. In oratione autem ſoluta non eſt neceſſarius concurſus omnium in eo poſitorum, ſed ſufficit alterutrum verificari, text. eſt in l. in eo quod plus, vbi ff. de regul. iur. & ibi gloſſ. in verbo pupillus verſic. Quid ergo Dec. num. 3. & numer. 4. Aretin. in §. ſi plures poſt numerum 2. inſtitution. de hæred. inſtitur. Herculan. dict. cap. 41. num. 21. & 22. Vbi reſpondet contrarijs deciſ. Pedemont. 110. num. 2. & num. 9. & ſic ſufficiet vulnus eſſe illatum, aut ſub ſpecie amicitiæ, aut cum ſclopo rotato.

3 Augetur motiuum, quia vulnetare, & offendere aliquem ſclopo rotato dicitur offendere cum armis proditorijs, Foller. in pragm. ad reſtringen. de ictu ſcloppetti num. 8. & num. 9. Et propterea noſter indultus ad tollendum dubitationes, nunquid ſcilicet ſufficeret aliquem ſclopo rotato vulnerare, & non ſub ſpecie amicitiæ de quo poterat forſan in primo, in quo non aderant iſta verba ſub *ſpecie amicitiæ* dubitari, voluit, Rex in noſtro indultu ponere poſt verbum *proditionis*, verba *ſub ſpecie amicitiæ ſclopo rotato*, ſine aliqua copula, vt indè appareret reputaſſe vulnus proditoriè illatum vtroquè modo ex præallegatis.

4 Et quod hoc ſit verum retorquendo Iudicis argumentum de ſuperfluitate verborum dico, quod ſi aliter illa verba *ſclopo rotato*. Forent intelligenda, ſine dubio eſſent ſuperflua cum ſatis fuiſſet dicere *vulneris ſub ſpecie amicitiæ* illati abſq; eo quod adderet *ſclopo rotato*.

5 Arguitur ſecundò hic meus intellectus, quia poſt verba *vulneris proditoriè ſub ſpecie amicitiæ ſclopo rotato*, ſic vt ſupra in oratione ſoluta poſita additur alternatiua generalis, *vel aliter illati*, quo caſu ſubintrat concluſio. Quod alternatiua ſubſequens poſt plura verba ſine copula præcedenti facit totam orationem ſolutam, itaquod ſufficiat alteram partem eſſe veram, Herculan. videndus dict. capit. 41. num. 25.

Illud enim verbum *aliter* aliud non importat, niſi idem quod *alio modo*. Et ſic apertè demonſtrat in præcedentibus verbis fuiſſe poſitos aliquos proditionis modos, & iſte eſt verus intellectus omnium prædictorum verborum, ſi veritatem fateri volumus.

6 Nec aliquid facit, quod ex aduerſo dicatur. Quod ſi hæc interpretatio eſſet vera illa verba *ſub ſpecie amicitiæ* poſita poſt verbum *proditoriè* eſſent ſuperflua, cum ſatis fuiſſet dicere *proditoriè*. Quia verbum generale ſatis etiam comprehendebat proditionem ſub ſpecie amicitiæ. Nam non eſt nouum in iure poſt verbum venerale ponere aliud ſpeciale comprehenſum ſub præcedenti generali, vt in rubr. C. de ſeruit. & aqua. adnotarunt gloſſ. & Bald. adducentes illud ſimile Saluatoris noſtri, dùm dixit, *dicite diſcipulis, & Petro*.

7 Et ex præmiſſis augetur tertio loco hæc veriſsima interpretatio. Quod cum in indultu noſtro ſit exceptum vulnus proditoriè illatum in genere, & deinde Rex ponat alias ſpecies, ſeù modos proditionis per illa verba *ſub ſpecie amicitiæ ſclopo rotato*, *aut aliter illati* ſubintrat concluſio. Quod ſpecies poſt genus enumeratæ illud non reſtringunt, ſed declarant etiam in enumeratis ſpeciebus generalem orationē locum habere, ſic enim vultra gloſſ. & Bald. in d. rubrica C. de ſeruir. & aqua. ſcripſerunt Angel. in l. ſi cum dotem §. ſi maritus num. 3. & Imol. num. 68. ff. ſolut. matrimon. Felyn. in cap. ex parte num. 2. verſ. Fallit 2. extra de reſcript. Et loquuntur Doctores prædicti etiam quod ſpecies ſint poſt genus enumeratæ copulatiuè per dictionem. Et ergò multò magis in oratione ſoluta, vt probaui.

8 Poſſet, & quarto loco dici, ſed ex abundanti, quod homicidium à N. commiſſum in perſonam Clerici Cœſaris non eſt tale quale præſupponit, Barthol. in l. reſpiciendum §. delinquunt, ff. de pœn. loquitur enim Barthol. & qui eum ſequuntur in eo, qui occidit alium contra quem non ſolùm occultè, & mente, ſed etiam palam, & verbo, & factis ante offenſionem, ſe illi inimicum profitebatur, vt patet ex illis verbis, *Offendens inimicū non dicitur proditor, quia illud quod facio in actibus oſtendebam, ſcilicet me tibi deſeruire velle*. Et propterea Doctores, & præſertim Baiard. ex aduerſo allegatus dixit: *Occidentem per inſidias, & retrò inimicum ſuum non eſſe proditorem, quia occiſus debebat præcauere ab inimico ſuo*. Non ſic in caſu noſtro, quia N. malum animum erga Cœſarem in mente tetentum, nunquam exterioribus actibus demonſtrauit. Immo contrarium, dum de morte Auguſtini pacem fecit cum Patruo Cœſaris, & conſequenter Cœſar veriſimiliter non debebat dubitare nec ſe à N. præcauere. Quare arguendo à dicto Bart. & eius ratione homicidium hoc proditoriè commiſſum eſſe negari non poteſt, etiam admiſſa Bart. opinione.

9 Secundum fundamentum de fracta Pace eſt inconuincibile non conſtito prout non conſtat de ali-

Digitized by Google

qua ſuperuenienti nona cauſa ex allegatis per me in mea practic. criminal. quæſt. 107. numer. 317. & ſeqq. Et propterea iſte N. iure ab illo Iudice fuit declaratus per ſententiam Proditor, & fractor Pacis. Et hæc ſententia quoad pœnam conuentionalem iam habuit ſuam executionem. Nec obſtet reſponſio Iudicis quod Herculan. Vulpell. & alij per me in loco præcitato allegati loquantur in pace inita, *vel cum principali offenſo, vel cum alio ad quem principaliter ſpectat proſequi illatam iniuriam*. Vellem enim ſcire à Iudice quis ſibi reuelauit hanc intelligentiam legis, & perlegi iterum, atque iterum Doctores præallegatos, & non ſolùm non inueni, quod ſic loquantur, ſed etiam nunquam reperij, quod ipſi vſi ſint verbis prædictis, videlicèt *de principali offenſo, vel de eo ad quem principaliter ſpectat proſequi illatam iniuriam*. Benè dicunt, & loquuntur quod pax cum vno inita cenſetur rupta per offenſam factam conſanguineo paciſcentis, quando non apparet quod offenſio fuerit ſequuta ex alia cauſa quam ex ea, per quam fuit facta pax, & iſte eſt propriè caſus noſter. Et propterea meritò fuit N. ab illo Iudice declaratus, & condemnatus tanquam proditor l. proditores, ff. de re milit. l. final. C. de delato. lib. 10. Ang. in l. 1. §. non fuit ff. de dolo.

10 Tertium fundamentum de non producta pace Fiſco citato: Quærit Iudex tollere tribus reſponſionibus. Primò quia in terra Fontanę non adeſt Fiſcus. Secundò quia pax fuit facta coram Iudice. Tertio, quia non requiritur productio pacis Fiſco citato, quando eſt obtenta poſt publicationem indultus. Prima reſponſio tollitur ex proceſſu, in quo apparet in terra fontanæ adeſſe Curiæ Coadiutorem, qui in criminalibus citatur. Secunda reſponſio non eſt vera iure, quia dato quod pax facta coram Iudice tolleret illius productionem, non tamen tolleret citationem Fiſci. Præterea indultus non requirit pacem ſimpliciter, ſed pacem legitimam; legitima autem pax ſecundum Pragmaticas Regni eſt illa quæ fit coram officialibus locorum, aut per publicum inſtrumentum, etiam quod ſic facta ſit coram officialibus, requiritur illius præſentatio, & Fiſci citatio, vt in terminis declarat Catal. tractat. de abolit. & indultu capitulo vigeſimoquarto, numer. 1. & ſeq.

11 Ex quibus etiam tollitur tertia reſponſio. Quia indiſtinctè indultus requirit tria copulatiuè, Nempè pacem legitimam, præſentationem pacis, & citationem Fiſci. Ideò ſi vnum ex prædictis requiſitis deficiat, corruit gratia, ſecundum eumdem Catalan. dict. cap. 24. ſub eodem, numer. 1. & ſeq. & probatur in illis verbis indultos. *Et intra idem tempus*, quæ clauſula refertur ad omnia præcedentia, & in omnibus præcedentibus cenſetur repetita text. in l. talis ſcriptura in fin. cum ibi notat. per Doctor. ff. de legat. 1. Angel. conſil. 28. teſtator reliquit numer. 2. verſ. Præfatis Alexand. conſil. 101. num. 10. lib. 3. Salicet. in l. 1. C. delibet. præter. Præſertim in caſu noſtro ſtante veriſimili mente legis latoris, & identitate rationis, quæ fuit, vt Fiſcus citaretur pro ſuo intereſſe, vt videret an pax ſit legitima, & an delictum ſit de comprehenſis in indultu, vt benè declarat Catalan. dict. cap. 24. num. 33. & ſeq. Quæ ratio ſemper militat, ſiuè pax fuerit obtenta poſt publicationem indultus, ſiuè anteà. Et propterea citatio requiſita in illis verbis, *Et intra idem tempus*, &c. reperita cenſetur in omnibus præcedentibus ex allegatis per Menoch. de arbitr. quæſt. caſ. 64. num. 24.

12 Addo inſuper, & hoc ponit gladium ad radicem, quod etiam quod in indultu nulla requireretur citatio. Adhuc niſi fuiſſet expreſsè ſublata ſemper interuenire debuiſſet non ſolùm in productione iurium, ſed etiam in declaratione Iudicis. Quod quis ſit comprehenſus in indultu per regul. l. de vno quoquè, ff. de re iudic. Et quod hoc ſit verum quotidiè practicatur in rebannitionibus, ſeù remiſſionibus bannitorum, quæ ſiunt vigore bannimentorum volentium occidentem bannitum poſſe ſe ipſum remittere, & alios nominare ſi occiſus bannitus erat bannitus pro æquali, aut maiori delicto. Nunquam enim huiuſmodi remiſſiones, ſeù nominationes conceduntur, niſi Fiſco citato, vt videatur ſi occiſus bannitus erat pro maiori, vel minori delicto condemnatus ſic in propoſito etiam quod indultus nihil diceret de citatione, adhuc in tali remiſſione eſſet citandus Fiſcus, vt poſſit opponere de caſibus exceptis in indultu, & aduerſus pacem an ſit, vel non ſit legitima. Vnde ergo ſe vertat Iudex ſi ſecundum veritatem iudicare voluerit remiſſionem N. & nullam, & iniuſtam iudicabit.

13 Et etiam addo, quod gratia conceſſa N. in loco delicti, à quo eſt bannitus non prodeſt ei in alio loco, cuius loci Iudex, etiam ipſe bannire, & condemnare poteſt, prout dixi in mea pract. criminal. tit. de inquiſit. quæſt. 7. num. 26. & in terminis de generali indulgentia Principis poſt Oldrad. quem allegat, voluit Decian. in tractat. criminal. lib. 3. cap. 31. num. 35.

14 Non obſtant conſtitutiones Apoſtolicę ex aduerſò nouiſsimè allegatæ circa remiſſionem bannitorum in Regno ad Proregem Neapolis. Quia vt bene aduertit Illuſtriſſimus Dominus meus ſunt temporales, & conſtitutio Clementis ſuper hoc etiam diſponens non loquitur de delictis mixti fori, & ſic non comprehendit bannitos, qui ratione delicti ſunt ſuppoſiti foro Eccleſiaſtico. Et in hoc proponuntur duo multùm bene conſideranda. Primum quod ſi iſte N. remitteretur ad Iudices Regni, abſquè dubio impunitus dimitteretur, & dimiſſus peiora prioribus patrabit; & ſcio quid loquor. Alterum quod Regni Officiales in occurrenti ſimili caſu ſemper pro exemplo adducent hunc caſum, quod Papa illis remiſit Clerici homicidam foro Eccleſiaſtico ſubditum. Proponantur inquam hæc duo Sanctiſſimo, & eius mandatum ſeruetur.

15 Nec omitto quod Anno præterito quidā Laycus nomine Ioan. Baptiſta Policaſtrus, qui in Regno occiderat

tiderat Archipræsbyterum Foueæ Cechæ captus in Vrbe fuit ad triremes perpetuas tranſmiſſus à Locumtenente Auditoris Cameræ. Quamuis apud me maximè inſtatum, vt illum remitterem, & ſemper recuſaui, prout & Sanctiſſimus recuſaſſet, ſi de hoc S.Sanctitati inſtatum fuiſſet.

16 Nec etiam obſtet regula ex aduerſo firmata, quod Iudex vnius Territorij non debeat exequi ſententiam Iudicis alterius Territorij, quando ambo Iudices non ſunt ſubiecti ſub eodem Principe, niſi ad requiſitionem, & inſtantiam Principis in cuius Territorio ſententia lata eſt ad ſcripta per Clar. in S. final. quæſt. 54. verſ. Sed pone, & quæſt. 96. verſ. Item quæro, dixi in mea practic.criminal. quæſt. 11. num. 61. & nouiſſimè ſequitur, Petr. Caball. reſolution.criminalium caſu 161. num. 9. Hæc enim regula non videtur bene applicari caſui noſtro, cum non ſit verum, quod Regnum Neapolis non ſit ſub iuriſdictione Eccleſiaſtica; Sed bene verum eſt quod ſit feudum Eccleſiaſticum, & propterea cum vigore Bullarum Apoſtolicarum bannitus ab vno loco ſtatus Eccleſiaſtici cenſeatur bannitus ab omnibus locis Eccleſiæ etiam mediatè ſubiectis, ſequitur quod Iudex temporalis Eccleſię poſſit exequi etiam ſententias latas contra bannitos Regni Neapolis, in terminis, Cartar. viden. de exequut. ſentent.capto bannito capitulo primo, numero 237. ſeqq. & dixi ego in eadem mea quæſtione vndecima, numero ſexageſimoprimo verſ. Sublimita hanc decimam limitationem.

17 Non tamen ſine proceſſu prout aduertit idem Cartar. dict. cap.final. num.7. verſ. Quamuis ergo, & num. 8. & ſeqq. Dixi in dict. quæſt. 11. num. 61. verſ. limita rurſus, Petr. Caball. dict. caſ. 161. num. 10. Immo, & quod plus eſt ſtantibus Bullis prædictis bannitus ab vna ciuitate, quæ ſit feudum Papæ, quod poſſit impunè occidi in toto Statu Eccleſiaſtico; voluit Thob. Non. conſil. 98. numero ſexto, & ſeqq. Vbi de bannito Agubij, quod poſſit impunè occidi Peruſij; refert eum, & ſequitur Viuius opin. 770. numero vigeſimoquarto, Baiard. ad Clarum in S. homicidium, numer. 269. & in fortioribus terminis, Vulpell. conſil. 58. in princip. iuncto numero quarto, & quinto. Vbi de bannito Placentiæ, quod poſſit impunè occidi in Territorio Ducatus Vrbini, ex quo tam locus banni, quàm homicidij, mediatè ſunt ſubiecti Eccleſiæ, & conſil. 59. num. 13. & ſeqq. Vbi reſpondet contrarijs, & in ſimili ſtatuto ſcripſit etiam Claud. ad Bertazzoll. conſ. 223. littera A. verſic. Quod procedere crederem, Brunor. à Sol. in quæſtion. legal. quæſt. 26. num. 36. verſic. In hoc tamen aduerte, & in terminis de bannitis in Regno Neapolitano, quod poſsit impunè in Vrbe occidi dixi in mea practic. quæſtio. 103. numer. 122. & ſeqq. Vbi reſcripſi elegantiſsimum Reſponſum famoſiſsimi iuriſperiti Franciſci Coltelli Bononienſis, & ante eum Vulpell. dict. conſil. 59. quem refert Cartar. dict. cap. 1. ſub num. 237. Etſi hæc declaratio vera eſt (prout eſt veriſsima) non eſt opus intrare illam quæſtionem, An ſcilicet Acta facta coram Iudice Layco fidem faciant coram Iudice Eccleſiaſtico, quia iſto caſu Gubernator Vrbis ſententiam hanc exequentur non tanquam Iudex Eccleſiaſticus, ſed tanquam temporalis per præmiſſa.

18 Secundò dato quod hic bannitus in Regno non eſſet ratione ſuæ perſonæ (prout eſt) aliquo modo Eccleſiæ ſubditus eſt tamen ſubditus ratione delicti, nempè homicidij commiſsi in Clericum, quod cum ſit mixti fori ad tradita per Clar. in quæſt. 36. verſic. Quæro quid ſit per Laycum; habet locum præuentio inter Iudicem Laycum, & Eccleſiaſticum, & licèt in citando præuenerit Iudex Laycus, attamen in capiendo præuenit Iudex Eccleſiaſticus. Nihil ergo repugnat quin Iudex Eccleſiaſticus poſſit iſto caſu exequi contra ipſum ſententiam latam à Iudice Layco, cum altera illa regula ex aduerſo firmata, quod acta facta coram Layco fidem non faciant coram Iudice Eccleſiaſtico, ſed quod nouus debeat inchoari proceſſus ſecundum communem, de qua per Ruyn. conſilio ſeptimo, numero ſexto, libro quinto, Clar. dict. quæſt. 36. in fine, & ibi etiam Baiard. pariter in fine cum alijs ex aduerſo allegatis.

19 Procedat inquam hæc præmiſſa regula deſumpta ex text. in capitulo at ſi Clerici, de Iudic. & ita loquuntur ex aduerſo allegati Doctores, & omnes tractantes hanc materiam in dicto capitulo at ſi Clerici. Quando Iudex Laycus proceſſauit Clericum, in quem nullam prorſus habet iuriſdictionem etiam in delictis mixti fori; Tunc enim ob defectum iuriſdictionis Clericum puniendum remittat Iudici Eccleſiaſtico, hoc ideò acta facta coram Layco non probant coram Eccleſiaſtico, quia vt dixi text. in dicto capitulo at ſi Clerici, & omnes, ſunt nulliter facta, & ab incompetenti Iudice, Vnde ſecus quando proceſſus eſt formatus à Iudice Layco contra Laycum in aliquo delicto mixti fori, in quo ipſe Iudex competens eſt, prout bene (ni fallor) declaraui in mea practica quæſt. 7. numer. 43. in fin. verſ. Sublimita ſecundò, & eſt de mente Bald. in l. eadem ratione, num. 3. in fine, verſ. Sed nunquid probatio, ff. de fer.

20 Omitto quod in Vrbe omnes puniuntur, & præſertim homicida animo deliberato, & per inſidias, vt in his terminis conſiderauit, Cartar. dicto cap. 1. num. 242. Quæ enim ſupra deducta fuere, ſatis ſuperque Fiſci intentionem probarunt.

Fuit iſte carceratus remiſſus Proregi Neapolis ſic inſtante, & petente. Ex gratia cum promiſsione quod eum omnino debita pœna puniri faciat.

Proſper Farinacius I.C.Romanus.

ARGVMENTVM.

Filius ſi Patrem occidit, nunquid paterna hæreditas ab eo, tanquam ab indigno auferatur in præiudicium filiorum ipſius occiſoris ſtante præſertim ſtatuto, quod occiſor ſit incapax hæreditatis occiſi tàm ex teſtamento, quàm ab inteſtato.

SVMMARIVM.

Filius ſi patrem occideri, tab eo auffertur hæreditas tanquam ab indigno etiam in præiudicium filiorum occiſoris, & reſpectiuè nepotum aui occiſi, num. 1.

Occiſor ſi vigore ſtatuti priuatur hæreditate occiſi, & illius reputetur incapax, tūc talis hæreditas ab eo tanquā ab indigno auſertur etiam in præiudicium ſuorum filiorum ſuccedere debentium ab inteſtato in hæreditate occiſi, num, 2. Contra num. 3. & ſeqq.

Statutū loquens de ſimplici homicidio, non extenditur in parricidium, num. 2. in fine contra num. 5. & ſeqq.

Hæreditas ab indigno nunquam auſertur, quando is dicta hæreditatis à iure incapax reputatur, num. 7.

Prima cauſa ſuccedrntium ab inteſtato eſt liberorum num. 8.

CONSILIVM CXXXII.

1 FVI interrogatus, vt pro veritate reſponderem, nunquid filij parricidæ priuentur hæreditate auita, ita quod ab acciſore tanquam ab indigno ablata Fiſco deferatur, an verò ipſis nepotibus acquiratur, dixi hāc quæſtionem habere duas inſpectiones. Prima eſt de iure ſtatutario, vtputa volente, quod occiſor ſit incapax hæreditatis occiſi, prout in Ciuitate Spoleti, & in caſu, de quo fui interrogatus. Quoad primam inſpectionem, res non habet difficultatem, quod nepotes priuantur hæreditate aui occiſi, cum illa occiſori de lata ab eo, tanquam ab indigno auferatur, & Fiſco applicetur tex. in l. cum ratio, §. fin. ff. de bon. damnat. vbi ad literam dicitur. *Præterea ex ijs quæ per flagitium damnatus acquiſiuit, portiones liberorum non augentur*, & ibi hoc adnotauit, gloſ. in figuratione caſus in gloſ. 1. in fine, & in verb. Idem, & Alber. num. 4. verſ. & eſt hic euidens argumentum Gandin. in tit. de aliquib. quæſt. var. num. 23. Vbi quod ita per Doctores Bononiæ fuir conſultum, in quæſtione facti, & in tit. de bon. malefact. num. 10. Mandell. conſ. 678. num. 5. Ant. Gomez de delict. cap. 3. rubr. de homicid. num. 52. verſ. Et ex his deducitur Peregr. de iur. Fiſc. lib. 2. tit. 3. num. 2. Menoch. de arbitr. quæſt. lib. 2. caſ. 356. num. 129. in fine, verſ. Secundus eſt caſus in addition.

2 Quod verò attinet ad ſecundam inſpectionem in caſu ſtatuti prædicti videtur prima facie dicendum occiſori aui hæreditatem tanquam ab indigno auferendam, & Fiſco applicandam, non obſtante ſtaturo prædicto ſecundum deciſ. 25. num. 6. * & 8. vbi teſtatur ita eſſe cōmuniter receptum refert eum Clar. in §. homicidium, num. 15. verſ. Priuatur etiam. Præſertim quando ſtatutum non loquitur de parricidio, ſed de ſimplici homicidio, vt in caſu noſtro, quia tunc ad parricidium non extenditur, vt in terminis voluit Caball. reſol. crimin. cap. 11. ex Anan. Bologn. & alijs, quos allegat.

3 Verum etſi hæc opinio magis Fiſco fauorabilis appareat, Fiſcique partes pro iniucti oneris debito tueri deberem veritatis tamen ſtimulus ad dicendum contrarium me omninò cogit. Nam ſtante ſtatuto prædicto, quod occiſor ſit incapax hæreditatis occiſi, quod tunc Fiſcus ab occiſore eam non aufert tamquam ab indigno in præiudicium filiorū ipſius occiſoris eſt originalis Doctrina, Bald. in l. ſi quis inceſti per illum, tex. num. 4. C. de inceſt. nupt. quam ſequuti ſunt, Alex. ad Bart. in l. cum ratio, §. fin. ff. de bon. damnat. addent ad Roman. ſingul. 467. ocidens teſtatorem, verſ. adde etiam, quod ſi ſtatuto Ruyn. conſ. 129. num. 2. in princ. lib. 2. Capr. conſ. 42. num. 11. verſ. Præteteà ipſi viri Peregr. de iure Fiſci, lib. 2. tit. 3. num. 3. Petr. à Plac. epith. delict. lib. 1. cap. 22. num. 39. verſ. tametſi Baldus Barbat. conſ. 8. num. 7. in fin. verſ. Quia quamuis, & num. 12. verſ. Ad vltimum dubium, & omnibus ſeqq. lib. 3. Vbi exactiſsimè diſputat quæſtionem, & hanc defendit ſententiam, & num. 11. verſ. Et ideo teſtatur in Ciuitate Ferrariæ, ita fuiſſe per valentiſſimos Doctores, conſultum, iudicatum, & exequutum, & conſ. 23. num. 14. lib. 2. Vbi pariter teſtatur, quod ita tēpore ſuo in facti contingentia fuit conſultum, & reſolutum, Corn. conſ. 222. col. 2. verſ. Tamen his non obſtantibus, num. 2. & num. 3. verſ. Non itaque excluditur filius occidens Patrem, & num. 4. & lib. 4. Baiard. in addit. ad Clar. in §. homicidium, num. 62. Vbi in terminis ſtatuti Spoletani, quod ita fuit iudicatum tempore, quo in illa Ciuitate erat Gubernator.

4 Non obſtat deciſio Boer. relata per Clar. in loco præallegato, tum quia vt ex præmiſſis apparet, magis * cōmunis opinio eſt contra Boer. Tum etiam quia Boer. nō loquitur in terminis ſtatuti, prout eſt inſpectio noſtra, ſed de iure communi, prout bene aduertit, & deducit Baiard. viden. in d. §. homicidium eodem num. 62.

5 Nec etiam obſtat, quod ſtatutum noſtrum non loquatur de parricidio, ſed de homicidio. Nā quod ſtatutum de homicidio habeat etiam locum in parricidio voluit Bald. in l. fin. num. 5. verſ. iuxta prædicta quæro, C. quib. cauſ. in integr. reſtitut. non eſt neceſſ. Vbi quod præſcriptio ſtatutaria in crimine homicidij habet etiam locum in parricidio, Idem Bald. in l. data, num. 3. verſ. Et eſt argumentum, C. de donat. vbi dixit, quod ſtatutum imponens pœnam pecuniariam pro homicidio, trahitur etiam ad

parri-

Digitized by Google

parricidium, Prac. Monteleon. par.4.num.805. fol. mihi 268. Vbi quod conſtitutio Regni incipiens terminum loquens de homicidio habet etiam locum in parricidio Bonacoſ. in quæſt. ſtatut. fol. mihi 91. verſ. item limita non habet locum, & fol.93. verſ. ſi ſit ſtatutum. Et in terminis de ſtatuto volente, quod occiſor ſit incapax hereditatis occiſi, procedat etiam in parricida conſuluit plenè, Barbat. in dict.conſ.8. num.8. & ſeq. lib.3. & conſ.23.num.13.& 14.lib.2. quibus in locis, vt ſupra eum retuli teſtatur ità fuiſſe conſultum, & iudicatum Corn. dict. conſil. 222. num.2. poſt med. & num.3. lib.4. Capr. conſ.42.in figuratione caſus iuncto nu.11. Menoch. conſ.502. num.13.ſeqq.vbi refert, & ſequitur Corn.& Barbat. in locis præallegatis Baiard.vbi ſupra dict. num.62. Vbi magis in terminis de ſtatuto Spoleti.

6 Quarè parum eſt curandum de iis, quæ dixit Pet. Caball. dict. caſ.11. ex Anan. in conſ.63. & ibi Bolognin.in addit.cum alijs ibi per eum allegatis, quia in contrarium vt ex præallegatis vides eſt magis communis, & ſeruata opinio: Et Doctoribus per Caball. allegatis facilis eſt reſponſio, Nam adden. ad Salycet. in l.1. C.de his qui patr. vel fil. occid. allegat, Bald. in l.final.C.in quibus cauſis in integr.reſtitut.neceſſ. non eſt qui vt ſupra eum retuli contrarium dicit Carer. in practic. criminal.§.nono quæro numer. 38. nihil firmat. Bonacoſ. in commun. opin. par.1.verſ.ſtatutum in caſu ſimplici non meretur allegari quia contrarium dixit in quæſtion. crimin. vt ſupra eum deduxi, Corn. in conſ. 19. num.1.& 2. lib. 4.pariter non meretur allegari, quia in terminis noſtris contrarium conſuluit in d. conſ. 222. eodem lib.4. vt ſuprà eum allegaui.

7 Sed vt omnis in hoc tollatur difficultas, conſidero, quod ratio, qua mouentur Doctores ad deferendum in caſu ſtatuti prædicti, hæreditatem non Fiſco, ſed filijs occiſoris, ea potiſſimum adducitur, quia nunquàm Fiſcus hæreditatem aufert ab aliquo, tanquam ab indigno quando ille à quò aufertur hæreditatis incapax eſt, vt videre eſt apud Corn.dict. cõſil. 222. nu.4. Barbat. dict. conſ.8.poſt nu.7.& ſeq. & poſt iſtos Menoch. conſil. 502. num.13. & 14. & num.19. lib.6. quæ quidem ratio æquè militat ſiue ſtatutum loquatur de parricidio, ſiue de homicidio.

8 Prætereà, & fortiùs, hoc oſtendo viua, & inconuincibili ratione ab iſto ſtatuto comprehenſa. Dicit enim ſtatutum, quod homicida non ſuccedat, nec ſuccedere poſſit ex teſtamento, vel ab inteſtato perſonæ defunctæ. Quis profectò erit animi tam agreſtis, aut tam iniuſtus rerum æſtimator, qui inficiari poſſit iſtud ſtatutum comprehendere parricidas; quia apertiſſimo ore diſponit de parricida; Nam prima cauſa ſuccedentium ab inteſtato eſt ipſorum liberorum l.in ſuis, ff. de liber. & poſth. in auth. de hæred. ab inteſt.cum ſimilibus. Cum ergò ſtatutum excludat homicidam à ſucceſsione ab inteſtato ergò excludit ipſum filium parricidam. Verba enim capiuntur in ſuo propriori ſignificatu l.1. §. qui in perpetuum ff.ſi ager.vectigal.cum ſimilib. Ergò ſtatutum reddens in ſucceſsibilem homicidam ab inteſtato, rectè, & propriè excludit ipſum parricidam, Nam ad eum caſum adaptatur legis diſpoſitio; ad quem caſum adaptantur verba ipſius legis, aut ſtatuti l.4. in princip. ff. de damn. infect. Et ſic ex prædictis contra Fiſcum res clara videtur, immo etiam, quod eſſet dubia in dubio contra Fiſcum l. non puto, ff.de iure Fiſci.

Præſens dubitatio fuit propoſita in Sacra Conſulta, & ſic vt ſupra reſpondi fuit reſolutum.

Proſper Farinacius I.C.Romanus.

ARGVMENTVM.

Agitur de homicidio commiſſo in rixa, An in dubio in rixa commiſſum præſumatur, An verò præmeditatè, & de pluribus coniecturis, & præſumptionibus arguentibus deliberationem, ſeù præmeditationem homicidij, & illam excludentibus.

SVMMARIVM.

Homicidium præmeditatum, & deliberatum probatur præſumptionibus, & coniecturis, nu.1.

Teſtis non examinatus ſuper interrogatorijs à parte datis, dicitur nulliter examinatus, nu.2.

Teſtis vilis, & pauper à teſtificando repellitur, nu.3.

Teſtis famulus recedens à ſeruitijs alicuius male ſatisfactus non eſt idoneus teſtis contra ſuum Dominum, num.4.

Teſtis famulus contra ſuum Dominum benè probat, nu.5.

Teſtibus excludentibus delictum magis creditur, quam pro delicto deponentibus, nu.6.

Homicidij præmeditati, & deliberati præſumptiones, & coniecturæ debent eſſe plenè probatæ, nu.6.& nu.28.

Homicidij præmeditati præſumptio eſt inimicitia ſi fuerit capitalis aliàs ſecus, nu.7.& nu.8.& nu.28.

Inimicitia probata cenſetur ex non ſalutatione, non eſt tamen capitalis, num.8.

Inimicitia non facit inditium quando ſequuta eſt reconciliatio, num.8.in fine.

Inimicitiæ reconciliatio quando dicatur facta de recenti, vt ex ea oriatur, vel non oriatur inditium præmeditati homicidij, num.9.

Armorum præparatio eſt inditium homicidij præmeditati, num.10.& num.30.

Teſtis, qui tractat de ſe exonerando non probat contra alium, num. 10. Vbi ponitur exemplum in eo, qui interuenit cum alijs in rixa, Alijſquè culpam dat, & ſe ipſum exculpat.

Teſtis ſibi ipſi varius, & contrarius dicitur de falſo ſuſpectus, num.11.

Animus occidendi deliberatus, ſeù præmeditatus cognoſcitur ex verbis ante rixam, vel poſt rixam prolatis, num.12.

Teſtis

Teſtis inueriſimilia deponens reputatur falſus, nu.13.

Teſtibus magis informatis, magis creditur, quam minus informatis, num.14.

Teſtis depoſitioni confirmatæ in tortura magis creditur, quam primæ extra torturam, nu.15. & nu.31.

Teſtes plures conuincunt de falſo vnum teſtem còtrarium dicentem, num.16.

Homicidium præſumitur potius commiſſum in rixa; quàm præmeditatè, nu.17. & nu.27.

Occidendi animus deliberatus, & præmeditatus præſumitur in eo, qui in inſidijs poſitus ſuum inimicum tranſeuntem occidit, num.17.

Animus præmeditatus, & deliberatus occidendi præſumitur in eo, qui ex improuiſo nullis dictis verbis, alterum aggreditur, nu. 18. Vbi ſecus ſi prius aliqua verba protulerit.

Animus præmeditatus, & deliberatus occidendi præſumitur ex genere armorum, quibus quis alterum vulnerauit, num.19.

Animus occidendi præmeditatus, & deliberatus præſumitur ex multitudine vulnerum illatorum, & è contra ſectus ex vnico tantùm vulnere, nu.20.

Animus occidendi præmeditatus, & deliberatus præſumitur ex præparatione equorum pecuniarum, & ſimilium, num.22. Vbi ſecus ſi nulla talis fuerit facta præparatio.

Animus occidendi præmeditatus, & deliberatus dignoſcitur ratione loci, num.23.

Animus præmeditatus, & deliberatus occidendi penitus excluditur, quando nulla occidendi præcedit cauſa, num.24.

Tortura data aſſerto ſocio criminis, & perſiſtentia in ea prodeſt etiam alteri conſocio inquiſito, num.25. & nu. 32. in fine.

Tortura pro habenda qualitate criminis debet eſſe leuis, & moderata, num.26.

Præſumptiones, & coniecturæ excludentes præmeditationem, & deliberationem homicidij præferuntur præſumptionibus, & coniecturis includentibus deliberationem, & præmeditationem, nu.26.

Homicidium ſi fuerit commiſſum in pura rixa, & incertum ſit quis occiderit, omnes abſoluuntur à pœna ordinaria, num.27.

Inimicitia non facit inditium præmeditationis, niſi fuerit probata cauſa inimicitiæ, nu.28.

Inditium probari debet per duos conteſtes, num.29.

Teſtibus contrarijs credendum non eſt, num.29.

Teſtes examinati parte non citata inditium non faciunt, num.30.

Armorum delatio non facit inditium in milite ſolito illa portare, num.30.

Teſtis, qui vocat aliquem in conteſtem redditur de falſo ſuſpectus, ſi ille in conteſtem vocatus negat id ad quod in teſtem vocatur, num.31.

Præſumptiones, & coniecturæ animi præmeditati, & deliberati debent eſſe concludentes, & de neceſſitate inferentes ad præmeditationem, num.31.

Socij criminis exculpatio maximè prodeſt exculpato, num.32.

Tortura, vt poſſit inſligi ad habendum qualitatem præmeditationis, & deliberationis multa debent concurrere, quibus, num.25. & num.33.

CONSILIVM CXXXVIII.

1 VT euidenter pateat homicidium, de quo agitur non præmeditatè, ſed in pura rixa patratum extitiſſe, diſcurrenda ſunt Fiſci fundamenta, quibus præmeditationem arguit. Primo nempè ex riualitate in amore Iſabellæ. Secundo ex præcedenti inimicitia, licèt de recenti reconciliata. Tertio ex præparatione armorum inſolitorum, videlicèt enſis ſtillettati. Quarto ex verbis tẽpore ſequuti homicidij prolatis, quia dum Comes dixit, *Ah traditore voi m'ammazzate*, fuit ſibi reſponſum, *Mena le mani, e fà penſiero, che io ſia quì per queſto.* Quinto ex perquiſitione, & ſcientia Equitis, quod Comes eo ſero erat venturus ad domũ Iſabellæ, quo loci occiſus fuit; Ex quibus omnibus facilè præmeditationem ad occidendum probatam eſſe pretendere poteſt Fiſcus ex regula, quod præſumptionibus, & coniecturis præmeditatus, & deliberatus occidendi animus probetur. Caſon. de indit. & tortur. in præmiſſis cap. 5. num. 1. Alba conſ. 46. num. 1. lib. 1. Clar. in pract. §. homicidium, nu. 6. ſub verſ. Ex propoſito Bertazzoll. conſ. 85. num. 6. & num. 8. in fine lib. 1.

2 Verùm re benè perpenſa tantùm abeſt in propoſita facti ſpecie præmeditationem ad occidendum præceſſiſſe, vt immo contrarium luce clarius meridiana ex infraſcriptis apparere indubitantèr quiſq; veritatis amator aſſerere cogatur, & quod attinet ad riualitatis cauſam. Ea quidem pluribus modis tollitur; Nam, & primo, quod Comes amaret Iſabellam, & cum ea verſaretur ſciente Equite, nullus vtique hoc deponit, niſi Balthaſſar Sait, qui vltrà quod eſt vnicus cap. in omni negocio extrà de teſtib. l. iuſiurandi, C. eodem, & nulliter examinatus, & confrontatus, non ſcilicèt interrogatus ſuper interrogatorijs pro parte Equitis in actis datis l. ſi poſtulauerit §. quæſtioni, ff. de adulter. Nell. de teſtibus num. 99. Franc. Curt. de teſtib. concluſ. 53. nu. 103. Burſatt. conſ. 34. num. 4. lib. 1. & conſ. 192. num. 34. lib. 2. Honded. conſ. 101. num. 8. ſpontè ad ſe examinandum venit §. ſi verò ignoti, & ibi gloſſ. in verbo feſtinantes in authentic. de teſtib. Alber. in l. ſi quando num. 1. verſ. & dixerunt quidam C. eodem Crot. de teſtib. num. 256. in tit. de oppoſ. contrà teſtes num. 29. Menoch. de præſumpt. lib. 2, præſumpt. 55. num. 2. & ſub ſaluo conductu, quod eſt apertum ſignum maculatæ conſcientiæ, Et quod aliàs criminoſus eſſet, Innocens enim abſque alio ſaluo conductu, vbique tutus incedit.

3 Eſt vilis, & pauper inſimul, quo caſu non ſolum reputatur à iure idoneus teſtis, ſed omninò à teſtificando repellitur Aym. conſ. 246. num. 12. verſ. accedit etiam vilitas, Pariſ. conſ. 54. num. 57. lib. 4.

Ro-

Roland. conſ. 63. num. 34. lib. 2. Vbi de communi Bertazzoll. conſ. 359. num. 42. lib. 2. Menoch. de arbitr. caſ. 96. num. 6. & 7. Vbi ampliat etiam in delictis, in quibus teſtes inhabiles admittuntur.

4 Receſſit à ſeruitijs Equitis, vt ipſe fatetur malè de eo ſatisfactus, & ſic eò minùs probat, etiam quod non per hoc aſſereret eſſe ſuum inimicum, Roman. ſingul. 319. Felyn. in cap. quoties in 4. notab. extrà de teſtib. Crot. de teſtib. par. 3. num. 98. verſic. ſeprimo procedit Anton. Gomez. de delict. cap. 12. rubr. de probation. delictor. ſub num. 14. Vulpell. conſ. 14. num. 10.

5 Eſt falſus in ſuo dicto principaliter, prout de falſitate conuincitur ex depoſitione Ioannis Angeli Famuli Comitis dicentis, quod Comes captus erat amore cuiuſdam mulieris commorantis in via Cucumeri, Ergò non prætendebat in amore Iſabellæ, quia amor non capit duos, & iſto caſu magis ſtandum eſt depoſitioni famuli Comitis, quàm Balthaſſaris, Tum quia famulus contra Dominum benè probat, Cappell. Tholoſan. deciſ. 4. Maſcard. concluſ. 758. num. 10. Tum quia examinatus fuit à Fiſco l. ſi quis teſtibus, C. de teſtib. Murſatt. conſ. 311. num. 21. tum & tertio quia excludit delictum Boſſ. de defenſ. reorum num. 7. in fine, Gabriel. rubr. de teſtib. concluſ. 4. nu. 21. lib. 1.

6 Stantibus ergò tot tantiſquè defectibus in depoſitione, & perſona Balthaſſaris prædicti, abſurdum eſt dicere eius dicto colligi poſſe aliquam præmeditationis coniecturam ob prætenſam riualitatem, cum certiſſimi iuris ſit quamcumque præmeditationis coniecturam in ſuo genere plenè, & perfectè, & per integros teſtes probandam eſſe Caſon. de indit. & tortur. in præmiſſis cap. 5. num. 2. Blanch. de indit. nu. 46. Brun. in eodem tract. de indit. par. 1. quæſt. 2. num. 4. Boſſ. in tit. de indit. & conſiderat. ante tortur. num. 5. 18. & 19. Clar. in pract. §. fin. quæſt. 22. in princip.

7 Verùm etiam dato ſine veri præiudicio, quod conſtaret in proceſſu (prout verè non conſtat) Comitem ſolere conuerſari cum Iſabella, & quod Eques hanc ſciret conuerſationem, ergò indè inter eos ortam fuiſſe riualitatem, & talem, vt odij, & rancoris cauſam præbuerit minimè ſequitur, Niſi aliquo alio extrinſeco rancoris, & odij ſigno ex cauſa prædicta apparente, vtputa quod eques propter Comitis conuerſationē Mulieris commercio impediretur, & adeò illius amore captus eſſet, vt neminem cum ea conuerſari ſufferre poſſet, aut occaſione prædicta, inſimul cùm eo verbis, aut facto contenderit, aut quid ſimile, Tunc enim benè fateor riualitatem, & fidei diuerſitatem intrare, & præmeditationis coniecturam ſequuto homicidio producere poſſe; Quæ cum in caſu noſtro non appareant, nec etiam per fumum, fruſtrà, ni fallor ex communi conuerſatione mulieris aliquid mali ſuſpicari poteſt, & in omnem euentum dato etiam, quod ex hac cauſa inter eos orta eſſet aliqua differentia, ſeù, vt ità dicam, ægreferentia. Illa vtique non producebat capitalem inimicitiam, & ideò præmeditationis coniectura indè non oriebatur Mantua conſ. 152. nu. 3. & conſ. 173. num. 14. lib. 2. Decian. conſ. 67. num. 9. & 10. lib. 3. Prout forſan produceret, ſi vnus cum alterius vxore, ſorore, aut conſanguinea rem habuiſſet carnalem cap. accedens il 2. & ibi Bald. & alij Canoniſtæ vt lit. non conteſt. Marſil. in l. 1. §. Prætereà, num. 56. verſ. Primo dico, ff. de quęſtion. Blanch. de indit. num. 89.

8 Quod verò attinet ad ſecundam coniecturam deſumptam ex prætenſa inimicitia inter Comitem, & Equitem, & ſi poſtmodum ſequuta fuerit reconciliatio de recenti antè homicidium commiſſum, licèt vera ſit concluſio, quod ex præcedente inimicitia ſubſequens homicidium præmeditatè commiſſum præſumatur Caſon. de indit. & tortur. tract. 4. cap. 1. num. 4. & tract. 7. num. 2. Alber. in tract. ſtatutorum part. 3. quæſt. 64. Boſſ. in tit. de homicid. ſub num. 63. Vulpell. conſ. 126. num. 8. Dicitur tamen, quod verè inter Comitem, & Equitem nulla præceſſit inimicitia, quæ eundem Equitem ad occidendum Comitem inducere potuerit, patet, quia omiſſa depoſitione Illuſtriſſimi Don Coſmi, & Balthaſſaris, qui in ſubſtantia aliud non dicunt, niſi de auditu ab Equite; Veritas eſt quàm liberè Eques fatetur, quod inter eos non præceſſit alia diſſenſio, niſi occaſione non redditionis ſalutationum, cuius cauſa poſteà ſe inuicem reconciliarunt mediante perſona Equitis Coſpi; Hinc primo ſequitur, quod hæc prætenſa inimicitia, etiam, quod non fuiſſet ſequuta pax, ſeù reconciliatio, non reputatur à iure capitalis Marſil. in l. 1. §. prætereà, num. 12. & poſt num. 55. & 56. ff. de quæſtion. Maſcard. de probat. lib. 2. concluſ. 898. num. 25. verſ. verumtamen iuncto nu. 42. Et conſequentèr non inducit delinquendi præmeditationem ex præallegatis; Sequitur etiam, quod per ſubſequentem reconciliationem, & ſalutationem, de qua etiam deponunt Illuſtriſſimus Don Coſmus, Ioannes Angelus famulus Comitis omnis odij rancor fuerit ſublatus, Innocent. & alij in cap. cum oporteat de accuſat. Grammat. vot. 34. num. 6. Nouell. in tractat. ad defenſam rubr. an inditia pro reo danda ſint, num. 42. verſ. ſi inimicitia Plot. de in lit. iurand. §. 54. nu. 5. verſ. fallit primo.

9 Nec dicatur reconciliationem de recenti factam non tollere inditium Inimicitiæ; Nam lapſo triduo non dicitur reconciliatio de recenti facta Argumento tex. in cap. accuſatores 3. quæſt. 2. Vbi Archid. & Præpoſ. & communem dixit Sigiſmund. inter conſ. feud. 46. poſt num. 27. cuius opinionem licèt nihil allegando non putet veram Clar. in practic. §. final. quæſt. 24. num. 6. verſ. Sed quid ſi ſequuta ſit reconciliatio in fine, Negari tamen non poteſt, quin ſaltim id totum arbitrio iudicis relinquatur, vt voluit Clar. vbi ſupra, & antè eum Campeg. de teſtib. reg. 23. in 3. fallen. & reg. 26. etiam in 3. fallen. Maſcar. de probat. lib. 2. concluſ. 899. num. 10. in fine; Qui quidem iudex nullo pacto arbitrari poterit Equitem reconciliationem iàm factam ferè per biennium ante

me-

mediante perſona alterius equitis frangere voluiſſe,& fidem fallere; non enim hæc præſumenda ſunt de nobili viro,honoratoque milite,& equite.

10 Ad tertium de præparatione, & delatione enſis ſtillettati,licet ex ea oriri videatur præmeditati homicidij præſumptio ad tradita per Caſon. de indit. tract. 3.cap.4.num.1. Clar.in pract. §. homicidium, nu.6.verſ.ex propoſito in fine,Menoch. de arbitrar. quæſt.lib.2.caſ.361.num.42. Bertaz.conſ. 85. num. 15.lib.1. Non tamen eadem præſumptio admittenda eſt in caſu noſtro, cum ea non probetur, niſi ex depoſitione Balthaſſaris, & illuſtriſſ. Don Coſmi, Balthaſſar patitur exceptiones, quas ſupra retuli, nec meretur nomen teſtis, Illuſtriſſ. Don Coſmus, ſufficiat pro nunc dicere, quod eſt principalis inquiſitus,tractatque propterea de ſe exonerando;cum & ipſe,vt fatetur, tunc deferret pugionem in forma ſtilletti, aut quadrelli, prout in his terminis benè ſcripſerunt,Alber.de malet.in tract.de teſtib.cap.4. nu.68.Campeg.de teſtib.reg.86.in 3. fallen. Iacob. Port. Imol. conſ. 96. num. 10. Hippol. Rimin.conſ. crim.diuerſ.82.num.23.lib.2.Bertaz.conſ.71. num. 29. lib. 1. Et tamen armorum hanc delationem per duos conteſtes integros, & omni exceptione maiores,vt inde præmeditationis coniectura deducatur, indubitati iuris eſt probari.

11 Nec paruifacienda eſt varietas, ſeu contrarietas inter Illuſtriſſ. Don Coſmum, & Balthaſſarem,cum Balthaſſar dicat, *Che il Caualliero haueua vna ſpada ſtretta,ſtretta,come vn ſpiedo*, & ſic totum ſtillettatum; Illuſtriſſ. autem Don Coſmus dicit, *Che la ſpada, che portaua il Caualliero non crede veramente, che ſia ſtillettata, perche non era ad vſo di ſtilletto, ſe non circa quattro dita di punta, & il reſto era coſtaglio*. Nullum autem euidentius ſignum eſt,quod teſtes non vera dicunt, niſi quando circà idem factũ varia,& contraria deponunt,Bald. in l. ſed etſi poſſeſſori,§. ſed etſi verum,ff.de iur.iur. Nell. de teſtib. num.215.Aretin.conſ.71.col. penult. Simanch. de hæræt.tit.64.num.62. Foller.in pract. crim. in verb. item quod commiſit falſitatem, num.27.

12 Ad quartum de verbis in rixa prolatis à Comite, *Ah traditore voi m'ammazzate*, iuncta reſponſione, *mena le mani,fà penſiero che io ſia qui per queſto*. Reſpondetur pariter, quod licet ex verbis in rixa, anterixam, vel poſt rixam prolatis colligatur animus deliberatus, & præmeditatus occidendi ad tradita per Marſil.in l.1.§.diuus,num.8.& ſeq. ff.ad l.Cornel.de Sicar.Grammat.vot.23.num.8. verſ. & ideo ſatis ex verbis,Boſſ.in tit.de homicid.num.44. in fine,verſ.& dicitur coſtare, & num. 56. Quod tamen talia verba fuerint dicta,& prolata non probatur, niſi ex depoſitione Petri Baſtiani, qui tempore ſui examinis erat,& hodie eſt Birruarius, & ſic infamis,Bald.in l.final.num. 47. ad fin. C. de edit. diu. Adrian.tollen.& in l.etiam, num. 5. Vbi etiam Salic. C.de teſtib.Campeg.de teſtib.reg.16.Boſſ.in tit. de denunciat.num.12.& 13.

13 Verùm, quod iſte teſtis falſum deponat, ex qualitate depoſitionis clarè dignoſcitur, quomodo enim eſt veriſimile,quod ſi Eques,& ſocij illuc præmeditatè acceſſiſſent ad effectum occidendi Comitem, illud ore proprio confeſſi eſſent ſub his verbis, *fà penſiero,che ſiamo venuti per queſto effetto*. Quæ referuntur,hoc eſt,te occidendi cauſa,teſtis autem inueriſimilia deponens pro falſo habetur, Boſſ. in tit. de oppoſ.contra teſtes,num.94. & 96. cum alijs per Tiraquell. de reuocan. donationib. in præfat. num. 45. & 46.

14 Teſtis atem prædictus pro falſo habendus eſt nõ ſolum ex eo,quod vt dixi inueriſimilia deponat, ſed etiam, quia de falſo plenè conuincitur ex depoſitionibus famulorum Comitis,videlicet,Io.Angeli, Franciſci examinatus enim, Io. Angelus in primo proceſſu dicit. *Quando quei quattro ci furno appreſſo vno di loro ci diſſe chi va lì, noi non reſpondemmo niſſun di noi*, & Franciſcus dicit, *Il Signor Conte nella riſſa non parlò,ne fiatò mai, à quella parola, chi è lì, il Signor Conte non riſpoſe, ne anco noi*; ; Iſtis autem famulis Comitis magis credendum eſt, quàm Petro Baſtiani,tum ex rationibus præallegatis,tum etiam quia erant in facto ipſo, & ſic veriſimiliter magis audire potuerant verba prædicta,ſi prolata fuiſſent, quàm Petrus, qui vt fatetur erat in loco diſtanti à rixa per centum paſſus, & plus ideò minus credendum Iacob. Butrig.de teſtib. tit. de contrariet. teſt. num.5.Franc.Curt. in eodem tract.de teſtib. concl. 19.num.41.verſ. tertio dicuntur Pract.Conrad. rubr.perſonas teſtium aggrediendo, num.5. verſ.item corrigentes,Gabr.tit. de teſtib.lib. 1. concluſ.4.nu. 64.& ſeqq.

15 Ad vltimum, quod Eques perquiſiuerit ſcire, & quod etiam ſciuit eo ſero Comitem venturum domum Iſabellæ, reſponſio ſatis patens eſt, ex eo, quod hoc in proceſſu non conſtat,niſi ex depoſitione Balthaſſaris tot defectus, ex exceptiones patientis, vt ſupra, cui non ſuffragatur depoſitio Menichellæ,cum omnia reuocauerit in tortura.Dicto autem teſtis in tortura magis ſtandum eſſe, quam primo ſatis in iure clarum eſt, Bart.in l. eos, num.2.& num.4.& ibi etiam Marſil.num.8.ff.ad l. Cornel.de falſ.Felyn.in cap.3.cum in tua,num.3.verſ.fallit niſi ſecundum dictum cum tormentis, & ibi etiam Abb.num.9.& Aretin.num.11. extra de teſtib. Gabr.lib.7.concluſ.26.nu.1.Clar.in pract.§.fin. quæſt. 53.verſ.quartus eſt caſus poſt med.

16 Verum, quod eo ſero Comes non eſſet profecturus ad Iſabellam apertè depoſuerunt ambo eius famuli dicentes. *Che circa le due hore tornato il Conte à caſa,& ſtato vn poco in caſa,diſſe, andiamo fuori à ſpaſſo, & coſi vſciti di caſa paſſammo per la piazza di San Marco,& andammo per la via del cocomero,doue era vn poco inamorato, & di lì à poco, diſſe, andiamocene à caſa,che queſta ſera è freddo, & nel tornare, il Conte preſe quella via, che rieſce in via larga*. Ex quibus negari non poteſt, quod eo ſero Comes non erat iturus domum Iſabellæ, & ſic redditur falſa depoſitio Balthaſſaris, cum iſti teſtes ſint duo, & Bal-

thaſſar

Digitized by Google

thaſſar vnus Boſſ.in tit.de oppoſ. contrà teſtes, nu. 13.verſ.ſi tamen hæc concordia, & in tit. de tortur. teſtium poſt num.15.Clar. in §. falſum in verſ. conuincitur etiam teſtis de falſo in princ. Petra de fideicommiſſ.quæſt.12.num.1091.

17 Ex quibus licet omnia Fiſci fundamenta benè ſublata videantur circà prætenſam præmeditationē ad occidendum Comitem, & conſequenter intret concluſio communis, quod in dubio homicidium præſumatur potius commiſſum in rixa, quàm præmeditatè Caſon. in tract. de indit. & tortur.in præmiſſis,cap.5.num.1.Boſſ.in tit.de homicid. num.64. in fine, Alba conſ. 46. num.2. & ſeqq.lib.1.Bertaz. conſ.85.num.2. & ſeqq. lib.1. Baiard. ad Clar.in §. homicidium,num.23.Adhuc tamen omnis difficultas tollitur, quia immò ex proceſſu, & ex omni eius partè benè percipitur fuiſſe puram rixam abſque vlla prorſus præcedenti præmeditatione, ſi enim Eques vnà cum ſocijs acceſſiſſet ad domū Iſabellæ ad effectum occidendi Comitem, ſciens illum illuc eo tempore acceſſurum vtique non tranſmiſiſſet Ioannem Mariam aliàs il Gobbo ad certiorandum dictam Iſabellam, quod ibi erat Eques cupiens eam alloqui, prout nec ingreſſus fuiſſet domum ipſius Iſabellæ,prout deponunt Iulius Cæſar,famulus Comitis,& Io.Maria,cum apertè denotet, quod Eques volebat alloqui Iſabellam inde excluditur, quod eo acceſſerit ad occidēdum comitem,quia ſi ad hoc acceſsiſſet,ſe in inſidijs,& in occulto poſuiſſet expectans illius aduentum, prout, qui præmeditatè aliquem occidere volunt, ſe in occulto, & in inſidijs ponere ſolent, & non ſe alijs patefacere, Caſon. de indit.& tortur.tract.2.cap.1.num. 6. & num.8. Menoch.de arbitr. caſ. 361.num.27. Maſcard. de probat. lib. 1. concluſ. 98. num. 13. & num.18.Iacob. Ayrer.in tract.de homicid.p.2.num.112.

18 Secundo excluditur omnis præmeditationis præſumptio, quia quando quis aliquem præmeditatè occidere intendit, illum expectans in aliquo loco: ſtatim quod eum venientem videt eundem aggreditur, vulnerat, & occidit nullis prolatis verbis; at hic ſecundum depoſitionē teſtiū curiæ,& famulorum Comitis conſtat, quod anteà fuit audita vox dicens, *ferma là caccia mano*. Ideo ex iſtis præcedentibus verbis,rixa, & non præmeditatio præſumitur, accedente præſertim audita voce alterius dicentis, *t'amazzarò*; quæ quidem verba tacitum habent ſenſum, & intellectum, niſi retrò ſtabis, aut quid ſimile,& ſic eo magis præſumitur rixa ad trad. per Vulpell.in conſ.97.num.3. & num.6. Hercul.de caut.de non offenden.cap. 30. num.34. in fine. Qui enim ſe in inſidiis ponit, vt aliquem occidat,non ipſum præmonet,quod occidet,ſed in effectu vulnerat,& occidit.

19 Tertio,ſi Illuſtriſſ.Don Coſmus, cum Equite, & alijs eo loci,vt prætenditur,ſe contuliſſent, vt Comitem occiderent, vtique non euaginatis enſibus, ipſum aggreſsi fuiſſent, ſed ictu archibuſij, quod idem Illuſtriſſ. Don Coſmus deferebat ſtatim occidiſſet ad trad. per Bart. in l.1.§.diuus iu fine, & ibi etiam Alber.num.4.verſ.& ad idem Angel. num. 2. verſ.& qui percuſsit cum haſta, ff.de Sicar. Salic. in l.3.num.poſt med.C.eod.Burſatt.conſ. 231. per totum,& 272.num.23.25.& 26.

20 Quarto non vnicum, ſed plura intuliſſent vulnera, prout facere ſolent, qui præmeditatè occidunt Caret.in pract.crim.in 3.tract. de homicid. & aſſaſſini.§. homicidij autem ſpecies, Caſon. de indit. & tortur.tract.4.cap.5.num.4.Boſſ.in tit. de homicid. num.63.& num.85.Maſcard.de probat.lib. 1. concluſ.98.num.19.

21 Quinto nec Eques ad hunc effectum ſecum duxiſſet d. Illuſtriſſ. Don Coſmum, nec d. Illuſtriſſ. Don Coſmus veriſimiliter ſi hoc ſciuiſſet, ſe cum eo aſſociaſſet, ex qualitate autem perſonarum præmeditatio arguitur,& excluditur. Gandin. in tit. de homicid. num. 28. Cephal. conſ.206. num. 12. lib. 2.Bertazol.conſ.85. num 13. verſ. Tertia eſt coniectura,& num. 14. Marſil.in l.1.§. diuus, num.50.ff. de Sicar.

22 Sexto,qui aliquem occidere præmeditāt, præparant Equos, pecunias, aut alia ſimilia ad euadendū neceſſaria,Caſon.vbi ſupra tract.3.cap.4. num.1. & num.5.Alba conſ.46.num.9.lib. 1. Menoch. de arbitr.caſ.360.num.45.Maſcard.d. concluſ.98. num. 26.Eques autem, & ſocij nulla ad euadendum facta præparatione occurſo caſu capti, & carcerati fuerunt.

23 Septimo,præſuppoſito pro vero,prout deponunt famuli Comitis, quod eo ſero Comes non habebat animum accedendi ad Iſabellam, & conſequenter præſuppoſita ignorantia Equitis de tranſitu comitis per illam viam, & iterum præſuppoſito, quod Eques eo ſero volebat ſe conferre ad alloquendum ſuam Amaſiam, &c. Neſcio quidem videre, quonā pacto dici poſſet, quod idem Eques illùc acceſſerit ad effectum occidendi comitem; erat enim locus ille aptus ad dimicandum cum alijs armis, quàm ferreis,& cū alia perſona,quam cum comite. Ratione autem loci homicidij præmeditatio includitur,& excluditur Caſon.vbi ſupra tract.3.cap.9.num.1. & ſeqq. Boſſ. in tit.de homicid. ſub num. 63. Menoch. de arbitr.caſ. 361. num.38.Bertazol. conſ.85.num. 16. lib. 1.

24 Octauo, retorquendo Fiſci ſecundum argumentum,cum ex præmiſsis appareat, quod Eques nullā habebat cauſam occidendi Comitem ſequuto homicidio, illud vtique patratum præſumitur in rixa, & ex ſuperueniente caſu, non autem præmeditatè, Gandin. in tit. de homicid.n. 9. Marſil. conſ. . . . . num.43.Cephal.conſ.31.num.3.& num. 4. Bertaz. conſ. 208. num. 13. & ſeq. Burſatt. conſ.271.num. 12. Maſcard.d.concluſ.98.num.30.

25 Nono non eſt omittendum illata tortura, Horatio Bino, & Iulio Cæſari Ianuenſi, qui in hac rixa aſtiterunt, & dimicarunt ad effectum habendi hanc prætenſam præmeditationem, in qua cum perſtiterint eo magis non præmeditationis probatio reſultat

tat

tat etiam ad fauoeem Equitis l. 1. §. ſi quis vltro, verſ. prudenter, ff. de quæſtion. Præſertim cum tortura fuerit atrociſſima, & iterata, & tamen ad habendam banc præmeditationis qualitatem moderatius multo torqueri debebant, Clar. in pract. §. fin. quæſt. 64. verſ. veritas eſt in fine Vulpell. conſil. 8. num. 14. verſ. inſuper non omitto cum alijs per Flamin. Cartar. de exequut. ſenten. cap. 2. numer. 68. iuncto num. 90. in fine; Vel verius torqueri non debebant non concurrentibus requiſitis à iure, ad hoc, vt reus ad habendum qualitatem præmeditationis torqueri poſſit. Primo ſcilicèt vt de homicidio ſit plenè conuictus, aut confeſſus. Secundo quod præcederent aliqua præmeditationis inditia. Tertio, quod pro non præmeditatione nulla adeſſent inditia iuxtà ea, quæ ſcripſit Carer. in pract. criminal. in 3. tract. de bomicid. & aſſaſſin. §. homicidij autem ſpecies num. 7. Claud. ad Bertazzol. conſ. 85. litera B. lib. 1. Burſatt. conſ. 271. num. 35. verſ. Vltimo circà dubium, & num. 36. & ſeqq. Baiard. ad Clar. in §. homicidium nu. 16.

26 Ex quibus omnibus ſubitaneæ, & puræ rixæ euidentibus ſignis, & præſumptionibus, dato, quod in propoſita facti ſpecie concurrerent aliquæ contrarium ſuadentes coniecturæ (proùt verè non concurrunt) dubium non eſt, quod in earum concurſu præualere debent potius coniecturæ indicantes rixam, quàm præmeditationem, etiam quod leuiores, & numero minores eſſent, Cepol. conſ. 31. num. 8. & 9. Grammat. vot. 23. num. 4. & num. 12. Alba conſ. 46. num. 14. lib. 1. Cardin. Alban. conſ. 12. num. 5. & ſeq. Bertazzol. conſ. 208. num. 10. & 11. Burſatt. conſ. 271. num. 1. & ſeqq. Data autem rixa (prout rixam fuiſſe negari non poteſt) omnis præmeditationis excluditur probatio Caſon. de indit. & tortur. tract. 4. cap. 1. num. 2. & cap. 5. num. 4. Boſſ. in tit. de homicid. num. 58. Clar. in §. homicidium num. 5. verſ. doloſum autem Menoch. de arbitr. dict. caſ. 361. nu. 8. & ſeq. & num. 17. verſ. primus eſt caſus, & num. 33. & ſeqq. Quarè vt propoſitæ dubitationi reſpōdeam, An ſcilicèt in caſu de quo agitur conſtet de præmeditatione verè, vel præſumptiuè, Negariuè omnino reſpondendum eſſe cenſeo.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

In eadem cauſa ſecundum reſponſum.

27 DOminus Eques Lanfreducius, quem non conſtat præmeditatè vnà cum ſocijs interfuiſſe rixæ, in qua prætenditur Comitem Georgium vnico vulnere occiſum remanſiſſe, abſque dubio, Tùm propter incertitudinem occiſoris, tum quia caſus in pura rixa euenit eſt à pœna ordinaria abſoluendus, vt quandò concurrit huiuſmodi incertitudo tradit, Alber. in l. ſi in rixa num. 3. ff. ad l. Cornel. de Sicar. Marſil. in l. 1. in princip. num. 9. ff. eod. tit. Clar. in §. homicidium verſ. alia eſt etiam defenſio cum alijs allegatis per Farinac. quæſt. 46. num. 21. & quando ceſſat præmeditatio, & ſumus in pura rixa Clar. in dict. §. homicidium in verſ. alia etiam eſt defenſio, num. 30. in fine, Peguer. deciſ. criminal. 14. num. 15. Cardin. Alban. conſ. 12. num. 3. & infrà, & alij citati per Farinac. quæſt. 126. num. 48. Nam Fiſcus cuius onus eſt probare dictam præmeditationem, cum hæc non præſumatur, Marſil. in dict. l. ſi in rixa num. 28. Boſſ. in tit de homicid. num. 13. Surd. conſ. 40. num. 17. Farinac. d. quæſt. 96. num. 75. & quæſt. 126. num. 106. ex his quæ in proceſſu hactenus formato colliguntur in ea vim facere non poteſt quandoquidem apertè conſtat, quod nec verè, nec præſumptiuè illa probata fuit, meritò locus eſt dictę abſolutioni.

28 Siquidem aſſerta inimicitia, quæ pretenditur extitiſſe inter Equitem, & Comitem occaſione amoris illius mulieris luſitanæ, de qua in proceſſu non fuit probatum, vt requirebatur ad Farinac. con. 61. num. 15. ſed immo potiùs de contrario conſtat, ex quo fatetur Ioannes vnus ex famulis dicti Comitis, quod ſoliti erant ſe ad inuicem ſalutare, Marſil. in l. 1. §. præterea, num. 12. ff. de quæſtion. Maſcard. dict. concluſ. 898. num. 33. & 34. Farinac. quæſtion. 49. num. 54. & ex quo cauſa illa, quod eſſent Corriuales in amore illius luſitanæ, non fuit, nec eſt vera, cum alter ex famulis eiuſdem Comitis deponat illum aliam Amaſiam habuiſſe in alia via, & loco, & nihilominùs vt inditium aliquod ex inimicitia ſumi poſſit, debet in ſpecie apparere de cauſa illius, Grāmat. vot. 34. num. 4. Galeat. Maluaſ. conſ. 110. num. 25. lib. 1. conſ. criminal. diuerſ. Menoch. præſumpt. 89. num. 58. lib. 1. de præſumpt. idem Farinac. quæſt. 49. num. 127. proinde non poteſt cenſeri ex hac aſſerta inimicitia probata deliberatio, ſeù animus pręmeditatus occidendi dictum Comitem; Saltèm quia non quælibet inimicitia, ſed ſolummodò grauis, & capitalis infert ad huiuſmodi præmeditationem, Bertazzol. conſ. crimin. 85. num. 17. & ſeq. lib. 1. Burſat. conſ. 271. num. 30. Maſcard. de probat. concluſ. 98. nu. 5. & communem teſtatur Farinac. quæſt. 49. nu. 100. & conſ. 61. nu. 16.

29 Rurſùs ex eo quod illi duo teſtes pro Fiſco examinati deponant audiuiſſe in dicta rixa vocem vnius dicentis, *traditori m'ammazzate*, & alios corrixantes dicentes, *ſiamo quì per queſto mena le mani*, non probatur animus deliberatus, quia Petrus Pauli alter ex dictis teſtibus hoc negat audiuiſſe adeò quod, hoc inditium quod per duos teſtes conteſtes probandum erat ad ſcripta per Gomez. variar. reſolut. titul. de tortur. reor. cap. 13. numer. 18. & Farinac. quæſt. 37. num. 33. munitum remanet ſolùm vnico teſte, qui etiam alteri eſt contrarius, ex quo dicit ſe cum alio alloquutum eſſe in eodem loco, quod alter negat eſſe verum, & idcircò etiam ratione dictę contrarietatis inter eos, & quia famuli dicti Comitis eis ſunt contrarij dum atteſtantur Comitem nullum verbum protuliſſe neutri fides eſt adhibenda, Maſcard. de probation. concluſ. 1361. numero ſecundo,

Digitized by Google

do, & numero tertio, Farinac. quæſtione ſexageſimaquinta, num. 2.

30 Præterea quod Eques ſe armis munierit, & enſem alienum, vt aiunt, ſtillettatum, ſibi inſolitum accinxerint, vt Fiſcus prætendit, non vrget pro verificatione dictæ præmeditationis, quia de hoc non deponunt niſi Illuſtriſſimus Don Coſmus Medices, & Balthaſſar Sait; quibus non eſt credendum, quia non fuerunt, nec ſunt repetiti citato dicto Equite vt requirebatur ad Honded. conſilio 101. numero vigeſimoſecundo, & ſequen. & Farinac. quæſtione ſeptuageſimaſecunda, numero 136. Saltem propter malam qualitatem dicti Balthaſſaris, qui varios patitur defectus, & apertè de falſo conuincitur ex dicto Menichellæ alterius teſtis Fiſci, vt infrà dicetur, nec non, & quia delatio aſſerti enſis ſtillettati tanquàm facta ab Equite, & milite, ſolito ſemper arma deferre, & qui cum deberet accedere ad domum Illius mulieris, & ſe in diſcrimine vitæ ponere, habebat cauſam ſe benè armis muniendi his concurrentibus non arguit aliquam animi deliberationem in dicto Equite, Bertazzol. dict. conſil. 85. num. 14. Maſcard. de probation. concluſ. 97. numer. 4. & 5. Farinac. dict. quæſtion. 126. numer. 203. & conſil. 61. numer. 17. præſertim quia non conſtat ab illo facinus commiſſum eſſe Menoch. de arbitr. caſ. 361. num. 43.

31 Inſuper aliud inditium, quod ex depoſitionibus Balthaſſaris, & Menichellæ ſumitur ex eo quod dicunt Equitem perquiſiuiſſe ſcire, & quod ſciuerit Comitem ex ſero, quo fuit occiſus debere accedere ad domum dictæ mulieris pænitus corruit, quia Menichella eius primum dictum reuocauit, & in tortura contrarium illius, quod deponit Balthaſſar ſuſtinuit, cui in hoc ſecundo dicto magis ſtandum eſt, quàm primo, ad conſ. Decij 92. num. 46. lib. 2. Menoch. conſ. 108. num. 14. de arbitr. Farinac. quæſt. 66. num. 166. & 167. Et ex eius dicto, quia ipſa in omnibus datur conteſtis ab ipſo Balthaſſare conuincitur ille, ſeù redditur ſuſpectus de falſo itaut in nihilum ſit ei credendum aduerſus dictum Dominum Equitem Bald. in cap. cum cauſa num. 17. tit. de teſt. Gabr. tit. de teſt. concluſ. 2. num. 11. Bertazzol. conſ. 334. num. 3. lib. 2. Rimin. Iun. conſ. 554. num. 4. & alij communiter de quibus per Farinac. quæſt. 65. num. 274. & per conſequens non poteſt dici ex horum depoſitione colligi inditium aliquod dictæ præmeditationis, attẽto præcipuè, quod potuiſſet Eques hæc perquirere ad effectum, vt ſciret an liberas ædes, & liberum acceſſum haberet ad dictam mulierem, quam vt Comitem occidere vellet, prout in dubio hanc eſſe faciendam interpretationem excluſiuam animi deliberati concludunt illi, qui voluerunt probationem præmeditationis debere eſſe concludentem, & talem itaut actus eam inferentes ad alium finem fieri non potuerit, Marſil. in l. ſi in rixa, num. 27. ff. ad l. Cornel. de Sicar. Bald. in l. non eò minus, num. 26. C. de accuſat. Clar. in dict. §. homicidium in verſ. & alia etiam eſt defenſio ibi puto tamen, & ibi tantum eſt caſus, vnde in depoſitionibus dictorum Balthaſſaris, & Menichellæ, nullum fundamentum fieri poteſt contrà dictum Equitem, qui cum non haberet vllam cauſam occidendi Comitem, non eſt credendum, quod hac de cauſa queſierit de acceſſu illius ad domum dictę mulieris ad Farinac. quæſt. 52. num. 144. & ſeqq. & nu. 151. & 152.

32 Præſertim quod, & pro eo multa concurrunt, quæ penitus excludunt hanc animi deliberationem, nempè conſtat ex depoſitione famulorum dicti Comitis quod caſu acceſſit in loco rixæ, ex quo ſemel reduxerat ad domum animo ampliùs de ea illo ſero non exeundi, itidem ex quo in loco rixæ apparet re vera aſtitiſſe Equitem vt alloqueretur illam mulierem, & propterea curauit per Ragazium Macellarij de eius aſſiſtentia illam admonere vlterius quia non eſt veriſimile, quod ſecùm conduxerit ad hoc facinus perpetrandum Illuſtriſſimum Don Coſmum Medicem vnum ex Sereniſſimis, & quidem ſibi maiorem, & Dominum, vt idcircò ex his ſimul iunctis, & ſignanter quia Conſocij dicti Equitis, qui in eadem rixa interuenere in tormentis acriſſimè eis illatis ſubſtinuerunt, non interueniſſe hanc deliberationem omninò dicendum eſt, nullo modo Fiſcum facere poſſe fundamentum in ea ad ſcripta per Maſcard. de probat. concluſ. 1139. num. 19. maximè quia non poteſt negari, quin conſtantia dictorum conſociorum in tormentis etiam proſit ad ſculpationem dicti Equitis ſuper aſſerto tractatu Oſaſc. deciſ. 79. num. 19. verſ. præterea, & in terminis tractatus Bertazzol. conſil. 538. num. 6. & infrà lib. 2. cum quibus tranſit, Farinac. in quæſt. 43. num. 11. & num. 13.

33 Nec aliquid facit quod forſan dicatur dictum Dominum Equitem torquendum eſſe ſuper dicta præmeditatione, quia ad hoc, vt locus ſit torturæ pro verificatione præmeditationis, tria requiruntur, nempè mala fama vulnerantis, quod inditia ſuper præmeditatione vrgeant, & quod pro parte illius non adſint aliqua inditia excludentia animi deliberationem, Burſatt. conſil. 271. numer. 35. & 36. Baiard. ad Clar. in §. homicidium num. 16. & quoad præmeditationem ſequitur Farinac. d. quæſt. 126. nu. 114. & proinde quia contrà dictum Equitem neutrum horum concurrit quinimò quia pro eo ſunt inditia pænitùs excludentia eius deliberationem abſque dubio eſt concludendum non eſſe locum huic torturæ, quæ in præmiſſis non infertur, niſi quando contra rixantem adſunt inditia particularia, & vrgentia Burſatt. conſ. 316. nu. 14. idem Farinac. d. quæſt. 96. nu. 89. Quare.

Antonius Portius Aduocatus.

ARGVMENTVM.

De teſtibus dicentibus ſe non dixiſſe prout Notarius ſcripſit quam faciant fidem, tàm in Ciuilibus, quàm in Criminalibus, quando teſti vario in parte ſubſtantiali diminuatur de fide in alijs partibus, in quibus nulla eſt varietas. Quandouè varij teſtis depoſitio attendatur potiùs prima, quàm ſecunda. Et demum quandò vnus, vel plures teſtes de viſu, non omni exceptione maiores iunctis adminiculis ſufficiant ad condemnandum, & in quam pœnam.

SVMMARIVM.

Teſtis examinatus à Notario, & Iudice, ſi deindè repetitus negat ſe non dixiſſe prout Notarius ſcripſit, nihil ipſi credendum eſt non ſolùm in Ciuilibus, & ſic ad effectum vt probet, ſed etiam in Criminalibus ad effectum vt ipſe teſtis de falſo puniatur, num. 1. & 2. Etiam quod teſtis ſecundo loco examinatus fuerit parte citata, vel non, num. 3.

Notario ſemper magis credendum eſt quam teſti d. nu. 3.

Teſtes plures à Notario examinati ſi in repetitione dicant ſe non dixiſſe prout Notarius ſcripſit contra ipſum Notarium non ſolùm non ſufficiunt ad condemnandum, ſed nec etiam ad torquendum, num. 4. ſiuè ſint examinati parte citata, ſiuè non num. 5.

Depoſitio teſtis varij in parte ſubſtantiali, An reddatur inualida in alijs partibus, in quibus nulla eſt varietas dic quod in totum talis depoſitio eſt nulla, quando varietas conſiſtit in eodem examine ſecùs ſi in diuerſo examine, ſeù Iudicio, num. 6. & 7.

Teſtis varij attenditur primum dictum, & non ſecundum quando illud primum dictum eſt magis veriſimile, & magis adminiculatum quam ſecundum, nu. 8.

Teſtis varij depoſitio attenditur potiùs prima, quam ſecunda quandò poſt primam depoſitionem ipſe teſtis loquutus fuit cum parte, num. 9.

Teſtis varij ſecunda depoſitio iurata magis attenditur quã prima depoſitio non iurata, num. 10. Vbi etiam an iſto caſu teſtis poſſit de falſo puniri.

Teſtis ſibi varius, & contrarius in non ſubſtantialibus licet aliquo modo puniatur, nõ tamen per hoc eius dictum proſternitur, num. 11.

Teſtis vnus de viſu deponens iunctis adminiculis, an ſufficiat ad condemnandum, & in quam pœnam, num. 13. & 14. Vbi etiam quid ſi fuerint plures teſtes non tamen omni exceptione maiores.

Teſtes duo omni exceptione maiores ſufficiunt ad conuincendum, & condemnandum etiam in pœnam ordinariam, num. 14.

Teſtes duo non omni exceptione maiores ſupplentur ex adminiculis, num. 15.

Teſtes domeſtici ſunt idonei teſtes in probatione homicidij, domi commiſſi, num. 16.

CONSILIVM CXXXIX.

DVBIA.

PRIMO. Nunquid Doctores tenentes ſtandum eſſe primo dicto iurato coràm Iudice, & Notario, non autem ſecundo, loquantur de teſte deponente parte citata, vel ſolum pro Curiæ informatione examinato.

Secundo. Et an teſtis varius in parte ſubſtantiali reddatur eius dictum in omnibus inualidum, vel ſubſtineatur in illis partibus, in quibus concordat cum prima depoſitione.

Tertio. Vtrùm plures ſemiplenę probationes poſſint ſimul iungi ad faciendam plenam probationem & ſic ad ad imponendam pœnam ordinariam, nempè depoſitiones plurium teſtium de viſu, ſed non omni exceptione maiorum, cum vnus ſit coniunctus in ſecundo gradu, & alter qui in repetitione dixit ſe non depoſuiſſe prout reperitur ſcriptum in examine facto coram Iudice, & Notario non in omnibus, ſed tantum in qualitate, quis fuerit author rixæ. Gladius ſanguinolentus repertus penès cadauer, & recognitus pro cultro inquiſiti. Pileum ſimiliter penès cadauer repertum, & recognitum pro pileo inquiſiti. Fuga à loco commiſſi delicti. Confeſſio quod interuenerit in rixa, ſed vti mediator. Captus cum veſtimentis ſanguine aſperſis. Mala ſatisfactio inter reum, & occiſum. Fama publica incontinenti orta contra dictum Franciſcum.

Reſponſio.

1 PRimæ propoſitæ dubitationi, reſpondendo. Dico certum eſſe, quando teſtis primò examinatus à Notario, & Iudice, deinde repetitus negat ſe non dixiſſe, prout Notarius ſcripſit. Tunc quod ipſi teſti non credatur, ſtandumquè ſit primæ depoſitioni non ſolùm in ciuilibus, & ſic ad effectum, vt probet Specul. in tit. de teſte, §. 1. num. 48. verſ. ſi autem Iudex audiuiſſet, Anton. de Butr. in cap. ad audientiam num. 17. verſ. Sed ſi Iudex, & ibi etiam Fœlyn. verſ. ſeptimo limita, niſi Iudex, & Alexan. de Neuo poſt num. 14. extrà de præſcript. Salyc. in l. ſi quis Decurio num. 12. C. ad l. Cornel. de falſ. Couar. variar. reſolut. lib. 2. cap. 13. nu. 10.

2 Sed etiam in criminalibus ad effectum vt ipſe teſtis de falſo puniatur ſecundum Fœlyn. in loco præallegato, Aym. conſ. 13. num. 2. Franciſc. Curt. in tractat. de teſtib. concluſ. 42. num. 88. Hieron. de monte quæſt. 12. nu. 14. Clar. in pract. §. 11. verſ. pone teſtis in fine, & quæſt. 53. nu. 17. verſ. quintus eſt caſus etiam in fine.

3 Nec

3 Nec præallegati Doctores faciunt diſtinctionem, An iſte teſtis ſecundo loco examinatus, ſit examinatus parte citata, nec nè, & propterea ſimpliciter, & diſtinctè eorum dicta intelligenda ſunt etiam in teſte examinato parte citata propter identitatem rationis, qua ad ſic dicendum mouentur, nempè propter magnam fidem Notarij, cui ſemper magis credendum eſt, quam teſti, nedum iuncta auctoritate Iudicis Boſſ. in tit. de falſ. num. 16. Maſcard. de probat. lib. 2. concluſ. 1094. nu. 12.

4 Et propterea licet vt dixi puniri poſſit de falſo teſtis qui à Iudice, & Notario primo examinatus dicit in repetitione non ſic dixiſſe, vt ſcriptum eſt à Notario. Non tamen ſic eſt è contrà, quandò plures teſtes, nedùm vnus repetiti dicerent, aut nullo pacto fuiſſe examinatos, aut non ſic examinatos dixiſſe, prout Notarius ſcripſit. Hoc enim caſu, eorum dictum contrà Notarium, nedùm ad condemnandum non ſufficeret, ſed nec etiam ad torquendum ex plenè allegatis per Capyc. deciſ. 194. Boſſ. in tit. de falſ. ſub num. 17. plenè Natt. conſ. 392. per tot. lib. 2. & per Roland. conſ. 38. ſub num. 17. iuncto num. 23. & ſeq. lib. 1.

5 Idquè Doctores præallegati, vt prædixi, non alia ratione firmant, niſi quia plus creditur Notario, quàm teſtibus, & in ſpecie aduertit, Alberic. in l. qui falſo num. 2. verſ. in dubio, & ſeqq. ff. de teſtib. Quæ ratio æquè militat, ſiuè teſtis ſit examinatus pro Curiæ informatione, ſiuè parte citata, Immo ſic parte citata intelligendæ ſunt doctrinæ prædictæ, cum vt plurimum in criminalibus repetitit teſtium fieri contingat, potiùs parte citata, quam pro Curiæ informatione prout notum eſt, & Roland. dicto conſilio 38. loquitur in teſtibus qui metu excommunicationis reuelarunt, & poſteà formiter repetiti dixerunt non ſic dixiſſe, vt Notarius ſcripſit.

6 Secunda propoſita dubitatio, nunquid ſcilicet dictum teſtis varij in parte ſubſtantiali inualidum, reddatur etiam inualidum in omnibus alijs partibus, in quibus nulla eſt contrarietas: communi hac Doctorum diſtinctione reſoluenda videtur; Nàm aut varietas conſiſtit in eodem examine, aut in diuerſis examinibus, ſi in eodem examine, tunc intrat concluſio, quod teſtis in vno, præſertim in ſubſtantialibus varius, & contrarius, in totum reputetur talis, & nihil probat ſecundum Aretin. in cap. in noſtra num. 5. & ſeq. & num. 9. & 10. & ibi etiam Abb. num. 2. extrà de teſtib. Ruyn. conſ. 58. num. 10. lib. 5. Roland. conſ. 95. nu. 17. lib. 4. Cephal. conſ. 65. num. 52. & conſ. 98. nu. 37. lib. 1. & iſte non eſt caſus noſter.

7 Si verò varietas, ſeù contrarietas teſtis conſiſtat in diuerſo examine, aut iuditio, & tunc non intrat regula, quod in vno varius, in omnibus redditur varius, quia in eo, in quo eſt varietas, attenditur primum, & non ſecundum dictum, Alber. in l. qui falſum, num. 6. & ibi etiam Bald. ante num. 1. ff. de teſtib. Gloſſ. & communiter omnes Canoniſtæ in cap. cum in tua ex eodem Boſſ. in tit. de oppoſ. contra teſtes num. 5. Clar. in practic. §. final. quæſt. 53. verſic. prædicta autem in princip. Rota diuerſ. deciſ. 346. numer. 2. part. 1. Cæſar. de Graſſ. deciſ. 1. aliàs 21. num. 10. de reſtitut. in integr. & iſte eſt caſus noſter.

8 Attenditur itaquè in caſu noſtro primum dictum, non ſolum ex præallegatis, ſed etiam quia illud eſt magis veriſimile, & magis coadiuuatum ex depoſitione alterius teſtis, alijſquè inditijs, præſumptionibus, & probationibus de quibus in dubijs ad trad. per Tindar. in tract. de teſtibus lib. 1. cap. 2. in fine in 12. Fallen. & cap. 14. num. 1. cap. 2. num. 1. verſ. ſexto vbi coniecturæ, &c. & num. 2. Roland. conſ. 40. nu. 13. lib. 1. Vulpell. conſ. 104. nu. 3. & nu. 11.

9 Vltrà quod teſtis, de quo agitur, cum ante ſecundum examen loquutus fuerit cum parte contra quam depoſuerat, præſumitur ad eiuſdem partis ſubornationem primum dictum reuocaſſe ad trad. per canoniſtas in capit. prætereà extra de teſtib. cogen. Boſſ. in tit. de publicatione proceſſus num. 32. verſ. & in effectu, Rota diuerſ. deciſ. 346. nu. 3. par. 1. Gabr. lib. 7. concluſ. 27. nu. 6.

10 Et licèt vt ſupra dixi teſtis poſſit puniri de falſo, non per hoc ſequitur quod eius primum dictum proſternatur per id, quod in ſimili dicitur de teſte deponente cum iuramento contrarium eius, quod ſine iuramento depoſuerat licet de falſo puniatur ſecundum Tindar. in tract de teſtib. par. 1. cap. 11. nu. 4. Non per hoc tamen receditur ab eius dicto iurato, vt per eundem Tindar. d. cap. 11. nu. 1. & ſeqq. & par. 3. cap. 2. nu. 1. in 3. fallentia.

11 Et in ſimili dicitur de teſte ſibi vario, & contrario in non ſubſtantialibus, quod licet propter hanc variationem aliquo modo puniatur ſecundum Conrad. in pract. in tit. de teſtib. in rubr. de varietate teſt. num. 19. ſub 8. limit. Non per hoc tamen ſequitur, quod eius dictum proſternatur ſecundum Bart. in l. cos nu. 5. verſ. & intellige, & ibi Alber. nu. 1. & ſeqq. & Marſil. nu. 23. ff. de falſ. Aym. conſ. 78. ad fin. Boſſ. in tit. de tortur. teſt. num. 27. Menoch. de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 23. num. 16. & alia plura poſſent afferri exempla.

12 Quarè ſi in eo, in quo teſtis eſt varius adhuc eius primum dictum recipitur, vt in caſu noſtro fruſtrà diſputatur, nunquid in alijs partibus repellatur, in quibus nulla prorſus eſt varietas, & etiam, quod pro varietate, & contrarietate poſſit de falſo puniri ex præallegatis.

12 Quod verò attinet ad tertiam dubitationem, nũquid ſcilicet depoſitiones duorum teſtium de viſu, licet non omni exceptione maiorum, iunctis alijs de quibus in dubijs ſufficiant ad condemnãdum in pœnam ordinariam affirmatiuè reſoluendum creditur per ea, quæ ſcripſit Ludou. Peguer. deciſ. crimin. 17. nu. 40. in fine, & omnibus ſeqq. vbi relatis, & reprobatis cõtrarium tenẽtibus teſtatur in illo apud eum Regio Cathaloniç conſilio condemnatum fuiſſe etiã in pœnam mortis, & vltimi ſupplitij delinquẽtem ex

Digitized by Google

depoſitione vnius teſtis de viſu alijs concurrentibus adminiculis,de quibus ità per eum non ità vrgentiſſimis, vt in præſenti caſu, quod, & idem affirmauit poſt eum Petrus Barboſ. in repet. l.2. in princ.par.1. ff.ſolut.matrim.num.93.

14 Verùm hic non vnum teſtem de viſu,ſed duos habemus conteſtes, qui ſi eſſent omni exceptione maiores,dubium non eſt, quod conuincerent reum etiã ed pœnam ordinariam, Bero. in cap. atſi Clerici de iudic.in pract.§.fin.quæſt.66. verſ. debes etiam ſcire Maſcard.de probat.lib.1.concluſ.461. num.1. & eſt tex.in cap.nullam §.ſed de hoc in fine 2.quæſt.4.

15 Sed, cum vt præfertur in dubijs, iſti teſtes non ſint omni exceptione maiores, non erit abſurdum vt eorum defectus qualiſcumquè fuerit, poſſit ex multitudine aliorum adminiculorum, immò ſemiplenarum probationum ſuppleri,nempè ex fuga,ex fama, ex cauſa delicti, ex gladio, ex veſtimentis ſanguine aſperſis, ex pileo penès cadauer reperto, & ex confeſſione, quod interuenerit in rixa ſecundum Alexand. in l. ſi duo patroni num. 7. ff. de iure iurand. Ang. conſ. 368. colum. final. verſ. & ſecundum ea, Aym.conſ.35.num.7.Marſil.ſing.343. Gabriel. tit. de teſtib. concluſ.1. num.4. & concluſ.6. num.2. & concluſ.7.etiam num.2.Decian. conſ.18. num.204. lib.1.Cæſar de Graſſ.deciſ.178.nu.4.

16 Et id quod in præſenti cauſa tollit difficultatem eſt,quia exceptiones,quę opponuntur contra dictos teſtes non ſunt releuantes, nam quod vnus ſit coniunctus occiſo in ſecundo gradu tollitur ex eo, quia in domo,in quą fuit commiſſum homicidium non erant alij teſtes meliùs informati, Ideò intrat concluſio,quòd homicidium domeſticum nõ poteſt ab alijs meliùs probari,quàm ab ipſo domeſtico l.conſenſus,& ibi Alber.num.10.C.de repud. Bald.conſ. 237.num.3.lib.3. Boſſ.in tit.de oppoſ.contra teſtes, num.93.& in tit.de indit.& conſiderat. ante tortur. num.164. Gabr.tit.de teſt.concluſ.10. nu.33. etiam quod ſit conſanguineus,Alber.in l.parentes num.2. ad fin.verſ.ſed nunquid iſti C.de teſt. Crot. in tract. de teſtib.par.3. num.88. Gabriel. tit.de teſtib. concluſ.13.nu.14.& nu.27.

17 Et quoad alium teſtem licet repetitus dicat non ità depoſuiſſe prout ſcriptum reperitur à Notatio, iàm ſuprà fuit plenè probatum,quod non per hoc aliquid minuitur de fide primæ depoſitionis, &c.

Proſper Farinacius I.C.Romanus.

ARGVMENTVM.

Filij hæreticorum priuantur non ſolùm ſucceſſione paterna ſed etiam auita,ac etiã legitima.

SVMMARIVM.

Filij rebellis, & Rei criminis læſæ maieſtatis priuantur omni ſucceſſione tam ex teſtamento, quàm ab inteſtato, & tàm proximiorum,quàm extraneorum quorumcunquè,num.2.& num.8.

Filij hæreticorum priuantur etiam legitima, num. 3. & num.9.& 10.

Filij hæreticorum incurrunt omnes pœnas, quas incurrunt filij rei læſæ maieſtatis,num.4.& 5.& num.11. & num.12.

Contumax per annum in crimine hæreſis æquiparatur hæretico pertinaci,num.6.

Filij hæreticorum etiam nati ante delictum priuãtur omni ſucceſſione,num.7.

CONSILIVM CXL.

1 FVIT mihi propoſita facti hæc ſpecies Vincentius Meus Luca diſcedens Geneuam petijt, Vbi amplectens illam falſam religionem cum vxore à Sancto Offitio Inquiſitionis fuit in contumaciam, vti hæreticus condemnatus, & ſtatua eius combuſta, poſteà à ſuo Principe naturali declaratus rebellis, & nihilominus obſtinatus obijt in illa falſa religione. Reliquit Lucæ Aemilium filium orthodoxum ſub cuſtodia eius Aui Materni à quo in ſuo teſtamenro fuit illi relictum legatum ſufficiens pro ſubſtentanda perſona iuuenis honeſti. Nunc attamen petit legitimam, ſiuè ſupplemẽtum in bonis relictis ab ipſo Auo materno alteri filiæ orthodoxæ. Quæritur à me, an dictus Aemilius orthodoxus filius hæretici, vt ſupra condemnati, & mortui, ſit capax legitimæ Aui materni: Maximè cum ab ipſo Auo relictum illi fuerit ſupradictum legatum.

2 Duplici ratione negatiuè reſpondẽdum videtur. Primò quia Vincentius prædictus fuit condemnatus à ſuo Principe tanquam rebellis, quo caſu nõ ſolùm ipſius filij remanent priuati omni ſucceſſione tam ex teſtamento,quàm ab inteſtato,& tam proximiorum quàm extraneorum quorumcunquè ad tex in l.quiſquis §.filij verò,C.ad l.Iul.maieſtat. Sed etiam legitima,ſecundum Imol.in Clemen.Paſtoralis num.52. & ibi etiam Cardinalis Zabarella in princip. nu.15. in 7.quæſt.de ſent.& re iudic.Martin.Lauden.de crimine læſæ maieſtat.quæſt.24.Clarus in pract.§.læſæ maieſtat. num.12. verſ. fuit etiam aliquando in fine Peregrin.de iure Fiſci lib.4.tit.5.num.22. poſt principium verſ.Adeò vt nec legitimam,Quicquid ſecus voluiſſe videatur Ioa. de Platea poſt Ioa. de lignano in locis per me relatis in pract. criminal. quæſt.116. num.79.

3 Secundò quia prædictus Vincentius fuit condemnatus tanquam hæreticus, & eius ſtatua combuſta. Quo caſu ſi eius filius propter crimen læſæ maieſtatis humanæ priuatur legitima, vt ſupra probaui, multò magis priuari debet pro crimine hæreſis,prout ſic in ſpecie in pœnis filiorum arguit text. in cap. vergentis de hæreticis, & voluit Ghirland. in tract. de hæretic.quæſt.4. Roland.conſ.8.num.35.& num. 46.& ſeq.lib.3.

4 Et

Digitized by Google

4 Et quod filij hæreticorum incurrant omnes pœnas inflictas filijs condemnati propter crimen læſæ maieſtatis, voluit Iacob. Butrig.in l.1. C. de hæred. inſtitut. licèt dubitet, An hæreditas ipſi delata auferatur ab eo tanquam ab indigno, An verò deferatur venientibus ab inteſtato Angel. in eadem l. prima,num.4. verſ. Vnde ſi inſtituitur Spurius Cyn.in authent.Gazaros num.2. C.hæretic.& in l.quiſquis num.11.in 6.quæſtione,C.ad l.Iuliam maieſtat.Ancharan.in cap.ſtatutum il 2.ſub num.6.de hæretic.in 6.Zanch.in tract.de hæretic. quæſt.28. num.2. verſ. Secundò quia. Locatus in verbo *filij hæreticorum*, in principio. Reperto. inquiſitor. in verbo *filij hæreticorum*, verſ.Sed circa præmiſſa Decian in tract.criminal.lib.5.cap.5.num.12.

5 Ex quibus ſic cõmuniter à Doctoribus receptum eſſe dubitandum non eſt, quicquid ſecus voluiſſe videatur, Anton.Gomez. de delict. cap.2. rubr. de crimine læſæ maieſtatis num. 13. verſ. Tamen filij. Qui tamen non loquitur de filio hæretici volente ſuccedere Auo, prout ſunt termini propoſitæ dubitationis, ſed in volente ſuccedere alijs deſcendentibus collateralibus,& extraneis.

6 Non obſtat quod condemnatio Vincentij fuerit in contumaciam, quaſi quod non debeat filio nocere ad tradita per Bartholum in l.cum filius familias, ff.de verbor. oblig. Nam in crimine hæreſis poſt annalem contumaciam iuxta terminos cap.excommunicamus il 1. de hæretic. & in cap. cum contumacia eodem titulo in 6. Vehemens præſumptio tranſit in violentam,talis contumax æquiparatur pertinaci,& habetur pro hæretico, ſecundum Hoſtien. Io.Andr. & alios in dict.cap.excommunicamus,& in dict.cap. cum contumacia, & iſte eſt vnus modus probandi quem eſſe hereticum,vt voluit Soccinus in dict.cap. excommunicamus num. 15. Rota in vna Conchen. coram Peregrino Veneris 6.Martij 1598. in verſic. Nec obſtare dicebat.

7 Nec etiam obſtat, quod filius Vincentij eſſet iam natus ante commiſſum crimen, Nam quod pœnæ inflictæ filijs hæreticorum tranſeant etiam ad iam natos, reſoluit eadem Rota pluribus hanc probans ſententiam in dicta Conchen.penſionis verſ.Primò, & pluribus ſequentibus. Et eò magis præmiſſa procedere videntur in propoſita facti ſpecie, in qua filius Vincentij habet ſufficiens legatum alimentorum; Cum tamen forſan dici poſſet eum etiam alimentis eſſe priuandum ex adductis per Surdum in tract.de alimentis tit.1.quæſt.31.

Proſper Farinacius I.C.Romanus.

In eadem cauſa facti ſpecie aliud reſponſum.

8 Filij committentium crimen læſæ maieſtatis humanæ in primo capite etiãſi Catholici ſint efficiuntur incapaces hæreditatis parẽtum, ac omnium proximorum ab inteſtato,& ex teſtamẽto,nam adeò graue eſt delictum, vt filij quoque damnum ſentire debeant in maiorem vindictam parentum, qui multum ob miſeriam filiorũ cruciantur,& ideò vt à tanto ſcelere homines ſe abſtineant, filij ſemper debent in miſeria,& egeſtate ſordeſcere adeò vt eius vita ſit ſupplicium, & mors ſolatium l. quiſquis §.filij verò, C.ad l.Iul.maieſtat. Roland.conſ.8. num.43. & ſeq. & 46.lib.3.Gigas de crimin.læſæ maieſtar. lib.3.tit. de pœnis quas filij incurrunt quæſt.1.nu.4. Farinac. commun.opin.crimin.lib.1.tit. de delictis, & pœnis quæſt.24.num.44.

9 Quæ diſpoſitio l. quiſquis quod filij ſint incapaces ſucceſſionis parentum,& conſanguineorum multo magis procedit in delicto hæreſis parentum,vt in indiuiduo tradit Repertor.inquiſit.in verbo *filij hæreticorum*,colum.6.§.nunc videndum verſ. Secunda pœna Vmbert. locat. in opere iudicandi inquiſitorum in verbo *filij hæreticorum*, verſ. Secunda pœna Cyn.in d.l.quiſquis in fine Anchar.in cap.ſtatutum, Fœlicis il 2.num.2. verſ. Quod vtrum ita ſit de hæreticis lib.6. Gemin. num.6. in fine, Io.Simancas de Catholica inſtitutione tit. 9. de bonis hæretic.num. 268.verſ.Quamobrem.

10 Immo non ſolum ſucceſſione parentum, & conſanguineorum priuantur, ſed nec etiam eis debetur legitima, nec in vno numero ſuccedere poſsũt,Paul. Ghirland.tract.de hæretic.quæſt.4. num.3. Roland. conſ.8. num.43. & 46. lib.3. Franc. Penia olim Sacræ Rotæ Decanus in Director.Inquiſitorum par.2. comment.9. verſ. Cæterum hodie Farinac. d. lib.1. tit.de delict.& pœnis quæſt.14.nu.44.

11 Et meritò quia cum grauius ſit Diuinam, quàm humanam lædere maieſtatem; Ideò leges loquentes de pœna quoad filios in crimine læſæ maieſtatis habent locum etiam in crimine hæreſis, cum Diuina maieſtas lædatur. Repertor.Inquiſitor. in verbo *filij hæreticorum*, colum.6. §.nunc videtur, Roland.dict. conſ.8.num.43.& 46.verſ.ſicut filij lib.3.Farinac.d. quæſt.24. num.44. Felyn.in cap. vergentis, num.4. verſ.Conclude quod etiam de hæretic.

12 Nec facit quod Eccleſia mitius procedat in crimine hæreſis,quia quicquid eſſet olim ſecũdum diſpoſitionem ex l.Manicheos,& ex l.cognouimus de hæreticis, tamen hodie ex diſpoſitione cap. vergentis de hæreticis,& authen.Gazaros eodem tit.Eccleſia ſeruat maximam ſeueritatem contra filios in priuatione bonorum,vt parentes à tanto crimine auocentur,& interest Reipublicæ Chriſtianæ,vt filij hæreticorum, & perpetua egeſtate laborent, cum rectius puniantur filij in caſu hæreſis parentum, quàm in crimine læſæ maieſtatis humanæ, cum impiè Diuina, & æterna Maieſtas offendatur. Simanchas de Catholica inſtitutione tit.9. de bonis hæreticorum, numer. 4. & 5. Franciſcus Penia dict. comment. 9. part. 2. verſ. Cæterum hodie, & verſic. Nec vlla eſt iniquitas, &c.

Lucas Antonius Virilis Aduocatus.

ARGVMENTVM.

De Marito occidente vxoris ſuæ adulterum, vel ipſam vxorem non in adulterio deprehenſos, ſed ex interuallo, An propter doloris, ſeù honoris prætextum ordinatiam pœnam effugiat.

SVMMARIVM.

Maritus occidendo adulterum vilis conditionis cum ſua vxore deprehenſum nullam patitur pænam, num. 1. & num. 15.

Adulter vilis dicitur non is, qui ignobilis eſt, ſed qui ſit turpis perſona, num. 2.

Maritus ſi occiderit adulterum, qui non ſit vilis conditionis mitius punitur, & aliàs vt nu. 3. & nu. 15.

Maritus occidendo vxorem, ſeù vxoris adulterum, aut excuſatur, aut mitius punitur, ſi vxor, vel adulter fuerit deprehenſus in adulterio, nu. 4.

Adulter in adulterio deprehenſus dicitur non ſolùm is, qui inuentus fuit in opore ſupra mulierem, ſed etiam ſi in rebus Venereis, & præparatorijs ad adulterium inuentus fuerit, uum. 5.

Lex loquens cum aliquo præſuppoſito locum non habet præſuppoſito ceſſante, nu. 6.

Maritus occidens adulterum non excuſatur, niſi eum domi ſua inuenerit, nu. 7.

Maritus non excuſatur occidendo adulterum, ſeù vxorem enm adultero deprehenſam, niſi eos inuenerit in actibus Venereis, & ideò ex interuallo occidens non excuſatur, num. 8. & per totum conſilium, licèt contrarium voluerit Bertazzol. conſ. 9.

Vxor deprehenſa dicitur in adulterio, quando de eo per legitimas probationes conuicta eſt. Quod an verum ſit, num. 9.

Iniuriam ſeù mentitam alteri inferens prouocatus, non excuſatur niſi hoc fecerit in continenti, ſecus ſi ex interuallo, num. 10.

Poſſeſſionem à qua quis deiectus eſt armata manu, & conuocatis hominibus recuperare licitum eſt ſi incontinenti recuperetur poſſeſſio, ſecus ſi ex interuallo, nu. 11.

Ira proueniens ex iuſta cauſa delinquentem excuſat à pœna ordinaria, ſi durante calore iræ delinquat, ſecus ſi iræ calore ceſſante, nu. 12.

Occidere licet pro defenſione ſua, ſuiquè honoris, dummodò talis defenſio fiat in continenti, ſecus ſi ex interuallo, num. 13.

Patri occidere licet filiam adulteram, & adulterum ſimul quando occiduntur incontinenti, & in turpitudine inuenti, ſecus ſi ex interuallo, nu. 14.

Pater occidens filium adulterantem nouercam non pœna mortis, ſed deportationis punitur, Declara vt num. 16. Vt ſcilicet quando filius reperiatur in fragranti adulterio cum Nouerca, ſecus ſi ex interuallo.

Prouocatus occidens prouocantem ex interuallo mitius punitur, num. 18. Contrarium verius, num. 19. & ſeqq.

Inſultatus nobilis, aut miles non tenetur fugere etiam quod fugiendo potuerit ſe ſaluare, nu. 20.

Furem capere, vel occidere eum offendiculo poſito ad feneſtram, an liceat nu. 21.

Incontinenti occidere aggreſſorem, ſeù prouocantem, vt iræ calor occidentem excuſet quando dicatur, nu. 25.

Iudices hodie ſolent irridere cornutos querelantes adulterum, vel vxorem de adulterio, num. 27. Declara vt num. 28.

Maritus impunè occidit adulterum poſt trinam monitionem alloquentem eum ſua vxore. Declara quomodo hoc intelligatur, nu. 29.

Delinquens honoris cauſa mitius punitur quando hoc verum ſit, num. 30. & 31.

CONSILIVM CXLI.

1 FVIT aliàs in Sacra Conſulta dubitatum. Nunquid maritus occidendo vxorem, vel adulterum non in actibus venereis deprehenſos, ſed ex interuallo, probato adulterio, excuſetur à pœna ordinaria. Qua in re ego qui partem negatiuam veriorem profitebar, præmittendum cenſui. Quod ſi maritus occidat adulterum vilis conditionis cum ſua vxore deprehenſum, nullam prorſus patitur pœnam tex. eſt in l. nec in ea, §. final. ff. ad l. Iuliam de adulter. & ibi præſertim gloſſ. in verbo *omnem* text. in l. marito, & ibi etiam gloſſ. in figuratione caſus in verſ. Nec quemlibet, & Angel. in princip. ff. eodem item, & text. in l. Gracchus in ſecundo reſponſo, & ibi etiam gloſſ. in figuratione caſus, verſ. Et diſtinguitur, & in verbo *occidi potuerit* C. eodem alia gloſſ. in l. 1. §. final. in verbo *deprehenſam*, ff. ad l. Corneliam de Sicar. Couar. in epith. par. 2. cap. 7. §. 7. num. 2. Roland. conſ. 3. num. 1. & ſeqq. lib. 2. Clar. in pract. §. homicidium num. 40. verſ. Sed quid dicendum vbi teſtatur de * communi legiſtarum opinione.

2 Vilem autem adulterum in propoſito non eſſe eum, qui ignobilis ſit, ſed eum, qui ſit turpis perſona ad litteram probat text. in dict. l. marito, ff. ad l. Iul. de adulter. in illis verbis *eum, qui leno fuerit, quiuè artem Ludricam fecerit, vel in ſcenam ſaltandi, cantandiuè cauſa prodierit, iudiciouè publico damnatus, nequè in integrum reſtitutus erit*, & apertè hoc declarat Bellapert. in dict. l. Gracchus in princip. verſ. Et eſt vilis perſona Cyn. num. 9. Roland. conſil. 34. num. 3. & ſeq. lib. 2. Lauren. Tennin. in pract. cautel. 6. num. 20.

3 Si verò maritus occiderit adulterum, qui non ſit vilis conditionis, & tunc non omnem euadit pœnam ſed remiſſo ſibi vltimo ſupplitio, ſi fuerit perſona honeſta, relegatur, ſi verò humilis in opus perpetuum damnatur textus eſt in l. ſi adulterium cum inceſtu §. Imperatores, ff. ad l. Corneliam de adulter. item, & text. in l. 1. §. final. ff. ad l. Cornel. de Si- * car. & notant communiter omnes Doctores in d. l.

mari-

Digitized by Google

Marito, & in d. l. Gracchus C. eodem quos in ſpecie retuli infra num. 8.

4 Hoc præmiſſo præpoſitæ quæſtionis reſolutio capienda eſt negatiuè. Nam nullo iure cauetur quod Maritus occidendo Vxorem, ſeù Vxoris adulterum non deprehenſum in actu Adulterij ſi eum occidat vllo pacto excuſetur. Sed bene omnia iura loquentia in hac materia ad excuſationem Mariri, aut in totum, aut in parte, ſemper requirunt, quod is, qui occiditur, ſit deprehenſus in adulterio. Et hoc probatur primo per textum in d. l. ſi adulterium cum inceſtu §. imperatores, ff. ad iuliam de adulter. in illis verbis *ſi maritus vxorem in adulterio deprehenſam impetu tactus doloris interfecerit*. Secundò per textum in l. Marito, ff. eodem in illis verbis, *vt liceat viro deprehenſum domi ſuæ, non etiam ſoceri in adulterio vxoris ſuæ occidere*. Tertiò per textum in l. Gracchus C. eodem dum dicit *Gracchus, quem Numerius in adulterio deprehenſum interfecit*. Quartò per textum in i. 1. §. final. ff. ad l. Cornel. de Sicar. in illis verbis *Sed & in eum, qui vxorem deprehenſam in adulterio occidit*. Quintò per textum in l. ſiquis in graui §. ſi Maritus, ff. ad Sillanian in illis verbis *Si tamen maritus in adulterio deprehenſam occidat*.

5 Benè verum eſt, quod in Adulterio deprehenſus adulter, ſeù vxor dicetur non ſoſùm, quando in ipſo opere, vnus ſupta alium fuerit inuentus, ſed etiam ſi in rebus Venereis, & præparatorijs ad adulterium Affiict. in conſtitut. ſi maritus n. 4. verſi. & pondera textum de pœnis vxoris in adulterio deprehenſæ. Pariſ. conſi. 154. num. 5. lib. 4. Nouell. in tract. ad defenſam in princip. num. 79. il ſecundo, fol. mihi 34. Carer. in pract. in 3. tracta de homicid. & aſſaſsin. §. Nono excuſatur nu. 7. Roland. conſil. 34. num. 6. & ſeq. lib. 2. Baiard. ad Clarum in §. homicidium num. 176.

6 Quare ſi iuta prædicta occidentem vxorem, vel adultetum deprehenſos in adulterio excuſant; Neceſſariò ſequitur, quod ſi non fuerint in adulterio deprehenſi nulla mariti admittatur excuſatio per regulam, quod quando lex loquitur cum aliquo præſuppoſito, ceſſante præſuppoſito ceſſat illius legis diſpoſitio l. ſi mancipia, vbi gloſ. Iacob. Butrigb. & alij C. de ſeru. ſugir. Dec. conſi. 201. n. 2. Natt. conſ. 343. num. 2. Roland. conſi. 10. num. 14. & ſequen. lib. 4.

7 Immò non ſolùm ad excuſationem Mariti requiritur, vt occiſus adulter repertus fuerit in rebus Venereis cum ſua Vxore; ſed etiam neceſſe eſt, vt fuerit repertus in propria domo ipſius mariti ſecus ſi in aliena etiam ſoceri l. marito, & ibi gloſ. in figuratione caſus in princ. Raphael. Cuman. pariter in principio verſic. hic in vno inuentum, ff. ad l. Iul. de adulter. gloſ. in l. Gracchus in verbo *occidi potuerit*, verſic. & in domo ſua C. eodem vbi ampliat etiam quod vxor fuerit inuenta in domo adulteri, & ibi etiam Bellapert. in princ. verſ. & in domo ſua, Cyn. poſt n. 7. verſi. in domo propria Couarr. in Epith. par. 2. cap. 7. §. 7. n. 4. in ſi. Quæ concluſio ſi vera eſt, prout eſt veriſſima, prorſus excluditur excuſatio mariti occidentis adulterum ex interuallo.

8 Verùm ſicut ſententia hæc præallegatis iuribus bene fundata eſt. Ita nec etiam deſunt magnæ authoritatis Doctores, qui eam ſequuntur. Et primò Cyn. in d. l. Gracchus num. 7. verſi. ſi de eo C. ad l. iuliam de adulter. Vbi expreſsè dixit, quod ad hoc vt maritus excuſetur occidendo Adulterum neceſsè eſt quod fuerit inuentus in rebus Venereis, Angel. in d. l. Gracchus nu. 3. Vbi pariter dixit, quod Maritus non poteſt adulterum occidere, niſi fuerit repertus in actu Venereis. Felyn. in c. Eccleſia ſanctæ Mariæ n. 43. ad med. eatra de conſtitutionibus. Vbi expreſsè dixit quod nullo caſu licitum eſt Adulterum occidere ex interuallo; Sed ſolùm toleratur, quando fit eodem impetu: Angel. Aretin. de maleſi. in verbo *ch'hai adulterato la mia donna* nu. 1. verſic. Multò minus vbi dixit, quod non licet Marito interficere adulterum ſuæ Vxoris inuentum non in actu Veneris, ſed ex interuallo: Fortun. Garzia in tractat. de vltimo fine Iuris Canonici, & Ciuilis nu. 175. & 177. Qui licèt ex aduerſo pro contraria opinione allegetur, concludit tamen, maritum non poſſe occidere adulterum niſi infragranti delicto in ipſa turpitudine, in eodem inſtanti, & impetu furoris, & doloris, licèt benè credat iſto caſu, homicidium dici factum ad vindictam. Tiraqueli. de pœn. temperan. cauſa prima nu. 3. verſ. Ideò ſi Maritus, vbi quod Maritus excuſatur occidendo Vxorem in adulterio compertam ſi confeſtim illam occidat Carer. in pract. criminal. in tertio tractat. de homicid. & aſſaſſin. §. Nono excuſatur nu. 3. Vbi etiam dixit, quod non licet marito interficere ex interuallo adulterum etiam vilem: Couar. in epith. par. 2. cap. 7. §. 7. n. 3. vbi amplius quod neceſsè eſt, quod adulter reperiatur in ipſo opere Anton. Gomez. in l. Tauri 80. n. 58. & 59. vbi diſputata ad partes quæſtione in hac tanquam veriori reſidet ſententia Proſper Farinac. conſi. 8. n. 4.

9 Ex quibus negari non poteſt quin iſta ſit communis Doctorum opinio. Quicquid contrarium conſulendo dixerit Bertazzol. in conſil. 42. De cuius ſententia parùm curandum eſt, cum vt præfertur contra eam omnes alij Doctores communiter apertè ſenſerint. Et eo præſertim quia admodum inſulſa mihi videtur ſua illa intèrpretatio, quod ſcilicèt vxor ſatis dicatur deprehẽſa in adulterio, quãdo de eo per legitimas probationes conuicta eſt. Hæc enim interpretatio eſt prorſus contraria menti, & verbis d. §. Imperatores dùm ibi dicitur *ſi maritus vxorem impetu tactus doloris interfecerit*. Et paulo infra *difficillimum enim eſt iuſtum dolorem temperare*, & in l. nec in ea lege in fine, ff. eodem, dùm ibi dicitur *Cæterum mariti, & calor, & impetus facile feruientis fuit refrenandus*. Hæc inquam verba cuiq; ſenſato viro non videbitur, vnquam aliud importare niſi illum dolorem, illumq; doloris impetũ quo maritus impetitur, & exardeſcit proprijs oculis cernendo Vxorem, & adulterum in actibus Venereis.

Digitized by Google

is. Quamuis enim in crimine deprehenſus dicatur etiam is, qui de crimine eſt conuictus ex Bartol. Angel. Alexand. & alijs allegatis per Bertazzol. dict. conſil. 42. nu. 10. Hoc tamen intelligitur, & ita loquuntur Doctores per ipſum allegati, quando agitur de puniendo deprehenſum, ſecus quando agitur de excuſando occidentem deprehenſum in aliquo ** facinore, prout de occidente furem, dicunt communiter Doctores, & de Marito occidente Vxorem, vel adulterum apertè declarant iura prædicta.

19 Et ſicut hæc eadem ſententia, & iuribus, & Doctorum authoritatibus, vt ſupra fulcitur, ita etiam pro ea non deſunt vrgentiſsima argumenta, & rationes. Et primò quod in ſimili dicitur de mitiori pœna imponenda ei, qui ad propulſandum illatam ſibi iniuriam, iniuriantem, aut alias affecerit iniuria, aut pro ſui honoris defenſione, ei mentitam dederit, vt non procedat quando iniuria, aut mentita datur non in continenti, ſed ex interuallo ex traditis per Miſinger. in conſil. 7. nu. 6. verſic. Item hæc relatio Bolognet. in l. vt vim nu. 94. verſic. Sed ego puto, ff. de iuſt. & iur. Boſſ. in tit. de iniur. num. 7. verſic. Quoad ſecundum Andr. Gayl. obſeruat. 101. n. 5. verſi. intellige autem lib. 2. Bertazzol. conſi. 152. nu. 19. & 21. lib. 1. Baiard. ad Clarum in §. iniuria n. 64. in fine.

21 Secundò, quod dicitur cuiq; licere poſſeſſionem à qua quis deiectus eſt, etiam armata manu, & conuocatis hominibus recuperare, pariter declaratur procedere, ſi in continenti recuperetur poſſeſſio, ſecus ſi ex interuallo l. 3. §. Cum igitur, ff. de vi, & vi armat. Notant Doctores in l. ſiquis ad ſe fundum, C. ad l. Iul. de vi publ. Boſſ. in tit. de plurib. violent. n. 6. & ſeqq. Gabr. de acquiren. poſſeſſ. concluſ. 1. n. 96. 24. limitatione Menoch. de recuperan. poſſeſſ. remed. 9. n. 170. verſic. Si verò ex interuallo recuperaret.

22 Tertiò, quod dicunt Doctores iram ex iuſta cauſa prouenientem excuſare delinquentem à pœna ordinaria, intelligitur ſiquis durante calore iræ ſic delinquat, ſecus ſi ex interuallo, & calore iræ ceſſante, quia & tunc; & quod plus eſt ſola ratificatio delicti in ira commiſſi mitigationem aufert Gloſ. in l. ſi non conuitij in verbo calore in ſecunda ſolutione & ibi Petr. de Bellapert. col. 2. ante medium, verſic. ſolutio hic perſeuerauit Cyn. n. 3. verſ. Certè ſi perſeueraſſet Angel. n. 6. in fiu. & Salycet. poſt nu. 2. verſ. hæc vera C. de Iniur.

23 Quartò illa concluſio, quod liceat pro ſua, ſuiq; honoris defenſione hominem occidere, ſic declaratur dummodò talis defenſio fiat in continenti, ſecus ſi ex interuallo, prout bene exemplificat Clar. in pract. §. homicidium nu. 21. verſ. idemq; & multò magis bene explicat Petr. à Plach. in Epith. delict. lib. 1. cap. 28. n. 19. Iſto enim caſu, quando exceditur moderamen circa tempus non extraordinaria, ſed ordinaria delicti pœna imponitur. Alioquin ſequeretur, quod ſi ego occiderem aliquem, qui per annum antea me vulnerauit, aut in mei honoris læſionem atroces protulit iniurias iuxta tradita per Hippolit. Riminald. in conſil. 234. num. 59. lib. 3. non ordinaria, ſed extraordinaria pœna puniri deberet. Quod quàm abſurdum ſit, practica contraria, quæ eſt rerum magiſtra optimè docet.

14 Quintò quod dicitur licitum eſſe patri adulterum ſimul occidere procedit, quando occiduntur in continenti, & in ipſa turpitudine inuentos non ex interuallo gloſ. in l. patri in verbo patri ante finem verſi. & debet incontinenti occidere, ff. ad l. iuliam de adulter. & ibi Alberic. in princip. Angel. num. 1. verſ. dummodò vno impetu; & Fulgoſ. n. 2. alia gloſ. in l. quod ait lex §. final. in verbo æquali, ff. eodem. Decian. in tractat. crimin. lib. 5. cap. 15. verſ. vel etiam in continenri non dicitur pater filiam occidere, ſi eam poſt diem occiderit d. l. quod ait lex §. final. in verbo *poſt diem* Auguſtin. ad Angel. de malefic. in verbo *che hai adulterato la mia donna* nu. 21. ad finem verſ. nec huic concluſioni obſtet.

15 Reſtat ſolùm reſpondere contrarijs ex aduerſo deductis. Et primò ad l. Gracchus in 2. reſponſo C. ad l. iul. de adulter. in qno videtur probari, quod marito occidenti adulterum vilis conditionis deprehenſum in adulterio; quia tale homicidium à lege Iulia impunitum ſtatuitur. Subſequitur Reſponſio per hæc verba. *Sed etſi legis authoritate ceſſante inconſulto dolore adulterum interemit; quamuis homicidium perpetratum ſit, tamen, quia nox, & dolor iuſtus factum eius releuant, poteſt in exilium dari.* Hoc eſt ſi occiſus Adulter erat vilis, homicidium eſt impunitum per legem iuliam; ſed ſi occidatur adulter non vilis, quo caſu homicidium legis authoritate non eſt impunitum, illius tamen miſeratio habetur, & pœna minuitur propter inconſultum, & iuſtum dolorem cauſatum ab eo, quod vir de nocte adulterũ inuenerit. Ergò tantum abeſt quod ille textus loquatur de adultero deprehenſo nedum in adulterio, ſed etiam de nocte, & quod textus ille loquatur de adultero deprehenſo in adulterio, & non ex interuallo communiter dixerunt Cyn. Angel. Cater. Gomez. & omnes alij Doctores allegati ſupra nu. 8. quibus addo Socin. iun. in conſi. 34. nu. 6. lib. 2. Et pariter quod tex. in d. l. Gracchus in ſecundo reſponſo loquatur de marito occidenre adulterũ vilis conditionis, voluit gloſ. ibi in figuratione caſus in verſ. & diſtinguitur, & in verbo *occidi poterit*, & ibi Bellapert. in princip. in primo notab. Cyn. nu. 7. verſ. ſi de eo, qui occiditur à marito Bar. in ſummario Odofred, ante n. 1. verſ. certè ſi Gracchus erat vilis perſona, & in verſ. vel vilis, vel humilis Angel. n. 3. & Salycet. n. 1. in ſumm. & n. 4.

16 Non obſtat ſecundò text. in l. Diuus Adrianus, ff. ad l. Pompeiam de parricid. Quo cauetur Patrem occidentem filium eo quia nouercam adulterabat, non pœna mortis, ſed deportationis in inſulã plectendum eſſe, & tamen texrus ille procedit etiam in patre occidente filiam ex interuallo poſt commiſſum adulterium, vt pluribus relatis probat Farinac. conſil. 66. num. 5. ſic enim Dominus ex aduerſo ſcribens

bens

Digitized by Google

bens me ipſum allegat. Quod enim attinet ad meā authoritatem ſciant Illuſtriſſimi Domini mei, quod contrarium fuit ſeruatum, quia non obſtantibus à mè allegaris miſerrima illa mulier, pro qua conſulebam fuit capite obtruncata. Sed quod ille textus debeat intelligi de filio occiſo infragranti adulterio cum nouerca,& non ex interuallo, voluit Paul de Caſtro in l. in ſuis nu. 4. in fine, ff. de liber. & poſthum. plenè Marſil. omninò viden. in d. l. diuus nu. 11. in fine,& n. 13. verſ. & ideò,& n. 17. & n. 19. refert eum,& ſequitur Carer. in pract. criminal. in 3. tracta. de homicid.& aſſaſſin.§. nono quæro nu. 23. Iodoch. in pract. crimin. cap. 85. rubr. de parricid. num.8. Dùm vult patrem excuſari ſi filium inceſtuātem,ſeù adulterantem cum Vxore in ipſo actu occiderit. Hæc ſunt verba Iodochi, pract. Monteleon. par. 4. num.806. fol. 268. dùm loquitur in caſu in quo parentes inuenerūt filios *choeuntes* cum eorum nouerca;& è contra.

17 Sed dato millies, quod textus in d. l. diuus procedat etiam in patre occidente filium ex interuallo adhuc tamen non eſt extendendus ad maritum occidentem adulterum ſtante diuerſitate rationis inter patrem,& maritum. Pater enim haber in filium maximam poteſtatem, & antiquo iure etiam illum occidendi ſine cauſa. Et hodie poteſt ipſum punire etiam ex præterita, & antecedenti iniuria, & ſic ex interuallo; Ideò non mirum ſi excedendo modum non tenetur niſi de exceſſu. Non ſic in marito,qui in vxorem, & adulterum non habet eandem poteſtatem,nec poteſt propter adulterium eos caſtigare,niſi in adulterio deprehenſos ex præallegatis. Et in terminis ſic reſpondet,& declarat Anton. Gomez.in d. l.80.n. 59.

18 Non obſtat tertio ex aduerſo firmata concluſio, quod ſcilicet etiam ex interuallo propter continuatum dolorem ſi prouocatus, vel offenſus aliquem occidat excuſetur à pœna ordinaria,ex eo quod exceſſus etiam in tempore, & ex propoſito commiſſus non pœna ordinaria, ſed extraordinaria plecti debeat ad tradita per Azzon. in ſumma,C.de adulter. col.4.num.20.verſ.Si autem alius, Bald. conſ. 312. col.2.nu 3.in fin.verſ.Sed ſi eſſet, lib.4. Alex. conſ. 140.num.9.lib.2. Afflict. in conſtitut. Regni ſi maritus,num.2.Fortun.Garz.in tract.de vltimo fine iuris Ciuilis,& Canonici,num.177. Nicol. Moron. de rregu.& pace,quæſt.105.nu.25.Plach. in Epirh. delict.cap.36.num.3.Card. Tuſch. in verbo *homicidium*,concluſ.143.num.31. Carer.in pract. §. circa quartum,num.170.verſ.Sed dic, quod etiam ex interuallo, Rayn. conſ.2.num.7. lib. 5. Honded.conſ. 104.num. 30.

19 Hæc enim concluſio, in qua videtur conſiſtere ius, ratio, & ſubſtantia præſentis quæſtionis, quantum in iure ſubſiſtat facile apparebit ſi ſingulæ prædictorum Doctorum authoritates bene inſpiciantur, & ponderentur. Azzo enim in ſumma in loco prætirato facta concluſione, quod maritus poteſt impunè occidere adulterum humilem, & repertum in domo ſua, ſubdit deinde. *Si autem alius,vel in alio loco,quam debeat fuerit occiſus, imponitur pœna, ſed minor ratione temporis,vt quia nox erat, & doloris cauſa, quia difficillimum eſt iuſtum dolorem temperare*. Et ſic dum dicit, *alius*, intelligit de non humili;dum dicit: *in alio loco*, intelligit extra domum mariti; dum dicit *ratione temporis*, non vult intelligere, quia ex interuallo, vt credit dominus ex aduerſo ſcribens, *ſed quia nox erat*, prout expreſsè Azzo ſe ipſum declarat, & ſic non facit ad propoſitum,immò contrarium, quia illa verba, *vt quia nox erat*,indicant adulterum fuiſſe deprehenſum in actu veneris de nocte.

20 Bald.in d.conſ. 312. num.2. in fine. Aliud non dicit,niſi quod inſultatus quando eſt magnus Baro vel ſtrenuus miles non tenetur fugere, etiam quod fugiendo potuiſſet ſe ſaluare,& occidendo inſultantem excuſatur à pœna ordinaria, ergo rantū abeſt, quod loquatur in occidente ex interuallo,quod immò clarè loquitur de occidente in actu rixæ; immò etiam,num.2.verſ.ſecunda, vt defenſio expreſsè dicit, quod defenſio debet eſſe coniuncta, vel quaſi coniuncta offenſioni ab aduerſario illatæ, vel timori vlterius inferendi, quia ex interuallo non dicitur defenſio perſonæ, ſed vltio, & ſic etiam Baldus eo loci probat contrarium eius,ad quod allegatur.

21 Alex.in d.conſ.140.num.9.nullum verbum de occidente ex interuallo,ſed immò bene expreſsè loquitur de occidente furem cum offendiculo poſito ad feneſtram,& ſic occiſo non ex interuallo, ſed quādo fur erat in actu furandi,& dùm loquitur de occidente iniuriantem apertè loquitur tempore illatæ iniuriæ, & dùm loquitur de occidente Vxorem inuentam,& deprehenſam in adulterio.

22 Afflict. in conſtitut. ſi Maritus num. 2. dicit quod maritus occidendo adulterum non ſeruata in totum forma illius conſtitutionis,quę vult quod inſimul,& Vxorem occidat, excuſatur à pœna ordinaria propter iuſtum dolorem, & ſic nihil de occidente adulterum ex interuallo; Immò dùm illum excuſat propter iuſtum dolorem, iam præſupponit dolorem cauſatum à deprehenſione vxoris,& adulteri.

23 Fortun. Garz. iu d. tract. de vltimo fine Iuris Canonici,& Ciuilis num. 177. nec etiam ipſe aliquod verbum facit de marito occidente adulterum ex interuallo, ſed totum contrarium,quia ſemper præſuponit maritum non poſſe occidere adulterum (vt illius verbis vtar) *niſi infragranti in delicto in ipſa turpitudine in eodem iſtanti impetu furoris, & doloris*; licèt bene credat iſto caſu contra Felyn. allegatum ſupra numero. 175. homicidium dici factum ad vindictam.

24 Plach. cap.36.n.3.nihil ad propoſitum. Nicolau. Moron.quæſt.105.n.25. nihil de occidente ex interuallo Cardin. Tuſch. in verbo *Homicidium*. concl. 143.n.31.pariter nec ipſe loquitur de marito occidente ex interuallo adulterum, nec de exceſſu in tempore,ſed de exceſſu in modo occidendo adulterum,qui ipſi iniuriam facit adulterando ſuā Vxorē.

Carer.

Digitized by Google

Cater. in §. Circa quartum n. 170. non potui illum inuenire in mea impreſſione, quæ forſan eſt diuerſa ab alijs,& vt ſupra dixi contrarium tenet in §. nono excuſatur n.3. Ruyn. in conſil. 2. nu. 7. loquitur in longe diuerſo caſu, nempè quando offenſus habuit recurſum ad iuſtitiam,& fuit repulſus,necnon quando contra ipſum fuit commiſſum aliquod immane crimen,& horrenda ſæuitia,& tamen in verſ. nec refert expreſsè dicit quod text.d.l. ſi adulterium cum inceſtu §.Imperatores loquitur in marito occidente vxorem repertam infragranti.

25 Honded. in conſi. 104.n.30.vbi ex Dec.in l.quicquid calore in fin.ff. de regul.iur. reuet iram excuſare infra triginta dies poſt illatam iniuriam. Et quod dictum,aut factum infra dictum tempus dicatur factum ex ira poſt Luc. de Penn. in l.omnes omnino curiales,C. de decur. lib. 10. facilè inquam hoc dictum proſternitur adhibita communi diſtinctione Doctorum dicentium,quod aut offenſus ſanguine, vt aiunt frige facto diuertit ad extraneos actus poſt receptam iniuriam, aut ad extraneos actus, non diuertendo ſemper ſtetit in opere ſe vindicandi, conuocando amicos, præparando arma, & ſimilia faciendo. Primò caſu offenſio ſubſequuta nõ dicatur facta ex ira,nec ad defenſionem,aut prouocationem ſed ex interuallo,& ad vindictam, & iſti ſunt termini præſentis queſt. Secũdò aũt caſu ſemper dicatur facta ex ira,& ad prouocationem immò,& in continenti etiam quod infra triginta dies facta ſit ad tradita per Cepoll. in conſi. 43. nu. 2. verſi. & eodem modo Boer. deciſ. 168. num. 6. in fine Iodoch. in pract. crimin.cap. 76. num.21. Boſſ. in tit. de homicid. num.61. & ſeq. Plach. in Epith. delict. lib. 1. c. 28.num.19. Menoch. conſi.107. n. 40. lib. 1. Maſcard.de probat.lib.3.concluſ. 1126.num. 51. Verũ propoſita dubitatio non eſt de marito occidente adulterum ex interuallo, hoc eſt de eo, qui ad extraneos actus non diuertit,ſed de eo qui ſanguine frige facto,& illo inconſulto iræ calore ceſſante ad alios diuertit actus.

26 Quare ſicut non eſt vera concluſio,quod occidẽs ex cauſa honoris,ſeù defenſionis,ſeù cuiuslibet prouocationis ex interuallo excuſetur à pœna ordinaria,nedùm de marito occidente adulterum, ita nec etiam exaduerſo allegatæ Doctorum authoritates nullo pacto probant. Etſi vellem admittere, quod exceſſus in tempore excuſat occidentem ex interuallo, vtiq; omnia homicidia præmeditata punirentur pœna extraordinaria, cum nullum ferè ſit homicidium, quod non habeat aliquam cauſam præcedentis iniuriæ prouocationis,ſeù defenſionis. Quod quã ſit abſurdum quiſq; conſideret.

27 Non obſtat quartò, quod hodiè Iudices ſoleant irridere cornutos quærelantes, & quod ideò illis licitum ſit,ſaltim ad diminutionem pœnæ ordinariæ manibus proprijs de adulteris vindictam ſumere ſecundum Paul.de Caſtr. in conſi.277.poſt nu.3. verſ. Quod fecerunt lib.2. Boer.deciſ.298.n.1. Ludouic. Bolognin.conſi.103.Bertrand.conſ.341.n.11.lib.1. Grammat.deciſ.98. n.20.Soccin.iun.conſi.34. n. 5. & ſeqq.lib.2.quem ad id allegat Menoch.de arbitr. quæſt.lib.2.caſ. 398.n.25.& 26.

28 Hæc enim alia concluſio patitur eumdem morbũ quem patitur præcedens. Verùm enim eſt, quod ne mariti irrideantur à Iudicibus poſſunt extraiudicialiter ſe vendicare de adulteris,quando eos deprehendunt infragranti,nõ ex interuallo, & ita loquũtur oẽs ex aduerſo præallegati Doctores. Nam Paul. de Caſtr. qui originaliter prædictam concluſionem firmat,loquitur in marito, qui præcedente tractatu cum vxore de faciendo venire adulterum certa hora præparatis hominibus cum baſtonis illum baſtonauerunt, & occiderunt ingreſſum in domum ipſius mariti,& ſic non ex intèruallo,ſed infragranti Boer. deciſ.295. n.1. & 2. pariter loquitur ſecundum terminos Paul. de Caſtr. quem allegat in d.conſi.227. Ludouic. Bolognin.in conſi.103.in meo libro inuenire non potui, quia eius conſilia non ſunt niſi 78. Bertrand.in conſi. 341. lib.1. pariter loquirur de adultero deprehenſo in rebus Venereis in colloquijs, & præparatorijs cum eius vxore,& de nocte, vt patet.in figuratione caſus illius conſilij,& n.1. & ſeqq. Grammat. in deciſ. 98. loquitur in eo, qui occidit mulierem à qua in eodem inſtanti, & ſic non ex interuallo occidens fuerat prouocatus, & verbis iniurioſis,& baſtonatis Soccin.iun.in d. conſ.34. pariter loquitur in adultero deprehenſo in adulterio, vt patet in figuratione caſus illius conſilij,& n.5. & pluribus ſeqq. Menoch.d.caſ.398.n.25.& 26.ſimpliciter refert Paul.de Caſtr.in d. conſi.277. Quomodo igitur ex præallegatis Doctoribus probetur concluſio, quod maritus excuſetur à pœna ordinaria occidendo adulteros ex interuallo, ne à Iudicibus irrideantur; Certè ob mei intellectus imbecillitatem non percipio,cum vt prædixi,loquantur in marito occiſo in actu adulterij,& non ex interuallo.

29 Non obſtat quinto,quod dicitur de marito impunè occidente adulterum poſt trinam monitionem alloquentem cum ſua Vxore iuxta authent. ſiquis ei C. ad l. iuliam de adulter. Hæc enim concluſio duplici ratione retorquetur in contrarium. Primò, quia niſi adulterum cum vxore alloquentem inueniſſet,occidere non potuiſſet. Secundò, quod nec etiam occidere potuiſſet trina monitione non procedente; Indè ergo ſequitur, quod non poſſit maritus ex interuallo,& ſine monitione adulterum cum vxore non loquentem occidere; vltra quod nec etiam poteſt monitione præcedente adulterum occidere niſi eum inuenerit in loco ſuſpecto, & ad adulteriũ apto, vt expreſsè cauetur in d.authent.

30 Non obſtat ſextò communis opinio Doctorum volentium delinquentem ex cauſa honoris mitius puniendum eſſe,cum cauſa honoris æquiparetur cauſæ vitæ l.iſti quidem in fine,ff.quod met.cauſ.l.iuſta, ff.de man.vind.Iaſ.in l. vt vim num. 36. ff. de iuſt. & iur.Crauett.conſ.2.nu.8.Immò,quod honor ſit præponendus vitæ Curt.iun.conſi.79.num.3.Riminald. iun.qui,& alios cumulat conſ.5.nu.98. & conſ. 234.

num.

num.19. 62. & 63. & hoc comprobat authoritate Apoſtoli dicentis, expedit magis mori, quam vt gloriam meam quis euacuet Vaſp. de controuerſ. Illuſt. c.11. num.7. & in terminis huius quæſtionis Bertazzol. conſ.434. lib.2. & conſ.42. lib.1.

31 Hæc enim quæ de pœna mitiganda ex cauſa honoris in medium afferuntur, ſunt veriſſima, ſed ſunt intelligenda, quãdo vindicta fit in continenti, prout in propulſatione alicuius iniuriæ, ex qua maximè læditur honor iniuriam paſſi, exemplificat Clar. in §. homicidium num.21. & Hippolit. Riminald. conſil. 234. num.58. in fine, & ſeq. lib.3. ſecus ſi ex interuallo, vt declarat Petr. à Plach. in Epith. delict. lib. 1. cap. 28. num. 19. & probatur in ſimili de mentita data pro ſui honoris defenſione, quod excuſet mentientem, ſi illa detur in continenti, non ſi ex interuallo Myſinger. conſi.7. num.6. verſi. item hæc relatio Bolognett. in l. vt vim num.94. verſ. ſed ego puto Boſſ. in tit. de iniur. num.7. verſ. Quoad ſecundũ Andr. Gayl. obſeru.101. num.5. verſi. intellige autem lib.2. Baiard. ad Clar. in §. iniuria n.64. in fine.

32 Authoritas autem Bertazzol. in conſulendo pro receptis pecunijs ex aduerſo allegata non debet prævalere prædictorum, & in alijs ſcriptis allegatorum Doctorum authoritatibus, qui ſine premio in terminis mariti occidentis vxorem ex interuallo, vnanimiter ſic tradiderunt. Ex quibus propoſitæ dubitationi negatiuè reſpondendum eſſe, indubitanter de iure crederem, licèt Principem iſto caſu propter occiſoris prætenſum honorem facilius moueri poſſe, ad illi aliquam gratiam faciendam exiſtimarem.

Dubitatio non fuit propoſita in Sacra Conſulta: Sed vt percipere potui mea ſententia magis approbata erat ab illis prudentiſſimis viris. Et ita teneas ſi non vis errare.

Proſper Farinacius I. C. Romanus.

ARGVMENTVM.

Homicidium An & quando, quibuſuè præſumptionibus præſumatur Commiſſum potiùs in rixa, quàm præmeditatè, & quibus etiam præſumptionibus, probetur, quem fuiſſe aggreſſorem, & prouocantem, & è contrà.

SVMMARIVM.

Sententia dicitur notoriè iniuſta, quando ex actis non iuſtificatur, num. 1.

Inimicitia præcedens facit præſumere homicidium præmeditatum, & deliberatum, num. 2.

Amicitia, & beneuolentia inter occiſorem, & occiſum facit præſumere homicidium ſine dolo commiſſum, num. 3.

Sententia lata ſuper homicidio præmeditato non ſuſtinetur quando de qualitate præmeditationis non conſtat, n.4.

Homicidium præſumitur potiùs in rixa, quàm præmeditate commiſſum, num. 5.

Aggreſſor, ſeu prouocator quis fuerit, præſumptionibus probatur, num. 6.

Aggreſſor, & prouocator præſumitur is, qui in armis eſt magis exercitatus, num. 7.

Aggreſſor, & prouocator præſumitur is, qui aliàs fuerit homo malæ famæ, & ſolitus ſimilia facere, num.8.

Aggreſſor, & prouocator præſumitur is, qui in rixa magis vulneratus remanſit, num.9.

Aggreſſor, & prouocator præſumitur is, qui citatus noluit comparere, num. 10.

Aggreſſor, & prouocator præſumitur, qui amouit ſe de loco ad locum, num. 11. & 17.

Prouocatus, & inſultatus præſumitur is, qui in rixa conquærebatur de aduerſario, & clamabat contra ipſum, num. 12.

Aggreſſor, & prouocator præſumitur is, qui magis armatus erat, num. 13.

Armorum præparatio facit inditium præmeditationis, num. 14.

Teſtis vnicus examinatus pro informatione Curiæ plenè probat contrà Curiam, num. 15.

Armorum inſolitorum delatio facit inditium præmeditationis, num. 16.

Aggreſſor, & prouocator præſumitur is, qui erat magis aſſociatus, num. 22. Declara, num. 23.

Præſumptiones præmeditationis tolluntur per contrarias probationes, num. 23. & 24.

CONSILIVM CXLII.

1 VIDEO ex proceſſu mihi exhibito contra Magnificum D. Hieronymum Venetianellum Vrbinaten. ad fiſci inſtantiam ab Illuſtri, & Excellenti D. Vrbini Prætore ipſum condemnatum in pœnam ſcutorũ 300. & exilij à Ciuitate Vrbini pro eo, quod proſequens odio occulto Comitem Paulum Santinellum, vidẽs dictum Comitem hora tertia noctis in circa deambulantèm per Ciuitatem Vrbini, vnà cum Ioſepho Piua famulo Capitanei Thobiæ Nonij, aſſociauerit ſe circa horas quinque noctis cum pluribus alijs armatis, quorum partem penès ſe retinebat, & partem aliquãtulum ab ipſo ſeparatim in alio loco per quẽ dictus Comes ſolitus erat deambulare. Et tunc videntes dictus Hieronymus, & ſocij dictos Comitem & famulum illac tranſeuntes, ipſos animo offendendi, & forſan occidendi, prolatis anteà aliquibus verbis, denudatis enſibus aggreſſi fuerunt, & vulnerarunt. Hæc eſt ni fallor ſumma ſententiæ contrà dictum D. Hieronymum latæ, ex qua, vulnera in comitem, & famulum illata, non in rixa ſubitanea, ſed pręmeditate propter præcedens occultum odium, & quia tunc demùm D. Hieronymus, ſe aſſociauit cum hominibus armatis, quando prius viderat Comitem per Ciuitatem ambulantem, & quia acceſſit ad locum per quem dictus Comes deambulare ſolitus erat. Quæ omnia non eſt dubium, quod ſunt aperta

ſigna

ſigna præcedentis deliberati animi, & præmeditati de occidendo. Sed cùm nullum ex præcedentibus ſignis ex proceſſu conſtare vidi præterquam ex ore vulneratorum certè facilè dici poſſe credidetim ſententiam prædictam eſſe notoriè iniuſtam, cum ex actis non iuſtificetur Pariſ. conſ. 107. nu. 11. lib. 4. Caputaq. deciſ. 126. nu. 2. part. 3. latè Gabr. conſ. 207. n. 5. & ſeqq. & conſ. 167. n. 60. lib. 2.

2 Et quod ex actis non iuſtificetur percurramus ſigna præmeditationis prædictæ in ſententia appoſita, & primò occultum odium, de quo non ſolum in proceſſu non conſtat, immò etiam conſtat de amicitia, & beneuolentia inter eos etiam ex propria confeſſione Comitis, & proptereà ſicut ex præcedenti inimicitia deliberatio, & præmeditatio præſumitur Calon. de indit. & tortur. tract. 4. cap. 1. nu. 4. & tract. 7. n. 2. Alber. in tract. ſtatut. par. 3. quæſt. 64. Boſſ. in tit. de homicid. ſub n 63. Vulpell. conſ. 127. n. 8. verſ. ſicut, & ſi vrgens inimicitia præcederet.

3 Ità, & è contrà ex præcedenti amicitia, quicquid inde ſequutum fuit ſine dolo, & præmeditatione ſucceſſum præſumitur Gandin. in tit. de homicidiar. nu. 29. Alber. in l. 1. §. diuus num. 3. & ibi etiam Angel. num. 3. verſ. & ſi Amici. Marſil. num. 43. ff. de Sicar. Boſſ. in in tit. de homicid. num. 48. Ant. Gomez. de delict. cap. 3. rubr. de homicid. poſt nu. 17. Menoch. de præſumpt. lib. 5. præſump. 40. n. 15. & ſeq. & n. 22. & de arbitt. lib. 2. caſ. 361. n. 23.

4 Quod Comes eſſet ſolitus per Ciuitatem deambulare, & quod D. Hieronymus illam nocturnam deambulationem præſciuerit, ſeu viderit, prout in ſententia explicatur; & quod Hieronymus armatos, quos ſecum duxerat, partim penes ſe, & partim in alio loco retinuerit pariter in proceſſu non conſtat, niſi forſan ex dicto vulneratorum, quare ſuccedit alia concluſio, quod ſententia lata ſuper homicidio, ſeu vulneribus præmeditatè illatis non ſuſtinetur, quando de qualitate præmeditationis non conſtat ex allegatis per Franc. Becc. conſ. 11. num. 15. Clar. in pract. quæſt. 66. verſ. ſed quid ſi pro parte Boſſ. in tit. de inquiſit. num. 82. & 83. Thob. Non. conſ. 96. nu. 1. & 2.

5 Sumus ergo in pura rixa, & iſta eſt veritas adiuuata ex facti veritate, cum in proceſſu conſtet, quod illo die D. Hieronymus vnà cum Dominis Ioanne, & Petro de Corbolis, & alijs ſteterunt omnes in conuerſatione venando ad paſſaros, & piſcando, qui enim vulnerare, ſeù occidere meditatur non ſic ſe voluptatibus implicat, vltrà quod Comes in eius depoſitione de nullo inter eos præcedente odio deponit, videtur præſupponere ea aliquibus præcedentibus verbis rixam fuiſſe ortam. Quibus præſertim ſtantibus rixa potius præſumenda eſt, quàm præmeditatio Boſſ. in tit. de homicid. nu. 64. in fine Alban. conſ. 46. n. 2. & ſeqq. lib. 1. Menoch. de arbitr. quæſt. lib. 2. dicto caſu 361. eodem n. 23. latè Cephal. conſ. 206. n. 1. & ſeqq. lib. 2.

6 Quis autem in hac rixa fuerit aggreſſor, ſeù prouocator, dubiū non eſt ad præſumptiones, & coniecturas recurti debere ſecundùm Alber. in l. 1. §. cum arietes num. 5. verſ. & hoc niſi ex coniecturis, ff. ſi quadrup. pauper. feciſſ. dicat. Boſſ. deciſ. 237. nu. 11. Menoch. de arbitr. lib. 2. caſ. 363. nu. 1. Vulpell. conſ. 7. nu. 12. & conſ. 86. nu. 1. & conſi. 118. nu. 24.

7 Quod Dominus Hieronymus non fuerit aggreſſor, ſed benè fuerit inſultatus à D. Comite Paulo, & ſocio, prima eſt præſumptio, quod Comes Paulus eſt miles magis in armis exercitatus, quàm D. Hieronymus, qui eſt iuuenis annorum viginti, & in militia non exercitatus Cepoll. conſ. crimi. 28. num. 11. in fine verſ. octauo quia Alciat. de præſumpt. reg. 3. præſumpt. 39. n. 11. Menoch. d. caſ. 363. n. 9. Paſeth. conſi. 202. nu. 23. & ſeqq.

8 Secunda eſt præſumptio, quia ſocius D. Comitis erat famulus Capitanei Thobiæ capitaliter banniti, & condemnati, & ſic, aut reus læſæ maieſtatis vigore Bullarum, aut ſaltim malæ famæ, Dominus Hieronymus autem probæ vitæ, & bonæ famæ Alber. in l. vt vim num. 10. ff. de iuſt. & iur. & in l. 1. §. cum arietes num. 5. poſt med. ff. ſi quadrup. pauper. feciſſ. dicat. Alciat. de præſumpt. reg. 3. præſumpt. 39. nu. 8. & 9. Cepoll. conſi. crimin. 29. n. 11. in fine, & n. 12. & nu. 15. verſ. 5. quia D. Antonius Baiard. ad Clar. in §. homicidium nu. 103.

9 Tertia præſumptio quia Comes, & Socius remanſerunt in rixa magis vulnerati, quod iudicio Dei eueniſſe præſumitur, eoſque aggreſſores à iure præſumuntur Alberic. in d. l. vt vim num. 10. ff. de iuſt. & iur. Iacob. Boulen. in repet. l. capitalium §. famoſos numer. 147. ff. de pœn. Cepoll. conſilio criminal. 41. num. 7. Bertazzol. conſil. 449. num. 21. Hippol. Riminald. conſil. 359. num. 36. lib. 4. Honded. conſil. 99 num. 34. lib. 1. & eſt communis, quicquid Aliqui alij pauciores contrarium dixerint.

10. Quarta eſt præſumptio, quod Dominus Comes Paulus citatus ad comparendum, noluit comparere, quæ quidem contumacia ipſum etiam aggreſſorem præſumere facit Vulpell. conſil. 118 num. 17. & num. 21. Hercul de caut. cap. 30. num. 26. verſi. octaua coniectura eſt Bertazzol. conſil. 135. num. 4. Hippol. Riminal. conſil. 217. num. 27. lib. 2. Honded. concl. 99. num. 37. lib. 1.

11 Quinta eſt præſumptio, quod Dominus Paulus hora quarta noctis, in qua homines ſolent ſe domi continere, & etiam in lecto dormire, & non per Ciuitatem ambulare, iuxtà illud, qui malè agit, odit lucem, voluit domo egredi, & ad locum vbi facilè Dominus Hieronymus tranſiturus erat, ſe conferre. Hæc enim egreſſio ex ſua domo hora intempeſtiua, & acceſſus ad locum vbi propè Dominus Hieronymus cenauerat, non modicam contrà ipſum facit præſumptionem, per id, quod Doctores dixerunt de amotione de loco, ad locum ſecundum Bart. in l. 1. §. cum arietes nu. 1. & ibi etiam Florian. nu. 5. ff. ſi quadrup. pauper. feciſſ. dicat. Aret. conſil. 34. num. 1. in ān. & num. 2. Dec. conſil. 676. in princ. & num. 2. Berou. conſil. 173. num. 4. lib. 3.

12 Sex-

12 Sexta eſt præſumptio, quod in rixa Dominus Hieronymus conquærebatur dicendo, *coſi dui cõtra vno*, prout ex depoſitione Vrbani Teſtis Curiæ adminiculata ex depoſitione Petri Ioannis Mariani ibi, *che cridaua, traditori coſi contra vno*, Quæ quidem conquæſtio, & acclamatio, ipſum non aggreſſorem, ſed inſultatum præſumere facit Cepoll. d. conſ. crim. 29. num. 8. verſ. Tertio Quia & num. 14. Alciat. de præſumpt. 39. num. 12. Bertazo. conſ. 1. num. 7. & 8. Hercul. de caut dict. cap. 30. nume. 20. & numer. 36. ante med.

13 Septima eſt præſumptio quod Comes Paulus & ſocius in hac rixa reperti fuerunt magis armati nempè lorica Felyn. in cap. dilecti filij num. 14. ad med: de except. Bertaz. conſ. 449. num. 17. & 18. Vulpel. conſi. 118. numero ſeptimo. Vbi in ſpecie de armato lorica.

14 Octaua eſt præſumptio, & apud me admodum cõſiderabilis, quod Comes Paulus procurauit arma, nempè loricam, eamquè ſibi accommodare fecit a famulo Capitanei Thobiæ, ex cuius domo ambo lorica armati diſceſſerant. Hæc enim armorum præparatio non animo deambulandi, ſeu ſpatiandi per Ciuitatem, ſed delinquendi, & aliquid mali faciendi, prout poſteà fecerunt apertè indicat Cepol. conſ. crim. 18. num. 7. verſ. ſecundo quia, & verſ. tertio quia Herculan. de caut. d. cap. 30. num. 18. Bertazol. conſil. 27. numer. 18. Maſcard. de probat. libro 1. concluſ. 72. numero 11. & lib. 3. concluſion. 1128. num. 12.

15 Nona & præmiſſis addatur depoſitio Diotalleui fuſchi Teſtis Curiæ dicentis de auditu à ſocio Comitis *Che il Conte Paulo andò à trouare il ſeruitore del Capitan Tobia, & egli dimãdò il giacco del Sig. Ranuccio, & che eſſo ſeruitore non glielo voleua dare, & hauendo detto il detto Conte che era per ſeruitiò del Sig. Ranuccio, il detto ſeruitore gli replico, ſe la coſa ſta coſi io voglio venire ancora io, & gli dette il detto giacco, & che eſſo ſeruitore ſi veſti del Giacco del Capitan Thobia ſuo Padrone, & il Conte ſi veſti il giacco predetto, & coſi vſcirno fuori di caſa, mà che prima eſſo ſeruitore diſſe al detto Conte ſtate in ceruello, che non mi meniate in qualche luogo doue non ſi poſſa andare perche io ſon pouero foraſtiero.* Quam quidem huius teſtis depoſitionem, ſi quiſquam conſideret, Vtiq; malum animum, & præmeditationem ex parte Comitis clariſſimè in ſpiciet & hic teſtis licèt ſit vnicus, probat tamen cõtra Curiam cum fuerit pro in formatione Curiæ examinatus Aym. conſ. 100. num 16. Gabr. tit. de teſtib. concluſ. 1. poſt num. 14. lib. 1. Burſat. conſ. 511. num. 21. & conſ. 316. etiam num. 21. Hector. emil. in tract. de teſtib. verſ. teſtis aduerſæ partis num. 2. fol. 5. Et licet deponat de auditu, probat tamen ad defenſionem rei, & contrà producentem Brun. conſil. crim. diuerſ. 115. numero 14. libro ſecundo Cephal. conſilio 65. numero 55. libro primo Thob. Non. conſil. 98. numero decimo & decimooctauo Burſatt. conſil. 20. num. 23. verſ. tertia eadem met teſtis in fine & conſ. 57.

16 Decima non modica oritur præſumptio ex inſolito armorum genere, quod eo tempore Comes deferre voluit, nempè ex enſe cum fodero diſuto, & ſine puntali, & ſic magis, & citius ad vulnerandum apto ad trad. per Ioannẽ de Amic. in conſil. 23. numero 13. Vulpell. conſilio 44. numero 14. & conſilio 118. numero ſeptimo Bertazzol. conſilio primo & numero vndecimo libro 1. Menoc. dict. caſu 363. num. 8.

17 Vndecima non eſt omittenda depoſitio Federici Biacchini teſtis Curiæ dicentis *che prima, che l'Conte partiſſe di piazza viddè venire meſſer Girclamo Venetianello quale haueua Carniero alla cintura, la Spada, & vn par di calze di tela, & ritorno in dietro, & preſa la ſtrada per la Vaggine ſolo, & non sò perche tornaſſe in dietro, & poco dapoi, il Conte anco lui con quell'altro huomo andorno per la vaggine, & douette ſtare vn quarto d'vn hora in circa ehe ritornò poi sù il Conte gridando come hò detto*, Et ſic ex depoſitione huius teſtis, primo apparet, quod eo Tempore Dominus Hieronymus non erat in actu vindicandi, cum adhuc eſſet indutus veſtitu venatorio, & carnerio ad cintulam. Secundo quod Comes Paulus, & eius Socius videntes Dominum Hieronymum recedere ab eorum præſentia, & retrotrahere, Illum inſequuti fuerunt, Hæc autem amotio de loco ad locum viſo aduerſario, Aggreſſionis præſumptionem facit ex ſupra allegatis.

18 Omitto alias Teſtium depoſitiones, qui poſteà à Iudice fuerunt Conſtituti & facti principales ex depoſitione Vulneratorum, Et omitto etiam plura alia inueriſimilia dicta, & etiam mendacia Comitis, & ſocij reſpectiue, quæ ex eodem proceſſu informatiuo Domini Hieronymi defenſionem reſpiciunt ex prædictis ſatis liqueat de eius innocentia & quod fuerit inſultatus à D. Comite.

19 Non obſtant modo depoſitiones Petri Ioanni Mariani, Dominici Caroli vbaldini, Aſcanij Scorzoli, Ioannis Bernardini leonioni, & Comitis Annibalis de Vbaldinis, quibus probari videtur ea nocte Dominũ Hieronymum tempore rixæ, & poſt, fuiſſe aſſociatum à pluribus perſonis, Nam ſi eorum dicta benè perpendantur ſunt ſingulares & inter ſe admodum varij, cum Petrus Ioannis Mariani dicat *finito il rumore veddi quatro, ò cinque*, Aſcanius autem Scorzolus, *finito il rumore di li à poco veddi paſſar giu due, ò tre* Comes Anibal, *Ceſſato il rumore, ſentij correr gente per la ſtrada, che verſo il Capitan Claudio, che non sò quanto fuſſero*.

20 Et rurſus Teſtes prædicti, deponunt de tempore finitæ rixæ, Ioannes autem Bernardinus Leoncini de tempore ante rixam. Idem Petrus Ioannis Mariani dicit *ſentij aprire la porta, che douettero entrare* & ſic deponit de ſuo iuditio, Aſcanius Scorzolus *ſentij batere la porta del Capitan Claudio, mà non veddi neſſuno*, Comes Anibal de Vbaldinis, *non ſentij porta alcuna, che s'apriſſe, & che ſi ſerraſſe*.

Q 21 Domi-

21 Dominicus Caroli deponit ferè impoſsibilia, cum dicat de nocte, lumine non exiſtente, & in rixa benè perſpexiſſe quod ex vna parte non erant, niſi duæ perſonæ, ex alia autem plures, ſi enim rixa contigiſſet de medio die vix hæc diſcretio fieri potuiſſet.

22 Quarè intrant iuris vulgatæ concluſiones, quas hic repetere ſuperfluum eſt, cum cauſa agatur coràm ſapientiſsimo Iudice. Hoc vnum addo quod dato etiam quod concludenter probaretur D. Hieronymum fuiſſe magis aſſociatum, & ſic contrà eum oriretur præſumptio quod fuiſſet aggreſſor ad trad. per Blanch. in pract. criminal. in fine, §. tertia pars defenſionis, num. 17. Herculan. de caut. cap. 30. nu. 33. Bertazzol. conſ. 1. num. 10. lib. 1. Menoch. de arbitr. quæſtion. lib. 2. caſ. 363.

23 Hæc tamen ſola præſumptio tollitur ex tot alijs ſuprà enumeratis contrarijs præſumptionibus, Cepoll. conſ. criminal. 28. num. 15. Ludouic. Bologn. conſ. 36. colum. fin. verſ. Et de iſtis non videtur quis Hippol. Rimin. conſ. 359. num. 28. & 38. & conſ. 361. num. 12. lib. 4.

24 Immo etiam quod hincindè præſumptiones militantes eſſent pares, præferendæ ſunt illæ, quæ carcerati fauorem reſpiciunt, Alciat. de præſumpt. reg. 3. præſumpt. 39. num. 12. verſ. Et cum hic ſimus Herculan. de caut. d. cap. 30. num. 36. Hippol. Rimin. d. conſ. 359. num. 39. lib. 4.

25 Et ex his ſaluo ſemper prudentiori Iudicio, Ego Proſper Farinacius Iuris Conſultus Romanus prædictum D. Hieronymum eſſe in caſu abſolutionis facilè crediderim.

Proſper Farinacius I. C. Romanus.

ARGVMENTVM.

Multa in hoc conſilio explicantur quæ in ſummarijs per te ipſum videre poteris.

SVMMARIVM.

Homicidium atrociſſimum reputatur ratione perſonę occiſæ, & occidẽtis, ratione loci, & temporis in quo fuit commiſſum ratione modi, & euentus, nu. 1.

Latrocinium, & aſſaſſinium commiſſum dicitur ab eo, qui poſtquam occidit eius cadauer derobat, & ſpoliat, num. 1.

Clericus homicida pro homicidio atrociſſimo, & qualificato poteſt tradi Curiæ ſæculari conſulto Papa, nu. 1.

Tractantes, & ordinantes homicidium puniuntur eadem pœna, qua punitur principalis homicida, nu. 2.

Referens ſe ad aliud cenſetur ſe reſtringere, & declarare, prout in relato, num. 4.

Conſilium nudum, & ſimplex ad homicidium non punitur ordinaria pœna homicidij, num. 5.

Confeſſio vaga, & generalis, aut non eſt attendenda, aut non ſufficit ad pœnam ordinariam, num. 6.

Conſilium ad homicidium an dicatur datum per hæc verba, ſi vis occidere occidas, *num. 7.*

Conſulens illi, qui iam deliberauerat delinquere non punitur eadem pœna, qua puniendus eſt principalis delinquens, etiam quod ſimus in atrociſſimis, num. 8.

Auxilium præſtitum poſt delictum, non punitur eadem pœna, qua puniri debet principalis delinquens, nu. 9.

Clericus, & Sacerdos Curiæ ſæculari tradi non poteſt pro iterata derobatione, num. 9.

Confeſſio poteſt incontinenti reuocari, ſeù declarari etiam non docto de errore, num. 10.

CONSILIVM CXLIII.

1 VIDI, & perlegi ſcripturas transmiſſas à Reuerendiſsimo D. Epiſcopo Taurinen. in cauſa homicidij commiſſi de anno pręterito in perſonam Præpoſiti Villæ Cercenaſchi cum conſeuſu conſilio, & etiam vt prætenditur tractatu præcedente cum Mattheo Rubeo Vicecurato eiuſdem Villæ, & quidem negari non poteſt hoc homicidium atrociſſimum reputandum eſſe, tum ratione perſonæ occiſæ, & occidentis, tum ratione loci, & temporis, in quo fuit commiſſum homicidium, tum etiam ratione modi, ac euentus, & ſubſequutæ derobationis bonorum ad text. in l. aut facta, §. pœna grauior, ff. de pœn. in capit. ſicut dignum extrà de homicid. & dixi in mea pract. criminal. in titul. de delict. & pœn. quæſt. 17. num. 10. & quæſt. 18. num. 64. Sola enim derobatio bonorum occiſi poſt commiſſum homicidium inducit qualitatem latrocinij, & etiam aſſaſſinij, vt conſuluit, Cephal. in conſ. 57. num. 20. & ſeqq. lib. 1. Et conſequenter hunc Præsbiterum Curiæ ſæculari tradendum reali degradatione præcedente incorrigibilitate non expectata facilè iure dici poſſe crediderim ſaltim Papa Conſulto ad tradita per Epiſcopum Scalen. in tract. de cenſur. & irregularit. tit. de depoſ. & degrad. cap. 14. & dixi etiam in eodem tit. de inquiſ. quæſt. 8. num. 81. verſ. Ego in hac opinionum contrarietate.

2 Si idem Matthęus explicitè pręcedentem tractatum ſeu etiam auxilium in delicto cohoperatiuum confiteretur facilè eadem pœna eum plectendum exiſtimarem, certum enim eſt, quod tractantes, & ordinantes homicidium, nedùm mandantes pæna homicidij ordinaria tenentur, Ang. conſ. 22. pro deciſione quæſtionis nu. 1. & ſeq. Pariſ. conſ. 166. nu. 19. lib. 4. Bero. conſ. 175. nu. 15. lib. 3. Sic & multò magis (tractatu præſertim præcecente) auxilium in homicidio præſtantes gloſſ. in cap. in verbo, pari pœna verſ. * in tertio caſu, & ibi communiter omnes de offic. de leg. Bart. in l. is, qui opem num. 5. de furt. Clar. in pract. §. final. quæſt. 90. num. 1.

3 Verùm quia percurrendo omnes confeſsiones dicti Præsbiteri nullam video talem adeſſe confeſsionem, quæ poſsit dici certa, explicita, & ſpecifica ad effectum, de quo agitur, Hoc ideò non inuitus in

contra-

Digitized by Google

contrariam trahot ſententiam fatetur enim in ſubſtantia iſte Presbyter ſub die 14. Septembris *Che il Preuoſto fù amazzato sù le quatro hore di notte da Gaſparo Mondo nel giardino della Caſa della Prepoſitura ſotto la pergola, che lui ſoprauene in detto luogo, appunto mentre Gaſparo nettaua il Piſtoleſe imbrattato di ſangue, & che poi ſalito in Camera del Prepoſto gli leuò lenzoli, mobili, & denari, &c.* Sub die autem 9. Maij ſolutus à tormento ratificat per ipſum depoſita ſub dicta die 14. Septembris. & vlterius confirmādo ſcripturam ab ipſo factam, fatetur in die ante mortem Prepoſiti fuiſſe cum Gaſparo, & ſermonem cum eo habuiſſe de Prepoſito occidēdo, ſub his, aut ſimilibus verbis *Et domandandoli io della cauſa della ſua venuta mi diſſe d' Agneſina ſua ſorella, dolendoſi del Preuoſto che fuſſe cauſa che l'haueſſi facto perdere vn partito di matrimonio, e che era venuto riſoluto per ammazzarlo* Deinde ſequitur *Io lo diſſuadeuo da queſto quanto poteua, & al fin mi parue, che voleua diſtorſe da tal deliberatione per allhora Et coſi veniſſimo circa le due hore di notte verſo la propoſitura, & à mezza ſtrada tornò il detto Gaſparo à repigliare il medeſimo ragionamento, & io gli diſſi che ſe voleua venir meco in caſa veniſſe da Chriſtiano, & non faceſſe nouita alcuna, & coſi mi promeſe*, proſequendo Matthæus narrare quomodo posteà Præpoſitus fuit occiſus negando ſe fuiſſe præſentem homicidio, & affirmando illud fuiſſe à Gaſpare commiſſum ipſo ignorante licèt benè fateatur poſt commiſſum homicidium fuiſſe cum Gaſpare in camera Præpoſiti occiſi, in qua Gaſpar pecunias, & bona derobauit, ipſeq; Presbyter partem dictorum bonorum in Eccleſia abſcondit. Verum die 16. Iulij in confrontatione ſibi facta Gaſpare dicente, quod Presbyter Matthæus ipſum requiſiuit de occidendo Prepoſitum, & quod Matthæus fuit ille, qui Præpoſitū vulnerauit, & occidit, Matthæus ſemper ſtetit in negatiua quod vulnerauerit, & occiderit Præpoſitum ſed bene poſtea fatetur eſſe verum *che gl'hà dato conſeglio à far detto homicidio ma che non lo ſa*, & dum poſtea Idem Gaſpar ad præſentiam eiuſdem Matthæi fatetur quod ipſe ſolus vulnerauit, & occidit Præpoſitum, *ma ſi bene che Mattheo fece leuare il Preuoſto da letto, & lo fece venire al luogo doue fù ammazzato, perche vdendo che il Prouoſto non veniua, quando fù fatto romore ſotto la pergola diſſe il Prete ah traditore lo farò ben venire, & andò all'vſcio della camera & lo damandò ch'io lo ſentiuo* Reſpondit Matthæus, *Io non voglio che ſia tormentato, perche egli confeſſa hauer fatto l'homicidio, Io ammetto per vero tutto quello che hà detto.* Et die 17. ciuſdem ductus Presbyter ad ratificandum; quæ ſupra confeſſus eſt. Reſpondit *Io ammetto per verò confeſſo & ratifico che hò conſentito all'homicidio del Præuoſto, & conduſſi Gaſpare da ſan Firmino alla caſa del Præuoſto sù le due hore di notte quando fù fatto l'homicidio come hò detto, Et quanto all'hauer dato conſiglio ſi che nel partire io da Berzano il giorno ſeguente la feſta di S. Roccho mi diſſe Gaſparo che il confeſſore gli haueа detto, che hauendo il Preuoſto cerco di disbonorare ſua ſorella ſe ben lo haueſſe ammazzato, non hauerebbe hauuto carico di conſcienza, & io gli diſſi, che hauendo egli fattoli perdere vn partito di maritarla, quanto à Dio non ne hauerebbe patito carico, & pena ſe bene l'haueſſe ammazzato di piu ammetto, ratiſico, & approuo, che doppo l'homicidio incontinente anamo di compagnia alla camera del Preuoſto, doue io aperſi l'armario, tolſi li denari, li miſi sù il mantello, doue detto Gaſpare li preſe, & ſi li portò, & portaſſimo tutti, doi la caſſa*, Deinde ſub eodem, conſtituto ſubdit, *& quando detto Gaſparo fù in procinto di far l'homicidio io l'auuiſai, che non lo faceſſe & vedendolo deliberato gli diſſi ſe voleua farlo che lo faceſſe, & quando detto Gaſparo daua le ferite al Prouoſto, dal primo, fino all'vltimo colpo, io ero nella mia camera, &* deinde poſt multas variationes dixit, *Io ammetto, & ratifico ogni coſa, &* ad aliam interrogationem reſpondit, *la pergola fù sbatuta da Gaſparo mentre io ſtauo in camera mia, & ſi bene hò conſentito all'homicidio, penſo hauer poco carico d'anima, perche il Preuoſto mi ha infamato in molti luoghi ch'io ſia pieno di mal franzeſe*, & ad aliam interrogationem, *protrei hauerla sbattuta la pergola, ma non me ne ricordo, & mentre fù occiſo il Preuoſto, Io era andato nella mia camera à votar l'vua portatami da Gaſparo nel cauagno come hò detto, Et perche per andare nella mia camera ſi paſſa per la logia doue è la camera, nella quale dormiua il Preuoſto forſe ſarà parſo à Gaſparo, ch'io habbi addimandato, il Preuoſto, mà la verità è che io non lo domandai mà il preuoſto andò à Baſſo ſolo dal ſcorlar della pergola come era ſuo ſolito, & potria eſſere, che nel partir del Giardino io habbi detto à Gaſpare che andauo per adimandar detto Preuoſto, mà la verità è che non lo dimandai mà andai di lungo alla mia camera* ex prædictis Itaque omnibus confeſſionibus Presbyteri Matthæi non video conſtare de aliquo mandato, ſeù requiſitione facta Gaſpari (prout idem Gaſpar aſſerit) de occidendo Præpoſitum, prout nec minus video ipſum confiteri aliquod præſtitiſſe auxilium in delicto cum expreſſe neget ſe illi aſtitiſſe. Et multo minus video aliquod præſtitiſſe conſilium, ſeu conſenſum pro quo ordinaria delicti pœna infligi poſſit Nam quamuis die 16. Iulij fateatur verum eſſe ſe dediſſe cōſilium ad hoc homicidium, & etiam admittat pro vera confeſſione Gaſparis in omnibus, prӕterquam in eo in quo dicebat, quod ipſe vulnerauerat Prępoſitum, & rurſus die 17. eiuſdem ductus ad ratificandum, ratificet conſentijſſe homicidio prædicto conducendo Gaſparem ab Eccleſia ſancti firminì ad domum Præpoſiti hora ſecunda noctis; qua fuit factum homicidium, vt dixerat, & eidem dixiſſe quod quoad Deum pœnam non meruiſſet ſi Præpoſitum occidiſſet.

4 Attamen Iſte conſenſus cū conductione Gaſparis ad domū Præpoſiti ſic per ipſum ratificatus nō fuit præſtitus ad effectum occidendi Præpoſitum, ſi benè ponderentur illa verba ſubſequentia, *come hò detto*. Quæ referuntur ad id quod dixerat ſub die 9. Maij, dum recenſet ſermonem habitum cum Ga-

ſpare in illo itinere ab Ecclesia ſancti Fermini ad domum Præpoſiti, & non ſolum nan fatetur, tunc conſentijſſe dicto homicidio, ſed illud expreſsè etiã diſſuaſiſſe, & quod Gaſpar ſecum venit ad dictam domum, cum expreſſa promiſſione de non occidendo Præpoſitum. Non enim dubitandum eſt, quod illa verba, *come hò detto*, relatiua ad aliud ſuum præcedens examen reſtringunt confeſſata in præſenti examine, & ab eodem primo examine declarationem recipiunt ex allegatis per Bertaz. in conſ. 53. num. 1. & ſeqq. & conſ. 199. nu. 13. & conſ. 242. num. 16. & ſeqq. lib. 1. & dixi in tit. de reo confeſſ. & conuict. q. 81. num. 351.

5 Et dum poſtea in eadem ratificatione fatetur conſuluiſſe, ſeù perſuaſiſſe Gaſpari homicidium illi falsò præſupponens, quod quoad Deum pœnã non paſſus eſſet, ex quo Præpoſitus conatus fuit vituperare ſororem ſuam. Hoc inquam prætenſum conſilium cum ſit nudum, & ſimplex, non videtur ordinaria homicidij pœna plectendum, Imol. in Clem. 1. num. 13. & ibi etiam Card. Zabar. num. 9. & num. 17. verſ. hic autem non committitur delictũ de pœn. Bero. in cap. 1. num. 100. verſ. prædicta diſtinctio extrà de offic. deleg. & ibi etiam Hippol. Rimin. num. 90. in fine, verſ. vnum tamen obſtat Marſil. conſ. 24. num. 17.

6 Et dum etiam die 16. Iulij admittit pro vera confeſſione Gaſparis in omnibus excepto eo, quod vulneraſſet Præpoſitum. Hæc inquã confeſſio nimis vaga, & nimis generalis eſt, & propterea, aut nõ attẽdenda, aut ſaltim non ſufficiens ad pœnam ordinariam; Roman. conſ. 455. n. 4. Boſſ. in tit. de confeſſ. n. 43. & ſeqq. Brun. de indit. & tortur. p. 2. q. 6. n. 9. Cũ alijs per me relatis in pract. crimin. p. 2. tit. de reo cõfeſſo, & conuict. quæſt. 81. n. 31. & ſeq. Ea præſertim, quod in ratificatione, vt mox dicam, fuit reuocata.

7 Verum id, quod omnẽ tollit difficultatẽ eſt, quod eadẽ die 17. Iulij, & in eodem examine idẽ Presbyter, modò vnũ, modò aliud cõfitendo declarat qualitatẽ conſilij dati ad hoc homicidium ſub his verbis, *Quando Gaſparo fù in procinto di far l'homicidio, io l'auuiſai, che non lo faceſſe, & vedendolo diliberato, io gli diſſi, ſe voleua farlo, che lo faceſſe*, ex qua confeſſione, duæ reſultant iuris concluſiones, prima eſt, quod per hæc verba, *ſi vis occidere occidas*, nõ indulcitur conſiliũ ordinaria homicidij pœna puniendũ, prout in terminis conſuluit, Hippol. Rimin. in conſ. 310. nu. 1. & nu. 26. lib. 3. Sunt enim hujuſmodi ver- conditionaliter prolata, & in liberã voluntatẽ delinquẽtis repoſita, Ideò nec conſiliũ, nec mandatũ per ſe fuerunt ex allegatis per Hippol. Rimin. vbi ſupra.

8 Secunda eſt concluſio, quod conſulens illi, qui iã deliberauerat delinquere, pariter nec ordinaria delicti pœna plectẽdus eſt, etiam, quod ſimus in atrociſſimis, Felyn. in c. 1. num. 9. extra de offic. deleg. & ibi Dec. nu. 45. & ſeqq. Bero. num. 89. in fin. & Mantua poſt num. 34. Idem Felyn. in c. ſicut dignum, nu. 8. de homicid. Cagnol. in l. conſilij, nu. 7. de regul. iur. Couar. in Clem. 1. p. 2. §. 2. nu. 1. verſ. quamobrẽ. de homicid. Plach. in epit. delict. c. 17. poſt n. 7. Menoch. de arbitr. q. caſ. 351. num. 24. & ſeqq. Pract. Conrad. rubr. de conſulentibus, nu. 2. Cephal. conſ. 76. nu. 54. Vbi loquitur in crimine læſæ maieſtatis, quorom opinio, & verior, & æquor ſemper mihi viſa fuit, & eam propterea in iudicando ſequutus, quicquid alij ſecus dixerint.

9 Et quod attinet ad auxilium præſtitum poſt delictum in derobatione bonorum vnico verbo reſpondetur, auxilium poſt delictum præſtitum non poſſe ordinaria delicti pœna mulctari ſecundùm Canoniſt. in d. c. de offi. deleg. & in d. Clem. 1. de pœnis. Clar. in pract. §. fin. quæſt. 90. num. 2. verſ. aut verò non præceſſit aliquis tractatus Menoch. de arbitr. caſ. 349. num. 21. & ſeq. vltrà quod ſacerdos pro prędicta derobatione bonorum etiam quod fuiſſet iterata non põt Curiæ ſeculari tradi cap. tuæ de pœn. Diaz. in pract. crim. Canon. in verb. fures cap. 90. ſecundum vltimam impreſſionem.

10 Et id ꝙ in præſenti caſu maximè videtur conſiderandum eſt, ꝙ quicquid Præsbiter Mattheus confeſſus fuerit die 17. Iulij, illud idem, in maiori parte videtur poſteà, aut reuocaſſe, aut ſaltim declaraſſe in eodem conſtituto, in quo fatetur, ſe aliud non dediſſe conſilium Gaſpari, niſi ꝙ *vedendolo deliberato gli diſſe, che ſe lo voleua fare lo faceſſe, & che quando Gaſpare daua al Prepoſto, lui era nella ſua Camera, & che quando la pergola fù sbattuta da Gaſparo lui ſtaua in Camera*, & ſic non videtur attendenda præcedens confeſſio, quia cùm non fuerit à fiſco acceptata, & in eodem conſtituto fuerit reuocata, aut ſaltim reſtricta, ſeù declarata, attenditur vltima confeſſio, & declaratio etiam non docto de errore primæ confeſſionis ad gl. in cap. fi. in verb. iuſta cauſa in fine de iure iur. in 6. Boſſ. in tit. de confeſs. n. 63. & dixi in dicto tit. de reo confeſſ. & cõuict. q. 81. n. 248. & ſeq.

11 Sum igitur in voto ex proceſſu fabricato nõ poſſe hũc Presbiterũ iure degradari, & Curiæ ſeculari tradi, ſed quia ex ijs quæ in eodem proceſſu apparent apud me valdè ſuſpectus, & inditiatus eſt, ꝙ precedẽte tractatu cũ Gaſpare ipſum cõduxerit ad domum Prepoſiti ad effectũ illum occidendi, & ꝙ omnia fecerit, prout fatetur Gaſpar, excepto, ꝙ Præpoſitum proprijs manibus occiderit, ſi Iudex eſſem illum iterum torqueri mandarẽ ſine præiudicio confeſſatorũ & conuictorũ pro habenda vlteriori veritate eiuſq; ſpecifica, & explicita confeſſione ſuper dicto præcedente tractatu, & auxilio præſtito in delicto vocando Presbiterum, vt de lecto ſurgeret, & ad locũ vbi ſicarius aderat proficiſceretur, ꝙ ſi fateatur, Curiæ ſeculari præuia degradatione ipſum traderem, ſi verò perſiſteret ad perpetuas triremes illum trãſmitterẽ. Nimis .n. durũ exiſtimo, nec vnquã ſeruatũ vidi ex huiuſmodi generali, & vaga confeſſione delictorum reos morti traditos.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

ARGV-

ARGVMENTVM.

Cautio de non offendendo, An, & quando rupta dicatur per offenſionem factam ab eo, qui cautionem non ratificauit, vel per offenſionem non ratificanti illatam à ratificante, & an ratificatio debeat eſſe expreſſa, & an ſufficiat tacita, & quando ſoluens pœnam promiſſam pro non ratificante, & offendere habeat pro ſua releuatione regreſſum contra eundem offendentem, qui cautionem non ratificauit.

SVMMARIVM.

Cautio de non offendendo non dicitur rupta ab eo, qui cautionem iu eius abſentia præſtitam non ratificauit, nu. 1.

Cautionis de non offendendo pro aliquo abſente præſtita ratificatio nunquid cenſeatur inducta ex ſcientia, & non contradictione, num. 3. Vbi etiam an iſta ratificatio debeat eſſe expreſſa, an vero ſufficiat tacita ex ſola præſentia, & ſcientia, num. 3. 6. & ſeqq. per totum in diſcurſu.

Pacem, ſeù cautiouem de non offendendo pro aliquo abſente, ſi præſtita fuerit, debet requiri iſtè abſens ad ratificandum pacem, quam ſi tacendo illam non ratificet, cenſetur recuſare, nu. 3. & nu. 7. Vbi contra.

Ratificatio nunquam inducitur ex actu, qui fieri poteſt abſquè eo quod agens præcedentem actum ratificet, num. 4.

Pacis, ſeù cautionis de non offendendo ratificatio in dubio, vt non fuerit facta præſumendum eſt, nu. 4. in fine.

Præſentia, ſeù ſcientia cum taciturnitate, & non contradictione non eſt modus inducendę obligationis maximè in pœnalibus, num. 5.

Conſentire præſumitur, qui valens contradicere non contradicit, nu. 7. Vbi declaratur hæc concluſio.

Præſens, & non contradicens habetur pro negante, quando contradicendo non potuiſſet impedire id quod agitur, num. 7.

Decretum Iudicis in inſtrumento appoſitum non trahitur ad tacita, uu. 8. & nu. 26.

Cautio de non offendendo ſi fuerit præſtita etiam pro abſentibus ruptaquè fuerit ab abſente, qui illam non ratificauit, nunquid is, qui pro abſente promiſit, & pœnam ſoluit, poſſit pro releuatione indemnitatis agere contra eum abſentem, & non ratificantem, qui cautionem rupit, num. 9. & ſeqq.

Cauere de non offendendo pro ſuis conſanguineis, An quis cogi poſſit, num. 9. & 10.

Diſpoſitio loquens cum aliquo præſuppoſito, ceſſante præſuppoſito locum non habet, nu. 9.

Pax, ſeù cautio de non offendendo non cenſetur rupta per offenſionem illatam illi, qui pacem ſeù cautionem non ratificauit, num. 11. nec ab eo, qui pariter pacem, ſeù cautionem non ratificauit, num. 22.

Statuta, & conſtitutiones recipiunt interpretationem paſſiuam à iure communi, nu. 11. in fine.

Pœna non habet locum, niſi in caſu de iure expreſſo, nu. 12.

Statutum, ſeù conſtitutio obligans ad pœnam, loquens in vno caſu non trahitur ad alium etiam, ex identitate rationis, num. 12.

Pœnam pro delicto alterius nemo ſoluere debet, nu. 13.

Cauſa proxima, & immediata attenditur ſemper potius, quam cauſa remota, & mediata, uu. 13.

Dans operam rei illicitæ tenetur de omni eo, quod ſequitur quando illud illicitum fuit cauſa proxima eius quod ſequitur ſecus ſi remota, nu. 13. in fine.

Damni cauſam dans, damnum ipſum dediſſe videtur, quando illa cauſa erat præordinata ad illatum damnum aliter ſecus, nu. 14.

Sententia contumacialis nunquam tranſit in iudicatum, num. 16.

Pax, ſeù cautio de non offendendo, licèt non dicatur rupta à non ratificante is tamen, qui pro abſentibus promiſit ſoluere debet conuentam pœnam, nu. 17.

Sententia, vt dicatur notorie iniuſta requiritur, vt iniuſtitia ſit adeò euidens, vt nullam prorſus dubietatem, & reſponſionem recipiat, nu. 19.

Soluens Fiſco pro delicto alterius debet releuari ex bonis delinquentis, Declara vt nu. 21. & 22.

Ratificatio inducitur per taciturnitatem iunctam cum aliquo actu poſitiuo, Declara vt nu. 23.

Fideiuſſor dicitur approbare contractum illius pro quo fideiubet, Declara vt nu. 24.

Ratificatio tacita cautionis de non offendendo non ſufficit ad incurrendam pœnam conuentionalem, nu. 25.

CONSILIVM CXLIV.

1 SI Dominus Brutus Odoardus promiſſionem pro eo factam à Domino Mutio Migliano de non offendendo Equitem Mucciarellum minimè ratificauit, regula ſtat pro eo, quod quamuis eundem Equitem offenderit ad pœnam promiſſam non tenetur, ſic enim poſt alios, quos referuntur antiquiores in ijs terminis conſulendo ſcripſerunt inter conſ. criminal. diuerſ. lib. 1. Ludouic. de Alper. conſ 145. in princip. & num. 1. Ioan. Anton. Conca conſ. 148. & num. 1. & Ioan. Baptiſt. Venturin. conſ. 148. nu. 4. Hippol. Riminal. conſ. 103. num. 1. & ſeqq. lib. 1. & conſil. 470. num. 1. & ſeqq. lib. 4. Vbi reſpondet contrarijs, & voluit etiam Hieronym. Magon. deciſ. lucen. 100. in princip. iuncto uum. 25. & ſeqq. & num. 33. Et ſicut hæc concluſio eſt communis, ita nec etiam ex aduerſo in dubium reuocatur.

2 Difficultas autem ſolum videtur conſiſtere in duobus. Primo ſcilicet an Dominus Brutus præſens inſtrumento cautionis prædictæ, & approbans fideiuſſores Domini Murij cenſeatur ratificaſſe promiſſionem pro eo factam ad effectum de quo agitur. Secundo quatenus ex dicta ſententia nulla fuerit in-

Digitized by Google

ducta ratificatio, An ſaltim ipſe Dominus Mutius habeat regreſſum pro ſua releuatione contra Dominum Brutum, ex quo non ſponte, ſed ex neceſſitate, & vt dicitur vigore ſtatuti, ſeu conſtitutionis ſe obligauerit.

Quod attinet ad primam inſpectionem dicitur,
3 quod quamuis Moron. in tractat. de fide tregu. & pac. quæſt.132. num.7. ſecundum vltimam impreſſionem videatur affirmare hanc ratificationem induci ex ſcientia, & non contradictione. Attamen ſicut ipſe pro ſua opinione, nec iura, nec rationem, nec aliquam Doctorum authoritatem facientem ad propoſitum allegat; ità nec etiam eadem opinio à Doctoribus recepta eſt, cum vt aliàs probaui, & nūc repetere non eſt incongruum in propoſita facti ſpecie, ratificatio debet eſſe expreſſa, & non tacita, nec propterea ſufficit ſola præſentia, ſeu ſcientia, & non contradictio ſecundum Corn. in con.248.nu.6. lib.4. Pariſ.conſ.109. num.17. lib.1. Paul. de Caſtr. in l.bonorum, num.5. & 6. ff. rem ratam haber. vbi expreſsè dixit, quod requiſitus ad ratificandum pacem cum præfixione termini, aut etiam ſine termino, cenſetur recuſaſſe ſi tacendo illam non ratificet quàmprimum poteſt, nec diſſentit, Bero. in conſ. 199. num. 7. & conſ.206. num. 14. verſ. & hæc ratificatio, & numer. 16. lib. 3. Ludouic. de Alpher. conſ. criminal. diuerſ.147. num.2.verſ. & ratio poteſt eſſe lib.1. Vbi quod ſi quis habita notitia de pace, ſeu promiſſione pro eo facta, quamprimum eam non ratificet, cenſetur diſſentire, & improbare ex Corn. in loco præcitato.

4 Eapropter, licet Dominus Brutus fuit præſens ſtipulationi cautionis de non offendendo, fideiuſſoreſquè Domini Mutij approbauerit, non tamen ex hoc cenſetur ratificaſſe inſtrumentum prædictum ex præallegatis; & etiam quia numquam inducitur ratificatio ex actu, qui fieri poteſt, abſquè eo, quod agens præcedentem actum ratificet ad trad. pet Bart. & Paul. de Caſtr. in l. Paulus reſpondit, ff. rem ratam haberi; Sed ſic eſt, quod præſentia Domini Bruti inſtrumento cautionis prædicto adhibita fuit, vt Mutij fideiuſſores approbaret, prout ex Inſtrumenti lectura apparet, ergo non poteſt inducere præſumptam ratificationem ipſius cautionis, & hæc interpretatio omnino ſumenda eſt, tum quia eſt Domino Bruto vtilior, tum etiam quia ad excludēdam ratificationem, quælibet cauſa, ſeu occaſio ſufficiens eſt, prout in ſimili benè arguit Gabr. conſ.36. num.75. & Cornazan. in deciſ. lucen. 99. num. 25. & ſeq. & facit deciſio Putei 27. numer. 2. & ſequen. lib. 1.

5 Accedit præmiſſis alia viua ratio, quia ſcilicet præſentia, ſeu ſcientia cum taciturnitate, & non contradictione non eſt modus inducendæ obligationis (maximè ad pœnam) l.filius familias, §.inuitus, & ibi gloſſ. in verb. non probetur, ff. de procurator. Bal. in l.ſi ſine num. 4. verſ. quarto quæro C. ad Velleianum, Roncad. in l. quæ dotis, num. 52. ff. ſolut. matrimon. Alexandr. conſil. 152. numero nono, & conſilio 180. numero quarto, libro ſeptimo.

6 Quæ quidem ratio (vt modo etiam reſpondeam primæ dubitationi Illuſtriſſimi Domini mei Ponentis) æquè militat, ſiuè non ratificans offendatur (prout in iſto caſu videntur loqui aliqui ex Doctoribus præallegatis) ſiuè etiam non ratificans offendat, prout in noſtra facti ſpecie, immo ſi veritatem fateri velimus, maior dubitandi ratio poterat conſiderari, in non ratificante offenſo, qui agit ad pœnam contra offendentem, qui expreſsè promiſit illum non offendere, quàm in eo, qui agit contra alium, qui nihil promiſit, nec expreſsè ratificauit: Si enim ad hoc, vt offenſus in pace, ſeu cautione compræhenſus poſſit contra offendentem promiſſorem ad pœnam agere, neceſſaria eſt, eiuſdem offenſi expreſſa ratificatio. Nec ſufficit ſola ſcientia, & non contradictio, Vtiquè multo magis eadem expreſſa ratificatio videtur neceſſaria, quando agitur contrà eum, qui nihil promiſit, nec promiſſionem expreſsè ratificauit, arguendo ab identitate, vel à maioritate rationis, vt ſupra.

7 Nec facit Herculan. per Dominum ſcribentem exaduerſo allegat. in tract. de Cautio. de non offenden. cap.42. num. 20. & ſeq. vbi videtur æquiparare conſenſum, & non contradictionem, loquitur enim Herculan. quando conſanguineus expreſsè fuit citatus in iudicio ad conſentiendum, Tunc enim forſan non erit incongruum dicere, quod comparendo, & non contradicendo cenſeatur conſentire, quia cum fuerit vocatus prout idem Hercul. ponit ad dicendum cauſam quare non debeat conſentire, ſi nullam allegat cauſam habetur pro conſentiente; non ſic in caſu noſtro, in quo nulla interuenit citatio, ſed tantum extraiudicialis præſentia, & ſcientia. Ex qua vt dixi obligatio induci non poteſt præcipuè ad pœnam, & regula illa per eundem Dominum ſcribentem conſiderata, quod ſcilicet, qui potuit contradicere, & non contradixit præſumitur conſentire, retorquetur in contrarium, quia etiam quod Dominus Brutus voluiſſet repugnare obligationi faciendæ per Dominum Mutium pro ſe, & ſuis conſanguineis, non tamen poterat illam impedire, cum ad ſic ſe obligandum eſſet à Iudice coactus, & prout exaduerſo prætenditur, vigore conſtitutionis, ſeu ſtatuti, & propterea intrat regula contraria, quod ſcilicet præſens, & non contradicens habetur pro negante, quando contradicendo id quod agitur impedire non potuiſſet ad gloſ. in l.Caius in verbo non obeſſe verſ. tu autem dicas, & ibi Salic. & Caſtren. ff. de pignoratit. act. Felyn. in cap. nonnè num. 21. extrà de præſumpt. Alexan. conſ.131. in cauſa nu.5. verſ. item quia extat regula lib. 2. Tiraq. de retract. lignag. §.1. gloſſ.9. nu.149.

8 Et omnibus prædictis ceſſantibus; adhuc video remanere firmum fundamentum aliàs factum, quod etiam quod ex præſentia, & non contradictione dicti Bruti, fuiſſet inducta tacita, & ſufficiens ratificatio, Adhuc illa eſſet nulla, vti facta à minore, ſine

con-

coñſenſu proximiorum, & Iudicis decreto (quod vt aliàs probaui ad tacita non extenditur etiam ex maioritate rationis. Ex Pariſ. in conſ. 100. nu. 24. lib. 1. cum alijs per Simoncell. de decret. lib. 1. tit. 1. num. 93. & ſeqq.) Nec obſtat non requiri decretum, quando quis ſe obligat coactus, & ex neceſsitate, quoniam ſtante cautione iam præſtita per Dominum Mutium tamquam proximiorem, ipſe Dominus Brutus non erat à Iudice coactus ad cauendum, aut promittendum nec pro ſe, nec pro alijs, nec etiam ad ratificandum dicti Mutij promiſsionem, Nec aliqua reperitur conſtitutio, quæ eundem Dominum Brutum cogeret ad ratificandum promiſsionem ab ęo factam, licet ad hunc effectum Hercul. dict. cap. 42. num. 21. ponat cautelam, vt conſanguineus citetur ad dicendum cauſam quare non debear ratificare, quæ in caſu noſtro non fuit adhibita, ideò decreto omninò opus erat.

9 Quod verò attinet ad ſecundum difficultatem, nunquid ſcilicèt Dominus Mutius pro releuatione ſuæ indemnitatis poſſit agere contrà Dominum Brutum ex quo promiſit, & ſe obligauit ex neceſſitate Conſtitutionis; ſeù Statuti, iuxà tradita per Nicol. Moron. de fid. treg. & pac. quæſt. 159. reſpondetur primo aſſumptum non eſſe verum. Non enim ſuper hoc inueni aliquam Marchiæ conſtitutionem, quæ cogat ad cauendum pro ſuis conſanguineis, Pariter, nec Bulla Pij Quarti 128. in prima parte Bullarij, ſi eius verba benè perpendantur, præcipit, quod pro ſuis conſanguineis, quis cauere teneatur licèt benè dicant, quod partes ſic caueri procurent pro maiori earum vitæ aſſecuratione, & propterea tali caſu Bulla dat formam notarijs, quandò debeant extendere illam clauſulam, *per ſe, &c.* vel *pro ſe, &c.* ſi verò dicatur adeſſe in hoc Aſculana ſtatuta, vel bannimenta, oportet probare, & videre quare ceſſante Præſuppoſito Moroni in dicta quæſt. 154. quod ſcilicèt Mutius obligauerit ſe ex neceſſitate ſtatuti, ſeù conſtitutionis ceſſare etiam debet eius declaratio (quatenus vera ſit) l. mancipia, & ibi Salyc. & alij, C. de ſeru. fugitiu. Dec. conſil. 203. num. 2. Natta conſil. 343. num. 2. lib. 2. Roland. conſi. 10. num. 14. & ſeq. lib. 4. & in ſpecie ſentit coactum à Iudice ad cauendum pro ſuo conſanguineo, & pro eo ſoluentem non habere contrà ipſum aliquam repetitionem, ſeù regreſſum.

10 Quod ſi dixeris, (prout dicitur in ſecunda dubitatione Illuſtriſſ. Domini mei Ponentis) quomodò ergò hodie coguntur homines ad cauendum pro ſe, & conſanguineis nulla ad id cogente conſtitutione, aut ſtatuto, cum nec etiam de iure communi ad ſic cauendum aliquis cogi poſſit, prout tradit Vulpell. in tract. de fid. tregu. & pace. quæſt. 83. Reſpondeo opinionem Vulpelli non carere contradictoribus; quoniam quod imò de iure communi cogi quis poſſit ad cauendum, non ſolum pro ſe, & conſanguineis ſed etiam pro amicis familiaribus, & ſequacibus, voluerunt, Bart. in l. illicitas, §. ne potentiores num. 5. verſ. ſed nunquid ff. de offic. Præſid. Felyn. In rubr. de treg. & pac. num. 10. in fin. & num. ſeq. in quinta declaratione, Bald. in l. 1. in fin. C. de Epiſc. & Cleri. Hercul. de Caut. de non offend. cap. 8. nu. 1. & ſeq. Idem Moron. de fide, &c. quæſt. 170. num. 8. & hæc ſecunda opinio, prout idem Vulpell. fatetur in dict. quæſt. 83. num. 2. communiter recepta eſt in pratica in toto ſtatu Eccleſiaſtico, & præſertim in prouincia Vmbriæ, & Piceni; Et tamen conſanguineum, pro quo alter promiſit non teneri ad pœnam, ſi promiſſionem pro eo factam non ratificauit in terminis iùris communis, & generalis ſtili ſtatus Eccleſiaſtici, ſcripſerunt Doctores allegati ſupra in principio, pro quibus etiam facit alia generalis concluſio, quod niſi pręcedat ratificatio, tàm ex parte offendentium, quàm ex parte offenſorum, quorum nomine facta fuit pax, ſeù pcæſtita cautio, numquam eadem pax, ſeù cautio rupta cenſetur iuxta doctr. Bartol. in l. ſi vxor. §. ſi quis vxorem nu. 12. ff. ad l. iuliam de adulterijs, Bald. in l. final. num. 2. & ibi etiam Salic. col. 2. in princ. num. 1. ad med. verſ. ex his infertur, C. ad macedonian. Pariſ. conſ. 78. num. 49. lib. 1. Marſil. ſingul. 237. ante fi. verſ. quid autem ſi facio pacem Socin. iun. conſ. 103. n. 15. lib. 30.

11 Reſpondetur ſecundo, quod etiam data conſtitutione, ſeu ſtatuto ſic cogente ad cauendum pro ſe, & conſanguineis. Non tamen creditur vera declaratio Moroni, quod ſcilicet tunc conſanguineus non ratificans, teneatur ad pœnam, & illius reſarcitionē ſoluenti pro eo. Ratio enim, qua Doctores prææallegati in terminis iuris communis, & generalis ſtyli ſtatus Eccleſiaſtici, moti ſunt ad contrarium tenendum fuit, quia nemo alium inuitum obligare poteſt §. item verborum inſtit. de inutil. ſtipular. cum vulgaribus. Quæ quidem ratio ſicut militat in ijs, qui à Iudice coacti ex vi legis, ſeu ſtyli promittunt pro ſuis conſanguineis, ita etiam militat in alijs qui ſic ab eodem iudice coguntur ex vi alicuius conſtitutionis, ſeu ſtatuti, certiſsimiq; iuris ſit, quodcumque ſtatutum, ſeu conſtitutionem, paſſiuam recipere interpretationem à iure communi, Roland. poſt alios, quos allegat conſ. 37. num. 2. lib. 2. & conſ. 62. nu. 6. & ſeq. & conſ. 72. n. 28. 32. & ſeqq. lib. 1. & cōſ. 257. num. 9. lib. 2.

12 Quamuis enim ſtatutum, ſeù conſtitutio dicat, vt quis cogi poſſit ad cauendum pro ſe, & ſuis conſanguineis, & vlterius non progrediatur, non tamen per hoc cenſetur voluiſſe, vt ipſi conſanguinei non ratificantes in caſu contrauentionis teneatur ad pœnam, tum quia pœna non habet locum niſi in caſu expreſſo l. at ſi quis §. diuus, ff. de relig. & ſumpt. funer. Dec. in l. factum §. in pœnalibus num. 11. ff. de regul. iur. Menoch. de arbitr. 99. lib. 2. caſ. 276. tum etiam, quia ſtatutum, ſeu conſtitutio, & præſertim obligans ad pœnam loquens in vno trahitur ad alium non expreſſum etiam quod plus eſt ſtante identitate, ſeu maioritate rationis l. illam, & ibi Caſtren. Alexan. & omnes C. de collation. l. præcipimus in fine, & ibi Bart. C. de appellat. Sarmient. Select. interpret. lib. 1. cap. 12. cum alijs nouiſſimè cumulatis

per

per Honded. conſil. 95. num. 99. & ſequent.

13 Nec obſtet ſi exaduerſo dicatur, quod ſi præmiſſa vera eſſent ſequeretur abſurdum, quod Dominus Mutius ſoluiſſet pœnam pro culpa, & delicto alterius,& quod propterea intrat concluſio, quod ſoluens pro alieno delicto poteſt ab ipſo delinquente cuius facto condemnatus fuit,id quod ſoluit repetere,nè quis pro alterius culpa indebitè damnum patiatur ad trad. per Caſtren.& alios in l.quarta.§. cato,ff.de verbor.oblig. Nam pro reſponſione dicitur, quod D. Mutius immediatè non ſoluit propter delictum Bruti,ſed propter ſuam obligationem, niſi enim ſe obligaſſet vtiquè non ſoluiſſet, etiam quod D. Brutus deliquiſſet, & propterea cauſa ſolutionis fuit obligatio, & non delictum, vbi enim in āliquo actu concurrunt duæ cauſæ,vna ſcilicèt proxima, & immediata,alia autem magis remota,& mediata, attenditur proxima,& immediata,non autem remota, & mediata, l. mulier, ff. rer. amotar. l. fin. ff. de condit.indeb.l.ſi quis nec cauſam ff. ſi cert.pet. Cagnol.in l.cum tempus num.5.ff.de reg.iuriſ.Roland. conſ.48.num.30.& ſeq.lib.1.Effectuſquè ſemper attribuitur cauſæ immediatæ, & proximæ, non autem mediatæ, & remotæ, Aym.conſ.131.num.15.Curt. Iun.conſ.1.nu.4.idem Roland.conſ.52.num.52.eodem lib.2. Illaquè regula, quod dans operam rei illicitæ teneatur de omni eo quod ſequitur, procedit quando quis agendo illicitum fuit cauſa proxima eius,quod ſequitur,ſecus ſi remota vt brnè explicat Marc.Ant.Eugen.conſ.64.nu.27.& ſeqq.

14 Et rurſus alia regula tex.in cap.final.de iniur.volens quod damni cauſam dans, damnum ipſum dediſſe videatur, Et quod damnum ſua culpa, aut delicto paſſum, delinquens reſarcire teneatur, pariter procedit, quando ipſa culpa ex intentione delinquentis erat præordinata ad illatum damnum, aliter ſecùs text.in l.verum la ſeconda, ff.de furt. Bart. in l.diuus la 2.in fine, ff.de ſicarijs, Aym.conſ.8.nu. 29. Aret. in conſ.146. num.8. ad med. Menoch. de præſumpt. lib.5. præſumpt. 3. num.138. Sed ſic eſt quod D.Brutus non inter fecit Equitem Mucciarellum, vt D.Mutius ſolueret pęnam, ſed propter particularem inimicitiam, taleq; homicidium non fuit ab ipſo præordinatum in odium D.Mutij. Ergo,&c.

15 Quod ſi idem Dominus Mutius intendebat releuari a D.Bruto debebat iuxtà ſtylũ Ciuitatis Aſculi,aut illi intimare cautionem iam datam, ipſumquè requirere, & citare ad conſentiendum, & ratificandum iuxtà Theoricam Herculani exaduerſo allegati in tract de caut.de non offend.cap.42.num.21. quæ eum nõ fecerit ſuæ culpæ,& negligẽtię potiùs quàm alterius damnum patitur; Ideò conqueri non debet vulgatis iuribus, nec Doctores exaduerſo citati in l. 4.§.cato ff.de verb.obligat. aliquid faciunt,quia, vt aliàs dixi non loquuntur in conſanguineis, pro quibus fuit promiſſum,& non ratificantibus prout ſunt termini propoſitæ quæſtionis, ſed in hæredibus ſuccedentibus defuncto promiſſori, qui propterea licet non teneantur ex eorum propria promiſſione,teneantur tamen ex promiſſione defuncti; nõ ſic in caſu noſtro, in quo nec D.Brutus ratificauit, nec tamquam hæres ad aliquid tenetur.

16 Quod demum attinet ad vltimam dubitationem Reuerendiſſimi D. mei Ponentis quoad ſententiam latam contra D.Brutum, quæ prætenditur, quod in iudicatum tranſierit. Et in qua expreſsè declaratur per ipſum,& Capitaneum Agamenonem fuiſſe contrauentum cautioni, de qua agitur crederem in primis dictam ſententiam in contumaciam latam vigore fictæ confeſsionis ex eadem contumacia reſultantem, & ſic ex præſumptiua probatione non tranſire in iudicatum l.ſi qui adulterij, vbi Bart.& Bald. C. de adulter. Natta conſ. 44. & ſeqq. Rota coram Seraphino in vna Imolen.Caſtrorum Veneris 27.Aprilis 1575.

17 Et vlterius licet in ea dicatur propter homicidiũ à Bruto, & Agámenone patratum fuiſſe contrauentum cautioni pręſtitæ per D.Mutium.Hoc tamen eſt intelligendum quoad pręiudicium D.Mutij,& aliorum principalium promittentium,non autem quoad præiudicium ipſius D. Bruti, qui fuit tantummodo approbator,& vt approbaror nominatur in ſentẽtia. Et licet etiam condemnetur ad ſolutionem pœnæ, pariter, & hæc condemnatio eſt intelligenda retẽtis terminis habilibus ſcilicet,vt approbator prout etiã fuit ſic condemnatus Thomas Miglianus, qui fuit tantum, & ipſe approbator. Et iſta interpretatio eſt legitima,& iuri conſona,quia quando cõſanguineus in cautione comprehenſus offendit alium in eadem cautione comprahenſum, licet quoad ipſum, & in eius præiudicium non dicatur contraueniſſe,benè tamen contraueniſſe dicitur in præiudicium illius, qui pro eo promiſit Ang. in l. ſi quis vxorem in fine, ff. ad l. Iul. de adult. Gozad. conſil. 31. num. 16. 17. & 24.in fine, Corn.conſ.40. num.12, lib.2. Soccin. conſ.87.nu.23.verſ. circa primam lib.3. Hippol.Rimin.d.conſ.103.nu.1.2.& 10.& ſeqq.lib.1. Hercul. de caut.de non offend.cap.15.num.9.ad fin.verſ.ſed iterum conſ. 13. verſ. ex parte tamen promittentis, Nicol.Moron.de fid.treg.& pace,quæſt.135.num.1. & num.3. Vulpell.in tract.de pac. quæſt.57.num.2. & nu.3.& quæſt.61.nu.1.& ſeq.

Et eo magis hęc interpretatio recipienda eſt,quia alias eſſet redarguere Iudicem de iniuſtitia, quod non eſt credendum, &c.

18 Propoſita fuit hæc cauſa in Camera Apoſtolica Ponente Reuerendiſsimo D. Creſcentio die 5. Nouembris 1601. & fuit reſolutum ad fauorem Bruti cõtra Mutium,Poſtmodum de Menſe Aprilis 1611. ad inſtantiam eiuſdem Mutij, qui voluit iterùm audiri fuit iterùm eadem cauſa propoſita,& nihil reſolutum;quæ autem in hanc ſecunda propoſitione fuerint diſcuſſa ex ſequenti meo reſponſo percipies.

19 Ex alias ſcriptis,& reſolutis in Camera ſub die 5. Nouembris 1601. omnia quæ nunc exaduerſo deducuntur fuerunt euacuatą, & cum habeamus rem iudicatam nihil vlterius querendum eſt. Nec prætenſa notoria iniuſtitia ſuffragatur,quia ſicut D.Rubeus

beus ex aduerſo ſcribens admitti cauſa hæc habet in ſe difficultatem ſequitur quod reſolutio Cameręnõ poteſt dici notoriè iniuſta. Notoria enim iniuſtitia dicitur illa, quæ eſt adeò euidens, vt nullam prorſus dubietatem, & reſponſionem recipiat, Corn. conſ. 10. num. 3. lib. 4. Boſſ. in tit. de carcer. fideiuſſ. committen. nu. 17. Contard. de moment. poſſeſſ. limit. 9. nu. 10. & nu. 34. Rota diuerſ. deciſ. 85. nu. 4. par. 1.

20 Et licet hæc ſola reſponſio ad omnia quæ ex aduerſo deducuntur ſufficeret, cum durum mihi videatur ex eiſdem Cameræ reſolutionem de notoria iniuſtitia redarguere, Adhuc tamen ſingulis reſpondendo dico.

21 Non obſtare, quod bonæ memoriæ D. Planca faciat regulam quod qui ſoluit Fiſco pro delicto alterius debeat releuari ex bonis delinquentis ad text. in l. in fraudem §. qui pro alio, ff. de iure Fiſci. Nàm vltrà alias alias reſponſiones datas in antiquis allegationibus, Dicitur, quod ille text. loquitur in fideiuſſore debitoris Fiſci, & propterea ſoluẽs debitum dicti debitoris pro quo fideiuſſit, debet ex eiuſdem debitoris bonis indemnis releuari, vt benè ibi declarat, Alberic. viden. qui propterea ſubdit, quod Fiſcus iſto caſu debet fideiuſſori ſoluenti cedere actiones, quas contra debitorem condemnatum habebat.

22 In caſu autem noſtro Brutus non erat debitor Fiſci, nec Brutus fuit à Fiſco condemnatus, nec Fiſcus poterat actiones, quas contra Brutum non habebat Mutio ſoluenti cedere, Quia cum Brutus cautionem pro ipſo præſtitam non ratificauerit offendendo non tenetur ad aliquam pœnam, Bart. in l. ſi vxor, §. ſi quis vxorem num. 12. ff. ad l. Iul. de Adult. Bald. in l. fin. num. 2. & ibi etiam Salic. col. 2. in princip. num. 1. ad med. verſ. ex his in fertur, C. ad macedon. Hippol. Rimin. conſ. 193. nu. 1. & ſeq. lib. 1. Ergo non intrant termini dicti §. qui pro alio.

23 Non obſtat ſecundo alia conſideratio D. Andoſillæ, quod ſcilicet per approbationem fideiuſſorum factam à Bruto cenſeatur ratificata cautio de non offendendo ex regula quod taciturnitas cum actu poſitiuo inducat ratificationem ad tradita per Rot. Ianuen. deciſ. 15. nu. 9. loquitur enim illa deciſio cum allegatis per eam. Quando actus poſitiuus tendit ad approbandum actum, de cuius ratificatione agitur, non contingit in caſu noſtro, quia Brutus non approbauit promiſſionem, & contractum à fideiuſſoribus factum, nec eius approbatio ad promiſſionẽ approbandã, tendebat, vt loquitur illa deciſio, ſed approbauit tantummodo perſonas, & idoneitatẽ fideiuſſorum, quo caſu intrat alia regula, quod ſcilicet ex actu poſitiuo nunquam inducitur ratificatio, niſi ille poſitiuus actus fieri nequeat ſine præcedenti actus ratificatione, Gabr. conſ. 36. num. 57. Cornazzan. deciſ. 299. num. 25. & ſeq.

24 Et hæc eadem reſponſio adaptatur etiam alteri regulæ, quod ſcilicet fideiuſſor dicitur approbare contractum illius, pro quo fideiubet. Nam hæc eadem regula bene procederet, vt ſupra dixi, quando Brutus eſſet fideiuſſor contractus non ſi ſimplex perſonarum, & earum idoneitatis approbator.

25 Et in omnem euentum ex huiuſmodi actu, caſu, quo velimus inducere aliquam ratificationem, illa vtiq; non erit niſi tacita. Ex tacita autem ratificatione compræhenſus in cautione non incurrit pœnam offendendo Paul. de Caſt. in l. bonorum nu. 5. & 6. ff. rem rat. hab. Corn. conſ. 143. nu. 6. lib. 4. Pariſ. conſ. 109. nu. 1. & hac potiſsimum ratione aliàs Camera mota fuit ad reſoluendum pro D. Colonnello.

26 Nec eſt omittendum, quod aliàs dixi, quod quatenus ſufficeret hæc tacita ratificatio, Adhuc eſſet nulla vti facta à minore, ſine conſenſu proximiorum & Iudicis decreto. Quod quidem Iudicis decretum ad tacita non extenditur etiam ex maioritate rationis, Pariſ. conſ. 200. num. 24. lib. 1. Simoncell. de decret. lib. 1. tit. 1. num. 93. & ſeq.

Ex quibus creditur eſſe ſtandum in iàm decretis, & reſolutionis, &c. prout nihil contra priorem reſolutionem fuit ſtatutum, ſed tantum vt audiui dictum non liquere.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

ARGVMENTVM.

De pœna componentis Paſquinatas, & ſcripturas infamatorias in alterius infamiam, & præſertim tempore Sedis Vacantis in infamiam Pontificis, & quid ſi iſtæ Paſquinatæ non fuerint publicatæ, & an bona delinquentis habẽtis plures filios poſſint cõfiſcari, in quo pro delicto, bonorum confiſcatio imponenda eſt.

SVMMARIVM.

Libelli famoſi pœna capitalis eſt, num. 1. Quæ capitalis pœna aliqui dixerunt alternatiuè, quod poteſt eſſe, aut decapitatio, aut deportatio verius tamen eſt, eſſe pœnam decapitationis, num. 2.

Libelli famoſi pœna de conſuetudine non moritis, ſed extraordinaria eſt, ſed non in Statu Eccleſiaſtico ex Bulla Pij Quinti, num. 3.

Libelli famoſi pœna eſt vltimi ſupplitij, & confiſcationis bonorum arbitrio Iudicis Declara, vt nu. 4.

Pœna recipientis ſcripturam in infamiam alienam confectam vigore bannimentorum Vrbis etiam vltimi ſupplitij, & confiſcationis bonorum, num. 5. & 6. & nu. 14. Vbi in hoc declarãtur Bannimẽta Gubernatoris Vrbis.

Libelli famoſi pœna confecti in infamiam Pontificis, nu. 6.

Libelli famoſi ſola exemplatio meretur pœnam libelli famoſi, num. 7.

Libelli famoſi publicatio ſola meretur eamdem pœnam, quam meretur componens libellum famoſum, nu. 8.

Libelli famoſi pœna in componente locum habet etiam quod non fuerit publicatum, num. 9.

Principi maledicens pœna arbitraria puniendus eſt.

Dolus

Dolus præſumitur ex mendacio,num.11.
Libellus famoſus in dubio, malo animo, & dolo cenſetur compoſitus,num.11.
Principi maledicens inſimul, & de eo benedicens, non tam grauiter punitur,ac ſi ſolùm malè dixiſſet,nu.12.
Statuta,& Conſtitutiones,eorumquè verba ſemper ita interpretanda ſunt,ne illis fraus fiat,nu.12.
Conſuetudo non excuſat delinquentem in crimine iniuriarum,& libelli famoſi,nu.13.
Conſuetudo reprobata non excuſat delinquentem,nu.13.
Conſuetudo non excuſat delinquentem, niſi ſaltim curſu decem annorum fuerit introducta,nu.13.
Sede Vacante componens Paſquinatas præſertim in infamiam Principis mortui non excuſatur ex conſuetudine illius temporis ſimilia permittente,nu.13.
Bonorum confiſcatio non habet locum quando delinquens habet plures filios, nu.15.& ſeqq. Vbi declaratur quomodo procedat iſta concluſio.

CONSILIVM CXLV.

1 PATER Sanctè, vt verè ſcirem qua pœna iure puniendus eſſet P. qui & libellum,& Cantilenas aliaſuè ſcripturas in dedecus, & infamiã Principis aliorumquè Illuſtriſſimorum virorum compoſuit, & exemplauit retinuit, & reſpectiuè publicauit. Diſcutiendum in primis mihi propoſui quænam ſit pœna eorum, qui huiuſmodi facinus committunt. Et quidem de iure communi huiuſmodi pœnam eſſe capitalem probat tex.in l.1.ibi Câpitali ſententiæ,& ibi gloſſ.in verbo Capitali Bald.& Angel.in ſummario C.de famoſ.libell. gloſſ.in l.lex Cornelia, §. ſiquis librum in verbo,qui id fecit,& ibi Angel.num.1. & 3. ff.de iniur. Azo.in ſumma.eodem tit. num:5. & in tit. de libell. famoſ.num.2.

2 Hanc autem capitis pœnam, etſi dubitatiuè, ſeù potius alternatiuè,aut decapitationem,aut deportationem ſecundum ll.eſſe poſſe ſcripſerint Turrecrem. in cap.de prima verſ.ſi conuincitur 5.quęſt.1.ſumm. Siluestr.in rubr.de libell.famoſ.num.5. poſt.princip. & in ſum.Angel.in verb.libell.famoſ. etiam in princ. Veritas tamẽ,& magis communiter videtur receptũ eſſe eam eſſe decapitationis ſimpliciter,& mortis naturalis,prout dixit gloſ.in d.cap.de prima in 1.gloſſ. & ibi Bellam. num.1. Archid. poſt num.1. Bonifac. de Vital. in titul. de libell. famoſ. num. 1. Iodoc. in pract. criminal. cap. 125. num.2. Petr. à Plaz. epit. delict. lib.1. cap.3.num.2. Anton.Gomez.de delict. cap.6.rubr. de iniur.num.1.poſt princ.& ibi in addit. Soarez.num.2. Decian.in tract.crimin.cap.20.lib.2. num.2.tom.1.

3 Et licet rurſus mortis hanc pœnam ab aula receſſiſſe, & non niſi extraordinariam fuſtigationis, aut triremium imponi poſſe de conſuetudine teſtentur, Clar.in pract.§.final.quęſt.68.num.25.verſ.Ego autem, & Burſatt. conſ.94.num.38.in fine.Hæc autem contraria obſeruantia vltra quod non procedit, niſi in Statu Mediolani, aut Mantuæ, in quo Doctores prẹfati verſabantur,& meritò de illa teſtari poterant per iura vulgaria; Adhuc pœnæ legali proditæ nullatenus per quamcumquè conſuetudinem derogari potuiſſe ſtante Bulla Pij V. 155. de qua in ſecunda parte Bullarum fol.1162. & in qua approbantur, & innouantur omnes legales pœnę clauſula irritantis, quæ vt notum eſt tollit omnem conſuetudinem, nedùm in præteritum,ſed etiam in futurum ſecundum communem,de qua per Gabriel.lib.6.rubr.de clauſ. concluſ.3.num.40.

4 Et hinc eſt quod quamuis eadem Bulla non Iudici,ſed Sanctitatis Veſtræ arbitrio remittere videatur pœnam vltimi ſupplitij,& inſimul confiſcationis bonorum. Attamen quod attinet ad ſolam pœnam vltimi ſupplitij cum legales pœnas,vt ſupra confirmet, nullo pacto tollit arbitrium Iudicis in caſu in quo ſecundum ll. illa imponi debeat immò non aliter à quocunquè Iudice iudicare poſſe mandat ex clauſula ſublata, &c.

5 Verùm quod pro ſola receptione ne dùm exemplatione, ſcripturæ in infamiam aliorum conſcriptæ Iudex ipſe,& pœnam vltimi ſupplitij,& confiſcationis bonorum imponere debeat,adſunt,ni fallor,clara verba Bandimentorum Illuſtriſſimi Cardinalis de Camerino dum fuit Gubernator de anno 1586. in quibus hanc pœnam iniungit ijs, *Che ardiranno riceuere da qualſiuoglia perſona ſimili auuiſi, littere, ò ſcritture, che cõtengono ſimili maledictie, & detrattioni*,ac etiam Illuſtriſsimi Cardinalis de Sancto Euſebio de anno 1600. Dum pariter, & eamdem vltimi ſupplitij, & confiſcationis bonorum pœnam imponit ijs, *che riceueranno ſimili ſcritture de maledicentia.*

6 Quibus ſic firmatis P.tàm in pœnis iuris communis, quàm Conſtitutionis Pij Quinti, & bannimentorum prẹdictorum incurriſſe negari non poſſe videtur, cum non ſolùm ſub prætextu componendi vitam Pontificis famoſum libellum in eiuſdem Pontificis infamiam compoſuerit, ſed etiam infamatorias cantilenas Veneto idiomate compoſitas à Spinola; aliamquè infamatoriam ſcripturam ſub nomine inſcriptionis Monumenti Pontificis à Zabrera,& alias plures à pluribus,ac diuerſis perſonis de quibus non recordatur receperit, publicèquè,& palam,& domi, & in publica Banchorum Via pluribus aſsiſtentibus perlegerit, & publicauerit. In ſingulis enim prædictis caſibus etiam Conſtitutio Pij Quinti, & Bandimenta prædicta, vt ex eorum lectura clarè deprehenditur expreſsè loquuntur.

7 Et tamen etiam circũſcripta Bulla,& Bandimentis de iure communi ſola exemplatio huiuſmodi infamatoriarum ſcripturarum ſufficit ad imponendam ordinariam pœnam l. lex Cornelia, §. ſiquis librum in verbo ſcripſerit, & ibi Angel. num.1. ff. de iniur. Litem apud Labeonem, §. hæc autem in verbo ſcribat, ff.eodem Azzo.in ſummar.de iniur.num.4.Hoſtien. in ſummar. §. quod mod. fiat iniuria, num. 3. verſ. his verò Iodoch. in practic. criminal. cap.138. num.1.& 3.

8 Item,

8 Item, & ſola publicatio abſquè compoſitione libelli famoſi ad eamdem pœnam imponendam ſufficit d.l.lex Cornelia, §.ſi quis librum in verb. edidit, & ibi Iacob.de Arena, & Alber.in princip.& Angel. num.1.ff.de iniur. l.1. in illis verbis:Sed vim earum manifeſtauerit, & ibi gloſſ. 1.& 2. Butrig. & Bald. in ſummar.& Salyc.num.5. C.de famol.libell. Turrectem.in cap.ſiquis nu.1.& in cap.ſiquis poſt nu.1. & in verbo ſiquis ſtatim 5.quæſt.1.Azo.in ſummar. de iniur.nu.4.ibi vel edidit,Hoſtien.in eadem ſummar.§.quot mod.fiat iniuria,num.3.verſ. litteris Iodoch.in pract.crim.nu.7.cap.125.& cap.138.nu.3.

9 Non obſtat quod liber vitæ Pontificis nemini fuerit publicatus. Quia Bulla Pij Quinti dùm de compoſitione loquitur publicationem non requirit,prout publicationem, & manifeſtationem requiſiuit in ſola retentione, ſeù receptione, vt patet in illis verbis antè quam vim eorum manifeſtauerit, quód eſt clariſſimum ſignum,quod ſi in compoſitione voluiſſet concurſum publicationis illum expreſſiſſet, ſicut expreſſit in receptione, & retentione. Hoc motiuum non poteſt intrare reſpectu exemplationis Paſquinatarum,cum vltra ius commune prout dixi,eadem Bulla expreſsè loquatur etiam in exemplante,& tamen P.non ſolùm exemplauit,ſed etiam publicauit, prout liberè confitetur.

10 Non obſtant etiam quæ de maledicente Principi in medium afferuntur, quia non faciunt ad propoſitum aliud enim eſt Principi verba maledica dicere, prout ſunt termini l. 1. C. ſi quis Imper. maledix. & aliud eſt ſcribere, componere, recipere, exemplare, publicare, ſcripturas in infamiam alterius, & præſertim Principis iux. text. in l.1. C. de libell. famoſ. Primo enim caſu pœna eſt Principi arbitraria. Secundo autem caſu Capitalis, & mortis vt ſupra demonſtratum eſt.

11 Non obſtat inſuper quod dicatur in P.abfuiſſe dolum in compoſitione vitæ Pōtificis,ſed ſolùm intentionem exercendi ingenium, & applicandi dicta, & ſententias Cornelij Taciti vitæ prædictæ. Hæc enim excuſatio admodum leuis eſt tùm ex eo quod Cornelij Taciti dicta,& ſententias in honorem,& decus illius Pōtificis (prout in hoc latiſſimum campum dicendi habebat)non autem in dedecus, & infamiam applicare poterat, & debebat, ſi ſic ſuum ingenium exercendi abſq;mala intentione cupidus fuiſſet tùm etiam quia,prout fatetur omnia ea,quę de illo Sanctiſſimo Pontifice obluquutus eſt mendaciter,& falsò ſcienter conſcripſit,& ex hoc mendacio,& falſitate apertum oriri dolum notiſſimi iuris eſt l.ſiquisaffirmauerit §.final.ff.de dol. & Aym.conſ.2.num.13. & conſ.192.num.12.Roman.conſ.8.num.2. Vltra quod ex ſimplici iniuria (nedùm ex libello famoſo) & dolus, & malus animus deprehenditur l. ſi non conuicij in princip,& ibi Cy.num.2.verſ.ad l.iſtam, Bald.in ſummar.Salyc.nu.1.& in 1.oppoſ.& Angel. nu.3.C.de iniur.tùm etiam,& 3. Quia quicquid dicatur de exercitio Ingenij ex Cornelio Tacito in cōpoſitione vitæ Pontificis, ceſſat omnis excuſatio in receptione exemplatione cum publicatione,aliarum ſcripturarum infamatoriarū,de quibus in proceſſu.

12 Multò minus obſtat,quod dicatur in compoſitione illa vitæ Pontificis multa eſſe admixta in laudem eiuſdem Pontificis,& conſequenter,quod non intret Conſtitutio Pij Quinti ex regula quod in pœnalibus mixtum ſub ſimplici non cōtineatur, & in ſpecie ex Plutarco in loco per eum relato ſic aduertiſſe videtur Menoch.de arbitr. Iud.lib.2.caſ.27[illegible]. in fine nu. 26.loquitur enim Menoc. non in libello famoſo cōtra Principem compoſito, ſed in maledictione verbali,in qua affirmat non admodum grauè crimen eſſe de Principe maledicere inſimul, & eum laudare. Non idem inſeren.ad ſcribentem in dedecus Principis,vt ſupra dixi.Si enim hoc admitteretur eſſet ſine dubio inuenta via Principis dilaniandi, & in eorum infamiam libellos componendi, ex quo in eo quiſq; poſſet aliquid laudis,& honoris miſcere,prout in Adagio dicitur facere certi generis fures, qui porcum furantur,& illius epar pauperibus largiuntur. Et ſic ſubintrat vulgaris concluſio,quod nunquam admittitur illa interpretatio per quam aut lex excluderetur,aut illi fraus fieret l.4.§.penult. ff.ad Maced.l.& Iulianus §. mutui dationem, ff. eodem cum ſimilib. Verùm quicquid ſit in compoſitione vitæ Pontificis quę in re vera non fuit publicata in reliquis infamatorijs ſcripturis à P. receptis publicatis, exemplatis, & retentis nulla prorſus eſt excuſatio à vi à mixtura deſumpta.

13 Prout nec etiam obſtat aſſerta conſuetudo Sedis Vacantis,Ad hoc enim reſpondetur. Primo quod in crimine iniuriarum, & libelli famoſi conſuetudo delinquentem non excuſat gloſ.in l.iniuriarum actio la 1.§.final.in verbo vſurpatum, ff.de iniur. Iaſ. in l. de quibus num.10.de leg. Tiraquell.de pœn.temperan. cauſ.42.nu.15.in fine, Gabriel.lib.7.concl.8.nu.29. Reſpondetur. Secundò quod ex quo hæc concluſio, prout dixi eſt reprobata in conſtitutione Pij Quinti, iccirco nec pariter delinquentem excuſat,Tiraquel. de pœn.d.cauſ.42.nu.10.Gabriell.concluſ.8.nu.30. Ludouic.Peguer.deciſ.crimin.34 num.9.Reſpondetur. Tertiò quod conſuetudo non poteſt dici introducta,niſi ſaltem ex curſu decem annorum à tempore primi actus dę conſenſu,& ſciētia populi, ſeù maius Principis ſecundum mag.com. de qua in his terminis teſtatur, Franc.Turz.opin.96.num.6.nec diſſentit,Bertazzoll.conſ.818.nu.81.verſ.Quarto cum lib.2.

14 Et demum non obſtat quod bannimenta Illuſtriſſimorum DD.Camerini, & Sancti Euſebij loquātur de recipientibus,& tranſmittentibus ſcripturas infamatorias extra Vrbem, non autem in Vrbe ponderant præſertim, quod eadem Bandimenta Camerini mandant denunciationem dictarum ſcripturarū fieri debere *alli Gouernatori, & Superiori de'luoghi*, & ſic non Gubernatori Vrbis. Hæc enim interpretatio ridicula videtur. Non ſolùm ex eo quod non eſt credendum Vrbis Gubernatorem voluiſſe prouidere recipiētibus huiuſmodi ſcripturas infamatorias in Vrbe,

Digitized by Google

be,in qua præſertim pręeſt,verum etiam,quia aperte idem Illuſtriſſim.D.Camerinus reprimere voluit hos nefario homines talia perpetrantes in Vrbe,vt patet in Proemio ſuorum Bannimentorum ibi. *E ſolo s'intenda, che in queſta Alma Città capo della Religione, &c.*& in Bandimentis Illuſtriſſimi Sancti Euſebij ibi, *e non l'haueranno denunciato ſubito à ſua Signoria Reuèrendiſſima.* Præter quam etiam quod hæc obiectio non tollit conſtitutionem Pij Quinti.

25 Quod autem in caſu,de quo agitur non intret cōfiſcatio bonorum, ex quo P.habet quatuor filios ad tex.in l.cum ratio,§.ſi plures,ff.de bon.damnat.cum alijs per Honded.conſ.110.lib.1.& ante eū Roland. conſ.97.nu.32.&ſeq.lib.2. Tob.Non.conſ.95.num. 12.&ſeq.&conſ.97.nu.8.&ſeq. Vbi dixit huic ſententię ſe ſubſcripſiſſe cū alijs Vrbis Aduocatis Marcum Antonium Burgheſium ſua tempeſtate inter alios omnes,&integritate exemplari,&ſcientia prout notum,& perſpicuum eſt. Reſpondet Fiſci Aduocatus diſpoſitionem d.§.ſi plures. Primò eſſe ſublatam per contrariam Vrbis cōſuetudinem.Secundò quod loquitur in caſu confiſcationis tacitę,& in conſequētiā quādo ſcilicet quis eſt capitaliter dānatus iuxta term.legiſ 1.ff.de bon.damnat.Non quando expreſsè à ſtatuto,vel cōſtitutione imponitur,prout in caſu noſtro,& prout in terminis declarat Caſtren.in conſ. 171.viſa,& ponderata col.final.verſ.præterea par.1.

16 Verum quia de hac conſuetudine in Vrbe non mihi ſatis conſtat, & Caſtrenſ. loco præcitato videtur * communiter reprobari, vt per Tob.Non. in locis citatis, qui in ſpecie conſuluerūt in caſu expræſſæ confiſcationis,& non tacitæ. Idcircò pro nunc crederem dici poſſe,quod pluralitas filiorum non impediat publicationem bonorum,ſed benè forſan poſſet operari, vt poſt eam Princeps ex pietate, & gratia motus inclinaret ad illa relaxād.filijs,ex Boſſ.in tit.de pub. nu.10. & non à Iudice, ſed à Principe talis conceſſio ipſis filijs fieri debebat,prout etiam voluiſſe videtur gloſ.in l.1.in verb.portione,ff.de bon.damn.& eſt de mente Angel.in l.quādo in fine,C.eodem.Confiſcationis autem condēnatione,& capitali ſententia contra P.lata (eo enim vſq; iuris rigor,ni fallor,extendi videtur)maturius poterit S.V.deliberare, An ſimus in caſu in quo de iure confiſcata bona filijs rexalanda ſint necne. Et ſic etſi S.V. Aduocato Fiſcali,atq; Procuratori,& ingenio,& litteris multò inferior exiſtam, conabor tamen diligenti ſtudio, & pro veritate,quid in hac re ſentiam explicare.

17 Quod ſi ſua Sanctitas iuris rigore poſtpoſito aliqua miſericordia, & æquitate erga carceratum procedi iubeat,quod vtiq;nec etiam ab omni ratione alienum videtur. Stante eius nobilitate, ſenili ætate, Doctoratu. Et quod aliàs in Ciuitate Mediolani, & iuriſdictionem exercuerit,&non modicę expectationis extiterit. Quod ſponte omnia liberè faſſus fuit, quod Pontificis vitam non publicauit quod ceteras cantilenas,& carmina recollegit tempore Sedis Vacantis. In qua vtinam prauus vſus non fuiſſet, ferè communis,& publicus.Et quod demum habet quatuor ferè infantes,& filios,qui patre,& matre,orbati ab omnibus derelicti remanerent.Cum nullos P.habeat amicos cauſa ſine vlla prorſus difficultate expedien. remanet. Cum ipſe Carceratus apud Iudicem in dies aliud non exclamet, niſi quod commutata ſibi Capitali pœna in aliam mitiorem filijs ne fame pareant aliqua bonorum ſuorum eiuſdem Iudicis arbitrio ſeruetur portio.

Quæ omnia tam in iure, quàm in facto, & ſecundum veritatem,ſic vt ſupra Sanctitati Veſtræ genuflexus,Ego Proſper Farinacius minimus, & deuotiſſimus ſeruus,& ſubditus annorum 62. (ſenectus autem Pater Sancte citò labitur)explicare volui, vt indè quid à me exequendum ſit mandare dignetur.

Proſper Farinacius I.C.Romanus.

Iſte P.fuit capite obtruncatus,& in pœnam confiſcationis bonorum condemnatus, ſed poſtea Summus Pontifex ex gratia eius filijs bonam partem bonorum confiſcatorum reſtitui mandauit, & reſtituta fuerunt per compoſitionem factam cum Fiſco tempore quo ſic reſpondens erat Fiſcalis.

ARGVMENTVM.

Agitur de probanda ſana,vel inſana mente teſtatoris, tùm per relationem medicorum, tùm etiam per depoſitiones teſtium.

SVMMARIVM.

Medicis teſtantibus infirmum fuiſſe, vel non fuiſſe ſanæ mentis omninò ſtandum eſt,num.1.

Medicis inter ſe diſcordantibus magis credendum eſt illis, qui fuerunt adhibiti curæ infirmi,quam illis, qui infirmum non curarunt,num.1.

Teſtatorem non fuiſſe ſanæ mentis probat publica vox, & fama,num.2.

Teſtes extranei valde coadiuuant depoſitiones teſtium inſtrumentariorum,num.3.

Teſtis dicens ſe non audiuiſſe aliquid, non probat negatiuam, quia poteſt eſſe, quod ille ſic dixerit, & teſtis non audiuerit,num.4.

Falſo teſti minimè credendum,num.5.

Teſtis falſus in vno in omnibus redditur falſus,num.6.

Inſtitutio hæredis facta ad interrogationem Notarij non ſubſtinetur, quando teſtator erat valdè in infirmitate grauatus,num.7.

Notarius dicitur falſum committere, quando ſcripſit teſtatorem ore proprio nominaſſe hæredem, quem verè non nominauit,num.8.

Teſtibus pluribus deponentibus de non ſana mente, magis creditur quā paucioribus deponētibus de ſana mēte,n.9.

Teſtibus cōtrarijs magis creditur illis, qui ſunt adminiculati aliquali præſumptione,quā nō adminiculatis,nu.9.

Teſtibus contrarijs magis creditur illis, qui ſunt magis idonei,num.9.

Teſtes

Teſtes varij, ſeù contrarij ſibi ipſis adhuc probant, ſi varietas, ſeù contrarietas non erat ſubſtantialis, num. 10.

Teſtes credulitatis probant, quando reddunt ſufficientem rationem, num. 11.

Furor cenſentur probatus, ex eo quod fuerit probatum, quem non loqui ad propoſitum, num. 11.

Teſtes examinati in cauſa ciuili, non probant in cauſa criminali, num. 12.

CONSILIVM CXLVI.

1 IN hac Anagnina falſitatis teſtamenti Dominus exaduerſo ſcribens, præcipuam vim facit in eo, quod pro ſana mente Teſtatoris deponant tres teſtes inſtrumentarij, & cum Notario quattuor. Pro non ſana autem mente non deponant niſi alij quattuor inſtrumentarij teſtes, & concludit, ꝙ in hac teſtiũ contrarietate probatio ſanæ mentis præferatur probationi contrariæ iuribus, & Doctorib. per eum allegatis. Hoc exaduerſo præſuppoſitum, cum non ſit verum in facto omnia etiam exaduerſo in iure deducta corruunt. Nam vltrà depoſitionem quattuor teſtium habemus depoſitionẽ periti nempè medici, qui infirmum teſtatorem curauit, apertè deponentis, ꝙ nunquam viſitando infirmũ, eum inuenit ſine delirio, & huic perito in hac præcipuè non ſanæ mentis probatione omnino ſtandũ eſſe ſcripſerunt Cyn. in l. ſeruum in 1. notab. C. qui teſtam. fac. poſſ. Bald. in l. 2. nu. 3. & ibi Bart. Ang. & Cuman. ff. de teſtam. Rol. diuerſ. 1. 2. deciſ. 107. num. 5. in fi. & nu. 6. & 7. Quicquid ſecùs deponere cogatur alter Peritus, cui minus credendum, quia minùs informatus ex quo non fuit adhibitus curæ teſtatoris, & nonniſi in genere deponat Iacob. Butrigar. in tract. de teſt. nu. 5. Franc. Cur. in eodem tractat. concluſ. 19. num. 41. Gabr. tit. de teſt. lib. 1. concluſ. 4. num. 64. & ſeq.

2 Succedit, & publica fama incontinenti poſt teſtamenti ſtipulationem orta, ꝙ tpe dicti teſtamenti teſtator non erat ſanæ mentis, quæ publica fama, ſicut in ciuilib. ſemiplenè ꝓbat, ità & in criminalib. non modicam facit præſumptionẽ, ſeù ſaltim coadiuuat aliàs ꝓbationes; imò non ſanã mẽtem ꝓbari per publicam famã ſcripſerunt Bald. Alex. & Dec. in locis relatis per Nauar. in repet. cap. ſi quando de reſcript. excep. 10. nu. 1. Petr. à Plat. in Epit. de lict. lib. 1. c. 29. n. 6. ante fi. verſ. quib. & illud adijciã Maſcard. de probat. lib. 2. concluſ. 1045. nu. 8.

3 Adſunt etiam duo alij teſtes extranei, qui pariter deponunt de non ſana mente, qui dubium non eſt, quod veriſimiliorem reddunt inſtrumentariorũ teſtium depoſitionem pariter de non ſana mente deponentium ſecundùm Innoc. in cap. cum Ioannes Hæremita num. 7. & 8. & ibi Hoſtien. colu. 5. poſt med. verſ. Dominus noſter Io. Andr. num. 8. & num. 20. Abb. antiq. num. 5. Henric. Bohic. nu. 8. verſ. quarta opinio Belliam. nu. 12. & ſeq. Bald. n. 6. verſ. Innocentius tractat. hic Anchar. num. 11. & num. 29. & ibi omnes alij Canoniſtæ extrà de fid. inſtrumen.

4 Teſtes autem pro ſana mente deponentes plures notabiles patiuntur exceptiones. Nam Io. Baptiſta de Gazzis non deponit, quod teſtator non dixit illa verba *laſcio il Polledro, &c.* ſed tantum dicit ſe eadem verba nõ audiuiſſe, tum quia vltimus ſuperuenit in teſtamento, tum quia ſtabat retrò cameram, & ſic poterat eſſe, quod talia verba fuerint à teſtatore prolata, licèt ipſe non audiuerit Areti. in c. in noſtra num. 17. in princip. & num. 19. verſ. aliquando teſtes, & ibi etiam Felyn. num. 4. 5. in prima fallentia extrà de teſtib. Gabr. de teſt. lib. 1. concluſ. 4. num. 6. Clar. in pract. quæſt. 52. ſub. verſ. ſcias autem.

5 Alter teſtis teſtamentarius Horatius Romanellus eſt apertè falſus, & de falſo conuincitur ab alijs teſtibus exaduerſo examinatis in cauſa ciuili (vltrà aliàs contrarietates) in eo præſertim quod deponit Notarium teſtamentum ſcripſiſſe propè lectum teſtatoris, cum teſtes prædicti dicant, quod fuit ſcriptum extrà cameram, & propterea iure vti falſus teſtis pro vlteriori veritate habenda, fuit à Iudice torturæ ſubiectus, falſo autem teſti minimè credendum eſt Salic. in l. nullum nu. 1. in fine verſ. item nota, C. de teſt. Clar. in pract. §. fin. quæſt. 53. verſ. frequentiſſimè autem in fine.

6 Lactantius alter teſtis teſtamẽtarius vltrà, quod nimis audacter, & animoſè deponit cum quo concordat Saulina eius vxor eſt etiam falſus, cum audeat dicere, quod teſtator interrogatus à Notario, recenſuit ferè totum tenorem teſtamenti ore proprio, & tamen omnes teſtes etiam aduerſarij pro veritate dicunt, quod teſtator erat adeò grauatus, vt ad interrogationem Notarii vix reſpondebat, *ſic, & non.* Ideo falſus in vno, falſus in omnib. Bald. in l. fin. num. 18. C. de edict. diu. Adr. toll. Salic. in l. ſi ex falſis num. 14. in princip. iuncto verſ. ſed veritas eſt, C. de tranſact. Gandin. in titu. de falſar. num. 26.

7 Non minus reputari poteſt falſus, Iacobus Bernardi alter teſtis non tamen inſtrumentarius, cum audeat dicere, quod teſtator ore proprio nominauit hæredem, & non ad interrogationem Notarij recenſendo etiam ferè totum teſtamentum, & tamen omnes alij teſtes etiam aduerſarij dicant teſtatorem acceptaſſe hæredem ſibi à Notario nominatum, & hinc ſequitur, teſtamentum de quo agitur ſubiacere etiam vitio nullitatis, licèt enim, vt exaduerſo ſcribitur valeat teſtamentum, & inſtitutio hæredis facta ad interrogationem notarij. Hoc tamen non procedit, quando teſtator eſſet valde in infirmitate grauatus, tunc enim præſumitur potius facta ad ſugeſtionem, quàm aliter Aymo. conſilio. 143 numero 13. Clar. in §. teſtamentum quæſtio. 37. verſiculo ſcias ergo Cartar. in pract. interrogand. reor. lib. 2. cap. 1. nu. 59. vbi teſtatur de cõmuni opinione, & ꝙ de hoc nemo dubitat.

Digitized by Google

8 Accedit, quod prout deponunt tres teſtes, notarius non eſt integræ fidei ex quo aliàs falſum mandatum procuræ confecit apponendo maiorem ſumam ea, quàm ſibi commiſſum fuerat à mandante, quo caſu quando Notarius non eſt bonæ famæ, ſcripſeritq; teſtatorem ore proprio nominaſſe hæredem, cum nominauerit ad ſuam interrogationem, dicitur falſum comittere Boſſ. in tit. de falſ. nu. 58. & 59. in fine, & num. 60. etiam ad fin. verſ. quandò aliàs fuit malus, & 63. in fine verſ. & ideò ſi allegetur error Franc. Becc. conſ. 102. nu. 23. & ſeq. lib. 1.

9 Quibus ſtantibus intrat iuris concluſio, quod magis credatur teſtibus, pluribus de non ſana mente deponentibus, quã paucioribus de ſana de mẽte Alexan. conſil. 141. num. 10. in fine verſ. & præferenda eſt eorum probatio lib. 1. quem in propoſito refert, & ſequitur Pacian. de probatio. lib. 1. cap. 50. num. 19. ſubintrat etiam alia concluſio, quod magis creditur Teſtibus adminiculatis ab aliqua alia præſumptione, ſeù coniectura, quam non adminiculatis l. ob carmen, §. ſi teſtes, & ibi Bald. num. 1. in ſecundo notab. Iacobin. de Sancto Georgio. num. 5. in fine. ff. de teſtib. Gabr. in tit. de teſtibus, concluſ. 4. num. 89. Roland. conſil. 24. nu. 56. lib. 1. ſubintrat, tertio alia concluſio, quod teſtibus, qui exceptiones patiuntur ſemper minus credendum, quam teſtibus non habentibus exceptio-
* nem cap. in noſtra, & ibi communiter omnes Canoniſtæ etiam de teſtibus.

10 Non obſtat, quod e x aduerſo dicatur teſtes pro non ſana mente deponentes inter ſe varios, ſeù cõtrarios eſſe, quia ſi benè eorum dicta perpendantur non erit varietas, ſeù contrarietas ſubſtantialis, & conſequenter fidem teſtibus non adimit Bald. in l. teſtium num 11. & num. 16. C. de teſt. Iacobin. de Sancto Georg. in l. qui falſo num. 4. & in l. ob Carmen, §. fin. num. 24. ff. de teſtib. Boſſ. in tit. de tortur. teſt. num. 27. in fine Gabriel. tit. de teſt. concluſ. 2. num. 63.

11 Nec etiam obeſt, quod ijdem teſtes deponant de eorum iudicio, & credulitate. Nam ſatis eſt, quod eorum credolitatis ſufficientem reddant rationem dum dicunt, quod non loquebatur ad propoſitum ex quo legauit Ioan. Ambroſio Pullum Equinum, quem non habebat, ſatis enim furor dicitur probatus ex eo, quod teſtator ad propoſitum non loquebatur Iaſ. in l. apud Iulianum, §. conſtat num. 5. ff. de legat. 1. & in l furioſum num. 4. verſ. item iudicatur, C. qui teſtam. facer. poſſ. Pariſ. conſ. 88. nu. 3. in fine lib. 3. Menoch. de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 45. num. 36.

12 Nec dicatur, quod iſtud legatum non eſt extrà propoſitum cum non ſit nouum in iure, poſſe etiam rei alienæ legatum fieri. Quoniam reſpondetur hoc legatum ſatis eſſe extrà propoſitum, tum quia teſtator nullam habebat amicitiam cum legatario, nec cauſam illi faciendi hoc legatum. Tum etiam quia nullum pullum Equinum habebat, & in omnem euentum, ſi vellemus admittere hoc legatum non eſſe extrà propoſitum, non poteſt Notarius pœnam falſi effugere, cum illud in teſtamento non ſcripſerit. Et ex his crederem fiſci, & querelantis intentionem ſuper non ſana mente teſtatoris concludenter probatam eſſe. Quibus, & ad tollendam omnem difficultatem, addo, quod teſtes aduerſarij examinati in cauſa ciuili non probant con-
* cludenter in iudicio Criminali ſecundum communem, de qua alijs relatis teſtatur Hiero. Cuccalon. in addit. ad Ang. de Maleſi. in verbo, & ad querelam num. 97.

Proſper Farinacius I. C. Romanus.

ARGVMENTVM.

Diſcutiuntur in hoc conſilio, plura inditia mandati ad homicidiũ, & præſertim An, & quando inimicitia, & alloquutio ſecreta faciat inditium ad torturam. Quando. & ex quibus oriatur inimicitia, & quãdo etiam ad eam, & ex quibus dicatur inferri. Quando, & quantum teſtes de auditu probent.

SVMMARIVM.

Denunciatori ſecreto non eſt credendum, num. 1.

Teſtes de auditu ab occiſo nihil probãt cõtra occidentẽ, n. 2.

Teſti deponenti aliquid audiuiſſe à Titio legante ſe ſic dixiſſe, vt teſtis deponit non eſt credendum, num. 3.

Cauſa homicidij ceſſante omnia inditia contra occiſorem ex proceſſu reſultantia ceſſant, num. 4.

Inimicitia, & cauſa delicti, vt faciat inditium debet eſſe grauis, & capitalis, non autem leuis, num. 5.

Alloquutio ſecreta non facit inditium ad torturam, nu. 6. niſi concurrant tria. Primo, vt alloquutio ſit ſecreta, & ad aures. Secundo, vt præcedat capitalis inimicitia. Tertio, vt homicidium incontinenti ſequatur ibidem, num. 7. & 8. Vbi etiam quando homicidium dicatur incontinenti ſequutum.

Teſtis multum præciſè alicuius ſcripturæ eſt ſuſpetus, n. 9.

Inueriſimile, quod eſt pro falſo habetur, num. 10.

Litteræ producta à fiſco plenè probant contra fiſcum. n. 11.

Inimicitia, & odium excluditur ex eo, quod duo inſimul comedunt, & bibunt, num. 12.

Inimicitia non facit inditium ad torturam, quãdo conſtat de certo interfectore habente particularem cauſam, & inimicitiam, num. 13.

Teſtes pro curia informatione examinati plenè probant contra curiam, num. 14.

Iniuria illata cenſetur ex frequenta affectationis mulieris n. 15. Declara, ꝙ non ꝓpriè, ſed imꝓpriè dicitur illata iniuria ibid. num. 16. declara dummodo mulier fuerit honeſta aliàs ſecus, nu. 17. & 18. Vbi ꝙ non per hoc dicitur illata iniuria Domino illius mulieris.

Dictio quaſi improprietatem ſignificat, num. 16.

Dictio aliqua imꝓprietatẽ, et diminutionẽ ſignificat, n. 16

Mulier

Mulier infamis propter meretricium amplius infamari non poteſt, num.17.

Mulieri meretrici non dicitur inferri vis per carnalem cognitionem, num.17.

Iniuria facta Ancillæ an & quando cenſeatur facta Domino, num.18.

Teſtis de auditu iunctis alijs adminiculis probat, nu.19.

Inimicitia non contrahitur cũ D. alicuius Ancillæ ex carnali cognitione dictæ ancillæ, licèt ſecus ex carnali cognitione ſuæ vxoris honeſtæ, num. 21.

Teſtis de auditu nõ probat plus, quam probaret illa à quo audiuit, num.21. & num. 26.

Copula carnalis non probatur per eos, qui dicunt carnaliter cognouiſſe aliquam, num.21.

Teſtes deponentes de confeſſione extraiudiciali eorum, qui dicunt ſe inuicem carnaliter cognouiſſe non probant carnalem copulam, num.22. Declara, vt num.22.

Confeſsio vnius alteri non nocet, num.23.

Confeſsio vnius alteri non nocet, num.23.

Inimicitia non oritur ex cã incognita reo inquiſito, n.24.

Teſtibus de auditu concurrentibus alijs adminiculis Iudex credere poteſt, nu.25. Declara, vt nu.27. & 28.

Inimicitia leuis, & modica, non autem capitalis oritur ex altercatione verborum, num. 29.

Inimicitia grauior ꝓpõderat inimicitiæ minꝰ graui, n.29.

Inimicitia, & iniuria ex ſequenti reconciliatione, & nuda voluntate cenſetur ſublata, num. 30.

Iniuria, an dicatur inferri ex impudenti, & malo tractandi modo, num. 31. & 32.

Iniuria nunquam infertur verbo, aut facto, niſi alicuius honori, & famæ detrahatur, num.32.

Mandatum, vt præſumatur ex inimicitia requiritur non ſolùm quod inimicitia ſit capitalis, ſed etiam quod correſpondeat offenſæ factæ, num.33.

Fama bona inquiſiti tollit omnia inditia, num. 43.

Iniuria grauis oritur ex alapa data alicui nobili, nu. 34. in fine.

Inditium remotum, ſiuè graue, ſiue leue ſit, debet probari per duos teſtes, num. 36.

Teſti vario, & deponẽti inueriſimilia nõ eſt credẽdũ, n.37.

Teſtis dicens in vno examine plus quàm in alio, licèt non probet propter varietatẽ, nõ tamẽ punitur de falſo, n.38

Inditium non oritur, ex eo quod vno, aut altero modo eſſe poteſt, num. 40.

Armatorum congregatio facit inditium ad torturam, nu. 41, Declara, vt num. 42.

Teſtis de auditu ſuppletur ex circũſtantijs, & adminiculis, num. 41.

Congregatio armatorum non dicitur, quando ſine Duce, & non niſi tres fuerint armati, num. 42.

Alloquutio cum occiſoribus facit inditium ad torquendum, num. 43. Vbi declaratur.

Loquutio facta in via publica, & palàm non dicitur ſecreta, ideò non facit inditium ad torturam, num.43.

Publicè, & palàm factũ ſine dolo, & delicto factum præſumitur, num. 43.

Teſtis vnus de auditu nunquam probat, etiam in caſu, in quo teſtes de auditu probarent, num.44.

Teſtis de auditu ab vna tantũ perſona, nihil probãt, n.45.

Teſtis de auditu ab eo, qui vnus eſt, & non fuit examinatus nihil probat, num. 46.

Teſtes de auditu iunctis adminiculis non probant, niſi in caſu difficilis probationis, num. 47.

Loquutio ſecreta non facit inditium, niſi fuerit facta cum occiſore, num. 48.

Reſponſiones rei inueriſimiles faciunt inditium ad torturam, num. 49.

CONSILIVM CXLVII.

CONTRA Capitaneum Fuluium de Canonicis, & Laurentium eius filium tria potiſſimũ inditia pro parte fiſci cõtra ipſos pretendi poſſe exiſtimarẽ. Primum altercatio inter eos orta occaſione Nutricis, paucis diebus ante homicidium. Secundum alloquutio cum occiſoribus die ante homicidiũ. Tertium litteræ ſcriptæ Alexandro occiſo, vt ſcandrigliam quamprimum veneriт, & quod ſic ſcandrigliam proficiſcẽs in itinere fuerit occiſus.

1 Ad primum ſufficiat dicere ꝙ in proceſſu non cõſtat de aliqua prætẽſa altercatione. Secreto enim denunciatori quicquid dicatur non eſt credendũ l. ea quidem cum ibi notatis per Doctores C. de accuſation. Campeg. de teſtib. reg. 103 in princ. Boſſ. in tit. de denunciat. ſub nu. 2. verſ. & ſequitur, & nu. 18. & ſeq. Vbi improbat proceſſum incœptum à ſecreto Denunciatore.

2 Angelo Seraſino, & Marcello Baroncello Reatino, & Andreę q. Nardi pariter nihil credendũ, quia non deponunt niſi de auditu ab Alexandro occiſo c. licèt ex quadã vbi Gloſ. & cõmun. Doctor. extra de teſtib. Gabriel. conſ. 3. nu. 8. lib. 1. Cephal. conſ. 85. nu. 45. lib. 1. & conſ. 250. nu. 27. lib. 2.

3 Helenæ vxori Spadaccini deponẽti de auditu à Spadaccino, & Spadaccino negante non ſolũ non credẽdũ, ſed vti de falſo ſuſpecta oĩno reijci debet Alex. cõſ. 61. nu. 7. col. penul in fi. lib. 3. Grammat. cõſ. 26. nu. 20. Cãpeg. de teſtib. reg. 410. in fin. Gabriel. rit. de teſtib. concl. 3. nu. 11. lib. 1.

4 Sublatis depoſitionib. prædictorũ teſtiũ, non video in proceſſu cõſtare de aliqua inimicitia, ſeù cã ꝑ quã moueri potuerint inquiſiti ad mãdandum occidi Alexandrũ. Ceſſante itaq; cã homicidij, oĩa ꝓrſus ſi q̃ alia eſſent inditia, ꝓut nõ ſunt, ceſsãt, & euaneſcunt Caſtrẽ. in l. fluminũ §. fi. ff. de dam. infe. Nouell. in tract. ad defenſam, §. an inditia pro reo danda ſint poſt nu. 78. Bertaz. conſ. 446. nu. 20. & ſeqq. lib. 2. Menoch. conſ. 230. nu. 25. & ſeqq.

5 Vltra ꝙ, vt inimicitia, & cauſa faciat inditiũ dẽt eſſe grauis, & capitalis, nõ aũt leuis ex altercatione verborũ ꝓducta Caſonus de ind. & tort. trac. 2. c. 3. n. 8. & ſeq. Blãc. d' indit. põ n. 230. Vulp. cõſ. 99. n. 2

6 Secũdũ inditiũ tollitur ex eo ꝙ ſola alloquutio ẽt ſecreta, nõ facit indit. ad tortu. Bal. in l. nõ hoc in fi. C. vnde legitimi Io. de Amicis cõſ. 134. nu. 4. Hippol. Rimin. cõſ. 88. n. 28. Eugen. conſ. 27. nu. 36.

7 Vt enim eadem alloquutio inditium ad torturã faciat, tria copulatiuè interuenire debẽt. Primo, vt alloquutio ſit ſecreta, & ad aures. Secundo, vt præcedat capitalis inimicitia. Tertio, vt Homicidium in continenti ſequatur Iaſ. in l. 1. nu. 31. in 5. limit. C. de ſeru. fugit. *Fulgoſ.* in l. ſi ventri, §. eorum ratio nu. 1. & ibi etiã Ripa nu. 5. verſ. intellige tribus concurrentib. ff. de priuil. creditorum Blanch. de indit. nu. 232. verſ. intellige prædicta Boſſ. in tit. de mandato ad homicidium nu. 50. Decian. in tract. crimi. lib. 9. cap. 34. num. 11.

8 In caſu noſtro ceſſat loquutio ſecreta, & ad aures, quia in via publica omnibus videntibus, & audire volentibus. Ceſſat capitalis inimicitia, vt prædixi. Ceſſat forsã, & tertium requiſitum, quia homicidium ſequenti die fuit commiſſum Honded. cõſ. 87. num. 42. & ſeqq. lib. 2.

9 Tertium inditium de litteris ſcriptis Alexãdro, vt Scandrigliam veniret ad reaccipiendum nutricem. Poſſet dici, ꝙ non plenè conſtat de earum exiſtentia, & tenore. Cum Baroncellus Reatinus, qui de ea, & illius tenore deponit eas multum præcisè de omnibus verbis dictarum litterarum, & ea recenſet, ac ſi litteras legeret, & ob id apud me valde ſuſpectus iuxta tradita per Catell. Cott. in ſuis memorial. in verſ. teſtes concordantes in fine Roland. conſil. 35. nu. 12. & ſeq. lib. 2.

10 Sed data etiam litterarum exiſtentia, & tranſmiſſione ſi conſtaret fuiſſe ſcriptas à Capitaneo intraret forſan aliqua contra eũ ſuſpicio, & etiam leuis, quia aderat cauſa propter quam Capitaneus potuerit ſcribere dictas litteras. Sed omnis tollitur difficultas, quia conſtat in proceſſu dictas litteras fuiſſe ſcriptas, vt dicit Baroncellus Reatinus bona manu, Capitaneus aũt bonã ſcribendi manũ non habet ideò &c. Vltra ꝙ quàm veriſimile ſit, vt Capitaneus volens facere occidere Alexandrũ in itinere ſcandrigliæ ipſi ſcribat, vel eius nomine ſcribere faciat, vt ſcandrigliam veniat. Quiſq; conſideret. Et quod veriſimile non eſt pro falſo habetur Tiraquell. cum allegatis per eum de reuocand. donat. in præfatione nu. 37. & ſeqq. Decian. conſ. 100. nu. 24. & conſ. 109. nu. 64. lib. 2.

11 Litteræ productæ ſi ſcriptæ, & tranſmiſſæ fuerũt dubium non eſt, ꝙ fuerunt ſcriptæ, & tranſmiſſæ ab occiſſoribus ſub nomine Capitanei à quo iam præſciuerant voluntatẽ, & deſideriũ Alexandri rehabendi nutricem, & ꝙ Alexander litteris prædictis facilè crediturus erat, & hoc eſt præſumendũ cum conſtet in proceſſu ex litteris Alexãdri Chiauelloni, ꝙ occiſores *voleuano mal di morte à detto Alleſsãdro*, & iſtæ litteræ cũ fuerint productæ à fiſco plenã faciunt probationẽ contra fiſcũ, l. cum præcum, C. de liberal. cauſ. Authen. ad hæc C. de fid. inſtr. cap. olim. in fi. de cenſibus, & voluit Rota corã Giptio in vna Militen Abbatiæ 27. Aprilis 1592.

12 Et licet ex præmiſſis omnia fiſci fundamẽta credantur ſublata, ita ꝙ intret diſpoſitio l. qui accuſare C. de eden. Adhuc tamen, ni fallor, innocentia horum inquiſitorũ ex proceſſu euidenter apparet quia non ſolùm non conſtat de inimicitia orta ex altercatione propter nutricem inter inquiſitos, & Alexandrum, ſed etiam conſtat ꝙ tempore prætenſæ altercationis remanſerunt amici. Cum vt ipſa nutrix, & Andreas q. Nardi teſtes Curiæ in ſubſtantia deponunt *Aleſſandro auanti che partiſſe fece la collatione in caſa hebbe quattro ſcudi, & ſi contentò non menarla.* Ex qua actione omne odiũ, & inimicitia excluditur Alex. ad Bart. in l. non ſolùm §. iniuriarũ nõ actio, n. 2. littera *B.* ff. de inuir. Bonif. de Vitalin. in tit. de iniurijs n. 97. Viu. opin. 330. nu. 5. Honded. conſ. 87. nu. 65. & ſeq. lib. 2.

13 Conſtat ſecundo, vt prædixi de particulari inimicitia occiſorũ cum occiſo. Ideò ſubintrat cõcluſio, ꝙ qñ cõſtat de interfectore, & interfectoris inimicitia cũ interfecto nihil præſumi põt contra aliũ ẽt inimicũ ex plenè allegatis ꝑ Euge. cõſ. 27. n. 32. ergo multo minus contra Inquiſitos non inimicos, ſed amicos.

14 Et demũ cõſtat ex depoſitione Io. Bapt. Battucci, & Benedicti Lupi de cã ꝑꝑ quã occiſores venerunt ſcandrigliã, imò ex depoſitione Andreæ quõ. Nardi cõſtat, de qua re dicti occiſores loquuti fuerũt cũ Capitaneo, & eius filio. Et ſic oẽm excludũt præſumptionẽ acceſſus, & colloquij ad occidendũ, vt prætẽdit fiſcus, & iſtes teſtes. cũ ſint examinati à curia plenè probant cõtra ipſã Curiã Thob. Non. conſ. 98. n. 10. & 18. Ceph. cõſ. 110. n. 26. Burſa. cõſ. 20. n. 23. & cõſ. 311. n. 21. & cõſ. 316. nu. 21. ẽt ꝙ de auditu deponãt Gabr. lib. 1. de teſtib. cõcl. 1. n. 14. & 15. Bertazzol. conſil. 316. num. 3. Burſatt. conſ. 235. num. 7. lib. 1.

Quare nihil ſupereſſe video, quod abſolutionem horum inquiſitorum iure impedire valeat.

In eadem cauſa aliud reſponſum.

IN cauſa Sabineñ. prætenſi mandati ad homicidiũ adhuc video ab eruditiſſimo D. Iudice dubitari cõtra Capitaneũ Fuluiũ de Canonicis, & Laurentiũ eius filiũ extare ĩ ꝓceſſu ſufficiẽtia ad tort. inditia.

15 Et primo ex promiſſione quã prædictis Alexander occiſus fecerat, ꝙ Fœlix nutrix honeſtè in eius domo vixiſſet. Et tamẽ dictus Alexander frequentius quã oportebat ibat, & redibat alloquendo fœlicẽ more amãtiũ, ex frequẽtiori aſſectatione erga dictã nutricẽ iniuria cenſetur illata l. itẽ apud labeonẽ, §. aſſectatur, & ibi Angel. ff. de iniurijs. Et ẽt ꝙ ipſa conſentiret non per hoc Capitaneus D. domus deſinebat eſſet eſſe offenſus Baiard. ad Clar. in §. iniuria nu. 7. ad fin. & hæc eſt prima dubitatio.

16 Tollitur hęc dubitatio pluribus modis. Et primò quod tex. in dict. verſic. Aſſectator, non dicit quod hæc aſſidua frequentia inferat iniuriam, ſeù infamiam, ſed quod quaſi præbeat nonnullam infamiam, & ibi Gloſ. in verbo nonnullam declarat, id eſt aliquam, dictio autem quaſi denotat diminutionem, & improprietatem l. ſi cum dotem §. fin. & ibi

& ibi gloſ. in verbo quaſi, ff. ſoluto matrimo. l. ſiquis eum, ff. de condit. indebiti. Bal. in l. ſuis colum. 2. verſic. & ſic facit ad quæſtionem, ff. de liber. & poſthum. Pariter, & dictio aliqua improprietatem, & diminutionem ſignificat l fina. §. ſunt ff. nequid in loco publico Gloſ. in Clement. 1. in verbo earum parte de foro competen. Iaſ. in l. legitima, num. 7. ff. de pactis. Quare ex eo textu non videtur probari verè, & propriè iniuriam, ſeù infamiam inferri ex mulieris affectatione, & hæc ſit prima reſponſio.

17 Secundo reſpondetur, quod ille idem textus loquitur, quādo quis affectatur mulierem honeſtam ſecus ſi inhoneſtam (prout erat nutrix) tunc enim nulla ex affectatione oritur infamia, ſeù iniuria, prout in eadem l. expreſsè cauetur in § ſiquis virgines verſic. multo minus. Ratio eſt euidens, quia mulier infamis propter meretricium amplius infamari non poteſt Angel. in l. item apud Labeonem, §. interdum num. 1. ff. de iniurijs, Beluiſ. in pract. lib. 1. cap. 3. rubr. de iniurijs num. 76. & tantùm abeſt, vt mulieri inhoneſtæ fiat iniuria per ſolam affectationem, vt immò, nec etiam per carnalem cognitionem vis inferri dicatur Gloſ. & Cyn. * & communiter omnes in l. 1. C. de rapto virgin. Bal. in l. raptores num. 1. verſic. hoc tamen fallit in meretrice, & ibi etiam Doctor. omnes, C. de Epiſcop. & Cleric. Anton. Gomez. ad l. Tauri 80. num. 45.

18 Tertio tex. in dicto verſic. affectator dicit inferri iniuriam, ſeù infamiam mulieri affectatæ iniuria autem vni illata alterum non afficit, nec dicatur quod iniuria facta Ancillæ cenſeatur facta Domino Domus etiam Ancilla volente, vt dixit Baiard. in loco præallegato. Procedit enim hæc concluſio, quando iniuria facta Ancillæ eſt facta in contumeliam Domini aliter ſecus tex. eſt in l. item apud labeonem, §. item ſi liberum, ff. de iniurijs itē & text. in §. ſi libero homini, & ibi Ioann Faber. num. 1. inſtit. eodem Angel. in d. l. item apud Labeonem §. ſi vſumfructum. ff. eodem Salycet. in l. 1. num. 2. & ibi etiam Ioann. Faber. num. 2. C. eodem pract. Beluiſij lib. 1. cap. 3. rubr. de iniurijs num. 48. Ant. Gomez. de delict. cap. 6. rubr. de iniurijs nu. 6. Baiard. ad Clar. §. iniuria nu. 39. & quod hæc affectatio Nutricis fuerit facta non in contumeliam Domino, ſed ex cauſa amoris iam præſupponit in motiuis.

19 Secunda oritur dubitatio, quia Alexander non ſolùm ſectabatur Nutricem, ſed cum ea ſe carnaliter immiſcuit, prout viuens faſſus fuit cū pluribus, qui de auditu ab eo examinati deponentes plenè probant iunctis adminiculis per ea, quæ dixi in tractatu de teſtib. quæſt. 69. num. 200. ex qua carnali cognitione magis Capitaneus videatur offenſus, & læſus in æſtimatione, & hęc eſt ſecūda dubitatio.

20 Quæ licèt ex proximè allegatis videatur ſublata. Nam quatenus huiuſmodi carnalis cognitio vera ſit nullam Capitaneo infert iniuriam, cum in eius contumeliam non fuerit facta. Nec video iure cautum Domino domus inferri iniuriam ex eo quod quis eius famulam præſertim aliàs inhoneſtam ſecretè, & extra domum carnaliter cognoſcit. Quamuis benè reperiam ex carnali cognitio ne Vxoris honeſtæ marito iniuriam inferri, & ex eo inimicitiam contrahi cum adultero ex allegat. per Bertazzol. conſ. 148 num. 10. lib. 2. & idem for ſan ex carnali cognitione cum ſorore, vel conſanguinea alicuius ex allegatis per Maſcard. de prob. lib. 2. concluſ. 898. num. 21. & per Pegn. in directorio Inquiſit. par 3. quæſt. 67. cōment. 116. fol. 658: colum. 2. in 9. cauſa ergo ſecus ex cognitione carnali alicuius pediſſequę, & vt dixi extra domum amoris cauſa, & non in Domini contumeliam.

21 Attamen, & ex abundanti ſecundo loco dicitur hanc Alexandri carnalem cognitionem cum Nutrice minimè probari ex proceſſu, certū enim eſt, quod iſti teſtes de auditu non poſſunt plus probare, quam probaſſet Alexander ſi fuiſſet examinatus cap. licèt ex quadam extra de teſtibus, ſed ſic eſt quod depoſitio eius, qui dicit carnaliter cognouiſſe mulierem, vel mulieris dicentis ſe carnaliter cognitam ab aliquo, non ſolùm non probat carnalem cognitionem, ſed nec etiā facit aliquod * indicium ſecundum magis communem Doctorum ſententiam, de qua poſt Hoſtienſ. ſcripſerunt Alex. conſil. 157. in princip. lib. 4. Grammat. conſil. 45. num. 1. Pariſ. conſil. 54. nu. 50. lib. 4. Iaſ. conſil. 22. lib. 1. per totum cum alijs per Menoch. de arbitr. qq. caſu 474. num. 23. Maſcard. de probat. lib. 3. concluſ. 1311. num. 8. Honded. conſ. 100. num. 11. & ſeqq. lib. 1. Petr. Caball. reſolut. crim. caſu 200. num. 124. & ſeq. nu. 213. & ſeq. ergo multo minus probabunt teſtes prædicti de auditu ab Alexandro birruario adultero, & offenſo.

22 Et magis in ſpecie, quod teſtes deponentes de confeſſione extraiudiciali eorum, qui dixerunt ſe inuicem carnaliter cognouiſſe carnalem cognitionem non probent, voluit Gratus conſil. 50. ante num. 1. & num. 4. verſic. Immò in caſu noſtro, & num. 33. verſi. nec obſtat lib. 2. Pariſ. conſil. 54. nu. 50. verſic. nec etiam probari l b. 4. Bertazzol. conſ. 228. num. 7. Maſcard. de probat. lib. 1. concluſ. 621. num. 4. verſic. etiamſi deponerent Hector Aemil. in tract. de teſtib. in verbo teſtis adulter. num. 45. Thomas Sanchez de matrim. lib. 10. tit. de diuortio diſputat 12. quæſt. 3. num 48.

23 Nec obſtant per me ſcripta in dicta quæſtione 69 num. 200 ibi enim per me allegati, qui in contrarium allegari poſſunt. Primo loquuntur concurrentibus fama, & adminiculis, quæ hic non adſunt. Secundo loquuntur, quando teſtes deponunt de auditu non ab vno ſolo, ſed à maſculo, & fœmina ſic confitentibus, quod non eſt in præſenti caſu. Tertio loquuntur, vt probent contra confitentes non contra tertium. Reprobatum enim eſt à iure quod vnius confeſſio alteri non noceat, l. duobus §. 1. ff. de iure iurand. l. iuris iurandi in fine

fine.C. de teſtib.l.ſeia in princ.ff.ad velleian.Rota diuerſ. par.1.deciſ.685. num. 5.

24 Reſpondetur tertio, & millies dato quod carnalis cognitio Alexandri cum Nutrice eſſet probata, & quod ex ea oriretur inimicitia inter Capitaneũ, & Alexandrũ,ceſſat tamẽ in propoſita facti ſpecie omnis amaritudo,quia non conſtat in proceſſu,q talis carnalis cognitio deuenerit ad notitiam Capitanei Grammatic. voto 6.num.19. Aym. conſil. 205.num.10.Simon de Pret. conſil. 15. num. 58. Bertazzol.conſil.215.num.10.lib.1.

25 Tertia ſumitur dubitatio ex altercatione facta inter inquiſitos, & Alexandrum ſuper reſtitutione Nutricis de qua deponunt teſtes de auditu ab Alexandro viuente,quibus credere poteſt Iudex,cum eorum dicta ſint adminiculata alijs circumſtantijs veriſimilibus ad trad. per Menoch.de arbitrar.caſu 375.num.2.

26 Huic dubitationi reſpondetur. Primò non conſtare de huiuſmodi altercatione. Nàm licèt teſtes de auditu vt voluit Menoc in loco præallegato iunctis veriſimilibus circumſtantiis arbitrio Iudicis probent,hoc tamen intelligendum eſt, quando is,à quo teſtes dicunt ſe audiuiſſe ſunt perſonæ graues,& honeſtæ,& omni exceptione maiores ad tex.in c. licet ex quadam extra de teſtibus vbi gl. in verbo ab vno in fine, & in verbo arbores * Hoſtien. & communiter omnes Canoniſtæ,&c. de teſtibus Roland. conſil.57. num.33.lib.1.&conſ. 9.num.33.lib.3.Cephal.conſil.250.num.27. verſ. item oportet lib.2.Honded. conſil. 102. num. 58. lib.1.Pacian.de probat.lib.1.cap.8. num.38. Ideò ſecus ſi teſtes dixerint ſe audiuiſſe, prout in caſu noſtro à birruario adultero,& offenſo ab inquiſitis vt prætendit fiſcus,prout conſuluit Alexand.conſ. 112.num.17.lib.6.& conſil.71.nu.3.& conſ. 123. num.8.lib.7.Hippolit.Riminald.conſil.60. num.2. & ſeq.& conſil.61.num.33.& ſeq.& conſil.65. nu. 31.& ſeq.lib.1.& alibi pluries.

27 Nec iſto caſu adminicula ſupplent, ſicut dicunt præallegati Doctores,& eſt ratio, quia quando teſtis à teſtificando omnino repellitur eius dictum adminiculis non ſuppletur ex allegatis per Socinum conſil.118.num.8.lib.1.Surd.conſil.132. nu. 73. & deciſ.Mantuan.135.nu.10.Baiard.ad Clar. quæſt.24. nu. 128. ante finem vltra quod negatur ſuper altercatione, de qua agitur extare aliquas veriſimiles circumſtantias, & hæc ſit prima reſponſio tertiæ dubitationis.

28 Secunda eſt reſponſio quod etiam data veritate altercationis, in qua non præſupponitur iniuriã aliquam verbalem,ſeù realem interueniſſe,ſed tantum altercatoria verba. Non vtiq; ex ea orietur odium,ſeù inimicitia niſi modica,& leuis, ideò nullum faciet inditium ad trad.per Angel.de maleſic. in verbo quod fama publica num.50. Blanch. de indit. nu.175.Marſil.in pract.§. Diligenter nu. 69. * & vbique paſſim, & communiter Doctores, ſtante præſertim alia particulari grauiori, & mortali inimicitia cum occiſoribus,ad tradit. per Foller. in practic.criminal. in verbo recipiantur defenſiones reorum num.2.in fin.verſic. item poterit Theſaur. deciſ.Pedemont.24.num.7.verſ. Præterea Eugen. conſ.27.num.32.lib. 1.

29 Tertia eſt reſponſio, quod in omnem euentum, ſi ex altercatione prædicta inter inquiſitos, & Alexandrum orta fuiſſet aliqua mala ſatisfactio, ſeù rancor per ſubſequentem reconciliationem concordiam, & pecuniæ dationem omnia cẽſentur remiſſa cum indubitati iuris ſit ne dùm huiuſmodi altercationes, ſed etiam atroces iniurias ſubſequenti pacto,ſeù tranſactione imò etiam, & nuda voluntate, & præſertim cum interuentu pecuniæ remiſſas eſſe,l.non ſolùm iniuriarum actio in fin.verſic.proinde, & ibi Gloſa in verbo non tenebit Bart. poſt num.2. Alber.num.3.in fine,& Angel.num.2. verſ. ſi autem,ff.de iniuriis idem Angel.in l.ſed ſi vnus, §.ſi ante num.1.ff.eodem Hoſtien. & communiter omnes Canoniſtæ in cap. cum te de re iudic. Couarru.var. reſolut.lib.2.cap.10.num.7. verſic. tertium conſtat.

30 Quarta oriri videtur dubitatio ex eo,quod poſt altercationem Alexander impertinenter, & male ſe geſſit cum Capitaneo non expectando , ſcilicèt ſtatutum diem Veneris pro reſtitutione Nutricis fingendo ſe infirmum, & ob id egere auxilio mulieris,vt Capitaneum induceret ad citius reſtituẽdum illam extorquendo amplius ab ipſo mediante perſona eius, qui literas ſuper his ſuo nomine Capitaneo detulit pecunias,ex quo malo modo,& contra bonos mores videatur quodammodo voluiſſe deludere ipſum Capitaneum, & ſic intrent ea quæ ſcripſi in quæſt.105. num. 22. & num. 29. & accedente qualitate perſonæ Capitanei militis grauis,& non ſoliti proferre iniurias, iuncta vilitate Alexandri birruarii. Hæc iniuria eo atrocior reputanda ſit, & ſic ſufficiens cauſa ad homicidiũ ex allegatis per adden.in meo conſ.102.in fine.

31 Hæc dubitatio præſupponit illud de quo diſputatur præſupponit inquã ex hoc impudẽti tractãdi modo quo ergaCapitaneũ vſus eſtAlexãder,illatã fuiſſe Capitaneo iniuriam. Quod vtiq; in iure minimè verum videtur. Nunquam enim alicui dicitur inferri iniuriam verbo, aut facto niſi ex dictis verbis,aut factis illius honori, & famæ in aliqua parte fuerit detractum tex.eſt,in l. item apud labeonem §.generaliter,& §.ait Prætor il ſecundo, & ibi Bart.& Angel.ff.de iniuriis, l.1. in fin. ff. de obſequio alijs præſtan.Hoſtien. in ſumma de iniuriis,§.contra quos num.6.in fine pract.Beluiſii lib. 1.cap.3.rubr.de iniuriis,num.33.Angel. de maleſic. in gloſ.verba iniurioſa num.7. Bonifac. de Vital.in titulo de iniuriis num.24.& nu.58. Iodoch. in pract.crimin.cap. 135. num. 5. ſed quæſo quid depetiit famæ,& honori Capitanei, quod Alexander voluerit ab ipſo extorquere pecunias? quod finxerit ſe infirmum,vt mulierem citius rehaberet? Quod adhunc effectum aliis modis ſe impudenter

gerere non erubuerit? Nihil certè. Actiones præ dictæ præiudicant famæ, & honori Alexandri (ſi is honorem habuiſſet, & infamari potuiſſet) Non autem famæ, & honori Capiranei, prout & ita loquũtur Doctores allegati per me in quæſt. 105. nu. 22. & ſequen.

32 Poteſt etiam ſecundo loco reſponderi, quod caſu quo ex prædicto impudenti modo tractandi Capitaneus non ſe benè de Alexandro ſatisfactum ſentiret, ergo præſumitur, quod maudauerit illum occidi, non vtiq; valet conſequentia. Si enim homines mandarent occidi eos à quibus, in aliquo negotio pertractando non fuerint ſatisfacti vtique mille in dies committerentur homicidia. Et propterea non immeritò dicunt Doctores, quod ad hoc vt mandatum præſumatur ex inimicitia non ſufficit, quod inimicitia ſit capitalis, ſed oportet eã eſſe ortam ex atrociſſima iniuria correſpondente homicidij mandati ſecundum Fulgoſ. in l. ſi quis mibi bona S. ſcd ſi mandauit num. 17. & ibi etiam Roman. num. 6. verſi. tu pondera Alexan. num. 15. verſ. Ad confirmationem, ff. de acquiren. hæredit. Iaſ. in l. 1. num. 21. in 2. limitatione, C. de ſeru. fug.

33 Tertio, Retorquetur argumentum in motiuis factum de qualitate perſonæ Capiranei grauis militis, in ſenili ætate conſtituti familia grauati, & qui nunquam ſimilia mandauit, immò nec vnquam de aliquo delicto imputatus fuit, nec ipſe, nec filius. Quomodo igitur eſt præſumendum, quod ſe filiũq; ſuum animam, & bona in tanto diſcrimine ponere voluerit, vbi nullam prorſus recepit iniuriam aduerſus vilem, & infamem Birruarium? Certè hoc in caput meum, licèr groſſum, intrare non poteſt, quã tum autem polleat bona fama inquiſiti ad excluſionem delicti ſatis in iure tritum eſt, nec propterea obſtant Doctor. allegar per adden. ad meum conſilium 102. in fine, quia loquuntur, quando nobilis recepit alapam, ſeù pugnum, & ſic iniuriam ab aliqua vili perſona, ſed vt dixi Capitaneus ab Alexandro nullam prorſus, nec etiam verbalem iniuriam recepit, ideo &c.

34 Quinta dubitatio deducitur ex contraſigno infundibili, quod Alexander debebat deferre Capitaneo, quod quidem contraſignum fuit datum Alexandro ab eo, qui ipſum tradebat, prout deponit Fœlix Moglicorius. Nec hoc contraſignum, & aliud quod ſcilicet veniret Alexander pro ſua Amaſia, quia Capitaneus aliam inuenerat nutricẽ non poterant homicidæ diuinare niſi fuiſſent reuelata, & ſubminiſtrata à Capitaneo, & eius filio.

35 Hoc inditium ſic vt ſupra explicatum apud me non modicam faceret difficultatem ſi probaretur in proceſſu, & etiam verum eſſet, vt in motiuis præſupponitur, quod prædicta contraſigna non potuiſſent venire ad aures occiſorum, niſi mediante perſona inquiſitorum; Sed quod non probetur facit vera illa, & communis concluſio, quod inditiũ remotum, prout eſt iſtud, ſiuè graue, ſiuè leue ſit, vt reum afficiat, debet plenè, & concludenter probari per duos teſtes ſecundum Gloſſ. in l. final. in verb. vel inditijs vbi communiter Doctor. C. famil. erciſcund. Bart. in l. final. num. 7. & ibi etiam Marſil. num. 6. Blanch. num. 56. ff. de quæſtion. Boſſ. in tit. de inditijs, & conſiderat. ante tortur. num. 5. & num. 18. & 19. Clar. in pract. S. final. quæſt. 21. in principio, vbi quod hæc concluſio eſt indubitata apud omnes, quæ non habet cõtradictorem Oſaſc. deciſ. Pedemont. 79. ante num. 31. Menoch. de arbitr. caſu 270. num. 23. & de præſumpt. lib. quæſt. 81. n. 2. ergo ſolus fœlix hoc inditium non probat.

36 Præterea idem teſtis eo minus probat, quia in ſua depoſitione eſt ſibi varius. Primo enim dicit, *Venerdi proſſimo paſſato, &c.* In ſecundo autem examine dicit, *di quanto V. S. mi adimanda, &c.* & ſic in primo examine nihil dicit, quod ille iuuenis, qui erat cum Alexandro, ſibi memoriæ reduxerit, vt infundibulum deferet: In ſecundo autem examine dicit, quod dictus iuuenis ipſi recordatus fuit, vt infundibulum acciperet. Et hæc ſecunda depoſitio vltra variationem eſt, prorſus inuериſimilis, quia ſicut deponit Fœlix Alexander caſu illac tranſiens fuit ab eo vocatus expreſsè, & ad hunc effectum, vt emeret, & acciperet dictum infundibulum factum à Ioanne Dominico, qui tunc erat in eius caupona, & de hoc inter eos erat ſermo. Quid opus erat, vt ille iuuenis reduceret memoriæ Alexandro, vt acciperet infundibulum ſi tunc niſi de illius emptione agebatur. Quare huic teſti minimè credendum eſt, tum quia varius cap. licet cauſam, vbi Gloſ. & cõmuniter omnes Canoniſtæ extra de teſtibus Florian. in l. qui falſa, num. 1. ff. de teſtibus Marſil. in l eos num. 1. in primo notab. ff. de falſis, tùm quia deponit inuериſimilia Iacob. Egid. in tract. de teſtib. num. 24. Franc. Curt. in eodem tractatu de teſtib. con. luſ. 16. num. 39. Tiraquell. de reuocan. donat. in præfat. nu. 45. & 46.

37 Nec dicatur hunc teſtem non eſſe varium, quia dicere plus in vno examine, quam in alio non inducit variationem, & ſit concordia de vno cum altero examine. Nam vitta quod remanet inueriſimilitudo, quæ ex hac concordia nullo pacto tollitur. Adhuc dicitur excludi iſto caſu variationem ad effectum, vt teſtis euiret falſum, non autem vt probet Tyndar. de teſtib. par. 3. cap. 12. in fin. verſ. vnum quoq; notetis, & cap. fin. num. 1. & num. 4. verſ. aut vnus teſtis ſibi contradicit Nell. de teſtib. num. 185. verſ. ſed aduerte Crot. de teſtibus par. 3. num. 328. & num. 330. Boſſ. in tit. de oppoſition. contra teſtes num. 2. Clar. in pract. S. fin. quæſt. 53. ſub verſ. Quartus eſt caſus.

38 Verùm, & tertio loco id quod in hoc inditio omnem tollit difficultatem, eſt quod non conſtat in proceſſu de veritate præſuppoſiti ſcilicèt quod occiſores non potuerunt habere notitiam de prædictis contraſignis ab inquiſitis. Nam tractatus Alexandri cum Capitaneo circa teſtitutionem nutricis fuit publicus, & particulariter cum Andrea q. Nardi, qui fuit mediator ad eos concordandos.

Ideò

Ideo occiſores hunc tractatum potuerunt ſcire à dicto Andrea, vel ab ipſo Alexandro, qui etiam hoc dixit in terra Montis Leonis dum miſit Nuntium ad Capitaneum, & litteras fingendo ſe infirmum, vt ſibi tranſmitteret Nutricem, prout deponunt ipſa Nutrix, & alij plures teſtes.

39 Sic, & quod Alexander emeret infundibulum pro Capitaneo, potuerunt dicti occiſores ſcire ab ipſomet Alexandro à Ioanne Dominico, qui per tot dies ante illud confecerat, & à Fœlice, qui dictum infundibulum per plures dies domi retinuerat; vnde data poſſibilitate, quod occiſores prædictorum contraſignorum potuerint habere notitiã ab alijs quam ab inquiſitis, inditium euaneſcit ex regula communi, quod inditium non oritur ex eo quod vno, aut altero modo eſſe poteſt Bald. conſil. 259. num. 4. lib. 1. Aym. conſil 6. num. 12. Vulpell. conſil 97. num. 3. Burſat. conſil. 316. num. 32. in fi. & conſil. 336. num. 16 lib. 3. Franc. Becc. conſ. 85. num. 1. in fine cum ſimilib.

40 Sexta ſubſequitur dubitatio ex alloquutione inquiſitorum cum nonnullis hominibus armatis nemine præſente in die ante delictũ. Armatorũ enim congregatio præſumitur facta ad malũ finẽ Boſſ. de crimin. læſæ maieſt. num. 27 Franc. Becc. conſ. 71. num. 2. Et cum inter dictos homines armatos fuerit recognitus vnus ex occiſoribus oritur inde inditium graue, ſaltim ad torquendum ad ea quę ſcripſi conſil. 102. num. 34. faciunt ſcripta per Bald. in l. multùm intereſt num. 3. C. ſiquis alteri, & per Felin. in cap. afferte de præſumptionibus. Quod autem inter dictos armatos adeſſet Mancinellus de Reate vnus ex occiſoribus deponit Benedictus Lupus de auditu ab altero, cuius dictum ſuppletur ex alijs circumſtantijs ad ea quæ ſcripſi in tracta. de teſtib. quæſt. 69. nu. 34.

41 Hoc motiuum, in quo videtur conſiſtere vis huius cauſæ habet duas partes vna eſt, quæ reſpicit congregationem armatorum: Altera quæ reſpicit alloquutionem inquiſitorum cum vno ex occiſoribus in die ante delictum quoad primam partem nõ multùm inſiſtam, quia Boſſius, & Beccius in locis ex aduerſo allegatis loquuntur in eo, qui congregat homines armatos, non in eo, qui illos alloquitur. Dicuntq; quod contra ſic congregantes homines armatos oritur inditium, quia talis congregatio præſumitur facta ad malũ finẽ. Quæ non applicatur caſui noſtro, in quo nihil prorſus cõſtat quod inquiſiti congregauerint iſtos homines armatos. Vltra quod iſta non poteſt dici congregatio hominùm armatorum, de qua loquuntur Boſſius, & Beccius, vbi ſupra cum ſine Duce, & non niſi tres fuerint armati Bald. conſ. 319. Decreto Domini cauetur in fine lib. 2. Maſcard. de probat. lib. 1. concluſ. 450. num. 4. Corn. conſil. 216. num. 6. ante fin. lib. 3. Pariſ. conſil. 171. num. 9. & ſeqq. lib. 4. Boſſ. in tit. de criminal. læſæ Maieſtat. num. 26. & in hac parte non inſiſto vlterius, quia credo rem non habere difficultatem.

42 Quod verò attinet ad alloquutionem cum vno ex occiſoribus ſi de ea conſtaret in proceſſu, prout dixi in prima informatione, & ſcripſi in conſi. 102. num. 34. allegato in motiuis non ad condemnandum, ſed tantum modò ad torquendum faceret inditium iuncta tamen Capitanei inimicitia, & quod alloquutio fuerit ſecreta, & ad aures, & ita loquuntur Doctores per me allegati in conſil. 102. nu. 34. ſed ſic eſt quod aſſerta capitalis inimicitia in caſu noſtro non probatur, nec probari poteſt, quia non adeſt, nec prætenſa alloquutio fuit ſecreta, ſed in via publica, ergo nullum ex ea oritur inditiũ mandati. Alloquutio enim facta in via publica, & palàm tollit omnem malam præſumptionem, quod enim palàm fit, ſine dolo, & delicto factum præſumitur l. non exiſtimo, ff. de excuſatione tutor. l. final. ff. de ritu nuptiar. Iacob. Butrigar. in l. dolum in fine, & ibi Bart. num. 3 & num. 4. Fulgoſ. num. 1. & Salyc. num. 2. in fine, & num. 3. C. de dolo Boſſ. in tit. de decret. Mediolani num. 23. Menoch. conſ. 98 nu. 35. & ſeq. lib. 1. Mandata enim ad occidendum hoc ideo dicuntur difficilis probationis, quia clam, & ſecretè committuntur, non autem palàm in via publica, & quod peius eſt hominibus exteris & incognitis.

43 Ceſſat autem in caſu noſtro omnis dubitatio, quia non conſtat in proceſſu, quod inter iſtos homines armatos adeſſet vnus ex occiſoribus, cum hoc non deponat niſi Benedictus Lupus vnicus teſtis de auditu ab altero, qui proptereà nihil probat etiam quod eius dictũ fuiſſet adminiculatum alijs circumſtantijs, prout in motiuis præſupponitur, & à nobis negatur. Non enim intrant Doctores per me allegati in tractat. de teſtibus quæſt. 69. nu. 34. Primo, quia loquitur, quando teſtes, qui de auditu deponunt ſunt plures, non quando vnicus. Vnicus enim teſtis de auditu nunquam probat etiam in omni caſu, in quo teſtimoniũ de auditu plenè probat textus expreſſus in d. cap. licet ex quadam, & ibi Hoſtien. num. 6. in verbo ſi viueret, & num. 8. in verbo ſi vnus, & num. 2. verſ. ſextum verum vnus Io. Andr. Bald. Anchar. & Abb. extra de teſtibus, Curt. inn. in l. 1. num. 59. verſic. eodem modo, ff. ſi
* cert. petatur vbi teſtatur de cõmuni Menoch. conſ. 422. num. 94. lib. 5.

44 Idem teſtis nihil probat, quia is à quo dicit ſe audiuiſſe pariter non eſt niſi vnicus, quo caſu tale teſtimonium pro nihilo habetur, etiam vbi alias de iure teſtimonium de auditu admittitur, vt probat tex. in d. cap. licet ex quadam, & ibi Gloſa in verbo ab vno Innoc. in verbo duobus Hoſtien. & omnes
* alii Canoniſtæ communiter extra de teſtibus Curt. iun. in l. 1. num. 59. ff. ſi certum petatur vbi teſtatur
* de communi, & ibi etiam Ripa num. 88. in fine Gabriel. tit. de teſtib. concluſ. 3. num. 4. lib. 1. Honded. conſ 17. num 45. lib. 1. Fulu. Pacian. de probation. cap. 9. num. 37.

45 Nec idem teſtis aliquid probat, quia is, à quo dicit ſe audiuiſſe eſt viuus, & non fuit examinatus

Aym.

. Aym. de Antiquit.tempor.par. 1. S. viſo de fama num.7. Menoch. de arbitrar. qq. lib. 2. caſu 475. num.6.conſ.98.num.54.lib.1.Hippol.Rimin.conſ. 360.num.95. lib. 4.

46 Quartò etiam, quod prædictus teſtis eſſet alijs circumſtantijs adminiculatus. Adhuc non probat, quia teſtimonium de auditu iunctis adminiculis, & veriſimilibus circumſtantiis, tunc demum plenè probat, quando agitur de probatione rei difficilis probationis aliter ſecus, ſecundum Anan. in cap. præstereà num.1.in fine verſic. & procedit illud,& ibi etiam Imola num.1 in ſecundo notab.extra de teſtib.Natta coſ.170.num.4. lib. 1. Hector Aemil in tractat.de teſtib.in materia teſtis de auditu fol. 254.num.2.& cum ageretur de recognitione perſonæ de medio die, & in via publica non dicitur agi de probatione difficili.

47 Quare cum ex præmiſſis euidenter appareat nõ conſtare in proceſſu, quod alloquutio inquiſitorũ fuerit facta cum vno ex occiſoribus, non poteſt ex ea contra dictos inquiſitos aliquod etiam minimum inditium ſumi etiam,quod alloquutio fuiſſet ſecreta, prout non fuit, & etiam quod præceſſiſſet capitalis inimicitia, prout non præcedebat ex allegatis per addentes ad dictum meum conſilium 102. littera C. vbi in verſiculo Bene tamen verũ eſt ſic declarat procedere dictum Bal. in l. multum intereſt num.3.C. ſiquis alteri, & Felyn. in capit. Afferte in fine extra de præſumption. de quibus in motiuis.

48 Septima,& vltima eſt dubitatio, quod inquiſiti interrogati ſuper quibus alloquuti fuerint dictos armatos,nihil reſponderunt ad propoſitum,ſolùm dicunt,quod fuerunt requiſiti de fide, quod illa Nutrix ſtaret penes eos, quod eſt inueriſimile. Quæ inueriſimilitudo falſitati æquiparatur ex allegatis per me in conſil.24.n. 12.

49 Hæc dubitatio tollitur ex facto, & immò talis alloquutio eſt veriſimilis,quia illi armati voluerũt inquiſitis dicere cauſam propter quam reuera ad eorum domum acceſſerant, nempè, vt eriperent Nutricem, (prout communicarunt cum Benedicto Lupo) Noluerunt enim detegere crimen, quod in animo habebant perpetrare, & hoc verè veriſile eſt; Ideò tunc præuenti ab inquiſitis,alio diuerterunt ſermonem eoſq; ſimulatè requiſierunt de fide prædicta. Et hæc eſt veritas.

Ex quibus omnibus facile (ni fallor) exiſtimo reſoluta fuiſſe ſubtiliſsima, & doctiſſima motiua mihi ad reſpondendum data, in quibus ſi longior forſan fui, quàm par eſſet,ne obſcurus fierem breuis eſſe nolui.

Fuerunt Inquiſiti ex carceribus relaxati ſub cautione de repreſentando a dicto Locumtenente Gubernatoris Vrbis.

Proſper Farinacius I.C.Romanus.

ARGVMENTVM.

Pœnarum pars,quæ offitiali debetur pro ſuo labore An ſoluenda ſit offitiali condemnanti An vero exigenti, & quando bona confiſcata dicantur incorporata.

SVMMARIVM.

Pœnarum pars,quæ officialibus debetur ſoluenda eſt Primo Offitiali,qui condemnauit non eius ſucceſſori, qui pœnam exegit. Declara hoc procedere in offitiali ex titulo oneroſo ſecus in offitiali ex titulo lucratiuo, nu.2. & ſeqq. Vbi reſpondetur contrarijs, & num. 20.& ſequentib.

Exigere pecuniam aliud eſt quam eam redigere in communi, num.4.

Poſſeſſio inſtrumentalis non eiecto,ſcilicet verò poſſeſſore, & detentore non meretur nomen poſſeſſionis, nec aliquem operatur effectum,num.6.& num.21.

Bona ſtabilia incorporata non dicuntur, niſi per actualem poſſeſſionem, num.6.

Poſſeſſio tradita ex primo decreto poſſeſſionem non tribuit, num.7.& num.10.Vbi declaratur hæc concluſio.

Bona confiſcata incorporata non dicuntur niſi fuerint deſcripta inter bona Principis,num.8.& num.22.

Bona confiſcata incorporata non dicuntur quoad pecunias niſi ſuerint exactæ,num.9. & num. 22.

Legitima Patre viuente filijs non debetur, num. 14.

Appellatio ſuſpendit ſententiam, num. 16.

Appellatio deſerta non dicitur, niſi ſuper deſertione fuerit pronunciatum, num. 16.

Apellatio etiam in poſſeſſorio operatur effectum ſuſpenſiuum,quando Iudex à quo illi defert, num. 17.

Confiſcatorum bonorum Dominium, licèt ipſo iure tranſeat in fiſcum, non tamen eorumdem bonorum tranſit poſſeſſio,num.18.

Legitima vbi fiſco debetur propter delictum filij, quomodo pro illius conſequutione agendum ſit,num.19.

CONSILIVM CXLVIII.

1 REASSVMENDO aliàs hinc inde deducta videtur difficultas reſtringi ad duo capita. Primum eſt nunquid pęna debeatur officiali exigenti,an verò potius eius anteceſſori,cuius tempore cõmiſsum fuit delictum, & qui condemnauit. Secundum nunquid per immiſſionem in poſſeſſionem domus,& vineæ,de qua in proceſſu dicatur legitima, de qua agitur,ſoluta,incamerata, vel incorporata fiſco Illuſtriſs.D. Cardinalis S. Georgij.

2 Et quod ad primum caput dixi,& repeto,ꝙ licèt communis opinio ſit pro primo officiali illa tamen declaratur,vt procedat in officiali ex titulo oneroſo,non autem ex titulo lucratiuo,prout eſt tex. in l. ſuſceptores,C.de ſuſceptorib.lib. 10. vbi dicitur,ꝙ

debi-

Digitized by Google

debitor Reipublicæ debet ſoluere; Secundo non autem primo officiali, ſeù adminiſtatori criam ꝙ debitum fuerit maturatum tempore primi, & ibi Bart.& Angel.reſtantur ita aliàs in facto habuiſſe. Rationem aurem illius tex. eam eſſe dixit Alex. in l.diuortio§.ſi vir, ff.ſolut. matrim. quia ſcilicèt ibi agitur de officiali ex titulo lucratiuo,ſecus ſentiēs in officiali ex titulo oneroſo, & Alexandrum ſic dicentem refert, & ſequitur Guglielm. de Benedict. in repet.cap.Raynutius in verbo cætera bona, nu. 40.extra de teſtam.cum aliàs allegatis, & hæc diſtinctio,prout aliàs dixi non habet contradictorē, & eſt conformis generali, & notoriæ conſuetudini totius ſtatus Eccleſiaſtici.

3 Nec verum eſt in facto quod Illuſtriſs.D. Cardinalis S. Georgij haberet Capranicā in gubernium ex titulo oneroſo. Prout nec verum eſt, ꝙ haberet in feudum,& multò minus verum quod in illa terra fuerit à Papa factus Princeps,ſed ſolùm Gubernator,licèt cum amplis facultatibus,& cum donatione omnium pœnarum; Ita nec in iure verū eſt, * ꝙ diſtinctio Alexandri communiter reprobatur à Roland.conſ.77.lib.4. quia imò Roland.conſulendo in officiali ex titulo oneroſo refert ibidē nu. 9. 10.Alex. in loco præcitato.

4 Deciſio autem Angel.in l.ſi poſſeſſor,§.redactæ ff. de petit. hæred. cum alijs, qui eum ſequuntur non facit ad propoſitum. Loquitur enim Angel. in ſtaruto diſponente,quod poteſtas debet habere quarram pœuarum, quas redigi fecerit in commune. Et hoc caſu vult pœnam ſpectare ad Iudicem condemnantem, non autem ad exigentem, quia per ſolam condemnationem pœna dicitur redacta in communi,vt ibi per eum. Doctrina aurem Alexandri diſtinguentis inter officialem tirulo lucratiuo, & titulo oneroſo expreſsè loquitur non de redactione pœnarum in communi,ſed de exactione. Aliud autem eſt redigere pœnas in communi; aliud autem illas exigere, cum vt ibi bene declarar idem Angel. & etiam Bald. in additione: pœnæ dicuntur redactæ in communi etiam quod non ſint exactæ, & ſic aliud eſt redigere, & aliud exigere. Licet bene pecunia potuiſſet ad hunc effectum dici exacta ſi vltra condemnationem condemnatus acceptata condemnatione ſe feciſſet debitorem fiſci tempore officialis condemnantis. Iuxta conſil.Socy.151. per totum lib. 1.

5 Nec verum eſt quod Alex. eo loci dicat,ſufficere eſſe factam exequutionem, quia immò, vt dixi requirit exactionem,prout etiam voluit Guglielm. de Benedict. in loco præallegato, vbi copulatiuè requirit,& exequurionem, & exactionem, & licèt Tiraquell.de retract. conuent.§.5. gloſſ.4. nu. 26. & ante eum Iaſ.in l.more num. 25. ff. de iuriſdict. omn. iud. referendo diſtinctionem prædictam Alexandri loquanrur de exequutione tamen eorum dicta ſunt intelligenda ſecundum eundem Alexandri quem allegāt, & ſic de exequutione plena cum exactione. Exequutio enim cum exactione debiti facta,dicitur exequutio, vt benè declatat Bart. ex aduerſo allegatus in l. is qui Reipublicæ in fin. ff.quibus ex cauſ. maior. & Bald.pariter ex aduerſo allegatus in l. conſentaneum in fine,C. quomodo,& quando Iudex.

6 Quod verò attinet ad ſecundum caput nunquid ſcilicèt legitima,de qua agitur,dicatur ſoluta,& incorporata fiſco Illuſtriſsimi D.Cardinalis per prætenſam adeptionem poſſeſſionis domus, & vineæ, pro indiuiſo,& ſolùm pro octaua parte,quæ eſt tacta legitimæ tangentis filium delinquētem res nullā prorſus videtur habere difficultatem, quia vltra quod ex hac poſſeſſione partis bonorum non poteſt inferri ad poſſeſſionem aliorum bonorum, & ſic ad perfectam ſolutionem legitimæ pet regulam quod tantum poſſeſſum quantum detētum adhuc primò dicitur, quod de quo in huiuſmodi poſſeſſione non fuit eiectus Franciſcus Pater delinquentis,& poſſeſſor, & contradictor. Hoc ideò non dicitur niſi verbalis, & inſtrumentalis poſſeſſio, quæ poſſeſſionis nomen non meretur, & nullum prorſus tribuit ius l.peregrè,& ibi gloſ. in verbo ingreſſus, ff.de acquir.poſſeſſ. Dec.conſil.400.nu.9. Aretin. conſil.32.nu.6.verſ.ſed in caſu noſtro Bero.quæſt. 47.qui loquitur in fortioribus terminis, & conſequenter hæc legitima non dicitur incorporata, quia in ſtabilibus non inducitur incorporatio niſi pet realem,& actualem poſſeſſionem,Socin. iunio. conſil.126.num. 5.lib.2. & ante eum Luc.de Pen. ex aduerſo allegatus in rubr. C. de bono. vacan. lib. 10.

7 Secundo hæc poſſeſſionis immiſſio fuit facta ex primo decreto cum poſt eam Pater,vel erat cogendus ad ſolutionem legitimæ iuxra diſpoſitionem Bullæ Sixti Quarti, vel ſaltem hæc bona debebant dari in ſolutum, & adiudicari pro ſolurione legitimæ. Hæc enim prima immiſſio in poſſeſſionem bonorum debitoris pro conſequutione legitimæ, & etiam quod plus eſt pro quantitate legirimæ dicirur fieri ex primo decreto, non autem ex ſecundo,& ptoptereà nullam tribuit poſſeſſionem ex allegat.pet Menoch. de retinend.poſſeſſio.remed.3. num.163.& ſeqq.& num. 212. & ſeqq. Vbi teſta- * tur de veriori, & communi Canoniſtarum opinione. Si ex hac immiſſione poſſeſſio non fuit acquiſita, ergo non legitima poteſt dici incorporara ex præallegatis.

8 Tertio vinea, & domus prædicta, quæ prætenduntur poſſeſſæ,non ſunt poſitæ, ac deſcriptæ inter bona Cameræ,& fiſci Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi Domini Cardinalis ideò nec poſſunt dici incorporatæ, cum & hoc modo bona incorporata dicantur per eundem Luc.de Penn.in d.rubr.C.de bon. vacan.num.2. in verbo,& fit incorpotatio, Bart. in l. 1.§.eligitur,ff.de ventr.in poſſeſſio. mitten.& in l. final. num. 8. in fin. C. de bon. vacan. lib. 10. & ibi etiam Bald. num.7. in fin. Vbi amplius, quod talis deſcriptio debet fieri patiente primo poſſeſſore, & fuit dictum coram Illuſtriſſimo Domino

Car-

Cardinali Seraphino in vna Romana Secretariatus 26. Iunij 1592. vt in deciſ.90.num.6.poſt mea criminalia conſilia.

9 Quarto cum huiuſmodi legitima non fuerit exacta,nec Pater eam ſoluerit promiſerit,vel acceptauerit,ideò nec videtur incorporata exigere enim, & incorporare à Doctoribus æquiparatur, vt videre eſt apud Bald.in l.nec damnoſa num.1. in fine, & ibi etiam Iaſon.num.1.C. de precib.imper. offeren.Quicquid contrarium credat vnus ex Dominis ex aduerſo ſcribentibus.

10 Quibus non obſtet doctrina Bart.in l. is qui Rei publicæ in fin.ff.quibus ex cauſ. maior. & Bald. in l. conſentaneum pariter in fin.C.quomodo,& quā do Iudex quibus creditur ex aduerſo probari, ꝙ per immiſſionem poſſeſſionis poſt ſententiam,& illius exequutionem cenſeatur acquiſita realis poſſeſſio ex ſecundo Decreto. Nam vltra ꝙ ex aduerſo DD. Scribentes ſupponunt ſententiam ſuper legitima,quæ non adeſt. Amplius dicitur, quod ſi eorum dicta bene legantur vtriq; fateri neceſſe eſt, quod tale quid non dicant. Dicit enim ibi Bart. ꝙ exequutio fit pluribus modis,quandoq; capiendo pecuniam, & ſolutionem, & quandoq; vno modo & quandoq; alio Bal. autem in d. l. conſentaneum dicit, ꝙ ex prima immiſſione in vim ſententiæ,vel inſtrumenti, etiam non ſequuta ſolutione, dicitur facta exequutio,& ſic nihil ad propoſitum cum vt ſupra probaui in caſu de quo agitur non ſufficiat exequutio,ſed vel exactio,aut realis poſſeſſio. ꝙ autem ex huiuſmodi immiſſione in poſſeſſionem etiā in exequutione ſententiæ diffinitiuæ miſſus in poſſeſſionem non dicatur poſſeſſor cum Bald. in d.l.cō ſentaneum aliiſq; pluribus per eum allegatis dixit magis communem Menoch. vbi ſupra de retinen. poſſeſſ.remed.3.nu. 225. & ſeqq.

11 Nec etiam obſtat quod per confiſcationem bonorum Dominium bonorum cōfiſcatorum ipſo iure transfeat in fiſcum,tùm quia in caſu noſtro bona Franciſci non ſunt confiſcata, tùm quia licèt ipſo iure Dominium transfeat,non tamen trāſit poſſeſſio quæ inducit incorporationem, vt ſupra probaui.

12 Et demum dicere quod hodie fiſcus agat fine intereſſe, ex quo confiſcatio fuit applicata Cameræ Illuſtriſs. D. Cardinalis,& non Cameræ Apoſtolicæ eſt friuola oppoſitio, cum finito Gubernio dicti Illuſtriſs. D. Cardinalis eadem Camera ſuccedat in omnibus iuribus.

In eadem cauſa ſecundum reſponſum.

13 ADhuc video ex aduerſo inſiſti ſuper prætenſa incorporatione,ſeù ſolutione legitimæ ꝓpter ſententiam confiſcationis bonorum latā contra Philippum Gerium homicidam, ex eo quod lata dicta ſententia Dominium bonorum confiſcatorum ipſo iure tranſeat in fiſcum.

14 Hoc motiuum tollitur tribus modis, & Primò, quod hic non agitur de bonis cōfiſcatis delinquēti,& homicidæ contra quem data eſt ſententia,ſed de auferenda legitima ipſius homicidæ à bonis ipſius patris. In qua re nulla prorſus data eſt ſententia. Nec poteſt dici hanc legitimam comprehendi in ſententia confiſcationis bonorum filij, quia filius viuente patre,nec etiam pro legitima nullum prorſus ius habet in bonis patris l.1.§.ſi impuberi, ff.de collat.bon.l.2.§.interdum,ff.de vulg & pupil. gloſ.& Doct.in l.cum à patre C. de rei vendica. & hæc reſponſio, quæ conſiſtit in facto iudicio meo eſt ineuitabilis.

15 Nec dicatur etiam vltra ſententiam confiſcationis bonorum adeſſe particularem ſententiam contra patrem pro ſolutione legitimæ, cum citatus pater ad videndum decerni,& relaxari mandatum de immittendo in poſſeſſionem ſuorum bonorum ꝓ cōſequutione legitimæ ipſius filij Iudex dictum mandatum relaxauerit. Nā dato ꝙ hoc decretum, ſeù mandatum de immittendo in poſſeſſionē dici poſſit ſentētia ſuper legitima. Nō per hoc iure cautum reperitur, ꝙ ex tali ſententia ipſo iure legitimæ Dominium tranſeat in fiſcum, ſicut tranſit ex ſententia confiſcationis bonorum. Sed veritas eſt, quod iſtud mandatum de immittendo in poſſeſſionem relaxatum fuit, prout ex aduerſo præſupponitur, & etiam contenditur in vim præcedentis ſententiæ dùm ex aduerſo DD. Scribentes ad id allegant Bald. in l. conſentaneum in fine, C. quomodo, & quando Iudex, & tamen vt prædixi nulla alia præcedit ſententia.

16 Secundò reſpondetur, quod in ſententia confiſcationis bonorum non poteſt ex aduerſo fieri fundamentum quoad tranſlationem alicuius dominij, quia illa fuit ſuſpenſa per appellationem, l.1.in fi. ff.de Trebell.cap.1.de re iudic.cap. venientes extra de iur.iuran. Nec releuat ſi dicatur appellationem eſſe deſertam ob non proſequutionem illius, quoniam vt appellatio dicatur deſerta, & vt deſertio ſuos operetur effectus, eſt neceſſaria cauſæ cognitio,& declaratoria parte citata,quia multa poſſunt intercedere, quæ appellantem à deſertione excuſent,& ideò practica communis ſeruat antequam appellatio pronuncietur deſerta, quod appellans citatur ad docendum de appellatione, & de eius legitima proſequutione, &c. Primò pro prima.

17 Nec obſtet, quod dicatur non fuiſſe locum appellationi,quia ſumus in poſſeſſorio, tum quia ſi agitur de conſequutione dominij, vt ex aduerſo prætenditur propter confiſcationem, non ſumus in mero poſſeſſorio,tùm etiam quia vt iudex poſt interpoſitam appellationem vlterius non procedendo tacitè appellationi detuliſſe videatur, ſequitur quod appellatio etiā in poſſeſſorio effectum ſuſpenſiuum operata fuerit cap. cum appellationibus.§.ſi verò iudex admittat de appell. in 6. Aym. conſil. 273.num. 14. Vbi loquitur de appellatione interpoſita in poſſeſſorio parte non opponente refert eum,& ſequitur Corrad. in practic. rubric. de appell.

pell.num.9.in 25. caſu cum alijs per Corrad. de moment. poſſeſſ.limit.13.num.1.& ſeqq.

18 Tertio, quicquid ſit de translatione Dominij bonorum confiſcatorum propter ſolam ſententiã, ſecus eſt in tranſlatione poſſeſſionis, quæ ex ſola confiſcatione non ſequuta reali apprehenſione minimè in fiſcum transfertur Boſſ.in tit.de public.bonorum nu.26.Peregr.de iur.fiſc.lib.5.tit.1.nu.52. verſ.intellige,quod ius Dominij,& vt aliàs probaui, & exaduerſo DD. Scribentes fatentur ad hoc, vt bona dicantur incorporata,neceſſe eſt vt eorum Dominium, ac etiam poſſeſſio in fiſcum transferatur, quæ quidem poſſeſſio in caſu de quo agitur non poteſt dici apprehenſa non eiecto Franciſco poſſeſſore,vt pariter aliàs dixi,& probaui.

19 Nec omittendum credo, quod prætenſa poſſeſſio etiam,quod fuiſſet realis,& vera,prout fuit tantummodò inſtrumentalis, & verbalis, fuit nulliter capta,quia Sixtus Quartus,qui in ſua Bulla condemnat Patrem ad ſoluendum legitimam pro filio delinquente, non mandat fieri hanc immiſſionem in bonis Patris, ſed ipſum Patrem cogi ad ſoluendum legitimam pro filio delinquente, & ſic debebat Pater cogi ad ſoluendum legitimam,non autem peti immiſſio poſſeſſionis ſuorum bonorum. Quia cum hæc legitima iure communi non debeatur,ſed iure ſpeciali debet propterea in illius conſequutione ſeruari forma ab eodem iure ſpeciali tradita,& cũ non fuerit ſeruata,actus remanet nullus.

In eadem cauſa tertium reſponſum.

20 DOctorum caterua exaduerſo allegatorum non alio tendit niſi ad firmandum cõcluſionem illam,quod pœnæ debentur. Primò officiali,& non Secundo,quando tempore primi officialis eſt facta condemnatio delicti,& exequutio,licèt exactio fuerit facta tempore ſecundi officialis,&quidẽ hæc concluſio licet plures magni nominis habeat contradictores teſtantes etiam contrariam ſententiam eſſe veriorem. Non tamen negatur quin ſit communiter recepta;ſed ſupplicatur aduerti,quod patitur hanc notabilem declarationem, & diſtinctionem, vt ſcilicet procedat quando primus officialis habet iuriſdictionem ex titulo oneroſo, vtputa conductionis,vel alio, ſecùs ſi ex titulo lucratiuo, (prout in caſu noſtro) tunc enim non ſufficiat tempore primi officialis eſſe commiſſum delictum, delictiue ſequutam condemnationem,& ex condemnatione factam exequutionem, ſed requiritur realis,& actualis exactio ſecundum Alex.viden.in l.diuortio,§.ſi vir.num.11.verſ.ſed quid, ff.ſolut. matrim.quem ſequũtur Iaſ.in l.more,nu. 25.ff. de iuriſd.omn.iud.Tiraquell.de retract.conuent.§. 5. gloſſ.4.nu. 26. Guglielm. de Benedict. in repet. cap. Raynutius in verbo cætera bona num. 38. ad med.verſ.pro hac parte facit, & num. 40. extra de teſtam. & probatur hæc diſtinctio in l. ſuſceptores la prima C.de ſuſceptor,& præpoſ.lib.10.Vbi Bar. & Angel. teſtantur ita alias in facto habuiſſe, & hæc declaratio, quæ contradictorem non habet, eſt conformis generali,& nototiæ conſuetudini totius ſtatus Eccleſiaſtici,in quo qui gubernarũt multùm benè ſciunt,quod partes pœnarum officialibus debitæ debentur officiali incameranti, & exigenti, non autem eius anteceſſori condemnati.

21 Qua ſtante declaratione,& diſtinctione ſic à generali conſuetudine approbata omnia exaduerſo deducta corruunt, quia non ſufficit, quod Vicegubernator Illuſtriſsimi Domini Cardinalis condemnauerit delinquentem. Item nec ſufficit quod vigore condemnationis pro conſequutione legitimæ fiſcus eiuſdem Illuſtriſſimi acceperit poſſeſſionem vnius domus,& vineæ,vel quod in ea fecerit exequutionem.Nam vt ex præallegatis apparet non ſufficit exequutio niſi pœna fuerit exacta. Et nihilominus cum vt dixi in facto pater delinquentis remanſerit in poſſeſſione dictæ domus, & vineæ ſequitur, quod talis inſtrumẽtalis poſſeſſio nullum prorſus poſſeſſori tribuerit ius, ne poſſeſſionis nomen mereatur.l.peregrè.§.fi.& ibi gloſ.in verbo ingreſſus,ff.de acquir.poſſeſſ. Dec.conſ.400. num.9. Afflict.deciſ.366.nu.10. præſertim cum eadẽ poſſeſſio fuerit capta cõtradicente,& appellante Frãciſco, quo caſu condemnationis effectus quieſcere debebat l.1.& per tot.ff.nil.nou.appell.pend.

22 Dicere autem,prout exaduerſo dicitur, quod legitima fuerit incorporata Cameræ dicti Illuſtriſs. D.Cardinalis eſt prorſus ab omni veritate alienũ. Primo,quia non fuit exacta,ergo nec incorporata. Incorporare enim,idẽ eſt quod exigere,prout exẽplificat Bald.in l.nec damnoſa, num.1.in fi. & ibi etiam Iaſ.num.1.C.de precib.imper.offerend. Secundo, quia vt dixi prætenſa capta poſſeſſio alio remanente in poſſeſſione non fuit realis, & actualis,ergo nec inde dicatur incorporatio facta,prout declarat Luc.de Penn.exaduerſo allegatus in rubr. C.de bon.vacan.lib.10.Socin.iun.conſ.126. nu.5. lib.2.Tertio hæc eadem prætenſa legitima,ſeù domus, & Vinea, vt prætenduntur poſſeſſæ non fuerunt poſitæ inter introitus dicti Illuſtriſsimi Domini Cardinalis ergo non poſſunt dici incorporatæ Bart.in l 1.§.eligitur,ff.de ventr. in poſſeſſ. mitten. & fuit dictum coram Illuſtriſs.D. Cardinali Seraphino in vna Roma. Secretariatus 26. Iunij 1592. vt in deciſ.90.num.6. quam poſui poſt mea conſilia. Quarto quomodo iſta legitima poteſt dici incorporata,ſi non fuit declarata à Iudice quanta ſit. Quare ſupplicatur ſilentium imponi Agentibus dicti Illuſtriſs.D.Cardinalis.

Proſper Farinacius I.C.Romanus.

Propoſita hæc cauſa ſæpius in Sacra Conſulta, fuit reſolutum legitimam ſpectare ad fiſcum Vrbis ex eo quod Pater filij delinquentis nunquam fuit condemnatus ad ſoluendum legitimam,nec eam ſoluere

acce-

acceptauit quo caſu ſi videlicet ſequuta fuiſſet condemnatio,& acceptatio Patris contrarium reſoluebatur ex doctrina Angeli allegata ab agentibus Illuſtriſſimi,& Reuerendiſſimi D.Gubernatoris Terræ Capranicæ in l.ſi poſſeſſor.S.reductæ ff.de petit. hæred.& iuxta conſ.Soccin. 151.per totum lib.1.& ità exequutum fuit,&c.

ARGVMENTVM:

Conſtitutio pœnalis Romæ publicata nunquid afficiat vbique locorum etiam quod non fuerit publicata in aliis Prouinciis, & nunquid etiam conſtitutio non publicata liget ſcientes,& ex quibus ſcientia præſumatur ad effectum incurrendi pœnam.

SVMMARIVM.

Conſtitutio Papæ pœnalis Romæ publicata afficit omnes etiam ignorantes abſque eo quod fuerit publicata in alijs Prouincijs,nu.1.& nu.2.V bi quod ita de conſuetudine ſeruatur contra, num.3.& 4.

Bannitis gratiam facere prohibitum,& punibile eſt non ſolum vigore conſtitutionum Papalium, ſed etiam de iure communi,nu.5.

Barones excedentes fines ſuæ iuriſdictionis committunt crimen læſæ maieſtatis,nu.5.

Legis probibitioni contraueniens extra ordinem iudicis arbitrio punitur licet in lege pœna expreſſa non ſit, numero quinto.

Conſtitutio pœnalis puniens actum à iure communi prohibitum,& punibilem ligat etiam ignorantes,nu.6.

Publicatio conſtitutionis eſt de illius ſolemnitate, num.7.

Conſtitutionis publicatio præſumitur ex lapſu decem annorum.nu.7.vbi præſertim concurrente aliqua alia præſumptione.

Publicatio conſtitutionis afficit etiam abſentes extra prouinciam in loco vicino,nu.7.

Conſtitutio etiam non publicata afficit ſcientes, nu.8.

Scientia præſumitur eorum,quæ communiter omnibus innoteſcunt,num.9.

Conſtitutionis publicatio non eſt neceſſaria in loco, in quo conſtitutio nota eſt per publicam famam, nu.9.

Ignorantia non præſumitur in eo qui,ratione ſui officij aliquid ſcire tenetur,num.10 vbi etiam quod iſto caſu is, qui ſcire tenetur habetur pro ſciente,nec poteſt ignorantiam allegare niſi probet ſe diligentiam ſciendi feciſſe, & non potuiſſe ſcire.

Scientia præſumpta ſufficit ad pœnam pecuniariam, & in materia feudali,nu.11.

Supplicans cenſetur fateri omnia contenta in ſupplicatione num.11.

Conſtitutio pœnalis Romæ publicata afficit etiam abſentes poſt lapſum duorum menſium prout iudicis arbitrio viſum fuerit,nu.12.

CONSILIVM CXLIX.

1 IN vna Perusina Gratiæ, ſiue rebānitionis fuit dubitatum. Nunquid Conſtitutio Papæ præſertim pœnalis, Romę ſolum publicata afficiat omnes etiam,qui dicunt eam ignoraſſe abſque eo quod fuerit publicata in alijs Prouincijs Status Eccleſiaſtici, & pro parte affirmatiua,quam tunc pro Fiſco cuius defenſor eram propter iniuncti mihi oneris neceſſitatem adducebam infraſcriptas Doctorum auctoritates vide licet Bellam. poſt Collectan. quem allegat in capitulo ſecundo numero ſexto in fin. verſiculo Et adde quod de Conſtitut. Nec diſſentit Henric. Boich.in cap.2.num.6.poſt med.verſ. Nec valet extra de Conſtitut.Bellam.ibidem numer.1.col.3.poſt med.verſ.Et quod hoc Anton.Burgoſ.in repet. dict. cap.cognoſcentes num.206.& ſeqq. Vbi teſtatur de veriori opinione,reprobatq; Abbatem ibi contrariū tenentem,& illius ratione reſpondet Quintil. Mandoſ.in eadem repet.num.78.ſeq.fuit opinio Pauli de Eleazar.in prohem. Clem. quem referendo ſequuti ſunt Cardinal. Zabarell. in prædicto prohemio in verb.vniuerſitati num.4.Io.Andr. in data ſexti poſt numero 4.Io.Menoch.in cap. in generali numero 7. de regul.iur.in 6.Hoſtien.in ſumma in Rubr.de Cōſtit.num.13.vbi generaliter loquitur in Conſtitutione Principis Cardinal.Alexandrin.in cap. 1. de poſtulat. Prælat. Abba ſibi contrarius in cap. nouerit num.3.de ſentent.excommunicat. ſumma Silueſt.in in verbo lex quæſt.6.ſi vero eſt Conſtitutio Principis vbi pariter reprobat Abb.in d.cap. cognoſcentes Roſella in eadem ſumma verbo lex,num 8.Cappell. Tholoſ.deciſ.445. Gomeſ.ad regul. Cancell.in prohem.quæſt.2.ver.nec obſtat quod regulę non publicantur fol.mihi 8.Menoch. de arbitr.quæſtio.lib.2. caſ.185.dum.10.& ſeq.Iacob.de Graff. deciſ.63. in fine par.1. lib.2. vbi de communi Nauar. in tit. de * conſtit.inter ſua conſ.num.18.& ſeqq.Vbi proponit contraria & illis reſpondet Pariſ.de reſignat. benef. lib.11.tom.2. quæſt.9.vbi late proponit contraria, & illis reſpondet,teſtaturq;de veriori,& magis communi ſententia etiam canonizzata in Rota Burſat. conſ.43.nu.48.vbi alijs relatis teſtatur de communi Azzor,inſtit.moral. tom.1. lib.5.cap.3.quæſt.2. per tot.vbi ad partes diſputata quæſtione in hac reſidet ſententia.

2 Et quod hæc opinio in practica de conſuetudine ſeruetur teſtati ſunt Ant.de Butr.in cap.2. num.20. de conſtitution.licet de iure contrarium verius credat,& ibi Io.de Imol.num.7.vbi idem dixit Prob.ad Io. Monach. in d. cap.generali num.4. Capr. Pariſ. Nauar. Azzor. & Mandoſ.in locis prææallegatis teſtantur de eadem conſuetudine Turet. conſilio 99. numero 38.& iſto caſu hanc conſuetudinem ſeruandam dixit in terminis Fely. in dicto capitulo ſecundo poſt numero ſeptimo de conſtit. & ibi etiam,

Dec.numero 44. in ſecunda lectura Alex. de Neuo num.37. Mantua.numer.49. & Franc.Conſt.ſenen. num.10.

3 Pro contraria parte, quod ſcilicet conſtitutio Papæ non ſufficiat, quod ſit publicata in Vrbe, niſi etiã publicetur in Prouincia ad hoc vt licet abſentes, allegabantur infraſcriptæ aliæ Doctorum auctoritates videlicèt Ant.de Butr.in cap.2.num.20. de conſtit. licet vt mox eum retuli contrarium ſeruerur de conſuetudine, & ibi etiam Io.de Imol. num.17. Vbi videtur reſidere in opinione Ant. de Butr. licet etiã ipſe contrariæ conſuetudini ſtandum eſſe affirmet Cardin.Zabarel.num.4.verſ.ſexro quero Abb.num. 7.ante fin.verſ. ſed pulchrum dubium eſt, vbi dixit arbitrarium, eſt tempus quo conſtitutio Romæ publicata poſt duos menſes ligat etiam abſentes & ignorantes, Felin.num.7.ſeq.Dec.num.44.in 2.lectura, & ibi Silueſter Aldroband.in addit. litera D.in verb. Romana, Vbi teſtatur aliàs conſuluiſſe Ferrariæ, quod regulæ de publicandis reſigna tionibusnõ ſit ſatisfactum per publicationem factam in Curia Franc.conſt.Senen.in rep num.99. & ſeq. vbi quod hæc opinio eſt æqua, & vera licet ſcribentes contrarium tenere teſtetur Alex.de Neuo num.37. & Mãtua num. 98. vbi quod hoc communiter tenetur & reſpondet contrarijs Bero.num.52.vbi etiam reſpõdet contrarijs, & num 49.& 50.vbi videtur conſentire opinioni Abbatis in loco præallegato Bonif. de Vital.in prohem.Clement.§.Nunc igirur numer.28. Aufr.in addit.ad Cappell.Tholoſ.d.deciſ.445. Vbi quod hæc opinio eſt æquior, & quod contraria videtur ſatiſdura Prob.ad Io.Monach.in dict.cap.in generali num.4. de reg.iur. in 6. vbi etiam de communi ſumma Angel.in verbo lex.quęſt.12.Capr.cõcluſ.5.num.30.Alex.conſ. 52. num.1. libro ſeptimo & ibi in add.litera B.vbi de magis communi Oſaſch. deciſ.pedem 141.numer.2.vbi de communi Auch. Regien quæſt.59.num.1.& ſeq. par.2. Vbi dẽ magis communi Burſat. conſ.200.num.105.vbi de magis communi, & veriori opinione, & amplius loquitur etiam, quod Canſtitutio Papæ ſit publicata in locis vicinis(ſed in hoc Burſatus nimis lato ore loquitur) Vulpell.conſ.2.num.41.& conſ.19.num.16.Menoc. dict.caſ.185.num.8.& ſeqq. vbi licet dicat Pontificias conſtitutiones ſufficere Romæ publicari tenet tamen cum Abbate in loco præallegato tempus eſſe arbitrarium in quo poſt publicationem afficiet & caſ. 186. num. 1. vbi idem repetit ex quibus vides quæſtionem à Doctoribus valde controuerſam eſſe, & pro hac ſecunda opinione videntur adeſſe plures Doctores teſtantes de communi, & magis comuni ſenrentia.

4 Et hanc Contrariam opinionem contrà fiſcum ſcribentes eo magis dicebant locum habere in caſu noſtro, in quo non agitur de inualiditare, ſeù nullitate actus, ſed de pœna capitali & confiſcatione bonorum impoſira à Clemente Octauo Baronibus remittentibus bannitum, & illis facientibus gratiam quo caſu negatiuam opinionem magis pręualere dicebatur ex communi Doctorum diſtinctione, de qua per addentes ad Alex.conſ.52.numero 1. litera B.lib.7.Alciat.Bellam.Corn Vulpell. Vital.& Mohed.in locis prȩalleg.Pariſ.conſ.171.num.4.lib. 4.Grat.conſilio 49.numero 33.& 37.lib.2. Plot. in l.ſi quando numero 858.C.vnde vi Ferret cõſ.146. numero quarto lib.1.Gabriel.conſ.178.numero 26. & 54.lib.ſecundo qui loquitur in Bulla Pij IV.contra prouocantes ad duellum Rota corã Accoramb. deciſione 50. libro primo Put. deciſione 284. libro primo & in vna Regien. Cappellaniæ Sancti Martini 17. Octobris del 78. coram Robuſterio & in vna Papien. bonorum 16. Ianuarij 1589. coram Illuſtriſſimo Seraphino, quæ deciſiones loquuntur in fortioribus terminis videlicet decreti irritantis, quod ligat etiam ignorantes, & bene aduertit, Anchar.Regien.quæſtione quinquageſimanona numero 3.par.2.

5 Et quidem ſi Fiſcus non habuiſſet alia fundamenta facile forſan ſuccubuiſſet ſed vlterius ad Fiſci fauorem in propoſita facti ſpecie adducebam quia facere gratiam bannitis de quo nunc tractatur eſt prohibitum & punibile non ſolum vigore conſtitutionis Pij Secundi octauę quæ loquitur non ſolum delegatis & Gubernatoribus, ſed etiam generaliter de quocumque alio bannitos aggratiante, vt patet ex illis verbis, *nec legatus etiam de latere, aut Gubernator, vel quiuis alius poſſit auctoritate Apoſtolica, aut ex officio ſuæ legationis aliquem bemiciaam exbannitum rebannire reducere, ſeu reuocare*, & iterum infrà in illis alijs verbis. *Hoc autem extendi voluit ad eos, qui reuocati, rebanniti, vel alias quomodocumque remiſſi fuerint quacunque auctoritate, ſiue licentia, præterquam ex ſpeciali commiſſione, ſeu mandato Pontificis*, & iterum intrà *vel qui in futurum rebannientur, &c. per quemcumque quauis auctoritate*. Sed etiam de iure communi Barones excedentes fines ſuæ iuriſdictionis committunt Crimen Læſæ Maieſtatis ſecundum Luc.de penn.in l.prima columna penultima numero trigeſimooctauo & ſeqq.C.vt nemo ad ſuum Patrocin.libro vndecimo adden.ad Guid.Pap.deciſione 423.litera A.in verb.deliquerit Vltra quod poſſit etiam dici, quod contraueniens prohibitione legis extrà ordinem, iudicis arbitrio punitur, licet in lege pœna expreſſa non ſit gloſ. in l. primà verbo legis per illum tex. C. de Theſaur. libro decimo & ibi Alexan.in addit.litera E.Bartol.in princ.verſicul. quarto puniuntur Bald.ante numerũ primũ verſiculo & qui impetraret, & Ioannes de Platea, numero nono.

6 Et ſic ſuccedit concluſio, quod conſtitutio puniens actum à iure communi prohibitum, & multo magis ſi punibilis ſit ligat etiam ignorantes ſecundum communem de qua teſtatur Capra concluſione quinta numero trigeſimoquarto Franc. Conſec. Senen. in dicto capitulo cognoſcentes, num.97.& ſeq. vbi reſpondet contrarijs Alexand.de Neuo ibidem numero trigeſimoquinto

&

& Bero.num.8.Clar.quæſt.85.verſ.ſecundus aſt caſus Vbi de magis communi,& qui contrarium tenēt intelligendi ſunt vt loquantur,vel in pœnis ſpiritualibus, vel in pœnis impoſitis ipſo iure prout declarant Doctores præallegati.

7 Præterea & ſecundo etiam admiſſa opinione ſcribentium contra Fiſcum quod ſcilicet ſit faciēda publicatio Conſtitutionis Papalis etiam in Prouincia ad hoc,vt liget ad pœnam adhuc aduertendum videtur,quod talis publicatio eſt de ſolemnitate Conſtitutionis,prout eſt tex.in l.vnica §.fin.C.de caduc. tollen.ibi ſed edictis ex ſolemnitate à noſtris magiſtratibus propoſitis,& ibi Bald. hæc autem ſolemnitas extrinſeca præſumitur per decennium, Menoch. lib.3.pręſumpt.132.num.51.& nu.62.Maſcard.cōcluſ.1376.nu.44.vel. ſaltem intrà tempus iudici arbitrarium Menoch. vbi ſupra num.60. concurrentibus maxime cum temporis curſu tot præſumptionibus, de quibus infrà, & tamen vna ſufficit cum curſu decennij Maſcard.ibi numero 45. & quod publicatio afficiat in loco vicino extrà Prouinciam, prout eſt Ciuitas Peruſina, Dec.in capitulo primo numero 47.circa fin.verſiculo & ideo de poſtul.Prælat.Roman.conſilio 59.numero quinto in fine & ibi Apoſtilla littera I. Apoſtill.ad Bertaz. dicto §. 122. litera A verſiculo hæc non ita, vbi quod hoc pendet à iudicis arbitrio, ex loci vicinitate, Conuerſatione in loco ex mente Abb.Fel.& Dec.

8 Tertio non eſt neceſſaria publicatio in Ciuitate Peruſij ſuppoſita ſcientia Annibalis carcerati,etiam ſi ſit Conſtitutio extrauagans, ſufficit enim excludere ignorantiam l.finale ff.de decret.ab ord.facien. capitulo primo de poſtul.Prælat.Bald.in l.leges numero quarto & ibi Caſtren. numero ſecundo verſiculo ſi tamen C.de legib.& ex mente gloſ.Ioanne Andr.Hoſtien.Abb.Bert.& aliorum Coſc. in repet. capitulo ſecundo numero 55. in 4. fallen. & ibi Burgoſ.numer.206.212.213.215.de Conſtitution. Anchar.in capitulo Canonum ſtatuta numero 240. eodem titulo Dec. dicto capitulo ſecundo numero 16.& ibi Apoſtill.ad eum de communi Bero.numero 50. & 51. & ibi comuniter omnes dicunt rationem finalem tex. in auth. vt nouæ Conſtitutiones non eſſe aliam, niſi, ne inducatur ſcientia,& ideo aliunde probata Conſtitutio afficit,& ligat.

9 Ad excluſionem autem ignorantiæ,pręter vicinitatem Ciuitatis Peruſij, quam conſiderat, Dec. dicto capitulo primo numero 47.de poſtulat.prælat. cum alijs ſupra allegatis facit, quia dicta extrauagans communiter ab omnibus ſciebatur, & illius vigore Banniti Peruſij, & locorum remotiorum gratiabantur in vrbe Caſtr.in dicta l.leges ſcientia. autem præſumitur in ijs, quæ communiter alijs innoteſcunt capitulo finale 16.diſtinction. Grammat. conſilio 36. Pariſ.conſilio 57.numero 25.volumine quarto Becc.conſilio 60.numero 40.& faciunt in puncto ſcripta per Alexandr. dicto conſilio 52. numero primo circa fin.verſiculo. Nec obſtat, vbi expreſſe admittit,ſi in caſu ſuo probata fuiſſet fama Conſtitutionis in loco, quod ſufficeret abſque publicatione, & loquitur ad pœnam incurrendam & licet dicat neceſſariam publicationē tamen ibi in expreſſe ex Bulla Apoſtolica cauebatur, & quando extrauagans eſt publice nota in loco, non cadit probabilis ignorantia Bart.Bald. & Caſtr. in dicta l. leges Sacratiſſimæ C.de legib.Fran.in cap.1.in 4. notab.nu.4.circa fi.de Conſtit.in 6.Abb.in c.Paſtoralis nu.1.& ibi Fel.nu.7.de fid inſtrum.Mandoſ.conſ.57. numero 10.

10 Quarto ignorantia non excuſatur D.Annibalem, qui cum emiſſet dictum Caſtrum vigore Chirographi Sanctiſſimi, vt ipſe enunciat in memoriali debuit de eis, quæ regimen, gubernium, ac adminiſtrationem dictæ iuriſdictionis reſpiciunt, ſe diligentiſsime infotmare,& de omnibus decretis, Conſtitutionibus, ordinationibus, & reformationibus à Sanctiſſimo Domino Noſtro emanatis cap. cum illorum in fine, verſ. circa reliquos de ſent. ex commun.In illis verbis, *Niſi graue fuerit & notabile factum aut is,qui fecit,adultus fuerit,vel diſcretus, vt violentem cōtra obliuionem, vel ignorantiā præſumatur*, & eſt tex. in cap. innotuit vbi Abb. dicens hoc non eſſe obliuioni tradendum de elect.Innoc.in cap. veniens num.4.in fine de fil.Presbyt.idem Abb.in cap.penult.de reg.Iur.Caſtr.in l.1.§.non autem in princ.ff.de exrcitor.Abb.conſ.18.num.4. Odd.de reſtitut.in integr.1.par.quæſt.8.articul.11. nume.4. & num.69.& art.9.numero 47.Imò habetur pro ſciēte is,qui ſcire tenetur l.quod te vbi omnes ff. ſi cert. pet.Soccin.in reg.2.in verb.ignorantia gloſ. in cap. præſumitur & ibi Franc. num.3. de regul. iuris in 6. late Tiraquell.de retract.lignag.§.12. gloſa num.9. Adeò quod etiam allegando,& probando ignorantiam non excuſatur niſi probet ſe diligentiam ſciendi feciſſe apud eos à quibus certificari poterat l. regula ff de iur.& fact.ignor.Rom.conſil 481.nume.1. Et non inueſtigando præſumitur in dolo l. ſi procurator §.dolo & l.dolus ff.mand.apoſtil. & Abb. dict. c.innotuit lit.C. de elect. & Ideo Annibal. redditur inexcuſabilis, vt multum ad propoſitum dicit Mandoſ.conſ.57.num.11.

11 Et licet ex præmiſſis ſatis ſuperq. liqueat de vera & indubitata ſcientia Annibalis, tamen, Vbi quis inſiſtendo diceret illam præſumptam, adhuc tamen præſumpta ſcientia ſufficit ad imponendam pœnam pecuniariam Bald. l. prima numero 2. C. de his qui latron.Dec. conſ.327. in fine late Surd. deciſ. 221. numero 14.& in materia feudal,quod ex pręſumpta ſcientia vaſſallus priuetur feudo Roman. conſ.127. in fine cum alijs copioſè per Surd.d.deciſ.221. numero 15.& 16.ſed particularis,&indiuidua ſcientia Annibalis, probatur ex eius memoriali Sacræ Cōſultæ tranſmiſſo,quod bene probat contra eum l.cū præcum C.de lib.Cauſ.maxime quia ſupplicatio nō eſt ad Cautelam ſed ſimplex & in ea narratur factū ex quo delictū reſultat,& fuit etiā producta in actis ex his quæ ſcripſi in ti.de Inq.q.5.n.25.vbi referuntur plures deciſiones Rotæ.

12 Quinto, & vltimo dicebam, quod in hac opinionum contrarietate. An ſcilicet Conſtitutio Papalis pœnam irrogans liget etiam abſentes, Romæ ſolum publicata, An verò poſt publicationem ſit expectãdum aliquod tempus etiam poſt lapſum duorum menſium, æquiſſima videtur opinio Abbatis in dict. cap. cognoſcentes num. 7. ante finem verſ. ſed pulchrum dubium eſt dum dixit, arbitrarium eſſe Tempus, quo conſtitutio Romæ publicata poſt duos mẽſes liget etiam Ignorantes, & Abbatem ſic dicentẽ ſequuti ſunt in eodem cap. cognoſcentes Felin. numero 8. Alex. dn Neuo num. 37. in fine Mantua numero 52. & Bero. num 55. Aufr. in addit. ad Cappell. Tholoſan. deciſ. 445. in fin. addentes ad ſummam Angel. in verb. lex. quæſt. 12. litera C, non diſſentit Nauar. Inter. ſua conſ. rubr. de conſtit. num. 21. verſ. ad quartum reſpondeo Menoch. de arbitr. quęſt. lib. caſ. 185. num. 8. & ſeqq. & caſu 186. num. 1. Et cum à die publicationis conſtitutionis de qua agitur ſint lapſi pluſquam decem anni quiſque iudex arbitrabitur hoc tempus ſufficere ad effectum præmiſſum Ideo videmur eſſe extra omnem difficultatem.

Cauſa fuit expedita per compoſitionem.

Proſper Farinacius I. C. Romanus.

ARGVMENTVM.

Pax ſeù cautic de non offendendo an & quando rupta dicatur per offenſionem factam ab eo qui pacem, ſeù cautionem non ratificauit, & quid ſi non ratificãs fuit offenſus. Plura de pœna vindictę tranſuerſalis quando locum habeat, & etiam de pœna Picturæ contra pacem Rumpentes.

SVMMARIVM.

Pacis fractæ pœna non comprehendit nõ ratificantes offendentes, aut offenſos, nu. 1. & 2. Immò iſto caſu pro non ratificantibus, offendentibus non tenentur etiam principales promiſſores, nu. 3. & 20.

Procurator in criminalibus admittitur pro abſente ad opponendum exceptionem notoriã, & quando agitur de honore familiæ, num. 4. & 5.

Producens pacem omnia in pace contenta approbaſſe cenſetur, num. 7.

Pax ſeù cautio de non offendendo cenſetur rupta potius ex antiqua cauſa, quam ex noua, nu. 8.

Producens ſcripturam non vere ſed fictè, cenſetur fateri omnia contenta in ſcriptura producta, nu. 9.

Confeſſio ficta in vno iuditio facta non præiudicat in alio, num. 9.

Pacis ratificatio tacita nõ ſufficit ad incurrendum pœnam niſi fuerit expreſſa, num. 10. & 17.

Producens pacem, ſeù pacis inſtrumentum non cenſetur pacem ratificaſſe, licet cenſeatur fateri omnia contenta in inſtrumento pacis, num. 11.

Producens ſcripturam à parte impugnatam non cenſetur fateri contenta in ea, num. 12.

Confeſſio contra quam fuerit iudicatum in vno iudicio, facta non præiudicat in alio, num. 12.

Pacis, ſeù cautionis de non offendendo ratificatio vt rupta dicatur eſt neceſſaria ratificatio non ſolum ex parte offendentium, ſed etiam ex parte offenſorum, num. 13.

Pœna Vindictæ tranſuerſalis an & quando ſit pœna picturæ, num. 14. & ſeqq.

Pax facta coram iudice ratificatione non indiget, num. 1[illegible]. Vbi declaratur hæc concluſio.

Pœna pacis fractæ locum habet etiam non ſequuta ratificatione, quando agitur de intereſſe fiſci quod an verum ſit, & quando, num. 21.

Qualitas requiſita in ſtatuto. ſeù conſtitutione pœnali probanda eſt per Fiſcum, num. 15. & 22.

Pœna locum non habet, niſi in caſu à iure expreſſo, numero 23.

Conſtitutio, ſeù ſtatutum loquens in caſu ſimplici non extenditur ad caſum mixtum, num. 24.

Vindicta tranſuerſalis facta in conſanguineos offendentis vſque in quartum gradum, quomodo intelligatur, numero vigeſimoquarto & ſequen. & numero vigeſimooctauo.

Pœna picturæ inflicta pro pace rupta non ſemper imponenda eſt, num. 27.

Fideicommiſſaria bona confiſcari non poſſunt, numero 29.

Domus fideicommiſſo ſubiecta deuaſtari nõ poteſt in caſu, quo domus deuaſtari debet, num. 29.

Bandimenta Gubernatorum Status Eccleſiaſtici, An reſtringant conſtitutiones Apoſtolicas, numero trigeſimo & 31.

Pugiones, & cultellos paruos deferentes an puniantur pœna Bullarum Summorum Pontificum, num. 31.

Bannimenta de ordina Principis emanata ſunt perpetua & non temporalia, num. 32.

CONSILIVM CL.

1 SIGISMVNDVS, & N. de Seuerolis monentur in partibus ad ſe excuſandum ſuper homicidi js, vt dicitur commiſſis in perſonã Thomæ, & Hieremiæ de Naldis: cum qualitate factæ pacis. Non videtur iure eos pro hac prętenſa fracta pace cõdemnari poſſe. Quia licet tam ipſi, quã occiſi eſſent comprehenſi in pace facta de anno 1590 eoq; tempore eſſent nati licet forſan, nunquam tamen pacem prædictam ratificarunt, ideo pœna fractę pacis puniri nequeunt Herculan. de caut. de non offend. c. 6. nu. 16. Nicol. Moron de fid. tre. & pac. q. 132. n. 1. & ſeq. & q. 135. n. 1. & 2. Hip. Riminal. cõſ. 103. n. 1. & ſeq. lib. & cõſ. 470. nu. 1. & ſeq. lib. 4. Honded. conſ. 97. nu. 1. & n. 9. verſ. ego tamen lib. 1. & conſ. 89. num. 9. lib. 2.

2 Et

2 Et multò minus pacem fregiſſe dici poſſunt, cum nec ipſi occiſi Pacem ratificauerint, ſecũdum præallegatos Doctores, quos & alios retuli in mea pract. crim. q. 107. num. 274. & ſeq.

3 Quare ceſſante ratificatione pacis tam ex parte occidentium, quam ex parte occiſorum, & quod ipſi occiſores non ſunt principales promiſſores, nec de rato aliquid promiſerunt, res nullam prorſus habet nifficultatem, cum ſi rectè memini aliàs Sacra Conſulta reſoluit, nec etiam reſpectu principalis paciſcẽtis pacem dici ruptam ſi offenderit vnum ex ijs, quẽ non offendere promiſit qui tamen pacem non ratificauit ſecundum communem, de qua teſtatur Bero. in conſ. 199. num. 2. & ſeqq. lib. 3. & in conſ. 206. nu. 14. & ſeq. eodem lib. 3. Herculan. de caut. de non offend. cap. 15. num. 5. 6. & 7. Hieron. de Monte q. 25 num. 4. verſ. vnde ſi quis mihi pacem fecit, Baiard. ad Clar. in pract. crim. §. final. quęſt. 47. num. 37. licèt ego in mea Pract. quæſt. 207. num. 282. contrarium ſenſerim.

4 Nec dicatur hos contumaces non eſſe audiendos per Procuratorem, ſeu Defenſorem ad Tex. in l. penul. §. Ad primum ff. de public. iudic. Quoniam cum pictura contra frangentes pacem afferat perpetuum dedecus toti familiæ de Seuerolis non prohibentur iſti de familia hanc exceptionem proponere non obſtante quocunque ſtatuto, ſeù conſtitutione contraria ad plenè trad. per Bertazzol. conſ. 216. & conſil. 208. per totum lib. 2. præſertim vbi talis exceptio notoriè conſtat nec aliquam nedum longiorem requirit indaginem Abb. Anan. & communiter omnes Canoniſtæ in cap. veniens extra de accuſat. Boſſ. in tit. An in criminali iudicio num. 13. & ſeq. Vbi de communi Clar. in pract. §. final. quæſt. 32. numer. 18. poſt medium Menoc. de arbit. quæſt. lib. 1. quæſt. 80. nu. 78. & ſeq.

5 Et prout quando Camillus de Nardis interfecit Andream Seuerolum ſub pace prædicta, & pro parte fiſci inſtaretur dictum Camillum condemnari cum qualitate fractæ pacis, vel ſaltim non audiri, vti cõtumacem Sacra Conſulta contra Fiſcum iure reſoluit ex quo de non fracta pace notoriè conſtabat ob non ratificationem ipſum Camillum non eſſe vti fractorem pacis condemnandum, prout nec condemnatus fuit ita nunc intrat edictum prætoris quod quiſque iuris.

In eadem cauſa ſecundum reſponſum.

6 IN hac Faſtina prætenſæ pacis ruptæ, & vindictæ tranſuerſalis alias ſcripſi, quod ex quo Sigiſmundus occiſor, licèt in pace facta de Anno 1590. eſſet comprehenſus, & eo etiam tempore natus quia eam pacem nunquam ratificauerat non poterat ullo pacto de fracta pace tractari ex communi Doctorum opinione, quos hic repetere ſuperfluum putaui.

7 Hodie contra dictum Sigiſmundum duæ nouæ proponuntur difficultates prima eſt quod ex quo de Anno præterito contra Camillum Naldum, qui occiderat equitem Andream Seuerolum ipſe Sigiſmũdus produxerat pacem prædictam ad effectum, vt idem Camillus condemnaretur vti fractor pacis videatur ex hac pacis productione ipſam omnino ratificaſſe ad text. in l. cum precum C. de liberal. cauſ. gloſ. in l. 1. §. editiones in meſto die, & conſul eff. de eden. & in auth. ad hæc C. de fid. Inſtrum. & conſequenter exceptio non ratificatæ pacis ipſi amplius non proſit.

8 Secunda eſt difficultas, quia ſaltim videtur non poſſe negari, quin intret Vindicta tranſuerſalis & illius pœna, cum non conſtito de alia cauſa inter occidentem, & occiſum præſumatur motus ex antiqua cauſa pro qua fuit facta pax non autem ex alia ad trad. per Herculan. de caut. de non offend. cap. 13. num. 9. & cap. 47. num. 27. Vulpel. in tract. de pace q. 47. nu. 1. & conſ. 9. nu. 10. Honded. conſ. 97. nu. 30. lib. 1. & conſ. 80. nu. 75. lib. 2.

9 Ad primam difficultatem pluribus modis reſponderi poteſt. Et primo quod confeſſio, quæ inducitur ex productione alicuius ſcripturæ non eſt vera confeſſio, ſed ficta, & propterea in vno iuditio facta non nocet producenti in alio, Soccin. conſ. 122. nume. 7. in fin. lib. 4. Dec. in l. 2. num. 8. C. de inſtitut. & ſubſtitutionib. Gabr. tit. de confeſſ. concluſ. 5. nume. 32. fuit doctrin. Bart. in l. eius quæ delatorem num. 5. ff. de iure Fiſci, quem ſequuti ſunt communiter Doctores in l. is apud quem C. de eden. vt videre eſt ibi apud Bald. num. 22. Dec. nu. 64. & Purpur. num. 80. in fin. verſ. ſecundo limitetis.

10 Reſpondetur ſecundo quod iſta ratificatio pacis, quæ prætenditur facta per pacis productionem in omnem euentum non erit niſi tacita quædam ratificatio tacita autem ratificatio non ſufficit ad incurrendum pœnam fractæ pacis, prout quicquid ſecus alij Doctores ſenſerint de Anno 1601. in fortioribus terminis fuit reſolutum in plena Camera Apoſtolica in vna Aſculana fractæ cautionis inter Brutũ Odoardum, & Mutium Miglianum de Aſculo me ſcribente, prout dixi in mea practica crimin. quæſt. 107. nu. 293. & de menſe Aprilis proxime præteriti cauſa iterum propoſita Camera ſtetit in decretis. Et Sacra Conſulta, nec etiam voluit Camillum Naldum condemnari, vti fractorẽ pacis, licet fuerit per duos teſtes probatum ipſum habuiſſe notitiam pacis, & illam approbaſſe cum prægnantibus verbis.

11 Reſpondetur tertio quod non inuenio iure cautum, nec à Doctoribus dictum, quod producens inſtrumentum pacis cenſeatur pacem ratificaſſe, ſed bene dicunt, quod producens inſtrumentum pacis cenſetur confiteri omnia in illo contenta eſſe vera, ſed ſic eſt quod inſtrumento pacis producto nullum verbum de ratificatione ergo ad ratificationem cõfeſſio non trahitur producens enim ſcripturam non fatetur niſi ea, in quibus fundat intentionem ſuam, non alia exteriora nõ exiſtentia in ſcriptura Cephal. poſt Guglielm. de Cuneo Florian. & Soc. in locis per eum relatis in conſ. 236. nu. 21. lib. 2.

S 3 12 Reſpon-

12 Reſpondetur Quarto quod pro ducens ſcripturã tunc fatetur in ea contenta quando producta ſcriptura non fuit impugnata à parte ſecus ſi pars productæ ſcripturæ contradixerit,& eam impugnauerit. Bald.in cap.final.col.1.verſ.Quæro produxi de confeſſ.Felyn.in cap.imputati num.7.in fine in 7. & vlt. declaratione de fid.inſtrum.Boer.deciſ.250. num.4. verſ. limita regulam in caſu noſtro pax producta à Sigiſmundo non ſolum fuit ex aduerſo impugnata, ſed etiam contra eam iudicatum cum iudex noluerit Camillum vti fractorem pacis condemnare, & ideo intrat alia concluſio, quod ne dum ficta confeſſio ex productione ſcripturæ reſultans,ſed etiam vera; contra quam fuit iudicatum in vno iuditio facta in alio non nocet Alex.Dec.Rip.& Purpur. in l.is apud quem C.de eden. Auguſtin. ad Angel. de Malefic.in verbo,& ad querelam num.88. Diaz regul. 121.in 4.limitatione Caputaq.deciſ.197.lib.1.& in his terminis Aym.de antiq. tempor. ſect. Viſis de verbis enunciatiuis,nu.53.

13 Reſpondetur Quinto dato milles,quod Sigiſmundus verè,& expreſsè pacem de qua agitur ratificauerit non per hoc poteſt vti fractor pacis condemnari,cum ij qui prætenduntur occiſi, pacem non ratificauerint. Ad effectum enim, vt pœna fractæ pacis locum habeat, ratificatio neceſſaria eſt non ſolum ex parte offendentis,ſed etiã ex parte offenſi , prout aliàs non ſunt multi menſes , me contradicente Sacra Conſulta reſoluit ſequendo communem opinionem relatam à Bero in conſ.199.nu.2.& ſeq.lib.3.reprobato Caſtren. contrarium dicente in l. bonorum nu.5.& 6.ff.rem ratam haberi .

14 Quod verò attinet ad ſecundam difficultatem, Nempè de vendicta tranſuerſali Breuibus me expediam Aut enim Fiſcus vult pœnam ſumere ex conſtitutionibus Pontificibus, & præſertim illa Clemẽtis Septimi in ordine Vi. Et de qua in Bullario fol. mihi 282.& tunc dico quod conſtitutiones prædictę non imponunt pœnam picturæ .

15 Si vero Fiſcus vult ſumere pœnam ex Bannimẽris generalibus, vt in cap.44.& 45.& tunc talis pœna non intrat niſi offenſus offendenti attineat infra Quartum gradum Quæ coniunctio negatur in caſu noſtro,& cum ſit qualitas requiſita in conſtitutione pęnali Fiſcus eam probare debet l.2.§. Docere ff.de vi bono.rapto.l.1.§.ait prætor.& ibi Bart.ff.ne quid in flumin.public.cum ſimilib.

16 Et ex hac ratione non potui contra Camillum obtinere,vt pro vindicta tranſuerſali condemnaretur in pœnam picturæ,ex quo non erat infra quartũ gradum ideo vt alias dixi intrat edictum prætoris , quod quiſque iuris .

In eadem cauſa tertium reſponſum.

17 PLenè ſcripſi in duabus informationibus non intrarè in hac cauſa,nec pœnam fractæ pacis nec vindictæ tranſuerſalis, ſupereſt modo reſponderi ijs,quæ nuper à Domino ex aduerſo ſine nomine ſcribente in contrarium adducuntur.

17 Et dum primo dicitur quod pacis ratificatio ſufficit tacita ex Herculan.Morono,Maſcardo,& Honded in locis per eum relatis , & quod in caſu noſtro adſit hæc tacita ratificatio per productionem dictæ pacis reſpondetur quicquid dixerint prædicti Doctores,quos omnes punctuliter retuli in mea practica criminali quæſt.107.num.290.& ſeq. contrarium aliàs de anno 1601. & in fortioribus terminis fuit reſolutum in Camera, prout pariter dixi d. q. 107. num.293.& non ſine ratione,quia condemnare reum ex tacita,ſeu prẹſumptiua probatione in pœnas tam graues eſt contra regulas omnium criminaliſtarum, & ex hac ratione Sacra Conſulta aliàs ex prætenſa tacita ratificatione noluit in hanc pœnam condemnari Camillum Naldum in perſonam Equitis Seracroli .

18 Et dato quod tacita ſufficeret ratificatio dum ſecundo loco idem Dominus ſcribens prẹſupponit dictam tacitam ratificationem ex productione pacis, iam in alia ſecunda mea informatione dedi plures reſponſiones, ex quibus hæc obiectio prorſus deſtruitur,& hic eas repetere ſuperfluum putaui.

19 Dum tertio loco fit fundamentum,quod pax fuerit facta coram Illuſtriſſimo Domino Legato , & ſic etiam non ratificata dicatur rupta,vti facta coram iudice ex Bart.Cyn. Iaſon. Butrin.in locis relatis per Parti.conſ.96.voluit dicere 69.num.149.lib.3. Videant quæſo Illuſtriſſimi Domini mei quantum ad propoſitum faciant allegationes prædictæ,& dignentur etiam videre inter conſilia criminalia diuerſ. Marcabrun ab Anguillis conſ.94.num.11.& ſeq.& inter eadem conſilia Bertazzol. conſ.95. num.21.& ſeqq. quos ego retuli in d quæſt.107.num. 288. & iure probaui pacem factam coram iudice ſtipulante pro abſentibus operari, vt non poſſit in præiudicium dictorum abſentium amplius reuocari non autem vt rupta dicatur à non ratificantibus.

20 Dum quarto formatur concluſio , quod quando principalis promiſſor promiſit de rato pro comprehenſis in pace, tunc pax dicatur rupta abſque alia ratificatione ſecundum Caſtren. Moron. Baiard. & Vulpell.in locis ex aduerſo allegatis, ſatis eſt dicere quod prædicti Doctores loquuntur in caſu in quo principalis promiſſor offendit alios non ratificantes, hic non eſt caſus noſter,& nihilominus etiam in caſu in quo principalis promiſſor offendat vnum ex comprehenſis in pace non ratificantem, quod non dicatur fracta pax aliàs,vt ſæpius dixi me contradicente * Sacra Conſulta reſoluit ſequuta communem opinionem de qua per Bero.reprobato Caſtren.in conſ. 199.num, 2.& ſeq.lib.3.

21 Dum quinto dicitur, quod quando agitur de intereſſe Fiſci,& Reipublicæ,pœna ruptæ pacis locum habet etiam non ſequuta ratificatione ex Moron.de de treg.& pac.quæſt.20.num.5.& in conſ. criminal. diuerſ.93.num.10.lib.2.ſufficeret dicere quod prædicti Doctores loquuntur, non quando agitur de pœna

Digitized by Google

pœna corporali, & picturæ, ſed de pœna conuentionali Fiſco applicata, & ſtipulata. Et nihilominus etiam ſi ageretur de pœna conuentionali; multò verius eſt, pœnam non deberi ratificatione non ſequuta ex allegat. per Marcabr. ab Anguill. inter conſilia criminalia diuerſ. 94. num. 13. & ſeqq. & inter eadem conſilia, Bertazzol. conſ. 95. num. 6. verſ. Et in quantum dicitur, & num. 8. ſeqq. Idem Moronus de fid. tregu. & pac. quæſt. 32. num. 5. verſ. Nec Fiſcus ſecundum vltimam impreſſionem, Hond. conſ. 97. num. 12. & ſeq. lib. 1. Quos omnes retuli in dict. quæſt. 107. num. 286.

22 Dùm ſexto quoad vindictam tranſuerſalem dicitur, nobis incumbere onus probandi offenſionem non fuiſſe factam attinenti in quarto gradu, prout requirunt bannimenta per regulam quod negatiua quando eſt fundamentum partis ab ea probari debeat, retorquetur hoc fundamentum quia Fiſcus, qui dicit inter occidentem, & occiſum non adfuiſſe aliquam inimicitiam ad effectum vt faciat intrare pœnam vindictæ tranſuerſalis. Debet hoc probari, cum ſit fundamentum ſuæ intentionis, etiam quod conſiſtat in negatiua; ſufficit Reo negare delictum, & qualitatem delicti, & hæc negatio habet vim probationis, quia pro ſe habet iuris præſumptionem pro non delicto. Fiſcus igitur, qui nititur bannimentis, & bannimenta requirunt qualitatem exiſtentiæ infra quartum gradum. Hæc qualitas, quæ delictum inducit, & conſtitutionis pœnam intrare facit, probanda eſt à Fiſco, & non à Reo, vt dixi in alia informatione.

23 Dùm ſeptimò dicitur bannimenta eſſe extendenda ex maioritate rationis, vbi aliàs delictum remaneret impunitum non applicatur caſui noſtro, quia etiam non exiſtente qualitate vindictæ tranſuerſalis; homicidium hoc ſatis erit punitum pœna vltimi ſupplitij, & confiſcationis bonorum. Velle autem modò extendere bannimenta, quæ expreſsè loquuntur de offenſionibus factis inter attinentes in quarto gradu etiam ad offenſiones extra quartum gradum. Aliud non eſt quàm plus velle, quàm voluerit lex, & hinc intrant regulæ ordinariæ, quod pœna non habet locum niſi in caſu à iure expreſſo. Quod vbi verba legis non conueniunt ibi, nec eiuſdem legis pœna locum habet. Quod deficiente qualitate in conſtitutione pœnali requiſita deficit etiam pœna, & aliæ ſimiles, quas ſi allegationibus ornare voluiſſem ſatis longus fuiſſem, agitur hæc cauſa coram ſapientiſſimis viris, quibus ſufficit annuere motiua abſquè alio verborum ornamento.

24 Dùm octauò prætenditur offenſionem fuiſſe ſequutam inter ſe attinentes in quarto, & quinto gradu poſſem dicere quod in pœnalibus Conſtitutio loquens in caſu ſimplici, & ſic in quarto gradu non habet locum in caſu mixto. Quarto ſcilicet, & quinto ex plenè allegat. per Contard. de moment. poſſeſ. limit. 2. num. 34. & ſeqq. Vbi quod ita aliàs Rota iudicauit in vna Meſſanen. Baroniæ coram Puteo 20. Martij 1547. Bertazzol. conſ. 126. num. 13. in fine, & ſeq. Vbi teſtatur de communi deciſ. Pedemō. 126. num. 12. & 13.

25 Sed magis in terminis hæc quæſtio dirimitur in cap. final. de conſanguin. & affin. Vbi prohibito matrimonio inter coniunctos in quarto gradu, non cenſetur prohibitum in quarto, & quinto cum in hac graduum computatione attendatur remotior gradus, Vt voluit Hoſtien. in ſumma eodem tit. nu. 11. Vbi expreſsè dixit, quod attinens in quarto, & quinto gradu, non in quarto, ſed in quinto attinere dicuntur. Quod ſi præmiſſa procedunt in ciuilibus, & vbi agitur de validitate matrimonij, multò magis procedere debent in criminalibus, & vbi agitur de imponenda grauiori pœna grauiſſima deturpante totam familiam, nè dùm ipſum delinquentem. Vltra quod prodeſt etiam dici quod in dicto cap. final. de conſanguin. & affinit. agitur etiam ad euitandam pœnam criminalem nempè inceſtarum nuptiarum, quæ ſine dubio intrarent, ſi matrimonium non potuiſſet contrahi in quarto, & quinto gradu.

26 Quæ de grauitate delicti, & de diuerſitate inter vnum, & alterum homicidium ex aduerſo deducuntur in informatione particulari bene tolluntur per reſpondentem in facto, quam videri ſupplicamus.

27 Et ex præmiſſis clarè (ni fallor) demonſtratum credo non intrare pœnam picturæ, nec pro prætenſa fracta pace, nec pro prætenſa vindicta tranſuerſali, & quatenus etiam res eſſet dubia (prout non eſt) in dubio pro non pictura, & in hoc non omittam reducere ad memoriā Illuſtriſſimis Dominis meis ſententiam latam contra occiſores Equitis Maſuccij de Recinето, in qua licèt dicti occiſores iure tanquam fractores pacis fuerint condemnati in pœnam picturæ, nunquam tamen obtinere potui exequutionem ſententiæ quoad picturam, ex eo quod dicebatur ex hac pictura magis, ac magis irritari animos illorum de familia ad peiora patranda quando præſertim familiæ ſunt de principalioribus Prouinciæ, vt in caſu noſtro, in quo, vt dixi clarè demonſtraui picturæ pœnam non intrare.

In eadem cauſa quartum reſponſum.

28 ADhuc audio dubitari de vindicta tranſuerſali, quæ præſuppoſitis bannimentis requirentibus offenſam eſſe factam inter coniunctos in quarto gradu dubium non videtur ſub illis non comprehendi coniunctos in quarto, & quinto gradu, qui text. (ni fallor) videtur decidere caſum noſtrum cum loquatur ad euitandam pœnam inceſtarum nuptiarum. Quæ pœna licèt ſecundum veriorem opinionem non ſit mortis, eſt tamen corporalis, vt in authent. inceſtas nuptias, C. de inceſtis nuptijs cum alijs per Couar. in epith. de ſponſalib. par. 2. cap. 6. §. 8. nu. 5. Theſaut. deciſ. Pedemont. 100. num. 3. Et ampiius pro inceſtis nuptijs intrat confiſcatio bonorum, vt in auth. ex complex, C. de inceſt. nupt. & in §. 1. in auth. eodem titul. & in §. final. in auth. quib. modis natu-

naturales efficiantur ſui,& ſic ex eo text.credo poſſe firmari concluſionem, quod conſanguinitas in quarto gradu non dicatur inter coniunctos in quarto,& quinto quando ſumus in pœnalibus.

29 Audio iterum fieri fundamentum in Bulla Clemētis Septimi in ordine 6. de qua in Bullario par. 1. fol. 187. quæ generaliter loquitur nedùm de offendentibus propinquos, ſed etiam amicos. Hæc conſtitutio quatenus attendenda ſit, prout alias dixi non imponit pœnam picturæ, ſed confiſcationis bonorum,& deuaſtationis domus principalis offendentis. Quæ quidem pœna ſtante fideicommiſſo auito D. Sigiſmundi, & prohibitione alienandi in manibus Reuerendiſſimi D.Ponentis exiſtente,non video quomodo poſſit hæc Domus confiſcari, ne dùm deuaſtari; Iura ſunt aperta in auth. res quæ C. de commun.deleg. in l.Imperator, ff. de fideicommiſſ.liber. cum alijs per Peregrin. de Iure Fiſci libr. 5. titul. 1. rubr. de publicat. bonorum, num. 98. & vbi domus non poteſt à delinquente alienari, non dicitur in illius Dominio eſſe, nec propterea deuaſtari poteſt, prout arguit Gigas de crimine læſæ Maieſtatis rubr. de pœn.quæſt.36. num. 2. ſequitur Baiard.ad Clar. in quæſt.82.num.98. in fine. Alioquin deuaſtaretur non domus principalis offendentis, prout loquitur conſtitutio Clementis,ſed alterius.

30 Qua in re, & ex abundanti non crederem ponere os in Cœlum dicendo quod conſtitutio prædicta Clementis Septimi fuit declarata, & limitata per Bannimenta ſtatus Eccleſiaſtici de ordine Sanctiſſimi publicata, quo caſu non expirant aliquo tempore, ſed ſunt perpetua, vt benè docet Vrſill. ad Afflict. deciſ. 290. num. 2. Vbi loquitur in Bannimentis emanatis de ordine alicuius Baronis habentis merum, & mixtum Imperium, ergo multò magis in Bannimentis emanatis de ordine Sanctiſſimi.

31 Nec hoc dictum videatur nouum, quia in practica ſic ſæpius fuit in Vrbe ſeruatum, & iudicatum in terminis Bullæ Pij Quinti 151.in 2.par. Bullarij fol. 158. in qua Bulla Pij Quarti contra deferentes archibuſettos extenditur ad deferentes pugiones, & etiam cultellos cum cuſpide breuioris menſuræ triſi palmorum, & tamen quoad cultellos fuit derogatum per continua Bannimenta Gubernatoris Vrbis de ordine Sanctiſſimi emanata, in quibus etiam hodie nonniſi pecuniaria, & trium ictuum funis pro eorum delatione inflicta eſt pœna, & ante Pontificatum S. D. N. Pauli Quinti aderant ſimilia bannimenta pro delatione pugionis imponentia pœnam triremium, vt videre eſt in bannimentis Illuſtriſſimi Domini Cardinalis Tuſchi tunc Gubernatoris Vrbis cap. 14.

32 Et non ſine ratione quia Bannimenta officialium de ordine Principis emanata, ſeù ab eo confirmata, non ſolùm ſunt perpetua, vt ſupra dixi, ſed etiam reputantur propria ipſius Principis conſtitutiones per regulam omnia noſtra facimus, quibus noſtram authoritatem impartimur cum alijs per Cephal.cōſ. 38.num.6.lib.1.Et ſic vt ad rem redeam non crederem eſſe malum fundamentum dicere quod Conſtitutio Clementis Septimi prædicta fuit in parte declarata,& in parte etiam quoad pęnam picturæ ampliata à Bannimentis Status Eccleſiaſtici.

Proſper Farinacius I.C.Romanus.

ARGVMENTVM.

Excluditur quædam inſtrumentorum laceratio ex pluribus præſumptionibus hic explicatis: Plura de probatione corporis delicti, & plura etiam de fide teſtium in criminali cauſa examinatorum.

SVMMARIVM.

Laceratio cartarum, vbi delictum producit, quia recenter facta fuit, tunc Fiſcus debet probare recentiam lacerationis, aliter non dicitur probaſſe corpus delicti, num. 1.

Corpus delicti non dicitur probatum, niſi probata qualitate delicti præſumptiuè, num. 2.

Teſtes in criminalibus debent eſſe omni exceptione maiores, num. 3.

Teſtis ebrioſus, & ſolitùs in cauponis permanere non probat, num. 4.

Teſtis falſus ſemel, ſemper præſumitur falſus, num. 4.

Teſtibus peritioribus magis creditur, quàm minus peritis, num. 5.

Corpus delicti, vbi non apparet, inditia nihil operantur, num. 6.

Laceratio, ſeù falſitas non præſumitur commiſſa in præiudicium eius, qui de laceratione, ſeù de falſitate inquiritur, num. 7. & 8.

Laceratio, ſeù falſitas non præſumitur commiſſa ab eo, qui ex laceratione, ſeù falſitate nullam reportauit vtilitatem, num. 8.

Lacerationis, ſeù falſitatis cauſa ceſſante, ceſſat etiam præſumptio lacerationis, ſeù falſitatis, num. 9.

Delicti cauſa ceſſante, ceſſant omnia inditia, & præſumptiones, nu. 10. & ſeq. Vbi quod non ſufficit qualibet leuis cauſa ad præſumendum delictum, ſed debet eſſe magna, & magnæ vtilitatis.

Præſumptio cedere debet veritati, num. 12.

Falſitatis præſumptiones tolluntur per contrarias præſumptiones, num. 12.

Bona fama, & nobilitas Inquiſitorum omnem falſitatis tollit præſumptionem, num. 13.

Inſanus demens, ſeù furioſus de præterito, præſumitur etiam inſanus demens, & furioſus de præſenti, nu. 14.

Falſitas omnis excluditur poſſibili veritate in contrarium data, num. 15.

Confeſſio dicentis ſe occidiſſe hominem, qui viuus reperitur, confitenti non nocet, num. 16.

Præſumptiones falſitatis non viſibiles ad condemnandum non ſufficiunt, num. 17.

Teſtis

Teſtis deponens ſuper negatiua coarctata loco, & tempore, & ſuper facto, quod veriſimiliter vidiſſet ſi facta fuiſſet, probat etiam quod non dicat ſi quid fieri potuiſſet, quin ipſe vidiſſet, num. 18.

CONSILIVM CXLI.

NON inſiſtam in reſpondendo præſumptionibus pro parte Fiſci contra nobiles viros adductis cum earum ſingulis in informationibus facti ad ſaturitatem reſponſum viderim, ſed illis etiam præſuppoſitis licet leuibus remotis, & non probabilibus, Adhuc vndiquè, & ex toto proceſſu eorumdem Dominorum Inquiſitorum innocentiam omnino apparere facilè affirmari poſſe exiſtimo.

1 Et primo, quia non conſtat de corpore delicti. Et ſi dixeris Immò conſtare ex oculari inſpectione lacerationis cartarum, quæ vt omnes ſciunt de ſe delictum eſt. Reſpondeo in caſu de quo agitur ex laceratione contra inquiſitos non probari corpus delicti, cum non probetur quod fuerit de recenti facta, prout ex aduerſo Fiſcus probare nixus eſt, Ad hoc enim, vt corpus delicti concludenter probari, dicatur non ſolum conſtare debet de facto, niſi etiam conſtet de qualitate facti ſcelus, & delictum inducente l. ſi per alium, §. docere, ff. ne quis eũ qui Boſſ. in tit. de delict. num. 4. Et hæc concluſio nullam in iure, & in practica habet difficultatem.

2 In caſu noſtro quod non conſtet de recenti laceratione cartarum apparet. Quoniam Periti ad Fiſci inſtantiam examinati non deponunt, niſi de recentia inciſionis cartæ pecudinæ ex qua delictum, de quo prætenditur non infertur. Quo verò ad inciſionem cartarum, in qua conſiſtit prætenſum crimen dicunt ſe neſcire, quo tempore facta fuerit, & ſic non concludunt corpus autem delicti, & plenè, & concludenter probari debere probat text. in l. 1. §. item illud ibi liquere igitur debet, ff. ad Syllanian. & in l. ſiquando in verbo patefacta, & ibi Bald. nu. 2. & Iaſ. nu. 12. in 4. norab. C. vnde vi.

3 Omitto quod ijdem periti in repetitione ſe corrigunt dicentes non poſſe, nec etiam dignoſci de quo tempore inciſio cartæ pecudinæ fuerit facta, cum etiam, quod plenè, & concludentet ſuper recentia inciſionis cartæ pecudinæ, & cartarum papiri deponerent. Adhuc eorum dicta non ſunt attendenda, cum non ſint teſtes idonei, & omni exceptione maiores prout in criminalibus tales debere eſſe teſtes, voluit Bald. in l. final. num. 5. verſ. Quædam eſt probatio maior, & ibi communiter Doctores omnes, C. de probat. Boſſ. in tit. de conuict. num. 11. Franciſc. Marc. deciſ. 285. nu. 4. par. 2.

4 Vnus enim ex dictis peritis ſolitus eſt ſe inebriare, aſſiduequè in cauponis permanere, Ideò nullam facit fidem Alber. in tract. de teſtibus, num. 18. Rolan. conſil. 34. lib. 2. Anton. Gomez. de delict. cap. 12. rubr. de probar. delictorum, num. 18. in fine verſ. & adde. Alter verò aliàs pro falſa depoſitione carceratus, conuictus, & condemnatus fuit. Ideò ſemel falſus cap. ſi quis conuictus 22. quæſt. 5. Innocent. in cap. fraternitatis, num. 1. ante finem, & ibi Ioa. Andr. Hoſtien. & alij omnes extra de hæretic.

5 Sed quid plura quod cartarum tàm pecudinæ, quàm papiri laceratio non fuerit de recenti facta, plenè conſtat ex depoſitionibus peritorum ad defenſam examinatorum, quibus propterea magis ſtandum eſt nè dum quia nullas patiuntur exceptiones, & quia deponunt ad excluſionem delicti, ſed etiam quia, vt probatum eſt peritiores ſunt Grammat. voto. 24. poſt num. 8. Cepol. conſ. 91. num. 21. verſ. Item quia ſunt peritiores cum alijs per Hercul. in tract. de negatiua, nu. 225. & ſeqq.

6 Excluſa itaquè recentia inciſionis, & lacerationis cartarum, & ſic non probata qualitate producente delictum fruſtra tractandum eſt de præſumptionibus, & inditijs, quæ etiam quod nulla appareant, nihil tamen operantur, vbi delicti corpus non appareat dict. l. 1. §. item illud, ff. ad Syllan. cum vulgarib.

7 Secundo Innocentia prædictorum inquiſitorum eo magis clareſcere videtur, cum in proceſſu non inuenerim cauſam propter quam veriſimiliter induci potuiſſent ad lacerandas cartas de quibus agitur. Aut enim dicere volumus inter laceratas cartas adeſſe inſtrumenta emphiteotica, & præſertim illud quod quærebatur, & tunc ea lacerando, nedum nullam reportarunt vtilitatem, ſed damnum cum ex laceratione prædicta ſequebatur, quod moniales vti intereſſe non habentes in inſtrumento venditionis celebrato cum aduerſario conſentire non tenerentur, ideò in damnum lacerantis laceratio non præſumitur, Aym. conſ. 75. num. 13. & 14. & nu. 18. Et hoc patet ad ſenſum.

8 Aut volumus dicere quod inter cartas laceratas aderant inſtrumenta cenſualia, & non emphiteotica, & tunc talis laceratio nullam lacerantibus afferebar vtilitatem, quia Moniales debebant tantùm conſentire ſi inſtrumentum cum aduerſario initum erat emphiteoticum, non ſi cenſuale. Et ſi cenſuale erat eo minus ius in re vendita Moniales prætendere poterant, & hoc emptoribus vtile erat. Non eſt igitur præſumenda laceratio contra eos, qui ex laceratione nullã reportant vtilitatem, Siluan. conſ. 7. num. 11. & ſeq. Grat. conſ. 59. nu. 6. lib. 1. Menoch. de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 20. nu. 48.

9 Non ſunt ſpernendæ conſiderationes factæ in informatione facti, quæ omnem prorſus excludunt cauſam, quæ ab inquiſitis committi potuerit ex laceratione prędicta, & vbi quis non habet cauſam lacerandi, laceraſſe non præſumitur, Cuman. conſ. 135. colum. 3. in fine verſ. eodẽ modo Mantua. conſ. 208. num. 21. lib. 1. Foller. in pract. crimin. in verbo item quod commiſit falſitatem, nu. 92. ad finem.

10 Defectus ergo cauſæ in propoſita facti ſpecie omnes aſſertas contrarias pręſumptiones proſternit, quia nemo ſine cauſa delinquere præſumitur præſertim in crimine falſi Pract. Conrad. rubr. de falſar. num. 6.

num.6. Roland.conſ.38.num.39. lib.1. Menoch. de præſumpt.20.num.47.

11 Et ad delinquendum, & falſitatem committendam non quælibet leuis cauſa ſufficit, ſed debet eſſe magna maximumquè lucrum, & vtilitatem afferens * cap. accedens, & ibi gloſſ. & communiter Doctores extra de crimin.falſi Natt.conſ.304.nu.10.

12 Tertio omnis lacerationis præſumptio, quoad inquiſitos ceſſat in caſu noſtro, quia ſi attendenda eſt depoſitio Petri pro Curiæ informatione examinati. Illa commiſſa fuit breuiſſimo tempore quo ſcilicèt, vt ipſe deponit iuit, & redijt pro aqua, & fuit per ſpatium duorum, vel trium credo, & tamen clarè patet ex depoſitione peritorum tàm Fiſci, quàm ad defenſam examinatorum, quod talis laceratio tàm breui tempore fieri nequiuit. Cedant properteà aſſertæ Fiſci præſumptiones huic veritati l. final. in princip. ff. quod met. cauſ. l. nuptum in fine, ff. de iure dotium, cum aliàs etiam certum ſit in iure falſitatem omnem excludi per præſumptiuam probationem, nedùm ex contraria facti probatione Innocent.in cap. inter dilect. num.3. verſ. Et ſi contra has ſuſpitiones,& ibi etiam Hoſtien. nu.5.Io.Andr. & alij omnes Canoniſtæ extra de fid.inſtrum.Boſſ.in tit.de falſ.num.134.

13 Quibus quarto loco non eſt ſilentio prætereunda inquiſitorum bona fama, & nobilitas, quæ omnem protſus falſitatis præſumptionem tollit, Bald. conſ.401. lib. 5. Menoch. de præſumpt. 20. num.5. Riminald.Iun.conſ.58.num.32.& ſeq.lib.1.

14 Prout nec etiam omittenda eſt qualitas Petri pro Curiæ informatione examinati, in cuius dicto Fiſcus omne ſuum facit fundamentum præſertim in eo quod dicit, quod quando liber fuit conſignatus inquiſitis erat integer, & non laceratus. Patitur enim iſte Petrus, vt in informatione facti benè deducitur quamplures notabiles exceptiones, inter quas ea præcipuè non modica videtur quod aliàs per triennium vti demens.& inſanus ſtetit in domo ſtultorum, & quod etiam tempore examinis in multa verba extra propoſitum prorupit ea propter intrat concluſio quod inſanus,& demens de pręterito, pręſumitur etiam, & de præſenti, Dec.in l.furioſum nu. 22.C.qui teſtamen.facer.poſſ.Iaſ.in l. patre furioſo, num.5. ff. qui ſunt ſui, vel alieni iuris, Crot.in tract. de teſtib.par.7.num.110. verſ. pro confirmatione huius limitationis.

Concludo itaquè omnes Fiſci præſumptiones, & inditia, quauis, vt dixi leues, & remotas ſublatas omnino eſſe per contrarias, & concludentes probationes præallegatas.

In eadem cauſa ſecundum reſponſum.

15 EX aduerſo nuper pro parte Fiſci deductæ dubitationes, ſeù præſumptiones, vltra quod ſingulariter ex informatione facti videnda tolluntur; Adhuc tamen ex iam in iure ſcriptis, vt mox etiam ſubijciam proſternuntur, & eneruātur omnino. Quibus addo in hac cauſa præcipuè aduertendum. Non negari pro parte Inquiſitorum librum inſtrumentorum eſſe laceratum, ſed in hac laceratione, ſic generice ſumpta nullum adeſt delictum, quod reſpiciat eorum perſonas cum potuerit eſſe quod ab alijs antea, vel antequam reponeretur in Archiuio, vel poſtquam in eo fuit repoſitus laceratus fuerit. Quæ ſola veritatis in contrarium poſſibilitas corpus delicti in falſitate excludit, Boſſ. in titul. de falſ. num. 133. Bertazzol. conſ. 140. num. 10. Franciſ. Becc. conſ.78. ſub num.11. Honded. conſ. 109. num. 14. & ſeq. lib. 1. Viu. deciſ.81. num.9. Surd. conſ.132. num. 20.

16 Falſitatis delictum iſto caſu conſiderabile erit in qualitate lacerationis. Nempè de recenti, & poſtquam inquiſiti librum in manibus habuerunt, & ſi de hac qualitate recentiæ ſcilicet lacerationis tempore quo inquiſiti librum in manibus habuerunt in proceſſu conſtat, fateor non modicam contra inquiſitos oriri præſumptionem, quod ipſi lacerauerint punctus eſt, & hic eſt inſiſtendum. Hic Fiſcus ſua dirigat arma, quod non ſolùm in proceſſu conſtat de laceratione recenti, ſed de contrario inquiſiti enim lacerationis recentiam non fatentur Petrus,& Thadæus, qui ſuper laceratione aliquid deponere audent, patiuntur tot, & tantas exceptiones aliàs in informationibus facta deductas, vt teſtium nomen non mereantur, & omnino falſi deteguntur. Nedum ex defectu cauſæ, ex depoſitione peritorum,& ex breuitate tẽporis, in quo impoſſibile fuit tã magnam lacerationem facere, ſed ex oculari inſpectione. Quiſquè enim qui librum videt, niſi cecus fuerit ſtatim lacerationem non de recenti, ſed antiquitus facta iudicabit. Et propterea audeo dicere quod etiam quod inquiſiti confeſſi fuiſſent lacerationem commiſiſſe, non potuiſſent ex hac confeſſione condemnari cum proprijs oculis antiquam fuiſſe lacerationem videat per id, quod in ſimili dicunt Doctores non poſſe condemnari confitentem occidiſſe titium, ſi titius viuas appareat, cum ſit confeſsio erronea, & veritati contraria l. inde Neratius, §. final. & l. ſeq. ff.ad l.Aquil. gloſſ. in l.1.in gloſſ.magna verſ. item quod ſubijcit, C.de confeſſ.& in cap. final.in verbo confeſſi ad fin.verſ.item requiritur extra de confeſſ.

17 Fiſci ergo dubitationes,& præſumptiones ex aduerſo conſideratę circa tranſmiſsionem Petri ad auriendum aquam, Mendacium circa dictam tranſmiſſionem. Recuſatio ne libri defererentur ad Archiuiũ & variatio inter D.Octauium, & D.Nicolaum, nullius prorſus ſunt momenti, tùm quia ex veritate facti, vt ſupra diluuntur, tùm etiam quia ſunt præſumptiones latentes, & inuiſibiles, quæ ad falſitatem præſumendam nihil operantur ſecundum diſtinctionem Innocentij * communiter à Doctoribus approbatum in cap.1. num. 8. extra de fid. inſtrum. Foller. in pract. criminal. in verbo item quod commiſit falſitatem, num.32. Boſſ.in tit.de fal.num.6.& num.13.

num.13.& 14. Bertazzol. conſ.521. num.6. Claud. ad eumdem Bertazzol.conſ.411.littera A.verſ.Quæ diſtinctio,& littera B. verſ. Hæc habent locum, Viu. deciſ.81.num.3.& alibi paſſim, & communiter Doctores quos recenſere longum eſſet.

18 Et quia iſtorum proborum virorum innocentia vndiquè patens eſt.Non eſt omittenda depoſitio Tadei reſtis Curiæ, qui vt notiſſimi iuris eſt plenè probat contra Curiam dicentis, quod dum fuit præſens in Archiuio perquiſitioni librorum, videbat, quid faciebant Octauius, & Nicolaus. Et tamen conſtanter deponit non vidiſſe vnquam, nec librum lacerari,nec cartas aſportari,& ſic plenè probat negatiuam etiam non adiecta illa clauſula, nec poterant lacerare,aut tranſportare quin ipſe vidiſſet cum deponat ſuper eo quod ſi factum fuiſſet veriſimiliter vidiſſet,Dec.in l.1.in fine,C.de bonorum poſſeſſ. ſecundum tabulas,Aretin.in cap.cum cauſam,num. 37. verſ. Si verò teſtificetur extra de teſtibus, Pariſ. conſ.162.num.14.verſ.Ad quod etiam lib.4.Ruyn. conſ.145.nu.2.verſ.Quinimò ſufficeret.

Proſper Farinacius I.C.Romanus.

ARGVMENTVM.

Falſitas cauſæ in inſtrumento debiti appoſita; An, & quandò arguat falſitatem inſtrumenti; Plura de probatione negatiuæ, & de nonnullis præſumptionibus falſitatem arguentibus, & excludentibus.

SVMMARIVM.

Negatiua, ſiuè facti, ſiuè iuris ſit, & ſiuè probabilis, ſiuè etiam improbabilis, probanda eſt ab eo,qui ſe fundat in illa,num.1.

Negatiua non cenſetur concludenter probata per inſpectionem actorum,ſi omnia acta non producantur,nu.2.

Debitor faciens ſe alterius debitorem,ex falſa cauſa donaſſe præſumitur,num.3.

Simulatio non eſt punibilis in eo, qui re vera exiſtens debitor ex vna cauſa ,facit ſe debitorem ex alia,,num.4.

Fiſcus tenetur edere reo ſcripturam ipſius rei propriam ad fundandam eiuſdem rei exceptionem,num.5.

Inſtrumento publico duobus teſtibus roborato magis credendum eſt, quàm alijs pluribus contradicentibus, num.6.

Teſtes mortui inſtrumentarij, aut non examinati, dicuntur ſtare pro inſtrumento,num.6.

Fama bona Notarij tollit omnes falſitatis præſumptiones. ſi qua vrgerent contrà inſtrumentum ab ipſo rogatum, præſertim ſi tale inſtrumentum non haberet aliquod vitium viſibile,num.7.

Teſtis vnicus à Fiſco examinatus pro informatione Curiæ plenè probat contrà Fiſcum,& Curiam,num.8.

Falſitatis præſumptio oritur, quandò ſcriptura antiqua reperitur in carta recenti,& è contrà falſitatis præſumptio excluditur, ſi eadem antiqua ſcriptura reperitur in carta antiqua,num.9.

Falſitatis præſumptio excluditur data poſſibili veritate contraria,num.10.

CONSILIVM CLII.

1 REQVISITVS vt ſtrictè ſcriberem ſuper prætenſa falſitate cauſæ deductæ in ſcriptura priuata rogata tamen à Notario ad fauorem D.Patritij, ex qua pcæcipuè Fiſcus eandem ſcripturam falſam eſſe contendit, Dico in primis, quod Fiſcus, qui cauſæ falſitarem affirmat rogando, quod D. Angelus rempore confectæ ſcripturæ eſſet debitor ſcutorum mille pro fructibus cenſuum eò vſquè decurſorum, & ab ipſo nomine Patritij exactorum (vt in ſcriptura enunciatur) renetur hanc ſuam negatiuam probare per regulam quod negatiuæ probandæ onus incumbit ſe fundanti in ea, ſiuè facti, ſiuè iuris ſit, & ſiuè probabilis, ſiuè etiam improbabilis exiſtat, Bart. in l. penult. §.docere, num.20. ff. nè quis eum qui in ius vocat. vi exim. & ibi Bald. num.20. verſic. ſecundo nota, Angel.in 1.notab. Caſtren. num.5. verſ. Nota etiam hic caſum, Iacobin. de Sancto Georgio in princip. Iaſ. num.20. verſ. Nota in verb. docere, Gabriel. titul. de probation. lib.1.concluſ.6.num.1. & ſeqq.Nercul.in tract.de negatiua,nu.2.& ſeqq.

2 Nec facit quod ex notula inſtrumentotum cenſuum rogatorum ad fauorem D.Patritij à Ferraccio, & Georgio Notarijs conſtat tempore confectæ ſcripturæ fructus cenſuum non aſcendere niſi ad ſcuta 250. in circà, nam obiectio benè procederet, ſi ante tempus ſcripturæ in illis partibus non extitiſſent. Alij Notarij, qui potuiſſent cenſuum inſtrumenta ſtipulare præter ſupradictos duos,qui hodiè viuunt, ſed cum plures alij hodiè mortui, tunc fuerint Notarij, eo ipſo negatiua prædicta non dicitur concludenter à Fiſco probata, Ruyn. conſil. 35. num. 19. lib.1.Cephal.conſ.162.num.19.& conſ.170.nu.23. & 24.lib.2.

3 Secundo dato etiam ſine veri præiudicio, quod Fiſcus probaſſet, prout non probauit falſitatem cauſæ debiti expreſſæ in ſcriptura; Nempè quod eo tempore Angelus non exegiſſet ſcuta mille ex fructibus cenſuum. Quod inde ad falſitatem ſcripturæ inferatur, minimè in iure ſubſiſtit, cum non ſit nouum, quod quandoque homines ſcientes non eſſe debitores alterius, faciunt ſe tamen illius per apocam, ſeù inſtramentorum debitores falſam exprimendo cauſam, vtputa mutui, commodati, depoſiti, aut ſimilium, cum tunc donaſſe præſumitur l. ſi diuortio vbi præſertim, Bart.in ſum matrio, ff.de verbor. obligat. gloſſ.in l.qui cum alio in gloſſa magna ff.de regul.iur. Iaſ in §.in perſonam, num.40. inſtit. de action. Soccin. conſ.93. num 16. lib.1.cum alijs per Mantic. de tacit.& ambig.conuent. lib.3.tit.12. num.46.

num.46. & lib.13. tit.10. num.13. & lib.14. tit. 12. num.14. verſ. Primus caſus eſt.

4 Tertio etiam data falſitate cauſæ prædictæ nulla tamen ex falſæ cauſæ expreſſione oriri poteſt delictum, aut delicti præſumptio, cum veritas ſit, quod licèt Angelus tempore confectæ apocę non eſſet debitor Patritij ex cauſa receptorum fructuum, vt ex aduersò prætenditur, Erat tamen debitor ex alia cauſa, nempè pro cenſuum plurium ſorte principali exacta, & iſto caſu non intrat, nec falſitas, nec ſimulatio, Non enim iure prohibitum eſt, vnam debiti cauſam veram, in aliam non veram commutare, Bald. in l. ſi ex pretio, C. ſi cert. petat. & in l. ſub ſpecie, C. de poſtulando, Bart. in l. 1. C. plus valere quod agitur Vital. de Clauſul. rub. de ſimulat. nu.6. 7. & 9. Anton. Canar. in tractat. de exequut. inſtrument. num.28. Franciſc. Marc. deciſ.30. num.2. verſ. Nec obſtat ſi dicatur par.1. Decian. conſ.62. num.9. lib. 3.

5 Nec dicatur non conſtare in proceſſu, quod Angelus eſſet debitor Patritij ex alia cauſa, quàm expreſſa in ſcriptura de qua agitur, cum ſatis conſtet ex libro computorum ipſius Patritij hodiè penès Fiſcum exiſtente. Quem quidem librum cum eſſet propriè ipſius Patritij non poteſt hodiè Fiſcus, illum in actis non producere l. in fraudem §. ex his vbi Bar. & in §. ſeq. idem Bart. ff. de iur. Fiſci; Præſertim ad fundandam inquiſiti rei exceptionem l. iuſtum, C. de edendo; Canoniſtæ in cap. 1. Vbi præſertim Dec. ſub numer. 43. verſ. ſeptimo fallit extrà de probat. Peregr. de iure Fiſci lib.7. tit.3. num.27. Pacian. de probat. lib.1. cap.65. num. 131. verſ. Quæ res confirmatur.

6 Et licèt ex ſupradictis tribus reſponſionibus, immo ex earum ſingula benè credatur ſublata præſumptio prætenſæ falſitatis ſcripturæ, de qua agitur ex falſæ cauſæ expreſſione deducta, Adhuc quarto loco, & ex abundanti, dato millies quod aliqua falſitatis præſumptio oriretur ex huiuſmodi falſæ cauſæ expreſſione; Dicitur eam omninò proſterni ex publico inſtrumento rogato per Notarium duobus teſtibus roborato. Quibus omninò magis credendum eſt, quàm ſi Fiſcus haberet plures alios teſtes (prout non habet) contradicentes, Alexand. conſ.73. nu.1. lib.1. & conſ.93. num.12. lib. . Aym. conſ.56. nu.6. num.7. Neuizan. conſ.27. num.6. Gabriel. titul. de teſtib. concluſ.4. num.26. lib.1. Bertazzol. conſ.398. num.7. in fine, & num.8. Nec refert, quod ex teſtibus inſtrumentarijs vnus ſit mortuus, Alter verò non fuerit examinatus. Dicuntur enim adhuc ſtare pro inſtrumento, Bald. conſ.37. Quidam tabellio in princip. & num.5. in fine lib.1. Aym. conſ.56. num.7. Franc. Marc. deciſ.486. num. 9. verſ. etiam ſi eſſent duo teſtes par.1.

7 Quinto non omittenda bona fama Notarij, & ſcripturam producentis, quæ abſque dubio omnem falſitatis præſumptionem, ſi qua adeſſet ſuperat, Cepoll. conſ.21. num.34. Neuizzan. conſ.25. num.20. Bertazzol. conſ.521. num. 37. & 38. Roland. conſ. 38. num. 33. & ſequ. lib. 1. Menoch. de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 20. num.44. in fine verſ. Et de Notario probatæ vitæ; Et cum ſcriptura de qua agitur à Notario rogata, nullum habeat viſibile vitium, ſuſpecta aliquo pacto reddi non poteſt, etiam quod Notarius, & producens eſſent malæ famæ, Alber. in l. iubemus verſ. ſed licèt C. de probation. Baiard. ad Clar. in §. falſum num.113.

8 Sexto ſi falſitas; de qua agitur fuiſſet commiſſa, non vtique committi poterat ſine participatione Archiuiſtæ, qui Archiuij retinet claues, & ſine eo nullus Archiuium ingredi poteſt, & etiam retinet Archiuij ſigillum, quo nemo ſine eius licentia, & conſignatione vti valeat. Et tamen examinatus Archiuiſta à Curia clarè probat negatiuam dicens, quod tempore, quo poſt diſceſſum Commiſſarij ex terra Stronconi in Archiuio fuerunt Notarius, & alij nullo pacto præ manibus habuerunt librum, in quo priuatæ apocæ Archiuiatæ reperiuntur, & ſi habuiſſent, ipſe vidiſſet; Hic autem teſtis plenè probat inquiſitorum innocentiam, & negatiuam licèt ſit vnicus, tùm quia examinatus à Curia, Gabriel. tit. de teſtib. concluſ.1. poſt num. 14. lib. 1. Burſatt. conſ. 311. num.1. & conſ. 316. num. 21. Hector. Aemil. in tract. de teſtib. verſ. Teſtis aduerſæ partis num. 2. fol. mihi 50. Tum etiam quia ad rei defenſionem vnicus ſufficit teſtis, Aym. conſ.2. num.16. Hatta conſ.412. num.23. Gabriel. d. concluſ.1. nu.37. Boſſ. in titul. de oppoſit. contrà teſtes num. 72. Honded. conſ.112. num.27. lib.1.

9 Septimo omnis tollitur difficultas ex identitate cartæ, & ſigni ipſius cartæ, cum ex illius inſpectione appareat librum Archiuij, in quo apoca, de qua agitur regiſtrata eſt compactum fuiſſe ex carta eiuſdem ſigni, cuius eſt apoca ipſa, ideò intrat concluſio, quod ſicut falſitas euidenter colligitur, quandò ſcriptura antiqua reperitur in carta de recēti ad tex. cum ibi notatis per Doctores in capit. inter dilectos §. ſed contrà extrà de fid. inſtrum. Franc. Marc. deciſ.151. num.2. par.1. & deciſ.613. num. 1. verſic. ſecunda coniectura par.2. cum alijs per Maſcard. de probat. lib.2. concluſ.740. num.21. & ſeq. Ità pariter, & euidenter omnis falſitatis ſuſpicio ceſſat, quando antiqua ſcriptura in antiqua carta redacta reperitur, vt contrariorum ſit eadem diſciplina, & quia etiam qualitas cartæ falſitatem includit, & excludit, vt benè aduertit gloſſ. in d. cap. inter dilectos §. ſed contrà in verb. videtur.

10 Octauo, & vltimo veritas ſcripturę euidentiùs apparet ex qualitate ſigilli ipſius Archiuij cum de anno 1591. quo tempore apoca fuit rogata, eſſet integrum, & in nulla eius parte corruptum, Hodiè verò vt videri poteſt, & à pluribus annis citrà reperitur in eius calce confractum, & diminutum, quod ſi apoca fuiſſet de recenti regiſtrata, & confecta, non vtique haberet ſculptum ſigillum integrum, prout habet; Et hæc ocularis inſpectio omnes quidem tollit amaritudines; Cui non obſtat ſi dicatur, quod potuiſſent inquiſiti hoc aduertentes, nouum procu-

rare,

tare, & fabricari facere ſigillum. Nàm vltrà quod in illis partibus hodiè non reperiuntur huiuſmodi ſigillorum fabricatores. Attamen vbi res ad poſſibilitatem reducitur, niſi Fiſcus contrariam veritatem probet; falſitas dicitur excluſa, Boſſ. in titul. de falſitat. numer. 133. & titul. de defenſ. reor. numer. 70. Bertazzol. conſil. 140. num. 10. Franciſc. Becc. conſil. 78. ſub num. 11. Honded. conſil. 109. num. 14. & ſeq. lib. 1. Viu. deciſ. 81. num. 9. Quarè nihil ſupereſſe video, quod horum proborum virorum relaxationem, & abſolutionem iure impedire valeat, prout ſic fieri omninò ſperatur ab integerrimo, & Illuſtriſſimo A.C.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

ARGVMENTVM.

De matre, quæ filium nouem menſium in lecto, & non in Cunna retinens contrà Parochi, & aliorum monitionem, & proteſtationem ſuffocauit. Nunquid poſsit criminaliter puniri, & an ſuffocati pueri hæreditate tanquàm indigna priuetur illaq; Fiſco applicetur, inde poſteà ſumpta occaſione diſcurrēdi plura notabilia in materia indigni, & præſertim An ad hoc vt talis pœna locum habeat, requiratur dolus vel culpa, & quæ.

SVMMARIVM.

Indignus hæreditatis defuncti reputatur is, qui fuit in culpa, ſeù negligentia, vt quis moriatur taliſque hæreditas Fiſco applicatur, num. 1. & 9.

Mater in lecto ſuffocans, & occidens filium ſuum infantem, priuatur illius hæreditate, quæ ab ea tanquàm ab indigna aufertur, & Fiſco applicatur, quod an verum ſit, num. 1. & omnibus ſeqq.

Mater ſi filium infantem in lecto ſuffocauit debet criminaliter puniri ſi non pœna parricidij alia ſaltim mitiori, numer. 2. Vbi ſecùs in foro pœnitentiæ, & numer. 16.

Mater quandò dicatur in culpa ſuffocando in lecto filium ſuum infantem, num. 3. & omnibus ſeqq. in diſcurſu.

Mater, ſeù nutrix dicitur in culpa, ſuffocando infantem in lecto, ex quo debebat non in Cunna, ſed in lecto eum tenere, num. 3. Vbi præſertim quandò mater, ſeù nutrix fuit monita à Sacerdote, vt puerum non in lecto, ſed in cunna retineret, & num. 6. 7. & 8. & per totum in diſcurſu.

Dolus dicitur in eo, qui aliud facit contra prohibitionem ſibi factam à ſuperiore, num. 4. 6. 7. num. 22. 53. & num. 54.

Dolus præſumitur in eo, qui facit contrà monitiones, & proteſtationes ſibi factas, num. 6. 7. 22. 53. & 54.

Lata culpa dicitur in eo, qui non cogitauit euenturum caſum, num. 7. 23. & 43.

Medicum non adhibendo, vel adhibendo imperitum in infirmitate alicuius, priuatur illius hæreditate tanquam indignus, hæreditaſque Fiſco applicatur, numer. 9.

Teſtatorem infirmum negligens illius hæreditate indignus reputatur, hæreditaſque Fiſco applicatur, num. 10.

Indignus, vt defuncti hæreditate priuetur, propter culpam, nunquid illa debeat eſſe grauis, & lata, An verò ſufficiat leuis, num. 11. & ſeqq. & num. 47. & ſeqq. in diſcurſu, & num. 28. & ſeqq.

Indignum, vt hæreditate defuncti priuetur non ſufficit culpa, ſed dolus requiritur, quod an verum ſit, num. 11. & ſeqq. nu. 47. & ſeqq. & nu. 28. & ſeqq.

Culpa leuis criminaliter puniri non poteſt, quod an verum ſit, & quandò, num. 11. & ſeqq. num. 47. & ſeqq. & num. 34. 44. & 60.

Culpæ appellatione venit, & culpa lata, & culpa leuis, num. 13. 30. & 45.

Hominis vita non poteſt pecunia æſtimari, num. 15.

Mater ob non ſuſceptam tutelam, aut non petitum tutorem filio ſuo, priuatur illius hæreditate, etiam quod bona pupilli vtiliter adminiſtraſſet, numer. 17. 33. & 46.

Culpa dicitur præordinata ad caſum, quādò ex ea aliquis caſus euenire poteſt, num. 18. & 34.

Bonarum mentium eſt, culpam timere, vbi culpa non eſt, num. 24.

Occidens aliquem, indignus efficitur illius hæreditate, etiam occidendo, non ſolùm dolo, & manibus proprijs, ſed etiam occidendo culpa, & negligentia, num. 25.

Dictio, vt, quandoquè ſtat cauſatiuè, & quandoquè conſequutiuè, num. 26.

Animus occidendi facit homicidium non culpoſum, ſed doloſum, & è contrà, num. 27.

Morti proximam, & immediatam cauſam præbens magis indignus reputatur hæreditate illius mortui, quàm qui mediatam, & remotam cauſam præbet, numero 31.

Hæreditas quandò ab aliquo aufertur, tanquàm ab indigno, ſiuè auferatur propter delictum, ſiuè propter non delictum ſemper Fiſco applicatur, nu. 36. & ſeq.

Hæreditas ab indigno aufertur, & Fiſco applicatur, quandò teſtator poſt factum teſtamentum hæredem indignum expreſſis, aut æquipollentibus verbis declarauit, num. 36.

Hæres teſtatoris necem vlciſci negligens priuatur illius hæreditate, quæ Fiſco applicatur, num. 37.

Indignus reputatur hæres propter ingratitudinem ergà defunctum, vtputa ſi illum detulerit vti illicitæ mercis negociatorem, num. 37.

Indignus, vt reputetur is, qui ſine delicto, aliquid contrà bonos mores commiſerit, num. 37. & ſeq.

Occidens ſe hæreditate occiſi vigore ſtatuti priuatur; An talis hæreditas applicetur Fiſco, An verò venientibus ab inteſtato, num. 40. & ſeq.

Statutum, quando imponit aliquam pœnam, vltrà ius commune pro homicidio intelligi debet de homicidio

odioſo, non autem culpoſo, num.41.

Dolus præſumitur in eo, qui medio iuramento mendacium dicit, num 42.

Exempla non reſtringunt regulam, num.44.

Negligentia, vbi à iure punitur, intelligenda eſt, dummodo negligentia contineat latam culpam aliter ſecus, num.58.

CONSILIVM CLIII.

1 IN hac cauſa Spoletana ſuffocationis pueri, Quod eius mater, cuius culpa puer in lecto ſuffocatus reperitur eiuſdem pueri ſucceſſione priuetur ab eaquè tamquam ab indigna Fiſco ſit applicanda hæreditas non habet difficultatem, quia veriſſima iuris concluſio, quod is, qui fuit in culpa, ſeù negligentia, vt quis moriatur, & illius hæreditate priuatur, & talis hæreditas Fiſco applicatur prout textus in l. indignum, ff. de his quib. vt indign. voluit, Bald. in conſil. 26. Punctus infraſcripti conſilij numero quarto, libro tertio, Alexand. ad Bart. in l. ſi ab hoſtibus, §. ſi vir littera E. in verbo ſi licuiſſet, ff. ſolut. matrimon. Rip. in l. final. num. 155. verſicul. Et ſi inſtitutus interficiat, C. de reuocand. donat. Peregr. de iure Fiſc. lib.2. titul. 3. numer. 1. verſic. Idem eſt ſi culpa, vel negligentia ſua defunctus perijſſet.

2 Imo iſto caſu mater non ſolùm priuatur hæreditate ſuffocati pueri, ſed etiam debet criminaliter puniri, ſi non pœna parricidij, alia mitiori arbitrio Iudicis fuit doctrina originalis, Bonifac. de Vitallin. in titul. de parricid. numero quarto, quem referendo ſequuti ſunt, Carer. in practic. criminal. in 3. tractat. de homicid. & aſſaſſin. § nono quæro numero trigeſimoprimo, Petr. à Plach. in epithom. de delict. lib. 1. capit. 22. numer. 29. Menoch. de arbitr. quæſtion. lib. 2. conſil. 356. numer. 78. in ſuis additionibus, Declan. in tractat. criminal. libr. 9. capit. 15. numer. 34. Baiard. ad Clar. in §. Parricidium, numer. 12. Quicquid aliter in foro pœnitentiæ diſpoſuerit textus in capitulo final. de his qui fil. occid.

3 Quod autem in propoſita facti ſpecie mater ſit in culpa. Non credo habeat principium difficultatis. Cum puerum in ſuo lecto penes ſe, & non in cunnis tenuerit, prout declarant in dicto capitulo final. Hoſtien. ante numer. prim. in verbo Parentes verſicul. Et ſi iuxta ipſos, vbi dicitur, *& ſi iuxta ipſos infantes reperti ſunt ſuffocati, facile eſt culpam agnoſcere, quia vel non debebant dormire, vel ipſos tenere in cunnis propter maiorem ſecuritatem.* Marian. Soccin. numero primo, in primo notab. Vbi dicit. Nota primo text. not. contra Parentes, qui pueros ſuos in lecto tenent penes ſe, quia ſunt in culpa, & numero quinto, verſicul. Si verò nulla culpa. Vbi expreſsè dixit, tunc nullam eſſe culpam, quando puer fuit poſitus in cunabulis, Abb. in verſicul. in gloſſ. 1. Vbi dixit grauem culpam eſſe quando parentes poſuerunt paruos filios apud ſe in lecto, leuem quando poſuerunt in loco remoto, nullam quando reperitur mortuus in cunabulis, Anan. ante num. 1. verſicul. Et pondera bene iſtum textum, & num. 10. in fine. Vbi refert verba Abbatis in eodem loco, & voluit etiam idem Hoſtien. in ſumma eodem titul. §. Quando, & qualis, num. 3. verſic. Siquis ſpontè. Vbi dixit maiorem eſſe pœnitentiam agendam à parentibus, ſi puer in lecto ſuffocatur, quàm ſi in Cunnis, qui quidem Doctores apertè ſentiunt hanc culpam non leuem, ſed grauem eſſe præſertim quando talis retentio in lecto eſt facta contra præcedentem monitionem, de qua in cap. conſuluiſti 2. quæſt. 5. vt per Abb. in dict. capitulo final.

4 Et eſt ratio manifeſta, quia faciens contra prohibitionem ſibi factam à ſuperiore, ne dum dicitur in culpa, ſed etiam in dolo l. ait. prætor. §. ſiquis particeps. Vbi gloſſa, & Doctores, ff. de his quæ in fraud. credit. Luc. de Penn. in l. quemadmodum, num. 7. in 47. caſu, C. de agric. & cenſit. lib. 1. Alberic. in l. dolum, nmmer. 3. verſicul. Item ex præmiſſa denunciatione, C. de dol. Aym. conſ. 193. num. 2. Menoch. de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 3. num. 81.

Proſper Farinacius I. C. Romanus.

In eadem cauſa ſecundum reſponſum pro Fiſco.

5 PRopoſita quæſtio. Nunquid videlicet mater tenendo in eius lecto puerum nouem Menſium contra prohibitionem ſibi factam à Parocho, Commatre, & alijs, priuetur illius hæreditate tanquam indigna, ſi contigerit illum de nocte ſuffocatum obijſſe. Eſt vtiquè exemplaris, & ſecundum Sacræ Conſultæ reſolutionem omnes Iudices in poſterum iudicabunt. Ideò ſupplicatur attendi, quæ pro veritate in tam magna cauſarum, & negotiorum mole; qua quotidie premor, nunc ſcribere decreui. Et quidem hæc dubitatio ad duas (ni fallor) inſpectiones reduci poteſt. Prima an, & in qua culpa dicatur mater ſic faciendo cubare filium tenellum in eius lecto. Secunda an pro iſta culpa debeat illius hæreditate priuari.

6 Et quod attinet ad primam inſpectionem indubitabile videtur matrem eſſe in culpa. Primò quia à iure prohibitum eſt parentibus infantes dormientes in ſuo lecto tenere, *Et propterea monendi, & proteſtandi ſunt ne eos ſecum in lecto collocent, ne negligentia qualibet proueniente ſuffocentur, vel opprimantur. Vnde ipſi homicidij Rei inueniantur.* Verba ſunt tex. in cap. conſuluiſti 2. q. 5. Ergò ne dùm in culpa, ſed etiam in dolo eſſe dicitur, tum quia fecit contra prohibitionem legis, Cyn. in l. dolum verſ. præſumitur

tur

Digitized by Google

tur tamen, & ibi etiam Alberic. num. 2. C. de dol. Tùm etiam quia fecit contra monitiones, & proteſtationes ſicut præfertur à Parocho, & alijs ſibi factas l. ait prætor, §. ſiquis particeps, & ibi Doctores, ff. de his, quæ in fraud. credit. Menoch. de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 3. num. 81.

7 Secundò, & in terminis quando huiuſmodi monitio præceſſit quod mater dicatur eſſe in graui culpa, voluit Abb. qui non habet contradictorem in capitulo final. in primo notab. de his qui fil. occid. Debebat enim ipſa mater ſic præſertim monita benè cogitare, quod tenendo filium in lecto dormientem facilè indè ex aliqua negligentia eius mors ſubſequi poterat, prout dicit text. in dicto capitulo conſuluiſti. Et ideò hoc non cogitando dicitur eſſe in lata culpa, Salycet. in l. quoniam multa, numer. 6. ad medium verſicul. & ſupplendo, C. ad l. Iul. de vi public. Aym. conſil. 97. num. 4. & conſ. 179. num. 5.

8 Tertiò, immo etiam monitione non præcedente, eo ipſo quod mater infantes filios in lecto, & non in cunnis dormientes tenent, in culpa eſſe dicitur, vt videre eſt apud Hoſtien. in dict. cap. final. ante num. 1. in verbo parentes verſic. Et ſi iuxta ipſos, & ibi etiam Marian. Soccin. num. 1. in 1. notab. & numer. 5. verſic. Si verò nulla culpa, Abb. in verſic. in gloſſa 1. Anan. ante num. 1. verſic. Et pondera benè iſtum textum, & num. 10. in fine eodem titulo de his, qui fil. occid. Nec diſſentit Hoſtien. in ſumma eodem titul. §. quando, & qualis, num. 3. verſ. ſiquis ſponte.

9 Data culpa matris in ſuffocatione filij (& nunc ingredior ſecundam inſpectionem, nec pariter dubitandum eſt, quin illius hæreditate prorſus indigna ſit, cum indignum ſit, quem ſuccedere illi, qui eiuſdem ſucceſſoris culpa, ſeù negligentia mortuus eſt, l. indignum, ff. de his quib. vt indign. Vbi licèt gloſſa exemplificet in non adhibendo Medicum, vel adhibendo imperitum, exempla tamen regulam non reſtringunt, l. damni infecti ſtipulatio, ff. de damn. infect. Dec. in rubric. de probat. num. 53.

10 Et propterea Doctores ſimpliciter, & generaliter non ſe aſtringendo ad aliquam negligentem ſpeciem dixerunt eum qui teſtatorem infirmum negligit illius hæreditate indignum reputari, Bald. conſ. 26. numer. 4. lib. 3. Alexandr. ad Bartol. in l. ſi ab Hoſtibus, §. ſiquis vxorem in verbo licuiſſet litteræ E. ff. ſolut. matrimon. Ripa in l. final. num. 55. verſicul. Et ſi inſtitutus, C. de reuocand. donatio. Peregr. de iure Fiſci, lib. 2. titul. 3. num. 1. & num. 15. facta concluſione, quod interficiens aliquem indignus ſit illius ſucceſſione, poſteà generaliter ſubdit idem, eſſe ſi culpa, vel negligentia ſua defunctus periſſet.

11 Quibus non obſtent ſubtiliſſima motiua Reuerendiſſimi Domini mei Ponentis. Quod ſcilicet ad hoc, vt ab aliquo tanquam indigno auferatur hæreditas, non culpa, ſed dolus requiratur, Bald. in l. alia cauſa, numero nono, C. de his quib. vt indign. Et quatenus culpa ſufficiat intelligi debeat non de leui, ſed de lata, cum agatur de pœna, quæ præſupponit delictum, Natta conſil. 462. per tot. Culpa enim leuis criminaliter puniri non poteſt l. in Venditione, §. de tempore, & ibi Bartol. ff. de bon. authent. Iud. poſſid. Clar. in §. Homicidium verſicul. Culpa dicitur, Vbi de communi ex Boſſ. in loco per eum relato. Præſertim ea quæ non eſt ad caſum ordinata, Bartol. in l. ſicut certò. §. ſi interdum, ff. commod. Bald. in l. quæ fortuitis, numero vigeſimoſeptimo, C. de pignorat. action. Et quod in caſu noſtro ſit culpa leuis apparet, quia mater retinuit tenellam filiam in amplo lecto longè à ſe ad eius faciem cubantem, quo caſu leuem tantum culpam eſſe, Hoſtienſ. Abb. & omnes tradunt in dicto capitulo final. de his qui fil. occid.

12 Hæc enim licèt prima facie ſtringere videantur, facili tamen negocio diluuntur, ſi facti veritatem, & iuris veras concluſiones attendere velimus. Quod enim hæreditas nunquam auferatur ab indigno, niſi propter dolum ad Bald. ex aduerſo allegatum in dicto l. alia cauſa, C. de his quib. vt indign. Hæc inquam doctrina Bald. eſt contra text. in dicto l. indignum, in quo apertè probatur ſolam culpam, ſeù negligentiam ſufficere, & contra ea quæ idem Bald. conſuluit in dicto conſilio 26. num. 4. lib. 3. cuius doctrinam communiter ſequuti ſunt, Alexandr. Rip. & Peregr. in locis ſupra citatis.

13 Et quod ſaltim lata culpa requiratur, cum leuis criminaliter puniri non poſſit, pariter in iure non ſubſiſtit. Nam cum textus in dicto l. indignum dicat culpam, & negligentiam in morte teſtatoris ſufficere ad priuandum hæredem hæreditate; Vtiquè culpæ appellatione venit, & lata, & leuis, ita ad litteram, Bartolus ex aduerſo allegatus in dicto l. in venditione, §. ſi quis fructus final. ff. de bon. authent. Iud. poſſeſſor. Et quando à lege fit mentio de culpa, Tunc intelligitur de leui, non autem de lata, Dec in l. contractus, numero vigeſimoquinto, ff. de regul. iur.

14 Nec inuenio Doctorem dicentem prout in motiuis præſupponitur quod l. indignum requirat latam culpam: Immo quod leuis culpa ſufficiat, apparet euidenter, quia ad effectum priuandi hæredem ſucceſſione teſtatoris ſufficit ſola negligentia in illius morte, prout dicunt. Bald. & alij præcitati Doctores; negligentia autem propriè ad leuem culpam refertur, prout eſt text. in §. præterea, & ibi gloſſ. in verb. culpa inſtitut. quib. mod. re contrah. obligat.

15 Nec facit ad propoſitum inueſtigare, An leuis culpa puniatur criminaliter necnè. Nam vltra quod leuem culpam criminaliter puniri, quando non poteſt ciuiliter cum reſtitutione damnorum, & intereſſe purgari, prout in caſu noſtro, ex quo mors infantis non poteſt pecunia extimari, vt benè

benè declarat, Bero. in cap. 2. num. 40. & 41. extra de conſtitut. Boſſ. Clar. in locis ſupracitatis, & latius explicaui in mea practic. criminal. quæſtio. 87. num. 78.

16 In terminis quod mater cuius negligentia in lecto puer ſuffocatus reperitur, criminaliter, & extra ordinem Iudicis arbitrio puniatur, voluit Bonifac. de Vitallin. in titul. de parricid. numero quinto, Plach. in epithom. delict. libr. 1. cap. 22. num. 29. Menoch. de arbitr. caſ. 356. numer. 78. in ſuis additionibus, Decian. in tractat. criminal. libr. 9. cap. 15. num. 34. Baiard. ad Clar. in §. Parricidium num. 12.

17 Adhuc ſupplicatur aduerti, quod ad priuandum matrem hæreditate filij ſola negligentia etiam criminaliter non punibilis ſufficit. Patet, quia mater ob non ſuſceptam tutelam, aut non petitum tutorem intra Annum priuatur hæreditate filij defuncti, etiam quod bona pupilli vtiliter adminiſtraſſet gloſſ. in l. ſecunda, §. quod ſi pater, ff. ad Tertullian. & ibi expreſsè, Bart. Bald. in l. præcibus, num. 18. C. de impub. & alijs ſubſtitut. Sic, & priuatur mater ſi non curauit datum tutorem legitimè adminiſtrare, Salycet. & Fulgol. in dict. l. ſciant gloſſ. Bald. & Angel. in l. matris pietas, C. qui petan. tutor. Et pariter priuatur ſi poſt ſuſceptam tutelam, tranſijſſet ad ſecunda vota, non reddita ratione, aut non petito alio tutore, auth. eiſdem C. de ſecund. nupt. vbi Bald. num. 5. dicit matres etiam ignorantes incidere in hos laqueos, licèt ſit multum rigoroſum. Et tamen huiuſmodi negligentias criminaliter puniri non poſſe, nemo eſt qui dubitet.

18 Nec refert, quod culpa non ordinata ad caſum impunibilis ſit, quia licèt non puniatur pœna ordinaria ſequuti delicti, punitur tamen pro modo culpæ extra ordinem, & arbitrio Iudicis ſicut in puncto dixerunt præallegati Doctores, Surd. conſ. 12. num. 66. quia vt pariter mox dixi culpa, & negligentia matris etiam non punibilis priuat illam hæreditate filij. Tertiò, quia culpa etiam ad caſum non ordinata ſufficit ad priuandum aliquo commodo, Menoch. de arbitr. conſil. 182. numero ſexageſimo. Quartò, quia quando ex culpa aliquis caſus poteſt prouenire, prout ex retentione infantis in lecto illius ſuffocationem contingere poſſe, quotidiè experientia docet, & benè probat textus in dicto capitulo conſuluiſti ſecundo, quæſtione quinta. Tunc ſatis illa culpa dicitur præordinata ad illum caſum, vt benè declarat Bartolus ex aduerſo allegatus in dicta l. ſi vt certò, §. ſed interdum verſicul. Quandoquè culpa poteſt eſſe ordinata ad caſum, ff. commod. Vbi expreſsè dixit. Tunc culpam dici ordinatam ad caſum, quando ex ea poteſt contingere caſus. Sed ſic eſt quod ex dormitione pueri in lecto poteſt contingere illius ſuffocatio dict. cap. conſuluiſti. Ergo, &c.

19 Additur ex abundanti, quod tenere in lecto infantem contra Canonis prohibitionem, & monitiones factas, & non cogitando ad pueri ſuffocationem facilè ſic prouenturum, non ad leuem, ſed ad grauem culpam refertur, vt ſupra probaui. Et quæ in motiuis deducuntur de amplitudine lecti, & quod ſuffocata puella retineretur longe ab ipſa matre ad eius faciem cubans non applicatur caſui noſtro, quia de ijs in proceſſu nihil conſtat. Sed vt cumquè ſit, ſiuè culpa fuerit lata, ſiuè leuis, ſiuè punibilis, ſiuè non punibilis, & ſiuè ordinata ad caſum, ſiuè non. Quocumquè modo ſufficit ad priuandum matrem commodo, & ſucceſſione hæreditatis filij ex allegatis. Quæ non vt Fiſci Procurator, ſed vt veritatis amator ad eiuſdem veritatis defenſionem ſcribere volui. Humiliter tamen, & me, & omnia ſcripta ſemper ſubmittendo prudentiſsimo, & purgatiſsimo Iudicio Illuſtriſſimorum Dominorum meorum.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

In eadem cauſa tertium reſponſum pro Fiſco.

20 PRopoſitam ſuffocationis pueri quęſtionem paulò altius eam reaſſumendo in tres partes diuidendam putaui. Quarum. Prima erit, An & in qua culpa fuerit mater, ſic poſt monitionem à Parocho, & alijs ſibi factam tenendo ſecum infantulam nouem Menſium in lecto. Secunda, an ex hac culpa, & negligentia, ſequuta filiæ ſuffocatione, illius hæreditare indigna reputetur. Tertia, an hæc hæreditas Fiſco applicetur, vel venientibus ab inteſtato.

21 Prima dubitatio reſoluitur communiter à Doctoribus in capit. final. de his, qui fil. occid. quod ſcilicèt eò ipſo quod puer reperitur ſuffocatus in lecto parentum, & non in Cunnis, eo ipſo inquam, dicitur obijſſe culpa matris, ſecundum Hoſtien. in dicto capitulo final. ante numerum primum in verbo *Parentes* verſic. & ſi iuxta ipſos, & ibi etiam Marian. Soccin. numero primo, in primo notab. & numero quinto verſicul. Si verò nulla culpa. Abb. in verſicul. in gloſſa prima, Anan. ante numerum primum verſic. Et pondera bene iſtum textum, numero decimo in fine, idem Hoſtien. in ſumma eodem titulo, §. quando, & qualis, numero tertio verſicul. ſiquis ſponte. Hanc autem culpam Doctores præallegati, & omnes alij in dicto capitulo final. quandoque grauem, & quandoquè leuem eſſe dicunt; Grauem quando infans ponitur in lecto propè parentes; leuem quando in loco remoto, & lecto amplo. Quæ lecti amplitudo, licèt à Reuerendiſſimo Domino meo præſupponatur in facto, non tamen creditur de ea conſtare in proceſſu, & ſic ſumus in graui culpa.

22 Grauitas autem culpæ eò magis apparet in caſu noſtro, quia mater hæc non ſolùm à Parocho, &

com-

Digitized by Google

commiarre, ſed etiam à Tiberio conſanguineo puellæ fuit ſæpius monita, ne eam in lecto teneret, Quia aliàs filia ſuffocabitur, & ad euirandum hoc periculum, ne mater poſſet vllo vnquam tempore ſe excuſare, quod non habebat Cunnam, illam emit, & ſibi conſignauit, quod eſt valde notandum. Quia ſic conſtat in proceſſu; & tamen in monitionibus prædictis, & Cunnæ conſignatione nõ obſtantibus, quaſi parùm curans ſuæ filiæ vitam, eam in lecto penes ſe cubantem retinuit, quo caſu non culpa, ſed dolus à iure præſumitur ſecundum Cinum in l. dolum verſic. præſumitur tamen, & ibi etiam Alberic. num. 2. C. de dol. quorum Doctrinæ non indigent interpretatione, vt in vltimis motiuis, Quia vulgaris, & communis eſt regula. Quod dolus præſumitur in faciente id quod ſibi denunciatum eſt ne faciat, prout latius explicaui in mea practic. criminal. par. 1. in titul. de poen. temperan. quæſt. 89. num. 142.

23 Et in terminis quod grauis culpa ſit matris tenere infantem filiam in lecto ſecum cubantem contra monitionem, de qua in cap. conſuluiſti 1 2. quæſt. 1. eſt Doctrina Abbat. qui non habet contradictorem in dict. cap. final. in primo notab. de his qui fil. occid. Debebat enim ipſa mater ſic præſertim monita benè cogitare, quod tenendo filiam in lecto dormientem facilè indè ex aliqua negligentia eius mors ſubſequi poterat, prout dixit text. in dict. cap. conſuluiſti. Et ideò hoc non cogitando dicitur eſſe in lata culpa. Salyeet. in l. Quoniàm multa, numero ſexto ad medium verſic. Et ſupplendo, C. ad l. Iuliam de vi public. Aym. conſ. 97. num. 4. & 179. num. 5.

24 Immò etiã quod mater non retinuerit infantẽ filiam in lecto, ſed in Cunna. Quo caſu Doctores præallegati dicunt nullam adeſſe culpam, adhuc tamen in foro animæ, & ad cautelam præſumenda eſt culpa, & infligenda eſt aliqua poenitentia, quia bonarum mentium eſt culpam timere; vbi culpa non eſt, prout in ſpecie voluit gloſſ. in dict. capit. final. in verbo. Nec etiam in principio, & in fine, verſic. Si autem nulla præceſſit culpa, & ibi communiter omnes Canoniſtæ de his qui fil. occid. Et benè deducitur in motiuis, ſed iſte non eſt caſus noſter; Quia ex quo mater retinuit filiam non in Cunna ſibi ad hunc effectum conſignata, ſed in lecto, & contra monitionem ſibi factam, culpa eſt euidens, & quidem grauis, immo dolus per præallegata.

25 Secunda Dubitatio eſt, an ſcilicet mater cuius culpa, & negligentia filius anniculus in lecto ſuffocatur, ſit indigna illius hæreditate; reſoluitur ex vulgata regula. Quod occidens aliquem illius hæreditate indignus efficitur l. cum ratio, §. final. de bon. damnat. l. lucius, & ibi gloſſ. de iure Fiſci. Quæ regula procedit non ſolùm in occidente dolo, & manibus proprijs, ſed etiam in occidente culpa, ſeu negligentia. Peregr. de iure Fiſc. lib. 2. titul. 3. numero primo, ibi idem eſt ſi culpa, vel negligentia ſua defunctus perijſſet, & numero decimoquinto. Vbi dixit, quod ſi non ferro, vel veneno occiderit, ſed ille deceſſerit per culpam, & negligentiam illius dic idem eſſe. Et hæc ampliatio apertè probatur in l. indignum, ff. de his quib. vt indignum. Vbi dicitur *indignum eſſe Diuus Pius illum decreuit, qui manifeſtiſſimè comprobatus eſt id egiſſe, vt per negligentiam, & culpam ſuam mulier à qua hæres inſtitutus moreretur*, ex quo textu, ſi eius mentem, & veritatem perſcrutari velimus, generaliter colligitur, quod negligentia, & culpa in morte teſtatoris facit hæredem indignum illius hæreditate. Et concluſio iſtius textus optimè applicatur caſui noſtro. Nam quod iſta mater tenuerit in lecto, & non in Cunnis infantem filiam manifeſtiſsimè comprobatur ex illus propria confeſſione, cuius nulla maior probatio, & quod ex tali negligentia, & culpa mortua fuerit filia, euentus docuit.

26 Et in hoc ſupplicatur aduerti, quod illa dictio, *vt*, in textu poſita, non ſtat cauſatiuè; prout video dubitari ab aliquibus ex Illuſtriſsimis Dominis meis, quod requiratur, quod mater filiam in lecto retinuerit hoc animo, & propoſito, vt moreretur; Nam veritas eſt, quod ſtat conſequutiuè, & ſic idem eſt, ac ſi fuiſſet dictum, ex quo per negligentiam, &c. Sic enim hanc dictionem, *vt*, poni in iure non cauſatiuè, ſed conſequutiuè, ad litteram dixit Bald. videndus in ſua practic. in fine, in titul. de ſignificat. Diction. in verbo, *vt*, & ſunt iura aperta in l. Properandum, §. & ſiquidem, & ibi gloſſ. verbo quatenus, C. de iudicat. & in l. prima, & ibi gloſſ. in verbo, & luminibus, C. de ſeruitut. & aq. & in l. 4. & ibi gloſſ. in verbo Haberet de obſequ. patron. præſtan. Quæ Baldi Doctrina cum iuribus præallegatis ſi perlegatur, omnis erit ſublata difficultas, quæ ex illa Dictione, *vt* oriri poteſt.

27 Et quod hęc interpretatio in illo textu ſit facienda apparet euidenter, quia iam certum eſt, quod ibi Iuris Conſultus præſupponit mortem teſtatoris ſequuta per negligentiam, & culpam hæredis, & ideò ſi vellemus dicere, quod ſit neceſsè in hærede animus, & propoſitus faciendi actum ordinatum ad mortem teſtatoris, vtiquè ille diceretur mortuus, non culpa, & negligentia hæredis, ſed dolo ex vulgata regula. Quod animus occidendi facit homicidium non culpoſum, ſed doloſum, & è contra l. prima, §. Diuus Adrianus, ff. de ſicar. l. quòd Reipublic. ff. de iniur. cum alijs per Lucam de Penn. in l. quoties, num. 6. C. de exacto. tribut. Et ſic ille text. contineret repugnantiam, & ſibi de directo contradiceret.

28 Quibus non obſtent ſubtiliſsima motiua Reuerendiſsimi Domini mei Ponentis adhuc perſiſtentis requiri dolum in poena indigni ſecundum Bald. in l. alia cauſa, numero nono, C. de his quib. vt indign. Et quatenus culpa ſufficiat illa debeat eſſe non leuis, ſed lata, pront voluit, Natt. in conſil. 462. num. 3. verſic. Et dicendum eſt fortius eò præſertim,

ſertim, quia cum agatur de pœna leuis culpa non puniтur, vt ibi per Natt. Clar. in §. Homicidium, verſic. Culpa dicitur, vbi de communi ex Boſſ. per eum relato.

26 Nam quod Doctrina Baldi requirentis dolum ad hoc vt indigni Pœna locum habeat minimè vera ſit; apertè probatur, vt ſupra iterum dixi in dict. l. indignum, vbi expreſsè dicitur ſufficere culpam, & negligentiam in morte teſtatoris. Et quod pariter diſpoſitio l. indignum locum habeat in leui culpa dixit idem Natt. in dict. conſil. 462. num. 3. in principio, licèt poſteà ſibi contradicens latam culpam requirere videatur. Et quod leuis ſufficiat, apparet, quia tex. in dict. l. indignum vult non ſolùm culpam, ſed etiam negligentiam in morte teſtatoris ſufficere ad inducendum pœnam indigni in hærede; Negligentiæ autem nomine venit culpa leuis §. prætereà, & ibi gloſſ. in verbo culpa. inſtit. quib. mod. re. contrahi. obligat.

30 Prout pariter, & culpæ appellatione venit non ſolùm lata, ſed etiam leuis, Dec. in l. contractus, num. 25. de reg. iur. cum alijs per me allegat. dict. titul. de pœn. temperan. quæſt. 88. num. 91. & ad litteram id dixit Bart. in motiuis à Reuerendiſsimo Domino meo allegatus in l. in venditione, §. ſiquis fructus in fine, ff. de bon. auct. iudic. poſsiden. Et proptereà idem Bald. melius loquendo in conſ. 24. num. 4. lib. 3. Generaliter dixit negligentiam in infirmitate teſtatoris, facere hæredem illius hæreditate indignum; & Baldum ſic dicentem ſequuti ſunt Alexandr. ad Bart. in l. ſi ab hoſtibus, §. ſi vir vxorem in verbo licuiſſet littera E. ff. ſolut. matrimon. Rip. in l. final. num. 135. verſic. & ſi inſtitutus, C. de reuocand. donation. Roland. de lucr. dot. quæſt. 64. num. 4.

31 Et rurſus ſupplicatur aduerti, quod ſi per textum in dict. l. indignum gloſſ. ibi, & communiter omnes ponunt exemplum in negligentia hæredis, qui infirmo teſtatori Medicum non adhibet, aut imperitum adhibet, (vltra quod exempla non reſtringunt regulam) vtiquè multò magis eius legis diſpoſitio debet habere locum in negligentia matris ſuffocantis filium. Primò enim caſu negligentia in non adhibendo Medicum præbet cauſam morti teſtatoris non immediatam, aut proximam; ſed mediatam, & remotam; Quia præcedit infirmitas per quam ille moritur. Secundò autem caſu nullo præcedente accidenti, ex quo pueri mors ſequi poterat, idem puer immediatè dicitur ſuffocatus ex negligentia matris, & hoc non poteſt negari; & ſic magis indignus reputari debet is, qui morti proximam, & immediatam præbet cauſam, quam qui mediatam, & remotam ad gloſſ. in cap. de cætero in verbo cauſam, & ibi communiter omnes extra de homicid. Bald. conſil. 136. Proponitur quod tintino percuſſit, nu. 6. lib. 2. Aym. conſ. 8. num. 24. Plach. in epith. delict. lib. 1. cap. 10. nu. 8. verſ. Quibus, & illud adijciam.

42 Quare Doctrina Baldi requirentis dolum, & Nattæ requirentis latam culpam in pœna indigni reijcienda eſt. Quia loquuntur contra claram diſpoſitionem iuris, & contra omnes Doctorum ſententias; Quibus addo quod Natta in loco ex aduerſo allegato, dicit in diſpoſitione legis l. indignum requiri latam culpam, quia agitur de pœna tacitè ſentiens, prout expreſſe ſentit Reuerendiſſimus Dominus meus Ponens, quod culpa leuis criminaliter non puniatur ex Boſſ. & Clar. in locis præcitatis; Quæ ratio apud me non eſt vera, nam cum agatur de damno proueniente propter mortem filij, quod inextimabile eſt, & ſic non poſſit hoc damnum ex culpa proueniens ciuiliter purgari, hoc ideò ſine dubio culpa præmiſſa etiam leuis criminaliter puniri poteſt, prout expreſsè ſentiunt Boſſ. & Clar. ex aduerſo allegati, & latius dixi dict. titul. de pœniſ. temperan. quæſt. 87. num. 74. & ſeqq. & præſertim num. 78. Sed hæc de lata culpa, ſeù etiam dolo ceſſant in caſu noſtro, quia vt præmiſi, Mater retinens filium anniculum in lecto, & non in Cunna ſibi ad hunc effectum conſignata, & contra monitiones ſibi factas, dicitur in graui culpa, non autem in leui, immò, & in dolo.

33 Sed vt plenè Illuſtriſſimis Dominis meis ſatisfaciam amplius dico, quod pœna priuationis hæreditatis locum habet, quando agitur de priuando matrem filij hæreditate etiam quòd in nulla ſit culpa, aut delicto; patet, quia mater ob non ſuſceptam tutelam, aut non petitum tutorem intra annum priuatur hæreditate filij defuncti, etiam quod bona pupilli vtiliter adminiſtraſſet gloſſ. in l. 2. §. quod ſi pater, ff. ad Tertullian. & ibi expreſsè, Bart. Bald. in l. precibus, num. 18. C. de impuber. & alijs ſubſt. Sic, & priuatur modò ſi non curauit datum tutorem legitimè adminiſtrare, Salycet. & Fulgoſ. in dict. l. ſciant gloſſ. Bald. & Angel. in l. matris pietas, C. qui pet. tutor. Et pariter priuatur ſi poſt ſuſceptam tutelam tranſijſſet ad ſecunda vota, non reddita ratione, aut non petito alio tutore Authen. eiſdem, C. de ſecund. nupt. Vbi Bald. numero 5. dicit matres etiam ignorantes incidere in hos laqueos licèt ſit multum rigoroſum: Et tamen huiuſmodi negligentias criminaliter non poſſe puniri, nemo eſt, qui dubitet.

34 Et tamen in terminis quod etiã criminaliter puniatur mater, cuius negligentia filius in lecto ſuffocatus repertus fuerit, expreſsè voluit Bonifac. de Vitallin. in titul. de parricid. num. 5. Plach. in epithom. delict. lib. 1. cap. 11. num. 19. Menoch. de arbitr. caſ. 365. num. 78. in ſuis additionibus, Decian. in tractat. criminal. lib. . cap. 15. num. 34. Baiard. ad Clarum in §. Parricidium, num. 12. Et hinc ſequitur ſuperfluam eſſe diſputationem, quam Reuerendiſsimus Dominus meus Ponens proponit de culpa ad caſum non ordinata, An punibilis ſit. Primò, quia quod pro modo culpa extra ordinem, & arbitrio Iudicis puniri debeat in puncto dixerunt præallegati Doctores, Surd. conſ. 12. num. 66. Secundo quia, vt pariter mox dixi culpa, & negligentia matris etiam non punibilis priuat illam hæreditate filij.

Digitized by Google

filij. Tertio quia culpa etiam ad caſum non ordinata ſufficit ad priuandum aliquo commodo, Menoch.de arbitr.caſu.182.nu.60.Quarto,quia quando ex culpa aliquis caſus poteſt præuenire,prout tententione infantis in lecto illius ſuffocationem contingere poſſe, quotidie experientia docet, & benè probat tex. in d.c. conſuluiſti 2. quæſt.5. Tunc ſatis illa culpa dicitur præordinata ad illum caſum, vt benè declarat,Bart. exaduerſo allegatus in d.l. ſi vt certo §.Sed interdum verſ. quandoq; poteſt eſſe ordinata ad caſum ff. Commodati, vbi expreſsè dixi tunc culpam dici ordinatam ad caſum, quando ex ea poteſt contingere caſus, ſed ſic eſt quod ex dormitione pueri in lecto poteſt contingere illius ſuffocatio d.c.conſuluiſti ergo,&c.

35 Tertia Dubitatio an hæc hæreditas à matre, vti indigna ablata, Fiſco applicetur multiloquio non indiget, quia ſicut dixi iſto caſu mater ſua ſaltim culpa,& negligentia dedit cauſam morti filiæ, propter quam,vt ſupra probaui ſecundum communem Doctorum opinionem criminaliter puniri poteſt; Neceſſario ſequitur,quod ab ea tanquam indigna propter eius delictum ablato hæreditas,Fiſco applicetur ad tex.in l.hæreditas,& ibi gloſ.magn. in verſ. in ſecundo,&c.communiter omnes C.de his quibus vt indign.Bart.in l.final.in fin.verſ. aut talis cauſa ff.de his quib.vt indign.Alberic.in l. ſi ab Hoſtibus, §.ſi vir poſt nu.3.verſ.& idem in quocumq;ſucceſſor & ibi Angel. num. 1. verſ. attende bene ff. ſolut. matrimon.

36 Si enim iſto caſu intrat diſpoſitio dict. l. indigno prout eam intrare ex præallegatis creditur non poſſe dubitari,pariter etiam intrat,quod hæreditas Fiſco applicetur,prout ibi glo.communiter,& Doctores omnes notant, immo, & quod plus, & ex abundanti dico,quod quādo hæreditas ab aliquo auferetur tanquam ab indigno, tunc ſiue illa auferatur propter delictum ſiuè etiam propter non delictum ſemper Fiſco applicatur.Patet primo quia vbi teſtator poſt factum teſtamentum heredem expreſſis,aut æquipollentibus verbis indignum declarauit, hæc ſola declaratio abſque vllo hæredis delicto facit, vt ipſa heredita ſic ab ipſo vt indigno ablata Fiſco applicetur l.cum quidam ff.de his quib.vt indign. l. hæreditas C.eodem.Peregr.de iur.fiſc.lib.2. titul. 4. num.1.& ſeqq.

37 Secundo auffertur ab hærede tanquam indigno hæreditas, & Fiſco applicatur, quando teſtatoris occiſi necem vlciſci neglexit l. hæredem ff. de his quib. vt indign. Peregr. vbi ſupra titulo quinto & tamen negligentia in vlciſcendo necem defuncti delictum non eſt, nec punibile tertio heres impugnans teſtatoris teſtamentum nullum committit delictum, & tamen ſi contingat illud indicari validum, illius hæreditate indignus reputatur, & hæreditas Fiſco applicatur l. cum tabulis ff. de his quib. vt indign. Peregr. libro ſecundo tit. 7. Quarto omnis ingratitudo ergo defunctum etiam non punibilis facit hæredem indignum, & Fiſco hereditas applicatur l. prima ff. de his quib. vt indig. vbi & quod fortius eſt ponitur exemplum in eo, qui defunctum illicitæ mercis negociatorem detulerit ex qua declaratione premium ex publico conſequitur, & tamen in iſto caſu pœna indigni locum habet, & Fiſcus ſuccedit plures alios poſſem cumulare caſus in quibus quis efficitur indignus ſine delicto, & tamen hereditas Fiſco applicatur de quibus pe Peregr. dicto libro ſecundo titulo decimo & ex quibus apparet valde dubiam reddi eorum opinionem, quam dixit communem Boſſ.in titulo de his quib.vt indign il ſecondo numero quarto Volentium Fiſcum excludi quādo quis eſt indignus,ex eo quod ſine delicto aliquid contra bonos mores commiſerit.

38 Et nihilominus adhuc retenta prætenſa communi opinione illa procedit in hæreditate, quæ ex teſtamento defertur ex diſpoſitione hominis, ſecus in ea quæ venit ab inteſtato, prout in caſu noſtro ex diſpoſitione l. ſecundum Dec. in l. ſecunda numero decimotertio verſiculo reperio Baldum C. de ſecun.nupt.& ibi Ioann.de Barronibus in repet. numero 63.in fine verſ. etiam poſſet ſubtiliter reſponderi, & fuit Baldi in conſilio ſexto incip. punctus talis eſt quidam Franciſcus Herculanus, libro quinto.

39 Sed hæc omnia ceſſant in caſu noſtro, & ſint dicta ex abundanti, quia vt probaui mater ſuffocando puerum in lecto,& deliquit.& punitur.

40 Nec obſtat Statutum Spoletanum volens, quod occidens aliquem, nec ex teſtamento, nec ab inteſtato poſſit ad illius hæreditatem venire, quo caſu hæreditas non Fiſco, ſed venientibus ab inteſtato deferatur ſecundum Baldum in l.ſi quis inceſti numero quarto C. de inceſt. nupt. Quem ſequutus eſt Peregrin.in tractat.de iur.fiſc.libro ſecundo titulo 3 numero tertio Baiard.ad Clar.in §.Homicidium numero 62. vbi in terminis ſtatuti Spoletani teſtatur ita aliàs fuiſſe ſeruatum in Ciuitate Spoleti quando ipſe fuit Gubernator per ſuum auditorem. Nam contra Baldi, & qui eum ſequuntur Doctrinam, & opinionem magis communem, & magis ſeruatum eſſe Doctorum opinionem ſufficiat allegare Alexandrum de Neu. in conſ.91. numer.10. & ſeqq. Clar. in §.Homicidium numero 17.verſicul.Sed pone, & Hieron.Lauren.deciſ.Auenionen.21.nume.12.verſ. Et ſi filius.

41 Vltra quod quando ſtatutum imponit pro homicidio aliquam pœnam vltra ius commune, intelligi debet de homicidio doloſo,non autem culpoſo, prout eſt hoc de quo agitur, Bald.in l.data opera, numero ſeptimo verſiculo item ſi ſtatutum C. de iis qui accus non poſſ.Tiraquell. de poen. temper. cauſ. decimaquarta numero decimo Anton.Gomez de delict.rubric.de homicid.poſt numer. decimūquintū verſiculo immo quod magis eſt Clar. in pract. §. final.quæſtione octuageſimaquarta in princ. Menoc. de arbitr. quæſtione libro ſecundo caſu 324. numero tertio & numero ſeptimo ex quibus cauſam hanc ad Fiſci fauorem omnino reſoluendam eſſe

facile

facile crediderim, ſed ſi aliqua ſupererit difficultas, ſupplicatur illam reſtringi, vt plenius poſſim Illuſtriſſimis Dominis meis ſatisfacere erit enim hæc deciſio exemplaris, & propterea maturè diſcutienda.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

In eadem cauſa quartum reſponſum. Pro Fiſco.

42 MAter filiæ ſuffocatæ, quam in lecto retinuit contra prohibitiones, & monitiones factas dicitur eſſe in culpa l. ait prætor §. ſiquis particeps vbi Gloſ. & Doct. ff. de his quib. vt indign. quæ magis afficere debet dum præuio iuramento negauit fuiſſe monitam l. ſi quis affirmauerit §. 1. ff. de dol. Doct. in l. dolum C. eodem ti. & in puncto matrem eſſe in graui culpa tradit Abb. in c. final. de his qui fil. occid.

43 Nec talis culpa ceſſat ex allegata lecti laitudine. de qua nullum verbum in proceſſu, neq; eſt credendũ in ſtrato ruſticę mulieris; etiã ſi daretur cubile latiſſimũ, altum tamen, & ſubliniie, & quod ex eo aliquis infans decidiſſet, & obijſſet adhuc fatendum eſſet matrem fuiſſe in culpa quia huiuſmodi caſum præuidere potuit Crauet. conſ. 97. num. 4. & conſil. 179. num. 5. Non etiam conſtat, vt præſupponitur, mortem puellæ fuiſſe cauſatam à ſuffocatione obuenta dum cubauit in faciem, & non valuit reſpirare nam ſi inſpiciantur acta, mater tantum ad ſui excuſationem deponit de tali cubatione, & ad id teſtes habere, non potuit, ſola enim cum filia pernoctabat, & longe poſt oppreſſionem nonnulli domum ingreſſi fuerunt, præterquam quod cubatio in faciem non infert, quod mater ſe reuoluens in ſomnis, nõ dederit cauſam reuolutioni puellæ, quæ tenellæ ætatis, & faſciata erat impotens ad eam reuolutionem.

44 Indè ſequitur quod mater culpoſa eſt arcenda ab hæreditate filiæ ſuffocatæ l. indignum ff. de his quib. vt indign. cuius diſpoſitio non eſt arctanda tãtum ad exempla poſita ibi per gloſ. quia centum exempla non reſtringunt regulam l. damni infecti. ſtipul. ff. de danm. infect. Dec. in rubr. de probat. nu. 53. & licet culpa non fuiſſet ad caſum ordinata, adhuc procedit dicta lex. culpa enim non ordinata ad caſum nocet ad commodum conſequendum prout eſt acquiſitio hæreditatis Menoch. de arbitr. lib. 2. caſ. 182. num. 60. amplius etiam de culpa non ordinata ad caſum quis tenetur ſi dabat operam rei illicitæ, Surd. conſ. 12. num. 66. idque ſatis deducitur in terminis noſtris, dum Doctores volunt culpam matris non ordinatam ad caſum ſuffocationis extraorninariè eſſe puniendam iudicis arbitrio, vt cum multis tradit Dominus meus Farinacius, q. 98. cauſ. 12. num. 72.

45 Et dum dicitur l. Indignum non procedere in leui culpa, quia non videtur pœnam mereri, facilis eſt reſponſio, ne dum negando hanc eſſe culpam leuem, ſed potius latam, quod arbitrio iudicis repoſitum, ſed quia appellatione culpæ, de qua meminit ibi iuris conſultus, venit etiam leuis Doctores omnes in l. quod Nerua ff. depoſit. immo in dubio appellatione culpę venit leuis l. contractus vbi Dec. & Cagnol. notant ff. de regul. iur. & in dubitatum videtur in d. l. indignum in qua fit mentio nedum de culpa, ſed etiam de negligentia, quæ proprie eſt culpa leuis §. præterea inſtit. quib. mod. re contrah. oblig. illudq; receptiſſimum eſt leuem culpam in committendo criminaliter puniri accuſatore interueniente, vt plenè explicat idem excellentiſſimus Dominus meus q. 87. inſpect. 2. poſt Marant. in Specul. in 4. p. num. mihi 91.

46 Nec mirum quod mater propter negligentiam, vel leuem culpam ſubijciatur pœne dict. l. indignum nam quando verſamur in culpa, vel negligentia commiſſa circa perſonam, vel bona filiorum pupillorum, durius, & ſeuerius agitur cum matre. Et ideo mater ob non ſuſceptam tutelam, aut non petitum tutorem intra annum priuatur hęreditate filij defuncti l. ſciant C. de legit. hæred. Quod procedit etiam ſi ipſa bona pupilli vtiliter adminiſtraſſet gloſ. in l. 2. §. Quod ſi pater ff. ad Tertullian. & ibi expreſsè Bart. Bald. in l. præcibus num. 18. C. de impub. Caſtren. in l. omne num. 5. C. ad Tertullian. priuatur etiam mater ſi non curauetit datum tutorem legitime adminiſtrare Salicet. & Fulgoſ. in d. l. ſciant gloſ. Bald. & Angel. in l. matris pietas C. qui pet. tutor. Et idem dicitur ſi poſt ſuſceptam tutelam & legitimam adminiſtrationem tranſijſſet ad ſecundas nuptias non reddita ratione, aut non petito alio tutore, auth. eiſdem C. de ſecundis nuptijs vbi Bald. num. 5. dicit matres etiam ignorantes incidere in hos laqueos; licèt ſit multum rigoroſum, &c.

Proſper Biſcontes.

In eadem cauſa motiuu Reuerendiſſimi Domini Ponentis.

Quibus reſponſum eſt ſupra in 2. reſponſo, num. 11. & ſeqq.

47 REſpondebo rationibus in contrariam partem adductis, præſertim à Domino meo fiſcali, quem ego tanquam criminalitatis Principem & reſpicio, & veneror. Primum quod l. indignum ff. de his quib. vt indign. dici poteſt quod ille textus habet locum in lata culpa, ponderando caſum ipſius l. & verba illa, qui manifeſtiſſimè comprobatus eſt id egiſſe, vt per culpam ſuam mulier à qua inſtitutur erat, moreretur. Immo, & vltra culpam grauem, concurrit etiam vitium ingratitudinis deteſtabile, & omni prorſus pietate indignum vlterius dicta l. indignum præſupponit latam culpam, quia in ea agitur de pœna videlicet de ablati hereditatis

Digitized by Google

tis ad Nat. conſilio 461. numero ſexto & ibi heres peccat in ſubſtantialibus cum non adhibere Mediũ dicatur necare, prout gloſ. in dicta l. exemplificat, & etiam Doctores omnes ex aduerſo allegati tradunt, ſecus autem in caſu noſtro, in quo negligentia, ſeu culpa eſt tantum in contingentibus, nec poteſt dici ordinata ad caſum, prout requiritur ad hoc vt ſit punibilis Bart. in l. ſicut certo §. ſi interdum ff. commod. Bald. in l. quæ fortuitis numero ſeptuageſimo C. de pignorat. act: Immò ex eodem capitulo final. de his qui fil. occid. mors pueri ſequuta in lecto parentem conſideratur tanquam caſus fortuitus per illa verba ex euentu.

48. Nec ſequitur retinuit filium in lecto, ergo necauit, ſeu necare voluit cum potius ob nimiam dilectionem retinuiſſe dicendum ſit, cum ſit mater, quæ filios tanquam propria viſcera amare præſumitur, vt eſt notiſſimum, nec vlla lex preſupponit contrarium. Immò non eſt nouum quod matres in lecto filios retineant, vt omnes norunt id quod nonnulli teſtes fiſci repetiti non inficiantur. Affirmantes vlterius ſe nunquam intellexiſſe, quod pro huiuſmodi euentibus fuerit contra matres proceſsũ criminaliter ſed nec ciuiliter etiam.

49. Quod autem nos in præſenti caſu verſemur in culpa leui, ex quo infans in amplo matris cubile in faciem cubans mortuus repertus eſt tradit, Hoſtien. in capitulo final. de his qui fil. occid. verſiculo & qui non adhibet omnem diligentiam, Butr. omnino videndus aliud non dicit niſi quod ſit culpa quando in eodem lecto, Hoſtien. dicit ſaltem in leui ibidem & Abb. omnino videndus in dicto capitulo final. verſiculo nota ſecundo contrarium dicit vigere in foro Animæ, ſcilicet quod præſumatur lata culpa, ſecus autem in foro contentioſo per regulam quod in pœnis mitiori interpretatio fienda eſt capitulo in pœnis de reg. iur. in ſexto cum ſimilibus Doctores autem ex aduerſo allegati, & ll. ab ijſdem adductæ præſupponunt dolum expreſſum, vel ſaltem latam culpam, & ſic nullo modo adaptantur caſui noſtro immo in terminis. Quod quis non reputetur indignus vbi non eſt in dolo tradit. notabiliter, Bald. in l. alia cauſa numero nono C. de his quib. vt indign. & quod ob culpam tantum leuem non agatur criminaliter tradit Boſſ. relat. à Clar. §. Homicidium verſiculo culpa dicitur vbi de communi, & exempla per eum adducta optime caſui noſtro adaptantur.

50. Accedat quod Doctrinæ contrariæ præſupponũt conſtare delictum commiſſum fuiſſe ab eo, de cuius priuatione agitur, dolo, vel ſaltem lata culpa, vt dictum eſt. Nos autem ſumus in caſu dubio, cum benè contingere poſſit, vt filia de per ſe ſuffocetur in lecto cubando in faciem, prout reperta fuit, & ideo cum non ſit certum matrem commiſiſſe delictum non venit punienda ad textum in l. ſi Maritus C. de donation. inter vir. & vxor. Imol. in l. ſi ab Hoſtibus §. ſi vir. in vxorem in fine ff. ſolut. matrimon.

51 Et licèt mater retinendo filium in lecto videatur feciſſe contra prohibitionem legis per textum in capitulo conſuluiſti ſecunda quæſtione quinta, & capitulo final. de his qui fil. occid. & propterea dicatur nedum in culpa, ſed etiam in dolo per ea quæ doctiſſimè Dominus meus Fiſcalis Nihilominus conſiderandum crediderim quod prohibitio dictorum capitulorum habet locum in foro Animæ, non autem in foro fori, à quo huiuſmodi prohibitio, quod ſciam, nullatenus emananit. Et ideo quæ fauore Animæ ordinata ſunt, non debent ad pœnam corporalem, & priuationem hæreditatis extendi: maxime cum ſimus in pœnalibus, & ſtante dubietare, prout benè credit Marianus Soccin. in fallor ex aduerſo adductus. Et ita per ea, quæ ex tempore mihi occurrunt crederem ceſſare obiectum, quod ſcilicet mater ſit in dolo, eo quia facerit contra legis prohibitionem. Non enim vt exiſtimo poteſt dici prohibitio hominis, cum Curatus huiuſmodi prohibitionem faciat ratione Animæ, & vigore capitulorum prædictorum. Et ideo conſideratur tanquam legis prohibitio.

In eadem cauſa alia motiua Reuerendiſſimi Domini Ponentis.

Quibus reſponſum eſt ſupra in tertio reſponſo, num. 28. & ſeqq.

52 VT videar aliqua attentione accuratiſſimam, ac de more erudiſſimam Domini mei Fiſcalis ſcripturam in cauſa ſuffocationis infantulæ ſtuduiſſe hæc adnotare ſtatui, præſertim vt quę in meis motiuis affirmabam non abſq; aliqua intelligenria, vel ſaltem Doctorum authoritate dixiſſe videar prout fortaſſe ſẽtit Dominus meus Fiſcalis. Et primo quod attinet ad dictũ Cyni ex aduerſo allegati, & Alberic. qui iuxta intentionẽ fiſci magis ſentire videntur, cõſiderandum eſt quod Alberic. referendo Azzon. diſputantem an dolus præſumatur per l. ſi procurator §. dolo, & l. dolus, ff. mand. duas eiuſdẽ Azzonis affert ſolutiones, quarum altera ea eſt, quæ à Domino meo Fiſcali adducitur, altera verò quæ paulo inferius ſub eodẽ n. 2. legitur Nẽpe quod regula quidẽ firma eſt quod dolus non præſumatur & ſi quo caſu præſumatur hoc ſit à iure ſpecialiter inductum & hanc ſecundam ſolutionem approbari ab Odofr. inquit ex quo infero quod cum ſpecialiter de iure non præſumatur dolus in matre, quæ in lecto filiam retinuit, ergo nec nos illum præſumere poſſumus, aut debemus, maximè quia cum præſumptio doli contrarijs præſumptionibus tollatur, vt per eundem Alberic. eadem l. verſ. & etiam doli preſumptio, Ideò per præſumptionem amoris, quę militat in matre tollitur omnis contraria præſumptio, & in puncto, quod non præſumatur dolus in perſonam beneuolã, & ſpecialiter in matre videat ſe ipſum D. meus Fiſcalis

ſcalis in ſpeculo ſuarum quæſtionum, quæſt.88. nu. 68.de pœn.temperan.lib.3.

53 Ad id quod mater præcedente monitione dicatur in graui culpa per Abb. loco ,ex aduerſo citato ſupplicatur aduerti qnod Abb.nequaquam abſolutè affirmat, ſed inferius poſteà ſe declarato in vltimo notab. verſ. exemplum vbi quod tunc dicitur grauis culpa quando parentes inter ſe collocant filium, leuis verò quando ambo parentes penes ſe ſed in loco remoto collocant , ſi vnus tantum ex parentibus filium in lecto retinet, vt in caſu noſtro:nulla quando in cunnabulis,& ad hoc confert optimè Butr.eodem loco omnino viden. Immo ſi attentius conſideretur mens, Abb. per totum cap. apparet quantum ille fauear parentibus, in quibus non cadit ſuſpitio tanti delicti, & ideo quod contra ipſos in dubio diſponitur,fit fauore animæ hoc enim caſu durior interpretatio dicitur mitior,ſecus in foro contentioſo, vt tradit idem Abbas ex aduerſo allegatus in 2.notab. & pariter,Marian Soccin.ibi qui dicit , quod ſtante dubietare,nulla venit imponenda pœna quod optimè applicatur caſui de quo agitur ex eo quod puella fuit reperta cubare in facie, & ſic potuit abſque facto matris perire,nec obſtat Doct.Salycet. quia ipſe loquitur in violentia commiſſa ab inuaſore fundi alterius propter quam ſequutum fuit homicidium, & ideo, quia violentia per ſe ipſam eſt criminaliter ordinata ad delicta,& facillimè ad homicidium, prout quiſque ſcire debet ideo non eſt mirum ſi violentus inuaſor pręſumatur in lata culpa, eo quod non præcogitauerit mala, quæ ex ipſa violentia procedere poterant, quod certè nullo modo caſui noſtro adaptari videtur, cum retentio filij in lecto non poſſit dici ordinata ad aliquod delictum, & hinc eſt ; vt arbitror quod canones diſponunt parentes eſſe monendos, non prohibendos vbi enim cogitaſſent retentionem huiuſmodi ſonare in delictum illam expreſſè impoſita pœna prohibuiſſent, prout eſt omnis violentia à legibus maximis animaduerſionibus prohibita, quod eſt notum, ideo ceſſat illatio,& obiectum.

54 Quod etiam monitione non præcedente mater retinendo filium in lecto dicatur in culpa per Hoſtien.& alios allegatos reſpondere liceat ,quod cum prius in capitulo conſuluiſti huiuſmodi monitio ordinata fuerit ideò Doctores poſtea ſcribentes intelligendi ſunt retentis ijſdem terminis, & ſic præſuppoſita monitione. Sed quicquid ſit adhuc replico, Hoſtien. abſolutè loqui in foro conſcientiæ nec diſcrepare ab alijs, qui plures culpæ gradus ponunt, vt ſupra dixi, Marianus verò Soccinus tantum habet, vt poſſit pro contraria parte adduci, vt immo ex ſe ſola ipſius authoritate propoſita quæſtio optimè terminari videatur in fauorem matris.

55 Quod verò reſpondendo motiuis meis dicitur Doctrinam, Bald. in l. alia cauſa C. de his quibus vt indign.per quam diſponitur hęreditatem excluſo dolo non auferri tanquam ab indigno non eſſe attendendum, cum ſit contra text.in dicta l.indignum, quæ ob ſolam culpam & negligentiam aufert hæreditatem, & contra ea, quæ ipſemet Bald. conſuluit in conſilio vigeſimo octauo numero quarto libro tertio paruo labore tollitur, tum ex eis,quæ paulo inferius dicam declarando verba illa, *per culpam, & negligentiam*, quæ leguntur in dicta l. indignum tum etiam, quia conſilio Bald. allegat. in quo habetur,quod occidens,vel negligẽs curare infirmum priuetur ſucceſſione, non excludit dolum, vel latam culpam, immo ſi bene conſideretur illam includit per ea quæ in motiuis dixi.

56 Et hinc pariter conſtat optimè ſubſiſtere quod in motiuis dicebam, nempe, quod lata culpa requiratur, cum leuis criminaliter non puniatur, quia vltra quod hæc eſt communis opinio, vt tunc demonſtraui, adhuc replico, quod culpa, de qua in l. indignum præſupponitur lata per ea quæ plus ſatis adducit, Natta præallegat. conſilio 462. & tamen præſuppoſito quod leuis etiam culpa puniatur hoc eſt intelligendum extra ordinem & leui pœna, vt notabiliter colligitur ex Bald. in l.quæ fortuitis numero 65.C.de pignor.action.& Dominus meus Farinacius abundè de pœn. temperan.quæſtione 87. numero 84. volumine tertio non autem vt exiſtimo eſt inferendum, punitur mater aliqualiter pœna extraordinaria, ergo priuatur ſucceſſione, quia in hac materia ablationis hęreditatis, quæ eſt odioſa in his tantum caſibus aufertur hæreditas, in quibus lex præcisè diſponit, Bald. in l. prima C. de hæred. inſtit. Alexand.in l.ſi ab hoſtibus §. ſi vit.in fine ff. ſolut. matrimon. latè Peregr. de iure fiſci libro ſecundo titulo ſecundo num.2.

57 Quod verò dicit Dominus ex aduerſo ſcribens ſe non inuenire Doctorem dicentem, prout ego in motiuis præſuppono, quod lex indignum requirat latam culpam, queſo non grauetur videre, Natta in conſilio 462. alias per me allegat. ſub numero quarto verſiculo, ſed in caſu iſto, & ſi poſteà non inuenerit Doctorem adhuc non repertum verberibus me afficiat, verba igitur Nattæ ſi Natta eſt doctor hæc præciſa ſunt. *Et dicendum eſt fortius quod text.in dicta l. indignum qui loquitur de culpa commiſſa ab hærede in non curando infirmum debet intelligi de lata culpa quia agitur de pœna,vel de ablatione legati*. Quod confirmat ex doctriua Baldi in loco per eum allegato, vt videre eſt, quem Bald. ab incunabulis inter primarios Doctores annumerari, ſemper audiui, immo & hoc ſupplicatur aduerti, quia deſtruit præcipuum fiſci fundamentum, nempè quod ob ſimplicem culpam, immo quod ob ſolam negligentiam priuetur mater hæreditate per tex.ibi per negligentiam, aut culpam, Nam tex.ille l.indignum ad hoc vt quis propter culpam & negligentiam priuetur, talem requirit negligentiam, & culpam, quod propter illam, nota quod inquam propter illam infirmus mortem incurrit, immo, & quod magis eſt, hoc nec etiam

ſufficit,

ſufficit, niſi manifeſtiſſimè probetur, vt expreſſis verbis inquit textus. Ergo ſi taiis culpa, & negligentia requiritur per hunc textum, ob quam infirmus moriatur, & quod ea manifeſtiſſimè probetur, quomodo affirmari poteſt, qualem qualem, culpam, & negligentiam ſufficere ad priuationem, ex vt aduerſo dicitur.

58 Addo quod leges vbi aliquibus caſibus negligētiam puniunt, tunc ipſa negligentia verificatur culpa, ſaltem lata, textus eſt expreſſus in l. idem ius in princ.ff.ad l.Aquil.& ibi gloſ. facit l.prima C. de hæred.tutor.& curator.& l.2.C.de magiſtr. conuenien.cum ſimilibus id quod etiam eruditiſſime docuit me D.meus Fiſcalis de pœn.temperan.q.88. num.70.lib.3.

59 Nec obſtat acutiſſimum, & dignum quidem Domini mei Fiſcalis argumentum, quod ſcilicet ex quo mater ob non petitum intra tempora legitima tutorem filio pupilio, & ob tranſitum ad ſecunda vota non reddita ratione tutelæ priuatur ſucceſſione, & tamen non punitur criminaliter, ergo idem, & multo magis in caſu de quo agitur. Quia vltra quod ſatis remouetur obiectum ex eo quod in caſibus allegatis ità expreſsè cautum eſt, quod ſecus eſt in caſu noſtro, adhuc dicitur illud procedere, & inductum fuiſſe fauore pupillorum, vt bona ſua diligenter curentur, & in odium matris, ex quo ab amore filij reſidere videtur, vt ibi per Doctores, quę quidem ratio cum caſui noſtro nullatenus conueniat ergo nocere non debet, cum ex diuerſis non bene inferatur vulgat.Iurib.

60. Nec pariter obſtat Doctrina Bart. in l. ſi vt certò. §.ſed interdum ff. commodat quam licèt à me allegata, Dominus meus contra me ipſum inducit, quia dico Bart.in verſiculo ex aduerſo allegato, procedere in culpa quæ cadit in contractibus commodari, tunc enim quoquo modo ſuccedat caſus ſatis illa culpa, dicitur præordinata ad caſum, ſecus autem in delictis, in quibus, vt culpa puniatur, requiritur, quod fuerit ordinata ad caſum, vt colligitur ex eodemmet Bart. ſi rectè conſideretur, & clarius per Bald.in l.quæ fortuitis nu.65.& ſeqq.C. de pignor.act.

61. Quod dicitur de monitionibus ceſſat per ea quæ in motiuis deducta fuere, quibus ex ſuperabūdāti additur. Solitum Ciuitatis nedum Spoleti, ſed totius orbis quod parentes paruulos in proprijs cubilibus retineant, ex quo ſolito omnis excluditur dolus, & delictum, vt optime tradit Dominus meus Fiſcalis de pœnis temperan. quæſtione 88. interpret.tertia numero 62. & quęſtione 95. numero 27. & ſeqq. Hęc dixiſſe volui, vt vicem cotis fungar, acuendo enim ingenium Domini mei Fiſcalis, vt replicet, & meas nugas irrideat, cur non ego lætari debeam, cum ex eius eruditiſſimis lucubrationibus ea me perdidiſſe re profitear, quæ nuſquam aut percipi, aut audiri nequeant, &c.

Propoſita Cauſa in Sacra Conſulta, in qua, vt mei moris ſemper fuit pro veritate fisci partes tuebar, propter mihi ſic tuendi iniunctum onus non potui tantum clamare, quin Illuſtriſſimi & Reuerendiſſimi Illi Patres, quorum prudentiſſimo iudicio me ſemper ſubmiſi, & qui vt plurimum mitiorem partem amplecti ſolent iſto caſu in contrariam partem declinantes, matrem hanc non eſſe filij hæreditate priuandam, nec minus criminaliter puniendam, ſed ſolum ad aliquam perſoluendam pecuniæ, quantitatem alicui Pio loco pro ælemoſina decreuerint, & ità exequutum fuit.

ARGVMENTVM.

Fiſcus quando ab indigno hæreditatem ſibi delatam aufert nunquid teneatur ad debita per indignum contracta ante comiſſam indignitatem.

SVMMARIVM.

Hipothecariæ actioni, vt locus ſit ſufficit probare, quod hipothecans poſt contractam obligationem alicuius rei Dominium, ſeù poſeſſionem habuerit, numero primo, & numer.14.

Fiſcus ab indigno auferre non poteſt id quod indignus nūquam habuit, num.2.

Paterna hæreditas ab indigno filio adita, non auſertur ab eo ipſo iure, ſed per ſententiam, & ante ſententiam filius dicitur hæres Dominus, & poſſeſſor, num. 13. & nu.8.& num.10.& nu.14.nu.18.& 19.

Hæreditas ab indigno per Fiſcum ablata tranſit cum omnibus oneribus, prout erat penes indignum, numero 4. & num.15.

Confiſcatione bonorum ſequuta, fiſcus tenetur ad omnia debita contracta per delinquentem ante delictum etiam in crimine hæreſis num.4.

Hæreticus à die commiſſi criminis amittit ipſo iure Dominium, & adminiſtrationem omnium ſuorum bonorum num.4.

Fiſcus, qui ab indigno hæreditatē abſtulit tenetur ad omnia debita contracta ab indigno ante commiſſum crimen nu.1.& omnibus ſequentibus, vbi proponuntur cōtraria, & illis reſpondetur, contra.nu.16.& ſeq.

Hæres contrauenieus voluntati teſtatoris amittit hæreditatem, illaque non fiſco, ſed alijs, aut ſubſtitutis aut venientibus ab inteſtato deſertur num. 5.& 6. vbi quod iſto caſu is ad quem vadit, hæreditas propter contrauentionem hæredis non tenetur ad illius debita.

Hæres contrauenieus voluntati teſtatoris amittit illius hæreditatem ipſo iure nu.6.

Delinquens etiam poſt delictum in fiſci præiudicium poteſt alienare, & diſtrahere bona ſua nu.7. & num.8. & num.12.

Fiſcus auferens hæreditatem ab indigno, tenetur ad debita defuncti, & ad legata, & fideicommiſſa ab eo facta num.16.

Indi-

Indignus ex ſuo facinore commodum reportare non debet, num. 17.

Indignus ſuccedendo confundit actiones, quas habebat, nec aduerſus Fiſcum in illis reſtituitur, nu. 17.

Indigni ſunt malæ fidei poſſeſſores, & propterea tenentur reſtituere omnes fructus, nu. 18.

Reſoluto iure datoris reſoluitur etiam ius acceptoris, nu. 19. vbi ponuntur exempla.

Venditore in venditione læſo, recuperante ab emptore rem venditam hipothecæ ſuper ea ab emptore impoſitæ reſoluuntur, num. 19.

Auocante Donatore bona donata propter ingratitudinem donatarij reſoluuntur hipothecæ, & donationes per Donatarium ſuper illis contractæ.

CONSILIVM CLIV.

1 IN hac cauſa indigni, ſeu pecuniaria inter D. Franciſcum Polinum, & Dominos Defenſores montis Cincij, duæ cadunt inſpectiones, prima eſt. An per aditionem paternæ hæreditatis factam per q. Iacobum Cinciũ ſit locus hipothecę generali omnium bonorum pręſentium & futurorum ad fauorem dicti Franciſci, quando Iacobus pro ipſius releuatione occaſione fideiuſſionis factę in ſocietatibus officiorum omnia bona ſua ſic vt ſupra obligauit; ſecunda erit inſpectio, Nunquid fiſcus, qui hęreditatem prædictam Iacobo tanquam ab indigno abſtulit, teneatur ad debita per Iacobum contracta ante commiſſum delictum ſub prædicta generali, obligatione, & hipotheca, & quod attinet ad primam inſpectionem, crederem affirmatiue reſpondendum eſſe cum vt locus ſit generali hipothecæ omnium bonorum præſentium, & futurorum ſufficiat probare, quod hipothecans poſt contractam obligationem, alicuius rei dominium, ſeu ſaltem poſſeſſionem habuerit l. quæ nõdum §. 1. ff. de pignor. l. fin. C. quę res pign. oblig. poſ. Bart. in l. rem alienam num. 5. verſ. & prædicta ſunt vera ff. de pignorat. act. Bald. in l. cum res poſt num. 1. ver. oppono dicitur hic C. ſi alien. res pignor data ſit Negu. de pign. 7. membro 8. p. princ. nu. 6. in prin. verſ. prima igitur concluſio.

2 Quod autem Iacobus Cincius fuerit Dominus, nedum poſſeſſor paternæ hæreditatis, licet ab eo vti prætenſo patris occiſore fuerit poſtea ablata, difficultatem non habet, quia niſi eam poſſediſſet, & habuiſſet, fiſcus ab eo auferre non potuiſſet, cum auferri non poſſit ab aliquo id quod quis non habet Bald. in l. hæreditas num. 6. & ibi etiam Ang. col. fin. verſ. quandoq; aufertur Corn. col. 3. ante finem verſ. item ſecundum Baldum num. 10. C. de his quib. vt indig. Boſſ. in titul. de indign. nu. 3. & num. 5.

3 Paterna enim hęreditas ab indigno filio adita non aufertur ipſo iure, ſed per ſententiam, & ante ſententiam filius dicitur hæres, dominus, & poſſeſſor l. his conſequenter, & ibi gloſ. in verb. non pertinere, & communiter omnes ff. famil. hærciſc. Bald. poſt Nicol. de Matarell. in d. l. hęreditas num. 7. & ibi etiam Salic. eod. num. 7. C. de his quib. vt indig. Barbat. conſ. 8. num. 4. & num. 10. verſ. facit textus lib. 3. Roland. conſ. 56. num. 3. lib. 1. Peregr. de iur. fiſc. lib. 2. tit. 2. num. 7.

4 Firmata itaq; hipotheca in bonis bæreditarijs Frãciſci Cincij, dum penes Iacobum perſtiterunt, quod tranſeundo in fiſco ſint eidem oneri, & hipothecæ ſuppoſita (vt ſecundæ inſpectioni reſpondeam) facit veriſſima illa iuris concluſio, quod in fiſcum hæreditas ab indigno ablata tranſit cum omnibus oneribus, prout erat penes indignum l. quod placuit ff. de iur. fiſc. l. cum fiſco ff. ad Sillanian. Auth. hoc amplius C. de fideicom. Azzo in ſumma de his quib. vt indig. num. 25. verſ. & eſt ſecundum Peregr. de iur. fiſc. lib. 2. tit. 2. rubr. de indign. num. 18. in princ. & generale eſt, vt quocunq; caſu, in quo fiſcus aliena bona confiſcet teneatur ad debita contracta per confiſcatum, præſertim ante delictum Boſſ. in tit. de bonor. public. num. 22. Clar. in pract. §. final. q. 78. verſ. ſed an teneatur Fiſcus, & verſ. fin. Andr. Gail. obſeruat. 86. num. 6. lib. 2. Simanc. Cathol. inſtit. titulo 9. rubr. de bon. hæret. num. 120. Et procedit præmiſſa concluſio etiam in criminalibus in quibus quis poſt delictum amittit ipſo iure bonorum ſuorum adminiſtrationem prout eſt hæreſis ſecundum glo. in c. cum ſecundum in figuratione caſus in princ. & ibi etiam Franc. num. 2. verſ. vltimo nota de hæret. in 6. Alber. in l. Manicheos num. 20. In verb. conuincto C. de hęret. ſumma Tabien. in verb. Hereticus num. 5. & voluit Simanch. in loco præallegato ergo multo magis in crimine indigni in quo indignus, nec dominio bonorum ſibi delatorum, nec adminiſtratione priuatur ante ſententiam, vt ſupra probaui.

5 Nec difficultatem faciat Doct. Boſſ. in tit. de his quib. vt indign. nu. 19. in fine contrarium ſentientis, ea motus ratione, quia, ſi alias diceremus, eſſet in facultate indigni obligare Fiſcum, & reddere inutilẽ hæreditatem ex Bart. quem allegat In l. recuſare §. ſi fiſco ff. de iur. fiſc. & Boſſium ſic dicentem, refert etiam Peregr. de iure fiſci dict. tit. 2. nu. 18. in fine nam pro reſponſione ſupplicatur aduerti quod Bartolus non loquitur præcisè, & ſpecialiter in fiſco auferente ab indigno, ſed generaliter in eo ad quem defertur hæreditas in pœnam alicuius, verba enim Bartoli ſunt hæc *facit quod ille, ad quem vadit hæreditas alicuius in pœnam illius non tenetur ad illa, ad quæ tenebatur ille primus, à quo aufertur*, Et ſic nihil de fiſco, & nihil. de Indigno dicit, ſed vete eius verba intelliguntur generaliter in alia perſona, in quam hęreditas aliqua defertur, in pœnam contrauenientis, vt puta hæredis alienantis contra prohibitionẽ teſtatoris, ſub pœna, aut aliàs non adimplentis teſtatoris mentem & iſte eſt verus intellectus ni fallor Verborum Boſsij quo caſu res non vadit ad fiſcum, ſed ad alium vocatum à teſtatore in caſu contrauentionis, vel cohæredi, aut ſubſtituto, aut venientibus ab inteſtato Abb. conſilio 57. numero 4. & ſeq.

&

& num.18.& ſeqq.Patiſ.conſ.19 nu.141. & ſeqq. & conſ.91. num.67.lib.2.Clar. de teſtamen.quæſt. 69.verſ.ſed pone.

6 Nec mirum ſi iſto caſu is, ad quem vadit hæreditas in pœnam contrauenientis, non tenetur ad ea,ad quæ tenebatur contraueniens, quia à principio hæreditas fuit relicta ſub iſta pœnata conditione, & eo ipſo,quod contrauenit incidit ipſo iure in pœnam amiſſionis hæreditatis Bald. in auth. hoc amplius num.6.C. de fideicommiſ. & ibi communiter alij.non ſic in caſu noſtro, in quo, vt probaui, occiſor patris non priuatur illius hæreditate ipſo iure,ſed efficitur hereditatis Dominus, & poſſeſſor antequam ab eo auferatur.

7 Reſpondetur ſecundo, quod etiam quod Bartolus loqueretur in ſpecie (prout verè non loquitur) in fiſco auferente ab indigno,& tunc negari non poſſit quin eius authoritas eſſet magna, ſi firmaret id quod in argumentum adducit,ſed reuera Bartolus nihil firmat, cum poſt verba prænarrata expreſſè ſubdat, *quod modo non examino*; Et ſicut Bartolus à Boſſio allegatus,non firmat id quod dicit Boſſius,ità nec ratio per Boſſium adducta releuans eſt dum enim Boſſius dicit,*Etſi aliter diceremus,eſſet in facultate indigni obligare fiſcum, & reddere inutilem hæreditatem*. Hæc inquàm ratio non concludit, nec à iure efficax reputatur ceſſante, fraude prout ceſſat in caſu noſtro, ex quo debitum fuit contractum per plures annos, ante prætenſum commiſſũ parricidium,cum etiam poſt commiſſum delictum, pro quo confiſcatio bonorum imponenda ſit, ſi delictum fuerit occultum valeat obligatio,& alienatio à delinquente facta ante accuſationem, ſeù inquiſitionem etiam quod poſteà ſequatur condemnatio licèt hoc modo poſſet delinquens fiſco præiudicare, & confiſcationem inutilem reddere Cyn. in l.ſi quis poſthac num.2.& ibi etiam Bald.nu.1. & Angel.num.3.C.de bon.proſcript.Natr. conſil. 212.num.4.Cla. in pract.S.fin.quæſt.78.num.15. vbi de communi, ſic & multò magis in caſu noſtro valida erit hipotheca contracta vigore obligationis factæ ante commiſſum delictum, licèt poſteà hipothecans fuerit reputatus, & condemnatus tanquàm indignus, Peregrini auctoritas attendenda non eſt,cum alium nõ alleget niſi Boſſium, vbi ſuprà, cuius dictum,& ratio non tollit, quæ ſuprà ſecundum communes iuris regulas tradita ſunt, vt probaui.

Proſper Farinacius I.C.Romanus.

In eadem cauſa ſecundum reſponſum.

8 Etiam fiſcus quando aufert bona, vel hæreditatem tanquam ab indigno, teneri debet ad debita contracta per indignum, donec ſequatur ablatio,vel Iudicium contrà cum inſtituatur,quia dum admittimus ipſum indignum cum effectu ſuccedere,& poſſeſſionem, & dominium hæreditatis ſibi delatæ conſequi, vt hoc admittendum eſſe fatentur in l. 1. C. de indign. & alijs in locis, quos allegat Peregr.de iure fiſci lib.1. tit.2. num.7. Farinac.quæſt 120.ſect.2. num. 36. Menoch. conſil. 502.num.13.& conſ.557.num. 18. indè ſequitur, quòd interim poſſit ille obligare dicta bona,& hæreditatem creditoribus ſuis itaut ſuper eis, poſſint pro eorum credito bona prædicta vendicare etiam in præiudicium fiſci.

9 Tum quia ſtante dicta acquiſitione dominij, & poſſeſſionis hæreditatis indigno delatæ concurrũt requiſita ad acquirendum hipothecam, de quibus per Maſcar.de prob.concl.870.nu.5.& ſeqq.tum etiam quia ſemper, ꝙ bona non deferuntur ipſo iure fiſco,vel non ſit interdicta adminiſtratio delinquenti illa quamuis poſt delictum,antè tñ inſtitutum iudicij, interim alienari, & obligari etiam in præiudicium fiſci poſſint per delinquentem Bart. in l.poſt contractum ſub num.2.ff. de donat. Ang. in l.ſi quis poſt hac num.4.C.de bon.proſcript.Clar. in S.ſi.q.78.verſ.cæterum Gomez.de delict.cap.14. n.4.ver.ſi verò talis Peregr.de iur.fiſc.tit.5 n.178.

10 Vnde quia non reperitur iure cautum, ꝙ indigno ſit interdicta adminiſtratio, quinimò ex quo poteſt adire,& poſſeſſionem adipiſci,eorum adminiſtrationem habet, itaut nõ excludatur ab eis iuxta ſcripta per Menoch.d.conſ.502.num.18. Farinac.d.quæſt.120. ſect.2. num. 36. omnino dicendum eſt obligationem per eum medio tempore, & multò magis ante delictum factam tenere ad fauorem creditorum, & proinde fiſcum facta ablatione teneri ad ſolutionem debiti anteà contracti ſicut atteſtantur omnes preallegati, & præſertim quandò ſumus in obligatione, ſeù in alienatione ante delictum citra fraudem facta Bart.in d.l. poſt contractum num. 1. Peregr. & alij per eum relati in d. lib.1.tit.1. num. 152.

11 Nec aliquid facit,ꝙ Boſſius in tit.de his quib.vt indign.ſub nu.19. voluerit bona ab indigno ablata non tranſire in fiſcum,niſi exempta ab oneribus,& debitis illius,quia fundat ſe Boſſius in doctr. Bart. in l.recuſare S.ſi fiſco. ff.ad Trebell. qui de hoc nihil dicit, ſed ſolùm mouet quæſtionem, an ille ad quem vadit hæreditas alterius in pœnam illius, teneatur ad ea,ad quę prius tenebatur,& poſteà ſubdit ſe hunc paſſum nõ examinare; cũ ergo deficiat auctoritas Bart.in quo ſe fũdat Boſſius, eius ẽt dictum ceſſare debet ad vulgare dictũ eiuſdem Bart. in l.non ſolùm,S. liberat. nu.7.ff. de liberat. legat. cum vulgar. eò magis, quia loquitur contrà conclusionem communem ſuperius firmatam, nempè quod delinquens poteſt ante inſtitutionem Iudicij bona ad fiſcum deferenda obligare.

12 Propterea Boſſius,pro ratione illius dicti, eam rationem allegat, ſiquidem, quod non debet eſſe in poteſtate indigni obligare fiſcum, & reddere hæreditatem inutilem, quæ ratio intantum viget, inquantum colligitur ſaltim ex cõiecturis, ꝙ obligatio-

V gatio-

gationes factæ fuere ad fraudandum fiſcum, ſicut contingit, quando fuit maioris partis bonorum, vel concurrunt præſumptiones, de quibus per Bar. & Doctores in dicta l. poſt contractum, aut quod delictum eſt notorium, vel reus eſt in delicto deprehenſus Bart. in dicta l. poſt contractum num. 12. in fine, Vbi prius numero 8. & 10. Peregr. de iur. fiſc. li. 1. titu. 2. num. 178. verſic. adeò quod, & verſicul. ampliauerunt, at quando ſumus indebito contracto, ante, vel poſt delictum, & illud creditores ignorabant, quia hoc erat occultum, & ſic bona fide contraxerunt cum indigno huiuſmodi ratio ceſſat, & propterea etiam dicta per Boſſ. ceſſare debent, & eis locum eſſe non poteſt, quemadmodum, cum hac diſtinctione debiti creati, antè, & poſt delictum occultum, vel notorium ad effectum ſuſtinendi alienationes, & obligationes delinquentis vltrà præallegatos tranſit Carpan. ad Statut. Mediolanen. io ſecuoda parte ſuper cap. omnium num. 801, & ſequen.

Antonius Portius Aduocatus.

Dubitationes in eadem cauſa.

13 FRanciſco Cinclo defuncto, Iacobus eius filius paternam hæreditatem adiuit, eamquè per aliquod temporis ſpatium poſſedit; Detecto poſteà quod Iacobus in patris necem conſpirauerat fuit debito ſupplicio affectus, atq; ab eo, vti indigno per fiſcum bona ablata, contraxerat ante huiuſmo di delictum nonnulla debita Iacobus, pro quibus hipothecauerat omnia booa præſentia, & futura; Quæritur, an ad fauorem taliũ creditorum ſit inducta hipotheca ſuper bonis Franciſci Patris vt ſupra poſſeſſis per Iacobum, itaut teneatur fiſcus eis ſatisfacere Motiuando dicebã hãc quæſtionẽ decidi per Boſſ. in tit. de his quibus, vt indign. n. 19. & Peregr. de iur. fiſc. lib. 2. tit. 2 num. 8. qui expreſsè firmant nõ teneri fiſcũ ad debita indigni, vt per eos.

14 Pro D. Cæſare Cincio vnus ex dicti Iacobi creditoribus contrà fiſcum ſcripſerũt celeberrimi Aduocati Domini Farinacius, & Portius, ac nullum prorſus Doctorem allegarunt tenentem contra Boſſium, & Peregrinum, ſed ſolùm conati ſunt oſtendere eorum doctrinam eſſe contrà communis iuris regulas, deducendo primùm ex obligatione generali Iacobi natos fuiſſe creditores hipothecam in hæreditate Franciſci Patris, ſtatim, ac eam Iacobus adiuit, ac poſſedit l. quæ nondum, S. 1. ff. de pigoor. l. final. C. quæ res pignor. oblig. poſ. Neguſ. de pignor. in tertio membr. 8. part. in princip nu. 6. in 1. verſ. 1. concl. ſunt enim interim hæredes, & poſseſſores indigni, donec ab eis hæreditas auferatur, Boſſ. in tit. de indign. n. 17. Molin. de iuſt. nu. 2. diſput. 178. in fine.

15 Deducendo ſecundo ex quo creditores, ius acquiſiuerunt hipothecæ in dictis bonis tali onere, & taliter affecta tranſire debere in fiſcum l. quod placuit, ff. de iur. fiſci. Authen. hoc amplius, C. de fideicommiſ. cum alijs citatis, & conſequenter teneri fiſcum illis ſatisfacere Clar. S. fi. quæſt. 78. verſiculo an teneatur.

16 Cæterùm quamquàm plurimi ſemper fecerim auctoritatem præfatorum Dominorum Aduocatorum, noo videtur tamen recedendum à Claſſicis illis Doctoribus Boſſio, & Peregrioo, quorum aſſertio confirmatur etiam ex Molina dicta diſput. 178. ad finem verſiculo duo ſunt, vbi explicando ad quæ debita teneatur fiſcus, quaodò aufert booa ab indigno non connumerat iſtum caſum, quod ſcilicèt teneatur ſatisfacere creditoribus indigni, ſed quod teneatur ad debita defuncti, & ad legata, & fideicommiſſa ſi teſtator defunctus ea reliquit, idem voluit Roſental. vbi ſupra, & extat tex. in l. confiſco 9. ff. ad Senat. Conſult. Sillan. & l. dicitur 14. ff. de iure fiſci.

17 Et certè ſi verum eſſet, quod ſatisfaciendum eſſet creditoribus indigni de bonis, quæ fiſcus aufert, redderentur fiſco paſſim inutiles hæreditates, vt conſiderat Boſſ. dicto titulo de indign. numero decimonono, & non eſſet verum quod debet fiſco applicari, quidquid indigno aufertur, vt diſponit l. Papinianus, S. manifeſte, ff. de inoffi cio. teſtamen. quia vt plurimum applicaretur indigni creditoribus, item non eſſet verum, quod indignus non debet ex ſuo facinore commodum reportare vt l. ſiue hæreditaria, ff. de negoc. geſt. l. ſi ab hoſtibus, S. finali. ſolut. matrimon Anneus Robertus rerum iudicatarum libro tertio cap. ſeptimo, column. ſecunda litera A, & in tantum non debet commodum reportare, vt in pœnam ſi quas actiones habebat contrà defunctum, & aditionem confuſæ ſint, amplius non reſtaurentur, & ad fauorem fiſci, eas indignus amittat, l. eum qui decimoctauo S. bonis, ff. quibus, vt indign. magnum autem commodum eſſe debitis liberari nemo non videt.

18 Non obſtant modo conſiderationes per Dominos Aduocatos factæ, nàm licèt indigni dicantur hæredes, & poſſeſſores, tamen ſunt tantùm poſſeſſores iure, oon in effectu, vt per Anneum Robert. d. lib. 3. cap. 7. column. 1. fol mihi 626. & facit ad hoc quia indigni ſunt malæ fidei poſſeſſores, & propterea teneantur reſtituere omnes fructus l. 1. C. de his quib. vt indign. in l. hæredem, & l. eum qui ff. eodem tit.

19 Sed eſto, quod indigni interim ſint hæredes, & poſſeſſores in effectu, vt videtur voluiſſe Molin. d. diſput. 178. in fine tamen cum dicta hæreditas, & bona ad ipſos peruenerint cum illa qualitate, quod poſſint à fiſco auferri, & auocari l. lucius 9. ff de iure fiſci l. cum ratio, S. final. de bon. damnat. Molin. dicta diſputat. 178. column. 1. litera D, & C, Auferente fiſco booa, omnes hipothecæ ſuper dictis bonis per indignum contractæ reſoluuntur l. lex vectigali, ff. de pignorat. reſoluto enim iure datoris, reſoluitur ius accepporis, vt la-

vt latè proſequitur Mantic.de tacit.lib.11.tit.31.nu. 67. hinc dicimus ſi emptor emit cum læſione venditoris vltrà dimidiam iuſti pretij euincente vẽditore rem venditam, hipothecæ ſuper ea ab emptore impoſitæ reſoluuntur,Mantic. vbi ſupra nu.68.& magis ad caſum noſtrum, Auocante donatore bona donata propter ingratitudinem donatarij reſoluuntur hipothecæ, & obligationes per donatarium ſuper illis contractæ,vt latè,Mant vbi ſup.nu.76.& ſi hoc procedit in emptore,& donatario, qui verè ſunt poſſeſſores, & Domini, & fuerunt etiam veri poſſeſſores ante aliquod, per ipſos patratum delictum,quantò fortius dicendum eſt in propoſito caſu,quo iſte Iacobus nũquàm poſſedit, niſi poſt delictum, quod ipſum fecit indignum, & immediate ſemper extitit illa qualitas legalis, vt poſſint ab ipſo bona auferri, & nunquã penes ipſũ fuerunt bona libere ad Rip.l.fin. num.147. C. de reuocan.donat.

ARGVMENTVM.

Defenditur quidam Ferrarienſis, qui in Territorio Venetorum receptauit Homicidam Ferrarienſem, non tamen Bannitum, aut condemnatum non obſtantibus bannimentis Ferrariæ, & conſtitutionibus Apoſtolicis.

SVMMARIVM.

Receptans bannitum extra Territorium,à quo bannitus eſt non punitur, num.1.
Conſtitutio non publicata ligat quoad pœnam, num.2.
Relatum in referente continetur cum omnibus ſuis qualitatibus, num. 3.
Expreſſum dicitur in referente,quod in relato continetur, fallit in his quæ pro forma requiruntur,num. 3.
Publicatio cõſtitutionis debet fieri in publico,aut in roſtris, aut in Archiuio ante omnium oculos vidẽda itaut eam quilibet legere poſſit,& etiam habere copiam, num.4.
Teſtator,ſeù conſtituens non cenſetur voluiſſe id,quod non expreſſit, num.5.
Contumax, aut verus, aut fictus ſine citatione reputari non poteſt, num.6.
Qualitas inferens delictum probari debet,vt delicti pœnæ locus ſit,num.6.
Scirè non dicitur quis aliquid in genere,niſi etiam in ſpecie ſciuerit qualitates,delictum, & pœnam inferentes, numero 7.
Verba dubia bannimentorum interpretanda ſunt contra fiſcum ſe fundantem in illis, num. 8.
Ignorantia iuris dubij excuſat omnes etiam Peritos,nu.8
Confeſſio ſpontanea dolum abeſſe ſignificat, & ignorantiam demonſtrat, num. 9.
Credulitas eius, qui dicit non credidiſſe delinquere iuramento probatur,num. 9.

CONSILIVM CLV.

1 IVLIANVS Naſellus *Ferrarienſis*, qui receptauit Ioannem Bartolottum homicidam in eius villa poſita extrà Territoriũ *Ferrarienſe* in Statu Venetorum, nõ poteſt puniri pœna receptationis bannitorũ,quia talis pœna non trahitur ad receptãtem bannitum extrà territorium ſtatuentis Bertaz.conſ.126.nu. 7.verſ.quo verò ad ſecundum caput, & ibi Claud.in addit.litera C. verſic.1. excuſatur Hippol.Rimi.conſ.28.n.2.& ſeq.lib.1.Card.Tuſc.pract.conclu.in verb.Bannitus conclu.17. nu. 26.

2 Bulla Sixti V. quæ contrarium diſponit, & fuit ædita tpe quo Ferrarienſes non erant ſub iuriſdictione Eccleſiæ non obſtat præmiſſæ concluſioni, quia nũquàm publicata in Ciuitate Ferrariæ Ideò non ligat quoad pœnam etiam ſcientes,Bald.in l.fi.§.Hæc omnia in princi. C. de caduc. toll.Dec.in c.2.n.40.& ibi etiam Alex.de Neuo n.33. ante fi. & n.35.ad med.verſ. ſed præſuppoſito extrà de cõſtit. Nauar.cõſ.1.n.3.in 5. quæſtio.rubr. de conſtit.

3 Non obſtant pariter bannimẽta Illuſtriſs. & Reuerendiſs.D.Card.Aldobran. cap.36. Nam in eis, nec etiam receptantibus bannitos extrà territoriũ nulla pœna imponitur,& licet per illa verba,*conforme alla detta Conſtitutione di Siſto V.* & quæ ſequũtur,videatur Bulla Sixti V. confirmata, imò & ad eã facta relatio,quo caſu intrant regulæ ꝙ relatũ in referente continetur cum omnibus ſuis qualitatibus, & ꝙ omne, ꝙ in relato continetur cẽſetur in referente expreſſum l.aſſe toto,ff.de hæred.inſtitu. l.ſi ita ſcripſero,ff.de condit.& demon. cum ſimil. Reſpondetur tñ,& ni fallor eſt optima reſponſio,ꝙ prædictæ regulæ non habent locum in his quę pro forma requirũtur Aret.in l.1 n.1.in fi.verſ.& iſtud dictum eſt in re veriſſimum,ff.de liber.& poſthu.& in l.ſi is ad quem nu.6.col.pen.verſ.pro iſta rõe,ff. de acquir.hæred.Grat.cõſ.28.n.5.verſ. nec obſtat ſi dicatur lib.1.vbi ponderentur ſimilia verba illis, quæ poſita reperiuntur in bannimentis, de quibus agitur Oſaſch.deciſ.Pedem.128.n 2.ſed ſic eſt, ꝙ publicatio conſtitutionis eſt de forma, & ſubſtãtia ipſius conſtitutionis c.1.de poſtulat.Prælat.l.fi.vbi Gloſ.Bart.& alij,ff. de decret. ab ordin. facien. cum alijs per Burſat.conſ.200.nu.102.& ſeqq ergò illa non ſuppletur per relationem ad aliud.

4 Et pro hac reſponſione facit vrgẽtiſsima ratio, quia publicatio conſtitutionis præſertim pœnalis, nõ alia de cauſa à iure reqritur,niſi nè illius ignorantia ab aliquo allegari poſſit,& proptereà eadẽ iura præſcribendo formam publicationis alicuius legis,vel conſtitutionis ſtatuerunt, vt ipſa lex, ſeù conſtitutio ponatur in publico,aut in roſtris aut in Archiuio antè omnium oculos videnda itaut quilibet eam legere poſſit,& etiam ſi voluerit copiam habere l.2.§.exactis verſ. poſteà ne dicitur ibi pro roſtris propoſuerunt,vt poſſent apertius proſpici,&

ibi gloſ.in verb. p roſtris Bald.in verſ.in textu pro roſtris,ff.de origi.iur. idē Bald.in tract.ſtatutorum in verb. publicare Alex.de de Neuo in d.c.2.n.26. extrà de conſti.plenè Roland.conſ.8.n.21.&ſeqq. lib.3.Igitur quod per relationem bannimentorum ad Bullam Sixti Quinti cenſeatur facta eiuſdem Bullæ publicatio,& publicationis forma,præſertim ad incurrendam pœnam capitalem,& confiſcationis bonorum, mihimè dicendum eſt ex præallegatis.

5 Reſpondetur ſecundo, quod ex tenore bannimentorum, apparet caſum receptationis extrà territorium Ferrariæ eſſe in illis excluſum) ſi bene eorundem bannimentorum, verba perpendantur; Nam facta in principio iſtius capitis confirmatione, ſcù relatione generali ad Bullam Sixti Quinti quoad receprationem, & perſequutionem bannitotum auxilium, & fauorem ipſis præſtitum, conuerſationem cum eiſdem habitam, negligentiamquè Communitatum, & priuatarum perſonarum in eorundem bannitorum perſequutione, & Curiæ denunciatione; Deuenitur poſteà ad particularem, & ſpecialem plurium caſuum non comprehenſorum in dicta generalitate declarationem, inter quos ſpecificè, & expreſsè declaratur,quod pœna huiuſmodi receptatorum extendatur non ſolum ad receptantes bannitos Status Ferrariæ, ſed etiam totius Status Eccleſiaſtici, vt in illis verbis, *Dichiarando per Banditi tutti quelli, che per qual ſi ſia cauſa ſaranno condennati Capitalmente, non ſolo in Ferrara, & ſuo ſtato mà in qual ſi voglia altro luogo del Stato Eccleſiaſtico*; Hinc ſequitur, quod ſicut Illuſtriſsimus Dominus Cardinalis eos eſſe bannitos ad effectum, de quo agitur declarauit, qui etiam ſunt banniti extrà Territorium Ferrariæ, quod aliquàm dubitationem parere videbatur, ità & multò magis, ſi hoc voluiſſet, declaraſſet eandem pœnam intrare in receptatione bannitorum facta extrà Statum Ferrariæ, quod magis dubitabile erat ad ſcripta per Dec. in conſilio. 15. numero 1. verſicul. ſi enim voluiſſet teſtator, & conſilio. 122. numero 2. columna. 2. eodem verſiculo ſi enim voluiſſet teſtator Cephal. (qui loquitur in materia relationis ad aliam ſcripturam de qua in caſu noſtro) conſil.253. nu. 23. lib.2.cum allegatis per eum.

6 Verum, & alio reſpectu bannimenta prædicta excludere videntur caſum, de quo agitur, dùm expreſsè in illis declaratur, quod banniti, vt eorum receptatio puniatur, intelligantur non ſolùm capitaliter condemnati, ſed etiam non condemnati, ſi fuerint contumaces, quod ſi verum eſt, vt mihi præſupponitur, quod homicida à Iuliano receptatus, non erat receptationis tempore condemnatus, nec contumax, quia nondum citatus erat tempore receptationis, cum ſine citatione contumax reputari non poſſit, aut verus, aut fictus. Carer. in pract. criminal. in primo tractatu de appellation. §. ſextus caſus eſt numero 4. Foller. in eadem practic. criminal. in verbo, & ſi confitebuntur in quarta parte, tertiæ part. princip. numero tertio; Neceſſario ſequitur, quod bannimentorum pœnæ locus non ſit deficiente qualitate, pœnam, & delictum inferente l.2.§. docere, ff. de vi bonorum raptorum. l.1.§. ait Prætor. & ibi Bartol. ff. ne quid in loco publico cum alijs per Petr. à Plach. in Epith. delict.cap. 19. nu.27. verſic. cæterum, &c. libro 1.

7 Imo etiam quod iſte homicida receptatus fuiſſet iàm citatus, adhuc nec ipſum receptans bannimentorum pœnam incurriſſet ex quo quod fuiſſet citatus non habebat notitiam, vbicumquè enim ſtatutum ad incutrendum pœnam, requirit aliquā qualitatem delicti, non ſufficit ſcientia in genere ipſius delicti, niſi etiam ſciuerit qualitatem prædictam, prout in ſimilibus terminis ſcripſit Felyn. in cap. quoad conſultationem numero 32. de re iudica. Bertazzol. conſilio 357. numero 70. & numero 46. cum allegatis per eum Hippol. Riminal. conſ.310.num.29.lib.3.

8 Reſpondetur tertio, quod ex omnibus præmiſſis, negari ſaltim non poteſt, rem eſſe dubiam, & proptereà intrant duæ veriſſimæ iuris concluſiones; Prima eſt, quod verba bannimentorum dubia, contra fiſcum ſe fundantem in illis, interprætanda ſunt l. veteribus, ff. de pact. Gozzadin. conſilio 60. numero 12. Grat. reſponſ. 86. numero 15. & ſequen. lib. 1. Altera intrat concluſio, quod in his, quæ dubia ſunt quiſque etiam Peritus facilè decipi poteſt, & excuſatur Neuizan. conſilio 34. numero 21. Tiraquell. qui alios refert de pen. temper. cauſ. 11. numero 6. Plot. conſilio criminal. diuerſ. 131. num.6.& num.11.& 12. lib.1. Oſaſch. conſil.64.num.52.in fine, & ſeq.

9 Quod vltimum eò magis procedit in propoſita facti ſpecie, in qua Iulianus ſpontè receptationem factam fatetur liberè dicens ſe homicidam receptaſſe, credens non intrare pœnam in receptatione extrà Territorium Ferrariæ, & quod ſi aliter crediſſet, non receptaſſet; Hæc autem ſpontanea confeſſio, & dolum abeſſe, & ipſius Ignorantiam apertè demonſtrat Port. Imolen. conſilio 95. numero 15. Franciſc. Becc. conſilio 96. numero 15. Burſatt. conſilio 112. numero 33. Iſtoquè caſu ignorantiam iuramento probari dixerunt Cepolla. conſilio 21. numero 33. Alciat. de præſumptio. regula tertia, præſumptio. 30. numero 7. prout quod quis non delinquere crediderit, iuramento credentis probari voluit Gabriel. lib. 7. concluſio. 8. numero 65. 68 & 69. Bertazzol. conſilio 11. numero 21. poſt alios, quos allegat concordantes; Quarè nihil ſupereſſe videò, quod Iuliani abſolutionem iure impedire valeat, & ità omninò fieri pro certo tenetur, cum cauſa agatur coram Illuſtriſsimo legato ſcientiæ, & integritatis fulgentiſsimo ſpeculo.

Proſper *Farinacius* I. C. Romanus.

ARGV-

ARGVMENTVM.

Delegato Iudice ad faciendum proceſſum, ſeù ad cognoſcendum cauſam non cenſetur data poteſtas ſententiandi. De pluribus ſocijs criminis, quando ſufficiant ad condemnandum, vel ad torquendum, ſi præſertim patiantur plures defectus de quibus in hoc conſilio diſcutitur. Et An confeſſio generalis non expreſſo loco, & tempore commiſſi delicti, & perſona, in quam delinquitur ſufficiat ad condemnandum confitentem.

SVMMARIVM.

Iudex delegatus ad faciendum proceſſum non cenſetur delegatus ad ſententiandum, num. 1. & num. 19. declara vt num. 34. & num. 45.

Iudici delegato ad cognoſcendum cauſam non cenſetur data poteſtas ſententiandi, num. 1.

Defenſiones dandæ ſunt Reo antequam condemnetur, nec illas poteſt tollere Princeps de eius abſoluta poteſtate, num. 2.

Defenſiones non ſunt denegandæ Reo etiam confeſſo, & conuicto, num. 3.

Defenſiones dandæ ſunt Reo cum oblatione copiæ inditiorũ, eoq; poſito ad largam, num. 4.

Defenſiones ſi Reo denegentur ab iſta denegatione datur appellatio, num. 5.

Socij criminis duo, vel plures nunquam ſufficiunt ad condemnandum, num. 6.

Socij criminis ſi alios patiantur defectus, nec etiam faciũt inditium ad torturam, num. 7. etiam probata contraria conſuetudine, num. 8.

Mulier de iure Canonico in criminalibus à teſtimonio repellitur, num. 9.

Teſtis vilis, & pauper à teſtimonio repellitur, num. 9.

Famulus expulſus à Domino efficitur illius inimicus, & propterea examinatus contra ipſum nihil probat, n. 10.

Teſtis meretrix à teſtificando repellitur, num. 10.

Teſtes non iurati nihil probant, num. 11.

Iuramentum non dicitur præſtitum, niſi illud tactis ſcripturis præſtitum fuerit, num. 11.

Socij criminis etiam plures non faciunt inditium ſi in eorum dictis ſunt ſingulares, num. 12.

Socius criminis nullum facit inditium, ſi eius dictum non fuit confirmatum in tortura ad faciem Rei, num. 12.

Socius criminis periurus, & varius non facit inditium etiam in caſibus exceptis, num. 13.

Confeſſio generalis non afficit confitentem, niſi fuerit ſpecifica de loco, & tempore commiſſi delicti, & de perſona cum qua delinquitur, num. 15.

Confitens in ſtrata plura latrocinia, & diſrobationes commiſſe, non poteſt ex hac ſua generali confeſſione condemnari, num. 15.

Confitens commiſiſſe homicidium, condemnari non poteſt, niſi expreſſo nomine occiſi, num. 15.

Confitens ſe occidiſſe plures homines ignotos, & eorum cadauera proieciſſe in mare non poteſt ex hac generali confeſſione condemnari, num. 16.

Confitens adulterium commiſiſſe cum pluribus perſonis non poteſt de adulterio condemnari niſi conſtito de banno receptati, aliter quam per confeſſionem receptantis, num. 18.

Relatio ſemper cenſetur facta cum omnibus qualitatibus de quibus in relato, num. 19. & 33.

Expreſſum dicitur, quando fit per relationem ad aliud, num. 19.

Verba clara interpretatione non indigent, num. 20.

Referenti non creditur, quando de relato non conſtat, numero 20. in fine, & num. 43.

Verba ſemper ſunt intelligenda, vt aliquid operentur, etiã illa impropriando, & etiam in materia ſtricti iuris, num. 21. & num. 22. Vbi declaratur, quod non per hoc debent inducere nouam, & diuerſam formam ab expreſſa, & etiam declaratur, quod ſufficit verba operari maiorem declarationem, & num. 44.

Verba intelligenda ſunt ſecundum communem dicendi vſum etiam in materia ſtricti iuris, num. 21.

Vſus communis loquendi non præſumitur, ideò probandus eſt per allegantem. num. 21. in fine.

Forma non ſeruata, diſpoſitio locum non habet, num. 22. in fine.

Stylus probandus eſt per allegantem, num. 23. & 97.

Defenſiones, & copiæ inditiorum, reo denegandæ non ſunt, & contraria conſuetudo non valet, nu. 23. & nu. 47.

Appellationi, dicitur renunciatum ex non appellatione a proceſſu ad vlteriora, nu. 24. Declara, vt nu. 25.

Defenſiones, vbi reo denegatæ ſunt, omnia inde ſequuta ipſo iure nulla ſunt, nec eſt neceſſaria aliqua appellatio, num. 24. & num. 48.

Appellatio non eſt neceſſaria à non admiſſione appellationis facta à Iudice a quo, num. 25.

Appellatio, An ſit admittenda, nec nè, non cognoſcit Iudex à quo num. 25.

Appellationi renunciatum non dicitur per comparitionem coràm Iudice à quo, quandò fuit proteſtatum, quod non per hoc in illius iuriſdictionem cõſentitur, nu. 26.

Attentorum reuocatio peti poteſt, etiam quod fuerit appellationis, num. 27.

Tortura ſociorum criminis debet dari ad faciem rei, numero 22. & 50.

Tortura non purgantur plures defectus, num. 28.

Deprehenſus in crimine non dicitur quis niſi in fragranti, & per euidentiam facti repertus, vel per teſtes legitimos, aut eius propria confeſſione conuictus fuerit, n. 29.

Sodomiæ corpus delicti probatur per viſionem Peritorum deponentium ſuper fractura ani, num. 30.

Peritorum relatio ſine iuramento, & ſine citatione partis non valet, num. 30.

Verba delegationis, & reſcripti intelligi debent ſecundùm diſpoſitionem iuris etiam impropriando, num. 32.

Sententia dicitur de proceſſu, num. 32. Declara, vt n. 45.

Proceſſus appellatione venit etiam ſententia, quandò verbum proceſſus profertur in materia, quæ adaptatur ſententia.

tentiæ, numero 32.

Diſponere in dubio quilibet præſumitur ſecundùm qualitatem, quam habet, num. 33.

Defenſio licèt non poſſit tolli, poteſt tamen à ſtatuto variari, & præſcribi modus defenſionis, imò, & à Iudice, & à conſuetudine, num. 35. & ſeq. Vbi quod reus poteſt teneri in ſecretis carceribus, cum poteſtate alloquendi procuratorem, & aduocatum.

Defenſiones deneganda videntur in crimine nefandi, nu. 35. in fine, contrà num. 46.

Appellatio calumnioſa interpoſita antè diffinitiuam ſententiam, ſperni poteſt procedendo ad vlteriora, nu. 37.

Appellatio ante diffinitiuam non cauſat attentata ante inhibitionem, num. 37.

Socij criminis in delictis occultis, & difficilis probationis admittuntur præſertim iunctis adminiculis etiam ad condemnandum, num, 38. Vbi præſertim in crimine ſodomiæ, contrà num. 49. Vbi quod nec etiam ſufficiunt ad torquendum, præſertim ſi plures patiantur defectus.

Teſtes ſingulares admittuntur in crimine ſodomiæ, numero 38.

Socij criminis admittuntur in crimine ſodomiæ propter illius grauitatem, num. 39.

Teſtis mulier, & inhabilis admittitur in criminibus occultis, in quibus veritas alitèr haberi non poteſt, num. 40. Declara niſi patiantur plures defectus, nu. 52. & 54.

Confeſſio generalis ſufficit, quandò ex proceſſu poteſt reduci ad ſpecialitatem ſicut in libello, num. 41.

Cauſa, ſeù lis non dicitur finita, niſi fuerit ſententiatum, num. 42.

Defenſiones, & inditiorum copiæ dandæ ſunt reo etiam ꝙ non fuerint petitæ, num. 46.

Defenſiones, & inditiorum copiæ dandæ ſunt in quocunq; atrociſſimo crimine etiam læſæ maieſtatis humanæ, & diuinæ, num. 46.

Confeſſio procuratoris non nocet principali, num. 51.

Teſtium numerus ſupplet inhabilitatem eorum, num. 40. Declara hoc procedere in ciuilibus, non in criminalibus præſertim, quandò omnes teſtes patiuntur plures defectus, num. 54.

CONSILIVM CLVI.

1 VALDE miratus ſum quomodò Nobilis Archidiaconus Meteń. vti conuictus de nefando, & confeſſus de adulterio fuerit in partibus cōdemnatus ex proceſſu vndiq; nullo, & delicta quæ prætenduntur minimè probante. Nullitas enim proceſſus primò euidenter apparet, quia Illuſtriſſimus, & Reuerendiſſimus D. Epiſcopus duos elegit Iudices, non ſolùm ad faciendum proceſſum, ſed etiam ad cognoſcendum iudicandum, & decidēdum vocatis alijs duobus iudicibus à capitulo ſimiliter deputandis; Capitulum autem non deputauit Iudices ad cognoſcendum, & iudicandum, prout deputauit Epiſcopus, & prout deputare debebat, ſed ſolùm ad faciendum, & perficiendum proceſſum, ergò non poterant ſententiam proferrè, cum Iudex delegatus ad faciendum proceſſum non cenſetur delegatus ad ſententiandum Bald. in l. qui procuratorem colum. 2. verſ. pone quod datur ff. de procur. Amod. de ſindicatu num. 141. Benintend. deciſ. 31. nu. 6. & 7. cum alijs pe Menoch. de arbitr. quæſt. lib. 1. quæſt. 37. vbi, & quod plus eſt pluribus probat data poteſtate cognoſcendi cauſam non cenſeri datam poteſtatem ſententiandi, & ibi alijs relatis teſtatur de veriori, & magis communi Doctorum ſententia.

2 Eadem nullitas pariter, & euidenter apparet ex eo quod fuerit condemnatus non datis defenſionibus, nec inditiorum copia, decreta, ſeù oblata, nedum ipſo ad largam non poſito qui quidem procedendi modus non ſolùm iudicibus ordinarijs, ſed etiam ipſi Principi de abſoluta eius poteſtate à iure interdictus eſt Clem. paſtoralis, & ibi gloſ. in verb. licuerit, & cæteri ſcribentes communiter de ſent. & re iud. cap. 1. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. Bald. in l. 3. §. is pro quo verſ. in eadem gloſſ. ff. ꝙ quiſq; iuris cum alijs per Roland. conſil. 12. num. 45. in fine 46. 53. & ſeq. 62. 64. & ſeqq. lib. 3.

3 Nec Iudices excuſat quod reus eſſet confeſſus, & conuictus: Nam vltrà quod vt mox ſubijciam, nulla in proceſſu adeſt delictorum confeſſio, aut conuictio adhuc etiam confeſſo, & conuicto antequam condemnetur dandæ ſunt defenſiones etiā non petitæ Boſſ. in tit. de confeſſ. poſt num. 6. verſ. contrarium tenet Foller. in pract. crimin. in verb. & ſi confitebuntur in prima parte tertiæ partis numero. 64. Clar. in pract. §. final. quæſt. 64. verſ. ſed nunquid Bonacoſſ. in commun. opin. crim. part. 1. verſ. inditiorum copia eſt danda reo ad fin. fol. 89. qui omnes de communi, & ſeruata opinione teſtantur.

4 Nec etiam eiuſdem Iudices excuſat, quod quædam facta (vt in proceſſu dicitur) reprobatoria fuerint per eos recollecta, interrogatoq; reo quid circa illa probare poterat ad probandum ſibi aſſignatus fuerit terminus vnà cum Aduocato. Non enim per hoc ſuppletur inditiorum copiæ oblatio, poſitio ad largam & libera cum aduocatis, & procuratoribus ſuis loquendi poteſtas, ſicuti benè aduerterunt Blanch. in tract. de indit. & tortu. nu. 26. Boſſ. in tit. de indit. & conſiderationib. ante torturam num. 80. Clar. in pract. §. fin. quæſt. 49. verſ. ſed quero nunquid Burſatt. conſil. 201. num. 77. lib. 2. Flamin. Cartar. in pract. interrogandorū reorum lib. 4. cap. 1. num. 185. & 187.

5 Et propterea nō immeritò ab hoc indebito procedendi modo fuit à Reo appellatum, & licet Iudices appellationi huiuſmodi iure deferre debebāt Gandin. in rubr. de quæſtion. & torment. num. 23. circà med. verſ. dicatis, quod defenſio Guido de Suzzaria de indit. & tortur. num. 63. Marſil. in l. vnius, §. cogniturum num. 85. ff. de quæſtio. Franc. Marc. deciſ. 60. num. 5. par. 1. Burſatt. conſil. 201. num. 76. lib. 2. cum ad condemnationem non ob-

ſtante

ſtante appellatione proceſſerint dubium non eſt, quod nulliter proceſſerunt, & attentaſſe dicuntur.

6 Verùm non minus notoriè iniuſta, quàm vt probaui, nulla condemnatio huius Nobiliſsimi viri oculariter, & ex eodem proceſſu inſpicitur cum ad mortem fuerit condemnatus ex depoſitione aſſertorum ſociorum criminis in prætenſo nefando contrà omnem iuris communis regulam, volentem duos, aut plures ſocios criminis reum non conuincere, de qua per Marſil. in pract. §. diligenter n. 68. Boer. deciſ. 316. num. 4. in fine Blanch. de indit. nu. 384. etiam ad finem Clar. in pract. §. fin. quæſt. 21. verſ. ſed pone in princ. Oſaſch. conſil. 65. num. 12. lib. 1. quicquid ſecùs, & contra commuoem ſenſiſſe videatur Ant. Gomez. de delict. cap. 12. nu. 18. verſ. ſed his non obſtantibus, & quicquid etiam apud eum ſeruari referur Ludouic. Peguer. deciſ. crim. 5. num. 38. & ſeq.

7 Et in caſu de quo agitur iſti prætenſi ſocii Criminis non ſolùm ad condemnandum, non ſufficiunt, ſed nec etiam ad torquendum, aut aliàs ne minimum quidem faciunt inditium, nec etiam leuem producunt ſuſpitionem ob tot tantoſq; quos patiuntur defectus ad tradita per Marſil. ſingul. 200. Grammat. conſil. 35. num. 23. & ſeq. Aymo. conſil 6. num. 55. & ſeq. Gigas de Crimi. læſæ maieſt. lib. 2. tit. quomodo, & per quos crimē læſæ maieſtatis probetur quæſt. 7. nu. 7. & ſeqq. Natt. conſ. 298. num. 6. & ſeq. lib. 2. Roland. conſil. 16. nu. 20. & ſeqq. lib. 2. Menoc. de arbitr. quæſt. lib. 2. caſ. 474 * num. 54. & alibi paſſim, & communiter Doctores omnes.

8 Et hic aduertat circumſpectus Dominus meus Iudex, quod etiam millies exaduerſo, vt prætenditur, probata conſuetudine contraria illa nunquàm intelligetur quando ſocij criminis alios patiantur defectus ſic enim huiuſmodi conſuetudines, aut ſtatuta intelligenda eſſe declarat Burſat. conſil. 20. num. 97. lib. 1. Iuncto conſil. 69. num. 25. & conſil. 239. num. 34. & ſeqq. & conſil. 275. num. 18. in fine Bonacoſſ. in commun. opin. crim. par. 1. verſic. ſocio criminis non creditur fol. mihi 152. colu. 4. Menoch. de arbitr. lib. 2. caſ. 474. nu. 67.

9 Defectus autem horum prædictorum criminis ſociorū ſunt plures, & incipiendo à Deſideria olim famula carcerati ſufficeret dicere, quod eſt mulier quæ propterea de iure Canonico in criminalibus non admittitur in teſtem cap. mulierem 33. quæſt. 5. cap. forus in fine de verb. ſignifi. Clar. in pract. §. fin. quæſt. 24. verſic. de iure Canonico Honded. conſil. 10. num. 24. ſed addo, quod eſt paupertima, imò mendica vilis, imò viliſſima, licèt enim ſola paupertas, aut ſola vilitas, quandoq; teſtibus, fidē omnem non adimat, vbi tamen in teſte, & vilitas, & paupertas concurrit, tunc eum omninò à teſtificando repellunt Pariſ. conſil 54. num. 57. lib. 4. Aym. conſil. 249. num. 12. Roland. conſil. 63. num. * 34. lib. 2. Vbi de communi Menoc. de arbitr. quæſt. lib. 2. caſ. 96. num. 6. & 7.

10 Addo etiam quod fuit expulſa à ſeruitio eius contrà quem deponit, & ſic effecta inimica Bald. in l. vt Titius teſtamento, §. Iutius Titius delegat. 2. Marſil. in l. 1. §. prætereà num. 55. verſ. item inimicus Titii, ff. de quæſt. Blanch. de indit. num. 100. Bertazzol. conſil. 283. num. 10. lib. 2. Addo rurſus, quod ipſamet fatetur ſe aliàs à pluribus fuiſſe cognitam, & meretricem, ideò eo magis à teſtificando repellitur l. palàm, §. non ſolùm, ff. de ritu nupt. l. 3. §. lege iulia, ff. de teſtib. Pariſ. conſil. 67. nu. 8. lib. 3. Nouell: reg: 218. num. 8.

11 Addo amplius, quod depoſuit non iurata cum in primo examine nulla de iuramento fiat mentio, & in ſecundo non dicatur iuramentum præſtitum tactis ſcripturis, quod de neceſsitate, & ſubſtantia iuramenti à iure requiritur cap. hortamur 3. quæſt. 9. gloſſ. in l. iuſiurandi gloſſ. 1. in princip. & ibi Bart. in 2. lectura num. 3. verſ. quæro qualiter debeant iurare teſtes, & ibi addentes littera C. in verb. corporaliter Alber. num. 2. verſi. ſed nunquid teſtes iuncto verſi. & communiter, C. de teſtib. Campeg. de teſtib. reg. 170. in 2. fallen. Rota de iuramento calumniæ deciſ. 1. alias 37. num. 4 in nouis Caputaq. deciſ. 123. alias 5. num. 1. par. 2. & deciſ. 245. nu. 1. eadem par. Theſaur. deciſ. Pedemon. 47. nu. 1. verſ. * alij verò, & num. 4. vbi de magis communi.

12 Addo demum, quod hæc aſſerta ſocia criminis, in ſuo dicto non ſolùm eſt ſingularis Ideò eo minus inditium facit etiam, quod eſſent plures Natt. cōſ. 298. num. 9. in fin. & num. 40. lib. 2. ſed etiam fuit confrontata ſine tortura, ideò non purgata infamia, nullum prorſus facit Inditium nedum probationem Boſſ. in tit. de indic. & conſiderat. ante tortur. num. 160. verſic. ita tamen Bertazzol. conſil. 71. num. 66. lib. 1. Honded. conſil. 100. poſt nu. 16. iuncto num. 26. lib. 1.

13 Et hæc quoad depoſitionē Deſideriæ mulieris. Quo verò ad depoſitionem Dominici ipſe etiam examinatus fuit ſine iuramento paupertimus & viliſsimus in hoſpitali expoſitus, ſingularis, de ſe, & de Claudio Sorin, qui ab ipſo nominatus negat expulſus à D. Archidiacono ſine tortura confrontatus, & amplius, vt Bertæ deducitur in informatione facti varius, & periurus de primo ad ſecundum examen, & conſequenter etiam quod eſſemus in caſibus exceptis, & in quibus ſocius criminis facit inditium, non tamen inditium faceret ſtante eius periurio, ſeù variatione prædictæ Roland. conſil. 16. num. 9. & ſeqq. & conſil. 72. num. 6. & ſeq. 18. & ſeqq. lib. 1. Cephal. conſil. 204. num. 31. & conſ. 233. num. 6. & 7. lib. 2. Honded. conſi. 100. nu. 29. 38. & ſeq. lib. 1.

14 Claudius Lemoſin, Theodorus Boulier, & Ioannes Loret, qui de actibus impudicis, & obſcenis attentatoq; nefando audacter deponunt, patiuntur & ipſi eaſdem exceptiones, nempè varietatis, periurij non torti in quo dicto perſiſterent, nec minus in confrontatione, non iurati, viliſsimi, & paupertimi; Neſcio ergò videre quomodò Iudices ad hæc

horren-

Digitized by Google

horrendam mortis condemnationem deuenire potuerint ex depoſitione aſſertorum ſociorum criminis tot tantiſq; defectibus ſubiectorum vltra proceſſus nullitatem, quę ni fallor incōuincibilis eſt ex duplici capite, vt ſupra probaui.

15 Et hæc quoad caput nefandi, in quo Dominus Archidiaconus prætenditur conuictus, quo verò ad caput adulterij commiſſi cum pluribus mulieribus, vt ipſe fatetur, & in quo prætenditur confeſſus, quod ex hac ſua confeſſione ſic generali, dicendo ſe cognouiſſe pluſquam quadraginta mulieres etiam nuptas, non exprimendo earum nomen, nec nomen maritorum, non locum non tempus commiſſi adulterij, nullo pacto, in nullamquè pœnam condemnari probatur ex illa iuris veriſſima concluſione, quod confeſſio, vt confitentem afficiat debet eſſe non generalis, ſed ſpecifica, non ſolùm de loco, & tempore commiſſi delicti Boſſ. in tit. de confeſſ. num. 43. ſeqq. ſed etiam de perſona in quam delinquitur generalitas enim ambiguitatem parit, & ambiguitas confitenti non nocet ità arguit Roman. in conſil. 455. num. 4. Pariſ. de Put. de ſindicatu in verbo tortus cap. 10. num. 2. fol. mihi 351. column. 4. Vbi de eo, qui confitetur ſe in ſtrata plura latrocinia, & dirobationes commiſiſſe & in verbo tortura cap. 3. num. 1. & ſeq. fol. mihi 316. Vbi de eo qui fatetur commiſiſſe homicidium non expreſſo nomine perſonę occiſę Alber. in l. quoniam ſub num. 1. verſ. quidam enim, ff. de infamib. Vbi pariter de eo, qui homicidium commiſiſſe confitetur non nominata perſona occiſa Butr. in cap. at ſi Clerici num. 28. colum. fin. in princip. extrà de Iudic. Anton. Gomez. varia. reſolut. tom. 3. cap. 13. rubric. de probatio. delict. num. 8. ver. & intellige prædictam concluſionem Ludou. Peguer. deciſ. Crimi. 17. num. 4. communiter dicentes confeſſionem etiā extraiudicialem confitenti non nocere niſi expreſſa perſona in quam delinquitur, ſic & in propoſito confeſſio Domini Archidiaconi dicentis plures mulieres carnaliter cognouiſſe, & adulteraſſe, non expreſſis nominibus dictarum mulierum ipſi nullo pacto nocere poteſt.

16 Et quod fortius eſt procedit præmiſſa concluſio etiam quod confitens dicat ſe ignorare nomen perſonarum in inquas deliquit, vt in ſimili dicūt Doctores de eo, qui homines ignotos occidiſſe, & in mare proieciſſe cōfitetur Aym. cōſ. 211. n. 3. Boſſ. in tit. de delict. nu. 15. Roland. conſ. 51. num. 13. lib. 1. Clar. in pract. §. final. quæſt. 55. verſic. quomodò autem, ſed in caſu, de quo agitur eò minùs admitteretur confeſſio dicentis ſe carnaliter cognouiſſe plures mulieres quarum nomina ignorat, cum non ſit veriſimile, quem ignorare nomina mulierum, cum quibus rem habet carnalem.

17 Quæ omnia multò magis procedunt in eo, quod dicit Dominus Archidiaconus cognitas ab ipſo mulieres plures fuiſſe nuptas. Nuptiæ enim faciunt hoc caſu diuerſum, & grauius crimen à fornicatione nempè adulterium, ideò niſi de qualitate nuptiarum conſtet de corpore adulterij conſtare non dicitur l. ſi per alium §. docere, ff. ne quis eū qui Boſſ. in tit. de delict. num. 4. Nec refert quod idem Dominus Archidiaconus eas nuptias fateatur, quia Corpus delicti per confeſſionem rei non probatur Boſſ. in tit. de delict. num. 15. Cephal. cōſ. 230. num. 11. lib. 2. Roland. conſil. 51. nu. 13. lib. 1.

18 Simile eſt de confitente ſe receptaſſe bannitum quod non poſſit pro receptatione condemnari niſi fiſcus aliter quàm per cōfeſſionem rei receptatum fuiſſe bannitum probauerit ex allegatis per Fab. Turrett. in conſil. 8. num. 7. lib. 2. & per Card. Tuſc. pract. concluſ. litera R. conclu. 47. nu. 17. ità quamuis Dominus Archidiaconus fateatur mulieres ab ipſo cognitas fuiſſe nuptas, de adulterio puniri nō poteſt niſi ex parte fiſci fuerit probatum matrimonium, ſed nec de adulterijs, nec de aliis fornicationibus ipſe Dominus Archidiaconus puniri poteſt ex ſua confeſſione cum in ea, vt ſupra probaui non expreſſerit nomen mulierum, cum quibus dixit fornicationem comiſiſſe, nec locum, nec tempus commiſſę fornicationis.

In eadem cauſa ſecundum reſponſum.

19 DIcebam alias (& ni fallor) etiam probaui, ſententiam in partibus latam contrà Nobilem Archidiaconum Meten fuiſſe nullam ex defectu iuriſdictionis, cùm Iudices à Capitulo delegati nō haberent poteſtatem niſi ad faciendum proceſſum, non autem ad ſententiandum ſecundum communem, de qua teſtatur Menoch. de arbitr. quæſt. lib. 1. quæſt. 37. poſt Bald. Amad. & Benintend. in locis per eum relatis, quæ quidem concluſio, cum nō poſſit per Dominum exaduerſo ſcribentem in iure controuerti, Reſpondetur, quod delegatio facta ab Illuſtriſsimo, & Reuerendiſsimo Domino Cardinali, cenſetur facta, cum eiſdem qualitatibus, (& ſic etiam ad ſententiam) prout facta fuit delegatio dicti Illuſtriſs. Domini Epiſcopi per regulam, quod relatio ſemper cenſeatur facta cum omnibus qualitatibus, de quibus in relato l. 1. ff. de receptator. l. 1. §. 1. ff. ſi famil. furt. feciſſ. dic. & per aliam regulam, quod ſatis per relationem ad aliud cēſeatur verè, & propriè facta expreſſio l. ait Pretor. §. 1. Vbi Bart. & alij, ff. de re iud. iuncta concluſione, quod quando plures delegantur in vna cauſa, eorum par, & vniformis ſit iuriſdictio cap. prudentiam, & cap. cauſam matrimonij de offic. delegat.

20 Hæc reſponſio ſatis probabilis eſſet, ſi in facto verificaretur, non enim inueni in decreto delegationis factæ à Capitulo aliquam relationem ad delegationem Illuſtriſs. D. Epiſcopi, ſed tantùm expreſsè, & ſpecificè iudices fuerunt deputati ad faciendum, & perficiendum proceſſum, quæ verba cum ſint clara, interpretatione non indigent vulgata. l. continuus, ff. de verbor. obligat. imò, & in hoc ſupplicatur aduerti etiam quod in delegatione

Capi-

Capituli eſſet facta relatio ad delegationem Illuſtriſsimi Domini Epiſcopi, adhuc nullam maiorem eius, quod verba prędicta expreſſa importabant tribuebat iuriſdictionem, cum illo tempore nondùm Illuſtriſsimus D. Epiſcopus ſuam feciſſet delegationem, ex quo delegatio Capituli fuit facta 15. Nouembris 1610.& delegatio Illuſtriſsimi Epiſcopi fuit facta die 17.eiuſdem,vndè cum tempore factæ relationis relatum non eſſet in rerum natura,malè arguitur de referente ad relatũ Bald. conſil. 10. Duo ſunt num.2.lib.1.Dec.conſil.302. num.14.& ſeq.Boer.deciſ.28.nu.4.Roman. conſi. 305.num.6.& ſeq.

21 Nec facit, quod illud verbum ad perficiendum, debeat importare facultatem pronuntiandi cum aliàs per præcedens verbum ad faciendum, ſatis videbatur data facultas faciendi proceſſum per regulam,quod verba,ſemper ſunt intelligenda,vt aliquid operentur ad Bart.in l.ſi quandò quis nu.1. ff.deleg. 1.& ſecundum communem vſum loquendi etiam impropriè,& largè, & etiam in materia ſtricti iuris ad Bart.in rubr. de nou. oper. nunciat. num. 6. Nam quod per facultatem datam ad perficiendum proceſſum ſecundùm communem vſum loquendi, cenſeatur data facultas pronuntiandi; Negatur iſte loquendi communis vſus, ideò illum probandi onus fiſco incumbit Bart.in l.labeo,ff.de ſuppellet.legat.Menoch.qui alios refert,& requiſita ad hanc probationem explicat de arbitr. quæſt. lib.2.caſ.489. nu. 1. & ſeq.

22 Et licèt hæc verba regulariter interprætanda ſint,vt aliquid operentur, non tamen interprætanda ſunt taliter,vt nouam,& diuerſam inducant diſpoſitionem ab expreſſo, Alciat.conſil.36.num.16. lib.9.per tex. in auth.de reſtit. fideicom.refert eũ, & ſequitur Mantic.de coniect.lib.3. tit.6. num. 4. facultas enim faciendi proceſſum admitto, quod implicitè,& virtualiter continebat perfectionem proceſſus, ſed explicitè, & ſpecificè exprimere id, quod implicitè, & genericè in præcedenti diſpoſitione continebatur, vt in caſu noſtro non dicitur ſuperfluum, ſed maioris declarationis cauſa additum cap.1. & ibi Gloſſ. in verb. & filio de Summa Trinit.& fid.Cathol.in 6.l.teſtamentum, C.de teſtament. l.1.§.ſed ſciendum verſic. ego puto, ff. de edilit ædict.Pariſ. conſil.110.num.47. lib. 1. cum alijs per Mantic.Vbi ſupra d.tit.6.num. 3.& ſeqq. omnib.lib.1. prout & multò minùs facit Cõcilium Tridentinum Seſſio.25.cap.16. cum, vt aliàs dixi Decretum illius Concilij non facit ad propoſitum cum forma,de qua in eo ſeruata non fuerit l. cum hi §.pretor,ff.de tranſact.l.meuius,& l.q. hæredi ff. de condit.& demonſtrat.Roland.conſil.60.nu.24. & conſil.72.num. 55. lib. 3.

23 Dicebam etiam ſententiam nullam,propter denegatas inditiorum copias, pendente præſertim appellatione à tali denegatione, quibus non obſtet, dum primo in contrarium allegatur *Franciæ* Stilus,quia non ſufficit ſtilum allegare, niſi etiam probetur Pariſ.conſil.168.num.15. lib.4. Roland. conſil.4.num.35.lib.3.Rota Lucen.per Ludou.deciſ.36.num.6.par.1.cum alijs per Maſcar. de probat.lib.3.concluſ.138.num.1. & 2. & dato etiam, quod eſſet probatus,prout non eſt,adhuc non eſſet attendendus, cum defenſiones, & ſic datio copiæ inditiorum ſit de iure diuino, cui à quacumq; contraria conſuetudine derogari non poteſt, Rota de conſuetud.deciſ.6.num.3.in antiq. Alex.de Neuo conſil.86.Bonacoſſ.in commun.opinio. par.1. ſub verſic.inditiorum copia fol. mihi 88. à tergo in fine *Burſat*.conſil. 201.num.70.verſ. quod procedit lib.2.præſertim,vbi agitur non de torquendo reũ, ſed de condemnando.

24 Dum ſecundò dicebatur appellationi à denegatione copiæ inditiorum fuiſſe renunciatum, aut eã diſertam extitiſſe ex non appellatione à proceſſu ad vlteriora iuxta trad.per Moron. in ſpec. par. 6. de appellation. num. 471. Item & ex eo quòd coràm iudicibus à quibus fuerit pro parte D. Archidiaconi comparitum,& petitum, vt ad eum accederet Aduocatus, & quod dilationes datæ prorogarentur cap.ſollicitudinem de appellat. cap. gratum de offic.deleg. Reſponſio prima eſt facilis, quia etiam,quod non fuiſſet appellatum, omnia geſta poſt de denegatas defenſiones ſunt ipſo iure nulla ad tex.expreſſum in Clem.Paſtoralis in fine, & ibi * Gloſſ.& communiter omnes Canoniſtæ de ſent. & re iud. Angel.de maleſi.in verb. quod fama publica num.37. Vulpell.conſil.21.num.6. Hieron.Lauren.deciſ.Auenioneñ.15. per totam.

25 Secundo reſpondetur,quod à non admiſſione appellationis facta à Iudice à quo, non eſt neceſſaria appellatio, quia ad ipſum non ſpectat cognitio,an appellatio ſit admittenda,nec ne Specul.in tit.de appellat.§.qualiter autem num.25.in fine & num.26.*Franch*. in cap. conſtitutus num. 17. & 19. extrà de appellat.Contard.in l.1.C. ſi de moment poſſeſſ.quæſt. 19.num.8.

26 Tertio reſpondetur quod,quando appellans redit ad Iudicem à quo, cum expreſſa proteſtatione de non recedendo ab interpoſita appellatione, vt in caſu noſtro proteſtatum fuit, tunc nullo pacto dicitur appellationi renunciatum, ſecundùm veriorem,& communem opinionem, de qua per gloſſ.in cap.ſollicitudinem in fine extrà de appellat.Innoc. Hoſtien.Io. Andr. Franch. Cyn. & alios relatos à Gabriel.in tit.de appellat.concluſ.2. nu. 24.

27 Reſpondetur quartò,quod etiam quod pro parte Domini Archidiaconi per comparitionem coràm Iudice à quo tacite fuiſſet appellationi renunciatum imo, & expreſsè adhuc non eſt ſibi prohibitum petere reuocationem attentatorũ cap. cum veniſſent,& ibi præſertim Anton.de Butr.extra de appellat. Milu.in repert.in verb. attentata verſ.2. & in verb.appellationẽ deferens fol.mihi 10.Boer. deciſ.256.num2.Rota deciſ.20.alias 130. in.ip.ſi poſt inhibitionem de appellat.in nouis apud quos etiam generalis firmatur concluſio, quod per de-

le.tio—

ſertionem appellationis attentata nõ conualeſcũt.

28 Dicebam tertio loco ſententiam eſſe notoriè iniuſtam, cum quoad nefandum fuerit dictus Archidiaconus condemnatus ex depoſitione aſſertorum ſociorum Criminis, innumeras ferè, & in dicto, & in perſonis exceptiones patientium, & qui ſine iuramento, & tortura ad faciem Inquiſiti depoſuerũt ex allegatis in alia informatione, quæ hic repetere ſuperfluum eſt, quibus per Dominũ exaduerſo ſcribentem, nihil, ni fallor, releuans reſponderi video, cum certè nihil reſponderi poſſit; quantum enim valeat reſpõſio data, ꝙ dicti ſocij criminis fuerint torti à Iudice ſeculari, quiſq; conſideret, quam habeant in Sacerdotes poteſtatem ſeculares Iudices, vltrà ꝙ quod tortura debebat ad faciem dicti Archidiaconi inferri, & non ſeparatim, Boer. deciſio. 319. poſt num. 4. Clar. quæſt. 21. verſ. quero nũquid in fine Vulpell. conſ. 30. nu. 7. & conſ. 83. nu 8. Carrar. qui ponit formulam ponendi in tortura ſocios criminis ad faciẽ Inquiſiti in pract. interrogandor. reor. lib. 4. cap. 2. num 14. & nihilominus etiam ꝙ prædicti ſocii criminis fuiſſent torti ad faciem Domini Archidiaconi adhuc per eam plures teſtium defectus minimè purgantur Burſat. conſil. 192. nu. 21. & conſil. 239. num. 42. Honded. conſil. 100. num. 37. lib. 1.

29 Bulla Pij V. de Clericorum nefandi criminis reorum pœna exaduerſo allegata in Bullario par. 2. conſtitut. 70. fol. 1028. ad propoſitum non facit, quia, vt pœna ibi irrogata locum habeat, neceſſe eſt, vt Clericus in tali crimine fuerit *deprehenſus*, vt ex eiuſdem conſtitutionis lectura clarè legitur, deprehenſus autem non dicitur quis in crimine, niſi in fragranti, & per euidentiam facti repertus, vel per teſtes legitimos, aut eius propria confeſſione conuictus fuerit ſecundum gloſ. in cap. ad abolendam. §. præterea in verb deprehenſi, & ibi Hoſtien. num. 4 Anton. de Butr. num. 19. extrà de hæretic. & in cap. excommunicamus il ſecundo in eodem verb. deprehenſi extrà eodem, & ibi etiam Hoſtiẽ. poſt numerum, & alibi paſſim, & communiter Doctores.

30 Et quod attinet ad depoſitionem Chirurgorũ ſuper inſpectione anorum, tàm aſſertorum ſociorum criminis, quàm ipſius D. Archidiaconi, deponentiumquè ex ſignis per eos relatis, illos ſodomiticum actum paſſos fuiſſe ipſis videri, vltrà plures reſponſiones, quæ huic peritorum iudicio dari poſſent, & præſertim, quod hæc eorum aſſertio probaret, forſan non delinquentes, qui autem legitimè conuicti, aut confeſſi non ſunt, ſed corpus delicti tantum iuxtà ſcripta per Foller. in pract. crimin. In verbo capiat informationem num. 20. Plot. con ſil. crimin. diuerſ. 132. nu. 2 a. rom. 1. Clar. in pract. §. fi. quæſt. 4. verſ. quando verò in fine; Adhuc eorũ relatio minimè attendenda eſt, & nulliter recepta fuit, tum quia ſine iuramento ſecundùm communẽ, de qua per Menoch. de adipiſcen. poſſeſſ. remed. 5. num. 164. Vilalob. in commun. opinio. littera S, numero 27. Suarez receptar. ſententiarum litera P, numero 93. Alexand. Stiaticus in pract. iudiciali cap. 16. numero 77. tum etiam quia parte non citata ſecundum aliam communem, de qua per eundem Villalob. in commun. opinio. litera E, num. 29. & ſeq. cum alijs per Maſcard. de proba. lib 2. concluſ. 930. num. 21.

31 Dicebam vltimo loco confeſſionem generalem Domini Archidiaconi dicentis, quod plures fœminas carnaliter cognouerit etiam maritatas ipſi minimè præiudicare, cum in ea exprimantur nomina mulierum, nec locus, aut tempus commiſſe fornicationis, aut adulterij, iuribus & argumentis aliàs allegatis quibus nihil video exaduerſò reſponderi, quod imò ipſe Dominus Archidiaconus verbis expreſſis, & ſpecificatis cõfeſſus eſt, adulterium commiſiſſe, cum vxore eiuſdem fabri lignarij Menſis, quod an verum ſit, quod ipſe Dominus Archidiaconus ſic verbis expreſſis, & ſpecificatis de iſta muliere fateatur Dominus Iudex ex lectura ſuæ confeſſionis apertè dignoſcet. Quare ſententiam contrà D. Archidiaconum latam notoriè nullam, & iniuſtam eſſe negari non poteſt.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

In eadem cauſa tertium reſponſum.

32 NOn poteſt ſententia de partibus cenſeri nulla ex defectu iuriſdictionis ſub prætextu, ꝙ deputati à Capitulo, fuerint ſolùm deputati ad faciendum, & perficiendum proceſſum, ac proptereà non habuerint facultatem pronunciandi, quia iſta deputatio Capituli fuit facta ſecundùm diſpoſitionem Concilij Tridentini ſeſſ. 25. cap. 6. de reformat. vbi diſponitur, quod Epiſcopus in cauſis Capitularium exemptorum procedat cum conſilio & aſſenſu duorum electorum à Capitulo etiam vſque ad ſententiam incluſiuè, & proptereà verba huius delegationis factæ à Capitulo debent intelligi ſecundum formam, & diſpoſitionem dicti Concilij Tridentini ad tradita per Dec. conſil. 233. nu. 7. & 274. num. 13. vbi dicit, quod hoc fieri debet etiam improprìando verba reſcripti Caſſad. deciſ. 6. ſub num. 4. de reſcript. præſertim, quia in hac deputatione non dixit ſimpliciter ad faciendum proceſſum, ſed etiam ad perficiendum, ne igitur, hoc verbum ad perficiendum ſit ſuperfluum debet intelligi, quod proceſſus perficeretur per prolationem ſententiæ, nam etiam ſententia dicitur de proceſſu ſecundùm magis communem opinionem, vt per omnes in cap. quoniam contrà vbi Abb. nu. 5. Dec. in 11. notab. de probatio. Cyn. & Bald. in l. 2. & ibi Iaſ. num. 5. C. vt lit. penden. & ponderetur, ꝙ etiam Conc. Trid. in loco ſupra citato nõ facit mẽtionem de ſententia, ſed ſolùm dicit hæc formula, *Tam in formando proceſſu, quàm in cæteris omnibus actibus vſq; in finem cauſæ incluſiuè, &c.* & tamen ſine

ſine dubio dictum concilium intelligitur etiam de ſententia, vt patet in verſ.ſeqq.& infrà per tot.idē ergo debet dici in noſtra delegatione, cum hoc verbum ad perficiendum parùm differat ab illis verbis in omnibus actibus vſq; ad finem cauſæ incluſiuè,&c. Et hoc benè comprobatur ex traditis per Gemin.in cap. vt ſuper num.8.de appellat.in 6.vbi dicit, quod quandò verbum proceſſus profertur in materia, quæ adaptatur ſententiæ, tunc appellatione proceſſus venit etiam ſententia, vt ibidem etiā dicit Franch.num.3.& Felyn. in d. cap. quoniam contrà ſub num.7. in fine,& Dec.ibidem in 15.notab. in fine.

33\. Cum ergò in caſu noſtro, iſta verba ad faciendum,& perficiendum proceſſum ſint prolata in materia, quæ adaptatur ſententiæ propter d. diſpoſitionem Conc. Tridentini debent ita interpretari, vt ſub illa perfectione proceſſus comprehendatur etiam ſententia incluſiuè, &c. Et tandem hoc comprobatur ex facultate Capituli, cum in dubio quilibet cenſeatur diſponere ſecundum facultatem, quam habet, Abb. in cap. cum tempore num.4. de arbitr.Dec.in cap.Eccleſia S.Mariæ nu.50. de conſtit.cum ergò Capitulum ex diſpoſitione Conc.Tridentini deberet deputare adiunctos, qui vnà cenſetur eo modo deputaſſe, prēſertim cū ī ipſa quoq; diſputatione hoc ipſum expreſſum fuerit, vt ſcilicet iſti deputati coniunctim cum delegatis à Reuerendiſs.Epiſcop.facerent,& perficerent proceſſum: vnde colligitur quoad Capitulum in hac deputatione habuit reſpectum, & relationem ad deputationem factam ab Epiſcopo, & conſequenter multò magis cenſeri debet, quod voluerit ſuos deputatos procedere, vſq: ad ſententiam incluſiuè; ſicut proceſſuri erant deputati ab Epiſcopo per reg.l.aſſe toto,ff. de hæred. inſtitu. Aym.conſ.45.num.4. & ſic omnia conſonant ad hunc intellectum, q̃ cenſeatur data facultas ſententiandi, nempè diſpoſitio Concil. Tridentini propria ſignificatio illius verbi ad perficiendum, ſubiecta materia,& relatio ad deputationem factam ab Epiſcopo.

34 Non obſtant autem Doctores exaduersò citati, quia loquuntur in diuerſa quæſtione, videlicèt An dato arbitrio in procedendo, cenſeatur etiam datū in pronunciando, quod nihil habet cum quæſtione noſtra, quia in illa præſupponitur Iudicem poſſe pronunciare, & ſolùm quæritur, An poſſit vti arbitrio in pronunciando, & negatiuè reſpondetur, quia illa facultas vtendi arbitrio, eſt contrà iuris communis diſpoſitionem,& conſequenter ſtrictè interpratanda, in caſu autem noſtro, facultas pronunciandi non eſt contrarius, ſed eſt ſecundum diſpoſitionem iuris communis, hoc eſt ſecundum diſpoſitionem Concilij Tridentini, & ſecundum ſubiectam materiam vltrà proprietatem ſignificationis illius verbi, ad perficiendum, vt ſupra, dictum eſt.

35 . Minus poteſt dici nulla ſententia, ex eo quod fuerint denegatæ defenſiones, & copiæ inditiorum, quia ex proceſſu ipſo omninò tollitur iſte obiectus, cum vt mihi præſupponitur, non ſolùm copiæ, ſed ipſæmet depoſitiones teſtium illi per lectæ fuerint in ipſorum teſtium confrontatione, & fuit etiam ei data facultas reprobandi dictos teſtes, prout quantùm in ſe fuit reprobare tentauit, & vlteriùs fuit ei data facultas reſpondendi omnibus contrà eum depoſitis, & ſe defendendi cum procuratore, & Aduocato, cum quibus ſe quantum potuit defendit, & quæcumque voluit allegauit, quibus ſic ſtantibus apparet nullo modo poſſe dici fuiſſe ei denegatas defenſiones, nec eſſe denegatam copiam inditiorum, quam tamen non petijt cum audiuerit de verbo ad verbum depoſitiones originales,& teſtes in facie viderit, & licèt iſte modus defenſionis non ſit omninò conformis ſtilo, quo in Italia vtimur, tamen ſatis eſt quod defenſiones denegatæ non fuerint, & quod iſte reus non fuerit indefenſus, quia licet defenſio nō poſſit tolli, poteſt tamen à ſtatuto variari, & præſcribi modus defenſionis Felyn. in cap. dilecti filij numero 7.de except. Alexand. conſil. 225. numero 7. lib. 6. Vant.de nullit. ex defect. citat. ſub numero 9. in fine, Imò, quod Iudex ipſe poſſit hoc facere tradit D. Farinac. de indit. & tortur.q.39. num.112. in 6.limit. multò magis hoc facere poteſt conſuetudo, quæ viget in illis partibus l. de quibus cum ibi notat.ff. de leg. & ſecũdum dictam conſuetudinem, Iudex appellationis Iudicare debet Alex.conſ.164.ante num 1.lib.6. Rolan. conſ.48. nu 13. per totum lib. 3. & hæc eò maximè admittenda ſunt, ex quo agitur de crimine nefando, in quo aliqui crediderunt non eſſe dandas defenſiones, vt poſt Bald. & Barbat. tradit Menoch. de arbitr. caſu 286. nu. 13.

36 Ex his etiam patet reſpōſio ad obiectum, quod reus non fuerit poſitus ad largam, ad hoc, vt potuerit liberè loqui cum ſuis procuratoribus, & Aduocatis, quia in criminibus grauiſſimis, quale eſt iſtud, huiuſmodi libertas loquendi cum procuratoribus, & Aduocatis, non eſt neceſſaria, vt ex communi opinione docet idem Dominus Farinacius quæſtio. 39. num. 14 Huic autem reo non defuit facultas alloquendi procuratores, & Aduocatos, qui illum etiam defenderunt licèt non fuerit poſitus ad largam.

37 Ceſſantibus igitur huiuſmodi prætenſis grauauinibus in procedendo, ſequitur calumnioſam fuiſſe appellationem exaduerſo interpoſitam ante diffinitiuam, & propterea potuiſſe à Iudicibus ſuperni per proceſſum ad vlteriora Marant. de ordinat. Iudic. par. 6. cap. penult. num.171. verſicul. ſexto limita,&c. Lancellott. de attent.part.2.cap.12. de attent. appellat. penden. limita. 6. in princip. & quicquid ſatis pro nunc ſit, quod huiuſmodi appellatio ante diffinitiuam, non cauſat attentata antequàm inhibeatur Iudici à quo, Marant. vbi ſupra proximè numero 161. latè per Lancellott. eodem caſ. 12. in prima limitatio. Præſertim tum

hodie

Digitized by Google

den.in nouis. Afflict. deciſione 342. numero tertio Mandoſ.ſuper reg.de ſubrog.collig. quæſt.12. num. 2.cum alijs per Lancel.de attentat.par.2. capitul.4. in præfat.num.213.

43 At in caſu noſtro ſolum iudicibus data eſt facultas faciendi, & perficiendi proceſſum, *De alijs autem actibus vſque ad finem cauſæ*, nihil dicitur, ideò nec etiam dici poteſt, quòd iudices à capitulo in præſenti caſu deputati ſint iuxtà formam Concil. Trident.deputati, cum nec etiam poſſunt dici, vt exaduerſo contenditur, deputati habita relatione ad deputationem Epiſcopi, tum quia in deputatione nullum adeſt verbum importans hanc prætenſam relationem tum etiam quia impoſibile erat hanc relationem facere, cum eo tempore Epiſcopus nondum deputauerat ſuos iudices & ſic ad id quod non erat relatio fieri non poterat, Bald. conſil. 10. duo ſunt numero primo lib.1.Dec.conſil. 302.num. 14. & ſeq.Roman. conſ.305. num.6. & ſeq. Boer. deciſ. 28.num.4.

44 Quod verba, *ad perficiendum proceſſum*, debeant aliquid plus operari, quam præcedentia in deputatione appoſita, videlicet ad *faciendum proceſſum* iam dixi quod iſta pluris operatio, non debet nouam, & diuerſam inducere diſpoſitionem ad tex.in auth.de teſtit.-fideicom. cum alijs per Alciat. conſ. 36. num 16. lib. 9. & per Mantic. de coniect. lib.3. tit. 6. prout ſine dubio diuerſam induceret diſpoſitionem, ſi ſententiandi facultatem importaret & ſic verba prædicta, ad perficiendum proceſſum non dicuntur ſuperflua, & ſatis operantur, cum fuerint addita, maioris declarationis cauſa, vt in cap.1. & ibi gloſa in verb. & filio de ſumma Trinit. & fid.Cathol.in 6.& in l.teſtamentum C. de teſtam. cum alijs per Mantic.vbi ſupra dict. titul.6.num.3, & ſeq.

45 Quod ſententia dicatur de proceſſu ex Cyn. Bal. Gemin.Franc.Felyn.Dec. & alijs exaduerſo allegatis tranſeat pro nunc, poſtquam ſcilicèt eſt lata à iudice, ſed antequam feratur, quod veniat appellatione proceſſus etiam quod iudex ad procedendum cenſeatur etiam datus ad ſententiandum magis cõmunis eſt in contrarium vt patet ex pluribus relatis doctorum authoritatibus de quibus per Menoch.de arbitr. lib.1. quæſt.37. alias per me allegatum, qui quidem doctores non ſolum loquuntur in arbitrio dato, ſed etiam generaliter *in iudice dato* & ſic in iuriſdictione delegata *ad procedendum* & quod plus eſt etiam *ad cognoſcendum* vt ex Bart. Gulielm.de Cun. Bald. Alexand. & alijs pluribus ibi per eundem Menoch. relatis numero decimo tertio & ſeqq.

46 Et hæc quoad nullitatem defectu iuriſdictionis, quo verò ad nullitatem ex defectu denegatæ copiæ inditiorum, Nullitas eſt adeò clara, vt tergiuerſari nullo modo poſſit. Non enim conquerimur, quod Archidiaconus non fuerit poſitus ad largam cùm benè ſciam potuiſſe in ſecretis carceribus contineri cum poteſtate alloquendi Procuratorem, & Aduocatum, prout factum fuit, ſed hoc non ſupplet traditionem Copiæ inditiorum, Bene etiam fateor, quod fuerunt Archidiacuno lectæ teſtium depoſitiones, in confrontatione ipſi facta, ſed neque hoc ſupplet traditionem cupiç inditiorum quæ etiam, quod non fuerit petita, prout in caſu noſtro petita fuit dari omnino debebat, Pariſ.de Put. de Sindicatu in verb. condemnatio capitulo quarto incipiente, an poteſtas qui miſit ad ſupplicium, numero ſecundo & decimotertio Marſil.in pract. §. nunc videndum numero ſexto in fine & ſeqq.Follet. in pract.crim.in verbo facta litis conteſtatione, numero primo & alibi paſſim, & communiter doctores etiam in crimine nefandi, cum huiuſmodi denegatio iniuſta ſit etiam in crimine læſæ maieſtatis humanæ, & diuinæ, Boſſ.de indit. & conſiderat. ante tortur.numero ſexageſimo octauo & numero ſexageſimo nono ad finem in titul. de hæret.numer.9. Clar.in pract.§.finali quæſtione quadrageſima nona numero tertio verſiculo habetque locum Rolan. coſilio decimo ſecundo numero 59. & ſequen. libro tertio viu.opin. 717. numero tertio & numero 5. & num.11.

47 Stilus; ſeù conſuetudo exaduerſo allegata non ſuffragatur, tum quia de ea non conſtat in proceſſu, prout conſtare debet, Pariſ. conſilio 168.num.decimoquinto lib.4.Rolan.conſil.4.num.35.lib.3.tum etiam quia, & ſi probata fuiſſet, non eſſet vllo pacto attendenda, cùm defenſiones, & ſic datio copiæ inditiorum ſit de iure diuino, cui à quacunque contraria conſuetudine derogari non poteſt Rota de conſuetud.deciſ.6.nu.3.in antiq.Burſat.conſ.201 nu.7.verſ. quod procedit lib.2. pręſertim vbi agitur non de torquendo reum ſed de condemnando.

48 Nec propterea inſiſtendum eſt an fuerit neceſſaria appellatio, & an interpoſita appellatio cauſet, vel non cauſet attentata ante inhibitionem, cum notiſſimum ſit in iure, quod denegatio copiæ inditiorũ & defenſionis reddit proceſſum, & omnia acta ipſo iure nulla etiam quod non fuerit appellatum Clem. Paſtoralis in fine, & ibi Gloſa & communiter omnes de ſent.& re iud.Vulpel.conſ.21.nu.60.

49 Et hæc quoad nullitatem ob nõ decretas petitas inditiorum copias, quo vero ad iniuſtitiam eſt magis euidens, quam nullitas, cum Archidiaconus cõdemnatus fuerit ex dicto ſociorum criminis plures patientium exceptiones, & defectus ſine iuramento & ſine tortura, quibus non obſtat, quod in crimine nefandi ſocij criminis admittantur, vt per Rot. diuerſ.283. num.3. & per me ſcripta in pract.crim. q. 43.num.89.& in conſ.25.nu.15.& ſeqq.quæ procedunt vt ibidem videre eſt non ad condemnandum, ſed ad torquendum, iunctis tamen adminiculis, tortura, & quod alios non patiantur defectus, prout in ſpecie declaraui in eadem quæſtione 43. numero 39. & quadrageſimo 134. & ſeqq. & hoc nullam habet difficultatem, tam in iure, quam in practica.

50 Defectus torturæ ad faciem rei eſt inſanabilis nec

ſuppletur, ex eo, quod dicatur hos criminis ſocios fuiſſe tortos à iudicibus ſecularibus, primo, quia ſunt in hac cauſa incompetentes, ſecundo, quia non conſtat quod fuerint torti in caput Archidiaconi tertio fuerunt torti poſt latam ſententiam, Quarto non ad faciem rei prout torqueri debebant, Boer, deciſ. 319. poſt numer. 4. Clar. quæſt. 21. verſ. quæro nunquid in fine Vulpell. conſil. 30. numero ſeptimo & in contrarium allegata conſuetudo non probatur.

51 Defectus iuramenti in teſtibus contrà Archidiaconum examinatis eſt notorius, nec facit, quod pro Archidiacono ſcribentes dum dicunt teſtes periuros videantur fateri eorum iuramentum. Nam dicti ſcribentes intellexerunt de teſtibus, qui iurarunt. Vltra quod ſcribentium confeſſio, principalibus nõ nocet, nec facti veritatem tollit Aret. conſ. 13. n. 23. verſ. circa ſextum Bellamer. deciſ. 694. numero ſecundo etiam quod in iudicio facta fuiſſet, Rota coram R. P. D. Ludouiſio in vna Romana Cenſus 23. Iunij 1600. & coram Orano Burgen. Decimarum 10. Decembris 1593. & Romana computorum 7. Februarij 1580.

52 Tot tantoſque defectus, quos patiuntur prædicti teſtes, & ſocij criminis, non negantur à domino exaduerſo ſcribente, ſed tantum dicitur, quod etiã mulieres, alijque teſtes inhabiles admittuntur in delictis occultis, in quibus aliter veritas haberi non poteſt ad ea, quæ ſcripſi in tract. de teſtib. quæſt. 59. nũm. 8. in ſecunda limit. & quod teſtium in habilitas ſuppletur ex numero Felyn. in cap. teſtimonium numero quinto de teſtib. Aym. conſ. 73. numero. 37. ſed reſpondetur, quod quando mulieres patiuntur plures defectus, tunc nec etiam in delictis occultis & dubijs veritas aliter haberi non poteſt admittuntur, Bart. in l. qui teſtamento §. cum qui numero 1. & ibi etiam Imol. in §. mulier. in ſummario, & Iacobin. de Sancto Georg. in princ. ff. de teſtam. Ant. Gomez. de delict. cap. 12. rubr. de probat. delict. numero decimotertio verſ. quod intellige Vulpell. conſil. nonageſimoquinto num. 5. & dixi in dict. quæſt. 59. num. 24.

53 Sic nec teſtes inhabiles admittuntur in delictis occultis, & difficilis probationis, quando inhabilitas reſultat ex pluribus defectibus cap. quod Nuncius & ibi Anton. de Butr. num. 2. extra de teſtib. Cephal. conſ. 65. num. 27. & 28. lib. 1. Roland. conſ. 3 num. 49. & ſeq. lib. 3. Burſat. conſ. 70. num. 43. lib. 1. & latius dixi in tract. de teſtib. queſt. 62. num. 381. & ſeq. vbi ampliatur hec concluſio etiã quod teſtes inhabiles in tortura depoſuiſſent ergo multo magis in caſu noſtro in quo nulla interuenit tortura.

54 Sic etiam teſtium numerus non ſupplet in criminalibus, præſertim ad condemnandum, Grammat. conſ. 1. num. 5. Carer. in pract. in tract. de indit. & tortur. §. in textu ergo ibi teſtibus ſuperatus num. 46 verſ. tamen illud procedit Natta. conſ. 362. num. 10. Bertazzol. conſ. 474. num. 3. & 4. lib. 2. Burſat. conſil. 430. num. 23. lib. 4. Præſertim quando omnes patiuntur plures defectus, prout in caſu noſtro Natta. conſ. 520. num. 18. Bertazzol. conſ. 41. num. 20. Cephal. conſ. 107. num. 11. lib. 2. Burſat. conſ. 321. num. 31. libro tertio iniuſtitia ergo ſententiæ eſt adeò notoria vt quo ſe vertat fiſcus non poſſit vllo pacto eam defendere.

55 Quod demum attinet ad confeſſionem fornicationis, & adulterij, iam in alia infomatione fuit dictum Archidiacono non nocere, cum ſit nimis vaga, & generalis, ſine loco, ſine tempore, & ſine nomine fœminarum, & quod nunc dicitur de commiſſo adulterio, cum quadam vxore fabbri, de qua deponunt teſtes, ad quod reus ſe refert in proceſſu hanc aſſertam confeſſionem, nec præciſe, nec relatiuè vllo pacto inuenire potui.

Fuerat iſte Archidiaconus in partibus, vt confeſſus, & conuictus reſpectiuè condemnatus in pœnam vltimi ſupplitij degradationis, & traditionis Curiæ ſæculari, ſententia hæc in vrbe à Domino Locumtenente in criminalibus Illuſtriſſimi Domini Auditoris Cameræ fuit reuocata & condemnatus in pœnam carceris per decennium cauſa adhuc indeciſa pendet in tertia inſtantia.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

ARGVMENTVM.

De ſeparatione Thori inter virum, & vxorem propter viri ſæuitiam, verbera, & percuſſiones in vxorem illatas, quando concedenda ſit, quandouè Maritus dicatur immoderatè, & atrociter vxorem verberare, pluraquè de teſtibus probantibus hanc ſæuitiam.

SVMMARIVM.

Teſtes ſingulares ſæuitiam non probant, nu. 2.

Teſtes ſæuitiam probantes debent eſſe idonei, & omni exceptione maiores, nu. 3. & nu. 13. & nu. 22.

Teſtibus deponentibus ſæuitiam minus creditur, quam deponentibus de bonis tractamentis vxoris, nu. 3.

Thori, ſeù Matrimonij ſeparatio, vt concedatur propter verbera, ſeù percuſſiones, ſæuitia debet eſſe atrox, & talis, vt non poſſit reparari per cautionem de non offendendo, nu. 4. & ſeq. & num. 15.

Maritus poteſt vxorem verberare, & corrigere, dummodò moderatè, & non atrociter num. 5. & num. 16. vbi amplius, quod non valeat promiſſio de non corrigendo vxorem.

Maritus ſi propter verbera, & percuſſiones cauſauit abortum vxoris ſeparandus eſt ab ipſa vxore num. 6.

Teſtibus deponentibus de auditu ab vxore dicente, à viro fuiſſe verberatam non creditur, num. 6.

Delictum conſtare non dicitur, niſi etiam conſtet de qualitate delictum inducente, nu. 7.

Teſtibus

Teſtibus deponentib us pro non delicto,magis credendum, quam deponentibus pro delicto,num.8.

Thori ſeu matrimonij ſeparatio propter ſæuitiam viri verberantis vxorem,quando concedatur, quandoue verbera,& percuſſiones dicantur atroces ad effectum ſeparãdi thorum,num.9.& ſeq.vbi ponuntur plura exempla.

Thori ſeu Matrimonij ſeparatio propter viri ſeuitiam non poteſt peti ab vxore poſtquam ſe reconciliauit cum viro,nu.11,

Cauſa ſeparationis Thori inter virum,& vxorem dicitur cauſa grauis,& ardua,num.12.

Sæuitia mariti in vxorem ad effectum ſeparandi Matrimonium debet plenè & concludenter probari,num. 12. & num.13.

Verba iniurioſa , aut minæ viri in vxorem non inducunt ſæuitiam talem,vt peti poſſit ſeparatio Thori,num.24.

Thori ſeù Matrimonij ſeparatio nõ conceditur ex eo quod vir verberauit vxorem , niſi verbera, & percuſſiones fuerint iteratæ,num.16.

Thori , ſeù Matrimonij ſeparatio non conceditur ex eo quod Maritus ſit aleator,& blaſphemus, nu.17.

Sæuitia Mariti cum vna vxore non inducit probationem ſæuitiæ cum alia vxore,num.18.

Teſtes de auditu non probant ſæuitiam viri in vxorem, num.19.

Seuitia Mariti in vxorem non probatur per teſtes dicentes audiuiſſe mulierem vociferantem,num.20.

Thori ,ſeù Matrimonij ſeparatio conceditur ex eo, quod Maritus appoſuerit gladium ad gulam vxoris.Declara,vt num,21.

Thori ,ſeù Matrimonij ſeparatio non datur propter capitalem inimicitiam ortam ex datione querelarum hinc inde,quando à querelis fuit receſſum,nu.23.

Thori ,ſeù matrimonij ſeparatio , quando non conceditur ex eo,quia Mariti ſæuitia non ſit concludenter probata debet tamen Maritus præſtare cautionem de non offendendo Vxorem ſi aliqua ſæuitiæ apparuerint inditia, num.24.

CONSILIVM CLVII.

1 IN hac Romana prætenſi diuortij propter viri ſæuitiam, tria diſcurienda ſunt , Primum, an dedicta ſæuitia plene conſtet,ſecundum quatenus conſtet , an ſit talis vt Thori ſæparationem iure inducere valeat,tertium an huic actioni ad Thori ſeperationem conſeatur per ſubſequutam reconciliationem poſt prætenſam ſæuitiam renunciatum.

2 Ad primum negatiuè reſpondendum videtur nedum,quia teſtes verbera , & percuſſiones probantes ſunt ſingulares, vt voluit , Pariſ.conſ.54.nu.18.22. & 24.lib.4.ſed etiam quia patiuntur exceptiones,& non ſunt idonei ; & omni exceptione maiores prout eſſe debent Pariſ.d.cõſ.54.nu.14.& ſeqq.lib.4.Natta conſ.161.ſub nu. vlt.op.470.nu.10.Bertaz.cõſ. 228.n.5.& voluit Rota in vna Ro.ſeparationis Thori 28.Ianuarij anni præſentis corã R. P. D. Sacrato.

3 Et dato quod Teſtes aliquo modo ſæuitiam probarent , eorum dicta confunduntur ex teſtibus examinatis pro Andrea deponentibus ipſum Andream amabiliter , & bene ſemper tractaſſe Margaritam vxorem illiq;bonã ſocietatem feciſſe, quibus magis credendum eſt quam deponentibus de ſæuitia,Pariſ. dict.conſ.54.num.30. & 31. lib.4. Roland.conſ.27. num.30. lib.3. Bertazzol.conſ.228. num.16. in fine princ.

4 Verum (& nunc reſpondeo ad ſecundum) etiam dato quod probentur percuſſiones,&verbera ab Andrea vxori data , non per hoc tamen ſunt talia,quæ Thori ſæparationem facere poſſint , ad quem effectũ verbera,& percuſſiones debere eſſe atroces, & tales vt cum cautione de non offendendo , illis reparari non poſſit probat tex.in cap. litteras in fine , & ibi Hoſtien.num.15.in verb.alioquin.Io.Andr.num.13 Butr.nu.21.& Imol.num.9. ver.ſi autem non eſt tãta extrà de reſtit.ſpol.Petr. Barboſſ.in repet. rubr.ff. ſolut.matrim.par.2.num.24.in fin.verſ.quinimò ceſſat,& num.26.etiam in fin.verſicul.ſimiliter , neque licitus eſt receſſus,& num.41.Thom.Sanch. de matrim.lib.10.tit.de diuort. diſput.18. num.3. verſ.& ſi aliter.

5 Maritus enim,quod poſſit vxorem verberare , & verberando corrigere,dummodo non atrociter probat tex.in cap.hæc imago 33.queſt.5. voluit gloſa in cap.ſicut alterius, in verb. iudicari verſ. ſed temperari poteſt 7.quæſt.1,Hoſtien.Io.Andr.& alij omnes Canoniſtę in cap.quemadmodum de iur.iurand. Tiraquell.de leg.conub.gloſ.1. par.1.num.22. Bertazzol.conſ.228.num.14.Roland.conſ.27.num.15. lib.3.Surd.de alim.tit.7.quæſt.16.num. 4. & voluit eadem Rota vbi ſupra allegata in verſ. quinimò nec ſufficiunt verbera, & hanc diſtinctionem inter percuſſiones,& verberationes, atroces, & non atroces , vt primo caſu poſſit Thorus ſeparari , ſecundo autẽ caſu non,admiſerunt etiam, Pariſ.conſ.54.numer.7. & ſeqq.lib.4.Petr.Barboſ.in repet.rubr.ff. ſolut.matrim.parte ſecunda numero 31.& ſeqq.Thom.Sanc. de matrim.lib.10.titul.de diuort. diſput.18.nu.14. & ſeqq.

6 Reſtat igitur difficulatas,nunquid in caſu de quo agitur,ſint probatæ percuſſiones,& verbera atrocia, & immoderata,& quidem ſi ex illis ſequutus fuiſſet prætenſus abortus;Res non ſic facilè tranſiret,vt in caſu in quo conſuluit Aldobrand.conſ.71.num.53. & num. 55. ſed cum de hoc prætenſo abortu non conſtet, niſi per depoſitiones duorum teſtium de auditu à principali ſic dicente in propria cauſa cap. licet ex quadam extra de teſtib. & in his terminis Pariſ.dicto conſilio quinquageſimo quarto numero decimoſeptimo Bertazzol. conſilio 228.numero decimoſecundo in fine Roland.conſil.27.nume.11. lib.3.

7 Imò etiam, quod plenè , & concludenter conſtaret de abortu (prout non conſtat) Non ra-

men per hoc ſequeretur, quod fuiſſet cauſatus propter viri percuſſiones, niſi præcedentes percuſſiones fuiſſent etiam probatæ, cum abortus euenire potuiſſet etiam, & caſu, & culpa mulieris, & ſic ſine delicto viri, vnde, vt abortus virum afficeret, non ſolum abortus, ſed etiam cauſa abortus virum afficiens probanda erat per regulam, quod non non dicatur conſtare de delicto, niſi etiam conſtet de qualitate facti delictum inducente l. 2. §. docere ff. de vi bonor. raptor. l. 1. §. ait Prætor & ibi Bart. ff. ne quid, in flum. publ. Boſſ. in titul. de delict. numero tertio & quarto.

8 Omitto, quod in propoſita facti ſpecie conſtat plenè prætenſum abortum non fuiſſe cauſatum culpa Andreæ, cum per duos teſtes omni exceptione maiores, fuerit probata extraiudicialis confeſſio Margaritæ dicentis ſe ignoraſse abortus cauſam quare iſtis teſtibus magis credendum eſt, quam alijs deponentibus contrarium de audiru ab ipſa margarita, tum quia ſunt grauiores, & omni exceptione maiores tum etiam quia deponunt pro reo ad excluſionem delicti Boſſ. in titul. de defenſ. reor. numero ſeptimo in fine, Gabr. in titul. de teſtib. concluſ. quarta numero vigeſimoprimo libro primo Roland. conſilio 57. numero quadrageſimo octauo & 49. libro quarto Maſcar. de probat. lib. 1. concl. 496. num. 15. & 16.

9 Quod verò attinet (circumſcripto abortu) ad alias percuſſiones, & verberationes ſæpius illatas cum cingulo, dicitur eas iure reputari non poſſe atroces, & tales, vt Thori ſæperationem producere valeant in terminis, Pariſ. dict. conſ. 54. numero 9. iuncto num. 33. & 39. lib. 4. vbi, & quod plus eſt loquitur de vxore verberata cum fune, fercula, ſeu corrigia, & in fortioribus terminis Roland. in conſil. 27. num. 17. lib. 3. dixit, nec etiam ad Sæparationem Thori ſufficere percuſſionem baculi cum ſanguine ex Guidone Pap. quem allegat in tract. de præſum. numero nonageſimo primo. Quod tamen vltimum de percuſſione cum ſanguine pro nunc non firmo, cum de ſanguinolentis percuſſionibus nihil conſtet.

10 Et quod in hoc caſu non poſſint dici percuſſiones, & verberariones immoderatæ & atroces & ad Thori ſæparationem ſufficientes, percurrenda ſunt tradita per Aldobrand. in dict. conſ. 71. numer. 6. & num. 20. & ſeq. & num. 42. & num. 54. Vbi eas ſæuas & atroces verberationes eſſe reputat, ex quibus, vel ſanguis exiuit, vel in capite, facie ſeu oculo illatæ fuerint, vel cum haſta, ſeu baculo fracto in percuſſionibus, vel in pectore, ex quibus per decem dies percuſſi ſanguinē expuerint, vel in manibus, ex quibus verberata ſtetit per decem dies, quod non poterat manibus vti, aut ſimilibus percuſſionibus, quæ fecerunt percuſſam ſtare in lecto, quorum nullæ in propoſita facti ſpecie probatæ reperiuntur. Ideò, &c.

11 Et demum ut tertiæ propoſitę dubitationi reſpondeam, dato millies, quod viri immoderata ſęuitia probata fuiſſet (prout non eſt) ceſſat omnis actio ad Thori ſæparationem, cum poſtea coniuges reconciliati ſuſceperunt alium filium, & inſimul ſemper per plures annos vſq; ad diem motæ litis in vnione, & quiete permanſerunt, ſemperque & præſentes, & abſentes cum literis, & alio quocunque modo ſe inuicem beneuole tractarunt in terminis viden. Bertazzol. dict. conſ. 228. num. 12. & ſeqq. & num. 15. cum alijs per me relatis in titul. de delict. & pœn. q. 142. num. 68. & ſeqq. quos hic repetere ſuperfluum eſt, & ad id quod dicitur mulierem à viro fuiſſe in carcere priuato domi retentam, & propterea non potuiſſe unquàm reclamare ſatis bonè in facto reſpondetur.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

R. P. D. SACRATO.

ROMANA SEPARATIONIS Thori.

Lunæ 28. Ianuarij 1613.

12 FVit reſolutum ſententiam extrà Rotam latam quæ ſeparat Thorum inter Petrum, & Claricem eius vxorem eſſe reuocandam, etenim ſęuitia Petri cuius prætextu fuit lata prædicta ſententia, non viſa fuit probari, licèt enim appareant aliqua inditia ſæuitæ Petri, attamen in hac materia, quæ exiſtimatur grauis, & ardua, Specul. & alij per Pariſ. conſ. 54. num. 14. lib. 4. Natta conſ. 616. num. 1. Domini deſiderauerunt plenam, & concludentem probationem iuxtà notata per Pariſ. d. conſ. 54. num. 15 Roland. conſil. 27. nume. 10. lib. 3. Natta dict. conſil. 616. nu. 1. verſ. & in ea requiruntur Bertaz. conſ. 228 num. 5.

13 Tam circà exiſtentiam facti, Vnde teſtes patientes exceptiones minime admittuntur in hac materia Abb. in cap. 1. num. 5. de Conſang. & affin. Pariſ. dict. conſ. 54. num. 16. Natta dict. conſil. 616. num. 1. verſ. & teſtes, Bertazol. conſil. 228. num. 5. quam circa illud quod factum per neceſſe concludant ſæuitiam iuxtà trad. per Angel. conſ. 403. in fine & per Dec. conſil. 483. numero 25. cum pro hoc requirantur cauſæ non leues Thom. Sanch. de matrim. parte ſecunda libro decimo diſput. 18. numero 10. & 16. per totam.

14 Vnde non ſufficiunt verba iniurioſa, nec minæ niſi alias probetur, quod minans ſit natura terribilis, & ſolitus illas exequi Roland. conſil. vigeſimoſeptimo numero vigeſimo verſ. aut vim, & numero vigeſimoprimo libro tertio Pariſ. conſilio 54. numero 32. librò quarto Natta conſil. 616. numero 4. Bertazzol. conſ. 228. num. 15. Sanch dict. diſput. 18. num. 13.

15 Quinimo nec ſufficiunt verbera niſi alias ſint immoderata, cum ne dum liceat marito ad correctionem verberare vxorem, Bald. conſilio 176. num. 3.

num.3.lib.1. Roland. conſil.27. numero 13. & 17. lib.3.latè Tiraquel.de legib.connub.gloſ.1.num.22 ſed imò debet hoc facere, gloſ.fin. in cap. quemadmodum in fin.de iur.iuran.Bald. dicto conſilio.176. num.3.verſic.imò certe libro 1.Bertazol. conſ.228. num.14.

16 Adeò vt nec teneret promiſſio de non corripiendo tanquã contra bonos mores,& præbens cauſam delinquendi Bald.conſil.176.nu.1.lib.1.Pariſ.conſil.54.num.33.lib.4.Roland.conſil.27. numero 14. & 15.lib.3. Bertazol.d. conſ.228. num.14. & tanto minus ſufficiant prædicta, quando non ſunt reiterata Bald. conſ.176. num.3. verſ. & ſi mulier lib.1. Roland.conſil.27.num.12.lib.3.Rim.Iun.conſ.174. num.3.lib.2.

17 Probationes autem factæ pro parte Claricis, minime viſæ fuerunt ſufficere, nam dum deponunt teſtes, Petrum eſſe aleatorem,& blaſphemum, quidquid ſit de eo,an probent talem qualitatem,hoc nihil refert ad ſęuitiam cum vxore.

18 Sicut etiam non concludunt mali tractatus cum prædefuncta vxore,nam omiſſo, an bene probentur potuerunt procedere ex particulari odio,quod cum illa vxore ex particularibus Cauſis Petrus habuiſſet, de quo datur fumus ex aſſertione malę vitæ illius mulieris facta per Claricem, de qua in confrontatione.

19 Alij teſtes deponentes de verberibus datis per Petrum Clarici,ſunt de auditu: Vnde nihil probant c.tamen literis de teſtib.l.teſtium vbi Gloſa C.eodẽ titulo Pariſ.conſil.54.num.17.lib.4.tam circa factũ verberationis, quam circa immoderationem verberum, ex qua ſola immoderatione oritur ſæuitia per ſupra allegata.

20 Et quatenus vnus ex teſtibus dicit ſe audiuiſſe Claricem vociferantem, vltra quod eſt vnicus ad tex.in cap.licèt vniuerſis de teſtib.& in l. iuſiurandi C. eodem titul.vociferatio non concludit verbera Pariſ.conſ.54.num.23.lib.4.Roland.conſ.27.nu.10. lib.3.Bertazzol. conſ.228.num.13. & multominus immoderationem verberum.

21 Difficultas reducebatur ad duos teſtes deponentes de confeſſione Petri, quod ipſe appoſuerit gladium ad collum Claricis, quod videtur inducere iuſtum metum ad l.metum ff.quod met. cauſ.gloſ.in cap.dilectus de his quæ vi,vel met.cauſ. etenim fuit conſideratum,quod dictum iſtorum teſtium eſt accipiendum cum qualitate,quam deponunt,nempè, quod Petrus hoc fecerit non animo feriendi vxorem,ſed vt ab illa ſciret à quonam intellexiſſet quædam quæ ipſa Clarix protulerat contra honorem primæ vxoris dicti Petri, & ſic iſta non fuit propriè ſeuitia, cum non eſſet ordinata ad feriendum Claricem,ſed quædam ars,ſeu calliditas ad explorãdum auctorem verborum nimis impudenter pro latorum à Clarice, vnde in manu Claricis eſt magis prudenter loquendo,in futurum vitare iſtam talem qualem ſęuitiam.

22 Prædictis accedant exceptiones contra teſtes, de quibus per informantes pro Petro maxime conſiderabiles in hac materia ſeparationis Thori ex Pariſ.conſ.54. numero 16. lib.4. cum alijs ſupra allegatis.

23 Circa odium capitale, quod prætendebatur ortum ex duabus quærelis porrectis per Petrum contrà Claricem, vna ſcilicet, quod ipſa Clarix ſponte procurauerit abortum communis fœtus, altera ſcilicet quod ipſa fuerit auctrix quarundam percuſſionum cum lapidibus ab incerta perſona tempore noctis ipſi Petro factarum, fuit reſponſum, quod cum Petrus huiuſmodi quærelas minimè fuerit proſequutus, ſed imo ſtatim ab illis receſſerit viſum fuit, quod ex illis non poſſit dici natum tale odium, quod ſufficiat in materia tam graui, maxime cum ex circumſtantijs appareat, quod Petrus maximo amore proſequebatur hanc ſuam vxorem.

24 Quia tamen omnibus ſimul iunctis non deffīciunt indicia terribilitatis Petri, voluerunt Domini, quod ipſe Petrus ante reſtitutionem vxoris præſtet idoneam cautionem de illa non offendenda, & bene tractanda iuxtà trad. per Abb. in capitulo ex tranſmiſſa, numero ſecundo & tertio de reſtitut. ſpol.& in capitulo primo numero ſeptimo vt lit.non conteſt. Pariſ. dicto conſilio quinquageſimoquarto numero trigeſimoquinto libro quarto Natta conſilio 616. numero ſecundo & ſexto Roland. conſilio vigeſimoſeptimo numero decimoſexto libro tertio.

ARGVMENTVM.

Corpus delicti quomodo probatum cenſeatur in crimine furti & an, & quando ſcriptura reperta in Archiuio publico, faciat plenam probationem.

SVMMARIVM.

Corpus delicti in criminibus difficilis probationis inditijs, & coniecturis probatur, nu.1.

Furti corpus probatur inditijs,& coniecturis, nu.1.

Singula ſi non proſunt multa collecta iuuant, quando ſumus in delicto difficilis probationis, numero tertio Præſertim vbi non agitur de condemnando, ſed de inquirendo.

Præſumptiones hominis admittuntur in caſu, vel in crimine,in quo præſumptiua admittitur probatio, num.4. Vbi etiam an ſufficiant duæ præſumptiones, vel requirantur plures.

Indubitatum inditium ſufficit ad condemnationem, nu.5.

Furti corpus probatur ex fractura oſtij, vel muri, nu.6.

Furtum non cenſetur probatum ex fractura oſtij, vel muri, niſi probentur res quæ ſubtractæ dicuntur fuiſſe in loco fracturæ, numero ſeptimo fallit quando

querelans eſt vir bonæ famæ item fallit quia ſatis eſt probare quod ſemel in loco fracturæ fuerint res ſubtractæ a.num.7.

Furtum non probatur per fracturam oſtij, niſi etiam fuerit probata reum furatarum identitas quod an verum ſit,nu.8.& ſeqq.& num.14.

Teſtes inſtrumentarij non reprobant inſtrumentum, niſi probetur eos fuiſſe illos qui ſunt deſcripti in inſtrumento,nu.8.& num.14.

Furtum probatur coniecturis,nu.9.

Fuerit pœna habet locum etiam quod perſona illius cui res ſubtracta eſt ſit ignota,nu.9. & nu.14.

Citatio non eſt neceſſaria in proceſſu informatiuo,num.10

Citatio ſuppletur per præſentiam patris,nu.10.

Scriptura reperta in Archiuio plenè probat, etiam quod non ſit confecta manu notarij, nec in forma probanti, num.11.

Liber rationum continens plures partitas, quarum aliqua verificentur præſumitur etiam verus in alijs partitis,num.12.

Scriptura reperta in Archiuio non ſolemnis probat etiam in criminalibus,nu.13.

Delictum non probatur per ſcripturam. Declara vt numero 13.

Identitas rei non præſumitur in criminalibus ad incluſionem,delicti num.14.

Furti corpus probatur per publicam vocem,& famã,n.15

Teſtes probantes famam non eſt neceſſe quod dicant à quibus audiuerint quando fama ortum habuit ex pluribus veriſimilibus,& probabilibus coniecturis,numero decimoſexto.

CONSILIVM CLVIII.

1 IN hac Papien. Sacrilegij licèt adeò magiſtraliter & luculenter alij Excellentiſſimi DD.I.C. in ſuis duplicatis allegationi ſcripſerint, vt illis nihil addi, aut minui poſſe facile crediderim, vt tamen cui parere debeo obtemperem pauca nonnulla in medium afferam quibus ni fallor, eorum ſententia clarior reddetur præmittendo in primis nonnulla veriſſimas,& receptas Doctorum opiniones, quarum prima eſt, quod in delictis, quæ ſunt difficilis probationis, illius corpus, inditijs,& conicturis probatam, plene, & concludenter dicitur probatum ſecundum Boſſ.in titul.de delict.num.20.Gabr. lib.7. concluſ.16.num.14.Clar.in pract.§.final. queſt.66. in princ.Menoch.de præſumpt. lib.1. quæſtione 58. num.2.

2 Secunda eſt concluſio, & ea quidem in ſpecie, de qua agitur videlicet in crimen furti(Sacrilegium enim iſto caſu, furtum eſſe dubitandum non eſt ex traditis per Berber.in pract.par.1. rubr.15. num.4.) Quod furti corpus coniecturis probatur Bart. in l.ſi quando ad fin. num. quarto in fin. C. vnde vt Grat. conſ.94.num.11.& ſeq.& num.21.& ſeqq. libro 2. vbi de communi Petra ſancta ſing.8.numero primo vbi etiam de communi pract.Conrad.rubr.de furib. numero 14.ante fin.verſicul.& cum præmiſſa Bonif. in tract. de furt. §. vel etiam vſus numero 35.verſiculo quæ tamen probatio, & numero 53. Cardinal. Tuſch.pract.concluſ.in verb.furtum concluſion.558 num.3.

3 Tertia eſt concluſio quod quando ſumus in caſu, vel crimine difficilis probationis, tunc ſi non proſunt ſingula, multa iuuant & plura etiam imperfecta coniunguntur ad faciendam plenam probationem,Rom.conſ.7.num.3.Marſ.conſil.44.numer.10. Aym.conſ.73.num.19.& ſeq.Grat. conſ.104. num. 15.& ſeq.lib.1.titul.de probat. concluſ 1. nume.30. & numero 32.Menoch.de præſumpt.lib.1.quæſtion. 40.nu.13.& quicquid alij aliter ſenſerint, ita a Doctoribus receptum eſſe taſtatur Petrus Barboſ. in repet.l.1.in princ.par.1.num.81.ver.aduerſus,quos facit,& num.82.ff.ſolut.matrimon. qui omnes Doctores loquuntur etiam, quod agatur de condemnando. Verum vbi agitur ad effectum inquirendi, prout in caſu noſtro res videtur indubitata, vt per Gabriel.ad concl.1.num.28.Menoch.dict.q.40.nu. 9.& Honded.conſ.292.num.6.lib.1.

4 Quarta ſit concluſio, quod pariter quando ſumus in caſu,vel crimine in quo præſumptiue admittitur probatio, tunc admittuntur non ſolum præſumptiones iuris,ſed etiam hominis ſecundum,Dec. in cap.tertio loco numer.57.in fine extra de probat. Abb.in cap.afferte poſt num. 5. extra de præſumpt. Boſſ.in tit. de conuinctis,num. 20. & 21. & in titul. de partu ſuppoſito,num.34.Ioſeph.Ludou.conc.45. in 5.ampliat.Menoch.de præſumpt.lib.1. quæſt.58. num.2.& ſeq.vbi alios refert & licet non ignorem hanc concluſionem habere aliquos contradictores, Vbi tamen præſumptiones ſunt plures, quam duæ, res tranſit ſine difficultate, etiam quod tales præſumptiones non fuerint vehementes, & violentæ ſecundum Menoch.de præſumpt.lib.1.quæſtion.40. num.10.Ioſeph.Ludou.concluſ.46. verſ. ſit amen & eſt ratio quia plura dubitata inditia faciunt vnum indubitatum ad condemnandum ſufficiens Bald. in l.fin.num.2.verſ.ſed quando,& verſ.item ponit C.de probat.igneus in l.excipiuntur numero trigeſimo & ſeqq.ff.ad Syllanian.Brun.de indit.& tortur.parte prima quæſtione quarta nume.tertio verſ.quandoq; tamen & num.5.

5 His præmiſſis concluſionibus non videtur hæſitãdum quin in propoſita facti ſpecie adſint nedum inditia & coniecturæ,ſed etiam concludentiſſimæ probationes corporis delicti de quo agitur, & ſic de exiſtentia corporum ſanctorum,de quibus quæritur præſertim cum preſuppoſito,quod negari non poteſt quod ſimus in caſu difficilis probationis tum ratione temporis, Hiſtoriæ enim ſcriptura in Archiuio reperta, tabella antiquiſſima in Sacriſtia exiſtens, Publica vox, & fama, liber etiam antiquiſſimus in domo Marcum Antonij Orij repertus, euidentia loci cum relatione peritorum, Addo tractatum ab inquiſitis confeſſatum de perquirendo

corpora

corpora Sanctorum in loco ſimulatæ ſepulturæ, inuentum lapidem cum ſigno Thau iuxtà deſcriptionem in ſcriptura Archiuij contentam, ceſſationem operariorum ab opere de die tempore quo veriſimiliter dictus lapis fuit inuentus Depoſitionem Sacriſtæ, quod in teſtauratione Eccleſię fuerunt inuenta Corpora Sanctorum ſecundum, quod erant deſcripta in dicta tabella, & alia pleraque ex proceſſu reſultantia, & reſpicientia non ſolùm delinquentes, ſed etiam delictum. Omnia ſimul ſaltim iuncta adeò rem claram, & indubitatam ante oculos Iudicis ponunt, vt aliter credere non valeat. Ex indubitato autem inditio poſſe ad condemnatio nem deueniri dubitandum eſt iuxtà ea, quæ ſcripſit Aretin. in cap. tertio loco, num. 17. & 18. de probat. cum alijs per Boſſ. in tit. de conuict. nu. 27.

6 Verùm id quod in præſenti cauſa omnem tollit difficultatem eſt quod inter præmiſſas coniecturas, ſeù præſumptiones adſunt nonnullæ, quæ per ſe ſolæ delicti corpus, & exiſtentiam Corporum Sanctorum ſufficienter probant, & primo euidentia loci cum relatione Peritorum, oculari enim inſpectione apparet terram fuiſſe excauatam in loco in quo eam excauare neceſſe non erat, prout conſtruenda ſimulata ſepultura. Ex hac autem ſola excauatione, & ſic ex fractura loci ex quo dicuntur Corpora Sanctorum ſubtracta etiam pro nunc circumſcripta relatione peritorum furtum, & furti corpus in genere probari. Dixerunt Bart. in l. ſi quando in fin. num. 5. C. vnde vi Petra Sancta ſingul. 8. num. 1. Grammat. conſ. criminal. 14. num. 2. & conſ. 41. num. 2. in fine, Natt. conſ. 47. poſt num. 5. Vulpell. conſ. 247. num. 7. verſ. Vnde meritò. Addita autem peritorum relatione res clarior redditur.

7 Nec obſtat ſi dicatur fracturam non probare furtum, niſi probetur res, quæ ſubtractæ dicuntur fuiſſe in loco fracturæ. Quia vltrà quod ad effectum inquirendi quandò præſertim querelans eſt vir bonæ famæ hoc probare non ſit neceſſe ſecundum Grat. conſ. 45. num. 27. & 28. lib. 2. & conſ. 10. num. 8. in fine, & ſequen. eodem lib. Adhuc in præſenti caſu ſatis dicitur probatum eo loci fuiſſe Corpora Sanctorum per coniecturas, & inditia, ſtante difficultate probationis ex prællegatis. Nec eſt neceſſe probare quod tempore fracturæ fuiſſent in dicto loco, cum ſatis ſit ſemel ibidem fuiſſe repoſita, Grat. reſponſ. 94. num. 26. verſ. Vltimo non obſtat, & num. 27. & conſ. 95. num. 28. verſ. & prædicta, & num. 29. & conſ. 87. num. 8. lib. 2. cum alijs per Maſcard. de probat. lib. 2. concluſ. 829. num. 5.

8 Nec etiam obſtat, quod dicatur fracturam minimè probare exiſtentiam Corporum Sanctorum, & ſucceſſiuè furtum, cum non ſit probata eorum identitas ad ſcripta per Abb. Dec. & Aym. in locis relatis per Maſcard. de probat. lib. 1. concluſ. 496. num. 5. & 6. Abbas enim, & Decius etiam per Aymon. relati ad probandum hanc prætenſam identitatem, non faciunt ad propoſitum, quia non loquuntur in crimine furti, ſed in crimine falſi, dicuntque quod teſtibus inſtrumentarijs reprobantibus inſtrumentum minimè creditur, quod ſint illi idem, qui ſunt deſcripti in inſtrumento, quia poſſunt reperiri plures homines habentes vnum, & idem cognomen, & patriam. Quod non contingit in caſu noſtro in quo certum eſt non reperiri alia Corpora Sanctorum eiuſdem nomini cotum, quæ ſurrepta dicuntur.

9 Immo dum Aymon. præſupponit furtum non per coniecturas probari poſſe loquitur contrà communem omnium Doctorum, quos ſupra retuli, & aliorum ſententiam, & ſic in hoc non dicit verum, prout nec etiam verum dicit, dum præſupponit non poſſe de furto agi ad inſtantiam alicuius, niſi is probauerit res quas dicit ſibi ſubtractas, ad ipſum pertinere iure dominij, vel quaſi cum pariter, & incontrarium ſit communis opinio Doctorum dicentium de furto poſſe procedi contrà furem, etiam quod perſona illius, cui res ſubtracta eſt ignota ſit prout eſt tex. in l. falſum, §. qui alienum, ff. de furt. Bald. in auth. ſed nouo iure, num. 7. verſ. ſed quid ſi apparet, C. de ſeru. fugit. Angel. in l. 1. §. interdictum, num. 2. ff. ſi pars hæreditatis petatur; Clar. in pract. §. final. quæſt. 4. verſ. quinimò dicit Angelus, & benè aduertit Marſilius allegatus per Aym. vbi ſupra ſingul. 275. in fine.

10 Multò minus obſtat quod dicatur peritorum relationem non fuiſſe approbatam à Iudice, quia contrarium conſtat in proceſſu, vt benè deduxit Excellentiſſimus Dominus ſcribens in ſuis ſecundis allegationibus in verſ. reſpondetur de hoc. Et quod periti non fuerint electi de conſenſu partium nihil refert, tum quia in proceſſu informatiuo pars non citatur ad tradita per Clar. in pract. §. final. quæſt. 11. verſ. Item quæro, & communiter practicatur. Tum etiam quia loci viſitatio fuit facta præſente Prepoſito Monachorum, & à Iudice interrogato quid ad præmiſſa reſpondeat? Quæ quidem præſentia citationis vim habet auth. ſed ſi quis, C. de teſtib. gloſſ. in cap. 2. in verb. monendus, & ibi Bald. poſt num. 13. Butr. num. 10. in princip. & Fœlyn. num. 16. extrà de teſtib. Bart. in l. ſi quando num. 3. & ibi Alber. num. 5. Paul. de Caſtr. num. 1. Salycet. ante num. 1. C. eodem.

11 Secundo Sanctorum Corporum exiſtentia concludenter probatur ex ſola ſcriptura reperta in Archiuio cuius verba clara ſunt. Scriptura autem in Archiuio reperta, quod plenè probat eſt deciſio Caputaq. 3. num. 10. par. 2. & quod inducat notorium ſcripſit, Rom. conſ. 350. num. 20. Gozzad. conſ. 98. num. 22. cum alijs per Oſaſch. deciſ. Pedemont. 69. num. 1. & ſeqq. Vbi loquitur etiam, quod ſcriptura non ſit manu Notarij confecta, nec in forma probanti.

12 Quod, & eò magis dicendum eſt procedere in caſu noſtræ ſcripturæ in Archiuio repertæ, in qua plura alia Sanctorum Corpora in ea deſcripta verificata fuere, intrat enim tunc illa concluſio, quod ſcriptura continens plura capitula, ſeù partitas, vbi aliàs non probaret. Probat tamen ſi ex dictis partitis,

tis, vel Capitulis aliquæ verificentur etiam quod agatur de magno præiudicio ſecundum Aretin. in §. actionum autem, numero octuageſimoſecundo, inſtitut. de action. Vbi teſtatur, ita aliàs de facto fuiſſe ſeruatum Grammat. conſil. ciuil. 158. num. 3. Vbi alij referunrur Gabr. libro primo, titul. de præſumpt. concluſ. 5. numer. 1. Vbi de magis communi, & practicata opinione, quod, & idem dixit Rota diuerſ. deciſ. 813. numero decimoquinto, & ſeqq. par. 1.

13 Nec obſtat, quod ſcriptura reperta in Archiuio non ſolemnis, non ſit admittenda in criminalibus ex Maſcard. in concluſ. 973. numer. 54. poſt Iaſon, & Aymon. in locis per eum relatis. Iaſon enim, & Aymon. ſic vt ſupra per eum citati hoc non dicunt, ſed ſolum dicunt, quod vbi agitur de crimine, tunc crimen non probatur per ſcripturam, & ſic vt aduertit Aymon. Iaſon. non fundat ſe in non ſolemnitate ſcripturæ, ſed quia crimen, nec etiam per publicum inſtrumentum probatur, prout etiam benè aduertit Dominus ſcribens in ſuis ſecundis allegationibus. Dixi etiam. Ego in mea practic. in tirul. de reo confeſſ. & conuict. quæſtio. 84. numero ſexto. Et tamen delicti corpus, hoc eſt cadaueris occiſi cum vulneribus in eo repertis exiſtentiam per Notarij ſcripturam probari voluit, Fœlyn. in capitulo cum in Eccleſijs poſt numer. 2. de maiorit. & obed. Addentes ad Salycet. in l. contrà negantem, num. 1. littera A. ad med. additionis, C. ad l. Aquil.

14 Multò minus obſtat, quod dicatur probandam eſſe identitatem rei ſuper qua aſſeritur patratum eſſe delictum ſecundum Abbatem in capitulo cum Ioannes Hæremita column. final. poſt numer. 16. in fin. de fid. inſtrumenr. & Dec. in conſil. 101. quos in propoſito refert Maſcard. de probation. libro primo, concluſ. 496. numero quinto, & ſexto. Vbi ampliùs ex Aymon. quem allegar in conſilio 244. numero ſecundo. Subdit in criminalibus ad excluſionem delicti non præſumi identitatem. Quod, & idem voluit Corn. in conſil. 233. & conſil. 277. libro tertio pariter per Maſcard. relatus Doctores enim præallegati, ſi eorum dicta ſingulariter inſpiciantur, aut non faciunt ad propoſitum, aut non dicunt verum, Abbas enim in dicto capitulo cum Iohannes, & Dec. in dicto conſ. 101. dicunt, quod quandò agitur de reprobatione inſtrumenti, facienda per teſtes inſtrumentarios, Tunc probanda eſt identitas perſonarum, & teſtium inſtrumentariorum, & eorum, qui inſtrumentum reprobant, cum poſſit eſſe, quod plures reperiantur eiuſdem nominis, & cognominis, & patriæ, & tamen non ſint eædem perſonæ in ſubſtantia. Quæ dubitatio non cadir in caſu noſtro, in quo Sanctorum pluralitas non erit præſumenda ſic, & Aymon. in dicto conſ. 244. dum præſupponit corpus delicti in furto non pro-
* bari coniecturis loquitur contrà communes Doctorum opiniones, & contra veritatem, & ampliùs dum vult deſtruere inquiſitionem formatam contrà illum furem eò quia non fuerat probatum pecunias ſubtractas, ſpectare ad accuſatorem iure dominij, vel quaſi pariter loquitur contrà communes re-
* gulas, & traditiones Doctorum volentium furtum committi, & furti actionem intrare etiam quod quis ſubtrahat res, quas ignorat ad alium ſpectare iure Dominij, vel quaſi, prout eſt tex. in l. falſus, §. qui alienum, ff. de furt. Bald. in auth. ſed nouo iure, num. 7. verſ. ſed quid ſi apparet, C. de ſeru. fugit. Ang. in l. 1. § interdictum, num. 2. ff. ſi pars hæreditatis petat. Iodoch. in pract. criminal. cap. 112. rubr. de expilat. hæred. num. 3. & 4. Anton. Gomez. de
* delict. cap. 5. rubr. de furt. numer. 2. Vbi de communi.

15 Tertio furtum in caſu noſtro probatum eſſe per publicam vocem, & famam, & illam quidem vehementem, & inconcuſſam, totus proceſſus eſt plenus, & ex hac ſola fama furtum probari communiter apud Doctores receptum eſſe, non credo poſſe dubitari, & præſertim videre eſt apud Gratum in conſil. 94. num. 16. in fine, & conſ. 95. num. 12. verſ. accedit, & num. 13. & ſeq. & conſ. 97. num. 4. Vbi ampliat etiam quod agatur de magno furto lib. 2. Blanch. de indit. num. 2. & ſeqq. & nu. 18. Foller. in pract. criminal. in verb. capiat informationem, num. 3. Boniſ. de Furt. §. 2. num. 3.

16 Nec facit ſi diceretur hic famam non eſſe concludenter probatam cum teſtes nō nominent eos à quibus audiuerunt. Vbi enim fama ortū habuit ex pluribus veriſimilibus, & probabilibus coniecturis, vt in caſu noſtro, tunc teſtes illam probant etiam quan do non nominent eos à quibus ſic audiuerint ex allegat. per Ferrantem Gargia reum conſ. criminal. diuerſ. 216. & 77. lib. 1. Hieronym. de Monte in tract. de finib. regen. cap. 59. num. 9. Maſcard. de probat. lib. 2. concluſ. 49. num. 20. ſufficit enim iſto caſu teſtes de fama publica deponentes dicere ſic dici audiuiſſe vt per eundem Hieronym. de Monte cap. 59. num. 5. Caputaq. deciſ. 7. part. 2. & deciſ. 208. poſt num. 7. eodem part. 2. Paul. Granut. Theorem. 22. num. 6.

Res ad huc in deciſa pendet. Sed vt audio querelati fuerunt moniti ad comparendum in Vrbe coram Auditor. Camer.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

ARGVMENTVM.

Confiſcari an, & quando poſſint bona fideicommiſſaria, ſeù prohibita alienari, & quid ſi prohibitio non eſt perpetua, ſed ad tempus facta filio durante minori ætate. An tunc ſaltim legitima, & trebellianica tranſeat in Fiſcum, pręſertim ſi filius ante delictum non conqueſtus eſt de prohibitione alienationis, ſeù one-

re

re legitimæ adiecto, & hinc ſumpta occaſione bonè diſcutitur; An ius petendi ſupplementum legitimæ, & reijciendi onus ab ea, ſit tranſmiſſibile ad hæredes, & quos?

SVMMARIVM.

Vſusfructus confiſcari non poteſt, quando bona ſunt fideicommiſſaria cum prohibitione alienationis, num. 1. & num. 30.

Legitima, & trebellianica confiſcari poteſt, etiam quod bona ſint fideicommiſſaria, & alienari prohibita, num. 2. & ſeq. & num. 20. Vbi ampliatur etiam quod filius delinquat in minori ætate, & num. 41.

Trebellianica filijs primi gradus prohiberi non poteſt, nu. 3. contra num. 15.

Trebellianica prohibita non cenſetur, niſi expreſſè dicatur, num. 4.

Trebellianica non cenſetur prohibita filijs primi gradus per generalem prohibitionem alienationis, num. 5. & num. 11. & ſeqq. Vbi de materia, & num. 14. & 15. contra num. 32.

Legitima confiſcari non poteſt quando prohibitio alienandi ad certum tempus filio facta eſt, num. 6. licèt alij contra num. 16. & num. 33. Declara primò dummodò talis prohibitio fuerit facta durante minori ætate, ſecus ſi poſteà, vtputà vſquè ad quadraginta annos, num. 7. & num. 17. & ſeqq. Vbi quod iſto caſu talis prohibitio non valet, & durante minori ætate, & num. 22. 34. & ſeq. Vbi de materia. Declara ſecundo dummodo teſtator exprimat cauſam imbecilitatis propter minorem ætatem, num. 8. aliàs ſecus, num. 25. & ſeqq. Vbi benè declaratur materia contra nu. 36. Declara tertio dummodo imbecillitas filij parùm induſtrioſi conſtet aliunde quàm ex patris aſſertione, num. 9. & num. 29.

Clauſula, vt bona remaneant in familia adiecta prohibitione alienationis operatur tacitum fideicommiſſum, non ſolùm in caſu alienationis, ſed etiam mortis, num. 12. & num. 21.

Prohibitio alienationis non cenſetur facta per clauſulam, vt bona remaneant in familia, num. 12. & 13.

Specialia plura non ſunt multiplicanda, num. 13.

Legitima onus adiectum à patre non cenſetur approbatum a filio per ſimplicem aditionem hæreditatis abſquè proteſtatione, ſed requiritur ſpecialis, & expreſſa approbatio, num. 23. & 24.

Ratio vnica, cum alia reddi non poſſit cenſetur expreſſa in diſpoſitione, num. 28.

Vxor relicta vſufructuaria à marito, delinquente marito reaſſumit totum vſumfructum, & non alimenta ſolùm, & ſic vſusfructus non tranſit in Fiſcum, nu. 31.

Prohibitio alienationis non dicitur oneroſa etiam adiecta clauſula, quod bona remaneant in familia, num. 37.

Legitima confiſcari an poſſit, quando à patre in ea fuit adiectum onus, & filius ante delictum non reclamauit, num. 38. & ſeqq. omnibus.

Legitimæ ſupplementum petendi ius, An tranſeat in Fiſcum quando filius ante delictum non contradixit, nu. 38. & ſeqq. omnibus.

Legitimæ ſupplementum petendi ius, An tranſeat ad hæredes, num. 38. & ſeqq. omnibus.

Confiſcari poſſunt omnia ea, quæ tranſeunt ad hæredes extraneos, num. 45.

Ius deliberandi, & adeundi hæreditatem, & dicendi nullum teſtamentum patris, An, & quando tranſeat in Fiſcum, num. 47. 52. & 61.

Fiſcus an ſit propriè hæres, vel impropriè, & an loco hæredis extranei habeatur, num. 51.

CONSILIVM CLIX.

PERVINIVS Coſta obijt de anno 1592. condito teſtamento, ac hærede Ioſepho eius filio infante ſub certis conditionibus inſtituto, qui de præſenti anno appenſatè homicidium commiſit. Quæritur pro veritate, An Fiſcus de bonis hæreditatis prædictam legitimam, trebellianicam, & vſumfructum detrahere valeat non obſtante ſuperuiuentia Tarquinij in caſu mortis ſubſtituti, & prohibitione alienationis omnium bonorum per certum tempus, vt legitur in teſtamento.

1 Illuſtriſſime Domine, vt pro veritate reſpondeam propoſitæ dubitationi. Quoad vſumfructum Fiſcum nullum in eo ius prætendere poſſe facilè exiſtimarem ſtante fideicommiſſo vna cum prohibitione alienationis, Gabriel. lib. 7. concluſ. 24. num. 3. & num. 5. & 6. Clar. in pract. §. final. quæſt. 78. verſ. Item quæro nunquid Roland. conſ. 98. per tot. lib. 2. Gabriel. conſ. 73. num. 4. lib. 2. & conſ. 123. per tot. lib. 1. Sfortia Odd. conſ. 53. num. 1. & ſeqq. Quorum opinio abſquè dubio magis communiter recepta eſt, quicquid ſecus dixerit Alciat. in conſ. 783.

2 Quo verò ad trebellianicam, & legitimam, quod non obſtante quacunquè teſtatoris prohibitione poſſit filius hæres inſtitutus ex bonis fideicommiſſarijs, & alienari prohibitis illas detrahere, & conſequenter tranſeant in Fiſcum voluerunt Gigas de crimin. læſ. maieſtat. lib. 2. titul. de pœn. quæſt. 15. Natt. conſ. 518. num. 33. & ſeqq. lib. 3. Roland. conſil. 31. num. 28. & ſeq. lib. 1. & conſ. 98. num. 21. lib. 2. Clar. in pract. dict. quæſt. 78. verſ. Item quæro nunquid propè fin. Hippol. Riminal. conſ. 50. nu. 70. & ſeqq. lib. 1. & conſ. 131. num. 10. & ſeqq. lib. 2. Et in hac parte ſentio pro Fiſco.

3 Et licèt non ignorem prædictæ concluſionis veritatem pendere ab illa altera ſatis controuerſa quæſtione, An ſcilicèt Trebellianica poſſit filijs primi gradus à teſtatore prohiberi, prout omiſſis alijs Doctorum authoritatibus partem negatiuam amplexus eſt Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 7. titul. 11. * num. 6. Vbi teſtatur de communi, & ſeruata opinione poſt alios plures quos allegat concordantes.

4 Adhuc tamen admiſſa contraria affirmatiua opinione ceſſat in propoſita facti ſpecie omnis dubitatio,

Digitized by Google

tio, cum in teſtamento, de quo agitur nulla fuerit facta expreſſa trebellianicæ prohibitio, prout ſic expreſsè eam fieri debere probat textus in §. ſi verò expreſſim in authen. de hæredib. & Falcid. & in auth. Sed cum teſtator ad l. falcid.

5 Et quicquid ſecus ſit in prohibitione alienationis facta in legatis particularibus in prohibitione tamen alienationis vniuerſæ hæreditatis, & præſertim in filijs primi gradus quod non cenſeatur prohibita trebellianica ex prohibitione alienationis omnium bonorum plenè conſuluit, Roland. viden. conſ. 9. num. 9. & ſeq. lib. 4. Pariſ. conſil. 43. num. 25. lib. 3. Ripa in primo reſponſo, num. 4. & ſeq. titul. ad trebellian. lib. 2. Quos & alios refert idem Mantic. Vbi ſupra tit. 12. num. 22. & num. 29. teſtatur de veriori opinione, eamquè à contrarijs defendit.

6 Et quoad legitimam res videtur tranſire cum minori difficultate. Nam quamuis pariter non ignorem contra Fiſcum facere prohibitionem alienationis factam filio inſtituta ad tempus. Quo caſu vti fauorabilis ipſi filio non videtur reijcienda tāquam onus legitimæ impoſitum, ſed valida ſit, & ſecunda, & conſequenter ea in Fiſcum non tranſeat, prout voluere Boſſ. in tit. de bonorum publicat. nu. 41. Clar. in practic. §. final. quæſt. 78. verſ. Item quæro nunquid in fine, Thob. Nonius conſ. 97. num. 5. & 6. Bero. quæſt. 87. per totam, & alibi paſſim, & communiter Doctores.

7 Eſt tamen primo aduertendum quod præmiſſa concluſio procedit quando talis prohibitio ad tempus eſt facta à Patre propter filij imbecillitatem, quia ſcilicèt ipſum cognouit parum induſtrioſum, & minus aptum ad ſua bona conſeruanda. Et proptereà prædicti Doctores dicunt eam non eſſe oneroſam, ſed ipſi filio fauorabilem, Dùm alienationem prohibent vſquè ad completam ætatem annorum xxv. ſeu xxx. ſecus ſi pro vlteriori tempore, vtputa quadraginta annorum, vt in caſu noſtro, quia tunc prohibitio dicitur oneroſa, & non facta fauore filij, ſed ſubſtitutorum in caſu alienationis, & conſequenter nulla proſus, & inualida eſt in terminis, Menoch. videndus conſ. 57. num. 8. & ſeqq. & poſt num. 15. verſ. Non obſtant. lib. 1.

8 Prætereà, & ſecundo ad hoc vt talis prohibitio etiam legitimam comprehendat non ſolùm eſt neceſſe, vt fiat propter filij imbecillitatem, & eo quia non eſt induſtrioſus, & aptus ad conſeruādum bona ſua, ſed etiam neceſſe eſt, quod hanc cauſam teſtator exprimat in teſtamento, & aliàs non valet, vt videre eſt apud Paulum de Caſtro, qui originaliter, in hac materia allegatur in l. filius familias, §. Diui Seuerus, num. 3. & 4. ff. de leg. 1. & in conſ. 77. num. 2. verſ. Tamen dico non eſſe verum lib. 1. Paul. de Monte Pico in repet. l. in quartam, num. 122. & ſeq. ff. ad l. falcid. Ferdinand. Loazes in repet. dict. §. Diui Seuerus, num. 22. in fine, Alciat. in l. cum proponas, num. 9. C. de pact. Catel. Cotta in memoral. in verſ. filius grauatus à Patre in fine, Michael Craſſ. in tractat. vltim. volunt. §. legitima, quæſt. 38. num. 16. Gabriel. lib. 6. tit. de legitima, concluſ. 1. num. 21. nec diſſentit, Roland. conſil. 98. num. 28. in fine lib. 2.

9 Demum, & tertio ſola Patris aſſertio, non ſufficit niſi aliunde conſtet de veritate aſſertionis paternæ, vt videre eſt, apud Alciat. in dict. l. cum proponas, num. 9. C. de pact. & in conſ. 635. num. 1. Menoch. dict. conſ. 57. num. 12. in fine, & num. 16. Vbi proptereà non ſine ratione reprobat, Paul. de Monte Pico contrarium dicentem in repet. dict. l. in quartam, num. 123. ff. ad l. falcid. Hippolit. Riminal. conſ. 50. num. 84. lib. 1.

Concludo itaquè quoad vſumfructum Fiſco nullum ius competere. Quo verò ad legitimam, & trebellianicam non ſubſtituto, ſed Fiſco applicandam eſſe, ſaluo ſemper meliori, & peritiori Iudicio, & ita vt ſupra pro veritate reſpondi.

In eadem cauſa ſecundum reſponſum.

10 DIxi aliàs in bonis Ioſephi Coſtæ in contumaciam pro homicidio condemnati Fiſco ius competere ſuper trebellianica, & legitima hæreditatis paternæ non obſtante fideicommiſſo, & prohibitione alienationis, de quibus in teſtamento Peruinij ſui Patris. Et quoad trebellianicam ea mouebar ratione, quia etiam admiſſa opinione eorum, qui dixerunt filijs primi gradus poſſe eam prohiberi. Non tamen prohibita reperiebatur ſaltim expreſsè iuribus aliàs allegatis.

11 Reſpondent preſtātiſſimi Domini exaduerſo ſcribentes ſatis trebellianicam cenſeri prohibitam ex prohibitione alienationis facta Ioſepho præſertim per verba vniuerſalia omnium, & quorumcumque bonorum, & addita clauſula, vt bona perpetuo remaneant in agnatione, & familia, & ad id, & iura, & Doctorum plures authoritates allegant. Quibus iam alias fuit reſponſum, & dictum quod non procedunt in filijs primi gradus, Quibus per prohibitionem alienationis nullo pacto cenſetur prohibita trebellianica ſecundum cōmunem, de qua per Bald. Roman. Rip. Pariſ. Blanch. & alios quos in propoſito refert, & ſequitur Mantic. alias allegatus in tractat. vltim. volunt. lib. 7. cap. 12. num. 20. 21. & 22. inter quos Pariſ. in conſ. 43. num. 22. & ſeqq. loquitur etiam quando prohibitio eſt facta legatarijs, vel fideicommiſſarijs, & ita etiam ampliat, & declarat idem Mantic. vbi ſupra num. 20. verſ. Aduertendum vbi firmata concluſione, quod per prohibitionem alienationis factam fideicommiſſarijs cenſeatur hæredi prohibita trebellianica, ſubdit poſteà nu. 22. hoc non habere locum in liberis primi gradus.

12 Vltra quod Doctores omnes, qui volunt ex prohibitione alienationis cenſeri prohibitam trebellianicam aperte loquuntur in expreſſa alienationis prohibitione, non in tacitam reſultante, ex clauſula vt bona remaneant in familia. Hæc enim clauſula, de ſe ſola nullam inducit alienationis prohibitionem,

ſed

ſed adiecta generali, & expreſſæ prohibitioni operatur tacitum fideicommiſſum, non ſolùm in caſu alienationis, ſed etiam mortis, Secundum communem Doctorum ſententiam de qua per Oſaſch. deciſ. Pedemont. 49. num. 14. Cephal. conſ. 134. num. 25. & ſeqq. lib. 1. Clar. in pract. §. final. quæſt. 78. ſub verſ. Item quæro Menoch. de arbitr. caſ. 496. nu. 9.

13 Verùm quod ex eadem clauſula inducatur trebellianicæ prohibitio. Quamuis inducatur tacitum fideicommiſſum, & tacita alienationis prohibitio, vt ex præallegatis Doctores non dicunt. Et ſi dicerent, eſſet multiplicare plura ſpecialia, plura tacita, & plura præſumpta; Vnum ſcilicèt quod ex alienationis expreſſa prohibitione trebellianica cenſeatur prohibita, & aliud quod ex illa clauſula tacitè dicatur inducta prohibitio alienationis contra regulam l. 1. C. de dot. promiſſione, & in l. cum poſt, §. gener. ff. de iure dotium. Quod ſi expreſſa alienationis prohibitio non inducit prohibitionem trebellianicæ quoad filios primi gradus, vt probaui; Multò minus hoc operabitur tacita prohibitio reſultans ex clauſula, vt bona remaneant in familia, ne plus operetur tacitum quàm expreſſum.

14 Nec obſtat quod Pariſ. ex aduerſo allegatus in conſ. 126. num. 34. lib. 1. dixerit per prohibitionem alienationis cenſeri prohibitam trebellianicam etiã filijs primi gradus. Nam contrarium apertè conſuluit idem Pariſ. in conſ. 43. num. 25. lib. 3. & contra Pariſ. in d. conſ. 126. ſtat communis opinio ex relatis per Mantic. vbi ſupra num. 22. Qui in ſpecie reprobat Pariſ. ex aduerſo allegatum.

15 Et aduertendum quod non dico filijs primi gradus trebellianicam non poſſe prohiberi, prout contrarium verius eſſe DD. ex aduerſo ſcribentes pluribus Doctorum authoritatibus defendere conantur. Sed bene dico, quod per ſimplicem prohibitionem alienationis non cenſetur filijs primi gradus prohibita trebellianica. Quæ inter ſe multum diuerſa ſunt. Et donec non adducantur Doctores grauiſſimi tenentes in puncto contrarium eius, quod ſcripſit Mantica in loco præallegato, nunquam crederem ab illius opinione diſcedendum, Tùm propter magnam authoritatem, tùm etiam quia exactiſſimè vltra omnes alios materiam hanc pertractauit.

Et hæc quoad trebellianicam.

16 Quod verò attinet ad legitimam, in qua nulla mihi videtur difficultas. Dicebam quod etſi per prohibitionem alienationis ad tempus vſque ad vigintiquinque, vel ad plus vſque ad triginta annos cenſeatur etiam prohibita legitima, taliſque prohibitio à iure valida reputaretur, vti minori propter eius imbecillitatem vtilis, & oneroſa prout dicunt plures Doctores ex aduerſo allegati. Quamuis non deſint etiam non modicæ authoritatis, Iuris Conſulti, qui contrarium teneant, vt videre eſt apud Ripam in l. filius familias, §. Diui, num. 28. ff. de legat. 1. Aretin. in conſ. 19. Natta conſ. 528. num. 1. & ſeqq. Hieronym. Gabr. conſil. 184. num. 8. & ſeq. lib. 1. Alioſque relatos per Anton. Gabriel. lib. 6. tit. de legitima concluſ. 1. num. 21. & per Menoch. conſ. 57. num. 13. lib. 1.

17 Vbi tamen hæc prohibitio non eſt facta propter imbecillitatem minoris ætatis, ſed ad longius tempus, tunc nec valet, nec legitimam continet, quia non vtilis, ſed oneroſa dicitur, Et in terminis adducebam, Menoch. in conſ. 57. lib. 1. Qui quidem optima ratione ſuam hanc fundabat declarationem, Quia nempè iura non reputant minorem imbecillum, & non aptum ad gubernandum bona ſua, niſi infra vigeſimum quintum annum, cum non plus vltra illi prouideant de Tutore, & Curatore, nec eidem reſtitutionem concedant, niſi per quatuor annos. Et ſic vſquè ad annos 30. l. 1. & per totum, ff. de Tutorib. & Curatorib. l. 1. & pariter per totum ſi maior factus.

18 Ergo poſt illud tempus ceſſante ratione imbecillitatis, prohibitio alienationis legitimæ non vtilis, ſed oneroſa dicitur, cum illi adimat rei ſuæ propriæ liberam adminiſtrationem contra textum in l. in re mandata, C. mandati, & voluit, Dec. in l. 1. num. 5. C. de ſecundis nuptijs, Soccin. conſ. 110. colum. 2. verſ. Præmitto etiam lib. 3.

Ideò ceſſante imbecillitate, ceſſat etiam prohibitio propter imbecillitatem à teſtatore facta Rimin. Iun. conſ. 50. num. 81. & ſeq. lib. 1. Et hæc ratio apud me eſt inconuincibilis.

19 Reſpondent primo DD. ex aduerſo ſcribentes, quod communis opinio Doctorum eſt in cõtrarium cum loquantur non ſolùm de prohibitione alienationis vſquè ad annos vigintiquinquè, ſeù triginta, ſed etiam ad quadraginta. Quod minimè verum credo, nec inueni aliquos Doctores loquentes de quadraginta, ſed ſolùm de vigintiquinquè, aut triginta, & iſta eſt communis opinio prout teſtatur, Roland. conſ. 98. num. 25. lib. 2.

20 Reſpondent ſecundo, quod ſi hæc prohibitio non valet vſque ad annos quadraginta, valebit vſquè ad annos vigintiquinquè. Quo interim commiſſum eſt homicidium, quia in ſeparabilibus vtile per inutile non vitiatur; Sed certè omiſſa per nunc diſputatione illius broccardiche quæſtionis quando ſcilicèt vtile per inutile vitietur. Dico ex aduerſo deductam concluſionem non procedere in caſu noſtro ad effectum de quo agitur cum certiſſimi iuris ſit, quod per ſimplicẽ prohibitionẽ alienationis non cẽſetur prohibita legitimæ detractio etiam vſquè ad tempus vigintiquinque annorum, & ſi eo tempore talis prohibitio poſſet dici minori fauorabilis, vt ex aduerſo prætenditur eaquè non obſtante filius etiam minor detrabit legitimam (& ſucceſſiuè Fiſcus) ex traditis per Catelli. Cott. in memoral. in verbo filius grauatus à Patre verſic. Vlterius etiam notandum eſt poſt Bald. in locis per eum relatis, Gabriel. lib. 6. tit. de legitima concluſ. 1. num. 15. poſt Bertrand. quem allegat, Viu. opin. 160. num. 4. poſt Iaſon. in conſil. 161. lib. 2. Roland. conſil. 31. num. 30. lib. 1. poſt Iaſon in l. filius famil. §. Diui, ff. de legat. 1. Clar. in pract. §. final. quæſt. 78. num. 10. verſ. Item quæro

nun-

nunquid ante finem, Hippolit. Riminald. conſ. 50. num. 71. poſt Aretin. Rip. Iaſon, & Crot. in locis per eum relatis, & num. 77. & ſeqq. Vbi ampliat etiam quod filius fuerit hæres inſtitutus, & ſic plus fuerit ei relictum quam importat legitima, & teſtatur de communi reprobato, Bero. ex aduerſo allegato contrarium tenente, in quæſt. 87. num. 10. Quicquid ſecus ſenſiſſe videatur Riminald. Iun. conſ. 131. num. 57. qui propterea loquitur contra communem Doctorum ſententiam, vt ex præallegatis apparet.

21 Et quod in caſu noſtro teſtator alienationem prohibuerit non propter imbecillitatem minoris ætatis, & filij fauorem, ſed ex fauore agnationis, & familiæ, & quod fuerit non ad tempus, ſed perpetua apertè demonſtratur ex clauſula poſt prohibitionem alienationis in teſtamento appoſita, Eo quia voluit bona ſua perpetuo remanere in agnatione, & familia. Ex qua quidem clauſula inductam eſſe prohibitionem alienationis perpetuam ad fauorem agnatorum iam vnus ex Dominis ex aduerſo ſcribentibus, vt ſupra dixi bene fundauit, & probauit; Et iſto caſu dubitandum non eſt, quin tale onus nullo vnquam tempore filij legitimam, & ſucceſſiuè Fiſci ſucceſſionem afficiat ex ſupra mox allegatis.

22 Alio modo reſpondent Domini ex aduerſo ſcribentes quod ſcilicet Menoch. ad Fiſci fauorem allegatus in conſil. 57. loquatur in alienatione facta à maiori, & non à minori ponderando renunciationem ſuo fauori, de qua per Menoch. ibidem, nu. 15. Sed hæc reſponſio vltra quod videtur diuinatiua, non videtur etiam releuans, quia ſiuè alienatio fuerit facta in minori ætate, ſiuè in maiori ſatis eſt, quod fuit facta infra tempus à teſtatore prohibitum, & tamen Menoch. ibidem apertè conſuluit per viuas, & concludentes rationes illam prohibitionem nullo pacto extendi ad legitimam.

23 Reſpondent quod per approbationem teſtamenti paterni factam à Ioſepho ſimpliciter, & ſine proteſtatione adeundo hæreditatem grauatam cenſetur omnino etiam approbaſſe prohibitionem alienationis ſibi factam ex Ancharan. Gabriel. & alijs ibi per eum relatis; Sed hæc obiectio non obſtat, tùm quia in teſtamento non eſt expreſsè prohibita legitima, & vt ſupra probaui per ſimplicem prohibitionem alienationis, non cenſetur illa prohibita.

24 Tùm etiam quia ad hoc vt legitimæ fiat præiudicium non ſufficit ſimplex aditio hæreditatis, ſeù ſimplex approbatio, ſed requiritur ſpecialis, & expreſſa quoad legitimam, Gabriel. lib. 6. tit. de legitima concluſ. 1. num. 7. Roland. conſ. 78. num. 5. lib. 1. & conſ. 26. num. 22. lib. 3. cum allegatis per eos. Et ita alias reſoluit Rota coram Iuſto in vna Romana legitimæ Lunæ 15. Maij 1600. & coram R.P.D. Manzanedo etiam Romana Legitimæ, Veneris 2. Decembris 1609. quæ quidem deciſio loquitur etiam in filio vniuerſaliter hærede inſtituto.

25 Dicebam ſecundo loco, quod prohibitio alienationis facta Ioſepho ad tempus non impediebat legitimæ detractionem, quia in ea teſtator non expreſſerat cauſam prohibitionis nempè filij imbecillitatem & ineptitudinem ad gubernandum res ſuas ex Paul. de Caſtro, Paul. de Monte Pico, Ferdinand. Loazes. Alciat. Catellian. Cotta, Michael. Craſſ. & Gabriel. in locis aliàs allegatis. Quibus nũc addo Roland. ex aduerſo allegatum in conſ. 98. num. 28. in fine, lib. 2. & Surd. pariter ex aduerſo allegatum conſ. 77. num. 39. lib. 1. Ex quibus ſine dubio ita communiter receptum eſſe dubitari non poteſt.

Quibus non obſtet quod ex aduerſo dicatur non eſſe neceſſariam cauſæ expreſſionem in prohibitione alienationis facta minori, quia à iure præſumitur facta propter eius imbecillitatem ad tradita per Bero. quæſt. 87. num. 14. Surd. conſ. 77. nu. 29. & conſ. 394. num. 12. cum allegatis per eos iuncta regula, quod ſatis dicitur expreſſum, quod tacitè ineſt, vel quod à iure præſumitur.

26 Hoc enim argumentum vltra quod non tollit cõmunem concluſionem Doctorum volẽtium cauſam hanc eſſe exprimendam in teſtamento intelligentium non de expreſſione præſumpta, aut tacita à iure, ſed de ea, quæ in teſtamento ſcripta eſt, & quæ proprijs oculis legi poteſt ad l. 1. in princip. vbi Bart. & alij, ff. de ijs quæ in teſtamento, Put. deciſ. 184. num. 2. lib. 1.

27 Adhuc tamen poſſet forſan procedere, quando prohibitio alienationis eſſet facta minori non vltra minorem ætatem, tunc enim cum non alia ratio prohibitionis reddi poſſit quam imbecillitas propter minorem ætatem, hoc ideò habetur expreſſa ad gloſ. in l. quamuis, C. de fideicommiſſ. Tiraquell. de retract. conſanguin. §. 20. gloſſ. 1. num. 3. in fine, & benè aduertit, Surd. extenſo allegatus dict. conſ. 77. num. 39. verſ. Nam vbi prohibitio eſt ad minorem ætatem coarctata & d. conſ. 394. num. 29. prout, & alij ex aduerſo allegati ſic loquuntur in prohibitione alienandi facta intra minorem ætatem, & non vltra. Effectus enim maior non præſumitur imbecillis, & ineptus ad ſua bona gubernanda, Riminal. Iun. d. conſ. 50. num. 82. Ceſſante igitur iuris præſumptione imbecillitatis in prohibitione alienandi facta vltra minorem ætatem fruſtra prætenditur eam haberi pro expreſſa, cum non ſit expreſſa.

28 Verùm id ꝙ in præſenti caſu omnẽ tollit difficultatem eſt quod prohibitio, de qua agitur non eſt facta propter imbecillitatem filij minoris, ſed vt bona remaneant in familia, & agnatione. Ideò ex ea non impeditur legitimæ detractio, vt ſupra probaui.

29 Et ex præmiſſis ceſſat diſputatio. Nunquid Patri in teſtamento aſſerenti filium quem alienare prohibet non eſſe induſtrioſum, credatur. Qua in re Doctores diſſentire videntur, cum aliqui tenuerint partem affirmatiuam, & alij negatiuam. Cum in teſtamento, de quo agitur, nulla ſuper hoc adſit patris aſſertio.

Quare non obſtantibus ex aduerſo deductis crederem legitimam, & trebellianicam Ioſephi ad Fiſcum ſpectare, prout alias ſcripſi, & ita vt ſupra pro veritati reſpondi.

In

In eadem cauſa, & contra præmiſſa reſponſum.

30 IN bonis fideicommiſſarijs quon. Peruenij Coſtæ non ſolum vſusfructus non ſpectat ad Fiſcum ex perſona Ioſephi eius filij condemnati ſtante prohibitione alienationis, vt voluit, Roland. conſ.98.per tot.lib.2.Gabriel.conſ.73.nu.4.lib.2.Clar.in punct. q.78.verſ.item quero Sfor.Odd.conſ.53.n.1.& ſeq.

31 Sed etiam quia vſusfructus in caſu noſtro fuit relictus Vxori teſtatoris, quod relictum, licèt ſtantibus filijs reſoluatur in alimenta Gloſ.Bart. & alij in authen.hoc locum ſi ſen.nupt.mul.tamen confiſcatis bonis filiorum vxor reaſſumit integrum vſumfructū textus eſt expreſſus in l. ſi mulieri ff. de vſufruct. accreſc.& in l.1. quemad. vſusfruct. amit. vbi Bart. nnmero primo Peregr.de Iur.Fiſc.libro primo titulo primo numero octauo Thob.Non.conſ.107. numero nono 10.11.& 12.Gabr.lib.5.tit.de vſufruct. concluſ.3,nu.8. Borgn. de vſufruct. num.337. verſ. quod poteſt extendi, & verſ.vnde nota vbi voluit, quod delinquente Proprietario vſufructuarius lucretur proprietatem, & appellat hoc dictum aureum.

32 Neque Trebellianica ex dictis bonis venit confiſcanda ſub prætextu quod illa non fuerit expreſſe prohibita, quia ſatis expreſsè prohibita videtur per prohibitionem alienationis omnium, & quorumcunque bonorum, vt relictis innumeris authoritatibus voluit Rota per Caſſad.deci.4.de teſtibus & Creſcent.deci.2.eodem tit.& in nouiſsimis diuer. deciſ.317.par.2.num.1. & Franc. in deciſ. Neapol. deciſ. 612. parte quarta numer. 6. à quibus Rotæ deciſionibus in iudicando non eſt recedendum. Hōded.conſ.59.nu.48.& conſ.74.nu.58.lib.4.

33 Sed iſta difficultas videtur omnino reijcinda in caſu noſtro ſtante prohibitione de non alienando, & multo minus Trebellianica, vt communiter voluerunt Doctores omnes in l. Imperator Antonius C.de fideicommiſſ.liber.Boſſ.de bon. publ.num.41. Dec,conſ.442.num.28.Clar.in pract.q. 78.§. final. verſ.item quæro Grammat.deciſ.105.nu.31. Boer. deciſ.87.num.4.Ac deniq;Farinac.in ſuis quęſtionibus crim.ti.de delic.q.25.nu.45. qui omnes de cōmuni, & magis communi teſtantur.

34 Quæ prohibitio fortius debet operari in caſu noſtro, vbi cum D. Ioſeph. deliquerit intra vigeſimum quintum Annum, concurrit triplex prohibitio, legalis ſcilicet, cum minor vigintiquinque Ann. prohibeatur alienare l.ob es C.de præd.minor l.magis puto §.paſſim ff.de reb. cor.tacita reſultans ex fideicōmiſſo auth.res quæ C.commun. de leg. & demum expreſſa à teſtatore facta quæ omnes prohibitiones ſimul iunctę fortius impediunt Ruyn. conſ. 23. nu. 11.in fine lib.5.Alex.conſ.67. num.3.verſ. ſecundo principaliter lib.4.

35 Nec obſtat quod dicta prohibitio fuerit facta ad quadraginta Annos, & propterea ſit onerosa filio iuxta tradita per Menoc. conſ.57.quia tollitur iſtud fundamentum ex traditis per Rimin.Iun conſ. 131.num.58.& num 6.in fin.lib.2.& num.61.& 62. vbi firmat quod prohibitio vtilis de non alienando facta filio minori etiam ſimpliciter, & perpetuò, donec filius minor eſt iudicatur fauorabilis, & complectitur legitimam itaut ſi filius delinquat nō cōfiſcatur, & eſt de mente Dec.conſ.442. num.23. verſ.ad declarationem, num.25.verſ. & pro confiſcatione vbi prohibitio facta nepoti videlicet ne diuiderent bona viuentibus eorum Patruis, tenet durante minori ętate, etiā quoad lagitimam, licèt quiſque præſumatur viuere ad centum Annos per tex. vulg.in l.final.de Sacroſ.Eccle.& Grammat.num.43.cum duobus ſequen.vol.2.& Ruyn. conſ.23.num.22.in fin. lib.5.& per tot.Præterea vtile per inutile non vitiatur in ſeparabilibus, præſertim in teſtamentis l. 2.ff.de his, quæ pro non ſcript.haben.Rot.deciſ.33. num.17.par.2.& deciſ.486. num.16. par. in nouiſſ. Surd. conſilio 428. numero vigeſimo quarto in fin.& opinio. Menoc.poſſet procedere quando prohibitio alienationis eſſet facta maiori vigintiquinq; Annorum, vt in terminis reſpondet Becc. conſ.132. n.20.lib.2.poſt Riminal.Iun conſ.394. n.44.vſq;ad 50.vol.4.& hoc etiam colligitur ex ratione qua vtitur Menoc.dū ait, quo ille prohibitus poteſt renunciare tali prouiſioni, quæ non viget tantum in maiore cum minor renunciare non poſſit Dec.conſ.442. nu.25.& Bart.in d.§.diui verſ.extra Gloſam.

36 Minus obſtat, quod iſta prohibitio non teneat quoad legitimā cū pater nō expreſſerit cauſam imbecillitatis, q̄a hæc expreſſio neceſſaria eſt, quādo ꝑhibitio ſit maiori, vel quando eſt ſimplex indiffinita & abſoluta ſecus autem quando ſit minori, & reſtringitur ad certam ætatem, quia tunc præſumitur facta ad commodum minoris, vt illius imbecilliati prouideatur, etiam ſi hoc non exprimatur l. 2. C. de vſu cap.pro empt.Bart.in l.filius famil.§. dicit de leg.1. num.1. verſ. oppono extra gloſ. vbi etiam Ripa nu. 23.verſ.& ideò dico, vbi ait quod prohibitio teſtatoris veſtitur à Cauſa, qua veſtitur prohibitio legis Bald.in l.quoties nu.4.& 5.C. de fideicommiſ.Bec. conſ.100.num.4.lib.1. Bero.q.88. num.14. Aretin. conſ.22.num.6.& Federic.Loez.in d.§.Diui num.4 qui teſtatur de communi.

37 Nec deniq;obſtat, quod dicta prohibitio videatur oneroſa tanquam facta fauore agnationis, quia reſponſio, eſt q̄ teſtator hoc adiecit, vt magis coerceret filiū ab alienatione adijciendo perſonas in quas bona deuenire debeant in caſu cōtrauentionis, quæ prohibitio non propterea redditur filio oneroſa Boſſ. de bon. publ. numer.41. poſt med verſ. tamen valet.

38 Sed dato etiam, quod talis prohibitio eſſet oneroſa, quia ſit facta vltra triginta annos, vel aliorum fauore, adhuc tamē Fiſcus non poteſt pretendere legitimam; Nam quod ex legitima onus reijciatur ſolus filius allegare poteſt, cum eius fauore hoc ſit introductum, gloſ.in l.ſcimus in princip. in verbo ipſo

Y Iure

iure, C. de inoffic. teſtament. Et hæc facultas non tranſit in Fiſcũ, vt in indiuiduo trad. Alciat. conſ. 67. num. 8. lib. 9. Roland. conſ. 98. num. 29. verſ. vlterius lib. 2. Thob. Non. conſ. 107. num. 4. Surd. conſ. 344. num. 43. in fine, & num. 34. & conſ. 412. num. 47. in fine, & num. 48. & ſeq. vbi alios allegat.

Tertium reſponſum Farinacij in eadem cauſa.

39 QVæ vltimo loco per Excellentiſſimum D. ex aduerſo ſcribentem adducuntur aduerſus per me ſcripta ad Fiſci fauorem in cauſa Spoletana cõfiſcationis in alia informatione ſingulariter, & omnino eneruata, & ſublata fuerunt, excepto vltimo fundamento, in quo dicitur quod onus adiectum à Patre in legitima per prohibitionem alienationis, non poteſt à Fiſco allegari cum ſolus filius, cuius fauore iura ſtatuerunt ex legitima reijciendi omne onus poſſit hoc dicere ad gloſſ. in l. ſcimus in princip. & in verbo ipſo iure, C. de inoffic. teſtament. & in terminis, Alciat. conſ. 67. num. 7. & 8. lib. 9. aliàs 522. num. 5. & ſeqq. Roland. conſ. 98. num. 29. lib. 2. Thob. Non. conſ. 107. num. 4. Surd. conſ. 394. num. 34. & conſ. 412. num. 47. & 48.

40 Hoc motiuum licèt prima facie releuans videatur. Vnica tamen reſponſione tolli poteſt, Dicendo ſcilicèt quod concluſio firmata à præallegatis Doctoribus, Quorum vnus poſt alium eamdem ſequuti ſunt ſententiam fundatam in gloſa in l. ſcimus, C. de inoffic. teſtament. Minimè vera eſt, & communiter reprobata, ſicut etiam communiter reprobatur eadem gloſſ. in dict. l. ſcimus, in qua vt dixi fundant ſe præallegati Doctores, prout latè poſt longam diſputationem concludit, & teſtatur Roderic. Suarez. videndus in repetit. l. Quoniam in prioribus in Decima Ampliatione num. 1. & ſeqq.

41 Et quod Alciat. in dict. conſ. 67. qui originaliter hanc protulit ſententiam, & qui eum ſequuntur, loquantur contra omnium communem, & practicatam opinionem. Apparet euidenter, cum quotidie videamus Fiſcum conſequi legitimam filiorum non obſtante prohibitione alienationis, ſeù quocunquè alio fideicommiſſo, aut onere in ea per Patrem impoſito, ſiuè filius viuens eam petierit, ſiuè non, & ſicut in practica hoc non habet difficultatem, Ita etiam, & communiter à Doctoribus receptum eſt, vt videre eſt apud Natt. in conſ. 528. num. 26. & ſeqq. cum alijs pleriſquè per me allegatis in pract. crimin. quæſt. 25. num. 43. Quos etiam refert, Surd. ex aduerſo allegatus in conſ. 412. num. 19. & ſi aliter diceremus reſultaret abſurdum, quod nunquam Fiſcus poſſet conſequi legitimam de bonis prohibitis alienari contra prædictam communem practicatam opinionem.

42 Et quod eadem Alciati, & ſequacium ſententia iure non ſubſtineatur. Dignoſcitur etiam ex eo quod præcipua eiuſdem ſententiæ ratio, per eos adducta. Eſt quia ſcilicèt ius petendi legitimam, & illius ſupplementum, vti ius liberorum non tranſmittitur ad hæredes extraneos, voluerunt Bald. conſ. 432. Duo erant fratres nu. 1. lib. 3. Pariſ. conſ. 45. num. 8. lib. 2. Tiraquell. de retract. lignag. §. 26. gloſſ. 3. nu. 25. Anchar. Regien. quæſt. 47. num. 10. par. 2. Peregr. de iure Fiſci lib. 5. tit. 1. de publicat. bonor. num. 79.

43 Sic, & ius agendi ad ſupplementũ legitimę, quod tranſeat ad hæredes extraneos ſcripſerunt cum allegatis per eos, Boer. deciſ. 250. num. 4. Anton. Gomez. var. reſolut. tom. 1. cap. 11. num. 23. verſ. Ex quibus infertur, Roderic. Suarez. vbi ſupra in Decima Ampliatione nu. 6. Vbi reprobat Angel. in loco per eum relato contrarium tenentem.

44 Et magis in ſpecie, quod ius petendi legitimam grauatam aliquo onere à Patre teſtatore tranſeat ad hæredes etiam extraneos ſcripſerunt Dec. conſ. 81. num. 1. Pariſ. conſ. 9. num. 5. & ſeq. & conſ. 45. num. 7. & ſeqq. lib. 2. Cephal. conſ. 59. num. 21. Iacob. Port. Imolen. conſ. 38. num. 5. Qui alios refert, & in terminis quod onus legitimę adiectum à Patre poſſit ab hærede filij peti, vt reijciatur etiam quod filius viuens hoc non petierit, voluit Salycet. in l. ſcimus, num. 4. in fine verſ. Fateor bene C. de inoffic. teſtament. quem ſequuti ſunt, Aretin. in §. 1. num. 7. inſtit. de inoffic. teſtament. Vbi quod ita aliàs in facto Bononiæ obtinuit, Rip. in l. 1. num. 7. ff. de pignorib. Vbi præſertim loquitur fauore Fiſci, Alexand. conſ. 55. num. 5. verſ. Tamen iſtis non obſtantibus, & conſ. 150. num. 8. lib. 2. Vbi alij referuntur concordantes, Aym. conſ. 312. colum. 4. in fine, & num. 4. etiam in fine verſ. Quartò dubitatur, Natta cõſ. 199. num. 5. & conſ. 352. num. 9. Cephal. conſ. 56. nu. 21. Roderic. Suarez. in loco præallegato.

45 Igitur ſi ius petendi legitimam, & illius ſupplementum non obſtante onere impoſito tranſit ad hęredes etiam extraneos, & etiam quod filius viuens de onere prædicta conquæſtus non fuerit, retorquendo rationem ab Alciat. & alijs, qui contrarium affirmare auſi fuerunt. Neceſſariò ſequitur quod idem ius tranſeat in Fiſcum per regulam, quod ea, quę ad hęredes extraneos, tranſmittuntur etiam in Fiſcum, de qua per Peregr. de iure Fiſc. lib. 5. tit. 1. de publicatione bonorum num. 58.

46 Et licèt ex præmiſſis ſatis credatur apparere non eſſe veram concluſionem firmatam ab Alciato in d. conſ. 67. & ab ijs, qui eum ſequuntur. Adhuc tamen pro clariori reſolutione diſtingui poteſt. Quod ſi onus legitimæ à Patre adiectum conſiſtit in quantitate, vt puta, quia pater pro legitima filij reliquerit minus eo quod debetur. Et tunc ſi viuens filius nihil dixit, nec etiam Fiſcus aliquid dicere poſsit, ſi verò onus non in quantitate conſiſtit, ſed in aliqua dilatione, conditione, ſeù prohibitione alienationis, prout in caſu noſtro. Et tunc etiam quod filius in vita contradixerit. Poteſt tamen contradicere, & oneris reiectionem petere filij ſucceſſor, qui eſt Fiſcus, prout hanc diſtinctionem benè probauit, Roderic. Suarez in d. l. quoniam in prioribus, num. 8. & 9.

47 Vel melius diſtingui poteſt alio modo, quod ſi ius legirimæ non eſt adhuc formatum, vr quia filij bona confiſcantur Patre viuente, & tunc ius perendi legitimam dicitur perſonale, nec tranſit in Fiſcum, Bald. in l. ſiqua pœna in prima lectura, num. 3. verſic. Quæro An filio Bannito, & verſic. Sed quæro pone, ff. de his, qui ſunt ſui, vel alieni iuris, quem ſequuri ſunt, Aretin. in l. ſiquis mihi bona, §. ſeruus Municip. in fine, ff. de acquiren. hæredit. Iaſon. in l. ſi filius familias, num. 12. ff. de liber. & poſthum. Alciat. & alij ex aduerſo allegari, ſecus ſi iam ius legitimæ formarum eſt bonaquè filij publicantur mortuo Patre. Nam runc, quod ius illam petendi, ſicut, & ius deliberandi, vel dicendi nullum teſtamentum Patris tranſeat omnino in Fiſcum voluerunt, Bald. in l. mihi bona, §. ſiquis planè verſicul. Vnde dicto ff. de acquiren. hæredit. & ibi eriam Alexand. num. 2. ad med. verſic. in ea gloſſa Imola, §. ſi ſeruus, num. 41. ad fin. verſic. In gloſſa pro non ſcripto. Iaſon in §. ſi ſeruus Municipium, num. 11. verſ. in tertia parte gloſſa. Vbi teſtatur de communis reprobatis Nello, & Fulgoſ. contrarium renentibus, Boſſ. in titulo de publicar. bonorum, numer. 16. & numer. 17. Peregr. de iure Fiſci, lib. 1. titul. 1. rubr. de publicar. bonorum, numero nonogeſimoſeptimo. Vbi properea, & in terminis dixit dictum Alciati in dicto conſil. 67. non ſibi ſatis verum videri.

Secundum reſponſum ex aduerſo ſcribentis in eadem cauſa.

48 QVod Fiſcus non poſſir allegare onus à Patre impoſitum ſuper legitima filij iuxta opinionem Alciati conſ. 67. num. 7. lib. 9. Roland. conſ. 98. num. 29. lib. 2. Thob. Non. conſ. 107. num. 4. Surd. conſ. 244. num. 33. in fine, & conſ. 417. num. 47. cum ſeq. Adhuc videtur verum non obſtantibus in conrrarium deductis à doctiſſimo Farinacio pro Fiſco ſcribente.

49 Nam gloſſ. in l. ſcimus, C. de inoffic. teſtament. allegata à prædictis DD. pro fundamento principali eorum opinionis non ſolùm vt ex aduerſo prȩſupponirut non eſt communiter reprobara, ſed eſt communiter recepta teſte Iaſon. in dict. l. ſcimus, num. 2. Ripa. in l. 1. num. 7. de pignorib. Corn. conſ. 126. nu. 9. volumn. 2. ac nouiſſimè Gratian. in deciſ. Mar. deciſ. 4. num. 21.

50 Nec prȩdicta opinio videtur contra communem, & practicatam opinionem ex eo quod ſi illa eſſer vera ſequeretur Fiſcum nunquam conſequi poſſe legitimam ex bonis alienari prohibitis, quia hoc tollitur ex eo quod à diſpoſitio facta generalirer non porrigitur ad caſum, in quo quis non habet poteſtatem cap. à nobis elect. 1. de ſentent. excommunicat. Bart. in l. ſiquis ſub condirione, ff. de condit. inſtir. Dec. conſ. 81. num. 1. Vnde infertur quod in prohibirione alienationis perpetua facta à teſtatore filio non excluditur legirima ſuper qua nõ habet poteſtatem, & propterea Fiſcus poteſt illam petere, & conſequi ex delicto filij non obſtante dicta prohibirione, ſed ſecus in caſu noſtro. Vbi cum prohibitio ſit facta filio minori ad certum tempus includitur etiam legirima, vt aliàs per me firmatum fuit per Doctor. omnes in l. filius familias, §. Diui de leg. 1. & in l. Imperator Anroninus, C. de fideicommiſſ. liber.

51 Quod autem ius petendi legitimam, & eius ſupplementum rranſear ad heredes extraneos, licèt hoc non ſit omnino rurum, cum ex aduerſo adſit authoritas Angel. & Sequacium in dict. l. ſcimus, §. iſtud prærerea, numer. 2. Tamen admiſſa conrraria opinione. Reſponderur quod licèt huiuſmodi ius rranſeat ad hæredes extraneos, vt per Boer. deciſ. 250. num. 4. & alios adden. per D. Aduocatum Fiſci, tamen non ſequirur neceſſario, quod tranſear in Fiſcum, quia non in omnibus Fiſcus repuratur extraneus hæres, Bart. in l. inter eos, §. final. in fine, de fideiuſſ. & in l. quoties. num. 2. de nouat. Ergo ſi in omnibus non eſt hæres, poteſt de facili recipere limirarionem, quod non ſuccedat in ius petendi reiectionem oneris à legitima iuxra opinionem Alciati, & aliorum cuius limitationis rario ex eo apparer, quia mulrum intereſt eſſe hæredem, & haberi loco hæredis arg. l. lex. Cornelia, ff. de vulg. & pupillar. inſtit. quib. reſtament. infirmant. in fine, Soccin. Sen. conſ. 116. num. 15. volum. 1. Cum reuera hæres repuretur eadem perſona cum defuncto, & ſuccedar bonis, & perſonæ, §. 1. Aurh. de iur. iur. à mor. præſt. quod non ſequirur in Fiſco, qui cum propriè non ſir hæres l. Non intelligitur, §. cùm ex cauſa, vbi Barr de iure Fiſci, & l. 2. C. ad l. Iul. de vi publ. Er proprereà non repuretur eadem perſona cum defuncto, & ſuccedar porius bonis quàm perſonæ Ioa. de Platea in l. 1. in princip. C. de bon. vocan. Boſſ. de bon. publ. numer. 13. Non poreſt ſicut verus hæres ſuccedere in illud ius, quod eſt perſonale filiorum, vt petere oneris reiectionem à legirima l. eorum, ff. ad l. iul. maieſt. l. iura libertorum, ff. de iurepat. Caſtr. in l. Quoniam in prioribus, num. 8. Iaſ. in l. ſi arrogator, num. 32. de adopt.

52 Sicut Fiſcus non ſuccedit in ius adeundi, Dec. conſ. 442. num. 19. Cephal. conſ. 321. vol. 2. Corr. in memoral. in verbo teſtamentum, in quo pater in fin. D. Farinac. qui innumeros recenſet variar. quæſtion. quæſt. 25. num. 141. Nequè etiam poteſt dicere reſtamenrum nullum ex cauſa præreririonis, vt per Bald. in l. ſi qua pœna, ff. de ijs, qui ſunt ſui, &c. & Iaſon. in l. cum mota, C. de tranſact. numero 16.

53 Non obſtat prima diſtinctio circa onus impoſitum in quantirate, vel in conditione ſecundum opinionem Suarez, quia poſſet forſan procedere dicta diſtinctio, quando à teſtatore veniret impoſita conditio lege reſiſtente, vel non permittente, prout ſi eſſet prohibita legitimæ alienatio in perpetuum, vel aliud ſimile, ſecus ſiquando eſſet impoſita conditio lege permittente, vel non reſiſtenre,

puta ſi eſſet prohibita alienatio ad certum tempus, vt in caſu noſtro. Tunc enim cum filius vellet prætendere dictam conditionem ſibi oneroſam, oporteret, vt probaret ad trad. per Bart. in l. Nam poſtea, §. ſi minor num.7. Iaſon in cap. auditis extra de in integ. reſtit. & reiectionem peteret iuxta gloſſ. in d.l.ſcimus.

54 Nequè etiam ſecunda diſtinctio procedit ad fauorem Fiſci, in caſu de quo agitur, quia dato quod ius petendi legitimam Patre viuente dicatur perſonale filij cum non ſit formatum niſi mortuo Patre, & ſic Fiſco non quæratur ob delictum filij viuo Patre commiſſum iuxt. doctrin. Baldi, & aliorum ex aduerſo deductam in l. ſi qua pœna de his qui ſunt ſui, &c. Ita etiam in terminis noſtris ius petendi onus reijci à legitima durante minori ætate filij dicitur perſonale cum non ſit formatum, niſi facto maiore, quo tempore permittitur ei alienatio, & ſicut durante minori ætate non potuiſſet alienare, l. ob æs, C. de præd. minor. l. magis puto, §. ne paſſim, ff. de reb. eorum, &c. ſic non potuiſſet petere conditionem de non alienando reijci à teſtatore impoſitam. Quod multo minus facere poterit Fiſcus, qui habet cauſam ab eo l. lex. Vectigali, ff. de pignor. l. ſi quis domum, ff. locati, Crauett. 299. numero quarto, Cephal. conſilio quarto, numero quadrageſimoſecundo, libro primo. Et ſic in caſu noſtro Doctrinæ, Bald. Aretin. & Iaſ. ex aduerſo allegatæ poſſunt de facili contra Fiſcum procedere.

55 Ex quibus ex abundanti deductis pro clariori veritate videtur neceſſariò concludendum ſaltem in caſu, de quo agitur ius petendi reiectionem oneris à legitima nullo pacto, in Fiſcum tranſire poſſe, licèt pro reſolutione præſentis difficultatis ſatis fuiſſet dicere contra Fiſcum extare communem opinionem, Alciat. & Sequacium, quibus addo Surd. Alciat. à contrarijs defendentem, conſil. 570. lib. 4. per tot. Bero. fam. quæſt.87. & nouiſsimè, Gail. de pac. publ. cap. 14. num. 18. libro primo à quorum opinione tanquam communi in iudicando, non eſt recedendum, præſertim cum ex aduerſo aliquis ſcribentium non allegetur, qui in terminis Fiſci contra tantorum virorum opinionem loquatur.

Quartum reſponſum D. Farinacij in eadem cauſa.

56 ERuditiſsimus Dominus ex aduerſo ſcribens non adhuc acquieſcit vltimis meis ſcriptis, in quibus ex firmiſsimis, & inconuincibilibus rationibus reprobabam opinionem Alciati in conſil. 67. num. 7. lib. 9. & ſequacium volentium ius petendi ſupplementum legitimæ, & ab ea reijciendi onus non tranſire ad hæredes extraneos, & ſic nec ad Fiſcum, quando filius ante delictum dicto oneri non contradixit. Et quia dicebam gloſſam in l. ſcimus in verbo ipſo iure, C. de inoffic. teſtament. in qua idem Alciat. facit principale fundamentum eſſe communiter reprobatam. Ad docendum de contrario, quod immo dicta gloſſa ſit communiter recepta allegauit, ſic teſtantes Iaſon. in d.l. ſcimus, num.2. Ripa ibidem num.7. voluit dicere in l.1.ff.de pignoribus, Corn. conſ.126.num.9. lib.2. & Gratian.deciſ. Marchiæ 4.num.21.

57 Quibus ſufficit reſpondere, quod ex numero Doctorum in alia informatione allegatorum, clare conſtat, & negari non poteſt, prout etiam fatetur idem D. ſcribens in verſic. quod ante; quod ius petendi dictum ſupplementum tranſit etiam ad extraneos hæredes. Et quod propterea nihil obſtat gloſſ. in dict. l. ſcimns, quæ dato etiam communiter eſſet recepta (prout non eſt) nihil tamen dicit de tranſmiſsione ad hæredes extraneos, nec eam vllo pacto negat, ſed ſolùm dicit, quod licet onus legitimæ adiectnm reijciatur ipſo iure, hoc tamen intelligitur dummodò petatur à filio, & hoc non habet dubium, & admitto per regulam, quod in his, quæ ipſo iure acquiruntur, adhuc eſt neceſſaria petitio ex latè congeſtis per Tiraquel. de reuocand. in verbo reuertantur, nu.1. & ſeqq. Ergo filio non petente ius hoc non tranſmittitur ad hæredes conſequentia non valet. Vt benè declarat Salycet. videndus in dict. l. ſcimus num.4. in fine verſic. fateor bene quam ſequuti ſunt, Aretin. Ripa. Alexand. Aymon. Natt. & Cephal. in alia informatione allegati in verſic. Et magis in ſpecie.

58 Nec obſtat reſponſio ex aduerſo data, quòd ſcilicet Fiſcus non eſt propriè hæres extraneus, ſed loco hæredis, & ſic non propriè hæres. Nam vltra quod an Fiſcus ſit propriè hęres, vel impropriè, eſt quęſtio ſatis controuerſa. Nihil tamen refert ad effectum, de quo agitur, quod Fiſcus non ſit propriè hæres, quia ſatis eſt, quod ſubintrat illa firma concluſio, de qua per Peregr. poſt alios de iure Fiſci lib. 5. titul. 1. de publicat. bonorum, num.38. quod ea quæ ad extraneos hæredes tranſitoria ſunt, tranſeunt etiam in Fiſcum, ex confiſcatione bonorum, & ſic retorquetur Alciati, & Sequacium opinio dicentium ius petendi ſupplementum legitimæ non tranſire in Fiſcũ, quia eſt ius perſonale, & non tranſitorium ad extraneos hæredes. Hoc enim aſſumptum nõ eſt verum in iure, quia immo eſt tranſitorium ad hæredes, vt probaui, & ex aduerſo Dominus ſcribens fatetur.

59 Comprobãtur præmiſſa ex doctrina Baldi in d. l. ſcimus poſt num.2. quem etiam ſequuti ſunt, Corn. in conſ.264. num.1. verſ. Baldus autem lib.1. Iaſ. in dict. l. ſcimus, num.2. verſ. Sed aduerte Salycet. ibidem, num. 4. Vaſq. de ſucceſsion. creat. in repet. l. Quoniam in prioribus, C. de inoffic. teſtamènt. §. 10. numer. 404. in fine verſic. Nequè ad rem pertinet, & num. 523. verſic. Itaquè vt rectè præſentit, Baldus, Mantic. de coniectur. lib. 7. titul. 8. num. 10. Gratian. ex aduerſo allegatus dicta deciſ.4. numer. 2. & num. 3. iuncto numer. 20. & ſeqq. & numer.29. & num.30. qui omnes declarando gloſſ. in

dicta

dicta l. ſcimus expreſsè dicunt illam procedere ſolùm quoad effectum Incommutabilis acquiſitionis ipſi filio ſupplementum non petenti. Non autem quo ad tranſmiſsionem dicti iuris ad hæredes extraneos. Cum quo ad dictam tranſmiſsionem ius petendi ſupplementum legitimæ tranſeat ad extraneos hæredes etiam quod filius non petierit, vt ibi per eos.

60 Quod ſi gloſſam in dict. l. ſcimus dicere velimus voluiſſe intelligere quod ius petendi ſuppllementum legitimæ non petitum à filio viuente non tranſeat ad hæredes (prout certè hoc non dicit) ſine dubio loqueretur contra communem opinionem Doctorum, de quibus ſupra. Et propterà eam communiter reprobatam, & communem eſſe in contrarium teſtatur, Ruyn. in conſ. 107. num. 12. & conſil. 26. num. 2. 12. 14. & 16. lib. 3. Corn. conſ. 116. num. 20. & ſeqq. lib. 2. & conſ. 264. num. 1. & num. 24. & ſeqq. lib. 1. Vaſq. dict. §. 10. nu. 404. Vbi teſtatur de communi, & veriſſima opinione, & num. 522. Vbi pariter de veriori, & communi opinione, & num. 523. Mantic. de coniectur. vltim. volunt. lib. 7. titul. 8. num. 9. & 10. Vbi alijs pluribus relatis concordantibus pariter teſtatur de communi, Michael. Craſſ. de ſucceſſoribus, §. legitima quæſt. 37. Vbi pariter reprobata gloſſa in dicta l. ſcimus teſtatur de veriori, & magis communi Doctorum ſententia, à qua nullo pacto recedendum eſſe admonet. Nec diſſentit Gratian. ex aduerſo allegar. dict. deciſ. quarta, numero vigeſimoprimo, verſicul. Et licèt Mantica. Vbi alijs pluribus relatis Doctorum authoritatibus, quoad effectum tranſmiſsionis dixit hanc concluſionem non poſſe negari, quia veriſsima eſt, nec de ea dubitandum.

61 Quæ de iure adeundi non tranſmiſsibile ad Fiſcum ex aduerſo adducuntur allegando per me ſcripta in practic. criminal. par. 1. quæſt. 25. num. 141. tolluntur ex ijs, quæ ibidem dixi dicto num. 141. in fine, vt videlicèt non ſemper ius adeundi ſit intranſmiſsibile in Fiſcum, ſed tunc demum quando illud non eſt tranſitorium ad hæredes extraneos, ſecus ſi ad hæredes extraneos tranſitorium ſit, prout declarat Boſſ. in titul. de bonorum publication. numer. 16. Sed ſic eſſe quod ius petendi ſupplementum legitimæ eſt tranſitorium ad hæredes extraneos ergò; &c.

62 Cætera ex aduerſo allegata inter prohibitionem alienationis perpetuam fauore aliorum, & prohibitionem alienationis ad tempus fauore filij, & ob eius minorem ætatem. Iam ſunt ſublata ex aliàs ſcriptis, in quibus bene probauimus prohibitionem, de qua in caſu noſtro non eſſe factam ad fauorem filij minoris, nec propter eius minorem ætatem, ſed vltra minorem ætatem, & fauore aliorum de familia, quo caſu non afficit legitimam. Quare à prioribus ſcriptis minime recedendum cenſeo, non obſtante authoritate Alciati, & aliorum, qui eum ſequuntur, quorum opinio non ſolùm non eſt communis, vt ex aduerſo creditur. Sed contra communes, & irrefragabiles Doctorum concluſiones, de quibus ſupra.

Gubernator Ciuitatis Spoleti ſic vt ſupra conſultum fuit pronunciauit ad fauorem Theſaurarij dictæ Ciuitatis. Modo cauſa pendet in ſecunda inſtantia in Tribunalibus Illuſtriſsimi Domini Auditoris Cameræ.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

ARGVMENTVM.

Adminiſtrator, ſeù Procurator ad exigendum pecunias alienas, ſi exactas pecunias in vſum proprium conuertit, An criminaliter conueniri poſſit, & quandò. Quid de ſocio communes pecunias penès ſe retinente, Quandò criminalis actio ceſſet, vbi dolus poteſt purgari actione ciuili, ex contractu, & quandò cauſa criminalis faciat ſuperſederi in ciuili, & e contrà.

SVMMARIVM.

Procurator, ſeù exactor conuertens pecunias exactas in vſum proprium non tenetur furti, nec criminaliter conueniri poteſt, ſi exactam pecuniam non negat, & illam reſtituendi animum habet, num. 2. & num. 7. & ſeqq.

Depoſitarius pecuniæ alienæ, conuertens depoſitam pecuniam in vſum proprium non tenetur furti, nec criminaliter puniri poteſt, quandò pecunia fuit depoſitata numerata, & non in ſacculo, num. 3. & 4.

Furti actione non tenetur recipiens pecuniam numeratam ab aliquo, vt illam alteri deferat, ſi in vſum proprium conuerterit, num. 4.

Mendacium in litteris, ſeù in contractu ex quo nulla oritur obligatio impunibile eſt, num. 4. & num. 10.

Mendacium nunquàm punibile eſt, niſi in cauſa à iure expreſſa, num. 5.

Mendacium punibile non eſt, quandò mendax ex eo nullum lucrum, aut commodum reportauit, num. 6. & num. 20.

Furti actio ſemper ceſſat, Vbi res habuit originem à contractu, & quando traditæ pecuniæ fuit tranſlatum dominium, num. 9.

Falſa computa tranſmittens pœna falſi non tenetur, numer. 10.

Falſitas quæ non nocuit, nec erat apta nocere, nulla pœna, nec etiam extraordinaria puniri poteſt, num. 16. & 11. & num. 22.

Falſitas, & falſitatis pœna non habet locum pro omni aſſertione falſa, ſeù deceptione etiam doloſa, niſi ſimus in capitibus expreſſis in l. Cornelia de falſis, numero duodecimo.

Dolus non tranſiens in certam ſpeciem delicti non criminaliter, ſed actione ciuili ex contractu purgari debet, num. 13.

Cauſa criminali pendente, & primo incepta ſuperſedendum eſt in ciuili, num. 14. & num. 24. & nu. 25. & 26. Vbi declaratur materia.

Præuentio, ſeù pendentia litis non cenſetur inducta per ſolam querelam, num. 14. & num. 27.

Socius rem communem in propriam vtilitatem conuertens furti actione non tenetur dummodò non animo celandi hoc faciat, numer. 15. num. 16. & num. 19. & num. 20.

Socius communes pecunias retinens, & in vſum proprium conuertens non criminaliter, ſed ciuiliter ratione mandati conueniri poteſt, num. 17.

Stellionatus criminis pœna nunquàm intrat rationem doli, quandò dolus non habet particulare nomen delicti, num. 18.

Pecunias debitoris Cameræ accipiens ad effectum illas Cameræ deferendi qua actione teneatur, num. 21. & num. 23.

Pœnam non incurrit, qui mutato propoſito à priori voluntate recedit, num. 21.

Peculatus crimine non tenetur, qui pecunias à debitore Cameræ accipit, vt Cameræ deferat, & eas in vſum proprium conuertit, num. 21. & 23.

Cauſa ciuilis, An & quandò ſit criminali præiudicialis, num. 26.

CONSILIVM CLX.

1 NOBILIS Don Franciſcus Martinez Hiſpanus Procurator conſtitutus ab Illuſtriſſimo Domino Don Petro de Dezza ad exigendum fructus, & ſortem principalem ſuorum cenſuum in caſu extinctionis criminaliter moleſtatur, quod dictorum cenſuum fructus exactos, immo, & ſortem principalem ſibi in extinctione cenſuum reſtituta in vſum proprium conuerterit, & quod peius videtur in literis per ipſum ſcriptis eidem Illuſtriſsimo Domino Don Petro mendaciter affirmauerit cenſus non eſſe extinctos, & fructus currere, & ſic quòd, & furtum, & falſum commiſerit. Eò præſertim quod in mandato procuræ, & expreſsè ei fuerit iniunctum, vt pecunias ex extinctione cenſuum redigendas penès ſe in depoſitum teneret.

2 Sed quidem, quod nec furtum, nec falſum commiſerit, nec propterea quod contra ipſum minimè poſsit criminaliter agi. cum omnia fecerit tanquàm procurator, pecuniæque prędictę ad eius manus peruenerint vigore mandati, & ex voluntate dicti Illuſtriſsimi Domini Conſtituentis, & ſic ex contractu, facit communis Doctorum diſtinctio, dum dicunt furtum non comitti, ſi pecunia ad aliquem peruenit ex contractu, quandò quis, ad quem peruenit pecunia, illam non negat, ſed reſtituendi animum habet (prout in caſu noſtro) secùs ſi negat, aut furandi, & non reſtituendi animum habeat, Contractus enim velamen furti actionem tollit, probatur hæc diſtinctio in l. 1. §. in tutela, & in l. actione, & ibi gloſſ. in verbo quod ſi furandi, ff. de tutel. & ration. diſtrahen. & in l. tutor. ff. de furt. in l. tres tutores, Vbi etiam gloſſ. in verbo contrectare, ff de adminiſtrat. tutor. declarat Bart. in l. poſthumo, & ibi Nicol. de Neapol. numero ſecundo in fine, & numero tertio, ff. de tutul. & ration. diſtrahen. & meliùs Alberic. in l. inficiando, num. 4. & numero 5. ff. de furt.

3 Et in terminis, quod procurator ad exigendum, cui commiſſum eſt, quod exactas pecunias teneat in depoſitum furti actione non teneatur, niſi pecunia in ſacculo obſignato ſibi data fuerit etiam, quod eam in vſum proprium conuerterit, ſed quod tantummodò ciuiliter ad intereſſe teneatur probat tex. in l. quintus, C. depoſit. gloſſ. in l. 3. in verbo obnoxium, & ibi Salycet. numero primo, C. eod. Angel. in ſumma in verbo depoſitum, num. 12. Cappell. Tboloſ. deciſ. 168. Plot. de in lit. iurand. §. 10. num. 24.

4 Immo quandò pecunia non in ſacculo alicui conſignatur, vt eam in certum vſum expendat, recipiens autem in proprium vſum conuerterit, quod non criminaliter de furto, aut de dolo inquiri poſſit, ſed tantùm ciuiliter voluit, Baldus in l. incendium, num. 4. C. ſi cert. petat. Ioan. Sicard. in l. ſi is cui num. 1. verſ. quod intelligas eſſe verum Paul. de Caſtr. omninò viden. in conſil. 141. verſic. viſa quadam inquiſitione, num. 4. lib. 1. ſecundum antiquam impreſſionem. Ergò multò minùs criminaliter inquiri poteſt Dominus Martinez, cui minimè iniunctum fuit, vt de exacta pecunia aliquid faceret, ſed tantùm eam penès ſe in depoſitum teneret, quo caſu, vt probaui, omnis ceſſat criminalitas.

5 Quod autem idem D. Martinez falſum commiſerit ſcribendo in litteris Illuſtriſſimo Domino Don Petro affirmando cenſus, non eſſe extinctos, & fructus currere, minimè verum credo, licèt mendacium dixerit; Mendacium enim nedùm in litteris, ſed, & in contractu, ex quo nulla oritur obligatio, eius cui ſcribitur, impunibile eſt, & aliter dicere eſſet valdè abſurdum, vt benè declarat, Bald. viden. in conſilio decimoquinto ad euidentiam, columna ſecunda verſicul. Et valdè abſurdum, lib. 1. Nec mendacium vnquam punibile eſt, niſi in caſu à iure expreſſo, Gozzadin. conſilio quadrageſimoquarto, numero ſecundo verſic. præterea, & ſecundo, refert eum, & ſequitur Menoch. de arbitr. quæſtion. lib. 2. caſ. 276. numero 8. cum alijs per Bonacoſſ. in commun. opin. crimin. ſub verſic. negaus in delictis.

6 Et eò minus ex hoc mendacio poteſt intrare pœna falſi, cum illa nunquàm habeat locum, niſi adſit lucrum, & commodum mendacis Aym. conſ. 57.

conſ.75.num.13.17.& 18.Foller.in pract. crim.in verbo item quod commiſſit falſitatem, nu.26,Theſaur.deciſ.Pedem.171. num.7. At hic non ſolum non adeſt lucrum D.Martinez ſed etiam damnum quia ſic affirmando cenſus non eſſe extinctos ipſe tenetur ad ſolutionem fructuum, ideò eò minus intrat falſitas, & illius pœna nunquam locum habet quando alteri præiudicium non attulit nec afferri poterat, Vulpel. conſ.6. num.1.& ſeq. & conſ.129. per tot. Honded. conſ.109. num.52. & num.56. & ſeqq.lib.1. quare indebite iſtum nobilem virum criminaliter exari exiſtimo.

Proſper Farinacius I. C. Romanus.

Alium reſponſum in eadem materia.

7 NOn tenetur D.Pompilius de furto ex eo quod cum eſſet procurator D. Petri Theſaurarij Prouintiæ Romãdiolæ pecunias quamplures exegerit, & pro dict.Theſaurario eas non ſoluerit, vt per literas ſe feciſſe eundem Theſaurarium pluries admonuit, quia velamen adminiſtrationis, ſeù authoritatis ſibi conceſſæ de exigendo dictas pecunias, temperat,& impedit oriri crimen furti, ex quo tunc ceſſat contrectatio gloſ.in l. tres tutores in verbo contrectare ff.de adminiſtr.tutor.Bar.in l.poſthumo §.continua num.3.ff. de ration. diſtrahen. & in effectu voluit Alber.in l.faciendo ff.de furt.num.4.& 5. dum concludit, quando quis recepit pecuniam in quantitate etiam ſub nomine depoſiti ceſſare actionem furti, quia cum potuerit expendi pecunia ceſſat contrectatio.

8 Saltem, & quia ipſe Pompilius in libris eius adminiſtrationis, hęc omnia deſcripſit,& fecit Theſaurarium prædictum creditorem de omnibus dictis pecunijs receptis, quoniam inde colligitur, quod hæc omnia fecit tanquàm illius miniſter, & non tanquã priuatus,ſeù quod non exegit dictas pecunias animo nec reſtituendi, & idcirco ceſſat crimen furti vt firmat ipſe Bart. in d.l. poſthumo in §.continua in fine, & quando adeſt iſte animus reſtituendi, Bertazzol.conſ.224.num.14.& ſequen.lib.1. & admittit,Farinac.in conſ.69,num.20.non potuit ergo,nec debuit ipſe Pompilius hac de cauſa de crimine furti quærelari per Theſaurarium, ſed; vtique actione negociorum geſtorum pro redenda ratione ſuæ adminiſtrationis ciuiliter conueniri debet.

9 Nec aliquid facit, quod dicatur, hęc non applicari reſpectu pecuniarum quas Theſaurarius ad illius inſtantiam ſub aſſerto prætextu,quod totidemo ſoluiſſet pro eo per literas cambij perſolui mandauit quoniam,nec in bis cadit contrectatio illa quæ ſemper de eſſentia furti requiritur, cum dominium pecuniarum ſolutarum in Pompilio etiam ex falſa, & non vera cauſa translatum fuerit ad ſcripta per, Gomeſ.in §.item ſi quis in fraudem.num.1.in fine inſtit.de act. per Grat. conſ.117. numer,1. lib.1.per Burſat.conſ,275.num.16.& per Honded. conſil.46. num. 8. lib. 1. & proinde non intrat furtum, quod ſemper ceſſat, quando res habuit originem à contractu Alberic.qui hoc pro regula tradit in d.l.inficiando,nu.50.ff.de furtis.

10 Non tenetur etiam idem Pompilius de falſitate ex eo quod contenta in dictis literis non ſint vera, quia dum literæ per eum ſcriptæ ipſi Theſaurario nullam faciebant probationem ad fauorem ſcribentis,nec etiam aſtringebant ad ſoluendum,ſeù ad bonam faciendum ſummam in eis contentam, niſi poſteà inſpicerentur libri adminiſtrationis, & ſuper eis hæc omnia calcularentur, & verificarentur, non reſultat ex eis aliqua falſitas punibilis, & conſiderabilis ſicuti in puncto de eo,qui computum falſum, ſeù diuerſum à libris tranſmiſerat ſocio, arguit,Hõded. conſ.109. num.46. lib.1. cum quo ſimpliciter tranſit Farinac. de falſ.quæſt.150.n.333. & reſpectu pœnę extraordinarię quoniam ſemper cum falſitas non eſt nociua,nec apta ad nocendum, vt eſt illa, quæ in ſcriptura priuata nullius fidei committitur, nedùm pœnę ordinariæ ſed nec extraordinariæ eſt locus,Vulpel.conſ.129.per tot.Honded.d.conſ.109 num.52.53.54.& ſeqq.Farinac.d. quæſt.150. num. 336.& 338.Bertazzol.conſ.127.num.5.& ibi addẽtes in lit.E,lib.1.Franc. Veg.conſ.45. nu.6.& alij alleg.per Farin.d.q.150.nu.342.

11 Nec obſtat quod dicatur cum effectu d. Theſaurarium paſſum eſſe damnum ex pecunijs exactis per Pompilium, & non ſolutis creditoribus illius, quoniam hoc nocumentum,ſi quod accidit non prouenit ex dictis literis,vel ex eo, quod dictæ literæ ſcriptæ fuerint, cum earum vigore non fuerint pecuniæ exactæ ſed virtute mandati eidem Pompilio dati ad exigendum,& propterea non poteſt dici ob id,quod dictæ literæ contineant falſitatem notabilem, vel aptam ad nocendum, vel quod nocumentum ex illis immediate prouenerit vt loquuntur omnes quos allegat Farinac,in citata q.150.nu.335.

12 Et hoc eſt dicendum non obſtante,quod objciatur ſaltem reſpectu literarum Cambij ex cauſa falſa in literis Pompilij contenta, tranſmiſſarum Placentię damnum paſſum eſſe, quoniam hoc non fecit Pompilium teneri pœna falſi,ſed tantum actione de dolo ciuili,vt in puncto probat tex.in l. quidã ff.de dolo,& ibi tradit, Alber. nu.1. ex quo non pro omni aſſertione falſa,ſeù deceptione etiam doloſa committitur falſitas,niſi ſimus in capitibus expreſſis in l.Cornelia de falſo,Imol.in conſ. 104. nu.1.& infra,& alij,quos ſequitur Farinac.in toties allegata q.150.nu.9.& in puncto Bertazzol.conſ.224.nu.10 11.& 12.lib.1.

13 Præterea non potuit quoq;criminaliter quærelari idem Pompilius,& ob id retineri ratione doli ex huiuſmodi aſſertionibus,vt prętenditur commiſſi,quia cum aſſertus dolus non tranſierit in certam ſpetiem delicti ſed poſſit actione ciuili ex cõtractu,vel quaſi prouenien.purgari,de eo criminaliter hodie agi non poteſt Honded.d.conſ.109.nu.59.Menoch.conſ.98 num.82.

nu.82.& ſeq.Oſaſch.deciſ.132.nu.5.& alij communirer allegati per Farinac.q.19 nu.36.

14 Vlterius, & quia cum idem Pompilius in ſuis libris fecerit Theſaurarium creditorem de dictis pecunijs,& proptus ſit, & paratus reddere de eis rationem, iudicium iam ſit ceptum ſilere debet omne iudicium criminale idem Honded.d. conſ.109.nu.60. & 61.non vrgente in contrarium, quod prius fuerit intentatum iudicium criminale per querelam Theſaurarij, quia dum non fuit, in vim illius prius citatus Pompilius, ſola illa, quærela non induxit præuētionem, adeò vt dicatur prius eſſe cognoſcendum de criminali, quàm de ciuili ad Clem.2. vt lit. pend. & alios citatos per Lancel.de attent.p.2.c.4 in præfat.num.10.11. & ſeqq. maximè quia ex hac redditione rationum apertè cognoſcetur, an Theſaurarius fuerit, nec nè damnificatus, & an verè ſit creditor Pompilij, quod etiam facit, vt hoc iudicium ciuile cenſeatur præiudiciale criminali ſicque illud ſilere debet, licèt ciuile poſteà fuiſſet motum, vt aduertit poſt alios Farinac.in quæſtione 105. numero 61. & 62.

15 Inſuper ſi verum eſt quod ſit ipſe Pompilius ſocius in negocio Theſaurarię, & quod ratione ſuę portionis fuerit,& ſit creditor etiam maioris ſummæ quam importent credita per eum exacta, vt ex redditione rationum clarè colligi poterit vtiq; ſequitur quod ceſſauerit, & ceſſet omnis dolus in ipſo Pompilio, quandoquidem certi iuris eſt quod ſocius pro portione ad eum ſpectante poteſt res ſociales occupare, & in ſuam vtilitatem conuertere etiam conſocio reluctante, dummodo non animo celandi id faciat ad l.rei cōmunis,& l. merito ff. pro ſoc. de quibus per Anton.Gabr.in tit.de malefic.concluſ.1.nu. 1. & alios citatos per Menoch. de retien. remed.3. num.629. & ideò ſemper ſocius pro credito, quod contra ſocietatem habet poteſt retinere, vel ſurripere pecunias communes in ſatisfactionem ſui crediti, Bertazzol. dicto conſilio 224.numero 21.22.23. & 24.lib.1.

16 Non obſtat, quod Alberic. in dicta l. quidam ff. de dolo, atteſtetur hoc caſu poſſe ſaltem crimine ſtellionatus agi quia ibi in caſu dictæ l. non competebat actio ciuilis creditori ex contractu contrà debitorem, quem iam vigore literarum liberauerat, & propterea crimen ſtellionatus intrabat, in caſu autem Pompilij præceſſit mandatum,& contractus ſocietatis, adeò quod actione ex contractu, vel quaſi dolus, ſi commiſſum fuit, poteſt ciuiliter purgari ideò ceſſat crimen ſtellionatus, vt poſt alios declarat; Farinac. dicta quæſtione decima nona numero 36.

Antonius Portius Aduocatus.

Aliud reſponſum in eadem materia.

17 NOn poteſt dari criminalis actio cōtrà D.Pompilium in caſu de quo agitur, quia cum ipſe tanquam ſocius partis aduerſæ res communes adminiſtrans etiam in vim mandati habiti à conſocio pecunias, de quibus quæritur, retineat, ceſſat criminalitas, dum parti aduerſę conſultum eſt per ciuilem actionem ex contractu deſcendentem etiam per iuramentum in litem, Corn.conſil.366.num.12.& 32 lib.3.Rol.conſ.75.nu.31.lib.1.Menoch.conſ.98.nu. 82.& ſeq.lib.1. Aym.conſ.6.n.105.Hond.conſ.109 nu.59.lib.1. & ſunt tex.in l.tres tutores vbi etiam gloſ.ff.de adminiſtrat.tutor.& in l.in eos ff. de tutel. & ration diſtrahen.

18 Et ſine dubio procedit, quando ex doloſa, quæ prætenditur adminiſtratione nullum inſurgit particulare nomen delicti, ſed ſola doli prætenſio, quia tunc neq; etiam intrat pœna criminis ſtellionatus, ex quo intereſſe reparatur per actionem ciuilem. Bald.conſ.14.nu.3.& conſ.15.num.1.lib.1. Oſaſch. deciſ.Pedem.137.num.18.Farinac.de delict.& pœnis quæſt. 19. num. 37. & in termis doloſæ adminiſtrationis conſ.96.nu.19.& generale, eſt quod nunquàm actio de dolo, & criminis ſtellionatus datur, quando prætendentibus damnum alia via ſuccurri poteſt Caſtr.conſ.411.nu.4.li.1.Farin.conſ.7.nu.9. & eſt tex.in l. eleganter in prin.ff.de dol.

19 Nec obſtat, quod in hoc caſu detur particulare delictum furti, quia etiam ſocius in re communi, vtens illa ad vſum non deſtinatum, & in rem propriam vertens committat furtum l.ſi ſocius ff. de furt. quia vltrà quod procedit concluſio, quando ſocio aufertur commoditas partis ſuæ, vt declarat Bart.in dict.l.ſi ſocius in fine quæ commoditas non aufertur in hoc caſu, cum de ea in computis habeatur ratio, vt infrà adhuc obiectum non obſtat; cum D.Pompilius, pecunijs, de quibus agitur iure ſuo vſus fuerit ratione condominij, & partis illum tangentis, ſicut creditum ipſius in ſocietate ratione lucri hactenus facti, apparet in prædicta, & maiori quantitate, cum immo in dubio magis credendum ſit, eum qui partis Dominus eſt iure potius ſuo vti, quam furti conſilium inire, vt inquit in verbis & terminis noſtris tex.in l.merito 51.ff. pro ſoc. vbi Bart. * Bald.& cæteri communiter not. in dubio dandam non eſſe contrà ſocium actionem furti, ſi quidem criminis accuſationem ceſſare, quando quis aliquid ſuppreſſit non commiſſi velandi cauſa, ſed ad hanc opinionē, quod ea res ad ſe ſpectet iuſta ductus ratione, inquit etiam in verbis tex.in l.Plagij 14. C.ad l.flauiam de Plagiar.

20 Minus obſtat quod punibile ſit mendacium aſſertum à D. Pompilio in ſcribendo ſe ſoluiſſe, quod non ſoluit, quia vltra quod ſtilus eſt mercatorum ita ſcribendi, quando ſoluendi propoſitum ab initio habent neque etiam de iure ſimplex mendacium

eſt

Digitized by Google

eſt punibile, cum non præſumatur doloſè dictum, ac propterea actionem de dolo non inducat, quando vt hic ità aſſerens nullum exindè lucrum habet, vt eſt tex. & ibi id not. Bart. in l. & eleganter §. final. ff. de dolo præſertim cum D. Pompilius in libris ſuæ adminiſtrationis nihil de ijs, quæ verè non ſoluit ad debitum patris poſuerit, & ſemper etiam in ipſis conſtitutis obtulerit ſeparatim de illis bonam ratio nem reddere habita conſideratione ſi crediti, quia ceſſat propterea non ſolum actio furti, ſed etiam omnis prætenſio doli etiam ſi alias pecunias communes ad ſui priuatam expoſuiſſet vtilitatem tex. eſt in l. non exiſtimo in fine ff. de adminiſtr. turor. Pariſ. conſilio 159. numero ſexageſimo ſecundo verſiculo ceſſabit libro quarto Honded. dict. conſ. 109. num. 33. lib. 1.

21 Eoquè magis cum D. Pompilius pecunias huiuſmodi etiam tanquàm partis aduerſæ procurator exe gerit, quia cum propterea illas habuerit ex Domini voluntare, ceſſat actio furti, etiam ſi habuiſſet ad effectum illas ſoluendi Cameræ, & tamen iuxtà conuenta non ſoluiſſet, cum tunc actio dum taxat mandati ſui præſcriptis verbis detur iuxtà tex. in l. ſi rem ſibi 19. §. ſi quis ſponſionis ff. de præſcrip. verb. & ceſſat etiam prætenſa qualitas mendacij dum Dominus Pompilius ingenue fatetur ab initio huiuſmodi propoſitum habuiſſe ſed tamen deinde ſe mutaſſe quia audiebat partem aduerſam ſecum malo animo agere, & expediebat propterea ſibi retentionis, magis, quàm actionis remedio rebus ſuis conſulere quandoquidem in pœnam non incidit, qui mutato propoſito à priori voluntate recedit Bart. per illum tex. in l. cætera §. ſed ſi pataui numero tertio Vbi etiam Alex. numero ſeptimo ff. de leg. prima l. 1. & ibi Bald. §. vnde quærit offilius ff. de exercit.

22 Minus autem prætendi poteſt Dominum Pompilium falſitatem commiſiſſe dicendo in literis ſcriptis Domino Aduerſario ſoluiſſe Cameræ ſeù Domino Roberto Primo id quod verè non ſoluerat, quia cum in rationibus retentis per Dominum Pompilium vt ſupra dictum eſt nulla huiuſmodi ſolutionis ſit facta mentio, & ex inſpectione librorum dicti Domini Roberti, & aliorum ſciri poſſit contrarium, & ſimplicibus literis dicti Domini Pompili non eſſet ſtandum, & conſequenter eæ nociuæ eſſe non poſſent, neque etiam poteſt de falſitate dari, tum quia falſitas ſine dolo, & dolus ſine commodo non committitur Menoch. conſ. 98. numero vigeſimo octauo libro primo tum quia mendacium, & falſitas nemini præiudicialis, non eſt pu nibilis neque etiam pœna extraordinaria, Surd. dec. 282. num. 18. & ſeq.

23 Sed vanitas eſt, quod prætenditur Dominum Pompilium peculatus crimen commiſiſſe, tum ex prædictis, tum etiam quia agitur de pecunia priuata, non publica, neque fiſci, etiam ſi Dominus Aduerſarius ſit Theſaurarius, & conſequenter forſan Cameræ, ſeù fiſci debitor cum etiam ſi pecuniæ debitori Cameræ intercipiantur, maneat tamen ipſe nihilominus fiſci, ſeù Cameræ debitor, ac propterea peculatus nequaquam committatur, vt verbis claris inquit tex. in l. peculatus 13. ff. ad leg. Iul. peculat.

24 Præterea ſi quæ poſſet applicari, criminalitas ea ceſſat in hoc caſu, quia cum prius ceptum fuerit iudicium Ciuile à Domino Pompilio ſuper rationibus reuidendis, non admittitur ſimultanea cumulatio iudicij criminalis, ſed duntaxat ſucceſſiua poſt finem iudicij Ciuilis, ita enim procedit tex. in l. prima C. quand. ciuil. act. crimin. præiudic. cum in ſimultanea cumulatione regula ſit contraria, quod durante iudicio ciuili prius intentato, cumulatio criminalis actionis reprobetur l. interdum C. de public. iudic. l. ſecunda §. hoc edicto ff. de vi bonor. raptor. gloſ. in dicta l. prima in verbo vttaq; C. quandò Ciuil. act. &c. Farinac. quæſt. 100. cap. 3. nu. 123. & ſeqq.

25 Ideoque non obſtat alia regula, quod immò pendente criminali cauſa, ſuperſedendum eſſet in ciuili tanquam minori iuxtà tex. in l. finali C. de ordin. cognit. & Put. deciſione 275. libro primo cum alijs, quæ circumferuntur, quia vel procedit obiectum, quando criminalis, & ciuilis deſcendunt ex diuerſis factis, non antem quando ab eodem, vt in hoc caſu Put. vbi ſupra Surd. conſilio 139. numero primo & ſeqq. libro primo Honded. dicto conſilio 109. numero ſexageſimo & alijs, vel quandò criminalis præiudicialis eſt ciuili, non autem è contrà quando ciuilis, præiudicialis eſt criminali, vt prædicti admittunt, & ſæpius reſoluit Rota vt in Romana de Stochis nona Martij 1598. coram Gyptio, & pleniſſimè interamnen. pecunieria 23. Iunij 1603. coram R. P. D. Coccino, vbi contrarijs omnibus reſpondetur.

26 Quod autem in hoc caſu ciuilis cauſa præiudicialis ſit criminali aperte conſtat, quia à iudicio reddendarum rationum ciuiliter intentato pendet cognitio an Dominus Pompilius ſit debitor, vel creditor, & an pecunias, quas habet retinere poſſit pro parte in ſocietate ipſum tangente, vel è contra, quamobrem ſententia ferenda in ciuili ſi pronunciaretur Dominum Pompilium remanere creditotorem, pariat exceptionem rei iudicatæ in criminali, ciuilis dicitur illi præiudicialis iuxtà tex. in l. præſes ff. ad l. flauiam de plagiar. Cyn. in l. prima numero ſexto verſ. ratio eſt, & ibidem Salic. numer. 9. C. quand. ciuil. act. Bart. in l. 2. §. hoc ædito num. 1. verſ. videte Domini, & ib etiam Angel. n. 2. ff de ui bon. rap. Rota in d. interamnen. eoram R. P. D. Coccino.

27 Nec obſtat quod D. Aduerſarius dicatur præueniſſe, dum quærelam contrà D. Pompilium porrexit ſub 17. Martij, & tamen monitorium in cauſa ciuili non fuit contrà dictũ Aduerſarium exequutũ, niſi ſub 19. eiuſdem, quia cum de querela nihil Dominus Pompilius nouerit, nec illius occaſione aliquid aliud actum fuerit, nec illa, nec inquiſitio ſine citatione, & carceratione aliquam induxit præuentio-

uentionem, vt poſt Bald. & alios quos allegat inquit Boſſ. tit. de for. com. nu. 103. & ſeqq. Farinac. par. 1. q. crim. tit. de inquiſ. q. 7.

V. de Vermigliolis Aduocatus.

ARGVMENTVM.

Agitur hic de exculpatione ſocij criminis, qui in tortura falſus eſt de ſe, & alios prætenſos complices exculpauit: Nunquid huiuſmodi exculpatio tollat inditia contrà dictos prætenſos complices exiſtentia, An falſa moneta, ſeù inſtrumenta ad illam fabricandum apta reperta in domo alicuius, faciant contrà ipſum inditium ad torturam, aliaque nonnulla explicantur, de quibus in ſummario.

SVMMARIVM.

Tortura data prætenſo criminis ſocio purgat inditia non ſolum contrà reum tortum ſed etiam contrà alios prætenſos complices, num. 1. & ſeqq.

Tortura tollit omnia inditia contrà reum tortum exiſtentia, num. 1.

Exculpatio ſocij criminis tollit omnia, & quæcunq; inditia exiſtentia contrà prætenſum complicem, quandò præſertim eſt facta in tortura, & exculpans, ſe ipſum inculpat, nu. 1. & ſeqq.

Auxilium præſtans poſt delictum ad occultandum delinquentem, non ordinaria, ſed extraordinaria pœna puniendus eſt, nu. 4. quæ non poterit eſſe corporalis, ſed tãtum pecuniaria, nu. 5.

Inſtrumenta falſæ monetæ reperta pœnes aliquem, faciunt contrà eum inditium ad torturam, ſi is fuerit malæ famæ, ſecus ſi bonæ famæ, nu. 6. & 7.

Cadauer occiſi repertum in domo alicuius, facit contà Dominum domus inditium ad torturam ſi is fuerit malæ famæ, ſecus ſi bonæ famæ, nu. 7.

Teſtis affinis, & conſanguineus probat ad defenſionem carcerati, nu. 8. vbi præſertim ſi fuerit examinatus à Fiſco.

Teſtibus veriſimiliora deponentibus magis credendum, quam deponentibus inueriſimilia, nu. 9.

Publica vox, & fama contrà inquiſitum tollitur per contrariam famam, nu. 10.

CONSILIVM CLXI.

1 IN hac Tiburtina prætẽſę falſę monetæ ex deductis in facto, quæ multum ordinatè explicata fuerunt, video Fiſcum duas habere prætenſiones contra Dominum Octauium Cicco ſuum, vna eſt, quod fuerit complex & paticeps in falſa moneta aliàs fabricata per Vincentium Siculum, & alios, altera, quod ſaltem poſtquàm prædicti Vincentius & ſocij fuerunt carcerati partem monetarum, & inſtrumentorum in eius ſtabulo abſcondendo, & partem proijciendo in Curſum aquę publicę propè eius domum exiſtentem, negari non poſſit quin poſt delictum ad illud celãdum auxilium præſtiterit, quod attinet ad primam prætenſionem, non immorabor in inditijs contra Octauium vt prætenditur vrgentibus, licèt admodum leuia ſint, prout eſt conuerſatio ſtricta Octauij cum Vincentio, quę non probatur, commoditas expendendi falſam monetam cum quolibet anno de redditibus monaſterij perciperet ſcuta 3000. & vltrà Hæc enim commoditas nihil habet commune cum falſitate monetæ, & demum immoderata impenſa Octauij poſt conuerſationem cum Vincentio, quæ pariter non probatur ſufficit enim dicere, quod huiuſmodi leues, & non probabiles, nec probatæ ſuſpitiones fuerunt ſublatę fiſcomet, & iudice per torturam aliàs illatam Vincentio ad habendum complices Conſcios, & fautores, in qua cum perſtiterit negando alios interueniſſe conſcios, ſeù complices veritatem dixiſſe iuris præſumptio eſt l. ædictum & ibi Gloſ. in verb. efficaciſſima Alber. num. 3. ff. de quæſt. taliſq; exculpatio ſic facta in tortura, quod tollat omnia contraria inditia quotquot ſint ad ſcripta per Aym. conſ. 99. num. 10. in fine verſ. ſed vltra in habilitatem Cephal. in conſ. 75. num. 46. & ſeq. lib. 1. Bertazzol. conſ. 538. num. 6. & ſeq. lib. 2. Claud. ad eundem Bertazzol. conſil. 3. num. 1. in fine ſub lit. A, & ad conſ. 246. etiam lit. A. verſ. 3. modo Maſcard. de probat. lib. 3. concl. 1130. num. 4. & num. 15.

2 Et licèt non ignorem nonnullos alios Doctores contrarium ſenſiſſet, quod ſcilicet exculpatio ſocij criminis exculpato non proſit ex Bald. in l. quoniam liberi C. de teſtib. quem poſt alios ſequutus fuit Menoch. de arbitr. quæſt. lib. 2. caſ. 474. num. 13. eſt tamen aduertendum, quod iſti contrarium tenentes loquuntur quando ſocij, & particeps criminis inducuntur in teſtes ab ipſo inquiſitio, non ſi carcerati, & à iudice examinati, ceſſante omni ſubornationis timore prætenſum ſocium exculpant, & præſertim in tortura, prout in caſu noſtro, tunc enim, quod talis exculpatio omnia tollat inditia, multò verius eſſe, & iuribus, & rationibus, & Doctorum auctoritatibus ad ſaturitatem probaui in mea pract. crim. in tit. de indit. q. 43. num. 10. & ſeqq. vbi ſcripta hic repetere ſuperfluum eſt.

3 Immo exculpatio ſocij criminis ſic facta in tortura ad Fiſci inſtantiam, & ex officio iudicis prodeſt exculpato, etiam, quod is eſſet cõfeſſus & ſic probat etiam errorem confeſſionis alterius ſocij, prout pariter probaui dict. q. 43. num. 19. & ni fallor eſt elegans tex. in l. 1. §. ſi quis vltro verſ. prudenter ff. de queſtion. vbi fuit liberatus quidam ſeruus, qui metu reuertendi ad Dominum, homicidium commiſiſſe cum alijs falſo confeſſus fuit, & ob id condemnatus erat, ex quo ſocij ab ipſo nominati in tormentis perſti-

perſtiterunt, & eundem ſeruum de ſe, & de ipſis confeſſum exculparunt ergo multò magis in caſu noſtro, in quo ſocius criminis de ſe confeſſus, de altero negat, & torturam patitur: Augentur præmiſſa conſiderando verba Vincentij in tortura emiſſa, cum in ea eleuatus dixerit, *Eh Signore moſtra la tua potenza, & voret io coſi farmi tormentare per altri, ſe ſapeſſe altro ? Miſericordia Signore, & non giuſtitia, non è ſtato neſſuno altro, Signore & non ſo altro, ſe non quelche hò detto*. Quæ quidem verba, ſi bene conſiderentur ab integerrimo, & occulatiſſimo iudice, nulli dubium, quod ea pro veritate, & ex intimo cordis prolata extitiſſe iudicabit.

4 Quod verò attinet ad aliam fiſci prætenſionem de auxilio præſtito poſt delictum proijciendo monetam, & inſtrumenta in curſum aquæ, & reſpectiuè in ſtabulum eius domus: præmiſſo prius, quod hoc auxilium poſt delictum excluſa præcedenti ſcientia (prout ex præallegatis ſatis excluſa creditur) non eſſet pœna ordinaria plectendum, ſed tantum extraordinaria, Butr in capitulo primo num. 16. In fine & ibi etiam, Felyn.num. 13. ante finem verſicul. limita dummodo Dec.num 66. Bero poſt nume. 107 & Mantua, num. 44. de offic.deleg. cum alijs per Maſcard. de probat. lib. 1. concluſ. 159. num. 23. Vbi de magis communi.

5 Hæc autem extraordinaria pœna non erit niſi pecuniaria ex conſtitutione Marchiæ capitulo 54. in verſiculo & qui non aſſociauit libro quarto vbi, & quod plus eſt loquitur in occultante delinquentem domi ſuæ ne capiatur, ergo multo magis in eo, qui non prætenditur, quod occultauerit delinquentem ſed alias res, ſubtrahendo fiſci probationes, quo caſu nec etiam intrat pœna falſi, ſed tantum arbitraria pro motu iudicis, Boher. deciſione 292. numero primo iuncto numero nono ad finem Boſſ. in titul. de falſ. poſt num. 164. Nec diſſentit Petr. Caball. reſol. crim. libro primo caſu 43. vbi alij referuntur, & ſic hoc caput prætenſi auxilij poſt delictum præſtiti non eſt tam grauiter, & rigoroſe tractandum, ſicut Crimen falſæ monetæ.

6 Ad huc dico, quod hæc inuentio falſę monetæ, ac inſtrumentorum etiam in eius domo ſtabulo abſcondita, licèt regulariter contrà retinentem, ſeù Dominum domus faciat inditium ad tradita per Grat. conſ. 151. numero ſecundo & ſeqq. parte ſecunda Boſſ. in tit. de falſ. monet. numero ſeptimo & octauo, hoc tamen procedit, quando is, in cuius domo falſa moneta, & inſtrumenta reperta fuerunt eſſet homo malæ famę, ſecus ſi bonæ famæ, vt probatum fuit, fuiſſe Octauium ſecundum Marſilium in l. qui falſam numero 115. & ſeqq. ff. de falſ. vbi ita alias obtinuiſſe teſtatur, Boſſ. in titul. de falſ. monet. numero ſeptimo & 8. Decian. in tractat. crim. lib. 7. cap. 26. num. 6. Bertazzol. conſ. 562. nu. 2. lib. 2.

7 Sic nec Dominus domus poteſt torqueri, ſi inta fuerit repertum occiſi cadauer, niſi is fuerit malæ famæ Blanch. in pract. in quarta parte defenſionis numero decimo tertio Boſſ. in titul. de indit. numero 50. verſiculo tamen poſſunt omnes torqueri iuncto verſiculo intellige tamen, & multo minus ſi non domi ſed extra domum fuerit repertum dictum Cadauer. Roman. in l. prima §. ſi quis in Villa numero quarto ff. ad Sillen. Angel. de maleſic. in verbo quod fama publica numero 51. & ibi Auguſt. in addit. numero 52. verſiculo fateor tamen Foller. in pract. crim in verbo capiat informationem, num. 35 & 39. in fin. Blanch. de indit. num. 298. verſ. Hoc autem puto verum.

8 Sed in caſu noſtro res videtur extrà difficultatem quia in proceſſu non ſolum, non probatur Octauiū non habuiſſe ſcientiam monetę, & inſtrumentorum in eius ſtabulo reconditorum, immo etiam conſtat ex depoſitione Picciotti, quod ipſe nullam habebat ſcientiam de hoc, & quod Cola eius famulus dictam monetam, & inſtrumenta ad ſtabulum aſportauit, qui quidem Picciottus, licet ſit nepos octauij probat ad illius defenſionem Aym. conſil. ſecundo numero primo & conſ. 119. numero nono Crot. de teſtib. parte tertia numero 80. & ſeq. & ibi Moncada in addit. etiam quod deponat de auditu ab Euandro Cephal. conſ. 678. nu. 6. & ſeq. & nu. 25. lib. 5. Honded. conſil. 100. nu. 33. lib. 1. eo præſertim quod eſt teſtis fiſci Burſat. conſ. 511. nu. 21. & conſil. 316. etiam num. 21.

9 Ipſiq; Euandro multo minus credēdum eſt quàm Picciotto primo quia inimicus Octauij vt in ſummario nu. 2. l. 3. & ibi Gloſ. & Doctores ff. de teſtib. c. cū oporteat de accuſat. ſecundo quia facit ſe ſocium criminis in occultatione dictarum monetarum, & inſtrumentorum, & venit ad deponendum promiſſa ſibi impunitate fretus, quo caſu nullum facit inditiū l. non omnes §. ſi. ff. de re militar. Boſſ. in ti. de oppoſ. contra teſtes nu. 21. tertio quia ex monetis delatis per ipſum fratri Gregorio furatus eſt non modicam pecuniariam quantitatē, vt in ſummario nu. 3. quarto quia depoſitio Picciotti eſt multo veriſimilior, & probabilior depoſitione Euandri ex pluribus, quæ in informatione facti bene deducuntur, Ideò intrat concluſio iuris, quod teſti veriſimiliora deponenti magis credendum eſt, quàm deponenti inueriſimilia l. ob Carmen. §. ſi teſtes & ibi Bal. in 1. notab. & Alber. nu. 6. ff. de teſtib. c. licet cauſam verſ. ex premiſſis, & ibi communiter canoniſtæ extrà de probat. Gabriel. in tit. de teſt. concl. 4. nu. 28. lib. 1.

10 Nec obſtat prætenſa publica vox, & fama circa proiectionem monetarum, & inſtrumentorum in curſum aquæ. nam vltrà quod non probatur ſat eſt dicere quod in proceſſu defenſiuo probata eſt contraria fama quæ præualet, Bal. in l. ea quidem nu. 54. C. de accuſ. Boſ. in ti. de man. ad homicid. nu. 45. Pariſ. cōſ. 66. nu. 107. lib. 3. Roland. conſ. 3. nu. 58. lib. 1.

Fuit iſte inquiſitus relaxatus ſub cautione, & poſteà abſolutus.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

Digitized by Google

ARGVMENTVM.

Intereſſe lucri ceſſantis, aut damni emergentis quando à principio taxari poſſit in contractu venditionis locationis, & ſocietatis, & in dictis contractibus, an & quando valeat pactum, quod capitale ſit ſaluum. Plura de nullitate, & inualiditate laudi.. Quando illud ratificari poſſit. Et an vſurarum exceptio impediat Cameralem obligationem.

SVMMARIVM.

Intereſſe lucri ceſſantis, aut damni emergentis incertum quomodocumque, & qualitercumque prætenſum à principio minimè taxari poteſt, numero primo & numero 18.

Aeſtimatio facit emptionem, & venditionem, nu. 2. & nu. 14. & 15. vbi ampliatur hoc procedere etiam in contractu locationis, & ſocietatis.

Intereſſe veriſimile licèt à principio taxari poſſit hoc tamen procedit, quando res vendita de ſui natura eſt fructifera, & dummodò taxatio non excedat fructus, qui veriſimiliter ex ea percipiuntur aliter ſecus, nu. 3. & nu. 9. & nu. 16.

Intereſſe legale aſcendit ad quinq; pro centenario, non vltra, nu. 4. & nu. 11. & nu. 35.

Locatio non datur in oleo, grano, fœno, vino, & alijs quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, nu. 5. & nu. 22. & 23. & 26. vbi declaratur.

Locari poſſunt bona mobilia, ſed eius deterioratio pertinet ad locatorem, numer. 0. & numer. 10. Vbi propterea quod locator non poteſt illis ſaluis aliquod lucrum recipere, & num. 21. & num. 22. & num. 23. & 24. & nu. 29. & 30. & 33.

Capitale ſaluum vbi remanet talis conuentio eſt illicita, & vſuraria, nu. 7. declara vt num. 8. & nu. 20. vbi quid in ſocietate, & nu. 23. & ſeqq. & nu. 26. & ſeq. & nu. 29. & nu. 72.

Intereſſe lucri ceſſantis non debetur ceſſante mora, nu. 11

Dilatione pendente non debentur fructus, nu. 11.

Laudum ſi non valet in tota ſumma, corruit in totum, nec ſuſtinetur in parte, nu. 11.

Societas dicitur finita ob alienationem rerū ſocialiū, n. 13

Societas officij cenſetur finita per vēditionem officij, n. 13.

Intereſſe incertum taxari non poteſt propter dilationem factam ad ſoluendum, nu. 12. & nu. 25. & nu. 50.

Laudum continens illicitam taxationem intereſſe eſt ipſo iure nullum, nu. 19.

Obligatio ad vſuras, ſeù intereſſe illicitum inualida eſt, num. 19.

Vſura non debetur pro pecunia, nu. 25.

Vſura, vt excludatur omnis interpretatio facienda eſt, num. 28.

Aeſtimatio facit, vt rei æſtimatæ commodum, & incommodum ſpectet ad recipientem, nu. 30.

Pactum de ſoluendo certa quantitate ſalua rei ſubſtantia illicitum eſt, nu. 32. & ſeq.

Taxatio certi lucri, & vniformis illicita eſt, nu. 34.

Induſtria Perſonæ æquiualet fructibus capitalis ab altero immiſſi in ſocietate, nu. 36.

Vſurarum exceptio retardat obligationem Cameralem, in præſertim quando eſt clara, nu. 37. & nu. 54.

Vſuram committens ius diuinum lædit, nu. 37.

Laudum iniuſtum exequendum non eſt non obſtante Camerali obligatione, nu. 37.

Exceptio oriens ex eodem contractu, vel ex ventre laudi impedit obligationem Cameralem, nu. 39.

Verba futuri temporis conditionem inducunt, nu. 40.

Verba conditionalia qualificant, & informant obligationē Cameralem, nu, 40,

Venditio facta ad menſurationem faciendam donec menſuratio non ſit facta impedit illius exequutionem, nu. 41

Laudum datum poſt tempus in compromiſſo adiectum, eſt ipſo iure nullum, nu. 42.

Laudum datum ex abrupto, & infra tres dies, & ſic præcipitanter eſt nullum, & executionem non meretur, num 43.

Laudum latum vltra ea ſuper quibus eſt factum compromiſſum non valet, num. 44.

Laudum latum ſuper rebus, ſuper quibus non eſt factum compromiſſum minime valet, etiam quod arbitris fuerit data ampla authoritas de omnibus differentijs cum annexis, & connexis. & alijs ampliſſimis verbis, quæ reſtringi debent tantū ad res deductas in iudicio, n. 45.

Læſio non poteſt dari, vbi adeſt æſtimatio iuſta, nu. 46.

Læſio in dubio non præſumitur, nu. 47.

Princeps non poteſt reſcindere inſtrumentum iuramento vallatum, nu. 47.

Clauſula compromiſſi de procedendo altè, & baſsè auferēdo vni, & alteri dando importat arbitrium boni viri, num 48.

Laudum fundatum in falſa cauſa iniquum, & iniuſtum eſt, nu. 49. & nu. 51. vbi quod ratificari non poteſt.

Ratificatio laudi nulli, & iniqui ratificanti non nocet, niſi Ratificans fuerit certioratus de nullitate, & iniquitate laudi, nu. 51.

Laudi nulli, & iniqui etiam emologati, exequutio dari nō poteſt, num. 53.

CONSILIVM CLXII.

1 LAVDVM datum inter D. Franciſcum Barattellum & D. Vrſulam de Piccionibus, & D. Laurentiū eius maritum, in quo declaratur locationē Hoſpitij reſtare debere, vna cum vſu Maſſaritiarum, & bonorū dicti Hoſpitij liberā, & abſolutam penes d. Franciſcum qui è contra tam pro vtilibus auuiamentis, & inquilinatu quam pro vſu dictarum maſſaritiarum, & bonorū, ac etiam proquauis alia pretenſione penſionis, & intereſſe, & fructū quē ipſa D. Vrſula, & d. Laurētius habere

Digitized by Google

bete poſſit occaſione prædicta, eiſdem coniugibus ſolueret ſcuta 3150. pro rata quolibet anno durante locatione: Adiecta etiam conditione, quod dicta bona, & maſſaritiæ finito nouennio redderẽtur à Franciſco in eodem valore, quo fuerunt extimatæ, non credo ſaluari poſſit, quin à iure illicitum, & improbatum dicatur. Stante communi, & veriſſima concluſione, quod intereſſe lucri ceſſantis, aut damni emergentis incertum, quomodocumque, & qualitercumque prætenſum minimè à principio taxari poſſit ex allegatis per Plot. de in lit. iuran. num. 452. ſecundum antiquam impreſſionem, & per Cephal. conſ. 290. num. 7. & ſeqq. lib. 2. & voluit Rota diuerſ. 67. num. 1. & ſeqq. & deciſ. 192. num. 1. par. 1. & deciſ. 315. num. 7. par. 2. & coram Illuſtriſſ. Cardinali Lancellotto in vna Lucana locationis 18. Martij, & 29. Aprilis 1611. in verſ. Et in primis, & verſ. ſeq. Vbi alijs pluribus relatis Rotæ deciſionibus ampliat etiam in Mercatore
* ſolito negotiari, & hanc eſſe communem Legiſtarum, Canoniſtarum, & Theologorum opinionem, & ſæpius iudicãdo ſeruatã teſtatur Accorrambon. in ſuo voto per me relato in conſ. 15. n. 84. & ſeq.

2 Nec facit, quod in laudo rata dictorum ſcutorũ 3150. Annuatim ſoluenda ſit, non ſolum pro intereſſe lucri ceſſantis, ſeu damni emergentis, propter ceſſionem, ſeu ſublocationem dicti Hoſpitij, & auuiamenti, ſed etiam pro inquilinatu, penſionibus, vſu bonorum, & maſſaritiarum hoſpitij, & fructibus; nam quod attinet ad inquilinatum, videtur color quæſitus, cum illius iuri in inſtrumento locationis fuerit renunciatum à prædictis DD. Laurentio, & Vrſula, ſic pariter quoad penſionem hoſpitij, cum illius penſio ſatis magna ſoluatur dominis hoſpitij. Quo verò ad penſionem, ſeù vſum maſſaritiarum, & bonorum mobilium, cum fuerint data extimata, & in eodem valore finito nouennio reſtitui debeant, ſequitur, quod earum dicatur facta venditio (dilata ſolutione pretij in fine nouennij) l. ſi extimatio, ff. de iur. dot. l. æſtimatæ ff. ſolut. matrim. cũ alijs per Couarr. pract. q. c. 28. num. 6. & per Roland. conſ. 92. num 10. lib. 2.

3 Sed quod interim ſoluantur ſcuta 3150. & ſic quolibet anno ſcuta 350. quæ aſcendunt ad ſummam ſcutorum ſexdecim pro quolibet centenario æquitas l. curabat, C. de action. emption. in qua forſan ex aduerſo fiet fundamentum, nunquã patietur hanc exactionem; licet enim ſit cõtrouerſia inter Doctores nunquid facta dilatione pretij rei venditę ad tempus, intereſſe veriſimile poſſit in pactum deduci, & plures grauiſſimi iuris periti, quos referre non eſt opus tenuerint negatiuam, admiſſa tamen contraria affirmatiua opinione, quã opinionem originaliter tradidit, Dec. in c. Cum venerabilis ſub num. 65. verſ. Putarẽ tamen extra dę except. Illa tamen communiter declaratur, vt procedit dummodo res vendita ſit de ſui natura fructifera, prout ſunt prædia, ex quibus emptor certũ eſt, quod fructus percipit, & dummodo etiam taxatio non excedat fructus, qui veriſimiliter ex ea re percipiuntur ſecus ſi vendita res non ſit fructifera, prout in caſu noſtro, in quo bona, & maſſaritiæ hoſpitij, pro quorum vſu ſoluenda ſunt annuatim ſcuta 350. non ſolum non ſunt fructifera, ſed vſu conſumuntur, & eorum pars prout eſt oleum, frumentum, vinum, & fœnum ſeruando, ſeruari nõ poteſt, tunc enim, quod huiuſmodi taxatio dicatur illicita, & reprobata, voluit Riminald. ſen. conſ. 318. nu. 18. Roland. conſ. 14. lib. 2. per totũ Accorrambon. in voto, vbi ſupra num. 89. verſ. tertiò, & vltimò Rota diuerſ. deciſ. 340. num. 1. & ſeq. par. 1.

4 Deficit itaq; in caſu noſtro ad effectum ſuſtinẽdi taxationem veriſimilis, intereſſe primum requiſitum, quod ſcilicet res ſi fructifera, deficit etiam, & ſecundum dato etiã, quod eſſet fructifera (prout nõ eſt) conſideret quiſq; quam ſit fructibus proportionabile ſoluere ſexdecim pro centenario, cum iſto caſu vix poſſet taxari intereſſe legale, videlicet quinq. pro centenario, vt in eodẽ voto Accorambon. n. 88. & 89. verſ. ſecũdo Reſponſ. Regien. q. 33. n. 9. par. 2. Et ex præmiſſis ſequitur, quod cũ bona, & maſſaritiæ hoſpitij prædicta, nõ ſit res fructiferę, prout prędia, taxatio intereſſe, etiam facta pro fructibus minimè ſubſtineatur ex allegatis per Plot. de in lit. iuran. num. 452. Riminal. ſen. d. conſ. 318. n. 1. & ſeqq. Riminald. Iun. conſ. 463. n. 41. Anchar. Regien. d. q. 33. nu. 1. & ſeqq. par. 2.

5 Quod ſi fortè exaduerſo prætendatur hanc maſſaritiarum, & bonorum conſignationem, nõ ſubiacere titulo venditionis (prout verè ſubijcit propter factam æſtimationẽ) ſed titulo locationis, quæ etiã datur in rebus mobilibus earum recepta penſione, reſpondetur quoad oleũ, granum, fœnum, & vinũ, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt locatio non datur l. Hoc Senatus conſultum, §. final. ff. de vſufruct. earum rerum, quæ vſu conſumuntur, cum alijs per Caroc. in tract. de locat. par. 3. quæſt. 17. vbi de rebus, quæ vſu conſumuntur, num. 1.

6 Et in omnem euentũ, in omni mobiliũ, ſeù ſemouentiũ locatione, vbi eſt facta æſtimatio rerũ locatarũ, & in eadẽ æſtimatione res locatæ reddendæ ſunt, lucrũ quod inde interim ꝑcipitur illicitũ eſt, vt per Laurent. de Rodolphin. in tractat. de vſur. q. 23. in primo verſ. Summ. Angelic. in verbo Vſura il primo, nu. 53. verſ. Verum locans rem quam æſtimat. Quare exactionem ſcutorũ 3150. de quibus agitur, ſubſiſtere minimè poſſe crediderim, nec ex contractu locationis, nec ex contractu venditionis, nec tanquã intereſſe lucri ceſſantis, aut dãni emergentis propter auuiamẽtum datũ, nec pro penſionibus, nec pro aliqua alia prætenſione, vt in laudo.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

In eadem cauſam ſecundum reſponſum.

7 PRo inualiditate laudi videtur reſpondendum; nã vult quod D. Franciſcus noſter principalis

habear vsũ rerũ,& maſſaritiarũ Vrſulæ valoris ſcutorũ 2154. ꝑ nouenniũ,& verſa vice Franciſcus ꝑ vrilibus auuiamẽto,inquilinatu, & vſu ſupradictarũ rerũ,& maſſaritiarũ,ac pro intereſſe,& fructibus ſupradictarũ rerũ, & maſſaritiarũ teneatur ſoluere quolibet anno ſcuta 359. & in totum 3150. itaut finiro nouẽnio capitale rerũ, & maſſaritiarũ ſaluũ remaneat in eodẽ valore, & cõſequenter ſumus in contractu vſurario,& illicito primò, quia vbi contrahentes volunt, quod capitale ſit ſaluum ad fauorẽ alterius conuentio iſta eſt illicita,& vſuraria, cum damnũ capitalis communiter ſubeundum ſit gloſ. in c. pleriq; 14. quæſt.3. Natt.conſ.403. nu. 5.& 404. num. 1. & 2.lib.2. Bero.conſ.168.num. 21.lib. 1. Couar. var.lib. 3. cap.2.num.3. Sanctus Thomas 2.2.quæſt.78.art.1. ad Quintum Corrad. de contractib.licit. & illicit.tract.3. quæſt.59. in 2.concluſione,col.2.viderur enim datum mutuum cum ſpe illicitè conſequendi lucrum,Bero.d. conſ. 168.num.16. & 21.lib.1. Abb.in cap. Nauiganti, num. 12.de vſur.

8 Ad effectum enim vt capitale reddatur totum, neceſſe eſt quod ſoluatur aliquid pro centenario illi, qui aſſecurat capitale, vel quod alter ponat operam tantum,longe minoris æſtimationis, Natt. d.conſ 403.num.5.verſ.nihil autem, & conſ. 404. nu. 4.verſ. prima interpretatio,Nauatr.in manual. cap.17.num. 254. & ſequen. Couar. variar. lib.3. cap.2.num.4.hic pars aduerſa non poſuit operam, immò expreſſe dicitur, quod nullo modo poſſit ſe ingerere in negocio, & nihil dedit pro aſſecuratione capitalis, meritò cum totum lucrum conſiſtat in induſtria, & opera poſita per meum principalem non potuit dici, quod capitale remaneret ſaluum,cum in dubio opera præſumãtur correſpõdere pecuniæ,l.cum duobus, §. in coeunda, ff. pro ſoc. Natt.d.conſ.403.num.5. poſt medium. Præcipuè cum præceſſerit venditio iſtarum maſſaritiarũ, quo caſu non poteſt ſtare ſocietas, Bero. d. conſ. 168.num.18.lib. 1. Natt.conſ.403. num. 5. lib.2. Riminald.Iun.conſ.218.n. 61. lib.2. Immò aduerſaria in ſocietate hoſpitij nil poterat prætendere, cum per mortem Antonij fuerit finita,nec tranſeat ad hæredem l. Action. §. Morte l. Societatem, §. Diſſociamur,l.Adeò,ff. pro ſoc.

9 Secundo pro inquilinatu nihil poterat dari, cum ei eſſet renunciatum, & licet pro auuiamento vnica vice arbitrio boni viri, aliquid eſſet dandum, non potuit ferri laudum, quod quolibet anno ſolueretur certum quid pro auuiamento, & multò minus pro fructibus maſſaritiarum, quæ cum de ſui natura non ſint certitudinaliter fructiferæ, non potuit aliquod lucrum conſtitui in recompenſationem fructuum, Cagnol.in l. Curabit, num. 22. verſ. Secundò nota, & numero ſequen. C.de action. empit. Sanctus Thomas ſecunda ſecundæ, quæſt. 78. art. 3. ad 7. Capic. deciſ. 175. num.1. Contad. de contract. licit. & illicit. lib. 5. quæſt.87.& ſeq.

10 Et ſi dicatur, quod licet iſtæ maſſaritiæ de per ſe non producant fructus, ſunt tamen aptæ ad producendum quando ſunt in exercitio alicuius trafici. Reſponderur quod non inde infertur, quod potuerit certa fieri taxatio ad rationem ſexdecim pro centenario, cum ex quo lucrum eſt incertum, & aliquando poteſt euenire damnum in iſtis vtenſilibus, non poſſit fieri iſta taxatio certa ad ſexdecim pro centenario, aliàs eſt vſura etiam in mercatore, cum ad ſummum potuiſſet dari quantitas incerta ex euentu liquidanda, l. Cum quis decedens, §. Codicillis, & §. Titia, ff. de legat. 3. l. Qui teſtamentum, ff. De probat. Aym. conſ. 189. num. 8. verſ. Aut ſumus, & conſ. 87. num. 5. Dec. conſ. 116. num. 2. & conſ. 119. num. 3. & 5. de magis communi, Roland. conſ. 55. num. 20. in fin. lib. 2. Mandell. conſ. 211. num. 7. & conſ. 512. num. 11. Cagnol. in l. Curabit, num. 54. C. de act. empt. Iapus de vſur. commentar. 1. §. 6. num. 21. & fuit dictum in Romana, ſeù Mediolan. ſimulationis prima Iulij 1602. coram Illuſtriſſ. Millino.

11 Et multo magis non potuit fieri taxatio ad rationem ſexdecim pro centenario cum illa ad ſummum admittatur pro quinque, Natt. conſ. 497. num. 11. & conſ. 498. num. 11. Borgnin. deciſ. 35. num. 23. part. prima. Eo magis quia eſt data dilatio nouem annorum, ideo cum ceſſet mora non poteſt debere intereſſe lucri ceſſantis, Soccin. conſ. 88. num. 19. verſ. Sed Ioannes Andreas, & num. 20. lib. 4. Roland. conſ. 55. num. 20. par. 2. & dilatione pendente non debentur fructus,nec poteſt taxari quantitas, Dec. conſ. 119. num. 3. & 5. & conſ. 116. num. 2. Soccin. ſen. conſ. 130. num. 9. & num. 14. & conſ. 88. num. 19. & 20. lib. 4. Roland. conſ. 55. num. 20. lib. 2. Vltra quod ne laudum ſubſtineatur ſufficit, quod fructus non debeantur pro maſſaritijs, vel adſit exceſſus in taxatione ad ſexdecim pro centenario, quia ſi non valet in tota ſumma, non ſubſtinetur in parte, ſed corruit in totum Put. deciſ. 323. num. 1. lib. 1. Rot. diuerſ. deciſ. 221. num. 1. par. 2. Et in terminis laudi, Soccin. ſen. conſ. 105. num. 6. lib. 4. Bart. conſ. 159. num. 8. lib. 1.

Lucas Antonius Virilis Aduocatus.

In eadem cauſa tertium reſponſum.

12 CONcludendum eſt laudum eſſe foeneratitium, & fructus in ſortem computari ex his quæ in facto narratur, videlicet venditione rerum ſocialiũ per exequutores teſtamentarios, & poſtea eſtimatione facta inter ſocios, quod videtur implicare contrarietatem, ideò his ſuppoſitis. Eo quidem præſens dubium tres habet inſpectiones, quarum prima eſt, an ſocietas Hoſpitij per venditionem

terum

rerum ſocialium ſit finita,& quatenus ſit finita, an illarum æſtimatio faciat emptionem, & an pro vſu huiuſmodi prærij penſio ſcutotum 3150. ſit vſuraria. Secunda eſt dato, quod ſocietas non foret finita, an æſtimatio rerum ſocialium reſtituendi in fine cum lucro taxato ſcutorum 3150. ſit vſura. Tertia eſt, eſto quod non eſſet Societas, ſed locatio terum æſtimatarum, cum pacto de illis reſtituendis in eadem bonitate,& qualitate, quatenus extarent ſin minus pretium,& pro penſione certa ſcutorum 3150. ſit vſura.

13 In prima inſpectione affirmatiuè concludendum eſt Societatem ob venditionem rerum ſocialium eſſe finitam,clara enim eſt iuris regula Societatem diſſolui ſtatim, atq; res ſuper quibus fuit inita alienentur,& de dominio ſociorum exeunt, ſiuè caſu, ſiuè ex contractu text.in l.verum,§.final.ff. pro Socio,Petr.Vbald.de duob.fratr.part.11. numero 3. Gabriel.conſilio 63.numero 19. libro 2. Illuſtriſſimus Mantic. de tacit. & ambig. conuent.libro ſexto titulo numero primo. Hinc videmus, quod vendito offitio ſuper quo Societas fuit contracta, ſtatim videtur Societas diſſoluta. Gabriel. dicto conſilio 63.numero 19.Illuſtriſſimus Mantic.de tacit.& ambig. conuent.tit.25.nu.18.Ector.Felic. de Societ.cap.34.num 10.Bccac.de Societ.nu.40. & 140.Tiber. Saluſt. fol. 36. vbi extendit etiam ſi vendatur ab officiali ignorante alio Socio.

14 Præſuppoſito igitur, quod Societas foret finita infertur ad aliam concluſionem affirmatiuè reſoluendã clara enim eſt iuris regula in oĩ diſpoſitione æſtimationem rei facere emptionem, & venditionem, & vera dicitur venditio l. Plerumq; §. ſi ante,ff.de iure dot. Soccin.conſil.69.lib.4. Maſcard. concl. 663.& concl.619. & in dubio ſemper eſt iu- * dicandum eſſe venditionem dicit gloſ. communiter recepta in l.inter virum,C.de iure dotiũ Doct. in l.ex conuentione nu.6.de pact.Bald.in l.1.nu.4. C.de iure dotium Caſtren.in l.ſi æſtimauit num.4. in fine,& l.æſtimata num.1.ff.ſolut. matrim. Non. conſil,52.nu.10.Peregrin.conſil.24.nu.1.lib.8.

15 Maximè in propoſito noſtro; ſiuè enim volumus eſſe locationem,& in locatione æſtimatio facit emptionem, quando adeſt pactum,quod alia reſtituãtur,vt in caſu noſtro,Rota deciſ.729.nu.2. part.1. aut volumus eſſe Societatem, & in ſocierate æſtimatio facit vẽditionem Angel.de Pergil.de ſocietat.part.2.num.19.Bald.in l.ſi paſcenda,vbi Corn. Caſtren.& not.Alexan.in fine,C.de pact. Ambroſ. de Vignat.de vſur.cap.ſalubriter num. 189. Ector. Felic.de Societat.cap.19.num.48.& cap.9.nu.27. Ludouic. deciſio Peruſ. & Rota in Anagnina 14. Martij 1607.coram R. P. D. Manzanedo impreſſa per Ector.Felic.de Societat.d.cap.19. num. 48.

16 Præſuppoſita emptione ſequitur alia iuris concluſio affirmatiuè reſoluenda,quandoquidem Domina Vrſula aduerſaria ratione emptionis creditrix Domini Franciſci mei principalis illa quantitate ſcutorum 2154. quia fuit venditio habita fide de pretio,§.Venditæ Inſtit. de rerum diuiſione,l.ea lege,C. de pact.inter emptio.l.inciuile, C. de rei vend. Nam, aut hæc Domina Vrſula prætendit hoc intereſſe ex l. Curabit,C. de pact. inter empt. & vend. & illud prætendere non poteſt, exquo illã ꝓcedit in re fructifera ex ſui natura, ideò emptor non tenetur niſi ad fructus perceptos, & proptereà huiuſmodi intereſſe non debetur dicit Cagnol.in dicta l.Curabit.nu.48. ſed melius Laurent.de Rodulphis in cap.de vſur. quem tefert, & ſequitur Aretin.conſil.151.num. 2. & hanc diſtinctionẽ ſolet adhibete,Rota vt in illaRomana doris 5. Iunij 1599. corã bon.mem. Iuſto, & aliàs ſæpè.

17 Aut Domina Vrſula prætendit hoc intereſſe, ex quo erat creditrix, & dilationem conceſſit adſolutum,& ratione moræ promiſſæ non poterat conuenire de certo intereſſe ab initio, & ſibi eſt imputandum cur dilationem conceſſit, hæc quæſtio eſt ardua difficilis,& alta inter Canoniſtas, * & legiſtas, & tamen in hoc omnes fere communiter concordant Doctores, quod huiuſmodi intereſſe non debeatur Innoc. in cap. nauiganti ante med. de vſur. vbi dicit, quod neſcit excuſare hanc mulierem,vbi Io. Andr.numero quinto Bart. numero octauo,Calderin. quæſtio. 3. de vſur. Laurent. de Rodulphis. inſign. Doctor. in capitu. conſuluit parte ſecunda quæſtio vndecima de vſur. Aretin. conſilio 151. Alexand. conſilio vigeſimo, & conſil. ſexageſimo quinto, Crauett. conſ. 189. num. ſeptimo, vbi dicit hanc opinionem eſſe indubitatam, & conſilio octuageſimo ſeptimo numero 5. * Deci. conſilio 156. vbi atteſtatur de communi Socin. conſilio 179. libro ſecundo, Corne. conſilio 195. libro quarto, Anchar. conſilio 376. & hanc partem ſequuta fuit Rota in vna Mediolanenſi pecuniaria coram Illuſtriſſimo Domino Millino impreſſa per Farinac. deciſio nonageſima prima vbi citat tres alias deciſiones, & 315. parte ſecunda multos alios cumulat Menoch. conſilio 1180. numero 165.& conſilio 1181. Neque quiſque admiretur de hac congerie Doctorum, quia opus erat ad reprobationem aliquorum, qui contrarium tenent, & malè.

18 Aut prætendit intereſſe, quod potuiſſet cum illis pecunijs ſuperlucrari, & illud non debetur niſi cum debitis requiſitis Caſtren.in l.3.§.Nunc.nu.3. C.de eo ꝙ certo loco,cuius hæc ſunt verba, *quando eſſet certum, ꝙ fuiſſet lucratum ſi pecuniam habuiſſet*. Mohedan.deciſ.3.n.6.de vſur. Put.deciſ.237.part. 1.Rota deciſ 98.nu.3.par.2.Afflict.deciſ.20. Peregri.conſ.19.nu.10.lib.3.Honded. conſ.50.nu.30. lib.3.& conſ.38.nu.48. lib.2. vbi dicit, ꝙ intereſſe debet neceſſe concludere,& nõ veriſimilitudinariè Bertazzol.conſ.259.nu.13. lib.2.Gabr. conſ. 147. num.3. & 4.lib. 2.

19 Aut prætendit intereſſe ratione laudi, & rei litigioſæ,quod eſt fortius fundamentum,quod aduerſario poteſt competere, & tamen illud non debetur, quia huiuſmodi laudum eſt ipſo iure nullum

Gabriel.conſilio 26. numero 12.libro primo, Vbi alios citat. Cum igitur iſtud intereſſe non debeatur ſequitur, quod nec actio aduerſariæ competere poteſt ad aliud Alexander conſilio 39. libro 3. Iaſ. in l.3.§.iurare, ff. de iurament. calumn. Crauett. conſilio 60. numero 103. Ratio, quia obligatio huiuſmodi intereſſe eſt nulla Guid. Papa conſilio 180. numero 4.& conſ.81. num.5. & deciſ.143. & eſt text.in Leos qui §.vbi, C.de vſur.Couar.lib.3.variar.reſolut.cap.3.num. 6.

20. In ſecunda inſpectione præſuppoſito Societatē durare,concludendum eſt illam laborare vitio vſurario prauitatis clara enim eſt iuris regula,ꝙ conuentio in ſocietate facta, vt vnus ſocius ſuum habeat capitale ſaluum cum taxatione ab initio lucri;alter verò ſocius ſuum habeat capitale ſub periculis,ſine vlla certitudine lucri, eſt ſocietas leonina, & vſuraria imò dicitur ſimulatus contractus, Bald.in l.1.num.29.C.pro ſoc.gloſ. in cap. plerique 114.quæſt.3.Calderin. & alij quos refert, & ſequitur Ioann. de Anania in cap. Nauiganti de vſur. Caſtrenſ. conſil. 330. Abb. conſil.114. lib.2. Dec. conſil. 123.circa medium Riminal.iun. conſ. 400. Nauarr.in manuali confeſſ. cap.12. num. 25. & ꝙ hæc ſocietas dicatur vſuraria,Bald. conſil.89. lib. 5. Riminald.conſil.400. num.100. Romanus conſil.238. Abb.conſil.114.lib.2.

31. In tertia inſpectione præſuppoſito non eſſe ſocietatem, ſed eſſe locationem rerum animalium mobilium,& auuiamenti concludendum eſt eſſe contractum vſurarium,clara eſt iuris regula, vt locatio rerum æſtimatarum cum pacto de illa reſtituendo in eadem bonitate, & qualitate, & quatenus extarent illorum pretium, maximè in rebus, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, vt in caſu noſtro ſpatio nouennij,eſt à iure reprobatum argum. text.in l.merito,ff.pro ſoc.Corn. in l. ſi paſcenda num.46.C.de pact. Laderch.conſ.69.per tot. lib.1. Nauarr.cōſ.37.de vſur.Caualcan.deciſ.44.nu.52. multos cumulat Caroc. de locat. tit. de vſur. q. 2. num.13.& quæſt. 9.

22 Maximè in caſu noſtro, ex quo res locatæ ſeruando ſeruari non poſſunt, cum conſiſtant in vino bladis,vaſibus fictilibus,equis, & auuiamento Hoſpitij tanti temporis ſpatio, difficile eſt illas ſeruari, & quia de natura locationis eſt, vt res locatæ ſi pereant, aut ex vſu naturali fiant deteriores, ſine culpa conductoris damno locatoris cadant, non autem Conductoris, etſi fiat pactum contra naturam locationis tranſit in aliam ſpeciem contractus, & ob id æſtimatio importat emptionem, & venditionem, & dominium rerum in conductorem tranſire neceſſe eſt, & ob id impoſſibile eſt poſſe ſaluari hunc contractum à labe vſuræ prauitatis, nec refert dicere bona in genere videntur locata, quod quidem genus nunquam periit, & certò modo videtur contrahi ſtipulatio rem dari, & rem tradi, & ſucceſſiuè per ſubrogationem conſeruari bona, & ſic in in genere locata, quia hæc eſt imaginaria locatio, & non vera; minuſq; obſtat dicere æſtimatio fuit facta, vt certus valor eſſet ad effectum, ſi deteriores fierent culpa Conductoris ab eo vti culpoſo ſolui deberet deteriotatio, quia hæc excogitata malitia non poteſt ſaluari, ex quo verſemur in genere rerum, quæ ſeruando ſeruari nequeunt,& quod in diem ex vſu naturali, etiam adhibita omni exactiſsima diligentia recipiunt deteriorationem, ideò iſte contractus nullo modo ſe ſaluari poteſt.

Thomas Zaulus Aduocatus.

In eadem cauſa quartum reſponſum.

23 EXiſtimo non poſſe excuſari laudum ab vſura in ea parte, in qua pro bonis mobilibus ad vſum Hoſpitii pertinentibus, videlicèt maſſaritiis, vinis,& aliis huiuſmodi traditis æſtimatis in ſumma ſcutorum 2154. condemnatur Franciſcus ad præſtandum annuam penſionē,itaut finito nouennio teneatur etiam reddere tot aliàs res eiuſdem generis aſcendentes ad eamdem ſummam, nam ſiuè iſta ſit ſocietas, ſiuè locatio non potuit ita fieri quod deberetur penſio,& lucrum pro rebus locatis, ſocialibus,& illæ ſint ſaluæ,nullumq; periculum ad dominum ſpectet,vt latè per Abb.in cap. Nauigāti nu.11.de vſur.Bald.in l.1.quæſt. 9. C. pro ſoc. Roman.conſ.238.nu.7.& 8.& per tot. Narr.conſ.403. & conſ.ſeq.Ruyn.conſ.102.lib.1. Decian. reſponſ. 96.num.54.lib 2.Surd.conſil.389.num.6.Flamin. de Rub.conſil.32. num. 33. cum aliis per Lup. de vſur.in comment.3.§.1.num.24.qui omnes loquuntur de ſocietate.

24 Idemquè in locatione exemplificando in locis locatis ſub certa penſione grani,& æſtimatis in certa ſumma,vt finita locatione damnum contingens in valore bouum eſſet commune,vel ſolius conductoris tradunt Petr. de Vbald. in tract. de duobus fratribus part.5. quæſt. 26. numero 29. Sum. Rolandin.de artic.Notar. in rubric. inſtrumentum bouum datorum ad laborandum in fine, & ibi adden. Bonacoſſ.in tractat. equorum quæſtio.11. Lup. in cap. per veſtras not. 6. §. vndecimo numero 9. & ſequen.fol.mihi 415.Borgnin. deciſio 44.numero 52. part. prima, & deciſio 49. ſeù 3. de contract. part.ſecunda numero 11.quibus in locis dicit hoc eſſe pactum illicitum,vſurarium, & diabolicum, Lupus in dicto tractat. de vſuris commentar. 3. §. primo num. 27.

25 Quod eo magis procedere debet in caſu iſto, quia dici poteſt non fuiſſe factam ſocietatem, nec locationem,ſed venditionem, ex quo fuerunt tradita mobilia æſtimata, quæ non debebant reſtitui in eadem ſpecie,ſed in genere, ideoq; potius noluerunt arbitri pro pecunia deberi vſuram quam pro mercede,vel lucro, vt benè per Decianum reſponſ.8.num.3.4.5.& ſeqq. lib.3.

26 Neq;

26 Neq; obſtare videtur, quod in rebus, quæ vſu conſumãtur, æſtimatio cum aſſecuratione ſuccedat loco rei, quia iſtud concedo, ſed indè non ſequitur, quod liceat aſſecurare rem, & percipere penſionem, ideoquè Borgnin. exaduerſo allegat. deciſ. 13. de contract. aliàs 59. part. 2. num. 59. qui facit iſtud motiuum, ſe declarat ibi, detracto damno illarum rerum, aut ſubrogatarum, caſu quo in ſocietate contingeret pro rata temporis, & capitalis, & ſupra num. 58. vult quod quatenus in ſocietate fiebat mentio de lucro, intelligeretur etiam de damno, itaut contingente damno in ſocietate capitale diminueretur, prout etiam quando reſpondet num. 70. & 71. ſupra per eum in contrarium deductis num. 5. in 3. reſponſione, quæ eſt bona, idem concludit, quod ſcilicet in caſu ſuo Capitale non eſſet ſaluum. Et ita bene conciliantur doctrin. ſupra, & exaduerſo allegat. Imò eadem deciſ. Borgnin. quod ſcilicèt tunc committatur vſura quando capitale in totum, vel in parte debet eſſe ſaluum ex conuentione; ſecus verò, quando non debet eſſe ſaluum, ſed periculum ſit commune, & aliter intelligendo authoritas Borgnini non eſſet attendenda, quia loquitur contra communes Doctorum concluſiones.

27 Quod autem in caſu noſtro, Arbitri voluerint capitale eſſe ſaluum, patet manifeſtè, quia non ſolùm quoad mobilia, quæ maximè in Hoſpirio modicum durant, & ideò quoad illa D. exaduerſo ſcribens viddraur dare manus; ſed etiam quoad Vina, fœna, & alia huiuſmodi poteſt contingere deterioratio, vt experientia docet, & nihilominus fuit laudatũ, quod finito nouennio tot aliæ res deberẽnt reſtitui, quæ aſcenderent ad eamdem ſummam ſcutorum 2154. hoc expreſsè addito, quod vbi non extarent tot bona in hoſpitio, quæ aſcenderent ad talem ſummam D. Franciſcus teneretur ſupplere in pecunia numerata, ex hoc enim colligitur manifeſtè, quod licet mobilia Hoſpitij neceſſario conſumantur, & vina fœnaquè deteriorationem pati poſſint, itaut in totum, vel in parte non extarent, tamẽ voluerunt in pecunia ſuppleri æſtimationem, & ſic capitale eſſe ſaluum contra Doctrinas omnes ſupra allegatas.

28 Hincquè tollitur, id quod exaduerſo primo loco reſpondetur, capiendam eſſe interpretationem, vt vſura euitetur iuxta deciſ. 763. num. 13. part. 1. diuerſ. Nam ibi ex præcedentibus capi poterat huiuſmodi interpretatio, hic verò omnino repugnant verba laudi, & præcipuè ſequentia ibi, *Et in caſo, che nell' Hoſtaria non ci foſſe tanta robba, che aſcẽdeſſe alla detta ſomma M. Frãceſco ſia obligato ſupplire in danari contanti*; quæ cum ſit clara, ideò ceſſat omnis interpretatio l. ille, aut ille §. cum in verbis, ff. de legat. 3. cum vulgar.

29 Nec obſtat, quod mobilia ſe habeant ad inſtar immobilium, ideoquè locari poſſint ſub aliquo fructu, vt per Riminal. iun. conſ. 177. num. 20. & ſeq. Nam iſtud concedo, ſed inde non ſequitur, quod liceat illa locare æſtimata, itaut eadem æſtimatio reſtituatur etiam rebus in totom, vel in parte non extantibus. Et licet idem Riminal. ibidem nu. 26 pro reſponſione ad ea quæ ſupra deduxerat nu. 7. & ego etiam ſupra deduxi in principio dicat licere paciſci, quod capitale ſit ſaluum, quãdo aliquid datur pro aſſecuratione capitalis, prout in caſu ſuo in quo mediante ſocietate alter ſocius factus fuerat Dominus capitalis pro duobus tertijs, tamen iſta reſponſio ceſſat in caſu noſtro, in quo aliquid pro aſſecuratione datum non fuit, quod ſi datum fuiſſet proculdubio licuiſſet capitale aſſecurare, cum ſint duo contractus, vt declarat Lup. dicto comment. 3. §. 1. num. 29. & iſta eſt prima reſponſio, Borgnin. in dicta deciſ. 13. num 70. verſic. ad quartum per dicta ſupra num. 57.

30 Id verò, quod addit Riminal. vbi ſupra ſe neſcire videre, quod periculum ſubſit in mercibus exiſtentibus in apotheca venalibus; Iudicio meo eſt mera vanitas, quia vltra quod in quibuslibet mercibus ſemper cõtingunt deteriorationes, vt patet, & docet experientia, contingere etiam poſſunt mille caſus fortuiti cuilibet notiſſimi, quod non recipit difficultatem vllam in mobilibus, de quibus agitur, quæ ſemper conſumuntur . . . præcipuè verò in Hoſpitio propter frequentiam, & modicã curam illorum, qui proprijs rebus non vtuntur; & in vinis etiam dici poteſt, quæ multis modis notiſſimis deteriora fiũt, vltra alios caſus fortuitos, quæ tam in prædictis, quàm in alijs rebus contingere poſſunt, & nullo modo ſubibat D. Aduerſaria, ex quo fuerunt omnia data æſtimata, quæ æſtimatio facit, quod commodum, & incommodum ſpectet ad recipientem Afflict. deciſ. 270. nu. 4. & per tot. vbi Vrſill. num. 1. Socin. conſil. 289. num. 1. & per tot. lib. 2. Roland. conſil. 92. num. 9. 10. & ſeq. lib. 2. Ioſeph. Ludouic. concl. 10. ampliat. 13. Silu. nupt. lib. 2. num. 71.

31 Non obſtat etiam, quod tãta pẽſio non ſoluatur pro mobilibus æſtimatis in ſumma ſcutorum 2154. ſed etiam pro inquilinatu, & auuiamento, quia omiſſo pro nunc, An iſte inquilinatus ſit locabilis pro tanta penſione, quod deinde videri poterit, ſatis eſt quod pro rata ſummæ prædictæ penſio diminui debeat iuxta ex aduerſo allegat. deciſ. Borgni. 13. num. 37. & 40.

Antonius Cerrus Aduocatus.

In eadem cauſa quintum reſponſum.

32 Laudum non poteſt ſuſtineri. Primò, quia pactum de ſoluenda certa quantitate, ſalua rei ſubſtantia, ſeu capitali eſt illicitum, ſiue ſumus in contractu ſocietatis, ſiuè locationis. Vt de ſocietate tradit Bald. in l. 1. quæſt. 9. num. 29. C. pro ſoc. Laurent de Rudulphis. in tract. de vſur. quæſt. 19. Riminal. conſil. 61. num. 40. lib. 1. Natta conſ. 403.

num. 1. & 2. Couarr. variar. reſolut. lib. 3. cap. 2. nu. 3. vbi teſtatur de communi Bero. conſil. 168. num. 19. lib. 1. Borgnin. deciſ. 3. prat. 2. Proſper Barth. conſil. 170. & de contractu locationis Specul. in tit. de locat. §. Nunc dicendum circa principium Riminald. Ien. conſi. 91. num. 10. lib. primo Nauar. conſil. 24. num. 3. de vſur. lib. 2. tenuit Rota Romana vſurariæ prauitatis 4. Maij 1597. coram Peregrino, & alijs cauſis.

33 Maximè, quia nõdum fuit dictum, quod reſtituãtur eædem Maſſeritiæ, ſed quod fiat æſtimatio, & deterioratio earum ſoluatur in pecunia, vnde non poteſt intelligi, vt reſtituatur capitale quatenus extat, vt fuit dictum in dicta Romana vſurariæ prauitatis, & in Ferrarien. Societatis 28. Iunij 1599. coram Illuſtriſsimo Millino. Siquidem ſi non extat, Arbitri voluerunt, quod refundatur in pecunia, quod eſt illicitum, quia de natura locationis eſt, vt damnum, vel interitus rei locatæ ſpectet ad locatorem, non autem ad conductorem cap. propter ſterilitatẽ extra de locat. Nauar. in manual. cap. 17. nu. 179. & in verſi. 24. num. 3. de vſur.

34 Secundò, quia taxatio certi lucri, & vniformis facta ab Arbitris eſt illicita, quia cenſetur habitus reſpectus ad pecuniam, non autem ad fructus, qui ſunt incerti, & varij pro varietate temporũ, & idcò niſi iuſtificetur ex perceptione fructuum in ea quãtitate non ſubſiſtit cap. conſuluit, & cap final. de vſur. Hoſtien. in ſumma de vſur. verſ. 1. Purput. in l. rogaſti, §. ſi tibi num. 40. & 41. ff. ſi cert. pet. Plot. in l. ſi quando num. 452. verſic. vbi verò, C. vnde vi Couarr. lib. 3. var. reſolut. cap. 1. cum alijs concordantibus per Burſat. conſil. 321. num. 60. Rota deciſ. 70. num. 4. part. 2. & deciſ. 340. num. 2. part. 1. Cæſar de Graſſ. deciſ. 187. nu. 2.

35 Præſertim in hoc caſu, in quo eſt taxatum lucrũ ad rationem pluſquam ſexdecim pro centenario, & tamen taxationem eſſe indebitam, & fœneratiam ad ſummam ſcutorum decem pro centenario tenet gloſ. in Authent. Præterea, C. de Sacroſãct. Eccleſ. in verſ. iuſta, Bald. conſil. 336. prope finem lib. 2. Natt. conſil. 198. num. 6. & 14. lib. 1. Roland. conſil. 55. num. 26. lib. 2. Quinimò Rota non ſolet taxare niſi ad rationem quinq; pro centenario, Cæſar de Graſſis deciſ. 188 num. 3. Rota diuerſ. deciſ. 340. num. 7. part. prima: latiſſimè poſt alios Honded. conſil. 30. num. 20. lib. 1. Et in terminis Apothecæ venditæ cum maſſaritijs ad rationem quinque pro centenario, Ruyn. Iun. conſil. 177. Mandel. Alban. conſil. 629. num. 8. vbi loquitur in Aromataria.

36 Eoquè magis, quia hoc lucrum nõ prouenit ſimpliciter ex illis maſſaritijs, neque ex auuiamento, ſed adiuncta induſtria exercentis hoſpitium, quæ debet principaliter conſiderari Alba. dicto conſil. 629. num. 9. & illa attenta minus taxatur lucrum, nam induſtria æquiualet fructibus capitalis ab altero immiſſi Alexan. conſil. 131. lib. 5. Rota Ianuẽ. deciſ. 159. num. 2. & tenuit Rota in vna Anagnina vſurarum 24. Maij 1609. coram Reuerend. P. D. Manzanedo.

37 Firmato igitur, quod laudum continet pacta illicita, & iniuſta, ſequitur quod non eſt exequendum etiam quod adſit obligatio Cameralis, quia exceptio vſurarum retardat obligationem Cameralẽ, maximè quando, vt hic eſt clara, quia vſuram committens ius diuinum lædit Benedict. de Barz. in tractat. de Guarentig. in 3. parte principali quæſt. 7. Galleſ. ad form. Cam. oblig. par. 3. poſt quintam quæſtionem, §. incipit ſecunda conſideratio, Borgnin. deciſ. 2. num. 37. cum alijs per Surd. conſil. 327. num. 9. & 30. lib. 2. Maximè, quia iuramentũ, & obligatio Cameralis non eſt præcisè ſuper iſtis pactis, ſed ſuper obſeruatione laudi, quod recipit illam interpretationem, quatenus ſit iuſtum, alias ſẽper poteſt peti reductio ad arbitriũ boni viri Caſſador. deciſ. vnica de empt. & vendit. Viuius deciſ. 58. lib. 1. & deciſ. 131. lib. 1. & quod ſtante etiam obligatione Camerali adhuc ſuperſedeatur in Rota in exequutionem laudi, quando apparet iniuſtũ Verall. deciſ. 180. lib. 1. in manuſcript.

Fuluius de Fulijs Benignus Aduocatus.

In eadem cauſa ſextum reſponſum.

38 PRæſens cauſa plures habet inſpectiones, quarum prima eſt, an ex ventre laudi oriatur exceptio ſufficiens ad retardandam illius exequutionem. Secunda, an nullitas laudi notoria appareat, vt illius exequutionem retardare poſſit. Tertia, an notoria iniquitas laudi appareat, vt illius exequutionem impediat. Quarta, an prauitas vſuraria ſit clara, vt exequutionem laudi impediat. Quinta, an ratificatio, & emologatio laudi ſit notorie nulla, vt impedire illius exequutionem poſſit.

39 In prima inſpectione clara eſt iuris regula, quod exceptio ex ventre laudi oriens impedit illius exequutionem, Bald. conſil. 397. num. 2. lib. 4. vbi dicit quod non dicitur noſter principalis venire contrà laudum, dum excipit exceptione naſcente ex eodem laudo Ruyn. conſil. 22. num. 9. lib. 1. Surd. cõſ. 186. num. 2. vbi dicit, quod non dicitur impugnare inſtrumentum, qui nititur inſtrumento, Galleſ. de obligat. cameral. par. 4. quæſt. 1. num. 8. & 6. fol. 66. Canar. de exequut. quæſt. 2. num. 58. Gabr. conſil. 142. num. 25. lib. 2. Dec. in cap. ex parte il ſecondo vbi exornat hanc materiam per tot. & num. 24. in fi. de offic. deleg. Rot. impreſſ. per Statil. Pacific. deciſ. 168. num. 2. poſt medium.

40 Exceptiones vero reſultantes ex ventre laudi apparent ſiquidem laudum damnat Dominum Franciſcum noſtrum principalem, vt finito nouennio reſtituat res, & maſſaritias *da eſtimarſi, & inuentarſi*, quæ verba reſpiciunt tempus futurum, & inducunt conditionem, Pariſ. conſil. 18. num. 4. lib. 2. & ante Bald. in l. falſus num. 6. de furt. Bart. in l. ſi te à

ſi te à Patre in fine de hæredib. inſtituen. Macon. deciſ. Florentin.prima num.8.Decian. conſil. 72. num. 24. & 30. lib. 2. Quinimò talia verba informant; & qualificant obligationem mei principalis de reſtituendo dicit Pariſ.conſil.19. num.4. lib. 2. Alex.conſil.1. num.22. lib. 3.

41 Præterea exceptio æſtimationis faciendæ impedit de ſui natura exequutionem laudi, & inſtrumenti, vt in ſimili dicitur de menſuratione facienda Canar.de exequut.inſtrumenti quæſt.27.Galleſ.de oblig.cameral.par.4. quæſt. 1. num.7.Afyn.de exequut.§.1.cap.26.poſt med.Franc.deciſ.292.nu.2. circa finem Anr.de iud.in tract. de liquid. inſtrum. in ſecunda conſideratione num.7.vnde donec pendet cognitio æſtimationis non poteſt peti exequutio laudi.

42 In ſecunda inſpectione, affirmatiuè concludendum eſt. Nam poteſtas in compromiſſo Arbitratoribus data fuit vſq; ad diem martis conceſſa,quo elapſo compromiſſum eſſet ipſo iure nullum, & illud fuit prolatum ſine die, menſe, & anno. Vnde cum hæc qualitas temporis non iuſtificetur,redditur ipſo iure nullum vti latum extra tempus in cōpromiſſo datum tex. in l. in non diem, C. quando prou.non eſt neceſſe,& in l.ſi cum dies, §. intra, ff. de arbitr.Bald.conſil.470.num.1.lib.1.& conſ.60. lib.3.& conſil.101. num. 15. lib.3. Angel.conſil. 404.in princ. vbi ſi partes volunt laudum fieri extra certum tempus, & non apparet latum infra dictum tempus eſt nullum Rom.conſ.67. nu. 11.

43 Secunda nullitas eſt, quia compromiſſum fuit vt pronunciaretur intra tres dies, quod fieri non poteſt,ex quo datur facultas præcipitandi maximè in negotio graui,& conſequenter laudum nullum ob fraudem præſumptam ex quo veritatem inueſtigare non potuerunt. Dicit Caſtren. conſil. 68. num.2.lib.1.Bald.conſil.340.num.5.& 6.lib.1.vbi dicit, quod ex abrupto laudum datum ſine probationibus,& cognitione cauſæ in continenti eſt nullum, nullamq; meretur exequutionem Ang.conſ. 218.num.4. vbi dicit, quod arguitur maxima iniquitas Arbitrorum volentium ità breui tempore laudare Anchar.conſil.164.num.5.circa med. dicit, quod tempus vnius menſis eſt parum in cognitione arbitrorum, item nullum quando intra modicum tempus Cum.conſil.50. num.3. & 4. dicit, quod huiuſmodi laudum ob breuitatem temporis videtur continere maximam iniquitatem.

44 Tertia nullitas eſt in laudo, quia illud videtur continere repugnantiam, & contraria. Nam D. Franciſcus erat emptor portionis ſocietatis tangētis D. Vrſulam,ac locationis domus,& ipſa D. Vrſula prætendebat reſciſſionem contractus, vnde dum arbitri damnant D. Vrſulam non poſſe moleſtare D. Franciſcum, cum approbant inſtrumentum emptiones,& ſententiam Rotæ, & poſtea in eodem laudo damnant D. Franciſcum ad ſoluendum ſcuta 3150. & reſtitutionem eiuſdem portionis bonorum ſocietatis elapſo nouennio,ideò in eodem laudo modo approbant, & modò reprobant Anchar. conſil. 207. num. 7. nec refragari poteſt ſi replicaretur, quod arbitri voluerunt compenſare D. Vrſulam petentem locationes,& ſuas res cum illa pecunia,quia reſpōdetur, quod ex hoc capite redditur nullum laudum,quia ſuper hoc non erat lis,nec fuit pretium: ſed ſola reſciſſio venditionis, & poſſeſſionis hoſpitij ergo vltra compromiſſa, & petita laudarunt,& ſic nulliter Anchar.conſil.111. nu.3. Cuman.conſil.7.num.8. verſic. in contrarium poſt med.Roman.conſil.88.nu.2.lib.3.Fulg.119.nu.1.

45 Nec obſtare videtur ampla authoritas de omnibus differentijs cum annexis, & connexis, & alijs ampliſſimis verbis, quæ reſtringi debent tantum ad res deductas in iudicio, aliàs ſi vltra ea laudum feratur eſt nullum,nec poteſt ratificari,& ſi ratificatur,ratificatio eſt nulla, niſi expreſsè partes dicant quod nolunt valere in vim laudi, ſed rātum in vim nouæ tranſactionis Soccin.conſi.220.num.2.verſ. ſed ad hanc,& num.3.lib.2.& melius Bald. conſil. 191.num.1. vbi de verbis ampliſſimis, & num. 3. lib.2.dicit, quod tale laudum non valet, & Alex. conſil.124.num.5.& 6.lib.2.vbi recitat omnia verba huius prætenſi compromiſſi,& concludit, quod nullo modo compræhendūt illa,quæ iſti arbitri laudarunt Roman.conſil.403.nu.5.

46 In tertia inſpectione concludendum eſt pro iniuſtitia,& iniquitate laudi ſiquidem in facto non poteſt controuerti quin fuerit facta æſtimatio à tribus Periti ſelectis à ſocijs,& venditio portionis tāgentis D. Vrſulam ſubſequuta iuxta æſtimationem prædictam,ac venditum ius conductionis, ac omne lucrum quomodolibet dictæ Vrſulæ competens ſcut. 648. & periculo creditorum,quod D. Franciſcus in ſe ſuſcepit, quod aſcendit ad ſcut. 400. poſteà in iudicio Vrſula petit reſciſſionem venditionis ex capite læſionis Arbitri vnico contextu in eodem laudo vno die, vel duobus diebus ad plus iudicant,approbāt æſtimationem à Peritis factam, & condemnant D.Franciſcum ad reſtitutionem dictarum rerum elapſo nouennio,ergo ex lectura laudi conſtat nullam extare læſionem,quia ſi æſtimatio eſt iuſta,ergo ceſſat læſio l. Nam ad ea, §.ſi minor, vbi Doctores,ff.de iure iuran.l.verū,vbi Bart. ff.de minor.Bart.in l.final.in fin.C. de in integr.reſtitut.Surd.conſil.335.num.71.& conſil. 576. nu. 5.Rota diuerſ.34.num. 1. par.2.

47 Nec in dubio præſumitur læſio Arius Pinellus in l.2.par.3.cap.vlt.num.43.C.de reſcinden. vendit.Honded.conſil.51.num.58.lib.1. Nec credendum eſt Arbitris circa iuſtitiam cauſæ niſi coram eis plenè ſit probatum Dec.conſil.587.num.6. Cuman. conſil.50.num. 4. & conſil. 7. poſt princ. Et tamen ex hac cauſa auſi fuerunt reſcindere inſtrumentum venditionis iuramento vallatum, quod Princeps de plenitudine poteſtatis in ſua ſententia facere non potuiſſet cum ſit contra ius partis Frāc. in cap.dilecto de appella.& in conſ.55. Contardi de moment.poſſeſſ.limitat.9. nu. 60.

48 Nec

48 Nec poſſunt ſe tueri ſub prætextu poteſtatis eis daræ procedendi *alto, e baſſo, e torre ad vno, & dare all'altro*, quia hæc clauſula operatur arbitrio boni viri, non autem reſcindere inſtrumenta iuramento vallata, & venditiones Bald. conſil. 171 num. 1. & 2. lib. 3. ad ſaturitatem Menoch. de arbitr. in quæſt. 7. num. 41. lib. 1. & Vital. dicit, quod ſi arbiter vigore dictæ clauſulæ iniquitatem committit, poteſt eidem Iudex illi occurrere, & impedire, & reuocare in ſuo tract. de clauſul. ſub rubr. de reductione arb. bon num. 46. verſ. de iſta fol. 435.

49 Accedat maior iniuſtitia, ex quo in inſtrumento venditionis ius conditionis, & pro lucro prætenſo futuro D. Franciſcus ſoluit ſcuta 648. & in ſe ſuſcepit periculum creditorum pro ſcutis 400. & vltra, & arbitri nulla habita conſideratione ad iſtũ pretium, nullisq; factis calculis, nec ſumptis informationibus vnica die de facto ex ſuo capite condemnarunt ad ſcuta 3150. in nouem annos ſoluenda iniquiſſimum, & doloſum eſt laudum, dicit Bal. conſil. 463. num. 4 lib. 1. Gabr. conſil, 26. num. 12. lib 1. & tanto magis hæc iniuſtitia non eſt tollerãda ex quo eſt fundata ſuper cauſa falſa, & erronea, nam in laudo fit mentio inquilinatus hoſpitij, quod Domini Arbitri credebant competere aduerſariæ, & exceſſiuè, & enormiſſimè leſerunt D. Franciſcũ, idcò redditur iniquum, & nullum Anchar. conſil. 207. num. 8. Soccin. conſil. 273. num. 9. & 10. lib. 2. & conſil. 101. num. 6. lib. 3, Pariſ. conſil. 24. numero 144. lib. 2.

50 In quarta inſpectione concludendum eſt pro vſura, nam aut volumus dicere, vt illa condemnatio ſcut. 3150. ſit pro intereſſe inquilinatus, & portionis ſocietatis, & vt fuit dictum, eſt iniquum, & nullum, aut volumus quod ſit ratione intereſſe precij illarum rerum ſocialium dilatum in nouennium, & res tranſit ſine difficultate, quod eſt vſura Innocen. in cap. nauiganti ante med. de vſur. vbi dicit, quod neſcit excuſare iſtam mulierem, vbi Andre. numero 5. Butt. num. 8. Cald. quæſt. 3. Laurent. de Rodulph. inſignis Doctor in cap. conſuluit par. 2. quæſt. 11. de vſur. Aretin. conſil. 151. Alexand. conſil. 20. & conſil. 65. Crauett. conſil. 189. num. 7. vbi dicit hanc opinionem eſſe indubitatam, & conſil. 87. num. 5. Dec. conſil. 156. in fine, vbi atteſta-
* tur de communi Socin. conſil. 179 lib. 2. Corn. conſil. 379. & hanc opinionẽ ſemper ſequuta fuit Rota in illa Mediolaneñ. pecuniaria prima Iulij 1592. coram Illuſtriſsimo Domino Cardinali Melino impreſſa per Farinac. deciſ. 91. vbi alias tres citat, & in alia deciſ. 315. par. 2. inter diuerſas. alios numerat Menoch. conſil. 1180. num. 6. 15. & conſilio 1181.

51 In quinta inſpectione concludendũ eſt pro nullitate ratificationis ſiquidem clara eſt iuris regula, quod ratificatio laudi nulli, & iniqui fieri non poteſt maximè, quando in ratificatione non ſit certioratus is qui ratificat de nullitate laudi Decius conſil. 475. num. 28. & requirebatur, vt D. Franciſcus dixiſſet confirmo, & ratifico dictum laudum, licet ſit nullum, & inualidum, ac iniquum, & cum hoc non dixit, non valet ratificatio vti nuda dicit Crauetta conſil. 29. num. 6. Socin. conſil. 220. nu. 3. lib. 2. Bal. conſil. 201. num. 15. lib. 3. Gabr. conſ. 161. num. 22. lib. 1. Dec. conſil. 475. num. 35. vbi ſequitur vbi ſupra Socin. & concludit, quod licet laudũ nullum ratificatum poſſit ſubſtineri in vim pacti, tamen procedit, quando interuenit pactum expreſſum nullitatis.

52 Maximè ex quo laudum eſt latum ex falſa cauſa inquilinatus, vt ſupra quo caſu ratificari non poteſt etiam pacto expreſſo, quia illa cauſa falſa influit in ratificationem, quæ annullatur ob eandem cauſam Caſtren. conſ. 122. nu. 3. lib. 2.

53 Exequutio autem an ſit impedienda nemo eſt, qui negare poſſit, vt in puncto tradit Dec. conſilio 475. num. 36. vbi dicit, quod non datur exequutio laudi emologati, quando eſt nullum, & non ſit dictum non obſtante nullitate Florian. conſil. 15. per totum Marant. par. 6. tit. de appella. num. 266. & 269. maximè ſtante iniquitate laudi, à qua Iudex debet abſtinere in exequendo, vt poſt multos firmat Reueren. P. D. Marcheſanus in ſuo tractatu de commiſſione part. 2. titu. de reſtitutio. in integr. cap. 2. num. 116. fol. 414. de ſtilo Curiæ atteſtatur Gabriel. conſil. 43. num 47. lib. 1. Rota deciſ. 165. par. 1. & deciſ. 1378. par. 3. lib. 3. Viuius deciſ. 304. num. 6. Creſcent. deciſ. 1. num. 2. de re iud. Guid. Papa deciſ. 295. & deciſio. 368. Ioſeph. Ludou. deciſ. Lucen. 27. num. 6. Put. deciſ. 401. num. 3. lib. 1. Accedat, quod ex ventre laudi reſultat exceptio, quæ impedit donec verificetur noua æſtimatio vt ſupra fuit deductum, & in ſpecie Anchar. conſil. 207. num. 11.

54 Accedat exceptio vſurariæ prauitatis, quæ impedit, licèt nonnulli contrarium ſentiant, tamen hæc eſt vera iuris concluſio, Bart. de inſtrumento Guarantigiæ quæſt. 38. Galleſ. de oblig. cameral. tit. de vi inſtrumenti numero 1. & hæc fuit opinio Bald. in l. final. C. de fideicommiſſ. Federic. de Sen. conſil. 226. & conſil. 98. & conſil. 300. Butr. in cap. debitores de iure iuran. Laurent. de Rodulphis in cap. conſuluit de vſur. Alexan. in l. 4. §. condemnatum numero 17. de ſenten. & re iudica. Capic. deciſ. 175. num. 1. Viuius deciſ. 304. num. 1. Dec. in cap. ex parte il ſecondo num. 28. de offic. delegat. & hanc opinionem ſequitur Rota 9. Decembris 1579. coram Seraphino, & in alia Rauennateñ. de Coccapanis 1607. coram Iuſto. Non obſtant exaduerſo deducta, quia non applicantur ex quo adhuc factum præſentis cauſæ non erat notum.

Thomas Zaulus Aduocatus.

ARGV-

ARGVMENTVM.

Gratia Principis facta delinquenti de bonis incorporatis, An trahatur ad bona non incorporata, & propterea An, & quomodo ſit interpretenda, & declaranda Gratia Principis facta per verba generalia. Plura de extẽſione, & reſtrictione verborum generalium. Et An & quomodò contra fiſcum in bonis confiſcatis ſeù incorporatis currat præſcriptio.

SVMMARIVM.

Verba generalia ſubſequentia ſunt intelligenda, & reſtringenda ſecundum præcedentia, num. 1. & nu. 2.

Gratia non dicitur ſubreptitia quando Princeps concedẽs cogitauit in genere de eo, quod ſubreptum prætenditur, num. 2. vbi hoc declaratur non procedere, quando expreſſo aliquo caſu ſpeciali ſubſequitur generalis expreſſio. Tunc generalis illa expreſſio, & cogitatio in genere non extenditur vltra præcedentem caſum expreſſum dicto num. 2.

Gratia ſubreptitia dicitur, nec ſufficit cogitatio in genere, quando Princeps veriſimiliter interrogatus non conceſſiſſet illud de quo dicitur in genere cogitaſſe, nu. 3.

Gratia Principis præſumitur facta iuxta petita, & ſupplicata, num. 4.

Dictio aliqua non eſt generalis, ſed verificatur in qualibet re etiam minima, num. 4.

Exceptio debet eſſe de regula, declaratq́; in quibus terminis regula procedat illamq́; reſtringit ad ſimilia, & eiuſdem generis, num. 5.

Gratia Principis latè interpretãda eſt, fallit ſi ad ſupplicationem Partis, quia tunc ſtrictè intelligenda, nec in ea procedit argumentum de minori ad maius, num. 6.

Notorium non præſumitur, ideò probandum ab allegante, num. 7.

Notorium in Vrbe non dicitur notorium Pontifici, nu. 7.

Scientia partis facit præſumere ſcientiam totius rei, nu. 8. Declara hoc procedere, quando Pars eſt vnita ſimul cum toto aliàs ſecus, num. 9.

Scientia præſumpta non ſufficit ad effectum, vt quis cenſeatur donaſſe bona ſua; num. 8.

Donans rem aliquam cenſetur etiam donaſſe ius, quod habet ad illam rem; Declara vt num. 9.

Ignorantia præſumitur, niſi appareat de ſcientia, nu. 10.

Excipiens debet probare ſuam exceptionem, num. 11.

Ignorans non præſumitur donare rem quam ignorat, numero 11.

Præſumptio ignorantiæ eſt fortior, quam præſumptio ſcientiæ, num. 12.

Princeps non præſumitur ſcire, ea quæ à ſuis officialibus, & Procuratoribus geruntur, num. 13. Vbi præſertim, quando ſcientia officialis non eſt certa, ſed præſumpta.

Verba generalia ſe referentia ad aliquam ſcripturam, non extenduntur pluſquam extenditur ſcriptura ad quam ſit relatio, num. 14.

Verba generalia reſtringuntur ad cauſam ſuam, nu. 14.

Confiſcandi ius ad fauorem poſſidentis, cum titulo, & bona fide præſcribitur ſpatio decem Annorum, ſine autem titulo, & cum bona fide requiritur præſcriptio viginti annorum, cum mala autem fide nunquam currit præſcriptio, num. 16.

Bona confiſcata, & incorporata non præſcribuntur minori ſpatio quàm triginta, aut quadraginta annorum, numero 17.

CONSILIVM CLXIII.

1 VT Clarius liqueat de iure fiſci ſingulariter reſpondebo omnibus motiuis per quatuor ex aduerſo Doctores ſcribentes factis. Et primo, quod attinet ad verba generalia, & vniuerſalia ponderata in gratia ſeù donatione, de qua agitur vltra alias reſponſiones iam datas. Quibus plenè creditur huic argumento ſatisfactum adhuc conſidero, quod in principio Chirographi Clemens Octauus duò præcipuè affirmat, & præſupponit. Primum, quod Alphonſus fuerat condemnatus in pœnam confiſcationis omnium bonorum. Secundum, quod omnium prædictorum bonorum realis poſſeſſio à fiſco fuerat capta, vt patet ibi *hà pigliato il poſſeſſo di tutti gli altri beni prædetti*. Quare dum exaduerſo dicitur gratiam, ſeù donationem Pontificis in dicto Chirographo contentam, & poſt præmiſſa verba ſubſequentem eſſe generalem, & generaliter intelligendam de omnibus bonis incorporatis, & non incorporatis; Conſequentia non eſt bona, quia ſubſequens generalitas donationis intelligẽda eſt, de omnibus bonis incorporatis non autem de non incorporatis videatur in terminis Bertrand. conſ. 230. lib. 2. par. 2. quem refert, & ſequitur Gabriel. lib. 5. tit. de reg. iur. concluſ. 4. num. 33. & Riminal. iun. in conſil. 199. numero 99. vſq; ad 109. lib. 2. & conſil. 391. n. 56. vſq; ad 62. lib. 5. & optimè facit tex. in l. hæres meus, §. 1. de lega. 3. & l. cui dulcia, ff. de tritic. ven. & olio legat. Quæ iura multum bene à præallegatis Doctoribus in propoſito ponderantur.

2 Ad ſecundum quod dicitur Pontificem ſaltim in genere cogitaſſe de bonis non incorporatis, & quod hæc cogitatio in genere ſufficit ad effectum, de quo agitur: Reſpondetur tribus modis. Primo non eſſe verum, quod Papa in genere cogitauerit Doctores ex aduerſo ſcribentes nituntur hoc probare ex generalitate verborum ipſius donationis, quæ verba, vt mox dixi nullo pacto trahuntur ad bona non incorporata. Et licèt hæc ſola reſponſio ſufficeret. Adhuc, & ſecundo loco reſpondetur, quod cogitatum in genere, ſufficit quando nullus ſpecialis caſus eſt antea expreſſus, ſed ſi expreſſo aliquo caſu ſpeciali, ſubſequatur generalis expreſſio illa ſubſequens generalis expreſſio, ſeù cogitatio

gitatio

gitatio in genere non extenditur, vltrà præcèdentem caſum expreſſum fuit doctrina Pauli de Caſtro in conſ.30.ad finem verſ. ſed certè vera prædicta lib. primo quem referendo ſequuti ſunt Ruyn. conſilio 88.num.10.& ſeq.libro tertio, & alij plures relati per Hippolit. Riminald. dicto conſi. 199. numero 46.& 116.lib.ſecundo, ſed ſic eſt quod in caſu noſtro primo in ſpecie fuerunt expreſſa bona incorporata, ergo cogitatio in genere propter verba ſubſequentia generalia non egreditur ſpeciem bonorum incorporatorũ; & hæc declaratio (ni fallor) optimè videtur reſoluere ꝓpoſitã dubitationẽ.

3 Reſpondetur,& tertio, ꝙ cogitatio in genere non ſufficit,nec trahitur ad ea, quæ non veriſimiliter,quis non eſſet conceſſurus.ſi de illis in ſpecie cogitaſſet, prout voluit Alex.in l.ſi ab hoſtibus nu. 15. ad fi. verſ. & ſic contra Cynum iuncto verſ. tu dicas,ff.ſolut. matrimon. quem refert, & ſequitur Ioan.Lopez.in rubr.de donat.in cap.vir.& vxor.§. 70.num.9.in fine verſic. Non obſtat ſi dicatur, & num.10.Gabriel.d.tit.de reg.iur. eadem conclu.4. num. 18.ſed ſic eſt quod veriſimiliter Pontifex nũquam fuiſſet donaturus, tam notabilem pecuniarũ quantitatem, quantum eſt hæc de qua agitur ſi de ea ſpecialiter fuiſſet interrogatus,& cogitaſſet,ergo cogitatũ in genere non ſufficit ex præallegatis.

4 Tertio ad argumentum ex aduerſo ſumptum ex generalitate petitionis, nempè, quod ſicut petitio fuit generalis, ita & gratia generaliter intelligi debeat. Reſpondetur tantùm abeſſe,ꝙ conſtet de tali generali petitione, vt imò appareat contrarium ex illis verbis in dicto Chirographo contentis. *Ricercati di qualche gratia*. Cum dictio aliqua nõ ſolum ſit generalis,ſed verificetur in qualibet re etiam minima gloſ.in Clemnt.in verbo earum de foro compet.Riminal.iun.conſ.15.nu.60.lib.1.Menoch.in tract.de recuper.poſſeſſ.remed. 14.nu. 8.

5 Quarto loco dùm ſumitur argumentum ab exceptione,quod firmet regulam in non exceptis,nẽpè ꝙ exceptione de Caſtris, & quibuſdam allodialibus in gratia,cætera omnia conceſſa præſumantur. Reſpondetur retorquendo argumentum, quod ſicut exceptio fuit facta de bonis poſſeſſis,& incorporatis ita, & conceſſio,ac donatio cenſeatur facta de bonis incorporatis,& non de alijs, cum certum ſit exceptionem de regula eſſe debere, l.nam ꝙ liquidè,§.fin.ff. de pœn. legat. declaratq; exceptio de quibus bonis donatio facta fuerit,& ſic illam reſtringit ad ſimilia,& eiuſdem generis,l.ſi cum fundum,ff.de verbor.ſignifi.cum alijs per Couar. var. reſolutio.libro ſecundo cap.5.numero 4.& ſequẽt. Exceptio quarumdam rerum nõ quam cum habet, vt de rebus omnibus præter expreſſa donatio facta præſumatur,ſicut declarat Bertrand.d. conſilio 230. numero 2.lib. 2. par.2.

6 Quinto ad id quod dicitur Pontificis gratiam latè eſſe interpretandam iam fuit reſponſum, hoc non procedere in gratia facta ad ſupplicationem Patris,prout eſt hæc.de qua agitur, & vlterius reſpondetur, quod dum loquitur Pontifex de bonis poſſeſſis, & incorporatis, interpretatio fieri non poteſt de non poſſeſſis, & non incorporatis. Hæc enim interpretatio eſſet intollerabilis obſcura, calumnioſa,& iudaica,vt bene conſiderat, & bene loquitur Rota diuerſ. deciſio 366. numero 7. & 8. libro primo, verba enim gratiæ in tantum ſunt attendenda, vt in ea non procedat argumentum de maiori ad minus etiam ſi ſit veriſimile,quod Pontifex,id quod minus eſt conceſſiſſet trad.Ber. conſilio 176.numero 15.lib.2.ergo multò minus, vbi veriſimile eſt,quod non conceſſiſſet,id quod maius eſt prout in caſu noſtro,& dixi ſupra.

7 Sexto,dum proponitur notorium fuiſſe Alphonſum habuiſſe bona,de quibus agitur,& præſumi debere de tali notorio Pontificem ſcientiam habuiſſe Reſpondetur de hoc notorio in facto non conſtare & ideò ab allegante probandum Milu. in ſuo repertor.verſ. notorium quotieſcumq; negatur Maſcar. de probat. libro ſecundo concluſio 1103. numero 8.Nec ex eo,quod inſtrumenta cenſus, & ſocietatis officiorum ſint rogata in officijs Auditoris Cameræ poteſt propterea dici notoriè de illis conſtare. Et nihilominus notorium in Vrbe,non dicitur notorium Pontifici Bart.in l.præſcription. numero decimo,C.ſi contra ius,vel vtil.publ. Bald. in l. final.numero ſeptimo ad med.C.ſenten. reſcinden. non poſſe Decian. conſilio decimo quarto, numero ſeptuageſimo ſexto libro tertio, & in omnem euentum hæc ſcientia non eſſet niſi præſumpta, quæ nõ ſufficit,vbi agitur de graui præiuditio,prout alias probaui.

8 Septimò,id quod dicitur, quod ſicut Pontifex habuit ſcientiam duorum creditorum nempè de Vrſinis,& de Vitelleſchis, ſuper quibus mandauit aſſecurari dotem Dominæ Octauiæ, quorum poſſeſſio capta non fuit. Ita etiam præſumendum ſit illum habuiſſe notitiam aliorum bonorum non incorporatorum per regulam, quod ex ſcientia Partis præſumatur ſcientia totius, l. non eſt ferendus, ff.de tranſact.Surd.conſil.22.num.28. Duplici modo reſpondetur. Primò,cum diſtinctione, quam facit idem Surd.in conſ.150.nu.133. lib.1. vbi dixit ꝙ ex ſcientia Partis, arguitur ſcientia totius, quando Pars eſt vnita ſimul cum toto,vtputa quãdo in vno inſtrumento, vel teſtamento plura capita continentur,tunc enim procedit præſũptio prædicta,& iſti ſunt termini d.l.non eſt ferendus,ſecus ſi Pars non eſt vnita cum toto, quia tunc ſcientia Partis non arguit ſcientiam totius, & probatur in eadem l.non eſt ferendus,§.ſi tamen, & benè comprobat Surd.in loco præcitato,ſed ſic eſt quod bona Alphonſi non incorporata non ſunt vnita, ſed diſiuncta,nec continentur in eadem ſcriptura. Ergò ex ſcientia aliquorum bonorum non infertur ad ſceintiam omnium bonorum. Secunda eſt reſponſio,quod ad effectum,vt quis donet bona ſua, quod eſt pluſquam ſe obligare ad aliquid, ſcientia hæc præſumpta non ſufficit ad gloſ. in cap. concertationi,

rationi, verſicul. ſciuerit de appellat. in ſexto, & in his terminis, de hac præſumpta ſciẽtia Partis illatiua ad ſcientiam totius arguit idem Surd. dicto conſilio 150. num. 136.

9 Octauò, ad id ꝙ dicitur de donante rem, ꝙ etiã cenſeatur donare iura ignorata cũ re ipſa exiſtentia per tex. in cap. Paſtoralis de donat. Reſpõdetur, ꝙ ex eodem textu elicitur reſponſio ad hoc argumentum. Agitur enim in eo de iuribus exiſtentibus in re ipſa donatis. Nunc aũt agitur de rebus penitus diuerſis ab illis, quæ donata præſumuntur, & hæc longè diuerſa eſſe inter ſe colligitur ex traditis à gloſ. in d. cap. Paſtoralis in verbo, ꝙ ſuum eſt, & à Gloſa in l. Meuius, §. penult. ff. de lgat. 2. & patet ad ſenſum.

10 Nonò, dum dicitur pro Parte fiſci probandam eſſe ignorantiam bonorum non incorporatorũ cum ſit eius fundamentum. Tollitur hoc obiectũ, quia ſatis dicitur probata ignorantia ex eo, ꝙ in cõtrarium non apparet ſcientia, l. ſuper ſeruus, & ibi glo. in verbo oſtẽdere, & Bar. nu. 6. C. qui militare poſſint, vel non l. ſi tutor petitus, & ibi gloſ. in verbo oſtendens, C. de pericul. tutor. item gloſ. in l. 1. in verbo, & docere potes, C. ad Maced. itẽ Bart. in l. ſi cui, §. ijſdem nu. 2. ff. de accuſat. & ibi gloſ. ſuper verbo doceat Andr. Gayl. lib 2 pract. obſeruationũ obſeruat. 48. poſt nu. 22. verſ. Probatur autẽ ignorantia, & hos ſic referendo delarat idem Maſcard. exaduerſo allegatus de ꝓbat. lib. 2. concl 880. n. 3.

11 Sed in hoc crederem aduertendum, ꝙ fiſcus non præcipuè fundat ſuam intentionem in ignorantia quia etiam data ſcientia bonorũ incorporatorum credit ad illa donationem non extendi, cum vt ſupra, & aliàs fuit latè demonſtratũ dicta donatio ſit reſtricta ſolùm ad bona incorporata, & ſic fundat ſe non in ignorantia, ſed in ſcientia, in qua omnia bona Alphonſi ſunt cõfiſcata, & Pars aduerſa, quæ excipit de donatione, ꝙ comprehendat omnia bona etiam nõ incorporata debet probare ſuam exceptionem l. in exceptionibus, ff. de probat. Et conſequenter ſcientiam Pontificis, & validitatem donationis, quia vbi eſt ignorantia, non procedit donatio l. nec ignorans, C. de donat. & gratia, in qua quis ſe fundat ſemper verificanda, & iuſtificanda eſt, Bero. conſil. 14. nu. 1. & 2. lib. 1. & in omnem euentum dicitur ignorantiam eſſe probatam per aſſertionem Pontificis in principio Chirographi, in quo affirmat eſſe captam poſſeſſionem omnium bonorum confiſcatorum iuncto inuentario, in quo apparet non eſſe captam poſſeſſionem cenſuum, & pecuniarum Vrbis, prout ſic arguit. Pariſ. aliàs per me allegat. in conſil. 20. num. 64. lib. 1.

12 Dùm dicitur ignorantiam bonorum, de quibus agitur non præſumi, nec probabilem eſſe ex eo ꝙ fiſcus ex ſui officij debito tenebatur perquirere, & incorporare bona confiſcata. Hic intrat eadẽ reſpõſio, quam dedi ſupra; ꝙ ſcilicèt etiam data ſcientia donatio non comprehendit bona non incorporata quia eſt reſtricta tantùm ad incorporata intrat ẽt alia data reſponſio, ꝙ in omni caſu non eſſet niſi ſcientia præſumpta, quæ non ſufficit, vbi agitur de graui præiudicio. Datur, & alia reſponſio ꝙ hæc præſumptio ſcientiæ in fiſco deducta ex eo, ꝙ tenetur perquirere, & inueſtigare, &c. Tollitur ex alia fortiori præſumptione ignorantiæ, de qua dixi in alia informatione, quia ſcilicet ſi fiſcus inueſtigãdo inueniſſet alia bona quàm incorporata. Quis dubitat, ꝙ illa incorporaſſet. Hæc itaq; veriſimilis ignorantiæ præſumptio tollit contrariam præſumptionem ſcientiæ. Nam quando concurrunt præſũptio ignorantiæ, & ſcientiæ illa ignorantiæ tanquam fortior tollit præſumptionem ſcientiæ ex allegat. per Oſaſ. deciſ. Pedemont. 71. num. 35.

13 Poteſt etiam quarto loco reſponderi, ꝙ non eſt fiſcus ille, qui donauit, ſed Princeps, Princeps autẽ non præſumitur ſcire, quæ à ſuis officialibus, & procuratoribus geruntur. Non .n. eſt bona conſequentia; ꝓcurator, ſeù officialis hoc ſciuit, ergo & Princeps ita Angel. in l. itẽ veniunt, §. petitã il ſecundo verſ. nota, ꝙ denunciatio, ff. de pet. hæred. Alex. cõſil. 84. nu. 5. lib. 1. Natt. conſ. 636. nu. 190. & ſeq. lib. 3. Surd. conſ. 38. nu. 102. lib. 1. verum id, quod tollit omnem difficultatẽ in hoc obiecto dato millies, ꝙ ex ſcientia officialis, ac fiſci vellemus præſumere ſcientiam Principis, adhuc hoc argumentum, ſeù præſumptio non procederet niſi ſcientia officialis, aut fiſci eſſet certa, non autem præſumpta, quia ex præſumpto, præſumptio capi non poteſt Ruyn. cõſ. 29. nu. 4. lib. 4. Anchar. conſilio 302. ad fin. Burſat. 271. num. 26. lib. 3.

14 Vndecimo, ad oppoſitionem de decreto Gubernatoris Vrbis, in quo abſoluit Alphonſum ab omnibus pœnis in ſententia conteutis, & mandat caſſari ſententiam, & proceſſus. Reſponſio eſt facilis, & deſumitur ex ventre ipſius decreti, quod fuit ſactum in exequutionem, & iuxta mentem Chirographi Clementis Octaui, vt in eo expreſsè legitur; Quare ſuccedit concluſio, quod verba generalia ſubſequentia, licèt ſint prægnantia, & efficaciſſima non tamen poſſunt continere pluſquam contineat chirographum ad quod habet relationem, vt plenè probat Hippolit. Riminald. conſilio 491. numero 51. & ſequen. Cauſa enim huius decreti fuit Chirographum Clementis Octaui: Ideò quæcumque verba quamuis generalia in decreto oppoſita reſtringuntur iuxta mentem Chirographi tanquam cauſam ipſius decreti, vt pulchre exemplificat Ancharanus videndus in capitulo primo numero ſexto de tranſaction. vbi etiam principaliter dixit, quod regula illa, quod quælibet conceſſio reſtringitur ad ſuam cauſam, habet locum etiam in ſententijs refert eum, & ſequitur Gabriel. lib. 6. tit. de regul. iur. concluſ. 4. num. 25.

15 Duodecimo ad id, quod dicitur de tranſactione facta cum Camera mediante ſolutione ſcutorum decem millium pro quibus fuerunt reſtituta Caſtra non eſt multum elaborandum, quia verba tranſactionis ſunt clara, & reſtricta ab bona incorporata,

porata,

porata, & licet Pontifex in narratiua dicat, quod donauit Alphonſo omnia bona cōſiſcata. Hęc narratio cum referatur ad Chitographum donationis non poteſt plus operari, quam ipſum Chirographum,vt ſæpius fuit dictum.

16 Tertio decimo,& vltimo ad fundamentum præſcriptionis, licet Doctores quanto tempore inducatur in varias proruperint ſententias, verior tamen,& receptior eſt ſententia, quod in poſſidente cum titulo,& bona fide ſufficiat præſcriptio decem annorum,ſine autem titulo, & cū bona fide requiratur præſcriptio viginti annorum, vt videre eſt poſt alios,quos allegant antiquiores apud Baldum in tract.de præſcript.in 2.par.quintæ partis principal.quæſt.1.num.4.in fine,Boſſ.in tit.de bonor.publi.nun.78. Tob. Nonius conſ.105.num.1.Eugenius conſ.9.num.54. Peregr.de Iure Fiſci,lib.1.tit. 8.n.31.32.& 36.& textus eſt apertus, qui cauillari non poteſt in l. in omnibus,ff. de diuer. & temp. præſcript. Si verò adſit mala fides in poſſeſſore, prout fuit in Alphonſo, qui ſciens bona ſua per ſententiam fuiſſe confiſcata, & incorporata illa indebitè retinuit,& tunc nullo tempore præſcriptionem induci relatis, & reprobatis contrarijs firmat idem Peregrin.vbi ſupra,num.35.

17 Verū n hæc exceptio præſcriptionis tollitur ex facto ſupplicatur enim aduerti, quod omnes Doctores, qui volunt ius confiſcandi præſcribi ſpatio decem, aut viginti annorum loquuntur, ut in bonis nondum confiſcatis,aut confiſcatis, & nondum incorporatis,quod ſi bona ſint incorporata, aut acquiſita, prout Bulla Sixti Quinti contra auxiliatores bannitorum eorū bona ipſo facto abſq; alia declaratoria Fiſco incorporata eſſe ſtatuit, & prout etiam ſententia contra Alphonſum lata expreſsè declarauit;& tunc ad fauorem vſurpantium hæc bona incorporata non requiritur minor præſcriptio quàm triginta, aut quadraginta annorum, vt benè declarat Peregrin. atteſtans de communi poſt alios relatos Doctores,vbi ſupra eodem titulo 8.num.1.& num. 8. Quare ex his Fiſcum non eſſe in aliqua calumnia;prout vnus ex aduerſo ſcribens dicere auſus fuit,ſed calumniam eſſe, ſic Fiſcum de calumnia redarguere euidentiſſime apparet.

Cauſa fuit expedita per compoſitionem ſatis Fiſco vtilem.

Proſper Farinacius I.C.Romanus.

ARGVMENTVM.

De pluribus præſumptionibus falſitatem arguētibus,& illam excludentibus.

SVMMARIVM.

Falſitatis præſumptiones plures explicantur; ante num. 1.

Falſitatis præſumptio non oritur ex caſſatione ſcripturæ, quando id,quod caſſatum eſt legi poteſt,num.1.

Notarius poteſt impunè corrigere errorem notorium, n.2.

Notarius poteſt inſtrumētum à ſe regatum aliena manu ſcriptum publicare, & ſubſcribere, num. 3.

Comparatio litterarum in criminalibus, non ſolum non probat, ſed nec etiam facit inditium ad torturam contrà hominem bonæ famæ,num.4.

Teſtes recognoſcentes ſcripturam, ex eo,quod dicant ſe habere notam manum ſcribentis, non probant, niſi viderint ſcribere,num. 5.

Diuerſitas characteris,& ſcripturæ, non probat falſitatē cum manus ſcribentium ex pluribus cauſis mutari ſoleant, num. 5.

Falſitatis præſumptio ceſſat data poſſibili veritate in contrarium,num.6.

Notarius extendendo matricem inſtrumenti; non prohibetur clauſulas in ea virtualiter contentas in inſtrumento apponere,& exprimere,num.8.

Pactum de retrouendendo infrà certum tempus tacitè cōtinet, quod poſt tempus expreſſum, vendita res redimi non poteſt,num.8.

Conuerſatio cum delinquente non facit inditium,niſi ſit aſſidua, & continua, num.9.

Falſitatis præſumptio omnis ceſſat ex bona fama, & nobilitate inquiſiti,num.10.

Falſitatis præſumptio excluditur ex longa poſſeſſione, num. 11.

Teſtis examinatus tanquam principalis, & tanquam reus nō per hoc dicitur reus, & principalis,ſi contra ipſum in proceſſu non adſunt aliqua inditia,num.12.

Falſitatis præſumptio excluditur ex multitudine, & pluralitate perſonarum,num.13.

Protbocollum,ſeù matrix inſtrumentorū facit fidē quando notarius eſt mortuus etiam ſine ſigno, præſertim quādo tale protbocollum reperitur in Archiuo publico,nu.14.

Falſitatis præſumptio excluditur,quando non adeſt cauſa propter quam falſitas committi deberet,num. 15.

Falſitatis præſumptiones excludentes delictum præferuntur præſumptionibus falſitatem arguentibus, etiā quod numero minores ſint,num.16.

CONSILIVM CLXIV.

1 IN hac fulginaten. prætenſæ falſitatis percurram breuiter quæ prima facie contrà D. L. vrgere videntur ex proceſſu mihi exhibito, quem propter temporis anguſtiam,non exactè,& prout par erat conſiderare valui. Prætenditur namq; cuidam prothocollo, ſeù matrici inſtrumentorum q. Ioſephi de Hieronimis, dum vixit Cancellarij Communitatis additum fuiſſe quinternum,in quo- 1
continebatur quoddam inſtrumentum eiuſdem Ioſephi falſum in eius ſcriptura falſum in ſubſcriptione,& publicatione,& etiam falſum in ſigno ad effectum validandi dictum prothocollum, ſeù matricem ſigno carentē, in qua erant ſcripta nonnulla inſtrumenta emptionum Paludum, ſuper quibus verti-

vertitur lis Ciuilis coram Illuſtriſſimo & Reuerendiſſimo D. meo Cardin. Cappono. Præcipua autē contra eundem D. L. inditia, ſeù præſumptiones ſunt infraſcripta. Primo, noua cartulatio, ſeu numeratio foliorum totius libri cum deletione antiquorum numerorum ſecundo diuerſitas manus, & ſigni reperti in quinterno addito à vera manu, & ſigno dicti Ioſephi. Tertio, quod in inuentario communitatis non fuerint adnotati folij albi, noua cartulatio, & diuerſitas manus quæ in libro ſeù matrice prædicta, & quinterno addito reſpectiuè reperiebantur. Quarto diuerſitas copiæ ab originali aliàs traditæ vnius inſtrumenti in dicto libro, contenti. Quinto familiaritas I. cum Cancellario. Sexto frequens acceſſus Laurentij ad Archiuium Communitatis ad videndum d. dubium poſt motam litem ciuiliter. Septimo vtilitas quam percipere. poteſt D.L. ex falſitate prędicta.

1 Ad primum de mutata numeratione nullum facit inditium, ex quo numerus non eſt taliter caſſatus, vt non poſſit videri nec vnquam caſſatio inducit ſuſpicionem falſitatis, quando id, quod caſſatum eſt legi poteſt, vt in caſu noſtro Aym. conſ. 73. num. 15. Vrſil. addit. ad Afflict. deciſ. vltima num. 7. refert hoc, & ſequitur Baiard. ad Clar. in §. falſum nu. 200. Adde. ad albam conſ. 224. lit. K.

2 Vltrà quod noua cartulatio non fuit facta ad occultandum veritatem, ſed ad corrigendum errorem primæ cartulationis, quæ veris numeris ſecundum eorum ordinem non correſpondebat, & cum talis error eſſet Notorius, & euidens poteſt impunè corrigi Bald. in l. imperator col. 1. verſ. ſecunda lectura & col. 2. & ibi etiam Fulgoſ. num. 2. verſ. de ſtat. homin. Felyn. in cap. ex literis num. 9. de fid. inſtru. Vital. in tract. Clauſularum in clauſula de errore Notarij §. reſtat videndum il. 1. num. 5 verſ. ſi autem iam tradiderit.

3 Ad ſecundum de diuerſitate manus reſpondetur, quod quoad ſcripturam tenoris inſtrumenti, hæc diuerſitas ſuſpicionem non inducit, quia non eſt prohibitum Notario publicare inſtrumentum à ſe rogatum, aliena tamen manu ſcriptum, puplicare, & ſubſcribere ſecundum communem, & practicatam opinionem de qua per Roland. conſ. 44. num. 29. & ſeqq. lib. 1. Oſaſc. deciſ. Pedem 37. num. 2. verſ. contrariam opiniònem Maſcard. de probat. lib. 2. concluſ. 740. num. 15. ſubſcriptio enim Notarij tollit ſuſpicionem ex diuerſitate manu orientem vt per prææallegatos.

4 Quo verò ad diuerſitatem manus ſubſcriptionis Notarij, periti ſuper ea deponentes non ſolum illam non probant Rip. in l. admonendi num. 99. & ſeq. ff. de iur. iuran. Dec. conſ. 915. col. 2. ante med. verſ. & ideo videtur, ſed nec etiam faciunt inditium vbi criminaliter agitur præſertim contrà hominem bonæ famæ Franc. Curt. in l. admonendi num. 115. & ibi etiam, Purpur. num. 187. ff. de iur. iuran. Aym. de antiq, temp. par. 1. §. quæritur etiam in hac materia nu. 72. Vulpell. conſ. 135. nume. 14. Maſcard. de probat. lib. 1. concl. 330. nu. 27.

5 Teſtes vero deponentes ſuper eadem diuerſitate, eo quia notam habent ſcribentium manus, nec etiam probant in Criminalibus, niſi viderint ſcriptorem tempore quo ſcribebat Put. deciſ. 1. de fid. inſtrum. Paleott. deciſ. 145. eo præſertim quia hominum manus mutantur, quandoq; ratione temporis, quandoq; ratione ætatis, quandoque ex qualitate atramenti, & quandoq; ex qualitata Calami itaquod non poſſunt teſtes affirmatiue deponere aliquam ſcripturam manu alicuius authen. de inſtrum. cauthel. & fid. in princ. verſ. videmus tamen & ibi Gloſ. in verb. tempus vbi amplius quod vno modo ſcribitur in hieme, & alio modo in æſtate & in verbo, non inuenimus vbi quod non poſſunt dici omnes cauſæ quibus naſcitur diſſimilitudo literarum in diuerſis ſcripturis eadem manu ſcriptis Imol. in. cap. 2. num. 6. ante finem col. 3. & in prin. verſ. & ratio iuris, vbi refert, & ſequitur Gloſa in d. verbo tempus Odofred. in l. comparationes, nu. 1 in fine verſ. certè videtur C. de fid. inſtrum. vbi dixit quod non fuit homo, nec erit ab Adam vſque in diem iudicij, qui in ſcibendo formam literarum non mutaret, ex quibus ſine dubio apparet quam periculoſum ſit deponere ſcripturam aliquā non eſſe manu alicuius.

6 Et quoad prætenſam diuerſitatem ſigni teſtes non dicunt eſſe diuerſa in pluribus, ſed in aliquibus lineis parui momenti, quod facile contingere poteſt in eodem ſcriptore faciente ſignum, qui vna vice ponat in ſigno aliquas lineaturas plures quam in alio, prout ſæpe contingere ſolent in ſignis quæ non imprimuntur, ſed manu Notarij depinguntur, & ſic data poſſibili diuerſitate aliquarum linearum etiam in ſigno ab eodem Notario confecto, excluditur ſigni falſitas Boſſ. in titul. de falſ. num. 183. viu. deciſ. 81. num. 9. Surd. conſ. 132. num. 20. vltra quod ſi rectè huius cauſæ iudex hāc ſigni diuerſitatem in aliquibus parui momenti lineis conſiderabit eo minus illud falſificatum iudicabit, nam ſi carcerati voluiſſent illud falſificare, vtiq; ad vnguem, & abſq; vlla linearum diuerſitate falſificaſſent.

7 Ad tertium de non adnotatione in inuentario foliorum alborum, mutationis numerorum, & diuerſitatis manus reſponſio eſt facilis, tum quia D.L. hanc manus diuerſitatem, quatenus adeſſet, non aduertit, tum quia non erat de ſubſtantia illa adnotare; tum & tertio quia non inferunt ad falſitatem, & præſertim quoad ipſum I.

8 Ad quartum de diuerſitate copiæ inſtrumenti ab originali, ſeù matrice deſcripti in quinterno addito circa pactū de retrouēdēdo cū in originali nō adſit pactū niſi de retrouēdēdo, infra duos menſes, & in copia addatur, ꝙ hoc termino lapſo pactu ſit nullius roboris, & momēti, reſpōdetur hāc diuerſitatē nullā inducere falsā ſuſpicionē, cū id ꝙ in copia explicat tacite ſubintelligat in pacto de retrouēdēdo Tira. de retra. cōuen §. 1. glo. 2. infra tātū tēp. n. 49

52. Nec prohibetur Notarius extendere Matricē addendo Clauſulas virtualiter, & tacite contentas in inſtrumento Paul. de Caſtr. conſ. 361. num. 3. in fine verſ. nempe Tabellioni permiſſum eſt lib. 1. Aym. conſ. 75. num. 6. verſ. quinto dico Martinus de Garatis conſ. crim. diuerſ. 62. lib. 1. in paruis Ceph. conſ. 88. num. 15. & ſeq.

9 Ad quintum de familiaritate cum Cancellario reſpondetur nihil prorſus facere, cum iam Cancellarius non ſit declaratus delinquens, Vltra quod familiaritas cum delinquente non facit inditium, niſi ſit continua, & ſtricta, Maſcard. poſt Caſtren. quem allegat de probat. libro primo concluſ. 451. num. 9.

10 Ad ſextum de frequenti acceſſu ad Archiuium non probatur in proceſſu, niſi de vnica tantum vice, ideo non poteſt dici frequens. Ad vltimum de vtilitate, quam veriſimiliter Laurentius reportare potuit ex prætenſa falſitate, retorquetur in contrarium, vt mox dicam. Verum ad fauorem Laurentij vrgent plura, quæ illius innocentiam vndiq; præſeferunt, & primo eius bona fama, & nobilitas, quæ omnem falſitatis ſuſpicionē, & præſumptionem tollit, Follet in pract. crim. in verb. itē quod commiſit falſitatem, num. 78. & nu. 92. Bertazzol. conſ. 571. num. 18. Menoch. de præſumpt. lib. 5. præſump. 20. num. 5. & num. 44. Hippol. Rim. conſ. 58. num. 32. & ſeq. & alibi paſſim & communiter Doctores.

11 Secundo concurrit, quod Domini de Iacobillis iam diù ſunt in poſſeſſione illorū bonorū, de qbus in inſtrumentis, de quibus agitur, quæ longa poſſeſſio pariter falſitatis ſuſpicionem tollit, Aym. conſ. 65. num. 1. Foller. in d. verbo item quod commiſit falſitatem num. 26. Menoch. de præſumpt. d. præſumpt. 20. num. 56. Bertazzol. conſil. 398. num. 10. & ſeq. & ibi in addit. litera D, alij referuntur concordantes.

12 Tertio non eſt paruifacienda depoſitio Sixti, qui omnia ad eius præſentiam, & de eius conſenſus geſta fuiſſe affirmat, & omnem prorſus excludit falſitatem, qui quidem Sixtus non poteſt negari, quin ſit teſtis Curiæ, & ſic plenè probet contra Curiam, licèt à iudice, & non à iure ni fallor fuerit reus reputatus, Nulla enim prorſus ſuſpicio, nullumq; inditium ex proceſſu contra ipſum colligitur, eſt ſenis ferè ſeptuagenarius, nullum habet intereſſe in cauſa & approbatus, ac deputatus electus à communitate aduerſaria, ideò non eſt curandum de modo, ſeu forma ſub qua fuit examinatus, & conſtitutus, ſed, de veritate rei, & effectu l. 3. & ibi Bald. C. de inſtitut. & ſubſtit. & l quoties §. ſi quis nouem, & ibi Imol. ff. de hæred. Inſtituen. cum alijs in propoſito per Bertazzol. conſil. 124. numer. 4. lib. 1.

13 Quarto ſuccedit, quod ſi falſitas hæc commiſſa fuit, (prout non fuit) vtique in ea committenda fuerunt quatuor perſonæ, quod quam veriſimile ſit ſubornare tres homines ad falſum committendam, optimè Illuſtriſſimi Domini mei Cardinales iudicabunt, & proptereà eam non eſſe commiſſam omnino præſumendum eſt, prout in his terminis dixerunt Foller. d. verbo item quod commiſit falſitatem num. 8. & num. 94. verſ. ſexto ceſſat præſūptio, Aym. conſ. 75. numer. 19. Iacob. Port. Imolen. conſ. 95 nu. 13. verſ. quinta coniectura Franc. Bec. conſ. 78. nu. 21. & ſeqq. Surd. conſ. 132. nu. 20. ad finem, & num. 21. & ſeq.

14 Quinto & vltimo, & nunc reſpondeo ad aſſertam vtilitatem, quæ prætenditur, quod D. L. reportare ex hac falſitate potuiſſet, retorquendo, vt dixi hanc præſumptionem contra Communitatem prætenditur hæc falſitas à D. L. commiſſa ad effectum conualidandi fidem prothocolli, ſeù matricis illius Notarij, non habentis ſignum, & hæc aſſerta cauſa nullo pacto vera eſt cum Notarij præſertim mortui matrix, ſeù prothocollum etiam ſine ſigno fidem facit, Aymon. cum allegatis per eum conſ. 158. numero ſeptimo verſ. ſimiliter videmus, cum alijs per Neuizzan. conſ. 24. nu. 5. & ſeq. vbi teſtatur de magis communi, & practicata opinione, præſertim quando matrix, ſeù prothocollū Notarij reperitur in Archiuio publico, cum tunc plenè probet etiam quod careat ſolemnitatibus requiſitis Caputaq. deciſ. 3. num. 10. p. 2. cum alijs per Ay. de antiq. tempor. p. 1. ſectione quarto limitatur num. 1. & ſeq.

15 Quare ceſſante cauſa, propter quam communitas falſitatem eſſe commiſſam prætendit, ceſſant eiuſdem falſitatis omnes præſumptiones, & inditia Bertazzol. conſil. 8. num. 4. lib. 1. vbi quod non præſumitur quis vellet committere falſitatem, quando ſine ea potuiſſet obtinere illud idem, quod obtinuit cum falſitate Iacob. Port. Imolen. conſ. 95. num. 14. verſ. ſexta coniectura, vbi pariter, quod excluditur omnis falſitatis præſumptio, quando, ſine falſitate poterat quis conſequi illud, quod prætenditur conſequi voluiſſe cum falſitate Gab. conſil. 169. num. 11. lib. 1. Honded. conſil. 96. num 60. lib. 2.

16 Ex quibus concludendum arbitror nullas contra D. L. vrgere falſitatis præſumptiones, & quatenus aliquæ vrgerent eas omnino fuiſſe ſublatas per prędictas contrarias præſumptiones, imò euidentes probationes ex illa vera, & communi concluſione Doctorum volentium, quod præſumptiones nō falſitatis excludant falſitatis præſumptiones, etiā quod pauciores, & leuiores ſint ſecundum Innoc. in c. inter dilectos nu 3. & ibi communiter omnes Canoniſtæ de fid. inſtrum. Boſſ. in tit. de falſ. n. 134. Bertaz. conſ. 521. num. 7. & ſeq. Gabr. conſil. 169. nu. 4. in fi. lib. 1. & propterea prædictum D. L. omnino liberandum, aut ſaltem cum aliqua cautione beneuiſa Illuſtriſſimis DD. meis habilitandum, de quo ſupplicatur.

Proſper Farinacius I. C. Romanus.

Conſilium CLXV.

ARGVMENTVM.

Late diſcutitur an, & quando Notarius recipiens fideiuſſorem non idoneum teneatur de ſuo proprio quando fideiuſſor dicatur idoneus, onn poſſidens præſertim bona ſtabilia in loco iudicij, ſed alibi in eadem, vel diuerſa prouincia, & quando etiam poſſit contra Notarium procedi; non facta diſcuſſione fideiuſſoris an ſit idoneus nec ne.

SVMMARIVM.

Fideiuſſor dicitur idoneus ſi poſſidet bona ſtabilia extrà locum iudicÿ ſuppoſitum tamen iuriſdictioni iudicis, coram quo fuit præſtita fideiuſſio, num. 1. contra num. 2. declara vt num. 3. & ſeqq. omnibus, vbi late hac materia pertractatur.

Fideiuſſor, vt idoneus dicatur debet bona ſtabilia poſſidere in loco iudicÿ, & non extra illum, num. 2. vbi de magis communi, & num. 3. & ſeqq. vbi latè diſputatur de veritate huius concluſionis, declaraturq́; quando habeat locum, & quando non.

Fideiuſſor dicitur idoneus ſi poſſidet bona ſtabilia in prouincia illius loci, in quo fideiuſſit, ſecùs ſi extrà Prouinciam, num. 3. Quod an verum ſit, & quando, num. 4. & omnibus ſeqq. in diſcurſu, vbi plenè declaratur materia.

Prouincia vniux appellatione, an veniat tota Italia, an vero illa ſolum, quæ ſtat ſub vno præſide num. 4. & nu. 48. vbi an totum Regnum Neapolis dicatur vna Prouincia, & num. 43. & 53. & ſeqq. & num. 89.

Fideiuſſor idoneus non dicitur etiam, quod poſſideat bona ſtabilia in eadem Prouincia in qua fideiuſſit, niſi etiã dicta ſtabilia bona ſint vicina loco iudicÿ nu. 5. & ſeq. vbi ad iſtum effectum, quando locus dicatur vicinus, Declara vt, num. 79. & 91.

Locus dicitur vicinus etiam ſi diſtet per centum milliaria vltra autem centum milliaria locus non dicitur vicinus num. 6. contra nu. 26.

Fideiuſſor idoneus non dicitur, niſi poſſideat ſtabilia in Territorio eiuſdem ciuitatix, vbi vertitur Iudicium, num. 7.

Fideiuſſor an ſit idoneus, & quãdo, iudicis arbitrio remiſſum eſt num. 8. Declara, vt nu. 80.

Fideiuſſor recipi etiam poteſt de mandato iudicis num. 8.

Dolus præſumitur in eo, qui aliquid facit, quod ad ſuum officium non ſpectat num. 8. in fine.

Fideiuſſor, ad hoc, vt dicatur idoneus, non ſolũ debet eſſe ſubditus iuriſdictioni iudicis, corã quo præſtatur fideiuſſio, ſed etiam debet eſſe talis, vt contra eum facsliter poſſet fieri exequutio, nu. 9.

Excuſſio fideiuſſoris non eſt facienda quando fideiuſſor poſſidet bona in loco remoto, vel in quo exactio non eſt facilis, vel quando Principalis eſt abſent, & latitat, quæ omnia iudicis arbitrio remittuntur nu. 10. & 11. vbi quod nec pariter excuſſio requiritur, quando proceditur ſummariè ſola facti veritate inſpecta, & manu regia, ad quæ vide etiam, num. 14. & ſeqq. & num. 24 & ſeqq. & num. 27. & num. 31. & omnibus ſequen. in diſcurſu

Subſcribens non dicitur approbare cõtenta in ſcriptura ab ipſo ſcribẽte ignorata, & in ſcriptura nõ expreſſa. n. 13.

Notarius ſi recipit fideiuſſorem non idoneum, non tenetur de ſuo niſi in ſubſidium nu. 13. & 15. & nu. 24. 63. 65 & 95. & propterea non poteſt conueniri, niſi prius facta diſcuſſione bonorum ipſius fideiuſſoris, quod an verum ſit, & quando vide num. 10. 11. 14. 24. & ſeq. 27. 29. 31. per totum conſilium in diſcurſu.

Excuſſio facienda eſt etiam contra obligatox abſentes, & non ſolum extra locum iudicÿ, ſed etiam extrà Prouinciam, quando non eſt difficilis, nu. 14. & 24.

Fideiuſſor quilibet, & præſertim fideiuſſor indemnitatis, qui proprie fideiuſſor non dicitur poteſt ſe tueri beneficio ordinis per excuſſionem contra ſuos principales, nu. 15.

Excuſſionis beneficium fideiuſſori competit in bonix vbicunq; ſitis etiam extra Prouinciam, & iuriſditionem nu. 17. & 24. 27. 29. 31. 64. & 96.

Excuſſionis beneficium nõ denegatur propter omnem difficultatem, ſed tantum per eam, quæ eſt euidens, magna & probabilis nu. 18. vbi ponitur exemplum huius magnæ difficultatis, & nu. 19. 25. 31. 68. & 81.

Excuſſionis beneficium non denegatur etiam quod, is qui excutiendus eſt, Princeps ſit dummodo nõ ſit tyrannus, num. 19.

Excuſſionis difficultas non conſideratur contrà ſubditos num. 20.

Fideiuſſor præſtandus ex cauſa neceſſaria, nõ autem voluntaria dicitur idoneus, ſi poſſideat bona ſtabilia extra locũ iudicÿ n. 22. 23. 60. 67. 73. & ſeq. & n. 47. 90

Fideiuſſor etiam minus idoneus recipiendus eſt quando principalis per ſe ipſum eſt valde diues, num. 23.

Notarius non tenetur de ſuo proprio, recipiendo fideiuſſorem minus idoneum, quando principalis eſt diues, n. 23

Fideiuſſor dicitur idoneus, etiam quod ſit forenſis, ſoluendoq; ſit, num. 23.

Fideiuſſor in criminalibus præſtandus, præſtari debet in loco iudicÿ, & non alibi num. 16. 30. 35. 61. & 72.

Præſumptiua probatio non ſufficit, quando agitur ad pœnam, num. 36.

Fideiuſſor citandus eſt, quando ſit diſcuſſio bonorum principalis debitorix, num. 37.

Notarius præſumitur feciſſe omnia, ad quæ pro actus validitate tenebatur, nu. 88.

Ignorantia iuris dubÿ excuſat ſicut ignorantia facti, præſertim vbi agitur de damno vitando, nu. 93.

Notarius recipiens fideiuſſorem non idoneum, excuſatur & non tenetur de ſuo, vbi aliqua rationabili cauſa illum recepit, num. 94.

ſciẽdũ n.3.in fi. & in l.fi.famil.extra n.3. in fi.ff. qui ſatiſd.cogan.Ange.in eadem l.ſciendũ, n.8.in fine, & Roderic. Suarez ex aduerſo allegatus in ritul.de los emplazimentoss §.vlterius quæritur, num.2.nec ex aduerſo negatur. Quod autem Bononia non poſſit dici in territorio Vrbis Romæ omnes ſciunt

8 Reſpondetur quartò quod licèt non poſſidens ſtabilia in loco iudicij admittatur ad ſatiſdandum in alio loco ſuppoſito iuriſditioni eiuſdem iudicis. Hoc tamen intelligitur ſi ipſi iudici uiſum fuerit, iudicis enim arbitrio remiſſum eſt,an præſtandus fideiuſſor ſit idoneus Bald.in l.ſciendum num.2.ante medium verſ.& hoc credo verum, & ibi etiam Angel.num.3. verſ.& hoc totum eſt committendum iudicantis arbitrio idem Ange.in l.ſi verò §.qui pro rei num.5.ff.eodem.Io.de Plateà in l. fin. num.2.& ibi etiam Rebuff.num.4.in 2. notabil.C. de princip. agen.lib.12.Carpan.de ſtatut.de Mediolanen. par. 1.cap.44.num.20.& in hoc requiritur etiam aliqua cauſæ cognitio prout benè aduertit Ant.Henrig.in tract.de fideiuſſor.cap.14.poſt num.32.& eſt tex.in l.ſi fideiuſſor §.ſi neceſſaria in illis verbis *poteſt audiri*, & in alijs verbis *in alium locum remittitur*, & in l.die §.iubetur ibi, *Qui in municipium remittitur*, ff. qui ſatiſd.cogan. Quæ verba non ad Notarium,ſed * ad iudicem diriguntur, vt in dictis iuribus notant * communitet Doctores, & communiter etiam practicatur,vt notum eſt, quod quando iudex arbitratur recipiendum eſſe in fideiuſſorem aliquem de partibus ſolet facere particulare decretum & tunc Notarius illum recipit. Verum quod ex ſe ipſo Notarius poſſit facere hoc monſtruoſum eſt, & faciendo non ſolum eſt in culpa, ſed etiam videtur eſſe in dolo, cum faciat id quod ad ſuum officium non ſpectat l. ſi procuratorem §. ignorans ff. mandet. Aym.conſ.115.num.2.Bero.conſ. 161.num. 18. & nu. 44. lib. 1. & albi paſſim. & communiter Doct.

9 Reſpondetur quinto non eſſe verum in facto, quod Audiror Cameræ habeat iuriſdictionem in Ciuirate Bononiæ nec ſequitur mandata relaxata in Vrbe vigore Cameralis obligationis poſſunt exequi in Ciuitate Bononię. Ergo fideiuſſor ſub obligatione Camerali receptus idoneus eſt ſi in eadem Ciuitate ſtabilia poſſidet.Ponamus enim quod Romæ ſub Camerali obligatione fuerit receptus fideiuſſor multa poſſidens ſtabilia in Ciuitate Auenioni, in qua etiam Mandata Auditoris Cameræ exequutioni mandantur non per hoc tamen quiſq; ſani capitis iudicabit illum eſſe idoneum fideiuſſorem propter loci diſtantiam, & difficultatẽ exactionis. Cum ad hoc,vt fideiuſſor dicatur idoneus non ſolum debeat eſſe ſubditus iuriſditioni illius iudicis coram quo præſtatur fideiuſſio ſecundum lecturam ex aduerſo ſcribentium, ſed etiam debeat eſſe talis, vt contra eum faciliter poſſit fieri exequrio,faciliſque poſſit eſſe exactio, prout eſt tex. & ibi commu* niter omnes notant in l.2.ff. qui ſatiſd. cogan. & in his terminis de fideiuſſore præſtito extra locum iudicij etiam ſub iuriſditione eiuſdem iudicis, ſcripſit

Bart.in l.ſciendum §. Poſſeſſor verſ.quod intelligo & ibi etian. Roman. num.7.verſ. ponamus Soccin. ex aduerſo allegatus num.12.verſ.dum tamen acto ri conſultum ſit Bald. in l.ſententiam in fin. C. de fideiuſſor. idem Bart. in l. de die §. iubetur ff. de eo qui ſatiſd.cogan, qui omnes Doctores ad effectum vt fideiuſſor extra locum iudicij dicatur idoneus, non ſolum requirunt quod contra ipſum poſſit fieri exequutio, ſed etiam, quod facilis poſſit hæc exequutio fieri,faciliſq;inde poſſit ſequi exactio quã tum autem in Ciuitate Bononiæ ſit difficilis exequutio,& exactio bene ſciunt creditores DD. de P. . . . quorum bona iam per duos annos poſita ſubhaſta nullum inueniunt oblatorem.

10 Ex his quinq; reſponſionibus, quarum ſingula ſufficiens eſt, ſit ſublatum aduerſarij fundamentum de fideiuſſione præſtanda extra locum iudicij ſuppoſitum iuriſditioni iudicis,corãm quo fideiuſſio præſtatur. Quę de excuſſione facienda extra territoriũ ex aduerſo deducuntur,vltra quod non procedunt, quando locus eſt remotus, & quando ibidem exactio non eſt facilis Gabr.tit.de fideiuſſor.concluſ.1. num.61.lib.3. Theſaur. ex aduerſo allegatus deciſ. 40. Suarez pariter ex aduerſo allegatus tit. delos emplaziamentos,verſ.vlterius creditur,num.4.& 5. Franc.de fideiuſſor.cap.5.num.273.& ſeqq.Anton. Henriq; in tract. de fideiuſſor.cap.27.num.263.vbi id totum iudicis arbitrio remittir item etiam non procedunt quando principalis eſt abſens,& latitat, prout in caſu noſtro Guid.PP.q.570.Gabriel.tit. de fideiuſſor.concluſ.1.n.46.& 47.& 61.lib.3.Franch. d.cap.5.n.331.Anton.Henrig.de fideiuſſor.cap.27. num.262.& ſeqq.

11 Adhuc in propoſita facti ſpecie non eſt tractandum de aliqua excuſſione, quia nec etiam procedunt quando prout in caſu noſtro ram vigore Commiſſionis,quam facultatuũ Auditoris Cameræ proceditur ſummariè ſola facti veritate inſpecta, & manu Regia Gabriel.d.concluſ.1.num.66.& num.95. Vbi præſertim quando cauſa eſt criminalis Anton. Hering.d.cap.27.num.288.& ſeqq.& num. 293.& ſeq.& num. 316. vbi etiam quando cauſa eſt criminal.fideiuſſorq;fuit receptus ab aduerſario ſine iudicis mandato, & ſine conſenſu fiſci,& proptereà quę dicuntur de excuſſione facienda contra debitorem principalem receptum, de conſenſu patris non ſunt trahenda ad fideiuſſorem receptum parte diſſentiente, & contra iuris diſpoſitionem, vt ex aduerſo allegatis apparet.

12 Nec verum eſt, quod fiſcus ſubſcribendo mandatum de relaxando D.N. ſub fideiuſſione in actis præſtita cenſeatur ipſam fideiuſſionem approbaſſe. Nam in mandato nulla fiebat mentio quod in fideiuſſorem fuiſſet receptus D. Elephantutius ideo ignorans fiſcus perſonam fideiuſſionis ſubſcribendo * mandatum non videtur illum acceptaſſe,prout in his terminis notant communiter Doctores in l.1.ff. ſi quis in ius vocatus non iuerit & præſertim,Cyn. num.6. colum.2.verſ.primo caſu Bald. numer.2.ea-

dem colum. 2. in princ.eodem verſ. primo caſu Alberic. etiam, nu m.2. & pariter col.2. in princ.verſ. alij dicunt Odoſred.col.2.in princ.verſ.vel dicatis, & Paul.de Caſtr. num.2. Quare ſupplicatur pro relaxatione Mandati.

Proſper Farinacius I. C. Romanus.

In eadem cauſa primum reſponſum contra Fiſcum incerti ſcribentis.

13 NOtarius qui recipit fideiuſſorem non idoneũ non tenetur niſi in ſubſidium, ſic nec magiſtratus,vt eſt tex.in l.1.& ibi Salicet.in princ.& in 1.notab.C.de magiſtr. conuen. vbi notat quod primò ſunt diſcutienda omnia bona, & ſubdit quod prius debent reuocari in fraudem alienata, nec tenetur quando principalis eſt ſoluendo,Pariſ.de Put.in tract.ſindicatus in verbo fideiuſſor officialium,nu.3 & in puncto D.Farinacius in tractat.de Carceribus; & carcerat.q.93.nu.91.

14 Excuſſio autem eſt facienda etiam contra obligatos abſentes, & non ſolum extra locum iudicij, ſed etiam extra prouinciam, quando non eſt difficilis Bald.in l.fin.§.ſed ſi n.8.verſ.ſed pone ff.ſi cert.pet. Angel.in Authen.de fideiuſſ.§. ſed neque numer.4. Papien.in prax.in forma reſpon.libell.hipothec.in verbo exceptione num.15.Alex. conſ.84. num.11. & 12.vſque in finem vol.3. Neguſ.de Pignor. prim. membr.8.par.num.42.Marſil. Singul.220. incia. fideiuſſor Puteus deciſ.191. num.2.l.1. quæ non poteſt in propoſito reputari dificilis, cum non ſit extra Prouinciam, ſed ſub eodem Principe Et ideo hodie non poteſt vexari Notarius nulla præcedente excuſſione contra principalem, & fideiuſſorem qui in omnem caſum non poteſt conueniri exequtiue, ſed ordinariè iux.tit.C.de magiſtr.conuen.

15 Si enim quilibet fideiuſſor poteſt ſe tueri ex beneficio ordinis per excuſſionem contra ſuos principales Auth.præſentes C. de fideiuſ. quanto fortius eſt firmandum in fideiuſſore indemniratis, qui in ſubſidium tantum teneatur, & propriè non dicatur fideiuſſor,vt benè conſiderauit Caſtre.in conſ.239. num.1.lib.1.Iaſ. in l.cum filius familias §. ſi ſtipulatus de verb.obligat.Magon.deciſ.flor.45. numer.1. & ſeq.& prout dicitur iſte Notarius Auditoris Cameræ, qui tantum tenetur in defectum lambertini, & eius fideiuſſoris, & in ſubſidium Iul. Clar. q.46. num.12,verſ.ſed certè,& Farinac.inq.33. num. 91. in fine vbi ad literam dicit hoc non habere difficultatem, vt ſi fiſco ſuccurſum ſit alia via in bonis principalis,Notarius non teneatur.

16 Nec obſtat ſi dicatur, vt audio ex parte fiſci huiuſmodi qualitatem idoneitatis eſſe reſpiciendam in loco iuditij, & ſic cum dd. principalis, & eius fideiuſſor in propoſito hic in vrbe bona non poſſideant ideo ex abrupto fiſcus omiſſo ordine excuſſionis poſſit deuenire ad exequutionem contra notarium forſan per authoritatem eiuſdem, Iul.Clar.in d.q.46.num.13.quoniam Iul.Clar. hoc non dicit, ſed tantummodò firmat, quod non delegatur, neq; committatur alteri loco receptio fideiuſſionis, ſed dari debeat in loco iudicij,prout benè tradit Afflict. quem ipſe allegat ſuper 2.parte conſtitut.Regni rubr. 10.nu.6.

17 Minuſq;eſt verum, quid iſti poſſidentes tot bona in Ciuitate Bononiæ non dicantur idonei quamuis hic in Curia nihil habeant, vt Notarius non poſſit modo ſuffragari ex d.beneficio excuſſionis,quia inuenio quod Doct.in puncto tenent,vt huiuſmod beneficium excuſſionis competat fideiuſſori in bonis, vbicumq;ſitis etiam extra Prouinciam,& iuriſdictionem, vt poſt Iacob. de Arena firmat Angel. in Authent.de fideiuſſ.§.ſed neq; num.4. latè Alex. conſ. 84.num.11.cum pluribus ſeq.vol.3. Marſil.ſingul. 220.& latè Decian.reſponſ.37.num. 42.vol.2. omnino viden.

18 Nec omnis difficultas remouet excuſsionem,ſed illa tantùm,quæ eſt euides magna, & probabilis vt in terminis poſt gloſ.Angel.Imol.Alex.& Dec.benè declarat,Decian.in d. reſpon.37. num. 44.& ponit exemplum,ſi bona principalis forent Caſtra expugnata difficlia, vel ſi principalis eſſet valde potens, & rixoſus, ita ꝙ non ſine maxima difficultate ab eo poſſit fieri exactio, & Franc. Cremen.in ſingul. 44. loquitur quando principalis eſſet Caſtellanus alicuius Caſtri,vel fortelitij.

19 Immo ſi bona eſſent in alieno territorio,& Princeps cui dicta bona ſubiacent non eſſet tirannus, ſed Princeps iuſtus non poterit Fiſcus allegare difficultatem excuſſionis Roma.Singul. 641. qui loquitur inforrioribus terminis in Principe debitore, qui præſtauit fideiuſſionem, vt fideiuſſor etiam tueatur, vt bona eius fiſci excutiantur, & ibi firmat,ita obtinuiſſe,idem Roman.in conſ. 93. nu.3.& ſeqq.& ibi Mandoſ. in littera D, in fine vbi teſtatur cum Roman.extare com.opin.& ibi alios concordantes allegat,& latè Decian.in d. reſponſ.37.num.46. omnino vidend.

20 Ideò non video,quomodo Fiſcus modo poſſit dicete quod adſit difficultas excuſſionis contra iſtos labertinum & leſantutium bona poſſidentes in ſtatu eccleſiaſtico,& ſubiacentes iuriſditioni immediatè A.C.prout ſubiacent illi qui bona in Vrbe poſſident,& ob id non poſſe aliquo modo conſiderari illam euidentem magnam,ac probabilem difficultatẽ à Doct.ſupra cõtrariũ allegatis requiſitã,&ꝙ contra ſubditos non detur difficultas excuſſionis poſt Marcombrun in conſil. 28. in terminis firmat Petr. Surd. conſ.309. num.1. vol.3.& Farinacius met in d.q.33.nu.52.verſ.& ſecus credo,& latẽ interminis noſtris Rimin.Iun.conſ.482.nu.22.& ſeq, qui loquitur in fideiuſſore carpi ſuppoſito Ciuitati Ferrariæ.

In

In eadem cauſa ſecundum reſponſum contra Fiſcum.

21 NO tenetur D.Octauius Cellius de ſuo prorio ad ſummam in fideiuſſione contentam per eum recepta de qua agitur. Primo quia plurima bona immobilia iſte fideiuſſor poſſidet in Ciuitate, & agro Bononienſi longiſſimè excedentia valorem dictæ fideiuſſionis, quare non debet cenſeri non idoneus etiam quod nulla bona ſtabilia poſſideret in Vrbe, & ſic in loco iudicij, ſicut ad hoc, vt quis releuetur ab onere ſatiſdandi ſufficit quod poſſideat immobilia in Prouintia propinqua, licèt non in loco iudicij prout de mente doct. declarat. Bart. in l.ſciendum §.poſſeſſor.lib.1.qui ſatis dari cog. multo ergo magis cum Ciuitas Bononiæ ſit in eadem Prouincia Italiæ, & ſub iuriſditione nedùm eiuſdem Principis verum etiam eiuſdem iudicis ab eodem Principe delegati, ac etiam Auditoris Cameræ reſpectiuè exequutoris harum obligationum Cameraliũ ſufficit etiam, vt quis poſſideat immobilia ſub eadẽ iuriſditione, licèt non in loco iudicij, vt per Io.Fabr. in §.ſed hodie in tit. de ſatiſd. & eſt communis opinio, vt per Roderic.Suarez.in ti.de los emplaziamẽtos, vlterius quæritur, nu.2.

22 Cũ enim iſte fideiuſſor ſit preſtitus ex cauſa neceſſaria, non autem voluntarièque, poſſideat immobilia extra locum iudicij, ſicut certum eſt quod & ipſe præſtari poterat etiam extra locum iudicij l. ſi fideiuſſor §.ſi neceſſaria vbi Bart.Bal. Alex.Iaſon. ac communiter Doctor. ff. qui Satiſd. cog. Gomez. var.reſoluit tom.2.ti.de fideiuſſor.nu.6.& præſertim quia iudicium iſtud primo loco cœptum fuit in Ciuitate Bononiæ, & ſucceſſiuè per principalem in vrbe delegatum, quare ſicut ſi in prima inſtantia fuiſſet iſta cautio præſtanda, ſatis fuiſſet illam præſtare in Ciuitatę Bononiæ, vel dando fideiuſſorem ibidem poſſidentem ſtabilia, idem etiam eſt dicendum in ſecunda, ſeu vlteriori inſtantia, quæ in locũ prioris ſubrogatur l.ſi eum §.qui iniurians ff.ſi quis petition. caut.ac bene faciunt tradita per Abb. in cap.1.Ann.num.32.verſ. & hæc opinio de mutua.

23 Accedat quod D. N. principalis, qui preſtitit iſtam fideiuſſionem eſt etiam ipſe valde diues, ideò non requiritur quod fideiuſſor eſſet idoneus, Alex. in l.2.num.4.ff. qui ſatiſd. cog. & quando principalis eſt diues non tenetur Notarius, qui recepit fideiuſſorem minus idoneum, Pariſ.in ſindi.c.3. incip. ſi iudex maleficiorum, nu.5.

24 Et licèt Notarius, qui accepit fideiuſſorẽ minus idoneum teneatur de ſuo, tamen hoc eſt verum in ſubſidium, & quando alicui indemnitati Partis con ſuli non poteſt iuxta terminos §. lucius inſtit. de ſatiſdat.cog.& l.1.& toto titulo, & C.de magiſtr. con uenien. prout in his terminis loquuntur Amod. Pariſ.de Put.& alij omnes Doctores, qui ex aduerſo alleguntur, & allegari poſſint ſed quando quis tenetur in ſubſidium alterius, nunquam poteſt conueniri, niſi prius per iudicẽ fiat diſcuſſio bonorum eius in cuius ſubſidium tenetur, vt per Socein.ſen.conſ.55. num.2.vol.1.Dec.in l.final.in princ.num.3. & ſeqq. ff.ſi cert.pet.in tantum, vt proinde requiratur ſententia declaratoria iuxta communem Doctorum ſententiam, vt per Corn.conſ.93.num.7.conſil.211 num. 3. cum concordantibus ibidem allegatis per addentes, & quod in iſtis terminis antequam peruenire poſſit aduerſus Notarium, qui accepit fideiuſſorem non idoneum prius fieri debeat diſcuſſio bonorum tam ipſius principalis, quàm fideiuſſoris eſt tex.apert.in l.aduerſus nominatum C.de Magiſtr. conuenien. & quod huiuſmodi diſcuſſio fieri debeat etiam de bonis ſitis in alio territorio, quia vbiccũque quis habeat bona ſoluendo dicitur trad. Iacob.de Arena in tract.excuſſ.num.6. Bened.de Plumbin.in trac.de excuſſ.num.7.etiam quod bona ſint extra iuriſditionem illius Principis Alex. conſ. 84.num.12.lib.3.Decian.conſ.37.num.42.libro 2. multo ergo magis quando ſunt ſub iuriſditione eiuſdem Principis, quia tunc nulla ſubeſt difficultas vt per Rebuff. in l. ſi ita ſtipulat. §. vndecimo debet ff.de verb.ſignificat.

25 Non obſtat, quod ex aduerſo dicatur de Potentia iſtorum, cõtra quos fieri debet diſcuſſio, & de difficultate illos in Partibus conueniendi. Quoniam vltra quod de prædictis non conſtat, reſpondetur etiam quod non omnis difficultas remouet excuſſionem, ſed tantum quæ eſt probabilis, & maxima veluti, quando bona diſcutienda eſſent ſub aliena iuriſditione, ac ſubdita alicui tirrano, à quo non poſſit ſperari iuſtitiæ complimentum, vel eſſent Caſtra expugnatu difficilia, vt declarat Decian.d.conſ.37. 43.& ſeqq.

26 Minus etiam obſtat ꝙ dicitur de diſtantia loci ab Vrbe ad Ciuitatẽ Bononiæ, quoniam iſta nõ eſt cõſiderabilis, cum non poſſit dici locus multum remotus, prout loquitur Bart.in d.l.ſciendũ § poſſeſſor. vt declarant Doctores, dum dant exemplum de bonis ſitis in Alemania, vt per Benedict.de Plumbin. in tractat. de excuſſ. num.7. & Bald. in l.final. §.ſed ſi ego ver.fin.ſed pone ſcolaris de Alemania ff.ſi cert. pet.& in omnem caſum, quando etiam difficultas eſſet maxma teneretur fiſcus excutere ſumptibus, ac periculo D.Octauij, vt poſt alios trad.Decian.d.cõſ. 37.num.47.lib.2.

Papinianus Bombellus.

In eadem cauſa tertium reſponſum contra Fiſcum.

27 EX ſequentibus venit D. N. liberandus Primò quia non poteſt deueniri contra Notarium occaſione fideiuſſionis receptæ, non facta prius legitima bonorum principalis, & fideiuſſoris diſcuſſione, ex quo actio, quæ dirigitur contra Notarium eſt

de ſeruandis finibus eſt neceſſaria, Franc. Aretin. conſ.87.ſub num.20.pedem deciſ.70.ſub.numer.2.

84 Secundo reſpondetur quod quando domicilium conſiſtit ſub eodem Principe indiſtinctè eſt idoneus fideiuſſor vbicumque detur extra locum iudicij quã do fideiuſſio eſt neceſſaria Roderic. Xuarez. vbi ſupra,num.11.vna cum, num.13. & etiam dixi quod Auditor Cameræ habet iuriſdictionem per totum Statum Eccleſiaſticum, & conſequenter verſamur ſub vno præſide, & ſub eadem iuriſditione.

35 Non obſtat quod in criminalibus ſit præſtandus fideiuſſor in loco iudicij, quia ſufficit quod præſtetur in loco iudicij, vel ciuis, vel forenſis Bald. in terminis in d.§.ſi neceſſaria ſub dicto num.1.item reſpondetur quod ſub eodem præſide eſt perinde ac ſi præſtitus fuiſſet in loco iudicij ad præallegata, inſuper reſpondetur quod in criminalibus eſt præſtandus in loco iudicij, quando agitur de repreſentando,ſed quando præſtatur in exequutionem ſententiç diffinitiuæ,tunc ſufficit quod præſtetur extra locum iudicij ſaltem ſub eodem præſide,quia non agitur tunc de præſentando perſonam, ſed de ſoluendo pœnam. Vltra quod opinio quod in criminalibus non poſſit dari fideiuſſor extra locũ iudicij nõ eſt tuta, quia contrariũ tenẽt meliores Doctores prout Iacob.& Alex.in d.§.ſi neceſſaria.

36 Tertio eſt liberandus,quia non conſtat de violatione confinationis,quia negatiua, quod relegatus non reperiatur in Vrbe probata per Curſorum relationem non eſt vera, ſed præſumptiua tantum probatio Rip. in cap. cum Eccleſia de cauſ. poſſeſſ. & propr. num.87. in fine vbi autem agitur ad pœnam ſaltem ordinariam,hoc eſt ad totam pœnam impoſitam,non ſufficit prçſumptiua probatio Mohedan. deciſ.4.de probat.præſertim verò, ex quo non agitur de pœna legali.ſed conuentionali, cuius incurſus omnino per veras probationes debet probari Iaſ.conſ.49.vol.1.

37 Quarto venit liberandus quia non fuit D. Celſius citatus in diſcuſſione,qui erat nominatim citandus ſecundum veram, & magis communem opinionem, Roland.à Vall.conſ.9.num.8. lib.1.neq; fuit lata ſententia ſuper excuſionis legitimitate Put.deciſ.32.lib.1.

Ginneſius Proyda Aduocatus.

In eadem cauſa quartum reſponſum. contra Fiſcum.

38 PRo faciliori intelligentia replicationis faciendæ ad eruditã admodũ Ill.D. Fiſcalis informationẽ ſunt diſtinguẽdi tres articuli.Primus an principalis ſit diſcutiẽdus in loco ꝓprij domicilij, antequã deueniatur ad Notarium.Secundo an fideiuſſor receptus in Curia, & idoneus Bononię loco proprij domicilij fuerit benè per Notarium receptus itaut in nihilo teneatur. Tertio an quatenus non cenſeretur idoneus ſit tamen Bononię fideiuſſor excutiẽdus antequam deuenire poſſit aduerſus Notarium. Et quantum ad primum articulum abũde in prima informatione deduxi, quod non poteſt deueniri contra Notarium, niſi prius excuſſo principali in loco proprij domicilij, etiam ſi proprium domiciliũ ſit in aliena iuriſditione adducendo exemplum Bal.de Scholati Germano,qui ſe obligauit Peruſij, qui venit excutiendus in Germania in loco ſui domicilij,vbi eſt idoneus,& plures allegaui,& ſignanter deciſiones Puthei, quos non repeto. Quod tanto magis dixi in dicta informatione procedere, ex quo non verſamur in caſu Bald. & Put. de præſenti Domiciliato ſub alieno Principe, ſed ſub eodem Principe, & ſub iuriſditione eiuſdem Principis quia mandata Illuſtriſſimi Auditoris Camerę exequuntur Bononiæ abſq; literis exequutorialibus,vel ſubſidiarijs. Et nunc de nouo addo Affl.ct.deciſ. 109. qui dicit totum Regnum Neapolis reputari vnam Prouinciam, vt poſſeſſor immobilium in qualibet parte Regni non teneatur tanquam idoneus ſatiſdare. Nunc addo Gregor.Lup.viden.idem dicen in toto Regno Caſtellæ in l.41.ti.2.p.3.verſ.en latierre Petr.Rocch.pariter omnino viden.in tract.de iure ſatiſd.cap.31.nn.7.in fi.

39 Ad huiuſmodi articulum prædictus Dominus reſpondet non eſſe in caſu noſtro tractãdum de excuſſione principalis quia leges quæ diſponunt principalem eſſe diſcutiendum loquuntur quando fideiuſſor fuit receptus de conſenſu Creditoris, quæ trahi non poſſuut ad caſum noſtrum, vbi fideiuſſor non fuit receptus de fiſci conſenſu. Sed replicatur per leges quę diſponunt principalem fore diſcutiendum ante Notarium, loquuntur quando Notarius recepit fideiuſſorem non idoneum, ſine partis, vel iudicis conſenſu quia ſi illum recepiſſet de alter vtrius conſenſu minime teneretur D. Proſper Farinacius q.33.nu.90.& 92.qui alios allegat.

40 Reſpõdet ſecũdo ꝙ excuſſio nõ eſt facienda extra Territorium,quando locus eſt remotus, & quando ibidem exactio non eſt facilis allegat Gab. de fideiuſ.concl.1.num.61.Theſaur.deciſ.40.Xuares titulo dello Complazamento in verſ. vlterius creditur num.4.Franc.de fideiuſſ.cap.5.num.273.Henric.de fideiuſ.cap.27. num. 263. qui dicit id iudicis arbitrio remittere. Sed replicatur quod Gab.non dicit contrarium,quia de loco remoto, nec verbum quidem dicit, ſed dumtaxat dicit non exe faciendam excuſſionem in bonis exiſtenribus extra territoriũ, quæ de facili haberi non poſſunt, cuius dictum non applicatur caſui noſtro,quia in Bononia de facili haberi poſſunt,præſertim verò Fiſco,qui habet manus longas,& ibi imperat.Antonius Theſaur.deciſ. Pedemon.40.expreſſe facit pro nobis,quia ex doctor, per eum pro affirmatiua allegatis,qui ſunt num.10 Videlicet Iacob.de Arena,Angel.Bald.Luc.de Pen na Soccin.Neguſant.Alexan. . . . . conſtat iſtam eſſe communem opinionem,cum Doctores per eum pro negatiua allegati ſunt num. ſex. ſcilicet Baldus ſibi

Digitized by Google

ſibi contrarius Iaſon, Alexander ſibi contrarius, Soc.Iun.Gab.& Simon.de Petr.

10 Præterea dicti Doctores tenentes negatiuam fundantur in argumento, Bald. de perſonis ad res videlicet quod ſicut perſona principalis non ſit excutiendus extra iudicis Territorium, & neque eius bona quod argumentum reprobatur communiter per Doctores, vt per Put. d.deciſ.191.num.2. verſ. tamen ad iſtud fundamentum lib.1. Maxime, ex quo Bald. tenuerit contrarium in duobus locis Videlicet in l.fin.§.ſi cert.pet.& in l.ſi fideicõmiſſum §.tractatur, ff. de iudic. magis debet præualere eius opinio affirmatiua, quæ eſt communis, quam eius negatiua quæ non eſt communis.

42 Rurſus Antonius Theſaurus tenet pro nobis, dum concordando opiniones diſtinguit videlicet quod in aliena Prouincia non ſit facienda excuſſio, ſi locus ſit remotus, aliàs ſi non ſit remotus ſit facienda excuſſio etiam in aliena Prouincia cũ Put. deciſ.191. lib.1. quia dict. diſtinctio quatenus admittit excuſſionem vbicumq; bona exiſtant in eadem Prouincia facit pro nobis, quia ipſe intelligit illã eſſe alienam Prouinciam, quę eſt ſubiecta diuerſo Principi, ſicut intelligit Put. quem allegat, qui ponit exemplum de excuſſione facienda Florentiæ extra Territorium Eccleſiaſticum. Nos autem verſamur in excuſſione facĩeda ſub eodem Principe, qui ad iſtum effectum nõ eſt aliena Prouincia maxime, ex quo excuſſio facienda per ipſũ met Principem, ſeu potius per eius Fiſcalem qui Bononiæ imperat. Item verſamur in excuſſione facienda ſub eodem Præſide idest ſub iuriſdictione eiuſdem iudicis, coram quo cauſa pendet, quia Bononiæ exequuntur mandata Auditoris Cameræ abſque litteris ſubſidiarijs, ſeũ requiſitorijs vnde omnis difficultas ceſſat.

43 Rurſus Doctorum communis opinio nõ excipit quod locus alienæ Prouinciæ nõ ſit remotus, quia nominat Florentiam, quia caſus ita euenerat, ſed ſe fundat in Doctrina Baldi in l fi. ff. ſi cert.pet.in Scolari Germano, qui Peruſij ſe obligauit, quem dicit excuti debere in Germania in loco proprij domicilij, quæ eſt Prouincia remotiſſima, Roderic. Xuarez in d.num. 4.fundans in d.argumento, Bal. in d.l.ſciendum de perſonis ad res quod eſt communiter reprobatum, vt per Put. vbi ſupra item nõ firmat pedes ſed ſtatim allegat Doctrinam Baldi in d.l.final. de ſcolari Germano, quia in effectu ſequitur modo, locus alienæ Prouinciæ non ſit multum remotus, vt facilis ſit exactio. Nos autem verſamur ſub iuriſdictione eiuſdem iudicis, nedum ſub eodẽ Principe (cuius Fiſcalis qui debet facere excuſſionem) imperat vtrobiq; ideo non facit contra nos maximè ex quo ipſe dicit communem, quod ſufficiat poſſidere ſtabilia in quocunque loco Iuriſdictionis eiuſdem iudicis Roderic, vbi ſupra num 2.

44 Franc.& Ant.Henrig.de fideiuſſ non vidi quia non potui illos inuenire, ſed mouebantur eodem erroneo argumẽto de perſonis ad res:& nõ loquũtur quando locus domicilij principalis eſt ſub iuriſditione eiuſdem iudicis, & eſt ipſe Princeps, qui debet facere excuſſionẽ, cuius reſpectu nõ eſt difficultas in exigendo, nec prætenſa remotio loci attenditur, quia Princeps habet longas manus, quas non habent priuati, vltra quod, vt præfatus Dominus dicit Hering. id iudicis arbitrio remittit, cuius arbitrium, quando eius opinio eſſet vera, debet pro iſta parte inclinari, quia in dubijs, & arbitralibus quæſtionibus eſt contra Fiſcum pronunciandum l.non puto, ff. de iure fiſci præſertim verò, ex quo agitur de intereſſe eiuſdem Principis, qui vtrobiq; pariter imperat.

45 Rurſus prædictus D. reſpondet non eſſe faciendam excuſſionem quando principalis eſt abſens, vel latitat allegat Guid.PP.deciſ.570. Gab.de fideiuſſ.d.concl. 1.nu. 46.& 37.Franc.& Ant.Henric.in ſuis tract.de fideiuſſ.ſed replicatur quod loquuntur in fideiuſſore, in quo reperitur particulariter depoſitum, vt abſente vel latitante principali poſſit conueniri, non excuſſis bonis principalis Authent. præſent. C. de fideiuſſoribus, quia abeſſe, vel latitare, paria ſunt, vt Guido PP. dicit, Nos autem non verſamur in fideiuſſore, ſed in Notario, in quo non reperitur diſpoſitum, quod abſente vel latitante principali poſſit agi contra Notarium bonis principalis non diſcuſſis ideo erit ſtandum iuris diſpoſitioni, quod non poſſit agi contra eum niſi prius facta excuſſione bonorum principalis, ac fideiuſſoris, ſiue abſint, ſiue latitent, quia quæ non mutantur, minime ſtare prohibentur.

49 Inſuper reſpondet D. meus non eſſe locũ excuſſioni, quando proceditur ſummariè ſola facti veritate inſpecta, & manu Regia allegat Gabr. vbi ſupra num.66.& 95.& Ant.Henric. de fideiuſſoribus. Sed replicatur Auditorem Cameræ non habere talem poteſtatem. Item huiuſmodi opinionem non eſſe veram, nec ſeruari ſaltim quando conſtat quod principalis habet bona in caſu autem noſtro, conſtat quod principalis poſſideat plura bona, ex quibus Fiſcus ſatisfieri poſſit, vt in actis confeſſus eſt Dominus fiſcalis item replicatur, quod etiam ſi conſtaret principalem non habere bona contraria opinio eſt. Verior, & communis quoque quam tamquam talem ſequuti ſunt Pedemont, vt habetur in deciſione Theſaur. 52.

47 Denique reſpondet prædictus Dominus nõ eſſe locũ excuſſioni in criminalibus ſed replicatur doctrinas pdictas nõ applicari, q2 pcedũt dũtaxat in fideiuſſore, qui non poteſt opponere exceptionem excuſſionis, & ita loquuntur Doctores ex aduerſo allegati, quo in caſu non ſumus, ſed in notario, qui non tenetur, nec in ciuilibus, nec in criminalibus, niſi quatenus facta excuſſione nec principalis nec fideiuſſores ſint ſoluend. vt teſtatur ipſemet

Domi-

Digitized by Google

Dominus Proſper Fatin.q.33.nu.91. qui expreſſe loquitur in criminalibus. Replicatur id qnod dicitur de criminalibus procedere dumtaxat in fideiuſſore, qui promiſit reum præſẽtare, vt expreſſe colligitur ex Roman.in l.fideiuſſot ſub numer.8.ff. qui ſatiſdate cogan. qui non eſt caſus noſter non ſolũ quia Notarius nõ promiſit Reum pręſentare. Verũ etiã, q̃a nec fideiuſſit, ſed in ſubſidiũ tenetur ſoluere pœnã ſi nõ ſeruauerit fines, & in sũma dicitur quod Roderi.Xuarez, Petr. Paul. Afſl.& Greg. Lup.qui in loco ſupra citato dicunt ſufficere, quod principalis ſit idoneus in toto Regno, tollunt difficultates poſtquam non ſummus in fideiuſſore, Sed in Notario, qui non tenetut niſi in ſubſidium.

48 Quantum ad ſecundum articulum. an ſufficiat quod fideiuſſor ſit idoneus extra locum iudicij in loco tamen ſubdito iuriſditioni eiuſdem Principis pariter abunde deduxi in dicta informatione, ſic allegando intet alios Xuarez dicentem in titulo dello emplazamento in §.vlterius quæritur, num.2.& modo de nouo omnium melius id dicentem, & tractantem allego Petr.Peck. tiricen.de iure ſiſten. & manuum iniectione cap.31. num.7. qui dicit eſſe idoneum fideiuſſorem, quamuis poſſideat extra locum, ac territorium iudicij dummodo locus ſit ſub iuriſdictione eiuſdem iudicis, loco Iudicij, & pariter Afflict. Gregor.Lup.qui dicunt de toto Regno tollunt difficultatem, & Dominus Proſper quæſtione 33. numero 42. qui pariter dicit ſufficere præſtare fideiuſſorem extra locum iudicij.

49 Nec non dico quod nemo ex doctoribus hactenus ſcribentibus tenet contrarium ſed omnes vnanimiter ſunt concordes, quia nulla ſubeſt controuerſia inter Doctores quando ſunt bona ſub iuriſditione eiuſdem iudicis, ſed tantum quando ſub diuerſa iuriſditione, in eadem tamen Prouincia ſub eodem Principe, hoc eſt quando Ciuitas loci iudicij & Ciuitas bonorum habent diuerſos Gubernatores, ſed ſunt ſub eodem præſide illius Prouinciæ, in qua illæ ciuitates conſiſtunt, ſed non ponunt caſum, quando iudicium agitabatur coram ipſo præſide Prouinciæ coram quo fuit ſatiſdatus, & coram quo cauſa agitabatur, ſicut eſt caſus noſter. Quo in caſu allegaui ego in terminis Xuarez & Petr.Peck.vbi ſupra, omnes tamen concordant in hoc quod quando bona ſunt in loco ſubdito iuriſditioni iudicis coram quo cauſa agitabatur, vbicunque bona ſita ſint fideiuſſor ſit idoneus, vt per Iaſon. qui refert Doctores vtriuſque factionis in l. ſciendum §. poſſeſſor nu.1.ff.qui ſatiſdare cogan. ex quo clare percipitur quod illi qui tenent contrarium præſupponuntur quod bona ſint in alieno territorio non ſubdito iudici, coram quo fideiuſſio fuit præſtita, & idem colligitur ex Soccin.in d. l. ſciendum, numer.13. ac melius per Alex in d. §.poſſeſſor, qui loquẽdo per infraſcripta formalia verba dicit, quod tenentes contrarium voluit, quod locus ſit ſubditus iuriſdictioni iudicis coram quo cauſa agitur.

50 Et nihilominus Socc.vbi ſupra in d. numer.13. dicit eſſe communem opinionem modernorum, quod ſufficiat eſſe ſub eodem præſide, etiam quod locus non ſit ſubditus iudici coram quo cauſa agitur immo etiam quando eſt ſubditus eidem Principi ceſſat omnis prorſus difficultas ad Roderic. Xuarez.Petr.Peck. Afflict. Gregor. Lup. & cæteri omnes. Nec obſtat quod Dominus meus dicat cõtratiam opinionem eſſe veriorem, & magis communem, quod omnino debeat eſſe idoneus in loco iudicij, quia licet eius authoritas ſit maxima tamen nõ ſufficit dicere, ſed opus eſt allegare ſaltim aliquem id dicentem, & teſtantem de communi, ego verò allego Xuarez dicentem communem, Petr.Peck. Afflict. & Gregor. Lup. qui loquuntur de toto Regno & omnes referunt, & ſequntur Suarez. pariter Afflict. qui de eo non meminit & licet hoc ſufficienter pro replicatione, tamet ſigillatim eius inductionibus reſpondebo.

51 In primis etiam inducit pro contraria opinione d.l.ſciendum §, poſſeſſor in illis verbis quæ in agro ſeù Ciuitate iuncta gloſ. quæ exponit in agro ideſt in villa, & allegat Bald. Angel. Paul.Riminal. & alios ſed dicitut non eſſe inſpicienda verba, ſed mentem doctorum prout quidam loquuntur de loco iudicij, præſupponunt quod iudex vnius loci non habeat iuriſdictionem extra territorium eiuſdem loci, vt conſtat ex Alex.viden.in dicto §. poſſeſſor ſub num.2.qui in verſ.ſed Iacob dicit, quod Iacobi dictum Baldus, & Fulgoſ. authores contratrariæ opinionis loquuntur, quando locus non eſt ſubditus iudici, coram quo cauſa agitur & pariter, Socin.in d.l.ſciendum nu.93. declarat Doctores tenentes opinionem domini mei loqui quando locus non eſt ſubditus iudici, coram quo cauſa agitur.

52 Reſpondet dictus Dominus, quod admiſſa ſine veri præiuditio noſtra opinione, venit intelligenda dummodo bona ſint in eadem Prouincia ad l. ſi fideiuſſor §.neceſſaria.ff.qui ſatiſdare cog.ſed replicatio eſt, quia ille tex. & Doctores, qui occaſione tex.id dicunt loquuntur cum præſuppoſito, quod locus non ſolum non ſit ſubditus iuriſditioni iudicis coram quo cauſa agitur, licèt Prouincia quoad alium effectum ſit diuerſa, attamen quantum ad iſtum eſt eadem quia ſufficit, quod ſit ſub iuriſditione eiuſdem iudicis, coram quo cauſa agitur, & han dicit eſſe communem in iſtis terminis Roderic. Xuarez in d.nu.2.Petr.Peck.d.c.51.d. n.7.quo expreſſe; & explicite declarant Doctores loqui Afflic.& Greg. Lup. vbi ſupra, qui dicunt ſufficere quod ſit idoneus in toto Regno.

53 Nec obſtot quod tot reputentur Prouinciæ, quot ſunt Ciuitates, quia iſtud procedit quoad alienum effectum, quantum autem ad iſtum, Prouincia reputatur illa, quæ habet vnum præſidem multarum Ciuitatum, & ita declarat expreſſe Soccinus

Digitized by Google

nus in d.l.ſciendum num. 13. vnde ego non percipio quomodo Dominus Meus dicat Soccinum contrarium dicere. & declarant optime Xuarez. in d.S.vlterius quæritur num. 13. qui dicit, quod vbi Ciuitas haberet iuriſdictionem ſeparatam ita ut non ſubiaceret vni præſidi multarum Ciuitatum, omnes illæ Ciuitates ſunt de vna Prouincia ad effectum de quo agitur, Affl.ac Greg.vbi ſupra dicunt ſufficere in toto Regno.

54 Reſpondet dictus Dominus non ſufficere bona eſſe in eadem prouincia, niſi ſint in loco vicino, ſed replicatur Doctores ex aduerſo allegatos loqui quando locus eiuſdem Prouinciæ non eſt ſub iuriſditione iudicis corā quo Cauſa agitur, ſed eſt ſub iuriſditione vnius præſidis q in omnibus Ciuitatibus totius Prouinciç peſt. quādo vero locus eſt ſub iuriſditione eiuſdē iudicis corā quo cauſa agitur non curatur de viciniate, ſeu longinguitate, ſed vbicumq; fideiuſſor bona poſſideat in proprio domicilio ſub iuriſditione eiuſdem iudicis dicitur idoneus Roderic. Xuarez. in titulo dellos emplaziamentos in dicto S.vlterius quæritur, nu. 2. & in fine in verſ ex quo infertur, quia dicit quod illi qui conuenirentur in Regia Cancellaria ſufficiat,vt ſint idonei, qnod poſſideant ſtabilia in quo cunque loco eidem iuriſditioni ſubdito Petr.Peck. vbi ſupra d.n.7. in fi.immo Affl.& Greg vbi ſupra tenent ſufficere quod indiſtinctè ſit idoneus in toto Regno.

55 Et eſt ſciendum pro intellectu dictæ Doctrinæ, quod Cancellaria habet iuriſdictionem per totum Regnum Caſtellæ,quæ continet x I I I. Regna, & continet longitudinem milliarum 700.& ſi Domini mihi non credunt ſe poſſunt informare ab illuſtriſſimis Dominis Nuntijs Hiſpaniarum ab omnibus Doctoribus Hiſpanis, & ſignanter à R. D. Manzanedo Rotæ Auditore, qui eſt Caſtellanus. Et idem tenet Petr. Peck. in dicto tractatu de iure ſiſten.d.cap.37.d.num.7.in fine Affli&. & Grego. Lupus vbi ſupra cuius differentiæ ratio eſt. Nam cum iudex ſub cuius iuriſdictione locus eſt quantumuis remotus non teneatur implorare iuriſdictionem alicuius præſidis eiuſdem, vel alterius Prouinciæ,non conſideratur loci remotio, poſt quam bona exequi poſſunt per eumdem iudicem cauſæ, vt per Roderic.& Petr. Peck. vbi ſupra & in ſumma videatur Iaſ.in l.ſi fideiuſſor.S. ſi neceſſaria ff. qui ſatiſdare cogantur ſub num. 8. verſ. ad denotandum,ex eius doctrina manifeſtè colligitur non eſſe vim in loci diſtantia, ſed dumtaxat in eo an fideiuſſo ſit ſubditus ſiuè poſſideat bona ſub iuriſditione illius iudicis coram quo fideiuſſio pertractanda eſt, quia ſi eſt ſubditus eſt idoneus fideiuſſor.

56 Replicatur Doctores ex aduerſo allegatos non loqui de fideiuſſore idoneo.Nunc propter loci diſtantiam ſed an releuetur Reus ab onere ſatiſdandi propter poſſeſſionem bonorum in loco multùm remoto, quia ſi agitur de præſtando fideiuſſore indiſtinctè fideiuſſor eſt idoneus in quocunque loco eiuſdem Prouinciæ ſtabilia poſſideat, vt probatur in d. S. ſi neceſſaria,& ibi Alex. Iaſon.& cæteri, & reſpectu Auditoris Cameræ totus ſtatus Eccleſiaſticus vna Prouincia reputatur Petr.Peck. & Gregor.vt ſupra Maximè ex quo reſpectu fiſci, non poteſt conſiderari loci diſtantia, qui eſt ita potens Bononiæ,ſicut Romæ,quia Doctores conſiderant loci diſtantiam propter incommoditatem, & difficultatem priuati, quæ non cedit in fiſco, cui ſufficit quod tranſmittat ad illuſtriſſimum D.Legatum mandatum exequutium, vt habeat intentum perinde ac ſi exequutio fieret in bonis ſitis Romæ nec in libris meis inueni quod etiam vbi agitur de fideiuſſore præſtando extra locum iudicij debeat fideiuſor poſſidere immobilia in loco iudicij, vt ſit idoneus etiam quod omnes Domini mei allegationes perquiſiuerint.

57 Reſpondetur per prædictum Dominum, quod id quod ſit idoneus fideiuſſor, poſſidens extra locum iudicij ſeu potius, quod quis remittatur ad ſatiſdandum extra locum iudicij intelligitur,ſi ipſi iudici viſum fuerit, ſed reſpondeo quod pariter perquiſiui maiorem partem Doctorum per eum allegatorum, vt in libris meis non reperii nec Bald. nec Ange.nec alios ad id dicentes,ſed dum taxat inueni in locis ex aduerſo citatis iudicis arbitrio remitti an fideiuſſor ſit pauper,vel locuples, & an vſufructus vel iura habeantur loco ſtabilium ad effectum releuationis à ſatiſdatione. Qui potius omnes in d.S.neceſſaria, tenent,quod debet per iūdicem fieri,licèt tex.d.cat poteſt audiri, & ita Grego. Lupus vbi ſupra dicit eſſe committend. fideiuſſorē in toto Regno. & Afflict. pariter vbi ſupra dicit idē ſemil ter Petr. PecK.& nouiſſime idem dicit Dominus Proſper Farinacius vbi ſupra vidiſſe ſeruari, vt ſufficiat quod fideiuſſor in criminalibus ſit idoneus in quaplibet parte totius Regni Eccleſiaſtici. Et patet quia licèt verbum poreſt non importet regulariter neceſſitatem, attamen ideſt ad effectum ne iudex ſi id non fecerit,non faciat litem ſuam, nec poſſit de negligentia puniri importat tamen neceſſitatem ad effectum,vt per ſuperiorem ad id faciendū cogi poſſit Parſ. vidend. quia omnium optimè id tractat in cap.exceptionem de exceptionibus,n.12 in fin.verſ.tamen bene poteſt ſuperior,vt iudex cōpellatur,quod eſt in caſu quod Doctores in d. S. ſi neceſſaria deſuper,nihil dixerūt ſcientes quod quādo iudex non audiebat offerentem fideiuſſorem extra locum iudicij,poterat, per ſuperiorem compelli, & D. Proſper vbi ſupra teſtatur in criminalibus præſtari fideiuſſorem extra locum iudicij.

58 Reſpondet prædictus Dominus non eſſe verum, quod Auditor Cameræ habeat iuriſdictionem in Ciuitate Bononiæ, ſed replicatur minime negari poſſe cum expreſſe in eius facultatibus numero 9. deputetur iudex ordinarius omnium, & quarumcumque cauſarum criminalium qualitercumque veniant in Curia tractanda, nec non deputetur iudex

dex omnium cauſarum criminalium per viam appellationis, reclamantis, ac recurſus, etiam extraiudicialis deuoluantur ad ſedem Apoſtolicam à iudicibus totius ſtatus Eccleſiaſtici. Nam cū ſit in iudiciarijs cauſis iudex p totum ſtatum Eccleſiaſticum poteſt exequi quidem ſua mandata per totū ſtatū Eccleſiæ, & etiā cognoſcere de cauſis deuolutis ad ſedem Apoſtolicam per viam recurſus querelæ reclamationis, Vant. de nullitate ex defectum iuriſditionis ſub nu. 12. dicit quod eſt iudex ordinarius omnium appellationum, recurſuum, & querelarum, ſiue reclamationum in toto ſtatu Eccleſiaſtico.

59 Quantum ad tertium reſpondetur quod quatenus fideiuſſor non eſſet reputandus idoneus ob id quod non haberet bona in loco iudicij, dico quod nihilominus Notarius non tenetur ſi ſit idoneus extra locum iudicij in ditione maxime eiuſdem Principis, quia cum non teneatur niſi in ſubſidium ſufficit quod ex fideiuſſoris bonis, vbicunq; exiſtentibus Fiſcus releuari poſſit p ea quæ dixi in primo articulo de principali excutiendo in Germania, & per latè quoquè dicta in ſecundo articulo, & ita in terminis quod ſeruatur in criminalibus recipere fideiuſſorem extra locum iudicij vbicunq; ſub eodē Principe D.Proſper Farinac.q.33.nu.42.in fi.& q non teneatur Notarius ſi aliunde ex principali ſe reualere poſſit Fiſcus, etiam fideiuſſorem non idoneum non receperit idem D.Proſper d.q.33.n.91. in fi.ceſſat omnis prorſus difficultas, ex quo ſufficiat Notarium habere iuſtam excuſationis cauſā, vt minime teneatur, maximè ſtante quod principalis poſſideat multa mobilia, & pariter fideiuſſor ſicut fuit reſolutū coram Illuſt.D.Car.Platto in Roman. Pecunaria 19. Feb.1590. in caſu autē noſtro venit.excutiend.ex quo D.Proſper Farin. teſtatur vbi ſupra num.42.recipi per notarium fideiuſſores qui ſint idonei extra locum iuditij, cuius dictum cum eſſet Fiſcalis probet excuſatorem.

Ginneſius Proyda Aduocatus.

In eadem cauſa quartum reſponſum. contra Fiſcum.

60 Duo ſunt vidēda primum an Notarius in hoc caſu teneatur. Secundum dato quod teneatur an contra eum rectè agatur. Quoad primū credo non teneri, quia cum Decretum non requirat, niſi prƿſtari fideiuſſionem de ſeruanda relegatione in Vrbe, prout ſeruare tenebatur in inſula Melitēſi ſatisfactum eſt decreto eo ipſo, quod datus eſt fideiuſſor idoneus, quamuis non poſſideat bona in loco iudicij. Quia cum verſemur in ſatiſdatione neceſſaria, & non voluntaria, ſufficit etiam extra locum iudicij ſatiſdare iuxta textum in l. ſi fideiuſſor S.ſi neceſſaria in principio. Vbi notant omnes ſcribentes ff.qui ſatiſd.cogantur. Scio Baldum ibi voluiſſe, vt non procedat in delictis, in quibus requiri videtur ſatiſdatio de Ciue in loco iudicii, quaſi ei nō ſit ſuccurendum, qui ex promiſſione tenetur. Quia Baldus non bone dicit, & reprehenditur ibi a Soccino num.6.& ab Alexandro n.4.ver. vltimo qui dicit non eſſe tutum tenere dictum Baldi, quia textus non loquitur de ſe arctante ratione actus præambuli, ſed de eo, qui nullo modo, neq; præciſè, neq; cuſatiue tenebatur. Vltra quod culpa delinquentis non erat ad hoc principaliter ordinata, & ideo gloſa Angelus & alij intelligunt neceſſariam ſatiſdationem, quæ ex legis diſpoſitione præſtari debet, quantumcumque cauſa propter quam inducitur neceſſitas præſtandi fuerit voluntaria. Et Aretin. conſ.87. numero 2. neceſſariam ſatiſdationem eſſe dicit, quæ à carcerato pro ſua liberatione exigitur.

61 Et ita reſpondetur ad Clarum in S.finale q.46. num.13.& Affiict.in rubr.10.num.6.par.2.conſtitut.Regni dum dicunt, quod in criminalibus ſeruatur, vt ſemper in loco iudicii detur fideiuſſio, quia ſi deiure loquuntur, dicunt contra textum in d.S.ſi neceſſaria, ſi de conſuetudine illorum tribunalium, non poteſt trahi ad forum noſtrum, vbi ipſemet celeberrimus iuriſconſultus D.Farinacius teſtatur contrarium obſeruari in ſua doctiſſima praxi, & Theorica criminali quæſt.33. ampliat. 1. nu. 41. ſubiungens quod dictum Clari poteſt eſſe verum, quando fideiuſſor daretur extra locum iudicii in aliquo alio loco non ſubdito. Principi, ſeù dominio loci, vbi eſt carcerario. Sed in caſu noſtro etiam hoc ceſſat, quia ſatiſdatio data eſt in loco iudicij, & licet fideiuſſor ſit forēſis, hoc nō facit quin non ſit idoneus d.S.ſi neceſſaria; quia vbicūq; quis habeat bona ſoluēdo eſſe dicitur Iacob. de Arena in tra.de excuſſionib.n.6.7.& ppterea etiā forēſis ſi ſit idoneus non repellitur ſecūdū eumdē Bal.ibi.

62 Et cum ſit ſub Dominio eiuſdem Principis non poteſt allegari difficultas conueniendi eo quod bona alibi poſſideat, cum de mandato ſuperioris contra eum exequutio fieri poſſit Soccin. ita opiniones concordat in l.2. num.8. & 9.eo tit. qui ſatiſdat.cogan. Nec dicatur non debuiſſe Notarium hoc facere, talem fideiuſſionem reciperee x ſe ipſo ſed debuiſſe expectare mandatum iudicis, quia ad hūc effectū de quo agitur ſatis eſt q de iure eſſet admittēda, & ſatis eſt, q tacite ab ipſo iudice fuerit approbata q reū excarcerauit ſub tali fideiuſſione talē autē iudicis approbationē ſufficere poſt alios quos allegat comprobat idem Farin.d.q.33.n.92.

63 Quoad ſecūdū eſto q notari⁹ hoc caſu teneretur certū eſt q nō tenetur niſi in ſubſidiū, vbi fideiuſſ. nō eſſet idoneus, Cla.d.q.46.n.12. cū aliis p eūdē D.Far.d.q.33.lim.7.n.88.quādo autē qs in ſubſidiū tenetur nō poteſt prius cōueniri, q̄ cōtra principalē facta ſit excuſſio iuxta textum in l.1.ibi ita demum competit ſi vniuerſis bonis excuſſio, &c. C.de Magiſt.cōue.l.fi.in fi.loquēs de ſcriba eo tit.

64 Excuſſio autē faciēda eſt in omnibus bonis vbicumq;

Digitized by Google

cumque ea bona ſita ſint etiamſi in alieno territorio,& extra iuriſdictionem Iudicis, vbi iuditiū agitur Iacob de Arena de excuſſionib.num.6. & 7. Bened.de Plumbin.de excuſſionib.num. 7. Bald. in l. fin.§.ſed ſi cum ſcio col.2.in fine,ff.ſi cert.pet.Ange..in §.ſed neq; nu.10. Authen.de fideiuſſ. Alex. late conſ.84 col.vlt. num.12. lib.3. quem ſequitur Marſilius ſingul. 220. fideiuſſor. Decius in l. fin.in princ.num.26.ſi certum petatur,præſertim quando non eſt difficultas in exequutione facienda,licèt ſimus in diuerſa iuriſdictione, vt habetur per Put. deciſ.191. per totam, lib. 1. quam etiam ſequitur Theſaurus deciſ. 40. per totam, plura Surd. conſ. 319.in princip.vol.3.concludentes rem non habere difficultatem,quando ſumus ſub eodē Principe. Quare cum in caſu noſtro principalis ſit idoneus, & habeat bona Bononiæ, quæ ſubeſt Sedi Apoſtolicæ,in qua propter exiſtentiam legati poteſt Fiſcus exequi mandatum pro ſumma, qua ſe reus obligauit,non eſt moleſtandus Notarius, qui vt dixi non tenetur,niſi in ſubſidiū, ex quo alię via ſuccurſum eſt Fiſco in bonis principalis,ita concludit idem D. Farinacius dicens hunc caſum non habere difficultatem d.q.33.num.91.

Alexander Gratianus Aduocatus.

In eadem cauſa ſextum reſponſum contra Fiſcum.

65 CONcluſio firmata pro Fiſco, quod Notarius teneatur de proprio, quando fideiuſſorem nō idoneum recepit, eſt intelligenda in ſubſidium, ita loquitur Paris de Puteo,Clar.in locis ex aduerſo allegatis,& ipſe excellens D.Farinac.in q.33.n. 91.quē refert,& ita intelligit Io. Baptiſta Coſta in tractatu de facti ſcientia,&ignorantia Centur.2.d. 5.n.7.& 8.& hæc ex deciſ. hotæ corā Illuſtriſſ.Platto in vna Romana pecuniaria 9.Februarij 1590.de qua etiam in deciſ.Prouinciæ Marchiæ per Stephanum Gratianum deciſ.69.n.4.Et licet Amod.& Ioſeph. ex aduerſo citati, & forſan alij Doctores non ponant dicta verba in ſubſidium,tamen ita, & non alias intellexerunt, fundant enim omnes hoc dictū in l.1.& fin.C.de magiſtr.conueniēdis,quæ licet loquatur in fideiuſſore pupilli, extenditur ad fideiuſſores Reipublicæ,quæ pupillo æquiparatur. Amod. d.nu.210.exaduerſo allegat.& D.Farinac.d.q.38. nu. 88. quæ leges procedunt in ſubſidium hoc eſt excuſſis prius fideiuſſoribus,& principalibus,vt dicunt ad locum,& notat Salicet. in d.l.1.num. 3.& propterea vocatur actio ſubſidiaria,§.ſciendum,& ibi omnis de ſatiſd.tutor.notat addit.ad practicam Rolandin.par.1. cap. 7. in rubr.de tutelis in 5. vocab. fol. 164. in ſecunda facie. Et In hoc deberet acquieſcere D.Fiſcalis,quia & leges, & Doctores, & ipſemet in ſuis ſcriptis ita tenent.

66 Alia concluſio, quod non dicatur idoneus fideiuſſor, ſi non poſſideat immobilia in loco iudicij. Primum non eſt ſimpliciter vera. Nam ſi aliqui ex allegatis in l.ſciendum in princ. & §.poſſeſſor, qui ſatiſd.cog.id requirant, tamen contraria opinio,eſt verior,vt dicit Alex.in d.§.poſſeſſor,num.2.in fine. Et vlterius non idem tenet ibi Petrus de Bellapert. Cyn.col.5.num.18.& Bart.num.1.Angel.in fine, Soccin. num. 12. Iaſ. num. 1. reprobata opinione Iacobi ad Arena Baldi,& Fulgoſij,qui tamē Fulgoſius ſecundum Iaſon. in alia lectura, pro nobis,& ibi omnes concludunt, quod dicatur idoneus fideiuſſor ſi poſſideat immobilia alterius Ciuitatis in eadē Prouincia, vel etiam in Prouincia vicina in qua fieri poſſit exequutio. Imò qui contrariū tenēt ſunt intelligendi, quādo talia immobilia eſſent in aliena iuriſdictione, qa ſi ſunt ſub eadē iuriſdictione, vel ſaltē ſub eodem Præſide,omnes tenent, quod non ſit neceſſe poſſidere in loco Iudicij, cum poſſit Iudex iudicij ſcribere ad Iudicem territorij, vbi ſunt bona pro facienda exequutione, vt dicebat,Cyn.& Iaſ.& ita declarat Io.Faber. in §.1.n.6. iaſtit.de ſatiſdat.& Angel.nu.3.& Soccin.qui dicit quod eſt communis in dicto §.poſſeſſor,num.14.

67 Secundo eſt aduertendum,quod hic ſumus in ſatiſdatione,neceſſaria ex præcepto Iudicis,quæ nō eſt præſtanda in loco iudicij. vt de hominibus poſſidentibus in loco iudicij, prout bene ad litteram in l.ſi fideiuſſor,§.ſi neceſſaria, qui ſatiſd.cogan.& ita vno ore intelligunt omnes Doctores ibi reducentes ad cōcordiam allegant. l.ſciendum in princip.& in §.primo, quæ procedit in ſatiſdatione voluntaria, & conuentionali, vt deduxi in prioribus allegationibus,quas ſupplicamus reaſſumi,ne idem repetere videamur, & ad hoc non fuit ex aduerſo reſponſum.

68 Ad alia quod fideiuſſor receptus in hoc caſu eſſet familiaris vnius Illuſtriſſimi Cardinalis, & perſona potens Bononiæ, & difficilis exactionis, in difficultate conueniendi propter diſtantiam ab Vrbe,& alia exaduerſo conſiderata ſalua bona venia D.Scribentis non militant, cum notorium ſit Ciuitatem Bononiæ vicinam eſſe Vrbi,Sedi Apoſtolicæ, & ſic eidem Principi ſubiectæ, vbi quotidie contra principalis perſonas mandantur exequutioni mandata D. Auditoris Cameræ ſine repugnantia præſertim ad inſtantiam D.Fiſcalis, qui cum ſit generalis totius ſtatus Eccleſiaſtici latas vbique habet habenas. Et certè ſit iniuria obedientiæ illius nobilis Ciuitatis erga Sedem Apoſtolicam, ſi contenderemus non poſſe ſine multa difficultate ibi fieri exequutionem, cum hucuſque de ea facienda non ſit facta aliqua experientia.

69 Et licet vera eſſent hæc quæ dicuntur.Ideo agitur contra Notarium, quia ſi Notarius ſeruaſſet illa requiſita non poſſet conueniri,nec ad aliquid teneretur,ſed non propterea quando agitur contra Notarium non debent ſeruari ea, quæ de iure re-

qui-

quiruntur antequã Notarius exigatur, quæ ſunt, vt fiat prius excuſſio contra fideiuſſorem, imò & contra principalem ipſum, vt probauimus, & nõ habet difficultatem, vt dicit Paris de Puteo loco allegato, num. 4. & fideiuſſor: non conuenitur niſi excuſſo principali Authẽ. præſent. C. de fideiuſſ. Amod. ex allegat. num. 207. cum ſeq.

70 Excuſſionem autem faciendam eſſe de omnibus bonis per principalem poſſeſſis vbicumq; ſita ſunt, * eſt communis, & verior opinio ex Mattheo Collerum, & alijs in primis allegationibus deductis.

71 Ad illud, quod D. Octauius recipit fideiuſſorem, licèt non eſſet Notarius cauſæ: Reſpondetur, quod reuera principium huiuſmodi cauſæ in eius offitio fuerat cœptum, licet etiã in tribunali recipi ſoleãt fideiuſſores in alijs officijs, nihil tamẽ facit ad cauſam, ſi D. Octauius teneatur, & quomodo teneatur.

72 Clarus in verſ. Pone, quod Papianus loquitur de ſtilo illius Curiæ, & male loquitur, vt dicit idem D. Farinacius, & alij, quos allegaui in primis informationibus, quas, vt dixi ſupplicamus videri, quia ex illis conſtat de bono iure noſtri principali.

Alexander Gratianus Aduocatus.

In eadem cauſa ſeptimum reſponſum contra Fiſcum.

73 Dixi in alijs allegationibus, & eſt vera concluſio, quod licet ſatiſdatio, quæ ex pacto, ſeu promiſſione voluntaria præſtanda eſt, dari debeat in loco iuditij, & de hominibus loci vbi eſt contractum, ſeu promiſſum, & non de alijs, tamen ſatiſdatio, quæ ex neceſſitate præſtatur, in quo caſu hodie verſamur, non eſt neceſſe quod in loco iuditij, vel de hominibus eiuſdem loci præſtetur, immò ſatisfit præcepto ſi alibi in Prouincia, vel de perſonis ſub eodem Principe Commorantibus interponatur iux textum, qui hoc ad litteram dicit in l. ſi fideiuſſor. §. ſi neceſſaria, ff. qui ſatiſd. cogan. Et rationem aſſignat ibi, quia minus ſuccurritur ei qui ſibi neceſſitatem ſatiſdatione impoſuit, quam ei, qui ex neceſſitate ad ſatiſdandum cogitur. Et quia non proptercà idonea eſt fideiuſsio eius, qui in loco nõ poſſidet, ſi alibi in Prouincijs poſſideat, vt inquit textus in l. final. poſt princ. C. de principibus agent. in rebus, lib. 12. Et iſta eſt communis diſtinctio Doctorum in d. §. ſi neceſſaria, vbi Iaſ. num. 8. cum ſeq. poſt omnes ibi.

74 Neque contrarium voluit Antonius Gomez in ſuis commentarijs, tom. 2. cap. 13. de fideiuſſoribus, num. 6. quinimmo hanc eamdem diſtinctionem approbat expreſsis verbis, vt obligatus ex legis diſpoſitione in alieno loco, & iuriſdictione fideiuſſorem præſtare poſſit in iucendo d. §. ſi neceſſaria, quem dicit eſſe ſingularem, & expreſſum ad hoc propoſitum, & allegat alios in conformitatem dictæ diſtinctionis ita etiam loquitur Antonius Heringius author Germanus in ſuo tractatu de fideiuſſoribus, cap. 14. num 6. Ponit enim ibi regulam, quod in dubio promittens dare fideiuſſorem intelligitur promiſiſſe præſtare in Ciuitate, in qua promiſit, & de hominibus loci, vbi promiſit, quod eſt veriſſimum loquendo de eo, qui voluntate, nõ neceſſitate obligatur ad ſatiſdandũ, prout loquuntur omnes per eum allegati d. n. 6. cum ſeqq. vſq; ad num. 12. Vbi requirit etiam, quod in eodẽ foro bona poſſideat. Et verum dicit, ſed nõ procedit dictum in obligato ad ſatiſdandum aliqua neceſſitate legis, vel Iudicis arctatus. Hic enim alibi ſatiſdando ſatisfacit obligationi, vt ſe ipſum declarat idem Antonius Heringius eodem cap. num. 25. per d. §. ſi neceſſaria, ad quod plures authoritates cumulat, nu. 29. cum ſeqq. Quibus addi poteſt Valentinus Francus in ſimili tractatu de fideiuſſoribus, cap. 41. concluſ. 2. num. 48. & 52. Vndæ dictę authoritates faciunt pro nobis.

75 Neceſſariam autem eſſe ſatiſdationem, hoc caſu nemo dubitare poteſt, cum à lege ad id reus aſtringeretur, & à Iudice ſi ſe liberare volebat ex carceribus, licet prima cauſa fuiſſet voluntaria, vt declarat Bart. in l. de die, §. tutor. ff. qui ſatiſd. cog. & dixi ex Soccin. & Alex. in primis allegationibus. Et in omnem caſum non poſſe conueniri D. Octauiũ, niſi facta excuſſione principalis, eſt pluſquam indubitatum, ex allegatis, addo Mattheum Collerum in tractatu de proceſſibus exequutiuis, par. 1. cap. 10. num. 188. Vbi vult excuſsionem faciendam etiam in bonis in alieno territorio exiſtentibus, & dicit hanc eſſe veriorem, & maiori æquitate fundatam ſententiam. Et in caſu ipſo Fiſci agentis contra Notarium dicit eſſe caſum, qui non habet difficultatem ipſe excellens Dominus Farinacius Fiſci patronus in ſua quæſt. 33. nu. 91. quod nobis ſatis eſt ad victoriam, & ad excluſionem prætenſionis Fiſci.

Alexander Gratianus Aduocatus.

In eadem cauſa contra Fiſcum incerti ſcribentis octauum reſponſum.

76 Qvod fideiuſſor poſſidens ſtabilia extra locum, in quo agitatur iudicium, ſuppoſitum tamen iuriſdictioni ipſiuſmet Iudicis, dicatur idoneus, tenuit Ioannes Faber in § ſed hodie inſtit. de ſatiſdat. multi Doctores, inter quos Iaſ. & Soccin. ſen. in l. ſciendum, §. Poſſeſſor, ff. qui ſatiſd. cog. de communi dicit Roderic. Suarez in titulo de los emplazamentos, §. vlterius. Idem videtur tenere, Affl. deciſ. 309. D. Proyda de nouo addidit Gregorium Lupum in l. 41. tit. 2. par. 3. in verſ. Alarier. Petr. Peck. in tractatu de iure ſatiſd. cap. 31. num. 7. quos tamen non vidi.

77 Nec contrarium dicere videntur Doctores allegati à Domino meo Fiſcali. Et primo, Bald. in d. §. Poſſeſſor, num. 2. nullum verbum facit de hoc. Angel. in d. § num. 8 in fine, videtur præſupponere locum, ſeu territorium eſſe alterius, non autem eiuſdem iuriſdictionis, dum conſiderat ſuſpitionem fugæ, quæ attenditur tantum in loco alterius, non autem eiuſdem iuriſdictionis, Paul. de Caſtro in eodē §. num. 1. & 3. in fine facit potius pro prima opinione, quia loquitur de loco, in quo Iudex poteſt facere exequutionem, qui intelligitur eiuſdem iuriſdictionis. Kiminal. in d. §. num. 1. non vidi, quia eũ non habeo, gloſ. ordin. in l. final. verſ. ac iuratoriæ cautioni in fine, C. de princ. agent. in rebus, lib. 12. non videtur loqui in cautione præſtanda, ſed tantũ, quod teneatur iurare, quod habet bona in loco ſubiecto iuriſdictioni Iudicis, ita eam declarat Alberic. in l. ſciendum, nu. 8. in fine. ff. qui ſatiſd. cog. qui videatur, & conſideretur circa hanc opinionē, & intellectum d. gloſ. Rebuff. in d. §. num. 1. non habeo, Bald. in l. ſi fideiuſſor, §. ſi neceſſaria ante numerum primum, ff. qui ſatiſd. cog. nō eſt pro hac opinione, ſed tantum, quod cautio præſtetur in loco iudicij, quod fuit adimpletum in caſu noſtro, ex quo cautio fuit ſtipulata in loco iudicij, & quatenus Bald. velit intelligere de identitate fideiuſſionis in loco iudicij, dicitur ſatis dici poſſe locum iudicij illũ in quo Iudex habet iuriſdictionē, Bald. in l. Qui crimen. num. 11. C. de ijs qui accuſ. non poſſunt loquitur de eodem foro, & ſic intelligitur, vt ad proximum. Paul. de Caſtro in l. filiusfamilias, num. 3. in fine loquitur de loco iudicij, qui verificatur in eo, in quo Iudex habet iuriſdictionem. Firman in repert. in verſ. fideiuſſor idoneus, num. 1. loquitur ſimpliciter de loco, in quo fideiubere velit, quod videtur verificari in loco, in quo Iudex habet iuriſdictionem.

78 Quare cum Doctores allegati pro prima opinione loquãtur in ſpecie de loco ſuppoſito iuriſdictioni iudicis, quis in hoc caſu dicatur locus iudicij videtur eis ſtandum, & non alijs, qui in genere loquuntur de loco iudicij ſimpliciter, cum non contradicant primæ opinioni, & data prima opinione pro vera, non videtur intrare limitationem allegatam per D. Fiſcalem, quod talis locus intelligatur de loco eiuſdem Prouinciæ, quia licet hæc limitatio ſit vera, tamen procedit etiam in loco ſuppoſito iuriſdictioni iudicantis, cum talis locus ſemper dicatur eſſe in Prouincia. Prouincia enim dicitur à Præſide, vnde cum Præſes habeat vnam, & eamdem iuriſdictionem in pluribus Prouincijs, illæ omnes Prouinciæ dicuntur vna Prouincia, quoad vnũ Præſidē, qui in illis pluribus habet iuriſdictionē, & ita videntur ſentire omnes Doctores allegati à Domino Fiſcali in caſu iſto, & præſertim Antonius Heringius in tractatu de fideiuſſorib. cap. 14. num. 33. & prius ante eum *Bart.* in l. 1. verſ. arbitror tamen, C. de metropol. lib. 11. Alciat. in l. nationem, §. continentes in fine, ff. de verbor. ſignif.

79 Nec videtur procedere tertia reſponſio data per D. Fiſcalem, nempè quod requiratur poſſeſſio in loco Prouinciæ, & vicino per Doctores ab eo allegatos; quia illi Doctores dum loquuntur de loco vicino intelligunt de loco extra iuriſdictionem, ſed tamen vicino vide Alberic. ita loquentem in d. l. ſciēdum, num. 8. Angel. 161. num. 8. in fine, ff. qui ſatiſd. cogan. Antonius Heringius de fideiuſſorib. §. 14. nu. 33. qui loquitur in diuerſis rectoribus, nos autē ſumus in loco intra, & non extra iuriſdictionem, & ſic non cadit conſideratio, quod Ciuitas Bononiæ ſit vicina, vel non.

80 Ita etiam non videtur attendenda quarta reſponſio, quia Doctores in ea allegati loquuntur quando fideiuſſor non recipitur in loco iudicij, vel dubitatur, an ſit idoneus, quia tunc requiritur ſuper hoc cognitio, & decretum Iudicis, ita Angel. in d. l. ſciendum, num. 3. verſ. vt hoc totum. ff. qui ſatiſd. cog. Idem Angel. in l. ſi vero, §. qui pro rei, num. 5. ff. eod. Nos autem ſumus extra dubium, quia fideiuſſor fuit receptus, & ſe obligauit in loco iudicij, nempè, & corã eodem Iudice, & eſt idoneus, quia poſſidet ſtabilia in loco iudicij, nempè, & coram eodem Iudice, & eſt idoneus, quia poſſidet ſtabilia in loco Iudicij nempè Bononiæ, quæ eſt ſubiecta iuriſdictioni iudicis, nec in hoc poteſt conſiderari dolus Notarij tamquam quod ſe immiſcuerit in his, quæ ad officium ſuum non ſpectant.

81 Pariter non videtur obſtare quinta reſponſio, quia indignum videtur dicere Auditorem Cameræ non habere iuriſdictionē Bononiæ, nec videtur attendendum, quod in d. Ciuitate ſit facilis, vel difficilis exequutio, vel exactio, quia de hoc non poteſt conſtare, niſi præuia diſcuſſione, quæ eſt notoria ad hoc, vt Notarius teneatur in ſubſidium, & ita intelligunt, Doctores allegati, nempè Bart. & hoc ſentit in d. l. ſciendũ, ff. qui ſatiſd. cog. Imò notoriam eſſe diſcuſſionē bonorũ exiſtentiũ extra territorium, & Prouinciam, quando exequutio, ſeu exactio non eſt difficilis tenet, Put. deciſ. 141. li. 1. Theſaur. dec. 40.

82 Quæ dicuntur de principali diſcutiendo ꝑ authēt. præſentē, C. de fideiuſſor. vt nō procedãt quãdo eſt difficilis exactio, ſatis ſupra fuit dictũ in hoc caſu nō reputari difficilē exactionē ſi nō fuerit facta excuſſio. Itē etiam dicitur non procedere, quando principalis latitat, qa d. authent. dicit, ꝙ in hoc caſu datur tēpus ad effectũ faciendi diſcuſſionē, quæ eſt neceſſaria. Vltra quod in caſu noſtro iã certũ eſt adeſſe bona ſtabilia, quæ prius diſcuti debēt, & ſic nō obſtãt ea, quæ dicunt Doctores in hoc allegati, qa intelligũt, vt ſupra, ſicut etiã nō eſt verũ, ꝙ dicitur nō eſſe neceſſariã excuſſionē quãdo ꝓceditur ſũmariè, & manu Regia, & ſola facti veritate inſpecta, quia Antonius Heringius in tract. de fideiuſſorib. c. 27. n. 288. contrarium dicit, & videatur Ioſeph Ludouicus deciſ. Perug. 45. num. 8. & Theſaur. deciſ. 52. Prout etiam idem Antonius Heringius in eodem tract. & cap. 25. num. 316. dum loquitur in cauſa criminali non applicatur caſui noſtro

cum

cum Notarius non ſit datus fideiuſſor, nec reperitur obligatus, ſed tantum tenetur in ſubſidium, etiamſi receperit fideiuſſorem ſine mandato Iudicis,& abſque conſenſu Fiſci.

In eadem cauſa contra Fiſcum nonum reſponſum.

83 Non tenetur Notarius primò, quia fideiuſſor ſe obligauit in Curia, & poſſidet immobilia in Ciuitate Bononiæ, quæ ſufficiunt pro ſumma petita,ergo eſt idoneus,Alciat.per illum text. in l. quos hoſtes, §. locuples, ff. de verbor. ſignificat. Pariſ.de Put.de Sindic.in verſ.de fideiuſſorib. officialium,cap.3.num.6.& ſic eſt ſatisfactum duobus requiſitis à Doctoribus in hac materia, quod vt cautio ſit idonea,debeat dari in loco Iudicis,vt dicit Clar. in pract.crimin.c.46. verſ.Pone, & quod poſſideat ſtabilia Iaſ in l.Sciendum,num. 30.ff.qui ſatiſd.cog. Igitur ſolum reducitur difficultas, an iſta ſtabilia requiſita ad identitatem debeant poſſideri in eodem loco Iudicij, vbi fideiuſſor ſe obligauit,vel ſufficiat alibi,in quo licet gloſſ.in l.final. in verſ. Adiuratione, C.de præpoſit. agen. in reb. lib.12.tenuerit,quod qui non poſſidet Romæ, ſed in Prouincia non iudicetur idoneus, vt releuetur ab onere ſatiſdandi,quam ibi probauit,Bart.num. 1.& ſequuti fuerunt nonnulli alij ex aduerſo allegati, tamen contraria opinio, quod ſufficiat poſſidere immobilia in Prouincia, maximè ſi locus ſit ſubditus iuriſdictioni eiuſdem Iudicis, itaut poſſit eſſe conſultum actori, cui fuit ſatiſdatum,eſt communis,vt poſt relatas hinc inde opiniones teſtatur Soccin. in d. l. Sciendum in princ.num.10. ff. qui ſadiſd.cogan.quam tenet Bart.qui in hoc pro ſibi contrario notatur in d.l.Sciendum, §.Poſſeſſor, n. 1. Vbi quod ſufficit poſſidere immobilia in territorio alterius Ciuitatis, vel in Prouincia propinqua,& ſolum limitat hanc concluſionem,vbi in illo loco non eſſet actori conſultum propter potentiã partis,vel vbi locus eſſet multum longinquus.

84 Et hanc opinionẽ probat Iacob.de ſancto Georgio in d.§.Poſſeſſor,num.1.& 2. Vbi quod ſufficit poſſidere bona immobilia in alio loco, quam in loco iudicij, dummodò locus non ſit valde remotus,& ſit de eadem Prouincia, & quod credit iſtã opinionem eſſe veram non obſtante, gloſſ. in d. l. final.quæ contrarium non clarè determinat,prout in eamdem ſententiam poſt relatas hinc inde opiniones,reſidet Iaſ. d.§.Poſſeſſor.num. 1. Vbi quod eamdem opinionem ſufficere poſſeſſionem bonorum extra locum iudicij in territorio alterius Ciuitatis, tenent vltra Bart.Guglielm.Petr.Cyn. Angel.& Alex.num.2.

85 Et pro hac opinione arguunt ibi Alex.d. §. Poſſeſſor,num.1. & 2,& Iaſ.nu. quod Gloſ.& ſupradicti Doctores ponunt quæſtionẽ in poſſidente immobilia extra locum iudicij, an releuetur ab onere ſatiſdationis tamquam idoneus, qui non eſt caſus noſter,ſed Alex.& Iaſ.ſequentes communem,quod ille ſit idoneus,arguunt à ſimili de fideiuſſore qui dicitur idoneus,ſi poſſidet bona in alia Ciuitate, ergo in materia noſtra fideiuſſionis habent pro indubitato, quod ſufficiat receptio fideiuſſoris non poſsidentis immobilia in loco iudicij per textum, quem infra ponderabo in l.ſi fideiuſſor,§. Si neceſſaria,ff.qui ſatiſd. cogan. & Iaſon loquitur in fortiori caſu,etiam ſi illa Ciuitas non ſit ſubdita Iudici,coram quo fuit datus fideiuſſor,quia dicit,quod Iudex iudicij poterit ſcribere Iudici in cuius territorio ſunt bona.

86 Et hanc opinionem apertè probat tex.in d.l. final.C.de præpoſit. agen. in reb. ibi, qui. vel in ſacratiſsima Vrbe, vel in Prouincijs immobiles poſſident facultates adiuratoriæ cautioni credatur, idem probat gloſ.iuncto tex.in authent. de fideiuſſorib.in princ.verſ.Si vero non valuerit in verſ.præſentes, vbi debitor dicitur præſens ad effectum, vt fideiuſſor gaudeat beneficio excuſſionis,dummodò ſit in territorio,vel in Prouincia,ergo ſi in perſona, idem in bonis,vt in iſtis terminis arguit, Bald.in l. final.num.8.ff.ſi cert.petat.

87 Melius in puncto idem probat tex.in d.l. ſi fideiuſſor,§.ſi neceſſaria,ff.qui ſatiſd.cogan. Vbi ſi neceſſaria.& non voluntaria ſit ſatiſdatio, & reus nõ poſſit facile eam præſtare in loco vbi conuenitur, poteſt audiri,ſi in alia eiuſdem Prouinciæ Ciuitate ſatiſdationem dare paratus ſit,quod verbum Prouinciæ explicat ibi Bald.in ſummmario de loco domicilij ipſius rei,vt propriè hic accidit ſequitur ibi Soccin.num.5. verſ.Si autem ſit neceſſaria, quod ſi reus eſt forenſis in loco iudicij, & dicat ſe ibi non reperire fideiuſſorem,poteſt dare fideiuſſorẽ in ſuo domicilio,ſi eſt de Prouincia Paul. de Caſtro, n.3. Alex.n.2.& melius ibi Iaſ.n.7.& 8. quod ſufficit ſi alia Ciuitas ſit ſub eodem Principe, & ſub iuriſdictione illius Magiſtratus, vbi fuit datus fideiuſſor.

88 Et licet hic textus procedat in ſubſidium,quando reus dicit ſe non inuenire fideiuſſorem idoneũ in loco iudicij, tamen vltra quod eſt ſatis veriſimile, cum Comes N. eſſet forenſis præſumptio eſt pro Notario, quod prius fecerit hanc diligentiam cũ ipſo reo, quia Præſumitur Notarius feciſſe omnia ad quæ pro actus validitate tenebatur iuxta cumulata per Menoch. lib.2. præſumpt.79. & dum textus dicat,tũc reũ poſſe audiri, id ſpectat ad Notariũ,cui eſt commiſſa à Iudice ſimpliciter receptio fideiuſſionis, ob quam receptionem ipſe obligatur, vt inquit gloſ.in §.final. inſtit. de ſatiſd. tutor. in verſ.neque vltra quod ſi fecit Notarius, quod Iudex facere cogebatur nil poteſt ſibi imputari.

89 Cũ igitur vera, & cõmunis concluſio ſit ſufficere poſſeſsionem bonorum immobilium extra locũ iudicij dũmodo ſit in Prouincia, & ſub iuriſdictione eiuſdẽ Iudicis,itaut nõ reddatur difficilior exactio, ſequitur quod cum mandatũ Audit.Cam. cõtra bona obligati in forma Cameræ poſſit exequi in Ciuit. Bononiæ ſubiecta facultatibus Auditoris

 Ca-

Cameræ cum eadem facilitate prout poſſit in vrbe illa, dicatur in Prouincia ad hunc effectum, ſtante quod eſt in ſtatu Eccleſiaſtico quia Ciuitates, quæ ſunt in Italia dicuntur eſſe in eadem Prouincia Italiæ Glo. in Authen. qua in Prouincia in verſ. in Prouincia C. vbi de crim. agi oport. & probat. tex. in l. nationem, §. continetnes Prouincias, & ibi Alciat. in verſ. continentes ff. de verbo. ſignif. qui conſiderat identitatem eiuſdem dominij prout eſt Bononia ſub eodem Principe, Balb. de præſcriptionib. 2. par. 4. part. principalis quæſt. 4. vbi plenè declarat, quæ dicantur loca ſub eadem Prouincia, vbi tamen concludit Prouinciam accipi ſecundum ſubiectam materiam, & conſiderari, ſi loca ſunt ſub eodem Dominio, & iuriſdictione, quæ materia ſubiecta hic cadit, tum quia Bononia eſt in ſtatu Eccleſiæ tum quia eſt ſubiecta iuriſdictione Auditoris Cameræ etiam in prima inſtantia quoad obligationes Camerales, tum quia pro fiſco Cameræ Apoſtolicæ, & ſic ipſius Domini Ciuitatis, cui multò facilior redditur exactio, quam priuato, quam ſolam rationem faciliotis, vel difficilioris exactionis perpendunt Doctot. In hac materia, vt benè poſt Angel. in Authen. de fideiuſſor. §. ſed neque num. 10. conſiderat Neguſan. de pignorib. 8. par. prima membr. num. 42. ibi dummodo talijs excuſſio de rebus exiſtentibus extra territorium non poſſit fieri abſque difficultate, ſecus ſi ſubſit difficultas, ideò Paul. de Caſtro d. l. ſciendum in princ. num. 3. in fine tenens opinionem contra communem, quod bona debeant eſſe in loco iudicij, conſiderat ſolum quod iudex cauſæ poſſit in ſua iuriſdictione facere exequutionem ſuper illis bonis.

90 Hinc principalis iudicatur idoneus, itaut non poſſit omitti excuſſio etiam ſi commoretur in fortilitio munitiſſimo, dūmodo ſit ſub eodem Principe, à quo poſſit expugnari, vt declarat Angel. in l. 2. ff qui ſatiſd. cogan. Iacobin. de ſancto Georgio in l. ſi de vi num. 18. ff. de iudic. Gozzadin. conſ. 7. ſub num. 22. Ruyn. conſil. 37. numer. 3. lib. 4. Rub. Alex. in §. nihil commune nu. 146. ff. de acquiren. poſſeſſ.

91 Et ita etiam tollitur dum aliqui Doctores in hac materia loquuntur de loco vicino ad locum iudicij quia vltra quod Bart. quem cæteri ſequuntur communiter in d. §. Poſſeſſor loquitur de loco non multum diſtanti Alex. conſil. 57. num. 5. lib. 3. tum omes Doctores circa locum vicinum remittūt ſe ad textum, cum ibi notatis in l. 4. §. ſi tam vicinū ff. de damn. infec. vbi textus intelligit locum vicinum quia ſit ſub iuriſdictione, & gloſ. in verſ. Vicinum exemplificat etiam ſi diſtet per centum milliaria, & Bart. ibidem num. 2. dicit locum vicinum iudicari ſecundum arbitrium iudicis conſiderata qualitate Perſonę, loci, & factorum, quæ doctrina eſt communiter recepta Alex. d. conſ. 57. num. 5. & 6. plenè Menoch. de arbitr. lib. 2. caſ. 222. num. 26. ideo in hoc caſu attenta potentia Fiſcalis Cameræ Apoſtolicæ, qui exigit hanc pœnam pro burſa Pricipis & quod ambo obligati principalis, & fideiuſſor non ſunt in Ciuitate Bononiæ Perſonæ Potentes, quin cum eadem facilitate poſſit fieri exequutio in eorum bonis, prout ſi eſſent in diſtrictu Vrbis, vel alio loco illi propinquiori, & 9 Ciuitas Bononiæ eſt vt dixi ſubiecta & eſt in Italia nec diſtat ab Vbe, niſi per ducentum milliaria, iudex debet arbitrari hunc locum pro non multū remoto ad iſtum effectum, vt in fortiori caſu idem ſequitur Alexander dicto conſilio 57. numero 4. 5. & 6. lib. 3. loquens in cautione data ſub diuerſo Principe idoneitas enim fideiuſſionis potiſſime pendet ab arbitrio iudicis Surd. deciſſione 320. num. 13.

92 Non obſtat textus in d. l. ſciendum dum dicit in Ciuitate, vel in agro tum quia communis interpretum ſcola, vt dixi hunc textum interpretatur de agro, id eſt de Prouincia, vbi ſe extendit iuriſdictio illius iudicis, tum quia non loquitur in fideiuſſore, in quo habemus textum apertum in d. l. ſi fideiuſſor. §. ſi neceſſaria ff. eodem loquēs in Prouincia, tum quia text. in d. l. ſciendum in caſu ſuo ſatiſdationis dandæ à principali debitore, qui non poſſidet ſtabilia in loco iuditij non comprehendit forenſem ibi litigantem, qui poſſidet immobilia in ſuo domicilio, Dec. conſ. 75. colum. final. verſ. 8. & verſic. Vel tertiò quam limitationem probauit Rota in Venetiarum fideiuſſionis coram R. P. D. Decano die 17. Iunij 1605.

93 Secundò principaliter dico, quod etſi in puncto iuris poſſit defendi ex prædictis Notarium recepiſſe fideiuſſorem idoneum, tamen negari non poteſt, quin ſaltem hic articulus ſit multùm dubius in iure, poſtquam Doctores tenentes communem, quod ſufficiat poſſeſſio ſtabilium extra locum iudicij, non aperiunt quanta debeat eſſe iſta diſtantia loci, qualis dicatur Prouincia, & iuriſdictionis coherentia illius iudicis, quo caſu articulus Iuris dubius excuſat ſicuti ignorantia facti Dec. in l. penultima num. 32. C. de pact. Capic. deciſ. 10. nu. 20. Gomeſ. ſuper regul. de publican. quæſt. 3. in fine Aegid. deciſ. vlt. 9 ſequitur paſſim Rota diuerſ. deciſ. 214. prima part. num. 5. cum infinitis, qui dabuntur ſi opus erit maxime vbi agitur de damno vitando, vt ibi dicit Rota.

94 Et in iſtis terminis clarum eſt excuſari Notarium à propria obligatione, vbi concurrit aliqua probabilis cauſa Bald. in l. prima, §. ſi Magiſtratus in fine ff. de magiſtrat. conuenien. Pariſ. de Put. d. cap. 3. num. 6. & tenuit Rota in Romana Pecuniaria coram Cardinali Platto, vt in copia maxime ſtante tacita, ſeù præſumpta approbatione iudicis & Fiſcalis, qui poſt receptum hunc fideiuſſorem ſubſcripſerunt mandatum de excarcerando Reum attenta fideiuſſione præſtita in actis, ex quibus verbis præſumuatur habuiſſe ſcientiam, & de nomine fideiuſſoris, & de qualitate, ſicq; tacite illum approbaſſe, vt in teriminis ſatis in propoſito firmauit

Rota

Rota in dicta Romana pecuniaria, ideo dicunt Doctores, quod principalis recipiens fideiuſſorem nõ idoneum dicitur illum approbaſſe, & habuiſſe ſciẽtiam de illius qualitate, ex quo inueſtigare debuit & petere ſi habebat ſtabilia in loco Alex. conſ. 60. num. 1. cum ſeqq. lib. 5, Surd. conſ. 18. nu. 1. & conſ. 528. num. 46.

95 Tertio Notarius non tenetur niſi in ſubſidium, quando fideiuſſor, vel principalis facta diligentia nõ ſunt ſoluturi, vt inquit Pariſ. de Puteo in tract. Sindic. in verb. fideiuſſor officialium cap. 3 num. 2 & probat tex. in §. ſciendum inſtit. de ſatiſdat. tutor ibi ſubſidiariam actionẽ eſſe, quod repetit gloſ. in d. §. final. in verb. Neque inſtituta eodem titulo ibi, vt Tabelliones, & aliqui milites iuſtitiæ, cui talia committuntur, tenentur in ſubſidium, Salicet. in l prima, C. de magiſtrat. conuenien. tenuit Rota coram Cardinali Platto in dicta Romnan Pecuniaria.

96 Quando autem non poteſt aliquis cõueniri, niſi facta prius excuſſione bonorum alterius, tunc debent excuti prius nedum bona ſita in loco iudicij, ſed etiam bona vbicumque ſita extra territorium, Bart in tractat. excuſſionum quæſt. 5. ibi vbicumq; ſunt bona fiat excuſſio, & allegat in argumentum textum in materia noſtra in d. l. ſi fideiuſſor §. ſi neceſſaria ff. qui ſatiſd. cog. Bald. viden. in l. final. §. ſed ſi cum ſcio num. 8. verſ. ſed pone ff. ſi cert. pet. qui infortiori caſu dicit faciendam eſſe excuſſionem etiam de bonis ſitis in Alemania bene, Alex. conſ. 84. num. 8. lib. 3. vbi etiam quod bona ſint ſita in territorio Principis confinantis cum iuriſditione Principis ſub quo facta fuit promiſſio, veniunt prius diſcutienda antequam agatur contra debitorem ſubſidiarium quando exactio non eſſet difficilis, quam ſolam difficultatem conſiderant Doctores in hac materia Gabr. qui cumular concordanter concluſ. r. de fideiuſſor. num. 66. vbi nu. 64. in contrarium conſiderat tantum quod adeſſet difficultas excutiendi bona ſita intra territorium pract. Papien. in form. libell. reſp. in actione hipotecar. in verſ. exceptionem excuſſionis num. 15. vbi conciliando opiniones diſtinguit, aut cum difficultate nõ poteſt fieri exequutio in alieno territorio & non excutiantur bona, aut ſine difficultate excutiantur, loquiturq; in dominio alieno plenẽ Theſaur. deciſ. 40. qui poſt deductam acerbitatem crediroris mittendi alicubi conſideratam ex aduerſo per eximium conſultorem refert num. 3. ſi locus eſt remotus, & in aliena Prouincia itaut difficilis, & incommoda ſit excuſſio, non eſſe faciendam, alias debere fieri de bonis extra territorium iudicantis. & quod ita iudicauit ſenatus non debere fieri Mediolani quia ſub diuerſo Principe, quam etiam opinionem ſequitur Neguſ. vbi ſupra, & approbat Rota apud. Pur. deciſ. 19 r. lib. r. cum eodem temperamento, quando facilis eſt exactio, adeo quod difficultas ſeu acerbitas quam conſiderant Doctores in hac materia, non eſt ſolum reſpectu diſtantiæ loci, vt patet ex exemplo ſcholaris Alemani, ſed reſpectu alicuius impedimẽti extrinſeci, quod in loco difficultaret exequutionem prout acciderat in dominio diuerſi magni Principis, vbi mandatum Auditoris Cameræ non poteſt exequi, niſi cum difficultate, & cum placet Regio.

Hippolitus Merenda Aduocatus.

HVius cauſæ, quæ à ſanctiſſimò commiſſa fuit omni, & quacunq; appellatione remota, Gubernatori Vrbis, Auditori Cameræ, & Vicegerenti Illuſtriſſimi D. Cardin. Vicarij, reſolutio fuit, quod fideiuſſor à Notario receptus, qui à Fiſco dicebatur non idoneus, ad eiuſdem fiſci inſtantiam fuit captus, & carceratus Bononiæ, vbi cum per plures & plures dies carceratus ſtetiſſet abſq; eo quod ſolueret iuxta formam ſuæ obligationis pœnam conuentam dicti iudices, ſatis arbitrati ſunt eundem fideiuſſorem non eſſe ſoluendo, aut ſaltim difficilimę exactionis, & propterea vnanimiter relaxarunt mandatum contra Notarium, qui poſtea fuit releuatus indemnis ab ipſo fideiuſſore antequam excarceraretur.

ARGVMENTVM.

Plura diſcutiuntur de teſtium fide, & probatione, & etiam de rixa quando præſumatur potius quam præmeditatio.

SVMMARIVM.

Aſſiſtentes delicto præſumuntur potius caſu quam præmeditate aſtitiſſe, nu. 1. & nu. 3.

Tractatus præcedens, ſeu deliberatio non præſumitur, ſed potius cauſalis rixa, nu. 2.

Aſſertioni iuratæ aſſiſtentis in rixa quod caſu, & ignoranter, non autem ſcienter aſtiterit omnino ſtandum eſt, num. 3.

Iuris præſumptio operatur, vt volens probare contrarium plenioribus, & clarioribus probationibus vti debet, num. 4.

Homicidium in rixa caſu potius, quam præmeditate commiſſum cenſetur vbi inter occiſſorem, & occiſum nulla præcedebat inimicitia, nu. 5.

Præmeditatio ceſſat, & non præſumitur, quando id quod ſit non potuit ante actum præcogitari, numero ſexto.

Præmeditatio non præſumitur, ſed rixa, quando vulnera ſequuta ſunt ex aliquibus verbis præcedentibus, num. 6.

Procurator, & aggreſſor præſumitur is qui erat magis aſſociatus, num, 7.

Rixa operatur, vt in ea interuenientes non poſſunt puniri, niſi de eo, quod fecerunt.

Homicidium in rixa commiſſum dicitur etiam quod ex inter-

Digitized by Google

interuallo commiſſum fuerit durante eodem calore rixa,& iræ,num.9.

Teſtis depoſitio ſecunda contraria primæ non eſt attendẽda,quando,poſt primam habuit commoditatem alloquẽdi partem,nu.10.

Socij alicuius offenſi, & vulnerati non ſunt idonei teſtes contra offendentem,& vulnerantem, num.11.

Teſtes biruarij examinati pro curia plenè probant contra curiam,nu.12.

Teſtes varij inter ſe non ſolum non probant, ſed ſunt de falſo ſuſpecti,nu.13.

Teſtes inueriſimilia deponentes non ſolum non probant, ſed ſunt de falſo ſuſpecti,nu.14.

Teſtes deponentes ſe vidiſſe de nocte etiam Luna lucente non ſunt integræ fidei, & in criminalibus nec ad condemnandum,nec ad torquendum ſufficiunt, nu.15.

Teſtis mendax in vno dicitur mendax in omnibus, numero 16.

Teſtes deponentes ſe non vidiſſe aliquid benè probant negatiuam etiam quod non dicant,nec poterat eſſe, quin ipſi vidiſſent, quando agitur de re ad quam ipſi teſtes multum bene erant attenti,nu.17.

Teſtibus deponentibus ad defenſionem Rei magis creditur quam deponentibus contra Reum,nu.18.

Teſti mulier patiens alios defectus,non admittitur etiam in ſubſidium,num.19.

Teſtis impoſſibilia deponens nihil probat,nu.23.

Teſtis non probat, nec concludit data poſſibili veritate in contrarium,nu.24.

Teſtis vnus non poteſt ſupplere defectum alterius, quando eorum nullus eſt integer,& idoneus, nu.25.

CONSILIVM CLXVI.

1 QVOD Auguſtinus carceratus aſtiterit quando Capiranus Florentinus fuir vulneratus non reficatur in dubium, ſed quod præmeditate aſtiterit,& cooperariuum auxilium præſtiterit exonerando & ipſe archibuſium in Capitaneum, ſicut in facto hoc verũ non eſt ita nec in proceſſu mihi tranſmiſſo probatum video,& in dubio aſſiſtentem,potius caſu,quã præmeditate aſtitiſſe à iure præſumitur Auguſt.ad Angel.de malefic. in verbo dictus Andreas armatus num.4.Pariſ.conſ.152.ſub nu.32.& ſeq. lib.4. Boſſ.in tir.de homicid.num.29.Menoch. de arbitr. q.lib.2.caſ.350.nu.3. Vulp.conſ.96.nu.1.vbi quod ita communi calculo probãt omnes doctores quicquid ſecus alij pauciores dixerint.

2 Sicut & pariter præcedens tractatus & deliberatio non præſumitur, ſed potius Caſualis rixa fiſcoq; contrarium aſſerenti,incumbir onus probandi tractatum,& deliberationem Marſil. in l. ſi in rixa num.28.ff.ad l.Cornel.de Sicar. Boſſ. in dicto tit.de homicid. num.23. ad med. & num.25. Burſar.conſil.316.num.34.lib.3.Surd.conſil.40. num. 17. & 48. apud quos plures alij reperiuntur concordantes.

3 Et hinc intrant duæ iuris concluſiones vna, eſt quod aſſertioni iuratæ aſſiſtentis in rixa quod caſu & ignoranter, non autem ſcienrer, aſtitit omnino credendum ſit Guidop.deciſ.423. n.3.Bart.Theg. in pract.crimin.parte 12. verſiculo & ſi auxiliator Ceph. conſil.79. & ſeq.lib.1. Burſatt.conſil.216. num.58.

4 Altera eſt concluſio, quod contra hanc iuris præſumptionem ad probandum tractatum,& præmeditationem,non præſumptiones, ſed liquidiſſimæ requirantur probationes, Bald. in l.non ideò minus num.26.C.de accuſat.Marſ. in l.ſi in rixa num.27.ff.ad l.Cornel.de Sicar.& eſt Generalis regula,quod qui habet præſumptionem iuris contra ſe grauatur onere probandi contrarium plenioribus, & clarioribus probationibus ex allegat. per Aym.de antiquit. temp.par.2. num.46. & 47. Oſalch.conſ.66.num.3.Menoch.conſ.230.num.48. & ſequen.& de præſumpt.lib.1. quæſt.31.numer. 8. & 9.

5 Et licèt non ignorem tractatum, & præmeditationem ad effectum torquendi poſſe etiam præſumptionibus deduci Arramen in caſu noſtro tantum abeſt, vt aliquæ ad ſint præmeditationis præſumptiones, vt potius contrarium clariſſime ex proceſſu apparere omnino dicendum ſit, & primo ex propria confeſſione Capiranei vulnerati dicenris *che trà il Caualiere Agoſtino, & lui non ce fu mai coſa alcuna per la quale ſi ſiano potuti mouere à fare quello che fecero,anzi che il giorno medeſimo hauendo incontrato il Caualiere doi volte ci ſiamo ſalutati amicheuolmente*, Vbi enim inter vulnerantem, & vulneratũ nulla præceſſit inimicitiæ cauſa. Vulnera potius caſu,& in rixa quam præmeditate illata præſumũtur,ſicut,& homicidium ex traditis per Gandin.in tit.de homicid.num. 29.Alber. in l.3.§. diuus ſub num.3.& ibi Angel.num.3.verſ.& ſi amici vel fratres Marſil.nu.43.ff. ad l.Cornel.de ſicar. Capol. conſ.31.num.3.& ſeqq.Maſcard. deprobat. lib.1. concl.98.num.30.

6 Secundo ex eiuſdem Capitanei confeſſione dum dicit,quod tempore,quo fuit vulneratus,Caminaua à ſpaſſo, &c. Quomodo ergo potuit interuenire præmeditatio in hoc facto, ſi eques ignorabat, (niſi diuinaſſet) quod Capitaneus ea hora illac vbi fuit ſequuta rixa pertranſire deberet Ceſſat autem præmeditatio, quando id quod fit nonpotuit ante actum præcogitari Boſſ. in tit. de homicid.num.58.eo præſerrim,quia ex eadem confeſſione clare conſtat rixam ortam fuiſſe ex eo quod Capitaneus tranſmiſit Hippolitum ad recognoſcendum equitem,& videndum ſi erat eius frater, dum dicit *Che quando fu al cantone di ſan Giacomo della Perna, vedendo vn ſotto la fineſtra del Dottor Viarani, penſando che fuſſe Pietro Paulo ſuo Fratello,mando Hippollito à vedere ſe era eſſo*, Et quod propterea eques dixit *Hippolito,ſo fare amora io il bel humore, &c.* Quare præmeditatio non datur, vbi vulnera ex verbis aliquibus,vel ex aliqua alia

cauſa

cauſa in ſubitanea rixa ortis illata fuerunt, Boſſ. d.titul de homicid.num.64. ad fin.Clar. in pract. §.homicidium num.5. verſiculo doloſum autem Menoch. de arbitr.lib.2.caſ. 307.num.8. & ſeqq. Bertazzol.conſil.28.nume.7. in fine & numero 8. libro 1.

7 Tertio accedit quod eques erat ab Auguſtino tantum aſſociatus à tribus alijs,& ideo non ſolum excluditur præmeditatio, ſed etiam præſumitur quod niſi ipſe eques fuiſſet prouocatus,& grauiter nunquam capitaneum vulneraſſet Blanchus in pract.criminal.§.tertia parte defenſionis num.17. Vulpel.conſ.44 num.11.Bertaz.conſ.1.nume.10. lib.1.vbi quod nō eſt veriſimile, quod vnus aggrediatur tres, ſic etiam non eſt veriſimile quod duo aggrediantur quatuor.

8 Excluſa itaque præmeditatione ex parte equitis & cum non conſtet in proceſſu Auguſtinum aliquid mali feciſſe, nec Capitaneum vulneraſſe, immo nec enſem euaginaſſe ſequitur quod nulla poſſit plecti pœna Bald.in l.ob hæc verba poſt numer.5. verſ.quod tamē ff.de his qui notant infam. Felin. in cap.ſicut dignum num.6.in fin. verſ.& omnia iſta limita extra de homicid. Auguſt. ad Angel.de de Maleſic. in verbo dictus Andreas armatus numero 3.& 4.verſicul. & dicit Baldus Boſſ. in titul. de homicid. numero 21. verſiculo intellige tamen Menoch. de arbitr. libro ſecundo caſu 356. num.3.

9 Nec obſtat ſi dicatur,quod quoad Auguſtinum res fuit præmeditata; quia non fuit cum equite in principio rixę,ſed illinc ad quartam partem vnius horæ comparuit cum eodem equite,quādo eques, vt dicitur exonerauit Archibuſatam in Capitaneum, quaſi quod prætendat fiſcus, quod eques poſt verba habita cum Hippolito illum vocauerit in ſui auxilium ad perpetrandum delictum, quod commiſit vt dicitur. Nam omiſſo quod quoad equitem ad huc excluditur præmeditatio, & remanet pura rixa ex quo durabat idem iracundiæ calor ex eo quod Capitanus tranſmiſit Hippolitum ad ipſum recognoſcendum etiam quod non incontinenti,ſed ex interuallo Capitaneum vulnerauerit Boſſ.in titul.de homicid. num.61. Cardinal. Alban.d.conſ.12.num.2.Menoch.de arbitr.libr.2. caſ 361.num.18.& ſeq.Bertazzol.conſ.85.nu.11. & ibi addentes litera A,Baiard.ad Clar in §.homicidium,nu.21. Ad huc dicitur,quod non excluditur præſumptio iuris, quod prout ipſe Auguſtinus dicit caſu inuenerit equitem, & caſu cum eo ſe aſſociauerit ex præallegatis.

10 Et tamen quod Auguſtinus etiam fuerit cum equite in principio rixę idem Capitaneus in primo ſuo examine libere fatetur, licèt non verè dicat,quod ab ipſo fuerit vulneratus, & quamuis in ſecundo examine ſub ſimulato prætextu,quod tūc non ſtabat in recto ſenſu factūm alio modo recenſeat,& ſe concordare nitatur cum depoſitionibus Petri Pauli,Hippoliti,& Petri,eſt tamen aduertendum quod dicti Petrus Paulus, Hippolitus, & Petrus fuerunt examinati per aliquos dies antequam Capitaneus ſecundo loco examinaretur, habueruntque commoditatem communicandi cum illo omnia ea,quæ depoſuerunt.Ideo non eſt mirum ſi ſecunda vice factum alio modo explicauit, & cū prædictis ſuis ſocijs ſe concordauit & conſequenter non ſecundo, ſed primo examini in hoc ſtandū eſt Rota de teſtib. decis. 19.in nouis, & inter diuerſ.deciſ.1.alias 21.num.10.tit.de reſt.in integr. Gabriel.lib.7.concluſ.27.num.11. iunctis notatis per Ioann. Andr. Hoſtien. Butt. Felynus, & alios communiter in capitulo præterea, extra de teſtibus.

11 Verum quoad Capitaneū quicquid contra Auguſtinum dicat tam in primo, quam in ſecundo examine deponere audeat ſufficit dicere, quod eſt vulneratus inimicus, & quærelans & quoad alios teſtes, quod Petrus Paulus eſt eius frater Germanus Petrus eius famulus,& Hippolitus erat in eius ſocietate,quando fuit vulneratus eques, & prout dicit Capitaneus etiam admenauit dictus eques enſem in Hippolitum omneſq; euaginatis enſibus equitem & Auguſtinum hoſtili more inſequuti sūt & ſic ſunt principales in rixa, & tamen ad tollendum fidem teſtibus ſufficit eos fuiſſe in ſocietate inſultati, inſultumq; ad animum reuocaſſe Bald. in l.quoniam liberi num.4 & ibi etiam Salyc.nu.8 & Io Sicard. num 5. C. de teſtib. Gramat. deciſio 25.numero ſecundo Boſſ. in titulo de oppoſ. contra teſte poſt numer 56. verſiculo quod ſocius itineris Hippol.Rimin.conſ.nu.23. lib.5.

12 Quod autem Auguſtinus in hac rixa in Capitaneum Archibuſatam exonerauerit,nullus dicit, niſi idem Capitaneus licèt etiam in hoc varius in tempore,& de credulitate tantum deponat, ſed quod fuerit eques,qui aliam exonerauit Archibuſatam, apparet ex depoſitionibus Birruariorum dicentium,quod eques fugiens,proiecit in terram duos terzarolos cum balandrano, qui de lati Curiæ reperti fuerunt cum canibus declinatis,& exonerati & iſtis Birruarijs examinatis pro informatione Curiæ plenè credendum eſt l. finale quis C. de teſtib. cum vulgar. præſertim ad carceratati defenſionem ex traditis per Hippol. Rimin. conſ.133.num.9.lib.2.Paul.Granut.Theorem.19. num.10.in fin.

13 Quod verò attinet ad delationem Terzaroli,& illius proiectionem in puteum,dicam primo de delatione, & poſtea de proiectione. De delatione deponunt Capitaneus Florentinus, Hippolitus, Petrus Paulus,& Petrus, quibus nihil omnino credendum eſt,quia ſunt principales in rixa vt ſupra dixi & hoc ſufficeret, & quia etiam ſunt inter ſe varij,& contrarij cum Capitaneus Florentinus in ſecundo examine dicat, *che Agoſtino hauea doi Piſtole alla Cinta, & vna in mano, Hippolitus che vedde ad Agoſtino vn terzarolo in mano, Petrus Paulus, Petrus, che agoſtino hauea il terzarolo alla cinta, ob*

quam

Digitized by Google

quam varietatem teſtes non ſolum non probant,
ſed etiam valde de falſo ſuſpecti ſunt immo,& pu-
niuntur ſecundum communem, de qua teſtantur,
Aretin.conſ.71.num.3.Simanc.in tract. de hæret.
* tit.64 num.62.& quicquid ſit,quoad punitionem
quod nihil omnino probent nulla apud Doctores
eſt dubitatio etiam in criminibus exceptis Bertaz.
conſ.41.nu.12.lib.1.Maſcar. de probat.lib.3.con-
cluſ.1361.nu.4.

14 Deponunt prædicti omnes etiam inuerisimilia
ſi enim Auguſtinus fugiens habuiſſet Archibuſiũ
onetatum,veriſimile eſt quod illud exoneraſſet in
eos, qui ipſum denudatis enſibus inſequebantur,
prout dicitur feciſſe equitem, inueriſimilia autem
deponentes nõ ſolum non probant,ſed de falſo pa-
riter ſuſpecti ſunt, Franc. Curt. in tract. de teſtib.
concluſ.16.num 39.verſ.illud enim,& concluſ.23.
numero 69.Boſſ. in titul. de oppoſit. contra teſtes
numero 94. etiam quod plures ſint Maſcard. de
probation. libro 3. concluſ. 1364. numero 1. &
ſequen. & numero 13. Gabriell,quem allegat in
conſ.159.num.14.

15 Non omitto; quod licèt tunc Luna luceret te-
ſtes tamen deponentes ſe vidiſſe ad lumen Lunæ
non ſunt integræ fidei Felyn.in cap.ſicut numer.5.
verſ.& eadem ratione iuncto verſiculo,potuit etiã
videre extra de re iudic. Boſſ.in tit.de indit. num.
173.ver.& eodem modo vbi propterea dicit quod
quicquid ſit in ciuilibus in criminalibus tamen,
talis probatio non concludit, nec quoad condem-
nandum,nec ad torquendum; quod & idem affir-
mauit Maſcard. de probat. lib. 2. concluſ. 1109.
numero 5. Menoc. de arbitr. quæſt. centur.6.caſ.
525. num. 15. & num. 19. quæ omnia aduerſus
prædictos ſint dicta ex abundanti, cum vt ſupra
præmonui ſufficiat dicere, quod ſunt principales
rixantes.

16 De proiectione archibuſij in puteũ deponũt Ca-
pitaneus Florent. & Birruarij Capitaneus omiſſo
quod eſt principalis inimicus,& quod deponit de
iudicio ſuo conuincitur de mendacio,ni fallor, ex
ſua propria depoſitione:dicit enim,*che dopoi,che gli
fu tirata l'Archibuſata da Agoſtino,vedde, che quãdo
fu da quel pozzo batto giu non ſo che, che ſece rumore
aſſai nell'acqua,che nõ potei vedere,che ſi fuſſe,ma giu
dico fuſſe,vna piſtola,immemor,quod in eodem exami
ne antea dixerat, che dopoi la ſeconda Archibugiata
Pietro,& Hippolito ſequitorno Agoſtino,& eſſo,& Pie
tro Pauolo ſeguitorno il Caualiere,& fatti quatro ò cin
que paſſi accorgẽdoſi che la ferita era pericoloſa non
ando piu innãzi, & cõ Pietro Paolo ſe ne tornorno per
la medeſima ſtrada*, & ſic libere fatetur,quod ipſe
non erat prope Puteum,quando Auguſtinus proie-
cit,vt prætenditur,Archibuſium in puteum & quã
do fuit captus,vt dicunt Birruarij, & propterea
Petrus Paulus frater equitis, qui erat in illius ſo-
cietate nihil dixit de proiectione Archibuſij,
Mendax autem in vno, mendax in omnibus,
Bald.in l.finale numero 18. C.de edict. diu. Adr.
* tollend.Innoc.& alij communiter in cap. fraterni-
tas extra de hæret.

17 Birruarij autem vltra quod vti viles perſonæ
non admittuntur ad teſtificandum contrà reum
vulgatis iuribus,& quod non deponunt,quod Au-
guſtinus proiecit Archibuſium in puteum, *ma non
ſo che potrei conoſcere,& ſentij il rumore nell'acqua*,
conuincuntur inſuper de mendacio ex depoſitio-
nibus Hippoliti Petri Pauli, & Petri qui Auguſti-
num inſequentes fuerunt præſentes quando fuit à
Birruarijs firmatus,& captus, & tamẽ nihil dicunt
de proiectione alicuius rei in puteo, nec tale quid
viderunt,aut audiuerunt, prout nec etiam de hac
proiectione aliquid etiam dicit Petrus Paulus Bir-
ruarius, qui & ipſe tunc cum alijs duobus ſocijs
firmarunt Auguſtinum, & tamen cum agatur de
re ad quã multum benè attenti erant,veriſimileq; 2
facilè erat,quod vidiſſent ſi Auguſtinus aliquid in
puteum proieciſſet,ſequitur, quod optimè probãt
negatiuã, etiã quod non dicant quod non potuiſ-
ſet proijcere,quin ipſi vidiſſent. Nòn enim iſto ca
ſu intrat concluſio quod poteſt eſſe vnum vidiſſe,
quod alter non vidit Aretin.in cap. 3.loco num 9.
& ibi etiam Felyn.numero quinto extra de proba-
tion.Dec.in l.prima in fine numero octauo C.de
bon.poſſeſſ.ſec.tab.Pariſ.conſil.162.numero 14.&
ſeq.libro 4 Ruyn. conſ.145. num.2. verſ. quinimò
ſufficeret lib.5.

18 Prædictis autem teſtibus magis credendum eſt
quam Birruarijs, tum quia deponunt ad defenſio-
nem rei, & ad excluſionem delicti tum etiam quia
Petrus Paulus eſt frater equitis, & Hippolitus ſo-
cius Salicet. in l quoniam liberi num.6. in fine
verſ.ſi autem ſocius C.de teſtib.Campeg.reg.88.
in 4 fallen. Menoch.de arbitr.quæſt.lib.2.caſ.474
num.2.

19 Supereſt ſolum reſpondere depoſitioni Mariæ
dicentis *hauer trouato la mattina ſequẽte alla riſſa,
nel pozzo nel peſcare cõ la ſtatera legata ad vna cor-
da vn Calcedro,che gliera caſcato vna piſtola sẽza pie
de,& rotta,& portatala à caſa,& datala al Barigello*
& alias prout latius in ſua depoſitione,ex qua qui-
dem depoſitione Fiſcus credo prætendat hanc pi-
ſtolam fuiſſe illam,quam Auguſtinus proiecit in
puteum,& ſic quod hæc mulieris depoſitio admi-
niculetur depoſitioni Birruariorum,vel Birruario-
rum depoſitiones adminiculentur hanc mulieris
depoſitionem. Hæc inquam depoſitio,vltra quod
eſt mulier vnica, & de familia Capitanei patitur
ad huc plures defectus, quo caſu vbi alias mulier
ad teſtificandum admittitur, non tamen admitti-
tur,vel ſaltim nihil probat Bart.in l.qui teſtamen-
to §.eum qui numer.5.& ibi Imol.in §.mulier in
ſummario Iacobin.de ſancto Georg.in princ.ff.de
teſtam.Gomez.de delictis cap.12.rubr.de probat.
delict.num.13.verſ.quod intellige Vulpel.conſ.95
numero quinto vbi quod iſto caſu mulier nec
etiam admittitur in ſubſidium & expreſſe caue-
tur in Conſtitutione Menoch. libro quarto ca-
pitulo

pitulo decimo ſeptimo in illis verbis ſi aliud non obſtat.

20 Primo enim mulier hæc deponit inuerſimilia, dum ex ſe ipſa non præcedente iudicis interrogatione quod aperte indicat ad examen veniſſe inſtructa, quod nullus in via publica in qua erat puteus eam expiſcantem vidit, ac etiam nemo pariter vidit deferẽtem piſtolam domum ſuam, quod quam veriſimile ſit in via publica in tanto tempore, in quo dicit ſe expiſcaſſe Calcedrũ, & piſtolam neminem appariuiſſe optime iudex arbitrabitur.

21 Secundo deponit aliud inuerifimile, quod ſcilicèt extraxit ex puteo piſtolam ſine pede; & fractã hæc enim qualitas fuit ab ipſa deducta, & valde ſuſpicor, vt magis coloraret ex illo puteo piſtolam extraxiſſe, quaſi quod in proiectione, piſtolæ facta fuerit, quod pariter mihi non admodum veriſimile videtur.

22 Tertio, & multo minus veriſimile creditur quod ipſe pes fuerit infimul cum calcedro à muliere extractus, & intus illud repertum, hæc enim omnia ſic accurate per ipſam explicata ſatis meo iudicio illius depoſitionem inuerifimilem reddunt, ideò nihil probat ex præallegatis.

23 Quarto eadem depoſitio non ſolum inuerifimilis, ſed impoſſibilis apparet ex eo quod cum rampinis ſtateræ exiſtimo propter eorum anguſtiam non poſſe extrahi piſtolam ex puteo, cum piſtola præſertim ſine ponticulo nihil habeat vbi rampini ſtateræ ſic anguſti, & parui poſſint ad herere, & illam extrahere, quare repellitur hæc mulier, non ſolum propter inuerifimilitudinem, ſed etiam propter impoſſibilitatem ſuæ depoſitionis Marſ. conſ. 20. num. 60. Alex. conſ. 162. num. 8. lib. 6. cum alijs per Maſcard. deprobat. lib. 2. concluſione 745. num. 17.

24 Quinto & in omnem euentum, dictum dictæ mulieris non concludit, quia poteſt eſſe. quod in illo puteo inuenerit piſtolam, & quod dicta piſtola fuerit ibidem proiecta, non ab Auguſtino, ſed ab alio, & quod magis veriſimile eſt ab Hippolito, vel Petro qui Auguſtinum inſequebantur, & qui Curiam videntes, ne ab illa cum armis inuenirentur, eorum aliquis piſtolam in puteum proiecerit. Data igitur poſſibilitate in contrarium, teſtis non concludit, nec probat l. abſentem ff. de pœnis cum vulgar.

25 Et hinc ſequitur, vt fiſci prætentioni reſpondeam, vt dictum mulieris non poſſit ſuppleri per depoſitionem Birruariorum, nec Birruariorum depoſitiones per depoſitiones mulieris, cum omnes patiantur plures defectus, nec vnus teſtis dictum ſuppletur per alium niſi teſtis ſuppletiuus ſit omni exceptione maior tam in dicto quam in perſona Corn. conſilio 171. num. vigeſimo Aym. conſilio nonageſimo nono numero decimo Gabr. libro ſeptimo concluſ. quinto numero ſeptimo, & octauo titulo de teſtib. Franc. Becc. conſilio octuageſimo quinto numero vigeſimo. Ex quibus nihil ſupereſſe video quod Auguſtini carcerati abſolutionem impedire valeat.

Cauſa vt audio per compoſitionem finita.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

ARGVMENTVM.

Sententia non viſis actis, & ſine probationibus an ſit nulla, ſeu potius iniuſta, & an, & quando ob non tranſportationem actorum ſententia dicatu nulla.

SVMMARIVM.

Probationes ſunt de ſubſtantia iudicij, numero primo, & omnibus ſeqq.

Sententia lata non viſis probationibus dicitur nulla, nu. 1. ſeqq. & num. 11. declara quando vna pars produxit ſuas probationes, & altera fuit negligens in tranſportando, quia tunc iudex poteſt, ſuper productis pronunciare d. nu. 11. & ſeqq. vbi de materia.

Sententia lata abſque actorum tranſportatione eſt nulla, num. 1. ſeqq.

Sententia lata ſine tranſportatione actorum dicitur nulla defectu iuriſdictionis, num. 2. & ſeqq. omnibus in diſcurſu.

Sententia vbi eſt nulla non poteſt iudex appellationis, & nullitatis in eodem cauſa pronunciare ſuper meritis omiſſa nullitate, parte inſtante, nu. 3.

Appellatio datur à pronunciatione ſuper deſertione cauſæ, num. 4.

Actorum tranſportatio eſt neceſſaria, & reddit ſententiam nullam, ſi acta non ſunt tranſportata, etiam quod procedatur ſummarie, nu. 6.

Negatiua probatur per inſpectionem actorum, nu. 6.

Clauſula, ſtatum, & merita cauſæ, &c. An tribuat iuriſdictionem; num. 7.

Clauſula, quorum tenores, &c. An tribuat iuriſdictionem, num. 7.

Tranſportatio actorum eſt neceſſaria, & actis non tranſportatis ſententia eſt nulla, etiam quod in commiſſione adſit clauſula, conſtito de præmiſſis, quantum ſufficere videbitur, num. 8.

Actorum non tranſportatio; non reddit ſententiam nullã quando vna pars tranſportauit ſua acta, & altera pars fuit negligens in tranſportando, num. 11. declara, vt num. 12. & 13.

Actorum tranſportatio eſt neceſſaria, & actis non tranſportatis ſententia eſt nulla etiam, quod acta tranſportanda eſſet irreleuantia, nu. 14.

Actorum non tranſportatio reddit ſententiam nullã etiam quod datum fuerit iudici ſummarium teſtium, nu. 15.

Actorum non tranſportatio reddit ſententiam nullam etiam quod in commiſſione cauſæ appellationis adſit clauſula quam & quas, &c. num. 17.

CON-

Digitized by Google

CONSILIVM CLXVII.

1 DOCTORIBVS ex aduerſo allegatis volentibus, quod probationes non ſint de ſubſtantia, ſed de ordine iuditij, & quod propterea ſententia lata non viſis probationibus non dicatur nulla, ſed iniuſta, ſufficiat reſponderee, quod in conrratium eſt magis communis opinio, vt videre eſt apud Gabriel. tit. de ſent. concluſ. 9. num. 5. & num. 9. & nu. 10. verſ. contrarium, & num. 13. & 14. vbi præſertim in criminalibus, vel quando fuit appellatum, vt in caſu noſtro Cagnol. in l. 2. num. 68. C. de eden. vbi expreſſe reprobat Dec. ex aduerſo allegatum eo loci contrarium tenentem. Et in terminis, quod ſententia ſit nulla ob non tranſportationem teſtium, ſiuè aliarum probationum vltra deciſionem Blancbetti alias allegatam dantur aliæ duæ deciſiones.

2 Nec obſtat, quod in ſtatu Eccleſiaſtico vigore conſtitutionum Pij Quarti, & Clementis ſeptimi non poſſit dari de nullitate, niſi ex defectu iuriſdictionis, citationis, & mandati, & quod deciſio coram Illuſtriſ. Blancbetto per me allegata loquatur in cauſa Maioriceñ, & ſic extra ſtatum Eccleſiaſticum, in quo cõſtitutiones prædictæ non habent locum. Nam defectus non tranſportationis actorum influit in defectum iuriſdictionis, quia actis non tranſportatis, Appellationis iudex non habet iuriſdictionem. Et ideo non obſtantibus dictis Bullis etiam in cauſis ſubditorum Eccleſiæ nullitatem ſententiæ ob non tranſportationem actorum attendendas, ſæpius Rota iudicauit, vt videre eſt in vna Bononieñ de Herculanis 5. Iunij 1599. coram Ill. Platta, & in vna Faentina fideicommiſſi Lunç 5. Iunij 1595. coram bo. me. Litra, & in vna Farfeñ bonorum corã Reuerendiſ. nunc Decano ſub die Mercurij 28. Iunij 1606. quarum copia datur hoc in curia eſt notiſſimum, & præſertim aduerſario, qui non ſunt multi dies, quod ad occultandum ſimilẽ nullitatem addidit in extractu quaſdam teſtiũ depoſitiones falſificando, extractum ob quod confeſſus, & conuictus, fuit ab exercitio procuræ ſuſpenſus. Quod vtique non feciſſet ſi talis nullitas non nocuiſſet.

3 Et ſi ſententia eſt nulla ſequitur quod Fiſco ſic inſtante debeat prius ſuper nullitate pronunciari ex deciſionibus alias datis, & voluit Vant. ex aduerſo allegatus in titulo, quot, & quibus modis de nullitate, &c. nu. 14. ver. intellige inſuper, & Gabriel pariter ex aduerſo allegatus in conſ. 28. nu. 1 lib. 2. vbi quod ita Rota obſeruat, & vſu ſeruatur. Nec verum eſt, quod Fiſcus paſſus fuit procedi ſuper meritis ſine oppoſitione, & proteſtatione nullitatis, quia immo citatus expreſſe de huiuſmodi nullitate proteſtatus fuit, & ſuper ea pronuntiari petijt.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

Sequuntur plures deciſiones Rotæ in materia nullitatis ſententiæ ob non tranſportationem Actorum.

ILLVSTRISSIMI CARDINALIS BLANCHETTI.

TVDERTIN. SPOLII.

17. Martij 1586.

DECISIO.

4 FVit dubitatum 17. Martij 1586. in cauſa Tudertina Spolij, ſeu bonorum an ſententia Auditoris Cameræ ſit notoriæ iniuſta itaut non ſit exequenda, & dixerunt Domini hinc inde adeſſe attentata à ſententia N. Fulginateñ cum præceſſiſſet etiam prius ſententia diffinitiua vt ipſe pronunciaſſet deſertam appellationem, dabatur appellatio Rebuff. in l. quod iuſſit numer. 51. de re iudic. Aym. conſ. 151. num. 30. ideo poſſeſſio per ipſum conſignata non poteſt ſubſtineri ſententia pariter Auditoris Cameræ patitur defectum nullitatis ſi non conſtat de tranſportatione Actorum, & ideò omnia inde ſequuta ſunt nulla.

ILLVSTRISSIMI CARDINALIS PLATTI.

BONONIEN. DE HERCVLANIS.

Lunæ 5. Iũnij 1589.

DECISIO.

5 FVit reſolutum ſententiam Auditoris Cameræ eſſe nullam ob non tranſportationem Actorũ iuxta decretum Concilij Tredentini ſeſſ. 24. cap. 20. Quod locum habet etiam in prophanis, patet ex deciſione facta coram R. P. D. Blancbetto in vna Tudertina bonorum 17. Martij 1586.

6 Non obſtat quod Auditor Cameræ fuiſſet commiſſum, vt ſententiam Rotæ Bononieñ reuocaret conſtito ſibi ſummariè, & quantum ſufficere videretur, quod fuiſſet pronunciatum per Prætorem Bononieñ à cuius ſententia dicebatur per Bernardinum Herculanum fuiſſe appellatum, quia debuerunt ſaltim ad Tribunal A. C. tranſportari omnia acta & proceſſus exiſtentes coram Auditoræ Rotæ Bononieñ, & ſic etiam proceſſus Bagnacaualli, Lughi, Cotognolæ. & alij, qui ad Auditorem Rotę Bononienſis tranſportati fuiſſent de ipſis actis fuerant effecti, & hoc maximè quando agebatur corã

A. C.

A.C.de probando quod commiſſio facta Ioachino Auditori Rotæ Bononienſi eſſet nulla, & nullam tribuerit iuriſdictionem, ex quo fuerat in ea falſum expreſſum, quod pronunciatum fuerat à Prætore Bononieñ, & ab eius ſententia appellatum, quæ ſanè negatiua erat probanda ex inpectione actorum coram ipſo Ioachino tranſportatorum iuxt.trad.per Dec.conſ.303.colum.2.& conſ.483. Alex.conſ.95.in princ.lib.4. Bald.in l. ſi contra C. de appell. neque enim ad hanc negatiuam probādam ſufficit quod in ſententia Ioachini nulla de ſententia prætoris Bononieñ mentio habeatur, & ad ſolas ſententias iudicum ferratieñ relatio fiat per ea quæ tradit Felyn.in cap.quoniam contra, num.34.de probat.Alex. conſ.42.col.2.lib.5.oportebat igitur ad docendum non fuiſſe pronunciatū à Prætore Bononieñ, nec ab eo appellatum ad Ioachinum afferre ac tranſportare omnes proceſſus ad tribunal Ioachini tranſportatos, vt exorum inſpectione apparere poſſet de hac negatiua.

7 Addebant etiam Domini, quod cum commiſſio directa Ioachino haberet clauſulam ſtatum & merita cauſæ, &c. & clauſula quorum tenores, &c. tribuebat iuriſdictionem vt per Caſſador.deciſione prima & ſecunda de reſcript. Achill. de commiſ. deciſione quinta & propterea non videbatur ſatis eſſe A.C.pro reuocatione dictæ ſententiæ, quod ſi conſtaret non fuiſſe à Prætore Bononiñ appellatum ex viſione geſtorum coram Ioachino, ſed debebat etiam videre alios proceſſus coram alijs iudicibus factis, vt cognoſcere poſſet bonæ an malæ fuiſſent ſententiæ aliorum iudicum à Ioachino reuocatæ.

8 Non obſtat, quod commiſſio A. C. dicat conſtito de præmiſſis quantum ſufficere videbitur, quia in eadem etiam dicitur, quod ſententiam Ioachini, prout iuris fuerit reuocet & ſic debuit iuris diſpoſitio concil.Trident.ſuper tranſportationem proceſſum ſeruari.

9 Præterea in eadem commiſſione A. C. non ſolum narratur quod à Prætore Bononieñ non fuerit pronunciatum, ſed & plura narrantur coram alijs iudicibus agitata, ex quibus fuit Signaturę inſinuatum cauſam hanc ad iudices laicos ſereniſſimi Ducis Ferrariæ remittendam eſſe, clauſula igitur illa conſtito de præmiſſis ad omnia narrata videlicet referenda, de quibus ſane conſtare non poterat, niſi iuris proceſſibus coram illis iudicibus agitatis, & per conſequens ſententia Auditoris Cameræ reuocans ſententiam Ioachini, & ad illos iudices exequutionem remittens non viſis proceſſibus coram ijſdem iudicibus factis mexime cum iam fuiſſent, vt dictum eſt coram Ioachino tranſportati remanet nulla, &c.

ILSTRISSIMI CARDINALIS

P L A T T I.

CORTONEN BONORVM DE SORBELLO.

Mercurij 28. Iunij 1589.

D E C I S I O.

10 REſoluerunt Domini ſententiam latam ad fauorem Epiſcopi Cortoneñ per Epiſcopum Montis Politiani fuiſſe nullam ex pluribus, & primo ob non tranſportationem omnium actorum, quæ fuit neceſſaria, cum enim Epiſcopus Montis Politiani ſententiam Epiſcopi Ciuitatis caſtelli latam in exequutione literarum ſi in euidentem, non potuit hoc facere, niſi viſis actis coram Epiſcopo Ciuitatis Caſtelli iuxta diſpoſitionem Concilij Tridentini ſeſſ.24.cap.20.& fuit pluries in Rota reſolutum, apparet autem ex proceſſu tranſportato plura in eo omiſſa, quæ fuerunt opponenda, ceſſat reſponſio data per informantes pro Epiſcopo, dum dicebant teſtium examinatorum tranſportationem non fuiſſe neceſſariam, quia ex ſolis articulis apparebat de iniuſtitia ſententiæ Epiſcopi Ciuitatis Caſtelli. Nam in dicto proceſſu non ſolum deſiderantur dicta teſtium, ſed & inuentarium, & alia deducta per informātes pro Marchionibus vltra quod, & teſtium dicta fuerunt neceſſaria, quia teſtis qui iurauit dicere veritatem ſuper articulis, & tota cauſa, poteſt etiam vltra articulata deponere.

G I P T I I.

MAIORICEN. OFFICI POENITENTIARIAE & Canonicatus.

Lunæ 4. & 18. Februarij 1591.

D E C I S I O.

11 ADuerſus ſententiam Rotalem duæ potiſſimū affectabantur nullitates quarum altera in eo verſatur quod ante prolationem dictæ ſententiæ nō fuerant tranſportata nonulla acta corā iudice ſubdelegat facta ꝓ liquidatione fructuū, altera verò ꝙ proceſſus primę inſtantię A.C.nō erat integer ꝙ attinet ad primā nullitatē Dñi concluſerunt ꝓ validitate ſentētiæ: Nā licèt regulariter ſententia nō viſis actis, probatorijs ſit nulla, tanquam ſine cognitione cauſæ lata l.properādum §.ſi quidem vbi Bar.C.de iud.idē Bar.in l.2.C.de edi n.& ibi Ale. nu.8.& ſeq.Cagnol.n.68.ver.ſed oppoſitū Doct.in l.ꝙ iuſſit de re iu.Fe.q̃ articulum diſcutit, & de magna cōi atteſtatur in c. Eccleſia S. Mariæ nu. 17. de cōſtitut.Nihilominꝰ hoc nō ꝓcedit, quādo vna pars produxit ſua ꝓbationes, & altera fuit admodū

negligens in tranſportando; quo caſu Iudex ſuper productis pronunciare poteſt Alex. vbi ſupra num. 6. Roman. num. 12. verſ. limita, in fine Cagnol. num. 70. Felyn. in d. cap. Eccleſia ſanctæ Mariæ in prima limit. num. 18. Negligentia verò ex parte Ioannis Segui, qui diſtulit per tot menſes ſuas probationes coram Iudice ſubdelegante exhibere, ſatis clarè patet ex deductis pro Malal.

12 Nec refragatur, quod ſaltem requirebatur monitio Iudicis ante dictam ſententiam, vt animaduertit, Cagnol. poſt alios, quos citat dicto num. 70. & ſeq. quoniam termini ſubſtantiales reiterati pro huiuſmodi monitione, ac iuſſu Iudicis ſufficere videntur, quandoquidem reſpiciunt defenſionem rei, & cauſæ cognitionem, vt per Modern. de nullit. ex defect. proceſſ. num. 59.

13 Non obſtat decretum Conc. Trident. ſeſſ. 24. cap. 20. §. præterea de reform. Quia loquitur in cauſa appellationis, & ſic quando à Iudice à quo, ad Iudicem ad quem omnia acta tranſportanda erant; non autem quando vna ex partibus eidemmet Iudici non exhibet aliqua acta de mandato ipſius coram ſubdelegato facta; ideo caſus iſte tamquam omiſſus remanet in iuris communis diſpoſitione, l. commodiſſimè de liber. & poſthum. concordant. Circà verò aliam nullitatem Domini dixerunt eſſe locum diſpoſitioni prædicti Concilij Tridentini à qua recedere non licet, & pluries fuit per Dominos reſolutum, vt patet ex deciſionibus per informantes citatis, & conſequenter ex iſto ſecundo capite reſoluerunt domini ſententiam vti nullam eſſe reuocundam, &c.

ILLVSTRISSIMI CARDINALIS BLANCHETTI.

MAIORICEN. OFFICII POENITENTIARIAE, & Canonicatus

Veneris 21. Iunij. 1591.

DECISIO.

14 Domini dixerunt non eſſe recedendum à reſolutione facta coram R. P. D. Giptio, videlicet ſententiam latam fuiſſe nullam ob non integram traſportationem actorum corã Iudice à quo, prout fuit reſolutum in Rota in pluribus cauſis. Nec obſtat irreleuantia, quia vbi eſt aliquid inductum à lege, qualitas rei, vel perſonæ non attenditur, l. Non ſolum in fine, ff. de rit. nupti.

15 Nec etiam obſtat ſummarium teſtium fuiſſe datum, quia de hoc non conſtat, & ſummarium, ac integra dicta longè diſtant inter ſe. Nec refragatur, quod Concilium loquatur de geſtis coram Epiſcopis, quia Rota intellexit ſemper, vt procedat coram quocunque Iudice, &c.

LITTAE FAVENTIN. FIDEICOMMISSI

Lunæ 5. Iunij 1589.

DECISIO.

16 FVit dictum acta non eſſe integrè tranſportata, cum in proceſſu legatur multa fuiſſe omiſſa de voluntate compulſare facientis, & propterea nõ poſſe in cauſa vlterius procedi ſtante diſpoſitione Concilij Tridentini, ſeſſ. 24. cap. 20. & fuit alias dictum in vna Calaguritana Anniuerſariorum, & in vna Tudertiñ. bonorum coram Reuerendo Patre D. Pamphilio.

17 Nec obſtat, quod in commiſſione cauſæ appellationis adſit clauſula, quam, & quas, &c. per quam poteſt procedi, prout in prima, quia non per hoc is, qui vult, vt ſic in cauſa procedatur excuſatur à tranſportatione actorum, prout aliàs fuit dictum in cauſa Valentina de Campanara 23. Ianuarij 1586. coram Reuerendo Patre D. Blanchetto in cauſa Fauentiñ. de Gtarellis 15. Maij 1589. coram Reuerendiſſimo Peruſino, & in cauſa Liceñ. Abbatiæ 19. Nouembris 1593. coram R. P. D. Pamphilio, &c.

ARGVMENTVM.

In hac reſponſo Eccleſiaſticæ immunitatis materiam reſpiciente, quinque præcipuè diſcutiuntur; Primo, an ad effectum tradendi iudicibus ſecularibus reos confugientes ad Eccleſiam pro delictis qualificatis, de quibus in Bulla Gregorij XIIII. neceſſarium ſit, quod qualitates ipſorum criminum plenè, & concludentèr probentur; Secundo, an probatio huiuſmodi poſſit deſumi ex proceſſu Curiæ ſecularis; tertio, an in præmiſſa cognitione ſit neceſſaria citatio, & cuius, videlicèt, Eccleſiæ, ſeu Fiſci pro ea, an rei, vel vtriuſque; quarto num etiam dandus ſit libellus, conteſtanda lis, dandæ dilationes, & publicandus proceſſus; Quinto, & vltimo, an occidens inimicum ſuum ex inſidijs, dicatur proditoriè occidere, & quod ſi aliquem ſub pace, ſeu fide data quis occiderit.

SVM-

SVMMARIVM.

Immunitati Eccleſiaſtica contra confugientes ad Eccleſiam, vt locus non ſit propter qualificata delicta, de quibus in Bulla Gregorij XIIII. An neceſſarium ſit quod qualitates ipſorum criminum, plene, & concludēter probentur, an verò ſufficiat leuior probatio, nu. 1. & plurib. ſeqq. vſq; ad nu. 21.

Confugiens ad Eccleſiam impunè extrahi poteſt, ſi conſtat eum commiſiſſe delicta qualificata, & excepta, de quibus in Bulla Gregorij XIIII. Sed vtrum hæc criminum qualitas ad effectum prædictum ſit plene, & concludenter probanda, an verò ſufficiat leuior probatio, num. 1. & ſeqq. vſq; ad num. 21.

Qualitas tribuens iuriſdictionē in iudicio præparatorio ſufficit quod ſummariè probetur ſecus autem in qualitate tribuente iuriſdictionem in iudicio plenario, quia tunc requiritur plena probatio nu. 1. Declara, vt num. 12. & 13.

Remiſſio rei ad ſuum iudicem facienda, vt ab eo puniri poſſit, ſufficit, vt remittens iudex aliqualiter cognoſcat de delicto, nu. 2. declara, vt nu. 14. & 15.

Verba, iuditio ſuo, de ſui natura important arbitrium boni viri, num. 3. vbi declaratur, niſi adiungantur cum verbo videbitur. Tunc enim important liberum arbitrium, ſubdeclara, vt nu. 16. 17.

Videtur verbum, importat arbitrium boni viri, num. 3.

Verba germinata etiam quæ de ſe ſingulariter importarent arbitrium boni viri important tamen arbitrium liberum propter vim germinationis, num. 3. declara vt num. 16. & 17.

Verba importantia arbitrium boni viri important liberum arbitrium, quando diriguntur ad iudices ordinarios, num. 4.

Verba ſequentia; generalia, vel obſcura declarantur, & determinantur à præcedentibus, nu. 5.

Iudex habens liberum arbitrium, poteſt ſe informare pro ut ſibi placuerit, & conſcientia ſua dictauerit etiam nulla adhibita formali cauſæ cognitione, num. 5.

Aſſaſſinij qualitas, vt is habeatur, tamquam excommunicatus, depoſitus, & diffidatus, ſufficit quod conſtet & probetur per argumenta probabilia, num. 6. & 18.

Qualitas tribuens iuriſdictionem probanda ſemper eſt, antequam iudex ſua iuriſdictione vtatur plene, & concludenter, num. 8.

Probatio vbi requiritur à iure, vel à ſtatuto intelligenda eſt de plena, & concludenti non autem de leuiori, num. 8. in fin.

Verbum niſi conditionem importat, num. 9.

Conditionis verificatio probanda eſt plenè, & concludenter non autem præſumptiuè, num. 9.

Vere dicitur apparere illud, quod indubitanter apparet non quod ex præſumptionibus, & coniecturis reſultat, num. 10.

Iudex Eccleſiaſticus, an teneatur ſtare proceſſui facto à iudice laico, ad effectum, vt reus gaudeat, vel non gaudeat immunitate Eccleſiaſtica, num. 21. & ſeqq. vſq; ad num. 39.

Reus de crimen conuictus in iudicio ſeculari, poteſt à iudice Eccleſiaſtico communione priuari, num. 21. declara, vt num. 31. 32. & 33.

Iudex ſecularis, apud quem clericus, de aliquo maleficio eſt delatus, debet conficere proceſſum illumq; vna cum clerico ad iudicem Eccleſiaſticum tranſmittere, nu. 22. declara vt num. 34.

Clericus coram iudice laico, ciuiliter de crimine reconuentus, & damnatus, poteſt abſque nouo proceſſu a ſuo iudice ſuſpendi, numero 35. declara, vt numero 35. & 36.

Probationes factæ coram vno iudice fidem faciunt etiam apud alium iudicem, num. 34. Declara, vt num. 26. in fine, & num. 37.

Acta facta in foro ſeculari, probant etiā in foro Eccleſiaſtico. nu. 25. declara, vt num. 38.

Acta inſtructoria vnius iudicis, non probant in alio, niſi inter eaſdē perſonas aut alias, quibus ſentētia ſi fuiſſet prolata nocere potuiſſet num. 26.

Acta vnius iudicij etiam inter eaſdem perſonas non probant in alio, quando cauſa nō eſt eadem, vel ſi eadem ad alium effectum agitur, num. 27.

Acta coram iudice Eccleſiaſtico non probant coram ſeculari cognoſcente de eo in quo Eccleſiaſticus, non fuiſſet competens, & e contra, num. 28.

Teſtes ſuper crimine coram vno iudice examinati apud alium iudicem fidem non faciunt, num. 29.

Probationes receptæ parte non citata fidem non faciunt. num. 30.

Acta non publicata in vno iudicio facta non probant in alio etiam inter eaſdem perſonas, numero trigeſimo.

Iudex ſecularis de delicto clerici cognoſcere volens excommunicationis pœnam incurrit, numero trigeſimoquarto.

Imperator non poteſt condere legem contra Eccleſiam, num. 34.

Clericus coram laico iudice reconueniri non poteſt de Crimine Ciuiliter num. 35.

Iudex Eccleſiaſticus, quando informationes aſſumit ſuper qualitate delicti ad effectum remittendi delinquētem nec ne ad iudicem ſecularem eo quia ad Eccleſiā confugit, an debeat citare fiſcum ſeù partem, & quem num. 39. & ſeqq. vſque ad num. 63.

Clauſula conſtito, &c. requirit citationem, num. 39.

Iudex, arbitrium, in procedēdo habens liberum adhuc debet partes citare, num. 40.

Citanda ſemper eſt, pars, de cuius intereſſe agitur, num. 41. & 50.

Eccleſia citanda eſt ſemper quod agitur de illius intereſſe, num. 41.

Delinquens confugiens ad Eccleſiam, an citandus ſit, quando agitur de illius remiſſione ad iudicem ſecularem, numero quadrageſimo ſecundo, & ſeqq. vſq; ad num. 63.

Eccleſię immunitatis priuilegium non reis ad Eccleſiam confugientibus, ſed ipſe Eccleſiæ conceſſum, eſt nu. 42. declara vt nu. 48. 49. & 53.

Citanda non eſt pars de cuius intereſſe agitur, non

principaliter ſed in conſequentiam num.43.declara,vt num.53.61.& ſeq.

Citatio partis non requiritur in Crimine aſſaſſinij,nu.44. declara,vt nu.54.& 55.

Citatio neceſſaria non eſt vbi probatio fit ad inſtructionem ſolius iudicis, numero 45. declara, vt num. 56. & 57.

Priuilegium vni conceſſum ratione connexitatis,vel alia ratione, alteri etiam competit,nu.48.

Delinquens confugiens ad Eccleſiam,ſi ex ea inuitus extrahatur,agere poteſt,vt priſtinæ libertati reſtituatur num.39.

Delinquens confugiens ad Eccleſiam volens, poteſt ab ea extrahi, num.49.vbi ampliatur etiam reclamantibus Eccleſiæ miniſtris.

Delinquentis remiſſio vbi facienda eſt de vno ad alium iudicem citanda ſemper eſt pars, numero quinquegeſimo primo.

Notorium ad huc requirit ſententiam declaratoriam, num.52.

Tertius comparens in iudicio pro ſuo intereſſe, exequutionem impedit, & in cauſa citandus eſt, numero 61. & ſeqq.

Iudex Eccleſiaſticus, quando cognoſcit, an confugiens ad Eccleſiam gaudere debeat illius immunitate, quem ordinem in huiuſmodi cognitione, & proceſſu ſeruare debeat, an ſcilicet ſit dandus libellus, conteſtanda lis, dandæ dilationes, & proceſſus publicandus, numero ſexageſimo tertio & ſequent. uſque ad num.68.

Libellus non eſt neceſſarius, quando iudex ex officio procedit, & extraordinarie cognoſcit, numero ſexageſimo tertio.

Litis conteſtatio non eſt neceſſaria in extraordinaria iudicis cognitione,præſertim in iudice habente liberum arbitrium,num 63.

Publicatio proceſſus fieri ſemper debet, ne deſerſiones tollantur,nu.65.& 66.

Abſurda duo, quando concurrunt ſemper eligendum eſt minus abſurdum,nu.66.

Homicidium proditorium,an dicatur committere is,qui per inſidias inimicum occidit. num.68. & ſeqq. vſque ad num.74.

Communis loquendi vſus non attenditur in ſtatutis conditis à iurisperitis, num.73.

Homicidium proditorium, an dicatur commiſſum ab eo qui ſub pace vel fide data aliquem occidit, numer,74. & omnibus ſeq.

Proditio nihil aliud eſt quam deceptio contra fidem datam debitam in perniciem alicuius, numero ſeptuageſimo quinto.

Proditor dicitur, qui malitioſè alium circumuenit, & callide ſeducit, vt in periculum ſalutis trahat, numero 76.

CONSILIVM CLXVIII.

1 DVBITATIONES,quæ in materia immunitatis Eccleſiaſticæ nuper excitatæ fuerunt in cauſa illius militis Hiſpani, q in loco Caſalis maioris Cremonẽſis diœcesis patrato proditoriè(vt prætenditur(homicidio,confugit ad Eccleſiam,reducuntur ad quinque articulos,& primo an ad effectum tradendi iudicibus,ſecularibus,reos confugientes ad Eccleſiã pro delictis qualificatis, de quibus in Bulla Gregorij XIIII. neceſſarium ſit quod qualitates ipſorũ criminum plenè,& concludenter probentur.Secundo an probatio huiuſmodi poſſit deſumi ex proceſſu Curiæ ſecularis.Tertio an in præmiſſa cognitione ſit neceſſaria citatio,& cuius videlicet Eccleſiæ ſeù fiſci pro ea an rei, vel vtriuſq; Quarto num etiam dandus ſit libellus,conteſtanda lis,dandæ dilationes,& publicandus proceſſus.Quinto, & vltimo, an ex hactenùs deductis reus, de quo agitur ſit conſignandus.

Quoad primum videtur non requiri plenam probationem,ſed ſufficere ſummariã. Primo,quia vbi qualitas tribuens iuriſdictionem ab aliquo probãda eſt in iudicio præparatorio,& itẽ poſteà in iudicio principali, vel ante litem conteſtatam ad fundandam iuriſdictionem, & poſt litem conteſtatam ad obtinendum in meritis cauſæ,tunc ſufficit ſummaria probatio in iudicio præparatorio,vel ante litem conteſtatam, & plena requiritur in iudicio principali vel poſt litẽ conteſtatã ita Iaco. Butt.in l.præſcriptione col.3.ad fi.ver.&1.quæro C.ſi cõt. ius,vel.vtil.pub.& ibi Bar.n.7.& 8.Bal.n.32.& 33 & ſeq.Anc.in c.poſtulaſti,n.35.dè ſo.com.& in c. ea q̃ de reg.iur.in 6.n.14.Ab.in c.ſi clericus nu.16 ver.ſed qa,de fo.com.& ibidẽ Soc.n.6.& indiſtin ctè q ſummariè ꝓbãda ſit iſta qualitas à principio ſi negetur, dicunt Felyn.in d.c.ſi clericus n.2.ver. limita ſecundo de fo.com.Ale.in conſ.1.n.8.lib.5. Tira.in tract.de retract. lignag. §.8.gloſ.5.nu.19. Vãt.de Nullit.ti.9.ex defect.iuriſ.n.53.ver. & ſi à principio, qui fere omnes teſtãtur de cõi cũ igitur qualitates in d.Bulla expreſſorũ criminũ nedũ ſint probandæ coram iudice Eccleſiaſtico ad effectu.n traditionis confugientium, & fundandæ iuriſdictionis iudicis ſecularis in ipſos reos,non obſtante immunitate,verum etiam coram iudice ipſo ſeculari in ipſorũ rerum,condemnationẽ videtur corã iudice Eccleſiaſtico ſummaria probatio ſufficere.

2 Secũdo qa in remiſſione rei ad ſuũ iudicẽ faciẽda,vt ab eo puniri poſſit ſufficit aliqualis cognitio remittẽtis gloſ.in clem.paſtoralis in verb.de more ver.dicũt etiã de ſẽt.&rei iu.& ibi Zab.in §.deniq; n.16.Io.de Imol.n.96.Bonif.n.57.Henri.in c.1.de rap.n.11.Ab.in c.fi.n.18.de fo.com.& ibi Are.n.21 Soc.in d.c. poſtul.n.15.co ti.Old.cõſ.224.n.4. Bal. in

in l. 1. in prima oppoſ. C. vbi de crim. agi oport. Franc. Marc. deciſ. 400. n. 6. & Peguer. deciſ. 66. n. 18. etiam inter Principes, inter quos vigent conuentiones, vt delinquentes remittantur ad locum delicti, Cepol. conſ. 59. col. 11. in princip. & Boſſ. in tit. de for. compet. num. 50. in fine.

3 Tertio, quia in dicta Gregoriana conſtitutione cauetur, quod Prælati ſibi tradi, & conſignari faciant delinquentes, qui aliquod ex delictis inibi expreſſis iudicio ſuo commiſiſſe videbuntur. Hæc enim verba (iudicio ſuo) licet de ſui natura importent boni viri arbirrium, l. Thais, §. Lucius, ff. de fideicomm. libert. ſecundum intellectum, *Bart.* in extrauag. ad reprimendum in verb. videbitur, num. 4. quem ſequitur Alex. in l. ſi ſic legatum, num. 2. ff. de legat. *1.* & in conſ. 33. num. 2. lib. 1. gloſ. in cap. tria in verb. iudicauerit 36. quæſt. 2. *F*œlyn. in cap. 1. num. 51. paulò poſt princ. de conſtit. & Menoch. in tract. de arbitr. iud. quæſt. 8. num. 14. & ſeq. Attamen cum ea iungantur illi verbo, videbuntur, quod pariter idem boni viri arbitrium tribuit, l. fideicommiſſaria libertas la 2. §. quod ſi ff. de fideicommiſſ. libert. cum alijs cumulatis per Menoch. loco proximè citato, num. 2. ſicque verba denotantia arbitrium boni viri fuerint geminata, videntur importare liberum ordinarij arbitrium, vt aliquid amplius operentur, quam ſi abſq. ipſa geminatione fuiſſent prolata iuxta regulam, quam tradit, *F*œlyn. in cap. Nonnulli, num. 14. verſ. pro iſta fallentia de reſcript. & ità in puncto conſuluerunt, Corn. conſ. 38. nu. 6. vol. 4. Crauet. conſ. 201. num. 42. vol. 1. & Becc. ad conſ. Iaſ. 4. num. 13. lib. 3.

4 Et hoc maxime comprobantur ex eo, quod prædicta verba arbitrium boni viri importantia diriguntur ad ipſos ordinarios, qui illos habebant, ideo ne ſint ſuperflua debent liberum arbitrium tribuere, Imol. in l. filius famlias, num. 6. verſ. potes dicere, ff. de donat. Alex. & Iaſ. in l. ſi ſic legatum vterque ſub num. 10. ff. de legat. 1. Dec. in l. in perſonam, §. generaliter, num. *2.* verſ. ſecundo regula, & ibi etiam Cagn. num. 2. ff. de reg. iur. *F*œlyn. in cap. 1. num. 51. verſ. etſi dicatur de conſtit. Benintend. deciſ. 31. num. 3. verſ. contrarium tamen, & Menoch. de arbitr. iud. d. arbitr. iud. d. q. 8. num. 35.

5 Quibus non videtur obſtare clauſula (*cognitio*) quæ in Bulla ſubijcitur, quoniam videtur declarari, & reſtringi à ſuperiori clauſula (*iudicio ſuo commiſiſſe videbuntur*) magis ſpeciali, & clara; vt ſit ſenſus, quod ipſa cognitio pro libero Epiſcopi arbitrio fiat, ſequentia enim generalia, vel obſcura determinantur, & declarantur à præcedentibus l. ſi ſeruus plurium, § fin. & ibi Iaſ. num. 3. ff. de leg. 1. Cyn. & Bald. in l. legatorum, §. fin. circa fin. ff. de leg. 2. & Rot. deciſ. 125. numer. 38. parte 2. in nouiſſ. Cum igitur arbitrium liberum intelligatur tributum non videtur tam plena probatio neceſſaria, ſed ordinarios poſſe de ipſis delictis ſe informare, prout ſibi placuerit, & conſcientia ſua dictauerit, etiam nulla adhibita formali cauſæ cognitione, per ea, quæ diffusè tradit, Menoch. in allegat. tract. de arbitr. iud. quæſtione decima tertia, numer. 2. & ſeq. & in quæſt. 19. num. 10.

6 Quarto, quia etiam in terminis aſſaſſinij ſufficiunt argumenta probabilia, ad hoc, vt aſſaſſinus habeatur tamquam excommunicatus depoſitus, & diffidatus, cap. 1. in fin. Io. Andr. num. 7. in ver. conſtiterit, Dec. in conſ. 188. numero 4. Boſſ. in titulo de mand. ad homicid. numer. 20. circa princ. verſ. ſed veritas eſt Placha in epit. delict. lib. 1. cap. 9. num. 15. & 16. Clar. in §. Aſſaſſinium, num. 6. Catal. de indul. cap. 32. num. 34. & Guttier pract. quæſt. lib. 3. quæſtione 7. num. 21.

7 Quinto, & vltimo, quia pluries fuit iudicatum in Regno Luſitaniæ, & Aragonum, quod ſola inditia non ſufficientia ad pœnam ordinariam, ſed tantum ad pœnam extraordinariam, vel ad torturam ſatis ſint ad effectum denegandi hanc Eccleſiarum immunitatem, vt apud Gamm. in deciſ. 179. & 281. & apud Portoleſ. in Schol. ad Molin. in §. Cleiicus ſoro 8. q. 9.

8 Contrarium tamen videtur verius plenam ſcilicet probationem deſiderari. Primo, quia cum qualitates delictorum requiſitæ in dicta Gregoriana Conſtitutione ſint ante omnia probandæ, ſi negentur, ſiuè tamquam tribuentes Curiæ ſæculari iuriſdictionem puniendi confugientes ad Eccleſias non obſtante immunitate, l. 2. §. ſed etſi dubitetur, ff. de iudic. Benintend. deciſ. 18. num. 3. Plaça in Epitom. delict. lib. 1. cap. 19. num. 27. verſ. Cæterum. Gail. in tract. de pac. publ. cap. 13. num. 12. & ſeqq. lib. 1. cum alijs per Farin. cumulatis in tract. crimin. quæſtione 8. num. 86. ſiuè vti qualitates ipſius conſtitutionis ſuper quibus Curia ſæcularis ſe fundant pro reis habendis, l. Prætor la 2. §. ſi quis aduentu verſ. docereque actor, ff. de vi bon. rapt. l. 1. §. 1. & ibi Batt. ff. ne quid in flum pub. Alex. in conſilio 100. num. 3. lib. 1. Dec. in conſ. 260. num. 2. & in conſ. 524. num. 1. Roland. à Valle in conſ. 45. num. 9. volum. 1. *F*œlyn. in capitulo ſecundo, numer. 25. de reſcript. Bellam. in conſ. 21 ſub num. 5. verſiculo tertio eſſet neceſſe, & Surd. in conſ. 45. numer. 14. & in conſilio 130. numer. 1. Conſequens eſt, vt concludenter, & plenè iſtiuſmodi probatio fiat, regulariter enim omnis probatio debet eſſe concludens, & plena, & iura, quæ requirunt, probationem intelliguntur de concludenti, & plena l. Iudices, C. de Iudicib. & ibi Butrig. Bald. & alij cap. Iudicantem 30. quæſtione quinta. Idem Bald. in l. 2. 2. num. 33. C. ſi contra ius, vel vtil. publ. Dec. in rubr. 10. de probar. numero 133. Grat. conſilio 94. num. ſecundo, lib. ſecundo, & Maſcard. in tract. de prob. q. 4. num. 12.

Digitized by Google

Secundo quia clauſula memorata Gregorianæ Conſtitutionis (*niſi cognitio, an verè crimina ſuperius expreſſa commiſerint, conditionem importat*. Veral.deciſ.230.num.3.par.2.Grat.in conſ.54.nu.55 lib.1.& in conſ.94.num.6.lib.2. vnde non niſi per veras probationes verificari poteſt Bald.in l.in bonæ fidei num.28.C.de reb.credit. Anan.in cap. ſi conſtiterit num.6.de accuſat. & ibi Felyn. num.4. Pariſ.in conſ.104.numer.8.& ſeq. lib.4.Natt.in conſ.29.num.3.& in conſ.202.num.8. & ſeq.lib.1 & Grat.in d.conſ.54.num.56.& in d.conſ.94.nu.6 etiam ſi aliter quam per coniecturas probatio fieri non poſſet vt aſſeuerat idem Grat.in conſil. 10. num.9.& 10.lib.2.

10 Tertio quia dicta Cōſtitutio vult, quod Epiſcopi cognoſcant.an ipſi confugientes talia crimina verè commiſerint, illud enim verum dicitur quod quis indubitanter nouit Innoc.in cap.cum in cauſa num.1.verſ.illud autem de iura.calum.& ibi Hoſt. ſub.nume.4.Io.Andr.numer.3.& 4.& ibi addentes Aegid.num.4.& Anchar.in conſ.392.num.5.non autem quod reſultat ex præſumptionibus,& Cōiecturis l.vnic.ibi (quia ex coniectura non proprie ſcriptus videretur,ff.ſi tabul.reſt.null.ext.Bart.in l. lucius,ff.de condit.& demonſtr.in princ.& ibi Caſtr.nu.2.Alex.in l.1.num.5.C.de mil.teſtam.& ibidem Rom.Ruyn.in conſ.68.nu.18.lib.1.

11 Poſtremo, quia ita in ſpecie noſtra cenſuerunt Aucndan. ante dictam Gregorianā Conſtitutionē in tract. de exequt. mandar.reg.lib.1. cap.22.nu. 9.verſ. Nam ſupradicta & in terminis eiuſdem cōſtitutionis ſequitur Molin.in d.tract.de Sacr.hom. amitt.imm.cap.fin.num.149.& ſeq.vbi num.161. ſubdit,quod ſuſpecta, ne dicar iniqua, praxis videtur,quæ in tertij ad Eccleſiam confugientis,tum eiuſdem Eccleſiæ præiudicium, voluerit ſemiplenam ſufficere probationem,& Ambroſ.in tract. de immun.& liber.Eccleſ.cap.11. numer.4.& ſeqq.& dixit Farinac.conſil.76. numer.21.cui ſe ſuſcripſit Falconius.

12 Ad contraria reſpondetur,& ad primum,quod concluſio illa procedit, quando qualitas iterum probāda eſt plenè coram eodem iudice in iudicio principali,vel poſt litem conteſtatam, ne bis idem plenè probando lites diutius protrahantur & ita loquuntur Doctores in contrarium citati, vt colligitur exemplis per eos poſitis, & ex traditis per Affiict.in deciſ.197.Nos autem agimus de probatione facienda coram iudice Eccleſiaſtico, quæ repetenda erit coram iudice ſeculari,& ſic coram diuerſis iudicibus, & in diuerſis, & diſtinctis iudiciis.

13 Item reſpondetur,quod vbi agitur de pleno,vel irreparabili præiudicio afferendo, ſemper in quocunque iudicio,& qualitercunq; agatur, ſiue ſummariè, ſiue extraordinariè neceſſaria eſt plena probatio Specul.in titul.de offic. omn.iud.§.final. num.18.& Bald.in l.iudices num.2.C.de iudic.& ita ſentit Farin in alleg.q.7.numer. 86. paulò poſt princ.in caſu autem noſtro ne dum agitur de graui & pleno præiudicio Eccleſiæ, cuius immunitas tollitur, & ipſius confugientis qui Curiæ ſeculari traditur,ſed de præiudicio vtriuſq; etiam irreparabili de facto,& de iure,propter periculum ne iudices ſeculares ſibi traditos puniant pro delicto, etiam ſi qualificatum non appareat,prout Bulla requirit, & cum quæuis appellatio ab eodem Bulla fuerit ſublata.

14 Ad ſecundum de remiſſione reſpondetur, contrarium fuiſſe in Senatu Luſitaniæ ſæpius deciſum in terminis conuentionum inter diuerſos Principes,quod immò vere,& integrè probationes requirantur,vt apud,Gamm. deciſ. 279. & deciſ. 362 vbi circa finem ſubdit,quod opinio contraria procedit in requiſitorijs de vno iudice ad alium iudicem eiuſdem Regni, ſecus in requiſitorijs de vno Regno ad aliud & id ipſum conſuluerat antea Gratian.conſil.92.numero 24.verſicul.ſed vt magis libr. 2. cuius ſententiam contra Cæp. amplexus eſt Senatus.

15 Item reſpondetur.quod in caſu noſtro, plena, & vera probatio expreſſe requiritur ex diſpoſitione d.Bullæ Gregorianam per illam clauſulam (cognito an vere, &c.) quæ ſuperius fuit conſiderata, quod tamen non eſt in caſu ſimplicis delinquētium remiſſionis,de qua Doct in contrarium allegati loquuntur.

16 Ad tertium reſpondetur, contrarium quoad illam geminationem conſideratam verius, eſſe nam in fortioribus terminis verbum importans arbitrium boni viri iunctum verbo importanti liberum arbitrium, reſoluitur in arbitrium boni viri, Zabarel.in Clem. ſæpe in verb.non ſic tamen num.6 de verb.ſignif.Iaſ in l.ſi ſic legatum num.31.& 34 ff.de leg. & in conſ.3. num.13. lib.3. & plures alij quos refert & ſequitur Menoch.in d. tract.de arbitr.iud.quæſt.7.num.14.& ſeq.qui dicit,quod opinio iſta eſt probabilior,æquior,& magis benigna & laudabitur à prudentibus,vt ratione,& lege regulata, quod ex his confirmatur quæ tradit idem Menoch.in eodem ſub tract.quæſt.9. in princ. vbi concludit,crebriorem eſſe ſententiam, quod iudicandum ſit in dubio cenſeri tantum arbitrium boni viri conceſſum,quamuis verba,vnum & alterum ſenſum haberent.

17 Item reſpondetur,quod quatenus dicta verba liberum importarent arbitrium non ideo tamen cenſetur aliquid,quoad probationes legitimas ſublatum,vbi de Criminibus agitur,ſed quoad eas reducitur ad arbitriū boni viri, ſignor.conſ. 245. n. 16.Alex.in conſ.65.num.2.lib.1.Iaſ.in dict.l.ſi ſic legatum num.24.ff.de legat, 1. Menoch. qui alios congerit in dict.tract.de arbitr. iudic. quæſtion.9. num.3.

18 Ad quartum reſpondetur id ſpecialiter eſſe in Crimine aſſaſſinij conſtitutum, ob illius criminis atrocitatem,& immanitatem,Arc.in c.cum non ab homine num.59.in fine de iudic.Felyn. in cap. afferte

aſſerte,n.6. de præſump.Clar.in §.aſſaſſinium,n.6. Catal.de indul.c.32.num.34. Guttier.pract.quæſt. lib.3.qu.7.num.21. & Farinac. in alleg.quæſt.86. num.41.

19 Ad quintum, & vltimum, ſcilicet deciſiones Senatus Luſitaniæ,& Regni Aragonum,reſpõdetur Gamm.fateri iſtud negocium dubio non carere immo dubitatiſſimum eſſe, & Rotales aſſerere, quod deciſiones per eum relatæ impugnantur à Doctiſſimis,viris, & contrarium debuiſſet declarari. Et verè ex prædictis liquet, eas deciſiones nõ eſſe iuri conſonas,& ideo non attendendas cum legibus, & non exemplis ſit iudicandum l.nemo, C.de ſenten. & interloq. omn.iud. qua de re plura cumulat.Menoc.in tract.de præſumpt. lib.1.qu.1. num.14.& ſeq.

20 Nec obſtat aſſerta obſeruantia,conſuetudo, ſeù præſcriptio, ex quibus conatur Rotales ſuas tueri deciſiones, quia huic Eccleſiaſticæ immunitati, nec per laicos,nec pro obſeruantiam,ſeò præſcriptionem aliquam quæ Corruptela cenſenda eſſet fieri poreſt præiudicium vt reſpondent in ſpecie noſtra Molin.in d.tract.de ſacr. hom. amitt. imm. cap.fin.num.166.& Falcon.in ſuo conſ.poſito poſt conſ.76.Farin.nu.19.ſtante maxime concilio Tridentino quod ſeſſ.25.de reform.c.20.innouat omnes Sacros Canones,& concilia Generalia omnia, nec non alias Apoſtolicas Sanctiones in fauorem libertatis,& immunitatis Eccleſiaſticæ æditas, & Conſtitutione noſtra Gregoriana,quæ ſuperuenit, & nouam in hac materia formam ſtatuit cum ampliſſimis clauſulis, & decretis irritantibus.

21 Ad ſecundum articulum, an ſcilicet Eccleſiaſticus iudex ſtare poſſit proceſſui facto à iudice Laico,videbatur prima facie reſpondendum poſſe. Primo quia de crimine conuictus in ſæculari iudicio poteſt à iudice Eccleſiaſtico communione priuari cap.multi,& ibi Gloſ.in verſ.ſeculari 2.q.1.Ab.in c.at ſi Clerici nu.11.& 12.

22 Secundo,quia iudex ſæcularis, apud quem Clericus eſt de aliquo malificio delatus, proceſſum conficere debet,eumq; confectũ cum Clerico ipſo ad Epiſcopum tranſmittere,qui ex tranſmiſſo proceſſu ſententiam deinde proferet §.ſi verò prius,& ibi Ang.num.24.& 25.Auth.de Sanct.Epiſc.gloſ. vnic.in l. nemo qui condemnare ff. de reg. iur. ſi itaq;iudicandus ab Epiſcopo, eſt ex geſtis in tribunali laico,quanto magis ex eiſdem debebit iudicari laicus.

23 Tertio quia Clericus, qui coram iudice laico fuit ciuiliter de crimine reconuentus,ac damnatus poteſt abſq; nouo proceſſu à ſuo iudice ſuſpendi Gloſ.in d.c.at ſi Clerici in ver.non tenet vbi Hoſt. nu.3.& 7.Io.Andr.col.4.verſ.vbi grauata, & verſ. dixit autem Hoſt. iſtum ſuſpendi, & Ancharan. num.7.

24 Quarto,quia probationes vni iudici factæ etiam apud alium iudicem fidem faciũt l. cum antea vbi Bart.num.8.Bald,nu.12.C.de arbitr.l.iubemus,& ibi Bald.numer.2.not.pen.C.de lib.cauſ.c. vltimo cum gloſ.1.& 2.de probat.cap.cauſamque il 1.cũ gloſ.vnic.de teſt.vbi Abb.num.1.verſ.ſed dubito, & Felyn.num.2.fall.2.& Franc.in c.vltimo de except.in 6.numero ſecundo dicunt habere locum etiam in iudice alterius Tribunalis, vel territorij.

25 Quinto,quia nominatim de actis in foro ſeculari factis,vt in Eccleſiaſtico probent eſt text. in d.cap.vltimo de except.in 6.& ibi Franc. nume.2. Bald.in l.2.ff.de ferijs in addit.num.3. Angel.in d.§.ſi verò prius num.25.in fine Abb.in d. c. at ſi. Clerici num.13.Dec.nu.90. Turrecrem.in d. cap. multi,nu.8.Felyn.in d.c.cauſam.quæ nu. 4. Capp. Tholoſ.deciſ.199.

26 Prædictis tamen non obſtantibus firmandum videtur contrarium.Primo,quia acta inſtructoria vnius iudicij non probant in alio,niſi inter eaſdem perſonas vel alias, quibus ſententia ſi fuiſſet prolata, nocere potuiſſet c. inter dilectos §. in omnibus de fid.inſtr.innoc.d.cap. cauſamque numer.3. Hoſt.num.1.& 3.Io.Andr.col.1.verſ.tu verò dicas & verſ.immo & plus videtur Anch. nume.3.Abb. num.2.verſ.ſecundo dubitatur & numer.4. Felyn. num.18.gloſ.in verſ.ſeculari in d. cap. multi gloſ. vltima in d.l.cum anteà gloſ.vlt.in l.2.C.de eden. vbi Bart.num.12.Fab.num.2.Bald.num.18.& 19. in princ.& verſ.ſi verò Ang num.5.Salyc.nume.5. Caſtr.num.13.Iaſ.num.23.Bart.in l.2.ff. iud.ſolu. num.6.Franc.in d.cap.vltimo de except.in 6.nu.4 Ruyn.conſ.7.lib.5.num.13.Afflict.lib.2.conſtitut. Regn.Rubr.5.num.18. Quare probationes in foro laico factæ inter fiſcum,& reum.non poſſunt in iudicio immunitatis obeſſe Eccleſiæ,quæ, & aliam gerit perſonã & lædi ex ſententia lata ex eis actis non potuiſſet,quia nullam connexitatem, aut cõmunionem cum illa cauſa habebat,vt DD. requirunt in ſententia,quæ debet præiudicare tertio,ſed erat ab ea omnino independens.

27 Secundo,quia vnius iudicij acta in altero etiam inter eaſdem perſonas non probant, cum non eſt eadem cauſa,vel ſi eadem ad alium effectum agitur gloſ.in verſ.in modum;ibi ſed quid,&c. in c.2. de ordin.cognit.vbi Innoc.num.7.Abb. num.25. Innoc.in d.c.cauſamq;nu.3. Hoſt. num.1.& 3.Io. Andr.col.1.verſ. tu verò dicas, verſ. ſi vero ad aliud,& verſ.ſed obijcies Anchar.num.3.Felyn.nu. 4.Abb.in c.cum in tua de teſt.num. 2.in fine Fab. in d.l.2.C.de eden.num.2.Feder.de ſen.conſ.160 num.3.Anchar.conſ.146.num.7. vbi dicit Doctores omnes in hoc eſſe concordes Imol. conſ. 146. num.7.ad fin. verſ. & licet dicatur quod autem in hoc iudicio diuerſa cauſa tractetur, & ad alium finem patet, quoniam in iudicio ſeculari agitur principaliter de homicidio ad effectum illud puniendi,in Eccleſiaſtico verò principaliter de immunitate,& ad effectum cognoſcendi,an reus ea frui debeat,nec ne.

28 Tertio quia acta coram iudice Eccleſiaſtico nõ pro-

probant coram ſæculari cognoſcente de eo,in quo Eccleſiaſticus non fuiſſet competens & è contra Bart.in l.magiſtratibus,ff.de iuriſd.omn.iud. num. 4 per text.in §.ſi verò crimine cum gloſ. in verb. ſecundum leges Auth.de ſanctiſſ.Epiſc.quare cum in quæſtione immunitatis,quæ coram Eccleſiaſtico diſcutitur,ſecularis non fuiſſet competens proceſſus ab illo factus fidem facere non poterit Eccleſiaſtico.

29 Quarto,quia etiam ſi in hoc iudicio agatur, vt dictum eſt principaliter de Eccleſiæ immunitate negari tamen non poteſt, quin admixtam habeat cognitionem criminis, cum ex eo iudiciũ pendeat an reus delictum in Bulla exceptum commiſerit, nec ne teſtes autem ſuper crimine coram vno iudice examinati apud alterum fidem non faciunt, Soccin.in cap.qualiter & quando il 2.de accuſat. num.179.poſt Angel.quem allegat in l.ſi vacantia C.de bon.vocant.lib. 10. qui ea ratione mouentur quod iudex debet videre teſtes,vt agnoſcat,trepidi,an conſtantes in depoſitione ſint,& quia maior eſt authoritas teſtium præſentium, quam teſtimoniorum quę recitantur, & teſtibus non teſtimonijs credendum eſt l. 3. §. idem Diuus Adrianus, & §. Gabino ff.de teſt.

30 Et ſi immunitatis controuerſia contingeret, quemadmodum ſolet, vt plurimum, antequam rei conijcerentur in carcerem, atque ita iudicis laici proceſſu adhuc imperfecto, minorem tunc res haberet difficultatem,tum quia probationes receptæ ſunt ſine citatione cõtra tex.in c.2. de teſt. tum quia acta non dum ſunt publicata, & propterea in alio iudicio etiam inter eaſdem perſonas nõ probant l.geſta,& ibi Iaco.de Aren.C.de re iudic. num.2.Bart.in l.2.ff.iud.ſolu.num.5.Fab. num.3. Iaſ.num.20.Alex.conſ.82.lib.3.num.23. qui dicit eſſe opinionem communem vt Felyn.quoq; in d. c. cauſamq́;numero 14: ac demum,quod in terminis Bullæ ſtari non debeat probationibus fori ſecularis ſed conficiendus ſit nouus proceſſus aſſerit Far.in conſ.76.nu.1.licet alijs rationibus Ambroſ. de immun.Eccleſ.c.11.nu.3.

31 Non obſtant contraria,nam ad primum d.cap. multi,reſpondetur, quod dum ibi dicitur non eſſe excommunicandum,niſi qui cõuictus eſt in aliquo ſiue ſeculari,ſiue Eccleſiaſtico iudicio,accipi iudicium poteſt pro crimine,non pro foro, vt ſic non forum ſeculare ab Eccleſiaſtico,ſed ſeculare crimẽ ab Eccleſiaſtico diſtinguatur, & erit ſenſus eum dumtaxat excommunicari,qui conuictus ſit alicuius delicti, ſiuè ſecularis, ſiuè Eccleſiaſtici in quo autem in foro,cum non dicatur, in Eccleſiaſtico il ligemus.Et hæc fuit prima expoſitio gloſæ ibi in verb.ſeculari,quam amplexus eſt Archid.nume.1. eod.ver.& num.9.Gemin.col.1 illo ipſo verbo, & col.tertia verſicul. ibi in ſecularibus Turrecrem. num.6.verſ.1.modo & verſiculo primo tamen, & num.8.& verſ. quidam verò & verbo conuictum Præpoſ.num.9.

32 Item quamuis tex. loqueretur de excommunicando conuicto in foro ſeculari, non tamen continuo ſequeretur, vt Eccleſia ferret ſententiam excommunicationis exactis in iudicio laico, quoniam non ob condemnationem iudicis ſeculari, ſed ob ſequentem contumaciam coram Eccleſiaſtico commiſſam intelligitur ibi excommunicatio fieri adeò vt vbi cõtumacia ceſſaret,ferenda excõmunicatio non eſſet, condemnatione laici nequaquam obſtante.Ita Arch.d.ver.ſeculari Gemin.eo dem verb. & col.3. verſ. ibi ad pœnitentiam Turrecrem.num.6.verſ.nota hic num.7. Præpoſ.num. 9.verſ.vel poteſt.

33 Præterea etiam ſi ſententia in d.cap.multi ferẽda eſſet ex proceſſu iudicis laici, quod non conceditur, ea noceret ipſi ſoli, aduerſus quem fuit factus proceſſus at ſententia in caſu noſtro, non reo tantum præiudicaret,contra quem proceſſus eſt directus, ſed etiam Eccleſiæ,cuius immunitas controuertitur vnde ſequitur, vt propter interuentum nouæ perſonæ ſtandum non ſit atteſtationibus alterius iudicij vt dictum eſt ſupra, atque tandem in d.cap.multi fuerunt coram laico quando ſic text. intelligeretur,quod non creditur,factæ plenæ probationes quod apparet, quia tex.loquitur de reo conuicto,at in eo caſu, quo ante reum in carceribus detentum de immunitate diſputatur, qui caſus frequentior eſt, probationes fori ſecularis non ſunt plenæ immo nullius prorſus fidei, vt potè receptæ aduerſario non citato dicto capitulo 2. de teſtib.

34 Ad ſecundum de §. ſi verò prius de ſanct. Epiſcop.& not.ibi per Angel.& gloſ.in d. l. nemo qui condemnare,dicitur non obtinere iure canonico, quo non licet laico de clerici delicto citrà excommunicationem agnoſcere cap.vt famæ de ſent. excomm.c.cum non ab homine de iudic c. 2.de for. compet.c.vnico de Cler.coniug.in 6.Nec imperatori licuit eam conſtitutionem contra Eccleſiam condere c.vltimo de reb.Eccleſ.non alien.c.Eccleſia Sanctæ Mariæ de conſtitut.capitulo primo diſt. 96.atque ita reſpondit Barbat.in cap. at ſi clerici de iudic.num.70.& Afflict. lib.1. conſtitut.Regn. rubr.27.num.32.

35 Ad tertium quod clericus ciuiliter de crimine coram laico reconuentus,& condemnatus ſuſpẽdi poſſit ab Eccleſiaſtico,dicitur primo verum non eſſe,quod ſupponitur.vt de maleficio,ſcilicèt poſſit clericus ciuiliter coram laico reconueniri,prout voluit Gugl.de monte Lauduno in cap. vnico per illum tex.in §.& cum iuſta de Cler.coniug.in 6.ad fin verſ.Guido contradicit Gemin.in cap.1. §. cuius in agendo 3.q.8.col.4.verſ.ſecundo probo An char.d.c.at ſi clerici num.9.Abb.num.20.Dec.nu. 148.Præpoſ.in d.c.multi num.10. Auſ.Clem.1.de offic.ordin.quæſtion.3.concluſ.7.num.84.& ſi tres poſtremi aſſerunt hanc eſſe communem ſententiam.

36 Deinde quatenus contrarium eſſet verum, ſuſpenſio

ſpenſio tamen à Iudice Eccleſiaſtico non inferretur ratione ſententiæ latæ à ſæculari, ſed inſamiæ exinde ſurgentis, prout declararunt, Gloſ. Hoſt. Io.Andr. & Ancbar. in contrarium allegati in d. c. at ſi Clerici, vbi Abb. num.8. in fine teſtatur de communi, gloſ. in verb. Sæcnlari, & Præpoſ.num. 11. in d.c.multi, ac demum, cum agatur de condemnato per laicum, agitur conſequenrer de plenis probationibus apud eundem factis, & propterea tanto minus obſtat, cum de immnnitate agitur, antequam reus detrudatur in carcerem, quemadmodum agi plerumque ſolet.

37 Ad quartum, quod acta vnius iudicij probent in alio, reſpondetur verum eſſe, dummodo eadem caula ſit, & inter eaſdem perſonas, & ad eundem finem, vt diximus ſupra, quorum hic nullum concurrit, & dummodo parte citara reſtimonia recepta ſint, & publicata, quod non eſt, cum ante reum captum de immunitate diſceptatur.

38 Ad quintum de c.vltimo de except.in 6.reſpondetur, quod ibi agitur de admittenda ab Eccleſiaſtico exceptione rei iudicatæ coram laico, atque ita eadem cauſa ſupponitur, & inter eaſdem perſonas, vt ibi rectè animaduertit gloſ. in verb. admitti, Ancbar. num.3. Franc.num. 4. Dec.in d. c. at ſi Clerici, num.90. Alias enim exceptio iudicati non prodeſſet, l. 3.& l.ſi quis cum rotum, §.& generaliter, ff.de except. rei iud. Atque inluper cum de re iudicata agatur plenè ſupponuntur probationes, cum tamen hic, & alia cauſa ſit, & aliæ perſonæ, ſicut dictum eſt, & probationes, quibus ſtari oportere prætenditur, vt plurimum minus plenæ. Q ibus rationibus, neque etiam obſtant hi, qui geſta in foro laico probare in Eccleſiaſtico ſpecialiter dixerunt, quoniam eandem agitari cauſam, & inter eaſdem perſonas ſemper, & ipſi ſupponunt.

39 Ad tertium articulum de citatione ſigillatim, & diſtinctè procedendo. Reſpondetur in primis, citationem neceſſariam eſſe vigore illius clauſulæ Conſtitutionis Gregorianæ, cognito an verè, &c. Guidop. deciſ.70.num.1.& 3.ſicuti de ſimili clauſula, conſtito, vel ſi conſtiterit dicunt gloſ.in Clem. 2.§. locorũ in verb.conſtiterit De pen.& ibi Card. in princip. Anchar.in fine, Imol.num.9.Gulielm.in verb.conſtiterit, Abb.in fine, & Vital.nu.34. gloſ. in Clem. præſenti in verb. conſtiterit de cenſib. & ibi omnes Io.Andr.ad ſpecul.in tit.de petit.& poſſeſſ.§.2. in vlt.addit.verſ. Quod verba, Abb. in c. ſacro de ſent.excomm.num.13.Rota Romana deciſ. 16. de dolo, & contum.in antiq. Papaz. ad deciſ. Rotæ 12. de offic.deleg.num.3.in nouiſ. Veſtr. in prax.lib.8.cap.vlt. num. 13. & ſi fuerit omiſſa proceſſus redditur nullus, Alex.in conſ.218.lib.2. num.1.& conſ.70.lib.1.num.10.

40 Quod procedit etiam ſi per illam clauſulam (iudicio ſuo) ſuperiùs conſideratam, conſeretur arbitrium ordinariis conceſſum; nam etiam habens arbitrium ad citationem adſtringitur, gloſ. in Clem. paſtoralis, §. cæterum in verb. licuerit per illum tex. de ſent. & re iud. & in Clem. ſæpè in verb. deſenſiones in verſ. excludi etiam per illum tex. de verb. ſignif. Anchar. in capit. fin. circa princ. verſ. Sed hic quæro de hæret. in 6. Dec. in c.dilecti, num.23. de iudic. Alex. in d.conſ.218. nn.6.lib. 2. & alij, quos ſequutus allegat Menoch. in tract.de arbitr.iud.lib.1.q.17.num.3 verſ. Contrarium eſt verius, & num.ſeq.

41 Data igitur citationis neceſſitate, ſequitur Eccleſiam eſſe citandam, cum de illius immunitate agatur, l.de vnoquoq; ff. de re iud. l. nam ita diuus, ff. de adopt.& cap. 2. de teſtib. Bellam.deciſ.688.in princ. & pro eo promotorem, ſeu Fiſcalem Curiæ Epiſcopalis, cuius partes ſunt tueri iura Eccleſiæ, Foller.in pract.crim.can.p.2.cap.5.num. 16. & in hoc nulla videtur ſubeſſe difficultas.

42 At de reo confugiente prima facie reſpondendũ videtur illum neceſſariò non eſſe citandum. Et primò, quia immunitatis priuilegium Eccleſiæ, & non reis delinquentibus ad eam confugientibus conceſſum fuit, cap.inter alia de Immunit. Eccleſ. & l. præſenti, C.de his, qui ad Eccleſ.confug.& ita tradunt, Anchar.in conſ.329 num.1.verſ.ſic dicimus Couar.var.reſol.lib.2.cap.20.num.11. Decian. in tract.crim.lib.6.cap.29.num.1.in fine, Molin. in tract.de ſacr. com. amitt. imm.cap.fin. num. 185. Vbi dicit ita tenere omnes, cum igitur non tractetur de iure, vel priuilegio ipſorum confugientium, non eſt cur ipſi citari, vel audiri debeant, c.non ſolent 2.q.6.cum ibi notatis.

43 Secundo, quia in omnem caſum videtur non poſſe, niſi de illorum intereſſe in conſequentiam agi, & tamen conſtat eos, de quorum intereſſe in conſequentiam agitur non eſſe citandos, l.§. denũtiari, ff. de vent. inſpic.gloſ.in d. l. de vnoquoque in ver. cauſæ, ff.de re iud. & ibi Alex. num. 17. & Imol.in fine, Dec.in l.in iure Ciuili, nu.4. ff.de reg. iur. Marant.in prax.p.6.par. princ.memb.1. De citatione, num.30.& plures allegant, Tiraquell. in tract. res inter alios dicta, col.1. verſ.ſed hæc multis, & Gabr.in ſuis cõm.tit.de citar. conc.1.n. 316.

44 Tertio, quia in crimine aſſaſſinij non eſt neceſſaria citato partis, Hoſt. in cap.vnic. de homicid. in 6. num. 37. ſuper verbo conſtiterit, & Io. Andr. & Gemin.ibidem ſuper eodem verbo, vnde inſerunt Gemin.& Philip. Franc. ibi, quod vbicumque lex non requirit plenam probationem, ſed contenta eſt inditijs, ſeù probabilibus argumentis omitti poteſt partis citatio, & illos ſeqnitur Dec.in cap. 2.num. 54. de probat. Ergo multo minus requiri debet in hac noſtra cognitione, in qua non agitur de tanto partis præiudicio.

45 Quarto, quia citatio neceſſaria non eſt, vbi probatio fit ad inſtructionem ſolius Iudicis; Innoc. in cap. tenor circa med. de ſent. & re iud. & in cap. ex parte de accuſat. Bart.in l. Tertia, §. ſi cauſa, num.7.ff.de bon.poſſ.& ibi extrauag.ad reprimendum ſuper verb.per edictum, num.4. Bald. in l. non dubium, num.13.C.de leg.Socc.in tract.de citatione,

ne,

ne art.7.num.68. verſ. decimus caſus & Aſin. in prax.§.7.cap.5.limit. 88.num.9. quod autem in caſu noſtro iſta cognitio fiat ad inſtructionem ordinarij tantum videtur probari ex Bulla Gregoriana ibi (iuditio ſuo commiſiſſe videbuntur) & ibi (cognito an vere) & ſuadetur à ſimili ex tex. in d.c.vni de homicid.in 6. ibi probabilibus conſtiterit argumentis iunctis ibidem traditis per Hoſt. num.37.& per Io.Andr.nu.7. & Gemin. nu.9.qui verbum illud, conſtiterit ad iudicem referunt non etiam ad partem.

46 Quinto ita tenuit Remig.Gonij in tract. de immunit.Eccleſ. in ſecunda quæſtione numero tertio verſicul.& attenta opinione, & num.11.vbi concludit informationes ſecretas ſufficere abſq; partis citatione.

47 Sextò, & vltimo quia hoc idem, quod rei confugientis citatio ſit omittenda, videtur receptum à praxi,& obſeruantia curiarum Eccleſiaſticarum quæ eſt optima legum interpres, & attendenda l.ſed & Iulianus §. proinde ff. ad macedon.l.ſi ſeruus plurium §. finale ff. de leg. prima Bartol. in l. cætera §. finale ff. de eodem Natt. conſilio 406. num.25.& ſeq.

48 Contrarium tamen videtur verius.Primo quia licèt iſtud immunitatis priuilegium ſit Eccleſijs conceſſum, nihilominus ſuum in confugientibus effectum conſequitur,vnde & ipſi ratione Eccleſiarum hanc immunitatem habent quod ex verbis d. c.inter alia & d.l.præſenti,& expreſſius ex c.maior & c.frater.17.q.4.colligitur quatenus in perſonas confugientium diriguntur.& hinc forte motus Molin. in tract.de ſacr,homicid.amitt.imm. cap.final. num.186. cenſuit non Eccleſiarum principaliter, ſed perſonarum ad eas confugientium intuitu immunitatum iura conceſſa fuiſſe, ſed quicquid ſit de opinione Molin. non eſt nouum, quod priuilegium vni conceſſum,eius intuitu alteri competat, connexitatis,vel alia ratione, vt de priuilegiatis ſocijs dixit Abb. per illum tex.in cap.quam ſit nu.1 de Iudæis,& de emptoribus, & cōductoribus Dec. in conſ.48.num.4.verſ.tertio principaliter & nu.5 verſ.tertio principaliter & numer.1.verſ.tertio reſpondetur, & de familiaribus coniunctis, & alijs Oldrad.in conſil.11.& Surd.in conſil.301.numer. 81.& ſeq.

49 Secundo quia ſi reus, qui confugit extrahatur ab Eccleſia inuitus,agere poteſt, vt priſtinæ libertati reſtituatur Bart.in d.l. præſenti, num.5. Abb. in d.cap.inter alia,num,26.& ibi And.Sic.Apoſtil. ad Capel.Tholoſ.q.423.num.2. Siueſtr.in ſumma tit.immunitas 3. num.11. Ang.in ſumm. verb. immunitas numer.20. & Remig. in tract.de immun. Eccleſ.q.10.ex quo conſequitur immunitatis Priuilegium illi competere, alias enim agere non poſſet c.non ſolent 2.q.6.& ibi gloſ.& Doct. l.ſi patroni §. qui fideicommiſſaria & ibi Ang. & Alex. ff.ad S.C.Trebell.Bart.in l. ſi vnus §. ante omnia in tertio notab.ff.de pac.Anchar.in conſ.119.poſt princ.& Dec.in conſ.302.num.4.& comprobatur, quia ſi ipſe confugiens voluerit poteſt ab Eccleſia licèt extrahi Archid.in cap.reum 17.quæſt.4.nu.1 Hoſt.in cap.vlt.de immunit. Eccleſ. num.1.in fine & ibi Io.Andr.verſ.dixit autem Gulielm.in Clem. 1.de penit.& remiſſ.poſt princ.ſecundo quæro,idque etiam reclamantibus Eccleſiæ miniſtris, quia videtur per hoc renunciare ſuo iuri, & priuilegio Archid.in cap.frater d. q.4. num.2. & ibi Turrecrem.num.21.idem Turrecrem.in c.diffiniuit eadē q.4.num.1.in fine & ibi Tho.de Viſch. numer.56. Remig.in d.tract.fall.12. ad fin. licèt aliud ſentiat Decian.in tract.crim.lib,6.cap.36.numer.12.& ſi fuerit ab Eccleſia extractus inuitus,quamuis ſufficeret,quod reſtitueretur alteri Eccleſiæ,vel Epiſcopo, nihilominus illo petente debet ad Eccleſiam,à qua fuit extractus remitti,Remig. vbi ſupra, q.10. in fine.

50 Tertio,quia id, de quo agitur verificari debet ex facto ipſorum confugientium, vndè cum lædi poſſint,ſi declaretur,eos tale delictum commiſiſſe, videntur omnino citandi Abb.in c.fin.de præſumpt.num.13.in 5.col.verſ.tertius caſus,& ibi Felyn. num.25.

51 Quarto quia etiam in terminis remiſſionis delinquentium de vno iudice ad alium neceſſaria eſt ipſorum citatio coram iudice remittente,ſicuti tradunt Guidop. deciſione 419. numero ſecundo Franc.Marc. deciſ.400.num.8.& Molin.de Brach. ſec.cap.40.num.38.

52 Quinto, & vltimo, quia licet delictum, propter quod confugiens immunitate gaudere non debet; Notorium ſit eum tamen tradendum non eſſe,niſi prius facta declaratione ſuper delicti notorietate,parte citata,tenuit Decian. in trac.crim. lib.6.cap.28.nu.2.

53 Ad contraria reſpondetur de intereſſe iſtorum confugarum tractari æq;principaliter & propter ſe ijs vero ſecundario, & intuitu Eccleſiæ, in his tamen terminis attendendū non eſt qualiter,& quomodo quis ius,& intereſſe acquiſierit,an principaliter vel ſecundario,ſeù propter ſe, vel propter aliū ſed tātum an præiudicium quod ex iudicio de quo agitur generari poteſt,quem immediate,& principaliter tangat, vt in caſu iſto tangit huiuſmodi confugas, an verò immediate ſeù in conſequentiā & in his terminis loquuntur iura & Doctores præcitati.

54 Ad tertium reſpondetur, quod contrarium, vt nimirum citatio in crimine aſſaſſinij neceſſario requiratur magis a DD.receptum eſt ita enim tenuerun Franc.Aret.poſt Abb.quem citat in cap.2.nu. 11.verſ.quinto fallit de teſt.& ibidem Fely.nu.11. Gremm.in conſ.1.num.64.& ſequentibus, vbi dicit Hoſt.ſuper cuius auctoritate contraria opinio fundatur,loqui per dictionem, forſan, & ſic non firmare pedes quinimo id vicere propter periculū non autem ſimpliciter,& indiſtinctè, prout aliqui ex citatis in contrarium firmarunt, & ſequitur

Maſcar.

Maſcard.in tract. de probat.concluſ. 137. num. 3. verſ.contratium.

55 Item reſpondetur, quod Doctores in contrariū citati ſentiunt in crimine aſſaſſinij,non eſſe neceſſariam citationem,eo, quia lex eſt contenta probabilibus argumentis. Nos autem verſamur in cauſa, in qua neceſſariò requiritur plena , & vera probatio,vt in præcedenti articulo dictum fuit.

56 Ad quartum reſpondetur , quod tunc probatio fit ad ſolam Iudicis inſtructionem,quando ex ea nullius iuri detrahitur , at vbi de tertij præiudicio agitur fieri debet etiam reſpectu partis , & ſic in forma,iudicij,& citato eo cuius intereſt, ita diſtinguit, Innoc.in cap.fin.verſ. ſin autem in litera , & verſ. ſeq. de præſumpt.& illum ſequuntur ibi Hoſt. num.5.verſ.ſin autem,Abb.num.13. verſ.hæc poſſim tacere,& Felyn.num.15. & idem Abb. in cap. conquerente,num.6. de reſtit. ſpol. Alex.in conſ. 218.num.1.lib.2.& Dec.in conſ.197.num.7. verſ. Accedit etiam ; neque obſtat auctoritas , Bart. & Bald. ac aliorum in contrarium citatorum, quia Bart.in alleg.l.3.§.ſi cauſa, num.7.de bon. poſſeſſ. loquitur in ijſdē terminis quando ſcilicet nulli iuri detrahitur,vt patet ex caſu,in quo loquitur , de danda nimium bonorum poſſeſſione,quæ nullum tribuit aduerſario præiudicium , vt ipſemet , Bart. probat ibidem num. 4. & de eadem re loquitur etiam Aſin.pro contraria parte citatus; & ita quoque intelligitur Bal.in alleg. l. non dubium , vbi citat Innoc. in alleg.cap.ex tenore,& cap. ex parte,& Bart.in extrauag.ad reprimen. ij enim loquūtur de pertinentibus tantum ad iudicem circà modum, & normam explicandi ſuum officium non autem ad pertinentibus ad partem,licet dici quoque poſſit illos eſſe intelligendos de notorio, de quo ſe poteſt iudex abſque iudiciario ordine informare, vt per Abb. poſt Ant. de Butt. in cap. 2. num. 7.de teſtib. & ex his facilis eſt etiam reſponſio ad auctoritatem , Socc. in alleg. tract. de citat. cum enim ſimpliciter , & indiſtinctè loquatur debet intelligi ſecundum præmiſſam diſtinctionem, & ſimile , quod de ſtylo Curiæ adducit , quod poteſt Iudex ſe abſque partis citatione informare, reſpondetur id procedere, quia ſtylus pertinet ad modum , & ordinem procedendi in iudicio , & eſt notorius in Curia,ideoque ſufficit allegari, quamuis ad ſui inſtructionem , poſſit Iudex abſque partis citatione,& in Camera de illo ſe informare, vt tradit latè,Maſcard.in alleg. ſuo tract. concluſ. 1338.num.4.& 6.

57 Quarè cum in caſu noſtro agatur de præiudicio tertij,ſcilicet Eccleſiæ, & rei ad eam confugientis, nec aliquid notorium allegetur , dici non poteſt , quod iſta cognitio adhibeatur ad ſolius ordinarij inſtructionem , ſed facienda eſt etiam ratione partium in forma iudicij,& partibus citatis . Non obſtante auctoritate Hoſt.Io. Andr. & Gem. in contrarium alleg. ij enim referunt illud verbum , conſtiterit,ad iudicem, quia quælibet probatio Iudici facienda eſt, non parti, l. 3. C. de condit. ob turp. cauſ.cap.ſtatutum,§.cum vero de reſcrip. in 6.cum alijs adductis per Dec.in rubr. de probat. num.25. nec aliud tradunt,ex quo rectè inferri poſſit.

58 Ad quintum argumentum de auctoritate Remigi reſpondetur illam ex præmiſſis eſſe reijciendam cum iuribus,rationibus,& auctoritatibus pro hac parte allegatis repugnet,nec aliquod habeat firmum fundamentum,præterquam quod præſupponit ſummarias tantum informationes in hoc negocio eſſe aſſumendas,eaſque à iudice ſeculari, & tamen plenæ , & veræ probationes coram iudice Eccleſiaſtico requiruntur , inter hos enim caſus multum intereſt vt in præcedenti articulo 1. & 2. dictum fuit.

59 Ad ſextum , & vltimum reſpondetur non apparere de aliqua contraria praxi , & obſeruantia interpretatiua , immo conſtare nonnullos caſus fuiſſe abſque formali cognitione terminatos ex ſpeciali mandato Sanctiſſimi , vnde regula firmatur in contrarium.

60 Item reſpondetur, quod vbi de aliqua obſeruantia appareret,ea tamen non eſſet attendenda , cum non in dubijs , ſed in claris videamur verſari per prædicta l.ille,aut ille ff.de leg.3. Aretin.conſ. 115.num.2.Menoch.conſ.845.numer.24.& Surd. conſil. 393.numero 24. idque maxime cum de tertij præiudicio eoq;pleno,& irreparabili, & de auferendis ab eo defenſionibus ipſo naturali iure debitis agatur.

61 Illud autem non videtur hic prætereundum, quod vbi etiam ageretur de confugientium præiudicio,in conſequentiam ſic , vt nō eſſent de neceſſitate citandi;Nihilominus ſi ſponte,ſeù non citati comparerent, & peterent ſe pro eorum intereſſe audiri tunc abſque dubio eſſent omnino audiendi,Rom.in l.peregre,§.quibus ff.de acq.poſſ. Fely. in c.illa præpoſitorum num.2.verſ.ſed intelligitur de accuſat. Tiraq.in dict.tract. res inter alios acta col.9.verſ.ſecundo declara & Foller.inpract.crim. can.p.2.c.9. nu.14.Abb.in c.fi.de præſ.n.13.verſus finem verſ.ſed ſi comparet & ibi Fely. nu.33.verſ. & ſubdit.

62 Quinimò eo in caſu poſſent etiam ſe opponere executioni declarationis ordinarij de non competentia immunitatis,nam quamuis hi , de quorum præiudicio agitur in conſequentiam non ſint de neceſſitate citandi,id tamen verum eſt , quoad actus validitatem,non autem, quad præiudicium illis generandum, itaut eueniente caſu præiudicij non poſſint actum impugnare, vt declarat Imol. in d.l.de vno quoque in fin.& ibi Alex.num.17.Soc. de citat.in artic.5.circa princ.Iaſ.in l.nec quicquē §.vbi decretum num.36.& offic.proconſ.Dec.in d. l.de iure ciuili num.4.Boſſ.in tit.de ſent. num.17. Gabr.in d.concluſ.p.de citat. num.330.& Tiraq. in allegato ſuo tractatu res inter alios acta columna nona verſiculo hactenus ſatis verius tamen videtur, quod immo de neceſſitate etiam

quoad

quoad actus validitatem citandi ſint per prædicta.

63 Ad quartum articulum de modo procedendi, reſpondetur libellum non eſſe exhibendum, neque litem conteſtandam, ſtante quod proceditur non ad pœnam delicti, ſed ad ipſius qualitatis cognitionem, & ex officio, & nullo accuſatore interueniente, & ſic verſari videmur in cognitione extraordinaria, in qua neceſſarius non eſt libellus, nec litis conteſtatio Specul. in titul. de offic. omn. iud. §. fin. num. 9. & eo magis ſtante arbitrio ordinarijs conceſſo de quo dictum eſt ſupra in ſecundo articulo, eò enim in caſu hanc libelli, & litis cõteſtationis ſolemnitatem non eſſe neceſſariam, ſcribit. Menoc. de arbitr. iud lib. 1. q. 8.

64 Quo autem ad dilationes, cum in caſu noſtro agatur extra ordinem, & conceſſum fuerit ordinarijs arbitrium, videntur poſſe reſtringi, ita tamen vt aliqua omnino detur, cum enim ob plenum, & irreparabile præiudicium probationes plenæ requirantur, vt ſupra in primo articulo oſtenſum fuit, nõ poteſt dici plenè probatum, niſi aliqua dilatio detur, intra quam, reus, de cuius præiudicio agitur audiri poſſit, & ſuas defenſiones facere Specul. in d. §. fin. num. 18.

65 De publicatione verò proceſſus non videtur dubitatum quin fieri debeat, aliter per indirectum tollerentur defenſiones, ad quas ipſa publicatio proceſſus ordinatur, vt dicit Foller. in pract. crim. can. par. 2. cap. 14. vnde in ijs etiam cauſis neceſſaria eſt, in quibus proceditur ſine ſtrepitu, & figura judicij, Anchar. in c. fi. in princ. de hęret in 6. & ita etiam in terminis ſi conſtiterit quod facienda ſit publicatio, tenet Rota deciſ. 15. de dol. & contum. in antiq.

66 Nec obſtat quod ex hac proceſſus publicatione inſtruetur reus ad principale iudicium in foro ſeculari agitandum, quia aut Curia ſecularis habet teſtes quibus plenè probet delictum coram iudice Eccleſiaſtico, & tunc cum eoſdem teſtes, poſſit etiam in ſuo foro examinare, & reum conuincere parum refert, ut reus inſtruatur aut non habet teſtes, quibus plenè id probet, & tunc minus conſiderabile erit pręiudicium, quia reus debebit immunitate gaudere, & concluſum fuit in primo articulo, præterea dato quod hinc forte durior cauſa fiſci ſecularis in aliquo efficeretur, attamen maius abſurdum eſſet, quod iudex Eccleſiaſticus traderet ipſos confugientes, tanquam grauiſſimorum criminum in d. Bulla expreſſorum reos, eis non vocatis, atque eorum defenſionibus non auditis, quod ipſum ius, naturale diuinum, & humanum valde ab horret, vbi autem duo abſurda concurrunt, abſurdius eſt euitandum l. ita vulneratus §. quod ſi quis abſurdè ff. ad l. Aquil. & ibi gloſ. & Alber. & l. quoties nihil & ibi latè Dec. & Cagnol. ff. de reg. iur.

67 Nec etiam obſtat, quod ex huiuſmodi conceſſione dilationum ad probandum, & receptione defenſionum, negotium iuſtitiæ nimis protrahatur, quia videtur ſatis prouiſum ex eo quod libelli & litis conteſtationis ſolemnitates omittuntur, dilationeſq; minuuntur, & præciduntur, & quælibet appellatio denegatur.

68 Quoad quintum, & vltimum articulum, an reus iſte ſit iudici ſeculari tradendus, inſpiciendum eſt, vtrum idici conſtet per proditionem occidiſſe, qua in re duæ ſuboriutur difficultates, vna, an is homicidium per proditionem commiſiſſe dicatur, qui per inſidias occidit, Altera, an ille, qui de non offendendo inimicum fidem dedit. Ad primam reſpondendum videtur affirmatiuè. Primo quia an tex. in cap. 1. de homicid. quatenus verba illa per induſtriam, & inſidias exponuntur per proditionẽ à Felyn. ibi ante num. 1. Boer. deciſ. 109. numer. 5. Remig. de immunit. Eccleſiaſt. Fallen. 14. nume. 2. Couar. lib. var. reſol. 2. cap. 20. nu. 7. verſ. tandem his Petr. à Plaz. Epit. delict. lib. 1. cap. 21. nume. 2. Molin. de Sac. homic. amitt. immunit. cap. vltimo num. 39. 58. Menoch. de arbitr. caſ. 461. num. 27. Peguer. in deciſ. 54. nu. 79. Germon. de Sacr. immunit lib. 3. cap 13. nu 64.

69 Secundo ex vulgari loquendi conſuetudine, ſecundum quam proditorius homicida dicitur, qui occidit ex inſidijs Petr. Gerard. de Pet. Sanç. ſing. 14. num. 7. quæ conſuetudo in Gregorianæ conſtitutionis interpretatione ſpectãda videtur ob reg. l. librorum §. quod autem ff. de leg. 3. & l. labeo ff. de ſuppell. l. quam ab vltimis voluntatibus ad ſtatuta extendit, Bar. in d. §. quod autem numer. 1. & in rubr ff. de nou. oper. nunc. numer. 6. Iaſ. in l. 3. §. Nerua ff. de acquir. poſſ. num. 11.; Soccin. Iun. conſ. 6. lib. 1. nu. 15.

70 Verum tamen concludendum videtur contrarium, quia homicidium proditorium inſidiæ non faciunt, ſed quod eum, quis interficiat, cui nulla ab interfectore cauenda ocaſio erat Bart. in c. cõſtit qui ſint rebell. verbo rebellis num. 4. & in l. reſpiciendum §. delinquunt ff. de pœn. nu. 1. Luc. de Penn. in l. vlima C. de delat. lib. 10. col. 2. verſ. item nota mores proditoris Bald. conſ. 361. lib. 4. num. 3. verſ. 2. Aret. de malef. verb. fecit intultum num. 4 Alex. conſ. 145. lib. 7. num. 5. Felyn. in d. c. 1. num. 1 Afflict. deciſ. 265. num. 64. & ibi Vrſill. numer. 70. Carer. in pract. tract. de appell. in crim. §. vigeſimus caſus num. 8. igno in l. ſi percuſſor certus §. ſi vnus ff. ad Sillan. num. 14. Gomeſ. var. reſol. lib. 3. cap. 3. num. 5. qui teſtatur eſſe communem. vt ibi quoque Eman. Soar. in addit. Clar. §. homicidium numer. 8. vbi Baiard. num. 25. & nouiſſime Io. Aloijs. Caralan. in tract. de abolit. & indult. limit. 4 cap. 31. in alleg. factis à Io. Baptiſt. de Leonard. nu. 1. & omn. ſeqq. fol. mihi 240. ſequente vbi latiſſime Barrol. doctrinam defendit Villagut. de extenſ. leg. in conſtitution. Gregor. ſuper immunitat. Eccleſiaſt. numero quinquageſimo tertio verſiculo quartus modus Vincent. de Franch. deciſione 713. Pract. Archiepiſc. Montis Marani capitulo 94. numero 1. & ſeq.

& ſeq. Alex. Ambroſ. in tract. de immunit. Eccleſ. cap. 6. num. 3. & ſeq. & addunt interficientem per inſidias eum, cui ſe palam profitebarur inimicum, propterea proditorem non eſſe, quod illum cauendi cauſam q̃a interẽptus habebat prout dixit etiã Plaz. d. cap. 21. num. 1. Baiard. d. §. homicidium num. 25. & hinc receptum eſt in prax, vt in accuſatione, ſeù inquiſitione contrà proditorem formãda ad iciatur ad denotandum proditionem, clauſula, nulla inimicitia præcedente Blanch. de indit. homic. num. 194. Decian. lib. 7. c. 30. num. 10. & dicit Baiard. ad Clar. in §. homicidium, num. 25. ſe nunquam vidiſſe conta homicidam inſidioſum de proditione inquiri, & ira etiam fuiſſe in ſtatu Mediolani mihi præſupponitur per Senatum deciſum in cauſa cuiuſdã de Bauerijs, vt in literis eiuſdem Senatus, ex quibus etiam, iunctis narratis in precibus, videtur Senatus ſenſiſſe quod ſimulatio amicitiæ requiratut in actu ipſo proditionis, & non ſufficiat præcedens.

71 Non obſtat intellectus ad tex. in d. cap. 1. de homicid. ſupra telatus, quia tex. ille debet intelligi de eo, qui à tergo, vel ex abdito aliqua loco, quem de improuiſo adoritur, & occidit, & hoc modo eũ tex. interpretantut Inn. Hoſt. & Io. Andr. ibi & Turrecrem in cap. ſicut antiquitus 17. q. 4. num. 2. dum ad declarandum qui per inſidias interficere dicantur exemplum afferunt publicorum latronum, qui ex inſidijs viatores aggrediũtur, l. 1. C. quand. lic. vnic. ſine iudice ibi itinera frequentata inſidijs aggreſionis obſederit cap. inter alia de immunir. Eccleſ. vbi Innoc. in verbo, qui, Io. Andr. in verb. inſidijs Hoſt. num. 4. Archid. & Turrecrem. in d. cap. ſicut antiquitus & hanc interprætationem ad d. c. 1. videtur quoque ſenſiſſe ibi, Abb. ante numer. 1. dum per inſidias interfici dixit, cum inſidiæ parãtur inſidiæ enim parantur, cum quis habirn mutato, vel quia alia fictione facit, vr caute pretereuntem aggrediatur Menoch. de arbitr. caſ. 361. num. 28. & DD. qui inſidias expoſuerunr ideſt per proditionem in ijs inſidijs intelligendi ſunr, quæ proditionem efficiunt nempe cum odij diſſimulatione & oſtenratione amicitiæ prout apertiſſimè demõſtrant exempla quæ ſtatim ad proditionis declarationem attulit ipſe Felyn. in d. cap. 1. num. 1. Ancbar. num. 2. Io. de Anan. ante num. 1. Ale. d. conſ. 145. num. 5. Remig. d. fallen. 14. num. 2. quæ prorſus illa ſunt, quæ Bart. & alij ſupra allegati deducuntur. Et ratio quare inſidias pro proditione ſũpſerunt eſſe potuir, quia qui ãmicum ſe ſimulat, cũ hoſtilem animum gerat inſidiatur, vt adimaduertit Decian. libro ſeptimo capitulo vigeſimo nono numero vigeſimo quarto Menoch. dicto caſ. 361. numero vigeſimo ſeptimo quamuis re vera dicta expoſirio accomodari non poſſir ad illum tex. magis enim ei congruit interprætatio, Innoc. & aliorum ſuperius allata.

72 Nec propterea dicatur homicidam inſidioſum immunitate non gaudere, quia præterquam quod varios intellectus tex. ille habet telatos per, Abb. ibi & Guido Pap. deciſione 121. quorum nullus vno excepto immunitarem excludit, vnde quoad hoc fieri in eo fundamentum non poteſt, prætet hoc inquam habemus hodie Conſtit. Gregor. quæ ad remouendas interpretum diſſẽſiones declarauit, vt immunirate homicida non priuetur, niſi proditorie occidat, & quamuis Couar. Plaz. Molin. & alij ſupra deducti de quocunque homicidio inſidioſo generaliter dixerint eſſe prodirorium, eorum tamen ratio habenda non eſt aduerſus communem ſententiam, & rationes, de quibus ſupra.

73 Non obſtat communis, loquendi vſus, quia is non attendirur in Sratutis conditis à iure peritis, & præſertim latino ſermone, hæc namque non ex vulgarium, Illiteratorumque hominum, ſed ex eruditorum vſu, & verborum proprietate interprætanda ſunt Bart. in l. ſi quis, filiab. ff. de teſtam. tut. num. 3. Bald. in l. 1. C. de Succ. edic. num. 3. & de ſucc. feud. cap. 1. num. 6. Alex. in l. ſtipulatio iſta, §. hęc quoque, ff. de verb. oblig. nume. 4. & conſ. 115. lib. 2. num. 2. Alba. conſ. 763. numer. 44. Quare cum conſtitutio noſtra ſit latinè conſcripta, & non modo à iuris peritis, ſed ab ipſo ſuummo iuris conditore emanauerit, iuxta vulgarem loquendi modum explicanda non eſt.

74 Ad ſecundam videretut dicendum, homicidium contra fidem de non offendendo commiſſum, proditorium non eſſe, quoniam ille per proditionem occidir, aliud intus gerit aliud foris oſtẽdir, odium ſcilicet corde nutrit, & ore iactat amorem, verbis amicum ſe ſimulat, & tandem factis ſe detegit hoſtem, vt docent, & varijs exemplis declarant, Bartol. & alij de quibus ſupra. Vt de is, qui inimicitias publice exercebat cum eo, quem necauit, videri nequit occidiſſe proditorię licèr fregerit fidem.

75 Nihilominus contrarium videtur verius; Primo quia prodirio nil aliud eſt, quam deceptio contra fidem datam, vel debiram in perniciem alicuius Syl. in ſumm. in verb. proditio in princ. quod ſenſerunt, Ang. in l. prima, ff. de pact. ante numero primo & Bald. numero octauo Alex. conſilio decimotertio vol. ſexto numero octauo, Gig. de crim. læſæ maieſt. tit. de prodit. numero octauo Decian. dict. cap. 29. num. 23. dum fidem non ſeruantes proditores appellarunt & Hoſt. in cap. 1. de feud. num. 8 Ioann. Andr. col. 1. ad finem verſiculo vnde dominio, qui Vaſſallum violantem Domino fidem, proditorem vocarunt atque Bald. quibus mod. feud. amitt. §. 1. numero 16. addentes ad Bart. in conſt. qui ſint rebell. verbo rebellis addit. vlt. & Baiard. ad Clar. §. fin. quæſt. 68. num. 107. Nam hi proditorem nuncuparunt, qui eum occidit, qui occiſori ipſi confidebat ac Vulpell. tract. de treg. & pac. quæſt. 48. in fine Collegium Aduocatorum Marchiæ inter conſil. criminal. conſil. 150. libro 1. numer. 38. dum proditorem eſſe dicunt, qui pacem frangit.

frangit. Et magis in terminis Angel. in l. 1. §. non fuit ff. de dolo num. 3. in fine ait proditoriè occidiſſe, qui fidem frangit de non offendendo eo, quem occidit; Hoc ampplius addit Clar. §. homicidium num. 61. in fine quod licèt poſſit bannitus proditoriè occidi ſecus, tamen eſſet: cum expreſsè data fuiſſet fides de ipſum non offendendo.

76 Secundo quia malitiosè circumueniens alium, & callide ſeducens, vt in periculum ſalutis trahat, proditor dicitur, Gloſ. 2. in cap. 3. diſt. 46. cum qua tranſeunt ibi Archid. Gemin. & Præpoſ. & Ancha. in Clem. 1. de ſtatu Monac. num. 28. & probat expreſſe Turrecrem. in d. c. 3. num. 5. Luc. de Penn. in l. vltima C. de delat. lib. 10. col. 1. ver. item, qui malitiosè addentes ad ſumm. Angel. in verb. proditio, & ad Bart d. conſtit. qui ſint rebelles verbo rebellis addit. vlt. quamobtem qui ſub promiſſione de non offendẽdo nihil tale metuentem oppreſſit, per proditionem ſine dubio occidiſſe videtur.

77 Non obſtat, quod homicidium proditoriè ab eo fieri dicatur, qui amicum ſe fingit, quod iſte non facit, quoniam proditorium, quidem illud eſt ſed etiam iſtud, & qui eo modo homicidium proditoriè committi affirmant, perpetrari alio modo poſſe non negant, immo verò innuunt, dum enim aiũt, idcirco ab aperto inimico homicidium proditorie non fieri, quia cauendi ab eo cauſa eſt, ſentiunt à contrario, vt vbi cauendi occaſio non ſit, licèt amicitia non ſimiliter proditio committatur, protſus vt in caſu noſtro contingit, nam ob datam fidem, non eſt quid præcaueri debeat.

78 Et ex his inferendo ad caſum noſtrum, patet, nulla ratione dandum eſſe iudici ſeculari militem de quo agitur, quoniam inſidioſe ab eo eſſe homicidium commiſſum, probatum eſt quidem plenè ſed ſolę inſidiæ ad proditionem non ſufficiunt, de fidei autem violatione, quę probat a ſatis eſſet vnicus rantum teſtis deponit, ſupra verò firmatum eſt probationes ad hunc effectum plenas eſſe oportere.

Benedictus Beoleus.
Auguſtus Paccinellus.
Stephanus Benaſſaius.

ADDITIONES FARINACII.

A IRritantibus. In occurrenti ſimili caſu, & ſi Farinacius aliàs conſultus ità vt hic excellentiſſimus conſultor reſponderit, vt videre eſt in eius cóſ. 76. num. 1. & ſeqq. Sanctiſſimus tamen tunc Clemens Octauus. in vna Panormitana immunitatis Eccleſiaſticæ per particulare Breue Panormitano Archiepiſcopo reſcripſit, vt ſuper prædictis qualitatibus criminis excludentibus immunitatem Eccleſiaſticam, ſe informaret ſummariè, ſimpliciter, extraiudicialiter, & quantum pro ſuæ conſcientiæ informatione ſufficere ſibi viſum fuerit, ita quod in illo caſu Sanctiſſimus ille Pontifex verè annuit nõ eſſe exquirendam plenam, & eo preludentem probationem dd. qualitatum, vt videre eſt apud Mõtemaran. in ſua pract. Archiep. c. 94. fol mihi 511, Niſi dixeris Põtificẽ ad ſic ordinãdũ motũ fuiſſe in illo ſpeciali caſu ex aliqua particulari cauſa.

B Contrarium. Et ſi eruditiſſimus hic conſultor, & accerrimus Eccleſiaſticæ immunitatis defenſor in huiuſmodi cognitione ab Eccleſiaſtico iudice facienda ad effectum remittendi cõfugientẽ ad Eccleſiã, ad iudicẽ ſecularẽ Eccleſiæ, & confugientis citationẽ neceſſariã bonis rationibus fundet, obſtat tamẽ huic ſentẽtiæ Breue Clemẽtis VIII. ſummi & Sanctis. Pontificis, de quo ſupra in præcedẽti additione, & in quo declaratur ſufficere ſũmariã immo, & extraiudicialẽ informationẽ, tantãquantam Eccleſiaſtici iudicis cõſcientiæ ſufficere viſum fuerit.

C Conrrariũ. Et hãc Bartoli ſentẽtiã, ſæpius in Sacra conſulta, me etiã aſſiſtẽte dũ fui Cameræ Apoſtolicæ procurator Fiſcalis canonizzatã fuiſſe facile affirmare poſſum, & licèt in mea pract. crim. in tit. de delict. & pœn q. 18. nu. 76. ad finem contrarium verius mihi viſum fuiſſe aſſeruerim, poſteà tamen mutato conſilio, magis, veram hanc Bartholi ſententiam arbitratus ſum, prout latius explicaui in meis additionibus in d. n. 76. non ad huc impreſſis, & etiam conſului in meo conſil. 76. num. 7. & 8. & num. 15. & ſeqq.

D Deponit. Propoſui de ordine Sanctiſſimi dubitationes præmiſſas in Sacra Conſulta, ſic inſtante Illuſtriſs. & Reuern. D. Car. S. Ceciliæ digniſs. Cremonæ Epiſcopo, qui ad hunc effectum præpoſitum reſponſum mihi tranſmiſit, & quia in proceſſu, & facti ſerie deſcripta apparebat de pace facta inter occiſorem, & occiſum, & fide data de non offendẽdo cuidam militi non ſolum ex depoſitione d. militis, qui pacem tractauit, & fidem recepit, & ſic de facto proprio deponebat, ſed etiam ex alijs quibuſdam adminiculis, de quibus in eodem proceſſu, hoc ideo fuit reſolutum homicidam hunc non debere gaudere immunitate Eccleſiaſtica, & ità de ordine eiuſdem Sacræ Conſultæ reſcripſi d. Illuſtriſſimo, & Reuerendiſſimo Card. Epiſcopo.

ARGVMENTVM.

In hoc conſilio primo declaratur quando teſtes de vniuerſitate admittantur, & probent pro ipſa vniuerſitate. Secundo teſtibus hinc inde cõtrarijs ſuper poſſeſſione, quibus magis credendum. Tertio quando Poſſeſſio antiquior, præferatur iuniori. Quarto quãdo authoritate propria rem ſuam vel alienam inuadens puniatur. Quinto quando Bulla Sixti V. contra facientes armatas, & Caualcatas locum habeat; Sexto armorum appellatione an & quando veniant fuſtes, ſecures, pugnetti, lapides, & ſimilia.

SVMMARIVM.

Continuans poſſeſſionem ſuam attentare non dicitur. Declara dummodo poſſeſſio ſit pacifica ſecus ſi turbida, num. 1.

Defendere poſſeſſionem ſuam vnicuique licèt etiam armata manu. Declara dummodo poſſeſſio ſit pacifica, ſecus ſi turbida, & controuerſa, nu. 1.

Teſtibus hinc inde contrarijs ſuper probatione poſſeſſionis, ſtandum eſt illis qui magis idonei à iure reputantur, num. 2.

Teſtes vniuerſitatis non probant pro vniuerſitate, quando agitur de eorum intereſſe, vt puta de paſcuis, & nemoribus, nu. 3. & 4. & nu. 6.

Teſtes Vniuerſitatis repelluntur, & non probant pro vniuerſitate ſi agitur de eorum intereſſe etiam in conſequẽtiam, nu. 4. Declara, vt nu. 5.

Teſtes vniuerſitatis etiam in caſu in quo de iure poſſunt deponere pro vniuerſitate non tamen ſunt integræ fidei & omni exceptione maiores, nu. 7.

Teſtium diminuta fides nunquam ſuppletur ex depoſitione aliorum teſtium, qui non ſint præſtantiſſimæ fidei, & omni exceptione maiores, nu. 8.

Teſtis falſus in parte, in totum falſus reputatur, nu. 9.

Teſtibus de antiquiori poſſeſſione deponentibus, magis creditur, quam deponentibus, de iuniori, num. 10.

Poſſeſſio antiquior præfertur iuniori poſſeſſioni, nu. 10.

Teſtes ſubditi, & vaſſalli in temporalibus admittuntur ad deponendum pro ſuo Domino, nu. 11.

Poſſeſſio iunior præfertur antiquiori, quando antiquior poſſeſſor ſciens poſteriorem poſſidere, eum poſſidere permiſſerit, nu. 12.

Præcibus fruſtra petitur, quod iure communi conceditur. num. 12.

Teſtibus veriſimiliora deponentibus, & magis adminiculatis magis creditur, quam teſtibus non adminiculatis, num. 13.

Sententia in antiquis probat etiam contra tertium, nu. 13. & 14. vbi præſertim quoad ſemiplenam probationem.

Confinia deſignata in aliquo inſtrumento probant etiam contra tertias perſonas, nu. 13.

Confinia in antiquis probantur per præſumptiones, nu. 14

Teſtis falſus in redditione rationis non ſolum non probat, ſed de falſo punitur, nu. 15.

Authoritate propria inuadens poſſeſſionem ſuam vel alterius, quomodo puniatur, nu. 16. & 17.

Vniuerſitas inuadens propria authoritate rem ſuam, vel alienam conſilio conuocato, & præcedente deliberatione punitur, vt nu. 18.

Bulla Sixti V. cõtra faciẽtes caualcatas, nunquid cõprehẽdat collectã hominũ armatorum, n. 19. & ſeq. & n. 26.

Zappæ fuſtes, lapides, pugnetti, & ſecures, nunquid veniãt appellatione armorum, nu. 19. & ſeq.

Statuta sũt extẽdẽda de caſu ad casũ; quãdo ſic ſtatuẽtes interrogati idem reſpondiſſent in vtroq; caſu, nu. 20. vbi idem quando alteri ſtatuto fieret fraus.

Armorum appellatione veniunt omnia inſtrumenta, quæ nocere poſſunt, nu. 21.

Armorum appellatione veniunt etiam lapides, nu. 21.

Telorum appellatione veniunt omnia, ea, quæ nocere poſſunt, num. 21.

Dolus præſumitur in eo, qui facit actum à iure ciuili, vel naturali prohibitum, nu. 24.

Bulla Sixti V. contra facientes armatas, & caualcatas an habeat locum in faciente huiuſmodi armatas, & Caualcatas ad bonum finem, nu. 19. 84. & 25.

Tumultum facere dicitur, qui hominum turbam colligit, num. 26.

Tumultus propriè ſignificat rumorem, & ſtrepitum Populi commoti, & in turbam ruentis num. 26.

Turbam facere dicitur, qui colligit homines decem, aut quindecim, nu. 26.

CONSILIVM CLXIX.

1 OMNIA quæ ꝑ Dñm exaduerſo ſcribẽtẽ deducuntur ſunt fundata in præſuppoſito, ꝙ vniuerſitas ſancti Oracchi poſſideat Siluam, de qua controuertitur & cum hoc preſuppoſito idem Dominus ſcribens facit ſuas iuris, & veras concluſiones, quod qui continuat non attentat, & quod poſſeſſionem ſuam, quis etiam armata manu defendere, & etiam incontinenti recuperare poteſt, verum cum hoc præſuppoſitũ nõ ſubſiſtat in facto, quia ſi aduerſarij nolunt fateri poſſeſſionem Siluæ de qua agitur ſtare apud Eccleſiam Spoletanam, prout verè ſtat negare tamẽ nõ poſſunt ſuam quam prætendunt poſſeſſionem non eſſe pacificam, ſed turbidam, controuerſam, & etiã ab Eccleſia prætenſam, vt patet ex Teſtibus pro parte eiuſdem Eccleſiæ examinatis & ex toto proceſſu. Hoc ideò vnico verbo poſſem omnibus exaduerſo dictis concluſionibus reſpondere, ꝙ procedunt in eo, qui habet pacificam poſſeſſionem, non autem quando poſſeſſio, quam prætendit eſt turbida, controuerſa, & ab aduerſario in dubium reuocata, ꝓut in caſu noſtro, Alc. conſ. 99. n. 6. li. 5. Dec. conſ. 103. n. 2. ver. iſta concl. li. 1. Rot. corã Cantuc. in vna Bononeñ attentatorum 23. Iun. 1561. cum alijs per Lancel. de attent. p. 2. c. 4. n. 79. & ſeq. & c. 20. limit. 9. n. 5. & voluit eadem Rota coram S. m. Clemente VIII. in vna Valentina decimarum de Carlet. 27. Feb. del 76. faciũt ſcripta ꝑ Menoch. de retinen. poſſeſſ. remed. 3. num. 741. & ad dipiſcen. poſſeſſ. remed. 5. num. 37.

2 Et licèt hæc ſola reſpõſio ſufficeret adhuc & ſecũdo loco reſpõdeo, ꝙ in caſu, de quo agitur, res nullã ꝓſus habet difficultatẽ, q̃a conſtat in ꝓceſſu, ꝙ vera poſſeſſio Siluæ erat pœnes Eccleſiã, & nõ pœnes aduerſarios, & ſic intrãt ſcripta ꝑ eũdẽ Lancel. vbi ſup. d. p. 2. c. 4. n. 78. ꝙ autẽ Eccleſia Spoletana ſit in poſſeſſione Siluæ, nõ autẽ Vniuerſitas S. Oracchi, ꝑmitto prius cõcluſionẽ, ꝙ quãdo ſup poſſeſſione duo cõtẽdẽtes hincinde ſup illius ꝓbatione teſtes examinare fecerũt, ꝓferũtur illi q̃ magis ido-

nei à iure reputati ſūt Bal.in l.teſtiū n.21. verſ. t. dico C.de teſtib.Cur.Sen.in tract.de teſt.concl.16 cū alijs p Meno.de retinen.poſ.rem.3.n.719.& ſe.

3 Et quod teſtes Eccleſiæ ſint magis idonei, quā aduerſariorum, patet euidēter, quia dicti Eccleſiæ Teſtes, nullas patiuntur exceptiones, teſtes autem aduerſariorum ferè omnes deponunt in cauſa propria, cum in ea habeant intereſſe, propter paſcua, quæ gratis habeant in territorio ſancti Oracchi, & præſertim in Silua, de qua agitur, quod paſcuū pur ipſi teſtes explicitè deponunt gratis non haberent, ſi eadem Silua nō ſpectaret ad vniuerſitatem ſancti Oracchi, quo caſu, vt dixi dicuntur deponere in cauſa propria, & ſic nullam prorſus faciunt fidem, Ang.in l.omnibus, num.2. verſ.aut reſpicit ſingulos, & ibi Paul.de Caſtro nu.2.verſ.& per prædicta patet, quod ſi eſt quæſtio de paſcuis C.de teſtib. & eſt communis vt per Villalob.in commun. opin.litera S.num.60.Roland.conſ.72. num.13.& ſeq.lib.2. & per Menoch.de arbitrar. quæſt. lib.2. caſ.106.num.13.

4 Non obſtat, quod hoc intereſſe ſit in conſequentiam, & propterea teſtes non repellat quia immo non eſt intereſſe in conſequentiam, ſed principaliter vt per doctores præallegatos, qui in terminis loquuntur de teſtibus vniuerſitatis, qui habēt ius paſcendi vltra quod etiam intereſſe in cōſequētiam repellit teſtem ſecundum gloſ.in l.in omnibus in verb. inter propria ſecundario Salyc. in 1. verſ. ſed nec videtur vera infra nu.2. C.de teſtib.Ceph. conſ.65.num.37.& eſt communis, vt per Roland. conſ.98.num.32.verſ.nec obſtat lib.4.

5 Et licèt non ignorem hanc opinionem habere contradictores, eſt tamen indubitata, & omnino admittenda ſine dubio, quando commodum, & intereſſe etiam in conſequentiam eſt certum, & immediate ex ſententia ferenda proueniens, prout in caſu noſtro ad Bal.in l. dictantibus n.3. in ſi.C.de teſtam.& in l.qui teſtamento in princ.verſ. ſed ſolutio eſt ff.eodem Felyn.in c.inſuper n.6.ad fi.iuncto n.17.extra de teſtib.Nell.in tract.de teſtib.nu. 105.verſ.vel dic Oratch.deciſ.Pedem.99. n.19. & in omnem Euentum Commodum in conſequentiam, licètnō repellat(prout verè repellit)teſtem in totum, quod tamen ei diminuat de fide, clariſſimi iuris eſt ſecundum Abb.in c.inſuper nu.2. col.2.in fin.verſ.& licèt ſit dubium extrà de teſtib.Nec diſſentit Hippol.Rimin.conſ.49.num.28.& ſeq.lib.4.

6 Nec etiam obſtat, quod dicatur hoc intereſſe eſſe modicum, nam vbi teſtes ex eorum teſtimonio conſequuntur ius paſcendi, non dicuntur conſequi intereſſe modicum cum à iure à teſtimonio repellantur, vt dicunt Doctores ſupra allegati, vltra q prædicti teſtes non reputarunt hoc intereſſe modicum cum alias impediri in hoc iure paſcendi obtinuerint decretum à ſuperioribus, vt paſcere poſſint ac ſi eſſent oriundi ex Caſtro ſancti Oracchi.

7 Nec demum obſtat, quod teſtes prædicti ſuppleantur ex deſpoſitionibus Victori Chriſtophorij, & Bernardini, Victorius enim eſt de Caſtro ſancti Orachij, & incola fulginei, Chriſtophorus eſt de fulgineo & Bernardinus eſt de Villa S. Stephāi Comitatus fulginei, cuius intereſt Caſtrū ſancti Oracchi poſſidere Siluam, de qua agitur & ſic cum ſint de vniuerſitate Ciuitatis fulginei, ſequitur quod licèt non repellantur deponendo pro ſua Ciuitate, non tamen ſunt teſtes omni exceptione maiores Alberic.in l.in tantum §.vniuerſitatis nu.6.in fine verſ. minor tamen fides, & ibi Fulgoſ.nu.3.verſ.videretur tamen ff.de rer.diuiſ.Afflict.deciſ.400. num.3. & 4.& ibi Vrſil.in addit.Crot.in tract.de teſtibus, num.132.vbi teſtatur de communi Couar.pact. q. c.18.num.4.verſ.quin, & ipſe admonendum eſſe cenſeo Benirend.deciſ.Bonon.70.num.8. Roland. conſ.72.num.5. libro 2. & ſine dubio hæc eſt magis communis opinio, quicquid alij pauciores contradixerint.

8 Et conſequenter intrat concluſio, quod teſtium diminuta fides nunquam ſuppletur ex depoſitione aliorum teſtium qui non ſint præſtantiſſimæ fidei & omni exceptione maiores Corn.conſ.172.num. 20.Aym.conſ.99.num.10.Gabriel.lib.1.titu.de teſtib.concluſ.5.num.7.& 8.Franc.Becc.conſ.85. num.20. ſed hic fruſtra agitur de ſupplendo fidem teſtium cum teſtes ſupplendi, vt præfertur habeāt intereſſe in cauſa Soccin. in l.ſi quis ita numer. 6. col.3.verſ.& ex communi opinione colligitur vnū ff.de dub.Roland.conſ.98.nu.34.& ſeq.lib.4.Bertazol.conſ.178.num.8.lib.6.

9 Augetur hoc ſecundum fundamentum de inhabilitate teſtium vniuerſitatis ſancti Oracchij, cum eorum aliqui falſi deregantur in eo quod aſſerunt inciſionem ſaxi inciſi reſpicere verſus collonem, cum vere reſpiciat verſus Eccleſiam ſancti Stephani vt patuit ex inſpectione loci formiter facta parte præſente, & teſtibus in loco examinatis & rurſus duo ex prædictis teſtibus ſunt etiam falſi in eo, q dicunt non acceſſiſſe ad Siluā p duos annos ante examen & ſūt cōuicti per alios teſtes deponentes, quod ipſi fuerunt in Silua ad effectum recognoſcendi confinia quindecim diebus ante examen, teſtes igitur in parte falſi, in totum reputantur falſi Bald.in l.finale numero decimo octauo C. de edict.diu.Adrian tollend. Gandin. in tit. de falſar. numero 26.Clar.in practic.§.final. quæſt.53.verſ. ſed quæro.

10 Tertio dato quod teſtes ex aduerſo examinati nullas paterentur exceptiones. Adhuc teſtes Eccleſiæ ſunt præferendi, quia deponunt de antiquiori poſſeſſione Bar.in l.ſi duo in princ.n.4.ver. ſi vero teſtes ff.vti poſſidetis Afflict.deciſ.363.nu.3. Soccin.Iun.conſ.146.num.25.& ſeqq. lib.1. Roland. conſ.9.n.49.li.3.cum al.js per Meno.de retin.poſſ. remed.3.n.725.& q teſtes Eccleſiæ depōnāt de antiquiori poſſeſſione, patet ex depoſitionibꝰ Vincētij origæ & Brautij Vincētiꝰ enim deponit de poſſeſſione ann.70.& vltra origa, & Brautius de poſſeſſione an.60.& vltra teſtes autē Vincētiꝰ Oracchij depo-

deponunt depretenſa poſſeſſione multo minoris temporis.

11 Nec obſtat, quod origa non deponat de quantitate ſiluæ, quia ſatis eſt, quod deponat de Sylua ſancti Stephani, quæ eſt controuerſa cum Silua ſancti Stephani in toto proceſſu vocetur Silua eliciorum. Nec etiam obſtet quod Brautius, & alij forſan teſtes Eccleſiæ, ſint de diœceſi Epiſcopi, & ſic tanquam illius ſubditi repellantur à Teſtimonio, hoc enim forſan procederet in ſubditis alicui Domino in temporalibus, prout loquuntur doctores exaduerſo allegati non autem in ſpiritualibus & tamen quod etiã ſubditi in tẽporalibus admittantur ad deponendum pro ſuo Domino magis * communiter receptum eſt vt videre eſt apud Bal. in l. eos num. 2. & ibi etiam Alber. in fine l. Paul. de Caſt. etiam, num. 2. & Ioan. Sichar. num. 4. C. de teſtib. Felyn. in cap. in literis num. 3. extra eodem Boſſ. in tit. de oppoſit contra teſtes nu. 69. & 99. vbi de communi, & ſeruata opinione cum alijs per Ga * briel. lib. 1. tit. de teſtib. concluſ. 10. num. 21.

12. Nec pariter obſtat quod poſſeſſio Iunior præfegatur antiquiori, quando antiquior poſſeſſor ſciens poſteriorem poſſidere, eum poſſidere permiſit. Hæc enim obiectio tollitur in facto, quia non eſt verum quod Epiſcopi Eccleſiæ Spoletanæ vnquam permiſerint homines S. Oracchij poſſidere hanc Siluã immo contrarium, cum tempore felicis memoriæ Cardinalis Vicecomitis contigiſſet homines ſancti Oracchij incidiſſe aliqua ligna in iſta Silua Illuſtriſſimus Epiſcopus eos impediuit, nè deferrent ad Villam ex quo prædicti homines recurſum habuerunt ad Epiſcopum eum ſupplicando, vt ſtante parua quantitate lignorum inciſorum eis licentiã concederet deferendi ad ipſorum domus, & Illuſtriſſimus Dominus Epiſcopus ſtante parua quantitate, vt ſupra licentiam petitam conceſſit, & ex hac licentia apparet Siluam ſpectare ad Eccleſiam Spoletanam, & non ad vniuerſitatem ſancti Oracchij quia niſi ad Eccleſiam ſpectaſſet, non ſupplicaſſent licentiam Epiſcopo. Et hoc in facto eſt fortiſſimum fundamentum pro Eccleſia, & in iure eſt validiſimum fundamentum, quia fruſtra præcibus petitur quod iure communi conceditur l. fin. in ſi. ff. ad muncipal. l. Imperatores ff. de priuil. credit. & l. 1. C. de Theſaur. lib. 10. per quæ iura Soccin. Iun. conſ. 18. num. 9. & 10. ferè in terminis dixit, quod ex petitione licentiæ Clarè oſtenditur eam petentem non poſſidere.

13. Quarto & his omnibus ceſſantibus poſſeſſio Eccleſiæ probatur per teſtes quorum depoſitiones ſunt, magis adminiculatæ, quam teſtes vniuerſitatis ſancti Oracchij ideò illis magis credendum l ob carmen. §. ſi teſtes & ibi Bald. num. 1. in 2. notab. & Iacobin de ſancto Georgio num. 5. in fine verſ. tertio debet iudex conſiderare, & numer. 12. verſ. ſed ponamus, & num. 13. ff. de teſtib. Gabriel. tit. de teſtib. concluſ. 4. num. 89. lib. 1. & in his terminis Menoch. de retinen. poſſeſſ. remed. 3. num. 721. Adminiculum autem vehemens, quod Silua ſpectet ad Eccleſiã Spoletanã colligitur q̃a cõſtituta eſt in diœceſi & territorio Spoletano, nõ autẽ fulginei, prout conſtat ex ſententia aliàs principaliter ſuper confinibus lata, quæ quidem ſententia in antiquis probat etiam contra tertium Corn. conſ. 171. col. 2. verſ. accedit ad prædicta iuncta col. fin. verſ. nec etiam obſtat, quod habetur lib. 1. Aym. de antiq. tem. par. 1. ſectione ampliatur nunc num. 7. qui loquuntur in inſtrumento facto ſuper confinibus inter alias perſonas, ergo multo magis in ſententia Iaſ. conſ. 65. poſt num. 1. verſ. confirmatur lib. 3. vbi alij referuntur Maſcard. de probat. libr. 1. concluſ. 394. num. 18. & ſeq.

14 Saltim quoad ſemiplenam probationem, Aym. de antiq. temp. par. 2. lectione ex præmiſſis num. 44 & num. 46. & licèt Couar. pract. quæſt. c. 13. num. 4 dicat ſententiam contrà vnum latam, non facere contrà alium niſi quandam præſumptionem arbitrio iudicis eſt tamen aduertendum, quod ipſe non loquitur in antiquis, prout loquitur Aymon. & agitur in caſu noſtro. Et tamen ad probandum confinia in antiquis ſufficit, nedum ſemiplena, ſed etiam præſumptiua probatio ſecundum Cardin. in Clem. 1. in 3. oppoſit. deprobat Felyn. in cap. cum cauſam col. penult. num. 12. extra eodem Pariſ. conſ. 27. num. 15. & conſ. 104. nu. 24. lib. 1. Aym. de antiquit. temp. pa. 1. ſect. viſo de verbis num. 62 & eſt communis teſtes Mihaele Craſſo in cõmun. opin. lib. 1. cap. 5. q. 2. com. 2.

15 Et in hoc quarto fundamento non eſt ommitẽdum, quod eo minus probant, valdeq; de falſo redduntur Teſtes exaduerſo examinati, qui ad colorandum eorum depoſitiones, dum dicunt Siluam poſſideri ab hominibus ſancti Oracchi, reddunt rationem, quia ſcilicèt eadem Silua eſt poſita in territorio fulginei, & non in territorio trebij, teſtis autem in ratione depoſitionis ſuæ falſus etiam quod in eo quod principaliter agitur verum dixiſſet non ſolum nihil probat ex allegatis per Menoc. præſumpt. lib. 1. præſump. 22. num. 3. ſed etiam poteſt de falſo puniri ſaltim ad aliquam pœnam extraordinariam Marian. in cap. 1. num. 63. de crimin. falſi Curt. Sen. conſ. 55. ſub num. 20. ad finem Hippol. Rimin. conſ. 113. nu. 37. & ſeq. lib. 2.

16 Conſtito itaq; prout ex præallegatis ſatis cõſtare creditur, q̃ Eccleſia Spoletana poſſidet Siluam de qua agitur non poſſunt homines ſancti Oracchij effugere pœnam à iure inflictam illis, qui ius ſibi dicendo, propria Auctoritate inuadunt alienas, vel ſuas res penes alium exiſtentes, vt videlicet rem ſuam ab alio poſſeſſam inuadentes, poſſeſſionem reſtituant & eiuſdem rei dominium amittant, inuadentes autem alienæ rei poſſeſſionem (& iſte eſt caſus noſter (poſſeſſionẽ reſtituãt, & eiuſdẽ rei æſtimationẽ ſoluere cõpellãtur l. ſi quis in tantã, vbi poſt glo. Butrig. in ſũmario Bellaper. col. 1. ver. ſtatuitur ergo pœna Odof. n. 4. 5. Bar. n. 1. Bald. ante nũ. 1. in ſummario Angel. & Salyc. etiam num. 1. C. vnde vi.

17 Aeſtimatio autem rei,quam reſtituere tenentur non erit facienda,habito reſpectu ad poſſeſſionem inuaſam,ſed ad proprietatem totius fundi, de quo agitur ſecundum gloſ.in eadem l.ſi quis in tantam in verb.earundem rerum,& ibi Butrigar.colum.5. in princ.verſ.in gloſa,quæ incipit etiam ratione Bellapert.col.4.in fin. verſ. ſed quæritur poſſidens rem alienam Odofred.num.25. poſt princ.verſ.ſuper alio Bart.num.2.verſ.veritas eſt Bald.nume.3. verſicul.gloſ.dicit hic Angel.poſt num.1.& Salyc. poſt numero 12. verſ. quæto ſupra vltima parte C.Vnde vi.

18 Et in pœnas dictæ l.ſi quis intantam,quod etiã vniuerſitas incurrat,quando conſilio conuocato,& præcedente deliberatione ſic inuaſerunt,ſcripſerũt in eadem l. ſi quis intantam Bellapert. col.3. ante med.verſ.ſed vbi vniuerſitas Cynus num.14.& 15 Bart.num.15.verſ.in eo quod dicit Alber. num.5. & num.6.Fulgoſ.num.15.& 16.& Salyc. num.6.in decima quæſtione & non per hoc particulares homines ijli præſertim, qni delicti authores conſultores, ſeù alias principaliores fuerunt impuniti euadunt Gandin.in rubr. de defenſ. reor.faciend. Carer.in pract.in tract. de homicid.& aſſaſſin.§. circa quartum,an punita vniuerſitate num.1.& ſeqq.& §.circa tertium dic.num.2.Anton.Gomes de delictis cap.1.num.54. Clar.in pract.§. fin. quæſt.16. verſ.ſed quomodo punitur Vniuerſitas in fine Decian.in tract.crim.lib.7.cap.8.nume.12. Menoch. de arbitr.caſu 598.num.38 & ſeq.

19 Verum ni fallor in propoſita facti ſpecie non eſt agendum de pœna iuris communis, ſed de pœna Bullæ Sixti Quinti contra facientes armatas, quæ præcipuè loquitur contra eos,qui in poſſeſſionibus controuerſis ius ſibi propria authoritate dicunt, quam quidem Bullam bene ſentiens Dominus ex aduerſo ſcribens quærit ſe ab ea extricare duobus modis.Primo,quod in hac collecta non interuenerint homines armati, ſecundo quod fuerit facta ad bonum finem,& quoad primum adducit conſ. cornei 199.num.4. lib.4. quem retuli in titulo de crimine læſæ maieſtatis quæſt.113. num.142. volentis, quod ſtatutum loquens de conuenticula, ſeù congregatione hominum armatorum non extendatur ad deferentes Zappas fuſtes lapides pugnettos,& ſecures,prout pro inciſione lignorum detulerunt homines ſancti oracchi.Hæc reſponſio tollitur quatuor modis Primo ex facto, quia homines ſancti oracchi detulerunt non ſolum ſecures quibus ligna inciduntur, & quæ à communiter accidentibus ſunt arma ruſticalia, & à ruſticis portari ſolita fabricataq; non ad offendendum ſed ad ſeruitium ruris tantum,ſed etiam roncas, quæ ad offendendum ſunt apta,& etiam fabricantur,& ſine dubio reputantur arma pernicioſiora,magiſque offendibilia, cum ſint in haſtata,Corneus autem non loquitur de ronchis.

20 Secundo tollitur eadem reſponſio ex verbis in Bulla poſitis ibi,aut aliquid huiuſmodi per ſe,vel per alium moliri ; aut machinari audeat, vel præſumat.Quis enim dubitat,quod tot homines ſancti oracchij cum ronchis, & ſecuribus feciſſint. idem ſi caſus contigiſſet,ac ſi cum alijs armis acceſſiſſet & ſic ex verbis expreſſis Bullæ, ſufficit homines fuiſſe collectos, aut cũ armis, aut cum huiuſmodi, & ſimilibus inſtrumentis ad nocendum aptis,quæ verba nõ ſunt in ſtatuto in quo conſuluit Cornnus ideo de caſu ad caſum facienda nõ eſt extẽſio Euerard.in loco à ratione legis larga num.69.in 8.Fallentia poſt Bald. Caccialup. & Franc. in locis per eum relatis cum alijs per Villagut.in tract. de extenſione legum rubric.de extenſe l.pœnal.reſpectu meræ pœnæ numer.43. & ſi Pontifex de hoc caſu fuiſſet interrogatus ſine dubio idem reſpondiſſet & propterea eadem Bulla eo magis ad hunc caſum extendenda erit,cum in hac materia,an inſtrumẽta ruſticalia veniant in ſtatutis appellatione armorum,attendatur potius mens diſponentis, quam verborum proprietas ex traditis per Decian. in tract.crim lib.8.cap.2.ſub numer.7.ad med. verſ. dum verò quærimus,& num.12. & ſi aliter diceremus,eſſet inuenta fraus legi,quia homines ad capiendum poſſeſſionem irent armati cum ronchis & ſecuribus, & in caſu reſiſtentiæ offenderent reſiſtentes, ac ſi cum alijs armis contra mentem Bullæ & ratione huius abſurdi euitandi extenſio fauenda eſt etiam ad hunc caſum l.ſi vxor §.1. ff. de adulter.gloſ.in cap.ſtatutum in verbo volumus de hæretic.in 6.Euerard.in loco vbi ſupra ſub nu.65.Villagut.in loco præallegato,nu.25.

21 Tollitur tertio eadem reſponſio,quia conſilium Cornei eſt contra tex.in l.armatos ff.ad l.Iul. de vi publ.vbi ad litteram dicitur armatos,non vtiq;eos accipere debemus, qui tela habuerint,ſed etiam eos,qui habent aliud quod nocere poteſt item cõtra tex.in l.armorum ff.de verb.ſignif. & in l.3. §. armis ff.de vi,& vi armat.& in §.final.inſtit.de interdict.quibus probatur armorum appellatione etiam lapides,& fuſtes contineri & in l.hi qui §.telorum ff.ad l.Iul de vi publ.& in l.ſi pignore § furtem ff.de furt. vbi quod telorum appellatione veniunt omia ea quæ nocere poſſunt.Non eſt ergo curandum de conſilio Cornei, tum quia contrà iura prædicta,& præcipue contra tex in d.l. armatos , tum etiam quia contrarium pluribus iuribus,& rationibus plene comprobat Decian. d lib.8. cap.2. num.3.iuncto num.4.& 6.in terminis dicens quod ſtatutum puniens uim cum armis, vel cum collecta hominum armatorum procedit etiam in inferente vim cum hominibus ceſpite.gleba,ſaxis, vel lignis armatis idem ſcripſit in ſtatuto puniente percutientem cum armis Petrus Caball.reſolut. crimin. caſu 63.num.4.& ſeq.vbi reprobato Corneo in loco præallegato hanc opinionem pluries in pract. ſeruari vidiſſe teſtatur, licèt ſecus credat quoad pœnam delationis armorum . Sic in propoſito Bullam Sixti Quinti prohibentem quem facere collectam armatorum pro capienda, retinenda ſeù

recupe-

recuperanda poſſeſſione;procedere etiam in faciẽte collectas ad effectum prædictum cum hominibus armatis ruſticalib. armis ex præallegatis ſatis clarè conſtare crediderim, non obſtante conſilio Cornei præallegato.

22 Sed nè videar diſcedere ab eis, quæ dixi in d. quæſt. 113. num. 142. vbi referendo ſequutus fui Coro. in d. conſil. 199. eſt aduertendum quarto lo co, quod Corn. in fine d. conſil. concludit pro abſolutione eorum,pro quibus conſuluit, non ex hoc ſolo fundamento, quod gerẽtes pugnettos zappas, ſecures,& ſimilia non dicantur armati, ſed ex omnibus alijs fundamentis præcedentibus ſimul iunctis, inter quæ illud potiſſimùm ab eo ponderabatur,quia prædicti ruſtici arma prædicta ferentes nihil illicitum fuerunt,inſultuſq;, ac deuaſtatio aratri, quæ contra ipſos prætendebantur,non erant in proceſſu probata,vt ibi num. 2. verſi. tamen his nõ obſtantibus,& propterea num.4.tcoer oon ſequuto alio delicto homines. Illos ſic zappis,lapidibus, & ſecuribus armatos non incurriſſe pœnam conuenticulæ hominum armatorum, quia aliàs ſequeretur abſurdum, quod plures Ruſtici nõ poſſent ire in ſimul cum zappis ad ligonizzandum, cum ſecuribus ad incidendum ligna (intellige ſua) vel cum lapidibus ad murandum, & in hoc Corneus dicit veritatem, ſed eius concluſio non applicatur caſui noſtro, in quo aduerſarij cum dictis armis non iuerunt ad ligonizzandum,ad murandum, vel ad incidendum ligna ſua, ſed ad inuadendum poſſeſſionẽ Eccleſiæ, & ad inciden[illegible]m ligna in fundo Eccleſiæ contra caſum expreſſum Bullæ Sixti Quinti, & ſic intrant ſcripta per Decian. & Petr. Caball.in locis præallegatis, vbi propriè loquuntur, quando quis cum dictis armis aliquod illicitum, & prohibitum committit.

23 Nec in proceſſu, vt exaduerſo præſupponitur cõſtat voicum teſtem Curiæ depoœre, quod in Congregatione Vniuerſitatis Sancti Oracchij,quidam Mattheus dixerit, quod nemo accederet ad Siluã cum armis,qui enim hoc dicit non eſt teſtis Curiæ ſed reus principaliter inquiſitus cum armis, & ità vt reus fuit examinatus,& conſtitutus.

24 Ad id quod dicitur,quod prædicta patrata fuerũt ad bonum finem,& ſine dolo,& præſertim quia ligna non poterant incidi ſine dictis armis ruſticalibus ad ea quæ poſt Boſſ. dixi in quæſt.113. num. 174. Neſcio certè videre iſtum bonum finem, & nõ dolum in proceſſu probatum,cum vt ſupra probaui aduerſarij inualerint poſſeſſionem Eccleſiæ, aut ſaltim turbidam,& controuerſam,& ſic faciendo actum illicitum, & à iure prohibitum ſunt in expreſſo dolo, nec poſſunt dicere ſe feciſſe ad bonũ finem Cyn. in l. dolum verſ. Præſumitur tamen, & ibi Alber.poſt num.2.C.de dolo Aym. conſil.153. num.5.& conſil.282.num.8 in fine, Menoch. de præſumpt.lib.5.præſumpt.3.num.82. & ſeqq. & de recuperan. poſſeſſ. remed.9.num.16.vbi multò magis in faciente actum à iure naturali prohibitum, prout eſt inuadere alterius poſſeſſionem,vt notant communiter Doct. in dicta l. ſi quis in tantam C. vnde vi.

25 Nec iſto caſu excuſantur aduerſarij, ex traditis per Boſſ. in tit. de Crimine læſæ Maieſtatis num. 23.24.& 29. quem ſequutus fui dicta quæſt. 113. num.174.loquitur enim Boſſ. & ſic ego etiam loquor.quando poſt vnionem, & Congregationem, quæ dicitur facta ad bonum finem,nullum malum eſt ſequutum, quod noo verificatur io caſu noſtro, in quo aduerſarij inualeſerunt poſſeſſionem Eccleſiæ ſub prætextu illam retinendi,cum priùs ab ea dubitarent ſe deiectos pe capturam hominum Sancti Oracchij factam de mandato Vicarij Illuſtriſs. Domini Epiſcopi,& ſic contrà Caſum expreſſum in dicta Bulla. Et dato, quod ligna non poſſent incidi ſine illis armis ruſticalibus,debebant tamen aduerſarii, vt prædixi ſe abſtinere ab inciſione lignorum,& propterea ſicut illis non fuit licitum ligna incidere in Silua aliena,ità nec etiam inciſoribus licitum fuit arma ad incidendum apta deferre, præſertim quia iam Siluam locauerant conductori, qui habebat tempus quatuor annorum ad illa incidendum eiuſdem conductoris expenſis, & tamen ipſi alienam poſſeſſionem inuadendo voluerunt ante dictum tempus ſuis proprijs expenſis ligna incidere, & ſic ex omni parte,& dolum,& malum animum ex hac inuaſione colligi video.

26 Quod ſi Bulla ex hoc capite hominum armatorum non intrat (prout eam intrare ex præallegatis exiſtimo) Adhuc intrabit ex hoc alio capite, quia vt prudens Dominus exaduerſo ſcribens animaduertit in ſecundis ſuis allegationibus, eadem Bulla alternatiuè loquitur, vel de armata hominum collecta,vel tumultuoſa,vt patet in illis verbis, Neq; armatorum manus, ſeù illicitas, & tumultuoſas. Non negat tamen Dominus ſcribens hominum collectam, ſed benè dicit qualitatem tumultus nõ probari in proceſſu, ſed quod imò in hac hominum collecta contineatur etiam tumultus, & quod collecta fuerit tumultuoſa, probatur, quia, qui turbam hominum colligit, tumultum facere dicitur, cum turba appelletur ex genere tumultus.l. prætor ait la ſecunda §. Turbam autem, ff de vi bonorum rapt.Bald.in l.2.C.de ſeditioſ. vbi dixit, quod qui facit collectam gentium dicitur facere tumultum, & nouiſſimè in vocabulario Italico accademiæ Florentinæ in verb. tumultus ex authoritatibus ibi relatis probatur tumultum propriè ſignificare rumorem,& ſtrepitum populi commoti, & in turbam ruentis, turbam autem facit, qui colligit homines decem, aut quindecim dicti § Turbam.il ſecundo verſ. enim veiò,& ibi Gloſ. Bart. Alex. & alij Alber. in ſuo dictionario in verb.turbam quot homines faciunt. Hinc oritur prouerbium vbi multitudo,ibi cõfuſio;& tumultus,ſed ſic eſt, quod aduerſarii collegerunt,& tranſmiſerunt ad incidendum Siluam homines ferè centum, ergò ratione multitudinis collecta non poteſt dici, niſi tumultuoſa

ex præ-

ex præallegatis, & conſequenter intrat Bulla Sixti Quinti: ex quibus, & vniuerſitatem, & homines Sancti Oracchi eſſe in caſu condemnationis, nedũ pœna iuris communis, ſed etiam Bullæ Sixti Quinti indubitanter affirmari poſſe crederem ſaluo ſemper, &c.

Vniuerſitas Sancti Oracchij fuit condemnata in pœnam pecuniariam, & vnus ex dicta Vniuerſitate author, & conſultor pariter vt audiui cõdemnatus.

Proſper Farinacius I. C. Romanus.

ARGVMENTVM.

Ad reprobandum inſtrumentum, ſeù teſtamentum, quot, & quales teſtes ſufficiant; præſertim quando criminaliter agitur, & quando etiam magis ſtandum ſit depoſitioni teſtis ſecundæ iudiciali, quàm primæ extraiudiciali, & ſine iuramento.

SVMMARIVM.

Teſtes duo inſtrumento neceſſarij, ſi inſtrumenta contradicant illius fidem prorſus tollunt, num. 1.

Teſtis vnus ex duobus neceſſarijs in inſtrumento, ſi inſtrumento contradicat illud ſuſpectum reddit illius fidem vaccillare facit, num. 1. Declara quando agitur ciuiliter, ſecus ſi criminaliter, ibidem.

Teſtes duo inſtrumentarij, ſi contradicant inſtrumento, non ſufficiunt ad condemnandum Notarium de falſo, num. 2.

Teſtis vnus inſtrumentarius, ſi inſtrumento contradicat, non ſufficit ad torquendum Notarium, num. 2.

Teſtes teſtamentarij contradicentes teſtamento illud non reprobant, quãdo criminaliter agitur, niſi fuerint octo, nec iſto caſu quatuor Teſtes ſufficiunt ad torturam, numero 3.

Teſtes reprobantes inſtrumentum debent eſſe non ſolùm idonei, ſed omni exceptione maiores, num. 4. Vbi ampliatur hæc concluſio etiam teſtibus inſtrumentarijs.

Teſtes reprobantes inſtrumentum non operantur, niſi deponant de toto tenore inſtrumenti, num. 5.

Teſtes de confraternitate aliqua non ſunt idonei deponendo ad fauorem confraternitatis, num. 6.

Teſtis depoſitioni ſecundæ iudicialiter factæ magis ſtandum eſt, quam depoſitioni extraiudiciali primæ ſine iuramento factæ non tamen dicuntur teſtes omni exceptione maiores, num. 7.

Teſtis prima depoſitio etiam extraiudicialis confirmata per ſcripturam præfertur ſecundæ depoſitioni iudicialiter factæ, num. 8.

Teſtis depoſitio prima extraiudicialis, & ſine iuramento præfertur ſecundæ depoſitioni iudiciali, quando eſt magis veriſimilis.

Falſitas ſine lucro maximè non præſumitur commiſſa, num. 9.

Falſitatis præſumptio tollitur per bonam famam inquiſiti, num. 9.

Teſtes inſtrumentum reprobare non dicuntur ſi deponãt ſe non recordari de illius tenore præſertim ſi lapſum ſit tantum tempus, vt veriſimilis non ſit obliuio, nu. 10.

Teſtibus reprobantibus inſtrumentũ minus creditur quã teſtibus illud coadiuuantibus, num. 10. in fine.

Confeſſionis error probatur præſumptionibus, num. 11.

Error confeſſionis probatur eo ipſo, quod probatum eſt rem aliter ſe habere, num. 12.

Obliuio præſumitur ex lapſu quinq; annorum, nu. 13.

Cauſa delicti ceſſante, ceſſant etiam omnia inditia, quia nemo ſine cauſa delinquere præſumitur, num. 15.

CONSILIVM CLXX.

1 IN hac prætenſa falſitate teſtamenti contrà Reuer. D. Scipionem Berardi nemine querelante ex officio quinque annis poſt cõditum teſtamentum intentata. Pro illius reſolutione præmittendæ ſunt nonnullæ Iuris Concluſiones, ex quibus iũcta veritate facti eundem Dominum Scipionem omninò à prætenſo Crimine abſoluendum eſſe concludendum eſt. Prima ſit concluſio, quod licèt quando agitur de reprobatione inſtrumenti, in quo duo tantum teſtes ſunt neceſſarij, ſi duo teſtes inſtrumento contradicant, fidem prorſus inſtrumento tollant, illudq; omninò reprobent ſicut poſt Do

* cto. communiter in cap. cum Ioannes Hæremita extrà de fid. inſtrum. communem hanc ſententiam dixerunt Boer. deciſ. 118. num. 8. & nu. 15. verſ.

* & iſta eſt communis regula Curt. ſen. conſil. 55. num. 1. verſic. quod autem addiderit Villalob. in com. nun. opin. litera I. num. 74. vnus autem teſtis, & ſi in totum inſtrumentum non reijciat, illud tamen ſuſpectum reddat, illiusq; fidem vacillare fa-

* ciat ſecũdum aliam communem, de qua per Imol. in d. cap. cum Ioannes Hæremita colum. 2. verſ. tu autem in hoc membro, & Felyn. num. 50. verſ. ſi autem eſt de neceſſariis, Ruyn. conſ. 8. num. 14. lib. 3. Natt. conſil. 95. num. 9. Boſſ. in tit. de falſis, nu. 2. & num. 3.

2 Hæc tñ Concluſio intelligenda eſt, non quando agitur criminaliter de puniendo notariũ, ſed tñ qñ ciuiliter agitur ad tollendam fidem inſtrumento, vbi enim criminaliter agitur ad puniendũ notariũ tunc, nec duo teſtes inſtrumentum reprobant, vt per Bald. in dicto cap. cum Ioannes Heremita nu. 3. de fid. inſtrumen. & ibi Felyn. nu. 45. Iaſ. in l. duobus §. fin. num. 17. ff. de iur. iur. Salyc. in l. in exercendis. num. 4. in fine. verſ. Non dico, quod ex hoc, & ibi etiam Io. Sicard. num. 9. verſ. ſi duo teſtes C. eodem, Boſſ. ſub tit. de falſis num. 40. & 41. Nec vnus teſtis ad torquendum ſufficit, Natt. conſ. 394. num. 3. Boſſ. in tit. de falſ. num. 41. in fine verſic. ſed

* tamen videtur, & num 42. vbi de communi Franc. Marc. deciſ. 486. num. 9. verſic. præterea dictum

vnus

vnius teſtis par.1. Menoch. de arbitr. quæſt. lib.2. caſ.105.num. 14. vbi dixit falſam eſſe opinionem Doctorum,qui contrarium dixerunt.

3 Secunda ſit concluſio arguendo de contractib. & inſtrumentis, in quibus duo tantum teſtes ſunt neceſſarij ad teſtamenta, in quibus ſeptem requiruntur,quod quando præſertim criminaliter agitur ad illud reprobandum debent eſſe ſaltim octo te-
* ſtes ſecundùm opinionem Odofredi,quam communiter in iudicio ſeruari dixit Alber. in l.cum præcibus num.3.colum. 2.ad med.verſ.Odofredus,C.de probat.Speculat.in tit.de inſtrum. edit.§. reſtat videre num.3.verſ. dicunt autem Cuman. in l.1.§.ſi quis neget num.7. verſ. item ad derogandum, §. quemadmodum teſtam. aperiant. vbi refert Dynũ ita conſuluiſſe,& practicari vidiſſe, & conſequenter arguendo vt ſupra, nec quattuor teſtes iſto caſu faciunt inditium ad torturam.

4 Tertia ſit concluſio,quod ſiuè Criminaliter,ſiuè Ciuiliter agatur, & ſiuè tractetur de puniendo notarium,ſiuè de illum torquendo,teſtes reprobantes inſtrumentum debent eſſe, non ſolùm habiles, & idonei,ſed etiam omni exceptione maiores, nullam prorſus maculam etiam leuem, aut eaceptionem patientes; Boer. deciſ.118.num.7.verſ.cum teſtes,& num.14.& num.29. & 27. Aym.conſ.75. num.34.& conſil.56.num.3.Natt.conſil.95.nu.10. & 11.Franc.Marc.deciſ.486.num.17. par.1. Oſaſc. conſil.64. num.49. vbi quod in hoc omnes conueniunt. Et quando criminaliter agitur procedit hæc concluſio etiam in teſtibus inſtrumentarijs reprobantibus teſtamentum, vt per Boſſ.in titu. de falſ.num.43.& ſeqq.Anchar.quæſt.71.num. 8. & 9.par.1.Menoch.de arbitr. quæſt. lib. 2. caſ. 105. num.7.in fine. Imò quod teſtes reprobatorij, non ſolùm debeant eſſe omni exceptione maiores, ſed etiam in ſuperlatiuo gradu optimè opinionis, voluerunt Iaſ.conſil.13.colum.penult. verſi.exaduerſo autem lib.3.Anan.conſil.197.num.2. Aym.cõſ. 56.num.3. Addentes ad Lanfranc. in cap. quoniã contra rubr.de inſtrum.product.nu. 486. litera G: extrà de probat.

5 Qıaria, & vltima ſit concluſio, quod quandò præſertim criminaliter agitur,teſtes non admittuntur ad reprobandum inſtrumentum, ſeù teſtamentum,niſi deponant de toto tenore ipſius inſtrumenti, ſeu teſtamenti ex allegatis per Foller. in pract. crim.in verb.item quod commiſit falſitatem, num. 64.ad fin. Barſat.conſil.33.num.10.Maſcard.de probat.lib.1.in præfatione quæſt.6. & num. 72. & lib.2.concluſ.919.nu.30.

6 Ex præmiſſis concluſionibus reſolutio huius cauſæ reſultare videtur. Primo,quia teſtes reprobantes teſtamentum, de quo agitur non ſunt octo. Secundò,quia quatenus eſſent octo, non ſolùm non ſunt omni exceptione maiores, ſed plures patiuntur exceptiones,vt mox dicam. Tertiò, quia non deponunt de toto tenore teſtamenti, ſed tantum de legato,de cuius falſitate agitur,& ſic veriſimiliter inſtructi, & ſubornati ex præallegatis. Quod autem teſtes,qui legatum in teſtamento deſcriptum,reprobare nituntur, non ſint omni exceptione maiores ſufficeret dicere,quod ſunt de Cõfraternitate habente intereſſe in cauſa Alber. in l. in tantum,§.vniuerſitatis,num.6. in fine, verſ. minor tamen fides,& ibi Fulgoſ. nu.3. verſ. videretur tamen,ff.de rer.diuiſ.Afflict. deciſ.400. num. 3. & 4.& ibi Vrſill.in addit.Crot.in tract. de teſtib. nu.
* 132. vbi teſtatur de communi,Couar.pract.quæſt. cap.18. num.4.verſic. quin, & ipſe admonendum eſſe cenſeo.

7 Verum, & quod plus eſt ex quo teſtamentarij teſtes dum fuit reaſſumptum teſtamentum lecto ipſis illius tenore à notario ſtipulante illud confirmarunt,cũ omnibus in eo contentis,& ppeà ppria eorũ manu ſubſcripſerunt hodiè q cõtrariũ iudicialiter,& cum iuramento affirmare audent etiam, quod huic dicto iudiciali magis ſtaretur, quàm eatraiudiciali ſine iuramento, non per hoc tamen poſſunt dici teſtes omni eaceptione maiores (vt ſupra dixi requiri ad reprobationem teſtamenti) Pindar. in tract.de teſtib.lib.1.par.1. cap. 14. num.2. ad fin. Boſſ.in tit.de oppoſ.contrà teſtes, num.3.
* verſ. non tamen negari poteſt, vbi de magis communi Gabriel.lib.7.concluſ.31.nu.8.& ſeqq.Clar. in pract.§.fin. quæſt. 53. verſ. primus caſus eſt poſt med.vbi quod ita omnes Doctores fatentur.

8 Addò,& ex abbundanti, quod in caſu, de quo agitur attendi debet non dictum iudicialiter etiam cum iuramento quinq; annis poſt conditum teſtamentum,ſed primum eatraiudiciale rogatum à notario paulò poſt conditum teſtamentum in illius reaſſumptione,ſtante eorum confirmatione per ſcripturam. Dum enim modo audent iudicialiter affirmare contrarium eius,quod tunc per ſcripturam aſſeruerunt, præſumuntur à parte ſubornati, & ſic attendendum eſt eorum primum teſtimonium non autem ſecundum,vt per Dec.in cap.per tuas,num. 43.extrà de teſtib. Arnald. Albertin.in c.1.quæſt. 19.nu.75.de hæret.in 6.Menoch.de arbitr. quæſt. lib.2.caſ.108.num.25. eo præſertim, quia primum dictum magis de recenti poſt teſtamentum, quam ſecundum poſt quinq; annos ob præſumptam obliuionem magis veriſimile eſt,& ſic intrat concluſio,quod quando primum dictum extraiudiciale, & ſine iuramento eſt magis veriſimile, & aliqua præſumptione adminiculatum illud magis attenditur,quàm ſecundum iudiciale cũ iuramento Roman.conſil. 605. num.3. verſ. item limitatur iſta concluſio,Tiraquell.de reuocan. donat. in præfat. num.49.verſic.& ſimile eſt Gabr.lib.7.concluſ.31. num.17.Roland.conſil.40.num.13. & ſeqq. lib. 1.

9 Concurrit autem pro veritate legati, & ſic pro primo dicto prædictorum teſtium per ſcripturam confirmato,fortiſſima illa iuris præſumptio, quod falſitas ſine lucro,imò, & ſine maximo lucro commiſſa non præſumitur cap. accedens, vbi gloſſ. & Doct.extrà de crimine falſi,Aym.conſi.75.nu.16.

Natt.

Natt.conſil.314.num.10.Tiraquell. de rebus exiguis verſ.& id quidem Menoch. de præſumpt. lib. 5.præſumpt. 29. num.49. conſideret itaq; Dominus Iudex quàm veriſimile ſit in hoc legato falſitatem fuiſſe commiſſam, cum, vt mihi præſupponitur vix importet medium rubrum frumenti quolibet anno cum onere dicendi decem miſſas, & ſic quodammodò agatur de legato potius oneroſo, quam lucroſo, aut ſaltim minimum in ſe continente lucrum Accedente bona fama, & qualitate inquiſiti, quæ omnem prorſus falſitatis ſuſpicionem auſert, Dec.conſil.175.num.5. verſ. & prædicta videntur habere locum, Foller.in pract.Crimina.in verb.item quod commiſit falſitatem nu.78. & nu. 92.Menoch. de præſumpt.lib.5.præſumpt.20. nu. 94.vbi in terminis de præsbytero, & Sacerdote poſt Mantuam, quem allegat in conſil. 208.nu.52. lib. 1.

10 Ex quibus ſic, vt præmittitur concludendum eſt debere attendi primum dictum per ſcripturam confirmatum à teſtibus prædictis potius quàm ſecundum etiam iudiciale, & cum iuramento neceſſariò ſequitur, quod iidem teſtes dicantur ſtare pro teſtamento, & non contrà, ſicur etiam pro teſtamento ſtant alii teſtamentarii teſtes, qui dicunt ſe non recordari ſecundum Innocen. in cap. cum Ioannes Hæremita, num.6.& ibi etiam Hoſtien.num.7.Henric.Boich.num.15.10.Andr. ſub nu. 8. & Communiter omnes alii Canoniſtæ de fid.inſtrum.Bertaz. conſil.398 num.2.& 3.Burſatt.conſil.33. num.13. præſertim quando eſt lapſum tantum tempus, in quo veriſimilis eſt obliuio. vt in caſu noſtro, vt benè declarat Paul.de Caſtr.in l.in exercendis, nu.4. verſ. hoc autem videtur intelligendum, C. de fid. inſtrument. Tiraquell.de reuocan. donat. in præfatione, num.47.verſ. id tamen intelligendum eſt, Menoch. de arbitr.quæſt.lib.2.verſ.105. num. 31. in fine, & hinc ſequitur, quod dato etiam, quod teſtes non teſtamentarii eſſent omni exceptione maiores, prout non ſunt adhuc magis credendum eſt teſtibus ſtantibus pro teſtamento etiam paucioribus, quàm illud reprobantibus, quando præſertim Criminaliter agitur ſecundum communem regulam, Gabriel. tit.de teſtib. concluſ. 4. nu.26. Bertaz.conſil.398.num.7.in fine, & num. 8. & nu. 72. Surd. conſil.414 nu.18.verſ.reſpondet item.

11 Et his ſtantibus facilis eſt reſponſio prætenſæ confeſſioni ipſius inquiſiti, dum dixit teſtatorem reliquiſſe Confraternitati Sanctiſſimi Sacramenti quaſdam poſſeſſiones, & ſic non eſt; verum, quod vnicam tantùm poſſeſſionem, prout in teſtamento legitur reliquerit. Hæc enim confeſſio eſt erronea, & de errore ſufficit conſtare per præſumptiones, quandò Criminaliter agitur Bald.in l.2.num.4. C. de Cuſtod.reor.& in l.fin.num.2.ad finem, verſic. ex quibus, & ibi etiam Salyc.num.2.verſ. item ponit aliud exemplum, C.de probat. Bertaz.conſ.162. num.9.in fine, & ſeqq.

12 Primò autem probatur error ex reaſſumptione teſtamenti facta coram teſtibus teſtamẽtariis ſubſcriptis in dicta reaſſumptione, qui cum aliis teſtamentariis teſtibus (vt ſupra probaui) cum dicantur ſtare pro teſtamento, probant vtiq; rem aliter ſe habere, quàm inquiſitus faſſus fuerit, & ſic probant errorem confeſſionis non præſumptiuè, ſed concludenter, Ang. de Maleſi. in verb. comparuerunt, &c.& in termino defenſionis, &c. num. 1. in fin.Foller.in pract.Crimin.in verb. & ſi confitebuntur par.1.num.54.fol.302.Honded.conſil. 66. nu. 69.& conſil.102.nu.44.lib.1.

13 Secundò, error ſatis præſumitur ex lapſu quinq; annorum, in quibus veriſimilis eſt obliuio ex alleg.per Cephal.conſ.94.nu.5.lib.2.& per Hippol. Rimin.conſil.344.nu.75. & ſeq. lib.3.

14 Tertiò, eadem obliuio euidenter probatur ex eo, quod ſubſequenter; Idem inquiſitus fatetur, *che le tre poſſeſſioni, cioè le Ceſe, le Cerafcia, & il Crichio, il Teſtatore le laſciò alla Chieſa di San Biagio*. Non enim verũ eſt, quod dictus teſtator reliquerit poſſeſſionem nuncupatam . . . . Et propterea ſicut in hac poſſeſſione errauit propter obliuionem, in reliquis etiam poſſeſſionibus erraſſe præſumitur ex præallegatis.

15 Quartò, non modica erroris præſumptio eſt cauſa, quam ſuprà attulimus, nempè, quod huiuſmodi legatum, aut nullius, aut parui lucri exiſtit, & conſequenter, ſi fiſci prætenſio eſſet vera, falſum ſine lucro, & cauſa commiſiſſet, quod non eſt præſumẽdum, vt ſupra dixi, & deficiente cauſa delicti, ceſſant omnia inditia, quæ ex proceſſu reſultarent, cũ ſine cauſa nemo delinquat Foller. in pract. Crimi. in verb.item, quod ſororem venenauit poſt nu. 19. Grammat.conſil.42.num.10.in fine, Bertaz.conſil. 556.nu.20.& ſeq. lib.2.Menoch.conſil.230.nu.2. & ſeqq. Quare nihil ſupereſſe video, quod huius probi Sacerdotis abſolutionem iure impedire valeat.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

ARGVMENTVM.

Vulnus quando dicatur mortale, & quando non, & ſuper illius mortalitate, vel non mortalitate; quando, & quantum ſit medicis credendum, inde propterea latè diſcutitur, quando vulneratus ex recepto vulnere obyſſe præſumatur, an verò ex alia cauſa, aliaq; plura de teſtium fide, & probatione, & præſertim quando attendatur eorum ſecundum dictum in tortura, non autem primum ſine tortura, & plura de teſtibus inhabilibus admittendis, vel non admittendis in probatione delicti difficilis probationis.

SVM-

SVMMARIVM.

Delicti corpus probandum eſt à fiſco non per præſumptiones, & coniecturas, ſed per plenas, & concludentes probationes, num. 1.

Notario ſine teſtibus aliquid aſſerenti, non creditur, niſi de ijs, de quibus fuit rogatus, num. 2. & num. 7.

Liuores corporis non probant corpus delicti, quia quandoque euenerunt à febre maligna, num. 3. & num. 26.

Vulneratus præſumitur obijſſe ex vulnere, febre ſuperueniente incontinenti poſt receptum vulnus, ſecus ſi ſuperueniat non incontinenti, ſed poſt aliquos dies, num. 4 & num. 46. in fine.

Vulneratus non præſumitur mortuus ex vulneribus, quando vulnera non erant mortalia, num. 1. & num. 27.

Vulnera mortalia non præſumuntur, & ideò fiſco allegan ti mortalitatem vulneris incumbit onus probandi, nu. 6. & num. 12.

Vulnus cum baculo, vel in bracchio illatum mortale non præſumitur, num. 6.

Medicorum relationi ſtandum eſt, an vulnus fuerit mortale, vel non, num. 7. & num. 28. etiam quod medici nõ fuerint illi, qui medicauerunt vulneratum dummodo fuerint de facto certificati, num. 8. & num. 28. contrà num. 32. Pro primo dicto, nu. 47. & 48.

Teſtis ſibi ipſi varij depoſitio reddit ipſum de falſo ſuſpectum, num. 10.

Peritioribus teſtibus magis credendum eſt, quàm notario, ſinè teſtibus aliquid aſſerenti, num. 11.

Vulneratus non præſumitur mortuus ex vulnere mortali, niſi etiam probetur vulnus fuiſſe omnino mortale, numero 23.

Teſtis non repetitus, vel repetitus ſine Iudicis decreto nullum facit inditium, num. 14.

Inimicitia oritur ex minis de verberando, nu. 14.

Teſtis vilis, & pauper à Teſtimonio repellitur, num. 14. & num. 34. Vbi ampliatur hoc etiam in caſu, vbi alias teſtes inhabiles admittuntur.

Teſtis de auditu ab alio, qui non eſt idoneus teſtis nihil probat, num. 14, in fine.

Teſtis domeſticus, & familiaris inſtigatoris nihil probat contrà Inquiſitum, num. 15.

Teſtibus contrarijs credendum non eſt, nu. 15.

Teſtis conſanguineus inimici mei non probat contrà me, num. 16.

Teſtis minor decem, aut duodecim annorum nihil probat, num. 16.

Teſtes periuri non conuincuntur, nec faciunt inditium ad torturam, num. 19.

Periurium teſtis tortura non tollit, num. 17.

Teſtis, ſecundum dictum in tortura, non attenditur magis quàm primum, quando ipſe teſtis poſt primam depoſitionem alloqui potuit cum accuſatore, nu. 18.

Teſtis depoſitio ſecunda in tortura attẽditur potius quàm prima in Ciuilibus, non autem in Criminalibus, numero 19.

Teſtis depoſitio ſecunda facta in tortura non attenditur magis quam primam ſine tortura, quãdo ipſe teſtis patitur alios defectus, num. 20.

Teſtis depoſitio ſecunda facta in tortura, attenditur magis quam prima facta ſine tortura, quando tortura datur ad purgandum infamiam, ſecùs quando datur ob varietatem, ad videndum in quo dicto perſiſtat, numero 21.

Præſumptiones, & inditia ſufficiunt ad probandum innocentiam Inquiſiti, & illius defenſionem, nu. 22.

Mortuus, quis potius præſumitur ſine ſcælere, quàm cum ſcælere, num. 27. nu. 31. & 41.

Teſtes inhabiles admittuntur in delicto defficilis probationis, vt puta commiſſo in loco campeſtri, nu. 29.

Teſtium numerus ſupplet defectum, & inhabilitatem, nu. 29. Declara primo hoc non procedere, quando teſtes in totum à teſtificando repellerentur. Secundo non procedit in cauſa Criminali, & capitali. Tertio non procedit, quando omnes dicti teſtes patiuntur aliquam exceptionem, num. 37.

Teſtes periuri probant in odium inducentis eos ad temerarium, & illicitum iuramentum, num. 30. Declara, vt num. 38. & ſeqq.

Teſtes in Criminalibus debent eſſe omni exceptione maiores, num. 33.

Teſtes inhabiles patientes plures defectus nihil probant etiam in caſu, in quo aliàs teſtes inhabiles admitterentur, num. 35.

Teſtes inhabiles etiam admiſſi in caſu difficilis probationis non dicuntur omni exceptione maiores, num. 36.

Teſtis corruptus ad ſe non examinãdum, ſi poſtea ſe examini ſubijciat, an probet contrà corrumpentem, nu. 38. & ſeqq.

Teſtium corruptio non probatur per aſſertionem eorũdem teſtium, qui dicunt ſe corruptos, niſi aliunde corruptio probetur, num. 40.

Vulnus mortale iudicatur in caput illatum, ſecùs ſi ſubtus auricolam, num. 42. Verùm, ſi percuſſio in capite fuit modica, nec etiam dicitur mortalis, num. 43.

Vulnus mortale non præſumitur ſi fuerit modicum, àut leue, num. 43.

Vulnus ſi non fuit mortale tunc mortuus non præſumitur ex vulnere etiam quod obierit breui tempore poſt receptum vulnus, num. 44. & 45.

Mortuus non præſumitur ex vulnere, ſi poſt vulnus receptum, vulneratus per aliquos dies ambulauit, faciendo ſua negocia, num. 45.

CONSILIVM CLXXI.

1 QVOD Franciſcus Georgij Porcarius obierit propter baſtonatas ſibi datas, vt dicitur à Petro Paulino ex ſummario proceſſus mihi exhibito, duo præcipuè id probare videntur. Primo aſſertio notarij annotantis liuorem in pluribus partibus corporis. Secũdo, q ſtatim vapulatus incepit ſe male ſentire, & poſitus in lecto febre præuentus de malo in peius progrediens infra decem, vel duodecim dies obijt. Verùm quod ex præmiſſis nullo pacto probatum

Digitized by Google

batum cenſeatur dictum Franciſcum ſcælere interemptum, prout fiſco hoc probandi onus incumbit ad text.in l.1.§.item illud, ff. ad ſillanian. Moueor firmiſſima illa iuris concluſione, quod talis probatio corporis delicti non debet eſſe præſumptiua, ſed liquida,& per plenas probationes deducta,põderando in eodem §.item illud verbum, liquere, & in l.ſi quando,C.vnde vi,verbum,patefacta, & ibi Bald.num.2.& Iaſ.num.12.in 4.notab.Boer. deciſ. 228.num. 1.in fine verſi. ſi verò agitur de maximo præiudicio,Miſinger. obſeruat.81. centuria 3.

2 Hæc autẽ plena, & liquida corporis delicti probatio, quod in præſenti caſu non adſit ex aſſertione notarij dicentis ſe annotaſſe liuorem in corpore defuncti patet ex alia veriſſima concluſione Doctorum dicentium notario vti publicæ perſonæ ſine teſtibus non credi niſi de ijs, de quibus fuit à partibus rogatus ad tex.in §.verù, & ibi gloſſ. in verb. iniungatur in auth de tabellionibus,& in Clemen. 1. verſic.dictis in verb requiſitis de iure iur. Soccin.iun. conſil.168. num.3. Curt.iun. conſil. 166. num.2. Præſertim, quando agitur de graui præiudicio deciſ.Pedem.170.num.6. Ioſeph. Ludou.deciſ. 14. illatione 23.

3 Et dato, quod huic notario ſit plenè credendum non ſequitur Egrotus habebat in corpore plures liuores ergo ex baſtonatis cauſantibus dictum liuorẽ mortuus eſt liuores enim poſſunt cauſari non ſolùm ab extrinſeca paſſione,extrinſecouè accidenti,ſed etiam à febre maligna, & acuta, qua laborabat Franciſcus ità in terminis in probatione corporis delicti ſcripſerunt Foller.in pract.crim. in verbo item,quod ſororem venenauit, num.4. in princip.& num 13.poſt med.pract.Monteleon.par. 4.num.695.verſic.item capituletur il primo iuncto num.705. fol. mihi 245. & ſeq. Decian. in tracta. crimin.lib.9.cap.24.num.4.verſic.item inditia veneni, iuncto verſic. & de ſignis veneni, & in caſu noſtro, quod liuores prædicti,præſertim in humeris de quibus Notarius fidem facit,non fuerint cauſati à baſtonatis,ſed à febre maligna euidenter apparet, cum vt deponit Chirurgus applicatæ cucurbitulæ de ordine medici nullum ſanguinis ſignum fecerunt,& propterea non fuerunt ſcarnificatæ, ſi enim liuores prædicti ortum habuiſſent à percuſſionibus, vtiq; ab illis contuſus ſanguis ſe demonſtraſſet,prout eſt omnibus notum.

4 Quod verò attinet ad malum progreſſum infirmi,& ſuperuenientiam febris poſt receptas percuſſiones,ex facto tollitur dubitatio; non enim verũ eſt,quod Franciſcus ſtatim receptis percuſſionibus inceperit ſe malè ſentire,& in lecto ſe ponere,quia imò,vt dicunt teſtes defenſiui per aliquot dies ante ſanus in campanea porcos cuſtodiebat, quod & idem deponit Georgius pater Franciſci,& Mercurius teſtis Curiæ dicit, quod ipſe incepit ægrotare per octo dies poſtquam Franciſcus recepit baſtonata,conſtat autem in proceſſu hoc fuiſſe die 7. Auguſti, in qua prætendit fiſcus Franciſcum fuiſſe baſtonatum. Quarè ſubintrat concluſio, quòd quando febris vulnerato,nedum baculo percuſſo ſuperuenit non incontinenti recepto vulnere, ſed poſt aliquot dies,tunc illa non dicitur cauſata ex vulnere,ſeù percuſſionibus receptis, ſed ex alia ſuperueniente infirmitate, & ſi contingat infirmum obire, dicitur mortuus nõ ex vulneribus,aut percuſſionibus, ſed ex dicta ſuperneniente infirmitate propter prauos corporis ingenitos humores, vt videre eſt, apud Cepoll. conſil.61.num.4. verſic. item quia febris,& num.14. Vbi de febre,quæ ſuperuenit tertia die poſt illatum vulnus,Grammat.conſil. 2.nu. 9. & ſeqq. Anton. Gomez.de delict.rubr.de homicid. poſt.num.29. verſic. ſi verò probetur il ſecundo, Hippolit.Riminald.conſil. 121.num. 21.lib.2.

5 Et licèt ex præmiſſis res in tuto poſita videatur ex eo,quod fiſcus non probauit Franciſcum ſcœlere interemptum,adhuc & ex abundanti dicitur, quòd imò ex proceſſu conſtat, ipſum ſine ſcœlere obijſſe; Idquè inconuincibili argumento ad oculum ni fallor demonſtratur,quia ſcilicet,quando vulnera,ſeù percuſſiones non ſunt mortales, ſi vulneratus, aut percuſſus obierit etiam alio non docto præſumitur non ex vulneribus,aut percuſſionibus mortuus, ſed ex alia cauſa,Corn.conſil.194. num.15.verſic.Dato autem lib.2.deciſ.conſil.415. poſt num 6.Marſil. in pract.crimin.§.& quia num.20.Boer.deciſ.223. num.4.& num.7. & nu.20.ante finem,vbi de communi,Menoch.de arbitr.quæſt.lib.2.caſ.274.nu.3. in fine Hippol.Rim.d.conſ.121.nu.3.& ſeqq.lib.2.

6 Quod autem percuſſiones Franciſco illatæ non fuerint mortales, & ſi onus probandi contrariũ fiſco incumberet ſecundum,Bald. in conſil. 328. An vulnus fuerit mortale,colum.1.in fi.verſi.Et in dubio,& column.2. verſi.& ideo motus iudicis lib. 2. Corn.conſil.194.num.4.lib.2. Dec.d. conſil. 415. num.1. & 2.Grammatic.voto 24. num. 6. & ſeqq. Boſſ.in tit.de homicid.num.116.in fine,& nu.117. Hippol. Rimin.dicto conſil. 121.num.11. & ſeqq. lib.2.Iacob. Ayrer. in tract.de homicid.par. 2. nu. 71.Conſtat euidenter, tum ratione armorum,quia cum baculo, tum etiam ratione partis corporis læſæ,nempè in brachio, humeris,& in natica ad tex. in cap.ſignificaſti il ſecundo,§. & quidem, & in §. fin. extrà de homicid. cum ibi not. per Doctores, Bald.conſil.137.proponitur,quod Titius, num.2. ad finem,& num.4. etiam ad fin. lib.2.& conſ.328. column.1.verſic. ſecundo dixi eodem lib.2. Boer. deciſ.323.num.3.ante med.verſic. ſi autem in alijs locis,Hippol.Rim.d.conſil.121.nu.5. lib.2.

7 Id autem, quod in propoſita facti ſpecie omnẽ tollit difficultatem eſt relatio Medicorum, & Peritorum atteſtantium Franciſcum non ex percuſſionibus,ſed ex maligna febre, & acuto morbo ſuperueniente obijſſe,cui quidem relationi omninò ſtandum eſſe voluerunt,Bart.in tract.de percuſſionibus, num.1.in princip.verſic. & prædicta, & in prohemio digeſtorum in prima conſtitutione, numero 8. & ibi Alber. numero 14. Boſſ. in titu. de homicid.

num.

tid. num. 115. & ita practica ſeruat, Clar. in pract. §. homicidium, num. 34. verſ. ſcias autem in princ. & eſt tex. expreſſus in cap. ſignificaſti il 2. §. & quidem, & ibi communiter notant omnes canoniſtæ extra de homicid.

8 Et licèt Medici ſic atteſtantes non medicauerint Franciſcum. Non per hoc eſt quin poſſint ſuper vulneris læthalitate, & nõ læthalitate, & morte indeſequuta iudicium dare dummodo fuerint certificati de qualitate vulneris, de parte corporis vulnerata, & de inſtrumento, cum quo fuit vulnus illatum, de qualitate febris ſuperuenientis, de medicamentis datis, de tempore mortis, & alijs accidentibus vt bene conſuluit, Cepol conſ. 61. nu. 5. & num. 7. & ſeq. Blanch in pract. in prima parte defenſionis § ijs ſic præmiſſis, num. 83. in fi. verſ. extende, & iſtud habeat locum fol. mihi 152. Cardin. Alb. conſ. 12. nu. 10. verſ. tertio dico.

Ex quibus Frãciſcum prædictum ſcœlere interemptum non fuiſſe plenè conſtare creditur nunquid antem verè conſtet de baſtonatis, ſi forſan fiſcus pro illis Paulinum puniendum eſſe prætẽdat erit particulariter videndum, quæ enim à me hic ſcripta ſunt, cum præſuppoſito dictarum baſtonatarum ſint dicta ſine præiudicio veritatis ad excluſionem corporis delicti.

In eadem cauſa ſecundum reſponſum.

9 IN cauſa Balneorigeñ prætẽſi homicidij ſcripſi alias non conſtare de corpore delicti, nempe Franciſcum Georgii obijſſe ex prætenſis baſtonatis ſibi datis, quibus non obſtet, quod modo audio pro parte fiſci fieri aliquod fundamentum in depoſitione, Notarij aſſerentis in ſecunda viſitatione Franciſci eum inueniſſe cum magno liuido in collo ſubtus auriculam dexteram, & ſimiliter ipſam auriculam ſatis liuidam cum parua carnis fractione, & quod proptereà ex dicta percuſſione in capite mortali ipſe Franciſcus obierit, ſtrictè enim huic depoſitioni. Notarij reſpondẽdo dicitur primo Notario ſic aſſerenti ſine teſtibus minimi credendum §. vero, & ibi gloſa in verb. iniungatur in auth. de tabellion. Clem. 1. verſ. dictis, & ibi gloſſ. in verb. requiſitis de iur. iur. cum alijs allegatis in prima informatione.

10 Dicitur ſecũdo hãc Notarii aſſertionẽ reddi ſuſpectã ex eo, ꝙ prima vice, quãdo Franciſcũ viſitauit facta per ipſum diligentia in corpore Franciſci talem liuorem, & fracturam in auricula vidiſſe minime affirmat & tamen ſi eam habuiſſet, vtiq; vidiſſe credendum eſt cum ad hæc ſpecialiter videnda tranſmiſſus fuerit, ideoq; non modica contra eum oritur falſitatis ſuſpitio l. qui falſo, vel variè ff. de reſt. l. eos ff. ad l. cornel. de falſ. cap. qui falſo 4 quæſt. 3.

11 Dicitur tertio, quod eadem depoſitio confunditur per contrariam depoſitionem Chirugi, qui examinatus dum appoſuit cucurbitulas, neque etiam ipſe prædictum liuorem & fracturam in auricula vllo pacto vidit, & tamen ſi vidiſſet, depoſuiſſet, ſicut depoſuit nullum vidiſſe liuorem, aut percuſſionis ſignum, & huic Chirurgo magis credendum, vti in arte perito, quam Notario ſine teſtibus Nell. in tract. de teſtib. nu. 200. Gabriel. de teſtib. lib. 1 concluſ. 4. n. 14. Franc. Hercul. in tract. de negatiua, nu. 225.

12 Dicitur quarto, quod etiam quod tale liuidum fuiſſet in collo, & ſubtus auriculam Franciſci, eademq; auricula fuiſſet etiam liuida, & parum fracta, prout dicit Notarius non per hoc ſequitur talem percuſſionem eſſe mortalẽ, niſi fiſcus hoc probauerit, quia in dubio quælibet percuſſio præſumitur potius non mortalis quam mortalis Boſſ. in tit. de homicid. num. 116. in fine & num. 117. & ante eum Corn. conſ. 194. nu. 9. lib. 2. Grammat. vot. 24 num. 9. & ſeq.

13 Dicitur quinto quod etiam, quod fiſcus probauerit prout huiuſquè non probauit dictam percuſſionem cum liuore, & parua fractura auriculæ fuiſſe mortalem non per hoc percuſſus præſumitur mortuus ex illa percuſſione, niſi etiam probauerit dictam percuſſionem fuiſſe omnino mortalem, & certam ad mortem vt benè declarat, Cepoll. conſ. 61. num. 18. & ſeq. Andr Gayl. obſeruat. 111. num. 22. lib. 2. vbi de communi, Hippo. Rimin. conſ. 121 nu. 6. & ſeqq. lib. 2. vbi latè hanc probat ſententiã, contrarijs reſpondet.

14 Quod verò attinet ad prætenſas baſtonatas ipſi Franciſco à Petro Paulino, vt dicitur datas, pro quibus ſaltim fiſcus forſan prætendit ipſum conuictum, & puniendum, facile eſt iuſto iudici ſuadere, quod ex proceſſu non apparet eundem Paulinum vllo modo conuictum, immo nec etiam inditiatum, & ſi ſex teſtes ſuper dictis baſtonatis de viſu deponere conentur Mercurius enim primus teſtis eſt repetitus ſine decreto iudicis, & ſic nulliter ideo cum habeatur pro non repetito nec probationem, nec inditium facit, Abb. in cap. 2. num. 8. & ibi etiam Felyn. num. 9. extra de teſt. Alber. in tract de teſt. cap. 7. nu. 38. Nouell. reg. 237. nu. 26. fatetur ſe inimicum Petri dum in ſuo examine dicit, *mi volſe dare ancora à me*, cum ex minis de verberando oriatur inimicitia cap. cum oporteat & ibi Anan. & alii canoniſtæ extra de accuſat. Aufrer. de reprobat. teſtium num. 56. verſ. item ſi quis fuerit Lanfranc. de teſtib. num. 50. Plach. in epitom. delict. capitul. 28. num. 19. verſ. & ab eadem radice. Vilis pauper, & mendicus, ideo omnino à teſtimonio repellendus, Pariſ. conſ. 54. num. 57 lib. 4. Aym. conſilio 249. numero 12. verſicul accedit etiam vilitas Roland conſ. 63 numer. 34. lib. 2. dicit ſe audiuiſſe ab Hippolito eius Domino, quod ille, qui percutiebat Franciſcum erat Petrus Hippolitus negat ideò falſus Bald in c. cum cauſam quæ inter numero 17. extra de teſtib. & ibi etiam Felyn. numero 2. verſicul. ſed hanc. Fallentiam Campeg.

Digitized by Google

de teſtib. reg.410. in fine Gabr. tit. de teſtib. lib.1. concluſ.3.num.11.

15 Franciſcus Ioannis alter teſtis ab ineunte ætate domeſticus, & familiaris inſtigatorum, eorum colonus, partiatius, & ſocius, ideò à teſtimonio repellẽdus Abb. in c. inſuper num.14. verſ. ſed reſpectu dilectionis & ibi etiam Fœlin. num. 14. extrà de teteſtib. Aufr. de reprobat. teſt. n.89. in verb. ſocius, verſ. vel niſi ratione ſocietatis Menoch. de arbitr. quæſt. lib.2 caſ.474. num.10. Eſt etiam contrarius depoſitioni Marci circa locum vnde dicit vidiſſe Petrum percutientem, cum dicat, Marco, & io ſtauamo ſul poggio, & Marcus dicat, ſtauo nel foſſo, ex quo nihil videri poterat ideò vti teſtibus contrarijs neutri credendum, Bald. in l. ſed & ſi poſſeſſori §. ſed & ſi verum ff. de iure iuran. Butr. Abb. & Are. in c. licèt cauſam extra de probar. Boſſ. in tit. de oppoſ. cõtrà teſtes n.15. Gram. vot.27. n.13. & ſeq.

16 Petrus Palminiæ eſt nepos carnalis Andreæ Berti inimici Petri Paulini vt fuit probatum per teſtes l. Athlethæ, §. dat remiſſionem & ibi Bald. & communiter Doct. ff. de ſuſpect. tutor. l. 1. §. prætereà num.50. ff. de quæſt. Ant. Gomeſ. variar. reſol. to.3. cap.12. rubr. de probat. delict. num.14. eſt etiam vilis, & pauper ideò repellendus ex ſuperius allegatis, & demum eſt puer decem, aut duodecim annorum, & ſic non capax iuramenti l. qui iuraſſe ff. de iur. iur. l.2. §. lege Iulia ff. de teſtib. Cla. in pract. §. fi. q 24. verſ. vidi quandoq; dubitari.

17 Sabatina Chiappinus, & Marcus alij tres teſtes vltrà aliàs, quas patiuntur exceptiones de quibus in informatione facti, ſunt periuri, ideò nec conuincunt, nec indicium faciunt c. ex parte vbi gloſa & Doct. extra de teſtib. Boſſ. in tit. de oppoſit. contrà teſtes num.19. & in tit. de inquiſ. num.42. Clar. in §. periurus, num.47. verſ. repellitur. Nec periurij defectus in criminalibus tollitur per torturã, Aym. conſ.6. nu.15. Roland. conſ.16. nu.9. lib.2. Eugen. conſ.27. nu.54. Hond. conſ.100. nu.38. lib.1.

18 Nec facit vulgatis illa regula, quod quando teſtis fuit tortus, attendatur ſecundum dictum in torturæ, & non primum, nam hac in re eſt valdè aduertendum, quod regula prædicta habet plures limitationes, & declarationes, quarum vnaquæquæ caſui noſtro applicatur, & prima eſt declaratio, vt non procedat quando poſt primam depoſitionem teſtis alloqui potuit cum accuſatore Tunc enim nõ ſecunda depoſitio facta in tortura, ſed prima attendenda eſt cum præſumatur ſubornatus ſecundum Ang. in l. de tormentis ff de quæſt. Gabr. concluſ.26. num.7. lib.7. Boſſ. in tit. de oppoſit. contra Teſtes num:1. ad fin verſ. debet etiam conſiderare Cephal. conſ.234. num.12. lib.2.

19 Secunda eſt declaratio, vt eadem regula procedat in ciuilibus, non autem in criminalibus & eſt ratio, quia in ciuilibus tortura purgat periurium in criminalibus autem non Aymon. conſilio ſexto numero decimo ſexto Dec. conſilio 189. num.11. Octau. Cacheran. conſilio ſexageſimo quinto numero vigeſimo ſecundo & numero 33. vbi de communi, 8 dixi ſupra.

20 Tertia eſt declaratio, vt regula prædicta non procedat quando teſtis vltra varietatem patitur alios defectus Aymon. conſil.6. num.54. verſiculo ſexto reſpondeo, Gabriel. libro ſeptimo conclu.26. num.12.

21 Quarta eſt declaratio, vt eadem regula procedat, quando teſtis torquetur, quia infamis aut criminoſus, & ſic ad purgandam infamiam ſecus ſi torqueatur ob varietatem, & ad videndum in quo dicto perſiſtat ſecundum, Aretin. in cap. per tuas nu.35. col. fin. verſ. aduerte tamen extrà de teſtib. Alciat. de præſumpt. reg.2. præſumpt.29. num.12. & ſeq. Vulpell. conſ.104. num.9. Clar. in pract. §. fi. q. 53. verſ. tertius eſt caſus poſt med. ibi bene verum eſt.

22 Ex quibus licet credatur prædictum Petrum nec conuictum, nec inditiatum eſſe adhuc tamen quatenus aliqua remaneret ſuſpitio, ea prorſus tollitur ex tot tantiſq; præſumptionibus deductis in informatione facti ex quibus apparet d. Franciſcum nullas recepiſſe baſtonatas, & hoc ſufficit ſaltim ad obrumbrandam fiſci intentionem aduerſus quã ſufficere inditia, & præſumptiones etiam non plenè concludentes ſcripſerunt, Bart. in l. non ſolũ §. ſed vt probari num.2. & ſeq. ff. de nou. oper nunc Boſſ. in tit. de conuictis num.59. Aym. conſ.2. num.16. & conſ.119. nu.9. Menoch. de præſumpt. lib.5. præſumpt.48. num.8.

In eadem cauſa tertium reſponſum. Dubium.

23 Circumſcriptis pro nunc depoſitionibus teſtiũ tam ſuper tempore, quam ſuper percuſſionibus, & circumſcriptis pro nũc pariter exceptionibus teſtium, tam fiſci, quam partis, an conſtet de percuſſione, ex qua poſſit dici quod mors ſit ſequuta, & cum hoc in caſu noſtro ſit dubium, & nulla adſit peritorum viſio, nec, relatio, quid de iure ſit dicendũ in caſu dubio. Et an ſtãte regula, quod peritorum relationi ſtandum ſit habeat hoc locum in relatione facta ab ijs qui ægrotum non curarũt, nec ab eis fuit habita relatio infirmitatis.

RESOLVTIO DVBII.

24 Propoſitum dubium habet quatuor partes. Prima eſt an circũſcriptis depoſitionibus teſtium conſtet de aliqua percuſſione. Secunda an conſtet de percuſſione tali, ex qua mors ſequuta fuerit. Tertia quid de iure in caſu dubio præſumatur nulla exiſtente peritorum viſione, & relatione. Quarta an ſtandum ſit relationi medicorum, qui ægrotum non curarunt, nec à curante medico infirmitatis relationem habuerunt.

25 Prima

25 Prima pars negatiuè reſoluenda eſt,quia deprętenſa percuſſione in proceſu aliundē non conſtar, niſi ex depoſitiones defuncti,cui nihil credendum iuribus vulgaribus Notarius depercuſſione verbū nullum,ſolum dicit de quodam liuore in collo, & auricula cum parua carnis fractione in eadem auricula.Et tamen huic Notario minime credendum quinq: rationibus quas in alia informatione clarè, ni fallor, deduxi,& hic repetere ſnperfluum eſt.

26 Verum dato, quod Notario credendum ſit, & nūc ingredior ſecundam partem dubij,non ſequitur habebat liuorem,& auriculam parum fractam, ergo fuit ab altero percuſſus,cum vt notum eſt huiuſmodi liuor,& fractura auriculæ potuerint eueni re abſque alterius ſcœlere nempè quod caſu ceciderit collidendo caput,& humeros in aliqua ſaxa, ex quibus præmiſſa cauſari potuiſſenr, & quando dubitatur an mors,caſu, & ſine alicuius ſcœlere ſequuta fuerit, an verò cum alterius ſcœlere præſumendum eſt potius quod ſine ſcœlere ſucceſſit, quam cum ſcœlere ex plene deductis per me in pract.quæſt.2. num.29. per tot.cum quibus etiam conſenſit Sigiſmundus Scaccia.de iudic. cauſ. ciuil.& criminal.tom.1.c.83.nu.6.iuncto,n.8.&ſeq.

27 Et rurſus dato quod huiuſmodi liuor, & fractura fuerint cauſatæ cum alterius ſcœlere, & nunc ingredior tertiam partem dubij non per hoc præſumendum eſt,quod ex dictis percuſſionibus obierit.Immo contrarium,cum non conſtet dictas percuſſiones fuiſſe mortales, prout hoc probare fiſci onus erat ſecundum Corn.Gramm.& *Boſſ.*in locis allegatis in alia informatione,& non data mortalitate percuſſionum, præſumptio eſt quod ex percuſſionibus non obierit ſecundum Marſilium, Boher.Meno.& Hippo.Rimin.in 1.informatione allegatis quorum opinio ab omnibos recepta eſt.

28 Id autem quod in præſenti caſu tollit omnem difficultatem,& nunc ingredior quartam partem dubij eſt iudicium perirorum, qui ſuppoſitis liuoribus,medicamentis infirmo datis, & alijs ex proceſſu reſultantibus Franciſcum,non ex percuſſionibus obijſſe,ſed ex maligna febre iure optimo arbitrati ſunt,iſtiſque medicis,& periris etiam quod infirmum non curauerint,nec à curante medico relationem habuerint ſtandum eſſe ſatis in prima informatione probaui ex Cepol. Blanch. & Card. Alban. allegatis quibus addo Clar. in pract. §.fin. quæſt.4.verſ.vltimo vbi expreſſe dixit quod quādo dubitatur,an quis cum ſcœlere, vel ſine ſcœlere obierit iudex Iudicium peritorum, & medicorū adhibet inrelligendo non de medicus qui curarunt defunctum, ſed de alijs.Et ità aliàs ſeruatum fuit tempore quo erar Gubernaror Illuſtriſſimus & Reuerendiſſi.Car. Sancti Euſebij in quadam cauſa prætenſarum Sacchettatarum, & tempore R. D. Alæ in cauſa prætenſi veneni in qua facto cum proceſſu concordato fuit miſſum pro iudicio peritorū ad omnes partes ſtatus Eccleſiaſtici, prout etiam tempore Illuſtriſ.Car.Tuſchi in alia ſimili cauſa factum fuir, & hoc in practica nullam habet difficultatem,tam pro fiſco,quam contra fiſcum.

In eadem cauſa quartum reſponſum.
Dubium.

29 EX deductis pro parte Petri Paulini non vidētur pænitus ſublata iura fiſci nam circa delicti probationem, fiſcus videtur habere fundaram eius intentionem ex teſtium depoſirionibus,qui licèt videantur aliquas pati exceptiones, nempè paupertatis,vilitaris,& familiaritatis. Attamē cum ſimus in delicto commiſſo in loco campeſtri, vbi regulariter habitu, & vix potentia alij teſtes haberi non poſſunt huiuſmodi teſtes ſolent admitti,&maxime quando numerus ſupplet Pariſ. de Puteo de ſindicatu in verb.teſtis c.2.in §.fui interogatus,num.2. Monticell.de teſtib.in verb.vilis in fine Bald. in c. ſi qui teſtium num.5.de teſtib.Bertazzol. conſ.86. num.6.lib.1.Maſcard de probat.concluſ.1155.nu. 20.& Gabr.de teſtib.concl.18.nu.2.

30 Et tanto magis cum exceprio data illis deperiurio omnino coruit, ſi quidem cum ex proceſſu appareat teſtes prædictos facto & culpa dicti Perri fuiſſe inductos ad peierandum,& veriratem occultandam,intrabit limitatio ad regulam,quod ſimiles teſtes in in odium inducentis ad temerarium & illicitum iuramentum bene probant Hoſtien. Abb. & alij Canoniſtæ iu cap. conſtitutis il. 2. deteſtib. & Fely. in c.intimauit n.7.eodem tit.prbari iraquè videtur in proceſſu Petrum dediſſe baſtonatas Franciſco.

31 Sed an percuſſiones illæ fuerint mortales vel ne. Et an percuſſus ex illis, vel ex alia cauſa ſuperuenienti deceſſerit hoc certè fiſcus in proceſu offenſiuo non probat,nec Petrus in defenſiuo. Et ſic ſumus in dubio, quo caſu licet Doctores diſcrepent, attamen ad huc fiſcus videtur habere fundmentum eius intentionis per ea quæ latè adducit Farinac. de homicid.quæſt.127.num.21.& 23.vbi infinitos primæ claſſis Doctores pro hac parte allegat, qui caſui noſtro optimè applicari poſſunt cum ex parte corporis offenſa, nempe ſubtus auriculam,& ex breuitate tēporis mortis ſubſequutæ facile dignoſcitur ex percuſſionibus, & non ex alio accidenti deceſſiſſe.

32 Nec videtur facerr id quod pro Petro conſideratum fuit à medicis fauenribus fidem remedia adhibita in curatione offenſi non poſſe applicari percuſſionibus,ſed febri malignæ, quia vltra quod fides fidem non facit, videtur poſſe reſponderi,quod medicis, qui ęgrotum non viſitarunt, nec curarunt ita demum credendum ſi ab alijs, qui ægrotum viſitarunt, & curarunt, relationem, & informationem habuerunt, & in his terminis loquunrur Cepoll. Blanc. Innoc. & alijs exaduerſo allegati, ſed quod medici poſſint facere

Digitized by Google

iudicium ex qualitate medicamentorum adhibitorum abſque alia relatione,& certificatione aliorum medicorum, qui curæ interuenerunt hoc non dicunt, nec videtur tali caſu eis ſtandum eſſe præcipuè, quia febris ex percuſſionibus oriri ſolet, & ex eis ortum habuiſſe præſumitur quando de recenti,prout in caſu noſtro euenit,vt per Riminald. ex aduerſo allegatum.

RESOLVTIO DVBII

33 Propoſitæ dubitationes duas habent partes. Prima eſt nunquid conſtet Franciſcum fuiſſe baſtonatis percuſſum,ſecūda, an ex dictis baſtonatis obierit, Prima pars negatiuè reſoluenda videtur ex vera illa,& vulgari iuris concluſione, quod ad probandum delictum teſtes debent eſſe omni exceptione maiore nedum idonei,& habiles,Boſſ. in titul. de conuict.numer.11. Franc.March.deciſ. 285.num.4.par.2.Burſatt. 116. num.39. vbi de communi Ludouic.Peguer.deciſion. criminal.17. num.38. in fine præſertim vbi agitur ad effectum probandi corpus delicti, de quo, vt alias dixi non præſumptiuè ſed plenè, & concludenter conſtare debet l.1. §. item illud in verb.liquere ff. ad Silla. l. ſi quando in verb. patefacta C.vndeui, & vtrobique communiter Doctores. Sed ſic eſt quod teſtes deponentes ſuper prætenſis baſtonatis non ſolum patiuntur exceptiones paupertatis, vilitatis & familiaritatis,vt in dubitationibus, ſed etiam eorum vnus Mercurius ſcilicet facit ſe inimicum carcerati fuit nulliter ſine decreto iudicis repetitus, & conuincitur de falſo à cōteſte per ipſum nominato, alter teſtis nempè Franciſcus Ioannis eſt contrarius depoſitioni Marci, & Petrus Palmerinus eſt nepos inimici eiuſdem carcerati & puer mi nor 12. annorum ergo nihil proſſus probant tum ex præallegatis tum ex alias dictis in ſecunda informatione huius cauſæ.

34 Nec præmiſſis obſtat primo quod dicatur quod teſtes etiam inhabiles admittantur in delicto commiſſo in loco campeſtri, & quod numerus ſupplet eorum in habilitatem prout ſcripſerunt, Parıſ.de ſindicatu, Bald.Monticel.Gabriel. Bertaz. & Maſcard.in dubitationibus allegati. Hæc enim obiectio tollitur pluribus modis primo ꝗ ex aduerſo allegati loquuntur in teſtibus, aut pauperibus ſolū aut vilibus tantum vbi autem ſunt viles,& pauperes infimul tunc omnino repelluntur etiam in caſu vbi aliàs admitterentur ex allegatis per, Ant.Gomez.var.reſolut.tom.3.cap.12.rubr.de probat.delict.num.19.Menoch.de arbitr.quæſt.lib.2.caſu 96. num.6.& 7.Bertazzol. conſ.359. num.42.libro 2. Roland.conſ.63.numer.34.lib.2. vbi de communi præſertim in cauſa criminali in qua ſola paupertas, aut ſola vilitas non ſolum teſtem inhabilem, & non idoneum reputare facit,ſed etiam prorſus à teſtificando repellit ad tex, in l.nonnulli C.de accuſat.Crot.de teſtib.p.3. num.24. verſ.aduerte tamen Couar. var. reſolution. libro ſecundo capitulo ſexto numero octauo verſiculo præſertim in cauſis capitalibus,Roland.d.conſ.63.nu. 34.lib.2. vbi de communi.

35 Secundo eadem obiectio tollitur, quia, vt præ dixi teſtes contrà Petrum examinati non ſolū ſunt viles,& pauperes ſed etiam alios, quos ſupra dixi patiuntur defectus, quo caſu nec etiam admittuntur vbi aliàs admittendi eſſent Aymon. conſ. 249. num.11.& 12.Nouel.reg.216.nume.73.Menoc.de arbitr.quæſt.lib.2.caſu.89.num.7. & 8.Bertazzoll. conſ.170.num.3 lib. 1.& facit generalis concluſio quod vbi alias propter difficultatē probationis teſtes inhabiles admittuntur nunquam tamen admittuntur quando plures patiuntur defectus Aymon. conſil.66.nu.55.& 57.Cephal. conſ.65. nu.27.& 28.lib.1.Rota diuerſ.p.3.deciſ.126.nu.4. & deciſ. 689.nu.3.eadem par.

36 Tertio reſpondetur, quod in omni caſu etiam quod prædicti teſtes ex aliqua ſpeciali ratione admitterentur de iure, non tamen dicuntur teſtes idonei,prout dixi ſupra in criminalibus requiri,& conſequenter non plenam, ſed qualem faciunt probationem Grammat.conſilio 59.numero decimo ſecundo Boſſ. in titulo de indit. numero 150. & numero 177. verſ. non tamen credas Roland. conſ.3.num.50.libr.3.Hippol.Rimin.conſ.175.nu. 8.lib.2.

37 Nec rurſus obſtet prætenſus numerus teſtium, quia pariter in hac cauſa nec numerus poteſt teſtium in habilitatem ſupplere primo quia ſumus in cauſa criminali, & capitali ſecundum, Iaſ.in aut.ſi verò contingerit num.6.C.de iudic. Marſil. Sing.477.verſ. limita tamen Grammat.conſil. criminal.1.numero 4.& conſil.45.numero 30.Gabr. titul.de teſt.conclu.6.numero quinto libro primo ſecundo quia teſtes prædicti non ſolum patiuntur exceptiones, ſed in totum à teſtificando repelluntur, ideo numerus non ſupplet Grammat.deciſione vndecima numero ſecundo Natt. conſilio 298. numero decimo libro ſecondo Gabr. titul. de teſtib. concluſione ſeptima numero octauo libro 1. Roland.conſ.98.num.34. lib.4.Baiard. ad Clar. q. 24. num. 128. ad finem tertio quia ex prædictis teſtibus nullus eſt, qui aliquam non patiatur exceptionem ideò numerus non ſupplet, Natt. conſ. 520.numero decimo octauo Bertazzol. conſil.41. nu.20.Cephal.conſ.107.nu.11.Burſatt. conſ.321. num.31.lib.3.

38 Et demum non obſtat, quod aduerſus earundē teſtium periurii exceptionem, quæ omnes tollit amaritudines dicatur quod ex quo apparet eos fuiſſe inductos ad peierandum, & veritatem occultādam facto, & culpa Petri idcirco in eius odium non obſtante periurio plenè probare contra Petrum ſicut poſt alios ſcripſit,Felyn.in capitul. intimauit.numero ſeptimo de teſtib.pro reſolutione enim huius dubitationis remitto me ad ea quæ ſcripſi in mea practic. criminal. in titulo de indit. & tortur.

& tortur.quæſt. 46. num. 6. & ſeqq. & poſt ibi per me ſcripta pulchrè Honded. in conſil. 106. nu.47. & pluribus ſeqq.lib.1.quibus in locis plenè diſputatur, an & quando teſtis corruptus ad non deponendum,& qui non deponere iurauit, ſi poſteà nõ obſtante iuramento ſe examini ſubijciat, probet contrà corrumpentem,& ex ibi traditis duplex pręmiſſæ dubitationi elicitur reſponſio.

39 Prima eſt,vt præmiſſa concluſio procedat, quando teſtis ad non ſe examinandum corruptus, non adhuc ſe examinauit. Hoc caſu ſi poſteà ſe examini ſubijciat probat contrà eum, eui medio iuramento promiſit ſe non examinaturum. Et ſic quando periurium non conſiſtit in examine facto, ſed in promiſſione de ſe non examinando, ſe ùs ſi corruptus non ad ſe examinandum,ſed ad falſum deponendum, prout in caſu noſtro, quia falſum committit tacendo etiam veritatem vulgatis iuribus, nam tunc ſi in examine falſum dicit, & periurium committit, nec etiam contra corrumpentem probat, vt benè reſpondent, Natt.conſil 298. num. 9. verſ.non obſtat,Bero.conſ.58. num.5. in prima reſponſione, ulpell.conſ.83.nu.5.Bertaz.conſ.157. num.8. lib.1.Honded. conſil.106.num.47.& ſeqq. lib. 1.

40 Altera eſt reſponſio, quod eadem cõcluſio procedat cum præſuppoſito, quod conſtet de corruptione, & ità in dubitationibus præſupponitur ex proceſſu de dicta corruptione apparere; verùm, & in hoc eſt aduertendum, quod de prædicta corruptione,& ſubornatione non creditur teſtibus, ſic ſe corruptos,& ſubornatos affirmantibus, ſed aliunde per alios teſtes probari debet, Grammat. deciſ. 28.num.26,Marſil.in pract.§.diligenter, num. 39. verſic. ſecunda eſt ratio Hippol. Riminald. conſil. 723.num.2. & ſequentib. lib.6. quos in propoſito refert,& ſequitur Honded.in d.conſil. 106. nu.54. Et hæc quoad primam partem propoſitarum dubitationum.

41 Super ſecunda parte non eſſet inſiſtendum; Nàm ſi non conſtat de baſtonatis. Dici non poteſt,quod ex baſtonatis obierit Franciſcus, vt tamen omnia diluantur,& etiam dato, quod conſtaret de baſtonatis adhuc negatiuè reſoluendum videtur,non ex baſtonatis,ſed ex alia ſuperueniente infirmitate eundem Franciſcum mortuum eſſe, licèt enim in dubio, vt in dubitationibus dicitur ſit inter Doctores controuerſia: Nunquid percuſſus, ſeù vulneratus præſumatur ex percuſſionibus, ſeù vulneribus mortuus, an verò ex alia cauſa ex allegatis per me in quæſt. 127.num.21.& 22.iſto tamẽ caſu ad coniecturas recurrendũ eſt veriùs ibidem exiſtimaui, num. 23.

42 Coniecturæ autem, quæ in dubitationibus pro fiſco afferuntur ex parte corporis læſa nempè ſubtus auriculam,& ex breuitate temporis ſubſequutę mortis tolluntur. Primo, quia non conſtat in proceſſu de præmiſſa offenſione ſubtus auriculam, niſi ex depoſitione notarij,cui iſto caſu nõ eſſe credendum in alia informatione tribus rationibus, quas hic repetere ſuperfluũ eſt,probaui. Secũdo, quatenus etiam de prædicta læſione,& percuſſione conſtaret,adhuc dicitur, ꝙ percuſſio ſubtus auriculam non poteſt dici mortalis ex parte corporis læſæ, quia vt ex hoc reſpectu talis percuſſio præſertim cũ baſtono dicatur mortalis debet eſſe in ipſo capite, non autem ſubtus auriculam,prout dicit notarius, & ſic in collo. Sic enim in capite expreſsè loquitur,tex.in cap. ſignificaſti il 2. §. & quidẽ extrà de homicidio,& ibi cõiter Doctores omnes, & in cap. ſicut dignum in fi.& ibi etiam Canoniſtæ extrà eodem,Marian.Soccin.in cap. Præsbiterum num.8.in fine extrà de homicid.Afflict.in conſtit.termin. vitæ,nu.17.verſ.vel ſi conſtat,& nu. 43. verſ. inquirat ergò Iudex,Grammar.conſ. 2.num.2.& ſeqq.& alij plures quos retuli in quæſt. 126. num. 196. & quæſt. 127.num.53.

43 Tertio,& præſertim ſi ex iſta percuſſione,modica carnis fractura, vt itidem dicit notarius ſequuta eſt;nam tunc, nec etiam percuſſio in capite poteſt dici mortalis cum certiſſimi iuris ſit,ꝙ ſicut ex latitudine,longitudine, & profunditate plagæ cognoſcitur vulnus,ſeù percuſſio mortalis,ità & è contra ex illius leuitate, & modicitate non mortalis præſumitur,prout eſt tex.in d. cap. ſignificaſti il 2. §. & quidem in illis verbis, ſi certa apparuiſſet percuſſio ab eodem inflicta,tam modica, & tàm leuis, & in §.fi.in illis alijs verbis, non ſolet leuem plagã inferre,& ibi communiter notant omnes Canoniſtæ extrà de homicid.Floria.in l.ait lex,nu.4. verſ. arbitrabatur autem Iudex,ff.ad leg.aquil. Marian. Soccin.in d.c.Præsbiterum,num.7.ante finem verſ. in hoc autem iudicio extrà eodẽ Blanch. in pract. crim.in prima parte defenſionis,§.ijs ſic præmiſſis, num.66.fol. mihi 129.

44 Quarè non data percuſſionis mortalitate(& nũc reſpondeo alteri coniecturæ ſumptæ ex breuitate temporis ſubſequutæ mortis)parùm refert,ꝙ mors ſucceſſerit breui tempore poſt receptas percuſſiones,quando enim vulnus non fuit mortale,tũc non attenditur tempus in quo vulneratus moriatur,quia etiam ꝙ breui tempore moriatur, non ex vulnere, ſed ex alia cauſa obijſſe præſumitur ſecundũ Salyc. in l.1.nu.3.verſ.aut conſtat de contrario, C.de emẽdat.ſeruor. Anchar.in c.Præsbiterum,nu.5. in fine, verſ.& idem forte extrà de homicid.Anan.in c.nu. 3.ante fi.de Clerico pcuſſore,Dec.in cõſ.415.n.7.

45 Vltrà,ꝙ prætenſa breuitas ſubſequutæ mortis(ni fallor)ex proceſſu non apparet,imò contrarium, ꝙ poſt receptas percuſſiones per octo dies in circa Franciſcus ſanus per vias ambulabat ſues cuſtodiẽdo,prout colligitur ex depoſitione Georgij patris Franciſci, Mercurij teſtis curiæ, & aliorum ad defenſam examinatorum, & deinde poſitus in lecto vixit adhuc per dies octo, quarè intrat concluſio, quod non dicitur ex percuſſionibus obijſſe is, qui poſtquàm fuit percuſſus per aliquot dies ambulauit faciendo ſua negocia, prout ſcripſerunt,

Ee 3 Marſ.

Marſ.conſil.7. num.27. verſ. cum ergo Grammat. conſil.2.poſt num.5. verſi. nam in primis, & voto 24.num.7.ad finem verſi. item plus.

46 Et rurſus intrat alia concluſio, quod quando febris non incontinenti poſt receptas percuſſiones ſuperuenit, ſed poſt aliquos dies, vt in caſu noſtro, tunc vulneratus,ſeù percuſſus non præſumitur mortuus ex receptis percuſſionibus, ſeù vulneribus,ſed ex alia ſuperuenienti cauſa,Cepoll. conſil. 61. nu. 4. verſicul.item,quia febris,& num. 14. vbi de febre, quæ ſuperuenit tertia die poſt illarum vulnus, Grammatic.conſil.2. numero 9. & ſeqq. quos, & alios retuli in alia informatione.

47 Medicorum autem atteſtatio non per ſimplicē fidem, ſed etiam medio iuramento, ſi opus fuerit facienda,omnem prorſus tollit difficultatem, cùm præſertim ſit fundata in optimis medicinæ rationibus, quarum præcipuè eſt illa, quod medicamenta adhibita Franciſco de ordine medici, qui illum curauit iuxtà receptas Aromatariorum à curia inuenta nō applicabantur prætenſis percuſſionibus,ſed malignæ febri, quæ quidem ratio etiam à Doctoribus noſtris approbata fuit, vt videre eſt apud Paul.de Caſtr.in conſ. 299. viſa inquiſitione ſupraſcripta nu.2.col.2.ante fi.lib.2. vbi dixit omnem veneni ſuſpicionem purgari, quando conſtat ꝙ nullū contrà venénum fuit remedium adhibitū.

48 Nec refert, quod iſti medici nō curauerint vulneratum,nec relationem habuerint à medico, qui ipſum curauit; Nàm quod huiuſmodi extranei medici ex facti veritate cum proceſſu concordata admittantur ad iudicandum, an quis ſcelere interemptus fuerit,vel nō, & an vulnus fuerit mortale necnè,ſicut in practica non habet difficultatem,& ego pluries ſeruaui, ità etiam receptum video à Doctoribus,dum dicunt, quod Medici ſuper læthalitate, vel non læthalitate vulneris eorum iudicium proferre debentes non eſt neceſſe, quod viderint vulneratum,ſed ſolùm ſufficit,quod vulnerati cadauer inſpexerint,Corn.cōſ.194.poſt nu.16. verſ. quinimò etiam lib.2.Cepoll.conſ.61.nu.22.in fi.Blanc. in pract.in 1.par.defenſionis,§.ijs ſic præmiſſis,nu. 73.& 74.Baiard. ad Clar.in §.homicidium, num. 145. qui propterеà dicunt ad hunc effectum poſſe dictum Cadauer exhumari. Et quod attinet ad practicam remitto me ad ea, quæ dixi in quæſt. 227. nu.239. Longior fui quam parerat, ſed non potui breuior eſſe,nè obſcurus fierem.

Fuit hæc cauſa per compoſitionem finita.

Proſper Farinacius I. C. Romanus.

ARGVMENTVM.

In hoc conſilio plures enumerantur præſumptiones falſitatem arguentes, & excludentes; & plura etiam de teſtium fide, & probatione, quæ ſingulariter in ſummario exprimuntur.

SVMMARIVM.

Falſitatis probatio debet neceſſitate concludere, nu.1.

Notarius poſt ſtipulationem inſtrumenti nihil addere, vel minuere poteſt,num. 2.

Inſtrumenti ſubſtantialia, & neceſſaria ſunt inuocatio Domini,Pontificatus,inditio,& teſtes, num. 3. Stilus vbi eſt notorius Iudex poteſt ſe de eo etiam in Camera,& extraiudicialiter à notarijs informare, num. 4.

Solitum,quod eſt præſumi ſemper debet, num. 5.

Vna,& eadem res pluribus quandoq; donatur,nu. 6.

Falſitatis probatio excluditur data poſſibili veritate in contrarium,num.6.

Teſtis de falſo ſuſpectus redditur dicens ſe præcisè recordari de facto antiquo,de quo eſt veriſimilis obliuio,numero 7. & 8.

Inueriſimilis memoria reddit teſtem de falſo ſuſpectum, num.8.

Teſtis non ſe recordans de eo,de quo veriſimiliter ſe recordari debebat,redditur ſuſpectus, numero 8. verſic. vltra quod.

Teſtis falſus in vno in omnibus redditur falſus,nu.9.

Teſtis corrigens ſe poſtquam loquutus fuit cum parte de falſo ſuſpectus redditur, num.10.

Falſitatis præſumptio oritur ex tarda productione ſcripturæ,num.11.

Notarius tenetur ſeruare Prothocollum, ſeù originale, num.12. Vbi etiam, quod illud non producendo arbitraria pœna plecti debet.

Falſitatis præſumptio oritur ex eo,quod inueriſimile eſt, num. 13.

Iudex de iniuſtitia redargui non debet, quia non præſumitur iniuſtitiam voluiſſe facere, num. 14.

Querelæ calumnia præſumitur ex tarditate porrectæ querelæ,num. 15.

Contumacia, & fuga vnius non facit inditium contra alium,num.16.

Teſtes inſtrumentarij non contradicentes inſtrumento dicuntur ſtare pro inſtrumento,num.17. Vbi idem ſi dixerint ſe non recordari.

Iudex ex officio veritatem perquirere debet,num.18.

Teſtes domeſtici in his,quæ domi geſta ſunt idonei ſunt, num. 19.

Teſtis vxor admittitur ad defenſionem mariti, num. 19. in fine.

Falſitatis præſumptio ceſſat,vbi non adeſt aliquod commodum,vel lucrum, num. 20.

Falſitatis præſumptio excluditur ab inueriſimilitudine, num. 21.

Falſitatis præſumptio excluditur ex qualitate perſonæ, num. 22.

Præſumptiua probatio ſufficit ad probandum innocentiā, & defenſionem rei,num.23.

Falſitatis præſumptiones excluduntur per contrarias præſumptiones, num. 24.

CON-

CONSILIVM CLXXII.

1 IN hac cauſa prætenſæ falſitatis donationis, de qua Dominus Cæſar Vgonius accuſatur antequam Fiſci prætenſa inditia, ſeù præſumptiones repellã. Præmitto, quod licèt vulgo dici ſoleat in crimine falſi præſumptiones, & inditia haberi pro vera & concludenti probatione iuxta doct. Archid. in cap. in memoriam diſt. 19. Verior tamen, & magis communiter approbata eſt ſententia eorum, qui dixerunt in eodem crimine non ſolum requiri probationes concludentes & per neceſſe, ſed etiam magis concludentes, & magis exactas probationes, quam in alijs criminibus prout teſtantur, Grat. conſ. 60. numer. 16. lib. 2. Siluan. conſil. 7. num. 16. & ſeq. *Boſſ.* in tit. de officia. corrupt. nu. 14 Gabriel. conſ. 169. num. 13. lib. 1. Honde. conſ. 109 nu. 13. etiam lib. 1.

2 Hoc præmiſſo non obſtant exaduerſo pro parte fiſci deducta & primo, dum dicitur falſitatem eſſe claram cum conſtet ex propria confeſſione Domini Cæſaris ipſum procuraſſe, vt in inſtrumento donationis, teſtes ſe ſubſcriberent longè poſt ſtipulationem à Notario factam cum certiſſimi iuris ſit poſt ſtipulatum inſtrumentum, nihil inſtrumento addi, aut minui poſſe, non ſolum per partem, ſed nec etiam per Notarium, Bart. in l. imperator numer. 2. verſ. ſi vero vult aliquid addere, vel minuere, & ibi etiam Bal. in 2. lect. ante med. verſ. aut vult addere & in 3. lectura col. 2. pariter ante med. verſ. aut non conſtet, ff. de ſtat. homin. Gabriel. conſil. 169. ſub numer. 23. libro primo, Cephal. conſil. 336. num. 29. lib. 3.

3 Tollitur inquam hæc obiectio, quia teſtes ſe ſubſcripſerũt non inſtrumento originali rogato à Notario, ſed illius copiæ prout idem D. Cæſar fatetur, cui quidem copiæ ipſi prohibitum non erat procurare ſubſcriptionem dictorum teſtium, & quod eſſet copia, & non originale apparet euidenter, quia ſine inuocatione Domini, ſine Pontificatu, ſine inditione, & ſine teſtibus. Quæ omnia ad inſtrumenti originalis validitatem requiruntur, vt in auth. quomodo inſtrum. quæ apud Iudic. §. ſi quis igitur, & in auth. de tabellion. in princ. Aym. conſ. 56. numero primo Roland. conſil. 38. num. 6. lib. 1. Stephan. Lambertengh. de cotract. corum, &c. gloſ. 2. num. 82. & ſeq.

4 Addo, quod ſtylus Notarius eſt inter Notarios, quod quando volunt dare capias inſtrumentorum ſic, vt ſupra faciunt, nõ ponendo in ea Pontificatũ, inditionem & teſtes ad hoc, vt partes eo inſtrumẽto vti non valeant in alio officio, ſeù tribunali, & cum vt dixi inter Notarios iſte ſit notorius ſtylus poterit iudex de eo extraiudicialiter, & in Camera ab eiſdem Notarijs ſe informare, Grat. reſponſ. 78. num. 1. par. 2. Cappel. Tholoſ. deciſ. 115. num. 3 Roland. conſ. 44. nu. 36. lib. 1. cum alijs per Maſcar. de probation. libr. 3. concluſione 1338. numero 4. & num. 7.

5 Verum quod ſit copia, & non originalis apparet euidenter ex verbis manu D. Cæſaris in eadem copia conſcriptis videlicet, *la Croce hà fatto Curtio, & è notato qui per memoria*. Quis enim tam ſtultus eſt, vt in originali inſtrumento manu propria memoriam hanc adnotare auſus eſſet ſolet enim huiuſmod memoria fieri a partibus in copijs, ſeù alijs ſcripturis priuatis non in originalibus, ideo ſic iſto caſu præſumendum eſt l. ſi quis donaturus, & ibi gloſ. ff. de vſufruct. l. quod ſi nolit. §. quia aſſidua, & ibi Bald. ff. de edilit. ædict. l. certi venditio §. ſi
* nummos & ibi Bart. & communiter Doctores ff. ſi cert. petat.

6 Dum ſecundo adducitur contra D. Cæſarem depoſitio Paſquini Crudi Notarij dicentis eadẽ die decima Aprilis 1607. ſe rogaſe de alio inſtrumento donationis factæ ab eodem Iacobo de Leonibus aduerſario iũcta depoſitione Pellegrini aſſerentis de eadem donatione de auditu ab eodem Leonio, licèt poſſet vnico verbo reſponderi, quod non concludit Leonius in vna die fecit donationẽ vni ergo non eſt vera donatio eiuſdem rei, & eadẽ die alteri facta. Non enim eſt nouum vnam, & eandem rem ab eadem perſona pluribus donatam fuiſſe ſecundum Bart. in l. qui duobus ante num. 1. verſ. & aduertatis ff. ad l. Cornel. de falſ. ideo data poſſibili veritate in contrarium falſitatis probatio excluditur Boſſ. in titul. de falſ. num. 133. Bertazzol. conſ. 140. numer. 10. viu. deciſ. 81. numer. 9. Surd. conſ. 132. num. 20. Honded. conſ. 109. nu. 14. & ſeq. lib. 1.

7 Adhuc dicitur depoſitiones prædicti Paſquini, & Pellegrini non ſolum non probare verum etiam multum de falſo ſuſpectos eſſe, cũ de facto tot annis retro occurſo non proprio ſed alieno præcipuè recordentur de die, quod erat 10. Aprilis, de hora vnus videlicet 13. aliter de 15. Vnus de doloribus partus vxoris alter de ientaculo. Quæ omnia prout dixi in facto alieno, & de tanto tempore ſunt aperta ſigna ſubornationis & falſitatis, cum illis ſufficeret deponere dubitatiuè, non autem præciſe ſecundum Bart. in l. carbonianu §. diuus autem n. 8 & ibi etiam Alber. ff. de carbonian. ędict. Angel. conſ. 25. nu. 4. Alex. conſ. 65. nu. 3. & ſeq. lib. 2. Grãmat. deciſ. 60. nu. 7. verſ. 2. conſideranda erit longinquitas temporis, & nu. 14. & ſeq.

8 Et propterea cũ nedum de tempore præciſo, ſed etiam de hora, & alijs particularibus præciſè recordentur, de quibus veriſimiliter recordari non debebant, vti ſuſpecti nihil prorſus probant ex generali concluſione, quod inueriſimilis, ſeù nimia memoria in teſte facit ipſum de falſo ſuſpectum, Bertazzol. conſ. 398. nu. 6. & ſeq. lib. 1. Hieron. Laurent. deciſ. Auenion. 91. nu. 6. & 7. Roland. conſ. 33 num. 12. & ſeq. lib. 2.

Vltra

Vltra quod Paſquinus recordatur, vt dixi de die,& hora ſtipulati inſtrumenti, & ramen non recordatur quis illud ſcripſerit,an ipſe,an alter iuuenis.De quo veriſimiliter magis recordari debebar,Prob.ad Io.Monach.in c.Romana num.17.extra de teſtib.Alex.conſ.7.num.7.lib.1.& conſ.187 num.9.lib.7.

9 Sunt præterea dicti teſtes aperte falſi dicit enim Paſquinus , quod cognoſcebat Leonium ab anno 1580.quo tempore habebat, & in habitabat domum,de qua in donatione,& hoc eſt falſum, quia dicta domus ipſi relicta de anno 1589. à Zuuato de Zuuaris. Ideo falſus in vno,falſus in omnibus, Bald.in l.fin.num.18.C.de ædict.diu.Adr. tollend. Salyc.in l.ſi ex falſis,num.14.in princ.iuncto verſ. ſed veriras eſt in contrarium,C.de tranſact.Inno. * Io.Andr.& communiter alij Canoniſtæ in cap.fraterniratis de hæret Gandin.in titul.de falſar.nu.26 Clar. in pract. S. finale quæſtione 53. verſiculo ſed quæro.

10 Peregrinus eſt etiam falſus in primis deponendo quod dicta die 10. Aprilis Leonius permanſit cũ ipſo in domo Marchionis de Riano,nec ſi vnquam ab ipſo ſeparauit in tantum quod non potuit aliud inſtrumentum facere quin ipſe ſcitet & tamen conſtat per acta Pennazzoli Notarij A.C.quod illa die fecit quoddam inſtrumentum locationis domus. Secundo eſt falſus in eo,quod dicir in domo Marchionis Riani de mane feciſſe ienraculum cum Leonio,& comedíſſe petaſonem, quod quam ſit veriſimile quiſque conſidetet. cum in illa die caderet dies martis Habdommadæ Sanctæ & licèt ſequenti die ſponte ſub prætextu correctionis, & melioris recordationis acceſſerit ad Notarium,& dixerit, quod comederunt non petaſonem ſed piſcem luccium hoc eſt quod magis ipſum de falſitate,& ſubornatione redarguit cum interim veriſimiliter cum parte loquutus fuerit,Hoſtien. in cap. præterea num.3. poſt med.in verb. inconrinenti, & ibi etiam Innoc. num.2. in eodem verbo incontinenti,Bald.num.4.verſ.tu dic extra de teſtib. cogen.cum alijs per Gabriell.lib.7. concluſ.27.nu.7. Qui amplius dicunt iſto caſu non ſolum requiritur quod teſtis non ſit alloquutus partem, ſed quod nec etiam alloquutus ſit aliam perſonam, à qua pars potuerit certiorari de illius depoſitione.

11 Ex quibus apud me iſtud donationis inſtrumentum factum,vt dicitur à Leonio ad fauorem aduerſarij non modica falſi ſuſpitione laborare exiſtimarem. Quod eò magis præſumendum eſt, quia ſi aduerſarius habebat hoc inſtrumentum donationis,& ſic exequtiuam, & faciliorem viam acquirendi res donatas non dèbebat à principio difficiliorem, & ordinariam viam vti hæres ab inteſtato experiri ,quare ſubintrat cõcluſio,quod ex tarditate productionis inſtrumenti calumniæ, & falſitatis præſumptio oritur l.ſi quis forte,§ primo ff.de poen.Aymon. conſilio vigeſimo octauo,num. ſexto,Bertazzol.conſil.521.nume.28.deciſione Pedem.117.num.9.

12 Dum tertio fiſcus facit fundamentum in depoſitione Ioannis Petri de Bonis Notarij principalis dicentis ſe non habere aliud originale quam iſtud quod falſum prætenditur, & quod illius vigore D. Cæſar.habuit mandatum de aſſociando,& de exigendo penſiones.Hæc enim depoſitio non videtur attendenda,quia tractat de ſe exonerando,ex quo Notarius ex ſui officij debito tenetur protocollum ſeu originale ſeruare,Mandel.conſ.165.nume.30. lib.2.Curt.ſen.conſ.55.num.18.Bero.conſ.1.num. 20.21.& 22.& num.64.& ſeq.lib.2.& illud quandocumque ad partis inſtantiam exhibere Cur. ſe. conſ.55.num.18.Couar.pract.q.cap.19.nu.3. antefin.verſ.de tabellione aurem deciſ.Pedemon.16. num. 18. & non producendo punitur pœna arbitraria Lanfranc.in cap. quoniam contra rubr. de inſtrum.product.num.460.& 468. de probat. Gra. conſ.ciuil.66.num.17. Anto.Galear. Maluariceñ. conſ.69.num.2.& ſeq.ideo non eſt mirum ſi dictus Notarius ad effugiendam pœnam dicat ſe non habete aliam matricem ſeù otiginale.

13 Verum quod iſtud non ſit originale vltra præmiſſa euidenter etiam colligitur,quod iam ipſe Notarius fatetur,quod de menſe Iunij 1607. Paulus iuuenis,qui de inſtrumento ſe rogauit illud ſibi conſignauit eſt ne veriſimile, quod tunc non viderit dictum inſtrumenrum ſibi conſignatum non habere Pontificatum,non inditionem,nec teſtes,& nihil dixiſſe? vtique non, & quod inueriſimile eſt pro falſo habetur extradit per Tiraquell.de reuocan.donat.in præfat.nu.37. & ſeq. vt per Decian. conſ.10.nn.24.& 25.lib.2.

14 Ruſus iam ipſe Notarius parirer fatetur, quod inſtrumentum donationis conſignauit Paulo vt illum deferret iudici ad effectum relaxandi mandatum de aſſociando, & quod illius vigore fuit dictũ mandatum relaxatum,eſt ne credendum,quod iudex ſi non vidiſſet inſtrumentum cum ſuis debitis ſolemnitatibus,relaxaſſet dictum mandatum? vtique, non quia ſi alitet vellemns dicere eſſet ipſum iudicem de ſumma iniuſtitia redarguere,quod non eſt dicendum l. 2. C. de offic. ciuil. iudic. l. Nerennius §.caia ff.de euiction c.Piſanis de reſtit.ſpo. cum alijs per Maſcard.de probat.lib.2.concl.1003 num.21.

15 Et demum certum, eſt quod ſuper mandato de manutenendo fuit diu litigatum coram A.C. & tandem factum decretum ad fauorem D. Cæſaris pro conſignatione penſionum domns donatæ, eſt ne veriſimile, quod aduerſarius hæc paſſns fuiſſet, ſi vidiſſet (prout eum vidiſſe præſumendum eſt) inſtrumentum carens Domini inuocatione Pontificatu,inditione,& teſtibus? vtique non ideo cumtandiu ad porrigendum querelam diſtulerit habet contra ſe preſumptionem calumniæ Franc. Caſon. de indit.& tortur.tract.8.cap.1. rubr.de edict. offenſ.num.9.Foller.in pract.crim.in verb.item quod

com-

commiſit falſitatem num.18.& ſeqq. Vulpel.conſ. 94.numero quinto Menoch.de præſumpr. libro 5. præſump.20.num.60.

16 Dum quarto allegatur contra D.Cæſarem contumacia Pauli ſufficiat dicere 9 vnius fuga, & cōtomacia alteri non nocet,nec contra eum facit indirium ſecundum veriorem & magis communem * Doctorum ſententiam, de qua per Ioann. Andr. ad Specul.in tit.de præſumpt.§. ſpecies in addirione magna num. 4. vbi in terminis decidit caſum noſtrum,& Io.And.ſic dicentem ſequuti ſunt Iaſ.in L.admonendi num.89. verſ. quarto limita in lectura.& num. 176. in repet. & ibi etiam Rip. numero 174.ff.de iur. iurand. Boher.deciſ.215.numer.25. Burſat.conſ.239.num.41.Eugen.conſ.63.nume.9. & num.66.

17 Ex quibus omnibus licèt ſublata ſint omnia, quæ pro parte fiſci contra D. Cæſarem adduci poſ ſunt Adhuc ramen illius innocētia ex infraſcriptis clarior apparebit & primo quod ex teſtibus inſtrumentarijs nullus apparet inſtrumento contradicēs ideo videntur ſtare pro inſtrumento; etiam quod eſſent mortui Neuiz.conſ.25.nu.18.19.poſt Imol. Alex.& Dec.in locis per eum relatis & etiam quod dicerēt ſe nō recordari prout dicit Curtius,ſecūdū Innocen.Hoſtien.& alios in cap.cum Ioannes Heremita extra de fid.inſtrum.Bar.in l. in exercendis nu.10.& ibi etiam Paul.de Caſtr.num.4. verſiculo primo caſu C.eodem Foller.in pract. crim.in verb. item quod commiſit falſitatem,num.64.Menoch. de arbitr.quæſt.lib.2.caſ.105.nu.31. & voluit Rota coram Illuſtriſſimo Blanchetto in vna Spoletana beneficij 26.Iunij 1587.regiſtrata poſt mea cōſilia de cōſ.49. vbi ampliat etiam quod teſtis dicat quod ſi fuiſſet præſens recordaretur.

18 Secundo facit depoſitio Curtij dicentis in confrontatione facta cum Cæſare verum eſſe quod fecit illam Crucem ad inſtantiam D. Cæſaris in illa inſtrumenti copia iuncta depoſitione Aurelij parui dicti Curtij,& Andreæ alterius teſtis inſtrumētarij dicentis ſe vidiſſe Andream ſubſcribentem in præſentia dicti D.Cæſaris licèt in hoc Iudex fuerit negligens cum debuiſſet ipſum cogere ad recognoſcendum manum Andreæ, vt veritatem perquireret, prout ex ſuo officio perquirere tenebatur ad, Bart. in l.penult.§.vel.crimen.col.3.verſ.ſed 1.quæro ff.de public.iudic. per Tex.in l. & ſi non defendantur ff. de pœn. & in l. prima §.fin. ff. de quæſt. cum alijs per Boſſ.in titul. de literis Principum, num.3.

19 Tertio accedunt teſtes ad defenſam examinati nempè famula,vxor,& ſoror D.Cæſaris,qui ad defenſam à teſtimonio non repelluntur in his, quæ domi geſta ſunt prout de famula, & Ancilla probat tex.in l.conſenſu §.ſeruis etiam ſeu Ancillis & ibi * communiter Doct. omnes C. de repud. Iodoc.in pract.crim.§.ſi num.10.verſ. Poſtremo Crot. conſ. 131.num.26.lib.1. Alex.de Neuo conſ.4.num.15. & de ſorore ad defenſionem fratris Aufret. de reprobat.teſtium num.25. verſ.quinto limita, Alber. de Maleris. in tract.de reſt.p.1.cap.1.nu.39.&ſeq. Duen.reg.283.in 3. limit. Suarez. in comm. opin. litera T.num.128.in addit.ad Ant.Gomez.de delict. cap.12.num.9.litera D Cephal.conſ.14.nu.8. & ſeq.lib.1.& de vxore ad defenſionem mariti Specul.in tit.de inquiſ.§.1.verſ. ſed nunquid eas Bertazzol.conſ.33.nu.23.lib.1.Maſcar. de probat.lib. 3.concluſ.1420.nu.14.

20 Quarto concurrit etiam quod in actis non conſtat de aliqua amicitia inter D.Cæſarem & Paulū qui vt vicinus fuit vocatus ad rogandum ſe de huiuſmodi donatione, prout nec pariter conſtat quod Paulus à D.Cæſare pro hac donatione lucrū aliquod conſequutus fuerit ideo eo minus præſumenda eſt falſitas Aym.conſ.75. num.13. Siluan. conſilio ſeptimo numer.11.& ſeqq. Grat.conſ.59 num.6.lib.1.Menoch.de præſumpt.lib.5. præſump. 20.num.48.

21 Quinto, & hoc videtur tollere omnem difficultatem,ſi Cæſar, & Paulus fuiſſent concordes in fabricatione falſæ donationis, vtique ſeruaſſent ſtatuti vrbis ſolemnitates ſupponendo primo loco manum donantis, & ſub ea ſubſcriptiones ignotorum teſtium,non autem aſſumpſiſſent teſtes notos & vicinos,quos non ſolum D. Cæſar libere in ſuis conſtitutis indicauit ſed etiam Aurelium ipſorum Patruum, & eorum habitationes patefecit vt ab eis Curia facilius integram veritatem habere poſſit,& ſic intrat concluſio excluſiua falſitatis quia ſi voluiſſent eam committere, vtique feciſſent inſtrumentum validum,& cum omnibus ſuis ſolemnitatibus,non autem nullum,& inualidum, & hæc inueriſimilitudo ni fallor maximæ falſitatis præſumptionem excludit ad tradita per, Aym. conſil. 75.num.20.& ſeq.& conſil.28.nu.21.& conſ.134. num.36.

22 Sexto omnis falſitatis ſuſpicio excluditur ex qualitate perſonæ nempè D.Cæſaris bonæ famæ, & honeſtæ vitæ Bald. conſ.401. lib.5. Gram.conſ. 30.num.9.Soc.iun. conſ.45.in fin. lib.3. Menoch. de præſumpt.d. præſ.20.num.5.Gabr.conſ.169.nu. 7.& 8. lib.1.

23 Ex quibus omnibus innocentiam dicti D. Cæſaris clariſſime probatum eſſe, nullus credo dubitationi locus remaneat, & tamen ad probandam innocentiam admittitur præſumptiua, & dubia probatio,Bart.in l.non ſolum §.ſed vt probari nu.2 * & ſeq.& ibi communiter Doct.ff.de nou.oper.nūc. Canoniſtæ in cap. præſentia de probat.Grammat. conſ.56.num.18.Neuiz.in Silua lib.1.cap.2.nu.66. vbi quod totus mundus ſequitur doctrinam, Bart. vbi ſup.Boſſ.in tit.de conuict.nu.59.

24 Et licèt vt ſupra dixi ad condemnandum de crimine falſi probationes debeant eſſe pluſquam concludentes, non tamen ſic eſt ad abſoluendum cum tunc ſolis præſumptionibus falſitas excludatur Innoc.in cap.inter dilectos num.3.verſ.& ſi cō * tra,& ibi communiter omnes alij Canoniſtæ extrà de

Digitized by Google

de fid. Inſtr. Boſſ. in tit. de falſ. num. 134. vbi in ſpecie dixit, quod ad hoc vt quis excuſetur à falſo ſufficit quod habeat pro ſe aliquam præſumptionẽ Bertazzol. conſ. 521. num. 7 & ſeqq. & num. 30. 40 & 41. Baiard. ad Clar. in §. falſum num. 232.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

ARGVMENTVM.

Legitima, & trebellianica an eſt quãdo cõfiſcari poſſit ſtante teſtatoris fideicommiſſo, & ſubſtitutione iuncta in caſu delicti, quandoque per alienationis prohibitionem trebellianica prohibita cenſeatur.

SVMMARIVM.

Fideicommiſſaria bona confiſcari non poſſunt, num. 1.

Confiſcari non poſſunt bona probibita diuidi vſq. ad certum tempus, nu. 1.

Confiſcari non poſſunt bona, quando teſtator ſic expreſſe probibuit illa non confiſcari in caſu delicti, nu. 2.

Confiſcari non poteſt vſusfructus bonorum probibitorum alienari ex cauſa delicti, vel quando fideicommiſſum eſt inductum non in caſu mortis ſed alinationis. num. 3.

Confiſcari non poteſt vſusfructus bonorum fideicommiſſo ſubiectorum, quando concurrit etiam expreſſa teſtatoris probibitio alienationis, nu. 4.

Fideicommiſſum in caſu alienationis cenſetur inductum per clauſulam, quia voluit bona ſua perpetuò remanere in familia, num. 5. & num. 11. vbi quod iſto caſu cenſetur inductum ſimplex, & abſolutum fideicommiſſum non ſolum in caſu mortis, ſed etiam alienationis.

Legitima, & trebellianica probiberi poteſt etiã filijs primi gradus ſecundum magis receptam, & in Rota canonizzatam opinionem, nu. 6.

Legitima, & trebellianica confiſcari non poteſt quando teſtator expreſſè ſubſtituit, & fideicommiſſum iniunxit in caſu delicti, nu. 7. & ſeq.

Legitima confiſcari poteſt non obſtante fideicommiſſo, & probibitione alienationis, nu. 9.

Legitimæ alienatio probiberi poteſt vſque ad certum tempus, nu. 10.

Trebellianica etiam in filijs primi gradus cenſetur probibita per probibitionem alienationis, nu. 11.

Trebellianica cẽſetur probibita ex clauſula, quia voluit bona ſua remanere in familia, nu. 12.

Trebellianica cenſetur probibita per probibitionem alienationis, quando probibitio tangit non ſolum primos ſubſtitutos, ſed etiam vlteriores, nu. 12.

Trebellianica probibita non cenſetur per ſubſtitutionem, ſeu fideicommiſſum non perpetuum, ſed limitatum, Declara, vt nu. 13. & ſeqq.

Semper dictio deuotat perpetuitatem, & non perfinitionē temporis.

Priuatio hæreditatis in caſu contrauentionis præcepti teſtatoris non ipſo iure heredi impoſita, operatur excluſionem fiſci à trebellianica, num. 16.

CONSILIVM CLXXIII.

1 BONA, in quibus Emanuel de Palliano Hæbreus filios ſuos inſtituit triplici ratione in totum, aut pro maiori parte, non poſſunt in fiſcum trãſire propter delictum dictorum filiorum primo, quia ſunt ſubiecta ſtrictiſſimo fideicommiſſo, & ſubſtitutioni, prout in eius teſtamento auth. reſquæ C. commun. de legatis l. Imperator ff. de fideicommiſſ. l. ibertat. Boſſ. in tit. de bonor. publicat. nu. 34. ſecundo quia ſunt probibita diuidi vſque ad certum tẽpus Ruy. conſ. 23. num. 15. lib. 5. Roland. conſ. 84. num. 30. & ſeqq. lib. 1. Thob. Non. conſ. 97. num. 3. & ſeqq. & * eſt communis, vt per Hier. Gabriel. conſ. 184. nu. 3. & ſeqq. lib. 1.

2 Tertio, quia teſtator expreſſe filijs ſuis hæredibus inſtitutis delicta prohibuit, & ſi deliquerint alios inſtituit quo, caſu bona nullo pacto in fiſcum tranſire, non eſſe dubitandum, & à Doctoribus cõ* muniter receptum eſſe ſcripſerunt, Soc. iu. conſ. 34. num. 7. & 8. lib. 3. & conſ. 49. eodem lib. 3. Boſſ. in tit. de bonor. publicat. num. 30. in fin. verſ. vnde videmus Roland. conſ. 98. numer. 27. lib. 2. Thob. Non. d. conſ. 97. num. 1. Franc. Marzar. de fideicõmiſſ. parte ſecunda quæſtion. 47. vbi præſertim quando teſtator ſic expreſsè mandauit vt bona ſua remaneant in familia prout in caſu noſtro.

3 Quod ſi fiſcus prætendat bona hæc auferre in præiudicium delinquentis ipſius vita durãte quoad vſumfructum iuxtà tex. in l. ſtatius, §. Cornelius, ff. de iure fiſci & in l. ex facto ff. ad trebell. reſpondetur. prædictarum legum diſpoſitionem non habere locum quando fideicommiſſum inductum eſt, non in caſu mortis, ſed in caſu alienationis, prout in caſu mortis in quo teſtator facit expreſsã ſubſtitutionem in caſu alienationis, propter delictum, tunc enim etiam non expectata morte deliquentis, ſuccedunt ſubſtituti fiſco excluſo in dictis bonis ex delicto alienari prohibitis ſecundum veriorem, communem magis communem, & ſeructam * opinionem, de qua per, Gabriel. lib. 7. concluſ. 24. num. 3. & num. 5. & ſeq. Roland. viden. conſ. 98. per tot. lib. 2. Clar. in pract. §. fin. quæſt. 78. verſ. item quæro nunquid Plot. conſ. crim. diuerſ. 130. nu. 46. verſ. quia ad iſtud reſpondetur lib. 1. vbi bene declarat, Gabriel conſ. 73. num. 4. lib. 2. & conſ. 123. per tot. lib. 1. & conſ. 84. num. 1. & ſeq. eodem lib. 1 Pancirol. conſ. 171. num. 1. Sforz. Odd. conſ. 53. nu. 1. & ſeqq. Hippol. Rimin. conſ. 131. num. 48. libr. 2.

Quic-

Quicquid alij,& numero & authoritate pauciores,
& debiliores contrarium dixerint.

4 Reſpondetur ſecundo, quod in caſu noſtro ceſ-
ſat omnis difficultas, quia vt præfertur, non ſolum
adeſt ſubſtitutio in caſu alienationis, ſed etiam a-
lia præcedens in caſu mortis, vt prædixi, & quan-
do duæ hæ concurrunt prohibitiones vna ſcill-
cet tacita inducta à lege propter fideicommiſſum
in caſu mortis, & alia expreſſa à teſtatore in caſu
alienationis,& delicti,tunc quod fiſcus in vita de-
linquentis,nullum poſſit prætendere vſumfructum
ſeù commoditatem in præiudicium ſubſtitutorum,
nulla eſt dubitatio,vt videre eſt apud. Ruyn.conſ.
23.num.13.lib.5.Gabriel.lib.7.d.concluſ.24.n.6..
Roland.d.conſ.98.num.16.& ſeqq. lib.2. Gabriel.
d.conſ.73.num.1.lib.1.Hippol.Rimin.d.conſ.131.
num.48.& 64.lib.2.

5 Et in propoſito tertio loco eſt etiam addendũ,
quod fideicommiſſum in caſu alienationis cenſe-
tur inductum,non ſolum quando teſtator expreſſe
prohibuit bonorum ſuorum alienationem,ſed etiã
quando tacite talem prohibitionem fecit per viam
rationis, vt putà dicendò quia voluit bona ſua,
perpetuo remanere in familia, tunc enim nec etiã
quoad vſumfructum fiſco deferuntur propter deli-
ctum hæredis inſtituti vt per Ioannem Bottam.
conſ.39.nu.7.& ſeq.

6 Nec etiam prætendat fiſcus legitimam,ſeù tre-
bellianicam,cum ſimus in filijs primi gradus, qui-
bus legitima, aut trebellianica prohiberi non po-
teſt, nec in ea aliquod onus imponi, nam vltrà q;
hodie magis communis, & magis recepta, & in
* Rota Canonizzata opinio ſit, quod etiam in filijs
primi gradus poſſit legitimæ,& trebellianicæ onus
imponi,vt per Caſſad.deciſ. 4.tit. de teſtam. Cre-
ſcent.deciſ.2.alias 129.in tit.de donat.Rot.diuerſ.
deciſ.693.& 66.par.2. vbi allegantur alię deuiſio-
nes,& coram Illuſtriſſimo Seraphino in vna Fauẽ-
tina de Nicoluccijs 15.Ianuarij,& 19.Mar. 1582.
& coram R. P. D. Iuſto Reatiñ hæreditatis 24. Ia-
nuarij & 7.Maij 1601.& coram R.P.D.Pegna Bo
nonieñ fideicommiſſi 2.Iun. 1603. & corã R.P.D.
Sacrato Tarentiñ donationis 6. Ianuarij 1609.

7 Adhuc dicitur,quod ſtante prohibitione aliena
tionis facta à teſtatore expreſsè ex cauſa delicti,
nec legtima,nec trebellianica cõfiſcari poteſt,pęr-
ſertim cum delictum prætendatur commiſſum in
minori ætate ſecundum,Hippol.Rimin.d.conſ.131
num.58.& ſeq. lib.2.& conſ.193.num.15. eodem
li.2.refert eum Baiard. ad Clar.in pract. q.78. nu.
39.& nu.44.& nu,47.quod enim legitima nõ trã-
ſiat in fiſcũ ex delicto filij hæredis inſtituti in præ-
iudicium ſubſtituti, quando teſtator ſubſtitutionẽ
fecit in caſu delicti,expreſsè voluerunt, Aym.cõſ.
129,nu.16.& ſeq.lib.2.Hippol.Rimin.d.conſ.131.
numer.41.verſicul. nec circa prædicta iuncto nu-
mero 51. & ſequen. & numero 57. & conſil. 193.
numero primo & ſequen. iuncto numero 12. &
numero 15. lib. 2. Peregrin. de iure fiſci lib. 5. tit.
primo rubr.de publicat. bonor. num. 104.verſ. ſed
vtrum Pancirol.conſ.181.num.6.Baiard,quæſt.78.
num.38.

In eadem cauſa aliud reſponſum.

8 EXcellentiſſimus Dominus Fiſci Aduocatus in
hac Hæbreorum cauſa reſtringit ſe ad legiti-
mam,& trebellianicam. Quarum neutram confi-
ſcari poſſe,nullam credo habeat difficultatem,nam
quod legitima filiorum non veniat in confiſcatio-
ne quando eſt factum fideicommiſſum in caſu de-
licti in terminis voluerint,Ruyn. conſ 129.num.6.
& ſeq.lib.2.Hippol.Rimin.conſ.131.num.41.verſ.
Nec circa prædicta iuncto num. 51. & num.52. &
57.& conſ.193. num.1.& ſeq.iuncto numer.12.&
num.15.lib.2.Pancirol.conſ.181.nume.6.Peregr..
de iure Fiſci lib.5.tit.1.rubric.de publicat. bonor.
num.104.verſ.ſed vtrum Baiard. quęſt.78.nu.38.
40.& 47.alias per me prima informatione allegati
quorum non mediocri authoritati, non video ex-
aduerſo contradictores dari.

9 Clarus enim in quæſtion.78.verſ.item quæro,&
Rimin. iun.conſ.50. num.70.& 76. exaduerſo de-
ducti,non loquuntur in fideicommiſſo facto in ca
ſu delicti, nec in prohibitione alienationis per de-
lictum,prout ſunt termini noſtræ quæſtionis, ſed in
generali prohibitione alienationis, & in ſimplici
fideicommiſso. Quo caſu non eſt mirum,ſi in illis
non comprehenditur legitima, quia obſtat ratio l.
quoniam in prioribus C. de inoffic. teſtam. exad-
uerſo conſiderata, quia ſcilicet à legitima omne
onus reijcitur non ſic in fideicommiſſo facto in
caſu delicti, aut in prohibitione alienationis de-
lictum,quia talis prouiſio facta à teſtatore non in-
ducit onus in legitima,ſed vtilitatem, & fauorem
filiorum,vt ſe abſtineant à delictis, cum in eorum
poteſtate ſit non delinquere, ità in termis dixerũt
Ruyn.Rimin.& Panicarol.in locis præallegatis, &
conſequenter non reiicitur à legitima l. filiis ma-
trem vbi gloſa Bart. & Bald. & doct. C.de inoffic.
teſtam.Roland.conſ. 31. numer.30.lib.1.Roderic.
Suarez.in d.l.quoniam in prioribus in prima limit.
cum aliis relatis per præallegatos Doctores,& per
Gabriel. lib.6.tit.de legitima,concluſ.1.num.20.&
num.49.

10 Deducta per eundem Exccellentiſſimum Domi
num ſcribentem in verſ. non obſtat, & pluribus
* ſeq. ad docendum quod communis concluſio Do-
ctorum volentium prohibitionem alienationis fa-
ctam ad tempus propter imbecillitatem filiorum,
comprehendat etiam legitimam non applicatur,
caſui noſtro,non tollunt,ni fallor,dificultatem,ego
enim ſcripſi,& ſic etiam hodie præiendo,quod le-
gitima hæc non poſſit confiſcari, non ex eo, quod
in teſtamento,de quo agitur adſit prohibitio alie-
nationis,aut diuiſionis facta ad tempus,ſed quia
adeſt expreſſa prohibitio delinquendi, & in caſu

delicti

Digitized by Google

delicti fideicommiſſum,quo caſu præallegati Doctores vuanimiter dicunt legitimam non eſſe confiſcandam ratione per eos adducta , quæ apud me admodum tationabilis eſt .

11 Quod verò attinet ad rrebellianicam res patitur minorem difficultatem ; quia per prohibitionem alienationis certum eſt tacite etiam eſſe prohibitã trebellianicam etiam iu filijs primi gradus ſecundum opinionem,quam tenet Rota ex deciſionibus aliàs allegatis , & piæſertim inrer diuerſas lib. 2. deciſ.313.& in caſu uoſtro,non ſolum adeſt prohibitio alieuatiouis ſpecialis proptet delictum , cum delinquere ſit ſpecies alienationis,vt communitet * dicunt doctores, ſed etiam adeſt generalis alienationis prohibitio propter ſubſequentem clauſulã , quia voluit bona ſua ſemper ſua familia remanere,quæ quidem clauſula inducit non ſolum alenationis prohibitionem,ſed etiam ſimplex , & abſolutum fideicommiſſum in caſu alienationis ſecundum magis cõmunem,de qua teſtaiur, Clar.exaduerſo allegatus quæſtion. 78. uumero decimo ſub verſiculo item quæro,Roland.conſilio 23.numero 21.lib.4.

12 Et propterea per hanc clauſulam cenſeri prohibitam trebellianicam voluit Mantua. conſil. 291. num. 10.Gabriel.lib.4.rit.ad trebellianum concluſ. 9.num.7.& eſt raiio,quia quando prohibitio tangit uon ſolum primos ſubſtirutos,ſed vlteriores,& tunc trebellianicam eſſe tacite prohibitam voluit, Soccin.iun.conſ.49. num.21. lib.3.Federic.Scott. conſ.52.uum.25.tom.2.Mantua.d.couſ.191.num. 10.cum alijs per Mantic.de coniect. lib.7.titul.12. nu.20.in fine,& nu.21.

13 Nec proprereà facit quod,prout exaduerſo cõſideratur ſubſtituro in teſtamento de quo agitur non eſt perpetua,ſed tamen limitata ad filios filiorum ipſorum hæredum, idcirco prohibitio alienationis non impediat derractionem trebellianicæ ex Peregrin.de fideicommiſſ.art.3.ſub num.92. in 3. caſu Huic enim obiectioni , reſpondetur primo 9 Peregrinus neminem allegat, pro hac ſua declaratione, & contrarium voluit Ruyn. in conſil. 119. num.4.lib.3. vbi dixit non poſſe detrahi trebellianicam quando teſtator prohibuir alienationem etiam ad tempus , & infrà dictum tempus ſequura eſt alienario, refert eum Mantic. de coniect. lib.7. tit.12.ſub num.19.

14 Reſpondetur ſecundo , quod Peregrinus loquitur,quando teſtator poſt mortem hæredis non facit niſi vnum gradum ſubſtiturionis,iu caſu aurem noſtro,vlrerius teſtator proceſſit ad alium gradum nempè ad filios filiorum .

15 Reſpondetur tertio quod ex clauſula prædicta, quia voluit bona ſua ſemper remanere in familia Maſculina, prohibitio alienationis dicitur perpetua,& non ad tempus prout dicunt doctores præallegati,& facit,quia dictio,ſemper, non importat præfinitionem temporis l. 1. & ibi Bartol. ff. ſolut. matrimon. cum alijs per Hippol. Riminald. 490. numero 22. Menoch. conſilio 244. numero 22. & 24.

16 Reſpondetur quarto , & ex abundanti , quod etiam circumſcripto omni fideicommiſſo, & generali prohibitione alieuarionis ad excludendum fiſcum à trebellianica ſufficit,quod priuatio hæreditatis , præſertim ipſo iure , hęredi ſit impoſita in pœnam contrauentionis præcepti teſtatoris (vt in caſu noſtro in eius pœnam facta eſt in caſu delicti ab eodem Teſtatore prohibiti)Ruyn.conſil. 50.num.18.lib.2.& conſ.170.numer.10. verſiculo ſed præmiſſis non obſtantibus lib. 3. Gabr. conſil. 184.nu.5.& 6.lib.1. & in terminis voluerunt Hippol.Rimin.Peregrin. & Baiard. in locis præallegatis. Quare cum tam quoad legitimam quam quoad trebellianicam habeamus doctores in terminis & optima ratione dicentes in caſu noſtro non eſſe locum confiſcationi . Non crederem vlterius dubitandum .

Iſte Hæbreus timidus , & credens nimis me in conſulto compoſuit ſed ſi me conſuluiſſet nihil pro rſus habuiſſet quia in præſenti facti ſpecie nullum fiſcus ius habebat .

Proſpet Farinacius I. C. Romanus :

ARGVMENTVM.

Plura de reprobatione inſtrumenti diſſeruntur quando ſcilicet teſtes dicantur illud reprobare,& falſum reddere , & quid præſertim de teſtibus inſtrumentarijs .

SVMMARIVM.

Inſtrumentum non dicitur falſum,aut reprobatum,quando duo teſtes inſtrumentarij ſtante pro eo,licet alij plures ſupranumerarij contradicant,nu.1:

Teſtes affines ,ſeù conſanguinei admittuntur ad deffenſionem rei,num.2.

Inſtrumentum non dicitur falſum,nec reprobatur ex eo , quod teſtes inſtrumentarij dicant non audiuiſſe quod ſcripſit Notarius num.3.

Teſtis ſibi ipſi contrarius nihil probat,nu.4.

Teſtes ſingulares in loco , in tempore , & in dicto non probant confeſſionem extraiudicialem, nu.5.

Teſtibus delictum excludẽtibus magis creditur,quam deponentibus pro delicto,nu.5.

Poſſibili veritate admiſſa omnis falſitatis præſumptio excluditur,nu.6.

Falſitatis præſumptio oritur ex inciſione , & laceratione cartæ,nu.6.

Præſumptiones falſitatis tolluntur per contrarias præſumptiones etiam numero minores,nu.7.

Fama bona Notarij excludit falſitatis præſumptionem, num.8.

Qua-

Digitized by Google

Quærela diu poſt delictum commiſſum data præſumitur calumnioſa, nu. 9.

Quærela præſumitur calumnioſa eo ipſo, quod quærelans non probauit contenta in ea, nu. 10.

Iudex criminalis non poteſt reum ciuiliter condemnare, ſi eum criminaliter condemnare, non poteſt, num. 11.

Quærelæ tenor demonſtrat quid in iudicio criminali intentatum fuerit, nu. 12.

Quærelans, qui quærelum non probauit, dicitur præſumptus calumniator, & in expenſis condemnatur, nu. 13.

Contractus plures poſſunt in eodem inſtrumento celebrari, nu. 14. vbi præſertim de donatione.

Inſtrumentum eſt ſcriptura, quam facit Notarius, contractus verò eſt voluntas partium à Notario in inſtrumento ſtipulata, num. 14.

Teſtes duo aſſerentes, quid factum, aut dictum, ſed non recordãtur de loco, aut tempore, vel de alia facti qualitate coniunguntur, & ſunt conteſtes cum alijs teſtibus deponentibus de loco tempore, & qualitate facti, nu. 15.

Teſtis deponens per verbum videtur, aut de credulitate plenè probat contra producentem, nu. 17.

Teſtes inſtrumentarij etiam affines, & conſanguinei admittuntur, & plenè probant, nu. 18. & 19. vbi ampliatur, etiam quod deponant contra inſtrumentum.

Teſtis de credulitate probat contra fiſcum, nu. 19.

Præſumptio cedit veritati, nu. 20.

CONSILIVM CLXXIV.

1 IN iſta Tudertina prætẽſæ falſæ donationis Quicquid ſecus dicat Epiſcopalis Curię promotor fiſcalis, veritas facti eſt, vt ex ſummario mihi dato colligere potui, quod ex quinque teſtibus inſtrumentarijs, duo, ſcilicet, Aſtorres examinatus à curia, & Chriſtiauus examinatus ad defenſam ſtant pro inſtrumento cum apertè dicant ſe fuiſſe præſentes donationi factæ Tiburtio à Reſtauro , Hincſequitur, ꝙ etiã quod alij tres teſtes ſupranumerarij contrarium dicerent, non per hoc tamen inſtrumento fidem tollant aliquo pacto, cum pro eo ramaneat neceſſarius teſtium numerus, Alber. in l. 1. §. ſi quis neget nu. 50. ff. quemadmod. teſtam. aper. Aym. conſ. 56. num. 2. Boer. deciſ. 118. num. 18. & conſil. 124. num. 4. verſ. prima reſponſio vbi de communi, Boſ. in tit. de falſ. num. 39. vltra quod tritiſſima eſt iuris concluſio, quod magis creditur duobus teſtibus pro inſtrumento deponẽtibus, q̃ tribus illud reprobantibus ſecundum, Hoſtien. in cap. cum Ioannes Hæremita, num. 7. verſ. quod ſi non omnes, & ibi etiam, Io. Andr. nu. 8. eodem verſ. quod ſi non omnes Henric. Boich. nu. 18. verſ. nota tamen & Bellamer. nu. 39. & ſeq. de fid. inſtr.

2 Nec refert quod Chriſtianus ſit cõſanguineus Notarij, tum quia inſtrumentarius tum etiam quia ad rei defenſionem in cauſa criminali etiam affines, & conſanguinei admittuntur, Campeg. de teſtib. reg. 7. in 5. Fallen. Anton. Gomez. de delict. capitulo tertio rubric. de homicid. numero 28. Cla. q. 24. verſ. quero modo in fi. iũcto ver. iñe ſcias

3 Verum id quod in præſenti cauſa omnem tollit difficultatem, eſt, quod alij tres teſtes inſtrumento non contradicunt, immo apertè illud confirmant, dum dicunt donationem fuiſſe factam ſed non audiuiſſe ad cuius fauorem Bald. conſ. 37. quidam tabellio num. 1. verſ. in contrarium lib. 1. Alexandr. conſ. 42. num. 18. lib. 4. Boſſ. in tit. de falſ. num. 36. Foller. in pract. crim. in verb. item quod commiſit falſitatem. nu. 64.

4 Et licèt Bartholomeus teſtis deponere audeat in inſtrumento non fuiſſe nominatum Tiburtium, & quod ſi fuiſſet nominatus, ipſe hoc audiuiſſet, parui pendenda tamen eſt huius teſtis depoſitio, ex quo directè ſibi contradicit, dum antea depoſuerit ſe credere hanc donationem fuiſſe factam Magdalenæ, & Ioſepho filio Tiburtij ergo fuit nominatus Tiburtius ſecundum ſuam credulitatem & ſic ſibi contrarius nihil probat c. licèt cautam extrà de teſtib. Clar. in pract. §. fin. q 53. verſ. quartus eſt caſus in princ. ſed vtcumque ſit ſatis eſt, quod pro ueritate donationis in genere deponant quatuor teſtes inſtrumentarij, & in ſpecie quoad donatarium alij duo teſtes ſimiles ex præallegatis quibus vix credo poſſe dari probabile reſponſum.

5 Ad prætenſam confeſſionem extraiudicialem Tiburtii probatam, vt prætenditur, per tres teſtes, nempè Baſtianum, Io. Antonium, & Petrum, ſufficeret dicere, quod teſtes prædicti ſingularea, non ſolum in loco, & tempore, ſed etiam in dicto aſſertam extraiudicialem confeſſionem minime probant, Carer. in pract. in tract. de indit. & tortur. §. ſeptimum inditium, num. 6. Foller. in pract. crim. in in verb. ſi confitebuntur par. 2. numer. 2. viu. opin. 138 num. 6. Burſat. conſ. 166. num. 20 & ſeq. lib. 2. & dato quod teſtes prædicti hanc Tiburtij extraiudicialem confeſſionẽ probarent, talis probatio cõfunditur per contrariam extraiudicialem confeſſionẽ Reſtauri, ꝙ bona ſua donauerat Tiburtio, reſeruata ſibi facultate teſtandi de vſufructu ſcutorum vigintiquinq. quæ quidẽ extraiudicialis confeſſio fuit ꝓbata per Petrũ Iuliani, & Petrũ Paulũ teſtem fiſci quibus magis ſtãdũ eſt cũ delictũ excludant, q̃ alijs cõtrariũ deponẽtibus Boſ. in tit. de defenſ. reor. n. 7. in fi Gabr. tit. de teſtib. concl. 4. n. 21. Roland. conſ. 57. nu. 48. & 49. lib. 4.

6 Quod verò attinet ad inciſionẽ vnius pagine ꝓthocolli, tollitur pſũptio ex facto in quo mihi præſupponitur fuiſſe ꝓbatũ ꝑ duos teſtes ꝙ quãdo notarius emit librũ aderat in eo dictæ pagina inciſa & ſicut in d. libro quãdo fuit emptus aderat defectus vnius inciſæ paginæ, ita etiã adeſſe potuit additio illius folij, in quo dicitur donationem ſcriptam fuiſſe. Et hæc ſola poſſibilitas excludit falſitatis præſumptionem, quæ ex dicti folii additione oriri forſan poſſet, Boſſ. in tit. de falſ. nu.

133. Bertaz. conſ. 140. nu. 10. & conſ. 147. num. 3. lib. 1. Surd. conſ. 132. nu. 20. & ante iſtos Curt. Sen. conſ. 55. nu. 14. Vbi quod ad excludendum falſitatem à notario, omnis coniectura capi debet.

7 Et in omnem euentum hæc folij inciſio, & eius loco alterius folij additio, non facit niſi inditium, ſeu præſumptionem contra Notarium. Aym. conſ. 28. nu. 8. Menoch. de arbitr. quæſt. lib. 2. caſ. 187. n. 48. Sfort. Odd. conſ. 78. n. 10. Hæc autẽ præſumptio debet cedere veritati, nempè quinq; teſtibus inſtrumentarijs, qui omnes vnanimiter donationẽ factã, & ſtipulatam fuiſſe deponunt, & ex illis duo neceſſarij dicunt etiam donationem fuiſſe factam Tiburtio, quæ quidem probatio, ſic per inſtrumentarios teſtes deducta, tollit ſine dubio omnem falſitatis præſumptionem, ſtante iuris concluſiones, quod in crimine falſi vna præſumptio tollit aliam; Præſumptioneſq; falſitatem excludentes præferuntur præſumptionibus falſitatis, etiã quod plures eſſent Innoc. in c. inter dilectos, nu. 13. verſ. Et ſi contrà has ſuſpiciones, & ibi etiam Hoſtien. nu 5. Io. Andr. poſt nu. 29. Anton. de Butr. nu. 19. Abb. nu. 12. in fine extra de fid. inſtrum. Boſſ. in tit. de falſ. n. 134. Bertaz. conſ. 521. n. 7. & n. 30. & 40. & 41. Ergò multò magis, vbi inſtrumenti veritas coadiuuatur ex plena, & concludenti probatione.

8 Omitto bonam famam notarij, quæ omnem falſitatis excludit præſumptionem Cepoll. conſ. 21. nu. 34. Alex. conſ. 53. nu. 22. lib. 6. Menoch. de præſump. lib. 5. præſum. 20. nu. 44 in fine. verſ. & de notario probatæ vitæ Rolan. conſ. 38. & ſeq. lib. 1.

9 Omitto etiam tarditatem datæ querelæ, quæ illam facit præſumere calumnioſam Boer. deciſ. 42. nu. 10. Aym. conſ. 75. n. 2. Menoc. de præſump. lib. 5. præſumpt. 20. nu. 6.

10 Et omitto etiam, quod in quærela proponitur primo donationem non factam, & tamen, vt dixi, contrarium probatur; Proponitur etiam interueniſſe pecuniarum corruptionem, de qua nihil in proceſſu, & demùm etiam proponitur fuiſſe in inſtrumento nominatum teſtem, qui non erat in rerum natura, de quo paritèr nihil in proceſſu, ex quibus ſic propoſitis, & non probatis, quærela paritèr calumnioſa præſumitur, l. 1. §. 1. C. de aduocat. diuerſ. iudic. gloſ. in c. 2. in verb. calumniandi extrà de calumniator. & in l. Athletas. §. calumnia ius in verb. extra quæ ff. de ijs, qui notan. infam. Bart. in l. 1. in princ. nu. 6. ff. ad Senat. conſult. Turpill. circumſcriptis enim prædictis calumniæ præſumptionibus ſatis, ſuperq; ex teſtibus examinatis conſtat de veritate donationis, de qua agitur.

11 Nec facit motiuum Promotoris fiſcalis, dum dixit, quod iſto caſu, ſi non poteſt deueniri ad criminalem condemnationem, ſeu torturam, poterit tamen Iudex habere donationem pro ſuſpecta, & illi tollere fidem, cum ad hunc effectum leuiores ſufficiant probationes, nam vltrà quòd ex prællegatis, nec verè, nec præſumptiuè conſtat de aliqua falſitatis præſumptione, ex qua poſſit inſtrumenti fides debilitari; adhuc dicitur, quod ex quo iudicium inceptum fuit criminaliter, & per viam quærelæ; hoc ideò non poteſt iudex omiſſa criminali condemnatione, vbi criminaliter reus condemnari nequit, ciuilitèr fidem inſtrumento tollere Natta conſ. 407. num. 14 lib. 2. Hippol. Rimin. conſil. crim. 106. nu. 8. lib. 1. in paruis Honded. conſ. 99. nu. 53. lib. 2. Quare nihil ſupereſſe video, quod huius notarij abſolutionem impedire valeat.

In eadem cauſa ſecundum reſponſum.

12 EX his quæ ex aduerſo per Dominos ſcribentes deducuntur aduerſus mea iam ſcripta, totam vim cauſæ in eo conſiſtere percipio, quod ex aduerſò prætendatur adeſſe quatuor teſtes reprobantes inſtrumentum, nos autem prætendamus adeſſe quatuor teſtes inſtrumentum approbantes, cum itaq; hæc quæſtio, potius facti, quàm iuris videatur, videndum primo loco eſt, quid in facto verius ſit, & ad huius inſpectionis cognitionem præmittendum duxi, quod quærela contra Notarium porrecta expreſsè dicit, ſolùm dotis inſtrumentum, nullam autem donationem in eo celebratam fuiſſe, & ſic protsùs donationem excludit, quicquid ſecùs vnus ex aduerſo ſcribens, dicat, non negans donationem factam, ſed benè factam Magdalenæ, non autem Tiburtio, & alter alternatiue loquens dicat donationem, aut nullo modo factam, aut ſi facta, Magdalenæ factam fuiſſe. Quid enim in hoc criminali iudicio intentatum fuerit, quærelæ tenor benè demonſtrat. l. libellorũ, cũ ibi not. per Doct. ff. de accuſ. Bart. in l. certi cõditio in princ. ff. ſi certi petat. Socc. Iun. cõl. 146. nu. 4. lib. 1. Rolan. conſ. 9. n. 3. l. e1 allegat. per eos.

13 Hoc præmiſſo in propoſito facti ſpecie indubitanter dici poteſt non ſolùm quatuor, ſed etiam quinq; teſtes adeſſe, expreſsè affirmãtes, vltrà dotis aſſignationem fuiſſe à notario ſtipulatam donationem, licèt verum ſit, quod eorum vnus, Bartholomæus ſcilicet, non Tiburtio, ſed Magdalenæ factam donationem fuiſſe ſibi videri affirmat, duo autem alij teſtes, videlicèt Rodulphus, & Binus affirmant non audiuiſſe, cui donatio facta fuerit Aſtorres verò & Chriſtianus, donationem Tiburtio factam extitiſſe aſſerunt, & ſic licet quoad perſonam donatarij videatur inter hos teſtes aliqua varietas in eorum depoſitionibus, attamen in genere; quod donatio facta fuerit omnes concordãt, & ſic data falſitate quærelæ, hoc ſolùm ſufficeret ad abſolutionem notarij ab intentato contrà eum criminali iudicio, & condemnationem quærelantis ſaltim in expenſis. Specul. in tit. de expenſ. §. ſi. verſ. ex præmiſſis Ghirland. de relaxat. carcerat. tit. de expenſ. damn. & intereſſ. nu. 1. & ſeqq. Boſſ. in tit. de accuſat. nu. 27.

14 Nec verum eſt propterea, & hic benè aduertẽdum ſupplicatur, quod vt ex aduersò ſupponitur adſint

adſint quatuor teſtes reprobantes inſtrumentum, aſſerentes, ſe inſtrumento non interfuiſſe cum imò veritas ſit, quod omnes affirmant interfuiſſe inſtrumento, & licèt dicant *vno inſtrumento*, non per hoc excludunt donationem, nam vnico inſtrumento plures contractus, & in ſpecie contractum donationis celebrari poſſe, non eſt nouum in iure. Alba.conſ.4.nu.38.& conſ. 42. nu. 6. & conſ. 57. nu.17.& conſ.109.nu.11.Cephal.conſ.61.nu.31. Stephan.Lamberten. de contract. eorum gloſ. 22. nu.1.& ſeqq.Ioſeph.Ludou.concluſ. 60. qui omnes etiam in fortioribus terminis loquentes dicunt, non ſolùm in inſtrumento inter viuos celebrato, ſed etiam in teſtamento poſſe Notarium, ſe de pluribus contractibus rogare. Si teſtes prædicti affirmarent, in inſtrumento, in quo fuerunt adhibiti in teſtes non fuiſſe factam aliquam donationem, nulliq. ſtipulatæ donationi interfuiſſe, tūc ſine dubio dicerentur reprobare inſtrumentum, vnde ſecùs ſi dicant, vnum fuiſſe celebratum inſtrumentum, aliud enim eſt inſtrumentum, & aliud eſt contractus; inſtrumentum enim eſt ſcriptura, quam facit notarius, contractus verò eſt voluntas partium à notario in inſtrumento ſcripta Bart. in l. ſi quis legarum. colum. 2.verſ. aduerte appello. ff. ad l. Cornell. de fal. firman. in tract. de gabellis. part. 6. num. 6.cum alijs per Roland. conſil. 43. num. 10. & ſeqq. lib. 3. Idcircò dum teſtes affirmant vnicum inſtrumentum factum fuiſſe, non per hoc donationem excludunt, nec donationis falſitatem concludunt Roland. d. conſ. 43.nu.14.

15 Dicebam ſecundo loco etiam præmiſſis ceſſantibus, quòd imò in caſu noſtro adſunt quatuor teſtes, non ſolum probantes donationem factam in genere, ſed etiam in ſpecie factam Tiburtio; Quia licèt non dicant non audiuiſſe cui facta fuerit donatio. Adhuc tamen dicuntur ſtare pro inſtrumento ex Bald.Alex.& Boſſ. in locis alias allegatis, quibus ex aduersò nihil in facto, aut in iure reſponderi video, & ſi teſtium dicta in hac parte, vnus ex aduerſo ſcribens multùm mutilata referat, non addendo illa verba, *cui ſcilicet facta fuerit donatio ſe non audiuiſſe*; Et hinc reſultat alia iuris concluſio, quod quando duo teſtes aſſerunt aliquid fuiſſe factum, ſed dicant ſe non recordari, aut non audiuiſſe facti qualitatem coniunguntur, & conteſtes dicuntur cum alijs teſtibus, qui meliùs recordantes, & factum, & facti qualitatem narrant Alex.conſ.186.n.2.& n.4.lib.7.Afflict.deciſ. 372. nu.8.Crot.de teſtib.p.7.nu.321.in princ.verſ.tertia ſit concluſio Grammat. conſ. ciuili.79.nu.9.& ſeqq.Aym.de antiquit.temp.par.4.ſect.ſed enim. nu.16. ſic & duo teſtes affirmantes donationem fuiſſe factam, ſed non audiuiſſe, quia attenti non erant, cui facta fuerit, coniunguntur, & conteſtes reputantur, cum alijs, qui & donationem, & donatarij perſonam explicant.

16 Verum & tertio loco, etiam admiſſo, prout admitti non poteſt, quod tres teſtes ſupranumerarij reprobarent hoc inſtrumentum, dicerentq; nullam factam donationem, prout non dicunt, adhuc inſtrumentum firmum remaneret, notarijq; fides inconcuſſa perſiſteret, ex quo duo teſtes neceſſarij, Aſtorres ſcilicet, & Chriſtianus, inſtrumentum expreſsè comprobant dicentes, & donationem factam, & Tiburtio factam fuiſſe, ex veriſſima iuris concluſione, quod quando pro inſtrumento remanet neceſſarius teſtium numerus, parùm refert, quod alij ſupranumerarij contradicant ex Alber. Aym. Boer.& Boſſ. in locis aliàs allegatis, quibus in iure, nihil ex aduersò reſponſum video.

17 Nec refert, quod in facto dicatur Aſtorrem teſtem non concludere, eò quia deponit per verbum videtur, nam etiam quod ſic deponat, contrà producentem plenè probat Iaſ. in rubr. ff. de iure iuran, nu.9.in 6.limit. Aym.conſ.201 nu.7. Soccin. Iun.conſ.69.nu.12. lib. 1. & in ſpecie de teſte deponente de ſuo credere, aut videre, quod examinatus pro informatione Curiæ plenè probet contrà curiam, ſcripſerunt Roman.conſ. 104. in fine Hippol.Rimin.conſ.261.nu 37.lib.3.Burſat. conſ. 216.nu.70.lib.2.& Fab.Turret conſ.24. nu.22.& ſeqq. vbi de communi; Præſertim cum tractetur de probanda innocentia notarij, quo caſu etiam dubia depoſitio teſtis habetur pro plena, & concludenti probatione Felyn.in c. quoties num. 18. verſ. Iſtis etiam adde extrà de teſtib. Iaſ. in l. vt vim.nu.5.verſ.iſtud probo.ff. de iuſt. & iur. Crot. de teſtib.nu.81.& nu.315.verſ.ſecundo fallit.Maſcard.de probat.lib.2.concluſ.490.nu.4. & 5. vbi de communi.

18 Nec etiam refert, quod Chriſtianus alter teſtis inſtrumentarius ſit conſanguineus notarii, & ideò non ſit idoneus teſtis, cum præſertim habeat teſtes contradicentes, agaturq; de falſitate inſtrumenti à ſuo conſanguineo rogati, & procedatur non ex officio Iudicis, ſed ad inſtantiam partis ad trad. per me in quæſt. 54.nu.39.37. & 38. & nu. 42. & 43.quoniam omiſſis alijs reſponſionibus, quæ dari poſſent, omnes præmiſſæ exceptiones tolluntur ex eò ſolùm, quod ſunt teſtes inſtrumentarij, quo caſu conſanguinitatis exceptio, nullam teſti fidem diminuit etiam, quòd alias extrà inſtrumentum, examinatus non reputaretur idoneus, & etiam, quod agatur de prætenſa inſtrumenti falſitate ſecundùm Alber.de Malet. in tract. de teſt. par.1.c.1. num. 34 Cepoll. cautel. 19. poſt num. 2. Soccin. reg. 427. ſub. 4. Fallen. Maſcard. de probat.lib.3.concluſ.1148.nu. 25. & eſt communis, quicquid ſecus alij contradixerint, proùt aliàs teſtatus ſum in meo tract. de teſtib. in exaduersò allegata quæſt. 54. nu. 43. quandò ſcilicèt prout in caſu noſtro, non refricatur in dubium, quod conſanguineus fuerit teſtis in inſtrumento, licèt de aliqua inſtrumenti parte dubitetur, prout in caſu noſtro.

19 Et quod teſtes inſtrumentarij, & conſanguinei, & inhabiles iſto caſu plenè probenr ad fauorem inſtrumēti, facit viua, & inconuincibilis ratio, quia ſi conſanguinitas, & inhabilitas prædicta non tollit fidem teſtibus inſtrumentarijs, quando deponunt contra inſtrumentum, Curt.ſen.conſil.55. num. 3. verſ. ſecundo reſpondetur, & numero 7. in fin.verſicul. Maxime quia non eſt verum, Natta conſil.95. num.11. verſ. dum autem loquuntur & num.12. lib. 1. Foller. in pract. criminal. in verb. item quod commiſit falſitatem, num.64. verſicul. ſecus ſi vellent reprobare, Menoch.de arbitr.quæſtion.lib.2.caſ.105.num.6.& ſeq. Maſcard.de probar. lib.1. in pręfat. quæſtion.6. num.56. & 57.& num.68. ante med. ergo multo minus conſanguinitas, & inhabilitas teſtium obſtabit, quando agitur de comprobatione inſtrumenti, quod eò magis eſt affirmādū in caſu noſtro, in quo depoſitio Chriſtiani venit confirmata ex depoſitione Hęctoris teſtis Curiæ, qui etiam quod deponat de credere ſuo, plene probat contrà curiam, & ſi vnicus ſit, Burſat conſil. 340. num.13. libr.3. Bertazzol.conſil.71.num.15.lib.1. Hippo.Rimin.conſ.58 nu.4.lib.1.& conſ.261.nu.73.lib.3.

20 Ex præmiſſis itaque tribus fundamentis, quorum vnum quodque, ni fallor, non modicè ſtringit ad fauotem inquiſiti perſiſto in eadem ſententia, quod inſtrumentum, nec falſum, nec de falſo ſuſpectum, vllo pacto redargui poſſit, nec obſtent allegare præſumptiones falſitatis, nam quod attinet ad inciſionem folij, iam fuit dictum, quod omnis tollitur ſuſpicio, ex teſtibus ad defenſam examinatis deponentibus, quod tempore emptionis libri, eadem pagine inciſio in eo reperiebatur, & huic reſponſioni nihil video exaduerſo replicatum, & quoad additionem alterius folij vna cum duplici num.75. ex quo denotatur additionem folij fuiſſe factam ab eo, qui librum cartulauit, & non à venditore libri, ſi veritatem fateri velimus, non poſſumus negare ex additione prædicta non oriri aliquam ſuſpitionem, ſeù præſumptionem, ſed quod ex ea inferatur ad falſitatem inſtrumenti, de cuius veritate plenè conſtat per teſtes inſtrumentarios, vt ſupra probaui minime verum credo ex regula, quod præſumptio cedit veritati l. fin. in princ.ff.quod met.cauſ.l.nuptura in fine ff. de iur. dot.cum ſimil. quibus etiam non eſt parui pendenda bona fama Notarij, vt in propoſito conſide-
* tant communiter Doctores omnes, quos allegaui, & ita vt ſupra pro veritate iuris eſſe cenſeo ſaluo ſemper inregriſſimo iudicio Illuſtriſſimi D.mei, cui hæc ſcripta humiliter, & reuetenter ſubmitto.

Proſper Farinacius I. C. Romanus.

ARGVMENTVM.

Agitur de inquiſito; quod monetam tonderit, & expenderit, qui cum tonſa moneta inſtrumentiſq; ad eam tondendam aptis repertus, in tortura ipſi inflicta per horam cum baculo ad pedes, & iteratis quaſſationibus tortus perſtitit, diſcutiturq; an ea nō obſtāte, poſſit in aliquam pęnam condemnari & in quam.

SVMMARIVM.

Moneta falſa, & tonſa reperta pœnes aliquem, facit cōtra ipſum inditium ad torturam, num.1.

Monetam falſam expendens ſcienter, punitur l.Cornelia de falſ.nu.2.

Monetæ falſæ inſtrumenta penès aliquem reperta faciunt contra ipſum inditium ad torturam, num.3. fallit contrà hominem bonæ famæ & nobilem, num.16. item fallit in eo, qui nominat authorem, à quo habuerit dicta inſtrumenta, etiam quod de nominato authore non docuerit, num.18.

Præſumptiones, & inditia ſufficiunt ad condemnandum in delictis, quæ ſunt difficilis probationis, nu.4.

Indubitatum inditium oritur ex pluribus præſumptionibus, ſi non in pœnam ordinariam ſaltim in pœnam extraordinariam, & corporalem, nu.4.

Tortura non purgat præſumptiones, & inditia indubitata, & propterea ea non obſtante poteſt tortus ad triremes tranſmitti, nu.5. contra nu.6. num.19. & 20. vbi quod non poteſt iudex iſto caſu corporalem pœnam imponere ſed ad plus in exilium mittere, declara, vt prima opinio procedat in ſupremis conſilijs, & tribunalibus habentibus auctoritatem iudicandi ſecundum eorum conſcientiam, ſecunda autem opinio procedat in alijs iudicibus ordinarijs, nu.7.

Monetæ falſæ probatio, non præſumptiua, ſed concludens eſſe debet, quando agitur de condemnando reum, nu.6. in fine.

Inditia omnia probari debent non ſolum per duos teſtes, ſed etiam per teſtes omni exceptione maiores, nu.9.

Teſtes Birroarij ad teſtificandum non admittuntur, præſertim in criminalibus etiam quod deponerent deſpectantibus ad eorum officium, quando agitur de delicto graui, & de pœna corporali, nu.10.

Teſtes inhabiles non ſunt idonei ad probandum inditia & adminicula, etiam in delictis occultis, & difficilis probationis, nu.11.

Qualitas delicti delictum faciens fiſco probari debet, numer.12.

Monetā falsā expēdēs ad hoc vt puniri poſſit duo requirunt, primo, vt moneta expēſa fuerit in magna quātitate, ſecūdo ꝙ doloſe, & ſciēter fuerit expēſa n.13. & 14. vbi ꝗ dicatur magna quātitas, & n.15. vbi ꝙ iſto caſu dolus & ſciētia nō ꝓſumitur, & ideo ꝓbāda per fiſcum.

Præsūptiones, & inditia, quādo vrgēt cōtra aliquē etiā indubitata, tutius eſt illum torquere, quā cōdēnare, n.18.

Tortura

Tortura tollit omnes, & quaſcumque præſumptiones violentas, & etiam indubitata inditia, nu. 19.

Tortura data per horam cum baculo ad pedes, & iteratis quaſſationibus dicitur grauiſſima, & eſt vltimus torturæ gradus non admiſſus, niſi in delictis grauiſſimis, & vrgentiſſimis inditijs; ac in perſonis vilibus, & robuſtis, nu. 21.

Pœna tondentis monetam, non eſt pœna mortis ſed falſi, num. 22.

CONSILIVM CLXXV.

1 EX Summario proceſſus formati contrà D B de Peruſio mihi exhibito ſuper prętenſa tõſura monetæ, quatuor inditia ſiũ præsũptiones contrà ipſum non leuiter vrgere videntur. Primo quod pœnes eum in ſumma ſcutorum ſex vel ſeptem fuerint reperti teſtones 17. tonſi & limati, ex quibus, quod ipſe huius tonſuræ particeps ſit inditium oritur ex Grato in conſ. 151 num. 2. & ſeq. par. 2. Couar. in tract. numiſſima cap. 8. num. 4. ad fin. viu. opin. 521. num. 4. Menoch. de arbitr. lib. 2. caſu 316. nu 53. & nu. 65. vbi expreſsè dixit ex hoc ſolo contra ſic retinentē oriri inditium ad torturam.

2 Secundo quod eoſdem teſtones expendere, ſeù permutare nixus fuerit, quo caſu non ſolum oritur præſumptio contra expendentem, ſed etiã ſufficiēs probatio ad condemnandum, ſi cum effectu, & ſcienter expendiſſet l. lege Cornelia §. eadem lege ff. ad l. Cornel. de falſ. Boniſac. de Vital. in tit. de pœn. falſ. monet. num. 4.

3 Tertio limatura, morſa, ferrea, & alia huiuſmodi ad tondendum monetam apta in eius domo inuenta, ex quibus pariter non leue oriri inditium ſcripſerunt, Marſ. in d. l. qui falſam, nu 105. & ſeq. ff. ad l. Cornel. de falſ. monet. num. 7. & num. 8. Decian. lib. 7. c. 26. nu. 6. Maſca. de probat. lib. 2. concluſ. 1066. nu. 9. hinc & quarto proiectio limæ in puteum.

4 Ex quibus prima fronte facile dici poſſe videtur eundem B. non ſolum legitime torqueri potuiſſe ſed etiam ſine tortura condemnari ex generali cõcluſione quod, in his, quæ ſunt difficilis probationis inditia, & præſumptiones ad condemnandum ſufficiunt, Bald. in l. quicumque num. 25. C. de ſeru. fugir, Grammar. conſ. 22. num. 15. & ſeq. Clar. in pract. §. fin. quæſt. 20. verſ. & ſcias tamen ad fiuem ſibi teſtatur de communi, & ſeruata per eum opinione, Menoch. de præſumpt. lib. 1. quæſt. 40 nu. 13 & in ſpecie in crimine falſæ monetæ Decian. in tract. crim lib. 7. cap. 24. num. 10. in fine c. 26. nu. 4 præſertim cum in caſu de quo agitur plures quam duæ ad ſint præſumptiones, & quidem graues ex quibus indubitatam oriri inditium, & ad condemnandum ſufficiens dixit, Bald. in l. fin. n. 1. verſ. ſed quando, & verſ. item ponit C. de probat. igneus in l. excipiuntur, num. 30. & ſeq. ff. ad Sillanian. Aret. in c. tertio loco num. 17. & 18 de probat. Boſſ. in tit. de conuict. num. 37. ſi non in pœnam ordinariam ſaltim in pœnam extraordinariam & corporalem, vt puta triremium ad tempus Felyn. in cap. afferte num. 10. verſ quarto limita, & ibi etiã Ant. de Butr. poſt num. 7, Imol. num. 3. & 4. verſ. fallit ſecundum Io. Andr. extra de præſumpr. Boer. deciſ. 164. numer. 5. Grammat. deciſ. 42. vbi ita apud eum iudicatum fuiſſe teſtatur, & deciſ. 96. in fine Clar. in pract. §. ſi q. 20. verſ. tu ſcias, vbi pariter teſtatur ità Senatum Mediolani quandoque ſeruaſſe.

5 Nec ipſum releuat illata tortura, ex quo non fuit ſufficienter tortus, quo caſu ſtante grauitate inditiorum, & quod agatur de atrociſſimo, & capitali delicto eum poſſe pariter ad triremes cõdemnari, etiam quod in tortura ſubſtinuerit voluerunt, Marſil. ſingul. 108. Grammat. conſ. 12. num. 24. & deciſ. 8. num. 3. & 4. & num. 7. deciſ. 96. in fin. Couar. pract. quęſt. c. 23. poſt num. 5. ver. ex contrario Ant. Gomez. variar. reſol. c. 13. rubr. de tortur. reor. poſt num. 20. verſ. ſed aduertendum Folle. in pract. crimal. in verb. & ſi confitebuntur In 3. par. princ. num. 110.

6 Verum ſi veritatem fateri velimus his non obſtantibus D. B. etiam quod torturam non ſubſtin uiſſet, & etiam quod præſumptionibus, & inditijs violentiſſimis, & indubitatis conuictus exiſteret, nullo pacto corporali pœna plecti potuiſſe ex infraſcriptis facile demonſtrari poſſe exiſtimo, verior enim, & magis recepta, magiſque ſeruata doctorum ſententia eſt, quod quando iudex reum ſic vrgentiſſimis, & indubitatis inditijs grauatum, non torquere, ſed condemnare, intendit, tunc non pœnam corporalem, ſed aut pecuniariam, aut ad plus exilium imponere poteſt, pout reſtantur, Boer. deciſ. 164. num. 2. Marſ. in rubr. de probat. num. 254. in princ. verſ. & ſic iſta videtur communior opinio, Boſſ. in tit. de conuict. num. 34. & ſeq. num. 40. & ſeqq. Ant. Gomez. variar. de delict. nu. 25. verſ. ex quibus in foro, & verſ. immo, & 121. num. 57. Hieronym. Cæuallos in commun. opin. quæſt. 337. qui omnes cum teſtentur de communi, magis communi veriori, & ſeruata opinione, ab illa in iudicando recedere, nefas eſſe crederem, ideque potiſſimum locum habere in crimine falſæ monetæ, facit quia in tali crimine verius eſt ad condemnandum, non præsũptiua, ſed concludens debet eſſe probatio, Grat. cõſ. 151. num. 29. & ſeq. par. 2. Cæphal. conſ. 230. num. 20. & ſeq.

7 Et licet aliqui ſupra allegati doctores contrarium affirmauerint, & quandoque fuiſſe ſeruatum teſtentur, Grammat. & Clar. in locis præcitatis, eſt tamen aduertendum, quod eorum opinio non procedit, nec locum habebit in iudicibus ordinarijs, qui non niſi, prout iuris eſt, condemnandi poteſtatem habeant; ſed in ſupremis conſilijs & tribunalbus

Digitized by Google

nalibus habentibus authoritatem iudicandi, nedum ſecundum acta,& probata, ſed etiam ſecundum eorum conſcientiam, prout eſt Senatus Mediolani,& magna Curia Vicariæ Neapolis, & prout benè aduertit,Clar.exaduerſo allegatus in practic.§.fin.q.63.verſ.tu ſcis, & Clarum refert Virgil.Boccacc.in conſtit.picen.gloſ.4.n. 78.& latius dixi in tit.de reo confeſſ.& conuict.q.86.ſub num. 113.& nu.117.& ſeq.

8 Nec facit ſi forſan dicatur,quod Senator,Vrbis per Breue particulare ſibi conceſſum habet eaſdẽ facultates, quas habet Gubernator Vrbis, & ſic conſequenter dicatur etiam habere ſupremum tribunal,Nam vltrà quod Breue Senatoris loquitur in procedendo, non autem in condemnando, ad huc verum non eſt quod Vrbis Gubernator habeat ſupremam poteſtatem in condemnando reos, cum certiſſimum ſit eum non poſſe aliquem condemnare,niſi ſecundum iuris communis diſpoſitionẽ licèt forſan in procedendo aliquam habeat prærogatiuam ſaltim de conſuetudine, at in caſu noſtro quod non ſolum, non adſint prætenſa indubitata inditia, & vrgentiſſimæ præſumptiones ad condemnandum ſufficientes,ſed quod nec etiam ad torturam diſcurendo ſingula prætenſa inditia euidenter apparebit.

9 Primum enim inditium quod ſcilicèt apud Balthaſarem fuerint reperti teſtones 17.tonſi ſufficeret dicere hoc non conſtare,niſi ex dicto Franciſci birroarij confrontati qui propterea nullum prorſus facit iditium tum quia omnia inditia debent per duos teſtes,& conteſtes probari ad gloſ. in l.fi. in verb.vel inditijs,C.famil.hærciſcun. Boſſ.in tit. de indit.& conſiderat.ante tortur.num. 5. & num. 18.& 19.Pract.Conrad.rubr.de negat.crim.& tormen.num.16. Vbi ampliat etiam in crimine hæreſis,tum etiam quia teſtes probantes inditium debent eſſe omni exceptione maiores ſecundum cõmunem, de qua alijs relatis teſtatur Burſatt. conſ. 35.num.2.lib. 1.& conſ.316.num.25.lib.3.& alibi paſſim,& communiter Doctores.

10 Birruarij autem non ſolum non reputantur idoneij teſtes, ſed omninò à teſtificando repelluntur tamquè infames præſertim in criminalibus, Bald. in l.fin.num.47.ad finem in octaua quæſt. C. de edict.Diu.Andr.tollen. & in l.etiam, num.5. & ibi etiam Salic.C.de teſtib.Boſſ.in tit. de denunc. nu. 12.& 13.Tiraquell.de vtroque retract. §. 6. gloſ. 9.nu.2.Burſat.conſ.65.num. 12.lib.1. etiam quod deponerẽt de ſpectantibus ad eorum officiũ,quando agitur de graui delicto, & de pœna corporali, idem Boſſ.in tit.de denunc.num.10.in fine Burſat. conſ.330.nu.168.lib.3. Hippol. Rimin. conſ.conſ. criminal.diuerſ.82.num. 24. lib. 2. Maſcard. de probat.lib.1.concluſ.506.nu.15. Vinc. de Franch. deciſ.179.p.2.

11 Nec iſto caſu aliquid releuabit,quod agatur de delicto occulto,& difficilis probationis, in quo ſecundum vulgarem regulam admittuntur etiam teſtes aliàs inhabiles,& non admittendi. Procedit enim hæc regula, quando ageretur de probando delictum principale, ſecus ſi de probatione inditiorum,prout in caſu noſtro,vt benè conſuluit,Eugen.conſ.27.num.64.Decian.in tract.crimin.lib.7. cap.37.num.44.& cap.45.num.2.

12 Secundum inditium,quod tonſos teſtones Balthaſſar, in tot iulijs permutare quæſiuerit tollitur ex eo,quod ipſemet liberè fatetur voluiſſe ſic duos teſtones in tot iulijs permutare bonos tamen, & non tonſos;nec in hoc quod ſcilicet teſtonos, quos permutare volebant eſſent tonſi, & minoris ponderis reperio ab aliquo confrontato teſte conuictum, ideo deficit qualitas faciens delictum, quæ omninò à Fiſco probari debet,l.ſi per alium §. docere,ff. ne quis eum qui,Boſſ.in tit. de delict. num. 3. & 4.

13 Et tamen ad hoc, vt expendens monetam falſam,ſeù tonſam puniri poſſit,ſeù falſitatis,& tonſuræ præſumatur particeps,duo requiruntur. Primo, quod moneta,quam quis expendere viſus eſt,fuerit in magna quantitate, non autem in parua ex traditis per Decian. in tract.crim.lib 7.cap.25.nu. 13.& cap.26.num.5.& num.9. & num. 16. Secundo,quod ſcientèr & doloſè,non autem ignoranter dictam monetam tonſam,expendere,ſeù permutare voluerit,Bald.conſ. 155. reperitur in volumine ſtatutorũ,in princ.verſ.illud ſtatutum, lib.3. Marſil.in l.qui falſam,num.65. & ſeqq. ff.ad l. Cornel. de falſ.Boniſ.de Vital.in tit.de pen. falſ.monet.nu. 4.verſ.etſi ignorat,Grat.conſ.161.poſt num.8.lib. 3.Decian.d.lib.7.cap.25.num.6.& cap.26. nu.3.

14 In caſu noſtro deficit vtrumque requiſitũ, nam magna quantitas monetæ tonſæ non dicitur, niſi aſcendat ad ſummã ducatorum decem, præſertim in Vrbe,in qua tonſam monetarum magna quantitas reperitur,prout in ſimili de Ciuitate Bononiæ conſuluit,Marſil.conſ.47.num.1.verſ.quoniam dicta ſumma. Et propterea ſummam tonſæ monetæ aſcendentem ad aureos quinque vel ſex dici modicam quantitatem conſuluit, Alex. in conſ. 121. num.5.lib.7.& Bertaz.conſ.552.num.1.lib.2.

15 Deficit & ſecundum requiſitum, nempè dolus, & ſcientia,quæ cum iſto caſu non præſumatur,hoc ideò à Fiſco probanda eſt, Bald. d. conſ. 115. ad med.lib.3.Grat.d.conſ. 151. poſt num. 8. & ſeqq. lib.2. Viu.d.opin.521.num.4.in fine,Decian.lib.7. cap.25.num. 13. verſ. & hoc caſu,& cap.26.num. 3.Baiard. ad Clar.in §. falſum, num. 329. Burſatt. conſ.166.num.8.& ſeq.& num.15.& ſeq. lib.2.

16 Tertium inditium de limatura, morſa, coramine, & alijs huiuſmodi ad tondendum monetam aptis in domo B. repertis ſufficiat dicere hoc inditium prorsùs ceſſare ſtante bona fama, & nobilitate B.Marſil.in d.l.qui falſam,num.115.& ſeqq. ff.ad l.Cornel.de falſ.Boſſ.in tit.de falſ. monet.nu. 7.& 8.Decian.d.cap.26.num.6.Bertaz. conſ.552. num.2.lib.2.Maſcard.de probat.lib.2.concl.1066. numero 10.

17 Vltra quod idem B. nominat authorem Aurificem, qui veriſimiliter dum per duas, aut tres vices in eadem domo fuerit, potuit eadem inſtrumenta ibi ponere, & iſto caſu ad tollendum hoc inditium ſufficit ſola nominatio authoris, etiam quod nominans hoc non probet Bald. in l. maiorem, verſ. in gloſ. 2. C. ad l. Cornel. de falſ. Grat. conſ. 152. poſt num. 20. lib. 2. Fabian. de mont. in tract. de empt. & vendit. q. 5. num. 6. Decian. lib. 7. cap. 25. num. 12. verſ. & credetur ei.

18 Quartum inditium de proiectione limæ in puteum non video in ſummario mihi exhibito, nec B. interrogatum, nec teſtes aliquos confrontatos, & in omnem euentum hoc non deponitur, niſi ab exploratore, ſeu birroario, quorum hominum genus, quam ſit fallax fraude, & mendacijs plenum, qui criminalitatem exercēt in dies teſtari poſſunt, non ergo mirum ſi hæc lima fuerit in puteo reperta tot diebus poſt capturam, & torturam B. Dato enim millies, quod contra ipſum vrgerent violenta, & indubitata inditia (prout contrarium verius eſſe ex prææallegatis apparet) & quod potuiſſet Iudex ſi voluiſſet eundem condemnare in aliquam extraordinariam pœnam, hoc tamen non fecit, & quidem prudentiùs, Tutius enim iſto caſu eſſe reū torquere, quàm condemnare communiter à Doctoribus receptum eſt, vt videre eſt, Bald. in l. fin. num. 8. verſ. ſi autem adiungitur confeſſio, C. de probat. Grammat. vot. 15. num. 15. Capic. deciſ. 126. num. 14.

19 Hæc autem tortura, quod omnes, & quaſcunq; præſumptiones violentas, ac etiam indubitata inditia purgauerit, & verius, & etiam magis communiter receptum eſt ſecundum Alber. in l. ædictū, nu. 2. ff. de quæſt. ferrat. cautel. 5. nu. 4. vbi teſtatur de magis communi, Boſſ. in tit. de confeſſ. num. 28. & in tit. de ſent. num. 70. & ſeqq. Vulpell. conſ. 4. num. 7. & num. 13. Berraz. conſ. 53. num. 24. Clar. in pract. §. fin q. 64. verſ. illata verò tortura in princ. & in fine Flamin. Cartar. de execut. ſent. cap. 2. nu. 60. & nouiſſimè, Andr. Facchin. controuerſ. tur. lib. 1. cap. 33. Vbi relatis aliorum opinionibus earumque argumentis, & rationibus reprobatis hanc vt veriorem ſententiam defendit, & teſtatur.

20 Et licet Grammat. Couar. & Gomez. Aliquiq; ſupraallegati contrarium affirmauerint teſtenturq; quandoque poſt torturam illarum reos fuiſſe ad triremes condemnatos eorum tamen opinio tanquam in humana nullo pacto recipienda eſt. Præſertim quando reus non erat plenè ex concludentibus, & neceſſarijs probationibus conuictus, vt plenè deduxi in mea pract. crim. in tit. de indit. & tortur. quæſt. 40. num. 13. & ſeq. vbi ſcripta hic repetere ſuperfluum eſt.

21 Nec dicatur D. B. non fuiſſe ſufficienter tortum, nam cum, vt ſupra probauimus inditia, quæ contra ipſum prætendebantur ex præallegatis, aut in totū eſſent ſublata, aut ſaltim quod negari non poteſt, debilitata non leuitèr, & minus ſufficienter, ſed grauitèr, & atrociſſimè tortus dicitur. Tortura enim ferè per horam eidem inflicta cum baculo ad pedes, & iteratis quaſſationibus eſt vltimus torturæ gradus à Doctoribus non admiſſus, nec receptus niſi atrociſſimis delictis, & vrgentiſſimis inditijs, & in perſonis vilibus, & robuſtis (nedum in nobili ſene, prout eſt B.) vt bene declarant Clar. in pract. d. q. 64. verſ. nunc de gradibus, Flamin. Cartar. in pract. interrogand. reor. lib. 4. cap. 1. nu. 98. & ſeqq. & c. 132. ante iſtos Ghirland. in tract. de quæſt. & torment. quæſt. 4. nu. 9. Foller. in pract. in verb. rei indurati torqueantur, num. 17. Pract. Conrad. rubr. de negat. crim. & torment. num. 41. & latiùs dixi in tit. de indit. & tortur. quæſt. 38. nu. 34. & plurib. & ſeqq.

22 Et tamē tonſuræ monetarum crimen, quicquid forſan ſecùs à bannimentis ſtatutum fuerit de iure communi capitale non eſt, cum non pœna mortis, ſed pœna falſi puniatur, l. lege Cornelia, §. eadem lege, ff. ad l. Cornel. de falſ. Bonifac. de Vital. in tit. de pen. falſ. monet. num. 4. Alex. de Neuo in cap. quanto nu. 26. in fine verſ. aut expendit ſcienter extra de iurtiuran. Quare hunc nobilem virum omninò relaxandum. & abſoluendum eſſe affirmari poſſe exiſtimo.

Proſper Farinacius I. C. Romanus.

ARGVMENTVM.

Venditionis contractus quando reſcindatur ex eo, quod fuerit vendita res tanquam libera, & fuit reperta cum onere & obligatione. Quando dolus dans cauſam contractui, ipſum ipſo iure nullum reddat, & quando criminaliter puniri poſſit vendens, ſeu obligans rem duobus, aſſerens alteri non venditam, nec alteri obligatam.

SVMMARIVM.

Contrahens, & venditor dicitur in dolo non exprimendo qualitates rei venditæ, quas ſi expreſſiſſet emptor non emiſſet, num. 1.

Venditor dicitur in dolo vendendo rem, & aſſerendo nemini eſſe obligatam, & liberam ab omni onere, cum in contrarium ſit veritas punitur de falſo, & contra eum iuratur in litem, num. 2.

Venditor præſumitur habere notitiam qualitatum rei venditæ, num. 3.

Contractus eſt ipſo iure nullus quando dolus illi cauſam dedit, num. 4.

Venditor ſi in venditione aliquid falſi aſſeruit omne ius ſuum amittit, num. 5.

Venditor non poteſt rei venditæ pretium exigere, niſi prius liberauerit emptorem ab omni onere rei venditæ impoſito, num. 6.

Ven-

Venditor qui promiſit liberare rem venditam ab omni onere admittitur ad talem liberationem vſque ad ſententiam, num. 7.

Emptor alieuius rei tanquam liberæ ab omni onere, ſi poſteà eam oneratam inuenerit non ſolum poteſt agere ad liberandum rem venditam ab onere reperto, ſed etiam ad reſciſſionem contractus ſibi competentem propter dolum venditoris, nu. 8.

Venditor tenetur rem venditam tradere emptori liberam ab omni onere etiam quod dederit fideiuſſorem de euictione, nu. 9.

Vendens rem vti liberam, nec alteri obligatam ſi libera non ſit punitur criminaliter, num. 10. niſi ante ſententiam, venditam rem ab onere, & obligatione liberaſſet, num. 11.

Vendentes, ſeù obligantes eamdem rem duobus de generali conſuetudine criminaliter non puniuntur, numero 12.

Venditor vendens rem alteri obligatam criminaliter inquiri non poteſt quando promiſit, & fideiuſſorem dedit de faciendo conſentire omnem perſonam, num. 13.

Periurij pœna ordinaria, & extraordinaria ceſſat quando ex eo nullum parti præiudicium inducitur, num. 14.

Iudex criminalis non poteſt ciuiliter condemnare ad reſtitutionem pretij, vbi non intrat condemnatio criminalis, num. 15.

Contractus non reſcinditur propter dolum contrahentis quando pars nullum damnum paſſa fuit, nu. 15.

Pœnitentiæ locus non eſt, nec contractus reſcinditur propter inobedientiam vnius ex cōtrahentibus ſed, agitur ad implementum, vel ad intereſſe, quando contractus fuit nominatus, & perfectus, nu. 16. vbi idem quando emptor facto adimplemento nullum patitur damnum.

Emens ſcienter rem fideicōmiſſo ſubiectam, ſeù alteri obligatam non poteſt agere ad reſciſſionem contractus propter iniunctum fideicommiſſum, vel obligationem factam, nu. 17. vbi præſertim quando venditor promiſit in ſe litem ſuſcepturum, & ſoluturum omnia damna expenſas, & intereſſe.

Dolus dans cauſam contractui, vt illum reſciendat debet eſſe manifeſtus, num. 18.

Emptio non reſcinditur ex eo quod res fuerit vendita tanquam libera, & non erat libera quando venditor promiſit facere conſentire omnem perſonam, remq; vēditam ab omnibus oneribus liberauit, nu. 18. & 19.

Res aliena vendi poteſt, nu. 19.

Venditione perfecta ab ea recedi non poteſt, nu. 19.

Res bona fide vendita propter minimam cauſam inempta fieri non debet, nu. 19.

Venditio non reſcinditur ex eo quod res fuerit vendita tanquam libera, & libera, non erat quando emptor ex hoc nullum paſſus fuit damnum, nu. 20. & 21.

Promiſſio de faciendo conſentire omnem perſonam intelligitur dummodò emptoris interſit, nu. 22.

Periurium non committitur vbi non adeſt dolus, & præiudicium partis, nu. 23.

CONSILIVM CLXXVI.

1 NEGARI nō poteſt, quin dolus ex parte Politāgeli Pincij dederit cauſam contractui emptionis celebrati inter ipſum vendentē & Abbatiſſam, & moniales ſancti Angeli empticos, cum ipſe non ſolum tacuerit onera, & qualitates rei venditæ, qua ſi expreſſiſſet, nedum veriſimiliter ſed vere tale contractum non feciſſent, vnde in odium tacentis alteri parti contrahenti ſubueniri debet, prout dixi, Alex. conſ. 509. viſu proceſſu inter Antonium. num. 10. & ſeq. lib. 4. Dec. conſ. 110. vere vt puto num. 9. verſ. & ſi dictis idem in l. pactum quod dotali. poſt num. 8. C. de pact. Crau. conſil. 192. num. 14. & conſ. 83. num. 3. & conſ. 72. num. 5 & conſ. 298. num. 59. Nat. conſ. 341. num. 5. Oldr. conſ. 173. factum tale eſt, vacante eccleſia, Federi. de ſen. in ſimili caſu conſ. 23. titius electus col. 2. & 3. prout ſic reſpondit, Bald. contra tacentem veritatem in reſcripti impetratione conſ. 306. proponitur quod quidem Antonius lib. 5. quem ſequitur Crauett. conſ. 142. num. 20. & Caſtr. conſ. 411. viſo facto, & dubijs nutu traditis poſt num. 6. & ſeqq. lib. 1. vbi ait præſumi dolum contra tacentem beneficium ſibi competens, & ſcribit etiam, Abb. cōſ. 68. videtur primo, nu. 2. lib. 1.

2 Sed etiam falſum expreſſerit cum iuramento affirmauerit illam eſſe liberam ab omni onere, & nemini eſſe obligatum, prout reſpondit, Crauet. conſ. 282. num. 8. cum dolus præſumatur contra mendacem, vt inquit Vulpianus in l. quis affirmauerit l. quod venditor, & l. & eleganter ff. de dol. & in l. falſus §. ſi quis ff. de furt. Crauet. de antiq. tēp. par. 1. verſ. vidimus, & abunde poſt num. 16. Hier. Gig. conſ. 40. num. 5. & non puniret lex pœna falſi illum qui vendit rem alteri obligatam, aſſerentem illam eſſe liberam, & nemini obligatam, vt aſſeruit Pulitangelus, & dicit tex. & gloſ. & Bat. in l. ſi à debitore ff. de falſ. & non poſſet contra eum iurari in litem, niſi, adeſſet dolus, prout hæc omnia congerit Plot. in tract. de in lit. iuran. §. 37. numer. 12. prout hoc idem ſequitur, Bertazzol. conſ. crim. 277. nu. 2. in fin. lib. 2. & falſitas non committitur ſine dolo l. nec exemplum vbi Doct. C. ad l. Cornel. de falſ. Cepol. conſ. 33. vol. 2. verſ, quod ſic probatur, Alciat. de præſumpt. reg. 3. præſumpt. 13. nu. 2.

3 Nec poſſet Pulitangelus iuuari prætextu ignorantiæ id aſſeueraſſe, tum quia præſumitur venditor habere notitiam qualitatum rerum ſuarum, quod habet res vendita, vt trad. Corn. conſilio 81. libro tertio incipien. viſa copia, numero 4. & probat tex. ex l. quiſquis C. de reſcind. vendit. tū etiam quia ipſemet faſſus fuit talia onera habere nota ante contractum.

4 Quibus

4 Quibus ſtantibus inſurgit illa iuris concluſio, quod contractus ſit ipſo iure nullus, cui dolus cauſam dedit iuxta, tex. in l. & elegãter, ff. de dol. & tradit Iaſ. in §. actionum 31. Inſtit. de action. ex mente Bart. in d. l. & eleganter affirmans iſtam eſſe meram veritatem, gloſ. & doct. in c. cum dilecti de empt. & vendit. & eſt magis communis opinio, vt habetur in tract. reg. vtr. iur. lib. 4. par. prima in verb. dolus dans cauſam contractui, quæ locum habẽt in communi contractu, ſiue ſtricti iuris ſiuè bonæ fidei de iure Canonico, Bald. in cap. vnico de plus petit. in fin. ſequitur, Iaſ. in d. §. actionum nu. 36. & conſequenter Pulitangelus non poteſt habere obligatas dictas Abbatiſſam; & moniales ex iſto contractu ipſo iure nullo illis inuitis, quæ dolum paſſæ fuere, Iaſ. in l. tranſactione finita, num. 5. C. de tranſac. & quod aſſeritur ipſum patefeciſſe talia onera ante celebrationem inſtrumenti, ipſe debet probare, quæ allegat iuxta tex. in l. ei qui ff. de probat.

5 Nec eſt verum, quod ipſe pate fecerit in tractatu vt præſupponitur, immo conſtat de contrario ex ipſo inſtrumento, & per ſpeciales affirmationes factas per Pulitangelum cenſetur emptrices inductæ ad emendum aliàs non empturæ ex ratione collecta, & l. ſi is qui hæres §. 1. ff. de except. rei indic. vt ex l. cum eiuſdem §. interdum ff. de delict. Corn. conſ. 226. num. 3. lib. 2. Rota Rom. deciſ. 586. nu. 4. par. 1. in nouis, & ex his falſis aſſertionibus Pulitangelus amiſit omne ius iuxta l. in fraudem §. quoties, & ibi gloſ. ff. de iure fiſci, & dicit, Bald. in rubr. de fid. inſtrum. quem refert, & ſequitur, Iaſ. in §. bonę fidei, num. 81. in fin. inſt. de action. & indubitanter procedit cum hoc diſponat ſtatutum ſub lib. 2. cap. 37. & hoc ſequitur Vulpell. reſpon. 144. num. 3. lib. 1.

6 His ſaluis dicitur, quod quatenus ad liberandum rem venditam, ſaltem modo, & forma præſuppoſitis Pulitangelus vellet rem venditam liberare cum reſiduo prætenſi prærij exburſandi per emptrices ipſæ non tenentur ſoluere pretium venditori, niſi prius res liberetur ab oneribus, ad quod emptrices principaliter agere non poſſent, vt eſt tex. & ibi not. per gloſ. Bart. Bald. & Salyc. in l. prædijs C. de euict. & late proſequitur, Neguſ. in tractat. de pignor. & hypoth. 1. membr. part. princ. num. 24.

7 Nec hodie Pulitangelus admitteretur etiam proprijs pecunijs ad faciendum talem liberationẽ ad euitandam pœnam ſub prætextu, quod debeat admitti vſque ad ſententiam ex opinione, Bart. in l. ſi a debitore ff. ad l. Cornel. de falſ. & per Felyn. in c. cum Ioannes nu. mihi 28. de fid. inſtrum. quia in illis terminis venditor, qui aſſeruerat rem non eſſe alteri obligatam, promiſerat illam liberare ſi contrarium appareret, vt dicit etiam, Plat in d. §. 3. nu. 12. in fine vbi ait opus eſſe etiam facto ad euitandum pœnam nec eſt mirum quod eo caſu admittatur, quia fidem implet ex quo fuerat conuentum deliberando quatenus contrarium appareret vt dicit Feyn.,

8 Non obſtant, quæ habentur in allegata deciſione Romana 586. num. 6. deciſ. diuerſ. par. prima, quia non negatur, quin emptrices agere poſſunt aduerſus venditorem, ut res vendita libera tradatur, & liberetur actione exempta, tamen non dicitur ibi quod non poſſit agere propter dolum contractui ad hibitum vt ſupra ad declarationem nullitatis ipſo iure factæ, & ad alia ſibi competentia propter dolum.

9 Nec poteſt ſe excuſare venditor, quod non eſſet obligatus ad tradendum rem liberam. quando ageretur, vt liberaret ſub prætextu dati fideiuſſoris de euictione, quia ipſe etiam teneretur ad præſtandum rem liberam, cũ acceſſerint vti principalis, & inſolidum omnibus promiſſis, vt habetur in dicta deciſione Romana 586. num. 8. verſiculo nec liberatur. Et ex his igitur confirmari ſententiam de partibus, prout pro iuſtitia ſpetatur.

Antonius Portius Aduocatus

In eadem cauſa ſecundum reſponſum.

10 SEntentia Vicarij Spoletani contra Pulitangelum lata continet duas partes. Prima eſt condemnatoria ſcutorum 25. in pœnam aſſerti doli, & periurij in venditione per eum commiſſi, altera eſt ad reſtitutionem pretij, quod iam habuit ad comptuum dictæ vẽditionis, circa primam partem ſententia eſt reuocanda. Nam licèt ex falſa aſſertione venditoris affirmantis, rem venditam eſſe liberam, nec alteri obligatam, poſſit criminaliter de falſo puniri ad tex. in l. ſi à debitore ff. ad l. Cornel. de falſ. & in l. ſi creditor, vbi gloſa & doctores C. eodem, & voluit, Bart. in l. qui duobus numer. 1. verſ. & quod dico ff. ad l. Cornel. de falſ. Hæc tamen concluſio patitur duas notabiles limitationes, quarum vnaquæque caſui noſtro applicatur.

11 Prima eſt quando venditor ante ſententiam ab onere, & obligatione negata rem venditam liberaſſet, prout Pulitangelus ſic ſe liberaturum obtulit & promiſit in iudicio ſecundum, Bar. in l. ſi à debitore nu. 1. de falſ.

12 Secunda eſt limitatio, vt quicquid ſit de iure hodie de generali conſuetudine contra vẽdentes, obligantes ſeù aliàs diſtrahentes res duobus aut alteri obligatas criminaliter non proceditur teſtibus Pract. Papien. in forma libelli in actione hypothecaria in gloſa ſub eadem obligatione in fine Pract. Conrad. rubr. de falſarijs, num. 22. Clar. in §. falſum, num. 29. Burſat. conſ. 110. num. 31. Balard. ad Clar. § falſum, num. 229. Suarez. in comm. opin. litera V. num. 47. Honded. conſ. 52. num. 47, lib. 1. & ſi aliter ſeruaretur omnia ſubſellia criminalia eſſent plena huiuſmodi cauſis falſarum aſſertionum,

tionum,ſeu periurij in iuramento aſſertorio, cum omnes venditionum & cenſuum contractus fiant cum ſupradictis aſſertionibus, & tamen nulla ferè reperitur res vendita,aut cenſuata, quæ alreri pigorata non ſit, aut alicui oneri non ſubiaceat & quidem,vt verum fatear nunquam memini in vrbe criminaliter actum in huiuſmodi cauſis.

13 Tertio,& his ceſſantibus non potuit Pulitangelus criminaliter in aliquam pœnam condemnari nec de dolo,nec de periurio,quia ſtanre eius promiſſione,& cautione præſtita de liberando res vēditas ab omni onere,empriceſque ab omni moleſtia,ac etiā faciendo conſentire omnem perſonam, vtique non ſolum ceſſar ipſius Politangeli aſſertus dolus,cum ex falſa ſua aſſertione nihil lucratus ſit, Aym.conſ.8.num.13.& conſ.18.num.22.Decian. conſ.57.num.56.lib.3.ſed etiam ceſſat periurium. quod vti noti iuris eſt ſine dolo non committitur l.qui iuraſſe poſt princ.ff.de iur.iur.l.3.§.1.iuncta l.fin.ff. de crimin. ſtellionatus, Boſſ.in tit. de de periurio,num.5.verſ.non eſt ramen quis periurius ſine dolo.

14 Quarto ſi Pulitangelus ante ſententiam ex pretio met rei venditæ quod in manibus habebant moniales,obtulit ſe paratum extinguere cenſum de quo agitur, ſequitur,quod ex prætenſo periurio nullum fuit factum præiudicium monialibus empricibus,ideò pariter ceſſat periurij pœna ordinaria ſecundum,gloſ.in l.2.in verb. vltorem C. de reb.credit.vbi etiam Cyn. col.final. ad fin.verſ.aut iurauit de futuro, & Bart. ante numer. 1. verſ.2. quandoque periurium non vertitur in alterius detrimentum,& ibi Iacob.Butrig.in princ.verſ.alia eſt lectura & infrà verſ.item oppono quod deierās puniatur, & iterum infra in verſ. aut deſeruit deierando,& ibi adden.ad eum col.1. verſ. aut parſ. periurauit deliberare vbi teſtatur de communi reprobato Angelo contrarium volente.

15 Et ex præmiſſis euidenter colligitur etiam iniuſtam eſſe ſententiam latam contra Pulitangelum ad reſtitutionem recepti pretij tum quia ſi criminaliter ad pœnam non poterat condemnari, nec etiam in conſequentiam condemnari poterat ad reſtitutionem pretij,Nart.conſ.407.num.14.lib.2. Bertazzol.conſ.232.lib.1. Creſcent. deciſ.5.tit.de indir.tum etiam quia ceſſante omni dolo,& periurio,cum vt dixi moniales nullum paſſe fuerint dānum,& Pulitangelus nullum conſequutus fuerit lucrum fruſtrà prætenditur reſciſſio venditionis ex eo quod dolus dederit cauſam contractui, Rota coram Illuſtriſſimo Pamphilio Romana nullitatis venditionis 6. Martij 1600. quæ in terminis decidit caſum noſtrum vltrà aliam deciſionem coram Reuerendo Patre Domino Pænia Romana cenſus decima ſeptima Aprilis del 95. quibus non obſtent iura Doctorum auctoritates, & deciſiones exaduerſo allegatæ, quia expreſsè loquuntur quando dolus dedit cauſam contractui, & adeſt præiudicium emptoris, ſecus vbi nullum adeſt præiudicium, nulluſque dolus vt in caſu noſtro.

Proſper Farinacius I.C.Romanus.

ILLVSTRISSIMI CARDINALIS

SERAPHINI.

CAMERINEN CASTRI·ORBIS.

Veneris 24. Aprilis 1590.

16 FVit per Dominos vnanimiter concluſum Dominos de Nappis emptores non poſſe agere ad reſciſſionem contractus emptionis de quo agitur ex pluribus. Nam cum ſimus in contractu nominato, non eſt locus pænitentię ob inobedientiā alterius partis l.in ciuile,vbi,Bal.& Salyc.in princ. C.de rei vendic. l. non idcirco in fine C. de contrahen.empt.Natt.conſ.171.num.1.lib.1.ſed agēdum eſt ad implementum,vel ad intereſſe maximè quando contractus fuit perfectus per traditionem rei venditæ, Alex.in l.cum proponas la 2. num.4. C.de pact. quia vt re tradita emptor agere poſſit ad reſtitutionem pretij ſi venditor factum præciſe præſtare non poteſt,ſufficit adimplere per æquipolens itaur reddatur emptor ſecurus vt fuit deciſū coram me diebus elapſis in vna Romana de iuſtinis, & tunc fuerunt allegatæ aliæ deciſiones nempè in Anconitana bonorum coram Illuſtriſſi. meo Millino, & in Romana Palatij coram bon. me. D. Bubalo, Afflict.deciſ.171.Alex.conſ.65.num.5.libr.5.& fuit etiam dictum coram Reuerendo Patre Domino meo Penia in cauſa Romana Cenſus 17. Aprilis 1598.

17 Nec obſtat quod fuerit in inſtrumento expreſſum bona ad venditorem ſpectare pleno iure cum tamen fuerit detectum eſſe ſubiecta fideicommiſſo nec non adeſſe bona empheteotica ſub directo domino Eccleſiæ Camerineñ ideoque vēditorem periurum fuiſſe in dolo,qui dedit cauſam contractui ideoque annullat illum l.& eleganter de dolo & l. ſi quis maior C.de tranſact. vel ſaltem eſſe locum redibitoriæ cum alias non fuiſſent empturi l. ſi is qui hæres §. & in poteſtate de except. rei iud. nam primo circa dolum dictum fuit videri ab fuiſſe ab hoc contractu,cum exhibitum fuerit teſtamētum virgilij fideicommittentis,vnde emptores habuerunt notitiam fideicommiſſi, & ideo voluerunt ſibi proſpicere, & cauere per retentionem partis prætij conuenti in cenſum 6000. ducatorum, & emens ſcienter rem ſubiectam reſtitutioni, non poteſt vti hac exceptione, gloſ. in l. ſi familiæ C. famil.hærciſc.vbi Bald.num.7.& cæteri, Alexand. conſ.21.num.6.& 7.lib.5.Ruyn.conſ.42.num.19. lib.1.cum ſimil.& vlterius promittit venditor, ſe non illaturum moleſtiam, neque inferenti conſenſurum,ſed litem in ſe ſuſcepturum,& omnia damna

& ex-

& expenſas ſoluturum, adeò quod plene fuerit emptoribus cautum, maximè cum ſuper aliquo pretio competeret venditori ius detractionis.

ILLVSTRISSIMI CARDINALIS.

P A M P H I L I I.

ROMANA NVLLITATIS VENDITIONIS.

Lunæ 6. Martij 1600.

18 FVit reſolutum, contractum emptionis, de quo agitur eſſe validum, quod enim dicitur dolum illi cauſam dediſſe, ex quo terrenum ſubiectum directo dominio, quarundam Eccleſiarum fuit venditum vti liberum ab omni cenſu, Canone, & reſponſione, non placuit Dominis, quia cum in eodem inſtrumento, venditor promiſerit facere conſentire omnem perſonam, & ante pretii receptionẽ liberauit omnem terrenum ab omnibus iſtis oneribus, apparet eum noluiſſe circumuenire, aut decipere emptorem, ſed ſub ſpe futuræ liberationis ita veudidiſſe, & ſic ceſſat dolus dans cauſam contractui, qui tamẽ debet eſſe manifeſtus, vt notatur in l. & eleganter ff. de dolo, & in l. ſi quis maior. C. de tranſact.

19 Neque eſt verum, quod à principio venditio fuarit nulla, quia ipſa res aliena vendi poteſt, & cum fuerit perfecta ab ea non receditur l. in ciuile vbi Bald. & Salyc. C. de rei vendic. l. non idcirco in fine C. de contrahen. empt. neque ſuccedit actio ad intereſſe quia in hoc caſu nullum adeſt ſtante derogatione fideicommiſſi licentia Papæ alienandi, & conſenſus Dominorum directorum ex quo emptor redditur ex omni parte ſecurus & ideo intrat, tex. in l. res bona fide de contrahe. empt. quod res bona fide vendita propter minimam cauſam inempta fieri non debet, & ijs omnibus optime applicatur deciſio Illuſtriſſimi Seraphini in cauſa Camerineñ caſtri orbis ſub die 24. Aprilis 1598. que hanc cauſam decidere videtur, cum alijs deciſionibus, quæ in ea allegantur.

REVERENDO PATRE DOMINO

P E N I A.

ROMANA CENSVS.

17. Aprilis 1595.

20 CVm anno 1594. D. Cæſar dẽ Cencijs impoſuiſſet annum cenſum ſcutorum 254. pro pretio ſcutorum 3300. ſuper Caſali Falconati ru. 300. excedenti valorem ſcutorum 2000 illumque vẽdidiſſet D. Horatio Bartholomeo cum aſſertione, quod caſale prædictum pleno iure ad ſe pertinebat fuiſſeque liberum ab omni alio cenſu, canone, & reſponſione, & quod faceret conſentire omnes perſonas ius habentes, aut quomodolibet habere prætendentes, & cum D. Bartholomeus cognouiſſet caſale fuiſſe multis alijs perſonis obligatũ cõuenit D. Cæſarem coram Auditore Cameræ petens illum cogi ad faciendum conſentire D. Iuſtinianam vxorem ſuam, & filios, & alias perſonas habentes potiora iura ſuper dicto caſali alias relaxari mandatum pro recuperanda ſumma principali, cum vero Cæſar prædictus non feciſſet conſentire perſonas, Auditor Cameræ pro ſumma principali mandatum executiuum contra ipſum relaxaſſet & D. Cæſar appellaſſet propoſito dubio in Rota, an prædictum mandatum eſſet exequendum, Domini negatiuè reſponderunt, nam cum caſale excederet valorem ſcutorum 3000. & omnes obligationes, & onera, quibus erat ſubiectum, non conſumerent tot valoris partes, vt non eſſet relictus locus prædicto cenſui, non erat deueniendum ad actum roſtitutionis ſortis principalis, cum D. Bartholomeus emptor cenſus non pateretur aliquod damnum, vt fuit deciſum in Romana Palatii 7. Maii 1550. coram Bubalo, & in Auximanæ bonorum 7. Iunii 1595. coram Millino.

21 Non obſtant clauſulæ in inſtrumento venditionis appoſitæ, quas longo ſermone ponderabant informantes pro Bartholomeo, quia omnes reſtringuntur ad intereſſe reale ipſius emptoris cenſus, Bald. in l. ex his prædijs verſ. quarto C. de euict. ergo ex deductus pro parte Bartholomei emproris cenſus, cũ nondũ conſtaret prædictum caſale fuiſſe tot obligationibus obnoxium, & hypothecis grauatum, vt huius cenſus impoſitio ſuſtineri non poſſit, non erat executioni locus.

22 Minuſque obſtabat obligatio, ſeù promiſſio de faciendo conſentire omnem perſonam iuxta gloſſ. in dicta l. ex his prædiis vbi, Bald. numero primo C. de euict. quia idem, Bald. numero quarto reſpondit hoc procedere dummodo emptoris interſit vnde cum ex prædictis conſtaret nullum verſari damnum Bartholomei ceſſat obiectio.

23 Poſtremo non obſtat quod Cæſar aſſeruerit caſſale eſſe liberum, & tamen repertum fuit aliis obligatum, & conſequenter exceptio periurii, l. ſi quis maior C. de tranſact. quia reſpondetur hoc procedere, quando promiſſio eſſet doloſa, & alteri præiudicialis, Caſſador. deciſione ſecunda, numero ſeptimo de iur. iurand. & conſequenter ceſſat deciſio in cauſa Romana cenſus coram Reuerendo Patre Domino Decano 15. Martij 1592.

ARGV-

ARGVMENTVM.

Statutum Vrbis, quod duæ ſententiæ conformes faciant rem iudicatam, non habet locum in cauſis criminalibus, nec ſententiæ dicuntur conformes, quarum vna continet maiorem ſummam; quam altera, & de citatione ad ſententiam, quod debeat eſſe perſonalis, ac etiam reproduci in die in citatione expreſſo.

SVMMARIVM.

Appellare cuiq; licet ſecunda vice, nu. 1.

Statutum Vrbis, quod duæ ſententiæ conformes faciant rem iudicatam non habet locum in cauſis criminalibus nu. 2. & per totum.

Sententiæ non dicuntur conformes, quando vna ſententia continet maiorem ſummam, quam alia, numero 3.

Citatio ad ſententiam debet eſſe perſonalis, nu. 4.

Citatio ad certum diem, illo die lapſo, ſi fuit reproducta, citatum non afficit, num. 5.

Cauſarum appellatione, an veniant cauſæ ciuiles tantummodo, an vero criminales, nu. 7. & nu. 31. & nu. 41. & ſeqq. & nu. 44. & nu. 49.

Vniuerſale verbum nihil intactum relinquit, nu. 8.

Vniuerſalis negatiua omnem actum, & caſum excludit, nu. 8. & 9. & nu. 23. declara, vt nu. 36.

Statutum, quod non liceat ſecundo prouocare, quamuis ſit correctorium iuris communis, non tamen odioſum eſt, ſed fauorabile, quia per illud lites abbreuiantur, nu. 11. contra, nu. 29. & nu. 37. & nu. 46.

Rubrica quando magis attendenda ſit quam nigrum, num. 14.

Extenſio non dicitur fieri ad ea, quæ ex proprietate verborum continentur, nu. 15. & 21.

Extenſio de caſu ad caſum fit etiam in materia reſtringibili ex maioritate rationis, nu. 16. & nu. 22. vbi idem quando eſt eadem ratio.

Fiſcus non dicitur ciuis, nec incola, nec eſt corpus animatum. num. 17. & num. 33. & num. 39. & num. 50. & ſeq.

Statutum, an, & quando comprebendat vniuerſitatem, Capitulum, vel Collegium, num. 18. & num. 39. & num. 52. & ſeq.

Statutum generaliter loquens generalites intelligi debet, num. 19.

Statutum vbi non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus num. 20.

Omnino dictio omnem caſum comprebendit, nu. 24.

Fiſcus non ligatur in ſtatutis factis pro ſubditis, num. 33. & 34.

Obſeruantia ſubſequuta eſt legitima interpres ſtatutorum, nu. 35.

Vniuerſalia verba ſemper ſunt intelligenda, vt minus corrigant ius commune quam ſit poſſibile, numero 36. & num. 45.

Delegatus ad omnes cauſas, an intelligatur, etiam delegatus ad cauſas criminales, nu. 41. & ſeq.

Procurator conſtitutus ad omnes cauſas, & lites, an cenſeatur etiam conſtitutus ad omnes cauſas, & lites criminales, nu. 41. & ſeqq. & nu. 48.

Procurator pro abſente contumace citato non poteſt comparere niſi habeat ſpeciale mandatum, etiam in caſu in quo procurator pro abſente admittitur, nu. 43.

Vniuerſalia verba ſiue affirmatiua, ſiue negatiua, non comprebendunt cauſas, caſus, ſeù perſonas, in quibus eſt diuerſa ratio, num. 47.

CONSILIVM CLXXVII.

1 NON videtur denegāda DD. Octauio Mandoſio, & Nicolao Farfaræ commiſſio cauſæ appellationis à ſententia contrà ipſos lata ad fiſci fauorem, quia de iure vnicuique ſecundo appellare licet l. vnica C. ne lic. in vna & ead. cauſ. tertio prouocat.

2 Nec obſtat res iudicata, quam fiſcus prætendit vigore ſtatuti Vrbis, cap. 178. lib. 1. propter duas conformes, nam quod ſtatutum prædictum non habeat locum ad fiſci fauorem in cauſis criminalibus, de quibus nullam prorſus facit mentionem, videatur in terminis, Surd. conſil. 163. lib. 2. per tot. vbi pluribus rationibus, quas hic repetere ſuperfluum duxi, hanc probat ſententiam, & eam etiam ſequutus fui in meo conſ. 70. num. 13. & pro veritate affirmo quod dum per quinquennium fiſci partes ſubſtinui, nunquam potui ex præallegato ſtatuto obtinere.

3 Reſpondetur ſecundo non eſſe verum, quod fiſcus habeat duas conformes, cum in prima inſtantia fuerint prædicti DD. Octauius, & Nicolaus condemnati in ſcutis 10000. in ſecunda autem in ſcutis 5000. & licèt regula ſit, quod in maiori ſumma inſit minor, & ſic videtur poſſe dici quod iſtæ ſententiæ ſint conformes in ſcutis 5000. veritas tamē eſt, quod quādo capita ſententiæ nō ſūt diuerſa, & ambæ ſententiæ in eodem capite continent diuerſas ſummas, tunc non dicuntur conformes, & appellatio ſuſpendit iuriſdictionem quoad totam ſummam ex allegatis per Gabriel. omnino viden. in conſ. 56. num. 4. & ſeqq. lib. 1. qui loquitur in terminis huius ſtatuti, & ampliat etiā quod actor acquieſcere velit ſententiæ continenti minorem ſummam.

4 Reſpondetur tertio, quod hæc vltima ſententia non meretur nomen ſententiæ cum ſit nulla defectu citationis duplici modo. Primo quia citatio ad ſententiam fuit facta domi dimiſſa copia, & non

perſona-

perſonaliter, nulla præcedente diligentia de perſonaliter reperiendo, Vant. de nullit. ex defect. citat, &c. num. 87. & num. 90. & ſeqq. Rota coram R. P. D. Litta Romana prætenſarum mercium 30. Maij del 97. & coram eodem Peruſina, ſeù Spoleta na pecunaria 19. Octobris del 98.

5 Secundo quia commiſſio ad fiſci inſtantiam ſignata, & cuius vigore idem fiſcus egit habet, clauſulam, & formam procedeudi, ſcilicet ſingulis diebus, & horis, & tamen citatio ad ſententiam exequuta die Mercurij ad primam diem, quæ cadebat pro die Iouis ſequenti, fuit ab ipſo fiſco repruducta die Veneris, ideo citato nulla, Bart. in l. aut qui aliter in principio ff. quod vi aut clam. Innoc. Abb. & alij in cap. conſuluit de offic. deleg. Felyn. in c. 1. num. 34. de iudic. Alex. conſ. 213. num. 8 lib. 2. quare nihil video ſuper eſſe, qnod iure impedire poſſit commiſſionem cauſæ appellationis, & nullitatis de qua agitur contrà fiſcum.

Proſper Farinacius I. C. Romanus.

In eadem cauſa allegationes fiſci.

6 IN Signatura Iuſtitiæ mox reiecta fuit commiſſio, in qua petebam commitri aliquibus ex iudicibus ordinatijs, quod conſtito de re iudicata in cauſſa lacerationis inſtrumentorum Archiuij Apoſtolici, in qua obtinui contrà Dominos Farfarum, & Mandoſium duas ſententias conformes, quę ex ſtatuto Vrbis inter Romanos, & incolas faciunt rem iudicatam, quod maximum parit præ iudicium fiſco Cameræ Apoſtolicæ, qui non ſolum obtinuit ex eadem ſignatura, cognitionem eiuſmodi rei iudicatæ committi, ſed etiam per Senatorem cui commiſſa fuit cauſa, ita iudicatum extitit, & exequutum. Et quod magis eſt certiſſimum videtur dictum ſtatutum habere locum etiam iu cauſis criminalibus ex infraſcriptis.

7 Primo qnia ſub verbo cauſæ ſimpliciter à lege prolato venit pariformiter cauſa criminalis, & ciuilis ad tex. in c. 1. iuncta, gloſ. de re iudic. vbi hoc idem tenet, Zabar. nu. 4. & Imol. n. 5. & de communi Couar. variar. reſol. c. 25. nu. 2.

8 Secundo qnia dictum ſtatutum nedum prohibet ſecundo prouocari in cauſa ſed addit verbum vniuerſale in nulla, quod nihil relinquit intactum l. hoc genus C. de condit. & demonſtr.

9 Tertio, quia ſtatuentes poſt dicta verba in nulla cauſa geminarunt illa verba pariter vniuerſalia negatiua, nulloue caſu ex quibus dignoſcitur omnem cauſarum diſtinctionem, aut interpretationē remouere voluerunt l. ſi filius familias §. ſi poſt ff. ſolut. matrim. Alex. conſ. 13. lib. 2. num. 3. & conſil. 118. lib. 5. num. 4. & dicuntur voluiſſe comprehendere qnodcumque genus cauſarum, quæ excogitari poſſunt l. cum vitum C. de fideicom. Decian. conſ. 11. lib. 3. num. 11. & in ſpecie de his verbis d. ſtatuti Rota coram R. P. D. Marcomontio in vna Romana ſeparationis Thori 2. Decembris 1605. in verſ. ſic igitur.

10 Quartò quia dictum ſtatutum voluerunt ſtatuētes locum habere in omnibus curijs Vrbis, vndè aperte datur intelligi, quod conſiderarunt qualitates omniū cauſarū in eis vertentiū, & in omnibus illis ſeruari ſtatutum voluerunt, vt Rota perpendit in d. deciſione; & ideò cū in curijs A. C. Gubernatoris, & Vicarij agantur cauſæ criminales, quinimò in eis frequentius, quam in alijs curijs illæ tractentur, vt eſt notiſſimum, inde ſequitur quod de illis ijdem ſtatuentes procul dubio cogitarunt.

11 Quinto quia ſtatutum, quod non liceat ſecundo prouocare, quamuis ſit correctorium iuris cōmunis non tamen eſt odioſū, ſed fauorabile ad abbreuiādum litiū an fractū c. finē, de dolo, & contumac. Dec. conſ. 385. in ſi. Gabr. de execut. rei iudic. concluſ. 1. nu. 37. & Rota in deciſione præcitata. Quo ſtāte nō eſt reſtringēdū, ſed omnino extēdēdū, & ſtatuētes multò magis voluiſſe dictū ſtatutū cōprehendere cauſas criminales ad retrahēdū homines adilinquēdo, præſertim quod antea, & ad hunc eundem finē Pius IV. & Pius V. reſpectiue eorū appellationes reſtrinxerūt iubētes inſtantiā appellationis ſpatio ſex menſium finiri, reoſque contumaces aut confeſſos, nequaquam condemnatos autem in pœna pecuniaria non niſi facto depoſito, vel data cautione appellare poſſe.

12 Non obſtat modo dictum ſtatutum tanquam ſituatum in libro primo cauſarum ciuilium, non eſſe extendendum ad cauſas criminales iuxta conſil. Surd. 163. lib. 2. num. 11. & 13. ac Farinac. conſ. 70. nu. 13. Reſpondeo etenim primo, quod dictus liber primus non eſt intitulatus liber cauſarum ciuilium vt ſupponunt Doctores ex aduerſo citati.

13 Secundo dicitur non eſſe verum in eo libro agi ſolum de cauſis ciuilibus nam in cap. 2. loquitur de pœnis hæreticorum, in cap. 8. & cap. 166. de iuriſd. Iud. Malef. in cap. 118. de inquiſit. & pœna redemptorum litium, in c. 153. de contract. illicit & pœn. fiſc. applican. & in c. 163. de pœn. treg. & pacis fractæ.

14 Tertio reſpōdeo, quod ſituattio eſſet forsè attēdēda ſicut rubrica, quādo in nigro aliud nō diſponitur, vt eſt nigro huius ſtatuti, cuius verba vniuerſalia negatiua, & geminata cōprehēdūt cauſas criminales ex ſuperius allegatis, quibus addo, Corn. cōſ. 108. li. 3. n. 6. & Menoc. cōſ. 468. li. 5. n. 48. & ſe.

15 Nō obſtat in cauſis criminalibus agi de maiori præiudicio, & ideo nō eſt admittēda extēſio ſtatuti ad eas vt arguit, Sur. in d. conſ. 163. n. 20. & ſeq. ſiquidē reſpōdetur, ꝙ ſtatutū nō extēditur cū attēta qualitate ſuorū verborū, cōprehēdat cauſas criminales, Roland. conſ. 54. lib. 3. num 39. Dec. conſ. 53. num. 4. & Aym. conſ. 254. ſub num. 2.

16 Vltrà quod maior ratio militat vt abrænietur materia appellationis in cauſis criminalib⁹, p bono publico, vt iā dixi, quo caſu etiā extēſio admittitur

in materia etiam reſtringibili, & odioſa, Gloſa, & Canoniſtæ in cap. contra Chriſtianos de hæreticis in 6. Grat. conſ. 52. libr. 2. numer. 28. Aym. conſ. 277. nu. 12.

17 Et minus obſtat, quod ſtatutum prohibens ſecundo prouocare ſit exorbitans à iure communi, quoniam, vt ſuperius dixi, cum reſpiciat bonum publicum fauorabile reputatur, & non odioſum & tandem non refragatur, quod & ſi ſtatutum comprehenderet cauſas criminales, non tamen comprehenderet eas, in quibus ſolus fiſcus interuenit, cum ipſe non poſſit dici ciuis, vel incola, vt loquitur ipſum ſtatutum eo quod teſte, Baldo in conſ. 363. lib. 1. num. 2. Fiſcus non habebat corpus animatum, ſicut ciuis, & incola, reſpondeo etenim quod in propoſito noſtro non eſt conſiderandus fiſcus, prout Camera ab eo repræſentatur, ſed conſiderandus, eſt vt officialis d. Cameræ, vt ſcribit Dec. in conſ 404. nu. . . .

18 Camera autem à fiſco repreſentata dicitur ciuis in Vrbe vbi reſidet, & ab eius officialibus repræſentatur, vnde fit quod quod cauſæ criminales, quæ aguntur cum fiſco, dicuntur agi cum Camera, quæ propterea gaudet beneficio dicti ſtatuti egregie, Bart. in l. prima C. ad muncip. lib. decimo ſecundo num. decimo ſecundo loquens de capitulo vel collegio, & Bald. in authen. ſed cum teſtator C. ad l. falcid. num. 5. & 6. & ideo Rota cenſuit, quod dictum ſtatutum locum habet etiam in cauſis collegij, vel communitatis quæ per officiale repreſentantur, vt videre eſt in deciſione Seraphini in vna Romana, ſeù Nepeſina cenſus 19. Martij 1599. & in alia littæ in vna Romana reſeruationis de incoronatis 12. Martii 1606. Et ex his dilucide dignoſcitur dictum ſtatutum comprehendere cauſas criminales, & ita iudicandum fore, prout ſic quoque hactenus iudicatum fuit, & conſequenter abſque dubio non eſſe denegandam commiſſionem, pro qua inſtatur.

Aliæ allegationes fiſci in eadem cauſa.

19 STatutum Vrbis cap. 178. lib. 1. mandans, quod in nulla cauſa liceat ſecundò prouocare tanquam generale, comprehendit, tam ciuiles, quam criminales cauſas ex illa communi regula, quod ſtatutum generaliter diſponens, generaliter debet intelligi ad l. de precio, vbi Bald. ff. de public. Bart. Iaſ. & alij in l. quamuis de in ius vocan. Iaſ. in l. non dubium, num. 38. vbi etiam, Bald. C. de legib. Decian. conſ. 17, nu. 15. lib. 1. Crauett. conſ. 308. nu 3.

20 Et ratio eſt, quia vbi ſtatutum non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus l. ſi vero §. de viro ff. ſolution. matrimon. l. ſi ſeruum §. Prætor. ait ff. de acquir. hæred. Bald. in l. omnes populi propè finem C. de iuſt. & iur. Cephal. conſil. 561. nu. 5. vol. 4. Rota deciſ. 330. num. 4. part. 2. diuerſor. vbi quod ſtatutum Bononienſe Generale, prohibens appellationem ſic intelligendum tam de deuolutiua, quam de ſuſpenſiua, Grat. conſilio 1603. nu. 8. vol. 3.

21 Quod adeò verum eſt etiam ſi eſſemus in materia odioſa, Decian. dict. conſ. 17. num. 16. libr. 1. Angel. in l. final. col. vltima verſ. tertio quæritur ff. de conſtit. pecun. Quia materia odioſa non propterea excluderet interprætationem, quæ inſurgit ex proprietate & natura generalis ſermonis, vt eſt tex. in l. cum lege vbi Aretin. ff. de teſtam. Calder. in conſ. 1. in princ. de conſang. & affin.

22 Maxime, quandò eſt eadem ratio, prout eſt in caſu iſto, Bart. in l. ſi pluribus ff. de legat. 2. Decian. d. conſ. 17. num. 16. vol. primo Calderin. conſil. 1. in princ. vt lit. pend. & non poteſt dubitari de poteſtate ſtatuentium, Roman. conſ. 108. idem in propoſito ad finem, & conſ. 393. colum. 2. verſ. 1. Caſtren. conſ. 294. colùm. 1. verſ. ſed hic lib. 2. Dec. conſ. 504. nu. 4.

23 Quinimo cum ſtatutum prædictum vtatur verbo negatiuo ibi in nulla cauſa, &c. non poteſt reſtringi, aut limitari ad cauſas ciuiles tantum ſine euidentiſſima violentia proprietatis veborum, vt in puncto de dicta dictione, ſeù verbo, nullus, tradit, Crauetta conſ. 294. num. 6. vbi quod etiam ſi verſaremur in materia ſtricta, & odioſa, non eſt ab ipſa proprietate recedendum, Ruyn. conſ. 47 num. 3. lib. 3. qui voluit hoc eo maxime procedere quando conſtat, quod ſtatutum, prout eſt iſtud venit ad correctionem iuris communis, tunc enim, ſi generaliter loquitur, generaliter quoque debet intelligi.

24 Præterea ſtatutum comprehendit ſine difficultate, cauſas tã ciuiles, quã criminales propter aliã dictionem, omnino, de quo in eo, cuius natura eſt omnem caſum comprehendere, Dyn. in l. Græci §. illud ff. de fideiuſſor Bar. in l. ſi cum exceptione §. quatenus num. 1. ff. quod met. cauſ.

25 Quibus non vidẽtur refragari nonnulla in ſimilibus fere terminis adducta per, Surd. conſ. 163. per tot. quia quicquid ſit de illius veritate, termini, quibus loquitur ſunt multum diſpares, Surdus enim loquitur in ſtatuto diuiſo in duo volumina, quorum alterum ciuilia continebat, in altero criminalia explicabantur, habebatq; vnumquodq; volumen diſtinctam rubricam, nempè primum decreta ciuilia, ſecundum verò nempè decreta ſuper criminalibus, quod ſecus euenit in caſu huius ſtatuti, in quo non adeſt talis rubricarum diſtinctio.

26 Similiter Surdus loquitur in caſu quo ſtatuẽtes in rubrica de ciuilibus poſt datã certam formã appellandi, & proſequẽdi appellationem diſponebãt, quod nõ liceret appellare, in rubrica verò de criminalibus dederãt pariter certã formã tã appellandi quam proſequendi, & nihil de ſecunda prouocatione, & ſic non eſt mirum, ſi Surdus poterat dubitare in caſu ſuo, ex quo videbatur omiſſum

& con-

& conſequenter remanebat in diſpoſitione iuris communis, cum poterant ſtatuentes prouidere criminalibus, ſicut fecerant in ciuilibus, quod certe ſecus accidit in ſtatuto iſto, in quo nulla habetur diſtinctio inter ciuiles, & criminales cauſas quoad inſtantiam, & formam procedendi tam in primo, puam in ſecundo libro, ſed vna tantum forma reperitur attributa, nulla facta diſtinctione, inter ciuiles, & criminales.

27 Immo quod re vera non ſit facienda talis diſtinctio in caſu huius ſtatuti, animaduertatur. quod in ſecundo libro, in quo multa ad criminalia ſpectantia congeruntur, nihil reperitur diſpoſitum circa formam procedendi quoad inſtantias, & modum appellandi in criminalibus, itaut iudex maleficiorum in procedendo teneatur ſeruare ea, quæ in primo libro, quo diſponitur de temporibus ad appellandum præſtitis, ſignum euidentiſſimum, qud nulla danda ſit diſtinctio inter ciuiles & criminales cauſas, ex quo ſi aliàs diceretur, dictus maleficiorum iudex non ſeruaret, prout ſeruat quæ traduntur in primo libro, ſed benè teneretur recurrere ad ius commune tanquam in caſu omiſſo à ſtatutis.

28 Et clarius prædicta omnia confirmantur ex eo, qnia tota iuriſdictio Capitanei Appellationum eſt fundata in libro primo capitulo 167. & in ſecundo libro nec verbum qnidem, vnde cum dictus Capitaneus cognoſcat etiam criminales in gradu appellationis, ſi eſſet admittenda diſtinctio prædicta per ſurdum conſiderata, vtique maximum ſequeretur abſurdum, quod ſcilicet Capitaneus, cui non reperitur aliqua conceſſa iuriſdictio ſuper criminalibus in libro ſecundo, procederet ſine aliqua iuriſdictione quod non eſt vllo pacto admittendum.

In eadem cauſa ſecundum reſponſum.

29 STatuta prohibentia appellationem, tanquam correctoria iuris communis ſunt ſtrictiſſime interpretanda, Bart. in l. 2. C. quor. appell. & in conſ. 165. num. 2. lib. 2. Angel. conſil. 107. numer. 2. Dec. conſil. 39. in principio Riminald. ſen. conſilio 579. numer. 5. libr. 3. Boſſ. in titulo de appellation. num. 20.

30 Proinde videtur abſque dubio dicendum, quod ſtatutum Vrbis ſub cap. 178. lib. 1. per quod prohibitum fuit ſecundo appellare, non comprehendat, nec contineat appellationes à cauſis criminalibus, quia eſſet immo hoc ſtatutum extendere ad correctionem iuris communis, per quod permittitur ſecundo appellare, Bertaz. conſ. crim. 19. lib. 1 num. 1. quod ob prællegata non eſt dicendum.

31 Et quia cauſæ criminales comprehenduntur ſub ſimplicibus verbis dicti ſtatuti, & nihilominus earum ſpecifica mentio ſemper eſt facienda, vt in puncto ſtatuti Vrbis de compromiſſi faciendi Farinac. conſilio 70. numero decimo tertio.

32 Vlterius, & quia dum ſtatuentes hoc ſtatutum poſuerunt in libro primo in quo principaliter ſemper tractatur de cauſis ciuilibus, veriſimiliter credendum eſt ſuper eis tantum ſtatuere voluiſſe, & non ſuper criminalibus, Bertazzol. conſ. 399. nu. 1. lib. 2. Farinacc. d. conſ. 70. num. 13. ſicuti, & in puncto ſtatuti prohibentis ſecundam appellationẽ arguit, Surd. in conſ. 163. nu. 11. & ſeq. & è conuerſo de ſtatuto prohibente appellationem in criminalibus, quod non comprehendat cauſar ciuiles etiam in criminali incidentes, Rimin. ſen. d. conſil. 579. per totum lib. 3.

33 Attento præſertim quod huiuſmodi ſtatutum ſe reſtringit ad cauſas ciuium, & incolarum, quæ nihil commune habent cum cauſis criminalibus in quibus inter fiſcum, & reum agitur, quoniam ciues, & incolę ſunt perſonæ particulares, Surd. cõſ. 447. nu. 29. & ſequ. fiſcus autem particularis perſona non cenſetur, nec ſub eius nomine continetur Roman. conſ. 400. nu. 4. & ſeq. Ant. Butr. in c. graue in 4. notab. tit. de præben. Grammat. deciſ. 65. nu. 46. & ſeq.

34 Quinimo fiſcus à ſtatutis factis pro ſubditis non ligatur, Aretin. in l. ſi mercedem §. ſi habitarionibus ff. de action. empt. Tiraquell. de legib. conub. gloſ. 8. num. 775. Lambertengh. de contract. qui ſine cert. ſolemnit. od finem, num. 95. & ſeq. qui in num. 98. hoc etiam extendit ad ſtatuta ab ipſo Principe facta Peregr. de iure fiſci lib. 5. ti. 1. nu. 38 quemadmodum igitur ſtatutum, quod de eo mentionem non facit, illum no ligat, ità, & eſt dicendum hoc ſtatutum, quod expreſsè non loquitur de appellationibus interpoſitis in cauſis vertentibus cum ipſo fiſco, eas noluiſſe in eius diſpoſitione includere, & ſic fiſcum etiam ligare.

35 Saltem quia non reperitur, quod hactenus vnquam fuerit ſic practicatum quandoque huiuſmodi ſtatutum habuerit locum in cauſis criminalibus, ſed è conuerſo conſtat, quod in aliquibus cauſis fuit contrarium obſeruatum, & expreſsè declaratum, illud non intrare ſtante ſecunda appellatione interpoſita per reum, qua qnidem declaratione colligitur quædam obſeruantia d. ſtatuti, quæ amninò hodie eſt attendenda pro interprætatione illius, Dec. conſ. 11. num. 9. & 10. Soccin. ſen. conſ. 145. num. 3. lib. 1. Soccin. iun. conſ. 38. num. 6. lib. 1 & conſ. 70. num. 7. & 9. lib. 2. Ioſeph. Ludou. concluſion. 38. verſicul. infertur 24. & verſicul. infertur 39. & verſ. infertur 67. Rota diuerſ. deciſ. licet aliquo pacto proprietas verborum dicti ſtatuti offenderetur, & obſeruantia eſſet contra illius verum intellectum, Dec. conſilio 101. numero quadrageſimo nono, Honded. conſil. 92. num. 29. & 30. libro primo, & conſilio 35. numero 45. libro ſecundo & licet non fuerit huiuſmodi obſeruantia præſcripta, cum ſufficiat ita aliquando fuiſſe practicatum, & obſeruatum, Dec. dicto conſilio. 101. numero 50. Menoch. concluſion. 21. num. 15.

num.15.Ioſeph.Ludou.d.deciſ.38.in verſ.ampliatur primo.

46 Nec aliquid facit, quod ſtatutum antedictum vtatur verbis illis vniuerſalibus, in omni cauſa, & caſu quia quando ſumus in ſtatuto iuris communis correctorio, verba illius vniuerſalia geminata, vel repetita, ita interprætanda ſunt vt ſi corrigant in vno, in alio non corrigant, Caſſan. in conſuetud. Burgund. in rubric. prima numero 4. Viu. in ſuis commun. opin. in opin. 322. in fine, Soccin. Iun. conſil. 29. num. 7. lib. primo Rimin. iun. in l. 1. num. 68. & 69. qui loquitur in ſtatuto vtente illo verbo. *quicumque, & quomodocumque*, ff. de offic. eius, Anchar. quæſt. 56. numero 11. lib. 2. Bertazzol. conſil. crim. 202. numero 6. 7. & 8. lib. 1. idcirco ſenſus illorum verborum, *omnino, in nulla cauſa, ſeu caſu, in omnibus curijs*, vel ſunt reſtringenda reſpectu cauſarum ciuilium, quæ vt notiſſimi iuris eſt, multos, vel propè infinitos caſus complectuntur ad l.2.ff.de præſcript. verbor. vel ad particulares perſonas ciuium, & incolarum, quæ vt ſuperius dictum fuit non verificantur in fiſco.

37 Non obſtat, quod ſtatutum hoc tollens appellationem ſit fauore publico introductum ad reprimendum homines à delinquendo, quia, non obid Doctores in cõtrarium allegati dicunt, quod ſit extendendum, vel interprætandum, vt ius commune corrigat, & propterea dum habemus communem ſenteutiam Doctorum, qui in ſpecie dixerunt huiuſmodi ſtatutum eſſe ſtrictè, & non largè interpretandum, tanquam correctorium iuris commudis, vt poſt, Bart. Angel. Dec. Boſſ. & Rimin. ſen. ſuperius allegatos atteſtatur, Cephal. conſil. 209. num. 13. Contard. de moment. limit. 5. num. 2. in fine, Surd. conſil. 271. num. 17 & deciſion. 27. num. 15. illi ſtandum eſt poſtpoſitis in contrarium pro fiſco allegatis præcipue, quia lex non tantum fauet cognitioni ſuper delictis, quod intendat tollere appellationem, ex quo, Immo aliquando prout quando exequutio eſt irretractabilis, permittit, nedum ſecundo, ſed etiam tertio appellare contrà titulum, nè liceat tertio, &c. vt poſt. Angel. Arer. in tract. de Maleſi. in verb. fama publica in col. 9. & Anchar. & alios, aduertit Foller. in ſua prax. crim. in 4. par. in verbo debitis poenis, nu. 73. & 74.

38 Non releuat, quod fuerit dictum hoc ſtatutum eſſe trahẽdum ad criminalia quamuis ſit ſituatum in libro primo in quo agitur de ciuilibus, ex quo etiam in aliquibus ex ſtatutis dict. libri primi agitur de cauſis criminalibus, quia ex eo quod in dictis ſtatutis incidenter aliquando ſtatuentes loquantur de criminalibus, non ob id tollitur argumentum, quod fieri poteſt ex diſtinctione librorum tractantium de materiis ciuilibus à criminalibus, quoniam ea, quæ incidenter tractantur non alterant, nec tollunt ea, quę principaliter ſunt in mente diſponentis ad ſcripta per Boſſ. in tit. de for. competen. nu. 117. & ſeqq. Surd. conſ. 42. nu. 18. & 19. & per Farinac. q. 1. nu. 63.

39 Non obſtat quoque quod Fiſcus vti officialis Cameræ dicatur ciuis, ex doctrina Bart. in l. 1. nu. 12. ff. ad municip. de incolis, loquentis de Capitulo, quia non eſt tamen propriè ciuis, ſed fictè, itaut in ſtatuto minime comprehendi poſſit Roman. in dicto conſil. 400. num. 7. cum quo tranſit Calcan. conſ. 1. num. 1. in princ. & alij quos allegat Mandoſ. ad Roman. in dicto conſ. 400. ſub litera C. Et ideò allegata in contrarium non refragantur, prout non obſtant deciſiones Seraphini, & Littæ, quæ dixerunt in huiuſmodi ſtatuto comprehendi etiam Collegia, & Monaſteria, quia non loquuntur de Fiſco nec ſunt attendendæ, quoniam, vt ſuperius dictum fuit ex allegatis per Pereg. de iure Fiſci. lib. 5. tit. 1. num. 38. & per Lambertengh. ad finem ſui tract. num. 94. & ſeqq. Fiſcus tamquam Principem repreſentans ad l. filius cum in priuati. ff. de iure Fiſci, ſicuti ille non ligatur dictis ſtatutis ita æquum eſt, quod nec poſſit ſe de eis valere aduerſus particulares ad torum titulum, quod quiſque Iuris, &c. Quare, &c.

Antonius Portius Aduocatus.

In eadem cauſa tertium reſponſum.

40 PRopoſitum dubium, numquid ſcilicèt ſtatutum Vrbis. lib. 1. cap. 178. mandans in nulla cauſa, ſecundo prouocare licere, locum habeat in cauſis criminali, negatiuè ex infraſcriptis tribus fundamentis reſoluendum cenſui.

41 Primò, quia cauſarum appellatione in generali mandato, ſeù delegatione criminalis cauſa non venit, niſi de ea ſpecialis mentio facta ſit l. non ſolum. §. fin. in verbo nominatim. ff. de procur. & in clement. non poteſt eodem tit. Specul. in tit. de procur. §. 1. nu. 12. verſ. licet ergò, Ang. in l. ſi quis iniquum. §. ſi procurator. nu. 2. & ibi etiam Bald. num. 1. & Alex. num. 7. ff. quod quiſque Iuris Rota coram Mantica Romana reſciſſionis laudi 2. Decembris 1587. in fine principij.

42 Et propterea quãdò lex voluit ſub nomine cauſarum criminales comprehendere, eas ſpecialitèr expreſſit, vt in l. cum clericis, in fine principij. C. de Epiſcopis, & Cleric. in illis verbis, *& ciuilibus negotijs debet innectere*, & in l. in criminali. C. de Iurild. omn. Iud. in illis verbis. *His vero, qui ſuam cauſam, ſiuè criminalem, ſiuè ciuilem.*

43 Et hinc eſt, quod procurator generalis ad omnes cauſas, non poteſt pro contumace abſente criminaliter citato comparere, etiam in caſu, in quo de Iure admittitur ad illum defendendum, niſi ſpeciale habeat mandatum ad com-

comparendum etiam in cauſis criminalibus Alberic. in l. ſeruum quoq; §. publicè nu. 25. in fine, verſ. In his tamen, & ibi etiam Angel. poſt nu. 6. verſ. attende tamen ff. de procurat. idem Alberic. in l. penult. §. ad crimen, num. 16. in fine, ff. de public. iudic. Bald. in l. reos, num. 3. C. de accuſat.

44 Et huic primo fundamento non obſtat, quod in vna informatione exaduerſò data dicatur ſub verbo *cauſæ* ſimpliciter à lege prolato venire pariformiter cauſas criminales, & ciuiles ad text. in c. primo, iuncta gloſa, & ibi Zabar. nu. 4. & Imol. nu. 5. de re iudic. Couar. var. reſol. cap. 25. nu. 2. laboraui enim in perquirendo, & textum, & gloſam, & Doctores in locis præallegatis, & tale quid dicentes, aut tractantes inueniri neſciui, forſan culpa reſcribentis allegationes prædictas; vltrà quod in verbis à lege prolatis ſtrictior ſemper facienda eſt interpretatio, quam in prolatis ab homine Curt. Iun. conſ. primò nu. 3. cum allegatis per eum, & per Oſaſch. deciſ. Pedem. 167. nu. 5.

45 Secundo, & tunc reſpondeo omnibus exaduerſò allegatis, & ponderatis ſuper verbis vniuerſalibus in ſtatuto poſitis, videlicèt *omninò in nulla cauſa*; Veriſſima eſt iuris concluſio, quòd licèt, puout in duabus Fiſci informationibus exaduerſò deducitur, generalia, ſeù vniuerſalia verba, tàm affirmatiuè, quàm negatiuè prolata, regulariter, ſic generaliter, & vniuerſaliter intelligenda ſint, nec reſtringenda; Hæc tamen regula declaratur in pıimis, vt nō procedat quādo ſumus in correctorijs, in quibus verba ſtatuti, quantumuis vniuerſalia reſtringuntur, vt minùs corrigant ius commune, quàm ſit poſſibile, ex plenè allegatis per Oſaſch. d. deciſ. Pedem. 167. nu. 4. vbi loquitur quando ſtatutum vtitur verbis *omni caſu*, & num. 9. ante finem, & num. 7. Vbi ampliat etiam verba impropriando, & numero 13. in fine, & numero 15.

46 Quod autem hoc ſtatutum, ſit nedùm correctorium iuris communis, ſed etiam odioſum, quicquid ex aduerſò Fiſcus contrarium argumentetur ex eo, quod imponat finem litibus expreſsè ſcripſerunt Soccin. conſil. 39. num. 6, & num. 8. lib. 4. Dec. conſil. 49. num. primo. Et in his terminis Surd. conſil. 163. num. 22. verſ. quinto decretum, & ſeqq.

47 Præterea eadem regula, quòd ſcilicèt vniuerſalia verba, omnes caſus, & cauſas comprehendant, non procedit, quandò inter vnum, & alium caſum, ſeù cauſam adeſt diuerſa ratio. Idem Oſaſch. dict. deciſ. Pedemont. 167. nu. 2. verſ. item ad caſus ſolùm eandem rationem habentes Bertazol. conſil. 76. num. 22. cum allegatis per eos.

48 Et quod in caſu de quo agitur adſit diuerſa ratio inter cauſas ciuiles, & criminales, non credo poſſit dubitari, cum in criminalibus agatur de maiori præiudicio ex quo de vita hominis, & infamia agatur, quàm in ciuilibus, in quibus de pecuniario tantummodò commodo tractatur, & propterea, & magis in ſpecie, quod in mandato generali ad omnes cauſas non veniant cauſæ criminales probat Text. in d. Clem. non poteſt de procur. vbi loquitur, quandò in mandato adeſt clauſula, *& generaliter ad omnia alia, quæ ſpeciale mandatum exigunt*. Specul. vbi ſupra tit. de procur. §. 1. num. 12. verſ. licèt ergò vbi dixit, quod licet conſtituatur procurator generaliter ad omnes cauſas, tamen de ciuilibus tantùm intelligitur.

49 Ad idem adduco conſtitutionem Sixti Quinti in erectione notariorum Capitolij, in qua dictis notarijs conceditur per verba generalia, & vniuerſalia priuilegium. *Vt in omnibus cauſis tam ratione ſuorum officiorum, quàm alias quomodocumque. Et qualitercumque contra eos, & eorum familias, quomodolibet pro tempore mouendis alibi quàm in Curia Capitolina quouis prætextu, vel cauſa euocari, ſeu trahi non poſſint*; Et nihilominus illam conſtitutionem non comprehendere cauſas criminales, in dieſque Capitolinos notarios fuiſſe carceratos, tum in curia Gubernatoris Vrbis, quàm Auditoris Cameræ, omnibus in foro verſantibus ſatis notum eſt, & ego pro veritate teſtari poſſum.

50 Tertio, & vltimo, quod ſtatutum, de quo agitur non comprehendat Fiſcum, pondero illa verba reſtrictiua poſt vniuerſalia poſita in ſtatuto, videlicet. *Inter Ciues, incolas, & diſtrictuales*, & ſic loquitur de hominibus, ſeù perſonis priuatis, ideo non comprehendit Fiſcum, text. eſt in l. ſi quis in tantam, C. vnde vi, ibi, *vt poſſeſſionem rerum apud Fiſcum, vel apud homines*, ex quibus verbis hominum appellatione non venire Fiſcum, apertè deprehenditur, cum dictio, *vel* in textu poſita, ponatur inter diuerſa, & in ſimili ſtatuto, pluribus hoc probat Grammat. Viden. deciſ. 65. num. 47.

51 Et ex hac Grammatici deciſione tollitur diſtinctio exaduerſò facta inter Cameram, & Fiſcum, cum etiam in ciuitate Neapolis adſit Fiſcus, & Camera Regia, & tamen ſub illo ſtatuto non comprehendi Fiſcum, tanquam perſonam fictam repreſentatam, & inanimatam affirmat ex allegatis, ibi per eum; quibus addo Boer. deciſ. 277. nu. 7.

52 Nec facit doctrina Bartoli in l. prima. num. 12. ff. ad municip. cum deciſionibus ex aduerſò allegatis, quas non habeo, quibus probari dicitur, ſtatuta de priuatis perſonis loquentia locum habere in cauſis Collegij, Capituli, vel communitatis, quæ per officiales repreſentantur; Hæc enim concluſio, vltrà quod non tranſit ſine difficultate, cum quod conſtitutiones, & ſtatuta de perſonis aliquibus loquentia, non extendantur ad vniuerſitates, collegia, & capitula probat text.

in cap.graue,& ibi Anton.de Butr. in 4.Notab.de præben. & in cap. Romana in fine de ſenten. excommunic.in 6.Felyn.Dec. Feder. de Senis Alex. Barbat.Bonifac. de Vital.& alij relati per Rebuff. in concordat.tit.de collat. §. præfatiq; ordinarij. In verbo quicumq. fuerint & in §.ſtatuimus. il 2. in verbo perſonis verſ. immo etiam Rom. conſ. 95.num. 3.

53 Quatenus tamen vera ſit declaratur, & limitatur, vt non procedat in ſtatutis correctorijs iuris communis, prout eſt hoc, de quo agitur, plenè Calcan.conſ.1.per tot. Soccin. conſ. 275.nu. 10. lib.2.Roman.conſ.400.nu.3.& nu.7. & ibi Mand. in addit.littera.C, alios plures refert cõcordãtes.

54 Et demum non refert quod Illuſtriſſimus D.Vrbis Senator alias iudicauerit, & ſeruauerit contrarium, ego enim pro veritate teſtari poſſum toto tempore, quo in criminalibus ſubſellijs, & reorum defenſor, & Iudex fui, & etiam Fiſci vices geſſi, nunquam ſtatutum prædictum ad criminales cauſas fuiſſe extenſum recordor, ſed benè de anno 1587.ſiue 1588.cum Antonius, & Alexander Muſcinus de quadam falſitate inquiſiti, & condemnati fuiſſent. Primò à D.Sorbolongo Locumtenente Gubernatoris. Secundò autem à D. Io.Baptiſta Gentile Locumtenente Illuſtr.Vicarij, Fiſcusq; obtinuerit committi, tunc Reuerendiſſ.D. de Amicis, vt conſtito, quod ſit locus ſtatuto duas prædictas conformes ſententias exequeretur, idem Iudex pronũciauit non eſſe locum ſtatuto, & proptereà tertio loco ſuper meritis cauſæ pronunciauit, & ita etiam pronunciauit Senator vrbis de anno 1602.In alia cauſa, quarum ſententiarum copia datur. Et nuper in hanc partem inclinauit etiam ſignatura iuſtitiæ.

Proſper Farinacius I.C.Romanus.

ARGVMENTVM.

Furti an teneatur, qui alienam pecuniam, præſertim numeratam alteri deferẽdam accipit, ſed in vſum proprium conuertit.

SVMMARIVM.

Dominium pecuniæ tranſlatum cenſetur ex numeratione, nu.2.

Dominio tranſlato alicuius rei, ſi illa res pereat cedit damno recipientis, nu.3.

Furtum facere non videtur is, qui pecunias alienas, ſibi numeratas in vſum proprium conuertit, ſi erat perſona diues, & publicè conuerterit, num. 3.& 4. contrà nu.11.& ſeqq.

Furtum non committitur ab eo, qui iuſte, & rationabiliter credidit Dominum permiſſurum, nu.5.& in dubio quod Dominus eſſet permiſſurus, præſumendum eſt ex maxima amicitia, & familiaritate, nu.6.& nu.9.Declara, vt nu.18.

Monetam vnam pro alia ſoluere de generali conſuetudine licet, nu.7.

Furtum non committitur ab eo, qui rem abſq; voluntate Domini, accipit, ſi animum habet illam reſtituendi, nu.8.

Furtum non committit alienam pecuniam conuertens in vſum proprium, quando talis conuerſio fit ſine damno Domini nu.8.

Cauſa quælibet, vel ratio iuſta, aut iniuſta excuſat in crimine furti, nu.10.contra nu.19.

Furti tenetur is, qui alienas pecunias accipit alteri deferendas, vel in aliquam cauſam erogandas, ſi in vſum proprium conuerterit, num.11.& ſeqq. vbi reſpondetur contrarijs.

Furtum committit is, qui alienas pecunias recipit, vt illas alteri deferat, ſi in vſum proprium conuerterit, nu.14.

Dolus præſumitur ex falſa aſſertione.nu.15.

Dolus etiam præſumptus criminaliter puniri poteſt, num.15.

Falſa aſſertio in contractu venditionis criminaliter puniri poteſt, nu. 16.

Falſus procurator alienam pecuniam exigens, & in vſum proprium conuertens furti tenetur, nu. 16.

Furto facto non præſumitur Dominum rei furatæ permiſſurum fuiſſe.nu.17.

CONSILIVM CLXXVIII.

NObilis vir D. Valerius de Sorbolis ſtante facti narratiua videtur eſſe abſoluendus à quærela, & furti crimine impicto. Nam furtũ, eſt contrectatio rei alienæ fraudoloſa, lucri faciendi gratia inſtit. de oblig.quæ ex delict. l. prima. ff.de furt. vbi Gloſ. in verbo fraudoloſa ſubiungit inuito Domino, & animo celandi. At qui Sorbolus propriam, non alienam rem contractauit, non animo lucri faciendi, nec celandi credens etiam dictum aduerſarium pecunias tranſmittentem permiſſurum ideo, &c.

2 Hæc autem minor propoſitio ex eo facilè reſultat, quia, vt ſupponitur pecuniæ tranſmiſſæ fuerunt ad numerum, qua numeratione fuit tranſlatum dominium in accipientem l. in naue §. nam ſi quis.ff.locat.Bald. in l.incendium in fine.C.ſi cert. petat. Gloſ. in l. eius quam eſſe notab. dicit Bart. nu.22.ff.eodem & Iaſ.in §. quas verò nu. 6. & infrà ſcribit per hanc rationem ſubſtineri conſilium Imolæ in l.ſi tibi dederim.ff.de donat. & in l. caſſius.ff.de ſolut.volen. non poſſe argui furtum contrà conuertentem in vſus proprios pecuniam ſibi numeratam, vt alij traderet In terminis Paul. de Caſtro.conſ.141.vol.1.nu.4.Crau.conſ.244. col. penult.in verbo poſtremo 366.n.6.& 705.nu.22. Idem concludens, in depoſito aperto hoc eſt per

nume-

numerationem licèt ſecus quando per obſignationem, vel alias per modum ſpeciei, Cappell. Tholoſ. vbi adden. deciſ. 168. Rota in antiq. tit. de depoſ. deciſ. 1. Alciat. conſ. 100. num. 5. Dec. conſ. 6. col. 2. firmantes vnanimiter, nedum excuſari vtentem pecunijs numeratis, ſed etiam lucra ex vſu precepta ad eundem pertinere, Dec. vbi ſupra cuman. conſ. 178. num. 2. in dubio.

3 Quod & magis intereſſe videtur numerantis, vel ad numerum tranſmittentis pecunias, quod obligatio firmetur in genere, & quod tranſlatum ſit Dominium, nam genus perire non poteſt, & res perit Domino d. l. incendium, C. ſi cert. pet. ceſſat quoque animus lucri faciendi, vel celandi pecunias, quia reus diues eſt, nec indiget bonis alienis prout arguit, Marſil. conſ. 40. nu. 14. verſ. ſi. omniaque publicè, & palam fecit, non in abſcondito, Boſ. tit. de furt. nu. 3.

4 Et quamuis nonnulli teneant contrarium in caſu traditionis pecuniarum alij conſignandarum, debent intelligi, prout ſupra in caſibus conſignationum in ſpecie, & cum ordine ſpecifico, eaſdem pecunias præciſe ſoluendi, quod onus incumbit dicenti vt in puncto, Crauetta d. conſ. 244. col. penul. ſed præſumptio in caſu noſtro manet pro reo diuite & optimæ qualitatis, in quem multò fortius tranſlatum cenſetur dominium, cum non intereſſet aduerſarij magis in ſpecie, quam in genere fieri conſignationem, vel vt ſecurior hoc vltimo caſu redebatur ratione de qua ſupra, Crauetta vbi ſupra conſ. 44. & rurſus contraria opinio, tunc demũ poſſet habere locum, quando fuiſſet locus effectuationis ordinis dati, atque ſolutio ſcutorum 500. tranſmiſſorum non poterat fieri Caſelio Domino fundi propter alienationem illius factam interim alteri, ergo ex diuerſis non tenet illatio l. papinianus ff. de minor.

5 Quæ fortiora redduntur, nam furtum non committitur per contractationem, quando contractãs iuſte, & rationabiliter credidit Dominum permiſſurum tunc enim non poteſt dici fraudoloſa contractatio. Bonifac. de Vital. rubr. de furt. robar. &c. §. furtum num. 5. per textum, clarum in §. placuit Inſtit. de obligat. quæ ex delict. quia vt ibi ſine effectu non intrat furtum, Gandin. in rubr. de fur. & latron. num. 1. Gomeſ. ex communi tract. de delict. rubr. ſupra fur. num. 1. Burſat. cõſil. 332. num. 15. lib. 3.

6 Et quamuis poſitum videatur in arbitrio iudicis, quæ ſit iuſta credulitas permiſſionis Domini rei ſeù pecuniarium, id tamen iudex arbitrari debet vel ex coniectione ſanguinis, vel ex magna amicitia, aut ex alia veriſimili coniectura, Menoc. de arbitr. iud. caſ. 298. num. 3. Marſil. vbi ſupra, nu. 15. ſicut de maxima amicitia, familiaritate, & intelligentia inter reum, & quærelantem non dubitatur, & fortius potuit credere dictus Valerius, id permiſſurum eſſe dictum aduerſarium ſtãte impoſſibilitate cõſignationis, & effectuationis ordinis ob relatam venditionem alteri factam interim à Caſelio.

7 Sed & præſertim licitum eſt debitori ex conſuetudine generali totius orbis vnam monetam pro alia ſoluere, Bart. & omnes in l. cum quid ff. ſi cert. petat. Boer. deciſ. 327. num. 3. Couar. de collat. vet. numer. 75. in cap. 7. §. vnic. numer. 1. qua ratione in puncto vtitur, Burſatt. conſil. 325. numero 14. lib. 3. ad exculpationem imputati de ſimili contractatione.

8 Et maximè quoniam accipiens rem etiam abſque voluntate Domini animo illam eidem reſtituendi non committit furtum l. falſus §. qui alienũ verſ. ſed redditurus, ff. de furt. vbi Bar. Angel. & alii quos refert, ac ſequitur, Marſil. d. conſil. nume. 14. nec enim conuerſio in vſum proprium poteſt dici prohibita citra damnum Domini, Burſatt. vbi ſupra, numero 16. Bertazzol. ſequens conſilium Marſilii vbi ſuprà conſil. 129. numer. 12. libro 1. viden.

9 Nec valet dicere quod fuerit dictus Valerius in dolo, ſine quo non cõmittitur furtum, Bonacoſſ. conſ. 124. numer. 15. tract. commun. opin. crimin. par. 2. in verbo furtum, non committitur vtendo pecunijs alibi deſtinatis pro ſe ipſo, quia primo reſpondetur, quod trãſlato dominio in ſorbolum propter numerationem rei propriæ non datur furtum ſecundo contractationem licitam fuiſſe, cum ex amicitia intrinſeca potuerit veriſimiliter credere dictum aduerſarium permiſſurum eſſe citra vllum eius damnum, Gomeſ. ex communi vbi ſuprà ſiuè verè, ſiue falſo putauerit, l. inter omnes, §. recte ff. de furt. ſtante maximè impoſſibilitate effectuandi ordinem propter factam alienationem; & quia fuit animo reſtituendi, quod arguitur ex qualitate perſonæ bonæ conditionis, & famæ diuitis & quæ iam per literas confeſſa fuerat receptionem pecuniarum, & concluditur ex ſpontanea comparitione ſtatim quod vocatus fuit, ac ex depoſito reſtitutio, de quo in actis præcedentibus enim, ac ſequentibus menſ declaratur iurib. vulgar. tenuit, Burſa. cõſ. 325. numero 86. vſque ad 90. & 332. numero 16. in terminis proprijs, Bertazzol. conſ. criminal. 90. numero 2. libr. 1. vbi quod aliud iudex arbitrari nequit.

10 Tertio dico, quod ſi etiam cauſæ, & rationes allegatæ, aliqua ex parte non ſubſiſterent, prout tam ineuitabiles eſſe videntur pro excuſatione à dolo, & à crimine furti quælibet cauſa, vel ratio iuſta, vel iniuſta ſufficit, vt notabiliter tradit. Boſſ. tit. de defenſ. reor. num. 71. proſequitur, Burſatt. d. conſil. 325. num. 84. vbi de communi ex Crauet. Pinel. & Plot. prout hic non deſunt multæ probabiles, & veriſimiles. Quare, &c.

Hieronymus Guazzimannus I.C. Rauennateñ.

Aliud reſponſum in eadem cauſa.

11 SI vt in facto mihi præſupponitur Iulius Cæſar transmiſit Valerio ſcuta quingenta, vt illa eius nomine pro pretio fundi ſolueret Alphonſo venditori, & non ſolum non ſoluerit, & ſed in propriũ vſum conuerterit, emendo pro ſequendam cenſum vtiq; facile crederem ipſum criminaliter teneri, & furti actione conueniri poſſe, non obſtantibus ſubtiliter deductis ab Excelentiſſi. D. Guazzimanno, firmiſſima enim eſt iuris concluſio nedùm mandati ſed & furti actione teneri eũ, qui alienas pecunias accipit, vt alteri deferat, vel in aliquam cauſam deroger, ipſeque in ſuum proprium conuertat vſum, prout eſt tex. in l. ſi mandauero ſa 2. §. ſi tibi centum ff. mandat. vbi ad literam dicitur, *Si tibi centum dedero, vt ea Titio dares, tuque non dederis, & conſumpſerit, & mandati, & furti teneri te Proculus ait*, Ad idem eſt tex. in l. ſi is cui C. de furt. & in l. ſi quis vxori §. Iulianus ff. eodem, & in dictis iuribus gloſ. & communiter Doctorer omnes. Et propterea alias laqueo Bononiæ fuiſſe ſuſpenſum quendam famulum, cui Dominus pecuniam tradierat, vt alteri deferret, & ipſe eam in proprios vſus conuerterat teſtatur, Imol. in l. ſi tibi dederim ff. de donat. & in l. caſſius ff. de ſolut. quem refert Igneus in l. 1. in princ. nu. 91. & ſeq. ff. ad Syllan. & ibi etiam ſubdit, ita pluries apud eum fuiſſe iudicatum, Imolãq; & igneum ſic dicentes refert. Clar. in §. furtum num. 23. verſ. poſſet etiam allegare, & ibi in addit. Hieron. Giacca. litera L, Petr. Gregor. ſintagma iuris, lib. 37. cap. 2. rub. de furt. domeſtic. n. 5. ad finem Petr. Cabal. reſolut. crim. caſ. 99. nu. 47. in fi & caſ. 136. nu. 18. 19. & 20.

12 Nec præmiſſis obſtet dum primo dicitur, hic non cadere furti actionem, ex quo cum per transmiſſionem pecuniæ ad numerum in recipientem fuerit tranſlatum dominium, hoc ideò non rei alienæ, ſed rei ſuæ ſubſequitur contrectatio per accipientem, & conſequenter furtum non committitur, præſertim quando accipiens eſt perſona diues, quo caſu non videtur tradens pecuniam curare an illam reddat in genere, vel, in ſpecie ad tradita per Paul. de Caſtr. Aymon. & alios plures exaduersò allegatos.

13 Hæc enim declaratio, & ſi à pleriſq; teneatur eſt tamen contrà tex. expreſſum in d. §. ſi tibi centum, cuius verba ſupra retuli, ponderando illã dictionẽ centum, quæ pecuniæ numerationem denotat. & tamen eo etiam caſu furtum committi, expreſſe ſtatuit ibi iuris cõſultus, vt benè aduertit, Caſſ. vtden. in conſuetud. Burgun. tit. des iuſtices rubr. 1. §. 5. in princ. in Gloſa ſe aulcun, numer. 9. Fol. mihi 39. & propterea etiam in caſu numeratæ pecuniæ, præmiſſam concluſionem in ſpecie amplexi ſunt Foller. in pract. crim. in fragmentis rubric. de furt. num. 127. fol. mihi 410. Bonacoſſ. in quæſt. crimin. in verbo furtum poſt med. item ſi pecunia tradita fuit Cardin. Tuſch. pract. concluſ. in verbo furtum concluſ. 555. num. 7. vbi & ipſe in hac opinione tãquam vltimo loco per eum relata reſidere videtur. Et ſic etiam in caſu numeratæ pecuniæ non obſtantibus contrarium tenentibus non eſſe à præmiſſa concluſione recedendum verius credo, non ſolum quia pro ea eſt textus expreſſus, cui contrariũ tenentes non reſpondet, ſed etiam quia magis ſeruara, vt ex præallegatis.

14 Sed quatenùs declarationi prædictæ ſtare velimus (prout ex præmiſſis ſtandum non eſſe apparet) adhuc eadem declaratio non procedi, quando prout in caſu noſtro, quìs alteri pecunias tranſmiſetit vt illas alteri ſolueret iure enim recipiens, & non ſoluens etiam quod ſit diues, actione furti conueniri poteſt fuit diſtinctio eiuſdem Imolæ in d. l. caſſius, num. 2. verſ. poteſt dici ff. de ſolut. & aduertit idem, Aym. exaduerſo allegatus in conſil. 244. num. 8. poſt med. verſic. quod ipſum tamen adhuc intelligerem.

15 Verùm id quod in propoſita mihi facti ſpecie omnem tollit difficultatem eſt quod Iulius Cæſar tranſmiſit ſcuta quingenta Valerio, non ſponte, prout loquuntur, & præſupponunt omnes Doctores ſuprà exaduerſò allegati. ſed ductus falſis aſſertionibus eiuſdem Valerij ſibi ſcribentis, quod fundi venditio iàm concluſa & terminata erat, & quod proptereà dicta ſcuta quingenta tranſmittere ex quo erat neceſſe illa manualiter exburſare in confectione inſtrumenti, & tamen Valerius ſtatim recepta pecunia, illam ad propriam vtilitatem conuertit conuentionemque per plures dies tacuit, vſque quo inde poſt duos menſes alteri fundo vendito fuit eius dolus planè detectus non fuiſſe videlicèt verum quod ipſe cum Alphonſo venditore venditionem huiuſmodi prout ſcribebat nomine Iulii Cæſaris terminauerit, & concluſerit. Hinc proptereà intrat dolus ex falſa aſſertione, & perſuaſione non ſolum præſumptus ad d. l. ſi quis affirmauerit §. 1. ff. de dolo Bart. in l. dolum, num 2. & ibi etiam fulgoſ. num. 2. in fin. C. de dolo Aym. conſil. 199. num. 12. Decian. conſil. 32. num. 24. & 29. lib. 3. ſed etiam verus, Aym. conſil. 262. numer. 7. in fine & conſ. 446. num. 15. Franc. Becc. conſ. 106. num. 13. in fine dolum autem nedum verum, ſed etiam præſumptum criminaliter puniri poſſe etiam quod nõ cadat in ſpeciale nomen delicti eſt, tex. in l. 1. & ibi communiter omnes ff. de crim. ſtellion. Tiraquell. de pœn. temper. cauſ. 15. num. 1. Menoch. de recuperan. poſſeſſ. remed. 15. ſub nu. 135 & de præſump. 3. num. 2. in fi. verſ. & dolum pœna plecti Cephal. conſ. 75. nu. 15. lib. 1. Decian. in tract. crimin. lib. 1. c. 4. nu. 8. & 9.

15. Sic etiam falſam aſſertionem in contractu venditionis criminaliter puniri poſſe probat, tex. in l. ſi à debitore ff. ad l. Cornel. de falſ. & in l. ſi creditor vbi gloſ. & Doctores C. eodem, Bart. in l. duobus num 1. verſ. & quod dico ff. de falſis & magis in

ſpecie

ſpecie de eo, qui à debitore pecuniam etiam numeratam extorquet falſum aſſerens ſe creditoris nuncium, vel procuratorem, quod pœna furti teneatur eſt tex. in l. falſus procurator C. de furt. & in l. falſus creditor §. falſus procurator ff. eodem, & vtrobiq; gloſa, & communiter Doctores omnes, qui non aliam huius concluſionis afferūt rationem, niſi quia falſitas recipientis dedit cauſam ſolutioni pecuniarum.

17 Nec etiam obſtat dum ſecundo loco ad defenſionem Valerij adducitur iuſta eius credulitas Iulium Cæſarem permiſſurum orta, tum ex magna amicitia quam cum Iulio Cæſare habebat, tum etiam ex impoſſibilitate effectuationis tractatæ vēditionis fundi tunc alteri venditi, & quod etiam quod credulitas non fuiſſet iuſta ipſum ſaltim à dolo, & criminalitate excuſabat ad tex. in §. placuit inſtit. de oblig. quæ ex delict. naſcunt. Bonifac. de Vital. Marſil. Menoch. Burſat. & alios in locis per eum relatis, quod enim Iulius Cæſar permiſſurus eſſet, non præſumitur l. qui vas §. vertare, & ibi Gloſ. & Bart. ff. de furt. Aretyn. in §. ex maleficijs, num. 9. verſ. quinto dixi, & ibi etiam Iaſ. num. 75. inſtit. de action. Miſinger. in d. §. placuit inſtit. de obligat. quæ ex delict. naſcunt, Boſſ. in tit. de confeſſis, num. 23. & propterea aſſertioni Valerij etiam iurantis ſe ſic credidiſſe, minime credendum eſſe voluit, Bart. in l. inter omnes §. rectè numero 3. ff. de furt. & ibi etiam Alberic. numero primo, & Angel. num. 3.

18 Et licèt ex amicitia oriatur aliqualis præſumptio prædictæ permiſſionis, prout dicunt, Marſil. Burſatt. & Menoch. in locis præallegatis, Hoc tamen erit intelligendum niſi in contrarium adſit aliqua alia præſumptio, & ideò id totum iudicis arbitrio remiſſum eſſe verius eſſe ſcripſit idem, Menoch. ex aduerſò allegatus de arbitr. quæſt. libr. 2. caſ. 298. num. 2. & 3. poſt Angel. Aretin. Auguſtin. de Arimino, & Clar. in locis per eum relatis, vbi in ſpecie ad noſtrum propoſitum, tunc demum admittere videtur magnam amicitiam inducere præſumptionem, quod Dominus erat permiſſurus, quando ſcilicet idem Dominus erat homo liberalis, diues conſuetus ſimilia facere, & pecuniæ quantitas erat parua; in caſu autem noſtro pecuniarum quantitas non parua, ſed magna erat, & præſuppoſita falſa aſſertione, cum qua Valerius à Iulio Cæſare pecuniam extorſit, quod idem Iulius Cæſar permiſſurus eſſet, quod Valerius dictam pecuniam in vſum proprium conuerteret, nemo credo iudex hoc arbitrabitur, eo præſertim, quod altera cauſa veriſimilis permiſſionis ex aduerſo deducta, quod ſcilicet tempore receptionis pecuniarum non eſſet amplius locus earum conſignationi, cum iam fundus eſſet alteri venditus in facto non verificatur, immo veritas eſt in contrarium, quod dictus fundus venditus fuit per duos menſes poſt receptionem pecuniarum, & ſic eo magis arguitur dolus Valerij, qui cum poſſet fundum pro Iulio Cæſare emere, illum non emit, quia ſtatim receptas pecunias in vſum proprium conuerterat.

19 Ad id quod dicitur etiam iniuſtam credulitatē excuſare à dolo, vltra quod reſponderi poteſt, non per hoc excuſare à culpa, & à pœna extraordinaria, Angel. in l. Plag. la 2. poſt num. 2. verſ. ſimiliter attende C. ad l. flauiam de plagiar. cum alijs per, Tiraquell. de pen. temper. cauſ. 43. num. 10. in fine & per Gabr. lib. 7. concluſ. 8. num. 70. adhuc in terminis noſtris, quod iniuſta credulitas non excuſet à furto voluit, gloſ. in d. §. placuit in verbo permiſſarum in fine inſtit. de obligat. quæ ex delict. naſcunt. addentes, Hoſtien. in ſumma rubr. de furt. n. 1. litera A. verſ. ſecus ſi non ſubeſt cauſa, Bonifac. de dn Vitalin. in tit. de pœna plagiar. numero 2. verſicul. ſi autem crederet ex quibus omnibus iure Valerium potuiſſe criminaliter conueniri facile crederem ſaluo ſemper, &c.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

A R G V M E N T V M.

De Præſumptione falſitatis oriente ex additione ſeù cancellatione reperta in aliqua ſcriptura præſertim imperfecta, & nulla, an & quando ſufficiens ſit ad condemnandum, vel ad torquendum.

S V M M A R I V M.

Additio, ſeù Cancellatio in ſcriptura reperta, præſumitur facta tempore celebratæ ſcripturæ, & in præſentia partis præſertim, quando reperitur, non in margine, ſed in corpore ſcripturæ, nu. 3.

Accuſator, & teſtis quis eſſe non poteſt, nu. 4.

Teſtis procurator non eſt idoneus pro ſuo principali, num. 4.

Teſtes Idonei non ſunt, qui ſollicitarunt alios teſtes ad ſe examinandum, nu. 4.

Teſtis vnus vocans alium in conteſtem dicitur mendax, & non probat, ſi vocatus in conteſtem negat id, ad quod vocatus eſt, nu. 4.

Periti non probant, niſi fuerint electi de conſenſu partis vel ea citata, nu. 5.

Teſtes deponentes de eorum iudicio nihil probant, num. 5.

Peritorum iudicium non facit inditium ad torturam contrà hominem bonæ famæ, nu. 5.

Falſitas præſumitur ex diuerſitate Characteris, & atramenti, nu. 6.

Falſitas præſumitur Cancellatione verborum, numero 6.

Falſitas non præſumptionibus, ſed dilucidis, & concludentibus probationibus probanda eſt, num. 7.

Falſitas præſumitur ex additione reperta in aliqua ſcriptura

Digitized by Google

ptura, quandò agitur de magno præiudicio, ſecùs ſi de modico, nu. 8.

Falſitas non præſumitur commiſſa à mercatore diuite, & bonæ ſamæ, nu. 8.

Falſitas præſumitur ex additione, abraſione, ſeu cancellatione aliqua verborum quandò agitur ciuiliter ad tollendum fidem ſcripturæ, non quandò criminalitèr, & ad pœnam, nu. 9.

Falſitatis ſuſpicio, ſeu præſumptio oriens ex diuerſitate atramenti, & ex additione ſeù apoſtilla reperta in ſcriptura dicitur leuis, imò additio facta eodem atramento maiorem inducit ſuſpicionem, quàm diuerſo atramento ſcripta, nu. 10.

Falſitas non præſumitur ex cancellatione verborum in aliqua ſcriptura reperta, quando cancellata verba, aut legi poſſunt, aut ex precedentibus, & ſequentibus eorum rectus verborum ſenſus colligitur, nu. 10.

Teſtis vnus pro informatione Curiæ examinatus plenè probat contrà Curiam. nu. 11.

Pænitentia ſemper admittitur in contractu ante illius perfectionem, nu. 31. & 12. & nu. 18.

Error calculi quandocunq. opponi poteſt, nu. 13.

Reſeruatio nihil tribuit reſeruanti nec alteri aliquod facit præiudicium. nu. 13. & nu. 18.

Credulitas etiam iniuſta excuſat à pæna falſi, nu. 14.

Contractus non dicitur perfectus, quandò fuit conuentum vt ab aliquo confirmaretur, & ille confirmare recuſauit, nu. 15.

Canonici non poſſunt ſine ſpeciali mandato obligare Capitulum, nu. 16.

Falſitas non cadit ſuper actu imperfecto ratione voluntatis, vel ſuper actu nullo ratione formæ, ſeu ſubſtantiæ, ſeù ſolemnitatis, nu. 17. & nu. 19.

Falſitas commiſſa in ſcriptura priuata ſine ſolemnitate, & non faciente aliquam fidem non punitur, nu. 20.

Falſitas non præiudicialis non punitur, nu. 22.

CONSILIVM CLXXIX.

1 COntrà Ill. D. Horatium Sauellum inquiſitum, quod poſt ſolidata, & ſubſcripta computa cum RR. DD. Canonicis Sanctæ Mariæ Maioris ſeparatim, & extrà eorum præſentiam fecerit ſuæ ſubſcriptioni quandam additionem, in qua ſe creditorem prætendit ſcutorum 60. in circà & ob id falſitatem commiſerit ex proceſſu contrà ipſum fabricato, tria præcipuè, ne fallor vrgere videntur.

2 Primo depoſitiones Canonicorum, & Aloiſij Riſij eorum Procuratoris, ſeù exactoris atteſtationes. Secundò Peritorum atteſtationes. Tertiò ocularis prætesa inſpectio proueniens ne dùm ex diuerſitate characteris, & atramenti, ſed etiam ex cancellatione literarum videlicet, *manu propria*.

3 Quibus non obſtantibus, ipſum in aperto abſolutionis caſu eſſe, ex infraſcriptis facilè demonſtrari poſſe crediderim, præmiſſo prius; Quod qui dicit ſcripturæ aliquid ex interuallo, & ſine partis conſenſu additum, ſeu cancellatum fuiſſe probare tenetur, cum iuris præſumptio ſit quod omnia in præſentia partis, & eodem tempore, & addita, & cancellata fuerint Bald. in l. 1. in fine, verſ. ſed nunquid iſta cancellatio. ff. de his, quæ in teſtam. delent. Pariſ. conſ. 28. nu. 45. lib. 2. Thob. Non. conſ. 80. nu. 8. Maſcard. de probat. lib. 1. concluſ. 257. nu. 1, & lib. 3. concluſ. 1254. nu. 18. Peregrin. de iure Fiſci. lib. 2. tit. 4. nu. 10. verſ. quinimò inſtrumentum. Præſertim quando prætenſa additio, ſeù canſellatio non in margine, ſed in corpore, & intus ſcripta reperitur Foller. in pract. crim. in verbo. Item quod commiſit falſitatem, nu. 89.

4 Stante hac vera, & firmiſſima iuris præſumptione non ſunt attendendæ depoſitiones canonicorum, cum non teſtes, ſed accuſatores ſint cap. accuſatores. 3. quæſt. 5. Specul. in tit. de teſte. §. 1. nu. 89. verſ. item quod ipſe eſt teſtis, & accuſator; Prout & multò minus attendenda eſt depoſitio Aloyſij, tum quia procurator Canonicorum. cap. inſuper in fine, & ibi communiter omnes extrà de teſtib. Specul. vbi ſuprà nu. 74. tum quia in hac cauſa requiſiuit, & tentauit inſtruere Bontium ad ſe examinandum contrà dictum Horatium, Felyn. in c. cum à nobis, num. 15. & ibi. etiam Anton. de Butr. nu. 13. ad finem extrà de teſtib. Tum & tertio (prout hæc omnia benè in facto deducuntur) conuincitur de mendacio ab eodem Bontio, in his, in quibus ipſum vocat in conteſtem. Bald. in c. cum cauſam quæ inter num. 17. extrà de teſtib. Grammat. conſ. 29. num. 20. Gabr. de teſtib. lib. 1. concluſ. 3. nu. 11.

5 Multò minus probant peritorum atteſtationes, nam ſi eas attendere velimus, prout attenduntur relationes peritorum, & iſto caſu hoc minimè admittendum, cum non ſint electi à Iudice parte citata, aut de eius conſenſu Gloſ. in l. comparationes col. fin. & ibi Salicet. nu. 18. ad finem. C. de fid. inſtrument. Dec. in cap. propoſuiſti nu. 13. de probat. Menoch. de adipiſc. poſſeſſ. remed. 5. nu. 163. & de arbitr. quæſt. caſ. 114. ſub nu. 26. Herculan. de negat. nu. 128. & ſeq. Vulpell. conſ. 135. nu. 3. Quod ſi eos tanquam teſtes pro curię informatione examinatos, prout verè ſic examinati fuerunt conſideremus, & tunc nec etiam aliquid certi probant, cum de eorum ſolo iudicio deponant, & ſic non teſtis, ſed Iudicis officio fungantur Boſſ. in tit. de oppoſſ. contrà teſtes. nu. 43. verſ. Item opponitur il primo Deciſ. Pedem. 122. poſt nu. 1. Rota diuerſ. par. 2. deciſ. 29. nu. 12. & in omni caſu in criminalibus quicquid forſan ſecùs ſit in ciuilibus peritorum iudicium numquam facit plenam probationem, imò nec inditium præſertim contra hominem bonæ famæ Franc. Curt. in repet. l. admonendi. nu. 115. & ibi etiam Purpur. nu. 187. ff. de iur. iur. Aymon. de antiq. tempor. part. 1. §. quæritur etiam in hac materia, nu. 72. Vulpell. conſ. 135. nu. 14.

Digitized by Google

num. 14. Maſcard. ac probat. lib. primo concluſ. 330.num.27.

6 Reſtat ſolùm tollere prætenſam ocularem inſpectionem, in qua, vt audio, Fiſcus magnam vim facit; Primò vt dixi ex diuerſitate characteris, & atramenti, cum verba ſubſcriptionis appareant ſubtiliori, & magis acuto calamo, magisq; nigro atramento conſcripta, quàm ſequentia; Secundo ex cancellatione illarum literarū *manu propria*, quæ omnia temporis diuerſitatem in ſcribendo, quod arguat negari non poteſt, vt mox dicam; Et quidem pro reſponſione in primis fateor, & admitto ex diuerſitate characteris, diuerſitatem temporis argui Bald. in l. contractus, nu. 10. C. de fid. inſtrum. Menoch. conſ. 199. nu. 7. verſ. Tertio arguitur falſitas. lib. 2. & de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 20. nu. 9. & num. 18. Sic & ex diuerſitate atramenti, eandem temporis diuerſitatem præſumi Pariſ. conſ. 28. nu. 12. lib. 2. Caputaq. deciſ. 3. num. 14. par. 2. Menoch. de arbitr. quæſt. caſ. 187. nu. 35. prout & ex cancellatione verborum falſitatis præſumptionem oriri probat tex. in cap. inter dilectos. §. inſtrumentum, & ibi gloſa in verbo liture Hoſtien. num. 14. in fine, & Imol. nu. 11. extrà de fid. inſtrum.

7 Verùm quod ex huiuſmodi præſumptionibus, quis de falſitate, & quod additionem fecerit ex interuallo conuincatur ad effectum imponendi pœnam magis communis Doctorum opinio eſt in contrarium, falſitatem ſcilicèt non præſumptionibus, ſed dilucidis, & concludentibus probationibus probandam eſſe Caputaq. deciſ. 3. nu. 5. pat. 2. & de communi teſtantur clar. in §. falſum, num. 30. verſ. trita eſt concluſio Suarez in communes opiniones. verſ. falſ. crim. nu. 16. & nu. 18. Gabr. conſ. 169. num. 13. lib. 1. Honded. conſ. 109. num. 13. & ſeq. lib. 1. Surd. conſil. 132. num. 20. & num. 29. & ſeqq.

8 Reſpondetur ſecundo, quod tunc demum ex additione ad ſcripturam præſumitur falſitas, quādo agitur de aliquo magno præiudicio, ita in terminis additionis ſcripſerunt Ancharan. conſ. 431. nu. 3. in fine, verſ. ſecundo redditur ſuſpecta Menoch. de arbitr. quæſt. caſ. 187. Maſcard. de probat. lib. 1. concluſ. 740. in princ. ſecus ſi de modico, nam, & tunc numquàm falſitatem præſumi receptiſsimum eſt in iure Aym. conſ. 75. nu. 16. Natt. conſ. 314. nu. 10. Tiraquell. de reb. exig. verſ. & id quidem Menoch. de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 20. nu. 49. Sed ſic eſt, quod huiuſmodi prætenſa additio non importat pro parte D. Horatij niſi ſcuta 30. ergò omnis excluditur falſi præſumptio, præſertim in mercatore diuite, & bonæ famæ Cepoll. conſ. 21. nu. 24. Dec. conſ. 175. nu. 5. verſ. & prædicta videntur habere locum Foller. in pract. crim. in verbo item quod commiſit falſitatem, nu. 78. & nu. 92. Vulpell. conſ. 129. ſub nu. 23.

9 Reſpondetur tertio, quod tunc demùm additio eadem manu conſcripta, ſeu etiam abraſio, vel cancellatio verborum, falſi præſumptionem inducit, diuerſoque tempore, & ex interuallo facta præſumitur, quandò agitur ciuiliter ad tollendum fidem ſcripturæ, non quandò criminaliter, & ad pœnam ſecundum communem, de qua alijs relatis teſtatur Achill. Perſonal. de adipiſcen. poſſeſſ. num. 142. 146. & 147. Maſcard. de probat. lib. 3. concluſ. 1154. nu. 6. & ſeq. vbi ſic diſtinguendo concordat contraria, & alios refert concordantes.

10 Reſpondetur quartò, & magis in ſpecie, quod diuerſitas atramenti, & additio in ſcriptura reperta falſitatis ſuſpicionem inducit, ſed leuem Socc. conſ. 94. nu. 8. verſ. circa teſtium lib. primo Pariſ. conſ. 28. num. 58. lib. 2. Maſcard. de probat. lib. 1. concluſ. 113. nu. 21. in fine, imò additio ſcripta eodem atramento maiorem inducit ſuſpicionem, quàm diuerſo atramento ſcripta Vulpell. conſ. 129. nu. 17. Sic & cancellatio verborum in corpore ſcripturæ reperta falſitatem non arguit, quandò cancellata verba, aut legi poſſunt Aym. conſ. 73. nu. 15. Vrſill. ad Afflict. deciſ. vltima. nu. 7. refert hos Baiard. ad Clar. in §. falſum, nu. 200. Addentes ad Albam conſ. 224. littera K, aut ex præcedentibus, & ſequentibus rectus verborum ſenſus colligitur (prout in caſu noſtro) Gloſ. in cap. cùm venerabilis in verbo propter prædicta, verſ. item quid ſi raſura, & ibi Hoſtien. & alij omnes Canoniſtæ de religioſ. domib. Natt. conſ. 132. nu. 2. lib. 1. Caputaq. deciſ. 3. nu. 6. & 7. par. 2.

11 Quare ex præmiſſis omnia prætenſa inditia, quod Dominus Horarius aliquid addiderit abſentibus Canonicis in computis inſimùl ſolidatis, & conſcriptis ſublata eſſe, nullus credo dubitationi locus ſit, verum quia illius innocentiæ campus latior eſt, admiſſo ſine veri præiudicio, quod hanc additionem ſeorsùm à Canonicis & ex interuallo conſcripſerit adhùc in nihilo deliquiſſe probatur. Primo quia, & ſi dictis computis, ſeù eorum ſolidationi ſe ſubſcripſerit, non tamen illis acquieuit, neque illa acceptauit, ſed expreſſè contradixit, tam antè, quàm poſt ſubſcriptionem expreſſè pariter proteſtans, quod tam pro mercede ſuæ adminiſtrationis, quàm pro pecunijs in negotio expenſis recognitionem prætendebat, & quòd proptereà ſequenti die ad capitulum recurrere volebat, vt punctualiter depoſuit Bontius teſtis Fiſci, qui plenè probat contrà Fiſcum Aym. conſ. 100. nu. 13. Soccin. Iun. conſ. 29. nu. 11. lib. 1. Gabr. tit. de teſtib. concluſ. 1. poſt num. 14. lib. 1. ſi computa non fuerunt à dicto Horatio acceptata, nihil eſt, quod ab illis recedendi pœnitentiam impedierit, cum ante perfectum contractum pœnitentia ſemper admittatur l. contractus C. de fid. Inſtrum. l. ſicut §. ſi voluntate ff. quib. mnd. pign. vel hipoth. ſoluit.

12 Secundo eadem computa, & eorum ſolidatio non erat perfecta, quia deficiebat ſubſcriptio Ioſephi Catanei exequutoris teſtamenrarij, ſine cuius ſubſcriptione, & conſenſu calculus non poterat

terat ſubſtineri ex diſpoſitione Mauri teſtatoris, ideo ante illius ſubſcriptionem ſimiliter dabatur pœnitentiæ ex præallegatis, faciunt ſcripta per Roland. conſ. 63. nu. 16. ſeqq. lib. 4.

13 Tertio ſi benè verba totius ſubſcriptionis perpendantur ex illis non apparet partitas præcedentes in aliquo fuiſſe immutatas, aut alteratas in præiudicium Canonicorum, ſed ſolùm ex illis conſtar dictum Horatium voluiſſe ſibi reſeruare ius prætenſæ recognitionis propter impenſam ſuam operam, & pecuniam, & quatenus de iure deberetur, & non alias, vt apparet ex illis verbis, *me ſi dia conueniente recognitione*, de qua cum in calculo nulla prorsùs fuerit facta mentio, nec illi aliquo pacto renunciatum, ſequitur quod ſicut hanc recognitionem quandocumque etiam poſt factum calculum dando de errore calculi poterat dictus Horatius petere l. vnica C. de error. calcul. Pariſ. conſ. 89. nu. 18. lib. 1. & conſ. 131. nu. 27. eodem lib. 1. Thob. Non. conſ. 63. nu. 17. Ita etiam, & eam petere, & reſeruare ſibi poterat poſt ſubſcriptum calculum. Et cum is, qui ſibi ius reſeruat nullum aduerſario facit, nec facere poteſt præiudicium l. fin. in fin. C. de acquiren. poſſeſſ. Angel. in l. omnes nu. 2. C. de præſcript. triginta annor. Aym. conſ. 26. nu. 8. Natt. conſ. 338. nu. 3. lib. 2. Inde eſt non poſſe tractati de falſitate, ſeù eius pœna etiam extraordinaria Vulpell. conſ. 6. nu. 1. & ſeq. & conſ. 129. per tot. Honded. conſ. 109. nu. 52. & ſeqq. lib. 1. Franciſc. Veg. conſ. 45. & 46. Vbi latiſſimè Theſaur. deciſ. Pedem. 171. nu. 2.

14 Quarto, & vltimo ex præmiſſis ſaltìm negari non poteſt D. Horatium iuſtè credidiſſe, ſe additionem huiuſmodi ſuæ ſubſcriptioni facere potuiſſe. Vnde iuſta hæc credulitas, ab omni falſi pœna credentem excuſat; cum etiam ne dùm iuſta, ſed iniuſta credulitas excuſat Angel. de Maleſic in verbo falſario, num. 1. verſ. & à dolo quis excuſatur Alex. conſ. 73. nu. 5. ad finem, verſ. attento, quod nedùm iuſta cauſa. lib. 2. Clar. in pract. §. fin. quæſt. 60. ſub verſ. & generaliter, ibi tu vero dic Honded. conſ. 105. num. 29. lib. 1. Surd. conſ. 132. nu. 54. & ſic cauſa hæc potius ciuiliter, quàm criminaliter tractanda videtur; Sed hæc vltima ſint dicta ex abundanti, cum, vt ſuprà probaui, non conſtat ex proceſſu dictum Horatium ex interuallo, & Canonicis abſentibus hanc additionem feciſſe.

Proſper Farinacius I. C. Romanus.

Aliud reſponſum in eadem cauſa.

15 PRo faciliori reſolutione ſupponendum eſt primum, quod computum de cuius alteratione ſuſpicatur, non fuit, ſicut etiam ad præſens non eſt perfectum; Primo quia, cum illud ex præcepto Ioannis Mauri teſtatoris deberet ſolidari, & ſubſcribi per Ioſephum Cataneum, & eandem voluntatem agnoſcentes ambæ partes expreſſe conuenerint in actu calculationis, quod computum deberet ab eodem Ioſepho ſubſcribi, vtiq; cum dicta ſubſcriptio nuſquàm acceſſerit, & quod magis eſt Cataneus requiſitus, expreſsè ſubſcribere recuſauerit; computum remanſit imperfectum, vt ſunt iura apertiſſima in l. contractus C. de fid. inſtrum. & in §. 1. inſtit. de emption. & vendit. & vtrobique plenè Doctores, & præſertim Caſtrenſ. nu. 6. Salic. nu. 3. qui peculiariter loquuntur in ſcriptura priuata Dec. conſ. 11. col. 2. verſ. comprobatur hoc efficacitèr Soccin. Sen. conſ. 280. nu. 9. lib. 2. Ruyn. qui teſtatur de magis communi, conſ. 1. ante nu. 22. lib. 3. Et tantò magis hæc concluſio in caſu noſtro procedit quia verſamur in ſcriptura priuata, quæ recipit ſuum robur ex ſubſcriptione partium ſubſcribere habentium l. ſcripturas vbi traditur. C. qui potior in pignor. habean.

16 Secundo computum non fuit perfectum, quia non erat adhuc ſequuta ratificatio capituli, quæ requirebatur neceſſariò, ex quo huiuſmodi Canonici aſſerti Camerarij, licet habeant facultatem exigendi, non tamen poſſunt ſine ſpeciali decreto, ſeu mandato obligare capitulum, vel illud declarare debitorem; & ideo computum factum per eos remanſit imperfectum ratione poteſtatis agentis l. 1. cum ibi traditis. ff. de origin. iur.

17 Hoc ſtante ſequitur aduerſus D. Horatium Sabellum in caſu propoſito, nec quidem imaginem falſitatis poſſe conſiderari. Primò quia falſitas non cadit ſuper actu imperfecto ratione voluntatis, vt eſt tex. expreſſus in l. ſi quis legatum. ff. ad l. Cornel. de falſis, ibiq; Doctores, & præſertim Bart. nu. 1. ſicuti neque ſuper actu nullo ratione formæ ſubſtantiæ, ſeù ſolemnitatis Anchar. conſ. 24. Alex. conſ. 145. nu. 5. Soccin. Sen. conſ. 63. ſub nu. 3. & ſeq. lib. 1. & conſ. 104. nu. 3. in tertio caſu, vbi teſtatur de magis communi, ſicut etiam teſtantur Turzan. opin. verſ. falſi crimen, nu. 14. Menoch. de arbitr. lib. 2. caſ. 306. nu. 18. Roland. conſ. 38. nu. 19. lib. 1. Veg. conſ. 46. nu. 2. col. 1. verſ. Tertius eſt caſus, qui omnes concordant, quod quando actus eſt imperfectus, ſiuè nullus ratione formæ, ſubſtantiæ, ſeù ſolemnitatum tunc in eo nulla poteſt conſiderari falſitas etiam quoad pœnam extraordinariam.

18 Secundo quia ex dicto computo, quamuis à Camerarijs, & D. Horatio ſubſcripto non erat nata aliqua actio, vel obligatio, neq; pro, neq; contrà D. Horatium, ſed poterat vtraq; pars ad libitum pænitere, cum eſſet actus imperfectus Boer. deciſ. 48. ſub nu. 11. Dec. Soccin. & alij loco ſuprà citato & propterea etiam ſi vera eſſet prætenſio Fiſci, videlicet quod fuerit additum ſubſcriptioni iam per D. Horatium factæ (quod tamen expreſsè negatur) adhuc non poſſet dici falſitas, quia ſi erat in eius poteſtate antè actum perfectum omninò re-

no recedere multò magis poterat reddere in aliqua parte la 2.& l.quod ſi alij ff. de adem.legar. Præſertim quia prætenſa additio non continet,niſi ſimplicem iurium reſeruationem, quæ non inducit præiudicium, ſed tantum reſeruat iura l. 4. §. 2. vbi Bart.ff quib.mod.pig.vel hipothec. ſoluit gloſ. in l. tem labeo in verſ.pure ff.famil. herciſc.eum alijs per Surd.deciſ.246.nu.11.

19 His accedit, quod computum conſiſtebat in ſcriptura omninò priuata, ſine ſolemnitate & nullam omninò faciente fidem, vt patet ex ſupradictis, in qua quidem ſcriptura non poteſt argui falſitas Salic. in l. damus in fine verſ. oppono quod exemplum C.ad l. Cornel.de fall.Corn. conſ.182. num.4 lib.4.poſt Bart.in l.1.§.quæ in rationibus, ff.de fall.Caſtren. conſ.130.lib.1.Alex. conſ.145. per tot.lib.6.Habr.qui teſtatur hanc opinionem receptiſſimam conſ.169.nu.21.Fran.Veg. conſ.46.& 47.Theſaur. deciſ.161. numer.2. vbi de communi teſtatur.

20 Et in terminis, quod in ſcriptura priuata ſine ſolemnitate non faciente aliquam fidem eò quia erat ab alio ſubſcribēda,& illā poſtmodū ſubſcribere recuſauerit,falſitas nō cōmittatur Ay.vid.conſ. 46.n.1. & 2.& hæc cōcluſio indubitate pcedit in caſu noſtro, ſtanteq; non ſolum alteratio, quatenus vera eſſet non fuiſſet nociua, ſed etiam quia nullum continet dolum quo caſu nullatenus punitur,Franc.Becc.conſ.78. num. 16.vbi quod ita fatentur omnes Doctores,Vulpell.reſponſ.129.nu.8. & 15.Honded.conſ.109.nu.54.lib.1.

21 Quod in caſu noſtro nullus in alteratione adſit dolus,ſatis patet ex eo quod D.Horatius Computum ità ſubſcriptum, prout ad præſens reperitur tranſmiſit Dominis de capitulo ad effectum, vt illud viderent,eiſq; ſuas prætenſiones remiſit, quod manifeſte declarat ipſum non habuiſſe animum contradicendi capitulo,atque alterationem,ſi quæ adeſſet non poſſe dici conſumatam, & per conſequens non poſſe inducere aliquā falſitatem, Aym. loco citato,num.2.& 3.poſt Alex.conſ.74.in vltimo dubio lib.1.

22 Demum conſiderandum eſt quod ex eo, quod D.Horatius prætenſionem remiſit arbitrio capituli vtiq; additio,qualiſcunq; ſit,non poteſt inducere falſitatem eò quoniam non inducit obligationem contra capitulum l.ſub hac conditione vbi Doctores communiter ff.de act.& obliga.patet ergo ex prædictis, nec alterationem probari, nec illam quatenus probaretur continere ſpeciem falſitatis, Quare, &c.

Antonius Ricciullus Aduocatus.

ARGVMENTVM.

Hic agitur de electione cuiuſdam Abbatiſſæ, quæ prætendebatur ſimoniaca, & negatiuè reſpondetur. Primo quia nulla præceſſit pactio, ſeù conuentio ſecundo quia nihil fuit datum in prætium voti, ſed ex cauſa liberalitatis, & eleemoſinæ, tertio quia ſine animo committendi ſimoniam, quarto quia non credebatur ſimoniam committi, quinto quia ante electionem interuenit pœnitentia.

SVMMARIVM.

Simoniaca electio non dicitur niſi fuerit aliquid datum vel promiſſum in prætium voti immediate, num.1.& 2.& num.19.

Simonia non committitur, quandò aliquid datur ex cauſa liberalitatis, & eleemoſinæ propter paupertatem,& neceſſitatem recipientis, quod præſumitur in dubio præſertim ex qualitate perſonæ recipientis pauperis,& indigentis,& ex qualitate rerum, aut pecuniarum datarum,nu.2.& nu.19.

Simonia non dicitur commiſſa in electione,quando eligēs etiam ſine datione pecuniæ elegiſſet perſonam à qua pecuniam recepit,nu.3.

Simonia,vt dicatur commiſſa, non ſolum requiritur, vt aliquid detur ,ſeù recipiatur pro ſpirituali,ſed etiam oportet,vt illud detur, & recipiatur principaliter non autem ſecundario ex cauſa impulſiua, numero 3.& num.20.

Simonia non dicitur commiſſa ſine animo illam committendi,num.4.& num.14.vbi ponitur exemplum,quādo ceſſet animus committendi ſimoniam,nu.15.& 16.

Pœnitentia in delictis re integra omnem excludit pœnam nu.4.vbi præſertim in ſimonia,& nu.17.

Simonia excuſatur ex credulitate dantis,aut recipientis pecuniam de non committendo ſimoniam, num. 5. & num.21.

Ignorantia iuris,quando excuſet in his,quæ ſunt prohibita iure diuino,num.5.& nu.21.

Simonia non dicitur commiſſa niſi præcedente conuentione,& acceptatione,nu,6.& ſeqq & nu.18.

Pollicitatio & ſponſio quid diferant inter ſe, nu.8.

Verba Vrbana obligationem non inducunt,nu.19.& ſeq. vbi etiam exemplificantur, quænam ſint iſta verba Vrbana.

Simonia non eſt aliquid dare electori, vel collatori poſt electionem ſeu collationem,nu.13.

Simoniæ diffinitio,num.16.

CONSILIVM CLXXX.

1 QVI requiſitus, vt pro veritate reſponderem nunquid ex confeſſione D. Annæ. de Robles Abbatiſſæ Monaſterij de Horht conſtet ipſam fuiſſe per ſimoniam electam quare eius depoſitione perlecta, beneque conſiderata, negatiuè reſpõdendum duxi. Dum enim primo fatetur promiſiſſe Domicellæ Corrhilis triginta vel quadraginta florenos & Domicellæ Marnoff. florenos viginti ſi contingerit eam fieri Abbatiſſam, non dicitur promiſiſſe in pretium voti. Non enim dixit promitto dare quadraginta florenos, ſi mihi votum dederis, vel pro voto quod mihi dabis, ſed imperſonaliter, ſi ero Abbatiſſa, quæ verba verificantur etiam quod votum non dederint imo expreſſe negat alicui quicqaum pro habẽdo voto dediſſe ergo non intrat ſimonia, quæ nũquam committitur, niſi immediare in electione detur pro voto, & ſic in commutatio nem rei ſpiritualis alias ſecùs cap. placuit, prima quæſt. 1. cap. non ſatis, cap. cum in Eccleſia, & cap. ſicut tuis extrà de Simon. Franciſc. Suarez. in tract. de ſtatu Religionis, lib. 4. rubr. de ſimonia c. 36. nu. 4.

2 Dum ſecundo eadem Abbatiſſa fatetur, quod Domicellæ Corthili requirenti ab ea, vt daret triginta, vel quadraginta florenos cum bene ſciret, quod amici ſui nihil illi dabant reſponderit, quod dabit dictos florenos, vtique ex hac requiſitione Domicillæ corthilis, & reſponſione Abbatiſſæ apparet, quod non in pretium voti, ſed propter eius paupertatem ex quo nullos habebat amicos ipſi ſubuenientes ſic dare promiſit, & ita expreſſe fatetur, quod propter magnas Domicellæ Corthilis preces, & eius neceſſitatem, & ex compaſione dedit duos imperiales talleros, cappam, ſubtile linum caligas, calceos, & manicas, quia eadem Corthilis conquærebatur ſe ne micam quidem a ſuis amicis accipere, quæ quidem confeſſio ex omni parte cõſiderata aperte demonſtrat, quod quicquid datũ, & promiſſum fuit non in prætium voti, nec in com mutationem rei ſpiritualis; ſed in elemoſinam, & propter neceſſitatem promiſſum, & datum fuit: Quod etiam in caſu noſtro omnino præſumendum eſt, tum quia in dubio ſic à iure præſumitur, Put. * deciſ. 38 t. num. 2. lib. 1. & eſt communis iuriſtarum & Theologarum doctrina teſte Franciſco Suarez vbi ſupra d. lib. 4. cap. 36. num. 9. tum ex qualitare, & quantitate rerum, & pecuniarum datarum, nẽpe duorum imperialium tallerum, cappæ, lini, caligarum, calceorum, & manicarum, quæ non niſi indigenti pauperi, prout erat Domicella Corthilis ex cauſa elemoſinæ, & ex compaſſione dari ſolẽt, Suarez. d. c. 37. nu. 12. 13. & 14. & eſt tex. in c. & ſi q. §. 1. verſ. cum in accipiendis extrà de ſimonia, rum & tertio quia poſt electionem, & ex interuallo hæc data fuerunt, Suarez. d. cap. 36. numer. 14. verſ. ad item circumſtantiam per tex. quem allegat in cap. ſicut Epiſcopus 1. q. 2.

3 Dum tertio eadem Abbatiſſa fatetur Domicellæ Marnoff promiſiſſe florenos viginti, eſt aduertẽdum, quod eadem Domicella ſponte, & non requiſita de voto ab Abbatiſſa ei dixit a ſpiritu Sancto inuaſam, reſolutam eſſe dare ipſi votum etiam ſi illam ſuſpenderent, vnde ſequitur, quod etiam quod poſteà dederit votũ ſub ſpe cõſequendi florenos ſimonia nõ cõmiſerit ad tex. in cap. tua nos §. fin. extra de ſimon. in illis verbis, & clerici qui eum in fratrem admittunt; non eſſent eum, niſi commoda, temporalia acciperent admiſſuri, & facit generalis concluſio, quod ad hoc, vt ſimonia com miſſa dicatur non ſolum requiritur, vt aliquid temporale detur vel recipiatur pro ſpirituali, ſed oportet etiam, vt detur, & recipiatur principaliter non autem minus principaliter, ſecundario & ex quadam cauſa impulſiua ad gloſ. in cap. cum eſſent in verbo promiſſerat verſ. dummodo principaliter extra de ſimon. & in cap. cum ad noſtram in verbo nullam ſpem de elect. & in cap. primo in verbo receperit ad finem de cleric. non reſiden. in 6. & in cap. quid proderit in verbo proderit verſ. ſed dic diſtinct. 61. cum alijs per Nauar. in Manual. c. 23. num. 101.

4 Dum quarto Abbatiſſa fatetur promiſiſſe florenos annuos viginti Domicellæ Nollet ſi erit Abbatiſſa eſt pariter aduertendum, quod ſic promiſerit præcedente proteſtatione, quatenùs eam inuenerit habilem, quod ſi habilem, & idoneam non cognoſcat nolit commaculare animam ſuam, & dare votum: Quæ verba omnem prorſus à ſimoniæ labe, alienum, animum demoſtrant, & certum eſt ſine animo committendi ſimoniam, illam non commiti, vt fuit dictum in Aretina Confidentiæ coram Reuerendo Patre Domino Litta Lunæ vigeſimaterria Ianuarrj 1595. quam retuli in meo conſilio ſeptuageſimoquinto numero ſeptuageſimoſecundo libro primo, & facit vulgaris regula, quod animus, & propoſitum diſtinguunt maleficia, immo prout deponit frater Bernardus confeſſarius Monialium teſtis Curiæ, eadem Abbatiſſa licet aliquibus virginibus Monaſterij pro obtinendis earum ſuffragijs ante electionem promiſerit quandam pecuniariam quantitatem. Hanc tamen promiſſionem poſteà reuocauit, dicendo ſi putetis me idoneam, eligatis, ſine minus, nec pro auro, nec pro argento, neque pro aliquibus muneribus detis veſtrum votum. Quæ quidem reuocatio ante electionem excludit omnem delictum ex communi Doctorum concluſione, quod re integra in delictis pœnitentia omnem excludit pœnam. Ad Gloſſa in l. qui

ea

ea mente in fine verſiculo ſi autem ad actum, & ibi Bart. num. 2. verſ. item oppono ff. de furtis item gloſa in l. ſi quis non dicam rapere, & ibi cõmuniter Doctores omnes C. de Epiſcop., & Cleric. Hoſt. in cap. pro humani, num. 22. verſ. ſi vero perficere potuiſſet, & ibi Franc. num. 7. verſ. aut agitur de homicid. in 6.

5 Dum quinto Abbatiſſa ſic vt ſupra pecunias promiſiſſe dicit, non de bonis Monaſterij, ſed de ſuis redditibus, credens hoc poſſe facere cum bona cõſcientia, prout etiam ſic ſibi dicebat domicella Corthilis, & ſic ex hac credulitate licet fundata in ignorãtia iuris excuſari deberet prout in terminis ſimoniæ concludit, Franciſ. Suarez. vbi ſupra dicto lib. 4. rub. de ſimonia cap. 3. num. 7. vbi licèt ſubdat iuris ignorantiam raro excuſabilem eſſe in materia pertinente ad ius diuinum non tamen negat quandoque excuſare, prout etiam in prohibitis à iure diuino iuris ignorantiam Mulierem excuſare, quãdo verè credidit ſe non delinquere voluit, Boſſ. cũ alleg. per eum in tit. de decreto Mediolani ſub nu. 19. quod maxime procedit in caſu noſtro, in quo iſta Mulier eſt Monialis, & ſemper in Monaſterio recluſa permanſit, quo caſu magis excuſar iuris ignorantia, ſicut poſt Hoſtien. in loco per eum relato ſcripſit Antonina in ſumma par. 3. tit. 24. cap. 33. in fine, nec credidit ſimpliciter, & generaliter ſimoniam poſſe committi in electione Abbatiſſæ, quo caſu ignorantia non excuſaret, ſed tantum credidit non eſſe ſimoniam, quandò permittitur quid de bonis proprijs in cauſam neceſſitatis, & eleemoſinæ, & præuia proteſtatione quatenus ſit habilis, & idonea, & non alias, vt ſupra prout etiam conſiderat Angelica in ſumma in verbo ignorantia num. 4. in fine verſ. ſi autem non eſt explicitum, & ibi in additionibus littera, G.

6 Sexto & demum non omitto quod in promiſſione, ſeù potius oblatione pecuniarum ab iſta Abbatiſſa Monialibus facta, nulla eſt ſequuta acceptatio nec vlla præceſſit præcedens conuentio, ſeù pactio quo caſu omnis excluditur ſimonia, etiam quod aliquid poſt electionem datum fuerit cap. fin. de ſimon. cap. Artallus 8. quæſt. 3. Put. deciſ. 171. nu. 9. libro ſecundo Caputaquen. deciſione 239. numero ſeptimo & ita ſæpiſſimæ Rota reſoluit, vt apparet ex deciſionibus per me relatis in conſilio 75. numero tertio, & numero 24. libro primo, quare ſi ſtandum eſt confeſſione Abbatiſſæ ex nulla eius parte de ſimoniaca electione apparere, indubitanter affirmari poſſe ex præallegatis opinor.

Proſper Farinacius I. C. Romanus.

In eadem cauſa ſecundum reſponſum.

7 PVto quod nihil Abbatiſſa Anna in ſuis conſtitutis faſſa ſit ex quo conſtet fuiſſe per ſimoniam in Abbatiſſam electam, nam, aut prætenditur conſtare de ſimonia ex confeſſione Dominæ Annæ dum fatetur dixiſſe Domicellæ Nollet, filia mea, ſi me non inueneris capacem, noli mihi dare tuum votum, caue ne animam tuam commacules, ſi verò inuenies me capacem, dabo tibi florenos viginti annos, & puto ex dictis verbis non conſtare de ſimonia ex quo non fatetur, quod dicta Domicella Nollit dictam oblationem acceprauerit, quia non ſequuta acceptatione, non eſt pactum, ſed eſt merum dictum, quod non inducit ſimoniam, quæ ſine pacto, quod eſt duorum in idem conſenſus, nõ inducitur, vt fuit in terminis reſolutũ corã R. P. D. Litta in conchen. Archipresbyteratus 8. Februarij 1602.

8 Et hoc per tex. expreſſum in l. ſciendum la 1. §. dictum ff. de edil. edict. qui textus inquit hæc formalia verba, dictum accipimus, quod verbo tenus pronunciatum eſt nudoque ſermone finitur, promiſſio vero poteſt referri & ad nudam promiſſionem, ſiue pollicitationem, & ad ſponſionem. Ex quo textu colligitur eſſe magnam differẽtiam inter pollicitationem, & ſponſionem, videlicet, vt dictum ſit, quando nõ adeſt verbum, promitto, pollicitatio; quando aliquid promittitur non ſequuta acceptatione, ſpõſio vero quando promittitur per ſtipulationem, vt declarat gloſ. ibi, & declarat optime, Bertazzol. viden. in tract. de claulul. inſtrument. in clauſul. quarta in gloſa 26. in verbo promiſſionibus, num. 1. 2. & 3. & idem tex. in d. l. ſciendum & ibi Doctores Bertazzol. vbi ſupra, & Bald. conſ. 98. ſub num. 3. lib. 1. dicunt quod dictum, non obligat, nec nocet, perinde ac ſi non emanuiſſet.

9 Quin potius etiam ſi eſſet promiſſio, quia dixiſſet promitto tibi dare viginti florenos annuos nihilo magis eſſet ſimonia non ſequuta acceptatione, quia ſine acceptatione non eſſet pactum, ſed pollicitatio, quæ non inducit ſimoniam conuentionalem, quæ ſine pacto, vt prædixi non committitur, vt fuit reſolutum coram Reuerendo Patre Domino Orano in Pampilonen Rectoriæ quinta Nouembris 1586. Et quod ſimonia non committatur abſque pacto tradit latiſſime, Parif. in tractatu de confident. quæſtione vigeſimoſexto per tot. & dicit veram, & communem, ac receptam in praxi, & refert infinitas deciſiones R. P. D. Orano, Pamphilio, Pægna Seraphino & coram fel. record. Clemente VIII. quas non duxi aliter referre, cum per eum indiuidualiter referan-

tur, maxime ex quo conſtat non fuiſſe dicta verba enunciata animo committendi ſimoniam, cum dixerit, filia ſi me non inueneris capacem non des mihi votum caue ne animam tuam perdas. Et idem in omnibus, & per omnia reſpondetur ad confeſſionem eius, dum ſimiliter fatetur dixiſſe Domicellæ Marnoff. dabo tibi florenos viginti annuos.

10 Aut verè prætenditur ſimonia dum fatetur, quod Domicella Cartheli ſibi dicenti, Anna, ſi contingat te Abbatiſſam eſſe, oportet, quod aliquid mihi des, quod facere potes illæſa conſcientia, nam erit de tuis patrimonialibus bonis, reſpóderit, verum eſt, id poſſum facere, & quid, & quantum peteres, cui ſubiungenti, vellem, vt mihi dares triginta, vel quadraginta Florenos, reſponderit, benè dabo tibi, &c. Et ſimiliter puto non conſtare de ſimonia, quoniam dicta verba ſunt verba vrbana, quæ non ſunt obligatoria, neque habent vim pacti, vel alicuius conuentionis, vel obligationis, tex. expreſſ. in cap. cum veniſſent de inſtit. Qui textus dicit non eſſe pactum, nec conuentionem dictum Archidiaconi, qui ſuo Epiſcopo ab eo petenti, inſtitutiones, & cuſtodias Eccleſiarum vacantium, reſpondit, quòd non ſolùm de prædictis, ſed de omnibus redditibus ſuis faceret, quod ſibi placeret, & ibi Panorm. ſub numero quinto, & cæteri Doctores omnes communiter, & latè Nauarr. in tract. de datis, & acceptis notab. 11. numero 23.

11 Per quem text. inquit Roman. in rubric. ff. de recept. arbitr. num. 15. quod ſi peto, vt dones mihi talem rem, & tu reſpondeas non tantùm iſtam, ſed quicquid tibi placebit dabo; promiſſio eſt nulla etiam reſpectu dictæ rei certæ, quia ſunt verba vrbana, quæ non ſunt obligatoria, quem refert, & ſequitur Vldar Zaſius in l. ita ſtipulatus, num. 19. de verb. & oblig. qui dicit, quod ſi petenti à me Codicem, dicam nedùm Codicem tibi dabo, ſed quicquid tibi placebit, promiſſio eſt nulla etiam reſpectu Codicis, quia ſunt verba Vrbana. Nec refert, quod ptius dixerit Abbatiſſa, dabo quantùm peteres, & deinde Domicellæ Corthili ſubiungenti, vellem, quod mihi dares triginta, vel quadraginta Florenos, reſponderit, benè tibi dabo, quia non eſt vis in præpoſteratione verborum, quia ſatis eſt, quod verba ſunt vrbana, vt conſtat ex illa generali promiſſione.

12 Accedit, quod vltrà quod ſunt verba vrbana, non adeſt aliquod pactum, quia Corthilis non tractauit cum Abbatiſſa per viam pacti, vel conuentionis, ſed per viam ſimplicis deſiderij, quia dixit, vellem, quod mihi dares triginta, vel quadraginta florenos, & Abbatiſſa ſimiliter non reſpondit per viam pacti, ſed per viam vrbanitatis, ex quo dixit benè dabo abſq; expreſſione, an daret triginta, vel quadraginta florenos, quia ex hoc conſtat eſſe verba vrbana alias certa ſumma fuiſſet in conuentionem deducta, & ceſſante pacto, vt dixi non poteſt eſſe ſimonia conuentionalis, mentalis verò ſola pœnitentia deletur, & non irritat electionem, vltrà quòd nec mentalis ſimonia interuenit.

13 Nec dediſſe præfatæ Domicellæ Corthili duos taleros, & vigintiquatuor vaſa ſiliginis, ſimoniam inducit, quia dare, vel donare ſuo electori, vel collatori poſt electionem non eſt ſimonia, niſi factum fuerit in exequutionem præcedentis pactionis, vt fuit pluriès reſolutum, & tradit latiſſimè Pariſ. de confident. quæſtiou. 49. numero quinto, qui plures Rotæ deciſiones refert; Et non conſtat fuiſſe datum in alicuius pacti exequutionem, ex quo vt dixi non conſtat de aliquo pacto, maximè ex quo donum non reſpondet prætenſo pacto. Quare, &c.

Gyneſius Proyda Aduocatus.

In eadem cauſa aliud reſponſum.

14 EX verbis D. Annæ, de quibus in puncto, conſtat eam receſſiſſe ab aſſertis conuentionibus ſimoniacis, quia non poſſunt ſtare, ſimul cum nouis illis admonitionibus, nè moniales animam ſuam commacularent, & quod aliàs non darent ſibi votum ſuum, quæ verba, cum excludant animum à peccato, denotant voluntatem alienam ab aſſertis conuentionibus ſimoniacis præcedentibus, quòd ſufficit ad iſtum effectum. Nauarr. conſil. 48. de ſimonia ſumma Armilla in verbo *ſimonia*, numero quinto, verſ. quandoque aliqui, & numero decimoquinto. Summa Angelica, in eodem verbo, numero ſexto, Pariſ. de confid. queſt. 39. numero decimoſeſto, & decimoſeptimo, Stephanus Quaranta, in verbo *ſimonia*, verſ. tertio, limita, & fuit dictum in Pampiloneſi, Rectoriæ, quinta Nouembris 1586. coram Orano, & in Caurieſi Canonicatus 19. Nouembris 1582. coram Blanchetto.

15 Si enim noluiſſet recedere à conuentionibus ſimoniacis, quis dubitaret de macula, imò de crimine, quod inter omnia crimina primum obtinet locum capitulo per tuas, de ſimonia, capitulo finali, prima quæſtione vltima. Cum igitur Abbatiſſa noluerit moniales commaculare animam ſuam, & potius voluerit eis remittere votum, clariſſime patet noluiſſe perſiſtere in conuentionibus ſimoniacis, nam ſicut furtum non committitur ſine affectu furandi l. furtum. ff. de vſucap. §. ſi tamen inſtit. eodem ita quoque ſimonia non committitur ſine animo committendi tale crimen. Idque coniecturis etiam declaratur, prout arguit Rota in Aretina confidentiæ 23. Ianuarij 1595. coram Litta.

Simo-

16 Simonia namque definitur ſtudioſa voluntas emendi, & vendendi, hoc eſt accipiendi aliquid temporale pro ſpirituali non gratuito, ſed principaliter in pretium rei ſpiritualis, idque principaliter, & immediatè. vt explicat Rodriguez de regulat.tom.3.quæſt.63.art. 1. Soccin. in rubr. de Simonia num.3.& ſeqq. quæ ſtudioſa, ſeù criminoſa voluntas procùl dubio aberat, dum Annamodiales monebat, nè animam vt cumque commacularent,& ad euitandam pœnam criminis ſufficit qualitercumque fuiſſe à conuentione mala, & punibili receſſum ſaltem re integra, vt in ſimili tradit Angel. conſ. 169. col. 1. verſ.ratio eſt Dec. conſ.88.nu.3.& ſeqq.& facit optimum ſimile de Indice, qui pactus, pecuniam pro ſententia eam remiſit, antequam pronunciaret, vt latè Boer.dec. 153.nu.34.& 36.

17 Cum igitur dicta verba, & nouæ admonitiones non ſint compatibiles cum prætenſis conuentionibus Simoniacis, vtique ab iſtis videtur receſſum per illa verba, etiam ſi hoc expreſsè aliter dictum non fuerit l. pacta nouiſſima, C. de pactis Dec.conſ.400.num.9. poſt med. verſ. Et his ſtantibus,& conſ.494.num.4. & 5. Illuſtriſſimus Mantica de contract. lib. 17.tit.3.num. 13. Put. deciſ. 290.num.5.lib.2. Imò ad iſtum effectum de iure ſufficit, quod aliquid fuerit additum, vel detractum de forma præcedentis conuentionis Cephal. conſ.35. num. 52. verſ. nec ſecundum lib. 1. vel quod fuerit admixta aliqua noua qualitas, vel conditio Pariſ.conſ.43.num.11.lib.1.Menoch. conſ.104.nu.37.lib.1.

18 Nec obſtat, quod inter verba prædicta D. Anna miſcuerit aliam de nouo Simoniacam promiſſionem viginti Florenorum annuorum Domicellæ Nollet, quia iſta non fuit promiſſio, ſed pollicitatio, neque fuit conuentio, ſed mera liberalitas, & ælemoſina ob neceſſitatem illius Domicellæ, quo nihil pro neceſſarijs alimentis à conſanguineis percipiebat, neque fuit pro pretio voti, quod potius abnegauit, ideo non fuit Simoniaca, tum quia non fuit ab illa moniali ſtatim, nec deinceps acceptata, quo caſu non eſt Simonia etiam conuentionalis Nauarr.in Manual.cap.23.num. 104. & fuit dictum in Britonorieñ commendæ tertia Martij 1589. coram Gyptio Pampiloneñ Rectoriæ quinta Nouembris 1586. coràm Orano Tulleñ Simoniæ, vltima Ianuarij, & vigeſimaprima Aprilis 1597. coram Orano, quæ ſunt impreſſæ apud Farinacc.conſ.75.nu.105.& 106.

19 Tum etiam quia non fuit reciproca, & correſpectiua ad votum dictæ Monialis ſed ſimplex tantum ſi Anna euaderet Abbatiſſa, atque ita fuit ſpontanea, & ex cauſa liberalitatis, & elemoſinæ, quo caſu etiam ſi fuerit collata poſtquàm Anna aſſequeretur Abbatiſſatum, dum tamen non propter ipſum votum facta fuiſſet non eſt ſimoniaca Ferret. Viden. conſil. 373. numero quinto. Vbi ampliat etiam ſi altera pars habuiſſet animum deprauatum. Dec. conſil. 118. numero tertio. Imò requiritur, quod principaliter, & immediatè fuerit promiſſio facta in prætium voti, & electionis, aliàs non eſt ſimonia etiam ſi minùs principaliter id cogitatum fuiſſet, & latè Nauarr. conſilio decimoquarto, numero quarto, & ſeqq.de ſim.in noua edit.

20 Et ſufficit, quod non conſtat promiſſionem fuiſſe factam principaliter pro pretio voti, & Abbatiſſatus ad hoc, vt præſumi poſſit magis ex cauſa liberalitatis, & eleemoſinæ ad euitandam ſimoniam Alexand.de Neuo,conſ.64.numero ottauo, Nauarr.dicto conſilio decimoquarto, numero ſecundo,& conſ.52. numero quinto, de ſimon. In nouis P. Suarez, libro quarto de Simon. cap. 44. & cap.36. numero decimo, Azzor. tom. 3. Inſtit. Moral. libro duodecimo, capitulo quarto, quod benè comprobatur per deciſ. Put. 381. libro primo Natta conſ.299. numero decimo,& ſequentibus, & fuit dictum in Romana, ſeu Hiſpaleñ ſimoniæ ſettima Februarii 1596. coram Blanchetto & in ſirmana Cappellaniæ 7.Maij 1582.coram Aldobrandino.

21 Denique cum iuxta prædicta iſtud crimen ex animo pendeat ſatis excluditur ex qualitate perſonæ rebus geſtis, religione vitæ, ac præcipuè ex cauſa huius litis, & ſi quis adhuc ſcrupulus ſupereſſet magis errori iuris in fœmina tribui deberet ad ſimoniam euitandam Petrus Suarez. tomo primo de Religione, libro quarto, capitulo tertio, numero ſettimo, & qualitas perſonæ, & alia prædicta multum faciunt in propoſito, vt per eundem dicto libro quarto, cap.36.numero nono, & in dubio,& in ambiguis excluditur ſimonia, & præſumitur omnia fuiſſe licitè, & validè acta; Idem Suarez dicto capitulo trigeſimoſeſto, numero decimo Put.deciſ.440.numero tertio, libro primo,& deciſ.490 numero ſecundo, libro ſecundo Natta dict.conſ.299. numero decimo, & ſeqq. Mohed. deciſ. 3. de ſimon. & fuit dictum in Meliteñ Canonicatus ſeſta Martij 1565. coram Illuſtriſſimo Millino, Orioleñ. confidentiæ, prima Februarij 1591.coram D.de Rubeis, & ſæpè in alijs. Quare,&c.

Angelus Andoſilla Aduocatus.

ARGVMENTVM.

In hoc conſilio pluribus impugnatur; vt notoria iniuſta, quædam ſententia lata pro vulneribus in rixa ſequutis, & in eo multa explicantur notabilia, de quibus in ſummarijs, & præſertim quandò, & qualiter inferenda ſit tortura teſtibus veriſimiliter de facto informatis, & recuſantibus dicere veritatem, ac etiam reo pro habendis complicibus, ſeù qualitates aggrauantes delictum, Quod aggreſſor poteſt impunè occidi, & quandò quis aggreſſor præſumatur. De famulo, ſeù etiam extraneo defendente inſultatũ in periculo vitæ exiſtentem, & de homicidio in rixa commiſſo, quis condemnandus ſit, occiſore, certo, aut incerto exiſtente.

SVMMARIVM.

Tortura data pro habendis complicibus, aut qualitatibus aggrauantibus delictum, debet eſſe moderata, & non excedere mediam horam, nu.2.

Tortura danda teſtibus veriſimilitèr informatis debet eſſe leuis, & nou atrox, nu.3.

Tortura dicitur atrox, in qua reus ſæpiùs deponitur, & refrigeratur, nu.4.

Tortura ex proceſſu informatiuo dari non poteſt à quocumque Iudice etiam habente liberum arbitrium, num.5.

Teſtes examinati parte non citata, non faciunt minimum, aut modicum indicium, nu.5.

Tortura pro habendis complicibus, ſeù qualitatibus aggrauantibus dari non poteſt reo, qui non ſit conuictus, num.5.

Aggreſſor præſumitur is, qui ante rixam iniuriam recepit, nu.6.

Aggreſſor præſumitur is, qui aduerſarium ad dimicandum inuitat, nu.7.

Aggreſſorem vulnerans, dicitur vulnerare ad ſui neceſſariam defenſionem, nu.8. & nu.10.

Aequalitas ſemper ſeruanda, nu.9.

Delinquens ex ſuo delicto commodum reportare non debet, nu.9.

Author rixæ tenetur de vulneribus etiam in ſuos ſocios illatis, nu.10.

Aſſocians aggreſſorem, & in rixa aſtans armatus punitur eadem pœna, qua puniendus eſt aggreſſor, nu.11.

Contumaces non audiuntur niſi perſonaliter cõpareant, num.12.

Incertitudo delinquentium in rixa exiſtente pœna ſtatuti locum non habet, nu.13.

Rixa ſequuta, & in ea commiſſo homicidio, ſi conſtat de certo occiſore ille condemnatur, nu.14.

Scandali euitandi cauſa non poteſt quis indebitè condemnari, licèt benè poſſit pœna exequutio accelerari, num.15.

Iudæus teſtis eſſe non poteſt contrà Chriſtianum etiam quod producatur ab alio Chriſtiano, & etiam in crimine hereſis, nu.16.

Occidere ſe ipſum dicitur, qui valens ſe defendere, & ſaluare aliquo modo, non ſe ſaluat, & defendit, nu.17.

Dominus non tenetur prohibere famulo vulneranti aggreſſore, nu.19.

Defendere inſultatum ab alio, cuicumque extraneo licitum eſt, nu.20.

Defenſio quæ iuris naturalis, & diuini eſt, numquam cenſetur excluſa à ſtatuto, nu.21. & ſeq.

Defenſionem neceſſariam, nec Papa, nec Imperator tollere poteſt, nu.22.

Teſtes vocantes alios in conteſtes redduntur falſi, ſi conteſtes nominati contrarium deponunt, nu.23.

Sententia quæ non iuſtificatur ex actis dicitur notoriè iniuſta, nu. 24.

Sententia dicitur notoriè iniuſta, ſi in ea cauſa expreſſa redditur falſa ex actis, nu.24.

CONSILIVM CLXXXI.

1 ADeò luuculenter, & erudite Excellentiſſimus D. Balthaſſar Nardius explicauit grauamina illata in proceſſu, & ſententia Florentię data contrà D. Bartholomæum Felicaiam, & Thomam eius famulum, vt cum ipſius allegationibus, nihil amplius quod releuet addi poſſe perſpicerem, facilè me à ſcribendi munere retraxiſſem, niſi amico ſic inſtanti ſatisfacere decreuiſſem; breuiùs itaq; quam potero grauamina prædicta reaſſumendo incipiam à tortura indebitè illata, nedùm Bartholomæo, Io. Baptiſtæ, & Thomæ principalibus conſtitutis ſed etiam Marco Antonio Teſti.

2 Fuerunt enim prædicti Bartholomæus, & Io: Baptiſta Torti ſine præiudicio conuictorum ad habendum, an de eorum conſenſu, & mandato Thomas ad rixam acceſſerit, & ſe in ea intromiſerit, & è conuerſo Thomas Tortus ad ſciendum, an de conſenſu, & ordine dicti Bartholomæi, ſeù alteriùs ad eandem rixam acceſſerit, & in ea ſe intromiſerit; Quo caſu torturam debere eſſe moderatam, non excedentem mediam horam nedùm non repetitam, ſicut apud Doctores indubitanter receptum eſt, ità paſſim, & in practica communiter ſeruatur Clar. in pract. §. fin. quæſt. 64. verſ. veritas eſt in fine Vulpell. conſ. 4. nu. 14. verſ. illud inſuper non omitto Flamin. cartar. in tract. de exequut. ſent. cap. 2. nu. 68. & num. 90. in fine; Præſertim cum nullo ſequuto homicidio non ageretur de delicto capitali, in quo propterea eò minus tortura magis moderata eſſe debebat.

3 Sic

Digitized by Google

3 Sic & Marcus Antonius tanquam conuictus, quod rixæ præſens fuerit, & omnia veriſimiliter videre potuerit ad habendum ab eo omnia ea, quę vidit à principio vſque ad finem rixæ fuit pariter tortus vt teſtis, quo caſu pariter receptum eſt, torturam leuem, & non atrocem eſſe debere, Bald. in l. fin. C. de quæſt. Cirill. In ſumma crimin. rubr. 29. tit. de q. §. 3. nu. 3. fol. mihi 150. col. 2. in princ. verſ. tortura teſtis, Boſſ. in tit. de mandato ad homicidium, nu. 31. & ſeq.

4 Et tamen Bartholomeus prima vice ſæpius depoſitus, & refrigeratus, eleuatus per horam, & plus, & deinde iterum per duas tertias partes vnius horæ pariter, & ſæpius depoſitus, refrigeratus, & eleuatus tortus fuit, Io. Baptiſta autem vt ſupra per duas tertias partes vnius horæ, & plus torturæ ſubiectus fuit, & Marcus Antonius prima vice per horam, & deinde per mediam horam repetitus torturam ſubſtinuit Thomas autem primā vice per horam cum vnico icto funis tortus fuit. Huiuſmodi autem torturæ, quod non leues, non moderatæ, ſed immoderatæ, & atroces reputentur ſcripſerunt, Clar. in pract. §. fin. q. 64. verſicul. nunc de gradibus, & ver. debet igitur iudex Franciſc. Perſonal. in tract. de indit. & tortur. ſub nu. 76. ad finem Flamin. Carrar. in pract. interrogandor. reor. lib. 4. c. 1. nu. 132. ver. & quoniam animaduertendum, eſt.

5 Secundo eiuſdem torturæ iniuſtitia, præſertim reſpectu Marci Antonij, Thomæ, & Io. Baptiſtæ, eò magis apparet, quod torquentur ad habendum præmiſſa tanquam conuicti ex teſtibus, quorum depoſitiones ipſis reſpectiuè tātummodo leguntur abſque eo quod dicti teſtes fuerint ad eorum facim confrontati, nedum ipſis citatis examinati, & ſic ex proceſſu informariuo, quod Iudici cuicumque etiam liberum, & abſolutum arbitrium habenti id facere minime licuiſſe ſcripſit, Burſat. conſ. 201. num. 99. & pluribus ſeqq. & eſt ratio quia teſtes parte non citata examinati, non ſolum non conuincunt, ſed nec etiam minimum quidem faciunt inditium, cap. 2. ibi nullius momenti, &c. extra de teſtib. vbi etiam, Abb. numer. 14. Aretin. num. 1. in 1. notab. & Felyn. num. 3. cum alijs per Anton. Gomez. de delict. cap. 12. rubric. de probat. delictor. num. 20. ad finem viu. opin. 931. num. 7. & voluit Rota coram Illuſtriſſ. Cardinal. Creſcentio rubr. de teſtibus deciſ. 2. aliàs 264. & ideo cum prędicti Marcus Antonius, Thomas, & Io. Baptiſta non eſſent conuicti, vt iudex aſſeruit, minime ſuper alijs, vel in caput aliorum torqueri poterant ad, tex. in l. qui vltimo ff. de pœnis, & voluit, Ludouic. Peguer. deciſion. crimin. 5. num. 29. verſ. ſcias tamen.

6 Tertio, & omiſſa iniuſtitia torturæ, ſententia in q̄a Bartholomeus condemnatur pro vulneribus illatis in Dominum Philippum ſaſſettum, notoriē etiam iniuſta appatet, cum in proceſſu conſtet ipſum fuiſſe inſultatum ab eodem Domino Saſſetto, quod à iure præſumitur, cum idem Saſſettus iniuria iam affectus fuerat à Bartholomeo, & propterea vt de ea vindictam ſumeret, præſumitur aggreſſum fuiſſe Bortholomeum, Vulpell. conſ. 18. numer. 8. Bertazzol. conſ. 27. num. 16. Hippol. Rimin. conſil. 359. num. 31. lib. 4. Honded. conſ. 99. nu. 24. & nu. 31. lib. 1. Menoch. de arbitrar. quæſt. lib. 2. caſ. 363. num. 1.

7 Et circumſcripta hac præſumptione, aperte conſtat ipſum fuiſſe aggreſſorem ex verbis ab ipſo mouente ſe verſus Bartholomeum in principio rixæ prolatis videlicet, *Caccia mano Felicaia a quella ſpada, che io ſon qui per ribauer l'honor mio*. Qui enim primus eſt ad incipiendum rixam, aut rixæ cauſam dans verbis, aut facto, & præſertim ſe de locum ad locum mouendo verſus Aduerſarium, prout fecit Saſſetus, is vtique, & prouocator, & aggreſſor dicitur l. quinque C. de ſeruis fugitiuis, Bald. in l. 1. num. 14. in fine C. vnde vi Bertazzol. conſ. 88. num. 1. & ſeq. lib. 1. Herculan. in tract. de caution. de non offendendo, cap. 30. num. 17. Honded. conſ. 99. num. 29. lib. 1. & in terminis de inuitante aliquem ad pugnam, quod dicatur aggreſſor voluit Cepol. conſ. cri. 28. poſt nu. 2. verſ. ſed in caſu noſtro, & nu. 14. in fi. verſ. nec obſtar, idem Bertaz. conſ. 307. num. 1.

8 Si D. Saſſetus fuit aggreſſor, nō vtique Bartholomeus poterat pro vulneribus illatis in aggreſſorem condemnari, cum ad neceſſariam defenſionē vulneraſſe præſumatur, Iaſ. in l. vt vim num. 9. verſ. alibi dicit ff. de iuſt. & iure & ibi Salemon. num 8. Franc. curt. num. 65. & Mantua, num. 56. & eſt textus clarus in l. ſed & ſi quemcumque ff. ad l. Aquil. immo non ſolum licitum eſt occidere aggreſſorem & inſultantem ſed etiam pręparantem ſe ad inſultū pur pariter eſt tex. in l. ſi vt allegas C. ad l. Corne. de Sicarijs, notāt Canoniſtæ in cap. ſi verò de ſenten. excommunicat. Boſſ. in titulo de homicid. numero 88. Hippoll. Rimin. conſil. 361. numer. 15. libr. 4.

9 Quarto & eò magis iniuſtitia ſententiæ prædictæ detegitur ex eo quod Borthoiomeus inſultatus condemnatur, & Saſſetus aggreſſor abſoluitur, ex eo, quod ipſe Saſſetus vulneratus remanſit, quaſi quod ad fauorem Saſſetti aggreſſoris vulnera per ipſum illata in Bartholomeum compenſentur cum vulneribus à Bartholomeo inſultato receptis, & non è contrà, contra omnem rationem æqualitatis ſeruandæ, de qua in l. non tantum in fine ff. de re iudic. l. iam hoc iure ff. de vulgar. & pupill. & l. quamuis C. eodem, & cōtra aliam rationem, quod plus commodi, & vtilitatis conſequi non debet plus delinquens, quam minus delinquens de qua in l. nè ex dolo ff. de dolo in l. itaque fullo ff. de furtis, & in l. verum §. tempus autem ff. pro ſocio.

10 Vltra quod ſi Saſſetus aggreſſus fuit Bartholomeum, & Bartholomeus Saſſettum aggreſſorem vulnerauit, aggreſſor non à Bartholomeo, ſed ipſe-

ipſemet ſe ipſum vulneraſſe dicitur l.ſi ex plagis §. tabernarius ff.ad l.Aquil. Marſil. in pract. crim.§. quoniam num.82.Petr.à Plac.in epitom. delector. lib.1.cap 28.num.2.in fine Bertazzol.conſ.1.nu.3. verſ.Nam hoc caſu,& conſ. 307. numer.10.Andr. Gail.de pac.public.lib.1.cap.16.num.10.verſicul. altera ratio eſt,auctorque rixæ,& aggreſſor non ſolum tenetur de vulneribus illatis in alios, ſed etiam in ſe ipſum,& ſocios vuulg. l.quoniam multa facinora C.ad l.Iul.de vi publ. & ibi gloſa in figuratione caſus , & in verbo interemprus Iacob. Butrig.in 4.oppoſit.Cyn.nu.3.in princ.Bart. & Bald. & Angel.in ſummario,& qui rixæ auctor eſt ad defenſionem hoc feciſſe allegare non poteſt,Aymon. conſ.119.num.11.Boſſ.in tit.de homicid.num.74. Vuipel. conſ.119. nu.1. & 2.prout nec etiam vllo pacto excuſatur ob incertitudinem delinquentium l.hoc iudiclo ff.de ſeruo corrupto Bald.in l. prima n.14.in fi. C.de ſeruis fugitiuit,Eug.conſ.22.n.64.

11 Quinto,& hinc ſequitur , quod male etiam fuit abſolutus D.Iulius Ricaſolus, qui ante rixam , & præmeditate aggreſſorem ad rixandum aſſociauit nedum in D.Ioan.Baptiſtam ſocium Bartholomei ictus plures admenauit , cum de iure ipſe ſic aſſocians aggreſſorem,& in rixa armatus exiſtens pari pœna qua aggreſſor puniendus erat, puniri debet cap.ſic dignum §. illi autem, & ibi omnes canoniſtæ extra de homicid.Innoc.in cap. fin. de clericis percuſſore Io.de Anan.in c.1.poſt n.3.& ibi etiam Felyn,num.14.de offic.delegat.Bald.in l.1.num.6 C.de ſertuis fugitiuis,Soccin.conſ.188. Viſa Bulla num.1.& ſeq.lib.2.Surd.conſ.40.nu.44.Maſcard. de probat.lib.1.concl.159.nu.1.& nu.4.& num.8. Fulu.Pacian.conſ,67.nu.6.& ſeq.

12 Sexto , & quod plus eſt , prædicti Iulius,& Philippus abſolnũtur contumaces,non examinati,non comparentes,nec pro abſolutoria inſtantes, cum & ſi pro eorum parte pro abſolutione fuiſſet inſtatuium non poterant abſolui,niſi prius comparuiſſent,& examini ſe ſubieciſſent l. prima ff. an per alium cauſ.appel.l.penul.§. ad crimen. ff.de public. iudic.cum ſimil.

13 Seprimo condemnantur Bartholomeus, Ioann. Baptiſta,& Thomas pro tribus vulneribus illatis in Saſſettum inſolidum in pœnam ſtatutariam , & ſi vt in ſententia exprimitur,in proceſſu nõ iuſtificetur, an Thomas Saſſettum in facie, & an Iulius in pede vulnerauerit,& ſi bene conſtat,quod Bartholomeus,Io.Baptiſta, & Thomas ictus in Maſſettum admenabant , quare ſtante incertitudine quiſnam ex rixantibus Saſſettum vulnerauerit , ſtatuti pœna ordinaria imponi non poterat, Cyn. in l. quoniam multa,nu.7.verſ.ſed quid ſi homo occiſus eſt & ibi Alberic.nu.6.C.ad l. Iul.de vi pub. Marſil.in l.1.§.diuus Adr.nu.25.ff.de Sicar.& in l.ſi in rixa, nu.5.ff.eodem Tiraquel.de pœnis temper.cauſ.93. nu 1.Andr.Gail.obſeru.109.nu.10. lib.2.

14 Quod eo magis quoad Thomam, & Io.Baptiſtã ſine difficulrate procedunt, cum vt bene deducit, alter Dominus ſcribens , iam conſtat in proceſſu, quod non Thomas , nec Io. Baptiſta, ſed ipſe Bartholomeus Saſſettũ in in facie vulnerauit, & quod quando Thomas in rixa comparuit, iam Saſſetus erat in facie vulneratus,& ideò prædicti Thomas, & Io.Baptiſta non iure de hoc vulnere ſtante certo vulnerarore condemnati fuerunt,cũ in hac materia certiſſima detur regula , quod vnus non tenetur pro vulnere alterius l.ſi in rixa,& ibi præſertia,Marſil.num 27.ff.de Sicar. Bald. in l. non ideò minus,num.26. C. de accuſat. igne in l.prima §. ſi quis in villa,num.63.ff.ad Sillanian. Blanch. de inditijs nu.227.verſ.aut ſumus in pura rixa , Petr. Surd.conſ.40.num.46.lib.1.& licet non procedat hæc concluſio , quando ex propoſito vulnerantes coadunati ſũt.Hæc tamẽ declaratio nõ tangit Bartholomeum qui inſultarus fuit , ſed Saſſettum aggreſſorem,& ſocios.

15 Octauo , dum , & ipſe Bartholomeus vltrà pœnam pecuniariam,& ſtatutariam condemnatur ad carceres ſecretos , *prima per ouuiare a maggior Scãdali,ſecondo per conſtare per due teſtimony che Maſſetto ſequitaſſe la ſua Carrozza , &c. Terzo che nella riſſa detto Maſſetto meno le mani contro il Saſſetto veggente & permettente Bartholomeo.* Quocumque ſe vertat hæc ſententia,vndique, notoriè iniuſta apparet, nam quod attinet ad rationem maiora ſcandala vitandi ſufficit dicere , quod licet ex hac cauſa poſſit reo pœna accelerari,Non poteſt tamẽ condemnari in maiorem pœnam , quam de iure meretur vt per Tiraquel.de pœnis temperan.cauſ. 46.dum.2.cum alleg.per eum , & eſt communis vt * per Clar.in pract.crim.§. fi.q.8. verſ. ſed nunquid in fine,vltra quod fururis ſcandali ſatis obuiari poterat cum cautionibus,quibus ſi antequam prædicti homines ad rixam veniſſent ; prouiſum fuiſſet, prout prouideri debebat à iudice , ſtante notoria inimicitia,non vtiq.quæ ſucceſſerunt ſucceſſiſſent.

16 Quod verò attinet ad aliam cauſam in ſententia expreſſam , quia ſcilicèt conſtat per duos teſtes quod Thomas quadrigam inſequebarur pariter ſufficeret dicere quod iſti duo teſtes hebrei nihil contra chriſtianum probãt, c.non poteſt & c.pagani & ibi gloſa in verbo accuſare 2. q.7.c. ipſa pietas 23. q.4. etiam quod à chriſtiano contrà chriſtianum,iudeus in teſtem producatur.c.ſi hæreticus 2.q.7.l.quoniam C.de hæret.ſpecul.in tit.de teſtib.§.1.num.59.verſ.item quod eſt iudeus,Nell. in tract.de teſtib.p.1.ſub nu.20.& etiam,quod ageretur de crimine hæreſis ad gloſ. in c.contra chriſtianos in verbo iudeos , & ibi etiam Archid. ante nu.1.col.2. in princ. in verbo conuicti de hæreticis in 6,Hoſtienſis in ſumma de hæret.§. qua pœna feriatur num. 8. verſ. contra Ortodoxos autem , vltra quod etiam quod probarent , quod Thomas Carrotlam inſequeretur,nihil ad Bartholomeũm , cum eo ignoranre,& non vidente nec de eius conſenſu Thomas quadrigam inſequutus fuit prout in acerrima & repetita tortura ſubſtinuit .

17 Et quod attinet ad tertiam cauſam, quod videlicet Bartholomeus in rixa viderit Thomam admenantem ictus cōtrà Saſſettum, & non prohibuerit, & ſi etiam ſatis eſſet dicere, quod pariter, & in tortura ſubſtinuit in rixa Thomam non vidiſſet, adhuc tamen non prohibendo nihil mali fecit, cum vt teſtes in proceſſu examinati deponunt, quandò Thomas in Saſſettum ictus admenabat eò tunc Bartholomeus erat humi iacens in diſcrimine vitæ conſtitutus, & iure poterat permittere, vt à Thoma in aduerſarium ictus admenante defenderetur, & ex illo periculo extraheretur, alioquin ſi contrarium feciſſet, ſui ipſius occiſor fuiſſet, occidere enim ſe ipſum dicitur non ſolum qui proprijs manibus immediate, & directe ſe ipſum occidit, ſed etiam qui valens aliquo modo ſe ſaluare, & defendere, non curat ſe defendere, & ſaluare vt per, Petr. à Plach. in epitom. delictor. lib. 1. cap. 23. fol. mihi 389. verſ. & hinc illud eſt grauiter peccare. Et ſic etiam omittendo quis ſe ipſum occidere dicitur, prout contingit in his qui commedere nolunt, vt fame pereant, vt per Petr. à Plach. vbi ſupra d. cap. 23. num. 4. & per Carer. in pract. in tertio tractat. de homicid. & aſſaſſin. §. octauo quæro num. 7.

18 Et ſicut Bartholomeo, qui non fuit author rixæ, nec aggreſſor in periculo vitæ exiſtenti, licitum fuiſſet impune Saſſetum aggeſſorem manibus proprijs occidere, multo minus aliquam pœnam meretur non prohibendo ſuo famulo, ne ipſum ab aggreſſore defenderet, per tex. in l. vt vim. ff. de iuſt. & iure vbi expreſsè, & generaliter ſtatuitur omnē id, quod quis ad ſui corporis tutelam facit iure feciſſe exiſtimatur, & ex Bal. in l. ſcientiam §. qui cum aliter ff. ad l. Aquil. in ſummario pariter fuit generalem regulam, quod omne id, quod fit ad ſui defenſionem, pœnam non meretur, nec in culpa eſt qui ſe ipſum defendit, facit etiam optimè tex. in l. ſi quis percuſſorem C. de Sicar. vbi pariter, & generaliter dicitur defenſorem propriæ ſalutis in nullo peccaſſe videtur, & aliter dicere, ni fallor, valde ridiculum eſſet, & ſequeretur abſurdum, quod qui committendo non delinquit, omittendo delinqueret, iura autem, & Doctores volentes Dominum teneri pro delicto famuli, ſi illud prohibete poterat & non prohibuit, nō applicantur caſui noſtro, quia vt mox dicam, Thomas defendendo Dominum ſuum nullum commiſit delictum.

19 Nono condemnatur Thomas vt ſupra, propter vulnera in Saſſettum illata, nullo habito reſpectu, vt modo dixi, quod ſi etiam Saſſettum occidiſſet, nedum contra ipſum ictus admenaſſet, & etiam vulneraſſet, omnia fecit, prout benè alter Dominus ſcribens deducit, quando Bartholomeus eius Dominus in terra exiſtens, aduerſario denudato enſe, in ipſum ictus admenante auxilium implorabat exclamans, *Miſericordia mi ammazzate*, Quo caſu intrant iuris concluſiones, quod non ſolum famulo licitum eſt Dominum ſuum in vitæ diſcrimine exiſtentem defendere, ſed etiam tenetur l. 1. §. occiſorum, & §. eodem tecto, & §. tuliſſe ff. ad Sillanian. l. cum Dominum ff. eod. Alberic. in l. vt vim num. 12, in fine verſ. de ſeruo, & ibi etiam Fulgoſ. num. 4. verſ. quia ſpeciale eſt in ſeruis, & Iaſ. num. 32. & Claud. Seiſſel. num. 37. ff. de iuſt. & iur Angel. de Malefic. in verbo, & dictus titius ſe defendendo, num. 34. Petr. à Plach. in Epitom. delictor. lib. 1. cap. 28. num. 28. verſ. certum; Gyg. de crim. læſ. maieſt. lib. 3. rubr. fin. q. 2. n. 2. & ſeq. Menoch. de arbitr lib. 2. caſ. 355. numero 17. Anton. Gomez. de delict. titulo de homicid. ſub nu. 4.

20 Immo nedum famulo, ſed etiam tertio licitum eſt extraneum ſibi incognitum, ſic in periculo vitæ conſtitutum defendere, & agreſſorem occidere Bart. in l. vt vim nu. 7. verſ. ego teneo, & ibi etiam Angel. num. 7. Paul. de Caſtro num. 10. Fulgoſ. nu. 4. & 5. & Iaſ. num. 29. & Dec. num. 32. ff. de iuſt. & iure, etiam, quod ille extraneus, ſic in periculo vitę conſtitutus auxilium non inuocet, Bart. in d. l. vt vim vbi ſuprà Ange. de Malefic. vbi ſup. nu. 2. & ibi Auguſtin. in addit. poſt nu. 5. Iodoc. in pract. crim. c. 20. nu. 2.

21 Nec obſtant bannimenta, quibus cuicumq; prohibitum viderur ſe intromittere in rixa cum armis etiam ad effectum diuidendij, & hinc inferatur, q expreſsè etiam prohibita ſit intromiſſio ad effectum defendendi aliquem ex aſtantibus in periculo vitæ conſtitutum. Hæc enim illatio, & conſequētia non eſt bona nam bannimenta, ſtatuta que omnia quantumcumq; generalia nunquam cenſentur excludere defenſionem, quæ iuris naturalis, & diuini eſt Alber. in l. vt vim num. 3. in fi. & nu. 4. & ibi etiam Angel. nu. 3. Paul. de Caſtr. nu. 4 ff. de iuſt. & iur. idem Alber. in l. ſcientiam §. qui cum aliter nu. 3. ff. ad l. Aquil. & in l. 1. num. 4. in fi. & nu. 5. vnde vi Iacob. Boulen. in repet. l. capitalium §. famoſos num. 130. ff. de pœnis.

22 Et ſi forſan reperirentur ſtatuta defeſſionem prohibenria, non vtique eſſent intelligenda de defenſione neceſſaria ad fauorem eius, qui in diſcrimine vitæ conſtitutus eſſet, prout erat Bartholomeus Marſil. pract. crim. §. quoniam, nu. 78. Gaſpar. Gabellin. in additionibus ad conſtitutiones Marchiæ lib. 4. cap. 54. in verbo ad defenſionem, num. 8. & rurſus ſi ſtatuta, aut bannimenta, etiam neceſſariā defenſſionem prohiberent tanquam iniqua, & irrationabilia non valerent, cum nec etiam Papa nec Imperator poſſit neceſſariam defenſionem tollere Clem. paſtoralis de re iudic. Bal. in l. vt vim nu. 2. & ibi etiam Salomon num. 14. Claud. Seiſſell. numero ſecundo in lectura Francisc. Curt. numero nono & Mantua numero vigeſimoquarto ff. de iuſt. & iur, Florian. in l. prima §. cum arietes numero tertio ff. ſi quadrupl. pauper feciſſ. dicat. Marſil. in practica criminal. §. quoniam numero ſeptuageſimonono, & propterea ne Sereniſſimus Magnus Hætruriæ Dux, inter omnes alios iuſtiſſimus Principes de iniquitare redarguatur, omnino dicen-

dum

dum eſt, quod per prohibitionem factam de non ſe intromittendo in aliqua rixa cum armis ad effectum diuidendi, nullo pacto intelligere voluerit de intromiſſione quam quiſque facit ad effectum defedendi, & ſaluandi conſtitutum in diſcrimine vitæ ab aggreſſore ex præallegatis vltrà alias optimas rationes ab alio eruditiſſimo Doctores ſcribẽte allatas.

23 Decimo iniuſtitia ſententiæ contra eundem Thomam amplius patens eſt quia propter inſequutionem quadrigæ, & intromiſſionem in rixa ictus admenando in Saſſettum, condemnatur tanquam conuictus, & tamen quoad inſequutionem quadrigæ nullo pacto poteſt dici conuictus, vt ſuprà probaui ex depoſitionibus duorum Hæbreorum, qui cò minus ipſum conuicere dicuntur, cum alij teſtes ab ipſis in conteſtes vocati, contrarium eius ad quod in conteſtes vocantur liberè deponunt, & ſic illos de falſitate conuincunt, Bal. in capitulo cum causamque inter num. 17. & ibi etiam Felyn. nu. 2. col 3. verſicul. ſed hanc fallentiam extrà de teſtib. Grammat. conſil. 26. num. 20. & conſil. 38. num. 20. Gabr. tit. de teſtib. libr. 1. concluſ. 3. numer. 11. Decian. conſ. 92. num. 51. lib. 2. Eugen. conſ. 27. num. 51. & quoad intromiſſionem in rixa, & admenationem ictuum in Saſſettum, iam nullus adeſt in processu teſtis, qui ſuper his diſponat, quin etiam addunt, quod eo tempore Bartholomeus erat in terra iacens in vitæ periculo conſtitutis, & quod ſic Thomas in Saſſettum ictus admenabat vt Bartholomeum ſuum Dominum ad imminenti periculo defenderet.

24 Quibus ſic ſtantibus ſententiam prædictam, notoriè iniuſtam eſſe negari non poſſe creditur, tum quia non ſolum, vt præfertur, ex actis non iuſtificatur, Put. deciſione quadrageſima lib. 1. Mohed. deciſ. 290. cum alijs inter nouiſſimas deciſion. 270 num. 8. & 278. num. 3. tum etiam quia ex eiſdem actis conſtat de falſitate cauſarum in ſententia expreſſarum Roman. ſing. 46. Franc. Turzan. opin. 87. cum alijs per Contard. de momen. poſſeſſion. limit. 9. num. 59. Cephal. conſ. 241. num. 49. lib. 2. & voluit Rota coram Illuſtriſſimo Cardinali Millino in vna Tiraſonen iuriſdictionis Lunæ 5. Iulij 1593 de qua in nouiſſimis par. 2. deciſ. 9. num. 9. & propterea Sereniſſimũ D. Principem à tot grauaminibus, interpoſitam appellationem, & cauſæ reuiſionem iure admittere, & committere debere exiſtimo cum præſertim etiam quod res eſſet dubia (prout clara eſt) in dubio appellationi deferendũ eſſe, omnes admittant.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

ARGVMENTVM.

Condemnari, vt quis poſſit tanquam conuictus, quæ requirantur multa de teſtium fide, & probatione ad hoc, vt faciant inditium ad torturam, & præſertim de depoſitione mandatarij, & ſocij criminis.

SVMMARIVM.

Conuictus vt quis dicatur quatuor requiruntur, primo vt teſtes ſuper delicto deponentes ſint duo vel tres, ſecundo, vt ſint conteſtes & non ſingulares, tertio vt ſint omni exceptione maiores, quarto vt concludant per neceſſe non autem per poſſibile, nu. 1.

Probationes plures imperfectæ, aut ſemiplenæ non coniunguntur ad condemnandum aliquem tanquam conuictum, num. 2.

Confeſſio extraiudicialis probari debet per duos teſtes, num. 2.

Fama publica probari debet per duos teſtes, nu. 4.

Confeſſio extraiudicialis non ſufficit ad condemnandum, num. 4.

Fama publica etiam legitimè probata non ſufficit ad condemnandum, num. 4.

Teſtis vnicus non ſufficit ad condemnandum, nu. 6.

Teſtes de auditu non probat plene, nu. 6.

Teſtes de credulitate non conuincunt, nec plene probant, num. 7.

Teſtis falſus in vno falſus in omnibus, nu. 8.

Fama quando criminaliter agitur non dicitur probata per teſtes deponentes publicè audiuiſſe, nu. 9.

Inimicitia capitalis non oritur ex lite niſi ſit omnium bonorum, nu. 13.

Minæ ſemper recipiunt interpretationem de vindicta iuris, & non de vendicta facti, nu. 14.

Teſtes de auditu auditus ab illis qui non fuerunt examinati nihil probant, num. 15.

Teſtes de auditu à non fide dignis viris nihil probant, num. 16.

Teſtes de auditu non faciunt inditium, nu. 17.

Mandatarij depoſitio, & inculpatio non facit inditium contra mandantem etiam quod mandatarij eſſent plures, nu. 18.

Mandatarij depoſitio contra mandantem non facit inditium quando aliunde eſt falſus, & infamis, numero 19.

Tortura non purgat plures defectus, nu. 20.

Teſtis bannitus capitaliter nihil probat, nu. 21.

Soccius criminis ſine tortura deponens non facit inditium contra inculpatum ſocium, nu. 24.

Socius criminis qui contra aliquem depoſuit ſub ſaluo conductu nullum facit inditium, nu. 25.

Seruus ſeù famulus in atrocioribus non excuſatur delinquendo de mandato domini, nu. 26.

Teſtes

Teſtes parte non citata examinati etiam mortui nihil probant.

Mandatario aſſerto nihil creditur contra mandantem etiam quod aſſerat noluiſſe acceptare mandatum, num. 28.

CONSILIVM CLXXXII.

1 QVod D. Iulianus Naſellus non ſit conuictus de tranſportatione frumenti extra ſtatum Eccleſiaſticum prout Fiſcus prætendit, & etiam vt audio à D. Iudice dubitatur. Nullus credo dubitationi locus ſit præmiſſa prius veriſſima illa iuris concluſione quod ad hoc, vt quis teſtibus conuictus dicatur quatuor requirantur neceſſaria. Primo vt teſtes ſint duo, vel tres. l. vbi numerus. ff. de teſtib. c. ſi quis teſtes, §. vbi num. 4. quæſt. 3. Secunda vt ſint conteſtes, & non ſingulares, c. cauſam extra de probationibus c. cũ dilectus de accuſationibus. Tertio vt ſint omni exceptione maiores, Bal. in c. cum cauſam, nu. 9. extra de teſtibus ſpeculat. in tit. de offic. omn. iudic. §. poſtremo, verſ. 6. quærendum. Quarto vt concludant perneceſſe non autem per poſſibile, c. in præſentia extrà de probat. l. non hoc C. vnde Cognati.

2 Et intantum eſt vera præmiſſa concluſio quod ad effectum condemnandi aliquem tamquam conuictum plures imperfectæ probationes, immò & duæ ſemiplenæ non coniunguntur Gandin. in tit. de præſumpt. & indict. indubitatis, num. 2. ad med. verſ. Et licet in cauſa ciuili Roman. in l. excipiuntur, nu. 3. in princ. iuncto verſ. aut ſunt alia inditia. ff. ad Syllaniam. Boſſ. in tit. de conuict. num. 23. Gabriel. lib. 1. tit. de probat. concluſ 1. nu. 23. & nu. 26. Simanch. de heretic. cap. 50. nu. 2.

3 His ſic præmiſſis diſcutiendo examinatos in hac cauſa, & inprimis quoad prætenſam extractionem trium modiorum frumenti ex territorio Ferrarienſi ad territorium Venetum. Primus teſtis Iulius Guaraldus non deponit niſi de publico auditu, ac etiam de auditu à Naſello vtroque caſu, nihil probat quia extraiudicialis confeſſio non per vnicum, ſed per duos teſtes probanda eſt c. final. extra de ſucceſſoribus ab inteſtato, Beto. in c. atſi cletici. nu. 135. & ſeq. extra de Iudic.

4 Sic & publica fama pariter per duos teſtes probari debet, Bart. in l. de minore, §. plurium, nu. 19. & ibi Marſil. nu. 52. & nu. 121. & ſeq. ff. de quæſt. Gandio. in tit. quomodo de maleficijs cognoſcatur per inquiſitionem, nu. 11. & in omne caſu, nec confeſſio extraiudicialis etiam plenè probata plenam inducit probationem Specul. in tit. de confeſſis. §. nunc videndum, verſ. ſi quidem quis confitetur crimen extra iudicium, Bart. in l. ſi confeſſus, nu. 3. & ibi & iam Ang. nu. 1. ff. de cuſtod. reorum, nec etiam fama, & ſi per duos teſtes probata fuerit ad condemnandum, ſufficit præſertim in criminalibus c. veniẽs, & ibi gloſ. & Doct. extra de teſtibus Bero. in c. qualiter, & quando, num. 78. de accuſation.

5 Secundus teſtis Ludouicus Baſſellus nihil deponit de tranſportatione frumenti ex territorio Ferrarienſi ad territorium Venetum, ſed ſolum dicit de domo Naſſelli ad domum Comitis Cęſaris Taſſoni ſitam in territorio Ferrarienſi.

6 Tertius teſtis Petrus Antonius Miſerius in eo, quod deponit de auditu à Iulio Guaraldo nihil plus probat, quam ipſe Iulius. In eo autem quod deponit vidiſſe Bouarios nomine Naſſelli onerantes frumentum in villa Garzoni illudque conducentes per viam Peazzi, quæ ducit ad ſtatum Venetum, nec etiam probat, tum quia eſt vnicus, c. licet vniuerſis, & c. veniens extra de teſtibus. l. ius iurandi, C. eodem. Tum etiam quia de ordine Naſſelli, nihil dicit, niſi de auditu à dictis Bouarijs c. licet ex quadam in princ. extra de teſtib. c. iam litteris eodem tit.

7 Tum tertio, quia deponit per verbum credo, dum dicit. *Tengo che lo conduceſſe à fieſſo facendo quella ſtrada che è cõmune, & ordinaria, che và ſu il Venetiano*. Cum potuerit penitere, & ad regionem ſuam reuerti iuxta tradita per Bal. in l. cum ante, C. de donation. ante nuptias firman. in tract. de Gabell. par. 9. nu. 21. verſ. ſed idem Baldus, Cyn. in l. cum proponas, C. de Nau. Fenor. Clar. in prac. § final. q. 82. ſtatutum circa Blada, num. 3. verſ. item quæro.

8 Septimus teſtis Maria vxor ſupradicti Petri Antonij patitur eaſdem exceptiones, quas patitur Petrus Antonius, & vlterius eſt mendax cum audeat dicere ſe vidiſſe, & audiuiſſe dictos Bouarios. Et tamen Petrus Antonius dicit, quod quando acceſſerunt dicti Bouarij, quod nemo alius, niſi ipſe erat præſens, & quod eius vxor *ſtaua in vn'altra ſtanza à filare appreſſo al fuoco*, & ſic non potuit videre dictos Bouarios, & falſus in vno falſus in omnibus Bal. in l. fin. nu. 18. C. de edict. Diu. Adr. Toll. c. fraternitas, & ibi communiter omnes Canoniſtæ extra de hæretic.

9 Quod vero attinet ad prætenſam extractionem ſtadiorum 24. frumenti. Primus teſtis prædictus Iulius Guaraldus dum dicit; quod Naſellus tranſportare fecit ad ſuam poſſeſſionem Fieſſi ſtadia 24. frumenti habiti à Martello Bouario vltra quod eſt vnicus deponit ſine ratione cum non dicat quomodo ſciat hoc frumentum fuiſſe ad dictam poſſeſſionem tranſportatum ideo nihil probat, vt in auth de teſtibus. §. licet, & ibi gloſ. & Doctores l. ſolam C. eod. Et in eo, quod dicit habuiſſe ordinem à Naſello, quod dictum frumentum darer Hieronimo Bouario ſi nomine ſuo illud requirebat. Non concludit propterea ordinem tranſportandi frumentum ad territorium Venetum, & ſi conduceret faceret ſe ſocium criminis, & ideo eo minus probaret. Et dum dicit publice dici audiuiſſe quod Naſellus aſportare fecit fru-

frumentum ad territorium Venetum, iam fuit ſupra reſponſum, & additur quod quando agitur criminaliter teſtis ſic deponens publice dici audiuiſſe nihil probat prout voluit, Fulu. Pacian. in tract. de probat. lib. 1. c. 49. nu. 28. verſ. mihi verum & Simon. de Petriſ. conſ. 81. nu. 21. verſ. tum etiam quia ſumus in cauſa criminali, lib. 1.

10 Quartus teſtis Hercules filius pdicti Iulij nõ plus deponit quã Iulius pater ideo obſtãt ei & exceptiones datæ patri, & in eo quod amplius dicit vidiſſe rumorem currus in tranſeundo Poazzum eſt vnicus.

11 Quintus, & ſextus teſtis videlicet Hieronymus & Bartholomeus Genaſij nihil dicunt de tranſportatione frumenti de ſtatu Ferracienſi ad ſtatum Venetum ſed tantum de vna in aliam villam in territorio Ferarienſi.

12 Ex quibus ne dum Naſellum minime conuictum indubitanter exiſtimo ſed nec etiam indiciatum.

13 Quod vero attinet ad prætenſa homicidia commiſſa vt dicitur de ordine Naſelli, & in primis quoad homicidium Vincentij Quattrochi dum primo contra Naſellum adducitur inimicitia in cauſa confinium, & quærelarum hinc inde datarum occaſione damnorum datorum. Reſpondetur hanc inimicitiam non eſſe capitalem, aut grauem, cum non oriatur ex lite omnium bonorum, aut maioris partis eorum iuxta tradita per Angel. de Malefic. in verbo quod fama plubica ſub. nu. 50 Marſil. in l. 1. §. præterea, num. 55. verſ. item inimici dicuntur illi ff. de quæſt. Menoc. de arbit. qq. lib. 2. caſu 110. nu. 14. & ſeqq.

14 Dum ſecundo adducuntur prætenſæ minæ Naſilli contra Quattrochium ipſum requirendo vt accomodaret quærelas, ſiue bullettinos datos in eadem cauſa damnorum datorum ſub his verbis videlicet *Voglio che l'accomodiſe vuoi, & ſe non vuoi à tutte le vie*, Reſpondetur ex his verbis nullam reſultare probationem minarum quia non inferũt ad aliquam ſpecialem offenſionem Quatrochij, vt plene concludit, Honded. conſ. 197. numer. 44. & Petr. Caball. reſol. crim. caſu 288. num. 67. & ſeqq. centur. 3. ſed intelligendæ ſunt de accomodatione via iuris & non alio modo l. vxor vbi gloſ. & Doctores C. qui accus non poſſunt, Dec. conſ. 189. nu. 14. Aym. conſ. 151. nu. 18.

15 Dũ tertio adducitur depoſitio de auditu à Peregrino Dominico Quarato q ſibi dixerũt Bartolottũ, & Mẽghettũ ipſis dixiſſe occidiſſe Quattrochium de ordine Naſelli Reſpondetur quod iſte teſtis vltra quod eſt bannitus in pœnam furcarum pro atrociſſimis delictis in ſtatu Veneto ad huc nihil probat. Quia deponit de auditu auditus, ab his qui non fuerunt examinati, Aym. de antiq. tempor. par. 1. ſectione viſo de fama nu. 7. verſ. nam pone Menoc. de arbit. qq. lib. 2. caſu 475. nu. 6. & conſ. 98. nu. 54 libro primo Honded. conſilio decimo ſeptimo num. 46.

16 Dum quarto adducitur depoſitio Menghetti prætenſi Mandatarij reſpondetur quod de mandato Naſelli nihil prorſus deponit, nec de hoc homicidio nunquam fatetur aliquid tractaſſe cum Naſello ſed ſolum deponit de auditu à Bartoloto, qui nec eidem Menghetto dixit tractaſſe cum Naſello ſed ſolum cum Franciſco Curiandolo ideo ceſſat illa diſputatio an dictum Mandatarij faciat inditiũ contra Mandantem; & quando ſed ſolum intrat concluſio quod teſtis de auditu alterius non poteſt plus probare quam ex quadam probaret ille à quo audiuit dicere ex quædam cum ibi notatis per Doctores extra de teſtibus.

17 Dum quinto adducitur depoſitio Bartolotti dicentis ſe occidiſſe Quattrochium ex particulari cauſa nempe propter quærelas ſibi datas ab eo, & quia ſic etiam incitatus fuit à Franciſco Curiandolo cum promiſſione ſcutorum 25. licet poſtea in ſeptimo conſtituto dicat à Curiandolo audiuiſſe quod dicta ſcuta ſibi dediſſet Naſſellus cuius ſeruitio cedebat homicidium Quatrochij reſpondetur pariter quod neque ipſe nihil tractauit cum Naſello, ſed tantum deponit de auditu ab altero, & propterea nullum facit inditium, aut præſumptionem Marſil. conſ. 20. nu. 5. Rol. conſ. 24. nu. 46. lib. 1. Cephal. conſ. 204. num. 7. Menoch. conſ. 98. nume. 55. lib. 1.

18 Verum & præmiſſis omnibus ceſſantibus, & dato millies quod Menghettus, & Bartholotus expreſſe deponerent tractaſſe immediate cum Naſello, & de eius ordine, & mandato occidiſſe Quattrochium prout non deponunt adhuc contra dictum Naſellum de iure nullum faciunt inditium etiam quod duo ſint mandatarij, Rol. conſ. 73. num. 16. lib. 1. Bertaz. conſ. 116. nu. 23. lib. 1. Maſcar. de probationibus lib. 5. concluſ. 1311. nu. 19.

19 Et dato quod inditium faciant cum ſint ambo aliunde infames, & criminoſi bannditi ſilicet capitaliter condemnati tanquam homicidiæ, & craſſatores viarum eorum fides profus corruit, nec propterea probationem aliquam aut indicium faciũt Grammat. vot. 34. nu. 8. & ſeq. Roland. conſ. 16. nu. 16. lib. 1. Bertaz. conſ. 341. nu. 27. lib. 2. præſertim cum non ſolum vt perfertur ſint infames, & criminoſi, ſed etiam varij, & periurij cum Menghettus in nono conſtituto & Bartolottus in ſeptimo conſtituto nominant Naſellum, quem in præcedentibus conſtitutis nunquam inculparunt, aut nominauint, Gram. d. vot. 34 n. 10. Rola. conſ. 53. n. 17. li. 1.

20 Nec tortura prædictos defectus cum plures ſint purgare poteſt Burſat. conſ. 192. num. 21. & ſeq. & conſ. 239. n. 42. & conſ. 275. n. 10. Hond. conſ. 100. nu. 37. lib. 1. Cephal. conſ. 233. nu 6. & 7. lib. 2. vbi teſtatur de communi & indubitata concluſione.

21 Multo minus in homicidio commiſſo in perſonam Ioannis factoris Dominorum de Beccarijs ex proceſſu contra Naſellum mandantem aliquid releuans conſtare video depoſitio enim Alexandri Mirandulę nihil facit tum quia non deponit niſi

de

de auditu à Menghetto qui nullam facit probationem, vt ſupra dixi tum etiam quia eſt bannitus capitaliter, Bald. in l. cum mulier num. 6. ff. ſolut. matr. Marſil. in pract. §. aggredior num. 94. & in tract. de bannit. in verbo ex vlef. nu. 8. pract. Conrad. rubric. de teſtibus in verbo bannitos, nu. 38.

22 Depoſitio Ioannis tombæ pariter, non afficit Naſellum tum quia & ipſe eſt bannitus capitaliter, tum quia deponit de auditu à Bartolomeo Maſello qui non fuit examinatus ex ſupra allegatis, tum & tertio quia etiam ſi Bartholomeus fuiſſet examinatus nec etiam ipſe aliquam faceret probationem quia extra iudicialis confeſſio non per vnicum ſed per duos teſtes probari debet vt ſupra dixi.

23 Depoſitio Raphaelis Toriæ nec etiā nocet Naſello quoniam vltra quod eſt vnicus, vt ſupra non deponit audiuiſſe à Naſello quod ipſe mandauit occidi factorem Dominorū de Beccarijs, ſed quod Menghettus illum occidit, & ſic etiam quod iſte teſtis dicat verum in nihilo Naſellum inculpat vltra quod & ipſe eſt bannitus in pœnam furcarum pro atrociſſimis delictis.

Depoſitioni autem Mengeti late ſupra reſponſum fuit.

24 Et quod attinet ad prætenſum mandatum de occidendo D. Chriſtopharum de Beccarijs in quo præcipue examinatur Io. Bernardinus qui deponit de auditu à Naſello quod retinebat homines in inſidijs vt occiderent D. Chriſtopharum & pariter de auditu ab eijſdem hominibus inter quos erant Bartholottus, & Menghettus ipſi dicentibus quod ſic ſtabant in inſidijs de mandato Naſelli vt occiderent ipſum Chriſtopharum Reſponſio eſt facilis nam vltra quod eſt vnicus & crimonoſus facit ſe ſocium criminis ex eo quod fatetur ſcienter detuliſſe illis ſicarijs victū & potum, dū in inſidijs ſtabāt ad effectum præmiſſum, & inſuper ſuſcepit mandatum ab eodem Naſello ad explorandum quando Chriſtopharus diſcedebat, & ibat eccleſiam Schietæ ideo intrant iuris concluſiones quod ſocius criminis non facit inditium præſertim cum ſine tortura depoſuerit l. hoc carmen §. ſi ea rei conditio ff. de teſtibus, Boer. decif. 319. nu. 3. in fin. Boſſ. de indi. & conſiderat ante torturam, nu. 151. Clar. in pract. §. fi. q. 21. verſ. ſuas etiam.

25 Subieciſet examini ſub ſaluo conductu & impunitate promiſſa Ideo & eo minus probat, Boſſ. in tit. de oppoſit. contra teſtes, nu. 21. Vinc. de Franc. decif. 459. p. 3. Petr. Cabal. reſolut. crim. cauſ. 29. qui in terminis loquuntur quando præſertim depoſitio ſocij criminis non eſt confirmata in tortura.

26 Nec excuſatur ex eo quod eſt famulus Naſelli cum ſimus in atrocioribus l. ſeruus in omnibus in primo reſponſo ff. de action. & obligation. l. liber homo la ſeconda & ibi gloſ. 1. ff. ad l. aquil. Capra. concluſ. 30. nu. 26. Tiraq. de pœn. temper. cauſa 34. num. 1. & ſeq.

27 Nec etiam facit teſtimonium Ioannis della Veronica factum in confortaria quando ducebatur ad ſupplicium. Primo quia non nòminat Naſellum ſed Marianum de ſreſſo qui deſuper in terra Rouichi conſtitutus abſolutus fuit ſecūdo quia pro alijs delictis fuit morti traditus. Tertio quia ſine citatione partis cuius defectus morte nō ſanatur, Nat. conſ. 395. num. 21. & qq. Hond. conſ. 101. num. 22. lib. 1. Petr. Cabal. reſolut. crim. caſu 269. nu. 8.

Sic etiam & Ioannes Bartholotus non nominat Naſellum ſed Marianum prædictum & patitur exceptiones de quibus ſupra.

28 In incendio Caſonis Dominorum de Beccarijs nihil prorſus ex proceſſu contra Naſellum quod releuet reſultare video. Nam quoad depoſitionem Meghetti ex præallegatio iam ſatis fuit dictum ex ea non reſultare aliquod inditium & multo minus ex depoſitione Ioannis Tromba vltra quod eſt capitaliter bannitus vt perfertur nec ipſe aliquod facit inditium dum aſſerit ſe fuiſſe requiſitum à Naſello vt ignem immitteret in Caſonem prædictum, Marſil. in pract. §. deligenter, nu. 37. verſ. mihi autem nunquam placuerunt iuncto, nu. 59. verſ. ſed in hoc dubio & num. 40. Grammat. conſ. 21. poſt num. 14. verſ. 3. & vltima ratio, & decif. 28. nu. 26. Hieron. de Mont. q. 16. nu. 20. Clar. in pract. §. fin. q. 21. verſ. & ex hac incluſione.

29 Et demum quoad percuſſiones, & vulnera illata in Ludouicum de Vechijs à Menghetto, & Bartolotto pariter deponentibus ſe hoc feciſſe de ordine Naſelli ſatis ſuperque fuit ſupra reſponſum prædictis depoſitionibus, quare nihil ſupereſſe video quod in premiſſis Naſelli excarcerationem & abſolutionem impediat ſaluo ſemper, &c.

Proſper Farinacius I. C. Romanus.

ARGVMENTVM.

Statutum Bononienſe lib. 3. rubr. de contractibus cum minoribus, & filijs familias faciendis nunquid habeat locum quando minores ſeu filij familias contrahunt cum fiſco & ad eius fauorem.

SVMMARIVM.

Minores prohibiti contrahere ſine certis ſolemnitatibus à ſtatuto requiſitis non cenſentur ſine dictis ſolemnitatibus prohibiti contrahere cum fiſco & ad fiſci fauorem, nu. 1. & 2. contra nu. 3. & ſeqq.

Generalis ſermo, & oratio loquentis perſonam non includit, nu. 2. declara, vt nu. 6.

Lex ſeu ſtatutum præſertim factum à ſubditis ſtatuentē, & Principem non ligat, nu. 2.

Princeps & fiſcus æquiparantur, nu. 2.

Fiſcus iure priuati vtitur niſi in caſu, de quo agitur ſpecialiter priuilegiatus reperiatur, nu. 3.

Princeps & fiſcus in contractibus iure communi vtuntur, & priuati reputantur,nu.4.

Princeps ligatur legibus,ſeu ſtatutis ab ipſo condittis, numero 5.

Statutum à Principe confirmatum dicitur ſtatutum Principis,num.5.

Dotis cauſa priuilegiata eſt nec comprehenditur ſub geneeali ſermone,& oratione,nu.7.

Exceptio firmat regulam in caſibus non exceptis, numero 7.

Indefinita oratio in ſtatuiis æquiparatur vniuerſali, num.8.

Statuti diſpoſitio ceſſat deficientibus requiſitis à ſtatuto expreſſis,nu.9.

Fraudis & metus ſuſpicio ceſſat ex preſentia multorum. num.10.

CONSILIVM CLXXXIII.

1 DIFFICILIS prima facie mihi proponitur defenſio aduerſus fiſcum, qui prætendit fideiuſſionem factam ab Illuſtriſſi.D. Marchione Riario ad eiuſdē fiſci fauorem pro Illuſtriſſi. D. Hercule de Pepulis nulli ſubiacere nullitati ab defectum ſolemniratum requiſitarum à ſtatuto Bononienſe lib.3.in rub. de contractibus cum minoribus & filijs familias faciendis. Ad id allegans Alberic. de ſtatutis q. 215. lib. 2. Angel.de Nicolin.in ſubſcriprione ad,Soc. conſil. 302.verſ.ſecundoreſponderit poteſt lib. 2. Tiraq. de legib.conub.gloſ.8.nu.175.& ſeq.(qui tamen in caſu ſuo contrarium tener)Bald.Nouel.de dote p.6. q.48. Bertaz.de clauſul.clauſula, &c.gloſ. 16. nu.4.Boccac.in conſtit.Piceni gloſ.8.num.69.(qui tamen pariter, & in caſu ſuo dubitat de hac incluſione)Lamberteng.de contractib.gloſ. fi.q.28.nu. 95.& Carpan.de ſtatut.Mediolan.c.416.n.49.p.1

2 Qui quidem Doctores ad ſic dicendum duplici mouentur ratione primo ſilicet quia in generali ſermone non venit regulariter perſona loquentis l. inquiſitio C. de ſolution ſecundo, quia lex ſeu ſtatutum ſtatuentem Principem non ligat l.princeps ff.de legib.l.1.vbi notant omnes ff. quod quiſque iuris & præſertim factum à ſubditis Tiraq. de retract.tit.1.§.1.gloſ.13.num.38. & quod propterea nec iſto caſu ſolemnitatibus prædictis ſtatuti Bononienſis non debeat fiſcus ligari,eum ſecundum *L*ambeteng.vbi ſupra fiſcus,& Princeps æquiparentur l.fiſcus in priuati ff.de iure fiſci l.fina.poſt princ. C. de quadrien. præſcript.cum alijs per eos allegatis.

3 Re tamē diſcuſſa.pręmiſsā Doctorū concluſionē nulla lege aut ratione fundatā imò& cōtr omnē iuris rationē emanaſſe facile dici poſſe arbitror obſtat enim illi in primis vulgaris ſed veriſſima cōcluſio ꝙ fiſcus iure priuati vtitur niſi in caſu de quo agitur ſpecialiter priuilegiatus reperiatur l. ꝙ placuit ff.de iure fiſc.l.iuſtas C.eodem Martin.Lauden.in trac.de fiſc.in prin.q.14.Peregr.de iure fiſci lib.6. ti.1.nu. 1.Menoc.conſ.242.nu.9. lib.3.

4 Obſtat ſecundo & magis in ſpecie altera cōcluſio ꝙ in cōtractibus Princeps & fiſcus iure cōmuni vtitur,& vt priuatus cōſideratur l.de cōtractu ff.de reſtit.vend. Auth.ex in perfecto vbi præſertim,Bal.& Salic.C.de teſtamentis Car.Zabar. conſ.147.nu.2 in fin.Dec.conſ.286.nu.6.& 7.Peregr.de iure fiſci d.lib.1.eod.tit.1.nu.11.

5 Obſtat tertio(& ex hoc tollitur ratio ꝑ Doctores cōtrariū tenētes cōſiderata)ꝙ licet Princeps nō ligetur legibus ſeu ſtatutis ſubditorū nō tamē inde ſequitur ꝙ nō ligetur legibus ſeu ſtatutis ab ipſomet cōditis),put eſt ſtatutū de quo agitur,à Principe confirmatū iuxta regulā ꝙ omnia noſtra facimus quibus noſtrā impartimus authoritatē l. 1. §. omnia C.de vter.iur.enundan.)Non de neceſſitate prout loquitur tex.in l. Princeps ff. de legibus ſed de honeſtate,quia ipſe ſic voluit in l.digna vox vbi Saly.& alij c.de legibus c. iuſtū 9. diſtinctione Dec.in c.1.n.4 de probat vbi poſt Bal.quē allegat notabilirer dixit quod licet Princeps de iure poſitiuo legibus,& ſtatutis ab ipſo conditis non ligetur tamē de iure naturali,& diuino ligatur refert cū& ſequitur Bolognet: in rubric. ff.quod quiſque iuris n.19.verſ. quod tamem procedit & hanc rationem bene conſiderauit Lamberteng. exaduerſo allegatus illique reſpondere auſus non fuit.

6 Obſtat quarto(& ex hoc tollitur altera ratio per doct.exaduerſo allegatos deducta) quod licet in generali ſermone puſina loqnentis non cenſeatur cōprehenſa vltra quod hoc axioma non eſt verum regulariter,ſed quandoque,ſic,& quandoque non ſecundum contingentiam caſuum prout netanter ſcripſit, Abb. in c. petitio in fine extra de probat. adhuc, & illud nō procedit quando militat eadem ratio in perſona loquentis, Salyc. in l. inquiſitio num.1.in prima appoſitione C. de ſolut. Gabriell. lib.6.de verbor.ſignifi.concl.9.n.7.ſed ſic eſt quod agilitas ętatis cuius ratione indubitanrer hoc ſtatutum confectum fuit vt plene per addentes ibi in princ.littera D, in verbo minor milirat etiam in obligatione facta ad fiſci fauorem ergo.

7 Ex quibus vt verum fatear concluſio per præallegator doctores firmara aut non curanda cum nullo iure nullaue ratione fulcita ſit aut valde dubitabilis redditur verum & etiam illa admiſſa ſine veritatis præiudicio quod in caſu ſtatuti Bononien.locum non habeat, non ſolum ex præſumpta ſtatuentium mēte ſed etiam ex claris verbis ipſius ſtatuti.In primis conſidero quod in eo excipiūtur omnes caſus in quibus ſtatuentes voluerunt ſollēnitates ſtatutarias nō eſſe ſeruādas inter quos excipitur etiā cauſa dotis quæ eſt priuilegiata,& de iure cōi nō cōprehēſa in huiuſmodi ſtatuto ad tradita per Bald. Nouell. exaduerſo allegatum in tractat.de dote d.par.6.eadem quæſt.48. Salyc. in l. fin.in 4.Notab.C.de iure dot.Neguſant.de pignorib.

Digitized by Google

rib. primo membro par.8.num.23.Io.LopeS.in rubric.de donationibus S.16. ergo ſi ſtatuentes voluiſſent etiam excipere obligationem factam ad fauorem fiſci, illam vtique expreſſiſſent ſicut expreſſerunt alios priuilegiatos caſus non expreſſerunt ergo intrat concluſio quod exceptio firmat regulam in caſibus non exceptis de qua in l.nam quod liquide S.final.ff.de pœnu legat.& in l. quæſitum S. denique in fine ff. de fundo inſtructo cum ſimilibus.

8 Secundo in ſtatuto prædicto annullãtur omnes obligationes factæ non ſolum extra iudicium, & extra palatium iudicum, ſed etiam obligationes factæ in iudicio & in Palatio prædicto certum eſt autem quod in iudicio vt plurimum fiunt huiuſmodi obligationes ad fiſci fauorem ideo quod illæ non comprehendantur ſub ſtatuto nulla videtur dubitatio cum in ſtatutis ſtante præſertim rationis identitate indiſinita illa ratio de obligationibus extra iudicium vel in iudicio factis vniuerſali æquiparetur ad plenè tradita per Couaru. var.reſol.lib.1. c.13.nu.8.& 9.

9 Tertio, ni fallor, reſuidetur eſſe extra omnem difficultatem cum ſtatutum prædictum in verſ. nolumus tamen expreſſe declaret quando voluerit minores ſine ſtatutarijs ſollemnitatibus obligari poſſe pro communi (prout de obligatione facta ad fauorem communis ciuitatis loquitur, Alberic & omnes qui eum ſequuntur vbi ſupra in contrarium allegati) Nempe, quod habitent extra ciuitatem, & in comitatu, & quod non ſoli ſe obligent, ſed coniũctim cum alijs de terra ſua & propterea cum Illuſtriſſimus D. Marchio Riarius ſolus fideiuſſerit ad fauorem fiſci, & non in comitatu, ſed in ciuitate res remanet clara, quod ex defectu ſtatutariarũ ſolemnitatum fideiuſſio eſt nulla per regulã quod ſtatuti diſpoſitio deficientibus à ſtatuto requiſitis nunquam locum habeat de qua in l. peculium S. quadrigæ ff. de delegat. 2.l.ſi id quod ff.pro ſocio cum alijs per Andr. Gail.de pace publica libro 1. cap.13.

10 Et hoc motiuum quod videtur fundatum in expreſſis verbis ipſius ſtatuti bene fuit conſideratum ab appoſtillatore ad dictum ſtatutum in eodem S. nolumus litera G, & in verbo pro communi vbi facta concluſione de qua per Doctores ſupra in contrarium allegatos quod ſilicet ſtatutariæ ſolemnitates non habeant locum in obligatione facta ad fauorem communis ſubdit poſtea hæc verba videlicet ſed dubitatur nunc nunquid prædicta deciſio vendicet ſibi locum hic attento quod ſtatuẽtes aſtringunt ſe ad colonos ſeu habitantes in comitatu licet non videatur ratio diuerſitatis. Addo ego non dubitandum ſed indubitanter ſic tendendum, & ratio diuerſitatis eſt in promptu quia vt bene idem Apoſtillator ibidem conſideraũit in verbo excipimus litera B. in ciuitate eſt maior ſuſpitio fraudis quam in comitatu propter multos cautelofos viros, qui ſunt in ea, & non ſunt in comitatu, alia poteſt etiã diuerſitatis ratio cõſiderari q̃a minus timendũ eſt de fraude ſeu metu minoribus illato dum obligat ſe pro ſuo cõmuni cũ alijs minoribus de terra ſua quam ſi ſolus ſe obligaſſet (prout ſe obligauit D.Marchio) multorũ enim præſentia, & fraudis, & metus omnẽ; ſiniſtrã ſuſpitionem tollit, Aym.conſ.75.n.19.Franc.Bec.conſ.78. n.22.& ſeq.& conſ.102.n.28. Gab.conſ.169.nu.9. & ſeq.& ideo ſtante diuerſitate rationis nõ eſt facienda extenſio de minore ſe obligante in comitatu, cũ aliorũ ſocietate ad minorẽ ſe ſolum obligantem in Ciuitate ad plene tradita per Tiraqq. poſt alios de legib.conubia gloſ.5. nu.214 & ſeq.

Proſper Farinacius I. C. Romanus.

ARGVMENTVM.

Agitur de quodam Nobili Veneto, qui procurauit veneni præparationem ad effectum venenandi ſuum inimicum, ſed quia venenũ habere non potuit ad aliquem actum venenandi nec proximum nec remotum deuenit agitur inquam an & qua pœna puniendus ſit. Et ob id diſcutitur an & quomodo in crimine veneni de illius corpore conſtare debeat, an, & quæ pœna in eodem crimine imponi poſſit effectu non ſequto & quomodo interpretentur bannimenta, ſeu ſtatuta punientia in crimine veneni conatum.

SVMMARIVM.

Bannimenta prætoris forenſes non ligant, nu.2.& nu.43. niſi imponant pœnam pro facto alias de iure communi punibili, nu.3. declara, vt nu. 4.

Bannimenta non ligant eos qui tempore publicationis eorum erant abſentes, nu.5.

Bannimenta, & ſtatuta omnia pœnalia locum non habẽt effectu non ſequuto, nu.7.

Bãnimenta & ſtatuta puniẽtia volentẽ aliquẽ venenare non habent locum niſi dato veneno, nu,8.n.26.& n.30

Statuta ſeu bannimenta punientia conatum ſue nixum non habent locum niſi ſequuto effectu, nu.9.

Incluſio vnius eſt excluſio alterius & e contra, num.11.

Lex cum aliquo præſuppoſito loquens, ceſſante præſuppoſito non habet locum, nu.13.& nu.24.

Delictum effectu non ſequto extraordinaria pœna puniri debet, nu.14.

Venenum præparare procurans ad effectum aliquem venenandi præparatione non ſequuta ſi fuerit nobilis non niſi pecuniaria pœna puniri poteſt, nu.15. & de materia, nu.27.& ſeq & nu.37.38.39. & nu. 40.

Veneni corpus delicti non dicitur conſtare niſi conſtat illud fuiſſe aptum ad occidendum hominem, numero. 16. & numero 46.

Veneno aliquem occidiſſe confitens non poteſt condemnari niſi conſtet potionem datam aptam fuiſſe ad venenandum hominem,nu.10.

Veneni delicti corpore non conſtito non poteſt tractari de aliqua pœna ordinaria,ſeu extraordinaria, nu.19.& nu.27.& nu.32.& nu.45.& nu.53.

Credens ſe delinquere,ſi non delinquat puniendus non eſt nu.20.& nu.29.& nu 33.& nu. 34.

Affectus ſeu conatus nullam meretur pœnam quando ſi effectus ſequutus fuiſſet nemini nocuiſſet,nu.21.& 28 & nu.35.

Dictio cum habet vim copulæ,& coniunctionis, num.23.

Teſtibus pro fiſco examinatis plene contra fiſcũ credendũ eſt,num.23.

Verba aliquo modo quid ſignificent,nu.25.

Verba vniuerſalia reſtringi debent,vt nu.25.

Attentatum punitur etiam non ſequuto effectu quando ſtatutum loquitur per verba futuri temporis,num.26.

Veneni pœna ordinaria nunquam habet locum effectu nõ ſequuto etiam quod venenum fuiſſet propinatum, uum. 30.

Veneni pœna effectu non ſequuto nec etiam extraordinaria imponi poteſt quãdo non fuit deuentum ad aliquẽ actum etiam remotum,nu. 31.

Cogitatio delinquendi delicto nõ ſequuto punibilis non eſt nu.33.& nu.49.& 50.& ſeq.

Bannimenta,ſeù ſtaouta punientia propoſitum delinquendi conſumatum non extenditur ad propoſitum non reductum ad actum,nu.36.

Mandatum de aliquem occidendo conditionaliter datum conditione non ſequuta punibile non eſt,nu.40. & 45. & ſeq.

Qualitas ſine ſubſtantia eſſe non poteſt,nu.46.

Mandans aliquid fieri quod reſultet in delictum non tenetur ex mandato ſed ex delicto illo ſequuto, numero 47.

Conatus vbi punitur ab aliqua lege vel ſtatuto pœna non habet locum niſi fuerit deuẽtum ad actum proximum,nu. 52.

Pœnitentia in delictis effectu non ſequuto excludit omnem pœnam,nu. 56.

Reus interogari non poteſt de aliquo delicto niſi præcedentibus inditijs,nu.58.

CONSILIVM CLXXXIV.

1 IN hac cauſa procurationis prætenſi veneni. Tria mihi diſcutienda propono primo nunquid bannimenta Vrbis cap.26.ligent perſonam D. Andreæ Labie Secũdo quatenus ligent nunquid Cõpræhendant caſum de quo agitur.Tertio an, & qua pęna puniendus ſit idem labia ſtante eius confeſſione de qua in proceſſu.

2 Ad primum negatiue reſpondendum videtur ſtante regula quod bannimenta prætoris forenſes non ligant Grammat.conſ.ciuil.25. num.1.Afflict. in conſtit. homines rub.de intrantibus Regnum num.4.Flot.de in lit.iuran. num.332. Odus de reſtrict.in inregr.par.1.quæſt.8.num.96.&quæſt.14. nu.79.vbi de communi.

3 Et licet dicta regula declaretur vt nõ procedat quando bannimenta imponunt pœnam pro facto alias de iure communi punibili ad gloſ.in c.Nobilis de ſenten. excommunicati, Abb. & Felyn. cap.final.num.24.de foro competenti, Alberic. in 3.par.ſtatutor.quæſt.1.

4 Hæc tamen declaratio ſub declaratur, vt pariter non procedat quando prout in caſu noſtro pœna à bannimentis impoſita eſſet nimis exceſſiua à iure communi ſecundum addentes ad Dec.in c.2. nu.35. littera A,in verbo verior extra de conſtitutionibus in prima lectura & bene declarat, Farinac. in fragmentis criminalibus part. 1. littera B, num. 22.

5 Alia etiam ratione bannimenta prædicta non comprehendunt perſonam D.Labiæ quia non ſolum forenſis vt ſupra,ſed etiã quia tempore publicationis Illorum erat longe abſens ab Vrbe Roma. conſ.59.verſ. 2.ratione abſentiæ & ib Mãd.in add. litera N,in verbo ignorare Affl.deciſ.290.n.3.Capra concl.20.nu.22.Car.Tuſc.pract.concl. in verbo bannimenta concl.4.nu.5.

6 Ad ſecundum nunquid 53.d.bannimenta comprehendat caſum de quo agitur negatiue etiam reſpondendum videtur, ponuntur enim in bannimẽto d.c.26.duæ partes prima in quo dicitur *s'alcuno cõ veneno procurera in qualche modo attoſicare qualſi uoglia perſona,deba ſubbito come traditore eſſer condẽnato alla pena della morte naturale.* Secunda in qua dicitur, *& nella medema pena incorrera ciaſcheduno che preparara veneno à queſto fine etiã che di queſta preparatione non ſia eſſeguito effecto alcuno & ancora che non ſia deuenuto ad alcun atto proſſimo.*

7 Prima bannimenti pars caſui noſtro in quo procurationis prætenſi veneni nullus fuit ſecutus malus effectus minime applicatur tum ex generali cõcluſione quod bannimenta, & ſtatuta omnia pœnalia nunquam habent locum niſi ſequto effectu etiam in atrociſſimis,Franch.in c.prohumani nu.8 verſ.quod tamen limita de homicid.in 6.Marſil.in l.quicum telo num.11. C.de Sicar.Tiraquell.de pœn.temperan.cauſa 37.nu.1.& 2. viu.opin.822. num.1.& ſeq.

8 Tum etiam,& magis in ſpecie quia bannimenta & ſtatuta punientia volentem aliquem venenare, non habent pariter locum niſi dato veneno Cremenſis Sing.50.defenſaui ſemel.Gramma.deciſ.2 nu.12.Tiraquel.de pœnis d.cauſa 37.n.7.Decian. in tract.eorum in lib.9.c.23.nu.3.verſ.quinimo plus voluit,Farin.in tit.de homic.q.20.n.105.& q.122. nu.19 & q.124.n.130.& ſeq.vbi teſtatur de communi,& reprobat contrarium tenentes.

9 Imò & quod plus eſt bannimenta ſeu ſtatuta expreſſe punientia conatum ſeu nixum nec etiam locum

cum

cum habent niſi effectu ſequuto, Bald. conſ.356. Statuto Placẽtiæ lib.2.quem ſequuti ſunt, Grammat.d.deciſ.2.n.19. Boer.deciſ.316.nu.1.Siluan. conſ.43.nu.22.

10 Et quod hæc prima pars bannimenti non debeat intelligi niſi dato & propinato veneno expreſsè declaratur in ſummario poſito in margine, vbi dicitur dare præparare veneno. Et ſic dato veneni reſpicit primam partem. Præparatio autem ſecundam de qua non dicitur.

11 Quod vero attinet ad ſecundam partem. In qua ſola præparatio veneni punitur pœna capitali etiam quod ad actum proximum non fuerit deuentum, multo minus verificari poteſt in caſu de quo agitur. Primo, quia nec etiam ad actum remotum venenandi poſt præparationem fuit deuentum & tamen bannimentum ſaltim actum remotum requirere videtur per regulam quod incluſio vnius eſt excluſio alterius & è contra de qua in l.cum prætor in prin. ff. de iudic. & in cap. nonne de præſump. cum alijs per Cephal. conſ. 257.num.1.

12 Secundo, quia nec etiam præparatio fuit perfecta & conſummata ex præallegatis.

13 Tertio, quia vt mox dicam nec etiam aliquod venenum fuit procuratum habere, & dum bannimentum imponit pœnam pro præparatione veneni; & ſic venenum præſupponũt ſequitur quod vbi venenum non præparatur pœna non habet locum ex alia regula quod lex loquens cum aliquo præſuppoſito ceſſante, ceſſat præſuppoſito etiam legis diſpoſitio de qua in l. mancipia vbi Bar. Sal.& alij, C. de ſer. fug. Dec. 201. num.2. Natt.conſ.343.num.2.lib.2.Rolan.conſ.10.num. 14.& ſeq.lib.4.

14 Ad tertium an ſcilicet, & qua pœna imponi poſſit d.Labie, qui confeſſus eſt procuraſſe hanc prætenſi veneni præparationem animo venenandi N. licet effectus præparationis non fuerit ſequutus. Videretur prima facie dicendum ipſum non poſſe effigere pœnam extraordinariam ad ſcripta per Marſ.in d.l.qui falſa poſt num.27.ff.ad l. Corn. de falſ. cum alijs per Menoch. de Arbitr. quæſt.l.2.caſu 360.nu.110.& ſeq.

15 Et hoc pro nunc admiſſo dicto pœna extraordinaria non eſſe poſſet niſi pecuniaria ſtante nobilitate inquiſiti, Bal.in conſ.443. Cicchuſ.confecit venenum lib.3.qui conſuluit in caſu, in quo venenum fuit præparatum, & amplius tractatum de venenando cum præparato veneno & Baldum referendo ſequuti ſunt, Florian.in l. item ſi obſtetrix nu.2.& ſeq.ff.ad l. Aquil. Grammat. deciſ.2. num.32.& ſeqq.vbi amplius refert plures Doctores antiquos conſulentes idem in caſu in quo Baldus conſuluit, & deciſ.74. nu.16. Menoch. de arbitr.q.lib.2. caſu 369. nu.47. verſ. & hæc pœna. ſed in caſu noſtro oec venenum fuit præparatum, nec aliquid tractatum ideo nec etiam pecuuiaria pœna imponi poterit aut ſaltim multum leuis.

16 Verum quod oulla prorſus pœna imponi poſſit facile demonſtratur ex eo quod non conſtat quod illa aqua quam præparari ſe dicebat Magdalena, & quam procurabat habere dictus Labia eſſet apta ad occidendum hominem & hoc non conſtito dicitur deficere corpus delicti in crimine veneni, Ludou.Cat.conſ.crim.diuerſ.99.nu.7. & ſeqq. lib.1.in paruis, Bertaz.conſ.57.nu.3. & ſeq. lib.1. & conſ.138.nu.1. Decian.in tract.crim.lib.9. cap. 21.nu.8.& cap.26.num.10.

17 Etiam quod inquiſitus venenum eſſe fateatur, Alex.conſ.115.n.6.lib.3. Fran.Ponzinib. in tract. de lamijs nu.7.Marſil.in l.1.§.præterea n.37.ver. & in quantum ff.de Sica.Foller.in pract.crim.in verbo item quod ſororem venenauit, num. 15. & num.27.in fin.

18 Imò non ſolum in proceſſu non conſtat prætẽſi veneni qualitas quæ ſcilicet eſſet apta vel necandum hominem ſed conſtat de contrario tum ex confeſſione Magdalenæ, quæ apertè dicit ſe prorſus ignorare conficere venenum ad necandum hominem aptum tum ex qualitate aquę quam eadem Magdalenæ d. Labiæ præſupponebat eſſe venenum & ipſe ſic fatetur & ſimiliter credebat per hæc verba videlicet. *Il veneno diceua ſaperlo fare con certe coſe in vna pignatta, caldara, ò ſtagnata, e che ne cauaua vn acqua, la quale lei applicaua à tutti quelli che ſi doueuano à velenare, & far morire, & che mentre ſi doueua far l'opera, lei andaua à ſotterarſi ad vn luogo doue ſtaua tre ò cinque giorni ſalua il vero con accendere tredici candele, & anco mi pare che mi diceſſe che detto veleno nõ poteua nocere à neſſuno ſe non à quello che lei l'applicaua, & che fatto queſto ſi poteua adoperare detto veleno in ogni tempo contra tutte quelle perſone, cõ le quali ſi foſſe applicato, & hauendo io inteſo da detta Maddalena le ſudette coſe, io la pregai che me haueſſe voluto far quanto prima detto veleno, & à queſt effetto gli detti vna volta dieci ò quindeci teſtoni, & dopoi qualche zecchino, & vna volta gli mandai per Anibale due doppie che credo non gli le deſſe.*

19 Quare quod ex confeſſione d. Labiæ nulla prorſus poſsit pœna imponi intrant tres iuris concluſiones. Vna quod oon conſtito de corpore delicti ſcilicet condemnationem deueniri noo poteſt nec etiam in pœnam extraordinariam vulgata l. 1. §. item illud, ff. ad ſyllaniam etiam quod quis delictum fateatur, Boer.deciſ.164.nu.8.Grammat.deciſ.2.nu.28.Aym.conſ.211.nu.3.Borſ.in tit. de delict.nu.15.& hie noo ſolum non conſtat de corpore veneni ſed vt dixi conſtat de noo veneno.

20 Altera eſt concluſio quod etiam ſi d.Labia crediderit eſſe venenum, & propterea crediderit delinquere, talis credulitas non eſt punibilis quando veritas eſt in contrarium, Bart. in l.inter omnes, §. recte in fine, ff.de furt.Aym.conſ.2.ou.8.Menoch. de arbitr.99.lib. 1.quæſt.90.nu.20.& nu.25.

21 Tertia eſt concluſio quod effectus ſeu conatus nullam meretur pœnam quando ſi effectus fuiſſet

ſequutus nemini nocuiſſet, Marſil. in l. is qui cum telo numer. 25. C. de Sicar. & in l. qui falſam num. 17. ff. de falſ. Felyn. in capitulo primo, nu. 5. in ſecunda fallentia extra de præſumpt. & in tract. de contu mac. colum. 1. in fine verſ. fallit ſecundo, Bertazzol. conſil. 123. num. 8. lib. 1.

Antonius Portius Aduocatus.

In eadem cauſa ſecundum reſponſum.

22 BAnnimenta pœnalia cõtra procurantem aliquem veneno necare præſupponunt exiſtẽtiam veneni, vt verba illa *con veleno procurerà attoſicare* apertè inferunt propter illam dictionem, cũ quæ babet vim copulæ, & coniunctionis, Ruin. conſ. 190. num. . . . lib. 1. & conſ 40. n. 5. & 6. Natta conſ. 573. nu. 14. cum alijs citatis per Honded. conſ. 8. n. 45. & 46. lib. 1. & per Vulpel. de diction. in dictione cum. Nullo pacto ergo eſt dicendum quod comprehendat caſum Domini Labij qui licet procurauerit habere venenum nunquam tamen verum eſt quod illud habuerit, & quod aqua cum qua litteræ venenandæ erant ſaperet vel cõtineret venenum, vt teſtes Fiſci deponunt, quibus in hac parte aduerſus eum omnino ſtandum eſt ad ſcripta per Horatium Lucium conſ. 161. n. 44. lib. 1. conſ. crim. diuerſ. Thob. non conſ. 98. & alij quos allegat Farinac. quæſt. 62. nu. 213.

23 Et nihilominus, quia regula trita, ac vulgaris eſt quod bannum ſeu ſtatutum loquens cum aliquo præſuppoſito in tantum ligat, in quantũ præſuppoſitum verificatur ad gloſ. in l. mancipia in verb. auocandum C. de ſeruis fugit. Surd. conſil. 150. num. 78. & deciſ. 74. nnm. 5. cum vulgar. hoc præſuppoſitum exiſtentiæ veneni concurrere, & verificari debuit.

24 Nec aliquid facit quod pro Fiſco conſiderẽtur veſtra illa *in qualche modo*, quia & ſi bæc ſint vniuerſaba vt obijcitur præſupponunt tamen exiſtẽtiam alicuius veneni quod pluribns modis poſſet dominus Labius procurare, vt de dictionẽ illa aliquid tradit gloſ. in clem. 1. §. ad hoc in verbo merito, & ibi Imol. & Card. de præben. Tiraquell. in l. ſi vnquam C. de reuocan. donat. in verbo omnia vel partem aliquem, num. 37. & id circo cum ſint prolata reſpectu veneni ad illud ſemper eorum vniuerſalitas riſtringi debet, Crauet. in reſponſo pro genero, num. 189. & nu. 356. & 465. Cardin. Mantic. de tacitis, &c. lib. 3. tit. 2. nu. 19. & n. 42. & ita non nocet domino Labio, qui vt ſuperius fuit dictum nec ipſe nec mulier illa cum qua tractauit aliquod venenum præmanibus habuerint.

25 Non obſtant etiam alia verba *procurarà*, quæ tanqnã futuri temporis videtur punire ſolummodo attentatum in dictione illa quã de ſtatuto punire extrahentem ponit Ripa in tract. de peſte tit. de remed. ad vbertatem ſeruandam, nu. 71. quia nihilominus ſemper huiuſmodi verba requirunt exiſtentiam veneni ſicuti, Ripa, & alij eius ſequaces quos allegant Farinae. in fragment. in verbo bannimenta prohibentia extractionem num. 64. comprobant, ex quo ſiquidem ibi loquuntur de attentante extrahere frumentum, quod iam præmanibus habebat, & illud contra prohibitionem portare ceperat, non inferunt ergo dicta verba quod ſolũmodo quærens babere venenum puniatur pœnis contentis in dictis bannimentis ſi dictũ venenum nnnqnam adfuit nec ab eo mediante illa aqua babere potuit quẽadmodum in puncto de ſtatuto vtente verbo voluerit quod de ſui proprietare cõprehendit etiam eum qui ſtetit in ſimplici voluntate, & non deuenit ad aliquem actum, nedum proximum, ſed nec remotum ad lapum allegatione 57. nu. 9. nempe quod illud non habeat locum niſi dato veneno aſtruit cremen. ſig. 50. Grammat. deciſ. 2. nu. 12. Decian. in tract. crimin. lib. 9. cap. 23. nu. 3. & alij communiter quos allegat Farinac. reprobando contraria in tit. de homicid. q. 120. num. 150. & q. 122. num. 19. & q. 124. num. 130. & ſeq.

26 Non nocent etiam ea quæ dicuntur de pœna extraordinaria imponenda ex traditis in conſ. 41. ſub num. 3. in lib. 1. conſ. diuerſ. in paruis, quia in dicto cõſilio ad hoc probandum nullus allegatur qui boc dicat, & ratio ibidem adducta hoc non concludit, nec eſt vera, ex quo ſola perquiſitio veneni cum non contineat venenum per cõſequens deficit corpus delicti, quo ceſſante non poteſt nec debet imponi poena aliqua etiam extraordinaria l. 1. §. item illud ff. ad ſillaniam, Grammat. deciſ. 2. nu. 28. Boſſ. in tit. de delict. nu. 15. Farinac. q. 2. nu. 1. & infra.

27 Præterea in caſu dicti conſilij conatus ille inueniendi venenum ſi fuiſſet ad actum perductus nocere poterat, quod non contingit in caſu D. Labij quoniam impoſſibile erat quod aqua illa ſubfictio nomine veneni etiam ſi ad actum pernucta fuiſſet nocuiſſet illi quem venenare quærebat, dicendum eſt ergo, vel quod conſilium prædictum, vtpote loquens in caſu diuerſo non applicatur, vel quod ſi loqueretur in iſtis terminis non fuerit nec ſit tenendum quoniam eſſet directo contratium conclnſioni in qua habetur ſemper quod conatus ſi ad actum eſſet productus, & perfectus nemini nocuiſſet nulla pęna pro eo imponatur, qnam firmat Marſil. in l. his qui cum telo nu. 25. C. de Sicar. & in l. qui falſam, num. 17. ff. de falſis, Felyn. in tract. de conatu col. 1. in fi. verſ. fallit ſecund. Bertazzol. conſ. 123. nu 8. lib. 1.

28 Nec dicatur buiuſmodi poenam extraordinariam ſaltem intrare propter opinionem malam, quam babebat Dominus Labius, quod aqua illa eſſet venenata, quia alias in informationibus fuit dictum quod in delictis non punitur credulitas quando veritas aliter ſeſe habet, Bart. in l.

inter

inter omnes S.recte in fine de furt. Ctauet. conſil. 2.num.8.Menoch.de arbitr.quæſt.90. numer. 20. & 25.lib.1.

Antonius Portius Aduocatus.

In eadem cauſa tertium reſponſum.

30 EX veneni præparatione ſicut nullo modo fiſcus poteſt prędere pœnę ordinariæ locū eſſe in eo caſu in quo præparans deueniſſet ad actum proximum, ita quod quantum in ſe erat perfeciſſet & nihil aliud ſibi facere remanſiſſet niſi demum mors ex propinatione vel alias ex inde effectualiter ſequuta eſſet ſecundum veriorem,&magis etiā in praxi receptam opinionem iuxta quam in hoc caſu locum eſſe pœnæ extraordinariæ dumtaxat, & quidem pecuniariæ ſi perſona non ſit vilis bene probant, Bald. conſ.443.lib.3. Florian.in l. item ſi obſtretrix num. 2.ff.ad leg. Aquil. Grammat.conſ. 36.num.13.& ſeq. & num.20. vbi quod licet in iſtis atrocioribus deueniens ad actum proximum puniatur eadem lege non tamen puniri debet eadem pęna qua punitur qui delictum cum effectu conſumauit & deciſ.2.num.22.& 23.& ſeq.& deciſ.14.n.15.verſ.ſicut etiā & n.ſeq.etiam ſi ſtatutū diſponeret imponendo pęnam capitis volenti aliū venenare,Cremen. Sing.50. cum alijs per D. Farinac.par.2.qq.crimin.q.122.num.20.verſ.contrarium & num.56.& q.123.inſpect.4.numer.106.& ſeqq. vbi præſertim num. 108. quod hæc opinio eſt æquior & ab ea tanquam magis communi non eſt recedendum ſaltim de generali conſuetudine vt ibi & per Afflict.lib.3.conſtit. rubr.41. nume.5. verſ.ſed aduerſæ & num.ſeq.Foler.in practi 2. par. in rubr. item quod ſororem venenauit,num.3.Malnaſ. loquens & ipſe in crimine veneni conſil. 112. num.29.& ſeq.

31 Ita neque etiam prętendere poteſt fiſcus pęnam extraordinariam quando vt in hoc caſu perquirēs venenum non deuenit ad actum proximum ſed remotum quandoquidem ſi quando deuenitur ad actum proximum qui ille dicitur ex quo nihil aliud attentanti remanet perficiendum non imponitur niſi pœna pecuniaria extra ordinem ex ſupradictis debet differentia eſſe in hoc diuerſo caſu quando deuenitur ſolum ad actum remotum quamobrē non debet in hoc caſu ſolius perquiſitionis neque extraordinaria neque alia pęna imponi, vt in terminis huius criminis hoc argumento vtitur Maluaſ.viden.dict.conſ.112. num.32. vbi plura alia adducit exempla ad probandum quod nulla pœna ex actu remoto ad venenum incurritur neque etiā pecuniaria,vt ibi per eum nu.30.ad fi.& d. nu.32. vbi fortius inquit,quod neque emptori veneni aliqua pęna de iure irrogari poteſt cum iſte ſit actus remotus qui perſonam ſine exhibitione non reſpicit.

32 Nec obſtat quod vigore bannimentorum Vrbis ſola veneni præparatio ſit acriter punienda etiam quod deuentum non fuerit ad actum proximum quoniam diſpoſitio bannimentorum in caſu iſto nullo modo applicatur tum quia bannimenta requirunt qualitatem,& eſſentiam veneni quæ qualitas deficit in hoc caſu dum non ſolum de veneno præparato non conſtat, ſed immo conſtat de contrario ex ipſo proceſſu informatiuo dum teſtes,curiæ fatentur venenum præparatum non fuiſſe neque præparari ab aſſerta mandataria potuiſſe cum artem illud fabricandi ignoraret, ac proinde deficiente corpore delicti de quo quæritur deficit tractatio pęnæ vt in hoc crimine dicunt Gargiar. patrocin.80.num.14.lib.2.Rymin.Iun.conſ.683.nu. 14. & ſeqq.lib.6.& Menoc.conſ.480.num.9.lib.5. qui omnes in eadem cauſa conſulerunt,Bertazzol. conſ crim.57.numer.3.lib.1. Hondad.conſilio 88. num.9.lib.2.

33 Tum etiam quia non data in prætenſa præparatione eſſentia veneni remanet procuratio in puris finibus credulitatis,& cogitationis, quod illud futurum eſſet tale quod cum vere non eſſet punibilis nō eſt l.cogitationis ff.de pę.glo.in c.ꝑ humanæ in verbo mandauerit in prin.de homic. in 6. & ibi Hoſtic.num.22.Io.Monach.numer.6.Io. Andr. num.11.Gemin.in S.ſani nu.10.poſt med.& Franc. num.2.Io. Andr.in c.pęnis col.fi. verſ. & ego cogitaui de reg. Iur. in 6.vbi amplius hoc ipſum firmat quando deuentum fuit ad aliquem actum remotū, Carer.in pract.crimin.in 3.tractatu de homicid. S. circa igitur tertium num.9.Plaz.in epit.delict.lib.1 cap.19.num.10.in fi.verſ.quod ſi mandatum ſtetit Maluaſ.d. conſ.112. nu. 28.

34 Et in hoc crimine veneni quod nō ſufficiat animus, & credulitas quod aliquid ſit venenum ſi re vera non ſit aptum ad nocendum probat,Menoch. d.conſ.480.nu.11.verſ.reſpondetur 2.lib.5. vbi ex hoc ſaluat filiam,quæ patri mixturam, vennenum credens propinandum dederat,vt propterea non teneatur pęna ordinaria,quæ ex ſola attentatione iure ſpeciali ob delicti grauiratem in filios irrogatur adeo quod ſi huiuſmodi actus proximus in filio non meretur niſi extraordinariam quoad alios nō deuenientes niſi ad actus remotos nulla debeat eſſe pæna quæ in conationibus ſemper ex eorum qualitate decreſcit,Bald.conſ.294.col.1.verſ.item ipſa attentata lib.1.Menoc.de arbit.caſ.360.num. 23.prope fi.verſ.& illud hoc loco.

35 Et hinc eſt quod imo conatus alicuius rei prohibite nunquam eſt punibilis quando etiam ſi habuiſſet effectum nemini nocuiſſet; Fel.in c.1.nu.5. de præſump.& in tract. quando puniatur conatus numero tertio cum alijs per Menoch. d. conſ.360. num. 19.

Vermigliolus de Vermigliolis Aduocatus.

In

In eadem cauſa quartum reſponſum.

35 NEque etiam ex diſpoſitione bannimentorum vrbis locus eſt alicui pœnæ in caſu,de quo agitur quamuis enim generalibus verbis diſponat procurantem aliquo modo alium venenare in pœnas,de quibus in eis incidere,tamen,non ex inde ſequitur, quod punibilis ſit perquiſitio veneni cum longe differant caſus iſte inter ſe, quod quis attentet, aliquem venenare, & quod perquirat veneni fabricationem, ac propterea conſtitutio puniens propoſitum, & attentationem in aliquo caſu ad alium non trahatur præſertim in hoc,in quo ſatis diuerſa inter vnum, & alterum eſt ratio eum negari non poſſit, quin magis remotus ſit à delicto ille,qui procurat venenare. c. fin. de traſlat.Prælat.Aym. conſ. 6. nu. 10. & ſeq.Tiraq.de leg.connub.gloſ.5.nu.111.verſ. & generale eſt quandoquidem procurans habere venenum remanet in puris terminis propoſiti illud habendi; ſed procurans venenare propoſitum habendi reductum ad actum habitionis incipit per alium actum minus remotum exercere, ac proinde conſtitutio puniens propoſitum conſumatum in veneni habitione non eſt extendenda ad propoſitum habendi non reductum ad actum habitionis, vt notant Bart.Bald. & Angel. in l. is qui cum telo,nu.1.& cæteri communiter, C. ad l. Cornel.de Sicar.

37 Non obſtat igitur Bal.conſ.445. lib. 3. dum inquit extraordinariam pænam pæcuniariam tamen errogandam eſſe contra tractantem venenare,quia vt in themate illius Conſ. in princ. patet. ille cechus, pro quo conſuluit non ſolum procurauit venenum perquirere, ſed confecto iam veneno tractauit Sempronium venenare.

37 Minus etiam obſtat conſ.Collegij Bononienſ. 41.inter crimin.diuerſ tom. 1. ſecundam paruam impreſſ. Quia imo bene aduertendo ad hoc conſ. illud facit pro hac parte, ſub nu. 1. verſ. ſed contrarium putamus verius, & nu. 2. firmat enim ibi diuerſitatem ſupraſcriptorum caſuum, quod aliud ſit tractare mortem alicuius, & aliud diuerſum tractare, dum taxat de habendo inſtrumentum, quo mediante poſſit aliquis ad mortem deduci, & ex iſtorum caſuum diuerſitate bene infert ad rem noſtram, quod conſtitutio puniens tractantem mortem alicuius, ex quo etiam verbum illud tractare quod idem ſonat quod procurare requirit actum perfectum iuxta l.1.§.hæc verba.ff.quod quiſquis iur. non trahitur ad procurantem inſtrumentum, quo mediante poſſit mors alterius procurari.

39 Neque facit,quod nihilominus in eodem conſ. 41.dicatur quod perquirens emere venenum ad effectum alium occidendi propter prauam huiuſmodi intentionem, ex quo dicitur committere crimen extraordinarium, pœnam extraordinariam mæretur occaſione actus tentandi inducere alium ad venenum conficiendum,quia vltra quod conſuluit hoc in caſu, quo tentans erat Hebræus, & ſæpius interploratis vicibus tentauerat alium interficere eriam mediante aſſaſſinio, & nihilominus non credidit Collegium,quod ratione procurati veneni condemnari poſſit niſi in pœna centum librarum, quæ Bononiæ conſtituunt dumtaxat ſummam ſcutorum vigintiquinque adhuc obiectum ceſſat, quia collegium vtitur ſolum arbitrio ſuo, nec aliquid adducit probās contra perquirentem emere venenum aliquam de iure imponi pœnam, quamobrem magis receptum videtur quod nulla pœna ſit imponenda dum veneno non habito remanet perquirens in ſolo propoſito illud habendi quod non eſt punibiule iuxta norata per alios per Menoch.de arbit.caſ. 360. nu. 5. præſertim cum non ſit conſiderabilis actus perquirendi iunctus propoſito quando perquirentem potuit pœnitere, ſicut in hoc caſu pœnituit dum abſtinuit. Hæc pars ab vlteriori perquiſitione tam à muliere cum qua tractabatur quam alijs ſemper enim integra res dicitur quando patitur variationem,vt inquit Rot. deciſ. 458. num.9. lib.3.part. 3.diuerſ.

40 Sed verſamur nos extra huiuſmodi difficultates,non ſolum quia vt alias dixi, ex quo mulier illa à qua venenum perquirebatur ignorabat illud componere, conatus propterea rei prohibitæ etiā ſi habuiſſet effectum nemini nocuiſſet,ſed etiam quia confeſſio huius partis de perquiſitione veneni ad effectum occidendi fuit qualificata, & cōditionalis quatenus perſona deſtinata ſe ſe cum hac parte male gereret, quamobrem cum conditio ante illius implementum abneget conſenſum, & eſſentiam à diſpoſitione adeo, quod etiam in delictis actus conditionaliter explicatus non ſonat in delictum, & conſequenter non eſt punibilis, niſi eueniente conditione, dicendum propterea neceſſario eſt,quod neque etiam in hoc caſu, in quo non euenit conditio de delicto, vel pœna ſit agendum Foller. in praxi crimen. in verb. item quod ſororem venenauit, nu. 26. vbi ponens caſum in eo, qui dixerat, *che gli hauerebbe rotta la teſt ſe ſi affacciaua alla fineſtra*, non probata euentu illius conditionis, & qualitatis, neque etiam orietur inditium ad torturam, Bero. conſil. 175. num. 30. lib. 3. vbi per mandatum datum conditionaliter ad occidendum mandatum non eſt punibile non purificata conditione D. Farinac. qui alios etiam cumulat, par. 1. qq. crimin.tit.de indic.& tortur.q.50.nu.32. 33. & ſeq. & conſ.104.nu. 10.

41 Et hic concludenter dici poreſt, quòd tantum abeſt quod affectus de quo puniendo agitur ſit punibilis quod imo, neque etiam conſtet de affectu ipſo poſt quam ille fuit conditionaliter explicatus, & conſequenter actus per quem hæc pars dici-

dicitur ad conatum perueniſſe nō tendit ſui forma vel figura ad conſumationem ipſius effectus vt aduertit Salicet. in d. l. is qui cum telo num. 6. poſt med. verſ. aut in criminalibus C. ad leg. Cornel. de Sicar.

Vermigliolus de Vermigliolis Aduocatus.

In eadem cauſa quintum reſponſum.

42 PRætendit fiſcus procedere poſſe contra D. Andreaw Labiam carceratum pro prætenſo procurato veneno ad necandum homines ad pœnam bannimentorum generalinm Vrbis cap. mihi 26. & ſtatus Eccleſiaſtici cap. mihi 64. ſed iniuſte quidem, & ſine aliquo fundemento iuridico.

43 Primo enim ommiſſo quo poſſem dicere, quod prædicta bannimenta generalia non debent nec valent de iure ligare forenſes ex viuio qui de communi opin. teſta. opin. 765. num. 20. & ſeq. & opin. 766. lib. 2. dico prædicta bannimenta minime applicari poſſe contra ſupradictum D. Andream in caſu, & ad effectum de quo agitur prohibenr enim d. bannimenta duo ſcilicet præparationem veneni & effectum veneni ibi *che alcuno con veneno procurera in qualche modo de attoſſicare, &c.* & poſtea *dechiarando che nella medaſima pena incorrera ciaſcuno che præparara veleno à queſto fine*, & quæ ſequuntur quæ verba explicite videntur prohibere propinationem veneni, & ipſius veneni operationem, ſed neutrum iſtorum cōcurrere in caſu noſtro ex infraſcriptis oſtenditur.

44 Primo in proceſſu nullibi apparere inuenio, quod Magdalena, quæ fuit ſollicitata medianre pecunia à ſupradicto D. Andrea ad fabricandum & componendum venenum illud fabricauerit, & ſupradicto D. Andrea tradiderit, ſed bene, quod ipſa dabat bona verba extorquendo pecunias ab illo, & realiter ignorabat componere dicta venena, & nunquā compoſuit, vt ipſa met in hoc dicto ſemper permanſit in ſuis conſtitutis, nec fiſcus contrarium probare potuit ne dum per teſtes, verum nec per euidentiam facit, ex quo facta diligenria per notarium in domo d. Magdalenæ, non apparet in proceſu quod fuerit reperta in domo illius aliqua venena ſeu ingredientia ad venena componendum.

45 Et tamen eſt de iure pluſquam neceſſarium in primis quando quæritur procedi contra aliquem conſtare facere de corpore delicti, vt probat, tex. in l. 1. §. item illu d vbi Bar. & igneuſ. ff. ad ſillanian. & idem Bart. in l. fin. in princ. ff. de quæſtion. præſerti in his, quæ requirunt peritiam hominum, ſed per peritos in arte, qui viderint venenum, vel ingredientia, & medio iuramēto retulerint eſſet apra ad necandum homines, ita reſpondit, Alex. conſil. 115. lib. 3. Paul. de Caſtr. conſ. 166. num. 4 & ſeq. lib. 2. & Onded. conſ. 88 nuum. 9. & ſeq. vol. 2. Menoch. conſ. 480. num. 2. & ſeq. vol. 5. Boſſ. tit. de delict. num. 6. & ſeq. Clar. in pract. §. fin. q. 4. num. 4. verſ. ego dico Decian. tract. crim. tom. 2. c. 24. nu. 4 & nouiſſime, Petr. Caball. caſu criminal. 180. per totum.

46 Et ratio eſt quia cum venenum poſſit eſſe bonū & malum vt colligitur ex tex. in l. 3. §. adiectio ff. ad l. Cornel. de Sicar. vbi Bart. & Marſil. l. qui venenum ff. de verb. ſignific. & l. quod ſæpæ veneni ff. de contrahen. emptio, Afflict. in conſtitut. mala noxia rubr. 41. num. 1. lib. 3. Alex. conſ. 203. nume. 5. vol. 2. hæc qualitas mali veneni articulari, & probari debet quia non præſumitur Alex. conſil. 203. num. 4. & ſeq. Grammat. d. conſ. 36. num. 6. Bertaz. conſ. 57. num. 4. & ſeqq. & conſ. 138. nume. 5. lib. 1. Decian. dict. tract. crim. cap. 21. num. 8. Paul. de Caſtr. dict. conſ. 299. poſt numer. 2. Pariſ. conſ. 167. nu. 7. & ſeq. vol. 4. & Thomas Triuis deciſ. 50. n. 1 & ſeq. lib.

46. Sed in caſu de quo agitur ne dū nō apparet de prædicto veneno modo, verū nec minus de aliqua ſubſtantia, ex qua potuerit formari corpus veneni & propterea non video quomodo de iure poſſit procedi contra ſupradictum D. Andream, cum qualitas non detur, vbi non eſt aliqua ſubſtantia per quam cadat ipſa qualitas arg. l. 2 C. de bonor. poſſeſſ. ſecundum tabulas, & quæ notauit, Gramm. d. conſ. 36. num. 8. & ſeqq. & ante eum reſpondit Bald. conſ. mihi 465. viſis dictis articulis, num. 1. & ſeq. vol. 4. Pariſ. d. conſ. 167. poſt num. 11. verſ. nec obitant in contrarium & Boſſ. d. tit. de delict. nu. 26 & ſeq. nu. 32.

47 Abſolutum eſt enim in iure, quod mandans aliquid fieri quod reſultet in delictum non tenetur ex mandato ſed ex delicto illo ſequuto, Bart. qui pro hac opin. originaliter allegatur in l. non ſolum §. ſi mandato num. 9. & ſeq. ff. de iniur. cuius doctrinam latius reaſſumpſit, Salyc. in l. non ideo minus nu. 24 C. de accuſat. Marian. in c. propoſuiſti poſt nu. 22. verſ. quæro de for. comp. Angel. de Maleſic. in verbo, & ſempronium mandatorem numer. 18. Gomez. de delict. c. 3. num. verſ & iſto caſu Boſſ. de foro competen. num. 509. & Clar. in pract. § fin. q. 86. num. 4.

47. Dum igitur D. Andreas, vt prætenditur, mandauit fabricarionem veneni ad malum finem, & Magdalena mandataria nunquā fabricauit, nec exequta fuit mandatum, & ſic delictum remanſit imperfectum. Non debet nec poteſt ſupradictus Dominus Andreas moleſtari vt ſupra, & reſpondit, Grammat. d. conſ. 36. nu. 8. & ſeq. quia non entium nullæ qualitates.

49 Secundo nec minus poſſunt applicari bannimenta ſupradicta etiam quod extendat prohibitionem ad conatum abſque effectu ſequto, & aliquo actu proximo ibi, *& ancorche non ſia deuenuto ad atto proſſimo*. Quoniam ſupradicta bannimenta præſupponunt ſubſtantiam rei male ineſſe dum prohibent præparationem veneni ad finem necandi ibi,

che

Digitized by Google

che nella medema incorrerà ciaſcuno, che preparerà veleno à queſto fine ; Et oratio ſubſequens refertur ad præcedentem; ſicque dum ſubſtantia veneni non reperitur in eſſe (vt dixi) non poteſt fieri illatio ex prædictis bannimentis ad ſimplicem habitum cum Magdalena de conficiendo venenum ex Bald. in conſ. 443. Cecchus confecit venenum, nu. 1. & ſeq. lib. 3. Multa enim tractantur in ſermonibus ad inuicem, quæ tamen poſtea exequtioni non mandantur, vt venit in caſu noſtro quamobrem non poteſt pro iſto ſimplici tractatu ſupradicto D. meus principalis puniri aliqua pęna, etiam quod eſſemus in atrociſſimis; ita dixit Bal. in l. non ideo minus in 6. quæſt. nu. 13. & in l. 1. §. hæc autem verba verſ. nunquid tractatus ff. quod quiſque iur in 2. lectura, vbi dixit, quod tractatus non extendit terminos nudæ cogitationis, quem ſequitur Felyn. in c. 1. n. 6. in fin. extra de preſump. & in tract. de Conatu, nu. 4. 3. Fallent. Marſil. in l. qui falſa, nu. 8. ff. ad l. Cornel. de falſit. & conſ. 165 verſ. preterea reſpondeo, & nu. 26. Gayl. de pace publica, lib. 1. cap. 14 nu. 7. Grammat. vot. 8. n. 17. & deciſ. 38. nu. 8. & deciſ. 74. num. 30. Boer. deciſ. 316. poſt nu. 4. & Bertaz. conſ. crim. 243: num. 4. & ſeq. lib. 1. & Matth. Brunus inter conſ. crim. diuerſ. conſ. 115. nu. 89. tom. 2.

50 Ea enim, quæ ſteterunt in ſimplici diſcurſu, ac ſola cogitatione ad aliquem actum extrinſecum nociuum non perducta non ſunt digna pœna minus aliqua conſideratione, text. in l. cogitationis pœnam nemo patitur, ff. de pœnis, & ibi gloſ. & in l. qui ea mente, vbi etiam Gloſſ. in verbo deſijt, verſ. ſi quidem ſtatutum eſt in finibus voluntatis, vbi Bart. nu. 1. in fin. verſ. item oppono de lege cogitationis, & Ang. nu. 3. ff. de furt. Gloſ. in c. 1. in verbo voluntatum in fin. Gloſ. extra de eo, qui mitti in poſſeſſ. vbi Hoſtien. nu. 14. in fin. verſ. ſed ſi non procedit ad actum Zabarell. col. 2. ante medium verſ. de volunrate autem in malum, & verſ. ſi foro contentioſo, & Boer. num. 20. in fin. verſ. ſi habemus reſpectum ad Eccleſiam, Felyn. in d. c. 1. nu. 6. in 3. Fallent. extra de præſumpt. & in d. tractatu de Conatu, n. 4. in 3. Fallent. Affl. in conſtit. Regni aſperitatem, lib. 1. rubr. 11. nu. 2. in 1. & 2. Fallen. Gomez de delictis, d. c. 3. nu. 30. Grammat. deciſ. . . nu. 20. Peguer. deciſ. crim. 7. nu. 2. & ſeq. tom. 2. & Clar. in pract. §. fin. quæſt. 91. in princ.

51 Nam factum ipſum diſtinguitur ab ipſa voluntare, & ſeperatum, vt d. c. 1. de eo qui mitti in poſſeſſ. & l. promiſſor ſtichi, §. cum conſtituto ff. de conſtit. pecun. & nouiſſ. probat Petrus Cabal ſuo tractatu de homicid. nu. 509. & ſeqq. & ſtatutum, ſeu conſtitutio pœnalis non intelligitur, nec loquitur de ſola voluntate, ſed de ipſo facto cum voluntate, quia verba debent intelligi proprie, & non improprie, vt dicit text. in l. 3. §. hæc verba, & ibi Bart. ff. de negocijs geſtis, quia tunc ſi non concurrit ſuum eſſentiale, quod eſt ſubſtantia rei malæ, & præparatio illius ad malum finem non poteſt operari effectum pœnæ Bart. d. l. is qui cum Telo, nu. 1. vbi Ang. in princ. verſ. ſed ex forma ſtatutorum, Salyc. nu. 3. C. ad l. Cornel. de Sicar. idem Bart. in l. 1. §. Diuus. ff. eod. tit. Marſil. in d. l. qui falſam, nu. 23. & ſeqq. Grammat. deciſ. 2. per totum, & deciſ. 74. num. 28. & Viui. qui teſtat. de comun opin. 822. lib. 2. per totum.

52 Et quando leges puniunt conatum in delictis, debent intelligi de illo conatu per quem fuit deuentum ad actum proximum, & immediatum ipſi delicto ita quod agens fecerit quicquid potuit, nec per eum remanſerit quin delictum fuerit ſecutum, ita reſpondit Bald. conſ. 356. ſtatuto Placentiæ, ſub n. 1. verſ. aut tu loqueris de iure municipale, lib. 1. & in l. ſi quis non dicam capere, col. 2. in 4. oppoſit. verſ. & hoc facit ad quæſtionem, C. de Epiſc. & Cler. & in l. 1. §. hæc autem verba, vbi Alex. Paul. de Caſtr. Iaſ. & alij ff. quod quique Iur. Salyc. in d. l. is qui cum Telo, nu. 6. col. 2. in fi. verſicul. ſi autem conatum puritum C. de Sicar. Diaz. in pract. crim. q. 92. verſ. ſcias tamen verſus fin. Baiard. ad Clar. §. homicid. nu. 292. Tiraquel. de pœnis temperan. cauſa 37. nu. 7. & Menoch. de arbit. iudic. d. caſu 360. nu. 115. & ſeqq. Ex quibus ceſſare pœnam bannimentorum in caſu noſtro manifeſte ex ſupraſcriptis colligitur; tanto magis quod bannimenta potius fiunt ad terrorem, vbi cominantur pœnam mortis, & maiorem ea, quam imponunt ius comune; quam ad pœnæ exe cutionem Ita reſpondit Hippol. Riminald. conſ. 327. num. 2. lib. 3. & Maſcard. de probat. concluſ. 162. num. 33. vol. 1.

53 Et quamuis ex prædictis non ſol pleneũ iuſtificetur intentio D. Andreæ, vt ſit locus abſolutioni, ſed etiam ex eiſdem penitus remoueantur omnia, quæ pro Fiſco adduci poſſunt, itaut alia particulari reſponſione non egeam, nihilominus, vt omnis nebula auferatur, & res magis clara pro D. Andrea reddatur; dico nullam vim fieri poſſe per Fiſcum in confeſſione eiuſdem D. Andreæ, dum fatetur vltimo loco procuraſſe habere dictum venenum à Magdalena ad effectum necandi Io. Baptiſtam Bonzium, ſi ille impediuiſſet in concordiam cum matre. Primo quia dicta confeſſio non poteſt aliquid operari contra D. Andream non verificato prius corpore delicti, vt dixi, & tenet Marſil. in l. 1. §. præterea, nu. 33. & ſeqq. ff. ad l. Cornel. de ſic. Foller. in pract. crim. in verbo item, quod ſororem venenauit, nu. 2. & ſeqq. Boſſ. tit. de delict. nu. 15. & ſeq. Hieron. Laurent. deciſ. Auignon. 20. n. 1. Thomas Triuiſan. d. deciſ. 50. li. 2. & Petr. Gabal. d. caſ. crim. 180. & moderniores de inquiſit. quæſt. 2. num. 35. & alij ſupra relati.

54 Secundo quia dicta confeſſio conditionata, ibi, *& quando detto Signore Gio. Battiſta Borſi haueſſe cercato impedire detto accordo, come haueua fatto per il paſſato, & che me l'haueſſe impedito me ne voleuo ſeruire contro detto Gio. Battiſta, &c.* Nam illa dictio, quando importat conditionem l. cum vir. ff. de

de condit.& demonſtrat.Bart.in l.1.poſt num. 17. ff.eod.l.quod pupillæ ff.quando dies legati cedat, Pariſ.conſ.81.num.6.lib & Decia conſ.16.num.19 lib.4. & ſic ſuccedit illa concluſio quod (non verificata dicta conditione) confeſſio nõ operatur effectum l.pecuniam quam ff.ſi cert.petat.Natt.cõſ. 338.num.5.& ſeq.vol.2. Surd.conſ.365.num.13. vol.3.Bertazzol.conſ.61.& conſ.137.par.2. quem in terminis noſtris refert,& ſequitur Folle. in dict. verbo item quod ſortem venenauit, numer. 26.& ratio eſt quia conditio formam importat, Bald.in authen.matri.& auiæ, num.3.in fin.verſ. & conditio, quæ apponitur C. quando Mul. tut.offic.fungi poteſt,Decius conſ.77.poſt num.1. verſ. & ipſa conditio formam inducit Roland.conſ.97. nu.60. lib.1.& conſ.55.nu.25.lib.3.

55 Et iſtam conditionem fuiſſe verificatam, fiſco incumbit onus probandi l. hoc iure ff. de verbor. obligat.l.ita ſtipulatus §. quod ſe ab initio ff.codẽ Bart.in l.ſi quidem num.5.C.de except.& l. cum te col.2.verſ.& tunc interdum ætas ponitur in cõditione,vbi Salyc.poſt num.4.C.de probat Marſil. ſingulari 187.& Burſat.conſ.386.num.8.lib.4. aliter enim non poteſt fieri fundamentum in prædicta confeſſione tanquam nõ verificata in ſuis qualitatibus,& circumſtantijs, & pro neceſſario ponũt DD. relati à modernioribus de reo confeſſo, & & conuicto q.81.nu.30.

56 Tertio quia ſupradicta confeſſio fundatur ſuper non ente,ex quo non dum remouetur actus facti, verum, & ipſa potentia actus quia vt dixi,de aliquo corpore veneni in proceſſu non conſtat, immo apparet ſupradictum D. Andream poſt tractatum factum cum Magdalena de componendo venenum vt dixi,ex ſe ipſo pœnituiſſe, dum videret de iudi ab ea,& Anibale ſuo famulo quem propterea licẽtiaſſe à ſuo ſeruitio,vt ipſe deponit,& mandaſſe retrò ſuũ bollettinum d. Magdalenæ per Alexandrũ Ghinum, quæ pœnitentia facit vt prædictus Andreas (dato quod vltra cogitationem fuiſſe deuẽtum ad aliquem actum) non puniatur aliqua pœna etiam in atrociſſimis,gloſ.d.l.qui ea mente in fine verſ.ſi autem ad actum ff.de furtis, quæ allegat l.qui falſam.ff.ad l.Cornel.de falſ.& ibi Marſi. num.16.& Menoch. de arbitr. iudic. d. caſu 360. num.10.

57 Nec vltimo poſſe fieri fundamentum contra ſupradictum D. Andream in eo quod procurauit habere venenum pro necando matrem,vel fratrem quoniam in ſummario mihi dato tantum abeſt, quod ſupradictus D. Andreas grauetur à teſtibus in hoc quod immo contrarium expreſſe probatur per eos poſt quam & ſupradicta Magdalena,& alij teſtes pro fiſco examinati explicite dicunt quod ſupradictus Dominus Andreas remedium procurabat ſe cum matre ac reddendo illam ſibi beneuolam, vt in facto plenius deducitur.

58 Quo ſtante nedum poteſt ſupradictus Dominus meus principalis grauari de hoc, verum nec potuit ſuper eo examinari, & interrogari ſine legitimis inditijs ſecundum, Boſſ. tit.de examine reorum.nu.6.& ſeq.& Seccac.de iudic.cauſ.Ciuil. & crimin.lib.1.c.58.& ſeq.cap.84.num.9.& nu.37 & cap. 86. num.40. maxime non verificato corpore delicti, vt dixi, & quod teſtes fiſci nihil quod releuet concludunt, vt in facti informatione latius refertur, &c.

Ioſephus Cappellus Aduocatus.

ARGVMENTVM.

Sententia notoriè iniuſta in criminalibus præſertim exequenda non eſt, & quando dicatur notoriè iniuſta. Plura de confeſſione erronea, & erroris probatione per ſugeſtionem, & dolum iudicis extorta, ac de exculpatione ſocij criminis, quod & quantum proſit exculpato & demum de pœna parricidij & confiſcationis bonorum an habeat locum, ex ſola ſcientia & non reuelantia.

SVMMARIVM.

Sententia qua non iuſtificatur ex actis dicitur notoriè iniuſta,num.1.

Sententia notoriè iniuſta nunquam tranſit in iudicatum, nu.2.& nu.42.

Condemnari nemo poteſt,niſi confeſſus,aut conuictus fuerit,num.3.

Socij criminis etiam quod plures fuerint neminem conuincunt nu. 3.

Confeſſio non afficit confitentem non conſtito de corpore delicti,nu.4.

Teſtes examinati parte non citata non ſolum non probant ſed nec etiam faciunt inditium,nu.5.

Corpus delicti non per inditia aut præſumptiones, ſed plenè, & concludenter probari debet corporis delicti probatio an requirat repetitionem teſtium ſuper eo examinatorum,nu.7.

Teſtes examinati parte non citata non probant etiam coram iudice habente authoritatem torquendi reos denegatis defenſionibus,nu.8.

Confeſſio per ſugeſtionem extorta confitenti non nocet, nu. 9.& nu.13.

Confeſſio dicitur extorta per ſugeſtionem quando emanauit ad interrogationem iudicis notificantis reo qualitates, & circumſtantijs delicti, numer. 9. 13. & num.61.

Teſtes repetendi non poſſunt ſe referre ad primum examen,nu.10.

Confrontatio teſtium,ſeu ſociorum criminis, & an quando fieri debeat,num.11.

Iudici licet cum ſimulationibus agere, & tractare cum

reo

reo non tamen cum falſa aſſertione & mendacio, num. 15.

Conuictus condemnari poteſt ſicut confeſſus, nu. 16.

Simplices perſonæ facile credunt, & facile decipiuntur, num. 16.

Confeſſio erronea docto de errore confitenti non nocet abſque alia reſtitutione in integrum, numero 17. & num. 51.

Teſtes de auditu probant ad rei defenſionem, numero 18.

Socius criminis dicitur exculpare eos quos tacet, numero 20.

Confeſſio erronea probatur per depoſitionem ſociorum criminis, nu. 20. & nu. 52.

Exculpatio ſocij criminis, qui prius inculpauit aliquem iunctis coniecturis, & adminiculis valde prodeſt exculpato, numero 21. & de materia, numero 43. & ſeqq.

Teſtis ſecundæ depoſitioni magis veriſimili magis ſtandum eſt quam primæ non ita veriſimili, nu. 22.

Teſtes examinati pro Curia plenè probant contra Curiam num. 23.

Error confeſſionis factæ à minore probatur per vnicum teſtem, nu. 24. & nu. 60.

Confeſſio non veriſimilis confitenti non nocet, num. 25. num. 59.

Teſtis vnicus plene probat ad defenſionem rei, numero 26.

Confeſſio facta à fatuo ſeu demente confitenti non nocet, num. 27.

Cauſa delicti ceſſante, ceſſat omnis præſumptio ipſius delicti. nu. 28.

Error confeſſionis plene dicitur probatus præſumptionibus & coniecturis, nu. 29.

Præſumptiones & coniecturæ duæ ſufficiunt ad plenam probationem quando ſumus in caſu, in quo præſumptiua probatio admittitur, num. 29.

Confeſſio erronea confitenti non nocet etiam quod ſit geminata, & ratificata, nu. 30.

Confeſſio etiam adminiculata reuocari poteſt prætextu erroris, nu. 31.

Confiſcatio bonorum imponi non poteſt in crimine parricidij, num. 32.

Confeſſio vnius alteri non nocet, nu. 33.

Parricidij pœna pro ſola ſcientia & non reuelantia non imponitur ſecundum magis communem Doctorum ſententiam, nu. 34. & 48.

Mandatum ſeù conſilium non cenſetur datum per verba collata in arbitrium delinquentis, nu. 45. & 49.

Conſenſus vt in criminalibus conſentienti noceat, requiritur quod ſit ſpecialis & expreſſus, & quando quis dicatur expreſsè & ſpecialiter conſentire, nu. 36.

Conſentire quis non dicitur niſi vtatur verbis conſilium, aut auxilium importantibus, nu. 37. & nu. 50.

Confiſcationis pœna vbi à iure ſtatuta non eſt eam iudex ex ſuo capite imponere non poteſt, numero 38.

Indigni pœna non habet locum niſi in caſu à iure expreſſo, num. 39.

Minor excuſatur à pœna indigni quando eius delictum conſiſtit in omittendo, num. 40.

Indignus ratione vnius perſonæ offenſæ non efficitur indignus ratione alterius perſonæ non offenſæ, numero 41.

Sententia dicitur notoriæ iniuſta quando ex actis conſtat de iniuſtitia ſententiæ, nu. 43.

Socij criminis inculpatio inculpato non nocet niſi fuerit ratificata, nu. 46.

Teſtes de credulitate examinati ad inſtantiam fiſci probant contra fiſcum, nu. 53.

Confeſſio rei in parte falſa in totum dicitur falſa, num. 55.

Veriſimilitudo in probationibus multum attenditur, num. 57.

Frater contra fratrem in teſtem admitti non debet niſi in caſibus magnæ neceſſitatis, nu. 58.

Confeſſio emanata in iudicio criminali ad inſtantiam fiſci, & ad finem publicæ vindictæ non probat in iudicio ciuili inter priuatas perſonas, & ad priuatum commodum, nu. 62.

Probationes in iudicio criminali facta non probant inter alios in iudicio ciuili, nu. 62.

Confeſſio contra quam fuit poſtea iudicatum confitenti non nocet, nu. 63.

Præſuppoſito ceſſante ceſſat etiam depoſitio fundata in illo præſuppoſito, nu. 64.

Sententia etiam nulla Principe ſciente exequutioni mandari non poteſt num. 66.

Induſtria perſonæ quando electa dicatur in delegatione cauſarum, nu. 67.

Reſcriptum recipit interpretationem à petitione ſupplicantis, nu. 68.

Sententia ad inſtantiam, & fauorem fiſci lata nocet etiam tertio qui cum fiſco ſuper dicta ſententia tranſegit, nu. 69.

Sententia ad fauorem vnius lata nocet etiam tertio non citato qui ſcientiam habebat iudicij moti ſuper quo fuit lata ſententia, nu. 70.

Confiſcatio bonorum non poteſt imponi illi, cui imponitur pœna extraordinaria, nu. 71.

Impedito iuſto impedimento non currit terminus neque currunt fatalia, nu. 72.

Sententia etiam quæ tranſitum fecit in rem iudicatam in Rota non attenditur niſi fuerit iuſta, numero 73.

Sententia ex falſa cauſa lata notoriè iniuſta dicitur, num. 74.

Poſſeſſorium iudicium non impeditur per exceptiones concernentes petitorium, nu. 75.

CONSILIVM CLXXXV.

1 PROPOSITVM dubium negatiue videtur reſoluendũ quia ſententia contra Bernardum lata non iuſtificatur exactis ideo notorie iniuſta, Caputaq. deci. 120 num. 2. par. 3. Rota coram R.P.D. Gyptio Peruſina ſeparationis Thori 28. Iunij 1589. in ptine. & ſepius in Rota fuiſſe reſolutum teſtatur, Gabr. coſil. 28. numer. 5. & ſeqq. lib. 2.

2 Sententia autem notorie iniuſta nunquam trãſit in iudicatum, Pariſ. conſ. 107. num. 9. & ſeqq. Cephal. conſ. 241. num. 45. & ſeqq. Vant. tit. de nullit, ex defect. proceſſus nu. 127. eadem Rota coram R.P.D. Giptio vbi ſupra in eadem Peruſina ſeparationis Thori 3. Iulij eiuſdem anni in fine.

3 Quod hæc ſententia non iuſtificetur ex actis immo quod ex eiuſdem actis conſtet de illius iniuſtitia patet quia condemnari nemo poteſt niſi aut cõfeſſus aut conuictus fuerit cap. 1. cap. nos inquemquam c. primates 2. qnæſt. l. 1. qui ſententiam C. de pœn. conuictus non poterat dici Benardus quia vix contra eum vrgebat aſſertio Iacobi prætenſi ſocij criminis & certũ eſt ſocios criminis etiam quod plures ſint neminem conuincere Boer. deciſion. 316. nu. 4. in princ. Boſſ. in tit. de inditijs, &c. n. 167 Clar. in pract. §. fi. q. 21. verſ. ſed pœne.

4 Confeſſio autem ſuper qua eſt fundata ſententia nihil prorſus Bernardo nocere videtur primo quia non conſtat Franciſcum fuiſſe ſcelere interemptum & ſic de corpore delicti iuxta, tex. l. 1. §. illud ff. Syllan. næc cõfeſſio illud probat vt per Ang de Malef. in verbo & veſtem celeſtem, n. 25. ver. quid ſi cõfiretur Blan. in plac. cri. in prin. n. 2. Cla. in prac. § fi. q. 55. n. 10. ve. quomodo autẽ Fran. Bec. cõ. 70. n. 2

5 Et quod non conſtet Franciſcum ſcelere interemptum patet euidenter quia ſuper corpore delicti teſtes examinati parte non citata non fuerant repetiti quo caſu non ſolum non probant ſed nec faciunt modicum inditium, cap. 2. in illis verbis nullius momenti, & ibi Abb. num. 14. Aretin. nu. 1. in primo notab. & Felyn. num. 3. extra de teſtibus Creſcent. de teſtibus deciſ. 2. alias 264.

6 Et tamen corpus delicti non per indicia aut præſumptiones ſed plene & concludẽter probari debet d. l. 1. §. item illud ff. ad Syllanian. ibi liquere igitur debet l, ſi quãdo C. vnde vi in verbo patefacta & ibi Bald. num. 2. & Iaſ. n. 12. in 4. notab. Boer. deciſ. 288. nu. 1. in fin. verſ. ſi vero agitur de maximo præiuditio, Foller. in pract. crim. in verbo capiat informationem, num. 18.

7 Et licet forſan non ſit neceſſaria repetitio teſtiũ examinatorum à notario quando inuiſitatione cadaueris occiſi quam facit idem notarius, & vocant doctores viſum, & repertum recognoſcunt dictum cadauer, & in eo illata vulnera iuxta tradita per, Blanch. in pract. crim. in prin. nu. 6. & 7. Foller. in prac. crim. in verbo capiat informationem, num. 4. Clar. in prac. §. fi quæſtion. 4. num. 3. ad med. hoc ideo eſt quia de dicta viſitatione notarius ſe rogat coram teſtibus prædictis & de ea facit publicum inſtrumẽtotum, quod plene probat abſque teſtium inſtramentorum exxamine ſeu repetitione at quando hoc viſum & repertum non fuit factum à notario tunc ſi teſtes ex interuallo poſt commiſſum delictum examinentur ſuper corpore delicti ꝙ non debeant reperti parte citata, nec iure nec Doctorum auctoritate nec vſu probatur.

8 Nec obſtet ſi forsã dicatur ꝙ in hac cauſa ꝓtetat procedi, ex proceſſu informatiuo propter facultatem à Papa conceſſam iudici prætenſa enim facultas non reſpicit niſi poteſtatem dandi torturam de negatis defenſionibus ſi legitima aderint inditia ad inſtar Gubernatoris Vrbis verum quod poſſit procedere ex proceſſu informatiuo, & teſtibus non formiter examinatis nec cõceſſa facultas hoc dicit vt legi poteſt inſummario nu. . . . nec Gubernator Vrbis talem haber facultatem aliud enim eſt torquere denegatis defenſionibus & aliud ex proceſſu informatiuo vtrumque enim eſt prohibitũ à iure prout de proceſſu informatiuo ſcripſit, Bar. in l. fi. nu. 8. ff. de q. Brun. de indit. p. 1. q. 2. n. 8. ſeq. & extat bulla Pauli III. in 1. p. bullar 1 t. in ordine 58 ver. captum vero ideo vno conceſſo aliud non cenſetur conceſſum, & quod Gubernatut Vrbis nõ procedat ad torturã ea proceſſu informatiuo eſt pluſquam notorium in illo ttibunali ſed iſte iudex proceſſit ex proceſſu informatiuo non ſolum ad torturam ſed etiam ad condemnationem.

9 Socundo eadem confeſſio eo minus nocet Bernardo quia fuit ab eo extorta dolo iudicis dupplici modo. Primo per ſuggeſtionem ſecundo cum mẽdaci, & falſa aſſertione. De ſuggeſtione conſtat clariſſime in sũmario n. . . . vbi in ſpecie Bernardo interrogato, & monito ad confitendũ participationẽ ante parricidiũ cõmiſſam ipſi pluries notificantur omnes qualitates & circũſtãtiæ delicti minutatim & adunguẽ prout iã Iacobus faſſus fuerit. Quod eſt proprie ſuggerere, vt per Maria. Soc. in c. qualiter & quando n. 950. & n. 1102. verſ. vnde non debet interrogare extra de accuſ, Ang. de Malef. in verbo furma publica, nn. 118. & ibi Auguſt. in addit. Boſſ. in tit. de exam. reorum, nu. 12. plene Cart. in prac. interrogandorũ reorũ lib. 2. c. 1. n. 44 & n. 67. & ſeq.

10 Et eadẽ qualitatũ circũſtantiarũ prætẽſi delicti & ſic ſugeſtio fuit iterũ facta ab eodẽ iudice in cõfrõtatione Iacobi in qua legitur Bernardo examen Iacobi de verbo ad verbũ prout iaccbat ꝙ vtique fieri nõ debebat cum enim Iacobus fuiſſet a Iudice requiſitus ad referẽdũ in ſubſtãtia ea quæ in tortura, & poſt depoſuerat. Nõ debebat iudex niſi prius iuxta cõmunẽ practicã ſaltim facto in ſubſtãtia per eundem Iacobum relato mandare legi ſuum exa-

men etiam quod ipſe inſtetiſſet cum in die ante,& ſic de recenti faſſus fuerat nec propterea poterat obliuionem prætendere in criminalibus enim non poteſt quis ſe referre ad primū examen, Corn.cōſ. 56.col.fin.verſ.item teſtis qui ſe refert lib.1.Aym. conſ.115.num.8.Cartar. vbi ſupra vbi in ſpecie admonet cauere debere iudicem legere reo teſtiū depoſitiones, & in terminis quod ſit ſuggeſtio legere depoſitionem ſocij criminis inquiſito bene loquitur,Burſat.conſ.201.num.81.vbi vt mox dicam iuncto, num.70. & ſeqq.loquitur in caſu in quo reo tortura infertur denegatis defenſionibus.

11 Quæ eo magis vrgere videtur quo iudex habere prætendebat poteſtatem à Papa torquendi reos denegatis defenſionibus quo caſu vt communis practica ſeruat confrontatio ſocij criminis fieri debebat ſicca,hoc eſt ſine expreſſione circumſtantiarum & qualitatum delicti,& hoc vt videatur ſi poſtea reus tortus denegatis defenſionibus fateaur dixerit nec ne veritatem confrontando ſe vel ſecus cum qualitatibus,& circumſtantijs ſibi non notificatis ſicut ſcripſi in meo tract.de teſtibus q.72.nu. 139.verſ.verum quando iudex non enim me ipſū allegare erubeſco in his quæ ab alijs doctoribus ſcripta non reperiuntur.

12 Non ergo eſt mirum ſi vt in ſummario,num.... Bernardus in ſua confeſſione pluries ſe retulit ad depoſitionem Iacobi ipſi ſæpius à Iudice ſignificatam,& ſuggeſtam.

13 Quare intrat concluſio quod confeſſio per ſuggeſtionem extorta ſiue per torturam ſiue extra eam confitenti non nocet l.1.§. qui ad quæſtionē ff.de q.Boſſ.in titul.de exam.reorum,num.12.verſ. Et illa confeſſio cum alijs per Cartar. vbi ſupra. dict.num.54.& ſequentibus lib.4.cap.1.nume.94. & ſeq.

14 Detegitur ſecundo dolus iudicis qui vt in ſummario, ſæpe & ſæpius Bernardum in ſpecie interrogando,& monendo vt fateatur ſe complicem, & participem homicidij ante delictum illi contra omnem veritatem pluries, ac pluries ſupponit quod eſt conuictus,& quod de eius participationem,& complicitate plene conſtat,& clare apparet in proceſſu in tantum quod pauper Adoleſcens ſic dubitans, & iudici credens ſe ex proceſſu conuictum reſpondet per hæc verba. *Non ſo come ſi conſti alla Corte queſto che io habbia trattato con Beatrice,& con Lucretia doue è*, Et in alio interrogatorio in quo pariter ſibi ſupponitur manifeſte, & clare apparere in proceſſu quod ipſe eſt delinquens reſpondet *Se coſta alla Corte che io habbia trattato con Olimpio,& con Beatrice,& con Lucretia far ammazzare mio Padre,io dico de nò*. Et iterum ſibi per iudicem ſuppoſito quod in proceſſu plene conſtat quod ipſe tractauit, &c. Negat Bernardus & poſtea ſubdit, *Se volete mo che coſti non ſo che me dire*.

15 Et hic intrat alia concluſio quod & ſi iudici liceat ſimulatione, & arte veritatem à reo exquirere. Non tamen hoc licet cum falſa aſſertione & mendacio, Afflict. in Conſtitutione Regni incip.inter ceteras rub.44.in tertio notab.num.3. & ſeq.par.1. Hiero.Cuchalon.in adit. ad Dec. in ea l.eaeſt natura n.7.littera A,ff.de regul.iur.Clar.in pract.§.fin.quæſt.55. verſ. circa primum cum aliis per Cartar. in d. pract. interrog. reorum libr. 2. c.1.nu.24.& nu.78.& ſeq.

16 Dum enim iudex falſo aſſerebat ipſum eſſe conuictum in conſequentiam videtur aſſeruiſſe quod ſiue fateatur ſiue non,condemnatus erat, conuictus enim condemnatur etiam quod non fateatur cap.at ſi clerici verſ. ſiuero extra de iudic. cap.de hoc extra de Simon.l.cum talis C.de pœnis & l.qui ſententiam C. eodem non ergo mirum ſi ſimplex adoleſcens credens iudici ſe conuictum, & poſſe ſe condemnari etiā quod non fateatur ſic fatuus,& ſimpliciter faſſus fuerit, ſimplices enim prout erat Bernardus facile credunt & facile decipiunt clem.2.& ibi Cardin.Zabarel.1. de pœnit. & remiſ.

17 Tertio nec Bernardo d.confeſſio nocet quia erronea eſt omiſſa enim illa diſputatione an minor aduerſus ſuam confeſſionem reſtituatur non docto de errore & admiſſa pro nunc opinione negatiua docto tamen de errore etiam abſque vlla reſtitutione, ne dum minoris, ſed etiam maioris confeſſio conuicti non nocet l. prima §. ſi quis vltra & ibi gloſ. & communiter doctores omnes ff. de quæſt. Bellamer.in cap.at ſi Clerici, num.12. verſ.3.hoc noto extra de iudic.Innocent.Hoſtienſ.& communiter Canoniſtæ omnes in cap. cum venerabilis, nu.108.& ſeqq.de except. vbi quod hæc eſt communis regula.

18 Error confeſſionis conſtat pluſquam concludenter ex eodem proceſſu tam per eaſdem perſonas qui delictum commiſerunt, & ſic per aſſertos ſocios criminis tum etiam per teſtes Curiæ Beatricex enim prout in ſummario, num.... dicit tranſmiſiſſe Olimpium ad Vrbem ad effectum habendi conſenſum à fratribus, & quod reuerſus ei dixit, *Che haueua parlato con Iacomo ſolo & non con l'altri fratelli perche non haueue,voluto trattare con ragazzi* Huic autē Beatrici deponēti de auditu credendū eſt quia ad deſeſam, Cephal.conſil.678.num.75. iuncto, numer. 67. 8. libro quinto Hondad. qui alios refert conſilio 100.nu 35.lib.1. & prælertim cum dicat audiuiſſe ab eo qui plene de facto informatus eſt.

19 Martius alter ſicarius in ſummario, num..... dicit, *non ſo ſe anco il ſignor Bernardo ſapeſſe & teneſſe mano à queſte coſe*, Et tamen ſicut alii participes, & complices quos nominat tractarunt cum ipſo ita etiā tractaſſet Bernardus ſi particeps fuiſſet arguendo à veriſimili.

Lucretia non ſolum non nominat Bernardum prout nominaſſet ſi vere particeps fuiſſet ſed amplius dicit quod quando Bernardo expoſuit eius Patrem ab Olimpio occiſum Bernardus admirati-

ue

ue reſpondet, *Tanto che Olimpio hà ammazzato mio Padre?* Vt in ſummario, numero. . Quæ admiratio arguit ignorantiam rei auditæ.

20 Et hic intrat concluſio quod quando reus aliquos criminis ſocios inculpat alios, quos tacet, exculpare dicitur Burſat. conſ. 20. num. 58. lib. 1. exculpatio autem ſociorum criminis alterius ſocij confeſſionem erronea demonſtrat dixi in titulo de indir. & tortur. quęſtione quadrageſima tertia num. 19. & in fallor bene probat tex. in l. 1. §. ſi quis vltro verſ. Prudenter ff. de quæſtion. vbi fuit liberatus quidam ſeruus qui metu reuertendi ad Dominum homicidium commiſiſſe cum alijs falſo confeſſus fuit, & non ob id condemnatus, ex quo ſocij ab ipſo nominati in tormentis perſtiterunt, & eundem ſeruum de ſe, & de ipſis confeſſum exculparunt, ergo multo magis liberandus videtur Bernardus qui exculpatur à prætéſo ſocio qui de ſe ipſo fatetur.

21 Nec eſt in totum ſpernenda exculpatio Iacobi ſepius geminata in actu confeſſionis in literis ſcriptis Illuſtriſſimo Domino Cardinali Aldobrandino in confortatorio, & etiam in patibulo vt in ſummario, numero. . . . licet enim non ignorem quod talis exculpatio non tollit de iure criminis probationem, & ſic confeſſionem negari tamen poteſt quin illam debilitet ſaltim iunctis aliis coniecturis, & adminiculis de quibus mox dicam vltra iudicialem exculpationem aliorum prætenſorum ſociorum criminis de quibus dixi Grammatic. deciſione 56. numero decimoprimo, Bertazzol. conſilio 246. numero decimo libro primo Menoch. de præſumpt. libro primo quæſtion. 90. numero tertio verſ. illud tamen, Burſat. conſ. 201. num. 148.

22 Concurrunt inſuper depoſitiones teſtium pro Curię informatione examinatorum nempe Camilli Roſati in ſummario, numero. . . . qui licet primo dicat in vno colloquio facto cum Olimpio ab eo audiuiſſe quod etiam Bernardus fuit in delicto particeps, ſubdit tamen, in alio colloquio facto cum eodem Olimpio ſibi dixiſſe quod Bernardus non fuerat conſcius. Et huic ſecundo dicto Olimpii magis ſtandum cum ſit magis veriſimile, & adminiculatum depoſitione Beatricis de qua ſupra. Tindar. in tract. de teſtib. lib. 1. capitulo 2. numero primo in fine in 12. Fallen. & capitul. 14. num. 1. Roland. conſ. 40. nu. 13. lib. 1. Vulpell. conſ. 104. nu. 3. & nu. 11.

23 Succedit etiam depoſitio alterius teſtis Curiæ videlicet fratris Petri Caluetti Germani fratris ipſius Olimpii in ſummario, numero. . . . qui deponit Olimpium ſibi confeſſum fuiſſe quod occiderat Franciſcum de ordine, & cum participatione Beatricis Lucretiæ & Iacobi, & de Bernardo nullum verbum ei feciſſe, & huic teſti plene credendum quia examinatus à Curia, Aymon. conſilio 100. numero decimotertio Soccyn. conſil. 69. numero decimoprimo libro primo Gabr. de teſtib. concluſ. prima poſt numero decimoquarto vbi de communi libro primo Cephal. conſilio 82. num. 47.

24 Et hic intrat alia cocluſio ſcilicet errorē cōfeſſionis in minore ſufficere quod probetur per vnum teſtem ne dum per duos, Bald. in l. vnica numre. 62. verſ. circa quod conſidera C. de confeſſis Alex. in l. Nam & poſtea §. ſi minor num. 11. verſ. dicit etiam Baldus ff. de iur. iur. Gabr. de teſtibus concluſ. 1. num. 40. lib. 1. deciſ. Pedemont. 87. num. 10. vbi alii referuntur.

25 Verum vltra criminis aſſertos ſocios, & teſtes Curiæ prædictos concurrunt pro errore confeſſionis Bernardi tres aliæ validiſſime cōiecture. Prima eſt de qua per Beatricē de auditu ab Olimpio, & per Iacobum in eius exculpatione vt ſupra ſumpta ex qualitate perſone ipſius Bernardi nēpe adoleſcentis, & talis cui ſimilia confidere nō ſolēt nec veriſimile eſt quod confidantur arguendo à communiter accidentibus & ab inueriſimili quod argumentum præſertim in materia confeſſionis maxime attendendum eſt Bald. conſ. 479. incip. tres ſunt caſus num. 2. lib. 2. Auguſt. ad Angel. de Maleſic. in verbo quod fama publica nu. 14. Tiraquell. de reuocand. donat. in præfat. nu. 40. Boſſ. in tit. de confeſſ. nu. 46.

26 Altera eſt coniectura quæ ab eiuſdem perſone qualitate deſumitur quia vt probatur per Marium Fanum teſtem defenſiuum in ſummario, numero. . . . dictus Bernardus, *Non è ſagio come deuerebbe eſſere li giouani, & quando l'ho praticato piu preſto l'hò hauto per leſcio che altrimente perche mi parlaua, non concludeua niente, & non ne cauauo conſtrutto alcuno*, & iterum infra, *l'hò tenuto per ſciocco & di poco ceruello come ſi dice nell'articolo*, Huic autem teſtis licet vnico plene credendum eſt quia deponit ad rei defenſionem & non habet contradictorem, Aymon. conſil. 2. numero decimo Natt. conſ. 412. num. 23. Boſſ. in tit. de oppoſ. contra teſtes, num. 72. Vulpel. conſ. 67 num. 8.

27 Et hinc ſequitur huiuſmodi confeſſionem non ſolum præſumi erroneam ſed nihil prorſus illi obeſſe cum paria ſint in propoſito quem eſſe furioſum ſeu etiam fratuum, Marian. in capitulo ad audientiam numero 28. de homicid. Grammar. conſil. 16. num. 7. in fine & ſeqq. omnibus in diſcurſu, Nouell. in tract. ad defenſam in princ. num. 40. ad finem Gerard. Mazzol. conſ. 57, nu. 13. & 14.

28 Succedit, & altera coniectura, quia Beatrix, & Iacobus ſic reſoluerunt Patrem occidere propter mala tractamenta quæ eius faciebat vt in ſummario, numero. . . . . Quæ quidem cauſa ceſſabat in Bernardo cum ipſe vt in ſummario numero. . . . nō male tractatus fuerit ab eodem Patre ſed ab ipſo amatus. Et in teſtamēto hæres inſtitutus quare ceſſante cauſa delicti confeſſio redditur inueriſimilis, vt per Parid. de Puteo

de ſindicat.in verbo tortus cap.7. num.12. ante finem verſ.ſic ergo iudex fol.mihi 350. column.1. in princ.vbi propterea in propoſito dixit,quod videmus indies multos imbecilles animo (prout erat Bernardus)crimina, quę non commiſerunt confeſſos eſſe & ideo admonet iudices vt bene aduertāt ad reorum confeſſiones vt in eis ſubſit delicti confeſſati veriſimilis,cauſa Blanch.de indit.nume.35. vbi pariter aduertit iudicem vt debeat interrogare reum,qui delictum confeſſus eſt cur illud fecerit cum ſine cauſa nemo delinquere præſumatur, Bar. inter conſ.crim.diuerſ.conſ.8. num.8. lib.1.in folio Franciſc.Caſon. de indit. tract.1.c.9. nu.2. Menoc conſ.230.nu.25.& ſeqq.

29 Prædictæ autem tres iuris præſumptiones etiam ceſſantibus depoſitionibus teſtium & exculpationibus præmiſſis ſatis ſuperque eſſent probandum errorem confeſſionis Bernardi ſtante veriſſima iuris concluſione quod coniecturæ, & præſumptiones plene probant errorem confeſſionis. Bald.in l. fin.nu.2.ad finem verſ.idem Baldus in l.error poſt num.12.C.de iur.& fact.igno.Bertazzol.conſ.162 num. 9.in fin.& ſeqq.vbi late & vbi coniecturalis, & præſumptiua probatio admittitur duæ tantum ſufficiunt coniecturæ Calcan. conſilio 8. poſt numero nono Aym.conſ.156.num.7.in fine Maſcar. de probat. lib. 1. concluſ. 447. numero 4. vbi alij referuntur.

30 Nec obſtat quod confeſſio Bernardi ſit geminata,& ratificata. Nam etiam ratificata & geminata confeſſio docto de errore non nocet Gandin.in tit. de quæſtion,& torment.num.24.Marſil.in l.1. §.ſi quis vltro,num.115. & ſeqq.ff. de quæſtion. Boſſ. in tit.de confeſſis num.61.Clar.in pract.§.fin.q.64 verſic. ſi autem reos ad finem & eſt communis vt per Cartar.in pract.interr.reorum. lib.4.nu.25. & per Hondad.conſ. 102.nu 43.lib.1.

31 Minus obſtat quod ſit adminiculata ex dicto Iacobi nam vltra quod Iacobi inculpatio eſt ſublata per primam & tertiam præſumptionem prædictas adhuc dicitur & adminiculatam confeſſionem ſub prætextu erroris poſſe reuocari Salicet.in l.fin.numer.2.verſ.item ponit iuncto verſ.hoc exemplum C.de probat. Aretin.in cap.cum delicti num.31. & ſeq. extra de accuſat. Angel. de Malefic. in verbo comparuerunt dicti inquiſiti & in termino defenſionis,& c.nu.1.vbi quod ita praticatur. Pract.Corad.tit.de confeſſione criminis,nu.11.

32 Quarto præmiſſis omnibus ceſſantibus & data validitate confeſſionis Bernardi iniuſtitia ſententiæ de qua agitur notoriè apparet ex qualitate pœnarum in ea impoſitarum nempe confiſcationis bonorū & indigni pro crimine parricidij nō enim imponitur pœna cōfiſcationis bonorum l.parricidii ff.ad l.pomp.de parricid.& ibi glo.in verbo poſtulatus & in verbo quem voluit Cephal.conſ.79. nu.6.& ſeq.& nu. 22. ſeqq. Decia. in tract. crim. lib.9.c.14.n.3.& c.15.nu.17.

33 Nec ex capite prętenſi aſſaſſinii intrat bonorū confiſcatio quoniam quicquid ſecus ſit quo ad Iacobum, & Beatricem Bernardus minime fatetur aliquid promiſiſſe Olimpio ideo confeſſio dictorum Iacobi & ſororis ei non nocet l.ius iurandi in fi.C.de teſtib.Natta conſ.438.num.11.Aymon. conſ 966.nu.16.

34 Et in præſenti caſu eo minus confiſcatio imponi poterat cum ex confeſſione Bernardi nulla reſultet participatio Parricidij ſed tantummodo ſcientia & non reuelantia pro qua ſola relegationis pęna ſtatuta erat ad l.2.ff. ad l.pomp. de parricid. & eſt magis communis, & verior doctorum ſententia de qua late dixi in tit.de homicid.q.120.nu.153. ſeq.vbi relatos hic referre nolui ne purgatiſſimas Dominorum meorum aures longa doctorum ſerie offendam.

35 Fatetur enim Benardus & ſic etiam fatetur Iacobus quod idem Bernardus Olimpio iam nomine Beatricis ad Vrbem Venerat pro habendo cōſenſu fratrum aliud non reſpondit niſii *che faceſſe quello che gli pareua*, vt in ſummario numero per huiuſmodi enim verba in arbitrium Olimpij collata nec mandatum nec conſilium cenſetur datum ad ſcripta per Hipp.Rim.conſ.310.nu.1.iuncto nu. 26.lib.3.

36 Minus cenſetur datus conſenſus ſaltim ſpecialis & expreſſus prout in criminalibus requiritur, Bal. in l.finale §.neceſſitate poſt nu.23.C.de bon.quælibet Ad hoc enim vt conſenſus dicatur ſpecialis & expreſſus neceſſe eſt vt expreſſe quis dicat conſentio Bald. ibidem numero decimoſeptimo in fin.verſ. item dico Viuius opin. 113. numero 17. ſeq.poſt,Bar.& Ang. in locis per eum relatis.

37 Imo no quando agitur de imponendo conſentienti eandem pœnam quæ imponitur agenti prout agitur in caſu noſtro. Non dicitur quis conſentire niſi vtatur verbis conſilium aut auxilium importantibus, Cepo. conſilio 34. numero vigeſimoſecundo Pariſ.conſ.152.nu.29.ſeq.lib.4.Oſaſc. deciſ.pedem.80.nu.6.Maſcar.de probat.lib.2.concluſ.1139.nu.10.

38 Non potuit ergo iudex imponere pœnam confiſcationis bonorum quia cum à iure alia certa pœna,& non confiſcationis ſtatuta eſt non poteſt volens ab ea recedere confiſcationis pœnam inſurgere, Bald. in l.3. C. ne ſine Iuſſu Iud. & ibi Cyn. Bald. Angel. & Salycet. quos & alios refert Peregrin.de iure fiſci lib.5.tit.1.nu.25. Baiar. ad Clar. q.84.nu 40.

39 Et ex præmiſſis etiā ſequitur quod nec idē iudex potuit pęnā indigni imponere quia talis pęna non habet locū niſi in caſu à iure expreſſo §.cū igitur in auth. de non elig.ſecundo nuben. Alex.in l. non oportet ante ſi.ver.non mirum C.de his quibus vt indig.Rom.conſ.185.in 4. dubio Pereg. de iure fiſci lib.2.tit.2.rub.de indignis,nu.2.

40 Tum etiam quia minori non imponitur pœna indigni quando eius delictū cōſiſtit in omittēdo prout in caſu noſtro l.minoribus vbi gloſ.& Doct.l.

de

de his quibus vt indign. l. 2. C. ſi aduerſ. delic. auth. ſi captiui. C. de Epiſc. & cler. cum alijs per Ant. Gomez de delict. cap. 3. nu. 53.

41 Et quoad bona fideicommiſſaria Rocchi, & Chriſtophori res videtur indubitabilis, quia Bernardus, nec Rochum, nec Chriſtophorum occidit, (& indignus) ratione vnius perſonæ offenſæ non efficitur indignus ratione alterius perſonæ non offenſæ l. heredem, & l. Papinianus. ff. de his quibus, vt in dign. l. qui Titij. ff. eodem. Et licet filium Chriſtophori teſtatoris occidiſſe prætendatur, & ſic ex capite ingratitudinis in teſtatorem videatur indignus, attamen dato quod illum occiderit, (prout nō occidit) ceſſat pœna indigni, quia vt illa in his terminis habeat locum neceſſe eſt, vt ingratitudo, & offenſio fuerit facta in vita teſtatoris non poſt mortem, vt bene declarat idem Peregrin. de iure Fiſci, lib. 2. tit. 8. nu. 4. & 7. & 8.

Et ex iſtis quatuor rationibus ſententiam contra Bernardum latam non tranſijſſe in iudicatam facile dici poſſe exiſtimarem.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

In eadem cauſa ſecundum reſponſum.

42 VTraque propoſiti dubij pars negatiue reſoluenda videtur, quo enim ad primam partem, clara eſt iuris concluſio, quod ſententia notoriè & euidenter iniuſta, ita nullitatis vitio laborat, c. inter ceteras ibique Abb. num. 1. & 10. de ſent. & re iudic. Felyn. in c. Quoniam contrà nu. 25. & 26. de probat. Dec. in cap. nouit. num. 10. de Iudic. Contard. qui pluries in Rota deciſum teſtatur in l. vnic. limit. 9. num. 44. & 46. C. ſi de moment. poſſeſſ. vt in iudicatum tranſire non valeat etiam ſi ab ea non fuerit appellatum, vel interpoſita appellatio proſequta non ſit Ant. de Butr. in c. ſuam not. pen. de pæn. Dec. in d. c. quoniam contra num. 36. de probat. Surd. deciſ. 260. nu. 30. Rot. deciſ. 311. nu. 2. par. 2. & deciſ. 427. nu. 2. lib. 3. par. 3. diuerſ.

43 Quod vero ſententia criminalis, quæ exaduerſo prætenditur res iudicata reſpectu D. Bernardi euidentem contineat iniquitatem inde conſtat, quia expreſſe ſupponit illum confeſſiſſe, ac complicem fuiſſe impij tractatus immaniſque conſpirationis habitæ ſuper morte, & trucidatione D. Franciſci eius Patris, quod tamen, ſiue reſpiciamus inculpationem de eo factam à Iacobo fratre maiore, ſiue prætenſam D. Bernardi cōfeſſionem (ad quæ duo capita rediguntur cuncta, quæ ex proceſſu criminali contra D. Bernardum reſultant) prorſus à veritate alienum apparet, ex ipſiſmet actis, ex quibus proxime notoria ſententiæ iniquitas iuſtificatur, Contard. in d. l. vnic. d. limit. 6. nu. 19. Gabr. conſ. 28. nu. 5. vol. 2. Surd. conſ. 224. nu. 2. vol. 3.

44 Nam inculpatio ſublata remanet ex declaratione poſtea ab eodem inculpante morti proximo ad ſuæ conſcientiæ exonerationem, & animæ ſalutem, non ſemel ſed bis tertio, atque iterum facta, quæ de medio tollit omne indicium etiam clariſſimum, & claram oſtendit exculpati innocentiam, Decian. reſp. 83. num. 29. volum. 3. Burſat. conſ. 29. num. 38. volum. 1. Bertaz. conſil. crim. 113. num. 17. Claud. ad eundem in conſ. 146. littera A, volum. 1. Vulpel. conſ. 113. num. 8. Gramat. conſ. crim. 65. nu. 1. & Maſcard. de probat. concl. 1135. nu. 12.

45 Præſumptio enim innocentiæ, quæ oritur ex exculpatione potentior eſt, & plus operatur reſpectu defenſionis, quam præſumptio contraria reſpectu offenſionis Gomez. variar. reſolut. tom. 3. cap. 13. nu. 17. verſ. ſi vero in delictum Gram. conſ. 3. num. 14. Boſſ. in tit. de fauor. defenſ. num. 10. & Maſcard. d. conclus. 1135. num. 2. & 12. Præſertim in caſu noſtro, in quo exculpatio fuit triplicata, ideoq. eiuſdem virtutis, & efficacie eſt, ac ſi eſſet iurata, & iudicialiter facta. Aym. conſ. 114. num. 8. & 18. Bertaz. conſ. crim. 42. num. 3. vol. 1. atque eo tempore facta, quo pro integra eius fide fieri debuit in actu, ſcilicet confeſſionis ſacramentalis Burſat. conſ. 201. nu. 148. Farinacc. q. crim. 46. num. 70. & ſeqq. & pro illius veritate plures militant vrgentes præſumptiones, quod res ita ſe habeat infra explicandæ, quæ pro abſolutione omninò attendendæ ſunt Menoch lib. 1. præſump. quæſt. 90. numero tertio, verſ. illud tamen Bertaz. conſil. crimin. 246. num. 10. volum. 1. Farinac. d. q. 46. nu. 117.

46 Et eo magis, quoniam inculpatio in præiudicium D. Bernardi non fuit legitimata, quamuis enim, quoad condemnandum Iacobum confitentem ſufficiens fuerit illius ratificatio extra tormenta facta reſpectu, tamen D. Bernardi non fuit ſufficiens, quia ſpecialiter denuo torquendus erat & nominatio antea de eo facta iterum in tormentis ratificanda, quod cum ommiſſum fuerit, vt videre eſt ex proceſſu nullum in ea contra D. Bernardum fieri poteſt fundamentum Clar. in pract. crimin. quæſt. 45. num. 13. verſ. ceterum ſi reus, ibi ſi ſunt tales, &c. Farinacc. quæſt. crimin. 43. num. 137. & Petr. Cabal. reſolut. crimin. cent. 1. caſ. 33. nu. 11.

47 Quod autem pertinet ad prætenſam D. Bernardi confeſſionem, quæ conſiſtit illis verbis. *Et detto Signor Iacomo, & Paolo, & io gli diceſſimo, che faceſſe quello, che gli pareua*, vt in ſummario, nu. 3. in fin. & ipſa non officit.

48 Primo quoniam ex ea non reſultat complicitas, & participatio tractatus Parricidij, ſed ad ſummum ſola illius ſcientia, & non reuelatio, quo caſu filium non incidere in pœnam

ordinariam parcicidij, ſed tantum in extraordinariam exilij, eſt tex. in lib. 2. ff. ad l. Pompeiam de parcici. gloſ. in l. vtrum in verſ. conſcij ff. eod. Felyn. in c. 1. nu. 4. Fallen. 3. ibique Beto num. & 70. de offic. deleg. Honded. conſ. 96. numer. 27. vol. 2. Roland. conſ. 88. num. 6. vol. 2. Capic. deciſ. 130. num. 65. in fin. Ozer. in §. alia deinde lex 1. numer. 4. alios referens & de receptiori atteſtans inſtit. de pub. iudic. Carpan. ſuper Conſt. Mediol. §. homicida numer. 51. & 1289. Baiard. ad Clar. q. 87. num. 3. & & Cacheran. dec. pedem 80. num. 6. vbi in fortioribus terminis magis communem dicit & ſub nu. 12. quod nec imponitur pœna confiſcationis bonorum.

49 Et quod prædicta verba *Che faceſſe quello che gli pareua*, cum ſint prolata in libetam voluntatem delinquentis ad trad. per Menoch. de arbitr. q. 7. num. 32. & 33. lib. 2. non importet mandatum, nec cõſẽsũ ad fauorẽ cuiuſdã qui dixerat, *ſe voi ammazzarlo ammazzolo*, conſuluit Rimin. Iun. conſ. 310. numer. 26. vol. 3. quem refert, ac ſequitur Farinac. quæſt. crim. 134. num. 34. & confirmatur exnot. à gloſ. in l. ab hæc verba in verb. exortatur vbi qui exortatur monet, condemnat perſuadet vel permittit (qui vltimus ad ſummum videtur caſus noſter,) non dicitur mandare, ſequitur plene confirmans Maſcard. de probat. concl. 869. num. 5. & ſeq. Maxime num. 11. quibus addo tradita tum à Burſatt. de eo qui dixerat, *dà al traditore* tum à Decian. loquente de verbis Placet fac cito bene & caute in materia homicidij prolaris quibus mandarum non inducit ambo concludunt, ille in conſil. 192. vol. 2. hic vero in tract. criminal. lib. 9. capitulo 34. num. 9.

50 Multo ergo minus de mandato, vel complicitate redargui potuit infelix iſte minor, in hoc tãtum felix, quod pueriliter non vera conficiendo diuino quodam affocatus ſpiritu per talia verba confeſſus eſt quæ vel nullum præ ſe ferunt conſenſum vel ſimplicem tantum qui non eſt punibilis, vel ſaltim læui pœna dignus, Clar. pract. crim. q. 87. num. 4. Bertazzol. conſ. crim. 103. num. 3. vol. 1. Surd. conſ. 425. nu. 48. vol. 3. ſed ad hunc effectum debet eſſe cooperatiuus, præſertim in delictis atrocioribus vt bene colligitur ex Ozer. in d. §. alia deinde lex. dict. num. 4. inſt. de public. iudic. clare teſtatur Cacheran. d. deciſ. Pedem. 80. num. 6. & à fortiori probat gloſ. in l. quiſquis in princ. in verbo eadem enim C. ad l. Iul. maieſt. quæ in crim. læſæ maleſt. vltra cogitationem requirit aliquem actum poſitiuum denotantem determinationem voluntatis quam gloſ. ab omnibus approbatam teſtatur, Clar. pract. crim. q. 91. nu. 1. & nouiſſime de mente Iſen. & Bald. confirmat, Iu. Franc. de Ponte conſ. 90. num. 28.

51 Secundo quia erronea fuit, & conſequenter Domino Bernardo in nihilum præiudicialis Bertazzol. qui copioſe concordantes refert conſilio crim. 229. num. 1. vol. 1. præſertim ea firmiter & iudicialiter reuocata vt factum fuit in caſu noſtro. Gomeſ. var. reſol. tom. 3. cap. 1. num. 66. in princ. verſ. & hoc procedit etiam in maiotibus, Clar. pract. crim. q. 55. num. 18. verſ. ſed pone quod Reus Triuſan. deciſ. 62. nume. 38. lib. 2. Ceph. conſ. 683. num. 20. lib. 5. Menoch. conſ. 380. numer. 21. & ibi adden. in littera C. vol. 1. Rimin. Iun. conſ. 130. in fin. lib. 2. qui ſi probatur qundo tem aliter ſe habere conſtat l. poſt diuiſionem vbi; Bald. & alij cõmuniter C. de iur. & facit ignor. Alex. conſ. 156. num. 10. vol. 6. Rimin. Iun. conſ. 130. num. 8. adden. ad Bertazzol. vbi proxime citatum non eſt ambigen. quin error in caſu noſtro plene probatus ſit, ex quo rem aliter ſe habere conſtat.

52 Primo ex prædicta exculparione quæ licet propriam rei confeſſionem tollere non poſſit ſufficit tamen pro comprobanda illius erroneitate vt de verio i opinione atteſtans plene probat, Farinac. quæſt. crim. 43. num. 20. & ſeq. ac in terminis arguit Fab. Turret. conſil. 51. numero 21. cum ſequen. vol. 2.

53 Secundo ex teſtibus pro fiſco examinatis in facto plene ponderatis, qui cum ad inuicem adminiculentur, & omnes tendãt ad eundẽ finẽ probãdi innocẽtiã D. Bernardi & ad excludẽdã cõplicitatẽ tractatus Parricidij profecto ſimul iungi debent ſicque iuncti ſufficientem faciunt probationem Dec. in cap. licet cauſam num. 6. verſ. & hoc primo verum deprobat Bald. ibidem, num. 12. in fi. Honded. conſ. 15. num. 23. & 24. vol. 1. Miſing. cent. 2. obſeru. 20. & Pett. Cabal. plene antiquiores referens reſolut. crimin. cent. 3. caſ. 293. num 25. & 26. maxime cum ſint teſtes fiſci contra quem quamuis de credulirate, & audiru deponentes plene probant etiam ſi vnicus eſſet Bertazzol. conſ. crimin. 71. numer. 15. vol. 1. Burſatt. qui communem dicit conſ. 153. num. 46. lib. 2. Gabr. & ipſe de communi teſtis titul. de teſtib. concl. 1. num. 13. Honded. conſil. 102. numv. 13. vol. 1. Surd. conſ. 40. num. 71. volumine 1.

54 Tertio ex uarijs mendacijs in ipſa prætenſa confeſſione à D. Betnardo prolatis. Et primo dum inquit, *Et detto ſignor Iacomo Paolo, & Io gli diceſſimo che faceſſe quello che gli pareua*, cum tamen ex proceſſu plene conſtat Iacobum præciſe mandaſſet Parricidium Olimpio, vt colligitur ex Beatrice ibi, *Olimpio mi diſſe, che il ſignor Iacomo gli haueua detto che auertiſſe quando ammazzaua il ſignor Franceſco à finirlo di ammazzare, perche lui haueua ſette ſpiriti come li gatti*, vt in ſummario num. 17. in fine ex Lucretia ibi, *che Olimpio lo voleua ammazzare, perche lui haueua ſette ſpirti come ligatti*, vt in ſummario nu. 23. in fine ex Martio Sicario ibi, *Olimpio diſſe ſono ſtato à Roma, & il ſignor Iacomo Cenci, mi hà dato il veleno, & anco vn ampollina, ò caraffa, ò fiaſchetto, accio faccia morire detto ſignor Franceſco*, vt in ſummario numero 20. in fine & ex fratre Petro Caluetto ibi, *Olimpio mio fratello hà confeſſato à me che lui hà ammazzato Franceſco*

Cenci

Digitized by Google

Cenci ad inſtantia & de ordine de Iacomo Cenci, vt in ſummario num. 19. in fine mendax ergo D. Bernardus dum depoſuit Iacobum quoque dixiſſe *Che Olimpio faceſſe quello che gli pareua*.

55 Addit immediate D. Bernardus, *Et coſi è anco vero che dopò la morte di noſtro padre Lucretia, Olimpio, & Beatrice hanno detto à me, & al ſignor Iacomo in preſentia mia che il detto Olimpio haueua ammazzato il ſignor Franceſco noſtro Padre*, vt in ſummario num. 3. in fine contrarium deponit Lucretia ibi *Io diſſi il fatto del homicidio à Iacomo, & à Bernardo come era paſſato, ma ſeparatamente l'vno dall' altro*, & paulo infra *Et queſto fu qui in Roma in caſa loro inanzi fuſſimo fatti prigioni & fù vna ſol volta* vt in ſummario num. 23. confeſſio ergo D. Bernardi in partibus tam ſubſtantialibus falſa in totum talis iudicari debet, Dec. conſ. 376. num. 10. Alciat. de præſumpt. reg. 3. præſumpt. 21. num. 3. Hercul. de negat. num. 198. Fallen. 17. & Maſcard. de communi teſtis de probat. concluſ. 384. num. 2. ſicut & teſtis in parte falſus, in totum talis habetur, Bald. in l. ſi ex falſis, num. 15. verſ. ſed quod in teſtibus C. de tranſact. Felyn. in capitulo fraternitatis, numero 21. hæred. Alexandr. conſil. 27. numero 3. volum. 1.

56 Quarta ex diuerſitate reſponſionum, quas dedit Lucretia Iacobo, & D. Bernardo idem interrogantibus, Nam Iacobo dicenti, *Ohime Lucretia che coſa e queſta come è paſſato queſto delitto della morte de mio Padre?* ipſa reſpōdit *Vol ſo ſapete meglio di me, & ve ne fate nouo? voi hauete fatto ogni coſa & adeſſo moſtrate non ſaperlo* & Iacobo replicanti, *Io? ſon ſtato à Roma che ne ſò io* ipſa conſtanter addidit *ſignor Iacomo non biſogna far coſi che voi ſapete ogni coſa, & ſenza ordine voſtro non ſie fatto niente*, vt in ſummario numero 23. vnde Iacobus acquieuit.

57 At D. Bernardo non minori cum admiratione eam ita interroganti, *tanto che noſtro Padre è ſtato amazato da Olimpio? Ditemi vn poco come è paſſato che non me l'hà detto Olimpio* illud ſolum reſpondit, *coſi non foſſe come è ſtato*, vt in ſummario vbi ſupra. Quare cum Lucretia non conqueratur, nec increpet D. Bernardum declarantem ſe ignarum, & innocentem tractatus Parricidij prout acerrimis verbis redarguit Iacobum idem tentantem, veriſimilior maior affectionis ratio in vno quam in alio cum ambo eſſent Priuigni, immo liberius D. Bernardum vti puerum, quam Iacobum iuris conſultum vxoratum, & patrem familias alloqui potuiſſet & veriſimile ſit quod Olimpius ſicarius ſicuti retulit conſenſum habitum à Iacobo ita retuliſſet conſenſum D. Bernardi, cum veriſimilitudo multum operetur, & attendi debet in probationibus, Marſil. in rubric. de prob. nu. 108. & Crauet. conſ. 61. num. 9. Bertazzol. conſil. criminal. 14. num. 19. volumin. 1. & vbi maxima eſt contemni debet omnis alia probatio quæ eſſet in contrarium, Abb. in capitul. quia veriſimile extra de præſumpt. Pacian. de probat. lib. 1. cap. 8. num. 23. Decian. reſp. 81. nu. 37. vol. 5.

58 Quinto ex modo quo confeſſio extorta fuit ſiquidem vir puero iuris conſultus ignaro aſtutus ſimplici ne dicam fatuo vt dicunt teſtes frater maior & curator fratri minori oppoſitus fuit quod tamē non niſi in caſibus ſummæ neceſſitati fieri decet Clar. pract. criminal. quæſtion. 24. num. 22. verſicul. ſecus tamen, & Cartar. de interrog. reis lib. 3. cap. 1. nu. 97. nu. 101.

59 Sexto ex maxima illius inueriſimilitudine optime in facto deducta confeſſio autem inueriſimilis omnino contemni debet, & iam quod propria ſit, Honded. conſil. 108. numer. 49. vol. 1. quod enim veriſimile non eſt falſitatis ſpeciem habet, Bald. in l. 1. num. 9. C. de ſeu fugit. Iaſ. in l. ſi extraneus, §. 1. num. 8. ff. de cond. ob cauſ. Menoc. late de arbitr. caſ. 84. num. 1.

60 Quare ſi vnicus teſtis, vel fama ſufficit ad proban. minoris confeſſionem fuiſſe erroneam, vt teſtatur Bald. in l. 1. num. 28. C. de confeſſ. Idemque fieri poteſt coniecturis, & ſimplicibus præſumptionibus, Curt. iun. conſ. 71. num. 1. poſt med. verſ. & ideo Bertazzol. conſ. crim. 162. num. 9. in fine vol. 1 Claud. ad eundem conſ. 103. in litera C. negari non poteſt quin error confeſſionis D. Bernardi ex prædictis plene probatus remanet cum adſint non ſolum plures vrgentiſſime præſumptiones ac inueriſimilitudines ſed etiam duo teſtes, Beatrix, & Camillus Roſatus qui aſſeueranter affirmant, præſertim Beatrix Olimpium non fuiſſe de hoc ſcelere alloquutum D. Bernardum & efficaci ratione quia talia facinora non ſunt pueris communicanda, qua etiam vſus fuit Iacobus in Epiſtola Illuſtriſſimo D. Cardinali Aldobrandino pro exculpatione ſcripta ibi *da vna parte mi pare che quello che io dico adeſſo mi ſarà pienamente creduto perche è vero, & non e molto veriſimile il contrario, cio che io ò altri ſi fuſſimo fidati in caſo tale d'un putto*. Quod cum à commu uniter accidentibus fieri non ſoleat reddit eorum dicta veriſimillia vt per Bertazzol. crim. 29. nu. 7. in fine vol. 1. & teſtibus veriſimilia deponentibus omnino credendum eſt Maſcard. de probat. concl. 1370. nu. 8.

61 Tertio principaliter ſpernenda fuit prætenſa D. Bernardi confeſſio tamquam pluribus, & manifeſtis ſuggeſtionibus extorta liquidem D. Bernardus non ſolum ſpecialiter, & induiduo de prætenſo dubio pluries interrogatus fuit ſed etiam præſuppoſitum fuit illum eſſe conuictum, & ita de eius complicitate plene Curiæ conſtare, vt nullus ſupereſſet negationi locus, quod ſicuti fuit fraudolenter ſuggerere non autem iudicialiter interrogare, ita ſubſequuta confeſſio penitus nulla extitit l. 1. §. qui quæſtionem vbi Bart. & alij communiter ff. de quæſt. Marſil. qui alios refert conſ. 46. numer. 10. conſilio 53. numero nono & conſilio 64. numero 38. Bertazzol. conſilio criminal. 158. in fine libro primo Cartar. de interrog. reis libro ſecundo ca-

capitul. 1. num. 54. & ſeq. ac Fab. Turret. conſ. 66. num. 5. vol. 1.

62 Quarto quia emanauit in iudicio criminali ad inſtantiā fiſci & ad finem publicæ vindictæ nūc vero verſamur in iudicio ciuili inter priuatas pſonas & ad priuatum commodum quo caſu confeſſionē factam inter reum, & fiſcum in iudicio criminali non nocere eidem reo in iudicio ciuili fuit dictum in Turitanen Tertiariæ 10. Decembris 1592. corā bon. mem. Illuſtriſſimo Mantica, & eſt regulare, quod confeſſio in vno iudicio facta non preiudicat in alio inter diuerſas perſonas, Verall. deciſ. 209. num. 4. part. 2. Surd. deciſ. 309. num. 4. & conſ. 135 num. 117. vol. 1. Prout nec aliæ probationes in iudicio criminali factæ cum procuratore fiſcali probant in ciuili, Seraph. late probans deciſion. 377. numero 6. parte prima Rot. deciſ. 445. numero 5. par. 1. diuerſ. & fuit dictum in bracharen. Parrochialis 19. Martij 1607. coram R.P.D. meo Manzanedo.

63 Quinto & vltimo quoniam contra huiuſmodi confeſſionem fuit poſtea in ſecunda inſtantia iudicatum & pronunciatum bene appellatum, & male iudicatum, Maſcard. de probat. concluſ. 348. num. 13. Purpur. in l. is apud quem num. 81. C. de eden. Verall. deciſ. 197. par. 1. Felyn. in cap. cauſam quæ il primo num. 9. de teſtib. Surd. deciſ. 196. nume. 7. cui declarationi, cum acquieuerit fiſcus, & D. Bernardus à triremibus fuerit liberatus, ſicque ſententia in rem iudicatam tranſiuerit non eſt dubitandū de illius, innocentia l. res iudicata cum ibi not. ff de reg. iur. l. ingenuū ff. de ſtat. homin. c. diffinitiuā 2. queſ. 6.

64 Non obſtat obiectus nullitatis huius ſecundæ ſententiæ ex defectu iuriſdictionis nam reſpectu confiſcationis bonorum, patebit reſponſio ex his quæ dicam infra verſ. denique non obſtat, &c. quo vero ad pœnas corporales, non eſt verum quod eorum cognitio fuerit commiſſa Gubernatori cum clauſula per te ipſum vt videre eſt Chyrographum ſuperinde ā Clemente VIII. expeditum ceſſante autem ſuppoſito ceſſat & diſpoſitio, iuxta gloſ. in l. Mancipia vbi Bart. C. de ſeru. fugit Dec. conſ. 90. nu. 2. Rip. in cap. 2. nu. 39. de reſcript. Socc. iun. conſ. 114. nu. 22. vol. 3.

65 Et licet in Chyrographo adſit clauſula de tua confiſi diligentia integritate & doctrina, quæ electionem induſtriæ perſonæ ita pāeſe fert vt iudex delegatus ſubdelegare non poſſe videatur, Nihilominus de ſtylo & conſuetudine in tribunali D. Gubernatoris notorio contrarium ſeruatur immo in facultatibus conceditur d. Gubernatori vt poſſit ſe criminalib. immiſcere, dummodo ſententias per alios ferat.

66 Præterea cum ſententia fuerit exequuta, non ſolum ſciente, & conſentiente procuratore fiſcali, ſed etiam ipſo ſummo Pontifice ſtante remiſſione D. Bernardi per eum facta ex præſumpta illius ſcientia videtur ſanatus omnis defectus ad tex. in l. quidam conſulebant ff. de re iudic. & ad plene tradit per Menoch. libro ſecundo præſumpt. 29. num. 27.

67 Minus obſtat quod ſententia lata fuerit tempore ſucceſſionis Illuſtriſſimi Cardinalis Tabernæ cuius perſonæ, non dignitatis in commiſſione viae batur habita ratio quoniam ad coniecturam, an commiſſio ſit perſonalis, vel realis non eſt principaliter ſpectandum, an facta ſit expreſſio nominis delegati an expreſſa eius dignitate, ſed primo loco eſt ſpectanda ſubiecta materia Couar. var. reſol. lib. 3. cap. 15. num. 2. verſ. non me latet, &c. in caſu vero noſtro agebatur de criminalitate quæ non ſolet tractari à priuatis Prælatis ſed à Gubernatore, & alijs iudicibus ordinarijs Vrbis, vel eorum Locumtenentibus propterea neceſſario ſequitur, quod commiſſio prædictæ cauſæ non obſtante expreſſione nominis proprij fuerit facta Illuſtriſſimo Cardinali Tabernæ vti Gubernatori non vti ſimplici, & priuato Prælato Io. And. in reg. priuilegium num. 6. de reg. iur. in 6. Abb. in c. quoniam Abbas num. 8. Felyn. num. 2. in fin. verſ. ego teneo, Butr. num. 21. Cardin. q. pen. Immol. num. 8. Dec. num. 3. verſiculo & idem è contra de offic. deleg. idem, Dec. in l. mere, num. 53. ff. de iuriſd. omn. iud. Anchar conſ. 327. num. 5. & 6. Abb. conſil. 93. numero primo & Couar. vbi ſupra Barboſ. in l. quia tale num. 41. ff. ſolut. matrim. & Menoch. de arbitr. q. 68 num. 20.

68 Eo quæ magis qooniam ſanctiſſimus in Chyrographo expreſſe declarauit ſi hanc pœnarum corporalium cognitionem ei delegare, quia erat etiā iudex delegatus cauſæ confiſcationis bonorum vnde ſicuti, hæc Gubernatori vt videre eſt reſcriptum fuit commiſſa ita & illam eidem vti Gubernatori & non vt priuato prælato delegatam fuiſſe omnino concludendum videtur præſertim quia D. Bernardus vt ex eodem Chirographo cōſtat cauſam alicni Almæ Vrbis iudici committi perijt in precibus ſanctiſſimo porrectis à quibus reſcriptum omnem recipit interpretationem l. 1. & ibi lat. C. de diuerſ. reſcript. Dec. conſ. 33. num. 1. Soccin. iun. conſ. 96. nnm. 8. vol. 3. Surd. conſ. 281. num. 28. lib. 2.

69 Nec negocium facit defectus citationis aduerſariorum cum enim ipſi tranſegerint cum fiſco pēdente adhuc lite ſuper eiuſdem bonis inter fiſcum & D. Bernardum & ſic acquiſiuerint rem litigioſā certi iuris eſt quod ſententia contra fiſcum lata eis etiam non citatis nocet, aduerſuſque eos exequi poteſt, & debet Bart. in l. fin. num. 1. C. de litiā. Bald. in l. 2. num. 4. C. eo Gail. pract. obſeru. lib. 1. obſeru. 118. num. 2. Bero conſ. 154. num. 40. vol. 1. Mohed. deciſ. 1. num. 1. de ſent. & re iud. Couar. pract. qq. cap. 15. num. 7. Menoc. de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 97. nu. 59. & Aſin. in prax. §. 31. c. 4 ampliat. 416.

70 Et tanto magis quia veriſimile eſt quod fiſcus vt ſui moris eſt, deduxerit totum illud ius quod po tetat

Digitized by Google

iterat pro excluſione D.Bernardi,quo non obſtāte cum fuerit abſolutus, & aduerſarij fiſci ſucceſſores aliud deducere non valeant, vel ſaltem de facto non deducant,quod iudicem à tali ſententia remo uere potuiſſet,non poteſt ex defectu citationis eam de nullitate redarguere adnot.per Bart. in L.2. S.ſi de frumentia ff. de adminiſ. rer. ad Ciuit. pertin. Plot.conſ.88.num.18.Decian. reſponſ.24. nu.95. vol.1.& reſp.32.num.14.vol.9. Vant.de nullil.tit. qual.ſent.& proceſſ.nu.108.

71 Denique non obſtat,quod pœna confiſcationis bonorum non videatur hac ſecunda ſententia reuo cata nam vbi id concedimus attamen non poteſt dici quod ſententia fecerit tranſitum in rem iudicatam primo quoniam cum D.Bernardus extraordiuarie punitus fuerit bona ei auferri non poterāt Bald.in l.vnic.nu.2.C.ne ſine iuſſu Principis, Dec. in cap.1.num.15.in fine de offic.deleg. Alex.conſ. 116.num.13.vol.2. Carpan. ſuper Conſt. Mediol. tit.de iure fiſci S.omnium nu.44. & quæſt.5. & ibi Adden.Menoc.de arbitr.lib.1.quæſt.93. numer.1. Baiar.ad Clar.quæv.64.num.125.& quæſtion.85. num.40.ac Peregr.de iure fiſc. lib.5.tit.1. num.26. quare cum in caſu non permiſſo irrogata fuerit in iudicatum tranſire non potuit etiam ſi appellatum non eſſet Bald. in cap. 1. numero 13. de pac. ten. Marſil.de bannit.iu ver.confiſcata num.26.& Carpan.ſuper Conſt.Mediol.d.tit.de iure fiſci d.S.omnium,num.575.

72 Secundo quia ſequta compoſitione cum filijs Iacobi,ceſſauit fiſci inteaeſſe, præſertim cum ceſſerit iura talia qualia, & ſic tranſtulerit omne periculum in ceſſionarios,& loco fiſci ſubintrarunt præ dicti filij Iacobi ita vt quiprius erāt inter ſe correiappellātes contra fiſcum, fecerint inter ſe partes contrarias propterea cauſæ commiſſione reſpectu bonorum mediante compoſitione ſic interuerſa, & attenta pendentia cauſæ reſpectu pœnarum corporalium quæ donec decideretur præiudicabat cauſæ reſpectu bonorum attentiſque impedimentis carceris triremium, & exilij poſt ſententiam Claudij donec fuit d.exilium reuocatum, non poteſt imputari D. Bernardo quod commiſſionem appellationis dictorum bonorum,quæ expirauerat per compoſitionem denuo committi, & expedire non curauerit,ſiquidem iuſte impedito termini,neque fatalia curruur ſed deducuntur tempora impedimenti,Clem.quamdiu de appell. Abb. Felyn. & Franc.in cap.extractione eodem tit. Rot. deciſ. 15.de appell.in nou.Gomes ſuper reg.Cancell. de triem.quæſt.57.num.4.& 5.Maxime quia D. Bernardus ſtatim ac potuit ſe expedire à dictis impedimentis cauſam in Rota committi obtinuit, & pro ea in Rota conſeruanda multum inſudauit.

73 Accedat quod ex quo D.Bernardus fuit à ſummo Pontifice admiſſus ad probandum & dicendum de iniquitate illius ſententiæ quæ confiſcationem canonizauit attendi non debet nec curari etiam ſi eſſet res iudicata Rim. iun.conſ.652. numer.17. vol.6. vel lapſa eſſent fatalia, Seraph. deciſ. 245. numer.1.par.1. preſertim cum cauſa agitetur in Rota, quæ ſententias extra eam latas eatenus attendit quatenus ex actis iuſtificantur, Mohed.deciſ.11.num.3.de ſent.& re iud.Rot. deciſ. 498.nu. 3.par.3.lib.3.diuerſ.Seraph. deciſ.381. num12.& deciſ.3383.num.10.par.1.& fuit dictum in Romana Venere 18.Martij 1577.coram bon. me. Cotta ſexcenties Rotam ita reſoluiſſe etiam reuocando tres conformes cum executione ſequta teſtatur, Gabr.conſ.28.num.6.& 7. vol.2.2. quod ſupremis Magiſtratibus conuenire, qui facti veritatem attendunt non ordinem indiciorum dixit, Sur.conſ. 324.nu.2.in fine vol.3.Seraph.deciſ.251.nu.30.& deciſ.344.nu.1.p.1.

74 Prout certè non iuſtificatur hæc de qua agitur, quin potius ex falſa cauſa latam fuiſſe conſtat, quod cum contra minorem contingerit ex hoc quoque capite notorie nulla eſt, Bart. in l. is apud quem num.2.verſ. aut tunc eſt lata contra minorē ff.de acquir.hæred.quem ibidem ſequuntur, Alex. & Iaſ.de communi teſtantes ille num.6.hic nu. 14. Felyn.in c.licet cauſam nu.33.de probat.Caſt.in l. ſeruo inuicto S.cum prætor nu.5.ad Trebel.& Soc. Iun.conſ.40.nn.19.vol.2.

75 Quod vero ſpectat ad ſecundam dubij partem, quam vis aliqua ſupereſſent rei iudicatæ reliquia nihilominus cum negari non poſſit quin ſit maximis difficultatibus implicita, certe D. Bernardo in hoc iudicio obeſſe non poteſt ſed ad petitorium omnino reijci, & reſeruari debet ſecundum Vinc. de Franc.deciſ.289.num.4.& 5. exceptiones enim litis ingreſſum impedientes qualis eſt exceptio rei iudicatæ cap. 1. vbi gloſ. & ſcriben. de lit. conteſt. lib.6. & altiorem requirentes indaginem non impediunt proceſſum,ſed ad merita cauſæ teſeruāæ ſunt.Bart.in l.nam poſtea in princ. nu.2. 8.& 9. ff.de iur.iur.& in extrauag.ad reprimen.in verſicul. ſummariæ ſub num. 24. verſ. poteſt tamen ac in l. conquerebatur S.pœn.lecto cum princ.num.3.in fin.iudicatum ſolui Alex. in l. apud Iulianum S. ſi de teſtamento num.4.ff.ad Trebell.proptetea ſicuti exceptio præſcriptionis,licet ſit litis finitæ,ſi clara non eſt ſed contradictionem patitur, nec impedit remedium l.fin.C.de edict.diu.Adr.Toll.vt teſtantur pluris relati à Menoch.de adipiſc.rem.4.nu. 771.Perſonal.eo tit.rem.1.num.410. Statil.Pacif. de Saluian.interdict.in ſpect.2.cap.2.numer.218. & Contard.ad l.vnic.limit.2. nu.19. C.ſi de moment.poſſeſ. ita de except.rei iudicate eſt concludenter cum & ipſa ſit exceptio litis finitæ Veral. deciſ.320.par.1.Sutd.deciſ.165.num.4. vol.Laurent.deciſ.auenin.70. nu.1. Adden. ad Bertazzol. conſ.crim.506.in litera A,vol.2.& exceptioni præ ſumptionis æquiparatur Pract. Papien. in forma reſponſionis rei conuenti in verb præſcriptionis, numero primo & Magon. deciſione Floren.ſecunda numero primo, Et vbi in dubio verſaremur nihilominus eam non obſtare reſoluen. eſſet ſecundum

dum Dec.conſil.445.num.44.Socc.Iun.conſ.181. num.85.vol.2.Crauet.conſ.900.in fine & Burſat. conſ.306.num.6. hac enim ratione vtrique partiũ conſulitur & minus prę iudicium affertur, vt in ſimili inquit Caſtren.communiter receptus in l.1.ff. ſi quis caut,&c.

Octauius Curinus Aduocatus.

ARGVMENTVM.

Clauſula ſublata non extenditur extra ea quę ſunt expreſſa in ſupplicatione ſeù commiſſione, & abſolutus ſeù condemnatus à iudice præſertim appellationis in vna parte an & quando cenſeatur condemnatus & abſolutus in alia parte.

SVMMARIVM.

Clauſula appoſita in vna commiſſione non extenditur ad aliam,nu.1.nu.13.nu.19.nu.22.nu.27.nu.33.& ſeq. nu.52.& ſeq.

Abſolutus in vno,non cenſetur condemnatus in alio,nu.2. & nu.21.contra,nu.50.

Appellationis iudex confirmans primam ſententiam in vna parte non cenſetur in alia reuocaſſe, num.2.& 3. contra,nu.50.

Abſolutus quis non dicitur niſi quando inculpabilis repertus fuit vel quia innocens, vel quia crimen non probatum,nu.4.

Abſolutus in vno an & quando cenſeatur condemnatus in alio eſt materia broccardica,nu.5.

Abſolutus in vno capite ſeparato ab alijs capitibus non cenſetur in alijs capitibus condemnatus nu.5.& n 22. & 23.& nu.40.& 46. & nu.55.

Iudex poteſt in vno capite & articulo pronunciare, & in alijs omittere,nu.5.

Narratiua ſententiæ monſtrat voluntatem iudicis in qua parte pronunciare voluerit, numero ſexto, & num.25.

Pœna confiſcationis bonorum non poteſt concurrere cum pœna exilij & cum ea eſt incompatibilis,nu.7.& 8.& nu.26.& nu.41.& nu.56.

Iudex in ſententia tenetur exprimere cauſam quando ex aliqua cauſa recedit à iure communi, nu. 9.

Interpretatio ſemper recipienda eſt illa, quæ minus nocet reo,nu.10.

Verba media ſunt potius referenda ad præcedentia quam ad ſubſequentia,nu.10.& nu.14.& nu.28.

Condemnatus in vno tantum cenſetur in alijs abſolutus, & e contra,nu.11.& nu.39.

Clauſula acceſſoria non debet plus operari quam principalis, numero 13. & numero 14. Vbi quod recipit omnes conditiones quas recepit clauſula principalis.

Clauſula ſemper referenda eſt ad ea ad quæ continuatiuè fuit appoſita,nu.1.

Clauſula in fine appoſita non operatur ad præcedentia quæ particularem habebant prouiſionem, nu. 15.

Cauſa delegata iudici vt per ſe ipſum eam cognoſcat non poteſt alteri ſubdelegari,nu.16.& nu.24.& num.32. & nu.38.

Iudex non præſumitur voluiſſe pronunciare extra ſuam authoritatem,& iuriſdictionem,n. 17. & n.44.

Verba ſubſequentia referenda ſunt ad proximè præcedentia,nu.20.& 21.

Iudex non præſumitur voluiſſe facere id quod facere non poteſt,nu.24.

Verba dubia commiſſionis declarantur à petitione ſupplicantis,nu.29.

Numerus ſingularis non verificatur in numero plurali, nu.35.nu.53.

Defenſio de iure nemini auferenda eſt nu.36.

Appellatio eſt defenſio aduerſus iudicis grauamen num.36.

Taxatiua dictio tantum excludit omnia præter expreſſa num.39.

Pœna confiſcationis bonorum non poteſt imponi vbi non imponitur pœna corporalis,nu.32.& nu.45.

Iudex appellationis reuocans ſententiam primi iudicis in vna parte cenſetur etiam reuocaſſe in alia acceſſoria ad partem expreſſe reuocatam,nu.43.

CONSILIVM CLXXXVI.

1 QVOD Bernardo non obſtet clauſula ſublata, &c. Cum decreto irritanti ex quo exaduerſo prætenditur tacite D. Anteum confirmaſſe ſententiam Muſcati quoad confiſcationẽ bonorũ cũ eũ ſolũ abſoluerit à pęna triremiũ ꝑ regulã ꝙ in vno abſolutus in alio cõdẽnatus cẽſeatur,& e cõtra. Probatur primo ex ueritate facti qa clauſula ſublata nõ fuit appoſita in cõmiſſione appellationis à Pęna cõfiſcationis de qua nunc agitur ſed in commiſſione appellationis à pœna corporali, in qua Bernardus ſententiæ D. Antei bene acquieſcit. Et ſi in facto hoc præſuppoſitum eſt verum,prout verum creditur,& ſupplicatur per DD. meos bene aduerti, vlterius diſputandum non eſt cum clauſula in vna cauſa ſeù commiſſione appoſita ad alias extendẽda non ſit Rota deciſ.300.num.6 p.3.Gabriel.de clauſulis concluſ.3.nu 48.

2 Secundo dato etiam quod clauſula ſublata fuiſſet appoſita in commiſſione appellationis à pœna confiſcationis ad huc dicitur non eſſe ſic abſolute verum in iure quod in vno abſolutus in alio cenſeatur condemnatus,& è contra. Nam quod contrarium verius ſit probat tex.in l.ſi autem §. finali ff. de negot. geſt.& in l.quod in diem §.ſi rationem ff.de compenſation.& voluit gloſ.in l.1.in prima gloſa C.ſi aduerſus rem iudicatam vbi Cyn. nu.3. Alberic. nu.2. dixit gloſæ opinionem communiter

appro-

approbari Paul. de Caſtro num. 8. vbi etiam de communi,& Salyc.num.4. verſ.& quia vbi par iter de communi & ab ea non recedendum, Bart. in l.4 num. 1.C.depoſiti Corn.conſ.49.num.14.lib.2 vbi quod hæc eſt communis,& ferè omnium indubitata concluſio,Pariſ.conſ.103.num.3. & ſeq.lib. 1.vbi loquitur in iudice appellationis, Aym. conſ. 320.nume.1.Rota in antiquioribus deciſ.11. de appellat,num.3.vbi in terminis quod iudex appellationis in vna parte pronuncians male iudicatum & bene appellatum non cenſetur in alia parte cõfirmaſſe ſententiam iudicis à quo.

3 Nec propterea curandum eſt quod nonnulli doctores exaduerſo allegati contrariam firment concluſionem ſeu regulam, nam à communi recedendum non eſt vt dicit, Salyc.in loco præallegato & pro hac communi in fallor. alias Rota in puncto reſoluit coram R.P.D. Cantuccio in vna Romana Notariatus 16.Decembris 1585. quam retuli in meo conſilio 5.num.107.lib.1. in qua fuit dictum quod Gubernator Vrbis ſecundus iudex condemnando ad triremes Franciſcum Burgum Notarium condemnatum à Senatore in pœnam vltimi ſupplicij,& confiſcationis bonorum, non cenſetur tacite confirmaſſe pœnã confiſcationis bonorum ea motus ratione quia liquebat iudici quod in illo caſu fiſcus nullum ius habebat in pœnam confiſcationis.

4 Tertio & rurſus dato quod abſolutus in vna parte cenſeatur tacite condemnatus in alia parte & è contra retorquetur argumentum quia Bernardus non fuit abſolutus; ſed condemnatus nempe in pœnã exilij,& ſic habitus pro culpabili licet iudex crediderit fuiſſe exceſſum in pœna triremiũ quam pœnam comutauit & moderatus fuit,& hoc ſicut in facto non habet difficultatem ita & in iure res eſt indubitabilis, quia abſolutus non dicitur niſi quãdo quis inculpabilis repertus fuit,vel qa innocens, vel quia crimen non probatum, his enim duobus modis, & non alijs quis abſolutus dicitur ad ſcripta per Bart. in l.fin.num.1.in fi.ff.de quæſt. Boſſ. in tit.de ſententijs nu.65.iuncto nu.27.Clar. in pract.§.fin.q.57.verſ.ſed hic quæro & q.61.ver, forma autem,quare intrat regula exaduerſo firmatã quod condemnatus in vna parte in alijs cenſetur abſolutus.

5 Quarto & his ceſſantibus negari non poteſt, quod hæc materia an ſcilicet, & quando in vno abſolutus,in alijs condemnatus cenſeatur,& è cõtra ſit broccardica habeatque plura diſtinctionũ capita & ſatis bene intricata vt videre eſt apud doctores in l.1.C.ſi aduerſus rem iudicatam, & in cap.cum inter de ſent. & re iudic. & tamen in hoc omnes conueniunt quod pluribus capitibus ſeparatis in iudicium deductis poteſt iudex in vno pronunciare; & alia ommittere condemnandoque in vno non cenſetur abſoluiſſe in alio & è contra Innoc.in cap. grauis verſ.ſi autem plura de teſtit. ſpoliat.& in cap.cum inter num. 3. verſ. ſi autem plura exaduerſo de re iudicat.& ibi præſertim Hẽric.Boic.num.9. Imol. col.3. verſ. ſi autem petitio contineat plura capitula, Butr. ſub nnmer.26.vbi quod ita communiter omnes dicunt etiam quod articuli eſſent connexi, Bellamer. num.10.verſ. de ſecunda quæſtione & num.11.vbi alios allegat antiquiores,& Felyn.num.6.in prima fallentia,Saly. in l.1.num.3.verſ. quandoque Iudex C. ſi aduerſus rem iudicatam, ſed in caſu noſtro adſunt duæ cõmiſſiones appellationis ſeparatę,& diuerſis tẽporibus obtentę vna ſcilicet à pęna cõfiſcationis alia autem à pœna corporali ideo cum D.Anteus à Gubernatore deputatus in vtraque cauſa pronunciauerit ſuper pœna corporali,& nihil dixerit de pœna confiſcationis non cenſetur ſuper illa aliquid pronunciaſſe, aut ſtatuiſſe ex præallegatis.

6 Quinto & quod hoc verum ſit apparet ex narratiua ſententiæ. In qua dicitur, *in cauſa & cauſis appellationis,& rappellationum, &c.ad inſtãtiam Benardi alias condemnati ad triremes interpoſitæ, & interpoſitarum à ſententia lata contra ipſum per D.Vlixem, &c.* Nulla prorſus facta mentione de pœna confiſcationis bonorum, & iterum infra, *coram nobis in ſecunda ſeu alia veriori vertente inſtantia vigore ſpecialis commiſſionis in actis exiſtentis dicimus, &c.* Et ſic ſequendo in numero ſingulari de vnica tantum commiſſione cum vt dixi in actis duæ ſint productæ ſeparatæ commiſſiones clare patet noluiſſe pronunciare niſi prout pronunciauit in cauſa appellationis à ſententia corporali, ex narratiua enim ſententiæ iudicis mentem in qua parte pronunciare voluerit bene comprehendit dixit; Felyn.in cap.cum inter,nu.7. verſ. ſecundo reſtringe de re iudicat.& conſiderauit Rota coram R.P.D.Cantuccio vbi ſupra d. nu.107. verſ. quia pro reſponſione dicitur.

7 Sexto & quod iudex in caſu noſtro non ſolum noluerit pronunciare in cauſa confiſcationis bonorum, ſed quod immo etiam quod ſecundum lecturam aduerſarij in ea pronunciare noluerit adhuc dicitur quod condemnando Bernardum in pœnam exilij non perpetui ſed ad beneplacitum in neceſſariam conſequentiam ne de errore ſuę ſententiæ & pœnarum incompatibilitate redarguatur omnino videtur reuocaſſe pœnam confiſcationis bonorum, quæ cum pœna huius exilij concurrere non poteſt l.bona in princ. ff. de iure fiſci l. relegatorum §.ad tempus ff.de interdict. & relegat. &licet vt exaduerſo opponitur poſſit iudex ex cauſa etiam relegatis ad tempus pœnam confiſcationis imponere & non per hoc ſententia de errore redarguatur ex regula quod multa facta tenẽt,&c. prout voluit,glo.in d.§. ad tempus in verbo ita eſt & Bart.in verſ.licet enim.

7 Vltra quod contrarium poſt,Petr.& Cyn.voluit Bald.in l. non dubium,numer.14.C.de legibus & hodie res ſine difficultate tranſeat cum per auth. bona damnatorum C.de bonis præſcript. non ſolũ relegat is ad tempus ſed etiam in perpetuum

immo

immo & deportatis bona confiſcari nequeant, & ſententia aliter lata ſit ipſo iure nulla nec in iudicatum tranſeat etiam quod ab ea non fuerit appellatum vt per Bald. Dec. Marſil. Cagnol. Thob. & alios per me relatos in pract. quæſtion. 25. nu. 2. & ſeq.

9 Reſpondetur inſuper quod etiam dato quod potuiſſet vltra pœnam exilij ex cauſa vt dicit Batholus imponere pœnam confiſcationis hoc tamen non fecit quia ſi ſic facere voluiſſet, cauſam expreſſiſſet prout exprimere tenebatur recedendo à prohibitione legis, Roman. conſilio 483. nu. 14. & conſ. 599. num. 3. Clar. in pract. q. 85. verſ. vlterius quæro.

10 Septimo (& nunc reſpondeo dictioni taxatiue in qua exaduerſo ſit recipuum fundamentum) quod index noluerit pronunciare in cauſa confiſcationis bonorum ſed ſolum in cauſa condemnationis ad triremes expreſſe deqrehenditur ex verbis ſententiæ, dum in ea dicitur, *Dicimus pronunciamus, &c. in eo tantum quod Bernardus fuit condemnatus, & transmiſſus ad trimes male per iudicem à quo ſententiatum, & bene appellatum, & ideo ipſum à triremibus eximendum, & liberandum, & in exiliū condemnandum*, &c. Pondero illam dictionem tantum non fuiſſe appoſitam abſolutioni, & liberationi Bernardi ex triremibus prout debuiſſet apponi vt intraret argumentum quod abſolutus in vna tantum parte in alijs cenſeretur condemnatus, & è contra prout bene exemplificant exaduerſo allegati Doctores Abbas ſilicet in d. cap. cum inter num. 76. verſ. tertius caſus, & Felyn. num. 11. ſed fuit appoſita pununiationi, declarationi, & ſententiæ iudicis, qui ſic taxatiue loquendo voluit declarare quod non pronunciat niſi in appellatione, & condemnatione ad triremes et hæc interpretatio quæ, ni fallor veriſſima eſt omnino recipienda videtur tum quia minus reo nocet, Dec conſil. 43. num. 3. Aym. conſ. 74. numer. 10. tum etiam quia dictio prædicta taxatiua immediate ſequitur poſt verba *Dicimus pronunciamus*, &c. Et ſic ad proximiora præcedentia referenda potius quam ad alia ſubſequentia uidelicet, *male per Iudicem, à quo ſententiatum, & bene appellatum*, ex regula quod verba in medio poſita potius ad proxime præcedentia quam ad ſubſequentia referenda ſunt, Abb. in cap. 2. numer. 10. de appellat. cum alijs per Hier. Gabr. conſil. 3. nume. 1. verſ. & aduerbium illud & conſ. 96. nu. 12. lib.

11 Octauo & magis clare hoc idem deprehenditur ex alijs verbis ſententiæ In qua condemnatur idē Bernardus, *in exilium tantum ab Vrbe, & ſtatu Eccleſiaſtico*, Ergo non in pœnam confiſcationis retorquendo regulam exaduerſo firmatam quod condemnatus ſeù abſolutus in vno tātū non cenſetur condēnatus ſeu abſolutus in alijs vt per, Abb. & Felyn. in locis preallegatis, & voluit Bald. in l. prima numero tertio in fine C. ſi aduerſus rem iudicatam.

12 Et ex præmiſſis rationibus quarum vnaquæque adiuctoriam ſufficit crederem nō obſtare Bernardo clauſulam ſublata, &c. cum ex præallegatis aut cōſtat quod D. Anteus in ſua ſentētia omnino voluit reuocare ſententiam cōfiſcationis bonorum à primo iudice latam, vel ſaltim nihil in ea pronſiciare aut innouare.

Proſper Farinacius I. C. Romanus.

In eadem cauſa ſecundum reſponſum.

13 Non obſtat Bernardo reſpectu ſententiæ confiſcationis bonorum à qua primo appellauit clauſula ſublata, decreti irritantis appoſita in breui ſecundæ appellationis interpoſitæ à condemnatione illius ad careres & deinde ad triremes quia dum hæc reſtricta eſt ad huiuſmodi ſecundā appellationem & illius occaſione vtique vltra eam non debet extendi, vt fuit dictum in Calaguritana de ſancta 1561. 11. Decembris coram Oradino, & in Romana impoſitionis Hæbreorum 4. Februarij 1600. coram Illuſtriſſimo Cardinali Pamphilio & in Viterbien. Caſtrorum 21. Februarii 1611. coram R.P.D. Sacrato, & ſepius in aliis cauſis, ſed quidem tanquam acceſſoria dictæ ſecundæ appellationis non debet plus operari quam appellatio ipſa operari poterat, Caſſad. deciſione 10. num. 4. ſuper reg. Cancellariæ ctm aliis allegatis per Gonzalez. in reg. 8. gloſ. 96. numero 28. & 29.

14 Vlterius & quia cum non adhuc per Gubernatorem poſt dictum breue fuerit aliquid pronunciatum ſeu factum circa dictam cōfiſcationem clauſula prædicta quæ fuit appoſita cognitioni dictæ appellationis nullum effectum operari poteſt donec non ſit ſuper dicta confiſcatione aliquid pronunciatū & declaratum, Rot. diuerſ. deciſ. 102. num. 6. p. 1. ex quo recipit omnes conditiones quas ipſa appellatio recipiebat, Card. in Clem. prima de conceſſ. præben. num. 7. not. Anton. Gabr. in titul. de clauſ. concluſ. 3. numer. 55. Gonzalez. dict. gloſ. 66. num. 29.

15 Nec prædictis obſtat quod in breui commiſsionis ſecundæ appellationis facta ſit mentio etiam primæ quaſi quod videatur vtraque appellatio ab huiuſmodi clauſula qualificata, quia mentio primę commiſsionis non fuit ibi principaliter à Summo Pontifice conſiderata, ſed incidenter pro cauſa impulſiua dictæ ſecundæ commiſsionis, & ideo dicta clauſula non ad primam commiſsionem, ſed ſolum ad ſecundum tanquam ad eamque principaliter à Principe fuit contemplata eſt referenda vt de clauſula decreti irritantis tradit, Boer. deciſ. 119. num. 5. & Anton. Gabr. dict. concluſ. 3. nu. 86. tit de clauſul. quia ſemper clauſula refertur ad ea ad

ad quæ continuatiue fuit appoſita, Rot.diuerſ.deciſ.195.num.3.par.2.Capic.deciſ.108.nume.12.& fuit dictum in Romana Domorum Sancti Apolinaris 4.Iunij 1593.coram Penia & quia nunquam operatur clauſula in fine appoſita quoad ea, quæ particularem prouiſionem habebant, Gabr. de clauſul.concluſ.8.num.9.Capic.deciſ.108.num.10 & fuit reſolutum in Romana Vineæ de Alexijs 20 Octobris 1589.coram R. P. D. Penia præſertim & cum in effectu fuerit proſequuta ſola cauſa noua, non eſt facienda vel in dicta repetitione quæ ex prima oriretur Rota in Tolletana Parochialis 23. Nouembris 1601. coram R. P. D. Coccino.

16 Non obſtat quoque quod exaduerſo dicatur im mo fuiſſe cognitum & iudicatum per Anteum Locumtenentem Gubernatoris, & ſic fuiſſe purificatam conditionem dictæ clauſulæ, quia Anteus licet ſubdelegatus à Gubernatore non fuit nec erat iudex dictæ confiſcationis ex quo cauſa fuerat commiſſa Gubernatori per ſe ipſum cognoſcenda Io. Baptiſta de Sancto Seuerino in l.more num.15.ff. de iuriſd.omn.iudic.Felyn.in c.fin.§.is autem nu.8 de offic.deleg.Menoch præſump.21. num.9. lib.2. Greueccis ad obſeruat.97. Gail.lib.1. conſider.1. num.4.& 5.& inſuper quia tantum abeſt quod Anteus iudicauerit locum eſſe dictæ confiſcationi, quod immo eam reuocauit dum pronunciauit bene appellatum & male iudicatum gloſ. in l.ſi præſes C.de ſenten. & interlocut.Salicet. in l. eos ſub nu.4.C.de appel.

17 Nec aliquid facit quod Antheus reſtrinxerit hanc ſuam ſententiam quoad condemnationem Benardi Cincij ad triremes tantum, quia non inde ſequitur quod ergo circa dictam confiſcationem confirmauerit primam ſententiam ex quo ſi non potuit ei demandari hæc cauſa per Gubernatorē non eſt credendum quo ille extra ſuam authoritatem voluerit pronunciare, Felyn.in cap.cum ex officij num.23.verſ.limit.2.de præſcript.Car.Seraph. deciſ.1289.num.4.& quia ſi ſententia eſt ſtricti iuris ità vt ne extendatur ad ea quæ in verbis illius non continentur, Soc.iun.conſ.45.nume.23.lib.1. Rolan.conſ.79.num.94.verſ.2.lib. 3. Menoc.conſ. 80.num.39.& 40.equidem non poſſumus ex illa dictione taxatiua tantum arguere quod fuerit cōfirmata dicta ſententia confiſcatoria quia eſſet eā dicere in quamdam conſequentiam quod fieri nō poteſt, vt fuit reſolutum in Lucen. redecimæ 14. Octobris 1588.coram Card. Seraphino impreſ. in deciſ.836.nu.5.& 9.

18 Attento præſertim quod de iure non poterat inſimul. ſtare quod ipſe Anteus condemnauerit Bernardinum in exilium tantum ad tempus, & quod voluerit eſſe locum confiſcationi bonorum ad tex. in l. bona ff. de iure fiſci in princ. & in l. relegati §. ad tempus etiam ff. de interdict. & releg. cum trad.ibi per Bart.& Alberic. & per Bald. in l.non dubium C.de leg.nu.14.ſecundum cuius iuris diſpoſitionem ſemper ſententia eſt interpretāda Car.Seraph. deciſ.984.nu.3.Rot.diuerſ.deciſ. 112.num... par.2.

Antonius Portius Aduocatus.

In eadem cauſa tertium reſponſum.

16 DOmino Bernardo non videtur obſtare clauſulæ ſublata & decreti irritantis interpoſitę in commiſſione appellationis interpoſitæ à pœnis corporalibus per ſolum Bernardum non autem in commiſſione appellationis interpoſitæ à pœna cōfiſcationis, non ſolum per D.Bernardum ſed etiam per Dominos filios quondam Iacobi nunc aduerſarios ideoque non ſunt referenda ad iſtam commiſſionem ſuper diuerſa, pœna & à diuerſis perſonis obtentam cum huiuſmodi clauſulæ non ſint ex tendendæ vltra caſus in principali diſpoſitione comprehenſos vt de clauſula ſublata fuit dictum in cauſa Calaguritana motus proprij de Victoria 15.Iunij 1592.coram bon.mem.Card. Pamphilio vt in Valentina decimarum 9. Iunij 1597: coram eodem vt in alijs relatis per Modern. de clauſ.p.1 clauſ.154.num.17.& per Gonzal.ſuper reg.8.gloſ. 66.nu.3. & de decreto tiritante tradit Rota deciſ. 300.nu.6.p.3.lib.3.

20 Neque referre videtur quod licet fuerint duæ diſtinctæ appellationes per duo diuerſa, & diuerſis temporibus emanata reſcripta commiſſio tamē ſecunda in qua extant clauſulæ prædictæ comprehendat vtramque cauſam nam ex lectura illius euidenter contrarium oſtenditur, ſi quidem licet in narratiua fiat mentio de appellatione interpoſita per Bernardum & DD. Aduerſarios, & illius commiſſione facta eodem Gubernatori, & ideo pēdentia illius cauſæ coram eo reddiderit faciliorēm Papam ad committendum ſibi iſtam etiam cauſā appellationis interpoſitam à ſolo Bernardo aduerſus pœnas corporales tamen illi committitur denuo ſola iſta ſecunda appellatio vt colligitur manifeſte ex illis verbis. Et ideo cum minori diſpendio partium hæc etiam cauſa appellationis recurſus atque grauaminis reſpectu D. Bernardi ad triremes condemnati facile à te pariter cognoſci poterit. Quæ cum manifeſtè ſint reſtricta ad iſtam ſolam appellationem interpoſitam à ſolo Bernardo clare indicant, quod per ſequentia verba diſpoſitiua committatur eadem ſola cauſa, ibi cauſam, & cauſas huiuſmodi appellationis, recurſus, grauaminis in integrum reſtitutionis tum propter dictionem huiuſmodi quæ refertur ad proximam appellationem iuxta reg. l. primæ ff. de legat. præſtan. Aymon. conſilio centeſimo quadrageſimo ſeptimo numero octauo Sur. conſilio 402 numero decimo ſeptimo & conſ.471. numero 63. Rot. deciſ. octaua numero 11. parte ſecunda & deciſ.666.

deciſ.666.num.1. part. 1. tum etiam propter illa verba appellationis recentſus, &c. quæ vti numeri ſingularis rectè non conueniunt duabus appellationibus, l. vbi numerus. ff. de teſtib. Surd. deciſ. 210.nu.9.

21 Ideoque clauſulæ ſublatæ, & decreti irritantis ac aliæ poſitæ ad toborandam ſententiam, decretum, aut quamcumque modificationem Gubernatoris intelligi debent, de illis, qne fierent in vim dicti Chirographi, & ſic in cauſa appellationis à pœnis corporalibus commiſſa in dicto Chirographo, vt colligitur ex illis verbis in huiuſmodi noſtri Chirographi exequutione à te fieda, &c, quæ ſe manifeſte reſtringunt ad contenta in illo Chirographo Federic. conſ. 25.nu.4.in fin. verſ. reſpondeo iſta.

22 Et inde tollitur id quod dicitur D. Antheum, quatenus ſe reſtrinxerit ad caput triremium tantum, in hoc ſolum reformando ſententiam Muſcati cenſeri in reliquis, & ſic quoad confiſcationem illam confirmaſſe, itaut obſtent clauſulæ prædictæ, nam cum eſſent plures commiſſiones diuerſæ, quæ funguntur iure petitionum, & libellorum Cæſ. de Graſſ. deciſ. 24.nu. 6. Mandoſ. ſuper regul. de annal. quæſt. 67. nu. 2. Ideo ſtantibus diuerſis petitionibus Iudex iudicando in vna ex ipſis non cenſetur in alia abſoluiſſe, vt per Ioan. Andr. Butr. Abb. & Imol. in cap. cum inter, vbi Felyn. nu. 6. de re iud.

23 Quod eo magis procedere debet cum prima commiſſio reſpectu confiſcationis bonorum emanauerit in ipſorum quoque aduerſariorum, tunc litis conſortium fauorem in ſecunda ageretur de pœnis contra Dominum Bernardum ſolum ideoque licet Iudex pronunciauerit quoad pœnam triremium ſolummodo tangentem ipſum Bernardum, non poteſt tamen dici voluiſſe abſoluere, quoad confiſcationem in qua agebatur de intereſſe tam Bernardi, quam aduerſariorum, vt per Felyn. in d. cap. cum inter, nu. 10.

24 Præterea vbi etiam ſecunda commiſſio comprehendiſſet vtramque cauſam, adhuc non obſtarent dictæ clauſulæ, cum ſuper confiſcatione Antheus non pronunciauerit, nec pronunciare voluiſſe præſumatur, non obſtante dictione taxatiua, tantum, cum quia cum commiſſio eſſet directa Gubernatori cum clauſula per te ipſum, &c. & ideo non potuerit ipſi ſubdelegari Specul. in tit. de Iudice delegato, §. excipitur, verſ. Item quod eſt iniunctum Doct. in l. more ff. de iuriſd. omn. Iudic. Bal. d. conſ. 123. in fin. lib. 5. Dec. reſp. 28. num. 49. lib. 2. non cenſetur voluiſſe facere id quod valdè facere non poterat, Bald. in cap. 1. nu. 1. in fin. de iuram. calumn. Alex. conſ. 122. nu. 6. lib. 4. Bero. conſ. 113. nu. 6. lib. 3.

25 Tum quia in ſententiæ narratiua ſolum fit mētio de cauſa appellationis interpoſitæ à pœna triremium, ideo in diſpoſitiua ad illam ſolum voluiſſe ſe reſtringere credendum eſt cum narratiua verba maximè conſerant ad dignoſcendum quid in diſpoſitiua comprehendarur Silu. de benef. part. 3. quæſt. 12. nu. 100. & fuit dictum in Meſſanen. Baroniæ 8. Februarij 1608. coram Reuerendiſſimo Bononien.

26 Tum demum, quia quantenns ſententia condemnat in pœnam exilij non poteſt dici illam cōfirmare ſententiam quoad confiſcationem, quia iſtæ pœnæ inuicem ſe non compatiuntur l. bona in princ. ff. de iur. Fiſc. Innoc. in c. qualiter, & quando, nu. 6. verſ. tertia pœna, & ibi Felyn. in §. ad corrigen. num. 23. verſ. pœnæ vero de accuſ. peregr. de iure Fiſc. lib. 5. tit. primo, num. 3. ideoque non eſt dicendum, quod Iudex voluerit condemnare in duabus pœnis contrarijs, & incompatibilibus, quia mens Iudicis talis eſſe præſumitur, prout de iure eſſe debet Bal. in l. prima, nu. 2. in fine, C. de neg. geſt. Dec. conſ. 43. nu. 5. Aym. conſ. 45. num. 5. Rot. deciſ. 112. nu. 3.

Antonius Cerrus Aduocatus.

In eadem cauſa quartum reſponſum.

27 Reſoluendum videtur clauſulam ſublata cum decreto irritanti appoſitam in commiſſione appellationis à condemnatione pœnæ corporalis non obſtare D. Bernardo agenti ad bona confiſcata vigore ſeparatæ commiſſionis à condemnatione bonorum obtentæ inſimul cum DD. Aduerſarijs, nam dicta clauſula vti adiecta dictæ cōmiſſioni pœnæ corporalis, non poteſt operari reſpectu commiſſionis reſpicientis confiſcationem ſeparatim in diuerſo tempore, & à diuerſis perſonis obtentæ Ruin. conſ. 70. nu. 17. verſ. quia decrerum lib. 5. Gabr. de clauſ. concluſ. 3. nu. 84. verſ. quarto, limitatur, & fuit dictum in Calaguritana de ſancta Pia. 11. Decembris 1562. coram Oradino, & in Viterb. Caſtrotum, 21. Februarii 1611. coram Reuerendiſſimo Damaſceno, & in Meliten. Baculiuatus 13. Iunij 1607. coram R. P. D. Pamphilio, quæ datur.

28 Nec obſtat quod in dicta commiſſione pœnæ corporalis habeatur etiam mentio pœnæ confiſcationis, & conſequenter cenſeatur vtramque cauſam inſimul cumulari, ſeu dictam clauſulam ſublata ad vtramque extendi. Nam obiectum tollitur ex eo quod cauſa confiſcationis iam erat commiſſa, & in dicta commiſſione pœnæ corporalis non fit mentio confiſcationis niſi in narratiua, & incidenter ad effectum demonſtrandi, ex quibus cauſis Papa mouebatur ad committendam dictam cauſam pœnæ corporalis eidem Iudici. Non autem participaliter, nec indiſpoſitiua, quæ reſtringitur ad ſolam commiſſionem pœnæ corporalis, quo caſu non debet cenſeri commiſſa, niſi cauſa dictæ

dictæ pœnæ corporalis,'& ad illam dum taxat debet clauſula ſublata referri iuxta Doctr. Batt. in l.fin.§.Titia, num. 1.&nu. 3.verſ.ſolutio ff.de liber.leg. quem ſequitur Alex. in l. ſi idem, §. ſed ſi vna,nu.3.in fin.verſ.Item in caſibus. ff. de iuriſdict.omn.iudic.Ial.in l.prima, numero nono, verſ. quarto notabiliter, C. de liber. præterit. Felyn. in c.cauſam,quæ numero quarto, verſ.limita quarto, de reſcript.

29 Quod eo maxime dicendum eſt, cum petitio D.Bernardi, a qua dicta commiſſio declaratur, & informatur,capitulo inter dilectos, verſ. ceterum ibi ex forma petitionis de fid. inſtrum. Ruin. conſ. 37.num.1.lib.5. eſſet reſtricta ad commiſſionem appellationis reſpectu dictæ pœnæ corporalis, ibi cumque pro parte eiuſdem Bernardi.

30 Minus obſtat,'dum dicitur ſententiam Anthei comprehendere vtramque cauſam, & ideo cum in dicta commiſſione prohibeatur reclamario contra illius ſententiam,non poteſt hodie D. Bernardus abſque oris aperitione contra illam aliquid opponere. Nam dupliciter reſpondetur. Primo quia non ideo dicta clauſula ſublata appoſita in commiſſione pœnæ corporalis trahi poteſt ad cauſam confiſcationis, ſeparatim commiſſam, ſed cenſetur reſtricta, dum taxat ad cauſam dictæ pœnæ corporalis ex ſupra allegatis. Secundo, quia D. Antheus in ſua ſententia ſe reſtrinxit ad ſolam pœnam corporalem,ibi in eo tantum, &c.

31 Nec ex eo quod non reuocauit præcedentem ſententiam Muſcati quoad confiſcationem bonorum inferendum eſt illam approbaſſe, quia communis opinio Doctorum eſt in contrarium de qua atteſtatur Corn.conſ.49.num. 14. verſ.& ideo remanet lib. 2.Crauet.conſ.320.nu.1. verſ. ſed Bertachini dictum.

32 Et ceſſat omnis difficultas in præſenti caſu,cum Antheus, quoad confiſcationem non haberet iuriſdictionem ex eo, quod non potuerat in dicta cauſa confiſcationis ſubdelegari per Gubernatorem cui commiſſa fuerat dicta cauſa cum clauſula per te ipſum Abb.in cap.fin. §.his autem, num. 3.& ſeqq.ff.de offic.& poteſt iud.de leg. Felyn. in eodem,cap. fin.numero ſecondo, verſ. vltimo, & numero tertio.

Franciſcus Paulutius Aduocatus.

In eadem cauſa quintum reſponſum.

33 CVm clauſula ſublata, & decretum irritans fuerit ſolummodo appoſitum in commiſſione cauſæ appellationis pœnarum corporalium contra quas nihil opponitur, non autem in commiſſione cauſæ confiſcationis, non obſtat D. Bernardo quo minus contro aduerſarios quoad bona nulliter, & iniuſte confiſcata eius bonum ius experiri poſſit quia optime applicatur concluſio illa quod inducta ad fauorem vnius, non ſuffragatur alteri l.loci corpus §. competit ff. ſi ſeruit. vendic. l.ſi prior §. ſi ſimpliciter ff. qui pot. in pign. hab. gloſ. in l. ita tamen ff. ſi ager. vectigal. cum ſimil. & in ſpecie de decreto irritanti Io. de Anan. in c. ad petitionem, ſub num. 4. verſ. Papa mandauit exequutori de accuſat.Ruin conſ.70.num. 17.lib. 5.Gabr. de clauſ. concluſ. 3. num. 81.verſ.quarto limita & de clauſula ſublata, & decreto irritani fuit reſolutum in vna Viterbien Caſtrorum. 21. Februarij 1611. coram Reuerendiſſimo Sacraro.

34 Nec obſtare videtur quod quamuis duæ fuerit appellationes diſtinctæ,& cauſæ,& perſonæ, & arbitrio ſola cauſa confiſcationis commiſſa fuerit, quod nihilominus in Chirographo Clementis Octaui poſtea ſubſequuto, comprehendatur tam cauſa pœnarum corporalium, quam etiam confiſcationis, & quod Papa illas vnire ac cumulare voluerit, & ſic quod clauſula ſublata habeat locum, quoad vtramque cauſam, nam huiuſmodi obiectum tollitur ex lectura ipſiuſmet Chirographi cum Papa ad ſolam appellationem ſuper pœnis corporalibus, quæ hactenus commiſſa non erat ſe reſtrinxit indiſpoſitiua, quæ ſola attendenda eſt, cum ſit ſatis clara, & reſtricta, non autem in conſideratione haberi debet, quod in narratiua mentionem fecerit vtriuſque appellationis, ad ea, quæ tradir Felyn.in c.ſuper literis,nu. 10. verſ. limita regulam dereſcript.in nou.

35 Rurſus etiam tollitur ex eo quod Papa in dicto Chirographo non comiſit cauſas appellationum, ſed cauſam appellationis recurſus ſeu grauaminis reſpectu D. Bernardi ad triremes condemnati, loquendo in numero ſingulari, & propterea videtur quod voluerit ſolummodo, quod in huiuſmodi Chirographo ſola cauſa appellationis pœnæ corporalis comprehenderetur, cum numerus ſingularis pluralitatem non pariatur. c.gaudemus de diuort.l.fin.ff.ad Trebell. Bald.conſil. 242. ſub nu. 1.verſ.& quia ſingularis numerus,lib. 3. Hondad. conſ.4.nu. 39.lib.1.

36 Quod tanto facilius procedere videtur, cum cauſa appellationis pœnæ corporalis fuerit à Papa commiſſa ex pietate ad gratificandum D.Bernardum, itaut ſi eſſet dicendum Papam ambas cauſas cumulaſſe reſultaret, ex huiuſmodi cauſæ commiſſione potius grauamen, quam pietas, & gratificatio, cum eſſet ſublata omnis facultas D. Bernardo appellandi, & defendendi eius bonum ius, quod aliquo modo admittendum non eſt, cum nemini etiam de iure defenſio ſit deneganda Doct. in l. vt vim. ff. de iuſt. & iur. Marſil. in l. vnius,§. cognitionum, numero quadrageſimoſeptimo,ff.de quæſtione, Afflict. deciſ. 391. numero tertio, Appellatio enim eſt quedam defenſio, quæ datur oppreſſis contra iniuriam Iudicis, c. cum ſpecialis,§.porro ibi.Cum.appellationis remedium de appellat.

Digitized by Google

37 Nec aliquid facit quod vtraque cauſa in ſententia Anthei comprehenſa videatur nempè cauſa pœnæ corporalis expreſſe, & pœna confiſcationis tacite, & ſic quod dum ipſe reſtrictiue cum taxatiua tantum pronunciauit, quoad caput pœnæ corporalis, & nihil dixit de pœna confiſcationis, quod ex iuris interpretatione illam confirmauerit, & conſequenter quod dum Papa confirmat huiuſmodi *ſententiam, & claudit os, quod à D.Bernardo, nihil hodie opponi poſſit*.

38 Quoniam talis interpretatio ſublata remanet etiam ex eo, quod cauſa pœnæ confiſcationis fuit commiſſa Vrbis Gubernatori, cum clauſula per te ipſum. quæ eſt perſonaliſſima, non egrediens perſonam nominatam Bald. conſil. 304. num. 1. ad fin. lib. 5. cum alijs per Tiraquel. de vtroque retract. tit. 2. §. 1. gloſ. 6. num. 25. Natt. conſ. 163. nu. 8. lib. 1. Cephal. conſ. 352. num. 38. & ſeq. lib. 3. Burſat. conſ. 13. num. 8. lib. 1. Et quæ tollit omnem ſubdelegandi facultatem, vt poſt Io. Baptiſt. de Sanct. Seuerin. & Felyn. & alios quos cumulat trad. Menoch. de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 28. num. 9.

39 Ideoque cum quoad iſtam cauſam deputatio facta à Gubernatore eſſet nulla Antheus ſe reſtrinxit ad ſuam commiſſionem ſuper corporalibus pœnis, noluit vti alia deputatione, nulla ſuper cognitione pœnæ confiſcationis, & ſic ceſſat ſupradictum obiectum, quod in dicta ſententia Anthei comprehendatur tacite etiam pœna confiſcationis, quod clare paret ex eo, quod ſolummodo ſuper pœnis corporalibus pronunciauit, dum dixit in eo tantum, &c. quæ dictio eſt taxatiua, & excludit omnia præter expreſſa, l. qui in aliena. §. libertas. ff. de reg. geſt. l. prima. Vbi Bart. & ceteri. ff. ſi quis ius dicen. non obtemp. Pedem. deciſ. 167. nu. 17. Magon. deciſ. Lucen. 31. nu. 30. Surd. deciſ. 192. nu. 10. & latiſſime deciſ. 261. num. 19. & fere in terminis Bero. conſ. 178. num. 9. & ſeqq. lib. 3.

49 Neque minus aduerſatur ſupra allegata regula quod appellationis Iudex intelligatur confirmare partem ſententiæ Iudicis à quo, de qua mentionem non fecit, quia non habet locum, quando ſunt plures, & diuerſæ petitiones ſeu cauſæ, prout in caſu, de quo agitur, quia in huiuſmodi caſu Iudex iudicando ſuper vno capitulo, in alijs non abſoluit, neque condemnat, ſed in ſuſpenſo relinquit Bart. & alij in l. prima, C. ſi aduerſus rem iudic. Felyn. in c. cum inter, num. 6. de ſent. & re iud. de communi corn. conſ. 49. num. 14. & ſeq. lib. 2. Crauet. conſ. 320. nu. 1. poſt princ. verſ. ſed Bertach. dictum Pariſ. conſ. 103. nu. 3. & nu. 6. vbi etiam de communi teſtatur lib. 1.

41 Imo etiam quod Anteus deputari Iudex vtriuſque cauſæ potuiſſet, & quod Iudex appellationis non faciens mentionem in eius ſententia alicuius partis ſententiæ Iudicis à quo diceretur illam partem confirmaſſe, non idcirco dici poteſt, quod confirmauerit ſententiam Muſcati quoad confiſcationis pœnam, ſed potius quod illam reuocauerit, cum in eius ſententia reuocet pœnam triremium imponendo pœnam exilij tantum, quæ cum pœna confiſcationis non compatitur, l. bona in princ. vbi etiam Alberic. ff. de iur. Fiſc. & in l. releeati, & in l. relegatorum. §. ad tempus. ff. de interdict. & relegat.

42 Quæ interpretatio omnino capienda eſt ad tollendum etiam omne abſurdum, quia cur D. Bernardus eſſet innocens, quoad pœnas corporales non eſt dubium fuiſſe etiam innocentem, quoad pœnam confiſcationis, & ideo dum Antheus à pœnis corporalibus illum abſoluit videtur quo que ipſum abſoluiſſe à pœna confiſcationis Natt. conſil. 407. nu. 14. in fin. & ſeqq. lib. 2. Bertazol. conſ. crimin. 232. verſ. illud tamen procedet lib. 1. Creſcent. deciſ. 4. ſub nu. 2. de iudic. cum alijs per D. Farinac. in tract. de inquiſit. quæſt. 1. nu. 65. vbi etiam rationem reddit.

43 Quod ſimiliter coadiuuatur ex eo, quod cum Antheus reuocauerit ſententiam Muſcati circa triremes cuius ratione erat annexa pœna confiſcationis iuxta textum in l. deputatorum, C. de pœn. quod in neceſſariam conſequentiam cenſeatur reuocaſſe etiam pęnā confiſcationis, tamquam illi acceſſoriam, vt latè tradit Iaſ. multa ad propoſitum adducendo in l. non dubium, num. 56. cum ſeqq. C. de legib.

44 Et in omnem euentum ad iſtum effectum ſufficeret, quod Antheus non habuerit iuriſdictionem ſtante dicta deputatione, nulla, & quod ipſe noluerit cognoſcere, niſi cauſam pœnarum corporalium tantum non autem cauſam pœnæ confiſcationis, quia eius ſententia non afficeret D. Bernardum, quoad pœnam confiſcationis, cum deficeret poteſtas, & voluntas, quæ inter alia requiruntur, vt ſententia afficiat l. cum re, C. de donat. ante nupt. c. cum ſuper de offic. de leg. & fuit dictum in vna Romana Saluiani interdicti prima Iunij 1607. coram R.P.D. Decano.

45 Vnde cum in ſupradicto Chirographo confirmetur huiuſmodi ſentẽtia Anthei, & illa non fuerit lata, niſi quoad pœnas corporales trahi non poteſt talis confirmatio ad pœnam confiſcationis, quæ non eſt comprehenſa in dicta ſententia confirmata l. Aurelius §. teſtamento. ff. de liber. legat. Bald. in l. aduerſus in fin. C. ſi aduerſ. rem iudic. Dec. in Rub. de confirm. vtil. vel inutil. n. 3. Alex. conſ. 123. nu. 20. lib. 4. Ruyn. conſ. 158. nu. 16. lib. 1.

46 Ita etiam nec clauſula ſublata in dicto Chirographo appoſita extendi poteſt ad aliam commiſſionem cauſæ confiſcationis omnino diſtinctam & ſeparatam, quia illa non operatur niſi circa ea, quæ ſunt expreſſa, non autem quo ad ea quæ non comprehunduntur in diſpoſitione in qua fuit appoſita, vt fuit reſolutum in illa Orliolen. decimarum 21. Maij 1586. coram bon. mem. Orano, & in alijs cauſis allegatis in vna Valentina decimarum

rum

rum 14.Maij 1604.coram Illuſtriſſimo Lancellotto & conſequenter huiuſmodi clauſula non obſtat D.Bernardo, neque minus in caſu iſto eſt opus aliqua oris aperitione, vt fuit dictum in vna Romana fideicommiſſi de Veccijs 24.Maij 1604.coram bo.me.Litta,& ſæpiſſimè in alijs.

Ioannes Baptiſta Mandoſius Aduocatus.

R. P. D. ROMBOLDO.

Roman. de Cincijs.

Veneris 13. Iunij 1614.

Deciſio facta in ſupradicta Cauſa.

47 CVm ſuperioribus annis Iacobus, & Bernardus de crimine Parricidij inquiſiti, & Iacobus quidem capitis pœna multatus; Bernardus verò ad perpetuas Triremes, & ambo in pœnam confiſcationis omnium bonorum, & hæreditatis Franciſci eorum Patris, ſiuè ablationis, tamquàm ab indignis condemnati fuiſſent, filij, & hæredes prædicti Iacobi primùm, nec non Bernardus intra legitima tempora à pœna prædictæ confiſcationis, ſiuè ablationis coniunctim appellarunt, cauſamque appellationis huiuſmodi Reuerendiſſimo, tunc temporis Vrbis Gubernatori per ſpeciale reſcriptum manu Sanctiſſimi Signatum committi obtinuerunt.

48 Deinde appellauit etiam ſeparatim ab alijs Bernardus à pœna perpetuarum Triremium ſibi impoſita, & ad eundem fel. rec. Clementem VIII. recurſum habuit, qui cauſam appellationis, & recurſus huiuſmodi eidem Domino Gubernatori cui cauſa confiſcationis, & ablationis commiſſa reperiebatur ad minus partium diſpendium in vim Chirographi commiſit, & ex tunc quamcumque ſententiam vigore huius commiſſionis ferendam cum clauſula ſublata, & decreto irritanti confirmauit.

49 Vtroque iudicio ſic pendente, filij, & hæredes Iacobi totam hæreditatem Franciſci certa pecuniarum ſoluta ſumma per viam compoſitionis à Fiſco ſibi vendicarunt.

50 Poſt hæc inſurrexerunt tres aliæ familiæ de Cincijs, & prætendentes bona confiſcata ad ipſos ſpectare vigore antiqui fideicommiſſi, obtinuerunt cauſam contra prædictos filios, & hæredes Iacobi in Rota committi Reuerendiſſimo Bononien. Cumque intereà Bernardus per ſententiam Iudicis à prædicto Domino Gubernatore deputati à Triremibus liberatus, & ſpeciali Santiſſimi Domini Noſtri gratia etiam ad Vrbem reſtitutus fuiſſet, & ad prædictam cauſam inter familias de Cincijs, & filios Iacobi vertentem vti tertius pro ſuo intereſſe admiſſus; Dubitaui in locum dicti Reuerendiſſimi Bononien. ſuffectus, an ei obſtet clauſula ſublata in commiſſione (vt dixi) appoſita; Si quidem informantes pro filijs Iacobi prætendebant, quòd cum Bernardus condemnatus fuerit non ſolùm in pœnam Triremium, ſed etiam confiſcationis omnium bonorum, & Iudex appellationis in eo tantùm, quod Triremes condemnatus. & tranſmiſſus fuit male iudicatum, dictamque pœnam Triremium in pœnam exilij arbitrio Gubernatoris commutandam pronunciauerit, cenſetur in reliquis priorem ſententiam confirmaſſe; Butr.in cap. cum inter, numero vigeſimoſexto. verſ. Prædicta, & ibidem Imol.numero duodecimo, verſ.idem aduerte. Felyn.numero decimotertio de ſent. & re iudicata Bart.in l.prima, numero primo, C. ſi aduerſ.rem iudicatam, & l.prima, C. ſi plures vna ſententia, Natta conſil. 489. numero vigeſimo, Alexand,conſilio quarantesimo nono, numer.primo, & ſecundo, libro ſeptimo, deciſ.Rota vigeſimaſecunda,de appell.in antiq.eoquè magis, quia vſus fuit dictione taxatiua tantùm Abb. d. c. cum inter column. penult. in princ. verſ. tertius caſus, & ibi Felyn.numero vndecimo, verſ. fallit quinto, Bald.in d.l.1.numero tertio, in fin. C. ſi aduerſus rem iudicatam,

51 Atque hinc inferebant, quod ſicuti Bernardo obſtaret clauſula ſublata reſpectu commutationis pœnæ corporalis,ita etiam pariter ei obſtat reſpectus pœnæ confiſcationis, cum vtraque eadem ſententia compræhendatur, & vigore vnius commiſſionis ab eodem Iudice emanauerit.

52 Verùm his non obſtantibus Domini contrariam ſententiam amplexi ſunt; Nam dicebant, quòd ex ipſamet ſerie facti ſupra relati luculenter apparet, diuerſas adfuiſſe commiſſiones, & priorem quidem, in qua nulla legitur clauſula ſublata, appellationem à pœna confiſcationis; alteram verò, in qua adeſt dicta clauſula, appellationem *Bernardi* à pœna corporale tantum continere; Vnde cum certi iuris ſit, clauſulam in vna commiſſione appoſitam non extendi ad aliam omninò diuerſam ex allegat per Ruin. conſ. 70. numero decimoſeptimo, libro quinto, quem refert, & ſequitur Gabr. de clauſ. concluſ. tertia, num. 84. in quarta limitatione non videbatur vllo modo obſtare *Bernardo* dictam clauſulam ſublata, quin abſque alia præuia oris aperitione appellationem à pœna confiſcationis proſequi poſſit.

53 Neque prædictis refragari putabant, quod Pōtifex videtur voluiſſe vtramque cauſam vnica, & poſteriori quidem commiſſione comprehendere, & præſertim,dum in ea mandauit,Fiſcum,& alios de Cincijs,qui in cauſa confiſcationis tantùm non autem pœnæ corporalis intereſſe habebant citari, quià placuit reſponſio,quòd ſcilicet ex lectura ipſiuſmet cōmiſſionis apparet, illā fuiſſe reſtrictā ad

cauſam appellationis à ſolo Bernardo ratione pœnæ corporalis interpoſitæ. Nam licer in iſta poſteriori fiat mentio etiam prioris commiſſionis, at que hinc Ponifex motus ſit ad committendum eidem Gubernatori etiam cauſam appellationis à pœna corporali, nihilominus, hanc ſolam comprehendit in iſta poſteriori commiſſione aperte demonſtrant verba ibi, Et ideo cum minori partium diſpendio, hæc etiam cauſa appellationis recurſus, atque grauaminis reſpectu Bernardi ad triremes condemnati facile à te pariter cognoſci poterit, atque terminari, &c. & ibi cauſam, & cauſas appellationis, recurſus, grauaminis reſtitutionis, &c. Quæ verba cum ſint ſingularis numeri non poſſunt ambabus appellationibus diuerſo tempore, & à diuerſis perſonis interpoſitis cõuenire l. vbi numerus ff. de teſtibus cum alijs congeſtis per Surd. deciſ. 210. num. 9.

54 Et dum Papa voluit etiam, alios de Cincijs in hac cauſa citari, ideo fuit, quià cognitio cauſæ pœnæ corporalis erat abſque dubio præiudicialis alijs de Cincijs reſpectu bonorum, quæ ad illos per Fiſcum peruenerant, nam ſi Bernardum à crimine Parricidij abſolui contigiſſet, eò ipſò detegebatur iniuſta confiſcatio, & iure merito reuocanda, cum confiſcatio præſupponat delictum ſine quo ſuſtineri non poteſt.

55 Rurſus viſum fuit Dominis, quòd dato etiam, quod clauſula ſublata de vna commiſſione influeret in aliam, adhuc tamen non obſtaret Bernardo reſpectu pœnæ confiſcationis, eò quia articulus confiſcationis videtur fuiſſe potius per iudicem appellationis omiſſus, & ſuper pœna corporali tãtum prouinciatum, Regula enim quod ſententia in parte reformata cenſetur in reliquis confirmata vltrà alias limitationes, quas patitur, & doctè proſequitur inſua allegatione Dominus Farinacius fallit quando cauſæ abinitio ſunt diuiſæ. & commiſſiones, quæ loco petitionum habentur, ſeparatæ, vt poſt Innoc. & alios benè declarat, Felyn. in allegat. c. cum inter de re iud. tunc enim iudex poteſt ſuper vno articulo pronunciare reliquis omiſſis. Quod etiam in propoſito caſu eueniſſe aperte colligitur ex ipſamet ſententia, ponderando præſertim narratiuam ipſius, quæ multum confert ad cognoſcendum quid contineatur in ea & quod taxatiua tantum videtur potius adiecta pronunciationi Iudicis, quam liberationi, & abſolutioni, vt optime aduertit ide D. Farinacius in ſupradicta ſua allegatione, & quòd deniquè in dicta ſententia nulla prorſus facta fuit mentio confiſcationis bonorum, ſed pœnæ corporalis tantum.

56 His aliqui ex Dominis addebant, quòd quatenus articulus confiſcationis eſſet compræhenſus in ſententia Iudicis appellationis cenſetur potius in ea Bernardus à dicta confiſcatione abſolutus. Nã dum iudex declarauit Bernardum non meruiſſe niſi pœnam exilij arbitrio Gobernatoris, tacite videtur iudicaſſe, pœnam cõfiſcationis male fuiſſe appoſitam, ſententia enim prout iuris eſt declarari debet, & de iure non poſſunt bona publicari relegato ad tempus l. bona in princ. ff. de iur. fiſc. l. relegatorum §. ad tempus vbi Bart. & alij ff. de interdict. & releg. Verum in hoc Domini noluerunt pro nunc pedes figere iudicarunt enim particulari inſpectione dignum, & Bernardo pro Victoria præſentis dubij ſatis, ſuperque eſſe ſuperius deducta, cum quibus Domini vnanimiter tranſierunt.

D. Remboldus Rotæ Auditor.

ARGVMENTVM.

Minores vigintiquinque annorum excuſantur à pœna ordinaria, & quid vigore Bullarum Summorum Pontificum.

SVMMARIVM.

Minor viginti quinque annorum ordinaria pœna puniri non poteſt de iure communi, numero primo, & 12.

Minor nec etiam vigore Bullarum Summorum Pontificum puniri poteſt pœna ordinaria niſi quando condemnatur in contumaciam, & captus ad manus Curiæ deueniat, numer. 2. & 3. Vbi amplius quod dicta bullæ non ligant manus iudicis quin poſſit minuere pœnam.

Prouocatis per iniuriam ſi aliquem occiderunt pœna admodum minuenda eſt, nu. 4.

Confeſſio delicti qualificata etiam non probata qualitate non ſufficit ad condemnandum in pœnam ordinariam, num 5.

Minori temperanda à eſt iudice pœna de neceſſitate & non ad voluntatem iudicis, nu. 6.

Minori temperanda eſt pœna etiam in crimine homicidij, numero ſeptimo. Declara niſi homicidium eſſet qualificatum, & atrociſſimum vt in parricidio, & alijs exemplis poſitis, numero octauo.

Occidens aliquem cum pugione punitur ſolum pœna homicidij, & non pœna pugionis, numero nono.

Minori delinquenti minuenda eſt pœna etiam quod diuerſo tempore plura capitalia commiſſent crimina, num. 10.

Minores non reſtituuntur in delictis ad effectum vt nulla pœna puniantur, numero decimo primo.

CON-

CONSILIVM CLXXXVII.

1 QVOD Marcellus, & M. Antonius de Stephanucciis qui ſponte confitētur occidiſſe Antonium Toſum ſtante eorum minori ætate 25. ſi licet annorum non poſſint pœnā ordinaria homicidij punire in terminis voluit, Bald. in l. & ſi ſeuerior, num. 10. & ibi etiam, Aretin. col. 2. ad fin. C. ex quibus cauſ. inſam. irrogetur in l. excipiuntur numer. 48. ad fin. ff. ad Syllanian. Hyppol. Rim. conſ. crim. diuer. caſu 134. nu. 3. in fin. & nu. 7. lib. 1.

2 Nec obſtat Bulla Pii IIII. in ordine 128. de qua in bullario par. 1. fol. 871. in qua ſtatuitur quod homicidis minor ætas non proſit dum tamen maiores 14. extiterint loquitur enim bulla prædicta nõ in minoribus captis ante condemnationem in contumaciam prout in caſu noſtro, ſed in condemnatis in cõtumaciam & poſtea captis vt in terminis conſuluit, Honded. conſ. 99. num. 48. lib. 1. Et ego etiam conſului in meo conſ. 66. num. 9. & alias declarauit Sacra Conſulta prout teſtatus ſum in mea practica criminali tit. de inquiſ. quert. 11. num. 30. verſ. quid dicendum.

3 Vltra quod prædicta, & ſimiles bullæ vti factæ ad terrorem non ligant manus iudicis ad minuendam pœnam ex miſeratione ætatis, vt in terminis bene declarauit Sfortia Oddus in trac. de reſtitut. in integr. par. 2. q. 81. num. 33. ſeqq. refert eum Flamin. Cartar. de exequutione Capto bannito cap. final num. 256. pluribus comprobat, Honded. omnino videndus conſilio 99. numer. 48. & ſeqquen. libr. 1. vbi ita alias apud eum iudicatum fuiſſe teſtatur.

4 Verum id quod in præſenti caſu omnem tollit difficultatem eſt quod confeſſio reorum prædicta non eſt ſimplex ſed qualificata cum dicant ſe occidiſſe Antonium non ſolum propter plures præcedens infamationes in graue eorum honoris præiudicium ſed etiam quia tunc in platea paulo ante quam occiſus fuit in eoſdem manum Cornua ſignificantem direxit ideo ſic graui iniuria laceſſitis, & prouocatis pœna multum temperanda eſt vt per, Claud. Seyſſel. in l. vt vim. nu. 75. ff. de iuſt. & iure in lectura, & in reper. num. 100. & num. 104. verſ. & idem dicit, Marſil. conſil. 68. nu. 10. & conſ. 105. num. 35. Tiraq. de pœn. temper. cauſ. 1. nu. 3. in fin. Boer. deciſ. 169. per tot. vbi quod iſto caſu non intrat niſi pœna exilii Clar. in pract. §. finale quæſtion. 60. nu. 14. verſ. nunc. quæro viu. opin. 189. num. 8.

5 Nec obſtet ſi dicatur quod hæc prouocationis qualitas non probata ab occiſionibus poteſt à fiſco impugnari nunquid enim ea in proceſſu ſit probata nec ne prudens iudex optime perſpiciet, cum mihi exhibitæ non fuerint niſi ſole reorum confeſſiones, ſed vt cunque ſit confeſſio qualificata etiã non probata adiecta qualitate ad condemnandum in pœnam ordinariam non ſufficit iuxta doctrinã. Abb. communiter receptam in cap. auditis nu. 33. verſ. ſed contra prædicta & ibi etiam, Fely. nu. 30 extra de præſcript. Boſſ. in titulo de conuict. nu. 57 & in tit. de confeſſis, num. 20. Oſaſc. deciſ. Pedem. 90. num. 9. Clarus in pract. §. final. quæſt. 55. verſ. forte poſſet Ioſeph. Ludou. deciſ. Lucen. 19. num. 3 & num. 7. & ſeq. par. 1. And. Gayl. de pac. publ. lib. 1 c. 17. num. 7. & ſeq. & ita vt ſupra iuris eſſe cenſeo ſaluo, &c.

Proſper Farinacius I. C. Romanus.

Aliud reſponſum in eadem cauſa.

6 NVper deducta per incertum ſcribentem cõtra Stefanuccios eorum minoritate iam probata per librum baptiſmi quod in iure non ſubſiſtant clariſſime ex infraſcriptis demõſtrabitur. Dum enim Primo firmatur concluſio iudicem non teneri de neceſſitate minoribus pœnam minuere ex Vincen. de Franchis deciſ. 230. num. 2. par. 2. Non meruit certe doctiſſimus ille vir pro hac concluſione allegari cum contrarium de iure verius eſſe, & ab omnibus tribunalibus illius curiæ ſic votatum & confirmatum extitiſſe apertis verbis affirmat, & teſtatur quod & idem poſt pluries alios, quos retulit in mea pract. crim. quęſt. 92. num. 163. voluerunt etiam Theſaur. deciſ. 161. num. 5, in fin. verſ. quibus ſic ſtantibus, & num. 6. & 7. ante finem verſ. caueant igitur Menoc. de arbitr. quæſt. lib. 2. in addit. ad caſ. 329. numer. 28. & ſeq. & Petr. Cabal. exaduerſo pariter allegatus reſoluit. cri. caſ. 134. nu. 8.

7 Dum ſecundo exaduerſo conſiderãtur qualitates commiſſi homicidij quæ illud præmeitate & præcedente deliberatione patratum arguunt armorum ſcilicet præparatio pugionis, & ſecuris reaptatio vulnerum multitudo, & locus in quo fuit commiſſum iuncta qualitate criminis, quod per ipſum, & atrox à grauiſſimum reputatur, ex Claro, Menoch. & Rolando in locis exaduerſo citatis & quod propterea ſtante grauitate & atrocitate delicti pœna minuenda non ſit ex, Gloſ. Duena Vulpello, & aliis pariter exaduerſo allegatis Admitto homicidium eſſe grauiſſimum delictum, & in caſu noſtro fuiſſe præmeditate commiſſum. Sed quod propterea pœna propter minorẽ ætatem minuenda non ſit eſt aperte falſum, vt in terminis pręmeditati homicidii ſcripſerunt, Auguſtin. ad Angel. de. Malef. in verbo ſcienter, & doloſæ poſt num. 12. verſ. & aduertat, Grammar. deciſ. 23. num. 12. vbi loquitur in eo qui præmeditate occiderat ſacerdotem Hippol. Rimin. conſ. crim. diuerſ. 139. tom. 1. per totum Menoch. de arbitr. quæſtion. lib. 2. caſ. 329. nu. 6. & ſequen. Roland. conſ. 77. num. 1. & omnibus ſequentibus lib. 3.

lib.3.Honded.conſ.104.num.7.iuncto numer.15. & num.43. & ſeq. lib.1. cum alijs pluribus per me alleg.d.q.92. nu.113. quicquid ſecus ſenſerint alii ibidem relat,num.114.

8 Non inficior homicidium poſſe eſſe ita qualitatum & atrociſſimum vt mimor ætas non faciat homicidium mitius punire vt in paricidio cum veneno ſcripſerunt Vinc.de Franch.& Petr. Cabal.exaduerſo allegati, Vulpel.conſ.101.num.13.& 14. vbi conſuluit in caſu duorum.Parricidiorum Theſaur deciſ.161. num.3. in fine qui loquitur in homicidio commiſſo in via publica pro ſurripiendis pecunijs Cæſar Ruginel. praticar. quæſt. capi.35 nu.38.verſ.& nos vidimus vbi loquitur in vxore quæ maritum occidi procutauerat,& in fratre,qui fratrem ſuum proditoriè & per aſſaſſinum occiderat. Sed præmiſſa non ſunt extendenda ad caſum noſtrum, in quo nec Parricidium, nec fratricidiũ nec vxoricidium commiſſum fuit,nec viarum graſſatio interuenit. Ad hoc enim, vt homicidij atrocitas minoribus pœnæ diminutionem adimat non ſufficit illius premeditatio deliberatio,& præcedẽs tractatus, ſed neceſſe eſt vt aliæ grauiſſimæ interveniant qualitates quæ ipſum atrociſſimum redant vt in exemplis proxime citatis. Et tamen etiam tunc non defuerunt magne auctoritatis doctores, qui dixerũt non obſtante atrocitate delicti, & homicrdii pęnam minoribus mitigandam, vt videre eſt apud,Menoc.& in exemplis per eum relatis de arbitr.quæſt.lib.2.in addit ad caſ.329. numer.18. verſ.ſecunda eſt opinio & nu.19.& ſeqq.Theſaur. d.deciſ.116. num.5. verſ. item non habebit locum vbi,& quod plus eſt loquitur in crimine Parricidii & bene reſpondet Vincent. de Franchis in dicta deciſ. 230.

9 Qualitas pugionis cuius delatio vigore Bullæ Pii V. capitalis eſt murorumque Palliani tranſcenſio, quæ eſſet etiam forſan vigore bannimentorũ capitalis non tollunt hanc pœnæ diminutionem nam quoad delationem pugionis illius pœna confunditur cum pœna homicidii gloſ. in l.qui de crimine in verbo plurima C.de accuſat. Clar. in pract.§.fin.quæſt.84.verſ.alius eſt caſus Bertazzol. conſ.502. poſt nu.1.lib.2. Murorumq; traſcenſio in actu fugæ capitalis non eſt idem Clar.quæſt.68. verſ.muros Ciuitatis Claud. ad Bartazz. conſ.35. num.25 littera C,

10 Et tamen quando etiam hæc omnia capitalem mererentur pœnam intrat.concluſio quod minori minuenda eſt pœna etiam quod diuerſo tempore plura capitalia commiſiſſet crimina,nedum eodem tempore Carer.in pract.in 2. tract. de homicid.§. circa quartum nu.5.Marſil.ſing.377. incip.geminatio ad finem, Ioſeph.Ludouic.deciſ. Lucen.17. nu.82.& ſeq.par.1.Sfort.Odd.de reſtitut. integr. q.80.nu.98.

11 Dum & tertio allegatur hos homicidas dolo ac ſi maiores eſſent homicidium hoc patraſſe trãſeat verum quod propterea non ſit eis minuenda pœna nego conſequentiam & Doctores exaduerſo allegati, Menoch. lib.5. præſumpt.3.numer.11.& Sfort.Odd.de reſtitut.in integr.quæſt.83.eodem n.11.hoc non dicunt Dicũt ſolũ minores non eſſe reſtituendos aduerſus dolum verum, & bene dicunt aliud autem eſt minores in integrum reſtitui aliud autem illis minorandam pœnam.Dum enim iura,& Doctores dicunt minores non eſſe reſtituẽdos in criminalibus, & in delictis intelligunt ad effectum vt in totum excuſentur ad tex. in l.ſi cauſæ §.nunc videndum ff.de minoribus,& in l.auxilium §.in delictis ff. eodem & in l. impuniras C. de pœnis bene declarat idem Sfort.d. quæſt. 80. num.57.& ſeqq.& quæſt.81.num.25.& latius ego etiam declaraui d. quæſt.92. numer.172. & 173. Hic autem non agitur de reſtituendo minores aduerſus commiſſum homicidium ſed de mitiganda illius pœna ordinaria quæ vt dixi ſunt inter ſe valde diuerſa.

12 Dum quarto firmatur concluſio quod maiores annorum decem, & octo nullam mereantur miſericordiam propter minorẽ ætatem & quod ita in hoc omnes Doctores conueniant hæc inquam cõcluſio ſicut vera non eſt ita etiam aduerſarur omnibus Iuribus, & doctoribus in hac materia loquentibus de minore 25.annorum,etiam quod ſint maiores annorum decem & octo Et Petrus Caballus caſu 134.num. 11. non dicit id ad quod allegatur niſi forſan in contrarium adeſſet conſtitutiones Pontificiæ quas quidem conſtitutiones in caſu de quo agitur minime locum habere ſatis ſuperque probaui in alia informatione quibus exaduerſo nihil reſponſum video.

Proſper Farinacius I.C.Romanus.

ARGVMENTVM.

Defenditur in hoc Donſilio Procurator qui de pluribus & præſertim de ſimulatione cõtractnum,& pacti de quota litis per calumniam accuſatus fuit.

SVMMARIVM.

Scriptura priuata plene probat contra ſcribentem, num.2.

Falſus in vno falſus in omnibus, nu.3.

Geminatio,& ratificatio actus tollit præſumptionem fraudis & deceptionis,nu.4.

Soluens partem debiti tacite fatetur ſe debitorem in toto, num.5.

Querela præſumitur calumnioſa ex tarditate in querelando,num.6.

Simulatio non præſumitur nec punibilis eſt facta per interpoſitam perſonam quando debitum eſt verum acce-

accedente præſertim conſenſu contrahentis, nu. 7.
Conditione deficiente, deficit conditionata diſpoſitio, num. 9.
Metus non præſumitur ideo probandus eſt per allegantem, num. 11.
Pactum de quota litis factum poſt litem finitam non eſt punibile, num. 12.
Fraudis & deceptionis præſumptio ceſſat ſtante conſenſu partis, nu. 13.
Criminaliter agi non poteſt vbi res habet originem à contractu ad obſeruationem præmiſſorum, num. 14.
Solutio præſumitur facta potius de pecunijs ſoluentis proprijs quam de alienis, nu. 15.
Calumnia accuſatoris, & innocentia accuſati probatur præſumptionibus, nu. 15. in fine.
Teſtis pro informatione Curiæ examinatus probat contra Curiam, nu. 17.
Simulatio non eſt punibis quando cauſa veri bebiti tranſfunditur in aliam non veram, nu. 18.
Donatio facta contemplatione alicuius cedere debet lucro & vtilitati illius, cuius contemplatione facta eſt, num. 19.
Diuerſitas manus, & caracteris falſitatem arguit. num. 1.
Falſitas præſumptionibus probatur ad effectum vt ſcripturæ fides tollatur, num. 22.
Delictum in dubio non præſumitur, nu. 23.
Teſtes parte non citata nec minimum faciunt inditium, num. 24.
Teſtis depoſitio ſcindi non poteſt, ſed debet in totum acceptari, num. 25.
Confeſſio facta in ſcriptis etiam extraiudicialis plene probat contra confitentem, nu. 26.
Simulatio non præſumitur & propterea probanda eſt ab eo qui ſimulationem allegat, nu. 27.
Simulatio aduerſus publicum inſtrumentum oppoſita non præſumptiue, ſed concludenter probanda eſt, num. 28.
Simulatio præſumptionibus probatur dummodo ſint graues & vrgentes alias ſecus, nu. 28.
Simulatio non vnica præſumptione ſeu coniectura ſed pluribus probanda eſt, nu. 29.
Simulatio non præſumitur niſi cauſa ſimulationis exiſtente, num. 30.
Pactum de quota litis non punitur quando re integra paciſcentem pœnituit, num. 32.

CONSILIVM CLXXXVIII.

1 DISTINCTE procedendo ſuper ſeptem prætenſorum de lictorum capitibus, ad quæ, vt audio fuit reſtricta difficultas incipiam à querela Quintilij data contra Carcaraſiũ quod ſcilicet ab eo exegerit ſcuta 80. de quibus per publicum inſtrumentum de anno 1607. & de menſe Septembris fecerat ſe debitorem Ioannis Baptiſtæ Raſpini pro pretio rubrorum octo frumenti, quæ recepiſſe menſurata quæ fuiſſe videlicet rubra 5. ipſi Quintilio, & rubra tria Carcaraſio cõfeſſus eſt cum reuera Carcaraſius eius non eſſet creditor, nec dictum frumentum habuerit.

2 Falſitas huius quærelæ in eo quod dicit ſe dictum frumentum non habuiſſe apparet euidenter ex quierantia eius manuſcripta die 10. Nouembris eiuſdem anni de qua in ſummario, num. 2. & in qua libere fatetur à prædicto Raſpino habuiſſe rubra tria frumenti ad computum dictorum rubrorum quinque vltra panem ſibi cenſignatam de ordine Carcaraſii quæ quidem quierantia etiã per ſcripturam priuatam, & non per publicum inſtrumentum emanata plene probat dictum frumẽtum habuiſſe ad gloſ. in l. inter cartulas in verbo vanitate C. de conuenien. fiſc. debitor. lib. x. Alex. ad Bart. ibi in verbo conuenire Granut. Theorem. 15. nu. 2.

3 Et licet in ea Quintillus non expreſſe fateatur habuiſſe totam quantitatem rubrorum quinque frumenti ſat. eſt quod falſus deprehenditur in maiori parte, quia intrat regula quod falſus in vno falſus in omnibus, de qua in capitulo frarernitas vbi norant omnes extra de hæretic. Gandin. in titulo de Falſar. numero vigeſimo nono cum ſimilibus.

4 Apparet equidẽ quærelæ falſitas magis euidẽter ex cõfeſſione receptionis dictorũ ſcutorũ 80. non ſolum præſente, & conſentiente Quintilio ſed etiam ipſo ſic inſtante, vt in ſummario, num. 3. & 4. item & ex inſtrumento rogato 10. Septembris 1608. de quo in ſummario, numero quinto & in quo Quintilius ex cauſa prædicta facit ſe debitorem Carcaraſij dict. ſcutorum 80. quod quidem inſtrumenrum fuit poſtea ab eodem Quintilio ratificatum per plures actus poſitiuos, vt in informarione facti numero nono item, & ex ordinibus ſua manu ſcriptis Nicolao imperiaccio in quibus pariter fatetur ſe habuiſſe frumentum, & illius ſe eſſe Carcaraſij debitorem vt in ſummario num. 6. & 7. ex quibus omnibus geminatis confeſſionibus & ratificationibus reiiciendus eſt Quintilius dum dicit ſe deceptum, & frumentum non habuiſſe l. ſi mater la 2. C. ad Vellian. Aym. conſ. 291. num. 42 Roland. conſ. 16. & 17. nu. 11. & 12. lib. 1. Cephal. conſ. 192. num. 21.

5 Et ſi Quintilius frumentum non habuerat (prout habuit) & ſic ſi non erat debitor ſcutorum 80. non debebat de illis ſe facere debitorem Carcaraſii ſic enim faciendo etiam in parte tantũ nõ poteſt amplius dicere ſe non debitorem, & frumentum non habuiſſe l. cum fidem C. de non numerat. pecun. l. 2. C. quod met cauſ. l. ad ſolutionem C. de re iudic. cum aiijs per Ant. Gomez. vatiar. reſolution. tit. de contractu mutui num. 2. & 7. limitatione non probato præſertim metu vi, aut alia occaſione ad ſic agnoſcen, debitum. Et ſtãte quod non ſumus inter perſonas prohibitas ſeu alias in quibus

quibus metus vis, & [illegible]li illatio præſumatur, vt in muliere,minori,& ſimilibus .

6 . Ommitto præſumptionem calumniæ ex quo Quintilius tam diu in quærelando non ſolum tardauit,ſed etiam cum Carcaraſio alia ſua negocia & lites amicabiliter tractauit & confidit,Bald.cõſ. 38.idem tabellio in fine lib.1.Ignensin l. ſi quis in graui §. ſi quis moriens nu.3. ff.ad Syllanian.Foller.in pract.crim.in verbo item quod commiſit falſitatem ,nu.18.& ſeq.ex præmiſſis enim non præſumptiue ſed clariſſime de quærelæ falſitate conſtare dicitur .

7 Nec obſtet depoſitio Criſpini quod ſcilicet frumentum non dederit Quintilio,& quod in hoc nõ habuerit niſi nudum nomen & Carcaraſius etiam fateatur idẽ Hæc enim contrahendi forma ꝑ interpoſitam perſonam nec à iure prohibita eſt nec punibilis (præſertim accedente conſenſu Quintilij) Bald.in l:cum præcibus num.3.C.de probat.Vital. de Camban.in tract.de clauſul.rubr. de ſimulatione nume.11. verſ.dicunt, . Franc.Marc. deciſ.46. nu.4. p.1. Stephan. Lamberteng. de contractibus eorum,&c.gloſ. 10.nu.9.

Et hæc quod primum caput .

8 Quo ad ſecundum caput quærelæ eiuſdem Quintilii , dum in ſubſtantia Carcaraſium accuſat . *Che hauēdo eſſo querelante reſcoſſo dal Signor Verallo ſcudi 280 Carcaraſio che fu Procuratore in cauſa ne volſe ſcudi 80 con dire che lui era ſtato cauſa che queſti denari ſi fuſſero recuperati . Et perche poi il Verallo gli moſſe lite ſopra la reſtitutione de detti denari fece il detto querelante inſtantia che il detto Carcaraſio gli reſtituiſſe detti ſcudi 80. & coſi gli ne fece poliſa . & promiſe pagargli li in caſo di reſtitutione , & che non dimeno mai gli l'habbia voluti reſtituire ne far buoni detti ſcudi 80 .*

9 Iuxta formã huius quærelæ Carcaraſij crimẽ conſiſtit in eo ꝙ requiſitus à Quintilio reſtituere hęc ſcuta 80.illa reſtituere, recuſauit iuxta ſuã obligationẽ certe ſi promittens reſtituere, & nõ reſtituẽs criminaliter puniri poteſt omnia iudicium ſubſellia criminalibus cauſis plena eſſent , & tamen certum eſt hunc promittentem criminaliter accuſari non poſſe, etiam quod promiſſorio iuramento contrauenerit,quod in pratica nullam habet difficultatẽ vltra quod Quintilius contra Carcaraſium non probata reſtitutione pecuniarum Veralli agere minime poterat deficiente conditione , in eius obligatione appoſita l.hæc venditio in princ. ff.de contrahen. empt.l. pecuniam quam ff.ſi cert. pet. cũ aliis per Tiraq.de retract.§.1.gloſ.2.n.21& ſeq.

10 Sed quod difficultatem tollit Quintilius , non ſolum non probauit , ſe vnquam requiſiuiſſe Carcaraſium pro reſtitutione horum ſcutorum 80. ſed immo conſtat in proceſſu quod de anno 1609 in ſolutione computorum inter ipſum,& Carcaraſium facta Carcaraſius d.ſcuta 80. eidem Quintilio perſoluit dando ei facultatem, vt de illis ſe imburſaret in ſcutis 145.in quibus Carcaraſii debitor remanebat vt bene deducitur in informatione facti in 4.fundamento, & ſic falſa eſt quærela dum dicit, *Che il Carcaraſio non gli haueua voluto far buoni queſti ſcudi ottanta* .

11 Quod ſi quintilius prætẽdat dicta ſcuta 80. perſoluiſſe Carcaraſio per vim , & metu Calumnia eſt euidens cum metum non probauerit l. 1. §.1. C.de aduocat.diuerſ.iudic.gloſ. in cap.2. in verbo calumniandi extra de calumniator & in l. Athletas §. calumniator in verbo extra quæ ff.de his qui notant.in fam.Bart.in l.1.in princ.num.6.ff.ad turpilian.nec metu præſumitur facta ſolutio niſi probetur metus c. cauſã matrimonij vbi ſcribentes de offic. deleg. Alciat de præſumpt. reg. tertia præſumpt. 7. in princ. Oſaſc. deciſion. Pedem. 142. num.7.

12 Quod ſi forſam prætendatur ex hac ſolutione ſcutorum 80. facta per Quintilium Carcaraſio,& ſubſequenti promiſſione de illa reſtituendo in caſu reſtitutionis pecuniarum facien D. Verallo induci ſeu otiri pactum de quota litis inanis mihi videtur prætenſio cum idem Quintilius omnem præcedentem pactionem in eius quærela excludat ex quo ſimpliciter dicit quod poſtqnam pecuniæ ab eo fuerunt exactæ, & ſic lite finita Carcaraſius declarauit ſe pro ſua opera voluiſſe dicta ſcuta 80 pactum autem de quota litis etiam expreſſum poſt litem finitam non improbatur à iure ſcundum gloſ.in l.ſi remunerandi §. paulus in verbo certam quantitatem in fine verſ.& hoc niſi poſt litem finitam ff.mandati,Bart.in l.1.§.ſi cui autem in 3.notab.ff. de var. & extraordin. cognitionib. Vinc.de Franch.deciſ.265. ſub num.2. par.2. Horat. Carpan.ad ſtatuta Mediolani cap. 419. littera G. in fine nu. 23.

13 . Ad tertium cuput nempe ad ſocietates officiorum contractas cum Aurelio de proſperis data veritate eorum , quæ in quærela exponuntur, neſcio videre quod nam crimen commiſerit Carcaraſius dicit enim in ſubſtantia Quintilius in ipſa quærela de qua in ſummario , num. 12. *Recercato dal Carcaraſio à dar al Signor Marc. Aurelio Proſperi che cercaua denari à compagnia d'offitio , che gli li voleſſe accomodare io parendomi non eſſer bene per eſſer Giudice nella cauſa mia che io gli deſſi di denari mi riſpoſe Antonio fate li dare à me che io farò la compagnia*,Ecce ergo quod de conſenſu Quintilii Antonius de eiuſdem Quintilii pecuniis nomine ſuo dictas ſocietates cum Aurelio contraxit & poſtea idem Quintilius apertioribus verbis hoc idem declarat dum dicit , *Et coſi in due volte gli diedi ſcudi 75. de quali ne fece due compagnie una à ſuo fauore,& laltra di Saluatore Salamandra & per mia ſicureza di queſti denari lui me ne fece due poliſe con promeſſa dicedermi dette compagnie* , Ecce pariter ꝙ de eius conſẽſu Carcaraſius fecit illas duas appocas , in quibus promitebat ipſi cedere dictas ſocietates ſicque non poteſt Quintilius aliquam fraudem ,ſeu deceptionem prætendere , quia cum

omnia

omnia geſta ſint de eius volunrate, & conſenſu ceſſat vtique omnis præſumptio fraudis, & deceptionis l.nemo videatur ff.de reg.iur.c. ſcienti extra eodem Cephal. conſ. 34. num. 9. Oſaſc. deciſ. pedem. 137.nu.4.

14 Dum poltea ſubdit, *Ma il Carcaraſio non mi ha mai voluto cedere queſte compagnie ne menarmele buone*, Deficit Quintilius in ſalutari ſuo quia in proceſu non conſtat vnquam Carcaraſium ad id ab ipſo conuentum aut requiſitum fuiſſe. Er nihilominus cum promiſſio Carcaraſii fuerit facta per apocas,& in ſcriptis, & ſic res à contractu originẽ habuerat non poterat Quintilius contra ipſum criminaliter agere ſed tantum ciuiliter ad obſeruationem præmiſſorum perſonali actione cum ſolum de eius priuato intereſſe ageretur l.infamem.ff.de public.iudic.Rota deciſ.19.alias 227.tit. de iudic.in antiq.Clar.in pract.§.fin.quæſt.1.verſ. ex quorum omnium dictis cum alijs pet, Boſſ. in titulo de decreto Mediolan. vt non procedatur criminaliter quando res habet originem à contractu,num.1 & ſeqq.

15 Veritas eſt & ita apertis verbis dd. apocarum ab eodem querelnate productarum apparet quod pecuniæ date ad ſocietatem M. Aurelio non erant Quinrilii, ſed ipſius Carcaraſii ſi enim fuieſſent Quintilii quando Carcaraſius promiſit illas cedere adieciſſet pro cauſa quia ſcilicet ſunt contracte de eius pecunijs, & quia in illis non habebat niſi nudum nomen, Hoc enim modo fiunt regnoitiones bonæ fidei in huiuſmodi ceſſionibus, quando pecuniæ ſunt ceſſionarij at hic pro cauſa ceſſionis faciendæ adijciuntur hæc verba, *Et queſto per diſegno particulare d'eſſo Signor Bruto*, Quæ verba non important quod pecunniæ eſſent quærelantis, ſed aperte ſignificant veritatem ab inpſo Carcaraſio confeſſatam quod fuerint adiecta vt poſſet Quintilius ipſi Aurelio dicere quod erat ſuus creditor & ſic dicendo eum ſibi fauorabilem redere, & hæc interpretario omnino ſumenda eſt cum habeat pro ſe præſumptionem iuris quod ſolutio in dubio prę ſumatur potius facta de pecunijs ſoluentis quam alienis Roland.conſ.4.num.6.lib.2.Natt.conſ.358. nu.2,eod.lib.2.

Eadem facti veritas magis detegitur in caſu iſto in quo vrgent quam plures, & vrgentiſſimæ præſumptiones, de quibus in informatione facti quod pecuniæ datæ ad ſocietatem, vt ſupra non erant Quintilii, & præſertim cum nunquam alias Quintilius dederit ad ſoſcietatem aliquam pecuniarum quantitatem,quod ex illo tempore erat in maxima neceſſitate conſtitutus & quod à Carcaraſio mutuo accipiebat plures pecuniarum quantitates etiam minimas pro ſui ipſius & familiæ ſubſtentatione quibus qnidem præſumptionibus calumniam accuſatoris, & innocentiam accuſati concludenter probari dubitandum non eſt Boſſ.in tit.de conuic. nu.59.cMenoch.de præſumpt.lib.4. præſumpt. 48. num.8.

16 Ad quartum caput in quo Quintilius contra Carcaraſium porrigit quærelam *Che gli habbia meſſo in conto nell'inſtromento di due milia è tanti ſcudi* pecunias, (quarum quantitatem ſe neſcire dicit) ſub prætextu quod eas ſoluerit Curatoribus pro ſubhaſtatione Caſalis Dragoncelli. Et tamen re vera non ſoluerit & dum prouerificatione d. quærelæ produxit quandam notam expenſarum manu Carcaraſii conſcriptam in qua præſupponit pro dicta ſubhaſtatione Carcaraſium aſſerere ſe ſoluiſſe ſcuta 230. quæ vt dixi nullatenus ſoluit.

17 Veritas huius facti detegitur per Peregrinum curſorem qui cum ſit teſtis Curiæ plenæ probat contra fiſcum Aym. conſ.100. nu.13. Soccin. Iun. conſ.69.num.11.lib.1.Gabriel.tit.de teſtibus concluſ.1.poſt num.14.lib.1.& conſequenter veriſſima redditur confeſſio Carcaraſii quæ in omnibus, & per omnia concordat cum depoſitione Peregrini.

18 Nec ex ea poteſt exaduerſo prætendi aliqua ſimulatio in præiudicium Quintilii, licet enim Peregrinus fecerit Carcaraſio ceſſionem ſcutorum centum quę habuiſſe confeſſus eſt, & reuera non habuerir niſi triginta declarat tamen in eius depoſitione quod reliqua Carcaraſio condonauit in recompẽſationem procuræ per ipſum factæ tam in ſuis cauſis,quam etiam ſui patris,& colegii curſorum qua re intrat concluſio non eſſe prohibitam nec punibilem ſimulationem, in qua quis fatetur debirum ex falſa cauſa ſi re vera erat debitor ex alia, Bald.in l.ſi ex pretio C.ſi cert.petat.& in l.ſi ſub ſpecie C.de poſtulando.Bart.in l.1.C. plus valere quod agitur Franc. Marc. deciſ.301. num. 2. verſ.nec obſtat ſi dicatur part. 1. Mant. de ambig. conuent.lib.10.tit.3.num.16. & ſeqq.præſertim quando de præiudicio tertii non agitur prout hic non agebatur de præiudicio quærelantis qui pro ſubhaſtatione caſalis erat debitor, & obligatus in multo maiori ſumma.

19 Et cum hæc condonatio fuerit facta à Peregrino cedente contemplatione, & intuitu Antonii eius lucrum vtilitati eiuſdem Antonii cedere debebat & non Quintilii l. ſeruo legato §. ſi teſtator & ibi Bart.ff.de legat. 1.Roman. in l. ſi cum dotem num.44.ff. ſolution.matrimon.Curt.Iun.conſil.93. num. 3.

20 Verum quod Carcaraſius, vt in quęrela exponitur in computis datis Quintilio fecerit ſe ſatiſfieri de maiori ſumma quam ſcuta 30. non ſolum non probatur proparte querelantis, ſed contrariũ aperte deprehenditur ex computorum ſolidatione facta per Carcaraſium, & Quintilium de anno 1607. in ſcutis 840. in quo enunciantur omnes partitæ pecuniarum in quibus Quintilius eſt debitor Carcaraſii quæ compura in pecunia expoſita in ſubhaſtatione, de qua agitur, & in ſolido expreſſe & aperte docent pro eadem ſubhaſtatione non fuiſſe factum debitorem Quintilium, niſi in ſcutis 30.

Bart.conſil.65.num.4.in princ.& nu. 6. verſ. quod puto verum Cepoll. de ſimulat.contract. num.77. verſ.& quam dixi numer. 89. Boſſ. in tit. de part. ſuppoſit.n.16.Decian.conſ.67.nu.6. lib.3.

31 Dicere autem quod iure non potuerit Carcaraſius tanquam tutor accipere has pecunias ad ſocietatem officij pro ſui ipſius crediti ſatisfactione eſt ciuilis prætenſio quia ſi hoc facere non potuit in redditione computorum pecunię huiuſmodi ipſi bonæ non fient.

32 Ad vltimum caput de prætenſo pacto quote litis facto cũ Ludouico Porcato quæ in facto deducuntur Catcaraſij innocentiam docent ſed inneuentum omnẽ ſongior ſim ſufficiat dicere quod ſocietas officii ſcutotum 200. in qua eſt fundatum pręrenſum pactum quote litis facta ad fauorẽ Carcaraſij fuit per eundem Cauaraſium caſſa per mẽſem antequam Ludouicus in Curia Burgi contra ipſum quærelam porrigeret quo caſu per penitentiam re integra omnis ceſſat pœna l.ſi qui adnocatorum pốdcrando verbum permanſerint C.de poſtulan.& ibi Cuman.num.1. in 3.notab. & Aretin. nu.3.& dixi in mea pract. Crim.in. quæſtion. 106. num.54.& ſeq.

ARGVMENTVM.

Agitur in hoc conſilio de probatione corporis delicti in prætenſo ſacrilegio, ſeu furto Reliquiarum, quid, & quantum in propoſito probet fama publica ſcriptura in Archiuio reperta, inſcriptio in Eccleſia Hiſtoriographorum aſſertio,& an iſto caſu ſufficiant probationes, & coniecturæ.

SVMMARIVM.

Probatio non plena inditijs tantum, & præſumptionibus coadiuuata admittitur in antiquis.nu.1. & nu.3.

Cadauera, & oſſa mortuorum poſtquam in ſepultura recondita ſunt videri non poßunt, nu.2.

Probatio coniecturalis præſumptionibus hominis veſtita ſufficit in his,quæ sũt difficilis ꝓbationis,n.2.1.& n.4.

Probationes qlures imperfectæ coniunguntur ad faciendam plenam probationem in his quæ ſunt difficilis probationis, nu.4.1.ſed nunquid hoc habeat locum quando criminaliter agitur,nu.5.

Corpus delicti probatur per famem,nu,6.

Fama in antiqnis iunctis adminiculis facit plenam probationem,num.6.

Fama probatur per teſtes dicentes ſe ita publicè dici audiuiſſe,nu.7.

Teſtes de vniuerſitate admittuntur etia in criminalibus in ſubſidium & quando veritas aliter haberi non poteſt, num.7.

Hiſtoriarum libri plenè probant, n.28. declara,vt n.9.

Hiſtoriographis pluribus inter ſe contrarijs eredendqm eſt illis,cum quibus concurrit fama publica, & aliud adminiculum,nu.9.

Teſtis falſus in remotis, & non pertinentibus ad cauſam probat,nu.9.ante finem.

Teſtibus pluribus inter ſe contrarijs magis credendum eſt illis,qui ſunt magis informati,nu.9.in ſi.

Falſitas excluditur,data poßibili veritate in contrarium num.10.

Scriptura reperta in Archiuio inter alias publicas ſcripturas probat etiam quod non ſit authentica, num.11.

Scriptura in Archiuio reperta an, & quando probet in criminalibus,nu.12.

Argumẽtũ ab vſu, & ſolito in iure validiſſimũ eſt,n.13.

Inſcriptiones quæ in Eccleſijs reperiuntur plene probent id quod in inſcriptione continetur,nu.13.

Scriptura ſatis antiqua etiam quod teſtibus careat plene probat,nu.14.

Corpus delicti in crimine furti probatur ex fractura, nu. 15.declara vt nu.16.& 17.

Corpus delicte probatur ex relatione Peritorum.num.15.

CONSILIVM CLXXXIX.

1 PRO verificatione corporis delicti, ſeu ſacrilegij commiſſi in furando reliquias agunt Domini Papienſes de probando antiquam exiſtentiam, eorum in Eccleſia Diui Ioannis in Burgo, in qua hodie hæc non reperiuntur,& idcirco probatio, quamuis non plena,ſed inditiis,& præſumptionibus coadiuuata eſt admittenda,Gandin.in tract.de Maleſ. tit.de præſumpt. num.6.verſ. Aliud eſt not. dignum. Franc. Becc.conſ.70 nu.11. Scacc.in ſua praxi in 1.part. c.83.verſ.& mihi quandoque.

2 Nec non tractant de probatione actus,de ſui natura difficilis probationis,nempè,quod in d.Eccleſia Diui Ioannis in Burgo eſſent recondita corpora,oſſa dictorum ſanctorũ, quod cũ hæc à populo videri non potuerint, poſtquã perpetuè ſepulturæ tradita fuere ad tex.in c.corpora de conſecrat.diſtin. 1. de quo per Ang.de Caluaſio in verbo reliquiæ,n.1.per Tabien.in eodẽ verbo, nu.3.& Silueſtrin.n.3.& per prax.Neapolit.in c.71.n.1.& infrà difficilis probationis reputatur,Menoc.de arbitra. col.116.n.1.& ſeq.in q.18.n.11.lib.1.& per conſequẽs ſufficit probatio cõiectutalis præsũptionibus hominis veſtita,Boſ.In tit.de partu.ſuppoſito,n.33 Menoc.d.q.58.nu.1.& 2.ac nu.20. & 21.

3 Præterea hæc quæ ſunt ꝑ DD.Papiẽſes probãda, versãtur circa factũ antiquiſſimũ,in quo nõ quidẽ exactæ probationes requirũtur, ſed quæ ex inditijs & cõiecturis colligũtur, Pariſ.cõſ.104.n.42. & 43. li.1.Crauet.de antiq.tẽpor.1.particula 1.p.principalis,n.30.& 31.Menoc.de arbitra.caſ.115.n.2.& 3.& d.q.57.nu.17.Rot.diuerſ.deciſ.187.n.5.p.1.

4 Proinde dum ipſi Domini Papienſes pro verificatione exiſtentiæ prædictæ dicunt publicam vocem,& famam,ac fundant ſe ex libris Hiſtoriarum

Digitized by Google

Guallæ,& *Beneuenta* ni ſcriptorum Papien, & ex ſcriprura in Archiuio reperta,nec non ex tabella in ſacrario dictæ Eccleſiæ Diui Angeli affixa, & demum ex veſtigijs capſulæ repertis in loco, vbi dicta corpora fuiſſe recondita dicuntur, ſatis cenſentur eorum intentionem probaſſe, quoniam ex huiuſmodi diuerſis ſpeciebus probationum,ſiue dicamus, quod reſultet vera probatio, vt voluit Aretin. in c.cauſam nu.34.& ibi Felyn. nu. 10. de probat Bero,in rubr.de probat.nu.18. cum quibus tranſit,Menoc.q.39.nu.18.lib.1.de præſump. ſiuè quod oriatur præſumptiua quædam probatio,quēadmodum aſſeruit, *B*ald. in d.rubr.de probat. n.3 in fi.& alij quamplures in d.rubr.quos allegat,Menoc.in d.q.39.nu.1.& ſeq.ſemper verum eſt,quod dicitur conſtare de exiſtentia dictorum corporum, ex quo vt ſuperius fuit deductum etiam præſumptiua probatio hoc caſu ſuffieit

5 Non obſtante,quod forſan dicatur cauſam hāc criminaliter agitari, & idcirco non poſſe iungi dictas probationes ad faciendam plenam probationem, Anton.Gabriel. in tit. de probat. concluſ.1. nu. 23. quia cum hodiè agatur ad effectum verificandi corpus delicti,& ad hoc vt procedi poſſit cō tra ſacrilegos. Immo ſecundum veram Doctorum ſententiam licitum eſt facere dictam iunctionem probationum Felyn.in c.veniens il 1.num.15.de teſtib.Cepoll.conſ.crim.32.nu.16.Grammat.conſ. crim.3.nu.6. Anton.Gab.d.concluſ.1.nu.27.& 28. Menoch.q 40.num.9.lib.1.de præſumpt.Vlterius, quia non procedunt ſcriptæ per Gabr. vel quandò plures præſumptiones concurrunt,Aretin.in c. veniens,nu.27.de teſtib.*B*al. in l. ſi quis ex argentarijs §.1.nu.4.ff.de eden.idem Menoch.d.præſump. num.11.vel quando ſumus in his,quæ ſunt difficilis probationis,Alex.conſ.24.nu.42.lib.2. Anton. Gabr.de concl.1.nu.30.Menoch.vbi ſupra ou. 13. & ideo cum prouerificatione dictæ exiſtenriæ, nedum ſint aliquæ, ſed plures & plures præſumptiones,ac cum verſemur in his,quæ ſunt difficilis probationis, abſque dubio facienda eſt dicta coniunctio,& propterea concludendum eſt, quod ex prædictis omnibus ſit verificatū corpus huius delicti, ſiue exiſtentia Reliquiarum dictorum Sanctorum.

6 Præſertim quia etiam vnūquodq; ex adductis ad probandā dictā exiſtentiā de per ſe eſt ſufficiens ad eā iuſtificandā,nā fama,quando agitur de verificatione corporis delicti,quod oon reperitur, ſatis eſt ad probandā exiſtentiā, ſeu verificationē ad effectū,vr procedi poſſet contra imputarū de dilicto, quēadmodū tradit Aug.ad Ang.de Maleſ. in ver. fama publica.n.18.Marſ.in prac.cri.§.poſtquā,n.6 Ant.Gabr.ti.de Maleſ.cōcl.17.n.11.Maſc.de probar.concl.304.n.4.Baiar.ad Clar.in q.4.n.4.Scac. in ſua praxi c.71.n.7.ver.ſi verò Fol.in prac. cri.in verbo capiat informationes.n.5.& 5.ꝙ iūctis adminiculis in antiquis, ſeù in his quæ ſūt difficilis probationis nullā recipit difficultatē Herculan.in trac. de negatiua,n.309.& 311.Gram. deciſ.42.nu.12. Mandoſ.ad conſ.Rom.76.ſub n.6.in lit.L, Menoc. præſumpt.90.nu.12. lib.3.Farinac. quæſt.47.nu.9.

7 Nec aliquid facit ꝙ fama huiuſmodi nō ſit formiter probara,& ꝙ teſtes qui de ea deponunt ſint Papienſes,quia ſecundū cōmunē obſeruantiā ad probationē famæ hodiè ſufficit,ꝙ teſtes deponāt publicè audiuiſſe id ꝙ deponunt,Pariſ.conſ.52.in fi.li.3 Alex.conſ.102.n.17.li.3.Caſſad.deciſ.3.n.7. ti.de probat.farret.conſ.168.poſt n.19.Clar.in §.fi.q.6. ver.debent in fi.caputaq.deciſ.7.p.2.Gram.Theor. 22.n.6. & quia etiā in criminalibus teſtes de vniuerſitate in ſubſidium,& quando aliter veritas haberi non poteſt admittuntur cōtra extraneum accuſatum,Anton.de Butr.in e.cum Nuntius,nu.4.& ibi Anchar.n.3.de teſtib.Campeg.teſtibus reg.99 in 6.Fallen.Maſcar.de próbat.concl. 295.n.15.Farinac.q.60.nu.515. quod quando teſtes vniuerſitatis ſunt plures numero tenuit Rota in Narnien. confinium coram Coccino 10. Decembris 1603.

8 Rurſus libri hiſtoriarū Iacobi Guallæ, & Stephani Brçuētani,in quibus reperitur annoratum quod corpora horum Sāctorum reperiebantur in Eccleſia Diui Ioannis in Burgo recondita probant dictam exiſtentiam,quia communis eſt omnium ſcribētium concluſio, quod huiuſmodi libris ſit plena fides adhibenda,ſicuti pater ex Bart.Alexan. Dec. Rip.& alijs in l.1.ff.ſi cert.pet.quos omnes allegat ibi Cagnol.n.167.Maſcar.de probbt.concluſ.287, nu.1.& infra Roland.conſ.2.nu.60.lib.1.

9 A quibus non eſt recedendum, ex eo quia dicatur eorum dicta non fuiſſe longiſſimo tempore pro veridicis habita imò diſcrepare à ſcriptoribus maioris authoritatis ad trad.per Maſcar.d.concl.287 nu.11.& nu.4. Quandoquidem quod eorum dicta fuerint in præmiſſis longo tempore pro veris recepra,ſatis probat fama illa publica,quæ cum eis cōcurrit ſcriptura in archiuio reperta, Tabella Sacrarij, & alia ad comprobandum dictam exiſtenriam deducta,ex quo inde reſultat quædam obſeruantia narratorum à dictis Hiſtoriographis,quæ facit, vt fides eorum ſcripris ſit adhibenda,Bal.in cōſ.402. in fine lib.1.Crauet.conſ.101.n.4. Simon de Præt. conſ.10.nu.40.Ioſeph.Ludouic.concl.38.illa 117. fol.90.& in inſtrumento ſeù ſcriptura aliàs informi tenuir Rota in Sorana beneficiorū 22. Maii 1587. Coram Otano,& hine quoque ſequitur, quod licet dicti ſcriptores inter ſe in aliquibus diſcrepent, & quod vtrumq; reprçhendat ſpelta alius ſcriptor Papienſis,non ſit obid detrahendum eorum auctoritati,tum quia hoc eſt commune vitiū ſcriprorū, vt quilibet circa hiſtorias verſatus optimè nouit, & nihil eis communiter creditur,tùm quia, cum iſti ſint plures numero potius eis, quam vni ſoli eſt ſtandum Purpur.in d.l.1.ff.ſi cert.petat.nu.116 Maſcard. d. concluſ.287.nu.3.& quia non ſunt iſti diſcordes reſpectu exiſtenriæ dictarum reliquiārū, ſed in alijs ad hoc non pertinentibus, & huiuſmodi exiſtentiam non excludentibus, ſed penitus remotis,& extraneis atque propterea nou tollit hæc

diſcordia

diſcordia fidem dictarum hiſtoriarum, vt in fortioribus terminis, nempe de teſte conuicto de falſo in remotis, & non pertinentibus ad cauſam, ſiquidem quod probet attruit, Felyn. in c. fraternitatis, nu. 23 & ibi Abb. num. 4. de hæret. Curt. de teſtib. concl. 5. num. 16. Boſſ. in tit. de falſis num. 147. Riminal. Iun. conſ. 286. num. 3. & 4. & alij communiter citati per Farinac. quæſt. 67. nu. 168 & per conſequens illis quamuis ciuibus Papienſibus vti melius, quã extranei de bis informatis eſt omnino credendũ Decian. conſ. 21. nu. 29. lib. 1. & in puncto de teſtibus vniuerſitatis teſtatur, Felyn. in c. inſuper nu. 3. verſ. ſed intelige de teſtib. Aufer. de teſtib. num. 91. Menoc. de arbitrar. caſ. 106. nu. 10. fuit dictum in illa Narnien. confinium 10. Decembris 1603. coram R.P.D. Coccino.

10 Non obſtant, quod videantur deſtrui eorum dicta ex ſacra Scriptura, teſtãte prædictos ſanctos in Aſia obijſſe, quia cum multa corpora Sanctorum, qui varijs in locis moriere & ſepulti fuere fuerint ad diuerſas nationes poſtmodum translata, non inde fit probatio concludens, & talis quæ reddat falſam hiſtoriam prædictam, cum data poſſibili veritate, in contrarium falſitas excludatur Boſſ. in tit. de falſis, num. 137. Bertaz. conſ. 194. n. 13. lib. 1.

11 Scriptura quoque illa in Archiuio reperta teſtificans de exiſtentia dictorum corporum in eadem Eccleſia diui Ioannis abſq; dubio eam probat, cum regulariter ſcripturæ etiã non authori Rotæ repertæ in Archiuio inter alias ſcripturas publicas probent Petr. de Bellapert. in l. comparationes ſub n. 11. & nu. 18. C. de fid. inſtrum. Bart. in auth. & ſi cõtractus, nu. 2. verſ. ex hoc ſequitur C. de fid. inſtru. Alba conſ. 34. nu. 13 practica Papien. in forma product. inſtrum. in gloſ. exhibens ſub num. 12. verſ. 5. illa ſcriptura late Scacc. in 2. par. ſuæ praxis cap. 11 nu. 756. & ſeqq. Anton. Gabr. in tit. de probat conclus. 5. num. 1. & ſeq.

12 Quibus non obſtat, quod ſimus in cauſa criminali, in qua ſcriptura in Archiuio reperta ſecundũ ſcripta per Maſcar. de probat. concluſ. p. 973. n. 54. non probat quoniam quicquid ſit quando agitur de probando directe delictum ad effectum condẽnandi, vt vere loquuntur omnes allegati pe Maſcard. ſicuti ex eorum lectura apparet, & prout ſic eos intelligit, & refert Anton. Gabr. in d. concluſ. 5. nu. 15. de probat. in caſu iſto, in quo in præſentiarũ non agitur niſi vt conſtet de corpore delicti ad effectum, vt procedi poſſit ad vlteriora in cauſa pro recuperatione dictorum corporum ablatorum, & ſic principaliter pro intereſſo ciuili non applicantur ſcripta per Maſcard. ex quo in his, & ad hunc effectum lex contentatur probationibus etiam priuilegiatis, de quibus reſpectu condemnationis non contentatur iuxtà diſtinctionem, Fely. in c. veniens il primo nu. 15. de teſtib. Gram. conſ. crim. 3. nu. 6. Menoc. præſump. 40. n. 9. lib. 1. de præſumpt. Gabr. ti. de prob. concl. 1 n. 27. & 28. maxime quia & cõcurrunt quamplures aliæ præſumptiones, & adminicula, ac ſumus in his, quæ difficilis ſunt probationis, quod in præmiſſis admodum eſſe conſiderandum paret ex his quæ ſuperius dicta fuere circa coniunctionem probationum, quo circa cum agatur de delicto perpetrató in Ciuitate ipſa Papieñ, quibus etiam ſi illi qui illud perpetrarũt ſint exteri, forum ſortiuntur l. 1. C. vbi de crimine agi oporteat l. 1. C. de iuriſd. omn. iud. Farinac. q. 7. n. 1. non eſt uisfaciendum in controuerſia, illa, an ſiquidem ſcriptura Archiuij probet extra territoriũ, ſed abſq. dubio concludendum eſt, quod ſcriptura in d. Archiuio reperta mirum in modum ſuffragetur exiſtentiæ dictarum reliquiarum, de qua ſolumodo hodie agitur.

13 Vlterius Tabella affixa in ſacrario dictæ Eccleſię, faciens mẽtionem, quod corpora dictorũ Sanctorum ibi recondita erant, & pariter comprobat omnia ſuperius deducta, vel quia hæc vti quidã index earum quæ rubrica dicuntur, nempe quod ex ea multoties arguere etiam licet ad deciſionẽ cauſarum ad rubr. C. ne Chriſtian Mancipium, & in ti. de capt. Ciu conſ. eximen. lib. 11. quos in propoſito allegant, & ſequuntur communiter ſcribentes in l. 1. ff. ſi cert. petat. & ſignanter ibi, Ripa n... & Cagnol. n. 25. & ſeqq. & alij quos allegat, Maſcard. de probat. concl. 1284. nu. 1. & ſeq. vel quia ſaltem attento communi vſu totius Chriſtianæ Reipublicæ, & præcipuè Vrbis Romæ, quam cęteræ inferiores Eccleſiæ ſequi debent c. fin. 11. diſtinct. Federic. de ſeniſ. conſ. 152. n. 2. Car. Tuſc. in litera R. cõcl. 263. n. 4. conſuetum fuit in Eccleſijs vbi reperiũtur Reliquiæ apponere huiuſmodi tabellas certiorantes de exiſtentia earum, & Populum inuitãtes ad illas venerandus, vt decet. Namque arguendo ab huiuſmodi vſu, & ſolito, quod in iure admittitur, Crauett. de antiquit. tempor. par. 4. numer. 229. & conſ. 40. num. 3. Cathen. conſ. 283. numer. 4. lib. 1. Euerard. in loco à communibus accidentibus, nu. 1. & ſequen. Cardinal. Tuſch. in litera A, concluſ. 493. num. 1. & infra concludendum eſt ex dicta Tabella admodum iuſtificari exiſtentiam dictorum corporum, prout per Illuſtriſ. *Baroniũ*, & alios ſcriptores Hiſtoriarum Eccleſię in probando tranſlationem corporum Sãctorum, argumentum ſumptũ fuiſſe ex Tabellis, & inſcriptionibus, quæ reperiũtur in Eccleſijs latè demonſtrat Canonicus ille Papieñ in ſuo libello, quem ſuper hac eadem cauſa compoſuit in §. 34. numer. 4. & ſequen. cuius dicta omnino ſunt ſequenda, & amplectenda.

14 Præcipuè, quia Tabella prædicta eſt ſatis antiqua, quo in caſu licèt careat teſtibus, & non ſit publica, facit ſemiplenam probationem, Dec. in capitul. cum cauſam, numer. 19. de probat. Iaſ. conſil. 166. numer. 2. libr. 4. Felyn. in capitul. 2. num. 10. de fid. inſtrument. Maſcard. d. concluſ. 1294. nu. 1. nec non, & quia vltra ſuperius deducta reperitur ſuffulta ex celebratione officij duplicis, & cantu Antiphonæ dictorum Sãctorum

in diebus, quibus eorum feſtiuitas celebrari in dicta Eccleſia ſolita fuit, quandoquidem hæc omiſſo ordine Breuiarij Romani fieri non poterant, niſi ibidem corpora dictorum ſanctorum vel aliquæ no bilis reliquię illorum requieſcerent, quæmadmodũ ſanctiſſimus ille Gregorius fælicis record. Papa XIII. ſub die 30. Decembris per eius breue quo ad Eccleſias Hiſpaniæ decreuit, & declarauit de quo meminit per illud referens Praxis Neapolitana ſub capitulo 80. in annotationibus, quæ propter, q̃a hæc declaratio facit ius, quo ad omnes Eccleſias ad tex. in l.fi.C. de legib. Indubitanter aſſeuerandum eſt etiam ex prædicta Tabella, iuncta dicta celebratione officij probatam eſſe dictam exiſtentiam.

15 Concurentibus denique veſtigijs capſulæ in loco, in quo enunciatum fuit fuiſſe recondita dicta corpora repertis quoniam ex his probari corpus delicti in furto omnes communiter aſſerunt, prout conſtat ex trad. per Dec. in conſ. 474 nu. 12. Grat. conſ 94. num. 13. lib. 2. Gramm. conſ. crim. 17. num. 1. Roland. conſ. 51. nu. 17. lib. 1. Vulpell. conſ. 247. num. 7. Maſcard. de probat. concluſ. 830 nu. 8. Farinac. quæſt. 2. nu. 29. maxime quia ſunt dicta veſtigia comprobata ex relatione peritorum, quibus omnino ſtandum ad ſcripta per Maſcard. de probat. concluſ. 1034. num. 1. & ſeq. per Pacian. de probat. c. 47. lib. 1. nu. 10. & infra & per Farinac. q. 127. nu. 102.

16 Non obſtante, quod hęc ſoleant interpræt ari dũ modo conſtet rem furatam fuiſſe in loco in quo remanſerunt veſtigia furti, quemadmodum declarat Farinac. in d. q. 2. nu. 29. verſ. ideo, &c. quia ex ſuperius deductis ſatis poteſt dici conſtatæ quod reliquiæ de quibus agitur erant in loco in quo veſtigia reperta fuere, & quia allegata per Farinac. & alios procedunt quando agitur de condemnando inquiſitos da furto, non autem ad effectum procedendi in cauſa ipſius furti & ſic quo ad verificationem corporis delicti reſpectu proceſſus indeſiendi, vt ipſemet Farinac. ibidem in fine d. nu. 19. declarat.

17 Vltra quod in permiſſis ſat eſt, quod verificetur quod locus, à quo dicitur res furto ſubtracta, ſit talis in quo ſimilia recondi, ſoleant abſq. eo q̃ probetur de vera exiſtentia rei furatæ in ipſo ſicut aduertit Gratus in d. conſ. 94 nu. 28. & in conſ. 97 nu. 7. lib. 2. & poſt eum Menoch. præſump. 61. n. 27 28. lib. 6. vnde cum nulli dubium ſit, quod in ſimilibus capſis ſubtus terram reconditis ſolent cuſtodiri, & conſeruari corpora, & reliquiæ ſanctorum aperte ſequitur quod ex antedictis veſtigijs capſulæ, ſit probata dicta exiſtentia, vt de ea nequaquã ſit dubitandum quemadmodũ comprobarunt Domini ſcriptores Papienſes, & præſertim I. P. Flauius tortus quorum dicta alioquin Doctiſſima in omnibus, & per omnia ſunt amplectanda quare.

Antonius Portius Aduocatus.

ARGVMENTVM.

Adulterium, quando dicatur notorium ad effectum, vt propria auctoritate vxor poſſit diuertere à viro, ea que ſic diuerſa, & ſeparata nunquid iudex laicus ſit competens in cauſa reſtitutionis dotis, & quid ſi vir rem habet non cum coniugata, ſed cum ſoluta.

SVMMARIVM.

Notorium facti permanentis, & per rei euidentiam eſt illud quod hominum oculis abſque alio inſtrumento quotidie exhibetur, nu. 2.

Notorium iuris eſt probatio finita per medium in iure facta, aut ex facto iudicialiter diſcuſſo ſiue alias notorio à iure ſumpta approbata ficta, vel præſumpta, num. 3.

Notorium iuris inducitur per propriam confeſſionem, nu. 3. 4. & 7 & nu. 8. vbi hoc ampliatur, etiam quod confeſſio emanauerit in iudicio ſummario.

Adulterium manifeſtum, & notorium dicitur probatum eo ipſo, quod ex adulterio quis filios habet, nu. 5.

Adulterium manifeſtum probatur ex cohabitatione Adulteri cum adultera, nu. 6.

Confeſſio etiam incidenter facta inducit notorium, num. 9.

Vxor poteſt propria auctoritate, & ſine iudicis ſententia, aut declaratione diuertere, & ſe à viro ſeparare, quando viri Adulterium notorium eſt, numer. 10. & ſeqq.

Separatio Thori conceditur propter adulterium viri, ſicut propter adulterium vxoris, nu. 11.

Vxor poteſt Thori ſeparationem petere non ſolum quando vir rem habet cum aliqua coniugata, ſed etiam ſi ſe immiſceat cum ſoluta, num. 21. & 29. & ſeqq.

Thori ſeparatione facta ab vxore propria auctoritate propter notorium viri Adulterium iudex ſecularis poteſt cogere maritum Adulterum ad reſtituendum dotem num. 16. & ſeq.

Iudex laicus non poteſt vllo pacto ſe intromittere in cauſa ſeparationis Thori, nu. 16.

Vxor propter viri Adulterium recuperat dotem, & donationem propter nuptias, numer. 17. quod procedit tam de iure ciuili quam de iure Canonico, nu. 18

Diuortij cauſa pertinet ad iudicem Eccleſiaſticum, & non ad iudicem ſecularem, numer. 20. etiam quod in ea acceſſoriè de dote reſtituenda agatur, num. 21.

Dotis reſtituendæ cauſa vbi tamen de matrimonio non cognoſcitur, nec de Thori ſeparatione ſpectat ad iudicẽ ſecularem, num. 22. & ſeq.

Iudex

Iudex laicus poteſt cognoſcere incidenter ad repellendum exceptionem, quando agitur de matrimonio, & quęſtio non eſt iuris ſed facti, nu. 24.

Iudex ſecularis poteſt cognoſcere de adulterio, quod de iure ciuili punibile eſt, nu. 35.

Adulterij cauſa mixti fori eſt, nu. 26.

Adulterium dicitur committi à viro vxorato rem habente cum ſoluta, num. 29. & ſeqq. & non ſolum de iure canonico ſed etiam de iure ciuili, num. 30. & 34. & ſeqq. declara hoc procedere ad effectum ſeparationis Thori, & reſtitutionis dotis non autem ad effectum puniendi virum criminaliter, nu. 35.

Ius canonicum ſeruandum eſt in caſibus non deciſis à iure ciuili, nu. 36.

CONSILIVM CLXXXX.

1 TOTA difficultas huius negotij ad tria capita principalia reducitur, quæ ità inter ſe ſunt cõnexa, vt vnius deciſio ex alterius determinatione inferenda ſit Primum itaque caput huius difficultatis In eo conſiſtit. Num ſcilicet adulterium commiſſum à Comite Hieronymo marito Comitiſſe Liuiæ, ita ſit publicum, ac notoriũ, vt nulla prorſus poſſit tergiuerſatione celari ſecundum ſtante huiuſmodi notorietate, an potuerit Comitiſſa Liuia eius vxor diuertere à Comite eius viro à domo ſua diſcedere, ſeorſim manere, & tandem propria authoritate diuortiũ facere, nulla iudicis Eccleſiaſtici ſententia expectata. Et demum admiſsa ſupradicta adulterij notorietate, & poſtmodum ſeparatione prædicta, num poſſit iudex laicus procedere ad dotis reſtitutionem eidem Comitiſſæ Liuiæ, iam à Viro ſuo ſeparatæ faciendam.

2 Quod attinet ad primum caput, in primis. Animaduertenũ eſt notoriũ, quod nula poteſt tergiuerſatione celari, duplici modo contingere poſſe vno quidem modo, vt vocetur notorium facti permanentis, ſiue per rei euidentiam, illud eſt, quod in ſe nimirum euidentiam habet, ſcilicet, vt factũ, quod taliter notorium ſe exhibeat quotidie oculis hominum, adeo vt aliquo alio inſtrumento non egeat. Nepe quod quis detineatur in Carceribus, hominum oculis patentibns notorium facti permanentis eſt, & per rei euidentiam, de qno notorio loquens Bald. in aut. quod locũ in 6. q. C. de collat. dixit huiuſmodi notorium eſſe quod omnes continuo videre poſſut. De quo etiam notorio tradunt; Iaſ. in l ſi vero §. qui pro rei qualitate ff. qui ſatiſd. cog. ſpecul. de notor. crim. §. iã de notorio, n. 10, & optime Maſcar. de probat. concl. 1106. n. 13.

3 Notoriũ autẽ iuris ſecundũ, Ant. de But. in tract. de notorijs art. 1. n. 15. & Maſcar. concl 1107. n. 1. eſt probatio finita, per medium in iure facta, aut ex facto iudicialiter diſcurſſo, ſiue alias notorio à iure ſumpta approbata, ficta, vel præſumpta. Ex quo infert idẽ. Maſcar. ibidẽ n. 2. notoriũ iuris induci per propriã confeſſione ex mente gloſæ in c. veſtra de cohabit cleric. & mulier. Bal. in l. à procedente C. de dilat. Gram. deciſ. 36. n. 30. & nonnullorũ, quos ipſe citat & hoc idẽ cõprebatur per c. cũ olim de verbor. ſignif. vbi æquiparantur confeſſio. & rui euidentia, atq; hoc idẽ dicendũ eſſe de confeſſione facta aqud acta ſatis ſaſe probat, Maſcar. loco citato ad hoc autem, vt illud ſit notorium, quod nulla poſſit tergiuerſatione celari, ſufficit vt altero ex dictis modis ſit notorium & ex eiſdem præcitati Doctoribus ſatis aperte patet.

4 Hoc ſic ſtante, dicẽdũ eſt in caſu noſtro, præfatũ Adulteriũ Comitis Hieronymi eſſe quidẽ adeo notoriũ, vt nulla poſſit prorſus tergiuerſatione celari ſitq. ꝓpter vtroq; modo notoriũ, tũ ſcilicet facti ꝑmanẽtis, & ꝑ rei euidẽtiã, quã notoriũ iuris. Et primo, ꝙ tale Adulteriũ ſit notoriũ facti ꝑmanẽtis & ꝑ rei euidentiã, conſtat potiſſimũ ex confeſſione eiuſdẽ Comitis corã Secretario Senatus, qui de mãdato Principis alloquutus eſt mulierẽ à Comite detẽtã domi in puerperio degentẽ corã eodẽ Comite, & fidem fecit de confeſſione citiuſq; de infantulo ibi præſente ex vtroq; progenito, ac inſuper ex eo etiã maximè cõſtat, nã infãtulus ipſe corã omniũ hominũ oculis adhuc continue domi eiuſdem Comitis lactatur, aducatur, cuſtoditur, & publicè ab ipſo vt filius reputatur.

5 Atq; huic rei non parũ adminiculatur, atteſtatio, & fides Parochi ex libro Baptiſmatis eiuſdem infantis extracta qui hunc infantulum Baptizzaſſe teſtatur, filium naturalem Comitis Hieronimi Moroni & Hippolitæ Martignonæ (quæ erat mulier illa ab ipſo domi ſuæ retenta) natũ die 28. menſis Iulij 1611. cum compatre & comatre, & quidem, quod omnia hæc faciant notorium facti permanentis, ſiue per rei euidentiam, quod nulla prorſus tergiverſatione celari poſſit omnium fere doctorum caterua confirmat inter quos præcipui ſunt Innoc. in c. ſignificaſti in princ. de diuort. qui loquendo in terminis de notorio facti actu permanentis dicit eſſe cum filij maneant, qui reddunt notoriam incontinentiam & in eodem c. ſignificaſti Zaba in fi. Abb. n. 4. Hoſt. n. 1. Io. And. n. 3. Ancha. n. 1. in fi. in 2. notab. Ant. de Butr. nu. 8. item gloſ. in c. penul. de Adulr. in verb. euidentiam vbi explicans Adulterium publicum, & notorium exemplificat, vt quia filium ex adulterio ſuſceptum habet teſtem, & Farinac. de delict. carn. q. 143. §. notorium, n. 57. quibus addo Corſer. ad Abb. in ſuo repert. verſ. adulteriũ manifeſtũ & viu. deciſ. 241. n. 11. qui etiã dicũt tale notoriũ per cõfeſſionẽ & tãdẽ. Thom. Sanc. de matrim. lib. 10. tit. de diuor. diſput. 12. num. 13. & 26. qui hoc idem pluribus confirmat.

6 Adde etiã quod habitatio cum dicta muliere, ex qua habuit filium adulterinum adhuc Inducit tale notorium, vt tradit Soccyn. iun. conſ. 32. nu. 17. & 20. vol. 2. & vlterius dictus Comes Hieronymus,

Ex quo natus eſt dictus filius de hoc facto literas ſcripſerit quamplurimis Principibus, ac Primatijs viris, quod poſtea feciſſe aſſeruit, vt liberaretur ab onere probandi filiationem.

5 Secundo quod ſupradictum Adulterium, adhuc ſit notorium iuris, probatur. Nam cum Notorium iuris, vt ſuprà dictum eſt, inducatur per propriam cõfeſſionem, etiam in caſu noſtro adeſt propria confeſſio eiuſdem Comitis Hieronymi de
6 qua coofeſſione ſatis conſtat ex relatione facta ſuæ Excellentiæ per Secretarium Senat. Excellentiſſ. Dominum Beſutium, qui cum ad dictã Mulierem, domi eiuſdem Comitis retentam ex ordine ſuæ Excelientiæ acceſſiſſet, & ipſam ad præſentiam eiuſdem Comitis iuterogaſſet, ambo tunc fatentur, quod ille infantulus, quæm tunc dicta mulier in proprio cubili lactabat natus erat ex ea, & præfato Comite Hieronymo, ità etiam ipſo Comite aunuente, & affirmante ex quo talem confeſſionem inducere Adulterium notorium iuris notorietate
7 communiter aſſerunt omnes Doctores, & præcipuè gloſſ. in d.c. penult. de Adulter. in verbo confeſſionem Innoc. in d.c. ſignificaſti de diuort. & in eodem c. Ant. & Abb. num. 4. & Thom. Sanch. de matrim. li. 10. ti. de diuortio. diſput. 12. q. 2. nu. 13. & 26. & Farinac. ſatis eruditè de delict. carnis q. 143. n. 58.

8 Quod ſi fortaſſe aliquis diceret ſupradictam cõfeſſionem non propriè inducere iuris notoriu, cum extraiudicialis ſit Tamen admiſſo hoc, & non cõceſſo, quamuis deſtrueretur iuris notorium. Adhuc effugere non poſſumus, quin remaneat aliud notorium facti permanentis, & per rei euidẽtiam, quod eſt maius notorium, vt iam dictum eſt, quod ſatis ſuperque ſufficeret, ſed adhuc nè videamur fugere difficultatem reſpondeo ſupradictam confeſſionẽ non eſſe omnino extraiudicialem. Nam talis confeſſio facta fuit coram Secretario Senatus ex mandato Principis qui Summariè voluit hoc in negotio prouidere, & licet non adhibita fuerit tela Iudiciaria, tamen non propter hoc ſequitur, quod nõ ſit notorium iuris ex propria confeſſione conſurgens. Nam confeſſio, ſiue fiat in iudicio pleno, ſiue in iudicio Summario, & abſq. tela iudiciaria. Adhuc iuris notorium inducit, cum talis confeſſio ad inducendum notorium iuris nõ requirat ad ſui eſſentiam telam iudiciariam, ſed poſt etiam fieri ex abrupto, vt optimè & ſatis eruditè tradit Maſcar. de probas. concluſ. 1107. num. 3. atque multorum Doctorum authoritatibus comprobat, qui etiam extendit caſum de confeſſione facta in iudicio nullo.

9 Et rurſus, & ſi pænitus labe factandam qualitatem, & rationem huius notorij iuris denuo quis obijceret, quod ſupradicta confeſſio, quamuis ſit facta abſque ſola iudiciaria, tamen non fuit facta ex intento, cum fortaſſe ſecretarins prædictus ex alia cauſa eo ſe contulerit, non autem vt reciperet talem confeſſionem, quæ dum facta fuit, fortaſſe incidenter hoc euenit tamen adhuc reſpondetur, quod hoc gratis dicitur, ſed adhuc dato, & non conceſſo, quod obijcitur, dico, quod quamuis talis cenſeſſio ſit incidenter facta adhuc inducit iuris notorium vt per Maſca. in terminis loco præcitato nu. 4. qui ampliat ſupradictum caſum ſiuè confeſſio fuit principaliter, ſiue fiat incidenter.

10 Ex ſupradictis conſequenter ſequitur determinatio ſecundi capitis: Nam ſcilicet admiſſo iam ſupradicto adulterio adeò notorio, vt nulla poſſie tergiuerſatione cælari potuerit Comitiſſa Liuia, vxor propria auctoritate diuortiũ facere, & ſeparare ſe à Comite Hieronymo ſuo iuro, nulla iudicis Eccleſiaſtici ſententia expectara, atq; Primo ſupponendum eſt, antequam aliquid determinetur in facto omnino, & vere notorio, quod nulla poteſt tergiuerſatione cælari, vt eſt in caſu noſtro, nullam exigi declaratoriam, vt tradir Didac. in c. Alma mater de ſenten. excomm. in 6. num. 9. & Maſcard. de probat. concluſ. 1106. num. 2. atque in tali notorio ordo eſt, non ſeruare ordinem, ſed exequutiuè, & abſquè vlla declaratione procedendum eſt, ſic ait Grammat. deciſ. 36. num. 57. & confirmat Car. Tuſch. tom. 5. litera N, concluſ. 107. nu. 2. & 32. & Roland. à Vall. in conſ. 99. num. 14. vol. 1. & Siluan. conſ. 96. num. 15. vol. 2. Imò tale notorium habere vim ſententiæ, nec aliam ſententiam requirere, tradit Surd. conſ. 311. num. 37. vol. 3. & Natt. conſ. 138. num. 3. vol. 1.

11 Secundò ſupponendum eſt. Parem eſſe conditionem viri, ac mulieris in adulterio. Ex quo ſicuti poteſt vir expellere vxorem fornicariam, & dimittere propter adulterium, ſic pariter, & vxor propter viri fornicationem, & adulterium adhuc ſeparari poteſt à marito, cũ vir, & vxor hæc in re nõ debeãt ad imparia iudicari, adeò vt omnia huiuſmodi ſtatuta de vxore procedant etiam in viro, vt habetur, c. 2. de diuor. & ibi gloſ. verb. in uiris, & Anch. n. 5. Ant. de Butr. nu. 4. Car. Zaba. n. 2. Olaſc. deciſ. 119. nu. 4. Siluestrin. in verbo Diuortium nu. 1. Rolan. à Valle conſ. 50. vol. 1. Albe. in ſuo dictionario verbo diuortium verſ. an vir, & vxor, Armilla verbo Diuortiũ, nu. 1. in fi. Corſet ad Abb. in ſuo reper. verſ. ſi propter adulterium ſintagm. com. op. ti. de affinit. loc. 3. c. 74. ver. declaratur to. 1. Burſat. cõſ. 218 num. 8. & 9. vol. 1. vbi iure diſcurrit quod à pari & eiuſdem conditionis cenſentur in omnibus ciniliter agendo vir, & vxor. maximè in materia ſeparationis Thori, idcirco ità ob viri, ſicuti ob mulieris fornicationem ſeparatio fieri poteſt. Imò addit virum grauius delinquere, quam mulierem, ſi aliam, quam vxorem carnaliter cognoſcat, cum virtute, vincere, & exemplo regere vxores, mariti regulariter teneantur, ex quo optime concludit poſſe vxorem à viro diſcedere, etiam ſi cum meretrice fornicatus ſir: Viuius com. op. li. 2. litera M. ver. Mulier non poteſt agere, Pariſ. conſ. 54. n. 42. lib. 4. Clar. in prac. §. Adulterium, n. 13. verſ. ſcias, & ibi Baiar. n. 89. Thom. Sanc. de matrim. li. 10. ti. de diuor. diſpu. 3. nu. 1. vſq; ad nu. 10. & demum Farinac. de delic

carnis

carnis, quæſt. 143. §. Adulterium. nu.22. & probatur præcipuè hoc ſuppoſitum, ex cap. Apoſtolus, 32. q.7. & ibi Gloſa.

12 Tertio pro certo ſupponendum eſt, vxorem non ſolum poſſe ſeparari à viro propter adulterium mariti, ſi aliam nuptam cognouerit, ſed etiam propter fornicationem commiſſam cum ſoluta, vt latè Burſar. conſ. 218. num. 14. & ſeqq. Vbi pluribus confirmat hoc dictum, & dicit eſſe commune, & etiam Pariſ. conſ.54. nu.43. Baiard. ad clar. §. adulterium, nu.85. & 95. Farinac. de delict. Carn. quæſt. 142. par.1. nu.37. & quæſt. 143. nu.24.

13 His omnibus iam ſuppoſitis, dicendum eſt, quod ſtante notorietate prædicti adulterij commiſſi à Comite Hieronymo, adeò hoc notorium nulla poſſit tergiuerſatione celari. Potuit de facto dicta Comitiſſa Liuia eius vxor diuertere, & diſcedere à Comite præfato viro ſuo, adultero propria auctoritate, & nunc de facto ſeparatim manere minimè expectata Iudicis Eccleſiaſtici ſententia; itaut nulla alia ſententia indigeat ad faciendam hanc ſeparationem; Nec competat præfato Comiti reſtitutionis beneficium. Hæc ſententia non ſolum communis eſt, ſed etiam communiſſima reputatur omnium ferè Doctorum, ſed præcipuos tantum allegabo ex iuriſtis autem hi ſunt Gloſ. in cap. 1. verbo *Patronus*, 32. quæſt. prima. Innocen. in cap. inquiſitioni, num.1. de ſent. excomm. & ibi Ioann. Andr. nu.3. Hoſt. in princ. Anton. num.12. Anchar. num.3. verſ. quid ergo; idem Innoc. in c. ſignificaſti in princ. de diuort. vbi Præpoſ. nu.4. Henric. nu.6. Alberic. in ſuo repertor. litera M, verbo *Matrimonium*, 8. verſ. Quid ſi aliquis. Ioan. de Fribur. ſumm. confeſſ. lib.4. tit.10. quæſt.2. Silu. verbo *Diuortium*, q.8. Armilla verbo, *Diuortium*, nu.7. Turrecremat. cap. ſæculares, num.2. 33. quæſt.2. Tabiena verbo *Matrimonium*, 4. queſt.4. nu.5. Natt. conſ.116. Couar.4. decr.2. p.c.7. §.5. nu.12. Corſet. ad Abb. in ſuo Repertor. verbo adulterij notorietate ſine alia ſententia. Barboſ. in rubr. ff. ſolut. matrim. 2.p. nu. 26. Farinac. de delictis carnis, quæſt.143. num.52. Ex Theologis autem, Maior in 4. diſt. 35. q. prima §. contra priorem concluſionem, Palud. in 4. diſt. 35. q.1. art.4. concluſ.2. nu.28. D. Antonin. 3. part. tit.1. cap.21. §.5. Sot. in 4. diſt.36. q.1. art.4. concl. 2. Veracrum. 3. par. Specul. art.5. concl.5. Palac. in 4. diſt. 27. diſput.3. col.14. & diſt. 36. diſp. vnica, col.13. verſ. ſi verò fortè, Enriquez lib. 2. de matr. cap.17. nu.2. Petr. Ledeſ. de matrim. quæſt.62. art. 3. Barthol. Ledeſma de matrim. dub.67. concluſ.2. Graſſ. 1. par. deciſ. lib.2. cap.84 nu.9. Lopez 2. par. Inſtrum. de matrim. cap.54. Thom. Sanc. de matr. tom.3. de diuot. lib.10. diſput.12. nu.13. &c. ſuadetur autem hæc opinio communiſſima; primò.

14 Ex cap. ſignificaſti de diuort. vbi coniugi dimiſſo ob adulterium notorium denegatur reſtitutio expreſsè, ergò licitè potuit adulter notorius propria authoritate dimitti aliàs ad priſtinam matrimonij plenam poſſeſsionem reſtituendus eſſet, quod ei denegatur. Secundo ſuadetur ex cap. ex parte de ſponſalibus, vbi dicitur nemini licere vxorem ſine manifeſta cauſa fornicationis dimittere; ergo à contrario ſenſu id licet; vbi fornicatio eſt notoria, & conſequenter id poteſt facere vxor erga virum adulterum, cum vir, & vxor non debeant ad impariæ iudicari, vt dictum eſt in ſecundo ſuppoſito. Tertiò demùm perſuadetur concludenti ratione, nam cum fides, quæ præſtatur in matrimonio à viro vxori, & ab vxore viro, includat in ſe tacitam conditionem; ſi videlicet in legem coniugij non peccetur, vt optimè dicit tex. in cap. quemadmodum de iur. iuran. Ergo dum alter coniugum fornicando, adulter efficitur, cenſetur vxor legis authoritate diuertere, & dum vxor ſeparat ſe a viro adultero, & propria authoritate diuertit, tunc cenſetur lex ipſa inducere ſeparationem, ita erudite tradit Coraſ. lib. 2. Miuell. cap.2. num.9. Decian. reſp.68. nu.16.

15 Ergo concludendum eſt ex omnium ferè Doctorum ſententia, Comitiſſam Liuiam potuiſſe diuertere à viro ſuo propter notorium viri adulterium, adeo, vt iuſtum, & legitimum ſit diuortium, quamuis propria authoritate factum, & nulla iudicij Eccleſiaſtici expectata ſententia.

16 Ex ſupradictis autem duobus capitibus, non mediocris oritur dubitatio, quæ ad tertium caput pertinet; Num ſcilicet admiſſa notorietate ſupradicti adulterij, ac poſtmodum ſeparatione, quæ fieri potuit propria authoritate ab ipſa Comitiſſa Liuia, poſſit nunc Iudex Laicus procedere in cauſa dotis reſtituendæ eidem Comitiſſæ: ac vt certa ab incertis prius ſeparemus. In primis certiſſimum eſſe admittendum eſt, non quærere, nec velle Comitiſſam Liuiam, vt coram ſæculari Iudice agitetur cauſa diuortij, & ſeparationis à viro ſuo. Hoc enim certiſſimum eſt non pertinere ad Iudicem laicum, cum opus eſſet agere de hac re, ſed cum iam diuortium, & ſeparatio ob adulterium notorium propria authoritate fieri potuerit, vt ſupradictum eſt; & de facto etiam talis ſeparatio facta ſit, idcirco tantum. In præſenti agere intendit ad reſtitutionem dotis, & augumenti, ſiue donationes propter nuptias.

17 Secundò pro certo ſupponendum eſt propter iuri adulterium, vxorem recuperare dotem, & donationem propter nuptias, vt eſt text. in cap. primo de donat. inter vir. & vxor. & in l. conſenſu. §. ſi qua igitur, & §. ſi qua vero cauſam, C. de repud. & tex. in §. quia verò plurimas verſ. ſi quis in ſua domo in auth. vt liceat Matri, & Auiæ, & communiter in hoc concordant omnes Doctores, tam ciuiles, quam Canonici, & præcipuè Lopez. in cap. plerunque, nu. 5. de donat. inter vir. & vxor. & ibi Alexand. de Neuo, nu.7. Petr. Barboſ. in l. ſecunda in princ. par. 1. verſ. Vnde licet, ff. ſolut. matrim. Couar. in 4. decr. par.2. c. 7. §. 9. nu. 6. verſ. Imo poterit vxor. Roland. conſ.50. num.1. & ſeqq. lib.1. Clar. §. adulterium, num.13. verſ. & ſcias. Surd. de Aliment. tit.7. quæſt.

Digitized by Google

quæſt.16.nu.30.Pariſ.conſ.54.num.42.lib.4. & nu. * 15. vbi de communi, Bald. cap. 1. num. 2. vt lit. non conteſt. Card. Tuſc. verbo Adulterium, concl. 225. num. 35. Farinac. de delict. carn. quæſt. 142. num. 35. & 36. & 37. & alios plurimos breuitatis cauſa omitto.

18 Tertio animaduertendum eſt ex Clar. loc. cit. in §.adulterium,nu.13.verſ. & ſcias non ſolum dotem eſſe reſtituendam mulieri ob viri adulterium de iure Canonico, vt patet ex præallegato cap. 1. de donat. inter vir. & vxor. ſed etiam id procedere adhùc de iure ciuili, vt clariſsimè liquet ex præcit. l. conſenſu. §. ſi qua igitur, & §. ſi vero cauſam, C. de repud. & ex §. quia vero plurimas in auth. vt lic. matri. & Au. quod quidem pro hac noſtra difficultate valdè adnotandum eſt, & etiam obſeruatur Farinac.loc.prox.citat.num.35.

19 Suppoſitis igitur omnibus his, vt veriſſimis indubitanter dico, quod ſtante notorietate adulterij Comitis Hieronymi, adeò vt nulla poſsit tergiuerſatione celari, & inſuper ſtante iam ſeparatione propria authoritate facta à Comitiſſa Liuia, quæ ob adulterium notorium Comitis ſui viri fieri legitimè potuit; vt ſatis ſuperq. oſtenſum eſt poſſe Iudicem laicum procedere ad aſsignandam dotem eidem Comitiſſæ Liuiæ. Quod ſatis eruditè tradit Franch.in 2.par.deciſ.312. num. 6. Qui in terminis proprijs aſſerit: Iudicem laicum eſſe competentem Iudicem, etiam ſi ciuiliter agatur, quando tractatur de amiſsione dotis ob adulterium notorium, ſicuti eſt in caſu noſtro. Et etiam dicit Conſilium Neapolitanum in prædicto caſu cognouiſſe, & iudicaſſe ad reſtitutionem dotis. Hoc idem etiam conſuluit Dec.conſ.212. nu. 2. Quod etiam admittit Afflict.lib. 2. conſtitutionum rubr. 2. nu. 2. qui quidem cum hac moderatione hoc admittit, vt ſcilicet poſsit Iudex laicus cognoſcere de adulterio, dummodo aliquid non iudicet de viribus matrimonij, vt eſt in terminis in caſu noſtro, vbi de ſeparatione Thori,nihil iudicandum eſt, cum iam facta ſit, & legitimè propter adulterium notorium fieri potuerit.Et proptereà adhuc veritas huius opinionis ſuadetur ex multis capitibus.

20 Et primò.Nam vt optimè elicitur ex text.in cap. de prudentia de donat. inter vir. & vxor. & ibi Gloſſ. in verbo incidens acceſſorie, & ex Thom. Sanch.de matrim.libr.10.titul.de diuort.diſputat.8. numer.15.ratione adulterij triplex cauſa poteſt cognoſci. Primò poteſt cognoſci principaliter cauſa diuortij tantum, & tunc certiſsimum eſt abſque vllo dubio hanc cauſam pertinere ad Iudicem Eccleſiaſticum, vt conſtat ex cap. tuæ de procur. &c. 1. vt lit. non conteſt. & ratio eſt, quia tunc agitur de viribus matrimonij diſſoluendis, quod ſolum ad Iudicem Eccleſiaſticum ſpectat, & ita tradunt * communiter omnes Doctores citati à Thom. Sanc. loc.cit.

21 Secundo poteſt cognoſci cauſa diuortij principaliter, & ſimul de dote reſtituenda acceſſoriè. Et tunc hæc cauſa adhuc tractatur à Iudice Eccleſiaſtico, vt etiam patet ex d.cap. de prudentia, licèt aliqui defendant hanc cauſam eſſe mixti fori, vt tradit Decius conſil. 212. num.2. & Afflict. lib. 2. Conſtitution. Rubr. 2. §. 2. Cum moderatione tamen, nempè, vt Iudex Laicus de viribus matrimonij non iudicet, ſed communior opinio eſt pertinere tantùm ad Iudicem Eccleſiaſticum, ex quo animaduertendum eſt, quod omnes Doctores, qui dicunt cauſam dotis reſtituendæ pertinere ad Iudicem Eccleſiaſticum ſemper intelligunt acceſſoriè, quatenus ſimul tractatur de diuortio, & dote reſtituenda, & eſt maximè obſeruandum, quod ſatis oculate obſeruauit gloſſa in d. cap. de prudentia; dicens hæc formalia verba, (cauſa dotis ad Iudicem Eccleſiaſticum ſpectat; Et hoc vbi Iudex Eccleſiaſticus de matrimonio cognouit.)

22 Tertio poteſt cognoſci principaliter cauſa de dote tantùm, nihil cognoſcendo deſpectante ad matrimonium; Et tunc quamuis aliqui Doctores relati à Thom. Sanc. loco citato defendant eſſe cauſam mixti fori,tamen pertinere hanc cauſam tantùm ad Iudicem ſæcularem, latè defendit Thom. Sanch. de matrimonio lib. 10. tit. de diuort. diſputat.8. nu.15. ex mente mulrorum Doctorum,quam etiam opinionem acerrimè defendit Gloſa d. c. de prudentia verbo incidens acceſſoriè.& hoc quia cauſa dotis principalis eſt.

23 At in caſu noſtro, cum Comitiſſa Liuia ſeparationem fecerit, quæ propria authoritate fieri potuit ob notorium ſui viri adulterium; Idcirco nihil amplius de diuortio, & ſeparatione agendum eſt, ſed tantùm remanet cauſa dotis; Ergo hæc cauſa à Iudice ſæculari tractanda eſt: & ratio potiſsima eſt, quia cum agatur de cauſa tractanda inter Laicos, & de dote, quæ abſolutè conſiderata laica res eſt; eius cognitio ad Iudicem Laicum ſpectat: Et ad hoc alludit Ioan. Andr. in c. de for. competen. in 6. vbi dicit Iudicem Eccleſiaſticum non poſſe inter Laicos de adulterio cognoſcere, niſi quoad ſeparationem Thori tantùm; cum autem de hac ſeparatione non ampliùs tractetur inter Comitem Hieronymum, & Comitiſſam Liuiam, nil eſt, in quo ſe ingerere debeat Iudex Eccleſiaſticus.

24 Quod ſi Comes Hieronymus ope exceptionis vellet declinare forum, excipienpo, quod cum dos ſit reſtituenda ex diuortio, hoc debet determinari à Iudice Eccleſiaſtico, & conſequenter Iudex ſæcularis non poſſet cognoſcere ſuper hoc, tamen hoc motiuum non obſtat; nam Iudex ſæcularis incidenter poteſt cognoſcere; num verè adulterium notorium ſit, nec ne; num ſequuta ſit ſeparatio, vel ne, ex tali notorio adulterio ad repellendam talem exceptionem, quia tunc Iudex Laicus non cognoſceret de quæſtione, & dubio iuris, ſed de quæſtione, & dubio facti; & in tali caſu, quod poſſit Iudex Laicus cognoſcere ſuper tali exceptione, tra-

dit

Digitized by Google

dit Bart.in l.Titia.ff.ſolut.matrim.nu.3.4.& 5.Vbi in terminis loquendo de cauſa matrimoniali dicit Iudicem Laicum poſſe cognoſcere in cauſa matrimoniali ad repellendam exceptionem,cum agatur de quæſtione facti, ſicut etiam poteſt Iudex Laicus cognoſcere de exceptione excommunicationis agendo de quæſtione, & dubio facti: Quam doctrinam iu decidendo ſequutus eſt Franch. deciſ.36. qui etiam in terminis tractando de cauſa matrimoniali, dicit Conſilium Neapolitanum cognouiſſe de tali cauſa incidenrèr ſuper quæſtione, & dubio facti ad repellendam exceptionem oppoſitam ad declinandum forum,& etiam Couarr.in Epit.decret.cap.8.§.12.nu. 3. qui ex mente multorum Doctorum, quos ipſe citat in terminis dicit poſſe Iudicem Laicum, cauſam matrimonij tractare incidenter,ſi controuerſia ſit in facto, & non in iure, nam tunc nulla iuris Canonici peritia neceſſaria eſt,& cauſa ipſa merè temporalis cenſetur.

25 Secundò ſuadetur hæc veritas, nam ex traditis per Clar.in pract.lib.5.§.final.quæſtion.37.num.4. loquens in terminis de concubinatu dicit, quod ſi de iure Ciuili concubinatus ſit prohibitus, neceſſariò fatendum eſt Iudicem ſæcularem poſſe ſuper eo procedere, hoc eſt ſecundùm quod ius Ciuile diſponit,ſed adulterium commiſſum à viro non ſolum prohibetur, & punitur à iure Canonico, ſed etiam à iure Ciuili,vt iam ſuprà dictum eſt; Ergo Iudex Laicus, ſecundùm quod ius Ciuile diſponit, poteſt in hoc procedere,ſed ius Ciuile diſponit dotem eſſe reſtituendam à viro ob fornicationem viri,vt habetur in l.conſenſu, §. ſi qua igitur C.de repud.& in §.quià verò plurimas, verſ. ſi quis in ſua domo,in auth.& lit. matr. & Auiæ, vbi in terminis inſcribitur caſus Comitiſſæ Liuiæ; ſic enim ait text. ſi quis in ſua domo, in qua cum ſua vxore commanet contemnens eam cum alijs inueniatur in eadem domo manens, aut in eadem Ciuitate degens in alia domo cum alia muliere frequenter manere conuincitur,& ſemel,& ſecundo culpatus, &c. ab huiuſmodi luxuria non abſtinuerit, licere mulieri pro hac cauſa ſoluere matrimonium,& recipere datam dotem,& antè nuptialem donationem, legatur igitur relatio ſecretarij Senatus Excellentiſſimi D. Beſutij ad inſpiciendum,num hic ſit caſus noſter, cum tanto tempore in propria domo hanc concubinam retinuerit Comes Hieronymus,vt ex illa filium acceperit, ergò optimo iure Iudices ſęculares exequi poſſunt,quod maxima ratione à iure Ciuili ſtabilitum, & ſancitum eſt, & procedere ad reſtitutionem dotis, & donationis propter nuptias.

26 Et ad hunc effectum fortaſſe Cardin. Tuſchus in verbo adulterij cauſa,nu.3.concl. 228. ait cauſam adulterij eſſe mixti fori; Nàm cum ab vtroq; iure puniatur,& à iure Canonico, & à iure Ciuili, ab vtroq. Iudice, tàm Eccleſiaſtico, quàm ſæculari procedi poteſt,ſecundùm quod iura diſponunt; Et idem prius tradidit Clar.in pract.lib.5.§.fin.quæſt. 37.nu.3.Qui adhùc dicens cauſam adulterij eſſe communis, & mixti fori; dicit, cum enim hoc delictum ſit violatio Sacramenti matrimonialis, meritò eius vindicta non minus pertinet ad Iudicem Eccleſiaſticum, quàm ad Laicum.

27 Tertio ſuadetur hoc dictum: Quia ità videtur approbaſſe Senatus Excellentiſſimus; & conſtat ex eo, nam poſt diſceſſum eiuſdem Comitiſſæ Liuiæ à domo Comitis Hieronymi ſui viri, ad petitionem eiuſdem Comitiſſæ Senatus aſſignauit illi pro alimentis annuas libras nouemmille ſub die 8. Februarij 1612. ſed tàm ſunt acceſſoria ad diuortiũ, cauſa dotis reſtituendæ,quam cauſa alimentorum, vt communis opinio Doctorum teſtatur, & præcipuè Feder.de Senis conſ. 236. in principio Zabar. cap.fin.col.fin. verſ. Quæro conformiter de Adult. Crauet. conſ. 280. ſub nu.primo verſ. ſimilitèr, ſi vxor,Anan.cap.fin.nu.vlt.de adulter Card.Tuſch. verbo adulterij cauſa concluſ.228.nu.4 & Thom. Sanch.de matrim.tit.de diuortio lib.10. diſput.8. nu.15. circa med. Ergo ſi Senatus annuit ad petitionem Comitiſſæ Liuiæ,aſſignando illi alimenta ratione diuortii,& ſæparationis factæ propria auctoritate, & nulla Iudicis Eccleſiaſtici ſententia expectata,& hoc ratione notorij adulterii,pari ratione debet nunc illi aſſignare ſuam dotem,& donationem propter nuptias ex eadem cauſa, vt rationabile eſt.

Incertus auctor. Sed bene eruditus.

In eadem cauſa ſecundum reſponſum eiuſdem incerti ſcribentis.

28 ADmiſſa iam notorietate adulterii Comitis Hieronymi Moroni, adeò, vt nulla poſſit tergiuerſatione celari. Ac proinde,cum ſatis probatum ſit potuiſſe Comitiſſam Liuiam eius vxorem, propria auctoritate diuertere à viro ſuo; Et conſequenter dotem repetere, & donationem proptèr nuptias coram Iudice Laico. Propterea tria motiua ſubtilitèr excitata fuerunt. Quorum primum eſt. Nam cum Comes Hieronymus rem habuerit cum muliere ſoluta; Dubitabatur, num copula coniugati cum ſoluta, adhuc iure Ciuili verum adulterium ſit; Secundo num tale adulterium commiſſum cum ſolura, ſit punibile amiſſione dotis,& donationis propter nuptias, non ſolùm iure Canonico,ſed etiam iure Ciuili. Tertio dato, & non conceſſo, quod de iure Ciuili nulla ſit appoſita pœna ob prædictum adulterium, num Iudex Laicus iudicare debeat ſecundum ius Canonicum.

29 Et quamuis in prioribus allegationibus ferè omnia prædicta dubia obitèr tacta ſint; tamen ad clariùs reſoluenda omnia prædicta motiua excitata, vberiori doctrina ſequentia dicta ſubiiciuntur. Dico igitur primò ꝙ copula coniugati cum ſoluta, adhuc iure Ciuili verum adulterium eſt; In hanc ſenten-

ſententiam venerunt non ſolùm Theologi, & Canoniſtæ, ex quibus præcipuè ſunt, Alex. Alenſ. citatus ab Angelo Claueſ. in ſumma verbo adulterium nu. 1. ex D. Thom. quatenùs dixerunt non ſolùm adulterium eſſe, cum quis accedit ad alienam vxorem, ſed etiam, quandò coniugatus peccat cum ſoluta. Hoc etiam affirmat Hoſt. in ſumma de Adult. & Stup. nu. 1. Abb. in cap. tranſmiſſæ, nu. 5. de eo, qui cogn. conſang. vxor ſuæ; Qui dixerunt adulterium eſſe illud, quod committet coniugatus cum ſoluta, ex eo quod tunc coniugatus deturpat, violatque Thorum ſuum; verum etiam in hanc ſententiam, & iudicium venerunt iuris Cæſarei periti, & hoc manifeſtè, atque acetrimè defenderunt præcipuè Guid. conſ. 159. Caſtren. conſ. 403. lib. 1. Soc. Iun. conſ. 32. nu. 7. lib. 2. Paleotus ſatis latè de notis ſpuriiſq: filiis cap. 42. Io. Baptiſta à ſancto Seuerino in l. ſi qua Illuſtri, nu. 47. C. ad Senat. Conſult. Orphic. & demùm Menoch. non minùs latè, quàm eruditè, qui eſt omninò videndus in conſ. 249. per tot. & Baiard. ad Clar. §. adulterium, nu. 25. atque hanc veritatem, multis comprobat argumentis, & euidentiſſimis rationibus; Idem Menoch. loco cit. verum præcipuam tantùm eius rationem afferam inter multas ſcilicet; Nam ſi adulterium dicitur propriè, quandò coniugatus coiit ſe cum ſoluta, & optimo iure hoc diſponitur, nam tunc coniugatus Thorum ſuum fraudat debito coniugali, quod lex diuina non vult; In hoc enim vir æqualis debet eſſe mulieri, & lex vni impoſita, cenſetur impoſita alteri cap. nemo dicat 32. quæſt. 5.

30 Dico ſecundo tale adulterium commiſſum cum ſoluta, non ſolùm eſt punibile iure Canonico amiſſione dotis, & donationis propter nuptias, vt indubitatum eſt, Verumetiam, & eadem pœna puniri debet ex iure Ciuili, adeò vt ſi vir coniugatus cum ſoluta coiuerit, vxor non ſolum poteſt ſeparari à viro, verum etiam poteſt petere dotem ſuam, ſic inter multos Doctores teſtantur Burſat. omninò videndus conſ. 218. nu. 14. & ſeq. vbi pluribus probat hanc veritatem, & teſtatur de communis Bermon. de public. concub. Rubr. de Fornicat. nu. 11. verſ. ideo vxor Patiſ. conſ. 54. nu. 43. & ſeq. vol. 4. Soccin. conſ. 148. vol. 1. Franc Curt. conſ. 83. Soccin. Iun. conſ. 32. col. 1. & 2. lib. 2. Roland. conſ. 50. lib. 1. Menoch. conſ. 240. nu. 18. & 19. Farinac. de delict. carn. q. 142. par. 1. nu. 37. & quæſt. 143. nu. 24. Baiard. ad Clar. §. adulterium, nu. 85. & 95.

31 Et præter has Doctorum auctoritates, clariſſime probatur hæc veritas ea text. in l. conſenſu §. ſi qua igitur, C. de repud. vbi in terminis dicitur, quod ſi vir in domo ſua cum impudicis mulieribus cætum inierit, tunc licebit vxori dare libellum repudii, vbi obſeruandum eſt, quod ibi textus generalitèr loquitur, nempè de impudicis mulieribus, non autem tantùm de coniugatis mulieribus; Ergò quamuis maritus tem habeat, & domi retineat mulierem meretricem ſolutam, includitur in caſu huius textus; & inſuper dum dicit textus licere mulieri dare libellum repudii, conſequenter ſequi debet dotis reſtitutio; ità enim in terminis habetur in l. 2. ff. ſol. matr. vbi dicit tex. ſoluto matrimonio, ſolui dos mulieri debet.

32 Item hoc idem probatur ad vberiorem doctrinam, ex §. quia verò plurimas verſ. ſi quis in ſua domo, in Auth. vt lic. matr. & Au. vbi in terminis inſeribitur caſus noſter, & dicit text. ſi quis in ſua domo, aut in eadem Ciuitate degens in alia domo cum alia muliere frequenter manere conuincitur, & ſemel, & ſecundo culpatus, &c. licere muliere pro hac cauſa ſoluere matrimonium, & recipere datam dotem, & antenuptialem donationem, &c. Nonnè hic eſt caſus noſter legatur relatio Secretatù Beſutii, vbi inueniemus non ſemel, & ſecundò, ſed centiès, atque millies fuiſſe culpatum de hoc adulterio Comitem Hieronymum, cum adeo frequens in hoc præſtiterit, vt filium ea impudica muliere domi retenta habuerit, vt notorium eſt; & Tex. hic non dicit cum alia muliere coniugata tãtum, ſed generaliter loquitur de quacunq; muliere indiſtinctè ergò caſus noſter includitur abſque dubio, & ſic iure Ciuili expreſsè ſancitum videmus, teneri ad reſtitutionem dotis Comitem Hieronymum, proptèr mulierem detentam domi ſuæ, quãuis illa mulier ſoluta ſit.

33 Demùm ratio naturalis ſummopere hoc idem ſuadet; imò equitas ipſa nil aliud velle videtur, ſi enim Comitiſſa Liuia iam ſeparata eſt à viro, & hæc ſeparatio fieri potuit optimo iure, vt ſatis ſuperq; conſtat ex prioribus allegationibus, quare non debet recuperare dotem ſuam, ea qua viuere poſſit; ſi enim ſecùs fieret, ipſa ſuſtineret pœnam ſceleris commiſſi à viro, quòd abſit, vt hoc permittatur; nam clamantibus omnibus iuribus, dolus nemini debet patrocinari, nè culpa reus, aliquid inde commodum reportet, ex quo ſi repelleretur Comitiſſa Liuia, à conſequtione ſuæ dotis commodum non parùm ex hoc reportaret Comes Hieronymus, & vxor viri peccatum lucrer, quod nedùm in vxore admittẽdũ nõ eſt, ſed nec in proprio filio, filius enim non portabit iniquitatem Patris.

34 Nec obſtant omnes Authores, qui poſſent allegari à parte contraria, qui fortaſſe dicerent adulterium cum ſoluta non eſſe punibile de iure ciuili; Primò quia dum textus expreſſos habemus in iure Doctores omnes ſilere debent.

35 Secundò, quia omnes Doctores, qui in contrarium allegari poſſent, dum dicunt non puniri adulterium cum ſoluta de iure. Ciuili, intelliguntur, quandò agendum eſt contrà virum criminalitèr, illum accuſando, tunc enim vir non poteſt criminaliter accuſari ab vxore; ſecùs autem ſi agatur contrà ipſum ciuiliter ad reſtitutionem dotis, vt dicunt textus, & Doctores ſuprà citati, vt in terminis, & ſatis eruditè obſeruat, Menoch. in d. conſ. 149. nu. 17. 18. & 19. qui eſt omninò videndus.

36 Demùm dico tertiò dato, & non conceſſo, quod de iure ciuili nulla ſit appoſita pœna viro ob adul-

terium

Digitized by Google

terium commiſſum cum ſoluta, ſi de iure Canonico datur pœna amiſſionis dotis, non eſt, vt in dubium reuocemus, quarè Iudex Laicus non poſſit procedere contrà ſibi ſubditos ex ijs, quæ diſponuntur à iure Canonico. Nam ſicuti ius ciuile ſeruatur, & ſeruari debet in foro Eccleſiaſtico in ſubſidium ſcilicèt, quandò caſus non eſt deciſus de iure Canonico, ſic è contra in non deciſis à iure Ciuili, ſeruari debet ius Canonicum, vt habetur in cap. ſi adiutorium diſtinct. 10. Abb. in cap. 1. de nou. oper. nunciat. Idem Abb. & Felyn. in c. Eccleſia S. Mariæ de conſtitut. Crauet. conſ. 315. Decian. conſ. 43. vol. 1. & optimè inter multos Io. Baptiſt. Coſta de remed. ſubſid. remed. 70. nu. 3. quaſi ius Canonicum, & Ciuile, quandam ſimùl conuerint in ſocietatem; cum ſimul reciproco adiutorio adiuuetur, quod in terminis innuit, Text. in c. 1. de nou. oper. nunc. vbi dicit text. Quià verò ſicut leges non dedignantur ſacros Canones imitari, ita, & ſacrorum ſtatuta Canonum, Principum conſtitutionibus adiuuantur. Igitur condemnandus erit Comes Hieronymus ad reſtitutionem dotis ob adulterium cum ſoluta, cum ad hoc condemnetur, non ſolùm iure Canonico, ſed etiam iure Ciuili.

ARGVMENTVM.

Debitor ex cauſa mutui, ſi vltrà reſtitutionem ſortis principalis promittit aliquid facere ad fauorem mutuantis, an, & quando ex hac facti promiſſione vſura committatur, & an valeat pactum in locatione, quod donec conductor pecuniam ſibi mutuatam à locatore reſtituet, duret locatio.

SVMMARIVM.

Vſura eſt, quando debitor ratione mutui, ſibi facti vltra ſortem obligatur ad aliquod factum, quod agere non tenebatur n. 2. declara, vt n. 7. & ſeqq. & nu. 26. & ſeq.

Vſura eſt, quando debitor ex cauſa mutui promittit ire ad molendinum furnum ſeu ſcholam mutuantis, nu. 3. declara, vt nu. 10. & nu. 34. & nu. 40.

Vſura eſt, quando colonus, ſeù Ruſticus locat à principio operas ſuas mutuanti ſibi pecuniam, nu. 4. contrà nu. 6. & nu. 11. declara vt nu. 14. & ſeq.

Vſura nō eſt quādo eſt locator pecuniā mutuat cū pacto, quod durante locatione eam reſtituere non teneatur, dummodo pro locatione iuſta ſoluatur penſio, nu. 5.

Vſura non eſt mutuare pecuniam Ruſtico locanti operas ſuas ad laborandum fundum mutuantis, quando ex mutuo mutuans, nihil lucratur ſoluitq; Ruſtico laboratori iuſtam ſuarum operarum mercedem, nu. 6. & nu. 16. & ſeqq.

Debitor ex cauſa mutui, ſi vltrà ſortis reſtitutionem promittit aliquid facere, quod facere non tenetur, tùnc demum ex hac promiſſione vſura naſcitur, quando factum, quod promittitur aliquid augeat, ſeù addat obligationi de reſtituendo ſortem, ſecus ſi nihil addat, & nihil augeat, nu. 7 & nu. 31. & ſeqq & nu. 37.

Debitor ex cauſa mutui, quandò vltrà reſtitutionem pecuniæ mutuatæ promittit aliquid facere ratione facilioris exactionis, & vt mutuans reddatur magis ſecurus vſura non committitur, nu. 8. 14. 20. & ſeq. n. 24.

Promiſſio facti non adiecta obligatione quantitatis reſtituendæ à mutuatario, ſed loco pœna non dicitur vſuraria, nu. 9. & nu. 27.

Pactum quod locatio duret, donèc melioramenta reſtituantur valet, & non eſt vſurarium, nu. 12. & n. 13.

Mutuum cum pacto locandi, quando ſit vſurarium, nu. 14. & ſ q. & nu. 20. & ſeq.

Vſura non eſt aliquid iuſto precio minimo emere anticipata ſolutione, nu. 19.

Contractus incontinenti celebrati non dicuntur correſpectiue, quando habent ſuam cauſam ſeparatam, nu. 21. & ſeqq.

Vſura in dubio non præſumitur, nu. 23.

Vſura de iure Canonico ſunt probibitæ, nu. 25.

Intereſſe affectionis, ſine vtilitate pecuniaria peti non poteſt, nu. 39.

CONSILIVM CLXXXXI.

1 FActi ſpecies hæc mihi proponitur Bartholomæus Sāchez locauit Petro Corteſio vnam ſuam vineam per annos duodecim pro affictu ſcutorum nonaginta, quolibet anno cum pacto, quod idem Petrus promittit mutuare, prout mutuauit eidem Bartholomęo ſcuta octingenta reſtituēda vnà cum melioramentis per menſem ante finitam locationem, & in caſu non ſolutionis dictorum melioramentotum, & pecuniarum mutuatarū cenſeatur eadem locatio continuata, & renouata ad alios ſex annos, & ſic deinceps ſex annis completis, & non reſtituto mutuo, & melioramentis ad alios ſex annos, locatio continuata cenſeatur, & interìm non poſſit dictus Bartholomæus d. vineam vendere, alienare, ſeù pignorare, quæſitumque à me fuit, nunquid huiuſmodi pactum vſuram ſapiat.

2 Et quidem pro affirmatiua non modicam facere videntur dubitationem, quæ ſcripſit Couarruuias variar. reſolut. lib. 3. cap. 2. nu. 5. verſ. & prætereà; vbi facit generalem concluſionem, quod quandò debitor ratione mutui vltrà ſortem obligatur ad aliquod factum, quod agere non tenebatur vſura eſt ad Gloſ. in l. rogaſti §. ſi tibi in verbo condici non poſſe verſ. ſed pone factum ff. ſi cert. petat. & ibi Odofred. in fine, verſ. ſi quid ſi mutuo, Bart. nu. 3. Bald. col. 2. verſ. ſed pone mutuaui tibi decem Alciat. n. 20. verſ. ſi quid ſi vltrà decem Abb. in c. fin. num. 16. & ibi etiam Calderin. nu. 34. extrà de vſuris

& lucrum; cum propter maiorem concurſum magis mutuans lucretur, ſic enim hanc vtilitatem ratione frequentioris concurſus conſiderant omnes præallegati Doctores, vt videre eſt apud Ioann. Caldetin. in dict. capitul. final. numer. 34. verſicul. & non intellige, Abb. num. 17. verſicul. Ioannes Calderinus, & Anan. num. 18. verſicul. Ex hoc .n. excrà de vſur. Bero. in eadem rubric. de vſur. num. 58. & ſequen. vbi ampliùs notabiliter dixit, quod quandò non adeſt in mutuante intentio aliquid lucrandi propter concurſum, tunc nec etiam eſt vſura, Roſella in verbo vſura num. 11. Silueſtrin. dict. quæſtion. 7. num. 7. verſicul. ſed contrà Antonin. part. 2. titul. 1. capitul. 7. §. 8. verſ. non quidem illam maiorem, Laurent. de Rodulphis in tractat. de vſur. quæſtion. 38. num. 21. verſ. intellige tamen prædicta, ſed in caſu noſtro ex continuata locatione, ob non reſtitutionem mutui, & melioramentorum, ſtante iuſtitia penſionis nihil lucri accedit mutuanti, ergò non eſt vſura.

11 Non obſtat tertia ratio per eundem Couarru. adducta ex Conrado in loco præallegato, quod ſcilicet vſura ſit mutuare pecuniam ruſtico colono, vt in fundo mutuantis laboret etiam eidem ſoluta iuſta mercede, quoniam, vt ex præallegatis apparet, contraria opinio eſt magis communiter recepta.

12 Poſſem etiam & ex abundanti dicere, quod in inſtrumento, de quo agitur, non ſimpliciter actum eſt, vt locatio continuetur donec mutata pecunia fuerit reſtituta, ſed fuit etiam additum, donec melioramenta fuerint reſtituta. Pactum autem quod duret locatio, donec melioramenta reſtituantur, non eſt, illicitum, ideo non debet illicitum reputari ex adiectione reſtitutionis pecuniarum per vulgares regulas, quod mixtum à fauorabiliori regulatur, & quod actus ex duplici cauſa geſtus ſuſtinetur, potius ex cauſa valida, quã inualida. Et quod vtile per inutile non vitiatur, ſed quia ex præmiſſis ſatis creditur pactum prædictum vſuram non ſapere, vlterius non inſiſto.

Proſper Farinacius I. C. Romanus.

In eadem cauſa ſecundum Reſponſum.

13 PActum, de quo in puncto non eſt vſurarium, quia ſicut pactum de continuando locationem, donec reficiantur melioramenta, vel de retinendo pignus, donec res locata reſtituatur, non eſt vſurarium ita ſimiliter pactum de continuando locationem, donec mutuum reſtituatur, quia fit pro aſſecuratione pecuniæ creditæ, non autem pro prætio mutui Couarruu. variar. lib. 3. cap. 2. nu. 7. in fine verſ. Quæ quidem ratio.

14 Et quamuis ſit veriſſimum, quod mutuum cum pacto locandi eſt vſurarium iuxta deducta per eundem Couarru. ibidem, num. 5. verſicul. tertio, tamen id procedit, quando pactum locandi fuit conuentum pro prætio mutui, & ità loquitur Couarruu. & alij exaduerſò allegati, ſecùs verò eſt, quando dictum pactum fuit conuentum pro cautela tacita creditoris, quaſi pro pignore ſicut videmus, quod licet pactum legis commiſſoriæ in pignore pro mutuo ſit vſurarium, tamen hoc fallit, quando fuit conuentum, vt pro aſſecuratione dicti mutui pignus cedat creditori pro iuſto prætio, Neguſant. de pignor. 4. par. numer. 6. verſicul. ſecundò fallit Surd. deciſ. 248. nu. 21. ad finem verſ. & tunc poſſet.

15 Prætereà illud procedit, vt dixi, quandò pactum locãdi fuit conuentũ pro pretio mutui, ſecus verò eſt quandò pactum mutandi fuit conuentum pro prætio locationis, hoc eſt, quandò pactum locandi non tendit in beneficium mutuantis, ſed potius mutuum tendit in beneficium, & gratiam locatoris, nam iſto caſu non poteſt dici, quod creditor aliquid accipiat vltra ſortẽ, ſed potiùs quod debitor mutuum recipit vltrà penſionem aſſictus, quia non fit mutuum pro locatione, ſed locatio fit pro mutuo, & pariter ceſſat illa ratio, quod aduerſarius non fuiſſet locaturus, niſi ob cauſam mutui; vt bene diſtinguit, Molin. de contract. diſput. 309. numero primo verſicul. obſerua tamen.

16 Atque ità concordat opinio, Abb. conſil. 15. lib. 1. quam ſequitur mantica de contract. lib. 8. tit. 18. num. 10. & Rota in iſta cauſa 16. Nouembris 1594. coram Illuſtriſſimo Millino vt per Farinac. deciſ. 119. & ibi addentes ſcilicet, quod locatio non redditur vſuraria ex mutuo, quandò penſio non eſt diminuta; Nam ad dignoſcendum an locatio pro mutuo fuerit celebrata, an potius mutuum pro locatione, itaut hæc acceſſoria, illud verò fuerit principale in mente contrahentium, vel è contrà illud ſolum inſpicitum, vtrum penſio ſit diminuta nec ne. Primo enim caſu præſumitur locatio acceſſoria, & ideò contractus præſumitur vſurarius, & palliatus, ſecundo vero caſu ſecus, rub. Alexand. conſ. 20. Gemin. conſ. 16. Soccin. in l. ſi quis nec cauſam, num. 12. & 13. ff. ſi cert. petat. Roman. conſ. 423. num. 12. verſ. ex quibus Maſtril. deciſ. 106. lib. 2.

17 Vnde cum in caſu noſtro præſupponatur penſionem fuiſſe iuſtam, & non diminutam; præſupponendum eſt, quod principaliter actum fuerit exaduerſò de locando vineam quam aduerſarius ſuis expenſis colere non poterat & quod mutuum fuerit acceſſorium, & ab ipſo exactum ſecundario non autem e conuerſo; maxime cum in dubio ità ſit præſumendum, tum pro validitate actus, tum etiam vt excludatur vſuraria prauitas, vt amplè

 Tira-

pretio arbitrio boni viri poteſt æſtimari .

36 Hæc inquam ratio qua vtitur Couarruu. contra Adrian. non ſubſiſtit , quia per iſtud factum priuãdi ſe libertate contrahendi , cum aliu non eſt verum quod ei aliquid adſit qui recipir, & quod afferat illi commodum pecuniarum pretio æſtimabile, vt præſupponebat Couarruu. & male nam dato, quod illud afferat incommodum debitori, tamen non ſufficit niſi afferat commodum mutuanti, & quidem æſtimabile pecunia ſecundum Diu. Thom. & commun. nam Doct. quatenus dubitant an id quod recipitur ſit vſura mentiuntur illam ex parte creditoris quatenus recipit aliquid vltra ſortem pecuniam æſtimabile, non autem ex parte debitoris quarenus ſe obligat, & ob id priuat ſe commodo ſuæ libertatis, vt male Couarruu. contra Adrian. Nam in omnibus exemplis proxime adductis de eo, qui ſe obligat ad molendum, & ad panem coquendum ſemper ex parre debitoris adeſt obligatio, & incommodum conſiſtens in amiſſione libertatis. Et tamen volunt quod ſi vltra iſta non concurrat commodum recipientis obligationem pecunia æſtimabile tale factum non contineat vſuram.

37 Et quod vſura ſit nõ in incommodo debiroris, ſed incommodo pecuniario quod recipit mutuans vltra ſortem, ſatis probatur ex definitione vſuræ communiter tradita nam definiunt ſic, vſura eſt quicquid ſorti accedit ſors autem quando aliquid illi accedit conſideratur quatenus eſt in actu reſtitutionis, q̃ actus in ſui principio, & ꝓgreſſu reſpicit ꝑſonã creditoris tãquã obiectũ, & quatenus in eo terminatur tamquam finem in quo quieſcit, & in eius perſona format vſuram. Cæterum in perſona debitoris vſura non eſt res damnabilis, & quatenus præſtatur non facit illud peccare capit. debitores, vbi omnes notant poſt gloſ. in verbo reddere extra iureiur.

38 Et his ſtantibus infertur, quod promiſſio facta in caſu noſtro per Caſonium Paulo mutuanti de vendendo illi prędium iuſto, & communi pretio & ſubinde venditio ſequuta non conſtituunt vſuram, nec ſit vſuraria. Quia cum ex illo facto venditionis non poſſit dici creditoriali quid adeſſe, quod pretio poſſit æſtimari, ſequitur quod illud non poſſit continere vſuram. Nam præſtatio communis æſtimationis, prædij venditi facit vt emptori recipienti vel vltra ſortem nihil adſit cũ iuſta æſtimatio, qaam ipſe præſtitit emptori, & quę ab eo abeſt ſubrogetur, quod inter contrahẽtes æqualitas iniuſtitiæ commutatiuæ ſit ſeruata.

39 Eſt bene verum, quod recipiens prædium habet illud plus quod ſcilicet recipit prędium quod propter affectionem pluris æſtimat, ſed iſta affectio ſecundum Doct. non eſt commodum æſtimabile pecunia, & burſale, vt not. & præſupponunt commun. Docto. in l. vni. C. de ſent. quæ pro eo, quod intereſt vbi omnes poſt Bartol. concludunt, quod intereſſe meræ affectionis ſi vltra eam non habet adiunctam vtilitatem pecuniariam non poteſt peti nec de eo fieri aliqua condemnatio & in ſpec. Petr. Rebuff. ibi nu. 254. verſ. item ſit poſſumus dicir, quod intereſse, quod conſtit in eo quod voluntas non expletur, non poteſt ęſtimari pretio ſummario, & nu. 287. dicit quod affectio, quę pretio ſummario non poteſt ęſtimari eſt illa, quæ vtilitatem non continet pecuniariam.

40 Et in materia de qua agimus ita vidẽtur concludere omnes Canoniſtæ, & Theologi in d. c. ſi. de vſu. quatenus volunt, quod promiſſio de eundo ad molendum, vel coquendum panem, vel ad ſcholam, ſi non habeat annexam aliquam vtilitatem pecuniariam non continet vſuram licet interueniat ſemper, & neceſſario in recipinte commodum ſatisfactionis animi, & ſatisfactionis illius.

Et ex iſtis paret eſſe reſponſum ſecundę probationi dubirationis, quæ continebar quod promiſſio de vendendo iuſto, & communi pretio prædiũ mutuanti pecuniam eſt vſuraria, & nulla, quia ex iam dictis probatum fuit contrarium.

ARGVMENTVM.

In hoc conſilio plura diſcutiuntur, quæ inditiorum materiam reſpiciunt & præſertim quando, & quale ex diſpoſitione ſocij criminis, ſeù mandatarij oriatur inditium contra aſſertum ſocium, & mandantem, pluraque de teſtium fide & probatione non in iucunda explicantur, de quibus in ſummarijs.

SVMMARIVM.

Cauſa delinquendi facit inditium contra eum, contra quem delinquendi cauſa vrgere contra, nu. 1.

Cauſa delinquendi, vt inditium faciant, debent eſſe non laues ſed graues, nu. 2.

Cauſa delinquendi, vt inditium facian, non ſufficit eas probare in genere, ſed debent probari in ſpecie, num. 4.

Calor indicij excuſat excipientem contra teſtes etiã quod in exceptionibus aliqua irrogetur infamia, num. 4.

Interogans nihil ponit, nèc aliquid de veritate eſſerit, ſed petit ſe certificari ab aduerſario, nu. 5.

Inimicitia oritur ex procuratione aduocatione, ſeù teſtimonio in cauſa criminali declara, vt num. 6.

Offendere quis non præſumitur velle ſuum amicum, n. 6.

Captura decerni non poteſt inditijs non præcedẽtibus, n. 7

Socius criminis plures defectus patiens varius, & periurus non facit inditium ad torturam in quibuſcunque atrociſſimis delictis exceptis, & difficilis probationis, num. 8.

Tortura non ſupplet plures defectus, nu. 8.

Socius criminis non facit inditium etiam quod ſit examinatus vt teſtis, nu. 9.

Confeſſio

Digitized by Google

Confeſſio emanata non datis defenſionibus non nocet confitenti nec tertio,nu.10

Confrontatio ſocij criminis cum reo quando ſit à iudice debet ipſi Reo legi examen, & depoſitio confrontati declara, vt nu.11.& 13,

Suſpectus eſt quia ſolito recedit, nu.12.in fine.

Socij criminis depoſitio inuerisimilis non facit inditium, num.13.

Teſtis in vno falſus,in totum reputatur falſus, nu 13.in fine.

Falſificare manum alienam,& illam contrafacere multi ſciunt, nu.14.

Concubinarius teſtis nihil probat,nu.15.

Tortura non purgat infamiam,ſiue iuris,ſiue facti,quando teſtis à teſtificando repelliiur,nu 15.

Cuſtodes carcerum tradudo carceratis bulletinos, ſibi tranſmiſſos puniuntur rigore Bullæ Pij V. nu.16.

Teſtis ſibi varius in ſubſtantiali circumſtantia præſumitur falſus, num.17.

Falſitas ſeu varietas in tempore arguit falſitatem in dicto,nu.18.

Fuga & contumacia vnius altero non nocet,nu.19.

Inditium ſumi non poteſt ex his quæ diuerſi mode contingere poſſunt & ad delictum non inferunt, nu.20.

Mendacium non facit inditium,quando ſi reus confeſſus eſſet ſibi non præiudicaſſet,nu.21.

Mendacium non facit inditium niſi fuerit probatum per duos teſtes,nu.21.

Mandatarij depoſitio dicentis ſe ab aliquo requiſitum, ad occidendum aliquem, & noluiſſe mandatum acceptare non facit inditium ad torturam,nu.22.vbi præſertim quando patitur plures defectus.

Inditia remota,& adminicula,quamuis læuia debent eſſe in genere ſuo plenè probata per duos teſtes,num.23.

Teſtes probantes inditia remota ad effectum torturæ inferenda debent eſſe omni exceptione maiores,num.24.

Inditia duo remota nunquid ſufficiat ad torquendum, num.25.

Inditia ad torquendum debent eſſe veriſimilia, probabilia grauia,vrgentia certa clara,itaut nihil aliud eſſe videatur, quam rei confeſſio,nu.25.

Inimicitia nunquid contrahatur per conuerſationem cum inimicis, nu. 26.

Inimicitia non facit inditium, quando offenſus habebat alios inimicos,nu.27.

Conuerſatio cum malis hominibus,an & quādo facit inditium ad torturam,nu.28.& 29.

Socij criminis depoſitio etiam periuri iunctis adminiculis nunquid faciat inditium ad torturam, n.30.

Frequentatio loci in quo homicidium eſt commiſſum,quādo faciat inditium ad torturam, numero 31. & 32.

Teſtis examinatus parte non citata nullum etiam modicum facit inditium,nu.33.

Teſtibus deponentibus pro defenſione rei,& pro exclutione delicti magis creditur quam deponentibus contra reum,nu. 34.

Obliuio non veriſimilis facit inditium ad torturam,n.35

Teſtis in eodem examine poteſt ſe corrigere, & declarare,num.35.

CONSILIVM CLXXXXII.

1 IN hac Faentina homicidii, ſicut & in alijs omnibus cauſis,& delictis,in primis ſpectāda eſt cauſa,propter quam quis delictum cōmiſerit,vbi enim delinquendi cauſa adeſt,ab eo,quem cauſa vrget,delictum commiſſum fuiſſe iura præſumūt Caſon.de inditijs in ſecundo tractatu,c.1.n.2.& c.3.n.1.& 2.& n.6.& 7.ſic è contra,vbi in inquiſito nulla ex proceſſu delinquendi probatur cauſa,tunc nec in eo delictum præſumitur,& hæc eſt fortiſſima & naturalis præſumptio, quę omnes alias ſuperat ſecundum Caſtrenſ.in l.fluminum §.ſi.ff. de damn. infect.Bar.cōſ.cri.diuerſ.8.n.8.li.1.Fol.inter eadē cōſiliacōſ.338.n.13.cū alijs p Bert. z. cōſ.556.n. 20.& ſeq.lib.2.& per Meno.cōſ.238.n.25. & ſeq.

2 Et inſpecie ad eff. ctum præſumendi homicidium cauſæ delicti non leues,ſed graues requiruntur vt per Franc.Caſontvbi ſuprà de iudit.tract.3.n.8.& ſeq vbi dixit,quod quando quæritur quis occiderit,grauiores requiruntur cauſæ quā quandò quæritur,An ex propoſito occiderit,Blanc.de indit.nu. 138.Bertaz.d conſ 556.n.22.Vulpel.conſ.99.n.2. Honded.co.ſ.96.n.67.lib.2.ſed ſic eſt,quod ex proceſſu fabricato contrà nobiles iſtos viros de Benedictis pro homicidio commiſſo in perſonā Acchillis de Naldis,nulla prorſus,nedùm grauis, ſed nec leuis appaiet cauſa,proptèr quam moueri potuerit ad occidendum dictum Acchillem, metiò fundamento hoc ceſſante, & coruente, omnia alia prætenſa contrà ipſos laaorantia inditia corruunt & proſternuntur, quia ſine cauſa nemo delinquit, vt dicunt præallegati doctores.

3 Quod autem nulla adſit cauſa ſic occidendi Acchillem,non video fiſcum aliam prætendere cauſā quàm q aliàs iſte Acchilles præſto fuerit,ſeù fauorem dederit cuidam Auguſtino Baſilio aliàs carcerato pro Archibuſata exonerata in Florentinū de Benedictis, & q ad eius defenſam ſe examinauerit & ppterea à Io.Fraciſco fuerint data interrogatoria de quibus in actis, hæc autē cauſa nō probatur in pceſſu, qa in conō cōſtat nec q Acchilles p Auguſtino ſollicitauerit,nec q p eo ſe examinauerit, Et tam ē delicti cauſas pbādas eſſe etiā in ſpeciè probāt cōmuniter Doctores omnes in c.cum oporteat de accuſatione.voluit Franc. Caſon. vbi ſupra c.2.n.5.& 6.Menoc.de pręſump.li.5.præſump.43 n.1.Decian.in tract. crim. lib.3.c.25.nu.20.

4 Et quod attinet ad interrogatoria data à Ioann. Franciſco Fiſcali, vt ſuper illis Acchilles interrogaretur,caſu quo ſe examini ſubijceret, in quibus Achilles interrogandus erat de eius naturalitate de ſtricta conuerſatione cū Auguſtino,ac etiam, q ſollicitauerit pro Auguſtino Carcerato, neſcio videre quænam ex parte dantis interrogatoria inferatur inimicitia, cum omnia tendant ad debilitandum Achillis fidem in caſu examinis, non autem,quod indè oriatur aliqua iniuriarum actio,

qua iudicij calor excuſat interrogantem, ſeu excipientem contrà teſtes ad trad per Clar. in prac. §.fin.quæſt.43.nu.5.ſub verſ.caueant tamen Surd. deciſ.Mantuan.89.per totam Andr.Facchin.controuerſ.iur.lib.9.cap. 13. qui in fortioribus terminis loquuntur, etiam quando contrà teſtes excipitur de eorum infamia, & crimine.

5 Vltrà quod, qui interrogat nihil ponit, nec aliquid de veritate aſſerit, ſed petit ſe certificari ab aduerſario, Bart.in l.1.nu.6.verſ.videte iſtæ interrogationes,ff.de interrogator.action. Franch. in cap.1.num. 5. verſ. & ſic ſequitur de confeſſ.in 6. Franciſc.Curt.in tract.depoſition.& interrogator. nu.4.Adden.ad Alex.conſ.172.litera A,lib.6.

6 Verùm etiam quod in proceſſu conſtaret, quod Acchilles,tunc ſollicitaſſet,ſeu procuraſſet pro Auguſtino Carcerato, & quod etiam ſe examini ſubieciſſet ad eius defenſionem; Non video, indè iure cautum, quod ex parte Florentini ſit orta aliqua inimicitia,Doctores enim, qui dicunt ex procuratione,aduocatione, ſeu teſtimonio in cauſa criminali oriri inimicitiam, intelligunt, quandò quis procurat,aduocat,ſeu teſtimonium perhibet contrà aliquem, vt videre eſt in his quæ ſcripſi in mea pract.in tit.de indit.& tortur.quæſt.49. num. 73.& ſeqq.Non ſi ad alicuius defenſionem;& hoc in iure, & in practica nullam habet difficultatem, vltrà quod probata eſt amicitia cum Acchille. Quo caſu omnis mala ceſſat præſumptio, Cepoll. conſ.31.nu.10.Aym.conſ.6.nu.22.& conſ.8.n.13. Menoch.de præſumpt.lib.5.præſumpt.3.nu.21.& ſeq.Et alibi paſſim,& communiter Doctores.

7 Et ex præmiſſis duo inferuntur neceſſaria; Primùm, vt prædixi, quod ceſſante cauſa delicti, & nulla exiſtente inimicitia inter inquiſitos, & occiſum,omnia prætenſa inditia corruunt. Aliud quod iſte proceſſus habuit malum, & iniuſtum principium,cum ex abrupto,nullo prorſus præcedente inditio; Non conſtito, quod Acchilles ſe examinauerit ad defenſionem Auguſt.ni,imò nec etiam conſtito,quod Io. Franciſcus dederit interrogatoria,de quibus agitur, deuentum fuerit ad capturam tot nobilium virorum; & tamen certi iuris eſt ſine inditijs ad capturam deueniri non poſſe Marſil.in pract.§.conſtante,nu.1.Clar.in pract.§.final. quæſt.28.verſ.ſcias autem Cephal.conſ. 93. nu.6. lib.1.Andr.Facchin.controuerſ.iur.lib.6.cap.56.

8 Proſequar nunc alia inditia,quibus inquiſiti,& præſertim Io. Franciſcus, & Petrus Paulus magis alijs grauati prætenduntur,& omiſſa inimicitia,de qua ſatis dictum, Accedo ad depoſitionem Petri Ghetti famuli Carceratorum, in qua totius proceſſus vis fundata videtur. Cui quidem depoſitioni licèt reſpondere ſufficeret, quòd vltra ſuam vilitatem,& paupertatem facit ſe ſociùm criminis, & inſuper eſt varius,& periurus,quo caſu nullum facit inditium,nedùm ad torturam,ſed nec etiam ad inquirendum in quibuſcumquè atrociſſimis delictis etiam exceptis, & difficilis probationis ſecundum veriorem, & magis communem Doctorum ſententiam,de quo per Roland conſ.16.nu.9. & ſeqq.lib.1.& conſ.94.nu.21.lib.4.Burſat. conſil. 275.nu.5.Cephal.conſ.233.nu.14. & ſeq. & conſ. 234.nu.9.& ſeqq.lib.2. Etiam quod ſecundum dictum depoſuerit in tortura, quæ non plures, ſed vnicum tantùm ſupplere poteſt defectum Burſat. conſ.192.nu.21.& ſeq.& conſ.239.nu.42.& conſ. 275.nu.10.Honded.conſ.100.nu.37.lib.1. Ceph. d.conſ.233.nu.6.& 7.lib.2. Vbi teſtatur de communi, & indubitata concluſione, & ſine dubio receptiſſima, & ab omnibus Iudicibus practicata eſt ſententia, quicquid ſecus dicere auſus fuerit Baiard.ad Clar.in quæſt.24.nu.128. quem propterea meritò reprobaui in mea prac.crim.in tit.de indit. & tortur.quæſt. 43.nu.178.in fine.

9 Adhùc contrà D.Petri depoſitionem eſt aduertendum,quod fuit tortus non datis defenſionibus & licet Iudex dicat in decreto torturæ,ipſum torquere velle, tamquam de delicto veriſimilitèr informatum,quaſi quod ipſum haberet pro teſte, & non pro reo, & ſic ſine defenſionibus ipſum torqueret, & propterea eum non tamquàm conſtitutum, ſed ſimplicitèr tamquàm examinatum examinauerit. Hæc tamen omnia fuerunt ſic ſcripta,& à Iudice adhibita pro cautela,vt torturam inferret denegatis defenſionibus, cum re vera ipſum haberet non pro teſte,ſed pro reo, & complice, vt patet in monitione eidem Petro facta per Iudicem ſub his verbis videlicet; *Et Domino dicente quod ex Scriptura D.Io. Franciſciſcripta colligitur quod ſuper delicto præceſſit tractatus inter ipſū examinatum,D.Io.Franciſcum, & Paſquinum ſuper dicto homicidio committendo, & ſtantibus prædictis ipſe examinatus eſt veriſimiliter informatus, ideo dicat veritatem,* Nihil ergo refert, quod Petrus ſit examinatus vt teſtis,ſi re vera cōplex,& particeps delicti prætendebatur,modus enim examinandi non facit,quem teſtem,ſi teſtis non eſt l.3.& ibi Bal.C. de inſt.& ſubſt.l.quoties §.ſi quis nouē,& ibi Imol. ff.de hæred.inſt.cū alijs ꝑ Bertaz.cōſ.124.n.4.li.1

10 Et hinc neceſſariò ſequitur,ꝙ cōfeſſio ab ipſo Petro ſic nō datis defenſionibus per torturā extorta, nō ſolū nō nocet eidē Petro,Clem. Paſtoralis in ſi. de ſēt.& re iud & ibi glo.& cōmuniter omnes Caniſtæ,Vulpe.cōſ.21.n.6.Hier.Lauren.deciſ.Auenion.15.per totā.ſed nec etiā afficit nominatos,& inculpatos ab eo,Brun.in tract. de indit. & tortur. par.2.q.4.poſt nu.9.Gram.vot.6.nu.10.& vot.34. etiam,nu.10.Burſat.conſ.201. nu.58. verſ.& quidem iuncto,nu.6.verſ. vnde cum tortura.

11 Nec omittēdus eſt modus cū quo iudex fecit cōfrōtationē Petri cū Io.Frāciſco & Petro Paulo, in qua præcipuè eiuſdē Petri depoſitionē minime legi voluit nec eā perfectā ad eorūdē faciē receſeri per ipſū curauit cōtrà cōmunē criminaliſtarū practicā,de qua per Ambroſin.c.8.ſub n.13.verſ.tunc Dñs,&c.& c.9.n.8.verſ.tūc Dñs mandauit verſ.& ſic repetitis& vet. & lecta per me,& per Cartar.in pract.interrogandor.reor.lib.3.c.3.n.27. & nu.28.

12 Nec excuſetur iudex,quod hoc fecit ad bonum finem,

finem, & effectum videlicet, vt ſuis loco, & tempore cognoſci poſſit de veritate circumſtantiarum, & qualitatum, quas fateri forſan contigerit ipſum confrontatum; Nam hæc pratica ſolum ſeruatur, quãdò Iudex habet animum, & authoritatem torquendi reum ex proceſſu informatiuo denegata copia inditiorum. Non quandò prout in caſu noſtro, danda eſt, prout data fuit copia depoſitionis teſtium perfecta, & cum omnibus qualitatibus, & circumſtantijs in eadem depoſitione explicatis, prout bene docui in tract. de teſtib. q. 72. nu. 139. verſ. verum quando iudex ideo intrat, concluſio quod qui recedit à ſolito ſuſpectus eſt, Alba conſ. 224. numer. 4. Dec. conſil. 108. num. 63. Ioſeph. Ludouic. deciſ. 213. num. 12.

13 Et demùm circà hanc Petri depoſitionem aduertendum crederem, quod tàm in confeſſione emanata in tortura, quàm etiam in ratificatione dixit, *Che quando tornò in caſa, doppo all'Archibugiata tirata trouò che Pietro Pauolo ſi era meſſo à letto*, & in ratificatione, *trouò che Pietro Pauolo ſi cauaua li calzoni per metteſi a letto*; Ergo impoſſibile eſt, nedum inueriſimile, quod Petrus Paulus aſtiterit, prout ipſe dicit in homicidio, cum vt mihi præſupponitur, via per quam Petrus dicit redi ſſe domum, ſit multò breuior via, qua prætenditur rediſſe Io. Franciſcum, Petrum Paulum, & Paſquinũ, & propterea huius prætenſi ſocij criminis dicto tàm inueriſimili minimè ſtandum eſt, Boſſ. in tit. de oppoſit. contra teſtes, num. 94. Tiraquel. de reuocand. donat. in præfat. num. 45. Menoc. de arbitrar. quæſt. caſ. 474. num. 59. & immo dicendum quod ex ſua depoſitione ſit probata negatiua ad fauorẽ Petri Pauli vt ſupra. Eiuſdem teſtis falſitas deprehenditur etiam ex alio, quod in ratificatione dicat, *Entrai in caſa per la porta di dietro, andai nelli camerini à poſar la ſpada, & il farraiolo, poi entrai vn poco in cucina, & in quell'inſtante arriuo il Sig. Gio. Franceſco & ordinò che ſi portaſſe in tauolla*: Ex diſtantia loci ſic, vt ſuprà præſuppoſita apparet etiam quod Io. Franciſcus ſi homicidio interueniſſet, nõ ſic in eodem inſtanti per illam viam redire potuiſſet, ideò falſus in vno, falſus in omnibus, Bald. in l. fin. num. 18. C. de edict. Diu. Adrian. Tollen. Salic. in l. ſi ex falſis, num. 14. C. de tranſact. Innòc. & alij in c. fraternitas extrà de Hæreticis.

Et quoad depoſitionẽ Petri hæc dicta ſufficiãt.

14 Tranſmiſſio autem bullettini de qua in proceſſu & vt dicitur facta à Ioanne Franciſco nullum facit contrà ipſum iditium; Primo quia non conſtat, quod ipſe ſcripſerit illum, licẽt characterem, multũ ſuo characteri ſimilem affirmet cum multi reperiãtur, qui alienas manus imitari ſoleant ad tex. in auth. de inſtrumentorum cautela, & fide in princ. & in §. ſi tamen quiſque ante finem, Bald. in l. comparationes, num. 12. C. de fid. inſtrum. Marſil. in rubr. de probat. n. 317. Vulpell. conſ. 135. nu. 7. Menoc. de arbit. q. lib. 2. caſ. 114. n. 14. & 15. & n. 22. in fin.

15 Secundò quia nec etiam conſtat de tranſmiſſione, niſi ex dicto Angelæ concubinariæ cuſtodis carcerum, quæ propterea nihil probat, Specul. in tit. de teſt. §. 1. num. 82. verſ. item quod eſt concubinarius, Abb. in c. teſtimonium in 1. notab. extrà de teſtib. Nell. in tract. de teſtib. num. 20. verſ. concubinarius, Aufrer. de reprobat teſt. num. 23. Clar. in pract. §. fin. quæſt. 25. verſ. Quero nunquid, Et quandò teſtis à teſtificando repellitur propter infamiam non probat, ſiuè ſit iuris, ſiue facti præſertim in criminalibus, vt per Barbat. in tract. de teſtibus, p. 2. nu. 15. verſ. & ideo *B*artolus, Aym. conſ. 6. nu. 16. Cephal. conſ. 234. nu. 19.

16 Tertio & inſuper eadẽ Angela facit ſe criminis ſociam cum fateatur ſe dediſſe commoditatem Io. Frãciſco ſcribendi in ſecretis carceribus, qui actus reſpectu Angelæ punibilis, eſt non ſolum de iure communi, ſed etiam vigore Bullæ Pij V. in ordine 65. de qua in bullario p. 2. fol. mihi 1022.

17 Quarto, & amplius eſt apertè uaria, immo falſa, cum examinata ſub die 30. Decembris, dicat, quod habuit à Io. Frenciſco bullettinum per tres, aut quatuor dies ante tẽpore quo ipſe erat in fornellis ſecretis, & tamen conſtat in proceſſu quod de dicto tempore, non in fornellis, ſed in alia Palatij ſtantia cum cautione propter informitatem morabatur; & in repetitione dicit habuiſſe à Ioanne Franciſco Bullettinum octo diebus poſt eius carcerationem & ſic varia in tempore 4. dierum in Circà de vna ad aliam depoſitionem, nullum autẽ falſitatis in teſte verius ſignum eſt, quam varietas in ſubſtantiali circumſtantia l. qui falſo ff. de teſtib. cap. qui falſo 4. quæſtion. 3. & l. eos ff. ad l. Cornel. de falſ.

18 Quintò in bullettino expreſsè enunciatur circa Archibuſium Paſquini, & coregionum quod iam & ipſe, & alij ſuper hoc fuerant examinati, & quod ita concordes depoſuerunt veritas autem eſt, vt ex proceſſu apparet quod ſuper hoc non fuerunt examinati niſi 20. diebus poſt eorum carcerationem ergo iterum falſa in eo, in quo dicit bullettinum ſibi traditum diebus octo poſt eorum carcerationẽ falſitas autem; & varietas in tempore, arguit falſitatem in dicto Aretin. in cap. in noſtra, num. 5. & ſeq. & num. 9. & 10. extrà de teſtib. Monticell. in repertor. de teſtib. rubr. impugnatur teſtis, quia varius fo. 201. col. 1. verſ. quinto & col. 2. verſ. quartò Roland. conſ. 95. nume. 17. lib. 4. Cephal. conſ. 65. nu. 52. & conſ. 98. nu. 37. lib. 1.

19 Fuga, & contumacia Paſquini, nec etiam obeſt inquiſitis ſecundum magis communem, de qua perBurſat. conſ. 239. num. 41. Eugen. conſ. 63. nu. 9 iuncto num. 66. Honded. conſ. 97. num. 30. & ſeq. & conſ. 87. num. 198. & ſeqq. lib. 2. cum alijs per me relatis in pract. in tit. de indit. & tortur. quæſt. 48. nu. 22. & ſeqq. vbi præſertim quãdo aſſertus ſocius criminis aufugit poſt aliorum carcerationem prout in caſu noſtro.

20 Nec etiam obſtat inſolita cenandi hora, cum multa poſſint contingere; quibus quis aut citius,

aut

Digitized by Google

ant tardiùs cenam ſumat, præſertim, quandò, prout dicit Io. Franciſcus de manè etiam prādium tarde ſumptum fuit, nec ſumi poteſt inditium ex his, quæ diuerſimode contingere poſſunt, & ad delictum nō inferunt, *Bal.* in conſ. 259. nu. 4. lib. 1. Aym. conſ. 6. nu. 13. Vulpel. conſ. 7. nu. 3.

21 Prout nec etiam contra Io. Antonium Hippolitum, & Florentinum obſtat aſſertum mendacium, dum negant fuiſſe certioratos de captura fratrum, tum quia vnicus tātùm teſtis de dicta certioratione deponit, & certum eſt mendacium, vt inditium faciat, debere per duos teſtes probari, Boſſ. in tit. de indit. & conſiderat ante torturam, num. 37. Thob. Non. conſ. 69. num. 22. Bertaz. conſ. 60. nu. 8 lib. 1. tum etiam quia ſi falſi fuiſſēt huiuſmodi certiorationem, nihil ipſis talis confeſſio præiudicaſſet; Marſil. conſ. 15. num. 15. verſ. Præterea etiam reſpondeo, & conſ. 51. num. 66. verſ. ſed iſtis reſpōdeo, Mantua conſ. 213. circà finem lib. 1. *Bertazol.* conſ. 59. num. 7. Et non ſolum non præiudicaſſet, immo etiam fuiſſet eorum Innocentiæ apertum ſignum, poſtquàm ſic certiorati ſponte ſe in carceribus conſtituerunt Marſil. in pract. §. diligenter nu. 204. & ſeqq. Grammar. conſ. 61. nu. 24. Alba. conſ. 94 nu. 7. Roland. conſ. 63 nu. 9. lib. 3.

22 Et vltimo loco non obſtat depoſitio Gabrielis deponentis ſe aliàs fuiſſe requiſitum ab ipſo Ioan. Antonio, quod occideret Achillē, & quod recuſauit mandatum; Nam quod talis depoſitio nullum * prorſus faciat inditium communiter à Doctoribus receptū eſt Marſil. in pract. §. diligenter n. 37. verſ. Mihi autem nunquàm placuerunt iuncto, num. 39 verſ. ſed in hoc dubio & nu. 40. Grammar. conſ. 21. poſt num. 14. verſ. tertiam, & vltima ratio, & deciſ. 28. num. 29. Hier. de Monte quęſt. 16. nu. 20. Clar. in pract. in §. fin. quæſt. 21. verſ. Et ex hac concluſione, & vt dicunt prædicti Doctores, ſi aliter diceremus, eſſet in poteſtate cuius liber ribaldi, probum virum falſo inculpare, & vexare, prout contingeret in caſu noſtro, in quo dictus Gabriel, aliàs vt mihi præſupponitur pro pluribus capitalibus delictis, homicidijs, furtis, & aſſaſſinijs fuerat bannitus, & condemnatus, ideò cum tot patiatur defectus eò minus aliquod facit inditium, Grammatic. vot. 34. numer. 8. & ſequen. Roland. conſil. 16. numer. 16 libr. 1. Bertazzol. conſil. 341. numer. 27. libr. 2. Quarè ex proceſſu mihi exhibito, nihil extare video, quod horum Nobilium virorum relaxationem, & abſolutionem impedire valeat.

Proſper Farinacius I. C. Romanus.

In eadem cauſa ſecundum reſponſum.

23 DVbitationes in hac cauſa excitatæ non tollunt aliàs per me ſcripta, cum earum aliquæ in iure, aliquæ autem in facto non ſubſiſtant. Dum enim primo firmatur concluſio, quod in delicto nocturno, & difficilis probationis ad torturam facilius deueniatur, quam in alijs delictis, & quod ad hunc effectum plura imperfecta inditia coniūgantur, Tranſeat; verum dum ſubiungitur ſufficere plura remota inditia etiam probata per teſtes ſingulares, & pluribus defectibus laborantes ad, Grammat. deciſ. 35. num. 35. cum alijs per Caball. reſolut. crim. centur. 2. caſ. 193. reſpondetur communem Doctorum ſententiam eſſe in contrarium, quod immo, nedum remota inditia, ſed etiam adminicula quamuis leuia, vt ſimul iuncta inditium faciant ad torturam, debet eſſe in genere ſuo plenè probata per duos teſtes ad, gloſſ. quam com- * muniter ſequuntur Doctores in l. fin. in verbo, vel inditijs, C. famil. hærciſcund. Boſſ. in tit. de indit. & conſiderat. ante torturam, num. 5. & num. 18. & 19 Oſaſch. deciſ. pedem. 79. ante num. 31. Anton. Go- * mez. de delict. cap. 13. rubr. de tortura reorum nu. 18. vbi de communi, Clar. in pract. §. fin. quæſt. 22. in princ. vbi quod hęc concluſio, non ſolùm eſt * communis, ſed indubitata, & contradictorem non habet, quos, & alios plures retuli d. q. 37. num. 13. & ſeqq.

24 Et quod teſtes probantes inditia remota ad effectum torturæ inferendæ, debeant eſſe non ſolum ſine exceptionibus, & defectibus; ſed etiam omni exceptione maiores, ſcrip ſerit, Ant. Gomez. dict. c. 13. rubr. de tortur. reor. num. 18. in fine & ſeq. Menoch. de præſumpt. lib. 1. quæſt. 91. num. 5. & 6. cū alijs per me relatis d. q. 37. num. 18. & ſeqq. Vbi ab hac concluſione, non eſſe in iudicando recedendū expreſsè affirmaui quicquid ſecùs ſenſerit alij ibidem per me relati. Et rurſus quod ad effectum præmiſſum teſtes ſingulares non probent inditia, niſi fuerint omni exceptione maiores, & depoſuerint ſuper proximis delicto, Non autē ſuper remotis latè deduxi d. q. 86. n. 95. Nō enim me ipſū allegare mihi prohibitum cenſeo, poſtquàm in dubitationibus datis aduerſus ea, quę in hac cauſa ſcripſi aliàs per me ſcripta ponderentur.

25 Et dum ſecùndo ſubiungitur ad torquendum duo remota inditia ſufficere, Bertaz. conſ. 13. nu. 8. lib. 1. *Baiard.* ad Clar. quæſt. 64. num. 60. cum alijs per me allegatis in tit. de indit. & tortur. quæſt. 37. num. 43. Reſpondetur (Vltrà quod hæc concluſio, vt mox dixi, nunquam procedet, niſi remota inditia in genere ſuo ſint plenè probata, eam in iure minime veram eſſe cum certiſſimum ſit inditia ad torquendum debere eſſe non ſolum veriſimilia & probabilia, ſed etiam grauia, vrgentia certa, clara, itaut nihil aliud de eſſe videatur, quàm rei confeſſio l. 1. in princ. ff. de quæſt. l. milites §. oportet & l. eum conditionaliter C. eodem per quæ iura ad effectum torturæ inferendæ leuia inditia non ſufficere, communiter ſcripſerunt Doctores per me relati in quæſt. 37. num. 3. quos hic repetere ſuperfluū eſt nec in eadem quæſt. 37. num. 43. exaduerſo in

dubi-

dubitationibus allegata contrarium dico, Immo; & idem affirmo, prout nec etiam, Bertaz. conſ. 113 nu. 8. lib. 1. allegatus per Baiard. in quæſt. 64. num. 60. contrarium dicit.

26 Dum tertio firmantur aliæ concluſiones, aliauè præſuppoſita, quod ſcilicèt inimicitia capitalis iunctis adminiculis inditium faciat ad torturam & quandoquè etiam ſine adminiculis, quandò nemo alius de delicto imputatus repetitur & quod inimicitia probetur coniecturis arbitrio, iudicis, & 9 ex exoneratione Archibuſij facta per Baſilium in capitaneū Florentinum ſit orta inimicitia cum DD. de Benedictis, tranſeant pariter omnes iſtæ concluſiones, ſed quod poſtea ex conuerſatione Achillis cum Baſilio oriatur inimicitia inter Achillem, & inimicos Baſilij ad trad. per Blanch. de indit. num. 171. per Maſcard. concluſ. 898. num. 51. & quæ dixi in quæſtion. 49. num. 57. Reſpondetur non eſſe verum in facto quod in proceſſu conſtet Achillem adiuuaſſe Baſilium, nec mutuando pecunias, nec arma, nec tela accomodando, prout loquitur Blanchus, Immo, nec etiam conſtat, quod dum Baſilius erat carceratus ipſum in carcere defendiſſet, & pro eo ſe examinaſſet; Et dato etiam quod ad eius defenſionem ſe examinaſſet, non propterea indè ex parte Capitanei Florentini eſſet orta aliqua inimicitia ex allegatis in prioribus ſcriptis, ſola autem conuerſatio cum inimico meo, non inducit inimicitiam ſaltim capitalem, quæ requiritur ad faciendum inditium ad torturam, vt per Alberic. in tractat. de teſtibus, cap. 2. num. 13. & Marſil. in l. 1. §. Præterea nnm. 56. ff. de quæſtion. Maſcard. dict. concluſ. 898. num. 28. iuncto, num. 25. verſicu. vetum tamen, &c.

27 Et in caſu noſtro, vt retorqueam quæ exaduersò in dubitationibus conſiderantur res omni caret difficultate ſtante alia grauiori inimicitia Achillis propter archibuſatam exoneratam Marco Antonio Läderchio, & alia inimicitia propter mortem Marci Sarti occiſi, pro quibus delictis ſupplicauit, nec ab offenſis, aut eorum heredibus reſpectiuè aliquam habuit pacem ad trad. per Franc. Marc. deciſ. 423. num. 27. conſ. crim. diuerſ. 53. nu. 10 lib. 2. & ſcripſi d. quæſt. 49. num. 105. & ſeq.

28 Dum quarto pro ſecundo inditio adducitur cōuerſatio DD. de Benedictis cum malis hominibus, & in ſpecie cum Paſquino, qui dicitur occidiſſe Achillem eum retinendo domi, vſque ad commiſſum homicidium, ex qua conuerſatione iunctis adminiculis, inditium oritur ad torturam, ex Felyn. in capitul. Petrus, numer. 4. de homicid. Menoch. de præſumpt. lib. 1. præſump. 89. num. 125. cum alijs per me traditis in quæſtion. 52. numer. 92. reſpondetur; quod tunc demum conuerſatio hæc cum malis hominibus facit inditium ad torturam, quando conſtat de mala vitâ eorū, cum quibus inquiſitus conuerſationē haberet, ſic enim omnes exaduersò allegati Doctores loquuntur, & præſupponunt, & latiùs probant Doctores per me allegati dict. quæſtion. 52. num. 85. Quod non contingit in caſu noſtro, in quo Paſquinus, tempore, quo fuit receptus dòmi inquiſitorum, non erat tentus, nec reputatus pro homine malæ vitæ, & famæ, ſed publicè cum hominibus verſabatur, etiam cum DD. de Naldis, eratque miles equeſter in Ciuitate Ceſenæ.

29 Prętereà ad hoc, vt conuerſatio cum malo homine inditium faciat ad torturam iunctis adminiculis neceſſe eſt, vt ſit ſtricta, & continua, ſecùs ſi interpellata, & non ſtricta, ſicut poſt Caſtrenſem in loco per eum relato benè declarat, Maſcard. concluſ. 451. num. 9. & dixi in quæſtion. 43. numer. 173. & dicta quæſtion. 52. numero 91. Quæ quidem ſtricta, & continuata conuerſatio non cadit inter DD. de Benedictis, & Paſquinum, qui duobus tantùm vicibus in eorum domo hoſpitatus fuit.

30 Dum quinto pro tertio inditio firmatur concluſio, quod dictum ſocij criminis etiam periuri faciat inditium ad torturam iunctis adminiculis, quandò in tortura depoſuit ſaltim de conſuetudine, de qua pet, Boſſ. in titul. de indit. & conſiderat. ante tortur. num. 156. Clar. quæſtion. 21. verſicul. ſcias tamen, Baiard. ad Clar. dict. num. 32. vbi teſtatur ità ſeruari in ſtatu Eccleſiaſtico, Præſertim concurrentibus alijs coniecturis ad ſcripta per me in quæſtion. 43. num. 184. verſicul. niſi Fotian. admittitur concluſio, dummodò concurrant adminicula, non leuia, ſed grauiora, & vrgentiora, vt benè declaraui in dict. quæſtion. 43. num. 184. eadem verſicul. niſi forſan. quæ adminicula ſic grauiora, & vrgentiora, non ſolùm non adſunt in caſu noſtro, ſed prętenſus Criminis ſocius vltrà periurium patitur plures alios defectus, quos tortura non ſupplet ſecundùm veram, * magis communem, & practicatam Doctorum ſententiam, de quibus vltrà aliàs allegatos remitto lectorem ad ſcripta per me in dict. quæſtion. 43. numer. 178. & in tract. de teſtib. quæſt. 62. num. 381. & ſeqq. quibus in locis ſic pro veritate teſtatus ſui in Vrbe, quæ aliarum Ciuitatum magiſtra eſſe debet ab omnibus iudicibus ſeruari quicquid ſecùs teſtetur, Baiard. ad Clat. dict. quæſtion. 21. num. 128. & præmiſſis ceſſantibus in hac depoſitione Petri Ghetti nullum proſsùs fundamentum pro parte fiſci fieri poteſt, cū vt aliàs dixi non fuerit legitime confrontatus, tortus non datis defenſionibus, & in pluribus mendax, & falſus, quibus nihil exaduersò reſponſum video.

31 Dum ſexto pro quarto inditio ponderatur, quod Dominus Petrus eſſet ſolitus frequentare viam illam, vbi Achilles occiſus repertus fuit ad tradit. per Menoch. de præſumpt. lib. 1. quæſtion. 89. numer. 126, reſpondetur concluſionem præ-

prædictam pati duas limitationes, quarum v ulquæ sue caſui noſtro optime applicatur. Prima, eſt, vt non procedat, niſi frequentans locum, vbi occiſi Cadauer repertum fuit fuerit nomo malæ conditionis, & famæ, & ſolitus ſimilia committere, vt per Imol. in l. iuſto errore, num. 5. ff. de vſucap. Roman. in l. 1. §. ſi quis in Villa num. 4. & 5. ff. ad Sillanian. Blanch. de indit. num. 71. in fine, iuncto num. 76. Angel. de Malefic. in verbo. Quod fama publica num. 50. verſ. intellige tamen, & Auguſtin. in addit. verſicul. fateor tamen, Menoc. vbi ſupra dict. quæſt. 89. dict. num. 126. & ſeq.

32 Secunda eſt limitatio; vt eadem concluſio procedat in eo, qui non eſt ſolitus frequentare; & tranſire per illam viam, vbi Cadauer occiſi repertum fuit, ſecus ſi illàc aliàs antea tranſire ſolitus erat ex alia cauſa ſecundùm, Imol. in dict. l. iuſto errore poſt num. 4. ff. de vſucapion. Blanc. de indit. num. 76. Nouell. in tract. ad defenſam rubric. an inditia pro reo danda ſint num. 63. verſicul. tu tamen dic, Maſcard. de probat. lib. 1. concluſ. 98. num. 15. & num. 31. ſed ſic eſt, quod in proceſſu non conſtat de mala fama Petri Pauli, & è contrà conſtat quod etiam ante homicidium Acchillis, ſolitus erat tranſire per illam viam ex alia cauſa ideo, &c;

33 Dum ſeptimo pro quinto inditio adducitur præparatio pilearum plumbearum cum qualitate raminis die ante homicidium facta in Domo DD. de Benedictis adſcripta per me in titul. de indit. & tortur. in quæſtion. 52. nume. 75. & 163. de qua deponit Franciſcus Catta, qui licet non repetitus facit aliqualem probationem ad tradit: per Menoch. de arbitr. quæſtion. lib. 1. quæſtion. 26. num. 5. Reſpondetur hanc aſſertam armorum præparationem nullo pacto probari in proceſſu, tum quia non niſi per vnicum teſtem, & tamen ſuprà probaui omnia remota inditia per duos teſtes plenè probanda eſſe, tum etiam quia non eſt verum in iure, quod teſtis non repetitus faciat aliquam probationem, & quod immo nullum faciat inditium etiam modicum eſt tex. in capitul. 2. ibi nullius memenri extrà de teſtib, & ibi adnotarunt, Abb. num. 14. Areti. num. 1. in 1. notab. & num. 2. ſub verſicul. Quinto fallit & num. 13. in princ. & Felyn. num. 3. Bartol. in l. Maritus num. 3. in fine ff. de quæſtion. & eſt communis, vt per Gabriel. lib. 2. titul. de citatione concluſ. 1. num. 241. & 243 Viu. opin. 931. num. 7. & per Maſcard. de probat. lib. 1. in præfat. quæſtion. 5. num. 37. Creſcent. rubric. de teſtib. deciſ. 2. alias 264. & Menoch. vbi ſuprà allegatus, quæſtion. 26. numer. 5. non loquitur de teſte non repetito, ſed de teſte non iurato.

34 Tum & tertio quia iſte Franciſcus teſtis conuincitur de falſo ex depoſitione Mariç famulæ teſtis Curiæ totum contrarium deponentis, & huic Mariæ magis credendum eſt, quàm Franciſco; Primò quia examinata pro informatione Curiæ. Secundò, quia deponit ad defenſionem rei, & pro excluſione delicti, Boſſ. in titul. de defenſione reorum; num. 7. in fine, Gabriel. titul. de teſtib. concluſ. 4. num. 21. lib. 1. Roland. conſ. 57. num. 48. & 49. lib. 4.

35 Dum octauo pro ſexto, & vltimo inditio ponderetur inuerſimilis obliuio Domini Ioann. Franciſci, qui interrogatus ſuper bollettino, dixit ſe neſcire an illum ſcripſerit, nec ne, Quæ quidem obliuio, cum ſit de recenti, & de facto proprio facit inditium ad torturam Menoch. dict. quæſtion. 89. num. 142. vltra alias reſponſiones quæ poſſunt dari, ſufficiat dicere quod idem Dominus Ioann. Franciſcus incontinenti ſe ipſum declarat, quid voluerit dicere per illa verba ſe neſcire an ſcripſerit bulletinum nec nè. Dum ſubſequenter in ſpecie, & præciſè interrogatus à Iudice expreſsè reſpondet ſe nunquàm ſcripſiſſe dictum bulletinum, quod autem quis poſſit in eodem examine ex ſe ipſo, nedùm ad iudicis interogationem, dictum ſuum corrigere, nedum declarare voluit, Butr. in capitul. præterea num. 13. & ibi etiam Abb. num. 12. verſicul. 1. caſu & Cardinal. Zabarel. num. 1. extrà de teſtib. cogend. Boſſ. in titul. de publicat. proceſſ. num. 29. & num 32. Alciat. de præſumpt. reg. 2. præſumpt. 29. num. 2. verſ. & dicitur incontinenti, Couaru. Variar. Reſolut. lib. 2. capitul. 13. num. 8. ſub verſicul. cæterum, &c. Et ex his currenti ferè calamo conſcriptis propter temporis breuitatem ad ſcribendum mihi præfixi, Dubitationes pro parte Fiſci datas indubitanter ſublatas, & euacuatas eſſe affirmare me poſſe crediderim.

Proſper Farinacius I. C. Romanus.

ARGVMENTVM.

Homicidium, an, & quando cenſeatur præmeditate commiſſum an verò potius in Rixa in hoc conſilio plures explicantur præſumptiones excludentes, & includentes præmeditationem, pluraque de teſtium fide, & probatione ad effectum torquendi notabilia reperies in ſummarijs.

SVMMARIVM.

Teſtis periuris nihil prorſus probat, nu. 1.

Teſtis vltro ſe ad teſtificandum offerens de falſo ſuſpectus, eſt nu. 2. declara, vt nu. 77.

Teſtis qui diu in carceribus detentus fuit quicquid poſtea deponit deponere videtur per vim; & tedio Carteris, num. 3.

Teſtes

Teſtis pendente iudicio ſuper crimine contrà ipſum intentato teſtificari non poteſt, nu. 4.

Teſtis examinatus à non habente iuriſdictionem nihil probat, num. 5.

Iuriſdictio in criminalibus prorogari non poteſt, quando iudex nullam prorſus habebat iuriſdictionem, num. 5.

Teſtis inhabilis patiens plures defectus nullam facit fidē, etiam in caſu in quo teſtes inhabiles admittuntur, num. 6.

Tortura non purgat periurium, quando criminaliter agitur, num. 7.

Tortura non purgat plures defectus, num. 7.

Tortura non purgat piures defectum iuriſdictionis, num. 8.

Prohibitus dicere de nullitatis non cenſetur prohibitus opponere nullitatem defectu iuriſdictionis, num. 8.

Riualitas in amore ad hoc vt inditium faciat tria requiruntur, de quibus, nu. 9. & nu 26.

Teſtis examinatus à Curia plenè probat contrà curiam, nu. 10. & 50.

Inditia remota non probantur per teſtes qui non ſint omni exceptione maiores, num. 11.

Teſtis ſingulares non probant etrà iudicialem confeſſionem quando criminaliter agitur. nu. 12

Scientia non præſumptiuè ſed benè, & concludenter probari debet quando criminaliter agitur, nu. 12.

Teſtibus deponentibus pro defenſione Reò magis creditur quam deponentibus contra Reum, num. 13. & num 49.

Cauſa excluſiua delicti potius præſumitur quam incluſiua, nu. 14.

Teſtis iuratus pro vtraque parte tenetur dicere veritatem, & eius depoſitio ſciendi non poteſt, nu. 15.

Teſtes ſuper formalitate verborum deponens, ſi non concordant ſunt de falſo ſuſpecti, nu. 16.

Teſtes deponentes ſe cognouiſſe aliquem ad vocem probāt. nu. 17. & nu. 33. vide, nu. 89.

Confeſſio extraiudicialis debet probari per duos teſtes, conteſtes, & Idoneos, numer. 18. & numer. 38. & num. 47.

Singula ſi non proſunt multa collecta ſufficiunt ad torturā quando ſingula ſunt in genere ſuo plenè probata, & per teſtes idoneos aliàs ſecus, nu. 19. & 40.

Torqueri non poteſt quis de complicibus ſeù qualitatibus aggrauantibus delictum niſi de principali delicto ſit confeſſus, aut conuictus, num. 21.

Torqueri nemo poteſt ſuper præmeditatione aſſerti homicidij, niſi præcedente mala fama præcedentibus inditijs præmeditationis, & quod nulla ex vt præſumptio. præmeditationis, nu. 22.

Inimicitia poſt ſequtam reconciliationem non facit inditium ad torturam, nu. 23.

Inimicitia non facit inditium quando non conſtat de inimicitia cauſa certa, & clara. nu. 23.

Teſtis patiens defectus nihil prorſus probat etiam cum tortura, nu. 23. & 25.

Teſtis nulliter examinatus, & ſine iuriſdictiene nō poteſt haberi pro rite, & rectè examinato, nu. 26.

Inditium remotum debet probari per duos teſtes num. 27.

Teſtis malè affectus, & male ſatisfactus de aliquo non probant contrà ipſum, nu. 28.

Socio criminis contrà alium deponenti ad ſe exculpandū non creditur, nu. 29.

Teſtis famulus deponens ad exculpationem ſui Domini nihil probat, nu. 30.

Periuria non purgantur per torturam, numer. 31. & ſequen.

Armorum delatio non facit inditium contrà eum, qui ſolitus eſt arma portare, num. 33.

Teſtes Birruarij ratione vilitatis eorum perſonæ non probant, nu. 34.

Inhoneſta mulier nihil probat, nu. 35.

Teſtis notoriè inimicus examinari non debet, nu. 36.

Confeſſio extraiudicialis ad hoc, vt probet plure requirūtur, nu. 38.

Conuictus aut quis dicatur requiruntur duo teſtes omni exceptione maiores, nu. 41.

Homicidium dicitur incertum, quàndo quis ex vnico tātum vulnere mortus reperitur in rixa à pluribus commiſſa, & ideò iſto caſu omnes à pœna ordinaria abſoluuntur, & in extraordinariam condemnantur, num. 42.

Fugiens ex carcere habetur pro confeſſo, nu 43.

Inimicitia capitalis non oritur ex quod vnus alterum non ſalutat, nu. 44.

Inimicitia non capitalis non facit præſumptionem præmeditationis, nu. 43.

Riualitas in amore, nunquid contrà Riualem altero Riuali occiſo inditium faciat, num. 45. declara vt num. 74.

Teſtis deponens, de auditu, & non dicens à quo nihil probat, num. 48.

Inditium ex riualitate amoris reſultans nihil operatur, quando vnus riualis ignorabat amorem alterius, num. 50.

Inditia remota probari debent per duos teſtes, nu. 51.

Reconciliatio inter inimicos non dicitur ſi biennium tranſactum eſt num. 51.

Confeſſio extraiudicialis non plenè ſed ſemiplenè tantùm probat, num. 51.

Teſtes periuri nihil probant, etiam quod in tortura depoſuerint, num. 52.

Agreſſor præſumitur is qui magis aſſociatus erat num. 54.

Præmeditatio præſumitur, & non præſumitur ex qualitate perſona nu. 55.

Animus occidendi differt à præmeditatione, nu. 58.

Vulnera delata in capite demoſtrant animum occidendi, ſed non præmeditationem, nu. 58.

Præmeditatio nunquid præſumatur ex homicidio commiſſo de nocte, nu. 60. 71. & ſeq.

Agreſſor præſumitur quo magis robuſtus, & magis in armis exercitatus eſt non tamen inde præſumitur præmeditatio, nu. 62.

Homicidium commiſſum ſine animo occidendi non doloſum, ſed culpoſum dicitur, & ideò pœna ordi-

naria

naria non punitur, num. 64. & 65.

Teſtes vbi non ſunt idonei tunc plura imperfecta non coniunguntur ad inferendam torturem, num. 66.

Teſtes inhabiles vbi alia admittitur, non temen admittuntur ad probanda iuditia præſertim remota, num. 67.

Specialia duo concurrere non poſſunt eodem ſubiecto, num. 68.

Præmeditatio homicidij præſumitur ex coadunatione hominum Armatorum, numer. 69. vbi etiam quod homines coadunati auxilium non præſtiterint, num 70.

Præmeditatio præſumitur ex qualitate loci in quo homicidium ſuit commiſſum, nu. 73.

Argumentum à communiter occidentibus fortiſſimum, eſt in iure, nu. 73.

Mendacium circa ſubſtantialia facit inditium, num. 75. & nu. 91.

Teſtium numerus ſuplet defectum aliorum, quando agitur de tortura inferenda, & alia concurrunt adminicula, nu. 77.

Tortura tollit defectum teſtium, num. 78. vbi præſertim quando concurrunt adminicula.

Teſtes ſingulares probant ex, quæ in animo conſiſtunt præſertim concurrentibus adminiculis, numer. 79.

Reconciliatio poſt inimicitiam, quando tollat inditium inimicitiæ, nu 81.

Homicidium præſumitur præmeditate commiſſum ab eo, qui perquiſiuit ſcire iter occiſi, nu. 83.

Teſtis primæ depoſitioni magis veriſmili magis etiam ſtandum eſt quam ſecundæ depoſitioni æmanatæ in tortura, nu. 84.

Arma inſolita facit inditium præmeditationis, numer. 85.

Præmeditatio homicidij præſumitur ex verbis in rixa prolatis. nu 87.

Teſtes non dicuntur varij, nec contrarij etiam quod vnus plus altero reponat, nu. 90.

CONSILIVM CLXXXXIII.

1 NON repertam aliàs per me deducta in primis allegationibus ſuper prætenſa præmeditatione homicidij alias commiſſi in perſonam Comitis Georgij. Diſcurram tantummodò ſuper nonnullis, quæ poſteà ſuperuenerunt; Et primo ſuper capite prætenſæ inimicitiæ, in quo ſuperuenit diſpoſitio Carlucci, indubitanter dico in eius dicto nullam prorsùs vim faciendam, cum patiatur tot tantoſquè defectus, vt teſtis nomen non mereatur, eſt enim non ſolum vnicus, & ſingularis, vilis, & pauper, prout iudex in decretis torturæ aſſeruit, & ſic à teſtimonio repellendus ex aliàs allegatis ſed etiam periurus, cum in vltimo examine affirmauerit ea quæ ſæpius interrogatus pro veritate ſe ſcire negauerat capitul. ſi quis conuictus, & capitul. paruuli 22. quæſtion. 5. capitulo ex parte, vbi Gloſa, & communiter omnes Canoniſtæ extrà de teſtib. Clar. in pract. in §. Periurium, nu. 7. verſ. repellitur.

2 Spontè, & non ad Iudicis inſtantiam vltima depoſuit, vt in eiſdem torturæ decretis aſſeritur ideò de falſo ſuſpectus §. ſi verò ignoti, & ibi glo. in verbo feſtinantes in authen. de teſtib. Alberic. in l. ſi quandò num. 1. verſicul. & dixerunt quidam C. eodem *Boſſ.* in titul. de oppoſ. contra teſtes, num. 29.

3 Immò non ſponte, ſed per vim, & tædio carceris afflictus, nempè per duos menſes, & plus, vt ſe ab illis liberaret ſic depoſuit; Ideò per vim huius teſtis depoſitio extorta videtur Bero. in capitul. at ſi Clerici, num. 51. verſicul. ſexto confeſſio extrà de iudic. Pract. Conrad. rubric. de confeſſ. crimin. nu. 5. Boſſ. in tit. de carceribus num. 22. ad med. verſ. & ideò ſi detentus, præſertim cum iniuſtè & indebitè in carceribus detineretur.

4 Aliàs prout fatetur in Vrbe pro criminine carceratus, & torturæ ſuppoſitus licèt propter impedimentum torqueri nequierit, Ideò pendente iudicio ſuper crimine à teſtificando repellitur l. in teſtimonium ff. de teſtibus capitul. ſi teſtes verſicu. in teſtimonium 4. quæſt. 3. cap fin. & ibi Doctores omnes extrà eodem.

5 Nec omittendum quod fuit nuliter examinatus, & ſine iuriſdictione videlicèt contrà formam litterarum Illuſtriſſimi Domini Auditoris Cameræ vt in informatione facti ad tradit. per Vant. in tractatu de nullitate capitul. 10. rubric. de nullitats ex defectu iuriſdictionis delegatæ, numer. 91. & 92. ideò per quamcumquè declarationem examinantis, iuriſdictio prorogari non potuit cum examinator nullam haberet iuriſdictionem ſecun- * dùm communem de qua per Abb. in capitul. ſi diligenti num. 4. de for. competen. Imol. in capitul. P. & G. num. 48. de offic. delegat. Clar. in practic. §. final. quæſtion. 42. num. 2. verſicul. eſt etiam hæc concluſio, & paſſim in tribunali Illuſtriſſimi Domini Auditoris Cameræ ſeruatur.

6 Quare ſuccedit concluſio, quod teſtis inhabilis patiens plures defectus, nullam prorſus facit fidem etiam in caſu, in quo aliàs teſtes inhabiles admittuntur, Aymon. conſil. 66. num. 55. & 57. Grat. conſil. 59. num. 41. lib. 2. Cephal. conſil. 65. num. 27. & 28. lib. 1. & alibi paſſim, & communiter omnes nemine contradicente.

7 Nec tortura poteſt periurium purgare, quandò criminaliter agitur, Aymon. conſil. 6. num. 16. & num. 47. Roland. conſil. 16. num. 9. & ſequen. lib. 1. Oſaſch. conſil. 65. num. 32. & ſeque. lib. 1. Honded. conſil. 100. num. 38. lib. 1. & quatenus tortura purget defectum periurij non tamen purgabit alios * defectus ſecundùm magis communem Doctorum ſenten-

ſententiam, de qua per Claud. ad Bertazzoll. conſil.71.littera N,lib.1.Hippo.Rimin.conſil.360 num.82.& ſequen.lib.3.Burſat.conſ.192.num.21. & ſequen.& conſil.239. num.42. Honded. conſil. 100.num.29. iuncto num.38. & ſequen. lib.1. vbi teſtatur de communi Roland.conſil.16. numer.9. & ſequen.lib.1. Cephal. conſil. 233. num.6. & 7. lib.2.Laurent.Kirchou.in commun.opin.centur.4. concluſ.39. vbi teſtatur de communi, & indubitata concluſione.Quicquid ſecus affirmauerit Baiard.ad Clar.in quæſtion.24.num.128.cuius opinio ab omnibus iudicibus in Vrbe nunquam ſeruata fuit, & propterea non immeritò illum reprobaui in tract.de teſtib.quæſtion.62.poſt num.382. & in titul.de indit.& tortur.quæſtio.43.num.178. in fine.

8 Et in omni caſu etiam admiſſa Baiard. opinione illa vtiquè non procedet, quandò defectus prouenit ex nullitate examinis facti ſine iuriſdictione non enim inueni legem, aut Doctorem dicentem, quod tortura ſuppleat defectum iuriſdictionis. Et prohibitus dicere de nullitate, non cenſetur prohibitus opponere nullitatem ex defectu iuriſdictionis prouenientem, Soccin. iun. conſil. 78. num.15. lib. 1. Vant. vbi ſuprà capitul. 9. rubric. de nullitate ex defectu iuriſdictionis, numer. 4. Vbi teſtatur de magis communi Doctorum ſententia, conſil. 29. numer. 39. & ſequen. lib. 1.

9 Super prætenſa riualitate amoris Iſabellæ, in qua ſuperuenit depoſitio Carlucci, & Sebaſtiani Sutoris. Quoad Carluccium, vltrà exceptiones quas patitur ſuprà relatas, non eſt immorandum in eius depoſitione, quia aliud non deponit, niſi quod Eques amabat Iſabellā, & hoc non negatur. Nec inde deducitur alqua riualitas,niſi tribus cōcurrentibus. Primo quod etiam Comes amaret eandem Iſabellam, & è contrà, ſecundo quod huius amoris dicti Comitis ergà Iſabellam,Eques ſcientiam haberet. Tertio quod Eques eundem amorem ægregeret. Niſi enim hæc tria concurrant ex ſola riualitate, & concurſu aliorum ad eundem mulierem, non oritur inter amantes, odium, ſeù inimicitia, vt experientia docet, & aliàs probaui.

10 Primum requiſitum, quod Comes amaret Iſabellam, & è contrà, non ſolùm non conſtat in proceſſu, ſed contrarium per teſtes Curię probatum extitit, cum dicant, quod Comes erat amore captus alterius mulieris in via Cucumeri, & quod Iſabella te veta non amabat Comitem, ſed Equitem, & iſtis teſtibus pro Curia examinatis plenè credendum contrà curiam l. ſi quis teſtibus C.de teſtib.

11 Secundum requiſitum, quod Eques haberet ſcientiam amoris Comitis ergam Iſabellam proſſus corruit ſublato fundamento, quod Comes non amaret Iſabellam, & è contrà ſed etiam admiſſo amore Comitis erga Iſabellam, non probatur ſcientia Equitis, niſi per depoſitionem Balthaſſaris Stait, & Sebaſtiani Sutoris, Stait autem eſt vilis, & pauper, ad ſe examinandum ſponte venit, ſub ſaluo conductu, diſceſſit à ſeruitijs Equitis malè ſatiſfactus, varius, & periurus immo, & falſus in omni ſua depoſitione, prout benè deductum in informatione facti, Sebaſtianus autem pariter eſt malè effectus erga Equitem, cum fateatur, *Eſſerſi ſcorruciato col Caualiero otto giorni prima dell'homicidio perche non gli voleua pagare il douere delli ſuoi veſtiti*, Et amplius eſt ſingularis cùm depoſitione Stait, ex quo deponunt de diuerſis prętenſis cōfeſſionibus Equitis circà iſtam ſcientiam. Quare intrat iuris concluſio, quod in criminalibus, nec ſcientia, nec aliquod aliud remotum inditium probatur per teſtes, qui non ſint omni exceptione maiores, Bald.in l.final. num.4. verſicul. quædam eſt probatio maior C. de probation. Franch.March.deciſion.285.num.4.lib.2. Ant. Gomez. de delict. capitul. 13. rubric. de torturam reorum, num. 18. in fine, & numer. 19. Menoch.de præſump.lib.1. quæſtion.91.numer.5. & 6. ergò multo minùs per eos, qui tot patiuntur defectus.

12 Intrat etiam alia concluſio, quod nec teſtes ſingulares de diuerſis extraiudicialibus confeſſionibus deponentes, confeſſionem aliquam probāt quando criminaliter agitur, Bero.in capitul. at ſi Clerici num.138.& ſequen.de iudic.Put.deciſion. 171.num. 11.lib.2.Rota coram Illuſtriſſimo Seraphino, Tullen Partocchialis 28. Maij 1593. Præſertim vbi agitur de probanda ſcientia, quam quando agitur de magno præiudicio, prout agitur in criminalibus, non præſumptiuè, ſed plenè, & concludenter probandam eſſe voluit, Boſſ. in titul. de rapin. numer.29. & ſequen. Rota de dolo & contumac.deciſ.21. in antiq. Put.deciſion. 77. num.7.lib.2.

13 Tertium requiſitum, quod eques ęgreferret amorem Comitis ergà Iſabellam, ceſſat pariter ceſſante primo, & ſecundo requiſito, & nihilominus in proceſſu conſtat contrarium, quod ſcilicet eques nihil prorſus curabat prætenſum amorem Comitis cum Iſabella ex depoſitione Antonij Lignaoli, dum deponit fuiſſe requiſitum ab equite, vt benè aduerteret, & inſpiceret, an eques Suarez, & Soderinus ingrederentur domum Iſabellæ, & de Comite verbum nullum, & hic teſtis licèt vnicus ſit, plenè probat pro æquite, tum quia examinatus à Curia tum quia pro defenſione rei deponit, & contradictorem non habet, Aymo. conſ.2.nu.16.Vulpel.conſ.67.nu.8.Honded.conſ. 112.nu.27.lib.1.

14 Super præparatione armorum, & ſuper delatione enſis ſtellettati, in qua ſuperuenit depoſitio

Alexandri Zucchetti. Quoad teſtes deponentes ſuper præparatione armorum ſatis ſit dicere omnes periuros eſſe vltrà vilitatem ex ſupra allegatis pręterquam etiam qued teſtes nullam paterentur exceptionem, iam conſtat in proceſſu ex qua cauſa Eques ſe armabat, quia ſcilicet ingredi debebat in domum mulieris nuptæ, & nobilis. Quæ cauſa; cum ſit patens, vtique contrariam prætenſæ præmeditationis cauſam excludit, & ita ius præſumit, Bart. in l. fin. §. de illo, verſ. quæro quando, ff. de bon. eor. qui mortem Aym. conſ. 18. Andreas Iuuenis in fine Ruyn. conſ. 4. num. 19. lib. 5. Iacob. Port. Imolen. conſ. 95. num. 20. Et hæc ratio militat etiam in delatione enſis ſtillettati; vltra quod depoſitio Alexandri Zucchetti, cum tendat ad exculpationem ſui Domini, qui pugionem ſtillettatum gerebat Equitem non afficit; & inſuper eſt aduertendum, quod ſi huius teſtis depoſitio attendenda eſt, ex ea vtique omnis præmeditationis ſuſpicio tollitur; dum dicit; *Mentre il Sig. Don Coſmo ſi ſtaua veſtendo circa mezz'hora, ò vn'hora di notte, che diſſe voler andar à cena in caſa di quel ſuo amico con altri amici ſuoi, venne il Cauallier Lanfreducci, & diſſe, che eſſo non poteua venire à cena con S. E. perche haueua da andare dalla dama Portbugeſe, dalla quale era ſtato mandato à chiamare come ſapeua, & ſi riſolſero d'andare inſieme, che il Signore gli diſſe, che haueria aſpettato, ch'haueſſe parlato alla Dama.* Sicut reuera ſucceſſit, quod Don Coſmus expectauit Equitem, donec egrederetur ex domo Iſabellæ.

15 Nec iſto caſu Fiſcus poteſt hanc depoſitionem ſcindere, & pro parte eam acceptare, & pro parte impugnare; ſed totam, prout iacet, approbare tenetur, tum quia ab eodem Fiſco producta fuit; tum etiam quia teſtis iuratus tenetur pro vtraque parte veritatem dicere, & eius dictum ſcindi non poteſt c. fraternitatis, vbi Gloſa, & Doctores extra de teſtib. Pract. Conrad. rubr. de teſtib. num. 11. Viu. opin. 932. poſt num. 1. Rot. diuerſ. deciſ. 593. num. 1. & num. 3. par. 1.

16 Super prætenſis verbis in rixa prolatis ab Equite, quod ſcilicet dum Comes in ea dixerat; *Ah traditore m'ammazzate*. Eques reſponderit, *Mena le mani, che ſiamo qui per queſto*. In quo prætenſo inditio ſuperuenit. Secundo depoſitio Iſabellæ dicentis, *Hauer inteſo vna voce ſottile come di donna dire, ah traditore, & vna voce groſſa, che diceua mena le mani, & in vn tratto la voce ſottile dire oh oh.* Tertio depoſitio Ioannis Angeli famuli Comitis dicentis audiuiſſe Equitem dicere *chi va li*. Et quod Comes reſpondit, ſed reſponſionem non audiuiſſe. Quarto depoſitio Franciſci Silueſtri etiam famuli Comitis dicentis audiuiſſe vnum ex aggreſſoribus dicere, *chi va li con voce groſſa*; ſed non audiuiſſe, quod Comes aliquid reſponderit. Et quinto alii teſtes probare conantes inter rixantes ſolum Equitem habere vocem groſſam, & ſolum Comitem ſubtilem. Vltra quod vt alias probaui; depoſitiones dictorum Petri Sebaſtiani bis periuri, & alterius birroarii, non ſolum inueriſimilia, ſed prorsùs falſa deponunt, quod apertè deprehenditur, tum propter loci diſtantiam, in qua tunc manebant teſtes tum per depoſitiones famulorum Comitis, qui ipſum Comitem eo tempore, nec verbum feciſſe, expreſſè, & pro veritate affirmant; adhuc quantum hodie, & ipſis teſtibus, & aliis qui ſuperuenerunt credendum ſit, videat Iudex quàm variè, & per quantum diuerſa verba præmiſſa depoſuerint; nec in hoc dedignetur perlegere particularem facti informationem deſuper factam, & inſimul in iure conſiderare, quod quando teſtes ſunt producti, vel ipſi ſe adſtringunt ad probationem præciſorum verborum, nulla maior eſt probatio, quod falſum dicant, niſi varietas, diſcordia, & contrarietas in formalitate verborum, Iaſ. in l. ſecunda, numer. 18. C. de ſecund. Tabul. Herculan. in tract. de negatiua, num. 237. Roland. conſ. 33. num. 11. iunctn num. 15. & num. 20. & ſeq. lib. 2. Bertaz. conſ. 192. num. 22. lib. 1.

17 Et quod attinet ad teſtes deponentes ſuper voce ſubtili, & groſſa Equitis, & Comitis; ſufficiat dicere, quod etiam (quod plus eſt) ſi expreſſè depoſuiſſent cognouiſſe Equitem, & Comitem ad vocem talia verba proferentem nihil omninò probarent. Pariſ. conſ. 54. num. 23. lib. 4. Bertaz. conſ. 228. num. 13. lib. 1. cum alijs per Fulu. Pacian. in tract. de probar. lib. 1. cap. 10. num. 12. Vbi alios plures refert concordantes, & num. 66. vbi refert, & reprobat contrarium tenentes; cum præſertim ſic ſuper iſta vocis qualitate deponentes ſint birroarij.

18 Super confeſſione extraiudiciali Equitis, quod occiderit Comitem, in qua ſuperuenit depoſitio Strait, & Carlucci; Non eſt elaborandum, cum propter tot tantoſque defectus, quos in eorum perſonis, & dictis patiuntur, teſtium nomen non mereantur, addo, quod ſunt etiam ſingulares, de loco, & tempore, & tamen certum eſt extraiudicialem confeſſionem, vt inditium faciat, probandam eſſe per teſtes conteſtes, & idoneos, Berò. in cap. at ſi clerici, num. 135. verſ. requiritur, etiam, & num. 136. extra de Iudic. Foller. in pract. crim. in verbo, *Et ſi confitebuntur* il 2. num. 2. Viu. opin. 138. nu. 6. Burſat. conſ. 166. num. 20. & ſeq. lib. 2.

19 Nec dicat Fiſcus, quod etſi ſingula præmiſſa de perſe ad torturam non ſufficiant, iuncta tamen inſimul, ſufficere debent; nam hæc concluſio bene procederet; ſi ſingula inditia de perſe imperfecta eſſent; tamen, aut plenè probata, aut ſaltim ſi non plenè probata; probata tamen

per

per teſtes habiles, & idoneos aliàs ſecus per ea, quæ latius dixi in mea pract.crim.q. 86. num. 95. & ſeqq. iuncta quæſt. 37. num. 38. quæ hic repetere ſuperfluum putaui.

20 Et licet ex præmiſſis, omnis præcedentis tractatus, & præmeditarionis ſuſpicio, nedum inditium euaneſcat; non tamen ab re erit, hic ſummatim repetere contrarias præſumptiones omnem contractum, omnemque præmedirationem excludentes. Et primo iuriſpræſumptionem, quod in dubio potius rixa, quã præmeditatio præſumitur; ſecundo ingreſſus in domum Iſabellæ ex cauſa amoris; tertio præcedentia verba ante rixam prolata; quarto vnicum vulnus; quinto cum enſe, & non cum archibuſio; ſexto aſſociatio cum Don Coſmo, & hic legatur depoſitio Alexandri Zucchetti, ſeptimo non præparatio equorum, aut pecuniarum ad fugam; octauo tortura data complicibus; nono, quod Comes illùc caſu acceſſit, & huius acceſſus Eques nullã prorſus habere poterat notitiam; quæ quidem præſumptiones excluſiue tractatus, & præmeditationes, excludunt omninò; & ſuperant contrarias prætenſas præſumptiones; etiam quod eſſent plenè probatæ, (prout nõ ſunt) ex allegatis in primo rrſponſo.

21 Addo nunc ex abundanti, & ni fallor inconuincibilem rationem, propter quam Eques torqueri non poteſt ſuper prætenſa præmeditatione; quia ſcilicet quod ipſe Comitem occiderit, nec confeſſus, nec conuictus, nec condemnatus reperitur, ideo ſuccedit concluſio iuris veriſſima, & à bonis iudicibus ſeruata, quod nemo prætenſus reus poteſt ſuper complicibus, ſeu qualitatibus aggrauantibus torqueri, niſi plenè conſter de eiuſdem rei principali delicto, aut per confeſſionem, aut per concludentes probationes, aut per condemnationem ad tex. in l. Qui vltimo, ff. de pen. Ludouic. Peguer. deciſ. crim. 5. num. 29. verſ. ſcias tamen, dixi in quæſt. 40. num. 28. & ita conſtito plenè quod quis occiderit, ſeu vulnerauerit, poſſe vulnerantem, aut occidentem ſuper præmeditatione torqueri, & non aliter loquuntur omnes Doctores per me allegati in tit. de homicid. q. 126. num. 114.

Proſper Farinacius I.C. Romanus.

In eadem cauſa ſecundum reſponſum.

1 ALias diximus, quod ad hoc, vt poſſit procedi ad torturam contra Equitem Lanfreduccium ſuper præmeditatione aſſerti homicidij in perſonã Comitis Georgij tria concurrere debent, nempe mala fama; quod adſint inditia præmeditationis, quodq; nulla extet præſumptio, quæ elidat animi deliberationem, & præmeditationem ex ſententia Burſat. conſ. 271. num. 35. & 36. & Baiard. ad Clar. in §. Homicidium num. 16. quos ſequitur Farinac. quæſt. 126. num. 114. Proindè, quia non eſt probata hæc mala fama d. Equiris, quinimò nec de ea in proceſſu vllum adſit verbũ, & quia non concurrunt contra eum inditia talia, quæ arguant hanc præmeditationem, ſed immo multa adſint quæ penitus illam excludunt, adhue dicimus nequaquam locum eſſe dictæ torturæ.

23 Primum enim inditium inimicitiæ cum d. Comite iam ſatis eneruatum fuit ex deficientia cauſæ d. inimicitiæ, & quia imo ſe ad inuicem ſalutare erant ſoliti, & quod hæc non fuiſſet inimicitia capitalis, vt requiritur ad argumentum præmeditationis; vnde ex allegatis in primis informationibus, hodie non video vllo pacto in eo faciẽdum eſſe fundamentum, licet ſuperuenerit depoſitio Carlucci olim famuli d. Equiris, qui deponit de dicta inimicitia, qui & amplius dicit, quod poſt reconciliationem inter eos ſequutam Eques ægretulit, quod Comes non licentiauerit quendam famulum, qui perſuadere voluit, quod Eques illum non ſalutabat, quia de his, quæ deponit ſequuta eſſe ante reconciliationem, non eſt habenda aliqua conſideratio, ex quo reconciliatio abſtulit omnem inimicitiam, & ſic inditium ex ea proueniens. Nouell. in tract. ad defenſam, in rub. an inditia pro reo, num. 42. Grammat. vot. 34. nu. 6. Eugen. conſ. 27. num. 21. Farinac. quæſt. 49. num. 109. Alia vero, quæ deponit poſt reconciliationem accidiſſe non inferunt ad inimicitiam, ſed immo arguunt animum bonum d. Equitis, qui ex eo, quod non fuerat eiectus ille famulus, qui dederat cauſam maleuolentiæ, demonſtrat deſiderare, quod reconciliatio inter eos ſequuta, ſtabilis, & firma remaneret, & idcirco cum inditium inimicitiæ, ita demum afficiat ſi conſtat de cauſa certa, & clara illius. Grammat. d. vot. 34. num. 4. Menoch. quæſt. 86. num. 58. lib. 1. de præſump. Farinac. q. 49. num. 127. non poteſt dici, quod ex aſſertione prædicti Carlucci ſit probatum aliquid, quod releuet contra ipſum Equitem.

24 Eo magis, quia d. Carluccius in hoc eſt vnicus, & ideo non probat, Farinac. q. 37. num. 13. & infra eſt quoque periurus, quia primo negauit, ſed de his nihil ſcire, & pariter ex hoc ei fides non eſt adhibenda, Farinac. q. 56. num. 186. eſt vilis, & pauper, cui non creditur, idem Farinac. q. 57. num. 15. 16. 17. & 18. vltra quod depoſuit etiam non interrogatus, ſed iudicem ipſemet accerſiri fecit, quod & facit, vt ipſi non credatur, Farinac. q. 80. num. 1. & infra demum & tædio carcerum, in quibus per duos menſes ferè detentus fuit; hæc omnia depoſuit, quod & tollit illius fidem, Malet. de teſtib. cap. 6. num. 56. Maſcard. de probat. quæſt. 5. num. 61.

25 Neque dici poteſt, quod illius dictum per tor-

menta ſibi illata, fuerit & ſit redditum tale, quod ei ſit ſtandum, quia tortura non purgat defectum periurij, Oſaſcb. conſ. 65. n. 32. & ſequen. Maſcard. de probat. concl. 1168. nu. 7. Farinac. q. 56. n. 193. nec ſanat tot defectus teſtis, Burſat. conſ. 192. nu. 21. & ſequen. Oſaſch. conſ. 64. num. 30. Farinac. quæſt. 43. num. 178.

26 Vlterius, & quia fuerunt illi tormenta nulliter, & à Notario non habente iuriſdictionem in præmiſſis illata, vt in facto clarè deducitur; quod equidem magni momenti eſſe debet ad infugiendum dictum iſtius teſtis Farinac. quæſt. 77. n. 175. & ſeq. non obſtante quod fuerit ipſe teſtis habitus pro repetito, & ritè, ac rectè examinato, quia hæc generalis approbatio non trahitur ad defectum prouenien. ex iuriſdictione, Ant. Gabr. concl. 3. n. 1. & ſeq. tit. de ſtatutis, Menoch. conſ. 345. nu. 38. quæ nec per conſenſum expreſſum quoad Iudicem delegatum prorogari poteſt, Bald. in l. teſtamenta in princ. verſ. 2. nota, C. de teſtam. & in l. certa ratione, nu. 4. C. quando prouocare non eſt neceſſe cum alijs latè congeſtis per Gratian. deciſ. Marchiæ num. 3. & ſequen.

27 Secundum autem inditium deſumptum ex eo, quod Comes amaret Iſabellam Equite ſciente, & ægreferente alias fuit elitũ, ex eo quod de hoc nihil in proceſſu conſtaret, ſed imò potius de cõtrario, cum alter ex famulis d. Cõmitis depoſuerit, illum captũ eſſe amore alterius mulieris in via Cucumeri commorantis, quod & in præſentiarũ eſt affirmando, quia depoſitio, quæ poſtea ſuperuenit Sebaſtiani ſutoris, dicentis, ꝙ Eques valde amabat Iſabellã, quodq; ſibi demonſtrauit ægreferre Comitẽ illã amare, & ideo quod protulit illa verba, *Queſta poltrona fa l'amor con il Conte*, nõ eſt attẽdẽda, quandoquidem iſte eſt vnicus, & ideo hoc inditium tamquam remotum non probat, Oſaſch. deciſ. 79. num. 16. Gomes. variar. reſolut. tom. 13. cap. 13. num. 18. Farinac. quæſt. 37. num. 13.

28 Vlterius eſt male affectus de d. Equite, ex quo aſſerit ſe per dies octo ante homicidium cum eo iratum eſſe, & vt dicitur *ſcorucciato* quod facit, vt illius dictum non probet, Natt. conſ. 412. num. 24. Bertazol. conſ. 170. nu. 17. lib. 1. Oſaſch. conſ. 66. nu. 12. Maſcard. de probat. concluſ. 1127. n. 6. faltem, quia ſuperuenit quoq; pro ipſo Equite alia depoſitio Antonij Lignaioli, quæ admodũ eneruat dictum ipſius Sebaſtiani, cum ipſe dicat Equitem feciſſe diligentiam, vt ſibi ipſe teſtis referret, an in domo Iſabellæ ingrederentur Soarez, & Soderinus, ſed quod de ipſo Comite nihil dixit, aut ſcire quæſiuit, quod & arguit euidens ſignũ, ꝙ ille nõ timebat perſonam d. Comitis, & ſic quod ob id odium aduerſus eum non habebat, vt ſenſui patet.

29 Tertium inditium collectum ſuper enſe ſtillettato, quẽ prætẽditur Equitẽ ex domo Don Coſmi habuiſſe, & ſecum illo ſero homicidij detuliſſe, de quo deponebant primo proceſſu Don Coſmus & Balthaſſar ſtait, adhuc dicitur nõ eſſe vllius momenti, licet fuerit Don Coſmus, & Balthaſſar reperiti, & ſuperuenerit depoſitio Alexandri Zucchetti cubicularij Don Coſmi, quia Don Coſmo vti aſſerto ſocio criminis non eſt credendum, Maſcard. de probat. concluſ. 466. num. 3. & concluſ. 1311. n. 1. Farinac. q. 43. n. 4. & infra, & quia tractant de ſe exonerando, ex quo cum ipſe haberet pugionẽ ſtillettatũ facillimè ille potuit occidere Comitem, & inferre vulnus illud, cum quo prætenditur occiſum fuiſſe, vnde ob id non eſt faciendum fundamentum in eius dicto Bart. in l. de ſe rè, n. 2. ff. de iur. Fiſci, Crauett. conſ. 99. n. 2. Deciſ. Ianuen. 94. nu. 1. Farinac. q. 60. num. 4. & infra.

30 Et propterea hac ratione tollitur depoſitio Alexandri Zucchetti, quia cũ hæc tẽdat ad fauorẽ ſui domini, patitur eundẽ defectum, quẽ patitur ipſe Don Coſmus, & idcirco illi non eſt credendum, Gabr. in tit. de teſtib. concluſ. 10. num. 1. Maſcard. concluſ. 757. nu. 1. Farinac. q. 55. nu. 122.

31 Balthaſſar vero nihil penitus facit, quia eius repetitio non tollit mendacia quamplura periuria, & falſitates, quibus irretitus reperitur Carrar. in pract. interregandor. reor. cap. 3. nu. 62. & nu. 70. Farinac. quæſt. 73. nu. 154. de quibus contrarietatibus, & periurijs, ac falſitatibus latè conſtat ex informatione facti ſuper eius dicto particulariter, & exactiſſimè facta.

32 Nec obſtat, quod ſaltẽ etiam adſint plures alij teſtes, qui atteſtati ſunt Equitem illo ſero homicidij ſe lorica, & alijs armis armaſſe, quia omnes iſti teſtes prius depoſuerunt, id non fuiſſe illo ſerò ſed antea, & ſic fuerunt, & ſunt periuri, quibus idcircò licet confirmauerint, eorum dictum in tortura, quia periurium non fuit per eam purgatum, non eſt vllo pacto credendum, Maſcard. concluſ. 1168. nu. 7. de probat. Eugen. conſ. 27. nu. 54. Roland. conſ. 16. nu. 9. & 10. lib. 2.

33 Vltra ꝙ delatio armorũ in Equite, Milite, & ſolito deferre, non arguit ſiniſtram aliquã ſuſpicionẽ, Nouell. in tract. ad defenſã in rubr. an inditia pro reo, & c. n. 68. Maſcard. cõcl. 97. n. 4. & alij quos allegat, & ſequitur Farinac. q. 52. nu. 79. & 86. Quo fit vt hoc tertium inditium non ſit ex huiuſmodi probationibus vllo modo grauatum, & probatũ.

34 Quartum quoque quod adducebatur, ex illis verbis, vt prætenditur prolatis à Comite, nempè *Hai traditore m'ammazzate*, & ex alijs *mena le mani ſiamo qui per queſto*, Quod in alijs informationibus dicebatur non eſſe probatum ex depoſitionibus illorum Petri Pauli, & Petri Sebaſtiani, quia non erant conteſtes, ſed ſingulares, & inter ſe contrarij non eſt hodie iuſtificatum ex repetitione eorundem teſtium, qui modò ſe conteſtes faciunt, cum Petrus Sebaſtiani, affirmet audiuiſſe hæc verba,

quod

quod aliàs negauit, quoniam ex noua hac depoſitione redduntur periurij, quod infringit eorum dictum ob ſuperius allegat circa alios teſtes, & quia ſunt iſti birroarij, & famuli Barigelli, quibus ratione eorum vtilitatis, & infamiæ vllo pacto, non eſt ſtandum, Ioſeph. Ludouic. deciſ. Lucen. 1. num. 3. Grammat. vot. 21. num. 1. Oſaſch. conſ. 65. poſt. num. 4. Maſcard. de probat. concluſ. 129. in princ. Farinac. q. 56. nu. 372.

35 Neque vis fieri poteſt in dicto Iſabellæ, quod in nouo proceſſu ſuperuenit, dum ea deponit ſe audiuiſſe vocem ſubtilem dicentem *Ahi traditore*, & aliam magnam reſpondentem, *Mena le mani*, quia huiuſmodi verba ſi vera eſſent nihil concludunt ſuper præmeditatione, de qua agimus, ex quo non refert audiuiſſe alia verba, *ſiamo qui per queſto*, quæ Fiſcus adducit pro verificatione huiuſmodi præmeditationis, inſuper quia aſſertioni Iſabellæ, vti mulieri inhoneſtæ non eſt credendum, Nepos de Monte Albano de teſtibus, nu. 17. Magon. deciſ. Lucen. 89. nu. 4. Maſcard. in toties citato tractatu de probat. concl. 1356. n. 2.

36 Sicuti etiam non eſt faciendum fundamentum in aſſertione Franciſci Silueſtri vnius ex famulis Comitis aſſerentis in hoc vltimo examine audiuiſſe vnum ex aggreſſoribus dicentem, *Chi va lì con voce groſſa*, quoniam hoc nihil concludit quoad præmeditationem, vltra quod eſt iſte Franciſcus contrarius alijs depoſitionibus, in quibus atteſtatur in rixa nihil fuiſſe dictum, eſt etiam inimicus d. Equitis, cum interuenerit in rixa cum Comite, & idcirco non probat, quinimò cum notoria ſit inimicitia, non debuit examinari, *Bertaz.* conſ. 528. num. 6. lib. 2. Nell. de teſtib. nu. 3. verſ. ſi eſt inimicus, Farinac. q. 53. num. 17.

37 Et hinc propterea fit, quod vanæ ſint depoſitiones illorum teſtium, qui examinati depoſuerũt de voce ſubtili Comitis, & de voce magna, ſeù vt dicunt *groſſa* Equitis, quaſi quod velint inferre Equitem fuiſſe, qui dixit Comiti illa verba, *Mena le mani*, quia dum nõ probatur prolatio dictorum verborum, ſicut nõ probari patet ex ſupradictis omnia corruunt, nec nõ quia in Criminalibus etiam teſtes habentes notas voces delinquentiũ non probant, Burſat. conſ. 228. n. 13. lib. 1. Roland. conſ. 27. num. 10. lib. 3. latè Pacian. in tract. de probat. lib. 1. cap. 10. num. 12. Vbi alios concordantes allegat, maximè quando teſtis aſſerit ſe cognouiſſe ad vocem aliquam clamantem in rumore, & tumultu, ſiue rixa, vel ex loco ſatis longinquo, vt euenit in illis duobus Petris, qui diſtabant per paſſus octuaginta, vel centum, Crauet. conſ. 2. num. 4. verſ. 4. arguitur Hector. Emil. de teſtib. in rubr. teſtis de auditu, num. 28. fol. 397. hoc igitur inditium, de quo Fiſcus, & adhærentes magnè facere videntur ad nihilum redigitur.

38 Prout & denique accidit de alio, quod ex confeſsione extraiudiciali ipſius Equitis videtur probari ex atteſtatione dd. Carlucci, & Balthaſſaris, quoniam vltra quod propter eorum periuria, contrarietates, & falſitates non probant, vt toties dictum fuit, ſunt etiam ſingulares, & idcircò non probant d. confeſsionem, quæ pro ſui probatione requirit, quod teſtes ſint conteſtes, alias non fit coniunctio probationum eorum, Gabr. conſ. 40. num. 17. lib. 2. Bertazol. conſ. 70. num. 8. lib. 1. Eugen. conſ. 27 num. 50. Rimin. Iun. conſ. 7. num. 109. Petr. de fideicom. quæſt. 12. num. 630. & tenuit ſæpius Rota, vt in Romana exequutionis 19. Februarij 1596. coram Cardinali Seraphino, & in Romana pecuniaria 3. Martij 1595. coram Pegna, & alibi ſæpè. Quæ confeſſio, etiam dato quod eſſet probata, quod nequaquam ex ſupradictis firmari poteſt, nihilominus non noceret, quia non concurrunt illa quatuor requiſita, de quibus latè per Foller. in ſua praxi crim. in verbo, *Et ſi confitebuntur* in 2. par. 3. partis, num. 22. & per Menoch. in quæſt. 89. num. 16. & ſeq. lib. 1. de præſumpt. Quo circa concludendum eſt, nequaquam deueniendum eſſe ad torturam contra ipſum Equitem ſuper d. præmeditatione.

39 Non obſtante quod forſan Fiſcus prætendat, ꝙ omnia ſupradicta inditia, licet non de per ſe, tamẽ ſimul iuncta faciunt inditium ſufficiens d. præmeditationis, quoniam ſtante imperfectione dd. inditiorum, quæ, vt fuit deductum adeò ſunt vulnerata, vt nihil faciant, non eſt verum, quod coniungi poſsint, Galeat. Maluat. conſ. 110. nu. 10. lib. 1. conſ. crim. diuerſ. Laurent. ab oca conſ. 60. nu. 64. lib. 2. dd. conſ. Gabr. conſ. 183. in princ. lib. 1. Bonacoſſ. in ſuis commun. opin. in verbo *Inditia*, fol. 40. Marſ. conſ. 20. nu. 47. Theſaur. deciſ. 23. nu. 11. Vnde licet reperiantur aliqui, qui contrarium dicunt, quia ſemper loquntur data perfectione inditiorum in ſuo genere, non autem quando adeſt imperfectio, eo quia non ſint probata plenè ſed ſint vulnerata vt in caſu D. Equitis euenit, non obſtant ſuperius deductis ad eius fauorem.

40 Pro quo, & illud ſummopere conſiderandũ eſt, ꝙ multa fuere in primis informationibus ad excludendã hanc præmeditationẽ deducta, & ſignãter illud, quod acceſſus Comitis in loco homicidij fuit accidentalis, & cauſalis, ex quo iã prius ſe reduxerat ad domũ animo amplius non exeundo illo ſerò, & quod poſtea exiuit iterũ de domo animo accedendi ad aliam viam, & domum, quàm d. Iſabellæ, quodq; Eques ibidẽ aſſiſtebat ad effectum ingrediendi in domum Iſabellæ, & id etiam dixerat Don Coſmo antequã diſcederent ex domo, quod repugnat præmeditationi, cum ſi ingreſſus fuiſſet in dictam domum, & Comes ibidem acceſſiſſet non fuiſſet viſus ab Equite, & quod quoque eius conſcij fuerunt acriſsimè de hac præmeditatione torti, & ſubſtinuerunt, quorum

Conſtantia etiam in præmiſsis admodum ſuffragari debet ipſi Equiti ad Oſaſcb. deciſ. 79. nu. 19. Bertazol. concluſ. 578. num. 6. & infra lib. 1. & Farinac. quæſt. 43. num. 11. & 13. Quæ omnia ſi benè perpendantur, tollunt quæcunque indicia à Fiſco adducta ſuper huiuſmodi præmeditatione, & ità etiam tertium requiſitum ad hoc, vt quis ſuperet ea torqueri poſſit ceſſat. Quare, &c.

Antonius Portus Aduocatus.

In eadem cauſa ſecundum reſponſum.

41 QVæ nuper pro parte Fiſci adducuntur contra Equitem Lanfreducium pro prætenſa præmeditatione homicidij commiſſi in perſonam Comitis Georgij de Bentiuolis; non tollunt iam aliàs per me ſemel, & iterum ſcripta. Multa enim ex aduersò præſuuponuntur, quæ in facto non verificantur, & in iure non ſubſiſtunt. Dum enim in primis verbis informationis dicitur, quod de dicto homicidio Eques eſt conuictus, & quod ſolum reſtat videre, an ex propoſito, & deliberatè occiderit; non video vbinam in proceſſu conſtet, Equitem ſic vt præſupponitur de hoc homicidio conuictum eſſe, cum ad conuincendum aliquem, requirantur non ſolum duo teſtes de viſu, l. vbi numerus, ff. de teſtib. cap. ſi quis teſtes, §. vbi numero 4. quæſt. 3. ſed & ij quidem omni exceptione maiores, nedum integri, Bald. in l. fin. num. 5. verſ. * quædam eſt probatio maior, & ibi Doctores omnes communiter, C. de probat. Boſſ. in tit. de conuictis, num. 11. Franciſc. Marc. deciſ. 285. num. 4. par. 2.

42 Et in caſu noſtro tantùm abeſt adeſſe hos teſtes de viſu ſic integros, & idoneos, vt imò magis ex toto proceſſu à quo fuerit Comes occiſus propter rixantium multitudinem incertum eſſe omninò dici poſſit, vt in puncto quando pluribus rixantibus vnico tantum vulnere, quis confoſſus reperitur ſcripſerunt gloſſ. in cap. Quieſcamus in verbo *ſed quoniam*, verſ. & eſt argumentum ad quæſtionem diſtinct. 42. Alberic. in l. ſi in rixa, num. 3. verſ. Iacobus vltimo ſic diſtinguit, ff. ad l. Cornel. de Sicar. Felin. in cap. ſignificaſti il 2. num. 9. & ibi Anan. num. 24. verſ. occurrit enim extra de homicidio, Anton. Gomez de delictis cap. 3. rubr. de homicidio, num. 37. in fine, verſ. quarta concluſio; qui omnes propterea vnanimiter concludunt iſto caſu, cum non conſtet de certo occiſore, omnes à pœna ordinaria abſoluendos, & ſolum extraordinariam imponendam fore; quod vtique non eſſet, ſi eſſemus in caſu conuicti, quia de homicidio conuictus, non in extraordinariam, ſed ordinariam condemnatur pœnam, cap. at ſi clerici, verſ. ſi vero, & ibi Butr. num. 2. in 1. notab. & alij omnes Canoniſtæ extra de iudic. l. cum reis, C. de pœnis, & in l. Qui ſententiam, C. eodem, Clar. in pract. §. fin. quæſt. 66. in princ. cum alijs per Cartar. de exequut. ſentent. cap. 1. num. 97.

43 Quare Equitem eſſe conuictum, quod occiderit Comitem in facto non ſubſiſtit, quod ſi iuris præſumptionem attendere velimus, non Equitem, ſed Don Coſmum occidiſſe Comitem dicendum eſt; cum ex carceribus, in quibus pro hoc homicidio detinebatur aufugerit ad tex. in l. eos, ff. de cuſtod. reor. & ibi Gloſa in verbo *Puniendi*, Bart. in princ. verſ. & nota hanc legem; Boer. deciſ. 215. num. 9. verſ. his habetis; Roland. conſ. 7. num. 8. lib. primo. Et ex præmiſſis eodem modo tollitur aliud præſuppoſitum ex aduersò factum in quinta coniectura, ex qua manifeſtam præmeditationis probationem oriri prætenditur, quod ſcilicet Eques præcedente inimicitia, & ficta reconciliatione, Comitem proditoriè accideritt; nam quod qui proditoriè occidit, præmeditatè occidiſſe dicatur, difficultatem non habet in iure, ſed quod Eques occiderit Comitem, nedum proditoriè, vbi nam in proceſſu? Nullibi certe vt dixi.

44 Dum pro ſecunda coniectura ex aduersò adducitur inimicitia inter Equitem, & Comitem orram ex riualitate Mulieris in illius amore, illaque continuata etiam poſt prætenſam reconciliationem, iàm alias fuit reſponſum, quod circumſcripta pronunc riualitate (de qua mox dicam) in proceſſu non conſtat de aliqua prætenſa graui, ſeù capitali inimicitia inter Equitem, & Comitem, ſed prout fatetur Eques, conſtat ſolum quod ſe inuicem non ſalutabant; quæ non ſalutatio non grauem, nec capitalem producit inimicitiam, vt alias probatum fuit; & quod ex aduersò ſcribitur ex inimicitia etiam non capitali oriri præmeditationis præſumptionem ex Blanch. in tract. de indit. num. 89. & 90. Eſt contra communem ſententiam Doctorum contrarium ſentientium, vt videre eſt apud Ancbar. Mant. & Puccirol. in locis relatis per Decian. conſ. 67. num. 9. & 10. lib. 3. Bertazol. conſ. 271. nu. 30. lib. 3. apud quos alij etiam referuntur Doctores concordantes, vltrà quod Blancb. vbi ſupra loquitur, quando conſtat inimicum non capitale occidiſſe ſuum inimicum, quod, vt prædixi non conſtat in caſu noſtro.

45 Verum quod attinet ad riualitatem, in qua pro parte Fiſci fit præcipuum fundamentum, & quæ prætenditur etiam continuata poſt reconciliationem, ex qua propterea oriatur inditium contra riualem, ſi alter riualis reperiatur occiſus vt per Blanch. vbi ſupra allegatum, verſicul. idem dici poteſt per tex. in l. idem ſi ob ſtuprum, ff. de condit. ob turp. cauſ. vltrà quod tex. per Blancb. vbi ſupra allegatus in d. l. idem ſi ob ſturpum, nihil proſsùs ad propoſitum facit, adhuc dicitur non probari in pro-

in proceſſu, quod ante reconciliationem, ſubſequens non ſalutatio orta fuerit ex cauſa Iſabellæ, nullus enim alius, de hoc deponit, niſi Staytus & Don Coſmus; Stayto autem quantùm credendum ſit ex particulari informatione data ſuper exceptionibus contrà ipſum laborantibus benè dignoſcitur; Don Coſmo pariter nihil credendum, tum quia vt alias probatum extetit deponit ad ſe exculpandum, vti complicem in rixa, & ſua intereſt alium facere culpabilem, tum etiam quia deponit de auditu, & non dicit à quo Crot. conſ. 34.nu.14. verſ. Præterea teſtes deponentes lib. 1.Surd.conſ.135. nu. 95. in fine etiam lib. 1.

46 Minus hæc prætenſa riualitas probatur poſt reconciliationem; Ad hoc enim, vt ad effectum, de quo agitur,riualitas Equitis cum Comite probata dicatur quatuor requiruntur; Primum quod Eques eſſet captus amore Iſabellæ, ſecundum quod eodem amore eſſet captus Comes; Tertium quod amor Comitis eſſet notus Equiti; Quartum quod Comitis amorem Eques ægreferret; Primum quod Eques amaret Iſabellam, tranſeat, quia Eques fatetur, licèt prius pro conſeruatione nuptæ, & nobilis mulieris negauerit; Nec ex hoc mendacio, vt exaduersò deducitur contrà Equitem, aliquod inditium ſumi poteſt, quia ſi illud faſſus fuiſſet ſibi non præiudicaſſet, Marſil. conſ. 15. num.15. verſ. Præterea etiam reſponden, & conſ. 51. num.66. verſ. Sed iſtis reſpondeo, Bertazol. conſ.59.num.7.Honded.conſ. 107. num.44.lib.1.

47 Secundum quod Comes eſſet captus amore eiuſdem Iſabellæ non probatur in proceſſu,niſi ex dicto Stayti, & Sebaſtiani Senenſis de auditu ab Equite; & ex dicto Bettæ famulæ ipſius Iſabellæ: Staytus, & Sebaſtianus qui deponunt de confeſſione extraiudiciali Equitis nihil probant, quia vltra alias exceptiones ſunt ſingulares in dicto,& in tempore; Caret. in pract. in tract. de indit. & tortur. §.Septimum inditium num. 8. Foller. in pract. ctimin. in verbo & ſi confitebuntur par. 2. num.2. Viu.opin. 138. nu.6.Burſar.conſ.166. num. 20.& ſeq. lib.2.

48 Multò minùs probat Betta viliſsima, & pauperrima ancilla Pariſ.conſ.54.num.57.lib.4.Aym. conſ.249.num.12.verſ. Accedit etiam vilitas, Roland.conſ.63.num.34.lib.2.Mnoch.de arbitrar. queſtion.caſ.96. num.6.& 7.

49 Et nihilominùs prædictorum teſtium depoſito confunditur, & reprobatur ex dicto Don Coſmi, ex dicto Iſabellæ, & ex dicto duorum famulorum Comitis, dicentium, quod Comes erat captus amore cuiuſdam mulieris in via Cucumeri, ergò non eſt verum, quod eſſet captus amore Iſabellæ, cum, vt aliàs dixi amor non capit duos; Iſtis autem teſtibus magis credendum, quàm contrariũ deponentibus, tum quia ſunt examinati pro informatione curiæ, tum quia pluribus; tum etiam quia excludunt delictum;Boſſ.in tit.de defenſione reorum nu.7. in fine, Gabr.de teſtib.lib.1.concluſ. 4. nu.21.Rolan. conſ.57.nu.48. lib.4. Maſcard.de probat. lib.1.concluſ.496. nu.15.& 16.

50 Tertium quod amor Comitis eſſet notus Equiti,non probatur niſi ex dicto Sebaſtiani Senenſis, Et Stayti de confeſſione extraiudiciali Equitis, qui vt ſuprà iterùm dixi nihil probant, cum ſint ſingulares in dicto, & in tempore, vltrà quod, prout aliàs dictum fuit, Sebaſtianus fatetur ſe malè ſatisfactum de Equite, & nihilominùs iſtorum depoſitio confunditur à depoſitione Antonij de Badia teſtis curiæ dicentis ſe inſtanter fuiſſe requiſitum ab Equite, vt benè obſeruaret,an in domum Iſabellę ingrederentur Eques Soarez,& Alexander Strozzius, & de Comite nihil dixit; Euidens ſignum, quod de eo non ſuſpicabatur; & huic teſti licèt vnico plenè credendum eſt,cum ſit examinatus pro informatione curiæ, l. ſi quis teſtibus C. de teſtibus Gabr.tit.de teſtib.concluſ. 1. poſt num.14.lib.primo Cephal.conſ.82.num.47. Burſat.conſ.58.num.12. lib. primo, & conſ. 311. num.21.lib.3. Dara autem Ignorantia Equitis de amore Comitis cum Iſabella etiam, quod talis amor eſſet verus, prout non eſt, ceſſat omne inditium ex prætenſa riualitate ſumptum Grammat. conſ.6.ſub num.19.Simon de Prætis conſ. 15. nu. 58.Bertazol.conſ.215.num. 10.lib.1.

51 Quartum quod Eques ægreferret amorem Comitis cum Iſabella, pariter non conſtat in proceſſu niſi ex dicto Stayti, & Sebaſtiani Senenſis de auditu ab Equite, Qui ex præallegatis nullum faciunt inditium,vltrà, quòd dato quod probarent hanc extraiudicialem confeſſionem Equitis ſuper hoc iudicio remoto Non vtiquè illud poteſt dici plenè probatum, ſed tantùm ſemiplenè; Speculat. in tit.de confeſsis §. Hunc videndum, verſ. ſi quidem quis confitetur crimen extrà iudicium, Alberic. in l. Quoniam numer. 1. & ibi Fulgoſ. numer.3. in fine, & Angel.numer. 4. ff. de his qui not.infam.Clar. in pract. §. fin. quæſt. 55. in prine. Et tamen quodlibet remotum inditiũ debere concludenter probari ad Gloſam in l. fin. in verbo, *Vel inditijs* C. famil.hercíſcund. Blanch. de indit. num.46. Brun.in eodem tract. de indit.par.1.queſt.2.num.4.Decif. Pedem. 79. nu.19.& 81. Quarè ex pręmiſsis nullam in proceſſu appareret cauſã riualitatis, ſeu inimicitiæ inter Equitem,& Comitem facilè cõcludendum eſt ſequuta præſertim reconciliatione,quæ cum anteceſſerit homicidium per brenium (quicquid ſecus exaduersò dicatur) non poteſt dici recens ſecundùm Communem de, qua aliàs dictum fuit. Præſertim in æquite, & viro Nobili, contra quem inueri ſimilis eſt præſumptio,quod paci, ſeù reconciliationi contrauenire voluerit.

52 Dum Tertio ad præmeditationis inditium adducitur præparatio armorum, iàm fuit reſponſum; & exaduerſo nihil video replicatum, quod cum eques eo ſero eſſet acceſſurus domũ Mulieris Nobilis, & nuptæ, non ſine ſuæ vitæ periculo. Prudẽs fuit armando ſe, & benè præcauendo, & vt Iuribus probaui, Armorum hæc præparatio, potius ex hac cauſæ, quam ex alia delictum arguenti facta præſumitur. Addo modo, quod hæc armorum præparatio negatur ab equite, & nõ probatur niſi per teſtes periuros, qui vt notum eſt in criminalibus non probant, etiam quod in tortura depoſuerint. Aym.conſ.6.num.16.Ruyn.conſ.146. num. 2. & num.4.lib.5.Roland.conſ.16.num.9. & 10. lib. 1. Honded.conſ. 100.num.38. lib. 1. Et conſequentem ceſſat equitus prætenſum mendacium exaduerſò conſideratum in hac armorum præparatione, cum certi Iuris ſit, quod Teſtes periuri non ſolum non conuincunt de mendacio, ſed nec etiam faciunt inditium, Roland.dic. conſ. 16. num. 9. & conſ.73.num.6. & ſeq.& num.17.lib. 1. Cephal. conſ.233.num.4.Bunat.conſ.35.num.5.lib.1.

53 Dum quarto præmeditationis ſumitur coniectura ex tractatu equitus cum Iulio Ceſare illum interrogando, an eo ſero eſſet armatus, & audita reſponſiones, quod erat armatus, intimus ad locum delicto acceſſerint, ſufficit reſpondere, quod iſte tractatus Iſtud, quem colloquium non probatur in proceſſu, & quod Iulius Ceſar ſuper hac præmeditatione tortus, & repetitus grauiter perſtitit, & ſubſtinuit.

54 Dum quinto pro alia coniectura adducitur, quod Eques erat magis aſſociatus, quam Comes ad tradi per Caſon.de indit.tract.3.cap.3.Blanch. in eodem tract.de indit.num.225.Menocch.de arbitrar.quæſtion.cap.361.numer. 4. Præſertim ſtante qualitate Don Coſmi vnius ex accerſitis valde potentis, & qui eius magna, quam in ciuitate Florentiæ habebat auctoritatem poterat de facili omnes armatus defendere, eſt aduertendum quod prææallegati Doctores non dicũt id, ad quod allegantur, Caſon enim d. cap. 3. probat ſolum, quod conuerſatio cum inimicis occiſi, ſeũ cum malis hominibus facit inditium Blanch. d. num. 225.declarat ſolum, quid ſit tractatus, & quod tractatus dicitur quoties plures conueniunt inter ſe, & ſimul conſilium faciunt, & concludunt delictum committere, Menocch.cap.361. num.4. declarat pariter, quid ſit in rixa, & calore iracundiæ deliberate, & præmeditate occidere, quid autem ex plurimum aſſociatione in rixa præmeditatio, nihil prorſus dicunt benè verum eſt, quod ex aſſociatione plurium perſonarum cum vno rixante præſumitur non præmeditatio, ſed aggreſſio, & hoc quando pluralitas ſociorum non conſtitit in vno ſolo, prout in caſu noſtro, ſed in pluribus vt videre eſt apud Marſil. in conſ. 51. num. 46. poſt med. vbi quod non eſt præſumendum, quod viginti homines aggrediantur centum Blanch. in prat. Crimin.in fine. §.tertio pars defenſionis num. 17. vbi refert, & ſequitur Marſil.in loco prææalleg. Bertan.conſ. 1. num. 10.lib. 1. vbi quod non eſt veriſimile, quod vnus aggrediatur ſex, habeat Maluaticen.conſ.25.num. 20. vbi quod ex vna parte erant duo tantum, & ex alia quinque, Aluarot.conſ.Crim.diuerſ.74.num.6.verſ. Non autem eſt dubium, vbi quando vnus erat ſolus, & alter aſſociatus à duobus, Menoch. de arbitrar. quæſt.caſ. 163. num. 10. lib.2. vbi loquitur quando ex vna parte ſocij ſunt multo plures. Et ſic hæc cõiectura, quod Eques eſſet magis aſſociatus, nõ operatur, nec præmeditationẽ, nec aggreſſionẽ

55 Et vt aliàs dixi, & probaui acceſſitio Don Coſmi tantum abeſt, vt præmeditationem arguat, vt potius eam omnino excludat attenta eius qualitate. Quis enim tanti ſani capitis erit ille, qui credere velit, Equitem voluiſſe ducere ſecum Don Coſmum ad occidendum Comitem? ſi illum præmeditauit? ſiue hoc tibi patefecerit, ſiue noti? Ideo ſicut ex qualitate perſonæ, quæ in rixa interuenit præmeditatio præſumitur iuxtà doctrinam Caſoni, vbi ſupra relati, Marſil. in l. 1. §.Diuus, num.50.ff.ad l.Cornel.de Sicar. Cepoll. cõſ.21. num. 7. in fine, verſ. Nona præſumptio, ita & è contra ex eodem qualitate perſonarum excluditur præmeditatio, Bertazol. conſ. 85. num. 13. verſ. Tertia coniectura, & numero 14. Addo, & ex abundanti, quod Iulius Cæſar, Horatius, & Don Coſmus, non fuerunt in Equitis ſocietate, ſed Don Coſmi, & ab eo vocati, vt ſecum irent omnes, prout deponunt D. Coſmus, & Alexander Zuccbettus; quare ex omni parte ceſſat coniectura præmeditationis in equite, ex eo, q; eſſet magis aſſociatus quã Comes

56 Dum ſexto præſupponitur, quod Eques ſtetetit in via larga ad expectandum, quod illac tranſiret Comes acceſſurus domum Iſabellæ; & quod prius fecerat diligentiam ſcire, prout ſciuit, quod Comes illuc erat acceſſurus; hoc inquam præſuppoſitum non ſolum non probatur in proceſſu, niſi ex dicto ſtayti; verum etiam contrarium clarè probatur per famulos Comitis deponentes in ſubſtantia, quod Comes nunquam eo ſero cogitauit tranſire per illam viam, nedum ire domum Iſabellæ, ſed quod domum ſuam reuerſus: *Gli venne capriccio di tornar fuori, & diſſe andiamo vn poco à ſpaſſo, & noi andammo ſeco, che tornò per la via del Cocomero ſin giù, più che à mezza la via, & poi tornaſſimo à dietro, & quando fuſſimo à canto alla via del Ciliegio, che erano due hore di notte in circa, voltaſſimo verſo via Larga per tornarſene à caſa.* Quomodo ergo potuit Eques expectare Comitem eo loci? Cum neſciret, prout nec etiam ſcire poterat, vt concludunt prædicti eius famuli,

Equi-

Equitem tunc illac tranſiturum; nec in proceſſu conſtat, quod Comes de nocte eſſet ſolitus per illam viam tranſire.

57 Nec facit, vt exaduersò præſupponitur, quod Eques expectauerit, & commoratus fuerit in via ante domum Iſabellæ per ſpatium vnius horæ, licet potuiſſet domum ingredi, & ſua peragere negocia; nam quod dum Eques commoratus fuit ante domum Iſabellæ, potuiſſet eam ingredi in proceſſu non probatur, immo contrarium, quod ſcilicet ad effectum illuc ingrediendi, tranſmiſit Gobbum, vt Iſabellæ denunciaret, quòd optabat eam alloqui, & ſibi fuit reſponſum, quod opus erat prius dare medicinam ſuæ matri, & interim Eques ſemper ſtetit illic expectando, vt poſſet Iſabellam alloqui, prout demùm ex feneſtra alloquutus fuit.

58 Dum ſeptimo adducitur pars corporis læſa, nempè in capite, in quo omnia vulnera ſunt mortalia, & ideo in capite vulnerans animo occidendi vulneraſſe præſumitur ad Cepoll. conſ. 27. num. 17. & conſ. 31. qui in libro meo nihil tale dicunt, & Maſcard. concluſ. 865. voluit dicere 864. num. 8. Reſponſio eſt facilis, quod nullus doctor dicit ex vulnere in capite, præſumi præmeditationem, de qua nunc agitur, ſed bene præſumi animum occidendi conſtito de vulnerante, at hic non conſtet, quod Eques vulnerauerit, & inſuper animus occidendi, differt à præmeditatione, quia etiam in homicidio in rixa datur in vulnerante animus occidendi, & tamen non datur præmeditatio, vt bene aduertit, Menoch. ex aduerſo alleg. arbitrat. queſt. caſ. 361. nu. 4. & ſeqq. Et in terminis, quod ex vulnere illato in capite non præſumatur præmeditatio, benè aduertit Clar. in S. homicidium vers. ex propoſito nu. 6. ante finem. Ibi, *Sed ego in hoc propoſito &c.* Etimò, vt in prima informatione probaui, & nihil ex aduerſò reſpondetur, ex vnico tantùm vulnere, illato excluditur præmeditatio homicidij.

59 Dum octauo referuntur verba Comitis, & Equitis prolata in rixa, quod ſcilicèt Comes conquerebatur dicens *Ah traditore m'ammazzate*. Et Eque, reſponderit, *Mena le mani, ſtam qui per queſto*; Iam aliàs fuerunt datæ plures reſponſiones in facto, & in iure ſatis comprobatæ. Quibus exaduersò nihil replicatur; Primo non probari in proceſſu, quod Comes, & Eques ſic dixerint; Nullus enim teſtis nominat Equitem, aut Comitem talia dicentem, ſed tantum volunt hoc forſan inferre propter vocem groſſam, aut ſubtilem, quam dicunt, quod quiſquè habebat; Quæ probatio per vocem groſſam, aut ſubtilem non eſt releuans; ſecundo quod teſtes qui de huiuſmodi verbis deponere audent dicunt omnino inueriſimilia, quod ſcilicet rixans in rixa velit fateri præmeditationem occidendi; Tertio imò impoſſibilia propter diſtantiam loci in quo ſtabant. Quartò ſunt birroarij. Quintò eorum vnum cotá Nuntio ſe diſdixit; Et ſexto conuincuntur de falſo à famulis Comitis dicentibus, Comitem in rixa non fuiſſe loquutum.

60 Dum nono conſideratur qualitas tẽporis nẽpè de nocte, quo caſu homicidiũ præſumitur deliberate cõmiſſũ ad trad. per Blanch. Boſſ. Maſcard. & Menoch. in locis exaduersò allegatis; Reſpõdetur hanc ſolam præſumptionem non eſſe ſic abſolutè veram, quia etiam de nocte multæ contingunt rixæ, & propterea non habet locum quando in in contrarium adeſt aliqua rixæ præſumptio, vt benè aduertit Menocch. ex aduerſò alleg. de arbitr. caſ. 361. num. 36. Et in caſu noſtro quod exiſtant plures coniecturæ rixæ excludentes præmeditationem, ſatis ſuperquè in prima informatione fuit deductum, quibus addo vnum, quod in facto veriſsimum eſt: Quod ex omni parte proceſſus conſtat, quod cauſa amoris in Iſabellam; Eques ad eius domum acceſsit, & præuentus ad locum, tranſmiſit, vt dixi Nuntium Iſabellæ illi ſignificans, quod volebat eam alloqui, & Don Coſmus dicit; *Quando cominciò la baruffa; la Porthughese ſtaua alla fineſtra ragionando con il Caualiere ſopradetto, anzi quando arriuò là quel giouane, che ſcoperſe la lanterna in faccia al Caualiero, all'hora lei haueua laſciato caſcare vn viglietto dalla fineſtra* Apertum ſignum, quod Eques illùc acceſsit amoris cauſa, & non animo occidendi Comitem. Si enim hoc animo eò veniſſet, non vtiq; teſt es futuri homicidij conuocaſſet.

61 Dum decimo fit fundamentum in confeſſione extraiudiciali Equitis probata, vt intenditur per Saytum, & Carluccium, ſatis in ſecunda informatione fuit reſponſum, & exaduersò nihil replicatum; Hic iàm dicta repetere ſuperfluum eſt.

62 Dum vndecimo ponderatur qualitas perſonatum quod ſcilicèt Eques ſit grandior, robuſtior; & in armis magis verſatus ad tradita per Marc. Mant. in conſ. 236. num. 11. lib. primo, cum alijs per Maſcard. de probation. lib. primo concluſ. 72. num. 4. Vltrà quod in materia de qua agitur attenditur potiùs quis ſit magis commiſſus, quam quis magis robuſtus, & iunior, vt in ſpecie aduertit Maſcard. dicto num. 4. & ante eum Cepoll. conſ. 28. num. 11. in fine, & conſ. 26. nu. 9. etiam in fine, & num. 10. Herculan. de caution. de non offenden. cap. 30 nu. 21. & nu. 26. verſ. 2. caniectura eſt Menoch. de arbitrar. caſ. 363. num. 7. Et vltrà quod etiam non credidit in proceſſu conſtare, quod Eques eſſet magis robuſtus, magiſquè in armis exercitatus; Dico ex qualitate prædicta, nõ oriri præſumptionem præmeditationis de qua nunc agitur, ſed aggreſſionis, de qua non agitur & ità loquuntur Mantua, & alij allegati per Macard.

Digitized by Google

ſcard. Vbi ſuprà.

63 Ex quibus oēs prætenſæ præmeditationis præſumptiones ex aduersò deductas, prorſus ſublatas eſſe, nullus credo dubitationi locus ſit, ſed quatenùs aliqua ſupereſſet præmeditationis ſuſpicio. Iã in alijs informationibus, in contrarium pro non præmeditatione, adductæ fuerunt decem validiſſimæ coniecturæ, quæ, vt iure probatum fuit, omnem prorſus tollunt difficultatem; Nec ex aduersò aliud reſponſum vidi, *niſi quod per me allegata procedunt, quandò ageretur de probando homicidium, ſecùs vbi tractatur de oſtendendo præmeditationem*, ſed huic reſponſioni ſatis ſit replicate, quod ſi videantur Doctores per me allegati in terminis dicunt, quod ad excludendum præſumptiones præmeditationis, ſufficiunt, & præualent coniecturæ; Et ſic ex ſolidiſſimo fundamento, quod nec in facto, nec in iure negari poteſt; fruſtrà ad habendum præmeditationem agi videtur de inferenda tortura.

64 Nec etiam obſtet motiuum D. Iudicis, qui benè fatetur ex proceſsu non conſtare Equitem præmeditaſſe animum occidendi Comitem, ſed benè forſan, vt ipſe inquit, *di farlo correre, ò vero farli qualch'altro affronto ſotto le feneſtre della Dama*; Huic enim motiuo, vltrà quod ab omni veriſimilitudine alienum eſt, nec poterat vllo pacto ab Equite præcogitari quod ſic, vt D. Iudex ſuſpicatur, poſſet euenire, cum Comes eſſet Iuuenis nobilis, & incedens non ſolùm armatus, ſed ab armatis hominibus aſſociatus, qui propterea nunquam indignum aliquod ſimile paſſurus erat, & conſequenter ad arma, & vulnera, quæ non dantur ad menſuram deuenite opus erat; Adhùc eodem motiuo admiſſo, dico nullo pacto poſſe tractare de infetenda tortura pro habenda præmeditatione faciendi currere Equitem, aut quid ſimile; ſine enim animo occidendi, homicidium non dicitur doloſum, ſed culpoſum; Tex eſt apertus in l. Diuus Adrianus in princ. In illis verbis, *ſi non occidendi animo hoc admiſerit abſolui poſſe*. & ibi Gloſa in verbo *abſolui* Alberic. poſt num. primum & num. 5. verſ. in ſecundo caſu ff. ad l. Cornel. de ſicar. & in l. 1. in princ. C. eodem vbi dicitur *remitti homicidij pœnam illi, qui non occidendi animo, hominem percuſsiſſe probauerit* Et ibi gloſ. in verbo. *Si & voluntas* & communiter Doctores omnes Boſſ. in tit. de homicid. nu. 35. in fine, verſ. Et quia animus occidendi.

65 Et propterea non ordinaria, ſed extraordinaria pecuniaria, aut exilij pœna imponi poteſt l. 1. §. 1. ff. de his, qui eiecerunt, vel iſtud. Boſſ. in tit. de defenſ. reor. nu. 68. ſi in caſu prædicto non poteſt imponi, niſi pœna extraordinaria; Ad quid iſta tortura? cum etiam ſine, & ſtante incertitudine delinquentis, & homicidio in rixa commiſſo, eadem extraordinaria pœna imponi poteſt? vt ſuprà probaui, & huic obiectioni, vellem quod D. meus Iudex, qui fecit motiuum reſponderet.

66 Præterea, & exabundanti ſupplicatur aduerti (& huic fundamento cuperem etiam reſponſionem) quod omnes ex aduersò conſideratæ præmeditationis coniecturæ, (excepto) quod Eques amaret Iſabellam, non ſunt probatæ, niſi per teſtes nedùm ſingulares, ſed etiam repulſatos & plures patientes exceptiones; De quo quatenùs in facto dubitetur, concordetur factum cum proceſſu; Ergò teſtes prædicti præmeditationem non probant, nec poſſunt coniungi ad effectum inferendi torturam. Omiſſa enim illa diſputatione, An ad effectum præmiſſum teſtes ſingulares, pluraquè imperfecta, & in genere ſuo non plenè probata coniungantur, de qua latè dixi in mea pract. crimin. queſt. 86. num. 95. & ſeqq. Certiſsimi iuris eſt, quod quando teſtes non ſunt idonei, tunc nec ſingulares coniunguntur, nec plura imperfecta, & multò minùs non plenè probata etiam ad torturam inferendam; Et nè membranas allegationibus impleam refero me ad ea, quæ ſuper hoc ad ſaturitatem ſcripſi in pract. queſt. 37. num 18. & ſeqq. Et licet Petr. Caball. caſ. 193. num. 6. affirmet teſtes etiam repulſatos coniungi ad torturam inferendam ex Rom. Gramat. & alijs, quos ego etiam retuli in loco præallegato; Opinio tamen contraria vt ibidem demonſtraui eſt verior, & magis communis.

67 * Pro qua addo aliam veriſsimam, & communem iuris concluſionem, quod ſcilicèt quando teſtes inhabiles aliqua ſpeciali ratione admittuntur ad probandum crimen, non tamen admittuntur quandò agitur de probandis inditijs, & præſertim remotis, vt in caſu noſtro ex alleg. per Boſſ. in tit. de inditijs & conſiderat. ante tortur. num. 15. vbi reprobat Brunum, Soccin. & alios relatos per Caball. vbi ſuprà contrarium tenentes; Eugen. conſ. 27. num. 63. in fine verſ. Non obſtat ſeptimo; Decian. in tract. crim. lib. 3. cap. 37. nu. 44. cap. 45. num. 2. vbi etiam loquitur in crimine læſæ maieſtatis, quod & idem procedit in crimine Hæreſis; Maſcard. de probat. lib. 2. cunclus. 857. num. 35.

68 Et in caſu noſtro, res videtur indubitabilis, cum teſtes non ſolùm non ſint integri, ſed etiam ſingulares, quo caſu non loquuntur Doctores per Caball. allegati, & ſi altèr diceremus concurrerent inſimul tria ſpecialia. Vnum quod plura imperfecta, aliud quod non plenè probata, & ſic per teſtes ſingulares & tertium, quod teſtes inhabiles coniungerentur ad torturam inferendam * contrà tex. in l. 1. C. de dot. promiſs. & ibi Doct. communiter. Quarè vt concludam, dico in primis in caſu de quo agitur nullas extare præmeditationis coniecturas; Secundo quatenùs extent, eas non probari niſi per teſtes ſingulares, & inhabiles,

habiles, qui propterea non coniunguntur ad effe-ctum,de quo agitur tertio, & in omnem euentum coniecturas præmeditationis tolli per contrarias præſumptiones.

Proſper Farinacius I.C.Romanus.

Fiſci reſponſum in eadem cauſa.

69 VT exordiar ab indicijs,quæ minorem, aut nullam in facto habent difficultatem. Primum huius homicidij præmeditati indicium erit, quod fuit commiſſum coadunatis hominibus armatis, qui illi interfuerunt, quod indicium ſolet communiter ab omnibus Doctoribus conſiderari tanquam vrgentiſſimum ad probandum hanc qualitatem præmeditationis l.qui dolo, in fine,ff. ad l.Iul.de vi publ.bene Caſon.de indit.& tortur. tract.3.cap. 7.à num.7.vſque in finem, Clar. in S. homicidium,verſ.ex propoſito, ibi *item dicit, &c.* Menoch.de arbitrar.caſ.361.num.40.& 41. in 9. & 10. coniectur. & denique ipſemet Dominus exaduerſò ſcribens in ſuis tract. crimen, q. 126. num. 199. & num. 201. in 44. & 45. coniectura, quod procedit etiam ſi illi amici armati non præſtiterint auxilium in occidendo, ſed ſolum in homicidio aſtiterint, niſi probetur illos caſu, & fortuitu tunc ibi conueniſſe, vt per Caſon. Menoch. & Dominum exaduerſò ſcribentem in locis proxime citatis,& adeò verũ eſt,quod ex hac coadunatione, & aſſiſtentia amicorum præſumitur animus præmeditatus ad homicidium; vt dixi, vt omninò huic præſumptioni ſtandum ſit niſi exaduerſò probetur tunc ortam fuiſſe rixam inopinatam,& caſualem,vt poſt Blanch.trad. Menoch.d. caſ.361.num. 58.in 18. coniectur. vbi idem dicit procedere in homicidio facto de nocte, de quo infra dicam.

70 Neque obſtat, quod iſta coadunatio ſeu aſſiſtentia amicorum armatorum exaduerſò excuſetur ſub prætextu, quod in ſimul congregati eſſent ad effectum eundi ad aucupium, detto *il Prugnolo*, quia iſte prætextus non ſolum non probatur, ſed omnino tollitur ex circumſtantijs facti;non enim ad hoc aucupium erat neceſſe quærere ab amicis arma inſolita,ſufficiebant ſolita ipſius Equites, non erat neceſſarius enſis ſtilettatus, non erant neceſſariæ manopolæ, quæ potius d. aucupio præſtant impedimentum, nec etiam erat neceſſe quærere piſtolam, præſertim cum hæc genera armorum in ciuitate Floren.(vt audio) deferri nõ poſſint ſub grauiſſima pœna,&ideo nõ eſt præſumendum, quod Eques temere,& ſine maxima cauſa ſe periculo d.pœnæ ſubijcere voluerit, minus ad effectum eundi ad Prugnolum non erat neceſſe perquirere à Ianuenſe, an ipſe quoq; eſſet armatus, ſicut non erat neceſſe ire in via Larga, quæ eſt deuia à dicto loco aucupij à Prugnolo, vt demonſtratur ex planta & denique non erat opus circiter per horam commorari in dicta via lata, circa domum Luſitanæ vltra alias circumſtantias, quæ ex facto colligũtur,& de quibus infra ſuo ordine dicetur. Excluſa igitur hac excuſatione eundi ad Prugnolum, remanet firmum inditium ſupradictum, quod oritur ex coadunatione, aut etiam ex ſola aſſiſtentia amicorum armatorum, per ſupradicta præſertim concurrente cauſa odij propter riualitatem,& zelotipiam, de qua pariter infra ſuo loco dicam.

71 Secundum ergo inditium ex actis notorium, oritur ex qualitate temporis iuncta præſertim dicta coadunatione,vel aſſiſtentia armatorum, fuit enim homicidium commiſſum de nocte,quæ qualitas paſſim à Doctoribus conſideratur ad capiendum inditium animi præmeditati, Blanch. in tract. de indit. num. 198. & poſt Alber. Mant. & Caſon.& alios trad.Menocch.d.caſ.361.num.36. in 6. coniect. vbi dicit iſtam præſumptionem ſufficere, niſi exaduerſò probetur tunc fuiſſe ortam rixam ſequitur idem D. exaduerſò ſcribens in eodem ſuo tract. quæſt. 129. num. 169. in 31. coniectur.cum ergo pro parte Equitis non probetur tunc fuiſſe ortam aliquam rixam inter eum, & Comitem remanent firma ſupradicta duo inditia, quod Comes fuerit occiſus appenſatè, & animo deliberato.

72 Et aggrauatur hoc inditium ex eo, quod illa nox erat obſcuriſſima, itaut homines,nec cognoſci, nec quidem videri poſſent niſi admotis lanternis ad vultum, vt colligitur ex proceſſu vnde vere etiam dici poteſt, quod Comes fuerit interfectus ex inſidijs, cum Eques, & eius ſocij in iſtis tenebris latitarent, & ex illis lanternis admotis ad vultum Comitis exhibuerint, Clar.d.S. homicidium, verſ.ex inſidijs,Menocch.d.caſ.361.num. 27.& ſeq. Caball. in tract. de omni genere homicidij, num. 389. Maſcard. concluſ. 98. numer. 13. & 18.

73 Tertium inditium pariter ex actis notorium ſumitur ex qualitate loci, cum Comes fuerit interfectus ante,vel propè domum Iſabellæ, vnde à communiter accidentibus,potuit Eques credere,quod ipſe erat tranſiturus,cum iuuenes ſoleant non ſolum de die, ſed etiam de nocte frequentare poſtes, & vias mulierum, quarum amore fruuntur, & argumentum ſumptum à communiter accidentibus in iure multum attenditur, Aym.conſ. 40. num. 1.& ſeq. & conſ.270. num.6.Dec.conſ. 278. in 9. fundamento, & in ſpecie de inditio ſupradicto à communiter accidentibus tradit, Carer.in ſua praxi crimin.in 13.inditio, & qualitas loci à Doctoribus conſiderari ſolet ad coniecturandum hanc animi præmeditationem, Caſon. de

Digitized by Google

de indit. tract. 3. cap. 9. & tract. 4. cap. 2. Menoch. de arbitrar. d. caſ. 361. num. 38. in 7. coniectura; neque hoc inditium eleditur ex deſpoſitione famulorum Comitis ponderata per Dominum exaduersò ſcribentem, quatenus videntur deponere, quod ea nocte Comes fortuitò tranſierit per illam viam, dum rediret ad domum, quia in hac quæſtione, in qua quæritur de præmeditatione animi Equitis, non erat curandum quid fecerit, vel non fecerit Comes illa nocte, ſed eſt ſolum quærendum, quid veriſimiliter recogitauit, & opinatus fuerit Eques, qui vt dixi à communiter accidentibus potuit veriſimiliter credere, quod Comes illa nocte illàc tranſiturus eſſet, & ſic vis huius indirij conſiſtit in credulitate, & opinione Equitis, non in facto Comitis, qui etiam potuiſſet illa nocte illàc tranſire, ſatis ergò eſt pro hoc inditio, quod Eques potuerit veriſimiliter credere, quod Comes illàc tranſiturus eſſet, ad quem finem etiam tendit illa indagatio Equitis per Menichellam, an illa nocte Comes eſſet acceſſurus ad Iſabellam, de qua infra dicam, vltra quod ſupradicta depoſitio famulorum Comitis, quod ipſe illa nocte caſu tranſierit per illam viam, non probat hoc perneceſſe, cum penderet ab animo ipſius Comitis, qui fortè cum dictis ſuis famulis ſimulabat illac cauſaliter tranſire quamuis, ex propoſito tranſiret.

74 Quartum ergo inditium eſt cauſa vrgentiſſima odij, nempè riualitas Comitis in fruitione amoris Iſabellæ, & Equitis amor, & zelotipia, quæ quidem eſt cauſa vrgentiſſima odij, vt quotidiana experientia docemur, & probat, Blanch. in dicto tract. de Indit. ſub nnmer. 256. verſ. Quod idem dici poteſt, &c. & colligitur ex traditis per Neuizzan. in ſua ſilu. nupr. cap. 2. num. 108. & ſeq. vbi recenſet effectus huius carnalis amoris, præſertim in iuuenibus, & poſt alios, quos allegat, dicit inter cætera, quod facilè illos impellit ad iram, & in caſu noſtro odium Equitis contra Comitem ex iſta cauſa probatur, & in ſpecie ex teſtibus, qui dicunt hac de cauſa fuiſſe naram rixam, & odium inter Comitem, & Equitem, ſicut etiam probatur, quod Eques erat adeò amore captus Iſabellæ, vt egerrimè ferret, quod ipſa alios amantes admitteret, & quod hac de cauſa dabat pecunias cuidam, qui obſeruaret illos, qui ad eam ingrederentur.

75 Et coadiuuatur hoc indicium ex mendacio Equitis circa hunc eius amorem ergà Iſabellam, & ſic circà rem admodum ſubſtantialem, nempè circa cauſam odij, & inimicitiæ ergà Comitem Boſſ. de indit. num. 36. Baiard. ad Clar. quæſt. 21. num. 156. quod indubitanter procedit, ſaltim concurrentibus adminiculis, prout concurrunt in caſu noſtro, vt per Clar. d. quæſt. 21. verſ. mendacium.

76 Non obſtant exceptiones, quæ dantur contra vnum ex teſtibus, qui deponit de iſto odio Equitis propter dictam cauſam riualitatis; nempè contra Baldaſſarem Staitum, tum quia alij etiam teſtes de hoc alio deponunt, & numerus ſupplet defectum præſertim quando non agitur ad condemnandum, ſed ad torquendum, & concurrunt etiam alia adminicula, Bertaz. conſ. 474. num. 3. lib. 2. Natt. conſ. 362. num. 10. tum quia licet d. Baltaſſar receſſerit à ſeruitijs Equitis male ſatisfactus, vt exaduerſo dicitur non propterea ſequitur quod eſſet inimicus, vel infeſtus ipſi Equiti præſertim adeo vt poſſit ſuſpicari, quod voluerit in eius caput falſum teſtimonium dicere, & à communiter accid entibus videtur quod famuli qui deſcedunt à dominis, & male ſatisfacti non propterea euadunt eorum inimici neque quicquam mali contra eorum vitam moliuntur; Felyn. autem & alij exaduerſo citati loquuntur quando conſtat teſtem eſſe inimicum illius contra quem deponit, quod non verificatur in iſto teſte neque de graui, neque de leui inimicitia, & ideo non poteſt ex hoc capite aliquid de illius fide diminui, & nullus rancor remanebat in dicto Staito, qui licet diſceſſerit à ſeruitijs Equitis nihilominus redijt poſtea ad ſeruitia illius, & illum tranſmiſit Eques ad ſeruiendum eius fratri in Ciuitate Neapolis cum litteris ipſius Equitis directis eius fratri in commendationem ipſius Staiti vt fatetur ipſe idem Eques, & ex hoc cognoſcitur, quod nullus malus animus remanſit in ipſo, & conſequenter quod eius dictum ex hoc capite non remanet debilitatum.

77 Non obſtat etiam, quod iſte Baltaſſar ſponte venerit ad ſe examinandum, quia hoc ei opponi non poteſt cum fuerit examinatus à Iudice, vel de eius ordine delato ei iuramento, Bald. in cap. 1. §. porrò ſub num. 10. verſ. & eo ipſo quod Iudex, &c. Nell. de teſt. poſt num. 42. verſ. ego credo Campeg. de teſt. reg. 167. in princ. fallen.

78 Et denique cum defectus iuriſdictionis bene tollatur ex facto reliqui defectus ſi qui ſunt quod non credo tam in iſto quam in alijs teſtibus ſunt ad modum pouci, & leues, vt tollantur per torturam præſertim concurrentibus tot adminiculis, Bertazzol. d. conſ. 474. lib. 2. Gramm. crimin. 45. num. 22. Clar. in prax. quæſt. 21. verſ. ſuos tamen, &c. quod procederet etiam ſi teſtes paterentur plures defectus tradit, Baiard. ad Clar. q. 24. num. 128. ad fin. cui non contradicit Dominus exaduerſo ſcribens in ſua praxi quando alia concurrunt inditia, & adminicula prout multa concurrunt in caſu noſtro, vt per eum in prax. q. 43. num. 178. ad fin. & quæſt. 62. num. 382. in fin. Vnde omnino iſta concluſio debet procedere in caſu iſto, in quo iſte Baltaſſar Staitus, vel nullum

lum vero patitur defectum, vel vnicum tantum, & ſatis leuem, quod diſceſſerit à ſeruitio Equitis male ſatisfactus, & eius depoſitio multum coadiuuatur ex aliorum dictis, & ex alijs adminiculis ſupradictis, & infra dicendis, & non leue adminiculum eſt concordia ſuæ deſpoſitionis cum conſtitutis ipſiuſmet Equitis, quia fere in omnibus cum illo concordat, & propterea cum in pluribus reperiatur verus in cæteris quoque præſumitur, Aym. conſ. 275. verſ. confirmatur, &c.

79 Non obſtat etiam, quod teſtes deponentes de iſto odio Equitis videantur ſingulares, quia cum hoc odium ſicut etiam ſcientia conuerſationis Comitis cum Iſabella ſit, quod conſiſtens in animo ipſius Equitis poteſt probari per teſtes ſingulares, Aym. conſ. 73. num. 23. Soccin. Iun. conſ. 178. num. 6. lib. 2. præſertim cum ſimus in ſingularitate adminiculatiua, in qua teſtes ſingulares probant concurrentibus adminiculis, Gabr. de teſt. concluſ. 2. in fin. & late per D. exaduerſò ſcribentem in tract. de teſt. quæſt. 66. num. 302. limit. 44. vbi multos concordantes allegat vltra quod etiam teſtes ſingulares ſufficiunt, & coniunguntur ad faciendum inditium ad torturam præſertim concurrentibus adminiculis, prout concurrunt in caſu noſtro, Baiard. ad Clar. quæſt. 21. numer. 6. cum alijs, de quibus per Caball. in reſolutione crimin. Centur. 2. caſ. 193. num. 2. vbi etiam num. 6. dicit hoc procedere etiam ſi teſtes paterentur aliquos defectus.

80 Et hæc dicta ſufficiunt ad ſubſtinendum probationem aliorum inditiorum ſubſequentium, quæ probantur per teſtes forſan ſingulares ne hæc eadem ſæpius repetere cogar.

81 Non denique obſtat, quod Eques, & Comes inſimul fuerint reconciliati, tum quia iſta reconciliatio fuit de recenti, vt in facto præſupponitur, Menoch. de arbitr. quæſt. 28. numer. 8. Tum quia per hanc reconciliationem non fuit remota cauſa odij hoc eſt riualitatis cum adhuc vterque ſuum priſtinum comercium continuaret, cum Iſabella, odium autem, & inimicitia ſemper præſumitur adeſſe quam alium adeſt illius cauſa, Rol. conſ. 24. nu. 44. lib. 1. Gramm. deciſ. 33. num. 7. Creſcen. deciſ. 3. de teſt. & hæc præſumptio iuris in caſu iſto coadiuuatur ex depoſitione Balthaſſaris, & Illuſtriſſimi D. Coſmi; qui deponunt, quod adhuc Eques ob iſtam reualitatem odio proſequebatur Comitem, & quod volebat *Leuarli la bizzarria di capo*, & alia huiuſmodi.

82 Neque obſtat, quod aliqui teſtes dicant, quod Comes amabat aliam mulierem *in via de Cocomeri*, quia ex hoc non tollitur quin frueretur amore Iſabellæ, vt ſæpius vidimus, quod iſti Iuuenes vnam puellam ament alia fruantur, & quod quandoque etiam vtraque ideo per hunc prætenſum amorem In via de Cocomeri non tollitur cauſa odij ob riualitatem, quæ perueniebat ex fruitate Iſabellæ, & ſic remanet firmum hoc indicium ex cauſa riualitatis.

83 Quintum indicium eſt, quod Eques procurauit ſcire an ea nocte Comes eſſet acceſſurus ad Iſabellam vt ſcilicet poſſet illum ſecurius inuenire, & occidere prout conſiderat, Menoch. de arbitr. d. caſ. 361. ſub. num. 3. vbi adhibet exploratores, vt ſciat, &c.

84 Et licet Menichella in tortura circa hanc pet quiſitionem variauerit, tum cum ex aliis indicijs tam antecedentibus, quam ſubſequentibus; & ex tota ſerie facti eius primum dictum ſit veriſimile illi potius ſtandum eſt quam ſecundo dicto in tortura Rol. conſ. 40. num. 4. lib. 1. Aym. conſ. 6. num. 45. & dominus exaduerſò ſcribens conſil. 38. num. 15.

85 Sextum indicium colligitur ex armis inſolitis quibus ea nocte Eques ſe armauit ex quibus orietur graue indicum animi præmediati ad homicidiũ Caſon. de indit. tract. 13. c. 4. Blanc. eodem tit. num. 67. & 68. Menoch. d. conſ. 361. num. 40. & Carer in pract. crim. 24. indicio præſertim cum non ſolum ipſe geſtauerit iſta arma inſolita, & in ſpecie enſem itilietratum de quo pleniſſime conuincitur ſed etiam procurauit habere piſtolam licet non potuerit ex hoc ergo genere armorum, non ſolum inſolitorum, ſed etiam ſub grauiſſimis pœnis prohibitorum in ciuitate Florentiæ clarè colligitur, quia illa nocte Eques non cogitauit, leuia ſed potius cogitauit committere homicidium vt docuit euentus.

86 Septimum indicium colligitur ex verbis dictis ab Equite dum illo ſero ſe armabat ſuis armis cõſuetis dum dixit *queſte non ſono arme per me queſta ſera*, & poſtea cum ſe induiſſet arma inſolita, & mutuata dixit *Adeſſo ſi che poſſo andare à cõbattere con Rodomonte* ſubdens eodem tempore *queſta ſera io farò vn gran intrigo, &c.* & loquẽdo cum ſuo famulo dixit *non ſai tu l'odio che io porto al Contino, &c.* ex his verbis dictis illo ſero ante homicidiũ duo colliguntur. Primum quod excluditur prætextus allegatus per Equitem quod vellet eir à Pegnoſo immo etiam ad effectum eundi ad domum Iſabellæ non erat opus relinquere arma propria, cum quibus alijs noctibus ire ſolebat & induere arma mutuata ſicut non erãt neceſſaria illa verba *Che era per fare vn grand'intrego, & che poteuo combattere con Rodomonte*. Secundo colligitur quod vere Eques præparabat ſe ad homicidium quod habebat in animo ad tradita per Marſil. in lib. 1. §. dicimus nu. 8. ff. ad l. Cornel. de Sicar Carrer. in pract. in 3. tract. de homicid. §. homicidij autem ſpecies num. 75. & in fortioribus terminis tradit Blanc. de indit. num. 107. verſ. dicens non diligere Petrũ, &c. additis præſertim illis verbis, *ſe ſuccede qual-*

qual che coſa te ſia raccommandata la Camera.

87 Octauo concurrit etiam inditium minarum ipſius Equitis, *Che voleua leuare la bizzaria di capo al Contino*, quæ minæ ſecuto poſtea homicidio probant inditium præmeditationis, Boſſ. in tit. de homicid. ſub num. 63. verſ. vel minis præcedentibus, Menoc. caſ. 361. num. 39.

88 Nono concurrit longa mora Equitis in illo loco abſque vlla probabili cauſa, niſi vt expectaret d. Comitem cum enim habuiſſet reſponſum ab Iſabella, quod quatenus inueniret hoſtium clauſum recederet, & ipſe hoſtium clauſum inuenit prout hæc probantur ex ſua confeſſione nulla ſupererat cauſa cur vlterius eo in loco moraretur cum illis hominibus armatis præſertim ſi erant ituri ad frignolum; vt ipſe in ſua depoſitione confitetur ad tradita per Menoch. d. caſu 361. nu. 27. & per Maſcard. concluſ. 98. num. 13. & 18.

89 Decimo hæc inditia coadiuuantur ex illis verbis prolatis ab Equite in ipſo actu aggreſſionis, *mena le mani, che ſiamo qui per queſto, &c.* hoc eſt *per ammazzarlo*, quæ verba conſtat in proceſſu, quod fuerunt prolata ab Equite cum eius vox fuerit cognita ab Iſabella, & ab alijs qui illam notiſsimam habebant, *che era voce groſſa*, & teſtis qui cognoſcit delinquentem ad vocem ſibi bene notam facit inditium contra eum, Alex. conſ. 24. col. 2. num. 10. lib. 2. Clar. in prax. q. 21. verſ. ſed quid ſi teſtis, & q. 22. ad fin.

90 Nec obſtat oppoſitio facta contra iſtos teſtes, quod varient in verbis prolatis ab ipſo Equite, & quod propterea non probent cũ ſe aſtrinxerint ad probandum formalia verba, quia hoc præſuppoſitum in facto non ſubſiſtit quandoquidem intẽtio teſtium in hoc puncto non eſt probare formalia verba, ſed eſt probare, quod Eques fuit aggreſſor Comitis, & illum occidit, & omnes in hoc cõcordant, quia dicunt illum cognouiſſe ad vocem, *che era voce groſſa*, & licet non omnes referant illa verba, *mena le mani, che ſiamo qui per queſto*, non tamen propterea poſſunt dici varij, vel contrarij quia teſtes non dicuntur varij, vel contrarij, licet vnus plus, vel minus deponat, quam alius Ruyn. conſ. 145. num. 20. lib. 5. Petr. à Petr. de fideicom. prohib. q. 12. num. 755.

91 Vndecimo, vt vltimo hæc omnia coadiuuantur ex pluribus mendacijs ipſius Equitis, quæ particulariter ponderantur in informatione facti mendacia etenim huiuſmodi faciunt de per ſe indicium ad torturam, & multo magis alijs indiciis concurrentibus, Boſſ. de indic. num. 36. Baiard. ad Clar. q. 21. num. 156.

92 Ex quibus omnibus ſaltem ſimul iunctis non videtur poſſe dubitari quin iſta ſint indicia vrgentiſſima præſertim cum prima tria nullam recipiant in facto dubitationem, & quantum etiam cauſa odii bene per teſtes probetur præſertim cum ſit res conſiſtens in animo, vt ſupradictum eſt.

93 Et ex ſupradictis etiam remanent ſufficienter ni fallor, ſublata omnia contraria, quæ præcipue pertinent ad repulſandum dicta teſtium, quæ non pertinent ad dicta tria prima indicia, & nihilominus teſtes etiam à dictis oppoſitionib. defenduntur ex deductis ſupra in 4. indicio.

94 Non obſtat inter cætera, quod Eques non parauerit equos, & alia neceſſaria ad fugam, quia in Ciuitate Florentiæ fruſtra fierent hæc præparamenta in delictis de nocte commiſsis cum portæ Ciuitatis de nocte claudantur, & claues ſoleant diligenter cuſtodiri in Palatio Sereniſsimi Magni Ducis. Vnde huiuſmodi præparamenta de nocte non ſolum eſſent fruſtatoria, ſed potius magis ſeruitent ad producendum delinquentem, & ideo cautius ſe geſſit Eques ſi huiuſmodi præparamenta nõ fecit, vt facilius occultaretur eius delictum, & vt facilius quatenus opus fuiſſet ſequenti die poſſet fuga ſibi conſulere.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

RESOLVTIONES CRIMINALES LXII.

HIERONYMI DE FEDERICIS.

Qui dum vixit Illuſtriſs. D. Auditoris Cameræ in criminalibus Locumtenens, deinceps ſemel atque iterum Vrbis fuit Gubernator, & primo Sagonenſi, ſecundo Marturanenſi, & demum Laudeñ. Epiſcopatu decoratus obijt.

ROMAE,

Ex Typographia Alfonſi Ciaconi.

Apud Io. Paulum Profilium. Expenſis Andreæ Brugiotti. M.DC.XV.

SVPERIORVM PERMISSV.

Digitized by Google

EX *iuſſo Reuerendiſs. P. D. Fr. Hyacinthi Petronij Rom. Sacri Apoſt. Pal. Magiſtri, ego infraſcriptus recenſui Reſolutiones Criminales Reuerendiſs olim D. Hieronymi de Federicis Epiſcopi Marturani, & Gubernatoris Vrbis, in quibus nil deprehendi, quo minus imprimi poſsint, ideo & ſubſcripſi. In Vrbe xvij. Kal. Nouembr. M.DC.XIV.*

M. Antonius Petilius I. V. D.

Imprimatur Si videbitur Reuerendiſs. P. Mag. Sacri Palatij Apoſtolici.

Cæſar Fidelis Viceſg.

Imprimatur Fr. Gregorius Donatus Rom. Lector. & Reuerendiſs. P. Sac. Apoſtolici Palatij Magiſtri Socius.

Digitized by Google

PROSPERO FARINACIO IVRISCONSVLTO.

Hieronymus de Federicis. P. F.

SINGVLAREM tuam humanitatem, vir Iuriſconſultorum omnium quotquot noſtra ætas habet maximè, & eruditiſſimè, qua complecteris omnes, iam ab eo tempore mihi non obſcurè declaraſti, cum tuo nomine Horatius Cicero ad me pertulit, tua inter chirographa aliquot reperiri ſententias capitales à patruo meo Hieronymo de Federicis ea tempeſtate Marturani Epiſcopo, dum hanc Vrbem regeret, ſacræque Inquiſitionis officij conſultor eſſet, dictas, teque eas eruditiſſimi ſæculi luce dignas æſtimare, tùm propter rerum, ſententiarumque dignitatem, tùm etiam ne tanti viri memoria de tam liberalibus diſciplinis, benemeriti apud poſteros intermoreretur, addidit etiam, ſi id mihi fuiſſet in optatis, te libentiſſimè effecturum, vt ad calcem conſiliorum tuorum, quæ nunc ſub prælo ſunt, typis euulgarentur quo ipſe fœlici nuncio excitatus non modo tibi confeſtim coram quantas potui maximas gratias egi, ſed meos quoque, datis ad eos de communi beneficio litteris, conſanguineos, atque adeo quotquot è meo deinceps genere exiſtent perpetuo nexu tibi obſtrictos volui. Neque me fugiebat nomen patrui mei propemodum extinctum numquam ab interitu vindicatum iri, niſi tu vir ea doctrina, eaque apud mortales omnes auctoritate extitiſſes, qui id cumulatius, quam quiſquam alius præſtares, Hieronymi ſcriptis inter tuas grauiſſimas, atque doctiſſimas conſultationes, quæ ſummam ſibi gloriam, & nullo tempore interituram ab extremis vſque terræ partibus collegerunt, locum aliquem concedendo, illiſque quaſi comites addendo, vt ad diſſitas etiam orbis plagas, quæ tua prudentiſſima iuris oracula admirantur, peruagarentur; quod cum nunc pro tua humanitate effeceris, eam ob cauſam conſanguinei mei, qui te multo ante, tuique vim ingenij, ac nominis dignitatem in tuis doctiſſimis libris venerantur, quod ipſi coram comis, atque ſuauis animi tui ſignificationem hanc quanti faciant declarare minime poſſunt, id mihi oneris dederunt, vt ipſorum tibi nomine integerrimè ſignificarem, quantam tibi gratiam ſinguli, quantam pro tuis innumerabilibus in ſe meritis habeant vniuerſi, quoniam enim referre ſe eam tibi omnino poſſe diffidunt, ſanctiſſimè pollicentur, in ſeque recipiunt in te colendo, honorificeque obſeruando parem habituros eſſe neminem, nedum ſuperiorem, quæcunque autem à Deo optimo maximo bona, quæcunque à fortuna ſibi fuerint tradita. vitam denique ipſam, ac ſpiritum pro tuis ornamentis liberaliſſimè profuſuros. Tu vero officium hoc ſuauiſſimi ſtudij, plenum iuſtum præterea ac debitum ea benignitate complectere, quanta me nuperrimè alacritate es complexus, vel, vt verius loquar, quantum meis fauere commodis, atque vtilitati ſtudes. Et vt de me ipſo pauca dicam, ego ſicut patrui mei nomen tamquam hæreditarium ſum conſequutus, ita omnium maxime tibi me debere profiteor, atque in hoc fæliciorem puto conditionem meam, quod tametſi mihi beneficium commune eſt cum cæteris, hoc meum videtur eſſe proprium, ac ſingulare præſens, vt tibi operam meam, curam, diligentiam nauare poſsim, mandata vero exequi curare, conficere; in quo ſi mecum plurimi contendant, omnes tamen facili negotio vel te iudice ſuperabo. Quod ſi gratia deuinctis nihil poteſt accidere optatius, quam vt lingua, facultate, ac vocis ſono ſe ma-

maximè

ximè gratos poſsint, memoreſque præſtare, efficiam profectò vt in hoc genere animum omnino meum, ac voluntatem ardentiſsimam, totum me denique ipſum noſcas, quod præſtantibus doctrina viris tui ſimilibus pluris haberi ſolet, quàm quælibet quantumuis manifeſta, ac ſpecioſa ſignificatio. Reliquum eſt, vt quam cumulatiſſimas Horatio Ciceroni gratias agam, cuius amantiſsimis conſilijs noſtræ familiæ maximus gloriæ cumulus, ac ſolidæ laudis acceſsit, noui hominis ſuauiſsimos mores, hoc eſt fructum iucundiſsimæ conſuetudinis tuæ, noui ſpecimen ingenij ſingulare, vt tuæ propemodum humaniſsimæ naturæ tribuendum videatur, ijs, quos in familiaritatem quotidiani congreſſus admiſeris, non ſolum documenta des pulcherrimarum rerum; ſed domeſtico quoque vſu, vitaque communi auram quodammodo tuæ facilitatis impertias. Eſt & hoc tuæ comitatis argumentum, quod me ſocietate, atque gratiſsima neceſsitudine neutiquàm excludis, vnde tot in me officia tam liberaliter promanarunt, vt neque ea capere animus meus enumerando, neque vllam eorum illuſtrando partem pro dignitate aſſequi poſſit. Vale Excellentiſsime Farinaci. Romæ quarto nonas Martias. Anno ſalutis. M.DC.XV.

Digitized by Google

HIERONYMI DE FEDERICIS. RESOLVTIONES CRIMINALES.

ARGVMENTVM.

Contrarietas ſcripturarum cera recens, productio illarum præter ſtilum, inducit præſumptione falſitatis, & ſubſcribens vt talis, cum non ſit, ac ſigillans ſigillo defuncti incidit in falſum.

SVMMARIVM.

1 *Contrarietas, & diuerſitas ſcripturarum arguit ſuſpitionem falſitatis.*
2 *Cera recens illud idem operatur.*
4 *Dolus præſumitur, vbi vtilitas adeſt.*
3 *Præſumitur contra eum, de cuius intereſſe agitur.*
5 *Præſumitur contra eum, qui aliqnid facit præter ſolitum.*
6 *Suſpitio falſitatis babetnr pro falſitate, quo ad inquirendum.*
7 *Subſcribens, tamquam Cancellarius Epiſcopi, cum non ſit, incidit in ſalſum.*
8 *Nemo poteſt rogari de actu, niſi ſit Notarius.*
9 *Notarius, ab officio depoſitus, poteſt explere inſtrumenta antea per eum recepta.*
10 *Sigillans ſigillo Epiſcopi defuncti tenetur de falſo.*
11 *Sigillum tribuit robur literis ordinarij.*
12 *Inſtrumenta Notarij defuncti non dicuntur authentica, niſi extracta, parte citata.*
13 *Falſitas dicitur committi etiam reſpectu temporis.*
14 *Falſitas ſatis eſt, quod aliquo caſu nocere poſſit.*

RESOLVTIO I.

TENVI in quadam Trauiſina falſitatis ritè proceſsū
fuiſſe contra Petrum Crazeti, & eum crimine falſi
1 enndemeari debere.

Quia ex contrarietate & diuerſitate literarū promotionis hincinde productarum, quæ in data, & ſubſcriptione apparebat, orta fuerat maxima præſumptio, & ſuſpitio falſitatis ad Bald. in l. ſcripturæ C. de fid. inſtru. & in l. cum proponeretur de leg. 11. & in l. Imperator ff. de ſtat. hom Bart. in l. ſi librarius de reg. iur. per Gram. in conſ. 24. per totum. Sicut dicebatur de teſte contraria deponente in l. qui falſa ff. de fal.

2 Et magis contra literas pro parte ipſius Petri productas ex cera recentiori, ſtante obitu Epiſcopi Trauiſiñ iam quadriennio elapſo, quæ in alijs ſatis vetuſta erat iux. tex. in cap. inter dilectos de fid. inſtr.

3 Et ex data ipſarum, quæ ipſi Petro potius proficua erat, & eius ſic eſſe intererat. Vnde contra eum preſumendum erat, vt per Bald. in l. 1. C. loca per Bar. in l. fin. verſ. item quod illa res ff. de queſt.
4 Vbi enim aderat vtilitas, ibi dolus preſnmebatur, Gram. in conſ. 22. nu. 6.

5 Et ex eo quod in Rota idem Petrus originales ipſas, quæ modo falſe dicebantus, non produxerat, ſed in partibus per compulſum extrahi fecerat preter ſolitum ad tex. in c. quam graui de crim. falſ.

6 Et ſola ſuſpitio falſitatis, quoad inquirendum, habebatur pro falſitate l. iubemus C. de prob. Arch. in cap. in memoriam diſtin. quem ſic declarabat, Dec. in conſil. 175. in cauſa falſitatis, in conſ. 189.

7 Et cum per inquiſirionem deſuper f. ctam compertum fuerit literas huiuſmodi fuiſſe ſubſcriptas à Iulio, qui nunquam fuerat Cancellarius Epiſcopi tamquam eiuſdem Epiſcopi Cancellario, & poſt eiuſdem Epiſcopi mortem de ipſius Petri mandato non porerat ex hoc capite idem Petrus crimen falſi euitare ex not. per Bart. in l. reddatur C. de profeſſ. & Medi libr. decimo ſecundo & in l. ſi pupilli §. item ſi fundum ff. de negog. geſt. & in l. eos ff. de falſo.

8 Nec, etiam ſi fuiſſet Cancellarius, videbatur ipſum potuiſſe illas ſubſcribere, cum nullo modo poſſet dici de actu promotionis huiuſmodi rogatus eo non exiſtente notario l. ſtipulatio iſta §. alteri materia ff. de veib. oblig.

9 Et ſic non poterar dici actus reſpectu ſui inceptus ita quod ad eo poſt mortem Epiſcopi expleri potuerit, prout dicebatur dei Notario ab officio depoſito, qui inſtrumenra, ante depoſitionem per eum recepta, explere poterat, vt per Bart. in l. ad teſtamenrum §. 1. ff. de teſtam. per Alex. poſt alios in l. ſi quis ex argentarijs §. 1. ff. de eden. per ſcrib. in l. barbarius ff. de offic. præſ.

10 Et ex eo, quia huiuſmodi literas ſigilari fecerat ſigillo eiuſdem Epiſcopi iam defuncti ad not. per Abb. in c. 11. col. pen. de fide inſtrum. & per Bald.
11 in rub. C. eod. col. 5. Per quod robur tribuerar ipſis literis iux. not. in c. poſt ceſſionem de prob.

12 Dicebantur eſſe in authentica forma, cum alias nullam fidem feciſſent, niſi parte citata extractæ fuiſſent c. cum P. Tabelio de fid. inſtr. authen. ſi quis in aliquo cum ibi notatis C. de eden.

13 Et quia ſub alia data, quam actus geſtus fuerat, confectæ reperiebantur l. ſi creditor C. de falſ.

Et quamuis inquiſitus non fateretur ſub dicta dara fieri curaſſe, nec etiam eius intereſſet, quod magis ſub huiuſmodi quam ſub vera dara expedite fuiſſent, videbatur tamen quod ex prædictis, & alijs de quibus in proceſſu, idem Petrus poſſet dici etiam circa hoc conuictus.

14 Et ſatis eſſe faſſitatem huiuſmodi potuiſſe aliquo caſu eius aduerſario nocere, iux. notat. per Salycet. in l. damus, vbi etiam Alexandr. in apoſtill. ad Bartol. & in l. qui veluri C. de falſ. & per Felyn. in capitulo ex tenore numero 20. de reſcript.

ARGVMENTVM.

Tex. in l. quærelam C. de falſ.
procedit etiam in cri-
mine ſimoniç.

SVMMARIVM.

1 Crimen ſimoniæ, quo ad accuſationem, & inquiſitionem ſormandam, equiparatur crimini læſæ maieſtatis, & hæreſis.

2 Memoria defuncti in crimine læſæ maieſtatis, & hæreſis damnatur poſt obitum per quinquennium.

3 Equiparatio, de qua ſupra videtur procedere etiam in ſimonia, quæ committitur circa beneficia.

4 Et hinc omnis ſimoniaci memoriam videtur damnari poſſe.

5 Quod non repèritur limitàtum, remanet ſub regula.

6 Crimen, de quo non conſtat euidentia facti, vel per confeſſionem, vltra 20. annos non poteſt puniri.

7 Et tanto magis vbi eſt lapſum tempu 30. annorum.

8 Differentia inter ſimoniam, quæ committitur circa beneficia habentia poteſtatem clauium, & ſimplicia.

9 Ratio huius differentiæ.

10 Commendatarius non habet poteſtatem clauium, ſed adminiſtrationem bonorum.

11 Matrimonium aliquod ſpirituale non contrahitur inter Commendatarium, & Eccleſiaſticam.

RESOLVTIO II.

IN alia Legioneñ prætenſæ ſimoniæ pro Bernardo de Ordas contra fiſcum dubitaui. An tex. in l. quærelam C. de falſ. procederet etiam in cri-
1 mine ſimoniæ, & dubium faciebat. Quia tale crimen, quo ad accuſationem, & inquiſitionem formandam, equiparabatur crimini læſç maieſtatis capitulo ſane & ibi gloſ. decima quinta quæſtione tertia & etiam crimini hæreſis capitulo per tuas de ſimonia capit. Presbyter 1. quæſtion. 1. cap. cum liqueat ead cap. & q.

2 In quibus procedebatur perpetuò, etiam quoad pœnam, & damnabatur memoria poſt obitum per quinquennium l. finali C. ad l. Iuliam maieſta-
3 tis l. quarta C. de hæret. Quod videbatur etiam procedere in ea ſimonia, quæ committebatur circa beneficia, per tex. in capitulo ex multis 1. quæſtione tertia & tradita per Cardinal. Iacob. in
4 tractat. de pot. con. fol. 122. verſiculo inde infero vbi dicebat omnis ſimoniaci memoriam poſt mortem damnari poſſe.

Sed tenui contrarium per regulam dictæ l. quærelam, & l. in omnibus ff. de diuer. & tempora
5 præſcript. Quæ non reperiebatur limitata, vt non procederet in dicto crimine, & ſic ſub ea remanebat

bat

Digitized by Google

bat capitulo ſecundo de reſtitut. ſpoliat. libro ſexto & ita conſuluerat Dec. in conſilio 114. per
6 totum. Præſertim, cum de dicto crimine non conſtaret per euidentiam facti, vel per confeſſionem inquiſiti, ſecundum ea, quæ refert Carerius in S. circa quartum numero 368. in ſua practica fol.
7 154. Et eſſet lapſum tempus, nedum viginti, ſed etiam triginta annorum, & vltra, vt per eundem Dec. in d. conſ. 114.
8 Et allegata in contrarium poterant procedere in ſimonia commiſſa circa beneficia habentia poteſtatem clauium, prout erat de mente, Bald. in l. ſi quemquam, & ibi apoſtill. C. de Epiſco-
9 pis & cler. Quia tunc præſumebatur data pecunia p conſequẽda illa poteſtate ſpirituali, non autem pro habẽda adminiſtratione bonorum temperaliũ vt not. Abb. in capitulo cum pridem column. final. de pactis & in cap. extirpanda S. qui vero de præben.
10 Quæ præſumptio tanto minus in caſu noſtro conſiderari poterat, etiam quod huiuſmodi prioratus haberet curam animarum cum fuiſſet eidem Bernardo commendatus, & Commendatarius non haberet illam poteſtatem, ſed tantummodo adminiſtrationem bonorum gloſ. in capitulo nemo deinceps de elect. libro ſexto & in capitulo dudum eodem titulo. Non enim contrahebatur aliquod matrimonium ſpirituale inter Commendatarium, & Eccleſiaſticum vt per Gemin. in conſilio octauo, & in conſilio decimo ſeptimo per totum.

ARGVMENTVM.

Subſtitutus lite conteſtatam etiam in criminalibus poteſt ſubſtituere.

SVMMARIVM.

1 *Actus cenſetur factus ex eo capite, quo poteſt fieri etiam quod non exprimatur, vbi ex alio fieri non poteſt.*

2 *Actus incontinenti factus cenſetur correſpectiuus actui immediate praecedenti.*

3 *Geſta poſt datos reuerentiales dicuntur attentata, & ob id reuocanda.*

RESOLVTIO III.

IN vna Turritañ attentatorum pro Didaeo Martines contra fiſcum tenui quod Gerardus Villana ſubſtitutus à procuratore ipſius Didaci lite conteſtata, dato quod eſſemus in criminalibus potuerit alium ſubſtituere per Doctrin. Angeli in l. prima ff. de procur. quam ſequatur Alexand. in l. quod quis vbi etiam Iaſ. in finalibus verbis, & Iac. de S. Georg. C. eod. quicquid dixerit, Bald. in l. eos col. 10. C. de accuſ.

1 Non obſtante quod non expreſſiſſet ſe ſubſtituere tamquam dominum litis effectum, cum ex alio capite ſubſtituere poſſet argumento l. tertia de milit. teſt. ex tex. in capitulo cum ſuper Abbatia de offic. de leg. bene facit gloſ. in l. quamuis C. de fideicom. & quæ not. Innoc. & mod. in capitulo cum ex officio in 6. concluſ. de præſcrip. & Rota deciſ. 356. in antiq.

2 Præſertim cum ſtatim lite conteſtata ſubſtituiſſet, quo caſu illa ſubſtitutio videbatur correſpectiua ad actum immediate præcedeñ prout colligebatur ex deductis per Dec. in l. petens numero
3 decimo primo capit. de pact. Et propterea quod omnia facta contra eum per dictum Alexandrum Palanterium anteceſſorem meum poſt appellationem à dicto procuratore ſubſtituto interpoſitam, & datos reuerentiales venirent ex capite attentatorum reuocanda ad text. in capitulo cum Appellationibus de appellat libro 6.

ARGVMENTVM.

Exemptus captus de mandato ordinarij pro crimine homicidij non eſt fideiuſſoribus relaxandus.

SVMMARIVM.

1 *Commiſſiones ſignate arbitrio Iudicis nihil tribuunt, niſi prout de iure.*

2 *Captura dat preuentionem iudici illam committenti.*

3 *Iudex præueniens debet negotium terminare.*

4 *Iuriſdictio in caſu ſpeciali perfertur generali.*

5 *Reſcripta auocatoria iuriſdictionis ſunt ipſo iure nulla.*

6 *Pœna homicidij eſt capitalis.*

7 *Carceratus non eſt relaxandus fideiuſſoribus vbi pœna eſt capitalis.*

8 *Clericus capi poteſt à iudice laico ad effectum tranſmittendi ad Iudicem Eccleſiaſticum.*

RESOLVTIO IIII.

N quadam alia Gerundeñ præſenſarum cenſurarum pro Epiſcopo Gerundeñ cõtra Michaelem Triez accolitum, & fiſcum dixi quod nullo modo mandatum de relaxando ipſum Michaelem decernere poteram prout pœnes ne in-
1 ſtabatur. Quicquid dicerent commiſſiones pro eius parte præſentatæ, quæ in effectu nihil tribuebant niſi id quod mihi de iure concedebatur quamuis dicerent arbitrio ad not. in l. cum filius iuncta l. prima numero ſexto de ſacroſant. Eccleſ.

3 Tum quia Epiſcopus qui ex indulto ſpeciali contra exemptos in caſibus aſſaſſinii, & homicidij, procedere poterat, de quo nulla pœnitus mentio in prædictis commiſſionibus facta fuerat, præuenerat capiendo eundem Michaelem, vt per Bart. in l. 1. ff. de pœn. & per Bald. in l. officiales
3 circa medium C. de iud. Quo caſu ipſe, & non alius, negocium terminare debebat l. vbi ceptum & l. & ſi poſteaquam ff. de iud. Gram. in conſ. 28. num. 12.

4 Præſertim cum iuriſdictio eſſet reſtricta ad cauſas ſpeciales aſſaſſinij, & homididij noſtra vero competeret ex generali iuriſdictione officio Auditoris Cameræ conceſſa argumento c. 21. de offic.
5 leg. Et reſcripta ſurreptitia aduocatoria Iuriſdictionis erant ipſo iure nulla Innoc. in cap. ex literis eo titul. Felyn. in cap. ad audientiam nu. 10. Fallen. de reſcript. Caſſad. de cap. 1. & 2. eo titul.

6 Tum quia in omnem euentum pœna delicti, pro quo detinebatur, videlicet homicidij, erat capitalis l. 3. §. legis Cornelia ad l. cor. de ſicar l. qui vltimo cum ibi not. ff. de pœn. §. item
7 lex. Cornelia inſtitut. de publ. iud. Vnde nullus fideiuſſoribus relaxari poterat Bartol. in l. prima & in l. diuus ff. de iuſt. reo deciſion. Neapol. 30.
8 in nouiſ. Cum etiam à iudice laico ad effectum tranſmittendi ad Eccleſiaſticum Clericus capi poſſit Bartol. in l. prima C. de exhib. reiſ. Et nihilominu Dominus meus fiſco conſentiente ſub eo prętextu quod in proceſſu per Epiſcopum tranſmiſſo nihil releuans contra dictum Michaelem eſſet ſub cautione de ſe in Vrbe eoram eo repreſentando mandauit ipſum relaxari.

ARGVMENTVM,

Ignorantia Bullę in cena Domini, & prætenſa conſuetudo contra eam nõ excuſat tranſgreſſorem ipſius ab illius pœna.

SVMMARIVM.

1 *Bulla in cœna Domini eſt ſatis nota, & de ea ſit mentio corpore iuris.*
2 *Et propterea ab illius contemptu nullus excuſatur.*
3 *Ex illius etiam tenore id expreſſe diſponitur.*
4 *Conſuetudo expreſſe à lege improbata non excuſat tranſgreſſorem a pœna.*
5 *Conſuetudo mala excuſat à pœna.*
6 *Cauſa beſtialis non excuſat à dolo in delictis iudicialibus & remiſſiue quæ requirantur ad hoc vt excuſet, 7. & 8.*

RESOLVTIO V.

DECLARAVI quendem Franciſcum Peruanx in pœnas Bullę in cœna Domini ob impetratas inhibitiones Regias incidiſſe, & incurriſſe. Non obſtante allegata ignorantia, ac prætenſa conſuetudine Britanniæ recurrendi ad iudices ſeculares ſuper beneficio pacifice poſſeſſo per annum, vel
1 non excedente ſummam 24. Cum dicta bulla eſſet ſatis nota, & de ea etiam in corpore iuris mentio fieret, vt in Clem. prima de iud. vnde merito
2 ab illius contemptu minime quis prætextu ignorantiæ excuſarctur ſecundum Bald. in l. leges ſacratiſſime num. 4. C. de leg. & prout etiam
3 ex illius tenore expreſſe diſponebatur nullum videlicet prætextu ignorantiæ excuſari poſſe, immo omnes arctare; ac ſi eis perſonaliter intimare forent ſecundum not. in d. Clem. 1.

4 Ac dicta prætenſa conſuetudo eſſet expreſſe per dictam bullam impr obata quo caſu nunquam excuſare poterat tranſgreſſorem legis à pœna, vt ſigulariter dixerat, Bal. in authen. nauigia per ii lum tex. C. de fur. Iacob. Alu. & Modern. in corpore vnde ſummitur de ſtatu, & conſuetud decima colla. Abb. in capitulo cum venerabilis de
5 conſuetu. Licet alias conſuetudo quantſcunque mala excuſaret à pœna gloſ. in capitulo demque 4. diſtinct. Abb. in dicto capitulo cum venerabil. & in capitulo cum in eccleſiaſtica in primo notab. de ſimonia Roman. in ſing. decimo nono an conſuetudo & Dec. conſilio 175. in penult. colum.

6 Nec eidem Franciſco proderat illa vulgata regula de qua in l. igitur ff. de liber eam & in l. Plagij
7 ad l. Fla. de plag. cũ eſſemus in delictis iuditialibus in quibus cauſa baſtialis non excuſabat, à dolo per dictum

dictu in l.3.C.de Calum. quodſequebatur, Alex. in apoſtil.ad eundem in d.l.plagij Soc.in conſ. 113 num.7.vol.1.Et quia in omnem caſum, vt dictum erat aſſerta conſuetudo erat improbata, nec concurrebant notat Angel. in dicta l. plagij.

ARGVMENTVM.

Inditia plura in materia mandati ad homicidiũ ex quibus poteſt procedi ad quæſtionem.

SVMMARIVM.

1 *Inimicitia capitalis oritur ex lite omnium, vel maiores partis bonorum.*
2 *Et contracta cum vno cenſetur contracta cum eius affine, & conſanguineo.*
3 *Amicus inimici mei quando dicatur meus inimicus.*
4 *Verba ex quibus videtur argui fere tacitum mandatum.*
5 *Filius cenſetur delinquere ex mandato patris.*
6 *Teſtes per verba credulitatis credentes quando plene probent.*
7 *Dicta in domo dicuntur ſecreto dicta.*
8 *Inimicitia capitalis iuncta cum alijs facit inditium ad torturam, ſola autem non.*
9 *Fuga ante inquiſitionem formatam facit inditium ad torturam.*
10 *Fallit vbi ſub eſſet ſuſpitio de futura inquiſitione.*
11 *Mala fama dicitur probata quando quis in eodem genere delinquit.*
12 *Percutiens cum baculo cenſetur habere animum occidendi.*
13 *Contumacia facit inditium ad torturam.*
14 *Contrarietas, & variatio facit inditium ad torturam.*

RESOLVTIO VI.

IN alia ſententia homicidij pro fiſco contra Andream Valletam inquiſitũ de prætenſo mandato ad homicidium concluſi ipſum ſubiciendum foræ torturæ ex
1 pluribus.Et primo, quia inter eum, & quendam Hieronimum Valletam erat lis omnium, vel maioris patris bonorum, ex qua præſumebarur orta inimicitia capitalis, ad notat. per Angel. in §. item propter litem inſtitut. de excu. tuto per Bald. in l. Athletæ verbo dat remiſſionem ff. eo per gloſ. in §. ſi vero in auth. de teſtibus.

2 Ne dum cum eo, ſed etiam cum interfecto qui erat frater conſobrinus ipſius Hieronymi, Abb. & alij in capit. cum P. Manticonella, numero tertio & Felyn. in capitulo cum oporteat colum.5. de accuſatio.

3 Præſertim quia etiam remota conſanguinitate interfectus contraxerat amicitiam cum dicto Hieronymo ad perniciem rerum, & bonorum dicti inquiſiti, quo caſu amicus inimici mei dicebarut inimicus meus, Bart. in l. ſciendum §. ſi accuſat. ff. de legatio, & gloſ. in capitulo ſi inimicus 14. diſt. Dec. in l. Conſilij §. ſotis mei ff. de reg. iur.

4 Secundo quia dictus inquiſitus per diem ante commiſſum homicidiũ in præſentia Petri eius filiũ homicide dixerat hæc vel ſimilia verba videlicet *Orſu l'Abbate Antonio ce vuole ruinare, è leuare la robba noſtra, pur ſia con Dio vorria eſſer giouene dell'età di Pietro, ſo bene quello ch'io faria,* & alrero die præcedente, *ſe il Podeſtà non ce vuole remediare ce remediaremo noi.* Ex quibus verbis argui videbatur tacitum mandatum per Doctrin. Barr. in l. ſi quis mihi bona §. ſi mandauerit ff. de acquirend. hæred. de qua late per Iaſ. in l. 1. C. de ſeru. fug. per Paulum de Caſtr.& mod.in l.1.C. de his quibus vt indign. & prout in terminis conſuluerat Hippollit. in conſilio tertio numero ſeptimo, & nono.

5 Maxime in filio, qui præſumebatur de mandato patris deliquiſſe ad Bart. in l. prima §. finale ff. quod vi aut clauſula, & in l. de pupillo §. ſi
6 quis ipſi prætori ff. de ope. no. nuntia. Et qui non erat alias veriſimiliter ex ſe facturus niſi ab aliquo inſtigatus, & perſuaſus, prout teſtes examinati deponebant qui licet per verba credulitatis deponerent, tamen ex quo reddebant bonam rationem, per quam ita credere cogebantur plene probant Alex. conſ. 109. numero 13. & ſeqq. vol.1.Hipp.in conſ.30.num.34. Gram.in conſ.25. num. 8.

7 Et quamuis prædicta verba non fuiſſent ad aurem dicta iuxta limitationem Iaſ. in d. l. 1. de ſer. fug. nihilominus cum in domo dicta fuiſſent dicebantur ſecrete, & occulre dicta per tex. in l. conſenſu circa medium C. de repud. & not. per Alexand. conſilio nonageſimonono volumine primo.

8 Et inimicitia capitalis iuncta cum ſupradictis verbis, vel è contra faciebat inditium ſufficiens ad toturam. Hippol. in conſilio ſeptuageſimoſecundo in principio & in dicto in conſilio tertio Grammatic. in conſilio tertio in fine vbi alias forſan ſola, & per ſe minime feciſſet, vt per imo. in l.fi.de hær.inſtit.

9 Tertio quia dictus inquiſitus ſtatim audito aduentu Domini Diomedis Commiſſarij Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi Cardinalis Carpeñ aufugerat à terra ſetiæ, & ſe contulerat ad ciuitatem Sermonetæ, vnde ex fuga ante inquiſitionem

fitionem formatam reſultabat inditium ſufficiens ad torturam, Bart. in l. fin. col. 11. ff. de quæſt. & in l. 1. ff. debon eorum qui ante ſen. mor. conſ. in deiure iurando & in l. in bone fidei C. eo & in l. lege cornelia ad Sillania. per Aret. in tract. male verſ. fama publica & pet Hipp. in conſ. 49. num.

10 37. Cum præcipue non ſubeſſet aliqua ſuſpitio de futura inquiſitione ſeu accuſati[illegible], vt not. Dec. in conſ. 234. col. 2. verſ. non obſtat.

11 Et eſſet probata mala fama inquiſiti in eodem genere de quo quærebatur prout. not. Bar. in l. caſſius ff. de ſenato, & Bald. in d. l. final. de hære inſtituet. quia alias percuſſerat quandam cum claue in capite in quo loco percutiendo tenebatur de vulnere letali ſecundum not. per Bart. in l. 1. §. diuus ff. ad l. cornel. de ſica & per Felyn. in cap. ſignificaſti de homicidio. Vnde non poterat ſuccedere dictum Archid. in c. decernimus 3. 4. 8. relatum per Bru. in ſuo tractat de iudit. & tortur.

13 Et non poſſet dici ſpontanea comparitio cum permiſiſſet ſe habita notitia proceſſus in contumaciam condemnari, & deinde videns alienationem bonorum animo illam impediendi comparuiſſet. & talis contumacia ita perſeuerata ſufficiebat ad torturã vt notabiliter dixi Bal. in l. 1. co. 21. ver. aliqualis tamen C. de hære inſtit. relatus per Hip. in l. penul. in final. ver. ff. de quæſt. & per Gram. in conſ. 12. nu. 21.

14 Quarto quia erat varius in primo enim conſtituto dixerat ſe pluries conqueſtum fuiſſe coram ipſius filio de fauoribus præſtitis eius aduerſarijs per dictum interfectum, & in ſecundo illud negauerat, ex qua variatione ſumebatur inditium ſufficiens ad torturam ad not. per Bart. in l. fin. ff. de de quæſtion. pet luc. de pen. in l. quotiens de digni lib. 10. per Fely. in cap. literas de præſumptio, & per Alex. coonſ. l. 27. vol. 1. Rom. cõſ. 8. & Gram. in conſ. 5. & conſ. 17. nu. 18.

RGVMENTVM.

Proteſtãs ſe nolle eſſe inſtigatorem, & nihilominus poſt modum comparens coram iudice & illũ informans debet condẽnari in expẽſis.

RESOLVTIO VII.

CONDEMNAVI Thomam Vgonis in expẽſis Iacomo Salmõ in quadã S. Andreæ p̃tenſæ falſitasis licet proteſtatus fuiſſet pluries in proſecutione cauſæ ſe non velle inſtigare huiuſmodi cauſe criminali aliquo modo aſſiſtere, cum nihilominus poſt proteſtationes iſtas ſepius me informaſſet, & etiã fiſco probationes ſub miniſtraſſet ſequtus doct. Car. in Clem. ſepe §. fi. col. pen. verſ. 4. quæro de verbo ſign.

ARGVMENTVM.

Notarius aſcribens ſibi legata in teſtamento nun cupatiuo non incidil in falſum.

SVMMARIVM.

1 *Probibitio ſenatus conſulti non procedit in teſtamtnto nun cupatiuo.*

2 *Pœna ſenatus prædicti ceſſat vbi probatur per teſtes teſtatorem reliquiſſe.*

RESOLVTIO VIII.

PRONVNCIAVI Laurentium Bonincontrum Notarium ob legata ſibi in duobus teſtamentis, de quibus rogatus fuerat aſcripta pœnam falſi nõ incurriſſe quia teſta-

1 menta nõ erant in ſcriptis, ſed nuncupatiuũ in quibus non videbatur procedere prohibitio ſenatus conſ. ad Bald. in l. 2: C. de his qui ſibi aſcrib. in teſt. & in l. dictantibus in fi. C. de teſtam.

2 Et quia in omnem euentũ quod prohiblrio etiã in nuncupatiuo procedetet ſecundã opin. Dini quẽ ſequebatur Alber. & Bar. in l. 1. §. ex illa ad l. cornel. de falſ. aderant quinque teſtes probantes teſtatorẽ legata prædicta ſibi reliquiſſe quo caſu pœna locũ habere non poterat Saly. in l. 1. numer. 5. verſ. ego idẽ niſi Notarius C. eo tit. de his qui ſibi aſcrib. in teſt.

ARGVMENTVM.

Reus vbi nulla ſibi competit defenſio poteſt torqueri denegata copia.

SVMMARIVM.

1 *Teſtis ſemel approbatus amplius reprobari non poteſt.*

2 *Socij criminis cuius perſone à reo approbatur fides maxime augetur.*

3 *Teſtis deponens directo ſuper maleficio facit inditium.*

4 *Copia inditiorum non eſt decernenda, vbi nulla defenſio competere poteſt.*

5 *Inditia reſultantia ex ore inquiſiti multum faciunt contra ipſum inquiſitum.*

6 *Reus non poteſt renunciare defenſionibus ſius.*

RESO-

Digitized by Google

RESOLVTIO IX.

VIctorius Baricellus Vibis
fuit ſuppoſitus quæſtioni,
mandante Reuerendiſſimo
D. meo Auditore, & con-
ſulente D.Sebaſtiano Pighi
no eius in ciuilibus Locum
tenente ex depoſitione
Angeli hebrei ſuper quo-
dam crimine, de quo idem Angelus, ſiue, vt ſocius
eiuſdem criminis, ſiue vt teſtis depoſuerat etiam
denegata copia inditiorum pro eius parte petita.
1 Sub eo prætextu, quod approbaſſet perſonam
eiuſdem Angeli, ita quod contra eum amplius ex-
cipere non poſſet l. ſi quis, C. de teſtib. Quo ca-
2 ſu multum augebatur fides ipſius teſtis etiã quod
eſſet ſocius criminis, Aym. conſ. 178. ſub numero
terzo.
3 Et dicta per eundem Angelum eſſent de dire-
cto ſuper ipſo crimine ad gloſ. in l. maritus ff. de q.
& *Bar.* in l. 1. §. idem Cornel. & in l. fin. nu. 11. ff. eo.
4 Et ſequuta inter eum, & inquiſitum ſecrete, &
ſeorſum ab alijs, ita, & taliter quod nullam ipſi in-
quiſiti, nec quiſpiam pro eo probabilem defenſio-
nem etiam, quod copia decreta fuiſſet proponere
potuiſſet, arg. not. in c. cum olim de Iud. & per *Bar.*
in *l.* 11. §. quod de frumentaria. ff. de adim. reorum
ad ciuit. pert per Socc. conſ. 4. nu. 25. & ſeq. vol. 3.
cum pluribus alijs relatis per Hip. in l. de vno-
quoque, nu. 67. de re iud.
5 Et nonnulla alia etiam concurrant ex ipſius-
met ore reſultantia, quæ multum contra ipſum fa-
ciebant Bal. in l vnica, col. 4. de confeſſ. Lanfrac.
in cap. quoniam contra in ver. confeſſion. de prob.
Gram. conſ. v. in fine.
Et nihilominus mihi ſemper viſa fuit huiuſmodi
reſolutio ſatis periculoſa, cum & ſi ex narratione
inquiſiti videretur nullam ſibi competere poſſe
6 defenſionem. Tamen defenſores ſui potuiſſent
etiam ipſo inuito deducere, & probare contraria
his, quæ inquiſitus dixerat, & talia per quæ ſuper-
ſedendum fuiſſet in tortura, & ab illa abſtinen-
dum, cum ipſe reus non poſſit renuntiare defenſio-
nibus ſuis iuxt. not. in l. cuſtodias. ff. de pub. Iud. &
in l. non tantum. ff. de appell. & per Felyn. in c. cum
dilectę, nu. 7. de recuſ.

ARGVMENTVM.

Reſpondens valle vti inſtrumento de cuius
falſitate agitur detecta falſitate non poteſt
puniri de vſu, niſi poſt reſponſionem aliquid
in cauſa fecerit.

SVMMARIVM.

1 *Aliud eſt dicere volo, vti, & aliud eſt effectualiter vti.*
2 *Quis non poteſt puniri de delicto, quod adhuc non commiſit.*
3 *Reſpondens velle vti inſtrumento ſi quid poſt reſponſionem fecit in cauſa non excuſatur à pœna vſus ratione ignorantiæ.*

RESOLVTIO X.

IN quadam Portugalen, præ-
tenſæ falſitatis pro Didaco
Raimon contra Fiſcum. Te-
nui eundem Didacum, licet
interrogatus reſpondiſſet ſe
velle vti inſtrumento, de cuius
falſitate agebatur, pro bono,
ſecundum doctr. Bar. in l. diuus la 2. ff. de fal. de
tecta. poſtmodum falſitate, & ſtatim renuntiatione
per eum facta vſui dicti inſtrumenti, non poſſe de
falſo puniri, ex quo poſt reſponſionem prædictam,
nihil penitus fecerat in cauſa ciuili, vel criminali,
per quod dici poſſet eum vſum fuiſſe dicto inſtru-
1 mento. Nam aliud erat dicere volo vti, & aliud
effectualiter vti, ad not. in l. ſerui electione de leg.
1. & l. in ementis C. de contra emptio cum alijs.
2 Et cum non conſtaret eundem Didacum de pre
terito, ſcienter vſum fuiſſe, non poterat de delicto,
quod adhuc non fecerat, puniri toto tit. ff. & C. de
5 pæn. Pariſ. conſ. 171. nu. 21. vol. 4. Et ideo neceſſe
erat Fiſcum expectare poſt reſponſionem, quod
aliquid feciſſet in cauſa dictus Didacus, quia tunc
non potuiſſet excuſari prætextu ignorantiæ, prout
colligebatur ex not. per Felyn. in c. præſentium,
col. 3. de teſtib. per Paul. de Caſtr. in l. 2. nu. 3. C.
de fid. inſtr. & per Auchar. in conſil. 73. in princ.

ARGVMENTVM.

Suſpitiones falſitatis nedum ſufficiunt ad in-
quiſitionem, ſed etiam alijs concurrentibus
ad quæſtionem.

SVMMARIVM.

1 *Suſpitiones falſitatis ſufficiunt ad inquirendum.*
2 *Et alijs concurrentibus etiam ad torquendum.*
3 *Contrarietates, & mendacia in reo ſufficiunt ad quæſtionem.*
4 *Etiam quod non ſint ſuper delicto, ſed ſuper illius circumſtantijs.*
5 *Dictum de auditu facit aliqualem præſumptionem.*
6 *Falſi crimen in occulto committitur.*
7 *In criminibus occultis facilius proceditur ad quæſtionem.*
8 *In crimine falſi facienda eſt acerrima indagatio.*

RE-

RESOLVTIO XI.

FVit reſolutum etiam ex voto D.
Sebaſtiani Pighini in ciuilibus Lo-
cumtenentis in cauſa Burgen. fal-
ſitatis Ioannem de Arona poſſe
1 ſubijci quæſtioni. Tum ex varijs
ſuſpitionibus, & præſumptionibus
falſitatis reſultantibus contra eum, quæ ſufficie-
bant, ne dum ad inquirendum, ſeu capiendum
iuxta dictum Archid. in c. in memoriam 19. diſt.
& not. per Dec. in conſil. 175. in cauſa falſitatis, nu.
2 4. & conſ. 189. Lætatus ſum poſt princ. Sed etiam
concurrentibus alijs ad torquendum, vt per Pariſ.
in conſ. 162. in fine, vol. 4.
3 Tum ex diuerſis contrarietatibus, & mendacijs
ipſius ad Bar. in l. final. poſt princ. ff. de quæſt. per
Felyn. in c. literas, col. 1. de præſumpt. Rom. in
conſ. 8. Alexand. in conſ. 72. vol. 1. Gram. in conſ.
17. nu. 9. Quicquid dixerit And. de Iſer. in conſtit.
regni damna, & ibi Afflict. & Gram. in conſ. 21.
penult. col. Prout nouiſſime dicebat Blanc. in l. fin.
4 num. 265. ff. de quæſtio. Etiam quod non eſſent
ſuper delicto, ſed ſuper illius circunſtantijs, vt ibi-
dem per eum, nu. 263. Bar. in l. eos, col. 2. ff. de fal.
Aym. conſ. 173. nu. 4.
5 Tum etiam ex dicto Ferdinandi de Angulo in
tormentis aſſerentis audiuiſſe à Franciſco M. qua-
liter ipſe Franciſcus M. & dictus Io. falſificauerant
mandatum, de quo agebatur radendo dictionem,
ſei, & loco illius ponendo dictionem ſette ad effe-
ctum, vt mandatum non comprehenderetur ſub
aliqua reuocatione quantumuis eſſet de auditu,
quia negari non poterat quin faceret aliqualem
præſumptionem, vt per Archid. in c. hoc videtur,
22. q. 5. Roman. in l. ſi vero, §. de viro vlt. col. ff. ſo-
6 lut. mat. Alex. conſil. 72. nu. 5. vol. 1. Et maxime
7 cum crimen falſi in occulto committeretur. Et
propterea facilius procedi deberet ad quęſtionem
ob difficultatem probationum, ſecundum Angel.
in l. fin. C. de probat. & Bald. in l. quicunque C. de
8 ſer. fug. & in l. 3. C. de Epiſcopali aud. Et in eo
alias facienda eſſet acerrima indagatio l. vbi C.
de falſis.

ARGVMENTVM.

Quando quis de ſe, & alio interrogatus fatetur de ſe, & de alio negat, ſtatur huiuſmodi dicto, etiam quod contrarium dicat poſtmodum in tormentis.

SVMMARIVM.

1 *Regulariter ſtatur dicto in tormentis potius, quam dicto extra tormenta.*
2 *Tortus præſumitur in tortura dixiſſe veritatem.*
3 *Tortura non eſt alicui ſine cauſa irroganda.*

RESOLVTIO XII.

IN vna Bononien. aſſaſſinij
inter Fiſcum, & Bartholo-
mæum de Deſiderijs corã
Vrbis Gubernatore pen-
dente conſultus à Locum-
tenente in criminalibus e-
iuſdem D. Gubernatoris, &
D. Marco Antonio Burghe-
ſio inquiſiti aduocato an
dictus Bartholomæus in caput Camilli prætenſi
complicis poſſet vlterioribus quæſtionibus ſuppo-
ni, dixi quod non. Quia dictus Bartholomæus à
principio de ſe, & de Camillo negauerat circa
qualitatem aſſaſſinii, quem nunc intendebatur ab
1 eo exquiri. Quo caſu licet alias regulariter ſtan-
dum eſſet dicto in tormentis potiuſquam dicto ex-
tra tormenta, Bar. in l. ſi poſtulauerit. §. ſed ſi ne-
2 gauerit. ff. de adult. Cum tortus præſumeretur in
tortura veritatem dixiſſe, gloſ. & ibi Alber. in l. e-
dictum, ff. de quæſt. ſtandum erat omnino dicto
extra tormenta quoad Camillum dato, quod etiã
aliud idem Bartholomæus dixiſſet in tormentis,
vt poſt Arer. concludebat Dec. in conſ. 172. in cau-
ſa falſitatis, nu. 7. & in conſ. 189. lætatus ſum, num.
6. & 10. Th. Gram. in conſ. 59. nu. 7. per Doctrinam
Bar. in l. 1. §. quæſt. ff. de quæſtio per illum text.
3 Vnde cum huiuſmodi tortura eſſet fruſtratoria
non erat huic Bartolomæo, præſertim toties torto,
ſine aliqua cauſa inferenda ad Bar. in l. 1. §. ſi di-
catur, ff. eo. tit.

ARGVMENTVM.

Teſtis inquiſitus de falſo, licet ſit varius ab ijs quę dixit in primo examine, in quo prętenditur falſus, & ſibi ipſi contrarius debet habere copiam ante torturam.

SVMMARIVM.

1 *Teſti non datur copia inditiorum.*
2 *Reo inquiſito de crimine neceſſario copia danda.*
3 *Reus poteſt contrarietates reſoluere, & illas ſaluare.*
4 *Dictum Bar. in l. vnius, §. Iudex ff. de quæſtio intelligitur, quando teſtis non examinatur, vt delinquens.*

RESOLVTIO XIII.

IN alia Fulginateñ prætenſæ
falſitatis pro Paulo de Brigi-
da contra Fiſcum tenui ei-
dem Paulo dandam eſſe co-
1 piam inditiorum petitam, an-
tequam torqueretur, quam-
uis eſſet ſibi ipſi contrarius,
& varius in eius depoſitioni-
bus, quia non torquebatur, nunc tamquam teſtis
celans veritatem, ad effectum illam eruendi ab eo
quo caſu non eſſet ſibi danda copia inditionum
ſecundum not. per Bar. in l. vnius, §. Iudæa ff. de
2 quæſt. Sed tamquam quod falſum in prima depo-
ſitione depoſuerit, & ſic cum prætenderetur eſſe
delinquens neceſſario erat ſibi danda copia l. cu-
ſtodias. ff. de pub. Iud. d. l. vnius §. cognitura. Alex.
couſ. 65. nu. & 2. vol. 1.
3 Vt poſſet reſoluere varietates, & dicere, quod
reducerentur ad concordiam, & multa alia ad ſe
ſaluandum, de quibus late Hip. in l. eos C. de falſ.
& iſto caſu non dicebatur dari ipſi tamquam teſti
copia inditiorum quæ contra eum erant, ſed ſuum
examen, in quo prætenditur falſus, & principalis
4 criminoſus. Et dictam Bar. in dicto §. Iudex ita in-
telligebat Aret. in tract. malefic. in ver. fama
publica, ver. quæro, quo caſu teſtes.

ARGVMENTVM.

Reus pro præciſa reſponſione ab eo eruenda
poteſt quæſtionibus ſupponi.

SVMMARIVM.

1 *Reſponſio præciſa eruenda per quæſtionem debet inferre ad delictum neceſſario, vel præſumptiue.*
2 *Iudici inquirenti imprimis debet conſtare de corpore delicti.*
3 *Cui non licet quod eſt minus non debet licere quod eſt plus.*

RESOLVTIO XIV.

DIxi in vna Recanatenenſi præ-
tenſi homicidij fuiſſe minus
iuridice proceſſum per ſurro-
gatum loco mei contra Pe-
trum Paulum Pulcinellam in-
quiſitum ſuper præciſa reſpon-
ſione ad rigoroſum examen.
1 Quia huiuſmodi reſponſio, nec neceſſario, nec præ-
ſumptiue inferebat ad delictum, prout ad effectum
torturæ inferendæ requirebatur iuxt. doct. Bald. in
l. accuſationem, col. 3. ver. ſuper hoc C. qui accuſ.
non poſſ. relata per Brun. in tract. de iud. & tortur.
q. 5. in princ. deciſ. Neap. 195. in nouiſ.
2 Et quia eidem ſurrogato tempore illatę tortu-
ræ huiuſmodi non conſtabat adhuc de corpore
delicti, de quo primitus antequam inquireretur
conſtare debebat vulg. l. 1. §. item illud & ibi
Bart. ff. ad ſill. cum plene cumulatis per Marſil. in
3 ſua pract. & in princ. Et cum non poſſet inquirere,
quod erat minus non poterat etiam torquere ſu-
per ipſa inquiſitione, quod erat plus, c. cum illo-
rum, de ſent. excomm. & not. per gloſ. in Reg. cui
licet de reg. iur. in 6. cum alijs.

ARGVMENTVM:

Socius criminis hodie in quocunque crimine
iunctis alijs facit inditium ad torturam, præ-
ſertim vbi per inquiſitionem proceditur.

SVMMARIVM.

1 *Socius criminis ne dum non ſufficit ad quæſtionem, ſed nec ad inquiſitionem. Quod tamen intelligitur prout, nu. 6.*
2 *Conſuetudo Italiæ interrogandi de conſocijs in quocumque crimine.*
3 *Ad Præſidem ſpectat purgare prouinciam malis hominibus.*
4 *Fuga ſocij facit inditium contra ſocium carceratum.*
5 *Conuerſatio nominati in ſocium cum nominante dicitur ſufficiens adminiculum.*

1 LIcet Betto aſſerenti ſe cor-
ruptum, & ſubornatum tã-
quam ſocio criminis non
videretur credendum etiã,
quoad inquiſitionem for-
mandam, nedum, quoad
torturam ſecundum com-
munem concluſionem, de
qua per gloſ. in l. ii filium, C. de lib. cauſa, per An-
char. in conſ. 24. viſa inquiſitione per Fulgoſ. in
conſ. 136. col. pen. & fin. & in conſ. 109. col. 3. in
cauſa inquiſitionis in princ. per Angel. in tract. ma-
lef. in ver. fama publica, ver. quæro, an particeps
cum alijs, de quibus per Dec. in conſ. 189. col. 6.
& in conſ. 234. col. 2. & per Hip. in conſ. 2. num. 38.
& ſeq. & in conſ. 12. col. pen. & in conſ. 15. col. 2. &
in ſua pract. §. diligenter, nu. 67.
2 Tamen attenta generali conſuetudine iudicum
interrogandi indiſtincte in quolibet crimine de
conſcijs, & inquirendi, quæ inuoluerat in Italia, vt
per Iac. de Beluiſ. in ſuo pract. crimin. in tit. de
quæſt. col. 11. verſ. iuxt. hoc quæritur, nu. 51. & per
Gand. in tract. ſuo malorum ſub rub. quomodo de
3 male cognoſc. per inquiſ. col. 4. verſ. ſed hodie. Et
maxime vbi procedebatur per viam inquiſitionis,
in qua Iudex indifferenter videbitur poſſe iuridice
de omnibus interrogare cum ad eius officium
ſpecta-

Digitized by Google

ſpectaret purgare Prouinciam malis hominibus,l.
congruit de Off.Præſid.& prout ſeruabat.
4 Concurrente Fuga Bentiuoli eius Filij alterius
ſocij criminis,quæ quidem indirium faciebat con-
tra carceratum ſecundum not. per Alex. in conſ.
69.prope finem,vol.1.per Gram.in conſ.14.nu.4.
Quicquid dixerit Io.Andr.in add. ad ſpecul.in rit.
de præſumptionum 152.in addit.magna relatus per
Iaſ.in rep.l.admonendi,nu.176.de iur.iur.
5 Et conuerſationem carcerati nominante cum
dicto Betto nominante, quæ etiam dicebatur ſuffi-
ciens adminiculum, per Gram. in voto 6.nu. 1. per
Hip.in conſ.15.nu.4.
6 Non videbatur mihi dubitandum quin contra
D.Horatium Ricardum Fanenſem eſſet proceden-
dum ex dicto præfati Betti ad rigoroſum, prout
ptoceſſi, ſiue prædictis, vel alijs adminicilis ex il-
lius ſola depoſitione etiam obſtante allegata con-
ſuetudine, & proceſſu per viam inquiſitionis non
potuiſſet procedi Guid. de Suzz. in ſuo tract. de
tormentis,col.10.verſ.ſed quid de quæſtio,Salyc.
in l.fin.in fin.C.de accuſ. Roman. in l. & ſi certus.
ff.ad ſillan gloſ. & Archid. in cap.nemini 15.q.3.
Aug.de Arim.in addi.ad Angel.in d.ver. fama pu-
blica,& ver quæro,an particeps Alex.in conſ.128.
quam abunde in fin.l.4 & in conſ.89. viſo Thema-
te,col.2.verſ.cum alijs de quibus per Hip.in conſ.
130.nu.42.in ſua pract. §. diligenrer nobb. & in
ſing.209.& per Gram.in conſ.21.& in conſ. 38.

ARGVMENTVM.

Teſtis tentatus de crimine, qui recuſauit facit inditium ad torturam, ſuper ipſo attentato crimine.

SVMMARIVM.

1 *Doctori licet magno non creditur ſine auctoritate, vel ratione.*
2 *In ore dnorum,vel trium ſtat omne verbum.*
3 *Teſtis deponens directe ſuper maleſico facit inditium ad torturam.*
4 *Delictum attentatum ob qualitatem ipſius, vel rei poteſt exquiri per tormenta.*
5 *Inditium à remotis debet probari per duos teſtes.*
6 *Teſtis inimicus probata inimicitia repellitur.*

RESOLVTIO XVI.

VNico teſti aſſerenti ſe tentatum
de delicto,& non aſſenſiſſe in qua
dam Vrbeuentana attentare ſu-
bornationis dicebam nõ eſſe ple-
ne credendum ad condemnatio-
nem quicquid diceret Aret. in
conſ 13.col.8.ver.præterea eſt magnum dubium
relat. per Gram.in conſ. 1. in fin. & in conſ. 3. in
princ. Nam vt dicebat idem Gramm. in voto 11.
col.3.Aret.in d.conſ.nihil allegabat ad id proban-
1 dum. Et doctori licet magno non erat creden-
dum,niſi allegaret legem, vel eius rationem,vt per
Bald.in l. reſpublica C.ex quib. cau. maior. & per
2 Iaſ.in l.illam, nu.6. C. decollatio. Et alias huiuſ-
modi dictum erat contra illam vulgatam reg.quod
in ore duorum, vel trium ſtat omne verbum, de
qua in c. veniens, & c. licet vniuerſis de teſtib. &
in l.vbi numerus ff.eo.cum concor.
Sed bene facere inditium ad torturam ſuper dicto
attentato crimine, vt eleganter per Bald. in conſ.
429.an mandatarius vol. 3. quia cum non accep-
taſſet mandatum valde commendandus erat, &
dicebarur teſtis integer, & ſine aliqua exceptione.
3 Qui cum deponeret directo ſuper ipſo maliſico ſuf-
ficiebat ſecundum gloſ.in l.ſi quis C.ad l.Iul. ma-
ies,& in l. maritus, vbi etiam Bart. in l. 1.§. idem
Cornelio,& in l.diuus cum alijs,ff.de quæſtio.
Er licet Hip.in ſua pract.in §.diligentet,nu. 37.
videretur velle impugnare dictum Bald. tamen ſi
bene conſiderabatur, non loquebatur in terminis
noſtris, quando videlicet ſumebatur inditium ex
4 dicto ralis teſtis ſuper dicto crimine attentato,
quia in hoc, nec ipſe inficiatus fuiſſet ſi alias hu-
iuſmodi crimen attentatum ob ipſius criminis,vel
inquiſiti qualitates potuiſſet exquiri per tormen-
ta,vr in caſu noſtro iuxt. not. in l. edictum ff.de
quæſt.quin ſufficiſſet per not.in d.l. Diuus, & in
5 alijs locis ſupra allegatis. Sed loquebatur quan-
do ex tali dicto ſumere vellemus inditium ad deli-
ctum commiſſum, quia tunc cum eſſet à remotis
& non ſuper ipſo maleſico duo ad minus teſtes
requirebantur ad not.per Gloſ. & per Bar. in l. fin.
C.famil.herciſ.& in l.fin. ff. de quæſtio, per Ang.
in ſuo tract.mal.in ver. fam.pub.car.85.ver. Quæ-
ro qualirer probetur inditium, late Pariſ. in conſ.
151.in princ.vol 4.& Bal.in eo conſ. 60.in fin. re-
ſpond.ad Gloſ.in l.fin. fam.her. & Innoc.in c.ſicut
de Sym. dum inquit non procedere, vbi teſtis de-
ponit directe ſuper maleficio declarat ſe loqui,vbi
in hoc fortaſſe procedere poſſent dicta per eum.
Nec refragabarur ſecunda ratio per eum ad-
ducta quod videlicet ſi Deciſ.Baldi eſſet vera qui-
6 libet poſſet dicere ſe tentarum, & non aſſenſiſſe,
vel alicui ſuo inimico noceret, quia ſi probaretur
inimicitia talis teſtis repellendus foret ad l. 1. §.
præterea de quæſt. & ſi hoc attenderimus etiam
teſtis directo ſuper ipſo maleficio deponens ſolus
nunquam ſufficeret.

ARGVMENTVM.

Semel abſolutus à crimine non poteſt etiam ad inſtantiam partis, quæ de proceſſu notitiam habuit amplius moleſtari, & habens iuſtam cauſam litigandi etiam in criminalibus excuſatur ab expenſis.

SVM-

Digitized by Google

SVMMARIVM.

1 *Semel abſolutus non poteſt amplius moleſtarj.*
2 *Etiam ad inſtantiam partis quæ de proceſſu notitiã habuit.*
3 *Temere litigans condemnatur in expenſis.*
4 *Succedens in locum alterius dicitur habere iuſtam cauſam litigandi.*
5 *Habens iuſtam cauſam litigandi in criminalibus excuſatur ab expenſis.*

RESOLVTIO XVII.

IN vna Viterbienſi pretenſe expilate hæreditatis pro Scipione Bõgallo Epiſcopo Ortano contra fiſcum,& Iulium inſtigatorem tenui ipſum non potuiſſe amplius ſuper dicto prætenſo crimine moleſtari.
1 Cum ſemel ab eo fuiſſet per diffinitiuam ſententã
quæ nulla prouocatione ſuſpenſa in rem tranſi-
uerat iudicatam abſolutus iux.textum, & ibi not-
in l.ſi cui §. ijſdem criminibus ff. de accuſatio, &
in cap. de his eo tit.per Aret.in conſ.58.colum.3.
verſ.circa 2.& per Dec.in conſ.237. in princ.
2 Nec dictus Iulius tamquam proſequens pro-
prium intereſſe eſſet admitrendus ſtante notitia q.
d. Pacifice eius auctricis habita de formatione
proceſſus contra dictum D. Scipionem, & de ſen-
tentia in illius fauorem ſubſequuta iux. not. in
3 ſup.iuribus. Et nihilominus eundem Iulium non
debêre in expenſis huiuſmodi litis prout peteba-
tur condemnari, tamquam quod temere litigaſſet
ad l.qui crimen.C.qui accuſ.non poſſ.& Bar.in l.1
4 §.1.verſ.nemo ad verſ.ff.de turpillia. Ex quo ſuc-
ceſſerat in locum d.Pacifice, & ob id habuerat iu-
ſtam cauſam litigan.l.qui in alterius,& ibi Dec. ff.
de reg.iur.
5 Sicque ab expenſis abſoluendus ad trad. per
Bart.in l.Propetan §.ſin.autem C.de iud. per Hip.
in l.patre vel marito nu. 22. ff. de adul.

ARGVMENTVM.

Tex.in l.ſi ſeruum § Prætor ait ff. de acquir hęred.dum vult filium declarantem ſe nolle adire, & aliquid amouentem teneri creditoribus hæreditarijs non excludit quin criminaliter etiam de dolo puniatur.

SVMMARIVM.

1 *Creditores hæreditarij ſolo beneficio abſtinendi impediuntur conuenire ſuum hæredem.*
2 *Filius in primo caſu dicti §. vere dolum committit.*
3 *Immo non procedit diſpoſitio dicti §.niſi eo dolo committente.*
4 *Dolus criminaliter punitur.*
5 *Iuriſconſulto ſatis eſt terminare quæſt. ſecundum congruitatem tituli ſub qua lex ſituatur.*
6 *Furtum non committitur in re propria.*

RESOLVTIO XVIII.

IN alia Florentina expilatę hęreditatis pro fiſco, & Luparellis coutra Philippũ Bon del monte ego ſemper tenui quod tex.in l. ſi ſeruũ §. prætor ait ff. de acqui. hæred.quem Dominus Sebaſtianus Locumtenens in ciuilibus mibi adiunctus ad defenſionem dicti Philippi adducebat, & de quo magnum capitale faciebat fundaret de directo intentionem fiſci, & creditorum.

Et primo quoad ipſos creditores dicebam pro-
bari ex illo textu quod filius, qui dum declarat ſe
nolle adire aliquid hæreditarium amouebat quia
perdebat beneficium abſtinendi efficaciter dice-
1 batur hæres.& propterea poterat conueniri à cre-
ditoribus hæreditarijs qui ſolo beneficio obſtinen.
Impediebantur conuenire ſuum hæredem ante im-
mixtionem Aret. & Socy.in l. ſi filius qui patri ff.
de vul. & pupill. Alexand. in l. neceſſarijs ff. de
acquir.hæred.
2 Et quoad fiſcum quia filius in caſu illius tex.
vere dolum committere dicebatur amouendo, vt
3 dicũt Alb. Ang.& Imol.ibi & Bal.in. §. Immo non
poterat ſibi vindicare locum diſpoſitio tex. fi-
lio doloſe procedente, niſi in verb. Pro quo
dolo clarum erat puniri poſſe criminaliter in iu-
ditio criminali l.3.& ibi gloſ.de crim.ſtellio.Corn.
conſ.19.col.3.lib.3.

Et licet tex. diceret quod tantum perde-
bat benefacium abſtinendi in eo caſu, & non
ſubiungeret eum teneri furti tanquam diuerſum
à primo tamen, & in primo non excludebat quin
4 criminaliter de doli puniri poſſet ſatis enim fuit
iuriſconſulto terminare quæſtionem ſecundum
congruitatem tituli ſub quo lex erat ſituata iux
tex.vulg.in l.Imperatores ff. de indice & ſatis erat
declarare an ex tali amotione diceretur adita hæ-
reditas & an ex ea perderet filius beneficiũ abſti-
nñ,& ſic declarare pœnam quoad ciuile intereſſe
propter dolum commiſſum nec propterea diceba-
tur excludere quin conueniri poſſet criminaliter.
Nec erat diuerſitas inter primum, & ſecundum
ratione criminalitatis ſed tantum ratione furti,
quia in primo non poterat conueniri furti à credi-
toribus hæreditarijs in 2.ſic & ratio erat quia cen-
ſebatur in primo rem ſuam amouiſſe in qua nõ vi-
debitur fieri poſſe furtum l. 1. in princ. & ibi gloſ.
ff. de furt inſtitut. de oblig. qui ex delicto naſ. in
princ.

ARGV-

Digitized by Google

ARGVMENTVM.

Motus proprius Clementis VII. de facieñ depoſitum medietatis pene, & pro reſiduo de cauendo habet etiam locum reſpectu delictorum commiſſorum extrà terras eccleſiæ, de quibus tamen cognitum, & iudicatum fuit in curia.

SVMMARIVM.

1 *Intentio finalis diſponentis colligitur ex prohemio.*
2 *Reus non debet in audientia appellationis grauari depoſito vel ſequeſtratione.*
3 *In reſpicentibus ordinem procedendi attenditus ſtatutum loci, in quo iuditium agitatur.*
4 *Lex debet eſſe vniuerſalis, & ligare, vbique locorum, vbi extandit ſe inaiſditio diſponeñ.*
5 *Et maxime quando emanat ad precludeñ viam fraudibus.*
6 *Regule Cancellariæ ligant vniuerſaliter.*
7 *Appellatio debet eſſe præſidium innocentiæ, & non defenſio inquitatis.*
8 *Extenſio licita eſt etiam in materia exorbitanti, & correctoria ab identitate rationis.*
9 *Via calumnioſis appellationibus, & ſubter fugijs præcludenda eſt.*
10 *Delicta puniri, & delinquentes ab illis retrahi fauorabile eſt.*
11 *Occaſio, quæ faciliorem viam præbet delictis eſt amputanda.*

RESOLVTIO XIX.

LICET Motus proprius Clementis VII. per quem rei appellantes cogũtur ad facieñ depoſitum medietatis pœue, & pro alia medietate ad cauẽdum in euentum ſuccumbentiæ ſecundum eius præfa-
1 tionem, ex qua colligitur intentio finalis ipſius diſponeñ ad Bar. in l. fin. ff. de hæred. inſtit. videatur voluiſſe prouidere tantum reſpectu delictotum,
2 quæ in terris Eccleſiæ committuntur Maxime ſtante eius exorbitantia à iure communi dicente reum cuiuſcunque criminis debete preſeuerari in eo ſtatu in audientia appellationis in quo erat ante ſententiam latam nec debere grauari aliquo depoſito vel ſequeſtratione prout notatur in l. nõ tamen ff. de apgell. in l. imperatores in fin. eo titul. in l. ab exequuiione C. quorum appell. non recipi, & in c. fin. de ſequeſt. poſſ. & frut. Nichilominus in illa Turritana exceſſuum in qua ſuper attentatis cõtra fiſcum pronunciaueram tentum fuit diſpoſitionem dicti motus proprij vindicare ſibi locu etiam quoad delicta alibi quam in terris Eccleſiæ commiſſa de qnibus tantum cognitum fuerat in curia quia clarum erar motum proprium non reſpicere diciſionem cauſæ appellationis ſed tantum dare
3 ordinem procedendi in illa facto depoſitio, & data cautione, & in reſpicientibus ordinem procedeñ attendebatur ſtatutum loci in quo iudicium agitabatur iux. not. in l. 1. C. de ſum. Trinit. & fid. cath. in l. cum clericis & ibi gloſ. C. de Epiſcopis & Cler. in l. 1. C. de emancipatione liberorum & in l. omnes populi ff. de inſt. & iur.
4 Et quia lex debebat eſſe vniuerſalis, & ligare vbique locorum vbi extendebat ſe iuriſdictio diſponentis l. 1. C. & ff. de legib. l. leges & l. fin. C. eo-
5 dem. Er maxime quando emanabat ad præcludẽ-
6 da viam fraudibus Petr. Rebuff. in tract. Et propterea regule cancellariæ ligabant vniuerſaliter Sarnen. in prohemio dictarum regularum q. 2. Caſ. deciſ. 31. ſuper eiſdem regulis.
7 Et quia in dicto motu proprio fuerat expreſſa ratio ne ſcilicet appellãtes ad calumnioſas appellariones recurrerent cum alioquin appellatio ipſa deberet eſſe præſidium Innocentiæ & nõ defenſio iniquitatis c. cum ſpeciali §. poreo de appellat. c. cum inter, & c. ſignificauerunt de excep. que militabat pariformiter ex ra terras Eccleſiæ quo tamẽ ad perſonas ſubditas ſicut in terris eidem Eccle-
8 ſiæ ſubiectis. Quo caſu licita erat extenſio etiam in materia alias exorbitanti, & còrrectoria per tex. in l. hijs ſolis ibi ſatis etiam cautum tacire putamus C. de reuocan. donat. prour volnerat Bald. in authen. quaſactiones num. 4. & ibi Iaſ. num. 17. C. ſacroſ. eccl. Paul. de Caſtr. in l. quamuis in fine C. fideicom. Socyn. in l. 2. S. ex his in princ. ff. de verb. oblig.
9 Et maxime cum dictus motus proprius diceretur potius fauorabilis quam odioſus cum per eius diſpoſitionem præcluderetur via calumnioſis ap-
10 pellationibus, & ſubterfugijs. Et cirius delicta punirentur, ſicque delinquentes ab illis retrahebantur
11 tur l. ita vulneratus ff. ad l. acquil. & occaſio que faciliorem viam præbebat delictis an putanda erar l. conuenire ff. de pact. dotal. Corn. conſ. 2. col. fin. vol. 3.

ARGVMENTVM.

Iudex in criminalibus reperto crimine in eadẽ ſententia poteſt punire reum criminaliter, & conſulere indemnitati partis etiam ipſa parte non petente.

SVMMARIVM.

1 *Iudex poteſt furem condemnare ad pœnam corporalem, & ad reſtitutionem rei ſubtractæ in conſequentiam.*
2 *Et hoc ſeruatur de conſuetudine.*
3 *Maxime vbi proceditur per viam inquiſitionis.*
4 *Et de delicto conſtat per confeſſionem ipſius rei,*
5 *Damnum partis offenſe probatur ex proceſſu criminali etiam qod pars illi non interficerit.*
6 *Iudex tenetnr ex officio condemnare reum ad reſtitutionem rei parte non petente.*

RE-

RESOLVTIO XX.

1 IN vna alia Neapolitana fur
ti pro Domina Iulia de
Peregno contra Gabrielē
ſances tenui me poſſe ex
proceſſu contra dictum Ga
brielem facto condemnare
eundem ad triremes ob fur
tū per eū cōmiſſum, & ad
reſtitutionem pecuniarium
ablatarum in conſequentiam iux. doct. Bar. in l. in-
terdum §. qui furem ff. de fur. & ibi Alexandr.
in apoſtill. & Angel. in l. 1. ff. de priuat. delict. & in
l. defuncto vbi etiam Imol. prope finem ff. de publ.
iud. per Aret. in tract. malefic. in verbo etiam ve-
ſtem celeſtem, num. 4. car. 196, & ibi Aug. Arim. in
2 additio num. 2. qui dicebat huiuſmodi opinionem
ſeruari de conſuetudine latæ Paril. de Put. in trac,
ſindicat car. 72. verſ. ſequitur modo alia quæſtio
quicquid dixerit Bald. in l. de poſſeſſione C. vn-
de vi & in l. ſi quis ad ſe fundum col. vlt. verſ. ſexto
quæro C. ad l. Iul. de vi pub.
3 Maxime cum proceſſerim per viam inquiſitio-
nis iux. Doct. Innoc. in c. cum oporteat num. 5. &
ibi late Felyn. col. vlt. de accuſat, & per eundem
Bald in l. ea quidem num. 60. C. de accuſation. Et
4 conſtaret de huiuſmodi delicto per confeſſionem
ipſius Gabrielis ad not. per Bald. in l. qui crimen
column. vlt. numer. 28. qui acuſat. non poſſ. & per
Felyn. in capitu. cauſam quæ il primo numero 23.
de teſtib.
5 Dato quod dicta Domina Iulia non interfuerit
huiuſmodi proceſſui criminali, quia ex eo probatur
damnū ipſius vt per Bal. in l. 2. col. vlt. prope finē &
ibi Alex. C. de ede. & aliquid nō petijſſet neq; pe-
6 teret. Cum etiā ex officio tenerem reum condem-
nare ad reſtitutionem rei parte non petente prout
notabil. dicebat. gloſ. in conſtit. Regni de defenſis
impoſitis in Notarios per tex in l. 1. ff. de concuſſio
& in §. quod ſi delinquentes in aut. de mandat. prin
cip. & ſequebatur ibi And. de Iſer. nu. 23. & Afflic.
car. 62. num. 43.

ARGVMENTVM.

Teſtis varius, & contrarius poteſt torqueri ad ef
fectum ſciendi in quo dicto falſum depoſue-
rit etiam denegata copia.

SVMMARIVM.

1 *Teſtis varius & contrarius condemnari poteſt de*
falſo.
2 *Teſtiis varius ſemper præſumitur doloſe depoſuiſſe.*
3 *Teſtis varius poteſt torqueri ad effectum ſciendi, in*
quo dicto falſum depoſuerit.
4 *Copia inditiorum ante torturam ſemper eſt danda*
dum crimen exquiritur,
5 *Teſti periuro & vario non creditur ſine tormentis.*
6 *Tortura non eſt fruſtatorie irroganda.*
7 *Semper ſtandum eſt primo dicto quando teſtis loqnu*
tus fuit cum parte.

RESOLVTIO XXI.

IN quadam Triuentina falſi-
taris contra quendam Iu-
lium Maſſarotum, ego te-
nui dictum Iulium qui di-
uerſa dicta in ipſo princi-
pali negotio, & adinuicem
omnino contraria contra
Epiſcopum Triuentinum
depoſuerat non eſſe aliter
ad finem eruendi crimen falſi ab eo quæſtionibus
1 ſupponendum. Quia de dicto crimine per eius di-
cta varia, & contraria conuictus fuerat, & condem
nari poterat ad l. eos ff. de falſ. & l qui varia ff. de
teſtib. Abb. in c. cum in tua col. fin. eo tit. Cum tali-
2 ter varius ſemper præſumeretur doloſe depoſuiſſe
Alciat. in tractat præſumpt. in 2. reg. præſum. 31.
3 Sed bene ad effectum ſciendi in quo dicto falſū
depoſuiſſet ſecundum not. per Bar. in l. ſed ſi poſtu-
lauerit §. ſi negauerit ff. de adult. & in d. l. eos, & la-
tè per Cepol. in conſ. 60. col. fin. & quo ad hoc poſ
ſe torqueri etiam denegata copia examinum pro
eius parte perita. & eo alter non poſito ad largam
4 Cum non torqueretur ad effectum eruendi crimen
pro quo expurgādo ante torturam erat neceſſario
danda copia inditiorum ad not. per Bart. in l. fin. in
fin. ff. de quæſt. & in l. cuſtodias de pub. iud. per
moder. in §. conſtante in prin. & in conſ. 10. nu. 24.
cum infinitis alijs.
5 Imò certum eſſet ipſum in altera ex prædictis e-
ius depoſitionibus falſum depoſuiſſe. prout & ipſe
fatebatur quod tamen abſque tormētis nullatenus
credendum erat ratione varietatis & periurij c. li-
cet, & c. teſtimonium de teſtib. Bald. in l. ſi ex falſis
C. de tranſact. Alex. in conſ. 2. nu 4. vol. 4. Modern.
in repe l. fin. nu 26. ff. de quæſtio.
Et ſi poneretur ad largam ex quo certificaretur
omnino ſe torquendum, & condemnandum, ſiue
in alio dicto perſeueraret de facili poſſet inſtrui, &
ſubornari ab aliqua ex partibus, vt in vno potius
quam in alio perſiſteret ad eo quod tunc raro eſſe-
6 mus certi de veritate. Et quodammodo huiuſ-
modi tortura redderetur fruſtatoria contra tex, in
l. 1. §. ſi dicatur ff. de quæſt. Cum ſtandum eſſet eo
caſu poſtquam loquutus fuiſſet cum parte primo,
& non 2. detiam quod ſecundum diceretur in tor-
mentis, vt per Ang. in l. fin. C. eo.

ARGVMENTVM.

Exequutor datus in literis cum clauſula, ſi ita eſt non cogitur aſſumere partes Iudicis, ſed tantum ſe de contentis in dictis literis extraiudicialiter informare.

SVMMARIVM.

1 *Exequutor ſatis eſt quod extraiudicialiter ſe informet, & proceſſum fulminet.*

2 *Iudex poteſt aliunde quam ex actis ſe de meritis cauſa informare.*

3 *Exequutori ſatis eſt quod conſtet de narratiua literarum per publicam vocem, & famam.*

4 *Quæ non redderent Principem difficiliorem ſi tacerentur in gratia non viliant gratiam.*

RESOLVTIO XXII.

DOMINI Viſitatores decreuerunt quendam N. Magiſtrũ Scholæ detentum pro homicidio, qui literas à ſacra Penitentiaria obtinuerat cũ clauſula ordinaria, ſi ita eſſet non fore vlterius moleſtandum prætextu dicti homicidij non obſtante quod exequutor datus in literis prædictis in proceſſu deſuper fulminato diceret ſibi conſtitiſſe de narratiua literarum per relationem etiam medio iuramento factam dicti impetrantis.

1 Tum quia vt ego dicebam dictus exequutor in vim dicte clauſule ſi ita eſt non cogebatur aſſumere partes iudicis, ſed duntaxat ſe de contenis in literis extraiudicialiter informare deſuper ſaltem proceſſum fulminare prout fecerat ad ea quæ trad. Pariſ. in conſilio 57. circa finem vol. 4. & quia exequutor non debet citare in eius proceſſu, nec adhibere cauſæ cognitionem; Franch. in cap. ſi capitulo numero ſecundo vltimo not. de conceſſ. præb. lib. 6.

2 Et quam vis diceret quod ſibi conſtiterat per relationem partis, non tamen excludebatur quin etiam aliunde potuerit ſibi de prædictis conſtare.

3 Tum quia pro parte eiuſdem carcerati fuerant examinati teſtes, per quos probatur ſaltem de publica voce & fama narratiua dictarum literarum que ad effectum exequutionis earundem ſufficere videbatur.

Et quia non erat inconueniens quod huic ſupplicanti, qui non erat inquiſitus tempore impetrationis literarum, & quià principio fatendo totum id quod voluiſſet etiam ſi dixiſſet commiſiſſe homicidium voluntarium obtinuiſſet gratiam crederetur quod veritatem dixiſſet, vbi de contrario non docebatur, & propterea Principem non redditum fuiſſe difficiliorem ad huiuſmodi gratiam concedendam ſecundum not. capitulo ad audientiam, & capitulo poſtulati de reſcrip.

ARGVMENTVM.

Capitulum ad falſariorum de crimen. falſ. an procedat in falſificante ſupplicationes, & an illarum datas, & an extenſio de qua in Bulla in Cęna Domini comprehendat caſum de quo agatur.

SVMMARIVM.

1 *Supplicatio dicitur gratia informis, & nihil probat.*

2 *Cap. licet de crim. falſ. nihil dicit de ſupplicationibus ſed tantum de literis plumbatis.*

3 *Papa melius quam quilibet alius iura interpretatur.*

4 *Extenſio legis facta de vno caſu ad alium caſum videtur innuere quod per prius caſus ille non eſſet in lege comprehenſus.*

5 *Offendens plures perſonas ex vno actu videtur magis delinquere.*

6 *Breuia dicuntur litere Apoſtolice.*

7 *Capitulum ad falſariorum non procedit in literis delegatorum.*

8 *Nec in literis Sacræ Pænitentiariæ.*

9 *Scribens literas ſub nomine Regis, & contrafaciens manus officialium non punitur pœna mortis.*

10 *Cap. ad falſariorum de conſuetudine comprehendit ſupplicationes.*

11 *Extenſio quandoque fit ad abundantem cautelam.*

12 *Conſuetudo attendi debet in penalibus.*

13 *Supplicationes videntur magis litere Apoſtolicæ quam literæ plumbate propter manus Papæ appoſitionem in illis.*

14 *Pœna de qua in c. falſariorum videtur inpoſita ob reverentiam Pontificis.*

15 *Tempore capituli ad falſariorum non erant ſupplicationes.*

16 *Lex adaptatur etiam ad cauſas ſuperuenientes licet tempore legis non eſſent in rerum natura.*

17 *Extenſio de qua in Bulla Cœnæ Domini fuit facta propter ſupplicationes ſignatas manu inferiorum à Pontifice.*

18 *Textus in capitulo ad falſariorum procedit tantum in ſupplicatione ſignata manu Papæ.*

19 *Gratia per ſolam ſupplicationem dicitur perfecta & ſufficit*

Digitized by Google

& ſufficit ad poſſeſſionem ad abſolutoriam, & ad dandum de iure tertij.

20 *Lex adaptatur ad eos caſus, qui magis frequenter accidunt.*

21 *Falſitas commiſſa in ſuplicatione eſt magis nociua, tanque commiſſa in originali quam illa, que committitur in bullis.*

22 *Differentia inter ſupplicationes etiam non ſignatas manu Papæ & literas penitentiarie, & aliorum.*

23 *Quidam Hiſpanus combuſtus ob falſitates commiſſas in literis Sacræ Penitentiariæ.*

24 *Cap. ad falſariorum quatenus procedat in falſificante ſupplicationes an debeat intelligi in falſificante manum Papæ, vel etiam corpus ſupplicationis, & datam.*

25 *Papa conſueuit ſignare duppliciter ſupplicationes per fiat & per placet.*

26 *Data falſificata intelligitur falſificata ſignatura Papæ.*

27 *Papa ſubſcribendo videtur omnia approbare.*

28 *Inſtrumentum falſificatum in die cenſetur falſificatum in totum.*

29 *Idem ſi falſificetur in loco quando locus eſt de ſubſtantia.*

30 *In pœnalibus, & odioſis non eſt licitum argumentum de caſu vero ad caſum fictum.*

31 *Data ſupplicationis eſt pars ſubſtantialis, & fundamentum totius gratiæ.*

32 *Papa in cap. ad falſariorum habuit conſiderationem, non tantum ad eius reuerentiam, & honorem, quam quod quis literas apoſtolicas in talli eſſe deduceret, vt aliquid conſequi poſſet.*

33 *Faciens ex integro literas Apoſtolicas falſas eſt comprehenſus in cap. ad falſariorum.*

34 *Clauſula in medio poſita comprehendit præcedentia, & ſubſequentia.*

35 *Datarius ſemper dat datam illius diei, in quo ſignatur ſupplicatio.*

36 *Quādo lex requirit duas qualitates requiritur quod vtraque concurrat.*

37 *In pœnalibus, & conrrectorijs non valet argumentū à maioritate rationis.*

38 *Reiteratio delictorum etiam non capitalium facit vt poſſit eſſe locus pœne vltimi ſupplicij.*

39 *Pœna falſi, eſt corporalis.*

40 *Falſificans ſupplicationes ſignatas, & datatas deſtruit gratiam perfectam ſecus ſi nondum expeditas*

41 *In c. ad falſariorum comprehenduntur omnes caſus de quibus in c. licet.*

42 *Interpretatio paſſiua, etiam in pœnalibus, & corectorijs nunquam cenſetur excluſa.*

43 *Datarius non cenſueuit in ſupplicatione expedita aliquid addere immo potius dat ſupplicationem ſub alia eata.*

44 *Dictio, & copulat repetendo qualitates.*

45 *Submittens ſupplicationem falſam pro expeditam tenetur de falſo.*

46 *Propter vtilitatem rei publice poteſt quis perſeruari, à pœna mortis.*

47 *Cap. ad falſariorum an habeat pœeam mortis, & an procedat in incorrigibili, & quando per accuſationem.*

RESOLVTIO XXII.

IN vna Legionen. falſitatis ſupplicationū pro fiſco contra Petrum Millot dubitatum fuit de pluribus, & pro eorum reſolutione vna mecū coram ſe accerſiri fecit: Videlicet Dominum Sebaſtianum Pighinum in ciuilibus eius Locumtenentem, & futurum Rotæ Auditorem Ioannem Aloyſium Aragonia pauperum, & Antonium de Gabnelibus fiſci Aduocatos Conciſtoriales Ioannem Baptiſtam Guidobonum, & Ioannem Baptiſtam Oſium viros eminentes ſcientie, & doctrinæ. Et primo an capitulū ad falſariorum decrimin. falſ. procederet etiam in falſificante ſupplicationes.

1 Et pro negatiua dicebat dictus Sebaſtianus, qui fuit primus in votando omiſſis autoritatibus Doctorum quod Papa in illo capitulo habuerat reſpectum ad gratiam perfectam in forma probanti quæ præiudicare poſſet, & iſta fuerat eius intentio finalis prout erant literé Apoſtolice plumbate non autem ad gratiam Informem, & quæ nihil probaret necerat perfecta prout erant ſupplicationes ſecundum Archidiacon. Domi. & alios in prohem. ſexti, & Abb. in capitulo in noſtra de reſcriptis.

2 Secundo quod tex. in capitul. licet eo titulo vbi ponebantur nouem modi falſificandi literas Apoſtolicas & propter quos quis incidebat in pœnam dicti c. ad falſariorum, vt in gloſ. nihi penitus dicebat de ſupplicationibus, ſed tantum de literis Apoſtolicis plumbatis ergo etiam tex. in dicto capit. ad falſariorum qui ſuperuenerat de eiſdem loquebatur, & non de alijs, & recipiebat interpretationem à d. c. licet.

3 Tertio dicebat quod huiuſmodi quæſtio erat ex preſſe deciſa per ſummum Pontificem qui melius quam alius iura interpretabatur c. per vniuer. S. rationibus qui fil. ſint legit ca. 1. de ſum. trinit. & fid. cat. c. & ſi Chriſtus de iur. iur. Et propterea fruſtra diſputabatur ſi enim per literas in die cœnę Domini extenderat c. ad falſariorum etiam ad ſupplicationes ergo declarabat, & interpretabatur quod per prius in ſupplicationibus nō procedebat.

5 Et pro iſta eadem opinione ſubiunxit Dominus Ioannes Aloyſius quod illam de ſtricto rigore iuris putabat veriſſimam, & ab ea nūllatenus recedendū, tū per rationes nuper allegatas tū & q a hoc for ſā de literis Apoſt. ſtatutū fuerat ob id q trāſirent

per manus tot offitialium & videretur propriè magis delictum illas falſificare cum plures perſone offenderentur. Quæ ratio in ſupplicatione non ita procedebat neque militabat. Tum quia litera tex. noſtri ſtabat pro iſta opinione, quam etiam tenuerat gloſſator ſuper reg. cancel. in reg. 25. 29. 69

Et dicebat, quod ſi alias fuerat dubitatum an comprehenderet Breuia quæ negari non poterant dicit literas apoſtolicas & in c. 2. & c. ſuper his, & per totum ex. de reſcrip. multo fortius dubitatio augebatur in ſupplicationibus, quæ nullibi litere apoſtolicę nuncupari reperiebantur Et quod Federicus de ſen. in conſ. 119. loquebatur circa literas tantum, nec examinabat quæſtion. ſupplicationũ.

Nec tex. in cap. in memoriam 18. diſtin. alleg. per Gomeſium in tract. de breuibus aliquid ad rē faciebat quia illa verba exmpla vel aliud, etiam quod haberent crimen falſi non tamen imponebātur pene de quibus in c. ad falſariorum, & de falſitate in caſu noſtro non dubitabatur ſed an eſſet qualificata iuxta terminos illius c. Et ad illud quod referebat de exequutione facta in perſonam Sebaſtiani de Federicis reſpondebat neſcire an tunc temporis procederent extenſiones factæ in literis in cœna Domini.

7 Et in omnem euentum quod dictum c. ad falſariorum etiam in ſupplicationibus procederet, quod tamen nullo pacto affirmandum eſſe arbitrabatur dicebat conſiderandum quod deberet procedere in ſupplicationibus manu Papæ tantum ſignatis non autem per manus inferiorum, & aliorum eius officialium prout erat in caſu noſtro, in quo apparebant ſignate per d. d. Ceſenaten vt de literis delegatorum, & Vicegerentium not. per
8 Abb. in c. olim. ex literis in 2. notabil. de reſcript. & de literis ſacræ penitentiariæ, & cancellariæ per Doct. in c. ex literis de fid. inſtr. cum alijs de quibus in additio ad eundem, Abb. in d. c. olim in d. notab.

9 Et in terminis fere dicebat hoc alias fuiſſe deciſum ex multis Neapoli, vt per Affl. in deciſ. 21. de eo qui ſcripſerat literas ſub nomine regis contrafaciendo ſignaturam, & manus officialium ſtante conſuetudine regni imponente pœnam mortis mutando literas regias, & fuerat concluſum per omnes dominos dicti conſilij contra duos Auditores quod non poterat pœna mortis puniri, & regia maieſtas viſis contrarietatibus opinionum liberauerat delinquentem à carceribus.

Pro affirmatiua vero dictus Antonius dixit illam ſine dubio in puncto iuris fore veriorem, & quod mouebatur auctoritate, conſuetudine, & ratione, auctoritate quia illam tenuerat collectaneus in dicto capitulo ad falſariorum, & gomeſ. in tractatu Bre. in 2. car. contrarium autem ſolus gloſſator. reg. & quod litera tex. non cantabat magis de literis plumbatis, quam de alijs, ſed loquebatur tantũ de literis Domini Noſtri Papæ,
10 Et iſtam partem aſſerebat fuiſſe receptam à cōſuetudine vt atteſtabatur Gomeſ. in dict. tract. in perſonam dicti Sebaſtiani de Federicis, quo tempore non erat aliter extenſio in literis in die Cœnæ Domini, quia de illis dictus Gomeſ. feciſſet aliquam mentionem, & non feciſſet motus ex ſola iuris diſpoſitione prout apparebat motum fuiſſe, immo quod tunc temporis ad tollendum in futurum diſputationes prout audierat Papa per
11 viam declarationis & ad abundantiorem cautelā extenderat dict. c. ad ſupplicationes vt quandoque ſolitum erat fieri Argu. l. 2. C. de indic. vidu. tollen.

12 Et quod in pœnis erat attendenda conſuetudo not. per Felyn. in cap. inter ceteras num. 19. de reſcript. & in c. inquiſition. col. 5. de acuſatio & per Par. de Puteo in tract. ſindicat. fol. 200. nu. 20.

13 Ratione quia eius iudicio hodie magis videbantur ibi litere Domini Noſtri Pape ſupplicationes in quibus Papa manum apponebat quam litere plumbate, quæ per manus officialium duntaxat
14 expediebantur Et dicebat quod pœna dicti c. non fuerat impoſita habita conſideratione ad officiales, vt dicebatur, ſed ob reuerentiam, & honorem qui erat adhibendus ſummo Pontifici quæ ratio magis militabat in ſupplicationibus quam in literis plumbatis cum in eis vt dixerat ſit manus Papæ in illis vero non.

15 Et in c. ad falſariorum non fuiſſe factam aliqnam mentionem de ſupplicationibus quia eo tempore non erant ſupplicationes ſed ſolum litere plumbate in quibus Papa tũc manum apponebat.

Nec obſtaret dicebat illud quod ſtatim præmiſſis auditis ſubiunxit D. Io. Aloyſius videlicet quod argumentum contra eum retorquebatur quia ſi non erant ſupplicationes vt ipſe dicebat quod tamē pro abſoluto nō admittebat diſpoſitio dicti c. non poterat ad illas adaptari immo tunc conſtabat clare quod in illis non procedebat.

16 Quia ideo dicebat fuiſſe expreſſum in dicto capitulo de literis tanquam grauia frequentioris vſus vnde ſi poſtea contingeret vſum mutari, vel vatiari prout in noſtro caſu de nouo contingerat non ſequebatur propterea quin diſpoſitio legis ad caſus de nouo contingentes adaptari, & in illis etiam effectum ſortiri non deberet ſecundum quod not. in l. vnica C. de repud. Et vlterius conſi-
17 derabat quod extenſio facta per ſummum Pont. in literis in die cœnæ Domini nō fuerat facta principaliter propter ſuplicationes manu Papę ſignatas, ſed propter alias, quæ non eſſent ſignate eius manu ſed de eius mandato perhabētē ſignaturā, & ita extēſio non poterat dici fruſtratoria quia c. illos non complectebatur ſux. not. in d. c. olim. Et iſtam opinionem etiam dominus Io. Baptiſta Guidobonus dixit eius iuditio magis veram quia vltra quod teneat illam collectan ibi iudicabatur niſi ꝙ ex not. in d. c. in memotiā inferri poſſet ad deciſionem quæſt. noſtre q. 1 tex. dicebat ſi vero falſam Apoſt. Sede attuliſſe exēplū, vel aliud, & ſic nō magis loquebatur de literis plūbatis q̃ de alijs, & tamē gloſ.

gloſ. Arch. & Præpoſ. ibi dixerunt committendum falſum iuxta terminos illius capitali eſſe puniendos prout in c. ad falſariorum, & ita qualificatiue, & non ſimpliciter prout præſupponebatur, & idcirco diſputabant etiam ibi omnes an d.c. procederet in corrigibili, vel incorrigibili dicebat bene hoc
18 intelligere in ſupplicatione manu Papæ ſignata vt expreſſe dicebat collect. in d.c. ad falſariorum, & quod proprie forſan fuerat facta extenſio, de qua in literis, vt dictum fuerat.

Et quod eius iudicio Fed. de Senis in conſ. 21. decidebat huiuſmodi caſum dum nullam faciebat differentiam ſiue in carta, ſiue in Bulla, vel quomodocunque falſificarentur litere D. N. Papæ ad hoc, vt quamuis incideret in pœnas dicti capit. ad falſariorum.

Et pro iſta opinione D. Io. Baptiſta Oſius ſubiunxit quod licet ipſe ſuper hoc non ſtuduiſſet ſed tantum ſuper intelligentia literarum in die Cœne Domini, in quibus tota difficultas videbatur conſiſtere pro veritate caſus de quo quærebatur at-
19 tamen conſiderabat vltra allegata negari nõ poſſe gratiam per ſolam ſupplicationem eſſe perfectã, & etiam informa probanti quia ſufficiebat ad poſſeſſionem capiendam, & in cauſa poſſeſſorij ad abſolutoriam obtinendam, & ad dandum de iure tertij vt erat vulgatum. & trad. deciſ. Caſſ. 8. de reſt. ſpoliat. & ob id crederet licet non præciſe affirmaret diſpoſitionem dicti c. etiam procedere in ſupplicationibus maxime conſidetara mente ſummi Pontificis quæ fuerat in effectu punire grauiter committentes falſum circa literas ab ipſo emanatas quomodocunque emanarent, & ad ipſorum falſariorum malitiam confundendum vt in ptinc. tex. dicebatur.

20 Sed replicabat dominus Sebaſtianus quod non fuerat habita conſideratio ad caſus ſpeciales ſed ad eos, qui magis frequenter accidebant iux l. nam ad ea ff. de legib.

Et quamuis fuiſſet ſatiſdictum & allegatum etiam per Magnificum D. Procuratorem fiſci. qui eandem opinionem tenebat. Ego ad quem onus iudicandi ſpectabat, ne viderer ita opinionibus aliorum moueri, & ſicco pede pro iſta opinione, quam puto veriſſimam pertranſire, Præſuppoſito, quod eo tempore non eſſent in vſu ſupplicationes quia ſi fuiſſent crederem, vt dixi quod de eis in corpore iuris aliqua mentio facta repetiretur, prout etiam huic opinioni Dominus meus annuebat, conſiderabam quod repertis ſupplicationibus diſpoſitio cap. quæ ſimpliciter loquebatur de literis Roman. Pont. magis in eis procedere debere quam in bullis.

21 Quia omiſſa ratione maioris reuerentie ptopter manus Papæ appoſitionem falſitas commiſſa in ſupplicatione procul dubio erat magis nociua, & etiã enormis quam illa, quæ committebatur in bullis, cum bullæ ex ſupplicatione conficierentur, & ſecundum illas corrigerentur, & emendarentur vnde illis falſificatis non falſificata ſupplicatione facile ſuccurrebatur per recurſum ad ſuplicationẽ illi in cuius præiuditium falſificate fuerant ſupplicatio vero eſſet ipſa matrix, & originalis ſcriptura qua falſificata detecta veritas apparere minime poterat cum ad aliam ſcripturam reccurri non poſſet immo ſemper ſupplicationi tãquam originali ſtari deberet ad not. in l. ſi librarius ff. de reg. iur. & l. impeta. la prima ff. de ſtatu. hom cum alijs ſimilibus. Et ſi conſiderabamus quod falſificans literas plumbatas plures perſonas offendebat iſta ratio etiam militabat in ſupplicationibus quæ forſan per non minores manus tranſibant vt experientia decebat.

22 Et vlterius quod non admiterem pro ita abſoluto vt in ſupplicationibus manu Papæ tantum ſignatis psocederet, quia allegata de literis penitẽtiarie, & cancellarie, & gerentium vices Romanorum Pont. iudicio meo non videbantur milltare in caſu noſtro, in quo habens ſignaturam reſcribebat ſub nomine Papæ & litere, & ſupplicationes data quod haberent ſigaturam inferioris tamen ſub nomine Ro. Pon. conficiebantur quod non erat ita in literis ſummi Pont. & Vicecancellarij quæ ſub eorum nominibus expediebantur.

23 Et nihilominus quod ego videram quendam Hiſpanum ob falſitates commiſſas in literis penitẽtiarie per tunc alme Vrbis Gubernatorem affici vltimo ſuplicio tanquam comptehenſum, vt arbitrabar, in c. ad falſatiorum.

Secundo præſuppoſita pro vera opinione affirmatiua an habetet locum in falſificante corpus ſupplicationum tantum, vel etiam illarum datam.
24 Pro negatiua dicebat D. Io. Aloyſius quod quatenus opinio prædicta eſſet vera eius iuditio procederet tantum in falſificante ſeu confringente ſignum ſuplicationis Papalis, & non illius corpus neque datam pront voluerat collonus ibi dum dicebat quid enim ſi quis falſificauerit re & quod illa verba ſubſequentia vel aliud ex quo Papa, com
25 ſueuerat ſignare per fiat, vel per Placet verificabantur in Papa & non poterant extendi ad alias manus inferiorum prout Datarij.

Præſertim cum falſificata data non intelligeretur in rei veritate falſificata ipſa conceſſio ponebat enim quod ſi vnus obtinuiſſet gratiam, & alius falſificaſſet datam eiuſdem gratię conceſſe, non propterea illi dicta ſua gratia priuatus fuiſſet cum illam probare poſſet per teſtes, & ſic non erat adeo de ſubſtantia gratie ipſe data, licet ſupplicatio ſine illa non ſtaret prout ipſa ſignatura in qua tota vis gratie conſiſtebat.

26 Quibus ſubiunxit D. Antonius quod licet ipſe pro abſoluto teneret diſpoſitionem c. procederc etiam in falſificante corpus ſupplicationum quia in effectu falſificare videtur ſignaturam Papæ.
27 Cum Papa ſubſcribendo videatur omnia approbaſſe, & confirmaſſe iux. not. in l. ſi ita ſtipulatus fuero ſi titius S. Chryſogonus ff. de vet. ob. & pet,

b 3 Bart.

Digitized by Google

Bart.in l.emptor §.lucius ff.de pac.& videretur du
bitandum in data ex quo veniebat poſt ſignaturã
Papæ,& ſic falſitas non videbatur facta circa ea,
quæ Papa fecerat,ſed tantum Datarius Nihilomi-
nus dicebat ſe conſiderare quod cum in commiſ-
ſione Papæ adijciatur data vt appareat qua die
facta fuerat cõceſſio per falſificationem date pro-
babatur quod conceſſio facta vna die fuerat facta
alio die,& ſic falſitas datæ faciebat vt Papa vide-
retur alio die ſcripſiſſe,& alio die conceſſiſſe quam
ea qua ſcripſerat, & ſignauerat & per conſequens
per falſificationẽ date effectualiter falſificabatur
28 ipſa conceſſio. Prout etiam apparebat in inſtru-
mento falſificato in die, quod quidem inſtrumen-
tum dicebatur eſſe totum falſum,quia dies erat de
ſubſtantia vt per Rom.in cap.ſi ad ſcripturas diſt.
nona per Io.de Anania in c.fraternitatis col.1. de
29 hæret.Et idem in qualibet alia falſitate commiſ-
ſa in ſubſtantialibus vt puta in loco vt not.per In-
noc.in cap. cum in iure peritus de offic. deleg. per
Alex.in l.ſi ex falſis col.fin.de tranſac. & per Fely.
in d.c.fraternitatis col.3.Sed predictis d.Io. Aloy-
ſius replicabat eſſe animaduertendum quod licet
conſideratio eſſet ſubtilis attamen non inferreba-
tur ex illa ad manum Papæ & nihilominus dici
poterat quod allegata procederent per viam fi-
ctionis, & præſumptiuè,non autem quod in verita
30 te ipſa conceſſio diceretur falſificata, & cum eſſe-
mus in pœnalibus, & odioſis non erat vſque adeo
tuta huiuſmodi conſideratio.

31 Et pro affirmatiua d. Sebaſtianus dixit quod
ipſe nullatenus dubitaret ꝙ ſi tex.in c.ad falſariorũ
procederet in ſupplicatione vtique etiam habebat
locum in falſificante datam quia data ſupplicatio-
nis erat pars ſupplicationis & fundamentum illius
32 gratiæ ad not.in c.duobus de reſcrip.li.6.& quod
Papa in d.c.non conſiderauerat prout dicebatur
eius reuerentiam,& honorem, nec quam partem
literarum quis falſificaret,ſed tantum quod literas
appellatas in talem formam per viam falſitatis de
duceret vt aliquid conſequi poſſet,& non erat du-
bium quod falſificans datam literarum tenebatur
33 pœna d. c. Nam ſi vera fuiſſet illa conſideratio,
qui ex toto fabricaret literas Papæ non compre-
henderetur ſub diſpoſitione d. cap. & tamen talis
falſitas erat comprehenſa in illo cap. vt not.in cap.
licet.

Et iſtamet opinio placebat etiam d. Io.Baptiſtę
Guidobono præſertim propter dictum collectanei
dicentis vel aliud & non reſtringentis ſe potius ad
manum Papæ quam ad aliquid aliud contentum
in ſupplicatione in qua reſidebat etiam Io. *Bapti-
ſta* Oſius.

34 Et ego pro iſta opinione conſiderabam quod
data ſupplicationis non videbatur minus com-
prehenſa in ſupplicatione quam omnia in cor-
pore, & in clauſulis contenta cum ſecunda
ſignatura non eſſet in fine claſularum, ſed in me-
dio, & propriè comprehendebat omnia præcedẽ-
tia,& ſubſequentia ad not.in l.talis ſcriptura de
35 legatis 1. Quod conſtabat expreſſe ex alio quia
ſemper datarius dabat datam illius diei,qua ſigna
batur ſupplicatio per Cardinalem, vel per haben-
tem Signaturam ergo virtualiter data comprehen-
debatur ſub ſignatura & illam falſificans falſifica-
bat totam conceſſionem, & non ſolum manum
Datarij.

Vltimo dubitaui an extenſio facta in literis in
die Cœnæ Domini comprehenderet caſum no-
36 ſtrum. Et præſuppoſita prima lectura dicebat
dictus Ioannes Aloyſius quod ipſe multum
dubitaret an comprehenderet caſum noſtrum quia
videbatur Papam voluiſſe quod concurrerent illæ
duæ qualitates videlicet quod ſupplicatio fuiſſet ſi
gnata,& datata ad hoc vt haberet locum extenſio
ad not.per Io.And.in c.1.de homi.lib.6. per *Bald.*
in l.ſi quis non dicam rapere in 2.C.de Epiſ.& cle.
& per Iaſ.in l.non ſolum §.ſciendum ff.de op. noui
37 nuntia quæ in caſu noſtro non concurebant. Et
quia in pœnalibus,& correctorijs non procedebat
extenſio vt erant deciſiones claræ doctorum,& de
ducebat Afflict. in dicta deciſione vigeſimo-
primo.

Et nihilominus quod propter reiteratas falſita-
tes in caſu noſtro ipſe erat in voto quod dictus Pe-
38 trus veniret puniendus vltimo ſupplicio. Si enim
Iudex in caſu in quo clare eſſet pro delicto quem
debere puniri, pœna pecuniaria poterat ob reite-
rata crimina imponere pœnam mortis,& ſecure
vt per Bart.& Ang.in l.1.C.de ſuper exact. lib.10.
in l.licitatio §.quod illicite de publica, & Rom. in
39 l.ſi vero §.de viro in 30.fall.ſol.mat. Quanto ma-
gis in caſu in quo à principio veniebat imponen-
da pœna corporali ad tex.in l.1.§.fin.ff.de falſ. cũ
alijs immo erat dubium an puniri poſſet vltimo
ſupplicio. Et ſi vnquam iudex deberet arbitrari
pœnam mortis erat in huiuſmodi caſu faciendum
propter qualitatem criminis.

Et ſequendo eandem opinionem ſubiunxit Do-
minus Antonius quod propter illa duo copulatiue
40 requiſita ipſe etiam multum dubitaret præſertim
ſi aſſignari poſſet aliqua probabilis ratio propter
quam Papa voluiſſet dictas qualitates concurere
& ipſe talem conſiderauerat,videlicet quod forſan
Papa habuerit reſpectum quod falſificans ſupplica-
tiones ſignatas,& datatas falſificabat, & deſtrue-
bat eius gratiam iam perfectam & expeditam ſed
non quando ſolam tantum ſignaturam falſificabat
quæ ratio quatenus eſſet concludens dicebat relin
quere cogitandum.

Et non inficiabatur quod propter reiteratas fal
ſitates poterat inquiſitus pœna mortis puniri ex
late deductis per Caſſan.in conſuetud. Burgu. Et
proſequendo dicebat quod hoc relinquebat arbi-
trio iudicis, & in iſtam opinionem concurrebat e-
tiam D. Io. *Baptiſta* Guidobonus per eaſdem met
rationes & fundamenta.

Sed Dominus Sebaſtianus dicebat quod immo
circum-

Digitized by Google

circumſcripta reiteratione delictorum caſus noſter
erat comprehenſus in litteris dato, quod dicerent
ſignatas,& datatas,& inquiſitus veniebat propriè
vltimo ſupplicio afficiendus, & præſupponebat,
quod text. in c.ad falſariorum loquens de litteris
apoſtolicis intelligebatur de perfectis, & expedi-
41 tis in tali forma, vt præiudicare poſſent,& tamen
ſub eodem ſermone comprehendebantur omnes
caſus notati in c. licet eod. tit. prout ibi dicebat
gloſ. inter quos iſti duo æquiparabantur, vel quod
quis ex integro, & toto litteras Apoſtolicas con-
fingeret,& falſo fabricaret, vel iam factas, & ex-
peditas corrumperet. Vnde cum poſtmodum ſu-
peruenerit lex noua extendens c. ad falſariorum
etiam ad ſupplicationes debebat intelligi,& inter
42 pretari ſecundum diſpoſitionem legis antiquæ,
quia huiuſmodi interpretatio paſſiua, etiam in
pœnalibus, nunquam cenſebatur excluſa ad not. in
l. ſi quis ſeruo, C. de furt. per Dominum Ioannem
Andr. in cap. auaritiæ, & in cap. is qui, & in cap.
licet canon. in ſecunda columna, de electio. libro
6.& per Io. And.& Domi. in c. 1. §. 1. de reſtit. ſpol.
ſed in l. antiqua illi duo caſus erant æquiparati,
ergo,& in l. noua, vt ſicut quis falſificando datam
in ſupplicatione, iã expedita ex diſpoſitione l. no-
uæ incidebat in pœnam dicti c. ita pariformiter to-
tam datam falſam conficiendo incidere debebat
prout in l. antiqua diſponebatur.

Et dicebat huiuſmodi caſum iudicio ſuo ſi be-
ne conſideraretur nullam habere dubitationem,
& quod deciſio Neapolis allegata ideo non pu-
niuerat delinquentem, quia falſitas non fuerat
perfecta, nec in eſſe deducta, prout in caſu noſtro,
in quo per falſas datas ſupplicationes ad earum eſ-
ſe perfectum deduxerat, & huic rationi, & funda-
mento nulle in effectu fuerunt datæ reſponſiones
concludentes.

Et quod extenſio comprehenderet caſum ſub-
iunxit D. Io. Baptiſta Oſius ſe pro certo miratum
fuiſſe quod in hoc fuerit facta aliqua difficultas,
quia verba litterarum eius iudicio videbantur ſi-
bi admodum clara, & quod erant ita legenda, vi-
delicet extendentes, c. ad falſariorum cum omni-
bus pœnis in eo contentis ad falſificantes, ſeu mu-
tantes ſupplicationes per nos, ſeu de mandato no
ſtro ſignatas, & hic faciendus punctus. Deinde
proſequendum,& datatas ſine noſtra, aut Datarij
noſtri licentia, vt eſſet ſenſus quod datans ſuppli-
cationes ſine licentia Papæ, vel Datarij incideret
in pœnas dicti c. ad falſariorum, & aliter intelli-
gendo dicebat reſultare vnum inconueniens, &
abſurdum, quod daretur caſus, in quo ſupplicatio-
nes poſſent ſine licentia Papæ, vel Datarij datari.

Sed ſtatim fuit per omnes replicatum, quod hu-
iuſmodi intelligentia non erat vera, tum quia illa
verba falſificantes, & mutantes intelligendo hoc
modo non poterant congrue referri ad illum ver-
bum datatas, tum quia intentio Papæ fuerat ex-
cludere illos, qui de licentia ſua, & Datarij data-
bant, vel corrigebant ſupplicationes, & in illis ad-
debant ſubdebat tamen ipſe poſt multa, quod cir-
ca reiterationem delictorum materia erat clara,
tamen ipſe potius credebat ſuper hoc conſulere
Principem per ea, quæ dicebat Iaſ. in l. 1. num. 2. C.
de precib. Imp. offer. cui d. Fiſcalis ſtatim replica-
uit quod Princeps ſuper hoc nimiũ cõſultus fuerat.

Poſtremo ego pro iſtamet opinione, quod caſus
noſter comprehenderetur ſub bulla, dicebam, quod
feceram maximam diligentiam de reperiendo,
quomodo in rei veritate cantarent verba Bullæ, &
repereram quod *Bullę* factę tempore, Clem. omnes
fere habebant ſignatas, & datatas, tempore verò
Pauli vna excepta reliquæ, & præſertim huius an-
ni ſecundum quam erat iudicandum habebant hu-
iuſmodi verba, ſignatas,& datatas,& conſiderabã,
quod huiuſmodi vltima lectura iudicio meo vi-
debatur mihi verior, & quod intentio Papæ non
fuerat alia, niſi punire falſificantes ſupplicationes,
& illarum datas.

Et quod eſſet verum dicebam primo apparere
ex illis verbis falſificantes, ſeu mutantes ſupplica-
tiones, quæ referebantur ad ſupplicationes, & ad
datas reſpectiuè, ſcilicet illud falſificantes ad ſup-
plicationes mutantes verò ad datas, quia datæ
vt plurimum falſificari non poterant. quin in to-
tum mutarentur ſupplicatio vero falſificabitur etiã
non mutata tota ſupplicatione. Et apparebat ex
alio, quia illa verba ſine noſtra, aut Datarij noſtri
licentia non fuerant appoſita, niſi reſpectu data-
43 rum, alioquin ſequeretur vnum inconueniens,
quod Papa cogitaſſet ſupplicatione iam expedita,
& regiſtrata potuiſſe, & eſſe conſuetum, vt in eis
aliquid adderetur, vel minueretur, & tamen, vt
docebat experientia nunquam hoc faciebat: imò
potius dabat ſupplicationes ſub eadem data, quã
in iam expeditis aliquid adderet, vel minueret,&
hoc modo intelligendo caſus noſter nullam peni-
tus haberet difficultatem per reg. vulg. l. iam hoc
44 de iure vulg.& pupill.& l. quamuis C. eodem. Et
quia dictio, & copulabat repetendas qualitates,
Bar. in l. ſcio §. Caio per illum tex. de fund. inſtruc.

45 Præterea dicebam, quod etiam circumſcripta
Bulla in cœna Domini nos eramus in terminis, c.
ad falſariorum, ex alio quia iſte inquiſitus non ſo-
lum datauerat ſupplicationes, verum etiam ſuper
vna ex illis per eum datatis litteras expediuerat,
& ſic expeditoribus literarum ſupplicationem fal-
ſam ſubminiſtrauerat, & inficiari minime poterat,
quin literæ, ſic expeditæ falſæ in effectu dicerentur
ſeu ſaltem ipſe tanquam falſarius literarum Apo-
ſtolicarum puniri deberet ex not. in d. c. licet, vbi
videbatur caſus in terminis in verbo eos, & per
Abb. in c. quanto extra de his, qui fiunt à prælat.
ſine conſenſu capituli per Bar. in l. ſi quis obrepſe-
rit. ff. de fal.& per Alex. in conſ. 77. in cauſa accu-
ſation. in princ. vol. 1.

46 Vlterius circa illud de reiteratione delictorum,
in quo omnes concurrebant dicebam quod om-
nino

ninocogebar in hoc caſu dato, quod eſſet arbitra-
rium imponere pœnam mortis non ſolum ob reite-
ratas qnatuor falſitates ſucceſſiuis temporibus ve-
rum etiam ob propoſitum in futurum, quod habe-
bat inquiſitus alia ſimilia committendi pręſertim,
quia per huiuſmodi delicta offendebatur maie-
ſtas Principis,& iſte erat vilis conditionis, & alias
fuerat ſeruatum io perſonam,cuiuſdam nobilis, &
literati, qui tanquam vtilis reipublice ſeruandus
fuiſſet,ad text.in l.ad beſtias.ff.de pœn.
47 Et licet fuerit etiam dubitatum, an pœna c. ad
falſariorum eſſet vltimum ſupplicium per ea, quæ
not.Ant.de But.ibi.& Archid. in c. in memoriam,
& deciſ.Neapol. 30.in nouis,& gloſ.in c.per litte-
ras in conſtitutione Regni, & procederet tantum
in incorrigibili, & quando per viam accuſationis
procedebatur. Atramen ex communi voto fuit re-
ſolutum,quod ſic ex not.per gloſ. in d. c. ad falſa-
riorum,& per Abb. & Hoſtien.ibi, & per Petrum
de Ancar.in 3.notab.& per Prep. in d. c. in memo-
riam col. pen. prope finem per gloſ. & Salyc. in l.
maiorem,C.de fal.& per deciſ.Neapol.vlt.nu. 21.
in antiquis,& per gloſ. in c. cum non ab homine,
& ibi Abb.extra de Iud. & in c. ad abolendam de
hereticis, & per Gram.late in d. c. in memoriam,
quæ opinio ſemper hic Romæ ſeruata fuerat.
Et ſic tandem inter omnes conelusum fuit, di-
ctum inquiſitum vltimo ſupplicio damnandum eſ-
ſe, & quod in ſententia vtrumque caput compre-
henderem. Et ita ipſum alme Vrbis Gubernato-
ri remiſſi,qui die ſequenti viſa mea ſententia igni-
bus tradi iuſſit,prout factum fuit.

ARGVMENTVM.

Iudex Eccleſiaſticus poteſt punire laicum co-
ram ipſo falſum deponentem.

SVMMARIVM.

1 *Quilibet Iudex,vt competens poteſt punire teſtem co-
ram ipſo falſum deponentem.*
2 *Fallit finita cauſa ciuili.*
3 *Pœna de qua In l.nullum, C.de teſtibus imponitur of-
ficio iudicis mercenario.*
4 *Officium Iudicis mercenarium ceſſat lata ſententia.*
5 *Iudex in criminalibus non poteſt conſulere indem-
nitati partis,niſi incidenter.*

RESOLVTIO XXIIII.

ILluſtriſſime, & Reuerendiſſime
Domine,dicebam, & dico d. v.
Illuſtriſſime, quod Reuerendiſſ.
D. Vicarius ſuus io Archiepi-
ſcopatu Neapolitano, ſine vlla
difficultate poterat Laicum co-
eo in cauſa tam ciuili, quam criminali vti teſtem
1 deponentem falſum extraordinarie puuire. Cum
idem quilibet alius Iudex facere poſſet iuxta not.
in l.nullum C.de teſtibus per Ang. in tract. malef.
in ver falſario,ver quæ.o teſtis,& ver.quæro,an
quilibet Iudex,& per And.de Iſer.in conſt.in dam
na clandeſtina,nu. 13.Dec. latè in c. præterea da
off.de leg.
2 Iia tamen ſi in ipſo examine, vel ſaltem duran-
te cauſa, & ea adhuc non finita, ſuper qua depo-
nit, vel depoſuit inuenerit eum falſum perhibere,
vel prohibuiſſe teſtimonium ſecus ſi ea finita, quia
tunc coram Iudice ſuo conuenire debebat, vt vo-
luerat Car.& Io.de Ana.in c. 1. de calumn. Bal.&
3 Ang.in l.1.C.eo tit.& Salyc. in d.l. nullum. Ea
ratione, quia Iudicis officio mercenario impone-
4 batur illa pœna,de qua in d.l.nullum. Quod qui-
dem ceſſabat per ſententiam ad l.4. C. depoſiti.
5 Sicut in ſimili videbamus in Iudice cauſarum
criminalium, qui non poterat conſulere indemni-
tati partis,niſi incidenter pronuntiando ſuper cri-
mine in l.interdum,§.qui furem, ff. de fur. in l. ſo-
lemus.§.latrunculator,cum alijs de Iud.in l. inter-
dum de pub.Iud.& per Aret.in d.tract.mal.in ver.
aeſtem celeſtium,ou.4.

ARGVMENTVM,

Confeſsio facta coram Iudice non ſedente pro
tribunali,ſi reuocatur, facit inditium ad tor-
turam.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio Clerici coram Laico facit inditium ad tor-
turam.*
2 *Reus varians poteſt torqueri.*
3 *Confeſſio extraiudicialis facit inditium ad torturam.*
4 *Confeſſio pluries reiterata, & iurata non poteſt re-
uocari.*

RESOLVTIO XXV.

IN quadam Romana furti, &
computorum pro D. Procu-
ratore Fiſcali curiæ Capito-
linæ,& Illuſtriſſ. D.Malherba
Vrſino, contra Petrum Do-
natum, in qua ego alme Vr-
bis Senatori, per Reueren-
dos P. D. Viſitatores carce-
rum fui datus adiunctus fuit inter me, & audito-
rem dicti Senatoris reſolutum. Quod inquiſitus
ob reuocatam confeſſionem factam coram dicto
Senatore non ſedente pro tribunali aliter non do-
cto de errore torqueri poſſet. Quicquid dixerit
Bal.in l.vnica col. pen.C. de confeſſ. & poſt eum
Felyn.in c.at ſi Clerici,nu.18.de Iud. & in c. olim
col.3.in princ.de reſcrip.Iaſ. in l.l& magiſtratibus,
nu.6.ff.de Iud.
Et hoc per notabilem limitationem Dec.in d.l.
& Ma-

& magiſtratibus col.penult.in fine vbi dicebat doctrinam, Bald.in d. l. vnica procedere quoad iuris diſpoſitionem tantum, non autem, quod non remaneret factum, in quo fundaret inditium ipſum
1 pro tortura. Prout in confeſſione facta per clericum coram Iudice Laico, nam quantumcumque eſſet nulla tamen ſufficiebat ad torturam, quia clarum erat factum remanere: vt per Innoc. in c. per inquiſitionem ver. ſed quomodo de elect. & late per mod.in d.c.at ſi clerici.

2 Et quod huiuſmodi intelligentia eſſet vera, ego inter alia adducebam, quod reus, qui primo confeſſus erat deinde reuocabat, negari non poterat, quin eſſet varius, ergo torquendus iux. not. per Bald.in l.bonæ fidei col.3.ver.item quæro, C.de iureiur.& in l.2.C.de fid.tut.

3 Secundo, quòd ſi reuocatio confeſſionis faceret, vt quis torqueri non poſſet ex confeſſione extraiudiciali nullus vnquam, vel raro torqueretur contra gloſ. communiter approbatam in l. capite quinto. ff. de adult.& ſic redderetur fruſtratoria dicta iuris diſpoſitio, vt per Dec.in d.c.at ſi clerici.

4 Tertio dicebam, quod talis reuocatio non erat admittenda, niſi docto de errore, quo minus torqueri poſſet, cum eſſet iterata, & iurata, quo caſu ſi fuiſſet facta coram Iudice pro tribunali ſedente nullo modo forſan reuocari potuiſſet ad not.plene per Hip.in conſ.113.col.1.

ARGVMENTVM.

Confeſſus interfeciſſe hominem; ſed ad ſui defenſionem, vbi aliter non conſtat de delicto non poteſt condemnari ad mortem, ſed torqueri.

SVMMARIVM.

3 *Pœna vltimi ſupplicij nunquam eſt imponenda etiam ex violentiſſimis præſumptionibus.*

2 *Innocens, vel etiam culpabilis vltramodum non eſt condemnandus.*

3 *Tortus pro eruenda qualitate ſi ſuſtinet tormenta eſt abſoluendus.*

RESOLVTIO XXVI.

IN alia Romana homicidij pro Martino Corſo cõtra Fiſcum in qua fui datus adiunctus R. P.D.Almę Vrbis Gubernatori, qui erat omnino in voto ſuſpendendum dictum Martinum tenui, quod ſtante confeſſione ſua qualificata, cum aliter non conſtaret, niſi ex quibuſdam præſumptionibus ipſum homicidio ſtoluntarie aſtitiſſe, nullatenus ad pœnam vltimi ſupplicij poſſet condemnari, & in hoc votum, licet cum maxima difficultate eundem D. Gub.reduxi. Per illud ſingul.dictum Abb.in c.auditis, col.pen.de præſcrip.quod ibi ſequebatur Felyn.nu.50.& in c.ſignificaſti il 2.nu.13.de homic. & in c. cum ven. vbi etiam Dec. nu. 20.de except. Alex.in l.non ſolum §.ſiciendum.ff.de op.no. nuntia Socyn.in l.1.nu.12.ff.de vulg.& pupill.nouiſſime Gram.in voto 2.in prin.& Alcia. plene in l.1.§. ſi quis ſimpliciter, nu.77.ff.de ver.oblig.

Et dicebam quod ille præſumptiones, propter quas exaduerſo inferebatur non militare dictum Abb. bene ſufficiebant, vel ad eruendum per tormenta, & quæſtiones explicitam confeſſionem de delicto, vt per Gram. & Alciat. in locis præallega-
1 tis, vel ad imponendam aliam pœnam citra vltimum ſupplicium cum illa etiam ex violentiſſimis præſumptionibus, nunquam eſſet imponenda ad not.in c.2.de præſumptio. & in c. 3. loco de prob. per Gand. in tract. ſuo maleſitio ſub rub. de præſumptio, & indit.col.final.

2 Nam infitiari non poterat, quin etiam ſtantibus præſumptionibus prędictis res potuerit eſſe, & proceſſiſſe eo modo, quo illam narrabat dictus Martinus, & ſic de facili poſſet innocens, vel etiam culpabilis vltra modum, & nimis rigoroſe condemnari, contra l.abſentem, ff.de pæn. & auth. omnes peregrini, C.eo.

3 Et quia præſumptiones aliquæ erant, vt dixi contra ipſum, quod animo deliberato aſtiterat ego conſulebam potius ad triremes condemnandum, quam quæſtionem de eo ſuper explicita confeſſione ſumendam, quia potuiſſet de facili, prout credendum erat, cum eſſet Corſus, Iuuenis, & robuſtus tormenta ſuſtinere, & ita impunitus euadere iuxt.not.per Gram.in dicto voto 2. num.9.& per Alci.in d.§.ſi quis ſimpliciter.

Et nihilominus de communi voto tortus contra opinionem meam ſtatim eleuatus falſus fuit aſtitiſſe voluntarie dicto homicidio.

ARGVMENTVM:

Qualitas inditionum præcedentium ad effectũ reponendi reum reuocantem confeſſionem in tormentis factam eſt multũ ponderanda.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio facta in tormentis ſi reuocetur facit inditium ad torturam.*

2 *Modum quæſtionis lex arbitrio Iudicis relinquit.*

3 *Iudex torturam adhibere debet ſecundum qualitatem delicti inditiorum, & perſonæ.*

4 *Arbitrium Iudicis regulari debet ſecundum diſpoſitionem iuris communis.*

RE-

RESOLVTIO XXVI.

1 CVm Iulianus Cherubini poſt reuo-
cationem confeſſionis factæ itetum
tortus fuerit, prout Iuridice pote-
rat ex not.per Bal. in l. vnius, §.1.
ff. de quæſtio per Bal. in l. bonæ fi-
dei, C. de iureiur. per Parid. de
Puteo in tract.Sind.car. 27. in verbo de repetitio-
ne; & poſt huiuſmodi torturam nil aliud ſuperue-
nerit non videbatur mihi pro vlterioris quæſtionis
repetitione, ſeu illius continuatione recte à Fiſci
procuratore inſtari.

Quia prima inditia, ex quibus proceſſum fuerat
ad quæſtionem non erant multum vrgentia adeo,
quod forlan etiam ſequuta reuocatione vlterius
torqueri non poterat, ad Salyc. in l.2. col. vlt. ver.
quæro tunc C.de cuſt.reorum Bar.in d. l. vnius, &
in l.qui ſicut ff.de quæſtio Baid.in l.obſeruare. C.
quorum appellationes Aret.in tract. malef. in ver-
bo comparent dicti inquiſiti, & negant totum col.
2.cum cumulatis per Cepol.conſ.32.col.8.

2 Et licet modum quæſtionis lex arbitrio relin-
queret in l.quæſtionis modum, & in l.de minore §.
3 tormenta ff. de quæſtio. Tamen debet Iudex
torturam adhibere ſecundum qualitatem delicti
inditiorum, & perſonæ inquiſiti, vt dicebat text.in
d.§.tormenta,& in l. 1.in princ.& in l.edict. eodem
4 tit. Et ſic arbitrium ſuuum ſecundum ius commu-
ne regulare ad Bar. in extrauaganti ad reprimen.
in verbo videbitur, & in l.ſi in lege. ff. locati Pariſ.
in conſ.151.nu. . .vol.4.

ARGVMENTVM.

Teſtis ſiue ſit varius, ſiue contra eum ſint indi-
tia, quod ſciat veritatem pro illa eruenda po-
teſt torqueri denegata copia.

SVMMARIVM.

1 *Teſtis contra quem eſt præſumptio, quod ſciat veri-
tatem poteſt torqueri pro illa eruenda.*
2 *Idem quando vacillat.*
3 *Teſti non datur copia inditiorum.*
4 *Bar.in §. Iudex ſimpliciter loquitur non tantum in
caſu vacillationis.*
5 *Quod probatur etiam auctoritate Aretini in loco hic
allegato.*
6 *Teſtis poteſt multa adducere aduerſus ſuas contra-
rietates.*

RESOLVTIO XXVIII.

IN alia Toletana prætenſæ falſitatis
pro Fiſco contra Ariam Gundiſal-
ui Comitem de pugno roſtro con-
cluſimus Locumtenens Guber-
natoris mihi adiunctus, & ego Di-
dacum de Euia pro inditijs ab eo
1 eruendis poſſe quæſtionibus ſupponi. Tum quia
contra eum erunt inditia, & præſumptiones quod
ſciret aliquid circa huiuſmodi falſitatem ad not.
per *B*ar. in l. 1. in princ. & in §.quæſt. ff. de quæſt.
per Bald. in l. milites circa medium. C. eo in l. 3.
ad l.Iul.de adult.late per Brun. in tract. de indit. &
tortura, car. 32.nu.15.Gram.in conſ. 40. nu. 21. &
in voto 31.nu.20.
2 Tum quia vacillabat in eius dictis, & modo vnũ,
modo aliud aſſeruerat ad *B*al.in l.ex libero.ff. de
quæſt. Alex. in conſ.58.vol.1. Soccyn. in conſ.253.
col.2. ver.præterea ille teſtis vol. .Bal.in conſ. 101
vol.1. Cepol. late in conſ. 61. Ang. in ſua practica
in verbo comparent dicti inquiſiti, & totum ne-
gant, nu.18. ver. quæro an teſtes.
3 Et nullam in vtroque ex caſibus prædictis eſſe
dandam copiam inditiorum, antequam torque-
rentur ex not.per Bar.in l. vnius, §. Iudex.ff. de
quæſtione & ibi Pomat. in poſtillis, & Hip. in
4 fin. verb. Qui Bart. ſimpliciter loquebatur, cum
tractabamus de torquendo teſtem, & non ſolum,
quando vacillabat, prout ex aduerſo conſidera-
batur propter illa verba, videlicet quædam ſunt
inditia, quæ comprehenduntur ex dictis, quæ cau-
ſam principalem tangunt, quaſi quod in caſu va-
cillationis, ideo eſſet deneganda copia, quia clarũ
erat nullam ſibi competere defenſionem.
5 Nam quod etiam ita deberet fieri, vbi teſtis
torquebatur ex inditijs, quæ contra eum erant
ab extra, & non ſolum quando vacillabat volue-
rat Aret. in d. tract. in ver. fama publica, car. 92.
ver. quæro, quo caſu teſtes, & Brun. in loco ſupra-
dicto allegando *B*ar.in d. §. Iudex.
6 Sicut enim poterat teſtis aduerſus inditia pro
eius defenſione aliquid adducere, propter quod
inferebatur eo caſu dandam eſſe copiam cum ca-
deret diſputatio, ita poterat aduerſus ſuas varie-
tates, allegare multa ad ſe ſaluandum, de quibus
per Hip.in l. eos.ff.de falſ.

Nec erat verum quod *Bar.* loqueretur tantum
in caſu vacillationis, quia non ſpecificabat ma-
gis de inditijs reſultantibus ex dictis ipſius teſtis,
quam ex aliorum depoſitionibus, ſed ſimpriciter
de dictis, quæ cauſam principalem tangebant, vt
colligebatur ex primo membro diſtinctionis ipſius
& ex dictis per Hip. ibi circa finem, & clare de-
monſtrabatur ex tex.ſuper quo idem Bar.ſcribebat
in quo nihil penitus de vacillatione, ſed imo de in-
ditijs ab extra quando videlicet aſſerebatur teſtẽ
interfuiſſe facto de quo quærebatur.

AR-

ARGVMENTVM.

Teſtis ſuper inquiſitione generali poteſt torqueri denegata copia.

SVMMARIVM.

1 *Quilibet, vt vnus de populo admittitur vbi ſolum agitur de defenſione alicuius imputati de aliquo crimine.*

2 *Copia inditiorum eſt concedenda cuicunque inquiſito de crimine.*

3 *Teſtis varius, vel conuictus de mendatio de falſo tenetur.*

4 *Iudex in ciuilibus poteſt torquere principaliter ad veritatem priuatam in conſequentiam ad vindictam publicam.*

5 *Attenditur quod principaliter agitur, & non quod in conſequentiam.*

6 *In generali inquiſitione teſtis inhabilis etiam admittitur.*

7 *Teſtis torquendus anter torturam auditur in propoſitione exceptionum contra perſonas deponentes contra eum.*

8 *Cautela in criminalibus recipiendi teſtes informatiuos inualuit propter timorem ſubornationis.*

RESOLVTIO XXIX.

IN eadem Toletana ſubornationis contra eundem Comitem fuit reſolutum quod Martinus de Guadalagiar alter teſtis, cõtra quem ſimiliter erant inditia quod ſciret veritatem circa huiuſmodi falſitatem, quam tamen recuſabat propalare, & alias in dict. ſuis variabat poſſet ſubiici tormentis non obſtantibus proteſtationibus petitionis copie inditiorum tam per eum, & eius nomine per quendam tamquam vnum de populo, quam pro parte dicti Comitis factis. Quia cum examinaretur tamquam teſtis ſibi non erat danda aliquo modo copia ex deductis in præcedenti deciſione, & ſi ſibi denegabatur multo fortius alteri pro eo compatenti erat deneganda.

1 Et maxime quia pro ipſo carcerato non poterat comparere aliquis tamquam vnus de populo cum id ſolum eſſet permiſſum vbi contra aliquem carceratum procederetur ſuper crimine ad effectum eundem puniendi ſecundum not. in l. penult. §. ad crimen. de publ. iudit. in l. non tantum de appellat.

2 Nec obſtare dicebam illud quod ex aduerſo replicabatur quod videlicet d. Martino non poterat denegari huiuſmodi copia, quia omni caſu ipſe videbatur teneri tamquam delinquens cui ſemper erat concedenda l. cuſtodias de publ. iudit. & not. in lege vnius §. cognituram de quæſt. cum alijs

3 Nam ſiue eſſet varius per textum in l. qui varia, vel falſa ff. de teſtib. & not. in l. eos de falſ. & prout notab. Bald. in conſ. 101. num. 6. vol. 1. ſiue conuinceretur quod veritatem ſciret, & illam ſubticeret de falſo tenebatur ad not. per Bal. in l. Presbyteri C. de Epiſc. & Cler.

4 Quia non agebamus modo principaliter contra iſtum ad effectum eundem puniendi de crimine quod non poterat adhuc dici perfectum, nec conſumatum, ſed duntaxat ad habendum veritatem ſuper inquiſitione, licet forſan in conſequentiam veritate reperta extraordinariæ punire poſſet ratione veritatis & periurij, ac attentati criminis in veritate ſubticenda, prout dicebamus in iudice ciuili qui principaliter poterat torquere ad veritatem habendam ad priuatam vtilitatem, & in conſequentiam puniri ad vindictam publicam iux. no.
5 in l. nullum C. de teſtib. Et attendebatur id quod principaliter agebatur, non autem quod in conſequentiam vulg. l. non omnes ff. ſi cert. petat.

6 Minuſque proteſtatio dicti Comitis erat in hoc caſu admittenda, cum non examinaretur dictus Martinus nunc contra ipſum Comitem ita vt militare poſſent not. in l. 1. §. c dicatur ff. de quæſt. ſed tantum ſuper ipſa generali inquiſitione in qua nullibi prohibitum reperiebatur quod iudex non poſſet recipere quoſcunque teſtes etiam inhabiles immo reperiebatur permiſum ſecundum no. per Ant. de But. in c. qualiter, & quando col. 5. num. 17. & ibi Anchar. col. 3. in fine & Io. Andr. col. 6. ſimiliter in fine de accuſat. gloſſ. in c. cum I. & A. de re iud. Gram. in conſ. 45. num. 12. & in conſ. 58. num. 5. & in conſ. 59. nu. 14.

7 Et quamuis ipſe Martinus in propoſitione exceptionum reſpicientium perſonas eorum qui fuerãt contra eum examinati eſſet audiẽdus iuxta doctr. Bart. in dicto §. iudex non erat tamen ponendus ad largam propter timorem ſubornationis, propter
8 quem inualuerat etiam practica in criminalibus recipiendi teſtes parte non citata ſecundum Bald. in l. ſi quando num. 5. C. de teſtib. & per Ioann. Milcum in eius pract. criminali fol. 11. in verbo ſeorſum.

Et quia ſtandum fuiſſet ſemper primo dicto, & non ſecundo etiam quod ſecundum eſſet in tormentis, vt per Angel. in l. final. column. 1. C. de quæſt.

ARGVMENTVM.

Procurator in cauſa nullitatis ſimoniæ criminalis admittitur.

SVMMARIVM.

1 *Vbi crimen diſcutitur Procurator reijcitur, ne ſimonia reddatur eluſoria.*

2 *Procurator admittitur vbi crimen opponitur per*

mo-

modum exceptionis.
3 *Idem vbi opponuntur exceptiones dilatoriæ.*

RESOLVTIO XXX.

QVOD in cauſa nullitatis ſententiæ criminalis poſſit procurator interuenire voluit Bened. de Plumb. referẽs Baldum quẽ appellat doctorem ſuum in l. pen. §. ad crimen nu. 99. de publicis iudic. firman. in ſuo repertorio in verbo Procurator in criminalibus ibi procurator poteſt interuenire, allegando tex pro ſingulari in c. hæc quippe in verbo ſane, & ibi gloſ. in verb. expulſis 3. q. 6. Hip. in ſua pract, in verbo ſequitur, nu. 6. & nu. 30. in conſ. 29. nu. 14. & conſ. 39. num. 61.

1 Et ratio videtur eſſe, quia in huiuſmodi cauſa nullitatis non diſcutitur crimen. in cuius diſcuſſione procurator repellitur, ne ſententia reddatur eluſoria iux. not. in l. pen. §. ad crimen. ff. de publ. Iud. & in l. ſeruum quoque §. publice intereſt. ff. de procur. Rot. deciſ. 482. nu. 2. in nouiſ.

2 Et hinc videmus quod vbi opponitur crimen per modum exceptionis, ibi procurator interuenit cap. ſuper ijs & ibi Abb. in vlt. notabili de accuſat.
3 Et etiam ad opponendum exceptiones dilatorias vt inepti libelli, & incompetentiæ iudicis ex not. in d. §. ad crimen, & per ſalyc. in l. reos nu. 16. C. de accuſat. & ita tenui in vna Senogalieñ prætenſorum exceſſuum pro Bar. Baldaſſ.

ARGVMENTVM.

Clementina contra impediẽtes exequtionem literarum Apoſtolicarum procedit in omni impedimento exequtionis earundam præſtito etiam aliter quam in vim priuilegiorum de quibus in ea.

SVMMARIVM.

1 *Conſtitutio penalis eſt ita intelligenda ne eluſoria reddatur.*
2 *Fatua credulitas excuſat à dolo.*
3 *Cui conceditur id quod eſt pluris conceditur id quod eſt minus.*
4 *Caſus expreſſus tamquam communiter accidens non facit quin conſtitutio locum habeat in alio caſu non expreſſo.*
5 *Conſtitutio referens ſe ad aliam conſtitutionum ſecundum illam intelligi debet.*

RESOLVTIO XXXI.

VOLVERVNT Reuerend. Domini Auditor. & Vrbis Gubernator in quadam Oſceñ exceſſuum contra Epiſcopum Oſceñ diſpoſitionem Clementiæ contra impedientes exequutionem literarum Apoſtolicarum procedere in omni caſu præſtiti cuiuſcunque impedimenti etiam præterquam in vim priuilegiorum, & conſtitutionum ſynodalium, de qui-
1 bus in dicta Clementina Quia licet huiuſmodi cõſtitutio eſſet pœnalis, erat tamen ita intelligenda, ne eluſoria redderetur c. ſi ciuitas de ſent. exom. c. quamquam de vſu l. 6. Felyn. in c. Rodulphus col. 1 & ſeqq. de reſcrip. quod de facili in caſu noſtro eueniret, ſi de illo ſolo impedimento intelligeretur.

2 Maxime quia ſi Auditori concedebatur facultas monendi vbi quis virtute priuilegij exequutionem literarum Apoſtolicarum impediebat, qui aliquam excuſationem prætendere poterat propter fatuam credulitatem à priuilegio inductam, quæ à dolo excuſabat ad gloſ. & Angel. in l. plagij C. ad l. Flauiam de plagia in l. 1. §. fin. ff. de eo per quem factum erit laſ. in l. ſi quis id quod colu. 8. de iuriſ. om. iud. & in l. ſi quis maior col. 1. C. de tranſac. &
3 in conſ. 84. col. 4. vol. 1. quod erat plus. Multo fortius pręſumendum erat conceſſiſſe id quod erat minus, vt in reg. cui licet de reg. iur. in 6. & in l. non debet eo tit

4 Et quod expreſſerit dictum caſum impedimenti in vim priuilegiorum, tamquam quod magis communiter eueniret, non autẽ quia non deberet idẽ eſſe, quando quis propria temeritate impediret, arg. no. per gloſ. in l. 1. §. ſin autem in verbo ſponte C. de rap. virg. per Felyn. in c. ad audientiam il 1. col. penul. de reſcrip. per Alex. conſ. 119. col. final. vol. 6.

5 Quod expreſsè demonſtrauerat confirmando conſtitutionem Leonis, in qua cauebatur indiſtinctę contra impedientes quocunque modo exequutionem dictarum literarum, & dum etiam in facultate quam Aud. dabat ſubiunxerat vel impedientibus præmiſſo ſiue alio quouis modo, & etiam per relationem ad Bullam in Cœna Domini, in qua indifferenter excomunicabantur omnes quouis modo impedientes, licet magis ſpetialiter in omnibus expreſſum fuiſſet de impedimentis in vim conſtitutionis ſynodalis tamquam frequentius occurrentibus.

ARGVMENTVM.

Clementina prædicta procedit etiam cõtra impedientes exequutionem literarum delegatorum.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Literæ delegatorum propriè non dicuntur litteræ Apoſtolicæ.*
2 *Impediens exequutionem litterarum Apoſtolicarum puniuntur.*
3 *Appellatione mandatorum Apoſtolicarum veniunt mandata delegatorum.*
4 *Delegatus in cauſa delegata dicitur gerere vices delegantis.*
5 *Delegatus in cauſa delegata eſt maior quocunque ordinario.*
6 *Ordinarius ad mandatum delegati tenetur exequi eius ſententiam, ſiue iuſta, ſiue iniuſta.*
7 *Practica ponendi in litteris delegatorum clauſulam noſtris huiuſmodi imo verius Apoſtolicis firmiter obedire mandatis.*

RESOLVTIO XXXII.

COncluſerunt in eadem Domini
prædicti diſpoſitionē dictæ Clementinæ,
verificari etiam contra eos, qui litteras delegatorum
1 impediebant. Quamuis enim tales litteræ non dicerentur propriè litteræ Apoſtolicæ, adeo ꝙ
faciens aliquid circa eas non incidebat in pœnas,
in quas committens circa litteras Apoſtolicas, de
quibus, in cap. ad falſariorum de crim. falſ. prout
notabatur per Abb. in cap. olim ex litteris in ſecundo notab. de reſcrip. per Hoſticn̄, & alios in cap.
2 ex litteris de fid. inſtrum. Tamen dicebatur exequutores litterarum Apoſtolicarum cum renderent
ad exequutionem cauſæ commiſſæ per litteras Apoſtolicas, & bulla non loquebatur ſimpliciter contra
impedientes ipſas litteras Apoſtolicas, ſed contra
impedientes illarum exequutionem, & exequutores, & per conſequens impediens litteras delegatorum Sedis Apoſtolicæ dicebatur impedire exequutionem litterarum Apoſtolicarum.

3 Et præſertim, quia in dicta Clementina non dicebatur de impedientibus exequutionem litterarum prædictarum tantum, ſed etiam mandatorum
Apoſtolicorū, quorum appellatione veniebant mādata delegatorum, cap. 194. diſtin. ibi noſtra per
eum repræſentetur auctoritas, cap. cum in iure peritus ibi authoritate qua fungitur de officio deleg.
5 Et erat maior quocunque ordinario, cap. Paſtoralis, §. fin. de off. ord.

6 Imo ad eius mādatū tenebatur ordinarius exequi
illius ſententiam, ſiue iuſtam, ſiue iniuſtam, cap. Paſtoralis, §. qui vero ſæpe eo. tit. de off. deleg.

7 Et hinc inoleuerat practica, quod in maudatis
delegatorum ponebatur clauſula noſtris huiuſmodi, immo verius Apoſtolicus ſemper obedire mandatis.

ARGVMENTVM.

Clementina prædicta ad effectum, vt decerni poſsit monitorium non requirit, quod Auditor per ſe ipſum teſtes examinet.

SVMMARIVM.

1 *Vbi eligitur induſtria perſonæ non poteſt per alium explicari.*
1 *Verba illa, de quibus in Clementina, videlicet receptis per eum quomodo intelligantur.*
3 *Lex generaliter loquens, generaliter debet intelligi.*
4 *Facultas procedendi extraiudicialiter operatur, vt Iudex moueri poſſit ex probationibus etiam in actis non reductis.*
5 *Ex teſtibus per remiſſoriam examinatis deueniri poteſt ad diffinitiuam.*

RESOLVTIO XXXIIII.

VOLVERVNT etiam
non eſſe neceſſarium ad effectum, vt Auditor poſſet
decernere monitorium in
vim dictæ Clementinæ teſtes eſſe examinatos ſuper
impedimētis in curia ipſius
1 Auditoris, & ſi adeſſent illa verba receptis prius per
eum deſuper aliquibus probationibus quaſi quod
videretur electa induſtria perſonæ ad huiuſmodi te-
2 ſtium receptionem ex nor. Sed ſufficere vbicumque, & per quemcumque eſſent examinati dummodo pro inditijs coram eo producti, & per ipſum
Auditorem recepti eſſent, per quam productionē,
& receptionem ſatis dicebantur verificata illa verba receptis prius per eum.

3 Et maxime, quia ſic intelligendo de teſtibus
tantum excluderetur omnis alia ſpecies probationis, quæ tamen ab ipſa Clementina non excluditur cum dicat in genere, receptis probationibus, &
ſic non magis de teſtibus quam de ſcripturis, &
alijs probationibus.

4 Eo magis, quia in prædicta Clementina datur ſibi facultas monendi ex prpbationibus extraiudicialibus, adeo quod procedere poſſet etiā abſq;
eo quod in actis aliquid reducerer. Nā aliàs ſequeretur, ꝙ receptis probationibus de mandato dicti
Auditoris per aliū Iudicē ſi per ipſummet deberent

2 recipi non poſſet decerni monitorium . Cum nihilominus ex illis poſſet deueniri ad diffinitiuam ſententiam iuxt.uot , in auth. apud. eloquentiſſimum C.de fid. inſtr. in c. conſtitutus de fid. & in c. cum cauſam de teſt.

ARGVMENTVM.

Impedimenta voluntaria, & non neceſſaria non excuſant à perſonali comparitione.

SVMMARIVM.

1 *Electio officij tamquam voluntarium impedimentũ, & non neceſſarium non excuſat.*
2 *Vocatus ab Epiſcopo, & Rege tenetur comparere coram Rege.*
3 *Vocatus tamen à Papa, non excuſatur quod à Rege vocatus fuerit.*
4 *Petro vocante omnia dimittenda ſunt.*
5 *Inimicitie, an quando excuſent à perſonali comparitione.*
6 *Impedimentum inimicitiæ non poteſt opponi niſi ab habente ſpeciale mandatum.*
7 *Morbus ad hoc vt excuſet debet eſſe grauis.*

RESOLVTIO XXXIIII.

IN illamet decreuerunt Epiſcopum omnino arctari ad perſonaliter comparendum reiectis allegatis impedimentis: Quia
1 electo officij erat voluntarium impedimentum, & non neceſſarium, & propterea non excuſabat, Bar. in l. 1. ff. de diuer. & temp. præſcriptio, Alex. & Iaſ. in l. 2. §. ſi quis in iud. ff. ſi quis cautio.
2 Et licet vocatus ab Epiſcopo & Rege teneretur comparere coram Rege ad tex. in cap. ſi Epiſcopus
3 18. diſt. Tamen vocatus à Papa non excuſabatur quod à Rege vocatus fuiſſet l. contra pupillum §. is qui ad maius ff. de re iud. prout declarabat Guid. Popa quæſt. 443. ſcrib. in c. cum parati per illum
4 tex. de appell. Petro enim vocante omnia erant dimittenda, prout Petrus vocatus omnia dimiſerat.
5 Et quia inimicitiæ quando citatus, vel per ipsũ poterat reddere locum tutum tranſeundo per loca inimicorum ſtipatus magna caterua, vel implorãdo ſuperioris auxilium, vt faceret ipſum aſſociari, vel compellere inimicos ad cautiones de non offendendo non excuſabant à perſonali comparitione, Bald. & Imol. in l. quibus diebus in princ. ff. d cond. & demo fel. in capitulo accedens il 2. colum. 3. vt lit. non conteſtata. Marianus in tract. citation column. 63. alias articulo 19. quæſtione quinta in fine.
6 Præter id quod huiuſmodi impedimentum Inimicitiæ non poterat opponi niſi ab habente mandatum ſpetiale, vt not. Bar. in l. pen. §. ad crimen col. 1. ff. de pub. iud.
7 Et morbus ad hoc, vt excuſaret debebat eſſe adeo grauis, & talis propter quem citatus rebus ſuis conſulere non poſſet vul l qnæſitum de re iud. qui tamen non erat in caſu noſtro cum laboraret Epiſcopus tantum podagra.

ARGVMENTVM,

Clementina contra impedientes exequutionem literarum Apoſtolicarum non procedit contra non obtemperantes ipſi literis Apoſtolicis.

SVMMARIVM.

1 *Pœna pecuniaria, & ciuilis non repellit procuratorem.*
2 *In vim Clementine non poßunt moneri niſi qui exetioni literarum Apoſtolicarum impedimento ſunt.*
3 *Ex prohemio colligitur intentio finalis diſponentis.*
4 *Intentio Clementine fuit prouideee libere exequutioni literarum Appoſtolicarum.*

RESOLVTIO XXXXV.

IN quadm Barchinoneſi cõtrauentionis literarum Appoſtolicarum pro Antonio Pintor contra fiſcum, tenui eundem eſſe omnino admittendum ad ſe defendum per procuratorem, & non debuiſſe aliquo modo moneri ad perſonaliter cõ-
1 parendum. Cum Pœna adiecta in literis exemptionis conceſſiſſe beneficiatis de Mari, quibus dicebatur eũ contraueniſſe eſſet pecnniaria, & excõmunicationis tantum, quæ quidem ciuilis erat, nec precuratorem repellebat ad not. per Bart. & alios in vulgat. l. penult. §. ad crimen. ff. de pulic. iud in l. ſeruum quoque §. publice intereſt ff. de procurato per, Bald. & alios in l. reos C. de accuſat. & late per Marian. Socyn. in repetitio capitulo veniens columna decima verſiculo ſecundo quæro & column. 21. & 27. verſ. tertio quæro de accuſa.
2 Et in vim Clementine non poſſent moneri niſi qui exequutioni literarum ipſatum impedimento forent.
3 Quia vt apparebat ex illius prohemio, ex quo colligebatur intentio finalis diſpoſitionis ad l. final. cum ſimil. de hæred. inſtitut. & ex toto illius tenore colligebatur quod Clementis intenderat tantum prouidere quod libera eſſet exequutio, & nullum impedimentum exequutoribus, vel alijs in ipſam exequutione

Digitized by Google

tione præſtaretur, non autem contra non-
obtemperantes literis Apoſtolicis inducere nouã
pœnam, vel aliam, quam eſſet expreſſa in caſu
contrauentionis in ipſis literis Apoſtolicis.

ARGVMENTVM.

Petens debitum ſolutum non incidit in crimen
ſtellionatus, niſi effectualiter exegerit.

SVMMARIVM.

1 *Non dicitur petijſſe, qui effectualiter non exigit.*
2 *Vbi lex requirit effectum non ſufficit conatus.*

RESOLVTIO XXXVI.

DIxi Dominum Romilium de Glu-
ſiano, qui debitum ſcienter a-
lias ſibi ſolutum à fratribus S.
Mariæ de Pace petierat ex ſola
petitione non incidiſſe in pœ-
nam criminis ſtallionatus, quæ
ita demum incurrebatur ſi ſe-
quuta fuerat effectualis exactio l. ſi fideiuſſor §. in
omnibus ff. de mandati, & ibi Bar. Bald. in l. 1. 2.
1 colum. in 2. quæſt. C. de conditio indeb. Cum non
diceretur petijſſe ſi ſibi nondum ſatisfactum fue-
rat, & ſic crimen adhuc minime contractum erat
l. amplius non petitum, & ibi Bar. Alex. & alij ff.
rem ratam haberi, vt in termin. ſtatuti de pœna
peten. debitum iam ſolutum voluerat Alex. in
2 conſ. 83. nu. 4. vol. 6. Et maxime quia text. in d. §.
in omnibus requirebat effectum, vnde conatus nul-
lo modo puniri poterat l. 1. in fin. ff. quod quiſque
vir. l. penult. & vtrobiq; per gloſ. & ſcrib. ff. ne quis
eum qui in ius vocat. eſt exim.

ARGVMENTVM.

Incendarij ita demum pœna mortis punian-
tur ſi incendium ſit factum in ciuitate, &
combuſtum edificium, vel ſi ſint incenſores
meſſium.

SVMMARIVM.

1 *Incendiarijs pœna vltimi ſupplicij imponitur.*
2 *Voluntas, & propoſitum diſtingunt maleficia.*
3 *Dolus in criminibus capitalibus etiam vltra propo-
ſitum non eſt puniendus.*
4 *Incenſores meſſium puniuntur pœna vltimi ſuppli-
cij.*
5 *Maxime quando meſſes ſunt prope aliquod edifi-
cium.*
6 *Vel ibi homo combuſtus fuerit.*
7 *Ex qualitate loci deprehenditur animus non com-
mittendi incendium.*
8 *Etas minor ſufficit ad euadendam pœnam vltimi ſup-
plicij.*

RESOLVTIO XXXVII.

1 LIcet alias incendiarijs pœ-
na vltimi ſupplicij de iure
imponi videatur l. capita-
lium, §. nonnunquam. ff. de
pæn. l. aut facta. §. fin. eo tit.
notatur in l. data opera C.
qui accuſ. non poſſ. & in l.
1. in princ. C. ad l. Corn. de
ſica. & in l. qui ædes. & l.
fin. §. qui data ff de incen. ruin. & naufr. Tamen in
quadam Ro. incendij contra nonnullos iuuenes,
qui ignem in ſtabulum Illuſtriſſ. D. Oratoris Fran-
ciæ, non cauſa iniuriandi ipſum D Oratorem, nec
voluntate comburendi edificium immiſerint, ſed
animo duntaxat comburendi modicam quanti-
tatem feni ibi exiſtentem ad finem, vt ipſe Domi-
nus Orator credens illud factum culpa magni-
ſtabuli è domo ſua expelleret, eũ tenui talem pœnã
2 non eſſe eis irrogandam. Cum propoſitum, & vo-
luntas diſtinguerent maleficia, c. cum voluntate de
3 ſen. excom. l. qui iniuriæ ff. de furt. Doluſque in
criminibus capitalibus, etiam vltra propoſitum
non eſt puniendus, vt per Hip. poſt alios in l. 1. §.
D. Adrianus, ff. ad l. Corn. Sicca.
Et ſuperius allegata loquerentur in incendio
facto in ædibus, per quod deformabatur ciuitas, &
4 inferebatur periculum habitantibus. Vel ſi in-
cenſoribus meſſium in diſpendium publice vtilita-
5 tis maxime quando meſſes erant prope aliquod
edificium, quod comburi poterat, iuxt. not. per
Bald. in d. l. data opera in 1. & 2. col. per Ang. in
ver. incendiario in princ. per Alber. in d. l. data
opera, & in alijs locis, de quibus ſupra, & ita erat
intelligenda diſtinctio Iacobi de Arena, quam re-
ferebat Bar. in l. apud. ff. de off. Prefec. vigilum Bal.
& Salyc. poſt Alber. vbi ſupra.
6 Nec etiam forſan ſufficeret, niſi etiam ibi homo
combuſtus fuiſſet ſecundum Afflict.
7 Et ex qualitate loci, & modica feni quantita-
te ibidem exiſtente animus ipſorum deprehende-
retur non fuiſſe incendium committendi, prout
nec commiſſum fuerat c. ſignificaſti il 2. de homic.
Bar. in l. Diuus ad l. Cornel. de Sica. & in l. is, qui
cum telo. C. eo tit. & in l. 1. vbi Bar. & alij. C. de
emendation. ſeruorum.
8 Et ætas ipſorum adeo miſerabilis eſſet, vt ſola
ſufficeret ad euadendam pœnam vltimi ſupplicij,
& ad eam diminuendam arbitrio Iudicis multo
magis pluribus concurrentibus, videlicet deſinen-
tia animi actus, & potentiæ comburendi edificium
l. auxilium §. in delictis ff. de min. Cuman. in conſ.
95. Chriſtopharus vadens Fulg. in conſ. 157. ſup-

poſito ſtatuto colnm.1. verſ. ſi autem Dec. in conſ.
535.col.2.verſ.

ARGVMENTVM.

Conceſſio pœnarum ex maleficijs facta communitati comprehendit etiam pœnas prouenientes ex crimine falſi,& fraudationis ſalis.

SVMMARIVM.

1 *In generali remiſſione non venit crimen falſi.*
2 *Remiſſio criminum eſt ita intelligenda.*
3 *Beneficium Princis eſt latiſſime interpretandum contra ipſum Principem.*
4 *Poteſtas legitimandi eſt latiſſime interpretanda, ſed ipſa legitimatio ſtricte.*
5 *Vnicuique licitum eſt habere ſalinas, & ſal fabricare.*
6 *Princeps vſurpauit ſibi ius vendendi ſal ſubditis ſuis.*
7 *Et propterea intereſt Principis, vt communitates recipiant ſal ab eo vendendum, ſed poſtquam recepit nihil ipſius intereſt quomodo vendatur.*

RESOLVTIO XXVIII.

IN alia Interaneñ falſorum ponderum pro Mazzatillis contra fiſcum tenui pœnam ad quam agebatur in vim breuis Apoſtolici communitati cõceſſi ſpectare ad ipsã communitatem, non autem ad fiſcum, & Camerã Apoſtolicam, non obſtante ꝙ in ipſo breui non fuerit facta ſpecialis mentio de pœnis prouenientibus ex crimine falſi, & occaſio-
1 ne fraudationis ſalis. Quia in caſu noſtro non eramus in remiſſione generali delictorum facta vt ita poſſit dici crimen falſi non venire ſecundum not. per Bart. in l. lucius in fin. ff. ad turpill. per Hip. in
2 rub. ff. de fal. col. 3. & 4. & in conſ. 105. nu. 7. Quæ quidem remiſſio erat ſtricte intelligenda ad Bar. Ang. & alios in l. 2. in princ. de verb. oblig.
3 Secus in beneficio Principis quod quidem contra ipſum Principem erat latiſſime interpretandũ
4 ad not. in l. final. C. de conſt. Princ. Prout in ſimili de poteſtate legitimandi, & ipſam legitimationem conſuluerat Alexan. in conſ. 69. perſpectis ijs volum. 6.
5 Maximè quia de iure communi materia ſalis non dicebatur Principi reſeruata, nec magis priuilegiata cum vnicuique licitum eſſet habere ſalinas, & ſal fabricare l. 1. §. quamquam ff. de ceſib. gloſ. in l. diuortio §. ſi iur. ff. ſol. matrim.
6 Et quamuis ex quadam conſuetudine Princeps hoc vſurpauerit adeo quod nullus ſal ſubditis vendere poſſit niſi ipſe ſolus, vt per Aluar. in c. vnico
7 in verbo ſal vendi poteſt quæ ſint regalia Princ. in vſib. feudorum tamen in hoc intererat ipſius Principis, vt communitas ab eo ſal reciperet ſed eo capto à Principe nihil intererat quomodo illa communitas venderet, vel diſtribueret, ideo vendentes illud cum falſis menſuris non magis erant puniẽdi quam vendentes piper, & ſimilia.

ARGVMENTVM.

Exceptio partis non interrogate an vellit accuſare non annullat proceſſum factum, nec impedit faciendum.

SVMMARIVM.

1 *Pars offenſa integroganda eſt prius an velit agere.*
2 *Verum eſt de conſilio non autem de præcepto.*
3 *Ab opinione quæ recepta eſt conſuetudine nullo modo eſt recedendum.*
4 *Accuſator ſuperueniens poſt ceptam inquiſitionem non impedit iudicem inquirentem.*
5 *Pars offenſa ſatis, eſt quod interpelletur etiam quod nihil reſpondeat.*

RESOLVTIO XXXIX.

TENVIMVS in quadam Vicana exceſſuum contra Sebaſtianum de Ancona Epiſcopum Vicanum, Locuntenens Vicarij mihi adiũctus
1 & ego, allegatam exceptionem de parte non interogata an vellet accuſare cum præfixione termini iux. not. per gloſ. in c. presbyter ſi à Plebe 2. q. 2. quam ſequebatur *Bal.* in l. ſenatur C. qui accuſ. non poſſ. Alex. in apoſtil. ad Bar. in l. 2. §. ſi publico in apoſtil. incipien. modum inquiſitionis ff. de adul. Hip. in §. conſtante num. 39. Gram. in conſ. 42. nu. 20. non annullare proceſſum factum.
2 Cum illud eſſet tantum præceptum conſultiuũ, & non neceſſitatiuum immò tutius, & cautius eſſet iudici inquirere volenti nullum præfigere terminũ, ſed ad inquiſitionẽ procedere præſertim vbi haberet promptas probationes, vt in caſu noſtro ſatis enim erat ꝙ nullus ſe offerebat accuſator, vt per Spe. in ti. de inquiſ. §. nũc tractemus ver. porro ſi proceditur in inquiſitione, & ibi Io. And. in Apoſtill. ꝑ glo. in c. qualitr, & quãdo il 2. & ibi Abb. col. 5. de accuſ. vbi dicebat limitari no, in d. c. Presbiter ſi à plebe idẽ Abb. in c. inter col. 2. de purg. cano.
3 Quæ quidẽ opinio quicquid diceret modernus Hiſpanus in ſua prac. cri. can. fo. 8. qui videbatur intelligere premiſſa quando non conſtabat de certa perſona offenſa ſemper ſeruata fuerat, & ſeruabatur in Vrbe, prout erat notorium, immo

Digitized by Google

immo ne dum non petente & apparente manifeſto inſtigatore non cogebatur ſe declarare, à qua conſuetudine non erat aliquo modo recedendum, vulg. l. minime ff. de leg.

4 Et minus ſuperſedendum quominus ad vlteriora procederetur, cum & ſi Galletus de cuius intereſſe principaliter agebatur veniret expreſſe ad cauſam huiuſmodi ipſo ſciente à principio motam in terminis, in quibus modo reperiebatur non poſſet dictus inquiſitus allegando ſuperueniſſe accuſatorē impedire inquiſitionem, & quia poſſet dicto Galleto imputari negligentia, & quia Curia iam fecerat proceſſum, & iam fere eramus in calculo expeditionis, & etiam ex alijs notatis per Salyc. in l. ea quidem colum. 12. C. de accuſ. per Felyn. in dicto capitulo qualiter, & quando in fine per Aret. in tract. Malefic. in verbo. Hæc eſt quædam inquiſitio.

5 Nec erat aliter curandum de dicti Galletti reſponſione cum ſatis eſſet quod interpellatus non veniret.

ARGVMENTVM.

Lacerans literas delegati Sedis Apoſtolice & carcerans illas præſentantem cogi poteſt ad perſonaliter comparendum.

SVMMARIVM.

1 *Deprehenſus in habitu non ſuo poteſt impune à iudice non ſuo carcerari.*
2 *Copia priuilegiornm quis credere non tenetur.*
3 *Lacerans originale priuilegij alieni conceſſi extra ordinem venit puniendus.*
4 *Vbi eſt locus pœne extraordinariæ quis non debet cogi perſonaliter comparere.*
5 *Impedient exequutionem literarum Apoſtolicarum ſeu mandatorum Apoſtolicorum ex forma Clementine poſſunt moneri ad comparendum perſonaliter.*
6 *Verba ſi tibi videbitur non recedunt à diſpoſitione iuris communis.*
7 *Fallit ſi dirigantur iudici alias habenti auctoritatē.*
8 *Pro atroci iniuria iudex poteſt imponere pœnam mortis.*
9 *Vbi pœna eſt arbitraria poteſt quis cogi ad perſonaliter comparendum.*

RESOLVTIO XL.

DEFENDENTES Dominum Gaſparem de Chiroga Vicarium Archiepiſcopi Toletani à perſonali comparitione dicebant quod cum ipſe deprehendiſſet ſcholarem Colegij de Alcala in habitu non ſcholaſtico potuerat ipſum impune
1 carcerare l. ſi ignoranter ff. locati l. item apud labeonem §. ſi quis virgines ff. de iniur c. ſi iudex laicus de ſen. excom. li. 6. Et poſtquam conſtit ſibi eū
2 eſſe ſcholarem cum nō teneretur priuilegijs niſi originalibus credere c. cum perſone de priuil. lib. 6 not. per gloſ. in c. poro, & ibi per Abb. in 1. not. eo tit. per Felyn. poſt alios in c. cum in iur. col. 2. verſ. dum in iſto textu, & ver. amplia iſtam decretalem de off. deleg. Non poterat dici eum contempſiſſe priuilegia Apoſtolica dicto Collegio conceſſa, & minus aliquam pœnam incurriſſe ex illorum laceratione.

3 Quinimo, & ſi originalia ipſa priuilegia laceraſſet non erat tamen niſi extra ordinem puniendus, vt per Hoſt. in c. accepimus, & ibi Felyn. col. penul. verſ. vltimo omiſſis his, & ver. & de comburente iunctis not. per cum in c. peruenit il. 1. col. fin. verſ. dicunt etiam prædicti de teſtibus cog.

4 Et propterea cum non eſſet locus alicui pœne, & in omnem caſum extraordinarie non poſſet nec deberet cogi ad perſonaliter comparendum ex no. per Bart. & alios in l. penult. §. ad crimen. ff. de pub. Iud. in l. ſeruum quoq. ff. de procur. plene per Mar. Soc. in repet. c. veniens col. 10. ver. 2. Quæro vtrum in cauſa criminali & col. 21. verſ. 10. quæro quid ſi venit de accuſ.

Sed fuit reſolutum ipſum omnino cogi debere ad perſonaliter comparendum, quia monitus fuerat ſub eo prætextu quod carcerato dicto ſcholari in quocunque habitu eum deprehendiſſet dum delegatus Sedis Apoſtolice cum inſertione ſuæ facultatis eundem Gaſparem requiſiuiſſet pro relaxatione, vel remiſſione eiuſdem ſcholaris ad eum vti iudicem competentem in ipſa præſentatione literarum huius delegati ne dum ipſas literas laceraſſet, ſed & notarium intimantem carcerari feciſſet.
5 Quo caſu dicebatur impediuiſſe exequutionem literarum, ſeu mandatorum Apoſtolicorum & ita impedientes ex forma Clementine moneri poterant ad cōmparendum perſonaliter, vt ex illius tenore ſatis coſtabat.

6 Et quamuis in dicta Clementina diceretur ſi Auditori uiſum fuiſſet quæ verba à iuris tramite non videbantur recedere, & poſt Bar. in extrauaganti ad reprimendum in verbo videbitur Felyn. in c. 1. col. ante penult. verbo & ſi dicatur ſecundū
7 quod tibi videbitur de conſt. Nihilominus præter id quod tanquam relata ad iudicem habentem alias auctoritatem aliquid plus vltra iuris cōmunis diſpoſitionem importabat ſecundum, Imol. in l. ſi filius familias ff. de donat. Recte potuerat etiā Auditor monitorium decernere cum eſſet iudex ordinarius ſimilium delictorum.

8 Et eſſemus in caſu atrocis iniuriæ factæ ſummo Pontifici, & Sedi Apoſtolice quandoquidem huiuſmodi delicta in vilipendium auctoritatis Pontificæ tenderent, vnde merito Auditor pro huiuſmodi crimine imponere potuiſſet etiam pœnam mortis ſecundum gloſſ. in §. ſumma inſtit. de iniu. & not. per Alex. conſ. 111. num. 5. vol. 1. pe Gram. in conſ.

c 3 36.

36.colum.2.per Auguſ. de Arim.in add.ad Angel. in verbo.

9 Et vbi pœna erat arbitraria poterat quis cogi ad perſonaliter comparendum, Anchar.conſ.262

ARGVMENTVM.

Falſitas comiſſa in priuata ſcriptura an poſſit exquiri per torturam.

SVMMARIVM.

1 *Priuata ſcriptura nullam fidem facit.*
2 *Falſitas nemini præiudicans non eſt punibilis pœna l.communis ſed extraordinaria tantum.*
3 *In crimine ſtellionatus non eſt locus tortura.*
4 *Iudex ex leui ſuſpitione poteſt moueri, vel ad capturam, vel ad inquiſitionem formandam.*
5 *Iudex videtur poſſe procedere ad capturam etiam ſine inditijs, & non conſtito de corpore delicti.*
6 *Captura in honeſta perſona dicitur inferre præiudicium irreparabile.*
7 *Falſitas aliquo modo præiudicans punitur pœnal. Corn.de fal.*
8 *Teſtis de viſu non omnino integer non ſufficit ad torturam.*
9 *Quæ non proſunt ſingula multa iuuant.*
10 *Conſuetudo delinquendi facit eſſe locum pœne corporali vbi etiam ex delicto veniret imponenda pecuniaria tantum.*

RESOLVTIO XLI.

1 DICEBATVR in illa Vicaſ
exceſſum pro Sebaſtiano
de Ancona Epiſcopo Vica-
no quod cum cedula de
cuius falſitate agebatur eſ
ſet penitus priuata, & nul-
lam fidem faceret l. exem-
plo & l.rationes C. de pro-
2 bat.Falſitas circa eam com
miſſa vti nemini præiudicans nun erat punibilis
pœna l.Corneliæ, ſed tantũ extraordinaria ex cri-
mine ſtellionatus ad gloſ.in l.damus C. de fal.Bal.
& Saly.in l.1.C.de ſepul.viol.Bal. in l.ſi qui diuino
C.de fal.Soc.cõſ.62.col.2.vol: . . . Aug. de Arim.
in addit,ad Ang.in tract.Maleſic. in verbo falſario
3 verſ.adde tamen num.7.Et propterea contra eun-
dem Epiſcopum ſuper dicto crimine non poſſe pro
cedi ad tormenta ad tex.in l. hoc edictum & ibi
not.in l.Diuus ff.de quæſt.per Blanc.in tit.de q.&
tor.nu.2.deciſ.Neapol.126.in princ.
Sed fuit reſolutum quod ex quo huiuſmodi ce-
dula poterat mouere iudicem, vel ad capturam,
vel ad inueſtigandum veritatem, & ſic ad recipiẽ-
4 dum nomen Galletti inter reos cum ad præmiſſa
Iudex ex qualibet etiam leui ſuſpitione moueri
poſſet Bald.in l.quod euitandi ff.de condit.ob tur.
cau.Sal.in l.2.verſ.not.5.C.de exhib. reis Io.And.
in c.ſi clericus de ſen.excom.Brun. in tract.de ind.
& tor.carta 74.Hip.in l.1.in princ.ff.de quæſt.& in
S.conſtante nu.4.Gram.in conſ.55. col.1. Blan.in
repet.l.ſi.nu.8. ff. de quæſt.
5 Immo videretur ad illam poſſe procedi ſine in-
ditijs etiam non conſtito de corpore delicti, Bald.
in l.conſentanaum col.3. C. quo & quando iudex
in l.2.C.de ijs,qui latro occulta per Ang. in Auth.
de defenſ.ciuit. S,audient.
6 Quę quidem captura maxime in honeſta perſo-
na inferebat præiudicium irreparabile, vt per Paul.
de Caſt.in l.4.S.condemnatum circa finem ff. de
re iud. Bald. in l. 1. C: in integr. rexit.poſtul.& ibi
Alex.in Apoſtil.Fely.in c.cum ſuper col. pen.de re
iud.Bertran.conſ.43.vol.1.
7 Falſitas in dicta cedula commiſſa quantumuis
priuata veniebat ex capite legis Corneliæ punien
da,Bar.in l.1.S.qui in rationibus, & in l.ſi quis le-
gatum col.3.ff.ad l. Corn; de fal. Bal. & Ang. in l.
veluti C.eo Bald.in d.l.ſi quis, & in rub. C. de fid.
inſtr.col.9.verſ.ſed quæro Paul.de Caſtr.conſ.130
vol.1.Io.de Anan.in c.falſi dicis col.5.de crim fal.
Corn.conſ.149.col.1.in fin.& ſeq.vol.3. Soccyn.
conſ.186.col.2.vol.2.& conſ.104.vol.1.& in conſ.
60,nu.4.vol,4.Caſſan.in conſuet. Burgund. col.2.
Cur.ſen.conſ.56.col.10.num.43.
8 Et quod ſuſpicio prædicta reſultans ex huiuſ-
modi cedula nedum poterat mouere Iudicem ad
capturam, ſed etiam adminculari ad torturam, ſi
forte adfuiſſet vnus teſtis de viſu nõ omnino inte-
ger quia alias ſolus non ſufficiſſet ad not. in l. 1.S.
9 idem Cornelio & in l.Maritus de quæſt. per reg.
quæ non proſunt ſingula, multa iuuant de qua in
l.ſpadonem S.qui iura ff.de excuſat. tuto.
10 Et quod in omnem euentum agebamus contra
ipſum inquiſitum tamquam conſuetum delinque-
re in eodem, & in diuerſo genere, ob quam conſue
tudinem delinquendi iteratam pęna delicti intẽ-
tari eſſet pecuniaria, efficiebatur corporalis, per
tex.in l.vnica,& quod ibi Bar. & Ang.C.de ſupræ-
xatori l.10.in l.licitatio S.;quod illicite de publica
per Lud.Rom.in l.ſi verò S. de viro in 30.Fallen.
ff. ſolumn.matt.& per Cepol. conſ. 77. iuſa inqui-
ſitione, & late per Caſſan. in dictis conſuetud:
Burgund.

ARGVMENTVM,

Famulus in re graui, & importanti Domino ſuo, & ad illius vtilitatem delinquens præſumitur de mandato eius deliquiſſe.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Mandatum regulariter ad committendum falſum non præſumitur niſi probetur.*
2 *Fallit in familiari committente falſum ad commodum Domini vt hic.*
3 *Præſumitur magis pro re veriſimili quam inueriſimili.*
4 *Falſitas præſumitur facta per habentem intereſſe in cauſa,*
5 *Vtens inſtrumentis, vel teſtibus falſis præſumitur falſificaſſe, vel ſubornaſſe aut mandaſſe.*
6 *Dictum de auditu inducit aliqualem præſumptionem.*
7 *In claris non eſt opus coniecturis.*
8 *Teſtis non debet iudicare ſed deponere.*
9 *Fallit vbi deponit ſuper re, quæ non ſubiacet ſenſui immediate, ſed mediante diſcurſu intellectus.*
10 *Præſumitur mandatum in delicto ſerui ex ſcientia, & non contradictione Domini.*
11 *Notitia falſitatis ſuperueniens ex poſt facto non facit quem teneri de falſo niſi præceſſerit interrogatio an velituti.*
12 *Præſumitur contra ponentem articulum falſum ſi deſuper teſtes induxerit.*
13 *Vtens falſis atteſtationibus de falſo tenetur.*

RESOLVTIO XLII.

IN quadam Parmenſi ſubornationis teſtium pro fiſco contra Illuſtriſ. Ioannem Manfredum Palauicinum tenui ex dictis per Conradum eius ſeruitorem ad effectum vt concurrentibus alijs inditijs, de quibus in proceſſu quæſtioni ſubijci poſſet argui mādatum eidem Conrado ad ſubornandum teſtes datum vel ſaltem ad vtendum falſis atteſtationibus
1 Quia licet regulariter mandatum non præſumeretur ad falſum committendum l. Diuus §. item Senatus ff. de fal. Io. de Anan. in conſ. 12. Dec. Neap.
2 67. num. 3. & ſeq. in nouiſ. Tamen ex quo eramus in familiari qui teſtes in cauſa Domini & in re falſa quam veriſimiliter niſi à Domino ſcire debuerat citra aliquam ipſius vtilitatem, ſed ad Domini tantum commodum ſubornauerat credendum erat quod de mandato, & voluntate Domini feciſſet niſi contrarium probaretur ex not. per Imol. in l. hæres meus de cond. & demonſtration per tex. in c. conſtitutus il 1. de teſtibus per Bart. in l. de pupillo §. ſi qui ipſi Prætori 10. quæſt, de op. not. num. cum quo tranſibat Ant. de Bur. in c. final. de præſumpt. & notabat Fel. in c. Petrus col. 2. verſ. fallit 3. de homic. Hipp. in conſ. 3. nu. 8.
3 Non enim erat veriſimile quod dictus Coradus ſeruitor tot teſtes in tam graui cauſa, & ſuper articulo principali ad falſum deponendum non niſi præcedente ſcientia comiſſione & mandato Domini ſubornaſſet, & ob id potius de mandato tanquam magis veriſimile ſuſpiciendum erat l. non eſt veriſimile ff. quod met cauſa c. quia veriſimile de præſumpt. cum ibi not. Bald. in l. 1. col. 4. de ſer. fugit. & in l. fin. in fine C. de eden. Alex. in conſ. 27. Cepol. conſ. 32. Grammat. in voto 14. col. 2. cum alijs.
4 Et præſertim in crimine falſitatis, quæ ſemper præſumebatur commiſſa per habentem intereſſe in cauſa ad not. per Bar. in l. fin. col. 2. ff. de quæſt. per Dec. conſ. 175. col. 3. in fine per Bald. in l. 1. C. loc. per Gram. conſ. 22. nu. 6. gloſ. not. in l. penul. ad l. Cornel. de falſ.
5 Et quiá vbi quis vtebatur teſtibus, vel inſtrumētis falſis ipſe pſumebatur illa falſificaſſe, & teſtes illos ſubornaſſe, vel mandaſſe niſi de contrario doceret l. 3. cum ibi no. C. de fid. inſtr. Bald. & Salyc. in l. maiorem C. de fal.

Præterea idem Coradus dicebat audiuiſſe à Bartholomeo Dardano altero familiari eiuſdem Ioannis Manfredi quod quidam frater Agreſtus vnus ex teſtibus ſubornatis petierat duos Iulios prò faciēdo ſe abſolui, quos receperat a dicto Ioan
6 ne Manfredo. Ex quo dicto quantumuis de auditu inſurgebat aliqualis præſumptio, vt per Lud. Rom. in l. ſi vero §. de iuro col. vlt. ſolut. matr. per Alex. in conſ. 178. num. 5. vol. 1. & in conſ. 72. in princ. vol. 3. quodque dum ipſe Alexander veniret Romam monitus ad perſonaliter comparendum ſibi dixerat idem Ioannes Manfredus huiuſmodi verba videlicet ſtà in ceruello, & forte, volēs infer
7 re, ne vellet fateri de ſubornatione teſtium Et ſic in claris non erat opus coniecturis vulg. l. continuus §. cum ita ff. de verb. oblig.
8 Et quamuis ex prædictis videretur dictus Coradus potius velle iudicare, quam deponere, quod tamen ad teſtem non pertinebat, ad not. per Bar. in l. qui teſtem §. fin. ff. de teſta. in l. quod tamen §. ſi arbiter. ff. de arbitr.
9 Nihilominus cum deponeret ſuper re, quæ non ſubiacebat ſenſui immediate, ſed mediate per diſcurſum intellectus eius dictum probabat, Alex. in conſ. 77. circa fin. vol. 1. Gramm. in conſ. 22. nu. 36. & etiam quia poſt modum idem Alexander Coradus ſubiunxerat, quod dictus Ioannes Manfredus intellexerat ab eo de huiuſmodi teſtium ſubornatione ante tranſmiſſionem remiſſorie ad Vrbem, quia dictus Alexander poſt datam illi huiuſmodi notitiam ipſo volente tranſmiſerat, & in cauſa produ ci fecerat.
10 Et ſic præſumebamus ſaltem mādatum propter ſcientiam & non contradictionem ad Bar. in d. l. de pupillo. §. ſi quis ipſi ff. de oper. no. nunt. & Fely. in d. c. Petrus.

Nec obſtabat quod exaduerſo conſiderabatur quod per productionem teſtium coram iudice remiſſorie dicebatur, hunc Ioannem Manfredum vti, & per tranſmiſſionem remiſſorie ad vrbem potius

Digitized by Google

11 potius vſum eſſe quam de nouo vti. Ex quo notitia ſuperuenerat ex poſt facto ad effectum vt de vſu teneretur erat interrogandus an vellet vti vel ne ſecundum doct. Bal. in l. fin. col. fin. C. ſi ex fal. inſtrum.

12 Quia omiſſo quod ibi Bald. loquebatur quando producebatur teſtis ſuper articulo vero cum aliter præſumeretur contra ponentem articulum falſum ſi deſuper teſtes induceret ad not. per Fely. in cap. præſentium colu. 3. de teſtib. per tranſmiſſionem huiuſmodi dicebatur etiam vti & non vſum eſſe, cum ipſe non intenderet vti dictis teſtibus coram iudice remiſſorialium coram Dominis de Rota vbi cauſa pendebat, & faciendo inſtantiam quod trāſmitteretur in Rota procul dubio vtebatur atteſta-
13 tionibus prædictis, quas falſas eſſe ſcribit. Et per conſequens citra aliquam interrogationem ratione vſus de falſo tenebatur.

ARGVMENTVM:

Statutum imponens pœnam habenti, & vtenti ac tenenti falſa pondera non comprehendit fabricantem illa.

SVMMARIVM.

1 *Statutum de vtente non procedit in fabricante.*
2 *Acrius punitur fabricans quam vtens quia contra fabricantem eſt directa pulſatio l. Corneliæ.*
3 *Contra vero vtentem non eſt directa pulſatio ſed alia quæ habet minorem effectum.*
4 *Pœna eſt delicto commenſuranda.*
5 *Præſumendum eſt ſtatuentes non intellexiſſe de ea pœna de qua ſi cogitaſſent maiorem impoſuiſſent.*
6 *Statutum de tenente, vel quid deferente non habet locum niſi quis tenere, vel deferre deprehendatur.*
7 *Argumentum ab abſurdo euitando habet locum in ſtatutis vbi præſertim diſpoſitio aliter poteſt ſortiri effectum.*
9 *Argumentum prædictum etiam in alijs locum habet.*

RESOLVTIO XLIII.

TENVI in lia. Interaneū falſorum ponderum ſub ſtatuto dicte ciuitatis non comprehendi caſum fabrica-
1 tionis, nec in prima nec in ſecūda eius parte. Et primo ex illis verbis videlicet che niſuno habbia miſure falſe & ogni volta, che ſi ſarà trouato vendere, o hauere vſato miſure falſe, & clarum erat non comprehendit cum tantum modo vendenti, & vtenti pœnam imponerent non autem fabricanti quo caſu ſtatutum de vno non habebat locum in alio ad no. per ſcriben. in l. 2. C. de fid. inſtr. in c. ad falſarior ū de crim. fal. per Alber. in 2. par. ſtatut. quæſt. 26. & per Gandin. in tract. male. ſub rub. de pœn. reorum
2 verſ. quæſtio frequens. Quia acrius puniebatur fabricans quam vtens cum fabricans teneretur directa pœna l. Corn. de fal. irremediabiliter etiam absque eo quod falſificationem deduceret ad vsū l. ſi falſos, & quod ibi not. Bald. Angel. & Salic. C. de fal.

3 Contra illum vero, qui vtebatur non erat directa pulſatio legis Corneliæ, ſed alia quedam, quæ non habebat tantum effectum ad not. per Cin. in d. l. 2. & per Io. de Anan. in d. cap. ad falſariorum relat per Hip. conſ. 24. num. 10. in conſ. 30. nu. 17. & in conſ. 39. num. 52.

Et minus ex alijs ſubſequentibus videlicet item (che niſuno poſſa tenere in la ſua Bottega bilancie non giuſte, & che non ſiano giuſtate.) Quia ſtatutum in hac parte loquitur de ſimplici retentione & non de fabricatione, volens prouidere ex eo quod etiam citra dolum poſſet quis habere penes ſe pondera falſa & iniuſta, ne illa quoquomodo retinerentur ſed ſingulis menſibus ixta formam alterius ſtatuti adiuſtarentur, & ita potius voluerat punire negligentiam quam dolum, quod etiam colligebatur ex modica pœna quam tenenti im-
4 ponebat cum alias eſſet delicto commenſuranda l. 1. §. ſed & ſi qui ff. de abigeis l. reſpiciendum ff. de pœn.

5 Et non erat veriſimile quod ſtatuentes voluiſſent imponere pro pœna fabricantis pœnam minimam, immo ſi id intellexiſſent maiorem proculdubio impoſuiſſent, & ob id præſumendum erat de illa non intellexiſſe ad gloſ. in l. tale pactum ff. de pact. & not. in l. hæredes mei §. cum ita ff. ad Trebellia.

6 Et quia ad effectum, vt committeretur pœna ex forma dicti ſtatuti requirebatur quod falſa pondera reperirentur pœnes tenentem ex not. in l. ſi Barſatoram C. de fideiuſſo per Iaſ. in l. 1. nu. 89. de acquir. poſſeſſ.

7 Quod ſi de fabricante intellexiſſent ſequeretur maximum inconueniens quod pro fabricatione quis non puniretur niſi pœnis eum reperirentur falſa pondera, & in materia ſtatutaria validum erat argumentum ab abſurdo euitando, præſertim cum diſpoſitio ſtatuti poterat alias ſortiri effectū Bart. in l. omnes populi in 6. quæſt. prin. ff. de iuſt. & iur. Rom. conſ. 485. nu. 3. late Hip. in conſ. 16. nu. 42

8 Prout etiam regulariter in alijs l. non abſurdum ff. de bon. lib. l. ſcire oportet ff. de excuſat. tuto l. Pomponius ff. de neg. geſt.

ARGV-

ARGVMENTVM.

Socius criminis laicus in crimine falſi concurrentibus alijs adminiculis ac qualitate criminis ac inquiſiti facit inditium ad torturam etiam contra clericum.

SVMMARIVM.

1 *Mala hominis reputatio, & vita in materia inditiorum multum operatur.*
2 *Crimen falſi committitur etiam in rationibus.*
3 *Suppreſſio, & occultatio ſcripturarum inducit crimen falſi.*
4 *Semel malus ſemper præſumitur malus.*
5 *Delinquens in opprobrium officij, quod quis gerit grauius puniri debet.*
6 *Offitialis recipiens pecuniam pro locanda re publica minori pretio falſi, & repetundarum tenetur.*
7 *Inducens teſtes falſos contra aliquem ſuper aliquo crimine pœna eiuſdem criminis puniēdus eſt.*
8 *Crimen corruptionis Iudicis eſt nefandum, & deteſtabile.*
9 *Delinquens grauius punitur ſi nomen Principis in ipſo delicto admiſceat.*
10 *Inimicitia cum perſona offenſa, & amicitia intrinſeca cum ſocio criminis non leuem ſuſpitionem inducit.*
11 *Socius ob qualitates, & circunſtantias poteſt interrogari de conſocijs, etiam quod crimen non ſit exceptum.*
12 *Interrogatus de conſocijs concurrentibus alijs adminiculis facit inditium ad torturam.*
13 *Dictum de auditu inducit aliqualem præſumptionem.*
14 *Nominans authorem falſæ ſcripturæ, & de illo doceus euitat ſuſpitionem.*
15 *Reus deficiens redditur ſuſpectus.*
16 *Inditia ex ore rei reſultantia dicuntur pluſquam inditia.*
17 *Contrarietates tolluntur per quæſtionem, & ſtatur dicto in tormentis.*
18 *Maxime quando eſt veriſimile.*
19 *Contrarietates in ſocio criminis non ſunt ita in conſideratione prout in teſte mero.*
20 *Reus poteſt pro defenſione vitæ, & honoris ſui impune deierare.*
21 *Crimen falſi committitur in occulto.*
22 *Laicus admittitur contra clericum ad inditium faciendum.*
23 *Frequentia delicti facit, vt iudex poſſit tranſgredi iura etiam in procedendo.*

RESOLVTIO XLIV.

IN illa Vicana exceſſuum contra
Epiſcopum Vicanum communicata etiam materia cum Reuerendiſſ. Dominis noſtris, tenuimus
contra præfatum Epiſcopum eſſe
locum quæſtionibus, & tormentis ex pluribus. Et primo, quia inquirebamus contra perſonam ne dum ita cōmuni reputatione malæ vitæ æſtimaationis, & famæ, & ſolitam diuerſimode delinquere, vt nec quidem probare potuerit, quod nulli vnquam inquiſito forſan euenerat
eius bonam famam in genere, quamuis ſuper hoc
1 plures teſtes induxiſſet, quæ quidem mala communis reputatio, & vita non modicum operebatur l. de
minore ver. plurimum quoque, ff. de quæſtion. l.
non omnis, §. à Barbaris de re mil. per Gand. in
tract. malef. tit. à quo, vel à quibus in fine. Sed
etiam contra diffamatam in eodem genere delicti,
& alias vt ex depoſitione teſtium apparebit pro ſimili crimine carceratam immo expreſſe in proceſſu
coram nobis agitato conuictam de quampluribus
fraudibus, & falſitatibus per eum commiſſis in libris, & rationibus per eum tentis in adminiſtratio-
2 ne theſaurarie Prouinciæ Romandiolæ, in quibus
clarum erat committi crimen, falſi per tex. in l. 1. §.
3 qui in rationibus, ff. ad l. Cornel. de fal. Et etiam
in ſuppræſſione, & occultatione ſcripturarum Sebaſtiani Martij, per quam etiam hoc ipſum crimen
incurrebatur, l. Paulus cum ibi not. eod. tit. & not.
per Fel. in cap. cum olim magiſter in fin. de offic.
deleg.
4 Quo caſu non leue inditium contra eum oriebatur per reg. ſemel malus de reg. iur. lib. 6. & not.
per Bart. in l. Caſſius de ſenat. & per gloſſ. & ibi Bal.
& Sal. in l. in ciuile, C. de fur. per Hipp. in ſua pract.
malef. §. diligenter, num. 99. & in conſ. 44. num. 19.
& per Gram. in conſ. 40. num. 31. cum alijs ſimilibus. Et præſertim, quia etiam in alia cauſa, in qua
ipſe inquiſitus pro Commiſſario contra Fratres S.
Mariæ de Portu Rauennateñ, prout in iſta contra
Gall. interuenerat, alia falſitas fuerat commiſſa,
quæ dederat ſimiliter principium inquiſitionis cōtra vnum intimum ipſius inquiſiti familiarem, non
ſine ſuſpitione, & rumore, quod ipſe etiam conſcius
fuiſſet.
5 Secundo, quia crimen intentatum pluribus de cauſis erat magis conſiderabile, quam ſimplex crimen
falſi, tamen, tum reſpectu perſonæ ipſius inquiſiti,
qui dum eſſet deputatus Iudex ad inquirendum
contra Gall. vt haberet materiam inquirendi, &
grauandi dictum Gall. etiam penes S.D.N. mandauerat falſo fabricari cedulam, de qua agebatur, vnde non erat dubitandum, quod grauiori pœna puniri debebat, ex quo in opprobrium eius officij delinquerat ad not. per Alber. & alios in l. Presbyt.
C. de Epiſ. & cler. per Fel. in cap. Paſtoralis in princ.

de off. deleg.c ap. cum quidam de iureiur. Bal.in §. ſi quis vero tit.de pace fir.in vſib.feud.

6 Tum etiam reſpectu perſonæ ipſius Galletti contra quem dictum crimen commiſſum fuerat, oui erat ſimiliter officialis publicus à ſanctitate ſua deputatus, qui ex dicto crimine ſibi falſo impoſito, & falſi, & reputandarum pœnis punieñ veniſſet l. 4.§. & qui pridem,ff. de fal.l.final. C. ad l.Iul.reperun-
7 darum. Ex quo non minori pœna inquiſitus ex fabricatione dictæ cedulæ puniendus veniebat, l. 1. §.præterea, & ibi latè Hipp.in princ.ff.ad l.Cornel. de Siccar.

8 Et non minus reſpectu ipſius delicti corruptionis, quod per eandem cedulam falſo eidem Galletto impingebatur, quod crimen nefandum, & deteſtabile erat,& inter magna,& capitalia crimina numerabatur,Bal.in l.proficiſci in 10. quæſt. ff. de off. Procut.& leg.& latè per Gram in conſ.35.in princ.

9 Et præſertim, quia in huiuſmodi crimine quicquid ex aduerſo dicebatur fuerat admixtum nomen Principis. Nam vt deponebat vnus ſocius criminis Epiſcopus ſibi dixerat, quod fiebat res grata Pontifici, qui omnimodo habebat intentionem caſtigandi Gallettum, & Iacobus alter ſocius etiam ſubiungebat, quod ipſi nullatenus id feciſſent niſi crediddiſſent complacere S. D.N. & ſic ipſe Epiſcopus ad ioducendum prædictos ad huiuſmodi delictum vſus fuerat quodãmodo Lenocinio Principis.

10. Tertio,quia erat notorium,vt etiam probabatur per aliquos teſtes, quod inter inquiſitum, & Gallettum erant odia perſecutiones hincinde, rancores,& inimicitiæ,& quod alias ipſe inquiſitus dixerat ſe velle eundem Gallettum vltimæ ruinæ tradere. Et vlterius inquiſitus erat amicus intrinſecus dicti Vincentij, & cum eo ſemper omnia merita cauſæ contra Gallettum communicauerat, & ſecũ eundem Vincentium in Prouinciam Romandiolæ pro huiuſmodi cauſa ſimul, & ſemel habitando cõduxerat, quæ omnia ſimul iuncta non leuem ſuſpicionem inducebant ad not.in l.1. §. Præterea, ff.de quæſtion.& per Ang.in l.final. Bar.in l.ſi quis mihi bona,§. ſed ſi maudauerit,ff. de acquir. hered. Fel. in cap. cum oporteat de accuſatio, latè per Hipp. conſ.72.in princ.

11 Ex quibus præter alia, de quibus in proceſſu antea facto circumſcripto etiam quod alias crimen huioſmodi eſſet de exceptis, ac circumſcripta conſuetudine interrogandi certiſſima præſertim in Vrbe, & opinione Blanci, de qua in dicta lege final.num. 374. ac alijs pro Fiſco allegatis ſecundũ ea,quæ deducebantur per Aduocatum inquiſiti inferebamus dictum Vincentium ſocium, & participem criminis potuiſſe interrogari de conſocijs iuxta not.per Sal.in l.fin.col. ante penul. C.de accuſ. per Bru.in tract.de inditijs,& tortura.

12 Et interrogatum in omnem caſum facere inditium ad torturam præmiſſis,& alijs adminiculis cõcurrentibus,quæ in caſu noſtro concurrebant,Alex. in conſ.79. viſo Themate, & in conſ.168. quomam abunde lib.4. per Gram.in conſ.38. in princ. Hipp. in conſ. 25.num. 4. nouiſſime, & latè in terminis falſi Pariſius conſ. li. 1.& 11.col. vol.4.

Eo maxime quod dictus Vincentius nullam aliã exceptionem patiebatur quicquid ex aduerſo diceretur. Imo per teſtes inquiſiti de illius bona vitá, & fama conſtabat, & eius depoſitio per depoſitionem Iacobi Sale, quam ipſe inquiſitus acceptauerat adiuuabitur, dum dictus Sala deponebat audiuiſſe à Vincentio tempore commiſſi huiuſmodi delicti Epiſcopi, quo tempore idem Vincentius erat eius amiciſſimus, & continuus familiaris, ex quo dicto etiam de auditu inſurgebant aliqualis præſumptio ex ijs, quæ not. Iud. Rom.in l. ſi vero, §.de viro in vltima col.ſol.matrim.per Alex. in conſ.77. nu.4.vol.1.& in conſ.62.col.1.vol.3.

Quarto,quia nondum detecta falſitate dictæ cedulæ,& exiſtente in ſecretis prædicto Vincentio, & adhuc non confeſſo immo in negatiua perſeuerante ipſe inquiſitus ſemper intrepide, & audacter quantumuis expræſiſſet authorem, à quo cedulam habuiſſet, ſed aſſeruiſſet fuiſſe ſibi inter alias quamplures ſcripturas datam palam, & publicè etiam in conſpectu ſanctatis ſuæ confiſus, quod nihil adhuc reuelaſſet affirmauerat pluries cedulam eſſe veriſſimam, immò à nobis petierat, vt tranſmitteretur Bononiam, vbi erat Iacobus alter ſocius criminis, quia intendebat illam recognoſci facere, ex quo neceſſario inferebatur ipſum eſſe conſium huiuſmodi falſitatis, & vt ceſſaret omnis ſuſpitio contra eum intendebat à ſe ipſo excludere delictum, & cogitabat fortaſſe verificari facere talem cedulam à dicto Iacobo *Bononiæ* exiſtente. Quia ſi fuiſſet ſine aliquo dolo proculdubio cum neſciret ſecundum eius aſſertionem, à quo dictam cedulam habuiſſet, & per conſequens neſcire poſſet an vera, vel falſa eſſet non ita audacter aſſeruiſſet eam eſſe veram etiam ſubijciendo ſe periculo conuicti criminis in euentum non verificationis,ſed poſtquam vidit dubitari de veritate dictæ cedulæ dixiſſet ſe neſcire an vera, vel falſa eſſet, & ſtatim
14 authorem eius nominaſſet, vt ita omnem ſuſpitionem contra ſe ortam euacuaret iux.not. in l. maiorem,C.de fal.

Quæ quidem ſuſpicio magis augebatur, quia antea idem inquiſitus fecerat omnem diligentiam pro intelligeñ de depoſitis, & dictis per eundem Vincentium, ex quo ſequebatur, quod dubitabat ne Vincentius huiuſmodi falſitatem propalaret. Et confirmabatur ex poſtea ſubſequutis, videlicet ex eo quod detecta, & oſtenſa ipſi inquiſito falſitate eiuſdem cedulæ, videns ſe non poſſe amplius excuſari ſtatim interrogatus, a quo illam habuiſſet ne videretur ita ſubito recordatus fuiſſe de illius authore, quem in pluribus eſaminibus nominauerat dixit ſe habuiſſe ab altero expredictis Vincentio, vel Iacobo & poſtmodum re in totum patefacta ſe firmauerat in Vincentio. A quo Vincentio iam paulo ante ab

eo

Digitized by Google

eo defenſo, & approbato pro viro probo inculpatus fuerat de mandato ſibi dato ad huiuſmodi cedulam conficiendam, & vt ab eo remoueret ſuſpitionem per nominationem authoris eum nominauerat.

15 Et tanto magis, quia adducto ad faciem ipſius Epiſcopi dicto Vincentio, & eidem dicente, & narrante mandatum, & commiſſionem ſibi datam ipſe Epiſcopus remanſerit, quaſi extra ſe, præſertim, dum dictus Vincentius torquebatur, prout nobis notum erat, & idemmet Vincentius animaduerterat, & hæc omnia non leuem ſuſpitionē, & inditium faciebant ad not.per Bar.in d. l. final. in princ.ff.de quæſt.

16 Nec obſtare dicebamus, quod dictus Vincentius eſſet periurus, & varius ſuper eo, quod prius negauerat,& ita ex hoc pateretur plures exceptiones,& quod eſſet laicus,& ſic repelleretur. Quia præter illa ex ore ipſius inquiſiti plura reſultabant contra eum, quæ forſan de per ſe ſufficiebant, & potius dictum Vincentij eis adminiculabatur, quam è contra, & erant plus quam indicia, quo caſu Iudex ad torturam facilius procedere debeqat,vt per Bal.in l.vnica in 4.col.C. de confeſſ.

17 Quia, vt ego dicebam dictæ variationes ſublate fuerant per confeſſionem in tormentis, cui ſtandum erat, non obſtantibus contrarietatibus, Bar.in l. ſed & ſi poſtulauerit, §. ſi quis negauerit
18 de adul t.in l. 1. §. qui quæſtionem ff. de quæſt. & præſertim quando dictum vltimum erat magis veriſimile,vt in caſu noſtro,& per Cepol.late in conſ. 40.ſuper 1.col.fin.

19 Et dictæ variationes, & periuria ante confeſſionem non debebant in caſu noſtro ita conſiderari,
20 prout in teſte mero de cuius intereſſe nullo modo tractabatur. Secus in ſocio criminis, qui pro defenſione vitæ, & ſui honoris poterat impune deierare,vt not.Bal.in l.& ſi legibus C.de precib. inpe. offer.per Alex. in apoſtill.ad Bar. in l. 1. C. de 15, qui ſibi mort.conſc.

21 Et præterea eramus in crimine falſi,quod in ſecreto,& occulto committebatur, Bald. in l. 3. C. de epiſc.audien.& forſan propter qualitates ſupra narratas in excepto.

22 Et in omnem euentum non tractabamus de probatione ad condemnationem, ſed tantum ad inditium, in quibus laicus etiam admittebatur, vt late Fel.in c.de cetero de teſtibus.

Accedebat quod hodie, vt in pluribus videbamus indiſtinctè admittebantur laici contra omnes dummodo alia non concurrerent, quibus illi repellerentur.

23 Et tanto magis videbatur procedendum eſſe contra inquiſitum, attenta frequentia huiuſmod criminis quod ita paſſim hic in Vrbe committebatur,ob quam frequentiam licitum erat, etiam in procedendo tranſgredi iura, vt in terminis dicebat Gram.conſ.17.col. 2.& ſic ex communi voto, tam Dominorum noſtrorum, quam etiam aliquorum ſummæ authoritatis virorum, quos Vicarius, tamquam nimirum ſcrupuloſus aſſumere voluit concluſum fuit inditia eſſe pluſquam ſufficientia.

ARGVMENTVM.

De corpore delicti ante inquiſitionem in quocunque crimine ſatis eſt quod conſtet vere, vel præſumptiue,

SVMMARIVM.

1 *Regulariter Iudici debet conſtare de corpore delicti antequam inquirat.*
2 *Fallit in crimine falſi furti, & adulterij.*
3 *Regula prædicta quomodo intelligatur.*
4 *Tex.in §. item illud vnde ſumitur regula prædicta loquitur in ſeruis.*
5 *In quocunque crimine ſi de corpore conſtare poteſt bonum eſt quod conſtet.*

RESOLVTIO XLV.

1 REgulariter in primis & ante omnia Iudici inquirenti, ſeu inquirere volenti debet conſtare de corpore delicti. l. 1. §. item illud,& ibi Bar. ff. ad Sillania. Et licet Bal. in l. 3. in
2 lectura antiqua ff.de teſtib.dixerit hoc non procedere in crimine falſi furti, & adulterij, & ipſum ſequatur *Brun.* in tract. de ind. & tor.q.5.princ.nu.10.de cuius tamen opinione dubitauit Aug.de Arim.in add.ad Ang. in ver. fama publica ver. 12. tu Iudex. Et Blanchus in l. finali,nu.15.ff.de quæſtion. diſtinxerit, an corpus ſubiici poſſit oculis corporeis,vel ne.

3 Nihilominus regula prædicta indiſtinctè procedebat abſque vlla limitatione, & in quolibet crimine,ſed erat intelligenda, quod debeat conſtare de corpore delicti verè,vel præſumptiuè,ita Raph. Cum in l.& ſi certus.§.1. per illum text. vbi etiam Bar.Bal. Angel. & alij ff. ad Sillan. Et per illum text.iunctis etiam ibidem not. per ſupradictos cōfundebatur limitatio, & diſtinctio, de quibus ſupra, dum per illum tex. ſatis erat conſtare hominem non reperiri.

Nec dicatur dictum §. primum loqui in quæ-
4 ſtione ſeruorum. Quia etiam text.in d.l.1. §. item illud ex quo ſumitur regula prædicta loquitur in ſeruis, & tamen vult debere conſtare de corpore, antequam procedatur ad quęſtionem,prout etiam in l.1.ff. de quæſtio. Et ſic declarabat dictus Raph.Cuma.in d.§.item illud.& in dicto §.1.

5 Bene verum erat quod vbi poterat liquido conſtare de ipſo corpore iudex omnem diligentiam debebat adhibere, vt in actis de illo appareret per ocu-

ocularem inſpectionem, ſed ſi non poterat ſatis erat, quod præſumptiuè de illo conſtaret, vt per Blancum in dicta l.finali, & ita ſemper ſeruatum fuerat.

ARGVMENTVM.

Quando non poteſt eſſe locus quæſtioni poteſt ſequi condemnatio pecuniaria etiam ex non plena probatione.

SVMMARIVM.

1 *Vnico teſti quantumcumque ſpectate fidei, & ſumme authoritatis non eſt credendum.*

2 *In criminalibus vbi agitur citra pœnam corporalem nod requiruntur, tam exacte probationes, prout in alijs.*

RESOLVTIO XLVI.

IN vna Caualiceñ. attentate ſubornationis pro Fiſco contra Iacobum Corniglia tenui eſſe locum condemnationi contra eundem Iacobum, licet enim ſolus teſtis tentatus ad falſum deponendum non ſufficeret ad condemnationem
1 cum vnico teſti etiam ſpectate fidei, & ſumme authoritatis, nunquam eſſet credendum l. iuſiurandi, C. de teſt. Tamen cum concurreret depoſitio alterius teſtis aſſerentis audiuiſſe Iacobum, dum rogaret dictum teſtem ad deponendum, poſtquam dixit ſibi ſæpius, quod veritatem depoſuiſſet, ſubiungentem, vt vellet ſibi omnimodo complacere, & eſſe neceſſe, quod complaceret habebamus aliquid plus vltra ſemiplenam probationem.

Quo caſu cum non poſſet attenta qualitate inquiſiti, & delicti, ſuper quo agebatur procedi ad torturam poterat ſequi condemnatio pecuniaria, iuxt. ſingul. doctr. *Bal.* in l. finali, col. vlt. C. de probat. quam ſequebatur deciſ. Neap. 126. in nouiſ.
2 Nam in criminalibus etiam vbi agebamus citra pœnam corporalem non requirebantur, ita exacte probatioues, & concludentes, prout in alijs Paul. de Caſtro. in d. l. finali, Cepol. conſ. 32. col. 7. Gram. conſ. 3. in fine Aym. Crau. in conſ. 178. col. 1.

ARGVMENTVM.

Proceſſus factus à Iudice laico contra Clericum eundem Clericum nullo modo afficere debet.

SVMMARIVM.

1 *Iudex Eccleſiaſticus non tenetur ſtare proceſſui Iudicis laici contra clericum.*

2 *Etiam quod eſſet conſuetudo, quod procedere poſſet Iudex laicus.*

3 *Confeſſio Clerici coram Iudice laico ſufficit ad torturam.*

4 *Confeſſio eſt maioris efficacie, quam ſit alia probatio.*

5 *Proceſſus factus à laico contra Clericum in curia indiſtincte reuocatur ab officio contradictarum, & penitentiarie ſine aliqua cauſa cognitione.*

6 *Iudex procedens ſpreta inhibitione delegati cenſetur in contemptum proceſſiſſe.*

RESOLVTIO XLVII.

IN alia Mutinenſi prætenſorũ exceſſuum pro Guidotto de Guidonibus contra Fiſcum, tenui eundem non debuiſſe aliquo modo, nec debere prætextu proceſſus contra eum per Iudicem ſecularem formati moleſtari. Quia Iu-
1 dex Eccleſiaſticus non tenebatur ſtare tali proceſſui contra Clericum Abb. Felyn. & alij in c. & ſi clerici de iud. Afflict. in conſtit. Regni, in ver. ſi damna clandeſtina ver. nono. Gram. in conſ. 42.
2 in princ. Quantumuis eſſet conſuetudo quod ſecularis procedere poſſet, quæ nihil valebat ad not. in c. clerici eo tit. per Rot. deciſ. 840. in antiquis.
3 Et licet confeſſio clerici facta coram ſæculari ſufficere videretur ad torturam, ſecundum magis communem opinionem, de qua in d. c. at ſi clerici,
4 vt ibi per Felyn. nu. 5. & per Dec. nu. 6. & 17. Tamen ſecus eſſe videbatur in alijs actis probatorijs contra clericum factis, quia negari non poterat quin confeſſio eſſet maioris efficacie, quam altera probatio l. generaliter C. de non. im. pec. c. per tuas de prob. Craueta, conſ. 80. nu. 1.

Imo in caſu noſtro, & ſi concurreret confeſſio, quæ tamen non concurrebat, eſſem in voto, quod omnino totus proceſſus vna cum confeſſione annullaretur, nec ex ea aliquod inditium ſumeretur.
5 Tum quia eramus in curia, in qua receptum fuerat ex ſtilo, & conſuetudine ſimilibus proceſſibus non adhiberi fidem, & indiſtincte reuocabantur etiam ſine aliqua cauſæ cognitione per officium contradictarum, & pœnitentiariæ.
6 Tum quia dictus Iudex ſæcularis adeo temerarie proceſſerat, non obſtante prohibitione Legati, de latere ſedis Apoſtolicæ, vt potius in contemptum iuriſdictionis Eccleſiæ quam zelo iuſtitiæ proceſſiſſe videretur, & ne alijs ſecularibus huiuſmodi ſimilia faciendi in futurum audacia tribueretur.

Digitized by Google

ARGVMENTVM.

Notarius lacerans notam originalem etiam, abſque dolo punitur extra ordinem ob temeritatem.

SVMMARIVM.

1 *Lex Cornelia de falſis requirit dolum.*
2 *Recurritur ſemper ad matricem, vti ad fontem, vbi fides inſtrumenti in dubium reuocatur.*
3 *Error potius præſumitur, quam dolus non falſificata matrice in inſtrumentis publicatis.*
4 *Regulariter in notario error potius præſumitur, quam dolus.*
5 *Sponte confitens præſumitur veritatem dixiſſe.*
6 *Scriptura originalis dicitur illa, quæ tempore actus geſti conficitur.*
7 *Scriptura originalis non poteſt impune lacerari.*
8 *Scriptura ad quam quis ſe refert omnino conſeruanda eſt.*
9 *Decretum Iudicis requirit ſcripturam.*
10 *Cauſa beſtialis non excuſat à pœna temeritatis.*

RESOLVTIO XLVIII.

Dominicus de Summo vir alioquin probus, qui quandam notam translationis penſionis q. Garſiæ de Gibraleon. per eum vti notarium receptam lacerauerat ſub eo prętextu, quod confuſe cum multis apoſtillis confecta fuerat, & aliam confecerat, ac in inſtrumentis per eum publicatis inſeruerat literas reſeruationis penſion, quas tamen diſtinctè non viderat, licet coram eo in quodam ſacco allate fuiſſent à Domino Sebaſtiano Pighino, & me abſolutus fuit à crimine falſi, & pœna
1 legis Corneliæ. Quia ex pluribus conſtabat ipſum non fuiſſe circa præmiſſa doloſè verſatum, & lex Cornelia requirebat dolum, l. nec exemplum, C. de falſ. & l. quid ſit falſum, & vtrobique Bar. ff. eo tit.

2 Et licet mutaſſet veritatem in dictis inſtrumentis per eum publicatis id inconſiderate fecerat, nec matricem ex qua dicta inſtrumenta publica ſumpſerat aliter corruperat, quod ſi doloſè feciſſet, vtique & illam corrupiſſet, ne per recurſum ad eam falſitatis ipſa detegeretur, cum ad illam ſemper vti ad fontem recurratur, vbi inſtrumentorum fides in dubium reuocatur, vt Bald. in cap. 1. nu. 22. de probat. per ſcriben. in Auth. ſi quis in aliquo C. de eden. Anchar. conſ. 431.

3 Et ſic non falſificata matrice error potius præſumebatur imo per illius exhibitionem deprehen-
4 debatur, ita Bar. in l. ſi librarius, num. 9. de reg. iur. prout etiam regulariter in notario error potiùs, quam dolus præſumebatur, vt Bar. in l. quoties. §. 1. ff. de hæred. inſtit.

5 Et maxime, quia à ſe ipſo omnia ſponte, & ingenue confeſſus fuerat ex qua confeſſione oriebatur præſumptio dictorum per eum, ad not. in l. 1. C. ne tut. vel cur. vect. cond. & in c. fin. de furt. Abb. Fel. Dec. & alij in c. at ſi Clerici in 6. not. de iud. Tiraq. de pœn. cauſa. 30.

6 Verum quia ſcriptura prædicta per eum tempore actus geſti confecta erat originalis, §. illud. Auth. de tabell. Bal. in l. 2. nu. 9. c. de teſtam. Iaſ. in
7 d. Auth. ſi quis in aliquo in prin. Fuit dictum quod non poterat illam impune lacerare, vt per Bal. in Rub. C. de fide inſtrum. 28. Ioan. de amicis, conſ. 106. nu. 8.

8 Maxime, quia transferens in ipſa translatione ad illam ſe retulerat, dicendo, quod transferebat, prout in ipſa ſcriptura continebatur, quo caſu erat omnino conſeruanda ad not. in l. Paulus, ff. ad l.
9 Cornel. de falſ. & in l. eum qui C. eo. tit. Et eo magis cum ipſa translatio ob decretum Iudicis requireret ſcripturam Bal. in d. rub. C. de fide inſtrum. nu. 20. & 28. Ang. in l. acta, num. 5. & ibi Imol. ff. de rei iud.

10 Ideo licet excuſaretur à dolo ob cauſas, de quibus in actis non tamen excuſabatur à pœna temeritatis, per quam crimen ſtellionatus incurrebat, vt per Ang. in l. Plagij ver. ſimiliter attende, C. ad l. Flau. de plag. & in l. ex conſenſu, §. eum, qui ff. de appell. Iaſ. in l. iuſte in fin. ff. de acquiren. poſſeſſ. Dec. in l. hoc edicto, col. penult. propè fin. ff. quod quiſq; iur.

ARGVMENTVM.

Remiſſoria in criminalibus, etiam vbi teſtes ſunt extra prouinciam Fiſco non eſt concedenda.

SVMMARIVM.

1 *Diſtinctio de teſtibus in Prouincia, & extra Prouinciam in remiſſorijs reprobatur ab Abbate.*
2 *Rationes eadem concurrunt in vtroque caſu.*
3 *Remiſſoria in fauorem rei, vel ipſo conſentiente concedi poteſt.*
4 *Opinio quod Fiſco non detur recepta fuit in curia.*
5 *Reſolutio huiuſmodi fuit cauſa condendi motum proprium quod Fiſco detur remiſſoria.*

Digitized by Google

RESOLVTIO XLIX.

POſtquam Epiſcopus Oſceñ
de mandato Summi Pon-
tificis ad preces Ceſaris
admiſſus fuit per procura-
torem, dum inſtaretur pro
parte Fiſci decerni remiſ-
ſoriam pro repetendis te-
ſtibus, Domini decreuerũt
non eſſe aliter decernendam, etiam quod teſtes eſ-
ſent extra Prouinciam, & iuriſdictionem noſtram,
1 nec cogi poſſent comparere ſecundum opinio-
nem, gloſ. Abb. Anchar. Card. & aliorum in c. con-
ſtitutus de fideiuſſor, & ſententiam eiuſdem Ab-
batis reprobantis diſtinctionem de teſtibus exi-
ſtentibus in Prouincia, ſeu extra Prouinciam in
c. cum cauſam col. pen. ver. vlt. extra gloſ. de teſt.
2 Cum concurretent vtroq; caſu eædem rationes
grauitas ſcilicet cauſæ, & quia euenire poſſet, vt
teſtes torqueri deberent, ſicut conſiderabat Abbas
in d. c. cum cauſam, de quo etiam per Gloſ. & Doct.
in c. teſtes 3. q. 9. Cin. & Sal. in Auth. apud elo-
quentiſſ. C. de fid. inſtr.
3 Et quod opinio contraria, quando teſtes erant
extra Prouinciam poterat procedere, vbi petere-
tur ad fauorem rei, ſicut diſtinguebat Sal. in dicta
Auth. prope finem, vel inquiſito conſentiente, pro
vt eius conſenſum requiri, & non debere aliter
teſtium repetitionem iu criminalibus committi vo
luerat Gram. in conſ. 67.
4 Et dicebant opinionem prædictam fuiſſe rece-
ptam hic in curia, in quam pluribus cauſis, & in
ſpecie, in quadam Polignaneñ exceſſuum, in qua
Reuerendiſſ. D. Cardinalis Pariſius in minoribus
Auditor Cameræ decreuetat, & reclamante Epi-
5 ſcopo remiſſoria effectum non habuerat. Quæ re-
ſolutio præbuit occnſioaem condendi motum pro-
prium, quem ego formaui, quod vbi reſtes eſſent
extra Prouinciam daretur remiſſoria Fiſco, & ha-
berer locum, etiam in pendentibus, quamuis re-
ſpectu cauſæ huiuſmodi res fuerit reducta ad rer-
minos iuris, & remiſſoria per præfatos Dominos
denegata.

ARGVMENTVM.

Motus proprius de faciendo depoſitum pœnæ pecuniariæ procedit etiam, vbi quis condemnantur ratione delictorum extra terras Eccleſiæ commiſſorum.

SVMMARIVM.

1 *Ex prohemio colligitur intentio finalis diſponentis.*
2 *Fallit vbi eſt diſpoſitio generalior ipſa cauſa.*
3 *Motus proprius reſpicit iudicia, non autem delicta.*
4 *Et reſpicit ordinationem.*
5 *In ordinatorijs forenſes ligantur ſtatutis loci, vbi agitatur iudicium.*
6 *Papa habet iuriſdictionem in quoſcunq; clericos etiã extra eius diſtrictum temporalem.*

RESOLVTIO L.

COndemnauimus D. Sebaſtianus
Pighinus Locumtenens in ciui-
libus, & ego Epiſcopum Egitta-
men diffinitiue in pœnas con-
renras in monitorio contra eum
decreto inter quas erar pecu-
niaria viginti millium ducato-
rum, & fuit dubitatum ab eodem Domino Seba-
ſtiano án appellatio dicti Epiſcopi eſſet reijcienda
ob non factum depoſitum iuxta formam motus
proprij, quia in illius prohemio fiebat mentio de
improbitate illorum, qui in terris Romandiolæ ad
calumnioſas appellationes confugiebant, & ſic
eius diſpoſitio videbatur reſtringenda ad delicta
in dictis terris, vel ſaltem in locis ſubiectis ipſi Pa-
1 pæ diſponenti, & ex prohemio colligebatur fina-
lis cauſa diſpoſirionis iuxta not. in l. fin. de hæred.
inſtir. per Bar. in l. ambitioſa, columu. penult. ff. de
decret. ab ord. Facien. per Dec. in l. 2. §. mutui dario
in 2. lect. ff. ſi cert. pet. Anchar. in conſ. 36. & Alex.
in conſ. 55. lib. 5. Rom. conſ. 16. Sed tenuir con-
trarium, prout alias ego quoque renueram, quia
illa non fuerar cauſa finalis ipſius diſpoſitionis,
ſed impulſiua, ſicut de Calphurnia dicebatur in l.
1. §. ſextum. ff. de poſtul.
2 Quod ex eo deducebatur, quia diſpoſitio erat
generalior ipſa cauſa, quo caſu cauſa dicebatur
impulſiua, & non finalis Io. And. in c. quoniam in
1. quæſt. de immunit. Eccl. lib. 6. quem referebat &
ſequebatur Felyn. in c. cum nuntius colum. 1. de
teſt. Iaſ. in conſ. 1. col. 10. vol. 1. Apparebat autem
generalior, ex quo non ſolum calumnioſè appel-
lantes, ſed etiam eos, qui iuſte appellarent arcta-
bat ad depoſitum faciendum.
Nec videbatur Papam voluiſſe reſtringere di-
ſpoſitionem ad terras Eccleſiæ, ob id quod fecerar
mentionẽ de terris, & locis ſanctitati ſuæ ſubiectis
vt prætendebatur ſecundum not. per Soc. in conſ.
3 54. col. 2. ver. tertia reſtrictio vol. 4. Nam motus
proprius non reſpiciebar ipſa delicta, ſed iudicia,
& loca in quibus de delicts agebatur, vt ſcilicet Iu
dices in iudicijs coram ipſis petentibus ſuper qui-
buſcunq; delictis vbilibet commiſſis appellantes
non audirent niſi facto depoſito. Nec Soc. in dicto
conſ. 54. dicebat ex prohemio reſtringi diſpoſitionẽ
ſed ſolum, quod lex generalis reſtringebatur ex alia
parte diſpoſirionis, in qua loquebatur ſpecialiter &
vt miuus corrigeret ius commune, quã fieri poſſet.
4 Quod tanto magis in propoſito dicendum erat,
quia huiuſmodi motus proprius reſpiciebat ordi-
natoria Alex. in l. 1. in fin. ff. de l. 2. & in con. 167.
circa

Digitized by Google

5 circa finem, vol. 2. Cor. conſ. 187. col. fi. vol. 4. Quo caſu etiam forenſes ligabantur ad not. in c. quod clericis de for. comp. & in c. Eccleſia S. Mariæ de
6 Conſtitut. Gem. conſ. 73. Tum etiam quia eramus in Epiſcopo, & per conſequens iuriſdictione diſponentis ſubiecto quandoquidem Papa iuriſdictionem habet in omnes clericos cuiuſcunque dioc. etiam extra diſtrictum temporalis dominij Sedis Apoſtolicæ, Io. Mon. & ibi Prob. in cap. ſi eo tempore de elect. l. 6. Bal. in c. 1. quis dic. Dux, vel Marchio. in vſib. feud.

ARGVMENTVM,

Idem motus proprius procedit etiam reſpectu aliarum pœnarum, vt non poſſit appellari, niſi facto depoſito pœnæ pecuniariç contentæ in eadem ſententia.

SVMMARIVM.

1 *Motus proprius eſt correctorius; & odioſus, & propterea reſtringendus.*
2 *Natura verbi vniuerſalis negatiui eſt excludere omnem diſpenſationem, & potentiam etiam in caſibus ſpecialibus.*
3 *Diſpoſitio legis in quo poteſt ſemper ſeruanda eſt.*
4 *Quando concurrunt duæ cauſæ prohibitoriæ, & permiſſiua inſeparabilibus prohibitiua non nocet permiſſiue.*
5 *Imo nec in indiuiduis vbi reducimur ad ius commune.*
6 *Pœna adiecta ad aggrauandum non debet operari effectum contrarium.*

RESOLVTIO LI.

Svcceſſiue in eadem R.P.D. Iacobus Puteus, & ego tenuimus appellationem etiam reſpectu excommunicationis, & aliarum pœnarum, in quibus non cadebat depoſitum nō facto de poſito de pœna pecuniaria
1 denegandam eſſe. Non obſtante, quod motus proprius huiuſmodi eſſet correctorius, & odioſus, vt pote tollens, & reſtringens defenſiones, & per conſequens reſtringendus ſolum ad pœnas, in quibus caderet depoſitum ad Bar. & alios in l. ſi vero. §. de viro ff. ſol. mat. in l. omnes populi col. fin. ver. 4. quæro de iuſt. & iur. in Auth. quas actiones, C. de Sac. Eccl. in c. cum dilectus de conſuet. c. odia. de reg. iur. cum ſimilibus.
2 Quia cum motus proprius loqueretur per verbum vniuerſale negatiuum, videlicet nullas appellationes reijciebat omnem prorſus appellationem etiam in mixta condemnatione, ſiue interponeretur reſpectu pœnç pecuniariæ, ſiue nō, ex natura verbi vniuerſalis negatiui, quæ erat excludere omnem diſpenſationem, & tollere omnem potentiam, etiam in caſibus ſpecialibus ad gloſ. in Clem. vt ſi in ver. nullo modo de ætate, & qual. Ang. & Imol. in l. ſi quæramus, ff. de teſt. Iaſ. in l. 1. §. ſublata, nu. 13. & ſeq. ff. ad Trebell. Pariſ. conſ. 82.
3 nu. 9. vol. 1. Et legis diſpoſitio ſemper in quo poterat ſeruanda erat, l. 2. C. vt infra cert. temp. l. quicunq; C. de ſer. fug. Ang. in auth. ſed nouo iure in fine, ver. quid ſi manum nō habet C. eo tit. vnde cum in altera ex dictis pœnis ſeruari poſſit, vtique ſeruari debebat.
4 Nec obſtare dicebamus, quod vbi duæ cauſæ concurrebant, vna permiſſiua, altera prohibitiua tunc prohibitiua inſeparabilibus non nocebat per miſſiue ſecundum Bar. in l. 3. §. fi. ad Sillan. & Iaſ.
5 in l. mater C. de inoff. teſtam. Imo nec etiam in indiuiduis quando per cauſam permiſſiuam reducebamur ad ius commune Iaſ. in l. ſi arrogator, nu. 48. de adopt. Et quod propterea, ſiue materia in propoſito eſſet diuidua, ſiue indiuidua appellatio prohibita à pœna, in qua depoſitum conſiſtere poterat non videbatur prohibita ab illa, in qua depoſitum non cadebat.

Quia erat aduertendum, quod appellatio interponebatur à ſententia, non autem à pœna, & ideo cum ſententia contineret etiam pœnam, in qua ddpoſitum cadebat, ita quod lex, ſeu motus proprius in illa parte verificari poterat, & prohibebat appellationem cum illa vniuerſali negatiua, nulla re, vtique non poterat etiam ab alio capite appel-
6 lari niſi depoſito facto. Alioquin illa pœna excommunicationis adiecta ad magis grauandum operaretur contrarium effectum, ſcilicet releuamen ab onere depoſiti contra notiſſimas regulas iuris l. legata inutiliter. ff. de fund. inſt. l. Aurelius. §. teſtamento ita ff. de lib. l. cum ſim.

ARGVMENTVM.

Saluus conductus etiam ſubreptitius prodeſt ad minuendam pœnam vltimi ſupplicij, quç alias poſſet imponi pro crimine.

SVMMARIVM.

1 *Saluus conductus ſubreptitius non prodeſt inquiſito illum habenti.*
2 *Idiota perſona non debet decipi ſub fide publica etiam ſubreptitia ſine dolo impetrata.*
3 *Fides publica talis qualis eſt debet inducere iudicem ad minuendam pœnam.*
4 *Meretrici volenti ducere in virum condemnatum*

Pœna vltimi ſupplicij debet talis condemnatus condonari.

5 *Qualitas derobationis in homicidio facit tranſire crimen homicididij in latrocinium.*

6 *Qualitas huiuſmodi ommiſſa in ſaluo conductu reddit illum ſubrepetitium.*

7 *Captanda eſt occaſio puniendi crimen enorme, vt ceteris ſit exemplo.*

8 *Imputandum eſt idiote qui non facit ſibi legi ſaluum conductum pro eo impetratum ſi ſaluus conductus ſit ſubrepetitius.*

9 *Nullus eſt tam ſatuus, quin ſciat qualitatem derobationis alterare crimen homicidij.*

10 *Latrones vbique locorum ſaltem recepta conſuetudine puniuntur.*

11 *In re notoria non poteſt dici fuiſſe quem ſub fide publica deceptum.*

12 *Delinquens enormiter Meretrici etiam volenti eũ ducere in uirum, non eſt concedendus.*

13 *Et in omnem euentum in vrbe non ſeruatur de conſuetudine.*

14 *Sanctiſſimus D.N. inclinauit pro minoratione pœnæ in caſu de quo in præſenti deciſione ellegata etiam per eum ratione.*

RESOLVTIO LII.

1 QVIDAM Senenſis interfecto eius
Domino in Ciuitate Senarum, &
derobato ſcripſerat literass Domino
Vanno Signorino, vt pro eo impetraret
Saluum conductum, & eo
à Gubernatore Vrbis obtento, cum
perueniſſet ad Vrbem, ac captus confeſſus fuiſſet
homicidium cum qualitate derobationis de qua
2 in ſaluo conductu nulla facta fuerat mentio. Aliqui
ex Dominis Viſitatoribus dicebant quod literarum
ſaluus conductus eſſet ſubreptius, & propterea
inquiſito ſuffragari non deberet. Tamen
quia ipſe erat idiota qui ſcripſerat veritatem dicto
Domino Vanno, & ab eo receperat ſaluum cõductum
credens eſſe validum non videbatur iuſtũ
quod decipi deberet ſub hac fide publica abſque
ſui culpa, & dolo taliter impetrata prout notat.
Alb. in l. 1. C. de his qui von. ꝑtar. impet. cum credidiſſet
bona fide licentiam tenere, vt per eund.
Alb. in l. præſenti §. cum autem col. 3. in princ. C. de
ijs qui ad ecc. confu. & ſubreptio in ſupplicatione
impetrata per alium abſente principali non debet
nocere ipſi principali Rot. deciſ. 73. in antiquis Dominus
Vrbanus alias 74. de reſcript.

3 Et in omnem caſum qualis eſſet huiuſmodi fides
publica debebat ſaltim inducere iudices admi
4 norandum pœnam, Et maxime cum petitus fuiſſet
in virum à Meretrice, & eam iam deſponſaſſet.

5 Alij vero replicabant quod ex quo illa qualitas
derobationis faciebat tranſire homicidium in aliã
ſpeciem criminis ſcilicet latrocinij, vt in l. capitalium
§. famoſos ff. de poen. in Auth. ſed nouo iure
C. de ſer. fug. Sicque redderet ſaluum conductum
6 ſubrepetitium. Ne dum pœna vltimi ſupplicij re-
7 mitenda non erat, ſed captanda occaſio huiuſmodi
vt hic facinoroſus, & proditor, ac tam ſceleſtus
& impius homo, qui Dominum ſuum ad effectum
8 deroborandi necauerat ceteris exemplo eſſet. Et
quod ſicut ſcripſerat eidẽ Domino Vanno de ablatione
rerum ita ſibi proſpicere potuerat legendo
ſaluũ conductũ, vel illud ſibi legi faciendo Quod cũ
non feciſſe potius diuine iuſtitiæ, quę noluerat tã
enorme facinus inultum remanere adſcribendum
erat quam eius ſimplicitati.

9 Nullus enim tam fatuus reperiebatur quin ſciret
qualitatem derobationis huiuſmodi maxime
alterare delictum homicidij etiã ex iure quodam
10 iuſto naturæ. Et ꝯ vbiq. locorũ tales appellabantur
vulgo aſſaſſini & ꝯ latrones ſaltẽ ex recepta cõ
11 ſuetudine vbique etiam puniebantur. Vnde in re
tam notoria nullo modo poterat dici illum fuiſſe
fide publica deceptum.

12 Nec meritrici ſimilis delinquens nullo pacto cõ
13 donandus erat. Præter id quod opinio prædicta
nunquam in Vrbe recepta fuerat in quę ſi reciperetur
omnes ferre delinquentes impuniti euaderent
ob numerum Meretricum in ea exiſtentium.

& hanc ſententiam maior, & ſanior pars Dominorum
aplectabatur, & dicebat exequutioni mittẽ
14 dam. Verum cũ Illuſtriſ. D. Margarita de Auſtria
credens rẽ piã facere ratione diſponſationis prædictæ
pro eo intercederet fuit dictum quod fieret
verbum cũ ſanctitate ſua quæ auditis votis Dominorum
inclinauit pro minoratione pœnæ, dicens,
quod & ſi ſaluus conductus eſt ſubreptitius nõ omnes
tamen han ſubreptionem ſciuiſſent ſed bene
omnibus innotuiſſet hominem ſub ſaluo conductu
neci traditum fuiſſe, & ſic fuit tranſmiſſus ad triremes
perpetuo.

ARGVMENTVM.

Decretum Iudicis generale ſuper quæſtione inferẽda Reo ob ambiguas, & inueriſimiles reſponſiones debet intelligi de quæſtione inferenda ſuper crimine, non autem pro eruendis præciſis, vel magis veriſimilibus reſponſionibus.

SVMMARIVM.

1 *Iudex in criminalibus poteſt interrogare reum vbicunque equitas eum mouet.*

2 *Verba l. vbicunque de interrog. actionib. quomodo intelligantur.*

3 *Iudex non tenetur admittere inueriſimiles reſponſiones Rei.*

4 *Reus ambigue reſpondens poteſt torqueri pro eruẽda præciſa reſponſione quando vere, vel præſu-*
ptiue

Digitized by Google

ptiue infert ad crimen.
5 *Etiam nulla ſibi data dilatione ad cogitandum.*
6 *De facili quis poteſt obliuiſci de geſtis per eum.*
7 *Reus non poteſt torqueri pro eruendis inditijs, ſed pro eruendo crimine.*
8 *Ad quæſtionem non debet deueniri, niſi præcedentibus inditijs, & talibus, quod ſola confeſſio rei deeſſe videatur.*
9 *Sententia debet ſemper intelligi ſecundum ius commune.*
Reus, qui fuit tortus, & purgauit non poteſt condemnari.

RESOLVTIO LIII.

DVm in quadam Bononien. Parricidij pro Fiſco, & equite Piateſio contra Andream etiam Piateſium carceratum prætenderetur poſſe procedi ad condemnationem, tamquam ex inditijs fere indubitatis conuictum coram D. Gubernatore, cui ego poſt torturam eidem Andreæ illatam in adiunctum datus fui cum multa, & magis vrgentia ad conuincendum eum militarent ex ipſius ambiguis, & inueriſimilibus reſponſionibus ſuper quibus per Dominum Locuntenentem dicti D. Gubernatoris facto quodam decreto multum generali proceſſum fuerat ad torturam dictus Locuntenens, nec videretur admiſiſſe reum ad purgationem inditiorum, dicebat quod quantum ad ambiguas reſponſiones ipſe ſuppoſuerat ipſum reum quæſtionibus pro eruendis præciſis reſponſionibus, & non ſuper ipſo crimine.

1 Quia cum Iudex in criminalibus poſſet interrogare reum, vbicunq; equitas eum moueret ſecundum Bal. in l. 2. ver. ex officio, tamen C. de exhiben. reis quem ſequeatur Georg. Nata. in Clem. ſæpe col. 7. de verb. ſignif. prout eantabant verba text. in l. vbicunque ff. de interrog. actio.

2 Quæ exponebantur idest in quacunq; parte iuditij, & ex quacunq; cauſa Iudex, ita expedire ad faciliorem iuditij expeditionem cognoſceret, vt declarabat Rom. in conſ. 375. in principio etiam quod huiuſmodi præciſè reſponſiones non inferrent alias ad delictum potuerat torquere, ſi ipſe reus reſpondere recuſabat, prout in caſu noſtro recuſauerat.

3 quantum vero ad inueriſimiles quia Iudex non tenebatur tales reſpõſiones admittere, vt per Hip. conſ. 71. nu. 17. & 101. nu. 76. & 109. nu. 24. Gram. voto 14. col. 2. torquere ſibi licuerat pro magis veriſimilibus eruendis, & ſic vtroq; caſu non poterant dici inditia huiuſmodi purgata reſpectu criminis principalis.

Sed ego replicabam, & D. Gubernator approbabat quod licet Iudex poſſet interrogare in quacunq; parte iuditij, & ex quacunq; cauſa, vt dicebatur, non tamen poterat in quacunq; parte, nec ex quacunq; cauſa torquere, ſed tunc demum reſpectu proceſſus faciente.

4 Cum ipſe reus ſuper ipſa inquiſitione, vel eam concernentibus in facto proprio reſpondere recuſaret, ita quod reſponſio eruenda neceſſario, vere, vel ſaltem præſumptiuè inferret ad delictum, & nõ alias per doctrinam Bal. in l. acuſationem col. 2. C. qui accuſ. non poſſ. quam ſequeb. Brun. in tract. de indit. & tort. q. 5. deciſ. Neap. 146. in nouiſ.

5 Reus enim ambigue reſpondens ſuper ipſo delicto, ideo torqueri poterat, quia certus eſſe debebat ſe feciſſe, vel non feciſſe, & ob id, & nulla ſibi dilatio ad reſpondendum danda erat, ſed præſens ſtatim cogebatur reſpondere iuxt. gloſ. ſing. in c. 1. 1. q. 4. relat. per Roman. in ſing. 694. quæro nunquid per Ioannem de Arnono in ſing. 23. quotidie hic caſus, Bald. in l. cum falſum ff. de acq. hæred.

6 Quod quidē non ſic procedebat vbi reſponſio non inferebat ad delictum, quia de facili quis poterat etiam de rebus per eum geſtis obliuiſci ad not. in l. 2. C. de vet. iur. enucl. in l. peregre ff. de acquir. poſſ. Hipp. in conſ. 77. nu. 15. Gram. in conſ. 47. nu. 14. & in voto 36. nu. 1. & ſeq.

7 Quo vero ad inueriſimiles reſponſiones, quod nullibi legeram reum poſſe torqueri pro eruendis inditijs ab eo, ſed bene quod nullo modo, & non niſi pro reperiendo crimine intentato, vt per Bal. in conſ. 259. verba inquiſitionis, vol. 1. relat. per Hippol. in conſ. 70. nu. 45. Et quod ad eam non

8 poterat deueniri, niſi ipſis inditijs præcedentibus, & talibus quod quodammodo ſola confeſſio rei deeſſe ad probationem ipſius criminis videretur l. 1. & per totum ff. & C. de quæſtio.

9 Et propterea cum decretum per eum factum poſſet intelligi de tortura reſpectu criminis reperiendi illata, ſic potius erat intelligendum eum eſſet ſecundum iuris communis diſpoſitionem, ſecundum quam ſemper ſententia in dubio interpretabatur gloſ. in l. Herennius §. fin. in fine de e-

10 uict. Bar. in l. 2. §. edicto col. 3. ff. vi bon. rapto. Et ſic cum in tortura perſeueraſſet inditia contra eum laborantia ex dictis inueriſimilibus reſponſionibus fuiſſe purgata, ita quod ad condemnationem ſaltem directam in eis nullo modo fieri poterat fundamentum.

ARGVMENTVM:

Periurium circa partitum litis deciſiuum an criminaliter puniatur.

SVMMARIVM.

1 *Ex periurio facto in partito deciſiuo litis nulla actio parti oritur.*

 2 Vbi

2 *Vbi aliquo facto actio ciuilis non oritur parti minus oritur Fiſco criminalis.*
3 *Periurus dolum committit, & fere impoſſibile eſt id committi poſſe ſine dolo.*
4 *Dolus punitur criminaliter.*
5 *Lex nunquam aperit viam periurijs.*

RESOLVTIO LIV.

IN vna Aſtoriceſi periurij Inter Fiſcum, & Didacum de Vega illi adhęrentem, & Alphonſum Diaz reum inquiſitum fuit dubitatum. An periurium circa partitum litis deciſiuum puniri poſſet criminaliter. Et pro negatiua allegabatur tex. in l. 2. cum ibi not. per Sal. C. de reb. cred.

1 Secundo dicebatur, quod ex quo nulla actio
parti ex tali periurio ciuilis oriebatur per text. in l.
1. C. de reb. cre. & in l. nam, & poſteaquam ff. de
2 iur. iur. Nec reipublici oriri poterat, vt per Salyc.
in l. eos, & in l. ſi abducta in vlt. col. C. de furtis, & per Hipp. conſ. 35. nu. 14. & in conſ. 53. n. 12. Præſertim quando ex actu, ſuper quo iurabatur reſultabat delictum priuatum, & non publicum prout in caſu noſtro iuxt. ea, quæ trad. Caſſaneus in conſuet. Burgun. & quod tale periurium non puniretur tenuerat Guido Papa conſ. 88. circa merita 2. col. in fin.

Pro affirmatiua vero, quam ſecuti fuimus D. Puteus, & ego adducebantur not. per Iacob. Butrigar in l. 1. C. de ſum. trin. & fide Cathol. & in d. l. 2. vbi & Bal. & Io. Faber concludebant periurium puniri & reſpondebant ad d. l. 2. etiam vltra gloſ. Bal. in l. ſi fideiuſſor. §. in omnibus ver. nota hic. ff. man. ſequebatur Iaſ. in l. ſi duo. §. fi. ff. de iureiur. & quod pro iſta opinione erat tex. in l. fin. ff. de cri. ſtellio. & in c. quicunq. vti etiam gloſ. & ibi Car. Alex. 6. q. 1. & Ripa in c. 2. nu. 10. de reſcrip.

3 Nam negari non poterat quin periurus dolum
committeret. imo impoſſibile videbatur illud ſine dolo committi poſſe ad not. per Iaſ. in l. ſi quis maior, C. de tranſact. & & in l. qui iuraſſe ff. de iureiur.
4 Et dolus criminaliter puniebatur l. 3. de crim. ſtel-
5 lio, gloſ. in l. 1. ff. de fid. tuto. Et ſic dicebamus tale
periurium non puniri ſaltem pœna extraordinaria ſequebatur. quod lex aperiebat viam periurijs cōtra l. 1. C. ſi aduer. vend. & l. 2. C. de ind. vidue toll.

Nec obſtat ratio ſuperius adducta, quia ad illā colligebatur reſponſio ex ijs, quæ not. Matth. de Afflic. in tit. de conſu. rect. feud. §. Item ſi inter Dominum, nu. 17. vſque ad finem, vbi late hoc diſputabat, & concludebat tale periurium puniri pœna extraordinaria optimis rationibus, de quibus ibi per eum, & in conſt. reg. fol. 189. col. 2. & ſequen.

ARGVMENTVM.

Quando cauſa beſtialis excuſet à dolo, & à pœna periurij.

SVMMARIVM.

1 *Qualibet cauſa etiam iniuſta, & beſtialis excuſat a dolo.*
2 *Ita etiam excuſat à pœna periurij.*
3 *Dictum Bal. in l. 3. C. de calum. non intelligitur prout intelligit Alex. & Soc.*
4 *Cauſa beſtialis nunquam excuſat à dolo præſumpto, ſed tantum à vero.*
5 *Vbi de modica ſumma agitur non præſumitur dolus.*
6 *Non præſumitur erraſſe quando quis iurauit ſuper ſcriptura, quam prius videt, & legit.*
7 *Periuria quæ fiunt à reo ſuper inquiſitione non puniuntur.*
8 *Semel malus ſemper præſumitur malus in eodem genere mali.*
9 *Ex negatione veritatis, & mendacio arguitur dolus.*
10 *Debitor contra quem eſt commiſſa exaduerſo exequutio ſoluens exequutori curiæ liberatur.*
11 *Doctor errans in iure non excuſatur.*
12 *Probatio non concludens nihil releuat.*
13 *Cauſa beſtialis excuſat dummodo conſtet quem motum fuiſſe ex illa, & quod credatur tempore actus geſti cauſam fuiſſe rationabilem.*
14 *Nullus præſumitur moueri ex cauſa beſtiali.*

RESOLVTIO LV.

IN eadem fuit vlterius dubitatum, an allegata cauſa prætenſi erroris excuſaret inquiſitum à dolo, & à pœna periurij. Et pro affirmatiua Dominus Iacobus Puteus dicebat ipſemet inquiſitus, quod ex quo ipſe crediderat eſſe aliud depoſitum, quod videlicet prætendebat Didacus ſoluiſſe exequutori non poterat dici periuraſſe, & quod habuiſſet illam credulitatem ſubiungebat conſtare in ſuamet reſponſione, quam fecerat ad partitum, dum in ea dixerat non fuiſſe ſatisfactam de depoſito, neque de expenſis circa illius exactionem factis, quæ aſcendebant ad ſummam 2. Iul. & vltra. Apparebat autem ex confeſſione ipſius Didaci, quod in depoſito, ſuper quo prætendebatur ipſum periuraſſe, neque in alio fuerant factæ tot expenſæ, ſed bene in illo executoris, ſic ergo de illo intellexerat, & ad illud relationem habuerat.

Et licet illa prætenſio, quod eſſet creditor depoſiti ad quid ſe retuliſſe aſſerebat eſſet iniuſta per

ea, quæ

Digitized by Google

ea quæ dedncebantnr infra tamen cum periurium ſine dolo minime commiteretur iuxta dictum, Bal. in l.obſeruare S.profiſci col.penul.ff.de offic.pro & leg.quod communiter tenebatur, vt per Canoniſtas in c.breui de iuriur.

1 Tamen dicebat ſuccedere regulã vulgat. quod prout quælibet cauſa ne dum iuſta, ſed etiam iniuſta, & beſtialis excuſabat à dolo gloſ. & Ang. in l. Plagij.c.ad l.fal.de plag. & in l. 1. cum alis ff. de oblig.ita etiam excuſabat à pœna periurii, & illius reatu, vt in terminis voluerat Iaſ.in d.l. qui iuraſſe & in l.videamus ff. de in litem iur.Gram.uoto.10. num.24.

3 Et dicebat dictus Dominus de Puteo quod dictum Bald.in l.3.in 3.notabil. c. de calu. quod ego inter alia allegabam non intelligebatur eo modo, nec prout intelligebat Alex.in Apoſtill.ad eundem in d.l.Plagij & Soc.conſ.178.colu.5.vol.1. Quia Bald.non faciebat, ibi differentiam quantum ad excluſionem doli quod eſſemus in delictis iuditialibus, ſed bene dicebat prout cauſa beſtialis excuſabat à dolo extraiuditialibus non ita excuſabat à
4 præſumpta calumnia in iuditialibus, & vetum dicebat cum nuuquam excuſet dolo præſumpto, ſed tantum a dolo vero, vt per Ang.in l.ex conſenſu S. cum qui ff.de appel.Deciſ.Neapol.31.nu.3.in an-
5 tiq.Qui dolus præſumptus in caſu noſtro conſideraui non poterat, nec præſumebatur cum de ſumma 11.Iul.& contra perſonam qualificatam ageretur iuxt.not.in c.accedens de crim.fal.& per Bald. in l.2.C.eo.

Non obſtare dicebat text. in capitulo ſi non concut. C. de iniur. & in l. 1. C. de ſicca cum alijs ſimul per ea, quæ magiſtraliter tradeb. Bart. in l. dolum C. de dolo, & Fel..n c.1.in 4.colu.de præſumpt.

Pro negatiua vero ego conſiderabam ſi dici poſſet quod immo dictus inquiſitus huiuſmodi periurium doloſe, & nõ per errorem commiſerat, quo caſu ceſſante omnia ſupradicta ad tex.in l.igitur ff. de liberali cauſa, & per Ang.& alios in d.l.Plagij & per Canoniſtas in d. c. accedens, quod apparebat ex infraſcriptis.

6 Et primo, quia partium ſpecifice ſe referebat ad cedulam certam in actis productam tam in tempore quam in ſumma diuerſam à credito, de quo ipſe falſo prætendebat per errorem, & edidiſſe, & penes alium notatum confectam, vnde non poterat videri errore factum, ſed conſulto, quia iurauerat ſuper cedula, de qua in partito quod viderat, & legerat prout ipſemet fatebatur, & l.præſumebat l. nou eſt ferendus ff.de tranſac.Bal.conſ.7.num.10.volu.1.

7 Præſertim cũ ex primo depoſito eſſet creditor tantum pro certo reſiduo maioris ſumma, cuius partem iam habuerat, prout ipſemet aſſeruit, virtute autem ſecundi deponit, ſuper quo iurauerat totum peterat & non reſiduum.

8 Secundo quia in vno conſtituto inquiſitus oſtẽſa ſibi quietantia à tergo cedule, ſuper quo iuratum fuerat intrepide illam negauerat aſſerens non eſſe eius manum & nunquam reperiri poſſe, quod illam ſcripſerit, & poſtea in alio dixerar fuiſſe ſcriptã, & ſubſcriptam eius mann, & quod de illa huc uſque non dubitauerat, neque illam negauerat quia non videretur ſua equaliter, & ſic conuincebatur manifeſte de periurio & doloſo, quia in omnem euentum ſi ſua videbatur aliquo modo non dicebat illam ita præciſe negare prout negaſſe apparebat.

9 Et licet tale periurium non eſſet puuibile ad no. per Alex.in apoſtill.ad Barr.in l.r.ff.de bon.eo.per Afflict. ſuper conſt. Regni fol.89. per Sil. nuptia f.100. tamen inferebatur illum eſſe ſolitum ſæpius periurare & ſemel malus ſemper præſumebatur malus in eodem generi mali, per reg. ſemel malus de regn. iur. l.6. & ex tali negatione, & mendacio arguebatur dolus ad not. per Felyn. in capitulo literas in princ. de præſump. per Bart. in l.de ętat. S. ſi cum eſſet de interog.actio Alexandr.conſ.77. volumin. 1.

10 Nec obſtare videbatur ſuperius adducta, quia pro eorum reſolutione conſiderabam eſſe impoſſibile, quod inquiſitur cogitaſſet, & credidiſſet de alio depoſito nam cum eſſet ll.peritus, & Doctor. ac procurator ſicebat Didacum per ſolutionem factam executori, qui ita in iudicio iureiurando atteſtatur fuerat fuiſſe liberatum, iux.not.per Bal. in l.nouiſſime ff. quod falſo tut. auct. & per Angel. in l.liber homo ſi princ.de hæred.inſtitu per Alex. in apoſtil. ad Bart. in l.creditor ff. de ſolutio, nec ſub hoc prætextn ignorãtiæ excuſari poterat propter profeſſionis ipſius deſiderij repuguantiam prout nat.Bart.in l.ſed reprobari ff. de excuſ.tuto. & Bal.in l.1.C.qui & aduerſus quos.

Nec erat veriſimile, quod voluerit apponere de dicto depoſitio, ſciens ſe ſtatim repelli poſſe, prout etiam ab alio Iudice repulſus fuerat immo oriebatur præſumptio vehemens quod ſciens & prudens de alio oppoſuiſſet à quo non poterat ita facile repelli niſi probata, eius manu, quæ erat admodum difficilis recognitionis propter caracteres penitus diuerſos, & diſſimiles ab alia ipſius manu conſueta.

Nec ex illis verbis neque de expenſis re iuncta depoſitione Didaci inferebarur neceſſario illud quod dicebat Dominus meus, quia Didacus non negabat, quod in depoſitio ſuper quo iurabat inquiſitns non fuiſſent factę tot expenſæ, vel vltra, ſed bene dicebat, quod ipſe Alphonſus nunquam petierat, nec obtinuerat aliquod mandarum ſuper alio depoſito, quam ſuper illo, qnod exequutioni ſolutum fuerat, & ſtabant iſta ſimul, quod expendiſet duos iulios circa depoſitum prædictum, vel aliud in tot citationibus pluties factis, vel alio modo, & tamen non obtinuiſſet mandatum contra dictum Didacum prout apparebat ex alio depoſi-
13 tio confeſſato vnde probatio non erat concludens ad gloſ.vulg.in l.neque natales, C.de probat.& in

l.non

l.non hoc, C. vnde cognat. Quo caſu ſuccedebat, quod cum non conſtaret ipſum morum fuiſſe ex illa cauſa licet tempore actus ſubeſſet non poterat illius prætextu ſe à dolo excuſaee ita in term. Alex. conſ.103.col.pen. vol.1. Corn.conſ.33.col. penul. vol.4. Claud. in l. iuſte poſſidet circa finem, ff. de
14 acquir. poſſ. Nec aliquis præſumebatur moueri ex cauſa iniuſta, & beſtiali, vt per Aret. conſ. 80. col. prima.

Præterea dicebam, quod forſan illa verba, de quibus in vltima reſponſione intelligi poterant reſpectu omnium expenſarum, tam primi, quam ſecundi depoſiti. Et nihilominus, quod iudicio meo non ſufficiebat probare, quem motum fuiſſe ex aliqua cauſa iniuſta, & beſtiali, niſi etiam probaretur, quod tempore actus geſti credidiſſet actum faciens cauſam fore probabilem, & alias ſufficientem ad illum facien͂ puta probando, quod ſuper eo conſuluiſſet peritiores, præſertim in caſu, in quo quis haberet præſumptionem iuris contra ſe, quod ſciret cauſam irrationabilem, prout in noſtro contigebat, & quod ita erat de mente Angeli ſi recte videretur in d.l. Plagij, C. ad l. Flauiam de Plag.

ARGVMENTVM.

Tex.in l. ſi diutino, ff. de pœn. procedit etiam in eo, qui reiterauit delicta.

SVMMARIVM.

1 *Cauſa minorandi pœnam in l. ſi diutino fuit, quia aliter debet puniri delictum recens, aliter antiquum.*
2 *Et ex negligentia Iudicum non inquirentium de crimine.*
3 *Quæ duæ rationes ita militant in vno, ſicut in pluribus delictis.*
4 *Tex. in d.l. ſi diutino loquitur in ſingulari numero.*
5 *Reatus idem eſt quod crimen.*
6 *Conſuetudo delinquendi aggrauat delinquentem, vt grauius puniatur.*

RESOLVTIO LVI.

IN quadam Tudertina exceſſuum Domini viſitatores dixerunt recedendum eſſe à pœna ordinaria legis Corneliæ de Sicarijs in eo, qui duo homicidia iam quindecim annis elapſis perpetrauerat
1 per tex.in l. ſi diutino, ff. de pœn. Conſiderantes, quod cauſa ſubleuandi pœnam, de qua in illo tex. erat diuturnitas temporis, cum aliter puniretur delictum antiquum, & aliter pelictum recens, vt ibi
2 per gloſ. Et etiam negligentia Iudicis, qui ſuper crimine non inquiſierat, prout colligebatur ex not.ibi per Bar. dum volebat dictam legem non procedere, vbicunq; Iudex etiam in contumaciam
3 condemnaſſet. Quæ rationes ita videbantur militare in pluribus delictis ſicut in vno, imo multo magis in pluribus, quam in vno eum maior daretur negligentia reſpectu plurium, quam vnius.
4 Et licet fuerit dictum, quod tex. loquebatur in ſingulari; ſi quis in reatu, hoc eſt in crimine diuti-
5 no tempore fuerit. Reatus enim idem erat, quod crimen, ſeu delictum, l. 1. C. vbi ſenat. vel clariſſ.
6 Fel. in cap. illa, num. 2. de accuſ. Vnde non debebat intelligi de eo, qui in reatibus fuiſſet, in quo erat ratio conſuetudinis delinquendi, ex qua grauius veniebat puniendus iux. not. in l. 3. C. de Epiſ. aud. in l. 5. C. de ſuperexact. lib. 10. Et quod ita etiam videbatur eſſe de mente, Alber. in d. l. ſi diutino, dum dixerat illud non procedere in delicto reiterabili, quia tunc imputabatur conſuetudini allegatis dictã l. 3. Nihilominus obtentum fuit à maiori parte pœnam eſſe mitigandam pro ea authoritate, & æquitate, quibus ſemper ipſi vti conſueuerint.

ARGVMENTVM.

Teſtes inquiſiti, quod corrupti falſum depoſuerint an poſſint torqueri non habita eorum depoſitione.

SVMMARIVM.

1 *De corpore delicti debet conſtare eo modo, quo poteſt.*
2 *Accuſatio falſi non poteſt inſtitui, niſi poſt didicita teſtificata.*
3 *Teſtis corruptus punitur de falſo etiam quod veritatem dixerit.*
4 *Et etiam de periurio.*

RESOLVTIO LVII.

1 PLVRIES dubitatum fuit coram me an contra teſtes, qui de corruptione, & ſubornatione inquirebantur falſum depoſuiſſe in cauſis Ciuilibus pendentibus in Rota; à qua non poteramus habere illorũ depoſitiones ſtantibus alijs inditijs poſſet procedi ad quæſtionem. Et ſemper reſolutum fuit, quod aut intendebamus torquere ſuper eo, quod falſum in aliquo particulari depoſuiſſent, & tunc debere conſtare de depoſitionibus per eos factis, in quibus prætendebatur eos falſum depoſuiſſe, vt videretur, an id quod falſum eſſe aſſerebatur vere depoſuiſſent, & ſic eo modo, quo poterat conſtare de corpore delicti ſecundum not. in l. 1. §. item illud, & in l. & ſi certus §. 1. ff. ad Sillen. & in l. fin. ff. de quæſt.
2 per Hipp. in ſua pract. in princ. num. 5. Prout etiam videbamus, quod non poterat inſtitui à parte falſa accuſatio, niſi poſt didicita teſtificata, vt per Sal. in l. produci, num. 3. ff. de teſtibus.

3 Aut

3 Aut intendebamus torquere ſuper corruptione & tunc ſatis erat conſtare in actis, quod fuerant producti, & examinati in cauſa Ciuili abſque eo, quod conſtaret de ijs, quaridepdſuerunt, & ſi veritatem depoſuiſſent dummodo corrupti de falſo tenerentur, gloſſ. & Bart. in l. 1. §. & qui iudicem, ff. ad l. Corn. de fal. idem Bar. in l. Diuus, col. 2. num. 7. ff. de re iudic. ſpecul. in tit. de teſtib. §. 1. verſ. ſed quid ſi teſti, & ibi Io. Andr. in additionib. Fel. in c. licer cauſam num. 19. de probation. quicquid dixe-
4 rit Dec. in cap. 1. de iuditijs. Et non ſolnm de falſo, ſed etiam de periurio, Sal. in l. ſi quis teſtibus, col. fin. in 5. quæſt. C. de teſtib.

ARGVMENTVM.

Inducens teſtem ad deponendum verum, quod tamen teſtis ignorabat cum promiſſione pecuniarum de falſo venit puniendus.

SVMMARIVM.

1 *Teſtis accipiens pecuniam pro deponenda veritate punitur pœna falſi.*
2 *Mandans cum promiſſione pecuniarum eadem pœna punitur.*
3 *Lex Cornelia ita punit mandantem ſicut committẽtem.*
4 *Mandans punitur eadem pœna, qua Mandatarius.*
5 *Ratio inducens pœnam falſi in teſte deponente veritatem per corruptionem quæ nam ſit.*
6 *Crimen furti non committit, qui credit Dominum permiſſurum licet falſo, & ſimiliter denegaturum cum permiſſurus ſit.*
7 *Voluntas, & propoſitum diſtingunt maleficia.*
8 *Mandans tenetur ne dum ad ſolita ſed etiam ad ea, quæ euenire poſſe cogitare debuit.*
9 *Teſtis dicens veritatem quam neſcit videtur eſſe in in aperta falſitate.*

RESOLVTIO LVIII.

ALPHONSVS de Morales in vna Conchenſi Capellanie induxerat teſtem etiam cũ promiſſioe pecuniarium ad deponendum verum quod tamen ipſe teſtis ignorabat tenui ipſum de falſo puniẽdum eſſe. Quia ſicut punie-
1 batur teſtis pœna falſi accipiens pecuniam, etiam pro veritate deponenda quam ſciebat ex fio. per glo. & Bar. in l. 1. in princ. per illum rex. ff. ad l. Cornel. de falſ. & in l. diuus vbi communiter alij ff. de re iud. per Paul. de Caſtro & Iaſ. in l. 1. ff. de cond. ob rurp. cauſam per Abb. in c. 1. in fine & ibi Ioann. de Anan. colu. fin. de crim. fal. quicquid dixerit Decius in cap. 1. in princ. de teſtib.
2 Ita etiam mandans puniri debebat, vt per Ang.
ſuo tract. in verb. falſa num. 19. verſ. quæro aliquis
3 accepit pecuniam. Cum lex Cornelia puniat mã-
dantem ſicur committentem falſum d. l. 1. in prin.
4 & l. 2. ff. de falſ. Et quia regulariter mandans eadẽ
pœna puniebatur qua mandatarius ad not. in l. nõ ideo minus, C. de accuſ. in l. non ſolum §. ſi mandato ff. de iniur. per Abb. & alios in c. mulieres nu. 10. cum ſeq. de ſent. excom. Alex. conſ. 65. vol. 4. cũ ſimilibus adductis per Iaſ. in l. ſi quis id quod ff. de iur. om. iud.
5 Et licet pro eius parte diceretur rationem indu
centem pœnam falſi in teſte per corruptelam deponente veritatem eſſe quia mentiebatur iurando nec prece, nec pretio moueri ad teſtificandum, vt per Imol. in c. licet cauſam vbi Fel. num. 3. de prob. Quæ videbatur ceſſare in mandante, qui non probatut mandaſſe teſti, vt in hoc mentiretur, ſed ſolũ quod deponeret id quod in effectu erat, verum in quo etiam teſtis ipſe non poterat cenſeri periurius dicendo veritarem, quam iurauerat ſe dicturum.
6 Sicut non delictum furti committtbat qui D.
permiſſurum licet falſo credebat, nec is qui credebat dominum denegaturum cum permiſſurus eſſet vulg. §. placuit inſt. de oblig. qua de delic. naſcun. l. inter omnes §. recte ff. de furr.
7 Cum propoſitum, & voluntas diſtinguerent ma-
leſitia l. qui iniurie ff. de furt. & in materia falſi Marſ. in l. 1. §. præterea, num. 10. verſ. vlterius Dico & in §. Diuus Adria. in princ. col. 2. ff. ad l. Cornel. de Sicc.

Nihilominus præter id quod allegata ratio nou erat illa quæ pœnam falſi in ipſo teſte inducerer, ſed alia, quia videlicet turpiter fabicbat accipiendo pecuniam pro depoſitione, quam accipere minime debebat, vt per Bar. in d. l. 1. & ibi Hipp. col. 1 ff. de fall. per Felyn. in c. cauſam col. 5. de prob. & per Dec. in d. c. 1. de teſtib. quæ etiam in dante pro cedebat, vt per Ang. in dicto verbo falſario.
8 Replicabam conſiderationem tolli, ex eo quod
iuramentum habebat formam communem, & quis corrupendo teſtem & ei mandando vt atteſtaretur ac eũ producendo, vt iuraret in forma cenſebatur mandaſſe omnia neceſſaria ad teſtimonium pro quo dederat pecunias, & propterea cum mandando fuerit in culpa tenebatur ne dum ad ſolita, ſed etiam ad ea, quæ cogitare debebat euenire poſſe
9 c. ſi. de homicid. in 6. Et tanto magis quia in caſu no
ſtro d. Alphonſus ſciebat ipſum teſtem neſcire veritatem, vnde forſan attentati poſſet ipſum teſtem quatenus dixerit ſe ſcire in hoc quod aſſerucrat ſe ſcire id quod neſciebat eſſe, in aperta falſitate, & mandantem ſimiliter.

Digitized by Google

ARGVMENTVM.

Inducens teſtem ad deponendum falſum prout in pręcedenti deciſione non venit priuandus benefitijs.

SVMMARIVM.

1 *Pœna priuationis nunquam imponitur niſi lege expreſſe caueatur.*

2 *Tex.in c.ſi Epiſcopus l.diſtinet imponit pœnam priuationis falſificanti ſcripturam, & dicenti teſtimonium falſum.*

3 *Mandans non punitur pœua impoſita facienti quādo per aliam legem ipſi mandanti pœna reperitur impoſita.*

4 *Et maxime vbi poteſt aſſignari ratio diuerſitatis.*

5 *Falſum non poteſt dici quando habet primordium veritatis, & pœna eo caſu temperatur.*

6 *Teſtis deponens veritatem quam neſcit punitur pœna temeritatis.*

7 *Tex.in d.c.ſi Epiſcopus tanquam pœnalis, & odioſus non eſt extendendus.*

8 *Inducens teſtes ad deponendum falſum non perdit cauſam.*

RESOLVTIO LIX.

IN eadem tenui præfatum Alphonſum nihilominus priuandum non eſſe aliquo
1 modo beneficijs. Quia pœna priuationis nunquam imponebatur niſi lege aliqua expreſſe caneretur, vt p gloſ.in §.in sũma 15.q.8. in fin. per Fel. poſt Abb. & Imol.in c.qnærelam num.5. de iureiur. & per not. in c.ſi.de temp.ordi.per Iaſ.in l.illam C.de colla. faciebat tex.in §.optimum ibi nec quæ licet eſt lex aliqnid tale dicens auth.de non elig ſecun.nub. in l.ſi ſeruum §.Prætor ait ibi non dixit Prætor. ff.de acquir.hæred.

2 Et licet tex. in §. Epiſcopus l. diſtin. imponeret pœnam priuationis in falſifican.ſcripturam vel dicente teſtimonium falſum & videretur idem eſſe in mandante per ea, quæ deducta fuerunt in præ
3 cedenti deciſione. Nihilominus dicebam ſecus eſſe in caſu noſtro, tũ quia tex.expreſſe loquebatur in faciente, & de iure mandanti in crimine falſi reperiebatur iam ſtatuta pœna, quo caſu per legem imponentem aliam pœnam facienti non comprehendebatur mandas ad not.per Salic.poſt Bald.in l.non ideo minus num.19.ver.Ego dico latius ff.de accuſ per Ang.inverbo Sempronium mandatorum quæſt.13.& 14.num.30.& ibi Auguſ.additionibus & conſtitutio pœnalis loquens in faciente non procedit in mandante, Gram.in voto 9.numer.29. Felyn.in c.mulieres num.5.de ſent.ex c.licet dicatur, qnod qui mandat vere committere dicitur d. c.mulieres §.illi vero de ſen.excom.

4 Maxime in caſu iſto, in quo aſſignari poſſet ratio dinerſitatis inter facientem, & mandantem vt hic cum ipſe mandauerat Mandatarius vero illam ignoraret, vt per eundem ſal.in dicta l. non ideo minus num.23.Iaſ.in l.ſi id quod ff.de iuriſd.omn. ind.

5 Tumm quia non poterat dici mandaſſe falſum teſtimonium cum haberet primordium veritatis pro ſe, & ſic pœna erat temperanda l.cum filins §.hæres in fine ff.de leg.2.Felyn.in cap. ſuper literis numer.30.de reſcrip.Hipp. in ſing. 35. ille qui
9 nunquam. Prout etiam in ipſo teſte deponente veritatem qnam certo neſciebat, qui pœna temeritatis tantum puniebatur vt per Anch. in conſ. 24. Felyn. in c. fraternitatis in fine de hæret. Iaſ. in l. de pupilli §.ſi quis ipſi prætori numer. 11. de noui oper.nun.

7 Et tex.in d.c.ſi Epiſcopus loquebatur in dicente falſum teſtimonium vnde non erat extendendns ad inducentem & corrupentem teſtes pro veritate deponendum tanquam pœnalis, & odioſus c. in pœnis. & c.odia de reg.iur. in 6.cum ſimilibns.

8 Et pręſertim cum alias inducens teſtes nedum ad deponendum verum ſed etiam quando propter falſitatem commiſſam in cauſa pars ipſa falſiratē committens amittat cauſam vide Iul.Clar.in §.falſum verſicul. item propter falſitatem, non perderet cauſam l.Diuus, & ibi Bar.& alij ff.de re iud. in l.1.circa fin.C.ſi ex falſis inſtrum.Fel.in c. cum venerab.ver.vtrum ſicut falſus de except.

ARGVMENTVM.

Pactum de ſoluendo expenſas reſeruationis fructuum & regreſſus non cenſetur expreſſum per illa verba reſeruatis valde infraſcriptis & non alias aliter, nec alio modo de quibus in ſupplicatione.

SVMMARIVM.

1 *Gratia eſt perfecta per ſolam ſupplicationem.*

2 *Supplicatio ad abſolutoriam ſufficit, & in poſſeſſorio.*

4 *Solutio compoſitionis nihil facit ad perfectionem gratiæ.*

4 *Nullus præſumitur aſſumere in ſe onus alienum. Præſertim vbi cadit delictum.*

5 *Papa non cenſetur remittere crimen quod non intelligit.*

RESOLVTIO LX.

IN vna Romana Symoniæ pro fiſco contra Ludouicũ Diaz Vrbis Vicarius, & ego tenuimus pactum de ſoluẽdo expenſas expeditionis literarũ reſeruationis fructuum,& regreſſus inter reſignantem, & & reſignatarium in die præſtiti conſenſus factum non cenſeri expreſſum in ſupplicatione per iſta verba videlicet, Niſi reſeruatis valide infraſcriptis,& non alias aliter,nec a-
1 lio modo. Quia per ſolam ſupplicationem gratia erat perfecta,& valida licet ad ipſius probationem & canonizationem in iudicio obtinendam requiretur literarum expeditio Rot.deciſ.87. & alia 882. de reſc.in antiq.Mil.in ſuo repertorio in verſ. gratia Apoſtolica Felyn. in rubr. de conſt.col.3. Caſſad.de reſt.ſpol.Dec.8.& de cauſ.poſ. & prop. deciſ.4.de re iud.deciſ.2. & ſuper reg. cancel.Dec.1. & 2.per Sarnen.in reg.de non iuxta form. ſupp. q. 3.per Staſil.de literis gratiæ, & iuſt. fol. 109. Pet. Rebuf.ſuper concord. fol.126. Quicquid dixerint Bellem.deciſ.644. & Old. conſ. 325.& Bald. in capitulo primo in princ.col.fin.per quos fiat inueſtitura:
2 Et propterea cum in ſupplicatione diceretur valide reſeruatis re, & ad validitatem reſeruationis ſufficeret ſola ſupplicatio,quæ ad abſolutoriam obtinendum,& in poſſeſſ.ſufficiebat Caſſ.in d. deciſ.4.de cau. poſ.& prop.& in d. deciſ.2. de re iud. Sequebatur quod verba prædicta non poterant intelligi de expeditione literarum, quæ poſt gratiam perfectam expediebantur.
3 Et licet compoſitio pro reſeruatione veniret ſoluenda, hoc tamen non faciebat gratiam non eſſet onus,quod ſequebatur poſt gratiam perfectam.
4 Et quia in omnem euentum ſi per verba prædicta cenſeretur expreſſum quod litere expedirentur, & compoſitio ſolueretur tamen non propterea inferebatur Papam intellexiſſe actum fuiſſe inter reſignantem, & reſignatarium ex conuentione Symoniaca, vt onus expeditionis quod ſui natura ſpectabat ad reſignantem contra ius, & conſuetunem tranſiret,& transferretur in reſignatarium cũ quilibet teneretur ſoluere id quod ad ſe ſpectabat & nemo præſumeretur in ſe aſſumere onus alienũ l.cum de indebito ff. de prob. præſertim delictum committendo l.merito ff.pro ſoc.
5 Vnde non poterat cenſeri Papam remiſiſſe ſimoniam quam ignorabat ad no.in l.quidam conſulebant ff. de re iud. per Rom. conſ. 206. per Iaſ.in l. Barbarius col.3.ff.de offi.præt.

ARGVMENTVM.

Pactum de quo in præcedenti deciſione facit ipſam reſignationem ſimoniacam.

SVMMARIVM.

1 *Pactum poſt reſignationem incontinenti factum cenſetur ineſſe ipſi reſignationi.*
2 *Reſignans præſumitur reſignare beneficium ſub ſpe promiſſionis incontinenti ſequutæ.*
3 *Doctrina Bar.in l.penul.§.ſi vir.ſolu.matrim. quomodo intelligatur.*

RESOLVTIO LXI.

1 IN eadem tenuimus pactum prædictum omnino cenſeri ſimoniacum. Quia cũ poſt præſtitum conſenſum incõtinenti coram eiſdem notario, & teſtibus ſubſecutum fuerit,cenſebatur correſpectiuum ad ipſam reſignationem præcedentem,& eidem ineſſe,per illam vulg.regulam de qua in l. lecta verſ.dicebam ff.ſi certum pet. & in c. officij de
2 elect.Et quia reſignans præſumebatur reſignaſſe ſub ſpe illius promiſſionis ſubſequute per Doctr. Bar.& aliorum communiter in in l.penult.§.ſi iur. ff.ſol.matr.quam ſequebantur,Archid.in conſ.53. Abb.in conſ.73.2.par.Cur.ſen.in conſ.75.& Fely. in c.paſtoralis col.penul.verſ.ſcias num.7.de reſcr. & licet diceretur prædicta procedere dummodo dictæ duo copulatiue concurrent videlicet quod primus & ſecundus contractus eſſet inter eaſdem perſonas celebratus.

Et ex primo nullum ius eſſet quæſitum ſecundo contrahenti,quæ in propoſito non videbantur cõcurrere ex quo primus contractus reſignationis videbatur celebratus cum Papa, ſecundus vero cũ reſignatario,cui etiam ex primo contractu videlicet ex reſignatione iam erat ius quæſitum Vnde non videbatur correſpectiuus, ex not.per Alex. in d.§ ſi iur.

Tamen præter id quod reſignatio cenſebatur celebrari etiam cum reſignatario cum fieret expreſſe in eius fauorem, replicabamus diſtinctionẽ prædictam non eſſe veram, & quantum ad primum confundi per tex. in d.c. officij in quo licet non ageretur inter eaſdem perſonas tamen electio præſumebatur correſpectiua ad aſſumptionem habitus monachalis.

Et quo ad ſecundum ex not.per Soc.in conſ.66 circa fin.vol.1.per Rip.in l.ſi vnquam.C.de reuoc. don. 9.44. vbi voluerant quod ſi donatarius poſt dona-

donatio huiuſmodi cenſeretur correſpectiua, & facta ex cauſa illius promiſſionis ſubſequte, non obſtante quod ex illa donatione iam eſſet quæſitum ius ipſi donatario.

3 Et quod etiam in terminis Dec. Bar. & aliorum in d. c. ſi vir ex illa confeſſione de dote recepta erat quæſitum ius patri dotanti, & tamen ea confeſſio cenſebatur facta ſub ſpe ipſius promiſſionis ſtatim ſubſequente.

Nec Alex. dicebat illud, ad quod allegabatur, ſed ſolum quod vbi confeſſio precedebat promiſſionem cenſebatur facta ex cauſa futuræ promiſſionis, quando vero è contra promiſſio precedebat confeſſionem probabat veram ſolutionem, nec poterat videri facta virtute promiſſionis futuræ per text. in l. in contractibus, §. illis ſecuritatibus, C. de non nu. pec. ſed non negabat propterea Alex. quin contractus, qui incontinenti ſubſequebatur non poſſet cenſeri correſpectiuus ad præcedentem etiam quod ex eo eſſet quæſitum ius ſecundo contrahenti.

ARGVMENTVM.

Socius criminis in crimine hæreſis admittitur contra ſocium, ſed cum tormentis.

SVMMARIVM.

1 *Vbi lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus.*
2 *Fauores ampliandi ſunt, & non reſtringendi.*
3 *Teſti in cauſa hæreſis nulla exceptio obſtat niſi inimicitiæ, & quæ deſcendit ex iure naturali.*
4 *Socij criminum admittuntur in alijs criminibus exceptis.*
5 *In crimine læſe maieſtatis, & ſimoniæ admittuntur participes criminis, & alias infames.*
6 *Dummodo in tormentis deponant.*
7 *Teſtes infames nunquam admittuntur ſine tormentis.*
8 *Vna lex declaratur per aliam.*
9 *Tex. in c. in fidei fauorem non inducit ſpecialitatem reſpectu criminum exceptorum.*
10 *Duo ſpecialia non poſſunt concurrere circa vnum, & idem factum.*
11 *Tex in d. c. in fidei fauorem, quid in effectu inducere voluerit.*
12 *Teſtes ſocij criminum quando admittantur in criminibus exceptis.*
13 *Socius criminis regulariter non admittitur contra ſocium.*
14 *Lex noua ſuperueniens debet intelligi ſecundum diſpoſitionem legis antiquæ, & ſecundum illam interpretari.*

RESOLVTIO LXII.

1 IN congregatione Illuſtriſſimorum DD. Inquiſitorum fuit pluries in dubium reuocatum, an ſocius criminis in cauſa fidei admittendus eſſet in teſtem ſine tormentis, & Illuſtriſſ. D. Verallus dicebat, quod ſic per text. in c. in fidei fauorem de hæret. lib. 6. qui indiſtinctè loquebatur, nec diſtinguebat an in tormentis, vel extra tormenta deponerent, vnde nec nos diſtinguere debebamus, vulg. l. de pretio ff. de Public. in rem actio. l. ſi ſeruum. §. non dixit Pretor ff. de acquir. hær.

2 Et maxime, quia illud fuerat inductum in fauorem fidei, qui fauor erat ampliandus, & non reſtringendus, c. odia de reg. iur. l. 6. l. in ſuis ff. de lib. & poſt.

3 Et quia doctores per text. in d. c. in fidei fauorem concludebant nullam exceptionem obſtare teſti, quin admitteretur, niſi inimicitiæ, & eam, quæ erat iuris naturalis, nihil prorſus dicentes, quod talis teſtis etiam, quod pateretur exceptiones, de quibus in illo textu deberet torqueri.

4 Et quia nulla videretur ſpecialitas in hoc crimine, cum alijs criminibus ſimiliter admitterentur iuxt. not. in l. fin. C. de accuſat.

Sed ego replicabam, quod licet text. in d. c. in fidei fauorem ſimpliciter diſponeret ſocium criminis in cauſa fidei admittendum, tamen intelligi debebat, vt admitteretur ſecundum alias qualitates de iure, & ſocio criminis, & alias infami requiſitas, & ſic cum tormentis, ita in terminis voluerat Gundiſal. in tractatu de hæreſ. quæſt. 13. nu. 11. & 15. Venafrus in conſ. 27. nu. 2. Hipp. in conſ. 109. nu. 13. & ſeq. Pariſ. in conſ. 2. nu. 83. vol. 4. ſentiebat gloſ. in c. cum P. Manconella in verbo Laicus, & ibi Innoc. de accuſ. Boer. deciſ. 319. nu. 2. & 3. ibi, & idem Thom. Gram. in 2. parte.

5 Prout in ſimili videbamus in crimine læſæ ma-
ieſtatis, & ſimoniæ, in quibus iura dicebant tales
ſocios, & participes, vel alias infames in teſtes ad-
mittendos eſſe l. famoſi ff. ad l. Iul. maieſt. & not. in
l. quoniã liberi C. de teſtibus c. 1. de confeſſ. c. per
6 tuas, & c. licet Heli. de ſimon. Et tamen intellige-
batur, ſi id in tormentis deponerent, ſicut etiam
in alijs criminibus exceptis, vt per gloſ. in d. c. cum
P. & ibi Innoc. & in d. c. per tuas in verbo, admini-
cula, & per ſcribentes in d. cap. 1. Alex. in conſ. 11.
nu. 5. & ſeq. vol. 1. Afflict. in conſtitutione Regni,
in tit. de Patarenis recep. nu. 23. ver. quintus eſt
caſus ſcribentes in d. l. fin. Fulg. in conſ. 173. cum
7 alijs cumulatis per Pariſ. in d. conſ. 2. Teſtes enim
infames nunquam admittebantur ſine tormentis,
l. ob carmen in principio. ff. de teſt. §. ſi vero igno-
ti auth. eodem gloſſ. in ſumma is, quæſt. 6. Archid.
& Ge-

& Gemin. in cap. illi qui 5. q. 5

8 Et ſic dicebam tolli primam rationem in contrarium adductam cum nos non diſtingueremus, ſed lex ipſa diſtingueret, & ſe ipsã declararet ad Vulg. l. non eſt nouum, & l. ſed & poſteriores, ff. de leg.

Nec obſtare id quod de fauore ampliando dicebatur cum ſatis ampliaretur fauor in hoc, vt cauſa fidei connumeraretur inter exceptas quod antea in ſpecie minime expreſſum fuerat. Et quod Doctores dicentes nullam exceptionem obſtare, non propterea excludebant, quin teſtes ſocij, & participes, vel alias infames eſſent torquendi prout etiam in alijs exceptis requirebatur.

9 Nec eſſe verum quod tex. in d. cap. in fidei fauorem voluerit inducere ſpecialitatem reſpectu caſuum exceptorum, & ab illis crimen hæreſis excipere, quæ ſpecialitas in alio non fuiſſet niſi vt in cauſa fidei ſine tormentis admitteretur id enim expreſſe dixiſſet cum alias clarum eſſet tales teſtes etiam in exceptis non aliter quam cum tormentis admitti, vt in iuribus ſupra allegatis, & cir-
10 ca vnum, & idem factum duo ſpecialia minime concurrere debere, Vulg. l. 1. C. de dot. promiſſ. cap.
11 2. de tranſ. ep. Quæ quidem ſi tex. ſic intelligeretur proculdubio concurrerent primum quod admitterentur ſocij criminum contra reg. de qua in d. l. fin. & not. in l. quoniam liberi, & in d. cap. 1. de confeſſ. ſecundum quod ſine tormentis contra tex. in d. l. ob carmen.

12 Imo quod tex. ex omnibus illius verbis aperte demonſtrabat nil aliud inducere voluiſſe, niſi vt etiam in crimine hæreſis teſtes, qui alias non admittebantur in alijs prout, & in cæteris exceptis æquiparare prout ibi in quodam notabili addito ante gloſſ. dicebatur cum tex. expreſſerit vlterius omnes eas qualitates quas, & in aliis exceptis iura expreſſerant, videlicet quod admittantur præſertim in defectum aliarum probationum ſi ex veriſimilibus coniecturis ex numero teſtium, &c. ſic enim, vt in aliis exceptis tales teſtes cum iſtis qualitatibus, &c. & non alias admitti debebant ad not. in d. l. fin. & in d. cap. cum P, vbi Aret. & in omnibus aliis locis ſuperius alleg. per Gram. in conſ. 38. in fine.

13 Nam cum haberemus duas regulas, vnam videlicet quod ſocii criminum non admitterentur contra ſocium, vt in d. l. fin. C. de accuſ. canonizat. in d. cap. 1. de confeſſ.

14 Et aliam quod teſtibus infamibus non crederetur ſine tormentis d. l. ob carmen. Tex. in d. c. in fidei fauorem ſuperueniens, & excipiens caſum hæreſis à reg. d. l. fin. de accuſ. debebat intelligi, & interpretari ſecundum diſpoſitionem legis antiquę & ſic, vt admitterentur prout, & in l. antiqua admittebantur cum aliis ſuis qualitatibus ex interpretatione paſſiua ad not. in l. 1. §. lex Falcidia ad l. Falc. in l. ſi quis ſeruo, cap. de fur. in l. quod vero, ff. de leg.

Et quamuis idem Illuſtriſſ. D. Verallus qui ſolus tunc aderat inter Illuſtriſſ. Dominos profeſsionis legalis à ſua opinione recedere propter præmiſſa noluerit, nihilominus Illuſtriſſ. D. Cardinalis Creſcentius, qui poſt modum in congregationem venit incidenter huiuſmodi dubio eiuſdem meæ ſententiæ, & opinionis fuit, & dictus D. Verallus tandem illi etiam acquieuit.

F I N I S.

Index Principalium Quæſtionum, & Argumentorum, quæ in Criminalibus Reſolutionibus Hieronymi de Federicis continentur.

I. Contrarietas ſcripturarum, certa recens, productio illarum præter ſtylum inducit præſumptionẽ falſitatis, & ſubſcribens vt talis cum non ſit, ac ſigillans ſigillo defuncti incidit in falſum.

II. Tex. in l. quærelam, C. de fals. procedit etiam in crimine ſimoniæ.

III. Subſtitutus lite conteſtata etiam in criminalibus poteſt ſubſtituere.

IIII. Exemptus captus de mandato Ordinarij pro crimine homicidij non eſt fideiuſſoribus relaxandus.

V. Ignorantia Bullæ in Cœna Domini, & prætenſa cõſuetudo cõtra eam excuſat tranſgreſſorem Ipſius ab illius pœna.

VI. Inditia plura in materia mandati ad homicidium ex quibus poteſt procedi ad quæſtionem.

VII. Proteſtans ſe nolle eſſe inſtigatorem, & nihilominus poſtmodum comparens coram Iudice, & illum informans debet condemnari in expenſis.

VIII. Notarius adſcribens ſibi legata in teſtamento nuncupatiuo non incidit in falſum.

IX. Reus vbi nulla ſibi competit defenſio, poteſt torqueri denegata copia.

X. Reſpondens velle vti inſtrumento, de cuius falſitate agitur detecta falſitate non poteſt puniri de vſu niſi poſt reſpõſionem aliquid in cauſa fecerit.

XI. Suſpitiones falſitatis nedum ſufficiunt ad inquiſitionem, ſed etiam alijs concurrentibus ad quæſtionem.

XII. Quando quis de ſe, & alio interrogatus fatetur de ſe, & de alio negat ſtatur huiuſmodi dicto etiam quod contrariũ dicat poſtmodum in tormentis.

XIII. Teſtis inquiſitus de falſo licet ſit varius ab ijs, quæ dixit in primo examine, in quo prætenditur falſus, & ſibi ipſi cõtrarius, debet habere copiam ante torturam.

XIV. Reus pro præciſa reſponſione ab eo eruenda poteſt quæſtionibus ſupponi.

XV. Socius criminis hodie in quocunq; crimine iunctis alijs facit inditium ad torturam, præſertim vbi per inquiſitionem proceditur.

XVI. Teſtis tentatus de crimine; qui recuſauit facit inditium ad torturam ſuper ipſo attentato crimine.

XVII. Semel abſolutus à crimine non poteſt etiam ad inſtantiam partis, quæ de proceſſu notitiam habuit amplius moleſtari, & habens iuſtam cauſam litigandi etiam in criminalibus excuſatur ab expenſis.

XVIII. Tex. in l. ſi ſeruum, §. Prætor ait ff. de acquir. hæred. dum vult filium declarantem ſe nolle adire, & aliquid amouentem teneri creditoribus hæreditarijs non excludit quin criminaliter etiam de dolo puniatur.

XIX. Motus proprius Clementis VII de faciendo depoſitũ medietatis pęnę, & pro reſiduo de cauendo, habet etiã locũ reſpectu delictorum commiſſorum extra terras Eccleſiæ, de quibus tamen cognitum, & iudicatum fuit in curia.

XX. Iudex in criminalibus reperto crimine in eadem ſententia poteſt punire reum criminaliter, & condemnare in indemnitati partis etiam ipſa parte non petente.

XXI. Teſtis varius, & contrarius poteſt torqueri ad effectum ſciẽdi in quo dicto falſum depoſuerit etiã denegatur copia.

XXII. Executor datus in litteris cum clauſula ſi ita eſt non cogitur aſſumere partes Iudicis, ſed tantum ſe de contentis in dictis litteris extraiudicialiter informare.

XXIII. Cap. ad falſariorum de crim. fals. an procedat in falſificãte ſupplicationes, & an illarũ datas, & an extẽſio, de qua in Bulla in Cœna Domini cõprahẽdat caſũ, de quo agitur.

XXIV. Iudex Eccleſiaſticus poteſt punire laicum coram ipſo falſum deponentem.

XXV. Confeſſio facta coram Iudice non ſedente pro tribunali ſi reuocetur facit inditium ad torturam.

XXVI. Confeſſus interfeciſſe hominem, ſed ad ſui defenſionem vbi aliter non conſtat de delicto non poteſt condemnari ad mortem, ſed torqueri.

XXVII. Qualitas inditiorum præcedentium ad effectum repetendi reum reuocantem confeſſionem in tormentis factam eſt multum ponderanda.

XXVIII. Teſtis ſiue ſit varius, ſiue contra eum ſint inditia, quod ſciat veritatem pro illa eruenda poteſt torqueri denegata copia.

XXIX. Teſtis ſup inquiſitione generali põt torqueri denegata copia

XXX. Procurator in cauſa nullitatis ſẽtẽtiæ criminalis admittitur

XXXI. Clementia contra impedientes executionem litterarum Apoſtolicarum procedit in omni impedimento executionis eorundem præſtito etiam aliter quam in vim priuilegiorum, de quibus in ea.

XXXII. Clementia prædicta procedit etiam contra impedientes executionem litterarum delegatorum.

XXXIII. Clementia prædicta ad effectum, vt decerni poſſit monitoriũ nõ requirit quod Auditor per ſe ipſũ teſtes examinet.

XXXIV. Impedimenta voluntaria, & non neceſſaria non excuſant à perſonali comparitione.

XXXV. Clementia contra impedientes executionem litterarum Apoſtolicarum non procedit contra non obtemperantes ipſis litteris Apoſtolicis.

XXXVI. Petens debitum ſolutum non incidit in crimen ſtellionatus niſi effectualiter exegerit.

VXXVII. Incendiarij ita demum pœna mortis puniuntur ſi incendium ſit factum in Ciuitate, & combuſtum ædificium, vel ſi ſint incentores meſſium.

XXXVIII. Conceſſio pœnarum ex maleficijs facta Communitati cõprahendit etiam pœnas prouenientes ex crimine falſi, & fraudationis falis

XXXIX. Exceptio partis non interrogatæ an velit accuſare non annullat proceſſum factum, nec impedit faciendum.

XL. Lacerans litteras Delegati Sedis Apoſt. & carcerans illas præſentantem cogi poteſt ad perſonaliter comparendũ.

XLI. Falſitas commiſſa in priuata ſcriptura an poſſit exquiri per tormenta.

XLII. Famulus in re graui, & importanti domini ſui, & ad illius vtilitatem delinquens præſumitur de mandato domini ſui deliquiſſe.

XLIII. Statutum imponens pœnam habenti, & utenti, ac retinenti falſa pondera non comprahendit fabricantem illa.

XLIV. Socius criminis laicus in crimine falſi concurrentibus alijs adminiculis, ac qualitate criminis, & inquiſiti facit inditium ad torturam etiam contra Clericum.

XLV. De corpore delicti ante inquiſitionem in quocunq; crimine ſatis eſt quod conſtet verè, vel præſumptiuè.

XLVI. Quando non poteſt eſſe locus quæſtioni poteſt ſequi condemnatio pecuniaria etiam ex non plena probatione

XLVII. Proceſſus factus à Iudice laico contra Clericum eundem Clericum nullo modo afficere debet.

XLVIII. Notarius lacerans notam originalem etiam abſq; dolo punitur extra ordinem ob temeritatem.

XLIX. Remiſſoria in criminalibus etiam vbi teſtes ſunt extra prouinciam Fiſco non eſt concedenda.

L. Motus proprius de faciendo depoſitum pœnæ pecuniariæ procedit etiam vbi quis condemnatur ratione delictorum extra terras Eccleſiæ commiſſorum.

LI. Idem motus procedit reſpectu aliarum pœnarum, vt non poſſit appellari niſi facto depoſito pœnæ pecuniariæ cõtentæ in eadem ſententia.

LII. Saluus conductus etiam ſubreptitius prodeſt adminuendã pęnã vltimi ſupplicij, quę alias poſſet imponi pro crimine.

LIII. Decretum Iudicis generale ſuper quæſtione inferenda reo ob ambiguas, & veriſimiles reſponſiones debet intelligi de quæſtione inferẽda ſuper crimine, nõ autẽ pro eruẽdis præciſis, vel magis veriſimilibus reſponſionibus.

LIV. Periurium circa partitum litis deciſiuum an criminaliter puniatur.

LV. Quando cauſa beſtialis excuſet à dolo, & à pœna periurij.

LVI. Tex. in l. ſi diutino, ff. de pœn. procedit etiam in eo, qui reiterauit delicta.

LVII. Teſtes inquiſiti quod corrupti falſum depoſuerint an poſſint torqueri non habita eorum depoſitione.

LVIII. Inducens teſtẽ ad deponendũ verũ, quod tamen teſtis ignorabat cũ promiſſione pecuniarũ, de falſo venit puniendus.

LIX. Inducens teſtem ad deponendum pro, ut in præcedenti deciſione non venit priuandus beneficijs.

LX. Pactum de ſoluendo expenſas reſeruationis fructuum, & regreſſus, non cenſetur expreſſum per illa verba reſeruantis valide infraſcriptis, & non alias aliter, nec alio modo, de quibus in ſupplicatione.

LXI. Pactum de quo in præcedenti reſolutione facit ipſam reſignationem ſimoniacam.

LXII. Socius criminis in crimine hæreſis admittitur contra ſociũ, ſed cum tormentis.

INDEX

Digitized by Google

INDEX RERVM, VERBORVM, ET SENTENTIARVM,

Quæ in Criminalibus Reſolutionibus Hieronymi de Federicis continentur.

A

ABSOLVTVS ſemel non poteſt amplius moleſtari etiam ad inſtantiam partis, quæ de proceſſu notitiam habuit Feder. reſolut. 17. num. 1 & 2.

Abſurdum, vt euitetur ſemper in ſtatutis facienda eſt interprætatio, Feder. reſol. 43. num. 7. & 8.

Accuſare, an velit pars offenſa interroganda prius eſt, antequam Iudex inquirat Feder reſolut. 39. num. 1. & 2. Vbi tamen, quod iſtud eſt de conſilio non autem de præcepto, & n. 5. vbi quod ſatis eſt partem offenſam interpellari etiam quod nihil reſpondeat.

Accuſator ſuperueniens poſt cœptam inquiſitionem non impedit Iudicem inquirentem, Feder reſolut. 39 num. 4

Actus cenſetur factus ex illo capite, quo fieri poteſt etiam quod nõ exprimatur, vbi ex alio fieri non poteſt, Feder. reſol. 3. n. 1.

Actus incontinenti factus cenſetur correſpectiuus actui immediatè præcedenti, Feder. reſolut. 3. nu 2.

Amicus inimici mei, quãdo dicatur meus inimicus, Fed reſol 6. n 3.

Appellatio debet eſſe præſidium innocentiæ, & non defenſio iniquitatis, Feder. reſolut. 19. nu. 7.

Appellationibus calumnioſis, & ſubterfugijs via præcludenda eſt, Feder. reſolut. 19. num. 9.

Articulum falſum producens, & deſuperteſtes inducens habet, cõtra ſe præſumptionem, Feder. reſolut. 42. nu 12.

Attentata dicuntur omnia geſta poſt datos Reuerentiales, Feder. reſolut. 3. num. 3.

B

BACVLO percutientes cenſetur habere animum occidendi, Feder. reſolut. 6 nu. 12

Breuia dicuntur litteræ Apoſtolicæ, Fder. reſol. 23. nu. 6.

Bulla in Cœna Domini, & ſatis nota, & de ea fit mentio in corpore iuris, Feder. reſolut. 5. nu. 1. Bullæ in Cœna Domini quiſquis contraueniens ex ignorantia non excuſatur, Fed. reſol. 4. n. 2. & 3.

C

CAPTVRA honeſtæ perſonæ illi infert irreparabile præiudicium, Feder. reſolut. 45 nu. 6

Captura decerni poteſt ex qualibet leui ſuſpicione, Feder. reſolut. 41. num 4.

Captura poteſt decerni à Iudice etiam ſine indicijs, & non conſtito de corpore delicti, Feder reſolut. 41. nu. 5

Carceratus non eſt relaxandus fideiuſſoribus, vbi pœna eſt capitalis, Feder. reſolut 4. num 7.

Carcerari quis poteſt à Iudice incompetente ſi in habitu non ſuo fuerit deprehenſus, Feder. reſolut. 40. nu. 1.

Cauſa beſtialis non excuſat à dolo in delictis iudicialibus, & remiſſiuè, quæ requiruntur ad hoc, vt excuſet, Fed. reſol. 5 n. 6 7. & 8

Cauſam litigandi iuſtam habens excuſatur ab expenſis in crimin. Feder reſolut. 17. nu 5.

Cauſa beſtialis non excuſat à pœna temeritatis, Fed. reſol. 48. n. 10

Cauſa prohibitoria non nocet permiſſiuè inſeparabilibus, Feder. reſolut 51. nu 4. idem in indiuiduis, vbi reducimur ad ius commune, Feder. reſolut. 51. nu. 5.

Cauſa etiam iniuſta, & beſtialis excuſat à dolo, & à pœna periurij declarata, vt Fed. reſolut. 55 nu. 1. 2 & 3.

Cauſa beſtialis nunquam excuſat a dolo præſumpto, ſed tantum à vero, Feder. reſolut. 55 nu. 4.

Cauſa beſtialis excuſat dummodo conſtet quem motum feciſſet ea illa, Feder. reſolut. 55. num. 13. & 14. vbi propterea, quod nullus præſumitur moueri ea cauſa beſtiali.

Citatus Epiſcopo, & Rege tenetur comparere coram Rege, Feder. reſolut. 34 nu. 2.

Citatus à Papa non excuſatur, quod à Rege fuerit citatus, Feder. reſolut. 34. nu. 3 & 4.

Clauſula in medio poſita compræhendit præcedentia, & ſequentia, reſolut. 23 nu. 34.

Clauſula apponi ſolita in litteris Delegatorum, noſtris huiuſmodi, imò verius Apoſtolicis firmiter obedire mandatis, vnde ortum habuerit. Feder reſolut. 31. num. 7.

Clericus capi poteſt à Iudice laico ad effectum illum tranſmittendi Iudici Eccleſiaſtico, Feder. reſolut. 4 nu. 8.

Commendatarius non habet poteſtatem clauium, ſed adminiſtrationem bonorum, Feder. reſolut. 2. nu 10.

Commiſſiones ſignatæ arbitrio Iudicis nihil tribuunt, niſi prout de iure, Feder. reſolut. 4. nu. 1.

Conatus nõ ſufficit, vbi lex requirit effectum, Feder. reſol. 36. nu. 2.

Confeſſio clerici facta coram Iudice laico facit inditium ad torturam, Feder. reſolut. 25 nu. 1.

Confeſſio extraiudicialis facit inditiũ ad torturã, Fed. reſol. 25. n. 3.

Confeſsio clerici coram Iudice laico ſufficit ad torturam, Feder. reſolut 47. nu. 3.

Confeſsio pluries reiterata, & iurata non poteſt reuocari, Feder. reſolut. 25 nu. 4

Confeſsio ſuperat omnes alias probationes, Feder. reſol. 47. nu. 4

Confeſſio facta in tormentis ſi reuocetur facit inditium ad torturam, Feder. reſolut. 47. nu. 2.

Confitens ſponte præſumitur veritatem dicere, Fed. reſol. 84. n 5.

Conſtitutio pœnalis intelligenda eſt, ne eluxoria reddatur, Feder. reſolut. 31 nu. 1.

Conſtitutio habet locum etiam in caſu non expreſſo, quando caſus expreſſus tanquàm communiter accidens expreſſus fuit, Feder. reſolut 31. nu 4.

Conſtitutio referens ſe ad aliam conſtitutionem ſecundum illam intelligi debet, Feder. reſolut. 31 nu 5.

Conſtitutio ſeu ſtatutum, an, & quando reſpiciat ordinatoria, Feder. reſolut 50 nu. 3. & 4.

Conſuetudo expreſsè à lege improbata non excuſat tranſgreſſorem à pœna, Feder. reſolut 5. nu 4.

Conſuetudo mala excuſat à pœna, Feder. reſolut. 4 nu 5.

Conſuetudo attendi debet in pœnalibus, Feder. reſolut 23. nu. 12.

Conſuetudo delinquendi facit delictũ capitale, Fed. reſol. 23, n 38.

Conſuetudo delinquendi facit eſſe locũ pœnæ corporali, vbi alias eſſet pecuniaria, Feder. reſolut. 41. nu. 20.

Conſuetudo delinquendi facit delinquentem grauius puniri, Feder. reſolut. 56 nu. 6

Contrarietates in ſocio criminis non ſunt ita attendendæ, prout in teſte, Feder. reſolut 44. nu. 19.

Contrarietates tolluntur per torturam, & teſtatur dicto in tormẽtis, maxime quando eſt veriſimile, Feder reſolut. 44. n. 17. & 18.

Contrarietas, & variatio facit inditiũ ad torturã, Fed reſol. 6. n. 14.

Contrarietates, & mendacia in reo ſufficiunt ad quæſtionem etiam quod non ſint ſuper delicto ſed ſuper alius circumſtãtijs, Feder. reſolut. 11. num 3. & 4

Contrarietates reus reſoluere poteſt, & illas ſeruare, Feder. reſol. 13. num 3

Contumacia facit inditium ad torturam, Fed. reſolut. 6 nu. 13.

Conuerſatio nominatim in ſocium cum nominante dicitur ſufficiẽs adminiculum, Feder reſolut. 15. nu 5.

Copia inditiorum non eſt decernenda vbi nulla defenſio competere poteſt, Feder. reſolut. 9. nu. 4.

Copia inditiorum danda eſt reo inquiſito de Crimine, Feder. reſol. 13. num 2.

Copia inditiorum eſt concedenda cuicunque Inquiſito de crimine, Feder. reſolut. 29 num. 2.

Copia priuilegiorum quis credere non tenetur, Fed. reſol. 40. nu. 2.

Copia inditiorum ante torturam ſemper eſt danda dum crimen

Digitized by Google

INDEX.

exquiritur, Feder. reſolut. 21 num. 4

Corpus delicti conſtare debet ante inquiſitionem, Feder. reſolut. 45. num. 1. fallit in crimine falſi furti, & adulterij, num 2. & alia ad materiam, num. 3. 4. & 5.

Corpus delicti debet conſtare eo modo, quo poteſt, Fed ref. 53. n. 1.

Creditores hæreditarij ſolo beneficio obſtinendi impediuntur conſequire ſuum hæredem, Feder. reſolut. 18. num. 2.

Credulitas fatua excuſat a dolo, Feder. reſolut. 31. num. 2.

Criminaliter agere non poteſt Fiſcus vbi ciuilis actio non oritur parti, Feder reſolut. 54 num. 2.

Crimen ſimoniæ quoad accuſationem, & inquiſitionem formandam æquiparatur crimini læſæ maieſtate, & hæreſis, Feder. reſolut. 2. n. 1. & 2. vbi præſertim in ſimonia, quæ committitur circa beneficia.

D

DAMNVM partis offenſę probatur ex proceſſu criminali etiam quod pars illi non interfuerit, Fed reſol. 20. nu 5.

Debet ſemper ſententia intelligi ſecundum ius commune, Feder. reſolut 53 num 9.

Debitor ſoluēs executori curiæ liberatur à debito, Fed reſ 55. n 10

Decretum Iudicis requirit ſcripturam, Feder. reſolut. 48 num 9.

Defenſionibus renunciato reus non poteſt, Fed. reſolut. 9. num. 6.

Delegatus in cauſa delegata dicitur gerere vices delegantis, Feder. reſolut. 35 num. 4.

Delegatus in cauſa delegata eſt maior quocunq; ordinario, Feder. reſol. 32. num 5.

Delicta puniri, & delinquentes ab illis retrahi fauorabile eſt, Fed. reſolut 19. num 10 & 11.

Delicta propter diuturnitatem temporis, quare minus puniantur, Feder reſolut. 56 num. 1. & 2.

Delicta iterata nunquid puniantur mitius propter temporis diuturnitatem, Feder. reſolut. 59. num. 1. & ſeqq.

Delictum attentatum ob qualitates ipſius, vel rei poteſt exquiri per tormenta, Feder. reſolut. 16 num. 4

Delinquentem puniendi occaſio capranda eſt, quando crimen eſt enorme, Feder. reſolut. 52 num. 7.

Delinquens in officio grauius punitur, quàm delinquens extra officium; Feder reſolut. 44 num 5.

Dictio, & copulat repetendo qualitates, Feder reſolut 25 num. 43.

Diſtinguere non debemus, vbi lex non diſtinguit Fed. reſol 62 nu. 1.

Doctor errans in iure, non excuſatur, Fed. reſolut. 55 num. 11.

Doctori licet magnorum creditur ſine authoritate, vel ratione loquenti, Feder. reſolut 16 num 1.

Dolus præſumitur vbi vtilitas adeſt, Fed reſolut. 1. num. 4

Dolus præſumitur contra eum, qui aliquid facit præter ſolitum, Feder. reſolut. 1 num 5.

Dolus criminaliter punitur, Feder. reſolut. 17. nu 4.

Dolus in criminibus capitalibus etiam vltra propoſitum non eſt puniendus, Feder. reſolut. 37 num. 3

Dolus punitur criminaliter, Fed reſolut. 54 num 4.

Dolus nō præſumitur vbi agitur de modica ſumma, Fed ref. 55. n. 5.

Dolus arguitur ex mendacio Feder reſolut 53 num 9.

Domi dicta, aut facta dicūtur ſecretè dicta aut facta, Fed. ref 6 n 4.

Duo ſpecialia non poſſunt concurrere circa vnum, & idem factum, Feder. reſolut. 62, num. 10.

E

ERROR in notorio potius præſumitur quam dolus non falſificata matrice, Feder reſolut 48 num. 3 & 4

Executor ſatis eſt, quod extraiudicialiter ſe informet, & proceſſu fulminet, Feder reſolut. 25. num. 1

Executori ſatis eſt, quod conſtet de narratiua litterarum per publicam vocem, & famam Feder reſolut. 32 num. 3.

Extenſio quandoq; fit ad abundantem cautelam, Fed. reſ. 23. nu. 18.

Extenſio a maioritate rationis non datur in pœnalibus, & correctorijs, Feder. reſolut. 23 num. 37.

Extenſio legis facta de vno caſu ad alium inducit, quod per priua caſus ille non erat in lege comprehenſus, Feder. reſol. 23. num.

Extenſio in correctorijs, & odioſis facienda non eſt, Fed. reſ. 51. n 5.

Extenſio de caſu verò ad caſum fictum non eſt licita in pœnalibus, Feder. reſolut 23 num 30.

Extenſio licita eſt etiam in exorbitantibus, & correctorijs ab identitate rationis, Feder. reſolut. 19. num. 8.

F

FALSA pondera fabricans acrius punitur, quam illis vtens, Feder. reſolut. 43. num. 2. & 3.

Falſam ſcripturam penés ſe retinens, ſi authorem docet omnem euitat ſuſpicionem, Feder. reſolut. 44. num 14.

Falſi crimen non venit in generali remiſsione delictorum, Feder. reſolut. 38. num 1. & 2.

Falſi crimen committitur etiam in rationibus, & computis, Feder. reſolut. 44. num. 2.

Falſi crimen in occulto committitur. Feder reſolut. 11 num. 6.

Falſi crimen requirit acerrimam indagationem, Feder. reſ. 11 n. 8.

Falſi pœna eſt corporalis, Feder. reſolut 23. num. 39.

Falſi crimen committitur in occulto, Feder. reſolut. 44. num 21.

Falſi actuario contra teſtes non poteſt inſtitui, niſi poſt didicit teſtificata Feder. reſolut. 57 num. 2.

Falſificationis litterarum Apoſtolicarum pœna non procedit, niſi falſitate commiſſa in litteris plumbatis, Feder. reſolut. 23. n. 2.

Falſificationis litterarum Apoſtolicarum pœna non procedit, in litteris delegatorum, Feder. reſolut. 23. num. 7.

Falſificationis litterarum Apoſtolicarum pœna non procedit in litteris ſacræ Pœnitentiariæ, Feder. reſolut. 23. num 8. & num. 22. Contrarium fuit ſeruatum, ſed male num. 23.

Falſificans litteras Regis, & contrafaciens manus officialium, non punitur pœna mortis, Feder. reſolut. 53. num. 9.

Falſificationis litterarum Apoſtolicarum pœna de conſuetudine comprehendit, ſupplicationes, Feder. reſolut. 23. num 10

Falſificationis litterarum Apoſtolicarum pœna impoſita fuit ob reuerentiam Pontificis, Feder. reſolut. 23 num. 14. & num. 32. vbi ponitur alia ratio.

Falſificationis litterarum Apoſtolicarum pœna fuit extenſa per Bullam Cœnæ Domini, Feder. reſolut. 23. num. 17.

Falſificationis litterarum Apoſtolicarum pœna procedit tantum in ſupplicatione ſignata manu Papæ, Feder. reſolut. 53 nu. 28.

Falſificationis litterarum Apoſtolicarum pœna nunquid habeat locum in falſificante non manu Papæ, ſed corpus ſupplicationis, & datam Feder. reſolut. 23 num 24.

Falſificationes litterarum Apoſtolicarum pœna videtur impoſita, quando ex falſitate falſificans aliquid conſequitur, Feder. reſolut. 23. num. 32.

Falſificationis litterarum Apoſtolicarum pœna procedit etiam contra facientes ex integro litteras Apoſtolicas falſas; Federic. reſolut. 23. num 33.

Falſificans ſupplicationes ſignatas & datas deſtruit gratiam perfectam Papæ, ſecus ſi non dum expeditas, Federic. reſolut. 23. num. 40.

Falſificatio litterarum Apoſtolicarum Papæ iuxta capitulum ad falſariorum extenditur ad omnes caſus, de quibus in capit. licet de crimine falſi, Feder. reſolut. 53 num. 41.

Falſificationis litterarum Apoſtolicarum pœna, an ſit pœna mortis, & an procedat in incorrigibili, & quando per accuſationem, Feder. reſol. 23 num 47.

Falſitas arguitur ex contrarietate, & diuerſitate ſcripturarum, Feder reſolut 1. num. 8.

Falſitas præſumitur ex cera recenti in veteri ſigillo reperta, Fed. reſolut. 1. num 2.

Falſitas præſumitur commiſſa ab eo, ad cuius commodum, & intereſſe vergit, Feder. reſolut. 1. num. 3. & 4.

Falſitas ſuſpicio habetur pro falſitate quoad inquirendum, Federic. reſolut. 1. num. 6.

Falſitas dicitur committi etiam reſpectu temporis, Feder. reſolut. 8 num. 13

Falſitas ſatis eſt, quod aliquo caſu nocere poſsit, Fed. reſol. 1. n. 14.

Falſitatis ſuſpiciones ſufficiunt ad inquirendum, Feder reſolut. 11. num 1. & alijs concurrentibus ſufficiunt ad torquendum, Feder. reſolut 10 num. 2.

Falſitas commiſſa in ſupplicatione eſt magis nociua tamquam commiſſa in originali, quàm illa, quæ committitur in Bullis, Feder. reſolut. 23. num 21.

Falſitas ſine dolo non committitur, Feder reſolut. 48 num. 2.

Falſitas inſtrumenti quando opponitur recurritur ad matricem, vt ad fontem, Feder reſolut. 48 num 2.

Falſitas nemini præiudicans extra ordinem punienda eſt, Feder. reſolut 41. num 2.

Falſitas aliquo modo præiudicans punitur pœna legis Corneliæ de falſis. Feder. reſolut. 41. num. 7.

Falſitas præſumitur commiſſa per habentem intereſſe in cauſa Fed. reſolut. 42. num. 4.

Falſitas notitia ſuperueniens ex poſt facto non facit quem teneri de falſo, niſi præceſſerit interrogatio, an velit vti, Feder. reſolut. 42 num. 11.

Falſos teſtes contra aliquem inducens ſuper crimine, puniendus eſt pœna eiuſdem criminis, Feder. reſolut. 44. num 7.

Falſum, quod habet primordium veritatis mitius punitur, Federic. reſolut 59 num. 5.

Fama mala dicitur probata, quando quis delinquit in eodem genere mali, Feder. reſolut. 6. num. 11.

Fama mala, & mala vita hominis facit inditium, Fed reſo. 44. nu 1.

Famulus ſeu familiaris præſumitur commiſiſſe falſum de mandato Domini, ad cuius commodum deponebat, Feder. reſolut. 42. num. 2.

Fauores ampliandi ſunt, & non reſtringendi, Federic. reſolut. 62. num. 2.

Fides publica etiam ſubreptitia ſine dolo impetrata non debet decipere perſonam idiotam, Feder. reſolut. 55. num. 2. ſaltim ad euitandum pœnam ordinariam, num. 3. & num. 14. contra num 8.

Fides

I N D E X.

Fides publica non dicitur aliquem decipere in notorijs, Feder. reſolut. 42 num. 11.

Filius cenſetur delinquere de mandato patris, Feder. reſolut. 6. n. 5.

Foren'ſes ligantur ſtatutis loci, vbi agitatur iudicium in ord. naturijs, Feder reſolut 50 num. 5.

Frequentia delicti facit, vt Iudex poſſit tranſgredi, iura etiam in procedendo, Feder. reſolut. 44. num 23.

Fuga ante inquiſitionem formatam facit inditium ad torturam, Feder reſolut. 6. num. 9. fallit vt num. 10.

Fuga ſocij facit inditium contra ſocium carceratum, Feder. reſol. 15 num 4.

Furtum non committitur in re propria, Fed. reſolut. 18 num. 6.

Furti crimen non committit, qui credit Dominum permiſſurum, & è contra, Feder. reſolut 58. num. 6.

G

GRATIA non dicitur ſubreptitia, ſi taceantur ea quæ non reddidiſſent Principem difficiliorem ad illam concedendam, Feder. reſolut. 22. num 4.

Gratia per ſolam ſupplicationem dicitur perfecta, & ſufficit ad poſſeſſionem ad abſolutoriam, & ad dandum de iure tertij, Fed. reſolut 23 num. 19

Gratia dicitur ſubreptitia, in qua fuit tacita qualitas derobationis, Feder. reſolut. 51. num 5. & 6. & num. 9.

Gratia eſt perfecta per ſolam ſupplicationem, Feder. reſolut 60 num. 1.

Gratia non dicitur perfecta per ſolutionem compoſitioni, Feder. reſolut. 60. num. 3.

H

HAEREDITAS, ſi fuerit expirata à filio, quæ declarauit ſe nolle eſſe hæredem Patris, adhuc ipſe filius de dolo punitur, Feder. reſolut 18. num 1 & ſeqq.

Hæres ſeu alius ſuccedens in locum alterius dicitur habere iuſtam litigandi cauſam, Feder reſolut 17 num. 1.

Homicidij pœna eſt capitalis, Feder. reſolut. 4. num. 6.

I

IGNORANTIA non excuſat reſpondentem velle vti inſtrumento producto pro bono, & legali, Feder. reſolut. 10. num. 6.

Impediens excuſationem litterarum delegatorum dicitur impedire executionem litterarum Apoſtolicarum, Feder. reſol 32. nu 2.

Impedientes executionem litterarum Apoſtolicarum poſſunt moneri ad perſonaliter comparendum, Feder. reſolut 35 nu. 2. & 4.

Impedientes executionem litterarum Apoſtolicarum poſſunt moneri ad perſonaliter comparendum, & de materia, Feder. reſol. 40. num 5. 6 & 7.

Impedimentum voluntarium, & non neceſſarium non excuſat monitum ad perſonaliter comparendum, Feder. reſolut. 34 num. 1.

Impedimentum inimicitiæ non poteſt opponi, niſi ab habente ſpeciale mandatum, Feder. reſolut. 34. num 6.

Incendiarij pœna eſt vltimi ſupplitij, Feder. reſolut 37 num 5.

Incendium non committendi animus deprehenditur ex qualitate loci, Feder reſolut 37 num 7

Incenſores mercium punitur pœna vltimi ſupplicij, Feder. reſolut. 37. num. 4. maxime quando meſſes ſunt propriè aliquod edificium, num. 5. vel ibi homo combuſtus fuerit, num. 6.

Inditia reſultantia ex ore inquiſiti, multum faciunt contra ipſum inquiſitum, Feder. reſolut. 9. num. 5.

Inditium à remotis debet probari per duos teſtes, Feder. reſolut. 16. num. 5.

Inditia ex ore rei reſultantia dicuntur pluſquam inditia, Feder. reſolut. 44 num. 16.

Infirmitatis impedimentum non excuſat citatum ad comparendum perſonaliter, niſi infirmitas fuerit grauis, Feder. reſolut 34. nu 7.

Inhibitione Delegati ſpreta Iudex procedens dicitur in contemptum proceſſiſſe, Feder reſolut 47. num 6.

Inimicitia capitalis oritur ex ſite omnium, vel maioris partis bonorum, Feder reſolut 6. num. 1.

Inimicitia contracta cum vno, cenſetur etiam contracta cum eius affine, & cunſanguineo Feder reſolut 6 num. 2.

Inimicitia capitalis iuncta cum alijs facit inditium ad torturam, Feder reſolut 6 num 9 fallit vt num. 10.

Induſtria perſonæ, vbi eſt electa res non poteſt errarium explicari, Feder. reſolut 53 num 1.

Inimicitia an, & quando excuſet à perſonali comparitione, Feder. reſolut. 34. num 5.

Inimicitia cum perſona offenſa, & amicitia cum offendente non leuem ſuſpicionem induit, Feder reſolut 44 num. 10.

Iniuria vbi eſt atrox poteſt index imponere pœnam mortis, Fed. reſolut, 40 num. 8. & num 9. vbi quid ſi pœna eſt arbitraria.

Innocens vel etiam culpabilis vltra modum non eſt condemnandus, Feder. reſolut 26. num. 2.

Inquirenti iudici in primis conſtare debet de corpore delicti, Fed. reſolut. 4. num 2

Inquiſitio formari poteſt ex qualibet leui ſuſpicione, Feder reſol. 41 num. 4.

Inſtigatorem ſe nolle eſſe proteſtans, & nihilominus poſtea comparet coram Iudice, & illum informans debet condemnari in expenſis, Feder. reſolut 7 num. 1

Inſtrumenta Notarij defuncti non dicuntur authentica, & ſi fuerint extracta parte citata, Feder reſolut 5 num 12.

Inſtrumentum falſificatum in die vel in loco quando locus eſt de ſubſtantia cenſetur falſificatum in totum, Feder. reſolut. 23 num. 28 & ſeq.

Interpratatio paſſiua etiam in pœnalibus, & correctorijs nunquã cenſetur excluſa, Feder reſolut 23 num. 42.

Interrogatus, an velit vti inſtrumento producto pro bono, & legali reſpondens velle vti non punitur niſi poſtea vſus fuerit, Feder reſolut 10 num. 1. & ſeq.

Interrogare reum vbicunque equitas ſuadet Iudex in criminalibus poteſt, Fed. reſolut. 153 num. 1. & 2.

Inueriſimiles reſponſiones rei Iudex admittere non debet, Feder. reſolut 53 num. 3.

Iudex criminalis poteſt furem condemnare ad pœnam corporalem, & ad reſtitutionem rei ſubtractæ in conſequentiam, Feder reſolut 20. num 1 Et hoc ſeruatur de conſuetudine, num. 2 maxime vbi proceditur per viam inquiſitionis, num. 3. & iſto caſu de delicto dicitur conſtare per ſolam confeſſionem ipſius rei, num. 4. Iudexque tenetur ſic facere etiam parte non petente, num 5.

Iudex poteſt aliunde quam ex actis de meritis cauſæ ſe informare, Feder. reſolut 22 num 2.

Iudex in ciuilibus poteſt torquere principaliter ad vtilitatem priuatam, & in conſequentiam ad vindictam publicam, Feder. reſol. 29. num. 4.

Iudicis corrupti crimen eſt nefandum, & deteſtabile, Feder. reſolut. 44 num. 8

Iudex Eccleſiaſticus non tenetur ſtare proceſſui Iudicis laici contra Clericum non obſtante quacunque contraria conſuetudine, Feder. reſolut. 47 num 1. & 2.

Iudex in criminalibus non poteſt conſulere Idemnitati partis niſi incidenter, Feder. reſolut 24. num. 5.

Iudex poteſt moueri ex probationibus etiam in actis non reductis quando ei data eſt facultas procedendi extraiudicialiter, Feder. reſolut. 33. num. 4.

Iuriſdictio in caſu ſpeciali refertur generali, Feder. reſolut 4. num 4

Iuriſdictionis reſcripta auocatoria ſunt de iure nulla, Feder. reſol. 4. num 5.

L

LACERANS priuilegia alicui conceſſa extra ordinem puniendus eſt, Feder. reſolut 40 num 3.

Latrones vbique locorum ex recepta conſuetudine puniuntur, Feder. reſolut 52 num 11.

Legitimandi poteſtas legitimè interpratanda eſt, ipſa autem legitimatio ſtricte. Feder. reſolut 38 num. 4

Litteræ delegatorum propriè non dicuntur litteræ Apoſtolicæ, Feder. reſolut 32 num 1.

Lex debet eſſe vniuerſalis, & vbique locorum ligare, Feder reſolut. 19 num 4 & 5 vbi præſertim quando emanat ad obuiandum fraudibus.

Lex adaptatur etiam ad caſuas ſuperuenientes licet tempore legis non eſſent in rerum natura, Feder. reſolut 23 num. 16

Lex adaptatur ad eos caſus qui magis frequenter accidunt, Feder. reſolut 23 num 20

Lex generaliter loquens generaliter debet intelligi, Feder reſolut. 33 num 3

Legis diſpoſitio ſemper ſeruanda eſt vbi ſeruari poteſt, Feder. reſol. 51 num 3.

Lex vna declaratur per aliam, Feder reſolut 62 num 8.

Lex noua ſuperueniens debet intelligi ſecundum diſpoſitionem legis antiquæ, & ſecundum illam interpratari, Feder. reſolut. 62 num 14.

M

MALVS ſemel ſemper præſumitur malus, Fed reſ 44 n 4.

Malus ſemel ſemper præſumitur malus in eodem genere mali, Feder reſolut. 55 num 8.

Mandans deponi falſum punitur, ſicut teſtis falſus, & eodem pœna, Feder reſolut 58 num 2 3 & 4.

Mandans tenetur ne dum ad ſoſita, ſed etiam ad ea, quæ euenire poſſe cogitare debuit, Feder reſolut. 52 num 8

Mandans non punitur pœna impoſita facienti, quando per aliam legem ipſi mandanti pœna reperitur impoſita, Fed. reſ 59 nu. 3. & maxime vbi poteſt aſſignari ratio diuerſitatis, num 4

Manda-

Digitized by Google

INDEX.

Mandatum ex quibus verbis tacitè inducatur, Feder. reſol. 6. nu. 4.

Mandatorum Apoſtolicorum appellatione veniunt mandata delegatorum, Feder. reſolut. 32 num. 5.

Mandatum ad committendum falſum non præſumitur, niſi probetur, Feder. reſolut 42. nu. 1.

Mandatum præſumitur in delictis ſerui ex ſcientia domini, & non contradictione, Feder. reſolut. 42 num 10.

Matrimonium ſpirituale non contrahitur inter commendatarium, & Eccleſiam, Feder. reſolut. 2 num. 14.

Memoria defuncti poſt obitum per quinquennium damnatur in crimine læſæ maieſtatis, & hæreſis, Feder. reſolut 2. nu 2. & 0. 4. vbi idem in crimine ſimoniæ.

Meretrici volenti ducere in virum condemnatum pœna mortis, talis condemnatus condemnari debet, Fed. reſolut, 51. num. 4. declara. vt num. 12. & 13

Minor ætas ſufficit ad euadendam pœnam vltimi ſupplicij, Feder. reſolut. 37, num 8.

N

NOTARIVS qui non eſt, rogari non poteſt de aliquo actu, Feder reſolut. 1. num 8

Notarius ab officio depoſitus, poteſt explere inſtrumenta antea per eum recepta, Feder reſolut 1 num 9.

Notarius non poteſt impunè lacerare matricem, ſeu originalem ſcripturam, Feder. reſolut 48 nu 7. & 8.

Notarius adſcribens ibi legata in teſtamento nuncupatiuo non incidit in falſum, Feder. reſolut. 8. nu. 1 & 2. vbi quod nec etiam punitur quando adſcriptum legatum probatur per teſtes.

O

OFFENDENS plures perſonas ex vno actu videtur magis delinquere, Feder. reſolut. 23. num. 5.

Onus alienum in ſe aſſumere nullum præſumitur, præſertim vbi cadit delictum, Feder. reſolut 60 num 4

Opinio conſuetudine recepta, ſeruanda eſt in iudicando, Feder. reſolut. 30. num. 3.

Ordinarius ad mandatum delegati tenetur exequi eius ſententiam, ſiue iuſta ſiuè iniuſta ſit, Feder. reſolut. 32 num. 6.

Originalis ſcriptura dicitur illa, quæ tempore actus geſti conficitur, Feder. reſolut. 48. num. 6.

P

PACTVM poſt reſignationem beneficij incontinenti factum cenſetur ineſſe ipſi reſignationi, Feder. reſolut 61 num. 1.

Papa melius quam quelibet alius iura interpretatur, Feder. reſolut. 23 num. 3.

Papa ſubſcribendo ſupplicationem videtur omnia approbare, Feder. reſolut 23. num. 37.

Pœna minuitur propter vtilitatem Reipublicæ Fed. reſol. 23. n. 46.

Pœna eſt commenſuranda delicto, Feder. reſolut. 43 num. 4.

Pœna adiecta ad aggrauandum non debet operari effectum contrarium, Feder. reſolut 51, num 6.

Periurium non committitur a reo criminaliter interrogato pro defenſione vitæ, & honoris, Feder. reſolut. 44. num. 10.

Periurium ſine dolo committi non poteſt, Fed. reſolut. 54. num. 3.

Periurium circa partem litis deciſiuum an criminaliter puniatur, Feder. reſolut. 54. num 1. & ſeqq.

Periurij lex nunquam viam aperit, Feder. reſolut 54 num. 5.

Periuria, quæ fiunt a reo ſuper inquiſitione non puniuntur, Feder. reſolut 55 num. 7.

Petens debitum ſolutum non incidit in crimine ſtellionatus, niſi effectualiter exegerit, Feder reſolut. 36. num 4 & 2

Presbyteri ſunt ſub iuriſdictione Papæ etiam extra eius diſtrictum temporale, Feder reſolut. 50. num 6.

Præſcriptio 30. annorum habet locum in delictis, de quibus non conſtat per euidentiam facti vel per confeſſionem, Feder reſol. 9. num. 6. & 7. vbi multo magis ex lapſu 30. annorum.

Præfatio oſtendit finalem intentionem diſponentis, Feder. reſolut. 19 num. 1.

Præſes prouinciæ tenetur purgare prouinciam malis hominibus, Feder. reſolut. 15. num. 3.

Præſumptiones ſufficiunt, vbi agitur de pœna corporali, Feder. reſolut 46 num. 2.

Præſumptiones violentiſſimæ non ſufficiunt ad imponendum pœnam vltimi ſupplicij Feder. reſolut. 26. num. 1

Præuentio inducitur per capturam, Feder. reſolut. 4. num. 2.

Priuationis pœna nunquam imponitur niſi lege expreſsè caueatur, Feder. reſolut 59. num. 1.

Principaliter, quod agitur attendi debet, & non quod in conſequentiam, Feder. reſolut 29. num 5.

Principis beneficium latiſſimè interpretandum eſt contra ipſum Principem, Feder reſolut 38 num 3.

Proceſſus factus a laico contra Clericum in curia indiſtinctè reuocatur ab officio contradictarum, & Pœnitentiariæ ſine aliqua cognitione cauſæ, Feder. reſolut. 47. num. 5.

Procurator defenſor tanquam vnus de populo quilibet admittitur ad defenſionem inquiſiti de aliquo crimine, Fed. reſol. 29. n. 3.

Procurator reijcitur, vbi crimen diſcutitur de ſententia reddatur relaxoria, Feder. reſolut. 30. num. 1.

Procurator admittitur, vbi crimen opponitur per modum exceptionis, Feder. reſolut. 30. num. 2. & 3. vbi idem quando opponuntur exceptiones dilatoriæ.

Procurator admittitur pro abſente citato, vbi eſt locus pœnæ extraordinariæ, Feder. reſolut. 40. num. 4.

Procurator pro abſente admittitur, vbi pœna eſt pecuniaria, & Ciuilis, Feder. reſolut 35 num. 1.

Proœmiũ demonſtrat intentionẽ finalẽ deponentis, Fed reſ. 35. n. 3.

Proœmium, ſeu præfatio arguit finalem intentionem diſponentis, declara vt Feder. reſolut. 50 num. 1. & 2.

Puniri non poteſt quis de delicto, quod adhuc non commiſit, Feder. reſolut. 10. num. 2.

Q

QVALITATES plures requiſitæ à lege omnes concurrere debent vt ipſa lex locum habeat, Fed. reſol 33. n. 36.

Quiſque facile obliuiſci poteſt de geſtis per eum, Feder. reſolut. 33. num. 6.

R

REATVS idem eſt, quod crimen. Feder. reſolut. 56. nu. 5.

Regula ſemper habet locum, vbi non reperitur limitata, Feder. reſolut. 2 num. 5.

Regula, cui non licet, quod eſt minus non debet licere, quod eſt plus, Feder reſolut. 4 num 3.

Regulæ Cancellariæ ligant vniuerſaliter, Fed reſolut. 19. num. 6.

Regula, quod cui conceditur, quod eſt plus, conceditur etiam quod eſt minus, Feder. reſolut. 31. num 3.

Regula quod in claris non eſt opus coniecturis, Fed. reſol. 42 n. 7.

Repetundarum, & falſi pœna plectuntur officiales recipientes pecuniam pro locatione Reipublicæ, Feder. reſolut. 44. num. 6.

Remiſſoria in criminalibus an ſit concedenda Fiſco ad examinandũ teſtes, qui ſunt extra Prouinciam, Fed. reſol. 49 num. 1. & ſeq

Remiſſoria in fauorem rei concedi poteſt. Feder reſol 49. num. 3.

Reus pro præciſa reſponſione non poteſt torqueri, niſi eius dubia reſponſio inferat ad delictum neceſſario, vel præſumptiue, Feder. reſolut. 14. num. 1.

Reſignans beneficium præſumitur reſignare ſub ſpe promiſſionis in continenti ſecutæ, Feder. reſolut. 61. num 1. & ſeq.

Reus deficiens in confrontatione teſtis ſibi facta redditur ſuſpectus, Feder. reſolut. 44. num. 5.

S

SAL fabricare, & ſalinas habere vnicuique licet, Fed reſolut. 38. num. 5. & 6. vbi tamen quod princeps vſurpauit ſibi ius vendendi ſaluia ſubditis.

Sal, vt communitates recipiant principis intereſt, ſed poſtquam illud receperunt, nihil ipſius intereſt quomodo vendatur, Feder reſolut 38 num. 7.

Saluus conductus ſubreptitius non debet prodeſſe etiam idiotæ impetranti, Feder. reſolut. 42. num 8. circa num 2 & num. 3.

Scriptura priuata nullam fidem facit, Feder. reſolut. 41. num. 1.

Sequeſtrum fieri non poteſt pendente iudicio in cauſa appellationis, Feder. reſolut. 49. num 2.

Sigillans ſigillo Epiſcopi defuncti, tenetur de falſo, Feder. reſolut. 2 num. 10

Sigillum tribuit robur litteris ordinarijs, Feder. reſol. 2. num. 21.

Simonia, quæ committitur circa beneficia habentia poteſtatem clauium differt à ſimonia, quæ committitur circa beneficia ſimplicia, Feder reſolut. 2 num. 89.

Singula, quæ non proſunt, multa collecta iuuant, Fed. reſol. 41 n 9.

Socij criminis approbati a reo, fides maximè augetur, Feder. reſol. 9. num. 2.

Socius criminis non ſufficit ad torturam, Imo nec ad inquiſitionem, Feder. reſolut. 15. num 2. declara, vt num. 6.

Socius criminis interrogatur de conſocij in quocunque crimine, & conſuetudine Italiæ, Feder. reſolut. 15. num. 1.

Socius ob qualitates, & circumſtantias poteſt interrogari de conſocijs etiam quod crimen non ſit exceptum, Feder. reſol. 44 n. 11

Socius criminis concurrentibus adminiculis facit indicium ad torturam, Feder. reſol. 44. num. 12.

Socius criminis in crimine hæreſis nunquid admittatur ſine tormentis, Feder. reſolut. 62. num 1. & ſeqq.

Socij criminis admittuntur in criminalibus exceptis, Fed reſ 62. n. 4.

Socij criminis, & alias infames admittuntur in crimine læſæ maieſtatis, & ſimoniæ, Feder. reſolut. 62. num. 5.

Socij criminis regulariter nõ admittuntur contra ſocium declara, vt in Feder. reſolut. 62. num. 12. & 13.

Statuentes præſumuntur intellexiſſe de eo, quod cogitaſſent ſi interrogati fuiſſent, & è contra Feder reſolut. 43 num 5.

Statutum puniens aliquid tenentem, vel deferentem non habet locũ, niſi quis tenere, vel deferre deprehenſus fuerit, Fed. reſ. 43 n. 6.

Statu

Digitized by Google

I N D E X.

Statutum puniens vtens falſis ponderibus non comprehendit fabricantes illa, Feder. reſol. 43. num. 1. & omnibus ſeqq.
Statutum loci, in quo iudicium agitatur in ordinatorijs attendi debet, Feder. reſolut. 19. num. 3.
Submittens ſupplicationem falſam pro expeditione litterarum tenetur de falſo, Fed. reſol. 23. num. 45.
Subſcribens tanquam Cancellarius Epiſcopi cum non ſit, incidit in falſum, Feder. reſolut. 1. num. 7.
Supplicatio dicitur gratia informis, & nihil probat, Fed. reſ. 23. n. 1.
Supplicationes videntur magis litteræ Apoſtolicæ quam litteræ plumbatæ propter appoſitionem manus Papæ, Fed. reſ. 23. nu. 2.
Supplicationes non erant tempore c. ad falſarior. ij, Fed. reſol. 23. n. 15.
Supplicationes non ſignatæ manu Papæ differunt a litteris Pœnitentiariæ, & aliorum, Feder. reſolut. 23. num. 2.
Supplicationes ſolent ſignari a Papa duplici modo ſcilicet, Perſiat & Placet, Feder. reſolut. 23. num. 25.
Supplicationis data falſificata, intelligitur falſificata ſignatura Papæ, Feder. reſolut. 23. num. 26.
Supplicationis data eſt pars ſubſtantialis, & fundamentum totius gratiæ, Feder. reſolut. 23. num. 31.
Supplicationis data ſemper eſt illius diei, in quo ſupplicatio ſignatur, Feder. reſolut. 23. num. 35.
Supplicationi expeditæ Datarius nō conuenit aliquid addere imo potius dat ſupplicationem ſub alia data. Feder. reſolut. 23. n. 43.
Supplicatio ſufficit ad abſolutoriam, & in poſſeſſio, Fed. reſ. 60. n. 1.

T

TEMERE litigãs condēnatur in expenſis, Fed. reſ. 17. n. 3.
Terminare debet negotiū iudex præueniens, Fed. reſ. 4. n. 3.
Teſtes de credulitate, quando plene probent, Fed. reſ. 6. n. 6.
Teſtis ſemel approbatus amplius reprobari nō poteſt, Fed. re. 9. n. 1.
Teſtis deponens directè ſuper maleficio facit inditiū, Fed. reſ. 9. n. 3.
Teſtis de auditu facit aliquā præſumptionem, Fed. reſol. 11. num. 5.
Teſtis depoſitioni factæ in tormentis magis creditur, quam extra eam, Feder. reſolut. 12. num. 1.
Teſti torquendo non datur copia inditiorum, Feder. reſol. 13. nu. 1.
Teſtes duo ſufficiunt ad conuincendum aliquē, Fed. reſolut. 16. n. 2.
Teſtis deponens directè ſuper maleficio, inditium facit ad torturā, Feder. reſolut. 16. num. 3.
Teſtis inimicus probata inimicitia, repellitur, Fed. reſol. 16. num. 6.
Teſtis validus & cōtrarius poteſt de falſo cōdēnari, Fed. reſ. 21. n. 1.
Teſtis validus ſemper præſumitur dolosè depoſuiſſe, Fed. re. 21. n. 2.
Teſtis varius poteſt torqueri ad effectum ſciendi, in quo dicto falſum depoſuerit, Feder. reſolut. 21. num. 3.
Teſtis periuro, & vario non creditur ſine tormentis, Fed. reſ. 21. n. 5.
Teſtis primo dicto, & non ſecundo ſtandum eſt quando loquutus fuit cum parte, Feder. reſolut. 21. num. 7.
Teſtis deponens falſum coram Iudice, Feder. reſolut. 24. num. 1. falſi finita cauſa ciuili, num. 2.
Teſtis deponens falſum coram Iudice ciuili poteſt puniri coram eodem Iudice ciuili, Feder. reſolut. 24. nu. 3. officio Iudicis mercenario dicto num. 3. quod officium ceſſat lata ſententia, nu. 4.
Teſtis, vel ſimiliter informatus recuſans dicere veritatem, torquendus eſt Feder. reſolut. 28. num. 1.
Teſtis vacillans torqueri poteſt, Feder. reſolut. 28. nu. 2.
Teſti torquendo nō datur copia inditiorū, Feder. reſolut. 28. nu. 3.
Teſtis varians multa poteſt adducere aduerſus ſuas variationes, Feder. reſolut. 28. num. 6.
Teſtis ſuper inquiſitione generali poteſt torqueri denegata copia Feder. reſolut. 29. num. 1. & ſeqq.
Teſtis varius vel conuictus de mendacio, de falſo tenetur, Feder. reſolut. 20. num. 3.
Teſtes inhabiles admittuntur in inquiſitione generali, Feder. reſol. 29. num. 6.
Teſtis torquendus ante torturam auditur in exceptionibus, quas dat contra perſonas deponentes contra eum, Fed. reſ. 29. num. 7.
Teſtes pro informatione Curiæ recipiuntur parte non citata propter timorem ſubornationis, Feder. reſolut. 29. num. 8.
Teſtes poſſunt examinari ab alio quam a Iudice, quando agitur de probatione impedimenti dati litteris Apoſtolicis, Fed. reſ. 33. n. 2.
Teſtes per remiſſoriam examinati ſufficiunt, vt ex illis poſſit deueniri ad diffinitiuam ſententiam, Feder. reſolut. 33. num. 5.
Teſtis vnus de viſu non omnino integer non ſufficit ad torturam, Feder. reſolut. 41. num. 8.
Teſtis de auditu facit aliqualem præſumptionem, Fed. reſ. 42. nu. 6.
Teſtis non debet iudicare, ſed deponere, niſi deponens ſuper re, quæ non ſubiaceat ſenſui immediatè, ſed mediate de curſu intellectus, Fed. reſolut. 43. num. 9. & 9.
Teſtis de auditu facit aliqualem præſumptionem, Fed. reſ. 44. n. 13.
Teſtis laicus admittitur contra Clericum ad faciendum inditium, Feder. reſolut. 44. num. 22.
Teſti vnico quantumcunque ſpectatæ fidei, & ſummæ auctoritatis non eſt credendum, Feder. reſolut. 46. num. 1.
Teſtis corruptus punitur de falſo, & de periurio etiam quod veritatem dixerit, Fed. reſ. 57. n. 3. & 4. & nu. 5. vbi ponitur ratio.
Teſtis accipiens pecuniam pro deponenda veritate punitur, Feder. reſolut. 58. num. 4.
Teſtis dicens veritatem, quam neſcit videtur eſſe in aperta falſitate, Feder. reſol. 58. num. 9.
Teſtes ad falſum deponendum inducens ſi fuerit Clericus nunc priuatur beneficijs, Feder. reſolut. 59. num. 1. & ſeqq. vbi etiam quid ſi ipſe falſum teſtimonium dixerit.
Teſtis deponens veritatem quam neſcit punitur pœna temeritatis, Feder. reſolut. 59. num. 6.
Teſtes ad deponēdū falsū inducens nō perdit cauſā, Fed. re. 59. n. 8.
Teſti in cauſa hæreſis nulla obſtat exceptio, niſi inimicitiæ, & quæ deſcendit ex iure naturali, Feder. reſolut. 62. num. 3.
Teſtes infames nunquam admittūtur ſine tormentis, Fed. re. 62. n. 7.
Tortura facilius infligitur in criminibus occultis, Fed. re. 11. nu. 7.
Tortus præſumitur in tortura dixiſſe veritatem, Fed. re. 12. num. 2.
Tortura non eſt alicui ſine cauſa irroganda, Feder. reſol. 12. num. 5.
Tortura non eſt fruſtratoriè inferenda, Feder. reſolut. 21. num. 6.
Tortus pro eruenda qualitate ſi ſubſtinet tormenta abſoluēdus eſt, Feder. reſolut. 26. num. 3.
Torturæ modus arbitrio Iudicis relinquitur, Feder. reſol. 27. nu. 2. Qui tamen Iudex debet arbitrium regulare, ſecundū depoſitionem iuris communis, & ſecundum qualitatem delicti, inditiorum, & perſonæ, num. 3. & 4.
Tortura locus eſt in crimine ſtellionatus, Feder. reſolut. 41. nu. 3.
Torqueri poteſt reus pro præciſa reſponſione quando vel è vel præſumptione infert ad crimen, Feder. reſol. 53. nu. 4. etiam nulla ſibi data dilatione ad cogitandum, num. 5.
Torqueri non poteſt reus pro eruendis inditijs, ſed pro eruendo crimine, Feder. reſolut. 52. num. 7.
Torqueri non poteſt reus ſine inditijs, & talibus quod ſola confeſſio deeſſe videatur. Feder. reſolut. 53. num. 8.
Tortus ſi purgauit inditia non poteſt condemnari, Fed. re. 53. nu. 9.

V

VARIATIO facit inditium ad torturam, Fed. reſ. 25. n. 2.
Veriſimile, quod eſt magis præſumitur quam illud, quod eſt inueriſimile, Feder. reſolut. 4. num. 3.
Vniuerſalis negatiua excludit omnem potentiam etiam in caſibus ſpecialibus, Feder. reſolut. 51. num. 2.
Voluntas & propoſitum diſtinguunt maleficia, Feder. reſol. 58. n. 7.
Vtens inſtrumentis vel teſtibus falſis præſumitur falſificaſſe, vel ſubornaſſe, aut mandaſſe, Feder. reſol. 42. nu. 5.
Vtens falſis atteſtationibus de falſo tenetur, Feder. reſol. 42. n. 13.

F I N I S.

Digitized by Google

REGESTVM.

a b c d e f g A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo.

a b c d e.

Omnes ſunt terniones, præter a duernionem,& Oo quaternionem,& e duernionem.

ROMAE, Ex Typographia Alfonſi Ciacconi.

Apud Io. Paulum Profilium. M. DC. XV. Expenſis Andreæ Brugiotti.

SVPERIORVM PERMISSV.